NOBILIS IRA

Tempsford Hall Library.

CASE C SHELF 5

Please return this Book to its place when done with.

200 **Illuminated Manuscript. Bib'ia Latina Vulgata.** Leaf 1: blank. Leaf 2: Incipit epla sci ieronimi pbri ad paulinum de omnib diuine hystorie libris epm. Frater ambrosius tau m munuscula pfens. Leaf 5: In principio creauit deus celum et t'ram. Leaf 462: Explicit Apocalipsis. Incipiunt int'pretatones hebraico nominum. Leaf 499: Expliciunt.

Thick folio, grand illuminated MS. on 499 leaves of vellum; another in double columns in a square and regular Italian Gothic hand, with 81 miniatures, 75 illuminated initials and an equal number of decorative borders and half borders, besides a vast quantity of flourished and ornamental capitals; bound in oak boards covered with old Italian or French red morocco bearing on the sides the arms of the elector of Bavaria (about 1770-80) and on the back the initials B. P. (Bibliotheca Palatina) With gold clasps. Saec XIV (about 1320).

Above the Elector's arms, the late Mr. Stewart of Aldenham Abbey added his crest and motto: "Nobilis Ira." The book fetched 490 Pounds at the sale at Christie's in March, 1895.

This magnificent Bible was executed at the same place and period; but, strange to say, down to leaf 263 the decoration is purely of French thirteenth century style with rigid half border, and the fine drawing of faces and forms which look like pen and ink work under coloring. But from that leaf forwards the ornamentation is Italian in character, notwithstanding a mixture of French looking figures and faces. In this second part, the border work is entirely Italian and is accompanied by a number of grotesque accessories, but the figures are usually imitations of those in the French work. The place of origin was perhaps Milan or some other city of Lombardy.

Sale
[illegible]
£2200

37

(6)

Italian, 14th century
1st half of decoration by mediocre French artist
F. 263v – 389 done A. 2. by good Italian artist.
F. 390, and after, done by miniaturist who
tends to Austrian forms.
Ms. probably executed in the Veneto, where
all these styles met.

Compare to Nos. 36, 38.

Ex Bibliotheca Palatina Mannh.

J536

AS
VT. 1193

180
Bible Lat
About 1320
Italian work

The arms on the sides are those of
the Elector of Bavaria about 1760-70

Manuscript in Vellum at Libby's

£ " £ " . June 1840

Ex Bibliotheca

Incipit epistola sancti Ieronimi presbiteri ad pau
linum de omnibus divine hystorie li
bris capitulum i.

FRATER AMBRO
SIUS
tua mihi munuscu
la perferens detulit
simul et suavissi
mas litteras que
a principio ami
citiarum fidem
probate iam fidei
et veteris amicitie
nova preferebant. Vera enim illa
necessitudo est et Christi glutino co
pulata quam non utilitas rei famili
aris, non presentia tantum corporum,
non subdola et palpans adulatio,
sed dei timor et divinarum scriptu
rarum conciliant studia. Legi
mus in veteribus historiis quosdam
lustrasse provincias, novos et incog
nitos adisse populos, maria transisse,
ut eos quos ex libris noverant co
ram quoque viderent. Sic Pitagoras
memphiticos vates, sic Plato Egip
tum et Architam Tarentinum eamque o
ram Ytalie que quondam magna
Grecia dicebatur laboriosissime pe
ragravit, ut qui Athenis magister erat
et potens cuiusque doctrinas Acha
demie gignasia personabant, fieret
peregrinus atque discipulus, malens
aliena verecunde discere quam sua impu
denter ingerere. Denique cum litteras quasi to
to fugientes orbe persequitur, captus
a piratis et venundatus etiam tyran
no crudelissimo paruit, ductus
captivus, vinctus et servus. Tamen
quia philosophus maior ementem se
fuit. Ad Titum Livium lacteo eloquen
tie fonte manantem de ultimis Hy
spanie Galliarumque finibus quosdam
venisse nobiles legimus, et quos
ad contemplationem sui Roma non traxe
rat unius hominis fama perduxit.
Habuit illa etas inauditum
omnibus seculis celebrandumque mira

culum, ut urbem tantam ingressi aliud ex
tra urbem quererent. Apollonius sive ille
magus ut vulgus loquitur sive philo
sophus ut Pitagorici tradunt, intravit per
sas, pertransivit Caucasum, Albanos, Scitas,
Messagetas, opulentissima Indie regna
penetravit et ad extremum latissimo Phi
son amne transmisso pervenit ad Bragma
nas, ut Yarcham in throno sedentem aureo
et de Tantali fonte potantem inter paucos
discipulos de natura, de moribus et de cur
su dierum et siderum audiret docentem. In
de per Elamitas, Babilonios, Caldeos, Medos,
Assirios, Parthos, Siros, Phenices, Arabes, Pa
lestinos, reversus Alexandriam perrexit Ethi
opiam, ut gignosophistas et famosis
simam solis mensam videret in sabulo. Invenit
ille vir ubique quod disceret et semper proficiens
semper se melior fieret. Scripsit super hoc ple
nissime octo voluminibus Philostratus. II
Quid loquar de seculi hominibus, cum
apostolus Paulus, vas electionis et magister
gentium, qui de conscientia tanti in se
hospitis loquebatur dicens: An experimentum que
ritis eius qui in me loquitur Christus? post Da
mascum Arabiamque lustratam ascendit Iero
solimam ut videret Petrum et mansit apud
eum diebus xv. Hoc enim misterio ebdomadis et
ogdoadis futurus gentium predicator in
struendus erat. Rursumque post annos
quatuordecim assumpto Barnaba et Tito
exposuit cum apostolis evangelium, ne forte
in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nes
cio quid latentis energie vive vocis actus
et in aures discipuli de auctoris ore transfu
sa fortius sonat. Unde et Eschines cum Ro
di exularet et legeretur illa Demostenis
oratio quam adversus eum habuerat, mira
ntibus cunctis atque laudantibus suspirans bestiam
ait: Quid si ipsam audissetis sua verba
Hec non dico quod sit in me resonantem. III
aliquid tale quod vel possis a me audi
re vel velis discere, sed quod ardor tuus et dis
cendi studium etiam absque nobis per se probari
debeat. Ingenium docile et sine doctore lau
dabile est. Non quid invenias, sed quid que
ras consideramus. Mollis cera et ad for
mandum facilis, etiam si artificis et plaste
cessent manus, tamen virtute totum est quic
quid esse potest. Paulus apostolus ad pedes Ga
malielis legem Moysi et prophetas se didi
cisse gloriatur, ut armatus spiritalibus

telis. postea docet confitetur. Arma enim militie nostre non carnalia sunt sed potentia deo ad destructionem munitionum. cogitationes destruentes. et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei et captivitantes omnem intellectum ad obediendum christo. et parati subiugare cunctam inobedientiam. Ad timotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditum. et hortatur ad studium lectionis. ne negligat gratiam que data sit ei per impositionem manus presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtutes episcopi quem brevi sermone depinxit scientiam quoque non negligat scripturarum. obtinentem inquit eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina sana. et contradicentes revincere. IIII

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest. et quantum edificat ex vite merito ecclesiam. tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta immo per malachiam dominus interrogat sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est interroganti respondere de lege. Et in deuteronomio legimus. Interroga patrem tuum et annunciabit tibi maiores tuos et dicent tibi. In psalmo quoque centesimo et octavodecimo. Cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri cum eum arbori vite david que est in paradiso compararet. inter ceteras virtutes hic etiam intulit. In lege domini voluntas eius. meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visionis iustos ait fulgere quasi stellas. et intelligentes id est doctos quasi firmamentum. Vides quantum inter se distent iusta rusticitas et docta iusticia. alii stellis. alii celo comparantur. Quamquam iuxta hebraicam veritatem. utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur paulus apostolus vas electionis? Nempe quia vas legis et scripturarum sanctarum armarium erat. Pharisei stupent in doctrina domini et mirantur in iohanne et petro quomodo sciant legem cum litteras non didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio et cotidiana in lege meditatio tribuere solet. illis spiritus sanctus suggerebat. et erant iuxta quod scriptum est. e.n.t.o.v.a.k.t.o.v. docibiles dei. Duodecim annos salvator impleverat. et in templo sedens de questionibus legis interrogans. magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum petrum. rusticum dicimus iohannem. quorum uterque dicere poterat. et si imperitus sermone non tamen scientia. Iohannes rusticus piscator indoctus. Et unde illa vox obsecro. In principio erat verbum. et verbum erat apud deum. et deus erat verbum. logos enim grece multa significat. Nam et verbum est et ratio et supputatio et causa uniuscuiusque rei per quam sunt singula que subsistunt. Que universa recte intelligimus in christo. V

Hoc doctus plato nescivit. hoc demostenes eloquens ignoravit. Perdam inquit sapientiam sapientium. et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam. Et quamquam stulticia predicationis in cruce sit tamen paulus sapientiam loquitur inter perfectos. sapientiam autem non seculi huius. nec principum seculi istius qui destruuntur. Sed loquitur dei sapientiam in misterio absconditam quam predestinavit deus ante secula. Dei sapientia christus est. christus enim dei virtus et dei sapientia. hec sapientia in misterio abscondita est. de qua et noni psalmi titulus prenotatur. pro occultis filii. in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui in misterio absconditus erat predestinatus est ante secula. Predestinatus est autem et prefiguratus in lege et prophetis. Unde et prophete appellabantur videntes. quia videbant eum quem ceteri non videbant. Abraham vidit diem eius et letatus est. Aperiebantur celi ezechieli qui populo peccatori clausi erant. Revela inquit david oculos meos. et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est. et revelatione opus est. ut intelligatur ac revelata facie dei gloriam contemplemur. Liber in apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur. quem si dederis homini scienti litteras ut legat respondebit tibi non possum. signatus est enim. Quanti hodie putant se nosse litteras. tenent signatum librum. nec aperire possunt nisi ille reseravit qui habet clavem david. qui aperit et nemo claudit. claudit et nemo aperit. In actibus apostolorum sanctus eunuchus immo vir. sic enim eum sancta scriptura cognominat. cum legeret ysaiam prophetam interrogatur a philippo. Putas ne intelligis que legis? Respondit. Quomodo possum nisi aliquis me docuerit? Ego ut de me interim loquar. nec sanc-

…tior sum illo eunucho, nec studiosior, qui de Ethiopia, id est de extremis mundi finibus, venit ad templum. Reliquit aulam regiam. Et tantus amator legis divine et scientie fuit ut etiam in vehiculo sacras litteras legeret. Et tamen cum librum teneret et verba domini cogitatione conciperet, lingua volveret, labiis personaret, ignorabat eum quem in libro nesciens venerabatur. Venit Philippus et ostendit ei Ihesum qui clausus latebat in littera. O mira doctoris virtus. Eadem hora credidit eunuchus, baptizatur, fidelis et sanctus ac factus est magister de discipulo. Plus in deserto fonte ecclesie quam in aurato synagoge templo repperit. Hec a me perscripta sunt breviter.

VI

Neque enim epistolaris angustia (Interpretatio) evagari longius patiebatur, ut intelligeres te in scripturis sanctis sine previo et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de grammaticis, rethoricis, philosophis, geometricis, dyalecticis, musicis, astronomicis, astrologis, medicis, quarum scientia mortalibus vel utilissima est et in tres partes scinditur: in doctrinam m.a.k.q.o.o.a.n.h. rationem e.h.n.z.a.p. n.n.p.n.h. et usum. Ad minores veniam et que non tam a.d.r.u.c. lingua quam manu administrantur. Agricole, cementarii, fabri metallorum lignorumque cesores, lanarii quoque et fullones, et ceteri qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricant, absque doctore non possunt esse quod cupiunt. Quod medicorum est promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi omnes passim vindicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc universi presumunt, lacerant, docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt, proh pudor, a feminis quod viros doceant, et ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum, immo audacia, edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus, qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras venerint et sermone composito aurem populi mulserint, quicquid dixerint hoc legem dei putant, nec scire dignantur quid prophete, quid apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, quasi grande sit et non vitiosissimum docendi genus depravare sententias et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus Homerocentonas et Virgiliocentonas, ac non sic etiam Maronem sine Christo possimus dicere christianum, quia scripserit: Iam redit et virgo, redeunt saturnia regna, iam nova progenies celo dimittitur alto. Et patrem loquentem ad filium: Nate, mee vires, mea magna potentia solus. Et post verba salvatoris in cruce: Talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia, docere quod ignores, immo, ut cum stomacho loquar, nec hoc quidem scire quod nescias.

VII — hystoria

Videlicet manifestissima est (Ysaias) Genesis, in qua de creatura mundi, de exordio generis humani, de divisione terre, de confusione linguarum, de descensione usque ad Egyptum scribitur hebreorum. Patet Exodus cum decem plagis, cum decalogo, cum misticis divinisque preceptis. In promptu est Leviticus liber, in quo singula sacrificia, immo singule pene sillabe et vestes Aaron et totus ordo leviticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero totius arismetice et prophetie Balaam et quadraginta duarum mansionum per heremum mysteria continentur. Deuteronomium quoque secunda lex et evangelice legis prefiguratio, nonne sic ea habet que priora sunt ut tamen nova sint omnia? De veteribus hucusque. Moyses hucusque n.g.h.o.a.y.k.h. quibus quinque verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur. Iob exemplar patientie, que non misteria suo sermone complectitur? Prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur. Omnesque leges dyalectice propositione, assumptione, confirmatione, conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus. Et ut de ceteris sileam, resurrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea vel manifestius vel cautius scripserit. Scio, inquit, quod redemptor meus vivit et in novissimo die de terra surrecturus sum, et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea videbo deum salvatorem meum, quem visurus sum ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad Ihesum Nave, qui typum domini non solum in gestis verum etiam in nomine prefert. Transit Iordanem, hostium regna subvertit, dividit terram victori populo et per singulas urbes viculos montes flumina …

torrentes atque confinia terre celestisque ierusalem spiritualia regna describit. In iudicum libro quot principes populi tot figure sunt. Ruth moabitidis ysaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Samuel in helyn mortuo et in occisione saul veterem legem abolitam monstrat. Porro in sadoch atque david novi sacerdotii novique imperii sacramenta testatur. Malachim id est tertius et quartus regum liber a salomone usque ad iechoniam et a ieroboam filio nabath usque ad osee qui ductus est in assirios regnum iuda et regnum describit israel. Si hystoriam respicias verba simplicia sunt; si in litteris sensum latentem inspexeris ecclesie paucitas et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophete in unius voluminis angustias coartati multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee crebro nominat effraym samariam ioseph iezrahel et uxorem fornicariam et fornicationis filios et adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam et sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari. Iohel filius phatuel describit terram duodecim tribuum eruca brucho locusta rubigine vastante corruptam, et post eversionem prioris populi effusum spiritum sanctum super servos dei et ancillas, et super centum viginti credentium nomina et effusum in cenaculo syon. Qui centum viginti ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt qui in psalterio mistice continentur. Amos pastor rusticus et ruber mora distinguens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera damasci gaze tyri et idumee et filiorum amon et moab et in septimo octavoque gradu iude et israel. Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in samarie monte et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste et stantem dominum super murum litum vel adamantinum et uncinum pomorum attrahentem supplicia peccatoribus et famem in terra, non famem panis neque sitim aque sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpretatur servus domini personat contra edom sanguineum terrenumque fratris quoque iacob semper emulum hasta percutit spirituali. Ionas columba pulcherrima naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam revocat et sub nomine ninive salutem gentibus nuntiat. Micheas de morasthi coheres christi vastationem adnunciat filie latronis et obsidionem ponit contra eam quia maxillam percussit iudicis israel. Naum consolator orbis increpat civitatem sanguinum et post eversionem illius loquitur: Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Abacuch luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam et figit gradum super munitionem ut christum in cruce contempletur et dicat: Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum domini cognitor audit clamorem a porta piscium et eiulatum a secunda et contritionem a collibus. Indicit quoque ululatum habitatoribus pile quia conticuit omnis populus chanaan, disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret destructum templum edificat dominumque patrem inducit loquentem: Adhuc unum pusillum modicumque et ego commovebo celum et terram et mare et aridam et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia ihesum vestibus sordidis indutum et lapidem oculorum septem candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis, duas quoque olivas a sinistris lampadis cernit et dextris, ut post equos nigros varios albos et dissipatis quadrigis ex effraym et equo de ierusalem pauperem regem vaticinetur et predicet sedentem super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione israel et vocatione gentium: Non est mihi ait voluntas in vobis dicit dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam ieremiam ezechiel et daniel quis possit vel intelligere vel exponere? Quorum primus non prophetiam mihi videtur texere sed evangelium. Secundus virgam nuceam et ollam succensam a facie aquilonis et pardum spoliatum suis coloribus et quadruplex diversis metris nectit alfabetum. Tertius principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta ut apud hebreos ista pars

cui exordio geneseos ante annos triginta non
legantur. Quantus vero qui extremus inter
quatuor prophetas et temporum conscius
et totius mundi philo historicus: lapidem
precisum de monte sine manibus et regna omnia
subvertentem claro sermone pronunciat. David
simonides noster pindarus et alceus et
flaccus quoque catullus et serenus christum lira
predicat et in decacordo psalterio ab inferis ex
citat resurgentem. Salomon pacificus et
amabilis domini mores corrigit. naturam docet.
ecclesiam iungit et christum. sanctarumque nuptiarum
dulce canit epithalamium. Hester in ecclesie
typo populum liberat de periculo. et interfecto aman
qui interpretatur iniquitas partes convivii et
diem celebrem mittit in posteros. Paralipome
non liber id est instrumenti veteris epithoma
tantus ac talis est ut absque illo si quis
scientiam scripturarum sibi voluerit arroga
re seipsum irrideat. Per singula quippe nomina
iuncturasque verborum et pretermisse in regum
libris tanguntur historie. et innumera
biles explicantur evangelii questiones. Hes
dras et neemias adiutor videlicet et con
solator a domino in uno volumine coartantur.
instaurant templum. muros extruunt civitatis.
omnisque illa turba populi redeuntis in patriam
et descriptio sacerdotum. levitarum israhelis
proselitorum ac per singulas familias murorum
et turrium opera divisa aliud in cortice
preferunt aliud retinent in medulla. Cernis
me scripturarum amore raptum excessisse
modum epistole. et tamen non implesse quod vo
lui. Audivimus tantum quid nosse quid cu
pere debeamus ut et nos quoque possimus
dicere. Concupivit anima mea desiderare iusti
ficationes tuas in omni tempore. Ceterum
socraticum illud impletur in nobis. hoc tantum scio
quod nescio. Tangam et novum breviter te
stamentum. Matheus. marchus. lucas
et iohannes. quadriga domini et verum cherubin
quod interpretatur scientie plenitudo. per totum cor
pus oculati sunt. Scintille emicant. discurrunt
fulgura. pedes habent rectos et in sublime
tendentes. terga pennata et ubique volantia. te
nent se mutuo sibique perplexi sunt. et quasi
rota in rotam volvuntur. et pergunt quocumque
eos flatus spiritus sancti perduxerit. Paulus
apostolus ad septem scribit ecclesias. Octava eius
ad hebreos a plerisque extra numerum ponitur.
Timotheum instruit ac titum. Philemo
nem pro fugitivo famulo deprecatur. Super hoc

tacere melius puto quam pauca scribere. Actus
apostolorum nudam quidem videntur sonare
historiam. et nascentis ecclesie infantiam
texere. sed si noverimus scriptorem eorum
lucam esse medicum cuius laus est in
evangelio. animadvertimus pariter omnia verba
illius anime languentis esse medicinam.
Iacobus. petrus. iohannes. iudas. vii
epistolas ediderunt tam misticas quam succinc
tas. et breves pariter et longas. breves in verbis
longas in sententiis. ut rarus sit qui
non eorum lectione cecutiat. Apocalip
sis iohannis tot habet sacramenta quot verba.
parum dixi. et pro merito voluminis laus
omnis inferior est. In verbis singulis multiplices
latent intelligentie. Oro te frater karissime inter hec
vivere. ista meditari. nichil aliud nosse. nichil
aliud querere. Nonne tibi videtur iam hic
in terris regni celestis habitaculum. Nolo vero of
fendaris in scripturis sanctis simplicita
te et quasi vilitate verborum. que vel vitio
interpretum vel de industria sic prolate sunt
ut rusticam concionem instruerent facilius.
et in una eademque sententia aliter doctus aliter sen
tiret indoctus. Non sum tam petulans et he
bes ut hec me nosse pollicear. et eorum fruc
tus carpere in terra quorum radices in celo
fixe sunt. sed velle fateor. sedentium me pre
sitorum. sedenti me prefero. magistrum renuens
comitem spondeo. Petenti datur. pulsanti
aperitur. Querens invenit. Discamus in terris
quorum nobis scientia perseveret in celo. Te
manibus excipiam. et ut inepte aliquid
ac de emagogie tumiditate effutiam. quic
quid quesieris tecum scire conabor. VIII

Habes hic amantissimum tui fratrem eu
sebium. qui litterarum tuarum mihi
gratiam duplicavit. referens honestatem mo
rum tuorum. contemptum seculi. fidem a
micicie. amorem christi. Nam prudentiam et
eloquii venustatem etiam absque illo ipsa epistola
preferebat. Festina queso te. et herentis in
salo navicule funem magis precide quam solve.
Nemo renunciaturus seculo bene potest vendere
que contempsit ut venderet. Quicquid in
sumptus de tuo tuleris pro lucro computa.
antiquum dictum est. avaro tam deest quod habet
quam quod non habet. Credenti totus mundus divi
tiarum est. infidelis autem etiam obolo indiget.
Sic vivamus quasi nichil habentes et omnia possi
dentes. Victus atque vestitus divitie christi
anorum sunt. Si habes in potestate tuam

rem· vende· si non habes, proice· tollenti tunicam et pallium relinquendum est· Scilicet nisi tu semper retractans et diem de die trahens, caute et pedetemptim tuas possessiunculas vendideris, non habet Christus unde alat pauperes suos· Totum Deo dedit qui se ipsum obtulit· Apostoli navem tantum et retia reliquerunt· Vidua duo aera misit in gazophilacium et praefertur Croesi divitiis· Facile contemnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.

Incipit liber pentateucum.

Desiderii mei desideratas accepi epistolas, qui quodam praesagio futurorum cum Daniele sortitus est nomen, obsecrantis ut translatum in latinam linguam de hebraeo sermone Pentateuchum nostrorum auribus traderem· Periculosum opus certe et obtrectatorum meorum latratibus patens, qui me asserunt in Septuaginta interpretum suggillationem nova pro veteribus cudere, ita ingenium quasi vinum probantes· Cum ego saepissime testatus sim me pro virili portione in tabernaculo Dei offerre quae possim, nec opes alterius aliorum paupertate foedari· Quod ut auderem, Origenis me studium provocavit, qui editioni antiquae translationem Theodotionis miscuit, asterisco et obelo, id est stella et veru, opus omne distinguens, dum aut inlucescere facit quae minus ante fuerant, aut superflua quaeque iugulat et confodit; et maxime quae evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit· In quibus multa de veteri testamento legimus quae in nostris codicibus non habentur, ut est illud: Ex Aegypto vocavi filium meum· Et: Quoniam Nazaraeus vocabitur· Et: Videbunt in quem compunxerunt· Et: Flumina de ventre eius fluent aquae vivae· Et: Quae nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascenderunt, quae praeparavit Deus diligentibus se· Et multa alia quae proprium syntagma desiderant· Interrogemus ergo eos ubi haec scripta sint, et cum dicere non potuerint, de libris hebraicis proferamus· Primum testimonium est in Osee, secundum in Isaia, tertium in Zacharia, quartum in Proverbiis, quintum aeque in Isaia· Quod multi ignorantes apocryphorum deliramenta sectantur et hiberas nenias libris authenticis praeferunt· Causas erroris non est meum exponere· Iudaei prudenti factum dicunt esse consilio, ne Ptolomaeus unius Dei cultor etiam apud Hebraeos duplicem divinitatem deprehenderet· Quod maxime idcirco faciebant, quia in Platonis dogma cadere videbatur· Denique ubicumque sacratum aliquid scriptura testatur de Patre et Filio et Spiritu Sancto, aut aliter interpretati sunt aut omnino tacuerunt, ut et regi satisfacerent et arcanum fidei non vulgarent· Et nescio quis primus auctor Septuaginta cellulas Alexandriae mendacio suo extruxerit, quibus divisi eadem scriptitarent, cum Aristeas eiusdem Ptolomaei ὑπερασπιστής et non multo post tempore Iosephus nihil tale retulerint, sed in una basilica congregatos contulisse scribant, non prophetasse· Aliud est enim esse vatem, aliud est esse interpretem· Ibi spiritus ventura praedicit, hic eruditio et verborum copia ea quae intelligit transfert· Nisi forte putandus est Tullius Oeconomicum Xenofontis et Platonis Pythagoram et Demosthenis pro Ctesifonte afflatus rhetorico spiritu transtulisse, aut aliter de eisdem libris per Septuaginta interpretes, aliter per apostolos Spiritus Sanctus testimonia texuit, ut quod illi tacuerunt hi scriptum esse mentiti sint· Quid igitur? Damnamus veteres? Minime· Sed post priorum studia in domo Domini quod possumus laboramus· Illi interpretati sunt ante adventum Christi, et quod nesciebant dubiis protulere sententiis· Nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam historiam scribimus· Aliter enim audita, aliter visa narrantur· Quod melius intelligimus, melius et proferimus· Audi igitur, aemule, obtrectator ausculta: non damno, non reprehendo Septuaginta, sed confidenter cunctis illis apostolos praefero· Per istorum os mihi Christus sonat, quos ante prophetas inter spiritalia charismata positos lego, in quibus ultimum paene gradum interpretes tenent· Quid livore torqueris? Quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi tibi in translatione videor errare, interroga Hebraeos, diversarum urbium magistros consule· Quod illi habent de Christo, tui codices non habent· Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverunt, et emendatiora sunt exemplaria latina quam graeca, et graeca quam hebraea· Verum haec contra invidos· Nunc te precor, Desideri carissime, ut quia tantum opus me subire fecisti et a Genesi exordium capere, orationibus iuves, quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libri in latinum eos transferre sermonem.

N PRINCI-
pio creauit deus celum
et terram. Terra autem erat ina
nis et uacua. et tenebre e
rant super faciem abyssi. et
spiritus dei ferebatur super aquas.
Dixitque deus. Fiat lux. et facta est
lux. Et uidit deus lucem quod
esset bona: et diuisit lucem a
tenebris. appellauitque lucem
diem. et tenebras noctem.
Factumque est uespere et mane di
es unus. Dixit quoque deus. Fi
at firmamentum in medio a
quarum. et diuidat aquas ab
aquis. Et fecit deus firmamen
tum. diuisitque aquas que erant
sub firmamento. ab hiis que e
rant super firmamentum. Et factum
est ita. Vocauitque deus firmamen
tum celum. Et factum est uespere et
mane dies secundus. Dixit uero
deus. Congregentur aque que sub
celo sunt in locum unum et ap
pareat arida. Factumque est ita.
Et uocauit deus aridam terram. con
gregationesque aquarum appella
uit maria. Et uidit deus quod esset bo
num. et ait. Germinet terra herbam
uirentem. et facientem semen. et lig
num pomiferum faciens fructum
iuxta genus suum. cuius semen in
semetipso sit super terram. Et factum est
ita. Et protulit terra herbam uirentem.
et afferentem semen iuxta genus su
um. lignumque faciens fructum. et habens
unumquodque sementem secundum speciem suam. Et
uidit deus quod esset bonum. Factumque est ues
pere et mane dies tercius. Dixit autem deus.
Fiant luminaria in firmamento celi. et
diuidant diem ac noctem. et sint in signa
et tempora et dies et annos. ut luceant
in firmamento celi. et illuminent terram.
Et factum est ita. Fecitque deus duo magna
luminaria. luminare maius ut preesset di
ei. et luminare minus ut preesset nocti. et
stellas. Et posuit eas in firmamento celi.
ut lucerent super terram. et preessent diei ac
nocti. et diuiderent lucem a tenebris. Et ui
dit deus quod esset bonum. Et factum est uesper
et mane dies quartus. Dixit etiam deus.
Producant aque reptile anime uiuentis. et uol
atile super terram: sub firmamento celi. Creauit
deus cete grandia et omnem animam uiuentem
atque motabilem quam produxerant aque in
species suas. et omne uolatile secundum genus
suum. Et uidit deus quod esset bonum. benedixit
que eis dicens. Crescite et multiplicamini
et replete aquas maris. auesque multipli
centur super terram. Et factum est uespere et ma
ne dies quintus. Dixit quoque deus. Produ
cat terra animam uiuentem in genere suo iu
menta et reptilia et bestias terre secundum speci
es suas. Factumque est ita. Et fecit deus bestias
terre iuxta species suas. et iumenta. et omne
reptile terre in genere suo. Et uidit deus quod esset
bonum et ait. Faciamus hominem ad y
maginem et similitudinem nostram. et presit
piscibus maris et uolatilibus celi. et bestiis
terre. uniuerseque creature. omnique reptili quod
mouetur in terra. Et creauit deus hominem ad
ymaginem et similitudinem suam. ad ymagi
nem dei creauit illum. Masculum et feminam
creauit eos. Benedixitque illis deus. et ait.
Crescite et multiplicamini. et replete ter
ram. et subicite eam. et dominamini pis
cibus maris. et uolatilibus celi. et uniuersis a
nimantibus que mouentur super terram. Dixitque deus.
Ecce dedi uobis omnem herbam afferentem semen
super terram. et uniuersa ligna que habent in se
metipsis sementem generis sui. ut sint uobis
in escam. et cunctis animantibus terre. omnique
uolucri celi. et uniuersis que mouentur in
terra. et in quibus est anima uiuens ut habeant
ad uescendum. Et factum est ita. Viditque deus
cuncta que fecerat. et erant ualde bona. Et
factum est uespere et mane dies sextus. II
Igitur perfecti sunt celi et terra. et omnis
ornatus eorum. Compleuitque deus die
septimo opus suum quod fecerat. et requie
uit die septimo ab uniuerso opere quod pa
trarat. Et benedixit diei septimo. et sanc
tificauit illum. quia in ipso cessauerat ab
omni opere suo quod creauit deus ut faceret.
Iste sunt generationes celi et terre quando create
sunt in die quo fecit dominus celum et terram
et omne uirgultum agri antequam oriretur
in terra. et omnem herbam regionis priusquam
germinaret. Non enim pluerat dominus deus
super terram. et homo non erat qui operaretur terram
sed fons ascendebat e terra irrigans uniuer
sam superficiem terre. Formauit igitur dominus
deus hominem de limo terre. et inspirauit

in faciem eius spiraculum vite et factus est
homo in animam viventem. Plantaverat autem
dominus deus paradisum voluptatis a principi-
o in quo posuit hominem quem formaverat.
Produxitque dominus deus de humo omne lignum
pulcrum visu et ad vescendum suave. lignum
etiam vite in medio paradisi. lignumque scientie
boni et mali. Et fluvius egrediebatur de lo-
co voluptatis ad irrigandum paradisum.
Qui inde dividitur in quatuor capita.
Nomen uni phison. ipse est qui circuit omnem ter-
ram evilath. ubi nascitur aurum et argentum
aurum terre illius optimum est. Ibique invenitur
bdellium et lapis onichinus. Et nomen flu-
vii secundi gyon. ipse est qui circuit omnem terram e-
thiopie. Nomen vero fluminis tercii tigris. ipse
vadit contra assirios. Fluvius autem quartus ipse est
eufrates. Tulit ergo dominus deus hominem et po-
suit eum in paradiso voluptatis ut operare-
tur et custodiret illum. precepitque ei dicens.
Ex omni ligno ligno paradisi comede. de
ligno autem scientie boni et mali ne comedas. In
quocumque enim die comederis ex eo morte
morieris. Dixit quoque dominus deus. Non est bonum
esse hominem solum. Faciamus ei adiutorium
simile sibi. Formatis igitur dominus deus de
humo cunctis animantibus terre et universis
volatilibus celi. adduxit ea ad adam ut videret
quid vocaret ea. Omne enim quod vocavit
adam anime viventis ipsum est nomen eius. Ap-
pellavitque adam nominibus suis cuncta animan-
tia et universa volatilia celi et omnes bestias ter-
re. Ade vero non inveniebatur adiutor similis
eius. Inmisit ergo dominus deus soporem in adam.
Cumque obdormisset tulit unam de costis eius
et replevit carnem pro ea. Et edificavit
dominus deus costam quam tulerat de adam
in mulierem. et adduxit eam ad adam. Dixit-
que adam. hoc nunc os ex ossibus meis et caro
de carne mea. Hec vocabitur virago quoniam de
viro sumpta est. Quam ob rem relinquet
homo patrem suum et matrem. et adherebit uxo-
ri sue. et erunt duo in carne una. Erat autem
uterque nudus adam scilicet et uxor eius et non

III
Sed et serpens erat cal- erubescebant
lidior cunctis animantibus terre que fecerat
dominus deus. Qui dixit ad mulierem. Cur pre-
cepit vobis deus ut non comederetis de omni lig-
no paradisi? Cui respondit mulier. De fructu lig-
norum que sunt in paradiso vescimur. de fru-
ctu vero ligni quod est in medio paradisi
precepit nobis deus ne comederemus. et ne tan-
geremus illud. ne forte moriamur. Dixit
autem serpens ad mulierem. Nequaquam
morte moriemini. Scit enim deus quod in
quocumque die comederitis ex eo. aperientur
oculi vestri. et eritis sicut dii scientes bonum
et malum. Vidit igitur mulier quod bonum
esset lignum ad vescendum. et pulcrum
oculis aspectuque delectabile. et tulit de
fructu illius et comedit. deditque viro
suo. Qui comedit. et aperti sunt oculi am-
borum. Cumque cognovissent se esse nudos
consuerunt folia ficus. et fecerunt sibi peri-
zomata. Et cum audissent vocem domini dei
deambulantis in paradiso ad auram post
meridiem. abscondit se adam et uxor eius
a facie domini dei in medio ligni paradisi. Vo-
cavitque dominus deus adam. et dixit ei. ubi
es? Qui ait. vocem tuam audivi domine
in paradiso. et timui eo quod nudus essem. et
abscondi me. Cui dixit dominus deus. Quis
enim indicavit tibi quod nudus esses. nisi quod
ex ligno de quo preceperam tibi ne come-
deres comedisti? Dixitque adam. Mulier quam
dedisti sociam michi. dedit michi de ligno. et com-
edi. Et dixit dominus deus ad mulierem. Quare
hoc fecisti? Que respondit. serpens decepit me
et comedi. Et ait dominus deus ad serpentem. Quia
fecisti hoc. maledictus es inter omnia animanti-
a et bestias terre. Super pectus tuum gradieris
et terram comedes cunctis diebus vite tue.
Inimicitias ponam inter te et mulierem. et
semen tuum et semen illius. Ipsa conteret capu-
t tuum. et tu insidiaberis calcaneo eius. Mu-
lieri quoque dixit. Multiplicabo erumpnas
tuas. et conceptus tuos. In dolore paries
filios. et sub viri potestate eris. et ipse domina-
bitur tui. Ade vero dixit. Quia audisti vocem
uxoris tue et comedisti de ligno ex quo pre-
ceperam tibi ne comederes.
maledicta terra in opere tuo. In laboribus com-
edes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas
et tribulos germinabit tibi. et comedes her-
bas terre. In sudore vultus tui vesceris
pane tuo. donec revertaris in terram de qua
sumptus es. quia pulvis es. et in pulve-
rem reverteris. Et vocavit adam nomen uxo-
ris sue eva. eo quod mater esset cunctorum viven-
tium. Fecit quoque dominus deus ade et uxori
eius tunicas pellicias. et induit eos. et
ait. Ecce adam factus est quasi unus ex nobis
sciens bonum et malum. Nunc ergo ne for-
te mittat manum suam. et sumat etiam de

ligno uite et comedat et uiuat in eternum.
Emisit eum dñs deus de paradiso uolup
tatis. ut operaretur terram de qua sumptus
est. Eiecitq; adam. et collocauit ante para
disum uoluptatis cherubin et flameum
gladium atq; uersatilem ad custodiendam
uiam ligni uite. IIII

Adam uero cognouit euam uxorem
suam. que concepit et peperit cain di
cens. possedi hominem per deum. Rursum
q; peperit fratrem eius abel. Fuit autem abel pas
tor ouium. et cain agricola. Factum est autem post
multos dies ut offerret cain de fructibus
terre munera dño. Abel quoq; obtulit de pri
mogenitis gregis sui. et de adipibus eorum.
Et respexit dñs ad abel. et ad munera eius.
ad cain uero et ad munera eius non respexit.
Iratusq; est cain uehementer et concidit
uultus eius. dixitq; dñs ad eum. Quare
iratus es. et cur concidit facies tua. Nonne
si bene egeris recipies. sin autem male. statim
in foribus peccatum aderit. sed sub te erit a
petitus eius. et tu dominaberis illius. Dixit
q; cain ad abel fratrem suum. Egrediamur
foras. Cumq; essent in agro consurrexit cain ad
uersus abel fratrem suum et interfecit eum.
Et ait dñs ad cain. ubi est abel frater tuus. Qui
respondit. Nescio. Numquid custos fratris mei
sum. Dixitq; ad eum. Quid fecisti. Vox
sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.
Nunc igitur maledictus eris super terram. que
aperuit os suum et suscepit sanguinem
fratris tui de manu tua. Cum operatus fueris e
am. non dabit tibi fructus fructus suos.
Vagus et profugus eris super terram. Dixitq; ca
in ad dñm. Maior est iniquitas mea. quam ut
ueniam merear. Ecce eicies me hodie a fa
cie terre. et a facie tua abscondar. et ero uagus
et profugus in terra. Omnis igitur qui inue
nerit me. occidet me. Dixitq; ei dñs. Nequaquam
ita fiet. sed omnis qui occiderit cain septu
plum punietur. Posuitq; dñs in cain sig
num ut non interficeret eum omnis qui inuenis
set eum. Egressusq; cain a facie dñi. habita
uit in terra profugus ad orientalem plagam eden.
Cognouit autem cain uxorem suam. que
concepit et peperit enoch. Et hedificauit ci
uitatem. uocauitq; nomen eius ex nomine
filii sui enoch. Porro enoch genuit irad.
Et irad genuit mauiael. Et mauiael
genuit matusael. Et matusael genuit lam
ech. qui accepit duas uxores. nomen uni

ade. et nomen alteri selle. Genuitq; ada iabel
qui fuit pater habitantium in tentoriis atq;
pastorum. et nomen fratris eius tubal. Ipse
fuit pater canentium in cythara et organo.
Sella quoq; genuit tubalcain qui fuit
malleator et faber in cuncta opera eris et fer
ri. Soror uero tubalcain noema. Dixitq; la
meth uxoribus suis ade et selle. Audite uo
cem meam uxores lameth. auscultate sermo
nem meum. Quoniam occidi uirum in uulnus m
eum. et adolescentulum in liuore meo. Sep
tuplum ultio dabitur de cain. De lameth
uero septuagesies septies. Cognouit quoq;
adhuc adam uxorem suam. et peperit filium
uocauitq; nomen illius seth dicens. Posu
it mihi semen aliud deus pro abel quem occidit
cain. Sed et seth natus est filius quem uocauit
enos. Iste cepit inuocare nomen dñi. V

Hic est liber generationis adam in die qua crea
uit deus hominem. Ad similitudinem
dei fecit illum. masculum et feminam fecit eos.
Et benedixit illis. et uocauit nomen eorum adam
in die qua creati sunt. Vixit autem centum trigin
ta annis. et genuit filium ad ymaginem
et similitudinem suam. Vocauitq; nomen eius
seth. Et facti sunt omnes dies adam postquam
genuit seth. octingenti anni. genuitq; fi
lios et filias. Et factum est omne tempus quod
uixit adam anni nongenti triginta. et mor
tuus est. Vixit quoq; seth centum quinque annis
et genuit enos. Vixitq; seth postquam genu
it enos octingentis vii. annis. genuitq;
filios et filias. Et facti sunt omnes dies seth
nongentorum xii. annorum. et mortuus est.
Vixit uero enos. xc. annis. et genuit caynan
post cuius ortum uixit octingentis quindecim
annis. et genuit filios et filias. Factiq; sunt
omnes dies enos nongentorum quinque annorum. et
mortuus est. Vixit quoq; caynan. lxx. annis
et genuit malalehel. et uixit caynan post
quam genuit malalehel octingentis quadragin
ta annis. genuitq; filios et filias. Et facti sunt
omnes dies caynan nongenti. x. anni. et mor
tuus est. Vixit autem malalehel sexaginta quin
que annis. et genuit iareth. Et uixit malale
hel postquam genuit iareth octingentis trigin
ta annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies malalehel octingenti nona
ginta quinque anni. et mortuus est. Vixit
q; iareth. clxii. annis. et genuit enoch.
Qui uixit iareth postquam genuit enoch
dccc. annis. et genuit filios et filias. Et facti

sunt omnes dies iareth .dccc.lxii. anni
et mortuus est. Porro enoch vixit .lxv. annis
et genuit mathusalem. Et ambulavit
enoch cum deo. et vixit enoch postquam genu
it mathusalem .ccc. annis. et genuit fili
os et filias. Et facti sunt dies enoch .ccclxv.
anni. ambulavitque cum deo. et non appa
ruit. quia tulit eum deus. Vixit quoque ma
thusalem .clxxxvii. annis. et genuit la
meth. Et vixit mathusalem postquam genu
it .dcclxxxii. duobus annis. Et genuit filios
et filias. Et facti sunt omnes dies mathu
salem .dcccclxviiii. anni. et mortuus est.
Vixit autem lameth .clxxxii. annis. genuit
que filium. et vocavit nomen eius noe dicens
Iste consolabitur nos ab operibus et laboribus
manuum nostrarum in terra cui maledixit dominus.
Vixitque lameth postquam genuit noe .d.xc
xv. annis. et genuit filios et filias. Et
facti sunt omnes dies lameth .dcclxxvii. anni
et mortuus est. Noe vero cum quingentorum
esset annorum. genuit sem. cham. et iaphet.

Lameth.

VI

Cumque cepissent homines multiplica
ri super terram. et filias procreassent.
videntes filii dei filias eorum quod essent pul
chre. acceperunt uxores sibi ex omnibus quas
elegerant. Dixitque deus. Non permanebit spiritus
meus in homine in eternum. quia caro est. Erunt
que dies illius .cxx. annorum. Gigantes
autem erant super terram in illis diebus. Postquam
enim ingressi sunt filii dei ad filias ho
minum. illeque genuerunt. isti sunt poten
tes a seculo viri famosi. Videns autem deus
quod multa malicia hominum esset in terra. et
cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum
omni tempore. penituit eum quod hominem fe
cisset in terra. Et precavens in futurum. et tactus
dolore cordis intrinsecus. Delebo inquit
hominem quem creavi a facie terre ab homi
ne usque ad animantia. a reptili usque ad vo
lucres celi. penitet enim me fecisse eos. Noe
vero invenit gratiam coram domino. Hee sunt
generationes noe. Noe vir iustus atque perfec
tus fuit in generationibus suis. Cum deo ambu
lavit. et genuit tres filios sem. cham.
et iapheth. Corrupta est autem terra coram
domino. et repleta est iniquitate. Cumque vi
disset deus terram esse corruptam. omnis quippe
caro corruperat viam suam super terram. dixit
ad noe. Finis universe carnis venit coram
me. Repleta est terra iniquitate a facie eorum
et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi
archam de lignis levigatis. Mansiunculas
in archa facies. et bitumine lines intrin
secus et extrinsecus. et sic facies eam.
Trecentorum cubitorum erit longitudo
arche. quinquaginta cubitorum latitudo
et triginta cubitorum altitudo illius.
Fenestram in archa facies. et in cubito con
summabis summitatem eius. Hostium autem
arche pones ex latere deorsum. Cenacula et
tristega facies in ea. Ecce ego adducam
diluvii aquas super terram. ut interficiam
omnem carnem in qua spiritus vite est subter
celum. et universa que in terra sunt consumen
tur. Ponamque fedus meum tecum. et
ingredieris archam tu et filii tui. uxor tu
a. et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunc
tis animantibus universe carnis. bina induces
in archam. ut vivant tecum. masculini sexus
et feminini. De volucribus iuxta genus
suum. et de iumentis in genere suo. et ex omni
reptili terre secundum genus suum. bina de omni
bus ingredientur tecum. ut possint vivere.
Tolles igitur tecum ex omnibus escis que mandi
possunt. et comportabis apud te. et erunt
tam tibi quam illis in cibum. Fecit igitur noe omnia
que preceperat illi deus.

VII

Dixitque dominus ad eum. Ingredere tu et
omnis domus tua in archam. Te enim
vidi iustum coram me in generatione hac. Ex
omnibus animantibus mundis tolles septena et sep
tena masculum et feminam. De animantibus vero
inmundis duo et duo masculum et feminam.
Sed et de volatilibus celi septena et septe
na masculum et feminam. ut salvetur se
men super faciem universe terre. Adhuc enim
et post dies septem ego pluam super terram
.xl. diebus et .xl. noctibus. et delebo omnem
substantiam quam feci de super facie terre. Fecit ergo
noe omnia que mandaverat ei deus. Erat
que sescentorum annorum quando diluvii aque
inundaverunt super terram. Et ingressus est
noe et filii eius. et uxor eius. et uxores
filiorum illius cum eo in archam propter aquas
diluvii. De animantibus quoque mundis et in
mundis. et de volucribus celi. et ex omni quod mo
vetur super terram duo et duo ingressa sunt
ad noe in archam masculus et femina
sicut preceperat deus noe. Cumque transissent
septem dies aque diluvii inundaverunt
super terram. Anno sescentesimo vite noe
mense secundo septimo decimo die mensis
rupti sunt omnes fontes abissi magne

et cataracte celi aperte sunt. et facta est plu
uia super terram quadraginta diebus et
quadraginta noctibus. In articulo diei
illius ingressus est noe et sem et cham
et iaphet filii eius. uxor illius et ux
ores filiorum eius cum eis in archam
ipsi et omne animal secundum genus suum
uniuersaque iumenta in genere suo. et omne
quod mouetur super terram in genere suo.
cunctumque uolatile secundum genus suum. u
niuerse aues omnesque uolucres ingresse
sunt ad noe in archam bina et bina ex
omni carne in qua erat spiritus uite. Et que in
gressa sunt masculus et femina ex omni
carne introierunt sicut preceperat ei deus. Et
inclusit eum dominus de foris. Factumque est di
luuium .xl. diebus. et .xl. noctibus super terram. et
multiplicate sunt aque et eleuauerunt
archam in sublime a terra. Vehementer enim
inundauerunt. et omnia repleuerunt in super
facie terre. Porro archa ferebatur super
aquas. et aque preualuerunt nimis su
per terram. opertique sunt omnes montes
excelsi sub uniuerso celo. Quindecim cubi
tis altior fuit aqua super montes. quos
operuerat. Consumptaque est omnis ca
ro que mouebatur super terram. uolucrum
animantium bestiarum omniumque repti
lium que reptant super terram. Vniuersi homi
nes et cuncta in quibus spiraculum uite
est super terram mortua sunt. Et deleuit om
nem substantiam que erat super terram. ab homine usque
ad pecus. tam reptile quam uolucres celi.
et deleta sunt de terra. Remansit autem
solus noe et qui cum eo erant in archa.
Obtinueruntque aque diluuium terram .cl. diebus

VIII

c. viij

Recordatus est deus noe cunctarum
que animantium et omnium iumentorum que
erant cum eo in archa. adduxit spiritum su
per terram et imminute sunt aque. et clausi
sunt fontes abyssi. et cataracte celi. et
prohibite sunt pluuie de celo. Reuerseque sunt
aque de terra euntes et redeuntes. et ce
perunt minui post .cl. dies. Requieuit
que archa mense septimo. uicesima sep
tima die mensis super montes armeni
e. At uero aque ibant et decrescebant usque
ad decimum mensem. Decimo enim mense
prima die mensis apparuerunt cacumi
na montium. Cumque transissent uigi
ti dies. aperiens noe fenestram arche quam
fecerat. emisit coruum. Qui egrediebatur
et non reuertebatur. donec siccarentur aque
super terram. Emisit quoque columbam post
eum ut uideret si iam cessassent aque super
faciem terre. Que cum non inuenisset ubi requi
esceret pes eius. reuersa est ad eum in archam.
Aque enim erant super uniuersam terram.
Extenditque manum et apprehensam
intulit in archam. Expectatis autem ultra
septem diebus aliis. rursum dimisit co
lumbam ex archa. At illa uenit ad eum
ad uesperam portans ramum oliue uiren
tis foliis in ore suo. Intellexit ergo noe
quod cessassent aque super terram. Expectauit
que nichilominus septem alios dies. et emi
sit columbam. Que non est reuersa ultra ad
eum. Igitur sexcentesimo primo anno pri
mo mense. prima die mensis imminute sunt
aque super terram. Et aperiens noe tectum ar
che. aspexit uiditque quod exsiccata esset super
ficies terre. Mense secundo septima et uice
sima die mensis arefacta est terra. Locutus
est autem dominus ad noe dicens. Egredere de arch
a tu et uxor tua. filii tui et uxores fili
orum tuorum tecum. Cuncta animantia
que sunt apud te ex omni carne tam
in uolatilibus quam in bestiis et uniuersis
reptilibus que reptant super terram educ
tecum. et egredimini super terram. Cresci
te et multiplicamini super eam. Egressus
est ergo noe et filii eius. uxor illius et ux
ores filiorum eius cum eo. sed et omnia iumen
ta et reptilia que repunt super terram secundum ge
nus suum. de archa egressa sunt. Edi
ficauit autem noe altare domino. et tollens de
cunctis pecoribus et uolucribus mundis
et obtulit holocausta super altare. Odora
tusque est dominus odorem suauitatis. Et ait
ad eum. Nequaquam ultra maledicam terre
propter homines. Sensus enim et cogitatio
humani cordis in malum prona sunt ab ado
lescentia sua. Non igitur ultra percutiam
omnem animam uiuentem sicut feci. Cunc
tis diebus terre sementis et messis. frigus
et estus. estas et hyemps. nox et dies non requiescent

IX

c. ix

Benedixitque deus noe
et filiis eius. et dixit ad eos. Cresci
te et multiplicamini. et implete terram.
et terror uester ac tremor sit super cuncta ani
malia terre. et super omnes uolucres celi. cum
uniuersis que mouentur in terra. Omnes
pisces maris manui uestre traditi sunt.
et omne quod mouetur et uiuit erit

ub' in cibum· q̄si olera uirentia tradidi uob
oīa· excepto q̄ carnem cū sanguine non
comedetis· sanguinem enim aīarū urā
rū requirā de manu cunctarū bestiarū· et
de manu hōis· De manu uiri· et de manu
fr̄is eius requiram aīam hōis· Quicumq;
effuderit humanū sanguinē· fundetur
sanguis illius· Ad ymaginē quippe dei
f̄cs ē hō· Vos aūt crescite et multiplicām
ini· et ingredimini sup t̄ram· et implete
eam· Hec quoq; dixit dn̄s deus ad noe· 7
ad filios eius cum eo· Ecce ego statuam
pactum meum uobiscum· et cū semine uro
p̄t uos· et ad omnem animā uiuentē q̄ ē
uobiscum· tā in uolucrib; q̄ in iumentis 7 pe
cudib; t̄re· cunctisq; que egressa s̄ de archa
et uniūsis bestiis t̄re· Statuā pactū me
um uobiscum· et nequaquā ultra interfic
tur omnis caro aquis diluuii· Neq; erit
deinceps diluuiū dissipans t̄ram· Dixitq;
deus· H est signum f̄cdis quod do inter
me et uos· et ad oēm aīam uiuentem q̄ ē
uobiscum in generatōes sempiternas· Arcum
meum ponam in nubib;· et erit signū
f̄cdis int̄ me et t̄ram· Cumq; obduxero nu
bib; celum· apparebit arcus meus in nu
bib;· et recordabor f̄cdis mei q̄d pepigi
uobiscum et cum omni aīa uiuente q̄ car
nem uegetat· et nō erunt ultra aque di
luuii ad delendam uniūsam carnem· E
ritq; arcus meus in nubib; et uidebo il
lū· et recordabor f̄cdis sempit̄ni· quod pac
tū ē int̄ dm̄· et int̄ oēm animā uiuentem
uniūse carnis que ē sup t̄ram· Dixitq; ds̄
noe· Hoc erit signum fedis quod consti
tui int̄ me et oēm carnem sup t̄ram· Erant
igr̄ filii noe qui egressi sunt de archa· sem·
cham· et iapheth· Porro cham ipse ē p̄r cha
naan· Tres isti sunt filii noe· et ab hiis dis
seminatū ē omne humanū genus sr̄
uniūsam t̄ram· Cepitq; noe uir agricola
exercere t̄ram· Et plantauit uineam· Bi
bensq; uinū· inebriatus ē· et nudatus
iacuit in tabernaculo suo· Quod cū uidisset
cham· p̄r chanaan uerecunda scil; patris sui
eē nudata· nuntiauit duob; fr̄ib; suis
foras· At uō sem et iapheth palliū īpo
suerunt in humeris suis· Et incedentes
retrorsum operuerūt uerecunda patris sui
Faciesq; eorum aūse erant· et patris
uirilia nō uiderūt· Euigilans aūt noe
ex uino· cū didicisset que fecerat ei filius
suus minor ait· Maledictus chanaan
seruus seruorum erit fr̄ib; suis· Dixitq; Be
nedictus dn̄s deus sem· sit chanaan
seruus eius· Dilatet deus iapheth et ha
bitet in tabernaculis sem· sitq; chanaā
seruus eius· Vixit aūt noe post diluuium
ccc· l annis· Et impleti sūt oms̄ dies e
ius nongentorū quinquaginta ānorum
Hee sūt gn̄atōnes 7 mortuus est X
filiorū noe· sem· cham· et iapheth·
Natiq; q; sunt eis filii post diluuium
Filii iapheth gomer et magog· et ma
dai· iauan et tubal et mosoch· et thiras
Porro filii gomer· ascenez· et riphat et
thogorma· Filii aūt iauan elysa· 7 thar
sis· sethim· et dodanim· Ab hiis diuise
sunt insule gentiū in regionib; suis
unusquisq; sc̄dm linguas suas 7 fami
lias suas in nationib; suis· Filii autē
cham· chus· 7 mesraym· et phuth· 7 cha
naan· Filii aūt sūt chus· saba· 7 euila
7 sabatha· et regma· et sabathaca· Filii
regma saba· et dadan· Porro chus genu
it nemroth· ipse cepit eē potens ī t̄ra· et
erat robustus uenator coram dn̄o· Ob
hoc exiuit puerbium· nemroth robus
tus uenator coram dn̄o· Fuit aūt p̄n
cipium regni eius· babylon· arach et
achad· 7 chalanne in t̄ra sennaar· De t̄
ra illa egressus ē assur· et hedificauit ni
niuē et plateas ciuitatis· et resen quoq;
int̄ niniuē et chale· Hec est ciuitas mag
na· At uō mesraym genuit ludim et a
namym· et laabim· nepthuym· et phetru
sym· et chasluym· De quib; egressi sūt phi
listiim· 7 capthurim· Chanaan aūt genuit
sydonem· primogenitū suū· et etheū 7 ie
buseū· et amorreū· et gergeseū· et eueū
7 aracheū· sineū· et aradium· samariten
et amatheū· Et p̄ hos· disseminati sūt p̄p̄
chananeorū· Factiq; s̄ t̄mini chananeorū
uenientib; a sydone gerarim usq; gazā
donec ingrediaris sodomā· et gomorram
et adamā· et seboym usq; lesa· Hii filii
fuerunt cham in cognatōnib; 7 linguis
et gn̄atōib;· t̄risq; et gentib; suis· De
sem quoq; nati sunt patres oīum filio
rū heber fratre iapheth maiore· Filii sē·
elam· et assur· et arfaxat· et lud· et aram·
Filii arā· hus· et hul· et gheter· et mes· At
uō arfaxat genuit sale de quo ortus ē
heber· Natiq; sunt heber filii duo· Nomē

Tunc ſalnc. eo q in dieb; ſuis diuiſa ſit
tera. ē et nom̄ ſr̄is eius iecthan. Qui
iecthan genuit helmodab. et ſaleph. ꝛ
aſam. oth. iareh. et aduram. et uzal
decla. et hebal. et abimahel. ſaba et oph
yr. ꝛ euila. et iobab. om̄s iſti filij iectā
Et fcā ē h̄itatio eorum de meſa ꝑgenti
b; uſq; ſaphar montem orientalem.
Iſti ſūt filij ſem. ſcdm cognatōes et liḡs
et regiones in gentib; ſuis. Hee fami
lie noe. iux̄ ꝑplōs et nationes ſuas. ab
hijs diuiſe ſunt gentes in t̄ra p̄ dilu

XI

Erat aūt t̄ra labij uni⁹ ſermonum.
et ſmonum eorūdem. Cūq; ꝑficiſ
cerentur de oriente inuenerūt cāpū in
t̄ra ſennaar et h̄itauerūt in eo. Dix̄q;
alt̄ ad p̄ximū ſuū. Venite faciam⁹ lat̄es
et coquamus eos igni. habueruntq; la
t̄es ꝑ ſaxis. et bitumē ꝑ cemento. Et di
xīnt. Venite. faciam⁹ nb̄ ciuitatem. et
turrim cuius culmen ꝑtingat ad celū
et celebremus nom̄ nr̄m anq̄ā diuida
mur in uniu̇ſas t̄ras. Deſcendit aūt dn̄s
ut uideret ciuitatē et turrim quā hedi
ficabant filij adam. Et dix̄. Ecce unus
ē ꝑpl̄s. et unū ē labium oīb;. Ceperunt
q; h̄ facē. nec deſiſtent a cogitatōnibus
ſuis donec eas op̄e ꝯpleant. Venite ḡ.
deſcendamus et confundam⁹ linguā
eoꝝ ut nō audiat unuſquiſq; uocem
p̄ximi ſui. Atq; ita diuiſit eos dn̄s ex eo
loco in uniu̇ſas terras. Et ceſſauīnt hedifi
care ciuitatem. et iccirco uocatū ē no
m̄ eius babel. quia ibi confuſum ē labi
um uniu̇ſe t̄re. Et inde diſpſit eos dn̄s
ſup faciem cūctarum regionū. Hee ge
nātōnes ſem. Sem centū erat annoꝝ
qū genuit arfaxad biennio p̄ dilui
ū. Vix̄q; ſem. poſtq̄ genuit arfaxad qu
gentis annis. et genuit filios et filias.
Porro arfaxad uix̄. xxxv. ān̄is. et genu
it ſale. Vix̄q; arfaxad poſtquā genuit
ſale. ccc. trib; annis. et genuit filios et
filias. Sale quoq; uixit. xxx. annis. ꝛ ge
nuit eber. Vix̄q; ſale poſtquam genuit
eber. ccc. t̄bus annis. et genuit filios ꝛ
filias. Vix̄ aūt eber. xxxiiij. annis. et genu
it phaleg. Et uix̄ eber poſtquā genuit
phaleg. ccc. xxx. annis. et genuit filios
et filias. Vix̄ aūt phaleg. xxx. annis. et
genuit reu. Vix̄q; phaleg poſtquā ge
nuit reu. cc. viiij. annis. et genuit fili
os et filias. Vix̄ aūt reu. xxxij. annis. ꝛ ge
nuit ſarug. Vix̄q; reu poſtq̄ genuit ſa
rug. cc. vij. annis. et genuit filios et filias.
Vix̄ aūt ſarug. xxx. annis. et genuit nach
or. Vix̄q; ſarug poſtq̄ geñ. nachor. cc. an
nis. et geñ. filios et filias. Vix̄ aūt nachor
xxviiij. annis. et genuit thare. Vix̄q; na
chor poſtq̄ geñ. thare. c. x. et. ix. annis. et
geñ. filios et filias. Vixitq; thare. lxx. an
nis. et genuit abrā et nachor. et aram.
Hee ſūt aūt ḡnātōes thare. Thare genuit
abram. et nachor et aram. Porro arā geñ
loth. Mortuuſq; ē aram ante thare p̄rē
ſuum in t̄ra natiuitatis ſue in ur chalde
orum. Duxerunt aūt abram et nachor u
xores. Nomen uxoris abram ſaray. et no
m̄ uxoris nachor. melcha. filia aram p̄ris
melche. et patris ieſche. Erat aūt ſaray ſ
ſtilis nec hebat lib̄os. Tulit itaq; thare a
bram filiū ſuū. et loth filium aram filij ſu
i. et ſaray nurū ſuam uxorem abrā filij
ſui. et edux̄ eos de ur chaldeoꝝ ut irent i
t̄ram chanaan. Venerūt uſq; aran. et h̄ita
uerunt ibi. Et fcī ſ̄t dies thare. cc. v. ānoꝝ
et mortuus eſt in aram.

XII

Dixit aūt dn̄s ad abram. Egredere de
t̄ra tua et de cognatōe tua et de domo
p̄ris tui. et ueni i t̄ram quā monſtrauo
tibi. Faciamq; te in gentē magnam. Et
b̄ndicam tibi. et magnificabo nomen
tuum. eriſq; benedictus. Benedicam be
nedicētib; tibi. atq; ma[le]dicentib; tibi. atq; inde b̄ndicentur uni
u̇ſe cognatōnes terre. Egreſſus eſt itaq;
abram ſicut p̄cepat ei dn̄s. Et iuit cū eo
loth. Septuaginta quinq; annoꝝ erat
abram cum egrederetur de aram. Tulitq; ſa
ray uxorem ſuam. et loth filium fr̄is ſu
i. uniu̇ſamq; ſubſtantiam quā poſſederant ꝛ
aīās quas fecerant in aram. Egreſſi ſūt
ut irent in t̄ram chanaan. Cūq; ueniſ
ſent in eam: ptranſiuit abram t̄rā uſq;
ad locum ſichem. uſq; ad ꝯuallē illuſtrē.
Chananeus aūt tunc erat in t̄ra. Appa
ruitq; dn̄s abram. et dix̄ ei. Semini tu
o dabo t̄ram hanc. Qui edificauit ibi
altare dn̄o qui apparuerat ei. et inuoca
uit nom̄ eius. Et inde tranſgrediens ad mō
tem qui erat ꝯ̇ orientem bethel. tetendit
ibi tabernaculum ſuū. ab occidente h̄ns
bethel. ab oriente ay. Hedificauit quoq;
ibi altare dn̄o et inuocauit nom̄ eius
Perrexitq; abram uadens et ultra ꝑgre

diens ad meridiem. Facta est autem fames in terra.
Descenditque abram in egyptum ut pere-
grinaretur ibi. Prevaluerat enim fames in terra.
Cumque prope esset ut ingrederetur egyptum. dixit
sarai uxori sue. Novi quod pulcra sis mulier
et quod cum viderint te egyptii dicturi sunt uxor
ipsius est. et interficient me et te reservabunt.
Dic ergo obsecro te quod soror mea sis. ut bene sit
michi propter te. et vivat anima mea ob gratiam tui. Cum
itaque ingressus esset abram egyptum. vide-
runt egyptii mulierem quod esset pulcra nim-
is. et nunciaverunt principes pharaoni et lau-
daverunt eam apud illum. Et sublata est mulier
in domum pharaonis. Abram vero bene usi sunt
propter illam. Fueruntque ei oves et boves et
asini et servi. et famule. et asine et cameli.
Flagellavit autem dominus pharaonem plagis
maximis. et domum eius. propter sarai uxorem
abram. Vocavitque pharao habram. et dixit
ei. Quidnam est quod fecisti michi. Quare non indi-
casti quod uxor tua esset. Quam ob causam dixi-
sti esse sororem tuam ut tollerem eam michi in
uxorem. Nunc igitur ecce coniunx tua. acci-
pe eam. et vade. Precepitque pharao super a-
bram viris. et deduxerunt eum. et uxorem
illius. et omnia que habebant. XIII

Ascendit ergo habram de egypto ipse
et uxor eius. et omnia que habebat. et lo-
th cum eo. ad australem plagam. Erat
autem dives valde in possessione argenti et
auri. Reversusque est per iter quo venerat a
meridie in bethel. usque ad locum ubi pri-
us fuerat tabernaculum inter bethel et ai i
loco altaris quod fecerat prius. et invoca-
vit ibi nomen domini. Sed et loth qui erat cum
habram fuerunt greges ovium. et armenta
et tabernacula. nec poterat eos capere terra.
ut habitarent simul. Erat quippe substantia
eorum multa. et non quibant habitare commu-
niter. Unde et facta est rixa inter pastores gregum
habram et loth. Eo autem tempore chana-
neus et pherezeus habitabant in illa terra.
Dixit ergo habram ad loth. Ne queso sit iur-
gium inter me et te. et inter pastores meos et pas-
tores tuos. Fratres enim sumus. Ecce u-
niversa terra coram te est. Recede a me obsecro.
Si ad sinistram ieris. ego dexteram tenebo
Si tu dexteram elegeris. ego ad sinistram pergam.
Elevatis itaque loth oculis. vidit omnem
circa regionem iordanis que universa ir-
rigabatur antequam subverteret dominus sodomam
et gomorram sicut paradisus domini. et sicut
egyptus venientibus in segor. Elegitque sibi
loth regionem circa iordanem. et reces-
sit ab oriente. divisique sunt alterutrum
a fratre suo. Abram habitavit in terra chanaan.
Loth vero moratus est in oppidis que erant
circa iordanem. et habitavit in sodomis.
Homines autem sodomite pessimi erant
et peccatores coram domino nimis. Dixitque
dominus ad abram. postquam divisus est loth
ab eo. Leva oculos tuos in directum. et vi-
de a loco in quo nunc es ad aquilonem
et ad meridiem. ad orientem et ad occi-
dentem. Omnem terram quam aspicis tibi
dabo et semini tuo usque in sempiter-
num. Faciamque semen tuum sicut pulverem
terre. Si quis hominum potest numera-
re pulverem terre. semen quoque tuum
numerare poterit. Surge et perambula ter-
ram in longitudinem et in latitudinem
suam. quia tibi daturus sum eam. Movens
igitur abram tabernaculum suum. venit
et habitavit iuxta convallem mambre. que est
in ebron. Edificavitque ibi altare

Factum est autem in illo tempore domino. XI
ut amraphel rex sennaar. et arioch
rex ponti. et chodorlaomor rex elami-
tarum. et thadal rex gentium inierunt
bellum contra barage sodomorum. et
contra bersa regem gomorre et contra sennaar
regem adame. et contra semeber regem
seboim. contraque regem bale. ipsa est segor.
Omnes hii convenerunt in vallem silves-
trem. que nunc est mare salis. Duodecim
enim annis servierunt chodorlaomor.
et tertio decimo anno recesserunt ab eo.
Igitur anno quartodecimo venit cho-
dorlaomor. et reges qui erant cum eo. per-
cusseruntque raphat in astaroth carnaym
et zuzim cum eis. et emim in sale caria-
thaym et chorreos in montibus seyr usque
ad campestria pharan. que est in solitu-
dine. Reversique sunt et venerunt usque ad fon-
tem mesphat. ipsa est cades. Et percusserunt
omnem regionem amalechitarum et amor-
reorum qui habitabant in asason thamar. Et
egressi sunt rex sodomorum. et rex gomorre
rexque adame. et rex seboym. necnon et
rex bale. que est segor. et direxerunt contra eos
aciem in valle silvestri. scilicet adversus
chodorlaomor regem elamitarum. et
thadal regem gentium. et amraphel
regem sennaar. et arioch regem ponti. quatuor

reges adversus quinque. Vallis autem silvestris
habebat puteos multos bituminis.
Itaque rex sodomorum et gomorre terga
verterunt. cecideruntque ibi. et qui remanserant fugerunt ad montem. Tulerunt autem
omnem substantiam sodomorum et gomorreorum. et universa que ad cibum pertinent
et abierunt. Nec non et loth et substantiam
eius filium fratris abram qui habitabat in
sodomis. Et ecce unus qui evaserat
nuntiavit abram hebreo qui habitabat in convallem mambre amorrei fratris escol. et fratris
aner. hii enim pepigerant fedus cum abram.
Quod cum audisset abram captum videlicet
loth fratrem suum. numeravit expeditos vernaculos suos. ccc. decem et octo. et persecutus
est eos usque dan. Et divisis sociis irruit super
eos nocte. percussitque eos. et secutus est eos
usque hoba et fenice: que est ad levam damasci. Reduxit omnem substantiam. et loth fratrem
suum cum substantia illius. mulieres quoque et
populum. Egressus est autem rex sodomorum in
occursum eius postquam reversus est a cede chodorlaomor. et regum qui cum eo
erant in valle save: que est vallis regis.
At vero melchisedech rex salem proferens panem et vinum. Erat enim sacerdos dei altissimi.
Benedixit ei et ait. Benedictus abram deo excelso. qui creavit celum et terram. Et benedictus deus excelsus. quo protegente hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem rex sodomorum ad
abram. Da mihi animas: cetera tolle tibi. Qui
respondit ei. Levo manum meam ad dominum deum excelsum. possessorem celi et terre. quod
a filo subtegminis usque ad corrigiam calige. non accipiam ex omnibus que tua
sunt: ne dicas. Ego ditavi abram. exceptis his que comederunt iuvenes. et partibus virorum qui venerunt mecum. Aner.
escol. et mambre. isti accipient partes suas.

XV

His ita transactis. factus est sermo domini
ad abram per visionem dicens. Noli timere abram. Ego protector tuus sum.
et merces tua nimis magna. Dixitque abram.
Domine deus quid dabis michi? Ego vado absque liberis. et filius procuratoris domus mee
iste damascus eliezer. Addiditque abram.
Michi autem non dedisti semen. Ecce vernaculus meus heres meus erit. Statimque sermo
domini factus est ad eum dicens. Non erit hic
heres tuus. sed qui egredietur de utero tuo
ipsum habebis heredem. Eduxitque eum foras. et ait illi. Suspice celum. et numera stellas.
si potes. Et dixit ei. Sic erit semen tuum. Credidit abram. et reputatum est illi ad iustitiam.
Dixitque ad eum. Ego dominus qui eduxi te de
hur caldeorum: ut darem tibi terram istam
et possideres eam. At ille ait. Domine deus
unde scire possum quod possessurus sim eam.
Respondit dominus. Sume inquit michi vaccam triennem. et capram trimam. et arietem annorum trium. turturem quoque et columbam. Qui
tollens universa hec. divisit ea per medium.
et utrasque partes contra se altrinsecus posuit. Aves autem non divisit. Descenderunt
que volucres super cadavera. Et abigebat eas abram. Cumque sol occumberet. sopor irruit super abram. et horror magnus et tenebrosus invasit eum. Dictumque est ad
eum. Scito prenoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua. et subicient eos servituti. et affligent quadringentis annis. Verumptamen gentem cui servituri sunt ego iudicabo. et post hec egredientur
cum magna substantia. Tu autem ibis ad patres
tuos in pace. sepultus in senectute bona.
Generatione autem quarta revertentur huc. Necdum enim complete sunt iniquitates amorreorum. usque ad presens tempus. Cum ergo
occubuisset sol. facta est caligo tenebrosa. et
apparuit clibanus fumans. et lampas ignis transiens inter divisiones illas. In die
illo pepigit dominus cum abram fedus dicens. Semini tuo dabo terram hanc a fluvio egypti. usque ad fluvium magnum eufraten. cineos. et cenezeos. et cedmoneos. et etheos et ferezeos. raphaym quoque et
amorreos. et chananeos et gergeseos et iebuseos.

XVI

Igitur sarai uxor abram non genuerat
sibi liberos. sed habens ancillam egyptiam nomine agar. dixit marito suo. Ecce conclusit
me dominus ne parerem. Ingredere ad ancillam
meam: si forte saltem ex illa suscipiam
filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti. tulit
agar egyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare ceperant in terra chanaan. et dedit eam viro suo uxorem. Qui
ingressus est ad eam. At illa concepisse se
videns: despexit dominam suam. Dixitque sarai ad abram. Inique agis contra me. Ego dedi ancillam meam in sinum tuum. Que videns quod concepit. despectui me habet.

Iudicet dñs int᷑ me et te. Cui respondit a
bram: Ecce ait ancilla tua in manu tua ē.
utē ea. ut libet. Affligente igitur eam sa
ray. fugam iniit. Cūq; inuenisset illā an
gelus dñi iuxta fontem aque in solitu
dine que ē in uia in deserto sur. dix̄ ad illā
Agar ancilla saray unde uenis? et quo ua
dis? Que respondit. a facie saray dñe mee e
go fugio. Dix̄q; ei angelus dñi. Reuert̄e ad do
minam tuam. et humiliare sub manu
ipsius. Et rursum. Multiplicans inquit
multiplicabo semen tuum. et nō numā
bitur p̄ multitudīe. Ac deinceps. Ecce ait
concepisti. et paries filium. uocabisq; nomē
ysmahel. eo q̄ audierit dñs afflictionem
tuā. Hic erit ferus hō. manus ei9 ↄ omnes.
et manus oīum contra eū. Et e regione
uniūsoꝝ fr̄m suoꝝ figet tabnacula. Voca
uit aūt nomē dñi qui loquebatur ad eam.
tu d̄s qui uidisti me. Dix̄ enim. p̄fecto hīc
uidi posteriora uidentis me. ꝓpterea appellauit
puteum illū puteum uiuentis et uidentis
ipse ē int᷑ cades et barad. Peperitq; agar abrē
filiū. cui uocauit nomē ei9 ysmahel. Octo
ginta et sex annorum erat qn̄ peperit ei a
gar ysmahelem.

XVII

Postquā uō .xc. et nouē annoꝝ esse ce
pit apparuit ei dñs. dixitq; ad eum.
Ego deus omnipotēs. Ambula corā me. ⁊
esto p̄fectus. Ponāq; fedus meum inter
me et te. et multiplicabo te uehement᷑ ni
mis. Cecidit abram, pronus in faciem. Dix̄
q; ei deus. Ego sum. et pactum meū tecū.
erisq; pat᷑ multarum gentiū. Nec ultra
uocabitur nomē tuum abram. s; uocabis
habrahā. q; patrem multarū gentiū ↄsti
tui te. Faciamq; te crescē uehementer. al' ue
hementissime. et ponam in gentibꝫ. Reges
q; ex te egredientur. Et statuam pactū meū
int᷑ me et te. et int᷑ semē tuū post te in ge
nerātōnibꝫ suis fedē sempit̄no. ut sim d̄s
tuus et seminis tui post te. Daboq; t̄ et
semini tuo t̄rām peregrinatōis tue. omnē
t̄rām chanaā in possessionem et̄nam. Eroq;
deus eorum. Dix̄ itēm deus ad abraham.
Et tu ergo custodies pactum meum. ⁊
semē tuū post te in generātōnibꝫ suis. Hoc ē
pactum meū quod obseruabitis int᷑ me
et uos. et semē tuū post te. Circumcidet᷑ ex
uob̄ omne masculinū. et circumcidetis carnē
p̄putii uri ut sit in signū fedēis int᷑ me ⁊
uos. Infans octo dierū circumcidetur in uob̄.
omne masculū in generātōnibꝫ uris. tā u̇
naculus q̄ʒ empticius circumcidetur. et q̄
cūq; fuit de stirpe urā. Eritq; pactū meū
in carne urā in fedus et̄num. Masculus
cuius p̄putii caro circumcisa nō fuit. dele
bitur anima illa de pl̄o suo. quia pactū
meū irritum fecit. Dix̄ quoq; deus ad ab
ham. Saray uxorem tuā nō uocabis saray
s; sarā. et bn̄dicam ei. et ex illa dabo tibi
filium cui benedicturus sum. Eritq; in na
tiones. et reges p̄plōrum orientur ex eo.
Cecidit abraham in faciem suam. et ri
sit dicens in corde suo. putas ne centenā
rio nascetur filius. Et sara nonagenaria
pariet? Dix̄q; ad dñm. Utinā ysmahel ui
uat coram te. Et ait deus ad abraham. Sa
ra uxor tua pariet filiū. uocabisq; nomē
eius ysaac. Et ↄstituā pactū meū illi i fe
dus sempit̄num. et semini ei9 p̄ eū. Super
ysmahel quoq; exaudiui te. Ecce bn̄dicam
ei. et augebo et multiplicabo eū ualde.
Duodecim duces generabit. et faciā illū
in gentem magnam. Pactum uō meum
statuam ad ysaac. quem pariet t̄ sara tē
pore isto. in anno altō. Cūq; finitus eēt s̄
mo loquentis cum eo. ascendit deus ab
abraham. Tulit aūt abraham ysmahel
filium suum. et omnes u̇naculos dom9
sue. uniūsos q; quos emerat cunctos ma
res ex omnibꝫ uiris domus sue. et circū
cidit carnem carnem p̄putii eorum. sta
tim ipō die sicut p̄ceperat ei deus. Abrahā
nonaginta nouem annorū erat qn̄ cir
cumcidit carnem p̄putii sui. Et ysmahel fi
lius eius tredecim annos impleuerat
tp̄e circumcisionis sue. Eadē die circumcisus
ē abraham. et ysmahel filius eius. et oēs
uiri domus illius. tā u̇naculi q̄ʒ empti
cii. et alienigene. pit᷑ circumcisi sunt.

XVII

Apparuit aūt ei dñs in ualle mābre
sedenti in hostio tabnaculi sui in ipō
feruore diei. Cūq; eleuasset oculos appa
ruerūt ei tres uiri stantes, p̄pe eum. quos
cū uidisset. cucurrit in occursum eoꝝ de
hostio tabnaculi sui. et adorauit in t̄ra
et dixit. Dñe si inueni grām in oculis
tuis. ne transeas s̄uū tuū. s; afferam pa
ruxllū aque. et lauentur pedes uri. et re
quiescite sub arbore. Ponam buccellā pa
nis et ↄfortate cor urm̄. postea t̄nsibitis.
Idcirco enī declinastis ad s̄uū urm̄. Qui
dixerunt. Fac ut locutus es. Festinauit

abraham in tabnaculū ad saram. dixitq;
ei. Accelera. tria sata simile commisce. et fac
subcinericios panes. Ipse u͞o ad armentum
cucurrit. et tulit inde uitulū tenerrimū
et optimū. dedit q; puero. Qui festina
uit et coxit illum. Tulit quoq; butiram
butirū et lac et uitulum quē coxerat
et posuit coram eis. Ipse u͞o stabat iuxta eos
sub arbore. Cumq; comedissent. dixerunt ad
eum. Ubi ē sara uxor tua. Ille respondit. Ecce
in tabnaculo ē. Cui dixit. Reuertens ueni
am ad te tempore isto uita comite. et hē
bit filiū sara uxor tua. Quo audito sara
risit post hostium tabnaculi. Erant enī am
bo senes. prouecteq; etatis. et desierant sa
re fieri muliebria. Que risit occulte dicens
postq̃ consenui. et dn̄s meus uetulus ē
uoluptati operam dabo. Dixit aūt dn̄s ad
abraham. quare risit sara uxor tua. dicēs
Num uere paritura sum anus. Numquid deo
ē quicq̃ difficile. Iuxta condictū reuertar ad
te. h' eodem tempore uita comite. et hēb
sara filiū. Negauit sara dicens. nō risi
timore pterrita. Dn̄s aūt. Nō ē ita inquit
s; risisti. Cum ergo surrexissent inde uiri
direxerunt oculos suos contra sodomā
et abrahā simul gradiebatur deducēs
eos. Dixitq; dn̄s. Num celare potero abrahā
que gesturus sum. cū futurus sit in gen
tē magnam. ac robustissimā. et bene
dicende sint in illo om̄s nationes terre. Sci
o enī q̃ precepturus sit filiis suis. et do
mui sue post se. ut custodiant uiā dn̄i
et faciant iusticiam et iudicium. ut ad
ducat dn̄s ppt abrahā om̄a q̄ locutus ē
ad eum. Dixit itaq; dn̄s. Clamor sodo
morum et gomorreorum multiplicatus ē
et peccatum eorū aggrauatū ē nimis
Descendā et uidebo utrum clamorem qui
uenit ad me opere cōpleuerint. an nō ē ita.
ut sciam. Conuerteruntq; se inde et abierūt
sodomā. Abraham u͞o adhuc stabat co
ram dn̄o. et appropinquans ait. Numquid
perdes iustum cum impio. Si fuerint quinq̃
ginta iusti in ciuitate peribunt simul. et
nō parces loco illi ppt quinquaginta ius
tos si fuerint in eo. Absit a te ut rē hanc fa
cias. et occidas iustum cum impio. fiat
q; iustus sicut impius. Nō ē h' tuū. Qui iu
dicas omnē terram. Nequaq̃ facias iudici
um h'. Dixitq; dn̄s ad eū. Si inuenero in sodo
mis quinquaginta iustos in medio ciuita

tis. dimittam om̄i loco ppt eos. Respondens abra
ham et ait. Quia semel cepi. loquar ad do
minū meum. cum sim puluis et cinis.
Quid si minus quinquaginta iustis quinq;
fuerint. delebis ppt xlv. uniūsam urbem?
et ait. Nō delebo. si inuenero ibi. xlv. Rursū
q; locutus ē ad eum. Sin aūt xl. inuēti
fuerint. quid facies? ait. Nō pcutiam ppt
quadraginta. Ne q̄so inquit indigneris do
mine si loquar. Quid si inuenti fuerint in
triginta? Respondit. Nō faciam si inuenero ibi
triginta. Quia semel ait cepi. loquar ad
dn̄m meū. Quid si inuenti fuerint ibi.
xx. Dixit. Non interficiam ppt uiginti. Obse
cro inquit ne irascaris dn̄e si loquar ad
huc semel. Quid si inuenti fuerint ibi. x.
Dixit. Nō delebo ppt decem. Abiit dn̄s postq̃
cessauit loqui ad abraham. et ille reūsus
est in locum suum.

XVIIII

Ueneruntq; duo angli sodomā uespe
re sedente loth in foribus ciuitatis. Qui
cū uidisset eos. surrexit. et iuit obuiā eis
adorauitq; pronus in terra. et dixit. Obsecro
dn̄i. declinate in domū pueri uri. et ma
nete ibi. Lauate pedes uros. et mane pfi
ciscemini in uiam uram. Qui dixerunt.
Minime. s; in platea manebimus. Com
pulit illos oppido ut diuerterent ad eum.
Ingressisq; domū illius. fecit conuiuiū. coxit
azima. et comederunt. Prius aūt q̃ irent
cubitum. uiri ciuitatis uallauerunt do
mū eius. a puero usq; ad senē om̄s pp̄ls
simul. Uocaueruntq; loth. et dixerunt ei. U
bi sunt uiri qui introierunt ad te nocte?
Educ illos huc. ut cognoscamus eos. E
gressus ē ad eos loth. post tergum. ac clau
dens hostium ait. Nolite queso fr̄es mei
nolite malū hoc facē. Habeo duas filias
que necdum cognouerunt uirū. Educā eas
ad uos. et abutimini eis sicut placuerit
uob. Dūm mō uiris istis nichil faciatis mali.
quia ingressi sunt sub umbra culminis
mei. At illi dixerunt. Recede illuc. Et rursus
Ingressus es inquiunt ut aduena. numquid
ut iudices? Te ergo ipsum magis q̃ hos affli
gemus. Uimq; faciebant loth uehemen
tissime. Iamq; prope erat ut effringerent fores.
Et ecce miserunt manū uiri. et introduxe
runt ad se loth. Clauseruntq; hostiū. Et eos
qui erant foris percusserunt cecitate a mini
mo usq; ad maximū. ita ut hostiū inueni
re nō possent. Dixerunt aūt ad loth. Habes h'

tuor. quem pro filios aut filias
filias. Omnes qui tui sunt, educ de urbe hac.
Delebimus locum istum, eo quod increverit clam-
or eorum coram domino, qui misit nos ut
perdamus illos. Egressus itaque loth, locutus
est ad generos suos qui accepturi erant fi-
lias eius, et dixit. Surgite, egredimini de lo-
co isto, quia delebit dominus civitatem hanc.
Et visus est eis quasi ludens loqui. Cumque esset
mane, cogebant eum angeli dicentes. Sur-
ge, tolle uxorem tuam, et duas filias quas
habes, ne et tu pariter pereas in scelere civita-
tis. Dissimulante eo, apprehenderunt ma-
num eius, et manum uxoris, ac duarum filia-
rum eius, eo quod dominus parceret illi. Et eduxe-
runt, posueruntque extra civitatem. Ibi
locuti sunt ad eum dicentes. Salva animam
tuam. Noli respicere post tergum, nec stes in
omni circa regione. Sed in monte salvum
te fac, ne et tu simul pereas. Dixitque loth ad
eos. Queso domine mi, quia invenit ser-
vus tuus gratiam coram te, et magnificasti
misericordiam tuam quam fecisti mecum, ut
salvares animam meam, nec possum in mon-
te salvari, ne forte apprehendat me malum
et moriar. Est civitas hec iuxta ad quam
possum fugere parva, et salvabor in ea. Num-
quid non modica est, et vivet anima mea?
Dixitque ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi pre-
ces tuas, ut non subvertam urbem, pro qua lo-
cutus es. Festina et salvare ibi, quia non potero
facere quicquam donec ingrediaris illuc.
Idcirco vocatum est nomen illius urbis segor.
Sol egressus est super terram, et loth ingressus
est segor. Igitur dominus pluit super sodomam et
gomorram sulphur et ignem a domino de
celo, et subvertit civitates has, et omnem circa
regionem, universos habitatores urbium, et cunc-
ta terre virentia. Respiciensque uxor eius
post se, versa est in statuam salis. Abraham
autem consurgens mane, ubi steterat prius cum domino,
intuitus est sodomam et gomorram, et uni-
versam terram regionis illius. Viditque as-
cendentem favillam de terra quasi forna-
cis fumum. Cum enim subverteret dominus civitates
regionis illius, recordatus abrahe, liberavit
loth de subversione urbium in quibus habita-
verat. Ascenditque loth de segor, et mansit
in monte. Due quoque filie eius cum eo. Tim-
uerat enim manere in segor, et mansit in spelunca
ipse et due filie eius. Dixitque maior ad mino-
rem. Pater noster senex est, et nullus virorum rema-

sit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta mo-
rem universe terre. Veni inebriemus eum vino,
dormiamusque cum eo, ut servare possimus
ex patre nostro semen. Dederunt itaque patri su-
o bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior,
dormivitque cum patre. At ille non sensit ne-
que quando accubuit filia, nec quando surrexit. Altera quoque
die dixit maior ad minorem. Ecce dormivi
heri cum patre meo, demus ei bibere vinum
etiam hac nocte, et dormies cum illo, ut salve-
mus semen de patre nostro. Dederunt quoque et
illa nocte patri suo vinum. Ingressaque mi-
nor filia, dormivit cum eo. Et nec tunc
quidem sensit quando concubuerit, vel quando illa sur-
rexerit. Conceperunt ergo due filie loth de
patre suo. Peperitque maior filium, et vocavit
nomen eius moab. Ipse est pater moabitarum
usque in presentem diem. Minor quoque pe-
perit filium, et vocavit nomen eius amon,
id est filius populi mei. Ipse est pater amonitarum usque hodie. XX

Profectus inde abraham
in terram australem, habitavit inter ca-
des et sur, et peregrinatus est in geraris. Di-
xitque de sara uxore sua. Soror mea est.
Misit ergo abimelech rex gerare et tulit
eam. Venit autem deus ad abimelech per
sompnium nocte, et ait illi. En morieris propter
mulierem quam tulisti. Habet enim virum.
Abimelech vero non tetigerat eam. Et ait.
Domine num gentem ignorantem et iustam
interficies? Nonne ipse dixit michi soror mea est,
et ipsa ait frater meus est. In simplicitate
cordis mei et munditia manuum mearum
feci hoc. Dixitque ad eum deus. Et ego scio quod
simplici corde feceris, et ideo custodivi
te ne peccares in me, et non dimisi ut
tangeres eam. Nunc igitur redde uxo-
rem viro suo, quia propheta est, et orabit pro te
et vives. Sin autem nolueris reddere, scito quod
morte morieris tu, et omnia que tua sunt.
Statimque de nocte surgens abimelech,
vocavit omnes servos suos, et locutus est u-
niversa verba hec in auribus eorum. Timuerunt-
que omnes viri valde. Vocavit autem abimelech etiam
abraham, et dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid
peccavimus in te, quia induxisti super me et su-
per regnum meum peccatum grande? Que non debu-
isti facere, fecisti nobis. Rursusque expostulans
ait. Quid vidisti ut hoc faceres? Respondit abra-
ham. Cogitavi mecum dicens. Si forsitan
non est timor dei in loco isto, et interficient me
propter uxorem meam. Alias autem vere soror

mei est filia patris mei, et non filia matris mee, et duxi eam in uxorem. Postquam autem eduxit me deus de domo patris mei, dixi ad eam: Hanc misericordiam facies mecum. In omni loco ad quem ingrediemur, dices quod frater tuus sim. Tulit igitur abimelech oves et boves, et servos et ancillas, et dedit abraham. Reddiditque ei saram uxorem suam et ait: Terra coram vobis est, ubicumque tibi placuerit habita. Sare autem dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt et quocumque perrexeris. Mementoque te deprehensam. Orante autem abraham, sanavit deus abimelech et uxorem ancillasque eius, et pepererunt. Concluserat enim deus omnem vulvam domus abimelech propter saram uxorem abraham.

XXI

Visitavit autem dominus saram sicut promiserat, et implevit que locutus est. Concepitque et peperit filium in senectute sua tempore quo predixerat ei deus. Vocavitque abraham nomen filii sui quem genuerat ei sara ysaac. Et circumcidit eum octavo die, sicut preceperat ei deus, cum centum esset annorum. Hac quippe etate patris natus est ysaac. Dixitque sara: Risum fecit mihi deus. Quicumque audierit corridebit mihi. Rursumque ait: Quis auditurum crederet abraham quod sara lactaret filium quem peperit ei iam seni? Crevit igitur puer et ablactatus est. Fecitque abraham grande convivium in die ablactationis eius. Cumque vidisset sara filium agar egyptie ludentem cum ysaac, dixit ad abraham: Eice ancillam hanc et filium eius. Non enim erit heres filius ancille cum filio meo ysaac. Dure accepit hoc abraham pro filio suo. Cui dixit deus: Non tibi videatur asperum super puero et super ancilla tua. Omnia que dixerit tibi sara audi vocem eius, quia in ysaac vocabitur tibi semen. Sed et filium ancille faciam in gentem magnam, quia semen tuum est. Surrexit itaque abraham mane, et tollens panem et utrem aque imposuit scapule eius, tradiditque puerum et dimisit eam. Que cum abisset, errabat in solitudine bersabee. Cumque consumpta esset aqua in utre, abiecit puerum subter unam arborem que ibi erat. Et abiit seditque e regione procul quantum potest arcus iacere. Dixit enim: Non videbo morientem puerum. Et sedens contra levavit vocem suam et flevit. Exaudivit autem deus vocem pueri. Vocavitque angelus dei agar de celo dicens: Quid agis agar? Noli timere. Exaudivit enim deus vocem pueri de loco in quo est. Surge, tolle puerum et tene manum illius, quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitque oculos eius deus. Que videns puteum aque abiit et implevit utrem, deditque puero bibere. Et fuit cum eo, qui crevit et moratus est in solitudine, et factus est iuvenis sagittarius. Habitavitque in deserto pharan, et accepit illi mater sua uxorem de terra egypti. Eodem tempore dixit abimelech et phicol princeps exercitus eius ad abraham: Deus tecum est in universis que agis. Iura ergo per deum ne noceas mihi et posteris meis stirpique mee, sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mihi et terre in qua versatus es advena. Dixitque abraham: Ego iurabo. Et increpavit abimelech propter puteum aque quem vi abstulerant servi illius. Respondditque abimelech: Nescivi quis fecerit hanc rem, sed et tu non indicasti mihi, et ego non audivi preter hodie. Tulit itaque abraham oves et boves et dedit abimelech. Percusseruntque ambo fedus. Et statuit abraham septem agnas gregis seorsum. Cui dixit abimelech: Quid sibi volunt septem agne iste quas stare fecisti seorsum? At ille: Septem inquit inquit agnas accipies de manu mea, ut sint in testimonium mihi, quoniam ego fodi puteum istum. Idcirco vocatus est locus ille bersabee, quia ibi uterque iuravit. Et inierunt fedus pro puteo iuramenti. Surrexit autem abimelech et phicol princeps exercitus eius, reversique sunt in terram palestinorum. Abraham vero plantavit nemus in bersabee et invocavit ibi nomen domini dei eternum. Et fuit colonus terre philistinorum diebus multis.

XXII

Que postquam gesta sunt, temptavit deus abraham et dixit ad eum: Abraham, abraham. Ille respondit: Adsum. Ait ei: Tolle filium tuum unigenitum quem diligis ysaac, et vade in terram visionis, atque offer eum ibi holocaustum super unum montium quem monstravero tibi. Igitur abraham de nocte consurgens stravit asinum suum, ducens secum duos iuvenes et ysaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quem preceperat ei deus. Die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul. Dixitque ad pueros suos

expectate hic cum asino. Ego et puer il
luc usque properantes, postquam adoraverimus
revertemur ad vos. Tulit quoque ligna holo
causti et imposuit super Ysaac filium suum.
Ipse vero portabat in manibus ignem et gla
dium. Cumque duo simul pergerent dixit Ysaac patri suo
Pater mi. At ille respondit: Quid vis fili? Ecce
inquit ignis et ligna. Ubi est victima ho
locausti? Dixit Abraham: Deus providebit
sibi victimam holocausti fili mi. Pergebant ergo
pariter. Veneruntque ad locum quem ostende
rat ei Deus, in quo edificavit altare et de
super ligna composuit. Cumque colligasset Ysa
ac filium suum posuit eum in altare super
struem lignorum. Extenditque manum et arri
puit gladium ut immolaret filium. Et
ecce angelus Domini de celo clamavit dicens
Abraham Abraham. Qui respondit: Adsum. Dixitque
ei: Non extendas manum tuam super puerum
neque facias illi quicquam. Nunc cognovi
quod timeas Deum et non pepercisti filio tuo uni
genito propter me. Levavit Abraham oculos
viditque post tergum arietem inter vepres
herentem cornibus. Quem assumens obtu
lit holocaustum pro filio. Appellavitque no
men loci illius Dominus videt. Unde usque hodie dicitur
In monte Dominus videbit. Vocavit autem angelus
Abraham secundo de celo dicens: Per memetipsum
iuravi dicit Dominus, quia fecisti rem hanc, propter
me et non pepercisti filio tuo unigenito, be
nedicam tibi et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi et velut arenam que est
in littore maris. Possidebit semen tuum
portas inimicorum suorum. Et benedicen
tur in semine tuo omnes gentes terre, quia
obedisti voci mee. Reversus est Abraham ad
pueros suos. Abieruntque Bersabee simul
et habitavit ibi. His itaque gestis nuntiatum
est Abrahe quod Melcha quoque genuisset filios Nachor
fratri suo: Hus primogenitum et Buz fratrem eius
et Camuhel patrem Syrorum et Cased et
Azau, Pheldas quoque et Iedlaf ac Bathuel de
quo nata est Rebecca. Octo istos genuit Mel
cha Nachor fratri Abraham. Concubina vero
illius nomine Roma peperit Tabee et Gaom
et Thaas et Maacha. XXIII

Vixit autem Sara centum viginti septem annis et mortua est in
civitate Arbee que est Hebron in terra
Chanaan. Venitque Abraham ut plangeret
et fleret eam. Cumque surrexisset ab offi
cio funeris, locutus est ad filios Heth dicens:
Advena sum et peregrinus apud vos. Da

te mihi ius sepulcri vobiscum ut sepeliam mor
tuum meum. Responderunt filii Heth dicentes:
Audi nos domine: princeps Dei es apud nos.
In electis sepulcris nostris sepeli mortuum tu
um. Nullusque prohibere poterit quin in mo
numento eius sepelias mortuum tuum. Surre
xit Abraham et adoravit populum terre, filios
videlicet Heth. Dixitque ad eos: Si placet ani
me vestre ut sepeliam mortuum meum, audite me
et intercedite pro me apud Ephron filium Seor
ut det mihi speluncam duplicem quam habet in ex
trema parte agri sui. Pecunia digna tradat
mihi eam coram vobis in possessionem sepulcri.
Habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth.
Responditque Ephron ad Abraham cunctis audien
tibus qui ingrediebantur portam civitatis
illius dicens: Nequaquam ita fiat domine
mi, sed tu magis ausculta quod loquor. Agrum
trado tibi et speluncam que in eo est, presenti
bus filiis populi mei. Sepeli mortuum tuum.
Adoravit Abraham coram populo terre et
locutus est ad Ephron circumstante plebe:
Queso ut audias me. Dabo pecu
niam pro agro. Suscipe eam et sic sepeliam
mortuum meum in eo. Respondit Ephron:
Domine mi audi me. Terra quam postulas qua
dringentos argenti siclos valet. Istud est pre
cium inter me et te, sed quantum est hoc? Sepeli
mortuum tuum. Quod cum audisset Abraham
appendit pecuniam quam Ephron postula
verat audientibus filiis Heth, quadringen
tos siclos argenti probate monete publi
ce. Confirmatumque est agrum quondam Ephro
nis in quo erat spelunca duplex respiciens
Mambre, tam ipsum quam speluncam et omnes arbo
res eius in cunctis terminis eius per circuitum
Abrahe in possessionem videntibus filiis Heth et
cunctis qui intrabant portam civitatis illius.
Atque ita sepelivit Abraham Saram uxorem suam in
spelunca agri duplici qui respiciebat Mam
bre. Hec est Hebron in terra Chanaan. Et confirma
tus est ager et antrum quod erat in eo Abra
he in possessionem monumenti a filiis Heth. XXIIII

Erat autem Abraham senex dierumque mul
torum, et Dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque
ad servum seniorem domus sue qui preerat
omnibus que habebat: Pone manum tuam subter
femur meum ut adiurem te per Dominum
Deum celi et terre ut non accipias uxorem fi
lio meo de filiabus Chananeorum inter
quos habito, sed ad terram et ad cognationem
meam proficiscaris et inde accipias uxorem

filio meo ysaac. Respondit servus: Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, num reducere debeo filium tuum ad locum de quo tu egressus es? Dixit abraham: Cave nequando reducas filium meum illuc. Dominus deus celi qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis mee, qui locutus est mihi et iuravit dicens: Semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te, et accipies inde uxorem filio meo. Sin autem noluerit mulier sequi te, non teneberis iuramento. Filium tamen meum ne reducas illuc. Posuit ergo servus manum sub femore domini sui abraham, et iuravit illi super sermone hoc. Tulitque decem camelos de grege domini sui, et abiit, ex omnibus bonis eius portans secum; profectusque perrexit mesopotamiam ad urbem nachor. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aque vespere, eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, oravit dominum dicens: Domine deus domini mei abraham ecce ego sto prope fontem aque, et filie habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella cui dixero: Inclina hydriam tuam ut bibam; et illa responderit: Bibe, quin et camelis tuis tribuam potum: ipsa est quam preparasti servo tuo ysaac; et per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo. Necdum intra se verba compleverat, et ecce rebecca egrediebatur filia batuel filii melche uxoris nachor fratris abraham habens hydriam in scapula sua, decora nimis, virgoque pulcherrima et incognita viro. Descenderat autem ad fontem et impleverat hydriam ac revertebatur. Occurritque ei servus et ait: Pauxillum mihi ad sorbendum prebe aque de hydria tua. Que respondit: Bibe domine mi. Celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam et dedit ei potum. Cumque ille bibisset, adiecit: Quin et camelis tuis hauriam aquam donec cuncti bibant. Effundensque hydriam in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret aquam, et haustam omnibus camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus, scire volens utrum prosperum fecisset iter suum dominus an non. Postquam ergo biberunt cameli, protulit vir inaures aureas appendentes siclos duos, et armillas totidem pondo siclorum decem. Dixitque ad eam: Cuius es filia? Indica mihi. Est in domo patris tui locus ad manendum? Que respondit: Filia batuelis sum filii melche quem peperit nachor. Et addidit dicens: Palearum quoque et feni plurimum est apud nos, et locus spatiosus ad manendum. Inclinavit se homo et adoravit dominum dicens: Benedictus dominus deus domini mei abraham, qui non abstulit misericordiam et veritatem suam a domino meo, et recto me itinere perduxit in domum fratris domini mei. Cucurrit itaque puella, et nuntiavit in domum matris sue omnia que audierat. Habebat autem rebecca fratrem nomine laban, qui festinus egressus est ad hominem ubi erat fons. Cumque vidisset inaures et armillas in manibus sororis sue, et audisset cuncta verba referentis: Hec locutus est mihi homo, venit ad virum qui stabat iuxta camelos et prope fontem aque, dixitque ad eum: Ingredere benedicte domini, cur foris stas? Preparavi domum et locum camelis tuis. Et introduxit eum in hospitium, ac destravit camelos, deditque paleas et fenum, et aquam ad lavandos pedes camelorum et virorum qui venerant cum eo. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait: Non comedam donec loquar sermones meos. Respondit ei: Loquere. At ille: Servus, inquit, abrahe sum. Et dominus benedixit domino meo valde, magnificatusque est, et dedit ei oves et boves, argentum et aurum, servos et ancillas, camelos et asinos. Et peperit sara uxor domini mei filium domino meo in senectute sua, deditque illi omnia que habuerat. Et adiuravit me dominus meus dicens: Non accipies filio meo uxorem de filiabus chananeorum in quorum terra habito, sed ad domum patris mei perges, et de cognatione mea accipies uxorem filio meo. Ego vero respondi domino meo: Quid si noluerit venire mecum mulier? Dominus, ait, in cuius ambulo, mittet angelum suum tecum et diriget viam tuam. Accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea et de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea cum veneris ad propinquos meos et non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontem aque et dixi: Domine deus domini mei abraham, si direxisti viam meam in qua nunc ambulo, ecce sto iuxta fontem aque, et virgo que egredietur ad hauriendam aquam audierit a me: Da mihi pauxillum aque ad bibendum ex hydria tua, et dixerit michi: Et tu bibe et camelis tuis hauriam; ipsa est mulier quam preparavit dominus filio domini mei. Dum hec mecum tacitus volverem, apparuit rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula, descenditque ad fontem et hausit aquam.

et aio ad eam: Da mihi bibere paululum. Que
festinans deposuit ydriam de humero et
dixit mihi: Et tu bibe: et camelis tuis po
tum tribuam. Bibi et adaquavit camelos.
Interrogavique eam: et dixi: Cuius es filia?
Que respondit: Filia Bathuelis sum filii Na
chor: quem peperit illi Melcha. Suspendi
itaque inaures ad ornandam faciem eius: et
armillas posui in manibus eius. Pronusque
adoravi dominum, benedicens domino deo domini mei
Abraham: qui perduxit me recto itinere ut
sumerem filiam fratris domini mei filio eius.
Quamobrem si facitis misericordiam et veritatem
cum domino meo: indicate mihi. Sin autem aliud
placet: et hoc dicite mihi: ut vadam ad dex
teram sive ad sinistram. Responderuntque Laban et
Bathuel: A domino egressus est sermo. Non possu
mus extra placitum eius quicquam ali
ud tecum loqui. En Rebecca coram te est. Tol
le eam et proficiscere: et sit uxor filii domi
ni tui sicut locutus est dominus. Quod cum audis
set puer Abraham, procidens adoravit in
terra dominum. Prolatisque vasis argenteis et
aureis ac vestibus: dedit ea Rebecce pro mu
nere. Fratribus quoque eius et matri dona
obtulit. Initoque convivio vescentes pa
riter et bibentes manserunt ibi. Surgens
autem mane locutus est puer: Dimitte me
ut vadam ad dominum meum. Responderuntque fra
tres eius et mater: Maneat puella saltem x
dies apud nos: et postea proficiscetur. No
lite me ait retinere: quia dominus direxit vi
am meam. Dimittite me ut pergam
ad dominum meum. Et dixerunt: Vocemus pu
ellam et queramus ipsius voluntatem.
Cumque vocata venisset: sciscitati sunt: Vis ire
cum homine isto? Que ait: Vadam. Di
miserunt ergo eam: et Delboram nutricem
illius, servumque Abraham et comites
eius, imprecantes prospera sorori sue
atque dicentes: Soror nostra es: crescas in mil
le milia: et possideat semen tuum portas
inimicorum suorum. Igitur Rebecca et puel
le illius ascensis camelis secute sunt virum.
Qui festinus revertebatur ad dominum suum.
Eo tempore Ysaac deambulabat per viam que duc
it ad puteum cuius nomen est Viventis et viden
tis. Habitabat enim in terra australi: et egressus
fuerat ad meditandum in agro inclina
ta iam die. Cumque elevasset oculos vidit
camelos venientes procul. Rebecca quoque
aspecto Ysaac descendit de camelo et
ait ad puerum: Quis est ille homo qui venit
per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est
dominus meus. At illa tollens cito pallium in
volvit se. Servus autem cuncta que
gesserat narravit Ysaac. Qui introduxit
eam in tabernaculum Sare matris sue: et ac
cepit eam uxorem: et in tantum dilexit e
am ut dolorem qui ex morte matris ac
ciderat temperaret.

XXV

Abraham vero aliam duxit uxorem
nomine Cethuram. Que peperit ei Zamram
et Iexam, et Madan, et Madiam, et Iesbo
ch, et Sue. Iexam quoque genuit Saba et
Dadan. Filii Dadan fuerunt Assurim et Latu
sim et Laomim. At vero ex Madian ortus
est Epha et Opher et Enoch, et Abida, et
Eldaa. Omnes isti filii Cethure. Deditque A
braham cuncta que possederat Ysaac. Fili
is autem concubinarum largitus est mu
nera. Et separavit eos ab Ysaac filio suo
dum adhuc ipse viveret ad plagam orien
talem. Fuerunt autem dies vite eius clx
v anni. Et deficiens mortuus est in senec
tute bona, provecteque etatis, et plenus
dierum. Congregatusque est ad populum suum.
Et sepelierunt eum Ysaac et Ysmahel fi
lii sui in spelunca duplici: que est in agro E
phron filii Seor Ethei, e regione Mambre: quam
emerat a filiis Eth. Ibi sepultus est ipse et
Sara uxor sua. Et post obitum illius
benedixit deus Ysaac filio eius: qui habi
tabat iuxta puteum nomine Viventis et
videntis. Hee sunt generationes Ysmahel
filii Abrahe: quem peperit ei Agar Egypti
a famula Sare: et hec nomina filiorum eius
in vocabulis et generationibus suis. Pri
mogenitus Ysmahelis Nabaioth. Deinde
Cedar et Abdeel et Mabsam. Masma
quoque et Duma et Massa, Adad et Thema,
Iethur et Naphis et Cedma. Isti sunt filii
Ysmahel: et hec nomina per castella et oppida
eorum: duodecim principes tribuum suarum.
Et facti sunt anni vite Ysmahel cxxxvii.
Deficiensque mortuus est et appositus ad
populum suum. Habitavit autem ab Evila usque
Sur: que respicit Egyptum introeunti
bus Assyrios. Coram cunctis fratribus suis ob
iit. Hee quoque sunt generationes Ysaac fi
lii Abrahe. Abraham genuit Ysaac. Qui
cum xl esset annorum duxit uxorem Rebeccam fili
am Bathuel Syri de Mesopotamia sororem
Laban. Deprecatusque est Ysaac pro uxore su

a dominum eo quod esset sterilis. Qui exaudivit eum: et dedit conceptum Rebecce. Sed collidebantur in utero eius parvuli. Que ait: Si sic mihi futurum erat quid necesse fuit concipere? Perrexitque ut consuleret dominum. Qui respondens ait: Due gentes in utero tuo sunt, et duo populi ex ventre tuo dividentur: populusque populum superabit, et maior serviet minori. Iam tempus pariendi advenerat: et ecce gemini in utero eius reperti sunt. Qui primus egressus est rufus erat, et totus in morem pellis hispidus: vocatumque nomen eius Esau. Protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu: et idcirco vocavit eum Iacob. Sexagenarius erat Ysaac quando nati sunt parvuli. Quibus adultis: factus est Esau vir gnarus venandi et homo agricola. Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Ysaac amabat Esau, eo quod de venationibus illius vesceretur. Et Rebecca diligebat Iacob. Coxit autem Iacob pulmentum. Ad quem cum venisset Esau lassus de agro, ait: Da mihi de coctione hac rufa, quia oppido lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius Edom. Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua. Ille respondit: En morior, quid mihi proderunt primogenita? Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iuravit ergo Esau, et vendidit primogenita. Et sic accepto pane et lentis edulio, comedit et bibit et abiit, parvipendens quod primogenita vendidisset.

XXVI

Orta autem fame super terram post eam sterilitatem que acciderat in diebus Abraham, abiit Ysaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara. Apparuitque ei dominus et ait: Ne descendas in Egyptum, sed quiesce in terra quam dixero tibi, et peregrinare in ea: eroque tecum et benedicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has, complens iuramentum quod spopondi Abraham patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: daboque posteris tuis universas regiones has. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre, eo quod obedierit Abraham voci mee, et custodierit precepta et mandata mea, et ceremonias legesque servaverit. Mansit itaque Ysaac in Geraris. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est. Timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio, reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. Cumque pertransissent dies plurimi et ibi moraretur, prospiciens Abimelech Palestinorum rex per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua. Et accersito eo ait: Perspicuum est quod uxor tua sit. Cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morerer propter eam. Dixitque Abimelech: Quare imposuisti nobis? Potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, et induxeras super nos grande peccatum. Precepitque omni populo dicens: Qui tetigerit hominis huius uxorem, morte morietur. Seminavit autem Ysaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum. Benedixitque ei dominus. Et locupletatus est homo, et ibat proficiens atque succrescens donec magnus vehementer effectus est. Habuit quoque possessionem ovium et armentorum, et familie plurimum. Ob hoc invidentes ei Palestini omnes puteos quos foderant servi patris illius Abraham in illo tempore obstruxerunt implentes humo, intantum ut ipse Abimelech diceret ad Ysaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es valde. Et ille discedens, ut veniret ad torrentem Gerare habitaretque ibi, rursus fodit alios puteos quos foderant servi patris sui Abraham, et quos illo mortuo olim obstruxerant Philistim. Appellavitque eos hisdem nominibus quibus ante pater vocaverat. Foderunt in torrente et repererunt aquam vivam. Sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerare adversus pastores Ysaac, dicentium: Nostra est aqua. Quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit Calumniam. Foderunt et alium, et pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum Inimicitias. Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contenderunt. Itaque vocavit nomen illius Latitudo, dicens: Nunc dilatavit nos dominus et fecit crescere super terram. Ascendit autem ex illo loco in Bersabee, ubi apparuit ei dominus in ipsa nocte dicens: Ego sum deus Abraham patris tui, noli metuere, quia ego tecum sum: benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham. Itaque edificavit ibi altare, et invocato nomine domini extendit tabernaculum, precepitque servis suis ut foderent puteum. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech et Ochozath

amicus illius. et phicol dux militum lo
cutus est eis ysaac. Quid venistis ad me
hominem quem odistis et expulistis a
nobis? Qui responderunt: Vidimus tecum esse do
minum. et idcirco nunc diximus: Sit iuramen
tum inter nos et ineamus fedus ut non fa
cias nobis quicquam mali. sicut et nos ni
chil tuorum attigimus: nec fecimus
quod te lederet. sed cum pace dimisimus auctum be
nedictione domini. Fecit ergo eis convivium:
et post cibum et potum surgentes ma
ne iuraverunt sibi mutuo. Dimisitque eos
ysaac pacifice in locum suum. Ecce autem ve
nerunt in ipso die servi ysaac adnunciantes
ei de puteo quem foderant atque dicentes: In
venimus aquam. Unde appellavit eum habun
danciam. et nomen urbis impositum est bersabee.
usque in presentem diem. Esau vero quadra
genarius duxit uxores. Iudith filiam
beeri .i. ethei. et basemath filiam helon eius
dem loci. Que ambe offenderant animum
ysaac et rebecce.

XXVII

Senuit autem ysaac et caligaverunt o
culi eius. et videre non poterat. Vocavit
que esau filium suum maiorem. et dixit ei.
Fili mi? Qui respondit. Assum. Cui pater. Vi
des inquit quod senuerim. et ignorem diem
mortis mee. Sume arma tua pharetram
et arcum. et egredere foras. Cumque vena
tu aliquid apprehenderis. fac mihi inde pul
mentum sicut velle me nosti. et affer ut
comedam. et benedicat tibi anima mea ante
quam moriar. Quod cum audisset rebecca. et ille
abisset in agrum: ut iussionem patris imple
ret. dixit filio suo iacob. Audivi patrem
tuum loquentem cum esau fratre tuo. et dicentem ei.
Affer mihi de venatione tua. et fac mihi cibos
ut comedam. et benedicam tibi coram domino
antequam moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce
consiliis meis. et pergens ad gregem. affer mihi
duos edos optimos: ut faciam ex eis es
cas patri tuo quibus libenter vescitur. Quas
cum intuleris: et comederit benedicat tibi
priusquam moriatur. Cui ille respondit. Nos
ti quod esau frater meus homo pilosus sit. et ego
lenis. Si attrectaverit me pater meus et sen
serit. timeo ne putet me sibi voluisse il
ludere. et inducat super me maledictionem
pro benedictione. Ad quem mater: In me sit ait
ista maledictio fili mi. Tantum audi vocem
meam. et pergens affer que dixi tibi.
Abiit. Attulit. dedit que matri. Paravit il
la cibos sicut noverat velle patrem illius.
et vestibus esau valde bonis quas apud
se habebat domi induit eum. Pelliculasque
edorum circumdedit manibus: et colli nuda
protexit. Deditque pulmentum. et panes quos
coxerat tradidit. Quibus illatis. dixit. Pater
mi. At ille respondit. Audio. Quis es tu fi
li mi? Dixitque iacob. Ego sum esau primo
genitus tuus. Feci sicut precepisti mihi. Sur
ge. sede. et comede de venatione mea.
ut benedicat mihi anima tua. Rursum ysa
ac ad filium suum. Quomodo inquit tam cito
invenire potuisti fili mi? Qui respondit.
Voluntatis dei fuit. ut cito occurreret mihi quod
volebam. Dixitque ysaac. Accede huc ut
tangam te fili mi. et probem utrum tu sis fi
lius meus esau an non. Accessit ille
ad patrem. et palpato eo. dixit ysaac.
Vox quidem vox iacob est. sed manus ma
nus sunt esau. Et non cognovit eum. quia pi
lose manus similitudinem maioris
expresserant. Benedicens ergo illi. ait. Tu
es filius meus esau? Respondit. Ego sum.
At ille. Affer inquit mihi cibos de venati
one tua fili mi: ut benedicat tibi anima mea.
Quos cum oblatos comedisset: obtulit
etiam vinum. Quo hausto dixit ad eum. Acce
de ad me. et da mihi osculum fili mi. Acces
sit. et osculatus est eum. Statimque ut
sensit vestimentorum eius fragranciam. Bene
dicens ait. Ecce odor filii mei sicut o
dor agri pleni cui benedixit dominus. Det tibi
de rore celi. et de pinguedine terre. ha
bundantiam frumenti. et vini. et olei. et ser
viant tibi populi. et adorent te tribus. Esto
dominus fratrum tuorum. et incurventur ante te
filii matris tue. Qui maledixerit tibi
sit ille maledictus. Et qui benedixerit tibi
benedictionibus repleatur. Vix ysaac sermo
nem impleverat. et egresso iacob foras:
venit esau. Coctosque de venatione cibos
intulit patri dicens. Surge pater mi. et
comede de venatione filii tui ut benedi
cat mihi anima tua. Dixitque ei ysaac. Quis es
es tu? Qui respondit. Ego sum filius tuus
primogenitus esau. Expavit ysaac stu
pore vehementi. et ultra quam credi potest
admirans ait. Quis igitur ille est qui du
dum captam venationem attulit mihi. et co
medi ex omnibus priusquam tu venires? Bene
dixique ei. et erit benedictus. Auditis e
sau sermonibus patris. irrugiit clamore

magno: et consternatus ait. Benedic etiam
mihi patri. Qui ait. Venit germanus tuus
fraudulenter et accepit benedictionem tuam.
At ille subiunxit. Iuste vocatum est nomen
eius Iacob. Subplantavit enim me en
altera vice. Primogenita mea ante tulit. et
nunc secundo subripuit benedictionem meam. Rur
sumque ad patrem. Numquid non reservasti ait
et mihi benedictionem? Respondit Ysaac. Dominum tu
um illum constitui. et omnes fratres eius servituti
illius subiugavi. Frumento et vino tolo
stabilivi eum. et tibi post hec fili mi quid ultra
faciam? Cui Esau. Num unam inquit tan
tum benedictionem habes pater? Michi quoque
obsecro ut benedicas. Cumque eiulatu ma
gno fleret motus Ysaac dixit ad eum. In
pinguedine terre et in rore celi desuper erit
benedictio tua. Vives in gladio. et fratri tuo
servies. Tempus quoque veniet cum excutias
et solvas iugum eius de cervicibus tuis.
Oderat ergo semper Esau Iacob pro benedictione
qua benedixerat ei pater. Dixitque in corde suo
Venient dies luctus patris mei ut occidam
Iacob fratrem meum. Nunciata sunt hec Rebec
ce. Que mittens et vocans Iacob filium suum
dixit ad eum. Ecce Esau frater tuus minatur
ut occidat te. Nunc ergo fili mi audi vocem
meam. et consurgens fuge ad Laban
fratrem meum in Haran. Habitabisque cum
eo dies paucos donec requiescat furor
fratris tui. et cesset indignatio eius. oblivis
caturque eorum que fecisti in eum. Postea mit
tam. et adducam te inde huc. Cur utroque or
babor filio in una die? Dixitque Rebecca
ad Ysaac. Tedet me vite mee propter filias Heth.
XXVIII Si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terre nolo vivere.
Vocavitque Ysaac Iacob
et benedixit eum. precepitque ei dicens. No
li accipere coniugem de genere Chanaan
sed vade et proficiscere in Mesopotamiam Syrie
ad domum Bathuel patris matris tue. et ac
cipe tibi inde uxorem de filiabus Laban a
vunculi tui. Deus autem omnipotens benedicat tibi
et crescere te faciat atque multiplicet. ut
sis in turbas populorum. et det tibi benedicti
ones Abraham. et semini tuo post te. ut
possideas terram peregrinationis tue quam polli
citus est avo tuo. Cumque dimisisset eum Ysa
ac. profectus pervenit in Mesopotamiam Syrie
ad Laban filium Bathuel Syri fratrem Rebecce
matris sue. Videns autem Esau quod benedixisset
pater suus Iacob. et misisset eum in Meso
potamiam Syrie. ut inde uxorem duceret. et quod
post benedictionem precepisset ei dicens. Non
accipies coniugem de filiabus Chanaan
quodque obediens Iacob parentibus suis isset
in Syriam. probans quoque quod non libenter
aspiceret filias Chanaan pater suus. ivit ad
abimelech. et duxit uxorem absque his quas
prius habebat Maheleth filiam Ysmahel
filii Abraham sororem Nabaioth. Igitur
egressus Iacob de Bersabee pergebat Haram.
Cumque venisset ad quendam locum. et vel
let in eo requiescere post solis occubitum
tulit de lapidibus qui iacebant. et suppo
nens capiti suo dormivit in eodem loco.
Viditque in somnis scalam stantem
super terram. et cacumen illius tangens
celum. Et angelos quoque dei ascenden
tes et descendentes per eam. et dominum in
nixum scale dicentem sibi. Ego sum dominus
deus Abraham patris tui. et deus Ysaac.
Terram in qua dormis tibi dabo. et se
mini tuo. Eritque semen tuum quasi pul
vis terre. Dilataberis ad orientem et oc
cidentem septentrionem et meridiem. et be
nedicentur in te et in semine tuo cuncte tri
bus terre. Et ero custos tuus quocumque
perrexeris. et reducam te in terram hanc. nec di
mittam nisi complevero universa que dixi.
Cumque evigilasset Iacob de somno. ait
Vere dominus est in loco isto. Et ego nesciebam
Pavensque. Quam terribilis est inquit locus
iste. Non est hic aliud nisi domus dei. et por
ta celi. Surgens ergo mane tulit lapidem
quem supposuerat capiti suo. et erexit
in titulum. fundens oleum desuper. Appel
lavitque nomen urbis Bethel. que prius
Luza vocabatur. Vovit etiam votum di
cens. Si fuerit deus mecum. et custodierit
me in via per quam ambulo. et dederit mihi
panem ad vescendum. et vestem ad indu
endum. Reversusque fuero prospere ad domum pa
tris mei. Erit mihi dominus in deum. et lapis is
te quem erexi in titulum. vocabitur domus dei.
Cunctorumque que dederis mihi decimas offeram tibi. XXIX
Profectus ergo Iacob venit in ter
ram orientalem. Et vidit puteum in a
gro. tres quoque greges ovium accubantes iuxta
eum. Nam ex illo adaquabantur pecora.
et os eius grandi lapide claudebatur. Mos
que erat ut cunctis ovibus congregatis devol
verent lapidem. et refectis gregibus rur
sum super os putei ponerent. Dixitque ad

pastores. Fratres unde estis? Qui responde-
runt de Haran. Quos interrogans: Numquid
nostis Laban filium Nahor? Dixerunt: No-
vimus. Sanus ne est inquit? Valet inquiunt
et ecce Rachel filia eius venit cum grege su-
o. Dixitque Iacob: Adhuc multum diei su-
perest, nec est tempus ut reducantur ad ca-
ulas greges. Date ante potum ovibus, et sic ad
pastum eas reducite. Qui responderunt: Non
possumus, donec omnia pecora congregentur
et amoveamus lapidem de ore putei ut ad-
aquemus greges. Adhuc loquebantur, et ec-
ce Rachel veniebat cum ovibus patris sui. Nam
gregem ipsa pascebat. Quam cum vidisset Iacob
et sciret consobrinam suam, ovesque Laban
avunculi sui, amovit lapidem quo pu-
teus claudebatur. Et adaquato grege os-
culatus est eam. Elevataque voce flevit, et
indicavit ei quod frater esset patris sui et filius
Rebecce. At illa festinans nuntiavit patri suo.
Qui cum audisset venisse Iacob filium so-
roris sue, cucurrit obviam. Complexusque e-
um, et in oscula ruens, duxit in domum
suam. Auditis autem causis itineris, respondit: Os
meum es et caro mea. Et postquam expleti
sunt dies mensis unius, dixit ei: Num quia fra-
ter meus es, gratis servies mihi? Dic quid merce-
dis accipias. Habebat vero filias duas: No-
men maioris Lia, minor appellabatur Ra-
chel. Sed Lia lippis erat oculis; Rachel ve-
nusta et decora facie et venusto aspectu.
Quam diligens Iacob ait: Serviam tibi pro Ra-
chel filia tua minore vii annis. Respondit
Laban: Melius est ut tibi eam dem quam viro alteri. Ma-
ne apud me. Servivit igitur Iacob pro Rachel vii
annis, et videbantur illi pauci dies pre amo-
ris magnitudine. Dixitque ad Laban: Da mihi
uxorem meam, quia iam tempus expletum est ut
ingrediar ad eam. Qui vocatis multis a-
micorum turbis ad convivium, fecit nuptias.
Et vespere filiam suam Liam introduxit ad e-
um, dans ancillam filie Zelpham nomine. Ad
quam cum ex more Iacob fuisset ingressus, fac-
to mane vidit Liam. Et dixit ad socerum suum:
Quid est hoc quod facere voluisti? Nonne pro Ra-
chel servivi tibi? Quare imposuisti mihi?
Respondit Laban: Non est in loco nostro consuetu-
dinis ut minores ante tradamus ad nup-
tias. Imple ebdomadam dierum copule
huius, et hanc quoque dabo tibi pro opere quo ser-
viturus es mihi vii annis aliis. Adquievit
placito. Et ebdomada transacta Rachel

duxit uxorem. Cui pater famulam Balam dederat.
Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem
sequentis priori pretulit, serviens apud
eum vii annis aliis. Videns autem Dominus quod des-
piceret Liam, aperuit vulvam eius, sorore ste-
rili permanente. Que conceptum genuit filium,
vocavitque nomen eius Ruben, dicens: Vidit
Dominus humilitatem meam. Nunc amabit me
vir meus. Rursumque concepit et peperit fili-
um, et ait: Quoniam audivit Dominus haberi me contemptui,
dedit etiam istum mihi. Vocavitque nomen illius Sy-
meon. Concepit tertio, et genuit alium, dixit-
que: Nunc quoque copulabitur mihi maritus me-
us, eo quod pepererim illi tres filios. Et idcirco appel-
lavit nomen eius Levi. Quarto concepit
et peperit filium, et ait: Modo confitebor Do-
mino. Et ob hoc vocavit eum Iudam. Cessa- XX
Cernens autem Rachel quod vitque pare-
infecunda esset, invidit sorori, et ait
marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar.
Cui iratus respondit Iacob: Num pro Deo ego sum,
qui privavit te fructu ventris tui? At illa: Ha-
beo inquit famulam Balam. Ingredere ad il-
lam, ut pariat super genua mea, et habeam
ex illa filios. Deditque illi Balam in con-
iugium. Que ingresso ad se viro concepit et pe-
perit filium. Dixitque Rachel: Iudicavit mihi
Dominus, et exaudivit vocem meam, dans mihi
filium. Et idcirco appellavit nomen illius Dan.
Rursumque Bala concipiens, peperit alterum
pro quo ait Rachel: Comparavit me Deus cum
sorore mea, et invalui. Vocavitque eum
Neptalim. Sentiens Lia quod parere desisset,
Zelpham ancillam suam marito tradidit.
Qua post conceptum edente filium, dixit:
Feliciter. Et idcirco vocavit nomen eius Gad.
Peperit quoque Zelpha alterum. Dixitque Lia: Hoc
pro beatitudine mea. Beatam quippe me di-
cent mulieres omnes. Propterea appellavit e-
um Aser. Egressus autem Ruben tempore messis tri-
tici in agrum, repperit mandragoras, quas
matri Lie detulit. Dixitque Rachel: Da mihi par-
tem de mandragoris filii tui. Illa respondit:
Parumne videtur tibi quod praeripueris ma-
ritum mihi, nisi etiam mandragoras filii mei
tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac
nocte pro mandragoris filii tui. Redeunti-
que de agro Iacob ad vesperam, egressa est in
occursum eius Lia et ait: Ad me inquit
intrabis, quia mercede conduxi te pro mandra-
goris filii mei. Dormivit cum ea nocte
illa. Et exaudivit Deus preces eius. Concep-

que et peperit filium quintum et ait. Dedit deus
mercedem mihi quia dedi ancillam meam viro
meo. Appellavitque nomen eius Ysachar.
Rursum Lia concipiens peperit sextum fili
um et ait. Ditavit me deus dote bona
etiam hac vice. Mecum erit maritus meus
eo quod genuerim ei sex filios. Et iccirco ap
pellavit nomen eius Zabulon. Post quam
peperit filiam nomine Dinam. Recordatus quoque
dominus Rachelis et exaudivit eam et aperu
it vulvam illius. Que concepit et peperit filium
dicens. Abstulit deus opprobrium meum. Et
vocavit nomen illius Ioseph dicens. Addat
mihi dominus filium alterum. Nato autem Ioseph di
xit Iacob socero suo. Dimitte me ut rever
tar in patriam et ad terram meam. Da mihi uxo
res et liberos meos pro quibus servivi tibi ut
abeam. Tu nosti servitutem qua servivi tibi. Ait ei
Laban. Inveniam gratiam in conspectu tuo.
Experimento didici quod benedixerit mihi deus propter te.
Constitue mercedem tuam quam dem tibi. At ille
respondit. Tu nosti quomodo servierim tibi et quan
ta in manibus meis fuerit possessio tua. Modi
cum habuisti antequam venirem et nunc dives
effectus es. Benedixitque tibi deus ad introitum
meum. Iustum est igitur ut aliquando provideam
et domui mee. Dixitque Laban. Quid da
bo tibi? At ille ait. Nichil volo. Sed si feceris
quod postulo iterum pascam et custodiam
pecora tua. Gira omnes greges tuos et separa
cunctas oves varias et sparso vellere et quod
cumque furvum et maculosum variumque fu
erit tam in ovibus quam in capris erit merces
mea. Respondebitque mihi cras iustitia mea
quando placiti tempus advenerit coram te. Et
omnia que non fuerint varia et maculosa et fu
rva tam in ovibus quam in capris furti me argu
es. Dixitque Laban. Gratum habeo quod petis.
Et separavit in die illo capras et oves hyr
cos et arietes varios atque maculosos.
Cunctum autem gregem unicolorem id est albi et
nigri velleris tradidit in manibus filiorum
suorum. Et posuit spatium itineris inter se et
generum dierum trium. Qui pascebat
reliquos greges eius. Tollens ergo Iacob
virgas populeas virides et amigdali
nas et ex platanis ex parte decorticavit e
as. Detractisque corticibus in his que spoli
ata fuerant candor apparuit. Illa vero que
integra erant viridia permanserunt atque
in hunc modum color effectus est varius.
Posuit eas in canalibus ubi effundebatur aq

ua ut cum venissent greges ad bibendum ante
oculos haberent virgas et in aspectu earum con
ciperent. Factumque est ita ut in ipso calore coitus
oves intuerentur virgas et parerent macu
losa et varia et diverso colore respersa. Di
visitque gregem Iacob et posuit virgas ante
oculos arietum. Erant autem alba queque et ni
gra Laban, cetera vero Iacob separatis inter se
gregibus. Igitur quando primo tempore ascendebantur
oves ponebat Iacob virgas in canalibus
aquarum ante oculos arietum et ovium ut ea
rum contemplatione conciperent. Quando vero serotina
admissura erat et conceptus extremus
non ponebat eas. Factaque sunt ea que erant
serotina Laban et que primi temporis Iacob.
Ditatusque est homo ultra modum et ha
buit greges multos ancillas et servos ca
melos et asinos.

XXXI

Postquam autem audivit verba filiorum
Laban dicentium. Tulit Iacob omnia que
fuerunt patris nostri et de illius facultate dita
tus factus est inclitus. Animadvertit quoque
faciem Laban quod non esset erga se sicut heri et nu
diustertius maxime dicente sibi domino. Rever
tere in terram patrum tuorum et ad generationem
tuam eroque tecum. Misit et vocavit Rachel
et Liam in agrum ubi pascebat greges. Dixitque
eis. Video faciem patris vestri quod non sit erga me
sicut heri et nudiustertius. Deus autem patris
mei fuit mecum. Et ipse nostis quod totis vi
ribus meis servierim patri vestro. Sed pater vester cir
cumvenit me et mutavit mercedem meam
decem vicibus. Et tamen non dimisit eum deus ut noceret
mihi. Si quando dixit Varie erunt mercedes tue par
iebant omnes oves varios fetus. Quando vero e con
trario ait Alba queque accipies pro mercede
omnes greges alba peperunt. Tulitque deus substantiam
patris vestri et dedit mihi. Postquam enim conceptus
ovium tempus advenerat levavi oculos me
os et vidi in sompnis ascendentes mares
super feminas varios et maculosos et diver
sorum colorum. Dixitque angelus domini ad me in
sompnis. Iacob. Et ego respondi. Adsum. Qui
ait. Leva oculos tuos et vide universos ma
sculos ascendentes super feminas varios re
spersos atque maculosos. Vidi omnia que fecit tibi La
ban. Ego sum deus Bethel ubi unxisti lapidem et vo
tum vovisti mihi. Nunc ergo surge et egredere
de terra hac revertens in terram nativitatis
tue. Responderunt Rachel et Lya. Numquid habemus
residui quicquam in facultatibus et hereditate
domus patris nostri? Nonne quasi alienas

reputavit nos et vendidit comeditque pretium nostrum. Sed Deus tulit opes patris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris. Unde omnia quae praecepit tibi Dominus fac. Surrexit itaque Iacob et impositis liberis et coniugibus suis super camelos abiit tulitque omnem substantiam et greges et quicquid in Mesopotamia acquisierat pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. Eo tempore Laban ierat ad tondendas oves et Rachel furata est idola patris sui. Noluit Iacob confiteri Iacob socero suo quod fugeret. Cumque abisset tam ipse quam omnia quae iuris eius erant et amne transmisso pergeret contra montem Galaad, nuntiatum est Laban die tertio quod fugeret Iacob. Qui assumptis fratribus suis persecutus est diebus septem et comprehendit in monte Galaad. Viditque in somnis dicentem Deum: Cave ne quicquam aspere loquaris contra Iacob. Iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum. Cumque ille consecutus esset eum cum fratribus suis in eodem monte Galaad fixit tentorium et dixit ad Iacob: Quare ita egisti ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio? Cur ignorante me fugere voluisti nec indicare mihi ut prosequerer te cum gaudio et canticis et tympanis et citharis? Non es passus ut oscularer filios meos ac filias. Stulte operatus es. Et nunc valet quidem manus mea reddere tibi malum, sed Deus patris tui heri dixit mihi: Cave ne loquaris contra Iacob quicquam durius. Esto. Ad tuos ire cupiebas et desiderio tibi erat domus patris tui. Cur furatus es deos meos? Respondit Iacob: Quod inscio te profectus sum timui ne violenter auferres filias tuas. Quod autem furti me arguis, apud quemcumque inveneris deos tuos necetur coram fratribus nostris. Scrutare quicquid tuorum apud me inveneris et aufer. Haec dicens ignorabat quod Rachel furata esset idola. Ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob et Liae et utriusque famulae non invenit. Cumque intrasset tentorium Rachelis, illa festinans abscondit idola subter stramenta cameli et sedit desuper. Scrutantique omne tentorium et nihil invenienti ait: Ne irascatur dominus meus quod coram te assurgere nequeo, quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi. Sic delusa sollicitudo quaerentis est. Tumensque Iacob cum iurgio ait: Quam ob culpam meam et ob quod peccatum meum sic exarsisti post me et scrutatus es omnem supellectilem meam? Quid invenisti de cuncta substantia domus tuae? Pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis et iudicent inter me et te. Idcirco viginti annis fui tecum? Oves tuae et caprae steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi; ego omne damnum reddebam, quicquid furto peribat a me exigebas. Die noctuque aestu urebar et gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua servivi tibi, quattuordecim pro filiabus et sex pro gregibus tuis. Immutasti quoque mercedem meam decem vicibus. Nisi Deus patris mei Abraham et timor Isaac adfuisset mihi, forsitan modo nudum me dimisisses. Afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit Deus et arguit te heri. Respondit ei Laban: Filiae meae et filii et greges tui et omnia quae cernis mea sunt. Quid possum facere filiis et nepotibus meis? Veni ergo et ineamus foedus ut sit in testimonium inter me et te. Tulit itaque Iacob lapidem et erexit illum in titulum. Dixitque fratribus suis: Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum comederuntque super eum. Quem vocavit Laban tumulum testis et Iacob acervum testimonii, uterque iuxta proprietatem linguae suae. Dixitque Laban: Tumulus iste testis erit inter me et te hodie. Et idcirco appellatum est nomen eius Galaad, id est tumulus testis. Et adiecit Laban: Intueatur Dominus et iudicet inter nos quando recesserimus a nobis. Si afflixeris filias meas et si introduxeris uxores alias super eas, nullus sermonis nostri testis est absque Deo, qui praesens respicit. Dixitque rursus ad Iacob: En tumulus hic et lapis quem erexi inter me et te testis erit. Tumulus, inquam, iste et lapis sint in testimonium, si aut ego transiero illum pergens ad te aut tu praeteriens malum mihi cogitans. Deus Abraham et Deus Nahor iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iuravit Iacob per timorem patris sui Isaac, immolatisque victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem. Qui cum comedissent manserunt ibi. Laban vero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas et benedixit illis reversusque est in locum suum.

XXXII

Iacob quoque abiit itinere quo coeperat, fueruntque ei obviam angeli Dei. Quos cum vidisset ait: Castra Dei sunt haec. Et appellavit nomen loci illius Mahanaim, id est castra. Misit autem et nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir in regionem Edom, praecepitque eis dicens:

sic loquimini domino meo esau. Hec dicit fr-
ater tuus iacob. Apud laban peregrinatus sum
et fui usque in presentem diem. Habeo boves
et asinos atque ancillas. Mittoque legationem
ad dominum meum: ut inveniam gratiam in con-
spectu tuo. Reversique sunt nuntii ad iacob
dicentes. Venimus ad esau fratrem tuum. et ec-
ce properat in occursum tibi cum .cccc. viris.
Timuit iacob valde. et perterritus divisit
populum qui secum erat. Greges quoque et oves
et boves et camelos in duas divisit tur-
mas dicens. Si venerit esau ad unam tur-
mam et percusserit eam. alia turma que reliqua
est salvabitur. Dixitque iacob. Deus patris
mei abraham. et deus patris mei ysaac. domine
qui dixisti michi. Revertere in terram tuam et in lo-
cum nativitatis tue. et benefaciam tibi. Minor
sum cunctis miserationibus et veritate tua quam ex-
plevisti servo tuo. In baculo meo transivi
iordanem istum. et nunc cum duabus turmis re-
gredior. Erue me de manu fratris mei esau:
quia valde eum timeo. ne forte veniens
percutiat matrem cum filiis. Tu locutus es
quod bene faceres michi. et dilatares semen meum
sicut harenam maris que pre multitudi-
ne enumerari non potest. Cumque dormisset ibi
nocte illa. separavit de his que habebat mu-
nera esau fratri suo. Capras .cc. hircos .xx.
oves .cc. et arietes .xx. camelos fetas cum
pullis suis .xxx. vaccas .xl. et tauros .xx.
asinas .xx. et pullos earum .x. Et misit per
manus servorum suorum singulos seorsum greges
dixitque pueris suis. Antecedite me. et sit spa-
cium inter gregem et gregem. Et precepit priori
dicens. Si obvium habueris esau fratrem me-
um. et interrogaverit te cuius es. aut quo va-
dis. et cuius sunt ista que sequeris. Respon-
debis. Servi tui iacob. munera misit domino
suo esau. Ipse quoque post nos venit. Simili-
ter mandata dedit secundo ac tercio. et cunctis qui seque-
bantur greges dicens. Hiisdem verbis loquimini
ad esau cum inveneritis eum. Et addetis.
Ipse quoque famulus tuus iacob iter nostrum insequitur.
Dixit enim. Placabo illum muneribus que prece-
dunt. et postea eum videbo. forsitan propicia-
bitur michi. Precesserunt itaque munera ante eum.
Ipse vero mansit nocte illa in castris. Cumque
mane surrexisset: tulit duas uxores suas
et totidem famulas cum .xi. filiis. et transi-
vit vadum iaboc. Transductisque omnibus que ad
se pertinebant remansit solus. Et ecce vir
luctabatur cum eo usque mane. Qui cum vi-
deret quod eum superare non posset: tetigit nervum
femoris eius. et statim emarcuit. Dixitque
ad eum. Dimitte me. iam enim ascendit auro-
ra. Respondit. Non dimittam te nisi benedixeris
michi. Ait ergo. Quod nomen est tibi. Respondit. Iacob. Nequaquam
inquit iacob appellabitur nomen tuum. sed
israhel. Quoniam si contra deum fortis fuisti. quanto
magis contra homines prevalebis. Interroga-
vit eum iacob. Dic michi quo appellaris nomine. Re-
spondit. Cur queris nomen meum: quod est mirabi-
le. Et benedixit eum in eodem loco. Vocavitque
iacob nomen loci illius: phanuhel dicens. Vidi
dominum facie ad faciem. et salva facta est anima
mea. Ortusque est statim ei sol. postquam transgres-
sus est phanuhel. Ipse vero claudicabat pede. Quam
ob causam non comedunt filii israel nervum
qui emarcuit in femore iacob usque in pre-
sentem diem. eo quod tetigit nervum femoris eius.

Elevans autem iacob Et obstupuit XXXIII

xxxiij

oculos suos: vidit venientem esau et cum
eo .cccc. viros. Divisitque filios lye et rachel
ambarumque famularum. et posuit utramque ancillam
et liberos earum in principio. Lyam vero et fi-
lios eius in secundo loco. Rachel autem et ioseph novis-
simos. Et ipse pregrediens adoravit pronus in terram
septies. donec appropinquaret frater eius. Currens
itaque esau obviam fratri suo amplexatus est
eum. Stringensque collum eius et osculans. fle-
vit. Levatisque oculis: vidit mulieres et par-
vulos earum. et ait. Quid sibi volunt isti. et si
ad te pertinent. Respondit. Parvuli sunt quos dona-
vit michi deus servo tuo. Et appropinquantes an-
cille et filii earum incurvati sunt. Accessit
quoque lya cum liberis suis. et cum similiter adoras-
set. extremi ioseph et rachel adoraverunt. Dixitque
esau. Que nam sunt iste turme quas ob-
viam habui. Respondit. Ut invenirem gratiam
coram domino meo. Et ille. Habeo ait frater mi plu-
rima. sint tua tibi. Dixitque iacob. Noli ita ob-
secro. sed si inveni gratiam in oculis tuis. acci-
pies munusculum de manibus meis. Sic enim
vidi faciem tuam quasi viderim vultum dei. Esto michi
propicius. et suscipe benedictionem quam attuli tibi.
et quam donavit michi deus tribuens omnia. Vix
fratre compellente suscipiens ait. Gradiamur si-
mul. eroque socius itineris tui. Dixitque iacob.
Nosti domine mi quod parvulos habeam teneros. et o-
ves et boves fetas mecum. quas si plus in
ambulando fecero laborare. morientur una die
cuncti greges. Precedat dominus meus ante servum
suum. et ego sequar paulatim vestigia eius
sicut videro posse parvulos meos. donec ve-

Et ille

niam ad dominum meum in seir. Respondit esau.
Oro te. ut de populo qui mecum est saltem socii re-
maneant uie tue. Non est inquit necesse. hoc u-
no tantum indigeo. ut inueniam gratiam in conspec-
tu tuo domine mi. Reuersus est itaque illo die
esau itinere quo uenerat in seir. et iacob
uenit in socoth. ubi hedificata domo et
fixis tentoriis. appellauit nomen illius lo-
ci socoth. id est tabernacula. Transiuitque in sa-
lem urbem sichimorum que est in terra chanaan. postquam reuersus
est de mesopotamia sirie. et habitauit iuxta op-
pidum. Emitque partem agri in qua fixerat taberna-
cula a filiis emor patris sichem. centum agnis.
Erectoque ibi altari. inuocauit super illud
fortissimum deum israhel.

XXXIIII

Egressa est dina filia lye. ut uideret
mulieres regionis illius. Quam cum
uidisset sichem filius emor euei princeps
terre illius. adamauit et rapuit. et dormi-
uit cum illa. ui opprimens uirginem. Et con-
glutinata est anima eius cum ea. Tristemque blan-
diciis deliniuit. Et pergens ad emor patrem
suum. accipe mihi inquit puellam hanc coniugem.
Quod cum audisset iacob. absentibus filiis et in
pastu occupatis pecorum. siluit donec redirent.
Egresso autem emor patre sichem ut loqueretur ad
iacob. Ecce filii eius ueniebant de agro.
Auditoque quod acciderat. irati sunt ualde. eo quod
fedam rem esset operatus in israhel. et uiolata filia
iacob. rem illicitam perpetrasset. Locutus itaque
emor ad eos. Sichem filii mei adhesit anima
filie uestre. date eam illi uxorem. et iungamus
uicissim conubia. Filias uestras tradite nobis
et filias nostras accipite. et habitate nobiscum.
Terra in potestate uestra est. Exercete. negoci-
amini. et possidete eam. Sed et sichem ad
patrem et ad fratres eius ait. Inueniam gratiam
coram uobis. et quecumque statuitis. dabo. au-
gete dotem. munera postulate. libens tri-
buam quod petieritis. tantum date mihi puellam
hanc uxorem. Responderunt filii iacob sichem et pa-
tri eius in dolo seuientes ob stuprum soro-
ris. Non possumus facere quod petitis. nec dare
sororem nostram homini incircumciso. quod illicitum
et nepharium est apud nos. Sed in hoc uale-
bimus federari. si esse uolueritis nostri similes. et
circumcidatur omne masculini sexus. tunc
dabimus et accipiemus mutuo filias ues-
tras. ac nostras. et habitabimus uobiscum. eri-
musque unus populus. Sin autem circumcidi no-
lueritis. tollemus filiam nostram. et recedemus.
Placuit oblatio eorum emor. et sichem fi-
lio eius. Nec distulit adolescens quin sta-
tim quod petebatur impleret. Amabat
enim puellam ualde. et ipse erat inclitus
in omni domo patris sui. Ingressique portam
urbis. locuti sunt populo. Viri isti pacifici sunt et
uolunt habitare nobiscum. Negocientur in terra
et exerceant eam. Que spaciosa et lata est
cultoribus indiget. Filias eorum accipi-
emus uxores. et nostras illis dabimus. Vnum
est quod differtur tantum bonum. Si circumcidamus
masculos nostros. ritum gentis imitantes.
Et substantia eorum et pecora et cuncta que possi-
dent nostra erunt. Tantum in hoc adquiescamus
ut habitantes simul unum efficiamus populum.
Assensi sunt omnes. circumcisis cunctis maribus.
Et ecce die tertio quando grauissimus uulnerum
dolor est. Arreptis duo iacob filii syme-
on et leui fratres dine gladiis. ingressi
sunt urbem confidenter. Interfectisque omnibus mas-
culis. emor et sichem pariter necauerunt. to-
llentes dinam de domo sichem sororem
suam. Quibus egressis. irruerunt super occisos
ceteri filii iacob. et depopulati sunt urbem
in ultionem stupri. Oues eorum et armen-
ta et asinos cunctaque uastantes que in do-
mibus et in agris erant. Paruulos quoque et ux-
ores eorum duxerunt captiuas. Quibus
patratis. audacter iacob dixit ad symeon
et leui. Turbastis me. et odiosum fecistis
me chananeis. et phereseis. et habitatoribus
terre. Nos pauci sumus. Illi congregati percu-
cient me. et delebor ego et domus mea. Re-
sponderunt. Numquid ut scorto abuti debuere so-
rore nostra?

XXXV

Interea locutus est deus ad iacob. Surge et
ascende bethel. et habita ibi. Facque altare
deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem
tuum. Iacob uero conuocata omni domo sua
ait. Abicite deos alienos qui in medio uestri sunt
et mundamini. ac mutate uestimenta uestra.
Surgite et ascendamus in bethel. ut facia-
mus ibi altare domino qui exaudiuit me
in die tribulationis mee. et fuit socius iti-
neris mei. Dederunt ergo ei omnes deos ali-
enos quos habebant. et inaures que erant in
auribus eorum. At ille infodit eas subter te-
rebinthum que est post urbem sichem. Cumque
profecti essent. terror dei inuasit omnes per
circuitum ciuitates. et non sunt ausi persequi re-
cedentes. Venit igitur iacob luzam que est
in terra chanaan cognomento bethel. ipse et omnis
populus cum eo. Hedificauitque ibi altare.

et appellauit nomen loci illius bethel. Venit autem
ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem
suum. Eodem tempore mortua est debbora nutrix
rebecce et sepulta est ad radices bethel subter
quercum. Vocatumque est nomen loci quercus
fletus. Apparuit autem iterum deus iacob postquam
reuersus est de mesopotamia syrie. benedi-
xitque ei dicens. Non uocaberis ultra iacob. sed
israel erit nomen tuum. Et appellauit eum israel.
dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cresce et
multiplicare. Gentes et populi nationum
ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredien-
tur. Terramque quam dedi abraham et ysaac
dabo tibi et semini tuo post te. Et recessit
ab eo. Ille uero erexit titulum lapideum
in loco quo locutus ei fuerat deus. libans
super eum libamina. et effundens oleum
uocansque nomen illius loci bethel. Egressus
autem inde. uenit uerno tempore ad terram que du-
cit ephratam. In qua cum parturiret rachel
ob difficultatem partus periclitari cepit
dixit ei obstetrix. Noli timere. quia et hunc ha-
bebis filium. Egrediente autem anima pre dolore
et imminente iam morte. uocauit nomen filii
sui benoni. id est filius doloris doloris mei.
Pater uero appellauit eum beniamin id est filius
dextre. Mortua est ergo rachel. et
sepulta in uia que ducit ephratam. hec est
bethleem. Erexitque iacob titulum super se-
pulcrum eius. Hic est titulus monumenti
rachel usque in presentem diem. Egressus inde
fixit tentorium trans turrem gregis.
Cumque habitaret in illa regione. abiit ruben
et dormiuit cum bala concubina patris sui.
quod illum minime latuit. Erant autem filii iacob
xii. Filii lye primogenitus ruben. et sy-
meon et leui. et iudas. et ysachar et zabu-
lon. Filii rachel. ioseph et beniamin. Fi-
lii bale ancille rachelis. dan et neptali.
Filii zelphe ancille lye. gad et aser.
Hii filii iacob qui nati sunt ei in mesopota-
mia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem su-
um in mambre ciuitatem arbee. hec est ebron
in qua peregrinatus est abraham et ysaac. Et com-
pleti sunt dies ysaac centum octoginta annorum.
consumptusque etate mortuus est. et appositus
est populo suo senex et plenus dierum. et sepeli-
erunt eum esau et iacob filii sui.

XXXVI

Hec sunt generationes esau. ipse est edom. E-
sau accepit uxores de filiabus chanaan.
adam filiam elom ethei. et oolibama fili-
am ane filie sebeon euei. basemath quoque
filiam ismahel sororem nabaioth. Peperit autem
ada eliphaz. basemath genuit rahuel.
Oolibama genuit ieus. et ielom. et chore.
Hii filii esau qui nati sunt ei in terra chanaan.
Tulit autem esau uxores suas et filios et fili-
as. et omnem animam domus sue. et substantiam et
pecora et cuncta que habere poterat in terra
chanaan. et abiit in alteram regionem. et reces- Recessit esau a Iacob.
sit a fratre suo iacob. Diuites enim erant ual-
de et simul habitare non poterant. nec susti-
nebat eos terra peregrinationis eorum pre
multitudine gregum. Habitauitque esau in
monte seyr. ipse est edom. Hee sunt autem genera-
tiones esau patris edom in monte seyr.
Et hec nomina filiorum eius. Eliphaz filius
ade uxoris esau. Rahuel quoque filius basemath Rahuel filius basemath
uxoris eius. Fueruntque filii eliphaz.
theman. omar. sepho. et gathan. et cenez.
Erat autem thamna concubina eliphaz fi-
lii esau. que peperit ei amalech. Hii sunt
filii ade uxoris esau. Filii autem rahuel. na-
hath et zara semma et meza. Hii filii ba-
semath uxoris esau. Filii autem isti quo-
que erant filii oolibame filie ane filie sebeon
uxoris esau. quos genuit ei ieus. et ie-
lom et chore. Hii duces filiorum esau.
filii eliphaz primogeniti esau. dux the-

XXXVII

man. dux omar. dux sepho. dux cenez.
dux chore. dux gathan. dux amalech. Hii
filii eliphaz in terra edom. et hii filii ade.
Hii quoque filii rahuel filii esau. dux na-
hath. dux zara. dux semma. dux meza. Hii
duces rahuel in terra edom. Isti filii base-
math uxoris esau. Hii autem filii oolibama
me uxoris esau. dux ieus. dux ielom.
dux chore. Hii duces oolibame filie ane
uxoris esau. Isti filii esau. et hii duces
eorum. Ipse est edom. Isti sunt filii seyr horrei
habitatores terre. lothan. et sobal. et
sebeon. et ana. dison. et eser. et disan. Hii
duces horrei filii seyr in terra edom. Facti sunt
autem filii lothan. horrei et theman. Erat autem
soror lothan thamna. Et isti filii sobal.
aluan et manaath. et ebal. sephi et onam.
Et hii filii sebeon. ahaia et ana. Iste est
ana qui inuenit aquas calidas in solitudine Aque calide
cum pasceret asinas sebeon patris sui. Habuitque
filium disan et filiam oolibamam. Et isti
filii disan. amdam et eseban et iethran et cha-
ran. Hii quoque filii eser. balaan et zeuan
et acham. Habuit autem filios disan. hus
et aram. Isti duces horreorum. dux lothan.
dux sobal. dux sebeon. dux ana. dux disan.

son. dux eser. dux disan. Isti duces horre-
orum qui imperaverunt in terra seyr. Reges autem qui
regnaverunt in terra edom antequam haberent re-
gem filii israel fuerunt hii. Balac filius
beor. Nomenque urbis eius. denaba. Mortu-
us est autem balac. et regnavit pro eo iobab fi-
lius zare de bosra. Cumque mortuus esset io-
bab regnavit pro eo husan de terra thema-
norum. Hic quoque mortuo regnavit pro eo ad-
dad filius badad. qui percussit madian
in regione moab. et nomen urbis eius avith.
Cumque mortuus esset adad regnavit pro eo se-
la de masereca. Hic quoque mortuo regnavit
pro eo saul de fluvio roboch. Cumque et hic
obisset successit in regnum balanan filius
achobor. Isto quoque mortuo regnavit pro
eo adad nomenque urbis eius phou. Et appel-
labatur uxor illius meezabel. filia ma-
tred. filia mezaab. Hec ergo nomina ducum e-
sau in cognationibus et locis et vocabulis
suis. Dux tamna. dux alua. dux ietheth.
dux oolibama. dux ela. dux phinon. dux
cenez. dux theman. dux mabsar. dux ma-
gdiel. dux yram. Hii duces edom. habitan-
tes in terra imperii sui. Ipse est esau pater ydume-
orum. Habitavit autem iacob in terra chanaan in qua pere-
grinatus est pater suus. Et hec sunt generationes eius.

XXXVII
Ioseph cum xvi esset annorum pascebat
gregem cum fratribus suis adhuc puer. et
erat cum filiis bale et zelphe uxorum
patris sui. Accusavitque fratres suos apud patrem
crimine pessimo. Israel autem diligebat ioseph
super omnes filios suos eo quod in senectute
genuisset eum. Fecitque ei tunicam polimi-
tam. Videntes autem fratres eius quod a patre plus
cunctis filiis amaretur. oderant eum. nec
poterant ei quicquam pacifice loqui. Accidit
quoque ut visum sompnium referret fratribus
suis. Que causa maioris odii seminarium fuit.
Dixitque ad eos. Audite sompnium meum
quod vidi. Putabam nos ligare mani-
pulos in agro. et quasi surgere manipulum
meum et stare. vestrosque manipulos circum-
stantes adorare manipulum meum. Responderunt
fratres eius. Numquid rex noster eris. aut subi-
ciemur dicioni tue? Hec ergo causa sompniorum
atque sermonum. invidie et odii fomitem
ministravit. Aliud quoque vidit sompni-
um quod narrans fratribus ait. Vidi per sompnium
quasi solem et lunam et stellas xi. adorare
me. Quod cum patri suo et fratribus retulisset. incre-
pavit eum pater suus et dixit. Quid sibi vult
hoc sompnium quod vidisti? Num ego et mater tua
et fratres tui adorabimus te super terram? Invide-
bant ei igitur fratres sui. Pater vero rem tacitus considerabat.
Cumque fratres illius in pascendis gregibus patris
morarentur in sichem. dixit ad eum israel. Fra-
tres tui pascunt oves in sichimis. Veni. mittam
te ad eos. Quo respondente. Presto sum. ait
Vade et vide si cuncta prospera sint erga fratres
tuos et pecora. et renuncia mihi quid a-
gatur. Missus de valle hebron. venit
in sichem. Invenitque eum vir errantem
in agro. et interrogavit quid quereret. At
ille respondit. Fratres meos quero. Indica
mihi ubi pascant greges. Dixitque ei vir. Recesserunt
de loco isto. Audivi autem eos dicentes. Ea-
mus in dothaim. Perrexit ergo ioseph post fratres suos
et invenit eos in dothaim. Qui cum vidis-
sent eum procul. antequam accederet ad eos. cogita-
verunt illum occidere. et mutuo loquebantur.
Ecce sompniator venit. Venite occida-
mus eum. et mittamus in cisternam veterem.
Dicemusque fera pessima devoravit eum.
Et tunc apparebit quid illi prosint sompnia
sua. Audiens autem hoc ruben. nitebatur libera-
re eum de manibus eorum et dicebat. Non in-
terficiamus animam eius. nec effundamus sangui-
nem. sed proicite eum in cisternam hanc que est in soli-
tudine. manusque vestras servate innoxias.
Hoc autem dicebat volens eripere eum de ma-
nibus eorum et reddere patri suo. Confestim igitur
ut pervenit ad suos fratres. nudaverunt eum
tunica talari et polimita. miseruntque in cister-
nam veterem que non habebat aquam. Et sedentes
ut comederent panem. viderunt viatores ysma-
helitas venire de galaad. et camelos eo-
rum portantes aromata. et resinam et stacten
in egyptum. Dixit ergo iudas fratribus suis.
Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et
celaverimus sanguinem ipsius? Melius est
ut venundetur ysmahelitis. et manus nostre
non polluantur. Frater enim et caro nostra est. Acquie-
verunt fratres sermonibus eius. et pretereuntibus madi-
anitis negociatoribus extrahentes eum de cister-
na vendiderunt eum ysmahelitis trigin-
ta argenteis. Qui duxerunt eum in egyptum.
Reversusque ruben ad cisternam non invenit
puerum. Et scissis vestibus pergens ad fratres a-
it. Puer non comparet. et ego quo ibo? Tu-
lerunt autem tunicam eius. et in sanguine
hedi quem occiderant tinxerunt. mittentes qui
ferrent ad patrem et dicerent. Hanc invenim-
mus. Vide utrum tunica filii tui sit an non.

Quam cum cognovisset pater ait. Tunica filii
mei est. Fera pessima devoravit eum. besti
a comedit ioseph. Scissisque vestibus indu
tus est cilicio. lugens filium multo tempore.
Congregatis autem cunctis liberis eius ut leni
rent dolorem patris: noluit consolationem re
cipere. sed ait. Descendam ad filium meum lugens
VIII in infernum. Et illo perseverante in fletu. ma
XXX dianite vendiderunt ioseph in egypto
phutiphar eunucho pharaonis magistro
xxxviii Eo tempore descendens iu militie.
das a fratribus suis. divertit ad virum odol
lamitem nomine hyram. Viditque ibi filiam hominis
chananei vocabulo sue. Et uxore accep
ta. ingressus est ad eam. Que concepit et peperit
filium. et vocavit nomen eius her. Rursus
concepto fetu. natum filium nominavit onan.
Tertium quoque peperit quem appellavit sela.
Quo nato. parere ultra cessavit. Dedit autem
iudas uxorem primogenito suo her: nomine
thamar. Fuitque her primogenitus iude
nequam in conspectu domini. et idcirco ab eo occisus
est. Dixit ergo iudas ad onan filium suum. Ingre
dere ad uxorem fratris tui et sociare illi. ut
suscites semen fratri tuo. Ille sciens non si
bi nasci filios. introiens ad uxorem fra
tris sui. semen fundebat in terram. ne liberi
fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum
dominus: eo quod rem detestabilem faceret. Quam ob
rem dixit iudas thamar nurui sue. Esto
vidua in domo patris tui. donec crescat
sela filius meus. Timebat enim ne et
ipse moreretur sicut fratres eius. Que abi
it et habitavit in domo patris sui. Evolu
tis autem multis diebus. mortua est filia su
e uxor iude. Qui post luctum consolatione
suscepta. ascendebat ad tonsores ovium
suarum. ipse et hyras opilio gregis odolla
mita in thamnas. Nunciatumque est thamar
quod socer illius ascenderet in thamnas ad
tondendas oves. Que depositis viduitatis
vestibus. assumpsit theristrum. et mutato habi
tu sedit in bivio itineris quod ducit tham
nam. eo quod crevisset sela et non eum accepisset
maritum. Quam cum vidisset iudas suspicatus
est esse meretricem. operuerat enim vultum
suum ne cognosceretur. Ingrediensque ad eam.
ait. Dimitte me ut coeam tecum. Nesci
ebat enim quod nurus sua esset. Qua respondente.
Quid mihi dabis ut fruaris concubitu
meo? Dixit. Mittam tibi hedum de gregibus. Ru
sumque illa dicente. Patiar quod vis si dederis

donec mittas quod polliceris. Ait iudas. Quid
vis tibi pro arrabone dari? Respondit. Anulum tu
um et armillam et baculum quem manu te
nes. Ad unum igitur coitum concepit mulier. et sur
gens abiit. Depositoque habitu: quem assumpse
rat. induta est viduitatis vestibus. Misit
autem iudas hedum per pastorem suum odolla
mitam: ut reciperet pignus quod dederat mulieri.
Qui cum non invenisset eam interrogavit ho
mines loci illius. Ubi est mulier que sede
bat in bivio? Respondentibus cunctis non fuit in
loco isto meretrix. Reversus est ad iudam et dixit
ei. Non inveni eam. sed et homines loci illius
dixerunt mihi. Nunquam ibi sedisse scortum.
Ait iudas. habeat sibi. certe mendacii argu
ere nos non potest. Ego misi hedum quem pro
miseram. et tu non invenisti eam. Ecce autem
post tres menses nunciaverunt iude dicentes. For
nicata est thamar nurus tua. et videtur uterus
illius intumescere. Dixit iudas. Producite eam
ut comburatur. Que cum educeretur ad penam: mi
sit ad socerum suum dicens. De viro cuius hec sunt
concepi. Cognosce cuius sit anulus. et ar
milla et baculus. Qui agnitis muneribus
ait. Iustior me est: quia non tradidi eam sela fi
lio meo. Attamen ultra non cognovit illam.
Instante autem partu. apparuerunt gemini in
utero. atque in ipsa effusione infantium unus
protulit manum in qua obstetrix ligavit coc
cinum dicens. Iste egredietur prior. Illo vero re
trahente manum. egressus est alter. Dixitque muli
er. Quare divisa est propter te maceria? Et ob
hanc causam vocavit nomen eius phares. Postea e
gressus est frater eius in cuius manu erat coccinum
Quem appellavit zaram. XXXIX
Igitur ioseph ductus in egyptum. emit xxxix
que eum phutiphar eunuchus pharaonis
princeps exercitus. vir egyptius de manu
ysmaelitarum. a quibus perductus erat. Fuit
que dominus cum eo. et erat vir in cunctis prospere
agens. Habitabatque in domo domini sui. Qui op
time noverat esse dominum cum eo. Et omnia que gereret
ab eo dirigi in manu illius. Invenitque io
seph gratiam coram domino suo. et ministrabat
ei. A quo prepositus omnibus gubernabat credi
tam sibi domum. et universa que ei tradita fuerant.
Benedixitque dominus domui egyptii propter ioseph
et multiplicavit tam in edibus quam in agris
cunctam eius substantiam. Nec quicquam aliud
noverat nisi panem quo vescebatur. Erat autem
ioseph pulchra facie et decorus aspectu.
Post multos itaque dies. iniecit domina oculos

suos in ioseph et ait. dormi mecum. Qui
nequaquam acquiescens operi nefario. dixit ad
eam. Ecce dominus meus omnibus mihi traditis
ignorat quid habeat in domo sua. nec quic-
quam est quod non in mea sit potestate. vel non tra-
diderit mihi preter te. que uxor eius es. Quomodo ergo
possum malum hoc facere et peccare in deum
meum. Huiuscemodi verbis per singulos dies lo-
quebatur et mulier molesta erat adolescenti
et ille recusabat stuprum. Accidit autem
quadam die ut intraret ioseph domum. et
operis quippiam absque arbitris faceret. et illa
apprehensa lacinia vestimenti eius diceret dor-
mi mecum. Qui relicto in manu eius pallio
fugit et egressus est foras. Cumque vidisset
mulier vestem in manibus suis. et se esse contemptam
vocavit homines domus sue. et ait ad
eos. En introduxit virum hebreum ut illu-
deret nobis. Ingressus est ad me ut coiret mecum.
Cumque ego succlamassem. et audisset vocem
meam. reliquit pallium quod tenebat et fugit
foras. In argumentum ergo fidei. retentum pallium
ostendit marito revertenti domum. et ait. In-
gressus est ad me servus hebreus quem adduxisti ut
illuderet mihi. Cumque audisset me clamare re-
liquit pallium et fugit foras. His au-
ditis dominus. et nimium credulus verbis con-
iugis. iratus est valde. Tradiditque iose-
ph in carcerem ubi vincti regis custodieban-
tur. et erat ibi clausus. Fuit autem dominus cum ioseph
et misertus est illius. et dedit ei gratiam in conspectu prin-
cipis carceris. Qui tradidit in manu illius uni-
versos vinctos qui in custodia tenebantur. et quicquid
fiebat sub ipso erat. nec noverat aliquid cunctis
ei creditis. Dominus enim erat cum illo. et omnia eius opera

XL

His itaque gestis. accidit ⸿ dirigebat
ut peccarent duo eunuchi. pincerna re-
gis egypti. et pistor domino suo. Iratusque est
pharao contra eos. nam alter pincernis preerat
alter pistoribus. Et misit eos in carcerem princi-
pis militum in quo erat vinctus et ioseph.
At custos carceris tradidit eos ioseph. qui
et ministrabat eis. Aliquantum temporis fluxerat
et illi in custodia tenebantur. Videruntque ambo
somnium nocte una. iuxta interpretationem congru-
am sibi. Ad quos cum introisset ioseph mane
et vidisset eos tristes. sciscitatus est eos dicens.
Cur tristior est hodie solito facies vestra. Qui respon-
derunt. Somnium vidimus. et non est qui interpretetur
nobis. Dixitque ad eos ioseph. Numquid non dei est
interpretatio. Referte mihi quod vidistis. Narravit
prior prepositus pincernarum somnium. Videbam coram
me vitem in qua erant tres propagines crescere pau-
latim gemmas et post flores uvas matu-
rescere. calicemque pharaonis in manu mea.
Tuli ergo uvas et expressi in calicem quem tenebam
et tradidi poculum pharaoni. Respondit ioseph. Hec est
interpretatio somnii. Tres propagines. tres adhuc
dies sunt post quos recordabitur pharao ma-
gisterii tui. et restituet te in gradum pristinum. Da-
bisque ei calicem iuxta officium tuum sicut facere
ante consueveras. Tantum memento mei. cum bene
fuerit. et facias mecum misericordiam ut sugge-
ras pharaoni. ut educat me de isto car-
cere. quia furtim sublatus sum de terra hebre-
orum. et hic innocens in lacum missus sum. Videns
pistorum magister quod prudenter somnium dissolu-
isset. ait. Et ego vidi somnium quod haberem tria ca-
nistra farine super caput meum. et in uno
canistro quod erat excelsius portare me
omnes cibos qui fiunt arte pistoria. avesque co-
medere ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretatio
somnii. Tria canistra. tres adhuc dies sunt
post quos auferet pharao caput tuum. ac suspen-
det te in cruce. et lacerabunt aves carnes
tuas. Exin dies tercius natalis pharaonis
erat. qui faciens grande convivium pueris suis. Re-
cordatus est inter epulas magistri pincernarum et
pistorum principis. Restituitque alterum in locum su-
um. ut porrigeret regi poculum. Alterum suspendit
in patibulo. ut coniectoris veritas probaretur. Sed
tamen succedentibus prosperis prepositus pincernarum obli-
tus est interpretis sui.

XLI

Post duos annos vidit pharao somnium.
Putabat se stare super fluvium de quo ascen-
debant vii. boves pulcre et crasse nimis. et
pascebantur in locis palustribus. Alie quoque
vii. emergebant de flumine fede confecteque ma-
cie. et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis
virentibus. Devoraveruntque eas. quarum mira spe-
cies et habitudo corporum erat. Expergefactus
pharao. rursum dormivit. et vidit alterum
somnium. Septem spice pullulabant in culmo
uno. plene atque formose. Alie quoque totidem
spice tenues et percusse uredine oriebantur
devorantes omnem priorum pulcritudinem. Evigi-
lans pharao post quietem. et facto mane pa-
vore perterritus. misit ad coniectores egypti
cunctosque sapientes. Et accersitis narravit
somnium. nec erat qui interpretaretur. Tunc
demum reminiscens pincerna magister ait.
Confiteor peccatum meum. Iratus rex servis
suis. me et magistrum pistorum retrudi iussit
in carcerem principis militum. ubi una nocte

uterque vidimus somnium presagium futurorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis famulus. Cui narrantes somnia audivimus quicquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere totonderunt Ioseph, ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait: Vidi somnia nec est qui edisserat; que audivi te prudentissime conicere. Respondit: Absque me deus respondebit prospera pharaoni. Narravit ergo ille quod viderat: Putabam me stare super ripam fluminis et septem boves de amne conscendere pulchras nimis et obesis carnibus, que in pastu paludis virecta carpebant. Et ecce has sequebantur alie septem boves in tantum deformes et macilente ut numquam tales in terra egypti viderim. Que devoratis et consumptis prioribus nullum saturitatis dedere vestigium, sed simili macie et squalore torpebant. Evigilans rursus sopore depressus vidi somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque pulcherrime. Alie quoque septem tenues et percusse uredine oriebantur e stipula, que priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi coniectoribus somnium et nemo est qui edisserat. Respondit Ioseph: Somnium regis unum est. Que facturus est deus ostendit pharaoni. Septem boves pulchre et septem spice plene septem ubertatis anni sunt, eandemque vim somnii comprehendunt. Septem quoque boves tenues atque macilente que ascenderunt post eas, et septem spice tenues et vento urente percusse septem anni sunt venture famis. Qui hoc ordine complebuntur. Ecce septem anni venient fertilitatis magne in universa terra egypti, quos sequentur septem anni alii tante sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro habundantia. Consumptura est enim fames omnem terram, et ubertatis magnitudinem perditura est inopie magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo dei et velocius impleatur. Nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium et preficiat eum terre egypti, qui constituat prepositos per singulas regiones et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis, qui iam nunc futuri sunt, congreget in horrea, et omne frumentum sub pharaonis potestate condatur, serveturque in urbibus, et pareturs future fami septem annorum que oppressura est egyptum, et non consumetur terra inopia. Placuit pharaoni consilium

et cunctis ministris eius. Locutusque est ad eos: Num invenire poterimus talem virum qui spiritu dei plenus sit? Dixit ergo ad Ioseph: Quia ostendit tibi deus omnia que locutus es, numquid sapientiorem et similem tui invenire potero? Tu eris super domum meam, et ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. Dixitque rursus pharao ad Ioseph: Ecce constitui te super universam terram egypti. Tulitque anulum de manu sua et dedit in manu eius, vestivitque eum stola bissina, et collo torquem auream circumposuit. Fecitque ascendere super currum suum secundum clamante precone ut omnes coram eo genu flecterent, et prepositum esse scirent universe terre egypti. Dixit quoque rex ad Ioseph: Ego sum pharao; absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra egypti. Vertitque nomen illius et vocavit eum lingua egyptiaca Salvatorem mundi. Deditque illi uxorem Asenech filiam Phutiphare sacerdotis Heliopoleos. Egressus itaque Ioseph ad terram egypti — triginta autem erat annorum quando stetit in conspectu regis pharaonis — circuivit omnes regiones egypti. Venitque fertilitas septem annorum, et in manipulos redacte segetes congregate sunt in horrea egypti. Omnis etiam frugum habundantia in singulis urbibus condita est. Tantaque fuit multitudo tritici ut arene maris coequaretur, et copia mensuram excederet. Nati sunt autem Ioseph filii duo antequam veniret fames, quos ei peperit Asenech filia Phutiphare sacerdotis Heliopoleos. Vocavitque nomen primogeniti Manases, dicens: Oblivisci me fecit deus omnium laborum meorum et domus patris mei. Nomen quoque secundi appellavit Effraym, dicens: Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in egypto, ceperunt venire septem anni inopie quos predixerat Ioseph, et in universo orbe fames prevaluit; in cuncta autem terra egypti erat fames. Qua esuriente clamavit populus ad pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit: Ite ad Ioseph, et quicquid ipse vobis dixerit facite. Crescebat autem cotidie fames in omni terra, aperuitque Ioseph universa horrea et vendebat in egyptum ut emerent escas et malum inopie temperarent. egiptiis nam et illos oppresserat fames. Omnesque provincie veniebant [illegible]

XLII

Audiens autem Iacob quod alimenta venderentur in egypto, dixit filiis suis: Quare negligitis? Audivi quod triticum venundetur in

egypto descendite et emite nobis necessaria ut
possimus vivere et non consumamur inopia.
Descendentes igitur fratres Ioseph .x. ut eme-
rent frumenta in egypto. Beniamin domi
retento ab Iacob. Qui dixerat fratribus eius:
ne forte in itinere quicquam patiatur mali.
Ingressi sunt in terram egypti cum aliis qui
pergebant ad emendum. Erat autem famis in
terra chanaan. et Ioseph princeps egypti
erat. atque ad illius nutum frumenta populis
vendebantur. Cumque adorassent eum fratres
sui. et agnovisset eos: quasi ad alienos
durius loquebatur. interrogans eos. Unde
venistis? Qui responderunt. De terra chanaan
ut emamus victui necessaria. Et tamen fratres suos
ipse cognoscens: non est agnitus ab eis. Re-
cordatusque somniorum que aliquando viderat ait
ad eos. Exploratores estis. ut videatis
infirmiora terre venistis. Qui dixerunt
Non est ita domine. sed servi tui venerunt ut eme-
rent cibos. Omnes filii unius viri sumus. Pa-
cifici venimus. nec quicquam famuli tui
machinantur mali. Quibus ille respondit. Ali-
ter est. Inmunita terre huius considerare venistis.
At illi dixerunt. Duodecim inquiunt servi tui
fratres sumus filii viri unius in terra chanaan.
Minimus cum patre nostro est. alius non est su-
per. Hoc est ait quod locutus sum. exploratores estis.
Iam nunc experimentum vestri capiam. per sa-
lutem pharaonis non egrediemini hinc donec
veniat frater vester minimus. Mittite ex vobis unum
ut adducat eum. Vos autem eritis in vinculis.
donec probentur que dixistis utrum vera an falsa
sint. alioquin per salutem pharaonis
exploratores estis. Tradidit ergo eos custo-
die tribus diebus. Die autem tertio eductis de
carcere ait. Facite quod dixi. et vivetis. Deum
enim timeo. Si pacifici estis frater vester unus lige-
tur in carcere. Vos autem abite et ferte frumen-
ta que emistis in domos vestras. et fratrem vestrum
minimum adducite ad me. ut possim vestros
probare sermones. et non moriamini. Fecerunt
ut dixerat. et locuti sunt ad invicem. Merito hec pa-
timur: quia peccavimus in fratrem nostrum. Vi-
dentes angustiam anime illius cum deprecaretur
nos. et non audivimus. Idcirco venit super
nos ista tribulatio. E quibus unus rubens ait
Numquid non dixi vobis. nolite peccare in puerum
et non audistis me. En sanguis eius exquiri-
tur. Nesciebant autem quod intelligeret Ioseph eo
quod per interpretem loqueretur ad eos. Avertitque se
parumper. et flevit. Et reversus. locutus est
ad eos. tollens symeon. et ligans cum illis
presentibus. Iussitque ministris: ut implerent
saccos eorum tritico. et reponerent pecuni-
as singulorum in saccis suis. datis supra cibari-
is in via. Qui fecerunt ita. At illi portantes
frumenta in asinis: profecti sunt. Apertoque unus
sacco ut daret iumento pabulum in diversorio
contemplatus pecuniam in ore sacculi. dixit fratribus:
Reddita est mihi pecunia mea. En habetur
in sacco. et obstupefacti. turbatique dixerunt
mutuo. Quidnam est hoc quod fecit nobis deus. Ve-
neruntque ad Iacob patrem suum in terram chana-
an. et narraverunt ei omnia que accidissent sibi
dicentes. Locutus est nobis dominus terre dure. et pu-
tavit nos exploratores esse provincie. Cui
respondimus. Pacifici sumus. nec ullas mo-
limur insidias. xii. fratres sumus uno patre
geniti. Unus non est super. minimus versatur
cum patre in terra chanaan. Qui ait nobis. Sic proba-
bo quod pacifici sitis. Fratrem vestrum unum dimittite a-
pud me. et cibaria domibus vestris necessaria sumi-
te. et abite. Fratremque vestrum minimum addu-
cite ad me. ut sciam quod non sitis explora-
tores. et istum qui tenetur in vinculis recipe-
re possitis. Ac deinceps emendi que vultis
habeatis licentiam. His dictis cum frumenta
effunderent. singuli repperiunt in ore saccorum
ligatas pecunias. Exterritisque simul omnibus
dixit pater Iacob. Absque liberis me esse fe-
cistis. Ioseph non est super. symeon tenetur
in vinculis. Beniamin auferetis. In me
hec mala omnia reciderunt. Cui respondit Ruben.
Duos filios meos interfice. si non reduxero
illum tibi. Trade illum in manu mea. et ego eum
tibi restituam. At ille. Non descendet inquit
filius meus vobiscum. Frater eius mortuus est. et ipse
solus remansit. Si quid ei adversitatis acci-
derit in terram ad quam pergitis. deducetis ca-
nos meos cum dolore ad inferos. XLIII

Interim fames omnem terram vehementer
premebat. Consumptisque cibis: quos ex e-
gypto detulerant. dixit Iacob ad filios su-
os. Revertimini. et emite pauxillum esca-
rum. Respondit Iudas. Denuntiavit nobis vir il-
le sub attestatione iurisiurandi dicens. Non
videbitis faciem meam: nisi fratrem vestrum
minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis mitte-
re eum nobiscum: pergemus pariter. et ememus tibi
necessaria. Sin autem non vis: non ibimus. Vir e-
nim ut sepe diximus. denuntiavit nobis dicens.
Non videbitis faciem meam absque fratre
vestro minimo. Dixit eis Israel. In meam hoc fecis-

tis miseriam ut indicaretis ei et alium habere vos
fratrem. At illi responderunt: interrogavit nos
homo per ordinem nostram progeniem: si pater viveret
si haberemus fratrem. Et nos respondimus ei consequenter iux-
ta quod fuerat sciscitatus. Numquid scire poteramus
quod dicturus esset: adducite vobiscum fratrem vestrum?
Iudas quoque dixit patri suo. Mitte puerum mecum
ut proficiscamur et possimus vivere: ne mo-
riamur nos et parvuli nostri. Ego suscipio
puerum. De manu mea require illum. Ni-
si reduxero et tradidero eum tibi, ero peccati
reus in te omni tempore. Si non intercessisset dilatio
iam vice altera venissemus. Igitur Israel pater
eorum dixit ad eos. Si sic necesse est, facite quod vul-
tis. Sumite de optimis terre fructibus in va-
sis vestris. et deferte viro munera: modicum
resine et mellis. et storacis. et stactes. et te-
rebinthi. et amigdalarum. Pecuniam quoque du-
plicem ferte vobiscum. et illam quam invene-
tis in saccis reportate: ne forte errore fac-
tum sit. Sed et fratrem vestrum tollite. et ite ad vi-
rum. Deus autem meus omnipotens faciat eum vobis placabilem:
et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet in
vinculis. et hunc Beniamin. Ego autem quasi orba-
tus absque liberis ero. Tulerunt ergo viri mu-
nera et pecuniam duplicem et Beniamin.
Descenderuntque in Egyptum et steterunt coram
Ioseph. Quos cum ille vidisset et Beniamin
simul: precepit dispensatori domus sue dicens
Introduc viros domum. et occide victimas
et instrue convivium: quoniam mecum sunt hodie comestu-
ri. Fecit ille sicut sibi fuerat imperatum. et intro-
duxit viros domum. Ibique exterriti dixerunt
mutuo: Propter pecuniam quam retulimus prius
in saccis nostris introducti sumus: ut devolvat
in nos calumpniam. et violenter subiciat servituti
et nos et asinos nostros. Quam ob rem in ipsis
foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt
Oramus domine ut audias. Iam ante descendi-
mus ut emeremus escas. Quibus emptis cum
venissemus ad diversorium aperuimus saccos
nostros: et invenimus pecuniam in ore saccorum
quam nunc eodem pondere reportavimus. Sed
et aliud attulimus argentum ut emamus
que nobis necessaria sunt. Non est in nostra conscientia quis eam
posuerit in marsupiis nostris. At ille respondit
Pax vobiscum. nolite timere. Deus vester et deus pa-
tris vestri dedit vobis thesauros in saccis
vestris. Nam pecuniam quam dedistis mihi probatam
ego habeo. Eduxitque ad eos Symeon. Et intro-
ductis domum: attulit aquam et laverunt pedes
suos. Deditque pabula asinis eorum. Illi vero

parabant munera donec ingrederetur Ioseph meri-
die. Audierant enim quod ibi comesturi essent pa-
nem. Igitur ingressus est Ioseph domum suam
obtuleruntque ei munera tenentes in manibus
et adoraverunt proni in terram. At ille clemen-
ter resalutatis eis interrogavit eos dicens
Salvusne est pater vester senex de quo dixeratis
mihi. Adhuc vivit? Qui responderunt: Sospes est ser-
vus tuus pater noster. adhuc vivit. Et incurvati
adoraverunt eum. Attollens autem oculos Ioseph
vidit Beniamin fratrem suum uterinum. et ait.
Iste est frater vester parvulus de quo dixeratis mihi.
Et rursum. Deus inquit misereatur tui
fili mi. Festinavitque in domum quia commota
fuerant viscera eius super fratre suo. et erumpe-
bant lacrime. et introiens cubiculum flevit.
Rursumque lota facie egressus est continuit se
et ait. Ponite panes. Quibus appositis se-
orsum Ioseph. et seorsum fratribus egyptiis
quoque qui vescebantur simul seorsum. Il-
licitum est enim egyptiis comedere cum hebreis
et profanum putant huiuscemodi convivium.
Sederunt ergo coram eo primogenitus iuxta
primogenita sua. et minimus iuxta etatem
suam. Et mirabantur nimis. sumptis partibus
quas ab eo acceperant. Maiorque pars venit
Beniamin. ita ut quinque partibus excederet. Bibe-
runtque et inebriati sunt cum eo.

XLIIII

Precepit autem Ioseph dispensatori domus
sue dicens. Imple saccos eorum frumen-
to quantum possunt capere. et pone pecuniam
singulorum in summitate sacci. Sciphum autem me-
um argenteum. et pretium quod dedit tritici pone in
ore sacci iunioris. Factumque est ita. Et orto
mane dimissi sunt cum asinis suis. Iamque
urbem exierant. et processerant paululum.
tunc Ioseph accersito dispensatore domus
ait. Surge inquit. persequere viros. et ap-
prehensis dicito. Quare reddidistis ma-
lum pro bono? Sciphus quem furati estis ip-
se est in quo bibit dominus meus. et in quo augu-
rari solet. Pessimam rem fecistis. Fecit
ille ut iusserat. et apprehensis per ordine
locutus est. Qui responderunt. Quare sic lo-
quitur dominus noster: ut servi tui tantum flagitii commi-
serint? Pecuniam quam invenimus in summita-
te saccorum reportavimus ad te de terra cha-
naan. Et quomodo consequens est ut furati simus de
domo domini tui aurum et argentum? Apud quemcumque fu-
erit inventum servorum tuorum quod queris: moriatur
et nos servi erimus domini nostri. Qui dixit eis: Fi-
at iuxta vestram sententiam. Apud quemcumque fuerit inventum

ipse erit servus meus. vos autem eritis innox
ii. Itaque festinato deponentes in terram saccos
aperuerunt singuli. Quos scrutatus incipiens
a maiore usque ad minimum. invenit sci
phum in sacco beniamin. At illi scissis ve
stibus oneratisque rursum asinis. reversi sunt
in oppidum. Primusque iudas cum fratribus
ingressus est ad ioseph. necdum enim de loco a
bierat. omnesque ante eum in terra pariter corru
erunt. Quibus ille ait. Cur sic agere voluis
tis? An ignoratis quod non sit similis mei in
augurandi scientia. Cui iudas. quid respon
debimus domino meo? vel quid loquemur. aut iu
ste poterimus obtendere? Deus invenit iniqui
tatem servorum tuorum. En omnes servi sumus domini mei.
et nos et apud quem inventus est ciphus. Respon
dit ioseph. Absit a me ut sic agam. Qui fura
tus est ciphum ipse sit servus meus. Vos autem
abite liberi ad patrem vestrum. Accedens autem iu
das propius confidenter ait. Oro domine mi lo
quatur servus tuus verbum in auribus tuis.
et ne irascaris famulo tuo. Tu es enim post
pharaonem dominus meus. Interrogasti prius servos
tuos. Habetis patrem aut fratrem? Et nos respon
dimus tibi domino meo. Est nobis pater senex. et pu
er parvulus qui in senectute illius natus
est. cuius uterinus frater mortuus est. et ipsum
solum habet mater sua. pater vero tenere diligit eum.
Dixistique servis tuis. Adducite eum ad me
et ponam oculos meos super illum. Sugges
simus tibi domino meo. non potest puer relinque
re patrem suum. Si enim illum dimiserit morie
tur. Et dixisti servis tuis. Nisi venerit fra
ter minimus vobiscum. non videbitis amplius
faciem meam. Cum ergo ascendissemus ad fam
ulum tuum patrem nostrum. narravimus ei omnia que
locutus est dominus meus. et dixit pater noster. Re
vertimini. et emite nobis parum tritici. Cui
diximus. Ire non possumus. Si frater noster minimus
descenderit nobiscum. proficiscemur simul. A
lioquin illo absente. non audemus videre
faciem viri. Ad que respondit ille. Vos scitis
quod duos filios genuerit mihi uxor mea. Egres
sus est unus. et dixistis bestia devoravit eum.
et huc usque non comparet. Si tuleritis et istum
et aliquid ei in via contigerit. deducetis canos
meos cum merore ad inferos. Igitur si intra
vero ad servum tuum patrem nostrum. et puer defu
erit. cum anima illius ex huius anima pendeat. videritque
que eum non esse nobiscum. morietur. et deducent fam
uli tui canos eius cum dolore ad inferos.
Ego proprie servus tuus sim qui in meam

hunc recepi fidem. et spopondi dicens. Nisi
reduxero eum. peccati reus ero in patrem me
um omni tempore. Manebo itaque servus tuus pro puero
in ministerium domini mei. et puer ascendat cum
fratribus suis. Non enim possum redire ad pa
trem meum absque puero. ne calamitatis que
oppressura est patrem meum testis assistam.
Non se poterat ultra cohibere XLV.
ioseph coram multis astantibus. unde prece
pit ut egrederentur cuncti foras. et nullus
interesset alienus agnitioni mutue. Eleva
vitque vocem cum fletu. quam audierunt egyp
tii. omnisque domus pharaonis. et dixit fratribus suis.
Ego sum ioseph. adhuc pater meus vivit?
Nec poterant respondere fratres. nimio timore
perterriti. Ad quos ille clementer. Accedite inquit
ad me. Et cum accessissent prope. Ego sum ait io
seph frater vester. quem vendidistis in egyptum.
Nolite pavere. nec vobis durum esse videatur
quod vendidistis me in his regionibus.
Pro salute enim vestra misit me deus ante vos in e
gyptum. Biennium est enim quod fames cepit esse in
terra. et adhuc quinque anni restant. quibus
nec arari poterit nec meti. Premisitque me
deus ut reservemini super terram. et escas ad
vivendum habere possitis. Non vestro consilio
sed dei huc voluntate missus sum. qui fecit
me quasi patrem pharaonis. et dominum universe do
mus eius. ac principem in omni terra egypti. Festina
te et ascendite ad patrem meum et dicetis
ei. Hec mandat tibi filius tuus ioseph. Deus me
fecit dominum universe terre egypti. Descende
ad me ne moreris et habitabis in terra gesse
n erisque iuxta me tu et filii tui. et filii fi
liorum tuorum. oves tue et armenta tua. et u
niversa que possides. Ibique te pascam ad
huc enim quinque anni residui sunt famis.
ne et tu pereas. et domus tua et omnia que pos
sides. En oculi vestri et oculi fratris mei benia
min vident quod os meum loquatur ad vos.
Nuntiate patri meo universam gloriam meam
et cuncta que vidistis in egypto. Festinate
et adducite eum ad me. Cumque amplexatus
recidisset in collum beniamin fratris sui. flevit
illo quoque similiter super collum eius. Oscula
tusque est ioseph omnes fratres suos. et plo
ravit super singulos. Post que ausi sunt loqui
ad eum. Auditumque est. et celebri sermone per
vulgatum in aula regis. Venerunt fratres iose
ph. et gavisus est pharao. atque omnis familia ei
us. Dixitque ad ioseph ut imperaret fratribus suis
dicens. Onerantes iumenta ite in terram chanaan

et tollite inde p̄rem uestrū et cognatōem ⁊ ue
nite ad me. Et ego dabo uob oīa bona egy
pti: ut comedatis medullam t̄re. P̄cipe
etiā ut tollāt plaustra de t̄ra egypti ad
subuectōez paruulorum suoꝝ ⁊ coniugū: ⁊ di
cito. Tollite p̄rem uestrū et p̄pate q̄ntocius ue
nientes: nec dimittatis quicq̄ͣ de supellecti
li ura. q̄ꝛ omīs opes egypti ure erunt. Fece
runt filii isrl̄ ut eis mandatū fuerat. Q̄b
dedit ioseph plaustra s̄m pharaonis im
perium: et cibaria in itinere. Singul' quoq;
iussit p̄ferri binas stolas. Beniamyn uͦ
dedit trecentos argenteos: cū .v. stolis op
timis: tantūdē pecunie et uestiū mittēs
p̄ri suo: addens eis asinos .x. qui subue
herēt ex oīb; diuitiis egypti: et totidē asi
nas triticū in itinere panes q; portantes.
Dimisit ergo f̄rēs suos: et p̄ficiscentibus
ait. Ne irascimini i uia. Qui ascendentes
ex egypto uener' i t̄ram chanaā ad p̄rem
suū iacob: et nūciauerunt ei dicentes. Joseph
filius tuus uiuit: et ip̄e dn̄at' i oī t̄ra e
gypti. Quo audito iacob q̄si de grāui sop
no euigilans: tn̄ nō credebat eis. Illi eō
referebant omē ordinē rei. Cūq; uidiss;
plaustra et uniūsa que miserat: reuixit
sp̄c eius: et ait. Sufficit m̄ si adhuc filius meᵘ
ioseph uiuit. Vadam et uidebo illū anͣ
q̄ͣ moriar.

XLVI

Profectus q; isrl̄ cū oīb; que h̄ebat
uenit ad puteū iuramti: et mactā
tis ibi uictimis dō p̄ris sui ysaac: audiuit
eū p uisionē nocte uocantē se: et dicentē s̄
Jacob. iacob. Cui r̄ndit. Ecce assū. Ait il
li deus. Ego sū fortissimus deus p̄ris tui.
Noli timere: s; descende in egyptū: q̄ꝛ i gentē
magnā faciam te ibi. Ego descendam te
cū illuc. et ego inde adducā te reuertentem
Joseph quoq; ponet manū suā sup ocu
los tuos. Surrexit iacob a puteo iuramti
tuler̄q; eū filii cū paruulis et uxorib; suis
i plaustris que miserat p̄lo ad portandū
senē. et oīa que possederat in t̄ra chanaā
uenitq; in egyptū cū oī semine suo. fi
lii eius: et nepotes filie et cūcta simul p̄ge
nies. Hec s̄ aūt nōīa filioꝝ isrl̄. qui ingressi sūt
i egyptū. ip̄e cū lib'is suis. Primogenitus
ruben. Filii ruben: enoch. et phallu. ⁊ es
ron: et charmi. Filii symeon. gemuhel
et iamin. ⁊ ahod. et iachin. et saher. ⁊ sa
ul filius chananitidis. Filii leui. gersō.
caath et merari. Filii iuda. her: onan ⁊ sela.
et phares. et zarā. Mortui sunt aūt her ⁊
onā: in t̄ra chanaan. Natiq; sūt filii phā
res: esrom et amul. Filii ysachar: thola ⁊
phua. et iobab. et semron. Filii zabulō
sareth: et helō: et iahel. Hii filii lie quos
genuit i mesopotamia syrie: cū dina fi
lia sua. Oīs anime filioꝝ eius et filiaꝝ
.xxxiii. Filii gad. sephion. et aggi. suni ⁊
hesebon. eri. et arodi. et areli. Filii aser.
iamne. et iesua. et iessui ⁊ beria. sara q̄ͦ;
sorore eorum. Filii beria. heber. et melchi
el. Hii filii zelphe quā dedit laban lie
filie sue: et hos genuit iacob. sedecim
animas. Filii rachel uxoris iacob: ios
seph ⁊ beniamyn. Natiq; sūt filii ioseph
in t̄ra egypti quos genuit ei aseneth fi
lia phutipharis sacerdotis eliopoleos
manasses. et effraym. Filii beniamyn. be
la et bechor. et asbel gera. et naaman
et echi. et ros mophim. et ophim. ⁊ ared.
Hii filii rachel: quos genuit iacob.
Oēs aīe .xiiii. Filii dan. husim. Filii nep
talym: iasiehel. et guni. et hieser ⁊ sallem
Hii filii bale q̄ͣ dedit laban rachel filie
sue: et hos genuit iacob. Oīs aīe .vii.
Cuncte q; anime q̄ ingresse sunt cū iacob i
egyptū. et egresse de femore illius absq;
uxorib; filioꝝ .lxvi. Filii aūt aūt ioseph
qui nati s̄ ei i t̄ra egypti anime due. Oīs
aīa domus iacob que ingressa ē egyptum
fuere .lxx. Misit aūt iudā ān se ad ioseph:
ut nūciaret ei. et ille occurreret in gessen.
Quo cū p̄uenisset: iuncto ioseph curru
suo: ascendit obuiam p̄ri ad eūdē locum
uidensq; eū irruit sup collū eius: ⁊ int'ā
plexus fleuit. Dixitq; p̄r ad ioseph. Iā
letus moriar: q̄ꝛ uidi faciē tuam: et su
p̄stitem te relinquo. Et ille locutus est
ad f̄r̄es suos et ad omnem domū p̄ris sui
Ascendā et nūciabo pharaoni. dicā q;
ei. Fratres mei: et domus p̄ris mei qui e
rāt i t̄ra chanaā: uener' ad me. et s̄ uiri
pastores ouium. curā q; h̄nt alendoꝝ
gregum. Pecora sua et armēta. et oīa q̄ h̄ͣ
re potuerūt adduxerūt secū. Cūq; uoca
uit uos et dixit. Quod opus uestrū est:
Respondebitis. Viri pastores sumus serui tui
ab infantia nr̄a usq; in p̄sens. et nos
et p̄res nr̄i. Hec aūt dicetis ut h̄itare possi
tis in t̄ra gessen. q̄ꝛ detestantur egyptii
omnes pastores ouium.

XLVII

Ingressus ergo ioseph nūciauit pharaoni

dicens: Pater meus et fratres, oves eorum et armenta et cuncta que possident venerunt de terra Chanaan, et ecce consistunt in terra Gessen. Extremos quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram rege. Quos ille interrogavit: Quid habetis operis? Responderunt: Pastores ovium sumus servi tui, nos et patres nostri. Ad peregrinandum in terra tua venimus, quoniam non est herba gregibus servorum tuorum, ingravescente fame in regione Chanaan. Petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in terra Gessen. Dixit itaque rex ad Ioseph: Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. Terra Egypti in conspectu tuo est: in optimo loco fac eos habitare, et trade eis terram Gessen. Quod si nosti esse in eis viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum. Post hec introduxit Ioseph patrem suum ad regem, et statuit eum coram eo. Qui benedicens illi, et interrogatus ab eo: Quot sunt dies annorum vite tue? Respondit: Dies peregrinationis vite mee centum et triginta annorum sunt, parvi et mali, et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in Egypto in optimo terre solo Ramesses, ut preceperat Pharao. Et alebat eos omnemque domum patris sui, prebens cibaria singulis. In toto enim orbe panis deerat, et oppresserat fames terram, maxime Egypti et Chanaan. E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti, et intulit eam in erarium regis. Cumque defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Egyptus ad Ioseph dicens: Da nobis panes. Quare morimur coram te deficiente pecunia? Quibus ille respondit: Adducite pecora vestra, et dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis. Que cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bobus et asinis. Sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. Venerunt quoque anno secundo et dixerunt ei: Non celamus dominum nostrum quod deficiente pecunia pecora simul defecerunt, nec clam te est quod absque corporibus et terra nichil habeamus. Cur ergo moriemur te vidente? Et nos et terra nostra tui erimus. Eme nos in servitutem regiam, et prebe semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem. Emit igitur Ioseph omnem terram Egypti, vendentibus singulis possessiones suas pre magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni, et cunctos populos eius a novissimis terminis Egypti usque ad extremos fines eius, preter terram sacerdotum, que a rege tradita fuerat eis, quibus et statuta cibaria ex horreis publicis prebebantur, et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo Ioseph ad populos: En ut cernitis et vos et terram vestram Pharao possidet. Accipite semina et serite agros, ut fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis; quattuor reliquas permitto vobis in sementem, et in cibos familiis et liberis vestris. Qui responderunt: Salus nostra in manu tua est; respiciat nos tantum dominus noster, et leti serviemus regi. Ex eo tempore usque in presentem diem in universa terra Egypti regibus quinta pars solvitur, et factum est quasi in legem, absque terra sacerdotali, que libera ab hac conditione fuit. Habitavit ergo Israel in Egypto, id est in terra Gessen, et possedit eam. Auctusque est et multiplicatus nimis. Et vixit in ea xvii annis. Factique sunt omnes dies vite illius cxlvii annorum. Cumque appropinquare cerneret mortis diem, vocavit filium suum Ioseph et dixit ad eum: Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo, et facies michi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in Egypto; sed dormiam cum patribus meis, et auferas me de hac terra, condasque in sepulcro maiorum meorum. Cui respondit Ioseph: Ego faciam quod iussisti. Et ille: Iura ergo, inquit, michi. Quo iurante adoravit Israel deum, conversus ad lectuli caput.

XLVIII

His ita transactis nuntiatum est Ioseph quod egrotaret pater eius. Qui assumptis duobus filiis Manasse et Effraym ire perrexit. Dictumque est seni: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se ait: Deus omnipotens apparuit michi in Luza, que est in terra Chanaan, benedixitque michi et ait: Ego te augebo et multiplicabo, et faciam in turbas populorum, daboque tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem sempiternam. Duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra Egypti antequam huc venirem ad te, mei erunt: Effraym et Manasses sicut Ruben et Symeon reputabuntur michi. Reliquos autem quos genueris post eos tui erunt, et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Michi enim, quando veniebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus, et ingrediebar Effratam, et sepelivi eam iuxta viam Effrate, que alio nomine appellatur Bethleem. Videns autem filios eius dixit ad eum: Qui sunt isti? Respondit: Filii mei sunt, quos dedit michi deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me ut benedicam illis. Oculi enim Israel

caligaverant prae nimia senectute et clare
videre non poterat. Applicatosque ad se deoscu
latus est eos et circumplexus dixit ad filium
suum. Non sum fraudatus a conspectu tuo
insuper ostendit mihi Deus semen tuum. Cumque tulis
set eos Ioseph de gremio patris adoravit pro
nus in terram et posuit Effraym ad dexteram
suam id est ad sinistram Israhel. Manassen vero in si
nistra sua ad dexteram scilicet patris. Applica
vitque ambos ad eum. Qui extendens manum
dexteram posuit super caput Effraym iu
nioris fratris. Sinistram autem super caput Mana
sse qui maior natu erat commutans ma
nus. Benedixitque Ioseph filio suo et ait.
Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres
mei Abraham et Ysaac. Deus qui pascit
me ab adolescentia mea usque in presentem
diem. Angelus qui eruit me de cunctis ma
lis benedicat pueris istis et invocetur nomen
meum super eos. Nomina quoque patrum meorum A
braham et Ysaac et crescant in multitu
dinem super terram. Videns autem Ioseph quod posu
isset pater suus dexteram manum super caput
Effraym graviter accepit et apprehensam ma
num patris levare conatus est de capite
Effraym et transferre super caput Manasse
dixitque ad patrem. Non ita convenit pater. Quia
hic est primogenitus. Pone dexteram tuam super
caput eius. Qui renuens ait. Scio fili
mi scio. Et iste quidem erit in populos et mul
tiplicabitur. Sed frater eius iunior maior illo
erit et semen illius crescet in gentes. Benedixitque
eis in ipso tempore dicens. In te benedicetur
Israhel atque dicetur. Faciat tibi Deus sicut Effra
ym et sicut Manasse. Constituitque Effra
ym ante Manassen. Et ait ad Ioseph filium
suum. En ego morior et erit Deus vobiscum
reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do
tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu
Amorrei in gladio et arcu meo. XLVIIII

Vocavit autem Iacob filios suos
et ait eis. Congregamini ut annuntiem
que ventura sunt vobis diebus novissimis. Congre
gamini et audite filii Iacob audite Israhel
patrem vestrum. Ruben primogenitus meus tu for
titudo mea et principium doloris mei. Prior
in donis maior imperio. Effusus es sicut
aqua non crescas quia ascendisti cubile pa
tris tui et maculasti stratum eius. Symeon
et Levi fratres vasa iniquitatis bellantia.
In consilium eorum ne veniat anima mea et in coetu
eorum non sit gloria mea quia in furore suo occi
derunt virum et in voluntate sua suffoderunt mu
rum. Maledictus furor eorum quia pertinax et in
dignatio eorum quia dura. Dividam eos in Ia
cob et dispergam illos in Israhel. Iuda te lau
dabunt fratres tui. Manus tua in cervicibus inimi
corum tuorum adorabunt te filii patris tui. Ca
tulus leonis Iuda. Ad predam fili ascen
disti. Requiescens accubuisti ut leo et quasi
leena. Quis suscitabit eum. Non auferetur scep
trum de Iuda et dux de femoribus eius donec
veniat qui mittendus est et ipse erit expec
tatio gentium. Ligans ad vineam pullum
suum et ad vitem o fili asinam suam. Lavabit
vino stolam suam et in sanguine uve palli
um suum. Pulcriores oculi eius vino et den
tes lacte candidiores. Zabulon in lit
tore maris habitabit et in statione navium per
tingens usque ad Sydonem. Ysachar asinus
fortis accubans inter terminos. Vidit requiem
quod esset bona et terram quod optima et suppo
suit humerum suum ad portandum factusque
est tributis serviens. Dan iudicabit populum su
um sicut et alia tribus in Israhel. Fiat Dan coluber
in via cerastes in semita mordens ungulas
equi ut cadat ascensor eius retro. Salutare
tuum expectabo Domine. Gad accinctus prelia
bitur ante eum et ipse accingetur retrorsum.
Aser pinguis panis eius et prebebit delicias
regibus. Neptalim cervus emissus et dans
eloquia pulcritudinis. Filius accrescens Io
seph filius accrescens et decorus aspectu
filie discurrerunt super murum. Sed exasperaverunt eum
et iurgati sunt invideruntque illi habentes iacu
la. Sedit in forti arcus eius et dissolu
ta sunt vincula brachiorum et manuum
illius per manus potentis Iacob. Inde pas
tor egressus est lapis Israhel. Deus patris tui erit
adiutor tuus et omnipotens benedicet tibi bene
dictionibus celi desuper benedictionibus abyssi ia
centis deorsum benedictionibus uberum et vulve
Benedictiones patris tui confortate sunt benedictioni
bus patrum eius donec veniret desiderium col
lium eternorum. Fiant in capite Ioseph et
in vertice nazarei inter fratres suos. Beniamin
lupus rapax mane comedet predam et
vespere dividet spolia. Omnes hii in tribubus
Israhel duodecim. Hec locutus est eis pater suus. Bene
dixitque singulis benedictionibus propriis et pre
cepit eis dicens. Ego congregor ad populum meum
sepelite me cum patribus meis in spelunca
duplici que est in agro Ephron Ethei contra Mam
bre in terra Chanaan quam emit Abraham cum agro

ab ephron etheo in possessione sepulcri. I-
bi sepelierunt eum et saram uxorem eius. Ibi
sepultus est ysaac cum rebecca coniuge sua. Ibi et
lya condita iacet. Finitisque mandatis qui-
bus filios instruebat collegit pedes suos
super lectulum et obiit appositusque ad po-
pulum.

L

Quod cernens ioseph ruit super faciem
patris flens et deosculans eum. Precepit-
que servis suis medicis ut aromatibus condi-
rent patrem. Quibus iussa explentibus transierunt
xl. dies. Iste quippe mos erat cadaverum
conditorum. Flevitque eum egyptus septu-
aginta diebus. Expleto planctus tempore.
locutus est ioseph ad familiam pharaonis.
Si inveni gratiam in conspectu vestro loquimini
in auribus pharaonis eo quod pater meus adiura-
verit me dicens. En morior. In sepulcro meo
quod fodi mihi in terra chanaan sepelies me. As-
cendam igitur et sepeliam patrem ac revertar. Di-
xitque ei pharao. Ascende et sepeli patrem tuum
sicut adiuratus es. Quo ascendente ie-
runt cum eo omnes senes domus pharaonis. cuncti-
que maiores natu terre egypti domus ioseph
cum fratribus suis atque parvulis et gregibus atque ar-
mentis que relinquerunt in terram in terra gessen.
Habuit quoque in comitatu currus et equites. et
facta est turba non modica. Veneruntque ad are-
am atath que sita est trans iordanem. ubi celebran-
tes exequias planctu magno atque ve-
hementi impleverunt vii. dies. Quod cum vidissent ha-
bitatores terre chanaan dixerunt. planctus ma-
gnus est iste egyptiis. Et idcirco appellaverunt
nomen loci eius. planctus egypti. Fecerunt
ergo filii iacob sicut preceperat eis. Et portan-
tes eum in terram chanaan sepelierunt in spe-
lunca duplici quam emerat abraham cum agro
in sepulcri possessionem ab ephron etheo con-
tra faciem mambre. Reversusque est ioseph in egy-
ptum cum fratribus suis et omni comitatu se-
pulto patre. Quo mortuo timentes fratres
eius et mutuo colloquentes: ne forte me-
mor sit iniurie quam passus est et reddat nobis
malum omne quod fecimus. mandaverunt ei.
Pater tuus precepit nobis antequam moreretur ut hec
tibi verbis diceremus. Obsecro ut obliviscaris
sceleris fratrum tuorum et peccati atque malitie
quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus ut servis dei
patris tui dimittas iniquitatem hanc.
Quibus auditis flevit ioseph. Veneruntque
que ad eum fratres sui et proni adorantes in ter-
ra dixerunt. Servi tui sumus. Quibus ille re-

Nolite timere. num dei possumus resistere volun-
tati. Vos cogitastis de me malum. et deus
vertit illud in bonum. ut exaltaret me sicut
in presentiarum cernitis. et salvos faceret multos
populos. Nolite metuere. Ego pascam vos et
parvulos vestros. Consolatusque est eos. et blan-
de ac leniter est locutus. Et habitavit in egyp-
to cum omni domo patris sui. Vixitque c.x.
annis. et vidit effraym filios usque ad tertiam
generationem. Filii quoque machir filii man-
asse nati sunt in genibus ioseph. Quibus
transactis locutus est fratribus suis. Post mor-
tem meam deus visitabit vos. et ascendere
vos faciet de terra ista ad terram quam iura-
vit abraham ysaac et iacob. Cumque adiu-
rasset eos atque dixisset. deus visitabit vos
asportate vobiscum ossa mea de loco isto.
mortuus est expletis c.x. vite sue annis
et conditus est aromatibus repositus est in locu-
lo in egypto. Explicit liber bresith id est genesis

Incipit elesmoth qui dicitur exodus .i.

Haec sunt no-
mina filiorum israel
qui ingressi sunt in e-
gyptum cum iacob.
singuli cum domi-
bus suis introierunt. Ru-
ben. levi. iudas. ys-
sachar. zabulon.
symeon. et beniamin. dan. et neptalim
gad. et aser. Erant igitur omnes anime eo-
rum qui egressi sunt de femore iacob. lxx.
Ioseph autem in egypto erat. Quo mortu-
o et universis fratribus eius omnique cogna-
tione sua: filii israel creverunt et quasi germi-
nantes multiplicati sunt ac roborati nimis
impleverunt terram. Surrexit in terra rex novus
super egyptum qui ignorabat ioseph.
et ait ad populum suum. Ecce populus filiorum israel
multus et fortior nobis est. Venite sapienter
opprimamus eum ne forte multiplicetur. et
si ingruerit contra nos bellum addatur inimi-
cis nostris expugnatisque nobis egrediatur de terra.
Preposuit itaque eis magistros operum ut af-
fligerent eos oneribus. Edificaveruntque ur-
bes tabernaculorum pharaoni phiton et

Ramesses. Quantoque opprimebant eos, tanto
magis multiplicabantur et crescebant. Oderant
que filios Israel Egyptii, et affligebant
illudentes eis et invidentes, atque ad ama
ritudinem perducebant vitam illorum operibus
duris luti et lateris, omnique famulatu quo
in terre operibus premebantur. Dixit autem rex
Egypti obstetricibus Hebreorum, quarum una
vocabatur Sephora, altera Phua, precipiens
eis: Quando obstetricabitis Hebreas, et partus
tempus advenerit, si masculus fuerit, inter
ficite illum; si femina, reservate. Timuerunt
autem obstetrices Deum, et non fecerunt iuxta
preceptum regis Egypti, sed conservabant mares.
Quibus accersitis ad se rex ait: Quid nam
est hoc quod facere voluistis, ut pueros reservare
tis? Que responderunt: Non sunt Hebree sicut
Egyptie mulieres; ipse enim habent obste
tricandi scientiam, et priusquam veniamus ad
eas pariunt. Bene ergo fecit Deus obstetri
cibus. Et crevit populus, confortatusque est nimis.
Et quia timuerunt obstetrices Deum, edi
ficavit illis domos. Precepit autem Pharao
omni populo suo dicens: Quicquid mas
culini sexus natum fuerit, in flumen proici
te; quicquid feminei, reservate. II

Egressus est post hec vir de domo Levi, et ac
cepit uxorem stirpis sue. Que concepit
et peperit filium; et videns eum elegantem
abscondit tribus mensibus. Cumque iam celare non
posset, sumpsit fiscellam scirpeam et lini
vit eam bitumine ac pice, posuitque in
tus infantulum, et exposuit eum in carecto
ripe fluminis, stante procul sorore eius
et considerante eventum rei. Ecce autem descende
bat filia Pharaonis ut lavaretur in flu
mine, et puelle eius gradiebantur per crepidinem
alvei. Que cum vidisset fiscellam in papiri
one, misit unam e famulis suis. Et al
latam aperiens, cernensque in ea parvulum vagi
entem, miserta eius, ait: De infantibus He
breorum est. Cui soror pueri: Vis, inquit, ut
vadam et vocem tibi Hebream mulierem que pos
sit nutrire infantulum? Respondit: Vade. Perrexit
puella et vocavit matrem eius. Ad quam
locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum
istum et nutri mihi; ego tibi dabo mercedem
tuam. Suscepit mulier et nutrivit pue
rum, adultumque tradidit filie Pharaonis. Quem
illa adoptavit in locum filii, vocavitque nomen
eius Moyses, dicens: Quia de aqua tuli eum.
In diebus illis postquam creverat Moyses, egres
sus ad fratres suos, vidit afflictionem eorum, et
virum Egyptium percutientem quendam de Hebre
is fratribus suis. Cumque circumspexisset huc atque
illuc, et nullum adesse vidisset, percussum Egypti
um abscondit sabulo. Et egressus die altero
conspexit duos Hebreos rixantes, dixitque ei qui
faciebat iniuriam: Quare percutis proximum
tuum? Qui respondit: Quis te constituit princi
pem et iudicem super nos? Num occidere me
tu vis, sicut heri occidisti Egyptium? Timuit
Moyses et ait: Quomodo palam factum est verbum
istud? Audivitque Pharao sermonem hunc, et
querebat occidere Moysen. Qui fugiens
a conspectu eius moratus est in terra Mady
an, et sedit iuxta puteum. Erant autem sacerdo
ti Madian vii filie, que venerunt ad hau
riendam aquam, et impletis canalibus
adaquare cupiebant greges patris sui. Su
pervenerunt pastores et eiecerunt eas. Sur
rexitque Moyses, et defensis puellis adaqua
vit oves earum. Que cum revertissent ad Ie
tro patrem suum, dixit ad eas: Cur velocius
venistis solito? Responderunt: Vir Egyptius li
beravit nos de manu pastorum; insuper et hau
sit aquam nobiscum, potumque dedit ovi
bus. At ille: Ubi est? inquit. Quare dimisis
tis hominem? Vocate eum ut comedat
panem. Iuravit quoque Moyses quod habitaret
cum eo. Accepitque Sephoram filiam eius
uxorem. Que peperit ei filium, quem vocavit
Gersan, dicens: Advena fui in terra aliena.
Alterum vero peperit, quem vocavit Eliezer, dicens:
Deus enim patris mei adiutor meus, et eri
puit me de manu Pharaonis. Post multum
vero tempus mortuus est rex Egypti; et inge
miscentes filii Israel propter opera vociferati sunt.
Ascenditque clamor eorum ad Deum ab o
peribus. Et audivit gemitum eorum, ac recorda
tus federis quod pepigerat cum Abraham,
Ysaac et Iacob, respexit filios Israel, et libe
ravit eos. III

Moyses autem pascebat oves Ietro soceri
sui sacerdotis Madian. Cumque minasset
gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei
Oreb. Apparuitque ei Dominus in flamma ignis
de medio rubi; et videbat quod rubus ar
deret et non combureretur. Dixit ergo Moy
ses: Vadam et videbo visionem hanc ma
gnam, quare non comburatur rubus. Cernens
autem Dominus quod pergeret ad videndum, vocavit
eum de medio rubi et ait: Moyses, Moy
ses. Qui respondit: Assum. At ille: Ne appropies

inquit huc. Solve calciamentum de pedibus
tuis. Locus enim in quo stas: terra sancta est.
Et ait. Ego sum deus patris tui. deus Abra-
ham. deus Ysaac. et deus Iacob. Abscon-
dit Moyses faciem suam. Non enim au-
debat respicere contra deum. Cui ait dominus. Vidi
afflictionem populi mei in Egypto. et clamo-
rem eius audivi: propter duritiam eorum qui pre-
sunt operibus. Et sciens dolorem eius descen-
di ut liberarem eum de manibus Egyptiorum
et educerem de terra illa in terram bonam. et spa-
tiosam: in terram que fluit lacte et melle. ad
loca Cananei et Ethei. et Amorrei. Pherec-
zei et Evei. et Iebusei. Clamor ergo filiorum
Israel venit ad me. vidique afflictionem eorum
qua ab Egyptiis opprimuntur. Sed veni et
mittam te ad Pharaonem: et educas filios Is-
rahel de Egypto. Dixit Moyses ad dominum. Quis
ego sum ut vadam ad Pharaonem: et educam
filios Israel de Egypto? Qui dixit ei. Ego ero
tecum. et hoc habebis signum quod miserim te.
Cum eduxeris populum meum de Egypto: im-
molabis deo super montem istum. Ait Mo-
yses ad dominum. Ecce ego vadam ad filios
Israel. et dicam eis. Deus patrum vestrorum mi-
sit me ad vos. Si dixerint mihi quod est nomen
eius: quid dicam eis? Dixit dominus ad Moy-
sen. Ego sum qui sum. ait. Sic dices fi-
liis Israel. Qui est: misit me ad vos. Dixit-
que iterum deus ad Moysen. Hec dices filiis
Israel. Dominus deus patrum vestrorum. deus Abra-
ham. deus Ysaac. deus Iacob: misit me
ad vos. Hoc nomen mihi est in eternum. et hoc memo-
riale meum in generationem et generationes.
Vade. congrega seniores Israel. et dices ad
eos. Dominus deus patrum vestrorum apparuit
mihi. deus Abraham. et deus Ysaac. et deus
Iacob dicens. Visitans visitavi vos. et
vidi omnia que acciderunt vobis in Egypto. et
dixi ut educam vos de afflictione Egypti: in
terram Chananei. Ethei. et Amorrei. Pherese-
i. et Evei. et Iebusei. ad terram fluentem
lacte et melle. Et audient vocem tuam. In-
grediensque tu. et seniores Israel ad regem
Egypti. et dices ad eum. Dominus deus Hebre-
orum vocavit nos. Ibimus viam trium
dierum per solitudinem: ut immolemus domino
deo nostro. Sed et ego scio quod non dimittet vos
rex Egypti ut eatis: nisi per manum validam.
Extendam enim manum meam. et percutiam E-
gyptum in cunctis mirabilibus meis que factu-
rus sum in medio eorum. Post hec dimittet vos.

daboque gratiam huic populo coram Egyptiis. Et
cum egrediemini: non exibitis vacui: sed postu-
labit mulier a vicina sua. et ab hospita
vasa argentea et aurea. ac vestes. Pone-
tisque ea super filios et filias vestras: et spoli-
abitis Egyptum.

IIII

Respondens Moyses ait. Non credent mihi ne-
que audient vocem meam. sed dicent. Non
apparuit tibi deus. Dixit ergo ad eum. Quid
est quod tenes in manu tua? Respondit. Vir-
ga. Ait dominus. Proice eam in terram. Proiecit et
versa est in colubrum: ita ut fugeret Moyses.
Dixitque dominus. Extende manum tuam. et appre-
hende caudam eius. Extendit. et tenuit.
versaque est in virgam. Ut credant inquit quod
apparuerit tibi dominus deus patrum tuorum. deus Abra-
ham. deus Ysaac. deus Iacob. Dixitque dominus rur-
sum. Mitte manum in sinum tuum. Quam cum mi-
sisset in sinum: protulit leprosam instar nivis.
Retrahe ait manum tuam in sinum tuum. Re-
traxit et protulit iterum. et erat similis carni
relique. Si non crediderint inquit tibi: neque
audierint sermonem signi prioris: credent
verbo signi sequentis. Quod si nec duobus quidem
his signis crediderint: neque audierint vocem
tuam: sume aquam fluminis: et effunde
eam super aridam. Et quicquid hauseris de
fluvio: vertetur in sanguinem. Ait Moyses. Ob-
secro domine. non sum eloquens ab heri et nudius-
tertius. Ex quo locutus es ad servum tuum:
impeditioris et tardioris lingue sum. Dixit
dominus ad eum. Quis fecit os hominis? aut
quis fabricatus est mutum aut surdum. vi-
dentem et cecum? Nonne ego? Perge igitur. et ego
ero in ore tuo. doceboque te quid loquaris.
At ille. Obsecro inquit domine. mitte quem mis-
surus es. Iratus dominus in Moysen: ait. A-
ron frater tuus levites: scio quod eloquens sit.
Ecce ipse egreditur in occursum tuum. vidensque
te letabitur corde. Loquere ad eum et pone
verba mea in ore eius. Et ego ero in ore tu-
o: et in ore illius: ut ostendam vobis quid a-
gere debeatis. Ipse loquetur pro te ad populum. et
erit os tuum. Tu autem eris ei in his que ad
deum pertinent. Virgam quoque hanc sume in
manu tua: in qua facturus es signa. A-
biit Moyses: et reversus est ad Iethro socerum
suum. Dixitque ei. Vadam et revertar ad fratres
meos in Egyptum. ut videam si adhuc vi-
vunt. Cui ait Iethro. Vade in pace. Dixit ergo
dominus ad Moysen in Madian. Vade et revertere
in Egyptum. mortui sunt enim omnes qui querebant

aiam tuā. Tulit moyses uxorem suā & fi-
lios suos: et imposuit eos sup asinum.
Reu'susq; ē in egyptum: portans uirgā
dī in manu sua. Dixitq; dns reuertenti ī e-
gyptum: Portans uirgā dei in manu sua
dixitq; ei dns reuertenti in egyptum. Vade
ut oīa ostenta que posui in manu tua
facias coram pharaone. Ego indurabo
cor eius: et nō dimittet ppłm. Dicesq;
ad eum. Hec dicit dns. Filius primogenit'
meus isrł. Dixi t'. Dimitte filiū meum
ut seruiat m̄. Et noluisti dimittere eū. Ecce
ego interficiam filiū tuū primogenitū.
Cūq; eēt in itinere in diuersorio. occurrit ei dns
et uolebat occidere eum. Tulit illico sephora
acutissimā petram: et circūcidit ppu-
ciū filii sui. Tetigitq; pedes eius. et ait.
Sponsus sanguinū tu m̄ es. Et dimisit
eum: postq̄ dixerat sponse sanguinū tu
m̄ es. et dimisit eum ob circūcisionē. Dixit
aūt dns ad aaron. Vade in occursum moy-
si in desertū. Qui pexit ei obuiā in monte
dei. et osculatus ē eum. Narrauitq; mo-
yses aaron oīa uba dnī. pquib; miserat
eum. et signa que mandauerat. Veneruntq;
simul. et congregauerunt cunctos seniores fi-
liorum isrł. loqutusq; ē aaron oīa uba
q̄ dixerat dns ad moysen. et fecit signa
corā ppło. Et credidit pplus. Audieruntq; q visi-
tasset dns filios isrł. et q respexisset afflic-
tionē eorū. et pni adorauerunt. V

Post hec ingressi sūt moyses et aarō. et
dixerūt pharaoni. Hec dicit dns ds
isrł. Dimitte ppłm meū ut sacrificet m̄
in deserto. At ille respondit. Quis ē dns ut
audiam uocem eius: et dimittam isrł?
Nescio dnm. et israhel nō dimittā. Dixerūt.
Ds hebreorū uocauit nos: ut eamus uiam
triū dierū in solitudinē. et sacrificemus
dno dō nrō. ne forte accidat nob pestis
aut gladius. Ait ad eos rex egypti. Quare
moyses et aaron sollicitatis ppłm ab o-
perib; suis? Ite ad onera uestra. Dixitq; pha-
rao. Multus ē pplus terre. uidetis q̄ turba
succreuerit: quanto magis si dederitis requiē
ab operib;? Precepit ergo in die illo pfectis
operū et exactorib; ppłi dicēs. Nequaquā ul-
tra dabitis paleas ad conficiendos lateres
sicut prius. s3 ipsi uadant et colligant sti-
pulā. Et mensuras laterum quas prius fa-
ciebant imponetis sup eos. nec minuetis qc-
q̄. Uacant eī. et iccirco uociferantur dicētes.
Eamus et sacrificemus dō nrō. Opprimātur ope-
rib; et expleant ea: ut nō acquiescant ub
mendacib;. Igitur egressi pfecti opm. et ex-
actores ad ppłm dixerūt. Sic dicit pharao.
Nō do uob paleas. Ite et colligite sicubi
inuenire poteritis. nec minuetur quicq̄
de ope uro. Dispsusq; ē pplus p oēm terram
egypti. ad colligendas paleas. Pfecti q̄q;
opm instabant dicentes. Complete op'
uestrum cotidie. ut prius facere solebatis quando da-
bātur uob palee. Flagellatiq; sūt qui pe-
rant opib; filiorum isrł. ab exactoribus
pharaonis dicentib;. Quare nō impletis mē-
suram laterum sicut prius: nec heri nec ho-
die? Ueneruntq; filiorū ppositi isrł. et uoci-
ferati sūt ad pharaonē dicentes. Cur ita agis
contra seruos tuos? Palee nō dantur nob. et lateres
similiter imperantur. En flagellis famuli tui
cedimur. et iniuste agitur contra ppłm tuū. Qui
ait. Uacatis ocio. et iccirco dicitis. Eamus
et sacrificemus dno. Ite ergo et operamini.
palee nō dabuntur uob. et reddetis cōsue-
tū numerū laterum. Uidebantq; se ppositi
filiorum isrł in malo. eo q diceretur eis.
Nō minuetur quicq̄ de laterib; p singulos
dies. Occurrerūtq; moysi et aaron qui sta-
bant ex aduerso egredientes a pharaone. et
dixerunt ad eos. Uideat dns et iudicet quō
fecerit fetere odorem nrm corā pharao-
ne et seruis eius. et pbuistis ei gladium ut
occideret nos. Reu'susq; moyses ad dnm a-
it. Dne cur afflixisti ppłm istum? Quare
misisti me? Ex eo enim quo ingressus sū
ad pharaonem ut loquerer in nōie tuo. affli-
xit ppłm tuū et nō liberasti eos. VI

Dixit dns ad moysen. Nunc uidebis que
facturus sum pharaoni. Per manū eī
fortem dimittet eos. et manu robusta
eiciet eos de terra sua. Loqutus ē dns ad mo-
ysen dicens. Ego dns qui apparui abra-
ham. ysaac et iacob. in dō omipotente. et
nomē meū adonay nō indicaui eis. Pepi-
gique cū eis fedus ut darē eis terrā chanaā
terrā pegrinatōis eorū in qua fuerūt adue-
ne. Ego audiui gemitū filiorū isrł quo egip-
tii oppsserunt eos. et recordatus sū pacti mī.
Ideo dic filiis isrł. Ego dns qui educā uos
de ergastulo egyptiorū. et eruā de seruitu-
te. ac redimā in brachio excelso. et iudi-
ciis magnis. Et assumā uos m̄ in ppłm
et ero uir ds. Et scietis q ego sum dns ds
ur qui eduxerim uos de ergastulo egypti

rum· et induxi in tram sup q levaui ma
nu mei· ut darē ei abraham ysaac et ia
cob· daboq; illā vob possessionē· Ego dns·
Narravit g moyses omnia filiis isrl· Qui
no acquieverūt ei ppt angustiam spc· et o
pus durissimū· Locutus q; e dns ad moy
sē dicens· Ingredere et loqre ad pharaonem regē
egypti: ut dimittat filios de tra sua· Res
pondit moyses coram· Ecce filii isrl no h me
audiunt· Et quō audiet me pharao· psertim cū
sim incircūcisus labiis· Locutus q; e dns
ad moysen et aaron· Et dedit mandatū
ad filios isrl· et ad pharaonem regem egyp
ti· ut educerent filios de tra egypti· Isti sūt
principes domoz p familias suas· Filii ru
ben· pmogeniti isrl· Enoch· et phallu· es
ron· et carmi· Hec cognationes ruben· Fi
lii symeon· Iamuhel· et iamin et aod· ia
chim· et soer: et saul filius cananitidis·
Hee pgenies symeon· Et hec noia filioz
levi· p cognationes suas· Gerson· et caath· et
merari· Anni autē vite levi fuūt· cxxxvii· Filii gerso
lobeni· et semei· p cognationes suas· Filii ca
ath· amram· et isaar: et hebron· et oziel·
Anniq; vite caath· cxxxiii· Filii merari:
mooli· et musi· Hee cognationes levi p fa
milias suas· Accepit autē amram uxorē
iocabed patruelem suā· que pepit ei aa
ron et moysen· et mariam· Fueruntq; an
ni vite amram· cxxxvii· Filii quoq; ysa
aar: chore et napheg· et zechri· Filii quoq;
oziel· misael· et elsaphan· et sethri· Ac
cepit autē aaron uxorem elizabeth· filiā a
minadab· sororē naason· que pepit ei
nadab· et abiu· et eleazar: et ythamar· Fi
lii quoq; chore· et aser· et helchana· et ab
iasab· Hee sunt cognationes choreitarum·
At vero eleazar filius aaron· accepit uxorē
de filiab; phutiel· que pepit ei finees· Hii
sūt principes familiarum leviticarum
p cognationes suas· Iste ē aaron et moyses
quib; pcepit dns ut educerent filios isrl
de tra egypti· p turmas suas· Hii sūt q loqū
tur ad pharaonem regem egypti: ut educāt
filios isrl de egypto· Iste moyses et aarō
in die qua locutus ē dns ad moysē di
cens· Ego dns· Loquere ad pharaonem regē
egypti· oia que ego loquor tibi· Et ait mo
yses coram dno· En incircūcisus labiis
sum· quō me audiet pharao·

VII

Dixitq; dns ad moysē· Ecce constitui
te deum pharaonis· Et aaron frater tuus erit

ppheta tuus· Tu loqris oia q mando tibi· Ille lo
quetur ad pharaonem ut dimittat filios isrl
de tra sua· Sz ego indurabo cor eius· et mul
tiplicabo signa et ostenta mea in tra e
gypti: et no audiet vos· Immittamq; manū
meā sup egyptū· et educā exercitū et ppl'm
meum filios isrl de tra egypti· p iudicia
maxima· Et scient egyptii q ego sū dns
qui extenderim manū meam sup egyptū
et eduxerim filios isrl de medio eorum·
Fecit itaq; moyses et aaron sicut pcepit
dns· ita egerunt· Erat autē moyses· lxxx an
noz· et aaron· lxxxiii· qn locuti sūt ad ph
araonē· Dixitq; dns ad moysen et aaron·
Cum dixerit vob pharao: ostendite signa· dicens
ad aaron· Tolle virgam tuam· et pice eā
corā pharaone· ac vertatur in colubrū· Ingressi
itaq; moyses et aaron ad pharaonem· fecerunt
sicut pcepit dns· Tulitq; aaron virgam
coram pharaone et servis eius: que versa ē in
colubrū· Vocavit autē pharao sapientes· et
maleficos et fecerunt etiam p incantatōes
egyptiacas ipi· et archana quedā similir·
Proiecerunt q; singli suas virgas que vse
sūt in dracones· Sz devoravit virga aa
ron· virgas eorum· Induratūq; ē cor pha
raonis· et no audivit eos sicut pcepit
dns· Ingravatū ē cor pharaonis· no vult di
mittere ppl'm· Vade ad eū mane· Ecce egre
dietur ad aquas: et stabis in occursū ei'
sup ripam fluminis: et virgam q versa
ē est in draconē· tolles in manu tua·
Dices q; ad eum· Dns ds hebreorū mi
sit me ad te dicens· Dimitte ppl'm me
um ut m sacrificet in deserto· et usq; ad
psens audire noluisti· Hec igitur dicit dns
In hoc scies q dns sim· Ecce pcutiam virga
que in manu mea ē aquam fluminis
et vertetur in sanguinē· Pisces quoq; qui
sūt i fluvio· morientur· et putrescent
aq· et affligentur egyptii bibentes aquā
fluminis· Dixit quoq; dns ad moysen
Dic ad aaron· Tolle virgā tuā· et extende
manū tuam sup aquas egypti· et sup
fluvios eorum· et rivos ac paludes· et
oēs lacus aquaz ut vertantur in sangui
nem: et sit cruor in oī tra egypti· tā in
ligneis vasis q in saxeis· Feceruntq; ita
moyses et aaron· sicut pcepit dns· Et
elevans virgam: pcussit aquam fluīs
corā pharaone et servis eius: que vsa ē i san
guinē· et pisces qui erāt i flumie mor

tuis. Computruitque fluuius: et fuit san
guis in tota terra egypti. Feceruntque simili-
ter malefici egyptiorum incantationibus su
is. Et induratum est cor pharaonis: nec au
diuit eos sicut preceperat dominus. Auertitque se
et ingressus est domum suam. nec apposuit
cor etiam hac uice. Foderunt autem egypti per circui
tum fluminis aquam ut biberent. non enim
poterant bibere de aqua fluminis. Et im
pleti sunt. vii. dies postquam percussit dominus flu
uium. VIII Dixit quoque dominus ad
moysen. Ingredere ad pharaonem. et dices
ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum me
um ut sacrificet michi. Sin autem nolueris dimi
ttere. ecce ego percutiam omnes terminos tuos
ranis. et ebulliet fluuius ranas. que ascen
dent et ingredientur domum tuam. et cu
biculum lectuli: et super stratum tuum. et in
domus seruorum tuorum. et in populum
tuum et in furnos tuos: et in reliquias
ciborum tuorum. et ad te et ad populum tuum. et ad
omnes seruos tuos. intrabunt rane. Dixitque
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Extende
manum tuam super fluuios et super riuos
ac paludes. et educ ranas super terram egy
pti. Extenditque aaron manum suam super
aquas egypti. et ascenderunt rane. ope
rueruntque terram egypti. Fecerunt autem et male
fici per incantationes suas similiter. Eduxerunt
que ranas super terram egypti. Vocauit autem
pharao moysen et aaron. et dixit eis. Orate
dominum ut auferat ranas a me. et a populo
meo. et dimittam populum ut sacrificet do
mino. Dixitque moyses pharaoni. Constitue
michi quando deprecer pro te et pro seruis tuis. et pro popu
lo. ut abigantur rane a te. et a domo
tua. et tantum in flumine remaneant. Qui re
spondit. Cras. At ille. Iuxta uerbum inquit
tuum faciam. ut scias quoniam non est sicut dominus
deus noster. Et recedent rane a te et a domo
tua. et a seruis tuis. et a populo tuo. tantum in
flumine remanebunt. Egressique sunt mo
yses et aaron a pharaone. Et clamauit mo
yses ad dominum pro sponsione ranarum: quam
dixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta uerbum
moysi. et mortue sunt rane de domibus
et de uillis et de agris. Congregaueruntque e
as in inmensos aggeres. et computruit terra.
Videns autem pharao quod data esset requies. ingra
uauit cor suum et non audiuit eos sicut
preceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Lo
quere ad aaron. Extende uirgam tuam. et percu
te puluerem terre. et sint sciniphes in uni
uersa terra egypti. Feceruntque ita. et exten
dit aaron manum. uirgam tenens. percus
sitque puluerem terre. et facti sunt sciniphes in
hominibus et in iumentis. Omnis puluis
terre uersus est in sciniphes per totam terram egy
pti. Feceruntque similiter malefici incanta
tionibus suis ut educerent sciniphes. et non
potuerunt. Erantque sciniphes tam in homini
bus quam in iumentis. Et dixerunt malefici ad
pharaonem. Digitus dei est hic. Induratumque
est cor pharaonis. et non audiuit eos sicut
preceperat dominus. Dixit quoque dominus ad moysen.
Consurge diluculo et sta coram pharaone.
Egredietur enim ad aquas: et dices ad
eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum meum
ut sacrificet michi. Quod si non dimiseris eum. ec
ce ego inmittam in te et in seruos tuos. et
in populum tuum et in domos tuas omne
genus muscarum. et replebuntur domus
egyptiorum muscis diuersi generis. et uniuersa
terra in qua fuerint. Faciamque mirabilem
in die illa terram gessen: in qua populus meus est
ut non sint ibi musce. Et scias quia ego do
minus in medio terre. Ponamque diuisionem
inter populum meum. et inter populum tuum. Cras e
rit signum istud. Fecitque dominus ita. Et ue
nit musca grauissima in domo pharaonis
et seruorum eius. et in omnem terram egypti.
Corruptaque est terra ab huiuscemodi mus
cis. Vocauitque pharao moysen et aaron. et
ait eis. Ite sacrificate domino deo uestro in terra
hac. Et ait moyses. Non potest ita fieri. Ab
hominationes enim egyptiorum immolabi
mus domino deo nostro: Quod si mactauimus ea que co
lunt egyptii coram eis: lapidibus nos ob
ruent. Viam trium dierum pergemus in solitudine
et sacrificabimus domino deo nostro sicut precep
it nobis. Dixitque pharao. Ego dimittam uos ut sa
crificetis domino deo uestro in deserto. Verumptamen lon
gius ne abeatis. Rogate pro me. Et ait mo
yses. Egressus a te orabo dominum. et recedet mus
ca a pharaone et a seruis eius et a populo cras.
Verumptamen noli ultra fallere ut dimittas
populum sacrificare domino. Egressusque moyses
a pharaone. orauit dominum. Qui fecit iuxta uerbum
illius: et abstulit muscas a pharaone et a
seruis et a populo eius. Non superfuit nec una
quidem. et ingrauatum est cor pharaonis. ut ne
hac quidem uice dimitteret populum. IX
Dixit dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem
et loquere ad eum. Hec dicit dominus deus

hebreorum. Dimitte populum meum ut sacrificet
mihi. Quod si adhuc renuis et retines eos: ecce
manus mea erit super agros tuos: super
equos et super asinos. et camelos et boves
et oves. pestis valde gravis. et faciet dominus
mirabile inter possessiones israel. et possessiones egyp
tiorum: ut nichil omnino pereat ex hiis que perti
nent ad filios israel. Constituitque dominus tempus
dicens. Cras faciet dominus verbum istud in ter
ra. Fecit ergo dominus hoc altera die. mortua
que sunt omnia animantia egyptiorum
De animalibus quoque filiorum israel nichil omnino
periit. Et misit pharao ad videndum. nec erat
quicquam mortuum de hiis que possidebat is
rael. Ingravatumque est cor pharaonis: et non
dimisit populum. Et dixit dominus ad moysen et
aaron. Tollite plenas manus cineris de ca
mino. et spargat illum moyses in celum coram
pharaone. sitque pulvis super omnem terram egyp
ti. Erunt enim in hominibus et iumentis vulnera et ve
sice turgentes in universa terra egypti. Tuler
untque cinerem de camino et steterunt coram
pharaone. et sparsit illum moyses in celum. Fac
taque sunt vulnera vesicarum turgentium in hominibus
et iumentis. nec poterant malefici stare coram
moyse propter vulnera que in illis erant. et in
omni terra egypti. Induravitque dominus cor pharaonis
et non audivit eos. sicut locutus est dominus ad
moysen. Dixit quoque dominus ad moysen. Ma
ne surge. et sta coram pharaone. et dices ad
eum. Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte
populum meum ut sacrificet mihi. quia in hac
vice mittam omnes plagas meas super cor
tuum. et super servos tuos. et super populum tuum
ut scias quod non sit similis mei in omni terra.
Nunc enim extendens manum percutiam te et populum
tuum peste. peribisque de terra. Idcirco autem
posui te ut ostendam in te fortitudinem meam
et narretur nomen meum in omni terra. Adhuc
retines populum meum. et non vis eum dimittere?
En pluam hac ipsa hora cras grandinem multam
nimis. qualis non fuit in egypto a die qua fun
data est usque ad presens tempus. Mitte ergo
iam nunc et congrega iumenta tua. et omnia que habes
in agro. Homines enim et iumenta et universa
que inventa fuerint foris. nec congregata de a
gris. cecideritque super ea grando. morientur. Qui
timuit verbum domini de servis pharaonis. fecit con
fugere servos suos et iumenta in domos. Qui
autem neglexit sermonem domini. dimisit servos
suos et iumenta in agris. Et dixit dominus ad
moysen. Extende manum tuam in celum
ut fiat grando in universa terra egypti super
homines et super iumenta. et super omnem
herbam agri in terra egypti. Extenditque
moyses virgam in celum. et dominus dedit
tonitrua et grandinem ac discurrentia ful
gura super terram. pluitque dominus grandinem
super terram egypti. et grando et ignis mix
ta pariter ferebantur. tanteque fuit magni
tudinis quanta ante numquam apparuit in uni
versa terra egypti. ex quo illa gens condita
est. Et percussit grando in omni terra egypti cuncta
que fuerunt in agris ab homine usque ad iu
mentum. cunctamque herbam agri percussit gran
do. et omne lignum regionis confregit. Tan
tum in terra gessen ubi erant filii israel grando
non cecidit. Misitque pharao. et moysen voca
vit et aaron dicens ad eos. Peccavi etiam
nunc. Dominus iustus. Ego et populus meus impii.
Orate dominum. et desinant tonitrua dei et gran
do. ut dimittam vos et nequaquam maneatis
hic ultra. Ait moyses. Cum egressus fuero de
urbe. extendam palmas meas ad dominum
et cessabunt tonitrua et grando non erit ut sci
as quia domini est terra. Novi autem quod et tu et servi
tui necdum timeatis dominum deum. Linum ergo
et ordeum lesum est eo quod ordeum esset virens
et linum folliculos iam germinaret. Triticum
autem et far non sunt lesa quia serotina erant.
Egressusque moyses a pharaone et ex urbe. te
tendit manus ad dominum. et cessaverunt to
nitrua. et grando. nec ultra stillavit aqua super
terram. Videns autem pharao quod cessasset pluvia et gran
do et tonitrua. auxit peccatum. et ingrava
tum est cor eius et servorum illius. et in
duratum est cor eius nimis. Nec dimisit
filios israel sicut precepit dominus moysi. X
Et dixit dominus ad moysen. Ingredere ad pha
raonem. ego enim induravi cor eius et ser
vorum illius. ut faciam signa mea hec in eo.
et narres in auribus filii tui et nepotum
tuorum. quotiens contriverim egypti
os et signa mea fecerim in eis. et sciatis quia
ego dominus. Introierunt ergo moyses et aaron
ad pharaonem. et dixerunt ad eum. Hec dicit
dominus deus hebreorum. Usquequo non vis subici
mihi. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi.
Si autem resistis. et non vis dimittere eum. ecce e
go inducam cras locustam in fines tuos que o
periat superficiem terre. nec quicquam eius appare
at. sed comedatur quod residuum fuit grandini.
Corrodet enim omnia ligna que germinant in a
gris. et implebunt domos tuas et servorum

tuorum et omnium egyptiorum quantam non vi
derunt patres tui et avi ex quo orti sunt super
terram usque in presentem diem. Avertitque se et e
gressus est a pharaone. Dixerunt autem servi pharaonis ad
eum. Usquequo patiemur hoc scandalum? Dimit
te homines ut sacrificent domino deo suo. Non
ne vides quod perierit egyptus? Revocaverunt
que moysen et aaron ad pharaonem. Qui dixit
eis. Ite sacrificate domino deo vestro. Quinam
sunt qui ituri sunt? Ait moyses. Cum parvulis
nostris et senioribus pergemus. cum filiis et fi
liabus. cum ovibus et armentis. Est enim sollem
pnitas domini dei nostri. Et respondit pharao. Sic dominus
sit vobiscum. quomodo ego dimittam vos et par
vulos vestros. Cui dubium est quod pessime cogi
tetis? Non fiet ita. sed ite tantum viri et sacrifi
cate domino. hoc enim et ipsi petistis. Statimque eiec
ti sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dominus
ad moysen. Extende manum tuam super
terram egypti ad locustam ut ascendat su
per eam et devoret omnem herbam que residua
fuit grandini. Et extendit moyses virgam
super terram egypti. et dominus induxit ventum
urentem tota illa die ac nocte. et mane
facto ventus urens levavit locustas. que as
cenderunt super universam terram egypti. et sede
runt in cunctis finibus egyptiorum innumerabiles. quales
ante illud tempus non fuerant. nec postea future sunt. Ope
ruerunt que universam superficiem terre. vastantes
omnia. Devorata est igitur herba terre. et
quicquid pomorum in arboribus fuit que
grando dimiserat. Nichil omnino virens relictum est
in lignis et herbis terre in cuncta egypto. Quam
obrem festinus pharao vocavit moysen et aa
ron. et dixit eis. Peccavi in dominum deum
vestrum et vos. sed nunc dimittite peccatum mihi
etiam hac vice. et rogate dominum deum vestrum ut
auferat a me mortem istam. Egressusque
est de conspectu pharaonis. et oravit dominum.
Qui flare fecit ventum ab occidente vehe
mentissimum. et arreptam locustam proiecit in
mare rubrum. Non remansit nec una quidem
in cunctis finibus egypti. Et induravit dominus cor
pharaonis. nec dimisit filios israel. Dixit autem
dominus ad moysen. Extende manum tuam in celum
et sint tenebre super terram egypti tam dense ut
palpari queant. Extendit moyses manum
in celum. et facte sunt tenebre horribiles in
universa terra egypti tribus diebus. nemo vi
dit fratrem suum. nec movit se de loco
in quo erat. Ubicumque autem habitabant filii
israel lux erat. Vocavitque pharao moysen et aa
ron. et dixit eis. Ite sacrificate domino. Oves
tantum vestre et armenta remaneant. Parvuli vestri
eant vobiscum. Ait moyses. Hostias quoque
et holocausta dabis nobis. que offeramus
domino deo nostro. Cuncti greges pergent nobiscum
non remanebit ex eis ungula que necessaria
sunt in cultum domini dei nostri. presertim cum ignore
mus quid debeat immolari. donec ad ipsum lo
cum perveniamus. Induravit autem dominus cor pharao
nis. et noluit dimittere eos. Dixitque pharao
ad moysen. Recede a me. cave ne ultra
videas faciem meam. quocumque die ap
parueris mihi. morte morieris. Respondit moy
ses. Ita fiat ut locutus es. Non videbo ultra
faciem tuam.

XI

Et dixit dominus ad moysen. Adhuc una
plaga tangam pharaonem et egyptum. et
post hec dimittet vos. et exire compellet. Dices
ergo omni plebi ut postulet vir ab amico su
o. et mulier a vicina sua vasa argentea
et aurea. et vestes. Dabit autem dominus gratiam
populo coram egyptiis. Fuitque moyses vir
magnus valde in terra egypti coram
servis pharaonis et omni populo. et ait. Hec dicit
dominus. Media nocte egrediar in egyptum
et morietur omne primogenitum in terra
egyptiorum a primogenito pharaonis qui sedet
in solio eius usque ad primogenitum ancille que est ad
molam. et omnia primogenita iumentorum. Eritque cla
mor magnus in universa terra egypti. qualis
nec ante fuit. nec postea futurus est. Apud omnes
autem filios israel non mutiet canis ab homine usque
ad pecus. ut sciatis quanto miraculo di
vidat dominus egyptios et israel. Descendentque
omnes servi tui isti ad me et adorabunt me di
centes. Egredere tu et omnis populus qui subiec
tus est tibi. Post hec egrediemur. Et exivit a pharao
ne iratus nimis. Dixit autem dominus ad mo
ysen. Non audiet vos pharao. ut multa sig
na fiant in terra egypti. Moyses autem et aa
ron fecerunt signa omnia et ostenta que scripta
sunt coram pharaone. Et induravit dominus cor pha
raonis. nec dimisit filios israel de terra sua.

XII

Dixit quoque dominus ad
moysen et aaron in terra egypti. Men
sis iste vobis principium mensium. primus erit in men
sibus anni. Loquimini ad universum cetum fi
liorum israel. et dicite eis. Decima die mensis
huius tollat unusquisque agnum per domos
et familias suas. Sin autem minor est numerus
ut sufficere non possit ad vescendum agnum.
assumet vicinum suum qui iunctus est domui

eius iuxta numerum animarum que sufficere possunt
ad esum agni. Erit autem agnus absque macu
la masculus anniculus: iuxta quem ritum tolletis
et edum. et seruabitis eum usque ad quartamde
cimam diem mensis huius. Immolabitque eum uni
uersa multitudo filiorum israel ad uesperum
Ac sument de sanguine. et ponent super utrum
que postem. et in superliminaribus domorum
in quibus comedent illum. Et edent carnes noc
te illa assas igni. et azimos panes cum
lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum
quid nec coctum aqua: sed assum tantum igni. Ca
put cum pedibus eius. et intestinis uorab
itis. nec remanebit ex eo quicquam usque ma
ne. Si quid residuum fuerit: igni comburetis.
Sic autem comedetis illum. Renes uestros
accingetis. calciamenta habebitis in pedibus
tenentes baculos in manibus. et comedetis
festinanter. Est enim phase id est transitus domini. Et transi
bo per terram egypti nocte illa. percutiamque
omne primogenitum in terra egypti: ab homine
usque ad pecus. et in cunctis diis egypti fa
ciam iudicia ego dominus. Erit autem sanguis uobis in
signum in edibus in quibus eritis. Et uidebo
sanguinem et transibo uos. nec erit in uobis
plaga disperdens quando percussero terram egyp
ti. Habebitis autem hanc diem in monimen
tum. et celebrabitis eam sollempnem domino
in generationibus uestris: cultu sempiterno. Septem di
ebus azima comedetis. In die primo non erit
fermentum in domibus uestris. Quicumque come
derit fermentatum peribit anima eius de israel: a primo
die usque ad diem septimum. Dies prima erit
sancta atque sollempnis. et dies septima e
adem festiuitate uenerabilis. Nichil operis
facietis in eis. exceptis his que ad ues
cendum pertinent. Et obseruabitis azima. In e
adem enim ipsa die educam exercitum uestrum
de terra egypti et custodietis diem istum in
generationes uestras ritu perpetuo. Primo mense
xiiii. die mensis ad uesperum comedetis
azima usque ad diem xxi. eiusdem mensis ad
uesperum. Septem diebus fermentatum non inuenie
tur in domibus uestris. Qui comederit fermenta
tum. peribit anima eius de cetu israel. tam de
aduenis quam de indigenis terre. Omne fer
mentatum non comedetis. In cunctis habitationi
bus uestris edetis azima. Vocauit autem mo
yses omnes seniores filiorum israel. et dixit ad
eos. Ite tollentes animal per familias uestras
immolate phase. fasciculumque hysopi tin
gite in sanguine qui est in limine. et aspergi
te ex eo superliminare et utrumque postem.
Nullus uestrum egrediatur hostium domus
sue usque mane. Transibit enim dominus per
cutiens egyptios. Cumque uiderit sanguinem in
superliminari. et in utroque poste transcen
det hostium. et non sinet percussorem ingre
di domos uestras et ledere. Custodi uerbum
istud legittimum tibi et filiis tuis usque
in eternum. Cumque introieritis terram quam dominus
daturus est uobis ut pollicitus est: obserua
bitis ceremonias istas. Et cum dixerint uobis
filii uestri que est ista religio. dicetis eis. Vic
tima transitus domini est quando transiuit super do
mos filiorum israel in egypto. percutiens
egyptios. et domos nostras liberans. In
curuatusque populus adorauit. et egressi filii
israel fecerunt sicut preceperat dominus moysi et
aaron. Factum est autem in medio noctis. percussit
dominus omne primogenitum in terra egypti
a primogenito pharaonis qui sedebat in solio e
ius. usque ad primogenitum captiue que e
rat in carcere et omne primogenitum iumen
torum. Surrexitque pharao nocte et omnes serui e
ius. cunctaque egyptus. et ortus est clam
or magnus in egypto. Neque enim erat
domus in qua non iaceret mortuus. Voca
tisque moyse et aaron nocte ait. Sur
gite. egredimini a populo meo. et uos et
filii israel. Ite immolate domino sicut dicitis.
Oues uestras et armenta assumite ut peti
eratis. Et abeuntes benedicite mihi. Vrgebant
que egyptii populum de terra exire uelociter di
centes. Omnes moriemur. Tulit igitur populus
conspersam farinam antequam fermentaretur. et li
gatis in palliis posuit super humeros
suos. Feceruntque filii israel sicut preceperat dominus
moysi. et petierunt ab egyptiis uasa ar
gentea et aurea. uestemque plurimam.
Dedit autem dominus gratiam populo coram egyp
tiis ut commodarent eis. Et spoliauerunt
egyptios. Profectique sunt filii israel de rames
se in socoth. sexcenta fere milia peditum
uirorum. absque paruulis et mulieribus. Sed
et uulgus promiscuum innumerabile ascen
dit cum eis. oues et armenta et animan
tia diuersi generis multa nimis. Coxerunt
farinam quam dudum conspersam de egypto
tulerant. et fecerunt subcinericios panes
azimos. Neque poterant fermentari cogenti
bus exire egyptiis et nullam facere sinentibus
moram. nec pulmenti quicquam occurrerat pre
parare. Habitatio autem filiorum israel qua manserunt in

egypto: fuit quadringentorum .xxx. annorum
quibus expletis: eadem die egressus est omnis
exercitus domini de terra egypti. Nox ista obserua
bilis domini: quando eduxit eos de terra egypti. Hanc
obseruare debent omnes filii israel in generatio
nibus suis. Dixitque dominus ad moysen et aaron.
Hec est religio phase. Omnis alienigena non
comedet ex eo. Omnis autem seruus empti
cius circumcidetur: et sic comedet. Ad
uena et mercennarius non edent ex eo. In u
na domo comedetur. nec efferetis de car
nibus eius foras. os illius non confringetis.
Omnis cetus filiorum israel faciet illud.
Quod si quis peregrinorum in uestram uoluerit tran
sire coloniam: et facere phase domini: circumcida
tur prius omne masculinum eius et tunc rite
celebrabit. Eritque sicut indigena terre. Si
quis autem circumcisus non fuerit: non uescetur
ex eo. Eadem lex erit indigene et colono
qui peregrinatur apud uos. Feceruntque omnes fi
lii israel sicut preceperat dominus moysi et aaron.
Et in eadem die eduxit dominus filios israel de
terra egypti per turmas suas. XIII

xiij. Locutus est dominus ad moysen dicens.
Sanctifica michi omne primogenitum
quod aperit uuluam in filiis israel: tam de homi
nibus quam de iumentis. Mea sunt enim omnia.
Et ait moyses ad populum. Mementote diei
huius in quo egressi estis de egypto et de
domo seruitutis. quoniam in manu forti du
xit uos dominus de loco isto ut non comedatis
fermentatum panem. Hodie egredimini men
se nouarum frugum. Cumque te introduxerit
dominus in terram chananei et ethei et amor
rei et euei et iebusei quam iurauit patribus
tuis ut daret tibi terram fluentem lacte et
melle: celebrabis hunc morem sacrorum
in mense isto. Septem diebus uesceris azi
mis: et in die septimo erit sollempni
tas domini. Azima comedetis septem die
bus: non apparebit apud te aliquid fermentatum
nec in cunctis finibus tuis. Narrabisque fi
lio tuo in die illo dicens. Hoc est quod fecit
dominus michi: quando egressus sum de egypto. Et erit
quasi signum in manu tua. et quasi monimentum
sit ante oculos tuos: ut lex domini semper in ore tuo.
In manu enim forti eduxit te dominus de e
gypto. Custodies huiuscemodi cultum sta
tuto tempore a diebus in dies. Cumque intro
duxerit te in terram chananei sicut iurauit
tibi et patribus tuis: et dederit eam tibi: separabis
omne quod aperit uuluam domino. et quod primiti
uum est in pecoribus tuis. Quicquid habueris
masculini sexus: consecrabis domino. Primo
genitum asini mutabis oue. quod si non rede
meris interficies. Omne autem primogenitum
hominis de filiis tuis: precio redimes. Cumque in
terrogauerit te filius tuus cras dicens. Quid
est hoc: respondebis ei. In manu forti eduxit
nos dominus de terra egypti de domo seruitutis.
Nam cum induratus esset pharao: et nollet
nos dimittere. occidit dominus omne primogenitum
in terra egypti. a primogenito hominis usque ad pri
mogenitum iumentorum. Idcirco immolo
domino omne quod aperit uuluam masculini sexus
et omnia primogenita filiorum meorum redi
mo. Erit igitur quasi signum in manu tua et quasi
appensum quid ob recordationem ante oculos
tuos: eo quod in manu forti eduxerit nos dominus
de egypto. Igitur cum dimisisset pharao populum
non eos duxit dominus per uiam terre philistiim
que uicina est: reputans ne forte peniteret
eum si uidisset aduersum se bella consurgere
et reuerteretur in egyptum. Sed circumduxit per
uiam deserti que iuxta mare rubrum. Et armati
ascenderunt filii israel de terra egypti. Tulit
quoque moyses ossa ioseph secum: eo quod
adiurasset filios israel dicens. Visitabit uos
deus. efferte ossa mea hinc uobiscum. Profec
tique de socoth: castra metati sunt in ethan
in extremis finibus solitudinis. Dominus autem prece
debat eos ad ostendendam uiam per diem in co
lumpna nubis: et per noctem in columpna ignis
ut dux esset itineris utroque tempore. Numquam de
fuit columpna nubis per diem: nec colump
na ignis per noctem: coram populo. XIIII xiiij.

Locutus est autem dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israel: Reuersi
castra metentur e regione phiahiroth
que est inter magdalum et mare contra beelse
phon. In conspectu eius castra ponetis
super mare. Dicturusque est pharao super filios is
rael. Coartati sunt in terra. conclusit eos
desertum. Et indurabo cor eius ac persequa
tur uos. et glorificabor in pharaone et in omni
exercitu eius. Scientque egyptii quia
ego sum dominus. Feceruntque ita. Et nunciatum est
regi egyptiorum quod fugisset populus. Immuta
tumque est cor pharaonis et seruorum eius super populo
et dixerunt. Quid uoluimus facere ut dimit
teremus israel ne seruiret nobis. Iunxit ergo cur
rum: et omnem populum suum assumpsit secum.
Tulitque sescentos currus electos quicquid
in egypto curruum fuit. et duces totius exercitus

Induravitque dominus cor pharaonis regis egyp-
ti. et persecutus est filios israel. At illi egres-
si erant in manu excelsa. Cumque persequeren-
tur egyptii vestigia precedentium: reppere-
runt eos in castris super mare. Omnis equita-
tus et currus pharaonis: et universus exercitus
erat in phihahiroth contra beelsephon. Cumque
appropinquasset pharao. levantes oculos filii is-
rahel viderunt egyptios post se: et timuerunt
valde. Clamaveruntque ad dominum: et dixerunt
ad moysen. Forsitan non erant sepulcra
in egypto: ideo tulisti nos ut moreremur in
solitudine. Quid hoc facere voluisti ut edu-
ceres nos de egypto. Nonne iste est sermo
quem loquebamur ad te in egypto dicentes
Recede a nobis ut serviamus egyptiis: Multo
enim melius est servire eis: quam mori in solitudi-
ne. Et ait moyses ad populum. Nolite timere
state et videte magnalia dei: que facturus
est hodie. Egyptios enim quos nunc videtis
nequaquam ultra videbitis in sempiternum. Dominus
enim pugnabit pro vobis. et vos tacebitis. Dixitque
dominus ad moysen. Quid clamas ad me. Lo-
quere filiis israel ut proficiscantur. Tu autem ele-
va virgam tuam et extende manum super
mare: et divide illud. ut gradiantur filii
israel in medio maris per siccum. Ego autem indu-
rabo cor egyptiorum ut persequantur vos. et
glorificabor in pharaone: et in omni exercitu eius. in
curribus et in equitibus eius. Et scient egyp-
tii quia ego sum dominus: cum glorificatus fuero
in pharaone et in curribus atque in equitibus eius.
Tollensque se angelus dei qui precedebat cas-
tra israel: abiit post eos: et cum eo pariter colump-
na nubis: et priora dimittens post tergum
stetit inter castra egyptiorum et castra israel.
Et erat nubes tenebrosa. et illuminans
noctem: ita ut ad se invicem toto noctis tempore
accedere non valerent. Cumque extendisset mo-
yses manum super mare abstulit illud dominus
flante vento vehementi et urenti tota
nocte: et vertit in siccum. Divisaque est aqua: et in-
gressi sunt filii israel per medium maris sicci. Erat
enim aqua quasi murus: a dextera eorum et le-
va. Persequentesque egyptii. ingressi sunt post eos
omnis equitatus pharaonis. currus eius et equi-
tes per medium maris. Iamque advenerat vigi-
lia matutina. et ecce respiciens dominus super
castra egyptiorum per columpnam ignis et
nubis interfecit exercitum eorum: et subvertit ro-
tas curruum. ferebanturque in profundum. Dixerunt
ergo egyptii. Fugiamus israelem: Dominus enim pug-
nat pro eis contra nos. Et ait dominus ad moysen
Extende manum tuam super mare ut revertantur
aque ad egyptios. super currus et equites
eorum. Cumque extendisset moyses manum
contra mare: reversum est primo diluculo ad priorem
locum. Fugientibusque egyptiis. occurrerunt
aque: et involvit eos dominus in mediis fluc-
tibus. Reversequeque sunt aque et operuerunt currus et
equites cuncti exercitus pharaonis: qui sequen-
tes ingressi fuerant mare. nec unus quidem superfuit
ex eis. Filii autem israel perrexerunt per medium
sicci maris. et aque eis erant quasi pro mu-
ro a dextris et a sinistris. Liberavitque dominus
in die illo israel de manu egyptiorum. et
viderunt egyptios mortuos super litus ma-
ris et manum magnam quam exercuerat dominus
contra eos. Timuitque populus dominum et crediderunt
domino et moysi servo eius. Tunc cecinit
moyses et filii israel carmen domino hoc et di-
Cantemus domino: dixerunt. XV
gloriose enim magnificatus est. equum
et ascensorem proiecit in mare. Fortitudo mea
et laus mea dominus. et factus est mihi in salutem
Iste deus meus: et glorificabo eum. deus pa-
tris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pu-
gnator. omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et
exercitus eius proiecit in mare. Electi principes
eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi o-
perverunt eos: descenderunt in profundum
quasi lapis. Dextera tua domine magnifica-
ta est fortitudine. dextera tua domine percus-
sit inimicum. et in multitudine glorie tue de-
posuisti adversarios meos. Misisti iram
tuam que devoravit eos sicut stipulam
et in spiritu furoris tui congregate sunt aque. Ste-
tit unda fluens. Congregate sunt abyssi in me-
dio mari. Dixit inimicus. Persequar et com-
prehendam. dividam spolia: et implebitur
anima mea. Evaginabo gladium meum: et
interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tu-
us. et operuit eos mare: submersi sunt quasi
plumbum in aquis vehementibus. Quis si-
milis tui in fortibus domine. Quis similis tui.
Magnificus in sanctitate. terribilis atque
laudabilis et faciens mirabilia. Extendis-
ti manum tuam: et devoravit eos terra. Dux
fuisti in misericordia tua populo quem redemisti.
Et portasti eum in fortitudine tua ad hi-
taculum sanctum tuum. Ascenderunt populi et ira-
ti sunt. dolores obtinuerunt habitatores phi-
listiim. Tunc conturbati sunt principes edom
robustos moab. obtinuit tremor. obri-

guerunt omnes habitatores chanaan. Irruat su-
per eos formido et pavor in magnitudine bra-
chii tui. Fiant inmobiles quasi lapis.
donec pertranseat populus tuus domine. donec
pertranseat populus tuus iste quem possedisti. In-
troduces eos. et plantabis in monte heredi-
tatis tue firmissimo habitaculo tuo: quod
operatus es domine. Sanctuarium tuum domine quod fir-
maverunt manus tue. Dominus regnabit in eter-
num et ultra. Ingressus est enim eques pharao cum cur-
ribus et equitibus in mare. et reduxit su-
per eos dominus aquas maris. Filii autem israel am-
bulaverunt per siccum in medio eius. Sumpsit
ergo maria prophetissa soror aaron tympa-
num in manu. egresseque sunt omnes mulieres
post eam. cum tympanis et choris. Quibus
precinebat dicens. Cantemus domino. gloriose
enim magnificatus est. Equum et ascensorem de-
iecit in mare. Tulit autem moyses israel de
mari rubro. et egressi sunt in desertum sur. Ambu-
laveruntque tribus diebus per solitudinem. et non in-
veniebant aquam. Et venerunt in marath. nec
poterant bibere aquas de marath. eo quod essent a-
mare. Unde et congruum loco nomen imposuit vo-
cans illud mara. id est amaritudinem. Et mur-
muravit populus contra moysen dicens. Quid
bibemus? At ille clamavit ad dominum. Qui
ostendit ei lignum. quod cum misisset in aquas. in
dulcedinem verse sunt. Ibi constituit ei precep-
ta atque iudicia. et ibi temptavit eum
dicens. Si audieris vocem domini dei tui. et quod
rectum est coram eo feceris. et obedieris in
mandatis eius. custodierisque omnia precep-
ta illius. cunctum languorem quem posu-
i in egypto non inducam super te. Ego enim dominus
salvator tuus. Venerunt autem in elym ubi erant .xii.
fontes aquarum et .lxx. palme. Et castra me-
tati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de helym. et
venit omnis multitudo filiorum israel in deser-
tum sin. quod est inter helym et synay. XVI

Quintodecimo die mensis secundi. postquam egressi
sunt de terra egypti. murmuravit omnis
congregatio filiorum israel contra moysen et contra aaron
in solitudine. Dixeruntque ad eos filii israel. Uti-
nam mortui essemus per manum domini in terra egypti
quando sedebamus super ollas carnium. et come-
debamus panem in saturitate. Cur induxistis
nos in desertum istud. ut occideretis omnem
multitudinem fame? Dixit autem dominus ad moy-
sen. Ecce ego pluam vobis panes de celo. E-
grediatur populus et colligat que sufficiunt
per singulos dies. ut temptem eum utrum am-
bulet in lege mea an non. Die autem
sexto parent quod inferant. et sit duplum
quam colligere solebant per singulos dies. Di-
xeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel.
Vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra e-
gypti. et mane videbitis gloriam domini.
Audivit enim murmur vestrum contra dominum. Nos vero
quid sumus quia murmuratis mussitatis
contra nos? Et ait moyses. Dabit vobis dominus vespere
carnes edere. et mane panes in saturitate
eo quod audierit murmurationes vestras quibus mur-
murastis contra eum. Nos enim quid sumus?
nec contra nos murmur vestrum est sed contra deum. Dixitque
moyses ad aaron. Dic universe congregationi
filiorum israel. Accedite coram domino. Audivit
enim murmur vestrum. Cumque loqueretur aaron ad
omnem cetum filiorum israel: respexerunt ad
solitudinem. et ecce gloria domini apparuit
in nube. Locutus est autem dominus ad moysen dicens.
Audivi murmurationes filiorum israel. Loquere
ad eos. Vespere comedetis carnes: et ma-
ne saturabimini panibus. scietisque quod ego
sum dominus deus vester. Factum est ergo vespere: et
ascendens coturnix operuit castra. Mane
quoque ros iacuit per circuitum castrorum. Cum-
que operuisset superficiem terre. apparuit in so-
litudine minutum et quasi pilo tunsum in simi-
litudinem pruine super terram. Quod cum vidis-
sent filii israel: dixerunt ad invicem. Manhu
quod significat quid est hoc. Ignorabant enim
quid esset. Quibus ait moyses. Iste est panis
quem dedit vobis dominus ad vescendum. Hic est ser-
mo quem precepit dominus. Colligat ex eo unus-
quisque quantum sufficiat ad vescendum. Gomor
per singula capita. iuxta numerum animarum vestrarum
que habitant in tabernaculo sic tolletis.
Feceruntque filii israel ita. et collegerunt ali-
us plus. alius minus. et mensi sunt ad mensuram
gomor. nec qui plus collegerat habuit am-
plius. nec qui minus paraverat repperit minus.
sed singuli iuxta id quod edere poterant congrega-
verunt. Dixitque moyses ad eos. Nullus relin-
quat ex eo in mane. Qui non audierunt
eum. sed dimiserunt quidam ex eis usque ma-
ne. et scatere cepit vermibus atque compu-
truit. Et iratus est moyses contra eos. Colligebant
autem mane singuli quantum sufficere poterat ad ves-
cendum. Cumque incaluisset sol liquefiebat. In
die vero sexta collegerunt cibos duplices
id est duo gomor per singulos homines. Venerunt
autem omnes principes multitudinis: et narrave-
runt moysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus est

dn̄s. Requies sabbati sanctificata ē dn̄o.
Cras quodcūq; operandū est facite. Et q̄cūq;
coquēda s̄ coquite. Quicquid aūt reliquū
fuit: reponite usq; mane. Feceruntq; ita
ut p̄cepit moyses: et nō computruit. neq;
uermis inuentus ē in eo. Dixitq; moyses.
Comedite illud hodie. Quia sabbatū ē dn̄i.
nō inuenietur hodie in agro. Sex dieb; colligi
te. die aūt septīo sabbatū ē dn̄i. Idcirco nō
inuenietur. Venit aūt septima dies: et egres
si de p̄p̄lo ut colligerent: nō inuenerunt. Dix
it aūt dn̄s ad moysen. Usq; quo nō uultis custo
dire mandata mea et legem meā. Videte
q̄d dn̄s dedit uob sabbatū. et p̄pt hoc tribuit
uob die sexto cibos duplices. Maneat u
nusquisq; apud semetip̄m. et nullus egre
diatur de loco suo die septimo. Appella
uitq; dom⁹ isrl nomē eius man. q̄d erat
q̄si semē coriandri albū. gustusq; ei⁹ q̄si
simile ē melle. Dix̄ aūt moyses. Iste ē sermo
quē p̄cepit dn̄s. Imple gomor ex eo. et
custodiatur i futuras retro gn̄atiōnes. ut
nouerint panē quo alui uos i solitudine
qn̄ educti estis de t̄ra egypti. Dix̄q; moy
ses ad aaron. Sume uas unū et mitte ibi
man. quātū pot̄ capere gomor. et repone
corā dn̄o ad s̄uandū in gn̄atiōnes uras.
sicut p̄cepit dn̄s moysi. Posuitq; illud
aaron: in tabnaculo testimonii. Filii aūt
isrl comederunt man. xl. annis. donec ue
nirent i t̄ram habitabilem. Hoc cibo aliti s̄ usq;
quo tangerent fines t̄re chanaan. Gomor aūt
decima pars est ephi. XVII

Igitur p̄fecta oīs multitudo filiorū
isrl de deserto sin. p mansiones suas
iuxta sermonem dn̄i. castra metati s̄ in ra
phidim. ubi nō erat aq̄ ad bibendū p̄p̄lo. Q̄
iurgatus c̄ moyse ait. Da nob aq̄ ut bi
bam⁹. Quib; r̄ndit moyses. Quid iur
gamini c̄ me. Et cur temptatis dn̄m.
Sitiuit ergo p̄p̄ls p aque penuria. et m̄
murauit c̄ moysen dicens. Cur nos exi
re fecisti de egypto. ut occideres et nos et li
beros n̄ros ac iumenta siti. Clamauit aūt mo
yses ad dn̄m dicēs. Quid faciam p̄p̄lo
huic. Adhuc pauxillū et lapidabit me.
Ait dn̄s ad moysen. Antecede p̄p̄lm et
sume tecum de senioribus isrl. et uirgā
qua p̄cussisti fluuiū tolle i manu tua
et uade. En ego stabo corā te ibi super
petrā oreb. p̄cutiesq; petram. et exibit
ex ea aq̄ ut bibat p̄p̄ls. Fecit ita moyses
corā senioribus isrl. Et uocauit nomē loci
illius temptatio. p̄pt iurgiū filiorū isrl
et q̄a temptauerunt dn̄m dicentes. Est ne dn̄s
in nob an nō. Venit aūt amalech et pug
nabat c̄ isrl in raphidim. Dix̄q; moyses
ad iosue. Elige uiros. et egressus pugna
c̄ amalech cras. Et ego stabo in u̇tice col
lis h̄ns uirgā dei i manu mea. Fecit io
sue ut locutus ei erat moyses. et pug
nauit c̄ amalech. Moyses aūt et aaron
et hur ascenderunt sup uerticem collis. Cūq;
leuaret moyses manus: uincebat isrl.
si aūt paululū remisisset: supabat ama
lech. Manus aūt moysi erant graues.
Sumentes igitur lapidē posuerunt subt̄ eū i
quo sedit. Aaron aūt et hur sustentabant
manus ei⁹ ex utraq; p̄te. Et factū ē ut man⁹
ipsius nō lassarentur usq; ad occasū solis.
Fugauitq; iosue amalech et p̄p̄lm ei⁹
i ore gladii. Dix̄ aūt dn̄s ad moysen. Scribe
hoc ob monimentū i libro. et trade i aurib;
iosue. Delebo enī memoriā amalech sub
celo. Edificauitq; moyses altare. et uo
cauit nomē ei⁹ dn̄s exaltatio mea. dicēs.
Quia manus solius dn̄i. et bellū dei erit
c̄ amalech a gn̄atiōne i gn̄atiōnem. XVII

Cumq; audisset iethro sacerdos madian
cognatus moysi. oīa q̄ fecerat deus
moysi. et isrl p̄p̄lo suo. eo q̄ eduxisset
dn̄s isrl de egypto. tulit sephoram uxo
rē moysi q̄m remiserat et duos filios eius.
quorū un⁹ uocabatur gersan. dicente p̄re
aduena fui i t̄ra aliena. Alter uero eliezer. De⁹
enim ait p̄ris mei adiutor meus. et eru
it me de gladio pharaonis. Venit ḡ iethro
cognatus moysi. et filii eius. et uxor ei⁹
ad moysen in desertum ubi erat castra
metatus iuxta montem dei. Et mandauit
moysi dicēs. Ego cognatus tuus iethro
uenio ad te. et uxor tua. et duo filii tui
cū ea. Qui egressus i occursū cognati sui
adorauit et osculatus ē eū. Salutaueruntq;
se mutuo uerbis pacificis. Cūq; intrasset
tabnaculū. narrauit moyses cognato
suo cuncta que fecerat deus pharaoni et egyp
tiis p̄pt isrl. et uniūsū laborē qui acci
disset eis in itinere. quo liberauit eos dn̄s.
Letatusq; ē iethro sup oīb; bonis q̄ fe
cerat dn̄s isrli. eo q̄ eruisset eū de manu
egyptiorū. et ait. Benedictus dn̄s qui li
berauit uos de manib; egyptiorū et de manu
pharaonis. qui eruit p̄p̄lm suū de manu e-

Egypti. Nunc cognovi quia dominus magnus
super omnes deos. eo quod superbe egerint contra illos
Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holo
causta et hostias deo. Veneruntque Aaron et
omnes seniores Israel ut comederent pa
nem cum eo coram domino. Altera autem die
sedit Moyses ut iudicaret populum qui as
sistebat Moysi de mane usque ad vesperam
Quod cum vidisset cognatus eius omnia sci
licet que agebat in populum ait. Quid est
hoc quod facis in plebe? Cur solus se
des. et omnis populus prestolatur de mane
usque ad vesperam? Cui respondit. Venit ad
me populus querens sententiam dei. Cumque eis a
accidit liqua disceptatio venerit ad me ut iu
dicem inter eos. et ostendam precepta dei et le
ges eius. At ille. Non bonam inquit rem
facis. stulto labore consumeris. et tu et
populus iste qui tecum est. Ultra vires tuas
est negotium. Solus illud non poteris sus
tinere. Sed audi verba mea atque consilia. et e
rit dominus tecum. Esto tu populo in his que ad
deum pertinent. ut referas que dicuntur ad eum.
ostendasque populo cerimonias et ritum cole
ndi viamque per quam debeant ingredi. et
opus quod facere debeant. Provide autem de omni ple
be viros potentes et timentes deum in quibus
sit veritas. et qui oderint avaritiam et con
stitue ex eis tribunos et centuriones
et quinquagenarios et decanos qui iu
dicent populum omni tempore. Quicquid
autem maius fuerit referant ad te. et ipsi
minora tantum modo iudicent. Leviusque tibi sit
partito in alios onere. Si hoc feceris imple
bis imperium dei. et precepta eius poteris
sustentare. Et omnis hic populus revertetur
cum pace ad loca sua. Quibus auditis fecit
Moyses omnia que ille suggesserat. Et
electis viris strenuis de cuncto Israel consti
tuit eos principes populi. tribunos et centurio
nes. et quinquagenarios et decanos qui
iudicabant plebem omni tempore. Quic
quid autem gravius erat referebant ad eum
faciliora tantum iudicantes. Dimisitque cog
natum suum. qui reversus abiit in terram suam.

Mense tertio egressionis XIX
Israel de terra Egypti in die hac venerunt
in solitudinem Synai. Nam profecti de Raphi
dim. et pervenientes usque in desertum Sy
nai castra metati sunt in eodem loco. Ibi
que Israel fixit tentoria e regione montis.
Moyses autem ascendit ad deum. vocavitque eum
dominus de monte et ait. Hec dices domui Iacob
et annuntiabis filiis Israel. Vos ipsi vidistis
que fecerim Egyptiis. quomodo portaverim vos super
alas aquilarum. et assumpserim mihi. Si ergo
audieritis vocem meam. et custodieritis
pactum meum. eritis mihi in peculium de cunctis
populis. Mea est enim omnis terra. et vos eritis mihi in re
gnum sacerdotale et gens sancta. Hec sunt ver
ba que loqueris ad filios Israel. Venit Mo
yses et convocatis maioribus natu populi expo
suit omnes sermones quos mandaverat do
minus. Responditque universus populus simul. Cuncta que lo
cutus est dominus faciemus. Cumque retulisset Mo
yses verba populi ad dominum. ait ei dominus. Iam
nunc veniam ad te in caligine nubis. ut
audiat me populus loquentem ad te. et credat
tibi in perpetuum. Venit itaque Moyses et nuntiavit
filiis Israel omnia que locutus fuerat ei dominus
At illi adoraverunt. Nuntiavit ergo Moyses
verba populi ad dominum. Qui dixit ei. Vade ad populum
et sanctifica illos hodie et cras. Laventque
vestimenta sua. et sint parati in diem tertium. In
die enim tertio descendet dominus coram omni
plebe super montem Synai. Constituesque ter
minos populo per circuitum et dices. Cavete ne
ascendatis in montem. nec tangatis fines illius
Omnis qui tetigerit montem morte morietur.
Manus non tanget eum. sed lapidibus oppri
metur. aut confodietur iaculis. sive iu
mentum fuerit sive homo non vivet. Cum ceperit
clangere buccina tunc ascendant in montem.
Descenditque Moyses de monte ad populum
et sanctificavit eum. Cumque lavissent vesti
menta sua ait ad eos. Estote parati in diem tertium
ne appropinquetis uxoribus vestris. Iam adve
nerat tertius dies et mane inclaruerat. et ec
ce ceperunt audiri tonitrua. ac micare ful
gura. et nubes densissima operire montem
clangorque buccine vehementius perstrepebat
timuitque populus qui erat in castris. Cumque
eduxisset eos Moyses in occursum dei de lo
co castrorum. steterunt ad radicem montis. To
tus autem mons Synai fumabat. eo quod descen
disset dominus in igne super eum. et ascenderet
fumus ex eo quasi de fornace. Eratque mons
omnis terribilis. et sonitus buccine paula
tim crescebat in maius. et prolixius tende
batur. Moyses loquebatur. et dominus respon
debat ei. Descenditque dominus super montem Synai
in ipso montis vertice. et vocavit Moysen in ca
cumen eius. Quo cum ascendisset dixit ad eum.
Descende et contestare populum. ne forte ve

sunt transcendere terminos ad videndum dominum
et pereat plurima multitudo. Sacerdotes quoque
qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percu-
tiat eos. Dixitque Moyses ad dominum. Non poterit vul-
gus ascendere in montem Synai. Tu enim tes-
tificatus es et iussisti dicens. Pone terminos cir-
ca montem et sanctifica illum. Cui ait dominus. Va-
de descende. Ascendesque tu et Aaron tecum.
Sacerdotes autem et populus ne transeant terminos
nec ascendant ad dominum ne forte interficiat
illos. Descendit Moyses ad populum et omnia
narravit eis. XX

Locutusque est dominus cunctos sermones hos.
Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te
de terra Egypti de domo servitutis. Non habe-
bis deos alienos coram me. Non facies tibi sculp-
tile neque omnem similitudinem que est in celo
desuper et que in terra deorsum nec eorum que sunt in
aquis sub terra. Non adorabis ea neque coles. E-
go sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans
iniquitatem patrum in filios in tertiam et quartam
generationem eorum qui oderunt me et faciens
misericordiam in milia his qui diligunt me et cus-
todiunt precepta mea. Non assumes nomen
domini dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dominus
eum qui assumpserit nomen domini dei sui frustra.
Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex di-
ebus operabis et facies omnia opera tua. Sep-
timus autem dies sabbati domini dei tui est. Non facies
omne opus tu et filius tuus et filia tua et
servus tuus et ancilla tua iumentum tuum et ad-
vena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus
fecit deus celum et terram mare et omnia que in eis
sunt et requievit die septimo. Idcirco bene-
dixit dominus diei sabbati et sanctificavit eum.
Honora patrem tuum et matrem tuam ut sis
longevus super terram quam dominus deus tuus da-
bit tibi. Non occides. Non mechaberis. Non furtum
facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum tes-
timonium. Non concupisces domum proximi tui
nec desiderabis uxorem eius non servum non an-
cillam non bovem non asinum nec omnia que il-
lius sunt. Cunctus autem populus videbat voces et lam-
pades et sonitum bucine montemque fuman-
tem. Et perterriti ac pavore concussi steterunt pro-
cul dicentes Moysi. Loquere tu nobis et au-
diemus. Non loquatur nobis deus ne forte
moriamur. Et ait Moyses ad populum. Noli-
te timere. Ut enim probaret vos dominus venit
et ut terror illius esset in vobis et non peccaretis.
Stetitque populus de longe. Moyses autem accessit
ad caliginem in qua erat deus. Dixit quoque dominus
preterea ad Moysen. Hec dices filiis Israel. Vos vi-
distis quod de celo locutus sum vobis. Non facie-
tis deos argenteos nec deos aureos facietis
vobis. Altare de terra facietis mihi et offeretis super
eum holocausta et pacifica vestra oves vestras
et boves in omni loco in quo fuerit memoria
nominis mei. Veniam ad te et benedicam tibi.
Quod si altare lapideum feceritis mihi non edifica-
bis illud de sectis lapidibus. Si enim levaveris
cultrum tuum super eo polluetur. Non ascendes
ad altare meum per gradus ne reveletur tur-
pitudo tua. XXI

Hec sunt iudicia
que propones eis. Si emeris servum he-
breum sex annis serviet tibi in septimo egre-
dietur liber gratis. Cum quali veste intrave-
rit cum tali exeat. Si habens uxorem et uxor egredie-
tur simul. Sin autem dominus dederit illi uxorem
et pepererit filios et filias mulier et liberi eius
erunt domini sui. Ipse vero exibit cum vestitu su-
o. Quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxo-
rem ac liberos non egrediar liber offeret eum do-
minus diis et applicabitur ad hostium et postes
perforabitque aurem eius subula et erit ei
servus in seculum. Si quis vendiderit filiam suam
in famulam non egredietur sicut ancille exire
consueverunt. Si displicuerit oculis domini sui cui tra-
dita fuerit dimittet eam. Populo autem alieno
vendendi non habebit potestatem si spreverit eam. Si autem
filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum
faciet illi. Quod si alteram ei acceperit providebit
puelle nuptias et pretium et vestimenta pudi-
citie non negabit. Si tria ista non fecerit
egredietur gratis absque pecunia. Qui percus-
serit hominem volens occidere morte moria-
tur. Qui autem non est insidiatus sed deus illum
tradidit in manus eius constituam tibi locum quo fuge-
re debeat. Si quis per industriam occiderit proximum
suum et per insidias ab altari meo evelles
eum ut moriatur. Qui percusserit patrem suum
et matrem morte moriatur. Qui furatus fu-
erit hominem et vendiderit eum convictus
noxe morte moriatur. Qui maledixerit pa-
tri vel matri morte moriatur. Si rixati fuerint vi-
ri et percusserit alter proximum suum lapide vel
pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit
in lectulo si surrexerit et ambulaverit foris
super baculum suum innocens erit qui percusserit
ita tamen ut opus eius et impensas in medi-
cos restituat. Qui percusserit servum suum vel
ancillam virga et mortui fuerint in manibus
eius criminis reus erit. Sin autem uno di-
e supervixerit vel duobus non subiacebit pene

quia pecunia illius est. Si rixati fuerint viri et percusserit quis mulierem praegnantem et abortivum quidem fecerit, sed ipsa vixerit, subiacebit damno quantum expetierit maritus mulieris et arbitri iudicaverint. Si autem mors eius fuerit subsecuta, reddet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, livorem pro livore. Si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancillae et luscos eos fecerit, dimittet eos liberos pro oculo quem eruit. Dentem quoque si excusserit servo vel ancillae suae, similiter dimittet eos liberos. Si bos cornu percusserit virum aut mulierem et mortui fuerint, lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius, dominus quoque bovis innocens erit. Quod si bos cornupeta fuerit ab heri et nudiustertius, et contestati sunt dominum eius, nec reclusit eum, occideritque virum aut mulierem, et bos lapidibus obruetur et dominum illius occident. Quod si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus. Filium quoque aut filiam si cornu percusserit, simili sententiae subiacebit. Si servum ancillamque invaserit, triginta siclos argenti dabit domino, bos vero lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eam, cecideritque bos vel asinus in eam, dominus cisternae reddet pretium iumentorum. Quod autem mortuum est ipsius erit. Si bos alienus bovem alterius vulneraverit et ille mortuus fuerit, vendent bovem vivum et divident pretium, cadaver autem mortui inter se dispertient. Si autem sciebat quod bos cornupeta esset ab heri et nudiustertius et non custodivit eum dominus suus, reddet bovem pro bove et cadaver integrum accipiet.

XXII

Si quis furatus fuerit bovem aut ovem et occiderit vel vendiderit, quinque boves pro uno bove restituet et quattuor oves pro una ove. Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit, percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit, homicidium perpetravit et ipse morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat, ipse venundabitur. Si inventum fuerit apud eum quod furatus est vivens, sive bos sive asinus sive ovis, duplum restituet. Si laeserit quispiam agrum vel vineam et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena, quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea pro damni aestimatione restituet. Si egressus ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris, reddet damnum qui ignem succenderit. Si quis commendaverit amico pecuniam vel vas in custodiam et ab eo qui susceperat furto ablata fuerint, si invenitur fur, duplum reddet. Si latet, dominus domus applicabitur ad deos et iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui ad perpetrandam fraudem tam in bove quam in asino et ove ac vestimento et quicquid damnum inferre potest; ad deos utriusque causa perveniet, et si illi iudicaverint, duplum restituet proximo suo. Si quis commendaverit proximo suo asinum, bovem, ovem et omne iumentum ad custodiam, et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit, iusiurandum erit in medio quod non extenderit manum ad rem proximi sui, suscipietque dominus iuramentum et ille reddere non cogetur. Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnum domino. Si comestum a bestia, deferat ad eum quod occisum est et non restituet. Qui a proximo suo quicquam horum mutuo postulaverit et debilitatum aut mortuum fuerit domino non praesente, reddere compelletur. Quod si in praesentiarum fuerit dominus, non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui. Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam et habebit eam uxorem. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consueverunt. Maleficos non patieris vivere. Qui coierit cum iumento morte moriatur. Qui immolat diis occidetur, praeter domino soli. Advenam non contristabis neque affliges eum. Advenae enim et ipsi fuistis in terra Aegypti. Viduae et pupillo non nocebitis. Si laeseritis eos, vociferabuntur ad me et ego audiam clamorem eorum, et indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, et erunt uxores vestrae viduae et filii vestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor nec usuris opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum reddes ei. Ipsum enim est solum quo operitur indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat. Si clamaverit ad me, exaudiam eum quia misericors sum. Diis non detrahes et principi populi tui non maledices. Decimas tuas et primitias non tardabis offerre. Primogenitum filiorum tuorum dabis mihi. De bobus quoque et ovibus similiter facies. Septem diebus

sit cum matre, die octava reddes illum mihi. Viri sancti eritis mihi: carnem que a bestiis fuerit pregustata non comedetis, sed proicietis canibus.

XXIII

Non suscipies vocem mendacii: nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententie ut a vero devies. Pauperis quoque non misereberis in negotio. Si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti, reduc eum. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo. Non declinabis in iudicio pauperis. Mendacium fugies. Insontem et iustum non occides: quia aversor impium. Nec accipias munera que excecant etiam prudentes, et subvertunt verba iustorum. Peregrino molestus non eris. Scitis enim advenarum animas: quia et ipsi peregrini fuistis in terra Egypti. Sex annis seminabis terram tuam, et congregabis fruges eius. Anno autem septimo dimittes eam, et requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui: et quicquid reliquum fuerit, edant bestie agri. Ita facies in vinea et in oliveto tuo. Sex diebus operaberis: septima die cessabis, ut requiescat bos et asinus tuus: et refrigeretur filius ancille tue et advena. Omnia que dixi vobis, custodite. Et per nomen externorum deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro. Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis. Sollempnitatem quoque azimorum custodies. Septem diebus comedes azima, sicut precepi tibi, tempore mensis novorum, quando egressus es de Egypto. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Et sollempnitatem messis primitivorum operis tui quecumque severis in agro. Sollempnitatem quoque in exitu anni, quando congregaveris omnes fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram domino deo tuo. Non immolabis super fermento sanguinem victime tue, nec remanebit adeps sollempnitatis mee usque mane. Primitias frugum terre tue deferes in domum domini dei tui. Nec coques edum in lacte matris sue. Ecce ego mittam angelum meum qui precedat te, et custodiat in via, et introducat ad locum quem paravi. Observa eum, et audi vocem eius, nec contempnendum putes: quia non dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in illo. Quod si audieris vocem eius, et feceris omnia que loquor, inimicus ero inimicis tuis, et affligam affligentes te. Precedetque angelus meus, et introducet te ad Amorreum et Etheum et Phereseum, Chananeumque et Eveum et Iebuseum, quos ego conteram. Non adorabis deos eorum, nec coles eos. Non facies opera eorum, sed destrues eos, et confringes statuas eorum. Servietisque domino deo vestro, ut benedicam panibus tuis et aquis, et auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis in terra tua: numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in precursum tuum, et occidam omnem populum ad quem ingredieris: cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabunt Eveum et Chananeum et Etheum, antequam introeas. Non eiciam eos a facie tua anno uno, ne terra in solitudinem redigatur, et crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis et possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare Palestinorum, et a deserto usque ad fluvium. Tradam in manibus vestris habitatores terre, et eiciam eos de conspectu vestro. Non inibis cum eis fedus, nec cum diis eorum. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si servieris diis eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

Moysi quoque dixit.

XXIIII

Ascende ad dominum tu et Aaron, Nadab et Abiu, et lxx senes ex Israel, et adorabitis procul. Solusque Moyses ascendet ad dominum, et illi non appropinquabunt, nec populus ascendet cum eo. Venit ergo Moyses et narravit plebi omnia verba domini atque iudicia. Responditque omnis populus una voce: Omnia verba domini que locutus est faciemus. Scripsit autem Moyses universos sermones domini. Et mane consurgens edificavit altare ad radices montis, et xii titulos per xii tribus Israel. Misitque iuvenes de filiis Israel, et obtulerunt holocausta, immolaveruntque victimas pacificas domino vitulos xii. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, et misit in crateras: partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen federis, legit audiente populo. Qui dixerunt: Omnia que locutus est dominus faciemus, et erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum, et ait: Hic est sanguis federis, quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. Ascenderuntque Moyses et Aaron, Nadab et Abiu, et lxx de senioribus Israel: et viderunt deum Israel: et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini.

qui celum cum serenum est. Nec super eos qui
procul recesserant de filiis israel misit manum
suam. Videruntque deum. et comederunt ac
biberunt. Dixit autem dominus ad moysen. As-
cende ad me in montem et esto ibi. Daboque
tibi tabulas lapideas et legem ac manda
ta que scripsi ut doceas eos. Surrexerunt mo
yses et iosue minister eius. Ascendensque mo
yses in montem dei senioribus ait. Expecta
te hic donec revertamur ad vos. Habetis aa
ron et hur vobiscum. Si quid natum fuerit ques
tionis: referetis ad eos. Cumque ascendisset
moyses: operuit nubes montem. et habitavit
gloria domini super synai tegens illum nube
sex diebus. Septimo autem die vocavit eum
de medio caliginis. Erat autem species glorie
domini quasi ignis ardens super verticem montis in
conspectu filiorum israel. Ingressusque moy
ses medium nebule ascendit in montem.
Et fuit ibi xl diebus et xl noctibus. XXV

Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israel ut
tollant mihi primitias. Ab omni homine qui
offert ultroneus et accipietis eas. Hec sunt autem
que accipere debetis. Aurum et argentum et es.
iacinctum et purpuram coccumque bis tinctum
et byssum. Pilos caprarum et pelles arie
tum rubricatas. Pelles iacinctinas et ligna
sethim. Oleum ad luminaria concinnanda. A-
romata in unguentum et thimiama boni odo
ris. Lapides onichinos et gemmas ad or
nandum ephod ac rationale. Facientque mihi
sanctuarium et habitabo in medio eorum iuxta
omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam
tibi et omnium vasorum in cultum eius. Archam
(archa)
de lignis sethim compingite. cuius longitu
do habeat duos cubitos et semissem. Latitudo
cubitum et dimidium. Altitudo cubitum simi
liter ac semissem. Et deaurabis eam auro
mundissimo intus et foris. Faciesque su
pra coronam auream per circuitum et quatu
or circulos aureos quos pones per iiii an
gulos arche. Duo circuli sint in latere uno
et duo in altero. Facies quoque vectes de lig
nis sethim. et operies eos auro. Inducesque
per circulos qui sunt in arche lateribus ut por
tetur in eis. Qui semper erunt in circulis
nec umquam extrahentur ab eis. Ponesque in
archam testificationem quam dabo tibi. Facies et
propitiatorium de auro mundissimo. Duos
cubitos et dimidium tenebit longitudo
eius. semissem et cubitum latitudo. Du

os quoque cherubyn aureos et productiles fa
cies ex utraque parte oraculi. Cherub unus sit
in latere uno. et alter in altero. Utrumque latus propi
tiatorii tegant expandentes alas. et operien
tes oraculum. respiciantque se mutuo versis
vultibus in propitiatorium quo operienda est ar
cha domini in qua pones testimonium quod da
bo tibi. Inde precipiam et loquar ad te super
propitiatorium scilicet ac medio duorum
duorum cherubyn qui erunt super archam
testimonii: cuncta que mandabo per te fili
is israel. Facies et mensam de lignis sethim
habentem duos cubitos longitudinis. in
latitudine cubitum. et in altitudine cubitum
ac semissem. Et inaurabis eam auro
purissimo. Faciesque illi labium aureum
per circuitum. et ipsi labio coronam interrasi
lem altam quatuor digitis. et super illam alteram
coronam aureolam. Quatuor quoque circulos
aureos preparabis. et pones eos per quatuor an
gulos eiusdem mense per singulos pedes
sub corona. Erunt circuli aurei ut
mittantur vectes per eos et possit mensa
portari. Ipsosque vectes facies de lignis se
thim et circumdabis auro ad subvehen
dam mensam. Parabis et acetabula ac
fialas turibula et ciatos in quibus offe
renda sunt libamina ex auro purissimo
et pones super mensam panes propositionis
in conspectu meo semper. Facies et cande
(de candelabro)
labrum ductile de auro purissimo al'
mundissimo. hastile eius et calamos
scyphos et sperulas ac lilia ex ipso proceden
tia. Sex calami egredientur de lateribus: tres
ex uno latere et tres ex altero. Tres scyphi
quasi in nucis modum per calamos sin
gulos. sperule que simul et lilium. et tres si
militer scyphi ad instar nucis in calamo al
tero. sperule que simul et lilium. Hoc erit
opus sex calamorum qui producendi sunt de
astili. In ipso autem candelabro erunt quatuor
scyphi in nucis modum. sperule que per singulos
et lilia. Sperule sub duobus calamis per
tria loca. Qui simul sex fiunt procedentes
de hastili uno. Et sperule igitur et calami
ex ipso erunt universa ductilia de auro pu
rissimo. Facies et lucernas vii et pones
eas super candelabrum ut luceant ex ad
verso. Emunctoria quoque et ubi ea que
emuncta sunt extinguantur fient de auro
purissimo. Omne pondus candelabri
cum universis vasis suis habebit talentum

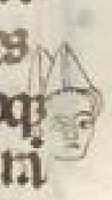
de tabernaculo

auri mundissimi. Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est. XXVI

Tabernaculum vero ita facies. Decem cortinas de bysso retorta et iacincto ac purpura coccoque bistincto variatas opere plumario facies. Longitudo cortine unius habebit xxviii cubitos. Latitudo quatuor cubitorum erit. Unius mensure fient universa tentoria. Quinque cortine sibi iungentur mutuo. Et alie quinque nexu simili coherebunt. Ansulas iacinctinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum ut possint invicem copulari. Quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte. ita insertas ut ansa contra ansam veniat et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt. ut unum tabernaculum fiat. Facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Longitudo sagi unius habebit xxx cubitos. et latitudo quatuor. Equa erit mensura sagorum omnium. E quibus quinque iunges seorsum. et sex sibi mutuo copulabis. ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices. Facies et l ansas in ora sagi unius. ut coniungi cum altero queat. et l ansas in ora sagi alterius. ut cum altero copuletur. Quinquaginta fibulas eneas quibus iungantur anse. ut unum ex omnibus operimentum fiat. Quod autem superfuerit in sagis que parantur tecto. id est unum sagum quod amplius est. ex medietate eius operies posteriora tabernaculi. Et cubitus ex una parte pendebit. et alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine. utrumque latus tabernaculi protegens. Facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis. et super hoc rursum aliud operimentum de iacinctinis pellibus. Facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis sethim. que singule denos cubitos in longitudine habeant. et in latitudine singulos ac semissem. In lateribus tabule due incastrature fiant. quibus tabula alteri tabule connectatur. Atque in hunc modum cuncte tabule parabuntur. Quarum xx erunt in latere meridiano quod vergit ad austrum. Quibus xl bases argenteas fundes ut bine bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur. In latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem xx tabule erunt. xl habentes bases argenteas. Bine bases singulis tabulis supponentur. Ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas. Et rursum alias duas que in angulis erigantur post tergum tabernaculi. Eruntque coniuncte a deorsum usque sursum. et omnes una compago retinebit. Duabus quoque tabulis que in angulis ponende sunt. similis iunctura servabitur. Et erunt simul tabule octo. bases earum argentee sedecim. duabus basibus per unam tabulam supputatis. Facies et vectes de lignis sethim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi. et quinque alios in altero. et eiusdem numeri ad occidentalem plagam. qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum. Ipsas quoque tabulas deaurabis. et fundes in eis anulos aureos per quos vectes tabulata contineant. quos operies laminis aureis. Et eriges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi in monte monstratum est. Facies et velum de iacincto et purpura coccoque bistincto et bysso retorta opere plumario et pulcra varietate contextum. quod appendes ante quatuor columpnas de lignis sethim que ipse quidem deaurate erunt. et habebunt capita aurea. sed bases argenteas. Inseretur autem velum per circulos. intra quod pones archam testimonii. et quo sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividentur. Pones et propitiatorium super archam testimonii in sancta sanctorum. mensamque extra velum. et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano. Mensa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium in introitu tabernaculi de iacincto et purpura coccoque bistincto et bysso retorta opere plumario. Et quinque columpnas deaurabis lignorum sethim ante quas ducetur tentorium. quarum erunt capita aurea et bases enee. XXVII

Facies et altare de lignis sethim. quod habebit v cubitos in longitudine et totidem in latitudine. id est quadrum. et tres cubitos in altitudine. Cornua autem per iiii angulos ex ipso erunt. et operies illud ere. Faciesque in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres. et forcipes atque fuscinulas. et ignium receptacula. Omnia vasa ex ere fabricabis. craticulamque in modum retis eneam. per cuius quatuor angulos erunt quatuor anuli enei. quos pones subter arulam altaris. Eritque craticula usque ad altaris medium. Facies et vectes altaris de lignis sethim duos. quos operies laminis eneis. et induces per circulos. Eruntque ex utroque latere altaris ad portandum. Non solidum sed inane et cavum intrinsecus facies illud. sicut tibi in monte monstratum est. Facies et atrium tabernaculi. in cuius plaga australi contra meridiem

erunt tentoria de bysso retorta. Centum cubi
tos unum latus tenebit in longitudine. et
columpnas .xx. cum basibus totidem eneis
que capita sunt celaturis suis habebunt
argentea. Similiter in latere aquilonis per
longum erunt tentoria centum cubitorum. co
lumpne .xx. et bases eneę eiusdem numeri
et capita earum cum celaturis suis argen
tea. In latitudinem vero atrii quod respicit
ad occidentem erunt tentoria per .l. cubitos
et columpne .x. basesque totidem. In ea quoque
atrii latitudine que respicit ad orientem
.l. cubiti erunt. in quibus .xv. cubitorum tento
ria lateri uno deputabuntur. columpneque
tres. et bases totidem. Et in latere altero erunt
tentoria cubitos obtinentia .xv. columpne
tres. et bases totidem. In introitu vero atrii
fiet tentorium cubitorum .xx. et iacincto et pur
pura. coccoque bistincto. et bysso retorta
opere plumarii. columpnas habebit .iiii. cum
basibus totidem. Omnes columpne atrii per
circuitum vestite erunt argenti laminis.
capitibus argenteis et basibus eneis. In lati
tudine occupabit atrium cubitos centum. In
latitudine .l. Altitudo .v. cubitorum erit. Fi
etque de bysso retorta. et habebit bases e
neas. Cuncta vasa tabernaculi in omnes
usus et cerimonias tam paxillos eius
quam atrii ex ere facies. Precipe filiis israel ut af
ferant tibi oleum de arboribus olivarum pu
rissimum piloque contusum ut ardeat lucer
na semper in tabernaculo testimonii. extra
velum quod oppansum est testimonio. Et col
locabunt eam aaron et filii eius ut usque ad
mane luceat coram domino. Perpetuus erit
cultus per successiones eorum coram filiis israel. XXVIII.

Applica quoque ad te
aaron fratrem tuum cum filiis
suis de medio filiorum israel ut sacerdotio
fungantur mihi. Aaron. nadab et abiu. elea
zar et ithamar. Faciesque vestem sanctam a
aron fratri tuo in gloriam et decorem. Et lo
queris cunctis sapientibus corde quos re
plevi spiritu prudentie ut faciant vestes
aaron in quibus sanctificatus ministret mihi.
Hec autem erunt vestimenta que facient.
Rationale et superhumerale. tunicam et li
neam strictam. cidarim et balteum. Facient
vestimenta sancta aaron fratri tuo et filiis eius ut
sacerdotio fungantur mihi. Accipientque aurum
et iacinctum et purpuram. coccumque bistinc
tum. et byssum. Facient autem superhume
rale de auro et iacincto ac purpura cocco
que bistincto. et bysso retorta opere polimi
to. Duas oras iunctas habebit in utroque la
tere summitatum. ut in unum redeant. Ipsa quoque
textura et cuncta operis varietas erit ex au
ro et iacincto ac purpura. coccoque bistinc
to et bysso retorta. Sumesque duos lapi
des onichinos. et sculpes in eis nomina fi
liorum israel. sex nomina in lapide uno. et sex
reliqua in altero. iuxta ordinem nativitatis
eorum. Opere sculptoris. et celatura gemmarii
sculpes eos nominibus filiorum israel. inclusos
auro atque circumdatos. et pones in utroque la
tere superhumeralis memoriale filiis israel.
Portabitque aaron nomina eorum coram domino
super utrumque humerum ob recordationem.
Facies et uncinos ex auro. et duas cate
nulas auri purissimi sibi invicem coherentes
quas inseres uncinis. Rationale quoque

iudicii facies opere polimito iuxta texturam
superhumeralis ex auro iacincto et pur
pura. coccoque bistincto. et bysso retorta.
Quadrangulum erit et duplex. mensuram
palmi habebit tam in longitudine quam in la
titudine. Ponesque in eo quattuor ordines
lapidum. In primo versu erit lapis sardius. et
topazius. et zmaragdus. In secundo car
bunculus. saphirus. et iaspis. In tertio lig
nus. achates. et amethistus. In quarto cri
solitus. onichinus. et berillus. Inclusi
auro erunt per ordines suos. Habebuntque no
mina filiorum israel .xii. nominibus celabuntur
singuli lapides nominibus singulorum per .xii.
tribus. Facies in rationali cathenas sibi
invicem coherentes ex auro purissimo. et duos
anulos aureos quos pones in utraque par
te rationalis summitate. cathenasque aureas
iunges anulis qui sunt in marginibus eius. et
ipsarum cathenarum extrema duobus copu
labis uncinis in utroque latere superhume
ralis. quod rationale respicit. Facies duos a
nulos aureos quos pones in summitatibus
rationalis et in oris que e regione sunt super
humeralis. et posteriora eius aspiciunt. Nec
non et alios duos anulos aureos qui po
nendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum
quod respicit contra faciem iuncture inferioris. ut
aptari possit cum superhumerali. et strin
gatur rationale cum anulis suis cum anulis
superhumeralis vitta iacinctina. ut ma
neat iunctura fabrefacta. et a se invicem ra
tionale et superhumerale nequeant separari. Por

Portabitque aaron nomina filiorum israel in rationa-
li iudicii super pectus suum quando ingredietur
sanctuarium: memoriale coram domino in eternum.
Pones autem in rationali iudicii doctrinam
et veritatem que erit in pectore aaron quando in-
gredietur coram domino. et gestabit iudicium
filiorum israel in pectore suo in conspectu
domini semper. Facies et tunicam superhumeralis
totam iacinctinam. in cuius medio super
erit capitium. et hora per gyrum eius textilis
sicut fieri solet in extremis vestium partibus: ne
facile rumpatur. Deorsum vero ad pedes eius-
dem tunice per circuitum quasi mala punica fa-
cies ex iacincto et purpura. et cocco bis
tincto. et bisso retorta. mixtis in medio
tintinabulis. ita ut tintinabulum sit aure-
um. et malum punicum. rursumque tintinabulum
aliud aureum et malum punicum. Et vesti-
etur ea aaron in officio ministerii ut audiatur
sonitus quando ingreditur et egreditur sanctu-
arium in conspectu domini: et non moriatur.
Facies et laminam de auro purissimo. in
qua sculpes opere celatoris sanctum domino. Liga-
bisque eam vitta iacinctina: et erit super
thiaram imminens fronti pontificis. Por-
tabitque aaron iniquitates eorum que obtu-
lerint et sanctificaverint filii israel in cunctis mu-
neribus et donariis suis. Erit autem lamina sem-
per in fronte eius: ut placatus ei sit dominus.
Stringesque tunicam bisso et thiaram bis-
sinam. Facies et balteum opere plumarii.
Porro filiis aaron tunicas lineas parabis
et balteos ac thiaras in gloriam et decorem.
Vestiesque hiis omnibus aaron fratrem tuum et fi-
lios eius cum eo. Et cunctorum consecrabis
manus. sanctificabisque illos ut sacerdotio mihi
fungantur. Facies et feminalia line-
a ut operiant carnem turpitudinis sue a re-
nibus usque ad femora: et utentur eis aaron
et filii eius quando ingredientur tabernaculum
testimonii. vel quando appropinquant ad alta-
re ut ministrent in sanctuario ne iniquita-
tis rei moriantur. Legitimum sempiternum erit
aaron et semini eius post eum.

XXIX

xxix Sed et hoc facies ut mihi in sacerdo-
tio consecrentur. Tolle vitulum de armen-
to. et arietes duos immaculatos. panesque
azimos. et crustulam absque fermento que con-
spersa sint oleo. Lagana quoque azima oleo
lita de simila triticea cuncta facies. et posi-
ta in canistro offeres. vitulum autem et du-
os arietes et aaron ac filios eius. applica-
bis ad hostium tabernaculi testimonii. Cum-
que laveris patrem cum filiis aqua. indues aa-
ron vestimentis suis. id est linea et tunica super-
humerali et rationali: quod constringes
baltheo. et pones thiaram in capite eius
et laminam sanctam super thiaram. Et oleum
unctionis fundes super caput eius. atque hoc
ritu consecrabitur. Filios quoque illius
applicabis. et indues tunicis lineis. cin-
gesque balteo aaron scilicet et liberos eius
et impones eis mitras. Eruntque sacerdo-
tes mei religione perpetua. Postquam ini-
tiaveris manus eorum: Applicabis et vi-
tulum coram tabernaculo testimonii. Im-
ponentque aaron et filii eius manus super
caput illius. et mactabis eum in conspectu
domini iuxta hostium tabernaculi testimonii.
Sumptumque sanguinem vituli pones super cor-
nua altaris digito tuo. reliquum autem sangui-
nem fundes iuxta basim eius. Sumes et a-
dipem totum qui operit intestina. et reticu-
lum iecoris ac duos renes. et adipem qui
super eos est et offeres incensum super altare.
Carnes vero vituli. et corium et fimum combu-
res foris extra castra: eo quod pro peccato sit.
Unum quoque arietem sumes. super cuius caput
ponent aaron et filii eius manus. Quem
cum mactaveris: tolles de sanguine eius
et fundes circa altare. Ipsum autem arietem
secabis in frusta. lotaque intestina eius
ac pedes. pones super concisas carnes. et super
caput illius: et offeres totum arietem in incen-
sum super altare. oblatio est domino odor sua-
vissimus victime dei. Tolles quoque arie-
tem alterum. super cuius caput aaron et fi-
lii eius ponent manus. Quem cum immola-
veris: sumes de sanguine ipsius et pones
super extremum dextre auricule aaron et filio-
rum eius. et super pollices manus eorum
et pedis dextri. Fundesque sanguinem su-
per altare per circuitum. Cumque tuleris de sanguine
qui est super altare. et de oleo unctionis. asper-
ges aaron et vestes eius. filios et vestimen-
ta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus:
tolles adipem de ariete et caudam. et arvi-
nam que operit vitalia. ac reticulum iecoris
ac duos renes. atque adipem qui super eos est.
Armumque dextrum. eo quod sit aries consecrationis
tortam panis unius crustulam conspersam oleo
laganum de canistro azimorum. quod positum
est in conspectu domini. Ponesque omnia super ma-
nus aaron et filiorum eius. et sanctificabis eos

eleuans coram dn̄o. ſuſcipieſq; uniuer
ſa de manib; eorum. et incendes ſup al
tare in holocauſtū odorem ſuauiſſim̄
in cōſpectu dn̄i. quia oblō eius ē. Su
meſ quoq; pectuſculū de ariete quo
initiatus ē aaron. Sanctificabiſq; illō
eleuatum coram dn̄o. et cedet in ꝑtem
tuam. Sanctificabiſq; et pectuſculū cō
ſecratum. et armum quē de ariete ſepa
raſti quo initiatus ē aaron et filii ei9.
cedentq; in ꝑtem aaron et filiorū ei9
iure ꝑpetuo a filiis iſrł. quia primitiā
ſūt et initia de uictimis eoꝝ pacificis
que offerūt dn̄o. Veſtem autem ſcām
qua utetur aaron habebunt filii eius ꝑ9
eum ut ungantur in ea. et cōſecrentur
manus eorū. Septem dieb; utetur illa
qui pōtifex ꝓ eo fuit cōſtitutus de fili
is eius. et qui ingredietur tabernaculū
teſtimonii ut miniſtret i ſanctuario. A
rietem aūt cōſecrationis tolles. et coques
carnes eius in loco ſcō. quib; ueſcetur
aaron et filii eius. Panes quoq; qui ſ
i caniſtro i ueſtibulo tabernaculi teſti
monii comedent. ut ſit placabile ſacri
ficium. et ſcīficentur offerentiū man9. Ali
enigena nō ueſcetur ex eis. q; ſcā ſ. Quod
ſi remanſerit de carnib; conſecratis ſiue
de panib; uſq; mane. combures reli
quias igni. Non comedentur quia ſcīfi
cata ſunt. Omnia que ꝑcepi t' facies ſr̄
aaron et filiis eius. Septem dieb; con
ſecrabis manus eorum. et uitulū pro
peccato. offeres ꝑ ſingulos dies ad expi
andū. Mundabiſq; altare cum imola
ũis expiatōis anima hoſtiam. et ũges
illud in ſanctificatione. Septem dieb;
expiabis altare et ſcīficabis. et erit ſan
ctorum. Omnis qui tetigerit illud ſcīfi
cabitur. Hoc ē qđ facies in altari. Agnos ag
niculos duos ꝑ ſingulos dies iugiť u
nū agnum mane. et alterū ueſꝑe. Deci
mā ꝑtem ſimile conſꝑſe oleo tonſo.
q' hūt menſuram quartā ꝑtem hin. et
uinū ad libandū eiuſdem menſure i ag
no uno. Alterū uō agnū offeres ad ueſ
ꝑam iuxta ritū matutine oblōnis. et
iuxta ea que diximus i odorē ſuauita
tis ſacrificiū dn̄o. oblōne ꝑpetua genera
tiones ueſtras. ad hoſtium tabernaculi
teſtimonii corā dn̄o. ubi cōſtituam
ut loquar ad te. Ibiq; ꝑcipiam filiis iſ
rahel. et ſcīficabitur altare in gloria me
a. et ſcīficabo tabernaculū teſtimonii cū
altari. et aaron cum filiis ei9 ut ſacerdo
tio fungantur m̄. Et habitabo in medio fi
liorū iſrł. eroq; eis deus. et ſcient q;
ego dn̄s deus eorum. qui eduxi eos
de t̄ra egypti ut manerem īt illos et eſſē
dn̄s deus eorum. XXX

Facies quoq; altare ad adolendū thimi
amata de lignis ſethim habens cubi
tum longitudinis et alterū latitudinis
i. quadrangulū. et duos cubitos altitu
dinis. Cornua ex ipō ꝓcedent. Veſtieſq;
illud auro puriſſimo. tā craticulā eius
q̃ parietes ꝑ circuitū et cornua. Facieſ
q; coronā aureolam ꝑ gyrū. et duos a
nulos aureos ſub corona ꝑ ſingula la
tera ut mittantur in ea uectes. et altare
portetur. Ipōſq; uectes facies de lignis
ſethim. et inaurabis. Poneſq; altare cō
tra uelum qđ an̄ archam pendet teſtimonii
coram ꝓpitiatorio. quo tegitur teſtimo
niū. ubi loquar t̄. Et adolebit incenſū
ſup eo aaron ſuaue fragrans mane. qn̄
cōponet lucernas incendet illud. et qn̄
collocat eas ad ueſperum. uret thimi
ama ſempiternū corā dn̄o in generatōes ueſtr̄.
Nō offeretis ſup eo thimiama cōpoſi
tionis alterius. nec oblatōnē et uictimā
nec libabitis libamina. Et deprecabitur
aaron ſup cornua eius ſemel ꝑ annū
i ſanguine quod oblatum ē ꝓ peccato. et
placabit i generationib; ueſtris. Scm̄ ſcōrū
erit dn̄o. Locutusq; ē dn̄s ad moyſen
dicens. Qn̄ tuleris ſummā filiorū iſrł iuxta
numerū. dabūt ſinguli ꝑtiū ꝓ aīabus
ſuis. et nō erit plaga in eis cū fuerint re
cenſiti. Hoc aūt dabit omnis qui trāſibit
ad nomen. dimidiū ſicli iuxta menſuram
templi. Siclus .xx. habet obolos. Media
pars ſicli offeretur dn̄o. Qui habetur in
numero a .xx. annis et ſupra dabit ꝑtiū.
Diues nō addet ad mediū ſicli. et pau
ꝑ nichil minuet. Suſceptāq; pecuniam
que collata ē a filiis iſrł. trades i uſus ta
bernaculi teſtimonii. ut ſit monimentū eorū
corā dn̄o. et ꝓpitietur aīab; eorū. Locut9
q; ē dn̄s ad moyſen dicens. Facies et la
brū eneum cum baſi ſua ad lauandū
poneſq; illud int' tabernaculū teſtimo
nii et altare. Et miſſa aqua lauabunt
i eo aaron et filii eius manus ſuas ac

pedes quando ingressuri sunt tabernaculum testimo
nii. et quando accessuri ad altare ut offerant in
eo thymiama domino. ne forte moriantur. legi
timum sempiternum erit ipsi et semini eius per
successiones. Locutusque est dominus ad moy
sen dicens. Sume tibi aromata prime
mirre electe quingentos siclos. et cynna
momi medium id est ducentos quinquagin
ta siclos. Calami similiter ducentos l. Cassi
eque quingentos siclos in pondere sanctuarii. O
leum de oliuetis mensuram hin. Faciesque
unctionis oleum sanctum. unguentum compositum
opere unguentarii. Et unges ex eo taberna
culum testimonii. et archam testamenti. Men
samque cum uasis suis. Candelabrum et uten
silia eius. altaria thymiamatis et holo
causti. et uniuersam supellectilem que ad cul
tum eorum pertinet. sanctificabisque omnia. et erunt
sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabitur.
Aaron et filios eius unges. sanctificabis
que eos. ut sacerdotio fungantur michi. Filiis
quoque israel dices. Hoc oleum unctionis sanctum
erit michi in generationes uestras. Caro hominis non
ungetur ex eo et iuxta compositionem eius non
facietis aliud. quia sanctificatum est et sanctum erit
uobis. Homo quicumque tale composuerit et dederit
ex eo alieno. exterminabitur de populo suo.
Dixitque dominus ad moysen. Sume tibi aromata
ta stacten et onicha. galbanum boni odo
ris. et thus lucidissimum. equalis ponderis
erunt omnia. Faciesque et thymiama com
positum opere unguentarii mixtum diligenter et
purum et sanctificatione dignissimum. Cumque
in tenuissimum puluerem uniuersa contuderis
pones ex eo coram testimonio tabernaculi
in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit uobis
thymiama. Talem compositionem non facie
tis in usus uestros: quia sanctum est domino. Homo quicum
que fecerit simile. ut odore illius perfruatur.
peribit de populis suis. XXXI

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Ecce uocaui ex nomine beselehel fili
um uri. filii hur de tribu iuda. et impleui e
um spiritu dei sapientia et intelligentia
in omni opere et scientia ad excogitandum fabre quic
quid fieri potest ex auro et argento. et ere in
marmore et gemmis. et diuersitate lig
norum. Dedique ei socium ooliab filium a
chisamech de tribu dan. et in corde omnis
eruditi posui sapientiam ut faciant cuncta
que precepi tibi. tabernaculum federis. et archam
testimonii et propitiatorium quod super eam est.
et cuncta uasa tabernaculi. Mensamque et ua
sa eius. candelabrum purissimum cum ua
sis suis. Et altare thymiamatis. et holoca
usti. et omnia uasa eorum. labrum cum basi su
a. uestes sanctas in ministerio aaron sacer
doti et filiis eius. ut fungantur officio
suo in sacris. Oleum unctionis et thymia
ma aromatum in sanctuario. Omnia que pre
cepi tibi facient. Et locutus est dominus ad
moysen dicens. Loquere filiis israel et di
ces ad eos. Videte ut sabbatum meum custo
diatis. quia signum est inter me et uos in genera
tionibus uestris: ut sciatis quia ego dominus qui
sanctifico uos. Custodite sabbatum meum. sanc
tum est enim uobis. Qui polluerit illud morte
morietur. Qui fecerit in eo opus. peribit
anima illius de medio populi sui. Sex diebus
facietis opus. In die septimo sabbatum est
requies sancta domino. Omnis qui fecerit opus
in hac die morietur. Custodiant filii
israel sabbatum. et celebrent illud in genera
tionibus suis. Pactum est sempiternum inter
me et filios israel. signumque perpetuum. Sex enim
diebus dominus fecit celum et terram. et in sep
timo ab opere cessauit. Deditque dominus
moysi completis huiuscemodi sermonibus in monte
synai duas tabulas testimonii lapi
deas scriptas digito dei. XXXII

Videns autem populus quod moram faceret descen
dendi de monte moyses. congrega
tus aduersus aaron ait. Surge fac nobis
deos qui nos precedant. Moysi enim huic
uiro qui nos eduxit de terra egypti. ig
noramus quid acciderit ei. Dixitque ad eos
aaron. Tollite inaures de uxorum uestrarum
filiorumque et filiarum uestrarum auribus. et af
ferte ad me. Fecit populus que iusserat. aure
as inaures deferens ad aaron. Quas cum
accepisset: ille formauit opere fusorio. Et
fecit ex eis uitulum conflatilem. Dixe
runtque. Hii sunt dei tui israel qui te eduxerunt
de terra egypti. Quod cum uidisset aaron edifi
cauit altare coram eo. et per preconis uoce
clamauit dicens. Cras sollempnitas
domini est. Surgentesque mane obtulerunt
holocausta. et hostias pacificas. Et se
dit populus comedere ac bibere. et surrexerunt
ludere. Locutus est dominus ad moysen dicens.
Vade et descende. peccauit populus tuus quem
eduxisti de terra egypti. Recesserunt cito
de uia quam ostendisti eis. Fecerunt que
sibi uitulum conflatilem et adorauerunt atque

atq; imolantes ei hostias dixerunt. Isti
s͡ dii tui isrl' qui te eduxerunt de t͞ra egyp
ti. Rursum q; ait dn̄s ad moysen. Cerno
q' p̄pl's iste dure ceruicis sit. Dimitte me.
ut irascatur furor meus ɔ͡ eos et deleã
eos. Faciam q; te in gentem magnam.
Moyses autem orabat dn̄m deum suũ
dicens. Cur dn̄e irascitur furor tuus ɔt͞
p̄p̄lm tuũ quē eduxisti de t͞ra egypti i for
titudine magna. et i manu robusta? Ne
q̄so dicãt egyptii. Callide eduxit eos ut
interficeret in montib;. et deleret eos de t͞ra.
Quiescat ira tua et esto placabilis sup
nequiciã p̄p̄li tui. Recordare abraham. y
saac et isrl' seruorum tuorum quib; iu
rasti p̄ temet ip̄m dicens. Multiplicabo
semẽ uestrũ sicut stellas celi. et uni
ũsã t͞ram hanc de qua locutus sũ. dabo
dabo semini uestro. et possidebitis eam sẽp.
Placatus q; ē dn̄s ne faceret malum qd'
locutus fuerat aduersus p̄p̄lm suum. Et
reuersus est moyses de monte portãs du
as tabulas testimonii manu dī scriptas
utraq; p̄te. et f͞cas ope dn̄i. Scriptura q̄q;
dei erat sculpta in tabulis. Audiens aũt
iosue tumultũ p̄p̄li uociferantis. dixit ad
moysen. Vlulatus pugne auditur i cas
tris. Qui respondit. Non ē clamor adhortã
tiũ ad pugnã. neq; uociferatio ɔpellẽciũ
ad fugam: s͡ uocem cantantiũ ego audi
o. Cumq; appropinquasset ad castra: uidit ui
tulũ et choros. Iratusq; ualde. proiecit de ma
nu tabulas: et confregit eas ad radices
mõtis. Arripiens q; uitulum quē fecerãt
combussit et contriuit usq; ad puluerem. Quē
sparsit in aqua. et dedit ex eo potum fili
is isrl'. Dixitq; ad aaron. Quid tibi fecit
hic p̄p̄ls ut induceres sup eum peccatum
maximũ. Cui ille respondit. Ne indignetur
dn̄s meus. Tu enim nosti p̄p̄lm istũ. qd'
pronus sit ad malum. Dixerunt m̄. Fac nob
deos qui precedant nos. Huic enim moy
si qui eduxit nos de t͞ra egypti. nescimus
quid acciderit. Quib; ego dixi. Quis uestrũ
h͡z aurũ. Tulerunt. et dederunt m̄. et proieci
illud i ignẽ. Egressus q; ē hic uitulus. Vidẽs
ergo moyses p̄p̄lm qd' esset nudatus: spo
liauerat eũ aaron p̄p̄ ignominiã sordis
et int' hostes nudum ɔstituerat. et stans in
porta castrorum ait. Si quis ē dn̄i iungat'
m̄. Congregati q; s͡ ad eum oēs filii leui. Quib'
ait. H' dixit dn̄s deus isrl'. Ponat uir gla

dium sup femur suũ. Ite et redite d' por
ta usq; ad portam p̄ mediũ castrorũ et oc
cidat unusquisq; fr͞em suum et amicũ
et proximũ. Fecerunt q; filii leui iux͞ s͞monē
moysi. Ceciderunt q; in die illo: q͞si tria mi
lia hominũ. Et ait moyses. Consecrastis
manus uestras hodie dn̄o unusquisq; i fi
lio et fr͞e suo: ut detur uob' benedictio. Fc͞a
aũt die altera: locutus est moyses ad po
pulũ. Peccastis peccatum maximũ. Ascẽ
dam ad dn̄m: si quo eum quiuero dep̄
cari p̄ scelere uestro. Reuersus q; ad dn̄m. ait. Ob
secro dn̄e. peccauit p̄p̄ls iste peccatũ m
agnũ. Fecerunt q; s͡ deos aureos: aut di
mitte eis hanc noxam. aut si nō facis
dele me de libro tuo: quē scripsisti. Cui
respondit dn̄s. Qui peccauerit: delebo eũ de
libro meo. Tu aũt uade. et educ p̄p̄lm is
tũ quo locutus sũ tibi. Angl's meus p̄
cedet te. Ego aũt in die ultionis uisi
tabo et h' peccatũ eorum. Percussit ergo dn̄s
p̄p̄lm p̄ reatu uituli quem fecerat aaron.

Locutus q; est dn̄s. XXXIII xxxiii
ad moysen. Vade et ascende de loco
isto. tu et p̄p̄ls tuus quem eduxisti de t͞
ra egypti in t͞ram quam iuraui abrahã
ysaac et iacob dicens. Semini tuo dabo
eam. et mittã precursorem tui angl'm. ut
eiciã chananeũ et amorreũ. et etheũ et
phereseũ. et eueũ. et iebuseũ. et intres i
t͞ram fluentē lacte et melle. Non enĩ as
cendam tecum. quia p̄p̄ls dure ceruicis est
ne forte disperdam te in uia. Audiens q̄q; p̄p̄ls
s͞monē hūc pessimũ: luxit. et nullus ex
more indutus ē cultu suo. Dixitq; dn̄s ad
moysen. Loquere filiis isrl'. P̄p̄ls dure ceruici
as ē. Semel ascendã in medio tui. et dele
bo te. Iã nūc depone ornatũ tuũ: ut sciã
quid faciam tibi. Deposuerũt ergo filii i
srahel ornatũ suũ: a monte oreb. Mo
yses quoq; tollens tabnaculũ: tetendit
ext͞ castra procul. Vocauit q; nomē eius taber
naculũ federis. Et omnis p̄p̄ls qui habebat
aliquam questionē. egrediebatur ad ta
bnaculũ federis extra castra. Cumq; egrederet'
moyses ad tabnaculũ: surgebat uniuersa
plebs. et stabat unusquisq; in hostio pa
pilionis sui. Aspiciebat q; tergum moysi
donec ingrederetur tentoriũ. Ingresso aũt
illo tabnaculum federis: descendebat co
lumpna nubis et stabat ad hostiũ. loq
batur q; cũ moyse cernentib; uniuersis q' colũp

na nubis staret ad hostium tabernaculi. sta
bantque ipsi et adorabant per fores tabernacu
lorum suorum. Loquebatur autem dominus ad moysen
facie ad faciem, sicut loqui solet homo ad a
micum suum. Cumque ille reverteretur in castra mi
nister eius iosue filius nun puer non recede
bat de tabernaculo. Dixit autem moyses ad
dominum. Precipis ut educam populum istum et non in
dicas mihi quem missurus es mecum, presertim
cum dixeris: novi te ex nomine et invenis
ti gratiam coram me. Si ergo inveni gratiam
in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam, ut
sciam te et inveniam gratiam ante oculos tuos.
Respice populum tuum gentem hanc. Dixitque dominus
Facies mea precedet te et requiem dabo tibi. Et
ait moyses. Si non tu ipse precedas, ne educas
nos de loco isto. In quo enim scire poterimus
ego et populus tuus invenisse gratiam in conspec
tu tuo nisi ambulaveris nobiscum, ut glo
rificemur ab omnibus populis qui habitant su
per terram. Dixit autem dominus ad moysen. Et
verbum istud quod locutus es faciam. Invenis
ti enim gratiam coram me et te ipsum novi
ex nomine. Qui ait. Ostende mihi gloriam tuam.
Respondit. Ego ostendam omne bonum tibi. et voc
abo in nomine domini coram te, et misereor cui
voluero, et clemens ero in quem mihi placu
erit. Rursumque ait. Non poteris videre faciem
meam. Non enim videbit me homo et vi
vet. Et iterum. Ecce inquit locus est apud me,
et stabis supra petram. Cumque transibit glo
ria mea, ponam te in foramine petre et
protegam dextera mea donec transeam. tol
lamque manum meam et videbis posteriora
mea. Faciem autem meam videre non poteris.

XXXIIII

AC deinceps precide
ait tibi duas tabulas lapideas instar
priorum, et scribam super eas verba que habu
erunt tabule quas fregisti. Esto paratus ma
ne ut ascendas statim in montem synay,
stabisque mecum super verticem montis.
Nullus ascendat tecum, nec videatur
quispiam per totum montem. Boves quoque et
oves non pascantur e contra. Excidit ergo
duas tabulas lapideas quales antea fu
erant, et de nocte consurgens ascendit in
montem synay sicut ei preceperat dominus portans
secum tabulas. Cumque descendisset dominus per nu
bem, stetit moyses cum eo invocans no
men domini. Quo transeunte coram eo ait. Do
minator domine deus misericors et cle
mens, patiens et multe miserationis ac

verax. Qui custodis misericordiam in mi
lia, qui aufers iniquitatem et scelera atque
peccata, nullusque apud te per se innocens
est. Qui reddis iniquitatem patrum in filiis
ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem. Festi
nusque moyses curvatus est pronus in terram
et adorans ait. Si inveni gratiam in conspec
tu tuo domine, obsecro ut gradiaris nobiscum.
Populus enim dure cervicis est, et auferas
iniquitates nostras atque peccata, nosque
possideas. Respondit dominus. Ego inibo pactum
videntibus singulis cunctis signa faciam
que numquam sunt visa super terram, nec in ullis
gentibus, ut cernat populus iste in cuius es me
dio opus domini terribile quod facturus sum.
Observa cuncta que hodie mandavi tibi. E
go ipse eiciam ante faciem tuam amorreum
et chananeum et ethteum, ferezeum quoque
et eveum et iebuseum. Cave ne umquam cum
habitatoribus terre illius iungas amicitias
que tibi sint in ruinam, sed aras eorum destrue, con
fringe eorum statuas, lucosque succide.
Noli adorare deum alienum. Dominus zelo
tes nomen eius. Deus est emulator. Ne
ineas pactum cum hominibus illarum regionum,
ne cum fornicati fuerint cum diis suis, et ad
oraverint simulacra eorum, vocet te quis
piam et comedas de immolatis. Nec
uxores de filiabus eorum accipies filiis tu
is, ne postquam ipse fuerint fornicate, forni
cari faciant et filios tuos in deos suos. De
os conflatiles non facies tibi. Sollempnita
tem azimorum custodies. Septem diebus
vesceris azimis, sicut precepi tibi in tempore
mensis novorum. Mense enim verni temporis
egressus es de egypto. Omne quod aperit
vulvam generis masculini meum erit. De cunc
tis animantibus tam de bobus quam de ovibus
meum erit. Primogenitum asini redimes
ove. Sin autem nec pretium pro eo dederis, occide
tur. Primogenitum filiorum tuorum redimes,
nec apparebis in conspectu meo vacuus.
Sex diebus operaberis, die septimo cessa
bis arare et metere. Sollempnitatem ebdom
adarum facies tibi in primitiis frugum mes
sis tue tritice, et sollempnitatem quando re
deunte anni tempore cuncta conduntur. Tribus
temporibus apparebit omne masculinum
tuum in conspectu omnipotentis domini dei tui
israel. Cum enim tulero gentes a facie tua
et dilatavero terminos tuos, nullus insi
diabitur terre tue ascendente te et apparente

in conspectu domini dei tui ter in anno. Non immo
labis super fermento sanguinem hostie mee.
neque residebit mane de victimis sollem-
nitatis phase. Primicias frugum terre
tue offeres in domo domini dei tui. Non coques
hedum in lacte matris sue. Dixitque dominus
ad moysen. Scribe tibi verba hec quibus et te-
cum et cum israel pepigi fedus. Fuit ergo
ibi cum domino moyses xl. dies et xl. noc-
tes. panem non comedit et aquam non
bibit. Et scripsit in tabulis verba federis
decem. Cumque descenderet moyses de mon-
te synai. tenebat duas tabulas testimo-
nii: et ignorabat quod cornuta esset facies sua
a consortio sermonis dei. Videntes autem
aaron et filii eius cornutam moysi faciem
timuerunt prope accedere. Vocatique ab eo reversi sunt
tam aaron quam principes synagoge. Et postquam
locutus est venerunt ad eum etiam omnes
filii israel. Quibus precepit cuncta que audi-
erat a domino in monte synai. Impletisque
sermonibus. posuit velamen super faciem su-
am. Qui ingressus ad dominum et loquens
cum eo. auferebat donec exiret. Et tunc loque-
batur ad filios israel omnia que sibi fue-
rant imperata. Qui videbant faciem egre-
dientis moysi esse cornutam. sed operiebat
rursus ille faciem suam si quando loquebatur.

XXXV

Igitur congregata omni ad eos.
turba filiorum israel dixit ad eos. Hec sunt
que iussit dominus fieri. Sex diebus facietis opus
septimus dies erit vobis sanctus: sabbatum
et requies domini. Qui fecerit opus in eo oc-
cidetur. Non succendatis ignem in omnibus
habitaculis vestris per diem sabbati. Et ait mo-
yses ad omnem catervam filiorum israel.
Iste est sermo quem precepit dominus dicens.
Separate apud vos primicias domino. Omnis
voluntarius et prono animo offerat eas
domino. Aurum et argentum et es iacinctum
et purpuram coccumque bis tinctum et byssum
pilos caprarum et pelles arietum rubri-
catas et iacinctinas. ligna sethym et
olium ad luminaria concinnanda et ut
conficiatur unguentum et thymiama
suavissimum. Lapides onichinos et gem-
mas ad ornandum superhumerale et ra-
tionale. Quisquis vestrum est sapiens ve-
niat et faciat quod dominus imperavit. Ta-
bernaculum scilicet et tectum eius atque oper-
imentum. Anulos et tabulata cum vecti-
bus. paxillos et vectes bases. Archam et
vectes propiciatorium et velum quod ante illud
appenditur. Mensam cum vectibus et vasis
et propositionis panibus. Candelabrum ad lu-
minaria sustentanda. Vasa illius et lu-
cernas et oleum ad nutrimenta ignium.
Altare thymiamatis et vectes. Oleum
unctionis et thymiama ex aromatibus
tentorium ad hostium tabernaculi. Altare
holocausti et craticulam eius eneam cum vec-
tibus et vasis suis. Labrum et basem eius
Cortinas atrii cum columpnis et basibus.
Tentorium in foribus vestibuli. Paxillos ta-
bernaculi et atrii cum funiculis suis. Ves-
timenta quorum usus est in ministerio sanctu-
arii. vestes aaron pontificis ac filiorum eius
ut sacerdotio fungantur mihi. Egressaque omnis
multitudo filiorum israel de conspectu mo-
ysi: obtulit mente promptissima atque de-
vota primicias domino ad faciendum opus
tabernaculi testimonii. Quicquid ad cul-
tum et ad vestes sanctas necessarium erat
viri cum mulieribus prebuerunt. Armillas et
inaures. anulos et dextralia. Omne vas
aureum in donaria domini separatum est. Siquis
habuit iacinctum. purpuram. coccumque bis
tinctum. byssum. et pilos caprarum. et pel-
les arietum rubricatas. et iacinctinas
argenti et auri et eris metalla: obtule-
runt domino. Lignaque sethim in varios us-
sus. et mulieres docte dederunt que neverant
iacinctum purpuram et vermiculum ac byssum
et pilos caprarum tribuentes.
Principes non optulerunt lapides onichi-
nos et gemmas ad superhumerale et rationale
Aromataque et oleum ad luminaria con-
cinnanda et ad preparandum unguentum
ac thymiama odoris suavissimum conponen-
dum. Omnis vir et mulier mente devo-
ta obtulerunt donaria. ut fierent opera
que iusserat dominus per manum moysi. Cuncti
filii israel voluntaria domino dedicaverunt. Dixitque
moyses ad filios israel. Ecce vocavit dominus
ex nomine beseleel filium huri filii
hur de tribu iuda. Implevitque eum spiritu
sapientie et intelligentie et scientie et omni
doctrina. ad excogitandum et faciendum opus
in auro et argento et ere. sculpendisque
lapidibus. et opere carpentario. Quicquid
fabre adinveniri potest. dedit in corde eius.
Ooliab quoque filium achisamech de tribu
dan. Ambos erudivit sapientia ut faciant
opera abietarii polimitarii ac plumarii

de iacincto ac purpura, coccoque bistincto
et bysso et texerant omnia ac noua quoque re
periant.
XXXVI

Fecit ergo beseleel et ooliab et omnis
uir sapiens quibus dedit dominus sapientiam
et intellectum ut scirent fabre operari que
in usu sanctuarii necessaria sunt et que precepit dominus.
Cumque uocasset eos moyses: et omnem
eruditum uirum cui dederat dominus sapientiam et
qui sponte sua obtulerant se ad faciendum
opus, tradidit eis uniuersa donaria filiorum
israel. Qui cum instarent operi, cotidie mane
uota populus offerebat. Unde artifices uenire con
pulsi sunt, dixerunt moysi: Plus offert
populus quam necessarium est. Iussit ergo moyses pre
conis uoce cantari: Nec uir nec mulier
quicquam ultra offerat in opere sanctuarii. Sic
que cessatum est a muneribus offerendis, eo quod
oblata sufficerent et superhabundarent. Fecerunt
que omnes corde sapientes ad explendum
opus tabernaculi cortinas .x. de bysso re
torta et iacincto et purpura, coccoque bis
tincto, opere uario et arte polimita. Quarum
una habebat in longitudine .xxviii. cubitos
et in latitudine .iiii. una mensura erat omnium
cortinarum. Coniunxitque cortinas quinque
alteram alteri, et alias .v. sibi inuicem copulauit.
Fecit et ansas iacinctinas in ora cortine u
nius utroque latere, et in ora cortine alterius si
militer, ut contra se inuicem uenirent anse et mu
tuo iungerentur. Unde et .l. fudit circulos au
reos qui morderent cortinarum ansas et fie
ret unum tabernaculum. Fecit et saga .xi. de pi
lis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi.
Unum sagum in longitudine cubitos habebat .xxx.
Et in latitudine cubitos .iiii. Unius mensure
erant omnia saga. Quorum .v. iunxit seorsum et .vi.
alia separatim. Fecitque ansas .l. in ora sagi
unius, et .l. in ora sagi alterius ut sibi inuicem
iungerentur. Et fibulas eneas .l. quibus nec
teretur tectum, et unum pallium ex omnibus
sagis fieret. Fecit et opertorium taber
naculi de pellibus arietum rubricatis. Aliud
que desuper uelamen de pellibus iacinctinis. Fe
cit et tabulas tabernaculi de lignis sethim
stantes. Decem cubitorum erat longitudo
tabule unius, et unum ac semis cubitum
latitudo retinebat. Bine incastrature e
rant per singulas tabulas ut altera alteri
iungeretur. Sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi.
E quibus .xx. ad plagam meridianam erant contra
austrum cum quadraginta basibus argenteis,

due bases sub una tabula ponebantur ex
utraque parte angulorum ubi incastrature late
rum in angulis terminantur. Ad plagam quoque
tabernaculi que respicit ad aquilonem fecit
.xx. tabulas cum .xl. argenteis basibus,
duas bases per singulas tabulas. Contra
occidentem uero, id est ad eam partem taberna
culi que mare respicit, fecit sex tabulas
et duas alias per singulos angulos taber
naculi retro, que iuncte erant a deorsum
usque sursum et in unam compaginem pariter ferebantur.
Ita fecit cum ex utraque parte per angulos
ut octo essent simul tabule et haberent
bases argenteas sedecim, binas scilicet
bases sub singulis tabulis. Fecit et uec
tes de lignis sethim quinque ad continen
das tabulas unius lateris tabernaculi
et quinque alios uectes ad alterius lateris tab
ulas coaptandas. Et extra eos .v. alios uectes
ad occidentalem plagam tabernaculi contra
mare. Fecit quoque uectem alium qui per
medias tabulas ab angulo usque ad an
gulum perueniret. Ipsa autem tabulata de
aurauit, et fecit circulos aureos eorum:
fusit basibus eorum argenteis, per quos uectes
induci possent. Quos et ipsos aureis la
minis operuit. Fecit et uelum de iacincto
et purpura et uermiculo ac bysso retorta
opere plumario uarium atque distinctum, et
quatuor columpnas de lignis sethim quas
cum capitibus deaurauit, fusis basibus ea
rum argenteis. Fecit et tentorium in introi
tu tabernaculi ex iacincto et purpura uer
miculo byssoque retorta opere plumario, et
columpnas .v. cum capitibus suis quas o
peruit auro, basesque earum fudit eneas.

Fecit autem beseleel
XXXVII

et archam de lignis sethim habentem du
os semicubitos in longitudine, et cubi
tum ac semissem in latitudine. Altitu
do quoque unius cubiti fuit et dimidii.
Uestiuitque eam auro purissimo intus et
foris. Et fecit illi coronam auream per gyrum
conflans quatuor anulos aureos per quatuor
angulos eius. Duos anulos in latere uno et
duos in altero. Uectes quoque fecit de lignis
sethim quos uestiuit auro, et quos mi
sit in anulos qui erant in lateribus arche ad por
tandum eam. Fecit et propiciatorium, id est oraculum
de auro mundissimo duorum cubitorum
et dimidio in longitudine, et cubiti ac
semis in latitudine. Duos etiam cherubim

ex auro ductili. quos posuit ex utraque
parte propitiatorii: cherub unum in summitate u-
nius partis. et cherub alterum in summitate par-
tis alterius. duos cherubim in singulis summita-
tibus propitiatorii extendentes alas. et tegen-
tes propitiatorium: seque mutuo et illud respi-
cientes. Fecit et mensam de lignis se-
thim in longitudine duorum cubitorum. et
in latitudine unius cubiti. que habebat in al-
titudine cubitum ac semissem. circumdeditque
eam auro mundissimo. et fecit illi labi-
um aureum per girum. ipsique labio coronam
auream interrasilem .iiii. digitorum. et super
eandem alteram coronam auream. Fudit et qua-
tuor circulos aureos. quos posuit in quattuor
angulos per singulos pedes mense contra coronam.
Misitque in eos vectes ut possit mensa por-
tari. Ipsos quoque vectes fecit de lignis se-
thim. et circumdedit eos auro. Et vasa ad
diversos usus mense acetabula fialas et cia-
tos et thuribula ex auro puro: in quibus
offerenda sunt libamina. Fecit et candelabrum
ductile de auro mundissimo. de cuius vec-
te calami. sciphi. sperule ac lilia pro-
cedebant sex in utroque latere. Tres calami ex
parte una. et tres ex altera. tres sciphi in nu-
cis modum per calamos singulos. sperule-
que simul et lilia et tres sciphi instar
nucis in calamo altero. sperulaeque simul et
lilia. Equum erat opus sex calamorum qui
procedebant de stipite candelabri. In ipso au-
tem vecte erant quattuor sciphi in nucis modum
sperulaeque per singulos et lilia. et sperule
sub duobus calamis per loca tria. qui
simul fiunt sex calami procedentes de vec-
te uno. Et sperule igitur et calami ex ip-
so erant: universa ductilia ex auro pu-
rissimo. Fecit et lucernas .vii. cum emunctoriis
suis. et vasa ubi ea que emuncta sunt extinguantur
de auro mundissimo. Talentum auri appen-
debat candelabrum cum omnibus vasis suis.
Fecit et altare thimiamatis de lignis
sethim. habens per quadrum singulos cubi-
tos. et in altitudine duos. e cuius angulis
procedebant cornua. Vestivitque illud auro
purissimo. cum craticula ac parietibus et
cornibus. Fecit ei coronam aureolam per girum.
et duos anulos aureos sub corona per sin-
gula latera ut mittantur in eos vectes. et
possit altare portari. Ipsos autem vectes fecit
de lignis sethim. et operuit laminis au-
reis. Composuit et oleum ad sanctificationis

que

unguentum: et thimiamata de aromatibus
mundissimis: opere pigmentarii. XXXVIII xxxviii
Fecit et altare holocausti de lignis
sethim quinque cubitorum per quadrum. et tri-
um in altitudine. cuius cornua de angulis proce-
debant. operuitque illud eneis laminis. et in us-
us eius paravit ex ere vasa diversa. lebetes. for-
cipes. fuscinulas. uncinos. et ignium re-
ceptacula. Craticulamque eius in modum retis
fecit eneam: et subter eam in altaris medio
arulam fusis quattuor anulis per totidem
receptaculi summitates ad immittendos vec-
tes ad portandum. Quos et ipsos fecit de
lignis sethim. et operuit laminis eneis.
Induxitque in circulos qui in altaris lateribus
imminebant. Ipsum autem altare non erat so-
lidum sed cavum ex tabulatis. et intus vacu-
um. Fecit et labrum eneum cum basi sua de spe-
culis mulierum que excubabant in hostio tab-
ernaculi. Et atrium. in cuius australi plaga
erant tentoria de bysso retorta: cubitorum
centum. Columpne enee .xx. cum basibus suis. Ca-
pita columpnarum. et tota operis celatura ar-
gentea. Eque ad septentrionalem plagam tento-
ria columpne basesque et capita columpnarum
eiusdem mensure et operis ac metalli erant.
In ea vero plaga que ad occidentem respicit fu-
erunt tentoria cubitorum .l. columpne .x. cum ba-
sibus suis enee et capita columpnarum et to-
ta operis celatura argentea. Porro contra orien-
tem .l. cubitorum paravit tentoria. e quibus
xv. cubitos columpnarum trium cum basibus
suis unum tenebat latus. et in parte altera
quia utrumque introitum tabernaculi faciat. Quindecim
eque cubitorum erant tentoria. Columpne tres
et bases totidem. Cuncta atrii tentoria bys-
sus retorta texuerat. Bases columpnarum
fuere enee. capita autem earum cum cunctis
celaturis suis argentea. Sed et ipsas colu-
mpnas atrii vestivit argento. Et in introitu
eius opere plumario. Fecit tentorium ex ia-
cincto purpura vermiculo ac bysso retor-
ta. quod habebat .xx. cubitos in longitudine. al-
titudo vero .v. cubitorum erat. iuxta mensuram
quam cuncta atrii habebant tentoria. Columpne
autem in ingressu fuerunt quattuor cum basibus eneis.
capitaque earum et celature argentee. Pa-
xillos quoque tabernaculi et atrii per gi- i. parvus palus
rum fecit eneos. Hec sunt instrumenta ta-
bernaculi testimonii. que numerata sunt
iuxta preceptum Moysi in ceremoniis levita-
rum per manum Ythamar filii Aaron sacerdotis

quae Beseleel filius Uri filii Hur de tribu
Iuda Domino per Mosen iubente compleverat
iuncto sibi socio Ooliab filio Achisamech de tri
bu Dan. Qui et ipse artifex lignorum egregi
us fuit et polymitarius atque plumarius
ex hyacintho purpura vermiculo et bysso.
Omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii et
quod oblatum est in donariis viginti novem talento
rum fuit et septingentorum triginta siclorum ad mensuram
sanctuarii. Oblatum est autem ab his qui transierunt
ad numerum a viginti annis et supra de sescen
tis tribus milibus et quingentis quinquaginta armatorum.
Fuerunt praeterea centum talenta argenti e qui
bus conflatae sunt bases sanctuarii et introitus
ubi velum pendet. Centum bases factae sunt
de talentis centum singulis talentis per bases
singulas supputatis. De mille autem septin
gentis et septuaginta quinque fecit capita columnarum quas
et ipsas vestivit argento. Aeris quoque oblata
sunt talenta septuaginta duo milia et quadringen
ti supra sicli. Ex quibus fusae sunt bases in in
troitu tabernaculi testimonii et altare ae
neum cum craticula sua omniaque vasa quae ad usum
eius pertinent et bases atrii tam in circuitu eius et
paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum.

quam ingressu

XXXIX

De hyacintho vero et purpura vermiculo
ac bysso fecit vestes quibus indueretur
Aaron quando ministrabat in sanctis sicut praecepit
Dominus Mosi. Fecit igitur superhumerale de
auro hyacintho et purpura coccoque bis tinc
to et bysso retorta opere polymitario inci
ditque bratteas aureas et extenuavit in fi
la ut possint torqueri cum priorum colorum sub
tegmine. Duasque oras sibi invicem copulatas
in utroque latere summitatum et balteum ex isdem
coloribus sicut praeceperat Dominus Mosi. Paravit
et duos lapides onychinos astrictos et in
clusos auro et sculptos arte gemmaria
nominibus filiorum Israel. Sex nomina in lapide
uno et sex in altero iuxta ordinem nativi
tatis eorum. Posuitque eos in lateribus super
humeralis in monimentum filiorum Israel sicut prae
ceperat Dominus Mosi. Fecit et rationale opere po
lymito iuxta opus superhumeralis ex au
ro hyacintho purpura coccoque bis tincto et
bysso retorta quadrangulum duplex mensura
palmi et posuit in eo gemmarum ordines
quattuor. In primo versu erat sardius topazius
smaragdus. In secundo carbunculus sa
phirus iaspis. In tertio ligyrius achates
amethistus. In quarto chrysolitus onychi
nus berillus circumdati et inclusi auro
per ordines suos. Ipsique lapides duodecim sculpti
erant nominibus duodecim tribuum Israel singuli per no
mina singulorum. Fecerunt in rationali catenu
las sibi invicem cohaerentes de auro purissimo
et duos uncinos totidemque anulos au
reos. Porro anulos posuerunt in utroque
latere rationalis e quibus penderent duae cate
nae aureae quas inseruerunt uncinis qui in
superhumeralis angulis eminebant. Haec et
ante et retro ita conveniebant sibi ut superhu
merale et rationale mutuo necterentur stric
ta ad balteum et anulis fortius copula
ta quos iungebat vitta hyacinthina ne la
xa fluerent et a se invicem moverentur
sicut praecepit Dominus Mosi. Fecerunt quoque
tunicam superhumeralis totam hyacinthinam
et capitium in superiori parte contra medium oramque
per gyrum capitii textilem. Deorsum autem ad pe
des mala punica ex hyacintho purpura ver
miculo ac bysso retorta et tintinabula de
auro purissimo quae posuerunt inter malagra
nata in extrema parte tunicae per gyrum tinti
nabulum aureum et malum punicum quibus
ornatus incedebat pontifex quando ministerio
fungebatur sicut praecepit Dominus Mosi. Fe
cerunt et tunicas byssinas opere textili Aaron
et filiis eius et mitras cum coronulis ex
bysso. Feminalia quoque byssina linea. Ci
ngulum vero de bysso retorta hyacintho purpura
ac vermiculo distinctum arte plumaria
sicut praeceperat Dominus Mosi. Fecerunt et lamminam
sacrae venerationis de auro purissimo scripse
runtque in ea opere gemmario Sanctum Domini et stri
nxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina sicut
praecepit Dominus Mosi. Perfectum est igitur omne opus
tabernaculi et tecti testimonii. Feceruntque
filii Israel cuncta quae praeceperat Dominus Mosi
et obtulerunt tabernaculum testimonii et
tectum et supellectilem anulos tabulas vec
tes columnas et bases opertorium de pelli
bus arietum rubricatis et aliud operimentum
de ianthinis pellibus velum atrium vec
tes propitiatorium mensam cum vasis et propo
sitionis panibus candelabrum lucernas et u
tensilia earum cum oleo. Altare aureum et un
guentum thymiama ex aromatibus et ten
torium in introitu tabernaculi. Altare aene
um retiaculum vectes et vasa eius omnia. Labrum cum
basi sua. Tentoria atrii et columnas cum ba
sibus suis. Tentorium in introitu atrii et colum
nas cum basibus suis funiculos quoque illius et
paxillos. Nihil ex vasis defuit quae in ministerium

tabnaculi. et in tectum federis iussa s͡ fieri.
vestes quoque quibus sacerdotes utuntur i san
ctuario aaron. s͡. et filii eius. obtulerunt filii
israel sicut preceperat dominus. Et postquam moyses
cuncta uidit operata: benedixit eis. XL
Locutusque est dominus ad moysen di
cens. mense primo. die prima mensis
eriges tabnaculum testimonii et pones in
eo archam. dimittesque ante illam uelum
et illata mensa pones super eam que tibi
precepta s͡. Candelabrum stabit cum lucernis
suis. et altare aureum in quo adoletur in
censum coram archa testimonii. Tento
rium in introitu tabnaculi pones. et ante
illud altare holocausti. Labrum inter altare
et tabnaculum quod implebis aqua. Circumda
bisque atrium tentoriis. et ingressum eius.
et assumpto unctionis oleo. unges tab
naculum cum uasis suis. ut sanctificentur al
tare holocausti et omnia uasa eius. labrum
cum basi sua. Omnia unctionis oleo consecra
bis ut sint sancta sanctorum. Applicabisque aa
ron et filios eius ad fores tabnaculi tes
timonii. et lotos aqua indues sanctis ues
tibus ut ministrent michi. et unctio eorum in sa
cerdotio proficiat sempiternum. Fecitque moyses
omnia que preceperat dominus. Igitur mense primo se
cundi anni. prima die mensis collocatum est tab
naculum. Erexitque illud moyses. et posuit
tabulas ac bases et uectes. Statuitque co
lumpnas et expandit tectum super tabna
culum: imposito desuper operimento: sicut dominus
imperarat. Posuit et testimonium in archa
subditis infra uectibus et oraculum desuper.
Cumque intulisset archam in tabnaculum. ap
pendit ante eam uelum: ut expleret domini ius
sionem. Posuit et mensam in tabnaculo
testimonii ad plagam septemtrionalem extra
uelum ordinatis coram propositionis panibus
sicut preceperat dominus moysi. Posuit et candela
brum in tabnaculo testimonii e regione men
se in parte australi. locatisque per ordinem lucer
nis iuxta preceptum domini. Posuit et altare
aureum sub tecto testimonii contra uelum. et adole
uit super eum incensum aromatum sicut iusserat
dominus. Posuit et tentorium in introitu tabna
culi et altare holocausti in uestibulo testi
monii. offerens in eo holocaustum. et sacrificia
ut dominus imperarat. Labrum quoque statuit in tab
naculo testimonii et altare. implens illud
aqua. Laueruntque in eo moyses et aaron et fi
lii eius manus suas ac pedes cum ingre

derentur tectum federis. et accederent ad altare. si
cut preceperat dominus. Erexit et atrium per gyrum
tabnaculi et altaris. ducto in introitu e
ius tentorio. Postquam cuncta perfecta
sunt operuit nubes tabnaculum testimonii. et
gloria domini impleuit illud. nec poterat mo
yses ingredi tectum federis: nube operiente
omnia. et in maiestate domini coruscante. quia cunc
ta nubes operuerat. Si quando nubes tabnacu
lum deserebat: proficiscebantur filii israel per tur
mas suas. si pendebat desuper manebant
in eodem loco. Nubes quippe domini incubabat
per diem tabnaculo. et ignis in nocte in
tectis populis israel per cunctas mansiones suas.
Explicit Exodus.
Incipit leuiticus.

VOCAVIT
autem moysen et locutus
est ei dominus de tabnaculo
testimonii dicens. Lo
quere filiis israel. et di
ces ad eos. Homo qui
obtulerit ex uobis hostiam
domino de pecoribus: id est de bobus et de ouibus
offerens uictimas. si holocaustum fuerit eius
oblatio. ac de armento masculum immacula
tum offeret ad hostium tabnaculi testimo
nii ad placandum sibi deum. Ponetque ma
nus super caput hostie. et acceptabilis erit
atque in expiatione eius proficiens. Immolabit
que uitulum coram domino. et offerent filii aaron
sacerdotis sanguinem eius. fundentes
per altaris circuitum. quod est ante hostium taber
naculi. Detractaque pelle hostie. et artus
in frusta concident. et subicient in altari ignem
strue lignorum ante composita. et membra que cesa sunt
desuper ordinantes. caput uidelicet et cuncta que
hserent iecori. intestinis et pedibus lotis
aqua. Adolebitque ea sacerdos super altare in
holocaustum et suauem odorem domino. Quod si
de pecoribus oblatio de ouibus siue de capris
holocaustum agnum agnumue. et absque ma
cula offeret: immolabitque ad latus altaris
quod respicit ad aquilonem coram domino.
Sanguinem uero illius fundent super altare fi
lii aaron per circuitum. Diuidentque membra
caput et omnia que adheserint iecori. et impo
nent super ligna. quibus subiciendus est ignis.
Intestina uero et pedes lauabunt aqua. et obla

ta omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum domino. Si autem de avibus holocausti oblatio fuerit domino, de turturibus et pullis columbe, offeret eam sacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris; vesiculam vero gutturis et plumas proiciet prope altare ad orientalem plagam in loco quo cineres effundi solent, confringetque ascellas eius et non secabit nec ferro dividet eam, et adolebit super altare lignis igne subposito; holocaustum est et oblatio suavissimi odoris domino.

II

Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino, simila erit eius oblatio; fundetque super eam oleum et ponet thus, ac deferet ad filios Aaron sacerdotis; quorum unus tollet pugillum plenum simile et olei ac totum thus, et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum domino. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron et filiorum eius, sanctum sanctorum de oblationibus domini. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano, de simila, panes scilicet absque fermento conspersos oleo, et lagana azima oleo lita. Si oblatio tua fuerit de sartagine, simile conspersae oleo et absque fermento, divides eam minutim et fundes super oleum. Sin autem de craticula sacrificium, eque simila oleo conspergetur; quam offerens domino tradens manibus sacerdotis. Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suavitatis domino. Quicquid autem reliquum est, erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini. Omnis oblatio que offertur domino absque fermento fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio domini. Primitias tantum eorum offeretis et munera; super altare vero non imponentur in odorem suavitatis. Quicquid obtuleris sacrificii sale condies, nec auferes sal federis dei tui de sacrificio tuo; in omni oblatione offeres sal. Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum domino, de spicis adhuc virentibus torrebis eas igni et confringes in morem farris, et sic offeres primitias tuas domino, fundens super eas oleum et thus imponens, quia oblatio domini est; de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei ac totum thus.

III

Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio et de bobus voluerit offerre marem sive feminam, immaculata offeret coram domino, ponetque manum super caput victime sue que immolabitur in introitu tabernaculi testimonii; fundentque filii Aaron sacerdotis sanguinem per circuitum altaris, et offerent de hostia pacificorum in oblatione domino adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis est intrinsecus, duos renes cum adipe quo teguntur ilia, et reticulum iecoris cum renunculis. Adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne supposito in oblationem suavitatis suavissimi odoris domino. Si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia, sive masculum sive feminam obtulerit, immaculata erunt. Si agnum obtulerit coram domino, ponet manum super caput victime sue que immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii; fundentque filii Aaron sanguinem eius per altaris circuitum. Et offerent de pacificorum hostia sacrificium domino: adipem et caudam totam cum renibus et pinguedinem que operit ventrem atque universa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui est iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis. Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis domini. Si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam domino, ponet manum super caput eius et immolabit eam in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii Aaron sanguinem eius super altaris circuitum. Tollentque ex ea in pastum ignis dominici adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia, duos renunculos cum reticulo quod est super eos iuxta ilia, et arvinam iecoris cum renunculis. Adolebitque ea sacerdos super altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris. Omnis adeps domini erit iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris, nec adipem nec sanguinem omnino comedetis.

IIII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Anima que peccaverit per ignorantiam et de universis mandatis domini que precepit ut non fierent quippiam fecerit, si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum domino. Et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram domino, ponetque manum super caput eius et immolabit eum domino. Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in tabernaculum testimonii

Cumque intinxerit digitum in sanguine, as-
perget eum septies coram Domino contra velum sanc-
tuarii. Ponetque de eodem sanguine super
cornua altaris thymiamatis gratissimi
Domino, quod est in tabernaculo testimonii. Om-
nem autem reliquum sanguinem fundet ad ba-
sim altaris holocausti in introitu taber-
naculi. Et adipem vituli offeret pro pecca-
to: eum qui operit vitalia, et omnia que in-
trinsecus sunt. Duos renunculos et reticulum
quod est super eos iuxta ilia, et adipem ie-
coris cum renunculis, sicut offertur de vitu-
lo hostie pacificorum: et adolebit ea super
altare holocausti. Pellem vero et omnes
carnes cum capite et pedibus et intesti-
nis et fimo, et reliquo corpore efferet
extra castra in locum mundum ubi cineres
effundi solent: incendetque ea super ligno-
rum struem, que in loco effusorum cine-
rum cremabuntur. Quod si omnis turba Israel
ignoraverit, et per imperitiam fecerit quod contra man-
datum Domini est, et postea intellexerit peccatum
suum: offeret vitulum pro peccato, adducet-
que eum ad ostium tabernaculi. Et ponent senio-
res populi manus super caput eius coram Do-
mino. Immolatoque vitulo in conspectu Domini,
inferet sacerdos qui unctus est de sanguine
eius in tabernaculum testimonii, tincto di-
gito aspergens septies contra velum. Ponetque
de eodem sanguine in cornibus altaris
quod est coram Domino in tabernaculo testi-
monii. Reliquum autem sanguinem fundet
iuxta basim altaris holocaustorum, quod
est in ostio tabernaculi testimonii. Omnem-
que adipem eius tollet, et adolebit super
altare: sic faciens et de hoc vitulo quomodo
fecit et prius. Et rogante pro eis sacerdote,
propitius erit Dominus. Ipsum autem vitulum of-
feret extra castra, atque comburet: sicut et pri-
orem vitulum: quia pro peccato est multitudinis.
Si peccaverit princeps, et fecerit unum e plu-
ribus per ignorantiam quod Domini lege prohibetur,
et postea intellexerit peccatum suum: offeret
hostiam Domino, hircum de capris immacu-
latum. Ponetque manum suam super caput eius:
cumque immolaverit eum in loco ubi solet ma-
ctari holocaustum coram Domino, quia pro pec-
cato est: tinget sacerdos digitum in sanguine
hostie pro peccato, tangens cornua alta-
ris holocausti: et reliquum fundens ad ba-
sim eius. Adipem vero adolebit supra, sicut in
victimis pacificorum fieri solet. Rogabitque pro
eo et pro peccato eius: ut dimittatur ei. Quod
si peccaverit anima per ignorantiam de populo terre,
ut faciat quicquam ex his que Domini le-
ge prohibentur, atque delinquat, et cogno-
verit peccatum suum: offerat capram imma-
culatam immaculatam. Ponetque manum super
caput hostie que pro peccato est, et immolabit
eam in loco holocausti. Tolletque sacerdos de
sanguine in digito suo: et tangens cor-
nua altaris holocausti, reliquum fundet
ad basim eius. Omnem autem auferens ad-
ipem, sicut auferri solet de victimis pa-
cificorum, adolebit super altare in odorem
suavitatis Domino. Rogabitque pro eo, et di-
mittetur ei. Sin autem de pecoribus ob-
tulerit victimam pro peccato, ovem scilicet imma-
culatam: ponet manum super caput eius,
et immolabit eam in loco ubi solent ho-
locaustorum cedi hostie. Sumetque sacerdos
de sanguine eius digito suo, et tangens
cornua altaris holocausti, reliquum fun-
det ad basim eius. Omnem quoque aufe-
rens adipem, sicut auferri solet adeps
arietis qui immolatur pro pacificis: et cre-
mabit super altare incensum Domini. Rogabit-
que pro eo et pro peccato eius, et dimittetur ei.

V

Si peccaverit anima, et audierit
vocem iurantis, testisque fuit quod aut
ipse vidit aut conscius est: nisi indica-
verit, portabit iniquitatem suam. Anima que te-
tigerit aliquid immundum, sive quod occisum a
bestia fuerit, aut per se mortuum, vel quodlibet
aliud reptile, et oblita fuerit immunditie su-
e, rea est, et deliquit. Et si tetigerit quicquam
de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem
qua pollui solet, oblitaque cognoverit pos-
tea, subiacebit delicto. Anima que iura-
verit, et protulerit labiis suis, ut vel male quid
faceret vel male, et idipsum iuramento vel ser-
mone firmaverit, oblitaque postea intel-
lexerit delictum suum: agat penitentiam pro pecca-
to, et offerat agnum de gregibus sive capram,
orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius.
Sin autem non potuerit offerre pecus, offe-
rat duos turtures vel duos pullos colum-
barum Domino, unum pro peccato, et alterum in ho-
locaustum. Dabitque eos sacerdoti: qui pri-
mum offerens pro peccato, retorquebit caput eius
ad pennulas, ita ut collo hereat, et non pe-
nitus abrumpatur. Et asperget de sanguine
eius parietem altaris: quicquid autem re-
liquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum

tū eius quia ꝑ peccato ē. altrū uō adole
bit holocaustum. ut fi solet. rogabitq;
ꝑ eo sacerdos. et ꝑ peccato eius. et dimitte
tur ei. Q si nō quiuerit manus eius of
ferre duos turtures. uł duos pullos co
lūbe. offeret ꝑ pctō similam ptē ephi
decimā. nō mittet in eam oleum. nec thur̄
aliquid īponet. quia ꝑ peccato ē. Tra
detq; eam sacerdoti. qui plenū ex eo pu
gillū auriens. cremabit sup altare in
monimentū eius qui obtulit rogans pro
illo et expians. Reliquā uō ptem ipse hā
bit in munere. Locutus ē dn̄s ad moysen
dicens. Aīa si preuaricans cerimonias p
errorem in his que a dn̄o s̄ sc̄ificata p̄
cauit. offeret ꝑ delicto suo arietem īma
culatū de gregib; qui emi pot̄ duob; siclis
iuxta pondus sctuarij. ipsūq; qd intulit
dampni restituet. et quintam ptē pōet
sup̄ tradens sacerdoti. qui rogabit ꝑ eo of
ferens arietem. et dimittetur ei. Anima
que peccauit p ignorātiā. feceritq; u
num ex his que dn̄i lege phibentur. et
peccati rea intellexerit iniquitatē suam
offeret arietem īmaculatū de gregib; sa
cerdoti. iuxta mensurā estimationēq; pec
cati. Qui orabit ꝑ eo q2 nesciens fecit
et dimittetur ei. q2 ꝑ errorem deliqit
in dn̄o. VI

Locutus ē dn̄s
ad moysen dicens. Aīa que pecca
uit. et cōtempto dn̄o negauit depositū
proximo suo qd fidei eius creditū fuerat
uł ui aliquid extorsit. aut calūpniā fe
cit. siue rem pditam inuenit. et inficiās
insup piurauit. et qdlib; aliud ex plurib;
fecerit in quib; peccare solent homines
conuicta delicti reddet omnia que p frau
dem uoluit optinere integra. et quintā
insup ptem dn̄o cui dampnū intulerat.
Pro peccato autem suo offeret arietē īma
culatum de grege. et dabit eum sacerdoti
iuxta estimationem mensurā q; delicti. Qui
rogabit ꝑ eo coram dn̄o. et dimittetur
illi p singulas que faciendo peccauit.
Locutus q; ē dn̄s ad moysen dicens.
Precipe aaron et filijs eius. H est lex ho
locausti. cremabitur in altari tota no
cte usq; mane. ignis ex eodem altari
erit. uestietur sacerdos tunica et femi
nalib; lineis. tollensq; cineres quos
uorans ignis exussit. et pones iuxta
altare. spoliabit prioribus uestimentis.
indutus q; alijs efferet eos extra castra
et in loco mūdissimo usq; ad fauillam
cōsumi faciet. Ignis aūt in altari semp
ardebit. quē nutriet sacerdos subiciens
ligna mane p singulos dies. et impō
to holocausto desup adolebit adipes pa
cificorum. Ignis ē iste ppetuus. qui nūq̄
deficiet in altari. H est lex sacrificij et li
bamentorum que offerent filij aaron corā
dn̄o. et coram altari. Tollet sacerdos pu
gillū simile. que conspsa est oleo. et to
tum thus qd sup similam positū ē. ad
olebit illud in altari in monimētū odo
ris suauissi dn̄o. Reliquam aūt ptē si
mile comedet aaron cum filijs suis abs
q; fermento. et comedet in loco scō atrij ta
bnaculi. Ideo aūt nō fermentabitur. q2 ps
eius in dn̄i offertur incensū. Scīn scōrū erit
sicut ꝑ peccato atq; delicto. Mares tātū
stirpis aaron comedent illud. legitimū
ac sempitnū ē in gnatōib; uris. de sacri
ficijs dn̄i. Ois qui tetigit illa sanctifica
bitur. Et locutus est dn̄s ad moysen
dicens. H est oblō aaron et filiorum ei9
qͣ offerre dn̄o debent in die unctōnis
sue. decimā ptem ephi offerent simile
in sacrifitio sempitno. medium eius ma
ne et mediū eius uespe. q in sartagine
oleo conspsa frigetur. Offeret eam cali
dā in odorē suauissimū dn̄o. sacerdos q
iure patri successit. et tota cremabitur in al
tari. Omne enim sacrificiū sacerdotū ig
ne cōsumetur. nec quisq; comedet ex eo.
Locutus ē dn̄s ad moysen dicens. Loq
re aaron et filijs eius. Ista est lex hostie
ꝑ peccato. in loco ubi offertur holocaus
tum. īmolabit corā dn̄o. Scīn scōrū; ē
Sacerdos qui offert comedet eā ī loco scō
in atrio tabnaculi. Quicquid tetigit car
nes eius. sācificabitur. Si de sanguine illi9
uestis fuit aspsa. lauabitur in loco scō
Vas aūt fictile in quo cocta ē confrin
getur. Qd si uas eneum fuit. defricabit
et lauabitur aq̄. Omnis masculus de ge
nere sacerdotali uescetur carnib; eius q2
scīn scōrū ē. Hostia eī que ceditur ꝑ
peccato. cui9 sanguis infertur ī tabna
culū testimonij ad expiandū ī sāctuario
nō comedetur. s; igni cōburetur. VII

Hec quoq; ē lex hostie ꝑ delicto. scā
scōrum est. Jdcirco ubi īmolabitur
holocaustum. mactabitur et uictima

pro delicto. Sanguis eius per gyrum fundetur
tur altaris. Offerent ex ea caudam et adi
pem qui operit vitalia. duos renunculos
et pinguedinem que iuxta ylia est. reticu
lum quoque iecoris cum renunculis. Et adolebit e
a sacerdos super altare. incensum est domini pro
delicto. Omnis masculus de sacerdotali
genere in loco sancto vescetur his carnibus: quia
sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato hostia offer
tur. ita et pro delicto. utriusque hostie una
lex erit. ad sacerdotem qui eam obtulerit per
tinebit. Sacerdos qui offert holocausti vic
timam: habebit pellem eius. Et omne sacri
ficium simile quod coquitur in clibano
et quicquid in craticula vel in sartagine
preparatur eius erit sacerdotis a quo offertur
sive oleo conspersa sive arida fuerint. cunctis
filiis aaron: equa mensura per singulos di
videtur. Hec est lex hostie pacificorum que offer
tur domino. Si pro gratiarum actione fuerit oblatio
offerent panes absque fermento conspersos
oleo: et lagana azima uncta oleo. coctam
que similam et collirydas olei admixti
one conspersas. panes quoque fermentatos
cum hostia gratiarum que immolatur pro pa
cificis. Ex quibus unus pro primitiis offer
tur domino: et erit sacerdotis qui fundet hos
tie sanguinem. Cuius carnes eadem come
dentur die. nec remanebit ex eis quicquam
usque mane. Si voto vel sponte quispiam
obtulerit hostiam. eadem similiter edetur
mane. sed et si quid in crastinum remanserit
vesci licitum est. Quicquid autem tercius inve
nerit dies: ignis absumet. Si quis de car
nibus victime pacificorum die tercio come
derit. irrita fiet oblatio. nec proderit offerenti. Quin
potius quecumque anima tali se edulio contami
naverit contaminaverit rea erit. Caro que a
liquid tetigerit immundum non comedetur: sed
comburetur igni. Qui fuerit mundus: vesce
tur ea. Anima polluta que comederit de car
nibus hostie pacificorum que oblata est domino
peribit de populis suis. Et qui tetigerit immun
diciam hominis vel iumenti sive omnis
rei que polluere potest et comederit de huius
cemodi carnibus interibit de populis suis.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Lo
quere filiis israel. Adipem bovis et ovis
et capre non comedetis. Adipem cadaveris
morticini et eius animalis quod a bestia cap
tum est habebitis in usus varios. Si quis
adipem qui offerri debet in incensum domini co

mederit. peribit de populo suo. Sanguinem quoque
omnis animalis non sumetis in cibo: tam
de avibus quam de pecoribus. Omnis anima que
comederit sanguinem: peribit de populis suis. Locutusque
que est dominus ad moysen dicens. Loquere fili
is israel. Qui offert victimam pacificorum domino
offerat simul et sacrificium. id est libamen
ta eius. Tenebit quoque manibus adipem hos
tie et pectusculum. Cumque ambo oblata in
domino consecrarit: tradet sacerdoti. qui ado
lebit adipem super altare. pectusculum autem
erit aaron et filiorum eius. Armus quoque
dexter de pacificorum hostiis cedet in primi
tias sacerdotis. Qui obtulerit sanguinem
et adipem filiorum aaron. ipse habebit et
armum dextrum in portione sua. Pectusculum
enim elationis. et armum separationis. tuli a fili
is israel de hostiis eorum pacificis: et dedi
aaron sacerdoti ac filiis eius. lege perpetua
ab omni populo israel. Hec est unctio aaron et
filiorum eius in ceremoniis domini. die qua ob
obtulit eos moyses ut sacerdotio funge
rentur. et que precepit eis dari dominus a filiis
israel religione perpetua in generationibus suis.
Ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato
atque delicto. et pro consecratione et pacifi
corum victimis quas constituit dominus
moysi in monte synai. quando mandavit ut
filiis israel ut offerrent oblationes suas
domino in deserto synai. VIII

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Tolle aaron cum filiis suis vestes
eorum et unctionis oleum. vitulum pro
peccato. duos arietes. canistrum cum azi
mis: et congregabis omnem cetum ad hosti
um tabernaculi. Fecit moyses ut dominus im
perat. Congregataque omni turba ante fores
ait. Iste est sermo quem iussit dominus fieri.
Statimque obtulit aaron et filios eius.
Cumque lavisset eos: vestivit pontificem
subucula linea accingens eum balteo. et
induens tunica iacinctina. et desuper
humerale imposuit. quod astringens cin
gulo: aptavit rationali in quo erat doc
trina et veritas. Cidarim quoque texit ca
put. et super eam contra frontem posuit laminam
auream consecratam in sanctificatione sicut prece
perat ei dominus. Tulit et unctionis oleum. quo
linivit tabernaculum cum omni supellectile sua.
Cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus:
unxit illud et omnia vasa eius. Labrum
que cum basi sua sanctificavit oleo. Et fundens

sup caput aaron: unxit eum et consecrauit
Filios quoque eius oblatos: uestiuit tuni
cis lineis et cinxit balteis. imposuitque mi
tras: ut iusserat dominus. obtulit et uitulum pro
peccato. cumque super caput eius posuissent
aaron et filii eius manus suas. imolauit
eum. hauriens sanguinem et tincto digi
to tetigit cornua altaris per gyrum. quo ex
piato et sanctificato: fudit reliquum sangui
nem ad fundamenta eius. Adipem autem qui
erat super uitulia et reticulum iecoris. duosque
renunculos cum arumulis suis adoleuit super
altare. Vitulum cum pelle et carnibus et fimo
cremans extra castra sicut preceperat dominus.
obtulit et arietem in holocaustum sup
caput eius cum imposuissent aaron et
filii eius manus suas imolauit eum. et
fudit sanguinem eius per altaris circuitum. ipsum
que arietem in frustra concidens: caput eius
et artus et adipem adoleuit igni. lotis pri
us intestinis et pedibus. Totumque simul ari
etem incendit super altare. eo quod esset holoca
ustum suauissimi odoris domino: sicut preceperat
ei. obtulit et arietem secundum in consecrationem
sacerdotum. posueruntque super caput illius aa
ron et filii eius suas manus. quem cum im
molasset moyses: tetigit extremum auricu
le dextre aaron et pollicem manus eius
dextre similiter et pedis. obtulit et filios
aaron. cumque de sanguine arietis imolati
tetigisset: extremum auricule singulorum dextre
et pollices manus ac pedis dextri. reliquum
fudit super altare per circuitum. Adipem uero
et caudam. omnemque pinguedinem que o
perit intestina. reticulumque iecoris. et duos
renunculos cum adipibus suis. et armo dextro
separauit. Tollens autem de canistro azimorum
quod erat coram domino. panem absque fermento
collirida conspersam oleo: laganaque posuit
super adipes et armum dextrum: tradens sil
omnia aaron ac filiis eius. Qui postquam leua
uerunt ea coram domino suscepta rursum de ma
nibus eorum. adoleuit super altare holocau
sti eo quod consecrationis esset oblatio. in odorem
suauitatis sacrificii domino. Tulit et pectus
culum eleuans illud coram domino de ariete
consecrationis in partem suam: sicut preceperat
ei dominus. assumensque unguentum et sanguinem
qui erat in altari. aspersit super aaron et ues
timenta eius. et super filios eius ac uestes e
orum. cumque sanctificasset eos in uestitu suo: pre
cepit eis dicens. Coquite carnes ante fores

tabernaculi. et ibi comedite eas. panes quoque con
secrationis edite qui positi sunt in canistro
sicut precepit mihi dominus dicens. Aaron et filii eius
comedent eos. Quicquid autem reliquum fu
erit de carne et panibus: ignis absumet.
De hostio quoque tabernaculi non exibitis.
vii. diebus. usque ad diem quo complebi
tur tempus consecrationis uestre. septem enim
diebus finitur consecratio sicut et in pre
senciarum factum est ut ritus sacrificii compleretur.
Die ac nocte manebitis in tabernaculo
obseruantes custodias domini ne moriami
ni. Sic enim mihi preceptum est. Feceruntque aaron
et filii eius cuncta que locutus est dominus per
manum moysi.

IX

Facto autem octauo die uocauit moyses aaron
et filios eius ac maiores natu israhel. di
xitque ad aaron. Tolle de armento uitulum
pro peccato. et arietem in holocaustum. utrum
que imolatum. et offer illos coram domino. Et
ad filios israhel loqueris. Tollite hyrcum pro peccato
et uitulum atque agnum anniculum et sine ma
cula in holocaustum. bouem et arietem pro paci
ficis. et imolate eos coram domino in sacri
ficio singulorum. similam oleo conspersam
offerentes. hodie enim dominus apparebit uobis.
Tulerunt ergo cuncta que iusserat moyses
ad hostium tabernaculi. ubi cum omnis asta
ret multitudo. ait moyses. Iste est sermo
quem precepit dominus. facite et apparebit
uobis gloria eius. Dixitque ad aaron. Accede
ad altare. et imola pro peccato tuo. offer
holocaustum. et deprecare pro te et pro populo. Cum
que mactaueris hostiam populi. ora pro eis sicut
precepit dominus. Statimque aaron accedens ad
altare. imolauit uitulum pro peccato suo. cuius
sanguinem obtulerunt ei filii sui. In quo
tingens digitum tetigit cornua altaris
et fudit residuum ad basim eius. Adipem
que et renunculos ac reticulum iecoris que
sunt pro peccato adoleuit super altare. sicut preceperat
dominus domino moysi. carnes uero et pellem
eius extra castra combussit igni. Imola
uit et holocausti uictimam. obtuleruntque ei
filii sui sanguinem eius. quem fudit per al
taris circuitum. Ipsam etiam hostiam
in frusta concisam. cum capite et membris singulis
obtulerunt. que omnia super altare cremauit
igni. lotis prius aqua intestinis et pedi
bus. et pro peccato populi offerens: mactauit hyr
cum. Expiatoque altari fecit holocaustum. ad
dens in sacrificio libamenta que pariter offeruntur

et adolens ea super altare absque cerimo
nias holocausti matutini. Immolavit et
bovem atque arietem hostias pacificas
populi. obtuleruntque ei filii sui sanguinem:
quem fudit per altaris circuitum. Adipes autem
bovis et caudam arietis. renunculosque cum ad
ipibus suis. et reticulum iecoris: posuerunt
super pectora. Cumque cremati essent in altari
adipes. pectora eorum et armos dextros se
paravit aaron elevans coram domino. sicut
preceperat moyses. Et extendens manum ad
populum benedixit eis. Sicque completis hosti
is pro peccato et holocaustis et pacificis
descendit. Ingressi autem moyses et aaron ta
bernaculum testimonii et deinceps egressi
benedixerunt populo. Apparuitque gloria domini
omni multitudini. et ecce ignis egressus
a domino: devoravit holocaustum et adipes
qui erant super altare. Quod cum vidissent tur
be. laudaverunt dominum ruentes in facies su
as.

X

Arreptisque nadab
et abiu filii aaron turibulis suis:
posuerunt ignem et incensum desuper offe
rentes coram domino ignem alienum: quod eis pre
ceptum non erat. Egressusque ignis a domino devo
ravit eos et mortui sunt coram domino.
Dixitque moyses ad aaron. Hoc est quod lo
cutus est dominus. Sanctificabor in hiis qui ap
propinquant mihi. et in conspectu omnis
populi glorificabor. Quod audiens: tacuit aa
ron. Vocatis autem moyses misahele et el
saphan filiis oziel patrui aaron: ait ad
eos. Ite et tollite fratres vestros de conspec
tu sanctuarii. et asportate extra castra. Con
festimque pergentes tulerunt eos sicut ia
cebant. vestitos lineis tunicis. et eiecerunt
foras ut sibi fuerat imperatum. Locutus est mo
yses ad aaron et ad eleazar atque ythamar
filios eius. Capita vestra nolite nudare et
vestimenta nolite scindere. ne forte moria
mini. et super omnem cetum oriatur indigna
tio. Fratres vestri et omnis domus israel plangant
incendium quod dominus suscitavit. Vos autem
non egrediamini fores tabernaculi. alioquin
peribitis. Oleum quippe unctionis sancte est super
vos. Qui fecerunt omnia iuxta preceptum moysi.
Dixit quoque dominus ad aaron. Vinum et omne
quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui
quando intratis tabernaculum testimonii. ne
moriamini. quia preceptum est sempiternum in genera
tiones vestras. et ut habeatis scientiam discernen
di inter sanctum et prophanum. inter pollutum et mun
dum. Doceatisque filios israel omnia legitima
mea que locutus est dominus ad eos per manum
moysi. Locutusque est moyses ad aaron et
ad eleazar atque ythamar filios eius qui
residui erant. Tollite sacrificium quod re
mansit de oblatione domini. et comedite illud
absque fermento iuxta altare. quia sanctum sanc
torum est. Comedetis autem in loco sancto quod da
tum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini.
sicut preceptum est mihi. Pectusculum quoque
quod oblatum est. et armum qui separa
tus est. edetis in loco mundissimo tu et fi
lii tui ac filie tue tecum. Tibi enim ac libe
ris tuis reposita sunt de hostiis salutari
bus filiorum israel. eo quod armum et pectus
et adipes qui cremantur in altari eleva
verunt coram domino: et pertineant ad te et
ad filios tuos lege perpetua sicut precepit do
minus. Inter hec hircum qui oblatus fuerat pro peccato
cum quereret moyses: exustum repperit. Ira
tusque contra eleazar et ythamar filios
aaron qui remanserant ait. Cur non co
medistis hostiam pro peccato in loco sancto que
sancta sanctorum est. et data vobis ut portetis iniqui
tatem multitudinis. et rogetis pro ea in conspec
tu domini. presertim cum de sanguine illius non
sit illatum intra sancta. et comedere eam debue
ratis in sanctuario: sicut preceptum est mihi. Respondit
aaron. Oblata est hodie victima pro peccato et
holocaustum coram domino. mihi autem accidit quod
vides: quomodo potui comedere eam: aut
placere domino in cerimoniis mente lugubri?
Quod cum audisset moyses: recepit satisfactionem.

XI

Locutus est dominus ad moysen
et aaron dicens. Dicite filiis israel.
Custodite omnia que precepi vobis ut sim vi
tens. Hec sunt animalia que comedere debe
tis de cunctis animantibus terre. Omne quod
habet divisam ungulam et ruminat in pecori
bus comedetis. Quicquid autem ruminat
quidem et habet ungulam. sed non dividit eam
sicut camelus et cetera: non comedetis ea
et inter immunda reputabitis. Chyrogril
lus qui ruminat ungulamque non dividit:
immundus est. Lepus quoque: nam et ipse ru
minat. sed ungulam non dividit. Et sus: qui
cum ungulam dividat non ruminat. Horum
carnibus non vescemini. nec cadavera atti
getis: quia immunda sunt vobis. Hec sunt que gignuntur
in aquis. et vesci licitum est. Omne quod
habet pinnulas et squamas tam in mari quam in
fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid

aūt pennulas et squamas nō hʒ· eorū que
in aquis mouentur et uiuūt· abhomi
nabile uobis et execrandū erit· carnes eor
nō comedetis: et morticina uitabitis·
Cuncta que nō hn̄t pennulas et squam
as in aquis polluta erunt uobis· Hec sūt q̄
de auibꝫ comedere nō debetis· et uitanda s̄
uobis· Aquilam· et griphum et alietū et
miluū· ac uulturem iux̄ genus suū· et
om̄e coruini generis in similitudinē suam· st
ruthionē et noctuā· et larum· et accipitrē
iuxta genus suū· bubonē et mergulū
et ibin· Cignum et onocrotalū et porfi
onē· erodionem· et caradrionē iuxta ge
nus suū· upupam quoqꝫ et uespertilio
nem· et omne de uolucribꝫ qd̄ graditur
sup q̄tuor pedes abhominabile erit uobis
Quicquid aūt ambulat quidē sup· iiij
pedes sꝫ hʒ longiora retro crura p que
salit sup terram comedere debetis· ut ē
bruchus in genē suo· et attachus atqꝫ opi
machus· ac locusta· singula iuxta genꝰ
suū· Quicquid aūt ex uolucribꝫ quatuor
tm̄ hʒ pedes: execrabile erit uobis· Et quicūqꝫ
morticina eorum tetigit polluetur· et
erit immūdus usqꝫ ad uesperum· Et si nec̄e
fuit ut portet quippiam hor mortuū:
lauabit uestimēta sua· et immūdus erit
usqꝫ ad solē occasum· Omne aīal qd̄ hʒ
quidē ungulam sꝫ nō diuidit eam· nec ru
minat: immūdū erit· et quicquid tetige
rit illud contaminabitur· Quod ambulat
sup manus ex cunctis animātibꝫ que in
cedunt quadrupedia immūdū erit· Quod te
tigit morticina eor polluetur usqꝫ ad
uesperum· Et qui portauit huiuscemodi
cadauera· lauabit uestimēta sua· et im
mūdus erit usqꝫ ad uesperum· qr̄ hec oīa
immūda sunt uobis· Hec quoqꝫ int̄ polluta
reputabūtur: de hiis que mouentur in
terra· mustela et mus et crocodillus· si
gła iux̄ genus suū· migale et camele
on· et stellio et lacerta· et talpa· Omnia
hec immūda sunt· Qui tetigit morticina
eor: immūdus erit usqꝫ ad uesperum· Et
sup quod ceciderit quicq̄ de morticinis
eorū polluetur· tam uas ligneū et uesti
mētū q̄ pelles et cilicia· Et in quocūqꝫ
fit opus tingentur aqua· et polluta e
rūt usqꝫ ad uesperum· et sic postea mū
dabūtur· Uas aūt fictile in quo horū
quicq̄ intro ceciderit polluetur· et ideo

eo frangendum ē· Omnis cibus quem
comedetis si fusa sup fuerit eū aqua im
mūdus erit· Et omne liquens quod bi
bitur de uniūso uase immūdū erit· Et qc̄
quid de morticinis istiusmodi ceciderit
sup illud immūdū erit· Siue clibani siue
cacabi destruentur· et immūdi erunt·
Fontes uō et cisterne· et omnis aquarū
cōgregatio mūda erit· Qui morticinū eo
rū tetigit polluetur· Si ceciderit sup semen
tem nō polluent eam· Sin aūt quispi
am aq̄ sementem pfuderit· et postea mor
ticinis tacta fuit· illico polluetur· Si
mortuū fuit aīal quod licet uobis co
medere· qui cadauer eius tetigit immūd
erit usqꝫ ad uesperum· Et qui comederit
ex eo quippiam siue portauit· lauabit
uestimēta sua et immūdus erit· usqꝫ ad
uesperum· Omne quod reptat sup ter
ram abhominabile erit· nec assumet
in cibum· Quicquid sup pectus q̄drupe
pes graditur· et multos hʒ pedes· siue
p humū trahitur· nō comedetis· qr̄ ab
hominabile est· Nolite cōtaminare a
nimas ur̄as· nec tangatis quicq̄ eor
ne immūdi sitis· Ego enim sum dn̄s ds̄
ur̄· Sc̄i estote· qr̄ ego sanctus sum· Ne pol
luatis aīas ur̄as in omni reptili quod
mouetur sup t̄ram· Ego enim sum dn̄s
qui eduxi uos de t̄ra egypti· ut essem
uobis in deum· Sc̄i eritis: quia et ego sanc
tus sum· Ista ē lex aīantium ac uolucrum
et oīs aīe uiuentis que mouetur ī aq̄a
et reptat in terra· ut differentias noueritis
mūdi et immūdi· et sciatis quid comede
re et quid respuere debeatis· XII

Locutus ē dn̄s ad moysen dicens
Loquere filiis isrl̄· et dices ad eos·
Mulier si suscepto semine pepererit ma
sculū: immunda erit· vij· diebꝫ iuxta dies
separatōnis menstrue· et die octauo cir
cumcidetur infantulus· ipsa uō· xxxiij·bus
diebꝫ manebit in sanguine purifica
tōnis sue· Omne scm̄ nō tanget· nec i
gredietur sanctuariū: donec impleantur dies
purificatōnis eius· Sin aūt feminā pepe
rit immunda erit duabꝫ ebdomadis iux̄
ritū fluxus menstrui· et· lxvi· diebꝫ ma
nebit in sanguine purificatōis sue·
Cūqꝫ expleti fuerint dies purificatōnis
sue· p filio siue p filia· deferet agnū
anniculū i holocaustū· et pullū colūbe

sive turturem, pro peccato ad hostium taberna
culi testimonii: et tradet sacerdoti. qui
offerret illa coram domino. et orabit pro ea.
et sic mundabitur a profluvio sanguinis
sui. Ista est lex parientis masculum ac fe
minam. Quod si non invenerit manus eius
nec potuerit offerre agnum: sumet du
os turtures vel duos pullos columbarum. unum
in holocaustum et alterum pro peccato. orabit
que pro ea sacerdos: et sic mundabitur. XIII
Locutus est dominus ad moysen et aa
ron dicens. Homo in cuius car
ne et cute ortus fuerit diversus color:
sive pustula aut quasi lucens quippiam
id est plaga lepre: adducetur ad aaron sa
cerdotem. vel ad unum quemlibet filiorum
eius. Qui cum viderit lepram in cute et pi
los in album mutatos colorem. ipsam
que speciem lepre humiliorem cute et carne
reliqua. plaga lepre est. et ad arbitri
um eius separabitur. Sin autem lucens candor
fuerit in cute. nec humilior carne reliqua
et pili coloris pristini: recludet eum sacer
dos vii diebus. et considerabit die septimo.
Et si quidem lepra ultra non creverit. nec tran
sierit in cute priores terminos. rursum re
cludet eum vii diebus alijs. et die septimo
contemplabitur. Si obscurior fuerit lepra. et
non creverit in cute. mundabit eum quia scabi
es est. lavabitque homo vestimenta sua et
mundus erit. Quod si postquam a sacerdote
visus fuerit et redditus munditie iterum
lepra creverit: adducetur ad eum et immun
ditie condempnabitur. Plaga lepre si fu
erit in homine: adducetur ad sacerdotem
et videbit eum. Cumque color albus in cute
fuerit et capillorum mutaverit aspectum. ipsa
quoque caro viva apparuerit: lepra vetu
stissima iudicabitur. atque inolita cuti.
Contaminabit itaque eum sacerdos et non re
cludet: quia perspicue inmunditie est.
Sin autem effloruerit discurrens lepra in cu
te et operuerit omnem carnem a capite
usque ad pedes quicquid sub aspectu oc
ulorum cadit: considerabit eum sacerdos
et teneri eum lepra mundissima iudicabit
eo quod omnis in candorem versa sit. et idcir
co homo mundus erit. Quando vero vivens
caro apparuerit: tunc sacerdotis iudicio pol
luetur. et inter inmundos reputabitur. Ca
ro enim viva si lepra aspergitur inmunda
est. Quod si rursum versa fuerit in alborem et to
tum hominem operuerit: considerabit eum sacer
dos et mundum esse decernet. Caro et cutis in qua
ulcus natum est et sanatum. et in loco
ulceris cicatrix apparuerit alba sive sub ru
fa: adducetur homo ad sacerdotem. qui cum
viderit locum lepre humiliorem carne re
liqua. et pilos versos in candorem: contami
nabit eum. Plaga enim lepre orta est
in ulcere. Quod si pilus est coloris pristini
et cicatrix subobscura et vicina carne
non est humilior: recludet eum vii diebus.
Et si quidem creverit: adiudicabit eum lepre.
Sin autem steterit in loco suo cicatrix est ulceris
et homo mundus erit. Caro autem et cutis
quam ignis exusserit. et sanata album sive
rufam habuerit cicatricem: considerabit eam
sacerdos. Et ecce si versa est in alborem et locus
eius reliqua cute humilior: contaminabit
eum. quia plaga in cicatrice orta est. Quod si
pilorum color non fuerit immutatus. nec hu
milior plaga carne reliqua. et ipsa lepre
species fuerit subobscura: recludet eum vii
diebus. et die septimo contemplabitur. Si
creverit in cute lepra: contaminabit eum. Sin autem
in loco suo candor steterit non satis clarus:
plaga combustionis est. et idcirco mundabi
tur. quia cicatrix est combusture. Vir sive
mulier in cuius capite vel barba germina
verit lepra: videbit eos sacerdos. Et si quidem
humilior fuerit locus carne reliqua. et ca
pillus flavus solitoque subtilior: conta
minabit eos. quia lepra capitis et barbe est.
Sin autem viderit locum macule equalem vi
cine carni. et capillum nigrum: recludet eos
vii diebus. et die vii intuebitur. Si non
creverit macula. et capillus sui coloris est.
et locus plage carni reliquae equalis: ra
detur homo absque loco macule. et includetur
vii diebus alijs. Si die vii visa fuerit stetis
se plaga in loco suo. nec humilior carne
reliqua: mundabit eum. lotisque vestibus
mundus erit. Sin autem post emundationem rur
sus creverit macula in cute: non queret am
plius utrum capillus in flavum colorem sit commutatus
quia aperte inmundus est. Porro si steterit macu
la. et capilli nigri fuerint: noverit hominem
esse sanatum. et confidenter eum pronunciet mun
dum. Vir et mulier in cuius cute candor ap
paruerit: intuebitur eos sacerdos. Si deprehen
derit subobscurum alborem lucere in cute
sciat non esse lepram sed maculam coloris can
didi. et hominem mundum. Vir de cuius ca

pite capilli fluunt. calvus et mundus est.
et si a fronte ceciderint pili: recalvaster et mun
dus est. Sin autem in calvitio sive in recalva
tione albus vel rufus color fuerit exortus
et hoc sacerdos viderit condempnabit eum. absque
dubio lepra est quae orta est in calvitio. Quicumque
ergo maculatus fuerit lepra et separatus ad
arbitrium sacerdotis: habebit vestimenta dissuta
caput nudum. os veste contectum et contamina
tum ac sordidum se clamabit omni tempore quo
leprosus est et immundus. Solus habitabit extra
castra. Vestis lanea sive linea quae lepram
habuerit in stamine aut sub tegmine. aut
certe pellis. vel quicquid ex pelle confectum est
si albi aut rufa macula fuerit infecta. lepra
reputabitur. ostendeturque sacerdoti. qui con
sideratam recludet .vii. diebus: et die septimo
rursus aspiciens si crevisse deprehenderit le
pra perseverans est. pollutum iudicabit ves
timentum. et omne in quo fuerit inventa. et ide
o comburetur flammis. Quod si eam viderit non
crevisse. praecipiet et lavabunt id in quo
lepra est: recludetque illud .vii. diebus a
lius. Et cum viderit faciem quidem pristinam
non recepisse nec tamen crevisse lepram immundum
iudicabit. et igne comburet eo quod infusa sit
in superficie vestimenti vel per totum lepra. Si autem
obscurior fuerit locus leprae postquam vestis
est lota. abrumpet eum et a solido dividet.
Quod si ultra apparuerit in his locis quae prius
immaculata erant: lepra volatilis est et vaga.
debet igni comburi. Si cessaverit lavabit ea quae
pura secundo et munda erunt. Ista est lex le
prae vestimenti lanei et linei staminis. omnis
que supellectilis pelliceae quomodo mundari debe
at vel contaminari.

XIIII

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Hic est ritus leprosi quando mundandus est. Ad
ducetur ad sacerdotem. Qui egressus e castris:
cum invenerit lepram esse mundatam: praecipiet ei
qui purificatur ut offerat pro se duos pas
seres vivos quibus vesci licitum est. et lignum
cedrinum. vermiculumque et ysopum. Et unum
e passeribus immolari iubebit in vase fictili
super aquas viventes. Alium autem vivum cum lig
no cedrino et cocco et ysopo. tinget in sanguine
passeris immolati: quo asperget illum qui mun
dandus est septies: ut iure purgetur. et di
mittet passerem vivum ut in agrum avolet.
Cumque laverit homo vestimenta sua. radet omnes
pilos corporis et lavabitur aqua. purifi
catusque ingredietur castra. ita dumtaxat ut
maneat extra tabernaculum suum .vii. diebus.
et die septimo radat capillos capitis.
barbamque et supercilia. ac totius corporis
pilos. Et lotis rursum vestibus et corpore.
die octavo assumet duos agnos imma
culatos. et ovem immaculatam absque ma
cula. et tres decimas similae in sacrificium
quae conspersa sit oleo: et seorsum olei sexta
rium. Cumque sacerdos purificans hominem
statuerit eum. et haec omnia coram domino in hos
tio tabernaculi testimonii: tollet agnum
et offeret eum pro delicto. oleique sextarium.
Et oblatis ante dominum omnibus immolabit
agnum ubi immolari solet hostia pro peccato et
holocaustum. id est in loco sancto. Sicut enim
pro peccato: ita et pro delicto ad sacerdotem per
tinet hostia. sancta sanctorum est. Assumensque sa
cerdos de sanguine hostiae quae immolata
est pro peccato delicto: ponet super extremum
auriculae dextrae eius qui mundatur. et super
pollices manus dextrae et pedis. Et de olei
sextario mittet in manum suam sinistram. tin
getque digitum dextrum in eo et asperget
septies contra dominum. Quod autem reliquum est olei in
leva manu. fundet super extremum auricu
lae dextrae eius qui mundatur. et super polli
ces manus ac pedis dextri. et super sangui
nem qui effusus est pro delicto. et super capit
eius. Rogabitque pro eo coram domino: et faci
et sacrificium pro peccato. Tunc immolabit
holocaustum. et ponet illud in altari
cum libaminibus suis: et homo rite mundabitur.
Quod si pauper est et non potest manus eius quae
dicta sunt invenire. sumet agnum pro delic
to ad oblationem. ut roget pro eo sacerdos. de
cimamque partem similae conspersae oleo in sac
rificium et olei sextarium. duosque turtures si
ve duos pullos columbae. quorum sit unus pro pec
cato. et alter in holocaustum. Offeretque ea die
octavo purificationis suae sacerdoti ad hos
tium tabernaculi testimonii coram domino. Qui
suscipiens agnum pro delicto. et sextarium
olei levabit simul. Immolatoque agno de
sanguine eius ponet super extremum au
riculae dextrae illius qui mundatur. super pol
lices manus eius ac pedis dextri. Olei
vero mittet partem in manum suam sinistram.
in quo tingens digitum dextrae manus
asperget septies contra dominum. Tangetque extre
mum dextrae auriculae eius qui mundatur:
et pollices manus ac pedis dextri in lo
co sanguinis qui effusus est pro delicto.

Reliq̄ aūt ptem olei que ē in sinistra ma
nu mittet sup caput purificati. ut pla
cet p eo dn̄o. et turturem siue pullū co
lūbe offert unum p delicto. et altēm in
holocaustū cum libamētis suis. Hec ē sacri
ficiū lepsi. qui hēre nō pot omnia i emū
datiōem sᵉ. Locutusq; ē dn̄s ad moysen
et aaron dicens. Cum ingressi fueritis t̄rā
chanaā quā ego dabo uob in possessiōe. si
fuit plaga lepre in domib;. ibit cui' est
domus nūcians sacerdoti et dicet. Quasi pl
aga lepre uidetur m̄ ē in domo mea. At
ille pcipiet ut effeāt uniūsa de domo pri'
q̄ ingrediatur eam. et uideat utrū leprā
sit. ne imūda fiant omnia que i domo
sūt. Intrabit q; postea ut consideret dom'
lepram. Et cum uidit in parietib; illius qūi
uallīculas pallore siue rubore deformes
et humiliores supficie reliqua. egredietur
hostium domus. et statim claudet eam
vii. dieb;. Reūsusq; die .vii. cōsiderabit eā.
Si inuenit creuisse lepram: iubebit erui la
pides in quib; lepra est. et pici eos ex̄ ci
uitatem. i loco imūdo. Domū aūt ipām
radi intrinsecus p circuitum. et spgi pul
uerem rasure extra urbem in loco imūdo
Lapidesq; alios reponi p his qui ablati
fuint. et luto alio liniri domū. Sin aūtē
postquā eruti s̄ lapides et puluis elatus
et alia t̄ra lita. ingressus sacerdos uidit re
uersam lepm̄ et parietes aspsos maculis. le
pra est pseuerans et imūda dom'. Quā sta
tim destruent. et lapides eius ac ligna
atq; uniūsum puluerem, pīcient extra op
pidū in loco imūdo. Qui intrauit dom'
qū clausa ē. imūdus erit usq; ad uesp
rū. Et qui dormierit in ea et comedit qp
piam: lauab uestimēta sua. Qd si introiens
sacerdos uidit lepram nō creuisse in domo
postq̄ denuo lita ē. purificabit eam red
dita sanitate. et i purificatiōem eius su
met duos passeres uiuos. lignūq; cedri
nū. et u̇miculū. atq; ysopum. Et imola
to uno passere i uase fictili sup aquas ui
uas. tollet lignū cedrinum et ysopum
et cocū et passerem uiuū. et tinget oīa i
sanguine passeris imolati. atq; i aquis
uiuētib;. et aspget domū septies. purifi
cabit eam tam in sanguine passeris q̄
i aquis uiuētib;. Et in passere uiuo. lig
noq; cedrino. et ysopo atq; u̇miculo. Cū;
dimiserit passerem auolare in agrū liber'
orabit p domo. et iure mundabitur. Ista ē
lex omnis lepre et pcussure. lepre uestium
et domorum cicatricis. et erūpentium papu
larū lucentis macule. et in uarias spēs co
lorib; imutatis: ut possit sciri quo tpr̄ i
mūdū quid uel imūdū sit. XV
Locutus q; ē dn̄s ad moysen dicens
et aaron dicens. Loquimini filiis
isr̄l. et dicite eis. Vir qui patitur fluxū
mis: imūdus erit. et tunc iudica
bitur huic uicio subiacere. cū q; p momēta
singula adheserit carni illius. atq; concre
uit fedus humor. omne stratū in q̄ dor
mierit imūdū erit. et ubicūq; sederit.
Si quis hominū tetigit lectum eius la
uabit uestimēta sua. et ipse lotus aqua. i
mūdus erit usq; ad uespm. Si sederit ubi il
le sederit. et ipse lauabit uestimēta sua. et lo
tus aqua imūdus erit usq; ad uesprum
Qui tetigit carnem eius. lauabit uesti
mēta sua. et ipse lotus aqua: imūdus erit
usq; ad uesprum. Si saliuam huiuscemo
di hō iecit sup eum qui mūdus ē laua
bit uestem suam. et lotus aqua imūd'
erit usq; ad uesprum. Sagma sup quod
sederit imūdū erit. Et quicquid sub eo fu
erit qui fluxū seminis patitur. pollutū
erit usq; ad uesprum. Qui portauit hor
aliquid lauabit uestem suam. et ipse lo
tus aqua: imūdus erit usq; ad uesprum
Oīs quem tetigit qui talis est. nō lotis ā
te manib; lauabit uestimēta sua. et lo
tus aqua. imūdus erit usq; ad uesprum
Vas fictile quod tetigit: cōfringetur. uas
aūt ligneū: lauabitur aqua. Si sanatus
fuit qui hmōi sustinet passionē. nu
merabit .vii. dies post emūdatiōē; sui. et
lotis uestib;. ac toto corpore in aquis ui
uētib;: erit mūdus. Die aūt octauo sumet
duos turtures. aut duos pullos colūbe.
et ueniet i conspectu dn̄i ad hostiū tab
naculi testimonii. dabitq; eos sacerdoti. q̄
faciet unū p peccato. et alterum in holoca
ustū. Rogabitq; p eo coram dn̄o. ut emū
detur a fluxu seminis sui. Vir de quo eg
ditur semē coitus: lauabit aqua omne
corpus suū. et imūdus erit usq; ad ues
prum. Vestem et pellem quā habuit. la
uabit aqua. et imūda erit usq; ad uesp
rum. Mulier cū qua coierit: lauabitur
aqua. et imūda erit usq; ad uesprum.
Mulier que redeūte mense patitur fluxū

sanguinis .vii. diebus separabitur. Omnis qui
tetigerit eam: inmunda erit usque ad vespe-
rum. Et in quo dormierit vel sederit diebus
separationis sue polluetur. Qui tetigerit lec-
tulum eius: lavabit vestimenta sua. et ipse
lotus aqua: inmundus erit usque ad vesperum.
Omne vas super quo illa sederit. quisquis
attigerit: lavabit vestimenta sua. et lotus a-
qua pollutus erit usque ad vesperum. Si co-
ierit cum ea vir tempore sanguinis men-
strualis: inmundus erit .vii. diebus. Et omne
stratum in quo dormierit: polluetur. Mulier
que patitur multis diebus fluxum sangui-
nis non in tempore menstruali. vel que post men-
struum sanguinem fluere non cessat quamdi-
u huic subiacet passioni. inmunda erit quasi
si sit in tempore menstruo. Omne stratum in
quo dormierit. et vas in quo sederit: pol-
lutum erit. Quicumque tetigerit eam lavabit
vestimenta sua. et ipse lotus aqua. inmundus
erit usque ad vesperum. Si steterit sanguis
et fluere cessaverit: numerabit .vii. dies
purificationis sue. Et octavo die offeret
pro se sacerdoti duos turtures vel duos pul-
los columbe ad hostium tabernaculi testi-
monii. qui unum faciet pro peccato. et alterum
in holocaustum. Rogabitque pro ea coram domino
et pro fluxu inmunditie eius. Docebitis ergo
filios israel ut caveant inmunditiam. et non
moriantur in sordibus suis cum polluerint tab-
ernaculum meum: quod est inter eos. Ista est lex eius
qui patitur fluxum seminis. et qui pollu-
itur coitu. et que menstruis temporibus sepa-
ratur. vel que iugi fluit sanguine. et hominis qui
dormierit cum ea.

XVI

Locutusque est dominus ad moysen post mor-
tem duorum filiorum aaron quando offerentes
ignem alienum interfecti sunt. et precepit ei dicens.
Loquere ad aaron fratrem tuum. ne omni tem-
pore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum
coram propitiatorio quo tegitur archa. ut non
moriatur. quia in nube apparebo super oracu-
lum. nisi hec ante fecerit. vitulum offeret pro peccato.
et arietem in holocaustum. Tunica linea vesti-
etur. feminalibus lineis verecunda celabit.
Accingetur zona linea. cidarim imponet capi-
ti. Hec enim vestimenta sunt sancta. quibus cunctis
cum lotus fuerit induetur. Suscipietque ab
universa multitudine filiorum israel duos hir-
cos pro peccato. et unum arietem in holocaustum.
Cumque obtulerit vitulum. et oraverit pro se et pro
domo sua duos hircos stare faciet coram
domino in hostio tabernaculi testimonii mit-
tens super utrumque sortem. unam domino. et al-
teram capro emissario. cuius sors exierit
domino: offeret illum pro peccato. Cuius autem
in caprum emissarium statuet eum vivum
coram domino. ut fundat preces super eo. et mit-
tat illum in solitudinem. His rite celebra-
tis. offeret vitulum. et rogans pro se et pro
domo sua. immolabit eum. Assumptoque
thuribulo quod de prunis altaris implave-
rit. et hauriens manu compositum thy-
miama in incensum. ultra velum intrabit
in sancta. ut positis super ignem aromatibus ne-
bula eorum et vapor operiat oraculum quod
est super testimonium. et non moriatur. Tol-
let quoque de sanguine vituli. et asperget digi-
to septies contra propitiatorium ad orientem. Cum-
que mactaverit hircum pro peccato populi: inferet
sanguinem eius intra velum sicut precep-
tum est de sanguine vituli ut aspergat e re-
gione oraculi. et expiet sanctuarium ab inmun-
diciis filiorum israel. et a prevaricationibus eo-
rum cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum
faciet tabernaculo testimonii quod fixum
est inter eos in medio sordium habitationis eo-
rum. Nullus hominum sit in tabernaculo
quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget
pro se et pro domo sua. et pro universo cetu israel
donec egrediatur. Cum autem exierit ad altare
quod coram domino est oret pro se et sumptum
sanguinem vituli atque hirci fundet super
cornua eius per gyrum. aspergensque digito
septies. expiet et sanctificet illud ab inmundi-
ciis filiorum israel. Postquam emundaverit sanctu-
arium et tabernaculum et altare: tunc offerat
hircum viventem. et posita utraque manu
super caput eius. confiteatur omnes iniqui-
tates filiorum israel et universa delicta atque
peccata eorum. que imprecans capiti eius e-
mittet illum per hominem paratum in deserto.
Cumque portaverit hircus omnes iniquita-
tes eorum in terram solitariam. et dimissus
fuerit in deserto. revertetur aaron in taberna-
culum testimonii. et depositis vestibus
quibus prius erat indutus cum intraret
sanctuarium. relictisque ibi. lavabit carnem
suam in loco sancto. Indueturque vestibus su-
is. Et postquam egressus obtulerit holocaustum
suum ac plebis. rogabit tam pro se quam pro populo.
Et adipem qui oblatus est pro peccatis adolebit
super altare. Ille vero qui dimiserit caprum e-
missarium. lavabit vestimenta sua. et corpus

aqua · et sic ingredietur castra · Vitulum autem et hyrcum qui pro peccato fuerant immolati · et quorum sanguis illatus est in sanctuarium ut expiatio compleretur : asportabunt foras castra : et comburent igni · tam pelles quam carnes eorum et fimum · Et quicumque combusserit ea · lauabit uestimenta sua et carnem aqua · et sic ingredietur in castra · Eritque hoc uobis legitimum sempiternum · Mense · vii · decima die mensis · affligetis animas uestras · Nullumque facietis opus · siue indigena siue aduena qui peregrinatur apud uos · In hac die expiatio erit uestri · atque mundatio ab omnibus peccatis uestris : coram domino mundabimini · Sabbatum enim requietionis est et affligetis animas uestras religione perpetua · Expiabit autem sacerdos qui unctus fuerit · et cuius initiate sunt manus · ut sacerdotio fungatur pro patre suo · Indueturque stola linea · et uestibus sanctis · et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare · sacerdotes quoque et uniuersum populum · Eritque hoc uobis legitimum sempiternum · ut oretis pro filiis israel · et pro cunctis peccatis eorum semel in anno · Fecit igitur sicut preceperat dominus moysi ·

XVII

Et locutus est dominus ad moysen dicens · Loquere ad aaron et filios eius et cunctis filiis israel · et dices ad eos · Iste est sermo quem mandauit dominus dicens · Homo quilibet de domo israel · si occiderit bouem aut ouem · siue capram · in castris uel extra castra · et non obtulerit ad hostium tabernaculi oblationem domino : sanguinis reus erit · quasi sanguinem fuderit · sic peribit de medio populi sui · Ideo debent offerre sacerdoti filii israel hostias suas quas occidunt in agro ut sanctificentur domino ante hostium tabernaculi testimonii · et immolent eas hostias pacificas domino · Fundetque sacerdos sanguinem super altare domini ad hostium tabernaculi testimonii · et adolebit adipem in odorem suauitatis domino · Et nequaquam ultra immolabunt hostias suas demonibus cum quibus fornicati sunt · legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum · Et ad ipsos dices · Homo de domo israel · et de aduenis qui peregrinantur apud uos · qui obtulerit holocaustum siue uictimam · et ad hostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam · ut offeratur domino : interibit de populo suo · Homo quilibet de domo israel et de aduenis qui peregrinantur inter eos si comederit sanguinem · obfirmabo faciem meam contra animam illius · et disperdam eam de populo suo · quia anima carnis in sanguine est · et ego dedi illum uobis : ut super altare meo expietis pro animabus uestris · Et sanguis pro anime piaculo sit · Idcirco dixi filiis israhel · Omnis anima ex uobis non comedet sanguinem : nec ex aduenis qui peregrinantur inter uos · Homo quicumque de filiis israel · et de aduenis qui peregrinantur apud uos · si uenatione atque aucupio ceperit feram aut auem quibus uesci licitum est · fundat sanguinem eius et operiat illum terra · Anima enim omnis carnis in sanguine est · Unde dixi filiis israel · Sanguinem uniuerse carnis non comedetis · quia anima carnis in sanguine est · Et quicumque comederit illum interibit · Anima que comederit morticinum · uel captum a bestia · tam de indigenis quam de aduenis · lauabit uestimenta sua · et semetipsum aqua · et contaminatus erit usque ad uesperum · Et hoc ordine mundus fiet · Quod si non lauerit uestimenta sua · nec corpus suum : portabit iniquitatem suam ·

XVIII

Locutus quoque est dominus ad moysen dicens · Loquere filiis israel · et dices ad eos · Ego sum dominus deus uester · Iuxta consuetudinem terre egypti in qua habitastis non facietis · Et iuxta morem regionis chanaan ad quam ego introducturus sum uos non agetis · Facietis iudicia mea · et precepta mea seruabitis et ambulabitis in eis · Ego dominus deus uester · Custodite leges meas atque iudicia : que faciens homo uiuet in eis · Ego dominus deus uester · Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedat ut reuelet turpitudinem eius · Ego dominus · Turpitudinem patris tui · et turpitudinem matris tue non discoperies · Mater tua est : non reuelabis turpitudinem eius · Turpitudinem uxoris patris tui non discoperies · turpitudo enim patris tui est · Turpitudinem sororis tue ex patre siue ex matre que domi uel foris genita est non reuelabis · Turpitudinem filie filii tui uel neptis ex filia non reuelabis : quia turpitudo tua est · Turpitudinem filie uxoris patris tui quam peperit patri tuo · et est soror tua · non reuelabis · Turpitudinem sororis patris tui non discoperies · quia caro patris tui est · Turpitudinem sororis matris tue non reuelabis eo quod caro sit matris tue · Turpitudinem fratris patris tui non reuelabis · nec accedes ad uxorem eius · que tibi affinitate coniungitur · Turpitudinem

minis tue non revelabis quia uxor filii tui
est: nec discoperies ignominiam eius. Et
uxorem fratris sui nullus accipiat. Turpi
tudinem uxoris fratris tui non revelabis.
quia turpitudo fratris tui est. Turpitudinem
uxoris tue et filie eius non revelabis. Fi
liam filii eius et filiam filie illius non
sumes. ut reveles ignominiam eius. quia
caro illius sunt: et talis coitus incestus
est. Sororem uxoris tue in pellicatum illius
non accipies: nec revelabis turpitudinem
eius adhuc illa vivente. Ad mulierem
que patitur menstrua: non accedes. nec re
velabis feditatem eius. Cum uxore pro
ximi tui non coibis: nec seminis commixti
one maculaberis. De semine tuo non dabis
ut consecretur ydolo moloch. nec pollues
nomen dei tui. Ego dominus. Cum masculo non
commisceberis coitu femineo: quia abhominati
o est. Cum omni pecore non coibis. nec
maculaberis cum eo. Mulier non succum
bet iumento nec miscebitur ei: quia scelus
est. Ne polluamini in omnibus his quibus
contaminate sunt universe gentes quas ego ei
ciam ante conspectum vestrum. et quibus polluta est ter
ra: cuius ego scelera visitabo: ut evomat
habitatores suos. Custodite legitima me
a atque iudicia: et non faciatis ex omnibus ab
hominationibus istis tam indigena quam co
lonus qui peregrinatur apud vos. Omnes
enim execrationes istas fecerunt accole terre qui
fuerunt ante vos. et polluerunt eam. Cave
te ergo ne et vos similiter evomat. cum
paria feceritis. sicut evomuit gentem que fuit
ante vos. Omnis anima que fecerit de abhomina
tionibus istis quippiam: peribit de medio
populi sui. Custodite mandata mea. Nolite
facere que fecerunt hii qui fuerunt ante vos
et ne polluamini in eis. Ego dominus deus

XIX

Loqutusque est dominus
ad moysen dicens. Loquere ad omnem
cetum filiorum israel et dices ad eos. Sancti es
tote: quia ego sanctus sum dominus deus vester.
Unusquisque matrem et patrem suum time
at. Sabbata mea custodite. Ego dominus deus
vester. Nolite converti ad ydola. nec deos con
flatiles faciatis vobis. Ego dominus deus vester.
Si immolaveritis hostiam pacificorum domino
ut sit placabilis. eo die quo fuerit immo
lata. comedetis eam. et die altero. Quic
quid autem residuum fuerit in diem tercium: ig
ne comburetis. Si quis post biduum come
derit ex ea. profanus erit et impietatis
reus. Portabit iniquitatem suam. quia sanctum
domini polluit. et peribit anima illa de populo suo.
Cum messueris segetes terre tue. non conde
bis usque ad solum superficiem terre. nec
remanentes spicas colliges. neque in vine
a tua racemos et grana decidentia congregabis
sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes.
Ego dominus deus vester. Non facietis furtum. Non
mentiemini. Nec decipiat unusquisque pro
ximum suum. Non periurabis in nomine meo.
nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Non
facies calumpniam proximo tuo: nec vi op
primes eum. Non morabitur opus mer
cenarii apud te usque mane. Non maledi
ces surdo. nec coram ceco pones offendicu
lum. sed timebis dominum deum tuum. quia ego dominus.
Non facies quod iniquum est. nec iniuste
iudicabis. Non consideres personam pau
peris. nec honores vultum potentis. Ius
te iudica proximo tuo. Non eris crimina
tor. nec susurro in populis. Non stabis contra
sanguinem proximi tui. Ego dominus. Ne oderis
fratrem tuum in corde tuo: sed publice argue
eum. ne habeas super illo peccatum. Non queras
ultionem. nec memor eris iniurie civi
um tuorum. Diliges amicum tuum sicut
te ipsum. Ego dominus. Leges meas custodite.
Iumenta tua non facies coire cum alterius
generis animantibus. Agrum non seres diverso se
mine. Vestem que ex duobus texta est non
indueris. Homo si dormierit cum mu
liere coitu seminis que sit ancilla etiam
nobilis. et tamen precio non redempta: nec li
bertate donata. vapulabunt ambo et non
morientur. quia non fuit libera. Pro delicto autem
suo offeret domino ad hostium tabernaculi
testimonii arietem. Orabitque pro eo sacer
dos et pro delicto eius coram domino. et pro
piciabitur ei. dimitteturque peccatum.
Quando ingressi fueritis terram. et plantaveritis in
ea ligna pomifera. auferetis preputia eorum
Poma que germinant immunda erunt vobis.
nec edetis ex eis. Quarto autem anno omnis
fructus eorum sanctificabitur laudabilis
domino. Quinto autem anno comedetis fruc
tus. et congregantes poma que proferunt. Ego
dominus deus vester. Non comedetis carnem
cum sanguine. Non augurabimini. nec
observabitis somnia. Neque in rotundum
attondebitis comam. neque radetis bar
bam. et super mortuo non incidetis carnem

vestris: neque figuras aliquas et stigmata
facietis vobis. Ego Dominus. Ne prostituas fi-
liam tuam et contaminetur terra et im-
pleatur piaculo. Sabbata mea custodite
et sanctuarium meum metuite. Ego Dominus. Non
declinetis ad magos nec ab ariolis
aliquid sciscitemini ut polluamini
per eos. Ego Dominus Deus vester. Coram cano ca-
pite consurge et honora personam senis. Et
time Dominum Deum tuum. Ego sum Dominus. Si
habitaverit advena in terra vestra et moratus
fuerit inter vos, ne exprobretis ei sed sit inter vos
quasi indigena. et diligetis eum quasi vos-
met ipsos. Fuistis enim et vos advene
in terra Egypti. Ego Dominus Deus vester. Nolite
facere iniquum aliquid in iudicio in reg-
ula in pondere in mensura. statera iusta et
equa sint pondera. iustus modius. equus-
que sextarius. Ego Dominus Deus vester qui eduxi
vos de terra Egypti. Custodite omnia manda-
ta mea et universa iudicia et facite ea.

Locutusque Ego Dominus. XX

est Dominus ad Moysen dicens. Hec loque-
re filiis Israel. Homo de filiis Israel et de adve-
nis qui habitant in Israel si quis dederit de
semine suo ydolo Moloch morte moria-
tur. Populus terre lapidabit eum. Et ego faciem
meam ponam contra illum. succidamque
illum de medio populi sui. eo quod dederit de se-
mine suo ydolo Moloch et contamina-
verit sanctuarium meum. ac polluerit nomen
sanctum meum. Quod si negligens populus terre
et quasi parvipendens imperium meum dimiserit
hominem qui dederit de semine suo Mo-
loch nec eum voluerit occidere ponam faci-
em meam super hominem illum et cogna-
tionem eius. succidamque et ipsum et omnes
qui consenserunt ei ut fornicarentur cum
Moloch de medio populi sui. Anima que de-
clinaverit ad magos et ariolos et fornica-
ta fuerit cum eis ponam faciem meam con-
tra eam et interficiam illam de medio populi sui. Sanc-
tificamini et estote sancti quia ego Dominus Deus
vester. Custodite precepta mea et facite ea. quia e-
go Dominus qui sanctifico vos. Qui maledixerit
patri suo aut matri morte moriatur. Qui
patri matrique maledixit. sanguis eius sit su-
per eum. Si mechatus quis fuerit cum uxore al-
terius. et adulterium perpetraverit cum coniuge pro-
ximi sui morte moriatur et mechus et
adultera. Qui dormierit cum noverca sua
et revelaverit ignominiam patris sui morte

moriantur ambo. sanguis eorum sit super
eos. Si quis dormierit cum nuru sua ut-
erque moriatur quia scelus operati sunt. sanguis
eorum sit super eos. Qui dormierit cum
masculo coitu femineo uterque operati sunt
nefas morte moriantur. sit sanguis eo-
rum super eos. Qui supra uxorem filiam du-
xerit matrem eius. scelus operatus est. vivus
ardebit cum eis. nec permanebit tantum ne-
fas in medio vestri. Qui cum iumento et
pecore coierit morte moriatur. pecus
quoque occidite. Mulier que succubuerit
cuilibet iumento simul interficiatur cum eo
sanguis eorum sit super eos. Qui acceperit so-
rorem suam filiam patris sui vel filiam matris
sue et viderit turpitudinem illius. illaque conspexerit
fratris ignominiam. nefariam rem operati
sunt. occidentur in conspectu populi eo quod turpitu-
dinem suam mutuo revelaverint et portabunt
iniquitatem suam. Qui coierit cum mulie-
re in fluxu menstruo et revelaverit turpi-
tudinem eius. ipsaque aperuerit fontem
sanguinis sui. interficientur ambo de medio
populi sui. Turpitudinem matertere et amite
tue non discoperies. Qui hoc fecerit ignomi-
niam carnis sue nudavit. portabunt
ambo iniquitatem suam. Qui coierit cum
uxore patrui vel avunculi sui. et revela-
verit ignominiam cognationis sue portabunt
ambo peccatum suum. absque liberis morientur.
Qui duxerit uxorem fratris sui rem facit
illicitam. Turpitudinem fratris sui revelavit
absque filiis erunt. Custodite leges me-
as atque iudicia et facite ea. ne et vos e-
vomat terra quam intraturi estis et habita-
turi. Nolite ambulare in legitimis na-
tionum quas ego expulsurus sum ante vos.
Omnia hec fecerunt. et abhominatus sum
eas. Vobis autem loquor. possidete terram eorum
quam dabo vobis in hereditatem terram fluen-
tem lacte et melle. Ego Dominus Deus vester qui
separavi vos a ceteris populis. Separate ergo et vos
iumentum mundum ab immundo. et avem mundam
ab immunda. ne polluatis animas vestras in peco-
re et avibus et in cunctis que moventur
in terra et que vobis ostendi esse polluta. Eritis
sancti mihi quia sanctus sum ego Dominus [illegible] vos
a ceteris populis ut essetis mei. Vir sive muli-
er in quibus pythonicus vel divinationis fuerit
spiritus morte moriantur. lapidibus obruent
eos. sanguis eorum sit super eos. XXI

Dixit quoque Dominus ad Moysen. Loquere

ad sacerdotes filios aaron: et dices eis. Ne
contaminetur sacerdos in mortibus civium su-
orum. nisi tantum in consanguineis ac propinquis,
id est super patre et matre et filio ac filia. Fratre
quoque et sorore virgine que non est nupta
viro. sed nec in principe populi sui contamina-
bitur. Non radent caput. nec barbam. neque
in carnibus suis facient incisuras. sancti erunt
deo suo. et non polluent nomen eius. Incensum
enim domini. et panes dei sui offerunt: et ideo
sancti erunt. Scortum et vile prostibulum non
ducent uxorem. nec eam que repudiata
est a marito. quia consecratus est deo suo.
et panes propositionis offert. Sit ergo sanctus
quia et ego sanctus sum dominus qui sancti-
fico vos. Sacerdotis filia si deprehensa fuerit
in stupro et violaverit nomen patris sui flam-
mis exuretur. Pontifex id est sacerdos ma-
ximus inter fratres suos. super cuius caput fusum
est unctionis oleum. et cuius manus in sacer-
dotio consecrate sunt. vestitusque est sanctis
vestibus. caput suum non discoperiet. vesti-
menta non scindet. et ad omnem mortuum non
ingredietur omnino. Super patre quoque suo
et matre non contaminabitur: nec egredietur
de sanctis. ne polluat sanctuarium domini. quia
oleum sancte unctionis dei sui super eum est.
Ego dominus. Virginem ducet uxorem. vidu-
am et repudiatam et sordidam atque meretricem
non accipiet. sed puellam de populo suo. Ne
commisceat stirpem generis sui vulgo gen-
tis sue. quia ego dominus qui sanctifico eum. Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens. Loquere
ad aaron. Homo de semine tuo per famili-
as suas qui habuerit maculam. non offeret
panes domino deo suo. nec accedet ad minis-
terium eius. Si cecus fuerit. si claudus. si vel
parvo vel grandi et torto naso. si fracto pe-
de si manu. si gibbus. si lippus. si albu-
ginem habens in oculo. si iugem scabiem
si inpetiginem in corpore vel herniosus. Omnis
qui habuerit maculam de semine aaron
sacerdotis. non accedet offerre hostias domino
nec panes deo suo. vescetur tamen panibus qui
offeruntur in sanctuario. ita dumtaxat ut intra
velum non ingrediatur. nec accedat ad al-
tare. quia maculam habet. et contaminare non
debet sanctuarium meum. Ego dominus qui sanctifico eos.
Locutus est ergo moyses ad aaron. et ad
filios eius. et ad omnem israel: cuncta que sibi
fuerant imperata.

XXII

Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens. Loquere ad aaron et ad filios eius
ut caveant ab his que consecrata sunt fi-
liorum israel: et non contaminent nomen sanctifica-
torum mihi: que ipsi offerunt. Ego dominus. Dic
ad eos. et ad posteros eorum. Omnis homo
qui accesserit de stirpe vestra ad ea que con-
secrata sunt. et que obtulerint filii israel do-
mino. in quo est inmunditia: peribit coram
domino. Ego sum dominus. Homo de semine aa-
ron qui fuerit leprosus. aut patiens fluxum
seminis. non vescetur de his que sanctifi-
cata sunt mihi donec sanetur. Qui tetigerit
inmundum super mortuo. et ex quo egreditur
semen quasi coitus. et qui tangit reptile.
et quodlibet inmundum cuius tactus est sordi-
dus. inmundus erit usque ad vesperum. et
non vescetur his que sanctificata sunt. sed
cum laverit carnem suam aqua. et occubu-
erit sol. tunc mundatus: vescetur de sancti-
ficatis. quia cibus illius est. Morticinum
et captum a bestia non comedent. nec pollu-
entur in eis. Ego dominus. Custodient precepta
mea ut non subiaceant peccato. et mori-
antur in sanctuario cum polluerint illud. Ego
dominus qui sanctifico eos. Omnis alienigena
non comedet de sanctificatis. Inquilinus
sacerdotis. et mercenarius: non vescetur ex
eis. Quem autem sacerdos emerit. et qui
vernaculus domus eius fuerit: hii come-
dent ex eis. Si filia sacerdotis cuilibet ex
populo nupta fuerit: de his que sanctificata sunt. et
de primiciis non vescetur. Sin autem vidu-
a vel repudiata. et absque liberis reversa fu-
erit ad domum patris sui: sicut puella con-
sueverat aletur cibis patris sui. Omnis alie-
nigena comedendi ex eis non habet potesta-
tem. Qui comederit de sanctificatis per ignoran-
tiam: addet quintam partem cum eo quod co-
medit. et dabit sacerdoti in sanctuario. Nec
contaminabunt sanctificata filiorum israel que
offerunt domino: ne forte sustineant iniqui-
tatem delicti sui. cum sanctificata comederint.
Ego dominus: qui sanctifico vos. Locutus est dominus
ad moysen dicens. Loquere ad aaron et
filios eius: et ad omnes filios israel. dicesque
ad eos. Homo de domo israel. et de adve-
nis qui habitant apud vos qui obtulerit
oblationem suam. vel vota solvens. vel
sponte offerens quicquid illud obtu-
lerit in holocaustum domini. ut offeratur per vos
masculus inmaculatus erit ex bobus
et ex ovibus et ex capris. Si maculam ha-

non promovendi

bunt non offeretis neque erit acceptabile.
Homo qui obtulerit victimam pacificorum
Domino vel vota solvens vel sponte offerens
tam de bobus quam de ovibus immaculatum
offeret ut acceptabile sit. Omnis ma
cula non erit in eo. Si caecum fuerit si frac
tum si cicatricem habens si papulas aut sca
biem vel impetiginem non offeretis ea Domino
neque adolebitis ex eis super altare Domini. Bo
vem et ovem aure et cauda amputatis
voluntarie offerre potes votum autem ex his
solvi non potest. Omne animal quod vel contritis
vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est
non offeretis Domino et in terra vestra haec omnino
non facietis. De manu alienigenae non of
feretis panes Deo vestro et quicquid aliud da
re voluerit quia corrupta et maculata sunt
omnia non suscipietis ea. Locutusque est
Dominus ad Moysen dicens. Bos ovis et ca
pra cum genita fuerint septem diebus erunt
sub ubere matris suae. Die autem octavo et
deinceps offerri poterunt Domino. Sive illa
bos sive ovis non immolabuntur una
die cum fetibus suis. Si immolaveritis hos
tiam pro gratiarum actione Domino ut possit
esse placabilis eodem die comedetis eam.
Non remanebit quicquam in mane alte
rius diei. Ego Dominus. Custodite mandata me
a et facite ea. Ego Dominus. Ne polluatis no
men meum sanctum ut sanctificer in medio fi
liorum Israhel. Ego Dominus qui sanctifico vos et
eduxi de terra Aegypti ut essem vobis in Deum.
Ego Dominus.

XXIII

Locutus est Dominus ad Moysen dicens.
Loquere filiis Israhel et dices ad eos. Hae
sunt feriae Domini quas vocabitis sanctas. Sex
diebus facietis opus. Dies septimus quia
sabbati requies est vocabitur sanctus. Omne
opus non facietis in eo. Sabbatum Domini est
in cunctis habitationibus vestris. Hae sunt feri
ae Domini sanctae quas celebrare debetis tem
poribus suis. Mense primo quartadecima die mensis

De sollempnitatibus

ad vesperum phase Domini est. Et quintadecima die men
sis huius sollempnitas azymorum Domini est.
Septem diebus azyma comedetis. Dies pri
mus erit vobis celeberrimus sanctusque. Omne opus
servile non facietis in eo. Sed offeretis sacri
ficium in igne Domino septem diebus. Dies autem
septimus erit celebrior et sanctior nullumque servi
le opus facietis in eo. Locutusque est Dominus
ad Moysen dicens. Loquere filiis Israhel
et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram quam
ego dabo vobis et messueritis segetem feretis
manipulos spicarum primitias messis vestrae
ad sacerdotem. Qui elevabit fasciculum
coram Domino ut acceptabile sit pro vobis
altero die sabbati et sanctificabit illum. Atque in
eodem die quo manipulus consecratur
caedetur agnus immaculatus anniculus in ho
locaustum Domini. Et libamenta offerentur cum
eo duae decimae similae conspersae oleo in incen
sum Domini odoremque suavissimum. Liba quo
que vini quarta pars hin. Panem et polentam
et pultes non comedetis ex segete usque
ad diem qua offeretis ex ea Deo vestro. Praecep
tum est sempiternum in generationibus vestris cunc
tisque habitaculis vestris. Numerabitis ergo
ab altero die sabbati in quo obtulistis ma
nipulos primitiarum septem ebdomadas ple
nas usque ad alteram diem expletionis eb
domadae septimae id est quinquaginta dies et sic offe
retis sacrificium novum Domino ex omnibus habita
culis vestris panes primitiarum duos de duabus
decimis similae fermentatae quos co
quetis in primitias Domini. Offeretisque cum
panibus septem agnos immaculatos anniculos
et vitulum de armento unum et arietes
duos et erunt in holocausto cum libamen
tis suis in odorem suavissimum Domino. Facie
tis et hircum pro peccato duosque agnos
anniculos hostias pacificorum. Cumque
elevaverit eos sacerdos cum panibus primiti
arum coram Domino cedent in usum eius.
Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque
sanctissimum. Omne opus servile non facietis
in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis
habitaculis et generationibus vestris. Postquam
autem messueritis segetem terrae vestrae non seca
bitis eam usque ad solum nec remanentes
spicas colligetis sed pauperibus et peregrinis
dimittetis eas. Ego Dominus Deus vester. Locutus
que est Dominus ad Moysen dicens. Loquere fili
is Israhel. Mense septimo prima die mensis erit
vobis sabbatum memoriale clangentibus
tubis et vocabitur sanctum. Omne opus ser
vile non facietis in eo et offeretis holocau
stum Domino. Locutusque est Dominus ad Moy
sen dicens. Decimo die mensis huius septimi di
es expiationum erit celeberrimus et voca
bitur sanctus. Affligetisque animas vestras in eo
et offeretis holocaustum Domino. Omne opus
non facietis in tempore diei huius quia dies
propitiationis est ut propitietur vobis Dominus
Deus vester. Omnis anima quae afflicta non fuerit

die hac: peribit de populis suis. Et quae operis quip-
piam fecerit: delebo eam de populo suo. Nihil ergo
operis facietis in eo. Legitimum sempiternum
erit vobis in cunctis generationibus vestris et habita-
tionibus. Sabbatum requietionis est. Affligetis
animas vestras die nono mensis. A vespere us-
que ad vesperum: celebrabitis sabbata vestra.
Et locutus est dominus ad moysen dicens. Lo-
quere filiis israel. A quintodecimo die mensis
huius septimi: erunt feriae tabernaculorum. vii. di-
ebus domino. Dies primus vocabitur celeber-
rimus atque sanctissimus. Omne opus servile non
facietis in eo. et vii. diebus offeretis holo-
causta domino. Dies quoque octavus erit ce-
leberrimus atque sanctissimus. et offeretis ho-
locaustum domino. Est enim coetus atque col-
lectae. Omne opus servile non facietis in eo.
Haec sunt feriae domini quas vocabitis cele-
berrimas et sanctissimas. Offeretisque in eis
oblationes domino. Holocausta et libamenta iuxta
ritum uniuscuiusque diei: exceptis
sabbatis domini donisque vestris. et quae offertis
ex voto. vel quae sponte tribuetis domino.
A xv. ergo die mensis septimi quando congre-
gaveritis omnes fructus terrae vestrae: celebra-
bitis ferias domini. vii. diebus. Die primo
et die octavo erit sabbatum. id est requies.
Sumetisque vobis die primo fructus arbo-
ris pulcherrimae. spatulasque palmarum
et ramos ligni densarum frondium. et
salices de torrente. et laetabimini coram
domino deo vestro. Celebrabitisque sollempni-
tatem eius. vii. diebus per annum. legitimum
sempiternum erit in generationibus vestris. Mense
vii. festa celebrabitis. et habitabitis in um-
braculis. vii. diebus. Omnis qui de genere israel
est: manebit in tabernaculis: ut discant po-
steri vestri quod in tabernaculis habitare fecerim
filios israel. cum educerem eos de terra egyp-
ti. Ego dominus deus vester. Locutusque est moyses
super sollempnitatibus domini ad filios israel.

XXIIII

Et locutus est dominus ad
moysen dicens. Praecipe filiis israel: ut
afferant tibi oleum de olivis purissimum
ac lucidum ad concinnandas lucernas iu-
giter extra velum testimonii in tabernacu-
lo foederis. Ponetque eas aaron a vespere usque
in mane coram domino. cultu ritu quoque perpetuo
in generationibus vestris. Super candelabro mun-
dissimo ponentur semper in conspectu domini.
Accipies quoque similam. et coques ex ea
xii. panes. Qui singuli habebunt duas
decimas. Quorum senos altrinsecus su-
per mensam purissimam coram domino statues
et pones super eos thus lucidissimum. ut sit
panis in monimentum oblationis domini. Per singula sab-
bata mutabuntur coram domino: suscepta a
filiis israel foedere sempiterno. Eruntque aaron
et filiorum eius. ut comedant eos in loco
sancto: quia sanctum sanctorum est de sacrificiis
domini iure perpetuo. Ecce autem egressus filius
mulieris israelitis quem pepererat de viro egyp-
tio inter filios israel. iurgatus est in castris
cum viro israhelita. Cumque blasphemasset no-
men domini et maledixisset ei: adductus est
ad moysen. Vocabatur autem mater eius sa-
lumith filia dabri de tribu dan. Miserunt-
que eum in carcerem: donec nossent quid iu-
beret dominus. Qui locutus est ad moysen di-
cens. Educ blasphemum extra castra. et po-
nant omnes qui audierunt manus suas su-
per caput eius. et lapidet eum populus uni-
versus. Et ad filios israel loqueris. Homo qui
maledixerit deo suo: portabit peccatum suum.
Et qui blasphemaverit nomen domini morte
moriatur. Lapidibus opprimet eum omnis
multitudo populi. sive ille civis sive peregri-
nus fuerit. Qui blasphemaverit nomen domini mor-
te moriatur. Qui percusserit et occiderit ho-
minem morte moriatur. Qui percusserit animal
reddat vicarium. id est animam pro anima. Qui
irrogaverit maculam cuilibet civium suo-
rum: sicut fecit fiet ei. Fractu-
ram pro fractura. oculum pro oculo. dentem pro
dente restituet. Qualem inflixerit macu-
lam: talem sustinere cogetur. Qui percusse-
rit iumentum: reddat aliud. Qui percusserit
hominem punietur. Equum iudicium sit in-
ter vos. sive peregrinus sive civis peccave-
rit. quia ego sum dominus deus vester. Locutusque
est moyses ad filios israel. Et eduxerunt
eum qui blasphemaverat extra castra.
ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii
israel sicut praeceperat dominus moysi.

XXV

Locutusque est dominus ad moysen in
monte synai dicens. Loquere filiis
israel et dices ad eos. Quando ingressi fueritis terram
quam ego dabo vobis: sabbatizet sabbatum domino.
Sex annis seres agrum tuum. et sex annis
putabis vineam tuam. colligesque fructus
eius. Septimo autem anno sabbatum erit ter-
rae requietionis domini. Agrum non seres. et vineam
non putabis. quae sponte gignit humus
non metes. et uvas primitiarum tuarum non

anno
iubileo.

colliges quasi uindemiam. annus enim re-
quietionis terre est. sed erunt uobis in cibum
tibi et seruo tuo. ancille tue et mercennario
tuo. et aduene qui peregrinatur apud
te. iumentis tuis et pecoribus. omnia que nascun-
tur prebebunt cibum. Numerabis quoque
tibi .vii. ebdomadas annorum. id est septies sep-
tem. que simul faciunt annos .xlix. et
clanges buccina mense .vii. et .x. die men-
sis propiciationis tempore in uniuersa terra uestra
sanctificabis que annum .l. et uocabis re-
missionem cunctis habitatoribus terre tue.
ipse est enim iubileus. Reuertetur homo
ad possessionem suam. et unusquisque redi-
et ad familiam pristinam. quia iubeleus
est. et .l. annus. Non seretis. neque metetis
sponte in agro nascentia. et primicias ui-
demie non colligetis ob sanctificationem iu-
belei. sed statim oblata comedetis. Anno
iubelei redeant omnes ad possessiones su-
as. Quando uendes quippiam ciui tuo. uel
emes ab eo. ne contristes fratrem tuum. sed
iuxta numerum annorum iubelei emes ab e-
o. et iuxta supputationem frugum uendet
tibi. Quanto plures anni remanserint post
iubeleum. tanto crescet et precium. et quanto
minus temporis numeraueris. tanto minoris
emptio constabit. Tempus enim frugum
uendet tibi. Nolite affligere contribules uestros.
sed timeat unusquisque deum suum. quia ego
dominus deus uester. Facite precepta mea. et iudicia
custodite. et implete ea. ut habitare possi-
tis in terra absque ullo pauore. et gignat
uobis humus fructus suos quibus uesca-
mini usque ad saturitatem. nullius impetum
formidantes. Quod si dixeritis. quid comedemus
anno .vii. si non seuerimus neque collegerimus
fruges nostras. dabo benedictionem meam uobis
anno sexto. et faciet fructus trium annorum.
Seretisque anno .viii. et comedetis ueteres
fruges usque ad nonum annum. donec noua
nascantur edetis uetera. Terra quoque non uen-
detur in perpetuum. quia mea est. et uos aduene et
coloni mei estis. Unde cuncta regio posses-
nis uestre. sub redemptionis possessione sub
redemptionis conditione uendetur. Si attenu-
atus frater tuus uendiderit possessiunculam
suam. et uoluerit propinquus eius potest redimere
quod ille uendiderat. Sin autem non habuerit proxi-
mum. et ipse precium ad redimendum potuerit
inuenire. computabuntur fructus ex eo tempo-
re quo uendidit. et quod reliquum est reddet

emptori. sicque recipiet possessionem suam. Quod
si non inuenerit manus eius ut reddat
precium. habebit emptor quod emerat usque
ad annum iubeleum. In ipso enim omnis uenditio
redibit ad dominum et ad possessorem pristi-
num. Qui uendiderit domum intra urbis
muros. habebit licentiam redimendi. donec
unus impleatur annus. Si non redime-
rit. et anni circulus fuerit euolutus. emp-
tor possidebit eam. et posteri eius in per-
petuum. et redimi non poterit etiam in iube-
leo. Sin autem in uilla fuerit domus que mu-
ros non habet. agrorum iure uendetur. Si ante
redempta non fuerit. in iubeleo reuertetur ad
dominum. Edes leuitarum que in urbibus sunt semper
possunt redimi. Si redempte non fuerint
in iubeleo reuertentur ad dominum. al' ad dominos
quia domus urbium leuitarum pro posses-
sionibus sunt inter filios israel. Suburbana
autem eorum non ueneant. quia possessio sempi-
terna est. Si attenuatus fuerit frater tuus et
infirmus manu. et susceperis eum quasi
aduenam et peregrinum. et uixerit tecum. ne
accipias usuras ab eo. nec amplius quam de-
disti. Time deum tuum ut uiuere possit fra-
ter tuus apud te. Pecuniam tuam non dabis
ei ad usuram. et frugum superhabundanti-
am non exiges. Ego dominus deus uester qui
eduxi uos de terra egypti. ut darem uobis
terram chanaan. et essem deus uester. Si pau-
pertate compulsus uendiderit se tibi frater tuus. non
eum opprimes seruitute famulorum. sed quasi
mercennarius et colonus erit. usque ad an-
num iubelei operabitur apud te. et postea
egredietur cum liberis. et reuertetur ad cog-
nationem et ad possessionem patrum suorum.
Mei enim serui sunt. et ego eduxi eos de terra e-
gypti. Non ueneant conditione seruorum. Ne af-
fligas eum per potentiam. sed metuito de-
um tuum. Seruus et ancilla sint uobis de
nationibus que in circuitu uestro sunt. et de adue-
nis qui peregrinantur apud uos. et qui ex
his nati fuerint in terra uestra. Hos habebi-
tis famulos et hereditario iure transmit-
tetis ad posteros. ac possidebitis in eternum.
Fratres autem uestros filios israel ne opprimatis
per potentiam. Si inualuerit apud uos ma-
nus aduene atque peregrini. et attenua-
tus frater tuus uendiderit se ei. aut cuiquam
de stirpe eius. post uenditionem potest redi-
mi. Qui uoluerit ex fratribus suis redi-
mat eum. Et patruus et patruelis. et

de anno iubileo

et consanguineus et affinis. Sin autem et ipse
potuerit redimet se. supputatis dumtaxat
annis a tempore venditionis sue usq; ad
annum iubeleum. et pecunia qua venditus
fuerat iuxta numerum annorum et rationem
mercenarii supputatam. Si plures fuerint
anni qui remanent usq; ad iubeleum. secundum
hos reddet et pretium. Si pauci. ponet rationem
cum eo iuxta annorum numerum. et reddet empto-
ri quod reliquum est annorum quibus ante fue-
rat mercedibus imputatis. Non affliget eum
violenter in conspectu tuo. Quod si per hec redi-
mi non potuerit anno iubeleo egredietur
cum liberis suis. Mei sunt enim servi filii
israel. quos eduxi de terra egypti. Ego dominus
deus vester.

XXVI

Non facietis vobis ydolum et sculptile
nec titulos erigetis. nec insignem
lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis
eum. Ego enim sum dominus deus vester. Custodi-
te sabbata mea et pavete sanctuarium meum.
Ego dominus. Si in preceptis meis ambulave-
ritis. et mandata mea custodieritis. et fece-
ritis ea. dabo vobis pluvias temporibus
suis. et terra gignet germen suum. et pomis
arbores replebuntur. Apprehendet messium
tritura vindemiam. et vindemia occupa-
bit sementem. Et comedetis panem vestrum in
saturitate. et absq; pavore habitabitis in
terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris. Dor-
mietis. et non erit qui exterreat. Auferam
malas bestias. et gladius non transibit
per terminos vestros. Persequemini inimicos
vestros. et corruent coram vobis. Persequentur
v. de vestris. centum alienos. et centum ex vobis
decem milia. Cadent in conspectu vestro ini-
mici vestri gladio. Respiciam vos et crescere
faciam. Multiplicabimini. et firmabo pac-
tum meum vobiscum. Comedetis vetustissima
veterum. et vetera novis supervenientibus pro-
icietis. Ponam tabernaculum meum in me-
dio vestri. et non abiciet vos anima mea.
Ambulabo inter vos. et ero vester deus. Vosq;
eritis populus meus. Ego dominus deus vester qui e-
duxi vos de terra egyptiorum. ne serviretis
eis. Et qui confregi catenas cervicum vestra-
rum. ut incederetis erecti. Quod si non audieritis
me. nec feceritis omnia mandata mea.
Et si spreveritis leges meas et iudicia mea
contempseritis. ut non faciatis ea que a me con-
stituta sunt. et ad irritum perducatis pac-
tum meum. Ego quoq; hec faciam vobis. Visitabo

vos velociter in egestate et ardore qui con-
ficiat oculos vestros. et consumat animas ve-
stras. Frustra seretis sementem. que ab
hostibus devorabitur. Ponam faciem meam
contra vos. et corruetis coram hostibus vestris. Et
subiciemini hiis qui oderunt vos. Fugie-
tis nemine persequente. Sin autem nec sic obe-
dieritis michi. addam correctiones vestras sep-
tuplum propter peccata vestra. et conteram su-
perbiam duritie vestre. Daboq; celum vobis
desuper sicut ferrum. et terram eneam. Con-
sumetur in cassum labor vester. Non proferet
terra germen suum. nec arbores poma pre-
bebunt. Si ambulaveritis ex adverso michi. nec
volueritis audire me. addam plagas vestras
usq; in septuplum propter peccata vestra. Immit-
tamq; in vos bestias agri. que consumant
et vos et pecora vestra. et ad paucitatem
cuncta redigant. Desertęq; fient vie vestre.
Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam
sed ambulaveritis michi ex adverso. ego quoq; contra
vos adversus incedam. et percutiam vos sep-
ties propter peccata vestra. Inducamq; super vos
gladium ultorem federis mei. Cumq; confu-
geritis in urbes. mittam pestilentiam in me-
dio vestri. Et trademini in hostium manibus.
postquam confregero baculum panis vestri.
ita ut x. mulieres in uno clibano coquant
panes. et reddant eos ad pondus. et come-
detis et non saturabimini. Sin autem nec per hec
audieritis me. sed ambulaveritis contra me. et ego
incedam adversus vos in furore contrario. et cor-
ripiam vos vii. plagis propter peccata vestra.
ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum
et filiarum vestrarum. Destruam excelsa vestra et
simulacra confringam. Cadetis inter ruinas
ydolorum vestrorum. et abhominabitur vos
anima mea. in tantum ut urbes vestras in solitu-
dinem redigam. et deserta faciam sanctua-
ria vestra. nec recipiam ultra odorem suavis-
simum. Disperdamq; terram vestram. et stupe-
bunt super ea inimici vestri. cum habitatores
illius fuerint. Vos autem dispergam in gentes
et evaginabo post vos gladium. eritq; ter-
ra vestra deserta. et civitates vestre dirute. Tunc
plangebunt terre sabbata sua cunctis diebus
solitudinis sue. quando fueritis in terra hosti-
li. sabbatizabit et requiescet in sabbatis
solitudinis sue eo quod non requieverit in
sabbatis vestris quando habitabitis in ea. Et qui
de vobis remanserint. dabo pavorem in cordi-
bus eorum in regionibus hostium. Terre-

eos sonitus folii volantis. et ita fugient
quasi gladium. cadent nullo persequente. et
corruent singuli super fratres suos: quasi
bella fugientes. Nemo vestrum inimicis au
debit resistere. peribitis inter gentes. et hosti
lis vos terra consumet. Quod si et de his ali
qui remanserint. tabescent in iniquitati
bus suis in terra inimicorum suorum. et propter peccata
patrum suorum et sua affligentur: donec con
fiteantur iniquitates suas. et maiorum su
orum quibus prevaricati sunt in me. et ambu
laverunt ex adverso mihi. Ambulabo igitur
et ego contra eos. et inducam eos in terram hos
tilem: donec erubescat incircumcisa mens
eorum. et tunc orabunt pro impietatibus suis.
Et recordabor federis mei quod pepigi cum
abraham et ysaac et iacob. Terre quoque
memor ero. Que cum relicta fuerit ab
eis. complacebit sibi in sabbatis suis: paciens
solitudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro
peccatis suis: eo quod abiecerint consilia mea
iudicia. et leges meas despexerint. Attamen
etiam cum essent in terra hostili. non penitus
abieci eos. neque sic despexi: ut consumeren
tur. et irritum facerem pactum meum cum eis. E
go enim sum dominus deus eorum. Et recorda
bor federis mei pristini quando eduxi eos de
terra egypti. in conspectu gentium ut essem
deus eorum. ego dominus deus. Hec sunt precepta
atque iudicia. et leges quas dedit dominus in
ter se et inter filios israel in monte synai
per manum moysi. XXVII.

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel et dices ad eos.
Homo qui votum fecerit et spoponderit deo animam
suam. sub estimatione dabit precium. Si
fuerit masculus. a .xx. anno usque ad .lx.
annum dabit .l. siclos argenti ad mensuram sanctu
arii. Si mulier .xxx. A quinto autem anno us
que ad .xx. annum. masculus dabit .xx. siclos.
femina .x. Ab uno mense et usque ad annum
quintum. pro masculo dabuntur quinque sicli.
pro femina .iii. Sexagenarius et ultra:
masculus dabit .xv. siclos. femina .x.
Si pauper fuerit et ad estimationem reddere non
valebit: stabit coram sacerdote. et quantum
ille estimaverit. et viderit eum posse red
dere. tantum dabit. Animal autem quod immo
lari potest domino. si quis voverit sanctum erit
et mutari non poterit. id est nec melius
malo. nec peius bono. Quod si mutaverit:
et ipsum quod mutatum est consecratum erit coram
domino. Animal immundum quod immolari domino non
potest. si quis voverit adducetur ante sacer
dotem. Qui diiudicans utrum bonum an
malum sit. statuet precium. Quod si dare volu
erit is qui offert. addet super estimationem
quintam partem. Homo si voverit domum suam
et sanctificaverit eam domino: considerabit eam sa
cerdos utrum bona an mala sit. et iuxta
precium quod ab eo fuerit constitutum venun
dabitur. Sin autem ille qui voverat voluerit
redimere eam. dabit quintam partem estima
tionis supra. et habebit domum. Quod si agrum pos
sessionis sue voverit et consecraverit domino: iuxta
mensuram sementis estimabitur precium. Si
.xxx. modiis ordei seritur terra .l. siclis ven
datur argenti. Si statim ab anno incipi
entis iubelei voverit agrum: quanto vale
re potest tanto estimabitur. Sin autem post aliquan
tum temporis: supputabit sacerdos pecu
niam iuxta annorum qui reliqui sunt nume
rum usque ad iubeleum. et detrahetur ex pre
cio. Quod si voluerit redimere agrum. ille qui
voverat: addet quintam partem estimate pec
cunie. et possidebit eum. Sin autem noluerit re
dimere. sed alteri cuilibet fuerit venundatus ultra
eum qui voverat redimere non poterit. quia
cum iubelei venerit dies. sanctificatus erit domino
et possessio consecrata: ad ius pertinet sacerdo
tum. Si ager emptus est et non de possessione
maiorum sanctificatus fuerit domino. supputa
bit sacerdos iuxta annorum numerum. usque
ad iubeleum precium. et dabit ille qui vo
verat eum. In iubeleo autem revertetur ad
priorem dominum qui vendiderat eum: et habue
rat in sorte possessionis sue. Omnis estimati
o siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus
.xx. obolos habet. Primogenita que ad do
minum pertinent. nemo sanctificare poterit et
vovere. sive bos sive ovis fuerit: domini sunt.
Quod si immundum est animal. redimet qui obtulit
iuxta estimationem suam. et addet quintam par
tem precii. Si redimere noluerit vendetur al
teri quantocumque fuerit estimatum. Omne quod
domino consecratur sive homo fuerit sive animal. si
ve ager: non vendetur. nec redimi poterit.
Quicquid semel fuerit consecratum. sanctum sanctorum
erit domino. Et omnis consecratio que offertur
ab homine non redimetur. sed morte morietur.
Omnes decime terre. sive de frugibus sive de po
mis arborum. domini sunt et illi sanctificantur. Si
quis autem voluerit redimere decimas suas
addet quintam partem earum. Omnium decimarum

lbonis et ovis et capre que sub pastoris vir
ga transeunt. quicquid decimum venerit sci
ficabitur domino. Non eligetur nec bonum nec ma
lum. nec altero commutabitur. Si quis muta
verit. et quod mutatum est et pro quo mutatum est sanctifi
cabitur domino. et non redimetur. Hec sunt pre
cepta que mandavit dominus moysi. et ad fi
lios israel in monte synai.

Explicit leviticus. Incipit liber numerorum

Locutus est dominus ad m
oysen in deserto synai
in tabernaculo federis
prima die mensis secun
di. anno altero egressi
onis eorum ex egyp
to dicens. Tollite sum
mam universe cognationis
eorum ex egypto dicens filiorum israel per
cognationes et domos suas. et nomina sin
gulorum quicquid sexus est masculi
ni. a vicesimo anno et supra. omnium virorum
fortium ex israel. Et numerabitis eos per tur
mas suas tu et aaron. Eruntque vobiscum
principes tribuum ac domorum in cognationi
bus suis. Quorum ista sunt nomina. De ruben
elisur filius sedeur. De symeon. salamiel
filius surisaddai. De iuda. naason. filius
aminadab. De ysachar. nathanael filius
suar. De zabulon. eliab filius elon. Fili
orum autem ioseph. de effraym. elisama filius
amiud. De manasse. gamaliel filius phi
dassur. De beniamin. abidan filius ge
deonis. De dan. ahieser. filius amisaddai.
De aser. phegiel. filius ochran. De gad
eliasaph filius duhel. De neptalim ahi
ra filius enan. Hii nobilissimi princi
pes multitudinis per tribus et cognationes
suas. et capita exercitus israhel. quos tu
lerunt moyses et aaron cum omni vulgi mul
titudine. et congregaverunt primo die mensis
secundi. recensentes eos per cognationes et domos
ac familias. et capita et nomina singulorum
a .xx. anno et supra. sicut preceperat dominus
moysi. Numerati que sunt in deserto synai.
De ruben primogenito israhelis. per generationes
suas. ac familias. ac domos suas. et nomi
na capitum singulorum. omne quod sexus est
masculini. a .xx. anno et supra. procedentium
ad bellum. xlvi. milia .d. De filiis syme
on per generationes et familias ac domos
cognationum suarum. recensiti sunt per
nomina et capita singulorum. omne
quod sexus est masculini a .xx. anno et supra
procedentium ad bellum. quinquaginta. viiii.
milia. ccc. De filiis gad. per cognationes ac
familias ac domos cognationum suarum re
censiti sunt per nomina singulorum. a .xx. annis
et supra. omnes qui ad bella procederent. xlv.
milia. dc. l. De filiis iuda per generationes et
familias ac domos cognationum suarum
per nomina singulorum a .xx. anno et supra. omnes
qui poterant ad bella procedere recensiti sunt
lxxiiii. milia. dc. De filiis ysachar per genera
tiones suas et familias ac domos cogna
tionum suarum per nomina singulorum a .xx. anno
et supra. omnes qui ad bella procederent recen
siti sunt. liiii. milia. cccc. De filiis zabulon
per generationes et familias ac domos cogna
tionum suarum recensiti sunt per nomina singu
lorum a .xx. anno et supra. omnes qui poterant
ad bella procedere. lvii. milia. cccc. De filiis io
seph filiorum effraym per generationes et fa
milias ac domos cognationum suarum recen
siti sunt per nomina singulorum a .xx. anno et
supra omnes qui poterant ad bella proce
dere xl. milia. d. Porro filiorum manasse per generati
ones et familias ac domos cognationum su
arum recensiti sunt per nomina singulorum a .xx.
annis et supra. omnes qui poterant ad
bella procedere. xxxii. milia. cc. De filiis benia
min per generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensiti sunt nominibus
singulorum a .xx. anno et supra. omnes qui
poterant ad bella procedere. xxxv. milia. cccc.
De filiis dan per generationes et familias ac
domos cognationum suarum recensiti sunt no
minibus singulorum a .xx. anno et supra. omnes
qui poterant ad bella procedere. lxii. dcc. De fili
is aser per generationes et familias ac domos et
cognationum suarum recensiti sunt per nomina sin
gulorum a .xx. anno et supra omnes qui pote
rant ad bella procedere. xl. milia et mille. d. De
filiis neptalim per generationes et familias
ac domos cognationum suarum recensiti sunt
nominibus singulorum a .xx. anno et supra. omnes
qui poterant ad bella procedere. liii. milia. cccc.
Hii sunt quos numeraverunt moyses et aaron
et .xii. principes israel. singulos per domos et
cognationum suarum. Fuerunt que omnes filiorum
israel per domos et familias suas a .xx. anno

et supra qui poterant ad bella procedere sescenta
tria milia virorum quingenti quinquaginta. Levitae autem in
tribu familiarum suarum non sunt numerati
cum eis.
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
tribum levi noli numerare neque pones sum-
mam eorum cum filiis israel: sed constitue eos super
tabernaculum testimonii et cuncta vasa eius
et quicquid ad cerimonias pertinet. Ipsi
portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius
et erunt in ministerio eius ac per gyrum taberna-
culi castra metabuntur. Cum proficiscendum
fuerit deponent levitae tabernaculum: cum castra
metanda erigent. Quisquis externorum
accesserit occidetur. Metabuntur autem castra
filii israel unusquisque per turmas et cuneos
atque exercitum suum. Porro levitae per gyrum
tabernaculi figent tentoria ne fiat indig-
natio super multitudinem filiorum israel: et ex-
cubabunt in custodiis tabernaculi testimonii.
Fecerunt ergo filii israel iuxta omnia que prece-
perat dominus moysi.

II

Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Singuli per turmas signa at-
que vexilla et domos cognationum suarum castra
metabuntur filii israel per gyrum tabernaculi
federis. Ad orientem iudas figet tentoria per
turmas exercitus sui. Eritque princeps filiorum
eius naason filius aminadab. Et omnis
de stirpe eius summa pugnantium. lxxiiii. milia
sescenti. Iuxta eum castra metati sunt de tribu
ysachar. Quorum princeps fuit nathanael
filius suar: et omnis numerus pugnatorum eius
liiii. milia. cccc. In tribu zabulon princeps
fuit eliab filius helon. Omnis de stirpe e-
ius exercitus pugnatorum. lvii. milia. cccc. Uni-
versi qui in castris iude annumerati sunt. fuerunt
c. lxxxvi. milia. cccc. Et per turmas suas pri-
mi egredientur. In castris filiorum ruben ad
meridianam plagam erit princeps elisur
filius sedeur. Et cunctus exercitus pugna-
torum eius qui numerati sunt. xlvi. milia. d. Iuxta
eum castra metati sunt de tribu symeon. Quo-
rum princeps fuit salamihel filius surisad-
dai. Et cunctus exercitus pugnatorum eius qui
numerati sunt. lviiii. milia. ccc. In tribu gad
princeps fuit eliasaph filius duhel. et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadra-
ginta. v. milia. dc. l. Omnes qui recensiti sunt
in castris ruben. c. l. milia. et mille. cccc. l. per
turmas suas in secundo loco proficiscentur. Leva-
bitur autem tabernaculum testimonii per officia
levitarum: et turmas eorum. Quomodo erige-
tur ita et deponetur. Singuli per loca et or-
dines suos proficiscentur. Ad occidentalem pla-
gam erunt castra filiorum effraym. Quorum
princeps fuit elisama filius amiud. Cunc-
tus exercitus pugnatorum eius qui numerati
sunt. xl. milia. d. Et cum eis tribus filiorum ma-
nasse. Quorum princeps fuit gamaliel
filius phadassur. Cunctus exercitus pugna-
torum eius qui numerati. xxxii. mil. cc. In tri-
bu filiorum beniamin princeps fuit abidan
filius gedeonis. Et cunctus exercitus pugna-
torum eius qui recensiti sunt. xxxv. milia
cccc. Omnes qui numerati sunt in castris ef-
fraym. c. viii. mil. et c. per turmas suas tercii
proficiscentur. Ad aquilonis partem castra
metati sunt filii dan. Quorum princeps fuit
ahiezer filius amisaddai. Cunctus in
exercitus pugnatorum eius qui numerati
sunt. lxii. mil. dcc. Iuxta eum fixere tentoria de
tribu aser. Quorum princeps fuit fegihel fi-
lius ochran. Cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati sunt. xl. mil. et mille. d.
De tribu filiorum neptalim princeps fuit abi-
ra filius henon. Cunctus exercitus pugna-
torum eius. liii. mil. cccc. Omnes qui numerati
sunt in castris dan. fuerunt. clvii. mil. dc. et no-
vissimi proficiscentur. Hic numerus filiorum
israel per domos cognationum suarum et turmas
divisi exercitus. dc. iii. mil. d. l. Levite autem
non sunt numerati inter filios israel. Sic enim precepit
dominus moysi. Feceruntque filii israel iuxta omnia que
mandaverat dominus. Castra metati sunt per turmas
suas. et profecti per familias ac domos patrum.

III

Hee sunt generationes suorum.
aaron et moysi. in die qua locutus
est dominus ad moysen in monte synai. Et hec
nomina filiorum aaron. Primogenitus eius
nadab. deinde abiu. et eleazar. et ythamar.
Hec nomina filiorum aaron sacerdotum qui
uncti sunt. et quorum replete et consecrate manus
ut sacerdotio fungerentur. Mortui sunt nadab
et abiu cum offerrent ignem alienum in conspec-
tu domini in deserto synai absque liberis. Functi-
que sunt sacerdotio eleazar et ythamar coram
aaron patre suo. Locutusque est dominus ad mo-
ysen dicens. Applica tribum levi et fac sta-
re in conspectu aaron sacerdotis ut ministr-
ent ei et excubent et observent quicquid
ad cultum pertinet multitudinis coram taber-
naculo testimonii. et custodiant vasa ta-
bernaculi servientes in ministerio eius. Dabis

que dona levitis aaron et filiis eius: quibus traditi sunt a filiis israel. Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii. Externus qui ad ministrandum accesserit morietur. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ego tuli levitas a filiis israel pro omni primogenito qui aperit vulvam in filiis israel. Eruntque levite mei. Meum est enim omne primogenitum. Ex quo percussi omnes primogenitos terre egypti sanctificavi mihi. Quicquid primo nascitur in israel ab homine usque ad pecus: mei sunt. Ego dominus. Locutusque est dominus ad moysen in deserto synai dicens. Numera filios levi per domos patrum suorum et familias omnem masculum ab uno mense et supra. Numeravit moyses ut preceperat dominus. Et inventi sunt filii levi per nomina sua gerson et caath et merari. Filii gerson lebni et semei. Filii caath. amram et iessaar. hebron et oziel. Filii merari. mooli et musi. De gerson fuere familie due lobnitica et semeitica. Quarum numeratus est populus masculini sexus ab uno mense et supra. vii. milia quingentorum. Hii post tabernaculum metabuntur ad occidentem sub principe eliasaph filio lahel. et habebunt excubias in tabernaculo federis. ipsum tabernaculum et operimentum eius. Tentorium quod trahitur ante fores tecti federis et cortinas atrii. Tentorium quoque quod appenditur in introitu atrii tabernaculi. et quicquid ad ritum altaris pertinet. funes tabernaculi et omnia utensilia eius. Cognatio caath habebit populos amramitas et iessaaritas. et hebronitas et ozielitas. He sunt familie caathitarum recensite per nomina sua. omnis masculini generis ab uno mense et supra. viii. milia et dc. habebunt excubias sanctuarii. et castra metabuntur ad meridianam plagam. Princeps eorum erit elisaphan filius oziel et custodiant archam mensamque et candelabrum altaria et vasa sanctuarii in quibus ministratur et velum. cunctamque huiuscemodi supellectilem. Princeps autem principum levitarum eleazar filius aaron sacerdotis erit super excubitores custodie sanctuarii. At vero de merari erunt populi moolite et musite recensiti per nomina sua. Omnes generis masculini ab uno mense et supra vi. milia cc. Princeps autem eorum suriel filius abiahiel in plaga septentrionali castra metabuntur. Erunt sub custodia eorum

tabule et vectes. et columpne ac bases earum et omnia que ad cultum huiuscemodi pertinent. columpneque atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus. Castra metabuntur ante tabernaculum federis. id est ad orientalem plagam. moyses et aaron cum filiis suis habentes custodiam sanctuarii in medio filiorum israel. quisquis alienus accesserit morietur. Omnes levite quos numeraverunt moyses et aaron cum filiis suis moyses et aaron iuxta preceptum domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra. fuerunt xxii. milia. Et ait dominus ad moysen. Numera primogenitos sexus masculini de filiis israel a mense uno et supra. et habebis summam eorum. Tollesque levitas mihi pro omni primogenito filiorum israel. Ego sum dominus et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum israel. Recensuit moyses sicut preceperat dominus primogenitos filiorum israel. Et fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra. xxii. milia cc. lxxiii. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Tolle levitas pro primogenitis filiorum israel: et pecora levitarum pro pecoribus eorum. Eruntque levite mei. Ego sum dominus. In precio autem ducentorum. lxxiii. qui excedunt numerum levitarum de primogenitis filiorum israel accipies. v. siclos per singula capita ad mensuram sanctuarii. Siclus habet obolos. xx. Dabisque pecuniam aaron et filiis eius precium eorum qui supra sunt. Tulit igitur moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius. et quos redemerant a levitis pro primogenitis filiorum israel: mille trecentorum lxv. siclorum iuxta pondus sanctuarii. et dedit eam aaron et filiis eius. iuxta verbum quod preceperat sibi dominus.

IIII

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Tolle summam filiorum caath de medio levitarum per domos et familias suas a tricesimo anno et supra usque ad quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo federis. Hic est cultus filiorum caath. Tabernaculum federis et sanctum sanctorum ingredientur aaron et filii eius quando movenda sunt castra et deponent velum quod pendet ante fores involventque ex eo archam testimonii et operient rursum velamine ianthinarum pellium. extendentque desuper pallium totum iacinctinum. et inducent vectes. Mensam quoque propositionis involvent iacinctino

pallio. et ponent cum ea thuribula et mor-
tariola. ciatos et crateras ad liba fundē-
da. Panes semper in ea erunt. extenden-
tque desuper pallium coccineum: quod rursum
operient velamento iacinctinarum pellium et
inducent vectes. Sument et pallium iacinc-
tinum quo operient candelabrum cum lucer-
nis et forcipibus suis emunctoriis et cunc-
tis vasis olei. que ad concinnandas lucer-
nas necessaria sunt. et super omnia ponent operimen-
tum iacinctinarum pellium et inducent vec-
tes. Nec non et altare aureum involvent ia-
cinctino vestimento. et extendent desuper
operimentum iacinctinarum pellium: inducentque
vectes. Omnia vasa quibus ministratur
in sanctuario. involvent iacinctino pallio. et
extendent desuper operimentum iacinctinarum pelli-
um. inducentque vectes. Sed et altare mun-
dabunt cinere. et involvent illud purpu-
reo vestimento. Ponentque cum eo omnia va-
sa quibus in ministerio eius utuntur. id est ig-
nium receptacula fuscinulas ac tridentes
uncinos et batilla. Cuncta vasa altaris
operient simul. velamine iacinctinarum pel-
lium et inducent vectes. Cumque involuerint
aaron et filii eius sanctuarium et omnia vasa
eius in commotione castrorum. tunc intrabunt fi-
lii caath ut portent involuta. et non tan-
gant vasa sanctuarii ne moriantur. Ista sunt
onera filiorum caath in tabernaculo federis
super quos erit eleazar filius aaron sacer-
dotis. Ad cuius pertinet curam oleum ad
concinnandas lucernas et compositionis incensum
et sacrificium quod semper offertur et oleum
unctionis. Et quicquid ad cultum tabernaculi
pertinet omniumque vasorum que in sanctuario sunt.
Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Nolite perdere populum caath de medio
levitarum. sed hoc facite eis ut vivant et non
moriantur si tetigerint sancta sanctorum. Aaron et
filii eius intrabunt. ipsique disponent opera
singulorum. et divident quid portare quis
debeat. Alii nulla curiositate videant que
sunt in sanctuario priusquam involvantur: alioquin
morientur. Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens. Tolle summam etiam filiorum gerson
per domos ac familias et cognationes suas
A .xxx. annis et supra. usque ad annos .l.
numera. Omnes qui ingrediuntur et ministr-
ant in tabernaculo federis. Hoc est officium fa-
milie gersonitarum ut portent cortinas tab-
ernaculi. et tectum federis operimentum aliud. et
super omnia velamen iacinctinum. Tentoriumque quod
pendet in introitu federis tabernaculi. corti-
nas atrii et velum in introitu quod est
ante tabernaculum. Omnia que ad altare per-
tinent funiculos et vasa ministerii. iubente
aaron et filiis eius portabunt filii ger-
son. et scient singuli cui debeant oneri
mancipari. Hic est cultus familie gerso-
nitarum in tabernaculo federis. Eruntque sub
manu ythamar filii aaron sacerdotis. Fi-
lios quoque merari per familias et domos
suas patrum suorum recensebis. a .xxx. annis
et supra usque ad annos .l. omnes qui ingre-
diuntur ad officium ministerii sui et cultus
federis testimonii. Hec sunt onera eorum.
Portabunt tabulas tabernaculi et vectes
eius. columpnas et bases earum. Colump-
nasque atrii per circuitum cum basibus et paxil-
lis et funibus. Omnia vasa et supellectilem
suis
ad numerum accipient sicque portabunt. Hoc
est officium familie meraritarum et ministeri-
um in tabernaculo federis. Eruntque sub ma-
nu ythamar filii aaron sacerdotis. Recen-
suerunt igitur moyses et aaron et princi-
pes synagoge filios caath per cognationes
et domos patrum suorum a .xxx. annis et
supra. usque ad annum .l. omnes qui ingrediuntur
ad ministerium tabernaculi federis et inventi
sunt ii. mil. dcc. l. Hic est numerus populi caath.
qui intrat tabernaculum federis. Hos nume-
ravit moyses et aaron iuxta sermonem domini
per manum moysi. Numerati sunt et filii gerson
per cognationes et domos patrum suorum a .xxx.
annis et supra usque ad annum .l. Omnes qui in-
grediuntur ut ministrent in tabernaculo fe-
deris. et inventi sunt ii. mil. dc. xxx. Hic est populus
gersonitarum: quos numeraverunt moyses
et aaron iuxta verbum domini. Numerati sunt et
filii merari per cognationes et domos patrum
suorum. A .xxx. annis et supra usque ad annum
.l. omnes qui ingrediuntur ad explendos ri-
tus tabernaculi federis: et inventi sunt .iii. mil.
cc. Hic est numerus filiorum merari quos recen-
suerunt moyses et aaron iuxta imperium domini
per manum moysi. Omnes qui recensiti sunt de le-
vitis. et quos fecit ad nomen moyses et aa-
ron et principes israel per cognationes et domos
patrum suorum. a .xxx. annis et supra usque
ad annum .l. ingredientes ad ministerium tab-
ernaculi. et onera portanda. fuerunt simul
viii. mil. d. octoginta iuxta verbum domini. Recen-
suit eos moyses unumquemque iuxta officium

et onera sua sicut preceperat ei dominus. V
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Precipe filiis israel ut eiciant de castris
omnem leprosum qui semine fluit. pollutus
que est super mortuo. tam masculum quam feminam
eicite de castris. ne contaminent ea cum habita
verint vobiscum. Feceruntque ita filii israel. et eie
cerunt eos extra castra sicut locutus erat
dominus moysi. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Loquere ad filios israel. vir sive mu
lier cum fecerint ex omnibus peccatis que
solent hominibus accidere. et per negligentiam trans
gressi fuerint mandatum domini atque deliquerint
confitebuntur peccatum suum. et reddent ipsum ca
put quintamque partem desuper ei in quem peccave
rint. Sin autem non fuerit qui recipiat. dabit
domino. et erit sacerdotis. excepto ariete qui offer
tur pro expiatione ut sit placabilis hostia.
Omnes quoque primitie quas offerunt filii is
rael ad sacerdotem pertinent. Et quicquid in
sanctuario offertur a singulis. et traditur ma
nibus sacerdotis: ipsius erit. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Loquere ad filios israel
et dices ad eos. Vir cuius uxor erraverit.
maritumque contempnens dormierit cum altero
viro. et hoc maritus deprehendere non quiverit
sed latet adulterium. et testibus argui non potest
quia non est inventa in stupro: si spiritus zelotipie
concitaverit virum contra uxorem suam que vel
polluta est vel falsa suspitione appetitur. ad
ducet eam ad sacerdotem. et offeret oblationem
pro illa. decimam partem sati farine ordeacee. Non
fundet super eam oleum. nec imponet thus
quia sacrificium zelotipie est. et oblatio investi
gans adulterium. Offeret igitur eam sacer
dos et statuet coram domino. assumetque aquam sanc
tam in vase fictili. et pauxillum terre de pavi
mento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit
mulier in conspectu domini. discooperiet caput
eius. et ponet super manus illius sacrifici
um recordationis et oblationem zelotipie. Ipse
autem tenebit aquas amarissimas. in quibus
cum execratione maledicta congessit. Adiu
rabitque eam. et dicet. Si non dormierit vir
alienus tecum. et si non polluta es deserto
mariti thoro: non te nocebunt aque iste
amarissime. in quas maledicta congessi. Sin
autem declinasti a viro tuo atque polluta es.
et concubuisti cum altero viro: his male
dictionibus subiacebis. Det te dominus in male
dictionem. exemplumque cunctorum in populo suo
putrescere faciat femur tuum et tumens ute
rus tuus disrumpatur. Ingrediantur aque ma
ledicte in ventrem tuum. et utero tumescen
te putrescat femur tuum. Et respondebit mu
lier. amen. amen. Scribetque sacerdos in libello
ista maledicta. et delebit ea aquis ama
rissimis in quas maledicta congessit. et da
bit ei bibere. Quas cum exhauserit: tollet
sacerdos de manu eius sacrificium zeloti
pie. et elevabit illud coram domino. impo
netque super altare. ita dumtaxat ut prius
pugillum sacrificii tollat de eo quod of
fertur. et incendat super altare. et sic poti
det mulierem aquas amarissimas. Quas
cum biberit. si polluta est et contempto viro ad
ulterii rea est. pertransibunt eam aque ma
ledictionis. et inflato ventre computrescet
femur. Eritque mulier in maledictionem. et in
exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit
erit innoxia et faciet liberos. Ista est lex zeloti
pie. Si declinaverit mulier a viro suo et si
polluta fuerit maritusque zelotipie spiritu conci
tatus: adduxerit eam in conspectu domini. et fe
cerit ei sacerdos iuxta omnia que scripta sunt:
Maritus absque culpa erit. Et illa recipiet
iniquitatem suam. VI
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad filios israel. et dices ad eos.
Vir sive mulier cum fecerint votum ut sanctifice
tur. et se voluerint domino consecrare. a vi
no et omni quod inebriare potest abstine
bunt. Acetum ex vino et ex qualibet
alia potione. et quicquid de uva expri
mitur non bibent. Uvas recentes siccasque
non comedent cunctis diebus quibus ex vo
to domino consecrantur. Quicquid ex vinea
esse potest ab uva passa usque ad acinum
non comedent omni tempore separationis sue.
Novacula non transibit super caput eius
usque ad completum diem quo domino consecratur.
Sanctus erit crescente cesarie capitis e
ius omni tempore consecrationis sue. Super
mortuum non ingredietur. nec super patris quidem
et matris et fratris sororisque funere contami
nabitur. quia consecratio dei sui super caput
eius est. Omnes dies separationis sue sanctus
erit domino. Sin autem mortuus fuerit subito
quispiam coram eo: polluetur caput con
secrationis eius: quod radet illico. et in eadem
die purgationis sue. et rursum septima. In
octavo autem die offeret duos turtures vel
duos pullos columbe sacerdoti in introi
tu federis testimonii. Facietque unum pro pecca

eralem in holocaustum. et deprecabitur pro
eo. quia peccavit super mortuo. sanctificabit
que caput eius in die illo et consecrabit
domino dies separationis illius. offerens agnum
anniculum pro peccato. ita tamen ut dies priores
irriti fiant: quoniam polluta est sanctificatio eius.
Ista est lex consecrationis. Cum dies quos
ex voto decreverat complebuntur. Adducet eum
ad hostium tabernaculi federis. et offeret o
blationem eius domino. agnum anniculum imma
culatum in holocaustum. et ovem anniculam
immaculatam pro peccato. et arietem immaculatum
hostiam pacificam. Canistrum quoque panum
azimorum qui conspersi sunt oleo. et lagana abs
que fermento uncta oleo. ac libamina singu
lorum que offeret sacerdos coram domino. et fa
ciet tam pro peccato quam in holocaustum arie
tem. nec immolabit hostiam pacificorum
domino offerens simul canistrum azimorum et li
bamina que ex more debentur. Tunc rade
tur nazareus ante hostium tabernaculi fede
ris. cesarie consecrationis sue. Tolletque ca
pillos eius et ponet super ignem qui est sup
positus sacrificio pacificorum. et armum coc
tum arietis. tortamque absque fermento unam
de canistro. et laganum azimum unum. et tra
det in manus nazarei. postquam rasum fuerit ca
put eius. susceptaque rursum ab eo. ele
vabit in conspectu domini. et sanctificata sacerdotis
erunt sicut pectusculum quod separari iussum
est et femur. Post hec potest bibere nazareus vinum.
Ista est lex nazarei cum voverit oblationem
suam domino tempore consecrationis sue. excep
tis hiis que invenerit manus eius. iuxta quod mente
devoverat ita faciet ad perfectionem sanctifi
cationis sue. Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad aaron et filios eius. sic benedi
cetis filiis israel et dicetis eis. Benedicat tibi
dominus et custodiat te. Ostendat dominus faciem
tibi. et misereatur tui. Convertat dominus vultum
suum ad te et det tibi pacem. Invocabuntque no
men meum super filios israel: et ego benedicam eis.

Factum est autem in die qua — VII
complevit moyses tabernaculum. et erexit
illud. unxit et sanctificavit cum omnibus vasis
suis. Ad altare similiter et vasa eius. obtu
lerunt principes israel et capita familiarum
qui erant per singulas tribus: prefecti eorum
qui numerati fuerant. munera coram domino.
Sex plaustra tecta. cum xii. bobus. Unum
plaustrum obtulere duo duces: et unum bo
vem singuli. Obtuleruntque ea in conspectu
tabernaculi. Ait autem dominus ad moysen. Susci
pe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi. et
tradis ea levitis iuxta ordinem ministerii sui.
Itaque cum suscepisset moyses plaustra et bo
ves. tradidit eos levitis. Duo plaustra et
iiii. boves dedit filiis gerson iuxta id quod ha
bebant necessarium. Quatuor alia plaustra et
viii. boves dedit filiis merari. secundum offi
cia et cultum suum sub manu ythamar filii
aaron sacerdotis. Filiis autem caath non de
dit plaustra et boves. quia in sanctuario serviunt
et onera propriis portant humeris. Igitur
obtulerunt duces in dedicationem altaris
die quo unctum est oblationem suam ante al
tare. Dixitque dominus ad moysen. Singuli duces
per singulos dies offerant munera in dedi
cationem altaris. Primo die obtulit obla
tionem suam naason filius aminadab de
tribu iuda. Fueruntque in ea acetabulum argen
teum pondo. cxxx. siclorum. Fiala argentea
habens. lxx. siclos iuxta pondus sanctuarii. utrum
que plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
Mortariolum ex x. siclis aureis: plenum
incenso. Bovem de armento. et arietem et ag
num anniculum in holocaustum. hircumque pro peccato. et
in sacrificio pacificorum boves duos. arietes
v. hircos. v. agnos anniculos. v. Hec est oblatio
naason filii aminadab. Secundo die ob
tulit nathanael filius suar dux de tribu
ysachar acetabulum argenteum. appendens. c
xxx. siclos. Fialam argenteam habentem. lxx. si
clos iuxta pondus sanctuarii. utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium. Mortariolum
aureum habens. x. siclos: plenum incenso. Bo
vem de armento. et arietem et agnum anni
culum in holocaustum. hircumque pro peccato. et in sa
crificio pacificorum. boves duos. arietes. v.
hircos. v. agnos anniculos. v. Hec fuit oblatio
nathanael filii suar. Tertio die princeps
filiorum zabulon. heliab filius helon op
tulit acetabulum argenteum appendentem
cxxx. siclos. Fialam argenteam habentem
lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque ple
num simila conspersa oleo in sacrificium. Morta
riolum aureum appendens. x. siclos. plenum
incenso. Bovem de armento et arietem. et ag
num anniculum in holocaustum. hircumque pro pecca
to et in sacrificio pacificorum boves duos
arietes. v. hircos. v. agnos anniculos. v.
Hec est oblatio heliab filii helon. Die quarto
princeps filiorum ruben. elisur filius sede
ur. optulit acetabulum argenteum. appendens

c.xxx.ſiclos fialam argenteam hn̄tē ſep
tuaginta ſiclos ad pondus ſcīarũ. utr
q; plenũ ſimula ɔſpſa oleo in ſacrificiũ
mortariolũ aureũ appendens .x. ſiclos ꝛ
plenũ incenſo. Bovem de armēto ⁊ ari
etem et agnũ ānicũlũ in holocauſtũ ꝛ
hyrcũ q; ꝑ peccato. et in hoſtias pacificoꝝ
boves duos. arietes .v. hyrcos .v. agnos
annicũlos .v. Hec fuit oblō helisur filii ſe
deur. Die quinto princeps filiorũ ſime
on. ſalamiel filius ſurī ſaddai optulit
acetabulũ argenteum. appendens .c.xx
x. ſiclos. fialam argenteam hn̄tem .lxx
ſiclos ad pondus ſcīarũ. utrũq; plenũ
ſimila cū ſpſa oleo ī ſacrificium. Morta
riolũ aureum appendens .x. ſiclos plenũ
incenſo. Bovem de armento et arietem
et agnũ ānicũlũ ī holocauſtũ. hyrcũq; ꝑ
peccato. et in hoſtias pacificoꝝ. boves du
os. arietes .v. hyrcos .v. annos ānicũlos .v.
Hec fuit oblō ſalamihel filii ſuri ſaddai
Die ſexto princeps filioꝝ gad heliaſa
ph filius duel. obtulit acetabulũ argē
teũ appendens .c.xxx. ſiclos. fialam argē
team hn̄tem .lxx. ſiclos ad pondus ſcīa
rũ. utrũq; plenũ ſimila ɔſpſa oleo ī ſa
crificiũ. mortariolũ aureũ. appendens ſi
clos .x. plenũ incenſo. Bovem de armēto
et arietem. et agnũ āgnicũlũ ī holocauſ
tũ. hyrcũq; ꝑ peccato. Et in hoſtias paci
ficorum. boves duos. et arietes .v. hyr
cos .v. agnos ānicũlos .v. H fuit oblatō
heliaſaph filii duel. Die .vii. pīnceps fi
lioꝝ ephraym. eliſama filius āmiud
obtulit acetabulũ argenteum. appēdēs
c.xxx. ſiclos fialā argenteā hn̄tem .lxx. ſi
clos ad pondus ſcīarũ. utrũq; plenum
ſimila cū ſpſa oleo in ſacrificiũ. Morta
riolũ aureũ appendens .x. ſiclos plenũ
incenſo. bovem de armēto et arietē et
agnũ agnicũlũ in holocauſtũ. hyrcũq;
ꝑ peccato. et in hoſtias pacificoꝝ. boves
duos. arietes .v. hyrcos .v. agnos ānicũlos
.v. H fuit oblō filii āmiud. Die .viii. pīn
ceps filiorum manaſſe gamaliel filius
phadaſſur obtulit acetabulũ argente
um appendens .c.xxx. ſiclos. fialam argē
team hn̄tem .lxx. ſiclos ad pondus ſcī
arũ utrũq; plenũ ſimila ɔſpſa oleo ī
ſacrificiũ. mortariolũ aureum appendēs
.x. ſiclos plenũ incenſo. bovem de armē
to et arietem. et agnũ āgnicũlũ ī holo
cauſtum. hyrcum q; ꝑ peccato. et in hoſ
tias pacificoꝝ. boves duos. arietes .v.
hyrcos .v. agnos annicũlos .v. Hec fuit
oblō gamaliel filii phadaſſur. Die no
no princeps filioꝝ beniamin abidan
filius gedeonis obtulit acetabulũ argē
teum. appendens .c.xxx. ſiclos. fialā ar
genteam hn̄tem .lxx. ſiclos ad pondus
ſcīarũ. utrũq; plenũ ſimila ɔſpſa oleo
ī ſacrificiũ. Mortariolũ aureum appēdēs
x. ſiclos plenum incenſo. bovē de armē
to. et arietem ⁊ agnũ ānicũlũ ī holocauſ
tũ. hyrcũ q; ꝑ peccato. et in hoſtias pacifi
coꝝ. Boves .ii. arietes .v. hyrcos .v. agnos
ānicũlos .v. Hec fuit oblō abidan filius
gedeonis. Die decimo pīnceps filioꝝ dan
ahiezer filius amiſadai. obtulit ace
tabulũ argenteum appendens .c.xxx.
ſiclos. fialam argenteā hn̄tem .lxx. ſiclos
ad pondus ſcīarũ. utrũq; plenũ ſimi
la ɔſpſa oleo in ſacrificiũ. Mortariolũ
aureũ appendens .x. ſiclos plenũ incēſo
bovem de armento et arietem et agnũ
agnicũlũ in holocauſtũ. hyrcũ q; ꝑ pec
cato. Et in hoſtias pacificoꝝ. boves .ii. a
rietes .v. hyrcos .v. agnos agnicũlos .v.
H fuit oblō ahiezer filii amiſadai.
Die undecimo pīnceps filiorũ aſer. ph
galihel filius ochran obtulit acetabu
lum argenteum appendens .c.xxx. ſiclos
fialā argenteam hn̄tem .lxx. ſiclos ad
pondus ſcīarũ. utrũq; plenũ ſimila cū
ſpſa oleo ī ſacrificiũ. Mortariolũ aureũ
appendens .x. ſiclos plenũ incenſo. Bovē
de armēto. et arietem. et agnũ ānicũlũ
ī holocauſtũ. hyrcũq; ꝑ peccato. et ī hoſ
tias pacificorũ. boves duos. arietes .v.
hyrcos .v. agnos ānicũlos .v. Hec fuit o
blatio phegiel filii ochran. Die .xii. pīn
ceps filiorum nepthalim achira filius
enā. obtulit acetabulũ argenteũ appē
dens .c.xxx. ſiclos. fialam argenteam ha
bentem .lxx. ſiclos ad pondus ſcīarũ. u
trũq; plenũ ſimila ɔſpſa oleo in ſacri
ficium. Mortariolũ aureũ appendens .x.
ſiclos plenũ incenſo. Bovem de armēto
et arietem et agnũ ānicũlũ in holocauſ
tũ. hyrcũq; ꝑ peccato. et in hoſtias pa
cificorũ. boves duos. arietes .v. hyrcos .v.
agnos ānicũlos .v. H fuit oblō achira
filii enan. H in dedicatōe altaris oblata
ē a principib; iſrl̄. in die qua ɔſecratū

est. acetabula argentea .xii. fiale argente
e .xii. mortariola aurea .xii. ita ut .cxxx. ar
genti siclos haberet unum acetabulum. et lx
x. siclos una fiola. id est in commune vasorum
omnium ex argento sicli duo milia .cccc.
pondere sanctuarii. Mortariola aurea .xii. ple
na incenso. Denos siclos appendentia pon
dere sanctuarii. id est simul auri sicli .cxx. bo
ves de armento in holocaustum .xii. arietes
xii. agni anniculi .xii. et libamenta eorum
hyrci .xii. pro peccato. hostia pacificorum. bo
ves .xx.iiii. arietes .lx. hyrci .lx. agni annicu
li .lx. Hec oblata sunt in dedicatione altaris
quando unctum est. Cumque ingrederetur moyses ta
bernaculum federis ut consuleret oraculum au
diebat vocem loquentis ad se de propiciato
rio quod erat super archam testimonii inter
duo cherubin. unde et loquebatur ei.
Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens. loquere ad aaron. et dices ad
eum. Cum posueris .vii. lucernas. can
delabrum in australi parte erigatur. hoc igitur pre
cipe. ut lucerne contra boream e regione respi
ciant ad mensam panum propositionis. contra eam
partem quam candelabrum respicit lucere debe
bunt. Fecitque aaron et imposuit lucernas
super candelabrum ut preceperat dominus moysi. Hec
autem erat factura candelabri. ex auro du
ctili tam medius stipes quam cuncta que ex u
troque calamorum latere nascebantur. iuxta
exemplum quod ostendit dominus moysi. ita
operatus est candelabrum. Et locutus est dominus
ad moysen dicens. Tolle levitas de me
dio filiorum israel. et purificabis eos iuxta
hunc ritum. Aspergantur aqua lustrationis
et radant omnes pilos carnis sue. Cumque
laverint vestimenta sua et mundati fuerint. tol
lent bovem de armentis. et libamentum eius
similam oleo conspersam. bovem autem alterum
de armento tu accipies pro peccato. et applicabis
levitas coram tabernaculo federis. convoca
ta omni multitudine filiorum israel. Cumque
levite fuerint coram domino. ponent filii israel ma
nus suas super eos. et offeret aaron levi
tas munus in conspectu domini a filiis israel ut
serviant in ministerio eius. Levite quoque po
nent super manus suas super capita boum.
Quorum unum facies pro peccato. et alterum in ho
locaustum domini ut deprecetur pro eis. Statues
que levitas in conspectu aaron et filiorum
eius et consecrabis oblatos domino ac se
parabis de medio filiorum israel ut sint mei

et postea ingrediantur tabernaculum federis ut
serviant mihi. sicque purificabis et consecrabis
eos in oblationem domini. quoniam dono donati sunt
mihi a filiis israel. Pro primogenitis que aperiunt
omnem vulvam in israel accepi eos. Mea sunt primo
genita omnia filiorum israel. tam ex hominibus quam ex
iumentis. Ex die quo percussi omne primo
genitum in terra egipti sanctificavi eos mihi. Et
tuli levitas pro cunctis primogenitis filio
rum israel. tradidique eos dono aaron et filiis
eius de medio populi ut serviant mihi pro israel in
tabernaculo federis. et orent pro eis. ne sit in
populo plaga si ausi fuerint accedere ad sanctua
rium. Feceruntque moyses et aaron. et omnis
multitudo filiorum israel levitis que pre
ceperat dominus moysi. Purificatique sunt et laverunt
vestimenta sua. Elevavitque eos aaron in con
spectu domini. et oravit pro eis ut purificati
ingrederentur ad officia sua in tabernaculum
federis coram aaron et filiis eius. Sicut pre
ceperat dominus moysi de levitis ita factum est.
Locutus est dominus ad moysen dicens. Hec
est lex levitarum. a .xxv. annis et supra in
grediuntur ut ministrent in tabernaculo
federis. Cumque .l. annum etatis impleverint
servire cessabunt. Eruntque ministri fratrum
suorum in tabernaculo federis ut custodiant
que sibi fuerint commendata. opera autem ipsa non fa
ciant. Sic dispones levitis in custodiis
Locutus est dominus ad suis. IX
moysen in deserto sinai anno secundo
postquam egressi sunt de terra egypti. mense pri
mo dicens. Faciant filii israel phase in tempore
suo. quartadecima die mensis huius ad
vesperam iuxta omnes cerimonias et iusti
ficationes eius. Precepitque moyses filiis is
rael ut facerent phase. Qui fecerunt in tempore
suo. Quartadecima die mensis ad vesperam
in monte sinai iuxta omnia que mandaverat
dominus moysi. fecerunt filii israel. Ecce autem qui
dam immundi super animam hominis qui non po
terant facere pascha in die illo. accedentes ad
moysen et aaron dixerunt eis. Immundi su
mus super animam hominis. Quare fraudamur
ut non valeamus offerre oblationem domino
in tempore suo inter filios israel. Quibus respondit
moyses. State ut consulam quid precipi
at dominus de vobis. Locutusque est dominus ad mo
ysen dicens. Loquere filiis israel. Homo qui
fuerit immundus super anima sive in via procul in
gente vestra: faciat phase domino mense secundo
quartadecima die mensis ad vesperam cum azi

mis et lactucis agrestibus comedent illud. Non
relinquent ex eo quippiam usque mane: et
os eius non confringent. Omnem ritum pha-
se observabunt. Si quis autem et mundus est et in
itinere non fuit: et tamen non fecit phase extermina-
bitur anima illa de populis suis: quia sacrificium domino
non obtulit tempore suo: peccatum suum ipse
portabit. Peregrinus quoque et advena si fu-
erint apud vos facient phase domini iuxta ceri-
monias et iustificationes eius. Preceptum idem
erit apud vos tam advene quam indigene.
Igitur die qua erectum est tabernaculum operu-
it illud nubes. A vespere autem super tectorium
erat quasi species ignis usque mane. Sic fiebat
iugiter. Per diem operiebat illud nubes. et
per noctem quasi species ignis. Cumque ablata fuis-
set nubes que tabernaculum protegebat: tunc
proficiscebantur filii israel: et in loco ubi stetis-
set nubes. ibi castra metabantur. Ad imperium
domini proficiscebantur: et ad imperium illius fige-
bant tabernaculum. Cunctis diebus quibus sta-
bat nubes super tabernaculum manebant in e-
odem loco. Et si evenisset ut multo tempo-
re maneret super illud: erant filii israel in ex-
cubiis domini et non proficiscebantur. Quot tamen
diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad im-
perium domini erigebant tentoria. et ad imperium
eius deponebant. Si fuisset nubes ad vespe-
re usque mane. et statim diluculo taberna-
culum reliquisset: proficiscebantur. Et si post diem
et noctem recessisset: dissipabant tentoria.
Sive duobus aut uno mense vel longiori
tempore fuisset super tabernaculum: manebant filii
israel in eodem loco. et non proficiscebantur. E-
rant in excubiis domini iuxta imperium eius per
manum moysi. Statim autem ut recessisset mo-
vebantur castra. Per verbum domini figebant
tentoria. et per verbum illius proficiscebantur.

X

Locutus est dominus ad moysen dicens.
Fac tibi duas tubas argenteas ductiles
quibus convocare possis multitudinem quando
movenda sunt castra. Cumque increpueris tu-
bis congregabitur ad te omnis turba ad osti-
um federis testimonii tabernaculi. Si semel
clangueris. venient ad te principes et ca-
pita multitudinis israel. Sin autem prolixior at-
que concisus clangor increpuerit. movebunt
castra qui sunt primi ad orientalem plagam.
In secundo autem sonitu et pari ululatu tube: le-
vabunt tentoria qui habitant ad meridiem
et iuxta hunc modum reliqui facient ulu-
lantibus tubis in profectionem. Quando autem congregandus
est populus: simplex tubarum clangor erit et non
concise ululabunt. Filii autem aaron sacerdotis cla-
gent tubis. Eritque hoc legitimum sempiternum
in generationibus vestris. Si exieritis ad bellum de
terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos
clangetis ululantibus tubis. et erit recor-
datio vestri coram domino deo vestro. ut eruami-
ni de manibus inimicorum vestrorum. Si quando habe-
bitis epulum et dies festos et kalendas:
canetis tubis super holocaustis et pacificis
victimis. ut sint vobis in recordationem dei vestri.
Ego dominus deus vester. Anno secundo mense se-
cundo. xx. die mensis elevata est nubes de
tabernaculo federis. Profectique sunt filii israel
per turmas suas de deserto synai. et recubu-
it nubes in solitudine pharan. Mo-
veruntque castra primi iuxta imperium domini
in manu moysi filii iuda per turmas suas.
Quorum princeps erat naason filius amina-
dab. In tribu filiorum ysachar fuit princeps
nathanael filius suar. In tribu zabulon
erat princeps heliab filius helon. Depositum-
que est tabernaculum: quod portantes egressi sunt
filii gerson et merari. Profectique sunt et
filii ruben per turmas suas et ordinem suum.
quorum princeps erat elisur filius sedeur.
In tribu autem filiorum symeon. princeps fu-
it salamihel filius surisaddai. Porro in
tribu gad erat princeps eliasaph filius
duhel. Profectique sunt et caathite portantes
sanctuarium. Tam diu tabernaculum portabatur
donec venirent ad erectionis locum. Move-
runt castra: et filii effraym per turmas su-
as. In quorum exercitu princeps erat heli-
sama filius amiud. In tribu autem filiorum
manasse princeps fuit gamaliel filius
phadassur. Et in tribu beniamin dux a-
bidan erat filius gedeonis. Novissimi
castrorum omnium profecti sunt filii dan per tur-
mas suas. In quorum exercitu princeps fuit
ahiezer filius amisaddai. In tribu autem
filiorum aser erat princeps phegiel fi-
lius ochran. Et in tribu filiorum neptalim
princeps erat ahira filius enan. Hec sunt
castra et profectiones filiorum israel per turmas
suas: quando egrediebantur. Dixitque moyses
hobab filio raguel madianiti cognato
suo. Proficiscimur ad locum quem dominus daturus
est nobis. Veni nobiscum ut benefaciamus tibi: quia
dominus bona promisit israeli. Cui ille respondit.
Non vadam tecum. sed revertar in terram meam
in qua natus sum. Et ille. Noli inquit

nos derelinquere. tu enim nosti in quib;
locis p desertum castra ponere debeamus. 7
eris ductor nr. Cumq; uenerIs nobiscum q̄c
quid optimum fuit ex opib; quas nobis
traditurus ē dns dabim' t̄. Profecti s̄ er
go de monte dni uia trium dierum. Ar
cha q; federis dni precedebat eos p tres dies
prouidens castrorum locum. Nubes quoq;
dni sup eos erat p diem cum incederent.
Cumq; eleuaretur archa dicebat moyses.
Surge dne et dissipentur inimici tui: et
fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum
autem deponeretur aiebat. Reuertere dne ad
multitudinem exercitus isrl. XI

Interea ortum ē murmur ppli q̄i p la
bore dolentium c̄ dnm. Quod cum audisset
iratus ē. et accensus in eos ignis dni de
uorauit extremam castrorum ptem. Cumq; cla
masset ppls ad moysen: orauit moyses ad
dnm. et absortus ē ignis. Vocauitq; no
men loci illius incensio. eo q̄ succensus fuis
set c̄ eos ignis dni. Vulgus quippe p̄misc
uum q̄d ascenderat cum eis. flagrauit desi
derio carnium. sedens et flens iunctis s̄ pa
filiis isrl et ait. Quis dabit nob ad uescen
dum carnes. Recordamur piscium quos co
medebam' in egypto gratis. In mentem
nob ueniunt cucumeres et pepones: porri
q; et cepe et allia. aia nra arida ē. et nichil
aliud respiciunt oculi nri nisi man. Erat
aut man q̄i semen coriandri coloris bdel
lii. Circuibat q; ppls et colligens illud fran
gebat mola siue terebat in mortario coquens
in olla. et faciens ex eo tortulas saporis q̄
q̄i panis oleati. Cumq; descenderet nocte su
p castra ros: descendebat pariter et man.
Audiuit ergo moyses flentem pplm p fa
milias singulos p hostia tentorii sui. I
ratus q; est furor dni ualde. s; et moysi
intolerabilis res uisa ē. Et ait ad dnm. Cur
afflixisti seruum tuum? Quare nō inuenio
gratiam coram te. Et cur imposuisti pondus
uniuersi ppli huius sup me? Numquid ego cō
cepi omnem hanc multitudinem. uel genui
eam ut dicas m̄i porta eos in sinu tuo. sicut
portare solet nutrix infantulum. et defer
in terram p qua iurasti patrib; eorum? Vnde m̄i
carnes ut dem tante multitudini. Flent
coram me dicentes. Da nob carnes ut come
damus. Non possum solus sustinere omnem
hunc pplm. q; grauis m̄i ē. Sin aliter tibi ui
detur: obsecro ut interficias me. 7 inueniam

gratiam in oculis tuis ne tantis afficiar ma
lis. Et dixit dns ad moysen. Congrega m̄i
lxx. uiros de senioribus isrl quos tu nosti q̄
senes ppli sint ac magistri. Et duces eos ad
hostium tabernaculi federis. Faciesq; ibi
stare tecum ut descendam et loquar t̄. 7
auferam de spu tuo. tradamq; eis ut sustē
tent tecum honus ppli. et nō tu solus gra
ueris. Populo quoq; dices. Sanctificami
ni. Cras comedetis carnes. Ego enim audi
ui uos dicere. Quis dabit nob esum carnium
Bene nob erat in egypto. Vt det uob dns
carnes et comedatis nō uno die nec du
obus. uel. v. aut. x. nec. xx. quidē. s; usq; ad
mensem dierum. donec exeat p nares uras. 7
uertatur in nauseam. eo q̄ repulistis dnm qui
in medio uri est. et fleuistis coram eo dicē
tes. Quare egressi sumus de egypto. Et ait
moyses ad dnm. Sexcenta milia peditum nu
merus huius ppli ē. Et tu dicis dabo eis esum
carnium mense integro. Numquid ouium
et boum multitudo cedetur ut possit suf
ficere ad cibum. uel omnes pisces maris in
unum congregabuntur ut eos satient. Cui ren
dit dns. Numquid manus dni inualida ē.
iam nunc uidebis utrum meus sermo opere
cōpleatur. Venit igitur moyses et narra
uit pplo uba dni. congregans. lxx. uiros de
senioribus isrl: quos stare fecit circa taber
naculum. Descenditq; dns p nubem. 7 lo
cutus ē ad eum. auferens de spu qui erat
in moyse. et dans. lxx. uiris. Cumq; requieuis
set in eis sps: pphauerunt nec ultra cessauerunt
Remanserant aut in castris duo uiri quorum
unus uocabatur heldad. et alter medad. sup
quos requieuit sps. Nam et ipsi descripti
fuerant et nō exierant ad tabernaculum.
Cumq; pphetarent in castris: cucurrit puer
et nuntiauit moysi dicens. Heldad et me
dad pphant in castris. Statim iosue filius
nun minister moysi. et electus e pluribus
ait. Dne mi moyses phibe eos. At ille. Quid
inquit emularis p me? Quis tribuat ut
omnis ppls pphet. et det eis dns spm suum?
Reuersusq; est moyses et maiores natu isrl
in castra. Ventus aut egrediens a dno arreptans
trans mare coturnices. detulit et dimisit
in castra itinere quantum uno die confici potest
ex omni parte castrorum p circuitum. Volabantq;
in aere duob; cubitis in altitudine sup
terram. Surgens ergo ppls toto die illo. 7
nocte ac die altero congregauit coturnicum mul

titudinem qui parum x. coros. et siccaverunt eas
per gyrum castrorum. Adhuc carnes erant
in dentibus eorum. nec defecerat huiuscemodi
cibus. et ecce furor domini concitatus in populum
percussit eum plaga magna nimis. Voca-
tusque est ille locus: sepulcra concupiscenti-
e. Ibi enim sepelierunt populum qui deside-
raverat carnes. Egressi autem de sepulcris con-
cupiscentie venerunt in aseroth et man-
serunt ibi.

XII

Loquta est maria
et aaron contra moysen propter uxorem eius e-
thiopissam. et dixerunt. Num solum per
moysen loquutus est dominus. Nonne et nobis
similiter loquutus est? Quod cum audisset dominus i-
ratus est. Erat enim moyses vir mitissi-
mus super omnes homines qui moraban-
tur in terra. statim loquutus est ad eum. et
ad aaron et ad mariam. Egredimini vos
tantum tres ad tabernaculum federis. Cumque fu-
issent egressi. descendit dominus in columpna
nubis. et stetit in introitu tabernaculi vo-
cans aaron et mariam. Qui cum venissent
dixit ad eos. Audite sermones meos. Si quis
fuerit inter vos propheta domini in visione appa-
rebo ei. vel per sompnium loquar ad illum.
At non talis servus meus moyses
qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore
enim ad os loquor ei. et palam non per
enigmata et figuras dominum videt. Quare
igitur non timuistis detrahere servo meo mo-
ysi. iratusque contra eos abiit. Nubes quoque
recessit que erat super tabernaculum. Et ecce ma-
ria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque
respexisset eam aaron. et vidisset eam perfusam
lepram. ait ad moysen. Obsecro domine mi.
ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte com-
misimus. ne fiat hec quasi mortua. et ut abor-
tivum quod proicitur de vulva matris sue.
Ecce iam medium carnis eius devoratum
est lepra. Clamavitque moyses ad dominum
dicens. Deus obsecro: sana eam. Cui respondit
dominus. Si pater eius expuisset in faciem illius
non debuerat saltem vii. dierum rubore per-
fundi? Separetur vii. diebus extra castra: et
postea revocabitur. Exclusa est itaque mari-
a extra castra vii. diebus. et populus non est mo-
tus de loco illo donec revocata est maria.
Profectusque populus
de aseroth. fixis tentoriis in deserto
pharan. Ibi loquutus est dominus ad moysen
dicens. Mitte viros qui considerent terram
chanaan quam daturus sum filiis israel.
singulos de singulis tribubus ex princi-
pibus. Fecit moyses quod dominus imperaverat de deser-
to pharan mittens principes viros quo-
rum ista sunt nomina. De tribu ruben semma
filium zecchur. De tribu symeon saphat
filium uri. De tribu iuda. caleb filium iephon-
ne. De tribu ysachar: igal filium ioseph.
De tribu ephraym iosue filium nun. De
tribu beniamin: falti filium raphu. De
tribu zabulon geddihel filium sodi. De
tribu ioseph. sceptri manasse: gaddi fili-
um susi. De tribu dan: amihel filium gem-
alli. De tribu aser: sur filium michahel. De
tribu neptalim: naabdi filium napsi. De
tribu gad. guhel filium machi. Hec sunt
nomina virorum quos misit moyses ad consi-
derandam terram chanaan. Vocavitque osee fi-
lium nun iosue. Misit ergo moyses ad con-
siderandam terram chanaan. et dixit ad eos.
Ascendite per meridianam plagam. Cumque
veneritis ad montes considerate terram qualis
sit. et populum qui habitator est eius. utrum
fortis sit an infirmus. pauci numero
an plures. Ipsa terra. bona an mala. ur-
bes quales. murate an absque muris. hu-
mus pinguis an sterilis. nemorosa: an
absque arboribus. Confortamini. et affer-
te nobis de fructibus terre illius. Erat autem
tempus quando iam precoque uve vesci possunt.
Cumque ascendissent. exploraverunt terram a de-
serto sin. usque roob intrantibus emath.
Ascenderunt ad meridiem et venerunt in he-
bron. ubi erant achiman et sisai et thol-
mai filii enach. Nam hebron vii. annis
ante tanim urbem egypti condita est. Pergen-
tesque usque ad torrentem botri. absciderunt
palmitem cum uva sua. Quem portave-
runt in vecte duo viri. De malis quoque
granatis. et de ficis loci illius tulerunt
qui appellatus est nehelescol. id est torrens
botri. eo quod botrum inde portassent filii
israel. Reversique exploratores terre post xl.
dies omni regione circuita. venerunt ad moy-
sen et aaron. et ad omnem cetum filiorum israel
in desertum pharan quod est in cades. Loquutique
eis et omni multitudini: ostenderunt fru-
ctus terre. et narraverunt dicentes. Venimus
in terram ad quam misisti nos. Que revera
fluit lacte et melle. ut ex his fructibus
cognosci potest. Sed cultores fortissimos ha-
bet et urbes grandes atque muratas. Stirpem
enach vidimus ibi. Amalech habitat

in meridie. Hetheus et iebuseus et amor
reus: chananeus vero: moratur iuxta
mare et circa fluenta iordanis. Inter hec
caleb compescens murmur populi qui ori
batur contra moysen ait. Ascendamus
et possideamus terram. quoniam poterimus opti
nere eam. Alii vero qui fuerant cum eo di
cebant. Nequaquam ad hunc populum valemus
ascendere: quia fortior nobis est. Detraxeruntque
terre quam inspexerant apud filios israel di
centes. Terra quam lustravimus devo
rat habitatores suos. populus quem aspexi
mus procere stature est. Ibi vidimus mon
stra quedam filiorum enach de genere
giganteo: quibus comparati quasi locuste vide
bamur.

Igitur vociferans omnis turba: fle
vit nocte illa: et murmurati sunt contra
moysen et aaron: cuncti filii israel dicen
tes. Utinam mortui essemus in egypto
et non in hac vasta solitudine. Utinam pere
amus. et non inducat nos dominus in terram isti
ne cadamus gladio. et uxores ac liberi nostri
ducantur captivi. Nonne melius est reverti
in egyptum? Dixeruntque alter ad alterum. Con
stituamus nobis ducem. et revertamur in egyp
tum. Quo audito: moyses et aaron ceci
derunt proni in terram coram omni multitudi
ne filiorum israel. At vero iosue filius nun.
et caleb filius iephone. qui et ipsi lustra
verant terram. sciderunt vestimenta sua. et ad
omnem multitudinem filiorum israel locuti
sunt. Terra quam circuivimus valde bona est. Si
propicius fuerit dominus inducet nos in eam. et
tradet humum lacte et melle manantem. No
lite rebelles esse contra dominum. neque timeatis popu
lum terre huius. quia sicut panem ita eos possu
mus devorare. recessit ab illis omne pre
sidium. dominus nobiscum est. Nolite metuere. Cum
que clamaret omnis multitudo et lapidi
bus eos vellet opprimere. apparuit gloria
domini super tectum federis: cunctis videntibus fili
is israel. Et dixit dominus ad moysen. Usquequo
detrahet mihi populus iste? Quousque non credent
mihi in omnibus signis que feci coram eis. Feri
am igitur eos pestilentia atque consumam. Te
autem faciam principem super gentem mag
nam et fortiorem quam hec est. Et ait moyses
ad dominum. Ut audiant egyptii de quorum me
dio eduxisti populum istum. et habitatores terre
huius qui audierunt quod tu domine in populo
isto sis. et facie videaris ad faciem. et nubes
tua protegat illos et in columpna nubis prece
dat eos per diem. et in columpna ignis per
noctem. Quod occideris tantam multitudinem quasi
unum hominem et dicant. non poterat intro
ducere populum in terram pro qua iuraverat. idcirco
occidit eos in solitudine. Magnificetur ergo
fortitudo domini sicut iurasti dicens. Dominus
paciens et multe misericordie. auferens in
iquitatem et scelera. nullumque innoxium de
relinquens qui visitas peccata patrum in filiis in
terciam et quartam generationem. Dimitte obse
cro peccatum populi huius secundum magnitudinem
misericordie tue. sicut propicius fuisti egredi
entibus de egypto usque ad locum istum. Dixit
que dominus. Dimisi eis iuxta verbum tuum. Vivo
ego et implebitur gloria domini universa terra.
Attamen omnes homines qui viderunt maies
tatem meam. et signa que feci in egypto
et in solitudine. et temptaverunt me iam
per x. vices. nec obedierunt voci mee. non vide
bunt terram pro qua iuravi patribus eorum. Nec
quisquam ex illis qui detraxit mihi intuebi
tur eam. Servum meum caleph qui plenus
alio spiritu secutus est me. inducam in terram hanc
quam circuivit. et semen eius possidebit eam.
Quoniam amalechites et chananeus habitant
in vallibus. Cras movete castra. et reverti
mini in solitudinem per viam maris rubri.
Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Usquequo multitudo hec pessima
murmurat contra me? Querelas filiorum israel
audivi. Dic ergo eis. Vivo ego ait dominus.
sicut locuti estis audiente me sic faciam
vobis. In solitudine hac iacebunt cadavera
vestra. Omnes qui numerati estis a xx. annis
et supra. et murmurastis contra me: non intra
bitis in terram super quam levavi manum
meam ut habitare vos facerem preter caleph fi
lium iephone. et iosue filium nun. Parvulos
autem vestros de quibus dixistis quod prede hostibus
forent. introducam ut videant terram que vobis
displicuit. Vestra cadavera iacebunt in so
litudine. filii vestri erunt vagi in deserto an
nis xl. et portabunt fornicationem vestram
donec consumantur cadavera patrum in deserto
iuxta numerum xl. dierum quibus considerastis
terram. annus pro die imputabitur. et xl. annis
recipietis iniquitates vestras. et scietis ul
tionem meam. quoniam sicut locutus sum ita fa
ciam omni multitudini huic pessime
que consurrexit adversum me. In solitudine hac de
ficiet et morietur. Igitur omnes viri quos

miserat miserat Moyses ad contemplandam terram
et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem
multitudinem detrahentes terre quod esset mala
mortui sunt atque percussi in conspectu domini.
Iosue autem filius Nun et Caleph filius Ie
phonne vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad
considerandam terram. Locutusque est Moyses u
niversa verba hec ad omnes filios Israel et luxit
populus nimis. Et ecce mane primo surgentes
ascenderunt verticem montis atque dixerunt
parati sumus ascendere ad locum de quo dominus
locutus est quia peccavimus. Quibus Moyses
Cur inquit transgredimini verbum domini quod
vobis non cedet in prosperum. Nolite ascendere non enim
est dominus vobiscum ne corruatis coram inimi
cis vestris. Amalechites et Chananeus ante
vos sunt quorum gladio corruetis eo quod no
lueritis adquiescere domino nec erit dominus vobis
cum. At illi contenebrati ascenderunt in ver
ticem montis. Archa autem testamenti domini
et Moyses non recesserunt de castris. Descen
ditque Amalechites et Chananeus qui
habitabant in monte et percutiens eos atque
concidens persecutus est usque Horma.

XV

Locutusque est dominus ad Moysen dicens
Loquere ad filios Israel et dices ad eos
Cum ingressi fueritis terram habitationis vestre quam
ego dabo vobis et feceritis oblationem domino in ho
locaustum aut victimam pacificam vota sol
ventes vel sponte offerentes munera aut in
sollempnitatibus vestris adolentes odorem su
avitatis domino de bobus sive de ovibus
offeret quicumque immolaverit victimam sac
rificium simile decimam partem ephi conspersam
oleo quod mensuram habebit quartam partem hin et
vinum ad liba fundenda eiusdem mensure
dabit in holocaustum sive in victimam. Per
agnos singulos et arietes erit sacrificium
simile duarum partium decimarum que con
spersa sit oleo tercie partis hin. Et vinum ad li
bamen tercie partis eiusdem mensure offeret
in odorem suavitatis domino. Quando vero de bo
bus feceris holocaustum aut victimam ut
impleas votum vel pacificas hostias al
victimas. Dabis per singulos boves simi
le tres decimas conspersae oleo quod habet medi
um mensure hin et vinum ad liba funden
da eiusdem mensure in oblationem suavissi
mi odoris domino. Sic facies per singulos
boves et arietes et agnos et hedos. Tam
indigene quam peregrini eodem ritu offerent
sacrificia. Unum preceptum erit atque iudicium
tam vobis quam advenis terre. Locutus est dominus
ad Moysen dicens. Loquere filiis Israel et
dices ad eos. Cum veneritis in terram quam
dabo vobis et comederitis de panibus regionis
illius separabitis primitias domino de cibis
vestris. Sicut de areis primitias separabitis,
ita et de pulmentis primitiva dabitis domino.
Quod si per ignorantiam preterieritis quicquam horum
que locutus est dominus ad Moysen et manda
vit per eum ad vos a die qua cepit iubere
et ultra. Oblitaque fuerit facere multitudo: of
feret vitulum de armento holocaustum in odorem sua
vissimum in odorem domino et sacrificium
eius ac liba ut cerimonie eius postulant
hircumque pro peccato. Et rogabit sacerdos pro
omni multitudine filiorum Israel et dimittetur
eis quoniam non sponte peccaverunt. Nichilominus
offerentes incensum domino pro se et pro peccato atque
errore suo. Et dimittetur universe plebi fi
liorum Israel et advenis qui peregrinantur inter
eos. Quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.
Quod si anima una nesciens peccaverit offeret ca
pram anniculam pro peccato suo. Et deprecabi
tur pro ea sacerdos quod inscia peccaverit coram
domino. Impetrabitque ei veniam et dimitte
tur illi tam indigenis quam advenis. Una lex
erit omnium qui peccaverint ignorantes. Anima vero
que per superbiam aliquid commiserit sive
civis sit ille sive peregrinus quoniam adversus
dominum rebellis fuit peribit de populo suo. Verbum
enim domini contempsit et preceptum illius
fecit irritum. Idcirco delebitur et portabit
iniquitatem suam. Factum est autem cum es
sent filii Israel in solitudine et invenissent
hominem colligentem ligna in die sabbati
obtulerunt eum Moysi et Aaron et universe
multitudini. Qui recluserunt eum in carce
rem nescientes quid super eo facere deberent.
Dixitque dominus ad Moysen. Morte moriatur
homo iste. Obruat eum lapidibus omnis turba
extra castra. Cumque eduxissent eum foras
obruerunt eum lapidibus et mortuus est
sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus ad Mo
ysen. Loquere filiis Israel et dices ad eos
ut faciant sibi fimbrias per quattuor angulos
palliorum ponentes in eis vittas iacinthi
nas. Quas cum viderint recordentur omnium
mandatorum domini nec sequantur cogitationes
suas et oculos per res varias fornicantes sed
magis memores preceptorum domini faciant
ea. Sintque sancti deo suo. Ego dominus deus vester
qui eduxi vos de terra Egypti ut essem deus

vester

Ecce autem chore filius ysaar filii caath
filii leui et dathan atque abiron filii
heliab. hon quoque filius pheleth de filiis
ruben. surrexerunt contra moysen. aliique
filiorum israel ducenti. l. uiri proceres syna
goge. et qui tempore concilii per nomina uo
cabantur. Cumque stetissent aduersum moy
sen et aaron dixerunt. sufficiat uobis. quia omnis
multitudo sanctorum est. et in ipsis est dominus.
Cur eleuamini super populum domini? Quod cum
audisset moyses cecidit pronus in faci
em. locutusque ad chore et ad omnem
multitudinem. Mane inquit notum faci
et dominus qui ad se pertineant et sanctos applica
bit sibi. et quos elegerit appropinquabunt ei.
Hoc igitur facite. tollat unusquisque thu
ribulum suum: tu chore et omne concilium
tuum. et hausto cras igne ponite desuper
thymiama coram domino. et quemcumque elege
rit. ipse erit sanctus. Multum erigimini fi
lii leui. Dixitque rursum ad chore. Audi
te filii leui. Num parum uobis est quod separauit
uos deus israel ab omni populo. et iunxit sibi
ut seruiretis ei in cultu tabernaculi. et sta
retis coram frequentia populi. et ministra
retis ei? Idcirco ad se fecit accedere te et omnes
fratres tuos filios leui. ut uobis etiam sacer
dotium uindicetis. et omnis globus tuus
stet contra dominum. Quid est enim aaron ut murmu
retis contra eum? Misit ergo moyses ut uoca
ret dathan et abiron filios heliab. Qui
responderunt. Non uenimus. Numquid parum est tibi
quod eduxisti nos de terra que lacte et mel
le manabat ut occideres in deserto: nisi et domina
tus fueris nostri? Reuera induxisti nos in
terram que fluit riuis lactis et mellis. et
dedisti nobis possessiones agrorum et uinea
rum an et oculos nostros uis eruere? Non uenimus.
Iratusque moyses ualde. ait ad dominum. Ne
respicias sacrificia eorum. Tu scis quod ne
asellum quidem umquam acceperim ab eis nec
afflixerim quempiam eorum. Dixitque ad chore.
Tu et omnis congregatio tua state seorsum
coram domino. et aaron die crastino separatim.
Tollite singuli thuribula uestra et ponite
super ea incensum offerentes domino ducenta
l. thuribula. Aaron quoque teneat thu
ribulum suum. Quod cum fecissent stantibus moy
se. et coaceruassent aduersum eos omnem
multitudinem ad ostium tabernaculi appa
ruit cunctis gloria domini. Locutusque est
dominus ad moysen et aaron ait. Separamini
de medio congregationis huius ut eos repen
te disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem
suam atque dixerunt. Fortissime deus spiri
tuum uniuerse carnis. Num uno peccante con
tra omnes tua ira deseuiet? Et ait dominus
ad moysen. Precipe uniuerso populo ut separetur
a tabernaculis chore et dathan et abiron. Sur
rexitque moyses et abiit ad dathan et abi
ron et sequentibus eum senioribus israel. dixit ad
turbam. Recedite a tabernaculis hominum
impiorum. et nolite tangere que ad eos per
tinent ne inuoluamini in peccatis eorum.
Cumque recessissent a tentoriis eorum per cir
cuitum. dathan et abiron egressi stabant in
introitu papilionum suorum cum uxoribus et li
beris omnique frequentia. Et ait moyses
In hoc scietis quod dominus miserit me ut facerem u
niuersa que cernitis. et non ex proprio corde ea
protulerim. Si consueta hominum mor
te interierint et uisitauerit eos plaga qua et
ceteri uisitari solent: non misit me dominus. Si
autem nouam rem fecerit dominus ut aperiens terra os
suum deglutiat eos. et omnia que ad illos per
tinent. Descenderintque uiuentes in infernum:
scietis quod blasphemauerint dominum. Confestim
igitur ut cessauit loqui. dirupta est terra
sub pedibus eorum. Et aperiens os suum deuo
rauit illos cum tabernaculis suis et uni
uersa substantia. Descenderuntque uiui in infernum operti
humo et perierunt de medio multitudinis.
At uero omnis israel qui stabat per gyrum fugit
a clamore pereuntium dicens. Ne forte et
nos terra deglutiat. Sed et ignis egressus a
domino interfecit ducentos. l. uiros qui offere
bant incensum.

XVII

Locutusque est dominus ad moysen dicens xvii
Precipe eleazaro filio aaron sacerdoti
ut tollat thuribula que iacent in incen
dio. et ignem huc illucque dispergat: quoniam sancti
ficata sunt in mortibus peccatorum. Producatque
ea in laminas. et affigat altari. eo quod
oblatum sit in eis incensum domino. et sancti
ficata sint ut cernant ea pro signo et monu
mento filii israel. Tulit ergo eleazar sacerdos
thuribula enea in quibus obtulerant hi
quos incendium deuorauit. et produxit ea
in laminas affigens altari. ut haberent
postea filii israel in quibus commonerentur ne
quis accedat alienigena. et qui non est de
semine aaron ad offerendum incensum
domino: ne patiatur sicut passus est chore et
omnis congregatio eius. loquente domino ad

moysen. Murmuravit autem omnis multitu
do filiorum israel sequenti die contra moy
sen et aaron dicens. Vos interfecistis populum domini.
Cumque oriretur seditio et tumultus incre
sceret. moyses et aaron fugerunt ad taberna
culum federis. Que postquam ingressi sunt
operuit nubes. et apparuit gloria domini. Dixit
que dominus ad moysen. Recedite de medio huius
multitudinis et iam nunc delebo eos. Cumque
iacerent in terra. dixit moyses ad aaron.
Tolle thuribulum et hausto igne de altari
mitte incensum desuper pergens cito ad populum
ut roges pro eis. Iam enim egressa ira a do
mino: et plaga deseuit. Quod cum fecisset aa
ron et cucurrisset ad mediam multitudinem
quam iam uastabat incendium optulit thi
miama. et stans inter mortuos ac uiuen
tes, pro populo deprecatus est et plaga cessauit.
Fuerunt autem qui percussi sunt. xiiii. mi
lia hominum. et. dcc. absque his qui perierant
in seditione chore. Reuersusque est aaron ad
moysen ad hostium tabernaculi federis
postquam quieuit interitus.

XIX

Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad filios israel. et accipe ab
eis uirgas singulas per cognationes suas
a cunctis principibus tribuum uirgas. xii.
et uniuscuiusque nomen superscribes uirge
suae. Nomen autem aaron erit in tribu leui. et u
na uirga cunctas seorsum familias con
tinebit. Ponesque eas in tabernaculo federis
coram archa testimonii. ubi loquar
ad te. Quem ex his elegero: germina
bit uirga eius. et cohibebo a me quere
monias filiorum israel: quibus contra uos
murmurant. Locutusque est moyses
ad filios israel. et dederunt ei omnes prin
cipes uirgas per singulas tribus. Fuerunt
que uirge. xii. absque uirga aaron. Quas
cum posuisset moyses coram domino in taber
naculo testimonii. sequenti die regressus
inuenit germinasse uirgam aaron in do
mo leui. et turgentibus gemmis eruperant
flores. Qui foliis dilatatis in amigdalas
deformati sunt. Protulit ergo moyses omnes
uirgas de conspectu domini. ad cunctos fi
lios israel. uideruntque et receperunt singuli
uirgas suas. Dixitque dominus ad moysen.
Refer uirgam aaron in tabernaculo testi
monii ut seruetur ibi in signum rebellium
filiorum israel: et quiescant querele eorum
a me ne moriantur. Fecitque moyses si

cut preceperat dominus. Dixerunt autem filii israel ad
moysen. Ecce consumpti sumus. omnes peri
mus. Quicumque accedit ad tabernaculum
domini moritur. Num usque ad internecionem
cuncti delendi sumus.

XVI

Dixitque dominus ad aaron. Tu et filii tui et
domus patris tui tecum portabitis
iniquitatem sanctuarii: et tu et filii
tui simul sustinebitis peccata sacerdotii
uestri. Sed et fratres tuos de tribu leui et sceptrum
patris tui sume tecum. presto que sint ac mi
nistrent tibi. Tu autem et filii tui ministra
bitis in tabernaculo testimonii. Excubabuntque
leuite ad precepta tua. et ad cuncta ope
ra tabernaculi. Ita dumtaxat ut ad uasa
sanctuarii. et ad altare non accedant. ne et il
li moriantur. et uos pereatis simul. Sint autem
tecum: et excubent in custodiis taberna
culi. et in omnibus cerimoniis eius. Alienige
na non miscebitur uobis. Excubate et in
custodia sanctuarii. et in ministerio altaris
ne oriatur indignatio super filios israel.
Ego dedi uobis fratres uestros leuitas de medio
filiorum israel. et tradidi donum domino: ut ser
uiant in ministeriis tabernaculi eius. Tu autem
et filii tui custodite sacerdotium uestrum. et
omnia que ad cultum altaris pertinent. et intra
uelum sunt. per sacerdotes administra
buntur. Si quis externus accesserit. occidetur.
Locutus est dominus ad aaron. Ecce dedi tibi
custodiam primitiarum mearum. Omnia que
sanctificantur a filiis israel tibi tradidi et fi
liis tuis. pro officio sacerdotali legitima
sempiterna. Hec ergo accipies de his que
sanctificantur. et oblata sunt domino. Omnis oblatio
et sacrificium. et quicquid pro peccato atque
delicto redditur michi. et cedet in sancta sanctorum
tuum erit et filiorum tuorum. In sanctuario come
des illud. Mares tantum edent ex eo: quia con
secratum est tibi. Primitias autem quas uo
uerint et optulerint filii israel tibi dedi et fi
liis ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui mun
dus est in domo tua uescetur eis. Omnem
medullam olei et uini ac frumenti quicquid
offerunt primitiarum domino: tibi dedi. Vniuer
sa frugum initia que gignit humus
in domino deportantur: cedentur in usus
tuos. Qui mundus est in domo tua ues
cetur eis. Omne quod ex uoto reddiderint
filii israel tuum erit. Quicquid primum
erumpet e uulua cuncte carnis quam of
ferunt domino: siue ex hominibus siue de pe

de uirga aaron

toribus fuit: tui iuris erit. Ita dumtaxat
ut pro hominis primogenito pretium accipi
as. et omne animal quod inmundum est
redimi facias. Cuius redemptio erit
post unum mensem. siclis argenti .v. pon
dere sanctuarii. Siclus .xx. obolos habet. Primo
genitum autem bovis et ovis et capre non
facies redimi. quia sanctificata sunt domino. San
guinem tantum eorum fundes super alta
re. et adipem adolebis in suavissimum o
dorem domino. Carnes vero in usum tuum ce
dent. sicut pectusculum consecratum. et ar
mus dexter tua erunt. Omnes primitias sanc
tuarii quas offerunt filii israel domino. tibi
dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo.
Pactum salis est sempiternum coram domino
tibi ac filiis tuis. Dixitque dominus ad aaron
In terra eorum nichil possidebitis nec ha
bebitis partem inter eos. Ego pars et heredi
tas tua in medio filiorum israel. Filiis autem
levi dedi omnes decimas israelis in pos
sessionem pro ministerio quo serviunt mihi in ta
bernaculo federis ut non accedant ultra fi
lii israel ad tabernaculum federis. nec com
mittant peccatum mortiferum. Solis filiis levi
tis in tabernaculo servientibus et portantibus
peccata populi. Legitimum sempiternum erit in genera
tionibus vestris. Nichil aliud possidebunt. deci
marum oblatione contenti. Quas in usus
eorum et necessaria separavi. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Precipe levitis atque de
nuncia. Cum acceperitis a filiis israel deci
mas quas dedi vobis. primitias earum
offerte domino. id est decimam partem decime
ut reputetur vobis in oblationem primitivo
rum. tam de areis quam de torcularibus
et universis quorum accipitis primicias
offerte domino. et date aaron sacerdoti. Omnia
que offeretis ex decimis et in donaria domini
separabitis. Optima et electa erunt cuncta
Dicesque ad eos. Si preclara queque et meli
ora obtuleritis. ex decimis reputabitur
vobis quasi de area et torculari dederitis primici
as. Et comedetis eas in omnibus locis vestris.
tam vos quam familie vestre. quia pretium est pro
ministerio quo servitis in tabernaculo testimo
nii. et non peccabitis super hoc. egregia vo
bis et pinguia reservantes ne polluatis obl
ationes filiorum israel et moriamini.
XIX
Locutusque est dominus ad moysen
et aaron dicens. Ista est religio victi
me quam constituit dominus. Precipe filiis is
rahel ut adducant ad te vaccam rufam eta
tis integre in qua nulla sit macula. nec
portaverit iugum. Tradetisque eam eleazaro
sacerdoti. Qui eductam extra castra immo
labit in conspectu omnium. et tingens di
gitum in sanguine eius. asperget contra
fores tabernaculi septem vicibus. Combur
etque eam cunctis videntibus tam pelle et
carnibus eius quam sanguine et fimo flam
me tradens. Lignum quoque cedrinum et hy
sopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet
in flammam que vaccam vorat. et tunc demum lo
tis vestibus et corpore suo ingredietur in
castra. Commaculatusque erit usque ad ves
peram. Sed et ille qui combusserit eam lavabit
vestimenta sua et corpus. et inmundus erit
usque ad vesperam. Colliget autem vir mundus
cineres vacce et effundet eas extra castra
in loco purissimo. ut sint multitudini
filiorum israel in custodiam. et in aquam aspersio
nis. quia pro peccato vacca combusta est. Cumque
laverit qui vacce portaverit cineres vestimen
ta sua: inmundus erit usque ad vesperam. Ha
bebunt hoc filii israel et advene qui habitant
inter eos sanctum iure perpetuo. Qui tetigerit ca
daver hominis. et propter hoc .vii. diebus fuerit inmun
dus. aspergetur ex hac aqua die tertio et .vii.
et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non
fuerit. septimo non poterit emundari. Omnis
qui tetigerit humane anime morticinum
et aspersus ex hac commixtione non fuerit. pol
luet tabernaculum domini. et peribit ex israel. quia a
qua expiationis non est aspersus. Inmundus
erit et manebit spurcitia eius super eum.
Ista est lex hominis qui moritur in ta
bernaculo. Omnes qui ingrediuntur tentori
um illius. et universa vasa que ibi sunt:
polluta erunt .vii. diebus. Vas quod ha
buerit operculum nec ligaturam desuper inmun
dum erit. Si quis in agro tetigerit cada
ver occisi hominis aut per se mortui sive os
illius vel sepulcrum: inmundus erit .vii. di
ebus. Tollentque de cineribus combustionis atque
peccati. et mittent aquas vivas super
eos in vas. In quibus cum homo mundus
tinxerit hysopum asperget ex eo omne ten
torium. et cunctam supellectilem. et homines
huiuscemodi contagione pollutos. Atque hoc
modo mundus lustrabit inmundum tertio et
.vii. die. Expiatusque die .vii. lavabit et se
et vestimenta sua et inmundus erit usque ad
vesperam. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus

de vacca rufa.

peribit anima illius de medio ecclesie quia sanctua-
rium domini polluit. et non est aqua lustrationis
aspersus. Erit hoc preceptum legittimum sempiternum.
Ipse quoque qui aspergit aquas: lavabit ves-
timenta sua. Omnis qui tetigerit aquas ex-
piationis: inmundus erit usque ad vesperam.
Veneruntque filii israel
et omnis multitudo in desertum sin mense
primo. et mansit populus in cades. Mortua-
que est maria ibi et sepulta in eodem loco.
Cumque indigeret aqua populus: convenerunt
adversum moysen et aaron. et versi in sedicio-
nem dixerunt. Utinam periissemus inter fratres
nostros coram domino. Cur eduxistis ecclesiam domini
in solitudinem. ut et nos et nostra iumenta mo-
riamur? Quare nos fecistis ascendere de e-
gypto. et adduxistis in locum istum pessi-
mum: qui seri non potest: qui nec ficum gig-
nit nec vineas nec mala granata. Insuper
et aquam non habet ad bibendum? Ingressusque mo-
yses et aaron dimissa multitudine taber-
naculum federis: corruerunt proni in terram. cla-
maveruntque ad dominum: atque dixerunt. Domine
deus audi clamorem populi huius. et aperi
eis thesaurum tuum fontem aque vive. ut
saciati cesset murmuratio eorum. et appa-
ruit gloria domini super eos. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Tolle virgam et con-
grega populum tu et aaron frater tuus. et loquimi-
ni ad petram coram eis. et illa dabit aquas.
Cumque eduxeris aquam de petra: bibet omnis
multitudo et iumenta eius. Tulit igitur mo-
yses virgam que erat in conspectu domini sicut pre-
ceperat ei. Congregata multitudine ante petram:
dixitque eis. Audite rebelles et increduli. Num
de petra hac vobis aquam poterimus eicere.
Cumque elevasset moyses manum percutiens vir-
ga bis silicem. egresse sunt aque largissi-
me. ita ut populus biberet et iumenta. Dixitque
dominus ad moysen et aaron. Quia non credi-
distis mihi ut sanctificaretis me coram filiis
israel non introducetis hos populos in terram
quam dabo eis. Hec est aqua contradictio-
nis ubi iurgati sunt filii israel contra dominum
et sanctificatus est in eis. Misit interea nunci-
os moyses de cades ad regem edom qui di-
cerent. Hec mandat frater tuus israel. Nosti omnem
laborem qui apprehendit nos: quomodo
descenderint patres nostri in egyptum. et habitaveri-
mus ibi multo tempore. afflixeruntque nos egy-
ptii. et patres nostros. et quomodo clamaverimus ad
dominum. et exaudierit nos: miseritque angelum
qui eduxerit nos de egypto. Ecce in urbe ca-
des que est in extremis finibus tuis positi.
obsecramus ut nobis transire liceat per terram tu-
am. Non ibimus per agros nec per vineas. non
bibemus aquas de puteis tuis. sed gradie-
mur via publica. nec ad dexteram nec ad
sinistram declinantes. donec transeamus
terminos tuos. Cui respondit edom. Non transibis
per me. alioquin armatus occurram tibi. Dixe-
runtque filii israel. Per tritam gradiemur viam:
et si biberimus aquas tuas nos et pecora
nostra dabimus quod iustum est. Nulla erit in
precio difficultas tantum velociter transeamus.
At ille respondit. Non transibis. Statimque e-
gressus est obvius cum infinita multi-
tudine et manu forti: nec voluit acqui-
escere deprecanti: ut concederet transitum per fines su-
os. Quam ob rem devertit ab eo israel. Cum-
que castra movissent de cades venerunt in mon-
tem hor: qui est in finibus terre edom. Ubi lo-
cutus est dominus ad moysen. Pergat inquit
aaron ad populos suos. Non enim intrabit terram
quam dedi filiis israel eo quod incredulus fue-
rit ori meo. ad aquas contradictionis. Tolle
aaron et filium eius cum eo: et duces e-
os in montem hor. Cumque nudaveris patrem
veste sua indues ea eleazarum filium eius.
et aaron colligetur et morietur ibi. Fecit
moyses ut preceperat dominus. et ascenderunt in
montem hor: coram omni multitudine. Cumque
aaron spoliasset vestibus suis: induit eis
eleazarum filium eius. Illo mortuo in mon-
tis supercilio. descendit cum eleazaro. Omnis
autem multitudo videns occubuisse aaron
flevit super eum. xxx. diebus per cunctas fa-
milias suas.

XXI

Quod cum audisset chananeus rex a-
rad: qui habitabat ad meridiem venis-
se scilicet israel per exploratorum viam. pugna-
vit contra illum et victor existens. duxit ex eo pre-
dam. At israel voto se domino obligans ait.
Si tradideris populum istum in manu mea:
delebo urbes eius. Exaudivitque dominus pre-
ces israel. et tradidit chananeum. Quem ille
interfecit subversis urbibus eius. et vocavit
nomen loci illius horma. id est anathema. Pro-
fecti sunt autem de monte hor per viam que du-
cit ad mare rubrum. ut circuirent terram
edom. et tedere cepit populum itineris ac la-
boris. Locutusque contra deum et moysen ait.
Cur eduxisti nos ex egypto. ut morere-
mur in solitudine. Deest panis. Non sunt

aque. Anima nostra iam nauseat super cibo
isto levissimo. Quam ob rem misit dominus
in populum ignitos serpentes. Ad quorum pla
gas et mortes plurimorum venerunt ad
moysen atque dixerunt. Peccavimus quia lo
cuti sumus contra dominum et te. Ora ut tollat
a nobis serpentes. Oravitque moyses pro populo. Et
locutus est dominus ad eum. Fac serpentem ene
um et pone eum pro signo. Qui percussus
aspexerit eum vivet. Fecit ergo moyses ser
pentem eneum et posuit pro signo. Quem cum
percussi aspicerent sanabantur. Profectique
filii israel castrametati sunt in oboth. Unde
egressi fixere tentoria in ieabarim in soli
tudine que respicit moab contra orientalem
plagam. Et inde moventes venerunt ad tor
rentem zareth. Quem relinquentes castrame
tati sunt contra arnon que est in deserto et promi
net in finibus amorrei. Siquidem arnon termi
nus est moab dividens moabitas et a
morreos. Unde dicitur in libro bellorum domini sicut
fecit in mari rubro: sic faciet in torrenti
bus arnon. Scopuli torrentium inclinati sunt
ut requiescerent in ar et recumberent in fi
nibus moabitarum. Ex eo loco apparuit pu
teus: super quo locutus est dominus ad moysen.
Congrega populum: et dabo ei aquam. Tunc ce
cinit israel carmen istud. Ascendat puteus. Con
canebant. Puteus quem foderunt principes
et paraverunt duces multitudinis in datore le
gis et in baculis suis. Profectique sunt de so
litudine in mathana. De mathana in naha
liel. De nahaliel in bamoth. Vallis est in
regione moab. In vertice phasga que respi
cit contra desertum. Misit autem moyses nuncios
ad seon regem amorreorum dicens. Obse
cro ut transire me liceat per terram tuam. Non
declinabimus in agros et vineas. Non
bibemus aquas ex puteis. Via regia gra
diemur. donec transeamus terminos tuos.
Qui concedere noluit ut transiret israel per fi
nes suos. Quin potius exercitu congregato egressus
est obviam in desertum. Et venit in iasa
Et pugnavit contra eum. A quo percussus est in
ore gladii. Et possessa est terra eius ab arnon usque
iebok et filios ammon. Quia forti presidio
tenebantur termini ammonitarum. Tulit
ergo israel omnes civitates eius. Et habitavit
in urbibus amorrei in esebon. Scilicet et vi
culis eius. Urbs esebon fuit regis seon
amorrei qui pugnavit contra regem mo
ab. Et tulit omnem terram que ditionis
illius fuerat usque arnon. Idcirco dicitur
in proverbio. Venite in esebon edificetur et con
struatur civitas seon. Ignis egressus est de e
sebon flamma de oppido seon. Et devoravit
arnon moabitarum. Et habitatores excelso
rum arnon. Ve tibi moab. Peristi popule cha
mos. Dedit filios eius in fugam. Et filias
in captivitatem regi amorreorum seon. Iugum
ipsorum disperiit ab esebon usque dibon. Las
si pervenerunt in nophe et usque medaba.
Habitavit itaque israel in terra amorrei. Misit
que moyses qui explorarent iazer. Cuius
ceperunt viculos. Et possederunt habitatores
Verteruntque se et ascenderunt per viam basan
Et occurrit eis og rex basan cum omni populo su
o pugnaturus in edrai. Dixitque dominus ad
moysen. Ne timeas eum quia in manu tu
a tradidi illum: et omnem populum ac terram eius
Faciesque illi sicut fecisti seon regi amor
reorum habitatori esebon. Percusserunt igitur
et hunc cum filiis suis. Universumque po
pulum eius usque ad internicionem. Et possede
runt terram illius.

XXII

Profectique castrametati sunt in campes
tribus moab. Ubi trans iordanem ie
richo sita est. Videns autem balac filius se
phor omnia que fecerat israel amorreo. Et
quod pertimuissent eum moabite et impetum eius
ferre non possent. Dixit ad maiores natu
madian. Ita delebit hic populus omnes qui in
nostris finibus commorantur. Quomodo solet bos
herbas usque ad radices carpere. Ipse autem erat
eo tempore rex in moab. Misit ergo nunci
os ad balaam filium beor ariolum. Qui
habitabat super flumen terre filiorum ammon.
ut vocarent eum et dicerent. Ecce egressus est
populus ex egypto qui operuit superficiem
terre sedens contra me. Veni igitur et ma
ledic populo huic quia fortior me est. Si quo
modo possim percutere et eicere eum de terra
mea. Novi enim quod benedictus sit cui be
nedixeris. Et maledictus in quem male
dicta congesseris. Perrexerunt seniores mo
ab et maiores natu madian habentes di
vinationis pretium in manibus. Cumque venissent
ad balaam et narrassent ei omnia verba ba
lac. Ille respondit. Manete hic nocte et re
spondebo quicquid mihi dixerit dominus. Manen
tibus illis apud balaam: venit deus et ait
ad eum. Quid sibi volunt homines isti apud
te. Respondit balac filius sephor rex moa
bitarum misit ad me dicens. Ecce populus qui

egressus est de egypto: operuit superficiem terre
veni et maledic eis. si quomodo possim pug-
nans abigere eum. Dixitque deus ad balaam
Noli ire cum eis neque maledicas populo. quia
benedictus est. Qui mane consurgens dixit
ad principes. Ite in terram vestram. quia pro-
hibuit me deus venire vobiscum. Reversi prin-
cipes: dixerunt ad balac. Noluit balaam
venire nobiscum. Rursum ille multo plu-
res et nobiliores quam ante miserat. misit. Qui
cum venissent ad balaam dixerunt. Sic dicit
balac filius sephor. Ne cuncteris venire
ad me. Paratus sum honorare te. et quicquid
volueris dabo. Veni et maledic populo. Respondit
balaam. Si dederit michi balac plenam domum
suam argenti et auri: non potero immutare ver-
bum domini dei mei ut plus vel minus loquar.
Obsecro ut hic maneatis etiam hac noc-
te. et scire queam quid michi rursum respondeat
dominus. Venit ergo deus ad balaam nocte
et ait ei. Si vocare te venerint homines isti:
surge et vade cum eis. Ita dumtaxat: ut
quod tibi precepero facias. Surrexit balaam ma-
ne et strata asina: profectus est cum eis. Et
iratus est deus. Stetitque angelus domini in via
contra balaam qui sedebat super asinam. et du-
os pueros habebat secum. Cernens asi-
na angelum stantem in via evagina-
to gladio: avertit se de itinere et ibat per a-
grum. Quam cum verberaret balaam. et vel-
let ad semitam reducere. stetit angelus
in angustiis duarum maceriarum quibus
vinee cingebantur. Quem videns asina:
iunxit se parieti. et attrivit sedentis pe-
dem. At ille iterum verberabat. et nichilominus an-
gelus ad locum angustum transiens.
ubi nec ad dexteram nec ad sinistram po-
terat deviari: obvius stetit. Cumque vidis-
set asina stantem angelum: concidit sub
pedibus sedentis. Qui iratus vehementius
cedebat fuste latera eius. Aperuitque dominus
os asine. et locuta est. Quid feci tibi:
cur percutis me. ecce iam tercio? Respondit bala-
am. Quia commeruisti. et illusisti michi. Uti-
nam haberem gladium: ut te percuterem.
Dixit asina. Nonne animal tuum sum: cui semper
sedere consuevisti usque in presentem diem. Dic
quid simile umquam fecerim tibi. At ille
ait. Numquam. Protinus aperuit dominus oculos
balaam. et vidit angelum stantem in via
evaginato gladio. adoravitque eum pro-
nus in terram. Cui angelus. Cur inquit ter-

de asina balaam

cio verberasti asinam tuam? Ego veni ut adver-
sarer tibi. quia perversa est via tua: michique contra-
ria. Et nisi asina de via: dans locum resisten-
te occidissem: et illa viveret. Dixitque bala-
am. Dixitque balaam. Peccavi nesciens quod
tu stares contra me. et nunc si displicet
tibi ut vadam: revertar. Ait angelus. Vade
cum istis. et cave ne aliud quam precepero tibi
loquaris. Ivit igitur cum principibus.
Quod cum audisset balac: egressus est in oc-
cursum eius in oppido moabitarum quod
situm est in extremis finibus arnon. Dixit-
que ad balaam. Misi nuncios ut vocarent te.
Cur statim non venisti ad me. An quia mer-
cedem adventui tuo reddere nequeo? Cui
ille respondit. Ecce adsum. Numquid loqui
potero aliud nisi quod deus posuerit in ore me-
o? Perrexerunt ergo simul. et venerunt in ur-
bem que in extremis regni eius finibus
erat. Cumque occidisset balac boves et oves:
misit ad balaam et principes qui cum eo
erant munera. Mane autem facto: duxit eum
ad excelsa baal. et intuitus est extremam
partem populi.

XXIII

Dixitque balaam ad balac. Edifica michi
hic vii. aras. et para totidem vitu-
los. eiusdemque numeri arietes. Cumque fe-
cisset iuxta sermonem balaam. imposuerunt
simul vitulum et arietem super aram. Dixitque
balaam ad balac. Sta paulisper iuxta ho-
locaustum tuum donec vadam. si forte oc-
currat michi dominus. et quodcumque imperaverit
loquar tibi. Cumque abisset velociter: occurrit
ei deus. Locutusque est ad eum balaam.
vii. inquit aras erexi. et imposui vi-
tulum et arietem desuper. Dominus autem posu-
it verbum in ore eius. et ait. Revertere ad
balac et hec loqueris. Reversus invenit
stantem balac iuxta holocaustum suum:
et omnes principes moabitarum. Assumpta-
que parabola sua: dixit. De aram adduxit
me balac rex moabitarum de montibus ori-
entis. Veni inquit et maledic iacob:
propera. et detestare israel. Quomodo maledi-
cam cui non maledixit deus? Qua ratione
detester: quem dominus non detestatur? De sum-
mis silicibus videbo eum. et de collibus con-
siderabo illum. Populus solus habitabit: et inter
gentes non reputabitur. Quis dinume-
rare possit pulverem iacob: et nosse nu-
merum stirpis israel? Moriatur anima mea
morte istorum: et fiat novissima mea

horum simulia. Dixitque balac ad balaam.
Quid est hoc quod agis? ut maledices in
imicis meis. Vocaui te: et tu econtrario be
nedicis eis. Cui ille respondit. Num aliud pos
sum loqui nisi quod iusserit dominus? Dixit ergo
balac ad balaam. Veni mecum in alterum
locum unde partem israhelis uideas: et totum
uidere non possis: inde maledicito ei. Cumque
duxisset eum in locum sublimem super uerticem
montis phasga. edificauit balaam .vii.
aras. et impositis super uitulis atque arietibus:
dixit ad balac. Sta hic iuxta holocaustum
tuum donec ego pergam obuius. Cui cum
dominus occurrisset. posuissetque uerbum in ore e
ius ait. Reuertere ad balac et hec loqueris ei.
Reuersus inuenit eum stantem iuxta
holocaustum suum. et principes moabi
tarum cum eo. Ad quem balac. Quid in
quit locutus est dominus? At ille assump
ta parabola sua: ait. Sta balac et ausculta
Audi fili sephor. Non est deus quasi homo
ut mentiatur. nec ut filius hominis ut mute
tur. Dixit ergo et non faciet? Locutus est
et non implebit? Ad benedicendum adductus
sum benedictionem prohibere non ualeo. Non
est ydolum in iacob: nec uidetur simu
lacrum in israhel. Dominus deus eius cum eo
est. et clangor uictorie regis in illo. Deus
eduxit eum de egypto cuius fortitudo si
milis est rinocerotis. Non est augurium
in iacob: nec diuinatio in israhel. Tempori
bus suis dicetur iacob et israheli quid ope
ratus sit deus. Ecce populus ut leena consurget
et quasi leo erigetur. Non accubabit donec de
uoret predam: et occisorum sanguinem. Dixit
balac ad balaam. Nec maledicas ei: nec be
nedicas. Et ille ait. Non ne dixi tibi quod quicquid
michi deus imperaret hoc facerem. Et ait balac ad
eum. Veni et ducam te ad alium locum: si
forte placeat deo ut inde maledicas ei.
Cumque duxisset eum super uerticem montis
phogor qui respicit solitudinem: dixit
ei balaam. Edifica hic michi .vii. aras. et para
totidem uitulos eiusdem numeri arietes
per singulas aras. Fecit balac ut balaam
dixerat. Imposuitque uitulos et arietes per
singulas aras. XXIIII

Cumque uidisset balaam quod placeret domino
ut benediceret israheli. nequaquam abiit ut
ante perexerat ut augurium quereret. Sed di
rigens contra desertum uultum suum. et
eleuans oculos uidit israhel in tentoriis commo
rantem per tribus suas. Et irruente in se spiritu
dei. assumpta parabola ait. Dixit balaam
filius beor. Dixit homo cuius obturatus
est oculus. Dixit auditor sermonum dei. qui
uisionem omnipotentis intuitus est. Qui ca
dit: et sic aperiuntur oculi eius. Quam pulchra
tabernacula tua iacob. et tentoria tua is
rahel: ut ualles nemorose ut orti iuxta
fluuios irrigui. ut tabernacula que fixit
dominus quasi cedri prope aquas. Fluet aqua de
situla eius. et semen illius erit in aquas
multas. Tolletur propter agag rex eius. et
auferetur regnum illius. Deus eduxit illum
de egypto: cuius fortitudo similis est rino
cerotis. Deuorabunt gentes hostes illius.
ossaque eorum confringent et perforabunt
sagittis. Accubans dormiuit ut leo et
quasi leena quam suscitare nullus au
debit. Qui benedixerit tibi: erit ipse benedictus
qui maledixerit: in maledictione reputa
bitur. Iratusque balac contra balaam complosis
manibus: ait. Ad maledicendum inimicis
meis uocaui te. quibus econtrario benedi
xisti. Reuertere ad locum tuum. Decreueram
quidem magnifice honorare te. sed dominus pri
uauit te honore disposito. Respondit balaam
ad balac. Nonne nunciis tuis quos misis
ti ad me dixi. Si dederit michi balac plenam
domum suam argenti et auri: non potero pre
terire sermonem dei domini mei. ut uel boni quid
uel mali proferam ex ore meo. sed quicquid
dominus dixerit hoc loquar? Verumptamen pergens ad
populum meum dabo consilium. quid populus tu
us huic populo faciat extremo tempore. Sumpta
igitur parabola rursum ait. Dixit balaam
filius beor. Dixit homo cuius obturatus ocu
lus. Dixit auditor sermonum dei qui no
uit doctrinam altissimi et uisiones omnipo
tentis uidet. Qui cadens apertos habet oculos
Videbo eum sed non modo. intuebor illum
sed non prope. Orietur stella ex iacob: et consur
get uirga de israhel. et percutiet duces mo
ab: uastabitque omnes filios seth. et erit
ydumea possessio eius. Hereditas seir cedet
inimicis suis. Israhel uero fortiter aget. De
iacob erit qui dominetur et perdat reliqui
as ciuitatis. Cumque uidisset amalech as
sumens parabolam ait. Principium gentium
amalech cuius extrema perdentur. Vi
dit quoque cineum. et assumpta parabola ait.
Robustum quidem est habitaculum tuum. sed si
in petra posueris nidum tuum. et fuerit electus

de stirpe cham quā diu potis pmanere. As
sur enim capiet te. Assumpta q; parabola
iterū locutus est. Heu heu quis victurus
ē qn̄ ista faciet deus. Venient in trieribus
de ytalia. Superabunt assyrios. vastabunt
q; hebreos. et ad extremū etiā ipi pibunt.
Surrexit q; balaam et reūsus ē in locum
suū. Balac quoq; via qua venat rediit.
Morabatur aūt eo tempore isrl̄ in sct̄im.
et fornicatus est pplus cum filiabus
moab que vocaūnt eos ad sacrificia sua
at illi comedeūnt. et adoraūnt deos ear.
Initiatusq; est isrl̄ beelphegor. et iratus
dn̄s ait ad moysen. Tolle cunctos pncipes
pp̄li. et suspende eos ɔ̄ solem in patibulis.
ut auertatur furor meus ab isrl̄. Dixitq; m
oyses ad iudices isrl̄. Occidat unusquisq;
pximos suos qui initiati sūt beelphegor.
Et ecce unus de filiis isrl̄ intrauit corā
fribus suis ad scortum madianitē. vidēte
moyse et oī turba filiorū isrl̄ qui flebāt
añ fores tabnaculi. Qd cū vidisset finees
filiū eleazari filii aaron sacdotis. surrex̄
de medio multitudinis. et arrepto pugio
ne. ingressus ē post virū in lupanar. et p
fodit ambos simul. virū scil; et mulie
rem in locis genitalibus. Cessauitq; plaga
a filiis isrl̄. et occisi sunt. xxiiii. mil. hominū.
Dixitq; dn̄s ad moysen. Finees filius ele
azari filii aaron sacdotis auertit iram meā
a filiis isrl̄. quia zelo meo ɔmotus ē ɔ̄ eos
ut nō ipe delerem filios isrl̄ in zelo meo.
Idcirco loquere ad eum. Ecce ego do ei pac
tum federis mei. et erit tam ipi quā semi
ni illius pactū sacdotii sēpiternū. q; ze
latus ē p deo suo. et expiauit scelus filio
rum isrl̄. Erat aūt nomē viri isrlite qui
occisus est cū madianite zambri filius sa
lu dux de cognatōne tribus symeonis.
Porro mulier madianitis que pit infec
ta est. vocabatur cozbi. filia sur princi
pis nobilissimi madianitarū. Locutus
q; est dn̄s ad moysen dicens. Hostes i
sentiant madianite. et pcutite eos. qui
ipi hostiliter egerunt contra vos. et deci
pe in insidiis p ydolum phegor. et cozbi fi
liam ducis madian sororem suā q̄ pcus
sa ē in die plage p sacrilegio phegor.

de pncipib; suspēsis

Postquā noxiorū sanguis **XXVI**
effusus ē. dixit dn̄s ad moysen et e
leazarū filiū aaron sacdotem. Numera
te omnem sūmā filiorū isrl̄. a. xx. ānis et
supra p domos et cognatōnes suas. cūctos
qui possunt ad bella pcedere. Locuti sūt itaq;
q; moyses et eleazar sacerdos i campestribus
moab sup iordanē contra iericho. ad eos
qui erant a. xx. annis et supra. sicut dn̄s
ipauat. Quorum iste numerus. Ruben
primogenitus isrl̄. huius filius enoch.
aquo familia enochitarū. et phallu aquo
familia phalluitarum. Et esrom. aquo fami
lia esromitarū. Et charmi aquo familia
charmitarū. Hee sunt familie de stirpe ru
ben. quarū numerus inuētus ē. xliii. mili
a. et. dcc. xxx. Filius phallu. heliab. huius
filii namuel. et dathan et abiron. Isti s̄
dathan et abiron pncipes pp̄li qui surrex
erunt ɔ̄ moysen et aaron in seditōne
chore. qn̄ ɔ̄ dn̄m rebellauerūt. et apiens
terra os suū. deuorauit chore morientibus
plurimis. qn̄ ɔbussit ignis. ccl. viros.
Et factū ē grande miraculū. ut chore pereū
te filii illius nō perirent. Filii symeon
p cognatōnes suas namuel. Ab hoc fami
lia namuelitarum. Iamin. Ab hoc familia
iaminitarū. Iachin. ab hoc familia iachi
nitarū. Zare ab hoc familia zareitarū.
Saul. ab hoc familia saulitarum. Hee s̄
familie de stirpe symeon. Quarū oīs nu
merus fuit. xxii. milia. cc. Filii aūt gad
p cognatōnes suas. Sephon. ab hoc fami
lia sephonitarū. Aggi. ab hoc familia ag
gitarum. Suni. ab hoc familia sunita
rum. Ozni. ab hoc familia oznitarū. Heri.
ab hoc familia heritarū. Arod. ab hoc fami
lia aroditarū. Ariel. ab hoc familia arie
litarū. Iste sunt familie gad. Quarū oīs
numerus fuit. xl milia. d. Filii iuda her
et onan. Qui ambo mortui s̄ in tra cha
naan. Fueruntq; filii iuda p cognatōnes
suas. Sela. a quo familia selanitarū.
Phares. a quo familia pharesitarū. Za
re a quo familia zareitarū. Porro filii
phares. Esrom. a quo familia esromitarum.
Et amul. a quo familia esromitarū. et
amulitarum. Iste sunt familie iude. Qua
rum oīs numerus fuit. lxx. milia qngē
torum. Filii ysachar p cognatōes suas
thola. a quo familia tholaitarum. Phua
a quo familia phuaitarū. Iasub. a quo
familia iasubitarū. Semram. a quo fa
milia semramitarum. Hee s̄ cognatōes y
sachar quarū numerus fuit. lxiiii. mil.
ccc. Filii zabulon p cognatōes suas. Sa

red a quo familia sareditarum. Helon: a
quo familia helonitarum. Jalel: a quo fa
milia ialelitarum. Hee sunt cognationes
zabulon. quarum numerus fuit .lx. mi
lia quingenti. Filii ioseph per cognationes
suas: manasse et effraym. De manasse
ortus est machir: a quo familia machi
ritarum. Machir genuit galaat: a quo fa
milia galaaditarum. Galaat habuit filios
hiezer: a quo familia hiezeritarum. Et elech
a quo familia elechitarum. Et asrihel a quo
familia asrihelitarum. Et sechem: a quo fa
milia sechemitarum. Et semida: a quo fa
milia semidaitarum. Et epher: a quo fami
lia epheritarum. Fuit epher pater salpha
ad qui filios non habebat. sed tantum filias. Quarum
ista sunt nomina. Maala. et noha et egla. et
melcha et thersa. Hee sunt familie ma
nasse et numerus earum .lii. milia septin
genti. Filii autem effraym per cognationes su
as fuerunt hii. Suthala: a quo familia
suthalaitarum. Becher: a quo familia beche
ritarum. Teheb: a quo familia tehebitarum.
Porro filius suthala: fuit heran: a quo
familia heranitarum. Hee sunt cognationes
filiorum ephraym. quarum numerus fuit
.xxx. duo milia quingenti. Isti sunt filii ioseph
per familias suas. Filii beniamin in cogna
tionibus suis. Bale: a quo familia baleita
rum. Azbel: a quo familia azbelitarum. Ahy
ram: a quo familia ahyramitarum. Su
pham: a quo familia suphamitarum.
Hupham: a quo familia huphamita
rum. Filii bale hered et nooman. De hered
familia hereditarum. De nooman: familia
noemitarum. Hii sunt filii beniamyn
per cognationes suas. quorum numerus fu
it .xlv. milia. sexcenti. Filii dan per cognati
ones suas. Suham: a quo familia suha
mitarum. Hee cognationes dan per familias
suas. Omnes fuere suamite. quorum nume
rus erat .lxiiii. milia quadringenti. Filii
aser per cognationes. Jemna: a quo fami
lia iemnaitarum. Jessui: a quo familia iessui
tarum. Brie: a quo familia brietarum. Filii
brie. Heber: a quo familia heberitarum. Et
melchihel: a quo familia melchielitarum.
Nomen autem filie aser: fuit sara. Hee cognationes
filiorum aser: et numerus eorum quinqua
ginta .iii. milia quadringenti. Filii neptalim
per cognationes suas. Jesihel: a quo fami
lia iesihelitarum. Guni: a quo familia guni
tarum. Jeser: a quo familia iesseritarum. Sel
lem: a quo familia sellemitarum. Hee sunt
cognationes filiorum neptalym per fami
lias suas. Quorum numerus fuit .xlv. mi
lia quadringenti. Ista est summa filiorum
israel qui recensiti sunt .xl. milia. et mil
le septingenti .xxx. Locutusque est dominus ad mo
ysen dicens. Istis dividetur terra iuxta nu
merum vocabulorum in possessiones suas. Plu
ribus maiorem partem dabis. et paucio
ribus minorem. Singulis sicut nunc recen
siti sunt tradetur possessio. ita dumtaxat
ut sors terram tribubus dividat et fami
liis. Quicquid sorte contigerit hoc vel plu
res accipient vel pauciores. Hic quoque est
numerus filiorum levi per familias suas. Ger
son: a quo familia gersonitarum. Chaath
a quo familia chaathitarum. Merari: a quo
familia merariitarum. Hee sunt familie
levi. Familia lobni. familia ebron. fa
milia mooli. Familia musi. Familia co
re. At vero caath genuit amram. qui habuit
uxorem iochabeth filiam levi: que na
ta est ei in egypto. Hec genuit viro suo
amram filios. Aaron. moysen. et mariam
sororem eorum. De aaron orti sunt nadab
et habiud. et eleazar et ythamar. Quorum
nadab et abiud mortui sunt: cum obtu
lissent ignem alienum coram domino. Fuerunt
que omnes qui numerati sunt .xxiii. milia ge
neris masculini ab uno mense et supra. qui
non sunt recensiti inter filios israel. nec eis
cum ceteris data possessio est. Hic est numerus
filiorum israel qui descripti sunt a moyse et ele
azaro sacerdote in campestribus moab supra
iordanem contra iericho. inter quos nullus fuit
eorum qui ante numerati a moyse et aaron
in deserto synai. Predixerat enim eis dominus quod omnes
morerentur in solitudine. Nullusque remansit
sit ex eis nisi caleb filius iephone et io
sue filius nun.

XXVII

Accesserunt autem filie salphaat filii e
pher. filii galaath. filii machir. filii
manasse. qui fuit filius ioseph quarum
sunt nomina. maala et noa. et egla. et mel
cha. et thersa. Steteruntque coram moyse et
eleazaro sacerdote. et cunctis principi
bus populi ad hostium tabernaculi federis. atque
dixerunt. Pater noster mortuus est in deserto. nec
fuit in seditione que concitata est contra dominum sub
chore. sed in peccato suo mortuus est. Hic non
habuit mares filios. cur tollitur nomen

que hereditas post
dimitti non so
lum filiis sed et
propinquis.

illius de familia sua. quia non habuit
filium. Date nobis possessionem inter cognatos
patris nostri. Retulitque moyses causam earum
ad iudicium domini. Qui dixit ad eum:
Iustam rem postulant filie salphaad.
da eis possessionem inter cognatos patris sui
et ei in hereditate succedant. Ad filios autem
israel loqueris hec. Homo cum mortuus fuerit
absque filio: ad filiam eius transibit here
ditas. Si filiam non habuerit: habebit suc
cessores fratres suos. Quod si et fratres non
fuerint: dabitis hereditatem fratribus patris eius.
Sin autem nec patruos habuerit dabitur here
ditas his qui ei proximi sunt. Eritque hoc
filiis israel sanctum lege perpetua: sicut precepit
dominus moysi. Dixit quoque dominus ad moysen:
Ascende in montem istum abarim et con
templare terram quam daturus sum filiis
israel. Cumque videris eam: ibis et tu ad popu
lum tuum sicut ivit frater tuus aaron. quia offendistis
me in deserto sin in contradictione mul
titudinis. nec sanctificare me voluistis co
ram eis super aquas. Hee sunt aque contradictio
nis in cades deserti sin. Cui respondit moy
ses: Provideat dominus deus spirituum omnis carnis.
hominem qui sit super multitudinem hanc: et pos
sit exire et intrare ante eos. et educere illos
ut introducere: ne sit populus domini sicut oves absque
pastore. Dixitque ad eum. Tolle iosue fi
lium nun virum in quo est spiritus dei. et pone
manum tuam super eum. Qui stabit coram
eleazaro sacerdote et omni multitudine. et
dabis ei precepta cunctis videntibus: et par
tem glorie tue ut audiat eum omnis synagoga fili
orum israel. Pro hoc si quid agendum erit: e
leazar sacerdos consulet dominum. Ad verbum
eius egredietur et ingredietur ipse et omnes
filii israel cum eo. et cetera multitudo. Fecit
moyses ut preceperat dominus. Cumque tulisset iosu
e statuit eum coram eleazaro sacerdote et
omni frequentia populi. et impositis capiti eius
manibus: cuncta replicavit que mandaverat

XXVIII

Dixit quoque dominus ad moysen. Precipe filiis israel: et dices
ad eos. Oblationem meam et panes et incen
sum odoris suavissimi offerte per tempo
ra sua. Hec sunt sacrificia que offerre de
betis: Agnos anniculos immaculatos du
os cotidie in holocaustum sempiternum. unum
offeretis mane et alterum ad vesperam. De
cimam partem ephi simile que conspersa sit oleo
purissimo. et habeat quartam partem hin. Ho
locaustum iuge est quod obtulistis in mon
te synai in odorem suavissimum incensi
domino. et libabitis vini quartam partem hin
per agnos singulos in sanctuario domini. Alterum
que agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta
ritum sacrificii matutini. et libamentorum
eius: oblationem suavissimi odoris domino. Die
autem sabbati: offeretis duos agnos annicu
los immaculatos. et duas decimas simile
oleo conspersae in sacrificio. et liba que rite
funduntur per singula sabbata in holocausto sem
piterno. In kalendis autem id est in mensium exor
diis. offeretis holocaustum domino. vitulos de
armento duos. arietem unum. agnos anicu
los septem immaculatos. et tres decimas simi
le oleo conspersae in sacrificio per singulos vi
tulos. et duas decimas simile oleo
conspersae in sacrificio per singulos arietes.
duas decimas simile oleo conspersae per sin
gulos arietes. Et decimam decime simile
et oleo conspersae in sacrificio per agnos sin
gulos. Holocaustum suavissimi odoris et
atque incensi est domino. Libamenta autem vini que
per singulas fundenda sunt victimas is
ta erunt. Media pars hin per vitulos sin
gulos. Tertia per arietem. Quarta per agnum.
Hoc erit holocaustum per omnes menses qui si
bi anno vertente succedunt. Hyrcus quoque of
feretur domino pro peccatis in holocaustum sempi
ternum cum libaminibus suis. Mense autem primo
XIIII. die mensis phase domini erit. Et XV. die
sollempnitas azimorum. VII. diebus vescen
tur azimis. Quarum dies prima venerabilis
et sancta erit. Omne opus servile non
facietis in ea. Offeretisque incensum holocaus
tum domino. vitulos de armento duos. et arie
tem unum. agnos anniculos immaculatos sep
tem. et sacrificia singulorum. et similam que con
spersa sit oleo. tres decimas per singulos
vitulos et duas decimas per arietem. et
decimam decime per agnos singulos. Id est per septem
agnos. Et hyrcum pro peccato unum. ut ex
pietur pro vobis preter holocaustum matuti
num quod semper offeretis. Ita facietis per
singulos dies septem dierum in fomitem
ignis. et in odorem suavissimum domino. que
surget de holocausto et de libationibus
singulorum. Dies quoque septimus celeber
rimus et sanctus erit vobis. Omne opus ser
vile non facietis in eo. Dies etiam primiti
vorum quando offeretis novas fruges domino ex
pletis ebdomadibus: venerabilis et sancta erit

Omne opus ſuile nō facietis in eo. offe-
tis q; holocauſtum in odorem ſuauiſſimū
dn̄o. uitulos de armēto duos. arietē unū
et agnos ānicul os imaculatos. vii. atq;
in ſacrificiis eorum ſimile oleo ꝯſpſe
tres decimas p ſingulos uitulos. p arie-
tes duas. p agnos decimā decime. Qui
ſimul ſunt agni. vii. hyrcum quoq; q
mactatur p expiatōne. pt̄ holocauſtū
ſēpitnū. et liba eius imaculata offeretis
oīa cum libatōnib; ſuis.

XXIX

Menſis etiam. vii. p̄ma dies uenerabi
lis. et ſca erit uob. Omne opus ſui
le nō facietis in ea. q; dies clāgoris eſt
et tubarum. Offeretis q; holocauſtū i odo
rem ſuauiſſimū dn̄o. uitulū de armē
to unū. arietem unū. agnos ānicuLos
imaculatos. vii. Et in ſacrificiis eorum
ſimile oleo conſpſe tres decimas p ſin
gulos uitulos. Duas decimas p arietē
unā decimā p agnos. qui ſimul ſunt
agni. vii. Et hyrcum p pctō. qui offert
in expiatōne pp̄. pt̄ holocauſtū kalen
darū cum ſacrificiis ſuis. et holocauſtū
ſēpitnū cum libatōnib; ſolitis. hiſdem
ceremoniis offeretis in odorem ſuauiſſi
mū dn̄o incenſū. Decima quoq; die mē
ſis huiꝰ. vii. erit uob ſca atq; uenerabilis
et affligetis aīas uraſ. Omne opus ſ
uile nō facietis in ea. Offeretis q; holocau
tum dn̄o in odorem ſuauiſſimū. uitu
lū de armēto unū. arietem unū. agnos
ānicuLos imaculatos. vii. Et in ſacrifici
is eor ſimile oleo ꝯſpſe. tres decimas
p uitulos ſingulos. Duas decimas p a
rietem. Decimā decime p agnos ſinglos
qui ſunt ſimul. vii. agni. Et hyrcū pro
peccato. abſq; hiis que offerri p delicto
ſolent i expiatōnē. et holocauſtū ſēpit
nū i ſacrificio et in libaminib; eorum
Quītadecimā uo die mēſis. vii. q uob erit
ſca atq; uenerabilis. omne opus ſuile
nō facietis in ea. ſ; celebrabitis ſollēpni
tatem dn̄o. vii. diebus. Offeretis q; holo
cauſtū in odorem ſuauiſſimū dn̄o. ui
tulos de armēto. xiii. arietes duos. agnos
ānicuLos. xiiii. imaculatos. Et in liba
mēs eorum ſimile oleo ꝯſpſe tres de
cimas p uitulos ſingulos qui ſūt ſimul
uituli. xiii. et duas decimas arieti uno
id eſt ſimul arietib; duob;. et decimā
decime agnis ſingulis. qui ſunt ſimul
agni. xiiii. Et hyrcum p pctō abſq; holocau
ſto ſempitno et ſacrificio et libamine
eius. In die altō uitulos de armēto. xii. a
rietes duos agnos ānicuLos imaculatos
xiiii. Sacrificia q; et libamina ſingulor
p uitulos et arietes. et agnos rite celebra
bis. Set et hyrcum p pctō abſq; holocauſto
ſempitno. ſacrificio q; eius et libamine
eius. Die tcīo offeres uitulos. xi. arietes
duos. agnos ānicuLos imaculatos. xiiii.
Sacrificia q; et libamina ſingulorū per
uitulos et arietes et agnos rite celebra
bis. Et hyrcum p peccato. abſq; holocauſto
ſēpitno. ſacrificio q; eius et libamine.
Die q̄rta offeres uitulos. x. arietes duos
agnos agnicuLos imaculatos. xiiii. Sac
rificia q; eorum et libamina ſingulor;
p uitulos et arietes. et agnos rite celeb
bis. Et hyrcum p peccato abſq; holocauſ
to ſempitno. ſacrificio q; eius et liba
mine. Die quinto offeres uitulos noue
arietes duos. agnos anniculos imacu
latos. xiiii. ſacrificia q; et libamina ſin
glorum. p uitulos et arietes. et agnos ri
te celebrabis. Et hyrcum p peccato. abſ;
holocauſto ſempitno. ſacrificio q; eius
et libamine. Die. vi. offeres uitulos. viii.
et arietes duos agnos ānicuLos imacula
tos. xiiii. ſacrificia q; et libamina ſiglo
rum. p uitulos et arietes et agnos rite
celebrabis. Et hyrcum p peccato abſq;
holocauſto ſempitno. ſacrificia q; eiꝰ
et libamine. Die ſeptiō offeres uitulos
vii. arietes duos. agnos ānicuLos ima
culatos. xiiii. ſacrificia q; et libamina
ſinglorum p uitulos et arietes et agnos
rite celebrabis. Et hyrcum p peccato abſ
q; holocauſto ſempitno. ſacrificio q; eiꝰ
et libamine. Die. viii. qui eſt celeberrim
omne opus ſuile nō facietis in eo. of
feretis holocauſtum in odorem ſuauiſſi
mū dn̄o. uitulū unū. arietem unū. ag
nos agnicuLos imaculatos. vii. ſacrifici
a q; et libamina ſinglorum. p uitulos
et arietes. et agnos rite celebrabis. Et
hyrcum p peccato abſq; holocauſto ſē
pitno. ſacrificio q; eius et libamine h

XXX

Hec offeretis dn̄o in ſollempnitati
b; uris. pter uota et oblōnes ſpō
taneas in holocauſto i ſacrificio. i liba
mine. et in hoſtiis pacificis. Narrauit q;
moyſes filiis iſrt omnia que ei dn̄s

imperavit. Et locutus est ad principes tribuum filiorum Israel: Iste est sermo quem praecepit Dominus. Si quis virorum votum Domino voverit aut se constrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit implebit. Mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento quae est in domo patris sui et in aetate adhuc puellari, si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit, voti rea erit. Quicquid pollicita est et iuravit opere complebit. Sin autem statim ut audierit contradixerit pater, et vota et iuramenta eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater. Si maritum habuerit et voverit aliquid et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento, quo die audierit vir et non contradixerit, voti rea erit, et reddet quodcumque promiserat. Sin autem audiens statim contradixerit, irritas faciet pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam, et propitius ei erit Dominus. Vidua et repudiata quicquid voverint reddent. Uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento, si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni, reddet quodcumque promiserat. Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea, quia maritus contradixit, et Dominus ei propitius erit. Si voverit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam, in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat. Quod si audiens vir tacuerit et in alteram diem distulerit sententiam, quicquid voverat atque promiserat reddet, quia statim ut audivit tacuit. Sin autem contradixerit postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem eius. Iste sunt leges quas constituit Dominus Mosi inter virum et mulierem, inter patrem et filiam quae adhuc in puellari aetate et quae manet in parentis domo.

XXXI

Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Ulciscere prius filios Israel de Madianitis, et sic colligeris ad populum tuum. Statimque Moyses: Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis. Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israel qui mittantur ad bellum. Dederuntque millenos de cunctis tribubus, id est duodecim milia expeditorum ad pugnam, quos misit Moyses cum Finees filio Eleazari sacerdotis. Vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes mares occiderunt et reges eorum Evi et Recem et Sur et Hur et Rebe, quinque principes gentis. Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio. Ceperuntque mulieres eorum et parvulos, omniaque pecora et cunctam supellectilem. Quicquid habere potuerant depopulati sunt. Tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit. Et tulerunt praedam et universa quae ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis. Et adduxerunt ad Moysen et ad Eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum Israel. Reliqua autem utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem contra Iericho. Egressi sunt autem Moyses et Eleazar sacerdos et omnes principes synagogae in occursum eorum extra castra. Iratusque Moyses principibus exercitus, tribunis et centurionibus qui venerant de bello, ait: Cur feminas reservastis? Nonne iste sunt quae deceperunt filios filios Israel ad suggestionem Balaam, et praevaricari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor, unde et percussus est populus? Ergo cunctos interficite quicquid generis est masculini etiam in parvulis, et mulieres quae noverunt viros in coitu iugulate. Puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis, et manete extra castra septem diebus. Qui occiderit hominem vel occisum tetigerit, lustrabitur die tertio et septimo. Et de omni praeda sive vestimentum fuerit sive vas et aliquid in utensilia praeparatum de caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur. Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnaverant sic locutus est: Hoc est praeceptum legis quod mandavit Dominus Moysi. Aurum et argentum et aes et ferrum et stagnum et plumbum et omne quod potest transire per flammas igne purgabitur. Quicquid autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur. Et lavabitis vestimenta vestra die septimo, et purificati postea castra intrabitis. Dixitque Dominus ad Moysen: Tollite summam eorum quae capta sunt ab homine usque ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et omnes principes vulgi. Divideque ex aequo praedam inter eos qui pugnaverunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem. Et separabis

partem domino ab his qui pugnaverunt et fue-
runt in bello, unam animam de quingentis tam
ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus
et dabis eam eleazaro sacerdoti quia primi-
tie domini sunt. Ex media quoque parte filiorum
israel accipies quinquagesimum caput hominum
et boum et asinorum et ovium et cunctorum
animantium. et dabis ea levitis qui excu-
bant in custodiis tabernaculi domini. Fecerunt-
que moyses et eleazar sicut preceperat dominus.
Fuit autem preda quam exercitus ceperat ovium
sexcenta lxxv milia. boum lxxii milia.
Asinorum lxi milia et mille. Anime hominum
sexus feminei que non cognoverunt viros
xxxii milia. Dataque est media pars his qui
in prelio fuerant: ovium trecenta xxxvii
milia quingenta. E quibus in partem domini
supputate sunt oves sexcente lxxv. Et de
bobus xxxvi milibus boves lxxii. de asi-
nis xxx milibus quingentis: asini lx unus.
de animabus hominum xvi milibus: cesserunt
in partem domini xxxii anime. Tradiditque mo-
yses numerum primitiarum domini eleazaro sacer-
doti sicut ei fuerat imperatum ex media parte
filiorum israel quam separaverat his qui in pre-
lio fuerant. De media vero parte que conti-
gerat reliquie multitudini id est de ovi-
bus ccc xxxvii milibus d. et de bobus xxxvi
milibus et de asinis xxx milibus quingentis
et de hominibus xvi milibus. Tulit moyses quin-
quagesimum caput et dedit levitis qui
excubabant in tabernaculo domini sicut preceperat
dominus. Cumque accessissent principes exercitus
ad moysen et tribuni centurionesque di-
xerunt. Nos servi tui recensuimus numerum
pugnatorum quos habuimus sub manu nos-
tra. et ne unus quidem defuit. Ob hanc cau-
sam offerimus in donariis domini singuli
qui in preda aurum invenire potuimus. peris-
celidas et armillas: ut deprecens pro nobis do-
minum. Susceperuntque moyses et eleazar
sacerdos omne aurum in diversis speciebus pon-
dere xvi milia septingentos l siclos a tribu-
nis et centurionibus. Unusquisque enim quod
in preda rapuerat suum erat. Et susceptum
intulerunt in tabernaculum testimonii in
monumentum filiorum israel coram domino.
Filii autem ruben XXXII
et gad habebant pecora multa et
erat illis in iumentis infinita substantia. Cum-
que vidissent iazer et galaad aptas alen-
dis animalibus terras venerunt ad moysen
et eleazarum sacerdotem et principes mul-
titudinis atque dixerunt. Astaroth et dibon
et iazer et nemra esebon et eleale et sebam
et nebo et beon terram quam percussit dominus in
conspectu filiorum israel regionis uberrime
est ad pastum animalium. Et nos servi tui ha-
bemus iumenta plurima. Precamurque si in-
venimus gratiam coram te ut des nobis famu-
lis tuis eam in possessionem nec facias nos tran-
sire iordanem. Quibus moyses respondit.
Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos
hic sedebitis? Cur subvertitis mentes filiorum
israel ne transire audeant in locum quem eis
daturus est dominus. Nonne ita egerunt patres
vestri quando misi eos de cadesbarne ad explo-
randam terram. Cumque venissent usque ad val-
lem botri lustrata omni regione sub-
verterunt cor filiorum israel ut non intrarent fines
quos eis dominus dedit. Qui iratus iuravit
dicens. Si videbunt homines isti qui
ascenderunt ex egypto a xx annis et supra
terram quam sub iuramento pollicitus sum
abraham ysaac et iacob et noluerunt se-
qui me preter caleph filium iephone cene-
zeum et iosue filium nun isti imple-
verunt voluntatem meam. Iratusque est dominus
adversum israel circumduxit eum per desertum
xl annis donec consumeretur universa gene-
ratio que fecerat malum in conspectu eius. Et
ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris
incrementa et alumpna hominum pecca-
torum ut augeretis furorem domini contra israel.
Qui si nolueritis sequi eum in solitudine
populum derelinquet et vos causa eritis ne-
cis omnium. At illi prope accedentes dixerunt.
Caulas ovium fabricabimus et stabula
iumentorum. parvulis quoque nostris urbes mu-
nitas. Nos autem ipsi armati et accincti perge-
mus ad prelium ante filios israel donec intro-
ducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri et
quicquid habere possumus erunt in ur-
bibus muratis propter habitatorum insidias. Non
revertemur in domos nostras usque dum possi-
deant filii israel hereditatem suam. Nec quic-
quam querimus trans iordanem quia iam ha-
bemus possessionem nostram in orientali eius
plaga. Quibus moyses ait. Si facitis quod
promittitis expediti pergite coram domino ad
pugnam et omnis vir bellator armatus ior-
danem transeat donec subvertat dominus in-
imicos suos et subiciatur ei omnis terra. Tunc
eritis inculpabiles et apud deum et apud

isrl'. et optinebitis regiones quas uult
coram dno. Sin aut no fecitis quod di
citis. nulli dubium quin peccetis in do
minu. Et scitote qm peccatu uestru ad pre
hendet uos. Edificate ergo urbes paruulis
uris. et caulas ac stabula ouib; ac iu
mentis. et qd polliciti estis implete. Dixe
runt q; filii gad. et ruben ad moysen.
Serui tui sumus: faciemus qd iubet dns
ur. paruulos nros et mulieres. 7 pecora
ac iumenta relinquem' in urbib; gala
ad. Nos aut famuli tui omis expediti p
gemus ad bellum. sicut tu dne loquris.
Precepit ergo moyses eleazaro sacerdoti
et iosue filio nun. et pncipib; famili
arum p tribus isrl'. et dixit ad eos. Si
transierint filii gad. et filii ruben uob'c
iordanem omnes armati ad bellum co
ram dno. et uob' fuit terra subiecta. date
eis galaad in possessionem. Sin at noluerint
transire uobiscum in tram chanaa inter uos
habitandi accipient loca. Responderunt q; filii
gad et filii ruben. sicut locutus est dns
seruis suis: ita faciem'. Ipi armati pgem'
coram dno in tram chanaam: et possesso
nem suscepisse nos fatemur transiordanem.
Dedit itaq; moyses filiis gad et ruben. 7
dimidie tribui manasse filii ioseph reg
nu seon regis amorrei. et regnu og re
gis basan: et tram eorum cum urbib;
suis p circuitu. Igitur extruxerunt filii gad
dibon. et atharoth. et aroer: 7 etroth. so
phan. et iazer. et iecbaa. et beth nemra 7 be
tharan urbes munitas. et caulas peco
rib; suis. Filii quoq; ruben. edificaueru't
esebon. et eleale et cariathiarim 7 nabo
et baalmeon in uersis nomib; sabama
quoq; imponentes uocabula: urbibus
quas construxerant. Porro filii machir
filii manasse pexerunt in galaad. et uas
tauerunt eam interfecto amorreo habitatore
eius. Dedit ergo moyses tram galaad
machir filio manasse qui habitauit i ea
Iair aut filius manasse abiit 7 occupa
uit uicos eius. quos appellauit anoth
iair. id e uillas iair. Nobe quoq; perrexit 7
apprehendit canath cum uiculis suis. uo
cauitq; eam ex noie suo nobe. XXXIII

Hec sunt mansiones filiorum isrl' q
egressi sunt de egypto p turmas suas
in manu moysi et aaron. quas descripsit
moyses iuxta castrorum loca que dns iussi

onem mutabantur. Pfecti igitur de rames
se mense primo. xiiii. die mensis primi se
cunt altio die phase filii isrl' in manu ex
celsa. uidentib; cunctis egyptiis. et sepeli
entib; primogenitos quos percusserat dns.
Nam et in diis eorum exercuerat ultionem
castra metati sunt in socoth. uener' i ethā
que e in extremis finib; solitudinis. Inde
egressi uenerunt contra phiahiroth que respicit
beelsephon: et castra metati sunt ante ma
gdalum. Pfecti de phiahiroth transierunt
p medium mare in solitudinem. Et ambu
lantes trib; dieb; p desertum etham: castra
metati sunt in mara. Pfecti q; de mara ue
nerunt helim ubi erant. xii. fontes aquarum
et palme. lxx. Ibi q; castra metati sunt. Sz et
inde egressi fixere tentoria sup mare ru
brum. Pfecti q; de mari rubro. castra
metati sunt in deserto syn. Inde egressi ue
nerunt in depheca. Pfecti q; de depheca cas
tra metati sunt in alus. Egressi de alus in ra
phidim fixere tentoria ubi aqua
defuit pplo ad bibendum. Pfecti q; de ra
phidim castra metati sunt in deserto sy
nai. Sz et de solitudine synai egressi ue
nerunt ad sepulcra concupiscentie. Pfec
tiq; de sepulcris concupiscentie castra
metati sunt in aseroth. Et de aseroth
uenerunt in rethma: castra metati sunt
in remonphares. Unde egressi uenerunt in le
bna. et de lebna uenerunt castra metati
sunt in ressa. Egressi de ressa: uenerunt in ce
latha. Unde pfecti castra metati sunt in
monte sepher: uenerunt in arada. Inde
pficiscentes. castra metati sunt in mace
loth. uenerunt in caath contra thare: castra
metati sunt in thare. Unde egressi fixere te
toria in methca. Et de methca castra me
tati sunt in esmona. Pfecti q; de esmona
uenerunt in maseroth. Et de maseroth
castra metati sunt in baneiacan. Egressi
q; de baneiacan: uenerunt in montem
gadgad. Unde pfecti: castra metati sunt in ie
tebatha: uenerunt in ebrona. Egressi de
ebrona: castra metati sunt in asiongaber
Inde pfecti: uenerunt in desertum syn. hec
est cades. Egressi q; de cades castra meta
ti sunt in monte hor. in extremis finib;
terre edom. Ascenditq; aaron sacerdos in
montem hor iubente dno. et ibi mortu
us est anno. xl. egressionis filiorum isrl' ex e
gypto mense. v. primo die mensis. cum esset annorum

c. xxxiii. Audivitque chananeus rex arad
qui habitabat ad meridiem in terram chana
an venisse filios israel. Et profecti de monte
hor. castra metati sunt in salmona. Unde
egressi venerunt in phinon. Profectique
de phinon. castra metati sunt in oboth.
Et de oboth venerunt in ieabarim que
est in finibus moabitarum. Profectique de hi
earim: fixere tentoria in dibongad. Unde
egressi castra metati sunt in helmon de
blathaim. egressique de helmon deblath
aim venerunt ad montes abarim contra
nabo; profectique de montibus abarim. venerunt
ad campestria moab super iordanem contra iericho
Ibique castra metati sunt de bethsimon
usque ad belsathim in planioribus locis
moabitarum. ubi locutus est dominus ad mo
ysen. Precipe filiis et dic ad eos. Quando trans
ieritis iordanem intrantes terram chanaan:
disperdite cunctos habitatores regionis illius
Confringite titulos. et statuas comminu
ite atque omnia excelsa vastate mundan
tes terram et habitantes in ea. Ego enim de
di vobis illam in possessionem quam divi
detis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem:
et paucioribus angustiorem. Singulis
ut sors ceciderit. ita tribuetur hereditas. Per
tribus et familias possessio dividetur. Si
autem nolueritis interficere habitatores terre
qui remanserint erunt vobis quasi clavi in o
culis et quasi lancee in lateribus. et adversabun
tur vobis in terra habitationis vestre. Et quicquid il
lis facere cogitaveram vobis faciam. Locutus
est dominus ad moysen dicens. XXXIIII
Precipe filiis israel. et dices ad eos. Cum
ingressi fueritis terram chanaan et
in possessionem vobis sorte ceciderit his fini
bus terminabitur. Pars meridiana incipi
et a solitudine sin: que est iuxta edom
et habebit terminos contra orientem mare sal
sissimum. qui circuibunt australem pla
gam per ascensum scorpionis. ita ut tran
seant in senna. et perveniant in meridiem
usque ad cades barne. Inde egredientur confi
nia ad villam nomine adar: et tendent
usque ad semona. Ibitque per gyrum terminus
ab semona usque ad torrentem egypti: et
maris magni littore finietur. Plaga autem
occidentalis a mari magno termino inci
piet. et ipso fine cludetur. Porro ad
septentrionalem plagam a mari magno
termini incipient. pervenientes usque ad
montem altissimum. A quo venient in e
math usque ad terminos sedada. Ibuntque
confinia usque zephrona: et villam henan
Hii erunt termini in parte aquilonis. Inde
metabuntur fines contra orientalem pla
gam. de villa enan usque sephama. et de
sephama descendent termini in rebla
contra fontem dafthim. Inde pervenient contra ori
entem ad mare chenereth. et tendent usque
ad iordanem. et ad ultimum salsissimo in
cludentur mari. Hanc habebitis terram per
fines suos in circuitu. Precepitque moyses
filiis israel dicens. Hec erit terra quam pos
sidebitis sorte. et quam iussit dominus dari
novem tribubus et dimidie tribui. Tribus
enim filiorum ruben per familias suas. et
tribus filiorum gad: iuxta cognationum nu
merum media quoque tribus manasse. id est
due semisque tribus. acceperunt partem suam
trans iordanem contra iericho ad orientalem pla
gam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomi
na virorum qui terram vobis divident. Elea
zar sacerdos et iosue filius nun. et singuli
principes de tribubus singulis: quorum
ista sunt vocabula. De tribu iuda. caleph
filius iephone. De tribu symeon samu
hel filius ammiud. De tribu beniamin e
liab filius caselon. De tribu filiorum
dan. bocci filius iogli filiorum ioseph. De tri
bu manasse. hanniel filius ephot. De tri
bu effraym. camuhel filius sephtan. De
tribu zabulon elisaphan filius phar
nach. De tribu ysachar dux phaltiel
filius ozan. De tribu aser ahiud filius
salomi. De tribu neptalim phedahel fi
lius ammiud. Hii sunt quibus precepit dominus
ut dividerent filiis israel terram chanaan.
Hec quoque locutus est dominus XXXV
ad moysen in campestribus moab super
iordanem contra iericho. Precipe filiis israel ut dent
levitis de possessionibus suis urbes ad habi
tandum. et suburbana earum per circuitum:
ut ipsi in oppidis maneant. et suburbana
sint pecoribus: que a muris civitatum fori
secus per circuitum mille passuum spatio
tendentur. Contra orientem duo milia
erunt cubiti. et contra meridiem similiter
duo milia. Ad mare quoque quod respicit
occidentem eadem mensura erit. et septen
trionalis plaga equali termino finietur
Eruntque urbes in medio. et foris subur
bana. De ipsis autem oppidis que levitis dabi

tis: servient in fugitivorum auxilia separata: ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem. Et exceptis his alia xlii oppida, id est simul xlviii cum suburbanis suis. Ipseque urbes que dabuntur de possessionibus filiorum Israel, ab his qui plus habent plures auferentur: et qui minus pauciores. Singuli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt oppida levitis. Ait dominus ad Moysen: Loquere filiis: et dices ad eos. Quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan: decernite que urbes esse debeant in presidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint. In quibus cum fugerit profugus cognatus occisi eum non poterit occidere donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur. De ipsis autem urbibus que ad fugitivorum subsidia separantur: tres erunt trans Iordanem et tres in terra Chanaan, tam filiis Israel quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. Si quis ferro percusserit: et mortuus fuerit qui percussus est: reus erit homicidii, et ipse morietur. Si lapidem iecerit: et ictus occubuerit: similiter punietur. Si ligno percussus interierit: percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi homicidam interficiet: statim ut apprehenderit eum perimet. Si per odium quis hominem impulerit vel iecerit quippiam in eum per insidias aut cum esset inimicus manu percusserit, aut ille mortuus fuerit: percussor homicidii reus erit. Cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit. Quod si fortuitu et absque odio et inimicitiis quicquam horum fecerit, et hoc audiente populo fuerit comprobatum atque inter percussorem et propinquum sanguinis questio ventilata: liberabitur innocens de ultoris manu fuerit et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat. Manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur. Si interfector extra fines urbium que exulibus deputate sunt fuerit inventus et percussus ab eo fuerit qui ultor est sanguinis: absque noxa erit qui eum occiderit. Debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere. Postquam autem ille obierit: homicida revertetur in terram suam. Hec sempiterna erunt et legittima in cunctis habitationibus vestris. Homicida sub testibus punietur. Ad unius testimonium nullus condempnabitur. Non accipietis ab eo qui reus est sanguinis, sed et ipse morietur. Exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas redire poterunt. Ne polluatis terram habitationis vestre que insontium cruore maculatur. Nec aliter expiari potest: nisi per eius sanguinem qui alterius sanguinem fuderit. Atque ita emundabitur vestra possessio me commorante vobiscum. Ego enim sum dominus qui habito inter filios Israel.

XXXVI

Accesserunt autem et principes familiarum Galaad filii Machir filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph. Locutique sunt Moysi coram principibus Israel atque dixerunt: Tibi domino nostro precepit dominus ut terram sorte divideres filiis Israel et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri. Quas si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur possessio sua et translata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur. Atque ita fiet ut cum iubileus, id est quinquagesimus annus remissionis advenerit confundatur sortium distributio et aliorum possessio ad alios transeat. Respondit Moyses filiis Israel et domino precipiente ait: Recte tribus filiorum Ioseph locuta est. Et hec lex super filiabus Salphaad a domino promulgata est. Nubant quibus volunt tantum ut sue tribus hominibus ne commisceatur possessio filiorum Israel de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua: et cuncte femine maritos de eadem tribu accipient: ut hereditas permaneat in familiis nec sibi misceantur tribus sed ita maneant ut a domino separate sunt. Feceruntque filie Salphaad ut fuerat imperatum. Et nupserunt Maala et Thersa et Egla et Melcha et Noa filiis patrui sui de familia Manasse qui fuit filius Ioseph. Et possessio que eis fuerat attributa: mansit in tribu et familia patris earum. Hec sunt mandata atque iudicia que precepit dominus per manum Moysi ad filios Israel in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho.

Explicit liber numerorum

Incipit liber deuteronomii.

Hec sunt verba que lo
cutus est moyses ad
omnem israel trans iorda
nem in solitudine cam
pestri contra mare rubrum
inter pharan et thophel
et laban et aseroth. ubi
auri est plurimum. undecim diebus de oreb
per viam montis seir. usque ad cades bar
ne. Quadragesimo anno. xi. mense. primo di
e mensis. Locutus est moyses ad filios israel
omnia que preceperat illi dominus ut diceret eis. Post
quam percussit seon regem amorreorum. qui
habitavit in esebon. et og regem basan qui
mansit in aseroth et in edrai trans iorda
nem in terra moab. Cepitque moyses expla
nare legem et dicere. Dominus deus noster locutus
est ad nos in oreb dicens. Sufficit vobis quod in
hoc monte mansistis. Revertimini et veni
te ad montem amorreorum. et ad cetera que
ei proxima sunt campestria atque montana.
et humiliora loca contra meridiem. et iuxta li
tus maris. terram chananeorum et libani.
usque ad flumen magnum eufraten. En inquit
tradidi vobis. Ingredimini et possidete e
am. super qua iuravit dominus patribus vestris abra
ham et ysaac et iacob ut daret eam illis
et semini eorum post eos. Dixique vobis illo
tempore. Non possum sustinere vos: quia
dominus deus vester multiplicavit vos. et estis
hodie sicut stelle celi plurimi. Dominus deus
patrum vestrorum addat ad hunc numerum
multa milia. et benedicat vobis sicut locutus est.
Non valeo solus vestra negotia sustinere. et
pondus ac iurgia. Date ex vobis viros sa
pientes et gnaros. et quorum conversatio sit
probata in tribubus vestris. et ponam eos vobis
principes. Tunc respondistis mihi. Bona res est quam
vis facere. Tulique de tribubus vestris viros
sapientes et nobiles. et constitui eos prin
cipes. tribunos. et centuriones. et quinquage
narios ac decanos. qui docerent vos sin
gula. Precepi eis dicens. Audite illos. et
quod iustum est iudicate. sive civis sit ille
sive peregrinus: nulla erit distantia perso
narum. Ita parvum audietis: ut magnum.
Nec accipietis cuiusquam personam. quia dei iu
dicium est. Quod si difficile vobis aliquid vi
sum fuerit referte ad me. et ego audiam.
Precepique omnia que facere deberetis.
Profecti autem de oreb. transivimus per heremum
terribilem. et maximam solitudinem quam vi
distis per viam montis amorrei: sicut pre
ceperat dominus deus noster nobis. Cumque venisse
mus in cades barne. dixi vobis. Venistis ad
montem amorrei quem dominus deus noster datu
rus est vobis. Vide terram quam dominus deus tuus
dat tibi. Ascende. et possidee eam sicut
locutus est dominus deus patribus tuis. Noli me
tuere: nec quicquam paveas. Et accessistis
ad me omnes: atque dixistis. Mittamus
viros qui considerent terram. et renun
cient per quod iter debeamus ascendere. et
ad quas pergere civitates. Cumque mihi sermo pla
cuisset: misi ex vobis. xii. viros singulos de
tribubus suis. Qui cum perrexissent. et as
cendissent in montana. venerunt usque ad
vallem botri. Et considerata terra sumentes
de fructibus eius ut ostenderent ubertatem.
attulerunt ad nos atque dixerunt. Bona
est terra: quam dominus deus noster daturus est nobis.
Et noluistis ascendere. sed increduli ad sermo
nem domini dei nostri. murmurastis in taberna
culis vestris atque dixistis. Odit nos dominus. et
idcirco eduxit nos de terra egypti ut traderet
in manu amorrei atque deleret. Quo ascen
demus? Nuntii terruerunt cor nostrum dicentes.
Maxima multitudo est. et nobis statura pro
cerior. Urbes magne et ad celum usque mu
nite. Filios enachim vidimus ibi. Et di
xi vobis. Nolite metuere. nec timeatis eos.
Dominus deus qui ductor est noster pro vobis. ipse pug
nabit sicut fecit in egypto videntibus cunc
tis: et in solitudine ipsi vidistis. Porta
vit te dominus deus tuus ut solet homo ges
tare parvulum filium suum in omni via per quam
ambulastis donec veniretis ad locum istum.
et nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui
precessit vos in via. et metatus est locum in
quo tentoria figere deberetis: nocte ostendens
vobis iter per ignem. et die per columpnam nu
bis. Cumque audisset dominus vocem sermonum
vestrorum: iratus. iuravit et ait. Non videbit
quispiam de hominibus generationis huius pessi
me terram bonam quam sub iuramento polli
citus sum patribus vestris. preter caleph filium iepho
ne. Ipse enim videbit eam. et ipsi dabo ter
ram quam calcavit. et filiis eius. quia se
cutus est dominum. Nec miranda indignatio
in populum: cum mihi quoque iratus dominus propter

uos dixerat. Sed et tu ingrediens illuc. Sed iosu
e filius nun minister tuus. ipse intrabit
pro te. Hunc exortare et robora. et ipse terram
sorte dividet israeli. Parvuli vestri de quibus
dixistis quod captivi ducerentur. et filii
qui hodie boni aut mali ignorant dis
tantiam. ipsi ingredientur. et ipsis dabo ter
ram et possidebunt eam. Vos autem reverti
mini. et abite in solitudinem per viam
maris rubri. Et respondistis mihi. Peccavimus
domino. Ascendemus atque pugnabimus sicut
precepit dominus deus noster. Cumque instructi
armis pergeretis in montem. ait mihi dominus.
Dic ad eos. Nolite ascendere neque pug
netis. non enim sum vobiscum: ne cadatis
coram inimicis vestris. Locutus sum et non
audistis: sed adversantes imperio domini. et tu
mentes superbia. ascendistis in montem
Itaque egressus amorreus qui habitabat in
montibus. et obviam veniens: persecutus
est vos sicut solent apes persequi. et cecidit
de seyr ~~sicut~~ [usque] horma. Cumque reversi ploraretis
coram domino: non audivit vos. nec ad vo
cem vestram voluit adquiescere. Sedistis ergo in
cades bareme multo tempore. II

Profectique inde. venimus in solitudi
nem que ducit ad mare rubrum. sicut
mihi dixerat dominus. et circuivimus montem seyr
longo tempore. Dixitque dominus ad me. Sufficit vo
bis circuire montem istum. Ite contra a
quilonem. et populo precipe dicens. Transibi
tis per terminos fratrum vestrorum filiorum
esau qui habitant in seyr et timebunt vos.
Videte ergo diligenter ne moveamini
contra eos. Neque enim dabo vobis de ter
ra eorum quantum potest unius pedis
calcare vestigium. quia in possessionem esa
u dedi montem seyr. Cibos emetis ab eis
pecunia et comedetis. Aquam emptam
haurietis et bibetis. Dominus deus tuus bene
dixit tibi in omni opere manuum tuarum
Novit iter tuum quomodo transieris solitudi
nem hanc magnam per xl. annos. habitans
tecum dominus deus tuus. et nichil tibi defu
it. Cumque transissemus fratres nostros filios e
sau qui habitant in seyr per viam campes
trem de helath et de asiongaber: venimus
ad iter quod ducit in desertum moab. Dixit
que dominus ad me. Non pugnes contra moa
bitas. nec ineas adversus eos prelium. Non
enim dabo tibi quicquam de terra eorum
quia filiis loth tradidi ar in possessionem
Emim primi fuerunt habitatores eius.
Populus magnus et validus et tam ex
celsus: ut de enachim stirpe quasi gigan
tes crederentur. et essent similes filiorum
enachim. Denique moabite appellant eos
emim. In seyr autem prius habitaverunt horrei.
Quibus expulsis atque deletis habitaverunt
filii esau sicut fecit israel in terra possessionis
sue quam dedit eis dominus. Surgentes ergo
ut transiremus torrentem zared. veni
mus ad eum. Tempus autem quo ambu
lavimus de cades barne. usque ad transi
tum torrentem zared. xxxviii. annorum
fuit donec consumeretur omnis generatio ho
minum bellatorum de castris sicut iura
verat dominus. Cuius manus fuit adversum
eos. ut interirent de castrorum medio. Post
quam autem universi ceciderunt pugnato
res: locutus est ad me dicens. Tu transi
bis hodie terminos moab. urbem nomine
ar: et accedens in vicina filiorum amon
cave ne pugnes contra eos: nec movea
ris ad prelium. Non enim dabo tibi de ter
ra filiorum amon: quia filiis loth dedi
eam in possessionem. Terra gigantum
reputata est. et in ipsa olim habitaverunt
gigantes. quos amonite vocant zo
mim. populus magnus et multus. et pro
cere longitudinis. sicut enachim quos
delevit dominus a facie eorum. et fecit illos
habitare pro eis sicut fecerat filiis esau qui
habitant in seyr: delens horreos et terram
eorum illis tradens: quam possident us
que in presens. Eveos quoque qui habitabant
in aserim usque gazam: cappadoces expu
lerunt. Qui egressi de cappadocia deleverunt
eos: et habitaverunt pro illis. Surgite et tran
site torrentem arnon. Ecce tradidi in
manu tua seon regem esebon amorreum
Et terram eius incipe possidere. et committe
adversus eum prelium. Hodie incipiam mit
tere terrorem atque formidinem tuam in populos
qui habitant sub omni celo. ut audito nomine
tuo paveant et dolore teneantur. Mi
si ergo nuncios de solitudine cademoth
ad seon regem esebon verbis pacificis di
cens. Transibimus per terram tuam. publi
ca gradiemur via. Non declinabimus ne
que ad dexteram neque ad sinistram. Alimen
ta pretio vende nobis ut vescamur. Aquam
pecunia tribue. et sic bibemus. Tantum
est ut nobis concedas transitum sicut fecerunt

filii esau qui habitant in seir et moabite
qui morantur in ar: donec veniamus ad
iordanem et transeamus in terram quam dominus
deus noster daturus est nobis. Noluitque seon
rex esebon dare nobis transitum quia indu
raverat dominus deus tuus spiritum eius et obfir
maverat cor illius ut traderetur in manus
tuas. sicut nunc vides. Dixitque dominus ad
me. Ecce cepi tradere tibi seon et terram eius
incipe possidere eam. Egressusque est seon ob
viam nobis cum omni populo suo ad pre
lium in iasa. et tradidit eum nobis dominus
deus noster. Percussimusque eum cum filiis
et omni populo suo. Cunctasque urbes in tempore
illo cepimus. interfectis habitatoribus earum
viris ac mulieribus et parvulis. Non reliqui
mus in eis quicquam absque iumentis que in
partem venere predantium. et spoliis urbi
um quas cepimus. Ab aroer que est super
ripam torrentis arnon. oppido quod in val
le situm est usque galaad. non fuit vicus
nec civitas que nostras effugeret manus.
omnes tradidit dominus deus noster nobis absque
terra filiorum amon. ad quam non acces
simus. et cunctis que adiacent torrenti
ieboth. et urbibus in montanis universisque lo
cis a quibus nos prohibuit dominus deus noster.

Itaque conversi ascendimus
per iter basan. Egressusque est og rex ba
san in occursum nobis cum populo suo ad
bellandum in edrai. Dixitque dominus ad me
Ne timeas eum quia in manu tua tra
ditus est cum omni populo ac terra sua. Fa
ciesque ei sicut fecisti seon regi amorreo
rum qui habitabat in esebon. Tradidit ergo
dominus deus noster in manibus nostris etiam og re
gem basan. et universum populum eius. Per
cussimusque eos usque ad internitionem vasta
tes cunctas civitates illius uno tempore
Non fuit oppidum quod nos effugeret.
sexaginta urbes omnem regionem argob
regni og in basan. Cuncte urbes erant
munite muris altissimis. portisque et vec
tibus absque oppidis innumeris que non habe
bant muros. Et delevimus eos sicut fe
ceramus seon regem esebon disperdentes
omnem civitatem. viros ac mulieres
et parvulos. Iumenta autem et spolia urbium
diripuimus. Tulimusque in tempore illo ter
ram de manibus duorum regum amorreo
rum qui erant trans iordanem a torrente ar
non. usque ad montem hermon. quem sido
nii sarion vocant. et amorrei sanir. Omnes
civitates que site sunt in planitie. et u
niversam terram galaad et basan usque sel
cha et edrai. civitates regni og in basan.
Solus quippe og rex basan restiterat de
stirpe gigantum. Monstratur lectus e
ius ferreus qui est in rabath filiorum
amon. novem cubitos habens longitu
dinis. et .iiii. latitudinis ad mensuram cu
biti virilis manus. Terramque possedi
mus in tempore illo ab aroer que est su
per ripam torrentis arnon. usque ad mediam
partem montis galaad. et civitates illius
dedi ruben et gad. Reliquam autem partem ga
laad et omnem basan regni og tradidi me
die tribui manasse. omnem regionem
argob. cuncta basan vocatur terra gi
gantum. Iair filius manasse possedit
omnem regionem argob usque ad termi
nos gessuri et machati. Vocavitque ex
nomine suo basan avothiair. id est villas
iair. usque in presentem diem. Machir quoque
dedi galaad. Et tribubus ruben et gad
dedi terram galaad usque ad torrentem
arnon. Medium torrentis et finium
usque ad torrentem ieboc qui est terminus
filiorum amon. et planitiem solitu
dinis atque iordanem. et terminos cene
reth. usque ad mare deserti. quod est salsis
simum ad radicem montis phasga contra
orientem. Precepique vobis in tempore illo
dicens. Dominus deus noster dat vobis terram hanc
in hereditatem. Expediti precedite fratres vestros
filios israel. omnes viri robusti absque uxo
ribus et parvulis ac iumentis. Novi enim
quod plura habeatis pecora. et in urbibus
remanere debebunt quas tradidi vobis
donec requiem tribuat dominus fratribus vestris
sicut vobis tribuit. et possideant etiam
ipsi terram quam daturus est eis trans ior
danem. Tunc revertetur unusquisque in
possessionem suam quam dedi vobis. Io
sue quoque in tempore illo precepi dicens
Oculi tui viderunt que fecit dominus deus vester
duobus his regibus. sic faciet omnibus
regnis ad que transiturus es. Ne ti
meas eos. dominus enim deus vester pugna
bit pro vobis. Precatusque sum dominum in tem
pore illo dicens. Domine deus tu cepisti os
tendere servo tuo magnitudinem tuam
manumque fortissimam. Neque enim est alius
deus vel in celo vel in terra qui possit fa

ce opera tua. et comparari fortitudini tue.
Transibo igitur et videbo terram hanc op
timam trans iordanem. et montem istum egregi
um et libanum. Iratusque est dominus michi propter
vos. nec exaudivit me. sed dixit michi. Suffi
cit tibi. nequaquam ultra loquaris de hac re
ad me. Ascende cacumen fasge. et oculos
tuos circumfer ad occidentem et aquilo
nem. austrumque et orientem. et aspice.
Nec enim transibis iordanem istum. Pre
cipe iosue et corrobora eum atque conforta
quia ipse precedet populum istum. et dividet eis
terram quam visurus es. Mansimusque in
valle contra phanum phegor. IIII
Et nunc israel audi precepta et iudicia que
ego doceo te ut faciens ea vivas. et
ingrediens possideas terram quam dominus deus
patrum vestrorum daturus est vobis. Non addetis
ad verbum quod vobis loquor neque auferetis
ex eo. Custodite mandata domini dei vestri que
ego precipio vobis. Oculi vestri viderunt omnia que
fecit dominus contra beelphegor. quomodo contriverit
omnes cultores eius de medio vestri. Vos
autem qui adheretis domino deo vestro vivitis u
niversi usque in presentem diem. Scitis quod do
cuerim vos precepta atque iustitias. sicut
mandavit michi dominus deus meus. sic facie
tis ea in terra quam possessuri estis. et ob
servabitis et implebitis ea opere. Hec est enim
vestra sapientia et intellectus coram populis. ut
audientes universi precepta hec dicant. En
populus sapiens et intelligens: magna. Nec
est alia ut natio tam grandis que habeat de
os appropinquantes sibi. sicut dominus deus
noster. adest cunctis obsecrationibus nostris. Que
est enim alia gens sic inclita ut habeat
cerimonias. iustaque iudicia. et universam
legem quam ego proponam hodie ante oculos v
vestros: Custodi igitur temet ipsum et animam
tuam: sollicite. Ne obliviscaris verborum que
viderunt oculi tui: et ne excidant de cor
de tuo cunctis diebus vite tue. Docebis ea
filios ac nepotes tuos diem in quo ste
tisti coram domino deo tuo in oreb: quando dominus
locutus est michi dicens. Congrega ad me po
pulum ut audiat sermones meos. et dis
cat timere me omni tempore quo vivit
in terra. Doceantque filios suos. et accessistis
ad radices montis qui ardebat usque ad
celum. Erantque in eo tenebre. nubes et
caligo. Locutusque est ad vos de medio
ignis. Vocem verborum eius audistis. et for

mam penitus non vidistis. Et ostendit vobis
pactum suum quod precepit ut faceretis. et
decem verba que scripsit in duabus tabulis la
pideis. Michique mandavit in illo tempore ut
docerem vos cerimonias et iudicia que
facere deberetis in terra quam possessuri estis.
Custodite igitur sollicite animas vestras. Non
vidistis aliquam similitudinem in die
qua locutus est dominus vobis in oreb de me
dio ignis. ne forte decepti faciatis vobis
sculptam similitudinem. aut ymaginem
masculi vel femine. similitudinem omnium
iumentorum que sunt super terram. vel avium
sub celo volantium. atque reptilium que
moventur in terra. sive piscium qui sub
terra moventur in aquis: ne forte oculis
elevatis ad celum videas solem et lunam
et omnia astra celi. et errore deceptus adores
ea et colas: que creavit dominus deus tuus
in ministerium cunctis gentibus que sub ce
lo sunt. Vos autem tulit dominus. et eduxit de for
nace ferrea egypti ut haberet populum heredi
tarium sicut est in presenti die. Iratusque est dominus
contra me propter sermones vestros. Et iuravit ut non
transirem iordanem nec ingrederer terram
optimam quam daturus est vobis. Ecce mo
rior in hac humo. Non transibo iordanem
vos transibitis et possidebitis terram egregi
am. Cave ne quando obliviscaris pacti domini
dei tui quod pepigit tecum. et facias tibi
sculptam similitudinem eorum que fieri
dominus prohibuit. Quia dominus deus tuus ignis
consumens est deus emulator. Si genuerí
tis filios ac nepotes et morati fueritis in
terra. deceptique feceritis vobis aliquam simili
tudinem patrantes malum coram domino deo
vestro. ut eum ad iracundiam provocetis. Tes
tes invoco hodie celum et terram cito peri
turos vos esse de terra quam transito iordane
possessuri estis. Non habitabis in ea longo
tempore. sed delebit vos dominus atque disperget
in omnes gentes. et remanebitis pauci in
nationibus: ad quas vos ducturus est dominus.
Ibique servietis diis qui hominum manu fabri
cati sunt. ligno et lapidi qui non vident.
non audiunt non comedunt. non odorant.
Cumque quesieris ibi dominum deum tuum inve
nies eum. si tamen toto corde quesieris. et to
ta tribulatione anime tue postquam te in
venerint omnia que predicta sunt tibi. Novis
simo autem tempore reverteris ad dominum deum
tuum. et audies vocem eius. Quia deus miseri

cors dominus deus tuus est. Et non dimittet te
nec omnino delebit. neque obliviscetur
pacti in quo iuravit patribus tuis. Interro
ga de diebus antiquis qui fuerunt ante te
ex die quo creavit deus hominem super
terram. a summo celi usque ad summum eius
si factum est aliquando huiuscemodi res. aut um
quam cognitum est. ut audiret populus vocem
dei loquentis de medio ignis. sicut tu
audisti et vidisti. Si fecit deus ut ingre
deretur et tolleret sibi gentem de medio na
tionum per temptationes signa atque prodigi
a atque portenta per pugnam et robustam
manum. extentumque brachium et horribi
les visiones iuxta omnia que fecit pro
vobis dominus deus vester in egypto videntibus ocu
lis tuis. ut scires quoniam dominus ipse est deus. et non
est alius preter unum. De celo te fecit au
dire vocem suam. ut doceret te. et in terra
ostendit tibi ignem suum maximum
et audisti verba illius de medio ignis. quia
dilexit patres tuos. et elegit semen eorum
post eos. Eduxitque te precedens in virtute
sua magna ex egypto ut deleret nationes
maximas et fortiores te in introitu tuo
et introduceret te. Daretque tibi terram ea
rum in possessionem sicut cernis in presenti di
e. Scito ergo hodie hodie et cogita in cor
de tuo quod dominus ipse sit deus in celo sursum
et in terra deorsum. et non sit alius. Custodi
precepta eius atque mandata que ego precipi
o tibi ut bene sit tibi. et filiis tuis post te.
et permaneas multo tempore super terram quam
dominus deus tuus daturus est tibi. Tunc se
paravit moyses tres civitates trans iorda
nem ad orientalem plagam ut confugi
at ad eas qui occiderit nolens proximum su
um nec fuit inimicus ante unum et alterum
diem. et ad harum aliquam urbium pos
sit evadere. Bosor in solitudine quesita est
in terra campestri de tribu ruben. et ramo
th in galaad que est in tribu gad. et golan
in basan. que est in tribu manasse. Ista est
lex quam proposuit moyses coram filiis
israel. et hec testimonia atque iudicia que lo
cutus est ad filios israel. quando egressi sunt de
egypto trans iordanem. in valle contra phanum pho
gor. in terra seon regis amorrei qui habitavit
in esebon quem percussit moyses. Filii quoque
israel egressi ex egypto possederunt terram e
ius. et terram og regis basan. duorum regum
amorreorum qui erant trans iordanem ad
solis ortum ab aroer que sita est super ripam
torrentis arnon. usque ad montem syon
que est et hermon. Omnem planiciem trans
iordanem ad orientalem plagam usque
ad mare solitudinis. et usque ad radices
montis phasga.

V

Vocavitque moyses omnem israelem
et dixit ad eum. Audi israel ceremo
nias atque iudicia que ego loquor in au
ribus vestris hodie. Discite ea et opere comple
te. Dominus deus noster pepigit nobiscum fedus
in oreb. Non cum patribus vestris iniit pactum
sed nobiscum qui in presentiarum sumus et vi
vimus. Facie ad faciem locutus est nobis
in monte de medio ignis. Ego sequester et
medius fui inter dominum et vos in tempo
re illo. ut annunciarem vobis verba eius. Ti
muistis enim ignem. et non ascendistis
in montem. et ait. Ego dominus deus tuus qui
eduxi te de terra egypti de domo servitutis
Non habebis deos alienos in conspectu me
o. Non facies tibi sculptile. nec similitudinem
omnium que in celo sunt desuper. et que in
terra deorsum. et que versantur in aquis
sub terra. Non adorabis ea et non coles. E
go enim sum dominus deus tuus deus emu
lator. reddens iniquitatem patrum super
filios in tertiam et quartam generationem his qui
oderunt me. et faciens misericordiam in mil
ta milia diligentibus me. et custodientibus
precepta mea. Non usurpabis nomen domini dei
tui frustra. quia non erit impunitus qui
super re vana nomen eius assumpserit.
Observa diem sabbati ut sanctifices eum sicut
precepit tibi dominus deus tuus. Sex diebus
operaberis. et facies omnia opera tua. Septimus
dies sabbati est. id est requies domini dei tui.
Non facies in eo quicquam operis tu et filius
tuus et filia. servus et ancilla. et bos et a
sinus et omne iumentum tuum. et peregrinus
qui est intra portas tuas. ut requiescat
servus et ancilla sicut et tu. Memento quod
et ipse servieris in egypto. et eduxerit te de
inde dominus deus tuus in manu forti. et
brachio extento. Idcirco precepit tibi ut ob
servares diem sabbati. Honora patrem tuum
et matrem sicut precepit tibi dominus deus tuus
ut longo vivas tempore. et bene tibi sit in
terra quam dominus deus tuus daturus est tibi.
Non occides. Neque mechaberis. Furtumque
non facies. Nec loqueris contra proximum tuum
falsum testimonium. Non concupisces uxorem

proximi tui. Non domum. non agrum. non seruum
non ancillam. Non bouem. non asinum. et uni-
uersa que illius sunt. Hec uerba locutus
est dominus ad omnem multitudinem uestram in mon-
te de medio ignis et nubis et caliginis
uoce magna. nichil addens amplius. Et
scripsit ea in duabus tabulis lapideis: quas
tradidit michi. Vos autem postquam audistis uocem
de medio tenebrarum. et montem ardere ui-
distis. Accessistis ad me omnes principes
tribuum et maiores natu atque dixistis:
Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatem
et magnitudinem suam. Vocem eius audi-
uimus de medio ignis. et probauimus hodie
quod loquente deo cum homine uixerit
homo. Cur ergo moriemur et deuorabit
nos ignis hic maximus? Si enim audieri-
mus ultra uocem domini dei nostri moriemur.
Quid est omnis caro ut audiat uocem dei
uiuentis qui de medio ignis loquitur.
sicut nos audiuimus: et possit uiuere. Tu
magis accede. et audi cuncta que dixerit do-
minus deus noster tibi. Loquerisque ad nos. et nos
audientes faciemus ea. Quod cum audisset
dominus ait ad me. Audiui uocem uerborum populi
huius que locuti sunt tibi. Bene omnia sunt lo-
cuti. Quis det talem eos habere mentem ut
timeant me. et custodiant uniuersa man-
data mea in omni tempore ut bene sit eis.
et filiis eorum in sempiternum. Vade et dic
eis. Reuertimini in tentoria uestra. Tu uero hic
sta mecum. et loquar tibi omnia mandata
et cerimonias atque iudicia. que docebis
eos. ut faciant ea in terram quam dabo illis
in possessionem. Custodite igitur et facite que
precepit dominus deus uobis. Non declinabitis ne-
que ad dexteram neque ad sinistram. sed per uiam quam
precepit dominus deus noster ambulabitis ut uiua-
tis et bene sit uobis. et protelentur dies in ter-
ra possessionis uestre.

VI

Hec sunt precepta et cerimonie atque
iudicia que mandauit dominus deus
noster ut docerem uos. et faciatis ea in terra ad
quam transgredimini possidendam. et custo-
dias omnia mandata et precepta eius que
ego precipio tibi et filiis ac nepotibus tuis
cunctis diebus uite tue. ut prolongentur
dies tui. Audi israel et obserua ut facias que
precepit tibi dominus. et bene sit tibi et multipli-
ceris amplius sicut pollicitus est dominus deus
patrum tuorum tibi terram lacte et melle ma-
nantem. Audi israel. Dominus deus tuus. dominus u-
nus est. Diliges dominum deum tuum ex toto corde
tuo. et ex tota anima tua. et ex tota forti-
tudine tua. Eruntque uerba hec que ego pre-
cipio tibi hodie in corde tuo. et narrabis
ea filiis tuis. et meditaberis sedens in domo
tua. et ambulans in itinere. dormiens atque
consurgens. Et ligabis ea quasi signum in ma-
nu tua. Eruntque et mouebuntur ante
oculos tuos. Scribesque ea in limine et
hostiis domus tue. Cumque intro-
duxerit te dominus deus tuus in terram pro qua iu-
rauit patribus tuis. abraham ysaac et
iacob. et dederit tibi ciuitates magnas
et optimas quas non edificasti domos
plenas cunctarum opum quas non ex-
truxisti. Cysternas quas non fodisti. ui-
neta. et oliueta. que non plantasti et co-
mederis et saturatus fueris. caue dili-
genter ne obliuiscaris domini qui eduxit
te de terra egypti de domo seruitutis. Dominum
deum tuum timebis. et ipsi soli seruies: ac per
nomen illius iurabis. Non ibitis post deos
alienos cunctarum gentium que in circui-
tu uestro sunt. quoniam deus emulator dominus deus
tuus in medio tui: ne quando irascatur furor
domini dei tui contra te. et auferat te de super-
ficie terre. Non temptabis dominum deum tu-
um sicut temptasti in loco temptationis.
Custodi precepta domini dei tui ac testimonia
et cerimonias quas precepit tibi. Et fac quod
placitum est et bonum in conspectu domini
ut bene sit tibi. et ingressus possideas terram
optimam. de qua iurauit dominus patribus tu-
is ut deleret omnes inimicos tuos coram
te. sicut locutus est. Cum interrogauerit te
filius tuus cras dicens. Quid sibi uolunt
testimonia hec. et cerimonie atque iudi-
cia: que precepit dominus deus noster nobis: dices
ei. Serui eramus pharaonis in egypto et
eduxit nos dominus de egypto in manu for-
ti. Fecitque signa atque prodigia magna et
pessima in egypto contra pharaonem et
omnem domum illius in conspectu nostro
et eduxit nos inde. ut introductis da-
ret terram super quam iurauit patribus nostris.
Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia legi-
tima hec. et timeamus dominum deum nostrum.
ut bene sit nobis cunctis diebus uite nostre sic-
ut est hodie. Eritque nostri misericors si custodie-
rimus omnia precepta eius coram domino deo
nostro sicut mandauit nobis.

VII

Cum non introduxerit te dominus deus tu-

us tradiderit percuties eas usque ad internitionem. Non
inibis cum eis fedus. nec misereberis earum
neque sociabis cum eis coniugia. Filiam
tuam non dabis filio eius. nec filiam
eius accipies filio tuo. quia seducet fili
um tuum ne sequatur me. et ut magis
serviet diis alienis. Irascetur que furor domini
et delebit te cito. Quin potius hec facietis
eis. Aras eorum subvertite. confringite
statuas. lucos que succidite. et sculptilia
comburite. quia populus sanctus es domino
deo tuo. Te elegit dominus deus tuus ut sis
ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt
super terram. Non quia cunctas gentes nu
mero vincebatis. vobis iunctus est dominus
et elegit vos cum omnibus sitis populis
pauciores. sed quia dilexit vos dominus. et cus
todivit iuramentum quod iuravit pa
tribus vestris. eduxit que in manu forti. et re
demit de domo servitutis: de manu pha
raonis regis egypti. Et scietis quia dominus de
us tuus ipse est deus fortis et fidelis cus
todiens pactum et misericordiam dili
gentibus se. et his qui custodiunt precep
ta eius in mille generationes: et reddens
odientibus se statim ita ut disperdat eos
ut ultra non differat: protinus eis resti
tuens quod merentur. Custodi ergo pre
cepta et cerimonias atque iudicia que
ego mando tibi hodie ut facias. Si postquam
audiens hec iudicia custodieris ea et fe
ceris: custodiet dominus deus tuus pactum
tibi. et misericordiam quam iuravit patribus tuis.
et diliget te ac multiplicabit. Benedicet
que fructui ventris tui. et fructui terre tu
e. frumento tuo atque vindemie. oleo et ar
mentis gregibus ovium tuarum super terram
pro qua iuravit patribus tuis ut daret eam
tibi. Benedictus eris inter omnes populos.
Non erit apud te sterilis utriusque sexus:
tam in hominibus quam in gregibus tuis. Au
feret dominus a te omnem languorem et infir
mitates egypti pessimas quas novisti
non inferet tibi. sed cunctis hostibus tuis. De
vorabis omnes populos quos dominus deus
tuus daturus est tibi. Non parcet eis oculus
tuus. nec servies diis eorum ne sint in
ruinam tui. Si dixeris in corde tuo plures
sunt gentes iste quam ego. quomodo potero de
lere eas. Noli metuere sed recordare que fe
cit dominus deus tuus pharaoni et cunctis
egyptiis plagas maximas quas vide-
runt oculi tui et signa atque portenta. manum
que robustam. et extentum brachium ut
educeret te dominus deus tuus. sic faciet cunc
tis populis quos metuis. Insuper et crabrones
mittet dominus deus tuus pharaoni et cunctis
egyptiis plagas maximas quas vide-
runt oculi tui et signa atque portenta. manum
que robustam. et extentum brachium ut
educeret te dominus deus tuus in eos donec
deleat omnes atque disperdat qui te fu
gerint et latere non potuerint. Non time
bis eos quia dominus deus tuus in medio
tui est. deus magnus et terribilis. Ipse con
sumet nationes has in conspectu tuo
paulatim atque per partes. Non poteris de
lere eas pariter: ne forte multiplicentur
contra te bestie terre. Dabit que eos dominus
deus tuus in conspectu tuo: et interficiet
illos donec penitus deleantur. Tradet
reges eorum in manus tuas. et disp
erdes nomina eorum sub celo. Nullus pote
rit resistere tibi donec conteras eos. Scul
ptilia eorum igne combures. Non con
cupisces argentum et aurum de qui
bus facta sunt. neque assumes ex eis tibi quic
quam ne offendas, propterea quia abhominatio
est domini dei tui. Nec inferes quippiam
ex idolo in domum tuam. ne fias ana
thema sicut et illud est. Quasi spurci
ciam detestaberis. et velud inquina
mentum ac sordes abhominationes ha
bebis quia anathema est. VIII

viij

Omne mandatum quod ego precipi
o tibi hodie cave diligenter ut fa
cias. ut possitis vivere et multiplicemi
ni. ingressique possideatis terram. pro qua iu
ravit dominus patribus vestris. et recordaberis
cuncti itineris per quod adduxit te dominus
deus tuus .xl. annis per desertum ut affli
geret te atque temptaret. et nota fierent
que in tuo animo versabantur: utrum custo
dires mandata illius an non. Afflixit
te penuria. et dedit tibi cibum manna
quem ignorabas tu et patres tui. ut osten
deret tibi quod non in solo pane vivit ho
mo sed in omni verbo quod procedit ex ore dei. Ve
stimentum tuum quo operiebaris nequaquam
vetustate defecit. et pes tuus non est
subtritus. Ecce .xl. annus est ut recogites
in corde tuo. quia sicut erudit homo filium
suum. sic dominus deus tuus erudivit te
ut custodias mandata domini dei tui

et ambules in viis eius. et timeas eum.
Dominus enim deus tuus introducet te in ter
ram bonam. terram rivorum aquarumque
et fontium in cuius campis et monti
bus erumpant fluviorum abyssi. Terram fru
menti ordei et vinearum. in qua ficus
et malagranata et olivera nascuntur.
Terram olei ac mellis. ubi absque ulla pe
nuria comedes panem tuum et rerum
omnium habundantia perfrueris. cuius lapi
des ferrum sunt. et de montibus et de montibus
eius eris metalla foduntur: ut cum come
deris et saciatus fueris. ne dicas domino deo
tuo pro terra optima quam dedit tibi. Ob
serva et cave ne quando obliviscaris domini dei
tui. et negligas mandata eius atque iu
dicia et cerimonias quas ego precipio tibi
hodie. ne postquam comederis et saciatus
fueris domos pulcras hedificaveris et ha
bitaveris in eis. habuerisque armenta et ovi
um greges argenti et auri cunctarumque rerum
copiam. ne elevetur cor tuum. et non re
minisc aris domini dei tui qui eduxit te de terra
egypti de domo servitutis. et ductor tuus
fuit in solitudine magna atque terribili in
qua erat serpens flatu adurens et scorpi
o ac dipsas et nulle omnino aque. Qui
eduxit rivos de petra durissima. et ciba
vit te manna in solitudine quod nescierunt
patres tui. Et postquam afflixit te ac proba
vit: ad extremum misertus est tui. ne diceres
in corde tuo fortitudo mea et robur
manus mee. hec mihi omnia prestiterunt
sed recorderis domini dei tui quod ipse tibi vires
prebuerit: ut impleret pactum suum super
quo iuravit patribus tuis sicut presens in
dicat dies. Sin autem oblitus domini dei tui
secutus fueris alienos deos. colueris que
illos et adoraveris. ecce nunc predico tibi quod
omnino dispereas. sicut gentes quas delevit
dominus in introitu tuo: ita et vos peribitis si
inobedientes fueritis voci domini dei vestri.

IX

Audi israhel: tu transgredieris hodie
iordanem ut possideas nationes ma
ximas et fortiores te. civitates ingentes
et ad celum usque muratas. populum mag
num atque sublimem filios enacim quos
ipse vidisti et audisti. quibus nullus po
test ex adverso resistere. Scies ergo hodie quod dominus
deus tuus ipse transibit ante te ignis devo
rans atque consumens qui conterat eos
et deleat atque disperdat ante faciem tuam
velociter: sicut locutus est tibi. Ne dicas in
corde tuo cum deleverit eos dominus deus tu
us in conspectu tuo, propter iusticiam meam
introduxit me dominus ut terram hanc possiderem
cum propter impietates suas iste delete sint
nationes. Neque enim propter iusticias tuas
et equitatem cordis tui ingredieris. ut pos
sideas terras eorum. sed quia ille egerunt
impietatem introeunte te deleti sunt. et
ut compleret verbum suum dominus. quod sub iu
ramento pollicitus est patribus tuis. abraham
ysaac et iacob. Scito igitur quod non propter iusti
cias tuas dominus deus tuus dedit tibi terram
hanc optimam in possessionem. cum durissi
me cervicis sis populus. Memento et non obliviscaris
quomodo ad iracundiam provocaveris dominum
deum tuum in solitudine. Ex eo die quo es
egressus ex egypto usque ad locum istum semper
adversum dominum contendisti. Nam et in oreb
provocasti eum. et iratus delere te voluit
quando ascendi in montem ut acciperem tabu
las lapideas tabulas pacti quod pepigit
vobiscum dominus. et perseveravi in monte. xl.
diebus ac noctibus panem non comedens et
aquam non bibens. Deditque mihi dominus duas
tabulas lapideas scriptas digito dei. et con
tinentes omnia verba que vobis in monte
locutus est de medio ignis: quando contio populi
congregata est. Cumque transissent. xl. dies. et
totidem noctes: dedit mihi dominus duas lapide
as tabulas federis. Dixitque mihi. Surge descen
de hinc cito. quia populus tuus quem eduxisti
de egypto deserverunt velociter viam quam
demonstrasti eis. feceruntque sibi vitulum con
flatilem. Rursumque ait dominus ad me. Cerno
quod populus iste dure cervicis sit. Dimitte me ut con
teram eum. et deleam nomen eius sub celo
et constituam te super gentem que hac ma
ior et fortior sit. Cumque de monte ardente
descenderem et duas tabulas federis utra
que tenerem manu. vidissemque vos pecas
se domino deo vestro. et fecisse vobis vitulum con
flatilem ac deseruisse velociter viam eius quam
vobis ostenderat: proieci tabulas de mani
bus meis. confregique eas in conspectu vestro
et procidi ante dominum sicut prius. xl. diebus ac
noctibus panem non comedens. et aquam non
bibens, propter omnia peccata vestra que gessis
tis contra dominum. et eum ad iracundiam
provocastis. Timui enim indignationem et ira
illius qua adversum vos concitatus. delere
vos voluit. et exaudivit me dominus etiam

hac vice. Adversus aaron quoque vehementer
iratus voluit eum conterere. et pro illo
similiter deprecatus sum. Peccatum autem
vestrum quod feceratis: id est vitulum arripi
ens igne combussi. et in frusta commin
ens. omnino in pulverem redigens, proieci in
torrentem qui de monte descendit. In in
cendio quoque et in temptatione et in se
pulcris concupiscentie. provocastis do
minum: et quando misit vos de cades barne di
cens. Ascendite: et possidete terram quam
dedi vobis. Et contempsistis imperium domini
dei vestri et non credidistis ei. neque vocem
illius audire voluistis: sed semper fuistis
rebelles a die qua nosse vos cepi. Et iacui
coram domino. xl. diebus ac noctibus quibus
eum suppliciter deprecabar: ne deleret vos
ut fuerat comminatus. Et orans dixi. Domine
deus ne disperdas populum tuum et heredita
tem tuam quam redemisti in magnitudine
tua: quos eduxisti de egypto in manu
forti. Recordare servorum tuorum abraham
ysaac et iacob. Ne aspicias duritiam populi huius
et impietatem atque peccatum. ne forte di
cant habitatores terre de qua eduxisti nos.
Non poterat dominus introducere eos in terram quam
pollicitus est eis. et oderat illos. Idcirco
eduxit ut interficeret eos in solitudine. qui
sunt populus tuus et hereditas tua. quos e
duxisti in fortitudine magna. et in bra
chio tuo extento.

X

In tempore illo dixit dominus ad me. Do
la tibi duas tabulas lapideas sicut
priores fuerunt: et ascende ad me in mon
tem. Faciesque archam ligneam. et scribam
in tabulis verba que fuerunt in his quas
ante confregisti: ponesque eas in archa.
Feci igitur archam de lignis sethim. Cum
que dolassem duas tabulas lapideas instar
priorum. Ascendi in montem habens eas
in manibus. Scripsitque in tabulis iuxta id
quod prius scripserat verba. x. que locu
tus est dominus ad vos in monte de medio ig
nis. quando populus congregatus est. et dedit eas
michi. Reversusque de monte. descendi et posui
tabulas in archam quam feceram. que
huc usque ibi sunt sicut michi precepit dominus.
Filii autem israel castra moverunt ex beroth
filiorum iacham in mosera ubi aaron mortu
us ac sepultus est. pro quo sacerdotio func
tus est filius eius eleazar. Inde venerunt
in galgad. De quo loco profecti castra me-
tati sunt in ietebatha in terra aquarum atque
torrentium. Eo tempore separavit tribum
levi ut portaret archam federis domini et
staret coram eo in ministerio ac be
nediceret in nomine illius usque in presentem
diem. Quam ob rem non habuit partem le
vi neque possessionem cum fratribus suis. quia ipse
dominus possessio eius est. sicut promisit ei dominus
deus tuus. Ego autem steti in monte sicut
prius. xl. diebus ac noctibus. Exaudivitque
me dominus etiam hac vice. et te perdere noluit.
Dixitque michi. Vade et precede populum ut ingredi
atur et possideat terram quam iuravi patribus
eorum ut traderem eis. Et nunc israel quid
dominus deus tuus petit a te. nisi ut timeas
dominum deum tuum et ambules in viis e
ius et diligas eum. ac servias domino deo tuo
et in tota anima tua: Custodiesque mandata
domini et ceremonias eius quas ego hodie
precipio: ut bene sit tibi. En domini dei tui celum est
et celum celi. terra et omnia que in ea sunt. Et
tamen patribus tuis conglutinatus est dominus. et a
mavit eos. Elegitque semen eorum post
eos. id est vos de cunctis gentibus. sicut
hodie comprobatur. Circumcidite igitur prepu
tium cordis vestri. et cervicem vestram ne indu
retis amplius. quia dominus deus vester ipse est deus
deorum et dominus dominantium. Deus magnus
et potens et terribilis qui personam non ac
cipit nec munera. Facit iudicium pupil
lo et vidue. Amat peregrinum et dat ei vic
tum atque vestitum. Et vos ergo ama
te peregrinos. quia et ipsi fuistis advene
in terra egypti. Dominum deum tuum timebis
et ei soli servies. Ipsi adherebis. iurabisque
in nomine illius. Ipse est laus tua. et de
us qui fecit tibi hec magnalia et terribi
lia que viderunt oculi tui. In lxx. animabus
descenderunt patres tui in egyptum. et ecce nunc
multiplicavit te dominus deus tuus sicut astra
celi.

XI

Ama itaque dominum de
um tuum: et observa precepta eius et ce
rimonias. iudicia atque mandata omni tempore.
Cognoscite hodie que ignorant filii vestri
qui non viderunt disciplinam domini dei vestri
et magnalia eius. et robustam manum ex
tentumque brachium signa et opera que fecit
in medio egypti pharaoni et universe terre
eius. omnique exercitui egyptiorum et equis ac cu
rribus quomodo operuerint eos aque rubri ma
ris. cum vos persequerentur. et deleverit
eos dominus usque in presentem diem. Vobis

q; que fecit in solitudine: donec ueni
retis ad hunc locum. et dathan atq; a
byron filiis eliab. qui fuit filius ruben
quos aperto ore suo t'ra obsorbuit: cum
domib; et tab'naculis et uniu'sa sub'a
eorum quã h'ebant in medio isrl'. ocu
li uñ uiderunt oĩa op'a dñi magna q̃
fecit. ut custodiatis omnia mãdata il
lius. que ego p'cipio uob' hodie. et possi
tis introire et possidē terram ad quam
ingredimini possidendam. multoq; i ea
uiuatis tempore quã sub iuramto polli
citus est dñs p'rib; u'ris et semini eorũ
lacte et melle manãtem. Terra enim ad
quã ingrediens possidendam n'o ē sicut
terra egypti. de qua existis. ubi iacto se
mine in ortorum morem aque duc'
tur irrigue. s; montuosa ē atq; campestris:
de celo expectans pluuias. quã dñs d's
tuus semp inuisit et oculi illius in ea
sunt a principio anni usq; ad finē ei'.
Si ergo obedientis mandatis meis q̃ e
go p'cipio uobis hodie. ut diligatis do
minũ dm̃ u'rm. et seruiatis ei in toto cor
de u'ro. et in tota aĩa u'ra. dabit pluuiã
terre u're t'poraneam et serotinã. ut col
ligatis frumentum. uinũ et oleum. fe
numq; ex agris ad pascenda iumenta. et
ut ipsi comedatis ac saturemini. Caue
te ne forte decipiatur cor u'rm. et recedatis
a dño: seruiatisq; diis alienis. et ado
retis eos. Iratusq; dñs claudat celum
et pluuie n'o descendant. nec terra det
germen suum. pereatisq; uelociter de t'ra
optima quã dñs daturus ē uob'. Ponite
h' uerba mea in cordib; et in animis u'ris
et suspendite ea p' signo in manib; et in
ter u'ros oculos collocate. Docete filios u'ros
ut illa meditentur. Quã sederis in domo
tua et ambulaũis in uia. et accubueris
atq; surrexeris. Scribes ea sup postes et ia
nuas domus tue. ut multiplicentur dies
tui et filiorum tuor' i t'ram quã iura
uit p'rib; tuis ut daret eis. q'mdiu celũ
imminet terre. Si enim custodientis mã
data que ego p'cipio uob'. et feceritis ea. ut
diligatis dñm deum u'rm. et ambule
tis in oĩb; uiis eius adherentes ei. disp'
det dñs oĩs gentes istas an' faciē u'ram
et possidebitis eas que maiores et for
tiores uob' sunt. Oĩs locus quem calca
uerit pes u'r. u'r erit. A deserto et libano

a flumine magno eufrate usq; ad ma
re occidentale erunt termini u'ri. Nullus
stabit contra uos. Terrorem u'rm et formi
dinem dabit dñs deus u'r sup omnem
terram quã calcaturi estis. sicut locut'
ē uob'. En p'pono in conspectu u'ro hodie
b'ndictionem: et maledictionē. Benedi
ctionem: si obedientis mandatis dñi
di u'ri que ego hodie p'cipio uob'. Male
dictionem: si n'o audientis mandata dñi
dei u'ri. s; recesseritis de uia quã ego nũc
ostendo uob'. et ambulaũitis post deos
alienos quos ignoratis. Cum uero intro
duxerit te dñs deus tuus in t'ram ad quã
pergis habitandam: pones b'ndictionē sup'
montem garizim. maledictionē super
montem ebal. qui s't t'ns iordanē post u'
am que uergit ad solis occubitum in t'
ra chananei qui habitabat i campestrib;
c' galgalam que est iux' ualem tende
tem et intrantem p'cul. Vos enim trãsi
bitis iordanem. ut possideatis t'ram q̃
dñs deus u'r daturus est uob': et habeatis
ac possideatis illam. Videte ergo ut im
pleatis cerimonias atq; iudicia. q̃ ego
hodie ponam in ɔspectu u'ro. XII

Hec sunt p'cepta atq; iudicia que face
re debetis in terram quã dñs deus pa
trum tuorum daturus est tibi ut possideas ei
cunctis diebus: quib; sup humũ gradie
ris. Subuertite oĩa loca in quib; coluerũt
gentes quas possessuri estis deos suos sup
montes excelsos et colles. et subt' omne
lignũ frondosum. Dissipate aras eorũ
et confringite statuas. lucos igne ɔbu
rite: et ydola ɔminuite. Disp'dite nõia
illorum de locis illis. Non facietis ita do
mino deo u'ro: s; ad locum quē elegerit dñs
deus u'r de cunctis tribubus u'ris ut po
nat nom' suũ ibi. et habitet in eo. Venietis
et offeretis in illo loco holocausta et uic
timas u'ras. decimas et primicias ma
nuũ u'rarum. et uota atq; donaria. p'
mogenita boum et ouium. Et comede
tis ibi in conspectu dñi dei u'ri. Ac letabi
mini in cunctis ad que miseritis manũ
et uos et domus u're. in quib; b'ndixerit
uob' dñs deus u'r. Non facietis ibi: q̃ nos
hic facimus hodie singuli. q'd sibi recti
ē uidetur. Neq; enim usq; in p'sens tp'e
uenistis ad requiem et possessionem quã
dñs deus daturus ē uob'. Transibitis i

iordanem. et habitabitis in tr̄a q̄m dn̄s d̄s
ur̄ daturus est uob̄. ut requiescatis a cūc
tis hostibus p circuitu. et absq; ullo pa
uore habitetis in loco quem elegit dn̄s d̄s
ur̄. ut sit nom̄ eius in eo. Illuc oīa que
p̄cipio uob̄ conferetis holocausta et hos
tias ac decimas et primicias manuum
ur̄arum. et quicquid p̄cipuum ē in munerib;
que uouistis dn̄o. Ibi epulamini corā
dn̄o deo ur̄o. uos et filii ac filie ur̄e famu
li et famule ur̄e atq; leuites qui ī ur̄is
urbib; commorantur. Neq; enim habet a
liam ptem et possessionem int̄ uos. Caue
ne offeras holocausta tua in omni loco
quē uideris. s; in eo quem elegit dn̄s.
In una tribuū tuarum offeres hostias
et facies queciq; p̄cipio tibi. Sin aūt co
medere uolueris: et te esus carniū delecta
uerit. occide et comede iuxta bn̄dictōnem
dn̄i dei tui quam dedit tibi in urbibus
tuis. siue īmundū fuerit h' ē maculatū
et debile. siue mundum h' ē integrū ⁊ sine
macula: quod offerri licet. sicut capreā
et ceruum comedes absq; esu dumtaxat
sanguinis quem sup̄ t'ram q̄si aquam
effundes. Non poteris comedere in oppidis
tuis decimam frumenti et uini et olei tui
primogenita armentorum et pecorum. et
oīa que uoueris. et sponte offerre uolu
eris. et primicias manuū tuarū. s; corā
dn̄o deo tuo comedes ea. in loco quē ele
gerit dn̄s deus tuus. tu et filius tuus
ac filia. seruus et famula atq; leuites qui
manet in urbib; tuis. et letaberis et refi
cieris coram dn̄o deo tuo in cunctis ad
que extenderis manū tuam. Caue ne de
linquas leuitem in oī tempore quo u
saris in terra. Qn̄ dilatauerit dn̄s d̄s tuus
terminos tuos sicut locutus ē tibi et uo
lueris uesci carnib; quas desiderat aīa tu
a. Locus aūt quem elegit dn̄s deus tuus
ut sit nom̄ eius ibi. si p̄cul fuerit. occides
de armentis et pecorib; que habueris sicut
p̄cepit tibi. Et comedes in oppidis tuis.
ut tibi placet. Sicut comeditur caprea
et ceruus: ita uesceris eis. et mundus et
īmundus ī cōmune uescentur. Hoc solum
caue ne sanguinem comedas. Sanguis
enim eorum p anima ē. et ideo nō debes
animā comedere cum carnib;. s; et sup̄
t'ram fundes quasi aquam et ut tibi bn̄
et filiis tuis post te. cum feceris qd̄ plac

in conspectu dn̄i. Que aūt sanctificaueris ⁊ uo
ueris dn̄o tolles: et uenies ad locum quē
elegit dn̄s. et offeres oblat̄ōnes tuas car
nes et sanguinem sup̄ altare dn̄i dei tui
Sanguinem hostiarū fundes in altari.
carnib; aūt ip̄e uesceris. Obserua et audi
oīa que ego precipio tibi ut bn̄ sit tibi
et filiis tuis post te in sempiternum. cum fe
ceris quod bonum est et placitum in
conspectu dn̄i dei tui. Qn̄ disperdiderit dn̄s
deus tuus an̄ faciem tuam gentes ad
quas ingrediens possidendas. ⁊ possederis
eas. atq; habitaueris in terra earum. caue
ne imiteris eas postquam te fuerint in
troeunte subuerse. et requiras cerimoni
as earum dicens. Sicut coluerunt gentes
iste deos suos. ita et ego colam. Non faci
es similiter dn̄o deo tuo. Omnes enim
abhominatōnes quas auersatur dn̄s:
fecerunt diis suis. Offerentes filios ⁊ fili
as: et comburentes igni. Quod p̄cipio tibi h'
tm̄ facito dn̄o: nec addas quicquā nec
minuas.

XIII

Si surrexerit in medio tui p̄pheta aut
qui somniū uidisse se dicat et
p̄dixerit signū atq; portentum. et euenerit
quod locutus est. et dixerit tibi. Eamus
et sequamur deos alienos quos ignoras
et seruiamus eis. nō audies uba p̄phe
te illius. aut somniatoris. q2 temptat uos
dn̄s deus ur̄. ut palam faciat utrum di
ligatis eum an non. in toto corde et in
tota aīa ur̄a. Dn̄m deum ur̄m sequimi
ni. et ip̄m timete. mandata illius custo
dite. et audite uocem eius. Ipsi seruietis
et ipsi adherebitis. Propheta aūt ille aut fictor
somniorum interficietur. q2 locutus est
ut uos auerteret a dn̄o deo ur̄o qui edu
xit uos de t'ra egypti. et redemit uos de
domo seruitutis. ut errare te faceret de uia
q̄m tibi p̄cepit dn̄s deus tuus. et aufe
res malum de medio tui. Si tibi uoluerit p
suadere fr̄ tuus filius matris tue. aut
filius tuus ul' filia siue uxor que est
in sinu tuo. aut amicus quem diligis
ut animā tuam clam dicens. Eamus
et seruiamus diis alienis quos ignoras
tu et p̄res tui. cunctarū in circuitu gen
tium que iuxta ul' p̄cul sunt ab initio
usq; ad finem terre. nō acquiescas ei.
nec audias. neq; parcat ei oculus tu9
ut miserearis et occultes eum: s; statim

interficies eum. Sit primum manus tua super
eum. et post te omnis populus mittat ma-
num. Lapidibus obrutus necabitur. quia
noluit te abstrahere a domino deo tuo qui edu-
xit te de terra egypti. de domo servitutis. ut
omnis israel audiens timeat. et nequaquam
ultra faciat quippiam huius rei simile.
Si autem audieris in una urbium tuarum
quam dominus deus tuus dabit tibi ad habitan-
dum dicentes aliquos. Egressi sunt filii
belial de medio tui. et averterunt habita-
tores urbis tue atque dixerunt. Eamus et
serviamus diis alienis quos ignoratis. que-
re sollicite et diligenter rei veritatem perspec-
ta. si inveneris certum esse quod dicitur. et
abominationem hanc opere perpetratam.
statim percuties habitatores urbis illius in
ore gladii. et delebis eam et omnia que
in illa sunt usque ad pecora. Quicquid eti-
am supellectilis fuerit. congregabis in medio
platearum eius. et cum ipsa civitate suc-
cendes deo. ita ut universa consumas domino
deo tuo. et sit tumulus sempiternus. Non e-
dificabitur amplius. et non adherebit de il-
lo anathemate quicquam in manu tua. ut aver-
tatur dominus ab ira furoris sui et misereatur tui
multiplicetque te sicut iuravit patribus tuis quando
audieris vocem domini dei tui. Custodies omnia
precepta eius que ego precipio tibi hodie. ut
facias quod placitum est in conspectu domini dei tui. XIIII

Filii estote domini dei
vestri. Non vos incidetis. nec facietis
calvitium super mortuo. quoniam populus sanctus es
domino deo tuo. et te elegit ut sis ei in populum
peculiarem de cunctis gentibus que sunt
super terram. Ne comedatis que immunda sunt.
Hoc est animal quod comedere debetis. Bo-
vem et ovem. et capram. cervum et capre-
am bubalum et tragelafum. pigargon. orin-
gem. camelopardalum. Omne animal quod
in duas partes ungulam findit et ruminat
comedetis. De his autem que ruminant
et ungulam non findunt. hoc comedere non de-
betis. Camelum. leporem. choerogryllium. quia ru-
minant. et non dividunt ungulam. im-
munda erunt vobis. Sus quoque quoniam di-
vidit ungulam et non ruminat immunda
erit. carnibus eorum non vescemini. et cadavera
non tangetis. Hoc comedetis ex omnibus que in
moventur in aquis. Que habent pinnulas
et squamas comedite. que absque pinnulis
et squamis sunt ne comedatis. quia immunda

sunt. Omnes aves mundas comedite. Immun-
das ne comedatis. aquilam scilicet et grifen
et alietum. et ixon. et vulturem ac milvum
iuxta genus suum. et omne corvini generis
et struthionem et noctuam et larum atque
accipitrem iuxta genus suum. herodium ac
cygnum et ibin et mergulum porfirio-
nem et nicticoracem onocrotalum et cara-
drium. singula in genere suo. upupam
quoque. et vespertilionem. Et omne quod rep-
tat et pennulas habet. immundum erit. nec co-
medetur. Omne quod mundum est comedite.
Quicquid morticinum est ne vescamini
ex eo. Peregrino qui intra portas tuas est
da ut comedat aut vende ei. quia tu po-
pulus sanctus domini dei tui es. Non coques
edum in lacte matris sue. Decimam partem
separabis de cunctis frugibus tuis que nas-
cuntur in terra per annos singulos. et co-
medes in conspectu domini dei tui. in loco quem
elegerit ut in eo nomen illius invocetur.
Decimam frumenti tui et vini et olei. et pri-
mogenita de armentis et ovibus tuis offe-
res ut discas timere dominum deum tuum omni tempo-
re. Cum autem longior fuerit via et locus quem
elegerit dominus deus tuus tibique benedixerit. nec
potueris ad eum hec cuncta portare. vendes
omnia et in pretium rediges. portabisque ma-
nu tua et proficisceris ad locum quem elegerit
dominus deus tuus. et emes ex eadem pecunia
quicquid placuerit. sive ex armentis sive ex
ovibus. vinum quoque et siceram. et omne quod
desiderat anima tua. Et comedes coram domino deo
tuo. et epulaberis tu et domus tua. et levi-
ta qui intra portas tuas est. Cave ne dere-
linquas eum. quia non habet aliam partem in pos-
sessione tua. Anno tertio separabis aliam
decimam ex omnibus que nascuntur tibi eo
tempore. et repones intra ianuas tuas.
Venietque levites qui aliam non habet partem
nec possessionem tecum. et peregrinus ac pu-
pillus ac vidua qui intra portas tuas sunt
et comedent et saturabuntur. ut benedicat
tibi dominus deus tuus in cunctis operibus manu-
um tuarum que feceris. XV

Septimo anno facies remissionem
que hoc ordine celebrabitur. Cui de-
betur aliquid ab amico vel proximo ac fratre
suo. repetere non poterit. quia annus est remissi-
onis domini. A peregrino et advena exiges. Ci-
vem et propinquum repetendi non habes po-
testatem. Et omnino indigens et mendicus

non erit inter vos: ut benedicat tibi dominus in terra
quam traditurus est tibi in possessionem. Si
tamen audieris vocem domini dei tui. et custodi
eris universa que iussit. et que ego precipi
o tibi: benedicet tibi ut pollicitus est. Fenera
beris gentibus multis. et ipse a nullo acci
pies mutuum. Dominaberis nationibus
plurimis: et tui nemo dominabitur. Si unus
de fratribus tuis qui morantur intra portas
civitatis tue in terra quam dominus deus tuus
daturus est tibi. ad paupertatem venerit. non ob
durabis cor tuum. nec contrahes manum
sed aperies eam pauperi. et dabis mutuum quo e
um indigere perspexeris. Cave ne forte subre
pat tibi impia cogitatio. et dicas in cor
de tuo appropinquat annus .vii. remissio
nis. et avertas oculos a paupere fratre tuo. no
lens ei quod postulat mutuum commodare. ne
clamet contra te ad dominum et fiat tibi in pec
catum. Sed dabis ei. neque ages quippiam cal
lide in eius necessitatibus sublevandis. ut be
nedicat tibi dominus deus tuus in omni tempo
re. et in cunctis ad que manum miseris. Non
deerunt pauperes in terra habitationis tue. Idcirco e
go precipio tibi. ut aperias manum fratri tuo ege
no et pauperi qui tecum versatur in terra.
Cum tibi venditus fuerit frater tuus hebreus
aut hebrea. et .vi. annis servierit tibi. in .vii.
anno dimittes eum liberum. Et quem liber
tate donaveris. nequaquam vacuum abire
patieris. sed dabis viaticum de gregibus. et de
area et de torculari tuo quibus dominus deus
tuus benedixerit tibi. Memento quod et ipse servi
eris in terra egypti. et liberavit te dominus deus
tuus. Et idcirco ego nunc precipio tibi. Sin
autem dixerit: nolo egredi eo quod diligat te. et
domum tuam. et bene sibi apud te esse sentiat:
Assumes subulam et perforabis aurem eius
in ianua domus tue. et serviet tibi usque in
eternum. Ancille quoque similiter facies. Non
avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos
liberos. quoniam iuxta mercedem mercenarii per .vi. an
nos servivit tibi. ut benedicat tibi dominus deus
tuus in cunctis operibus que agis. De primo
genitis que nascuntur in armentis et in
ovibus tuis. et quicquid sexus est mascu
lini sanctificabis domino deo tuo. Non operaberis in
primogenito bovis. et non tondebis primo
genita ovium. In conspectu domini dei tui
comedes ea per annos singulos. in loco quem
elegerit dominus deus tuus: tu et domus tua.
Sin autem habuerit maculam. et vel claudum fuerit
vel cecum. aut in aliqua parte deforme. vel
debile. non immolabitur domino deo tuo: sed
intra portas urbis tue comedes illud. tam
mundus quam immundus similiter vescentur eis
quasi caprea et cervo. Hoc solum observabis
ut sanguinem eorum non comedas. sed effun
das in terram quasi aquam.

XVI.

Observa mensem novarum frugum. et
verni primum temporis. ut facias pha
se domino deo tuo. quoniam in isto mense eduxit
te dominus deus tuus de egypto nocte. Immo
labisque phase domino deo tuo. de ovibus et de bo
bus in loco quem elegerit dominus deus tuus
ut habitet nomen eius ibi. Non comedes in
eo panem fermentatum. .vii. diebus come
des absque fermento afflictionis panem
quoniam in pavore egressus es de egypto. ut
memineris diei egressionis tue de egyp
to. omnibus diebus vite tue. Non apparebit
fermentum in omnibus terminis tuis .vii. diebus:
et non remanebit de carnibus eius quod immo
latum est vespere in die primo usque mane. Non
poteris immolare phase in qualibet urbium
tuarum quas dominus deus tuus daturus est
tibi. sed in loco quem elegerit dominus deus tuus
ut habitet nomen eius ibi. Immolabis pha
se vespere ad solis occasum quando egressus es
de egypto. et coques et comedes in loco quem
elegerit dominus deus tuus. Maneque consur
gens: vades in tabernacula tua. Sex diebus
comedes azima: et in die .vii. quia collecta est
domini dei tui. non facies opus. .VII. ebdoma
das numerabis tibi ab ea die qua falcem
in segetem miseris. et celebrabis diem fes
tum ebdomadarum domino deo tuo. oblationem
spontaneam manus tue quam offeres
iuxta benedictionem domini dei tui. et epula
beris coram domino deo tuo. tu et filius tuus
et filia tua. et servus tuus et ancilla tua et
levites qui est intra portas tuas. et advena
ac pupillus et vidua qui morantur
vobiscum. in loco quem elegerit dominus deus tu
us. ut habitet nomen eius ibi. Et recordaberis
quoniam servus fueris in egypto: custodiesque ac
facies que precepta sunt. Sollempnitatem
quoque tabernaculorum celebrabis per .vii. dies
quando collegeris de area et torculari fruges tuas
Et epulaberis in festivitate tua. tu et filius
tuus et filia. et servus tuus tuus et ancil
la. levites quoque et advena. et pupillus
ac vidua qui intra portas tuas sunt. .vii.
diebus domino deo tuo festa celebrabis in loco

quem elegit dominus. Benedicetque tibi dominus de-
us tuus in cunctis frugibus tuis et in omni o-
pere manuum tuarum: erisque in letitia. Tribus
vicibus per annum apparebit omne mascu-
linum tuum in conspectu domini dei tui in loco quem
elegerit. In sollempnitate azimorum, et in solle-
mpnitate ebdomadarum, et in sollempnita-
te tabernaculorum. Non apparebis ante dominum va-
cuus: sed offeret unusquisque secundum quod habuerit
iuxta benedictionem domini dei sui quam dederit
ei. Iudices et magistros constitues in omnibus por-
tis tuis, quas dominus deus tuus dederit tibi per
singulas tribus tuas ut iudicent populum
iusto iudicio. nec in alteram partem declinent.
Non accipies personam nec munera: quia mu-
nera excecant oculos sapientum et mutant
verba iustorum. Iuste quod iustum est persequeris
ut vivas. et possideas terram quam dominus
deus tuus dederit tibi.

XVII

xvij. Non plantabis lucum et omnem ar-
borem iuxta altare domini dei tui. Nec
facias tibi atque constituas statuam quam o-
dit dominus deus tuus. Non immolabis do-
mino deo tuo bovem et ovem in quo
est macula. aut quippiam vicii: quia
abhominatio est domino deo tuo. Cum rep-
ti fuerint apud te intra unam portarum tua-
rum quas dominus deus tuus dabit tibi. vir
aut mulier qui faciunt malum in con-
spectu domini dei tui. et transgrediuntur pactum
illius. ut vadant et serviant diis alienis
adorentque eos. Solem et lunam et omnem
miliciam celi que non precepi. et hoc tibi fu-
erit nunciatum. audiensque inquisieris di-
ligenter. et verum esse repperis. et abhomina-
tio facta est in israel. educes virum ac mu-
lierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt
ad portas civitatis tue et lapidibus obru-
entur. In ore duorum testium aut trium
peribit qui interficietur. Nemo occidatur
uno contra se dicente testimonium. Manus testi-
um prima interficiet eum. et manus reliqui populi
extrema mittetur. ut auferas malum de me-
dio tui. Si difficile et ambiguum apud
te iudicium esse perspexeris inter sanguinem
et sanguinem. causam et causam. lepram et non le-
pram. et iudicum intra portas tuas vide-
ris verba variari: surge et ascende ad locum
quem elegerit dominus deus tuus. Veniesque ad sacer-
dotes levitici generis. et ad iudicem qui
fuerit in illo tempore. queresque ab eis. Qui
iudicabunt tibi iudicii veritatem. et facies
quodcumque dixerint qui presunt loco quem elege-
rit dominus. et docuerint te iuxta legem eius.
sequeris sententiam eorum. Nec declinabis ad
dexteram vel ad sinistram. Qui autem super-
bierit nolens obedire sacerdotis imperio qui
eo tempore ministrat domino deo tuo. et decre-
to iudicis morietur homo ille. et auferes
malum de medio israel. Cunctusque populus au-
diens timebit. ut nullus deinceps intu-
mescat superbia. Cum ingressus fueris terram
quam dominus deus tuus dabit tibi. et possederis
eam. habitaverisque in illa. et dixeris consti-
tuam super me regem. sicut habent omnes per
circuitum nationes. eum constitues quem
dominus deus tuus elegerit de numero fratrum tu-
orum. Non poteris alterius gentis hominem
regem facere qui non sit frater tuus. Cumque
fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos.
nec reducet populum in egyptum. equitatus
numero sublevatus: presertim cum dominus pre-
ceperit vobis. ut nequaquam amplius per eandem
viam revertamini. Non habebit uxores plu-
rimas que illiciant animam eius. neque ar-
genti et auri immensa pondera. Postquam
autem sederit in solio regni sui. describet sibi
deuteronomium legis huius in volumine
accipiens exemplar a sacerdotibus levitice
tribus. et habebit secum. Legetque illud
omnibus diebus vite sue. ut discat timere dominum
deum suum. et custodire verba et cerimonias
eius que in lege precepta sunt. Nec eleve-
tur cor eius in superbiam super fratres suos. neque
declinet in dexteram partem vel sinistram. ut
longo regnet tempore ipse et filii eius super
israel.

XVIII

Non habebunt sacer-
dotes et levite et omnes qui de eadem
tribu sunt partem et hereditatem cum reli-
quo populo israel: quia sacrificia domini et oblationes
eius comedent. et nichil aliud accipient de
possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est heredi-
tas eorum. sicut locutus est illis. Hoc erit
iudicium sacerdotum a populo. et ab his qui
offerunt victimas. sive bovem sive ovem
immolaverint. dabunt sacerdoti armum ac
ventriculum primitias frumenti vini et olei
et lanarum partem ex ovium tonsione. Ip-
sum enim elegit dominus deus tuus de cunctis
tribubus tuis. ut stet et ministret nomi-
ni domini ipse et filii eius in sempiternum. Si
exierit levites ex una urbium tuarum
ex omni israel in qua habitat et voluerit ve-
nire desiderans locum quem elegerit

domini. ministrabit in nomine domini dei sui. sicut
omnes fratres eius levite qui stabunt
eo tempore coram domino. Partem ciborum
eandem accipiet quam ceteri. excepto eo quod
in urbe sua ex paterna ei successione de
betur. Quando ingressus fueris terram quam dominus
deus tuus dabit tibi: cave ne imitari
velis abhominationes illarum gentium
nec inveniatur in te qui lustret filium
suum aut filiam. ducens per ignem aut
qui ariolos sciscitetur. et observet somni
a atque auguria ne sit maleficus. neque in
cantator. Nec phitones consulat. nec di
vinos. et querat a mortuis veritatem. Omnia
enim hec abhominatur dominus: et propter istius
modi scelera delebit eos in introitu tuo.
Perfectus eris et absque macula: cum domino
deo tuo. Gentes iste quarum possidebis
terram. augures et divinos audiunt. Tu
autem a domino deo tuo aliter institutus es. Prophetam
de gente tua et de fratribus tuis sicut me sus
citabit tibi dominus deus tuus. ipsum audies
ut petisti a domino deo tuo in oreb. quando contio
congregata est. atque dixisti. Ultra non audi
am vocem domini mei. et ignem hunc maxi
mum amplius non videbo: ne moriar. Et ait
dominus michi. Bene omnia sunt locuti; Prophetam suscita
bo eis de medio fratrum suorum similem tui.
et ponam verba mea in ore eius. Loquetur
ad eos omnia que precepero illi. Qui autem verba eius
que loquetur in nomine meo audire noluerit
ego ultor existam. Propheta autem qui arrogan
tia depravatus: voluerit loqui in nomi
ne meo que ego non precepi illi ut diceret
aut ex nomine alienorum deorum: interficietur.
Quod si tacita cogitatione responderis: quomodo possum
intelligere verbum quod non est locutus dominus
habebis signum. quod in nomine domini propheta ille
predixerit et non evenerit. hoc dominus non est locutus
sed per tumorem animi sui propheta confinxit. et ideo
cum non timebis eum. XIX

Cum disperdiderit dominus deus tuus gentes
quarum tibi traditurus est terram
et possederis eam. habitaverisque in urbibus
eius et in edibus: tres civitates separabis tibi
in medio terre quam dominus deus tuus dabit
tibi in possessionem. sternens diligenter
viam: et in tres equaliter partes totam
terre tue provinciam divides ut habeat e vi
cino qui propter homicidium profugus est
est quo possit evadere. Hec erit lex homici
de fugientis: cuius vita servanda est. Qui

percusserit proximum suum nesciens. et qui heri
et nudius tertius nullum contra eum habuisse odi
um comprobatur. sed abisse simpliciter cum eo
in silvam ad ligna cedenda. et in succisione
lignorum securis fugerit manum. ferrumque lap
sum de manubrio amicum eius percus
serit et occiderit: hic ad unam supradictarum
urbium confugiet et vivet. ne forsitan
proximus eius cuius effusus est sanguis
dolore stimulatus persequatur et appre
hendat eum si longior via fuerit et percu
tiat animam eius qui non est reus mortis.
quia nullum contra eum qui occisus est odium
prius habuisse monstratur. Idcirco precipio
tibi ut tres civitates equalis inter se spa
cii dividas. Cum autem dilataverit dominus de
us tuus terminos tuos sicut iuravit patri
bus tuis. et dederit tibi cunctam terram quam
eis pollicitus est: si tamen custodieris manda
ta eius. et feceris que hodie precipio tibi. ut
diligas dominum deum tuum. et ambules
in viis eius omni tempore: addes tibi
alias tres civitates. et supradictarum urbi
um tuum numerum duplicabis. ut non ef
fundatur sanguis innoxius in medio
terre quam dominus deus tuus dabit tibi
possidendam: ne sis sanguinis reus.
Si quis autem odio habens proximum suum insi
diatus fuerit vite eius. surgensque percus
serit illum et mortuus fuerit. fugeritque ad u
nam de supradictis urbibus. mittent seniores
res civitatis illius et arripient eum de
loco effugii. tradentque in manu proximi
cuius sanguis effusus est. et morietur.
Nec misereberis eius. et auferes noxium
sanguinem de israel: ut bene sit tibi. Non as
sumes et transferes terminos proximi tu
i quos fixerunt priores in possessione tua quam
dominus deus tuus dabit tibi in terra quam ac
ceperis possidendam. Non stabit testis u
nus contra aliquem. quicquid illud pecca
ti et facinoris fuerit. sed in ore duorum aut
trium testium stabit omne verbum. Si ste
terit testis mendax contra hominem accusans eum
prevaricationis: stabunt ambo quorum
causa est ante dominum in conspectu sacerdotum
et iudicum: qui fuerint in illo tempore. Cumque
diligentissime perscrutantes invenerint
falsum testem dixisse contra fratrem suum men
dacium. reddent ei sicut fratri suo facere co
gitavit. et auferes malum de medio tu
i. ut audientes ceteri timorem habeant.

et nequaquam talia audeant facere. Non
misereberis eius. sed animam pro anima. oculum
pro oculo. dentem pro dente. manum pro manu.
pedem pro pede exiges. XX

Si exieris ad bellum contra hostes tu-
os. et videris equitatus et currus
et maiorem quam tu habes adversarii exerci-
tus multitudinem. non timebis eos. quia
dominus deus tuus tecum est. qui eduxit te
de terra egypti. Appropinquante autem iam prelio sta-
bit sacerdos ante aciem. et sic loquetur ad
populum. Audi israel. vos hodie contra inimicos ve-
stros pugnam committitis. Non pertimescat
cor vestrum. Nolite metuere. nolite cedere.
Nec formidetis eos quia dominus deus vester in me-
dio vestri est. et pro vobis contra adversarios di-
micabit. ut eruat vos de periculo. Duces
quoque per singulas turmas audiente exer-
citu proclamabunt. Quis est homo qui
edificavit domum novam et non dedica-
vit eam? Vadat et revertatur in domum su-
am. ne forte moriatur in bello. et alius
dedicet illam. Quis est homo qui plan-
tavit vineam. et necdum fecit eam esse
communem. et de qua vesci omnibus liceret?
Vadat et revertatur in domum suam. ne for-
te moriatur in bello. et alius homo eius
fungatur officio. Quis est homo qui des-
ponsavit uxorem. et non accepit eam? Va-
dat et revertatur in domum suam. ne for-
te moriatur in bello. et alius homo accipiat
eam. His dictis: addent reliqua. et lo-
quentur ad populum. Quis est homo formi-
dolosus et corde pavido? Vadat et rever-
tatur in domum suam. ne pavere faciat
corda fratrum suorum. sicut ipse timore per-
territus est. Cumque siluerint exercitus duces et
finem loquendi fecerint. unusquisque su-
os ad bellandum cuneos prepara-
bit. Si quando accesseris ad pugnandam civitatem: offe-
res ei primum pacem. Si receperit et aperu-
erit tibi portas: cunctus populus qui in ea est
salvabitur. et serviet tibi sub tributo.
Sin autem fedus inire noluerint. et ceperint
contra te bellum. oppugnabis eam.
Cumque tradiderit dominus deus tuus illam in
manu tua. percuties omne quod in ea ge-
neris masculini est in ore gladii. ab-
sque mulieribus et infantibus. iumentis et ce-
teris que in civitate sunt. Omnem predam
exercitui divides. et comedes de spoliis
hostium tuorum. que dominus deus tuus de-
derit tibi. Sic facies cunctis civitatibus
que a te procul valde sunt. et non sunt de
his urbibus quas in possessionem accep-
turus es. De his autem civitatibus que
dabuntur tibi. nullum omnino permittes vive-
re. sed interficies in ore gladii. et hetheum videlicet
et amorreum et chananeum. ferezeum et
eveum et iebuseum sicut precepit tibi dominus
deus tuus. ne forte doceant vos facere cunc-
tas abhominationes quas ipsi operati sunt
diis suis. et peccetis in dominum deum vestrum.
Quando obsederis civitatem multo tempore et
munitionibus circumdederis ut expugnes e-
am: non succides arbores de quibus vesci
potest. nec securibus per circuitum debes va-
stare regionem. quoniam lignum est et non homo.
nec potest contra te bellantium augere numerum.
Si qua autem ligna non sunt pomifera. sed
agrestia. et in ceteros apta usus: succide
et extrue machinas donec capias civi-
tatem que contra te dimicat. XXI

Quando inventum fuerit in terra quam dominus
deus tuus daturus est tibi hominis
cadaver occisi. et ignorabitur cedis reus:
egredientur maiores natu et iudices tui
et metientur a loco cadaveris singularum
per circuitum spatia civitatum. Et quam vici-
niorem ceteris esse perspexerint seniores civi-
tatis illius tollent vitulam de armento
que non traxit iugum. nec terram scidit vome-
re. et ducent eam ad vallem asperam atque
saxosam que numquam arata est. nec se-
mentem recepit. et cedent in eam cervices
vitule. Accedentque sacerdotes filii levi quos
elegit dominus deus tuus ut ministrent ei
et benedicant in nomine eius. et ad verbum eo-
rum: omne negocium pendeat. et quicquid
mundum vel immundum est iudicetur. Et veni-
ent maiores natu civitatis illius ad in-
terfectum: lavabuntque manus suas super
vitulam que in valle percussa est. et dicent.
Manus nostre non effuderunt hunc sangui-
nem: nec oculi viderunt. Propitius esto
populo tuo israel quem redemisti domine
et non reputes sanguinem innocentem in me-
dio populi tui israel. Et auferetur ab eis reatus
sanguinis. Tu autem alienus eris ab inno-
centis cruore qui fusus est: cum feceris
quod precepit dominus. Si egressus fueris ad
pugnam contra inimicos tuos. et tradi-
derit eos dominus deus tuus in manu tua. cap-
tivosque duxeris. et videris in numero cap-

tivosque duxeris et videris in numero cap
tivorum mulierem pulcram et ama
veris eam. volueris que habere uxorem: in
troduces eam in domum tuam. Que ra
det cesariem. et circumcidet ungues. et de
ponet vestem in qua capta est: sedensque
in domo tua: flebit patrem et matrem
suam uno mense. et postea intrabis ad
eam dormiesque cum illa: et erit uxor tua
Sin autem postea non sederit animo tuo
dimittes eam liberam. nec vendere poteris pe
cunia. nec opprimere per potentiam. quia humi
liasti eam. Si habuerit homo uxores duas
unam dilectam. et aliam odiosam. ge
nuerint que ex eo liberos. et fuerit filius odi
ose primogenitus: volueritque substantiam inter
filios suos dividere. non poterit filium dilec
te facere primogenitum. et preferre filio o
diose. Sed filium odiose agnoscet primo
genitum. dabitque ei de his que habuerit
cuncta duplicia. Iste est enim principi
um liberorum eius. et huic debentur pri
mogenita. Si genuerit homo filium contuma
cem et protervum qui non audiat patris aut
matris imperium. et coercitus obedire con
tempserit: apprehendent eum. et ducent
ad seniores civitatis illius. et ad portam
iudicii. dicentque ad eos. Filius noster iste protervus
et contumax est. monita nostra au
dire contempnit. Comessationibus vacat
et luxurie atque conviviis. Lapidibus eum
obruet eum populus civitatis. et morietur.
ut auferatis malum de medio vestri. et uni
versus israel audiens pertimescat. Quando peccaverit
homo quod morte plectendum est. et adiudi
catus morti appensus fuerit patibulo: non
permanebit cadaver eius in ligno. sed in ea
dem die sepelietur. quia maledictus a deo est
qui pendet in ligno. Et nequaquam contami
nabis terram tuam quam dominus deus tuus de
derit tibi in possessionem. XXII

Non videbis bovem fratris tui aut ovem
errantem. et preteribis: sed reduces fratri tu
o. Etiam si non est propinquus frater tuus. nec
nosti eum. duces in domum tuam. et erunt
apud te quamdiu querat ea frater tuus et re
cipiat. Similiter facies de asino et de vesti
mento. et de omni re fratris tui. que perierit
si inveneris eam ne negligas quasi alie
nam. Si videris asinum fratris tui aut bovem
cecidisse in via. non despicies. sed sublevabis
bis eum eo. Non induetur mulier veste
virili. nec vir utetur veste feminea. Abhomina
bilis enim est apud deum: qui facit hec. Si am
bulans per viam in arbore vel in terra. nidum
avis inveneris. et matrem pullis vel ovis
desuper incubantem non tenebis eam cum
filiis. sed abire patieris captos tenens fi
lios ut bene sit tibi. et longo vivas tempore
Cum edificaveris domum novam: facies
murum tecti per circuitum. nec effundatur san
guis in domo tua. et sis reus labente ali
o et in preceps ruente. Non seres vineam
tuam altero semine. ne et sementis quam
sevisti et que nascuntur ex vinea pariter
sanctificentur. Non arabis in bove simul et
asino. Non indueris vestimento. quod ex lana
na lino que contextum est. Funiculos in fim
briis facies. et quatuor angulos pallii
tui quo operieris. Si duxerit vir uxorem
et postea eam odio habuerit. quesieritque
occasiones quibus dimittat eam. obiciens
ei nomen pessimum: et dixerit. Uxorem hanc
accepi. et ingressus ad eam non inveni vir
ginem. Tollent eam pater et mater eius. et
ferent secum signa virginitatis eius:
ad seniores urbis qui in porta sunt. et dicet
pater. Filiam meam dedi huic uxorem
quam quia odit. imponit ei nomen pessimum
ut dicat non inveni filiam tuam virgi
nem. Et ecce hec sunt signa virginitatis
filie mee. Expandent que vestimenta coram
senioribus civitatis. Apprehendent que senes
urbis illius virum. et verberabunt illum
condempnantes insuper centum siclis argenti
quos dabit patri puelle. quoniam diffama
vit nomen pessimum super virginem israel: Ha
bebit que eam uxorem. et non poterit dimit
tere eam omni tempore vite sue. Quod si ve
rum est quod obicit. et non est inventa in pu
ella virginitas. eicient eam extra fores
domus patris sui. et lapidibus obruent
viri civitatis eius. et morietur. quoniam fe
cit nefas in israel: ut fornicaretur in domo
patris sui. et auferes malum de medio tu
i. Si dormierit vir cum uxore alterius. uter
que morietur. id est adulter et adultera. Et auferes
malum de medio israel: Si puellam vir
ginem desponsaverit vir. et invenerit eam
aliquis in civitate et concubuerit cum illa
educes utrumque ad portam civitatis illius
et lapidibus obruentur. Puella quia non
clamavit cum esset in civitate. Vir quia hu
miliavit uxorem proximi sui. et auferes

malum de medio tui. Si invenerit in agro re-
pererit vir puellam que desponsata
est. et apprehendens concubuerit cum illa. ip-
se morietur solus. puella nichil patietur.
nec est rea mortis. quoniam sicut latro consur-
git contra fratrem suum et occidit animam ei-
us. ita et puella perpessa est. Sola erat in agro
clamavit. et nullus adfuit qui liberaret
eam. Si invenerit vir puellam virginem
que non habet sponsum. et apprehendens concu-
buerit cum ea. et res ad iudicium venerit
dabit qui dormivit cum ea patri puelle
l. siclos argenti. et habebit eam uxorem. quia
humiliavit illam. non poterit dimittere
eam cunctis diebus vite sue.

XXIII

Non accipiet homo uxorem patris sui. nec
revelabit operimentum eius. Non in-
trabit eunuchus attritis vel amputatis
testiculis. et abscisso veretro ecclesiam domini.
Non ingredietur mamzer hoc est de scorto natus
in ecclesiam domini usque ad decimam generationem.
Ammonites et moabites etiam post de-
cimam generationem non intrabunt ecclesiam domini
in eternum. quia noluerunt vobis occurre-
re cum pane et aqua in via. quando egressi es-
tis de egypto. et quia conduxerunt contra te
balaam filium beor de mesopotamie
syrie. ut malediceret tibi. et noluit dominus
deus tuus audire balaam. vertitque male-
dictionem eius in benedictionem tuam. eo
quod diligeret te. Non facies cum eis pacem
nec queres eis bona cunctis diebus vite
tue in sempiternum. Non abhominaberis y-
dumeum. quia frater tuus est. nec egyptium
quia advena fuisti in terra eius. Qui nati
fuerint ex eis tertia generatione intrabunt
in ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus
hostes tuos in pugnam. custodies
te ab omni re mala. Si fuerit homo in-
ter vos qui nocturno pollutus sit sompno
egredietur extra castra. et non revertetur pri-
usquam ad vesperam lavetur aqua. et
post solis occasum regredietur in castra.
Habebis locum extra castra ad quem
egrediaris ad requisita nature. gerens
paxillum in balteo. Cumque sederis fodies
per circuitum. et egesta humo operies quo re-
levatus es. Dominus enim deus tuus ambulat
in medio castrorum. ut eruat te. et tradat tibi
inimicos tuos. ut sint castra tua sancta. et
nichil in eis appareat feditatis. nec reli-
quat te. Non tradas servum domino suo. qui
delinquat te. Non tradas. qui ad te con-
fugit. Habitabit tecum in loco qui ei
placuerit. et in una urbium tuarum requi-
escet. nec contristes eum. Non erit meretrix
de filiabus israel. neque scortator de filiis israel.
Non offeres mercedem prostibuli. nec pretium
canis in domo domini dei tui. quicquid il-
lud est quod voverit. quia abhominatio est
utrumque apud dominum deum tuum. Non fe-
nerabis fratri tuo ad usuram pecuniam
nec fruges. nec quamlibet aliam rem. sed ali-
eno. Fratri autem tuo absque usura id quod
indiget commodabis. ut benedicat tibi
dominus deus tuus in omni opere tuo in terra
ad quam ingredieris possidendam. Cum
voveris votum domino deo tuo. non tarda-
bis reddere. quia requiret illud dominus deus tu-
us. Et si moratus fueris. reputabitur tibi
in peccatum. Si nolueris polliceri. absque
peccato eris. Quod autem semel egressum est de la-
biis tuis. observabis. et facies sicut promi-
sisti domino deo tuo. et propria voluntate et ore
tuo locutus es. Ingressus vineam proxi-
mi tui. comede uvas quantum tibi placuerit
foras autem non efferas tecum. Si intra-
veris in segetem amici tui. franges spi-
cas et manu conteres. falce autem non me-
tes.

XXIIII

Si acceperit homo uxorem et habuerit eam. et non in-
venerit gratiam ante oculos eius propter ali-
quam feditatem. scribet libellum repu-
dii. et dabit in manu illius. et dimittet
eam de domo sua. Cumque egressa alterum
maritum duxerit. et ille quoque oderit eam
dederitque ei libellum repudii. et dimiserit
de domo sua. vel certe mortuus fuerit. non
poterit prior maritus recipere eam in uxorem
quia polluta est. et abhominabilis facta
est coram domino. ne peccare facias terram quam
dominus deus tuus tibi tradiderit possidendam.
Cum acceperit homo nuper uxorem non
procedet ad bellum. nec ei quippiam ne-
cessitatis iniungetur publice. sed vaca-
bit absque culpa domui sue. ut uno
anno letetur cum uxore sua. Non acci-
pies loco pignoris inferiorem et superiorem
molam. quia animam suam apposuit tibi.
Si deprehensus fuerit homo sollicitans fra-
trem suum de filiis israel. et vendito eo ac-
ceperit pretium. interficietur. et auferes ma-
lum de medio tui. Observa diligenter ne
incurras in plagam lepre. sed facies quod-

quod docuerint te sacerdotes levitici generis
iuxta id quod precepi eis et imple sollici
te. Mementote que fecerit dominus deus vester
Marie in via. cum egrederemini de egyp
to. Cum repetes a proximo tuo rem ali
quam quam debet tibi. non ingredieris domum
eius ut pignus auferas. sed stabis foris
et ille tibi proferet quod habuerit. Sin autem
pauper est non pernoctabit apud te pignus
sed statim reddes ei ante solis occasum. ut
dormiens in vestimento suo benedicat tibi
et habeas iusticiam coram domino deo tuo
Non negabis mercedem indigentis et pau
peris fratris tui. sive advene qui tecum mo
ratur in terra. et intra portas tuas est. sed
eadem die reddes ei pretium laboris sui
ante solis occasum quia pauper est. et ex eo
sustentat animam suam. ne clamet contra
te ad dominum et reputetur tibi in peccatum. Non
occidentur patres pro filiis. et filii pro patribus
sed unusquisque pro suo peccato morietur
Non pervertes iudicium advene et pupilli
nec auferes pignoris loco vidue vesti
mentum. Memento quod servieris in egypto
et eruerit te dominus deus tuus inde. Idcirco pre
cipio tibi. ut facias hanc rem. Quando messu
eris segetem in agro tuo. et oblitus
manipulum reliqueris. non reverteris ut tol
las eum. sed advenam et pupillum et vi
duam auferre patieris. ut benedicat tibi dominus
deus tuus in omni opere manuum tuarum.
Si fruges colligis olivarum. quicquid re
manserit in arboribus. non reverteris ut colli
gas. sed relinques advene pupillo ac vi
due. Si vindemiaveris vineam tuam. non
colliges remanentes racemos. sed cedent
in usus advene pupilli ac vidue. Me
mento quod et tu servieris in egypto. et id
circo precipio tibi ut facias hanc rem.

XXV.

Si fuerit causa inter aliquos.
et interpellaverint iudices: quem iustum
esse perspexerint. illi iusticie palmam dabunt
quem impium condempnabunt impietatis
Si autem eum qui peccavit dignum vide
rint plagis: prosternent. et coram se facient
verberari. Pro mensura peccati erit et plagarum
modus. ita dumtaxat ut quadragenarium
numerum non excedant: ne fede lacera
tus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non alliga
bis os bovis terentis in area fruges
tuas. Quando habitaverint fratres simul. et unus
ex eis absque liberis mortuus fuerit. uxor
defuncti non nubet alteri. sed accipiet eam frater e
ius. et suscitabit semen fratris sui. Et
primogenitum ex ea filium nomine illius
appellabit. ut non deleatur nomen eius ex
israel. Sin autem noluerit accipere uxorem fratris
sui que ei lege debetur. perget mulier ad
portam civitatis. et interpellabit maio
res natu. dicetque. Non vult frater viri mei
suscitare semen fratris sui in israel. nec me in con
iugium sumere. Statimque accersiri eum faci
ent. et interrogabunt. Si responderit nolo eam
accipere uxorem. Accedet mulier ad eum
coram senioribus. et tollet calciamentum de
pede eius. spuetque in faciem illius et di
cet. Sic fiet homini qui non edificat do
mum fratris sui. Et vocabitur nomen illius
in israel. domus discalciati. Si habuerint
inter se iurgium viri duo. et unus contra alterum
rixari ceperit. volensque uxor alterius eruere
virum suum de manu fortioris. miseritque
manum: et apprehenderit verenda eius. abscin
des manum illius. nec flecteris super eam
ulla misericordia. Non habebis in sacculo diversa pon
dera maius et minus. Nec erit in domo
tua modius maior et minor. Pondus ha
bebis iustum et verum. et modius equalis
et verus erit tibi. ut multo vivas tempo
re super terram quam dominus deus tuus dederit
tibi. Abhominatur enim dominus eum qui
facit hec. et aversatur omnem iniusticiam.
Memento que fecerit tibi amalech in via
quando egrediebaris ex egypto. quomodo occurrerit
tibi. et extremos agminis tui qui lassi
residebant ceciderit. quando tu eras fame et la
bore confectus: et non timuerit deum. Cum
ergo dominus deus tuus dederit tibi requiem
et subiecerit cunctas per circuitum nationes
in terra quam tibi pollicitus est. delebis
nomen eius sub celo. Cave ne obliviscaris.

XXVI

Cumque intraveris terram
quam dominus deus tuus tibi daturus est
possidendam. et obtinueris eam atque ha
bitaveris in illa. tolles de cunctis frugibus
tuis primicias. et pones in cartallo. Perges
que ad locum quem dominus deus tuus elege
rit ut ibi invocetur nomen eius. Accedes
que ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis
et dices ad eum. Profiteor hodie coram
domino deo tuo quod ingressus sim in terram pro qua
iuravit patribus nostris ut daret eam nobis.
Suscipiensque sacerdos cartallum de ma
nu eius. ponet ante altare domini dei sui. Et

loqueris in conspectu domini dei tui. Syrus persequebatur patrem meum qui descendit in egyptum. et ibi peregrinatus est in paucissimo numero. Crevitque in gentem magnam et robustam. et infinite multitudinis. Affligeruntque nos egyptii. et persequuti sunt imponentes onera gravissima. Et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum qui exaudivit nos. et respexit humilitatem nostram. et laborem atque angustias. Et eduxit nos de egypto in manu forti. et brachio extento. in ingenti pavore. in signis atque portentis. et introduxit ad locum istum. et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primicias frugum terre. quam dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu domini dei tui. et adorato domino deo tuo: epulaberis in omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue: tu et levites et advena qui tecum est. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum. anno decimarum tercio: dabis levite et advene ac pupillo et vidue ut comedant intra portas tuas. et saturentur. Loquerisque in conspectu domini dei tui. Attuli quod sanctificatum est de domo mea. et dedi illud levite et advene pupillo et vidue sicut iussisti mihi. Non preterivi mandata tua. nec sum oblitus imperii. Non comedi ex eis in luctu meo. nec separavi ea in qualibet inmundicia. nec expendi ex hiis quicquam in re funebri. Obedivi voci domini dei mei et feci omnia sicut precepisti mihi. Respice de sanctuario tuo de excelso celorum habitaculo et benedic populo tuo israel. et terre quam dedisti nobis. sicut iurasti patribus nostris. terre lacte et melle mananti. Hodie dominus deus tuus precepit tibi ut facias mandata hec. atque iudicia. et custodias et impleas ea ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus. et ambules in viis eius. et custodias ceremonias illius. et mandata eius atque iudicia. et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris: sicut locutus est tibi. et custodias omnia precepta eius. et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam. ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est.

XXVII

Precepit autem moyses et seniores populi israel dicentes. Custodite omne mandatum quod precipio vobis hodie. Cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi: eriges ingentes lapides. et calce levigabis eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius iordane transmisso. ut introeas terram quam dominus deus tuus dabit tibi. terram lacte et melle manantem. sicut iuravit patribus tuis. Quando ergo transieritis iordanem: erigite lapides quos ego hodie precipio vobis in monte hebal. Et levigabis eos calce. Et edificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus et impolitis. Et offeres super eo holocausta domino deo tuo. et immolabis hostias pacificas. Comedesque ibi et epulaberis coram domino deo tuo. Et scribes super lapides verba legis huius plane et lucide. Dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem israel. Hodie factus es populus domini dei tui. Audies vocem eius. et facies mandata atque iusticias: quas ego precipio tibi. Precepitque moyses populo in die illo dicens. Hii stabunt ad benedicendum domino super montem garizim iordane transmisso. Symeon. Levi. Iudas. Ysachar. Ioseph. et beniamin. Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte ebal. Ruben. Gad. et aser. zabulon. Dan. et neptalim. Et pronunciabunt levite. Dicentque ad omnes viros israel excelsa voce. Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abhominationem domini opus manuum artificum: ponetque illud in abscondito. Et respondebit omnis populus et dicet. Amen. Maledictus qui non honorat patrem suum et matrem suam. et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui transfert terminos proximi sui. Et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui facit errare cecum in itinere. Et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui pervertit iudicium advene et pupilli. et vidue. Et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui dormit cum uxore patris sui. et revelat operimentum lectuli eius. Et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui dormit cum omni iumento. Et dicet omnis populus. Amen. Maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui vel matris sue. Et dicet omnis populus. Amen.

Maledictus qui dormit cum socru sua
et dicet omnis populus amen. Maledictus
qui clam percusserit proximum suum. Et di
cet omnis populus amen. Maledictus qui
dormit cum uxore proximi sui. Et dicet
omnis populus amen. Maledictus qui acci
pit munera: ut percutiat animam sanguinis
innocentis. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui non permanet in sermoni
bus legis huius. nec eos opere perficiat. Et dicet
omnis populus amen.

XXVIII.

Si autem audieris vocem domini dei tui
ut facias atque custodias omnia manda
ta eius que ego precipio tibi hodie. faciet
te dominus deus tuus excelsiorem cunctis gen
tibus que versantur in terra. Venientque super
te omnes benedictiones iste. et apprehendent
te. si tamen precepta eius audieris. Benedictus
tu in civitate. et benedictus in agro. Bene
dictus fructus ventris tui. et fructus terre
tue. fructus quoque iumentorum tuorum. et caule o
vium tuarum. Benedicta horrea tua. et be
nedicte reliquie tue. Benedictus eris in
grediens et egrediens. Dabit dominus inimicos
tuos qui consurgunt adversum te corru
entes in conspectu tuo. Per unam viam ve
nient contra te. et per vii. fugient a facie
tua. Et mittet dominus benedictionem super cella
ria tua. et super omnia opera manuum tuarum.
Benedicetque tibi in terra quam acceperis. Su
scitabit te dominus in populum sanctum sibi. sicut iuravit
tibi. si custodieris mandata domini dei tui.
et ambulaveris in viis eius. Videbuntque
omnes terrarum populi quod nomen domini invocatum
sit super te. et timebunt te. Habundare te
faciet dominus omnibus bonis. Fructu uteri
tui. et fructu iumentorum tuorum. fructu
terre tue. quam iuravit dominus patribus tuis
ut daret tibi. Aperiet dominus thesaurum suum
optimum celum ut tribuat pluviam terre
tue in tempore suo. Benedicetque cunctis
operibus manuum tuarum. Et fenerabis gen
tibus multis. et ipse a nullo fenus accipies.
Constituet te dominus deus tuus in caput.
et non in caudam. Et eris semper supra. et
non subter. Si audieris mandata domini dei tu
i. que ego precipio tibi hodie. et custodieris
et feceris. et non declinaveris ab eis. nec ad dex
tram nec ad sinistram. nec secutus fueris
deos alienos. neque colueris eos. Quod si audi
re nolueris vocem domini dei tui ut custodi
as et facias omnia mandata eius. et cere

monias quas ego precipio tibi hodie. Veni
ent super te omnes maledictiones iste. et
apprehendent te. Maledictus eris in civi
tate. maledictus in agro. Maledictum hor
reum tuum. et maledicte reliquie tue. Ma
ledictus fructus ventris tui. et fructus
terre tue. Armenta boum tuorum. et greges
ovium tuarum. Maledictus eris ingredi
ens. et maledictus egrediens. Mittet dominus
super te famem. et esuriem et increpationem
in omnia opera tua que facies donec conterat
te. et perdat velociter propter adinventiones
tuas pessimas in quibus reliquisti me.
Adiungat tibi dominus pestilentiam. donec
consumat te de terra ad quam ingredieris
possidendam. Percutiat te dominus egestate
febri et frigore. ardore et estu. et aere cor
rupto ac rubigine. et persequatur donec
pereas. Sit celum quod supra te est ene
um. et terra quam calcas ferrea. Det dominus
ymbrem terre tue pulverem. et de celo descen
dat super te cinis donec conteraris. Tra
dat te dominus corruentem ante hostes tuos
et per unam viam egrediaris contra eos. et per
vii. fugias. et dispergaris per omnia regna
terre. sitque cadaver tuum in escam cunc
tis volatilibus celi. et bestiis terre. et non sit
qui abigat. Percutiat te dominus ulcere Egypti
et partem corporis per quam stercora di
geruntur. scabie quoque et prurigine. ita
ut curari nequeas. Percutiat te dominus amen
tia et cecitate. ac furore mentis. et pal
pes in meridie sicut palpare solet cecus
in tenebris. et non dirigat vias tuas. Om
ni quoque tempore calumpniam sustineas
et opprimaris violentia. nec habeas qui
liberet te. Uxorem accipias. et alius dor
miat cum ea. Domum edifices et non ha
bites in ea. Plantes vineam et non vin
demies eam. Bos tuus immoletur coram
te. et non comedas ex eo. Asinus tuus ra
piatur in conspectu tuo. et non reddatur
tibi. Oves tue dentur inimicis tuis. et non
sit qui te adiuvet. Filii tui et filie tue
tradantur alii populo videntibus oculis tu
is. et deficientibus ad conspectum eorum tota
die. et non sit fortitudo in manu tua. Fru
ctus terre tue et omnes labores tuos de
voret populus quem ignoras. et sis semper
calumpniam sustinens. et oppressus cunc
tis diebus. Et stupens ad terrorem eorum que
videbunt oculi tui. Percutiat te dominus ulcere

pessimo in genibus et in suris. sanarique non
possis a planta pedis usque ad verticem tuum.
Ducetque dominus te et regem tuum quem constitu
eris super te in gentem quam ignoras tu
et patres tui. et servies ibi diis alienis lig
no et lapidi. et eris perditus in proverbium
ac fabulam omnibus populis ad quos te in
troduxerit dominus. Sementem multam iacies in
terram. et modicum congregabis quia locuste
omnia devorabunt. Vineam plantabis
et fodies. et vinum non bibes. nec colliges
ex ea quippiam. quoniam vastabitur vermibus.
Olivas habebis in omnibus terminis tuis
et non ungueris oleo. quia defluent et peribunt.
Filios generabis et filias. et non frueris
eis: quoniam ducentur in captivitatem. Omnes
arbores tuas et fruges terre tue rubigo
consumet. Advena qui tecum versatur in terra
ascendet supra te. eritque sublimior. Tu
autem descendes: et eris inferior. Ipse fenerabit
tibi: et tu non fenerabis ei. Ipse erit in caput
et tu eris in caudam. Et venient super te
omnes maledictiones iste. et persequentes
apprehendent te donec intereas. quia non audis
ti vocem domini dei tui. nec servasti mandata
eius et cerimonias quas precepit tibi. Et
erunt in te signa atque prodigia. et in semi
ne tuo usque in sempiternum. eo quod non servi
eris domino deo tuo in gaudio. cordisque leti
cia. propter rerum omnium habundantiam.
Servies inimico tuo quem immittet dominus tibi
in fame et siti et nuditate. et omnium pe
nuriam: et ponet iugum ferreum super
cervicem tuam donec te conterat. Addu
cet dominus super te gentem de longinquo. et
de extremis finibus terre. in similitudinem a
quile volantis cum impetu: cuius lin
guam intelligere non possis gentem procacis
simam. que non deferat seni. nec misereatur
parvuli. Et devoret fructum iumentorum tuorum
ac fruges terre tue donec intereas: et non
relinquat tibi triticum. vinum. et oleum. ar
menta boum donec te disperdat et conterat
in cunctis urbibus tuis. Et destruentur mu
ri tui firmi atque sublimes in quibus habe
bas fiduciam. in omni terra tua. Obsi
deberis intra portas tuas in omni terra
quam dabit tibi dominus deus tuus. et comedes
fructum uteri tui. et carnes filiorum et fili
arum tuarum quas dederit tibi dominus deus tuus
in angustia et vastitate qua opprimet
te hostis tuus. Homo delicatus inter et

luxuriosus valde invidebit fratri suo et uxo
ri que cubat in sinu suo. ne det eis de car
nibus filiorum suorum: quas comedet. eo quod
nichil habeat aliud in obsidione et penu
ria: qua vastaverint te inimici tui intra
omnes portas tuas. Tenera mulier et de
licata que super terram ingredi non vale
bat. nec pedis vestigium figere propter mol
liciem et teneritudinem nimiam invi
debit viro suo qui cubat in sinu eius:
super filii et filie carnibus. et in luvie secun
dinarum que egrediuntur de medio femo
rum eius. et super liberis qui eadem hora
nati sunt. Comedent enim eos clam propter
rerum omnium penuriam in obsidione
et vastitate qua opprimet te inimicus
tuus intra portas tuas. nisi custodieris
et feceris omnia verba legis huius que scrip
ta sunt in hoc volumine. et timueris
nomen eius gloriosum et terribile. hoc est
dominum deum tuum. Augebit dominus plagas
tuas. et plagas seminis tui. plagas ma
gnas. et perseverantes infirmitates pessi
mas et perpetuas. Et convertet in te omnes af
flictiones egypti. quas timuisti. et adhe
bunt tibi. Insuper et universos langores
et plagas que non sunt scripte in vo
lumine legis huius. inducet dominus super
te. donec te conterat. Et remanebitis pau
ci numero. qui prius fuistis sicut astra
celi pre multitudine. quoniam non audisti vocem
domini dei tui. Et sicut letatus est dominus super vos
bene vobis faciens. vosque multiplicans
sic letabitur disperdens vos atque subvertens
ut auferamini de terra ad quam ingrediens
possidendam. Disperget te dominus in omnes po
pulos. a summitate terre. usque ad terminos
eius. et servies ibi diis alienis quos et tu
ignoras et patres tui lignis ac lapidibus.
In gentibus quoque illis non quiesces: neque e
rit requies vestigio pedis tui. Dabit enim
tibi dominus ibi cor pavidum. et deficientes o
culos. et animam merore consumptam. Et erit
vita tua quasi pendens ante te. Timebis noc
te et die. et non credes vite tue. Mane di
ces quis michi det vesperum et vespere quis
det michi mane. propter cordis tui formidinem
qua terreberis: et propter ea que tuis videbis
oculis. Reducet te dominus classibus in egyptum
per viam de qua dixi tibi. ut eam amplius
non videres. Ibi venderis inimicis tuis
in servos et ancillas. et non erit qui emat.

Hec sunt verba federis XXIX
que precepit dominus moysi ut feriret cum
filiis israel in terra moab: preter illud fedus
quod cum eis pepigit in oreb. Vocavitque
moyses omnem israel et dixit ad eos. Vos
vidistis universa que fecit dominus coram vobis
in terra egypti. pharaoni et omnibus servis
eius. universeque terre illius temptationes
magnas quas viderunt oculi tui signa
illa: portentaque ingentia. et non dedit
vobis dominus cor intelligens. et oculos vi
dentes. et aures que possent audire usque
in presentem diem. Adduxit vos xl annis
per desertum. Non sunt attrita vestimenta vestra
nec calciamenta pedum vestrorum vetustate con
sumpta sunt. Panem non comedistis: vi
num et siceram non bibistis: ut sciretis
quia ipse est dominus deus vester. Et venistis ad lo
cum hunc. Egressusque est seon rex esebon
et og rex basan. occurrentes nobis ad pugnam
et percussimus eos. Et tulimus terram eorum
ac tradidimus possidendam ruben et gad
et dimidie tribui manasse. Custodite ergo
verba pacti huius: et implete ea. ut intel
ligatis universa que facitis. Vos statis ho
die cuncti coram domino deo vestro. principes
vestri ac tribus et maiores natu atque docto
res. omnis populus israel: liberi et uxores vestre
et advene qui tecum morantur in castris
exceptis lignorum cesoribus. et his qui
comportant aquas ut transeas in federe domini
dei tui. et in iureiurando quod hodie dominus
deus tuus percutit tecum. ut suscitet te sibi
in populum. et ipse sit dominus deus tuus: sicut
locutus est tibi. et sicut iuravit patribus
tuis scilicet abraham ysaac et iacob. Nec vobis
solis ego hoc fedus ferio. et hec iuramen
ta confirmo. sed cunctis presentibus et absen
tibus. Vos enim nostis quomodo habitaverimus in
terra egypti. et quomodo transierimus per me
dium nationum. quas transeuntes vidis
tis abhominationes et sordes. id est ydo
la eorum. lignum et lapidem. argentum
et aurum que colebant: ne forte sit inter
vos vir aut mulier. familia aut tribus
cuius cor aversum est hodie a domino deo nostro
ut vadat et serviat diis illarum
gentium. et sit inter vos radix germi
nans fel et amaritudinem. Cumque
audierit verba iuramenti huius. benedicat
sibi in corde suo dicens. Pax erit mihi et am
bulabo in pravitate cordis mei. et as-
sumat ebria sitientem: et dominus non ignosceret
ei. sed tunc quam maxime furor eius fumet
et zelus contra hominem illum. et sedeant
super eum omnia maledicta que scripta sunt
in hoc volumine. et deleat dominus nomen eius
sub celo. et consumat eum in perditionem ex omni
bus tribubus israel. iuxta maledictiones que
in libro legis huius ac federis continentur.
Dicetque sequens generatio. et filii qui nas
centur deinceps et peregrini qui de longe
venerint. videntes plagas terre illius et
infirmitates quibus affecerit dominus sulphu
re et salis ardore comburens ita. ut ultra non
seratur. nec virens quippiam germinet in
exemplum subversionis sodome et gomor
re. adame et seboim. quas subvertit dominus
in ira et furore suo. et dicent omnes gentes
Quare sic fecit dominus terre huic? Que est
hec ira furoris eius immensa? Et respondebunt.
quia dereliquerunt pactum domini quod pe
pigit cum patribus eorum. quando eduxit eos de
terra egypti. et servierunt diis alienis. et
adoraverunt eos quos nesciebant. et qui
bus non fuerant attributi. Idcirco iratus
est furor domini contra terram istam ut induce
ret super eam omnia maledicta que in hoc
volumine scripta sunt. Et eiecit eos de
terra sua in ira et in furore. et indigna
tione maxima. proiecitque in terram alienam
sicut hodie comprobatur. Abscondita a
domino deo nostro: que manifesta sunt nobis et fi
liis nostris usque in eternum. ut faciamus uni
versa verba legis huius. XXX
Cum ergo venerint super te omnes sermo
nes isti. benedictio sive maledictio quam
proposui in conspectu tuo. et ductus penitu
dine cordis tui in universis gentibus in qua
disperserit te dominus deus tuus. et reversus fue
ris ad eum. et obedieris eius imperiis si
cut ego hodie precipio tibi cum filiis tuis
in toto corde tuo. et in tota anima. reducet
te dominus deus tuus de captivitate tua:
ac miserebitur tibi. Et rursum congregabit
te de cunctis populis in quos te ante disper
sit. si ad cardines celi fueris dissipatus
inde te retrahet dominus deus tuus: et assu
met atque introducet in terram quam pos
sederunt patres tui. et obtinebis eam.
Et benedicens tibi maioris numeri esse
te faciet quam fuerunt patres tui. Circumci
det dominus deus tuus cor tuum. et cor se
minis tui. ut diligas dominum deum tuum

in toto corde tuo et in tota anima tua et pos
sis vivere. Omnes autem maledictiones has
convertet dominus super inimicos tuos et
eos qui oderunt te et persequuntur. Tu autem
reverteris et audies vocem domini dei tui.
Facies que universa mandata que ego pre
cipio tibi hodie et habundare te faciet
dominus deus tuus in cunctis operibus manu
um tuarum. In sobole uteri tui et in fruc
tu iumentorum tuorum. In ubertate terre tue
et in rerum omnium largitate. Revertetur
enim dominus ut gaudeat super te in omnibus bo
nis sicut gavisus est in patribus tuis.
Si tamen audieris vocem domini dei tui et cus
todieris precepta eius et cerimonias que
in hac lege conscripta sunt et revertaris
ad dominum deum tuum in toto corde tuo
et in tota anima tua. Mandatum hoc quod
ego precipio tibi hodie non supra te est neque
procul positum. nec in celo situm ut possis
dicere. Quis nostrum ad celum valet ascen
dere ut deferat illud ad nos et audiamus
atque opere compleamus? Neque trans mare
positum ut causeris et dicas. Quis enim
transfretare poterit mare et illud ad nos usque
deferre ut possimus audire et facere quod
preceptum est? Sed iuxta te est sermo valde
in ore tuo et in corde tuo ut facias illud.
Considera quod hodie proposuerim in conspectu
tuo vitam et bonum et econtrario mor
tem et malum ut diligas dominum deum
tuum et ambules in viis eius et custo
dias mandata illius et cerimonias atque
iudicia et vivas ac multiplicet te. Bene
dicat que tibi in terra ad quam ingredieris
possidendam. Si autem aversum fuerit cor
tuum et audire nolueris atque errore de
ceptus adoraveris deos alienos et servieris
eis. Predico tibi hodie quod pereas et parvo tem
pore moreris in terra ad quam iordane trans
misso ingredieris possidendam. Testes in
voco hodie celum et terram quod proposuerim
vobis vitam et bonum benedictionem et ma
ledictionem. Elige ergo vitam ut et tu
vivas et semen tuum et diligas dominum de
um tuum atque obedias voci eius et illi
adhereas. Ipse est enim vita tua et longi
tudo dierum tuorum ut habites in terra pro qua
iuravit patribus tuis abraham ysaac et ia
cob ut daret eam illis.

XXXI

Abiit itaque moyses et locutus est
omnia verba hec ad universum israel et dixit

ad eos. Centum viginti annorum sum hodie non
possum ultra egredi et ingredi presertim cum
et dominus dixerit michi. Non transibis iordanem
istum. Dominus ergo deus tuus transibit ante
te. Ipse delebit omnes gentes has in conspec
tu tuo et possidebis eas. Et iosue iste tran
sibit ante te sicut locutus est dominus. Facietque
dominus eis sicut fecit seon et og regibus
amorreorum et terre eorum delebitque eos. Cum
ergo et hos tradiderit vobis similiter facietis
eis sicut precepit vobis. Viriliter agite et con
fortamini. Nolite timere. Nec paveatis
a conspectu eorum quia dominus deus tuus ipse
est ductor tuus et non dimittet nec dereli
quet te. Vocavitque moyses iosue et dixit
ei coram omni israel. Confortare et esto
robustus. Tu enim introduces populum is
tum in terram quam daturum se dominus iuravit
patribus eorum et tu eam sorte divides. Et
dominus qui ductor vester est ipse erit tecum. Non
dimittet nec derelinquet te. Noli timere
nec paveas. Scripsit itaque moyses legem
hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis
levi qui portabant archam federis domini et
cunctis senioribus israel. Precepitque eis dicens.
Post septem annos anno remissionis in
sollempnitate tabernaculorum convenienti
bus cunctis ex israel ut appareant in con
spectu domini dei tui in loco quem elegerit
dominus leges verba legis huius coram omni
israel audientibus eis et in unum omni populo
congregato tam viris quam et mulieribus
parvulis et advenis qui sunt intra por
tas tuas ut audientes discant et time
ant dominum deum vestrum et custodiant im
pleantque omnes sermones legis huius.
Filii quoque eorum qui nunc ignorant
audire possint et timeant dominum deum
suum cunctis diebus quibus versantur in
terra ad quam vos iordane transmisso per
gitis obtinendam. Et ait dominus ad moysen.
Ecce prope sunt dies mortis tue. Voca
iosue et state in tabernaculo testimonii
ut precipiam ei. Abierunt ergo moyses
et iosue et steterunt in tabernaculo testi
monii. Apparuitque ibi dominus in column
na nubis que stetit in introitu taber
naculi. Dixitque dominus ad moysen. Tu dormi
es cum patribus tuis et populus iste consurgens
fornicabitur post deos alienos in terra
ad quam ingreditur et habitabit in ea.
Ibi relinquet me et irritum faciet fe

dus quod pepigi cum eo. Et irascetur
furor meus contra eum in die illo. et de-
relinquam eum. et abscondam faciem
meam ab eo. et erit in devorationem. Inve-
nient eum omnia mala et afflictiones. ita
ut dicat in illo die. Vere quia non est deus
mecum: invenerunt me hec mala. Ego aut-
em abscondam et celabo faciem meam in die
illa, propter omnia mala que fecit. quia secu-
tus est deos alienos. Nunc itaque scribite
canticum istud. et docete filios israel: ut me-
moriter teneant et ore decantent: et sit mihi
carmen istud pro testimonio inter filios is-
rahel. Introducam enim eum in terram, pro qua iura-
vi patribus eius: lacte et melle manantem. Cum-
que comederint et saturati crassique fuerint: con-
vertentur ad deos alienos: et servient eis. et de-
trahent mihi. et irritum facient pactum meum.
Postquam invenerint eum mala multa et affli-
ctiones: respondebit ei canticum istud pro testi-
monio quod nulla delebit oblivio ex ore
seminis tui. Scio enim cogitationes eius
que facturus sit hodie antequam introducam
eum in terram quam ei pollicitus sum. Scrip-
sit ergo moyses canticum. et docuit filios
israel. Precepitque iosue filio nun. et ait. Con-
fortare et esto robustus. Tu enim introdu-
ces filios israel in terram quam pollicitus sum
et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit
moyses verba legis huius in volumine:
atque complevit. precepit levitis qui por-
tabant archam federis domini dei nostri dicens.
Tollite librum istum: et ponite illum in
latere arche federis domini dei nostri. ut sit ibi contra
te in testimonium. Ego enim scio contentionem
tuam. et cervicem tuam durissimam. Adhuc
vivente me et ingrediente vobiscum: semper
contentiose egistis contra dominum. Quanto
magis cum mortuus fuero. Congregate
ad me omnes maiores natu per tribus ves-
tras atque doctores. et loquar audientibus
eis sermones istos: et invocabo contra e-
os celum et terram. Novi enim quod post mor-
tem meam inique agetis et declinabitis
cito de via quam precepi vobis. et occurrent vobis
mala in extremo tempore quando feceritis ma-
lum in conspectu domini. ut irritetis eum per o-
pera manuum vestrarum. Loquutus est ergo mo-
yses audiente universo cetu israel verba car-
minis huius. et ad finem usque complevit.

xxxij

Audite celi que loquor: et audiat terra
verba oris mei. Concrescat in pluvi-

XXXII

a doctrina mea. fluat ut ros eloquium meum.
Quasi ymber super herbam. et quasi stille su-
per gramina. quia nomen domini invocabo. Date magni-
ficentiam deo nostro. Dei perfecta sunt opera. et
omnes vie eius iudicia. Deus fidelis et abs-
que ulla iniquitate. iustus et rectus. Pecca-
verunt ei: et non filii eius in sordibus. Ge-
neratio prava atque perversa. Hec ne reddis do-
mino popule stulte et insipiens? Numquid non
ipse est pater tuus qui possedit te? Memento
dierum antiquorum. cogita generationes singu-
las. Interroga patrem tuum. et adnuntiabit
tibi: maiores tuos et dicent tibi. Quando divi-
debat altissimus gentes quando separabat filios
adam. Constituit terminos populorum iuxta
numerum filiorum israel. Pars autem domini populus
eius. Iacob funiculus hereditatis eius. Inve-
nit eum in terra deserta in loco horroris et va-
ste solitudinis. Circumduxit eum et docu-
it: et custodivit eum quasi pupillam oculi su-
i. Sicut aquila provocans ad volandum pul-
los suos: et super eos volitans. expandit a-
las suas et assumpsit eos atque portavit in
humeris suis. Dominus solus dux eius fuit:
et non erat cum eo deus alienus. Constitu-
it eum super excelsam terram: ut comederet
fructus agrorum. ut sugeret mel de petra
oleumque de saxo durissimo. Butirum de ar-
mento: et lac de ovibus. cum adipe agnorum
et arietum filiorum basan. Et hircos cum me-
dulla tritici: et sanguinem uve biberet me-
racissimum. Incrassatus est dilectus et re-
calcitravit. incrassatus impinguatus di-
latatus. Dereliquit deum factorem suum
et recessit a deo salutari suo. Provocaverunt
eum in diis alienis. et in abhominationi-
bus ad iracundiam provocaverunt. Immolaverunt
demoniis et non deo: diis quos ignorabant.
Novi recentesque venerunt quos non colue-
runt patres eorum. Deum qui te genuit de-
reliquisti: et oblitus es dei creatoris tui.
Vidit dominus et ad iracundiam concitatus est. quia
provocaverunt eum filii sui et filie. Et ait. Abs-
condam faciem meam ab eis. et considerabo
novissima eorum. Generatio enim perversa
est: et infideles filii. Ipsi me provocaverunt
in eo quod non erat deus: et irritaverunt in va-
nitatibus suis. Et ego provocabo eos in eo
qui non est populus. et in gente stulta irrita-
bo illos. Ignis succensus est in furore meo
et ardebit usque ad inferni novissima.
Devorabitque terram cum germine suo et

montium fundamenta conburet. Congregabo su-
per eos mala. et sagittas meas conplebo in eis. Con-
sumentur fame. et devorabunt eos aves mor-
su amarissimo. Dentes bestiarum inmittam
in eos: cum furore trahentium super terram
atque serpentium. Foris vastabit eos gladius
et intus pavor. iuvenem simul ac virgi-
nem lactentem cum homine sene. Et dixi.
Ubi nam sunt. Cessare faciam ex hominibus
memoriam eorum. Sed propter iram inimi-
corum distuli ne forte superbirent hostes eorum
et dicerent. Manus nostra excelsa: et non
dominus fecit hec omnia. Gens absque consili-
o est. et sine prudentia. Utinam saperent
et intelligerent ac novissima providerent.
Quomodo persequebatur unus mille. et duo fu-
garent .x. milia. Nonne ideo quia deus su-
us vendidit eos: et dominus conclusit illos? Non
enim est deus noster ut dii eorum. et inimici
nostri sunt iudices. De vinea enim sodom-
orum: vinea eorum. et de suburbanis
gomorre. Uva eorum uva fellis. et botrus
amarissimus. Fel draconum vinum eorum.
et venenum aspidum insanabile. Nonne
hec condita sunt apud me. et signata in
thesauris meis? Mea est ultio: et ego re-
tribuam in tempore ut labatur pes eorum.
Iuxta est dies perditionis. et adesse festinant
tempora. Iudicabit dominus populum suum. et i[n]
servis suis miserebitur. Videbit quod infirmata
sit manus. clausi quoque defecerunt. residu-
ique consumpti sunt. Et dicet. Ubi sunt dii
eorum in quibus habebant fiduciam? De quorum
victimis comedebant adipes. et bibebant
vinum libaminum. Surgant et opitulentur
vobis. et in necessitate vos protegant. Videte quod
ego sim solus. et non sit alius deus preter
me. Ego occidam: et ego vivere faciam. Per-
cutiam et ego sanabo. et non est qui de
manu mea possit eruere. Levabo ad celum
manum meam: et dicam. Vivo ego in eter-
num. Si acuero ut fulgur gladium me-
um. et arripuerit iudicium manus me-
a: reddam ultionem hostibus meis. et his
qui oderunt me retribuam. Inebriabo
sagittas meas sanguine. et gladius me-
us devorabit carnes. De cruore occisorum
et de captivitate nudati inimicorum capi-
tis. Laudate gentes populum eius. quia sangui-
nem servorum suorum ulciscetur. Et vindic-
tam retribuet in hostes eorum. et propicius
erit terre populi sui. Venit ergo moyses: et locu-
tus est omnia verba cantici huius in au-
ribus populi. ipse et iosue filius nun. Comple-
vitque omnes sermones istos. loquens ad
universum israel. et dixit ad eos. Ponite cor-
da vestra in omnia verba que ego testificor
vobis hodie: ut mandetis ea filiis vestris cus-
todire et facere et implere universa que scrip-
ta sunt legis huius. quia non incassum
precepta sunt vobis: sed ut singuli in eis vi-
verent. Que facientes: longo perseveretis
tempore in terra ad quam iordane transmis-
so ingredimini possidendam. Locutusque
est dominus ad moysen in eadem die. dicens.
Ascende in montem istum abarim. id est tran-
situum. in montem nebo. qui est in terra mo-
ab contra iericho. et vide terram chanaan quam
ego tradam filiis israel optinendam. Et
morere in monte. Quem conscendens. iu-
geris populis tuis. sicut mortuus est frater tuus
aaron in monte hor. et appositus populis suis.
Quia prevaricati estis contra me in medio filiorum
israel ad aquas contradictionis in cades de-
serti sin. et non sanctificastis me inter filios israel.
E contra videbis terram et non ingredieris
in eam: quam ego dabo filiis israel.

XXXIII

Hec est benedictio qua
benedixit moyses homo dei filiis
israel ante mortem suam et ait. Dominus de sy-
na venit. et de seyr ortus est nobis. Apparu-
it de monte pharan et cum eo sanctorum milia.
In dextera eius ignea lex. Dilexit populos.
Omnes sancti in manu illius sunt. Et qui
appropinquant pedibus eius: accipient de
doctrina illius. Legem precepit nobis moyses
hereditatem multitudinis iacob. Erit
apud rectissimum rex. congregatis princi-
pibus populi cum tribubus filiorum israel. Vi-
vat ruben et non moriatur. et sit parvus
in numero. Hec est iude benedictio. Au-
di domine vocem iude. et ad populum suum in-
troduc eum. Manus eius pugnabunt
pro eo. et adiutor illius contra adversarios
eius erit. Levi quoque ait. Perfectio tua et
doctrina tua viro sancto tuo quem proba-
sti in temptatione et iudicasti ad aquas
contradictionis. Qui dixit patri suo et
matri sue: nescio vos. et fratribus suis igno-
ro vos. et nescierunt filios suos. Hii cus-
todierunt eloquium tuum. et pactum tuum ser-
vaverunt. Iudicia tua o iacob: et legem
tuam o israel. Ponent thimiama in fu-
rore tuo: et holocaustum super altare tuum.

Benedic domine fortitudini eius. et opera ma
nuum illius suscipe. percute dorsa inimicorum
eius. et qui oderunt eum non consurgant.
Et beniamin ait. Amantissimus domini
habitabit confidenter in eo quasi in thalamo
tota die morabitur. et inter humeros illius
requiescet. Ioseph quoque ait. De benedictione
domini terra eius: de pomis celi et rore atque
abysso subiacente. De pomis fructuum so
lis ac lune de vertice antiquorum montium
de pomis collium eternorum. et de frugibus
terre et de plenitudine eius. Benedictio il
lius qui apparuit in rubo veniat super
caput ioseph. et super verticem nazarei inter
fratres suos. Quasi primogeniti tauri pul
critudo eius. Cornua rinocerotis cornua
illius. In ipsis ventilabit gentes usque ad
terminos terre. Hee sunt multitudines effra
ym. et hec milia manasse. Et zabulon a
it. Letare zabulon in exitu tuo. et ysach
ar in tabernaculis tuis. Populos ad mon
tem vocabunt. Ibi immolabunt victi
mas iustitie. Qui inundationem maris quasi
lac sugent. et thesauros absconditos a
renarum. Et gad ait. Benedictus in latitu
dine gad. Quasi leo requievit. Cepitque
brachium et verticem. et vidit principa
tum suum: quod in parte sua doctor esset repositus.
Qui fuit cum principibus populi. et fecit ius
titias domini: et iudicium suum cum israel.
Dan quoque ait. Dan catulus leonis et
fluet largiter de basan. Et neptali dixit.
Neptali habundantia perfruetur. et ple
nus erit benedictione domini. Mare et meridiem
possidebit. Aser quoque ait. Benedictus in
filiis aser: sit placens fratribus suis. Tingat
in oleo pedem suum. Ferrum et es: calcia
mentum eius. Sicut dies iuventutis tue.
ita et senectus tua. Non est deus alius
ut deus rectissimi ascensor celi: auxili
ator tuus. Magnificentia eius: discur
runt nubes. Habitaculum eius sursum. et
subter brachia sempiterna. Eiciet a facie tua
a inimicum. dicetque: conterere. Habitabit
israel confidenter. et solus oculus iacob
in terra frumenti et vini. Celique caligabunt
rore. Beatus es tu israel: Quis similis tu
i popule qui salvaris in domino: Scutum
auxilii tui. et gladius glorie tue deus
tuus. Negabunt te inimici tui. et tu
eorum colla calcabis. XXXIIII
xxxiiij Ascendit ergo moyses de
campestribus moab super montem nebo in
verticem fasga contra iericho. Ostenditque
ei dominus omnem terram galaad. usque dan.
et universum neptalim. terramque effra
ym. et manasse. et omnem terram iuda
usque ad mare novissimum. et australem
plagam partem. et latitudinem campi ie
richo. civitatis palmarum usque segor. Dixit
que dominus ad eum. Hec est terra pro qua iura
vi abraham ysaac et iacob: dicens. Semi
ni tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis
et non transibis ad illam. Mortuusque est
ibi moyses servus domini. in terra moab: iu
bente domino. et sepelivit eum in valle terre
moab contra phogor. et non cognovit homo
sepulcrum eius: usque in presentem diem.
Moyses. c. xx. annorum erat quando mortuus est.
Non caligavit oculus eius: nec dentes il
lius moti sunt. Fleveruntque eum filii is
rahel in campestribus moab. xxx. diebus
Et completi sunt dies luctus moysen.
Iosue vero filius nun. repletus est spiritu
sapientie. quia moyses posuit super eum
manus suas. Et obedierunt ei filii israel.
Feceruntque sicut precepit dominus moysi. Et non
surrexit propheta ultra in israel: sicut moyses
quem nosset dominus facie ad faciem in omnibus
signis atque portentis que misit per eum
ut faceret in terra egypti. pharaoni et omnibus
servis eius. universeque terre eius. Et ancti
tam manum robustam. Magnaque mira
bilia que fecit moyses coram universo
israel.

Tandem finito pentateuco
moysi velut grandi fenore li
berati: ad ihesum filium nave ma
num mittimus quem hebrei io
sue bennum. id est iosue filium nun vocant
et ad iudicum librum quem sophtim ap
pellant. Ad ruth quoque et hester quos
hisdem nominibus efferunt. Monemusque
lectorem ut silvam hebreorum nominum
et distinctiones per membra divisas. di
ligens conservet. ne et noster labor et illius
studium pereat. Et ut in primis quod sepe
testatus sum. sciat me non in reprehensi
one veterum nova cudere. sicut amici
mei criminantur. sed pro virili parte offerre lin
gue mee omnibus quos tamen nostra delec
tant. ut pro grecorum exaplaribus. id est que

sumptu et labore maximo indigent
editionem nostram habeant. et sicut in an-
tiquorum voluminum lectione dubi-
taverint. hec illis conferentes inveniant quod
requirunt. maxime cum apud latinos tot
sint exemplaria quot codices. et unus
quisque pro arbitrio suo vel addiderit vel sub-
traxerit quod ei visum est. et utique non possit ve-
rum esse quod dissonat. Unde cesset arcuato in
vulnere contra nos insurgere scorpius: et sanctum
opus venenata carpere lingua desistat: vel sus-
cipiens si placet: vel contempnens si pla-
cet. Meminerit que illorum versuum. Os tuum
habundabat malicia. et lingua tua conci-
nabat dolos. Sedens adversus fratrem tuum
loquebaris. et adversus filium matris tue
ponebas scandalum. Hec fecisti et tacui.
Existimasti inique quod ero tui similis.
Arguam te et statuam contra faciem tuam.
Que enim audientis aut legentis utilitas
est nos laborando sudare. et alios detrahendo
laborare. Dolere iudeos quod calumpniandi
eis et irridendi christianos sit ablata occasi-
o. Et ecclesie homines id despicere. immo lacera-
re unde adversarii torqueantur. Quos
si veteris eis tantum interpretatio placet
que et michi non displicet. et nichil extra ea re-
prehendum putant. cur ea que sub aste-
riscis et obelis vel addita sunt vel ampu-
tata legunt et negligunt. Quare dani-
elem iuxta theodotionis translationem ecclesie
susceperunt. Cur origenem mirantur et
eusebium pamphili cunctas editiones
simul disserentes. Aut que fuit stulticia
a postquam vera dixerunt proferre que falsa
sunt. Unde autem in novo testamento plu-
re probantur assumpta testimonia que in
libris veteribus non habentur. Hec dicimus ut
ne omnino calumpniantibus tacere vide-
amur. Ceterum post sancte paule dormi-
tionem. cuius vita virtutis exemplum
est. et hos libros quos eustochio virgini
negare non potui. decrevi dum spiritus hos
regit artus prophetarum explanationi incumbe-
re et omissum iam diu opus quodammodo post-
liminio repetere. presertim cum et admirabi-
lis sanctusque vir pammachius hec idem
litteris flagitet. et nos ad patriam festi-
nantes mortiferos sirenarum cantus in-
surda debeamus aure transire.

Incipit liber Iosue.

Et factum est post mortem
moysi servi domini. loqueretur
dominus ad iosue filium nun
ministrum moysi. et dice-
ret ei. Moyses servus meus
mortuus est. Surge et transi iordanem
istum tu et omnis populus tecum in terram
quam ego dabo filiis israel. Omnem locum
quem calcaverit vestigium pedis vestri vobis
tradam sicut locutus sum moysi. A deser-
to et libano usque ad fluvium magnum eufra-
ten. omnis terra ethetorum usque ad mare
magnum contra solis occasum: erit terminus
vester. Nullus vobis poterit resistere cunctis diebus
vite tue. Sicut fui cum moyse ita ero et
tecum. Non dimittam nec derelinquam te.
Confortare et esto robustus. Tu enim sor-
te divides populo huic terram pro qua iuravi
patribus tuis ut traderem eam illis. Conforta-
re igitur et esto robustus valde. ut custo-
dias et facias omnem legem quam precepit
tibi moyses servus meus. Ne declines ab
ea ad dexteram vel ad sinistram. ut intelli-
gas cuncta que agis. Non recedat volu-
men legis huius de ore tuo. sed medita-
beris in eo diebus ac noctibus. ut custodias
et facias omnia que scripta sunt in eo.
Tunc diriges viam tuam: et intelliges
eam. Ecce precipio tibi. Confortare et esto
robustus. Noli metuere. et noli timere
quoniam tecum est dominus deus tuus in omnibus
ad quecumque perrexeris. Precepitque iosue prin-
cipibus populi dicens. Transite per medium cas-
trorum. et imperate populo: ac dicite. Preparate
vobis cibaria: quoniam post diem tercium trans-
ibitis iordanem. et intrabitis ad possi-
dendam terram quam dominus deus vester daturus
est vobis. Rubenitis quoque et gaditis. et
dimidie tribui manasse ait. Mementote
sermonis quem precepit vobis moyses moy-
ses famulus domini dicens. Dominus deus
vester dedit vobis requiem et omnem terram.
Uxores vestre et filii ac iumenta manebunt
in terra quam tradidit vobis moyses trans
iordanem. Vos autem transite ante fratres ves-
tros omnes fortes manu et pugnate pro eis
donec det requiem dominus fratribus vestris. sicut
et vobis dedit et possideant ipsi quoque
terram quam dominus deus vester daturus est
eis. Et sic revertimini in terram possessio-
nis vestre et habitabitis in ea quam vobis dedit
moyses famulus domini trans iordanem

contra solis ortum. Responderuntque Iosue atque di-
xerunt. Omnia que precepisti nobis faciemus et
quocumque miseris ibimus. Sicut obedivimus
in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi.
Tantum sit Dominus Deus tecum sicut fuit cum
Moyse. Qui contradixerit ori tuo et non
obedierit cunctis sermonibus quos preceperis
ei, morte moriatur. Tu tantum confortare
re et viriliter age.

II

Misit ergo Iosue filius Nun de Setthim
duos viros exploratores absconditos
et dixit eis: Ite et considerate terram urbem-
que Iericho. Qui pergentes ingressi sunt do-
mum mulieris meretricis nomine Raab et qui-
everunt apud eam. Nuntiatumque est regi
Iericho et dictum: Ecce viri ingressi sunt
huc per noctem de filiis Israel ut explorarent
terram. Misitque rex Iericho ad Raab dicens:
Educ viros qui venerunt ad te et ingres-
si sunt domum tuam. Exploratores quippe
sunt et omnem terram considerare vene-
runt. Tollensque mulier viros abscondit et
ait: Fateor, venerunt ad me, sed nesciebam
unde essent. Cumque porta clauderetur in tene-
bris, et illi pariter exierunt. Nescio quo a-
bierunt. Persequimini cito et comprehendetis
eos. Ipsa autem fecit ascendere viros in sola-
rium domus sue, operuitque eos lini stipu-
la que ibi erat. Hii autem qui missi fu-
erant secuti sunt eos per viam que du-
cit ad vadum Iordanis. Illisque egressis
statim porta clausa est. Necdum obdor-
mierant qui latebant, et ecce mulier
ascendit ad eos et ait: Novi quod tradiderit
vobis Dominus terram. Etenim irruit in nos ter-
ror vester, et elanguerunt omnes habitatores terre.
Audivimus quod siccaverit Dominus aquas maris
Rubri ad vestrum introitum quando egressi estis
ex Egypto, et que feceritis duobus Amor-
reorum regibus qui erant trans Iordanem,
Seon et Og, quos interfecistis. Et hec audien-
tes pertimuimus, et elanguit cor nostrum,
nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum.
Dominus enim Deus vester ipse est Deus in celo sur-
sum et in terra deorsum. Nunc ergo iura-
te mihi per Dominum ut quomodo ego feci vobiscum
misericordiam, ita et vos faciatis cum domo
patris mei. Detisque mihi signum verum ut
salvetis patrem meum et matrem, fratres ac
sorores meas, et omnia que eorum sunt,
et eruatis animas nostras de morte. Qui respon-
derunt ei: Anima nostra sit pro vobis in morte,
si tamen non prodideris. Cumque tradiderit nobis Dominus
terram, faciemus in te misericordiam et veritatem.
Demisit ergo eos per funem de fenestra. Do-
mus enim eius herebat muro. Dixitque
ad eos: Ad montana conscendite, ne forte
occurrant vobis revertentes. Ibique latete di-
ebus tribus donec redeant, et sic ibitis per
viam vestram. Qui dixerunt ad eam: Innoxii
erimus ab hoc iuramento quo adiurasti
nos, si ingredientibus nobis terram signum non
fuerit funiculus iste coccineus, et ligaveris
eum in fenestra per quam nos demisisti,
et patrem tuum ac matrem, fratresque et omnem
cognationem tuam congregaveris in domum
tuam. Qui ostium domus tue egressus
fuerit, sanguis ipsius erit in caput eius
et nos erimus alieni. Cunctorum autem san-
guis qui tecum fuerint in domo redun-
dabit in caput nostrum si eos aliquis tetige-
rit. Quod si nos prodere volueris et sermonem istum
proferre in medium, erimus mundi ab hoc
iuramento quo adiurasti nos. Et illa respondit:
Sicut locuti estis, ita fiat. Dimittensque
eos ut pergerent, appendit funiculum coccine-
um in fenestra. Illi vero ambulantes perve-
nerunt ad montana et manserunt ibi tres
dies donec reverterentur qui fuerant persecu-
ti. Querentes enim per omnem viam non rep-
perunt eos. Quibus urbem ingressis reversi
et descenderunt exploratores de monte, et
Iordane transmisso venerunt ad Iosue fi-
lium Nun. Narraveruntque ei omnia que acci-
derant sibi atque dixerunt: Tradidit Dominus in ma-
nus nostras omnem terram hanc, et timore
prostrati sunt cuncti habitatores eius.

III

Igitur Iosue de nocte
consurgens movit castra. Egredientes-
que de Setthim venerunt ad Iordanem ipse
et omnes filii Israel, et morati sunt ibi per tres
dies. Quibus evolutis transierunt precones
per castrorum medium et clamare ceperunt: Quan-
do videritis archam federis Domini Dei vestri et sacer-
dotes stirpis levitice portantes eam, vos
quoque consurgite et sequimini preceden-
tes. Sitque inter vos et archam spatium
cubitorum duum milium, ut procul videre pos-
sitis et nosse per quam viam ingrediamini,
quia prius non ambulastis per eam. Et cave-
te ne appropinquetis ad archam. Dixitque Io-
sue ad populum: Sanctificamini. Cras enim fa-
ciet Dominus inter vos mirabilia. Et ait ad sacer-
dotes: Tollite archam federis Domini et pre-

dite populum. Qui iussa complentes tule
runt et ambulaverunt ante eos. Dixitque dominus
ad iosue. Hodie incipiam exaltare te co
ram omni israhel: ut sciant quod sicut cum moy
se fui: ita et tecum sum. Tu autem precipe sacer
dotibus qui portant archam federis. et dic
eis. Cum ingressi fueritis partem aque iorda
nis: state in ea. Dixitque iosue ad filios israhel
Accedite huc. et audite verbum domini dei vestri.
Et rursum. In hoc inquit scietis quod dominus deus
vivens in medio vestri est: et disperdet in
conspectu vestro chananeum et etheum et e
veum et ferezeum. gergeseum quoque et amo
reum et iebuseum. Ecce archa federis domini
omnis terre antecedet vos per iordanem. Parate
xii. viros de xii. tribubus israhel: singulos
per singulas tribus. Et cum posuerint vestigi
a pedum suorum sacerdotes qui portant
archam federis domini dei universe terre in aquis
iordanis: aque inferiores sunt decurrent
atque deficient. Que autem desuper veniunt:
in una mole consistent. Igitur egressus est
populus de tabernaculis suis ut transiret iorda
nem. et sacerdotes qui portabant archam
federis: pergebant ante eum. Ingressisque eis
iordanem: et pedibus eorum tinctis in parte
aque iordanis autem ripas alvei sui tempore
messis impleverat: steterunt aque descen
dentes in uno loco. et ad instar montis
intumescentes apparebant, procul ab urbe
que vocatur edom. usque sarthan. Que
autem erant inferiores: in mare solitudinis
quod nunc vocatur mortuum. descenderunt
usquequo omnino deficerent. Populus autem in
cedebat contra iordanem. et sacerdotes qui
portabant archam federis domini. stabant su
per siccam humum in medio iordanis accinc
ti. omnisque populus per arentem alveum tran
sibat.

de divisione aque

IIII

Quibus transgressis: dixit dominus ad iosue
Elige xii. viros singulos per singulas
tribus. et precipe eis ut tollant de medio
iordanis alveo. ubi steterunt sacerdotum
pedes. xii. durissimos lapides quos pone
tis in loco castrorum ubi fixeritis hac nocte ten
toria. Vocavitque iosue xii. viros quos ele
gerat de filiis israhel: singulos de tribubus singu
lis. et ait ad eos. Ite ante archam domini dei
vestri ad iordanis medium. et portate inde
singuli singulos lapides in humeris
vestris. iuxta numerum filiorum israhel ut sit
signum inter vos. Et quando interrogaverint vos

de xii lapidibus

filii vestri cras dicentes. Quid sibi volunt isti
lapides: respondebitis eis. Defecerunt aque ior
danis ante archam federis domini: cum tran
siret eum. Idcirco positi sunt lapides isti
in monumentum filiorum israhel usque in eternum.
Fecerunt ergo filii israhel: sicut eis precepit io
sue portantes de medio iordanis alveo.
xii. lapides. ut ei dominus imperat iuxta nu
merum filiorum israhel usque ad locum in quo
castra metati sunt. ibique posuerunt eos. A
lios quoque. xii. lapides posuit iosue in me
dio iordanis alveo. ubi steterunt sacerdotes
qui portabant archam federis domini. et sunt
ibi usque in presentem diem. Sacerdotes autem
qui portabant archam stabant in iorda
nis medio: donec omnia complerentur. que io
sue ut loqueretur ad populum preceperat dominus. et dix
erat ei moyses. Festinavitque populus et tran
siit. Cumque transissent omnes. transivit
et archa domini. sacerdotes quoque pergebant ante
populum. Filii quoque ruben et gad et dimi
die tribus manasse armati. precedebant fili
os israhel sicut eis preceperat moyses. Et xl. pug
natorum milia per turmas et cuneos ince
debant: per plana atque campestria urbis ie
richo. In illa die magnificavit dominus iosue
coram omni israhel ut timerent eum sicut
timuerant moysen dum adhuc viveret.
Dixitque ad eum. Precipe sacerdotibus qui por
tabant archam federis: ut ascendant de
iordane. Qui precepit eis dicens. Ascendite
de iordane. Cumque ascendissent portantes
archam federis domini. et siccam humum cal
care cepissent: reverse sunt aque in alveum
suum. et fluebant sicut ante consueverant.
Populus autem ascendit de iordane decimo die
primi mensis. et castra metati sunt in gal
galis contra orientalem plagam urbis
iericho. Duodecim quoque lapides quos de
iordanis alveo sumpserant posuit iosue
in galgalis. et dixit ad filios israhel. Quando inter
rogaverint filii vestri cras patres suos: et dix
erint eis. quid sibi volunt lapides isti: do
cebitis eos atque dicetis. Per arentem alve
um transivit israhel iordanem istum: sic
cante domino deo nostro aquas eius in conspec
tu nostro donec transiremus sicut fecerat
prius in mari rubro. quod siccavit donec tran
siremus: ut discant omnes terrarum populi
manum domini fortissimam. ut et vos timea
tis dominum deum vestrum omni tempore.
Postquam ergo audierunt omnes

reges amorreorum qui habitabant trans ior
danem ad occidentalem plagam. Et cunc
ti reges chanaan qui propinqua possidebant
magno maris loca quod siccasset dominus fluenta
iordanis coram filiis israel donec transirent:
dissolutum est cor eorum et non remansit
in eis spiritus timentium introitum filiorum
israel. Eo tempore ait dominus ad iosue. Fac
tibi cultros lapideos. et circumcide secundo fili
os israel. Fecit quod iusserat dominus: et circumci
dit filios israel in colle preputiorum. Hec autem
causa est secunde circumcisionis. Omnis populus
qui egressus est ex egypto generis mas
culini. universi bellatores viri mortui sunt
in deserto per longissimos vie circuitus. qui
omnes circumcisi erant. Populus autem qui na
tus est in deserto per .xl. annos in itinere la
tissime solitudinis incircumcisus fuit: donec
consumarentur qui non audierant vocem domini
et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram
lacte et melle manantem. Horum filii
locum successerunt patrum. et circumcisi sunt
ab iosue. quia sicut nati fuerant in pre
putio erant: nec eos in via aliquis circumci
derat. Postquam autem omnes circumcisi sunt
manserunt in eodem castrorum loco donec
sanarentur. Dixitque dominus ad iosue. Hodie
abstuli opprobrium egypti a vobis. Voca
tumque est nomen loci illius galgala: usque
in presentem diem. Manseruntque filii is
rael in galgalis. et fecerunt phase .xiiii.
die mensis ad vesperum in campestribus
iericho. Et comederunt de frugibus terre. Die
altero. et azimos panes et polentam eiusdem
anni. Defecitque manna: postquam comede
runt de frugibus terre. nec usi sunt ultra
illo cibo filii israel. sed comederunt de fructi
bus presentis anni terre chanaan. Cum autem es
set iosue in agro urbis iericho: levavit
oculos suos et vidit virum stantem contra se
et evaginatum tenentem gladium. Per
rexit ad eum: et ait. Noster es: an adversari
orum? Qui respondit. Nequaquam. sed sum prin
ceps exercitus domini: et nunc venio. Cecidit
iosue pronus in terram. et adorans ait. Quid
dominus meus loquitur ad servum suum. Sol
ve inquit calciamentum de pedibus tuis:
locus enim in quo stas sanctus est.

VI

Fecitque iosue ut sibi fuerat im
peratum. Iericho autem clausa erat
atque munita timore filiorum israel. et
nullus egredi audebat aut ingredi. Dixit

dominus ad iosue. Ecce dedi in manus tuas ie
richo: et regem eius. omnesque fortes viros.
Circuite urbem cuncti bellatores semel per
diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem
die sacerdotes tollant .vii. bucinas quarum
usus est in iubileo: et precedant archam
federis. Septiesque circuibitis civitatem. et
sacerdotes clangent bucinis. Cumque in
sonuerit vox tube longior atque concisior
et in auribus vestris increpuerit. clamabit
omnis populus vociferatione maxima: et mu
ri funditus corruent civitatis. Ingre
dientur que singuli per locum contra quem stete
runt. Vocavit ergo iosue filius nun sacer
dotes: et dixit ad eos. Tollite archam fe
deris. et .vii. alii sacerdotes tollant .vii. iu
bileorum bucinas. et incedant ante ar
cham domini. Ad populum quoque ait. Ite et cir
cuite civitatem armati precedentes archam
domini. Cumque iosue verba finisset. et .vii. sacerdo
tes .vii. bucinis clangerent ante archam
federis domini. omnisque precederet exercitus exar
matus. reliquum vulgus archam sequeba
tur ac bucinis omnia concrepabant. Prece
perat autem iosue populo dicens. Non clamabi
tis nec audietur vox vestra. neque ullus ser
mo ex ore vestro egredietur: donec veniat di
es in quo dicam vobis. Clamate et voci
feramini. Circuivit ergo archa domini civi
tatem semel per diem. et reversa est in castra
et mansit ibi. Igitur iosue de nocte consur
gente: tulerunt sacerdotes archam domini. et
.vii. ex eis .vii. bucinas quarum in iubi
leo usus est. precedebantque archam domini
ambulantes atque clangentes: et armatus
populus ibat ante eos. Vulgus autem reliquum se
quebatur archam. et bucinis personab
at. Circuieruntque civitatem secundo die
semel: et reversi sunt in castra. Sic fecerunt
sex diebus. Die autem .vii. diluculo consurgen
tes: circuierunt urbem sicut dispositum erat
septies. Cumque septimo circuitu clange
rent bucinis sacerdotes: dixit iosue ad
omnem israel. Vociferamini. Tradidit
enim vobis dominus civitatem. Sitque civitas hec
anathema: et omnia que in ea sunt domino. So
la raab meretrix vivat cum universis qui
cum ea in domo sunt. Abscondit enim nun
cios quos direximus. Vos autem cavete ne de
his que precepta sunt vobis quippiam con
tingatis. et sitis prevaricationis rei. et omnia
castra israel sub peccato sint atque turbentur

de sa cir cũcisiõe

ruina iericho

Quicquid autem auri argentique fuit. et
vasorum eneorum ac ferri domino consecretur
repositum in thesauris eius. Igitur vocife
rante populo. et clangentibus tubis postquam in
aures multitudinis vox sonitusque incre
puit. muri illico corruerunt. Et ascendit
unusquisque per locum qui contra se erat.
Ceperuntque civitatem. et interfecerunt omnia que
erant in ea. a viro usque ad mulierem. ab
infante usque ad senem. Boves quoque et
oves et asinos in ore gladii percusserunt.
Duobus autem viris qui exploratores mis
si fuerant. dixit iosue. Ingredimini domum
mulieris meretricis. et producite eam. et omnia
que illius sunt. sicut illi iuramento fir
mastis. Ingressique iuvenes. eduxerunt raab
et parentes eius. fratres quoque et cunctam supel
lectilem ac cognationem illius. et extra cas
tra israel manere fecerunt. Urbem autem et omnia
que in ea inventa sunt succenderunt absque
argento et auro. et vasis eneis ac ferro que in
erarium domini consecraverunt. Raab vero meretri
cem. et domum patris eius. atque omnia que ha
bebat. fecit iosue vivere. et habitaverunt in me
dio israel usque in presentem diem. eo quod abs
condit nuntios quos miserat ut explorarent ie
richo. In tempore illo imprecatus est iosue di
cens. Maledictus vir coram domino. qui sus
citaverit et edificaverit civitatem iericho. In
primogenito suo fundamenta illius iaciat.
et in novissimo liberorum ponat portas eius.
Fuit ergo dominus cum iosue. et nomen eius in
omni terra vulgatum est.

VII

Filii autem israel prevaricati sunt mandatum
et usurpaverunt de anathemate. Nam
achor filius carmi filii zabdi filii zare de
tribu iuda. tulit aliquid de anathemate. I
ratusque est dominus contra filios israel. Cumque
mitteret iosue de iericho viros contra hai
que est iuxta bethaven. ad orientalem pla
gam oppidi bethel. dixit eis. Ascendite et
explorate terram. Qui precepta complentes
exploraverunt hai. et reversi. dixerunt ei.
Non ascendat omnis populus. sed duo vel tria
milia virorum pergant. et deleant civitatem.
Quare omnis populus frustra vexetur contra hostes
paucissimos. Ascenderunt ergo tria milia
pugnatores. Qui statim terga vertentes
percussi sunt a viris urbis hai. et corruerunt
ex eis. xxx. et vi. homines. Persecutique sunt
eos adversarii de porta usque sabarim. et ce
ciderunt per prona fugientes. Pertimuitque
cor populi. et ad instar aque liquefactum est. Io
sue vero scidit vestimenta sua. et cecidit pro
nus in terram coram archa domini usque ad vespe
ram. tam ipse quam omnes senes israel. Miseruntque
pulverem super capita sua. Et dixit iosue.
Heu domine deus quid voluisti traducere
populum istum iordanem fluvium. ut trade
res nos in manus amorrei. et perderes. Uti
nam ut cepimus. mansissemus trans iorda
nem. Mi domine deus quid dicam. videns
israelem hostibus suis terga vertentem. Audient
chananei. et omnes habitatores terre. ac pa
riter conglobati circumdabunt nos. atque dele
bunt nomen nostrum de terra. Et quid facies
magno nomini tuo. Dixitque dominus ad iosue.
Surge. Cur iaces pronus in terra. Peccavit
israel. et prevaricatus est pactum meum. Tu
leruntque de anathemate et furati sunt atque
mentiti. et absconderunt inter vasa sua. nec
poterit israel stare ante hostes suos. eosque fu
giet. quia pollutus est anathemate. Non
ero ultra vobiscum. donec conteratis eum
qui huius sceleris reus est. Surge. Sanctifi
ca populum. et dices eis. Sanctificamini in
crastinum. Hec enim dicit dominus deus israel. A
nathema in medio tui est israel. Non poteris
stare coram hostibus tuis. donec deleatur
ex te qui hoc contaminatus est scelere. Accede
tisque mane singuli per tribus vestras. et quamcum
que tribum sors invenerit. accedet per cogna
tiones suas. et cognatio per domos. domus
que per viros. et quicumque in hoc facinore fue
rit deprehensus comburetur igni cum omni
substantia sua. quoniam prevaricatus est pactum domini
et fecit nephas in israel. Surgens itaque io
sue mane. applicavit israel per tribus suas. et
inventa est tribus iude. Que cum iuxta
familias suas esset oblata. inventa est fa
milia zare. Illam quoque per viros offerens
repperit zabdi. cuius domum in singulos
dividens viros. invenit achor filium
charmi filii zabdi filii zare de tribu iu
da. Et ait iosue ad achor. Fili mi da gloriam
domino deo israel. et confitere atque indica mihi quid
feceris. ne abscondas. Respondititque achor io
sue et ait. Vere ego peccavi coram domino deo
israel. et sic et sic feci. Vidi enim inter spolia
pallium coccineum valde bonum. et ducen
tos siclos argenti. regulamque auream. l. siclo
rum. Et concupiscens abstuli et abscon
di in terram contra medium tabernaculi mei.
Argentumque fossa humo operui. Misit ergo

Iosue ministros. Qui currentes ad taber-
naculum illius reppererunt omnia abscondi-
ta in eodem loco. et argentum simul. Au-
ferentesque de tentorio: tulerunt ea ad Iosu-
e. et ad omnes filios Israel. proieceruntque ante
dominum. Tollens itaque Iosue Achor filium Za-
re. argentumque et pallium. et auream re-
gulam. filiosque eius et filias. boves asi-
nos et oves. ipsumque tabernaculum. et cunc-
tam supellectilem. et omnis Israel cum eo
duxerunt eos ad vallem Achor. Ubi dixit
Iosue. Quia turbasti nos. exturbet te dominus
in die hac. Lapidavitque eum omnis Is-
rael. et cuncta que illius erant igne con-
sumpta sunt. Congregaverunt quoque super
eum acervum magnum lapidum qui per-
mansit usque in presentem diem. Et aversus
est furor domini ab eis. Vocatumque est nomen
loci illius vallis Achor usque hodie.

De dilapidatione Achore.

Dixit autem dominus ad Iosue. VIII
Ne timeas neque formides. Tolle te-
cum omnem multitudinem pugnatorum
et consurgens ascende in oppidum Hai.
Ecce tradidi in manu tua regem eius et
populum urbemque et terram. Faciesque urbi Hai
et regi eius sicut fecisti Iericho et regi il-
lius. Predam vero et omnia animantia diripietis
vobis. Pone insidias urbi post eam. Surrexit-
que Iosue et omnis exercitus bellatorum cum
eo ut ascenderent in Hai. Et electa .xxx. mi-
lia virorum fortium: misit nocte. Pre-
cepitque eis dicens. Ponite insidias post
civitatem nec longius recedatis. et eri-
tis omnes parati. Ego autem et reliqua mul-
titudo que mecum est: ascendemus ex
adverso contra urbem. Cumque exierint contra
nos sicut ante fecimus fugiemus et terga
vertemus. donec persequentes ab urbe lon-
gius protrahantur. Putabunt enim fugere
nos sicut prius. Nobis ergo fugientibus et illis
persequentibus consurgetis de insidiis et
vastabitis civitatem: tradetque eam dominus
deus vester in manus vestras. Cumque ceperitis
succendite eam. sic omnia facietis ut iussi.
Dimisitque eos. et pergerunt ad insidiarum
locum. sederuntque inter Bethel et Hai ad
occidentalem plagam urbis Hai. Iosue
autem et nocte illa in medio mansit
populi. surgensque diluculo recensuit soci-
os. et ascendit cum senioribus in fronte
exercitus: vallatus auxilio pugnatorum.
Cumque venissent et ascendissent ex adver-
so civitatis: steterunt ad septentrionalem
plagam urbis. inter quam et eos vallis
media erat. Quinque milia autem viros ele-
gerat. et posuerat in insidiis inter Bethau-
nen et Hai ex occidentali parte eiusdem civi-
tatis. Omnis vero reliquus exercitus ad aqui-
lonem aciem dirigebat. ita ut novissi-
mi multitudinis occidentalem urbis
plagam attingerent. Abiit ergo Iosue no-
cte illa: et stetit in vallis medio. Quod cum
vidisset rex Hai: festinavit mane. et egres-
sus est cum omni exercitu civitatis. Di-
rexitque aciem contra desertum. ignorans
quod post tergum laterent insidie. Iosue vero
et omnis multitudo Israel cesserunt loco
simulantes metum. et fugientes per viam
solitudinis. At illi vociferantes pariter
et se mutuo cohortantes: persecuti sunt
eos. Cumque recessissent a civitate. et ne u-
nus quidem in urbem Hai et Bethel reman-
sissent qui non persequerentur Israel. sicut
eruperant aperta oppida relinquentes. Dixit
dominus ad Iosue. Leva clipeum qui in manu
tua est contra urbem Hai. quoniam tibi tradam
eam. Cumque elevasset clipeum ex adverso
civitatis. insidie que latebant surrexe-
runt confestim. et pergentes ad civitatem
ceperunt et succenderunt eam. Viri autem
civitatis qui persequebantur Iosue respi-
cientes et videntes fumum urbis ad celum
usque conscendere. non potuerunt ultra huc
illucque diffugere. Presertim cum hii qui si-
mulaverant fugam ac tendebant ad soli-
tudinem contra persequentes fortissime
restitissent. Vidensque Iosue et omnis Israel quod
capta esset civitas. et fumus urbis ascen-
deret: reversus percussit viros Hai. Siquidem
et illi qui ceperant et succenderant civitatem
egressi ex urbe contra suos: medios hos-
tium ferire ceperunt. Cum ergo ex utraque
parte adversarii cederentur. ita ut nullus de
tanta multitudine salvaretur. Regem
quoque urbis Hai apprehenderunt viventem
et obtulerunt Iosue. Igitur omnibus interfec-
tis qui Israelem ad deserta tendentem fue-
rant persecuti. et in eodem loco gladio cor-
ruentibus: reversi filii Israel percusserunt civi-
tatem. Erant autem qui in eo die conci-
derant a viro usque ad mulierem .xii. mi-
lia hominum omnes urbis Hai. Iosue vero non
contraxit manum quam in sublime porrexerat
tenens clipeum donec interficerentur omnes

De destructione Hai.

habitatores Hai. Iumenta autem et praedam civi-
tatis diviserunt sibi filii Israhel sicut praeceperat Dominus
Iosue. Qui succendit urbem et fecit eam in
tumulum sempiternum. Regem quoque eius
suspendit in patibulo usque ad vesperam et
solis occasum. Praecepitque Iosue et deposue-
runt cadaver eius de cruce. Proieceruntque
in ipso introitu civitatis congesto super
eum magno acervo lapidum qui permanet
usque in praesentem diem. Tunc aedificavit

iosue fecit altare

Iosue altare Domino Deo Israhel in monte Hebal
sicut praeceperat Moyses famulus Domini filiis
Israhel et scriptum est in volumine legis
Moysi. Altare de lapidibus impolitis quos
ferrum non tetigit. Et obtulit super illud ho-
locaustum Domino. Immolavitque pacificas
victimas. Et scripsit super lapides deutero-
nomium legis Moysi quod ille digesserat co-
ram filiis Israhel. Omnis autem populus et omnes
maiores natu ducesque ac iudices stabant
ex utraque parte arcae in conspectu sacerdotum
et levitarum qui portabant arcam foe-
deris Domini. Ut advena ita et indigena. Me-
dia eorum pars iuxta montem Garizi
et media iuxta montem Hebal sicut prae-
ceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem
benedixit populo Israhel. Post haec legit omnia ver-
ba benedictionis et maledictionis et cuncta quae
scripta erant in legis volumine. Nihil
ex his quae Moyses iusserat reliquit in-
tactum. Sed universa replicavit coram omni
multitudine Israhel mulieribus ac parvulis
et advenis qui inter eos morabantur.

IX

Quibus auditis cuncti reges trans Ior-
danem qui versabantur in montanis
et in campestribus in maritimis ac litore ma-
ris magni. Hi quoque qui habitant iuxta
Libanum Ettheus et Amorreus. Chananae-
us et Ferezeus. Eveus et Iebuseus congre-
gati sunt pariter ut pugnarent contra Iosu-
e et Israhel uno animo eademque sententia. At hi
qui habitabant in Gabaon audientes cunc-
ta quae fecerat Iosue Iericho et Hai et cal-

de gabaonitis

lide cogitantes tulerunt sibi cibaria. Saccos
veteres asinis imponentes et utres vinarios
scissos atque consumptos. Calciamentaque peranti-
qua quae ad indicium vetustatis pittaciis
consuta erant. Induti veteribus vestimentis. Pa-
nes quoque quos portabant obviaticum du-
ri erant et in frusta comminuti. Perrexeruntque
ad Iosue qui tunc morabatur in castris in
Galgala. Et dixerunt ei atque omni simul Israhel.
De terra longinqua venimus pacem vobiscum
facere cupientes. Responderuntque filii Israhel ad
eos atque dixerunt. Ne forsitan in terra quae nobis
sorte debetur habitetis et non possimus foedus
inire vobiscum. At illi ad Iosue. Servi inqui-
unt tui sumus. Quibus Iosue. Quinam estis
ait et unde venistis. Responderunt. De terra
longinqua valde venerunt servi tui in nomine
Domini Dei tui. Audivimus enim famam po-
tentiae eius et cuncta quae fecit in Aegypto
et duobus Amorreorum regibus trans Iorda-
nem Seon regi Esebon et Og regi Basan qui
erant in Astaroth. Dixeruntque nobis seniores
et omnes habitatores terrae nostrae. Tollite in manibus
cibaria ob longissimam viam et occurrite
eis ac dicite. Servi vestri sumus. Foedus inite
nobiscum. En panes quando egressi sumus de domi-
bus nostris ut veniremus ad vos calidos sump-
simus. Nunc sicci facti sunt et vetustate ni-
mia comminuti. Utres vini novos imple-
vimus. Nunc rupti sunt et soluti. Vestes
et calciamenta quibus induimur et quae ha-
bemus in pedibus ob longitudinem longi-
oris viae trita sunt et paene consumpta.
Susceperunt igitur de cibariis eorum et os
Domini non interrogaverunt. Fecit quoque Iosue cum
eis pacem. Et inito foedere pollicitus est quod non
occiderentur. Principes quoque multitudinis
iuraverunt eis. Post dies autem tres ini-
ti foederis audierunt quod in vicino habitarent
et inter eos futuri essent. Moveruntque castra
filii Israhel et venerunt in civitates eorum
die tertio. Quarum haec vocabula sunt. Ga-
baon et Caphira et Beroth et Cariathia-
rim. Et non percusserunt eos eo quod iurassent
eis principes multitudinis in nomine Domini Dei
Israhel. Murmuravit itaque omnis vulgus
contra principes. Qui responderunt eis. Iura-
vimus illis in nomine Domini Dei Israhel et idcirco
non possumus eos contingere. Sed hoc faciemus
eis. Reserventur quidem ut vivant ne contra
nos ira Domini concitetur si peieraverimus.
Sed sic vivant ut in usus universae mul-
titudinis ligna caedant aquasque conpor-
tent. Quibus haec loquentibus vocavit Ga-
baonitas Iosue et dixit eis. Cur nos de-
cipere fraude voluistis ut diceretis procul
valde habitamus a vobis cum in medio nostri
sitis. Itaque sub maledictione eritis. Et non
deficiet de stirpe vestra ligna caedens aquas-
que comportans in domum Dei mei. Qui re-
sponderunt. Nuntiatum est nobis servis tuis quod

promiserit dominus deus tuus moysi servo suo:
ut traderet vobis omnem terram. et disperderet
cunctos habitatores eius. Timuimus igitur
valde. et providimus animabus nostris. vestro ter-
rore compulsi. et hoc consilium inivimus.
Nunc autem in manu tua sumus. quod tibi bo-
num et rectum videtur fac de nobis. Fe-
cit ergo iosue ut dixerat: et liberavit eos
de manibus filiorum israel: ut non occiderentur.
Decrevitque in illo die omnes eos in minis-
terio cuncti populi. et altaris domini. cedentes lig-
na et aquas comportantes usque in pre-
sens tempus in loco quem dominus elegisset.
Que cum audisset X
Adonisedech rex ierusalem quod scilicet
cepisset iosue hai. et subvertisset eam sicut
enim fecerat iericho et regi eius. sic fe-
cit hai. et regi illius. et quod transfugissent
gabaonite ad israel. et essent federati eis.
timuit valde. Urbs enim magna erat ga-
baon. et una regalium civitatum et ma-
ior oppido hai. omnesque bellatores eius for-
tissimi. Misit ergo adonisedech rex ierusalem
ad oham regem hebron. et ad pharan
regem ierimoth. et ad iaphie quoque regem
lachis. et ad dabir regem eglon: dicens.
Ascendite ad me et ferte presidium ut
expugnemus gabaon: quare transfugit
ad iosue et filios israel. Congregati igitur
ascenderunt quinque reges amorreorum.
rex ierusalem. rex hebron. rex ierimoth.
rex lachis. rex eglon. simul cum exerciti-
bus suis. et castra metati sunt circa gaba-
on oppugnantes eam. Habitatores autem
gabaon urbis obsesse. miserunt ad iosue
qui tunc morabatur in castris apud gal-
galam. et dixerunt ei. Ne retrahas manus
tuas ab auxilio servorum tuorum. Ascen-
de cito et libera nos. ferque presidium. Conve-
nerunt enim adversum nos omnes reges
amorreorum qui habitant in montanis.
Ascenditque iosue de galgalis. et omnis exer-
citus bellatorum cum eo viri fortissimi.
Dixitque dominus ad iosue. Ne timeas eos. In
manus enim tuas tradidi illos. Nullus
enim tibi ex eis resistere poterit. Irruit ita-
que iosue super eos repente. tota ascendens
nocte de galgalis. et conturbavit eos
dominus a facie israel. contrivitque plaga mag-
na in gabaon. ac persecutus eos est per vi-
am ascensus bethoron. et percussit aze-
cha et maceda. Cumque fugerent filii

israel. et essent in descensu bethoron: do-
minus misit super eos lapides magnos de celo us-
que azecha. et mortui sunt multo plures
lapidibus grandinis quam quos gladio percus-
serant filii israel. Tunc locutus est iosue do-
mino in die qua tradidit amorreum in
conspectu filiorum israel: dixitque coram eis.
Sol contra gabaon ne movearis. et luna
contra vallem ahilon. Steteruntque sol et luna
donec ulcisceretur se gens de inimicis suis.
Nonne hoc scriptum est in libro iustorum.
Stetit itaque sol in medio celi. et non festi- de miraclo solis.
navit occumbere spatio unius diei. Non fuit
antea et postea tam longa dies: obediente
domino voci hominis: et pugnante pro israel. Re-
versusque est iosue cum omni israel in castra
galgale. Fugerant enim quinque reges
et se absconderant in spelunca urbis ma-
ceda. Nuntiatumque est iosue quod inventi
essent quinque reges latentes in spelunca
maceda. Qui precepit sociis et ait. Volvite
saxa ingentia ad os spelunce. et ponite vi-
ros industrios: qui clausos custodiant.
Vos autem nolite stare sed persequimini
hostes: et extremos quosque fugientium
cedite. Nec dimittatis eos urbium sua-
rum intrare presidia quos tradidit dominus deus ve-
ster in manus vestras. Cesis igitur adversariis pla-
ga magna. et usque ad internitionem pene con-
sumptis. hii qui israel effugere potuerunt
ingressi sunt civitates munitas. Reversus-
que est omnis exercitus ad iosue in mace-
da ubi tunc erant castra sani et integro
numero. Nullusque contra filios israel mu-
tire ausus est. Precepitque iosue dicens. A-
perite os spelunce. et producite ad me v. reges
qui in ea latitant. Feceruntque ministri ut
sibi fuerat imperatum. et adduxerunt ad eum
v. reges de spelunca. Regem ierusalem. regem
hebron. regem ierimoth. regem lachis.
regem eglon. Cumque educti essent ad eum
vocavit omnes viros israel. et ait ad prin-
cipes exercitus qui secum erant. Ite et po-
nite pedes super colla regum istorum.
Qui cum perrexissent et subiectorum col-
la calcarent. rursum ait ad eos. Nolite ti-
mere nec paveatis. confortamini et esto-
te robusti. sic faciet dominus cunctis hostibus
vestris. adversum quos dimicabitis. Percussit-
que iosue et interfecit atque suspendit super
v. stipites. Fueruntque suspensi usque ad de v. regibus suspensis
vesperum. Cumque occumberet sol. precepit sociis

ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos
proiecerunt in speluncam in qua latuerant. et po-
suerunt super os eius saxa ingentia que per-
manent usque in presens. Eodem die mace-
dam quoque cepit iosue. et percussit in ore
gladii. regemque illius interfecit. et omnes
habitatores eius. Non dimisit in ea saltem
parvas reliquias. Fecitque regi maceda sicut
fecerat regi iericho. Transivit omnis israel de
maceda in lebna. et pugnabat contra eam
quam tradidit dominus cum rege suo in manu
israel. percusseruntque urbem in ore gladii. et
omnes habitatores eius. non dimiserunt in ea
ullas reliquias. feceruntque regi lebna sicut
fecerant regi iericho. De lebna transivit cum
omni israel in lachis. et exercitu per gyrum
disposito obpugnabat eam. Tradiditque
dominus lachis in manu filiorum israel. et
cepit eam die altero. atque percussit in ore
gladii. omnemque animam que fuerat in ea
sicut fecerat lebna. Eo tempore ascendit
yram rex gazer ut auxiliaretur lachis. quem
percussit iosue cum omni populo eius usque
ad internitionem. Transivitque de lachis in
eglon. et circumdedit atque expugnavit eam
eadem die. Percussitque in ore gladii omnes
animas que erant in ea iuxta omnia que fe-
cerat lachis. Ascendit quoque cum omni
israele de eglon in ebron. et pugnavit contra eam
Cepit et percussit in ore gladii. regem quoque
eius. et omnia oppida regionis illius. univer-
sasque animas que in ea fuerant commorate.
Non reliquit in ea ullas reliquias sicut fe-
cerat eglon. sic fecit et hebron. cuncta que
in ea repperit consumens gladio. Inde rever-
sus in dabir: cepit eam atque vastavit. Re-
gem quoque eius. et omnia per circuitum op-
pida. percussit in ore gladii. Non dimisit in
ea ullas reliquias Sicut fecerat hebron
et lebna. et regibus earum. sic fecit dabir
et regi illius. Percussit itaque iosue omnem
terram montanam et meridianam atque cam-
pestrem. et asedoth cum regibus suis. Non
dimisit in ea ullas reliquias. sed omne quod
spirare poterat interfecit. sicut preceperat ei dominus
deus israel. A cades barne usque gazam cunctam-
que terram gosen usque gabaon. universos re-
ges eorum uno cepit impetu. atque va-
stavit. Dominus enim deus israel pugnavit pro
eo. Reversusque est cum omni israel ad locum
castrorum in galgalam.

VI

Que cum audisset iabin rex asor: mi-
sit ad iobab regem madon. et ad regem
semeron atque ad regem acsaph. ad re-
ges quoque aquilonis qui habitabant in
montanis et in planitie contra meridiem
cheneroth in campestribus quoque et in
regionibus dor iuxta mare chananeum
quoque ab oriente et occidente. et amor-
reum atque etheum. ac ferezeum et iebu-
seum in montanis. Eveum quoque qui ha-
bitabat ad radices hermon in terra mas-
phe. Egressique sunt omnes cum turmis
suis. populus multus nimis sicut arena
maris que est in littore. Equi quoque et cur-
rus immense multitudinis. Convenerunt-
que omnes reges isti in unum ad aquas
merom ut pugnarent contra israel. Dixitque
dominus ad iosue. Ne timeas eos. Cras enim
hac eadem hora ego tradam omnes
vulnerandos in conspectu israel. Equos eo-
rum subnervabis. et currus igne
combures. Venitque iosue et omnis exer-
citus israel cum eo adversum illos ad aquas
merom subito. et irruerunt super eos. Tra-
diditque illos dominus in manibus israel. qui
percusserunt eos: et persecuti sunt usque ad sydo-
nem magnam. et aquas masrefoth
Campumque masphe qui est ad orienta-
lem illius partem. Ita percussit omnes ut
nullas ex eis dimitteret reliquias. Fe-
citque sicut preceperat ei dominus. Equos eorum
subnervavit. currusque combussit. Reversus-
que statim cepit asor et regem eius percus-
sit gladio. Asor enim antiquitus inter
omnia regna hec principatum tenebat. Per-
cussitque omnes animas que ibidem
morabantur. Non dimisit in ea ullas
reliquias: sed usque ad internitionem univer-
sa vastavit. Ipsam quoque urbem peremit in-
cendio. et omnes per circuitum civitates
regesque earum cepit. percussit atque dele-
vit sicut preceperat ei moyses famulus domini
absque urbibus que erant in collibus
et in tumulis site. Ceteras succendit israel
unam tantum asor munitissimam flamma con-
sumpsit. Omnemque predam istarum ur-
bium. ac iumenta diviserunt sibi filii israel
cunctis hominibus interfectis. Sicut preceperat dominus
moysi servo suo. Ita precepit moyses iosue.
et ille universa complevit. Non preterit
de universis mandatis. nec unum quidem
verbum quod iusserat dominus moysi. Cepit
itaque iosue omnem terram montanam et

madianam. terram que gosen et planitiem. et
occidentalem plagam montemque israhel et
campestria eius. et partem montis que ascen-
dit seir. usque baalgad per planitiem liba-
ni subter montem hermon. Omnes reges
eorum cepit et percussit et occidit. Multo
tempore pugnavit iosue contra reges is-
tos. Non fuit civitas que se non traderet
filiis israhel preter eveum qui habitabat in ga-
baon. Omnes bellando cepit. Domini enim sen-
tentie fuerat ut indurarentur corda e-
orum. et pugnarent contra israhel et ca-
derent. et non mererentur ullam clemen-
tiam ac perirent. sicut preceperat dominus moysi.
In tempore illo venit iosue et interfecit
enachim de montanis hebron. et dabir
et anab et de omni monte iuda et israhel.
urbesque eorum delevit. Non reliquit
ullum de stirpe enachim in terra filiorum
israhel. absque civitatibus gaza et geth et azo-
to in quibus solis relicti sunt. Cepit ergo
iosue omnem terram sicut locutus est dominus
ad moysen. et tradidit eam in possessionem
filiis israhel secundum partes et tribus suas. Quie-
vitque terra a preliis. XII

xij Hii sunt reges quos percusserunt filii
israhel. et possederunt terram eorum trans ior-
danem ad solis ortum a torrente arnon
usque ad montem hermon. et omnem ori-
entalem plagam que respicit solitudinem.
Seon rex amorreorum qui habitavit in ese-
bon dominatus est ab aroer que sita est super
ripam torrentis arnon. et medie partis in
valle dimidiique galaad. usque ad torrentem
iaboc qui est terminus filiorum amon. et
a solitudine usque ad mare ceneroth contra
orientem. et usque ad mare deserti quod est ma-
re salsissimum. et ad orientalem plagam
per viam que ducit bethsimoth. et ab austra-
li parte que subiacet asedoth usque fasga.
Terminus og regis basan de reliquiis ra-
phaim qui habitabant in astaroth et in edra-
im. et dominatus est in monte hermon. et in sa-
lacha atque in universa basan usque ad termi-
nos gesuri et machati. et dimidie partis ga-
laad. terminum seon regis esebon. Moyses fa-
mulus domini et filii israhel percusserunt eos. Tra-
diditque terram eorum moyses in possessionem
rubenitis et gaditis et dimidie tribui
manasse. Hii sunt reges terre quos percus-
sit iosue et filii israhel trans iordanem ad occi-
dentalem plagam a baalgad in campo li-
bani usque ad montem cuius pars ascendit
in seir. Tradiditque eam iosue in possessionem
tribubus israhel singulis per turmas suas tam
in montanis quam in planis atque campestri-
bus. In asedoth et solitudine ac meridie
etheus fuit et amorreus chananeus et fe-
rezeus et eveus et iebuseus. Rex iericho
unus. Rex hai que est ex latere bethel unus.
Rex ierusalem unus. Rex afer unus. Rex heb-
ron unus. Rex afec unus. Rex ierimoth
unus. Rex saron unus. Rex lachis unus.
Rex madon unus. Rex tharsa unus. Rex
eglon unus. Rex asor unus. Rex gazer
unus. Rex someron unus. Rex dabir
unus. Rex achsaph unus. Rex gader u-
nus. Rex tenach unus. Rex herma unus.
Rex mageddo unus. Rex arath unus. Rex
cedes unus. Rex lebna unus. Rex iachi-
na unus. Rex odollam unus. Rex carme-
li unus. Rex maceda unus. Rex bethel u-
nus. Rex dor et provincie dor. Rex
thaffua unus. Rex gentium galgal unus.
Omnes reges XXXI. XIII

Iosue senex provecteque etatis erat. xiij.
et dixit dominus ad eum. Senuisti et lon-
gevus es. terraque latissima relicta est que non-
dum est sorte divisa. omnis videlicet galilee
a philistim. et universa iessuri a fluvio tur-
bido qui irrigat egyptum usque ad termin-
os accaron contra aquilonem. Terra cha-
naan que in quinque regulos philistim
dividitur gazeos et azotios. ascalonitas
gettheos et accaronitas. Ad meridiem vero
sunt evei. omnis terra chanaan et maara
sidoniorum usque afeca et terminos amor-
rei eiusque confinia. Libani quoque regio contra
orientem a baalgad sub monte hermon
donec ingrediaris emath. omnium qui habi-
tant in monte libano usque ad aquas
maserefoth. universique sidonii. Ego sum qui
delebo eos a facie filiorum israhel. Veniat ergo
in partem hereditatis israhel. sicut precepi tibi.
Et nunc divide terram in possessionem novem
tribubus. et dimidie tribui manasse. cum
qua ruben et gad possederunt terram quam tra-
didit eis moyses famulus domini trans fluenta
iordanis ad orientalem plagam. ab aroer
que sita est in ripa torrentis arnon. et in
vallis medio. universaque campestria
medaba usque dibon. et cunctas civitates
seon regis amorrei qui regnavit in ese-
bon. usque ad terminos filiorum amon. et

de divisione
terre trans iordan

galaad ac terminum gessuri et machati.
omnemq; montem hermon et universa
basan usq; salecha. Omne regnum og in
basan qui regnavit in astharoth et edra
im. ipse fuit de reliquiis raphaim. Percussit
q; eos moyses atq; delevit. Nolueruntq;
disperdere filii isrł iesuri et machati. et habita
verunt in medio isrł usq; in presentem diem.
Tribui autem levi non dedit possessionem. sed
sacrificia et victime domini dei isrł. ipsa est ere
ditas. sicut locutus est illi. Dedit ergo
moyses possessionem tribui filiorum ruben
iuxta cognationes suas. Fuitq; terminus eorum
ad aroer que sita est in ripa torrentis ar
non. et in valle eiusdem torrentis media.
Universam planiciem que ducit medi
ba et esebon. cunctosq; viculos earum q
sunt in campestribus. Dibon quoq; et ba
bamoth baal. et oppidum baal maon
iessa. et cedimoth et mesphe et cariatha
im et sabama et sarathasar in monte con
valli. bethfegor et asedoth. fasga. et beth
iesimoth. omnes urbes campestres. Uni
versaq; regna seon regis amorrei qui reg
navit in esebon quem percussit moyses
cum principibus madian. Eveum et re
cem et sur. et hur. et rebe duces seon
habitatores terre. et balaam filium beor
ariolum occiderunt filii isrł gladio
cum ceteris interfectis. Factusq; est terminus
filiorum ruben iordanis fluvius. Hec
est possessio rubenitarum per cognationes su
as. urbium et viculorum. Deditq; moy
ses tribui gad et filiis eius per cognati
ones suas possessionem. cuius hec divisio
est. Terminus iazer et omnes civitates ga
laad. dimidiamq; partem terre filiorum
amon usq; ad aroer que est contra ra
bba. et ab esebon usq; ramoth masphe et
bathanim et manaim. usq; ad termi
nos dabir. In valle quoq; betharan et
bethnemra et socoth et saphon reliquam
partem regni seon regis esebon. huius quoq;
iordanis finis est usq; ad extremam partem
maris cenereth trans iordanem ad orien
talem plagam. Hec est possessio filiorum gad
per familias suas civitates et ville earum.
Dedit et dimidie tribui manasse filiis
q; eius iuxta cognationes suas possessionem
cuius hoc principium est. A manaim
universam basan et cuncta regna og
regis basan. omnesq; vicos iair qui sunt
in basan. lx. oppida. et dimidiam partem ga
laad astaroth. et edraim. urbes regni og re
gis basan filiis machir filii manasse et
dimidie parti filiorum machir iuxta cogna
tiones suas. hanc possessionem divisit moy
ses in campestribus moab trans iordanem con
tra iericho ad orientalem plagam. Tribui au
tem levi non dedit possessionem. quoniam dominus deus is
rahel ipse est possessio eius. ut locutus est illi.
Hoc est quod pos XIIII
sederunt filii isrł in terra chanaan quam
dederunt eis eleazar sacerdos et iosue filius
nun. et principes familiarum per tribus isrł
sorte omnia dividentes sicut preceperat dominus
in manu moysi. novem tribubus et dimi
die tribui. Duabus enim tribubus et
dimidie tribui quam dederat moyses trans ior
danem in possessionem absq; levitis. qui
nichil terre acceperunt inter fratres suos. Sed
in eorum successerunt locum filii ioseph
in duas divisi tribus manasse et effra
im. Nec acceperunt levite aliam partem in
urbes ad habitandum. et suburbana ear
ad alenda iumenta et pecora sua. sicut pre
ceperat dominus moysi. ita fecerunt filii isrł
et diviserunt terram. Accesserunt itaq; fi
lii iuda ad iosue in galgala. Locutusq; est ad
eum caleph filius iephone cenezeus.
Nosti quid locutus sit dominus ad moysen
hominem dei de me et te in cades barne.
xl. annorum eram quando me misit moy
ses famulus dei de cadesbarne ut consi
derarem terram. Nunciaviq; ei quod mihi ve
rum videbatur. Fratres autem mei qui ascende
rant mecum dissolverunt cor populi. et nichi
lominus ego secutus sum dominum deum
meum. Iuravitq; moyses in die illa di
cens. Terram quam calcavit pes tuus erit
possessio tua et filiorum tuorum in eternum
quia secutus es dominum deum tuum. Concessit
sit ergo dominus vitam mihi sicut pollicitus
est usq; in presentem diem. Quadraginta
et quinq; anni sunt ex quo locutus
est dominus verbum istud ad moysen quando am
bulabat isrł per solitudinem. Hodie. lxxxv.
annorum sum sic valens ut eo valebam
tempore quando ad explorandum missus sum.
illius in me temporis fortitudo usq;
hodie perseverat. tam ad bellandum quam ad
gradiendum. Da ergo mihi montem istum
quem pollicitus mihi est dominus te quoq; au
diente in quo enachim sunt et urbes

magne atque munite. si forte sit dominus mecum
et potero delere eos sicut promisit mihi. Bene
dixitque ei Iosue et tradidit ei Hebron
in possessionem. Atque ex eo fuit Hebron Ca
leph filio Iephone Cenezeo usque in presen
tem diem. quia secutus est dominum deum Israel.
Nomen Hebron ante vocabatur Caria
tharbe. Adam maximus ibi inter E
nachim situs est. Et terra cessavit a preliis.
Igitur sors filiorum
Iude per cognationes suas. ista fuit a
termino Edom usque ad meridiem. et usque
ad extremam partem australis plage. In
itium eius a summitate maris salsissi
mi. et a lingua eius que respicit meri
diem. Egrediturque contra ascensum
scorpionis. et pertransit in Sina. Ascendit
que in Cades barne. et pervenit in Esron. As
cendens ad Adar. et circuiens Carcaa.
atque inde pertransiens in Asemona. et per
veniens ad torrentem Egypti. Eruntque
termini eius mare magnum. hic erit fi
nis meridiane plage. Ab oriente vero
erit initium mare salsissimum usque ad ex
trema Iordanis et ea que respiciunt ad
aquilonem. et ea que respiciunt a lingua
maris usque ad eundem Iordanis fluvium.
Ascenditque terminus in Bethagla. et pertran
sit ab aquilone in Betharaba. ascendens
ad lapidem Boen. filii Ruben. et tendens
usque ad terminos Debera de valle Achor contra
aquilonem. respiciens Galgala. que est
ex adverso ascensionis Adomim ab austra
li parte torrentis. Transitque aquas que vo
cantur fons solis. et erunt exitus eius us
que ad fontem Rogel. Ascenditque per conval
lem filii Ennom ex latere Iebusei ad meri
diem. hec est Ierusalem. et inde se erigens ad
verticem montis qui est contra Geennom ad oc
cidentem in summitate vallis Rafaim
contra aquilonem. Pertransitque a verti
ce montis usque ad fontem aque Nep
thoa. et pervenit usque ad vicos montis E
phron. Inclinaturque in Baala que est Ca
riathiarim. id est urbs silvarum. et circu
it de Baala contra occidentem usque ad
montem Seir. transitque iuxta latus
montis Iarim ad aquilonem in Cheslon.
et descendit in Bethsames. Transitque
in Thamna. et pervenit contra aquilonem
partis Accaron ex latere. Inclinaturque
Sechrona. et transit montem Baala. perve
nit in Iebneel et maris magni contra occiden
tem fine concluditur. Hii sunt termini fi
liorum Iuda per circuitum in cognationibus
suis. Caleph filio vero Iephone dedit par
tem in medio filiorum Iuda sicut precepe
rat ei dominus Cariatharbe patris Enach. ipsa
est Hebron. Delevitque ex ea Caleb tres filios
Enach. Sesai. et Achiman. et Tholmai de
stirpe Enach. atque inde conscendens. ve
nit ad habitatores Dabir. que prius vo
cabatur Cariath sepher. id est civitas lit
terarum. Dixitque Caleph. Qui percusserit
Cariath sepher et ceperit eam. dabo illi Axa
filiam meam uxorem. Cepitque eam Oth
oniel filius Cenez frater Caleb iunior. et
deditque ei Axam filiam filiam suam uxo
rem. Que cum pergerent simul. suasa est
a viro suo ut peteret a patre suo agrum
suspiravitque ut sedebat in asino. Cui
Caleb. Quid habes inquit. At illa respondit.
Da mihi benedictionem tuam. Terram aus
tralem et arentem dedisti mihi. Iunge et
irriguam. Dedit itaque ei Caleb irrigu
um superius. et irriguum inferius. Hec est pos
sessio tribus filiorum Iuda per cognationes
suas. Eruntque civitates sue ab extremis
partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom
a meridie Cabseel. et Eder. et Iagur. et Ci
na. et Dimona. Adada et Cades et Asor. Ie
thnam Ziph et Telem Baloth et Asor nova
et Carioth. Iesrom. Hec est Asor. nova. et Ca
rioth. Iesrom. Hec Asor. Amam Same et Mo
lada et Aser. Gadda et Asemon. Beth feleth
et Aser suar et Bersabee. et Baziothia Baala
et Hym. Esem et Heltholath. et Exul. et Ar
ma. Siceleg et Medemena et Sesenna. Le
baoth et Selim et Enremon. Omnes civita
tes. xxviiii. et ville earum. In campes
tribus vero Estaol et Sarea. et Asena. et Zan
ganim et Tafua. et Enaim et Ierim
oth Adollam Socco. et Azecha et Sarim ad
Ithaim et Gedera. et Giderothaim. urbes
xiiii. et ville earum. Sanan et Aleza. et
Magdalgad Delean et Mesfa. et Iecthel
Lachis Bascath et Aglon. Ecthon et Le
bemas et Cethlis. et Giderroth Bethdagon
et Neema et Maceda. civitates. xvi. et vil
le earum. Labana. et Athet et Asan. Iep
tha. et Esna et Nesib. Ceila et Achzib et Ma
resa. civitates. viiii. et ville earum. Ac
caron cum vicis et villulis suis. Ab Ac
caron usque ad mare. omnia que vergunt

ad azotum et uillulas eius. Azotus cum uicis et uillulis suis. Gaza cum uicis et uillulis suis. usq; torrentem egypti. et mare magnum terminus eius. Et in monte samir et iether et socho. et edenna chinath. senna. hec est dabir. anab et istemo et anim. gosen et olon et gilon. ciuitates .xi. et uille earum. Arab et ruma. et esaaniam et bethafua et afeca. amatha et cariath arbe. hec est hebron et sior. ciuitates .viiii. et uille earum. Maon et chermel. et zif. et iote. iezrahel. et iucadam. et zanoe accaim. gabaa et tamna. ciuitates .x. et uille earum. Alul et bethsur et gedor mareth et bethanoth et eltecen. ciuitates .vi. et uille earum. Cariathbaal. hec est cariathiarim urbs siluarum. et arebba. ciuitates due. et uille earum. In deserto betharaba. meddin et sechacha et nepsan. et ciuitas salis. et engaddi ciuitates .vi. et uille earum. Iebuseum autem habitatorem iherusalem non potuerunt filii iuda delere. Habitauitq; iebuseus cum filiis iuda in ierusalem usq; in presentem diem.

XVI

Cecidit quoq; sors filiorum ioseph ab iordane contra iericho et aquas eius a quis eius ab oriente solitudo que ascendit de iericho ad montana bethel. et egreditur de bethel luza. transitq; terminum archi atharoth. et descendit ad occidentem iuxta terminum iefleti. usq; ad terminos bethoron inferioris. et gazer. Finiunturq; regiones eius mari magno quas possederunt filii ioseph. manasse et effraym. Et factus est terminus filiorum effraym per cognationes suas. et possessio eorum contra orientem atharoth addar usq; bethoron superiorem. Egrediunturq; confinia eorum in mare. Machinethath uero ad aquilonem respicit et circuit terminos contra orientem in thanathselo et pertransit ab oriente ianoe. descenditq; de ianoe in atharoth et noaratha et peruenit in iericho. Et egreditur ad iordanem de taffua. pertransitq; contra mare in ualle arundineti. Suntq; egressus eius mare salsissimum. Hec est possessio tribus filiorum effraym per familias suas. urbesq; que separate sunt filiis effraym in medio possessionis filiorum manasse. et uille earum. Et non interfecerunt filii effraym chananeum qui habitabat in gazer. habitauitq; chananeus in medio effraym usq; in diem hanc tributarius.

XVII

Cecidit autem sors tribui manasse. ipse est enim primogenitus ioseph. Machir primogenito manasse patri galaad qui fuit uir pugnator. habuitq; possessionem galaad et basan. Et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas. Filiis abiezer et filiis elech. et filiis esrihel. et filiis sichem. et filiis epher. et filiis semida. Isti sunt filii manasse filii ioseph mares per cognationes suas. Salphaath uero filio efer filii galaad. filii machir filii manasse non erant filii sed sole filie quarum ista sunt nomina. Maala et noa. egla et melcha et tersa. Ueneruntq; in conspectu eleazari sacerdotis et iosue filii nun. et principum dicentes. Dominus precepit per manum moysi. ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium domini possessionem in medio fratrum patris earum. Et ceciderunt funiculi manasse decem. absq; terra galaad et basan trans iordanem. Filie enim manasse possederunt hereditatem filiorum eius. Terra autem galaad cecidit in sorte filiorum manasse qui reliqui erant. Fuitq; terminus manasse ab aser machmethath que respicit sichem. et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis thaffue. Etenim in sorte manasse ceciderat terra thaffue que est iuxta terminos manasse filiorum effraym. Descenditq; terminus uallis arundineti in meridiem torrentis ciuitatem effraym que in medio sunt urbium manasse. Terminus manasse ab aquilone torrentis. et exitus eius pergit ad mare. ita ut ab austro sit possessio effraym. et ab aquilone manasse. et utrasq; claudat mare. et coniunguntur sibi in tribu aser ab aquilone. Et in tribu ysachar ab oriente. Fuitq; hereditas manasse in ysachar et in aser bethsan et uiculis eius. et ieblaam cum uiculis suis. et habitatores dor cum oppidis suis. habitatores quoq; endor cum uiculis suis. similiter quoq; habitatores thanach cum uiculis suis al' uillis. Et habitatores mageddo cum uillis suis. et tercia pars urbis nofeth. Nec potuerunt filii manasse has subuertere ciuitates. sed cepit chananeus habitare in terra eius. Postquam autem conualuerunt filii israel subiecerunt chananeos

et fecerit sibi tributarios: nec interfecerint eos.
Locutique sunt filii ioseph ad iosue et
atque dixerunt. Quare dedisti mihi terram in
possessionem sortis et funiculi unius. cum
sim tante multitudinis: et benedixerit
mihi dominus? Ad quos iosue ait. Si populus mul-
tus es: ascende in siluam. et succide tibi
spacia in terra ferezei. et rafaim. quia angus-
ta est tibi possessio montis effraym. Cui re-
sponderunt filii ioseph. Non poterimus ad mon-
tana conscendere cum ferreis curribus uta-
tur chananei qui habitant in terra campestri
in qua site sunt bethsam cum uiculis su-
is. et iezrahel mediam possidens partem.
Dixitque iosue ad domum ioseph. effraym
et manasse. Populus multus es: et magne
fortitudinis. Non habebis sortem unam: sed
transibis ad montem: et succides tibi atque
purgabis ad habitandum spacia. Et poteris
ultra procedere cum subuerteris chananeum
quem dicis ferreos habere currus et esse fortis-
simum. XVIII

Congregati sunt omnes filii israel in
sylo. ibique fixerunt tabernaculum testi-
monii. et fuit eis terra subiecta. Reman-
serant autem filiorum israel vii. tribus: que nondum
acceperant possessiones suas. Ad quos iosue
ait. Usquequo marcetis ignauia. et non in-
tratis ad possidendum terram quam dominus
deus patrum uestrorum dedit uobis? Eligi-
te de singulis tribubus ternos uiros
et mittam eos et pergant atque circueant
terram et describant eam iuxta numerum
uniuscuiusque multitudinis: referantque
ad me quod descripserint. Diuidite uobis
terram in vii. partes. Iudas sit in terminis
suis. ab australi plaga. et domus ioseph
ab aquilone. Mediam inter hos terram in
vii. partes describite. et tunc uenietis ad
me. ut coram domino deo nostro mittam uobis
hic sortem. quia non est inter uos pars leuita-
rum: sed sacerdotium domini. Hoc est enim eorum
hereditas. Gad autem et ruben et dimidia
tribus manasse iam acceperant possessiones
suas trans iordanem ad orientalem pla-
gam: quas dedit eis moyses famulus
domini. Cumque surrexissent uiri ut pergerent
ad describendum terram precepit eis iosu-
e dicens. Circuite terram et describite eam
ac reuertimini ad me: ut hic coram domino
deo in sylo mittam uobis sortem. Itaque perrexe-
runt. et lustrantes eam in vii. partes di-
uiserunt scribentes in uolumine. Reuersi-
que sunt ad iosue in castra sylo. Qui mi-
sit sortes coram domino deo in sylo. diuisit-
que terram filiis israel in vii. partes. Et ascen-
dit sors prima filiorum beniamin per fami-
lias suas ut possiderent terram inter filios
iuda et filios ioseph. Fuitque terminus e-
orum contra aquilonem ab iordane
pergens iuxta latus iericho septentriona-
lis plage. et inde contra occidentem ad monta-
na conscendens. et perueniens in solitu-
dinem bethauen: atque pertransiens iux-
ta luzam ad meridiem. Ipsa est bethel. De-
scenditque in astharoth addar: in montem
qui est ad meridiem bethoron inferioris
et inclinatur circuiens contra mare a meridi-
e montis qui respicit bethoron contra affricum.
Suntque exitus eius in cariathbaal que
uocatur cariathiarim urbem filiorum iu-
da. Hec est plaga contra mare ad
occidentem. A meridie autem ex parte caria-
thiarim egreditur terminus contra mare. et per-
uenit usque ad fontem aquarum nepthoa. De-
scenditque in partem montis qui respicit
uallem filiorum ennon. et est contra septentrio-
nalem plagam in extrema parte uallis ra-
phaim. Descenditque gehennon id est ual-
lis ennom iuxta latus iebusei ad austrum.
et peruenit ad fontem rogel. transiens ad
aquilonem. et egrediens ad ensemes. id est
fontem solis. et pertransit usque ad tumu-
los qui sunt e regione ascensus adommim.
Descenditque ad abenboen. id est lapidem
boen filii ruben. et pertransit ex latere aqui-
lonis ad campestria. Descenditque ad pla-
niciem et pretergreditur contra aquilonem
bethagla. Suntque exitus eius contra lingu-
am maris salsissimi ab aquilone in finem
iordanis ad australem plagam que est
terminus illius ab oriente. Hec est posse-
ssio filiorum beniamin per terminos su-
os in circuitu et familias singulas. et
Fueruntque ciuitates eius iericho et be-
thagla et uallis casis. bethabara et sa-
maraim. et bethel. Auim et affara. et ofera
uilla emona. et ofni et gabee ciuita-
tes xii. et uille earum. Gabaon et ra-
ma et beroth. et messe. cafara et amos-
sa. et recem. iarafel. et tharala. et sela eleb
et iebus que est ierusalem. gabaath et cari-
ath ciuitates xiiii. et uille earum. Hec
est possessio filiorum beniamin iuxta fami-

de alia diuisione terre.

quomodo iosue diuisit terram sorte.

lias suas.

XIX

Et egressa est sors secunda filiorum
symeon per cognationes suas. Fu
itque hereditas eorum in medio possessionis
filiorum iuda. bersabee. et sabee et mo
lada. et asersua. bala. et asem. et betho
lath. bethul arma. et siceleg. et beth. et
marcaloth. asersusa. et beth. lebaoth
et sarven. civitates. xiii. et ville earum.
Ahin. et remmon. et athar et asan civi
tates. iiii. et ville earum. Omnes vi
culi per circuitum urbium istarum usque
ad baalath beerrameth contra australem pla
gam. Hec est hereditas filiorum symeon
iuxta cognationes suas. in funiculo et
possessione filiorum iuda: quia maior e
rat. Et ideo ipsi possederunt filii symeon
in medio hereditatis eorum. Cecidit que
sors tertia filiorum zabulon per cognatio
nes suas. Et factus est terminus possessionis
eorum usque sarith. Ascenditque de maran
et meala. et pervenit in debbaseth usque
ad torrentem qui est contra iecenam
et revertitur de sarith contra orientem
in fines ceseleth thabor et egreditur ad da
bereth. Ascenditque iafie. et inde pertransit
ad orientalem plagam. Iethefer et tha
tasim. et egreditur in remmon. amphar
et noa. et circuit ad aquilonem et nath
on. Suntque egressus eius vallis iepta
hel et chatel. et neala et semron et ie
dala et bethleem. civitates. xii. et ville
earum. Hec est hereditas filiorum zabulon
per cognationes suas: urbes et viculi earum.
Ysachar egressa est sors quarta per cogna
tiones suas. Fuitque eius hereditas iezra
hel. et casaloth. et sunem. et effraym.
seon. et anaarath. et rabbith. et cesion.
abes. ramet. Et engannim. et enad
da. et bethfases. et pervenit terminus eius
usque thabor. et sesima. et bethsemes. Erunt
que exitus eius iordanis civitates. xvi.
et ville earum. Hec est possessio filiorum ysa
char per cognationes suas. urbes et vicu
li earum. Cecidit que sors quinta tribui
filiorum aser per cognationes suas. Fuit
que terminus eorum alcath. et ovali et
bethen. et axab. et melech et amaad. et
messal. et pervenit usque ad carmelum
maris. et sihor. labanath. ac revertitur contra
orientem bethdagon. et pertransit usque
zabulon. et vallem iepthahel contra aqui
lonem. in bethemec. et nehiel. Egreditur que
ad levam. cabul. et abran. et roob et amon
et cane. usque ad sydonem magnam. Re
vertiturque in orma. usque ad civitatem mu
nitissimam tyrum. et usque osam. Erunt
que exitus eius in mare de funiculo acziba
et amma. et afeca. et roob. civitates. xxii.
et ville earum. Hec est possessio filiorum aser
per cognationes suas. urbesque et viculi ea
rum. Filiorum neptalim. vi. pars cecidit
per familias suas. et cepit terminus de e
leph. et helon. in saananim et adom
que est neceb et iemnahel usque lecum
et egressus eorum usque ad iordanem. Re
vertiturque terminus contra occidentem in
aznoth. thabor atque inde egreditur in ucu
cha. et pertransit in zabulon contra meri
diem. et in aser contra occidentem. et
in iuda ad iordanem contra ortum solis. Ci
vitates munitissime. Assedim. ser. et am
nath et rectatha. ceneleth. et edema. a
rama asor. et cedes. et hedrai. hi. naason
et ieron. et magdalel. horem et betha
nath. et bethsemes. x. et viiii. civitates
et ville earum. Hec est possessio tribus filio
rum neptalim per cognationes suas. ur
bes et viculi earum. Tribui filiorum dan
per familias suas egressa est sors. vii.
et fuit terminus possessionis eius saraa
et astahol. et hirsemes. id est civita
tes solis. selebim et ahilon et iethela
helom. et themna. et acron. helteten et
gepthon. et balaath. iud. et benbarac
et geth remmon. atque ierton. et arcon
cum termino qui respicit ioppen. et ipso
fine concluditur. Ascenderuntque filii
dan. et pugnaverunt contra lesem. ceperuntque
eam. et percusserunt in ore gladii. ac pos
sederunt et habitaverunt in ea. vocantes
nomen eius lesem. dan. ex nomine dan
patris sui. Hec est possessio tribus filiorum dan
per cognationes suas. urbes et viculi earum.
Cumque complesset terram sorte dividere singulis
per tribus suas. dederunt filii israel possessionem
iosue filio nun in medio sui iuxta pre
ceptum domini. urbem quam postulaverat
camnathsare. in monte effraym. et
edificavit civitatem. habitavitque in ea.
Hec sunt possessiones quas sorte divise
runt. eleazar sacerdos et iosue filius
nun. et principes familiarum ac tribuum
filiorum israel. in sylo coram domino ad os

De urbibus fugitivorum

tium tabernaculi testimonii partitique sunt
terram.

XX

Et locutus est dominus ad iosue dicens
Loquere filiis israel et dic eis. Sepa-
te urbes fugitivorum de quibus locutus
sum ad vos per manum moysi ut confu-
giat ad eas quicumque animam percusserit nes-
cius. et possit evadere iram proximi qui
ultor est sanguinis. cum ad unam hu-
ius confugerit civitatum. stabitque ante
portam civitatis. et loquetur senioribus
urbis illius ea que se comprobent inno-
centem. sicque suscipient eum: et dabunt
ei locum ad habitandum. Cumque ultor
sanguinis eum fuerit persecutus non tra-
dent in manus eius. quia ignorans percus-
sit proximum eius. nec ante biduum vel
triduum esse eius probatur inimicus. et habi-
tet in civitate illa donec stet ante iudi-
cium causam reddens facti sui. et non
moriatur qui interficit. donec moriatur
sacerdos magnus qui fuerit in illo tem-
pore. Tunc revertetur homicida et ingre-
dietur civitatem et domum suam
de qua fugerat. Decreveruntque cedes
in galilea montis neptalim. et si-
chem in monte effraym. et cariatharbe
ipsa est hebron in monte iuda. Et trans
iordanem contra orientalem plagam
iericho. statuerunt bosor que sita est in
campestri solitudine de tribu ruben. et
ramoth in galaad. De tribu gad. et gau-
lon in basan de tribu manasse. Hee civi-
tates constitute sunt cunctis filiis is-
rael et advenis qui habitabant inter eos
ut fugeret ad eas qui animam nesci-
ens percussisset. et non moreretur in manu
proximi. et effusum sanguinem vindica-
re cupientis. donec staret ante populum et
exponeret causam suam.

XXI

Accesseruntque principes familiarum
levi ad eleazar sacerdotem et iosu-
e filium nun. et ad duces cognationum
per singulas tribus israel filiorum. Locutique
sunt ad eos in sylo terre chanaan. atque dixe-
runt. Dominus precepit per manum moysi ut
darentur nobis urbes ad habitandum. et sub-
urbana earum ad alenda iumenta. Dede-
runtque filii israel de possessionibus suis iuxta
imperium domini civitates et suburbana
earum. Egressaque est sors in familiam
caath filiorum aaron sacerdotis. De tribu
iuda et symeon. et beniamin. civitates
tredecim. et reliquis filiorum caath. id est
levitis qui superfuerant. De tribubus ef-
fraym. et dan. et dimidie tribu ma-
nasse. civitates. x. Porro filiis gerson e-
gressa est sors ut acciperent de tribubus ysa-
char. et de aser. et neptalim. dimidiaque
tribu manasse in basan. civitates nume-
ro. xiii. et filiis merari per cognationes suas

De civitatibus et suburbanis levitarum

De tribubus ruben. et gad et zabulon
urbes. xii. Dederuntque filii israel levitis ci-
vitates et suburbana earum sicut pre-
cepit dominus per manum moysi. singulis
sortem tribuentes. De tribubus filiorum
iuda et symeon dedit iosue civitates
quarum ista sunt nomina filiis aaron per
familias caath levitici generis. prima enim
sors illis egressa est cariatharbe patris
enach. que vocatur hebron in monte
iuda. et suburbana eius per circuitum. A-
gros vero et villas eius dederat caleb fili-
o iosue ad possidendum. Dedit ergo
filiis aaron sacerdotis hebron confugii
civitatem et suburbana eius. Et lebnam
cum suburbanis suis. et iether. et iste-
mon. et holon. dabir. et ayn. et iethan
et bethsemes cum suburbanis suis
civitates novem. De tribubus autem
ut dictum est duabus. De tribu autem
filiorum beniamin. gabaon et ga-
bee. et anatoth. et almon cum sub-
urbanis suis. civitates iiii. Omnes simul
civitates filiorum aaron sacerdotis. x-
iii. cum suburbanis suis. Reliquis vero
per familias filiorum caath levitici ge-
neris. hec est data possessio. De tribu effraym
urbs confugii. sichem cum suburba-
nis suis in monte effraym. et gazer
et cibsaim. et bethoron cum suburbanis
suis. civitates. iiii. De tribu quoque dan.
heltece et gebbethon. et haialon. et gethre-
mon cum suburbanis suis. civitates
iiii. Porro de dimidia tribu manasse
thanach. et gethremon. cum suburbanis
suis civitates due. Omnes civitates. x.
et suburbana earum date sunt filiis
caath inferioris gradus. Filiis quoque ger-
son levitici generis. dedit dimidia tri-
bus manasse confugii civitatem gau-
lon in basan et bosram cum suburba-
nis suis. civitates. ii. Porro de tribu ysa-
char: cesion et daberet et iaramoth et

engannim cum sub urbanis suis. ciui
tates .iiii. De tribu aut aser: masal et abdon
et abdon. et elcath. et roob cum suis sub
urbanis. ciuitates .iiii. De tribu quoque
neptalim. ciuitatem confugii. cedes in ga
lilea. et amoth dor. et carthan cum sub
urbanis suis. ciuitates .iii. Omnes urbes
familiarum gerson .xiii. cum suburba
nis suis. Filiis aut merari leuitis inferio
ris gradus per familias suas data est. data est
de tribu zabulon. iecnam. carta. et dam
na. et naalol ciuitates .iiii. cum suburb
anis suis. De tribu ruben ultra iordanem
contra iericho ciuitatem refugii. bosor
in solitudine. misor. et iezer. et iethson et
maspha. ciuitates .iiii. cum suburbanis
De tribu gad. ciuitates confugii ramoth
in galaath. et manaim. et esebon et iazer
ciuitates .iiii. cum suburbanis suis.
Omnes urbes filiorum merari per familias
et cognationes suas .xii. Itaque uniuerse ciui
tates leuitarum in medio possessionis fi
liorum israel fuerunt .xlviii. cum sub
urbanis suis singule per singulas distri
bute. Dedit que dominus israeli omnem terram quam tra
diturum se patribus eorum iurauerat. et pos
sederunt illam atque habitauerunt in ea.
Dataque est ab eo pax in omnes per circui
tum nationes. Nullusque eis hostium
resistere ausus est. sed cuncti in eorum dicio
nem redacti sunt. Ne unum quidem uerbum
quod illis prestaturum se esse promiserat irri
tum fuit. sed rebus expleta sunt omnia. XXI

de reditu duarum tribuum et dimidie

Eodem tempore uocauit iosue rube
nitas et gaditas. et dimidiam tri
bum manasse. dixitque ad eos. Fecistis om
nia que uobis precepit moyses famulus do
mini quoque in omnibus obedistis. nec reliq
uistis fratres uestros longo tempore usque in
presentem diem. custodientes imperium
domini dei uestri. Quia igitur dedit dominus deus
noster fratribus uestris quietem ac pacem sicut
pollicitus est. reuertimini. et ite in taber
nacula uestra. et in terram possessionis quam
tradidit uobis moyses famulus domini trans
iordanem. Ita dumtaxat ut custodiatis
attente et opere compleatis mandatum
et legem quam precepit uobis moyses fa
mulus domini. ut diligatis dominum deum uestrum et
ambuletis in omnibus uiis eius. et obser
uetis mandata illius. adhereatisque ei ac
seruiatis in omni corde et in omni anima uestra.
Benedixitque ei iosue: ac dimisit eos. Qui
reuersi sunt in tabernacula sua. Tribui aut
manasse dimidie possessionem moyses
dederat in basan. Et idcirco medie que su
perfuit dedit iosue sortem inter ceteros fratres
suos trans iordanem ad occidentalem pla
gam. Cumque dimitteret eos in tabernacula
sua et benedixisset illis dixit ad eos. In
multa substantia atque diuitiis reuertimi
ni ad sedes uestras. cum argento et auro
ere ac ferro. et ueste multiplici. Diuidi
te predam hostium cum fratribus uestris. Reuer
sique sunt et abierunt filii ruben. et fi
lii gad. et dimidie tribus manasse a filiis
israel de sylo que sita est in chanaan. ut intra
rent galaad terram possessionis sue quam ob
tinuerant iuxta imperium domini in manu
moysi. Cumque uenissent ad tumulos
iordanis in terra chanaan edificauerunt iuxta
iordanem altare infinite magnitudinis.
Quod cum audissent filii israel. et ad eos cer
ti nuntii detulissent edificasse filios ruben
et gad. et dimidie tribus manasse altare
in terra chanaan. super iordanis tumulos
contra filios israel. conuenerunt omnes in sylo. ut
ascenderent et dimicarent contra eos. Et inter
im miserunt ad illos in terram galaad fi
nees filium eleazari sacerdotem. et .x. prin
cipes cum eo singulos de tribubus singu
lis. Qui uenerunt ad filios ruben et gad
et dimidie tribus manasse in terram gala
ad. dixeruntque ad eos. Hec mandat omnis
populus domini. Que est ista transgressio? Cur
reliquistis dominum deum israel edificantes
altare sacrilegum. et a cultu illius rece
dentes? An parum uobis est quod peccastis
in belphegor. et usque in presentem diem
macula huius sceleris in uobis permanet?
multique de populo corruerunt. Et uos ho
die reliquistis dominum. et cras uniuersum israel
eius ira desaeuiet. Quod si putatis immundam
esse terram possessionis uestre transite ad terram
in qua tabernaculum domini est. et habitate inter
nos tantum ut a domino et a nostro consortio non
recedatis edificato altari preter altare do
mini dei nostri. Nonne achor filius zare preterivit man
datum domini. et super omnem populum israel ira eius
incubuit. Et ille erat unus homo. atque u
tinam solus perisset in scelere suo. Responderunt
que filii ruben et gad. et dimidie tri
bus manasse principibus legationis israel.
Fortissimus dominus deus ipse nouit. et israel

simul intelligit. Si prevaricationis animo hoc
altare construximus: non custodiat nos sed
puniat in presenti. Et si ea mente fecimus
ut holocausta et sacrificium et pacificas
victimas super eo imponeremus: ipse querat
et iudicet. Et non ea magis cogitatione atque
tractatu ut diceremus. Cras dicent filii
vestri filiis nostris. Quid vobis et domino deo israel?
Terminum posuit dominus inter nos et vos o fi
lii ruben et filii gad iordanem fluvium:
et idcirco partem non habetis in domino. Et per
hanc occasionem: avertent filii vestri fili
os nostros a timore domini. Putavimus itaque
melius. et diximus. Extruamus nobis
altare non in holocausta neque ad victim
as offerendas. sed in testimonium inter nos
et vos. et sobolem nostram vestramque proge
niem ut serviamus domino. et iuris nostri sit
offerre sacrificium et victimas et pa
cificas hostias. et nequaquam dicant
cras filii vestri filiis nostris. non est vobis
pars in domino. Quod si voluerint dicere: respon
debunt eis. Ecce altare domini quod fecerunt
patres nostri. non in holocausta neque in sacrifi
cium. sed in testimonium nostrum ac vestrum et
num. Absit a nobis hoc scelus ut rece
damus a domino: et eius vestigia relinquamus
extructo altari ad holocausta et sacrifi
cia et victimas offerendas preter altare
domini dei nostri: quod extructum est ante taber
naculum eius. Quibus auditis finees
sacerdos et principes legationis israel qui
erant cum eo placati sunt. et verba fili
orum ruben et gad et dimidie tribus
manasse libentissime susceperunt. Dixit
que finees filius eleazari sacerdos ad eos.
Nunc scimus quod nobiscum sit dominus. quoniam ali
eni estis a prevaricatione hac. et liberastis
filios israel de manu domini. Reversusque est cum
principibus a filiis ruben et gad de terra
galaad finium chanaan ad filios israel. et
retulit eis. Placuitque sermo cunctis au
dientibus. et laudaverunt dominum filii israel.
et nequaquam ultra dixerunt ut ascende
rent contra eos atque pugnarent. et dele
rent terram possessionis eorum. Vocaveruntque
filii ruben et filii gad altare quod extru
xerant testimonium nostrum. quod dominus ipse sit
deus.

xxiij **XXIII**

Revoluto autem
multo tempore postquam pacem de
derat israeli. subiectis in gyro nationibus
universis. et iosue iam longevo et perse
nilis etatis: vocavit iosue israelem. ma
ioresque natu. et principes ac duces et ma
gistros. dixitque ad eos. Ego senui et progres
sioris etatis sum. vosque cernitis omnia que
fecerit dominus deus vester cunctis per circuitum
nationibus. quomodo pro vobis ipse pugnaverit. Et
nunc que vobis sorte divisit omnem terram
ab orientali parte iordanis usque ad mare
magnum. Multeque adhuc supersunt na
tiones. Dominus deus vester disperdet eas: et au
feret a facie vestra. et possidebitis terram si
cut vobis pollicitus est. Tantum confor
tamini et estote solliciti ut custodia
tis cuncta que scripta sunt in volumi
ne legis moysi. et non declinetis ab eis
neque ad dexteram neque ad sinistram. ne
postquam intraveritis ad gentes que inter
vos future sunt: iuretis in nomine deorum
earum. et serviatis eis. et adoretis illos.
sed adhereatis domino deo vestro quod fecistis usque
in diem hanc. Et tunc auferet dominus deus
in conspectu vestro gentes magnas et ro
bustissimas. et nullus vobis resistere pote
rit. Unus e vobis persequetur hostium
mille viros. quia dominus deus vester pro vobis ipse
pugnavit. sicut pollicitus est. Hoc tantum
diligentissime precavete ut diligatis
dominum deum vestrum. Quod si volueritis gentium
harum que inter vos habitant erroribus ad
herere. et cum eis miscere connubia atque a
micicias copulare: iam nunc scitote quod
dominus deus vester non deleat eas ante faciem
vestram. sed sint vobis in foveam ac laqueum
et in offendiculum ex latere vestro. et su
des in oculis vestris. donec vos auferat
atque disperdat de terra hac optima: quam
tradidit vobis. En ego hodie ingredior viam
viam universe terre. et toto animo cognos
cetis quod de omnibus verbis que se dominus presti
turum vobis esse pollicitus est: unum non pre
terierit incassum. Sicut ergo implevit
opere quod promisit. et prospera cuncta venerunt:
sic adducet super vos quicquid ma
lorum comminatus est. donec vos aufe
rat atque disperdat de terra hac optima: quam
tradidit vobis. eo quod preterieritis pactum
domini dei vestri quod pepigit vobiscum. et ser
vieritis diis alienis. et adoraveritis eos.
Cito atque velociter consurget in vos
furor domini. et auferemini de terra hac
optima: quam tradidit vobis dominus.

XXIIII xxiiij

Congregavitque iosue

De sermone iosue ad populum

omnes tribus israel in sichem. et vocavit
maiores natu ac principes et iudices et
magistros. steteruntque in conspectu domini. Et
ad populum sic locutus est. Hec dicit dominus deus
israel. Trans fluvium habitaverunt patres vestri
ab initio: Thare pater abraham et nachor. ser
vieruntque diis alienis. Tuli ergo patrem
vestrum abraham de mesopotamie finibus:
et adduxi eum in terram chanaan. et mul
tiplicavique semen eius. et dedi ei ysaac
illique rursum dedi iacob et esau. de qui
bus esau dedi montem seir ad possidendum.
iacob vero et filii eius descenderunt in egyp
tum. Misique moysen et aaron et percussi e
gyptum multis signis atque portentis. Et
duxique vos et patres vestros de egypto: et ve
nistis ad mare. persecutique sunt egyptii
patres vestros cum curribus et equitatu usque
ad mare rubrum. Clamaverunt autem ad
dominum filii israel. Qui posuit tenebras in
ter vos et egyptios. et adduxit super eos
mare. et operuit illos. Viderunt oculi ve
stri cuncta que in egypto fecerim. et ha
bitastis in solitudine multo tempore.
Et introduxi vos ad terram amorrei qui
habitabat trans iordanem. Cumque pugna
rent contra vos tradidi eos in manus
vestras. et possedistis terram eorum: atque
interfecistis illos. Surrexit autem balac fi
lius sephor rex moab: et pugnavit contra
israhelem. Misitque et vocavit balaam filium
beor. ut malediceret vobis. Et ego nolui au
dire eum. sed econtrario per illum benedixi
vobis. et liberavi vos de manu eius. Transis
tisque iordanem et venistis ad iericho.
pugnaveruntque contra vos viri civitatis
eius amorreus et ferezeus et chananeus
et ethyeus. et gergeseus. et eveus et iebu
seus. et tradidi illos in manus vestras. Mi
sique ante vos scrabrones et eieci eos de lo
cis suis duos reges amorreorum ad pos
sidendum non in gladio et arcu tuo. De
dique vobis terram in qua non laborastis. et ur
bes quas non edificastis ut habitaretis in eis
vineas et oliveta que non plantastis. Nunc
ergo timete dominum et servite ei perfecto corde
atque verissimo. et auferte deos quibus ser
vierunt patres vestri in mesopotamia: et in egy
pto ac servite domino. Sin autem vobis malum vi
detur ut domino serviatis. optio vobis datur. E
ligite hodie quod placet: cui servire potissi
mum debeatis utrum diis quibus servierunt
patres vestri in mesopotamia an diis amor
reorum in quorum terra habitatis. Ego autem
et domus mea serviemus domino. Responditque
populus. et ait. Absit a nobis ut relinquamus do
minum: et serviamus diis alienis. Dominus deus
noster ipse est qui eduxit nos et patres nostros
de terra egypti. et de domo servitutis. Fecit
que videntibus signa ingentia. et custo
divit nos in omni via per quam ambu
lavimus: et in cunctis populis per quos transi
vimus. et eiecit universas gentes amor
reum habitatorem terre quam nos intra
vimus. Serviemus igitur domino. quia ipse
est dominus deus noster. Dixitque iosue ad populum
Non poteritis servire domino. Deus enim sanctus
et fortis emulator est. nec ignoscet sce
leribus vestris atque peccatis. Si dimiseritis
dominum et servieritis diis alienis: convertet
se et affliget vos atque subvertet. postquam
vobis prestiterit bona. Dixitque populus ad io
sue. Nequaquam ita ut loqueris: erit
sed domino serviemus. Et iosue ad populum. Tes
tes inquit vos estis: quia ipsi elegeri
tis vobis dominum ut serviatis ei. Responderunt
que. Testes. Nunc ergo ait. Auferte de
os alienos de medio vestri. et inclinate
corda vestra ad dominum deum israel. Dixitque
populus ad iosue. Domino deo nostro serviemus.
et obedientes erimus preceptis eius. Per
cussit igitur iosue in die illo fedus. et
proposuit populo precepta atque iudicia in si
chem. Scripsitque omnia verba hec in volu
mine legis dei. Et tulit lapidem pergran
dem. posuitque eum subter quercum que
erat in sanctuario domini. et dixit ad omnem po
pulum. En lapis iste erit nobis in testimo
nium quod audierit omnia verba domini que lo
cutus est vobis. ne forte postea negare
velitis. et mentiri domino deo vestro. Dimi
sit populum: singulos in possessionem suam. Et
post hec: mortuus est iosue filius nun
servus domini. cx. annorum. sepelieruntque eum
in finibus possessionis sue in thamnathsare
que sita est in monte effraym. a septentrio
nali parte montis gaas. Servivitque israel
domino cunctis diebus iosue et seniorum qui
longo vixerunt tempore post iosue. et
qui noverant omnia opera domini que fecerat
in israel. Ossa quoque ioseph que tulerant
filii israel de egypto sepelierunt in sichem
in parte agri quem emerat iacob a filiis
emmor patris sichem. centum novellis ovibus

et fuit in possessionem filiorum ioseph. E
leazar quoque filius aaron mortuus est.
et sepelierunt eum in gabaath finees
filii eius que data est ei in monte ef
fraym.

Explicit liber iosue. Incipit liber iudicum.

Post mortem iosue con
suluerunt filii israel do
minum dicentes. Quis
ascendet ante nos contra cha
naneum. et erit dux bel
li? Dixitque dominus. Iudas
ascendet. Ecce tradidi terram in ma
nus eius. Et ait iudas symeoni
fratri suo. Ascende mecum in sortem
meam. et pugna contra chana
neum. ut et ego pergam tecum in
sortem tuam. Et abiit cum eo
symeon. Ascenditque iudas. et tra
didit dominus chananeum. ac ferze
um. in manus eorum. et percusserunt
in bezech. x. milia uirorum. Inve
neruntque adonibezech. et pugna
uerunt contra eum. ac percusserunt
chananeum et ferzeum. Fugit
autem adonibezech. Quem secuti com
prehenderunt. cesis summitatibus ma
nuum eius et pedum. Dixitque ado
nibezech. Septuaginta reges am
putatis manuum ac pedum summi
tatibus. colligebant sub mensa
mea ciborum reliquias. Sicut fe
ci. ita reddidit michi deus. Adduxerunt
que eum in iherusalem. et ibi mortuus est.
Oppugnantes ergo filii iuda iherusalem
ceperunt eam. et percusserunt in ore gladii
tradentes cunctam incendio ciuita
tem. Et postea descendentes pugnaue
runt contra chananeum. qui habita
bat in montanis. et ad meridiem et in
campestribus. Pergensque iudas contra chana
neum qui habitabat in hebron. cuius
nomen fuit antiquitus chariatharbe. percus
sit sisai. et achiman et tholmay. Atque
inde profectus. abiit ad habitatores dabir.
cuius nomen uetus erat chariathsepher.
id est ciuitas litterarum. Dixitque caleph.
Qui percusserit chariathsepher et uas
tauerit eam. dabo ei axam filiam meam
uxorem. Cumque cepisset eam othoniel
filius cenez frater caleph minor. dedit ei axam
filiam suam coniugem. Quam pergentem
in itinere monuit eam uir suus. ut pe
teret a patre suo agrum. Que cum sus
pirasset sedens asino. dixit ei caleph.
Quid habes? At illa respondit. Da michi bene
dictionem. quia terram arentem dedisti michi.
da et irriguam aquis. Dedit ergo ei
caleph irriguum superius. et irriguum
inferius. Filii autem cynei cognati moysi
ascenderunt de ciuitate palmarum cum
filiis iuda in desertum sortis eius quod est
ad meridiem arath. habitaueruntque cum eo.
Abiit autem iudas cum symeone fratre
suo. Et percusserunt simul chananeum
qui habitabat in sophath. et interfecerunt
eum. Uocatumque est nomen urbis hor
ma. id est anathema. Cepitque iudas gazam
cum finibus suis. et ascalonem et
atque acharon cum terminis suis. Fu
itque dominus cum iuda. et montana pos
sedit. Nec potuit delere habitatores uallis. quia
falcatis curribus habundabant. Dede
runtque caleph hebron. sicut dixerat moyses. Qui
deleuit ex ea tres filios enach. Iebuseum
autem habitatorem iherusalem non deleuerunt
filii beniamin. Habitauitque iebuseus
cum filiis beniamin in iherusalem. usque in
presentem diem. Domus quoque ioseph
ascendit in bethel. fuitque dominus cum eis.
Nam cum obsiderent urbem que prius
luza uocabatur. uiderunt hominem egre
dientem de ciuitate. Dixeruntque ad eum.
Ostende nobis introitum ciuitatis. et faci
emus tecum misericordiam. Qui cum ostendisset
eis. percusserunt urbem in ore gladii.
Hominem autem illum et omnem cognati
onem eius dimiserunt. Qui dimissus
abiit in terram ethim. et edificauit ibi
ciuitatem. uocauitque eam luzam. Que
ita appellatur usque in presentem diem.
Manasses quoque non deleuit bethsan
et tanael cum uiculis suis. et habitato
res dor. et ieblaam et mageddo cum ui
culis suis. Cepitque chananeus habitare
cum eis. Postquam autem confortatus
est israel. fecit eos tributarios. et delere
noluit. Effraym etiam non interfecit cha
naneum qui habitabat in gazer. sed habitauit
cum eo. Zabulon non deleuit habitatores
cetron et naalon. sed habitauit chananeus
in medio eius. Factusque est ei tributarius

Aser quoque non delevit habitatores Accho et
Sidonis, Alab et Achazib et Alba et Afec et
Roob. Habitavitque in medio Chananei habi-
tatoris illius terre, nec interfecit eum. Et
Neptalim quoque non delevit habitatores Beth-
sames et Bethanath, et habitavit inter
Chananeum habitatorem terre. Fuerunt-
que ei Bethsamite et Bethanite tributarii.
Artavitque Amorreus filios Dan in monte,
nec dedit eis locum ut ad planiora des-
cenderent. Habitavitque in monte Hares,
quod interpretatur testatio, in Haialon et Sala-
bin. Et aggravata est manus domus
Ioseph, factusque est ei tributarius. Fu-
itque terminus Amorrei a bascensu Scor-
pionis, Petra et superiora loca.

II

Ascenditque angelus Domini de Galgala
ad locum Flentium, et ait: Eduxi
vos de Egypto, et introduxi in terram pro qua
iuravi patribus vestris, et pollicitus sum
ut non facerem irritum pactum meum
vobiscum in sempiternum, ita dumtaxat ut
non feriretis fedus cum habitatoribus terre huius,
et aras eorum subverteretis; et noluistis
audire vocem meam. Cur hoc fecistis?
Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra,
ut habeatis hostes, et dii eorum sint vobis
in ruinam. Cumque loqueretur angelus Domini
verba hec ad omnes filios Israel, elevave-
runt vocem suam et fleverunt. Et voca-
tum est nomen loci illius Flentium, si-
ve Lacrimarum; immolaveruntque ibi hos-
tias Domino. Dimisit ergo Iosue populum, et
abierunt filii Israel unusquisque in pos-
sessionem suam ut obtinerent eam. Ser-
vieruntque Domino cunctis diebus eius
et seniorum qui longo post eum vixerunt
tempore, et noverant omnia opera Domini que
fecerat cum Israel. Mortuus est autem Iosu-
e filius Nun famulus Domini centum et decem annorum,
et sepelierunt eum in finibus possessionis
sue, in Thamnathsare, in monte Effra-
im, a septentrionali plaga montis Gaas.
Omnisque illa generatio congregata est ad patres
suos. Et surrexerunt alii qui non noverant
Dominum, et opera que fecerat cum Israel. Fe-
ceruntque filii Israel malum in conspec-
tu Domini. Et servierunt Baalim ac dimise-
runt Dominum Deum patrum suorum qui eduxerat
eos de terra Egypti, et secuti sunt deos a-
lienos, deos quoque populorum qui habita-
bant in circuitu eorum; et adoraverunt
eos. Et ad iracundiam concitaverunt Dominum,
dimittentes eum, et servientes Baalim et
Astaroth. Iratusque Dominus contra Israel, tradi-
dit eos in manus diripientium, qui ce-
perunt eos et vendiderunt hostibus qui ha-
bitabant per gyrum. Nec potuerunt resis-
tere adversariis suis, sed quocumque pergere voluis-
sent, manus Domini erat super eos, sicut lo-
cutus est, et iuravit eis. Et vehementer af-
flicti sunt. Suscitavitque Dominus iudices
qui liberarent eos de vastantium manibus,
sed nec illos audire voluerunt, fornican-
tes cum diis alienis, et adorantes eos.
Cito deseruerunt viam per quam ingressi
fuerant patres eorum, et audientes
mandata Domini, omnia fecere contraria. Cum-
que Dominus iudices suscitaret, in diebus eorum
flectebatur misericordia, et audiebat afflictorum
gemitus, et liberabat eos de cede vastanti-
um. Postquam autem mortuus esset iudex,
revertebantur, et multo maiora faciebant
quam fecerant patres eorum, sequentes deos
alienos, et servientes eis, et adorantes illos.
Non dimiserunt adinventiones suas, et
viam durissimam per quam ambulare con-
sueverant. Iratusque est furor Domini in Isra-
el, et ait: Quia irritum fecit gens ista pac-
tum meum quod pepigeram cum patribus
eorum, et vocem meam audire contemp-
sit, et ego non delebo gentes quas dimi-
sit Iosue, et mortuus est, ut in ipsis experi-
ar Israel, utrum custodiant viam Domini et
ambulent in ea, sicut custodierunt patres
eorum, an non.

III

Dimisit ergo Dominus omnes nationes has,
et cito subvertere noluit, nec tradidit
in manus Iosue. Hec sunt gentes quas
Dominus dereliquit ut erudiret in eis Israelem,
et omnes qui non noverant bella Cha-
naneorum, et postea discerent filii eorum
certare cum hostibus, et habere consuetu-
dinem preliandi: quinque satrapas Philis-
tinorum, omnemque Chananeum et Sidoni-
um atque Eveum qui habitabant in monte
Libano, et monte Baal Hermon usque ad in-
troitum Emath. Dimisitque eos ut in ipsis
experiretur Israelem, utrum audiret manda-
ta Domini que preceperat patribus eorum per ma-
num Moysi, an non. Itaque filii Israel habita-
verunt in medio Chananei, et Ethei et
Amorrei, Ferezei et Evei et Iebusei. Et du-
xerunt uxores filias eorum, ipsique filias

de angelo et loco flentium.

suas eorum filiis tradiderunt et servierunt diis eorum. Feceruntque malum in conspectu domini et obliti sunt dei sui servientes baalim et astaroth. Iratusque dominus contra israel tradidit eos in manus chusan rasathaim regis mesopotamie. Servieruntque ei octo annis. et clamaverunt ad dominum. Qui suscitavit eis salvatorem et liberavit eos: othoniel videlicet filium cenezeth fratrem caleph minorem. Fuitque in eo spiritus domini et iudicavit israel. Egressusque ad pugnam et tradidit in manus eius chusam rasathaim regem syrie et oppressit eum. Quievitque terra .xl. annis. et mortuus est othoniel filius cenezeth.

De othoniel

III

Addiderunt autem filii israel facere malum in conspectu domini. Qui confortavit adversum eos eglon regem moab quia fecerunt malum in conspectu eius. et copulavit ei filios ammon et amalech. Abiitque et percussit israel atque possedit urbem palmarum. Servieruntque filii israel eglon regi moab .xviii. annis. et postea clamaverunt ad dominum. Qui suscitavit eis salvatorem vocabulo ahioth filium gera filii gemini qui utraque manu utebatur pro dextera. Miseruntque filii israel per illum munera eglon regi moab. Qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palme manus. et accinctus est eum subter sagum in dextro femore. Obtulitque munera eglon regi moab. Erat autem eglon crassus nimis. Cumque obtulisset ei munera, prosecutus est socios qui cum eo venerant. et reversus de galgalis ubi erant idola: dixit ad regem. Verbum secretum habeo ad te o rex. Et ille imperavit silentium. Egressis omnibus qui circa eum erant: ingressus est abiot ad eum. Sedebat autem in estivo cenaculo solus. Dixitque: Verbum dei habeo ad te. Qui statim surrexit de trono. Extenditque ahioth manum suam sinistram. et tulit sicam de dextro femore suo. infixitque eam in ventrem eius tam valide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere. ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium. sed ita ut percusserat reliquit in corpore. Statimque per secreta nature alvi stercora proruperunt. Ahioth autem clausis diligentissime hostiis cenaculi et obfirmatis sera per posticum

De abiot

egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores cenaculi atque dixerunt: Forsitan purgat alvum in estivo cenaculo. Expectantesque diu donec erubescerent. et videntes quod nullus aperiret. tulerunt clavem. et aperientes invenerunt dominum suum iacentem in terram mortuum. Ahioth autem dum illi turbarentur effugit et pertransiit locum ydolorum unde reversus fuerat. Venitque in seirath. et statim insonuit bucina in monte effraym. Descenderuntque cum eo filii israel ipso in fronte gradiente. Qui dixit ad eos: Sequimini me. Tradidit enim dominus inimicos nostros moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum et occupaverunt vada iordanis que transmittunt in moab. Et non dimiserunt transire quemquam. sed percusserunt moabitas in tempore illo circiter .x. milia. omnes robustos et fortes viros. Nullus eorum evadere potuit. Humiliatusque est moab die illo sub manu israel. et quievit terra .lxxx. annis. Post hunc fuit samgar filius anath qui percussit de philistiim sexcentos viros vomere. Et ipse quoque defendit israel.

IIII

Addideruntque filii israel facere malum in conspectu domini post mortem ahioth. et tradidit illos dominus in manus iabin regis chanaan qui regnavit in asor. Habuitque ducem exercitus sui nomine sisaram. Ipse autem habitabat in aroseth gentium. Clamaveruntque filii israel ad dominum. Nongentos enim habebat falcatos currus. et per .xx. annos vehementer oppresserat eos. Erat autem delbora prophetes uxor lapidoth que iudicabat populum in illo tempore. et sedebat sub palma que nomine illius vocabatur inter rama et bethel in monte effraym. Ascendebantque ad eam filii israel in omne iudicium. Que misit et vocavit barach filium abinoem de cedes neptalim. Dixitque ad eum: Precepit tibi dominus deus israel: vade et duc exercitum in montem thabor. Tollesque tecum .x. milia de filiis neptalim et de filiis zabulon. Ego autem ducam ad te in loco torrentis cison sisaram principem exercitus iabin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam eos in manu tua. Dixitque ad eam barach: Si venis mecum vadam. Si nolueris venire mecum non pergam. Que dixit

De delbora

ad eum. Ibo quidem tecum. sed in hac vice tibi
victoria non reputabitur. quia in manu
mulieris tradetur sisara. Surrexit itaque
debbora. et perrexit cum barach in cedes.
Qui accitis zabulon et neptalim. as-
cendit cum x. milibus pugnatorum habens
debboram in comitatu suo. Aber autem ci-
neus recesserat quondam a ceteris cineis
fratribus suis. filiis obab cognati moy-
si. et tetenderat tabernacula usque ad vallem
que vocatur sennim. et erat iuxta ce-
des. Nunciatumque est sisare quod ascendisset
barach filius abinoem in montem thabor.
et congregavit dcccc. falcatos currus. et omnem-
que exercitum de aroseth gentium ad tor-
rentem cison. Dixitque debbora ad barach
Surge. hec enim dies in qua dominus tradidit
sisaram in manus tuas. En ipse est duc-
tor tuus. Descendit itaque barach de mon-
te thabor. et x. milia pugnatorum cum
eo. Perterruitque dominus sisaram et omnes cur-
rus eius. universamque multitudinem in
ore gladii ad conspectum barach: intantum
ut sisara de curru desiliens pedibus fu-
geret et barach persequeretur fugientes cur-
rus et exercitum usque ad aroseth genti-
um. et omnis hostium multitudo usque
ad internitionem caderet. Sisara autem fugi-
ens pervenit ad tentorium iahel uxo-
ris aber cinei. Erat autem pax inter iabin
regem asor: et domum aber cinei. Egressa

de iahel

igitur iahel in occursum sisare. dixit
ad eum. Intra ad me domine mi. intra ad
me ne timeas. Qui ingressus tabernacu-
lum eius. et opertus ab ea pallio: dixit
ad eam. Da michi obsecro paululum aque
quia valde sitio. Que aperuit utrem lactis
et dedit ei bibere. et operuit illum. Dixit
sisara ad eam. Sta ante hostium taber-
naculi. et cum venerit aliquis interrogans
te et dicens. Numquid est hic aliquis. re-
spondebis. Nullus est. Tulit itaque iahel uxor
aber clavum tabernaculi. assumens pa-
riter malleum. Et ingressa abscondite et
cum silentio posuit supra timpus ca-
pitis eius clavum. percussumque malle-
o defixit in cerebrum usque ad terram. Qui
soporem morti socians defecit et mor-
tuus est. Et ecce barach sequens sisaram
veniebat. Egressaque iahel in occursum
eius dixit ei. Veni et ostendam tibi virum
quem queris. Qui cum intrasset ad eam

vidit sisaram iacentem mortuum. et cla-
vum infixum in timpora eius. Humi-
liavit ergo deus in die illo iabin regem
chanaan coram filiis israel. Qui crescebant
cotidie. et forti manu opprimebant ia-
bin regem chanaan donec delerent eum.

V

Cecineruntque debbora
et barach filius abinoem in die
illo dicentes. Qui sponte obtulistis de
israel animas vestras ad periculum: benedici-
te domino. Audite reges. percipite auribus
principes. Ego sum que domino canam
psallam domino deo israel. Domine cum exires
de seir. et transires per regiones edom ter-
ra mota est. celique ac nubes stillaverunt a-
quis. Montes fluxerunt a facie domini. et sy-
nai a facie domini dei israel. In diebus sam-
gar filii anath. in diebus iahel quie-
verunt semite et qui ingrediebantur
per eas. ambulaverunt per calles devios
Cessaverunt fortes in israel et quieverunt
donec surgeret debbora mater in israel. No-
va bella elegit dominus. et portas hostium
ipse subvertit. Clipeus et hasta si apparu-
erint in xl. milibus israel. Cor meum dili-
git principes israel. Qui propria volunta-
te obtulistis vos discrimini benedicite
domino. Qui ascenditis super nitentes asinos
et sedetis in iudicio. et ambulatis in via
loquimini. Ubi collisi sunt currus et
hostium est suffocatus exercitus: ibi nar-
rentur iustitie domini. et clementia in for-
tes israel. Tunc descendit populus domini ad por-
tas. et obtinuit principatum. Surge surge
surge debbora. surge. surge et loquere
canticum. Surge barach. et apprehende ca-
ptivos tuos fili abinoem. Salvate sunt
reliquie populi. Dominus in fortibus dimicavit.
Ex effraym delevit eos in amalech. et
post eum ex beniamin in populos tuos
o amalech. De machyr principes descen-
derunt. et de zabulon qui exercitum
ducerent ad bellandum. Duces ysachar
fuere cum debbora et barach: vestigia
sunt secuti. qui quasi in preceps ac barathrum
se discrimini dedit. Diviso contra se
ruben: magnanimorum reperta contentio
est. Quare habitas inter duos terminos
ut audias sibilos gregum. Diviso contra
se ruben. magnanimorum reperta conten-
tio est. Galaad trans iordanem quiescebat
et dan vacabat navibus. Aser habitabat

in littore maris: et in portubus mora-
tur. Zabulon vero et neptalim ob-
tulerunt animas suas morti in regio-
ne moromie. Venerunt reges et pug-
naverunt. pugnaverunt reges chanaan
in thanach iuxta aquas mageddon
et tamen nichil tulere predantes. De celo di-
micatum est contra eos. stelle manen-
tes in ordine et cursu suo adversus si-
saram pugnaverunt. Torrens cyson tra-
xit cadavera eorum. torrens cadumim
torrens cyson. Conculca anima mea robus-
tos. Non gule equorum ceciderunt: fugi-
entibus impetu: et per preceps ruentibus
fortissimis hostium. Maledicite terre
meroz dixit angelus domini. maledici-
te habitatoribus eius. quia non venerunt
ad auxilium domini in adiutorium fortis-
simorum eius. Benedicta inter mulie-
res iahel. uxor aber cinei. et benedicatur
in tabernaculo suo. Aquam petenti lac
dedit: et in fiala principum obtulit
butirum. Sinistram manum misit
ad clavum. et dexteram ad fabrorum
malleos. Percussitque sisaram querens
in capite vulneri locum. et tempus
valide perforans. Inter pedes eius ruens
it: et defecit. et mortuus est. Ante pe-
des illius volvebatur. et iacebat ex-
animis et miserabilis. Per fenestram pro-
spiciens ululabat mater eius. et de
cenaculo loquebatur. Cur moratur re-
gredi currus eius. Quare tardaverunt
pedes quadrigarum illius? Una sapien-
tior ceteris uxoribus eius. hec socrui verba
respondit. Forsitan nunc dividit spoli-
a. et pulcherrima feminarum eligitur ei.
vestes diversorum colorum sisare tra-
duntur in predam. et supellex varia ad
ornanda colla congeritur. Sic pereant
omnes inimici tui domine. Qui autem di-
ligunt te sicut sol in ortu suo splen-
det. ita rutilent. Quievitque terra .xl. an-
nos.

VI

Fecerunt
autem filii israel malum in conspectu
domini. Qui tradidit eos in manu madi-
an .vii. annis. et oppressi sunt valde ab
eis. Feceruntque sibi antra et speluncas
in montibus. et munitissima ad repu-
gnandum loca. Cumque sevisset israel ascen-
debat madian: et amalech: et ceteri o-
rientalium nationum. et apud eos figen-
tes tentoria sicut erant in herbis cuncta
vastabant usque ad introitum gaze. Ni-
chilque omnino ad vitam pertinens relin-
quebant in israel. Non oves. non boves non
asinos. Ipsi enim et universi greges eorum
veniebant cum tabernaculis suis. et ad
instar locustarum universa complebant in-
numera multitudo hominum et camelo-
rum. quicquid tetigerant devastantes.
Humiliatusque est israel valde in conspectu
madian. et clamavit ad dominum postu-
lans auxilium contra madianitas. Qui
misit ad eos virum prophetam. et locu-
tus est. Hec dicit dominus deus israel. Ego vos
feci conscendere de egypto. et eduxi vos
de domo servitutis. et liberavi de manu
egyptiorum. et omnium inimicorum qui
affligebant vos. eiecique eos ad introi-
tum vestrum. et tradidi vobis terram eorum
et dixi. ego dominus deus vester. Ne timeatis
deos amorreorum in quorum terra ha-
bitatis. Et noluistis audire vocem meam.
Venit autem angelus domini. et sedit sub quer-
cu que erat in effra. et pertinebat ad io-
as patrem familie ezri. Cumque gedeon
filius eius excuteret atque purgaret fru-
menta in torculari: ut fugeret madian.
apparuit ei angelus domini et ait. Dominus te-
cum: virorum fortissime. Dixitque ei gede-
on. Obsecro domine mi. si dominus nobiscum est
cur apprehenderunt nos hec mala. ubi sunt
mirabilia eius que narraverunt patres
nostri atque dixerunt. De egypto eduxit nos
dominus. Nunc autem dereliquit nos: et tra-
didit in manibus madian. Respexitque ad
eum dominus. et ait. Vade in hac fortitudine
tua: et liberabis israel de manu madian.
scito quod miserim te. Qui respondens ait. Ob-
secro domine mi. in quo liberabo israelem. Ecce
familia mea infima est in manasse:
et ego minimus in domo patris mei. Dixit-
que ei dominus. Ego ero tecum. et percuties ma-
dian quasi unum virum. Et ille. Si inveni in-
quit gratiam coram te. da mihi signum quod tu
sis qui loqueris ad me. Ne recedas hinc
donec revertar ad te. portans sacrificium
et offerens tibi. Qui respondit. Ego prestola-
bor adventum tuum. Ingressus est itaque ge-
deon. et coxit edum. et de farine modio
azimos panes. carnesque ponens in canis-
tro. et ius carnium mittens in ollam
tulit omnia sub quercu et obtulit ei. Cum-

de madianitis vastitatibus terre israel

de gedeon.

dixit angelus domini. Tolle carnes et panes
azimos et pone super petram illam. et
ius desuper funde. Cumque fecisset ita: exten
dit angelus domini summitatem uirge quam te
nebat in manu. et tetigit carnes et azim
os panes. Ascenditque ignis de petra. et
carnes azimosque panes consumpsit. An
gelus autem domini euanuit ex oculis eius.
Uidensque gedeon: quod esset angelus domini
ait. Heu mi domine deus: quia uidi ange
lum facie ad faciem. Dixitque ei dominus.
Pax tecum. Ne timeas. Non morieris.
Edificauit ergo ibi gedeon altare domino
uocauitque illud domini pax. usque in presen
tem diem. Cum autem adhuc esset in
effra. que est familie ezri. nocte illa
dixit dominus ad eum. Tolle taurum patris tu
i. et alterum taurum annorum .vii. destru
esque aram baal que est patris tui. et
nemus quod circa aram est succide. et
edificabis altare domino deo tuo in summita
te petre huius. super quam sacrificium ante
posuisti. Tollesque taurum secundum. et
offeres holocaustum super lignorum stru
em: que de nemore succideris. Assump
tis igitur gedeon .x. uiris de seruis suis: fe
cit sicut preceperat ei dominus. Timens autem do
mum patris sui et homines illius ciuitatis
per diem facere noluit. sed omnia nocte com
pleuit. Cumque surrexissent uiri oppidi
eius mane. uiderunt destructam aram
baal. lucumque succisum. et taurum
alterum impositum super altare. quod tunc
edificatum erat. Dixeruntque ad inui
cem. Quis hoc fecit? Cumque perquirerent au
ctorem facti: dictum est. Gedeon filius io
as fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas. pro
duc filium tuum ut moriatur. quia destr
uxit aram baal. et succidit nemus. Qui
bus ille respondit. Numquid ultores estis
baal ut pugnetis pro eo. Qui aduersarius
eius est moriatur. antequam lux crastina
ueniat. Si deus est: uindicet se de eo qui
suffodit aram eius. Ex illo die uocatus
est gedeon ierobbaal eo quod dixisset ioas. ul
ciscatur se baal de eo qui suffodit aram
eius. Igitur omnis madian et amale
ch et orientales populi congregati sunt simul
et transeuntes iordanem. castra meta
ti sunt in ualle iezrahel. Spiritus autem domini in
pleuit gedeon. Qui clangens bucina con
uocauit domum abiezer ut se sequeretur.

Misitque nuntios in uniuersam manassen.
Qui et ipse secutus est eum. Et alios nun
tios in aser et zabulon: et neptalim. qui
occurrerunt ei. Dixitque gedeon ad dominum.
Si saluum facis per manum meam populum
israel sicut locutus es: ponam uellus hoc
laneum in area. Si ros in solo uellere
fuerit. et in omni terra siccitas: sciam quod
per manum meam sicut locutus es libera
bis israel. Factumque est ita. et de nocte con
surgens: expresso uellere concham rore im
pleuit. Dixitque rursum ad dominum. Ne ira
scatur furor tuus contra me. si adhuc se
mel temptauero signum querens in uel
lere. Oro ut solum uellus siccum sit. et
omnis terra rore madens. Fecitque dominus
nocte illa ut postulauerat. et fuit sicci
tas in solo uellere. et ros in omni terra.

VII

Igitur ierobbaal
qui et gedeon de nocte consurgens
et omnis populus cum eo. uenit ad fontem
qui uocatur arad. Erant autem castra
madian in ualle ad septentrionalem pla
gam collis excelsi. Dixitque dominus ad ge
deonem. Multus tecum est populus. nec tra
detur madian in manus eius: ne glori
etur contra me israel. et dicat. Meis uiri
bus liberatus sum. Loquere ad populum. et cunc
tis audientibus predica. Qui formidolosus
et timidus est reuertatur. Recesseruntque
de monte galaad. et reuersi sunt ex populo
.xx. et .ii. milia uirorum. et tantum .x. milia
remanserunt. Dixitque dominus ad gedeonem.
Adhuc populus multus est. Duc eos ad aquas
et ibi probabo illos. et de quo dixero tibi ut
tecum uadat ipse pergat. Quem ire prohi
buero: ipse reuertatur. Cumque descendisset
populus ad aquas: dixit dominus ad gedeon.
Qui manu et lingua lambuerint a
quas sicut solent canes lambere: se
parabis eos seorsum. Qui autem curuatis
genibus biberint: in altera parte erunt.
Fuit itaque numerus eorum qui manu
ad os proiciente aquas lambuerant trecen
ti uiri. Omnis autem reliqua multitudo flexo
poplite biberat. Et ait dominus ad gedeon.
In trecentis uiris qui lambuerunt aquas
liberabo uos. et tradam madiam in manu
tua. Omnis autem reliqua multitudo re
uertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero
cibariis et tubis: omnem reliquam mul
titudinem abire precepit ad tabernacula.

sua. et ipse cum trecentis viris se certamini
dedit. Castra autem madian: erant subter in
valle. Eadem nocte dixit dominus ad eum. Sur-
ge et descende in castra. quia tradidi eos
in manu tua. Sin autem solus ire formi-
das: descendat tecum phara puer tuus.
Et cum audieris quid loquantur. tunc
confortabuntur manus tue. et securior
ad hostium castra descendes. Descendit
ergo ipse et phara puer eius in partem cas-
trorum: ubi erant armatorum vigilie.
Madian autem et amalech et omnes
orientales populi. fusi iacebant in valle. ut
locustarum multitudo. Cameli quoque in-
numerabiles erant. sicut arena que iacet
in littore maris. Cumque venisset gedeon.
narrabat aliquis somnium proximo
suo. et in hunc modum referebat quod
viderat. Vidi somnium. et videbatur
mihi quasi subcinericius panis ex ordeo vo-
lui: et in madian castra descendere. Cum-
que pervenisset ad tabernaculum. percussit illud
atque subvertit. et terre funditus coequavit.
Respondit his cum quo loquebatur. Non est hoc nisi
aliud gladius gedeonis filii ioas: viri
israelite. Tradidit dominus in manus eius
madian: et omnia castra eius. Cumque
audisset gedeon somnium et interpreta-
tionem eius: adoravit. et reversus ad cas-
tra israel. et ait. Surgite. Tradidit enim dominus in
manus nostras castra madian. Divisit-
que .ccc. viros in tres partes. et dedit tubas
in manibus eorum. Lagenasque vacuas
ac lampades in medio lagenarum. Et
dixit ad eos. Quod me facere videbitis
hoc facite. Ingrediar in partem castrorum
et quod fecero sectamini. Quando persona-
verit tuba in manu mea: vos quoque
per castrorum circuitum clangite. et con-
clamate domino et gedeoni. Ingressusque
est gedeon. et .ccc. viri qui erant cum
eo. in partem castrorum: incipientibus
vigiliis noctis medie. Et custodibus su-
scitatis: ceperunt buccinis clangere et com-
plodere inter se lagenas. Cumque per gyrum
castrorum in tribus personarent locis. et
hydrias confregissent. tenuerunt sinis-
tris manibus lampades. et dextris sonan-
tes tubas. Clamaveruntque. Gladius domini
et gedeonis: stantes singuli in loco su-
o per circuitum castrorum hostilium. Omnia
itaque castra turbata sunt. et vociferan-
tes: ululantesque fugerunt. Et nichilominus in-
sistebant .ccc. viri buccinis
personantes. Immisitque dominus gladium in
omnibus castris. et mutua se cede trunca-
bant. fugientes usque bethsecha. et crepidi-
nem abelmeula in tebbath. Concla-
mantes autem viri de israel de neptalim et a-
ser. et omnis manasse: persequebantur
madian. et dedit dominus victoriam populo
israel in die illa. Misitque gedeon nunci-
os in omnem effraym dicens. Descen-
dite in occursum madian et occupate
aquas usque bethbera atque iordanem. Cla-
mavitque omnis effraym. et preoccupavit
aquas atque iordanem usque bethbera. Ap-
prehensosque duos viros madian oreb
et zeb interfecit oreb in petra oreb: zeb
vero in torculari zeb. et persecuti sunt
capita oreb et zeb. portantes ad gedeon
trans fluenta iordanis.

VIII

Dixeruntque ad eum viri effraym. Quid
est hoc quod facere voluisti ut non nos
vocares cum ad pugnam pergeres contra ma-
dian: iurgantes fortiter: et prope vim in-
ferentes. Quibus ille respondit. Quid enim
tale facere potui quale vos fecistis? Non-
ne melior est racemus effraym vinde-
miis abiezer: in manus vestras tradidit
dominus principes madian oreb et zeb. Quid ta-
le facere potui quale vos fecistis? Quod cum
locutus esset: requievit spiritus eorum quo
tumebant contra eum. Cumque venisset gedeon
ad iordanem: transivit eum cum .ccc.
viris qui secum erant. et pre lassitudine
fugientes persequi non poterant. Dixit-
que ad viros socoth. Date obsecro panes
populo qui mecum est quia valde defece-
runt: ut possimus persequi zebee et salmana
reges madian. Responderunt principes soc-
coth. Forsitan palme manuum zebee et
salmana in manu tua sunt. et ideo
postulas ut demus exercitui tuo panes.
Quibus ille ait. Cum ergo tradiderit dominus
zebee et salmana in manus tuas me-
as. et cum reversus fuero victor in pace
conteram carnes vestras cum spinis tri-
bulisque deserti. Et inde conscendens venit
in phanuel. Locutusque ad viros eius lo-
cutus similia. Cui et illi responderunt sicut re-
sponderant viri socoth. Dixit itaque eis.
Cum reversus fuero victor in pace: destruam
turrim hanc. Zebee autem et salmana requi-

esedebant cum omni exercitu suo. Quindecim
enim milia viri remanserant ex omnibus
turmis orientalium populorum. cesis .c.
et .xx. bellatorum milibus educentium gla
dium. Ascendens quoque gedeon per viam eorum
qui in tabernaculis morabantur ad orien
talem partem nobee et iecbaa. percussit ca
strum hostium qui securi erant. et nichil adversi
suspicabantur. Fugeruntque zebee et sal
mana. quos persequens gedeon comprehen
dit: turbato omni exercitu eorum. Rever
tensque de bello ante solis ortum: apprehendit
puerum de viris socoth. interrogavitque e
um nomina principum seniorum socco
th. et descripsit .lxxvii. viros in numero
venitque ad socoth: et dixit eis. En zebee
et salmana super quibus exprobrastis michi di
centes. Forsitan manus zebee et salma
na in manibus tuis sunt: et ideo pos
tulas ut demus viris qui lassi sunt et
defecerunt panes. Tulit ergo seniores ci
vitatis. et spinas deserti ac tribulos: et con
trivit cum eis atque comminuit viros soc
coth. Turrim quoque phanuel subvertit oc
cisis habitatoribus civitatis. Dixitque ad ze
bee et salmana. Quales fuerunt viri
quos occidistis in thabor? Qui responderunt
similes tui. et unus ex eis quasi filius
regis. Quibus ille ait. Fratres mei fuerunt
filii matris mee. Vivit dominus quia si servasse
tis eos: non vos occiderem. Dixitque iether primo
genito suo. Surge. et interfice eos. Qui
non eduxit gladium. timebat enim quia
adhuc puer erat. Dixeruntque zebee et sal
mana. Tu surge. et irrue in nos. quia
iuxta etatem et robur est hominis.
Surrexit gedeon: et interfecit zebee et sal
mana. et tulit ornamenta ac bullas qui
bus colla regalium camelorum decorari so
lent. Dixeruntque omnes viri israel ad ge
deon. Dominare nostri tu: et filius tuus. et
filius filii tui. quia liberasti nos de manu
madian. Quibus ille ait. Non dominabor vestri.
nec dominabitur in vobis filius me
us. sed dominabitur dominus. Dixitque ad eos. U
nam petitionem postulo a vobis. Date
michi inaures ex preda vestra. Inaures enim
aureas ysmaelite habere consueverant.
Qui responderunt: libentissime dabimus. Ex
pandentesque super terram pallium. proiecerunt
in eo inaures de preda. Et fuit pondus
postulatarum inaurium. mille. dcc.
siclorum auri. absque ornamentis et monilibus
et veste purpurea. quibus madian reges
uti soliti erant. et preter torques aureas
camelorum. Fecitque ex eo gedeon ephod
et posuit illud in civitate sua ephra. For
nicatusque est omnis israel in eo. Et factum
est gedeoni et omni domui eius in ruinam.
Humiliatus est autem madian coram
filiis israel. nec potuerunt ultra elevare
cervices: sed quievit terra per .xl. annos qui
bus prefuit gedeon. Abiit itaque ierobo
al filius ioas. et habitavit in domo sua.
Habuitque .lxx. filios qui egressi sunt de
femore eius: eo quod plures haberet uxo
res. Concubina autem illius quam ha
bebat in sichem: genuit ei filium nomine
abimelech. Mortuus est gedeon filius
ioas in senectute bona. et sepultus est
in sepulcro ioas patris sui in ephra de
familia ezri. Postquam autem mortuus est
gedeon aversi sunt filii israel. et fornicati
sunt cum baalim. Percusseruntque cum ba
al fedus. ut esset eis in deum. Nec recor
dati sunt domini dei sui. qui eruit eos de
manibus omnium inimicorum suorum per
circuitum. nec fecerunt misericordiam cum domo
ierobaal gedeon. iuxta omnia bona que
fecerat israeli.

VIIII

Abiit autem abimelech filius ie
robaal in sichem ad fratres matris
sue. et locutus est ad eos. et ad omnem
cognationem domus matris sue dicens.
Loquimini ad omnes viros sichem. Quid
vobis melius est ut dominentur vestri .lxx. viri
omnes filii ierobaal. an ut dominetur vo
bis unus vir? Simulque considerate. quia os vestrum
et caro vestra sum. Locutique sunt fra
tres matris eius de eo ad omnes viros
sichem universos sermones istos. et incli
naverunt cor eorum post abimelech di
centes. Frater noster est. Dederuntque illi .lxx. pon
do argenti: de fano baalberith. Qui con
duxit sibi ex eo viros inopes et vagos
secutique sunt eum. Et venit in domum
patris sui in ephra. et occidit fratres su
os filios ierobaal .lxx. viros super lapi
dem unum. Remansitque ioathan filius
ierobaal minimus: et absconditus est.
Congregati sunt autem omnes viri sichem
et universe familie urbis mello. Abie
runtque et constituerunt regem abi
melech iuxta quercum que stabat in

e morte zelee
t salmana.

sichem. Quod cum nuntiatum esset ioathan:
iuit et stetit in uertice montis garizim. et
leuataque uoce clamauit et dixit. Audite
me uiri sichem ita ut audiat uos deus.
Ierunt ligna ut ungerent super se regem.
Dixeruntque oliue. impera nobis. Que respondit.
Numquid possum deserere pinguedinem
meam qua et dii utuntur et homines
et uenire ut inter ligna promouear? Dixe
runtque ligna ad arborem fici. Veni et
super nos regnum accipe. Que respondit e
is. Numquid possum deserere dulcedinem
meam. fructusque suauissimos. et ire
ut inter cetera ligna promouear? Locutaque
sunt ligna ad uitem. Veni et impera nobis.
Que respondit. Numquid possum deserere
uinum meum quod letificat deum et homines
et inter ligna cetera promoueri? Dixerunt
que omnia ligna ad ramnum. Veni et im
pera super nos. Que respondit. Si uere me re
gem uobis constituistis. uenite et sub mea
umbra requiescite. Si autem non uultis.
egrediatur ignis de ramno. et deuoret ce
dros libani. Nunc igitur si recte et absque
peccato constituistis super nos regem abi
melech. et bene egistis cum ierobaal
et cum domo eius. et reddidistis uicem
beneficiis eius qui pugnauit pro uobis
et animam suam dedit periculis. ut erueret
uos de manu madian. qui nunc surrexis
tis contra domum patris mei. et interfecistis fi
lios eius. lxx. uiros super unum lapidem
et constituistis regem abimelech filium
ancille eius super habitatores sichem. eo
quod frater uester sit. Si ergo recte et absque uitio
egistis cum ierobaal. et domo eius.
hodie letamini in abimelech. et ille
letetur in uobis. Sin autem peruerse. egrediatur
ignis ex eo ut consumat habitatores si
chem. et oppidum mello. et deuoret abi
melech. Que cum dixisset. fugit. et abi
it in bera. habitauitque ibi metu abi
melech fratris sui. Regnauit itaque abime
lech super israhel tribus annis. Misitque dominus
spiritum pessimum inter abimelech et habita
tores sichem. qui ceperunt eum detesta
ri. et scelus interfectionis. lxx. filiorum
ierobaal. et effusionem sanguinis
eorum conferre in abimelech fratrem suum
et in ceteros sichimorum principes qui eum
adiuuerant. Posueruntque insidias ad
uersus eum in summitate. Et dum

illius prestolabantur aduentum. exercebant
latrocinia agentes predas de pretereuntibus.
Nuntiatumque est abimelech. Venit autem
gaal filius obed cum fratribus suis. et tran
siuit in sichimam. Ad cuius aduentum
erecti habitatores sichem. egressi sunt in a
gros uastantes uineas. uuasque calcantes
Et factis cantantium choris ingressi sunt
fanum dei sui. et inter epulas et pocula
maledicebant abimelech. clamante ga
al filio obed. Quis est iste abimelech?
et que est sichem ut seruiamus ei? Numquid
non est filius ierobaal. et constituit prin
cipem zebul seruum suum super uiros emor
patris sichem. Cur igitur seruiamus ei?
Vtinam daret aliquis populum istum sub
manu mea ut auferrem de medio abi
melech. Dictumque est abimelech. Con
grega exercitus multitudinem. et ueni. Ze
bul enim princeps ciuitatis auditis ser
monibus gaal filii obed. iratus est ualde.
et misit clam ad abimelech nuntios di
cens. Ecce gaal filius obed. uenit in si
chimam cum fratribus suis. et oppugnat ad
uersum te ciuitatem. Surge itaque nocte cum
populo qui tecum est et latita in agro. et pri
mo mane oriente sole. irrue super ciuitatem.
Illo autem egrediente aduersum te cum populo
suo: fac ei quod potueris. Surrexit i
taque abimelech cum omni exercitu suo
nocte. et tetendit insidias iuxta sichi
mam in quatuor locis. Egressusque est gaal
filius obed. et stetit in introitu porte ci
uitatis. Surrexit autem abimelech et omnis
exercitus cum eo de insidiarum loco. Cum
uidisset populum gaal. dixit ad zebul. Ecce
de montibus multitudo descendit. Cui
ille respondit. Vmbras montium uides quasi
hominum capita. et hoc errore deciperis.
Rursusque gaal ait. Ecce populus de umbili
co terre descendit. et unus cuneus uenit
per uiam que respicit quercum. Cui dixit
zebul. Vbi est nunc os tuum quo loque
baris. Quis est abimelech ut seruiamus
ei? Nonne iste est populus quem despicie
bas? Egredere. et pugna contra eum. Abi
it ergo gaal spectante sichimorum populo. et
pugnauit contra abimelech. Qui perse
cutus est eum fugientem. et in urbem
compulit. Cecideruntque ex parte eius plurimi
usque ad portam ciuitatis. et abimelech
sedit in ruma. Zebul autem gaal et soci

de uiris sichem
uastantibus agros
et uineas.

os eius expulit de urbe. nec in ea passus
est commorari. sequenti ergo die egres-
sus est populus in campum. Quod cum nuntiatum
esset abimelech tulit exercitum suum. et
divisit in tres partes turmas. tendens in-
sidias in agris. videns quod quod egrederetur po-
pulus de civitate. surrexit et irruit in eos
cum cuneo suo. oppugnans et obsidens
civitatem. Due autem turme palantes
per campum adversarios persequebantur.
Porro abimelech omni illo die oppug-
nabat urbem. quam cepit interfectis ha-
bitatoribus eius ipsaque destructa ita ut sal
in ea dispergeret. Quod cum audissent qui
habitabant in turre sichimorum: ingressi
sunt fanum dei sui berith. ubi fedus cum
eo pepigerant. et ex eo locus nomen acce-
perat qui erat valde munitus. Abimelech
quoque audiens viros turris sichimorum
pariter conglobatos. ascendit in montem
selmon cum omni populo suo. Et arrep-
ta securi: precidit arboris ramum. impo-
situmque ferens humero. dixit ad socios
Quod me videtis facere cito facite. Igitur
certatim ramos de arboribus precidentes
sequebantur ducem. Qui circumdantes
presidium succenderunt. Atque ita factum est
ut fumo et igne mille homines necaren-
tur viri pariter ac mulieres habitatorum turris
sichem. Abimelech autem inde proficis-
cens venit ad oppidum thebes quod circum-
dans obsidebat exercitu. Erat autem turris
excelsa in media civitate ad quam confu-
gerant viri simul ac mulieres et omnes
principes civitatis clausa firmissime
ianua. et super turris tectum stantes per pro-
pugnacula. Accedensque abimelech iuxta
turrem pugnabat fortiter. Et appropinquans
hostio: ignem supponere nitebatur. Et ecce
una mulier fragmen mole desuper iaciens
illisit capiti abimelech. et confregit cere-
brum eius. Qui vocavit cito armigerum
suum. et ait ad eum. Evagina gladium
tuum et percute me ne forte dicatur quod a fe-
mina interfectus sim. Qui iussa perficiens
interfecit eum. Illo quoque mortuo omnes
qui cum eo erant de israel: reversi sunt in
sedes suas. Et reddidit deus malum quod
fecerat abimelech contra patrem suum
interfectis .lxx. fratribus suis. Sichimitis quoque quod
operati erant retributum est. et venit super eos
maledictio ioathan filii ierobaal.

de morte abi-
melech.

Post abimelech. surrexit dux in israel
thola filius phua patrui abime-
lech vir de ysachar qui habitabat in samir
montis effraym. et iudicavit israel .xx. et
.iii. annis. Mortuusque ac sepultus est in
samir. Huic successit iair galaadites qui
iudicavit israel per .xx. et .ii. annos. Habens .xx-
x. filios sedentes supra .xxx. pullos asina-
rum. et principes .xxx. civitatum que ex no-
mine eius appellate sunt avoth iair. id est
oppida iair usque in presentem diem in terra ga-
laad. Mortuusque iair ac sepultus est in
loco cui est vocabulum camon. Filii autem
israel peccatis veteribus iungentes nova.
fecerunt malum in conspectu domini. et
servierunt ydolis baalim et astaroth. et
diis syrie ac sydonis. et moab. et filiorum
amon. et phylistiim. Dimiseruntque do-
minum et non colebant eum. Contra quos
iratus dominus. tradidit eos in manu phy-
listiim. et filiorum amon. Afflictique sunt
et vehementer oppressi per annos .x. et .viii.
et omnes qui habitant trans iordanem in
terra amorrei que est in galaad. in tantum
ut filii amon iordane transmisso vasta-
rent iudam et beniamin et effraym.
Afflictusque est israel nimis. et clamantes
ad dominum. dixerunt. Peccavimus tibi quia
dereliquimus dominum deum nostrum. et servi-
vimus baalym. Quibus locutus est dominus.
Numquid non egyptii et amorrei filiique a-
mon. et philistiim: sydonii quoque et ama-
lech et chanaan oppresserunt vos. et cla-
mastis ad me. et erui vos de manu eorum
et tamen reliquistis me. et coluistis deos ali-
enos. Idcirco non addam ut ultra vos
liberem. Ite et invocate deos quos ele-
gistis. Ipsi vos liberent in tempore angusti-
e. Dixeruntque filii israel ad dominum. Peccavi-
mus. Redde tu nobis quicquid tibi pla-
cet. tantum nunc libera nos. Que dicentes
omnia de finibus suis alienorum deorum
ydola proiecerunt et servierunt domino deo.
Qui doluit super miseriis eorum. Itaque
filii amon conclamantes in galaad
fixere tentoria. Contra quos congregati fi-
lii israel in masphat castra metati sunt.
Dixeruntque principes galaad singuli ad
proximos suos. Qui primus e nobis con-
tra filios amon ceperit dimicare. erit dux
populi galaad.

X

Fuit illo tempore iepte galaadites

uir fortissimus atque pugnator filius mere-
tricis mulieris qui natus est de galaad.
Habuit autem galaad uxorem de qua sus-
cepit filios. Qui postquam creuerant e-
iecerunt iepte dicentes. Heres in domo
patris nostri esse non poteris quia de adulte-
ra matre generatus es. Quos ille fugi-
ens atque deuitans habitauit in terra tob. Con-
gregatique sunt ad eum uiri inopes et latrocinantes
et quasi principem sequebantur. In illis
diebus pugnabant filii amon contra is-
rahel. Quibus acriter instantibus perrexerunt
maiores natu de galaad ut tollerent in
auxilium sui iepte de terra tob. Dixeruntque
que ad eum. Veni et esto princeps noster et
pugna contra filios amon. Quibus ille
respondit. Nonne uos estis qui odistis me
et eiecistis de domo patris mei. Et nunc
uenistis ad me necessitate compulsi. Dixe-
runtque principes galaad ad iepte. Ob hanc
ne igitur causam nunc ad te uenimus
ut proficiscaris nobiscum ut pugnes contra
filios amon. Sisque dux omnium qui habitant
in galaad. Iepte quoque dixit eis. Si uere
uenistis ad me ut pugnem pro uobis contra
filios amon. tradideritque eos dominus in manus
meas. Ego ero princeps uester. Qui responderunt
ei. Dominus qui hec audit ipse mediator et
testis est quod nostra promissa faciamus. Abiit
itaque iepte cum principibus galaad. Fecit-
que eum omnis populus principem sui. Locu-
tusque est iepte omnes sermones suos co-
ram domino in masfa. Et misit nuntios ad
regem filiorum amon qui ex persona sua
dicerent. Quid mihi et tibi est quia uenisti contra
me ut uastares terram meam. quando ascendit
de egypto a finibus amon usque iaboc atque
iordanem. Nunc igitur cum pace redde
mihi eam. Per quos rursum mandauit iep-
te et imperauit eis ut dicerent regi amon.
Hec dicit iepte. Non tulit israhel terram moab
nec terram filiorum amon. sed quando de egypto con-
scenderunt ambulauit per solitudinem usque
ad mare rubrum et uenit in cades. Misit-
que nuntios ad regem edom dicens. Dimit-
te ut transeam per terram tuam. Qui noluit
adquiescere precibus eius. Misit quoque ad
regem moab qui et ipse transitum prebere
contempsit. Mansit itaque in cades et circu-
iuit ex latere terram edom et terram moab.
Venit contra orientalem plagam terre
moab et castra metatus est trans arnon
nec uoluit intrare terminos moab. Arnon
quippe confinium est terre moab. Misit ita-
que israhel nuntios ad seon regem amorreorum
qui habitabat in esebon et dixerunt ei. Dimit-
te ut transeam per terram tuam usque ad flu-
uium. Qui et ipse israhel uerba despiciens
non dimisit eum transire per terminos suos. sed
infinita multitudine congregata. Egressus
est contra eum in iesa et fortiter resiste-
bat. Tradiditque eum dominus in manus israhel
cum omni exercitu suo. Qui percussit eum
et possedit omnem terram amorrei habita-
toris regionis illius et uniuersos fines e-
ius de arnon usque iaboc et de solitudine
usque iordanem. Dominus ergo deus israhel sub-
uertit amorreum pugnante contra illum. Nonne
populo suo israhel. Et tu nunc uis possidere terram
eius. Nonne ea que possedit chamos
deus tuus tibi iure debentur. Que autem do-
minus deus noster uictor optinuit in nostram cedent
possessionem. Nisi forte melior es balac fili-
o sephor rege moab. aut docere potes quod
iurgatus sit contra israhel et pugnauerit
contra eum. quando habitauit in esebon et ui-
culis eius et in aroer et uillis illius uel
in cunctis ciuitatibus iuxta iordanem per
trecentos annos. Quare tanto tempore nichil super
hac repetitione temptastis. Igitur non e-
go pecco in te sed tu contra me male agis
indicens michi bella non iusta. Iudicet dominus
arbiter huius diei inter israhel et inter filios
amon. Noluitque adquiescere rex filiorum
amon uerbis iepte que per nuntios manda-
uerat. Factus est ergo super iepte spiritus domini et
circuiens galaad et manasse. masfa quoque
et galaad. et inde transiens ad filios a-
mon uotum uouit domino dicens. Si tra-
dideris amon filios in manus meas. quicum-
que primus fuerit egressus de foribus do-
mus mee mihique occurrerit reuertenti cum
pace a filiis amon. eum holocaustum of-
feram domino. Transiuitque iepte ad filios
amon ut pugnaret contra eos quos tradi-
dit dominus in manus eius. Percussitque ab
aroer usque dum uenias in mennith. xx.
ciuitates. et usque ad abel que est uineis
consita plaga magna nimis. Humiliatique
sunt filii amon a filiis israhel. Reuertenti au-
tem iepte in masphat domum suam occurrit ei
unigenita filia cum tympanis et choris.
Non enim habebat alios liberos. Qua ui-
sa scidit uestimenta sua et ait. Heu me

de planctu uirginitatis.

filia mi decepisti me: et ipsa decepta es. Aperu
i enim os meum ad dominum: et aliud facere
non potero. Cui illa respondit. Pater mi. si aperuis
ti os tuum ad dominum. fac mihi quodcumque pol
licitus es: concessa tibi ultione atque uic
toria de hostibus tuis. Dixitque ad patrem. Hoc
solum mihi presta quod te deprecor. Dimit
te me duobus mensibus: ut circueam mon
tes et plangam uirginitatem meam cum so
dalibus meis. Cui ille respondit. Vade. et di
misit eam duobus mensibus. Cumque abis
set cum sociis ac sodalibus suis: flebat ui
ginitatem suam in montibus. Expletisque du
obus mensibus: reuersa est ad patrem suum
et fecit ei sicut uouerat. Que ignora
bat uirum. Et inde mos increuit in israel
et consuetudo seruata est: ut post anni cir
culum conueniant in unum filie israel: et
plangent filiam iepte galaaditae diebus

Ecce autem quatuor. XII

in effraym orta seditio est. Nam tran
seuntes contra aquilonem dixerunt ad i
epte. Quare uadens ad pugnam contra filios
amon uocare nos noluisti ut pergeremus te
cum? Igitur incendemus domum tuam. Qui
bus ille respondit. Disceptatio erat mihi et populo
meo contra filios amon uehemens. uoca
uique uos: ut mihi prebere tis auxilium. et facere
noluistis. Quod cernens posui in manibus
meis animam meam. Transiuique ad filios
amon. et tradidit dominus in manus meas.
Quid commerui ut aduersum me consurgatis
in prelium. Vocatis itaque ad se cunctis uiris
galaad pugnabat contra effraym. Percus
seruntque uiri galaad effraym. quia dixerat
Fugitiuus est galaad de effraym. et ha
bitat in medio effraym et manasse. Oc
cupaueruntque uiri galaadite uada ior
danis per que effraym reuersurus erat.
Cumque uenisset ad ea de effraym numero
fugiens atque dixisset. Obsecro ut me tran
sire permittatis. Dicebant ei galaadite. Num
quid effrateus es? Quo dicente non sum
interrogabant eum. Dic ergo sebboleth. quod
interpretatur spica. Qui respondebat tebboleth
eadem littera spicam exprimere non ualens
statimque apprehensum iugulabant in
ipso iordanis transitu. Et ceciderunt in illo
tempore xlii. milia. Iudicauit itaque iep
te galaadites israel. vi. annis. ac sepultus
est in ciuitate sua galaad. Post hunc
iudicauit israel abessan de bethleem. qui

uel

de sebboleth.

de morte iepte

habuit. xxx. filios. et totidem filias. Quas
emittens foras maritis dedit. et eiusdem
numeri filiis suis accepit uxores. intro
ducens in domum suam. Qui. vii. annis
iudicauit israel. Mortuusque est ac sepultus
in bethleem. Cui successit ahialon za
bulonites. et iudicauit israel. x. annis.
Mortuusque est ac sepultus in zabulon. Post
hunc iudicauit in israel abdon. filius el
lel faratonites. qui habuit. xl. filios et
xxx. ex eis nepotes. ascendentes super. lxx.
pullos asinarum. et iudicauit israel. viii.
annis. Mortuusque est ac sepultus in fara
thon terre effraym. in monte amalech.

Rursumque filii israel XIII

fecerunt malum in conspectu domini.
Qui tradidit eos in manus philistinorum
xl. annis. Erat autem uir quidam de saraa
de stirpe dan nomine manue habens uxorem ste
rilem. Cui apparuit angelus domini: et dixit
ad eam. Sterilis es: et absque liberis. Sed conci
pies et paries filium. Caue ergo ne ui
num bibas ac siceram. nec inmundum quicquam
comedas. quia concipies et paries filium.
cuius non tanget caput nouacula. Erit
enim nazareus dei ab infantia sua: et
ex matris utero. Et ipse incipiet liberare israel
de manu philistinorum. Que cum uenis
set ad maritum suum dixit ei. Vir dei
uenit ad me habens uultum angelicum: ter
ribilis nimis. Quem cum interrogassem
quis esset: et unde uenisset. et quo nomine
uocaretur: noluit mihi dicere. sed hoc respondit.
Ecce concipies et paries filium. Caue ne
uinum bibas nec siceram. et ne aliquo
uescaris inmundo. Erit enim puer na
zareus dei ab infantia sua. et ex utero
matris usque ad diem mortis sue. Orauit
itaque manue dominum et ait. Obsecro domine
ut uir dei quem misisti ueniat iterum
et doceat nos quid debeamus facere de
puero qui nasciturus est. Exaudiuitque
dominus precantem manue. et apparuit rursum
angelus domini uxori eius sedenti in agro.
Manue autem maritus eius non erat cum
ea. Que cum uidisset angelum festina
uit et cucurrit ad uirum suum. Nuncia
uitque ei dicens. Ecce apparuit mihi uir quem
ante uideram. Qui surrexit et secutus
est uxorem suam. Veniensque ad uirum
dixit ei. Tu es qui locutus es mulieri.
Et ille respondit ego sum. Cui manue quando

inquit sermo tuus fuerit expletus: quid vul
vis ut faciat puer? aut quo se observare
debebit? Dixitque angelus domini ad manue.
Ab omnibus que locutus sum uxori tue
abstineat se. et quicquid ex vinea nas
citur non comedat. vinum et siceram non bi
bat. Nullo vescatur inmundo. et quod ei pre
cepi impleat atque custodiat. Dixitque ma
nue ad angelum domini. Obsecro te ut acquies
cas precibus meis: et faciamus tibi edum de
capris. Cui respondit angelus. si me cogis
non comedam panes tuos. si autem vis ho
locaustum facere. offer illud domino. et nes
ciebat manue quod angelus dei esset. Dixit
que ad eum. Quod est tibi nomen. ut si ser
mo tuus fuerit expletus honorificemus te?
Cui ille respondit. cur queris nomen meum
quod est mirabile? Tulit itaque manue
edum de capris. et libamenta: et posuit sup
er petram. offerens domino: qui facit mirabi
lia. Ipse autem et uxor eius intuebantur. Cum
que ascenderet flamma altaris in celum. angelus
domini in flamma pariter ascendit. Quod cum vidis
sent manue et uxor eius: proni ceciderunt
in terram. Et ultra non eis apparuit angelus
domini. Statimque intellexit manue angelum
esse domini. et dixit ad uxorem suam. Morte
moriemur quia vidimus deum. Cui re
spondit mulier. Si dominus vellet nos occidere de ma
nibus nostris holocaustum et libamenta non sus
cepisset. nec ostendisset nobis hec omnia. neque
ea que sunt ventura dixisset. Peperit itaque
filium: et vocavit nomen eius sanson. Cre
vitque puer et benedixit ei dominus. Cepitque spiritus
domini esse cum eo. in castris dan: inter saraa et
esthaol. Descendit igitur samson in
thamnatha. videnSque ibi mulierem de
philistiim filiabus: ascendit et nuntiavit
patri suo et matri dicens. Vidi mulierem
in tamnatha de filiabus philistinorum. quam
queso ut mihi accipiatis uxorem. Cui dixe
runt pater et mater sua. Numquid non est mulier
in filiabus fratrum tuorum. et in omni populo tuo
quia vis accipere uxorem de philistiim qui
incircumcisi sunt? Dixitque samson ad pa
trem suum. Hanc mihi accipe: quia placuit ocu
lis meis. Parentes autem eius nesciebant quod
a domino res fieret: et quereret occasiones contra
philistiim. eo enim tempore philistiim
dominabantur israel.

de sansone

Descendit itaque samson cum patre
suo et matre in thamnatha. Cumque
venissent ad vineas oppidi: apparuit ca
tulus leonis sevus rugiens et occurrit ei.
Irruit autem spiritus domini in samson. et dilacera
vit leonem quasi edum in frusta discerperet
nichil omnino habens in manu. Et hoc patri et matri
noluit indicare. Descenditque et locutus
est mulieri que placuerat oculis eius.
Et post aliquot dies revertens ut acciperet
eam. declinavit ut videret cadaver leonis.
Et ecce examen apum in ore leonis erat
ac favus mellis. Quem cum sumpsisset
in manibus comedebat in via. veniensque
ad patrem suum et matrem. dedit eis partem.
Qui et ipsi comederunt. nec tamen eis
voluit indicare quod mel de corpore leonis
assumpserat. Descendit itaque pater eius
ad mulierem. et fecit filio suo samson
convivium. sic enim iuvenes facere consue
verant. Cumque cives loci illius vidissent. dederunt
ei sodales .xxx. qui essent cum eo. Quibus
locutus est samson. Proponam vobis problema

de problemate

quod si solveritis mihi .vii. diebus convivii. dabo vobis
.xxx. sindones. et totidem numero tuni
cas. Si autem non potueritis solvere. vos da
bitis mihi .xxx. sindones. et eiusdem numeri
tunicas. Qui responderunt ei. Propone problema
ut audiamus. Dixitque eis. De comedente
exivit cibus. et de forti egressa est
dulcedo. Nec potuerunt per tres dies pro
positionem solvere. Cumque adesset dies .vii. di
xerunt ad uxorem samson. Blandire
viro tuo. et suade ei ut indicet tibi quid
significet problema. Quod si facere nolueris in
cendemus et te et domum patris tui. An
ideo vocastis nos ad nuptias ut spo
liaretis? Que fundebat apud samson
lacrimas et querebatur dicens. Odisti
me et non diligis. Idcirco problema quod
proposuisti filiis populi mei. non vis mihi expo
nere. At ille respondit patri meo et matri mee
nolui indicare: et tibi indicare potero?
.vii. igitur diebus convivii flebat apud
eum. Tandem die .vii. cum ei molesta
esset: exposuit. Que statim indicavit ci
vibus suis. Et illi dixerunt ei die .vii. ante so
lis occubitum. Quid dulcius melle. et
quid leone fortius? Qui ait ad eos. Si
non arassetis in vitula mea. non invenis
setis propositionem meam. Irruit itaque in eum
spiritus domini. descenditque ascalonem. et percussit
ibi .xxx. viros. Quorum ablatis vestibus de
dit his qui problema solverant. Iratus

q; nimis. Ascendit in domum patris sui
uxor autem eius accepit maritum unu
de amicis eius et pronubis.

XV

de vulpib;

Post aliquantum autem temporis cum
dies triticee messis instarent: uenit
sanson quiescere uolens uxorem suam. et
attulit ei edum de capris. Cumq; cubi
culum eius solito uellet intrare, prohibu
it eum pater illius dicens. Putaui quod
odisses eam. et ideo tradidi illam ami
co tuo. sed habes sororem que iunior et pul
crior illa est: sit tibi pro illa uxor. Cui res
pondit sanson. Ab hac die non erit culpa i
me contra philisteos. Faciam enim uobis
mala. Perrexit et cepit ccc. uulpes. caudasq;
earum iunxit ad caudas. et faces ligauit
in medio. Quas igne succendens. dimisit
huc illucq; discurrerent. Que statim per
rexerunt in segetes philistinorum. Qui
bus succensis: et conportate iam fruges
et adhuc stantes in stipula. concremate
sunt in tantum ut uineas quoq; et oliue
ta flamma consumeret. Dixeruntq; philis
tim. Quis fecit hanc rem? Quibus dictum
est. Samson gener thamnathei. quia tulit u
xorem eius. et alteri tradidit. hec operatus est.
Ascenderuntq; philistum. et combusserunt
tam mulierem quam patrem eius. Quibus
ait sanson. Licet hec feceritis. tamen adhuc ex
uobis expetam ultionem. et tunc quiescam.
Percussitq; eos ingenti plaga: ita ut stupen
tes suram femori imponerent. Et descendens
habitauit in spelunca petre ethan. Igitur ascen
dens philistum in terram iuda. castra meta
ti sunt in loco qui postea uocatus est lechi. id est
maxilla. ubi eorum est fusus exercitus. Di
xeruntq; ad eos de tribu iuda. Cur ascen
distis aduersum nos? Qui responderunt. Ut liga
mus sansonem uenimus. et reddamus ei que i
nos operatus est. Descenderunt ergo tria milia
uirorum de iuda ad specum silicis etham.
Dixeruntq; ad sanson. Nescis quod philistim
imperent nobis? Quare hoc facere uoluisti? Quibus
ille ait. Sicut fecerunt mihi. feci eis. Ligare in
quiunt te uenimus: et tradere in manus
philistinorum. Quibus respondit sanson.
Iurate ergo et spondete mihi quod non me occide
tis. Dixerunt. Non te occidemus. sed uinctum
tradimus. Ligaueruntq; eum duobus no
uis funibus. et tulerunt de petra etham. Qui
cum uenisset ad locum maxille. et philistum
uociferantes occurrissent ei. irruit spiritus domini
in eum. Et sicut solent ad odorem ignis
ligna consumi. ita uincula quibus liga
tus erat: dissipata sunt et soluta. Inuen
tamq; maxillam. id est mandibulam asini
que iacebat. arripiens. interfecit in ea mil
le uiros. et ait. In maxilla asini. id est in
mandibula pulli asinarum deleui eos. et
percussi mille uiros. Cumq; hec canens uerba
conplesset: proiecit mandibulam de manu. et
uocauit nomen loci illius ramathlechi. quod
interpretatur eleuatio maxille. Sitiensq;
ualde clamauit ad dominum. et ait. Tu dedis
ti in manu serui tui salutem hanc maximam
atq; uictoriam. et en siti morior. incidamq;
que in manus incircumcisorum. Aperuit itaq;
dominus molarem dentem in maxilla asini
et egresse sunt ex eo aque. Quibus haustis:
refocilauit spiritum. et uires recepit. Idcirco ap
pellatum est nomen loci illius. fons inuoca
tis de maxilla. usq; in presentem diem. Iudicauitq;
que israel in diebus philistum. xx. annis.

XVI

Abiit quoq; in gazam
et uidit ibi meretricem mulierem. in
gressus que est ad eam. Quod cum audissent
philistim et percrebruisset apud eos. ingres
sum esse sanson. circumdederunt eum posi
tis in porta ciuitatis custodibus: et ibi tota no
cte cum silentio prestolantes: ut facto mane
exeuntem occiderent. Dormiuit autem sanson
usq; ad noctis medium. et inde consur
gens apprehendit ambas porte fores cum pos
tibus suis et sera. Impositasq; humeris:
portauit ad uerticem montis qui respicit
hebron. Post hec amauit mulierem que
habitabat in ualle soreth. et uocabatur da
lila. Veneruntq; ad eam principes phi
listinorum. atq; dixerunt. Decipe eum et disc
ce ab illo in quo tantam habeat fortitu
dinem. et quo eum superare ualeamus
et uinctum affligere. Quod si feceris: dabimus
tibi singuli mille. c. aureos argenteos.
Locuta est ergo dalila ad sanson. Dic
mihi obsecro in quo sit tua maxima for
titudo. et quid ligatus rumpere nequeas. Cui respondit sanson. Si
vii. neruiceis funibus. necdum siccis. et
adhuc humentibus ligatus fuero: infirmus
ero ut ceteri homines. Attuleruntq; ad
eam satrape philistinorum vii. funes ut
dixerat. Quibus uinxit eum: latentibus
apud se insidiis. et in cubiculo finem rei
expectantibus. Clamauitq; ad eum. Phi

listum super te Sanson. Qui rupit vincula
quomodo si rumpat quis filum de stupa tortum
ut de staminis stupamine cum odorem
ignis acceperit. Et non est cognitum in quo
esset fortitudo eius. Dixitque ad eum Dalila
Ecce illusisti mihi: et falsum locutus es. Sal
tem nunc indica mihi quo ligari debeas.
Cui ille respondit. Si ligatus fuero novis fu
nibus qui numquam fuerunt in opere: infir
mus ero: et aliorum hominum similis. Qui
bus rursum Dalila vinxit eum. et cla
mavit. Philistiim super te Sanson. in cu
biculo insidiis paratis. Qui ita rupit vin
cula quasi fila telarum. Dixitque Dalila
rursus ad eum. Usquequo decipis me. et
falsum loqueris? Ostende quo vinciri debeas.
Cui respondit Sanson. Si inquit vii. crines
capitis mei cum licio plexueris. et cla
vum hiis circumligatum terre fixeris: infirmus
ero. Quod cum fecisset Dalila dixit ad eum
Philistiim super te Sanson. Qui consur
gens de sompno extraxit clavum cum cri
nibus et licio. Dixitque ad eum Dalila. Quo
modo dicis quod amas me. cum animus tu
us non sit mecum? Per tres vices mentitus
es mihi: et noluisti dicere in quo sit tua ma
xima fortitudo. Cumque ei molesta esset
et per multos dies iugiter adhereret. spati
um ad quietem non tribuens: defecit a
nima eius et ad mortem usque lassata est.
Tunc aperiens veritatem rei: dixit ad eam.
Ferrum numquam ascendit super caput me
um: quia nazareus id est consecratus deo sum de
utero matris mee. Si rasum fuerit caput
meum: recedet a me fortitudo mea. et de
ficiam. eroque ut ceteri homines. Vidensque
illa quod confessus ei esset omnem animum suum
misit ad principes Philistinorum atque man
davit. Ascendite adhuc semel. quia nunc mihi a
peruit cor suum. Qui ascenderunt assumpta
pecunia quam promiserant. At illa dormire
eum fecit super genua sua. et in sinu suo re
clinare caput. Vocavitque tonsorem et ra
sit vii. crines eius. et cepit abicere eum et
a se repellere. Statim enim ab eo fortitudo
discessit. Dixitque: Philistiim super te San
son. Qui de sompno consurgens: dixit
in animo suo. Egrediar sicut ante feci et
me excutiam. nesciens quod dominus recessisset ab
eo. Quem cum apprehendissent Philistiim
statim eruerunt oculos eius. et duxerunt
Gazam vinctum cathenis: et clausum in

de excecatione Sansonis.

carcere molere fecerunt. Iamque capilli eius
renasci ceperant. et principes Philistino
rum convenerunt in unum: ut immolarent
hostias magnificas Dagon deo suo et
epularentur dicentes. Tradidit deus noster
inimicum nostrum Sanson in manus
nostras. Quod etiam populus videns: laudabat
deum suum. eademque dicebat. Tradidit
deus noster in manus nostras adversarium
nostrum. qui delevit terram nostram: et occidit
plurimos. Letantesque per convivia. sump
tis iam epulis. preceperunt ut vocaretur San
son: et ante eos luderet. Qui adductus
de carcere ludebat ante eos. feceruntque eum
stare inter duas columpnas. Qui dixit
puero regenti gressus suos. Dimitte me
ut tangam columpnas quibus omnis
imminet domus ut recliner super eas et
paululum requiescam. Domus autem ple
na erat virorum ac mulierum. et erant
ibi omnes principes Philistinorum. ac de
tecto et solario circiter tria milia utriusque
sexus spectabant ludentem Sanson.
At ille invocato domino ait. Domine deus meus
memento mei. et redde nunc mihi pristinam
fortitudinem deus meus. ut ulciscar me
de hostibus meis: et pro amissione duorum
luminum unam recipiam ultionem. Et
apprehendens duas columpnas quibus
innitebatur domus. alteramque earum dexte
ra. et alteram leva tenens. ait. Moriatur ani
ma mea cum Philistiim. Concussisque fortiter
columpnis: cecidit domus super omnes prin
cipes et ceteram multitudinem que ibi erat.
Multoque plures interfecit moriens quam an
te vivus occiderat. Descendentes autem fratres eius
et universa cognatio: tulerunt corpus eius
et sepelierunt inter Saraa et Esthaol in se
pulcro patris sui Manue. Iudicavitque Israel
xx. annis.

de morte eius

XVII

Fuit eo tempore vir quidam de monte
Effraym nomine Michas. qui dixit
matri sue. Mille .c. argenteos quos sepa
raveras tibi. et super quibus me audiente iurave
ras. ecce ego habeo et apud me sunt. Cui illa
respondit. Benedictus filius meus domino. Red
didit ergo eos matri sue. Que dixerat ei.
Consecravi et vovi argentum hoc domino ut
de manu mea suscipiat filius meus et fa
ciat sculptile atque conflatile. et nunc trado
illud tibi. Reddidit igitur matri sue. Que
tulit ducentos argenteos: et dedit eos

argentario ut faceret ex eis sculptile atque
conflatile quod fuit in domo Michae. Qui
aediculam quoque in ea deo separavit. et fecit
ephod et theraphim, id est vestem sacerdotalem
et idola. Implevitque unius filiorum su-
orum manum. et factus est ei sacerdos.
In diebus illis non erat rex in Israel. sed
unusquisque quod sibi rectum videba-
tur hoc faciebat. Fuit quoque alter adolescens
de Bethleem Iuda. de cognatione eius. E-
ratque ipse levites et habitabat ibi. Egressus-
que de civitate Bethleem. peregrinari volu-
it ubicumque sibi commodum repperisset. Cumque ve-
nisset in montem Ephraim iter faciens.
et declinasset parumper in domum Michae in-
terrogatus est ab eo unde venisset. Qui re-
spondit. Levita sum de Bethleem Iuda. et va-
do ut habitem ubi potuero. et utile mihi esse
perspexero. Mane inquit apud me. et esto
mihi parens atque sacerdos. Daboque tibi per an-
nos singulos x argenteos. ac vestem dupli-
cem. et que ad victum necessaria sunt. Acqui-
evit. et mansit apud hominem. Fuitque
illi quasi unus de filiis. Implevitque Michas
manum eius. et habuit apud se puerum
sacerdotem. Nunc scio dicens quod bene mihi fa-
ciat deus habenti levitici generis sacerdotem.

In diebus illis non **XVIII**
erat rex in Israel. et tribus Dan quere-
bat possessionem sibi ut habitaret in ea. usque
ad illum enim diem inter ceteras tribus
sortem non acceperat. Miserunt igitur fi-
lii Dan stirpis et familie sue quinque viros
fortissimos de Saraa et Esthaol ut explo-
rarent terram. et diligenter inspicerent.
Dixeruntque eis. Ite et considerate terram.
Qui cum pergentes venissent in montem
Ephraim. et intrassent domum Michae. re-
quieverunt ibi. Et agnoscentes vocem
adolescentis levite. utentesque illius di-
versorio. dixerunt ad eum. Quis te huc addu-
xit? Quid hic agis? Quam ob causam huc i-
venire voluisti? Qui respondit eis. Hec et
hec prestitit mihi Michas. et me mercede conduxit
ut sim ei sacerdos. Rogaveruntque eum ut con-
suleret dominum. et scire possent an prospero iti-
nere pergerent. et res haberet effectum. Qui
respondit eis. Ite cum pace. Dominus respicit vi-
am vestram. et iter quo pergitis. Euntes ita-
que quinque viri venerunt Lais. Videruntque
populum habitantem in ea absque ullo timo-
re iuxta Sidoniorum consuetudinem
securum et quietum. nullo eis penitus
resistente. magnarumque opum. et pro-
cul a Sidone. atque a cunctis hominibus
separatum. Reversique ad fratres suos in Saraa
et Esthaol. et quid egissent sciscitantibus
responderunt. Surgite. ascendamus ad eos.
Vidimus enim terram valde opulentam
et uberem. Nolite negligere. nolite cessare.
Eamus et possideamus eam. Nullus erit
labor. Intrabimus ad securos in regionem
latissimam. Tradetque nobis dominus locum in
quo nullius rei est penuria eorum que
gignuntur in terra. Profecti igitur sunt de
cognatione Dan. id est de Saraa et Estha-
ol. sescenti viri accincti armis bellicis.
Ascendentesque manserunt in Cariathia-
rim Iude. Qui locus ex eo tempore castro-
rum Dan nomen accepit. et est post tergum
Cariathiarim. Inde transierunt in mon-
tem Ephraim. Cumque venissent ad domum
Michae. dixerunt quinque viri qui prius missi
fuerant ad considerandam terram Lais
ceteris fratribus suis. Nostis quod in domibus istis
sit ephod et theraphim et sculptile atque
conflatile. Videte quid vobis placeat. Et
cum paululum declinassent. ingressi sunt
domum adolescentis levite qui erat
in domo Michae. salutaveruntque eum ver-
bis pacificis. Sescenti autem viri ita
ut erant armati. stabant ante ostium.
At illi qui ingressi fuerant domum iu-
venis sculptile et ephod et theraphim atque
conflatile tollere nitebantur. Et sacerdos
stabat ante ostium. sescentis viris for-
tissimis haud procul expectantibus. Tule-
runt igitur qui intraverant sculptile e-
phod et idola atque conflatile. Quibus
dixit sacerdos. Quid facitis? Cui responde-
runt. Tace et pone digitum super os tuum. veni-
que nobiscum ut habeamus te patrem ac sa-
cerdotem. Quid tibi melius est ut sis sacer-
dos in domo unius viri. an in una tribu
et familia Israel? Quod cum audisset acquie-
vit sermonibus eorum. et tulit ephod et ido-
la atque sculptile. et cum eis profectus est. Qui
cum pergerent. et ante se ire fecissent parvulos
et iumenta. et omne quod erat pretiosum.
Cumque iam a domo Michae essent procul.
viri qui habitabant in domibus Michae con-
clamantes secuti sunt. et post tergum
clamare ceperunt. Qui cum respexissent
dixerunt ad Micham. Quid tibi vis? Cur

clamas? Qui respondit: Deos meos quos mihi
feci tulistis, et sacerdotem et omnia que
habeo, et dicitis quid tibi est? Dixeruntque
ei filii Dan: Caue ne ultra loquaris ad
nos et ueniant ad te uiri animo concita
ti: et ipse cum omni domo tua pereas.
Et sic cepto itinere pergebant. Videns autem
Micha quod fortiores se essent, reuersus est in
domum suam. Sexcenti autem uiri tu
lerunt sacerdotem, et que supra diximus.
Veneruntque in Lachis ad populum quiescen
tem atque securum, et percusserunt eos
in ore gladii: urbemque incendio tradi
derunt nullo penitus ferente presidium
eo quod procul habitarent a Sidone, et cum
nullo hominum haberent quicquam soci
etatis ac negotii. Erat autem ciuitas si
ta in regione Roob: quam rursum ex
truentes habitauerunt in ea. Vocato no
mine ciuitatis Dan: iuxta uocabulum
patris sui quem genuerat Israel, que prius
Lachis dicebatur. Posueruntque sibi sculp
tile et Ionathan filium Gersam filii
Moysi ac filios eius sacerdotes in tribu
Dan usque ad diem captiuitatis sue.
Mansitque apud eos ydolum Miche omni
tempore quo fuit domus Dei in Sylo. In
diebus illis non erat rex in Israel.

xix

De leuita et eius uxore

XIX

Fuit quidam uir
leuites habitans in latere montis
Effraym qui accepit uxorem de Bethleem
Iuda. Que reliquit eum, et reuersa est in do
mum patris sui Bethleem. Mansitque a
pud eum quatuor mensibus. Secutusque
est eam uir suus uolens ei reconcilia
ri atque blandiri, et secum reducere: habens
in comitatu puerum et duos asinos.
Que suscepit eum, et introduxit in do
mum patris sui. Quod cum audisset socer eius
eumque uidisset, occurrit ei letus, et am
plexatus est hominem. Mansitque gener
in domo soceri tribus diebus comedens et
cum eo et bibens familiariter. Die autem
quarto de nocte consurgens proficisci uo
luit. Quem tenuit socer, et ait ad eum:
Gusta prius pauxillum panis et confor
ta stomachum, et sic proficisceris. Sederunt
que simul et comederunt ac biberunt. Di
xitque pater puelle ad generum suum: Queso
te ut hodie hic maneas: pariterque letemur.
At ille consurgens cepit uelle proficisci. Et
nichilominus obnixe eum socer tenuit
et apud se fecit manere. Mane autem facto: pa
rabat leuites iter. Cui rursum socer: Obsecro
te inquit: ut pauxillum cibi capias, et
assumptis uiribus donec increscat dies postea
proficiscaris. Comederunt ergo simul. Sur
rexitque adolescens ut pergeret cum uxore
sua et puero. Cui rursum locutus est socer:
Considera quod dies ad occasum declinior sit
et propinquet usque ad uesperam. Mane apud
me etiam hodie ac duc letum diem, et cras
proficisceris ut uadas in domum tuam. Noluit
gener acquiescere sermonibus eius: sed statim
perrexit. Et uenit contra Iebus, que altero
nomine uocatur Ierusalem, ducens secum duos
asinos honustos et concubinam. Iamque
erant iuxta Iebus: et dies mutabatur
in noctem. Dixitque puer ad dominum suum:
Veni obsecro: declinemus ad urbem Ie
buseorum, et maneamus in ea. Cui respon
dit dominus suus: Non ingrediar oppidum gentis
aliene que non est de filiis Israel: sed transi
bo usque Gabaa. Et cum illuc peruenero ma
nebimus in ea: aut certe in urbe Rama. Trans
ierunt igitur Iebus et ceptum carpebant
iter. Occubuitque eis sol iuxta Gabaa: que est
in tribu Beniamin. Diuerteruntque ad eam
ut manerent ibi. Quo cum intrassent, se
debant in platea ciuitatis, et nullus e
os recipere uoluit hospicio. Et ecce apparu
it homo senex reuertens de agro et de opere
suo uespere qui et ipse erat de monte Effra
ym, et peregrinus habitabat in Gabaa. Homines
autem regionis illius erant filii Gemini al' Beniamin
Eleuatisque oculis uidit senex hominem se
dentem cum sarcinulis suis in platea
ciuitatis, et dixit ad eum: Unde uenis? et
quo uadis? Qui respondit ei: Profecti su
mus de Bethleem Iuda: et pergimus ad
locum nostrum qui est in latere montis Effra
ym: unde ieramus Bethleem. Et nunc ua
dimus ad domum Dei. Nullusque nos
sub tectum suum uult recipere habentes pa
leas et fenum in asinorum pabulum, et
panem ac uinum in meos et ancille tue
usus et pueri qui mecum est. Nulla re in
digemus nisi hospicio. Cui respondit se
nex: Pax tecum sit. Ego prebebo omnia que
necessaria sunt: tantum queso: ne in plate
a maneas. Introduxitque eum in domum
suam, et pabulum asinis prebuit. At post
quam lauerunt pedes suos, recepit eos in
conuiuium. Illis epulantibus, et post la

laborem itineris cibo et potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis illius filii Belial, id est absque iugo, et circumdantes domum senis fores pulsare coeperunt clamantes ad dominum domus atque dicentes: Educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur eo. Egressusque est ad eos senex et ait: Nolite fratres nolite facere malum hoc, quia ingressus est homo hospitium meum, et cessate ab hac stultitia. Habeo filiam virginem et hic homo habet concubinam: educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem compleatis. Tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum. Nolebant acquiescere sermonibus eius. Quod cernens homo eduxit ad eos concubinam suam et eis tradidit illudendam. Qua cum tota nocte abusi essent, dimiserunt eam mane. At mulier recedentibus tenebris venit ad ostium domus ubi manebat dominus suus et ibi corruit. Mane autem facto surrexit homo et aperuit ostium ut coeptam expleret viam. Et ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus. Cui ille putans eam quiescere loquebatur: Surge ut ambulemus. Qua nihil respondente, intelligens quod erat mortua, tulit eam et imposuit asino, reversusque est in domum suam. Quam cum esset ingressus arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frusta concidens misit in omnes terminos Israel. Quod cum vidissent singuli conclamabant: Numquam res talis facta fuit in Israel ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Egypto usque in presens tempus. Ferte sententiam et in commune decernite quid facto opus sit.

Egressi sunt itaque omnes filii Israel et pariter congregati quasi vir unus de Dan usque Bersabee et terra Galaad ad Dominum in Maspha, omnesque anguli populorum et cuncte tribus Israel in ecclesiam populi Dei convenerunt cccc. milia peditum pugnatorum. Nec latuit filios Beniamin quod ascendissent filii Israel in Maspha. Interrogatusque levita maritus mulieris interfecte quomodo tantum scelus perpetratum esset, respondit: Veni in Gabaa Beniamin cum uxore mea, illucque diverti. Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam, volentes me occidere, et uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes, denique mortua est. Quam arreptam in frusta concidi, partesque in omnes terminos possessionis vestre misi, quia numquam tantum nefas et tam grande piaculum factum est in Israel. Adestis omnes filii Israel, decernite quid facere debeatis. Stansque omnis populus quasi unius hominis sermone respondit: Non recedemus in tabernacula nostra, nec suam quisquam intrabit domum, sed hoc contra Gabaa in commune faciamus. x. viri eligantur ex centum ex omnibus tribubus Israel, et centum de mille, et mille de decem milibus, ut comportent exercitui cibaria, et possimus pugnare contra Gabaa Beniamin et reddere ei pro scelere quod meretur. Convenitque universus Israel ad civitatem quasi unus homo eadem mente unoque consilio miseruntque nuntios ad omnem tribum Beniamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum est? Tradite homines de Gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt ut moriantur et auferatur malum de Israel. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israel audire mandatum, sed ex cunctis urbibus que sue sortis erant convenerunt in Gabaa ut illis ferrent auxilium et contra universum Israel dimicarent. Inventique sunt xxv. milia de Beniamin educentium gladium, preter habitatores Gabaa, qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistra ut dextera proeliantes, et sic fundis ad certum iacientes lapides, ut capillum quoque possent percutere et nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur. Virorum quoque Israel absque filiis Beniamin inventa sunt cccc. milia educentium gladium et paratorum ad pugnam. Qui consurgentes venerunt in domum Dei, hoc est in Silo, consulueruntque eum atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Beniamin? Quibus respondit Dominus: Iudas sit dux vester. Statimque filii Israel surgentes mane castra metati sunt iuxta Gabaa, et inde procedentes ad pugnam contra Beniamin urbem oppugnare coeperunt. Egressique filii Beniamin de Gabaa occiderunt de filiis Israel die illo xxii. milia virorum. Rursum filii Israel et fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certaverant aciem direxerunt, ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram Domino usque ad noctem, consulerentque eum et dicerent: Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Beniamin fratres meos an non? Quibus ille respondit: Ascen-

dixit ad eos et iniit certamen. Cumque filii
israhel altero die contra beniamin ad prelium
processissent: erumpunt filii beniamin de
portis gabaa et occurrentes eis tanta in
illos cede debachati sunt: ut xviii milia
virorum educentium gladium prosternerent.
Quam ob rem filii omnis israhel venerunt in do-
mum dei. et sedentes flebant coram domino.
Ieiunaveruntque illo die usque ad vesperam
et obtulerunt ei holocausta et pacificas
victimas et super statu suo interrogaverunt.
Eo tempore ibi erat archa federis domini in
sylo. et finees filius eleazari filii aaron
prepositus domus. Consuluerunt igitur do-
minum atque dixerunt. Exire ultra debemus
ad pugnam contra filios beniamin fra-
tres nostros. an quiescere? Quibus ait dominus. Ascen-
dite. cras enim tradam in manus vestras.
Posueruntque filii israhel insidias per circu-
itum urbis gabaa. et tertia vice sicut semel
et bis contra beniamin exercitum produxerunt.
Sed et filii beniamyn audacter erumpunt
de civitate. et fugientes adversarios. longius
persequuti sunt: ita ut vulnerarent ex eis si-
cut primo et secundo die. et cederent per du-
as semitas terga vertentes quarum una
ferebatur in bethel. altera in gabaath: atque
prosternerent xxx circiter viros. Putaverunt
enim solito eos more cedi. Qui fugam
arte simulantes inierunt consilium. ut abstra-
herent eos de civitate. et quasi fugientes
ad supradictas semitas perducerent. Omnes
itaque filii israhel surgentes de sedibus suis te-
tenderunt aciem in loco qui vocatur baal-
thamar. Insidie quoque que circa urbem
erant paulatim se aperire ceperunt. et ab oc-
cidentali urbis parte procedere. Sed et alia x mi-
lia virorum de universo israhel habitatores ur-
bis ad certamina provocabant. Ingravatumque
est bellum contra filios beniamyn. et non in-
tellexerunt quod ex omni parte illis instaret in-
teritus. Percussit eos dominus in conspectu filiorum
israhel. et interfecerunt ex eis illo die xxv mili-
a et c viros omnes bellatores et educentes
gladium. Filii autem beniamin cum se inferio-
res esse vidissent: ceperunt fugere. Quod cernen-
tes filii israhel dederunt eis ad fugiendum
locum ut in preparatas insidias devenirent
quas iuxta urbem posuerant. Qui cum
repente de latibulis surrexissent. et benia-
min terga cedentibus daret ingressi sunt civita-
tem. et percusserunt eam in ore gladii. Sig-
num autem dederant filii israhel hiis quos in
insidiis collocaverant ut postquam ur-
bem cepissent ignem accenderent. Et ascen-
dente in altum fumo captam urbem de-
monstrarent. Quod cum cernerent filii israhel
in ipso certamine positi. putaverunt enim
filii beniamyn eos fugere et instantius
sequebantur cesis de exercitu eorum xxx vi-
ris. et viderent quasi columpna fumi de ci-
vitate conscendere. beniamyn quoque retro
aspiciens captam cerneret civitatem. et
flammas in sublime ferri. qui prius simu-
laverant fugam versa facie fortius resiste-
bant. Quod cum vidissent filii beniamyn
in fugam versi sunt. et ad viam deserti ire
ceperunt. Illuc quoque eos adversariis persequen-
tibus. sed et hii qui urbem succenderant occur-
rerunt eis. atque ita factum est ex utraque p-
te ab hostibus ceaderentur. Nec erat ulla mo-
rientium requies. Cecideruntque atque prostra-
ti sunt ad orientalem plagam urbis ga-
baa. Fuerunt autem qui in eo loco inter-
fecti sunt xviii milia virorum. omnes
robustissimi pugnatores. Quod cum vidissent
qui remanserant de beniamyn fugerunt
in solitudinem. et pergebant ad petram cuius
vocabulum est remmon. In illa quoque fu-
ga latentes et in diversa tendentes. occide-
runt v milia viros. Et cum ultra tenderent
persequuti sunt eos: et interfecerunt etiam a-
lia duo milia. et sic factum est ut omnes qui
ceciderant de beniamin in diversis locis es-
sent xxv milia pugnatores ad bella promp-
tissimi. Remanserunt itaque de omni nu-
mero beniamin qui evadere potuerant et fu-
gere in solitudinem sexcenti viri. sederuntque in
petra remmon mensibus quatuor. Regressi autem
filii israhel omnes reliquias civitatis a vi-
ris usque ad iumenta gladio percusserunt.
cunctasque urbes et viculos beniamin vo-
rax flamma consumpsit.

XXI

Iuraverunt quoque filii israhel in masphath
et dixerunt. Nullus nostrum dabit filiis
beniamyn de filiabus nostris uxorem. Vene-
runtque omnes ad domum dei in silo. et in conspec-
tu eius sedentes usque ad vesperam levave-
runt vocem et magno ululatu ceperunt
flere dicentes. Quare domine deus israhel fac-
tum est hoc malum in populo tuo. ut hodie
una tribus auferretur ex nobis. Altera autem
die diluculo consurgentes extruxerunt
altare. Obtuleruntque ibi holocausta et pa-

ficeris victimas: et dixerunt. Quis non ascen
dit in exercitu domini de universis tribubus Israel?
Grandi enim se iuramento constrinxerant
cum essent in Masphath, interfici eos qui defu
issent. Ductique penitentia filii Israel super
fratre suo Beniamin, ceperunt dicere. Ablata
est una tribus de Israel. Unde uxores accipient?
Omnes enim in commune iuravimus: non
daturos nos filias nostras his. Idcirco dixe
runt: Quis est de universis tribubus Israel
qui non ascendit ad dominum in Masphat? Et ec
ce inventi sunt habitatores Iabes Galaad
in illo exercitu non fuisse. Eo quoque tempore
cum essent in Silo, nullus ex eis ibi reper
tus est. Miserunt itaque decem milia viros ro
bustissimos, et preceperunt eis. Ite et per
cutite habitatores Iabes Galaad in ore gladii,
tam uxores quam parvulos eorum. Et hoc erit quod
observare debetis. Omne generis masculi
ni, et mulieres que cognoverunt viros in
terficite, virgines reservate. Inventeque sunt
de Iabes Galaad quadringente virgines

de reservatione virginum

que nescierunt viri thorum, et adduxerunt eas
ad castra in Silo in terram Chanaan. Miserunt
que nuntios ad filios Beniamin qui erant
in petra Remmon, et preceperunt eis ut eos in
pace susciperent. Veneruntque filii Benia
min in illo tempore et date sunt eis ux
ores de filiabus Iabes Galaad. Alias
autem non repererunt, quas simili modo tra
derent. Universusque Israel valde doluit, et
egit penitentiam super interfectione unius
tribus ex Israel. Dixeruntque maiores natu.
Quid faciemus reliquis qui non acce
perunt uxores. Omnes in Beniamin fe
mine conciderunt, et magna nobis cura
ingentique studio providendum est, ne u
na tribus deleatur ex Israel. Filias nostras e
is dare non possumus constricti iuramen
to et maledictione qua diximus. Ma
ledictus qui dederit de filiabus suis uxo
rem Beniamin. Ceperuntque consilium at
que dixerunt. Ecce sollempnitas domini est in Silo
anniversaria que sita est ad septentriona
lem plagam urbis Bethel, et ad orienta
lem plagam vie que de Bethel tendit ad
Sychimam, et ad meridiem oppidi Lebona.
Preceperuntque filiis Beniamin atque dixerunt.
Ite et latitate in vineis. Cumque vide
ritis filias Silo ad ducendos choros ex mo
re procedere, exite repente de vineis et rapi
te eas, singuli uxores singulas, et pergi
te in terram Beniamyn. Cumque venerint pa
tres et fratres et adversus vos queri ce
perint atque iurgari, dicemus eis. Misere
mini eorum. Non enim rapuerunt eas iu
re bellantium atque victorum: sed roganti
bus ut acciperent non dedistis, et a vestra parte
peccatum est. Feceruntque filii Beniamin sicut
sibi fuerat imperatum, et iuxta numerum su
um rapuerunt sibi de his que ducebant
choros uxores singulas. Abieruntque in
possessionem suam edificantes urbes, et ha
bitantes in eis. Filii quoque Israel reversi sunt
per tribus et familias in tabernacula sua. In
diebus illis non erat rex in Israel, sed unus
quisque quod sibi rectum videbatur, hoc facie
bat.

Explicit liber Iosue. Incipit liber Ruth.

In diebus unius iudicis
quando iudices preerant facta est
fames in terra. Abiitque homo
de Bethleem Iuda ut peregri
naretur in regione Moabitide
cum uxore sua ac duobus li
beris. Et ipse vocabatur Elime
lech, uxor autem Noemi, et
duo filii unus Maalon, et alter
Chelion, Ephratei de Bethleem Iu
da. Ingressique regionem Moabi
tidem morabantur ibi. Et mortu
us est Elimelech maritus Noemi,
remansitque ipsa cum filiis. Qui ac
ceperunt uxores Moabitidas, quarum
una vocabatur Orpha, et altera Ruth.
Manseruntque ibi decem annis, et ambo mor
tui sunt, Maalon videlicet et Chel
lion. Remansitque mulier orbata
duobus liberis et marito. Et surrexit
ut in patriam pergeret cum utraque
nuru sua de regione Moabitide. Audi
erat enim quod respexisset dominus populum suum
et dedisset eis escas. Egressa est itaque de
loco peregrinationis sue cum utraque nuru,
et iam in via posita revertendi in terram Iu
da, dixit ad eas. Ite in domum matris vestre.
Faciat dominus vobiscum misericordiam sicut fecis
tis cum mortuis et mecum. Det vobis inve
nire requiem in domibus virorum quos
sortiture estis. Et osculata est eas. Que
elevata voce flere ceperunt et dicere. Tecum

regentur ad populum tuum. Quibus illa respon
dit. Revertimini filie mee. Cur venitis
mecum? Num ultra habeo filios in utero
meo ut viros ex me sperare possitis? Reu
ertimini filie mee et abite. Iam enim
senectute confecta sum: nec apta vincu
lo coniugali. Etiam si possem hac nocte
concipere et parere filios: si eos expectare
velitis donec crescant et annos impleant
pubertatis. Ante eritis vetule quam nubatis. No
lite queso filie mee. Quia vestra angustia
me magis premit: et egressa est manus
domini contra me. Elevata igitur voce: rursum
flere ceperunt. Orpha osculata est socrum
ac reversa est. Ruth adhesit socrui sue. Cui
dixit noemi. En reversa est cognata tua ad
populum suum et ad deos suos. Et vade cum ea.
Que respondit. Ne adverseris michi ut relinquam te
et abeam. Quocumque perrexeris: pergam. Et ubi
morata fueris: et ego pariter morabor. Popu
lus tuus populus meus. Et deus tuus deus meus.
Que te morientem terra susceperit: in ea mo
riar: ibique locum accipiam sepulture. Hec
michi faciat deus et hec addat: si non sola mors
me et te separaverit. Videns ergo noemi quod
obstinato ruth animo decrevisset secum
pergere. Adversari noluit: nec ultra ad suos
reditum persuadere. Profecteque sunt simul et
venerunt in bethleem. Quibus urbem ingres
sis velox apud cunctos fama crebuit.
Dicebantque mulieres. Hec est illa noemi. Qui
bus ait. Ne vocetis me noemi id est pulcram. Sed
vocate me mara hoc est amaram. Quia valde me
replevit omnipotens. Egressa sum plena et va
cuam reduxit me dominus. Cur igitur vocatis
me noemi: quam humiliavit dominus et afflixit
omnipotens. Venit ergo noemi cum ruth moabi
tide nuru sua de terra peregrinationis sue. Ac
reversa est in bethleem: quando primum ordea me
tebantur. II

Erat autem vir elimelech consangui
neus vir potens et magnarum opum
nomine booz. Dixitque ruth moabitidis
ad socrum suam. Si iubes vadam in agrum
et colligam spicas que metentium fuge
rint manus ubicumque clementis in me
patris familias repperero gratiam. Cui illa
respondit. Vade filia mea. Abiit itaque et colli
gebat spicas post terga metentium. Acci
dit autem ut ager ille haberet dominum nomine booz
qui erat de cognatione elimelech. Et ecce
ipse veniebat de bethleem. Dixitque messo
ribus. Dominus vobiscum. Qui responderunt ei. Benedi
cat tibi dominus. Dixitque booz iuveni qui messo
ribus preerat. Cuius est hec puella? Qui respondit.
Hec est moabitis que venit cum noemi
de regione moabitide. et rogavit ut spi
cas colligeret remanentes. sequens mes
sorum vestigia. et de mane usque nunc
stat in agro: et nec ad momentum quidem domum
reversa est. Et ait booz ad ruth. Audi filia. Ne
vadas ad colligendum in alterum agrum
nec recedas ab hoc loco sed iungere puellis
meis: et ubi messuerint sequere. Mandavi
enim pueris meis: ut nemo tibi mo
lestus sit. sed etiam si sitieris vade ad sar
cinulas et bibe aquas de quibus et pueri
mei bibunt. Que cadens in faciem suam
et adorans super terram dixit ad eum. Unde
michi hoc ut invenirem gratiam ante oculos tu
os et nosse me dignareris peregrinam mulie
rem. Cui ille respondit. Nunciata sunt michi omnia
que feceris socrui tue post mortem viri tu
i: et quod reliqueris parentes tuos et terram in qua
nata es. et veneris ad populum quem ante nes
ciebas. Reddat tibi dominus pro opere tuo. et ple
nam mercedem recipias a domino deo israel ad
quem venisti. et sub cuius confugisti a
las. Que ait. Inveni gratiam ante oculos tu
os domine mi: qui consolatus es me. et lo
cutus es ad cor ancille tue: que non sum si
milis unius puellarum tuarum. Dixitque
ad eam booz. Quando hora vescendi fuerit
veni huc: et comede panem et intinge
buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad m
essorum latus: et congessit polentem sibi.
Comeditque et saturata est et tulit reliqui
as. Atque inde surrexit ut spicas ex more
colligeret. Precepit autem booz pueris suis
dicens. Etiam si vobiscum metere voluerit
ne prohibeatis eam. et de vestris quoque mani
pulis proicite de industria et remanere per
mittite ut absque rubore colligat. et colli
gentem nemo corripiat. Collegit ergo
in agro usque ad vesperam. et que collige
rat virga cedens et excutiens invenit or
dei quasi ephi mensuram: id est tres modi
os. Quos portans reversa est in civitatem.
et ostendit socrui sue. Insuper protulit et de
dit ei reliquias cibi sui quo saturata fu
erat. Dixitque ei socrus. Ubi hodie collegis
ti? et ubi fecisti opus? Sit benedictus qui
misertus est tui. Indicavitque ei apud quem
esset operata. et nomen dixit viri quod booz voca

dicetur. Cui respondit noemi. Benedictus sit a
domino: quoniam eandem gratiam quam prebuerat
vivis servavit et mortuis. Rursumque: Pro-
pinquus ait noster est homo. Et ruth: Hoc
quoque inquit precepit mihi ut tamdiu messo-
ribus iungerer donec omnes segetes me-
terentur. Cui dixit socrus: Melius est filia mi
ut cum puellis eius exeas ad metendum:
ne in alieno agro quispiam resistat tibi.
Iuncta est itaque puellis booz: et tamdiu
cum eis messuit donec et ordea et triti-
cum in horreis conderentur.

III

Postquam autem reversa est ad socrum
suam: audivit ab ea. Filia mi queram
tibi requiem et providebo ut bene sit tibi.
Booz iste cuius puellis in agro iuncta
es: propinquus est noster: et in hac nocte aream
ordei ventilat. Lava te igitur et unge te:
et induere te cultioribus vestimentis: et as-
cende in aream. Non te videat homo do-
nec esum potumque finierit. Quando autem ie-
rit ad dormiendum: nota locum in quo
dormiat. Veniesque et discooperies pallium
quo operitur a parte pedum: et proicies te et
ibi iacebis. Ipse autem dicet tibi quid
agere debeas. Que respondit: quicquid pre-
ceperis faciam. Descenditque in aream: et
fecit omnia que sibi imperaverat socrus. Cum-
que comedisset booz et bibisset et factus esset
hylarior: issetque ad dormiendum iuxta acer-
vum manipulorum: venit abscondite: et
discooperto a pedibus eius pallio se proiecit. Et
ecce nocte iam media expavit homo: et
conturbatus est. Viditque mulierem iacen-
tem ad pedes suos: et ait illi. Que es? Illa
que respondit. Ego sum ruth ancilla tua. Ex-
pande pallium tuum super famulam tuam:
quia propinquus es. Et ille. Benedicta inquit es
a domino filia: et priorem misericordiam posteriore
superasti: quia non es secuta iuvenes pauperes
sive divites. Noli ergo metuere: sed quicquid
dixeris mihi faciam tibi. Scit enim omnis
populus qui habitat intra portas urbis mee:
mulierem te esse virtutis. Abnuo me pro-
pinquum: sed est alius me propinquior. Quie-
sce hac nocte: et facto mane si te voluerit pro-
pinquitatis iure retinere: bene res acta est.
Sin autem ille noluerit: ego te absque ulla du-
bitatione suscipiam: vivit dominus. Dor-
mi usque mane. Dormivit itaque ad pedes
eius usque ad noctis abscessum. Surrexit
itaque antequam homines se cognoscerent
invicem. Et dixit booz ad eam: Cave ne
quis noverit quod huc veneris. Et rursum:
Expande inquit palliolum tuum quo
operiris: et tene utraque manu. Qua extenden-
te et tenente mensus est sex modios or-
dei: et posuit super eam. Que portans ingres-
sa est civitatem: et venit ad socrum suam.
Que dixit ei. Quid egisti filia? Narravit-
que ei omnia que sibi fecisset homo: et ait. Ec-
ce sex modios ordei dedit mihi: et ait. Nolo
vacuam te reverti ad socrum tuam. Dixit-
que noemi: Expecta filia donec videamus
quem res exitum habeat. Neque enim ces-
sabit homo nisi compleverit quod locu-
tus est.

IIII

Ascendit ergo booz ad portam et se-
dit ibi. Cumque vidisset propinquum pre-
terire de quo prius sermo habitus est: dixit
ad eum. Declina paulisper et sede hic: vo-
cans eum nomine suo. Qui divertit et sedit.
Tollens autem booz decem viros de seniori-
bus civitatis: dixit ad eos. Sedete hic. Qui-
bus residentibus: locutus est ad propinquum.
Partem agri fratris nostri elimelech vendit no-
emi. Que reversa est de regione moabiti-
de. Quod audire te volui ut tibi dicerem co-
ram cunctis sedentibus et maioribus natu
de populo. Si vis possidere agrum iure propin-
quitatis: eme et posside. Sin autem tibi dis-
plicet: hoc ipsum indica mihi ut sciam quid fa-
cere debeam. Nullus est enim propinquus
excepto te qui prior es: et me qui secundus
sum. At ille respondit. Ego agrum emam.
Cui dixit booz: Quando emeris agrum de ma-
nu mulieris: ruth quoque moabitidem
que uxor defuncti fuit debes accipere: ut sus-
cites nomen propinqui tui in hereditate sua.
Qui respondit. Cedo iure propinquitatis. Ne-
que enim posteritatem familie mee dele-
re debeo. Tu meo utere privilegio quo me liben-
ter carere profiteor. Hic autem erat mos an-
tiquitus in israel inter propinquos: ut si quando
alter alteri suo iure cedebat: ut esset firma
concessio: solvebat homo calciamentum
suum: et dabat proximo suo. Hoc erat testimo-
nium cessionis in israel. Dixit ergo propin-
quo suo booz. Tolle calciamentum. Quod
statim solvit de pede suo. At ille maiori-
bus natu et universo populo. Testes inquit
vos estis hodie quod possederim omnia que
fuerunt elimelech et chelion et maalon
tradente noemi: et ruth moabitidem uxo-

rem maalon in coniugium sumpsimus
ut suscitem nomen defuncti in hereditate
te sua ne vocabulum eius de familia et fratribus
ac populo deleatur. Vos inquam huius rei es
tis. Respondit omnis populus qui erat in porta
et maiores natu. Nos testes sumus. Faci
at dominus hanc mulierem que ingreditur
domum tuam sicut rachel et liam que e
dificaverunt domum israhel. ut sit exemplum
virtutis in effrata. et habeat celebre nomen
in bethleem. Fiat que domus tua sicut do
mus phares quem thamar peperit iude
de semine quod dederit dominus tibi ex hac
puella. Tulit itaque booz ruth. et accepit
uxorem. Ingressusque ad eam. et dedit
illi dominus ut conciperet et pareret filium. Di
xeruntque mulieres ad noemi. Benedictus
dominus qui non est passus ut deficeret succes
sor familie sue et vocaretur nomen eius
in israhel. et habeas qui consoletur animam
tuam. et enutriet senectutem. De nu
ru autem tua natus est que te diligit. et
multo tibi est melior quam si septem haberet
filios. Susceptumque noemi puerum. posuit
in sinu suo et nutricis ac gerule officio
fungebatur. Vicine autem mulieres con
gratulantes ei et dicentes. natus est filius
noemi. vocaverunt nomen eius obeth. Hic
est pater ysay patris david. Hee sunt generati
ones phares. Phares genuit esron. Esron
genuit aram. Aram genuit aminadab. Ami
nadab genuit naason. Naason genuit
salmon. Salmon genuit booz. Booz ge
nuit ysay. Ysay genuit david regem.
Explicit ruth.

Explicit prologus regum ruth. Incipit
prologus regum primus

VIGINTI ET DUAS litteras esse apud
hebreos syrorum quoque
et caldeorum lingua tes
tatur que hebree magna
ex parte confinis est. Nam
et ipsi viginti duo elementa habent eodem
sono. sed diversis caracteribus. Samaritani
etiam pentateucum moysi totidem
litteris scriptitant figuris tantum et apici
bus discrepantes. Certumque est ezdram
scribam legisque doctorem post captam
ierosolimam et instaurationem templi sub
zorobabel alias litteras repperisse quibus
nunc utimur. cum ad illud usque tempus
idem samaritanorum et hebreorum carac
teres fuerint. In libro quoque numero
rum. hec eadem supputatio sub levitarum
ac sacerdotum censu mystice ostenditur. Et
nomen domini tetragrammaton in quibusdam
grecis voluminibus usque hodie antiquis
expressum litteris invenimus. Sed et psalmi
tricesimus sextus. et centesimus decimus. et
centesimus undecimus. et centesimus octavus decimus. et cente
simus quadragesimus quartus. quamquam diverso scri
bantur metro tamen eiusdem numeri texun
tur alphabeto. Et ieremie lamentationes et
oratio eius. et salomonis quoque in fine
proverbia ab eo loco in quo ait. Mulierem for
tem quis inveniet. eisdem alphabetis
vel incisionibus supputantur. Porro quinque
littere duplices apud hebreos sunt. caph
mem. nun. phe. sade. Aliter enim per has
scribuntur principia medietatesque verbo
rum. aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri
duplices estimantur. Samuel. malachim
dabreiamin. ezdras. ieremias cum cin
noth. id est lamentationibus suis. Quomodo igitur
xxii. elementa sunt per que scribimus he
braice omne quod loquimur. et eorum
initiis vox humana comprehenditur. ita
xxii. volumina supputantur quibus quasi
litteris et exordiis. in dei doctrina tenera
adhuc et lactens viri iusti eruditur in
fantia. Primus apud eos liber vocatur
bresith. quem nos genesim dicimus. Se
cundus ellesmoth. qui exodus appellatur.
Tertius vaiecra. id est leviticus. Quartus
vaiedabber. quem numeros vocamus. Quin
tus addabarim qui deuteronomium pre
notatur. Hii sunt quinque libri moysi
quos proprie thorath. id est legem appellant.
Secundum prophetarum ordinem faciunt
et incipiunt ab iesu filio nave qui apud
eos iosue bennum dicitur. Deinde subtexunt
sophtim. id est iudicum librum
et in eodem compingunt ruth. quia in
diebus iudicum facta narratur eius histo
ria. Tertius sequitur samuel. quem nos
regnorum primum et secundum librum di
cimus. Quartus malachim. id est regum
qui tertio et quarto regnorum volumine
continetur. Meliusque multo est malachim
id est regum quam malachoth. id est reg

norum dicit. Non enim multarum gentium
regna descripsit, sed unius israhelitici populi qui tribu
bus .xii. continetur. Quintus est ysaias. Se
xtus iheremias. Septimus ezechiel. Oc
tavus liber .xii. prophetarum. qui apud illos
vocatur thareasra. Tercius ordo agiographa
possidet. Et primus liber incipit a iob.
Secundus a david quem .v. incisioni
bus et uno psalmorum volumine compre
hendunt. Tercius est salomon. tres libros
habens. proverbia que illi parabolas. id est ma
sloth appellant. Quartus. ecclesiasten. id est
coeleth. Quintus. canticum canticorum. que titulo
sirassirim prenotant. Sextus est daniel.
Septimus. dabreiamin. id est verba dierum
quod significantius. chronicon
totius divine hystorie possumus appella
re. qui liber apud nos paralipomenon
primus et secundus inscribitur.
Octavus esdras. qui et ipse similiter apud
grecos et latinos in duos libros divisus
est. Nonus ester. Atque ita fiunt pariter ve
teris legis libri viginti duo. id est moysi
quinque. prophetarum octo agiographorum
novem. Quamquam nonnulli ruth. et cynoth
inter agiographa scriptitent. et libros
hos in suo putent numero supputandos
ac per hoc esse prisce legis libros .xxiiii. quos
sub numero .xxiiii. seniorum. apocalip
sis iohannis inducit adorantes agnum et co
ronas suas prostratis vultibus offerentes
stantibus coram quatuor animalibus
oculatis et ante et retro. id est in preteritum
et in futurum respicientibus. et indefes
sa voce clamantibus. Sanctus. Sanctus.
Sanctus dominus omnipotens. qui erat et qui est
et qui venturus est. Hic prologus scriptu
rarum quasi galeatum principium omnibus
libris quos de hebreo vertimus in latinum
convenire potest. ut scire valeamus quic
quid extra hos est. inter apocrifa esse
ponendum. Igitur sapientia que vulgo salomonis inscri
bitur. et iesu filii syrach liber. et iudith. et
thobias et pastor non sunt in canone.
Machabeorum primum librum hebraicum
repperi. Secundus grecus est quod ex ipsa frasi
id est interpretatione lectione probari potest. Que
cum ita se habeant. obsecro te lector ne
laborem meum reprehensionem estimes
antiquorum. In tabernaculo enim dei of
fert unusquisque quod potest. Alii aurum
et argentum. et lapides preciosos. Alii bys

sum et purpuram et coccum offerunt
et iacinctum. Nobiscum bene agitur si ob
tulimus pelles et caprarum pilos. Et tamen
apostolus contemptibiliora nostra magis necessaria iu
dicat. Unde et tota illa tabernaculi pulcritu
do. et per singulas species ecclesie presentis futu
reque distinctio. pellibus tegitur et ciliciis
ardoremque solis et iniuriam imbrium
ea que viliora sunt prohibent. Lege ergo pri
mum samuhel et malachim meum. Me
um inquam meum. Quicquid enim crebri
us vertendo et emendando sollicitius et didici
mus tenemus nostrum est. Et cum
intellexeris quod antea nesciebas. vel interpretem
me estimato si gratus es vel paraphrastem
si ingratus. Quamquam mihi omnino conscius
non sim mutasse me quippiam de hebraica
veritate. Certe si incredulus es lege gre
cos codices et latinos. et confer cum his
opusculis que supra emendavimus. et
ubicumque inter se videris discrepare. interro
ga quemlibet hebreorum cui magis accom
modare debeas fidem. Et si nostra firmaverit
puto quod eum non estimes coniectorem
ut in eodem loco mecum similiter divina
verit. Sed et vos famulas christi rogo que domini di
scumbentis pretiosissimo fidei myrro un
gitis caput que nequaquam salvatorem quer
itis in sepulcro quibus iam ad patrem
christus ascendit ut contra latrantes canes
qui adversum me rapido ore deseviunt
et circumeunt civitatem atque in eo se doc
tos arbitrantur si aliis detrahunt. orationum
vestrarum clipeos opponatis. Ego sciens hu
militatem meam illius semper sententie re
cordabor. Dixi custodiam vias meas.
ut non delinquam in lingua mea. Posui
ori meo custodiam. cum consisteret
adversum me peccator. Obmutui et hu
miliatus sum. et silui a bonis.

Incipit liber regum primus.

Fuit vir unus de ra
mathaym sophym de
monte effraym. et nomen
eius helchana filius ie
roam filii heliu filii thu
u filii suph. ephrateus.
et habuit duas uxores
nomen unius anna. et nomen secunde fe

nenna. Fueruntque Fenenne filii, Anne autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret domino exercituum in Silo. Erat autem ibi duo filii Hely, Ofni et Finees, sacerdotes domini. Venit ergo dies, et immolavit Helchana, deditque Fenenne uxori sue et cunctis filiis eius et filiabus partes. Anne autem dedit unam partem tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius. Affligebat quoque eam emula eius, et vehementer angebat in tantum ut exprobraret quod conclusisset dominus vulvam eius. Sicque faciebat per singulos annos cum redeunte tempore ascenderet ad domum domini et sic provocabat eam. Porro illa flebat et non capiebat cibum. Dixit ergo ei Helcana vir suus: Anna, cur fles, et quare non comedis, et quam ob rem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior sum tibi quam decem filii? Surrexit autem Anna postquam comederat in Silo et biberat. Hely sacerdote sedente super sellam ante postem templi domini, cum esset Anna amaro animo, oravit dominum flens largiter, et votum vovit dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famule tue et recordatus mei fueris, nec oblitus ancille tue, dederisque famule tue sexum virilem, dabo eum domino omnibus diebus eius, et novacula non ascendet super caput eius. Factum est ergo cum illa multiplicaret preces coram domino, ut Hely observaret os eius. Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, et vox penitus non audiebatur. Estimavit igitur eam Heli temulentam dixitque ei: Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna: Nequaquam, inquit, domine mi. Nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque et omne quod inebriare potest non bibi, sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial, quia ex multitudine doloris et meroris mei locuta sum usque in presens. Tunc Heli ait ei: Vade in pace, et deus Israel det tibi petitionem quam rogasti eum. Et illa dixit: Utinam inveniat gratiam ancilla tua in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam et comedit, vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane et adoraverunt coram domino. Reversique sunt et venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Helchana Annam uxorem suam, et recordatus est eius dominus. Et factum est post circulum dierum concepit Anna et peperit filium, vocavitque nomen eius Samuhel, eo quod a domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius Helcana et omnis domus eius ut immolaret domino hostiam sollempnem et votum suum. Et Anna non ascendit. Dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans, et ducam eum, et appareat ante conspectum domini et maneat ibi iugiter. Et ait ei Helcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, et mane donec ablactes eum. Precorque ut impleat dominus verbum suum. Mansit igitur mulier et ablactavit filium suum donec amoveret eum a lacte. Et adduxit eum secum postquam ablactaverat eum in vitulis tribus et tribus modiis farine et amphora vini. Et adduxit eum ad domum domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus. Et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum Hely. Et ait Anna: Obsecro, domine mi, vivit anima tua, domine, ego sum mulier illa que steti coram te hic orans dominum. Pro puero isto oravi, et dedit michi dominus petitionem meam quam postulavi eum. Idcirco et ego commodavi eum domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus domino. Et adoraverunt ibi dominum. Et oravit Anna et ait:

II

De cantico Anne.

Exultavit cor meum in domino, et exaltatum est cornu meum in deo meo. Dilatatum est cor meum super inimicos meos, quia letata sum in salutari tuo. Non est sanctus ut est dominus, neque enim est alius extra te, et non est fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. Recedant vetera de ore vestro, quia deus scientiarum dominus est, et ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est, et infirmi accincti sunt robore. Repleti prius pro panibus se locaverunt, et famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos, et que multos habebat filios infirmata est. Dominus mortificat et vivificat, deducit ad inferos et reducit. Dominus pauperem facit et ditat, humiliat et sublevat. Suscitans de pulvere egenum, et de stercore elevat pauperem ut sedeat cum principibus et solium

glorie teneat. Domini enim sunt cardines ter
re et posuit super eos orbem. Pedes sanctorum
suorum servabit et impii in tenebris con
ticescent: quia non in fortitudine sua robora
bitur vir. Dominum formidabunt adversarii
eius: et super ipsos in celis tonabit. Dominus iu
dicabit fines terre et dabit imperium re
gi suo. et sublimabit cornu christi sui. Et
abiit elcana in ramatha in domum suam.
Puer autem erat minister in conspectu
domini ante faciem heli sacerdotis. Porro filii
heli filii belial nescientes dominum. neque of
ficium sacerdotum ad populum. sed quicumque i
molasset victimam veniebat puer sacerdo
tis dum coquerentur carnes. et habebat
fuscinulam tridentem in manu sua. et mit
tebat eam in lebetem vel in caldariam
aut in ollam sive in cacabum. et omne quod
levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic
faciebant universo israeli venientium in silo.
Etiam antequam adolerent adipem. veni
ebat puer sacerdotis et dicebat immolanti.
Da mihi carnem ut coquam sacerdoti. Non enim
accipiam a te carnem coctam sed crudam. Di
cebat quia illi immolans. Incendatur pri
mum iuxta morem hodie adeps. et tolle tibi
quantumcumque desiderat anima tua. Qui
respondens: dicebat ei. Nequaquam. Nunc ei
dabis. Alioquin tollam vi. Erat enim pec
catum puerorum grande nimis coram domino
quia detrahebant homines sacrificio domini. Sa
muhel autem ministrabat ante faciem
domini. puer accinctus ephot lineo. et tuni
cam parvam faciebat ei mater sua quam
afferebat statutis diebus ascendens cum
viro suo ut immolarent hostiam sollemp
nem. Benedixit heli helcane. et uxori eius.
Dixit quia ei. Reddat tibi dominus semen de
muliere hac, pro fenore quod commodasti do
mino. Et abierunt in locum suum. Visi
tavit ergo dominus annam. et concepit et
peperit tres filios et duas filias. Et mag
nificatus est puer samuel apud dominum.
Heli autem erat senex valde. et audivit
omnia que faciebant filii sui universo
israeli. et quomodo dormiebant cum mulieribus
que observabant ad hostium tabernaculi.
Et dixit eis. Quare facitis res huiuscemodi
cemodi quas ego audio. res pessimas
ab omni populo? Nolite filii mei. non est enim
bona fama quam ego audio ut transgredi
faciatis populum domini. Si peccaverit vir in vir

placari ei potest deus. Si autem peccaverit in
dominum. quis orabit pro eo? Et non audierunt
vocem patris sui. quia voluit deus occi
dere eos.

III

Puer autem samuel proficiebat atque
crescebat. et placebat tam deo quam
hominibus. Venit autem vir dei ad heli
et ait ad eum. Hec dicit dominus. Numquid non
aperte revelatus sum domui patris tui
cum esset in egypto in domo pharaonis
et elegi eum ex omnibus tribubus israel
mihi in sacerdotem ut ascenderet ad altare me
um. et adoleret mihi incensum. et portaret
ephod coram me. et dedi domui patris
tui omnia de sacrificiis filiorum israel.
Quare calce abiecistis victimam meam
et munera mea que precepi ut offerentur
in templo et magis honorasti filios tuos
quam me ut comederetis primicias omnis
sacrificii israel populi mei. Propterea ait dominus deus
israel. Loquens locutus sum ut domus tua
et domus patris tui ministraret in con
spectu meo usque in sempiternum. Nunc autem
dicit dominus. Absit hoc a me. sed quicumque ho
norificaverit me glorificabo eum. Qui
autem contempnunt me. erunt ignobiles.
Ecce dies veniunt et precidam brachium tuum
et brachium domus patris tui. ut non sit se
nex in domo tua. et videbis emulum tuum
in templo in universis prosperis israel. et non
erit senex in domo tua omnibus diebus.
Verumptamen non auferam penitus virum
ex te ab altari meo. sed ut deficiant oculi
tui. et tabescat anima tua. Et pars mag
na domus tue morietur. cum ad viri
lem etatem venerit. Hoc autem erit tibi sig
num quod venturum est duobus filiis
tuis. ofni et finees. in die uno morientur
ambo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem
qui iuxta cor meum et animam faciet.
et edificabo ei domum fidelem. et ambu
labit coram christo meo cunctis diebus.
Futurum est autem ut quicumque remanse
rit in domo tua. veniat ut oretur pro eo
et offerat nummum argenteum et tortam
panis. dicatque. Dimitte me obsecro ad
unam partem sacerdotalem: ut comedam
buccellam panis.

IIII

Puer autem samuel ministrabat domino
coram heli. et sermo domini erat preciosus
in diebus illis non erat visio manifesta.
Factum est autem in die quadam. heli ia

cebat in lecto suo. et oculi eius caliga
uerant. nec poterat uidere lucernam dei
antequam extingueretur. Samuel autem
dormiebat in templo domini. ubi erat archa
dei. Et uocauit dominus Samuel. Qui respondens
ait. Ecce ego. Et cucurrit ad Heli et dixit
Ecce ego. uocasti enim me. Qui dixit. Non
uocaui te. reuertere et dormi. Abiit et dor
miuit. Et adiecit dominus rursum uocare Sa
muel. Consurgensque Samuel. Abiit ad
Heli. et dixit. Ecce ego quia uocasti me.
Qui respondit. Non uocaui te fili mi. Reuertere
et dormi. Porro Samuel necdum scie
bat dominum. neque reuelatus ei fuerat sermo
domini. Et adiecit dominus. et uocauit adhuc
Samuel tertio. Qui consurgens abiit
ad Heli. Et ait. Ecce ego quia uocasti me.
Intellexit igitur Heli quia dominus uocaret pu
erum. Et ait ad Samuel. Vade et dormi. et
si deinceps uocauerit te dices. Loquere domine
quia audit seruus tuus. Abiit ergo Samu
el. et dormiuit in loco suo. Venitque dominus
et stetit. et uocauit sicut uocauerat secundo.
Samuel Samuel. Et ait Samuel. Domine lo
quere. quia audit seruus tuus. Et dixit dominus
ad Samuhel. Ecce ego facio uerbum in Israel quod
quicumque audierit. tinnient ambe aures eius.
In die illo suscitabo aduersum Heli omnia que
locutus sum super domum eius. Incipiam et
complebo. Predixi enim ei quod iudicaturus essem
domum eius in eternum propter iniquitatem
eo quod nouerat indigne agere filios suos et non
corripuit eos. Idcirco iuraui domui Heli quod
non expietur iniquitas domus eius uicti
mis et muneribus usque in eternum. Dormiuit
autem Samuel usque mane. aperuitque hostia do
mus domini. Et Samuhel timebat indicare ui
sionem Heli. Vocauit ergo Heli Samuelem
et dixit. Samuhel fili mi. Qui respondens ait.
Presto sum. Et interrogauit eum. Quis est ser
mo quem locutus est ad te dominus. Oro te
ne celaueris me. Hec faciat tibi dominus deus
tuus et hec addat. si absconderis a me ser
monem ex omnibus uerbis que dicta dicta
sunt tibi. Indicauit ei itaque Samuhel uni
uersos sermones. et non abscondit ab eo. Et
ille respondit. Dominus est. Quod bonum est in ocu
lis suis faciat. Creuit autem Samuhel. et dominus
erat cum eo. et non cecidit ex omnibus uerbis
eius in terram. Et cognouit uniuersus Israel
a Dan usque Bersabee quod fidelis Samuel pro
pheta esset domini. Et addidit dominus ut appa
reret in Silo. quoniam reuelatus fuerat dominus Sa
mueli in Silo iuxta uerbum domini. Et uenit
sermo Samuelis uniuerso Israeli.

IIII

Et factum est in diebus illis conuenerunt
Philistiim in pugnam. Egressus est nam
que Israel obuiam Philistiim in prelium. et cas
tra metatus est iuxta lapidem adiutorii.
Porro Philistiim uenerunt in Aphec. et in
struxerunt aciem contra Israel. Inito autem
certamine terga uertit Israel a Philisteis. et
cesa sunt in illo certamine passim per agros
quasi quatuor milia uirorum. Et reuersus
est populus ad castra. Dixeruntque maiores na
tu de Israel. Quare percussit nos dominus hodie
coram Philistiim. Afferamus ad nos de
Silo archam federis domini. et ueniat in medi
um nostri ut saluet nos de manu inimicorum
nostrorum. Misit ergo populus in Silo. et tulerunt
inde archam federis domini exercituum sedentis super
cherubin. Erantque duo filii Heli cum archa
federis domini. Ophni et Finees. Cumque uenisset
archa federis domini in castra. uociferatus est omnis
Israel clamore grandi. et personuit terra. Et au
dierunt Philistiim uocem clamoris. dix
eruntque. Que nam est hec uox clamoris
magni in castris Hebreorum. Et cognoue
runt quod archa domini uenisset in castra. Timue
runtque Philistiim dicentes. Venit deus in
castra. Et ingemuerunt dicentes. Ve nobis.
Non enim fuit tanta exultatio heri et nu
dius tertius. Ve nobis. Quis nos saluabit de ma
nu deorum sublimium istorum. Hii sunt dii
qui percusserunt Egyptum omni plaga in de
serto. Confortamini et estote uiri Philisti
ne seruiatis uiris Hebreis Hebreis sicut illi
seruierunt nobis. Confortamini et bellate. Pu
gnauerunt ergo Philistiim. et cesus est Is
rahel. et fugit unusquisque in tabernaculum
suum. Et facta est plaga magna nimis. Et ce
ciderunt de Israel xxx milia peditum. et archa
dei capta est. Duoque filii Heli mortui sunt
Ophni et Finees. Currens autem uir de Benia
min ex acie uenit in Silo in die illo scissa ues
te. et conspersus puluere caput. Cumque ille ue
nisset. Heli sedebat super sellam contra uiam spec
tans. Erat enim cor eius pauens pro archa
domini. Vir autem ille postquam ingressus
est nuntiauit urbi. et ululauit omnis ci
uitas. Et audiuit Heli sonitum clamoris.
dixitque. Quis est hic sonitus tumultus
huius. At ille festinauit. et uenit et nuntia
uit Heli. Heli autem erat nonaginta et oc

de captione
arche domini

ty annorum. et oculi eius caligauerant. et ui
dere non poterat. Et dixit ad heli. Ego sum qui
ueni de prelio. et ego qui de acie fugi hodie.
Cui ille ait. Quid actum est fili mi? Respondens
autem ille qui nuntiabat. Fugit inquit is
rahel coram phylistim. et ruina magna
facta est in populo. Insuper et duo filii tui mor
tui sunt. ophni et phinees et archa dei
capta est. Cumque ille nominasset archam
dei. cecidit de sella retrorsum iuxta hosti
um. et fractis ceruicibus mortuus est. Senex enim
de morte heli
erat uir et grandeuus. et ipse iudicauit israel
xl. annis. Nurus autem eius uxor finees
pregnans erat. uicinaque partui. Et audito
nuntio quod capta esset archa dei. et mortuus es
set socer suus. et uir suus. incuruauit se et
peperit. Irruerant enim in eam dolores su
biti. In ipso autem momento mortis eius di
xerunt ei que stabant circa eam. Ne time
as quia filium peperisti. Que non respondit eis
neque animaduertit. Et uocauit puerum hicabod
dicens. Translata est gloria domini de israel. quia
capta est archa dei. et pro socero suo et pro uiro
suo ait. Translata est gloria dei ab israel. eo
quod capta esset archa dei.

V

Phylistim autem tulerunt archam
dei et asportauerunt eam a lapide ad
iutorii in azotum. Tuleruntque phylistiim
archam dei. et intulerunt eam in templum
dagon. et statuerunt eam iuxta dagon. Cum
que surrexissent diluculo azotii altera die
ecce dagon iacebat pronus in terram ante ar
cham domini. et tulerunt dagon. et restitue
runt eum in loco suo. Rursumque mane die
alio consurgentes inuenerunt dagon iacen
tem super faciem suam in terram coram ar
cham domini. Caput autem dagon. et due pal
me manuum eius abscisse erant super limen.
Porro dagon truncus solus remanserat
in loco suo; propter hanc causam non calcant
sacerdotes dagon. et omnes qui ingrediuntur
templum eius super limen dagon in azoto
de plaga azoti
usque ad hodiernum diem. Aggrauata est autem
manus domini super azotios. et demolitus est
eos. Et percussit in secretiori parte natium azo
tum et fines eius. Et ebullierunt uille et
agri in medio regionis illius. et nati sunt
mures. et facta est confusio mortis in ciuita
te. Uidentes autem uiri azoti huiuscemo
di plagam dixerunt. Non maneat archa
dei israel apud nos. quoniam dura est manus eius
super nos. et super dagon deum nostrum. Et mit
tentes congregauerunt omnes satrapas
phylistinorum ad se et dixerunt. Quid fa
ciemus de archa dei israel? Responderuntque getthei.
Circumducatur archa dei israel. Et circumduxe
runt archam dei israel. Illis autem circumdu
centibus eam fiebat manus domini per singu
las ciuitates interfectionis magne nimis
et percutiebat uiros uniuscuiusque urbis a
paruo usque ad maiorem. et computrescebant
prominentes extales eorum. Inieruntque
gethei consilium et fecerunt sibi sedes pelli
ceas. Miserunt autem archam dei in accha
ron. Cumque uenisset archa dei in accharon
exclamauerunt accharonite dicentes. Ad
duxerunt ad nos archam dei israel ut interfici
at nos et populum nostrum. Miserunt itaque et con
gregauerunt omnes satrapas phylistinorum
qui dixerunt. Dimittite archam dei israel. et
reuertatur in locum suum. et non interficiat
nos cum populo nostro. Fiebat enim pauor m
ortis in singulis urbibus. et grauissima
manus dei ualde. Uiri quoque qui mortu
i non fuerant percutiebantur in secretiori p
arte natium. et ascendebat ululatus uni
uscuiusque ciuitatis in celum.

VI

Fuit ergo archa domini in regione phi
listinorum. vii. mensibus. Et post hoc uo
cauerunt phylistiim sacerdotes et diuinos di
centes. Quid faciemus de archa dei? Indi
cate nobis quomodo remittamus eam in locum suum.
Qui dixerunt. Si remittitis archam dei israel
nolite dimittere eam uacuam. Sed quod debe
tis reddite ei pro peccato. et tunc curabimi
ni. et scietis quare non recedat manus eius
a uobis. Qui dixerunt. Quid est quod pro delicto
reddere debeamus ei? Responderuntque illi. Iuxta
numerum prouinciarum phylistinorum.
v. anos aureos facietis. et quinque mu
res aureos. quia plaga una fuit omnibus
uobis. et satrapis uestris. Facietisque similitu
dinem anorum uestrorum. et similitudines
murium qui demoliti sunt terram. Et da
bitis deo israel gloriam. si forte releuet ma
num suam a uobis. et a diis uestris. et a terra
uestra. Quare grauatis corda uestra sicut ag
grauauit egyptus et pharao cor suum?
Nonne postquam percussus est. tunc dimi
sit eos et abierunt? Nunc ergo arripite
et facite plaustrum nouum unum et duas
uaccas fetas quibus non est impositum iugum
iungite in plaustro. et recludite uitulos
earum domi. Tolletisque archam domini. et

ponetis in plaustro. et vasa aurea que
exsolvistis ei pro delicto ponetis in capsel
la ad latus eius. et dimittite eam ut
vadat. et aspicietis. et siquidem per viam
finium suorum ascenderit contra beth
sames. ipse fecit nobis malum hoc grande. Si
autem minime faciemus quia nequaquam
manus eius tetigit nos. sed casu accidit.
Fecerunt ergo illi hoc modo. et tollentes
duas vaccas que lactabant vitulos iun
xerunt ad plaustrum. vitulosque ea
rum recluserunt domi. et posuerunt ar
cham dei super plaustrum et capsellam
que habebat mures aureos et similitu
dinem anorum. Ibant autem in di
rectum vacce per viam que ducit beth
sames. et itinere gradiebantur pergentes
et mugientes. et non declinabant neque
ad dexteram neque ad sinistram. sed et sa
trape philistinorum sequebantur usque
ad terminos bethsames. Porro bethsami
te metebant triticum in valle. et ele
vantes oculos viderunt archam et ga
visi sunt cum vidissent. et plaustrum
venit in agrum iosue bethsamite. et
stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus.
et conciderunt ligna plaustri. vaccasque
imposuerunt super ea holocaustum domino.
Levite autem deposuerunt archam dei et
capsellam que erat iuxta eam in qua
erant vasa aurea. et posuerunt super
lapidem grandem. Viri autem bethsa
mite obtulerunt holocausta. et immo
laverunt victimas in die illa domino. Et
quinque satrape philistinorum viderunt
et reversi sunt in accaron in die illa. Hi
sunt autem ani aurei quos reddide
runt philistim pro delicto domino. Azotus
unum. Gaza unum. ascalon unum
Geth unum. Et mures aureos secundum nu
merum urbium philistim quinque pro
vinciarum ab urbe munita usque ad
villam que erat absque muro. et usque
ad abel magnum super quem posuerunt
archam testamenti domini que erat usque
in illa die in agro iosue bethsamitis.
Percussit autem de viris bethsamitibus
eo quod vidissent archam domini. et percussit
de populo lxx viros. et l milia plebis. lu
xitque populus quod percussisset dominus plebem pla
ga magna. et dixerunt viri bethsamite
Quis poterit stare in conspectu domini dei
sancti huius. et ad quem ascendet a
nobis? Miseruntque nuntios ad habitatores
cariathiarim dicentes dicentes. Reddi
derunt philistim archam domini dei descen
dite et reducite eam ad vos.

VII

Venerunt ergo viri cariathiarim.
et reduxerunt archam domini. intulerunt
eam in domum aminadab in gabaa. Elea
zarum autem filium eius sanctificaverunt ut
custodiret archam domini. Et factum est ex
qua die mansit archa domini in chariathi
arim. multiplicati sunt dies. erat quippe
iam annus vicesimus. et requievit
omnis domus israel post dominum. Ait autem
samuel ad universam domum israel dicens
Si in toto corde vestro revertimini ad do
minum. Auferte deos alienos de medio
vestri baalim et astaroth. et preparate corda
vestra domino. et servite ei soli. et eruet vos de
manu philistim. Abstulerunt ergo filii
israel baalim et astaroth. et servierunt do
mino soli. Dixit autem samuel Con
gregate universum israel in masphat ut orem
pro vobis. et convenerunt in masphat. Hause
runtque aquam. et effuderunt in con
spectu domini. Et ieiunaverunt in die il
la et dixerunt. Tibi peccavimus domine. Iu
dicavitque samuel filios israel in masphat.
Et audierunt philistim quod congregati es
sent filii israel in masphat. et ascenderunt sa
trape philistinorum ad israel. Quod cum au
dissent filii israel. timuerunt a facie phi
listinorum. Dixeruntque ad samuel. Ne
cesses pro nobis clamare ad dominum deum
nostrum ut salvet nos de manu philisti
norum. Tulit autem samuel agnum
lactantem unum. et obtulit illum ho
locaustum integrum domino. et clamavit
samuel ad dominum pro israel. et exaudivit e
um dominus. Factum est ergo cum samuel
offerret holocaustum philisteos inire
prelium contra israel. intonuit autem dominus
fragore magno in die illa super philis
tiim et exterruit eos. et cesi sunt a filiis
israel. Egressique filii israel de masphat persequ
ti sunt philisteos. et percusserunt eos
usque ad locum qui erat subter bethchar.
Tulit autem samuel lapidem unum
et posuit eum inter masphat et inter
sen. et vocavit nomen loci illius lapis a
diutorii. Dixitque hucusque auxiliatus
est nobis dominus. Et humiliati sunt philisti

de lapide adiutorii

nec ad poſuerunt ultra ut uenirent
in terminos iſrl. Facta eſt itaq; manus dñi
ſup philiſteos cunctis dieb; ſamuhel
et reddite ſunt urbes quas tulerant
phyliſtim ab iſrl ab accharon uſq; in
geth et terminos ſuos. Liberauit q; iſrl de
manu philiſtinorum. Erat q; pax in
ter iſrl et amorreum. Iudicabat quoq;
ſamuel iſrl cunctis diebus uite ſue. et
ibat p ſingulos annos circuiens bethel
et galgala et maſfat et iudicabat iſrlem
in ſupradictis locis. reuertebatur q; in ra
matha. Ibi enim erat domus eius. et
ibi iudicabat iſrlem. Edificauit etiam
ibi altare dño. VIII

Factum eſt autem cum ſenuiſſet
ſamuhel poſuit filios ſuos iudi
ces iſrl. Fuit q; nom filii eius primoge
niti iohel. et nomen ſecundi abia: iu
dicum in berſabee. et nō ambulauerunt fi
lii eius in uiis illius. ſ; declinauerunt
poſt auariciam. acceperunt q; munera
et peruerterunt iudicium. Congregati uero
uniuerſi maiores natu in iſrl. uenerunt
ad ſamuhel in ramatha. Dixerunt q; ei
Ecce tu ſenuiſti et filii tui nō ambulant
in uiis tuis. Conſtitue nob regem. ut iu
dicet nos: ſicut uniuerſe habent nationes
Diſplicuit q; ſmo in oculis ſamuelis
eo q dixiſſent. da nob regem qui iudi
cet nos. Et orauit ſamuel dñm deum
iſrl. Dixit autem dñs ad ſamuhel. Au
di uocem ppli in omnib; que loquuntur
tibi. Non enim te abiecerunt ſ; me. ne
regnem ſup eos: iuxta omnia opera
ſua que fecerunt a die qua eduxi eos de
egypto uſq; ad diem hanc. ſicut dereli
querunt me. et ſeruierunt diis alienis.
ſic faciunt etiam tibi. Nunc ergo audi
uocem eorum. ueruntamen conteſtare eos
et pdic eis ius regis qui regnaturus eſt
ſup eos. Dixit itaq; ſamuhel omnia uer
ba dñi ad pplm qui petierant ad ſe re
gem et ait. hoc erit ius regis qui regna
turus eſt uob. filios uros tollet. et ponet
in curribus ſuis. Facietq; ſibi equites et p
curſores quadrigarum ſuarum. et con
ſtituet ſibi tribunos et centuriones. et
aratores agrorum ſuorum. et meſſo
res ſegetum. et fabros armorum et cur
ruum ſuorum. Filias quoq; uras faciet
ſibi unguentarias et focarias et paniſi

cas. Agros quoq; uros et uineas. et oli
ueta optima tollet. et dabit ſeruis ſuis
Sed et ſegetes uras et uinearum reddi
tus addecimabit. ut det eunuchis et
famulis. Seruos etiam uros et ancillas
et iuuenes optimos et aſinos auferet
et ponet in opere ſuo. Greges quoq; uros
addecimabit. uosq; eritis ei ſerui. Et cla
mabitis in die illa a facie regis. uri quē
elegiſtis uob. et nō exaudiet uos dñs in
die illa. quia petiſtis uob regem. Noluit
autem pplm audire uocem ſamuelis: ſ;
dixerunt. Nequaquam. Rex enim erit ſu
p nos: et erimus nos quoq; ſicut omnes
gentes. Et iudicabit nos rex nr. et egredi
etur ante nos. et pugnabit bella nra pro
nobis. Et audiuit ſamuhel omnia uerba
ppli. et loquutus ē ea in aurib; dñi. Dixit
autem dñs ad ſamuhel. Audi uocem eorum
et conſtitue ſup eos regem. Et ait ſamu
hel ad uiros iſrl. uadat unuſquiſq; in ci
uitatem ſuam. IX

Et erat uir de beniamin nomine
Cis filius abihel filii ſeor filii be
choꝛ. filii abſia. filii uiri gemini fortis
robore. Et erat ei filius uocabulo ſaul ele
ctus et bonus. et nō erat uir de filiis iſrl
melior illo. ab humero et ſurſum emi
nebat ſup omnem pplm. Perierant
autem aſine cis patris ſaul. Et dixit cis
ad ſaul filium ſuum. Tolle tecum unū
de pueris: et conſurgens uade et quere
aſinas. Qui cum tranſiſſent p montē
effraym. et p terram ſaliſa et nō inueniſ
ſent. tranſierunt etiā p terram ſalim. et nō
erant. ſ; et p terram gemini. et minime
repperiunt. Cum autem ueniſſent in terram
ſuph et nō inueniſſent. Dixit ſaul ad
puerum ſuum qui erat cum eo. Veni et
reuertamur: ne forte dimiſit pater meus
aſinas. et ſollicitus ſit p nob. Qui ait ei.
Ecce ē uir dei in ciuitate hac. uir nobilis
Omne quod loquitur abſq; ambigu
itate uenit. Nunc ergo eamus illuc. ſi
forte indicet nob de uia nra. ppter quā
uenimus. Dixit q; ſaul ad puerū ſuū
Ecce ibimus. Quid feremus ad uirū
dei. Panis defecit in ſitarchiis nris et
ſportulam nō habemus ut demus hoī
dei. nec quicquam aliud. Rurſum puer
reſpondit ſauli et ait. Ecce inuenta eſt in
manu mea quarta pars ſtateris argenti

demus homini dei ut iudicet nobis uiam
nostram. Olim in israhel sic loquebatur unus
quisque uadens consulere dominum. Venite et
eamus ad uidentem. Qui enim propheta dicitur
hodie: uocabatur olim uidens. Et dixit
saul optimus sermo tuus. Veni eamus. Et
ierunt in ciuitatem in qua erat uir dei.
Cumque ascenderent cliuum ciuitatis inue
nerunt puellas egredientes ad hauriendam
aquam. Et dixerunt eis. Num hic est uidens?
Que respondentes dixerunt illis. Hic est. Ecce
ante uos. Festina nunc. Hodie enim ue
nit in ciuitatem. quia sacrificium est ho
die populi in excelso. Ingredientes urbem: sta
tim inuenietis eum antequam ascendat ex
celsum ad uescendum. Neque enim comes
surus est populus donec ille ueniat. quia
ipse benedicet hostie. et deinceps comedent
qui uocati sunt. Nunc ergo conscendite
quia hodie reperietis eum. Et ascenderunt
in ciuitatem. Cumque illi ambularent
in medio urbis. apparuit samuhel egredi
ens obuiam eis ut ascenderet in excelsum.
Dominus autem reuelauerat auriculam samuhel
ante unam diem quam ueniret saul dicens.
Hac ipsa que nunc est hora cras mittam
ad te uirum de terra beniamin. et ungues
eum ducem super populum meum israhel. Et sal
uabit populum meum de manu philisti
norum. quia respexi populum meum. Venit enim
clamor eorum ad me. Cumque respexisset
samuhel saulem: dominus ait ei. Ecce uir quem
dixeram tibi. Iste dominabitur populo meo. Ac
cessit autem saul ad samuelem in medio
porte et ait. Indica oro mihi. ubi est domus uiden
tis. Et respondit samuhel sauli dicens. Ego sum
uidens. Ascende ante me in excelsum ut co
medas mecum hodie. et dimittam te ma
ne. et omnia que sunt in corde tuo indi
cabo tibi. Et de asinis quas perdidisti nu
diustercius: ne sollicitus sis. quia inuente sunt.
Et cuius erunt optima queque in israhel. Non
ne tibi et omni domui patris tui? Respon
dens autem autem saul ait. Numquid non
filius gemini ego sum de minima tribu
israhel. et cognatio mea nouissima inter omnes
familias de tribu beniamin? Quare ergo
locutus es mihi sermonem istum? Assumens
itaque samuhel saulem et puerum eius in
troduxit eos in triclinium. et dedit eis
locum in capite eorum qui fuerant in
uitati. Erant enim quasi .xxx. uiri. Dixitque sa

muhel coco. Da partem quam dedi tibi. et
precepi ut reponeres seorsum apud te. Leua
uit autem cocus armum et posuit ante
saul. Dixitque samuhel. Ecce quod remansit
pone ante te et comede. quia de industria ser
uatum est tibi. quando populum uocaui. Et come
dit saul cum samuele in die illa. Et descen
derunt de excelso in oppidum. Et locutus est
cum saul in solario. Strauitque saul in so
lario: et dormiuit. Cumque mane sur
rexissent. et iam dies dilucesceret: uocauit
samuhel saul in solario dicens. Surge ut
dimittam te. Et surrexit saul. Egressique sunt
ambo: ipse uidelicet et samuhel. Cumque
descenderent in extremam partem ciuitatis.
Samuhel dixit ad saul. Dic puero ut ante
cedat nos et transeat. Tu autem subsiste
paulisper: ut indicem tibi uerbum domini.

X

Tulit autem samuhel lenticulam o
lei et effudit super caput eius. Et de
osculatus eum ait. Ecce unxit te dominus su
per hereditatem suam in principem. Et libe
rabis populum eius de manibus inimicorum
eius qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi
signum. quia unxit te deus in principem.
Cum abieris hodie a me: inuenies duos
uiros iuxta sepulcrum rachel in finibus
beniamin in meridie: dicentque tibi. In
uente sunt asine ad quas ieras perquiren
das. et intermissis pater tuus asinis sollicitus
est pro uobis. et dicit. Quid faciam de filio me
o? Cumque abieris inde. et ultra transieris
et ueneris ad quercum thabor inuenient
te ibi tres uiri ascendentes ad deum in be
thel. unus portans tres hedos. et alius tres
tortas panis. et alius portans lagenam
uini. Cumque te salutauerint. dabunt tibi
duos panes. et accipies de manu eorum.
Post hec uenies in collem domini ubi est statio
philistinorum. Et cum ingressus fueris
ibi urbem: obuiam habebis gregem prophetarum
descendentium de excelso. et ante eos psal
terium et tympanum et tibiam et cytharam
ipsosque prophetantes. Et insiliet in te spiritus domini. et
prophetabis cum eis. et mutaberis in uirum ali
enum. Quando ergo euenerint signa hec omnia
tibi: fac quecumque inuenerit manus tua.
quia dominus tecum est. Et descendes ante me in
galgala. Ego quippe descendam ad te ut
offeras oblationem. et immoles uictimas pa
cificas. Septem diebus expectabis donec
ueniam ad te. et ostendam tibi quid facias.

et ungit saul.

Itaque cum avertisset humerum suum ut abi-
ret a samuele: immutavit ei deus cor a-
liud. Et venerunt omnia signa hec in die
illa. Veneruntque ad supradictum collem et ecce
cuneus prophetarum obvius ei. et insilivit
super eum spiritus dei. et prophetavit in medio eorum.
Videntes autem omnes qui noverant eum
heri et nudiustertius quod esset cum prophetis
et prophetaret. dixerunt ad invicem. Que nam
res accidit filio cis? Num et saul inter prophe-
tas? Responditque alter ad alterum dicens. Et quis
est pater eorum? Propterea versum est in proverbi-
um. Num et saul inter prophetas? Cessavit autem propheta-
re et venit ad excelsum. Dixitque patru-
us saul ad eum et ad puerum eius.
Quo abistis? Qui responderunt. Querere asi-
nas. Quas cum non repperissemus venimus
ad samuelem. Et dixit ei patruus suus.
Indica mihi quid dixerit tibi samuhel. Et ait
saul ad patruum suum. Indicavit nobis quia
invente sunt asine. De sermone autem regni
non indicavit ei que locutus ei fuerat samu-
hel. Et convocavit samuhel populum in mas-
phat. et ait ad filios israel. Hec dixit dominus deus
israel. Ego eduxi israel de egypto. et erui vos
de manu egyptiorum. et de manu omnium
regum qui affligebant vos. Vos autem proie-
cistis hodie dominum deum vestrum qui solus
salvavit vos de universis malis et tribula-
tionibus vestris et dixistis. Nequaquam sed regem
constitue super nos. Nunc ergo state coram
domino per tribus vestras et familias. Et applica-
vit samuhel omnes tribus israel. et cecidit sors
de tribu beniamin et cognationes eius.
Et cecidit cognatio metri. et pervenit
usque ad saul filium cis. Quesierunt
ergo eum et non est inventus. Et consulue-
runt post hec dominum utrum iam venturus es-
set illuc. Responditque dominus. Ecce absconditus
est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum
inde. Stetitque in medio populi et altior fu-
it universo populo ab humero et sursum. Et
ait samuhel ad omnem populum. Certe vide-
tis quem elegit dominus. quoniam non sit similis
ei in omni populo. Et clamavit cunctus
populus. et ait. Vivat rex. Locutus est autem
samuhel ad populum legem regni et scrip-
sit in libro. et reposuit coram domino. Et
dimisit samuhel omnem populum singulos
in domum suam. Sed et saul abiit in domum
suam in gabaath. et abiit cum eo pars
exercitus quorum tetigerat deus corda. Filii
vero belial dixerunt. Num salvare nos po-
terit iste? Et despexerunt eum: et non attu-
lerunt ei munera. Ille vero dissimulabat
se audire.

XI

Factum est autem quasi post mensem
ascendit naas amonites. et pugna-
re cepit adversum iabes galaad. Dixerunt-
que omnes viri iabes ad naas. Habeto nos
federatos. et serviemus tibi. Et respondit ad
eos naas amanites. In hoc feriam vobis-
cum fedus. ut eruam omnium vestrum o-
culos dextros. ponamque vos opprobrium
in universo israel. Et dixerunt ad eum seni-
ores iabes. Concede nobis .vii. dies ut mit-
tamus nuntios in universos terminos israel.
et si non fuerit qui defendat nos egrediemur
ad te. Venerunt ergo nuntii in gabaa sa-
ulis. et locutique sunt verba audiente
populo. Elevavit omnis populus vocem suam
et flevit. Et ecce saul veniebat sequens
boves de agro et ait. Quid habet populus quod
plorat? Et narraverunt ei verba virorum
iabes. Et insilivit spiritus dei in saul cum au-
disset verba hec. et iratus est furor eius nimis.
Et assumens utrumque bovem concidit
in frusta. Misitque in omnes terminos
israel per manum nuntiorum dicens. Quicumque
non exierit secutusque fuerit saul et samu-
elem: sic fiet bobus eius. Invasit ergo
timor domini populum. et egressi sunt quasi
vir unus. Et recensuit eos in bezech. Fu-
eruntque filiorum israel trecenta milia:
virorum autem iuda .xxx. milia. Et dixe-
runt nuntiis qui venerant. Sic dicetis viris
qui sunt in iabes galaad. Cras erit vobis
salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo
nuntii. et annuntiaverunt viris iabes qui
letati sunt. et dixerunt. Mane exibimus
ad vos. et facietis nobis omne quod pla-
cuerit vobis. Et factum est cum venisset dies cra-
stinus. constituit saul populum in tres partes
et ingressus est media castra in vigili-
a matutina. et percussit amon usque dum
incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt
ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.
Et ait populus ad samuelem. Quis est iste qui
dixit saul non regnabit super nos? Date
viros. et interficiemus eos. Et ait saul. Non
occidetur quisquam in die hac: quia hodie
fecit dominus salutem in israel. Dixit autem sa-
muhel ad populum. Venite et eamus in
galgala. et innovemus ibi regnum. et pre-

omnis pp̄ls in galgalā. Et fecerunt ibi re
gem saul coram dn̄o in galgala. et im
molauerūt ibi uictimas pacificas dn̄o
Et letatus ē ibi saul. et cuncti uiri isrl̄ ni
mis.

XII

xij Dixit aūt samuhel ad uniūsū isrl̄.
Ecce audiui uocem urām iuxta oīa
que locuti estis ad me. et constitui su
p uos regem. Et nunc rex gradit᷑ an̄ uos.
Ego autem senui et incanui. porro filii
mei uobiscum sunt. Itaq; conūsatus corā
uob ab adolescentia mea usq; ad diē hāc
ecce p̄sto sum. Loquimini de me coram
dn̄o et coram xp̄o eius utrum bouē cu
iusquā tulerim an asinū. si quēpiam
calumpniatus. si opp̄ssi aliquem. si de
manu cuiusquā munus accepi. et con
tempnā illud hodie. restituamq; uob. Et
dixerunt. Non es calumpniatus nos. neq;
opp̄ssisti. neq; tulisti de manu alicuius
quispiam. Dixitq; ad eos. Testis ē dn̄s .
aduūsum uos. et testis xp̄c eius in die hac
quia nō inueneritis in manu mea qui
ppiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuhel
ad pp̄lm. Dn̄s qui fecit moysen 7 aaron
et eduxit p̄res nr̄os de t̄ra egypti adest.
Nunc ergo state ut iudicio contendā ad
uūsum uos coram dn̄o de omnib; miseri
cordiis dn̄i quas fecit uobiscum et cū p̄ri
b; uris. quō ingressus ē iacob in egyptū
et clamauerunt p̄res nr̄i ad dn̄m. Et mi
sit dn̄s moysen et aaron. et eduxit p̄res
nr̄os ex egypto. et collocauit eos in h loco
qui obliti sunt dn̄i dei sui. et tradidit e
os in manu sysare magr̄i militie asor. et
i manu phylistinor. et in manu regis
moab. et pugnauerūt aduūsus. Postea
aūt clamauerūt ad dn̄m et dixerunt. Pec
cauimus. quia dereliquim᷒ dn̄m et ser
uiuim᷒ baalim et astaroth. Nunc ergo
erue nos de manu inimicorū nr̄orū
et seruiemus tibi. Et misit dn̄s ierobaal
et bedan et barach. et iepte. et samuhel
et eruit uos de manu inimicorū ur̄or
p circuitū. et habitastis confident. Vi
dentes autem q naas rex filiorū āmon
uenisset aduūsum uos. dixistis m. Neqq̄
s; rex imperabit nob: cum dn̄s deus nr̄ reg
naret in uob. Nunc ergo p̄sto est rex ur̄
quem elegistis et petistis. Ecce dedit uob
dn̄s regem. Si timueritis dn̄m. et seruie
tis ei et audieritis uocem eius. et non
exasperaueritis os dn̄i. eritis et uos 7 rex qui
imperat uob sequentes dn̄m deum urm̄. Si
autem nō audieritis uocem dn̄i. s; exas
peraueritis s̄monē dn̄i. erit manus dn̄i su
p uos et sup regem urm̄. S; et nūc state
et uidete rem istam grandem quā factu
rus est dn̄s in conspectu uro. Nunquid n̄
messis tritici est hodie? inuocabo dn̄m et
dabit uoces et pluuias. et scietis et uide
bitis q; grande malum feceritis uob i cōspec
tu dn̄i: petentes sup uos regem. Et clama
uit samuhel ad dn̄m: et dn̄s dedit plu
uiam et uoces in die illa. Et timuit omis
pp̄ls nimis dn̄m et samuelem. Dixitq;
uniūsus pp̄ls ad samuelem. Ora p s̄uis
tuis ad dn̄m deum tuū ut nō moriam᷑
Addidimus enim uniūsis peccatis nr̄is
malum: ut peteremus nob regem. Dixit aūt
samuhel ad pp̄lm. Nolite timere. Vos feci
tis uniūsum malum h. uerumptā noli
te recedē a tergo dn̄i. s; seruite dn̄o in omni
corde uro. et nolite declinare post uana
que nō pderunt uob. neq; eruent uos q̄
uana sunt. et nō derelinquet dn̄s p̄lm suū
ppt̄ nom̄ suū magnum. quia iurauit dō
facē uos s' pp̄lm. Absit autem a me h pec
catum in dn̄o. ut cessem orare p uob. et do
cebo uos uiam bonam et rectam. Igitur
timete dn̄m et seruite ei in ūitate ex toto
corde uro. Vidistis enim magnifica q̄ in
uob gessit dn̄s. Q si pseuaūitis i malicia
et uos et rex ur̄ pariter peribitis.

XIII

xiij. Filius unius anni erat saul cū reg
nare cepisset. Duob; autem annis
regnauit sup isrl̄. Et elegit s' tria milia
saul de isrl̄. Et erant cum saul duo mili
a in machmas et in monte bethel. mille aū
cum ionathan in gabaa beniamin. Por
ro ceterum pp̄lm remisit unūquēq; in
tabnacula sua. Et pcussit ionathas statio
nē phylistinorum que erat in gabaa. Q
cum audissent phylistim. Saul cecinit
bucina in oī t̄ra dicens. Audiant hebrei
et uniūsus isrl̄ audiuit huiuscemodi
famam. pcussit saul stationem phylis
tinor. Et erexit se isrl̄ aduūsum phylistim.
Clamauit ergo pp̄ls post saul in galgala
et phylistim congregati sunt ad preliandū
contra isrl̄: xxx. milia curruū et sex milia
equitum. et reliquū uulgus sicut arena
q̄ ē in littore maris plurima. Et ascendē
tes castra metati sunt in machmas ad

de pluuia samuelis

erat

orientem bethaven. Quod cum vidissent
viri Israel se in arto positos: afflictus enim erat populus
absconderunt se in speluncis et in abditis
in petris quoque et in antris et in cisternis.
Hebrei autem transierunt Iordanem in terram
Gad et Galaad. Cumque adhuc
esset Saul in Galgala: universus populus perterri-
tus est qui sequebatur eum. Et expectavit
septem diebus iuxta placitum Samuelis et
non venit Samuhel in Galgala. Dilapsusque
est populus ab eo. Ait ergo Saul. Afferte mihi
holocaustum et pacifica. Et obtulit holo-
caustum. Cumque complesset offerens ho-
locaustum: ecce Samuhel veniebat. Et e-
gressus est Saul obviam ei ut salutaret

de sacrificio saulis

eum. Locutusque est ad eum Samuhel. Quid
fecisti? Respondit Saul. Quia vidi quod dilabere-
tur populus a me et tu non veneras iuxta placi-
tos dies. Porro Phylistiim congregati fue-
rant in Machmas: dixi. Nunc descendent
Phylistiim ad me in Galgala et faciem
domini non placavi. Hac necessitate compulsus
obtuli holocaustum domino. Dixitque Samu-
hel ad Saul. Stulte egisti. Nec custodisti
mandata domini dei tui que precepit tibi. Quod si non
fecisses: iam nunc preparasset dominus regnum tuum
super Israel in sempiternum. Sed nequaquam reg-
num tuum ultra consurget. Quesivit dominus
sibi virum iuxta cor suum et precepit ei dominus
ut esset dux super populum suum. Eo quod non servave-
ris que precepit dominus. Surrexit autem Sam-
uhel et ascendit de Galgalis in Gabaa Ben-
iamin. Et reliqui populi ascenderunt post Sa-
ul obviam populo qui expugnabant il-
los venientes ex Galgala in Gabaa in col-
le Beniamin. Et recensuit Saul populum
qui inventus fuerat cum eo quasi sexcen-
tos viros. Et Saul et Ionathas filius eius
populusque qui inventus fuerat cum eis e-
rat in Gabaa Beniamin. Porro Phylistiim
consederant in Machmas. Et egressi sunt ad
predandum de castris Phylistinorum tres cu-
nei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra
ym ad terram Saul. Porro alius ingredie-
batur per viam Bethoron. Tertius autem
verterat se ad iter termini imminentis terre Saul
imminentis valli Seboym contra desertum.
Porro faber ferrarius non inveniebatur
in omni terra Israel. Caverant enim Phy-
listiim ne forte facerent Hebrei gladium
aut lanceam. Descendebat ergo omnis
Israel ad Phylistiim ut acueret unusquisque

vomerem suum et ligonem et securim et
sarculum. Retunse itaque erant acies vo-
merum et ligonum et tridentum et secu-
rium usque ad stimulum corrigendum. Cumque
venisset dies prelii non est inventus ensis et
lancea in manu totius populi qui erat cum Sa-
ul et cum Ionatha excepto Saul et Iona-
tha filio eius. Et egressa est autem statio Phylisti-
norum ut transcenderet in Machmas.
Et accidit quadam XIIII
die ut diceret Ionathas filius Saul ad
olescentem armigerum suum. Veni et tran-

de strage quam fecit ionathas

seamus ad stationem Phylistinorum que est
trans locum illum. Patri autem suo hoc ip-
sum non indicavit. Porro Saul morabatur
in extrema parte Gabaa sub malo granato
que erat in Magron. Et erat populus cum eo
quasi sexcentorum virorum. Et Achias fi-
lius Achitob fratris Ichabod filii Finees
qui ortus fuerat ex Hely sacerdote domini in
Silo: portabat ephot. Sed et populus ignorabat
quo isset Ionathas. Erant autem inter ascen-
sus per quos nitebatur Ionathas transire
ad stationem Phylistinorum eminentes
petre ex utraque parte et quasi in modum
dentium scopuli hinc inde prerupti. Nomen
uni Boses et nomen alteri Sene. Unus sco-
pulus prominens ad aquilonem ex adverso
Machmas et alter ad meridiem contra Ga-
baa. Dixit autem Ionathas ad adolescentem
armigerum suum. Veni transeamus ad
stationem incircumcisorum horum si forte faci-
at dominus pro nobis quia non est domino difficile salvare
vel in multitudine vel in paucis. Dixitque ei
armiger suus. Fac omnia que placent a-
nimo tuo. Perge quo cupis. Et ero tecum
ubicumque volueris. Et ait Ionathas. Ecce nos
transimus ad viros istos. Cumque apparue-
rimus eis si taliter locuti fuerint ad nos:
manete donec veniamus ad vos: stemus
in loco nostro. Nec ascendamus ad eos. Si autem
dixerint ascendite ad nos: ascendamus ad e-
os, quia tradidit illos dominus in manibus nostris.
Hoc erit nobis signum. Apparuit igitur uterque
stationi Phylistinorum. Dixeruntque Phy-
listiim. En Hebrei egrediuntur de cavernis in
quibus absconditi fuerant. Et locuti sunt
viri de statione ad Ionathan et ad armi-
gerum eius. Dixeruntque. Ascendite ad nos
et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas
ad armigerum suum. Ascendamus. Sequere
me. Tradidit enim eos dominus in manus Israel.

De strage quam fecit ionathas

Ascendit autem ionathas reptans mani
bus et pedibus et armiger eius post eum.
Et cum vidissent faciem ionathe: alii ca
debant ante ionathan. alios armiger eius in
terficiebat sequens eum. Et facta est plaga
prima quam percussit ionathas et armiger
eius quasi .xx. virorum in media parte iu
geri: quam par boum in die arare consue
vit. Et factum est miraculum in castris. per a
gros sed et omnis populus stationis eorum qui
ierant ad predandum obstupuit. et con
turbata sunt castra. et accidit quasi mi
raculum a deo. Et respexerunt speculatores sa
ul qui erant in gabaa beniamin. et ecce
multitudo prostrata huc illucque diffugiens.
Et ait saul populo qui erat cum eo. Videte
et requirite quis abierit ex nobis. Cumque
requisissent: repertum est non adesse ionathan
et armigerum eius. Et ait saul ad achiam:
Applica archam dei. Erat enim ibi archa
dei in die illa cum filiis israel. Cumque loque
retur saul ad sacerdotem: tumultus mag
nus exortus est in castris philistinorum.
Crescebatque paulatim: et clarius reson
abat. Et ait saul ad sacerdotem. Contrahe
manum tuam. Conclamavit ergo saul
et omnis populus qui erat cum eo. Et vene
runt usque ad locum certaminis. Et ecce
versus fuerat gladius uniuscuiusque ad
proximum suum et cedes magna nimis. Sed
et hebrei qui fuerant cum philistiim
heri et nudiustertius ascenderantque cum eis
in castra: reversi sunt ut essent cum israel qui
erant cum saul et ionatha. Omnes ergo is
rahelite qui se absconderant in monte
effraym audientes quod fugissent philis
tei: sociaverunt se cum suis in prelio. Et erat
cum saul .x. milia virorum. Et salvavit in die
illa dominus israel. Pugna autem pervenit usque
bethaven. et viri israel sociati sunt sibi in
die illa. Adiuravit autem saul populum dicens.
Maledictus vir qui comederit panem usque
ad vesperum donec ulciscar de inimicis
meis. Et non manducavit universus populus
panem. Omneque vulgus terre venit in
saltum in quo erat mel super faciem agri.
Ingressus est itaque populus saltum. et ap
paruit fluens mel. nullusque applicavit
manum ad os suum. Timebat enim populus
iuramentum. Porro ionathas non audie
rat cum adiuraret pater eius populum. Extendit
que summitatem virge quam habebat
in manu: et intinxit in favum mellis. Et
convertit manum suam ad os suum. et
illuminati sunt oculi eius. Respondensque u
nus de populo ait. Iureiurando constrinxit
pater tuus populum dicens. Maledictus vir qui
comederit panem hodie. Defecerat autem populus.
Dixitque ionathas. Turbavit pater meus
terram. Vidistis ipsi quia illuminati sunt o
culi mei eo quod gustaverim paululum de
melle isto. quanto magis si comedisset po
pulus de preda inimicorum suorum quam rep
perit. Nonne maior facta fuisset plaga in phy
listiim? Percusserunt in die illa philiste
os a machmis usque aialon. Defati
gatus est autem populus nimis. et versus ad predam
tulit oves et boves et vitulos et macta
verunt in terram. Comeditque populus cum sanguine.
Nuntiaverunt autem saul dicentes. Quod populus
peccasset domino comedens cum sanguine. Qui
ait. Prevaricati estis. Volvite ad me iam
nunc saxum grande. Et dixit saul. Disp
ergimini in vulgus: et dicite eis ut addu
cat ad me unusquisque bovem suum
et arietem et occidite super isto et vesci
mini et non peccabitis domino comedentes
cum sanguine. Adduxit itaque omnis
populus unusquisque bovem suum in manu
sua usque ad noctem. et occiderunt ibi. Edi
ficavit autem saul altare domino. Tuncque
primum cepit edificare altare domino. Et di
xit saul. Irruamus super philisteos nocte
et vastemus eos usque dum illucescat
mane. nec relinquamus de eis virum. Dixitque
populus. Omne quod bonum videtur in oculis
tuis fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc
ad deum. Et consuluit saul deum dicens.
Num persequar philistiim? si trades eos in
manu israel? Et non respondit ei in die illa. Et
dixit saul. Applicate huc universos angu
los populi. et scitote et videte per quem accide
rit peccatum hoc hodie. Vivit dominus salva
tor hodie quia si per ionathan filium meum
factum est: absque retractatione morietur.
Ad quod nullus contradixit ei de omni
populo. Et ait ad universum israel. Se
paramini vos in partem unam. et ego cum
ionatha filio meo ero in parte altera. Respon
ditque populus ad saul. Quod bonum videtur in
oculis tuis fac. Et dixit saul ad dominum de
um israel. Domine deus israel da indicium. Quid
est quod non respondisti servo tuo hodie. Si in me
aut in ionatha filio meo est iniquitas da

ostensionem. Aut sibi est iniquitas. Et de
prehensus est ionathas et saul. populus autem
exivit. Et ait saul. Mittite sortem inter me
et ionathan filium meum. Et captus est
ionathas. Dixit autem saul ad ionathan.
Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei io
nathas et ait. Gustans gustavi in sum
mitate virge que erat in manu mea pau
lulum mellis. Et ecce ego morior. Et ait sa
ul. Hec faciat mihi deus. et hec addat. quia morte
morieris ionatha. Dixitque populus ad saul.
Ergo ne ionathas morietur. qui fecit sa
lutem hanc magnam in israel? Hoc nefas est.
Vivit dominus si ceciderit capillus de capite
eius in terram. quia cum deo operatus est hodie.
Liberavit ergo populus ionathan ut non more
retur. Recessitque saul. nec persecutus est
phylistim. Porro phylistim abierunt
in loca sua. At saul confirmato regno su
per israel. pugnabat per circuitum adversum
omnes inimicos eius. contra moab et filios am
mon. et edom et reges soba et phylisti
os. Et quocumque verterat se superabat. Congregato
que exercitu. percussit amalech. et eruit israel de
manu vastatorum eius. Fuerunt autem
filii saul. ionathas et iesui et melchisu
a. Nomina duarum filiarum eius. nomen
primogenite merob. et nomen minoris
michol. Et nomen uxoris saul. achinoem fi
lia achimaas. et nomen principis milicie e
ius abner filius ner. patruelis saul. Por
ro cis fuerat pater saul. et ner pater ab
ner filius abihel. Erat autem bellum po
tens adversum phylisteos omnibus diebus
saul. Nam quemcumque viderat saul virum
fortem et aptum ad prelium. sociabat eum
sibi.

XV

Et dixit samuhel ad saul. Me mi
sit dominus ut ungerem te in regem
super populum suum israel. Nunc ergo audi vocem
domini. Hec dicit dominus exercituum. Recensui
quecumque fecit amalech israeli. quomodo restitit
ei in via. cum ascenderet de egypto. Nunc
igitur vade. et percute amalech. et demoli
re universa eius. Non parcas ei. et non concu
piscas ex ipsis aliquid. sed interfice a viro
usque ad mulierem. et parvulum atque lac
tantem. bovem et ovem. et camelum et
asinum. Precepit itaque saul populo. et recensuit
eos quasi agnos ducenta milia peditum.
et x. milia virorum iuda. Cumque venisset
saul usque ad civitatem amalech. tetendit

dit insidias in torrente. Dixitque saul ci
neo. Abite recedite atque discedite ab a
malech. ne forte involvam te cum eo.
Tu enim fecisti misericordiam cum filiis israel
cum ascenderent de egypto. Et recessit ci
neus de medio amalech. Percussitque sa
ul amalech ab evila donec venias ad
sur que est e regione egypti. Et apprehendit
agag regem amalech vivum. Omne
autem vulgus interfecit in ore gladii. Et
pepercit saul et populus agag et optimis gre
gibus ovium et armentorum. et vestibus
et arietibus. et universis que pulcra erant.
nec voluerunt disperdere ea. Quicquid
vero vile fuit et reprobum. hoc demoliti sunt.
Factum est autem verbum domini ad samuhelem di
cens. Penitet me quod constituerim saul regem.
quia dereliquit me. et verba mea opere non im
plevit. Contristatusque est samuhel. et
clamavit ad dominum tota nocte. Cumque
de nocte surrexisset samuhel ut iret ad
saul mane. nunciatum est samuheli eo
quod venisset saul in carmelum. et erexisset
sibi fornicem triumphalem. et reversus
transisset. descendissetque in galgalam.
Venit ergo samuhel ad saul. et saul
offerebat holocaustum domino de initiis
predarum que attulerat ex amalech.
Et cum venisset samuhel ad saul. dixit
ei saul. Benedictus tu domino. Implevi
verbum domini. Dixitque samuhel. Et que est
hec vox gregum que resonat in auribus
meis. et armentorum quam ego audio? Et
ait saul. De amalech adduxerunt ea.
Pepercit enim populus melioribus ovibus et
armentis ut immolarentur domino deo
tuo. Reliqua vero occidimus. Dixit autem
samuhel ad saul. Sine me. et indica
bo tibi que locutus sit dominus ad me noc
te. Dixitque ei. Loquere. Et ait samuhel.
Nonne cum parvulus esses in oculis tuis
caput in tribubus israel factus es? Unxit
que te dominus in regem super israel. et misit te
dominus in viam. et ait. Vade et interfice pec
catores amalech. et pugnabis contra
eos usque ad internicionem eorum. Qua
re ergo non audisti vocem domini. sed versus
ad predam es. et fecisti malum in con
spectu domini? Et ait saul ad samuelem.
Immo audivi vocem domini. et ambula
vi in via per quam misit me dominus. et ad
duxi agag regem amalech. et amalech

interfeci. Tulit aut̄ pp̄ls de p̄da oues et
boues primicias eorum que cesa sūt
ut imolet dn̄o deo suo in galgalis.
Et ait samuhel. Numquid uult dn̄s ho
locausta aut uictimas: et nō potius ut
obediatur uoci dn̄i? Melior ē ei obedi
entia q̄m uictime. et auscultare mag̃
q̄ offerre adipem arietum. q̄m q̄si pec
catum ariolandi ē repugnare. et qua
si scelus ydolatrie nolle acquiescere; p̄
eo ergo q̄ abiecisti s̄monem dn̄i: abie
cit te ne sis rex. Dixitq; saul ad samu
helem. Peccaui. q̄ p̄uaricatus sum ser
monem dn̄i. et u̇ba tua: timens pp̄lm
et obediens uoci eorum. s; nunc porta
queso peccatum meū ut adorem dn̄m.
Et ait samuel ad saul. Non reuertar tecū
q; p̄iecisti s̄monem dn̄i. et p̄iecit te dn̄s
ne sis rex sup isrl̄. Et conuersus ē samu
el ut abiret. Ille aut̄ apprehendit sūmi
tatem pallij eius que et scissa ē. Et ait
ad eum samuhel. Scidit dn̄s hodie reg
nū isrl̄ a te. et tradidit illud p̄ximo t̄
tuo meliori te. Porro triūphator isrl̄
nō parcet. et penitudine nō flectetur. Ne
q; enim homo ē ut agat pniām. At
ille ait. Peccaui. s; nunc honora me
coram senioribus pp̄li mei. et coram isrl̄
et reuert̄e mecum: ut adorem dn̄m de
um tuum. Reuersus ergo samuel: secu
tus est saulem. et adorauit saul dn̄m.
Dixitq; samuel. Adducite ad me agag
regem amalech. et oblatus est ei agag
pinguissimus tremens. Et dixit agag.
Siccine separat amara mors? Et ait sa
muel. Sicut fecit absq; libis mulieres
gladius tuus. sic absq; libis erit int̄
mulieres mater tua. Et in frusta concidit
samuel agag coram dn̄o in galgalis.
Saul u̇o ascendit in domū suam in ga
baath. et nō uidit samuel ultra saul:
usq; ad diem mortis sue. Verūptn̄ lu
gebat samuel saul. q̄m dn̄s penitebat
q; constituiss; regem saul sup isrl̄.

xvi Dixitq; dn̄s ad sa XVI
muelem. Usquequo tu luges sa
ul cum ego p̄iecerim eum ne regnet sup
isrl̄. Imple cornu tuum oleo: et ueni ut
mittam te ad ysai bethleemitem. p̄uidi
enim in filijs eius m̄ regem. Et ait sa
muel. Quō uadam. audiet enim sa
ul et interficiet me. Et ait dn̄s. Vitulum
de armento tolles in manu tua et dices
ad immolandū dn̄o ueni. Et uocabis
ysai ad uictimam. et ego ostendam tibi
quid facias. Et unges quemcūq; monst̄
uero t̄. Fecit ergo samuel sicut locutus
est ei dn̄s. Venitq; in bethleem. et admi
rati sunt seniores ciuitatis occurrentes
ei. Dixeruntq;. Pacificus ne ingressus tu
us? Et ait. Pacificus. Ad immolād dn̄o
ueni. Sanctificamini. et uenite mecum
ut imolem. Sanctificauit ergo ysai et
filios eius. et uocauit eos ad sacrificium.
Cumq; ingressi essent uidit heliab et ait
Num coram dn̄o est xp̄c eius? Et dixit
dn̄s ad samuel. Ne respicias uultū ei'
neq; altitudinem stature eius. q̄m ab
ieci eum. nec iuxt̄ intuitū hōis ego iu
dico. Homo enim uidet ea que parent
dn̄s aut̄ intuetur cor. Et uocauit ysai a
binadab. et adduxit eum coram sa
muel. Qui dixit. Nec hunc elegit dn̄s. Adduxit̄
ysai samma. de quo ait. Etiam hunc nō
elegit dn̄s. Adduxit aut̄ ysai. vii. filios
suos coram samuel. Et ait samuel ad
ysai. Non elegit dn̄s ex istis. Dixitq; sa
muel ad ysai. Numquid iam completi s̄
filij? Qui respondit. Adhuc reliquus est
paruulus: et pascit oues. Et ait samuel
ad ysai. Mitte: et adduc eum. Nec enim
discumbemus priusq; huc ille ueniat.
Misit ergo et adduxit eum. Erat autē
ruffus et pulch̄ aspectu. decoraq; facie.
Et ait dn̄s. Surge unge eum. ipse ē eni.
Tulit igitur samuel cornu olei. et unx̄
eum in medio frm̄ eius. Et directus ē
sp̄c dn̄i in dauid a die illa et in reliquū
surgensq; samuel: abijt in ramatha.
Sp̄c aut̄ dn̄i recessit a saul: et exagita
bat eum sp̄c nequā a dn̄o. Dixeruntq; serui
saul ad eum. Ecce sp̄c dei malus exagi
tat te. Iubeat dn̄s n̄r rex. et serui tui qui
coram te sunt querant hominem scien
tem psall̄e cythara: ut q̄n arripuerit te
sp̄c dn̄i malus psallat manu sua et le
uius feras. Et ait saul ad seruos suos. P̄
uidete m̄ ergo aliquem bene psallentem
et adducite eum ad me. Et respondens un'
de pueris: ait. Ecce uidi filium ysai be
thleemitem scientem psall̄e. et fortissi
mum robore. et uirum bellicosum et pru
dentem in u̇bis et uirum pulcrum. et dn̄s
ē cum eo. Misit ergo saul nuncios ad ysai

de pa uictie dd

dicens. Mitte ad me david filium tuum qui
est in pascuis. Tulit ergo ysai asinum plenum
panibus. et lagenam vini. et edum de ca
pris unum. et misit per manum david filii
sui sauli. Et venit david ad saul: et ste
tit coram eo. At ille dilexit eum nimis.
Et factus est eius armiger. Misitque saul
ad ysai dicens. Stet david in conspectu
meo. invenit enim gratiam in oculis me
is. Igitur quandocumque spiritus dei malus ar
ripiebat saul. tollebat david cytharam
et percutiebat manu sua. et refocillabatur
saul et levius habebat. Recedebat enim
ab eo spiritus malus.

XVII

Congregantes vero phylistiim
agmina sua in prelium convene
runt in sochot iude. et castra metati sunt
in sochot et azecha in finibus domim. Por
ro saul et viri eius israel congregati vene
runt in vallem terebinthi. et direxerunt aciem
ad pugnandum contra phylistiim. Et
phylistiim stabant super montem ex hac
parte. Et israel stabat super montem ex altera parte.
vallisque erat inter eos. Et egressus est vir spu
rius de castris phylistinorum nomine goli
ath de geth. altitudine sex cubitorum et pal
mo. et cassis erea super caput eius. et lori
ca hamata induebatur. Porro pondus
lorice eius quinque milia siclorum eris e
rat. Et ocreas ereas habebat in cruribus: et
clipeus ereus tegebat humeros eius. Has
tile autem haste eius erat quasi liciatorium
texentium: ipsum autem ferrum haste eius
sescentos siclos habebat ferri. Et armiger
eius antecedebat eum. Stansque clamabat
adversus falangas israel. et dicebat eis. Cur
venistis parati ad prelium? Numquid ego
non sum phylisteus. et vos servi saul? E
ligite ex vobis virum. et descendat ad sin
gulare certamen. Si quis valuerit pugna
re mecum: et percusserit me. erimus vobis ser
vi. Si autem ego prevaluero: et percussero eum
vos servi eritis et servietis nobis. Et aiebat phy
listeus. Ego exprobravi agminibus israel ho
die. Date mihi virum. et ineat mecum sin
gulare certamen. Audiens autem saul et omnes
viri israel sermones phylistei huiuscemodi
stupebant et metuebant nimis. David autem
erat filius viri effratei de quo supra dictum
est de bethleem iuda cui nomen erat ysai
qui habebat octo filios. Et erat vir in di
ebus saul senex et grandevus inter viros

de golia

Abierunt autem tres filii eius maiores
post saul in prelium. Et nomina trium filio
rum eius qui perrexerunt ad bellum. Heli
ab primogenitus. et secundus amina
dab. tercius que semma. David autem erat
minimus. Tribus ergo maioribus secutis
saulem. Abiit david et reversus est a saul
ut pasceret gregem patris sui in beth
leem. Procedebat vero phylisteus mane
et vespere: et stabat .xl. diebus. Dixit autem
ysai ad david filium suum. Accipe fratri
bus tuis ephi polente. et .x. panes istos. et
curre in castra ad fratres tuos. et .x. for
mellas casei has deferes ad tribunum.
et fratres tuos visitabis si recte agant. Et
cum quibus ordinati sunt disce. Saul
autem et omnes filii israel pugnabant in
valle terebinthi adversus phylistiim. Sur
rexit itaque david mane. et commendavit
gregem custodi. et onustus abiit si
cut preceperat ei ysai. Et venit in locum
magala: et ad exercitum qui egressus
ad pugnam vociferatus erat in certami
ne. Direxerat enim aciem israel. Sed et phy
listiim ex adverso fuerant preparati. Derelin
quens ergo david vasa que attulerat
sub manu custodis ad sarcinas. cucur
rit ad locum certaminis. et interrogabat
si omnia recte agerentur erga fratres su
os. Cumque adhuc ille loqueretur eis. ap
paruit vir ille spurius ascendens go
liad nomine phylisteus de geth: ex castris
phylistinorum. et loquente eo hec eadem
verba. audivit david. Omnes autem israeli
te cum vidissent virum: fugerunt a fa
cie eius. timentes eum valde. Et dixit
unusquispiam de israel. Num vidis
tis virum hunc qui ascendit? Ad ex
probrandum enim israel ascendit. Vi
rum ergo qui percusserit eum. ditabit rex
divitiis multis. et filiam suam dabit ei
et domum patris eius faciet absque tribu
to in israel. Et ait david ad viros qui sta
bant secum dicens. Quid dabitur vi
ro qui percusserit phylisteum hunc et tu
lerit obprobrium de israel? Quis est enim
phylisteus incircumcisus qui exprobra
vit acies dei viventis? Referebat autem
ei populus eundem sermonem dicens. Hec dabun
tur viro qui percusserit eum. Quod cum audis
set eliab frater eius maior loquente eo cum
aliis: iratus est contra david. et ait. Quare ve

isti. et quare dereliquisti pauculas oves
illas in deserto. Ego novi superbiam tuam
et nequitiam cordis tui. quia ut videres
prelium descendisti. Et dixit david. Quid
feci? Numquid non verbum. et declinavit
paululum ab eo et alium. Dixitque eundem
dem sermonem. Et respondit ei populus verbum
sicut et prius. audita sunt autem verba que lo
cutus est david. et annunciata in conspec
tu saul. Ad quem cum fuisset adductus
loquutus est ei. Non concidat cor cuiusquam
quod in eo. Ego servus tuus vadam. et pu
gnabo adversus phylisteum. Et ait saul
ad david. Non vales resistere phylisteo
isti. nec pugnare adversus eum: quia puer
es. hic autem vir bellator est ab adolescen
tia sua. Dixitque david ad saul. Pascebat
servus tuus patris sui gregem. et venie
bat leo vel ursus: tollebantque arietem
de medio gregis et sequebar eos. et percuti
ebam: eruebamque de ore eorum. Et illi
consurgebant adversum me. apprehendebam
mentum eorum et suffocabam. interficie
bamque eos. Nam et leonem et ursum
interfeci. ego servus tuus. Erit igitur et phy
listeus hic incircumcisus quasi unus ex
eis. Nunc vadam et auferam opprobri
um populi. Quoniam quis est iste phylis
teus incircumcisus qui ausus est maledi
cere exercitui dei viventis? Et ait david. Dominus
qui eripuit me de manu leonis. et de
manu ursi. ipse liberabit me de manu phy
listei huius. Dixit autem saul ad david.
Vade et dominus tecum sit. Et induit saul da
vid vestimentis suis. et imposuit galeam
eream super caput eius. et vestivit eum
lorica. Accinctus ergo david gladio eius
eius super vestem suam: cepit temptare
si armatus posset incedere. Non enim habe
bat consuetudinem. Dixitque david ad
saul. Non possum sic incedere. quia nec usum
habeo. Et deposuit ea. et tulit baculum
suum quem semper habebat in manibus
suis. Et elegit sibi .v. limpidissimos lapi
des de torrente. et misit eos in peram pa
storalem quam habebat secum. et fundam
manu tulit. et processit adversus phylisteum.
um. Ibat autem phylisteus incedens et ap
pinquans adversum david. et armiger
eius ante eum. Cumque inspexisset phylis
teus et vidisset david despexit eum. E
rat enim adolescens rufus et pulcher
aspectu. Et dixit phylisteus ad david.
Numquid ego canis sum quod tu venis ad
me cum baculo? Et maledixit phylisteus
us in diis suis. Dixitque ad david. Veni
ad me. et dabo carnes tuas volatilibus
celi et bestiis terre. Dixit autem david ad
phylisteum. Tu venis ad me cum gla
dio et hasta et clypeo. ego autem venio
ad te in nomine domini exercituum dei agmi
num israel. quibus exprobrasti hodie. Et dabit
te dominus in manu mea. et percutiam te et
auferam caput tuum a te. Et dabo cada
vera castrorum phylistiim hodie vola
tilibus celi: ut sciat omnis terra quia est dominus
deus in israel. et noverit universa ecclesia hec
quia non in gladio nec in hasta salvat dominus.
ipsius enim est bellum. et tradet vos in
manus nostras. Cum ergo surrexisset phy
listeus ut veniret et appropinquaret contra
david. festinavit david et cucurrit ad
pugnam ex adverso phylistei. Et misit
manum suam in peram. tulitque unum
lapidem et funda iecit. et circumducens
percussit phylisteum in fronte. Et infixus
est lapis in fronte eius. et cecidit in fa
ciem suam super terram. Prevaluitque david
adversum phylisteum in funda et lapi
de. percussitque phylisteum. interfecit. Cumque
gladium non haberet in manu david cu
currit et stetit super phylisteum. et tulit
gladium eius. et eduxit eum de vagina
eius. et interfecit eum. preciditque caput eius.
Videntes autem phylistiim quod mortuus esset
fortissimus eorum. fugerunt. Et consur
gentes viri israel et iuda vociferati sunt
et persequuti sunt phylisteos usque dum veni
rent in vallem et usque ad portas accharon.
Cecideruntque vulnerati de phylistiim in
via sarim usque ad geth: et usque accha
ron. Et revertentes filii israel postquam per
secuti sunt phylisteos: invaserunt castra eorum.
Assumens autem david caput goliath
phylistei. attulit illud in ierusalem. Arma
vero eius posuit in tabernaculo suo. Eo tempore
quo viderat saul david egredientem contra
goliath phylisteum. Et ait ad abner
principem militie. De qua stirpe descen
dit hic adolescens abner? Dixitque ab
ner: vivit anima tua rex si novi. Et ait rex
interroga tu cuius filius sit iste puer. Cumque
regressus esset david percusso phylisteo
tulit eum abner: et introduxit coram

de morte golie

ſaule caput golie phyliſtei habentem in
manu. Et ait ad eum ſaul. De qua proge-
nie es tu o adoleſcens. Dixitque david
filius ſervi tui yſai bethleemite ego ſum.
Et factum eſt cum compleſſet loqui ad
ſaul. anima ionathe XVIII.
colligata eſt anime david: et
dilexit eum ionathas quaſi animam ſuam.
Tulitque eum ſaul in die illo in domum
ſuam. et non conceſſit ei ut reverteretur in
domum patris ſui. Inierunt autem ionathas
et david conſilium fedus. diligebat enim
eum quaſi animam ſuam. Nam expo-
liavit ſe ionathas tunica qua erat in-
veſtitus. et dedit eam david. et reliqua
veſtimenta ſua uſque ad gladium et arcum
ſuum. et uſque ad balteum. Egrediebatur
quoque david ad omnia quecumque miſiſ-
ſet eum ſaul. et prudenter ſe agebat. Poſu-
itque eum ſaul ſuper viros belli. et accep-
tus eſt in oculis univerſi populi. maximeque
in conſpectu famulorum ſaul. Porro cum
reverteretur percuſſo phyliſteo david. et fer-
ret caput eius in ieruſalem. egreſſe ſunt
mulieres de univerſis urbibus iſrael canta-
tes chorosque ducentes in occurſum ſaul
regis in tympanis leticie. et in ſiſtris
precinebant mulieres: ludentes atque di-
centes. Percuſſit ſaul mille. et david decem
milia. Iratus eſt autem ſaul nimis. et diſpli-
cuit in oculis eius iſte ſermo. dixitque. De-
derunt david decem milia: et mihi dederunt mil-
le. Quid ei ſupereſt niſi ſolum regnum? Non
rectis ergo oculis ſaul aſpiciebat david
et die illa et deinceps. Poſt diem autem
alteram invaſit ſpiritus dei malus ſaul. et
prophetabat in medio domus ſue. David
autem pſallebat manu ſua ſicut per ſin-
gulos dies. Tenebatque ſaul lanceam:
et miſit eam putans quod configere poſſit
david cum pariete. Et declinavit david
a facie eius ſecundo. Et timuit david
ſaul eo quod eſſet dominus cum eo et a ſe receſſiſ-
ſet. Amovit ergo eum ſaul a ſe. et fecit
eum tribunum ſuper mille viros. et egredie-
batur: et intrabat in conſpectu populi. In
omnibus quoque viis ſuis david pruden-
ter agebat et dominus erat cum eo. Vidit
itaque ſaul quod prudens eſſet david nimis
et cepit cavere eum. Omnis autem iſrael
et iuda diligebat david. Ipſe enim egre-
diebatur et ingrediebatur ante eos. Dixit
autem ſaul ad david. Ecce filia mea ma-
ior merob ipſam dabo tibi uxorem. tan-
tum modo eſto vir fortis. et preliare bella domini.
Saul autem reputabat dicens. Non ſit ma-
nus mea in eo. ſed ſit ſuper illum manus
phyliſtinorum. Ait autem david ad ſaul.
Quis ego ſum: aut que eſt vita mea
aut cognatio patris mei in iſrael: ut fiam
gener regis. Factum eſt autem tempus cum
deberet dari merob filia ſaul david. da-
ta eſt adriel molathite uxor. Dilexit
autem michol filia ſaul altera david
et nunciatum eſt ſaul. et placuit ei. Dixit-
que ſaul. Dabo eam illi ut fiat ei in ſcan-
dalum. et ſit ſuper eum manus phyliſti-
norum. Dixit ergo ſaul ad david. In
duabus rebus gener meus eris hodie. Et
mandavit ſaul ſervis ſuis. Loquimini
ad david clam me dicentes. Ecce places
regi. et omnes ſervi eius diligunt te. Nunc
ergo eſto gener regis. Et locuti ſunt ſervi
ſaul in auribus david omnia verba hec. Et
ait david. Num parum vobis videtur ge-
nerum eſſe regis. Ego autem ſum vir pau-
per et tenuis. Et renunciaverunt ſaul ſervi
dicentes. Huiuſcemodi verba locutus eſt
david. Dixit autem ſaul. Sic loquimini
ad david. Non habet rex neceſſe ſponſalia niſi
tantum centum preputia phyliſtinorum
ut fiat ultio de inimicis regis. Porro
ſaul cogitabat tradere david in manus
phyliſtinorum. Cumque renunciaſſent ſervi
david verba que dixerat ſaul. placuit ſaul
ſermo in oculis david ut fieret regis ge-
ner. Et poſt dies paucos ſurgens david
abiit in accharon cum viris qui ſub eo
erant. et percuſſit ex phyliſtim ducentos
viros. Et attulit preputia eorum. et an-
numeravit ea regi ut eſſet gener regis.
Dedit itaque ei ſaul michol filiam ſuam
uxorem. Et vidit ſaul et intellexit quod
dominus eſſet cum david. Michol autem filia
ſaul diligebat eum. Et ſaul magis cepit
timere david. Factuſque ſaul inimicus david
cunctis diebus. Et egreſſi ſunt principes
phyliſtinorum. A principio autem egreſſi-
onis eorum prudentius ſe gerebat david
quam omnes ſervi ſaul. Et celebre factum
eſt nomen eius nimis. XIX.
Locutus eſt autem ſaul ad ionathan
filium ſuum. et ad omnes ſervos
ſuos ut occiderent david. Porro ionathas

filius saul diligebat david valde. Et in
dicavit ionathan david dicens. Querit
saul pater meus occidere te. Quapropter obser
va te queso mane. et manebis clam et
absconderis. Ego autem egrediens stabo iux
ta patrem meum in agro ubicumque fu
eris. et ego loquar de te ad patrem meum.
et quodcumque videro nunciabo tibi. Locu
tus est ergo ionathan de david bona ad
saul patrem suum. Dixitque ad eum. Ne
pecces rex in servum tuum david. quia non
peccavit tibi. et opera eius bona sunt tibi
valde. Et posuit animam suam in manu
sua. et percussit philisteum. et fecit dominus
salutem magnam universo israeli. Vidisti
et letatus es. Quare ergo peccas in san
guine innoxio interficiens david qui est
absque culpa? Quod cum audisset saul pla
catus voce ionathe iuravit. Vivit dominus
quia non occidetur. Vocavit itaque ionathan
david. et indicavit ei omnia verba hec.
Et introduxit ionathas david ad saul
et fuit ante eum sicut fuerat heri et nu
diustertius. Motum est autem rursus bel
lum. et egressus david pugnavit adver
sus philisteos. Percussitque eos plaga
magna: et fugerunt a facie eius. Et
factus est spiritus domini malus in saul. Sede
bat autem in domo sua. et tenebat lance
am. Porro david psallebat in manu
sua. Nisusque est saul configere lancea da
vid in pariete. et declinavit david a fa
cie saul. lancea autem cassa vulnere pla
ta est in parietem. Et david fugit et sal
vatus est nocte illa. Misit ergo saul
satellites suos nocte in domum david ut
custodirent eum et interficeretur mane.
Quod cum annunciasset david michol uxor
sua dicens. nisi salvaveris te nocte hac
cras morieris. Et deposuit eum per fenes
tram. Porro ille abiit et aufugit atque
salvatus est. Tulit autem michol statuam
et posuit eam super lectum. et pellem pi
losam caprarum posuit ad caput eius
et operuit eam vestimentis. Misit autem sa
ul apparitores qui raperent david. Et respon
sum est quod egrotaret. Rursumque misit
saul nuntios ut viderent david dicens.
Afferte eum ad me in lecto: ut occidatur.
Cumque venissent nuntii. inventum est simu
lacrum super lectum. et pellis caprarum
ad caput eius. Dixitque saul ad michol.
Quare sic illusisti mihi. et dimisisti inimicum
meum ut fugeret. Et respondit michol ad saul
Quia ipse locutus est mihi. Dimitte me. alio
quin interficiam te. David autem fugiens
salvatus est et venit ad samuhel in ra
matha. Et annunciavit ei omnia que fece
rat sibi saul. Et abierunt ipse et samuhel
et morati sunt in naioth. Nunciatum est autem
sauli a dicentibus. Ecce david in naioth in
ramatha. Misit ergo saul lictores ut raperent
david. Qui cum vidissent cuneum prophe
ticantium. et samuhel stantem super
eos: factus est etiam in illis spiritus domini. et pro
phetare ceperunt etiam ipsi. Quod cum nunciatum
esset sauli: misit alios nuntios. Prophetaverunt
autem et illi. Et rursum saul misit tertios
nuntios. et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracun
dia saul. abiit etiam ipse in ramatha. et
venit usque ad cisternam magnam que est
in socho. Et interrogavit et dixit. In quo loco sunt
samuel et david? Dictumque est ei. Ecce
in naioth sunt in ramatha. Et abiit in
naioth in ramatha. Et factus est etiam su
per eum spiritus domini. et ambulabat ingrediens
et prophetabat usque dum veniret naioth
in ramatha. Et expoliavit se etiam ipse
vestimentis suis. et prophetavit cum ceteris
coram samuhel. et cecinit nudus tota
die illa. et tota nocte. Unde et exivit pro
verbium. Num et saul inter prophetas.

XX

Fugit autem david
de naioth que erat in ramatha. et ve
niensque. et locutus est coram ionatha. Quid
feci? Aut que est iniquitas mea. et quod
peccatum meum in patrem tuum. quia
querit animam meam? Qui dixit ei.
Absit a te. Non morieris. Neque enim faciet
pater meus quicquam grande vel parvum
nisi prius indicaverit mihi. Hunc ergo ce
lavit mihi pater meus sermonem tantummodo? Ne
quaquam enim erit istud. Et iuravit ru
rsum david. Et ille ait. Scit profecto pater
tuus quia inveni gratiam in oculis tuis
et dicet: Nesciat hoc ionathan: ne forte tris
tetur. Quinimmo vivit dominus. et vivit a
nima tua: quia uno tantum ut ita dicam
gradu: ego morsque dividimur. Et ait
ionathan ad david. Quodcumque dixerit mihi
anima tua: faciam tibi. Dixit autem david ad
ionathan. Ecce kalende sunt crastino:
et ego ex more sedere soleo iuxta regem
ad vescendum. Dimitte ergo me ut abscon

dat in agro usque ad vesperam diei tercie. Si
respiciens requisierit me pater tuus: re-
spondebis ei. Rogavit me David ut iret
celeriter in Bethleem civitatem suam: quia
victime sollempnes ibi sunt universis
contribulibus eius. Si dixerit bene: pax erit ser-
vo tuo. Si autem fuerit iratus: scito quia com-
pleta est malicia eius. Fac ergo misericordiam in
servum tuum: quia fedus domini me famulum
tuum tecum inire fecisti. Si autem est in me
aliqua iniquitas: tu me interfice. et ad pa-
trem tuum ne introducas me. Et ait Io-
nathan. Absit hoc a te. Neque enim fieri
potest ut si certe cognovero completam pa-
tris mei esse maliciam contra te: non annun-
ciem tibi. Respondit que David ad Ionathan:
Quis renunciabit michi si quid forte responderit
tibi pater tuus dure de me? Et ait Ionathan
ad David. Veni: egrediamur in agrum. Cumque
exissent ambo in agrum: ait Ionathan
ad David. Domine deus Israel si investigavero
sententiam patris mei crastino vel perendie: et
aliquid boni fuerit super David: et non statim
misero ad te. et notum tibi fecero: hec fa-
ciat dominus Ionathe. et hec addat. Si autem perse-
veraverit patris mei malicia adversum te:
revelabo aurem tuam: et dimittam te.
ut vadas in pace. et sit dominus tecum: si-
cut fuit cum patre meo. Et si vixero fa-
cias michi misericordiam domini. Si vero mortuus fuero: non
auferas misericordiam tuam a domo mea usque
in sempiternum. Aut si non fecero: quando era-
dicaverit dominus inimicos David unumquemque
de terra auferat Ionathan de domo sua.
et querat dominus de manu inimicorum
David. Pepigit ergo fedus Ionathas
cum domo David. Et requisivit dominus de
manu inimicorum David. Et addidit Io-
nathan deierare David: eo quod diligeret
illum. Sicut enim animam suam: ita
diligebat eum. Dixitque ad eum Iona-
than. Cras kalende sunt: et requireris.
Requiretur enim sessio tua usque in peren-
die. Descendes ergo festinus: et venies
in locum ubi celandus es in die qua ope-
rari licet. et sedebis iuxta lapidem cui no-
men est Ezel. Et ego tres sagittas mittam iux-
ta eum: et iaciam quasi exercens me ad sig-
num. Mittam quoque et puerum dicens ei
Vade et affer michi sagittas. Si dixero
puero. Ecce sagitte intra te sunt tolle e-
as: tu veni ad me quia pax tibi est. et ni-
chil est mali: vivit dominus. Si autem sic locu-
tus fuero puero. Ecce sagitte ultra te sunt:
vade in pace: quia dimisit te dominus. De verbo
autem quod locuti sumus ego et tu: sit dominus
inter me et te usque in sempiternum. Abscon-
ditus est ergo David in agro. et venerunt
kalende: et sedit rex ad comedendum pa-
nem. Cumque sedisset rex super cathedram suam
secundum consuetudinem que erat iuxta parietem:
surrexit Ionathan et sedit Abner ex latere
Saul. Vacuusque apparuit locus David. et
non est locutus Saul quicquam in die illa.
Cogitabat enim quod forte evenisset ei. ut
non esset mundus nec purificatus. Cum-
que illuxisset dies secunda post kalendas:
rursum apparuit vacuus locus David. Dixit-
que Saul ad Ionathan filium suum. Cur
non venit filius Ysai. nec heri nec hodie
ad vescendum? Et respondit Ionathan Sa-
uli. Rogavit me obnixe ut iret in Beth-
leem. et ait: Dimitte me quoniam sacrificium
sollempne est in civitate mea. Unus de
fratribus meis accersivit me. Nunc ergo si
inveni gratiam in oculis tuis vadam cito et vi-
debo fratres meos. Ob hanc causam non ve-
nit ad mensam regis. Iratus est autem Saul
adversus Ionathan. dixit ei. Fili mulieris
virum ultro rapientis. numquid ignoro
quia diligis filium Ysay in confusionem
tuam. et in confusionem ignominie ma-
tris tue? Omnibus enim diebus quibus fili-
us Ysai vixerit super terram: non stabilieris
tu. neque regnum tuum. Itaque iam nunc mit-
te. et adduc eum ad me: quia filius mor-
tis est. Respondens autem Ionathan Sauli patri
suo ait. Quare moritur? quid fecit?
Et arripuit Saul lanceam ut percuteret e-
um. Et intellexit Ionathas quod definitum
a patre suo ut interficeret David. Surrexit ergo
Ionathas a mensa in ira furoris. et non
comedit in die illa kalendarum secunda
panem. Contristatus est enim super David
eo quod confudisset illum pater eius. Cumque
illuxisset mane: venit Ionathas in agrum
iuxta placitum David. et puer parvulus
cum eo. Et ait ad puerum suum. Vade
et affer michi sagittas quas ego iacio. Cumque
puer cucurrisset: iecit aliam sagittam trans
puerum. Venit itaque puer ad locum ia-
culi quod miserat Ionathas. Et clamavit
Ionathas post tergum pueri et ait. Ecce i-
bi non est sagitta: porro ultra te est. Clama-

Nunc quoque Ionatha iterum post tergum pueri dicens. Festina velociter ne steteris. Collegit autem puer Ionathe sagittas et attulit ad dominum suum. Et quid ageretur penitus ignorabat. Tantummodo enim Ionathas et David rem noverant. Dedit ergo Ionathas arma sua puero. et dixit ei. Vade. defer in civitatem. Cumque abisset puer. surrexit David de loco qui vergebat ad austrum. et cadens pronus in terram adoravit tertio. Et osculantes se alterutrum fleverunt pariter. David autem amplius. Dixit ergo Ionathas ad David. Vade in pace. quecumque iuravimus ambo in nomine domini dicentes. Dominus sit inter me et te. et inter semen meum et semen tuum usque in sempiternum. Et surrexit David et abiit. Sed et Ionathas ingressus est civitatem.

XXI

Venit autem David in Nobe ad Achimelech sacerdotem et obstupuit Achimelech eo quod venisset David. et dixit ei. Quare tu solus et nullus est tecum. Et ait David ad Achimelech sacerdotem. Rex precepit michi sermonem. et dixit michi. Nemo sciat rem propter quam a me missus es. et cuiusmodi tibi precepta dederim. Nam et pueris condixi in illum et illum locum. Nunc igitur si quid habes ad manum. vel quinque panes da michi. aut quicquid inveneris. Et respondens sacerdos ad David ait ei. Non habeo panes laicos ad manum. sed tantummodo panem sanctum. Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus. manducent. Et respondit David sacerdoti. et dixit ei. Et quidem si de mulieribus agitur. continuimus nos ab heri et nudius tertius. quando egrediebamur. et fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via hec polluta est. sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis meis. Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem. neque enim erat ibi panis nisi tantum panes propositionis qui sublati fuerant a facie domini. ut ponerentur panes calidi. Erat autem ibi vir de servis Saul in die illa intus in tabernaculo domini. et nomen eius Doech Ydumeus. potentissimus pastorum Saul. hic pascebat mulas Saulis. Dixit autem David ad Achimelech. Si habes hic ad manum hastam aut gladium da michi. quia gladium meum et arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis urgebat me. Et dixit sacerdos. Ecce hic gladius Goliath Philistei quem percussisti in valle Therebinthi est involutus pallio post ephot. Si istum vis tollere tolle. Neque enim est hic alius absque eo. Et ait David. Non est alter huic similis. Da michi eum. Surrexit itaque David et fugit in die illa a facie Saul. et venit ad Achis regem Geth. Dixeruntque ei servi Achis cum vidissent David. Numquid non iste est David rex terre. Nonne huic cantabant per choros dicentes. Percussit Saul mille et David x. milia. Posuit autem David sermones istos in corde suo et extimuit valde a facie Achis regis Geth. Et immutavit os suum coram eis. et collabebatur inter manus eorum. et impingebat in hostia porte. Defluebantque salive eius in barbam. Et ait Achis ad servos suos. Vidistis hominem insanum. quare adduxistis eum ad me. An desunt nobis furiosi. quare introduxistis istum ut fureret me presente. Dimittite hunc illum. Hic ne ingredietur domum meam.

XXII

Abiit ergo inde David. et fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris eius descenderunt ad eum illuc. Et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti. et oppressi ere alieno et amaro animo. Et factus est eorum princeps. Fueruntque cum eo quasi quadringenti viri. Et profectus est David inde in Masfa que est Moab. Et dixit ad regem Moab. Maneat oro pater meus et mater mea vobiscum. donec sciam quid faciat michi deus. Et reliquit eos ante faciem regis Moab. Manseruntque apud eum cunctis diebus quibus David fuit in presidio. Dixitque Gad propheta ad David. Noli te manere in presidio. Proficiscere et vade in terram Iuda. Et profectus David. et venit in saltum Areth. Et audivit Saul quod apparuisset David. et viri qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in Gabaa et esset in nemore quod est in Rama. hastam manu tenens. cunctique socii eius circumstarent eum. ait ad servos suos qui assistebant ei. Audite nunc filii Gemini. Numquid omnibus vobis dabit filius Ysai agros aut vineas. et universos vos faciet tribunos et centuriones. quoniam coniurastis adversum me omnes. et non est qui michi renunciet. maxime cum et filius meus fedus ineat cum filio Ysai. Non est qui

uitam meam doleat ex uob· nec qui ānū
ciet m̄· eo q̄ suscitauit filius meus suū
meum aduſum me insidiantem m̄ ho
die usq; hodie· R̄ndit aūt doech ydume
us qui assistebat· et erat primus inter
suos saul· Vidi inquit filium ysai in
nobe apud achimelech filium achitob
sacerdotem· qui consuluit p̄ eo dnm̄· et
cibaria dedit ei· s; et gladium goliath
phylistei dedit ei· Misit ergo rex saul ad
accersiendum achimelech filium achitob
sacerdotem· et omnem domū patris eius
sacerdotum qui erant in nobe· Qui uene
runt uniuersi ad regem· Et ait saul ad achi
melech· Audi fili achitob· Qui r̄ndit· P̄s
to sum dn̄e· Dixitq; ad eum saul· Qua
re coniurastis aduſum me tu et filius
ysai· et dedisti ei panes ⁊ gladium· et cō
suluisti p̄ eo dnm̄ ut consurgeret aduſū
me insidiator usq; hodie p̄manēs· R̄n
densq; achimelech regi ait· Et quis in
omnib; seruis tuis sicut dauid fidelis ⁊
gener regis· et p̄gens ad imperium tuū;
et gloriosus in domo tua· Num hodie ce
pi p̄ eo consulere dnm̄? Absit hoc a me· Ne
suspicetur rex aduſus seruum suū rem hu
iuscemodi· in uniuersa domo p̄ris mei·
Non enim sciuit seruus tuus quicquā su
p̄ hoc negotio· uł modicum uł grande·
Dixitq; rex morte morieris achimelec
tu et omnis domus patris tui· Et ait rex
emissariis qui circūstabant eum· Con
uertimini et interficite sacerdotes dnī· Nam
manus eorum cum dauid est· scientes
q̄ fugisset et nō indicauerunt m̄· Noluer
autem serui regis extendere manum suā in
sacerdotes dnī· Et ait rex ad doec· Cōuertē
tu et irrue in sacerdotes dnī· Conuersusq; do
ec ydumeus irruit in sacerdotes dnī· et tru
cidauit in die illa octoginta·v· uiros uesti
tos ephot lineo· Nobe aūt ciuitatem sac
dotum p̄cussit in ore gladii uiros et mu
lieres paruulos· et lactantes bouem et asi
num et ouem in ore gladii· Uidens autē
unus de filiis achimelech filii achitob cu
ius nom̄ erat abiathar fugit ad dauid·
et annūciauit ei q̄ occidisset saul sacerdotes
dnī· Et ait dauid ad abiathar· Sciebam ē
in die illa q̄ cum ibi esset doech ydumeus p̄
culdubio annūciaret saul· Ego sum reus
om̄ium aīarum patris tui· Mane mecum·
Ne timeas· Si quis quesierit aīam meam

queret et animā tuam· mecūq; seruabis·
Et nūciauerunt dauid dicentes· Ec
ce phylistiim oppugnabant ceilā
et diripiunt areas· Consuluit igitur da
uid dnm̄ dicens· Num uadam et p̄cu
tiam phylisteos istos? Et ait dns ad dauid
Uade et p̄cuties phylisteos· et saluabis cei
lam· Et dixerunt uiri qui erant cum da
uid ad eum· Ecce nos hic in iudea con
sistentes timemus· Quanto mag̃ si ie
rimus in ceilam aduſum agmina phy
listinorum· Rursum ergo dauid con
suluit dnm̄· Qui r̄ndens ait ei· Surge
et uade in ceilam· Ego enim tradam phy
listeos in manu tua· Abiit dauid et ui
ri eius in ceilam et pugnauit aduſus
phylisteos· et abegit iumēta eorum· et
p̄cussit eos plaga magna· Et saluauit
dauid habitatores ceile· Porro eo tēp
re quo fugiebat abiathar filius abime
lech ad dauid in ceilam· ephot secum ha
bens descenderat· Nūciatum ē aūt saul q̄
uenisset dauid in ceilā· Et ait saul· Tradi
dit eum dns in manus meas· Conclusus
q; est introgressus urbem in qua porte
sere sunt· Et p̄cepit saul omni p̄plo ut
ad pugnam descenderent in ceilā· et obsi
deret dauid et uiros eius· Quam cum didi
cisset dauid q̄ p̄pararet ei saul clam mali
dixit ad abiathar sacerdotem· Applica e
phot· Et ait dauid· Dn̄e deus isrł· audi
uit famam seruus tuus q̄ disponat saul
uenire ad ceilam ut euertat urbem p̄pter
me· Si tradent me uiri ceile in manus e
ius· et si descendet saul sicut audiuit ser
uus tuus? Dn̄e deus isrł indica seruo tuo
Et ait dns· Descendet· Dixitq; rursū dauid
Si tradent uiri ceile me et uiros qui sūt
mecum in manu saul· Et dixit dns· Tra
dent· Surrexit ergo dauid et uiri eius q̄
sexcenti· et egressi de ceila· huc atq; illuc
uagabantur incerti· Nūciatumq; ē saul q̄
fugisset dauid de ceila et saluatus esset· Quā
obrem dissimulauit exire· Morabatur aūt
dauid in deserto in locis tutissimis· Mansit
q; in monte solitudinis ziph in mōte
opaco· Querebat tn̄ eum saul cunctis di
eb;· et nō tradidit eum deus in man' ei'
Et uidit dauid q̄ egressus eēt saul ut q̄
reret animam eius· Porro dauid habita
bat in deserto ziph in silua· Et surrexit io
nathan filius saul et abiit ad dauid in

de federe pacto dauid et ionathe

siluam. et confortauit manus eius in
deo. dixitque ei. Ne timeas. neque enim in
ueniet te manus saul patris mei. et tu
regnabis super israel. et ego ero tibi secundus
sed et saul pater meus scit hoc. Percusserunt
igitur uterque fedus coram domino. mansitque
dauid in silua. Ionathan autem reuersus
est in domum suam. Ascenderunt autem zy
phei ad saul in gabaa dicentes. Nonne da
uid latitat apud nos in locis tutissimis
silue in colle achile que est ad dexteram de
serti. Nunc ergo sicut desiderauit anima tua ut
descenderes descende. nostrum autem erit ut tra
damus eum in manus regis. Dixitque sa
ul. Benedicti uos a domino. quia doluistis vi
cem meam. Abite ergo oro. et diligentius
preparate et curiosius agite. et considerate locum
ubi sit pes eius uelociter. uel quis uiderit
eum ibi. recogitat enim de me quod callide
insidier ei. Considerate et uidete omnia
latibula eius in quibus absconditur. et re
uertimini ad me ad rem certam ut uadam
uobiscum. Quod si etiam in terra se abstruxerit. per
scrutabor eum in cunctis milibus iuda. At
illi surgentes abierunt in ziph ante sa
ul. Dauid autem et uiri eius erant in deser
to maon in campestribus ad dexteram ie
simuth. Abiit ergo saul et socii eius ad
querendum illum. et nunciatum est dauid.
Statimque descendit ad petram. et uersaba
tur in deserto maon. Quod cum audisset saul
persecutus est dauid in deserto maon. Et ibat
saul et uiri eius ad latus montis ex parte
una. dauid autem et uiri eius erant in
latere montis ex parte altera. Porro dauid
desperabat se posse euadere a facie saul. Ita
que saul et uiri eius in modum corone cin
gebant dauid et uiros eius ut caperent
eos. Et nuncius uenit ad saul dicens. Fes
tina. et ueni. quoniam infuderunt se phy
listiim super terram. Reuersus est ergo saul de
sistens sequi dauid. perrexit in occursum
philistinorum. Propter hoc uocauerunt locum illum
petram diuidentem. XXIIII

Ascendit ergo dauid inde. et habitauit
in locis tutissimis engaddi. Cumque
reuersus esset saul. postquam persecutus est phi
listeos. nunciauerunt ei dicentes. Ecce dauid
in deserto est engaddi. Assumens ergo saul
tria milia electorum uirorum ex omni israel. per
rexit ad inuestigandum dauid et uiros
eius. Etiam super abruptissimas petras que
solis ibicibus peruie sunt. Et uenit ad cau
las ouium que se offerebant uianti.
Erat que ibi spelunca quam ingressus est
saul ut purgaret uentrem. Porro dauid
et uiri eius in interiore parte spelunce late
bant. Et dixerunt serui dauid ad eum. Ec
ce dies de qua locutus est dominus ad te. Ego
tradam tibi inimicum tuum ut facias ei sicut
placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid
et precidit oram clamidis saul silenter. Post hec
percussit cor suum dauid eo quod abscidisset
oram clamidis saul. Dixitque ad uiros. Pro
pitius sit mihi deus ne faciam hanc rem do
mino meo christo domini ut mittam manum
meam in eum. quoniam christus domini est. Viuit dominus
quia nisi dominus percusserit eum aut dies eius
uenerit ut moriatur. aut descendens in pre
lium perierit. propitius sit mihi dominus ut non mit
tam manum meam in christum domini. Et con
fregit dauid uiros suos sermonibus istis. et
non permisit eos ut consurgerent in saul.
Porro saul consurgens de spelunca perge
bat cepto itinere. Surrexit autem dauid post
eum. Et egressus de spelunca clamauit
post tergum saul dicens. Domine mi rex. Et res
pexit saul post se. Et inclinans se dauid
pronus in terram adorauit. Dixitque ad sa
ul. Quare audis uerba hominum loquenti
um dauid querit malum aduersum te.
Ecce hodie uiderunt oculi tui quod tradiderit
te dominus in manu mea in spelunca. Et cogi
taui ut occiderem te. sed pepercit tibi oculus
meus. Dixi enim. Non extendam manum
meam in domino meo. quia christus domini est. Quin
potius pater mi uide et cognosce oram cla
midis tue in manu mea. quoniam cum pre
ciderem summitatem clamidis tue. nolui
extendere manum meam in te. Animaduerte
et uide quoniam non est in manu mea malum
neque iniquitas. neque peccaui in te. Tu autem
insidiaris anime mee ut auferas eam.
Iudicet dominus inter me et te. et ulciscatur
me dominus ex te. Manus autem mea non sit in
te. sicut et in prouerbio antiquo dicitur. Ab
impiis egredietur impietas. Manus ergo
mea non sit in te. Quem persequeris rex
israel. quem persequeris. canem mortu
um persequeris et pulicem unum. Sit
dominus iudex et iudicet inter me et te. et uide
at et iudicet causam meam. et eruat me
de manu tua. Cum autem conplesset dauid
loquens sermonem huiuscemodi ad saul

dixit ad saul. Numquid uox tua hec est fili mi
dauid. Et leuauit saul uocem suam: et
fleuit. Dixitque ad dauid. Iustior tu es quam
ego. Tu enim retribuisti mihi bona. ego autem
reddidi tibi mala. Et tu indicasti quod feceris
mihi bona: quomodo tradiderit me dominus in manu
tua et non occideris me. Quis enim cum
inuenerit inimicum suum. dimittet eum in
uia bona? Sed dominus dominus reddat tibi uicis-
situdinem hanc, pro eo quod hodie operatus es
in me. Et nunc quia scio quod certissime regna-
turus sis: et habiturus in manu tua
regnum israel. Iura mihi in domino ne deleas
semen meum post me. neque auferas nomen
nomen meum de domo patris mei. Et iurauit
dauid sauli. Abiit ergo saul in domum
suam. et dauid et uiri eius ascenderunt
ad tutiora loca.

XXX

Mortuus est autem samuel. et con-
gregatus uniuersus israel. et planxe-
runt eum nimis. et sepelierunt eum in do-
mo sua in ramatha.

Consurgensque dauid descendit in deser-
tum pharan. Erat autem uir quispiam
in solitudine maon. et possessio eius in car-
melo. et homo ille magnus nimis. Erant-
que ei oues tria milia. et mille capre. Et
accidit ut tonderetur grex eius in carme-
lo. Nomen autem uiri illius erat nabal. et nomen
uxoris illius abigail. Eratque illa mulier
prudentissima nimis et speciosa. Porro
uir eius durus et pessimus et malicio-
sus. Erat autem de genere caleph. Cum
ergo audisset dauid in deserto quod tonderet
nabal gregem suum. misit. x. iuuenes
et dixit eis. Ascendite in carmelum et ue-
nietis ad nabal et salutabitis eum ex
nomine meo pacifice et dicetis ei. Sit
fratribus meis et tibi pax et domui tue. et omni-
bus quecumque habes sit pax. et multis an-
nis saluos faciens tuos. et omnia tua.
Audiui quod tonderent pastores tui qui erant
nobiscum qui erant in deserto. Numquam eis
molesti fuimus. nec aliquando defuit eis quic-
quam de grege omni tempore quo fuerunt
nobiscum in carmelo. Interroga pueros tuos
et indicabunt tibi. Nunc ergo inueniant
pueri tui gratiam in oculis tuis. in die enim bona
uenimus ad te. Quodcumque inuenerit manus
tua: da seruis tuis et filio tuo dauid. Cum-
que uenissent pueri dauid: locuti sunt ad
nabal omnia uerba hec ex nomine dauid. et

siluerunt. Respondens autem nabal pueris dauid
dixit. Quis est dauid. et quis est filius
ysai. Hodie increuerunt serui qui fugi-
unt dominos suos. Tollam ergo panes me-
os et aquas meas et carnes pecorum
que occidi tonsoribus meis. et dabo uiris
quos nescio unde sint. Regressi sunt itaque
pueri dauid per uiam suam. et reuersi uene-
runt et nuntiauerunt ei omnia uerba que
dixerat nabal. Tunc ergo ait dauid uiris
suis. Accingatur unusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis. Et
secuti sunt dauid quasi quingenti ui-
ri. Porro ducenti remanserunt ad sarci-
nas. Abigail autem uxori nabal nuntiauit
unus de pueris suis dicens. Ecce misit
nuntios dauid de deserto ut benedicerent domino
nostro. et auersatus est eos. Homines isti bo-
ni fuerunt nobis satis et non molesti. nec
quicquam aliquando periit omni tempore
quo fuimus conuersati cum eis in deserto; pro
muro erant nobis tam in nocte quam in die: om-
nibus diebus quibus pauimus apud eos gre-
ges. Quam ob rem considera et recogita quid
facias: quoniam completa est malicia aduer-
sum uirum tuum: et aduersus domum tuam
et ipse est filius belial. ita ut nemo ei pos-
sit loqui. Festinauit igitur abigail. et tu-
lit ducentos panes. et duos utres uini
et quinque arietes coctos. et quinque sata
polente. et centum ligaturas une pas-
se. et ducentas massas caricarum. et
imposuit super asinos. Dixitque pueris su-
is. Precedite me. Ecce ego post tergum sequar
uos. Viro autem suo nabal non indicauit.
Cum ergo ascendisset asinum. et descenderet
ad radicem montis. dauid et uiri eius
descendebant in occursum eius. Quibus
illa occurrit. Et ait dauid. Vere frustra
seruaui omnia que huius erant in deser-
to: et non periit quicquam de cunctis que
ad eum pertinebant: et reddidit mihi ma-
lum pro bono. Hec faciat deus inimicis dauid
et hec addat si reliquero de omnibus
que ad eum pertinent usque mane min-
gentem ad parietem. Cum autem uidis-
set abigail dauid: festinauit et descen-
dit de asino. Et procidit coram dauid super
faciem suam: et adorauit super terram. et
cecidit ad pedes eius et dixit. In me sit
domine mi hec iniquitas. Loquatur obse-
cro ancilla tua in auribus tuis. et audi
uerba famule tue. Ne ponat oro dominus meus

ne cor suum super uirum istum ini-
quum nabal. quia secundum nomen suum stul-
tus est et stulticia est cum eo. Ego autem
ancilla tua non uidi pueros tuos domine
mi quos misisti. Nunc ergo domine mi ui-
uit dominus et uiuit anima tua qui prohibuit
te ne uenires in sanguinem. et salua-
uit manum tuam tibi. Et nunc fiant si-
cut nabal inimici tui. et qui querunt
domino meo malum. Quapropter suscipe bene-
dictionem hanc. quam attulit ancilla
tua tibi domino meo. et da pueris qui se-
quuntur te dominum meum. Aufer iniquitatem
famule tue. Faciens enim faciet dominus
tibi domino meo domum fidelem. quia prelia
domini domine mi tu prelians. malicia ergo non
inueniatur in te. omnibus diebus uite tue.
Si enim surrexerit aliquando homo persequens te
et querens animam tuam. erit anima domini
mei custodita quasi in fasciculo uiuen-
tium apud dominum deum tuum. Porro
anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in
impetu et circulo funde. Cum ergo fecerit
tibi dominus domino meo omnia que loquutus est
bona de te. et constituerit te regem super
israel. non erit tibi hoc in singultum. et in
scrupulum cordis domino meo. quod effude-
ris sanguinem innoxium. aut ipse te ultus
fueris. Et cum benefecerit ipse dominus domino meo.
recordaberis ancille tue et tu benefacias ei.
Et ait dauid ad abigail. Benedictus dominus
deus israel qui misit te hodie in occursum
meum et benedictum eloquium tuum et be-
nedicta tu que prohibuisti me hodie ne irem
ad sanguinem. et ulciscerer me manu
mea. Alioquin uiuit dominus deus israel qui
prohibuit me ne malum facerem tibi.
nisi cito uenisses in occursum mihi. non re-
mansisset nabal usque ad lucem matuti-
nam mingens ad parietem. Suscepit
ergo dauid de manu eius omnia que attu-
lerat ei. dixitque ei. Uade pacifice in domum
tuam. Et honorificaui faciem tuam. Ue-
nit autem abigail ad nabal. et ecce erat
ei conuiuium in domo eius quasi conuiui-
um regis. et cor nabal iocundum. Erat
enim ebrius nimis. et non indicauit
ei uerbum pusillum aut grande usque
in mane. Diluculo autem cum digessis-
set uinum nabal. indicauit ei uxor sua
uerba hec. et emortuum est cor eius intrin-
secus. Et factus est quasi lapis. Cumque

pertransissent dies x. percussit dominus nabal et
mortuus est. Quod cum audisset dauid mor-
tuum nabal ait. Benedictus dominus qui iu-
dicauit causam obprobrii mei de manu na-
bal. et seruum suum custodiuit a malo.
et maliciam nabal reddidit dominus in capud
eius. Misit ergo dauid. et loquutus est ad
abigail ut sumeret eam sibi in uxorem. Et
uenerunt pueri dauid ad abigail in car-
melum. et loquuti sunt ad eam dicentes.
Dauid misit nos ad te ut accipiat te sibi
uxorem. Que consurgens adorauit pro-
na in terram. et ait. Ecce famula tua sit
ancilla mea ut lauet pedes seruorum domini
mei. Et festinauit. et surrexit ad abigail
et ascendit super asinum. et quinque puel-
le ierunt cum ea pedisseque eius. Et secuta
nuncios dauid. et facta est illi uxor. Sed et achi-
noem accepit dauid de iezrahel. et fuit
utraque uxor eius. Saul autem dedit mi-
chol filiam suam uxorem dauid. alio ui-
uiro falti filio lais qui erat de gallim.

XXVI

Et uenerunt ziphei
ad saul in gabaa dicentes. Ecce da-
uid absconditus est in colle achille. que
est ex aduerso solitudinis. Et surrexit saul
et descendit in desertum ziph. et cum eo
tria milia uirorum de electis israel. ut quere-
rent dauid in deserto ziph. Et castra meta-
tus est saul in gabaa achille. que erat ex ad-
uerso solitudinis in uia. Dauid autem habita-
bat in deserto. Uidens autem quod uenisset saul
post se in desertum. misit exploratores. et
didicit quod uenisset illuc certissime. Et sur-
rexit dauid clam. et uenit ad locum ubi
erat saul. Cumque uidisset locum ubi dor-
miebat saul. et abner filius ner prin-
ceps milicie eius. saulem dormientem
in tentorio. et reliquum uulgus per circu-
itum eius. Ait dauid ad achimelech ee-
theum. et abysai filium saruie fratrem
ioab dicens. Quis descendet mecum ad
saul in castra? Dixitque abysai. Ego descen-
dam tecum. Venerunt ergo dauid et ab-
ysai ad populum nocte. et inuenerunt saul
iacentem in tentorio. et hastam fixam
ad caput in terram eius. Abner autem et
populum dormientes in circuitu eius. Dixit
abysai ad dauid. Conclusit deus hodie
inimicum tuum in manus tuas. Nunc
ergo perfodiam eum lancea in terra semel et
secundo opus non erit. Et dixit dauid ad ab

ysai. Ne interficias eum. Quis enim extende-
dit manum suam in christum domini et inno-
cens erit? Vivit dominus, quia nisi dominus percus-
serit eum, aut dies eius venerit ut mori-
atur, aut in prelium descendens perierit,
propitius sit mihi dominus ne extendam ma-
num meam in christum domini. Nunc igitur tol-
le hastam que est ad caput eius et cy-
phum aque et abeamus. Tulit ergo david
hastam et cyphum aque qui erant ad
caput saul et abierunt et non erat quis-
quam qui videret et intelligeret et vi-
gilaret, sed omnes dormiebant, quia so-
por domini irruerat super eos. Cumque transis-
set david ex adverso et stetisset in vertice
montis de longe et esset grande interval-
lum inter eos, clamavit david ad populum
et ad abner filium ner dicens: Nonne
respondebis abner? Et respondens abner ait:
Quis es tu qui clamas et inquietas re-
gem? Et ait david ad abner: Numquid
non vir tu es? et quis alius similis tui
in israel? Quare ergo non custodisti dominum
tuum regem? Ingressus est enim unus
de turba ut interficeret dominum tuum regem.
Non est bonum hoc quod fecisti. Vivit dominus
quoniam filii mortis estis vos, quia non cus-
todistis dominum vestrum regem. Nunc ergo
vide ubi sit hasta regis et ubi cyphus
aque qui erat ad caput eius. Cognovit
autem saul vocem david et dixit: Numquid vox
tua est hec fili mi david? Et ait david: Vox
mea domine mi rex. Et ait david: Quam ob
causam dominus meus persequitur servum suum?
quid feci? aut quid est in manu mea
mali? Nunc ergo audi oro domine mi
rex verba servi tui. Si dominus incitat te adver-
sum me, odoretur sacrificium. Si autem
filii hominum, maledicti sunt in con-
spectu domini qui eiecerunt me hodie ut non
habitem in hereditate domini dicentes:
Vade servi diis alienis. Et nunc non effun-
datur sanguis meus in terra coram domino,
quia egressus est rex israel ut querat pulicem
unum, sicut persequitur perdix in montibus.
Et ait saul: Peccavi. Revertere fili mi david,
nequaquam enim ultra male tibi faci-
am, eo quod preciosa fuit anima mea in ocu-
lis tuis hodie. Apparet enim quod stulte egerim
et ignoraverim multa nimis. Et respon-
dens david ait: Ecce hasta regis, transeat unus
de pueris et tollat eam. Dominus autem retribu-
et unicuique secundum iustitiam suam et fidem. Tra-
didit enim te dominus hodie in manu mea, et no-
lui levare manum meam in christum domini. Et
sicut magnificata est anima mea hodie
in oculis meis, sic magnificetur anima mea in
oculis domini et liberet me de omni angustia. A-
it ergo saul ad david: Benedictus tu fili mi
david, et quidem faciens facies et potens
potens. Abiit autem david in viam suam,
et saul reversus est in locum suum.

XXVII

Et ait david in corde suo:
Aliquando incidam uno die in manus sa-
ul. Nonne melius est ut fugiam et salver
in terra philistinorum, ut desperet saul cesset-
que me querere in cunctis finibus israel? Fu-
giam ergo manus eius. Et surrexit david
et abiit ipse et sexcenti viri cum eo ad a-
chis filium maoch regem geth. Et habita-
vit david cum achis in geth ipse et vi-
ri eius et domus eius, david et due uxo-
res eius achinoen iezrahelites et abigail
uxor nabal carmeli. Et nuntiatum est saul quod
fugisset david in geth, et non addidit ul-
tra ut quereret eum. Dixit autem david ad
achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, de-
tur mihi locus in una urbium regionis huius
ut habitem ibi. Cur enim manet servus tu-
us in civitate regis tecum? Dedit itaque
ei achis in die illa siceleg, propter quam causam
facta est siceleg regum iuda usque ad in
diem hanc. Fuit autem numerus dierum
quibus habitavit david in regione phy-
listinorum quatuor mensium. Et ascen-
dit david et viri eius et agebant predas
de gessuri et de gerzi et de amalechites.
Hii enim pagi habitabantur in terra antiquitus
euntibus sur usque ad terram egypti. Et per-
cutiebat david omnem terram illorum, nec re-
linquebat viventem virum ac mulierem,
tollensque oves et boves et asinos et came-
los et vestes revertebatur et veniebat ad
achis. Dicebat autem ei achis: In quem irru-
istis hodie? Respondebatque ei david: Contra
meridiem iude et contra meridiem ie-
rameel et contra meridiem ceni. Virum
et mulierem non vivificabat david nec
adducebat in geth dicens: Ne forte loquan-
tur adversum nos. Hec fecit david et hic erat
decretum illi cunctis diebus quibus habitavit in
regione philistinorum. Credidit ergo achis
david dicens: Multa mala operatus est contra
populum suum israel; erit mihi igitur servus sempit-

[Capitu]lus. XXVIII xxviii

Factum est autem in diebus illis congre-
gaverunt Philistiim agmina sua
ut præpararentur ad bellum contra Israel. Dixit-
que Achis ad David: Sciens nunc scito,
quoniam mecum egrediens in castris tu et vi-
ri tui. Dixitque David ad Achis: Nunc sci-
es quæ facturus est servus tuus. Et ait Achis
ad David: Et ego custodem capitis mei
ponam te cunctis diebus. Samuel autem
mortuus est, planxeruntque eum omnis
Israel, et sepelierunt eum in Ramatha ur-
be sua. Et Saul abstulit magos et ariolos
de terra. Et interfecit eos qui phitones habe-
bant in ventre. Congregatique sunt Phy-
listiim, et venerunt, et castra metati sunt
in Sunam. Congregavit autem et Saul uni-
versum Israel, et venit in Gelboe. Et vidit
Saul castra Phylistiim, et timuit, et ex-
pavit cor eius nimis. Consuluitque Do-
minum, et non respondit ei neque per somp-
nia neque per sacerdotes [neque per prophetas]. Dixitque Saul servis su-
is: Quærite mihi mulierem habentem phy-
tonem, et vadam ad eam, et sciscitabor
per illam. Dixeruntque servi eius ad eum:
Est mulier habens phytonem in Endor. Mu-
tavit ergo habitum suum, vestitusque est
aliis vestibus, et abiit ipse et duo viri cum
eo. Veneruntque ad mulierem nocte, et
dixit Saul ad mulierem: Divina mihi in
phytone, et suscita mihi quem dixero tibi.
Et ait mulier ad eum: Ecce tu nosti quan-
ta fecerit Saul, et quomodo eraserit magos et a-
riolos de terra. Quare ergo insidiaris ani-
mæ meæ ut occidar? Et iuravit ei Saul in
Domino dicens: Vivit Dominus, quia non veniet tibi
quicquam mali propter hanc rem. Dixitque ei mu-
lier: Quem suscitabo tibi? Qui ait: Sa-
muelem suscita mihi. Cum autem vidisset
mulier Samuelem, exclamavit voce ma-
gna, et dixit ad Saul: Quare imposuisti
mihi? Tu es enim Saul. Dixitque ei Saul: Noli
timere. Quid vidisti? Et ait mulier ad
Saul: Deos vidi ascendentes de terra. Dixit-
que ei: Qualis est forma eius? Quæ ait: Vir
senex ascendit, et ipse amictus est pallio.
Intellexit Saul quod Samuel esset, et incli-
navit se super faciem suam in terram, et ad-
oravit. Dixit Samuel ad Saul: Quare in-
quietasti me ut suscitarer? Et ait Saul:
Coartor nimis. Siquidem Phylistiim
pugnant adversum me, et Deus recessit

[Margin: de suscitatione Samuelis]

a me, et exaudire me noluit, neque in ma-
nu prophetarum, neque per sompnia. Vocavi
ergo te, ut ostenderes mihi quid faciam.
Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum
Dominus recesserit a te, et transierit ad emulum
tuum? Faciet enim Dominus tibi sicut locutus
est in manu mea, et scindet regnum tuum
de manu tua, et dabit illud proximo tuo
David, quia non obedisti voci Domini, neque
fecisti iram furoris eius in Amalech. Id-
circo quod pateris fecit tibi Dominus hodie. Et
dabit Dominus etiam Israel tecum in manu
Philistiim. Cras autem tu et filii tui mecum
eritis. Sed et castra Israel tradet Dominus in ma-
nu Philistiim. Statimque Saul cecidit por-
rectus in terram. Extimuerat enim verba
Samuelis, et robur non erat in eo, quia non
comederat panem tota die illa. Ingressa est
itaque mulier ad Saul, et ait. Conturbatus
enim erat valde. Dixitque ad eum: Ecce
obedivit ancilla tua voci tuæ, et posui
animam meam in manu tua. Et audi-
vi sermones tuos quos locutus es ad me.
Nunc igitur audi et tu vocem ancillæ tuæ,
ut ponam coram te buccellam panis,
et comedens convalescas, ut possis iter
agere. Qui renuit et ait: Non comedam.
Coegerunt autem eum servi sui et mulier. Et tan-
dem audita voce eorum, surrexit de terra, et
sedit super lectum. Mulier autem illa habe-
bat vitulum pascualem in domo sua,
et festinavit et occidit eum. Tollensque
farinam miscuit eam, et coxit azima,
et posuit ante Saul et ante servos eius. Qui
cum comedissent, surrexerunt et ambu-
laverunt per totam noctem illam.

Congregata sunt ergo XXIX xxix
Philistiim et universa agmina in
Afech. Sed et Israel castra metatus est super
fontem qui erat in Iezrahel. Et satrapæ
quidem Philistiim incedebant in centu-
riis et milibus. David autem et viri eius
erant in novissimo agmine cum Achis.
Dixeruntque principes Philistiim ad A-
chis: Quid sibi volunt Hebrei isti?
Et ait Achis ad principes Philistiim: Num
ignoratis David qui fuit servus Saulis re-
gis Israel, et est apud me multis diebus
et non inveni in eo quicquam ex die qua
transfugit ad me usque ad diem hanc?
Irati sunt autem adversus eum principes
Philistiim, et dixerunt ei: Revertatur vir

et sedeat in loco suo in quo constituisti
eum. et non descendat nobiscum in prelium
ne fiat nobis adversarius cum preliari ceperi
mus. Quomodo enim aliter placare poterit
dominum suum nisi in capitibus nostris? Non
ne iste David cui cantabant in choro di
centes: Percussit Saul in milibus suis. et
David in decem milibus suis. Vocavit ergo A
chis David. et ait ei: Vivit dominus quia rectus
es tu. et bonus in conspectu meo. et exi
tus tuus mecum est in castris. et non inveni
in te quicquam mali ex die qua venisti
ad me usque ad diem hanc. sed satrapis
non places. Revertere ergo et vade in pa
ce. et non offendas oculos satraparum
philistim. Dixitque David ad Achis: Quid
enim feci? et quid invenisti in
me servo tuo a die qua fui in conspec
tu tuo usque in diem hanc. ut non veni
am et pugnem contra inimicos domini
mei regis? Respondens autem Achis locu
tus est ad David: Scio quia bonus es tu in
oculis meis sicut angelus dei. sed prin
cipes philistim dixerunt: Non ascendet
nobiscum in prelium. Igitur consurge ma
ne tu et servi domini tui qui venerunt tecum.
et cum de nocte surrexeritis et ceperit dilu
cescere pergite. Surrexit itaque de nocte David
ipse et viri eius ut proficiscerentur mane
et reverterentur ad terram philistim.
Philistim autem descenderunt in Iezra
hel.

Cumque venissent David et viri eius
in Siceleg die tertia Amalechite im
petum fecerant ex parte australi in Siceleg
et percusserunt Siceleg. et succenderunt eam
igni. et captivas duxerunt mulieres ex
ea a minimo usque ad magnum. et non
interfecerant quemquam. sed secum duxerant
et pergebant itinere suo. Cum ergo venis
sent David et viri eius ad civitatem. et in
venissent eam succensam igni et uxo
res suas. et filios et filias suas ductas
esse captivas. levaverunt David et populus qui e
rat cum eo voces suas. et planxerunt do
nec deficerent in eis lacrime. Siquidem et due
uxores David captive ducte fuerant
Achinoem Iezrahelites. et Abigail uxor
Nabal Carmeli. Et contristatus est David
valde. Volebat enim eum populus lapidare
quia amara erat anima uniuscuiusque super fi
liis suis et filiabus.

Confortatus est autem David in domino
deo suo. et ait ad Abiathar sacer
dotem filium Achimelech: Applica ad
me ephod. Et applicavit Abiathar ephod
ad David. Et consuluit David dominum di
cens: Persequar an non latrunculos hos
et comprehendam eos? Dixitque ei dominus: Per
sequere. Absque dubio enim comprehendes
eos: et excuties predam. Abiit ergo David
ipse et sescenti viri qui erant cum eo. et
venerunt usque ad torrentem Besor. et las
si quidem substiterunt. Persecutus est
autem David ipse et quadringenti viri cum
eo. Substiterant enim ducenti qui las
si transire non poterant torrentem Besor.
et invenerunt virum egyptium in agro.
Adduxeruntque eum ad David. Dederuntque ei pa
nem ut comederet. et biberet aquam. sed
et fragmen masse caricarum. et duas
ligaturas uve passe. Qui cum comedisset
reversus est spiritus eius. et refocillatus est.
Non enim comederat panem neque bibe
rat aquam tribus diebus et tribus noctibus.
Dixit itaque ei David: Cuius es tu? vel unde
et quo pergis? Qui ait ei: Puer egyptius
ego sum. servus viri amalechite. Dereliquit
autem me dominus meus quia egrotare ce
pi nudiustertius. Siquidem nos erupi
mus ad australem partem Cerethi. et contra Iu
dam. et ad meridiem Caleb. et Siceleg
succendimus igni. Dixitque ei David: Po
tes me ducere ad istum cuneum? Qui
ait: Iura mihi per deum quod non occidas me.
et non tradas me in manus domini mei. et ego
ducam te ad cuneum istum. Et iuravit David
ei. Qui cum duxisset eum. ecce illi discum
bebant super faciem universe terre. comeden
tes et bibentes. et quasi festum celebran
tes diem pro cuncta preda et spoliis que
ceperant de terra philistim. et de terra Iuda.
Et percussit eos David a vespera usque ad ves
peram alterius diei. et non evasit ex eis quis
quam nisi quadringenti viri adolescentes
qui ascenderant camelos et fugerant. Eru
it ergo David omnia que tulerant
Amalechite. et duas uxores suas eruit.
Nec defuit quicquam a magno usque ad par
vum tam de filiis quam de filiabus. et de spoliis. et
quecumque rapuerant. Omnia reduxit David. et tu
lit universos greges et armenta. et minavit
ante faciem suam. Dixeruntque: Hec est preda David.
Venit autem David ad ducentos viros qui lassi

substiterant nec sequi potuerant david. et re-
sidere eos iusserat in torrente besor. qui in-
gressi sunt obviam david et populo qui erat cum
eo. Accedens autem david ad populum saluta-
vit eos pacifice. Respondensque omnis vir pes-
simus et iniquus de viris qui ierant cum
david dixit. Quia non venerunt nobiscum. non
dabimus eis quicquam de preda quam
eruimus. sed sufficiat unicuique uxor sua
et filii sui. quos cum acceperint recedant.
Dixit autem david. Non sic facietis fratres
mei de his que tradidit nobis deus et cus-
todivit nos. et dedit latrunculos qui
eruperant adversum nos in manus nostras.
Nec audiet quisquam super sermone hoc.
Equa enim pars erit descendentis ad pre-
lium et remanentis ad sarcinas. et simi-
liter divident. Et factum est hoc ex die illa.
et deinceps constitutum et prefinitum. et quasi
lex in israel usque ad diem hanc. Venit ergo
david usque in siceleg. et misit dona de pre-
da senioribus iuda proximis suis dicens.
Accipite benedictionem de preda hostium
domini. his qui erant in bethel. et qui in ra-
moth ad meridiem. et qui in iether. et
qui in aroer. et qui in sefamoth. et qui in estha-
ma. et qui in rachal. et qui in urbibus iera-
meli. et qui in urbibus ceni. et qui in ara-
ma. et qui in lacu asan. et qui in athac. et qui in
ebron. et reliquis qui erant in his lo-
cis in quibus commoratus fuerat david ipse
et viri eius.

XXX

Philistiim autem pugnabant ad-
versum israel. et fugerunt viri israel
ante faciem philistiim. et ceciderunt interfec-
ti in monte gelboe. Irrueruntque philis-
tiim in saul et in filios eius. et percusse-
runt ionathan. et aminadab. et melchisue
filios saul. Totumque pondus prelii versum
est in saul. et consecuti sunt eum viri sa-
gittarii. et vulneratus est vehementer a sa-
gittariis. Dixitque saul ad armigerum
suum. Evagina gladium tuum et percute
me. ne forte veniant incircumcisi isti. et
interficiant me illudentes mihi. Et noluit ar-
miger eius. fuerat enim nimio timo-
re perterritus. Arripuit itaque saul gladi-
um suum. et irruit super eum. Quod cum vidis-
set armiger eius videlicet quod mortuus
esset saul. irruit etiam ipse super gladium suum
et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul
et tres filii eius. et armiger illius. et uni-
versi viri eius in die illa pariter. Videntes
autem filii israel qui erant trans vallem. et
trans iordanem quod fugissent viri israelite. et
quod mortuus esset saul et filii eius. reliquerunt
civitates suas et fugerunt. Veneruntque phi-
listiim. et habitaverunt ibi. Facta autem die
altera. venerunt philistiim ut expoliarent
interfectos. et invenerunt saul et tres fi-
lios eius iacentes in monte gelboe. Et
preciderunt caput saulis. et spoliaverunt eum
armis. Et miserunt in terram philistinorum
per circuitum. ut adnuntiaretur in templo
ydolorum et in populis. Et posuerunt arma
eius in templo astaroth. Corpus vero eius
suspenderunt in muro bethsan. Quod cum au-
dissent habitatores iabes galaad quecumque
fecerant philistiim sauli. surrexerunt omnes
viri fortissimi. et ambulaverunt tota noc-
te. et tulerunt cadaver saulis. et cadavera fi-
liorum eius de muro bethsan. Veneruntque
iabes galaad et combusserunt ea igni. et tu-
lerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore ia-
bes. et ieiunaverunt vii. diebus.

Incipit liber regum secundus.

Factum est autem post-
quam mortuus est sa-
ul. ut david reverteretur
a cede amalech. et ma-
neret in siceleg dies
duos. In die autem ter-
tia apparuit homo veniens de castris saul
veste conscissa. et pulvere aspersus caput.
Et ut venit ad david. cecidit super faciem
suam. et adoravit. Dixitque ad eum david.
Unde venis? Qui ait ad eum. De castris is-
rael fugi. Et dixit ad eum david. Quod est verbum
quod factum est? Indica mihi. Qui ait. Fugit
populus ex prelio. et multi corruentes ex populo
mortui sunt. Sed et saul et ionathas filius
eius interierunt. Dixitque david ad adole-
scentem qui nuntiabat ei. Unde scis quod mor-
tuus est saul et ionathas filius eius? Ait
adolescens qui narrabat ei. Casu veni
in montem gelboe. et saul incumbebat super
hastam suam. Porro currus et equites
appropinquabant ei. Et conversus post tergum
suum. vidensque me vocavit. Cui cum
respondissem adsum. dixit mihi. Quisnam
es tu? Et aio ad eum. Amalechites sum.
Et locutus est mihi. Sta super me et interfice

me quia tenent me angustie. et adhuc to
ta anima in me est. Stans que super eum: occi
di illum. Sciebam enim quod vivere non poterat
post ruinam. Et tuli diadema quod erat
in capite eius. et armillam de brachio
eius. et attuli ad te dominum meum huc. Ap
prehendens autem david vestimenta sua scidit.
omnisque viri qui erant cum eo: plan
xerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque
ad vesperam super saul. et super ionathan fili
um eius. et super omnem populum domini et super
domum israel quod corruissent gladio. Dixitque da
vid ad iuvenem qui nuntiaverat ei. Unde es
tu? Qui respondit. Filius hominis advene ama
lechite ego sum. Et ait ad eum david. Quare
non timuisti mittere manum tuam ut occide
res christum domini. Vocansque david unum de pu
eris suis ait. Accedens irrue in eum. Qui
percussit illum: et mortuus est. Et ait ad eum
david. Sanguis tuus super caput tuum.
Os enim tuum locutum est adversum te dicens
Ego interfeci christum domini. Planxit autem david
planctum huiuscemodi super saul. et super
ionathan filium eius. et precepit ut docerent
filios iuda arcum sicut scriptum est in libro
iustorum. Inclita israel super montes tuos
interfecti sunt. Quomodo ceciderunt fortes. Noli
te annuntiare in geth. neque annuntietis in compi
tis ascalonis. ne forte letentur filie phi
listiim. ne exultent filie incircumcisorum.
Montes gelboe nec ros nec pluvia veni
at super vos: neque sint agri primiciarum ...
... ciarum. quia ibi abiectus est clipeus for
tium. clipeus saul: quasi non esset unctus
oleo: A sanguine interfectorum. ab adipe for
tium. Sagitta ionathe numquam abiit re
trorsum. et gladius saul non est reversus
inanis. Saul et ionathas amabiles et de
cori in vita sua. in morte quoque non sunt
divisi. Aquilis velociores: leonibus forti
ores. Filie israel super saul flete qui vesti
ebat vos coccino in deliciis. qui prebebat
ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt for
tes in prelio? Ionathan in excelsis tuis oc
cisus est. Doleo super te frater mi ionatha de
core nimis. et amabilis super amorem
mulierum. Sicut mater unicum amat filium
um. ita ego te diligebam. Quomodo ceciderunt
robusti. et perierunt arma bellica. II

Igitur post hec consuluit david
dominum dicens. Num ascendam in unam
de civitatibus iuda? Et ait dominus ad eum
Ascende. Dixitque david. Quo ascendam?
Et respondit ei. In hebron. Ascendit ergo david
et due uxores eius. Achinoem iesraheli
tes et abigail uxor nabal carmeli. Sed
et viros qui erant cum eo: duxit david
singulos cum domo sua. et manserunt
in oppidis ebron. Veneruntque viri iu
da. et unxerunt ibi david ut regnaret
super domum iuda. Et nuntiatum est david quod
viri iabes galaad sepelissent saul. Mi
sit ergo david nuntios ad viros iabes
galaad. dixitque ad eos. Benedicti vos a
domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino
vestro saul. et sepelistis eum. Et nunc retri
buet quidem vobis deus misericordiam et veritatem
sed et ego reddam gratiam eo quod fecistis ver
bum istud. Confortentur manus vestre
et estote filii fortitudinis. Licet enim
mortuus sit dominus vester saul. tamen me un
xit domus iuda regem sibi. Abner autem
filius ner princeps exercitus saulis. tu
lit hysboseth filium saul. et circumduxit
eum per castra. regemque constituit super
galaad. et super gesuri. et super iesrahel.
et super effraym. et super beniamin. et
super israel universum. xl. annorum erat cum
regnare cepisset isboseth filius saul. et
regnare cepisset super israel. et duobus an
nis regnavit. Sola autem domus iuda
sequebatur david. Fuit numerus di
erum. quos commoratus est david im
perans in ebron domui iudam. vii. an
norum et sex mensium. Egressusque
abner filius ner. et pueri isboseth fi
lii saul de castris in gabaon. Porro io
ab filius sarvie. et pueri david egressi
sunt. et occurrerunt eis iuxta piscinam ga
baon. Et cum in unum convenissent
e regione: sederunt hii ex una parte pi
scine. et illi ex altera. Dixitque abner ad
ioab. Surgant pueri. et ludant coram
nobis. Et respondit ioab. Surgant. Surrexe
runt ergo: et transierunt numero
xii. de beniamin ex parte isboseth filii
saul. et xii. de pueris david. Apprehen
soque unusquisque capite comparis
sui. defixit gladium in latus contrarii
et ceciderunt simul. Vocatumque est nomen
loci illius ager robustorum in gabaon.
Et ortum est bellum durum satis in
die illa. Fugatusque est abner et viri israel
a pueris david. Erant autem ibi tres fi

iii sarvie· ioab et abisai et asahel· porro
asahel cursor velocissimus fuit quasi u-
nus ex capreis que morantur in silvis·
persequebatur autem asahel abner· et non
declinavit ad dexteram sive ad sinis-
tram omittens persequi abner· Respe-
xit itaque abner post tergum suum· et ait
Tune es asahel?· Qui respondit: Ego sum· Di-
xitque ei abner: Vade ad dexteram sive
ad sinistram· et apprehende unum de ad-
olescentulis· et tolle tibi spolia eius·
Noluit autem asahel omittere quin ur-
geret eum· Rursumque locutus est ab-
ner ad asahel· Recede· noli me sequi·
ne compellar confodere te in terram· et levare
non potero faciem ad ioab fratrem
tuum· Qui audire contempsit· et no-
luit declinare· percussit autem eum abner
aversa hasta in inguine et transfodit
et mortuus est in eodem loco· Omnesque
qui transibant per locum in quo ceci-
derat asahel et mortuus erat· subsiste-
bant· persequentibus autem ioab et abisai
fugientem abner· sol occubuit· et vene-
runt usque ad collem aque ductus qui
est ex adverso vallis itineris deserti in ga-
baon· Congregatique sunt filii beniami
ad abner· et conglobati in unum cune-
um· steterunt in summitatem tumuli
unius· et exclamavit abner ad ioab
et ait: Num usque ad internecionem tuus mu-
cro desaeviet?· An ignoras quod periculosa sit
desperatio? Usquequo non dicis populo ut ob-
mittat persequi fratres suos?· Et ait ioab
Vivit dominus si locutus fuisses mane· re-
cessisset populus persequens fratrem suum·
Insonuit ergo ioab bucina· et stetit
omnis exercitus· nec persecuti sunt ultra
israel· neque inierunt certamen· Abner autem et
viri eius abierunt per campestria mo-
ab tota nocte illa· et transierunt iorda-
nem· et lustrata omni bethoron ve-
nerunt· Porro ioab reversus omisso
abner congregavit omnem populum et
defuerunt de pueris david decem et ix·
viri excepto asahele· Servi autem david
percusserunt de beniamin et de viris qui
erant cum abner trecentos sexaginta
qui et mortui sunt· Tuleruntque asa-
hel et sepelierunt in sepulcro patris
sui in bethleem· et ambulaverunt
tota nocte ioab· et viri qui erant cum
eo· et in ipso crepusculo pervenerunt in hebron·

III

Facta est ergo longa
concertatio inter domum saul et do-
mum david· david proficiens· et se ipso
robustior· domus autem saul decrescens
cotidie· Natique sunt vi· filii in hebron
fuitque primogenitus eius amnon de
achinoen iezrahelite· Et post eum ga-
laad de abigail uxore nabal carmeli·
Porro tertius absalon filius maacha
filie tholomai regis gessur· Quartus
autem adonias filius agith· Et quintus
saphatias filius abital· Sextus quoque
iethraam de egla uxore david· Hii nati
sunt david in hebron· Cum ergo esset prelium
inter domum saul et domum david· ab-
ner filius ner regebat domum saul· Fu-
erat autem saul concubina nomine res-
pha filia achia· Ingressusque est abner
ad eam· Dixitque ysboseth ad abner: Qua-
re ingressus es ad concubinam patris
mei?· Qui iratus nimis propter verba ysbo-
seth ait: Numquid caput canis ego sum
adversum iudam hodie· Qui fecerim
misericordiam super domum saul patris tui· et
super fratres et proximos eius· et non tra-
didi te in manu david· et tu requisis-
ti in me quod argueres pro muliere hodie?·
Hec faciat deus abner· et hec addat ei· nisi
quomodo iuravit deus david sic faciam
cum eo· ut transferatur regnum de domo
saul· et elevetur domus david super israel
et super iudam· a dan usque bersabee· Et
non potuit respondere ei quicquam· quia me-
tuebat illum· Misit ergo abner nunti-
os ad david in hebron pro se dicentes: Cu-
ius est terra?· Et ut loquerentur: Fac mecum
amicitias· et erit manus mea tecum
et reducam ad te universum israel· Qui
ait: Optime· ego faciam tecum amici-
cias· sed unam rem peto a te dicens: Non
videbis faciem meam antequam adduxe-
ris michol filiam saul· et sic venies
et videbis me· Misit autem david nunti-
os ad ysboseth filium saul dicens: Red-
de uxorem meam michol· quam despon-
di michi centum preputiis philistiim· Misit
ergo hysboseth· et tulit eam a viro suo
faltiel filio lais· Sequebaturque eam
vir suus plorans usque bahurim· Et di-
xit ad eum abner: Vade et revertere· Qui rever-
sus est· Sermonem quoque intulit abner

ad seniores israel dicens. Tam heri quam nu-
diustertius querebatis david ut regnaret
super vos. Nunc ergo facite quoniam dominus locu-
tus est ad david dicens. In manu servi
mei david salvabo populum meum israel de
manu philistiim et omnium inimicorum
eius. Locutus est autem abner etiam ad
beniamin. Et abiit ut loqueretur ad da-
vid in ebron omnia que placuerant israel
et universo beniamin. Venitque ad david
in ebron cum .xx. viris. Et fecit david abner
et viris eius qui venerant cum eo convivi-
um. Et dixit abner ad david. Surgam
et congregem ad te dominum meum regem omnem
israel. Et ineam tecum fedus et imperes omni-
bus sicut desiderat anima tua. Cum ergo
deduxisset david abner et ille esset in pace.
statim pueri david et ioab venerunt
cesis latronibus cum preda magna nimis.
Abner autem non erat cum david in he-
bron. quia iam dimiserat eum et profec-
tus fuerat in pace. Et ioab et omnis ex-
ercitus qui erat cum eo postea venerunt.
Nuntiatum est itaque ioab a narrantibus. Ve-
nit abner filius ner ad regem. et dimi-
sit eum et abiit in pace. Et ingressus
est ioab ad regem et ait. Quid fecisti?
Ecce venit abner ad te. Quare dimisi-
sti eum et abiit et recessit? Ignoras
abner filium ner. quoniam ad hoc venit ad
te ut deciperet te et sciret exitum tuum
et introitum tuum et nosset omnia que agis.
Egressus itaque ioab a david. misit nun-
tios post abner. et reduxit eum a cis-
terna sira ignorante david. Cumque re-
disset abner in ebron seorsum. addu-
xit eum ioab ad medium porte ut lo-
queretur ei in dolo. et percussit illum ibi in
inguine et mortuus est in ultionem
sanguinis asahel fratris eius. Quod cum audis-
set david rem iam gestam ait. Mundus

de morte abner.

ego sum et regnum meum apud dominum usque
in sempiternum a sanguine abner filii ner.
et veniat super caput ioab et super omnem
domum patris sui. nec deficiat de do-
mo ioab fluxum seminis sustinens.
et leprosus tenens fusum et cadens
gladio et indigens pane. Igitur ioab
et abisai frater eius interfecerunt abner
eo quod occidisset asahel fratrem eorum in
gabaon in prelio. Dixit autem david ad
ioab et ad omnem populum qui erat cum eo.
Scindite vestimenta vestra et accingimini
saccis et plangite ante exequias abner.
Porro rex david sequebatur feretrum.
Cumque sepelissent abner in ebron leva-
vit rex vocem suam et flevit super tumu-
lum abner. Flevit autem et omnis populus.
Plangensque rex et lugens abner ait.
Nequaquam ut mori solent ignavi mor-
tuus es abner. Manus tue non sunt li-
gate et pedes tui non sunt compedibus
aggravati. Sed sicut solent cadere coram fi-
liis iniquitatis sic corruisti. Congemi-
nansque omnis populus flevit super eum.
Cumque venisset universa multitudo ci-
bum capere cum david clara adhuc di-
e iuravit david dicens. Hec faciat mihi
deus et hec addat si ante solis occasum
gustavero panem vel aliud quicquam. Om-
nis populus audivit et placuerunt eis cuncta
que fecit rex in conspectu totius populi. Et
cognovit omnis vulgus et universus
israel in die illa quoniam non actum fuisset a
rege ut occideretur abner filius ner. Di-
xit quoque rex ad servos suos. Num ignora-
tis quoniam princeps et maximus cecidit
hodie in israel? Ego autem adhuc delica-
tus et unctus rex. Porro viri isti filii sa-
rvie duri mihi sunt. Retribuat dominus facienti
malum iuxta maliciam suam.

IIII

Audivit autem ysboseth
filius saul quod occidisset abner in ebron
et dissolute sunt manus eius. Omnisque
israel perturbatus est. Duo autem viri prin-
cipes latronum erant filio saul. Nomen
uni baana et nomen alteri rechab filii re-
mon berothite de filiis beniamin. Si-
quidem et beroth reputata est in benia-
min. Et fugerunt berothite in gethaim
fueruntque ibi advene usque in tempus
illud. Erat autem ionathan filio saul
filius debilis pedibus. Quinquennis enim fuit
quando venit nuntius de saul et ionatha
ex iezrahel. Tollens itaque eum nutrix
sua fugit. Cumque festinaret ut fuge-
ret cecidit et claudus effectus est. Habuit-
que vocabulum miphiboseth. Venientes
autem filii remmon berothite rechab
et baana ingressi sunt fervente die do-
mum ysboseth qui dormiebat super stra-
tum suum meridie. Ingressi sunt autem
domum assumentes spicas tritici. Latenter
ingressi sunt. Et hostiaria domus pur-

gans triticum et obdormivit. Et percusse
runt eum in inguine rechab et baana
frater eius. et fugerunt. Cum autem ingres
si fuissent domum ille dormiebat su
per lectum suum in conclavi. et percutien
tes interfecerunt eum. Sublatoque capite
eius abierunt per viam deserti tota noc
te. et attulerunt caput hisboseth ad
david in ebron. Dixeruntque ad regem.
Ecce caput isboseth filii saul inimici tu
i qui querebat animam tuam. Et dedit
dominus domino meo regi ultiones hodie saul
et de semine eius. Respondens autem david
rechab et baana fratri eius filiis remmon
berothite. et dixit ad eos. Vivit dominus qui
eruit animam meam de omni angustia
quoniam eum qui annuntiaverat mihi et dixerat
mortuus est saul qui putabat se prospera
nuntiare. tenui et occidi eum in siceleth
cui oportebat me dare mercedem pro nuntio
quanto magis nunc cum homines im
pii interfecerint virum innoxium
in domo sua super lectum suum. Nonne queram
sanguinem eius de manu vestra. et au
feram vos de terra. Precepit itaque david
pueris suis. et interfecerunt eos. Precidentes
que manus et pedes eorum. suspenderunt
eos super piscinam in ebron. Caput autem
ysboseth tulerunt in sepulcro abner
in ebron.

V

Et venerunt universe tribus israel ad
david in ebron dicentes. Ecce nos
os tuum et caro tua sumus. Sed et heri et
nudiustertius cum esset saul rex super nos
tu eras educens et reducens israel. Dixit
autem dominus ad te. tu pasces populum meum
israel. et tu eris dux super israel. Venerunt quoque
et seniores de israel ad regem in ebron. et
percussit cum eis rex david fedus in ebron
coram domino. Unxeruntque david in regem
super israel. Filius. xxx. annorum erat david cum
regnare cepisset. et. xl. annis regnavit. In
ebron regnavit super iudam. vii. annis
et sex mensibus. In iherusalem autem regnavit
xxxiii. annis super omnem israel et iudam.
Et abiit rex et omnes viri qui erant cum
eo in iherusalem ad iebuseum habitatorem terre.
Dictumque est ad david ab eis. Non ingredi
eris huc. nisi abstuleris cecos et claudos
dicentes. Non ingredietur david huc. Ce
pit autem david arcem syon. Hec est civi
tas david. Proposuerat enim in die illa pre
mium ei qui percussisset iebuseum. et te
tigisset domatum fistulas. et claudos. et
cecos odientes animam david. Ideirco dicitur
in proverbio. Cecus et claudus non intra
bunt in templum. Habitavit autem david in
arce. et vocavit eam civitatem david
Et hedificavit per gyrum a mello et in
trinsecus. Et ingrediebatur proficiens
atque succrescens. et dominus deus exercituum
erat cum eo. Misit quoque hyram rex ty
ri nuntios ad david. et ligna cedrina et
artifices lignorum. artificesque lapidum
ad parietes. et edificaverunt domum david
Et cognovit david quoniam confirmasset eum
dominus regem super israel. et quoniam exaltasset reg
num eius super populum suum israel. Accepit
ergo adhuc david concubinas et uxores de
iherusalem postquam venerat de ebron. Na
tique sunt david et alii filii et filie. et
hec nomina eorum qui nati sunt ei in ihe
rusalem. Samua. et sobab. et nathan et
salomon. et ybaar. et elisua. nepheg. et
iaphia. helisama. et helida. et heliphelet.
Audierunt vero phylistim quod unxissent david
regem super israel. et ascenderunt u
niversi ut quererent david. Quod cum audisset
david. descendit in presidium. Philistiim autem
venientes diffusi sunt in valle ra
phaym. Et consuluit david dominum dicens.
Si ascendam ad phylistim. et si dabis
eos in manu mea. Et dixit dominus ad david
Ascende. quia tradens dabo tibi phylis
tiim in manu tua. Venit ergo david in ba
alpharasim. et percussit eos ibi. Et dixit
Divisit dominus inimicos coram me sicut
dividuntur aque. Propterea vocatum est no
men loci illius baalpharasim. Et reliquerunt
ibi sculptilia sua que tulit david et
viri eius. Et addiderunt adhuc philis
tiim ut ascenderent. et diffusi sunt in
valle raphaym. Consuluit autem david do
minum. Si ascendam contra phylisteos. et si
trades eos in manus meas. Qui respondit
non ascendas in obviam eis. sed gira post
tergum eorum. et venies ad eos ex adver
so pirorum. Et cum audieris sonitum
gradientis in cacumine pirorum. tunc ini
bis prelium. quia tunc egredietur dominus ante
faciem tuam ut percutiat castra phylisti
im. Fecit itaque ei david sicut preceperat dominus. et
percussit phylistiim de gabaa usque dum
venias gezer.

Congr̄gauit aūt dauid rursum
omīs electos ex isrl'. xxx. milia. Su
rexitq; dauid. et abiit et uniūsus
pp̄ls qui erat cum eo de uiris iuda. ut
adducerent archam dei: sup̄ quā inuo
catum ē nom̄ dn̄i exercituum sedentis
in cherubin sup̄ eam. Et imposuer̄ ar
cham dn̄i sup̄ plaustrū nouū. Tule
runt eam de domo aminadab qui e
rat in gabaa. Oza autem et aio filii
aminadab minabant plaustrū no
uum. Cumq; tulissent eam de domo
aminadab qui erat in gabaa. custo
diens archam dei. aio p̄cedebat archā.
Dauid aūt et omnis isrl' ludebāt co
ram dn̄o in omīb; lignis fabrefactis
et cytharis. et liris. et timpanis. et sistris
et cymbalis. Postquam ā uenerūt ad
aream nachon. extendit manū suā o
za. ad archam dei. et tenuit eam. quō
calcitrauerūt boues et declinauerant eā.
Iratusq; est indignatōne dn̄s contra
ozam. et percussit eum sup̄ temeritatem.
Qui mortuus est ibi iuxta archam dei.
Contristatus ē aūt dauid eo q' percussis
s; dn̄s ozam. et uocatum ē nom̄ loci il
lius percussio ozam. usq; in diem hanc.
Et extimuit dauid dn̄m in die illa
dicens. Quō ingredietur ad me archa
dn̄i dicens. Et noluit diuert̄e ad se archā
dn̄i in ciuitatem dauid: s; diuertit eam
in domum obededom gethei. Et h̄itauit
archa dn̄i in domo obededom gethei
trib; mensib;. et b̄ndixit dn̄s obede
dom et omnem domū eius. Nūciatū
q; ē regi dauid. q; b̄ndixit dn̄s obede
dom. et om̄ia eius, p̄pter archam dn̄i.
Dixitq; dauid. Ibo et reducam archā
dn̄i cum b̄ndictione in domo mea. A
biit g° dd̄. et adduxit archam dei de do
mo obededom in ciuitatē dauid cum
gaudio. Et erant cum dauid. vii. cho
ri et uictima uituli. Cumq; tr̄ascen
dissent qui portabant archam dn̄i
vi. passus. imolabant bouem et arie
tem. Et dauid saltabat in organis ar
tificatis. et saltabat totis uirib; ante
dn̄m. Porro dauid erat accinctus e
phot ligneo. et dauid et omnis dom̄
isrl' ducebant archam testam̄ti dn̄i
in iubilo. et in clangore bucine. Cūq;
intrasset archa dn̄i in ciuitatē dd̄. mi

De pcussione ozā

chol filia saul, p̄spiciens p̄ fenestram
uidit regem dauid salientem atq;
saltantem coram dn̄o. et despexit eū
eum in corde suo. Et introduxerūt ar
cham dn̄i. et posuerunt eam in loco su
o in medio tab'naculi: q' tetenderat ei
dauid. et obtulit ei dd̄ holocausta co
ram dn̄o et pacifica. Cumq; comples
s; ea offerens holocausta et pacifica
b̄ndixit pp̄lo in nomine dn̄i exercitui.
Et partitus est multitudini uniūsisr
ā uiro quā mulieri singul' collirida
panis unam. et assaturam bubule
carnis unam. et similam frixam oleo
Et abiit omnis pp̄ls: unusquisq; i do
mu suam. Reūsusq; ē et dd̄. ut b̄ndi
ceret domui sue. Et egressa ē michol fili
a saul in occursum dd̄. b̄ndixit eum
et ait. Quā gloriosus fuit hodie rex is
rahel. discoperiens se añ ancillas suo
rū suor;. et nudatus ē q̄si si nudetur
unus de scurris. Dixitq; dauid ad mi
chol. Viuit dn̄s q; ludam añ dn̄m q'
elegit me potius quā prēm tuū. et quā
oēm domum eius. et p̄cepit m̄ ut eēm
dux sup̄ pp̄lm dn̄i isrl'. et ludā. et uili
or fiam plusquā factus sum. et ero
humilis in oculis meis. Et cū ancill'
de quib; loquta es: gloriosior apparu
ero. Igitur michol filie saul nō ē natus
filius usq; in diem mortis sue.

VII

Factum ē autem cum
sedisset rex in domo sua. et dn̄s
dedisset ei requiem undiq; ab uniū
sis inimicis suis. dixit ad nathan p̄o
pheam. Vides ne q' ego h̄item in domo
cedrina. et archa dei pōita sit in medio
pellium. Dixitq; nathan ad regem ōē
qd̄ ē bonū in corde tuo uade fac. quia
dn̄s tecū ē. Factū ē autē in nocte illa. Et ec
ce s'mo dn̄i ad nathan dicens. Uade et
loquere ad seruum meum dd̄. Hec dicit
dn̄s. Nūquid tu edificabis m̄ domū
ad h̄itandum: Neq; enim h̄itaui in do
mo ex die qua eduxit filios isrl' de
t'ra egypti. usq; in diem hanc. s; ambu
labam in tab'naculo et in tentorio per
cuncta loca que transiui cum omnib;
filiis isrl'. Nūquid loquens loquutus
sum ad unam de tribub; isrl'. cui p̄ce
pi ut pasceret pp̄lm meū dicens. Cur
non edificasti m̄ domū cedrinā: Et

nunc h' dices s'uo meo dauid. H' dicit dñs
exercituum. Ego tuli te de pascuis sequē
tem greges. ut eēs dux sup pplm meū
isrl'. et fui tecum in omnibz ubicūqz
ambulasti. et intfeci inimicos tuos a
facie tua. Feci qz tibi nomē grāde iuxta
nomē magnorum qui sunt in tra. et po
nam locum pplo meo isrl'. et plantabo
eum et habitabit cum eo. et n̄ turbabitur ā
plius. nec addent filii iniquitatis ut
affligant eum sicut prius. ex die q̄ cōsti
tui iudices sup pplm meum isrl'. Et re
quiem dabo tibi ab omnibz inimicis
tuis. Predicat̄ tibi dñs q' domum faciat tibi
qz complecti fuint dies tui. et dormie
ris cum patribz tuis. suscitabo semen
tuū post te quod egredietur de utero tu
o. et firmabo regnum eius. Ipse edificabit
domū nomini meo. et stabiliam thronū
regni eius usqz in sempitnū. Ego ero
ei in patrem. et ipse erit mihi in filium. Qui
si inique aliquid gesserit. arguam eum i
uirga uirorum. et in plagis filiorū hoi
num. Misericordiam autem meam nō auferā
ab eo. sicut abstuli a saul quē amoui
a facie sua. Et fidelis erit domus tua. et reg
nū tuum usqz in etnū an̄ faciem tuam
et thronus tuus erit firmissimus iugiter. Sēm
uba hec omnia. et iuxta uniuersam uisi
onem istam. sic locutus ē nathan ad
dauid. Ingressus ē autem rex dauid et
sedit coram dño. et ait. Quis ego sum
dñe deus. et que domus mea. q' addu
xisti me huc usqz. Sz et hoc parum uisū
est in conspectu tuo dñe deus. q' diceres
a me nisi loquereris etiam de domo ser
ui tui in longinquū. Ista enim ē lex ada
dam dñe deus. Quid ergo addere poterit
adhuc dauid ut loquatur ad te. Tu enim
scis seruum tuum dñe deus. Propter uerbum
tuum et sēm cor tuū fecisti omnia ma
gnalia h'. ita ut notum faceres s'uo tuo.
Idcirco magnificatus es dñe deus. q' n̄
ē similis tui. neqz est extra te deus in oi
bus que audiuimus auribz nr̄is. Que
ē aūt ut pplus tuus isrl' gens in tra. ppter quā
iuit deus ut redimeret eam sibi in pplm
et poneret sibi nomen. faceretqz eis magna
lia. et horribilia sup trām. a facie ppli
tui quem redemisti tibi ex egypto. parti
ens gentem et domū eius. Et firmasti
tibi pplm tuū isrl' in pplm sempitnū

et tu dñe factus es eis in deum. Nunc
ergo dñe deus uerbum quod locutus
es sup s'uum tuū. et sup domū eius sus
cita in sempitnum. et fac sicut locut'
es ut magnificetur nomē tuū usqz in
sempitnum. atqz dicatur. Dñs exerci
tuum deus sup isrl'. Et domus s'ui tui dd
erit stabilita coram dño. quia tu dñe
exercituum deus isrl' reuelasti aurē s'ui
tui dicens. Domū edificabo tibi. ppterea
inuenit s'uus tuus cor suū. ut oraret
te oratione hac. Nunc ergo dñe deus
tu es uerus deus. et uba tua erunt ue
ra. Locutus es enim ad s'uum tuū bo
na hec. Incipe igitur et bndic domū s'
ui tui ut sit in sempitnū coram te. q'
tu dñe locutus es et benedictione tua
bndicetur domus s'ui tui in sempitnū. viii

Factum ē aūt VIII
post hec. pcussit dd philistiim. et hu
miliauit eos. et tulit dauid frenū tri
buti de manu philistiim. Et pcussit i
moab. et mensus est eos funiculo coe
quans trē. Mensus ē autem duos funi
culos. unum ad occidendū. et unū ad ui
uificandum. Factusqz moab dauid s'
uiens sub tributo. Et pcussit dd adade
zer filium roob regem soba. qū pfectus
est ut dominaretur sup sup flumē eu
fraten. Et capiens dauid ex pte eius mil
le septingentos equites. ac xx. milibz
peditum subneruauit oms iugales cur
ruū. Dereliquit ex eis centum currus. Ue
nit quoqz siria damasci. ut psidiū ferret
adadezer regi soba. Et pcussit dauid de
siria. xxii. milia uirorum. Et posuit dd
psidium in siria damasci. Facta ē siria
dauid s'uiens sub tributo. Seruauitqz dñs
dauid in omnibz ad quecūqz pfectus ē.
Et tulit dd arma aurea. et torques q̄s ha
bebant s'ui adadezer. et detulit ea in ie
rusalem. Hec accepit postea susachim rex
egypti in diebz roboam filii salomonis
cum ascendisset ihrlm de tra metelus ex
electis ciuitatibz adadezer reg. et de be
te. et de beroth ciuitatibz adadezer. Tulit
rex dauid es multum nimis. de quo fecit
salomon oīa uasa in templo aurea. et
mare eneum. et columpnas et altare.
Audiuit aūt thou rex emath q' pcussis
sz dauid omne robur adadezer. et misit
thou ioram filiū suū ad regem dd. ut

salutaret eum congratulans: ut gratias a-
geret eo quod expugnasset adadezer et percussis-
set eum. Hostis quippe erat thou ada-
dezer: et in manu eius erant vasa argen-
tea et vasa aurea et vasa erea. Que et
ipsa sanctificavit rex david domino cum
argento et auro: que sanctificaverat de u-
niversis gentibus quas subegerat de sy-
ria et moab et filiis amon et philis-
tiim et amalech et de manubiis adade-
zer filii roob regis soba. Fecit quoque si-
bi david nomen cum reverteretur capta syria
in valle salinarum cesis xviii milibus et in
gebelem xviii milia. Et posuit in idum-
ea custodes statuitque presidium. Et facta est
universa ydumea deserviens david. Et serva-
vit dominus david in omnibus ad quecumque
profectus est. Et regnavit david super omnem
israel: faciebat quoque david iudicium et
iustitiam omni populo suo. Ioab autem filius
sarvie erat super exercitum. Porro iosaphat
filius achilud erat a commentariis.
Et sadoch filius achitob et achimelech
filius abiathar erant sacerdotes. Et sara-
ias scriba. Banaias autem filius ioia-
da super cerethi et phelethi. Filii autem david
sacerdotes erant.

IX

Et dixit david: Putas ne est aliquis qui
remanserit de domo saul: ut faciam
misericordiam cum eo propter ionathan? Erat autem de
domo saul servus nomine siba. Quem cum
vocasset rex ad se dixit ei: Tu ne es siba? Et
ille respondit: Ego sum servus tuus. Et ait rex:
Num superest aliquis de domo saul: ut
faciam cum eo misericordiam dei? Dixitque siba
regi: Superest filius ionathan debilis pedi-
bus. Et dixit david: Ubi inquit est? Et si-
ba ad regem: Ecce ait in domo machir
filii amihel in lodabar. Misit ergo rex
david et tulit eum de domo machir filii
amihel de lodabar. Cum autem venisset mi-
fiboseth filius ionathe filii saul ad david
corruit in faciem suam et adoravit.
Dixitque david: Mifi-
boseth? Qui respondit: Adsum servus tuus.
Et ait ei david: Ne timeas: quia faciens
faciam in te misericordiam propter ionathan pa-
trem tuum. Et restituam tibi omnes agros
saul patris tui: et tu comedes panem in
mensa mea semper. Qui adorans eum
dixit: Quis ego sum servus tuus: quoniam
respexisti super canem mortuum similem
mei? Vocavit itaque rex sibam puerum saul
et dixit ei: Omnia quecumque fuerunt
saul et universam domum eius dedi filio
domini tui. Operare igitur ei terram tu et filii tui et ser-
vi tui: et inferes filio domini tui cibos ut
alatur. Mifiboseth autem filius domini tui
comedet semper panem super mensam
meam. Erant autem sibe quindecim filii
et xx servi. Dixitque siba ad regem: Sicut
iussisti domine mi rex servo tuo: sic faciet ser-
vus tuus. Et mifiboseth comedet super
mensam tuam quasi unus de filiis regis.
Habebat autem mifiboseth filium parvulum
nomine micha. Omnis vero cognatio domus sibe
serviebat mifiboseth. Porro mifiboseth
habitabat in ierusalem: quia de mensa regis iugi-
ter vescebatur: et erat claudus utroque
pede.

X

Factum est autem post hec ut moreretur
naas rex filiorum amon: et reg-
navit anon filius eius pro eo. Dixitque david:
Faciam misericordiam cum anon filio naas:
sicut fecit pater eius mecum misericordiam.
Misit ergo david consolans eum per servos
suos super patris interitum. Cum autem venissent
servi david in terram filiorum amon: dixerunt
principes filiorum amon ad anon dominum suum: Putas quod propter honorem patris
tui david miserit ad te consolatores: et
non ideo ut investigaret et exploraret civi-
tatem et everteret eam: misit david servos
suos ad te? Tulit itaque anon servos david
rasitque dimidiam partem barbe eorum: et
precidit vestes eorum medias usque ad na-
tes: et dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset
david misit in occursum eorum. Erant enim
viri confusi turpiter valde: et mandavit
eis david: Manete in iericho donec cresca-
t barba vestra: et tunc revertimini. Videntes autem
filii amon quod iniuriam fecissent david: mi-
serunt et conduxerunt mercede syrum roob
et syrum soba xx milia peditum: et a rege
maacha mille viros: et ab istob xii mi-
lia virorum. Quod cum audisset david: misit
ioab et omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt
ergo filii amon: et direxerunt aciem ante
ipsum introitum porte. Syrus autem soba et
roob et istob et maacha seorsum erant
in campo. Videns autem ioab quod preparatum
esset adversus se prelium et ex adverso et post
tergum: elegit ex omnibus electis israel: et
instruxit aciem contra syrum. Reliquam autem
partem populi tradidit abisai fratri suo: qui

Dixerit autem adversus filiorum Ammon et ait Ioab: Si praevaluerint adversum me Syri, eris mihi in adiutorium; si autem filii Ammon praevaluerint adversum te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis, et pugnemus pro populo nostro et civitate Dei nostri; Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque Ioab et populus qui erant cum eo certamen contra Syros, qui statim fugerunt a facie eius. Filii autem Ammon videntes quia fugissent Syri, fugerunt et ipsi a facie Abisai, et ingressi sunt in civitatem. Reversusque est Ioab a filiis Ammon, et venit Ierusalem. Videntes ergo Syri quoniam corruissent coram Israel, congregati sunt pariter. Misitque Adarezer et eduxit Syros qui erant trans fluvium, et adduxit exercitum eorum. Sobach autem magister militiae Adarezer erat princeps eorum. Quod cum nuntiatum esset David, contraxit omnem Israel, et transivit Iordanem, et venit in Helema. Et direxerunt aciem Syri ex adverso David, et pugnaverunt contra eum. Fugeruntque Syri a facie Israel, et occidit David de Syris septingentos currus, et quadraginta milia equitum; et Sobach principem militiae percussit, qui statim mortuus est. Videntes autem universi reges qui erant in praesidio Adarezer se victos esse ab Israel, expaverunt et fugerunt quinquaginta et octo milia coram Israel. Feceruntque pacem cum Israel, et servierunt eis. Timueruntque Syri auxilium praebere ultra filiis Ammon.

XI

Factum est autem vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Ioab et servos suos cum eo et universum Israel, et vastaverunt filios Ammon, et obsederunt Rabba; David autem remansit in Ierusalem. Dum haec agerentur, accidit ut surgeret David de stratu suo post meridiem, et deambularet in solario domus regiae; viditque mulierem lavantem ex adverso super solarium suum. Erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo rex et requisivit quae esset mulier. Nuntiatumque est ei quod ipsa esset Bethsabee filia Eliam uxor Uriae Hethaei. Missis itaque David nuntiis, tulit eam. Quae cum ingressa esset ad illum, dormivit cum ea; statimque sanctificata est ab immunditia sua. Et reversa est domum suam concepto fetu. Mittensque nuntiavit David, et ait: Concepi. Misit autem statim David ad Ioab dicens: Mitte ad me Uriam Hethaeum. Misitque Ioab Uriam ad David. Et venit Urias ad David. Quaesivitque David quam recte agerent Ioab et populus, et quomodo administraretur bellum. Et dixit David ad Uriam: Vade in domum tuam et lava pedes tuos. Egressus est Urias de domo regis, secutusque est eum cibus regius. Dormivit autem Urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui, et non descendit ad domum suam. Nuntiatumque est David a dicentibus: Non ivit Urias ad domum suam. Et ait David ad Uriam: Numquid non de via venisti? quare non descendisti ad domum tuam? Et ait Urias ad David: Arca Dei et Israel et Iuda habitant in papilionibus, et dominus meus Ioab et servi domini mei super faciem terrae manent; et ego ingrediar domum meam ut comedam et bibam et dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam et per salutem animae tuae, non faciam rem hanc. Ait ergo David ad Uriam: Mane hic etiam hodie, et cras dimittam te. Mansit Urias in Ierusalem in die illa et altera. Et vocavit eum David ut comederet coram se et biberet, et inebriavit eum. Qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis domini sui, et in domum suam non descendit. Factum est ergo mane, et scripsit David epistolam ad Ioab, misitque per manum Uriae, scribens in epistola: Ponite Uriam ex adverso belli ubi fortissimum proelium est, et derelinquite eum ut percussus intereat. Igitur cum Ioab obsideret urbem, posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse fortissimos. Egressique viri de civitate bellabant adversum Ioab, et ceciderunt de populo servorum David, et mortuus est etiam Urias Hethaeus. Misit itaque Ioab et nuntiavit David omnia verba proelii. Praecepitque nuntio dicens: Cum compleveris universos sermones belli ad regem, si eum videris indignari, et dixerit: Quare accessistis ad murum ut proeliaremini? an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur? Quis percussit Abimelech filium Ierobaal? nonne mulier misit super eum fragmen molae de muro, et interfecit eum in Thebes? quare iuxta murum accessistis? dices: Etiam servus tuus Urias Hethaeus occubuit. Abiit ergo nuntius, et venit, et narravit David omnia quae praeceperat

De adulterio David

ei Ioab. Et dixit nuntius ad David: Praeva-
luerunt adversum nos viri, et egressi sunt
ad nos in agrum: nos autem facto impe-
tu persecuti eos sumus usque ad portam
civitatis. Et direxerunt iacula sagitta-
rii ad servos tuos ex muro desuper: mor-
tuique sunt de servis regis, quin etiam
servus tuus Urias Hetheus mortuus est.
Et dixit David ad nuntium: Haec dices
Ioab. Non te frangat ista res: varius
enim eventus est pugnae: et nunc hunc, nunc
illum consumit gladius: conforta
bellatores tuos adversum urbem ut des-
truas eam, et exhortare eos. Audivit au-
tem uxor Uriae quod mortuus esset Urias vir suus,
et planxit eum. Transacto autem luctu
misit David, et introduxit eam in do-
mum suam, et facta est ei uxor, peperitque ei
filium: et displicuit verbum hoc quod
fecerat David coram Domino.

XII

Misit ergo Dominus Nathan ad David:
qui cum venisset ad eum, dixit
ei: Responde mihi iudicium: Duo viri erant
in civitate una, unus dives et alter
pauper. Dives habebat oves et boves
plurimos valde. Pauper autem nihil habebat
omnino, praeter ovem unam parvulam quam
emerat et nutrierat, et quae creverat a-
pud eum cum filiis eius simul, de pa-
ne illius comedens, et de calice eius
bibens, et in sinu illius dormiens: e-
ratque illi sicut filia. Cum autem peregrinus
quidam venisset ad divitem, parcens ille
sumere de ovibus et de bobus suis, ut ex-
hiberet convivium peregrino illi qui vene-
rat ad se, tulit ovem viri pauperis, et
praeparavit cibos homini qui venerat ad
se. Iratus est indignatione David adversus
hominem illum nimis, dixit ad Na-
than: Vivit Dominus, quoniam filius mortis est
vir qui fecit hoc. Ovem reddet in qua-
druplum, eo quod fecerit verbum istud, et
non pepercerit. Dixit autem Nathan ad David:
Tu es ille vir qui fecisti hanc rem. Haec
dicit Dominus Deus Israel: Ego unxi te in re-
gem super Israel, et ego erui te de manu
Saul, et dedi tibi domum domini tui, et ux-
ores domini tui in sinu tuo, dedique tibi
domum Israel et Iuda: et si parva sunt ista,
adiciam tibi multo maiora. Quare ergo
contempsisti verbum Domini, ut faceres
malum in conspectu meo? Uriam Hethe-
um percussisti gladio: et uxorem illius
accepisti uxorem, et interfecisti eum gla-
dio filiorum Ammon. Quam ob rem non rece-
det gladius de domo tua usque in
sempiternum, eo quod despexeris me, et tuleris
uxorem Uriae Hethei ut esset uxor tua. Itaque
haec dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super te ma-
lum de domo tua, et tollam uxores tu-
as in oculis tuis, et dabo proximo tuo,
et dormiet cum uxoribus tuis in oculis
solis huius. Tu enim fecisti abscondite:
ego vero faciam verbum istud in conspec-
tu omnis Israel, et in conspectu solis huius.
Et dixit David ad Nathan: Peccavi Do-
mino. Dixitque Nathan ad David: Dominus
quoque transtulit peccatum tuum: non mo-
rieris. Verumtamen quoniam blasphemare feci-
sti inimicos nominis Domini, propter verbum hoc,
filius qui natus est tibi morte mori-
etur. Et reversus est Nathan in domum suam.
Percussitque Dominus parvulum quem peperat
uxor Uriae David, et desperatus est. Depre-
catusque est David Dominum pro parvulo: et ie-
iunavit David ieiunio, et ingressus seor-
sum iacuit super terram. Venerunt autem seni-
ores domus eius, cogentes eum ut sur-
geret de terra: qui noluit, neque comedi-
t cum eis cibum. Accidit autem die septima
ut moreretur infans: timueruntque servi
David nuntiare ei quod mortuus esset par-
vulus. Dixerunt enim: Ecce cum par-
vulus adhuc viveret, loquebamur ad
eum, et non audiebat vocem nostram:
quanto magis si dixerimus mortuus
est puer, se affliget? Cum ergo vidisset
David mussitantes servos suos, intellexit
quod mortuus esset infantulus: dixitque ad
servos suos: Num mortuus est puer? Qui
responderunt ei: Mortuus est. Surrexit igitur
de terra, et lotus unctusque est: cumque mu-
tasset vestem, ingressus est domum Domini, et
adoravit, et venit in domum suam, peti-
vit ut ponerent ei panem, et comedit.
Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo quem
fecisti? propter infantem, cum adhuc vi-
veret, ieiunasti et flebas: mortuo autem
puero surrexisti et comedisti panem.
Qui ait: Propter infantem, dum adhuc vi-
veret, ieiunavi et flevi: dicebam enim:
Quis scit si forte donet mihi Dominus,
et vivat infans? Nunc autem quia mor-
tuus est, quare ieiunem? Numquid potero e-

vocare eum amplius? Ego vadam ma
gis ad eum. Ille vero non revertetur ad me.
Et consolatus est David Bethsabee uxorem
suam. Ingressusque est ad eam, et dor
mivit cum ea. Que genuit filium
et vocavit nomen eius Salomon. Et do
dilexit eum. Misitque in manus Na
than prophete, et vocavit nomen eius A
mabilis Domino, eo quod diligeret eum Dominus.
Igitur pugnabat Ioab contra Rabbath fi
liorum Amon, et expugnabat urbem
regiam. Misitque Ioab nuntios ad David
dicens: Dimicavi adversum Rabbath fili
orum, et capienda est urbs aquarum. Nunc
igitur congrega reliquam partem populi et
obside civitatem et cape eam, ne cum
a me vastata fuerit urbs, nomini meo
adscribatur victoria. Congregavit itaque
David omnem populum, et profectus est adversum
Rabbath. Cumque dimicasset, cepit eam.
Qua tulit dyadema Malcol regis eorum
de capite eius, pondo auri talentum,
habens gemmas pretiosissimas. Et impositum est
super caput David. Sed et predam civitatis
asportavit multam valde. Populum quoque
eius adducens serravit, et circumegit super
eos ferrata carpenta, divisitque cultris
et transduxit in typo laterum. Sic fecit
universis civitatibus filiorum Amon. Et re
versus est David et omnis exercitus in Ie
rusalem.

XIII

Factum est autem post hec, ut Absa
lon filius David sororem specio
sissimam vocabulo Thamar adamaret
Amnon filius David, et deperiret valde ita
ut egrotaret propter amorem eius. Quia cum
esset virgo, difficile ei videbatur ut quip
piam inhoneste ageret cum ea. Erat autem
Amon amicus nomine Ionadab filius
Semmaa fratris David, vir prudens valde.
Qui dixit ad eum: Quare sic attenua
ris macie, fili regis, per singulos dies? Cur
non indicasti mihi? Dixitque ei Amon: Tha
mar sororem Absalon fratris mei amo.
Cui respondit Ionadab: Cuba super lectum
tuum, et languorem simula. Cumque venerit
pater tuus ut visitet te, dic ei: Veniat Tha
mar oro soror mea, et det mihi cibum, et
faciat pulmentum ut comedam de manu e
ius. Accubuit itaque Amon et quasi e
grotare cepit. Cumque venisset rex ad visi
tandum eum, ait Amon ad regem: Veni

at, ergo, obsecro, Thamar soror mea, ut
faciat in oculis meis duas sorbitiunculas
et cibum capiam de manu eius. Misit
igitur David ad Thamar domum dicens:
Veni in domum Amnon fratris tui, et fac ei
pulmentum. Venitque Thamar in domum
fratris sui Amnon. Ille autem iacebat. Que tol
lens farinam commiscuit, et liquefaciens
in oculis eius coxit sorbitiunculas. Tol
lensque quod coxerat, effudit et posuit
coram eo, et noluit comedere. Dixitque Am
non: Eicite universos a me. Cumque eiecissent
omnes, dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum
in conclave, ut vescar de manu tua.
Tulit ergo Thamar sorbitiunculas quas fe
cerat, et intulit ad Amnon fratrem suum in con
clavi. Cumque obtulisset ei cibum, apprehen
dit eam et ait: Veni, cuba mecum, soror
mea. Que respondit: Noli, frater mi, noli oppri
mere me. Neque enim hoc fas est in Israel.
Noli facere stultitiam hanc. Et ego enim
ferre non potero opprobrium meum, et tu e
ris quasi unus de insipientibus in Israel.
Quin potius loquere ad regem, et non
negabit me tibi. Noluit autem acquies
cere precibus eius, sed prevalens viribus oppressit
eam et cubavit cum illa. Et exosam eam
habuit Amnon magno odio nimis, ita
ut maius esset odium quo oderat eam
amore quo ante dilexerat. Dixitque ei A
mon: Surge et vade. Que respondit ei: Ma
ius est hoc malum quod nunc agis ad
versum me, quam quod ante fecisti expellens me.
Et noluit audire eam, sed vocato puero
qui ministrabat ei, dixit: Eice eam a me
foras, et claude hostium post eam. Que
induta erat talari tunica. Huiuscemo
di enim filie regis virgines vestibus u
tebantur. Eiecit itaque eam minister illius
foras, clausitque hostium foris post eam.
Que aspergens cinerem capiti suo, scis
sa talari tunica, impositisque manibus su
per caput suum, ibat ingrediens et clamans.
Dixit autem Absalon frater suus: Num Amnon
frater tuus concubuit tecum? Sed nunc so
ror tace. Frater tuus est, neque affligas cor
tuum pro re hac. Mansit itaque soror Thamar
contabescens in domum Absalon fratris su
i. Cum autem audisset rex David verba hec, con
tristatus est valde, et noluit contristari
spiritum Amon filii sui, quoniam diligebat eum,
quia primogenitus erat ei. Porro non est lo

quutus absalon ad amon: nec malum
nec bonum. Oderat enim absalon eo
quod violasset thamar sororem suam. Fac-
tum est autem post tempus biennii: ut ton-
derentur oves absalon in baalasor quae
est iuxta effraym. et vocavit absalon omnes
filios regis. venitque ad regem et ait ad
eum. Ecce tondentur oves servi tui. Ve-
niat oro rex cum servis suis ad servum su-
um. Dixitque rex ad absalon. Noli fili
mi. noli rogare ut veniamus omnes et
gravemus te. Cum autem cogeret eum
et noluisset ire: benedixit ei. Et ait absalon
ad david. Si non vis venire: veniat ob-
secro nobiscum saltem amon frater meus.
Dixitque ad eum rex. Non est necesse ut va-
dat tecum. Coegit itaque eum absalon
et dimisit cum eo amon universos fili-
os regis. Fecerat que absalon convivium
quasi convivium regis. Praeceperat autem ab-
salon pueris suis dicens. Observate cum
temulentus fuerit amon vino: et dixero
vobis percutite eum et interficite. Nolite timere
Ego enim sum qui praecipio vobis. Robora-
mini: et estote viri fortes. Fecerunt que pue-
ri absalon adversus amon sicut praecepe-
rat eis absalon. Surgentesque omnes filii re-
gis: ascenderunt singuli mulas suas et
fugerunt. Cumque adhuc pergerent in itinere:
fama pervenit ad david dicens. Percussit
absalon omnes filios regis. et non reman-
sit ex eis saltem unus. Surrexit itaque
rex: et scidit vestimenta sua. et cecidit
super terram. et omnes servi ipsius: qui as-
sistebant ei sciderunt vestimenta sua.
Respondens autem ionadab filius samaa fra-
tris david: dixit. Ne estimet dominus meus
rex: quod omnes pueri filii regis occisi sint.
Amon solus mortuus est: quoniam in odio
absalon erat positus: ex die qua oppres-
sit thamar sororem eius. Nunc ergo ne
ponat dominus meus rex super cor suum verbum
istud dicens. omnes filii regis occisi sunt.
quoniam amon solus mortuus est. Fugit
autem absalon. et levavit puer specula-
tor oculos suos: et aspexit. Et ecce populus
multus veniebat per iter devium ex latere
montis. Dixit autem ionadab ad regem. Ecce
filii regis adsunt. iuxta verbum servi tui
sic factum est. Cumque cessasset loqui: apparu-
erunt et filii regis et intrantes levave-
runt vocem suam: et fleverunt. Sed et rex

et omnes servi eius fleverunt ploratu
magno nimis. Porro absalon fugiens
abiit ad tholomai filium amiur regem ges-
sur. Luxit ergo david filium suum amon
multis diebus. Absalon autem cum fugis-
set et venisset in gessur: fuit ibi tribus
annis. Cessavitque david rex persequi
absalon eo quod consolatus esset super amon
interitu.

XIIII

Intelligens autem ioab filius sarvie
quod cor regis versum esset ad absalon: mi-
sit thecuam. et tulit inde mulierem sapi-
entem dixitque ad eam. Lugere te simula
et induere veste lugubri. et ne unguaris
oleo. ut sis quasi mulier plurimo iam
tempore lugens mortuum. Et ingredi-
eris ad regem. et loqueris ad eum ser-
mones huiuscemodi. Posuit autem
ioab verba in ore eius. Itaque cum ingres-
sa fuisset mulier thecuites ad regem ce-
cidit coram eo super terram. et adoravit:
et dixit. Serva me rex. Et ait ad eam rex
Quid causae habes? Quae respondit ei. Heu
mulier vidua ego sum. mortuus est enim
vir meus. et ancillae tuae erant duo fi-
lii qui rixati sunt adversum se in agro.
nullusque erat qui eos prohibere posset: et per-
cussit alter alterum: et interfecit eum. Et ecce
consurgens universa cognatio adversus
ancillam tuam: dicit. Trade eum qui
percussit fratrem suum ut occidamus illum
pro anima fratris sui quem interfecit. et deleamus
heredem. et quaerunt extinguere scintil-
lam meam quae relicta est ut non supersit
viro meo nomen et reliquiae super terram.
Et ait rex ad mulierem. Vade in domum
tuam. et ego iubebo pro te. Dixitque mulier
thecuites ad regem. In me domine mi rex
iniquitas: et in domum patris mei. Rex
autem et thronus eius sit innocens. Et a-
it rex. Qui contradixerit tibi: adduc eum ad me.
et ultra non addet ut tangat te. Quae a-
it. Recordetur rex domini dei sui ut non
multiplicentur proximi sanguinis
ad ulciscendum. et nequaquam interfici-
ent filium meum. Qui ait. Vivit dominus quia
non cadet de capillis filii tui super terram.
Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla
tua ad dominum meum regem verbum. Et ait
Loquere. Dixitque mulier. Quare cogi-
tasti huiuscemodi rem contra populum dei.
et locutus est rex verbum istud ut peccet

et non reducit eiectum suum. Omnes enim
morimur. et quasi aque dilabimur in terram
que non revertuntur. nec vult perire deus animam
sed retractat cogitans ne penitus pereat
qui abiectus est. Nunc igitur veni ut lo
quar ad regem dominum meum verbum hoc
presente populo. Et dixit ancilla tua. Loquar
ad regem: si quomodo faciat rex verbum
ancille sue. Et audivit rex verba: ut libe
ret ancillam suam de manu omnium qui
volebant delere me et filium meum simul
de hereditate dei. Dicat ergo ancilla tua
ut fiat verbum domini mei regis quasi sa
crificium. Sicut enim angelus dei: sic
est dominus meus rex. ut nec benedictione nec
maledictione moveatur. Unde et dominus
deus tuus est tecum. Et respondens rex dixit
ad mulierem. Ne abscondas a me verbum
quod domine te interrogo. Dixitque mulier: Lo
quere domine mi rex. Et ait rex. Numquid in
manus ioab tecum est in omnibus istis? Respon
dit mulier et ait. Per salutem anime tue
domine mi rex: nec ad dexteram nec ad sinis
tram est ex omnibus hiis que locutus est
dominus meus rex. Servus enim tuus ioab ipse
precepit michi. et ipse posuit in os ancille tue
omnia verba hec. ut verterem figuram sermonis
huius. Servus enim tuus ioab precepit istud.
Tu autem domine mi rex sapiens es: sicut habet
sapientiam angelus dei. ut intelligas omni
a super terram. Et ait rex ad ioab. Ecce pla
catus feci verbum tuum. Vade igitur et
revoca puerum absalon. Cadensque su
am in terram. et adoravit et benedixit re
gi. et dixit ioab. Hodie intellexit servus
tuus. quia inveni gratiam in oculis tuis
domine mi rex. Fecisti enim sermonem servi tu
i. Surrexit ergo ioab et abiit in gessur
et adduxit absalon in ierusalem. Dixit
autem rex. Revertatur in domum suam ut fa
ciem meam non videat. Reversus est itaque
absalon in domum suam. et faciem regis non
vidit. Porro sicut absalon non erat pul
cher in omni israel. et decorus nimis.
A vestigio pedis usque ad verticem non erat
in eo ulla macula. Et quanto magis ton
debat capillos: tanto amplius crescebant
quia gravabat eum cesaries. Pondera
bat capillos capitis sui ducentis siclis
pondere publico. Nati sunt absalon autem
filii tres: et filia una: nomine thamar e
legantis forme. Mansitque absalon in ier
usalem duobus annis: et faciem regis
non vidit. Misit itaque ad ioab ut mitte
ret eum ad regem. Qui noluit veni
re ad eum. Cumque secundo misisset: et
noluisset venire ad eum: dixit servis
suis. Scitis agrum ioab: iuxta agrum
meum habentem messem ordei. Ite igitur
et succendite eum igni. Succenderunt
ergo servi absalon segetem igni. et veni
entes servi ioab: scissis vestibus suis: di
xerunt. Succenderunt servi absalon partem agri
igni. Surrexit ergo ioab: et venit ad
absalon in domum eius. et dixit. Quare
succenderunt servi tui segetem meam ig
ni. Et respondit absalon ad ioab. Misi ad
te obsecrans ut venires ad me. et mitte
rem te ad regem: et diceres ei. Quare
veni de gessur? Melius erat michi ibi esse.
Obsecro ergo ut videam faciem regis
Quod si memor est iniquitatis mee: interfi
ciat me. Ingressus ioab ad regem: nun
ciavit ei. Vocatusque est absalon: et intra
vit ad regem. et adoravit super faciem terre
coram eo. Osculatusque est eum rex.

XV

Igitur post hec fecit sibi absalon
currum et equites. et L viros qui
precederent eum. Et mane consurgens absa
lon: stabat iuxta introitum porte in via:
et omnem virum qui habebat negocium ut
veniret ad regis iudicium: vocabat ab
salon ad se. et dicebat. De qua civitate
es tu? Qui respondens aiebat. Ex una tribu
israel ego sum: servus tuus. Respondebat ei
absalon. Videntur michi sermones tui boni
et iusti. sed non est qui te audiat constitutus a
rege. Dicebatque absalon. Quis me consti
tuat iudicem super terram: ut ad me veni
ant omnes qui habent negotium. et ius
te iudicem? Sed et cum accederet ad eum
homo ut salutaret eum. extendebat in
manum suam. et apprehendens: osculaba
tur eum. Faciebatque hoc omni israel qui ve
niebat ad iudicium ut audiretur a rege
et sollicitabat corda virorum israel. Post qua
draginta autem annos dixit absalon ad regem
Vadam. et reddam vota mea que vo
vi domino in ebron. Vovens enim vovit
servus tuus cum esset in gessur syrie
dicens. Si reduxerit me dominus in ierusalem:
sacrificabo domino. Dixitque ei rex. Va
de in pace. Et surrexit et abiit in ebron
Misit autem absalon exploratores in

universa tribu israel dicens. Statim ut
audieritis clangorem bucine dicite. Reg-
navit absalon in hebron. Porro cum ab-
salon ierunt ducenti viri de ierusalem vo-
cati euntes simplici corde et causam peni-
tus ignorantes. Accersivit quoque absa-
lon achitofel gilonitem consiliarium david
de civitate sua gilon. Cumque immolaret vic-
timas. facta est coniuratio valida. Po-
pulusque concurrens augebatur cum
absalon. Venit igitur nuntius ad david
dicens. Toto corde universus israel sequitur
absalon. Et ait david servis suis qui e-
rant cum eo in ierusalem. Surgite et fugi-
amus. Neque enim nobis refugium a facie
absalon. Festina te ergo egredi. ne for-
te veniens occupet nos. et impellat super
nos ruinam. et percutiat civitatem in ore
gladii. Dixeruntque servi regis ad eum. Omnia
quecumque preceperit dominus noster rex. libenter exe-
quimur servi tui. Egressus est ergo rex et
universa domus eius pedibus suis. Et
dereliquit rex decem mulieres concubinas
ad custodiendam domum. Egressusque est rex
et omnis israel pedibus suis. et stetit procul a do-
mo. et universi servi eius ambulabant
iuxta eum. et legiones cherethi. et fele-
thi. et omnes gethei pugnatores validi
sescenti viri qui secuti sunt eum. fu-
erant de geth pedites qui precedebant regem.
Dixit autem rex ad ethai getheum. Cur ve-
nis nobiscum? Revertere. et habita cum rege. quia
peregrinus es. et egressus de loco tuo. Heri
venisti. et hodie impelleris nobiscum egre-
di? Ego autem vadam quo iturus sum.
Revertere. et reduc tecum fratres tuos. et dominus
faciet tecum misericordiam et veritatem. quia ostendis-
ti gratiam et fidem. Et respondit ethai regi di-
cens. Vivit dominus. et vivit anima tua domine mi
rex. quoniam in quocumque loco fueris domine
mi rex sive in morte sive in vita. ibi e-
rit servus tuus. Et ait david ethai. Veni
et transi. Et transivit ethai getheus. et
rex et omnes viri qui cum eo erant. et
reliqua multitudo. Omnesque flebant
voce magna. et universus populus transiebat.
Rex quoque transgrediebatur torrentem cedron
et cunctus populus incedebat contra viam olive-
ti. que respicit ad desertum. Venit autem
et sadoch sacerdos et universi levite cum eo
portantes archam federis dei. Et deposu-
erunt archam dei. Et ascendit abiathar

donec expletus esset omnis populus qui egres-
sus fuerat de civitate. Et dixit rex ad sa-
doch. Reporta archam dei in urbem. Si
invenero gratiam in oculis domini. reducet
me. et ostendet mihi eam et tabernaculum
suum. Si autem dixerit non places. presto sum.
Faciat quod bonum est coram se. Et dixit
rex ad sadoch sacerdotem. O videns. rever-
tere in civitatem in pace. et achimaas
filius tuus. et ionathan filius abia-
thar duo filii vestri sint vobiscum. Ecce ego
abscondar in campestribus deserti. donec
veniat sermo a vobis indicans mihi. Reporta-
verunt igitur sadoch et abiathar archam
dei in ierusalem. et manserunt ibi. Porro david
ascendebat clivum olivarum scandens et
flens. operto capite et nudis pedibus ince-
dens. Sed et omnis populus qui erat cum eo
operto capite ascendebat plorans. Nunti-
atum est autem david. quod et achitofel esset in co-
niuratione cum absalon. Dixitque david.
Infatua queso consilium achitofel domine.
Cumque ascenderet david summitatem mon-
tis in quo adoraturus erat dominum. Ecce
occurrit ei cusi arachites scissa veste et
terra pleno capite. Et dixit ei david. Si vene-
ris mecum eris mihi oneri. Si autem in civi-
tatem reversus fueris. et dixeris absalon. Servus
tuus sum rex. patere me vivere. Sicut fui
servus patris tui. sic ero servus tuus. Dissipa-
bis consilium achitofel. Habes autem te-
cum sadoch et abiathar sacerdotes. et omne
verbum quodcumque audieris de domo regis
indicabis sadoch et abiathar sacerdotibus.
Sunt autem cum eis duo filii eorum
achimaas sadoch et ionathan abiathar.
et mittetis ad me per eos omne verbum quod
audieritis. Veniente autem chusi amico
david in civitatem. absalon quoque ingressus
est ierusalem. Cumque david transisset paulu- X
lum montis verticem. apparuit siba pu-
er miphiboseth in occursum eius cum
duobus asinis qui onerati erant ducen-
tis panibus. et centum alligaturis uve pas-
se. et centum massis palatarum. et duobus
utribus vini. Et dixit rex sibe. Quid sibi vo-
lunt hec? Responditque siba. Domine mi rex. Asini
domestici regi ut sedeant. et panes et pa-
late ad vescendum pueris tuis. vinum au-
tem ut bibat si quis defecerit in deserto. Et ait
rex. Ubi est filius domini tui? Responditque si-
ba regi. Remansit in ierusalem dicens. Ho-

die restituet mihi domus Israhel regnum patris
mei. Et ait rex Sibe: Tua sunt omnia que
fuerunt Miphiboseth. Dixitque Siba: Oro
ut inveniam gratiam coram te domine mi rex.
Venit ergo rex David usque Bahurim.
Et ecce egrediebatur inde vir de cogna
tione domus Saul nomine Semei filius Ge
ra, procedebat egrediens et maledicebat.
mittebatque lapides contra David universos
servos regis David. Omnis autem populus et u
niversi bellatores a dextro et sinistro latere
regis incedebant. Ita autem loquebatur
Semei cum malediceret regi: Egredere, egre
dere vir sanguinum et vir Belial. Reddidit
igitur Dominus universum sanguinem domus
Saul, quoniam invasisti regnum pro eo, et dedit
Dominus regnum in manu Absalon filii tui.
Et ecce premunt te mala tua, quoniam vir san
guinum es. Dixit autem Abisai filius Sa
rvie regi: Quare maledicit canis hic
mortuus domino meo regi? Vadam et
amputabo caput eius. Et ait rex: Quid
mihi et vobis est filii Sarvie? Dimitte eum ut
maledicat. Dominus enim precepit ei ut ma
lediceret David. Et quis est qui audeat di
cere quare fecerit? Et ait rex Abisai et uni
versis servis suis: Ecce filius meus qui e
gressus est de utero meo querit animam
meam: quanto magis nunc filius Gemi
ni? Dimittite eum ut maledicat iuxta pre
ceptum Domini. Si forte respiciat Dominus afflicti
onem meam, et reddat mihi bonum pro male
dictione hac hodierna. Ambulabat ita
que David et socii eius per viam cum eo. Se
mei autem per iugum montis ex latere contra
illum gradiebatur, maledicens et mittens
lapides adversum eum, terramque spargens.
Venit itaque rex et universus populus cum eo
lassus et refocillati sunt ibi. Absalon autem
et universus populus Israhel sunt Ierusalem. Sed
et Achitofel cum eo. Cum autem venisset
Chusai Arachites amicus David ad Ab
salon, locutus est ad eum: Salve rex,
salve rex. Ad quem Absalon: Hec est inquit
gratia tua ad amicum tuum? Quare non ivis
ti cum amico tuo? Responditque Chusai ad
Absalon: Nequaquam, quia illius ero quem
elegit Dominus et omnis hic populus et univer
sus Israhel, et cum eo manebo. Sed et hoc infe
ram: cui ego serviturus sum? Nonne fi
lio regis? Sicut parui patri tuo, sic pare
bo tibi.

XVI

Dixit autem ad Achitofel Absalon:
Inite consilium quid agere debea
mus. Et ait Achitofel ad Absalon: In
gredere ad concubinas patris tui, quas
dimisit ad custodiendam domum, ut cum
audierit omnis Israhel quod fedaveris patrem
tuum, roborentur manus eorum tecum.
Tetenderunt igitur Absaloni tabernaculum
in solario, ingressusque est ad concubinas
patris sui coram universo Israhel. Consili
um autem Achitofel quod dabat in die
bus illis, quasi si quis consuleret Dominum. Sic
erat omne consilium Achitofel, et cum
esset cum David et cum Absalon.

Dixit igitur Achitofel ad Absalon:
Eligam mihi XII milia virorum et con
surgens persequar David hac nocte, et
irruens super eum quippe qui lassus est
et solutis manibus percutiam eum. Regem
desolatum, et reducam universum populum,
qui cum eo est, quo unus homo reverti solet:
unum enim virum tu queris, et omnis
populus erit in pace. Placuitque sermo eius
Absalon et cunctis maioribus natu Israhel.
Ait autem Absalon: Vocate et Chusai A
rachiten, et audiamus quid etiam ipse
dicat. Cumque venisset Chusai ad Absalon,
ait Absalon ad eum: Huiuscemodi
sermonem locutus est Achitofel. Facere de
bemus an non? Tu quid dicis? Cedis
consilium? Et dixit Chusai ad Absalon:
Non est bonum consilium quod dedit
Achitofel hac vice. Et rursum intulit
Chusai: Tu nosti patrem tuum et viros qui
cum eo sunt esse fortissimos et amaro
animo, veluti si ursa raptis catulis
in saltu seviat. Sed et pater tuus vir bella
tor, nec morabitur cum populo. Forsitan
nunc latitat in foveis, aut in uno quo
voluerit loco. Et cum ceciderit unus quilibet
in principio, audiet quicumque audierit
dicet: Facta est plaga in populo qui seque
batur Absalon. Et fortissimus quisque
cuius cor est quasi leonis pavore
solvetur. Scit enim omnis populus Israhel
fortem esse patrem tuum et robustos omnes
qui cum eo sunt. Sed hoc mihi videtur rectum
esse consilium. Congregetur ad te univer
sus Israhel a Dan usque Bersabee quasi are
na maris innumerabilis, et tu eris in
medio eorum. Et irruemus super eum in quo
cumque inventus fuerit loco. Et operiemus eum

sicut cadere solet ros super terram. et non reli-
quemus de viris qui cum eo sunt ne
unum quidem. Quod si urbem aliquam fuerit in-
gressus. circumdabit omnis israel civitati
illi funes. et trahemus in torrentem. ut non
repperiatur nec calculus quidem in ea. Dixitque ab-
salon. et omnes viri israel. Melius est con-
silium chusi arachite consilio achitofel.
Domini autem nutu dissipatum est consilium
achitofel utile. ut videretur consilium chusi
bonum coram absalon. et ut induceret dominus
super absalon malum. Et ait chusi sadoch
et abiathar sacerdotibus. Hoc et hoc consi-
lium dedit achitofel absalon et senioribus
israel. et ego tale et tale dedi consilium. Nunc
ergo mittite cito et nuntiate ad david dicen-
tes. Ne moreris nocte hac in campestribus
deserti. sed absque dilatione transgredere. ne forte
obsorbeatur rex et omnis populus qui cum
eo est. Ionathan autem et achimaas stabant
iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et nun-
tiavit eis. Et illi profecti sunt. ut referrent
ad regem david nuntium. Non enim poterant
videri aut introire civitatem. Vidit autem
eos quidam puer. et indicavit absalon.
Illi vero concito gradu ingressi sunt do-
mum cuiusdam viri in bahurim. qui habe-
bat puteum in vestibulo suo. et descen-
derunt in eum. Tulit autem mulier. et expandit
velamen super os putei quasi siccans tipsanas.
et sic res latuit. Cumque venissent servi
absalon ad mulierem in domum dixerunt.
Ubi est achimaas et ionathan. Et respondit eis
mulier. Transierunt festinantes gustata pau-
lulum aqua. At hii qui quaerebant. cum non
repperissent. reversi sunt in ierusalem. Cumque a-
biissent. ascenderunt illi de puteo. Et pergen-
tes nuntiaverunt regi david. atque dixerunt.
Surgite et transite cito fluvium. quoniam hu-
iuscemodi consilium dedit contra vos achitofel. Sur-
rexit ergo david. et omnis populus qui erat cum eo.
et transierunt iordanem donec dilucesceret.
et antequam denudaretur verbum. et ne unus
quidem fuit qui non transisset fluvium. Por-
ro achitofel videns quod non fuisset factum
consilium suum. stravit asinum suum et sur-
rexit. et abiit in domum suam. et disposi-
ta domo sua. suspendio interiit. et sepul-
tus est in sepulcro patris sui. David
autem venit in castra. et absalon transi-
vit iordanem. ipse et omnes viri israel
cum eo. Amasam vero constituit absalon
pro ioab super exercitum. Amasa autem erat
filius viri qui vocabatur iethra de iez-
rael. qui ingressus est ad abigail filiam
naas sororem sarvie que fuit mater io-
ab. Et castra metatus est israel cum absalon
in terra galaad. Cumque venisset david in castra.
sobi filius naas de rabath filiorum amon.
et machir filius amihel de lodabar. et
berzellai galadites de rogelim obtule-
runt ei stratoria lectoria et tapetia. et va-
sa fictilia frumentum et ordeum et fari-
nam polentam et fabam et lentem. et fri-
xum cicer et mel et butirum. oves et pin-
gues vitulos. Dederuntque david et
populo qui cum eo erat ad vescendum.
Suspicati sunt populum fame et siti fati-
gari in deserto.

XVIII

Igitur considerato david populo suo con-
stituit super eos tribunos et centu-
riones. et dedit populi tertiam partem sub ma-
nu ioab. et tertiam partem sub manu a-
bisai filii sarvie fratris ioab. et tertiam sub
manu ethai qui erat de geth. Dixitque
rex ad populum. Egrediar et ego vobiscum. Et
respondit populus. Non exibis. Sive enim fuge-
rimus. non magnopere ad eos de nobis
pertinebit. sive media pars ceciderit e nobis.
non satis curabunt. quia tu unus pro x mi-
libus computaris. Melius est igitur ut
sis nobis in urbe presidio. Ad quos rex ait.
Quod vobis rectum videtur hoc faciam.
Stetit ergo rex iuxta portam. egredieba-
turque populus per turmas suas centeni et
milleni. Et precepit rex ioab et abisai et
ethai dicens. Servate mihi puerum absa-
lon. Et omnis populus audiebat precipientem
regem cunctis principibus pro absalon.
Itaque egressus est populus in campum contra israel.
Et factum est proelium in saltu effraym. Et
cesus est ibi populus israel ab exercitu david.
Factaque est plaga magna in die illa. xx
milium. Fuit autem ibi proelium dis-
persum super faciem omnis terre. Et mul-
to plures erant quos saltus consumpse-
rat de populo. quam hii quos voraverat gla-
dius in die illo. Accidit autem ut oc-
curreret absalon servis david sedens mu-
lo. Cumque ingressus fuisset mulus sub-
ter condensam quercum magnam. ad-
hesit caput eius quercui. et illo sus-
penso inter celum et terram. mulus cui
sederat pertransivit. Vidit autem hoc quispiam

de morte absalon

am. Et prenuntiavit ioab dicens. Vidi ab
salon pendere in quercu. Et ait ioab vi
ro qui nuntiaverat ei. Quare non fodisti
eum cum terra. Et ego dedissem tibi x argen
ti siclos: et unum balteum. Qui dixit
ad ioab. Si appenderes in manibus me
is mille argenteos: nequaquam mitterem
manum meam in filium regis. Audienti
bus enim nobis precepit rex tibi et abisai et
ethai dicens. Custodite mihi puerum absa
lon. Sed et si fecissem contra animam meam
audacter: nequaquam hoc regem latere
potuisset. et tu stares ex adverso. Et dixit
ioab. Non sicut tu vis. sed aggrediar eum
coram te. Tulit ergo ioab tres lanceas
in manu sua. et infixit eas in corde ab
salon. Cumque adhuc palpitaret herens
in quercu: cucurrerunt x iuvenes ar
migeri ioab. et percutientes interfecerunt
eum. Cecinit autem ioab buccina. et reti
nuit populum: ne persequeretur fugientem
israel: volens parcere multitudini. Et tu
lerunt absalon: et proiecerunt eum in saltu
in foveam grandem. et comportaverunt
super eum acervum lapidum magnum ni
mis. Omnis autem israel fugit in taberna
cula sua. Porro absalon erexerat sibi cum
adhuc viveret titulum qui est in val
le regis. Dixerat enim. Non habeo filium:
et hoc erit in monumentum nominis mei. Vocavit
que titulum nomine suo: monumentum. Et appel
latur manus absalon usque in hunc diem.
Achimaas autem filius sadoch ait. Curram
et nuntiabo regi: quia iudicium fecerit ei dominus
de manu inimicorum eius. Ad quem ioab
dixit. Non eris nuntius in hac die. sed nun
tiabis in alia. hodie te nolo nuntiare.
filius enim regis est mortuus. Et ait ioab
chusi. Vade. et nuntia regi que vidisti. Ado
ravit chusi ioab: et cucurrit. Rursus autem
achimaas filius sadoch dixit ad ioab.
Quid impedit si etiam ego curram post chu
si. Dixitque ioab. Quid vis currere fili mi.
Veni huc. Non eris boni nuntii baiulus.
Qui respondit. Quid enim si cucurrero. Et
ait ei. Curre. Currens ergo achimaas per
viam compendii transivit chusi. David
autem sedebat inter duas portas. Specu
lator autem qui erat in fastigio porte
super murum elevans oculos: vidit hominem
currentem solum. Et exclamans: indica
vit dicens regi. Dixitque ei rex. Si solus est

de morte absalon.

bonus est nuntius in ore eius. Properante
autem illo: et accedente propius: vidit specu
lator alterum hominem currentem. et voci
ferans in culmine ait. Apparet mihi homo
alter currens solus. Dixitque ei rex. Et iste bo
nus est nuntius. Speculator autem. Contemplor
ait. cursum prioris quasi cursum achima
as filii sadoch. Et ait rex. Vir bonus est. et
nuntium portans bonum venit. Clamans
autem achimaas: dixit ad regem. Salve
rex. Et adorans regem coram eo pronus in
terram et ait. Benedictus dominus deus tuus
qui conclusit homines qui levaverunt
manus suas contra dominum meum regem. Et a
it rex. Estne pax puero absalon. Dixit
achimaas. Vidi tumultum magnum cum
mitteret ioab servus tuus. o me rex servum
tuum. nescio aliud. Ad quem rex. Transi
ait et sta hic. Cumque ille transisset et sta
ret: apparuit chusi. et veniens ait. Bonum
apporto nuntium domine mi rex. Iudicavit
enim pro te hodie dominus de manu omnium qui surre
xerunt contra te. Dixit autem rex ad chusi. Estne pax
puero absalon. Cui respondit chusi. Fiant
inquit sicut puer inimici domini mei re
gis. et universi qui consurgunt adversus
eum in malum. Contristatus itaque rex: ascen
dit cenaculum porte et flevit. Et sic loque
batur vadens. Fili mi absalon. absalon
fili mi. Quis mihi tribuat ut ego moriar
pro te fili mi absalon. absalon fili mi.

XIX

Nuntiatum est
autem ioab: quod rex fleret et lugeret
filium suum. Et versa est victoria in die il
la in luctum omni populo. Audivit enim in die
illa dici. Dolet rex super filio suo. Et decli
navit populus in die illa ingredi civitatem
quomodo declinare solet populus versus et fugiens
de prelio. Porro rex operuit caput suum: et
clamabat voce magna. Fili mi absalon:
absalon fili mi. Ingressus ergo ioab ad
regem in domo: dixit. Confudisti hodie
vultus omnium servorum tuorum qui sal
vam fecerunt animam tuam. et animam filio
rum tuorum et filiarum tuarum. et uxorum tuarum. et
animam concubinarum tuarum. Diligis odi
entes te: et odio habes diligentes te. Et
ostendisti hodie quia non curas de duci
bus tuis: et de servis tuis. Et vere cognovi
modo: quia si absalon viveret: et nos omnes occu
buissemus: tunc placeret tibi. Nunc igitur
surge et procede. et alloquens satisfac

uis tuis. Iuro enim per dominum quia sic uiua-
unt quod si non exieris ne unusquidem rema-
surus sit tecum nocte hac. Et peius erit hoc
tibi quam omnia mala que uenerunt super
te ab adolescentia tua usque in presens. Sur-
rexit ergo rex et sedit in porta. Et omni populo
nuntiatum est quod rex sederet in porta. Venitque
uniuersa multitudo coram rege. Israel autem
fugit in tabernacula sua. Omnis quoque populus
certabatur in cunctis tribubus Israel dicens.
Rex liberauit nos de manu inimicorum nostro-
rum. Ipse saluauit nos de manu Philis-
tinorum. Et nunc fugit de terra propter Absalon. Ab-
salon autem quem unximus regem super nos
mortuus est in bello. Usquequo siletis et
non reducitis regem? Et consilium totius
Israel uenit ad regem. Rex uero Dauid mi-
sit ad Sadoch et ad Abiathar sacerdotes
dicens. Loquimini ad maiores natu
Iuda dicentes. Cur uenistis nouissimi
ad reducendum regem in domum suam? Ser-
mo autem omnis Israel peruenerat ad regem: ut re-
ducerent eum in domum eius. Quod dixerat
rex. Hec dicetis ad populum. Fratres mei uos,
os meum et caro mea uos. Quare no-
uissimi reducitis regem? Et Amase dica-
te: Nonne os meum et caro mea es? Hec fa-
ciat mihi deus et hec addat, si non magister mi-
litie fueris coram me omni tempore pro
Ioab. Et inclinauit cor omnium uirorum Iuda
quasi uiri unius. Miseruntque ad regem
dicentes. Reuertere tu et omnes serui tui. Et
reuersus est rex. Venitque usque ad Iordanem.
Et omnis Iuda uenit usque in Galgala.
ut occurreret regi et traduceret eum Ior-
danem. Festinauit autem Semei filius Gera
filius Gemini de Bahurim. Et descendit
cum uiris Iuda in occursum regis Dauid.
cum mille uiris de Beniamin. Et Siba
puer de domo Saul et quindecim filii eius ac
uiginti serui erant cum eo. Et irrumpentes Iorda-
nem ante regem transierunt uada ut tradu-
cerent domum regis. et facerent iuxta iussi-
onem eius. Semei autem filius Gera prostratus
coram rege cum iam transisset Iordanem
dixit ad eum. Ne reputes mihi domine mi ini-
quitatem. neque memineris iniuriarum
serui tui in die qua egressus es domine mi rex
de Ierusalem. neque ponas rex in corde tuo. Ag-
nosco enim seruus tuus peccatum meum. Et idcir-
co hodie primus ueni de omni domo Ioseph
descendique in occursum domini mei regis.

Respondens uero Abisai filius Saruie dixit. Num-
quid pro his uerbis non occidetur Semei qui ma-
ledixit christo domini? Et ait Dauid. Quid mihi et
uobis filii Saruie? Cur efficimini hodie mihi
in Sathanan? Ergo ne interficietur uir in
Israel? An ignoratis hodie me factum regem
super Israel? Et ait rex Semei. Non morieris. Iu-
rauitque ei. Miphiboseth quoque filius Saul
descendit in occursum regis illotis pedi-
bus et intonsa barba. Vestesque suas non la-
uerat a die qua egressus fuerat rex usque
ad diem reuersionis eius in pace. Cumque
occurrisset regi dixit ei rex. Quare non ue-
nisti mecum Miphiboseth? Qui respondens
ait. Domine mi rex, seruus meus contempsit
me. Dixique ei famulus tuus ut sterne-
ret mihi asinum. et ascendens abirem cum rege.
Claudus enim sum seruus tuus. Insuper
et accusauit me seruum tuum ad te dominum me-
um regem. Tu autem domine mi rex sicut ange-
lus dei es. Fac quod placitum est tibi. Ne-
que enim fuit domus patris mei nisi
morti obnoxia domino meo regi. Tu autem
posuisti me seruum tuum inter conuiuas
mense tue. Quid ergo habeo iuste quere-
le? Aut quid possum ultra uociferari ad
regem? Ait ergo ei rex. Quid ultra loqueris?
Fixum est quod locutus sum. Tu et Siba
diuidite possessiones. Responditque Miphiboseth
regi. Etiam cuncta accipiat. postquam
reuersus est dominus meus rex pacifice in do-
mum suam. Berzellai quoque Galaadites
senex ualde descendens de Rogelim tra-
duxit regem Iordanem: paratus etiam ultra
fluuium prosequi eum. Erat autem Berzellai
Galaadites senex ualde id est octogenarius.
et ipse prebuit alimenta regi cum moraretur
in castris. Fuit quippe uir diues nimis.
Dixit itaque rex ad Berzellai. Veni mecum
ut requiescas securus mecum in Ierusalem.
Et ait Berzellai ad regem. Quot sunt dies
annorum uite mee ut ascendam cum rege in
Ierusalem? Octogenarius sum hodie. Numquid
uigent sensus mei ad discernendum suaue
aut amarum? Aut delectare potest seruum
tuum cibus et potus? Vel audire ultra pos-
sum uocem cantorum atque cantatricum?
Quare seruus tuus sit oneri domino meo
regi? Paululum procedam famulus tu-
us ab Iordane tecum. Nec indigeo hac
uicissitudine. Sed obsecro ut reuertar ser-
uus tuus. et moriar in ciuitate mea.

et sepeliar iuxta sepulcrum patris mei et matris meae. Est autem servus tuus Chanaam: ipse vadat tecum domine mi rex, et fac ei quod bonum tibi videtur. Dixitque ei rex: Mecum transeat Chanaam, et ego faciam ei quicquid tibi placuerit: et omne quod petieris a me impetrabis. Cumque transisset universus populus et rex Iordanem, restitit et osculatus est rex Berzellai, et benedixit ei: et ille reversus est in locum suum. Transivit ergo rex in Galgala, et Chanaam cum eo. Omnis autem populus Iuda transduxerat regem, et media pars tantum adfuerat de populo Israel. Itaque omnes viri Israel concurrentes ad regem, dixerunt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda, et transduxerunt regem et domum eius Iordanem, omnesque viros David cum eo? Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israel: Quia propior mihi est rex: cur irasceris super hac re? Numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt? Et respondit vir Israel ad viros Iuda, et ait: Decem partibus maior ego sum apud regem, magisque ad me pertinet David quam ad te: cur mihi fecisti iniuriam, et non mihi nuntiatum est prior ut reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israel.

XX

Accidit quoque ut ibi esset vir Belial nomine Seba filius Bochri vir Gemineus: et cecinit buccina, et ait: Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai: revertere in tabernacula tua Israel. Et separatus est omnis Israel a David, secutusque est Seba filium Bochri: viri autem Iuda adheserunt regi suo a Iordane usque in Ierusalem. Cumque venisset rex in domum suam Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit eas in custodiam, alimenta eis praebens: et non est ingressus ad eas, sed erant clausae usque ad diem mortis suae in viduitate viventes. Dixit autem rex ad Amasam: Convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, et tu adesto praesens. Abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam, et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex. Ait autem David ad Abisai: Nunc magis

afflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalon. Tolle igitur servos domini tui, et persequere eum: ne forte inveniat civitates munitas, et effugiat nos. Egressi sunt ergo cum eo viri Ioab, Cerethi et Phelethi, et omnes robusti exierunt de Ierusalem ad persequendum Seba filium Bochri. Cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina, qui fabre factus levi motu egredi poterat et percutere. Dixit itaque Ioab ad Amasam: Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amasae quasi osculans eum. Porro Amasa non observavit gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere, et effudit intestina eius in terram, et mortuus est, nec secundum vulnus adposuit. Ioab autem et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri. Interea de pueris David quidam cum vidissent et stetissent iuxta cadaver Amasae, de sociis Ioab dixerunt: Ecce qui voluit pro Ioab comes esse David. Amasa autem conspersus sanguine iacebat in media via. Vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, operuitque eum vestimento ne subsisterent transeuntes propter eum. Amoto igitur illo de via transiebat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Sibam filium Bochri. Porro ille transierat per omnes tribus Israel in Abelam et in Bethmacha: omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela et in Bethmacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs. Omnis autem turba quae erat cum Ioab moliebatur destruere muros. Et clamavit sapiens mulier de civitate: Audite, audite, dicite Ioab: Appropinqua huc, et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancillae tuae. Qui respondit: Audio. Rursumque illa: Sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela: et sic perficiebant. Nonne ego sum quae respondeo veritatem in Israel? Et tu quaeris subvertere civitatem, et evertere matrem civitatum in Israel? Cur

de morte amase

precipitas hereditatem domini. Respondensque
Ioab ait. Absit absit hoc a me: non precipi
to neque demolior. Non se sic habet res. Sed homo
de monte Effraim, Siba filius Bochri vo
cognomine, levavit manum suam contra regem David.
Tradite illum solum: et recedemus de ci
vitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput
eius mittetur ad te per murum. Ingressa est
ergo ad omnem populum: et locuta est eis sapien
ter. Qui abscissum caput Sibe filii Bochri
proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tubam.
et recesserunt ab urbe unusquisque in taber
nacula sua. Ioab autem reversus est Ierusalem
ad regem. Fuit autem Ioab super exercitum Israel.
Banaias autem filius Ioiade super Cheretheos
et Pheletheos. Aduram vero super tributa.
Porro Iosaphat filius Ahilud a commenta
riis. Siba autem scriba. Sadoch vero et Abia
thar sacerdotes. Hira autem Iairites erat sa
cerdos David.

XXI

de fame trium annorum.

Facta est quoque fames in diebus David tri
bus annis iugiter. Et consuluit David
oraculum domini. Dixitque dominus ad David: propter
Saul et domum eius et sanguinem: quia occi
dit Gabaonitas. Vocatis ergo Gabaonitis
rex dixit ad eos. Porro Gabaonite non sunt
de filiis Israel, sed reliquie Amorreorum. Filii quippe
Israel iuraverant eis: ne perimerent eos. Et
noluit Saul percutere illos, zelo quasi pro filiis
Israel et Iuda. Dixit ergo David ad Gabao
nitas. Quid faciam vobis: et quod erit vestri
piaculum: ut benedicatis hereditatem domini? Dixe
runtque ei Gabaonite. Non est nobis super argen
to et auro questio: sed contra Saul et contra domum eius
neque volumus ut interficiatur homo de Israel.
Ad quos ait rex. Quid ergo vultis ut fa
ciam vobis? Qui dixerunt regi. Virum qui attri
vit nos et oppressit inique: ita delere debemus
ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius
in cunctis finibus Israel. Dentur nobis .vii. viri
de filiis eius: et crucifigamus eos domino in
Gabaath Saul: quondam electi domini. Et ait
rex. Ego dabo. Pepercitque rex Mifiboseth fi
lio Ionathan filii Saul, propter iusiurandum
domini: quod fuerat inter David et inter Iona
than filium Saul. Tulit itaque rex du
os filios Respha filie Haia quos peperit Saul
Armoni et Mifiboseth. et quinque filios
Michol filie Saul quos genuerat Adrieli
filio Berzellai qui fuit de Molathi. et dedit
eos in manus Gabaonitarum. Qui crucifixerunt
illos in monte coram domino. Et ceciderunt hii septem
simul occisi in diebus messis primis, incipi
ente messione ordei. Tollens autem Respha
filia Haia cilicium substravit sibi super pe
tram ab initio messis, donec stillaret aqua
super eos de celo. et non dimisit aves lacerare
eos per diem: neque bestias per noctem. Et nunti
ata sunt sunt David que fecerat Respha filia
Haia concubina Saul. Et abiit David et tu
lit ossa Saul et ossa Ionathan filii eius a
viris Iabes Galaad, qui furati fuerant eas
de platea Bethsan in qua suspenderant eos
Philistiim cum interfecissent Saul in Gelboe.
Et asportavit inde ossa Saul. et ossa Iona
than filii eius. Et colligentes ossa eorum
qui affixi fuerant: sepelierunt ea cum ossi
bus Saul et Ionathan filii eius in terra Ben
iamin in latere in sepulcro Cis patris eius.
Feceruntque omnia que preceperat rex. Et repropi
tiatus est deus terre post hec. Factum est autem
rursum prelium Philistinorum adversum Israel.
Et descendit David et servi eius cum eo. et
pugnabant contra Philistiim. Deficiente
autem David, Iesbidenob qui fuit de gene
re Arafa, cuius ferrum haste trecentas un
cias appendebat, et accinctus erat ense no
vo, nisus est percutere David. Presidioque ei fuit Abi
sai filius Sarvie, et percussum Philisteum
interfecit. Tunc iuraverunt viri David dicentes:
Iam non egredieris nobiscum in bellum, ne ex
tinguas lucernam in Israel. Secundum quoque fu
it bellum in Gob contra Philisteos. Tunc
percussit Sobochai de Osathi Seph de
stirpe Arafa de genere gigantum. Tertium
quoque fuit bellum in Gob contra Philis
teos. In quo percussit Adeodatus filius Sal
tus Polimitarius Bethleemites Goliad
Getheum, cuius hastile haste erat quasi li
ciatorium texentium. Quartum bellum
fuit in Geth, in quo vir fuit excelsus qui
senos in manibus et pedibus habebat digi
tos id est .xx. et .iiii. et erat de origine Arafa. Qui
blasphemavit Israel. percussit autem eum Iona
than filius Samaa fratris David. Hii quattuor
nati sunt de Arafa in Geth. et ceciderunt in
manus David et servorum eius.

Locutus est autem David domino verba carmi
nis huius in die qua liberavit eum dominus de
manu omnium inimicorum suorum et de manu
Saul et ait.

XXII

Dominus petra mea et robur meum et sal
vator meus. Deus meus fortis: et
sperabo in eum. Scutum meum et cornu

salutis mee. Elevator meus et refugium
meum. Salvator meus, de iniquitate li
berabis me. Laudabilem invocabo Dominum
et ab inimicis meis salvus ero. Quia cir
cumdederunt me contritiones mortis, tor
rentes Belial terruerunt me. Funes infer
ni circumdederunt me, prevenerunt me laquei
mortis. In tribulatione mea invocabo
Dominum, et ad Dominum meum clamabo. Et ex
audivit de templo sancto suo vocem meam,
et clamor meus veniet ad aures eius.
Commota est et contremuit terra, fundamen
ta montium concussa sunt et conquassa
ta, quoniam iratus est eis. Ascendit fumus
de naribus eius, et ignis de ore eius vora
bit: carbones succensi sunt ab eo. Incli
navit celos, et descendit, et caligo sub
pedibus eius. Et ascendit super cherubim et
volavit, et lapsus est super pennas venti.
Posuit tenebras in circuitu suo latibulum,
cribrans aquas de nubibus celorum. Pre
fulgore in conspectu eius succensi sunt
carbones ignis. Intonabit de celo Dominus, et
excelsus dabit vocem suam. Misit sagit
tas suas et dissipavit eos, fulgur et consump
sit eos. Et apparuerunt effusiones maris,
et revelata sunt fundamenta orbis ab in
crepatione Domini, ab inspiratione spiritus furoris
eius. Misit de excelso et assumpsit me,
et extraxit me de aquis multis. Liberavit
me ab inimico meo potentissimo, ab his qui
oderant me, quoniam robustiores me erant.
Prevenit me in die afflictionis mee, et
factus est Dominus firmamentum meum, et edu
xit me in latitudinem. Liberavit me quia
placui ei. Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam
meam, et secundum munditiam manuum mearum red
det mihi. Quia custodivi vias Domini, et non
egi impie a Deo meo. Omnia enim iudicia eius
in conspectu meo, et precepta eius non amo
vi a me. Et ero perfectus cum eo, et custodi
am me ab iniquitate mea. Et restituet
mihi Dominus secundum iustitiam meam, et secundum mundi
tiam manuum mearum in conspectu oculo
rum suorum. Cum sancto sanctus eris,
et cum robusto perfectus. Et cum electo e
lectus eris, et cum perverso perverteris. Et populum
pauperem salvum facies, oculisque tuis ex
celsos humiliabis. Quia tu lucerna mea Do
mine, tu Domine illuminabis tenebras me
as. In te enim curram accinctus, in Deo
meo transiliam murum. Deus inmaculata
via eius, eloquium Domini igne examinatum, scu
tum est omnium sperantium in se. Quis est
Deus preter Dominum, et quis fortis preter Deum
nostrum? Deus qui accinxit me fortitu
dine, et complanavit perfectam viam meam,
coequans pedes meos cervis, et super excel
sa mea statuens me. Docens manus me
as ad prelium, et componens quasi arcum
ereum brachia mea. Dedisti mihi clipeum
salutis tue, et mansuetudo tua multipli
cavit me. Dilatabis gressus meos subter
me, et non deficient tali. Persequar inimi
cos meos et conteram, et non revertar donec
consumam eos. Consumam eos et confringam
ut non consurgant: cadent sub pedibus
meis. Accinxisti me fortitudine ad prelium,
incurvasti resistentes mihi sub me. Inimi
cos meos dedisti mihi dorsum, odientes
me, et disperdam eos. Clamabunt et non
erit qui salvet, ad Dominum et non exaudiet
eos. Delebo eos ut pulverem terre, quasi lutum
platearum comminuam eos atque compingam.
Salvabis me a contradictionibus populi mei, cus
todies me in caput gentium. Populus quem ig
noro serviet mihi; filii alieni resistent mihi, au
ditu auris obedient mihi. Filii alieni de flu
xerunt, et contrahentur in angustiis suis.
Vivit Dominus et benedictus Deus meus, et ex
altabitur Deus fortis salutis mee. Deus
qui das vindictas mihi, et deiicis populos
sub me. Qui educis me ab inimicis meis,
et a resistentibus mihi elevas me: a viro in
iquo liberabis me. Propterea confitebor tibi Domine
in gentibus, et nomini tuo cantabo. Magnifi
cans salutes regis sui, et faciens misericordiam christo
suo David, et semini eius usque in sempiternum.

XXIII

Hec autem sunt verba
David novissima. Que dixit David filius
Ysai: Dixit vir cui constitutum est de christo Dei
Iacob, egregius psalmista Israel: Spiritus Domini lo
cutus est per me, et sermo eius per linguam meam.
Dixit Deus Israel, mihi locutus est fortis
Israel, dominator hominum iustus, dominator in ti
more Dei. Sicut lux aurore oriente sole
mane absque nubibus rutilat, et sicut plu
viis germinat herba de terra. Nec tanta est
domus mea apud Deum, ut pactum eternum
iniret mecum, firmum in omnibus atque
munitum. Cuncta enim salus mea, et
omnis voluntas, nec est quicquam ex ea
quod non germinet. Prevaricatores autem quasi
spine evellentur universi, que non tollun

tur manibus. Et si quis tangere voluerit
eas: armabitur ferro: et ligno lance-
ato. Igneque succense comburentur us-
que ad nichilum. Hec nomina fortium David.
David sedens in cathedra sapientissi-
mus. Princeps inter tres. Ipse quasi te-
nerrimus ligni vermiculus qui octingen-
tos interfecit impetu uno. Post hunc Ele-
azar filius patrui eius Ahohites inter tres
fortes qui erant cum David. Quando exprobrave-
runt philistiim. et congregati sunt illuc
in prelium. Cumque ascendissent viri is-
rael: ipse stetit et percussit philisteos donec
deficeret manus eius. et obrigesceret cum
gladio. Fecitque dominus salutem magnam
in die illa. et populus qui reversus est ad cesorum
spolia detrahenda. Et post hunc Semma
filius Age de Arari. et congregati sunt phi-
listiim in statione. Erat quippe ibi ager
plenus lente. Cumque fugisset populus a facie
philistiim: stetit ille in medio agri: et tu-
tus est eum. percussitque philisteos: et fecit
dominus salutem magnam. Nec non autem descen-
derant tres qui erant principes inter trigin-
ta. et venerant tempore messis ad David in
speluncam Odollam. Castra autem philistiim
erant posita in valle gigantum. et David
erat in presidio. Porro statio philistinorum
tunc erat in Bethleem. Desideravit igitur
David aquam de lacu: et ait. O si quis da-
ret michi potum aque de cisterna que est in Beth-
leem iuxta portam. Irruperunt ergo tres
fortes castra philistinorum. et hauserunt aquam
de cisterna Bethleem que erat iuxta portam.
et attulerunt ad David. At ille noluit bi-
bere. sed libavit illam domino dicens. Propitius
sit michi dominus: ne faciam hoc. Num sanguinem
hominum istorum qui profecti sunt et animarum
periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hec fecerunt
tres robustissimi. Abisai quoque frater Ioab fi-
lius Sarvie: princeps erat de tribus. Iste
est qui levavit hastam suam contra tre-
centos quos interfecit: nominatus in tribus:
et inter tres nobilior. Eratque eorum princeps
sed usque ad tres primos non pervenerat. Et Ba-
naias filius Ioiade viri fortissimi ma-
gnorum operum de Capseel. Ipse percussit
duos leones Moab: et ipse descendit et
percussit leonem in media cisterna in diebus
nivis. Ipse quoque interfecit virum egyptium
virum dignum spectaculo: habentem in ma-
nu hastam. Itaque cum descendisset ad
eum in virga vi extorsit hastam de manu
egyptii. et interfecit eum hasta sua. Hec fecit
Banaias filius Ioiade. Et ipse nominatus in-
ter tres robustos qui erant inter tres nobili-
ores. Verumptamen usque ad tres non pervenerat.
Fecitque eum David sibi auricularium a secreto.
Asahel frater Ioab inter .xxx. Eleanan filius pa-
trui eius de Bethleem. Semma de Arari. Eli-
ca de Arodi. Heles de Felthi. Hyra filius Ac-
es de Thecua. Abiezer de Anathot. Mobon-
nai de Husathi. Selmon Ahohites. Maharai
Nethophatites. Heled filius Baana. et ipse Ne-
thophathites. Hythai filius Ribai de Gabe-
th filiorum Beniamin. Benai exphra-
tonites. Heddai de torrente Gaas. Abial-
bon Arbathites. Azmaveth de Beromi. E-
liaba de Salboni. Filii Iasen: Ionathan. A-
Semma de Horodi. Aiam filius Sarar
rothites. Helifeleth filius Aasbai filii
Achati. Heliam filius Achitofel Gelonites.
Esrai de Carmelo. Farai de Arbi. Igaal filius
Nathan de Soba. Boni de Gaddi. Selech   de pesti-
de Ammoni. Naharai Berothites armiger   lentia.
Ioab filii Sarvie. Hira Hiethrites. Gareb
et ipse Hiethrites. Urias Etheus. Omnes .xxx-
.vii.

XXIIII

Et addidit furor domini irasci contra Israel.
Commovitque David in eos dicentem.
Vade numera Israel et Iudam. Dixitque rex
Ioab principem exercitus sui. Perambula
omnes tribus Israel a Dan usque Bersabee. et nu-
merate populum. ut sciam numerum eius. Dixit-
que Ioab regi. Adaugeat dominus deus tuus ad
populum quantus nunc est. iterumque centuplicet
in conspectu domini mei regis. Sed quid sibi do-
minus meus rex vult in huiuscemodi? Obti-
nuit autem sermo regis verba Ioab: et principum
exercitus. Egressusque est Ioab et principes mi-
litum a facie regis: ut numerarent populum Israel.
Cumque pertransissent Iordanem: venerunt in A-
roher ad dexteram urbis que est in valle Gad.
et per Iezer transierunt in Galaad. et in terram
inferiorem Hodsi. et venerunt in Dan si-
luestria. Circumeuntesque iuxta Sydonem:
transierunt prope menia Tyri. et omnem terram E-
vei et Chananei. Veneruntque ad meridi-
em Iuda in Bersabee. Et lustrata universa ter-
ra: affuerunt post novem menses et .xx. dies
in Ierusalem. Dedit ergo Ioab numerum descri-
ptionis populi regi. Et inventa sunt de Israel
octoginta milia virorum fortium qui educe-
rent gladium. Et de Iuda quinquaginta mi-

lia pugnatorum. Percussit autem cor david
eum postquam numeratus est israel. Et dixit
david ad dominum. Peccavi valde in hoc facto. Sed precor
domine ut transferas iniquitatem servi tu-
i quia stulte egi nimis. Surrexit itaque david
mane. et sermo domini factus est ad gad prophetam
et videntem david dicens. Vade et lo-
quere ad david. Hec dicit dominus. Trium tibi
datur optio. elige unum quod volueris
ex his. ut faciam tibi. Cumque venisset gad
ad david. nuntiavit ei dicens. Aut vii annis
veniet tibi fames in terra tua. aut tribus
mensibus fugies adversarios tuos. et illi te per-
sequentur. Aut certe tribus diebus erit pestilen-
tia in terra tua. Nunc ergo delibera. et vide quem
respondeam ei qui me misit sermonem. Dixit autem
david ad gad. Coartor undique nimis. Sed
melius est ut incidam in manu domini. mul-
te enim misericordie eius sunt quam in manu hominis. Im-
misitque dominus pestilentiam in israel de ma-
ne usque ad tempus constitutum. Et mortui
sunt ex populo a dan usque bersabee septu-
aginta milia virorum. Cumque extendis-
set manum angelus dei super ierusalem ut
disperderet eam. misertus est dominus super afflic-
tionem. Et ait angelo percutienti populum.
Sufficit nunc. contine nunc manum
tuam. Erat autem angelus domini iuxta aream areu-
na iebusei. Dixitque david ad dominum cum vidis-
set angelum cedentem populum. Ego sum qui
peccavi. ego inique egi. isti qui oves sunt
quid fecerunt. Vertatur manus tua obsecro
contra me. et contra domum patris mei.
Venit autem gad propheta ad david in die
illa. et dixit ei. Ascende. constitue altare
domino in area areuna iebusei. Et ascendit
david iuxta sermonem gad quem preceperat
ei dominus. conspiciensque areuna animadvertit
regem. et servos eius transire ad se. Et egres-
sus adoravit regem prono vultu in terram. et
ait. Quid cause est ut veniat dominus meus
rex ad servum suum. Cui david ait. Ut
emam a te aream. et edificem altare domino.
et cesset interfectio que grassatur in populo.
Et ait areuna ad david. Accipiat et
offerat dominus meus rex sicut ei placet. Ha-
bes boves in holocaustum. et plaustrum et
iuga boum in usum lignorum. Omnia dedit
areuna regi. Dominus deus tuus suscipiat
votum tuum. Cui respondens rex ait. Ne-
quaquam ut vis. sed emam pretio a te. et non
offeram domino deo meo holocausta gratuita.

4

de pestilentia.

Emit ergo david aream. et boves argen-
ti siclis quinquaginta. Et edificavit ibi
altare david domino. Et obtulit holocaus-
ta et pacifica. Et repropitiatus est dominus terre
et cohibita est plaga ab israel.

Explicit liber regum secundus. Incipit liber
regum tertius.

Et rex david senuerat
habebatque etatis plu-
rimos dies. Cumque o-
periretur vestibus non
calefiebat. Dixerunt ergo
ei servi sui. Queramus
domino nostro regi adolescen-
tulam virginem. et stet coram rege et
foveat eum dormiatque in sinu suo. et ca-
lefaciat dominum nostrum regem. Quesierunt igitur
adolescentulam speciosam in omnibus finibus
israel. et invenerunt abisac sunamitem. et ad-
duxerunt eam ad regem. Erat autem puella
pulcra nimis. dormiebatque cum rege et
ministrabat ei. Adonias autem filius aggith
elevabatur dicens. Ego regnabo. Fecitque
sibi centum equites. et l. viros qui ante eum
currerent. Nec corripuit eum pater suus a-
liquando dicens. Quare hoc fecisti. Erat autem
et ipse pulcher valde. secundus natus post
absalon. Et sermo eius cum ioab filio sarvie
et cum abiathar sacerdote. qui adiuvabant
partes adonie. Sadoc vero sacerdos. et bana-
ias filius ioiade. et nathan propheta. et sere-
ti. et pheleti. et robur exercitus david non
erat cum adonia. Immolatis ergo adoni-
as arietibus et vitulis et universis pingui-
bus iuxta lapidem zelech. qui erat vici-
nus fonti rogel. vocavit universos fratres
suos filios regis. et omnes viros iuda
servos regis. Nathan autem prophetam. et bana-
iam. et robustos quosque. et salomonem
fratrem suum non vocavit. Dixit itaque na-
than ad bethsabee matrem salomonis. Num
audisti quod regnavit adonias filius aggith
et dominus noster david hoc ignorat. Nunc ergo
veni. accipe a me consilium. et salva animam
tuam. filiique tui salomonis. Vade et ingre-
dere ad regem david et dic ei. Nonne tu
domine mi rex iurasti mihi ancille tue dicens.
quod salomon filius tuus regnabit post me
et ipse sedebit in solio meo. Quare ergo

iij l. regum

regnavit Adonias? Et adhuc ibi te loquen-
te cum rege: ego veniam post te, et comple-
bo sermones tuos. Ingressa est itaque Bethsabee ad
regem in cubiculo. Rex autem senuerat
nimis: et Abisag Sunamitis ministrabat
ei. Inclinavit se Bethsabee, et adoravit regem.
Ad quam rex: Quid tibi inquit vis? Que
respondens ait: Domine mi rex, tu iurasti per do-
minum deum tuum ancille tue: Salomon
filius tuus regnabit post me, et ipse se-
debit in solio meo. Et ecce nunc Adoni-
as regnavit, te domine mi rex ignorante.
Mactavit boves et pinguia queque, et ari-
etes plurimos. Et vocavit omnes filios
regis, Abiathar quoque sacerdotem, et Io-
ab principem militie. Salomonem autem
filium tuum non vocavit. Verumptamen domine mi
rex, in te oculi respiciunt totius Israel, ut in-
dices eis quis sedere debeat in solio tuo
domine mi rex post te. Eritque cum dormierit
dominus meus rex cum patribus suis, erimus
ego et filius meus Salomon peccatores.
Adhuc illa loquente cum rege, ecce Na-
than propheta venit. Et nuntiaverunt regi dicen-
tes: Adest Nathan propheta. Cumque introisset
ante conspectum regis, et adorasset eum
pronus in terram: dixit Nathan. Domine mi rex
tu dixisti, Adonias regnet post me, et ipse
sedeat super thronum meum? Quia descen-
dit hodie et immolavit boves et pingui-
a et arietes plurimos, et vocavit univer-
sos filios regis, et principes exercitus, et A-
biathar quoque sacerdotem. Illis que vescen-
tibus et bibentibus coram eo et dicentibus:
Vivat rex Adonias: me servum tuum et Sado-
ch sacerdotem, et Banaiam filium Ioiade,
et Salomonem filium tuum non vocavit. Numquid
a domino meo rege exivit hoc verbum, et mihi non indi-
casti servo tuo qui sessurus esset super thronum
domini mei regis post eum? Et respondit rex David
dicens: Vocate ad me Bethsabee. Que cum fuis-
set ingressa coram rege, et stetisset ante eum,
iuravit rex et ait: Vivit dominus qui eruit
animam meam de omni angustia: quia sicut
iuravi tibi per dominum deum Israel dicens: Salomon
filius tuus regnabit post me, et ipse sede-
bit super solium meum pro me: sic faciam ho-
die. Submissoque Bethsabee in terram vultu, ad-
oravit regem dicens: Vivat dominus meus
rex David in eternum. Dixit quoque rex David:
Vocate mihi Sadoch sacerdotem et Nathan pro-
phetam, et Banaiam filium Ioiade. Qui cum

fuissent ingressi coram rege, dixit ad eos:
Tollite vobiscum servos domini vestri, et imponite
Salomonem filium meum super mulam
meam, et ducite eum in Gyon. Et ungat
eum Sadoch sacerdos et Nathan propheta in regem super
Israel, et canetis buccina, atque dicetis: Vivat
rex Salomon. Ascendetis post eum, et veni-
etis Ierusalem, et sedebit super solium meum, et
ipse regnabit pro me. Illique precipiam ut
sit dux super Israel et super Iudam. Et respondit
Banaias filius Ioiade regi dicens: Amen.
Sic loquatur dominus deus domini mei regis. Quomodo
fuit dominus deus cum domino meo rege, sic
sit cum Salomone. Et sublimius faciat
solium eius solio domini mei regis David. De-
scendit ergo Sadoch sacerdos, et Nathan propheta,
et Banaias filius Ioiade, et Cerethi et Phe-
lethi: et imposuerunt Salomonem super
mulam regis David, et adduxerunt eum
in Gion. Sumpsitque Sadoch sacerdos cornu
olei de tabernaculo: et unxit Salomonem.
Et cecinerunt buccina: et dixit omnis populus:
Vivat rex Salomon. Et ascendit universa
multitudo post eum, et populus canentium tibiis
et letantium gaudio magno, et insonuit
terra a clamore eorum. Audivit autem Adoni-
as, et omnes qui invitati fuerant ab eo, iam-
que convivium finitum erat: sed et Ioab au-
dita voce tube ait: Quid sibi vult clamor
civitatis tumultuantis? Adhuc illo lo-
quente, Ionathan filius Abiathar sacerdo-
tis venit. Cui dixit Adonias: Ingredere, qui-
a vir fortis es, et bona nuntians. Responditque Io-
nathan Adonie: Nequaquam. Dominus enim noster
rex David regem constituit Salomonem.
Misitque cum eo Sadoch sacerdotem et Nathan
prophetam, et Banaiam filium Ioiade, et Cere-
thi et Phelethi. Et imposuerunt eum super
mulam regis. Unxeruntque eum Sadoch sa-
cerdos et Nathan propheta regem in Gion. Et as-
cenderunt inde letantes, et insonuit civitas.
Hec est vox quam audistis. Sed et Salomon
sedet super solium regni. Et ingressi servi re-
gis, benedixerunt domino nostro regi David dicen-
tes: Amplificet deus nomen Salomonis super
nomen tuum: et magnificet thronum eius super
thronum tuum. Et adoravit rex in lectulo suo.
Insuper et hec locutus est: Benedictus dominus deus
Israel qui dedit hodie sedentem in solio me-
o, videntibus oculis meis. Territi sunt ergo et
surrexerunt omnes qui invitati fuerant ab
Adonia. Et ivit unusquisque in viam suam.

Adonias

Adonias autem timens salomonem sur-
rexit et abiit in tabernaculum domini. tenuitque
altaris domini ad cornu altaris. Et nuntia-
verunt salomoni dicentes. Ecce adonias ti-
mens regem salomonem tenet cornu
altaris dicens. Iuret mihi hodie rex salo-
mon: quod non interficiat servum suum gladi-
o. Dixitque salomon. Si fuerit vir bonus
non cadet nec unus quidem capillus eius in ter-
ram. Si autem malum inventum fuerit in eo:
morietur. Misit ergo rex salomon: et edu-
xit eum ab altari. Et ingressus: adoravit re-
gem salomonem. Dixitque ei salomon. Va-
de in domum tuam. II

Appropinquaverunt autem dies david ut mo-
reretur. precepitque salomoni filio
suo dicens. Ecce ego ingredior viam uni-
verse terre. Confortare et esto vir fortis. Et
observa ut custodias mandata domini dei
tui: ut ambules in viis eius et custodi-
as ceremonias et precepta eius et iudicia
et testimonia sicut scriptum est in lege
moysi ut intelligas universa que facis
et quocumque te verteris: ut confirmet dominus
sermones suos quos locutus est de me
dicens. Si custodierint filii tui vias me-
as: et ambulaverint coram me in veri-
tate in omni corde suo: et in omni anima sua: non
auferetur tibi vir de solio israel. Tu quoque nosti
que fecerit mihi ioab filius sarvie. que fecerit
duobus principibus exercitus israel abner fi-
lio ner: et amase filio iether: quos occi-
dit: et effudit sanguinem belli in pace.
et posuit cruorem prelii in balteo suo
qui erat circa lumbos eius. et in calcia-
mento suo quod erat in pedibus eius.
Facias ergo iuxta sapientiam tuam: et non
deduces caniciem eius pacifice ad infe-
ros. Sed et filiis berzellai galaaditis reddes
gratiam. Eruntque comedentes in mensa
tua. Occurrerunt enim mihi quando fugiebam a fa-
cie absalonis fratris tui. Habes quoque apud
te semei filium gera filii gemini de bau-
rim: qui maledixit mihi maledictione pes-
sima: quando ibam ad castra. Sed quia descen-
dit mihi in occursum cum transirem iorda-
nem et iuravi ei per dominum dicens: non te inter-
ficiam gladio. Tu noli eum innoxium
esse. Vir autem sapiens es. et scies quod facias
ei. Deducesque canos eius cum sanguine
ad inferos. Dormivit igitur david cum
patribus suis. et sepultus est in civitate
david. Dies autem quibus regnavit david super
israel. xl. anni sunt. In ebron regnavit
vii. annis. in ierusalem. xxxiii. Salomon autem
sedit super thronum patris sui david. et firmatum
est regnum eius nimis. Et ingressus adonias
filius aggith ad bethsabee matrem salomo-
nis. Que dixit ei. Pacificusne ingressus
tuus. Qui respondit. Pacificus. Addiditque
sermo mihi est ad te. Cui ait. Loquere. Et ille
Tu inquit nosti quia meum erat reg-
num et me preposuerat omnis israel sibi
in regem. Sed translatum est regnum et factum
est fratris mei. A domino enim constitutum est ei.
Nunc ergo petitionem unam deprecor a te.
Ne confundas faciem meam. Que dixit
ad eum. Loquere. Et ille ait. Precor ut dicas
salomoni regi. neque enim quicquam tibi negare
potest: ut det mihi abisag sunamitem uxo-
rem. Et ait bethsabee. Bene loquar pro te regi.
Venit ergo bethsabee ad regem salomonem
ut loqueretur ei pro adonia. Et surrexit rex
in occursum eius. Adoravitque eam et sedit su-
per thronum suum. Positusque est thronus ma-
tris eius scilicet regis. Que sedit ad dexteram
eius. Dixitque ei. Petitionem unam pusil-
lam ego deprecor a te. ne confundas faciem meam.
Dixitque ei rex. Pete mater mea. Neque enim
fas est ut avertam faciem tuam. Que ait.
Detur abisag sunamitis adonie fratri tuo
uxor. Respondit rex salomon. et dixit ma-
tri sue. Quare postulas abisag sunami-
tem adonie? postula ei et regnum. Ipse enim
est frater meus maior me. et habet abiathar
sacerdotem. et ioab filium sarvie. Iuravit
itaque rex salomon per dominum dicens. Hec faci-
at mihi deus et hec addat. quia contra animam suam
locutus est adonias verbum hoc. Et nunc vi-
vit dominus qui firmavit me et collocavit
super solium david patris mei. et qui fecit mihi
domum sicut locutus est hodie. quia occidetur
adonias. Misitque rex salomon per manum
banaie filium ioiade qui interfecit
eum: et mortuus est. Abiathar quoque sacer- De morte adonie
doti dixit rex. Vade in anathot ad agrum
tuum. Equidem vir mortis es. Sed hodie
te non interficiam. quia portasti archam
domini dei coram david patre meo. et sus-
tinuisti laborem in omnibus in quibus
laboravit pater meus. Eiecit ergo salomon
abiathar ut non esset sacerdos domini
ut impleretur sermo domini quem locutus
est super domum heli in silo. Venit autem nuntius

ad salomonem quod ioab declinasset post adoni
am. et post salomonem non declinasset. Fu
git ergo ioab in tabernaculum domini. et ap
prehendit cornu altaris. Nuntiatumque est regi
salomoni quod fugisset ioab in tabernaculum
domini. et esset iuxta altare. Misitque salomon
banaiam filium ioiade dicens. Vade interfi
ce eum. Et venit banaias in tabernaculum
domini. et dixit ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui
ait. Non egrediar: sed hic moriar. Renuntiavit
banaias regi sermonem dicens. Hec locutus
est ioab. et hec respondit mihi. Dixitque ei rex. Fac
sicut locutus est et interfice eum. et sepe
li. et amovebis sanguinem innocentem qui
effusus est a ioab a me. et a domo patris me
i. Et reddet dominus sanguinem eius super caput eius
quia interfecit duos viros iustos melioresque
se: et occidit eos gladio: patre meo david igno
rante. Abner filium ner principem
militie israel. et amasa filium iether prin
cipem exercitus iuda. Et revertatur sanguis
illorum in caput ioab. et in caput seminis
eius in sempiternum. David autem et semini
eius. et domui et throno illius sit pax usque
in sempiternum a domino. Ascendit itaque ba
naias filius ioiade. et aggressus interfecit eum.
Sepultusque est in domo sua in deserto. Et
constituit rex banaiam filium ioiade pro

de morte ioab.

eo super exercitum. et sadoc sacerdotem posuit
pro abiathar. Misit quoque rex. et vocavit
semei. dixitque ei. Edifica tibi domum in ihe
rusalem. et habita ibi. et non egredieris huc
atque illuc. Quacumque autem die egressus
fueris: et transieris torrentem cedron:
scito te interficiendum. Sanguis tuus erit
super caput tuum. Dixitque semei regi. Bo
nus est sermo regis. Sicut locutus est dominus
meus rex: sic faciet servus tuus. Habitavit
itaque semei in ierusalem diebus multis. Fac
tum est autem post annos tres: ut fugerent ser
vi semei ad achis filium maacha regem geth.
Nuntiatumque est semei quod servi sui essent in geth.
Surrexit semei et stravit asinum suum. ivit-
que in geth ad achis ad requirendum servos
suos. Et adduxit eos de geth. Nuntiatumque
est salomoni quod isset semei in geth de ihe
rusalem: et redisset. Et mittens: vocavit
eum: dixitque illi. Nonne testificatus sum
tibi per dominum. et predixi tibi. quacumque die egres
sus fueris huc et illuc. scito te esse mori
turum. Et respondisti mihi: bonus est sermo quem
audivi. Quare ergo non custodisti ius

iurandum domini: et preceptum quod prece
pram tibi? Dixitque rex ad semei. Tu nosti
omne malum cuius tibi conscium est
cor tuum: quod fecisti david patri meo. Red
didit dominus malitiam tuam in caput
tuum. Et rex salomon benedictus et thronus
david erit stabilis coram domino usque in
sempiternum. Iussit itaque rex banaie filio
ioiade. qui egressus percussit eum et mor
tuus est.

III

Confirmatum est igitur regnum
in manu salomonis: et affinita
te coniunctus est pharaoni regi egypti.
Accepit namque filiam eius. et adduxit
in civitatem david. donec compleret
edificans domum suam. et domum domini et
murum ierusalem per circuitum. Attamen populus im
molabat in excelsis. Non enim edifica
tum erat templum nomini domini usque in diem
illum. Dilexit autem salomon dominum am
bulans in preceptis david patris sui. excep
to quod in excelsis immolabat. et accende
bat thymiamata. Abiit itaque salomon
in gabaon: ut immolaret ibi. Illud quippe
quippe erat excelsum maximum. Mille
hostias obtulit in holocaustum. obtulit
salomon super altare illud in gabaon.
Apparuit autem dominus salomoni per sompni
um nocte dicens. Postula quod vis ut
dem tibi. Et ait salomon. Tu fecisti cum
david servo tuo patre meo misericordiam mag
nam. sicut ambulavit in conspectu tuo
in veritate et iustitia. et recto corde tecum
custodisti ei misericordiam tuam grandem. et
dedisti ei filium sedentem super thronum eius
sicut est hodie. Et nunc domine deus tu reg
nare fecisti servum tuum pro david patre meo.
Ego autem sum puer parvulus. et ignorans
egressum et introitum meum. et servus
tuus in medio est populi quem elegisti. populi infiniti qui nu
merari et supputari non potest pre multitu
dine. Dabis ergo servo tuo cor docile. ut
iudicare possit populum tuum. et discernere inter
bonum et malum. Quis enim poterit
iudicare populum istum populum tuum hunc
multum? Placuit ergo sermo coram domino
quod salomon rem huiuscemodi postu
lasset. Et dixit deus salomoni. Quia pos
tulasti verbum hoc. et non petisti tibi dies
multos. nec divitias aut animas in
imicorum tuorum. Sed postulasti tibi sapi
entiam ad discernendum iudicium. Ecce

a tibi sermones tuos. et dedi tibi cor
sapiens et intelligens in tantum ut nul
lus ante te similis tui fuerit. nec post
te surrecturus sit. Sed et hec que non postu
lasti dedi tibi. divitias scilicet et glori
am: ut nemo fuerit similis tui in regi
bus cunctis retro diebus. Si autem am
bulaveris in viis meis. et custodieris pre
cepta mea et mandata mea: sicut ambu
lavit David pater tuus: longos faciam dies
tuos. Igitur evigilavit Salomon et intel
lexit quod esset sompnium. Cumque venisset
Ierusalem stetit coram archa federis domini et
obtulit holocausta. et fecit victimas pa
cificas et grande convivium universis
famulis suis. Tunc venerunt due mu
lieres meretrices ad regem. steteruntque co
ram eo. Quarum una ait. Obsecro mi do
mine. Ego et mulier hec habitabamus in do
mo una. et peperi apud eam in cubicu
lo. Tertia vero die postquam ego peperi
peperit et hec. et eramus simul. nullusque
alius in domo nobiscum: exceptis nobis
duabus. Mortuus autem filius mulie
ris huius nocte: dormiens quippe op
pressit eum. Et consurgens intempesta
noctis silentio: tulit filium meum de latere
meo ancille tue dormientis: et colloca
vit in sinu suo. Suum autem filium
qui erat mortuus: posuit in sinu meo.
Cumque surrexissem mane ut darem
lac filio meo: apparuit mortuus. Quem
diligentius intuens clara luce: deprehen
di non esse meum quem genueram. Re
spondit que altera mulier. Non est ita ut dicis
sed filius tuus mortuus est. meus autem
vivit. E contrario illa dicebat. Mentiris.
Filius quippe meus vivit. et filius tuus
mortuus est. Atque in hunc modum con
tendebant coram rege. Tunc rex ait. Hec
dicit filius meus vivit. et filius tuus
mortuus est. Et ista respondit. Non. sed filius
tuus mortuus est. meus autem vivit.
Dixit ergo rex. Afferte mihi gladium. Cumque
attulissent gladium coram rege: Dividi
te inquit infantem vivum in duas partes
et date dimidiam partem uni. et dimidiam
ptem alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat
vivus ad regem. commota sunt quippe
viscera eius super filio suo. et ait. Obse
cro domine. date illi infantem vivum: et no
lite interficere eum. E contrario illa dicebat.

nec mihi nec tibi sit. sed dividatur. Respondit rex
et ait: Date huic infantem vivum et non
occidatur. Hec est enim mater eius. Audivit
itaque omnis Israel iudicium quod iudicasset rex
et timuerunt regem. videntes sapientiam dei
esse in eo ad faciendum iudicium. IIII

Erat autem rex Salomon regnans
super omnem Israel: et hii principes
quos habebat. Azarias filius Sadoc sacer
dotis. Heliorep. et Ahia filii Sisa scribe.
Iosaphat filius Ahilud a commentariis.
Banaias filius Ioiade super exercitum. Sadoc
autem et Abiathar sacerdotes. Azarias filius
Nathan super eos qui assistebant regi. Za
bud filius Nathan sacerdos: amicus regis.
et Ahisar prepositus domus. et Adoniram
filius Abda super tributa. Habebat autem
Salomon duodecim prefectos super omnem
Israel qui prebebant annonam regi et do
mui eius. Per singulos enim menses in
anno: singuli necessaria ministrabant. Et
hec nomina eorum. Benhur in monte Ef
fraim. Bendecar in Macces et in Salebim
et Bethsames. et Helon Bethanan. Be
neseth in Arubboth. Ipsius erat Socho. et omnis
terra Epher. Benabinadab cuius omnis
Nephad Dora. Thaphet filiam Salomonis
habuit uxorem. Bena filius Ahilud re
gebat Thanac et Mageddon. et universa
Bethsan: que est iuxta Sarthana subter
Iezrahel a Bethsan usque ad Abelmeula e
regione Iecmaan. Bengaber in Ramoth
Galaad habebat Anothiam filii Manasse
in Galaad. Ipse preerat in omni regione
Argob que est in Basan. lx. civitatibus
magnis atque muratis que habebant seras
ereas. Ahinadab filius Addo preerat in
Manaym. Achimaas in Neptalim. Sed et ipse
habebat Basmath filiam Salomonis in
coniugio. Baana filius Husi in Aser et
in Baloth. Iosaphat filius Pharue in Ysa
char. Semei filius Hela in Beniamin. Ga
ber filius Suri in terra Galaad. in terra Seon
regis Amorrei et Og regis Basan. super omnia
que erant in illa terra. Iuda et Israel innu
merabiles: sicut arena maris in multi
tudine: comedentes et bibentes atque
letantes. Salomon autem erat in ditione
sua habens omnia regna sicut a flumine
terre Philistiim usque ad terminos Egypti
offerentium sibi munera. et servientium ei cunctis
diebus vite eius. Erat autem cibus Salomonis

p dies singulos. xxx. chori simile. et lx. cho
ri farine. x. boves pingues. et xx. boves pas-
cuales. et centum arietes. excepta venati
one ceruorum capriarum atque bubalorum
et avium altilium. Ipse enim optinebat
omnem regionem que erat trans flumen
quasi a tapsa usque gazam. et cunctos reges
illarum regionum. et habebat pacem ex
omni parte in circuitu. Habitabatque iudas et israel
absque timore ullo unusquisque sub vite
sua. et sub ficu a dan usque bersabee cunctis
diebus salomonis. Et habebat salomon
xl. milia presepia equorum curruum. et
xii. milia equestrium. Nutriebantque eos
supradicti regis prefecti. sed et necessaria mense re-
gis salomonis cum ingenti cura prebe-
bant tempore suo. Ordeum quoque et paleas
equorum et iumentorum deferebant in lo-
cum ubi erat rex. iuxta constitutum sibi. Dedit
quoque deus sapientiam salomoni et pru-
dentiam multam nimis. et latitudinem
cordis quasi arenam que est in littore maris.
Et precedebat sapientia salomonis sapien-
tiam omnium orientalium et egyptiorum
et erat sapientior cunctis hominibus
Sapientior ethan ezraelite. et eman et
calcal. et dorda filiis maol. et erat nomina-
tus in universis gentibus in circuitu. Locu-
tus quoque est salomon tria milia parabolas
et fuerunt carmina eius. v. milia. Et dis-
putavit super lignis a cedro que est in liba-
no. usque ad ysopum que egreditur de pa-
riete. et disseruit de iumentis et volucribus
et reptilibus. et piscibus. Et veniebant de cunc-
tis populis ad audiendam sapientiam salomonis
et ab universis regibus terre qui audiebant
sapientiam eius.

V

Misit quoque hyram rex tyri servos
suos ad salomonem. Audivit enim
quod ipsum unxissent regem pro patre eius
quia amicus fuerat hyram david omni
tempore. Misit autem et salomon ad
hyram dicens. Tu scis voluntatem david
patris mei. et quia non potuit edificare domum
nomini domini dei sui propter bella imminentia per
circuitum. donec daret dominus eos sub ves-
tigio pedum eius. Nunc autem requiem
dedit michi dominus meus per circuitum. Et non est
sathan neque occursus malus. Quam ob
rem cogito edificare templum nomini domini
dei mei sicut locutus est dominus david patri me-
o dicens. Filius tuus quem dabo pro te
super solium tuum. ipse edificabit domum
nomini meo. Precipe igitur servis tuis. ut
precidant michi cedros de libano. et servi mei
sint cum servis tuis. Mercedem autem servorum
tuorum dabo tibi quamcumque petieris. Scis
enim quoniam non est in populo meo vir qui no-
verit ligna cedere sicut sidonii. Cum ergo
audisset hyram verba salomonis: letatus
est valde. et ait. Benedictus dominus hodie qui
dedit david filium sapientissimum super
populum hunc plurimum. Et misit hyram
ad salomonem dicens. Audivi quecumque
mandasti michi. Ego faciam omnem vo-
luntatem tuam in lignis cedrinis. et ab-
iegnis. Servi mei deponent ea de libano
ad mare. et ego componam ea in rati-
bus in mari usque ad locum quem signi-
ficaveris michi. et applicabo ea ibi. et tu
tolles ea. prebebisque necessaria michi. ut detur ci-
bus domui mee. Itaque hyram dabat sa-
lomoni ligna cedrina. et abiegna secundum
voluntatem eius. Salomon autem prebe-
bat hyram. xx. milia chorum tritici in ci-
bum domui eius. et xx. choros purissi-
mi olei. Hec tribuebat salomon hyram
per annos singulos. Dedit quoque dominus sa-
pientiam salomoni sicut locutus est
est ei. Et erat pax inter hyram et salo-
monem. et percusserunt fedus ambo. E-
legitque salomon rex operarios de omni israel
et erat indictio. xxx. milia virorum. Mitte-
batque eos in libanum decem milia per men-
ses singulos vicissim. ita ut duobus men-
sibus vicissim essent in domibus suis. Et
adoniram erat super huiuscemodi indic-
tionem. Fueruntque itaque salomoni. lxx. mi-
lia eorum qui onera portabant. et oc-
toginta milia latomorum in monte absque
prepositis qui preerant singulis operibus nu-
mero trium milium. et trecentorum precipientium populo
et his qui faciebant opus. Precepitque rex
ut tollerent lapides grandes. lapides pre-
ciosos in fundamentum templi. et quadra-
rent eos. Quos dolaverunt cementarii salo-
monis. et cementarii hyram. Porro biblii
preparaverunt ligna et lapides ad edifican-
dam domum.

Factum est igitur quadringentesi-
mo et octogesimo anno egressionis
filiorum israel de terra egypti. in anno quar-
to mense zio. ipse est mensis secundus re-
gni salomonis super israel: edificare cepit

domum dn̄o. Domus autem quā edi
ficabat. sexaginta cubitos in longitu
dine. et .xx. cubitos in latitudine. et .xxx.
cubitos in altitudine. Et porticus erat
ān templū .xx. cubitoꝝ longitudinis
iuxta mensuram latitudinis tēpli. Et
habebat .x. cubitos latitudinis ān faci
em templi. Fecitq; in templo fenestras
obliquas. et edificauit sup parietem
templi tabulata p gyrum in parietib;
domus p circuitum templi et oraclī.
Et fecit latera in circuitu. Tabulatū
quod subt̄ erat .v. cubitos habebat la
titudinis. et mediū tabulatum sex cu
bitorum latitudinis. et t̄cium tabu
latum .vii. hn̄s cubitos latitudinis.
Trabes autem posuit in domo p circu
itum forinsecus: ut nō hererent mu
ris templi. Domus autem cum edi
ficaretur lapidib; dolatis atq; pfectis
edificata est. et malleus et securis. et
oē ferramētū nō sunt audita in domo
cū edificaretur. Hostium lateris medij
in pte erat domus dextere. et p cocleā
ascendebatur in mediū cenaculū. et a
medio in tertium. Et edificauit domū
et consūmauit eam. Texit quoq; domū
laquearib; cedrinis. Et edificauit tabu
latum sup oēm domū .v. cubitis alti
tudinis. et opuit domū lignis. Et factus
ē sermo dn̄i ad salomonem dicens. Dom⁹
hec quā edificas: si ambulaueris in pceptis
meis. et iudicia mea fecēis. et custodieris
omnia mandata mea gradiens per ea: fir
mabo sermonem meum tibi: quē locutus
sū ad dd̄ patrem tuum. et habitabo in medi
o filioꝝ isrl̄. et nō derelinquam ppl̄m me
ū isrl̄. Igitur edificauit salomon domū
et cōsūmauit eam. Et edificauit parietes
domus intrinsecus. tabulatis cedrinis
a pauimēto domus usq; ad sūmitatē pa
rietū. et usq; ad laquearia. et opuit lignis
cedrinis intrinsecus. et texit pauimētū
domus tabulis abiegnis. Edificauitq;
.xx. cubitorum ad posteriorem ptem tēpli
tabulata cedrina a pauimēto usq; ad su
piora. et fecit interiorem domū oraculi ta
bernaculi in scā scōrum. Porro .xl. cubito
rum erat ipm̄ tēplū p foribus oraculi. et
cedro omnis domus intrinsecus uestie
batur. habens tornaturas suas. et iunctu
ras fabrefcās. et celaturas eminētes. oīa
cedrinis tabulis uestiebantur. nec om
nino lapis apparere poterat in pariete.
Oraculum autem in medio domus in
teriore pte fecerat ut potuerat ponerēt
ibi archam federis dn̄i. Porro oraculū
habebat .xx. cubitos longitudinis. et .xx.
cubitos latitudinis. et .xx. cubitos alti
tudinis. et opuit illud atq; uestiuit
auro purissimo. Sz et altare uestiuit
cedro. Domū quoq; ān oraculū opuit
auro purissimo. et affixit laminas cla
uis aureis. Nichil erat in templo q̄ non
auro tegeretur. Sz et totum altare oracli
texit auro. Et fecit in oraculo duo che
rubin de lignis oliuarū. decē cubitoꝝ
altitudinis. .v. cubitoꝝ ala cherubyn
una. et .v. cubitorum ala cherubyn al
tera. id est .x. cubitos hn̄tes a sūmitate a
le usq; ad ale alterius sūmitatem. Decē
quoq; cubitoꝝ erat cherub secundus in
mensura pari. et opus unum erat in
duob; cherubin. id ē altitudinē hab
bat unus cherubyn .x. cubitorū. et simi
cherub secundus. Posuitq; cherubin
in medio templi interioris. Extendebant
autem alas suas cherubyn. et tangebat
ala una ad parietem. et ala cherub scdi
tāgebat parietem alterū. Ale aūt alte in
media pte se inuicem contingebāt.
Texit quoq; cherubyn auro. et oēs pa
rietes templi p circuitū scalpsit uariis
celaturis et torno. Et fecit in eis cheru
byn. et palmas et picturas uarias. qua
si pminētes de pariete et egredientes. Sz
et pauimētū domus texit auro intrinse
cus et extrinsecus. Et in ingressu oracli
fecit duo hostiola de lignis oliuarū. pos
tesq; angulorꝝ quinq;. et duo hostia d lig
nis oliuarū. Et scalpsit in eis picturam
cherubin. et palmarum species. et ana
clifa ualde pminentia. et texit ea auro.
et opuit tam cherubyn quā palmas.
et cetera auro. Fecit in introitu templi
postes de lignis oliuarū quadrāgula
tos. et duo hostia de lignis abiegnis al
trinsecus. et utrūq; hostium duplex e
rat. et se inuicem tenens aperiebatur. Et
scalpsit cherubyn. et palmarum celaturas
ualde eminētes. Opuitq; omia lamīs
aureis opē quadro ad regulam. Et edifi
cauit atrium interius tribus ordinib; la
pidū politoꝝ. et uno ordine lignorū

de domo salt'

cedri. Anno q̄rto fundata ē dom⁹ dn̄i
in mense zio. et in anno undecimo in
mense bul. ip̄e ē mensis octauus: pfec
ta ē domus in omni op̄e suo. et in uni
ūsis utensilib;. Edificauit q; eam ānis
vii.

VII

Domū aūt suam edificauit salo
mon tredecim annis. et ad pfectū
usq; pduxit. Edificauit quoq; domum
saltus libani centum cubitorū longitu
dinis. et l. cubitoꝝ latitudīs. et xxx. cu
bitorum altitudinis. et quatuor deam
bulatoria inter columpnas cedrinas.
Ligna quippe cedrina excidāt ī colūp
nas. et tabulatis cedrinis uestiuit to
tam cameram que. xlv. columpnis ī
sustentabatur. Unus aūt ordo habebat
columpnas quindecim contra se inui
cem pōitas. et e regione se respicientes
equali spatio inter columpnas. et sup
columpnas quadrangulata ligna in
cunctis equalia. Et porticū columpna
rum fecit. l. cubitoꝝ longitudīs. ⁊ xxx
cubitoꝝ latitudinis. et alterā porticū
in faciem maioris porticus. Et colūp
nas et epistilia sup columpnas fecit.
Porticū quoq; solii in qua tribunal est
fecit et texit lignis cedrinis a pauim̄to
usq; ad sūmitatē. Et domūcula in qua
sedebatur ad iudicandū erat in media
porticu simili op̄e. Domū quoq; fecit fi
lie pharaonis quam uxorem duxīt sa
lomon tali op̄e quali et hanc porticum
Omā lapidib; p̄ciosis qui ad normā q̄
dram atq; mensuram tam intrinsecus
q̄m extrinsecus serrati erant a pauimē
to usq; ad sūmitatem parietū intrīsec⁹
usq; ad atrium maius. Fundamēta aūt
de lapidib; p̄ciosis: lapidib; magnis. x.
siue octo cubitorum. et desup lapides
p̄ciosi equalis mensure secti erant. Siliꝝ
q; de cedro et atrium maius rotundū
trium ordinū de lapidib; sectis. ⁊ uni⁹
ordinis. de dolata cedro. nec nō et in atrio
domus dn̄i interiori. et in porticu dom⁹
dn̄i. Misit quoq; rex salomo. et tulit hy
ram de tyro filium mulieris uidue de
tribu neptalim p̄re tyrii artificem erari
um et plenū sapientia et intelligētia
et doctrina: ad faciendum omne opus
ex ere. Qui cū uenisset ad regem salomo
nē. fecit omne opus eius. Et finxit dua⁹
columpnas ereas. x. et viii. cubitoꝝ al
titudinis columpnam unam. et linea. xii.
cubitorum ambiebat colūpnā utrāq;.
Duo quoq; capitella fecit que ponerēt
sup capita colūpnaꝝ fusilia ex ere. v. cu
bitorum altitudinis capitellū unū. ⁊ v.
cubitoꝝ. v. capitellū alteꝝ. et quasi in
modum retis. et cathenarū s̄ inuicem
miro op̄e contextarū. Utrūq; capitellū co
lūpnarū fusile erat. Septena ūsuū reti
acula in capitello uno. et septena reti
acula in capitello altero. Et pfecit colump
nas et duos ordines p circuitū retiacu
lorū singuloꝝ ut tegerent capitella: q̄
erant sup sūmitatem malogranatorū.
Eodem m̄o fecit et capitello secūdo. Capi
tella aūt que erant sup capita colūpna
rum quasi op̄e lilii fabricata erant ī por
ticu quatuor cubitorum. Et rursum alia
capitella in sūmitate colūpnarū desup
iuxta m̄suram columpne contra retiacula.
Malogranatoꝝ aūt ducenti ordines erāt
in circuitu capitelli secundi. Et statuit
duas colūpnas in porticū templi. Cūq;
statuisset colūpnā dextram: uocauit eā
nōie iachim. Similit' erexit colūpnā se
cundam. et uocauit nom̄ eius booz. ⁊ sup
capita colūpnarū opus in modū lilii
posuit. pfectum q; est opus colūpnarū.
Fecit quoq; mare fusile. x. cubitoꝝ a labi
o usq; ad labium rotundū in circuitu.
v. cubitoꝝ altitudo eius. et resticula. xxx.
cubitorū cingebat illud p circuitū. Et
sculptura subter labiū circuibat illud. x.
cubitis ambiens mare. Duo ordines
sculpturarū hystriatarū erant fusiles.
Et stabant sup. xii. boues. e quib; tres re
spiciebant ad aquilonē. et tres ad occi
dentem. et mare sup eos desup erat. quo
posteriora uniūsa intrinsecus latitabāt.
Grossitudo aūt luteris triū unciarū erat.
labiūq; eius quasi labiū calicis. et fo
lium repandi lilii. Duo milia batos ca
piebat. et tria milia metretas. Et fecit
bases. x. ereas: q̄tuor cubitoꝝ longitu
dinis. bases singulas. et q̄tuor cubito
rum latitudinis. et triū cubitorū al
titudinis. Et ip̄m opus basium: intra
sile erat. et sculpture int' iuncturas et
int' coronulas. et plectas ī leones bo
ues. Et cherubyn int' iuncturas similit'
desup. Et subt' ē leones et boues q̄si lora

ex eis dependentia. Et quatuor rote per sin
gulas bases et axes erei. Et per quatuor par
tes quasi humeruli. Et subter luterem
fusiles contra invicem respectantes. Os
quoque luteris intrinsecus erat in capitis
summitate. Et quod forinsecus apparebat
unius cubiti erat totum rotundum
pariter quoque habebat unum cubitum et dimi
dium. In angulis autem columpnarum variae
celaturae erant et media inter columpnas
quadrata non rotunda. Quatuor quoque
rote que per quatuor angulos basis erant
coherebant sibi subter basim. Una rota ha
bebat altitudinis cubitum unum et semis
sem. Tales autem rote erant quales so
lent in curru fieri. Et axes ear
et radii et canti et modioli omnia fusilia.
Nam et humeruli illi quatuor per singu
los angulos basis unius ex ipsa base fu
siles et coniuncti erant. In summitate autem
basis erat quedam rotunditas unius
et dimidii cubiti ita fabrefacta ut
luter desuper posset imponi. Habens celatu
ras suas et scalpturas varias ex se ipsa.
Sculpsit quoque in tabulatis illis que
erant ex ere et in angulis cherubyn et
leones et palmas quasi in similitudinem
stantis hominis ut non celata sed adposi
ta per circuitum viderentur. In hunc mo
dum fecit x. bases fusura una et mensura
scalpturaque consimili. Fecit quoque x. lu
teres ereos. xl. batos capiebat luter unus
eratque quatuor cubitorum. Singulos
quoque luteres per singulas id est x. bases posuit et
constituit x. bases quinque ad dexteram par
tem templi. et v. ad sinistram. Mare autem
posuit ad dexteram partem templi contra ori
entem ad meridiem. Fecit ergo hyram
lebetes. et scutras et ammulas. Et perfecit
omne opus regis salomonis in templo
domini. Columpnas duas et funiculos capi
tellorum super capitella columpnarum du
os. et retiacula duo ut operirent duos fu
niculos qui erant super capita columpna
rum et malogranata quadringenta in du
obus retiaculis duos versus malogranatorum
in retiaculis singulis ad operiendos funicu
los capitellorum qui erant super capita
columpnarum. et bases x. et luteres x. super
bases. et mare unum et boves xii. subter
mare. Et lebetes et scutras et ammulas.
Omnia vasa que fecit hyram regi salo
moni in domo domini de aurichalco erant. et
in campestri regione iordanis fudit ea rex
in argillosa terra inter socchot et sarthan. Et
posuit salomon omnia vasa in domo
domini. propter multitudinem autem nimiam
non erat pondus eris. Fecitque salomon
omnia vasa in domo domini. Altare aure
um et mensam super quam ponerentur pa
nes propositionis auream. Et candelabra au
rea. v. ad dexteram et v. ad sinistram. contra
oraculum ex auro puro. et quasi lilii
flores. et lucernas desuper aureas. et forci
pes aureas. et hydrias. Et fuscinulas et
fialas. et mortariola. et thuribula de au
ro purissimo. et cardines hostiorum do
mus interioris sancti sanctorum. et ostiorum domus
templi ex auro erant. Et perfecit omne o
pus quod faciebat salomon in domo
domini. et intulit que sanctificaverat david
pater eius argentum et aurum et vasa. et
posuit quoque in thesauris domus domini.

Tunc congregati
sunt omnes maiores natu israel cum
principibus tribuum. et duces familiarum
filiorum israel. ad regem salomonem in
ierusalem. ut deferrent archam federis domini
de civitate david id est de syon. Convenit
que ad regem salomonem universus israel
in mense bethanim in sollempni die
ipse est mensis septimus. Veneruntque cun
cti senes ex israel. et tulerunt archam sacer
dotes. et portaverunt archam domini in taber
naculum federis. et omnia vasa sanctua
rii que erant in tabernaculo. et ferebant
ea sacerdotes et levite. Rex autem salo
mon. et omnis multitudo israel que con
venerat ad eum gradiebatur cum illo
ante archam. et immolabant oves et boves
absque estimatione et numero. Et intule
runt sacerdotes archam federis domini in lo
cum suum in oraculum templi in sanctum
sanctorum subter alas cherubyn. Siquidem
cherubin expandebant alas super locum
arche et protegebant archam et vectes
eius desuper. Cumque eminerent vectes et
apparerent summitates eorum foris sanctu
arium ante oraculum non apparebant ul
tra extrinsecus qui et fuerunt ibi usque
in presentem diem. In archa autem non erat
aliud nisi due tabule lapidee quas
posuerat in ea moyses in oreb quando pepi
git dominus fedus cum israel dum egrederentur

De reductione
arche in templum

salomon

de terra egypti. Factum est autem cum exissent
sacerdotes de sanctuario: nebula imple
vit domum domini. et non poterant sacer
dotes stare et ministrare propter nebulam.
Impleverat enim gloria domini domum domini.
Tunc ait rex. Dominus dixit ut habitaret in ne
bula. Edificans edificavi domum in ha
bitaculum tuum firmissimum solium tuum in sem
piternum. Convertitque rex faciem suam et
benedixit omni ecclesie israel. Omnis enim ecclesia
israel stabat. Et ait. Benedictus dominus deus
israel: qui locutus est ore suo ad david patrem
meum. Et in manu eius perfecit dicens
A die qua eduxi populum meum israel de egy
pto. non elegi civitatem de universis tri
bubus israel: ut edificaretur domus et esset
nomen meum ibi. Sed elegi david ut esset
super populum meum israel. Voluit david pater
meus edificare domum nomini domini dei israel.
Et ait dominus ad david patrem meum. Quod co
gitasti in corde tuo domum edificare no
mini meo. bene fecisti hoc ipsum mente trac
tans. Verumptamen tu non edificabis domum
sed filius tuus qui egredietur de renibus
tuis. ipse edificabit domum nomini meo. Con
firmavit dominus sermonem suum quem locu
tus est. Stetique pro david patre meo. et sedi
super thronum israel sicut locutus est dominus et
edificavi domum nomini domini dei israel. et con
stitui ibi locum arche in qua fedus est
domini. quod pepigit cum patribus nostris quando egres
si sunt de terra egypti. Stetit autem salo
mon ante altare domini in conspectu ecclesie
israel. Et expandit manus suas in celum
et ait. Domine deus israel non est similis tui deus
in celo desuper. et super terram deorsum. qui
custodis pactum et misericordiam servis tuis
qui ambulant coram te in toto corde
suo. qui custodisti david servo tuo patri
meo que locutus es ei. Ore locutus es:
et manibus perfecisti. ut hec dies probat. Nunc
igitur domine deus israel conserva famulo tuo david
patri meo que locutus es ei dicens. Non
auferetur de te vir coram me qui sedeat
super thronum israel: ita tamen si custodierint
filii tui viam meam ut ambulent coram
me sicut tu ambulasti in conspectu meo.
Et nunc domine deus israel firmentur verba tua
que locutus es servo tuo patri meo. Ergone
putandum est quod vere deus habitet super
terram? Si enim celum et celi celorum te capere
non possunt: quanto magis domus hec quam e

dificavi? Sed respice ad orationem servi
tui et ad preces eius domine deus meus. Audi
hymnum et orationem quam servus tuus
orat coram te hodie. ut sint oculi tui aperti
super domum hanc nocte et die super domum
de qua dixisti. Erit nomen meum ibi. ut ex
audias orationem servi tui et populi tui israel
quodcumque oraverit in loco isto. Et exaudies in loco
habitaculi tui in celo. Et cum audieris pro
pitius eris. Si peccaverit homo in proximum
suum: et habuerit aliquod iuramentum quo
teneatur astrictus: et venerit propter iuramentum
coram altari tuo in domum tuam. tu ex
audies in celo. et facies et iudicabis ser
vos tuos. condempnans impium. et reddens
viam suam super caput eius. iustificansque
iustum. et retribuens ei secundum iustitiam
suam. Si fugerit populus tuus israel inimi
cos suos quia peccaturus est tibi. et agentes
penitentiam et confitentes nomini tuo venerint
et oraverint. deprecatique te fuerint in domo
tua hac. exaudi in celo. et dimitte pec
catum populi tui israel. et reduces eos in ter
ram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit
celum. et non pluerit propter peccata eorum. et oran
tes in loco isto penitentiam egerint nomini tuo
et a peccatis suis conversi fuerint propter af
flictionem suam exaudi eos in celo. et di
mitte peccata eorum servorum tuorum et populi
tui israel: et ostende eis viam bonam per
quam ambulent. et da pluviam super
terram tuam quam dedisti populo tuo in
possessionem. Fames si oborta fuerit in terra
pestilentia. aut corruptus aer: aut eru
go. aut locusta. aut rubigo. et afflixerit
eum inimicus eius portas obsidens
omnis plaga. et universa infirmitas. cuncta
devotatio et imprecatio que acciderit
homini de populo tuo israel. si quis cogno
verit plagam cordis sui. et expanderit ma
nus suas in domo hac. tu exaudies in
celo in loco habitationis tue. et propitiabe
ris. et facies ut des unicuique secundum
vias suas. sicut videris cor eius. quia tu
nosti solus cor omnium filiorum hominum
ut timeant te cunctis diebus quibus
vivunt super faciem terre quam dedisti pa
tribus nostris. Insuper et alienigena qui non
est de populo tuo israel: cum venerit de terra longin
qua propter nomen tuum. audietur enim nomen
tuum magnum. et manus tua fortis. et bra
chium tuum extentum ubique. cum venerit ergo

et oraverit in loco isto, tu exaudies in celo in
firmamento habitaculi tui, et facies omnia
pro quibus invocaverit alienigena, ut dis
cant universi populi terrarum nomen tuum ti
mere sicut populus tuus israel, et probent quia
nomen tuum invocatum est super domum hanc
quam edificavi. Si egressus fuerit populus tuus
ad bellum contra inimicos suos per viam
quocumque miseris eos, orabunt te contra viam
civitatis quam elegisti et contra domum
quam edificavi nomini tuo, et exaudies
in celo orationes eorum et preces eorum
et facies iudicium eorum. Et si peccave
rint tibi, non est enim homo qui non pec
cet, et iratus tradideris eos inimicis suis
et captivi ducti fuerint in terram inimico
rum longe vel prope, et egerint penitentiam
in corde suo in loco captivitatis, et conversi
deprecati te fuerint. In domo tua hec, exau
di in celo et dimitte peccatum populi tui is
rael, et deduces eos in terram quam de
disti patribus eorum. Si clausum fuerit
celum et non pluerit propter peccata eorum
in captivitate sua dicentes: Peccavimus
inique egimus, impie gessimus, et rever
si fuerint ad te in universo corde suo et to
ta anima sua in terra inimicorum suo
rum ad quam ducti fuerint, et oraverint te
contra viam terre sue quam dedisti patri
bus eorum et civitatis quam elegisti
et templi quod edificavi nomini tuo, exau
dies in celo in firmamento solii tui o
rationem eorum et preces, et facies iudicium
eorum, et propitiaberis populo tuo qui peccavit
tibi et omnibus iniquitatibus eorum qui
bus prevaricati sunt in te. Et dabis misericordiam
coram eis qui eos captivos habuerint
ut misereantur eis. Populus enim tuus est et here
ditas tua, quos eduxisti de terra egypti de
medio fornacis ferree, ut sint oculi tui
aperti ad deprecationem servi tui et populi tui israel
et exaudies eos in universis pro quibus invo
caverint te. Tu enim separasti eos tibi in here
ditatem de universis populis terre, sicut locu
tus es per moysen servum tuum quando eduxisti
patres nostros de egypto domine deus noster. IX
ix Factum est autem cum complesset
salomon orans dominum omnem ora
tionem et deprecationem hanc, surrexit
de conspectu altaris domini, utrumque enim genu
in terram fixerat, et manus expanderat ad
celum. Stetit ergo et benedixit omni ecclesie israel

voce magna dicens: Benedictus dominus deus
qui dedit requiem populo israel iuxta omnia
que locutus est. Non cecidit nec unus sermo ex
omnibus bonis que locutus est per moysen
servum suum. Sit dominus deus noster nobiscum sicut
fuit cum patribus nostris, non derelinquat nos
neque despiciat, sed inclinet corda nostra ad se
ut ambulemus in universis viis eius et
custodiamus mandata eius et cerimo
nias et iudicia quecumque mandavit patri
bus nostris. Et sint sermones mei isti quibus
deprecatus sum coram domino appropinquan
tes domino deo nostro die et nocte, ut faciat iu
dicium servo suo et populo suo israel per singulos di
es. Et sciant omnes populi terre quia dominus ipse
est deus, et non est ultra absque eo. Sit quoque
cor nostrum perfectum cum domino deo nostro, ut
ambulemus in decretis eius et custodiamus
mandata eius sicut et hodie. Igitur rex et
omnis israel cum eo immolabant victimas
coram domino. Mactavitque salomon hosti
as pacificas quas immolavit domino, boum
xxii milia, ovium cxx milia, et dedica
verunt templum domini rex et filii israel. In die
illa sanctificavit rex medium atrii quod erat
ante domum domini. Fecit quippe ibi holocaustum
et sacrificium et adipem sacrificiorum, quia altare
ereum quod erat coram domino minus
erat et capere non poterat holocausta et sacri
ficium et adipem pacificorum. Fecit ergo sa
lomon in tempore illo festivitatem celebrem
et omnis israel cum eo multitudo magna ab in
troitu emath usque ad rivum egypti coram
domino deo nostro vii diebus et vii diebus, id est
xiiii diebus. Et in die octavo dimisit populos
qui benedicentes regi profecti sunt in taberna
cula sua letantes et alacri corde super omnibus
bonis que fecerat dominus david servo suo et
israel populo suo. X
Factum est autem cum perfecisset salomon
edificium domus domini et edificium regis
et omne quod optaverat et voluerat
facere, apparuit ei dominus secundo sicut appa
ruerat ei in gabaon, dixitque dominus ad eum:
Exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam
qua deprecatus es coram me. Sanctificavi do
mum hanc quam edificasti ut ponerem nomen
meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et
cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si
ambulaveris coram me sicut ambulavit
pater tuus in simplicitate cordis et in equi
tate, et feceris omnia que precepi tibi et legitima

ix cap.

mea et iudicia feceris: ponam thronum
regni tui super israel in sempiternum. sicut lo-
cutus sum david patri tuo dicens. Non
auferetur de genere tuo vir de solio israel. Si
autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri
non sequentes me. nec custodientes manda-
ta mea et cerimonias quas proposui vob-
is: abieritis et colueritis deos alienos. et
adoraveritis eos. auferam israel de superficie
terre quam dedi eis. et templum quod san-
ctificavi nomini meo: proiciam a conspectu meo
eritque israel in proverbium et fabulam cunc-
tis populis. et domus hec erit in exemplum
omnis qui transierit per eam stupebit. et si-
bilabit. et dicet. Quare fecit dominus sic terre
huic. et domui huic? Et respondebunt: Quia
dereliquerunt dominum deum suum qui eduxit
patres eorum de terra egypti. et secuti sunt
deos alienos: et adoraverunt eos. et colue-
runt eos. idcirco induxit dominus super eos omne
malum hoc. Expletis autem annis .xx. postquam
edificaverat salomon duas domos .i. domum
domini. et domum regis. hyram regem
thyri prebente regi salomoni ligna ce-
drina et abiegna. et aurum iuxta omne
quod opus fuerat. Tunc dedit salomon
hyram .xx. oppida in terra galilee. Egressus
hyram de thyro. ut videret oppida que dede-
rat ei salomon. et non placuerunt ei. Et ait.
Hecine sunt civitates quas dedisti mihi
frater. Et appellavit eas terram chabul:
usque in presentem diem. Misit quoque hy-
ram ad regem salomonem .c.xx. talenta
auri. Hec est summa expensarum quam obtu-
lit rex salomon ad edificandam domum domini
et domum suam. et mello et murum ierusalem
et eser et mageddo. et gazer: Pharao rex
egypti ascendit et cepit gazer. succendit-
que eam igni. et chananeum qui habitabat
in civitate interfecit: et dedit eam in dotem
filie sue uxoris salomonis. Edificavit
ergo salomon gazer: et bethoron inferiorem
et balaath. et palmiram: in terra solitudi-
nis. Et omnes vicos qui ad se pertinebant
et erant absque muro. communivit et civita-
tes curruum et civitates equitum. et quecum-
que ei placuit ut edificaret in ierusalem. et in
libano et in omni terra potestatis sue
Universum populum qui remanserat de amorreis
et etheis. et ferezeis et eveis et iebuseis
qui non sunt de filiis israel. horum filios qui
remanserant in terra: quos salomon non potue-
rant filii israel exterminare. fecit salomon tribu-
tarios usque ad diem hanc. De filiis autem is-
rael non constituit rex salomon servire quemquam. sed
erant viri bellatores et ministri eius. et princi-
pes et duces. et prefecti curruum et equorum.
Erant autem principes super omnia opera salomonis
prepositi quingenti quinquaginta. qui habebant
subiectum populum. et statutis operibus impera-
bant. Filia autem pharaonis ascendit
de civitate david in domum suam quam
edificaverat ei. Tunc edificavit mello. Of-
ferebat quoque salomon tribus vicibus per annos
singulos holocausta et pacificas victimas
super altare quod edificaverat domino. et ad-
olebat thimiama coram domino. perfectumque
est templum. Classem quoque fecit rex sa-
lomon in asiongaber: que est iuxta achilat
in litore maris rubri in terra ydumee. Mi-
sitque hyram in classe illa servos suos vi-
ros nauticos et gnaros maris. cum servis sa-
lomonis. Qui cum venissent in ophir:
sumptum inde aurum quadringento-
rum .xx. thalentorum detulerunt ad regem
salomonem. X
Sed et regina saba audita fama
salomonis in nomine domini venit temp-
tare eum in enigmatibus. et ingressa ierusalem
multo comitatu et divitiis camelis et
equis portantibus aromata. et aurum in-
finitum nimis. et gemmas pretiosas. venit
ad regem salomonem. et locuta est ei omnia
que habebat in corde suo. et docuit eam sa-
lomon omnia verba que proposuerat. non fuit
sermo qui posset regem latere. et non respon-
deret ei. Videns autem regina saba omnem
sapientiam salomonis. et domum quam edifi-
caverat. et cibos mense eius et habitacula ser-
vorum. et ordinem ministrantium. vestes-
que eorum. et pincernas et holocausta que
offerebat in domo domini. non habebat ultra
spiritum. dixitque ad regem. Verus est sermo quem
audivi in terra mea super sermonibus tuis. et
super sapientia tua: et non credebam nar-
rantibus mihi donec ipsa veni. et vidi oculis
meis et probavi quod media pars mihi nuntia-
ta non fuerat. Maior est sapientia tua et
opera tua quam rumor quem audivi. Bea-
ti viri tui. et beati servi tui. hii qui stant
coram te semper. et audiunt sapientiam
tuam. Sit dominus deus tuus benedictus cui
complacuisti. et posuit te super thronum
israel. eo quod dilexerit dominus deus israel in sempiternum

et constituit te regem: ut faceres iudici
um et iustitiam. Dedit igitur regi cen
tum .xx. thalenta auri. et aromata mul
ta nimis. et gemmas preciosas. Non sunt
allata ultra aromata tam multa quam ea
que dedit regina saba regi salomoni. Sed
et classis hyram que portabat hyram
aurum de ophyr: attulit ex ophyr lig
na thina multa nimis. et gemmas pre
ciosas. Fecitque rex de lignis thynis ful
cra domus domini et domus regie. et cythy
ras liras que cantoribus. Non sunt allata
huiuscemodi ligna thyna: neque visa
usque in sempiternum diem. Rex autem sa
lomon dedit regine saba omnia que vo
luit et petiuit ab eo. exceptis hiis que ul
tro obtulerat ei munere regio. Que rever
sa est abiit in terram suam cum servis suis
Erat autem pondus auri quod offereba
tur salomoni per singulos annos sexcen
torum sexaginta sex thalentorum auri. ex
cepto eo quod afferebant viri qui super vec
tigalia erant et negotiatores. universique
scruta vendentes. et omnes reges arabie
ducesque terre. Fecit quoque rex salomon du
centa scuta de auro puro. sexcentos au
ri siclos dedit in laminas scuti unius
et trecentas peltas ex auro probato. trecen
te mine auri unam peltam vestiebant
posuitque eas rex in domo saltus libani
Fecit etiam rex salomon thronum de ebore
grandem. et vestivit eum auro fulvo ni
mis. qui habebat sex gradus. Et summi
tas throni rotunda erat in parte posteri
ori. et due manus hinc atque inde tene
tes sedile. Et duo leones stabant iuxta
manus singulas. Et .xii. leunculi stantes
super sex gradus hinc atque inde. Non est fac
tum tale opus: in universis regnis. Sed
et omnia vasa de quibus potabat rex sa
lomon erant aurea. et universa vasa supel
lectilis domus saltus libani de auro puris
simo. Non erat argentum nec alicuius preci
putabatur in diebus salomonis. quia clas
sis regis per mare cum classe hyram: se
mel per tres annos ibat in tharsis: deferens
inde aurum et argentum. et dentes ele
fantorum. et simias et pavos. Magnifi
catus est ergo rex salomon super omnes
reges terre. divitiis et sapientia. Et uni
versa terra desiderabat vultum salomonis
ut audiret sapientiam eius quam dederat deus
in corde eius. Et singuli deferebant ei mu
nera vasa argentea. vestes et arma bel
lica. aromata quoque et equos et mulos
per annos singulos. Congregavitque salo
mon currus et equites. Et facti sunt ei
quadringenti currus. et .xii. milia eque mille
tum. et disposuit eos per civitates muni
tas: et cum rege in ierusalem. Fecitque ut
tanta esset habundantia argenti in ierusalem
quanta lapidum. Et cedrorum prebuit
multitudinem. quasi sicomoros que nascun
tur in campestribus. Et educebantur equi
salomoni de egypto: et coa. Negotiatores
enim regis emebant de coa. et statuto pretio
perducebant. Egrediebatur autem quadri
ga ex egypto sexcentis siclis argenti. et
equos centum quinquaginta. Atque in
hunc modum cuncti reges ethëorum et sy
rie equos vendebant. XI

Rex autem salomon adamavit muli
eres alienigenas multas. filiam quoque
pharaonis et moabitidas et ammoni
tidas. ydumeas et sidonias. et ettheas
de gentibus super quibus dixit dominus filiis is
rahel. Non ingrediemini ad eas. neque de il
lis ingredientur ad vestras. Certissime aver
tent corda vestra. His itaque rex copulatus
est salomon ardentissimo amore. Fuerunt
que ei uxores quasi regine septingente. et — de uxoribus et concubinis salomonis
concubine trecente. et averterunt mulie
res cor eius. Cumque iam esset senex. depra
vatum est per mulieres cor eius: ut sequeretur
deos alienos. Nec erat cor eius perfectum
cum domino deo suo: sicut cor david patris
eius. Sed colebat salomon astarthen deam
sydoniorum. et moloch ydolorum ammoni
tarum. et camos deum moabitarum. Fecitque
salomon quod non placuerat coram
domino. et non adimplevit quod sequeretur
dominum sicut pater eius david. Tunc edifi
cavit salomon fanum chamos ydolo
moab in monte qui est contra ierusalem.
et moloch ydolo filiorum amon. Atque in
hunc modum fecit uxoribus suis alienige
nis que adolebant thura. et immolabant
diis suis. Igitur iratus est dominus salomo
ni: eo quod aversa esset mens eius a domino deo
israel qui apparuerat ei secundo. et preceperat
de verbo hoc. ne sequeretur deos alienos. et
non custodivit que mandavit ei dominus.
Dixit itaque dominus salomoni. Quia habu
isti hoc apud te. et non custodisti pactum

meum et precepta mea que mandavi tibi: dis-
rumpens scindam regnum tuum: et dabo illud
servo tuo. Verumptamen in diebus tuis non faci-
am, propter David patrem tuum. De manu filii
tui scindam illud. Nec totum regnum auferam
sed tribum unam dabo filio tuo, propter David servum
meum et Ierusalem quem elegi. Suscitavit
autem dominus adversarium salomoni Adad ydume-
um de semine regio, qui erat in Edom. Cum
enim esset David in ydumea, et ascendisset Ioab
princeps militie ad sepeliendos eos qui fu-
erant interfecti, et occidisset omnem masculi-
num in ydumea. Sex enim mensibus ibi mora-
tus est Ioab et omnis Israel donec interficerent
omnem masculinum in ydumea. Fugit Ad-
ad ipse et viri ydumei de servis patris eius
cum eo, ut ingrederetur egyptum. Erat autem
Adad puer parvulus. Cumque surrexissent
de madian: venerunt in pharan. Tulerunt-
que secum viros de pharan, et introierunt e-
gyptum ad pharaonem regem egypti. Qui
dedit ei domum et cibos constituit, et terram
delegavit. Et invenit Adad gratiam coram
pharaone valde in tantum ut daret ei uxo-
rem sororem uxoris sue taphnes regine.
Genuitque ei soror taphnes genebath filium:
et nutrivit eum taphnes in domo pharao-
nis. Eratque genebath habitans apud pha-
raonem cum filiis suis. Cumque audisset Ad-
ad in egypto dormisse David cum patribus
suis, et mortuum esse Ioab principem militie
dixit pharaoni. Dimitte me ut vadam in terram
meam. Dixitque ei pharao. Qua enim re a-
pud me indiges ut queras ire in terram tuam?
At ille respondit. Nulla, sed obsecro te ut di-
mittas me. Suscitavit ei deus adversarium
Razon filium eliade, qui fugerat Ada-
dezer regem Soba dominum suum. Et congregavit contra
eum viros. Et factus est princeps latronum
cum interficeret eos David. Abieruntque damascum
et habitaverunt ibi. Et constituerunt eum regem
in damasco. Eratque adversarius Israel cunctis
diebus salomonis. Et hoc est malum Adad: et odi-
um contra Israel. Regnavitque in syria. Iero-
boam quoque filius nabath ephrateus de
sareda servus salomonis cuius mater erat
nomine sarva: mulier vidua. Servus salomonis le-
vavit manum contra regem. Et hec causa rebel-
lionis adversus eum, quia salomon edifica-
vit mello, et coequavit voraginem civita-
tis David patris sui. Erat autem Ieroboam vir
fortis et potens. Vidensque salomon adoles-
centem bone indolis et industrium: constitu-
erat eum prefectum super tributa universe domus
Ioseph. Factum est igitur in tempore illo
ut Ieroboam egrederetur de Ierusalem, et in-
venit eum Ahias silonites propheta in via
opertus pallio novo. Erant autem duo
tantum in agro. Apprehendensque Ahias pal-
lium suum novum quo opertus erat: scidit
in .xii. partes. Et ait Ieroboam. Tolle tibi
decem scissuras. Hec enim dicit dominus deus
Israel. Ecce ego scindam regnum de manu sa-
lomonis, et dabo tibi .x. tribus. Porro u-
na tribus remanebit ei propter David servum me-
um et Ierusalem civitatem quam elegi ex om-
nibus tribubus, eo quod dereliquit me et ado-
ravit astaroth deam sydoniorum et chamos
deum moab, et melchom deum filiorum
amon, et non ambulaverunt in viis meis
ut facerent iustitiam coram me et precepta
mea et iudicia sicut David pater eius. Nec
auferam omne regnum de manu eius: sed du-
cem ponam eum cunctis diebus vite sue
propter David servum meum quem elegi qui custo-
divit mandata mea et precepta mea. Au-
feram autem regnum de manu filii eius et da-
bo tibi .x. tribus. Filio autem eius dabo tri-
bum unam: ut remaneat lucerna David servo
meo cunctis diebus coram me in Ierusalem
civitate quam elegi ut esset nomen meum ibi.
Te autem assumam: et regnabis super omnia que
desiderat anima tua. Erisque rex super Israel. Si igitur
audieris omnia que precepero tibi, et ambula-
veris in viis meis: et feceris quod rectum
est coram me custodiens que mandata
mea et precepta mea sicut fecit David servus
meus: ero tecum, et edificabo tibi domum
fidelem quomodo edificavi David, et tradam tibi
Israel, et affligam semen David super hoc verum-
tamen non cunctis diebus. Voluit ergo salomon
interficere Ieroboam. Qui surrexit et au-
fugit in egyptum ad susac regem egypti
et fuit in egypto usque ad mortem salomonis.
Reliqua autem verborum salomonis et omnia que
fecit et sapientia eius, ecce universa scripta
sunt in libro verborum salomonis. Dies autem
quos regnavit salomon in Ierusalem super
omnem Israel: quadraginta anni sunt.
Dormivitque salomon cum patribus suis et
sepultus est in civitate David patris sui.
Regnavitque Roboam filius eius pro eo.

XII

Venit autem Roboam in sichem.
Illuc enim congregatus erat omnis Israel

ad constituendum eum regem. At hiero
boam filius nabath cum adhuc esset in egyp
to profugus a facie regis salomonis audi
ta morte eius reversus est in egyptum. Mise
runtque et vocaverunt eum. Venit ergo hie
roboam et omnis multitudo israel et locu
ti sunt ad roboam dicentes. Pater tuus du
rissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc
imminue paululum de imperio patris tui du
rissimo et de iugo gravissimo quod imposu
it nobis et serviemus tibi. Qui ait. Ite usque
ad tertium diem et revertimini ad me. Cumque
abisset populus iniit consilium rex roboam
cum senibus qui assistebant coram salomone
patre eius dum adhuc viveret et ait. Quod
mihi datis consilium ut respondeam populo?
Qui dixerunt ei. Si hodie obediens populo
huic et servieris populo huic et petitioni eo
rum cesseris. locutusque fueris ad eos verba
lenia: erunt tibi servi cunctis diebus. Qui
reliquit consilium senum quod dederant
ei et adhibuit adolescentes qui nutriti
fuerant cum eo et assistebant ei. Dixitque ad
eos. Quod mihi datis consilium ut responde
am populo huic. Qui dixerunt mihi leuius
fac iugum quod imposuit pater tuus super
nos. Et dixerunt ei iuvenes qui nutriti
fuerant cum eo. Sic loqueris populo huic qui
locuti sunt ad te dicentes. Pater tuus ag
gravavit iugum nostrum tu releva nos. Sic lo
queris ad eos. Minimus digitus meus
grossior est dorso patris mei. Et nunc pater
meus posuit super nos iugum grave. E
go autem addam super iugum vestrum. Pater
meus cecidit vos flagellis: ego autem ce
dam vos scorpionibus. Venit ergo hiero
boam et omnis populus ad roboam die tertia
sicut fuerat rex dicens. Revertimini ad me
die tertia. Respondit que rex dura populo derelicto
populo consilio seniorum quod ei dederant et
locutus est eis secundum consilium iuvenum di
cens. Pater meus aggravavit iugum vestrum
Ego autem addam iugo vestro. Pater meus ce
cidit vos flagellis et ego cedam vos scor
pionibus. Et non acquievit rex populo: quoniam
aversatus fuerat eum dominus ut suscitaret
verbum suum quod locutus fuerat dominus in ma
nu ahie silonite ad hieroboam filium na
bath. Videns itaque populus quod noluisset audi
re eos rex. respondit eis dicens. Que nobis
pars in david? vel que hereditas in filio y
sai? Vade in tabernacula tua israel: Nunc vide
domum tuam david. Et abiit israel in taber
nacula sua. Super filios autem israel quicumque
habitabant in civitatibus iuda regnavit robo
am. Misit igitur rex roboam aduram qui
erat super tributum. et lapidavit eum omnis
israel et mortuus est. Porro rex roboam festi
nus ascendit currum et fugit in ierusalem.
Recessitque israel a domo david usque in presen
tem diem. Factum est autem cum audisset
omnis israel quod reversus esset hieroboam: mise
runt et vocaverunt eum congregato cetu et
constituerunt regem super israel. nec secutus
est quisquam domum david preter domum iu
da al' tribum solam. Venit autem roboam in
ierusalem et congregavit universam domum iu
da et tribum beniamin. clxxx. milia elec
torum virorum bellatorum: ut pugnaret contra
domum israel et reduceret regnum roboam filio
salomonis. Factus est ergo sermo domini ad
semeiam virum dei dicens. Loquere ad robo
am filium salomonis regem iuda et benia
min et reliquos de populo dicens. Hec dicit dominus.
Non ascendetis: neque bellabitis contra fratres
vestros filios israel. Revertatur vir in domum su
am. A me enim factum est verbum hoc. Audierunt
sermonem domini. Et reversi sunt de itinere sic
ut preceperat dominus. Edificavit autem hierobo
am sichem in monte effraym et habitavit
ibi. Et egressus inde edificavit phanuel.
Dixitque hieroboam in corde suo. Nunc re
vertetur regnum ad domum david. si ascenderit
populus iste ut faciat sacrificium in domo domini
in ierusalem. et convertetur cor populi huius ad do
minum suum roboam regem iuda. interficientque
me et revertentur ad eum. Et excogitato
consilio fecit duos vitulos aureos et dix
it eis. Nolite ultra ascendere in ierusalem. Ecce dii
tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Po
suitque unum in bethel alterum in dan.
Et factum est verbum hoc in peccatum. Ibat autem populus
ad adorandum vitulum usque in dan. Et fe
cit fana in excelsis. Et sacerdotes de extremis
populi qui non erant de filiis levi. Constituit
que diem sollempnem in mense octavo. quinta
decima die mensis in similitudinem sol
lempnitatis que celebratur in iuda. Et
ascendens altare similiter fecit in bethel
ut immolaret vitulis quos fabricatus e
rat. Constituitque in bethel sacerdotes excel
sorum que fecerat. Et ascendit super altare
quod extruxerat in bethel: quinta decima
die mensis octavi quem finxerat de corde suo

De constitutione hieroboam in regem.

et fecit sollempnitatem filiis israhel. Et ascen-
dit super altare ut adoleret incensum.
xiij. c. Et ecce vir dei venit de iuda in sermone
domini in bethel XIII
hieroboam stante super altare et thus iaci-
entem. et exclamavit contra altare domini
in sermone domini et ait. Altare altare. hec
dicit dominus. Ecce filius nascetur domui david
iosias nomine. et immolabit super te sa-
cerdotes excelsorum qui nunc in te thura
succendunt. et ossa hominum succendet su-
per te. Deditque in die illa signum
dicens. hoc erit signum quod locutus est
dominus. Ecce altare scindetur. et effundetur
cinis qui in eo est. Cumque audisset rex ser-
monem hominis dei quem inclamaverat contra al-
tare in bethel. extendit manum suam de
altari dicens. apprehendite eum. Et exaru-
it manus eius. quam extenderat contra eum.
nec valuit eam retrahere ad se. Altare quoque
scissum est. et effusus est cinis de altari
iuxta signum quod praedixerat vir dei in
verbo domini. Et ait rex ad virum dei. Deprecare
faciem domini dei tui. et ora pro me. ut resti-
tuatur manus mea mihi. Et oravit vir dei
faciem domini. Et reversa est manus regis ad e-
um. et facta est sicut prius fu-
erat. Locutus est autem rex ad virum dei. Veni
mecum domum ut prandeas. et dabo tibi mu-
nera. Responditque vir dei ad regem. Si dederis
mihi mediam partem domus tue non veniam
tecum. nec comedam panem neque bi-
bam aquam in loco isto. Sic enim manda-
tum est mihi in sermone domini praecipientis. Non
comedes panem neque bibes aquam. nec
reverteris per viam qua venisti. Abiit ergo
per aliam viam. et non est reversus per iter quo
venerat in bethel. Propheta autem quidam se-
nex habitabat in bethel. Ad quem venerunt fi-
lii sui. et narraverunt ei omnia opera que fe-
cerat vir dei illa die in bethel. Et verba que locu-
tus fuerat ad regem. narraverunt patri suo. Et
dixit eis pater eorum. Per quam viam abiit?
Ostenderunt ei filii sui viam per quam abie-
rat vir dei qui venerat de iuda. Et ait fi-
liis. Sternite mihi asinum. Qui cum stravis-
sent. ascendit et abiit post virum dei. et
invenit eum sedentem subtus terebin-
tum. Et ait ei. Tu ne es vir dei qui venis-
ti de iuda? Respondit ille. Ego sum. Dixit ad
eum. Veni mecum domum. et comedes panem.
Qui ait. Non possum reverti. neque venire tecum.
nec comedam panem. nec bibam aquam
in loco isto. quia locutus est dominus ad me in ser-
mone domini dicens. Non comedes panem nec
bibes aquam ibi. nec reverteris per viam qua ie-
ris. Qui ait illi. Et ego propheta sum simi-
lis tui. Et angelus locutus est in sermone domini
dicens. Reduc eum in domum tuam. et co-
medat panem. et bibat aquam. Fefellit
eum et reduxit secum. Comedit ergo panem
in domo eius. et bibit aquam. Cumque sederent
ad mensam. factus est sermo domini ad prophetam
qui reduxerat eum. et exclamavit ad virum
dei qui venerat de iuda dicens. Hec dicit dominus.
Quia inobediens fuisti ori domini. et non custo-
disti mandatum domini quod praecepit dominus deus
tuus. et reversus es. et comedisti panem et bi-
bisti aquam in loco in quo praecepit tibi ne co-
mederes panem. neque biberes aquam. non
inferetur cadaver tuum in sepulcrum patrum
tuorum. Cumque comedisset et bibisset. stravit a-
sinum suum prophete quem reduxerat. Qui cum
abisset. invenit eum leo in via. et occidit.
Et erat cadaver eius proiectum in itinere.
Asinus autem stabat iuxta illum. et leo stabat
iuxta cadaver. Et ecce viri transeuntes vi-
derunt cadaver proiectum in via. et leonem stan-
tem iuxta cadaver. Et venerunt. et divulga-
verunt in civitate in qua propheta senex
ille habitabat. Quod cum audisset propheta ille
qui reduxerat eum de via. ait. Vir dei est
inobediens fuit ori domini. et tradidit eum
dominus leoni. et confregit eum. et occidit e-
um iuxta verbum domini quod locutus est ei.
Dixitque ad filios suos. Sternite mihi asinum.
Qui cum stravissent. et ille abisset. invenit
cadaver eius proiectum in via. et asinum
et leonem stantes iuxta cadaver. et non co-
medit leo de cadavere. nec lesit asinum.
Tulit ergo propheta cadaver viri dei. et po-
suit illud super asinum. Et reversus intulit in
civitatem prophete senex. ut plangeret eum.
Et posuit cadaver eius in sepulcro suo. et plan-
xerunt eum. heu heu frater. Cumque planxissent
eum. dixit ad filios suos. Cum mortuus
fuero. sepelite me in sepulcro in quo vir
dei sepultus est. iuxta ossa eius ponite
ossa mea. Profecto enim veniet sermo quem pre-
dixit in sermone domini contra altare quod est in be-
thel. et contra omnia fana excelsorum que sunt in ur-
bibus samarie. Post verba hec non est reversus iero-
boam de via sua pessima. sed econtrario fe-
cit de novissimis populi sacerdotes excelsorum

Quicūq; uolebat implebat manū suā
et fiebant sacerdotes excelsorum. Et ꝓpter
hanc causā peccauit domus ieroboam. et
euersa ēet et deleta desup faciē t're.

xiiij In tempore illo egro- XIIII.
tauit abias filius ieroboam. Dixitq;
ieroboam uxori sue. Surge et cōmuta hi
tum ne cognoscaris q' sis uxor ieroboam
et uade in silo ubi est achias ꝓpheta. qui lo
cutus est m̄ q' regnaturus eēm sup po
pulū hunc. Tolle quoq; in manu tua .x.
panes et crustulam. et uas mell' et uade
ad illū. Ipse indicabit tibi quid euenturū
sit huic puero. Fecit ut dixerat uxor ierobo
am. et consurgens abiit in sylo. Et uenit
ad domum achie. At ille non poterat uidē
q' caligauerant oculi eius p' senectute. Dixit
aūt dn's ad achiam. Ecce uxor ieroboā ingr
ditur consulere te sup filio suo qui egro
ut tat. hec et h' loqueris ei. Cum ergo illa intr
aret et dissimularet se eē que erat. Audiuit
achias sonitū pedum eius introeuntis
p' hostium et ait. Ingredere uxor ieroboam
quare aliam te eē simulas? Ego aūt mis
sus sum ad te durus nuntius. Vade et dic ie
roboam. H' dicit dn's deus isr'l. Quia exalta
ui te de medio ppli. et dedi te ducem sup
ppl'm meum isr'l. et scidi regnū dom' dd'
et dedi illud tibi. et nō fuisti sicut seruus
meus dauid qui custodiuit mandata mea
et secutus ē me in toto corde suo faciens
qd' placitū est in conspectu meo. sz operat'
es male sup omnes qui fuerūt añ te. et fe
cisti tibi deos alienos. ut me ad iracūdiā
prouocares. me aūt ꝓiecisti post corp' tuū.
Ecce iccirco ego inducam mala sup do
mū ieroboam. et percutiam de ieroboā min
gentē ad parietem. et clausū et nouissi
mū in isr'l. et mundabo reliquias ieroboā
sic mūdari solet fimus usq; ad purū. Q'
mortui fuerint de ieroboā in ciuitate comedēt
eos canes. Qui aūt mortui fuerint in agro: uo
rabunt eos aues celi. q' dn's locutus ē. Tu
igitur surge. et uade in domū tuā. et in ip̄o
introitu pedū tuorum in urbe morietur puer.
et plāget eum oīs isr'l. et sepeliet. iste eñ
solus inferetur de ieroboā in sepulcrū. q' i
uentus est sermo bonus sup eum a dn'o deo
isr'l in domo ieroboam. Constituet aūt s'
dn's regem sup isr'l. qui percutiet domū ie
roboam in hac die. et in hoc tempore. Et per
cutiet dn's isr'l. sicut moueri solet arūdo in aqua
et euellz isr'l de terra hac bona quā dedit pa
tribz eorum. et uentilabit eos trans flumē
q' fecerūt sibi lucos ut irritarent dn'm
Et tradet dn's deus inimicis suis isr'l ꝓp
peccata hieroboam qui peccauit et pecca
re fecit isr'l. Surrexit itaq; uxor ieroboā
et abiit et uenit in thersa. Cumq; illa i
grederetur limen domus: puer mortuus ē
et sepelierunt eum. Et planxit eum oīs
isr'l iuxta sermonem dn'i. quem locutus
est in manu serui sui achie ꝓphete. Reliq'
aūt uerborum ieroboam quō pugnauit
et quō regnauit. Ecce scripta sunt in li
bro uerborum dierum regum isr'l. Dies aūt
quibz regnauit ieroboam. xx. et ii. anni
sunt. et dormiuit cum patribz suis. Reg- q' nadab regnauit
nauitq; nadab filius eius ꝓ eo. Porro
roboam filius salomonis regnauit in
iuda. xl. et unius anni. erat roboam cū reg
nare cepisset. et .x. et .vii. annis regnauit
in ihr'lm ciuitatem quam elegit dn's ut
poneret nomē suū ibi ex omnibz tribubz
isr'l. Nomē aūt matris eius naama ama
nites. Et fecit iudas malum corā dn'o.
et irritauerūt eum sup omnibz que fece
runt patres eorum in peccatis suis q' fece
runt. Edificauerunt enim et ipsi sibi a
ras et statuas et lucos sup omnem col
lem excelsum. et subter omnem arborem
frondosam. Sz et effeminati fuerunt in terra
feceruntq; omnes abhominatōes gentiū
quas attriuerat dn's añ faciem filiorum isr'l.
In quinto autem regni roboam. ascendit
sesac rex egypti in ihr'lm. et tulit thesau
ros domus dn'i et thesauros regios. et uniūsa
diripuit. Scuta quoq; aurea que fecerat
salomon. ꝓ quibz fecit rex roboam scuta
erea. et tradidit ea in manu ducum scu
tariorum et eorum qui excubabant añ
hostium domus regis. Cumq; ingrederetur
in domū dn'i rex. portabant ea qui preem
di'bant officium. et post ea reportabant
ad armamentarium scutariorum. Reliqua aūt
sermonū roboam. et oīa q' fecit. ecce scrip
ta sunt in libro uerborum dierū regum
iuda. Fuitq; bellum int' roboam et ieroboam
cunctis diebus. Dormiuit itaq; roboam
cum patribz suis. et sepultus ē cum eis in
ciuitate dauid. Nomē aūt matris eius na
ama amanites. Et regnauit abia filius
eius ꝓ eo. XV.

IGitur in octauo decimo anno regni xv. de abia rege iude.

ieroboam filii nabath. Regnavit abia
super iudam tribus annis regnavit in ierusa-
lem. nomen matris eius maacha filia abessalon.
ambulavitque in omnibus peccatis patris
sui que fecerat ante eum. nec erat cor eius
perfectum cum domino deo suo sicut cor
david patris eius. sed propter david dedit
ei dominus deus suus lucernam in ierusalem. ut
suscitaret filium eius post eum: et sta-
tueret ierusalem: eo quod fecisset david rectum
in oculis domini. et non declinasset ab omnibus
que preceperat ei cunctis diebus vite sue. ex-
cepto sermone urie ethei. Attamen bellum
fuit inter abiam: et ieroboam omni
tempore vite sue. Reliqua autem sermonum
abia et omnia que fecit. nonne hec scrip-
ta sunt in libro verborum dierum regum iu-
da? Fuitque prelium inter abiam et ierobo-
am. et dormivit abia cum patribus suis. et se-
pelierunt eum in civitate david. Regna-
vitque asa filius eius pro eo. In anno vi-
cesimo ieroboam regis israel regnavit
asa rex iuda. et xli. anno regnavit in
ierusalem. nomen matris eius maacha filia
absalon. Et fecit asa rectum ante conspectum
domini: sicut david pater eius. Et abstulit ef-
feminatos de terra. purgavitque univer-
sas sordes ydolorum que fecerant patres
eius. Insuper et maacham matrem suam
amovit: ne esset princeps in sacris priapi
et in luco eius quem consecraverat. Subvertit-
que specum eius: et confregit simulacrum
turpissimum. et combussit in torrente cedron.
Excelsa autem non abstulit. Verumptamen cor a-
sa perfectum erat cum domino deo [suo] cunctis
diebus vite sue. Et intulit ea que sanctifica-
verat pater suus et voverat in domum domini:
argentum et aurum et vasa. Bellum autem
erat inter asa: et baasa regem israel cunctis
diebus eorum. Ascendit quoque baasa rex
israel in iudam: et edificavit rama: ut
non posset quisquam egredi vel ingredi de parte
asa regis iude. Tollens itaque asa omne
argentum et aurum quod remanserat in the-
sauris domus domini. et in thesauris domus
regie. dedit illud in manus servorum
suorum. et misit ad benadab filium
tabremon filii ezion regem syrie qui ha-
bitabat in damasco dicens. Fedus est inter
me et te. et inter patrem meum et patrem tu-
um. ideo misi tibi munera argentum
et aurum. et peto ut venias et irritum

facias fedus quod habes cum baasa rege
israel. et recedat a me. Acquiescens bena-
dab regi ase misit principes exercitus sui
in civitates israel. Et percusserunt ahion. et
dan et abel domum maacha. et univer-
sam cenereth: omnem scilicet terram neptalim. Quod
cum audisset baasa intermisit edificare rama
et reversus est in thersa. Rex autem asa nuntium
misit in omnem iudam. Nemo sit excu-
satus. Et tulerunt lapides rama et ligna
eius quibus edificaverat baasa. Et extruxit
de eis rex asa gabaa beniamin. et masphat.
Reliqua autem omnium sermonum asa. et u-
niverse fortitudinis eius. et cuncta que fecit
et civitates quas extruxit. nonne hec scrip-
ta sunt in libro verborum dierum regum
iuda. Verumptamen in tempore senectutis sue
doluit pedes. Et dormivit cum patribus suis
et sepultus est cum eis in civitate david
patris sui. Regnavitque iosaphat filius eius
pro eo. Nadab vero filius ieroboam regnavit
super israel anno secundo asa regis iude. Reg-
navitque super israel duobus annis. Et fecit quod
malum est in conspectu domini. et ambulavit
in viis patris sui. et in peccatis eius quibus
fecit peccare israel. Insidiatus est autem ei
baasa filius abia de domo ysachar: et percus-
sit eum in gebbethon que est urbs philisti-
norum. Siquidem nadab et omnis israel ob-
sidebant gebbethon. Interfecit igitur illum
baasa in anno tertio asa regis iude: et reg-
navit pro eo. Cumque regnasset percussit om-
nem domum ieroboam. non dimisit ne unam qui-
dem animam de semine eius: donec deleret
eum iuxta verbum domini quod locutus fue-
rat in manu servi sui ahie sylonitis propter
peccata ieroboam que peccaverat. et quibus
peccare fecerat israel. et propter delictum quo irri-
taverat dominum deum israel. Reliqua autem sermo-
num nadab. et omnia que operatus est. nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum israel? Fuitque bellum inter asa et
baasa regem israel cunctis diebus eorum.
Anno tertio asa regis iuda: regnavit baa-
sa filius ahia super omnem israel in thersa. xx-
iiii. annis. Et fecit malum coram domino.
Ambulavitque in via ieroboam. et in peccatis
eius quibus peccare fecit israel.

XVI

Factus est autem sermo domini ad ieu
filium anani contra baasa dicens. pro eo quod
exaltavi te de pulvere. et posui te ducem
super populum meum israel: tu autem ambulasti

in via Ieroboam, et peccare fecisti populum
meum Israhel, ut me irritares in peccatis eo-
rum. Ecce ego demetam posteriora Baasa, et
posteriora domus eius: et faciam domum
tuam sicut domum Ieroboam filii Nabat.
Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate,
comedent eum canes. Et qui mortuus
fuerit ex eo in regione, comedent eum vo-
lucres caeli. Reliqua autem sermonum Baa-
sa, et quaecumque fecit, et proelia eius, nonne
haec scripta sunt in libro verborum dierum
regum Israhel? Dormivit ergo Baasa cum patri-
bus suis, sepultusque est in Thersa. Et reg-
navit Hela filius eius pro eo. Cum autem esset
in manu Hieu filii Anani prophetae verbum Domini
factum est contra Baasa et contra domum
eius, et super omne malum quod fecit coram
Domino ad irritandum eum in operibus manu-
um suarum, ut fieret sicut domus Ierobo-
am, ob hanc causam occidit eum. In anno vice-
simo sexto Asa regis Iuda, regnavit Hela
filius Baasa super Israhel in Thersa duobus an-
nis. Et rebellavit contra eum servus suus
Zamri dux mediae partis equitum. Erat autem
Hela in Thersa bibens et temulentus in do-
mo Arsa praefecti Thersa. Irruens autem Zam-
ri percussit et occidit eum. Anno XXVII A-
sa regis Iuda, et regnavit pro eo. Cumque reg-
nasset et sedisset super solium eius, percussit om-
nem domum Baasa, et non dereliquit ex eo mingen-
tem ad parietem, et propinquos et amicos eius.
Delevitque Zamri omnem domum Baasa iuxta
verbum Domini quod locutus fuerat ad Ba-
asa in manu Hieu prophetae, propter universa pec-
cata Baasa, et peccata Hela filii eius qui pec-
caverunt, et peccare fecerunt Israhel, provocantes
Dominum Deum Israhel in vanitatibus suis. Reli-
qua autem sermonum Hela et omnia quae fecit
nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum
regum Israhel? Anno XXVII Asa regis Iuda,
regnavit Zamri VII diebus in Thersa. Por-
ro exercitus obsidebat Gelethon urbem Phy-
listhinorum. Cumque audisset rebellasse Za-
mri et occidisse regem, omnis Israhel Zamri qui
erat princeps militiae super Israhel in die illa
in castris. Ascendit ergo Zamri et omnis
Israhel cum eo de Gelbethon, et obsidebant
Thersa. Videns autem Zamri quod expugnanda
esset civitas, ingressus est palatium, et suc-
cendit secum domum regiam, et mortuus est
in peccatis suis quae peccaverat faciens ma-
lum coram Domino, et ambulans in via Hie-
roboam, et in peccato eius quo fecit pec-
care Israhel. Reliqua autem sermonum Zamri et
insidiarum eius et tyrannidis, nonne haec scrip-
ta sunt in libro verborum dierum regum Israhel?
Tunc divisus est populus Israhel in duas partes.
Media pars populi sequebatur Thebni filium
filium Gineth, ut constituerent eum regem,
et media pars Zamri. Praevaluit autem populus
qui erat cum Zamri populo qui sequebatur
Thebni filium Gineth, ut constituerent
eum regem. Mortuusque est Thebni, et regna-
vit Zamri. Anno XXX primo Asa regis
Iuda, regnavit Zamri super Israhel XII annis.
In Thersa regnavit sex annis. Emitque mon-
tem Samariae a Somer duobus talentis
argenti, et aedificavit eum. Et vocavit
nomen civitatis quam exstruxerat nomine Somer
domini montis Samariae. Fecit autem Zamri
malum in conspectu Domini, et operatus est ne-
quiter super omnes qui fuerunt ante eum. Am-
bulavitque in omni via Ieroboam filii
Nabath, et in peccatis eius quibus peccare
fecerat Israhel, ut irritaret Dominum Deum Israhel
in manibus suis. Reliqua autem sermonum Zam-
ri, et proelia eius quae gessit, nonne haec scripta
sunt in libro verborum dierum regum Israhel?
Et dormivit Zamri cum patribus suis, et se-
pultus est in Samaria. Regnavitque Achab
filius eius pro eo. Achab vero filius Zamri
regnavit super Israhel anno XXXVIII Asa re-
gis Iuda. Regnavit Achab filius Zamri in
Samaria XX et duobus annis. Et fecit Achab
filius Zamri malum in conspectu Domini su-
per omnes qui fuerunt ante eum. Nec suffecit
ei ut ambularet in peccatis Ieroboam. In-
super et duxit uxorem Iezabel filiam Me-
thbaal regis Sydoniorum. Et abiit et servivit
Baal et adoravit eum. Et posuit aram Baal
in templo Baal quod aedificaverat in Sama-
ria, et plantavit lucum. Et addidit Achab
in opere suo, irritans Dominum Deum Israhel super
omnes reges Israhel qui fuerunt ante eum. In die-
bus illis aedificavit Ahiel de Bethel Hie-
richo. In Abiram primogenito suo funda-
vit eam, et in Segub novissimo suo po-
suit portas eius, iuxta verbum Domini quod
locutus fuerat in manu Iosue filii Nun.

Et dixit Helyas XVII xvij
Thesbites de habitatoribus Galaad ad A-
chab: Vivit Dominus Deus Israhel, in cuius conspec-
tu sto, si erit annis his ros et pluvia, ni-
si iuxta oris mei verba. Et factum est verbum Domini

ad eum dicens. Recede hinc et vade
contra orientem et abscondere in torrente
Carith qui est contra Iordanem. et ibi de
torrente bibes. Corvisque precepi ut pascant
te ibi. Abiit ergo et fecit iuxta verbum Domini.
Cumque abisset: sedit in torrente Carith qui
est contra Iordanem. Corvi quoque deferebant
ei panem et carnes mane. Similiter pa
nes et carnes vespere. et bibebat de torrente.
Post dies autem aliquot siccatus est tor
rens. Non enim pluerat super terram. Fac
tum est ergo sermo Domini ad eum dicens. Surge va
de in Sarepta Sidoniorum. et manebis ibi.
Precepi enim ibi mulieri vidue ut pas
cat te. Surrexit et abiit in Sarepta Sido
niorum. Cumque venisset ad portam civi
tatis apparuit ei mulier vidua colligens
ligna. et vocavit eam. Dixitque ei. Da mihi
paululum aque in vase ut bibam. Cumque
illa pergeret ut afferret: clamavit post tergum
eius dicens. Affer mihi obsecro et buccellam
panis in manu tua. Que respondit. Vivit
Dominus Deus tuus. quia non habeo panem nisi
quantum pugillus capere potest farine in
hydria. et paululum olei in lechito. En col
ligo duo ligna: ut ingrediar et faciam illud
mihi et filio meo: ut comedamus et mori
amur. Ad quam Helyas ait. Noli timere. sed
vade. et fac sicut dixisti. Verumptamen mihi pri
mum fac de ipsa farinula subcinericium
panem parvulum. et affer ad me. Tibi autem
et filio tuo facies postea. Hec autem dicit Dominus
Deus Israel. Hydria farine non deficiet. nec
lecytus olei non minuetur usque ad diem
qua daturus est Dominus pluviam super faciem
terre. Que abiit et fecit iuxta verbum
Helye. et comedit ipse et illa. et domus eius.
Et ex illa die hydria farine non defe
cit. et lecytus olei non est diminutus iuxta
verbum Domini quod locutus fuerat in ma
nu Helye. Post hec verba factum est autem egro
tavit filius mulieris matris familias.
et erat langor fortissimus: ita ut non
remaneret in eo halitus. Dixit ergo
mulier ad Helyam. Quid mihi et tibi vir Dei?
Ingressus es ad me ut rememorarentur
iniquitates mee. et interficeres filium meum?
Et ait ad eam Helyas. Da mihi filium tuum.
Tulitque eum de sinu eius. et portavit e
um in cenaculum ubi ipse manebat. et posuit
super lectum suum. et clamavit ad Dominum. et
dixit. Domine Deus meus etiam ne viduam
apud quam utcumque sustentor afflixisti. ut in
terficeres filium eius? Et expandit se atque men
sus est super puerum tribus vicibus. Et cla
mavit ad Dominum et ait. Domine Deus meus re
vertatur oro anima pueri huius in visce
ra eius. Exaudivit Dominus vocem Helie. et rever
sa est anima pueri intra eum et revixit.
Tulitque Helyas puerum. et posuit eum de
cenaculo in inferiorem domum. et tradidit
matri sue et ait illi. Vivit filius tuus.
Dixitque mulier ad Helyam. Nunc in isto
cognovi quoniam vir Dei es tu. et verbum Domini in
ore tuo verum est.

XVIII

Post dies multos verbum Domini factum
est ad Helyam in anno tertio dicens.
Vade et ostende te Achab: ut dem pluviam
super faciem terre. Iivit ergo Helyas ut osten
deret se Achab. Erat autem fames vehemens
in Samaria. Vocavitque Achab Abdiam dis
pensatorem domus sue. Abdias autem
timebat Dominum Deum valde. Nam cum in
terficeret Iezabel prophetas Domini. Tulit ille centum
prophetas. et abscondit eos quinquagenos
et quinquagenos in speluncis. et pavit e
os pane et aqua. Dixit ergo Achab ad Ab
diam. Vade in terram ad universos fontes
aquarum. et in cunctas valles. si forte
invenire possimus herbam et salvare e
quos et mulos. et non penitus iumenta in
tereant. Diviseruntque sibi regiones ut cir
cuirent eas. Achab ibat per viam unam
et Abdias per viam alteram seorsum. Cum
que esset Abdias in via: Helyas occurrit e
i. Qui cum cognovisset eum: cecidit super faciem suam
et ait. Num tu es domine mi Helyas? Cui ille
respondit. Ego. Et dixit. Vade dic domino tuo.
Adest Helyas. At ille. Quid peccavi inquit
quoniam tradis me servum tuum hodie in manu
Achab ut interficiat me? Vivit Dominus Deus
tuus. quia non est gens aut regnum quo
non miserit dominus meus te requirens. Et respondentibus
cunctis non est hic. Adiuravit regna sin
gula et gentes eo quod minime reperireris. Et
nunc dicis mihi. Vade et dic domino tuo. Adest
Helyas. Cumque recessero a te. Spiritus Domini as
portabit te in locum quem ego ignoro.
Ingressus nuntiabo Achab: et non inveniens
te: et interficiet me. Servus autem tuus timet
Dominum ab infantia sua. Numquid non indica
tum est domino meo quid fecerim cum interficeret
Iezabel prophetas Domini. quod absconderim de prophe
tis Domini centum viros quinquagenos et

speluncis. Et pavi eos pane et aqua. Et
nunc tu dicis: Vade, et dic domino tuo: Adest
Helias, ut interficiat me. Dixit Helias: Vi-
vit Dominus exercituum, ante cuius vultum sto,
quia hodie apparebo ei. Abiit ergo Abdi-
as in occursum Achab, et indicavit ei. Ve-
nitque Achab in occursum Helie. Et cum vi-
disset eum, ait: Tu ne es ille qui contur-
bas Israel? Et ait ille: Non ego turbavi Israel,
sed tu et domus patris tui, qui dereliquistis
mandata Domini, et secuti estis Baalim. Ve-
rumptamen nunc mitte, et congrega ad me u-
niversum Israel in monte Carmeli, et prophetas Ba-
al quadringentos quinquaginta, prophetasque lucorum
quadringentos, qui comedunt de mensa Ie-
zabel. Misit Achab ad omnes filios Israel,
et congregavit prophetas in monte Carmeli.
Accedens autem Helias ad omnem populum,
usquequo claudicatis in duas partes? Si
Dominus est Deus, sequimini eum; si autem
Baal, sequimini eum. Et non respondit ei po-
pulus verbum. Et ait rursum Helias ad
populum: Ego propheta Domini remansi solus; prophete
autem Baal quadringenti et quinquaginta, propheteque
lucorum quadringenti, viri sunt. Dentur
nobis duo boves, et illi eligant bovem unum,
et in frusta cedentes ponant super lig-
na, ignem autem non supponant. Et ego
faciam bovem alterum, et imponam super
ligna, ignemque non supponam. Invoca-
te nomina deorum vestrorum, et ego invocabo
nomen Domini Dei mei. Et Deus qui exaudie-
rit per ignem, ipse est Deus. Respondens omnis
populus ait: Optima propositio. Dixit autem He-
lias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum,
et facite primi, quia vos plures estis. In-
vocate nomina deorum vestrorum, ignemque non sub-
ponatis. Qui cum tulissent bovem quem
dederat eis, fecerunt. Et invocabant nomen
Baal de mane usque ad meridiem, dicen-
tes: Baal, exaudi nos. Et non erat vox, nec
qui responderet. Transiliebantque altare quod
fecerant. Cumque esset iam meridies, il-
ludebat eis Helias dicens: Clamate vo-
ce maiore; deus enim vester forsitan loquitur,
aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe
dormit, et excitetur. Clamabant ergo
voce magna, et incidebant se iuxta ritum
suum cultris et lanceolis, donec perfunde-
rentur sanguine. Postquam autem tran-
siit meridies, et illis prophetantibus venerat
tempus quo sacrificium offerri solet, nec

audiebatur vox, neque aliquis respondebat
nec attendebat orantes. Dixit Helias omni
populo: Venite ad me. Et accedente ad se populo,
curavit altare Domini quod destructum fuerat.
Tulit xii. lapides iuxta numerum tri-
buum filiorum Iacob, ad quem factus est
sermo Domini dicens: Israel erit nomen tuum. Et
edificavit lapidibus altare in nomine Domini;
fecitque aqueductum quasi per duas a-
ratiunculas in circuitu altaris. Et compo-
suit ligna, divisitque membra bovis, et
posuit super ligna, et ait: Implete quattuor
ydrias aqua, et fundite super holocaustum
et super ligna. Rursumque dixit: Etiam se-
cundo hoc facite. Qui cum fecissent secun-
do, ait: Etiam tertio id ipsum facite. Qui cum
fecissent et tertio, et currebant aque circa
altare, et fossa aqueductus repleta est.
Cumque iam tempus esset ut offerretur ho-
locaustum, accedens Helias ait: Domine Deus
Habraham, Ysaac et Iacob, hodie ostende
quia tu es Deus Israel, et ego servus tuus,
et iuxta preceptum tuum feci omnia ver-
ba hec. Exaudi me Domine, exaudi me, ut
discat populus iste quia tu es Dominus Deus, et
tu convertisti cor eorum iterum. Cecidit
autem ignis a Domino de celo, et voravit ig-
nis holocaustum, et ligna et lapides, pul-
verem quoque et aquam que erat in aque-
ductum lambens. Quod cum vidisset omnis
populus, cecidit in faciem suam, et ait: Dominus
ipse est Deus. Dixitque Helias ad eos: Ap-
prehendite prophetas Baal, et ne unus quidem
fugiat ex eis. Quos cum comprehendis-
sent, duxit eos Helias ad torrentem Cison,
et interfecit eos ibi. Et ait Helias ad Achab:
Ascende, et comede, et bibe, quia sonus
multe pluvie est. Ascendit Achab ut com-
ederet et biberet. Helias autem ascendit in
verticem Carmeli, et pronus in terram posu-
it faciem suam inter genua sua, et dixit
ad puerum suum: Ascende, et prospice contra
mare. Qui cum ascendisset et contempla-
tus esset, ait: Non est quicquam. Et rursum
ait illi: Revertere vii. vicibus. In septima autem
vice, ecce nubecula parva quasi vestigi-
um hominis ascendebat de mari. Qui
ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum
et descende, ne occupet te pluvia. Cumque
se verteret huc atque illuc, ecce celi conte-
nebrati sunt, et nubes, et ventus. Et facta
est pluvia grandis. Ascendens itaque Achab

abyt in iezrahel. Et manus domini facta est super
heliam. accinctisque lumbis currebat ante
achab: donec venirent in iezrahel.

XIX

Nunciavit autem achab iezabel omnia
que fecerat helias. et quomodo occi-
disset universos prophetas baal gladio. Misit
iezabel nuntium ad heliam dicens. Hec mihi
faciant dii. et hec addant. nisi hac hora cras
posuero animam tuam sicut animam u-
nius ex illis. Timuit ergo helias et sur-
gens abiit quocumque eum ferebat volun-
tas. Venitque in bersabee iuda. et dimisit
ibi puerum suum. et perrexit in desertum vi-
am unius diei. Cumque venisset et sederet
subter unam iuniperum. petivit anime
sue ut moreretur: et ait. Sufficit mihi domine
tolle animam meam: neque enim melior
sum quam patres mei. Proiecitque se. et obdormi-
vit iuxta in umbra iuniperi. Et ecce ange-
lus domini: tetigit eum et dixit ei. Surge
et comede. Respexit. et ecce ad caput suum
subcinericius panis et vas aque. Come-
dit ergo et bibit. et rursum obdormivit.
Reversusque est angelus domini secundo: et
tetigit eum. dixitque illi. Surge. comede.
grandis enim tibi restat via. Qui cum
surrexisset: comedit et bibit. Et ambula-
vit in fortitudine cibi illius. xl. diebus
et. xl. noctibus: usque ad montem dei oreb.
Cumque venisset illuc. mansit in spelunca.
Et ecce sermo domini ad eum. dixitque illi. Quid
hic agis helya: At ille respondit. At ille respon-
dit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum.
quia dereliquerunt pactum domini filii israel:
Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos
occiderunt gladio: et relictus sum ego so-
lus: et querunt animam meam. Et ait. Egre-
dere et sta in monte coram domino. Et ecce dominus
transit. et spiritus grandis et fortis subvertens
montes: et conterens petras ante dominum. Non
in spiritu dominus. Et post spiritum commotio. Non in
commotione dominus. Et post commotionem ignis.
Non in igne dominus. Et post ignem sibilus
aure tenuis. Ibi dominus. Et cum audisset
helyas operuit vultum suum pallio. Et egressus
stetit in hostio spelunce. Et ecce vox ad eum
dicens. Quid hic agis helya: Et ille respon-
dit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercitu-
um. quia dereliquerunt pactum tuum filii
israel. Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos
occiderunt gladio. Et derelictus sum ego so-
lus. et querunt animam meam ut auferant

ut auferrent ea

eam. Et ait dominus ad eum. Vade et revertere in
viam tuam per desertum in damascum. Cum-
que perveneris illuc. unges azahel regem super
syriam. et ieu filium namsi: unges regem
super israel. Eliseum autem filium saphat qui
est de abel meula unges prophetam pro te. Et e-
rit. Quicumque fugerit gladium azahel: oc-
cidet eum ieu. Et qui fugerit gladium
hieu interficiet eum heliseus. Et derelinquam
mihi in israel. vii. milia virorum quorum genua
non sunt incurvata ante baal. Et omne os
non adoravit eum osculans manus. Profectus
quoque inde helyas: reperit heliseum filium
saphat arantem in. xii. iugis boum. et ipse
in. xii. arantibus iugis boum unus erat.
Cumque venisset helyas ad eum: misit pal-
lium suum super illum. Qui statim relic-
tis bobus cucurrit post helyam et ait.
Osculer oro te patrem meum et matrem
meam: et sic sequar te. Dixitque ei. Vade
et revertere. Quod enim meum erat feci tibi.
Reversus autem ab eo: tulit par boum et
mactavit illud. Et in aratro boum coxit
carnes: et dedit populo: et comederunt. Con-
surgens que abiit. et secutus est heliam
et ministrabat ei.

XX

Porro benadab rex syrie congregavit om-
nem exercitum suum et triginta duos reges
secum. et equos et currus. et ascendens
pugnavit contra samariam: et obsidebat
eam. Mittensque nuntios ad achab regem
israel in civitatem ait. Hec dicit benadab:
Argentum tuum meum est. et uxores tue et
filii tui optimi mei sunt. Respondit que rex
israel. Iuxta verbum tuum domine mi rex tuus sum
ego: et omnia mea. Revertentesque nuntii dixe-
runt. Hec dicit benadab: qui misit nos ad
te. Argentum tuum et aurum tuum et uxo-
res tuas et filios tuos dabis mihi. Cras igitur
hac eadem hora: mittam servos meos ad te
et scrutabuntur domum tuam. et domum servo-
rum tuorum. et omne quod eis placuerit pon-
ent in manibus suis et auferent. Vocavit autem
rex israel omnes seniores terre. et ait. Ani-
madvertite et videte quoniam insidietur nobis. Misit
enim ad me pro uxoribus meis. et filiis. et pro
argento et auro: et non abnui. Dixeruntque
omnes uxores maiores natu: et universus
populus ad eum. Non audias neque acquies-
cas illi. Respondit itaque nuntiis benadab. Di-
cite domino meo regi omnia propter que misisti
ad me servum tuum in initio faciam. Hanc

autem item facere non possum. Reversique nun-
tii retulerunt omnia ei. Qui remisit et a-
it: Hec faciant michi dii et hec addant, si suf-
fecerit pulvis Samarie pugillis omnis
populi qui sequitur me. Et respondens rex Isr(ael)
ait: Dicite ei: Ne glorietur accinctus eque
ut discinctus. Factum est autem cum audi-
disset Benadab verbum istud: bibebat
ipse et reges in umbraculis. Et ait servis su-
is: Circumdate civitatem. Et circumdederunt
eam. Et ecce propheta unus accedens ad Ach-
ab regem Isr(ael) ait ei: Hec dicit Dominus: Certe
vidisti omnem multitudinem hanc ni-
miam. Ecce ego tradam eam in manum
tuam hodie, ut scias quia ego sum Dominus. Et
ait Achab: Per quem? Dixitque ei: Hec dicit
Dominus: Per pedissequos principum provincia-
rum. Et ait: Quis incipiet preliari? Et ille
dixit: Tu. Recensuit ergo pueros provin-
ciarum principum, et repperit numerum ducen-
torum xxx duorum. Et post eos recensuit po-
pulum, omnes filios Isr(ael), vii milia. Et egres-
si sunt meridie. Benadab autem bibe-
bat temulentus in umbraculo suo, et
reges xxxii cum eo qui ad eius auxi-
lium venerant. Egressi sunt autem pueri
principum provinciarum in prima fron-
te. Misit itaque Benadab: qui nuntiaverunt
ei dicentes: Viri egressi sunt de Samaria.
At ille ait: Sive pro pace veniunt, apprehen-
dite eos vivos; sive ut prelientur, vivos
eos capite. Egressi sunt ergo pueri princi-
pum provinciarum, ac reliquus exercitus
sequebatur. Et percussit unusquisque virum
qui contra se veniebat. Fugeruntque Syri, et
persecutus est eos Isr(ael). Fugit quoque Bene-
dab rex Syrie in equo cum suis equitibus.
Necnon et egressus rex Isr(ael) percussit equos et
currus eos et currus, et percussit Syriam
nimis plaga magna. Accedens autem propheta
ad regem Isr(ael) et dixit ei: Vade et confor-
tare, et scito et vide quid facias. Sequen-
ti enim anno rex Syrie ascendet contra te. Ser-
vi vero regis Syrie dixerunt ei: Dii montium
sunt dii eorum, ideo superaverunt nos. Sed me-
lius est ut pugnemus contra eos in campes-
tribus, et obtinebimus eos. Tu ergo verbum
hoc fac: Amove reges singulos ab exerci-
tu suo, et pone principes pro eis. Et instau-
ra numerum militum qui ceciderunt de tu-
is, et equos secundum equos pristinos, et currus
secundum currus quos ante habuisti. Et pug-
nabimus contra eos in campestribus, et
videbis quod optinebimus eos. Credidit con-
silio eorum et fecit ita. Igitur postquam
annus transierat, recensuit Benadab Sy-
ros, et ascendit in Afec ut pugnaret
contra Isr(ael). Porro filii Isr(ael) recensiti sunt,
et acceptis cibariis profecti ex adverso, cas-
traque metati sunt eos: quasi duo parvi greges
caprarum. Syri autem repleverunt ter-
ram. Et accedens unus vir Dei, dixit ad
regem Isr(ael): Hec dicit Dominus: Quia dixerunt
Syri: Deus montium est Dominus, et non est Deus
vallium: dabo omnem multitudinem
grandem hanc in manu tua, et scietis quia
ego Dominus sum. Dirigebantque vii diebus ex
adverso hii atque illi acies. Septima autem
die commissum est bellum. Percusseruntque
filii Isr(ael) de Syris c et xx milia peditum
in die una. Fugerunt autem qui remanserant
in Afec in civitatem. Et cecidit murus su-
per xxvii milia hominum qui remanserant.
Porro Benadab fugiens, ingressus est civi-
tatem in cubiculum quod erat intra cubi-
culum. Dixeruntque ei servi sui: Ecce audi-
vimus quod reges domus Isr(ael) clementes sint.
Ponamus itaque saccos in lumbis nostris, et
funiculos in capitibus nostris, et egrediamur
ad regem Isr(ael): forsitan salvabit animas
nostras. Accinxerunt lumbos saccis, et posue-
runt funes in capitibus suis. Veneruntque
ad regem Isr(ael), et dixerunt ei: Servus tuus
Benadab dicit: Vivat oro anima tua. Et ille
ait: Si adhuc vivit, frater meus est. Quod accepe-
runt viri pro homine: et festinantes rapu-
erunt verbum ex ore eius, atque dixerunt:
Frater tuus Benadab vivit. Et dixerunt fra
eis: Ite et adducite eum ad me. Egressus
ergo ad eum Benadab. Et levavit eum in cur-
rum suum. Sequenti enim anno. Qui
dixit: Civitates quas tulit pater meus a
patre tuo reddam, et plateas fac tibi in
Damasco, sicut fecit pater meus in Samaria,
et ego federatus recedam a te. Pepigit ergo
fedus, et dimisit eum. Tunc vir unus
de filiis prophetarum dixit ad socium suum
in sermone Domini: Percute me. At ille noluit
percutere. Cui ait: Quia noluisti audire vo-
cem Domini, ecce recedes a te, et percutiet te leo.
Cumque paululum pertransisset ab eo, invenit
eum leo, atque percussit. Sed et alterum inve-
niens virum, dixit ad eum: Percute me.
Qui percussit eum, et vulneravit. Abiit ergo

populi. et occurrit regi in via. et mutavit as-
persione pulveris os et oculos suos.
Cumque rex transisset: clamavit ad regem
et ait. Servus tuus egressus est ad prelium
comminus. Cumque fugisset vir unus, ad-
duxit eum ad me et ait. Custodi virum
istum: qui si lapsus fuerit erit anima tu-
a pro anima eius. aut talentum argenti
appendes. Dum autem ego turbatus huc
illucque me verterem: subito non comparuit. Et
ait rex israel ad eum. Hoc est iudicium tuum
quod ipse decrevisti. At ille statim deter-
sit pulverem de facie sua. Et cognovit
eum rex israel quod esset de prophetis. Qui ait ad
eum. Hec dicit dominus. Quia dimisisti virum
dignum morte de manu tua: erit anima tu-
a pro anima eius: et populus tuus pro populo
eius. Reversus est ergo rex in domum suam
audire contempnens: et furibundus ve-
nit samariam. tempore illo.

XXI

Post verba autem hec vinea
erat naboth iezrahelite qui erat in
hiezrahel. iuxta palatium achab regis sa-
marie. Locutus est ergo achab ad naboth
dicens. Da mihi vineam tuam ut faciam
mihi ortum olerum quia vicina est et prope
domum meam. Daboque tibi pro ea vineam
meliorem. Aut si tibi commodius putas
argenti precium: quanto digna est dabo.
Cui respondit naboth. Propitius sit mihi deus
ne dem hereditatem patrum meorum
tibi. Venit ergo achab in domum suam
indignans et fremens super verbo quod
locutus fuerat ad eum naboth iezraheli-
te dicens. Non do tibi hereditatem patrum
meorum. Et proiciens se in lectulum suum
avertit faciem suam ad parietem: et non
comedit panem. Ingressa est autem ad e-
um iezabel uxor sua dixitque ei. Quid est
hoc unde anima tua contristata est et quare non
comedis panem. Qui respondit ei. Locutus
sum naboth iezrahelite et dixi ei. Da mihi
vineam tuam accepta pecunia. aut
si tibi placet dabo tibi vineam meam
meliorem pro ea. Et ait ille. Non do tibi vi-
neam meam. Dixit ergo ad eum ieza-
bel uxor eius. Grandis auctoritatis es
et bene regis regnum israel. Surge et co-
mede panem. et equo esto animo: ego
animo: ego dabo tibi vineam naboth
iezrahelite. Scripsit itaque litteras ex no-
mine achab. et signavit eas anulo eius

et misit ad maiores natu. et ad optima-
tes qui erant in civitate eius et habita-
bant cum naboth. Litterarum autem erat ista
sententia. Predicate ieiunium. et sedere facite
naboth inter primos populi. et submittite du-
os viros filios belial contra eum et fal-
sum testimonium dicant. Benedixit na-
both deum et regem. et educite eum foras ci-
vitatem et lapidate: sicque moriatur. Fece-
runt ergo cives eius et maiores natu et
optimates qui habitabant cum eo in urbe
sicut preceperat eis iezabel. et sicut scriptum
erat in litteris quas miserat ad eos. Pre-
dicaverunt ieiunium. et sedere fecerunt na-
both inter primos populi. et adductis duobus
filiis diaboli: fecerunt eos sedere contra
eum. At illi diabolici viri falsum dixerunt
contra eum testimonium coram multi-
tudine. Benedixit naboth deo et regi. Qui-
ob rem eduxerunt eum extra civitatem
et lapidibus interfecerunt. Miseruntque ad
iezabel dicentes. Lapidatus est naboth
et mortuus est. Factum est autem cum audisset
iezabel lapidatum naboth et mortuum:
locuta est ad achab. Surge et posside vi-
neam naboth iezrahelite qui noluit
acquiescere et dare eam accepta pecunia.
Non enim vivit naboth sed mortuus est. Quod cum
audisset achab mortuum videlicet naboth
surrexit. et descendebat in vineam naboth
iezrahelite ut possideret eam. Factus est ergo ser-
mo domini ad heliam thesbiten dicens. Sur-
ge. descende in occursum achab regis israel
qui est in samariam. Ecce ad vineam naboth
descendit ut possideat eam. et loqueris
ad eum dicens. Hec dicit dominus deus. Oc-
cidisti insuper et possedisti. Et post hec addes. Hec
dicit dominus. In loco hoc in quo linxerunt ca-
nes sanguinem naboth: lambent
quoque tuum sanguinem. Et ait achab
ad heliam. Num invenisti me inimi-
cum tibi. Qui dixit. Inveni eo quod venundatus sis ut
faceres malum in conspectu domini. Propterea hec
dicit dominus. Ecce ego inducam super te ma-
lum et demetam posteriora tua. et interficiam
de achab mingentem ad parietem et clau-
sum et ultimum in israel. Et dabo domum tuam sicut
domum ieroboam filii nabath. et sicut do-
mum baasa filii achia. quia egisti ut me
ad iracundiam provocares. et peccare fecisti
israel. Sed et de iezabel dominus locutus est dicens.
Canes comedent iezabel in agro iezra-

hel. Si mortuus fuerit achab in civitate: co-
medent eum canes. Si mortuus fuerit in
agro: comedent eum volucres celi. Igitur
non fuit talis alter ut achab qui venunda-
tus est ut faceret malum in conspectu domini.
Concitavit enim eum iezabel uxor sua
et abhominabilis factus est in tantum ut se-
queretur ydola que fecerant amorrei quos
consumpsit dominus a facie filiorum israel. Itaque
cum audisset achab sermones istos: scidit
vestimenta sua: et operuit cilicio carnem suam
ieiunavitque et dormivit in sacco. et am-
bulabat demisso capite. Factus est autem ser-
mo domini ad heliam thesbiten dicens. Nonne
vidisti humiliatum coram me achab? Quia igitur
humiliatus est mei causa: non inducam in die-
bus eius. sed in diebus filii sui inferam ma-
lum domui eius.

XXII

Transierunt igitur tres anni absque bel-
lo inter syriam et israel. In anno autem
tertio descendit iosaphat rex iuda ad re-
gem israel. Dixitque rex israel ad servos suos:
Ignoratis quod nostra sit ramoth galaad: et
negligimus tollere eam de manu regis sy-
rie. Et ait ad iosaphat. Venies mecum
ad preliandum in ramoth galaad. Dixitque
iosaphat ad regem israel. Sicut ego sum
ita et tu. populus tuus et populus meus unum sunt.
et equites mei et equites tui. Dixitque io-
saphat ad regem israel. Quere oro te ho-
die sermonem domini. Congregavit ergo rex israel
prophetas quadringentos circiter viros. et ait
ad eos. Ire debemus in ramoth galaad
ad bellandum: an quiescere. Qui responde-
runt. Ascende. et dabit eam dominus in ma-
nu regis. Dixit autem iosaphat. Non est hic
propheta domini quispiam ut interrogemus per
eum. Et ait rex israel ad iosaphat. Reman-
sit vir unus per quem possumus interro-
gare dominum. sed ego odi eum: quia non
prophetat michi bonum: sed malum. micheas
filius hiemla. Cui iosaphat ait. Ne lo-
quaris ita rex. Vocavit ergo rex israel
eunuchum quendam: et dixit ei. Festi-
na adducere micheam filium hiemla.
Rex autem israel et iosaphat rex iuda
sedebant unusquisque in solio suo: ves-
titi cultu regio in area iuxta hostium
porte samarie. Et universi prophete prophetabant
in conspectu eorum. Fecerat sibi quoque sede-
chias filius chanaan cornua ferrea.
et ait. Hec dicit dominus. His ventilabis
syriam: donec deleas eam. Omnesque prophe-
te similiter prophetabant dicentes. Ascende in
ramoth galaad. et vade prospere. et tradet
dominus in manu regis inimicos tuos. Nun-
tius vero qui ierat ut vocaret micheam
locutus est ad eum dicens. Ecce sermones
prophetarum ore uno. bona regi predicant.
Sit ergo sermo tuus similis eorum. et loque-
re bona. Cui micheas ait. Vivit dominus. quia
quodcumque dixerit michi dominus: hoc loquar. Venit
itaque ad regem. Et ait illi rex. Michea i-
re debemus in ramoth galaad ad prelian-
dum an cessare? Cui ille respondit. Ascen-
de. et vade prospere. et tradet dominus inimi-
cos regis. Dixit autem rex ad eum. Iterum
atque iterum adiuro te ne loquaris michi nisi quod verum
est in nomine domini. Et ille ait. Vidi cunc-
tum israel dispersum in montibus: quasi oves
non habentes pastorem. Et ait dominus. Non ha-
bent dominum isti. Revertatur unusquisque
in domum suam in pace. Dixit ergo rex
israel ad iosaphat. Numquid non dixi tibi quia
non prophetat michi bonum: sed semper malum? Il-
le vero addens ait. Propterea audi sermonem
domini. Vidi dominum sedentem super solium
suum. et omnem exercitum celi assisten-
tem ei a dextris et a sinistris. Et ait dominus.
Quis decipiet achab regem israel. ut as-
cendat et cadat in ramoth galaad? Et
dixit unus a sinistris verba huiuscemo-
di. et alius aliter. Egressus est autem spiritus et ste-
tit coram domino: et ait. Ego decipiam illum.
Cui locutus est dominus. In quo? Et ait ille.
Egrediar. et ero spiritus mendax in ore omnium
prophetarum eius. Et ait dominus. Decipies. et
prevalebis. Egredere. et fac ita. Nunc igitur
Nunc igitur. ecce dedit dominus spiritum men-
dacii in ore omnium prophetarum tuorum
qui hic sunt. Et dominus locutus est contra te ma-
lum. Accessit autem sedechias filius cha-
naan. et percussit micheam in maxillam
et dixit. Mene ergo dimisit spiritus domini. et
locutus est tibi? Et ait micheas. Visurus
es in die illa: quando ingredieris cubiculum
ut abscondaris. Et ait rex israel. Tollite
micheam et maneat apud amon princi-
pem civitatis. et apud ioas filium a-
malech. et dicite eis. Mittite virum istum
in carcerem. et sustentate eum pane tribu-
lationis. et aqua angustie: donec revertar
in pace. Dixitque micheas. Si reversus
fueris in pace: non est locutus dominus in me.

Et ait. Audite populi omnes. Ascendit itaque
rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth
galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat. Su
me arma: et ingredere prelium. et indue ue
stibus tuis. Porro rex israel mutauit ha
bitum. et ingressus est bellum. Rex autem
syrie preceperat principibus curruum trigin
ta duobus dicens. Non pugnabitis contra
minorem et maiorem quempiam nisi con
tra regem israel solum. Cum ergo uidis
sent principes curruum iosaphat. sus
picati sunt quod ipse esset rex israel. Et impetu
facto: pugnabant contra eum. Et exclama
uit iosaphat. et intellexerunt principes
curruum quod non esset rex israel: et cessauerunt
ab eo. Unus autem quidam tetendit arcum
in incertum sagittam dirigens: et casu per
cussit regem israel inter pulmonem et stoma
chum. At ille dixit aurige suo. Uerte manum
tuam et eice me de exercitu: quia grauiter
uulneratus sum. Commissum est ergo pre
lium in die illa. Et rex israel stabat in curru
suo contra syrios: et mortuus est uespere.
Fluebat autem sanguis plage in sinum curr[us].
Et preco personuit in uniuerso exercitu antequam sol
occumberet dicens. Unusquisque reuertatur in ci
uitatem et in terram suam. Mortuus est autem
rex: et perlatus est in samariam. Et lauerunt
currum in piscina samarie. Et linxerunt ca
nes sanguinem eius: et habenas lauerunt
iuxta uerbum domini quod locutus
fuerat. Reliqua uero sermonum achab: et
uniuersa que fecit. et domus eburnea quam
edificauit cunctarumque urbium quas ex
truxit. nonne scripta sunt hec in libro uer
borum dierum regum israel? Dormiuit a
chab cum patribus suis. et regnauit ozias
filius eius pro eo. Iosaphat autem filius a
sa regnare ceperat super iudam anno quarto
achab regis israel. Triginta quinque annorum erat
cum regnare cepisset. et xxv. annis regnauit
in ierusalem. Nomen matris eius azuba filia
salai. et ambulauit in uia asa patris. et
non declinauit ex ea. Fecitque quod rectum est
in conspectu domini. Uerumptamen excelsa non abs
tulit. Adhuc enim populus sacrificabat et ad
olebat incensum in excelsis. Pacemque ha
buit iosaphat cum rege israel. Reliqua autem
uerborum iosaphat et opera eius que gessit et
et prelia: nonne hec scripta sunt in libro uer
borum dierum regum iuda? Sed et reliquias
effeminatorum qui remanserant in diebus asa

de morte achab

patris eius. abstulit de terra. nec erat tunc rex
constitutus in edom. Rex uero iosaphat
fecerat classes in mari que nauigarent
in ophir propter aurum. et ire non potuerunt
quia confracte sunt in asiongaber. Tunc
ait ozias filius achab ad iosaphat. Ua
dant serui mei cum seruis tuis in nauibus:
et noluit iosaphat. Dormiuitque cum patri
bus suis: et sepultus est cum eis in ci
uitate dauid patris sui. Regnauitque ioram
filius eius pro eo. Ozias autem filius a
chab regnare ceperat super israel in samaria
anno septimo decimo iosaphat regis iuda. Regna
uitque super israel duobus annis. Et fecit ma
lum in conspectu domini. et ambulauit in
uia patris sui et matris sue. in uia iero
boam filii nabath qui peccare fecit israel.
Seruiuit quoque baal. et adorauit eum.
Et irritauit dominum deum israel iuxta omnia
que fecerat pater eius.

Explicit liber regum tertius. Incipit liber regum
quartus.

Preuaricatus est
autem moab in is[rael]
postquam mortuus est
achab. Ceciditque
ochozias per cancellos
cenaculi sui quod
habebat in samaria
et egrotauit. Misitque nuntios ad eos dicens.
Ite et consulite beelzebub deum accaron
utrum uiuere queam de infirmitate me
a hac. Angelus autem domini locutus est ad
heliam thesbiten dicens. Surge et ascende
in occursum nuntiorum regis samarie. et di
ces ad eos. Numquid non est deus in israel ut
eatis interrogare baal muscam offensionis
accaron? Propter hoc dicit dominus. Lectus in qua
ascendisti non descendes inde. sed morte
morieris. Et abiit helias: et dixit eis.
Et reuersi sunt nuntii ad eum. et dixit ad eos
ochozias rex. Quid reuersi estis? Et dixerunt
ad eum. Uir ascendit in obuiam nobis
et dixit ad nos. Uenite et reuertimini ad
regem qui misit uos: et loquimini ad
eum. Hec dicit dominus. Si propterea non esset deus
aut propheta in israel: tu mittis ut inquireretur per
baal muscam offensionis deum acha
ron? Non sic. Ideo hec dicit dominus. Lectus ei
in quo ascendisti in eum: non descendes inde

quia morte morieris. quia fecisti malignum
in conspectu meo exacerbare me. Ecce ego
inducam mala in domo achab et me-
tam posterulum exterminabo de achab:
mingentem ad parietem. et ad plenum
et derelictum in israel. Et dixit ochozias nun-
cius. Que est iusticia viri qui ascendit in
obviam nobis. et loquutus est vobis verba hec. Eo
quod helyas vir pilosus erat. vir pilosus et
zona pellicia accinctus renibus eius. Et dixit
ochozias. helyas thesbites hic est. Et misit
ad eum ducem. et quinquaginta eius. et
abierunt ad eum. Ipse autem helyas sede-
bat super verticem montis. Et ascendit dux
et quinquaginta eius. et venit ad hominem
dei. et dixit ad eum. Homo dei. hec dicit rex
descende. Dixit helyas ad ducem illum cum
quinquaginta. Si homo dei ego sum: des-
cendat ignis de celo: et comedat te: et
quinquaginta tuos. Et descendit ignis de
celo. et comedit eum. et l. ipsius. Et itera-
vit rex et misit ad eum principem alium
et l. ipsius. Et loquutus est dux ad hominem
dei dicens. Hec dicit rex: descende. Et respondens
helyas et dixit ad eum. Si homo dei sum: descen-
dat ignis de celo et comedat te. et l. tuos.
Et descendit ignis de celo: et comedit eum
et l. eius. Et apposuit adhuc rex et misit
ducem tercium. et l. ipsius. et veniens ad
hominem dei. et flectit genua sua ante hely-
am. et deprecatus est eum. et loquutus est ad
eum dicens. Honorificetur anima tua et anime
servorum tuorum horum. l. ante oculos tu-
os. Ecce enim descendit ignis de celo: et
comedit duos duces. et l. eorum. et nunc
honorificetur anima servorum tuorum ante
oculos tuos. Et angelus domini loquutus est ad
helyam dicens. Descende. vade cum eo.
Noli timere illum. Et surgens helyas a-
biit cum eis ad regem. et loquutus est ad
eum dicens. Hec dicit dominus. Cum misisti
nuntios interrogare per baal muscam offensi-
onis deum accaron. propter hoc quod non esset
deus in israel. propter hoc de lecto in quo iaces
non descendens inde. quia ibi morieris. et
mortuus est ochozias secundum verbum domini. et reg-
navit frater illius, pro eo. in anno. xviii.
iosaphat filii saphat. quia non erat ei filius
et erat ioram filius iosaphat annorum
xxv. cum regnaret. Et regnavit in ierusalem
annis. xvii. et abiit in via regum israel
sicut fecit domus achab. quia filia achab
erat illi uxor. et fecit malignum ante con-
spectum domini: ut disperderet domum iuda propter
david servum suum. sicut dixit dare illi
ut maneret in conspectu eius omnibus
diebus. In illis diebus dereliquit edom: cum
non dedit manum cum iuda. et constitu-
erunt sibi regem. et transivit ioram in sa-
mariam: et omnis quadriga eius cum eo.
Et factum est cum surrexisset nocte: ascendit
currum suum. et pervenit in edom nocte
et percussit plebem et ducem quadrigarum
et fugit in tabernacula sua. Et reliquit
edom quod non dedit manum cum iuda usque
in hunc diem. Tunc dereliquit lobna in
illo tempore. et reliqua sermonum ioram
et omnia quecumque fecit. Nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum iuda.
Et dormivit ioram cum patribus suis. et se-
pultus est in civitate david. Et regnavit io-
ram filius achab in israel in samaria an-
nis. xii. Et fecit malignum ante conspec-
tum domini. verumptamen non sicut pater illius
et frater illius. et mater illius. sed separavit
vitulos quos fecerat pater illius. et contri-
vit eos. verumptamen in peccatis domus
achab ieroboam qui peccare fecit israel
in ipsis adhesit. et non recessit ab eis. Et
iratus est ira dominus in domum achab.

Et factum est cum allevaret
dominus helyam in motu quasi usque ad
celum. Et abiit helyas et heliseus de gal-
galis. Et dixit helyas ad heliseum. Sede quia
misit me dominus in bethel. Et dixit heliseus
vivit dominus et vivit anima tua si dereliq-
ro te. Et cum venissent in bethel acces-
serunt prophete qui erant in bethel ad he-
liseum. et dixerunt illi. Scis quia hodie
accipiat dominus dominum tuum a te. Et dixit
Ego scio. Tacete. Et dixit helyas ad helise-
um. Sede hic quia dominus meus misit me
usque iericho. Et dixit heliseus. Vivit dominus
et vivit anima tua. quia non derelinquam
te. Et cum venissent in iericho: accesse-
runt prophetarum ad heliseum qui erant
in iericho. et dixerunt illi. Si scis hodie quia
accipiet dominus dominum tuum a te. Et dixit
ego scio. Tacete. Et dixit helyas ad he-
liseum. sede hic quia dominus misit me usque
iordanem. Cui dixit. Vivit dominus. et vivit
anima tua si dereliquero te. Et l. viri filii pro-
phetarum precedentes: steterunt e contra de lon-
ge ad iordanem. Et accepit helyas pal-

lium suum et involvit eum et percussit
aquas et divise sunt hinc atque illuc et
transierunt utrique per siccum. Et factum est
postquam transierunt per siccum: dixit hely-
as ad eliseum prophetam. Pete quod tibi
faciam antequam recipiar a te. Et dixit eliseus
Obsecro ut fiat spiritus qui in te est duplicatus
sit in me. Et dixit: Dure petisti. Verumptamen
si videris quando recipiar a te erit tibi sic.
Si non videris non erit. Et cum irent si-
et loquerentur: ecce currus igneus et equi
ignei diviserunt utrumque. Et ascendit he-
lyas per turbinem in celum. Helyseus autem
videbat et clamabat: Pater mi, pater mi, cur-
rus israel et auriga eius. Et non vidit eum
amplius. Apprehenditque vestimenta sua
et scidit in duas partes. Et levavit pallium
helye quod ceciderat ei. Reversusque stetit super
ripam iordanis. Et pallio helye quod ce-
ciderat ei percussit aquas: et non sunt divi-
se. Et dixit: Ubi est deus helye etiam nunc?
Percussitque aquas et divise sunt huc at-
que illuc. Et transiit helyseus. Videntes
autem filii prophetarum qui erant in iericho de
contra: dixerunt: Requievit spiritus helye su-
per helyseum. Et venientes in occursum e-
ius adoraverunt eum proni in terram. Dixerunt-
que illi: Ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri
fortes qui possunt ire et querere dominum
tuum ne forte tulerit eum spiritus domini et proie-
cerit eum in uno montium aut in una
vallium. Qui ait: Nolite mittere. Coge-
runtque eum donec acquiesceret eis et di-
ceret: Mittite. Et miserunt quinquaginta viros qui cum
quesissent tribus diebus non invenerunt. Et re-
versi sunt ad eum. At ille habitabat in Ieri-
cho. Dixitque eis: Numquid non dixi vobis
Nolite mittere? Nolite mittere. Dixerunt
quoque viri civitatis ad helyseum. Ecce
habitatio civitatis huius optima est sicut
tu domine perspicis. Sed aque pessime sunt
et terra sterilis. At ille ait: Afferte mihi vas no-
vum et mittite in illud sal. Qui cum at-
tulissent: egressus ad fontem aquarum
misit in illud sal et ait: Hec dicit dominus:
Sanavi aquas has: et non erit ultra mors
in eis neque sterilitas. Sanate sunt ergo a-
que usque ad diem hanc iuxta verbum
helysei quod locutus est. Ascendit autem
helyseus bethel inde. Cumque ascenderet
per viam pueri parvi egressi sunt de civi-
tate et illudebant ei dicentes: Ascende
calve ascende calve. Qui cum respexisset
vidit eos et maledixit eis in nomine domini. E-
gressique sunt duo ursi de saltu et lacerave-
runt quadraginta duos pueros. Abiit autem inde
in montem carmeli et inde reversus est sama-
riam.

III

Ioram autem filius achab regnavit
super israel in samaria anno octavode-
cimo iosaphat regis iude. Regnavitque
duodecim annis: et fecit malum coram domino
sed non sicut mater eius et pater. Tulit enim
statuas baal quas fecerat pater eius. Veruntamen
tamen in peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel adhesit nec recessit ab
eis. Porro mesa rex moab nutriebat peco-
ra multa et solvebat regi israel centum mi-
lia agnorum et centum milia arietum cum
velleribus suis. Cumque mortuus fuisset achab
prevaricatus est fedus quod habebat cum rege
israel. Egressus est igitur rex ioram in di-
e illa de samaria et recensuit universum is-
rael misitque ad iosaphat regem iuda dicens:
Rex moab recessit a me. Veni mecum contra eum
ad prelium. Qui respondit: Ascendam. Qui
meus est tuus est: populus tuus populus meus
et equi mei equi tui. Dixitque: Per quam vi-
am ascendemus? At ille respondit: Per desertum i-
dumee. Perrexerunt igitur rex israel et rex
iuda et rex edom. Et circuierunt per viam
septem dierum. Nec erat aqua exercitui et iu-
mentis que sequebantur eos. Dixitque
rex israel: Heu heu heu: congregavit dominus
nos tres reges: ut traderet in manu moab.
Et ait iosaphat: Est ne hic propheta domini ut
deprecemur dominum per eum? Et respondit unus
de servis regis israel: Est hic helyseus filius
saphat qui fundebat aquam super ma-
nus helye. Et ait iosaphat: Est apud eum
sermo domini. Descenditque ad
eum rex israel et iosaphat rex iuda et rex
edom. Dixit autem helyseus ad regem israel:
Quid mihi et tibi est? Vade ad prophetas pa-
tris tui et matris tue. Et ait illi rex israel: Quare
congregavit dominus tres reges hos: ut traderet
eos in manu moab? Dixit autem helyseus:
Vivit dominus exercituum in cuius conspec-
tu sto: quod si non vultum iosaphat regis
iude erubescerem: nec attendissem quidem
te nec respexissem. Nunc autem adduci-
te mihi psalten. Cumque caneret psaltes
facta est super eum manus domini et ait: Hec dicit
dominus: Facite alveum torrentis huius fossas

et fossas. Hec enim dicit dominus. Non videbitis
ventum neque pluviam. et alveus iste
replebitur aquis. et bibetis vos et fami
lie vestre et iumenta vestra. Parumque hoc est in con
spectu domini. Insuper tradet etiam moab in
manus vestras. et percutietis omnem civita
tem munitam. et omnem urbem electam. et u
niversum lignum fructiferum succidetis.
Cunctosque fontes aquarum obturabi
tis. et omnem agrum egregium operietis la
pidibus. Factum est igitur mane quando sacrifici
um offerri solet. et ecce aque veniebant
per viam edom. et repleta est terra aquis. Ver
um moabite audientes quod ascendis
sent reges. ut pugnarent adversum eos.
convocaverunt omnes qui accincti erant bal
theo desuper. et steterunt in terminis. Primo
que mane surgentes. et orto iam sole ex
adverso aquarum. viderunt moabite econtra
aquas rubras quasi sanguinem. Dixeruntque
Sanguis est gladii. pugnaverunt reges contra
se. et cesi sunt mutuo. Nunc perge ad pre
dam moab. Perrexeruntque in castra israel.
Porro consurgens israel. percussit moab.
At illi fugerunt coram eis. Venerunt
igitur qui vicerant. et percusserunt moab
et civitates destruxerunt. et omnem agrum
optimum mittentes singuli lapides reple
verunt. et universos fontes aquarum obtu
raverunt. et omnia ligna fructifera suc
ciderunt. ita ut muri tantum fictiles rema
nerent. Et circumdata est civitas a fundi
bulariis. et magna ex parte percussa. Quod cum
vidisset rex moab prevaluisse scilicet hostes
tulit secum septingentos viros educen
tes gladium ut irrumperent ad regem
edom. et non potuerunt. Arripiensque filium
suum primogenitum qui regnaturus erat
pro eo. obtulit holocaustum super murum. Et
facta est indignatio magna in israel. Statim
que recesserunt ab eo. et reversi sunt in terram suam.

Mulier autem quedam
de uxoribus prophetarum. clama
bat ad heliseum dicens. Servus tuus
vir meus mortuus est. et tu nosti quia ser
vus fuit timens deum. Et ecce creditor
venit ut tollat duos filios meos ad ser
viendum sibi. Cui dixit heliseus. Quid
vis ut faciam tibi. Dic mihi quid habes in
domo tua. At illa dixit. Non habeo an
cilla tua quicquam in domo mea. nisi parum
olei quo ungar. Cui ait. Vade et pete mu
tuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua
non pauca. et ingredere. et claude hostium
tuum cum intrinsecus fueris tu et filii tui
et mitte inde in omnia vasa hec. et cum
plena fuerint tolles. Ivit itaque mulier. et
clausit hostium super se et super filios suos.
Illi offerebant vasa. et illa infundebat. Cum
que plena fuissent vasa. dixit ad filium su
um. Affer mihi adhuc vas. et ille respondit
non habeo. Stetitque oleum. Venit autem
illa et indicavit homini dei. Et ille. Va
de inquit. vende oleum. et redde credi
tori tuo. Tu autem et filii tui vivite de
reliquo. Facta est autem quedam dies. et tran
sibat heliseus per sunam civitatem. Erat autem
ibi mulier magna que tenuit eum ut co
mederet panem. Cumque frequenter inde
transiret. divertebat ad eam ut comederet
panem. Que dixit ad virum suum. Animad
verto quod vir dei sanctus est iste. qui transit per nos
frequenter. Faciamus ergo ei cena
culum parvulum. et ponamus ei in eo
lectulum et mensam et sellam et cande
labrum. ut cum venerit ad nos maneat
ibi. Facta est igitur dies quedam. et veniens
divertit in cenaculum et requievit ibi. Dixit
que ad giezi puerum suum. Voca sunamitem
istam. Qui cum vocasset eam. et illa ste
tisset coram eo. dixit ad puerum. Loquere ad eam.
Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis.
Quid vis ut faciam tibi. Numquid habes
negotium. et vis ut loquar regi sive prin
cipi militie. Que respondit. In medio populi
mei habito. Quid ergo vult ut faciam
ei. Dixitque giezi. Ne queras. Filium enim
non habet. et vir eius senex est. Precepit itaque
ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset
et stetisset ad hostium. dixit ad eam. In
tempore isto. et in hac eadem hora si vita
comes fuerit. habebis in utero filium. At illa
respondit. Noli queso domine mi vir dei noli
mentiri ancille tue. Et concepit mulier
et peperit filium in tempore et in hora eadem
qua dixerat heliseus. Crevit autem puer
et cum esset quedam dies. et egressus isset
ad patrem suum ad messores. ait patri su
o. Caput meum doleo. caput meum doleo.
At ille dixit puero. Tolle et duc eum ad
matrem suam. Qui cum tulisset et duxisset
eum ad matrem suam. posuit eum illa super
genua sua usque ad meridiem. et mortuus
est. Ascendit autem et collocavit eum super

lectum hominis dei. et clausit hostium. Et
egressa uocauit uirum suum. et ait. Mitte
mecum obsecro unum de pueris. et asi
nam ut excurram ad hominem dei. et reuer
tar. Qui ait illi. Quam ob causam uadis ad
eum? hodie non sunt kalende. neque sab
batum. Que respondit. Uadam. Strauitque
asinam. et precepit puero. Mina et propera
ne michi moram facias in eundo. et hoc age
quod precipio tibi. Profecta est igitur. et uenit
ad uirum dei in montem carmeli. Cumque
uidisset eam uir dei de contra: ait ad gie
zi puerum suum. Ecce sunamitis illa. Uade
in occursum eius et dic ei. Recte ne a
gitur circa te. et circa uirum tuum. et circa
filium tuum? Que respondit. Recte. Cumque ue
nisset ad uirum dei in montem. apprehen
dit pedes eius. Et accessit giezi ut amo
ueret eam. Et ait homo dei. Dimitte eam.
anima enim eius in amaritudine est. et
dominus celauit a me. et non indicauit michi.
Que dixit illi. Numquid petiui filium a
domino meo? Numquid non dixi tibi: ne illu
das me. Et ille ait ad giezi. Accinge lum
bos tuos. et tolle baculum meum in ma
nu tua. et uade. Si occurrerit tibi homo: non
salutes eum. Et si salutauerit te quispi
am non respondeas ei. Et pones baculum me
um super faciem pueri. Porro mater pueri
ait. Uiuit dominus et uiuit anima tua: non di
mittam te. Surrexit ergo et secutus est
eam. Giezi autem precesserat eos. et posue
rat baculum super faciem pueri. et non erat
ei uox neque sensus. Reuersusque est in occur
sum eius: et nuntiauit ei dicens. Non surrexit
puer. Ingressus est heliseus domum. et
ecce puer mortuus iacebat in lectulo e
ius. Ingressusque clausit hostium super se
et super puerum. et orauit ad dominum. Et
ascendit et incubuit super eum puerum
posuitque os suum super os eius. et ocu
los suos super oculos eius. et manus su
as super manus eius. et incuruauit se
super eum. et calefacta est caro pueri. At
ille reuersus deambulauit in domo semel
huc atque illuc. Et ascendit. et incubuit
super eum. et oscitauit puer septies. Ape
ruitque oculos. At ille uocauit giezi. et dixit
ei. Uoca sunamitem hanc. Que uocata: in
gressa est ad eum. Qui ait. Tolle filium
tuum. Uenit illa et corruit ad pedes eius. et
adorauit super terram. et ait. Nunc cognoui

Quod eliseus suscitauit puerum.

quia uir dei sanctus es. et uerbum dei in ore tuo
uerum est. Tulitque filium suum: et egressa est.
Et heliseus reuersus est in galgala. Erat autem
fames in terra. et filii prophetarum habitabant
coram eo. Dixitque uni de pueris suis. Pone
ollam grandem. et coque pulmentum filiis
prophetarum. Et egressus est unus in agrum
ut colligeret herbas agrestes inuenitque quasi
uitem siluestrem. et collegit ex ea colo
quintidas agri. et impleuit pallium suum. et
reuersus concidit in ollam pulmenti. Ne
sciebat enim quid esset. Infuderunt ergo
sociis ut comederent. Cumque gustassent de
coctione. exclamauerunt dicentes. Mors
est in olla. Mors est in olla uir dei. Et non
potuerunt comedere. At ille. Afferte inquit
farinam. Cumque attulissent. misit in ollam
et ait. Infunde turbe ut comedant. Et non
fuit amplius quicquam amaritudinis in
olla. Uir autem quidam uenit de balsalisa
deferens uiro dei panes primitiarum. et uiginti
panes ordeaceos. et frumentum nouum in pera
sua. At ille dixit. Da populo ut comedat. Respon
ditque ei minister eius. Quantum est hoc ut
apponam coram centum uiris? Rursum
ille. Da populo ut comedat. Hec enim dicit
dominus. Comedent et superit. Posuit itaque
coram eis. Qui comederunt. et superfuit
iuxta uerbum domini.

V

Naaman princeps militie regis syrie
erat uir magnus apud dominum suum
et honoratus. per illum enim dedit dominus salutem
syrie. Erat autem uir fortis et diues sed le
prosus. Porro de syria egressi fuerant latrun
culi. et captiuam duxerant de terra israel pu
ellam paruulam que erat in obsequio
uxoris naaman. Que ait ad dominam suam.
Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui
est in samaria. profecto curasset eum a lepra
quam habet. Ingressus est ergo naaman ad do
minum suum. et nuntiauit ei dicens. Sic et sic
locuta est puella de terra israel. Dixitque ei rex
syrie. Uade. et mittam litteras ad regem israel.
Qui cum profectus esset. et tulisset secum x.
talenta argenti. et sex milia aureos. et
x. mutatoria uestimentorum. detulit litteras
ad regem israel in hec uerba. Cum acceperis epis
tolam hanc. scito quod miserim ad te naaman
seruum meum ut cures eum a lepra sua.
Cumque legisset rex israel litteras: scidit ue
stimenta sua. et ait. Numquid ego deus sum
ut occidere possim et uiuificare. quia iste mi

sit ad me ut curem hominem a lepra sua?
Animadvertite et videte quod occasiones que
rat contra me. Quod cum audisset helyseus
vir dei scidisse videlicet regem israel ves
timenta sua: misit ad eum dicens. Quare
scidisti vestimenta tua? Veniat ad me:
et sciat prophetam esse in israel. Venit ergo naa
man cum equis et curribus. et stetit ad
hostium domus helysei. Misitque ad eum
nuntium helyseus ad eum dicens. Vade et la
vare septies in iordane. et recipiet sani
tatem caro tua: atque mundaberis. Iratus
naaman: recedebat dicens. Putabam quod
egrederetur ad me: et stans invocaret no
men domini dei sui. et tangeret manu sua
locum lepre. et curaret me. Numquid non
meliores sunt abana et pharphar fluvii
damasci omnibus aquis israel: ut laver in
eis et munder. Cum ergo vertisset se. et abi
ret indignans: accesserunt ad eum servi
sui. et locuti sunt ei. Pater et si rem gran
dem dixisset tibi propheta: certe facere debue
ras. Quanto magis quia nunc dixit ti
bi: Lavare et mundaberis? Descendit et
lavit in iordanem septies iuxta sermonem
viri dei. et restituta est caro eius: sicut
caro pueri parvuli. et mundatus est a lepra.
Reversusque ad virum dei cum universo co
mitatu suo: venit et stetit coram eo. et
ait. Vere scio quod non sit in universa terra
alius deus nisi tantum in israel. Obsecro itaque
ut accipias benedictionem a servo tuo. At
ille respondit. Vivit dominus ante quem sto: quia
non accipiam. Cumque vim faceret: penitus non
acquievit. Dixitque naaman: Fiat ut vis.
Sed obsecro: concede mihi servo tuo ut tollam
onus burdonum duorum de terra. Non enim
faciet servus tuus ultra holocaustum:
aut victimam diis alienis: nisi domino.
Hoc autem solum est de quo depreceris do
minum pro servo tuo quando ingreditur dominus meus
templum remmon ut adoret. et illo in
nitente super manum meam si adoravero
in templo remmon: adorante eo in eodem
loco ut ignoscat mihi dominus servo tuo pro hac
re. Qui dixit ei. Vade in pace. Abiit ergo
ab eo electo terre tempore. Dixitque gie
zi puer viri dei. Pepercit dominus meus naa
man syro isti: ut non acciperet ab eo que
attulit. Vivit dominus quia curram post eum
et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est
giezi post tergum naaman. Quem cum vi

pluere

disset currentem post se: desiluit de
curru in occursum eius. et ait. Recte ne sunt
omnia? Et ille ait. Recte. Dominus meus mi
sit me dicens. Modo venerunt ad me du
o adolescentes de monte effraym ex filiis
prophetarum. Da eis talentum argenti. et
vestes mutatorias duplices. Dixitque naa
man. Melius est ut accipias duo talenta.
Et coegit eum. ligavitque duo talenta
argenti in duobus saccis. et duplicia ves
timenta: et imposuit duobus pueris su
is qui et portaverunt coram eo. Cumque ve
nisset iam vespere tulit de manu eorum: et re
posuit in domum. Dimisitque viros: et a
bierunt. Ipse autem ingressus: domum
stetit coram domino suo. Et dixit helyseus
Unde venis giezi. Qui respondit. Non ivit ser
vus tuus quoquam. At ille ait. Nonne
cor meum in presenti erat quando reversus est
homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur
accepisti argentum. et accepisti vestes:
ut emas oliveta et vineta et oves et bo
ves et servos et ancillas. Sed et lepra naaman
adherebit tibi et semini tuo in sempiternum.
Et egressus est ab eo leprosus quasi nix. VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad hely
seum. Ecce locus in quo habitamus
coram te angustus est nobis. Eamus usque
in iordanem. et tollant singuli de silva
materias singulas ut edificemus nobis
ibi locum ad habitandum. Qui dixit. Ite.
Et ait unus ex illis. Veni ergo et tu cum servis
tuis. Respondit. Ego veniam. et abiit cum eis.
Cum autem venissent ad iordanem: cede
bant ligna. Accidit autem ut cum unus
materiem succidisset: caderet ferrum securis
in aquam. Clamavitque ille. et ait. Heu
heu. heu domine mi. Et hoc ipsum mutuo accepe
ram. Dixit autem homo dei. Ubi cecidit? At
ille monstravit ei locum. Precidit ergo lig
num. et misit illuc. Natavitque ferrum. Et
ait. Tolle. Qui extendit manum: et tulit
illud. Rex autem syrie pugnabat contra
israel. Consiliumque iniit cum servis suis di
cens. In loco illo et illo. ponamus insi
dias. Misit itaque vir dei ad regem israel
dicens. Cave ne transeas in locum illum. quia
ibi syri in insidiis sunt. Misit ergo rex israel
ad locum quem dixerat ei vir dei. et pre
occupavit eum ut observaret se ibi. nec se
mel nec bis. Conturbatumque est cor regis sy
rie pro hac re. et convocatis servis suis: ait

Quare non indicatis mihi quis proditor
mei sit apud regem Israel? Dixitque unus
servorum eius: Nequaquam domine mi rex, sed
Heliseus propheta qui est in Israel, qui indicat
regi Israel omnia verba quecumque locutus
fueris in conclavi tuo. Dixit eis: Ite et vi
dete ubi sit, ut mittam et capiam eum.
Adnuntiaveruntque ei dicentes: Ecce mora
tur in Dothaym. Misit ergo illuc equos
et currus et robur exercitus. Qui cum ve
nissent nocte circumdederunt civitatem.
Consurgens autem diluculo minister viri
dei egressus est. Viditque exercitum in circui
tu civitatis et equos et currus. Nunti
avitque ei dicens: Heu heu heu domine mi,
quid faciemus? At ille respondit: Noli ti
mere. Plures enim nobiscum sunt quam cum
illis. Cumque orasset Heliseus ait: Domine, a
peri oculos huius pueri ut videat. Et a
peruit dominus oculos pueri et vidit. Et ecce
mons plenus equorum et curruum
igneorum in circuitu Helisei. Hostes
vero descenderunt ad eum. Porro Helise
us oravit ad dominum dicens: Percute obse
cro gentem hanc cecitate. Percussitque
eos dominus ne viderent iuxta verbum Hely
sei. Dixitque Heliseus ad eos: Non est hec
via, nec ista est civitas. Sequimini me
et ostendam vobis virum quem queritis.
Duxit ergo eos in Samariam. Cumque in
gressi fuissent Samariam, dixit Hely
seus: Domine, aperi oculos istorum ut videant.
Et aperuit dominus oculos eorum et viderunt se
esse in medio Samarie. Dixitque rex Is
rahel ad Heliseum cum vidisset eos: Num
quid percutiam eos pater mi? At ille ait: Non
percuties. Neque enim cepisti eos gla
dio et arcu tuo ut percutias. Sed pone pa
nem et aquam coram eis ut comedant
et bibant et vadant ad dominum suum. Apposi
ta est eis ciborum magna preparatio. Et co
mederunt et biberunt. Et dimisit eos. A
bieruntque ad dominum suum. Et ultra non
venerunt latrones Syrie in terram Israel. Et
factum est post hec, congregavit Benadab rex
Syrie omnem exercitum suum et ascendit
et obsidebat Samariam. Factaque est fames
magna in Samaria. Et tamdiu obsessa
est civitas donec venundaretur caput a
sini lxxx argenteis, et quarta pars cabi
stercoris columbarum quinque argenteis. Cumque
rex Israel transiret per murum, mulier quedam

de cecitate Syrorum

exclamavit ad eum dicens: Salva me
domine mi rex. Qui ait: Non te salvet dominus, unde
salvare te possum? De area aut de torcula
ri? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis?
Que respondit: Mulier ista dixit mihi: Da
filium tuum ut comedamus eum hodie, et
filium meum comedemus cras. Coximus
ergo filium meum et comedimus. Dixique
ei altera die: Da filium tuum ut come
damus eum. Que abscondit filium suum.
Quod cum audisset rex, scidit vestimenta su
a et transibat per murum. Viditque omnis
populus cilicium quo vestitus erat ad carnem
intrinsecus. Et ait rex: Hec mihi faciat deus
et hec addat, si steterit caput Helisei filii Sa
phat super ipsum hodie. Heliseus autem sede
bat in domo sua, et senes sedebant cum eo.
Premisit itaque virum, et antequam vene
ret nuntius ille, dixit ad senes: Numquid
scitis quod miserit filius homicide hic ut pre
cidatur caput meum? Videte ergo cum ve
nerit nuntius, claudite hostium et non si
natis eum introire. Ecce enim sonus pe
dum domini eius post eum est. Et adhuc
eo loquente eis, apparuit nuntius qui ve
niebat ad eum. Et ait: Ecce tantum malum
a domino est. Quid amplius expectabo a domino?

VII

Dixit autem
Heliseus: Audite verbum domini. Hec dicit
dominus: In tempore hoc cras modius simi
le uno statere erit, et duo modii ordei
statere uno in porta Samarie. Respondens
unus de ducibus, super cuius manum rex in
cumbebat, homini dei ait: Si dominus fecerit etiam
cataractas celi in celo, numquid poterit
esse quod loqueris? Qui ait: Videbis o
culis tuis et inde non comedes. Quattu
or ergo viri erant leprosi iuxta introitum
porte. Qui dixerunt ad invicem: Quid hic
esse volumus donec moriamur? Sive in
gredi voluerimus civitatem fame mo
riemur, sive mansimus hic moriendum
nobis est. Venite igitur et transfugiamus ad cas
tra Syrie. Si pepercerint nobis vivemus. Si au
tem voluerint occidere, nihilominus moriemur.
Surrexerunt igitur vespere ut venirent ad
castra Syrie. Cumque transissent ad princi
pium castrorum Syrie, nullum ibidem re
pererunt. Siquidem dominus sonitum audi
re fecerat in castris Syrie curruum et equorum
et exercitus plurimi. Dixeruntque ad invicem:
Ecce mercede conduxit adversum nos rex

israel reges etheorum et egyptiorum. et ue-
nerunt super nos. surrexerunt ergo: et fu-
gerunt in tenebris. et dereliquerunt ten-
toria sua. et equos et asinos et mulos in
castris. Fugeruntque animas tantum su-
as saluare cupientes. Igitur cum uenis-
sent leprosi illi ad principium castrorum
ingressi sunt unum tabernaculum: et come-
derunt et biberunt. tuleruntque inde ar-
gentum et aurum et uestes. et abierunt
et absconderunt. Et reuersi sunt rursum
ad aliud tabernaculum. et inde similiter au-
ferentes absconderunt. Dixeruntque ad inui-
cem. Non recte facimus. Hec enim dies bo-
ni nuntii est. Si tacuerimus et noluerimus
nuntiare usque mane. sceleris arguemur.
Venite eamus et nuntiemus in aula re-
gis. Cumque uenissent ad portam ciuitatis
narrauerunt eis dicentes. Iuimus ad ca-
stra syrie. et nullum ibidem repperimus
hominem nisi equos et asinos alliga-
tos. et fixa tentoria. Ierunt ergo porta-
rii: et nuntiauerunt in palatio regis in-
trinsecus. Qui surrexit nocte: et ait ad
seruos suos. Dico uobis quid fecerint nobis syri.
Sciunt quia fame laboramus. et idcirco e-
gressi sunt de castris: et latitant in agris
dicentes. Cum egressi fuerint de ciuitate
capiemus eos uiuos. et tunc ciuitatem
ingredi poterimus. Respondit autem unus ser-
uorum eius ait. Tollamus quinque equos
qui remanserunt in urbe. quia ipsi tantum sunt
in uniuersa multitudine israel. alii enim con-
sumpti sunt. et mittentes explorare po-
terimus. Adduxerunt ergo duos equos: misit-
que rex in castra syrorum dicens. Ite ui-
dete. Qui abierunt post eos usque iorda-
nem. Ecce autem omnis uia plena erat uestibus
et uasis que proiecerant syri cum turbaren-
tur. Reuersique nuntii indicauerunt regi. Et
egressus populus diripuit castra syrie. Fac-
tus est modius simile statere uno. et
duo modia ordei statere uno. iuxta uer-
bum domini. Porro rex ducem illum in
cuius manu incumbebat constituit ad
portam. Quem conculcauit turba in
introitu porte. et mortuus est iuxta quod lo-
cutus fuerat uir dei. quando descenderat rex
ad eum. Factumque est iuxta sermonem
uiri dei quem dixerat regi quando ait. Duo
modii ordei statere uno erunt. et mo-
dius simile statere uno. hoc eodem tempore

cras in porta samarie. quando responderat dux ille
uiro dei. et dixerat. Etiam si dominus fecerit cata-
ractas in celo. numquid fieri poterit
quod loqueris? Et dixit ei. Videbis oculis
tuis et inde non comedes. Euenit ei sicut
predictum erat. et conculcauit eum populus
in porta samarie et mortuus est.

VIII

Heliseus autem locutus est
ad mulierem cuius uiuere fecerat fi-
lium dicens. Surge et uade tu et domus
tua. et peregrinare ubicumque repperis. Voca-
bit enim dominus famem: et ueniet super
terram. vii. annis. Que surrexit. et fecit
iuxta uerbum hominis dei. Et uadens cum do-
mo sua: peregrinata est in terra philistim di-
ebus multis. Cumque finiti essent anni. vii.
reuersa est mulier de terra philistim. Et egres-
sa est ut interpellaret regem pro domo sua: et
agris suis. Rex autem loquebatur cum giezi
puero uiri dei. dicens. Narra mihi omnia mag-
nalia que fecit heliseus. Cumque ille narra-
ret regi quomodo mortuum suscitasset: apparuit
mulier cuius uiuificauerat filium clamans
ad regem pro domo sua. et pro agris suis. Dixit-
que giezi. Domine mi rex. hec est mulier. et
hic est filius eius quem suscitauit hely-
seus. Et interrogauit rex mulierem: que nar-
rauit ei. Deditque rex ei eunuchum
unum dicens. Restitue ei omnia que sua
sunt. et uniuersos reditus agrorum a die
qua reliquit terram usque ad presens. Venit
quoque helyseus damascum. et benadab rex
syrie egrotabat. Nuntiaueruntque ei dicentes.
Venit uir dei huc. Et ait rex ad azahel. Tol-
le tecum munera: et uade in occursum ui-
ri dei: et consule dominum per eum dicens. Si eua-
dere potero de infirmitate mea hac. Iuit igitur
azahel in occursum eius habens secum mu-
nera: et omnia bona damasci honera. xl. ca-
melorum. Cumque stetisset coram eo ait. Filius
tuus benadab rex syrie misit me ad te
dicens. Si sanari potero de infirmitate
mea hac. Dixitque helyseus. Vade. et dic ei.
Sanaberis. Porro ostendit mihi dominus quia mor-
te morietur. Stetitque cum eo. et turbatus
est usque ad suffusionem uultus. Fleuitque
uir dei. Cui azahel ait. Cur dominus meus
flet? At ille respondit. Quia scio que facturus
sis filiis israel mala. ciuitates eorum mu-
nitas igne succendes. et iuuenes eorum
interficies gladio. et paruulos eorum elides
et pregnantes diuides. Dixitque azahel. Quid

enim sum filius tuus canis ut faciam rem
istam magnam? Et ait Helyseus: Ostendit
mihi dominus te regem Syrie fore. Qui cum reces
sisset ab Helyseo, venit ad dominum suum. Qui
ait ei: Quid dixit tibi Helyseus? At ille re
spondit: Dixit mihi: Recipies sanitatem. Cumque ve
nisset dies altera, tulit stragulum et infudit
aquam, et expandit super faciem eius. Quo
mortuo, regnavit Azahel pro eo. Anno quinto
Ioram filii Achab regis Israel, regnavit Ioram
filius Iosaphat rex Iuda. XXX duorum erat
annorum cum regnare cepisset, et VIII annis
regnavit in Ierusalem. Ambulavitque in viis
regum Israel, sicut ambulaverat domus Achab.
Filia enim Achab erat uxor eius. Et fecit quod
malum est coram domino. Noluit autem dominus dis
perdere Iudam, propter David servum suum, sicut
promiserat ei ut daret ei lucernam, et filiis e
ius cunctis diebus. In diebus illis recessit Edom
ne esset sub Iuda, et constituit sibi regem.
Venit Ioram Seyra et omnes currus cum eo.
Et surrexit nocte, et percussit Ydumeos qui e
um circumdederant, et principes curruum. Populus
autem fugit in tabernacula sua. Recessit autem
Edom sub Iuda usque in diem hanc. Tunc
recessit et Lobna in tempore illo. Reliqua
autem sermonum Ioram, et universa que fecit,
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum Iuda? Et dormivit Ioram cum patribus
suis, et sepultus est cum eis in civitate David.
Et regnavit Ochozias filius eius pro eo. An
no XII Ioram filii Achab regis Israel, regna
vit Ochozias filius Ioram regis Iuda. XXII
erat annorum Ochozias cum regnare cepisset,
et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen
matris eius Athalia filia Amri regis Israel.
Et ambulavit in viis domus Achab, et fecit
quod malum est coram domino, sicut domus A
chab. Gener enim domus Achab fuit. Abiit
quoque cum Ioram filio Achab ad preliandum
contra Azahel regem Syrie in Ramoth Gala
ad. Et vulneraverunt Syri Ioram. Qui rever
sus est ut curaretur in Iezrahel, quia vulnera
verunt eum Syri in Ramoth, preliantem contra
Azahel regem Syrie. Porro Ochozias filius
Ioram rex Iuda descendit invisere Ioram
filium Achab in Iezrahel, quia egrotabat.

IX

Helyseus autem propheta vocavit unum
de filiis prophetarum, et ait illi: Accin
ge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei
hanc in manu tua, et vade in Ramoth Ga
laad. Cumque veneris illuc, videbis Hieu fi
lium Iosaphat filii Namsi. Et ingressus
suscitabis eum de medio fratrum suorum,
et introduces eum interius cubiculum. Tenens
que lenticulam olei, fundes super caput eius
et dices: Hec dicit dominus: Unxi te regem super
Israel. Aperiesque ostium et fugies, et non ibi
subsistes. Abiit ergo adolescens puer
prophete in Ramoth Galaad, et ingressus est
illuc. Ecce autem principes exercitus sedebant,
et ait: Verbum mihi est ad te o princeps. Dix
itque Hieu: Ad quem ex omnibus nobis? At il
le dixit: Ad te o princeps. Et surrexit, et
ingressus est cubiculum. At ille fudit ole
um super caput eius et ait: Hec dicit dominus
deus Israel: Unxi te regem super populum domini Israel,
et percuties domum Achab domini tui, et ul
ciscar sanguinem servorum meorum prophetarum,
et sanguinem omnium servorum domini de manu
Iezabel. Perdamque omnem domum Achab,
et interficiam de domo Achab mingentem
ad parietem, et clausum et novissimum
in Israel. Et dabo domum Achab sicut domum
Ieroboam filii Nabath, et sicut domum Baa
sa filii Ahia. Iezabel quoque comedent
canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepe
liat eam. Aperuitque ostium et fugit. Hieu
autem egressus est ad servos domini sui. Qui dixe
runt ei: Recte ne sunt omnia? Quid venit
insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis
hominem, et quid locutus sit. At illi respon
derunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui
ait: Hec et hec locutus est mihi, et ait: Hec dicit dominus:
Unxi te regem super Israel. Festinaverunt itaque
et unusquisque tollens pallium suum posu
erunt sub pedibus eius in similitudinem
tribunalis, et cecinerunt buccina, atque dix
erunt: Regnavit Hieu. Coniuravit ergo
Ieu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram.
Porro Ioram obsederat Ramoth Galaad ipse
et omnis Israel contra Azahel regem Syrie,
et reversus fuerat ut curaretur in Iezrahel
propter vulnera, quia percusserant eum Syri pre
liantem contra Azahel regem Syrie. Dixit
que Ieu: Si placet vobis, nemo egrediatur pro
fugus de civitate, ne vadat et nunciet in
Iezrahel. Et ascendit et profectus est in Iezra
hel. Ioram enim egrotabat ibi, et Ochozias
rex Iuda descenderat ad visitandum Ioram. Igitur
speculator qui stabat super turrim Iezrahel
vidit globum Hieu venientis, et ait: Vide
o globum ego. Dixitque Ioram: Tolle currum

et mitte in occursum eorum et dicat
vadens: Recte ne sunt omnia? Abiit igitur
qui ascenderat currum in occursum eius
et ait: Haec dicit rex: Pacata sunt omnia? Dixit-
que ei Hieu: Quid tibi et paci? Transi et
sequere me. Nuntiavit quoque speculator dicens:
Venit nuntius ad eos et non revertitur. Mi-
sit etiam currum equorum secundum. Venitque
ad eos et ait: Haec dicit rex: Numquid pax est? Et ait
Hieu: Quid tibi et paci? Transi et sequere
me. Nuntiavit autem speculator dicens: Venit
usque ad eos et non revertitur. Est autem inces-
sus quasi incessus Hieu filii Namsi: praeceps
enim graditur. Et ait Ioram: Iunge currum.
Iunxeruntque currum eius. Et egressus est rex
Ioram rex Israel et Ochozias rex Iudae singu-
li in curribus suis. Egressique sunt in occursum
Hieu et invenerunt eum in agro Naboth
Israhelitae. Cumque vidisset Ioram Hieu dixit:
Pax est Hieu? At ille respondit: Quae pax? Ad-
huc fornicationes matris tuae Iezabel et vene-
ficia eius multa vigent. Convertit
autem manum suam Ioram et fugiens ait ad
Ochoziam: Insidiae, insidiae Ochozia. Porro
Hieu extendit arcum manu et percussit Io-
ram inter scapulas, et egressa est sagitta per
cor eius. Statimque corruit in curru suo.
Dixitque Hieu ad Badacer ducem: Tolle, pro-
ice eum in agro Naboth Iezrahelitae. Memi-
ni enim quando ego et tu sedentes in curru seque-
bamur Achab patrem huius, quod Dominus onus hoc leva-
verit super eum dicens: Si non pro sanguine Na-
both et pro sanguine filiorum eius quem vidi
heri, dicit Dominus, reddam tibi in agro isto, dicit
Dominus. Nunc igitur tolle et proice eum in agro
iuxta verbum Domini. Ochozias autem rex Iudae
videns hoc fugit per viam domus horti. Perse-
cutusque est eum Hieu et ait: Etiam hunc
percutite in curru suo in ascensu Galer qui
est iuxta Ieblaam. Qui fugit in Mageddo et
mortuus est ibi. Et imposuerunt eum servi
eius super currum suum et tulerunt in Ierusalem.
Sepelieruntque eum in sepulchro cum patri-
bus suis in civitate David. Anno XI Ioram
filii Achab regis Israel regnavit Ochozias
super Iudam. Et venit Hieu in Iezrahel. Por-
ro Iezabel introitu eius audito depinxit
oculos suos stibio et ornavit caput suum
et respexit per fenestram ingredientem Hieu
per portam et ait: Numquid pax esse potest Zam-
ri qui interfecit dominum suum? Levavitque
Hieu faciem suam ad fenestram et ait:

Quae est ista? Et inclinaverunt se ad eum
duo vel tres eunuchi. Et dixerunt: Haec est Ieza-
bel. At ille dixit eis: Praecipitate eam deor-
sum. Et praecipitaverunt eam. Aspersusque est pari-
es sanguine, et equorum ungulae quae con-
culcaverunt eam. Cumque ingressus esset
ut comederet et biberet ait: Ite et videte ma-
ledictam illam et sepelite eam, quia fi-
lia regis est. Cumque issent ut sepelirent eam,
non invenerunt nisi calvariam et pedes et sum-
mas manus. Reversique nuntiaverunt ei. Et
ait Hieu: Sermo Domini est quem locutus est
per servum suum Heliam Thesbiten dicens:
In agro Iezrahel comedent canes carnes
Iezabel. Et erunt carnes Iezabel sicut ster-
cus super faciem terrae in agro Iezrahel, ita
ut praetereuntes dicant: Haecine est illa Iezabel.

X

Erant autem Achab
LXX filii in Samaria. Scripsit ergo Ie-
hu litteras et misit in Samariam ad op-
timates civitatis et ad maiores natu
et nutricios Achab dicens: Statim ut ac-
ceperitis litteras has qui habetis filios domini
vestri et currus et equos et civitates firmas
et arma, eligite meliorem et eum qui
vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum
super solium patris sui, et pugnate pro domo
domini vestri. Timuerunt ergo illi vehementer
et dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt sta-
re coram eo, et quomodo valebimus ei resistere?
Miserunt ergo praepositi domus et praefecti civi-
tatis et maiores natu et nutricii ad Ieu
dicentes: Servi tui sumus; quaecumque iusse-
ris faciemus, nec constituemus nobis regem.
Quaecumque tibi placent fac. Rescripsit autem eis
litteras secundo dicens: Si mei estis et
oboeditis mihi, tollite capita filiorum domini
vestri et venite ad me hac eadem hora cras
in Iezrahel. Porro filii regis LXX viri apud
optimates civitatis nutriebantur. Cumque
venissent litterae ad eos, tulerunt filios re-
gis et occiderunt eos LXX viros et posuerunt
capita eorum in cophinis et miserunt ad
eum in Iezrahel. Venit autem ad eum nuntius
et indicavit ei dicens: Attulerunt capi-
ta filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea
ad duos acervos iuxta introitum portae usque
mane. Cumque diluxisset egressus est et stans
dixit ad omnem populum: Iusti estis. Si ego
coniuravi contra dominum meum et interfeci
eum, quis percussit omnes hos? Videte ergo
nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in

tia quod locutus est dominus super domum achab.
et dominus fecit quod locutus est in manu
servi sui helye. percussit igitur ieu omnes
qui reliqui fuerant de domo achab in iez
rahel et universos optimates eius et notos
et sacerdotes: donec non remanerent ex eo
reliquie. Et surrexit et venit in samariam.
Cumque venisset ad cameram pastorum in via: in
venit fratres ochozie regis iuda. dixitque ad
eos. quisnam estis vos? At illi responderunt
fratres ochozie sumus. et descendimus ad
salutandum filios regis et filios regine. Qui
ait. Comprehendite eos vivos. Quos cum compre
hendissent vivos. iugulaverunt eos in cister
na iuxta cameram. xlii. viros. et non reliquit
ex eis quemquam. Cumque abisset inde: inve
nit ionadab filium rechab in occursum sibi. et
benedixit ei. Et ait ad eum ieu. Numquid est
cor tuum rectum cum corde meo: sicut cor me
um cum corde tuo? Et ait ionadab. Est. Si est
inquit da mihi manum tuam. Qui dedit ei
manum suam. At ille levavit eum ad se in
currum. dixitque ad eum. Veni mecum et vide
zelum meum pro domino. Et impositum in curru
suo: duxit eum in samariam. Et percussit om
nes qui reliqui fuerant de achab in sa
maria usque ad unum iuxta verbum domini quod
locutus est per heliam. Congregavit ergo ieu
omnem populum: et dixit ad eos. Achab coluit
baal parum. ego autem colam eum amplius.
Nunc igitur omnes prophetas baal et universos
servos eius. et cunctos sacerdotes ipsius: voca
te ad me. Nullus sit qui non veniat. sacri
ficium enim grande est mihi baal. quicumque de
fuerit non vivet. Porro ieu faciebat hoc
insidiose: ut disperderet cultores baal. Dixitque
Sanctificate diem sollempnem baal. Vo
cavitque. et misit universos terminos israel. et
venerunt cuncti servi baal. non fuit residuus
nec unus quidem qui non veniret. Et in
gressi sunt templum baal. et repleta est do
mus baal a summo usque ad summum. Dixitque his
qui erant super vestes. proferte vestimenta u
niversis servis baal. Et protulerunt eis vestes.
Ingressusque est ieu et ionadab filius rech
ab in templum baal. et ait cultoribus baal.
Perquirite et videte ne quis forte vobiscum
sit de servis domini. sed ut sint soli servi baal. In
gressi sunt igitur ut facerent victimas et holo
causta. Ieu autem preparaverat sibi foris. lxxx
viros. et dixerat eis. Quicumque fugerit de ho
minibus his: quos ego adduxero in manus

vestras. Anima eius erit pro anima illius. Factum est ergo
cum completum esset holocaustum: precepit ieu
principibus et ducibus suis. Ingredimini et perci
tite eos. Nullus evadat. Percusseruntque eos
ore gladii. et proiecerunt milites et duces. et
ierunt in civitatem templi baal. et protulerunt
statuam de phano baal. et combusserunt. et
comminuerunt eam. Destruxerunt quoque et
dem baal. et fecerunt pro ea latrinas usque in
diem hanc. Delevit itaque ieu baal de israel.
Verumptamen a peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel: non recessit. nec dereli
quit vitulos aureos qui erant in bethel et in dan.
Dixit autem dominus ad ieu. Quia studiose fecisti quod
rectum erat et placebat in oculis meis. et
omnia que erant in corde meo fecisti contra
domum achab. filii tui usque ad quartam ge
nerationem sedebunt super thronum israel. Porro ieu
non custodivit ut ambularet in lege domini
dei israel in toto corde suo. Non enim recessit
a peccatis ieroboam qui peccare fecerat israel.
In diebus illis cepit dominus tedere super israel. Per
cussitque eos azahel in universis finibus israel.
a iordane contra orientalem plagam omnem
terram galaad. et gad. et ruben. et manasse
ab aroer que est super torrentem arnon. et ga
laad et basan. Reliqua autem verborum ieu
et universa que fecit. et fortitudo eius: non
ne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum
israel? Et dormivit ieu cum patribus suis. et se
pelierunt eum in samaria. Et regnavit
ioachaz filius eius pro eo. Dies autem quibus
regnavit ieu super israel. xxviii. anni sunt
in samaria.

XI

Athalia vero mater ochozie videns mor
tuum filium suum: surrexit et interfecit om
nem semen regium. Tollens autem iosaba fili
a regis ioram soror ochozie ioas filium
ochozie furata est eum de medio filiorum
regis qui interficiebantur. et nutricem eius
de triclinio. et abscondit eum a facie athalie
ut non interficeretur. Eratque cum ea in domo
domini clam. sex annis. Porro athalia reg
navit super terram. Anno autem septimo mi
sit ioiada et assumens centuriones et mi
lites. introduxit ad se in templum domini.
pepigitque cum eis fedus. et adiurans eos
in domo domini: ostendit eis filium regis
et precepit illis dicens. Iste est sermo quem
facere debetis. Tertia pars vestrum introeat
sabbato: et observet excubias domus regis.
Tertia autem pars sit ad portam seyr. et ter

tia pars ad portam quae est post habitaculum scutariorum. et custodietis excubias domus Messa. Duae vero partes ex vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus domini circa regem. et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. si quis autem ingressus fuerit septum templi interficiatur. Eritisque cum rege introeunte et egrediente. Et fecerunt centuriones iuxta omnia quae praeceperat eis Ioiada sacerdos. et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbato. venerunt ad Ioiadam sacerdotem. qui dedit eis hastas et arma regis David quae erant in domo domini. Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera usque ad partem sinistram altaris et aedis circum regem. produxitque filium regis. et posuit super eum diadema et testimonium. Feceruntque eum regem. et unxerunt. Et plaudentes manibus dixerunt vivat rex. Audivit autem Athalia vocem currentis populi. et ingressa ad turbas in templum domini. vidit regem stantem super tribunal iuxta morem et cantores et tubas prope eum. Omnemque populum terrae laetantem. et canentem tubis. Et scidit vestimenta sua. clamavitque coniuratio coniuratio. Praecepit autem Ioiada centurionibus qui erant super exercitum. et ait eis. Educite eam extra consepta templi. et quicumque secutus eam fuerit feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos. Non occidatur in templo domini. Inposueruntque ei manus. et impegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium. et interfecta est ibi. Pepigit igitur Ioiada foedus inter dominum et inter regem et inter populum ut esset populus domini. et inter regem et populum. Ingressusque est omnis populus terrae templum Baal. et destruxerunt aras eius. et imagines contriverunt valide. Mathan quoque sacerdotem Baal. occiderunt coram altari. et posuit sacerdos custodias in domo domini. Tulitque centuriones. et phelethi et cerethi legiones et omnem populum terrae. Deduxeruntque regem de domo domini. et venerunt per viam portae scutariorum in palatium. et sedit super thronum regum. Laetatusque est omnis populus terrae. et civitas conquievit. Athalia autem occisa est gladio in domo regis. Septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset.

XII

Anno septimo Iehu regnavit Ioas. XL annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitque Ioas rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum Ioiada sacerdos. Verumptamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus immolabat. et adolebat incensum in excelsis. Dixitque Ioas ad sacerdotes. Omnem pecuniam sanctorum quae inlata fuerit in templum domini a praetereuntibus quae offertur pro pretio animae. et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum domini. accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum. et instaurent sarta tecta domus. si quid necessarium viderint et instauratione. Igitur usque ad vicesimum tertium annum regis Ioas non instauraverunt sacerdotes sarta tecta templi. Vocavitque rex Ioas Ioiadam pontificem. et sacerdotes dicens eis. Quare sarta tecta non instauratis templi. Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum. sed ad instaurationem templi reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo. et instaurare sarta tecta domus. Et tulit Ioiada pontifex gazofilatium unum. aperuitque foramen desuper. et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini. Mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant hostia omnem pecuniam quae deferebatur ad templum domini. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazofilatio. ascendebat scriba regis et pontifex. effundebantque et numerabant pecuniam quae inveniebatur in domo domini. et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui praeerant cementariis domus domini. qui inpendebant eam in fabris lignorum et cementariis his qui operabantur in domo domini. et sarta tecta faciebant. et his qui caedebant saxa. et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur. ita ut impleretur instauratio domus domini. in universis quae indigebant expensa ad muniendam domum. Verumptamen non fiebant ex eadem pecunia hydriae templi domini. et fuscinulae. et thuribula. et tubae. omneque vas aureum et argenteum de pecunia quae inferebatur in templum domini. His enim qui faciebant opus dabatur ut instauraretur templum domini. Et non fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus. sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero pro delicto. et pecuniam pro peccatis non infe-

ferebant in templum domini: quia sacerdotum erant. Tunc ascendit azahel rex syrie. et pugnabat contra geth. cepitque eam et direxit faciem suam: ut ascenderet in ierusalem. Quam ob rem tulit ioas rex iuda omnia sanctificata que consecraverant iosaphat et ioram et ochozias patres eius reges iuda. et que ipse obtulerat. et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris domini templi. et in palatio regis. misitque azaheli regi syrie. et recessit ab ierusalem. Reliqua autem sermonum ioas. et universa que fecit. nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Surrexerunt autem servi eius: et coniuraverunt inter se. percusseruntque ioas in domo mello in descensu sela. Iozachar namque filius semath. et iosabath filius somer servi eius percusserunt eum. et mortuus est. et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david. Regnavitque amasias filius eius pro eo.

XIII

Anno xxiii. ioas filii ochozie regis iuda. regnavitque ioachaz filius iehu super israel in samaria. decem et septem annis. et fecit malum coram domino. secutusque est peccata ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel: non declinavit ab eis. Iratusque est furor domini contra israel. et tradidit eos in manu azahelis regis syrie. et in manu benadab filii azahel cunctis diebus. Deprecatus est autem ioachaz faciem domini. et audivit eum dominus. vidit enim angustiam israelis. quia attriverat eos rex syrie. et dedit dominus israel salvatorem. et liberatus est de manu regis syrie. Habitaveruntque filii israel in tabernaculis suis. sicut heri et nudius tertius. verumptamen non recesserunt a peccatis domus ieroboam qui peccare fecit israel: in ipsis ambulaverunt. Siquidem et lucus permansit in samaria. et non sunt derelicti de populo ioachaz: nisi quinquaginta equites et x. currus. et decem milia peditum. interfecerat enim eos rex syrie. et redegerat quasi pulverem in tritura aree. Reliqua autem sermonum ioachaz. et universa que fecit. sed et fortitudo eius. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Dormivitque ioachaz cum patribus suis. et sepelierunt eum in samaria. Regnavitque ioas filius eius pro eo. Anno xxxvii. ioas regis iuda regnavit. regnavit ioas filius ioachaz super israel in samaria sedecim annis. et fecit quod malum est in conspectu domini. non declinavit ab omnibus peccatis ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel: in ipsis ambulavit. Reliqua autem sermonum ioas: et universa que fecit. sed et fortitudo eius quomodo pugnaverit contra amasiam regem iuda. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Et dormivit ioas cum patribus suis. Ieroboam autem sedit super solium eius. Porro ioas sepultus est in samaria cum regibus israel. Heliseus autem egrotabat infirmitate qua et mortuus est. Descenditque ad eum ioas rex israel: et flebat coram eo. dicebatque. Pater mi pater mi. currus israel et auriga eius. Et ait illi heliseus. Affer arcum et sagittas. Cumque attulisset ad eum arcum et sagittas. dixit ad regem israel: Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam superposuit heliseus manus suas manibus regis. et ait. Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset: dixit heliseus. Iace sagittam. et iecit. Et ait heliseus. Sagitta salutis domini. et sagitta salutis contra syriam in afech: donec consumas eam. Et ait. Tolle sagittas. Qui cum tulisset: rursum dixit ei. Percute iaculo terram. Et cum percussisset tribus vicibus. et stetisset: iratus est contra eum vir dei. et ait. Si percussisses quinquies aut sexies: sive septies percussisses syriam usque ad consumationem. Nunc autem tribus vicibus percuties eam. Mortuus est ergo heliseus: et sepelierunt eum. Latrunculi quoque de moab venerunt in terram in ipso anno. Quidam autem sepelientes hominem. viderunt latrunculos. et proiecerunt cadaver in sepulcro helisei. Quod cum tetigisset ossa helisei: revixit homo: et stetit super pedes suos. Igitur azahel rex syrie afflixit israel cunctis diebus ioachaz. et misertus est dominus eorum. et reversus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum habraham et ysaac et iacob. et noluit disperdere eos: neque proicere penitus usque in presens tempus. Mortuus est autem azahel rex syrie. et regnavit benadab filius eius pro eo. Porro ioas filius ioachaz tulit urbes de manu benadab filii azahel quas tulerat de manu ioachaz patris sui iure prelii. Tribus vicibus percussit eum ioas: et reddidit civitates israel.

XIIII

Anno secundo ioas filii ioachaz regis israel: regnavit amasias filius ioas

regis iuda. xxv annorum erat cum regnare
cepisset. xx autem et novem annis regna
vit in iherusalem. Nomen matris eius ioaden
de iherusalem. Et fecit rectum coram domino ve
runtamen non ut david pater eius. iuxta omnia
que fecit ioas pater suus fecit. insuper tamen
quod excelsa non abstulit. Adhuc enim populus
immolabat et adolebat incensum in excel
sis. Cumque obtinuisset regnum: percussit ser
vos suos qui interfecerant regem patrem suum.
filios autem eorum qui occiderant non occidit
iuxta quod scriptum est in libro legis moy
si. sicut precepit dominus dicens. Non morientur
patres pro filiis. neque filii morientur pro patribus.
sed unusquisque in peccato suo morietur.
Ipse percussit edom in valle salinarum decem
milia. et apprehendit petram in prelio. voca
vitque nomen eius iecthel usque in presen
tem diem. Tunc misit amasias nuntios ad
ioas filium ioachaz filii iehu regis israel dicens.
Veni et videamus nos. Remisitque ioas
rex israel ad amasiam regem iude dicens.
Carduus libani misit ad cedrum que est
in libano dicens. Da filiam tuam filio meo
uxorem. Transieruntque bestie saltus que sunt
in libano: et conculcaverunt carduum. Percuti
ens invaluisti super edom. et sublevavit te
cor tuum. Contentus esto gloria et sede in
domo tua. Quare provocas malum ut ca
das tu et iudas tecum? Et non acquievit
amasias. Ascenditque ioas rex israel: et vide
runt se ipse et amasias rex iuda in bethsa
mes oppido iude. Percussusque est iudas co
ram israel: et fugerunt unusquisque in ta
bernacula sua. Amasiam vero regem iuda fi
lium ioas filii ochozie cepit ioas rex israel in
bethsames. et adduxit eum in iherusalem. et
interrupit murum iherusalem a porta ephraym
usque ad portam anguli quadringentis cu
bitis. Tulitque omne aurum et argentum:
et vasa universa que inventa sunt in domo
domini. et thesauros regis et obsides. et reversus
est in samariam. Reliqua autem verborum ioas que
fecit et fortitudo eius qua pugnavit contra
amasiam regem iuda: nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel. Dormi
vitque ioas cum patribus suis: et sepultus est
in samaria cum regibus israel. Et regnavit
ieroboam filius eius pro eo. Vixit autem
amasias filius ioas rex iuda: postquam
mortuus est ioas filius ioachaz regis israel
xv annis. Reliqua autem sermonum ama

sie nonne hec scripta sunt in libro sermonum di
erum regum iuda? Factaque est contra eum con
iuratio in iherusalem. At ille fugit in lachis.
Miseruntque post eum in lachis: et interfece
runt eum ibi. Et asportaverunt in equis
sepultusque est in iherusalem cum patribus su
is in civitate david. Tulit autem universus
populus iude azariam annos natum sedecim
et constituerunt eum regem pro patre eius
amasia. Ipse edificavit ahilam. et resti
tuit eam iude. postquam dormivit rex cum
patribus suis. Anno .xv. amasie filii ioas
regis iude regnavit ieroboam filius ioas
regis israel in samaria xl et uno anno. Et
fecit quod malum est coram domino. Non
recessit ab omnibus peccatis ieroboam filii
nabath: qui peccare fecit israel. Ipse restituit
terminos israel ab introitu emath: usque ad
mare solitudinis: iuxta sermonem domini dei
israel: quem locutus est per servum suum ionam
filium amathi prophetam qui erat de geth que
est in opher. Vidit enim dominus afflictionem
israel amaram nimis. et quod consumpti es
sent usque ad clausos carcere: et extremos
et non esset qui auxiliaretur israel. Nec locutus
est dominus: ut deleret nomen israel sub celo. sed
salvavit eos in manu ieroboam filii ioas.
Reliqua autem sermonum ieroboam. et uni
versa que fecit. et fortitudo eius qua prelia
tus est. et quomodo restituit damascum. et ema
th iude in israel: nonne hec scripta sunt in libro
sermonum dierum regum iuda israel. Dormi
vit ieroboam cum patribus suis regibus
israel. et regnavit amazias filius eius pro eo.

XV

Anno xxvii ieroboam
regis israel regnavit azarias filius
amasie regis iude. Sedecim annorum erat
cum regnare cepisset. et quinquaginta du
obus annis regnavit in iherusalem. Nomen ma
tris eius iecelia de iherusalem. Fecitque quod e
rat placitum coram domino: iuxta omnia que fe
cit amasias pater eius. Verumptamen excelsa non
est demolitus. Adhuc populus sacrificabat et
adolebat incensum in excelsis. Percussit autem
dominus regem. et fuit leprosus usque in diem mor
tis sue. et habitabat in domo libera seorsum.
Ioathan vero filius regis gubernabat pala
tium. et iudicabat populum terre. Reliqua autem
sermonum azarie et universa que fecit: nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum regum
iuda? Et dormivit azarias cum patribus suis:
sepelieruntque eum cum maioribus suis in

civitate david. Et regnavit ioathan filius eius
pro eo. Anno tricesimo octavo azarie regis
iude. Zacharias filius ieroboam israel
in samaria sex mensibus. et fecit quod est
malum coram domino: sicut fecerant patres
eius. Non recessit a peccatis ieroboam fi
lii nabath qui peccare fecit israel. Coniura
vit autem contra eum sellum filius ia
bes in samaria. Percussitque eum palam et
interfecit. Regnavitque pro eo. Reliqua autem
verborum zacharie. nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel? Iste
est sermo domini quem locutus est ad hieu di
cens. Filii autem tui usque in quartam genera
tionem sedebunt de te super thronum israel.
Factumque est ita. Sellum filius iabes reg
navit tricesimo nono anno azarie regis
iude. Regnavit autem uno mense in sama
ria. Et ascendit manaen filius gaddi de
thersa. venitque samariam. percussit sellum filium
iabes in samaria. et interfecit eum. regna
vitque pro eo. Reliqua autem verborum sellum
et coniuratio eius per quam tetendit insi
dias. nonne hec scripta sunt in libro sermo
num dierum regum israel. Tunc percussit ma
nahen thapsam. et omnes qui erant in ea
et terminos eius de thersa. Noluerunt enim
aperire ei. et interfecit omnes pregnantes
eius. et scidit eas. Anno xxxix. azarie re
gis iude regnavit manahem filius gad
di super israel. x. annis in samaria. Fecitque
quod erat malum coram domino. Non reces
sit a peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel. Cunctis diebus veniebat
phul rex assyriorum in thersa. et dabat ma
nahem phul mille talenta argenti: ut
esset ei in auxilium: et firmaret regnum eius.
Indixitque manahem argentum super israel
cunctis potentibus et divitibus ut daret re
gi assyriorum. l. siclos argenti per singulos
annos. Reversusque est rex assyriorum. et non
est moratus in thersa. Reliqua autem sermo
num manahem. et universa que fecit. nonne
nonne hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum israel? Et dormivit manahem
cum patribus suis. Regnavitque phaceia fi
lius eius pro eo. Anno quinquagesimo a
zarie regis iude. regnavit phaceia filius
manahem super israel in samaria biennio.
Fecitque quod malum est coram domino. Non
recessit a peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel. Coniuravit autem

adversus eum phacee filius romelie dux
eius. et percussit eum in samaria in turre
domus regie iuxta argob et iuxta ari
em cum eo. l. viros de filiis galaaditarum:
interfecit eum. regnavitque pro eo. Reliqua
sermonum phacee et universa que fecit: nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum
regum israel. Anno quinquagesimo secundo
azarie regis iude. regnavit phacee filius
filius romelie super israel in samaria. vigin
tis. Et fecit quod malum erat coram do
mino. non recessit a peccatis ieroboam filii na
bath qui peccare fecit israel. In diebus pha
cee regis israel. venit theglath phalasar
rex assur. et cepit aion. et abel domum
maacha. et ianoe. et cedes. et asor. et gala
ad. et galileam et universam terram nep
talym. et transtulit eos in assyrios. Co
niuravit autem et tetendit insidias o
filius hela contra phacee filium romelie
et percussit eum et interfecit. regnavitque
pro eo: vicesimo anno ioathan filii ozie.
Reliqua autem sermonum phacee. et uni
versa que fecit. nonne hec scripta sunt in li
sermonum dierum regum israel. Anno se
phacee filii romelie regis israel. regna
ioathan filius ozie regis iude. Vigin
quinque annorum erat cum regnare cepisset
et xvi. annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius ierusa filia sadoch. Fecitque quod
erat placitum coram domino iuxta omnia
que fecit ozias pater suus operatus est. Verum
tamen excelsa non abstulit. Adhuc populus immo
labat et adolebat incensum in excelsis.
Ipse edificavit portam domus domini subli
missimam. Reliqua autem sermonum ioa
than: et universa que fecit. nonne hec scripta
sunt in libro verborum dierum regum iuda?
In diebus illis cepit dominus mittere in iuda
razin regem syrie. et phacee filium romelie.
Et dormivit ioathan cum patribus suis. se
pultusque est cum eis in civitate david patris
sui. et regnavit achaz filius eius pro eo.

XVI

Anno xvii.
phacee filii romelie. regnavit achaz
filius ioathan regis iude. xx. annorum erat
achaz cum regnare cepisset. et xvi. annis
regnavit in ierusalem. Non fecit quod erat
placitum in conspectu domini dei sui sicut david
pater eius. Sed ambulavit in via regum israel.
Insuper et filium suum consecravit transferens per
ignem secundum idola gentium que dissipavit

dominus coram filiis Israel. Immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit Rasin rex Syrie et Phacee filius Romelie rex Israel in Ierusalem ad preliandum. Cumque obsiderent Achaz non valuerunt superare eum. In tempore illo restituit Rasin rex Syrie Abilam Syrie et eiecit Iudeos de Abila et Ydumei et Syri venerunt in Abilam et habitaverunt ibi usque in diem hanc. Misit autem Achaz nuntios ad Theglat Falassar regem Assyriorum dicens servus tuus et filius tuus ego sum. Ascende et salvum me fac de manu regis Syrie qui consurrexerunt adversum me. Et cum collegisset argentum et aurum quod inveniri potuit in domo Domini et in thesauris regis misit regi Assyriorum munera. Qui et adquievit voluntati eius. Ascendit enim rex Assyriorum in Damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius Cyrenen. Rasin autem interfecit. Perrexitque rex Achaz in occursum Theglat Falassar regis Assyriorum in Damascum. Cumque vidisset altare Damasci misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius. Extruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia que preceperat rex Achaz de Damasco. Ita fecit Urias sacerdos donec veniret rex Achaz de Damasco. Cumque venisset rex de Damasco vidit altare et veneratus est illud. Ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum que obtulerat super altare. Porro altare ereum quod erat coram Domino transtulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi Domini posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem. Precepit quoque rex Achaz Urie sacerdoti dicens: Super altare maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum et holocaustum regis et sacrificium eius et holocaustum universi populi terre et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti et universum sanguinem victime super illud effundes. Altare vero ereum erit paratum ad voluntatem meam. Fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia que preceperat rex Achaz. Tulit itaque rex Achaz celatas bases et luterem qui erat desuper et mare deposuit de bobus ereis qui sustentabant illud et posuit super pavimentum stratum lapide. Musach quoque sabbati quod edificaverat in templo et ingressum regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum. Reliqua autem verborum Achaz que fecit nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda. Dormivitque Achaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David et regnavit Ezechias filius eius pro eo.

XVII

Anno XII Achaz regis Iuda regnavit Osee filius Hela in Samaria super Israel novem annis. Fecitque malum coram Domino sed non sicut reges Israel qui ante eum fuerant. Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum et factus est ei Osee servus reddebatque illi tributa. Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Egypti ne prestaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem. Pervagatusque est omnem terram et ascendens Samariam obsedit eam tribus annis. Anno autem nono Osee cepit rex Assyriorum Samariam et transtulit Israel in Assyrios posuitque eos in Hala et in Habor iuxta fluvium Gozam in civitatibus Medorum. Factum est enim cum peccassent filii Israel Domino Deo suo qui eduxerat eos de terra Egypti de manu Pharaonis regis Egypti et coluerunt deos alienos et ambulaverunt iuxta ritum gentium quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israel et regum Israel quia similiter fecerant. Et offenderunt filii Israel verbis non rectis Dominum Deum suum et edificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam. Feceruntque sibi statuas et lucos in omni valle colle sublimi et subter omne lignum nemorosum et adolebant ibi incensum super aras in morem gentium quas transtulerat Dominus a facie eorum. Feceruntque verba pessima irritantes Dominum et coluerunt inmunditias de quibus precepit Dominus eis ne facerent verbum hoc. Et testificatus est Dominus in Israel et in Iuda per manum omnium prophetarum et videntium dicens: Revertimini a viis vestris pessimis et custodite precepta mea et cerimonias iuxta omnem legem quam precepi patribus vestris et sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum. Qui non audierunt sed in

duraverunt cervicem suam iuxta cervicem
patrum suorum qui noluerunt obedire
domino deo suo. Et abiecerunt legitima eius
et pactum quod pepigit cum patribus eorum
et testificationes quibus contestatus est
eos. Secutique sunt vanitates et vane
egerunt. et secuti sunt gentes que erant
per circuitum eorum. super quibus preceperat
dominus eis ut non facerent sicut et illi facie
bant. et dereliquerunt omnia precepta domini
dei sui. Feceruntque sibi conflatiles duos vitu
los et lucos. et adoraverunt universam
miliciam celi. Servieruntque baal. et con
secrabant ei filios suos et filias suas per
ignem. et divinationibus inserviebant
et in auguriis. et tradiderunt se ut facerent
malum coram domino. et irritarent eum.
Iratusque est dominus vehementer israeli. et abstu
lit eos de conspectu suo. et non remansit
nisi tribus iuda tantummodo. Sed nec ipse iu
da custodivit mandata domini dei sui. Ve
rumtamen erravit ambulavit in erroribus
israel quos operatus fuerat. Proiecitque dominus
omne semen israel. et afflixit eos et tradi
dit in manu diripientium. donec proiceret
eos a facie sua. Ex eo iam tempore quo scis
sus est israel a domo david. et constituerunt
sibi regem ieroboam filium nabath. Se
paravit enim ieroboam israel a domino. et pec
care eos fecit peccatum magnum. Et ambu
laverunt filii israel in universis peccatis ie
roboam que fecerat. Non recesserunt ab e
is usquequo auferret dominus israel a facie
sua. sicut locutus fuerat in manu omnium
servorum suorum prophetarum. Translatusque
est israel de terra sua in assyrios usque in diem
hanc. Adduxit autem rex assyriorum de ba
bilone. et de chuta. et de avath. et de ema
th. et de sepharvaim. et collocavit eos in
civitatibus samarie pro filiis israel. Qui pos
sederunt samariam. et habitaverunt in urbi
bus eius. Cumque ibi habitare cepissent non
timebant dominum. et misit in eos dominus leones
qui interficiebant eos. Nuntiatumque est re
gi assyriorum. et dictum. Gentes quas
transtulisti. et habitare fecisti in civitatibus
samarie. ignorant legitima dei terre. Et
inmisit in eos leones dominus. et ecce interficiunt
eos. eo quod ignorant ritum dei terre. Precepit
autem rex assyriorum dicens. Ducite illuc
unum de sacerdotibus quos in captivitatem ad
duxistis. et vadat. et habitet cum eis. et do

ceat eos legitima dei terre. Igitur cum venis
set unus de sacerdotibus his qui captivi duc
ti fuerant de samaria. et habitavit in bethel.
et docebat eos quomodo colerent dominum. Et unaque
que gens fabricata est deum suum. posu
eruntque eos in phanis excelsis que fe
cerant samarite gens et gens in urbi
bus suis in quibus habitabant. Viri autem baby
lonii fecerunt sochot benoth. Viri autem cu
theni fecerunt nergel. Et viri de emath fece
runt asima. Porro evei fecerunt nebaaz
et tharthac. Hii autem qui erant de sefar
vaim comburebant filios suos igni. adra
melech diis sapharvaim. et nichilominus
colebant dominum. Fecerunt autem sibi de novis
simis sacerdotes excelsorum. et ponebant eos
in phanis sublimibus. et cum dominum co
lerent. diis quoque suis serviebant iuxta con
suetudinem gentium de quibus translati fu
erant samariam usque in presentem diem
morem sequuntur antiquum. Non timent do
minum. neque custodiunt ceremonias eius
et iudicia. et legem et mandatum quod prece
perat dominus filiis iacob. quem cognominavit
israel. et percussit cum eis pactum. et man
davit eis dicens. Nolite timere deos ali
enos. et non adoretis eos neque colatis eos
et non immoletis eis. Sed dominum deum vestrum
qui eduxit vos de terra egypti in fortitu
dine magna. et in brachio extento ip
sum timete. et illum adorate. et ipsi im
molate. Ceremonias quoque et iudicia
et legem et mandatum quod scripsit vobis
custodite ut faciatis cunctis diebus. et non
timeatis deos alienos. et pactum quod
percussit vobiscum nolite oblivisci. nec co
latis deos alienos. sed dominum deum vestrum ti
mete. et ipse eruet vos de manu omnium
inimicorum vestrorum. Illi vero non audierunt
sed iuxta consuetudinem suam pristinam per
petrabant. Fuerunt igitur gentes iste ti
mentes quidem dominum. sed nichilominus et idolis
suis servientes. Nam et filii eorum et
nepotes: sicut fecerunt parentes sui: ita fa
ciunt usque in presentem diem.

XVIII

Anno tertio osee
filii hela regis israel. regnavit ezechi
as filius achaz regis iuda. Viginti quin
que annorum erat cum regnare cepisset. et viginti
et novem annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius abia filia zacharie. Fecitque
bonum erat coram domino: iuxta omnia que fe

erat dauid pater eius. Ipse dissipauit excel
sa. et contriuit statuas. et succidit lucos
confregitque serpentem eneum quem fecerat
moyses. Siquidem usque ad illud tempus
filii israhel adolebant ei incensum. Vocauit
que eum naasthan. In domino deo israhel spera
uit. Itaque post eum non fuit similis ei de
cunctis regibus iuda: sed neque in his qui ante
eum fuerant. sed adhesit domino: et non recessit
a uestigiis eius. fecitque mandata eius
que preceperat dominus moysi. Vnde et dominus erat
cum eo. et in cunctis ad que procedebat
sapienter se agebat. Rebellauit quoque contra
regem assyriorum: et non seruiuit ei. Ipse
percussit philisteos usque gazam: et omnes
terminos eorum a turre custodum usque
ad ciuitatem munitam. Anno quarto re
gis ezechie qui erat annus vii. osee fi
lii hela regis israhel ascendit salmanasar
rex assyriorum samariam. et obpugnauit
eam. et cepit. Nam post annos tres. anno
vi. ezechie. id est nono anno osee regis israhel
capta est samaria. et transtulit rex assyriorum
israhel in assirios. collocauitque eos in hala
et habor fluuiis gozam. in ciuitatibus
medorum. quia non audierunt uocem domini
dei sui. sed pretergressi sunt pactum eius. Omnia
que preceperat moyses seruus domini non audierunt
neque fecerunt. Anno xiiii. regis ezechie
ascendit sennacherib rex assyriorum ad u
niuersas ciuitates iuda munitas: et cepit
eas. Tunc misit ezechias rex iuda nunti
os ad regem assyriorum in lachis dicens.
Peccaui. recede a me. et omne quod inpo
sueris mihi feram. Indixit itaque rex assyrio
rum ezechie regis iude trecenta talenta
argenti. et xxx. talenta auri. Deditque e
zechias omne argentum quod repertum
fuerat in domo domini. et in thesauris regis.
In tempore illo confregit ezechias ual
uas templi domini. et laminas auri quas
ipse adfixerat. et dedit eas regi assyriorum.
Misit autem rex assyriorum thartam et rap
sacen de lachis ad ezechiam regem cum
manu ualida ierusalem. Qui cum ascendis
sent. uenerunt ierusalem. et steterunt iuxta
aqueductum piscine superioris que est
in uia agri fullonis. Vocaueruntque regem.
Egressus est autem ad eos heliachim filius
helchie prepositus domus. et sobna scriba. et
ioache filius asaph a commentariis. Dixit
que ad eos rapsaces. Loquimini ezechie. Hec
dicit rex magnus assyriorum. Que est ista
fiducia qua niteris. Forsitan inisti con
silium ut preparares te ad prelium. In quo confi
dis ut audeas rebellare. An speras in ba
culo arundineo atque confracto egypto.
super quem si incubuerit homo: comminutus in
gredietur manum eius. et perforabit eam.
Sic est pharao rex egypti omnibus qui con
fidunt in se. Quod si dixeritis mihi. In domino deo
nostro habemus fiduciam. nonne iste est cuius
abstulit ezechias excelsa et altaria. et
precepit iude et ierusalem dicens. Ante altare
hoc adorabitis in ierusalem. Nunc igitur tran
site ad dominum meum regem assyriorum. et
dabo uobis ·xii· milia equorum. et uidete an
habere ualeatis ascensores eorum. Et quo
modo potestis resistere ante unum satrapam de seruis
domini mei minimis. An fiduciam habens
in egypto propter currus et equites. Numquid
sine uoluntate domini ascendi ad locum istum
ut demolirer eum. Dominus dixit mihi. Ascende
ad terram hanc. et demolire eam. Dixerunt
autem eliachim filius helchie. et sobna. et
ioache rabsaci. Precamur ut loquaris nobis
seruis tuis syriace. siquidem intelligimus
hanc linguam. et non loquaris nobis iudaice
audiente populo qui est super murum. Respondit
que ei rapsaces dicens. Numquid ad dominum
tuum et ad te misit me dominus meus: ut lo
querer sermones hos. et non potius ad ui
ros qui sedent super murum ut comedant
stercora sua: et bibant urinam suam uobiscum.
Stetit itaque rapsaces: et exclamauit uo
ce magna iudaice. et ait. Audite uerba re
gis magni: regis assyriorum. Hec dicit rex.
Non uos seducat ezechias. Non enim poterit
uos eruere de manu mea. Neque fiduciam
uobis tribuat super dominum dicens. Eruens li
berabit nos dominus. et non tradetur ciuitas hec in
manu regis assyriorum. Nolite audire eze
chiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite
mecum quod uobis est utile. et egredimini ad me
et comedet unusquisque de uinea sua: et
de ficu sua. et bibetis aquas de cisternis ue
stris: donec ueniam et transferam uos in
terram que similis terre uestre est. in terram
fructiferam et fertilem. terram panis et ui
nearum. terram oliuarum et olei ac mellis
et uiuetis: et non moriemini. Nolite au
dire ezechiam qui uos decipit: dicens.
Dominus liberabit nos. Numquid liberauerunt dii
gentium terram suam de manu regis

assyriorum. Ubi est deus emath et arphath. Ubi est deus sepharvaym ana et eva. Numquid liberaverunt samariam de manu mea. Quinam illi sunt in universis diis terrarum qui eruerunt regionem suam de manu mea ut possit eruere dominus ierusalem de manu mea. Tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam. Siquidem preceptum regis acceperant ut non responderent ei. Venitque eliachim filius elchie prepositus domus et sobna scriba et ioahe filius asaph a commentariis ad ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba rapsacis.

xviiii Que cum XVIIII audisset rex ezechias scidit vestimenta sua et opertus est sacco ingressusque est domum domini. Et misit eliachim prepositum domus et sobnam scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad ysaiam prophetam filium amos. Qui dixerunt. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis et blasphemie dies iste. Venerunt filii usque ad partum et vires non habet parturiens. Si forte audiat dominus deus tuus universa verba rapsacis quem misit rex assyriorum dominus suus ut exprobraret deum viventem et argueret verbis que audivit dominus deus tuus. Et fac orationem pro reliquiis que reperte sunt. Venerunt ergo servi regis ezechie ad ysaiam. Dixitque eis ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Noli timere a facie sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assyriorum me. Ecce ego immittam ei spiritum et audiet nuntium et revertetur in terram suam et deiciam eum gladio in terra sua. Reversus est ergo rapsaces et invenit regem assyriorum expugnantem lobnam. Audierat enim quod recessisset de lachis. Cumque audisset de tharaca rege ethiopie dicentes. Ecce egressus est ut pugnet adversum te et iret contra eum. Misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicite ezechie regi iude. Non te seducat deus tuus in quo habes fiduciam neque dicas non tradetur ierusalem in manus regis assyriorum. Tu enim ipse audisti que fecerunt reges assyriorum universis terris quomodo vastaverunt eas. Num ergo solus poteris liberari. Numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei. Gozam videlicet et aram et reseph et filios eden qui erant in thelassar. Ubi est rex emath et rex arphath et rex civitatis sepharvaim ana et ava. Itaque cum accepisset ezechias litteras de manu nuntiorum et legisset eas ascendit in domum domini et expandit eas coram domino. Et oravit in conspectu eius dicens. Domine deus israel qui sedes super cherubin. Tu es deus solus regum terre omnium. Tu fecisti celum et terram. Inclina aurem tuam et exaudi. Aperi domine oculos tuos et vide. Et audi omnia verba sennacherib qui misit ut exprobraret nobis deum viventem. Vere domine dissipaverunt reges assyriorum gentes et terras omnium et miserunt deos eorum in ignem. Non enim erant dii sed opera manuum hominum ex ligno et lapide et perdiderunt eos. Nunc igitur domine deus noster salvos nos fac de manu eorum ut sciant omnia regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Que deprecatus es me super sennacherib rege assyriorum audivi. Iste est sermo quem locutus est dominus de eo. Sprevit te et subsannavit te virgo filia syon. Post tergum tuum caput movit filia ierusalem. Cui exprobrasti et quem blasphemasti. Contra quem exaltasti vocem tuam et elevasti in excelsum oculos tuos. Contra sanctum israel. Per manum servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti. In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in sublimitatem libani et succidi sublimes cedros eius electas abietes eius. Et ingressus sum usque ad terminos eius et saltum carmeli eius. Ego succidi et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas. Numquid non audisti quid ab initio fecerim. Ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi. Eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munite. Et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt et confusi sunt. Facti sunt quasi fenum agri et virens herba tectorum que arefacta est antequam veniret ad maturitatem. Habitaculum tuum et egressum tuum et introitum et viam tuam ego prescivi et furorem tuum contra me. Insanisti in me et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam itaque circulum in naribus tuis et camum in labiis tuis et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem ezechia hoc erit signum. Comede hoc anno

quod reppereris. In secundo autem anno que sponte nascuntur. Porro in anno tertio: seminate et metite. Plantate vineas: et comedite fructum earum. Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda: mittet radicem deorsum: et faciet fructum sursum. De Ierusalem quippe egredientur reliquie: et quod salvetur de monte Sion. Zelus domini exercituum faciet hoc. Quam ob rem hec dicit dominus de rege Assyriorum. Non ingredietur urbem hanc nec mittet in eam sagittam. nec occupabit eam clipeus. nec circumdabit eam munitio. Per viam qua venit revertetur. et civitatem hanc non ingredietur: dicit dominus. Protegamque urbem hanc. et salvabo eam propter me. et propter David servum meum. Factum est igitur in nocte illa venit angelus domini et percussit castra Assyriorum centum octoginta quinque milia. Cumque diluculo surrexisset: vidit omnia corpora mortuorum. et recedens abiit. Et reversus est Sennacherib rex Assyriorum. et mansit in Ninive. Cumque adoraret in templo Nesrach deum suum: Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio. Fugeruntque in terram Armeniorum. et regnavit Asaraddon filius eius pro eo.

XX

In diebus illis egrotavit Ezechias usque ad mortem. et venit ad eum Ysaias filius Amos propheta. dixitque ei. Hec dicit dominus deus. Dispone domui tue: morieris enim et non vives. Qui convertit faciem suam ad parietem: et oravit dominum dicens. Obsecro domine. memento quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto: et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno. Et antequam egrederetur Ysaias mediam partem atrii: factus est sermo domini ad eum. Revertere et dic Ezechie duci populi mei. Hec dicit dominus deus David patris tui. Audivi orationem tuam. et vidi lacrimam tuam: et ecce sanavi te. Die tertio ascendes templum domini. et addam diebus tuis xv. annos. Sed et de manu regis Assyriorum liberabo te. et civitatem hanc: et protegam urbem istam propter me. et propter David servum meum. Dixitque Ysaias. Afferte massam ficuum. Quam cum attulissent et posuissent super ulcus eius: curatus est. Dixerat autem Ezechias ad Ysaiam. Quod erit signum: quia dominus me sanabit. et quia ascensurus sim die tertio templum domini. Cui ait Ysaias. Hoc erit signum a domino: quod facturus sit dominus sermonem quem locutus est. Vis ut ascendat umbra x. lineis aut ut revertatur totidem gradibus. Et ait Ezechias. Facile est umbram crescere x. lineis. nec hoc volo ut fiat: sed ut revertatur retrorsum x. gradibus. Invocavit itaque Ysaias propheta dominum. et reduxit umbram per lineas quibus iam descenderat in orologio Achaz retrorsum x. gradibus. In tempore illo misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babiloniorum litteras et munera ad Ezechiam. Audierat enim quod egrotasset Ezechias et convaluisset. Letatus est autem in adventu eorum Ezechias. et ostendit eis domum aromatum. et aurum et argentum. et pigmenta varia. unguenta quoque. et domum vasorum suorum. et omnia que habere poterat in thesauris suis. Non fuit verbum quod non monstraret eis Ezechias in domo sua. et in omni potestate sua. Venit autem Ysaias propheta ad regem Ezechiam. dixitque ei. Quid dixerunt viri isti: aut unde venerunt ad te. Cui ait Ezechias. De terra longinqua venerunt ad me de Babilone. At ille respondit. Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias. Omnia quecumque sunt in domo mea: viderunt. Nichil est quod non monstraverim eis in thesauris meis. Dixit Ysaias Ezechie. Audi sermonem domini. Ecce dies venient. et auferentur omnia que sunt in domo tua. et que condiderunt patres tui usque in diem hanc in Babilonem. non remanebit quicquam ait dominus. Sed et de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollent. et erunt eunuchi in palatio regis Babilonis. Dixit Ezechias ad Ysaiam. Bonus est sermo domini quem locutus es. Sit tantum pax et veritas in diebus meis. Reliqua autem sermonum Ezechie et omnis fortitudo eius. et quomodo fecerit piscinam et aqueductum. et introduxerit aquas in civitatem. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda.

XXI

Dormivitque Ezechias cum patribus suis et regnavit Manasses filius eius pro eo. Duodecim annorum erat Manasses cum regnare cepisset. et quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Aphsiba. Fecitque malum in conspectu domini iuxta ydola gentium quas delevit dominus a facie filiorum Israel. Conversusque est et edificavit excelsa que dissipaverat Ezechias

p̄r eius. et erexit aras baal. et fecit lucos sic̄
fecerat achab rex isr̄l. et adorauit omnem
militiam celi. et coluit eam. Extruxitq; a
ras in domo dn̄i. de qua dixit dn̄s. In ier
usalem ponam nom̄ meum. Et extruxit
altaria uniūse milicie celi in duob; atriis
templi dn̄i. Et trāsduxit filiū suū p ignē
et ariolatus ē. obseruauit auguria. et fec̄
phitones et aruspices. multiplicauit
ut faceret malum coram dn̄o. et irritaret
eum. Posuit quoq; ydolum luci quem
fecerat in templo dn̄i. sup quo locutus
ē dn̄s ad dauid et ad salomonē filium
eius. In templo hoc et ihr̄lm quā elegi
de cunctis tribubus isr̄l ponā nom̄ me
um ī sempitnū. et ultra non faciam cō
moueri pedem isr̄l. de t̄ra quam dedi p̄rib;
eoꝝ. si tn̄ custodierint opa et omnia q̄ p̄
cepi eis. et uniūsam legem quam mandā
uit eis seruus meus moyses. Illi uō n̄ au
dier̄. s; seduci sunt a manasse ut facerent
malū sup gentes quas contriuit dn̄s a
facie filiorum isr̄l. Locutusq; ē dn̄s i ma
nu seruorum suoꝝ, pphetarum dicens. Q̄a
fecit manasses rex iuda abhominatōnes
istas pessimas sup omīa que fecerant am
orrei an̄ eum. et peccare fecit etiam iudā
ī inmūdiciis suis; pp̄t̄ea h̄ dicit dn̄s d̄s isr̄l.
Ecce ego inducam mala sup ihr̄lm et iudā
ut quicūq; audierit tinnient ambe aures
eius. Et extendam sup ihr̄lm funiculū sa
marie. et pondꝰ domus achab; et delebo ih
erusalem sicut deleri solent tabule. delēs
uertam; et ducam crebrius stilū sup faciē
eius. Dimittam uō reliquias h̄editatis ī
mee. et tradam eas in manu inimicorū
eius. Eruntq; in uastitatem et rapinā
cunctis aduersariis suis; eo q̄ fecerint malū
coram me. et pseuauerint irritantes me. ex
die qua egressi sunt p̄res p̄res eoꝝ ex e
gypto. usq; ad diem hanc. Insup et san
guinē innocentium fudit manasses mul
tum nimis. donec impleret ihr̄lm usq;
ad os. absq; peccatis suis quib; peccare fe
cit iudam ut faceret malū coram dn̄o. Reli
qua aut̄ smonū manasse et uniūsa q̄ fe
cit. et peccatū eius quod peccauit. nōne
h̄ scripta sunt ī libro smonū dierū regū
iuda. Dormiuitq; manasses cū p̄rib; suis.
et sepultus ē in orto domus sue. ī orto a
za. et regnauit amon filius eius, p eo.
Viginti duū annorū erat amon cū reg-
naret cepiss; duob; quoq; annis regnauit
in ihr̄lm. Nom̄ matris eius mesallemeth
filia harus de ieteba. Fecitq; malū ī con
spectu dn̄i sicut fecerat manasses p̄r eius.
et ambulauit ī om̄i uia p quam ambu
lauerat pater eius. Seruiuitq; inmūdiciis q̄
bus seruierat p̄r eius. et adorauit eas. Et
dereliquit dn̄m deum patrum suorum
et nō ambulauit in uia dn̄i. Tetenderunt
q; ei insidias s̄ui sui; et interfecerunt regē
in domo sua. Percussit autem pp̄ls t̄re o
mnes qui coniurauerant c̄ regem amon. et
constituer̄ s̄ regem iosiam filiū ei, p eo. Re
liqua aut̄ smonū amon que fecit. nō
ne h̄ scripta sunt in libro smonū dierū
regum iuda. Sepelierunt q; eū in sepul
cro suo. in orto aza. et regnauit iosias fi
lius eius, p eo.

XXII

Octo annorum erat iosias. cū reg
nare cepiss;. et. xxx. uno anno regna
uit in ihr̄lm. Nom̄ matris eius ydida fi
lia phadaie de besecath. Fecitq; qđ placi
tum erat coram dn̄o. et ambulauit p om̄s
uias dd̄. p̄ris sui. nō declinauit ad dex
teram siue ad sinistram. Anno aut̄. xviii.
regis iosie misit rex saphan filiū assu
filii mesullam scribam tpli dn̄i dicēs
ei. Vade ad helchiam sacerdotem magnū
ut confletur pecunia que illata ē in tēplū
dn̄i. quā collegerunt ianitores a pp̄lo. dē
turq; fabris p p̄positos in domo dn̄i. qui et distri
buent eam his qui operantur in templo
dn̄i. ad instaurandā sarta tecta templi. tig
nariis uidelicet et cementariis. et his q̄
interrupta cōponunt. et ut emantur ligna
et lapides de lapidicinis ad instaurādū
templū dn̄i. Verumptn̄ nō supputetur
eis argentū qđ accipiunt. s; in potestate
habeant et in fide. Dixit autem helchias pō
tifex ad saphan scribam. Librum le
gis repperi in domo dn̄i. Dedit q; helchias
uolumē saphan scribe. qui et legit illud.
Venit quoq; saphan scriba ad regē. et
renūtiauit ei quod preceperat. et ait. Cōfla
uerunt serui tui pecuniam que repta ē in
domo dn̄i. et dederunt ut distribueretur
fabris. a p̄fectis opm tēpli dn̄i. Narra
uit q; saphan scriba regi dicēs. Li
brum dedit m̄ helchias sacerdos. Quē
cū legisset saphan corā rege et audisset
rex uba libri legis dn̄i. scidit uestimē
ta sua. Et precepit helchie sacerdoti. et achi

filio saphan et achobor filio micha et
saphan scribe et asaie servo regis dicens
ite et consulite dominum super me et super populo
et super omni iuda de verbis voluminis
istius quod inventum est. Magna enim ira
domini succensa est contra nos quia non audi
erunt patres nostri verba libri huius ut fac
erent omne quod scriptum est nobis. Ierunt
itaque helchias sacerdos et ahicam et acho
bor et saphan et asaia ad oldam prophetem
uxorem sellum filii tecue filii araas cus
todis vestium que habitabat in ierusalem in
secunda. Locutique sunt ad eam. Et illa respon
dit eis. Hec dicit dominus deus israel. Dicite viro
qui misit vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce e
go adducam mala super locum hunc et
super habitatores eius omnia verba legis que
legit rex iuda quia dereliquerunt me et sacri
ficaverunt diis alienis irritantes me
in cunctis operibus manuum suarum et succen
detur indignatio mea in loco hoc et non
extinguetur. Regi autem iuda qui mi
sit vos ut consuleretis dominum sic dicetis.
Hec dicit dominus deus. Pro eo quod audisti verba
voluminis et perterritum est cor tuum et hu
miliatus es coram domino auditis sermoni
bus contra locum istum et habitatores eius
quod videlicet fierent in stuporem et in ma
ledictum et scidisti vestimenta tua et fle
visti coram me et ego audivi ait dominus.
Iccirco colligam te ad patres tuos et colli
geris ad sepulcrum tuum in pace ut non
videant oculi tui omnia mala que indu
cturus sum super locum istum.

Et renuntiaverunt regi quod XXIII
dixerat. Qui misit et congregati sunt
ad eum omnes senes iuda et ierusalem.
Ascenditque rex in templum domini et omnes vi
ri iuda universique qui habitabant in ierusalem
cum eo sacerdotes et prophete et omnis populus a
parvo usque ad magnum. Legitque cunctis
audientibus omnia verba libri federis qui
inventus est in domo domini. Stetitque rex
super gradum et percussit fedus coram domino
ut ambularent post dominum ut custodi
rent precepta eius et testimonia et ceri
monias in omni corde et in tota anima et
suscitarent verba federis huius que scripta
sunt in libro illo. Adquievitque populus pac
to. Et precepit rex helchie pontifici et sacer
dotibus secundi ordinis et ianitoribus
ut proicerent de templo domini omnia vasa que
facta fuerant baal et in luco et universe mi
litie celi et combussit eas foris ierusalem
in convalle cedron et tulit pulverem
earum in bethleem. Et delevit aruspi
ces quos posuerant reges iuda ad sacri
ficandum in excelsis per civitates iuda in
circuitu ierusalem et eos qui adolebant incen
sum baal et soli et lune et xii signis et
omni militie celi. Et efferri fecit lucum
de domo domini foras ierusalem in convalle cedron
et combussit eum ibi et redegit in pulve
rem et proiecit super sepulcra vulgi. Destruxit
quoque ediculas effeminatorum que erant in
domo domini pro quibus mulieres texebant quasi
domunculas luci. Congregavitque omnes sa
cerdotes de civitatibus iuda et contami
navit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes
de gabaa usque bersabee et destruxit aras por
tarum in introitu hostii iosue principis civi
tatis que erat ad sinistram porte civitatis
verumptamen non ascendebant sacerdotes excel
sorum ad altare domini in ierusalem sed tantum comede
bant azima in medio fratrum suorum. Contami
navit quoque topheth quod est in convalle filii
ennon ut nemo consecraret consecraret
filium suum aut filiam suam per ignem moloch.
Abstulit quoque equos dederant quos re
ges iude soli in introitu templi domini iux
ta exedram nathanmelech eunuchi qui erat
in pharurim. Currus autem solis combussit
igni. Altaria quoque que erant super tecta
cenaculi achaz que fecerant reges iuda
et altaria que fecerat manasses in duo
bus atriis templi domini destruxit rex. Et
cucurrit inde et dispersit cinerem earum
in torrentem cedron. Excelsa quoque que erant
in ierusalem ad dexteram partem montis offen
sionis que edificaverat salomon rex israel
astaroth ydolo sydoniorum et chamos offen
sionis moab et melchom abhominationi
filiorum amon polluit rex. Et contrivit sta
tuas et succidit lucos. Replevitque loca
eorum ossibus mortuorum. Insuper et altare
quod erat in bethel et excelsum quod fece
rat ieroboam filius nabath qui pecca
re fecit israel et altare illud et excelsum de
struxit atque combussit et comminuit in pul
verem succendit etiam lucum. Et conversus io
sias vidit ibi sepulcra que erant in monte
misitque et tulit ossa de sepulcris et com
bussit ea super altare et polluit illud iuxta
verbum domini quod locutus est vir dei qui

prædixerat verba hæc. Et ait: Quis est titulus ille
quem video? Responderunt ei cives illius urbis:
Sepulcrum hominis dei qui venit de
iudea est, et prædixit verba hæc que fecisti su-
per altare bethel. Et ait: Dimittite eum, nemo
commoveat ossa eius. Et intacta manse-
runt ossa illius cum ossibus prophete qui ve-
nerat de samaria. Insuper et omnia fa-
na excelsorum que erant in civitatibus
samarie que fecerant reges israel ad irri-
tandum dominum abstulit iosias, et fecit eis
secundum opera que fecerat in bethel. Et oc-
cidit universos sacerdotes excelsorum qui
erant ibi super altaria, et combussit ossa
humana super ea. Et reversus est in ierusalem
et precepit omni populo dicens: Facite pha-
se domino deo vestro, secundum quod scriptum est in libro
federis huius. Nec enim factum est phase tale
a diebus iudicum qui iudicaverunt israel et
omnium dierum regum iuda et regum
israel, sicut in octavo decimo anno regis
iosie factum est phase istud domino in ierusalem.
Sed et phitones et ariolos et figuras y-
dolorum et immunditias abhominationum
que fuerant in terra iuda et in ierusalem ab-
stulit iosias ut statueret verba legis que
scripta sunt in libro quem invenit helci-
as sacerdos in templo domini. Similis illi non
fuit ante eum qui reverteretur ad dominum in omni
corde suo et in tota anima sua et in universa
virtute sua iuxta omnem legem moy-
si, neque post eum surrexit similis illi.
Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris
sui magni, quo iratus est furor eius contra
iudam propter irritationes quibus provocaverat
eum manasses. Dixit itaque dominus: Etiam iu-
dam auferam a facie mea, sicut abstuli
israel, et proiciam civitatem hanc quam elegi
ierusalem, et domum de qua dixi: Erit nomen
meum ibi. Reliqua autem verba iosie et que fe-
cit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum iuda? In diebus illis ascendit pha-
rao nechao rex egypti contra regem assyriorum
ad flumen eufraten. Et abiit iosias rex
in occursum eius, et occisus est in mageddo
cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui
mortuum de mageddo, et pertulerunt illum mor-
tuum in ierusalem, et sepelierunt eum in sepul-
cro suo. Tulitque populus terre ioachaz filium io-
sie, et unxerunt eum, et constituerunt eum regem pro
patre suo. XXIII annorum erat ioachaz cum reg-
nare cepisset, et tribus mensibus regnavit in

ierusalem. Nomen matris eius amital filia iere-
mie de lobna. Et fecit malum coram domino
iuxta omnia que fecerant patres eius. Vinxitque eum
pharao nechao in rebla, que est in terra ema-
th, ne regnaret in ierusalem. Et imposuit mul-
ctam terre centum talentis argenti et talento au-
ri. Regemque constituit pharao nechao
heliachim filium iosie pro iosia patre eius,
vertitque nomen eius ioachim. Porro ioachaz
tulit et duxit in egyptum. Argentum autem et au-
rum dedit ioachim pharaoni cum indixisset
terre per singulos ut conferretur iuxta preceptum
pharaonis; et unumquemque secundum vires suas
exegit tam argentum quam aurum de populo
terre ut daret pharaoni nechao. Viginti
quinque annorum erat ioachim cum regnare
cepisset, et XI annis regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius zebida filia phadaie
de ruma. Et fecit malum coram domino iuxta omnia
que fecerant patres eius. XXIIII

In diebus illis ascendit nabucho-
donosor rex babilonis, et factus est
ei ioachim servus tribus annis; et rursum
rebellavit contra eum. Immisitque ei dominus
latrunculos caldeorum et latrunculos syrie
et latrunculos moab et latrunculos filiorum ammon;
et immisit eos in iudam ut disperderent eum
iuxta verbum domini quod locutus fuerat per
servos suos prophetas. Factum est autem hoc per verbum domini
contra iudam ut auferret eum coram se propter peccata
manasse universa que fecit, et propter san-
guinem innoxium quem effudit et implevit
ierusalem cruore innocentum. Et ob hanc rem
noluit dominus propitiari. Reliqua autem sermo-
num ioachim et universa que fecit nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum
regum iuda? Et dormivit ioachim cum
patribus suis. Regnavitque ioachin filius
eius pro eo. Et ultra non addidit rex egyp-
ti ut egrederetur de terra sua. Tulerat enim
rex babilonis a rivo egypti usque ad flu-
vium eufraten omnia que fuerant regis e-
gypti. Decem et octo annorum erat ioachin
cum regnare cepisset, et tribus mensibus
regnavit in ierusalem. Nomen matris eius nestal
filia helnathan de ierusalem. Et fecit malum coram
domino iuxta omnia que fecerat pater eius.
In tempore illo ascenderunt servi nabucho-
donosor regis babilonis in ierusalem, et cir-
cumdata est urbs munitionibus. Venitque na-
buchodonosor rex babilonis ad civita-
tem cum servis suis ut obpugnarent eam.

Egressus est ioachim rex iuda ad regem babilonis
ipse et mater eius et servi eius et principes eius
et eunuchi eius et suscepit eum rex ba
bilonis. Anno octavo regni sui. et protulit
inde omnes thesauros domus domini. et the
sauros domus regie. et concidit universa
vasa aurea que fecerat salomon rex israel
in templo domini. iuxta verbum domini. Et transtulit
omnem ierusalem. et universos principes et omnes
fortes exercitus decem milia in captivitatem.
et omnem artificem. et inclusorem. nichilque
relictum est. exceptis pauperibus terre populi. Trans
tulit quoque ioachim in babilonem. et ma
trem regis et uxores regis. et eunuchos
eius. et iudices terre duxit in captivita
tem de ierusalem in babilonem. et omnes viros robu
stos. vii. milia. et artifices et inclusores
mille. omnes viros fortes et bellatores
duxitque eos rex babilonis captivos in
babilonem. Et constituit mathaniam
patruum eius pro eo. Imposuitque nomen ei se
dechiam. Vicesimum et primum annum habe
bat etatis sedechias cum regnare cepisset
et xi. annis regnavit in ierusalem. Nomen matris
eius erat amathal filia ieremie de lobna
et fecit malum coram domino iuxta omnia que
fecerat ioachim. Irascebatur enim dominus contra
ierusalem et contra iudam: donec proiceret
eos a facie sua. Recessitque sedechias a re
ge babilonis.

XXV

Factum est autem anno nono regni eius
mense decimo. x. die mensis: venit
nabuchodonosor rex babilonis: ipse et omnis
populus eius in ierusalem. et circumdederunt eam
et extruxerunt in circuitu eius municiones
Et clausa est civitas atque vallata usque
ad undecimum annum regis sedechie. nona
die mensis. Prevaluitque fames in civita
te. nec erat panis populo terre. Et interrupta
est civitas: et omnes viri bellatores nocte
fugerunt per viam porte que est inter du
plicem murum ad ortum regis. Porro cal
dei obsidebant in circuitu civitatem. Fugit
itaque sedechias per viam que ducit ad campestria
solitudinis. Et persecutus est exercitus caldeorum
regem. Comprehenditque eum in planicie ie
rico. Et omnes bellatores qui erant cum eo
dispersi sunt et reliquerunt eum. Apprehensum ergo
regem duxerunt ad regem babilonis in
reblatha: qui locutus est cum eo iudici
um. Filios autem sedechie occidit coram eo
et oculos eius effodit. vinxitque eum ca
thenis: et adduxit in babilonem. Mense
quinto. vii. die mensis ipse est annus no
nus decimus regis babilonis. venit na
buzardan princeps exercitus servus regis
babilonis in ierusalem. et succendit domum
domini. et domum regis. et domos ierusalem. omnem
que domum combussit igni. Et muros ierusalem
in circuitu destruxit omnis exercitus calde
orum qui erat cum principe militum. Re
liquam autem populi partem que remanserat
in civitate. et perfugas qui transfugerant ad
regem babilonis. et reliquum vulgus trans
tulit nabuzardan princeps milicie. et de
pauperibus terre reliquit vinitores et agri
colas. Columpnas autem ereas que erant in
templo domini. et bases et mare ereum quod
erat in domo domini. confregerunt caldei. et
transtulerunt es omne in babilonem. Ol
las quoque ereas. et trullas et tridentes.
et sciphos et mortariola. et omnia va
sa erea in quibus ministrabant tulerunt.
Necnon thuribula et fialas. et que au
rea: aurea. et que argentea: argentea. et
tulit princeps milicie. id est columpnas
duas. mare unum. bases quas fecerat
salomon in templo domini. Non erat pondus
eris omnium vasorum. Decem et viii. cu
bitos altitudinis habebat columpna
una. et capitellum ereum super se altitu
dinis trium cubitorum. et reticulum. et ma
logranata super capitellum columpne omnia
erea. Similem et columpna secunda habebat
ornatum. Tulitque princeps milicie sa
raiam sacerdotem primum et sophoniam
sacerdotem secundum. et tres ianitores et de
civitate eunuchum unum qui erat prefectus
super viros bellatores. et quinque viros de
his qui steterant coram rege quos re
pperit in civitate. et sopher principem
exercitus. qui probabat tirones de populo terre
et sex viros e vulgo qui inventi fuerant
in civitate. quos tollens nabuzardan
princeps militum: duxit ad regem babi
lonis in reblatha. Percussitque eos rex babi
lonis. et interfecit in reblatha in terra e
math. et translatus est iuda de terra sua. Po
pulo autem qui relictus fuerat in terra iu
da quam dimiserat nabuchodonosor rex babi
lonis. prefecit godoliam filium aicham
filii saphan. Quod cum audissent omnes
duces militum ipsi et viri qui erant cum
eis. videlicet quod constituisset rex babilonis

de translatione reliquiarum iude

golia(m). venerunt ad godoliam in masphat
ysmahel filius nathanie. et iohanna(n) filius
caree. et sareia filius thenaan. et netophatites.
et iezonias filius machati ipsi et socii
eorum. Iuravit q(ue) eis godolias et sociis
eorum dicens. Nolite timere servire caldeis.
manete in terra. et servite regi babilonis et
bene erit vobis. Factum est autem in mense
septimo. venit ysmahel filius nathanie
filii elisama de semine regio. et x. viri cum
eo. percusserunt q(ue) godoliam. qui et mortuus
est. s(ed) et iudeos et caldeos qui erant cum
eo in maspha. Consurgens autem omnis populus
a parvo usq(ue) ad magnum. et principes militum
venerunt in egyptum timentes
caldeos. Factum est autem anno xxxvii. transmigrationis
ioachim regis iude. mense xii.
vicesima vii. die mensis sublevavit evilmerodach
rex babilonis. anno quo regnare
ceperat. caput ioachim regis iude
de carcere. et locutus est ei benigne. Et posuit
thronum eius super thronum regum qui
erant cum eo in babilone. Et mutavit
vestes eius quas habuerat in carcere. et
comedebat panem in conspectu eius
semper cunctis diebus vite sue. Annonam
quoq(ue) constituit ei absq(ue) intermissione
que et dabatur ei a rege per singulos dies
omnibus diebus vite sue.

Explicit liber regum quartus. Incipit prologus in libro paralipomenon primo.

Paralipomenon liber
id est instrumenti
veteris tantus ac talis
est. ut absq(ue) illo siquis
scientiam scripturarum
sibi voluerit adrogare. seipsum irrideat.
Per singula quippe nomina
iuncturasq(ue) verborum pretermisse in regum
libris tanguntur historie:
et innumerabiles explicantur evangelii
questiones. Paralipomenon
ergo dicitur quod nos pretermissorum
vel reliquorum dicere possumus. quia ea que
in lege vel regum libris. vel omissa.
et non plene relata sunt in isto summatim
ac breviter explicantur. Incipit liber
paralipomenon.

Si septuaginta interpretum
pura. et ut ab eis in grecum
versa est editio permaneret.
superflue me
chromati episcoporum sanctissime
atq(ue) doctissime impelleres.
ut tibi hebrea volumina latino
sermone transferrem. Quod enim semel
aures hominum occupaverat. et nascentis
ecclesie roboraverat fidem: iustum erat etiam
nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro
varietate regionum diversa ferantur exemplaria.
et germana illa antiquaq(ue) translatio
corrupta sit atq(ue) violata: nostri arbitrii putas
aut e pluribus iudicare quid verum sit. aut
novum opus in veteri opere cudere illudentibusq(ue)
iudeis cornicum ut dicitur oculos configere.
Alexandria et egyptus in septuaginta
suis hesychium laudat auctorem.
Constantinopolis usq(ue) ad antiochiam luciani
martiris exemplaria probat. Mediae
inter has provincie palestinos codices legunt
quos ab origine elaboratos. eusebius
et pamphilus vulgaverunt. Totusq(ue) orbis
hac inter se trifaria varietate compugnat.
Et certe origenes non solum exempla composuit
quatuor editionum: e regione singula
verba describens. unius dissentientis
tam ceteris inter se consentientibus arguat.
S(ed) quod maioris audacie est. in editione septuaginta
theodotionis editionem miscuit.
Asteriscis videlicet designans que minus
fuerant. et virgulis que ex superfluo videbantur
apposita. Si igitur aliis licuit
non tenere quod semel susceperant. et post
cellulas que vulgo sunt auctore iactitant
singulas cellulas aperire. hoc quoq(ue) in ecclesiis
legitur. quod lxx. nescierunt. cur me
non suscipiant latini mei qui inviolata editione
veteri. ita novam condidi ut laborem
meum hebreis. et quod maius est
apostolis auctoribus probem. Scripsi nuper librum
de optimo genere interpretandi ostendens
illa de evangelio. Ex egypto vocavi
filium meum. et quoniam nazareus vocabitur.
et videbunt in quem compunxerunt. Et illud
apostoli. que oculus non vidit nec auris audivit.
nec in cor hominis ascendit que preparavit

deus diligentibus se. Et cetera his similia in hebreorum libris inveniuntur. Certe apostoli et euangeliste lxx interpretes noverant. et unde eis hec dicere que in lxx non habentur? Christus deus noster utriusque testamenti conditor in euangelio secundum iohannem. Qui credit inquit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Utique scriptum est quod salvator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est? Septuaginta non habent. apocrypha nescit ecclesia. Ad hebreos igitur revertendum est unde et dominus loquitur et discipuli exempla presumunt. Hec pace veterum loquar et obtrectatoribus meis tantum respondeo qui canino dente me rodunt. in publico detrahentes legentes in angulis. idem et accusatores et defensores cum in aliis probent quod in me reprobant. quasi virtus et vitium non in rebus sit. sed cum auctore mutetur. Ceterum memini editionem septuaginta translatorum olim de greco emendatam tribuisse me meis. nec inimicum debere estimari eorum quos in conventu fratrum semper edissero. Et quod nunc dabreiamin id est verba dierum interpretatus sum. Idcirco feci ut inextricabiles moras et silvam nominum que scriptorum confusa sunt vitio. sensuumque barbariem apertius et per versuum cola digererem mihimet ipsi et meis iuxta hismenium canens. si aures surde sunt ceterorum.

ADAM SETH Enos. Cainan. Malalehel. Iareth. Enoch. Matusale. Lamech. Noe. Sem. Cham et Iapheth. Filii Iapheth. Gomer et Magog. Madai et Iavan. Thubal. Mosoch et Thiras. Porro filii Gomer. Ascenez et Riphat et Thogorma. Filii autem Iavan. Elisa et Tharsis. Cethym et Dodanim. Filii Cham. Chus et Mesraym. Futh et Chanaan. Filii autem Chus. Saba et Evila. Sabatha et Regma et Sabathaca. Porro filii Regma. Saba et Dadan. Chus autem genuit Nemroth. Iste cepit esse potens in terra. Mesraym vero genuit Ludim et Ananim et Laabim et Neptuym. Phetrusim quoque et Casluym. de quibus egressi sunt Philistiim. et Capthurym. Chanaan vero genuit Sydonem primogenitum suum et Etheum. Iebuseum quoque et Amorreum. et Gergeseum. Eveumque et Aradeum. et Asineum. Aradium quoque et Samareum. et Amatheum. Filii Sem. Helam. et Assur. et Arphaxat et Luth. et Aram. Filii Aram. Us et Hul. et Gothor. et Mosoch. Arfaxat autem genuit Sale. qui et ipse genuit Heber. Porro Heber nati sunt duo filii. nomen uni Phaleth. quia in diebus eius divisa est terra et nomen fratris eius Iectan. Iectan autem genuit Elmodath et Saleph. et Asermoth et Iareth. Aduram quoque et Uzal. et Decla. et Ebal. et Abimahel. et Saba. necnon et Ophir. et Evila. et Iobab. Omnes isti filii Iectan. Sem. Arfaxat. Sale. Heber. Faleth. Ragau. Serug. Nahor. Thare. Abram. Iste est Abraham. Filii autem Abraham. Ysaac et Ysmahel. Et hee generationes eorum. Primogenitus Ysmahelis Nabaioth. et Cedar. et Abdeel. et Mabsam. et Masma et Duma. Massa. Adad. et Thema. Iahur. Naphis. Cedma. Hii sunt filii Ysmahelis. Filii autem Cethure concubine Abrahe quos genuit. Zamram. Iecsam. Madan. Madian. Iesboc. et Sue. Porro filii Iecsan. Saba et Dadan. Filii autem Madian. Epha et Apher. et Enoch. et Abida. et Eldaa. Omnes hii filii Cethure. Generavit autem Abraham Ysaac cuius fuerunt filii Esau et Israhel. Filii Esau. Eliphaz. Rahuhel. Iehus. Ialam. Core. Filii Eliphaz. Theman. Omer. Sephi. Gethen. Cenez. Thamna. Amalech. Filii Rahuhel. Naad. Zara. Samma. Maza. Filii Seir. Lotan. Sobal. Sebeon. Ana. Dison. Aser. Disan. Filii Lothan. Horri. Human. Soror autem Lothan fuit Thamna. Filii Sobal. Alian. et Manaath. et Ebal. et Sephi. et Onam. Filii Sebeon. Aia et Ana. Filii Ana. Dison. Filii Dison. Amadam. et Eseban. et Gethram. et Charram. Filii Eser. Balaan. et Zaban. et Iacan. Filii Dison. Hus. et Aram. Isti sunt reges qui imperaverunt in terra Edom antequam esset rex super filios Israhel. Bale filius Beor. et nomen civitatis eius Denaba. Mortuus est autem Bale et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. Cumque et Iobab fuisset mortuus. regnavit pro eo Husan de terra Themanorum. Obiit quoque et Husan. et regnavit pro eo Adad filius Badad qui percussit Madian in terra Moab. et nomen civitatis eius Avith. Cumque

Cumque et adad fuisset mortuus: regnavit pro eo
semla de masrecha. Sed et semla mortuus
est. et regnavit pro eo saul de rooboth que
iuxta amnem sita est. Mortuo quoque saul
regnavit pro eo balanan filius achobor.
Sed et hic mortuus est et regnavit pro eo a
dad. cuius urbis fuit nomen phou. et ap
pellata est uxor eius meetabel filia ma
treth. filie mezaab. Adad autem mor
tuo: duces pro regibus in edom esse ceperunt.
Dux tamna. dux alva. dux ietheth. dux
oolibama. dux ela. dux phinon dux ce
nez. dux theman. dux mabsar. dux
magdiel. dux hiram. Hii duces edom.

ii cap. Filii autem israel: Ruben. II
Symeon. Levi. Iuda. ysachar. et
Zabulon. Dan. Ioseph. Beniamyn. nep
thalym. Gad. Aser. Aunam. Sela. Tres na
ti sunt ei de filia sue chananitidis. Fuit
autem her primogenitus iude. malus co
ram domino. et occidit eum. Thamar autem nu
rus eius peperit ei phares et zaram. Omnes
ergo filii iuda. v. Filii autem phares. Esrom
et amuhel. Filii quoque zare. Zamri. et
ethan. et eman. et calcal. et darda simul
v. Filii zamri. achar qui turbavit israel
et peccavit in furto anathematis. Filii ethe
tan. azarias. Filii autem esrom qui na
ti sunt ei. ieremahel. et ram. et chalubi. Por
ram genuit aminadab. Aminadab autem
genuit naason principem filiorum iuda.
Naason quoque genuit salmon. de quo
ortus est booz. Booz vero genuit obeth
qui et ipse genuit ysai. Ysai autem genuit
primogenitum eliab. secundum aminad
ab. tercium samaa. quartum nathanahel. quin
tum raddai. Sextum asom. Septimum david.
Quorum sorores fuerunt sarvia. et abiga
il. Filii sarvie abisai. ioab. et asahel. tres.
Abigail genuit amasa. cuius pater fuit
iether ysmahelites. Caleb vero filius es
rom. accepit uxorem nomine azuba. de qua
genuit ierioth. Fueruntque filii eius ie
sar. et sobab. et ardon. Cumque mortua fu
isset azuba: accepit uxorem caleb ephra
ta. que peperit ei hur. Porro hur genuit hu
ri. et huri genuit beseleel. Post hec ingres
sus est esron ad filiam machir patris gala
ad. et accepit eam cum esset annorum. lx.
que peperit ei segub. Sed et segub genuit
iair: et possedit. xx. civitates in terra gala
ad. cepitque gessur. et aram oppida iair:

et canath. et viculos eius sexaginta civi
tatum. Omnes isti filii machir patris gala
ad. Cum autem mortuus esset esron: ingres
sus est caleb ad ephrata. Habuit quoque es
ron uxorem abiam que peperit ei assur
patrem thecue. Nati sunt autem filii ie
ramehel: primogeniti esrom. ram primo
genitus eius. et buna. et aram. et asom.
et achia. Duxit quoque uxorem alteram ie
ramehel nomine athara. que fuit mater onam.
Sed et filii ram primogeniti ieramehel
fuerunt moos. et iamyn. et achar. Onam ha
buit filios semmei. et iuda. Filii autem se
mei. nadab. et abisur. Nomen vero uxoris a
bisur: abiahil. que peperit ei ahobban. et mo
lid. Filii autem nadab: fuerunt saled. et a
phaim. Mortuus est autem saled absque liberis.
Filius vero apphaim: iesi. Iesi autem genuit sesan.
Porro sesan genuit oholi. Filii autem iuda
fratris semei. iether: et ionathan. Sed et iether
mortuus est absque liberis. Porro ionathan
genuit phaleth. et ziza. Isti fuerunt filii
hieremahel. Sesan autem non habuit filios sed
filias. et servum egyptium nomine ieraa.
Deditque ei filiam suam uxorem. que peperit ei
ethei. Ethei autem genuit nathan. Et nathan
genuit zabad. Zabad quoque genuit o
phlal. et ophlal genuit obeth. Obeth ge
nuit hieu. Ieu genuit azariam. Aza
rias genuit elles. Helles genuit hela
sa. Helasa genuit sisamoy. Sisamoy ge
nuit sellum. Sellum genuit ieccamiam.
Ieccamiam genuit elisama. Filii autem ca
leb fratris ieramehel. mosa primogenitus
eius. ipse est pater ziph. et filii mesa
patris hebron. Porro filii hebron. chore et
thaphu. et recem. et samma. Samma autem
genuit raam patrem iercaam. et recem ge
nuit semei. Filius semei. maon. pater
bethsur. Epha autem concubina caleb
peperit aram. et gezes. Filii autem iaddai
regom. et iethan. et gersum. et phaleth
et epha. et saaph. Concubina caleb. ma
acha peperit saber et tharana. Genuit autem
saaph patrem madmena. sue patrem ma
chbena. et patrem gabaa. Filia vero caleb
fuit axa. Hii erant filii caleb. Filii hur
primogeniti ephrata. sobal pater cari
athiarim. Salma pater bethleem. Arith pater
bethgader. Fuerunt autem filii sobal
patris cariathiarim. qui videbat dimidi
um requietionum. et de cognatione ca

athianim . iethreth . et aphuthei . et sema
thei . et masirahi . Ex his egressis saraite
et istaolite . Filii salmana . bethleem et
netophati . athroth domus ioab . et
dimidium requietionis sarai . Cognationes
quoque scribarum habitantium in iabis canen
tes atque resonantes . et in tabernaculis com
morantes . Hii sunt cinei . qui venerunt
de calore patris domus rechab. III

David vero hos habuit filios
qui ei nati sunt in hebron . primo
genitum amon . ex achinoam iezrahelita.
Secundum daniel . de abigail carmeli
tide . Tercium absalon . filium maacha fi
lie tholomei regis gessur . Quartum adoni
am filium agith . Quintum saphatiam
ex abital . Sextum ietraam . de egla uxore
sua . Sex ergo nati sunt ei in hebron . ubi
regnavit . vii . annis . et vi . mensibus . Trigin
ta autem et tribus annis regnavit in ierusalem . Porro
in ierusalem nati sunt ei filii . samaa et sobab
et nathan . et salomon . quatuor de bersabee
filia amihel . iebaar quoque et helisama . et
heliphaleth . et noge . et napheg . et iaphie
nec non et helisama . et heliade . et heliphe
leth . viiii . Omnes hii filii david absque filii
is concubinarum . habueruntque sororem tha
mar . Filii autem salomonis . roboam . cuius
abia filius genuit asa . De hoc quoque na
tus est iosaphat pater ioram . Qui ioram ge
nuit ochoziam . ex quo ortus est ioas . Et
huius amasias filius genuit azariam.
Porro azarie filius ioathan . procreavit
achaz patrem ezechie . de quo natus est
manasses . Sed et manasses genuit amon
patrem iosie . Filii autem iosie fuerunt
primogenitus iohanan . Secundus ioa
chim . Tercius sedechias . Quartus sellum.
De ioachim natus est iechonias et sedechi
as . Filii iechonie fuerunt . asir . salathi
hel . melchiram . phadaia . sennaser . et
techemia . semma . et nadabia . De phada
ia orti sunt . zorobabel genuit mosolla
ananiam et salomith sororem eorum . Asa
ba quoque . et ohol . et barachiam . et asadi
an . iosabhesed . quinque . Filius autem anani
e phaltias . pater iesie . cuius filius rapha
ia . Huius quoque filius arnan . de quo
natus est abdia . cuius filius fuit seche
nia . filius sechenie semeia . Cuius filius
attus . et iehal . et barria . et naaria . et sa
phat . cessa . numero sex . Filius naarie

helionai . et ezechias . et ezricam . tres . Filii
helionai . oduia . et heliasub . et pheleia . et ac
cub . et iohannan . et dalaia . et anani
septem. IIII

Filii iuda . phares hesrom . et charmi
et hur . et subal . Raia vero filius su
bal genuit geth . de quo nati sunt ahumai
et laad . hee cognationes sarathi . Ista quoque
stirps ethan iezrahel . et iesema . et iedebus.
Nomen quoque sororis eorum asalelphuni . Fa
nuhel autem pater gedor . et ezer pater osa . Isti sunt filii
hur . primogeniti ephrata patris bethleem.
Assur vero patris thecue erant due uxores
halaa . et naara . Peperit autem ei naara oozam
et epher . et themani . et hasthari . Isti sunt
filii naara . Porro filii halaa . sereth . et isaar
et ethnan . Chus autem genuit anob . et
soboba . et cognationem aharehel filii arum . Fuit
autem iabes inclitus pre fratribus suis . et mater
eius vocavit nomen eius dicens . iabes . Quia
peperit eum in dolore . Invocavit vero iabes
deum israhel dicens . Si benedicens benedixeris mihi
et dilataveris terminos meos . et fuerit manus
tua mecum . et feceris me a malicia non
opprimi . Et prestitit deus que precatus est.
Caleb autem frater sua . genuit machir . qui
fuit pater esthon . Porro esthon genuit be
thrapha . et phesse . et thena patrem ur
bis naas . Hii sunt autem filii recha . Filii
autem cenez gothoniel . et saraia . Por
ro filii othoniel . athath et maonathi . Et
genuit ofra . Saraias autem genuit ioab
patrem vallis artificum . Ibi quippe artifices
erant . Filii vero caleb . filii iephone . hyr.
et hela . et naham . Filii quoque hela . cenez.
Filii quoque iallalel . ziph . et zipha tiria .
et asrahel . et filii ezra . ieter . et me
red . et epher . et ialon . Genuitque mariam
et sammai . et iesba patrem esthamo.
Uxor quoque eius iudaia peperit iared pa
trem gedor . et heber patrem socho . et hiethiel patrem zanoe . Hii
autem filii bethie . filie pharaonis quam
accepit mered . et filii uxoris odaie so
roris nahan patris ceila garmi . et es
themo qui fuit de machati . Filii quoque
symeon . amnon . et rinna . Filius anan
thilon . Et filii iesi zoeth et benzoheth . Filii sela . filii iu
da . her pater lecha . et laada pater maresa . et
cognationes domus operantium byssum
in domo iuramenti . et qui stare fecit solem
viri mendacii . et securus et incendens . qui
principes fuerunt in moab . et qui reversi

sunt in lechem. Hec autem uerba uetera. Hii sunt
figuli habitantes in plantationibus et in sepi
bus apud regem in operibus eius. commorati
que sunt ibi. Filii symeon. namuhel. et ia
mim. Jarib. zara. saul. Sellum filius eius
mabsan filius eius. masma filius eius.
Filii masma amuhel filius eius. semei
filius eius. Filii semei. xvi. et filie. vi. fra
tres autem eius non habuerunt filios mul
tos. et uniuersa cognatio non potuit adequa
re summam filiorum iuda. Habitauerunt autem in
bersabee et molada. et asarsual. et in bal
la et in asom. et in tholat. et in bathuel
et in horma. et in siceleg. et in beth marcha
both. et in asarsusim. et in bethberai. et in sa
rim. Hee ciuitates eorum usque ad regem
dauid. Ville quoque earum. ethan. et aen
et remon. et thochen. et asan. ciuitates. v.
et uniuersi uiculi earum per circuitum ciui
tatum istarum. usque ad baal. Hec est habitatio e
orum et sedium distributio. Mosobab quoque
et iemlech. et iosa filius amasie. Johel
et hieu filius iosabie. filii saraie. filii a
siel. et helionai. et iacoba. et isuhaia. et asa
ia. et adihel. et ismihel. et banaia. ziza quoque
filius sephei. filii allon. filii idaia. filii se
mri. filii samaia. Isti sunt nominati prin
cipes in cognationibus suis. et in domo af
finitatum suarum. multiplicati sunt
uehementer. et profecti sunt ut ingrederentur
in gador. usque ad orientem uallis. ut que
rerent pascua gregibus suis. inueneruntque pas
cuas uberes. et ualde bonas. et terram latis
simam et quietam. et fertilem in qua ante
habitauerant de stirpe cham. Hii ergo uene
runt quos supra descripsimus nominatim
in diebus ezechie regis iuda. et percusserunt
tabernacula eorum. et habitatores qui inuen
ti fuerant ibi. et deleuerunt eos usque in presen
tem diem. Habitaueruntque pro eis. quoniam uber
rimas ibidem pascuas repperunt. De fi
liis quoque symeon abierunt in montem
seir. uiri quingenti habentes principes phal
tiam. et naariam. et raphaiam. et ozihel filios
iesi. et percusserunt reliquias que euadere
potuerant amalechitarum. et habitauerunt ibi
pro eis. usque in diem hanc.

V

Filii quoque ruben primogeniti israel. Ipse
quippe fuit primogeni
tus eius. Sed cum uiolasset thorum patris sui
data sunt primogenita eius filiis ioseph
filii israel. et non est reputatus ille in primoge
nitum. Porro iudas qui erat fortissimus
inter fratres suos. de stirpe eius principes ger
minati sunt. primogenita autem reputa
ta sunt ioseph. Filii ergo ruben primo
geniti israel. enoch. et phallu. esrom. et char
mi. Filii iohel. samaia filius eius. gog
filius eius. semei filius eius. micha filius
eius. recia filius eius. baal filius eius
beera filius eius. quem captiuum duxit te
glath phalnasar. rex assyriorum. et fuit
princeps in tribu ruben. Fratres autem eius
et uniuersa cognatio quando numerabantur per
familias suas. habuerunt principes ie
ihel. et zachariam. Porro bala filius a
zaz. filii samma. filii iohel. ipse habitauit
in aroer. usque nebo. et beelmeon. Contra
orientalem quoque plagam habitauit usque
ad introitum heremi. et flumen eufraten.
multum quippe iumentorum numerum pos
sidebant in terra galaad. In diebus autem saul
preliati sunt contra agarenos. et interfecerunt
illos. habitaueruntque pro eis in tabernaculis eorum
in omni plaga que respicit ad orientem galaad. Filii
uero gad. e regione eorum. habitauerunt
in basan usque selcha. iohel in capite. et
saphan secundus. Janai autem et saphat
in basan. Fratres uero eorum secundum domos
cognationum suarum. michael. et mosol
lam. et sebee. et iorai. et iachan. et zie. et
heber. septem. Hii filii abiahel. filii hu
ri. filii iaro. filii galaad. filii michael. filii
iesi. filii geddo. filii buz. Fratres quoque
filii abdihel. filii guni. princeps domus
in familiis suis. et habitauerunt in galaad et
in basan. et in uiculis eius. et in cunctis sub
urbanis saron usque ad terminos. Omnes hii
numerati sunt in diebus ioathan regis
iuda. et in diebus ieroboam regis israel.
Filii ruben et gad. et dimidie tribus ma
nasse. uiri bellatores. scuta portantes et
gladios. et tendentes arcum. eruditique
ad prelia. xliiii. milia. et dcclx. procedentes
ad pugnam. Dimicauerunt contra agarenos
ituri uero et naphei. et nadab prebuerunt
eis auxilium. Traditique sunt in manus eorum
agareni. et uniuersi qui fuerunt cum eis quia
deum inuocauerunt cum preliarentur. et exau
diuit eos. eo quod credidissent in eum. Ce
peruntque omnia que possederant camelorum
quinquaginta milia. et ouium. ccl.
milia. asinorum. ii. milia. et animas hominum
c. milia. Vulnerati autem multi corruerunt

fuit enim bellum domini. Habitaveruntque pro eis us-
que ad transmigrationem. Filii quoque dimidie
tribus manasse possederunt terram a finibus
basan usque ad baal hermon et sanir et
montem hermon. Ingens quippe nu-
merus erat. Et hii fuerunt principes domus
cognationis eorum. Hepher et iesi et heli-
hel et ezriel et hieremia et odoia et iediel
viri fortissimi et potentes et nominati du-
ces in familiis suis. Reliquerunt autem deum
patrum suorum et fornicati sunt post
deos populorum terre quos abstulit dominus co-
ram eis. Et suscitavit deus israel spiritum phul
regis assyriorum et spiritum theglath phal-
nasar regis assur et transtulit ruben et gad
et dimidium tribus manasse. Et adduxit eos
male et abor et ara et fluvium zozan usque
ad diem hanc.

VI

Filii levi gerson caath merari. Filii ca-
ath amram ysaar hebron et oziel.
Filii amram aaron moyses et maria. Fi-
lii aaron nadab et abiu et eleazar et y-
thamar. Eleazar genuit finees. Et finees
genuit abisue. Abisue vero genuit bocci
et bocci genuit ozi. Ozi genuit zaraiam
et zaraias genuit meraioth. Porro mera-
ioth genuit amariam. Et amarias genu-
it achitob. Achitob genuit sadoch. Sadoc
genuit ahimaas. Ahimaas genuit aza-
riam. Azarias genuit iohannam. Iohan-
nam genuit azariam. Iste est qui sacerdotio
functus est in domo quam edificavit salomon
in ierusalem. Genuit autem azarias amariam.
Amarias genuit achitob. Achitob genu-
it sadoch. Et sadoch genuit sellum. Sellum
genuit helchiam. Et helchias genuit aza-
riam. Azarias genuit saraiam. Et sarai-
as genuit iosedech. Porro iosedech egres-
sus est quando transtulit dominus iudam et ierusalem
per manus nabuchodonosor. Filii ergo
levi gersom caath et merari. Et hec nomina
filiorum gersom lobeni et semei. Filii ca-
ath amram et ysaar et hebron et oziel.
Filii merari mooli et musi. He autem cog-
nationes levi secundum familias eorum. Gersom
lobeni filius eius. Iaath filius eius. Za-
ma filius eius. Ioa filius eius. Addo fi-
lius eius. Zara filius eius. Filii caath
aminadab filius eius. Chore filius eius.
Asir filius eius. Helchana filius eius. Et
iasaph filius eius. Asir filius eius. Tha-
at filius eius. Ozias filius eius. Saul fi-
lius eius. Filii helchana amasai et ahi-
moth et helchana. Filii helchana sophai
filius eius. Naath filius eius. Hieroboam
filius eius. Eliab filius eius. Helchana
filius eius. Filii samuel primogenitus
vasseni et abia. Ipse est iohel. Filii autem
merari mooli. Lobeni filius eius. Semei
filius eius. Oza filius eius. Simaa filius
eius. Aggia filius eius. Asaia filius eius.
Isti sunt quos constituit david super
cantores domus domini ex quo collocata
est archa. Et ministrabant coram taber-
naculo testimonii canentes donec edifi-
caret salomon domum domini in ierusalem. Sta-
bant autem iuxta ordinem suum in ministeri-
o. Hii vero sunt qui assistebant cum filiis
suis. Caath heman cantor filius iohel fi-
lii samuel filii helchana filii ieroboam
filii heliel filii thou filii sophu filii hel-
chana filii mahath filii amasai filii helcha-
na filii iohel filii azarie filii sophonie fi-
lii thaath filii asir filii abiasaph filii
chore filii ysaar filii caath filii levi fi-
lii israel. Et frater eius asaph qui stabat
a dextris eius. Asaph filius barachie fi-
lii samaa filii michael filii basie filii
melchie filii athanai filii zara filii ada-
ia filii ethan filii zamma filii semei fi-
lii ieth filii gersom filii levi. Filii autem
merari fratres eorum ad sinistram ethan
filii chusi filii abdi filii maloch filii a-
sabie filii isabie filii amasie filii hel-
chie filii amasai filii boni filii somer
filii mooli filii musi filii merari filii
levi. Fratres quoque eorum levite qui or-
dinati sunt in cunctum ministerium taber-
naculi domus domini. Aaron vero et filii eius
adolebant incensum super altare holocau-
sti et super altare thimiamatis in omne
opus sancti sanctorum et ut precarentur pro israel
iuxta omnia que preceperat moyses famulus
dei. Hii sunt autem filii aaron. Eleazar
filius eius. Finees filius eius. Abisue
filius eius. Bocci filius eius. Ozi filius eius.
Zaraia filius eius. Meraioth filius eius.
Amaria filius eius. Achitob filius eius.
Sadoch filius eius. Achimaas filius eius.
Et hec habitacula eorum per vicos atque confi-
nia filiorum scilicet aaron iuxta cognationes
caathitarum. Ipsis enim sorte contigerant.
Dederunt igitur eis hebron in terra iuda
et suburbana eius per circuitum. Agros autem

civitatis et villas caleph filio iephone.
Porro filiis aaron dederunt civitates ad con-
fugiendum hebron et lobna. et suburbana
eius iether quoque et estamo cum subur-
banis suis. Asan quoque et bethsemes. et
suburbana earum. De tribu autem ben-
iamin ingabee et suburbana eius. et ali-
nath cum suburbanis suis. Anathoth quoque
suburbanis suis. Omnes civitates tre-
decim per cognationes suas. Filiis autem ca-
ath residuis de cognatione sua dederunt ex
dimidia tribu manasse in possessionem
urbes .x. Porro filiis gersom per cognationes
suas. de tribu ysachar. et de tribu aser. et
de tribu neptalim. et de tribu manasse in
basan. urbes tredecim. Filiis autem mera-
ri per cognationes suas de tribu ruben. de
tribu gad. et de tribu zabulon. dederunt
sortes civitates .xii. Dederunt quoque filii is-
rahel levitis civitates et suburbana earum. de-
deruntque sortem ex tribu filiorum iuda. et
ex tribu symeon filiorum. et ex tribu filiorum
beniamin urbes has quas vocaverunt
nominibus suis. et hiis qui erant ex cognatione
filiorum caath. Fueruntque civitates in terminis
eorum de tribu effraym. Dederunt ergo eis
urbes ad confugiendum sichem cum sub-
urbanis suis. hic maim quoque cum sub-
urbanis suis. et bethoron similiter. nec-
non et elon cum suburbanis suis. et getre-
mon in eundem modum. Porro ex dimidi-
a tribu manasse aner. et suburbana eius
balaam et suburbana illius. hiis videlicet
qui de cognatione filiorum caath reliqui
erant. Filii autem gersom de cognatione
tribus manasse dimidie gaulon in basan
et suburbana eius. et astaroth cum subur-
banis suis. De tribu ysachar cedes et sub-
urbana eius. et daberet cum suburba-
nis eius. Ramoth quoque et suburbana
illius. et anem cum suburbanis suis.
De tribu vero aser masal cum suburba-
nis suis. et abdon similiter cum suburbanis
suis. achac non et suburbana eius. et roob
cum suburbanis suis. Porro de tribu
neptalim cedes in galilea et suburba-
na eius. Amon cum suburbanis suis
et cariathim cum suburbanis suis. Filiis
autem merari residuis de tribu zabulon
remono. et suburbana eius. et thabor
cum suburbanis suis. Trans iordanem
quoque ex adverso iericho contra orientem
iordanis. de tribu ruben. bosor in solitu-
dine cum suburbanis suis. et iassa cum
suburbanis suis. cademoth cum sub-
urbanis suis. et mimphaath cum sub-
urbanis eius. Necnon de tribu gad. ramo-
th in galaad. et suburbanis suis. [illegible]
cum suburbanis eius. et iezer cum sub-
urbanis suis.

VII

Porro filii ysachar. thola et phua-
ia sub. et samaron. quatuor. Filii
thola ozi. et raphaia. et ieriel. et iemai
et iebsem. et samuhel. principes per do-
mos et familias cognationum suarum.
De stirpe thola viri fortissimi numera-
ti sunt in diebus david .xxii. milia sexcenti.
Filii ozi iezraia de quo nati sunt michi-
hel. et obadia. iohel. et iosia. quinque om-
nes principes. cum eis per familias et popu-
los accincti ad prelium viri fortissimi
xxxvi. milia. Multas enim habuerunt
uxores et filios et fratres quoque eorum
per omnem cognationem ysachar robustis-
simi ad pugnandum octoginta septem
milia numerati sunt. Beniamyn bale
et bechor. et iadiel. tres. Filii bale. esbon
et ozi. et oziel. et ierimoth. et urai. v.
principes familiarum ad pugnandum ro-
bustissimi. numerus autem eorum .xxii.
milia. et xxxiiii. Porro filii bechor zami-
ra. et ioas. et eliezer. et helioenai. et am-
ri. et ierimoth. et abia. et anathoth. et ale-
nathim. Omnes hii filii bechor. Numera-
ti sunt autem per familias suas principes
cognationum ad bella fortissimi .xx. mi-
lia ducenti. Porro filii iadihel. balaam. Fi-
lii autem balan. ieus. et beniamyn. et aod.
et chanana. et iothan. et tharsis. et
ahisaar. Omnes hii filii iadihel principes
cognationum suarum viri fortissimi
.x. et vii. milia. et ad prelium procedentes.
Sephim quoque et apham. filii hyr. et hu-
sim filii aher. Filii autem neptalim. ia-
siel. et guni. et iasar. et sellum. filii ba-
la. Porro filius manasse esriel. concu-
binaque eius syra peperit machir patrem
galaad. Machir autem accepit uxores
filiis suis amphim et sephim. et ha-
buit sororem nomine maacha. Nomen
autem secunde salphaath. Nateque sunt sal-
phaath filie. et peperit maacha uxor ma-
chir filium. vocavitque nomen eius pha-
res. Porro nomen fratris eius. sares. et filii

eius ulam et recem. Filius autem ulam
badam. Hii sunt filii galaad filii machir
filii manasse. Soror autem eius regina peperit
virum decorum et abiezer et moola. Erant autem
filii semida achin et sichem et leci et ani
am. Filii autem ephraim suthala. be
red filius eius. thaath filius eius. Ela
ath filius eius. Elada filius eius. Taad
filius eius. et huius filius zabad et hu
ius filius. suthala. et huius filius. ezer
et elad. Occiderunt autem eos viri geth indi
gene. quia descenderant ut invaderent posses
siones eorum. Luxit igitur ephraim pater eorum
multis diebus. Et venerunt fratres eius ut con
solarentur eum. Ingressusque est ad uxorem
suam que concepit et peperit filium. et vo
cavit nomen eius beria eo quod in malis domus
eius ortus esset. Filia autem eius fuit sa
ra que edificavit bethoron inferiorem
et superiorem et ozen sara. Porro filius
eius rapha et reseph et thale. de quo na
tus est thaan qui genuit laadan. Huius quoque
filius ammiud genuit elisama de quo
ortus est nun qui habuit filium iosue. Pos
sessio autem eorum et habitatio bethel cum filiabus
suis et contra orientem noran et occidenta
lem plagam gazer et filiabus eius. Sichem
quoque cum filiabus suis usque ad aza et fili
abus eius. Iuxta quoque filios manasse bethsan
et filias eius. Thanach et filias eius. ma
geddo et filias eius. dor et filias eius. In
his habitaverunt filii ioseph filii israel. Filii a
ser iomna et iesua et isui et baria et sa
ra sororem eorum. Filii autem baria. heber et
melchiel. ipse est pater barsaith. Heber autem
genuit iephlath et somer et otham et
suaa sororem eorum. Filii iephlath phos
sech et chamaal et asoth. Hii filii iephlat.
Porro filii somer ahi et roaga et iaba
et aram. Filii. Filii autem helem fratris eius
supha et iemna et selles et amal. Filii
supha sue arnapher et sual et beri et iam
ra bosor et od et samma et salusa et ie
tran et bera. Filii gether iephone et phasfa
et ara. Filii autem olla aree et aniel et re
sia. Omnes hii filii aser principes cogna
tionum electi atque fortissimi duces ducum.
Numerus autem eorum etatis que etatis ap
ta esset ad bellum. xxvi. milia. VIII

Beniamyn autem genuit bale
primogenitum suum. asbel secundum
ahora tertium. nuaha quartum. et rapha
quintum. Fueruntque filii bale addar et
iera et abiud. abisue quoque et naaman et
ahoe. sed et iera et sephuphan et uram.
Hii sunt filii ahod principes cognationum
habitantium in gabaa. qui translati sunt in
manaath. Naaman autem et achia et ge
ra. ipse transtulit eos. et genuit oza et ha
biud. Porro saarim genuit in regione
moab postquam dimisit dimisit usim et ba
ra uxores suas. Genuit autem de edes uxo
re sua iobab. et sebia et mosa et molchom
Iebus quoque et sechia et marma. Hii sunt
filii eius principes in familiis suis. Me
thusim vero genuit achitob et elpha
al heber et misaam et samath. Hic edi
ficavit ono et lod. et filias eius. Baria
autem et samma principes cognationum
habitantium in aialon. Hii fugaverunt
habitatores geth. Et haio et sesac et ierimoth
et zabadia et aroth et eder. Michael quoque
et iesphu et ioa filii baria. et zabadia
et mosollam et ezechi et heber et iesa
mari et iezlia et iobab. Filii elphaal. et
iachim et zechri et zabdi et zelionai
et selethai et heliel et adaia et baraia
et samarath. Filii semei. et iespham et
heber et heliel et abdon et zechri et anan
et anania et ahilam et anathothia. et
iephdaia et phanuel. Filii sesac. et samsa
ri et sooria et otholia et iersia et helia et
zechri. Filii ieroam. Hii patriar
che et cognationum principes qui habitave
runt in ierusalem. In gabaon autem habitave
runt abigabaon. et nomen uxoris eius
maacha. Primogenitus filius eius abdon
et sur et cis et baal et nadab. Gedor quoque
et haio et zacher et macelloth genuit sa
maa. Habitaveruntque ex adverso fratrum su
orum in ierusalem cum fratribus suis. Ner autem
genuit cis. et cis genuit saul. Porro
saul genuit ionathan et melchisue et
aminadab et esbaal. Filius autem ionathan
meribbaal genuit micha. Filii micha phi
ton et melech et thara et ahaz. Et ahaz
genuit ioada. Et ioada genuit alamoth
et azmoth et zamri. Porro zamri ge
nuit mosa. et mosa genuit banaa. cuius
filius rapha de quo ortus est elasa qui
genuit asel. Porro asel sex filii fuere his
nominibus. Ezricam bocru hysmael sa
ria. abdia. anan. Omnes hii filii asel.
Filii autem esec fratris eius ulam primogenitus

et Hus secundus et Eliphalet tertius. Fue-
runt que filii Ulam viri robustissimi et
magno robore tendentes arcum et multos
habentes filios ac nepotes usque ad cl milia. Omnes
IX hii filii Beniamin.

IX

Universus ergo Israel dinumeratus est et
summa eorum scripta est in libro regum
Israel et Iuda. Translatique sunt in Babilonem
propter delictum suum. Qui autem habitaverunt
primum in possessionibus et in urbibus suis Israel
et sacerdotes et levite et Nathinei. Commorati
sunt in Ierusalem. De filiis Iuda et de filiis Ben-
iamin. De filiis quoque Effraym et Manas-
se. Othei filius Amiud filius Emri filii Om-
rai filii Boni. De filiis Phares filii Iuda et
de Siloni Asaia primogenitus et filii eius. De
filiis autem Zara Iehuhel et fratres eorum
dc lx. Porro de filiis Beniamin: Salo filius
Mosollam filii Odula filii Asana et Iobi-
na filius Ieroboam. et Ela filius Ozi filii
Mochori. et Mosollam filius Saphatie filii
Rahuel filii Iebanie et fratres eorum per fami-
lias suas dcccc lvi. Hii omnes principes
cognationum per domos patrum suorum. De sacer-
dotibus autem Iedaia Ioiarib et Iachin. A-
zarias quoque filius Elchie filii Mosollam
filii Sadoch filii Maraioth filii Achitob
pontifex domus Domini. Porro Adaias filius
Ieroam filii Phassur filii Melchia. et Maa-
sai filius Adihel filii Iezra filii Mosollam fi-
lii Mosollamoth filii Emmer. Fratres quoque
eorum principes per familias suas md cc
lx. fortissimi robore ad faciendum opus mi-
nisterii in domo Domini. De levitis autem Semeia
filius Asub filii Ezricam filii Asebia. De
filiis Merari Bacbacar quoque carpentarius
et Galal et Mathania filius Micha filii Ze-
chri filii Asaph. et Obdia filius Semeie fi-
lii Galal filii Iditum. et Barachia filius Asa
filii Elcana qui habitavit in atriis Netho-
phati. Ianitores autem Sellum et Acub et
Telmon et Achiman et fratres eorum. Sellum
princeps usque ad illud tempus in porta
regis ad orientem observabant per vices suas
de filiis Levi. Sellum vero filius Chore filii
Abiasaph filii Chore cum fratribus suis et do-
mo patris sui. Hii sunt Corite super opera ministerii
custodes vestibulorum tabernaculi et familie
eorum per vices castrorum Domini custodientes in-
troitum. Finees autem filius Eleazar erat dux
eorum coram Domino. Porro Zacharias filius
Mosollamie ianitor porte tabernaculi testimo-
nii. Omnes hii electi in ostiarios per portas cc
et xii. et descripti in villis propriis. quos consti-
tuerunt David et Samuel videns in fide
sua tam ipsos quam filios eorum in ostiis do-
mus Domini. et in tabernaculo vicibus suis. Per
quattuor ventos erant ostiarii. id est ad
orientem et ad occidentem ad aquilonem
et ad austrum. Fratres autem eorum in vi-
culis morabantur. et veniebant in sabbatis
suis de tempore usque ad tempus. Hiis quattuor
levitis creditus erat omnis numerus
ianitorum. et erant super exedras et thesauros
domus Domini. Per gyrum quoque templi Domini
morabantur in custodiis suis. ut cum tempus
fuisset ipsi mane aperirent fores. De horum
grege erant et super vasa ministerii. Ad nu-
merum enim et inferebantur vasa et effere-
bantur de ipsis. Et qui crediti habebant
utensilia sanctuarii preerant simile et vino
et oleo et thuri et aromatibus. Filii autem
sacerdotum unguenta ex aromatibus confi-
ciebant. et Mathathias levites primoge-
nitus Sellum Chorite prefectus erat eorum
qui in sartagine frigebantur. Porro de fili-
is Caath fratribus eorum super panes erant
propositionis ut semper novos per singula sab-
bata prepararent. Hii sunt principes cantorum
per familias levitarum qui in exedris mo-
rabantur. ita ut die et nocte iugiter suo
ministerio deservirent. Capita levitarum per fa-
milias suas principes manserunt in Ierusalem.
In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon
Iahiel. et nomen uxoris eius Maacha. Fi-
lius primogenitus eius Abdon. et Sur et
Cis et Baal et Ner et Nadab. Gedor quoque et
Ahio et Zacharias et Macelloth. Porro Ma-
celloth genuit Semmaam. Isti habitaverunt
e regione fratrum suorum in Ierusalem cum fra-
tribus suis. Ner autem genuit Cis. et Cis
genuit Saul. et Saul genuit Ionathan et
Melchisue et Aminadab et Isbaal. Filius
autem Ionathan Meribbaal. et Meribbaal genuit
Micha. Porro filii Micha Phiton et Ma-
leph et Thara. Ahaz autem genuit Iara. et
Iara genuit Alamath et Azmoth et Zam-
ri. et Zamri genuit Mosa. Mosa vero genuit
Banaa cuius filius Raphaia genuit Ela-
sa de quo ortus est Esel. Porro Esel sex fili-
os habuit hiis nominibus Ezricam Bo-
chru Ismahel Saria Obdia Anan. Hii filii
Esel.

X

Philistiim autem pugnabant contra Israel

fugeruntq; filii isrl' palestinos. et ceciderunt
uulnerati in monte gelboe. Cumq; appropinquas-
sent philistei persequentes saul et filios
eius: percusserunt ionathan et aminadab
et melchisue filios saul. et aggrauatum est pre-
lium contra saul. Inueneruntq; eum sagit-
tarii et uulnerauerunt iaculis. Et dixit saul
ad armigerum suum. Euagina gladium tu-
um et interfice me. ne forte ueniant incir-
cumcisi isti et illudant mihi. Noluit autem ar-
miger eius hoc facere timore perterritus. Arri-
puit igitur saul ensem: et irruit in eum.
Quod cum uidisset armiger eius uidelicet
mortuum esse saul. irruit etiam ipse in gla-
dium suum: et mortuus est. Interiit ergo saul
et tres filii eius. et omnis domus illius pari-
ter concidit. Quod cum uidissent uiri isrl' qui ha-
bitabant in campestribus: fugerunt. et saul
ac filiis eius mortuis dereliquerunt urbes
suas. et huc illucq; dispersi sunt. Veneruntq;
philistiim. et habitauerunt in eis. Die
igitur altero detrahentes philistiim spo-
lia cesorum: inuenerunt saul et filios
eius iacentes in montem gelboe. Cumq; spo-
liassent eum: et amputassent caput.
armisq; nudassent: miserunt in terram
suam. ut circumferretur et ostenderetur ydolo-
rum templis et populis. Arma autem eius con-
secrauerunt in phano dei sui. et caput ad-
fixerunt in templo dagon. Hoc cum audis-
sent uiri iabes galaad: omnia scilicet que
philistiim fecerant super saul. consurre-
xerunt singuli uirorum fortium. et tulerunt
cadauera saul et filiorum eius. Attuleruntq;
ea in iabes. et sepelierunt ossa eorum sub-
ter quercum que erat in iabes. et ieiuna-
uerunt .vii. diebus. Mortuus est ergo saul
propter iniquitates suas: eo quod preuaricatus sit
mandatum domini quod preceperat. et non custo-
dierit illud. Sed insuper etiam phitonissam
consuluit. nec sperauit in domino. Propter quod et
interfecit eum. et transtulit regnum eius in dauid
filium ysai.

XI

Congregatus igitur est omnis exercitus isrl'
ad dauid in hebron dicens. Os tuum
sumus et caro tua. Heri quoq; et nudius-
tertius cum adhuc regnaret saul. tu eras
qui educebas isrl'. tibi enim dixit dominus deus
tuus. Tu pasces populum meum isrl'. et tu eris
princeps super eum. Venerunt ergo maiores
natu isrl' ad regem in hebron. et iniit dauid
cum eis fedus coram domino. Vnxeruntq; eum
regem super isrl' iuxta sermonem domini quem lo-
cutus est in manu samuhel. Abiit quoq;
dauid et omnis isrl' in ierusalem. Hec est iebus
ubi erant iebusei habitatores terre. Dixerunt-
q; qui habitabant iebus dauid. Non ingredi-
eris huc. Porro dauid cepit arcem syon
que est ciuitas dauid. Dixitq; omnis qui per-
cusserit iebuseum in primis erit princeps
et dux. Ascendit igitur primus ioab fi-
lius saruie. et factus est princeps. Habita-
uit autem dauid in arce. et idcirco appella-
ta est ciuitas dauid. Edificauitq; urbem
in circuitu a mello usq; ad gyrum. Ioab autem
reliqua urbis extruxit. Proficiebat dauid
uadens et crescens. et dominus exercituum erat
cum eo. Hii principes uirorum fortium dauid
qui adiuuerunt eum: ut rex fieret super
omnem isrl' iuxta uerbum domini quod locu-
tus est ad isrl'. Et iste numerus robustorum
dauid. Iesbaam filius achamoni princeps
inter .xxx. Iste leuauit hastam suam super
trecentos uulneratos una uice. Et post eum
eleazar filius patrui eius ahohites qui e-
rat inter tres potentes. Iste fuit cum dauid
in asphesdomim. quando philistiim congregati sunt
ad locum illum in prelium. et erat ager re-
gionis illius plenus ordeo. fugeruntq; po-
pulus a facie philistinorum. Hic steterunt in medi-
o agri. et defenderunt eum. Cumq; percussissent
philisteos: dedit dominus salutem magnam
populo. Descenderunt autem tres de .xxx. principi-
bus ad petram in qua erat dauid ad spelun-
cam odollam. quando philistiim fuerant castra-
metati in ualle raphaim. Porro dauid
erat in presidio. et statio philistinorum in
bethleem. Desiderauit igitur dauid. et dixit.
O si quis mihi daret aquam de cysterna bethle-
em que est in porta. Tres ergo isti per medi-
a castra philistinorum perruperunt. et hauserunt
aquam de cysterna bethleem que erat in por-
ta. Et attulerunt ad dauid ut biberet. Qui
noluit. sed magis libauit eam domino dicens.
Absit ut in conspectu dei mei hoc faciam et
sanguinem uirorum istorum bibam: qui in
periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam
Et ob hanc causam noluit bibere. Hec fecerunt
tres robustissimi. Abisai quoq; frater ioab:
ipse erat princeps trium. et ipse leuauit
hastam suam contra .ccc. uulneratos. et ipse e-
rat inter tres nominatissimus. inter tres se-
cundus inclitus et princeps eorum. uerumtamen
usq; ad primos tres non peruenerat. Bana

De morte saul et filiorum eius

De eductione aque ad dauid

ias filius ioiade viri robustissimi qui mul-
ta opera perpetraverat de capsahel. Ipse percussit
duos ariel et moab. Et ipse descendit et
interfecit leonem in medio cisterne tempore
nivis. Et ipse percussit virum egyptium cuius
statura erat quinque cubitorum. et habe-
bat lanceam ut liciatorium texentium. Descen-
dit ergo ad eum cum virga. et rapuit
hastam quam tenebat manu. et interfecit
eum hasta sua. Hec fecit banaias filius io-
iade qui erat inter tres robustos nomina-
tissimus. inter .xxx. primus. verumtamen ad tres usque
non pervenit. Posuit autem eum david ad auricu-
lariam suam. Porro fortissimi in exercitu asa-
hel frater ioab. et elcanan filius patrui eius
de bethleem. Semmoth arodites. helles
phalonites. Iras filius agges thecuites. A-
biezer anathotites. Sabbochai husathites. I-
lai ahohites. Marai nethophatites. Heles
filius baana nethophatites. Ethai filius
rabai de gabaath filiorum beniamyn. Bana-
ia pharatonites. Hurai de torrente gaas. Abi-
al arabathites. Azmoth bauramites. Eliaba
salabonites. Filii asem gezonites. Ionathan
filius sage ararites. Achiam filius sachar
araritetes. Eliphal filius hur. Apher me-
cheratites. Ahia phelonites. Asrai carmeli-
tes. Naarai filius azbi. Ioel frater nathan. Mi-
bahar filius agarai. Selech ammonites.
Naarai berothites armiger ioab filius sa-
ruie. Iras iethreus. Gareb gethreus. Urias
etheus. Zabad filius oholi. Adina filius
siza rubenites princeps rubenitarum.
et cum eo .xxx. Hanan filius maacha. et
iosaphat mathanites. Ozias astharo-
tes. Semma et iahiel filii otham arorites.
Iedihel filius samri. et ioha frater eius tho-
saites. Heliel mahumites. et ieribai. et iosa-
ia filii elnaem. et iethma moabites. Heliel
et obeth. et iasiel de masobia.

XII

Hi quoque venerunt ad david
in siceleg cum adhuc fugeret saul
filium cis qui erant fortissimi et egregii
pugnatores tendentes arcum. et utraque
manu fundis saxa iacientes. et dirigentes
sagittas. De fratribus saul ex beniamyn prin-
ceps abiezer. et ioas filius samaa gabaathi-
tes. et iaziel. et phallet filii azmoth. et
baracha. et iehu anathotites. Samaias
quoque gabaonites fortissimus inter .xxx. et
super .xxx. Hieremias. et iezihel. et iohanan
et iezabad gaderothites. et eluzai. et ierimu-
th
et baalia et samaria. et saphatia arophi-
tes. Helchana et iesia. et azrahel et ioezer
et iesbaam de carehim. Ioela quoque et za-
badia filii ieroam de gedor. Sed et de gad-
di transfugerunt ad david cum lateret in
deserto viri robustissimi et pugnatores
optimi tenentes clypeum et hastam. fa-
cies eorum quasi facies leonis. et velo-
ces quasi capree in montibus. Ezer princeps
obdias secundus. Eliab tertius. Masme-
na quartus. Ieremias quintus. Ethi
sextus. Heliel septimus. Iohanan oc-
tavus. Helzebat nonus. Hieremias deci-
mus. bachanai .xi. Hii de filiis gad principes
exercitus. Novissimus centum militibus preerat
et maximus mille. Isti sunt qui transierunt
iordanem mense primo. quando inundare conse-
vit super ripas suas. et omnes fugaverunt
qui morabantur in vallibus ad orienta-
lem plagam et occidentalem. Venerunt
autem et de beniamyn et de iuda ad pre-
sidium in quo morabatur david. Egressus-
que est david obviam eis et ait. Si paci-
fice venistis ad me ut auxiliemini mihi
cor meum iungatur vobis. Si autem insidiamini
mihi pro adversariis meis cum ego iniqui-
tatem in manibus non habeam. videat deus
patrum nostrorum et iudicet. Spiritus vero indu-
it amesai principem inter .xxx. et ait. Tui
sumus o david. et tecum fili y-
say. Pax pax tibi. et pax adiutoribus tuis.
Te enim adiuvat deus tuus. Suscepit
ergo eos david. et constituit principes
turme. Porro de manasse transfugerunt
ad david quando veniebat cum philistiim ad-
versum saul ut pugnaret. et non dimica-
vit cum eis. quia inito consilio dimiserunt
eum principes philistinorum dicentes. Pe-
riculo capitis nostri revertetur ad dominum suum
saul. Quando igitur reversus est in siceleg trans-
fugerunt ad eum de manasse hednas et
iozabad. et iedihel. et michael et iozabad
et eliud. et salathi principes milium in ma-
nasse. Hii prebuerunt auxilium david ad-
versus latrunculos. Omnes enim erant viri
fortissimi. et facti sunt principes in exercitu.
Et per singulos dies veniebant ad david
ad auxiliandum ei usque dum fieret grandis
numerus quasi exercitus dei. Iste etiam quoque
est numerus principum exercitus qui ve-
nerunt ad david cum esset in hebron. ut trans-
ferrent regnum saul ad eum iuxta verbum domini

Filii iuda portantes clipeum et hastam
vi. mil. dccc. et expediti ad prelium. De fi-
liis symeon uirorum fortissimorum ad
pugnandum. vii. mil. c. De filiis leui qua-
tuor mil. dc. Ioiada quoque princeps de
stirpe aaron. et cum eo. iii. mil. dcc. Sadoc
etiam puer egregie indolis. et domus patris e-
ius principes. xxii. De filiis autem ben-
iamin fratris saul. iii. mil. Magna enim
pars eorum adhuc sequebatur domum
saul. Porro de filiis ephraym. xx. mil. dc-
cc. fortissimi robore nominati in cognatio-
nibus suis. Et dimidia parte tribus manas-
se. xviii. mil. Singuli per nomina sua uene-
runt ut constituerent regem dauid. De
filiis quoque ysachar uiri eruditi qui no-
uerant singula tempora ad precipiendum
quid facere deberet israel principes. cc. Omnis
autem reliqua tribus eorum consilium sequeba-
tur. Porro de zabulon qui egrediebantur
ad prelium. et stabant in acie instructi ar-
mis bellicis. l. mil. uenerunt in auxilium non
in corde duplici. Et de neptalim principes
mille. et cum eis instructi clipeo et hasta
xxxvii. mil. De dan etiam preparati ad prelium xx-
viii. mil. dc. Et de aser egredientes ad pug-
nam. et in acie prouocantes. xl. mil. Trans
iordanem autem de filiis ruben. et de gad. et
de dimidia parte tribus manasse instruc-
ta armis bellicis. c. xx. mil. Omnes isti uiri
bellatores. et expediti ad expugnandum
corde perfecto: uenerunt in ebron ut con-
stituerent regem dauid super uniuersum israel.
Sed et omnes reliqui ex israel uno corde erant
ut rex fieret dauid. Fueruntque ibi apud
dauid tribus diebus comedentes et bibentes.
Preparauerant enim eis fratres sui. Sed et qui iuxta
eos erant usque ad ysachar et zabulon. et
neptalim. afferebant panes in asinis et ca-
melis et mulis et bobus ad uescendum
farinam. palatas. uuam passam. uinum.
oleum. boues et arietes ad omnem copi-
am. Gaudium quippe erat in israel.

xiij Iniit autem consilium XIII
dauid cum tribunis et centurionibus
et uniuersis principibus. et ait ad omnem cetum
israel. Si placet uobis et a domino deo nostro egreditur
sermo quem loquor. mittamus ad fratres nostros re-
liquos in uniuersas regiones israel. et ad sa-
cerdotes et leuitas qui habitant in suburba-
nis urbium. ut congregentur ad nos. et re-
ducamus archam dei nostri ad nos. Non enim
requisiuimus eam in diebus saul. Et respondit
uniuersa multitudo ita ut fieret. Placu-
erat enim sermo omni populo. Congregauit
ergo dauid cunctum israel a sihor egypti
usque dum ingrediaris emath ut adducerent
archam dei de cariathiarim. Et ascendit
dauid et omnes uiri israel ad collem ca-
riathiarim que est in iuda: ut afferret
inde archam domini dei sedentis super che-
rubyn: ubi inuocatum est nomen eius. Inpo-
sueruntque archam dei super plaustrum no-
uum de domo aminadab. Oza autem et fratres
eius minabant plaustrum. Porro dauid
et uniuersus israel ludebant coram domino omni
uirtute in canticis et cytharis et psalteriis
et tympanis. Cum autem peruenissent ad aream
chidon. tetendit oza manum suam ut
sustentaret archam. Bos quippe lasciui-
ens paululum inclinauerat eam. Iratus est
itaque dominus contra ozam. et percussit eum eo quod teti-
gisset archam: et mortuus est ibi coram
domino. Contristatusque dauid eo quod diuisis- de morte ozam
set dominus ozam. Vocauit locum illum diuisio o-
za usque in presentem diem. Et timuit
eum tunc temporis dicens. Quomodo possum ad me
introducere archam dei. Et ob causam non ad-
duxit eam ad se. id est in ciuitatem dauid
sed auertit in domo obededom gethei. Man-
sit ergo archa dei in domo obededom tri-
bus mensibus: et benedixit dominus domui eius
et omnibus que habebat. XIIII xiiij
Misit quoque yram rex tyri nuntios ad
dauid. et ligna cedrina et artifices
parietum lignorumque ut edificarent ei do-
mum. Cognouitque dauid eo quod confirmas-
set eum dominus in regem super israel. et subleua-
tum esset regnum eius super populum suum
israel. Accepit quoque dauid alias uxores
in ierusalem. Genuitque filios et filias. Et hec nomina puerorum dauid quos genuit in ierusalem
nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem. Sa-
mu. et sobab. nathan et salomon. iebaar
et elisu. et eliphalet. Noga quoque et na-
pheg. et iaphie. elisama. et baliada. et eli-
phalet. Audientes autem philistiim eo quod
unctus esset dauid in regem super uniuersum
israel: ascenderunt omnes ut quererent eum.
Quod cum audisset dauid: egressus est obuiam e-
is. Porro philistiim uenientes: diffusi
sunt in ualle raphaim. Consuluitque dauid
dominum dicens. Si ascendam ad philiste-
os: si tradis eos in manus meas. Et dixit
ei dominus. Ascende. et tradam eos in manus tu-

as. Cumque illi ascendissent in baal pharasim
percussit eos ibi et dixit. Divisit deus ini
micos meos per manum meam: sicut dividun
tur aque. Et iccirco vocatum est nomen loci
illius baal pharasim. Dereliquerunt ibi
deos suos. quos david iussit exuri. Alia
etiam vice philistim irruerunt. et diffusi
sunt in valle. Consuluitque rursus david
deum. et dixit ei deus. Non ascendas post eos
recede ab eis. et venies contra illos e regione
pirorum. Cumque audieris sonitum gradientis
in cacumine pirorum: tunc egrediens ad bel
lum. Egressus est enim deus ante te ut percutiat cas
tra philistinorum. Fecit ergo david sicut pre
ceperat ei deus. Et percussit castra philistiorum
de gabaon usque gazera. Divulgatumque est
nomen david in universis regionibus. et dominus
dedit pavorem eius super omnes gentes.
XV Fecit quoque sibi domos in civitate
david. et edificavit locum arche dei
tetenditque ei tabernaculum. Tunc dixit david
Illicitum est ut a quoquam portetur archa dei
nisi a levitis quos elegit dominus ad portandum
eam: et ad ministrandum sibi usque in eternum.
Congregavitque universum israel in ierusalem: ut
afferretur archa dei in locum suum quem preparaverat
ei. nec non et filios aaron et levitas.
De filiis caath uriel. uriel princeps fu
it et fratres eius. cxx. De filiis merari asa
ia princeps. et fratres eius. ccxx. De filiis
gerson. iohel princeps et fratres eius. cx
xx. De filiis elisaphan. semeias princeps
et fratres eius. cc. De filiis hebron. heli
hel princeps. et fratres eius. lxxx. De fili
is oziel. aminadab princeps. et fratres
eius. cxii. Vocavitque david sadoch. et a
biathar sacerdotes. et levitas. uriel asa
iam. iohel. semeiam. heliel. et aminadab
et dixit ad eos. Vos qui estis principes fa
miliarum levitarum. sanctificamini cum fra
tribus vestris. et afferte archam domini dei israel
ad locum qui ei preparatus est. ne ut a princi
pio. quia non eratis presentes. percussit nos
dominus. et nunc fiat illicitum quid nobis agen
tibus. Sanctificati sunt ergo sacerdotes: et
levite. ut portarent archam domini dei israel.
Et tulerunt filii levi archam dei. sicut pre
cepit moyses. iuxta verbum domini humeris su
is in vectibus. Dixit quoque david principi
bus levitarum. ut constituerent de fratribus su
is cantores in organis musicorum. nablis
videlicet. et liris. et cymbalis. ut resona
ret in excelsum sonitus leticie. Constitue
runtque levitas. eman filium iohel. et de
fratribus eius asaph filium barachie. De
filiis vero merari fratribus eorum hethan fili
um casaie. et cum eis fratres eorum. In secundo
ordine zachariam. et ben. et iaziel. et
semiramoth. et iahihel et ani et heliab
banaiam. et maasiam. et mathathi
et heliphalu. et macheniam. et obede
et iehiel ianitores. Porro cantores he
asaph. et ethan. in cymbalis eneis concre
pantes. Zacharias autem et oziel. et se
moth. et iahiel. et ani. et eliab. et ma
sias. et banaias. in nablis archana cinebant.
Porro mathathias et heliphalu et
macenias. et obededom. et iehiel. et ozaziu
in citharis pro octava canebant. Chonenias
autem princeps levitarum erat. et ad precinendam
melodiam. Erat quippe valde sapi
ens. Et barachias. et helcana ianitores
arche. Porro sebenias. et iosaphath. et nata
nahel. et amasai. et zacharias. et bana
as. et eliezer sacerdotes. clangebant
tubis coram archa dei. et obededom et
abias erant ianitores arche. Igitur david
et maiores natu israel: et tribuni ierunt
ad deportandam archam federis domini
de domo obededom cum leticia. Cumque ad
iuvisset deus levitas qui portabant ar
cham federis domini: immolabantur. vii. tau
ri. et vii. arietes. Porro david erat indu
tus stola byssina. et universi levite qui
portabant archam. Cantoresque et cho
nenias princeps prophetie inter cantores.
David autem indutus erat etiam ephot
lineo. Universusque israel deducebant archam
federis domini in iubilo: et sonitu bucine
et tubis et cymbalis concrepantes. Cum
que pervenisset archa federis domini usque ad ci
vitatem david. michol filia saul prospi
ciens per fenestram. vidit regem david sal
tantem atque gaudentem. et despexit eum
in corde suo.
XVI Attulerunt igitur archam dei et
constituerunt eam in medio taber
naculi quod tetenderat ei david. et obtule
runt holocausta. et pacifica coram deo.
Cumque complesset david offerens holocau
sta et pacifica: benedixit populo. in nomine
domini. et divisit universis per singulos a
viro usque ad mulierem tortam panis
et partem assature carnis bubule et frixam

oleo similam. Constituit q3 coram archa
dñi de leuitis qui ministrarent. et recor
darentur opum eius. et glorificarent atq3
laudarent dñm deum isrl'. Asaph princi
pem et secundũ zachariam. porro iahi
hel et semiramoth et iehihel et mathi
thiam. et eliab et banaiam. et obede
dom. et iehihel. sup organa psalterii et
liras. Asaph autem ut cymbalis psonaret.
Banaiam uo et aziel sacerdotes canere
tuba iugiter coram archa federis dñi. In illo
die fecit dauid principem ad confitendũ
dño. Asaph et fratres eius. Confitemini dño
et inuocate nom eius. notas facite in ppłis
adinuentiones eius. Cantate ei et psalli
te ei. narrate omnia mirabilia eius. Lau
date nom sanctum eius. Letetur cor q̃
rentiũ dñm. Querite dñm et uirtutem
eius. querite faciem eius semp. Recorda
mini mirabiliũ eius que fecit. signorũ
illius et iudiciorũ oris eius. Semen isrl'
serui eius. filii iacob electi illius. Ipse dñs
deus nr in uniusa terra iudicia eius. Re
cordamini in sempiternũ pacti eius. sermo
nis quem precepit in mille generationes. q̃
pepigit cum abraham. et iuramenti illi
cum ysaac. Et constituit illud iacob i p
ceptum. et isrl' in pactũ sempiternũ. dicẽs
tibi dabo terram chanaam. funiculũ heredita
tis ure. Cum essent pauci numero. pauci et
coloni eius. et transierunt de gente i gen
tem. de regno ad ppłm alterum. non dimi
sit quemquam calumpniari eos. sed increpa
uit p eis reges. Nolite tangere xpos meos
et in pphis meos nolite malignari. Ca
ntate dño ois terra. adnuntiate ex die i
diem salutare eius. Narrate in gentibus
gloriam eius. in cunctis ppłis mirabi
lia illius. Quia magnus dñs. et lau
dabilis nimis. terribilis sup omnes de
os. Omnes enim dii ppłorum ydola.
dñs aut celos fecit. confessio et magni
ficentia coram eo. Fortitudo et gaudiũ
in locum eius. Afferte dño familie ppło
rum. afferte dño gloriam et imperium
date gloriam nõi eius. Leuate sacrifi
ciũ et uenite in conspectu eius. et adora
te dñm in decore sco. Commoueatur a
facie illius ois terra. Ipse enim funda
uit orbem imobilem. Letentur celi et
exultet terra. et dicant in nationibus
dñs regnauit. Tonet mare et plenitu
do eius. exultent agri et omnia q̃ in eis sũt.
Tunc laudabunt ligna saltus coram dño. q̃
uenit iudicare terram. Confitemini dño
qm bonus qm in etnũ mia eius. et dicite
salua nos deus saluator nr. et congrega
nos. et erue de gentibus. ut confiteamur
nõi sancto tuo. et exultemus in carmi
nibus tuis. Benedictus dñs deus isrl' ab
etno usq3 in etnum. et dicat omnis ppłs
amen. et ymnum dño. Reliquit itaq3 ibi
coram archa federis dñi asaph et fratres
eius. ut ministrarent in conspectu arche
iugiter p singulos dies et uices suas.
Porro obededom. et fratres eius. lxviij.
et obededom filium idithum. et osa con
stituit ianitores. Sadoch aut sacerdotem. et
fratres illius sacerdotes. coram tabnacu
lo dñi in excelso. quod erat in gabaon.
ut offerrent holocausta dño sup altare
holocaustomatis iugiter mane et uespe
iuxta omnia que scripta sunt in lege
dñi quam precepit isrl'. Et post eũ eman. et
idithum. et reliquos electos. unumquemq3 uo
cabulo suo. ad confitendum dño. qm
in etnũ mia eius. Heman quoq3 et idi
thum canentes tuba. et quatientes cymba
la. et omnia musicorũ organa ad canẽ
dum deo. Filios aut idithun. fecit esse por
tarios. Reuersusq3 omnis ppłs in domum
suam. et dauid ut benediceret etiã domui sue.

XVII — xvij

Cum autem habitaret
dauid in domo sua. dixit ad nathan
pphm. Ecce ego habito in domo cedrina.
archa autem federis dñi sub pellibus est.
Et ait nathan ad dauid. Omnia que in cor
de tuo sunt fac. deus enim tecum est.
Igitur nocte illa. factus est sermo dñi ad
nathan dicens. Vade et loquere dauid
seruo meo. hec dicit dñs. Non edificabis
tu michi domũ ad habitandum. Neq3 enim mansi
in domo ex eo tempore quo eduxi isrl'
usq3 ad hunc diem. sed fui semp mutãs
loca tabnaculi. et in tentorio manens cũ
omni isrl'. Numquid locutus sum saltẽ
uni iudicũ isrl' quibus preceperam ut pasce
rent ppłm meum. et dixi. Quare non edi
ficasti michi domũ cedrinam. Nunc itaq3
loqueris ad seruũ meũ dauid. Hec dicit dñs
deus exercituũ. Ego tuli te cum in pascuis
sequereris gregem. ut esses dux ppłi mei isrl'.
et fui tecum quocumq3 perrexisti. et interfeci
omnes inimicos tuos coram te. Feciq3 t

nomen quasi unius magnorum qui celebrantur
in terra. Et dedi locum populo meo Israhel: plan
tabitur et habitabit in eo: et ultra non com
movebitur. nec filii iniquitatis atterent
eos. sicut a principio ex diebus quibus de
di iudices populo meo Israhel. Et humilia
vi universos inimicos tuos. Annuntio ergo
tibi quod edificaturus sit domum tibi dominus.
Cumque impleveris dies tuos ut vadas
ad patres tuos suscitabo semen tuum
post te quod erit de filiis tuis: et stabili
am regnum eius. Ipse edificabit mihi domum
et firmabo solium eius usque in eternum.
Ego ero ei in patrem. et ipse erit mihi in fi
lium. et misericordiam meam non auferam ab eo
qui ante te fuit. Et statuam eum in domo
mea. et in regno meo usque in sempiter
num. et thronus eius erit firmissimus
usque in sempiternum. Iuxta omnia verba hec.
et iuxta universam visionem istam sic lo
cutus est nathan ad david. Cumque venis
set rex david: et sedisset coram domino: dixit.
Quis ego sum domine deus. et que domus
mea. ut prestares mihi talia? sed et hoc parum
visum est in conspectu tuo. ideo locutus
es super domum servi tui etiam in futurum
et fecisti me spectabilem super omnes
homines domine deus meus. Quid ultra
addere potest david. cum ita glorifica
veris servum tuum et cognoveris eum. Do
mine, propter famulum tuum iuxta cor tuum
fecisti omnem magnificentiam hanc. et no
ta esse voluisti universa magnalia. Domine
non est similis tui. et non est alius deus abs
que te. ex omnibus quos audivimus auribus
nostris. Quis autem est alius: ut populus tuus
Israhel. Gens una in terra ad quam perrexit deus
ut liberaret et faceret populum sibi. et magnitu
dine sua atque terroribus eiceret nationes
a facie eius quem de egypto liberarat. Et
posuisti populum tuum Israhel tibi in populum in perpetuum
usque in sempiternum. et tu domine factus es
deus eius. Nunc igitur domine sermo quem
locutus es famulo tuo: et super domum eius
confirmetur in perpetuum. et fac sicut locu
tus es. permaneatque et magnificetur no
men tuum usque in sempiternum et dicatur.
Dominus exercituum deus Israhel. et domus david servi
eius permanens coram eo. Tu enim domine
deus meus revelasti auriculam servi tui ut
edificares ei domum. et ideo invenit ser
vus tuus fiduciam. ut oret coram te. Nunc
ergo domine tu es deus et locutus es ad ser
vum tuum tanta beneficia. et cepisti bene
dicere domui servi tui ut semper sit coram
te. Te enim domine benedicente. benedicta erit in
perpetuum.

XVIII

Factum est autem post hec: ut percuteret david
philistiim. et humiliaret eos. et tol
leret geth et filias eius de manu philisti
percussitque moab: et facti sunt moabite servi
david: offerentes ei munera. Eodem tempore
percussit david etiam adarezer regem soba
regionis emath. quando perrexit ut dilataret
imperium suum usque ad flumen eufraten. Cepit
ergo david mille quadrigas eius. et septem
milia equites ac xx. milia virorum peditum.
Subnervavitque omnes equos curruum
exceptis centum quadrigis quas reser
vavit sibi. Supervenit autem et syrus da
mascenus. ut auxilium preberet adarezer
regi soba. sed et huius percussit david. xxii.
milia virorum. et posuit milites in damas
cum ut syria quoque serviret sibi. et offerret
munera. Adiuvitque eum dominus in cunctis
ad que perrexit. Tulit quoque david pha
tras aureas quas habuerant servi adare
zer: et attulit eas in ierusalem. necnon et de tebath
et chun urbibus adarezer eris plurimi
de quo fecit salomon mare eneum. et co
lumpnas et vasa enea. Quod cum audisset tho
u rex emath percussisset videlicet david omnem
exercitum adarezer regis soba. misit ado
ram filium suum ad regem david. ut postu
laret ab eo pacem. et congratularetur
ei. eo quod expugnasset et percussisset adarezer.
Adversarius quippe thou erat adarezer. Sed
et omnia vasa aurea et argentea et enea
consecravit rex david domino: cum argen
to et auro quod tulerat ex universis genti
bus. tam de ydumea et moab. et filiis am
mon quam de philistiim et amalech. Ab
isay vero filius sarvie percussit edom in val
le salinarum. xviii. milia. et constituit
in edom presidium. ut serviret ydumea david.
Salvavitque dominus david in cunctis ad que
perrexerat. Regnavitque ergo david super
universum Israhel. et faciebat iudicium atque
iustitiam cuncto populo suo. Porro ioab filius
sarvie erat super exercitum. et iosaphat fi
lius ahilud a commentariis. Sadoch autem
filius achitob. et abimelech filius abi
athar sacerdotes. et susa scriba. Banaias
filius ioiade super legiones cerethi. et fe

leth. Porro filii david primi ad manum
regis. XIX
xix Accidit autem ut moreretur naas rex
filiorum amon. et regnavit filius
eius pro eo. Dixitque david. Faciam misericordiam
cum hanon filio naas. Prestitit enim pater
eius michi gratiam. Misitque david nuntios ad
consolandum eum super morte patris sui. Qui
cum pervenissent in terram filiorum amon: ut
consolarentur hanon. dixerunt principes
filiorum amon ad hanon. Tu forsitan
putas quod david honoris causa in patrem tuum
miserit qui consolarentur te. nec animadvertis
quod ut explorent et investigent terram tuam
venerunt ad te servi eius. Igitur hanon pu
eros david decalvavit. et rasit capita et
barbam. et precidit tunicas eorum a natibus
usque ad pedes: et dimisit eos. Cumque hoc a
bissent. et hoc mandassent david: misit
in occursum eorum. Grandem enim contu
meliam sustinuerant. et precepit ut ma
nerent in hiericho: donec cresceret barba
eorum et capillus. et tunc reverterentur. Videntes
autem filii amon quod iniuriam fecissent da
vid hanon quoque et reliquus: miserunt mille
talenta argenti ut conducerent sibi de me
sopotamia. et de syria maacha. et de soba
currus et equites. Conduxeruntque xxxii.
milia curruum. et regem maacha cum populo eius.
Qui cum venissent castra metati sunt e
regione medaba. Filii quoque ammon congre
gati de urbibus suis. venerunt ad bel
lum. Quod cum audisset david. misit ioab et
omnem exercitum virorum fortium. Egressi
que filii amon. direxerunt aciem iuxta
portam civitatis. Reges autem qui auxili
um eius venerant. separatim in agro ste
terunt. Igitur ioab intelligens bellum
ex adverso et post tergum contra se fieri. elegit
viros fortissimos de universo israel. et perrexit
contra syrum. Reliquam autem partem populi
dedit sub manu abisai fratris sui. et perre
xerunt contra filios amon. Dixitque. Si
vicerit me syrus: auxilio eris michi. Si autem
superaverint te filii amon: ero tibi in presi
dium. Confortare. et agamus viriliter
pro populo nostro. et pro urbibus dei nostri. Dominus autem
quod in conspectu suo bonum est faci
et. Perrexit ergo ioab: et populus qui cum eo e
rat contra syrum ad prelium: et fugavit
eos. Porro filii amon videntes quod fugis
set syrus. ipsi quoque fugerunt abisai fra
trem eius: et ingressi sunt civitatem. Reversus
est etiam ioab in ierusalem. Videns autem syrus
quod cecidisset coram israel: misit nuntios. et
adduxit syrum qui erat trans fluvium. So
phach autem princeps militie adarezer:
erat dux eorum. Quod cum nuntiatum esset david
congregavit universum israel. et transivit ior
danem. irruitque in eos. et direxit ex adverso
aciem: illis contra pugnantibus. Fugit autem
syrus israel. et interfecit david de syris vii.
milia curruum. et xl. milia peditum.
et sophach exercitus principem. Videntes autem
servi adarezer se ab israel esse superatos: transfu
gerunt ad david: et servierunt ei. Noluit
que ultra syria auxilium prebere filiis amon
Factum est autem XX xx
post anni circulum eo tempore quo
solent reges ad bella procedere. congregavit
ioab exercitum. et robur militie. et vasta
vit terram filiorum amon. Perrexit et ob
sedit rabba. Porro david manebat in
ierusalem quando ioab percussit rabba. et destrueret
eam. Tulit autem david coronam mel
chom de capite eius. et invenit in ea
auri pondo talentum. et preciosissimas
gemmas. Fecitque inde sibi diadema. Ma
nubias quoque urbis plurimas tulit:
populum autem qui erat in ea: eduxit
et fecit eos super tribulas. et trahas. et
ferrata carpenta transire. ita ut disseca
rentur et contererentur. Sic fecit david
cunctis urbibus filiorum amon: et reversus est
cum omni populo suo in ierusalem. Post hec
initum est bellum in gazer adversus
phylisteos. in quo percussit sabachai hu
sathites. saphai de genere raphaym. et
humiliavit eos. Aliud quoque bellum
gestum est adversum phylisteos. in quo
percussit adeodatus filius saltus bethle
hemites fratrem goliath gethei. cuius
hastile ligni erat quasi liciatorium texen
tium. Sed et aliud bellum accidit in geth
in quo fuit homo longissimus habens digitos
senos. id est simul xxiiii. qui et ipse de
raphaym stirpe erat generatus. Hic blas
phemavit israel. et percussit eum ionathan
filius samaa fratris david. Hii sunt filii ra
phaim geth qui ceciderunt in manu david
et servorum eius. XXI xxi
Non surrexit autem sathan contra israel. et in
citavit david ut numeraret israel.
Dixitque david ad ioab. et ad principes

de hanon qui rasit barbas filiis david

de homine habente xxiiii digitos

populi. Ite et numerate israel a bersabee usque
dan. et afferte mihi numerum: ut sciam. Responditque
ioab. Augeat dominus populum suum centu-
plum quam sunt. Nonne domine mi rex omnes ser-
ui tui sunt. Quare hoc querit dominus meus
quod in peccatum reputetur israeli. Sed sermo regis
magis preualuit. Egressusque est ioab. et cir-
cuiuit uniuersum israel. et reuersus est in ierusalem
Deditque numerum eorum quos circuierat.
et inuentus est omnis israel numerus mil-
le milia et centum milia uirorum educentium
gladium. De iuda autem. ccc.lxx. mil-
lia bellantium. Nam leui et beniamyn non numera-
uit. eo quod inuitus exequeretur regis imperium.
Displicuit autem deo quod iussum erat. et per-
cussit israel. Dixitque dauid ad deum. Pecca-
ui nimis. ut hoc facerem. Obsecro aufer
iniquitatem serui tui. quia insipienter egi.
Et loquutus est dominus ad gath uidentem dauid
dicens. Uade et loquere ad dauid. et
dic ei. Hec dicit dominus. trium tibi optionem
do. unum quod uolueris elige. et faciam
tibi. Cumque uenisset gath ad dauid dixit
ei. Hec dicit dominus. Elige quod uolueris. Aut
tribus annis pestilentiam. Aut tribus men-
sibus fugere te hostes tuos. et gladium eorum
non posse euadere. Aut tribus diebus gla-
dium domini. et mortem uersari in terra. et
angelum domini interficere in uniuersis finibus
israel. Nunc igitur uide quid respondeam ei
qui misit me. Et dixit dauid ad gath. Ex
omni parte me angustie premunt. sed me-
lius mihi est ut incidam in manus domini. qui-
a multe sunt miserationes eius quam in manus
hominum. Misit ergo dominus pestilentiam in israel.
et ceciderunt de israel. lxx. milia uirorum. Mi-
sit quoque angelum in ierusalem: ut percu-
teret eam. Cumque percuteretur. uidit dominus. et
misertus est super magnitudine mali. et
imperauit angelo qui percutiebat. Sufficit.
iam cesset manus tua. Porro angelus domini
stabat iuxta aream ornam iebusei. Le-
uansque dauid oculos suos: uidit ange-
lum domini stantem inter terram et celum. et eua-
ginatum gladium in manu eius. et uersum contra
ierusalem. Et ceciderunt tam ipse quam maiores
natu uestiti ciliciis. et proni in terram. Dixit-
que dauid ad dominum. Nonne ego sum qui ius-
si ut numeraretur populus. Ego qui peccaui
ego qui malum feci. iste grex quid commer-
uit. Domine deus meus uertatur obsecro
manus tua in me. et in domum patris mei

populus autem tuus non percutiatur. Angelus autem
domini precepit gath ut diceret dauid. ut as-
cenderet. extrueretque altare domino deo in area
ornam iebusei. Ascendit ergo dauid
iuxta sermonem gath quem loquutus ei fu-
erat ex nomine domini. Porro ornam cum suspe-
xisset. et uidisset angelum. et quatuor filii
eius cum eo. absconderunt se. Nam eo tempore
terebat in area triticum. Igitur cum ueniret
dauid ad ornam. conspexit eum ornam.
et processit ei obuiam de area. et adorauit
eum pronus in terram. Dixitque ei dauid. Da
mihi locum aree tue. ut edificem in ea al-
tare domino. ita ut quantum ualet argen-
ti accipias. et cesset plaga a populo. Dixit
autem ornam ad dauid. Tolle et faciat dominus
meus rex quodcumque ei placet. Sed et boues do
in holocaustum. et tribulas in ligna. et tri-
ticum in sacrificium. Omnia libens prebebo.
Dixitque ei rex dauid. Nequaquam ita fiet.
sed argentum dabo quantum ualet. Neque enim
tibi auferre debeo. et sic offerre domino holo-
causta gratuita. Dedit ergo dauid or-
nam pro loco: siclos auri iustissimi ponde-
ris. Et edificauit ibi altare domino. obtulit-
que holocausta et pacifica. et inuocauit
dominum. et exaudiuit eum in igne de celo su-
per altare holocausti. Precepitque dominus angelo
et conuertit gladium suum in uaginam. Pro-
tinus ergo dauid uidens quod exaudisset eum
dominus in area ornam iebusei. immolauit
ibi uictimas. Tabernaculum autem domini quod
fecerat moyses in deserto. et altare holoca-
ustorum eadem tempestate erat in ex-
celso gabaon. Et non preualuit dauid ire ad
altare. ut ibi obsecraret deum. Nimio enim
fuerat timore perterritus: uidens gladium
angeli domini.

XXII

Dixitque dauid. Hec est domus domini. et
hoc altare holocausti israel. Et precepit
ut congregarentur omnes proseliti de terra
israel. Et constituit ex eis latomos ad ce-
dendos lapides et poliendos. ut edificaretur
domus dei. Ferrum quoque plurimum ad
clauos ianuarum. et ad commissuras atque
iuncturas preparauit dauid. et eris pondus
innumerabile. Ligna quoque cedrina non
poterant estimari. que sydonii et tyrii de-
portauerunt ad dauid. Et dixit dauid. Sa-
lomon filius meus puerulus est et delica-
tus. Domus autem quam edificari uolo
domino. talis esse debet. ut in cunctis regionibus

nominetur. Ṗparavit ergo ei neccẽa. et ob hãc
causã añ mortem suam omnes paravit in
pensas. Vocavitq; salomonẽ filiũ suũ. et
pcepit ei ut edificaret domũ dño deo isrl'.
Dixit david ad salomonẽ. Filimi volũ
tatis mee fuit ut edificarem domũ noĩ
dei mei. S; factus est sermo dñi ad me di
cens. Multum sanguinẽ effudisti. et plu
rima bella bellasti. nõ poteris edificare domũ
nomini meo: tanto effuso sanguine corã
me. Filius qui nascetur tibi. et erit vir
quietissimus. Faciam enim eum requi
escẽ ab omnib; inimicis suis p circuitũ.
Et ob hanc causã: pacificus salomon vo
cabitur. et pacem & otium dabo in isrl' cũc
tis diebz eius. Ipẽ edificabit domũ noĩ
meo. et ipẽ erit m̃ in filium. et ego ero illi
in patrem. Firmabo q; soliũ regni eiꝰ sup
isrl' in eternum. Nunc ergo filimi: sit dñs
tecum. Et psperare. et edifica domũ dño
deo tuo: sicut locutus est de te. Det q̃q; dñs
tibi prudentiam et sensum. ut regnare p̃
sis in isrl': et custodire legem dñi dei tui. Tũc
enim pficẽ poteris. si custodieris mã
data et iudicia que pcepit dñs moysi ut
doceret isrl'. Confortare. viriliter age. ne ti
meas neq; paveas. Ecce ego in paupertatu
la mea: ppavi inpensas domus dñi. Au
ri talenta centũ milia. et mille milia
argẽti talentorũ. Eris vero et ferri: nõ est
pondus. vincitur enim numerus mag
nitudine. Ligna et lapides ppavi ad uni
ṽsa inpendia. Habes quoq; plurimos ar
tifices latomos. et cementarios artifi
ces lignorumq; et omniũ artium ad
faciendum opus prudentissimos i au
ro et argento. et ere et ferro: cuius nõ ẽ
numerus. Surge igitur. et fac. et erit dñs
tecum. Pcepit quoq; david: cunctis prĩ
cipibz isrl': ut adiuvarẽt salomonem
filiũ suũ. Cernitis inquiens q̃ dñs dẽs
vr̃ vobiscum sit. et dedit vob requiem p cir
cuitũ. et tradiderit omnes inimicos ṽros in ma
nu vr̃a. et subiecta sit t̃ra coram dño et
coram pplo eius. Prebete igitur corda vr̃a
et aĩas vr̃as ut queratis dñm deum vr̃
m. et surgite. et edificate sãctuariũ dño
deo vr̃o. ut introducatur archa federis dñi. et
vasa dño consecrata in domũ. que edi
ficatur noĩ dñi.

xxiii XXIII

Igitur david senex. et plenus die
rum: regem constituit salomonẽ

filium suum sup isrl'. et congregavit oẽs
principes isrl'. et sacerdotes et levitas. Nu
merati q; sunt levite a. xxx. annis et su
pra. et inventa sunt. xxxviii. milia virorũ.
Ex his electi sunt. et distributi in ministe
rium domus dñi. xxiiii. milia. Ianitores
et totidem canẽtes dño: in organis que
fecerat ad canendũ. Et distribuit eos da
vid p vices filiorum levi. Gerson videl;
et caath. et merari. et gerson. leedan. et
semei. Filii leedan. princeps Iehiel. &
zetham. et iohel. iii. Filii semei. salomi
th. oziel. et aran. iii. Isti principes fami
liarum leedem. Porro filii semei. leeth. &
ziza. et iaus. et baria. Isti filii semei. iiii.
Erat autem leeth prior. et ziza secundus.
Porro iaus et baria. nõ habuerunt plu
rimos filios. et idcirco in una familia
a una q; domo computati sunt. Filii ca
ath. amram. et ysuar. ebron. et oziel. iiii.
Filii amram. Aaron et moyses. Separatusq;
ẽ aaron ut ministraret in scõ sanctorum
ipẽ et filii eius in sempiternũ. et adoleret
incensum dño: sm ritum suum. ac bñdiceret
nomini eius inppetuum. Moysi quoq;
hominis dei filii annumerati sunt in
tribu levi. Filii moysi. gerson. et eliezer.
Filii gerson. subuhel. primus. Fuerũt aũt
filii. eliezer. rohoboa primus. Et non erant
filii. eliezer: filii alii. Porro filii roboie
multiplicati sunt nimis. Filii ysuar. sa
lomith primus. Filii hebron: ieriau pri
mus. amarias secundus. iaziel. tercius.
iecmaan quartus. Filii oziel. micha prĩ.
iesia secundus. Filii merari. mooli. & mu
si. Filii mooli. eleazar. et cis. Mortuus est
aũt eleazar. et non habuit filios. s; filias.
Acceperuntq; eas filii cis fr̃s earum. Filii
musi. mooli et eder. et ierimoth. iii. Hii
filii levi. in cognationibz et familiis su
is. principes p vices et numerũ capitũ
singulorũ qui faciebant opa ministerii do
mus dñi. a. xx. annis et supra. Dixit ei
david. Requiem dedit dñs deus isrl' pplo
suo. et habitationem in ierlm: usq; in eter
num. Nec erit officii levitarũ: ut ultra por
tent tabnaculũ. et omnia vasa eius ad
ministrandũ. Iuxta pcepta quoq; dd
novissima: supputabitur numerus fili
orum levi. a. xx. annis et supra. et erũt
sub manu filiorum aaron: in cultũ domũ
dñi in vestibulis. et in exedris. et in loco
purificationis. et in sanctuario. et in uniṽ

sis opibus ministerii templi domini. Sacerdotes
autem super panes propositionis: et ad simi
le sacrificium, ad lagana et azima, et sar
taginem, et ferventem similam, et super
omne pondus atque mensuram. Levite
vero ut stent mane ad confitendum et ca
nendum domino: similiterque ad vesperam: tam
in oblatione holocaustorum domini quam
in sabbatis, et kalendis, et sollempnita
tibus reliquis, iuxta numerum et cerimoni
as uniuscuiusque rei iugiter coram domino.
et custodiant observationes tabernaculi
federis, et ritum sanctuarii, et observationem filiorum
aaron fratrum suorum: ut ministrent in do
mo domini.

XXIIII

Porro filiis aaron he portiones erant.
Filii aaron: nadab, et abiud, et ele
azar, et ythamar. Mortui sunt autem na
dab et abiud ante patrem suum absque liberis:
sacerdotioque functus est eleazar et ytha
mar. Et divisit eos david, id est sadoch
de filiis eleazar, et abimelech de filiis
ythamar, secundum vices suas et ministerium. Inven
tique sunt multo plures filii eleazar in
principibus viris quam filii ythamar. Divi
sit autem eis, id est filiis eleazar principes per
familias xvi. et filiis ythamar per fami
lias et domos suas viii. Porro divisit
utrasque inter se familias sortibus. Erant enim
principes sanctuarii, et principes domus
dei tam de filiis eleazar quam de filiis
ythamar. Descripsitque eos semeias filius
nathanael scriba levites, coram rege
et principibus, et sadoch sacerdote, et abi
melech filio abiathar, principibus vero
familiarum sacerdotalium et leviticarum: unam do
mum, que ceteris preerat, eleazar: et alteram
domum, que sub se habebat ceteros ytha
mar. Exivit autem sors prima ioiarib,
secunda iedeie, tertia harim, quarta seo
rim, quinta melchia, sexta maymam,
septima accos, octava abia, nona ie
su, decima sechenia, undecima eliab
sib, duodecima iachim, tertiadecima
hoffa, quartadecima isbaal, quinta
decima helga, sextadecima emmer, sep
timadecima ezir, octavadecima haph
ses, nonadecima phetheia, vicesima ie
zechiel, vicesima prima iachin, vicesima
secunda gamul, vicesima tertia dalaia,
vicesima quarta mazian. Hee vices eorum
secundum ministeria sua ut ingrediantur domum
dei, et iuxta ritum suum sub manu aa
ron patris eorum: sicut preceperat dominus deus
israel. Porro filiorum levi qui reliqui
fuerant: de filiis amram, princeps erat
subael: iedeia. De filiis quoque robie
princeps iesias. Isaris vero filius salem
oth iaad. filiusque eius ieriau. Amarias
secundus, iaziel tertius, iecmaam quartus.
Filius oziel micha. Filius micha samir.
Frater micha iesia. filiusque iesie zachari
as. Filii merari: mooli et musi. Filius
ozian: benno. Filii quoque merari: ozi
et soem, et zachur, et hebri. Porro mo
li filius eleazar qui non habebat libe
ros. Filius vero cis hieramel. Filii mu
si: mooli, eder, et ierimoth. Isti filii le
vi secundum domos familiarum suarum. Mi
seruntque et ipsi sortes contra fratres su
os filios aaron coram david rege, et sa
doch, et abimelech, et principibus fami
liarum sacerdotalium et leviticarum: tam
maiores quam minores: omnes sors eque
dividebat.

XXV

Igitur david et magistratus exercitus
segregaverunt in ministerium filios
asaph, et eman, et idithun: qui propheta
rent in cytharis et psalteriis et cymbalis
secundum numerum suum dedicato sibi offici
o servientes. De filiis asaph: zacchur et
ioseph, et nathania, et asarela, filii asaph,
sub manu asaph prophetantis iuxta regem.
Porro ydithun: filii ydithun: godoli
as, suri, isaias, et sabias, et mathathias,
sex, sub manu patris sui ydithun: qui
in cythara prophetabat super confitentes et
laudantes dominum. Heman quoque: filii he
man: bocchiau, mathania, oziel, subu
hel, et ierimoth, ananias, anani, eli
atha, godollathi, et romemthiezer, ies
bocasa, mellothi, othir, maziloth. Om
nes isti filii heman videntis regis in ser
monibus dei, ut exaltaret cornu. Deditque
deus heman filios xiiii. et filias tres.
Universi sub manu patris sui ad canti
cum in templo domini distributi erant in
cymbalis et psalteriis et cytharis in mi
nisteria domus domini iuxta regem asaph
videlicet et ydithun, et heman. Fuit
autem numerus eorum cum fratribus suis
qui erudiebant canticum domini: cuncti doc
tores: cc.lxxxviii. Miseruntque sortes per vi
ces suas ex equo tam maior quam minor,

[D]octus pariter et indoctus. Egressa que est sors
prima ioseph: qui erat de asaph. Secunda
godolie: ipsi et filiis eius et fratribus eius .xii.
Tercia zacchur: filiis et fratribus eius .xii.
Quarta ysari: filiis et fratribus eius .xii.
Quinta nathanie filiis et fratribus eius .xii.
Sexta bocchian: filiis et fratribus eius .xii.
Septima isrehela: filiis et fratribus eius .xii.
Octava ysaie filiis et fratribus eius .xii.
Nona mathanie filiis et fratribus eius .xii.
Duodecima semeie filiis et fratribus eius .xii.
Undecima azarel filiis et fratribus eius .xii.
Duodecima asabie filiis et fratribus eius .xii.
Tercia decima subahel filiis et fratribus eius .xii.
Quarta decima mathathie filiis et fratribus eius .xii.
Quinta decima ierimoth filiis et fratribus eius .xii.
Sexta decima ananie filiis et fratribus eius .xii.
Septima decima iesbacase filiis et fratribus eius .xii.
Octava decima anani filiis et fratribus eius .xii.
Nona decima mellothi filiis et fratribus eius .xii.
Vicesima eliatha filiis et fratribus eius .xii.
Vicesima prima othir filiis et fratribus eius .xii.
Vicesima secunda godolathi filiis et fratribus eius .xii.
Vicesima tercia mazioth filiis et fratribus eius .xii.
Vicesima quarta romemthiezer filiis et fratribus eius
duodecim.

XXVI

[D]ivisiones autem ianitorum. De chorit-
tis meselemia filius chore de filiis
asaph. Filii meselemie: Zacharias primo-
genitus. Iadihel secundus. Zabadias tercius.
Iathanahel quartus. Aelam quin-
tus. Iohanan sextus. Elioenai septimus.
Filii autem obededom: Semeias primoge-
nitus. Iozabad secundus. Iohaa tercius.
Sachar quartus. Nathanael quintus.
Amihel sextus. Ysachar septimus. Pholla-
thi octavus: quia benedixit illi dominus. Semeie
autem filio eius nati sunt filii prefecti fami-
liarum suarum. Erant enim viri fortissimi.
Filii ergo semeie othni et raphael et obe-
dihel. Zabad et fratres eius viri fortissimi:
heliu quoque et samachias. Omnes hii
viri de filiis obededom: ipsi et fratres et
filii eorum viri fortissimi ad ministrandum.
Sexaginta duo de obededom. Porro mesellamie fi-
lii et fratres robustissimi .xviii. De osa
autem id est de filiis merari: semri princeps.
Non enim habuerat primogenitum et iccir-
co posuerat eum pater eius in principem. Hel-
chias secundus. Tabelias tercius. Zacha-
rias quartus. Omnes hii et fratres oo-
se .xiii. Hii divisi sunt ianitores: ut
semper principes custodiarum sicut et fratres

eorum ministrarent in domo domini. Missae
sunt autem sortes ex equo et parvis et mag-
nis per familias suas in unamquamque porta-
rum. Cecidit igitur sors orientalis selem-
ie. Porro zacharie filio eius viro pru-
dentissimo et erudito sortito obtigit
plaga septemtrionalis. Obededom vero
et filiis eius ad austrum: in qua parte do-
mus erat seniorum consilium. Sepphim
et hosa ad occidentem iuxta portam que du-
cit ad viam ascensionis: custodia contra
custodiam. Ad orientem vero levite sex.
et ad aquilonem quattuor per diem at-
que ad meridiem similiter in die quattuor. Et
ubi erat consilium bini et bini. In cellu-
lis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in
via bini que per cellulas. Hee sunt divisi-
ones ianitorum filiorum chore et merari. Porro
achias erat super thesauros domus domini ac
vasa sanctorum. Filii quoque ledan filii gersoni.
De ledan principes familiarum ledan et ger-
soni: iehieli. Filii iehieli et zathan et
iohel fratres eius super thesauros domus
domini de amramitis et isaaritis et hebro-
nitis et ozielitibus. Subahel autem filius ger-
son filii moysi prepositus erat thesauris. Fratres
quoque eius eliezer: cuius filius raabia et
huius filius ysaias: et huius ioram. Hu-
ius quoque filius zechri sed et huius filius
selemith. Ipse selemith et fratres eius super
thesauros sanctorum que sanctificavit david
rex et principes familiarum et tribuni
et centuriones et duces exercitus: de bellis
et manubiis preliorum que consecraverant
ad instaurationem et supellectilem templi
domini. Hec autem universa sanctificavit sam-
uhel videns et saul filius cis et abner
filius ner: ioab filius sarvie. Omnes qui sanc-
tificaverunt ea: per manum selemith et fratrum
eius. Isaaritis vero preerat choneias et
filii eius ad opera forinsecus super israel
ad docendum et ad iudicandum eos. Porro
de hebronitis. Asabias et fratres
eorum viri fortissimi mille quingenti
preerant israeli trans iordanem contra occidentem
in cunctis operibus domini et in ministerium regis.
Hebronitarum autem princeps fuit herias secundum
familias et cognationes eorum. Quadrage-
simo anno regni david recensiti sunt et
inventi viri fortissimi in gazer galaad
fratresque eius robustioris etatis duo
milia septingenti principes familiarum. Preposuit

Aut dd rex. rubenitis et gadditis. et dimi
dio tribus manasse. in omne ministeriu
dei et regis.

XXVII

xxvij Filii aut isrl secundum numerum suum principes
familiarum. tribuni et centuriones
et prefecti qui ministrabant regi. iuxta tur
mas suas. ingredientes et egredientes per sin
gulos menses in anno. xxiiii. milibus sin
guli preerant. Prime turme in primo me
se Iesboam preerat filius zabdihel. et sub eo
xxiiii. milia. de filiis phares princeps cunc
torum principum in exercitu in mense primo. Se
cundi mensis habebat turmam dudai aho
hites. et post se alterum nomine macel
loth. qui regebat partem exercitus. xxiiii. mil.
Dux quoque turme tercie in mense tercio. erat
banaias filius ioiade sacerdotis. et in divi
sione sua. xxiiii. mil. Ipse est banaias for
tissimus inter xxx. et super xxx. preerat autem
turme ipsius amizabad filius eius. Quar
tus mense quarto asahel frater ioab. et zaba
dias filius eius post eum. et in turma eius
xxiiii. mil. Quintus mense quinto. prin
ceps samoth iezraites. et in turma eius
xxiiii. mil. Sextus. mense sexto hyras fi
lius acces thecuites. et in turma eius xx
iiii. milia. Septimus. mense septimo hel
les phallonites. de filiis ephraym. et in
turma eius. xxiiii. mil. Octavus. mense
octavo sobochaias sothites. de stirpe zarai
et in turma eius. xxiiii. mil. Nonus. men
se nono. abiezer anathothites de filiis
Gemini. et in turma eius. xxiiii. milia. Deci
mus. mense decimo marai. et ipse netho
phathites de stirpe zarai. et in turma eius
xxiiii. mil. Undecimus. mense undecimo
banaias pharatonites de filiis effraym.
et in turma eius. xxiiii. mil. Duodecimus
mense. xii. holdaim neophatites. de stir
pe gothonihel. et in turma eius. xxiiii.
mil. Porro tribubus preerant isrl. rube
nitis. dux eliezer filius zechri. Symeo
nitis dux saphatias filius maacha. Levi
tis asabias filius camuhel. Aaronitis. sa
doch. Iudatis helyu frater david. Issachar. am
ri filius michahel. Zabulonitis. ies
maias filius abdie. Neptalitis. ierimu
th filius ozihel. Filiis ephraim. ozee fi
lius ozazin. Dimidie tribui manasse
iohel filius phadaie. et dimidie tribui
manasse in galaad. Iaddo filius zacha
rie. Beniamin aut iasihel filius abner.
Dan vero. ezrihel filius hieroam. hii
principes filiorum isrl. Noluit aut david
numerare eos a. xx. annis et infra. quia
dixerat dns ut multiplicaret isrl quasi
stellas celi. Ioab filius sarvie ceperat nu
merare nec compleverat. quia super hoc
ira irruerat super isrl. et idcirco numerus e
orum qui fuerant recensiti. non est relatus
in fastos regis david. Super thesauros aut
regis fuit azmoth filius adihel. hiis
aut thesauris qui erant in urbibus et
vicis. et in turribus. preerat ionathan fi
lius ozie. Operi autem rustico et agrico
lis qui exercebant terram. preerat ezri filius
chelub. Vinearum quoque cultoribus. semeias
ramathites. Cellis aut vinariis. zabdi
as aphonites. Nam super oliveta et fic
eta que erant in campestribus. balanan ge
derites. super apothecas aut olei. ioas. Po
rro armentis que pascebantur in sarona
prepositus fuit setrai saronites. et super bo
ves in vallibus. saphat filius adli. Super
camelos vero ubil hysmahelites. Super a
sinos. iodias meronathites. Super oves ia
ziz agareus. Omnes hii principes sub
stantie regis david. Ionathan aut patru
us david. consiliarius. vir prudens et li
tteratus. ipse et iahiel filius achi
moni. erant cum filiis regis. Achitophel
etiam consiliarius regis. et chusi arachites
amicus regis. Post achitophel fuit ioia
da filius banaie. et abiathar. Princeps
aut exercitus regis erat ioab.

XXVIII

Convocavit igitur david omnes
principes isrl. duces tribuum. et prepo
sitos turmarum. qui ministrabant regi. et tri
bunos quoque et centuriones. et qui preerant
substantie et possessionibus regis. filiosque
suos cum eunuchis et potentes. et robu
stissimos quosque in exercitu ierusalem. Cumque
surrexisset rex. et stetisset. ait. Audite me
fratres mei et populus meus. Cogitavi ut edifica
rem domum in qua requiesceret archa federis
dni. et scabellum pedum dei nostri. Et ad e
dificandum omnia preparavi. Deus autem
dixit michi. Non edificabis domum nomi
ni meo. eo quod sis vir bellator. et sanguinem
fuderis. Sed elegit dns deus isrl me de
universa domo patris mei. ut essem rex super
isrl in sempiternum. De iuda enim elegit prin
cipes. Porro de domo iuda domum patris
mei. et de filiis patris mei. placuit ei ut

me eligerit regem super cunctum Israhel. Sed et
de filiis meis: filios enim multos dedit mihi
dominus. Elegit Salomonem filium meum: ut
sederet in throno regni domini super Israhel. Dixitque mihi
Salomon filius tuus edificabit domum
meam et atria mea. Ipsum enim elegi
mihi in filium. et ego ero ei in patrem. Et fir
mabo regnum eius usque in eternum. si perse
veraverit facere precepta mea et iudicia: sicut
et hodie. Nunc igitur coram universo cetu
Israhel: audiente deo nostro: custodite et perqui
rite cuncta mandata domini dei nostri: ut possidea
tis terram bonam. et relinquatis eam fili
is vestris post vos: usque in sempiternum. Tu autem
Salomon fili mi scito deum patris tui. et servi
ei corde perfecto. et animo voluntario.
Omnia enim corda scrutatur dominus. et univer
sas mentium cogitationes intelligit.
Si quesieris eum invenies. Si autem dereliq
ueris eum: proiciet te in eternum. Nunc ergo quia
elegit te dominus: ut edificares domum sanctu
arii: confortare. et perfice. Dedit autem David
Salomoni filio suo descriptionem porticus
et templi. et cellariorum. et cenaculi. et cubicu
lorum in adytis: et domus propitiationis
Necnon et omnium que cogitaverat atriorum
et exedrarum per circuitum in thesauros do
mus domini et in thesauros sanctorum. Divisio
num quoque sacerdotum et levitarum. in omnia opera
domus domini. et in universa vasa ministerii do
mus domini. Aurum in pondere per singula vasa
ministerii. argenti quoque pro vasorum et operum
diversitate. Sed et ad candelabra aurea. et
ad lucernas eorum: aurum pro mensura u
niuscuiusque candelabri et lucernarum. Similiter
et in candelabris argenteis. et in lucernis
eorum pro diversitate mensure pondus argenti
tradidit. Aurum quoque dedit in mensas propo
sitionis pro diversitate mensarum. Similiter
et argentum in alias mensas argenteas.
Ad fuscinulas quoque et fialas et thuribu
la ex auro purissimo. Et leunculos aureos
pro qualitate mensure. pondus distribu
it in leunculum et leunculum. Similiter et in leo
nes argenteos diversum argenti pondus
separavit. Altari autem in quo adoletur
incensum: aurum purissimum dedit. et
ut ex ipso fieret similitudo quadrige che
rubin extendentium alas. et velantium ar
cham federis domini. Omnia inquit venerunt
scripta in manu domini ad me. ut intelli
gerem universa opera exemplaris. Dixit quoque
David Salomoni filio suo. Viriliter age et con
fortare. et fac. ne timeas: et ne paveas.
Dominus enim deus meus tecum erit. et non di
mittet te. nec derelinquet te donec perfici
as omne opus ministerii domus domini. Ec
ce divisiones sacerdotum et levitarum
in omne ministerium domus domini assistent
tibi. et parati sunt. et noverunt tam prin
cipes quam populus facere omnia precepta tua.

XXIX

Locutusque est David rex
ad omnem ecclesiam. Salomonem filium
meum unum elegit deus: adhuc puerum
et tenellum. Opus autem grande est. ne
que enim homini preparatur habitatio: sed deo.
Ego autem totis viribus meis preparavi impensas
domus dei mei. Aurum ad vasa aurea. et ar
gentum in argentea. Es in enea. ferrum
in ferrea. lignum ad lignea. lapides ony
chinos. et quasi stibinos: et diversorum colo
rum. omnem preciosum lapidem: et mar
mor parium abundantissime. Et super hec
que obtuli in domum dei mei de peculio
meo aurum et argentum do in templum dei
mei: exceptis his que paravi in edem sanctam
Tria milia talenta auri de auro ophir: et
vii. milia talentorum argenti probatissimi ad
deaurandos parietes templi. Et ubicumque o
pus est aurum de auro. et ubicumque opus
est argentum: argenti opera fiant per manus
artificum. Et si quis sponte offert: impleat
manum suam hodie. et offerat quod volu
erit domino. Polliciti sunt itaque principes fa
miliarum. et proceres tribuum Israhel. tribuni
quoque et centuriones. et principes princi
pum possessionum regis. Dederunt quoque in opera do
mus domini auri talenta v. milia. et solidos
x. milia. Argenti talenta x. milia. et eris
talenta xviii. milia. Ferri quoque c. milia ta
lentorum. Et apud quemcumque inventi sunt lapi
des: dederunt in thesaurum domus domini per
manum Iahihel Gersonitis. Letatusque est
populus cum vota sponte promitterent. quia
toto corde offerebant ea domino. Sed et David
rex letatus est gaudio magno: et benedixit
domino coram universa multitudine et ait.
Benedictus es domine deus Israhel patris nostri ab
eterno in eternum. Tua est domine magnificen
tia et potestas et gloria atque victoria: et
tibi laus. Cuncta enim que in celo sunt
et in terra: tua sunt. Tuum domine regnum:
et tu es super omnes principes. Tue divi
tie et tua est gloria: tu dominaris omnium

In manu tua uirtus et potentia. In ma
nu tua magnitudo et imperium omni
um. Nunc igitur deus nr̄ confitem̄ tibi
et laudamus nom̄ tuum inclitū. Q̄s
ego. et quis pp̄ls meus: ut possim⁹ t̄ h̄
uniuśa pmittē? Tua sunt omnia. et q̄ de
manu tua accepimus: dedimus tibi. Pe
grini ēm sumus coram te et aduene: si
cut omnes p̄res nr̄i. Dies nr̄i sicut umbra
sup t̄ram: et nulla est mora. Dn̄e deus nr̄
oīs h̄ copia quam pparauim⁹ ut edificare
t̄ domus nōi sc̄o tuo: de manu tua ē. et
tua sunt omnia. Scio dn̄e deus q̄ pbes
corda: et simplicitatem diligas. Vn̄ et ego
ī simplicitate cordis mei: letus obtuli u
niuśa h̄. et ppl̄m tuum qui h̄ repertus est
uidi cū ingenti gaudio tibi offerre dona
ria. Dn̄e deus abraham et ysaac et isrl̄ pa
trum nr̄orum: custodi hanc uoluntatem
cordis eorum. et semp in uenatōem tu
mens ita pmaneat. Salomoni quoq; fi
lio meo: da cor pfectum ut custodiat man
data tua et testimonia tua. et cerimoni
as tuas. et faciat uniuśa. et edificet ede
cuius impensas paraui. Precepit aūt dd̄.
uniuśe ecc̄e. Benedicite dn̄o deo nr̄o. Et be
nedixit omnis ecc̄a dn̄o deo patrū suorū
et inclinauerunt se. et adorauerunt deum. ⁊
deinde regem. Immolauerunt q; uictimas
dn̄o: et obtulerunt holocausta die seq̄ti.
Tauros mille. et arietes mille. et agnos
mille cum libaminib; suis. et uniuso
ritu habundantissime in omnem isrl̄.
Et comederunt et biberunt coram dn̄o ī die
illo cum grandi leticia. et unxerunt scd̄o
salomonem filiū dauid. Vnxerunt autē
dn̄o in principē. et sadoch in pontificem.
Seditq; salomon sup soliū dn̄i in regē
p dauid p̄re suo: et cunctis placuit. Et
paruit ei omnis isrl̄. S; et uniuśi princi
pes et potentes: et cuncti filii regis dauid
dederunt manū: et subiecti fuerunt regi sa
lomoni. Magnificauit ergo dn̄s salomo
nem sup omnem isrl̄: et dedit illi glori
am qualē nullus habuit an̄ eum rex isrl̄.
Igitur dauid filius ysai regnauit super
uniuśum isrl̄. et dies quib; regnauit sr̄
isrl̄: fuerūt. xl. anni. In ebron regnauit
vii. annis. et in ihrl̄m annis. xxx. tribus
et mortuus in senectute bona: plenus di
erum: et diuiciis et gloria. Regnauit
q; salomon filius eius p eo. Gesta aūt
dauid regis priora et nouissima. scripta
sunt in libro samuel uidentis. et in libro
nathan pphe. atq; uolumine gad uiden
tis: uniuśi regni eius: et fortitudinis. et tem
porū que transierunt sub eo: siue in isrl̄ si
ue in cunctis regionib; terrarum

Explicit paralipomenon primus. Incipit prologus in libro paralipomenon. ii.

EVSEBIVS
IERONIMVS Do
mnioni. et rogatiano
suis in ihū xp̄o: salutem.
Quomodo grecorum hys
torias magis intelligunt
qui athenas uiderint. et tercium uirgilii
librū: qui a throade p leucaten. et acro
ceraunia ad siciliam. et inde ad hostia ty
beris nauigauerunt: ita sanctam scripturam
lucidius intuebitur. qui iudeam oculis
contemplatus est. et antiquarum urbium
memorias. locorumq; uł eadem uocabula
uł mutata cognouit. Vn̄ et nobis cure fuit
cū eruditissimis hebreorum hunc labo
rem subire. ut circuiremus prouinciam quā
uniuśe xp̄i eccl̄ie sonant. Fateor enim uobis
mi domnioni et rogatiane karissimi: nūquā me
in diuinis uoluminib; ppriis uirib; cre
didisse. nec habuisse magistrum opinionem
meam. S; etiam ea de quib; scire me arbi
trabar interrogasse solitum. Quanto magis
de his sup quib; incerti eram. Denique cum
a me nup litteris flagitassetis: ut uobis para
lipomenon libros latino sermone transferrem
de tyberiade legis quondam doctorem qui
apud hebreos admiratōni habebatur as
sumpsi. et contuli cum eo a uertice ut aiunt
usq; ad extremū unguem. et sic confirma
tus ausus sum facere quod iubebatis. Li
bere enim uobis loquor. ita et in grecis et in latinis co
dicib; hic nominū liber uiciosus ē. ut non
tam hebrea quam barbara quedam et sar
matica noia congesta arbitrandū sit. Nec
h̄ lxx. interptib; qui spū sancto pleni ea
que uera fuerant transtulerūt. s; scriptori
culpe ascribendum: dum de emendatis
inemendata scriptitant. et sepe tria no
mina subtractis e medio sillabis: in unū
uocabulū cogunt. uł e regione unū no
mē ppt latitudinē suam in duo uł tria
uocabula diuidunt. S; et ipse appellatōes

non hominum ut plerique existimant, sed urbi-
um regiones et saltus et provincias sonant,
et oblique sub interpretatione et figura eorum
quaedam narrantur historiae; de quibus
in Regum libris dicitur: Nonne ecce haec scrip-
ta sunt in libro dierum regum Iuda? quae utique
in nostris codicibus non habentur. Hoc primum
sciendum quod apud Hebraeos unus Paralipo-
menon liber sit, et apud illos vocatur Dab-
reiamin, id est Verba dierum, qui propter
magnitudinem apud nos divisus est. Quod
nonnulli in Bruto Ciceronis dyalogo faci-
unt, ut eum in tres partes secent, cum u-
nus a suo auctore sit editus. Deinde etiam
illud attendendum, quod frequenter nomina
non vocabula hominum sed rerum ut dixi
magnificentia sonant. Ad extremum quod omnis
eruditio scripturarum in hoc libro contine-
atur, et historiae quae vel praetermissae sunt in
suis locis vel perstrictae leviter, hic per quaedam
verborum compendia explicentur. Orationum
itaque vestrarum adiutus auxilio, misi li-
brum benivolo placiturum, et non ambigo.
Optima enim quaeque, ut ait Plinius, ma-
lunt contempni quam vinci. Plerique quod discere
si quis in hac interpretatione voluit quid re-
prehendere, interroget Hebraeos, suam conscientiam
recolat, videat ordinem textumque sermonis,
et tunc nostro labori si potuerit detrahat. U-
bicumque ergo asteriscos, id est stellas radi-
are in hoc volumine videritis, ibi sciatis
de Hebraeo additum quod in latinis codicibus
non habetur. Ubi vero obelus transversa scilicet
virga praeposita est, illic signatur quod LXX
interpretes addiderunt, vel ob decoris
gratiam, vel Spiritus Sancti auctoritatem, et in Hebrae-
is voluminibus non legatur.

Incipit liber Paralipomenon secundus.

Confortatus est Salo-
mon filius David in
regno suo, et Dominus erat
cum eo, et magnifica-
vit eum in excelso.
Praecepitque Salomon u-
niverso Israheli, tribunis et centurionibus
et ducibus et iudicibus omnis Israhel, et prin-
cipibus familiarum. Et abiit cum universa
multitudine in excelsum Gabaon, ubi
erat tabernaculum foederis Domini, quod fecit
Moyses famulus Domini in solitudine. Ar-
cham autem Dei adduxerat David de Cari-
athiarim in locum quem praeparaverat ei, et ubi
fixerat illi tabernaculum, hoc est in Ierusalem.
Altare quoque aeneum quod fabricatus fu-
erat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat
coram tabernaculo Domini, quod et requisivit
Salomon et omnis ecclesia. Ascenditque Salo-
mon ad altare aeneum coram tabernaculo
foederis Domini, et obtulit in eo mille hostias.
Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, di-
cens: Postula quod vis ut dem tibi. Dixit-
que Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre
meo misericordiam magnam, et constituisti me re-
gem pro eo. Nunc igitur Domine Deus, imple-
atur sermo tuus quem pollicitus es David
patri meo. Tu enim fecisti me regem super
populum meum tuum multum, qui tam innu-
merabilis est quam pulvis terrae. Da mihi sapi-
entiam et intelligentiam, ut egrediar coram
populo tuo et ingrediar. Quis enim potest
hunc populum tuum digne, qui tam grandis est,
iudicare? Dixit autem Deus ad Salomonem:
Quia hoc magis placuit cordi tuo, et non
postulasti divitias et substantiam et gloriam,
neque animas eorum qui te oderant, sed nec
dies vitae plurimos, petisti autem sapientiam
et scientiam, ut iudicare possis populum meum
super quem constitui te regem, sapientia et
scientia data sunt tibi; divitias autem et substantiam
et gloriam dabo tibi, ita ut nullus in re-
gibus nec ante te nec post te fuerit similis tui.
Venit ergo Salomon ab excelso Gabaon
in Ierusalem coram tabernaculo foederis, et reg-
navit super Israhel. Congregavitque sibi currus et
equites, et facti sunt ei mille cccc currus
et xii milia equitum, et fecit eos esse in ur-
bibus quadrigarum, et cum rege in Ierusalem.
Praebuitque rex argentum et aurum in Ierusalem
quasi lapides, et cedros quasi sicomoros
quae nascuntur in campestribus multitudine
magna. Adducebantur autem ei equi de
Egypto et de Coa a negotiatoribus regis, qui
ibant et coemebant pretio quadrigam
equorum sescentis argenteis, et equum centum
quinquaginta. Similiter de universis reg-
nis Cetheorum et a regibus Syriae emptio celeb-
rabatur.

Decrevit autem Salomon aedificare do-
mum nomini Domini, et palatium sibi. Et

numeravit .lxx. milia virorum portantium
humeris. et .lxxx. milia qui cederent lapides
in montibus. prepositosque eorum tria milia .dc.
Misit quoque ad hyram regem tyri dicens.
Sicut egisti cum patre meo david. et mi
sisti ei ligna cedrina ut edificaret sibi domum
in qua et habitavit. sic fac mecum ut edifi
cem domum nomini domini dei mei. et consecrem
eam ad adolendum incensum coram illo
et fumigandum aromata. et ad propositionem
panum sempiternam. et holocaustomata
mane et vespere. Sabbatis quoque et neome
niis. et sollempnitatibus domini dei nostri in sem
piternum que mandata sunt israheli. Domus
autem quam edificare cupio magna est. mag
nus est enim dominus deus noster super omnes
deos. Quis ergo poterit prevalere ut edificet ei
dignam domum. Si celum et celi celorum
capere eum non queunt. quantus ego sum. ut
possim ei edificare domum. Sed ad hoc tantum
ut adoleatur incensum coram illo. Mitte
ergo mihi virum eruditum qui noverit operari
in auro et in argento. ere et ferro. purpu
ra cocco et iacincto. et qui sciat sculpere ce
laturas cum his artificibus quos mecum
habeo in iudea et in ierusalem. quos preparavit david
pater meus. Sed et ligna cedrina mitte mihi et arce
uthina et pinea de libano. Scio enim quod ser
vi tui noverint cedere ligna de libano. et e
runt servi mei cum servis tuis. ut parentur
mihi ligna plurima. Domus enim quam
cupio edificare magna est nimis et incli
ta. Preterea operariis qui cesuri sunt ligna ser
vis tuis dabo in cibaria tritici choros .xx. mi
lia. et ordei choros totidem. Olei quoque sata
.xx. milia. Dixit autem hyram rex tyri per litteras
quas miserat salomoni. Quia dilexit dominus po
pulum suum. idcirco te regnare fecit super e
um. et addidit dicens. Benedictus dominus deus
israhel qui fecit celum et terram. qui dedit david
regi filium sapientem et eruditum et sensatum
atque prudentem. ut edificaret domum domino
et palatium sibi. Misi ergo tibi virum pru
dentem et scientissimum hyram patrem meum
filium mulieris de filiabus dan. cuius pater
tyrius fuit qui novit operari in auro et ar
gento. et ere et ferro. et marmore. et lig
nis. in purpura quoque et iacincto. et bys
so et cocco. Et qui sciat celare omnem
sculpturam. et adinvenire prudenter quod
cumque in opere necessarium est cum artificibus tuis
et cum artificibus domini mei patris tui david. Tri

ticum ergo et ordeum et oleum et vinum
que pollicitus es domine mi. mitte servis tu
is. Nos autem cedemus ligna de libano quot
quot necessaria habueris. et applicabimus ea ra
tibus per mare in ioppe. Tuum autem erit transferre
ea in ierusalem. Numeravit igitur salomon
omnes viros proselitos qui erant in terra israhel
post dinumerationem quam dinumeravit
david pater eius. Et inventi sunt .cl. milia et
tria milia .dc. Fecitque ex eis .lxx. milia qui hu
meris onera portarent. et .lxxx. milia qui la
pides in montibus cederent. Tria milia autem
et .dc. prepositos operum populi. III

Cepit salomon edificare domum domini
in ierusalem in monte moria. qui demon
stratus fuerat david patri eius. in loco quem
paraverat david pater eius. in area ornan iebusei.
Cepit autem edificare mense secundo an
no quarto regni sui. Et hec sunt fundamenta
que iecit salomon. ut edificaret domum
domini. longitudinis cubitos in mensura pri
ma .lx. latitudinis cubitos .xx. Porticum vero an
te frontem que tendebatur in longum iuxta
mensuram latitudinis domus cubito
rum .xx. Porro altitudo .c.xx. cubitorum erat.
Et deauravit eam intrinsecus auro mundis
simo. Domum quoque maiorem texit tabu
lis abiegnis. et laminas auri obrizi affi
xit per totum. Sculpsitque in ea palmas. et quasi
cathenulas se invicem complectentes. Stra
vit quoque pavimentum templi preciosissimo
marmore decore multo. Porro aurum erat
probatissimum. de cuius laminis texit domum
et trabes eius. et postes et parietes. et osti
a. Et celavit cherubyn in parietibus. Fecit
quoque domum sancti sanctorum. longitudinem
iuxta latitudinem domus cubitorum .xx. Et
latitudinem similiter .xx. cubitorum. et laminis au
reis texit eam quasi talentis .dc. Sed et cla
vos fecit aureos. ita ut singuli clavi siclos
quinquagenos appenderent. Cenacula quoque
texit auro. Fecit etiam in domo sancti sanctorum
cherubin duos opere statuario. et texit eos
auro. Ale cherubyn .xx. cubitis extendebantur
ita ut una ala haberet cubitos quinque. et
tangeret parietem domus. et altera quinque
cubitos habens. alam tangeret alterius cheru
bin. Similiter cherub alterius ala. quinque habebat cu
bitos. et tangebat parietem. et ala eius
altera .v. cubitorum. alam cherub alterius contin
gebat. Igitur ale utriusque cherubyn expan
se erant et extendebantur per cubitos .xx. Ipsi

autem stabant erectis pedibus et facies eorum verse erant ad exteriorem domum. Fecit quoque velum ex iacincto purpura cocco et bysso: et intexuit ei cherubin. Ante fores etiam templi duas columpnas: que xxx et v cubitos habebant altitudinis. Porro capita earum v cubitorum. Nec non et quasi catenulas in oraculo. et superposuit eas capitibus columpnarum. malagranata etiam centum que catenulis interposuit. Ipsasque columpnas posuit in vestibulo templi. unam a dextris et aliam a sinistris. eam que a dextris erat vocavit iachin. et que ad levam booz vocavit.

Fecit quoque altare eneum xx cubitorum longitudinis. et xx cubitorum latitudinis. et x cubitorum altitudinis. Mare etiam eneum fusile x cubitis a labio usque ad labium rotundum per circuitum. quinque cubitos habebat altitudinis. et funiculus xxx cubitorum ambiebat gyrum eius. Similitudo quoque boum erat subter illud. et x cubitis quedam extrinsecus celatura quasi duobus versibus labium maris circuibant. Boves autem erant fusiles. et ipsum mare super xii boves inpositum erat. Quorum tres respiciebant aquilonem. et alii tres occidentem. porro tres alii meridiem. et tres qui reliqui erant orientem: mare habentes superpositum. Posteriora autem boum: erant intrinsecus sub mari. Porro vastitas eius habebat mensuram palmi. et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lilii. capiebatque mensure iii milia metretas. Fecit quoque conchas x. et posuit v a dextris et v a sinistris. ut lavarent in eis omnia que in holocaustum oblaturi erant. Porro in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem et candelabra aurea x secundum speciem qua iussa erant fieri. et posuit ea in templo. v a dextris. et v a sinistris. Necnon et mensas x. posuitque eas in templo. v a dextris. et v a sinistris. Fialas quoque aureas centum. Fecit etiam atrium sacerdotum. et basilicam grandem. et hostia in basilica que texit ere. Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. Fecit autem hyram lebetes et creagras. et fialas. et complevit omne opus regis in domo domini. hoc est columpnas duas. et epistilia et capita et quedam retiacula que capita tegerent super epistilia. malagranata quoque cccc et retiacula duo. ita ut bini ordines malagranatorum singulis retiaculis iungerentur que protegerent epistilia et capita columpnarum. Bases etiam fecit et conchas quas superposuit basibus. mare unum. boves quoque xii sub mari. et lebetes et creagras et fialas. Omnia vasa fecit salomoni hyram pater eius in domo domini ex ere mundissimo. in regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra. inter socoth et saredata. Erat autem multitudo vasorum innumerabilis ita ut ignoraretur pondus eris. Fecitque salomon omnia vasa domus domini. et altare aureum. et mensas. et super eas panes propositionis. candelabra quoque cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo. et florentia quedam. et lucernas. et forcipes aureos. omnia de auro mundissimo facta sunt. Thimiamateria quoque et thuribula. et fialas et mortariola ex auro purissimo. et hostia celavit templi interioris. id est in sancta sanctorum. et hostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus: quod fecit salomon in domo domini. Intulit igitur salomon omnia que voverat david pater suus argentum et aurum. et universa vasa posuit in thesauris domus domini.

V

Postque congregavit maiores natu et capita familiarum de filiis israel in ierusalem. ut et cunctos principes tribuum: ut adducerent archam federis domini de civitate david que est syon. Venerunt igitur ad regem omnes viri israel in die sollempni mensis septimi. Cumque venissent cuncti seniores israel: portaverunt levite archam et intulerunt eam. et omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii que erant in tabernaculo: portaverunt sacerdotes cum levitis. Rex autem salomon et universus cetus israel. et omnes qui fuerant congregati ante archam. immolabant arietes et boves absque ullo numero. Tanta enim erat multitudo victimarum. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini in locum suum. id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin. ita ut cherubin expanderent alas suas super locum in quo posita erat archa. et ipsam archam tegerent cum vectibus suis. Vectium autem quibus

portabatur archa quia paululum longio
res erant, capita parebant ante oraculum.
Si vero quis paululum fuisset extrinsecus,
eos videre non poterat. Fuit itaque archa ibi
usque in presentem diem. Nichilque aliud e-
rat in archa nisi due tabule quas po-
suerat Moyses in Horeb quando legem dedit
dominus filiis Israel egredientibus ex Egypto. Egres-
sis autem sacerdotibus de sanctuario, omnes
enim sacerdotes qui ibi potuerant inve-
niri sanctificati sunt, nec adhuc in illo
tempore vices et ministeriorum ordo inter eos
divisus erat, tam levite quam cantores,
id est et qui sub Asaph erant et sub Em-
an et qui sub Idithun, filii et fratres eo-
rum vestiti byssinis cymbalis et psal-
teriis et cytharis concrepabant, stantes
in orientalem plagam altaris, et cum
eis sacerdotes centum viginti canentes tubis. Igitur
cunctis pariter et tubis et voce et cymbalis
et organis et diversi generis musicorum
instrumentis et vocem in sublime tollenti-
bus, longe sonitus audiebatur, ita ut cum
dominum laudare cepissent et dicere: Confite-
mini domino quoniam bonus, quoniam in eternum misericordia
eius, impleretur domus dei nube, nec pos-
sent sacerdotes stare et ministrare propter ca-
liginem. Compleverat enim gloria domini do-
mum dei.

VI

Tunc Salomon ait: Dominus pollicitus est
ut habitaret in caligine. Ego autem edi-
ficavi domum nomini eius, ut habitaret ibi imper-
petuum. Et convertit faciem suam et benedixit
universe multitudini Israel, nam omnis
turba stabat intenta, et ait: Benedictus dominus
deus Israel qui quod locutus est David patri
meo complevit dicens: A die qua eduxi
populum meum de terra Egypti non elegi civi-
tatem de cunctis tribubus terre Israel ut
edificaretur in ea domus nomini meo,
neque elegi quemquam alium virum ut esset
dux in populo meo Israel, sed elegi Ierusalem ut
sit nomen meum in ea, et elegi David ut
constituerem eum super populum meum Israel.
Cumque fuisset voluntatis David patris mei ut
edificaret domum nomini domini dei Israel, dixit dominus
ad eum: Quia hec fuit voluntas ut edifi-
cares domum nomini meo, bene quidem feci-
sti habens huiuscemodi voluntatem, sed non tu
edificabis domum, verum filius tuus qui e-
gredietur de lumbis tuis, ipse edificabit do-
mum nomini meo. Complevit ergo dominus sermo-
nem suum quem locutus fuerat. Et e-
go surrexi pro David patre meo et sedi super
thronum Israel sicut locutus est dominus,
et edificavi domum nomini domini dei Israel. Et po-
sui in ea archam in qua est pactum
domini quod pepigit cum filiis
Israel. Stetit ergo Salomon coram altari
domini ex adverso universe multitudinis Israel
et extendit manus suas. Siquidem fecerat
Salomon basim eneam et posuerat eam
in medio basilice, habentem quinque cubitos lon-
gitudinis et quinque cubitos latitudinis et tres
cubitos in altum, stetitque super eam, et
deinceps flexis genibus contra universam
multitudinem Israel et palmis levatis in ce-
lum ait: Domine deus Israel non est similis tui
deus in celo et in terra qui custodis pac-
tum et misericordiam cum servis tuis qui ambu-
lant coram te in toto corde suo qui pre-
stitisti David servo tuo patri meo quecumque lo-
cutus fueras ei, et que ore promiseras opere
complesti, sicut et presens tempus probat.
Nunc ergo domine deus Israel imple servo tu-
o patri meo David quecumque locutus es
dicens: Non deficiet ex te vir coram me
qui sedeat super thronum Israel, ita tamen si
custodierint filii tui vias meas et am-
bulaverint in lege mea sicut et tu ambu-
lasti coram me. Et nunc domine deus Israel fir-
metur sermo tuus quem locutus es servo
tuo David. Ergo ne credibile est ut habitet
deus cum hominibus super terram? Si celum
et celi celorum non te capiunt, quanto magis
domus ista quam edificavi? Sed ad hoc
tantum facta est ut respicias orationem
servi tui et obsecrationem eius domine deus
meus, et audias preces quas fundit
famulus tuus coram te, ut aperias ocu-
los tuos super domum istam diebus ac noc-
tibus, super locum in quo pollicitus es ut
invocaretur nomen tuum, et exaudires o-
rationem quam servus tuus orat in eo. Ex-
audi preces famuli tui et populi tui Israel. Quicumque
oraverit in loco isto, exaudi de habita-
culo tuo, id est de celis, et propitiare. Si pec-
caverit quispiam in proximum suum et vene-
rit ad iurandum contra eum seque maledicto constrinxerit coram altari in domo
ista, tu exaudies de celo et facies iudi-
cium servorum tuorum ita ut reddas iniquo
viam suam in caput proprium, et vindices
iustum retribuens ei secundum iustitiam suam.

Si superatus fuerit populus tuus israel ab inimicis
peccabunt enim tibi: et conversi egerint pe
nitentiam: et obsecraverint nomen tuum: et
fuerint deprecati in loco isto: tu exaudi de ce
lo. et propiciare peccato populi tui israel. et reduc
eos in terram quam dedisti eis et patribus eo
rum. Si clauso celo: pluvia non fluxerit pro
peccata populi tui. et deprecati te fuerint in lo
co isto: et conversi a peccatis suis: cum eos af
flixeris: exaudi de celo domine. et dimitte pecca
ta servis tuis et populi tui israel: et doce eos viam
bonam per quam ingrediantur. et da plu
viam terre quam dedisti populo tuo ad pos
sidendum. Fames si orta fuerit in terra et pes
tilentia et erugo et rubigo. et aurugo et
locusta. et bruchus et hostes vastatis re
gionibus portas obsederint civitatis. omnis
que plaga et infirmitas presserit. si quis de
populo tuo israel fuerit deprecatus cognoscens
plagam et infirmitatem suam. et expanderit
manus suas in domo hac. tu exaudi de
celo de sublimi scilicet habitaculo tuo. et pro
piciare. et redde unicuique secundum vias suas
quas nosti eum habere in corde suo. Tu enim
solus nosti corda filiorum hominum. ut ti
meant te. et ambulent in viis tuis et
cunctis diebus quibus vivunt super faciem
terre quam dedisti patribus nostris. Externum
quoque qui non est de populo tuo israel: si ve
nerit de terra longinqua propter nomen tuum
magnum. et propter manum tuam robustam
et brachium tuum extentum. et adoraverit
in loco isto: tu exaudies de celo firmissimo
habitaculo tuo. et facies cuncta pro quibus
invocaverit te ille peregrinus. ut sciant omnes
populi terre nomen tuum. et timeant te sicut
populus tuus israel. et cognoscant quia no
men tuum invocatum est super domum hanc
quam edificavi nomini tuo. Si egressus fuerit
populus tuus ad bellum contra adversarios suos
per viam in qua miseris eos. adorabunt
te contra viam in qua civitas hec est quam
elegisti. et domus quam edificavi nomini
tuo: ut exaudias de celo preces eorum. et
obsecrationem. et ulciscaris. Si autem pec
caverint tibi. neque enim est homo qui non
peccet. et iratus fueris eis. et tradideris
eos hostibus. et captivos eos duxerint in ter
ram longinquam. vel certe que iuxta est et con
versi in corde suo in terra ad quam captivi
ducti fuerant. egerint penitentiam. et depre
cati te fuerint in terra captivitatis sue dicentes
peccavimus. inique fecimus. iniuste egi
mus. et reversi fuerint ad te in toto corde su
o et tota anima sua in terra captivitatis
sue ad quam ducti sunt. adorabunt te
contra viam terre sue quam dedisti patribus eorum
et urbis quam elegisti. et domus quam
edificavi nomini tuo: ut exaudias de
celo. hoc est de firmissimo habitaculo
tuo preces eorum. et facias iudicium. et dimit
tas populo tuo quamvis peccatori. Tu es enim
deus meus. Aperiantur queso oculi tui
et aures tue intente sint ad orationem
que fit in loco isto. Nunc igitur consur
ge domine deus in requiem tuam. tu et
archa fortitudinis tue. Sacerdotes tui
induantur salutem. et sancti tui letentur in bonis
domine deus ne averteris faciem christi tui. memen
to misericordiarum david servi tui.

XII

Cumque complesset salomon
fundens preces: ignis descendit de
celo: et devoravit holocausta et victi
mas. sed et maiestas domini implevit do
mum. Nec poterant sacerdotes ingredi templum
domini. eo quod implesset maiestas domini templum
domini. Sed et omnes filii israel videbant des
cendentem ignem: et gloriam domini super
domum. et corruentes proni in terram super
pavimentum stratum lapide adoraverunt et
laudaverunt deum. quoniam bonus: quoniam in
eternum misericordia eius. Rex autem et omnis
populus immolabant victimas coram domino
Mactavit igitur rex salomon hostias
boum. xxii. milia. arietum. cxx. milia. et dedi
cavit domum dei rex. et universus populus.
Sacerdotes autem stabant in officiis suis et
levite in organis carminum domini que fe
cit david rex: ad laudandum eum. quoniam in
eternum misericordia eius. hymnos david canentes
per manus suas. Porro sacerdotes cane
bant tubis ante eos cunctusque israel stabat.
Sanctificavit quoque salomon medium
atrii ante templum domini. Obtulerat enim
ibi holocausta et adipes pacificorum. quia
altare eneum quod fecerat non poterat
sustinere holocausta et pacifica et sacri
ficia et adipes. Fecit ergo salomon sol
lempnitatem in tempore illo. vii. diebus
et omnis israel cum eo. ecclesia magna val
de ab introitu emath usque ad torrentem
egypti. Fecitque die octavo collectam: eo
quod dedicasset altare. vii. diebus. et sollempni
tatem celebrasset diebus. vii. Igitur die

[V]icesimo tertio mensis septimi dimisit po
pulos ad tabernacula sua letantes atque
gaudentes super bona que fecerat dominus David
et Salomoni et Israheli populo suo. Compleuitque
Salomon domum domini et domum regis
et omnia que disposuerat in corde suo
ut faceret in domo domini et in domo sua et
prosperatus est. Apparuit autem ei dominus nocte et
ait: Audiui orationem tuam et elegi locum
istum mihi in domum sacrificii. Si clausero
celum et pluuia non fluxerit et mandauero
et precepero locuste ut deuoret terram
et misero pestilentiam in populum meum, conuersus
autem populus meus super quos inuocatum
est nomen meum deprecatus me fuerit
et exquisierit faciem meam et egerit penitentiam
a uiis suis pessimis, et ego exaudiam
de celo et propitius ero peccatis
eorum et sanabo terram eorum. Oculi quoque
mei erunt aperti et aures mee erecte ad orationem
eius qui in loco isto orauerit. Elegi
enim et sanctificaui locum istum ut sit
nomen meum ibi in sempiternum et permaneant
oculi et cor meum ibi cunctis diebus.
Tu quoque si ambulaueris coram me sicut
ambulauit David pater tuus et feceris iuxta omnia
que precepi tibi et iustitias meas et iudicia
custodieris, suscitabo thronum regni tui
sicut pollicitus sum David patri tuo dicens:
Non auferetur de stirpe tua uir qui sit
princeps in Israhel. Si autem auersi fueritis et
dereliqueritis iustitias meas et precepta mea
que proposui uobis et abeuntes seruieritis diis
alienis et adoraueritis eos, euellam
uos de terra mea quam dedi uobis et domum
hanc quam edificaui nomini meo
proiciam a facie mea et tradam eam in parabolam
et in exemplum cunctis populis, et
domus ista erit in prouerbium uniuersis transeuntibus
et dicent stupentes: Quare fecit
dominus sic terre huic et domui huic? Respondebuntque:
Quia dereliquerunt dominum deum patrum
suorum qui eduxit eos de terra Egypti et apprehenderunt
deos alienos et adorauerunt
eos atque coluerunt, idcirco uenerunt super
eos uniuersa hec mala. VIII

[E]xpletis autem uiginti annis postquam edificauit
Salomon domum domini et domum
suam, ciuitates quas dederat Hyram
Salomoni edificauit et habitare ibi fecit
filios Israhel. Abiit quoque in Emath Suba
et obtinuit eam. Et edificauit Palmiram
in deserto et alias ciuitates munitissimas
edificauit in Emath. Extruxitque Bethoron
superiorem et Bethoron inferiorem, ciuitates
muratas habentes portas et uectes
et seras, Balaath etiam et omnes
urbes firmissimas que fuerant Salomonis
cunctasque urbes quadrigarum et urbes
equitum. Omnia que uoluit Salomon
atque disposuit edificauit in Hierusalem et in
Libano et in uniuersa terra potestatis sue.
Omnem quoque populum qui derelictus fuerat
de Ettheis et Amorreis et Ferezeis et Eueis et
Iebuseis qui non erant de stirpe Israhel,
filiis eorum et de posteris quos non interfecerant
filii Israhel, subiugauit Salomon
in tributarios usque in diem hunc. Porro
de filiis Israhel non posuit ut seruirent
operibus regis; ipsi enim erant uiri bellatores
et duces primi et principes quadrigarum
et equitum eius. Omnes autem principes
exercitus regis Salomonis fuerunt
ducenti quinquaginta qui erudiebant populum. Filiam uero
Pharaonis transtulit de ciuitate David
in domum quam edificauerat ei. Dixit enim:
Non habitabit uxor mea in domo David regis
Israhel eo quod sanctificata sit, quia ingressa est
in eam archa domini. Tunc obtulit Salomon
holocausta domino super altare domini quod extruxerat
ante porticum, ut per singulos dies
offerretur in eo iuxta preceptum Moysi
in sabbatis et in kalendis et in festis
diebus ter per annum, id est in sollempnitate
azimorum et in sollempnitate ebdomadarum
et in sollempnitate tabernaculorum.
Et constituit iuxta dispositionem
David patris sui officia sacerdotum in ministeriis
suis et leuitas in ordine suo ut
laudarent et ministrarent coram sacerdotibus
iuxta ritum uniuscuiusque diei, et
ianitores in diuisionibus suis per portam
et portam. Sic enim preceperat David homo dei,
nec pretergressi sunt de mandatis regis tam
sacerdotes quam leuite ex omnibus que preceperat
et in custodiis thesaurorum. Omnes impensas
preparatas habuit Salomon ex illa die
quo fundauit domum domini usque in diem
quo perfecit eam. Tunc abiit Salomon
in Asiongaber et in Ahilat ad oram
maris rubri que est in terra Edom. Misit
autem ei Hyram per manus seruorum
suorum naues et nautas gnaros maris
et abierunt cum seruis Salomonis in Ophir

Tuleruntque inde .cccl. talenta auri et
attulerunt ad regem Salomonem. II

Regina quoque Saba cum audisset
famam Salomonis, venit ut temp-
taret eum in enigmatibus in Ierusalem cum
magnis opibus et camelis qui portabant
aromata et auri plurimum gemmasque pre-
ciosas. Cumque venisset ad Salomonem, locu-
ta est ei quecumque erant in corde suo. Et
exposuit ei Salomon omnia que pro-
posuerat, nec quicquam fuit quod ei non perspi-
cuum fecerit. Que postquam omnia audivit et vi-
dit sapientiam Salomonis et domum quam
edificaverat, nec non et cybaria mense
eius et habitacula servorum et officia
ministrorum eius et vestimenta eorum,
pincernas quoque et vestes eorum et
victimas quas immolabat in domo Domini,
non erat pre stupore ultra in ea spiritus.
Dixitque ad regem: Verus est sermo quem au-
divi in terra mea de virtutibus et sapien-
tia tua. Non credebam narrantibus donec ipsa
venissem et vidissent oculi mei et proba-
ssem vix medietatem me sapientie tue
fuisse narratam. Vicisti famam virtuti-
bus tuis. Beati viri tui et beati servi tui hi
qui assistunt coram te in omni tempore et
audiunt sapientiam tuam. Sit Dominus Deus tuus
benedictus qui voluit te ordinare super
thronum suum regem Domini Dei tui. Quia enim
diligit Dominus Deus Israel et vult servare eum
in eternum, idcirco posuit te super eum regem
ut facias iudicia atque iusticiam. Dedit
autem regi .cxx. talenta auri et aroma-
ta multa nimis et gemmas preciosissimas.
Non fuerunt aromata talia ut hec que dedit
regina Saba regi Salomoni. Sed et servi Hyra-
m cum servis Salomonis attulerunt aurum
de Ophir et ligna thyina et gemmas pre-
ciosissimas, de quibus fecit rex de lignis
scilicet thyinis gradus in domo Domini et in
domo regia, cytharas quoque et psalteria
cantoribus. Numquam visa sunt in terra Iu-
da ligna talia. Rex autem Salomon de-
dit regine Saba cuncta que voluit et que
postulavit, multo plura quam attulerat
ad eum. Que reversa abiit in terram suam
cum servis suis. Erat autem pondus auri
quod afferebatur Salomoni per annos sin-
gulos .dclxvi. talenta auri, excepta ea
summa quam legati diversarum gentium et ne-
gociatores afferre consueverant. Omnes-
que reges Arabie et satrape terrarum qui compor-
tabant aurum et argentum Salomoni. Fecit
igitur rex Salomon ducentas hastas au-
reas de summa sexcentorum aureorum qui in
hastis singulis expendebantur. Trecenta
quoque scuta aurea trecentorum aureorum quibus
tegebantur scuta singula. Posuitque ea
rex in armentario quod erat consitum ne-
more. Fecit quoque rex solium eburneum
grande et vestivit illud auro mundissimo.
Sex quoque gradus quibus ascendebatur
ad solium et scabellum aureum et bra-
chiola duo altrinsecus et duos leones
stantes iuxta brachiola, sed et alios .xii.
leunculos stantes super .vi. gradus ex utraque
parte. Non fuit tale solium in universis reg-
nis. Omnia quoque vasa convivii regis e-
rant aurea et vasa domus saltus Libani
ex auro purissimo. Argentum enim in die-
bus illis pro nichilo reputabatur. Siquidem
naves regis ibant in Tharsis cum servis
Hyram semel in annis tribus, et deferebant
inde aurum et argentum et ebur et symias
et pavos. Magnificatus est igitur Salomon
super omnes reges terre divitiis et gloria.
Omnesque reges terrarum desiderabant faciem
videre Salomonis, ut audirent sapientiam quam
dederat Deus in corde eius, et deferebant ei
munera, vasa argentea et aurea et vestes
et arma et aromata, equos et mulos per sin-
gulos annos. Habuit quoque Salomon .xl.
milia equorum in stabulis et curruum,
equitum .xii. milia, constituitque eos in ur-
bibus quadrigarum et ubi erat rex in Ierusalem.
Exercuit etiam potestatem super cunctos reges
a fluvio Eufrate usque ad terram Philistiorum
et usque ad terminos Egypti. Tantamque co-
piam prebuit argenti in Ierusalem quasi lapi-
dum, et cedrorum tantam multitudinem
velud sicomorum que gignuntur in campestri-
bus. Adducebantur autem ei equi de Egyp-
to cunctisque regionibus. Reliqua vero operum
Salomonis priorum et novissimorum scrip-
ta sunt in verbis Nathan prophete et in libris
Ahie Silonitis, in visione quoque Addo vi-
dentis contra Ieroboam filium Nabath.
Regnavit autem Salomon in Ierusalem super omnem
Israel .xl. annis, dormivitque cum patribus suis
et sepelierunt eum in civitate David.

Regnavitque Roboam X
filius eius pro eo. Profectus est autem
Roboam in Sichem. Illuc enim cuncti Israel

convenerat ut constituerent eum regem.
Quod cum audisset hieroboam filius nabath
qui erat in egypto. fugerat quippe illuc
ante salomonem. statim reversus est. Voca
veruntque eum. et venit cum universo israel.
Et locuti sunt ad roboam dicentes. Pater
tuus durissimo iugo nos oppressit. tu le
viora impera patre tuo: qui nobis gravem im
posuit servitutem. et paululum de onere
subleva ut serviamus tibi. Qui ait. post
tres dies revertimini ad me. Cumque abisset
populus: iniit consilium cum senibus qui stete
rant coram patre eius salomone dum ad
huc viveret. dicens. Quid datis consilii
ut respondeam populo. Qui dixerunt ei. Si pla
cueris populo huic. et leniveris eos verbis cle
mentibus: servient tibi omni tempore. At
ille reliquit consilium senum. et cum iu
venibus tractare cepit: qui cum eo nutri
ti fuerant. et erant in comitatu illius. Dixit
que ad eos. Quid vobis videtur? vel respondere quid
debeo populo huic qui dixit mihi. Subleva iu
gum quod imposuit nobis pater tuus. At illi
responderunt ut iuvenes et nutriti cum eo in de
liciis: atque dixerunt. Sic loqueris populo qui
dixit tibi. Pater tuus aggravavit iugum no
strum. tu sublevas: et sic respondebis eis. Mi
nimus digitus meus grossior est lumbis
patris mei. Pater meus imposuit vobis iugum
grave: ego maius pondus apponam.
Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero
cedam vos scorpionibus. Venit ergo hie
roboam. et universus populus ad roboam di
e tertio sicut preceperat eis. Respondit que rex dura
derelicto consilio senum. Locutusque est iux
ta iuvenum voluntatem. Pater meus grave im
vobis imposuit iugum: quod ego gravius fa
ciam. Pater meus cecidit vos flagellis. ego
vero vos cedam scorpionibus. Et non acqui
evit populi precibus. Erat enim voluntatis dei ut
compleretur sermo eius quem locutus fue
rat per manum ahie silonitis ad hiero
boam filium nabath. Populus autem universus
rege duriora dicente. sic locutus est ad e
um. Non est nobis pars in david: neque heredi
tas in filio ysai. Revertere in tabernacula tua
israel. tu autem pasce domum tuam david.
Et abiit israel in tabernacula sua. Super filios
autem israel qui habitabant in civitatibus
iuda regnavit roboam. Misitque rex ro
boam aduram qui preerat tributis. et la
pidaverunt eum filii israel: et mortuus est.
Porro rex roboam currum festina
vit ascendere. et fugit in ierusalem. Recessitque israel
a domo david: usque ad diem hanc. Fac
tum est autem cum audisset omnis is
rahel quod reversus esset hieroboam: mise
runt ad eum. et vocaverunt congregato cetu
constituerunt regem super omnem israel. Nec
secutus est quispiam domum david: preter
tribum iuda et beniamin solam.

XI

Venit autem roboam
in ierusalem. et convocavit universam
domum iuda et beniamin: in centum octoginta
milibus electorum atque bellantium: ut di
micaret contra israel: et converteret ad
se regnum suum. Factusque est sermo domini ad semei
am hominem dei dicens. Loquere ad ro
boam filium salomonis regem iuda
et ad universum israel qui est in iuda et ben
iamin. Hec dicit dominus. Non ascendetis neque pu
gnabitis contra fratres vestros. Revertatur
unusquisque in domum suam. quia mea
hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent
sermonem domini reversi sunt. nec progressi
sunt contra hieroboam regem. Habitavit autem ro
boam in ierusalem. et edificavit civitates
muratas in iuda. Extruxitque bethleem
et ethan. et thecue. bethsur quoque et so
coth. et odollam. necnon et geth et ma
resa. et ziph. Sed et aduram et lachis
azecha. Saraa quoque et aialon. et hebron
que erant in iuda et in beniamin civi
tates munitissimas. Cumque clausisset eas muris
posuit in eis principes ciborumque hor
rea. hoc est et olei et vini. Sed et in singulis
urbibus fecit armamentarium scutorum
et hastarum. firmavitque eas multa
diligentia. Et imperavit super iudam et ben
iamin. Sacerdotes autem et levite qui
erant in universo israel: venerunt ad eum
de cunctis sedibus suis. relinquentes sub
urbana et possessiones suas. et transeuntes
ad iudam et ierusalem. eo quod abiecisset hiero
boam eos. et posteri eius ne sacerdotio domini
fungerentur. Qui constituit sibi sacerdotes
excelsorum et demoniorum. vitulorumque quos
fecerat. Sed et de cunctis tribubus israel quicum
que dederant cor suum ut quererent dominum
deum israel: venerunt in ierusalem ad immolan
das victimas domino deo patrum suorum.
Et roboraverunt regnum iuda. et confirma
verunt regem roboam filium salomonis per tres
annos. Ambulaverunt enim in viis david

et Salomonis annis tribus. Duxit
autem uxorem Mahalath filiam Ierimuth
filii David. Abiahil quoque filiam Eliab
filii Ysai. que peperit ei filios Iehus et So
moriam et Zoom. Post hanc quoque acce
pit Maacham filiam Absalon: que peperit
ei Abia et Ethai et Ziza et Salumith. Ama
vit autem Roboam Maacha filiam Absa
lon super omnes uxores suas et concu
binas. Nam uxores .xviii. duxerat. Con
cubinas quoque .lx. et genuit .xxviii. filios.
ac .lx. filias. Constituit vero in capite Abi
am filium Maacha ducem super omnes
fratres suos. Ipsum enim regem facere cogi
tabat. Quia sapientior et potentior super
omnes filios eius et in cunctis finibus
Iuda et Beniamyn et universis civitati
bus muratis. Prebuitque escas plurimas
et multas petivit uxores.

XII

Cumque roboratum fuisset regnum
Roboam et confortatum: dereliquit
legem domini et omnis Israel cum eo. Anno
autem quinto regni Roboam: ascendit Se
sac rex Egypti in Ierusalem quia peccaverant do
mino. cum mille et ducentis curribus et .lx. mili
bus equitum. nec erat numerus vulgi quod
venerat cum eo ex Egypto. Libies scilicet
et Trogodite et Ethiopes. Cepitque civita
tes munitissimas in Iuda et venit in
Ierusalem. Semeias autem propheta ingressus
est ad Roboam et principes Iuda qui congre
gati fuerant in Ierusalem: fugientes Sesac
dixitque ad eos. Hec dicit dominus. Vos reliquistis
me. et ego reliqui vos in manu Sesac.
Consternatique principes Israel et rex dixerunt:
Iustus est dominus. Cumque vidisset dominus quod humi
liati essent: factus est sermo domini ad Semeiam
dicens. Quia humiliati sunt non dis
perdam eos. Daboque eis pauxillum auxilii
et non distillabit furor meus super Ierusalem
per manum Sesac. Verumptamen servient ei. ut
sciant distantiam servitutis mee et servitu
tem regni terrarum. Recessit itaque Sesac rex
Egypti ab Ierusalem sublatis thesauris domus
domini et domus regis. Omnia quoque secum
tulit. et clipeos aureos quos fecerat Salo
mon. pro quibus rex fecit eneos et tradidit
illos principibus scutariorum qui custodie
bant vestibulum palatii. Cumque introiret
rex domum domini: veniebant scutarii et tol
lebant eos. iterumque referebant eos ad arma
mentarium suum. Verumptamen quia humiliati
sunt: aversa est ab eis ira domini. nec deleti sunt
penitus. Siquidem et in Iuda inventa sunt
opera bona. Confortatus est igitur rex Ro
boam in Ierusalem atque regnavit. Quadra
ginta autem et unius anni erat cum reg
nare cepisset. et .xvii. annis regnavit in
Ierusalem. urbe quam elegit dominus. ut confir
maret nomen suum ibi de cunctis tribubus Israel.
Nomenque matris eius Naama Ammani
tis. Fecit autem malum. et non preparavit cor
suum ut quereret dominum. Opera vero Roboam
prima et novissima scripta sunt in libris
Semeie prophete. et Addo videntis et diligenter
exposita. Pugnaveruntque adversum se Roboam
et Ieroboam cunctis diebus. Et dormivit
Roboam cum patribus suis. sepultusque est
in civitate David. Et regnavit Abia filius eius
pro eo.

XIII

Anno .xviii. regis Ieroboam: reg
navit Abia super Iudam. tribus annis
regnavit in Ierusalem. Nomenque matris eius
Michaia filia Urihel de Gabaa. Et erat bel
lum inter Abia et Ieroboam. Cumque
inisset Abia certamen: et haberet bellicosis
simos viros. et electorum .cccc. milia. Ie
roboam instruxit econtra aciem .dccc.
milia virorum: qui et ipsi electi erant
et ad bella fortissimi. Stetit igitur Abia
super montem Semeron qui erat in Effraim
et ait. Audi Ieroboam et omnis Israel.
Num ignoratis quod dominus deus Israel dedit
regnum David super Israel in sempiternum
ipsi et filiis eius in pactum salis. Et surre
xit Ieroboam filius Nabath servus Salomonis
filii David. et rebellavit contra dominum suum.
Congregatique sunt ad eum viri vanissi
mi et filii Belial. et prevaluerunt contra Roboam
filium Salomonis. Porro Roboam erat ru
dis et corde pavido: nec potuit resistere
eis. Nunc ergo vos dicitis quod resistere
possitis regno domini quod possidet per filios
David. Habetisque grandem populi multitudinem
atque vitulos aureos quos fecit vobis Ie
roboam in deos. Et eiecistis sacerdotes domini
filios Aaron atque Levitis. et fecistis vobis sa
cerdotes domini filios Aaron atque Levitas. et
fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum.
Quicumque venerit et initiaverit manum
suam in tauris et in bobus et in arietibus
vii. statim fit sacerdos eorum qui non sunt
dii. Noster autem dominus deus est. quem non relinqui
mus. Sacerdotes qui ministrant domino de

filiis aaron: et levite sunt in ordine su
o. Holocausta quoque offerunt domino per sin
gulos dies mane et vespere: et thymiama
iuxta legis preceptum confectum. et pro
ponuntur panes in mensa mundissima. est
que apud nos candelabrum aureum et lu
cerne eius. ut accendantur semper ad ves
peram. Nos quippe custodimus precepta
domini dei nostri quem vos reliquistis. Ergo in ex
ercitu nostro dux deus est. Et sacerdotes eius
qui clangent tubis et resonant contra
vos. Filii israel nolite pugnare contra dominum de
um patrum vestrorum. quia non vobis ex
pedit. Hec illo loquente: ieroboam retro
moliebatur insidias. Cumque ex adverso
hostium staret: ignorantem iudam
suo ambiebat exercitu. Respiciensque iu
das: vidit instare bellum ex adverso et post
tergum. et clamavit ad dominum. et sacerdotes
tubis canere ceperunt. Omnesque viri iude
vociferati sunt. et ecce illis clamanti
bus: perterruit deus hieroboam. et omnem
israel: qui stabat ex adverso: et abia et iu
da. Fugeruntque filios israel: et tradidit eos
dominus in manus eorum. Percussit ergo eos
abia: et populus eius plaga magna. Et cor
ruerunt vulnerati ex israel .d. milia virorum
fortium. Humiliatique sunt filii israel in
tempore illo. et vehementissime confortati
filii iuda. eo quod sperassent in domino deo pa
trum suorum. Persecutusque est autem abia
fugientem hieroboam: et cepit civitates
eius. bethel et filias eius. et hiesena cum
filiabus suis. Efron quoque et filias eius
Nec valuit ultra resistere hieroboam in die
bus abia. quem percussit dominus et mortuus est.
Igitur abia confortatus imperio suo: ac
cepit uxores .xiiii. procreavitque .xxii. filios
et .xvi. filias. Reliqua autem sermonum abia
viarumque et operum eius scripta sunt diligen
tissime in libro, prophete addo.

XIIII

Dormivitque abia cum
patribus suis: et sepelierunt eum in civi
tate david. Regnavitque asa filius eius
pro eo. in cuius diebus quievit terra annis
.x. Fecit autem asa quod bonum et pla
citum erat in conspectu dei sui. et sub
vertit altaria peregrini cultus. et excelsa.
Et confregit statuas. lucosque succidit:
ac precepit iude ut quereret dominum deum
patrum suorum. et faceret legem et univer
sa mandata. Et abstulit e cunctis urbibus
iuda aras et fana. et regnavit in pace.
Edificavit quoque urbes munitas in iuda
quia quietus erat. et nulla temporibus
eius bella surrexerant. Dixit autem iude. Edifi
cemus civitates istas et vallemus mu
ris. et roboremus turribus. et portis et se
ris. donec a bellis quieta sunt omnia. eo quod
quesierimus dominum deum patrum nostrorum
et dederit nobis pacem per gyrum. Edificaverunt
igitur. et nullum in extruendo impedimen
tum fuit. Habuit autem asa in exercitu su
o portantium scuta et hastas de iuda
ccc. milia. de beniamyn vero scutariorum
et sagittariorum .cclxxx. milia. Omnes
isti viri fortissimi. Egressus autem est contra eos
zara ethiops cum exercitu decies centena
milia. et curribus trecentis. et venit usque
maresa. Porro asa perrexit obviam ei. et
instruxit aciem ad bellum in valle se
phata que est iuxta maresa. Et invoca
vit dominum deum et ait. Domine non est apud
te ulla distantia. utrum in paucis auxi
lieris aut in pluribus. Adiuva nos domine
deus noster. In te enim et in tuo nomine
habentes fiduciam: venimus contra hanc
multitudinem. Domine deus noster tu es. non prae
valeat contra te homo. Exterruit itaque
dominus ethiopes coram asa et iuda. Fuge
runtque ethiopes. et persecutus est eos asa
et populus qui cum eo erant usque gerara. Et
ruerunt ethiopes usque ad internitionem
quia domino cedente contriti sunt. et exercitu
eius preliante. Tulerunt ergo spolia mul
ta. et percusserunt omnes civitates per circu
itum gerare. Grandis quippe terror cunc
tos invaserat. et diripuerunt urbes et
multam predam asportaverunt. Sed et cau
las ovium destruentes tulerunt pecco
rum infinitam multitudinem. et came
lorum: reversique sunt in ierusalem.

XV

Azarias autem filius oded
facto in se spiritu dei: egressus est in
occursum ase: et dixit ei. Audite me asa
et omnis iuda et beniamyn. Dominus vobis
quia fuistis cum eo. Si quesieritis eum: in
venietis. Si autem dereliqueritis: dere
linquet vos. Transibunt autem multi dies
in israel absque deo vero. et absque sacerdote
doctore. et absque lege. Cumque reversi fuerint
in angustia sua ad dominum deum israel et
quesierint eum: reppererunt. In tempo
re illo: non erit pax egredienti et ingredien

sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum. Pugnabit enim gens contra gentem, et civitas contra civitatem, quia Dominus conturbabit eos in omni angustia. Vos ergo confortamini, et non dissolvantur manus vestre: erit enim merces operi vestro. Quod cum audisset Asa, verba scilicet, et prophetiam Azarie filii Oded prophete, confortatus est, et abstulit idola de omni terra Iuda et Beniamin, et ex urbibus quas ceperat montis Ephraim, et dedicavit altare Domini quod erat ante porticum domus Domini. Congregavitque universum Iudam et Beniamin, et advenas cum eis de Ephraim et de Manasse et de Symeon. Plures enim ad eum confugerant ex Israel, videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo. Cumque venissent Ierusalem mense tertio, anno XV. regni Asa, immolaverunt Domino in die illa de manubiis et de preda quam adduxerant boves DCC. et arietes VII. milia. Et intravit ex more ad corroborandum fedus, ut quererent Dominum Deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua. Si quis autem inquit non quesierit Dominum Deum Israel moriatur, a minimo usque ad maximum, a viro usque ad mulierem. Iuraveruntque Domino voce magna in iubilo et in clangore tube et in sonitu bucinarum, omnes qui erant in Iuda cum execratione. In omni enim corde suo iuraverunt, et in tota voluntate sua quesierunt eum, et invenerunt. Prestititque eis Dominus requiem per circuitum. Sed et Maacham matrem Asa regis ex augusto deposuit imperio, eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi; quod omne contrivit, et in frusta comminuens combussit in torrente Cedron. Excelsa autem derelicta sunt in Israel. Attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus eius. Eaque que voverat pater suus et ipse intulit in domum Domini, argentum et aurum, vasorumque diversam supellectilem. Bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni Asa.

XVI

Anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit Baasa rex Israel in Iudam, et muro circumdabat Rama, ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa. Protulit autem Asa argentum et aurum de thesauris domus Domini et de thesauris regis, misitque ad Benadab regem Syrie qui habitabat in Damasco dicens: Fedus inter me et te est, pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam. Quam ob rem misi tibi argentum et aurum, ut rupto federe quod habes cum Baasa rege Israel facias eum a me recedere. Quo comperto Benadab misit principes exercituum suorum ad urbes Israel: qui percusserunt Ahion et Dan et Abelmaym et universas urbes muratas Neptalim. Quod cum audisset Baasa, desiit edificare Rama et intermisit opus suum. Porro Asa rex assumpsit universum Iudam, et tulerunt lapides de Rama et ligna que edificationi preparaverat Baasa. Edificavitque ex eis Gabaa et Maspha. In tempore illo venit Anani propheta ad Asa regem Iuda et dixit ei: Quia habuisti fiduciam in rege Syrie et non in Domino Deo tuo, idcirco evasit Syrie regis exercitus de manu tua. Nonne Ethiopes et Libies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia? Quos cum Domino credidisses, tradidit in manus tuas. Oculi enim eius contemplantur universam terram et prebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti, et propter hoc ex presenti tempore contra te bella consurgent. Iratusque est Asa adversum videntem, et iussit eum mitti in nervum. Valde quippe super hoc fuerat indignatus; et interfecit de populo in illo tempore plurimos. Opera autem Asa prima et novissima scripta sunt in libro regum Iuda et Israel. Egrotavit autem Asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissimo, et nec in infirmitate sua quesivit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est. Dormivitque cum patribus suis, et mortuus est anno XLI. regni sui. Et sepelierunt eum in sepulcro suo quod foderat sibi in civitate David, posueruntque eum super lectulum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis que erant pigmentariorum arte confecta, et combusserunt super eum ambitione nimia.

XVII

Regnavit autem Iosaphat filius eius pro eo, et invaluit contra Israel. Constituitque militum numeros in cunctis urbibus Iuda que erant vallate muris. Presidiaque disposuit in terra Iuda et in civitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater eius. Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia ambulavit in viis David patris

sui primis. et non speravit in baalim: sed
in deo patris sui. et perrexit in preceptis illius
et non iuxta peccata israel. Confirmavit-
que dominus regnum in manu eius. et dedit omnis
iuda munera iosaphat. Factæque sunt
ei infinitæ divitiæ et multa gloria. Cum-
que sumpsisset cor eius audatiam propter
vias domini. etiam excelsa et lucos de iuda
abstulit. Tertio autem anno regni sui: mi-
sit de principibus suis benaihl et abdi-
am. et zachariam. et nathanahel. et miche-
am ut docerent in civitatibus iuda. et cum
eis levitas semeiam. et nathaniam. et za-
badiam. asahel quoque et semiramoth
et ionathan. et adoniam. et thobiam
et obadoniam levitas. et cum eis eli-
sama et ioram sacerdotes. Docebantque
populum in iuda habentes librum legis domini.
et circuibant cunctas urbes iuda. atque
erudiebant populum. Itaque factus est pavor
sup domini super omnia regna terrarum quæ erant
per gyrum iuda. nec audebant bellare contra
iosaphat. Sed et philistei iosaphat mu-
nera deferebant et vectigal argenti. A-
rabes quoque adducebant pecora arietum
vii. milia septingentos. et hyrcos totid-
em. Crevit quoque iosaphat. et magnificatus
est usque in sublimi. Atque edificavit in
iuda domos ad instar turrium. urbesque
muratas. et multa opera paravit in urbi-
bus iuda. Viri quoque bellatores et ro-
busti erant in ierusalem. quorum iste est
numerus per domos atque familias sin-
gulorum. In iuda principes exercitus. ed-
nas dux. et cum eo robustissimorum ccc.
milia. Post hunc iohanan princeps. et
cum eo. cclxxx. milia. Post istum quoque
amasias filius zechri consecratus est
domino. et cum eo. cc. milia virorum fortium.
Hunc sequebatur robustus ad prelia he-
liada. et cum eo tenentium arcum et clype-
um. cc. milia. Post istum etiam iozabad
et cum eo. clxxx. milia expeditorum mili-
tum. Hii omnes erant ad manum regis:
exceptis aliis quos posuerat in urbibus
muratis. et in universo iuda.

xviii

XVIII

Fuit ergo iosaphat
dives et inclitus multum. et affi-
nitate coniunctus est achab. Descendit-
que ad eum post annos in samariam. ad
cuius adventum: mactavit arietes et
boves plurimos: et populo qui venerat
cum eo. Persuasitque illi: ut ascenderet in
ramoth galaad. Dixitque achab rex israel
ad iosaphat regem iuda. Veni mecum in
ramoth galaad. Cui ille respondit. Ut ego
et tu: sicut populus tuus: sic et populus meus
tecumque erimus in bello. Dixitque iosa-
phat ad regem israel. Consule obsecro
in presentiarum sermonem domini. Congrega-
vitque rex israel prophetarum. cccc. viros: et dixit
ad eos. In ramoth galaad ad bellandum
ire debemus: an quiescere. At illi. Ascen-
dite inquiunt. et tradet deus in manus re-
gis. Dixitque iosaphat. Nunquid non est
hic propheta domini: ut ab illo etiam requira-
mus? Et ait rex israel ad iosaphat. Est
vir unus a quo possumus querere domini
voluntatem. sed ego odi eum: quia non
prophetat mihi bonum sed malum omni tempore.
Est autem micheas filius hiembla. Dixit-
que ei iosaphat. Ne loquaris rex hoc modo.
Vocavitque ergo rex israel unum de eunu-
chis: et dixit. Voca cito micheam filium
hiembla. Porro rex israel et iosaphat rex
iuda: uterque sedebant in solio suo vesti-
ti cultu regio. Sedebant autem in area
iuxta portam samarie. Omnesque prophete va-
ticinabantur coram eis. Sedechias vero
filius chanana: fecit sibi cornua ferrea
et ait. Hec dicit dominus. His ventilabis syri-
am donec conteras eam. Omnesque prophete si-
militer prophetabant atque dicebant. Ascen-
de in ramoth galaad: et prosperaberis. et
tradet eos dominus in manus regis. Nuncius
autem qui ierat ad vocandum miche-
am ait illi. En verba omnium prophetarum uno
ore bona regi annuntiant. Queso ergo
te. ut et sermo tuus ab eis non dissentiat
loquarisque prospera. Cui respondit micheas.
Vivit dominus quia quodcumque dixerit deus
meus hoc loquar. Venit ergo ad regem.
Cui rex ait. Michea ire debemus in ra-
moth galaad ad bellandum an quies-
cere. Cui ille respondit. Ascendite. cuncta
enim prospera evenient et tradentur
hostes in manus vestras. Dixitque rex. I-
terum atque iterum te adiuro: ut non loqua-
ris mihi nisi quod verum est in nomine domini.
At ille ait. Vidi universum israel dispersum
in montibus sicut oves absque pastore.
Et dixit dominus. Non habent isti dominos. Rever-
tatur unusquisque ad domum suam in pace.
Et ait rex israel ad iosaphat. Nonne dixi

tibi quia non prophetat mihi iste quicquam
boni sed mali. At ille iterum ait. Audite
verbum domini. Vidi dominum sedentem in so
lio suo: et omnem exercitum celi assis
tentem ei a dextris et a sinistris. Et dixit
dominus. Quis decipiet achab regem israel
ut ascendat et corruat in ramoth ga
laad: Cumque diceret unus hoc modo: et
alter alio: processit spiritus et stetit coram domino
et ait. Ego decipiam illum. Cui dominus. In
quo inquit decipies. At ille respondit. Egre
diar. et ero spiritus mendax in ore omnium
prophetarum eius. Dixitque dominus. Decipies: et
prevalebis. Egredere et facito. Nunc igitur
ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omni
um prophetarum tuorum. et dominus locutus
est de te mala. Accessit autem sedechias fi
lius chanane. et percussit michee maxillam
et ait. Per quam viam transivit spiritus domini
a me ut loqueretur tibi? Dixitque miche
as. Tu ipse videbis in die illo: quando ingres
sus fueris cubiculum de cubiculo ut abscon
daris. Precepit autem rex israel dicens. Tol
lite micheam: et ducite eum ad amon
principem civitatis. et ad ioas filium
ammalech: et dicetis. Hec dicit rex. Mitti
te hunc in carcerem. et date ei panis mo
dicum. et aque pauxillum donec revertar
in pace. Dixitque micheas. Si reversus fue
ris in pace non est locutus dominus in me.
Et ait. Audite populi omnes. Igitur ascende
runt rex israel: et iosaphat rex iuda in ra
moth galaad. Dixitque rex israel ad iosa
phat. Mutabo habitum. et sic ad pugnandum
vadam. Tu autem induere vestibus tuis.
Mutatoque rex israel habitu: venit ad bellum.
Rex autem syrie preceperat ducibus equitatus
sui dicens. Ne pugnetis contra mini
mum aut contra maximum. nisi contra solum
regem israel: Itaque cum vidissent princi
pes equitatus iosaphat. dixerunt. Rex
israel iste est. Et circumdederunt eum dimi
cantes. At ille clamavit ad dominum. et aux
iliatus est ei. atque avertit illos ab eo. Cum
enim vidissent duces equitatus quod non esset
rex israel: reliquerunt eum. Accidit autem
ut unus e populo sagittam in incertum
iaceret et percuteret regem israel inter cervicem
et scapulas. At ille aurige suo ait. Conver
te manum tuam: et educ me de acie. quia
vulneratus sum. Et finita est pugna in
die illo. Porro rex israel stabat in curru
suo contra syros usque ad vesperam et mor
tuus est occidente sole. XIX xix
Reversus est autem iosaphat rex iuda domum
suam pacifice in ierusalem. Cui occurrit ie
hu filius anani videns. et ait ad eum.
Impio prebes auxilium. et his qui oderunt do
minum amicitia iungeris. et idcirco iram quidem
domini merebaris. Sed bona opera inventa sunt in te
eo quod abstuleris lucos de terra iuda. et preparaveris
cor tuum ut requireres dominum deum patrum tu
orum. Habitavit ergo iosaphat in ierusalem. et
rursumque egressus est ad populum de bersabee
usque ad montem effraym. et revocavit eos
ad dominum deum patrum suorum. Constitui
tque iudices terre in cunctis civitatibus iu
da munitis per singula loca. Et precipiens iu
dicibus videte ait. quid faciatis. Non enim hominis
exercetis iudicium sed domini. Et quodcumque iudica
veritis: in vos redundabit. Sit timor domini
vobiscum. et cum diligentia cuncta facite.
Non est enim apud deum nostrum iniquitas: nec per
sonarum acceptio nec cupido munerum. In ierusalem
quoque constituit iosaphat levitas et sacer
dotes et principes familiarum ex israel: ut iu
dicium et causam domini iudicarent habitatoribus
eius. Precepitque eis dicens. Sic agetis in ti
more domini fideliter. et corde perfecto. Omnem
causam que venerit ad vos fratrum vestrorum qui
habitant in urbibus suis inter cognationem
et cognationem ubicumque questio est de lege
de mandato. de ceremoniis. de iustificationibus
ostendite eis ut non peccent in dominum. et non
veniat ira super vos et super fratres vestros. Sic
ergo agetis: et non peccabitis. Amarias autem
sacerdos et pontifex vester in his que ad dominum
pertinent [presidebit]. Porro zabadias filius ysmahel qui est
dux in domo iuda. super ea opera erit que ad re
gis officium pertinent. Habetisque magistros
levitas coram vobis. Confortamini et agite di
ligenter: et erit dominus vobiscum in bonis. xx.
Post hec congregati sunt XX
filii moab et filii ammon. et cum eis de
ammonitis ad iosaphat ut pugnarent contra
eum. Veneruntque nuntii et indicaverunt iosa
phat dicentes. Venit contra te multitudo in
magna de his locis que trans mare sunt et de
syria. et ecce consistunt in asason thamar que
est in engaddi. Iosaphat autem timore per
territus: totum se contulit ad rogandum dominum
et predicavit ieiunium in universo iuda. Con
gregatusque est iuda ad deprecandum dominum. Sed et
omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum

dnm eum. Cumq; stetiss& iosaphat in me
dio cetꝰ iude et ierlin in domo dñi ante
atriũ nouum ait. Dñe deus patrũ nr̃oꝝ
tu es deus in celo. et dñaris cunctis regnĩ
gentium. In manu tua est fortitudo et po
tentia. nec quisquam pot̃ tibi resiste. Nonne
tu deus nr̃ intfecisti omnes habitatores terre
huius coram ppl'o tuo isrl'. et dedisti eam
semini abrahe amici tui in sempitnũ. Habi
tauerunt in ea. et extruxerunt in ea sciãri
um nomini tuo dicentes. Si irruerint sr̃
nos mala gladius iudicii pestilentie ⁊ fa
mes. stabimus coram domo hac in con
spectu tuo in qua inuocatũ est nomẽ tuũ
et clamabimus ad te in tribulatõib; nr̃is
et exaudies saluosq; facies nos. Nunc igr̃
ecce filii ãmon et moab et mons seyr per
quos non concessisti filiis isrl'. ut transirẽ
qñ egrediebantur de egypto. s; declinauerunt
ab eis. et non intfecerunt illos. econtrario a
gunt. et nituntur eicẽ nos de possessione quam
tradidisti nobis deus nr̃. Ergo nõ iudicabis
eos? In nob' quidẽ nõ tanta est fortitudo. ut
possimus huic multitudini resiste que ir
ruit sup nos. S; cum ignoremus quid agẽ
debeamus. hoc solum hẽmus residui ut ocu
los nr̃os dirigamus ad te. Oĩs uõ iuda sta
bat coram dño: cum paruulis et uxoribus
et liberis suis. Erat autem hiaziel filius za
charie leuites. et de filiis asaph sup quẽ
factus est spũs dñi in medio turbe. et ait.
Attendite omnes iuda. et qui habitatis i
ierlin. et tu rex iosaphat. Hec dicit dñs nobis
Nolite timere. nec paueatis hanc multitu
dinem. nõ est enim ura pugna s; dei. Cras
ascendetis contra eos. Ascensuri enim sũt
p cliuũ nõie sis. et inuenietis illos i sũmi
tate torrentis qui est contra solitudinem
ieruel. Non eritis uos qui dimicabitis. set
tantũ mõ confidenter state. et uidebitis
auxiliũ dñi sup uos. O iuda et ierlin noli
te timere nec paueatis. cras egrediemini cõ
eos. et dñs erit ubiscum. Iosaphat ergo ⁊ iu
da. et omnes habitatores ierlin. ceciderunt pro
ni in trãm coram dño. et adorauerũt eum
Porro leuite de filiis caath et de filiis chore
laudabant dñm deũ isrl' uoce magna in
excelsum. Cũq; mane surrexissent. egressi s
p desertum thecue; pfectisq; eis. stans iosa
phat in medio eorum et dixit. Audite me
iuda. et omnes habitatores ierlin. Credite i
dño deo uro. et securi eritis. Credite pphetis

eius. et cuncta euenient pspa. Deditq;
consilium ppl'o. et statuit cantores dñi
ut laudarent eum in turmis suis. et an
tecedẽnt exercitum. ac uoce consona dicẽ
Confitemini dño quoniã bonus: qm̃ in etnũ
mĩa eius. Cumq; cepissent laudes ca
nere: uertit dñs insidias eorum in se
met ipsos. filiorum scilicet ãmon. ⁊ mo
ab. et montis seyr: qui egressi fuerant ut
pugnarent contra iudam. et pcussi sũt
Nam filii ãmon et moab consurrexẽ
aduersus habitatores montis seyr: ut in
tficerẽt et delerent eos. Cumq; hoc ope
ppetrassent. etiam in semet ipsos uersi mu
tuis concidẽ uulneribus. Porro iuda cũ
uenisset ad speluncam que respicit soli
tudinẽ. uidit procul omnem late regio
nem plenam cadaueribus. nec supẽ q
quam qui necem potuisset euadẽ. Venit
ergo iosaphat. et omnis ppl's cum eo.
ad detrahenda spolia mortuorũ. Inue
nerũt q; int̃ cadauera. uariam supel
lectilem. Vestes quoq; et uasa pciosis
sima. et diripuerunt ita: ut oĩa porta
re nõ possent. nec per tres dies spolia au
ferre p pdẽ magnitudine. Die autẽ qrto
congregati sunt in ualle benedictionis. Et
enim qm̃ ibi bñdixẽrit dñm. uocauerũt
locũ illum uallis benedictionis. usq; in
hodiernum diem. Reuersusq; est oĩs uir
iuda et habitatores ierlin. et iosaphat an
eos in ierlin cum magna letitia. eo q
dedisset eis dñs gaudiũ de inimicis suis.
Ingressiq; sunt in ierlin cum psalteriis ⁊
cytharis. et tubis in domũ dñi. Irruit
pauor dñi sup uniusa regna terrarũ.
cum audissent q' pugnasset dñs cõtra in
imicos isrl'. Quieuitq; regnũ iosaphat
et pbuit ei deus pacem pcircuitũ. Re
gnauit igitur iosaphat sup iudam. et
erat. xxxv. annorum cum regnare ce
pisset. xx. aũt et .v. annis. regnauit in
ierlin. Nomẽ m̃ris eius azuba filia se
lahi. et ambulauit in uia patris sui
asa. nõ declinauit ab ea. faciens que pla
cita sunt erant coram dño. Uerũptn̄
excelsa non abstulit. Et adhuc ppl's n
direxẽat cor suum ad dñm deum patrũ
suorum. Reliqua autem gestorum
iosaphat priorum et nouissimorum scp
ta sunt in uerbis hieu filii anani quẽ
digessit in libro regum isrl'. Post hec

iunctam amicitias iosaphat rex iuda cum ocho
zia rege israel cuius opera fuerunt impiissima
et particeps fuit ut facerent naves que irent
in tharsis. feceruntque classem in asion ga
ber. prophetavit autem eliezer filius dodau
de maresa ad iosaphat dicens. quia habu
isti fedus cum ochozia: percussit dominus o
pera tua. contriteque sunt naves: nec potue
runt ire in tharsis. XXI.

Dormivit autem iosaphat cum patribus
suis. et sepultus est cum eis in civita
te david. Regnavitque ioram filius eius pro eo.
Qui habuit fratres filios iosaphat. aza
riam. et iuchiel. et a hiariam hiahel. z
zachariam. et azariam. et michael. et sa
phatiam. omnes filii iosaphat regis iuda.
Deditque eis pater suus multa munera
argenti et auri. et pensiones in civitatibus
munitissimis in iuda. Regnum autem tradi
dit ioram: eo quod esset primogenitus. Surrexit
ergo ioram super regnum patris sui. Cumque
se confirmasset. occidit omnes fratres suos
gladio. et quosdam de principibus iuda.
Triginta duorum annorum erat ioram cum
regnare cepisset. et octo annis regnavit in
ierusalem. Ambulavitque in viis regum israel
sicut egerat domus achab. Filia quippe achab
erat uxor eius. et fecit malum in conspec
tu domini. Noluit autem dominus disperdere domum
david propter pactum quod inierat cum eo
et quia promiserat ut daret illi lucernam et
filiis eius omni tempore. In diebus illis
rebellavit edom ne esset subditus iude. et
constituit sibi regem. Cumque transisset ioram
cum principibus suis. et cunctus equitatus qui
erat secum: surrexit nocte. et percussit edom
qui se circumdederat et omnes duces equita
tus eius. Attamen rebellavit edom: ne esset sub
ditione iude usque ad hanc diem. Eo tempore
et lobna recessit: ne esset sub manu illius.
Dereliquerat enim dominum deum patrum suorum.
insuper et excelsa fabricatus est in urbibus
iuda. et fornicari fecit habitatores ierusalem.
et prevaricari iudam. Allate sunt autem ei lit
tere ab helya propheta: in quibus scriptum erat.
Hec dicit dominus deus david patris tui. Eo quod non
ambulasti in viis iosaphat patris tui. et
in viis asa regis iuda. sed incessisti per iter
regum israel. et fornicari fecisti iudam. et habi
tatores ierusalem. et imitatus es fornicationem
domus achab. insuper et fratres tuos domum
patris tui: meliores te occidisti. Ecce dominus per

cutiet te plaga magna cum populo et filiis et
uxoribus tuis. universaque substantia tua. Tu autem
egrotabis pessimo languore uteri: donec
egrediantur vitalia tua paulatim per dies
singulos. Suscitavit ergo dominus contra io
ram spiritum philistinorum et arabum
qui confines sunt ethiopibus. et ascende
runt in terram iuda. et vastaverunt eam.
Diripueruntque cunctam substantiam que inventa
est in domo regis. Insuper et filios eius.
et uxores. nec remansit ei filius nisi ioa
chaz qui minimus natu erat. Et super hec
omnia percussit eum dominus alvi languore
insanabili. Cumque diei succederet dies. et tempo
rum spatia volverentur. duorum annorum
expletus est circulus. et sic longa consump
tus tabe. ita ut egereret etiam viscera su
a. languore pariter et vita caruit. Mortuusque
est in infirmitate pessima. et non fecit
ei populus secundum morem combustionis exequias
sicut fecerat maioribus eius. Triginta du
orum annorum erat cum regnare cepis
set. et octo annis regnavit in ierusalem. Am
bulavitque non recte. et sepelierunt eum in
civitate david. verumptamen non in sepulchro
regum. XXII.

Constituerunt autem habitatores ierusalem
ochoziam filium eius minimum re
gem pro eo. omnes enim maiores natu qui
ante eum fuerant interfecerant latrones arabum
qui irruerant in castra. Regnavitque ocho
zias filius ioram regis iuda. Filius qua
draginta duorum annorum erat ocho
zias cum regnare cepisset. et uno anno
regnavit in ierusalem. Nomen matris eius
athalia filia amri. Sed et ipse ingressus est
per vias domus achab. mater enim eius
impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur
malum in conspectu domini sicut domus a
chab. Ipsi enim fuerunt ei consiliarii post
mortem patris sui in interitum eius. Am
bulavitque in consiliis eorum. et perrexit
cum ioram filio achab rege israel contra aza
hel regem syrie in ramoth galaad. Vulnera
veruntque syri ioram. qui reversus est ut cu
raretur in iezrahel. Multas enim plagas
acceperat in superiori certamine. Igitur
ochozias filius ioram rex iuda descen
dit ut viseret ioram filium achab in
iezrahel egrotantem. Voluntatis quip
pe fuit dei adversum ochoziam ut veni
ret ad ioram. et cum venisset. et egrederetur

cum eo adversum Iehu filium Namsi quem
unxit Dominus ut deleret domum Achab. Cum er-
go subverteret Iehu domum Achab invenit
principes Iuda et filios fratrum Ochozie qui
ministrabant ei et interfecit illos. Ipsum quoque per-
quirens Ochoziam comprehendit latitantem in
Samaria. Adductumque ad se occidit et sepe-
lierunt eum eo quod esset filius Iosaphat qui quesi-
erat Dominum in toto corde suo. Nec erat ul-
terius spes aliqua ut de stirpe aliquis regnaret
Ochosie. Siquidem Athalia mater eius vi-
dens quod mortuus esset filius suus surrexit
et interfecit omnem stirpem regiam domus
Ioram. Porro Iosabeth filia regis tulit Io-
as filium Ochozie et furata est eum de me-
dio filiorum regis cum interficerentur. Abs-
conditque eum cum nutrice sua in cubi-
culo lectulorum. Iosabeth autem que abscondi-
rat eum erat filia regis Ioram uxor Ioi-
ade pontificis soror Ochozie. Et idcirco Atha-
lias non interfecit eum. Fuit ergo cum eis
in domo Domini absconditus sex annis qui-
bus regnavit Athalias super terram.

XXIII

Anno autem VII confortatus
Ioiada assumpsit centuriones Aza-
riam scilicet filium Ieroham et Ismahel
filium Iohanan Azariam quoque filium
Obed et Maasiam filium Adaie et Elisaphat
filium Zechri et iniit cum eis fedus. Qui
circumeuntes Iudam congregaverunt Levi-
tas de cunctis urbibus Iuda et principes
familiarum Israel veneruntque in Ierusalem. Iniit igitur
omnis multitudo pactum in domo Domini cum
rege. Dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis
regnabit sicut locutus est Dominus super filios
David. Iste est ergo sermo quem facietis.
Tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum
sacerdotum et Levitarum et ianitorum erit in
portis. Tertia vero pars ad domum regis. Et
tertia pars que appellatur fundamenti. Omne
vero reliquum vulgus sit in atriis domus
Domini. Ne quisquam alius ingrediatur domum
Domini nisi sacerdotes et qui ministrant de le-
vitis. Ipsi tantum ingrediantur quia sanctifica-
ti sunt. Et omne reliquum vulgus observet
custodias domus Domini. Levite autem circumdent
regem habentes singuli arma sua. Et si quis
alius ingressus fuerit templum interficiatur.
Sintque cum rege et intrante et egrediente.
Fecerunt ergo Levite et universus Iuda iuxta
omnia que preceperat Ioiada pontifex. Et assumpse-
runt singuli viros qui sub se erant, et qui ve-
niebant per ordinem sabbati cum his qui
impleverant sabbatum et egressuri erant.
Siquidem Ioiada pontifex non dimiserat abi-
re turmas que per singulas ebdomadas
succedere consueverant. Deditque Ioiada sa-
cerdotibus centurionibus lanceas clipeosque et
peltas regis David quas consecraverat in
domo Domini. Constituitque omnem populum tenen-
tium pugiones a parte templi dextera usque
ad partem templi sinistram coram altari
et templo per circuitum regis. Et eduxerunt fi-
lium regis et imposuerunt ei diadema et testimo-
nium dederuntque in manu eius tenendam legem.
Et constituerunt eum regem. Unxit quoque
eum Ioiada pontifex et filii eius. Imprecati-
que sunt atque dixerunt: Vivat rex. Quod cum au-
disset Athalia vocem scilicet currentium atque
laudantium regem ingressa est ad populum
in templum Domini. Cumque vidisset regem stantem super
gradum in introitu et principes turmas-
que circa eum omnemque populum terre
gaudentem atque clangentem tubis et diversi
generis organis concinentem vocemque
laudantium, scidit vestimenta sua et ait:
Insidie, insidie. Egressus autem Ioiada pon-
tifex ad centuriones et principes exercitus
dixit eis: Educite illam extra septa templi
et interficiatur foris gladio. Precepitque sacer-
dos ne occideretur in domo Domini. Et imposu-
erunt cervicibus eius manus. Cumque intras-
set portam equorum domus regis interfe-
cerunt eam ibi. Pepigit autem Ioiada fedus
inter se et universum populum et regem ut
esset populus Domini. Itaque ingressus est omnis
populus domum Baal et destruxerunt eam et al-
taria ac simulacra illius confregerunt. Ma-
than quoque sacerdotem Baal interfecerunt an-
te aras. Constituit autem Ioiada prepositos in do-
mo Domini et sub manibus sacerdotum ac Le-
vitarum quos distribuit David in domo
Domini ut offerrent holocausta Domino sicut
scriptum est in lege Moysi in gaudio et can-
ticis iuxta dispositionem David. Constituit
quoque ianitores in portis domus Domini ut
non ingrederetur eam immundus in omni re. Assum-
psitque centuriones et fortissimos viros
ac principes populi et omne vulgus terre. Et
fecerunt descendere regem de domo Domini et
introire per medium porte superioris in domum
regis et collocaverunt eum in solio rega-
li. Letatusque est omnis populus terre et urbs
quievit. Porro Athalia interfecta est gladio.

XXIIII

Septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset, et quadraginta annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitque quod bonum erat coram Domino cunctis diebus Ioiade sacerdotis. Accepit autem ei Ioiada uxores duas, de quibus genuit filios et filias. Post quam placuit Ioas ut instauraret domum Domini. Congregavitque sacerdotes et Levitas, et dixit eis: Egredimini ad civitates Iuda, et colligite de universo Israel pecuniam ad sarta tecta templi Domini Dei nostri per singulos annos; festinatoque hoc facite. Porro Levitae egere neglegentius. Vocavitque rex Ioiadam principem, et dixit ei: Quare non fuit tibi curae ut cogeres Levitas inferre de Iuda et de Ierusalem pecuniam quae constituta est a Moyse servo Domini ut inferret eam omnis multitudo Israel in tabernaculum testimonii? Athalia enim impiissima et filii eius destruxerant domum Dei, et de universis quae sanctificata fuerant templo Domini, ornaverunt fanum Baalim. Praecepit ergo rex, et fecerunt arcam, posueruntque eam iuxta portam domus Domini forinsecus. Et praedicatum est in Iuda et Ierusalem ut deferrent singuli pretium Domino quod constituit Moyses servus Dei super omnem Israel in deserto. Laetatique sunt cuncti principes et omnis populus; et ingressi contulerunt in arcam Domini atque miserunt ita ut impleretur. Cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum, videbant enim multam pecuniam, ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat; effundebantque pecuniam quae erat in arca; porro arcam reportabant ad locum suum. Sicque faciebant per singulos dies, et congregata est infinita pecunia. Quam dederunt rex et Ioiada his qui praeerant operibus domus Domini. At illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices lapidum singulorum ut instaurarent domum Domini; fabros quoque ferri et aeris, ut quod cadere coeperat fulciretur. Egeruntque hi qui operabantur industrie, et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum, et firmiter eam stare fecerunt. Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege et Ioiada reliquam partem pecuniae, de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta, fialae quoque et cetera vasa aurea et argentea. Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae. Senuit autem Ioiada plenus dierum, et mortuus est cum esset centum triginta annorum. Sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod fecisset bonum cum Israel et cum domo eius. Postquam autem obiit Ioiada, ingressi sunt principes Iuda et adoraverunt regem; qui delinitus obsequiis eorum acquievit eis. Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis et sculptilibus. Et facta est ira Domini contra Iudam et Ierusalem propter hoc peccatum. Mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum, quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque Domini induit Zachariam filium Ioiadae sacerdotis, et stetit in conspectu populi, et dixit eis: Haec dicit Dominus: Quare transgredimini praeceptum Domini, quod vobis non proderit, et dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos? Qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini. Et non est recordatus Ioas rex misericordiae quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait: Videat Dominus et requirat. Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syriae; venitque in Iudam et Ierusalem, et interfecit cunctos principes populi, atque universam praedam miserunt regi Damascum. Et certe cum modicus venisset numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquissent Dominum Deum patrum suorum. In Ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia. Et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadae sacerdotis, et occiderunt eum in lectulo suo, et mortuus est. Sepelieruntque eum in civitate David, sed non in sepulchris regum. Insidiati vero sunt ei Zabad filius Semaath Ammanitidis, et Iozabad filius Semarith Moabitidis. Porro filii eius ac summa pecuniae quae adunata fuerat sub eo, et instauratio domus Dei, scripta sunt diligentius in libro regum. Regnavitque Amasias filius eius pro eo.

XXV

Viginti quinque annorum erat Amasias cum regnare coepisset, et viginti novem annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Ioaden de Ierusalem. Fecitque bonum in conspectu Domini, verumtamen non in corde perfecto. Cumque roboratum sibi videret imperium, iugulavit servos qui occiderant regem patrem suum, sed filios eorum non interfecit, sicut scriptum est in libro legis Moysi, ubi praecepit

pit dominus dicens. Non occidentur patres pro fili
is. neque filii pro patribus suis. sed unusquisque
in peccato suo morietur. Congregauit igitur
iudam amasias. et constituit eos per fam
ilias. tribunosque et centuriones in uniuer
so iuda et beniamin. Et recensuit a .xx. annis et supra
inuenitque .ccc. milia iuuenum qui egrede
rentur ad pugnam et tenerent hastam et
clipeum. Mercede quoque conduxit de israel
centum milia robustorum centum ta
lentis argenti. Venit autem homo dei ad
illum et ait. O rex ne egrediatur tecum exer
citus israel. Non est enim dominus cum israel et cunc
tis filiis effraym. Quod si putas in robo
re exercitus bella consistere. superari te faciet
deus ab hostibus. dei quippe est et adiuuare
et in fugam uertere. Dixitque amasias ad
hominem dei. Quid ergo fiet de centum
talentis que dedi militibus israel. Et respondit
ei homo dei. Habet dominus unde tibi dare possit mul
to his plura. Separauit itaque amasias
exercitum qui uenerat eum eo ex effraym.
ut reuerteretur ad locum suum. At illi contra iu
dam uehementer irati. reuersi sunt in regionem
suam. Porro amasias confidenter eduxit
populum suum. et abiit in uallem salinarum
percussitque filios seyr .x. milia. et alia .x.
milia uirorum ceperunt filii iuda. et ad
duxerunt ad preruptum cuiusdam petre. preci
pitaueruntque eos de summo in preceps. qui uniuer
si crepuerunt. At ille exercitus quem remiserat
amasias ne secum iret ad prelium. diffusus
est in ciuitatibus iuda. a samaria usque betho
ron. et interfectis tribus milibus. diripuit pre
dam magnam. Amasias uero post cedem y
dumeorum. et allatos deos filiorum seyr. sta
tuit eos in deos sibi et adorabat eos. et illis ado
lebat incensum. Quam ob rem iratus dominus contra
amasiam. misit ad illum prophetam qui diceret
ei. Cur adorasti deos qui non liberauerunt populum
suum de manu tua. Cumque hec ille loqueretur. respon
dit ei. Num consiliarius regis es. Quiesce ne
forte interficiam te. Discedens propheta. Scio inquit
quod cogitauerit dominus occidere te. quia fecisti hoc ma
lum. et insuper non acquieuisti consilio meo.
Igitur amasias rex iuda inito pessimo con
silio. misit ad ioas filium ioachaz filii hieu
regem israel dicens. Veni. uideamus nos mu
tuo. At ille remisit nuntium dicens. Carduus
qui est in libano. misit ad cedrum libani dicens.
Da filiam tuam filio meo uxorem. Et ecce bes
tie que erant in silua libani transierunt

et conculcauerunt carduum. Dixisti. Percussi
edom. et idcirco erigitur cor tuum in superbiam.
Sede in domo tua. Cur malum aduersum te
prouocas ut cadas et tu et iudas tecum. No
luit autem audire amasias eo quod domini esset
uoluntas ut traderetur in manibus hostium
propter deos edom. Ascendit igitur ioas rex
israel. et mutuo sibi prebuere conspectum. A
masias autem rex iuda erat in bethsames
iude. Corruitque iudas coram israel. et fugit
in tabernacula sua. Porro amasiam regem
iuda filium ioas filii ioachaz cepit ioas
rex israel in bethsames. et adduxit in ierusalem.
Destruxitque muros eius a porta effraym
usque ad portam anguli quadringentis cubi
tis. Omne quoque aurum et argentum. et
uniuersa uasa que repererat in domo dei
et apud obededom in thesauris etiam domus
regie. nec non et filios obsidum reduxit in sa
mariam. Vixit autem amasias filius ioas rex
iuda. postquam mortuus est ioas filius ioa
chaz rex israel .xv. annis. Reliqua autem amasie
sermonum priorum et nouissimorum scripta
sunt in libro regum iuda et israel. Qui post
quam recessit a domino. tetenderunt ei insidias in
ierusalem. Cumque fugisset lachis. miserunt et in
terfecerunt eum ibi. Reportantes super equos
sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate dauid.

Omnis autem populus **XXVI**
iuda filium eius oziam annorum .xvi. con
stituit regem pro patre suo amasia. Ipse edifi
cauit ahilath. et restituit eam ditioni iu
de postquam dormiuit rex cum patribus suis.
Sedecim annorum erat ozias cum regnare
cepisset. et quinquaginta duobus annis regna
uit in ierusalem. Nomen matris eius hieche
lia de ierusalem. Fecitque quod erat rectum in
oculis domini iuxta omnia que fecerat amasias
pater eius. et exquisiuit deum in diebus zacha
rie intelligentis et uidentis deum. Cumque re
quireret dominum. direxit eum in omnibus. Deni
que egressus est et pugnauit contra philistim
et destruxit murum geth. et murum iabnie
murumque azoti. Edificauit quoque oppida in a
zoto et in philistim. Et adiuuit eum deus
contra philistim. et contra arabas qui habi
tabant in gurbaal. et contra ammonitas. Pen
debantque ammanite munera ozie. et diuul
gatum est nomen eius usque ad introitum egyp
ti, propter crebras uictorias. Edificauitque ozi
as turres in ierusalem super portam anguli. et super
portam uallis. et reliquas in eodem muri late

firmauitque eas. Extruxit etiam turres in so
litudine. et fodit cisternas plurimas. eo quod
haberet multa pecora tam in campestribus
quam in heremi uastitate. uineas quoque ha
buit et uinitores in montibus et in carme
lo. Erat quippe homo agriculture deditus.
Fuit autem exercitus bellatorum eius qui pro
cedebant ad prelia sub manu hiehiel scribe ma
asie que doctoris. et sub manu ananie qui erat
de ducibus regis. omnisque numerus princi
pum per familias uirorum fortium duorum
milium sexcentorum. Et sub eis uniuersus exercitus
trecentorum et vii. milium quingentorum. qui
erant apti ad bella. et pro rege contra aduersa
rios dimicabant. Preparauit quoque eis ozias
id est cuncto exercitui clipeos et hastas. et ga
leas et loricas arcusque et fundas ad iacien
dos lapides. et fecit in ierusalem diuersi generis
machinas quas in turribus collocauit. et an
gulis murorum. ut mitterent sagittas et saxa
grandia. Egressumque est nomen eius procul eo quod
auxiliaretur ei deus. et corroborasset illum. Sed
cum roboratus esset. eleuatum est cor eius in
interitum suum. et neglexit dominum deum suum.
Ingressusque est templum domini. et adolere uolu
it incensum super altare thimiamatis. Sta
timque ingressus post eum azarias sacerdos.
et cum eo sacerdotes domini. lxxx. uiri fortissimi
restiterunt regi atque dixerunt. Non est tui officii
ozias ut adoleas incensum domino sed sacerdotum.
hoc est filiorum aaron qui consecrati sunt ad
huiuscemodi ministerium. Egredere de sanctuario
ne contempseris. quia non reputabitur tibi in glo
riam hoc a domino deo. Iratusque est ozias. et tenens
in manu thuribulum ut adoleret incensum.
minabatur sacerdotibus. Statimque orta est lepra
in fronte eius coram sacerdotibus in domo domini
super altare thimiamatis. Cumque respexisset
eum azarias pontifex. et omnes reliqui sacerdotes
uiderunt lepram in fronte eius. et festina
to expulerunt eum. Sed et ipse perterritus acce
lerauit egredi. eo quod sensisset illico plagam domini.
Fuit igitur ozias rex leprosus usque ad diem
mortis sue. et habitauit in domo separata ple
nus lepra. ob quam eiectus fuerat de domo
domini. Porro ioathan filius eius rexit domum
regis. et iudicabat populum terre. Reliqua autem sermo
num ozie priorum et nouissimorum scripsit
ysaias propheta filius amos. Dormiuitque ozias
cum patribus suis. et sepelierunt eum in agro re
galium sepulchrorum. eo quod esset leprosus.

Regnauitque ioathan filius eius pro
eo. Viginti quinque annorum XXVII
erat ioathan cum regnare cepisset.
et xvi. annis regnauit in ierusalem.
Nomen matris eius ierusa filia sadoc. Fecitque
quod rectum erat coram domino iuxta omnia que
fecerat ozias pater eius. excepto quod non est ingressus
templum domini. et adhuc populus delinquebat. Ipse
edificauit portam domus domini excelsam
et in muro ophel multa construxit. Vrbes
quoque edificauit in montibus iuda. et in sal
tibus castella et turres. Ipse pugnauit contra re
gem filiorum amon. et uicit eum. dederunt
que ei filii amon in tempore illo centum
talenta argenti et decem milia choros tri
tici. ac totidem choros ordei. Hec ei prebuerunt
filii amon in anno secundo et tertio. Corro
boratusque est ioathan eo quod direxisset uias
suas coram domino deo suo. Reliqua autem sermo
num ioathan. et omnis pugne eius et opera scrip
ta sunt in libro regum israel et iuda. Vigin
ti quinque annorum erat cum regnare cepisset
et xvi. annis regnauit in ierusalem. Dormiuit
que ioathan cum patribus suis. et sepelierunt
eum in ciuitate dauid. et regnauit achaz
filius eius pro eo. XXVIII
Viginti annorum erat achaz cum regnare
cepisset. et xvi. annis regnauit in ierusalem
non fecit rectum in conspectu domini sicut dauid pater
eius. sed ambulauit in uiis regum israel. Insu
per et statuas fecit baalim. Ipse est qui
adoleuit incensum in ualle benennon. et lus
trauit filios suos in igne iuxta ritum gentium
quas interfecit dominus in aduentu filiorum israel. Sa
crificabat quoque et thimiama succendebat
in excelsis. et in collibus. et sub omni ligno fron
doso. Tradiditque eum deus dominus eius in ma
nu regis syrie. qui percussit eum. magnamque pre
dam cepit de eius imperio. et adduxit in da
mascum. Manibus quoque regis israel traditus
est. et percussus plaga grandi. Occiditque phacee
filius romelie de iuda. c.xx. milia in die u
no omnes uiros bellatores. eo quod reliquissent
dominum deum patrum suorum. Eodem tempore
occidit zechri uir potens ex effraym maasi
am filium regis. et ezricham ducem domus eius
helcanam quoque secundum a rege. Ceperuntque filii
israel de fratribus suis. cc. milia mulierum puero
rum et puellarum. et infinitam predam. per
tuleruntque eam in samariam. Ea tempestate
erat ibi propheta domini nomine obed. qui egressus ob

uiam exercitui uenientium in samariam. dixit
eis. Ecce iratus dominus deus patrum uestrorum
contra iudam. tradidit eos in manibus uestris. et oc
cidistis illos atrociter. ita ut celum pertin
geret uestra crudelitas. Insuper filios iuda et ierusalem
uultis uobis subicere in seruos et ancillas: quod
nequaquam facto opus est. peccatis enim super
hoc domino deo uestro. Sed audite consilium meum
et reducite captiuos quos adduxistis de
fratribus uestris. quia magnus furor domini imminet
uobis. Steterunt igitur uiri de principibus fili
orum effraym. azarias filius iohanan. bara
chias filius mosollamoth. filius sellum
et amasa filius hadali contra eos qui ue
niebant de prelio. et dixerunt eis. Non intro
ducetis huc captiuos: ne peccemus domino.
Quare uultis addere super peccata nostra. et
uetera cumulare delicta? Grande quippe pec
catum est. et ita furoris domini imminet super
israel. Dimiseruntque uiri bellatores predam et u
niuersa que ceperant coram principibus et omni
multitudine. Steteruntque uiri quos supra
nominauimus. et apprehendentes captiuos
omnesque qui nudi erant. uestierunt de spoli
is. Cumque uestissent eos et calciassent. et cibo
ac potu unxissentque propter laborem et ad
hibuissent eis curam: quicumque ambula
re non poterant. et erant inbecillo corpore
imposuerunt eos iumentis. et adduxerunt hie
richo ciuitatem palmarum ad fratres eorum.
ipsique reuersi sunt samariam. Tempore illo
misit rex achaz ad regem assyriorum auxili
um postulans. Veneruntque ydumei et percus
serunt eorum multos, scilicet ex iuda. et ceperunt pre
dam magnam. Philistiim quoque diffu
si sunt per urbes campestres: et ad meridiem
iuda. Ceperuntque bethsames et haialon: et
gaderoth. socho quoque et thamna et gamzo
cum uiculis suis: et habitauerunt in eis. Humi
liauerat enim dominus iudam, propter achaz regem
iuda. eo quod nudasset eum auxilio. et contemp
tui habuisset dominum. Adduxitque contra eum thel
glathphalasar regem assyriorum. qui et
afflixit eum. et nullo resistente uastauit.
Igitur achaz spoliata domo domini. et domo re
gum et principum dedit regi assyriorum
munera. et tamen nichil ei profuit. Insuper et tempore
angustie sue auxit contemptum in dominum
ipse per se rex achaz. immolauit diis damas
ci uictimas, percussoribus suis. et dixit.
Dii regum syrie auxiliantur eis quos ego
placabo hostiis et aderunt michi. cum econtra
rio ipsi fuerint ruine eius et uniuerso israeli.
Repertis itaque achaz omnibus uasis domus
dei atque confractis: conclusit ianuas tem
pli dei. et fecit sibi altaria in uniuersis angulis
ierusalem. In omnibus quoque urbibus iuda ex
truxit aras ad cremandum thus: atque ad
iracundiam prouocauit dominum deum patrum suo
rum. Reliqua autem sermonum eius. et omni
um operum priorum et nouissimorum scripta sunt
in libro regum iuda et israel. Dormiuitque achaz
cum patribus suis. et sepelierunt eum in ciui
tate ierusalem. Neque enim receperunt eum in se
pulcra regum israel. Regnauitque ezechias fi
lius eius pro eo.

XXIX

Igitur ezechias regnare cepit cum
uiginti quinque esset annorum. et xx
ix. annis regnauit in ierusalem. Nomen matris
eius abia filia zacharie. Fecitque quod pla
citum erat in conspectu domini iuxta omnia que fe
cerat dauid pater eius. Ipse anno et men
se primo regni sui aperuit ualuas domus
domini: et instaurauit eas. Adduxitque sacerdo
tes atque leuitas. et congregauit eos in pla
team orientalem. Dixitque ad eos. Audite me
leuite et sanctificamini. mundate domum
domini dei patrum uestrorum. Auferte omnem immundi
ciam de sanctuario. Peccauerunt patres nostri. et fece
runt malum in conspectu domini dei nostri dere
linquentes eum. Auerterunt facies suas a ta
bernaculo domini. et prebuerunt dorsum. Clau
serunt hostia que erant in porticu. et extin
xerunt lucernas. et incensum non adole
runt. et holocausta non obtulerunt in sanctuari
o dei israel. Concitatus est itaque furor domini su
per iudam et ierusalem. Tradiditque eos in commo
tionem et in interitum et in sibilum. sicut ipsi
cernitis oculis uestris. En corruerunt patres nostri gla
diis. filii nostri et filie nostre et coniuges capti
ue ducte sunt. propter hoc scelus. Nunc igitur
placet michi ut ineamus fedus cum domino deo
israel. et auertat a nobis furorem ire sue. Filii mei
nolite negligere. uos elegit dominus ut stetis
coram eo. et ministretis ei. colatisque eum. et
cremetis incensum. Surrexerunt ergo leuite
mahath filius amasai. et iohel filius aza
rie de filiis caath. Porro de filiis merari cis
filius abdai. et azarias filius iabalelel.
De filiis autem gersom. ioha filius zemma
et heden filius ioha. At uero de filiis ela
phan. samri et iahiel. De filiis quoque asaph

saph: Zacharias et Mathanias. Porro de fi-
liis Heman: Iahihel et Semei. Sed et de filiis Idi-
thun: Semeias et Ozihel. Congregaveruntque fra-
tres suos et sanctificati sunt, et ingressi sunt
iuxta mandatum regis et imperium Domini
ut expiarent domum Dei. Sacerdotes quoque
ingressi templum Domini ut sanctificarent illud,
extulerunt omnem inmunditiam quam intro
repererant in vestibulum domus Domini: quam
tulerunt Levite et asportaverunt ad torrentem
Cedron foras. Ceperunt autem prima die men-
sis primi mundare, et in die octava eius-
dem mensis ingressi sunt porticum templi Domini,
expiaveruntque templum diebus octo. Et in die
quintadecima mensis eiusdem quod ceper-
ant impleverunt. Ingressi quoque sunt ad
Ezechiam regem et dixerunt ei: Sanctificavi-
mus omnem domum Domini et altare holocau-
sti, vasaque eius, necnon et mensam proposi-
tionis cum omnibus vasis suis, cunctamque
templi supellectilem quam polluerat rex A-
chaz in regno suo, postquam prevaricatus est:
et ecce exposita sunt omnia coram altari
Domini. Consurgensque diluculo Ezechias rex
adunavit omnes principes civitatis, et
ascendit domum Domini. Obtuleruntque simul
tauros .vii. arietes .vii. agnos .vii. hircos .vii.
pro peccato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda. Dixit
quoque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent
super altare Domini. Mactaverunt igitur tauros, et
susceperunt sacerdotes sanguinem, et fude-
runt illud super altare. Mactaverunt etiam arietes,
et illorum sanguinem super altare fuderunt:
immolaveruntque agnos, et fuderunt super alta-
re sanguinem. Applicuerunt hircos pro peccato
coram rege et universa multitudine, inpo-
sueruntque manus suas super eos: et immo-
laverunt illos sacerdotes, et asperserunt sangui-
nem eorum coram altari, pro piaculo uni-
versi Israhelis. Pro omni quippe Israhel preceperat rex
ut holocaustum et pro peccato fieret. Constituit
quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis
et psalteriis et citharis secundum dispositionem David
et Gad videntis regis, et Nathan prophete. Si-
quidem Domini preceptum fuit per manum pro-
phetarum eius. Steteruntque Levite tenentes or-
gana David, et sacerdotes tubas. Et iussit Eze-
chias ut offerrent holocaustum super altare.
Cumque offerrentur holocausta, ceperunt lau-
des canere Domino, et clangere tubis, atque in di-
versis organis que David rex repperat concre-
pare. Omni autem turba adorante, can-
tores et hi qui tenebant tubas erant in
officio suo donec compleretur holocaustum.
Cumque finita esset oblatio, incurvatus est
rex et omnes qui erant cum eo, et adora-
verunt. Precepitque Ezechias et principes Le-
vitis ut laudarent Dominum sermonibus David
et Asaph videntis: qui laudaverunt eum
cum magna leticia, et curvato genu adora-
verunt eum. Ezechias etiam hec addidit: Im-
plestis manus vestras Domino: accedite et of-
ferte victimas et laudes in domo Domini. Ob-
tulit ergo universa multitudo hostias et
laudes et holocausta mente devota. Por-
ro numerus holocaustorum que obtulit
multitudo hic fuit: tauros .lxx. arietes .c.
agnos .cc. Sanctificaveruntque Domino boves sex-
centos, tria milia. Sacerdotes vero pauci erant,
nec poterant sufficere ut pelles holocausto-
rum detraherent: unde et Levite fratres eorum
adiuverunt eos donec impleretur opus,
et sanctificarentur antistites. Levite quippe
pre faciliori ritu sanctificantur quam sacer-
dotes. Fuerunt igitur holocausta plurima,
adipes pacificorum, et libamina holocau-
storum: et completus est cultus domus
Domini. Letatusque est Ezechias et omnis popu-
lus eo quod ministerium Domini esset expletum. De re-
pente quippe hoc fieri placuerat.

XXX

Misit quoque Ezechias ad
omnem Israhel et Iudam: scripsitque epi-
stolas ad Effraym et Manassem ut venirent
ad domum Domini in Ierusalem, et facerent phase Domino
Deo Israhel. Inito ergo consilio regis et princi-
pum, et universi cetus Israhel, decreverunt
ut facerent phase mense secundo. Non enim
occurrerant facere in tempore suo, quia sa-
cerdotes qui possent sufficere sanctificati non
fuerant, et populus needum erat congregatus in
Ierusalem. Placuitque sermo regi et omni mul-
titudini. Et decreverunt ut mitterent nun-
tios in universum Israhel de Bersabee usque Dan,
ut venirent et facerent phase Domino Deo Israhel
in Ierusalem. Multi enim non fecerant sicut in le-
ge prescriptum est. Perrexeruntque cursores cum
epistolis ex regis imperio et principum eius in
universum Israhel et Iudam, iuxta id quod rex iusse-
rat, predicantes: Filii Israhel, revertimini ad Do-
minum Deum Abraham, et Isaac, et Israhel: et re-
vertetur ad reliquias que effugerunt ma-
num regis Assyriorum. Nolite fieri sicut patres

et fratres qui recesserunt a domino deo patrum
suorum. et tradidit eos in interitum ut ipsi
cernitis. Nolite indurare cervices vestras: sic
patres vestri. Tradite manus domino. et veni
te ad sanctuarium eius quod sanctificavit in eter
num. Servite domino deo patrum vestrorum. et aver
tetur a vobis ira furoris eius. Si enim vos re
versi fueritis ad dominum: fratres vestri et filii ha
bebunt misericordiam coram dominis suis qui illos
duxerunt captivos. et revertentur in terram
hanc. pius enim et clemens est dominus deus
noster. et non avertet faciem suam a vobis: si reversi
fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant
velociter de civitate in civitatem per terram effra
ym et manasse usque zabulon: illis irridenti
bus et subsannantibus eos. Attamen quidam viri
ex aser et manasse et zabulon acquiescen
tes consilio: venerunt ierusalem. In iuda vero
facta est manus domini ut daret eis cor unum. et
facerent iuxta preceptum regis et principum
verbum domini. Congregatique sunt in ierusalem populi
multi: ut facerent sollempnitatem azimorum
in mense secundo. Et surgentes: destruxerunt
altaria que erant in ierusalem: atque universa in
quibus ydolis adolebatur incensum. subver
tentes proiecerunt in torrentem cedron. Im
molaverunt autem phase quartadecima die men
sis secundi. Sacerdotes quoque atque levite tan
dem sanctificati: obtulerunt holocausta in
domo domini. steteruntque in ordine suo iuxta
dispositionem et legem moysi hominis dei. Sac
erdotes vero suscipiebant effundendum sangui
nem de manibus levitarum: eo quod multa tur
ba sanctificata non esset. et idcirco immolarent levi
te phase hiis qui non occurrerant sanctificari
domino. Magna etiam pars populi de effraym et
manasse. et ysachar: et zabulon que sanctificata
non fuerat. comedit phase non iuxta quod scrip
tum est. Et oravit pro eis ezechias dicens. Dominus
bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde
requirunt dominum deum patrum suorum. et non im
putabit eis quod minus sanctificati sunt. Quem exau
divit dominus: et placatus est populo. Feceruntque fi
lii israel qui inventi sunt ierusalem sollempni
tatem azimorum vii. diebus in leticia magna
laudantes dominum per singulos dies. Levite quoque
et sacerdotes per organa que suo officio congru
ebant. Et locutus est ezechias ad cor omnium
levitarum qui habebant intelligentiam bonam
super domino. et comederunt vii. diebus sollemp
nitatis immolantes victimas pacificorum. et
laudantes dominum deum patrum suorum. Placu
itque universe multitudini ut celebrarent
etiam alios vii. dies. quod et fecerunt cum in
genti gaudio. Ezechias enim rex iuda prebuerat
multitudini mille tauros. et vii. milia ovium
Principes vero dederant populo tauros mille et
oves x. milia. Sanctificata ergo est sacerdotum
plurima multitudo. et hylaritate perfusa omnis
turba iuda tam sacerdotum et levitarum quam
universe frequentie que venerat ex israel. pro
selitorum quoque de terra israel et habitantium in iu
da. Facta est grandis celebritas in ierusalem: qualis
a diebus salomonis filii david regis israel in
ea urbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes
atque levite benedicentes populo. et exaudita est
vox eorum. Pervenitque oratio in habitaculum
sanctum celi.

XXXI

Cumque hec fuissent rite celebrata: egres
sus est omnis israel qui inventus fuerat
in urbibus iuda. et fregerunt simulacra succi
deruntque lucos. demoliti sunt excelsa: et al
taria destruxerunt. non solum de universo iu
da et beniamin. sed et de effraym quoque et
manasse donec penitus everterent. Reversique
omnes filii israel in possessiones et civitates su
as. Ezechias vero constituit turmas sacerdo
tales et leviticas per divisiones suas. unum
quemque in officio proprio: tam sacerdotum videlicet
quam levitarum ad holocausta et pacifica ut
ministrarent. et confiterentur. canerentque in cas
trorum portis domini. Pars autem regis erat ut de
propria eius substantia offerretur holocaustum
mane semper et vespere. Sabbatis quoque et kalen
dis et sollempnitatibus ceteris sicut scriptum
est in lege moysi. Precepit etiam populo habitan
tium ierusalem ut darent partes sacerdotibus et le
vitis ut possent vacare legem moysi. Quod
cum percrebuisset in auribus multitudinis
plurimas obtulere primicias filii israel frumen
ti vini et olei: mellis quoque et omnium que
gignit humus: decimas obtulerunt. Sed
et filii israel et iuda qui habitabant in urbibus
iuda: obtulerunt decimas boum et ovium
decimasque sanctorum que voverant domino deo
suo. atque universa portantes: fecerunt acervos
plurimos. In mense tertio ceperunt acervorum iacere
fundamenta. et mense vii. compleverunt.
Cumque ingressi fuissent ezechias et prin
cipes eius viderunt acervos: et benedixerunt domino
populoque israel. Interrogavitque ezechias sacerdo
tes et levitas: cur ita iacerent acervi. Respondit illi

Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoc, dixit:
Ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini,
comedimus et saturati sumus, et remanserunt
plurima, eo quod benedixerit Dominus populo suo. Reliqui
arum autem copia est ista. Quia certus. Praecepit
ergo Ezechias ut praepararent horrea in domo Domini.
Quae cum fecissent, intulerunt tam primiti
as quam decimas, et quaecumque voverant, fi
deliter. Fuit autem praefectus eorum Chone
nias levita, et Semei frater eius secundus, post
quem Iehiel et Azarias et Nahath et Asael et
Ierimoth, Iozabath quoque et Eliel et Ies
machias et Mahath et Banaias, praepositi sub
manibus Choneniae et Semei fratris eius, ex im
perio Ezechiae regis et Azariae pontificis domus
Domini, ad quos omnia pertinebant. Core vero
filius Iemna levites et ianitor orientalis
portae, his quae sponte offerebantur Domino pri
mitiisque et consecratis in sancta sanctorum, et sub
cura eius Eden et Beniamin, Iosue et Seme
ias, Amarias quoque et Sechenias in civita
tibus sacerdotum, ut fideliter distribuerent fra
tribus suis partes minoribus atque maioribus, ex
ceptis maribus ab annis tribus et supra, cunc
tis qui ingrediebantur templum Domini, et quic
quid per dies singulos conducebat in mi
nisterium atque observationibus iuxta divisio
nes suas sacerdotibus per familias et levitis a
vicesimo anno et supra per ordines et turmas su
as, universaeque multitudini tam uxoribus quam libe
ris eorum utriusque sexus fideliter de his quae sancti
ficata fuerant praebebantur. Sed et filiorum Aa
ron per agros et suburbana urbium singulatim
dispositi erant viri, qui partes distribuerent
universo sexui masculino de sacerdotibus et
levitis. Fecit ergo Ezechias universa quae diximus
in omni Iuda, operatusque est bonum et rectum et ve
rum coram Domino Deo suo in universa cultu
ra ministerii domus Domini iuxta legem et caeri
monias, volens requirere Deum suum in
toto corde suo, fecitque et prosperatus est.

XXXII

Post quae et huiuscemodi
veritatem, venit Sennacherib rex
Assyriorum, et ingressus Iudam obsedit ci
vitates munitas, volens eas capere. Quod cum
vidisset Ezechias venisse scilicet Sennacherib,
et totum belli impetum verti contra Ierusalem,
inito cum principibus consilio virisque fortissi
mis ut obturarent capita fontium quae erant
extra urbem, et hoc omnium decernente sententia,
congregavit plurimam multitudinem et ob
turaverunt cunctos fontes et rivum qui fluebat
in medio terrae, dicentes: Ne veniant reges
Assyriorum et inveniant aquarum abun
dantiam. Aedificavit quoque agens industrie
omnem murum qui fuerat dissipatus, et con
struxit turres desuper et forinsecus alterum
murum; instauravitque Mello in civitate David,
et fecit universi generis armaturam et clipeos.
Constituitque principes bellatorum in exercitu,
et convocavit universos in platea portae civi
tatis, ac locutus est ad cor eorum dicens:
Viriliter agite et confortamini; nolite ti
mere nec paveatis regem Assyriorum et u
niversam multitudinem quae est cum eo; mul
to enim plures nobiscum sunt quam cum illo.
Cum illo est brachium carneum; nobiscum Dominus
Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnat
que pro nobis. Confortatusque est populus huius
cemodi verbis Ezechiae regis Iuda. Quae post
quam gesta sunt, misit Sennacherib rex
Assyriorum servos suos Ierusalem; ipse enim cum
universo exercitu obsidebat Lachis; ad Ezechi
am regem Iuda et ad omnem populum qui
erat in urbe dicens: Haec dicit Sennacherib
rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam
sedetis obsessi in Ierusalem? Num Ezechias de
cipit vos ut tradat morti in fame et si
ti, affirmans quod Dominus noster liberet vos de ma
nu regis Assyriorum? Numquid non iste est
Ezechias qui destruxit excelsa illius et alta
ria, et praecepit Iudae et Ierusalem dicens: Coram al
tari uno adorabitis, et in ipso comburetis
incensum? An ignoratis quae ego fecerim et
patres mei cunctis terrarum populis? Numquid praeva
luerunt dii gentium omniumque terrarum liberare
regionem suam de manu mea? Quis est
de universis diis gentium quas vastave
runt patres mei, qui potuerit eruere populum
suum de manu mea, ut possit etiam Deus vester
eruere vos de hac manu? Non vos ergo de
cipiat Ezechias, nec vana persuasione de
ludat, neque credatis ei. Si enim nullus potu
it deus cunctarum gentium atque regnorum li
berare populum suum de manu mea et de manu
patrum meorum, consequenter nec Deus vester po
terit eruere vos de mea manu. Sed et alia
multa locuti sunt servi eius contra Dominum Deum
et contra Ezechiam servum eius. Epistolas quoque scrip
sit plenas blasphemiae in Dominum Deum Israel,
et locutus est adversus eum: Sicut dii gen
tium ceterarum non potuerunt liberare populos

suos de manu mea: sic et deus ezechie e
ruere non poterit populum suum de manu ista.
Insuper et clamore magno lingua iudai
ca contra populum qui sedebat in muris Ie
rusalem personabat ut terreret eos: et ca
perent civitatem. Locutusque est contra do
minum deum israel: sicut adversus deos popu
lorum terre, opera manuum hominum. Oraverunt
igitur ezechias rex et ysayas filius amos
propheta adversum hanc blasphemiam. ac
vociferati sunt usque in celum. Et misit dominus
angelum suum qui percussit omnem virum
robustum et bellatorem et principem exerci
tus regis assyriorum. Reversusque est cum ig
nominia in terram suam. Cumque ingressus
esset domum dei sui, filii qui egressi fuerant
de utero eius: interfecerunt eum gladio. Sal
vavitque dominus ezechiam et habitatores Ierusalem
de manu sennacherib regis assyriorum et de
manu omnium. et prestitit eis salutem et quie
tem per circuitum. Multi etiam deferebant hos
tias et sacrificia domino in Ierusalem. et munera
regi ezechie iuda: qui et exaltatus est post hec
coram cunctis gentibus. In diebus illis egrota
vit usque ad mortem. et oravit dominum: et exau
divitque eum. et dedit ei signum. Sed non
iuxta beneficia que acceperat retribuit: quia
elevatum est cor eius. et facta est contra eum
ira. et contra iudam et Ierusalem. Humiliatus
que est postea eo quod exaltatum fuisset cor e
ius tam ipse quam habitatores Ierusalem. et idcir
co non venit super eos ira domini in diebus
ezechie. Fuit autem ezechias dives et in
clitus valde. et thesauros sibi plurimos
congregavit argenti et auri. et lapidis preciosi
aromatum et armorum universi generis. et
vasorum magni precii. Apothecas quoque frumen
ti vini et olei. et presepia omnium iumentorum
caulasque pecoribus et urbes edificavit. Ha
bebat quippe greges ovium et armentorum
innumerabiles. eo quod dedisset dominus ei substan
tiam multam nimis. Iste est ezechias qui
obturavit superiorem fontem aquarum gyon
et avertit eos subter ad occidentem urbis david.
In omnibus operibus suis fecit prospere que volu
it. attamen in legatione principum babilonis
qui missi fuerant ad eum ut interrogarent
de portento quod acciderat super terram. dereliquit
eum dominus deus ut temptaretur. et nota
fierent omnia que erant in corde eius. Reliqua autem
sermonum ezechie. et misericordiarum eius scripta sunt
in visione ysaye filii amos prophete. et in libro
regum iuda et israel.

Dormivitque ezechias cum patribus suis
et sepelierunt eum supra sepulcra fi
liorum david. et celebravit eius exequias u
niversus iuda. et omnes habitatores Ierusalem.
Regnavitque

XXXIII

manasses filius eius pro eo. Duodecim
erat annorum manasses: cum regnare cepis
set. et quinquaginta et v. annis regnavit
in Ierusalem. Fecit autem malum coram domino
iuxta abominationes gentium. quas subver
tit dominus coram filiis israel: et conversus instau
ravit excelsa: que demolitus fuerat ezechias
pater eius. Construxitque aras baalim. et
fecit lucos. et adoravit omnem militiam
celi. et coluit eam. Edificavit quoque al
taria in domo domini: de qua dixerat dominus: In Ie
rusalem erit nomen meum in eternum. Edifica
vit autem ea cuncto exercitui celi: in duo
bus atriis domus domini. transireque fecit filios su
os per ignem in valle beennon. Observabat
somnia. sectabatur auguria. maleficis ar
tibus inserviebat. Habebat secum magos et
incantatores. multaque mala operatus est
coram domino ut irritaret eum. Sculptile quoque
et conflatile signum posuit in domo domini de
qua locutus est dominus ad david. et ad salomo
nem filium eius dicens. In domo hac et in Ie
rusalem quam elegi de cunctis tribubus israel ponam no
men meum in sempiternum. et movere non
faciam pedem israel de terra quam tradidi patri
bus eorum. ita dumtaxat si custodierint
facere que precepi eis. cunctamque legem et
cerimonias atque iudicia per manum moysi.
Igitur manasses seduxit iudam et habita
tores Ierusalem ut facerent malum super omnes
gentes quas subverterat dominus a facie filiorum
israel. Locutusque est dominus ad eum. et ad populum
illius: et attendere noluerunt. Idcirco su
perinduxit eis principes regis assyriorum. Cepe
runtque manassen et vinctum catenis
atque compedibus duxerunt babilonem. Qui
postquam coangustatus est. oravit domi
num deum suum. et egit penitentiam valde
coram deo patrum suorum. deprecatusque est eum
et obsecravit intente. et exaudivit orationem
eius. Reduxitque eum Ierusalem in regnum
suum. et cognovit manasses quod dominus ipse
esset deus. Post hec edificavit murum extra
civitatem david ad occidentem gyon

in convalle ab introitu porte piscium per
circuitum usque ad ophel et exaltavit illum
vehementer. Constituitque principes exerci
tus in cunctis civitatibus iuda munitis
et abstulit deos alienos et simulacrum
de domo domini. Aras quoque quas fecerat in
monte domus domini et in ierusalem et proiecit omnia
extra urbem. Porro instauravit altare domini
et immolavit super illud victimas et pacifi
ca et laudem. Precepitque iude ut serviret
domino deo israel. Attamen adhuc populus immola
bat in excelsis domino deo suo. Reliqua autem
gestorum manasse et obsecratio eius
ad deum suum. verba quoque videntium
qui loquebantur ad eum in nomine domini dei
israel continentur in sermonibus regum israel.
Oratio quoque eius et exauditio et cuncta
peccata atque contemptus. loca etiam in
quibus edificavit excelsa et fecit lucos et
statuas antequam ageret penitentiam. scripta sunt
in sermonibus ozai. Dormivit ergo manas
ses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo
sua. Regnavitque pro eo filius eius amon.
Viginti duorum annorum erat amon cum reg
nare cepisset. et duobus annis regnavit in
ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini
sicut fecerat manasses in conspectu domini
pater eius. et cunctis idolis que manasses fu
erat fabricatus immolavit atque servivit
et non est reveritus faciem domini sicut reve
ritus est manasses pater eius et multo
maiora deliquit. Cumque coniurassent ad
versus eum servi sui et interfecerunt eum in do
mo sua. Porro reliqua populi multitudo ce
sis hiis qui amon percusserant constituit
regem iosiam filium eius pro eo.

XXXIIII xxxiiij

Octo annorum erat
iosias cum regnare cepisset. et xxxi
anno regnavit in ierusalem. Fecitque quod e
rat rectum in conspectu domini. et ambulavit
in viis david patris sui. non declinavit
neque ad dexteram neque ad sinistram. Octavo
autem anno regni sui cum adhuc esset pu
er cepit querere deum patris sui david. et xii
anno postquam cepit. mundavit iudam
et ierusalem ab excelsis. et lucis. simulacris
que. et sculptilibus. destruxeruntque coram eo a
ras baalim. et simulacra que superposita
fuerant. demoliti sunt. Lucos etiam et
sculptilia succidit atque comminuit. et super
tumulos eorum qui eis immolare consueve
rant. fragmenta dispersit. Ossa preterea sacer
dotum combussit in altaribus ydolorum
emundavitque iudam et ierusalem. Sed et in ur
bibus manasse et effraym. et symeon usque
neptalim. cuncta subvertit. Cumque altari
a dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset
in frusta. cunctaque delubra demolitus es
set de universa terra israel. reversus est in ierusalem. Igitur
anno octavo decimo regni sui mundata iam
terra et templo domini. misit saphan filium
elchie. et maasiam principem civitatis.
et ioha filium ioachaz a commentariis. ut
instaurarent domum domini dei sui. Qui ve
nerunt ad helchiam sacerdotem magnum.
Acceptamque ab eo pecuniam que illata fuerat
in domo domini. et quam congregaverant levite
et ianitores de manasse et effraym. et universis
reliquiis israel ab omni quoque iuda et
beniamyn. et habitatoribus ierusalem. tradiderunt
in manibus eorum qui preerant operariis in do
mo domini. ut instaurarent templum. et in
firma quoque sarcirent. At illi dederunt eam
artificibus et cementariis. ut emerent lapi
des excisos de lapidicinis. et ligna ad com
missuras edificii. et ad contignationem domo
rum quas destruxerant reges iuda. Qui fi
deliter cuncta faciebant. Erant autem prepositi
operantium. iaath et abdias de filiis mera
ri. zacharias et mosollam de filiis caa
th qui urgebant opus omnes levite sa
entes in organis canere. Super eos vero qui
ad diversos usus onera portabant. erant
scribe et magistri de levitis ianitores. Cumque
efferrent pecuniam que illata fuerat in
templum domini. repperit helchias sacerdos
librum legis domini qui datus fuerat per
manum moysi. et ait ad saphan scribam.
Librum legis inveni in domo domini. et tra
didit ei. At ille intulit volumen ad regem
et nuntiavit ei dicens. Omnia que dedis
ti in manus servorum tuorum. ecce complentur.
Argentum quod repertum est in domo domini
conflaverunt. datumque est prefectis artificum
et diversa opera fabricantium. Preterea tradi
dit mihi helchias sacerdos hunc librum. Quem
cum rege presente recitasset. audissetque ille
verba legis. scidit vestimenta sua. et pre
cepit helchie. et abicam filio saphan. et ab
don filio micha. saphan quoque scribe. et
asaie servo regis dicens. Ite et orate do
minum pro me. et pro reliquiis israel et iuda

super universis sermonibus libri istius quem re-
pertus est. magnus enim furor domini stilla-
vit super nos. eo quod non custodierunt patres
nostri verba domini. ut facerent omnia que scrip-
ta sunt in isto volumine. Abiit igitur
Helchias et hii qui simul a rege missi
fuerant ad Holdam prophetem uxorem Sellum
filii Thecuat filii Hasra custodis vestium
que habitabat Ierusalem in secunda. et loquuti sunt
verba ei que supra narravimus. At illa re-
spondens ait eis. Hec dicit dominus deus Israhel. dicite
viro qui misit vos ad me. Hec dicit dominus. Ec-
ce ego inducam mala super locum istum. et
super habitatores eius. cunctaque maledicta
que scripta sunt in libro hoc. quem legerunt
coram rege Iuda. quia dereliquerunt me. et sa-
crificaverunt diis alienis ut me ad ira-
cundiam provocarent in cunctis operibus manuum
suarum. Idcirco stillavit furor meus super
locum istum. et non extinguetur. Ad regem
autem Iuda qui misit vos pro domino depreca-
ndo: sic loquimini. Hec dicit dominus deus Israhel.
Quoniam audisti verba voluminis. atque emolli-
tum est cor tuum. et humiliatus es in conspec-
tu domini super his que dicta sunt contra locum hunc
et habitatores Ierusalem. reveritusque faciem me-
am. scidisti vestimenta tua. et flevisti co-
ram me. ego quoque exaudivi te dicit dominus.
Iam enim colligam te ad patres tu-
os. et inferreris in sepulcrum tuum in pace.
nec videbunt oculi tui omne malum quod
ego inducturus sum super locum istum. et
super habitatores eius. Retulerunt itaque regi
cuncta que dixerat. At ille convocatis univer-
sis maioribus natu Iuda et Ierusalem. ascendit
in domum domini. unaque omnes viri Iuda et
habitatores Ierusalem. sacerdotes et levite. et cunc-
tus populus a minimo usque ad maximum. Qui-
bus in domo domini: legit rex omnia verba volu-
minis. et stans in tribunali suo. percussit
fedus coram domino ut ambularet post eum
et custodiret precepta et testimonia et iusti-
ficationes eius in toto corde suo. et in tota anima
sua. faceretque que scripta sunt in volumine
illo quod legerat. Adiuravit quoque super
hoc omnes qui reperti fuerant in Ierusalem et
Beniamin. et fecerunt habitatores Ierusalem
iuxta pactum domini dei patrum suorum. Abstu-
lit ergo Iosias cunctas abhominationes de u-
niversis regionibus filiorum Israhel. et fecit omnes
qui residui erant in Israhel: servire domino deo suo.
cunctis diebus vite eius. non recesserunt a do-
mino patrum suorum.

XXXV

Fecit autem Iosias in Ierusalem phase
quod immolatum est xiiii. die mensis
primi. Et constituit sacerdotes in officiis su-
is. ortatusque est eos ut ministrarent in domo
domini. Levitis quoque ad quorum eruditionem
omnis Israhel sanctificabatur domino: loquutus
est. Ponite archam in sanctuario templi quod
edificavit Salomon filius David rex Israhel.
Nequaquam enim eam ultra portabitis. Nunc
autem ministrate domino deo vestro. et populo eius
Israhel. et preparate vos per domos et cognationes
vestras in divisionibus singulorum. sicut precepit
David rex Israhel. et descripsit Salomon filius
eius. et ministrate in sanctuario per fami-
lias turmasque leviticas. et sanctificati
immolate phase. et fratres etiam vestros ut
possint iuxta verba que loquutus est dominus
in manu Moysi facere preparate. Dedit preterea
Iosias omni populo qui ibi fuerat inventus
in sollempnitate phase agnos et hedos
de gregibus. et reliqui pecoris. xxx. milia. bo-
um quoque tria milia. Hec de regis univer-
sa substantia. Duces quoque eius obtulerunt
sponte quod voluerant tam populo quam
sacerdotibus et levitis. Porro Helchias et Ie-
hihel. et Zacharias principes domus domini
dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pe-
cora commixtim duo milia. dc. et boves
ccc. Chonenias autem et Semeias. etiam
et Nathanahel fratres eius. nec non Asabias
et Aihel. et Iozabat principes levitarum de-
derunt ceteris levitis ad celebrandum pha-
se. v. milia pecorum. et boves. d. Preparatumque est
ministerium. et steterunt sacerdotes in officio
suo. Levite quoque in turmis iuxta regis im-
perium. et immolatum est phase. Asperseruntque
sacerdotes manus suas in sanguinem et
levite detraxerunt pelles holocaustorum et se-
paraverunt ea ut darent per domos et famili-
as singulorum. et offerentur domino: sicut
scriptum est in lege Moysi. De bobus quoque
fecerunt similiter. et assaverunt phase super
ignem. iuxta quod in lege preceptum est. Pacifi-
cas vero hostias coxerunt in lebetis et cacca-
bis et ollis. et festinato distribuerunt univer-
se plebi. Sibi autem et sacerdotibus postea
paraverunt. Nam in oblatione holocaustorum
et adipum usque ad noctem sacerdotes fue-
runt occupati. Unde levite et sibi et sacerdo-

bus filiis aaron paraverunt novissimis. Por
ro cantores filii asaph stabant in ordine
suo iuxta preceptum david. et asaph. et he
man. et idithun prophetarum regum. Iani
tores vero per portas singulas observabant: ita
ut ne puncto quidem discederent a ministerio. Quam
obrem et fratres eorum levite paraverunt eis
cibos. Omnis igitur cultura domini rite com
pleta est in die illa: ut facerent phase. et
offerrent holocausta super altare domini. iuxta
preceptum regis iosie. Feceruntque filii israel qui
reperti fuerant ibi phase in tempore illo.
et sollempnitatem azimorum .vii. diebus.
Non fuit phase simile huic in israel. a diebus
samuelis prophete. sed nec quisquam de cunctis re
gibus israel fecit phase sicut iosias. sacerdoti
bus et levitis et omni iuda et israel qui reper
tus fuerat. et habitantibus in ierusalem. Octa
vo decimo anno regis iosie. hoc phase celebra
tum est. Postquam instauraverat iosias
templum: ascendit nechao rex egypti ad
pugnandum in carcamis iuxta eufraten
et processit in occursum eius iosias. At ille
missis ad eum nuntiis. ait. Quid mihi et tibi
est rex iuda. Non adversum te hodie venio. sed
contra aliam pugno domum. ad quam me deus
festinato ire precepit. Desine adversum deum fa
cere qui mecum est ne interficiat te. Noluit iosi
as reverti: sed preparavit contra eum bellum. nec ac
quievit sermonibus nechao ex ore dei. Verum
processit ut dimicaret in campo mageddo
ibique vulneratus a sagittariis suis: dixit pue
ris suis. Educite me de prelio: quia oppido
vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de
curru in alterum currum qui sequebatur eum
more regio. et asportaverunt eum in ierusalem.
Mortuusque est et sepultus in mausoleo pa
trum suorum. et universus iuda et ierusalem luxe
runt eum. Ieremias maxime cuius omnes
cantores atque cantatrices usque in presentem
lamentationes super iosiam replicant. et quasi lex
obtinuit in israel. Ecce scriptum fertur in la
mentationibus. Reliqua autem sermonum iosie et
misericordiarum eius que lege precepta sunt
domini. opera quoque illius prima et novissima
scripta sunt in libro regum israel et iuda.

xxxvi **XXXVI**

Tolit ergo populus
terre ioachaz filium iosie. et constituit
regem pro patre suo in ierusalem. Viginti trium
annorum erat ioachaz cum regnare cepis
set. et tribus mensibus regnavit in ierusalem. A
movit autem eum rex egypti cum venisset
ierusalem. et condempnavit terram centum ta
lentis argenti. et talento auri. Constitu
itque regem pro eo eliachim fratrem eius super
iudam et ierusalem. et vertit nomen eius ioachim.
Ipsum vero ioachaz tulit secum. et adduxit in e
gyptum. Viginti quinque annorum erat io
achim cum regnare cepisset. et undecim annis
regnavit in ierusalem. fecitque malum coram
domino deo suo. Contra hunc ascendit na
bugodonosor rex caldeorum. et vinctum
catenis duxit in babilonem. ad quam et
vasa domini transtulit et posuit ea in templo
suo. Reliqua autem verborum ioachim et
abhominationum eius: quas operatus est
et que inventa sunt in eo: continentur in
libris regum israel et iuda. Regnavitque
ioachim filius eius pro eo. Octo annorum erat
ioachim cum regnare cepisset. et tribus men
sibus ac .x. diebus regnavit in ierusalem. fecitque
malum in conspectu domini. Cumque anni circu
lus verteretur: misit nabucodonosor rex qui
et adduxerunt eum in babilonem. asportatis
simul preciosissimis vasis domus domini. Regem
vero constituit sedechiam fratrem eius super iu
dam et ierusalem. Viginti et unius anni erat
sedechias cum regnare cepisset. et undecim
annis regnavit in ierusalem. fecitque malum
in oculis domini dei sui. nec erubuit faciem hie
remie prophete loquentis ad se ex ore domini. A
rege quoque nabucodonosor recessit qui
adiuraverat eum per deum. et induravit
cervicem suam et cor. ut non reverteretur ad
dominum deum israel. Sed et universi principes sacer
dotum et populus: prevaricati sunt inique iuxta omnes
abhominationes gentium. et polluerunt do
mum domini quam sanctificaverat sibi in ierusalem.
Mittebat autem dominus deus patrum suorum
ad illos per manus nuntiorum suorum de noc
te consurgens. et cotidie commonens: eo quod
parceret populo et habitaculo suo. At illi subsanna
bant nuntios dei. et parvipendebant sermones
eius. Illudebantque prophetis donec ascenderet
furor domini in populum eius. et esset nulla cura
tio. Adduxit enim super eos regem caldeorum
et interfecit iuvenes eorum gladio in domo
sanctuarii dei sui. Non est misertus adolescentis et
virginis et senis. nec decrepiti quidem. Sed omnes
tradidit in manus eius. Universa quoque vasa
domus domini tam maiora quam minora. et
thesauros templi et regis et principum trans

tulit in babilonem. Incenderunt hostes domum
dei. destruxerunt murum ierusalem. et universas
turres combusserunt. et quicquid pretiosum fu-
erat demoliti sunt. Si quis evaserat gladium
ductus est in babilonem. servivitque regi et fili-
is eius donec imperaret rex persarum. ut com-
pleretur sermo domini ex ore ieremie. et celebra-
ret terra sabbata sua. Cunctis enim diebus
desolationis egit sabbatum: usque dum comple-
rentur septuaginta anni. Anno autem primo
cyri regis persarum ad explendum sermonem
domini quem locutus fuerat per os ieremie.
suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum. qui
iussit predicari in universo regno suo. etiam
per scripturam dicens. Hec dicit cyrus rex per-
sarum. Omnia regna terre dedit michi dominus deus
celi. et ipse precepit michi. ut edificarem ei domum
in ierusalem. que est in iudea. Quis ex vobis
est in omni populo eius? Sit dominus deus suus
cum eo. et ascendat.

Explicit paralipomenon secundus. Incipit
prologus in libro esdre.

Utrum difficilius sit facere
quod poscitis an negare.
nec dum statui. Nam neque
vobis aliquid imperantibus
abnuere sententie est. et
magnitudo oneris impo-
siti ita cervices premit. ut ante sub fasce ru-
endum sit quam levandum. Accedunt ad hec invi-
dorum studia qui omne quod scribimus
reprehendendum putant. et interdum contra se con-
scientia repugnante publice lacerant lace-
rant que occulte legunt. in tantum ut
clamare compellar et dicere. Domine libera animam
meam a labiis iniquis et a lingua dolosa.
Tercius annus est quod semper scribitis atque
rescribitis. ut esdre librum et ester: vobis
de hebreo transferam: quasi non habeatis greca et
latina volumina. aut quicquid illud est
quod ab hominibus editur: non statim ab omnibus con-
spuendum est. Frustra autem ut ait quidam
niti: neque aliud fatigando nisi odium que-
re. extreme dementie est. Itaque obsecro
vos mi domnion et rogatiane karissimi. ut priva-
ta lectione contenti. libros non efferatis in
publicum. nec fastidiosis ingeratis cibos:

vitetisque eorum supercilium qui iudicare de
de aliis. ipsi facere nichil noverunt. Si qui autem
fratrum sunt quibus nostra non displicent. his
tribuatis exemplar. admonentes ut hebrea
nomina quorum grandis in hoc volumi-
ne copia est. distincte et per intervalla transcri-
bant. Nichil enim proderit emendasse librum. nisi emen-
datio librariorum diligentia conservetur. Ne-
quemquam moveat quod unus ab nobis editus liber
est. nec apocriphorum tertii et quarti libri somp-
niis delectetur. quia et apud hebreos esdre
neemieque sermones in uno volumine co-
artantur. et que non habentur apud illos.
nec de .xxiiii. senibus sunt. procul abicienda. Si quis
autem septuaginta vobis opposuerit interpretes.
quorum exemplaria varietas ipsa lacerata
et eversa demonstrat. nec potest utique verum
asseri quod diversum est. mittite eum ad evan-
gelia in quibus multa ponuntur quasi de veteri
testamento. que apud septuaginta interpretes non
habentur. velud illud. quoniam nazareus vocabitur.
et ex egipto vocavi filium meum. et vide-
bunt in quem compunxerunt. multaque alia que
latiori operi reservamus. et querite ab eo ubi
scripta sunt. cumque proferre non potuerit.
vos legite de his exemplaribus que nuper
a nobis edita. maledicorum cotidie linguis
confodiuntur. Sed ut ad compendium venia-
m: certe quod illaturus sum. equissimum est. edidi
aliquid quod non habetur in greco. vel aliter
quam a me versum est. Quid interpretem lani-
ant? Interrogent hebreos. et ipsis auctoribus translati-
onis mee. vel arrogent vel derogent fidem.
Porro aliud est si clausis quod dicitur ocu-
lis michi volunt maledicere. et non imitantur grecorum
studium et benivolentiam. qui post septuaginta trans-
latores. iam christi evangelio coruscante. iude-
os et hebionitas: legis veteris interpretes. aqui-
lam videlicet et simmachum. et theodotionem
et curiose legunt. et per origenem in exaplum
ecclesiis dedicarunt. quanto magis la-
tini grati esse deberent. quod exultantem cerne-
rent greciam a se aliquid mutuari. Primum enim
magnorum sumptuum est et infinite diffi-
cultatis exemplaria posse habere omnia. deinde
etiam qui habuerint. et hebrei sermonis ig-
nari sunt. magis errabunt. ignorantes
quis e multis verius dixerit. Quod etiam sapi-
entissimo cuidam nuper apud grecos accidit.
ut interdum scripture sensum relinquens
unius cuiuslibet interpretis sequeretur errorem

rem. Nos autem qui hebree lingue saltem par-
uam habemus scientiam. et latinus
nobis utcumque sermo non deest. et de aliis in-
magis possumus iudicare. et ea que ipsi
intelligimus in nostra lingua exprimere. I-
taque licet exedra sibilet. uictorque sinon in-
cendia iaciat. numquam meum iuuante christo si-
lebit eloquium. etiam precisa lingua bal-
butiet. Legant qui uolunt. qui nolunt
abiciant. et uentilent apices. litteris ca-
lumpnientur. magis uestra caritate prouoca-
bor ad studium. quam illorum detractione et o-
dio deterrebor. Incipit liber esdre. primus.

In anno primo cyri regis per-
sarum. ut compleretur uerbum
domini ex ore ieremie. suscitauit
dominus spiritum cyri regis persarum. et
transduxit uocem in uniuerso regno
etiam per scripturam dicens. Hec
dicit cyrus rex persarum. Omnia
regna terre dedit michi dominus deus
celi. et ipse precepit michi ut edifica-
rem ei domum in ierusalem que est
in iudea. Quis est in uobis de uni-
uerso populo eius? Sit deus illius
cum ipso. Ascendat in ierusalem que est
in iudea. et edificet domum domini dei
israel. ipse est enim deus qui est in ierusalem.
et omnes reliqui in cunctis locis
ubicumque habitant adiuuent eum ui-
ri de loco suo. argento et auro et sub-
stantia et pecoribus. excepto quod uolun-
tarie offerunt. pro templo dei quod est
in ierusalem. Et surrexerunt principes patrum
de iuda et beniamyn. et sacerdotes et le-
uite. et omnis cuius suscitauit deus
spiritum ut ascenderent ad edificandum templum
domini quod erat in ierusalem. Vniuersique qui
erant in circuitu adiuuerunt manus
eorum. in uasis argenteis et aureis. in
substantia et iumentis. in supellectili. exceptis his
que sponte obtulerant. Rex quoque cyrus
protulit uasa templi domini que tulerat na-
buchodonosor de ierusalem. et posuerat ea
in templo dei sui. Protulit autem ea cyrus
rex persarum per manum mithridatis filii
gazabar. et adnumerauit ea sarabassar
principi iude. Et hic est numerus eorum.
fiale auree .xxx. fiale argentee mille. cul-
tri .xxviiii. Saphi aurei .xxx. saphi ar-
gentei secundi quadringenti .x. uasa alia
mille. Omnia uasa aurea et argentea
.v. milia quadringenta. Vniuersa tulit sa-
rabassar cum his qui ascendebant de
transmigratione babilonis in ierusalem.

Hii sunt autem **II** ii. cap.

filii prouincie qui ascenderunt de cap-
tiuitate. quam transtulerat nabuchodonosor
rex babilonis in babilonem. Et reuersi sunt
in ierusalem et iudeam unusquisque in ci-
uitatem suam. qui uenerunt cum zoroba-
bel. hiesua. neemia. saraia. rehelaia. mar-
dochai. belsan. mesphar. beguai. reum. ba-
na. Numerus uirorum populi israel. Filii pha-
res. ii. milia. clxxii. Filii arethi. dcclxxv.
Filii sephetia. trescenti. lxxii. Filii arei.
septingenti. lxxv. Filii phaeth. moab. fi-
liorum iosue ioab duo milia. dcccxii.
Filii helam. mille. cc. liiii. Filii zetua. non-
genti. xlv. Filii zachai. dcc. lx. Filii bani
dc. xl. duo. Filii bebai. dc. xx. iii. Filii azgad
mille. cc. xxii. Filii adonicam. dc. lxvi. Filii
beguai. duo milia. lvi. Filii adin. quadrin-
genti. l. iiii. Filii ather qui erant ex eze-
chia. nonaginta octo. Filii besai. ccc. xxiii.
Filii zora. cxii. Filii asom. cc. xxiii. Filii gel-
bar. nonaginta quinque. Filii bethleem. c. xx-
iii. Viri netophi. lvi. Viri anathoth. cxx-
viii. Filii asmaueth. xlii. Filii cariathia-
rim. cephira et beroth. dcc. xliii. Filii ara-
ma et gaba. dc. xxi. Viri machmas. cxxii.
Viri bethel et gai. cc. xxiii. Filii nebo. l. duo.
Filii megbis. clvi. Filii helam alterius mille
cc. liiii. Filii arim. ccc. xx. Filii iericho. ccc.
xlv. Filii senaa. tria milia. dc. xxx. Sacerdo-
tes. Filii idaia in domo iosue nongenti. lxx-
iii. Filii emmer. mille. lii. Filii phessur. mil-
le. xlvii. Filii arim. mille. xvii. Leuite.
Filii hiesue et cedmihel. filiorum oduia
septingenti quatuor. Cantores. Filii asa-
ph. centum. xxviii. Filii ianitorum. filii sel-
lum. filii ater. filii thelmon. filii accub.
filii atita. filii sobai. uniuersi. c. xxxviii.
Nathinei. Filii siosa. filii asupha. filii
tebbaoth. filii ceros. filii siaa. filii phadon.
filii leuana. filii agaba. filii accub. filii
agab. filii sebnai. filii anan. filii gaddel.
filii gaer. filii raiaia. filii rasin. filii ne-

Thodti. filii gazem. filii aza. filii phasea.
filii besee. filii asennaa. filii munim. filii
nefusim. filii becbuc. filii acupha. filii a
rur. filii besluth. filii maida. filii arsa. fi
lii bercos. filii thema. filii nasia. filii athu
pha. filii sisara. filii servorum salomonis.
filii iethel. filii suphereth. filii pharuda. fi
lii iala. filii dercon. filii gedel. filii sapha
tia. filii athil. filii phoreseth qui erant de
asebaym. filii ammi. omnes nathinnei. et fi
lii servorum salomonis. ccc. nonaginta
duo. Et hii qui ascenderunt de thelmela
thelasar. cherub et edon. et mer. Et non po
tuerunt indicare domum patrum suorum
et semen suum. utrum ex israel essent. Filii
delaia. filii thobia. filii nechoda. dclii. Et
de filiis sacerdotum. filii obia. filii accos
filii berzellai qui accepit de filiabus ber
zellai galaaditidis uxorem. et vocatus
est nomine eorum. Hii quesierunt scripturam
genealogie sue et non invenerunt. et eiecti
sunt de sacerdotio. Et dixit athersatha eis
ut non comederent de sancto sanctorum donec
surgeret sacerdos doctus atque perfectus. Omnis
multitudo quasi unus. xlii. milia. ccc. lx. ex
ceptis servis eorum et ancillis qui erant
vii. milia. ccc. xxxvii. Et in ipsis cantores
atque cantatrices ducenti. Equi eorum
septingenti xxxvi. cameli eorum. cccc. xxxv.
Asini eorum sex milia. dcc. xx. Et de prin
cipibus patrum cum ingrederentur templum
domini quod est in ierusalem. sponte obtulerunt
in domum domini ad extruendam eam in loco
suo. Secundum vires suas dederunt in
inpensas operis. Auri solidos. xli. milia. et mil
le. argenti minas. v. milia. et vestes sacer
dotales centum. Habitaverunt ergo sacer
dotes et levite de populo. et cantores et ia
nitores nathinnei. in urbibus suis. universus
que israel in civitatibus suis. III

Iamque venerat mensis septimus
et erant filii israel in civitatibus suis
Congregatus est ergo populus quasi vir unus
in ierusalem. Et surrexit iosue filius iosedech
et fratres eius sacerdotes. et zorobabel filius
salathiel et fratres eius. Et edificaverunt
altare dei israel: ut offerrent in eo holocau
stomata sicut scriptum est in lege moy
si viri dei. Collocaverunt autem altare
super bases suas deterrentibus eos per circui
tum populis terrarum. Et obtulerunt super illud
holocaustum domino. mane et vespere. Fe
ceruntque sollempnitatem tabernaculorum sicut scrip
tum est. et holocaustum diebus singulis per
ordinem secundum preceptum. opus diei in die suo.
Et post hec holocaustum iuge tam in ka
lendis quam in universis sollempnitatibus
domini que erant consecrate. et in omnibus in
quibus ultro offerebatur munus domino. A
primo die mensis septimi: ceperunt of
ferre holocaustum domino. Porro templum
domini fundatum necdum erat. Dede
runt autem pecunias latomis et cementariis.
Cibum quoque et potum. et oleum si
doniis tyriisque. ut deferrent ligna cedrina
de libano. usque ad mare ioppe. iuxta quod
preceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem
secundo adventus eorum ad templum dei
in ierusalem: mense secundo ceperunt zoro
babel filius salathiel. et iosue filius
iosedech. et reliqui de fratribus eorum sa
cerdotes et levite. et omnes qui venerant
de captivitate in ierusalem. et constituerunt
levitas a. xx. annis et supra. ut urgerent
opus domini. Stetitque iosue et filii eius et
fratres eius. cedmihel. et filii eius. et fi
lii iuda quasi vir unus ut instarent su
per eos qui faciebant opus in templo
dei. filii enadad filii eorum. et fratres eorum
levite. Fundato igitur a cementariis tem
plo domini: steterunt sacerdotes in ordine
suo cum tubis. Et levite filii asaph in
cymbalis. ut laudarent deum per manum
david regis israel. Et concinebant in hym
nis et confessione domino: quoniam bonus quoniam
in eternum misericordia eius super israel. Omnis quoque
populus vociferabatur clamore magno in
laudando dominum. eo quod fundatum esset tem
plum domini. Plurimi etiam de sacerdotibus
et levitis. et principes patrum seniores
qui viderant templum prius cum fun
datum esset. et hoc templum in oculis eorum
flebant voce magna. Et multi vocifican
tes in leticia: elevabant vocem. nec pote
rat quisquam agnoscere vocem clamoris leti
tium. et vocem fletus populi. Commixtim enim
populus vociferabatur clamore magno. et
vox audiebatur procul. IIII

Audierunt autem hostes iude et ben
iamyn: quia filii captivitatis edi
ficarent templum domino deo israel. et acce
dentes ad zorobabel. et ad principes pa

trum dixerunt eis. Edificemus vobiscum quia ita
ut vos querimus deum vestrum. Ecce nos immo
lavimus victimas ex diebus Asor Addan
regis Assyriorum al' Assur qui adduxit nos
huc. Et dixit eis Zorobabel et Iosue et reliqui
principes patrum Israel: Non est vobis et nobis
ut edificemus domum deo nostro, sed nos ipsi
soli edificabimus domino deo nostro, sicut precepit
nobis Cyrus rex Persarum. Factum est igitur ut populus
terre impediret manus populi Iude, et turbaret
eos in edificando. Conduxerunt quoque adver
sum eos consiliatores ut destruerent consilium
eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum, et usque ad
regnum Darii regis Persarum. In regno autem
Assueri, ipse est Artaxerses, in principio regni eius
scripserunt accusationem adversus habitatores
Iude et Ierusalem. Et in diebus Artaxersis scripsit
Beselam Mithridatis et Tabeel et reliqui qui
erant in consilio eorum ad Artarsersen re
gem Persarum. Epistola autem accusationis scrip
ta erat syriace, et legebatur sermone syro. Re
um Beeltheem et Samsai scriba scripserunt
epistolam unam de Ierusalem Artaxersi regi hu
iuscemodi. Reum Beeltheem et Samsai scriba
et reliqui consiliatores eorum, Dinei et Aph
arsatchei, Therphalei, Apharsei, Erchuei, Babi
lonii, Susannechei, Dehei, Elamite, et ceteri
de gentibus quas transtulit Asennaphar mag
nus et gloriosus, et habitare eas fecit in civita
tibus Samarie, et in reliquis regionibus trans flu
men in pace. Hoc est exemplar epistole quam mise
runt ad eum. Artaxersi regi: Servi tui viri qui
sunt trans fluvium salutem dicunt. Notum sit
regi quia Iudei qui ascenderunt a te ad nos
venerunt in Ierusalem civitatem rebellem et
pessimam quam edificant, extruentes muros
eius et parietes componentes. Nunc igitur
notum sit regi quia si civitas illa edificata
fuerit et muri eius instaurati, tributum et
vectigal et annuos reditus non dabunt,
et usque ad reges hec noxa perveniet. Nos ergo im
memores salis quod in palatio comedimus,
et quia lesiones regis videre nefas ducimus,
iccirco misimus et nuntiavimus regi, ut recen
seas in libris hystoriarum patrum tuorum, et inve
nies scriptum in commentariis. Et scies quoniam
urbs illa rebellis est et nocens regibus et pro
vinciis, et bella concitantur in ea ex diebus
antiquis. Quam ob rem et civitas ipsa destruc
ta est. Nuntiamus nos regi quoniam si civitas illa edi
ficata fuerit et muri ipsius instaurati, possessionem
trans fluvium non habebis. Verbum misit rex ad Re
um Beeltheem et Samsai scribam et ad reli
quos qui erant in consilio eorum habitantes
Samarie, et ceteris trans fluvium salutem dicens
et pacem. Accusationem quam misistis ad nos
manifeste lecta est coram me. Et a me preceptum est
et recensuerunt, inveneruntque quoniam civitas
illa a diebus antiquis adversum reges rebellat,
et seditiones et prelia concitantur in ea. Nam et
reges fortissimi fuerunt in Ierusalem, qui et do
minati sunt omni regioni que trans fluvium est. Tri
butum quoque et vectigal et reditus accipi
ebant. Nunc ergo audite sententiam, ut prohibea
tis viros illos, et urbs illa non edificetur, do
nec si forte a me iussum fuerit. Videte ne ne
gligenter hoc impleatis, et paulatim crescat
malum contra reges. Itaque exemplum edicti
Artaxersis regis lectum est coram Reum Beel
theem et Samsai scriba et consiliariis eorum,
et abierunt confestim in Ierusalem ad Iudeos,
et prohibuerunt eos in brachio et robore. Tunc
intermissum est opus domus dei in Ierusalem, et
non fiebat usque ad annum secundum regni Darii
regis Persarum.

V

Prophetaverunt autem Aggeus propheta et Za
charias filius Addo prophetantes ad Iude
os qui erant in Iudea et in Ierusalem in nomine dei
Israel. Tunc surrexerunt Zorobabel filius Sala
thiel et Iosue filius Iosedech, et ceperunt edi
ficare templum dei in Ierusalem, et cum eis prophete
domini adiuvantes eos. In ipso autem tempore venit
ad eos Tatannai qui erat dux trans flumen et Star
buzanai et consiliarii eorum, sicque dixerunt
eis: Quis dedit vobis consilium ut domum hanc
edificaretis et muros hos instauraretis?
Ad quod respondimus eis que essent nomina auc
torum hominum illius edificationis. Oculus
autem dei eorum factus est super senes Iu
deorum, et non potuerunt inhibere eos. Pla
cuit ut res ad Darium referretur, et tunc
satisfacerent adversus accusationem illam.
Exemplar epistole quam misit Tatannai dux re
gionis trans flumen et Starbuzannai et con
siliatores eius Apharsacei qui erant trans flu
men ad Darium regem. Sermo quem miserunt
ei scriptus erat sic: Dario regi pax. Notum
sit regi isse nos ad Iudeam provinciam ad do
mum dei magni que edificatur lapide impo
lito, et ligna ponuntur in parietibus, opusque
illud diligenter extruitur et crescit in ma
nibus eorum. Interrogavimus ergo senes illos
et ita diximus eis: Quis dedit vobis potesta
tem ut domum hanc edificaretis et muros hos

instauretis. Sed et nomina eorum quesivimus ab
eis ut renuntiaremus tibi. Et scripsimus nomi-
na virorum qui sunt principes in eis. Huiusce-
modi autem sermonem responderunt nobis dicentes:
Nos sumus servi dei celi et terre. et edificamus
templum quod erat extructum ante hos an-
nos multos quodque rex israhel magnus edifica-
verat et extruxerat. Postquam autem ad iracun-
diam provocaverunt patres nostri deum celi. et tra-
didit eos in manus nabuchodonosor regis
babilonis caldei. domum quoque hanc destruxit.
et populum eius transtulit in babilonem. Anno au-
tem primo cyri regis babilonis. cyrus rex proposuit edic-
tum: ut domus dei edificaretur. Nam et va-
sa templi dei aurea et argentea que nabu-
chodonosor tulerat de templo quod erat in
ierusalem. et asportaverat ea in templum babi-
lonis; protulit cyrus rex de templo babilonis.
et data sunt sasabassar vocabulo. quem et prin-
cipem constituit. dixitque ei. Hec vasa tolle. et vade
et pone ea in templo quod est in ierusalem. et do-
mus dei edificetur in loco suo. Tunc itaque sa-
nabassar ille venit et posuit fundamenta
templi dei in ierusalem. et ex eo tempore usque nunc
edificatur. et necdum completum est. Nunc
ergo si videtur regi bonum: recenseat in bi-
bliotheca regis que est in babilone. utrum nam
a cyro rege iussum sit ut edificaretur domus
dei in ierusalem. et voluntatem regis super hac re
mittat ad nos.

VI

Tunc darius rex precepit. et recensuerunt
in bibliotheca librorum qui erant reposi-
ti in babilone. Et inventum est mechutha-
nis quod est castrum in metena provincia vo-
lumen unum. talisque scriptus erat in eo commen-
tarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex de-
crevit ut domus dei que est in ierusalem edi-
ficaretur in loco ubi immolent hostias. et
ut ponant fundamenta supportantia altitu-
dinem cubitorum .lx. et latitudinem cubitorum
.lx. ordines de lapidibus impolitis tres. et sic or-
dines de lignis novis. Sumptus autem de do-
mo regis dabuntur. Sed et vasa templi dei
aurea et argentea que nabuchodonosor tu-
lerat ea in babilonem: reddantur. et referan-
tur in templum ierusalem in locum suum. Que et posi-
ta sunt in templo dei. Nunc ergo thathanai
dux regionis que est trans flumen. stharbuzanai
et consiliarii vestri apharsacei. qui estis trans
flumen; procul recedite ab illis. et dimittite fieri
templum dei illud a duce iudeorum et a senio-
ribus eorum. et domum dei illam edificent in loco
suo. Sed et a me preceptum est quid oporteat
a presbiteris iudeorum illis ut edificetur domus
dei. Scilicet ut de archa regis. id est de tribu-
tis que dantur de regione trans flumen. studio-
se sumptus dentur viris illis: ne impedia-
tur opus. Quod si necesse fuerit et vitulos et agnos
et edos in holocaustum deo celi. frumentum.
sal. et vinum. et oleum. secundum ritum sacerdotum
qui sunt in ierusalem. detur eis per dies singu-
los: ne sit in aliquo querimonia. Et offerant obla-
tiones deo celi. orentque pro vita regis et filio-
rum eius. A me ergo positum est decretum:
ut omnis homo qui hanc mutaverit iussio-
nem tollatur lignum de domo ipsius: et erigatur
et configatur in eo. domus autem eius pu-
blicetur. Deus autem qui habitare fecit nomen suum
ibi: dissipet omnia regna: et populum qui exten-
derit manum suam ut repugnet et dissipet
domum dei illam que est in ierusalem. Ego darius
statui decretum: quod studiose impleri volo.
Igitur thathannai dux regionis trans flumen. et
starbuzanai. et consiliarii eius: secundum quod pre-
ceperat darius rex: sic diligenter executi sunt.
Seniores autem iudeorum edificabant: et prospe-
rabantur iuxta prophetiam aggei prophete. et zachari-
e filii addo. Et edificaverunt et construxerunt iu-
bente deo israhel. et iubente cyro et dario. et ar-
thaxerse regibus persarum. Et compleverunt domum
dei istam: usque ad diem tertium mensis adar. qui
est annus sextus regni darii regis. Fecerunt autem
filii israhel sacerdotes et levite et reliqui filiorum
transmigrationis dedicationem domus dei in gau-
dio. Et obtulerunt in dedicationem domus dei
vitulos centum. arietes .cc. agnos quadrin-
gentos. hyrcos caprarum pro peccato totius israhel
.xii. iuxta numerum tribuum israhel. Et statuerunt
sacerdotes in ordinibus suis. et levitas in vici-
bus suis. super opera dei in ierusalem. sicut scriptum
est in libro moysi. Fecerunt filii transmigrationis
pascha .xiiii. die mensis primi. Purificati enim
fuerant sacerdotes et levite quasi unus. om-
nes mundi ad immolandum pascha universis fi-
liis transmigrationis: et fratribus suis. et sacerdoti-
bus et sibi. Et comederunt filii israhel qui rever-
si fuerant de transmigratione. et omnes qui
se separaverant a coinquinatione gentium ter-
re ad eos. ut quererent dominum deum israhel. Et fe-
cerunt sollempnitatem azimorum .vii. diebus
in letitia: quoniam letificaverat eos dominus. et conver-
terat cor regis assur ad eos: ut adiuvaret
manus eorum in opere dei israhel.

VI

Post hec autem in regno artaxersis re-

gis persarum. hesdras filius saraie. filii aza
rie. filii elchie. filii sellum. filii sadoch. filii
achitob. filii amarie. filii maraioth. filii
azarie. filii ozi. filii bochi. filii abisue. filii
finees. filii eleazar. filii aaron sacerdotis
ab initio. Ipse esdras ascendit de babi
lone. et ipse scriba velox in lege moysi quam
dedit dominus deus israel. et dedit ei rex secundum ma
num domini dei eius super eum omnem bonam
petitionem eius. Et ascenderunt de filiis
israel et de filiis sacerdotum. et de filiis levi
tarum. et de cantoribus. et de ianitoribus
et de nathineis in iherusalem anno vii artaxer
sis regis. et venerunt in iherusalem mense v. ipse
est annus vii regis. Quia in primo die men
sis primi cepit ascendere de babilone. et in
primo die mensis quinti venit in iherusalem
iuxta manum dei sui bonam super se. Hesdras
enim paravit cor suum ut investigaret le
gem domini. et faceret et doceret in iherusalem precep
tum et iudicium. Hoc est autem exemplar epistole
edicti quod dedit rex artaxersis hesdre sa
cerdoti scribe erudito in sermonibus et preceptis
domini. et cerimoniis eius in israel. Artaxersis
rex regum. hesdre sacerdoti scribe legis dei
celi doctissimo salutem. A me decretum est
ut cuicumque placuerit in regno meo de populo
israel et de sacerdotibus eius. et de levitis ire in
iherusalem tecum vadat. A facie enim regis et
vii consiliatorum eius missus es ut vi
sites iudeam et iherusalem in lege dei tui que est in
manu tua. Et ut feras argentum et aurum
quod rex et consiliatores eius sponte obtu
lerunt deo israel. cuius in iherusalem tabernaculum
est. Et omne argentum et aurum quodcum
que inveneris in universa provincia babilo
nis et populus offerre voluerit. et sacerdotibus
qui sponte obtulerunt domui dei sui
que est in iherusalem. libere accipe et studiose e
me de hac pecunia vitulos. arietes. agnos
et sacrificia et libamina eorum. et offer e
a super altare templi dei vestri quod est in iheru
salem. Sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de
reliquo argento et auro ut faciatis iuxta
voluntatem dei vestri facite. Vasa quoque que
dantur tibi in ministerium domus dei tui tra
de in conspectu dei tui in iherusalem. Sed et cetera
quibus opus fuerit in domo dei tui. quanti
cumque necesse est ut impendas: dabis de the
sauro et de fisco regis. Et a me. Ego artaxer
sis rex statui atque decrevi omnibus custo
dibus arce publice qui sunt trans flumen. ut quod
cumque petierit a vobis hesdras sacerdos scriba le
gis dei celi. absque mora detis usque ad ar
genti talenta centum. et usque ad frumenti
choros centum. et usque ad batos olei centum
sal vero absque mensura. Omne quod ad
ritum dei celi pertinet tribuatur diligenter
in domo dei celi. ne forte irascatur contra
regnum regis et filiorum eius. Vobis quoque no
tum facimus de universis sacerdotibus et le
vitis: cantoribus. ianitoribus. nathineis. et
ministris domus dei huius: ut vectigal
et tributum. et annonas non habeatis po
testatem imponendi super eos. Tu autem hesdra
secundum sapientiam dei tui que est in manu tua
constitue iudices et presides ut iudicent omni
populo qui est trans flumen. his videlicet qui
noverunt legem dei tui. et legem regis. Sed
et imperitos docete libere. Et omnis qui non
fecerit legem dei tui. et legem regis diligenter
iudicium erit de eo. sive in mortem sive in exi
lium. sive in condempnationem substantie eius.
vel certe in carcerem. Et dixit hesdras scriba. Bene
dictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit
hoc in corde regis ut glorificaret domum domini
que est in iherusalem. et in me inclinavit misericordiam
suam coram rege et consiliatoribus eius
et universis principibus regis potentibus. Et
ego confortatus manu domini dei mei que
erat in me. congregavi de israel principes qui
ascenderent mecum.

VIII viij

Hi sunt ergo principes familiarum. et ge
nealogia eorum qui ascenderunt mecum
in regno artaxersis regis de babilone. De
filiis finees: gersom. De filiis ythamar: da
niel. De filiis david: accus. De filiis sece
nie. et de filiis pharos zacharias. et cum eo
numerati sunt viri cl. De filiis phaethmo
ab: helioenai filius zaree. et cum eo ducenti
viri. De filiis sechenie filius hiezihel. et cum
eo ccc viri. De filiis adadaleth. filius iona
than. et cum eo l viri. De filiis helam: ysa
ias filius athalie. et cum eo lxx viri. De fi
liis saphatie: zebedia filius michael. et
cum eo octoginta viri. De filiis ioab: obedi
a filius iehiel. et cum eo cc et x et viii viri.
De filiis selomith. filii iosphie. et cum eo c
lx viri. De filiis bebai: zacharias filius
bebai. et cum eo xxviii viri. De filiis eze
ad: iohanan filius eccethan. et cum eo cx
viri. De filiis adonicam. qui fuerunt no
vissimi: et hec nomina eorum. heliphelech. et
iehihel. et samaias. et cum eis lx viri. De

filius beggui. ethai. et zacchur. et cum eo
viri .lxx. Congregavi autem eos ad fluvium
qui decurrit ad ahava. et mansimus ibi di
ebus tribus. Quesivique in populo et in sacerdo
tibus de filiis levi. et non inveni ibi. Itaque
misi eliezer. et ariel. et semeiam. et elna
than. et iarib. et alterum elnathan. et na
than. et zachariam. et mesollam princi
pes. et ioarib. et elnathan sapientes. et
misi eos ad eddo. qui est primus in chas
phie loco. et posui in ore eorum verba que
loquerentur ad eddo. et ad fratres eius
nathineos in loco casphie. ut adducerent no
bis ministros domus dei nostri. Et adduxerunt
nobis per manum dei nostri bonam super nos. virum
doctissimum de filiis moholi. filii levi. filii
israel. et sarabiam et filios eius .xv. et fratres
eius .xviii. et asabiam. et cum eo ysaiam
de filiis merari. fratresque eius. et filios eius.
.xx. Et de nathineis quos dederat david. et
principes ad ministeria levitarum. nathineos.
.ccxx. Omnes hii suis nominibus vocabantur.
Et predicavi ibi ieiunium iuxta fluvium a
hava. ut affligeremur coram domino deo nostro
et peteremus ab eo viam rectam nobis et fi
liis nostris. universeque substantie. Erubui enim petere
regem auxilium et equites qui defenderent
nos ab inimico in via. quia dixeramus re
gi. Manus dei nostri est super omnes qui que
runt eum in bonitate. et imperium eius et
fortitudo eius. et furor super omnes qui de
linquunt eum. Ieiunavimus autem. et rogavi
mus deum nostrum per hoc. et evenit nobis prospere.
Et separavi de principibus sacerdotum .xii. Sarabi
am. asabiam. et cum eis de fratribus eorum .x. appen
dique eis argentum et aurum. et vasa con
secrata domus dei nostri que obtulerat rex
et consiliatores eius. et principes eius. et u
niversus quoque israel eorum qui inventi fuerant
Et appendi in manibus eorum argenti ta
lenta. sescenta .l. et vasa argentea .c. auri
centum talenta. et crateres aureos .xx. qui ha
bebant millenos solidos. et vasa eris ful
gentis optimi duo pulcra ut aurum. et
dixi eis. Vos sancti domini. et vasa sancta. et argen
tum et aurum quod sponte oblatum est domino
deo patrum vestrorum. Vigilate et custodi
te. donec appendatis coram principibus
sacerdotum et levitarum. et ducibus familia
rum israel in ierusalem: et thesaurum domus domini.
Susceperunt autem sacerdotes. et levite pon
dus argenti et auri. et vasorum. ut defer
rent in ierusalem in domum dei nostri. Promovimus
ergo a flumine ahava .xii. die mensis pri
mi ut pergeremus in ierusalem. Et manus dei nostri
fuit super nos. et liberavit nos de manu ini
mici et insidiatoris in via. Et venimus ierusalem
et mansimus ibi diebus tribus. Die autem quarta
appensum est argentum et aurum. et vasa
in domo dei nostri. per manum meremoth filii
urie sacerdotis. et cum eo eleazar filius finees.
Cumque eis iozabed filius iosue. et noadaia fi
lius bennoi levite. iuxta numerum et pon
dus omnium. Descriptumque est omne pon
dus in tempore illo. Sed et qui venerant de
captivitate filii transmigrationis obtulerunt
holocaustomata deo israel. vitulos .xii. pro
omni israel. arietes nonaginta sex. agnos .lxx
vii. hircos pro peccato .xii. omnia in holocaus
tum domino. Dederunt autem edicta regis sa
trapis qui erant de conspectu regis. et duci
bus trans flumen. et elevaverunt populum et domum

IX

Postquam autem
hec completa sunt. accesserunt ad me
principes dicentes. Non est separatus populus israel
et sacerdotes et levite a populis terrarum. et ab
abhominationibus eorum. Chananei videlicet
ethei et ferezei. et iebusei. et ammanitarum. et
moabitarum. et egyptiorum. et amorreorum.
Tulerunt enim de filiabus eorum sibi. et
filiis suis uxores. et commiscuerunt semen sanctum
cum populis terrarum. Manus etiam princi
pum et magistratuum fuit in transgressi
one hac prima. Cumque audissem sermonem
istum: scidi pallium meum et tunicam
et evelli capillos capitis mei et barbe. et se
di merens. Convenerunt autem ad me omnes qui ti
mebant verbum dei israel. pro transgressione eo
rum qui de captivitate venerant. et ego
sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum.
Et in sacrificio vespertino surrexi de afflicti
one mea. et scisso pallio et tunica curvavi
genua mea: et expandi manus meas
ad dominum deum meum: et dixi. Deus meus
confundor et erubesco levare faciem meam
ad te. quoniam iniquitates nostre multiplicate
sunt super caput nostrum. et delicta nostra creverunt
usque ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et
nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem
hanc. et in iniquitatibus nostris traditi sumus
ipsi et reges nostri. et sacerdotes nostri in manus
regum terrarum. et in gladium et captivita
tem. in rapina et confusionem vultus: sicut et
in die hac. Et nunc quasi parum et ad

momentum fcī ē dep̄catio nr̄a. apud dn̄m
deum nr̄m. ut dimitterentur nb̄ reliquie. et da
retur par illius in loco sancto eius. et illu
minaret oculos nr̄os deus nr̄. et daret nob̄
uitam modicum in s̄uitute nr̄a. q̄r s̄ui
sumus: et in s̄uitute nr̄a nō nos dereliquit
deus nr̄. et inclinauit sup nos miām cora
rege p̄sa᷑. ut daret nobis uitam. et subli
maret domū dei nr̄i. et extrueret solitudines
eius. et daret nb̄ sepem in iudea et ih̄r̄lm
Et nunc quid dicem᷒ dn̄e deus nr̄ p᷒ hec. q̄r
dereliquimus mandata tua: que p̄cepisti in
manu s̄uorum tuor᷑ p̄phetarum dicens. t̄ra
in qua uos ingredimini ut possideatis eam.
t̄erra immūda ē iuxta immūditiam p̄p̄lorū. ce
t̄arumq; t̄rarum. in abhominatōnib; eor᷑
qui repleuerunt eam ab ore usq; ad os in
coinquinatōe sua. Nunc ergo filias u͞r̄as ne
detis filiis eorum. et filias eorum nō acci
piatis filiis u͞r̄is. et nō queratis pacem eo
rum. et p̄speritatem eorum usq; in et̄num
ut confortemini et comedatis que bona
sunt terre. et h̄edes h̄atis filios u͞r̄os usq;
in s̄clm. Et post omnia que uener̄ut sup
nos in op̄ib; nr̄is pessimis. et in delicto n̄
nr̄o magno. quia tu deus nr̄ lib̄asti nos de
iniquitate nr̄a. et dedisti nb̄ salutē sicut ē
hodie. ut nō cōuerteremur. et irrita faceremus
mandata tua. neq; matrimonia iungerem᷒
cum p̄p̄lis abhominatōnū istarum. Nūquid
iratus es nob̄ usq; ad ꝯsumatōem. ne di
mitteres nb̄ reliquias et salutem: Dn̄e d̄s
isrl̄ iustus es tu: qm̄ derelicti sumus. qui sal
uaremur sicut die hac.

X

Ecce coram te sumus in delicto nr̄o. nō
enim stari potest coram te sup hoc.
Sic ergo orante hesdra. et implorante eū et
flente. et iacente ante templum dei. collec
tus ē ad eum de isrl̄ cetus grandis nimis
uiror᷑. mulier᷑. puerorq;. et fleuit p̄p̄ls ī
multo fletu. et r̄ndit sechenias filius ie
hihel. de filiis helam. et dix̄ hesdre. nos p̄re
uaricati sumus in deum nr̄m. et duxim᷒
uxores alienigenas de p̄p̄lis terre. Et nūc
si ē penitētia isrl̄ sup hoc. pcutiamus fed᷒
cum deo nr̄o: ut piciam᷒ uniūsas uxores
et eos qui de his nati sunt. iux̄ uoluntatē
dn̄i. et eorum qui timent p̄ceptum dei nr̄i
s̄m legem fiat. Surge tuum ē decernere. nos
q; erimus tecum: confortare et fac. Surrex̄
ergo hesdras: et adiurauit principes sacerdo
tū et leuitar᷑. et omnem isrl̄. ut facerent s̄m

ūbum h̄. et iurauerunt. Et surrex̄ hesdras ā
te domū dei. et abiit ad cubiculū iohanan
filii heliasib. et ingressus ē illuc. panem n̄
comedit. et aquam nō bibit. lugebat eīi
t̄nsmigratōe eorum qui de captiuitate ue
nerant. Et missa est uox in iuda et ih̄r̄lm
omnib; filiis transmigratōnis ut congre
gentur in ih̄r̄lm. et omnis qui nō uenerit
in trib; dieb; iuxta consiliū principū et se
nior᷑: auferetur uniūsa subā eius. et ip̄e abi
cietur de cetu t̄nsmigratōnis. Conuener᷒ igit᷒
om̄s uiri iuda et beniamyn in ih̄r̄lm t̄bo
dieb;. ip̄e est mensis nonus: uicesima die
mensis. Et sedit omnis p̄p̄ls in platea dom᷒
dei trementes p̄ peccato et pluuiis. Et surrex̄
hesdras sacerdos: et dixit ad eos. Vos transgres
si estis: et duxistis uxores alienigenas: ut
adderetis sup delictum isrl̄. Et nunc date con
fessionē dn̄o deo patrum u͞r̄orum. et facite
placitum eius. et separamini a p̄p̄lis terre. et
ab uxorib; alienigenis. Et r̄ndit uniūsa mul
titudo: dixitq; uoce magna. iux̄ ūbum tuū
ad nos: sic fiat. Verumptā quia p̄p̄ls mult᷒
est. et tempus pluuie. et non sustinem᷒ sta
re foris. et opus non est diei unius ul̄ duo
rum. uehementer quippe peccauim᷒ in s̄mo
ne isto. Constituantur principes in uniūsa
multitudine. et om̄s in ciuitatib; nr̄is qui
duxerūt uxores alienigenas: ueniant ī tē
porib; statutis. et cum his seniores p̄ ciui
tatem et ciuitatem et iudices eius. donec
auertatur ira dei nr̄i a nobis sup peccato hoc
Igitur ionathan filius asahel. et iaazia fili᷒
thecue steterunt sup hoc et mesollam. et so
bethai leuite adiuuerunt eos. Feceruntq;
sic filii t̄nsmigratōis. Et abierunt hesdras
sacerdos. et uiri principes familiarū in domū
patrum suorum. et omnes p̄ nomina sua
Et sederunt in die primo mensis decimi ut
quererent rem. Et consummati sunt om̄s
uiri qui duxerant uxores alienigenas usq;
ad diem primam mensis primi. Et inuenti
sunt de filiis sacerdotum qui duxerant sac̄
uxores alienigenas de filiis iosue filii io
sedech. et fratres eius maasia. et eliezer. et
iarib. et godolia. Et dederunt manus suas
ut eicerent uxores suas. et p̄ delicto suo arie
tem de ouib; offerēt. et de filiis emmar ana
ni. et zebedia. Et de filiis erim maasia et he
lia. et semeia. et iehiel. et ozias. Et de filiis
phessur. helioenai. maasia. hysmael. natha
nahel. et iozabeth. et elasa. Et de filiis leuitar᷑

iozabet et semei et celaia ipse est calita phaia
iuda et eliezer. Et de cantoribus eliasub. Et de
ianitoribus sellum et telem et uri. Et ex is
rahel de filiis pharos remia et ezia et mel
chia et miamin et eliezer et melchia et
banea. Et de filiis helam mathania zachari
as et iehiel et abdi et ierimoth et helia.
Et de filiis zechua helioenai et eliasib ma
thania et ierimuth et zabeth et aziza. Et
de filiis bebai iohanan anania zabbai athe
laia. Et de filiis bani mosollam et melluc
et adaia iasub et saal et ramoth. Et de filiis
phet moab edna et chalal banaias maa
sias mathanias beselehel et bennui et ma
nasse. Et de filiis erem eliesere iesue melchi
as semeias symeon beniamyn maloch
samarias. De filiis asom: mathanai math
thecha zabet eliphelech iermai manasses
semei. De filiis bani maddi amram et
huhel baneas et badaias cheliau uaniam
marimuth et eliasib mathanias matha
nai et iasi et bani et bennui semei et sal
mias et nathan et adaias mechnedabai
sisai sarai ezrel et selemau semeria sellum
amaria ioseph. De filiis nebu iaiel mathi
thias zabed zabina ieddu et iohel banaia.
Omnes hii acceperunt uxores alienigenas
et fuerunt ex eis mulieres que pepererant
filios. Explicit esdras primus. Incipit neemi
as.

Verba neemie filii helchie. Et
factum est in mense casleu anno
uicesimo. et ego eram in susis
castro. Et uenit ad me anani
unus de fratribus meis ipse et ui
ri ex iuda. et interrogaui eos de iudeis qui re
manserant et supererant de captiuitate et
de ierusalem. Et dixerunt mihi. Qui remanserunt et
derelicti sunt de captiuitate ibi in prouincia
in afflictione magna sunt et in obprobrio
et murus ierusalem dissipatus est et porte eius
combuste sunt igni. Cumque audissem uerba hu
iuscemodi: sedi et fleui et luxi diebus multis
et ieiunabam et orabam ante faciem dei celi et
dixi. Queso domine deus celi fortis magne et
atque terribilis qui custodis pactum et mi
sericordiam cum his qui te diligunt et
custodiunt mandata tua. Fiat auris tua
auscultans et oculi tui aperti ut audias ora
tionem serui tui quam ego oro hodie coram te

nocte et die pro filiis israel seruis tuis. et confi
teor pro peccatis filiorum israel quibus peccaue
runt tibi. Et ego et domus patris mei pec
cauimus. uanitate seducti sumus. et non cus
todiuimus mandatum tuum et cerimonias et
iudicia que precepisti moysi seruo tuo. Memen
to uerbi quod mandasti moysi famulo tuo di
cens. Cum transgressi fueritis: ego dispergam uos in
populos. Et si reuertimini ad me et custodiatis
mandata mea et faciatis ea. etiam si abducti
fueritis ad extrema celi. inde congregabo uos et
reducam in locum quem elegi ut habitaret
nomen meum ibi. Et ipsi serui tui et populus tuus
quos redemisti in fortitudine tua magna
et in manu tua ualida. Obsecro domine ut sit
auris tua attendens ad orationem serui tui et ad
orationem seruorum tuorum qui uolunt timere no
men tuum. et dirige seruum tuum hodie et da
ei misericordiam ante uirum hunc. Ego enim eram pin
cerna regis. II
Factum est autem in mense nisan. anno
xx. artaxersis regis. et uinum erat an
te eum. et leuaui uinum et dedi regi. et eram
quasi languidus ante faciem eius. Dixitque mihi
rex. Quare uultus tuus tristis est cum te egro
tum non uideam. non est hoc frustra. sed ma
lum nescio quod in corde tuo est. Et timui
ualde ac nimis. et dixi regi. Rex in eternum
uiue. Quare non mereat uultus meus. quia
ciuitas domus sepulcrorum patris mei deser
ta est. et porte eius combuste sunt igni. Et a
it mihi rex. Pro qua re postulas? Et oraui deum ce
li. et dixi ad regem. Si uidetur regi bonum
et si placet seruus tuus ante faciem tuam: ut
mittas me in iudeam ad ciuitatem sepulcri
patris mei. et edificabo eam. Dixitque mihi rex et
regina que sedebat iuxta eum. Usque ad quod
tempus erit iter tuum. et quando reuerteris? Et
placuit ante uultum regis. et misit me. et
constitui ei tempus. et dixi regi. Si regi ui
detur bonum epistolas det mihi ad duces regio
nis trans flumen. ut transducant me donec
ueniam in iudeam. et epistolam ad asaph
custodem saltus regis. ut det mihi ligna ut
tegere possim portas turris domus et mu
ros ciuitatis. et domum quam ingressus fue
ro. Et dedit mihi rex iuxta manum dei mei
bonam mecum. Et ueni ad duces regio
nis trans flumen. dedique eis epistolas regis. Miserat
autem mecum rex principes militum et equi
tes. Et audierunt sanaballath horonites
et tobias seruus amanites: et contristati sunt

afflictione magna: quod venisset homo qui quę-
reret prosperitatem filiorum israel. Et veni ie-
rusalem et eram ibi diebus tribus. Et surrexi nocte. et
ego et viri pauci mecum. et non indicavi
cuiquam quid deus dedisset in corde meo
ut facerem in ierusalem. et iumentum non erat
mecum nisi animal cui sedebam. et egressus
sum per portam vallis per noctem. et ante fontem
draconis. et ad portam stercoris. et consi-
derabam murum ierusalem dissipatum. et portas
eius consumptas igni. Et transivi ad portam
fontis. et aqueductum regis. et non erat lo-
cus iumento cui sedebam ut transiret. et ascen-
di per torrentem nocte. et considerabam murum
et reversus veni ad portam vallis. et redii.
Magistratus autem nesciebant quo abissem:
aut quid ego facerem. Sed et iudeis. et sacerdo-
tibus. et optimatibus et magistratibus. et reliquis
qui faciebant opus usque ad id locorum nichil
indicaveram. Et dixi eis. Vos nostis afflic-
tionem in qua sumus. quia ierusalem deserta est
et portę eius consumptę sunt igni. Venite
et edificemus muros ierusalem. et non simus
ultra in opprobrium. Et indicavi eis manum
dei mei quod esset bona mecum. et verba regis que
locutus esset michi. Et aio. Surgamus et edifice-
mus. et confortatę sunt manus eorum in
bono. Audierunt autem sanaballath horo-
nites. et tobias servus ammanites. et gosem a-
rabs. et subsannaverunt nos. et despexerunt dixe-
runtque. Quę est hec res quam facitis. Numquid
contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis
sermonem. dixique ad eos. Deus celi ipse nos iu-
vat. et nos servi eius sumus. Surgamus. et e-
dificemus. Vobis autem non est pars et iusti-
cia et memoria in ierusalem. III

ET surrexit eliasib sacerdos magnus. et
fratres eius sacerdotes: et edificaverunt
portam gregis. ipsi sanctificaverunt eam. et sta-
tuerunt valvas eius. et usque ad turrim. c.
cubitorum. sanctificaverunt eam: usque ad tur-
rem ananehel. Et iuxta eum edificaverunt
viri iericho. et iuxta eos edificavit zachur fi-
lius amri. Portam autem piscium edificaverunt
filii asanaa. ipsi texerunt eam. et statuerunt
valvas eius. et seras et vectes. Et iuxta eos e-
dificavit marimuth filius urie filii accus.
Et iuxta eum edificavit mosollam filius
barachie filii mesezebel. Et iuxta eum edi-
ficavit sadoch filius baana. et iuxta eum edi-
ficaverunt thecueni. optimates autem eorum non
supposuerunt colla sua in opere domini sui. et
portam veterem edificaverunt ioiada filius
phasea: et mosollam filius besodia. ipsi texe-
runt eam. et statuerunt valvas eius et se-
ras et vectes. Et iuxta eos edificavit meletias
gabaonites et iadon meronathites
viri de gabaon. et maspha pro duce qui erat
in regione trans flumen. Et iuxta eos edificavit
ezihel filius araia aurifex. Et iuxta eum edi-
ficavit ananias filius pigmentarii. et di-
miserunt ierusalem usque ad murum platee la-
tioris. Et iuxta eum edificavit raphaia fi-
lius hur princeps vici ierusalem. Et iuxta eum
edificavit ieiada filius aramath contra domum
suam. Et iuxta eum edificavit accus filius
aseleme. Mediam autem partem vici edifi-
cavit melchias filius erem. et asub filius
phaeth moab. et turrem furnorum. Iuxta eos
edificavit sellum filius alloes princeps
medie partis vici ierusalem. ipse et filii eius. Et
portam vallis edificavit anun. et habitato-
res zanoe. ipsi edificaverunt eam. et statuerunt
valvas eius. et seras et vectes. et mille
cubitos in muro: usque ad portam sterquili-
nii. Et portam sterquilinii edificavit melchi-
as filius recab princeps vici bethacarem. ipse
edificavit eam: et statuit valvas eius. et seras
et vectes. Et portam fontis edificavit sellum
filius colozai: princeps pagi maspha. ipse edi-
ficavit eam. et texit. et statuit valvas eius
et seras et vectes. et muros piscine siloe in
ortum regis. et usque ad gradus qui descendunt
de civitate david. Post eum edificavit nee-
mias filius azboc princeps dimidie partis vici
bethsur. usque contra sepulcrum david. et us-
que ad piscinam que grandi opere constructa est.
et usque ad domum fortium. Post eum edifica-
verunt levite. et post eos rehum filius benni.
Post eum edificavit asebias princeps dimi-
die partis vici ceile in vico suo. Post eum edi-
ficaverunt fratres eorum bennui filius enadad
princeps dimidie partis ceile. Et edificavit
iuxta eum azer filius iosue. princeps mas-
pha mensuram secundam. contra ascensum
firmissimi anguli. Post eum in monte e-
dificavit baruch filius zachai mensuram
secundam ab angulo usque ad portam do-
mus heliasib sacerdotis magni. Post eum edi-
ficavit meremuth filius urie filii accus:
mensuram secundam. a porta domus he-
liasib. donec extenderetur domus eliasib. Et
post eum edificaverunt sacerdotes viri de cam-
pestribus iordanis. Post eos edificavit ben-

liarum et assub contra domum suam. et post eum
edificauit azarias filius maasie filii ananie
iuxta domum suam. post eum edificauit ben
nui filius senadat mensuram secundam
a domo azarie usque ad flexuram et usque ad
angulum. phalel filius ozi contra flexuram
et turrem que eminet de domo regis excel
sa id est in atrio carceris. post eum phada
ia filius feros. nathinnei habitabant in ofel
usque contra portam aquarum ad orientem
et turrem que prominebat. post eum edifica
uerunt thecueni mensuram secundam e regione
a turre magna et eminenti usque ad murum
templi. sursum autem a porta equorum edifica
uerunt sacerdotes unusquisque contra domum suam.
post eum edificauit sedoc filius emmer contra
domum suam. et post eum edificauit semeia
filius sechenie custos porte orientalis. post
eum edificauit ananie filius selemie. et a
non filius selo sextus mensuram secundam.
post eum edificauit mesollam filius ba
rachie contra gazofilacium suum. post eum edi
ficauit melchias filius aurificis usque ad do
mum nathinneorum et scruta uendentium contra portam
iudicialem et usque ad cenaculum anguli. in por
ta gregis edificauerunt artifices et negotiato
res.

IIII

Factum est autem cum audisset sanabal
lath quod edificaremus murum iratus est
ualde. et motus nimis subsannauit iudeos
et dixit coram fratribus suis et frequentia sama
ritanorum. quid iudei faciunt inbecilles? num
dimittent eos gentes? num sacrificabunt
et complebunt in una die? numquid edifi
care poterunt lapides de aceruis pulueris que
combusti sunt? sed et tobias amanites
proximus eius ait. edificent. si ascenderit
uulpes transiliet murum eorum lapideum
que. dixit neemias. audi deus noster quia facti
sumus despectio. conuerte obprobrium super
caput eorum. et da eos in despectionem in terra
captiuitatis. ne operias iniquitatem eorum
et peccatum eorum coram facie tua non deleatur
quia irriserunt edificantes. itaque edificauimus
murum. et coniunximus totum usque ad par
tem dimidiam. et prouocatum est cor populi ad edi
ficandum. Factum est autem cum audisset sana
ballath et tobias et arabes et amanite et azo
tii quod obducta esset cicatrix muri ierusalem et quod
cepissent interrupta concludi irati sunt nimis
et congregati sunt omnes pariter ut uenirent
et pugnarent contra ierusalem et molirentur
insidias. et orauimus deum nostrum. et posui
mus custodes super murum die et nocte contra eos.
dixit autem iudas. debilitata est fortitudo
portantis. et humus nimia est. et nos non po
terimus edificare murum. et dixerunt hos
tes nostri. nesciant et ignorent donec uenia
mus in medio eorum. et interficiamus eos
et cessare faciamus opus. Factum est autem ue
nientibus iudeis qui habitabant iuxta eos et di
centibus nobis per decem uices ex omnibus locis
quibus uenerant ad nos. statui in loco post
murum per circuitum populum in ordine cum gla
diis suis et lanceis et arcubus. et perspexi atque
surrexi. et aio ad optimates et ad magistratus
et ad reliquam partem uulgi. nolite timere
a facie eorum. domini magni et terribilis memen
tote. et pugnate pro fratribus uestris. filiis uestris et fi
liabus uestris. et uxoribus uestris et domibus uestris. Fa
ctum est autem cum audissent inimici nostri nun
tiatum esse nobis. dissipauit deus consilium eorum.
et reuersi sumus omnes ad muros unusquis
que ad opus suum. et factum est a die illa me
dia pars iuuenum faciebat opus. et media
pars parata erat ad bellum. et lancee et scu
ta. et arcus. et lorice. et principes post eos in omni
domo iuda edificantium in muro. et porti
tantium onera et imponentium. una manu su
a faciebat opus. et altera tenebat gladium.
edificantium enim unusquisque gladio erat accinc
tus renes. et edificabant et clangebant bu
cina iuxta me. et dixi ad optimates et ad
magistratus et ad reliquam partem uulgi. opus
grande est et latum. et nos separati sumus in
muro procul alter ab altero. in loco quocumque
audieritis clangorem tube. illuc concurrite
ad nos. deus enim noster pugnabit pro nobis. et
nos ipsi faciamus opus. et media pars nostrum
teneat lanceas ab ascensu aurore donec
egrediantur astra. in tempore quoque illo di
xi populo. unusquisque cum puero suo mane
at in media in medio ierusalem. et sint nobis
uices per noctem et diem ad operandum. ego
autem et fratres mei. et pueri mei. et custodes
qui erant post me non deponebamus uesti
menta nostra. unusquisque tantum nudabatur ad bap
tismum.

V

Et factus est clamor populi et uxorum eius
magnus aduersus fratres suos iudeos. et
erant qui dicerent. filii nostri et filie nostre mul
te sunt nimis. accipiamus pro pretio eorum fru
mentum. et comedamus et uiuamus. et e
rant qui dicerent. agros nostros et uineas no

nos nostras apponamus. et accipiamus fru-
mentum in fame. Et alii dicebant. Mutuo
sumamus pecunias in tributo regis. demus-
que agros nostros et vineas. Et nunc sicut carnes
fratrum nostrorum. sic et carnes nostre sunt. sicut
filii eorum: ita filii nostri. Ecce nos subiugamus
filios nostros et filias nostras in servitutem. et de
filiabus nostris sunt famule. nec habemus unde
possint redimi. et agros nostros et vineas alii
possident. Et iratus sum nimis: cum audis-
sem clamorem eorum secundum verba hec. Cogitavitque
cor meum mecum. Et increpavi optimates
et magistratus. et dixi eis. Usuras ne singuli a
fratribus vestris exigatis. Et congregavi adversum eos
contionem magnam. et dixi eis. Nos ut scitis
redemimus fratres nostros iudeos: qui venditi fu-
erant gentibus secundum possibilitatem. Et vos igitur
vendetis fratres vestros: et redimemus eos? Et
siluerunt. nec invenerunt quid responderent.
Dixique ad eos: Non est bona res quam facitis. Quare
non in timore dei nostri ambulatis. ne expro-
bretur nobis a gentibus inimicis nostris? Et ego et
fratres mei et pueri mei commodavimus plu-
rimis pecuniam et frumentum. Non repetamus
in commune istud es alienum. et concedamus
quod debetur nobis. Reddite hodie eis agros
suos. et oliveta sua. et vineas. et domos suas.
quin potius et centesimam pecunie frumenti
vini et olei quam exigere soletis ab eis: date
pro illis. Et dixerunt. Reddemus. et ab eis ni-
chil queremus. Sicque faciemus ut loqueris.
Et vocavi sacerdotes et adiuravi eos. ut facerent
iuxta quod dixeram. Insuper sinum meum ex-
cussi et dixi. Sic excutiat deus omnem virum
qui non compleverit verbum istud de domo
sua et de laboribus suis sic excutiatur: et va-
cuus fiat. Et dixit universa multitudo: amen.
Et laudaverunt deum. Fecit ergo populus sicut dictum
erat. A die autem illa qua preceperat michi ut essem
dux in terra iuda. ab anno .xx. usque ad annum
tricesimum secundum artaxersis regis per annos .xii.
ego et fratres mei annonas que ducibus debe-
bantur: non comedimus. Duces autem primi
qui fuerant ante me gravaverunt populum. et ac-
ceperunt ab eis in pane. vino. et in pecunia co-
tidie siclos .xl. sed et ministri eorum depresse-
rant populum. Ego autem non feci ita: propter timo-
rem dei. Quin potius in opere muri edificavi
et agrum non emi. et omnes pueri mei con-
gregati ad opus erant. Iudei quoque et magistra-
tus .cl. viri erant. et qui veniebant ad nos
de gentibus que in circuitu nostro sunt in mensa
mea erant. Parabatur autem michi per dies singulos
bos unus. arietes .vi. electi. exceptis volati-
libus. Et inter dies .x. vina diversa. Et alia multa
tribuebam. Insuper et annonas ducatus mei
non quesivi. Valde enim erat attenuatus po-
pulus. Memento mei deus meus in bonum
secundum omnia que feci populo huic.

VI

Factum est autem cum audisset
Sanaballath. et Tobia. et Gosem arabs
et ceteri inimici nostri quod edificassem ego murum
et non esset in ipso residua interruptio: usque ad
tempus enim illud valvas non posueram
in portis. Miserunt Sanaballath. et Gosem arabs
ad me dicens. Veni et percutiamus pariter fedus
in viculis in campo uno. Ipsi autem cogitabant
ut facerent michi malum. Misi ergo ad eos nun-
cios dicens. Opus grande ego facio. et non pos-
sum descendere. ne forte negligatur cum vene-
ro et descendero ad vos. Miserunt autem ad
me secundum verbum hoc per quatuor vices. et respondi
eis secundum sermonem priorem. Et misit ad me Sa-
naballath iuxta verbum prius: quinta vice
puerum suum. et epistolam habebat in manu sua
scriptam hoc modo. In gentibus auditum est
et Gosem dixit. quod tu et iudei cogitetis rebel-
lare. et propterea edificetis murum. et levare te
velis super eos regem: propter quam causam et prophetas
posueris qui predicent de te in iherusalem. dicentes
Rex in iudea est. Auditurus est rex verba hec. Id-
circo nunc veni: ut ineamus consilium pariter.
Et misi ad eos dicens. Non est factum secundum verba
hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu
componis hec. Omnes autem hii terrebant nos
cogitantes quod cessarent manus nostre ab opere
et quiesceremus. Quam ob causam magis con-
fortavi manus meas. Et ingressus sum do-
mum Semaie filii Dalaie. filii Metabeel secreto.
Qui ait. Tractemus nobiscum in domo dei in
medio templi. et claudamus portas edis.
quia venturi sunt ut interficiant te. et nocte
venturi sunt ad occidendum te. Et dixi. Num quis-
quam similis mei fugit? et quis ut ego ingre-
dietur templum et vivet? Non ingrediar. Et
intellexi quod deus non misisset eum. sed quasi
vaticinans locutus esset ad me. et Tobias
et Sanaballath mercede conduxissent eum.
Acceperat enim pretium: ut timens facerem et pec-
carem. et haberent malum quod exprobrarent
michi. Memento mei domine pro Tobia et Sanabal-
lath iuxta opera eorum talia. Sed et noadie pro-
phete et ceterorum prophetarum qui terrebant me.
Completus est autem murus .xxv. die mensis

zebul lx diebus. Factum est ergo cum audissent
omnes inimici nostri ut timerent universe
gentes que erant in circuitu nostro. et conci
derent intra semet ipsos. et scirent quod a deo fac
tum esset opus hoc. Sed et in diebus illis multe
optimatum iudeorum epistole mittebantur
ad tobiam. et a tobia veniebant ad eos.
Multi enim erant in iudea habentes iuramen
tum eius. quia gener erat sechenie filii o
rei. et iohannan filius eius acceperat filiam
mosollam filii barachie. Sed et laudabant
eum coram me. et verba mea nuntiabant ei.
et tobias mittebat epistolas ut terreret me.

VII

Postquam autem edificatus
est murus. et posui valvas et
recensui ianitores et cantores et levitas. pre
cepi anani fratri meo. et ananie principi domus
de ierusalem. Ipse enim quasi vir verax et time
deum plus ceteris videbatur. et dixi eis. Non
aperiantur porte ierusalem usque ad calorem so
lis. Cumque adhuc assisterent clause porte sunt et
oppilate. et posui custodes de habitatoribus ierusalem
singulos per vices suas. unumquemque contra domum suam.
Civitas autem erat lata nimis et grandis
et populus parvus in medio eius. et non erant do
mus edificate. Deus autem dedit in corde
meo. et congregavi obtimates et [illegible] ma
gistratus et vulgus ut recenserem eos. et
inveni librum census eorum qui ascende
rant primum. et inventum est scriptum in
eo. Isti filii provincie qui ascenderunt de cap
tivitate transmigrantium quos transtulerat na
buchodonosor rex babilonis. et reversi sunt
in ierusalem et in iudeam unusquisque in ci
vitatem suam qui venerant cum zoroba
bel. Iosue. neemias. azarias. raamias. naa
mni. mardocheus. belsar. mespharath. beg
goai. naum. baana. Numerus virorum populi
israel. Filii fares. ii. milia. clxxii. Filii saphatie
ccclxxii. Filii area. dclii. Filii phaeth moab
filiorum iosue et ioab. ii. milia. octingenti
x et octo. Filii helam. mille. dcccliiii. Filii ze
chua. dccc.xlv. Filii zachai. dcclx. Filii bannui
dc.xlviii. Filii bebai. dc.xxviii. Filii azgat. ii.
milia. ccc.xxii. Filii azonicam. dclxvii. Filii ba
goaim. ii. milia. lxvii. Filii adin. dc.lv. Filii
ater filii ezechie. xcviii. Filii asem. ccc.xxviii.
Filii besai. ccc.xxiiii. Filii areph. cxii. Filii ga
baon. nonaginta quinque. Viri bethleem et ne
thupha. c. octoginta viii. Viri anathot. c.
xxviii. Viri bethamoth. xlii. Viri cariathia
rim. cephira et beroth. dccxliii. Viri rama et
gabaa. dcxxi. Viri machmas. cxxii. Viri beth
el et ai. c.xxiii. Viri nebo altius. m. cc. liiii. Fi
lii arem. ccc.xx. Filii iericho. ccc.xlv. Filii lod
did et ono. dcc.xxi. Filii senaa. iii. milia.
dcccc.xxx. Sacerdotes. Filii idaia in domo io
sua. dcccc.lxxiii. Filii emmer. mille. lii. Filii
phassur. mille. ccxlvii. Filii arem. mille. xvii.
Levite. Filii iosue et cadmihel filiorum oduia
lxxiiii. Cantores. Filii asaph. cxlviii. Iani
tores. Filii sellum. Filii ater. Filii thelmon.
Filii accub. Filii atita. Filii sobai. cxxxviii.
Nathinei. Filii soa. asipha. Filii thebaoth. Filii ce
ros. Filii sia. Filii phadon. Filii lebana. Filii
agaba. Filii selmon. Filii anan. Filii geddel.
Filii gaer. Filii raaia. Filii rasim. Filii necoda.
Filii gezem. Filii aza. Filii phasea. Filii besai.
Filii minum. Filii nephusim. Filii bech
buc. Filii acupha. Filii asur. Filii besloth.
Filii meida. Filii arsa. Filii bercos. Filii sisa.
Filii thema. Filii nesia. Filii athipha. Filii
servorum salomonis. Filii othai. Filii sophe
reth. Filii pherida. Filii iahala. Filii dercon.
Filii geddel. Filii saphatia. Filii athil. Filii
phochereth. qui erat ortus ex abaim filio a
mon. Omnes nathinei et filii servorum salo
monis. ccc.xcii. Hii sunt autem qui ascen
derunt de thelmalath. thelarsa. cherub. addo
et emmer. et non potuerunt indicare domum
patrum suorum et semen suum utrum ex israel
essent. Filii dalaia. Filii tobia. Filii nechoda.
sexcenti. xlii. Et de sacerdotibus filii abia. Filii a
cos. Filii berzellai galaditis uxorem. vo
catus est nomine eorum. Hii quesierunt
scripturam suam genealogie suam et non
invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio. Dix
itque athersatha eis. ut non manducarent de
sanctis sanctorum. donec staret sacerdos doctus et
eruditus. Omnis multitudo quasi vir unus
xlii. milia. dclx. absque servis et ancillis eorum
qui erant vii. milia. ccc.xxxvii. Et inter eos
cantores et cantatrices. ccxlv. Cameli eorum
xxxv. Asini eorum sex milia. dcc.xx. Non nulli
autem de principibus familiarum dederunt
in opus dei impensas. Athersatha dedit in
thesaurum auri dragmas mille. fialas l.
Tunicas sacerdotales. dxxx. Et de principibus
familiarum dederunt in thesaurum operis
auri dragmas. xx. milia. et argenti minas
duo milia ducentas. Et quod dedit reliquus
populus auri dragmas. xx. milia. et argenti mi
nas. ii. milia. et tunicas sacerdotales. lxvii.
Habitaverunt sacerdotes et levite et ianitores

et cantores et reliquum vulgus et nathinei
et omnis israhel in civitatibus suis. congregatus
que est omnis populus quasi.

VIII

Et venerat mensis septimus. ceno ple
gie sub esdra et neemia. filii autem israhel
erant in civitatibus suis. congregatusque est omnis
populus quasi vir unus ad plateam que est ante
portam aquarum. et dixerunt esdre scribe
ut afferret librum legis moysi quam preceperat
dominus israheli. Attulit ergo esdras sacerdos legem
coram multitudine virorum et mulierum
cunctisque qui poterant intelligere in die pri
mo mensis septimi. Et legit in eo aperte in pla
tea que erat ante portam aquarum de
mane usque ad medium diem in conspec
tu virorum et mulierum et sapientium. et au
res omnis populi erant erecte ad librum. Ste
tit autem esdras scriba super gradum lig
neum quem fecerat ad loquendum. et
steterunt iuxta eum mathathia et sem
et anania et uria et elchia et maasia ad
dexteram eius. et ad sinistram phadaia
misael et melchia et asum et aseph de
na zacharias et mosollam. Et aperuit es
dras librum coram omni populo. super u
niversum quippe populum eminebat. et cum
aperuisset eum stetit omnis populus. et benedixit
esdras domino deo voce magna. Et respondit
omnis populus amen amen. Et elevantes
manus suas incurvati sunt et adorave
runt deum proni in terram. Porro iosue
et bani et serebia iamin accub septhai
odia maasia celita azarias iozabed anan
phalaia levite silentium faciebant in populo
ad audiendam legem. populus autem stabat in
gradu suo. Et legerunt in libro legis dei
distincte et aperte ad intelligendum. et in
tellexerunt cum legeretur. Dixit autem nee
mias ipse est athersatha et esdras sacerdos et
scriba et levite interpretantes universo populo. Di
es sanctificatus est domino deo nostro. nolite lu
gere et nolite flere. Flebat enim omnis po
pulus cum audiret verba legis. et dixit eis. Ite
comedite pinguia et bibite mulsum. et
mittite partes eis qui non preparaverunt sibi quia sanctus
dies domini est. et nolite contristari. Gaudium
etenim domini est fortitudo nostra. Levite autem
silentium faciebant in omni populo dicentes. Ta
cete quia dies sanctus est et nolite dolere.
Abiit itaque omnis populus ut comederet et bi
beret et mitteret partes et faceret letitiam mag
nam. quia intellexerunt que docuerat eos.

Et in die secundo congregati principes fami
liarum universi populi sacerdotes et levite ad
esdram scribam ut interpretaretur eis verba le
gis. Et invenerunt scriptum in lege pre
cepisse dominum in manu moysi ut habitent
filii israhel in tabernaculis in die sollempni
mense septimo. et ut predicent et divulgent
vocem in universis urbibus suis et in ierusalem
dicentes. Egredimini in montem et affer
te frondes olive et frondes ligni pulcher
rimi. frondes myrti et ramos palmarum
et frondes ligni nemorosi ut fiant tab
ernacula sicut scriptum est. Et egressus est populus et
attulerunt. feceruntque sibi tabernacula unus
quisque in domate suo et in atriis suis et
in atriis domus dei et in platea porte a
quarum et in platea porte effraym. Fecit
ergo universa ecclesia eorum qui redierant
de captivitate tabernacula et habitaverunt
in tabernaculis. Non enim fecerant a die
bus iosue filii nun talia filii israhel usque
ad diem illum. Et fuit letitia magna ni
mis. Legit autem in libro legis dei per dies sin
gulos a die primo usque ad diem novis
simum. Et fecerunt sollempnitatem vii
diebus. et in die octavo collectam iuxta
ritum.

IX

In die autem xxiiii mensis huius convene
runt filii israhel in ieiunio et in saccis et
humus super eos. et separatum est semen filio
rum israhel ab omni filio alienigena. Et steterunt
et confitebantur coram domino peccata sua et
iniquitates patrum suorum. et consurrex
erunt ad standum. et legerunt in volumine
legis domini dei sui quater in die et quater
in nocte confitebantur et laudabant dominum
deum suum. Surrexerunt autem super gradum
levitarum iosue et bani cedmihel sebni
abani sarabias bani et chanani. Et clama
verunt voce magna ad dominum deum suum.
Et dixerunt levite iosue et cedmihel bonni
asebia serebia odaia sebnia ambia fatha. Sur
gite et benedicite domino deo nostro. Laudent te
domine deus noster omnia opera tua ab eterno usque
in eternum. et benedicant nomini glorie tue excel
so in omni benedictione et laude. Et dixit esdras.
Tu ipse domine solus. tu fecisti celum et celum celorum
et omnem exercitum eorum. terram et universa que
in ea sunt. maria et omnia que in eis sunt.
et tu vivificas omnia hec. et exercitus celi
te adorat. Tu ipse domine deus qui elegisti
abraham et eduxisti eum de igne caldeorum

et posuisti nomen eius abraham. et inveni-
sti cor eius fidelem coram te. et percussisti cum
eo foedus. ut dares ei terram chananei. ethei.
evei. et amorrei. et ferezei. et iebusei. et ger-
gesei. ut dares semini eius. et implesti ver-
ba tua: quoniam iustus es. et vidisti afflictionem
patrum nostrorum in egypto. clamoremque
eorum audisti super mare rubrum. et dedis-
ti signa et portenta in pharaonem et in u-
niversis servis eius. et in omni populo terre il-
lius. cognovisti enim quia superbe egerant
contra eos. et fecisti tibi nomen sicut in hac
die. et mare divisisti ante eos. et transierunt
per medium maris in sicco. persecutores autem eorum
proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas
validas. et in columpna nubis ductor eo-
rum fuisti per diem. et in columpna ignis
per noctem. ut appareret eis via per quam in-
grediebantur. Ad montem quoque synai des-
cendisti. et locutus es cum eis de celo. et de-
disti eis iudicia recta: et legem veritatis. ce-
rimonias et precepta bona. et sabbatum sanc-
tificatum ostendisti eis: et mandata et ce-
rimonias. et legem precepisti in manu mo-
ysi servi tui. panem quoque de celo dedisti eis
in fame eorum. et aquam de petra eduxisti
eis sitientibus. et dixisti eis ut ingrederentur
et possiderent terram super quam levasti ma-
num tuam ut traderes eis. Ipsi vero et patres
nostri superbe egerunt. et induraverunt cervices su-
as. et non audierunt mandata tua. et noluerunt
audire. et non sunt recordati mirabilium tuo-
rum que feceras eis. et induraverunt cervices su-
as. et dederunt caput ut converterentur ad ser-
vitutem suam quasi per contentionem. Tu autem
deus propitius clemens et misericors. longa-
nimis. et multe miserationis non dereliquisti
eos. Et quidem cum fecissent sibi vitulum confla-
tilem: et dixissent. iste deus tuus qui eduxit
te de egypto. feceruntque blasphemias mag-
nas. tu autem in misericordiis tuis multis non
dimisisti eos in deserto. columpna nubis non
recessit ab eis per diem. ut duceret eos in via.
et columpna ignis per noctem. ut ostenderet
eis iter per quod ingrederentur. Et spiritum tuum bonum
dedisti eis qui doceret eos. et manna tuum non
prohibuisti ab ore eorum. et aquam dedisti
eis in siti. xl. annis pavisti eos in deserto. ni-
chilque eis defuit. vestimenta eorum non inve-
teraverunt. et pedes eorum non sunt attriti.
Et dedisti eis regna et populos. et partitus es
eis sortes. et possederunt terram seon. et ter-

regis esebon. et terram og regis basan. et fi-
lios eorum multiplicasti sicut stellas celi. et
adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus
eorum. ut ingrederentur et possiderent eam.
et venerunt filii et possederunt terram. et
humiliasti coram eis habitatores terre cha-
naneos. et dedisti eos in manu eorum. et
reges eorum. et populos terre. ut facerent eis sicut
placebat illis. Ceperunt itaque urbes muni-
tas et humum pinguem. et possederunt domos
plenas cunctis bonis. cisternas ab aliis fab-
ricatas. vineas et oliveta. et ligna pomifera
multa. et comederunt et saturati sunt et
impinguati sunt. et habundaverunt deliciis in
bonitate tua magna. Provocaverunt autem
te ad iracundiam. et recesserunt a te. et proie-
cerunt legem tuam post terga sua. et prophe-
tas occiderunt: qui contestabantur eos
ut reverterentur ad te. feceruntque blasphemias
grandes. et dedisti eos in manu hostium suorum.
et afflixerunt eos. et in tempore tribula-
tionis sue clamaverunt ad te. et tu de celo
audisti. et secundum miserationes tuas multas
dedisti eis salvatores qui salvarent eos
de manu hostium suorum. Cumque requi-
evissent. reversi sunt ut facerent malum in
conspectu tuo. et dereliquisti eos in manu
inimicorum suorum. et possederunt eos. Conver-
sique sunt: et clamaverunt ad te. Tu autem
de celo exaudisti et liberasti eos in miseratio-
nibus tuis multis temporibus. et contestatus es
eos ut reverterentur ad legem tuam. Ipsi vero
superbe egerunt. et non audierunt mandata
tua. et in iudiciis tuis peccaverunt que
faciet homo et vivet in eis. Et dederunt
humerum recedentem. et cervicem suam in-
duraverunt. nec audierunt. Et protraxisti su-
per eos annos multos. et contestatus es eos
in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum. et non
audierunt. et tradidisti eos in manu po-
pulorum terrarum. In misericordiis autem tuis
plurimis non fecisti eos in consumptionem.
nec dereliquisti eos. quoniam deus miserationum
et clemens tu es. Nunc itaque deus noster
magne. fortis et terribilis. custodiens pactum
et misericordiam. ne avertas faciem tuam ab omni
labore qui invenit nos. Reges nostros. prin-
cipes nostros. et sacerdotes nostros. prophetas nostros et
patres nostros. et omnem populum tuum a diebus
regis assur. usque ad diem hanc. et tu iustus
es in omnibus que venerunt super nos. quia veri-
tatem fecisti nobis. Nos autem impie egimus.

reges nostri sacerdotes nostri et patres nostri non
fecerunt legem tuam. et non attenderunt
mandata tua que testificatus es in eis.
Et ipsi in regnis suis bonis. et in bonitate
tua multa quam dederas eis. et in terra latissi
ma et pingui quam tradideras in conspec
tu eorum: non servierunt tibi. nec reversi sunt
a studiis suis pessimis. Ecce nos ipsi hodie
servi sumus. et terra quam dedisti patribus
nostris ut comederent panem eius. et que bo
na sunt eius. et nos ipsi servi sumus in ea
et fruges eius multiplicantur regibus quos
posuisti super nos propter peccata nostra. et cor
poribus nostris dominantur. et iumentis nostris
secundum voluntatem suam. et in tribulatione magna
magna sumus. Super omnibus ergo hiis:
nos ipsi percutimus fedus. et scribimus.
et signant principes nostri levite nostri. et
sacerdotes nostri.

X

Signatores autem fuerunt. Neemias.
athersata filius achelay. et sedechias
saraias. azarias. hieremias. phassur. ama
ria. melchia. athus. sebenias. melluc. arem
meremuth. obdias. daniel. gethon. baruch
mosollam. abia. miamin. mazia. belga. se
meia. hii sacerdotes. Porro levite. iosue filius
azanie. bennui de filiis enadab. cedmi
et fratres eorum sechenia. odevia. celita. pha
laia. anan. micha. rohob. azebia. zachur. se
rebias. sabania. odia. bani. baninu. Capita
populi. phetos. phaeth. moab. elam. zethu. ban
bonni. azgad. bebai. adonai. bagoai. adin.
ater. ezechia. azur. odevia. asum. besai. areph
anachot. nebai. mecphia. mosollam. azir.
mesizabel. sadoc. ieddua. pheltia. anan. ana
osee. anania. asub. aloes. phalaam. sobec
rehum. asebna. maasia. et haia. hanan. anam
melluc. arem. baana. et reliqui de populo. Sacer
dotes. levite. ianitores. et cantores. nathine
i. et omnis qui se separaverunt de populis terrarum
ad legem dei. uxores eorum. filii et filie eorum. Omnes qui
poterant sepire sapere. spondentes pro fratribus
suis. optimates eorum. et qui veniebant
ad pollicendum. et iurandum ut ambu
larent in lege domini. quam dederat in manu
moysi servi sui. ut facerent et custodirent
universa mandata dei nostri. et iudicia eius
et cerimonias eius. et ut non daremus fi
lias nostras populo terre. et filias eorum non ac
ciperemus filiis nostris. Populi ergo terre qui
important venalia. et omnia ad usum per di
em sabbati ut vendant. non accipiemus
ab eis in sabbato. et in die sanctificata. et dimit
temus annum septimum. et exactionem univer
se manus. Et statuemus super nos precepta. ut
demus terciam partem sicli per annum ad opus
domus dei nostri. ad panes propositionis. ad sa
crificium sempiternum. In sabbatis. in kalendis. in
sollempnitatibus. in sanctificatis. et pro peccato
ut exoretur pro israel. et in omnem usum domus
dei nostri. Sortes ergo misimus super oblatio
nem lignorum inter sacerdotes et levitas et
populos ut inferrentur in domum dei nostri per
domos patrum nostrorum per tempora a tempo
ribus anni usque ad annum. ut arderent super
altare domini dei nostri. sicut scriptum est in lege
moysi. Et ut afferremus primogenita ter
re nostre. et primitiva universi fructus omnis ligni
ab anno in annum in domum domini. et primi
tiva filiorum nostrorum. et pecorum nostrorum. sicut
scriptum est in lege. Et primitiva boum nostro
rum. et ovium nostrarum. ut offerrentur in domo
dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo
dei nostri. et primicias ciborum nostrorum. et
libaminum nostrorum. et poma omnis ligni.
vindemie quoque. et olei afferemus sacerdoti
bus ad gazofilacium domini. et decimam partem terre
nostre levitis. Ipsi levite decimas accipient.
ex omnibus civitatibus operum nostrorum. Erit autem
sacerdos filius aaron cum levitis in decimis
levitarum. Et levite offerent decimam partem
decime sue in domo dei nostri ad gazofila
cium in domum thesauri. Ad gazofilacium enim
deportabunt filii israel. et filii levi primi
cias frumenti. vini et olei. Et ibi erunt
vasa sanctificata. et sacerdotes. et cantores
et ianitores. et ministri. et non dimittemus
domum dei nostri.

XI

Habitaverunt autem principes populi in ierusalem
optimates. atque sacerdotes in medio
populi habitabant. Reliqua vero plebs misit sor
tem ut tollerent unam partem de decem. que
habitatura esset in ierusalem in civitate sancta
decima pars populi eligitur. ut habitet in ierusalem
quia urbs vacua erat. Novem vero partes in
civitatibus. Benedixit autem populus omnibus viris
qui se sponte obtulerant ut habitarent in
ierusalem. Hii sunt itaque principes provincie
qui habitaverunt in ierusalem. et in civitatibus
iuda. Habitavit autem unusquisque in posses
sione sua in urbibus suis israel. Sacerdotes. le
vite. nathinei. et filii servorum salomonis
et ierusalem habitaverunt de filiis iuda. et de
filiis beniamyn. De filiis iuda: athaias

filius aziam. filii zacharie. filii amarie. filii
saphatie. filii malaleel. et de filiis phares
amasia filius baruch. filius colozai. filius
azia. filius adaia. filius ioiarib. filius zacha
rie. filius salonitis. omnes filii phares qui
habitaverunt in ierusalem. cccclxviii. viri fortes.
Hii sunt autem filii beniamyn. sellum filius
mosollam. filius ioel. filius fadaia. filius
coloia. filius masia. filius etiel. filius asa
ia. et post eum gabai. sellai. dcccxxviii. et
iohel filius zechri prepositus eorum. et iudas
filius senuua. super civitatem secundus. et
de sacerdotibus idaia filius ioarib. iachin. sa
raia filius elchie. filius mosollam. filius
sadoch. filius meraioth. filius achitob prin
ceps domus dei et fratres eorum facientes
opera templi. octingenti. xxii. et adaia filius
ieroam. filius phelia. filius amsi. filius
zacharie. filius phessur. filius melchie. et
fratres eorum principes patrum. ccxlii. et ama
sia filius azrihel. filius azi. filius mosol
lamoth. filius emmer. et fratres eorum po
tentes nimis. cxxviii. et prepositus eorum
zabdihel filius potentium. et de levitis. seme
ia filius asob. filius azaricam. filius asa
bia. filius boni. et sobai. et iozabeth. super
opera que erant forinsecus in domo dei. a prin
cipibus levitarum. et mathania filius macha
filius zebedei. filius asaph princeps ad lau
dandum et confitendum in oratione. et bebe
chias secundus de fratribus eius. et abda filius
samua. filius galal. filius idithun. omnes
levite in civitate sancta. cclxxxiiii. et ianı
tores accub. thelmon. et fratres eorum qui
custodiebant ostia. clxxii. et reliqui ex is
rahel. sacerdotes et levite in universis civita
tibus iuda. unusquisque in possessione sua. et
nathinei qui habitabant in ophel. et siacha
et gaspha de nathineis. et episcopus levitarum
in ierusalem. azi filius bani. filius asabie. filius
mathanie. filius miche. de filiis asaph. can
tores in ministerio domus domini. preceptum enim
regis super eos erat. et ordo in canto
ribus per dies singulos. et phataia filius me
zebel. de filiis zara filii iuda in manu re
gis iuxta omne verbum populi. et in domibus
per regiones eorum. de filiis iuda habitaverunt
in cariatharbe. et in filiabus eius. et in dibi
bon. et in filiabus eius. et in capseel. et in vil
lis eius. et in iesue. et in molada. et in
bethphaleth. et in asersual. et in bersabee. et
in filiabus eius. et in sicelég. et in mochona

et in filiabus eius. et in remmon. et in sa
ra. et in ierimuth. zanoa. adollam. et in villis
earum. lachis. et regionibus eius. azecha. et
de filiabus eius. et manserunt in bersabee us
que ad vallem ennon. filii autem beniamyn
a geba. michmas. et aia. et bethel. et fi
liabus eius. anathoth. nob. anania. asor
rama. gethaim. adid. seboim. neballat. lod.
ona. in valle artificum. et de levitis porcio
nes iuda et beniamyn. XII
Hii autem sunt sacerdotes et levite qui
ascenderunt cum zorobabel filio sala
thiel. et iosue. saraia. hieremias. esdras
amarias. melluch. accub. attus. sebenia. reum.
merimuth. addo. genthon. abia. miamin. ma
dia. belga. semeia. et ioarib. idaia. sellum
amoc. elcheia. idaia. isti principes sacerdotum
et fratres eorum in diebus iosue. porro
le. iesua. bennui. cedmihel. sarabia. iu
da. mathanias. super hymnos. et ipsi et fratres eorum
in diebus iosue. et bechbecia. atque etiam
fratres eorum. unusquisque in officio suo. ie
sue autem genuit ioachim. et ioachim
genuit heliasib. et eliasib genuit ioiada
et ioiada genuit ionathan. et ionathan
genuit ieddaias. in diebus autem ioachi
erant sacerdotes principes familiarum. sa
raia. amaria. hieremia. annania. esdre
mosollam. amaria. iohannan. milicho
ionathan. sebenie. ioseph. a remeth. a
raioth. helchia. adaias. zacharias. gen
thon. mosollam. abia. ieçri. miamin
et moadie. pelchi. belge. sammai. semaie
ionathan. ioiarib. mathanai. ioiade
zi. sellaie. cellai. amo. cheber. elchie. asse
a. idai. nathanahel. levite in diebus helia
sib. et ioiada. et ionan. et ieddoa. scripti
principes familiarum. et sacerdotes. in reg
no darii perse. filii levi principes famili
arum scripti in libro verborum dierum. et
usque ad dies ionathan filii eliasib. et
principes levitarum. asebia. serebia. et
iosue filius cedmihel. et fratres eorum
per vices suas. ut laudarent et confiterentur
iuxta preceptum regis david viri dei. et cus
todirent eque per ordinem. mathania. et bac
bechia. obedia. mosollam. thelmon. accub
custodes portarum et vestibulorum ante
portas. hii in diebus ioachim filii iesue fi
lii iosedech. et in diebus neemie ducis. et
esdre sacerdotis scribe que. in dedicatione autem
muri ierusalem. requisierunt levitas de omnibus

locis suis in ierusalem ut adducerent eos in locis
suis in ierusalem. et facerent dedicationem et le
ticiam in actione gratiarum. et in cantico
in cymbalis in psalteriis. et in cytharis. Con
gregati sunt autem filii cantorum. et de cam
pestribus circa ierusalem. et de villis netopha
ti. et de domo galgal. et de regionibus gaba
et azmaveth: quoniam villas edificaverant canto
res sibi in circuitu ierusalem. et mundati sunt
sacerdotes et levite. et mundaverunt populum et
portas et murum. Ascendere autem feci prin
cipes iuda super murum. et statui duos cho
ros laudantium magnos. et ierunt ad dex
teram super murum. ad portam sterquilinii
et ivit post eos osaias. et media pars principum
iuda. et azarias et esdra. et mosollam iu
da et beniamyn. et semeia. et hieremia. et
de filiis sacerdotum in tubis zacharias filius
ionathan. filius semeie. filius mathanie.
filius micaie. filius zacchur filii asaph
et fratres eius semeia. et azarel. malalai.
galal. maai. nathanael. et iuda. et anani
in vasis cantici david viri dei. Et esdra scri
ba ante eos in porta fontis. et contra eos as
cenderunt in gradibus civitatis david. in ascen
su muri super domum david. et usque ad portam
aquarum ad orientem. Et chorus secundus
gratias referentium: ibat ex adverso. et ego post
eum et media pars populi super murum. et su
per turrem furnorum. et usque ad murum latis
simum. et super portam effraym. et super portam
antiquam. et super portam piscium. et tur
rem ananehel. et turrem emath. et usque ad
portam gregis. Et steterunt in porta custodie.
gregis custodie. Steteruntque duo chori lau
dantium in domo dei. Et ego et dimidia
pars magistratuum mecum: et sacerdotes eli
achim. maasia. miamin. micheia. helioenai.
ei. zacharias. anania: in tubis. et maasia. et
semeia. et eleazar. et azi. et iohanna. et mel
chia. et helam. et ezer. Et clare cecinerunt
cantores. et iezraia prepositus. Et immolaverunt
in die illa victimas magnas. et letati sunt
deus enim letificaverat eos leticia magna.
sed et uxores eorum: et liberi gavisi sunt
et audita est leticia ierusalem procul. Recense
runt quoque in die illa viros super gazofila
tium thesauri. ad libamina. et ad primi
cias. et ad decimas ut introferrent per eos
principes civitatis in decore gratiarum actionis
sacerdotes et levitas. quia letatus est iuda
in sacerdotibus et levitis adstantibus. et custo

dierunt observationem dei sui. et observationem
expiationis. et cantores. et ianitores. iuxta
preceptum david. et salomonis filii eius
quia in diebus david. et asaph ab exordio
erant principes constituti cantorum in car
mine laudantium. et confitentium deo. et omnis
israel in diebus zorobabel. et in diebus neemie
dabat partes cantoribus. et ianitoribus per dies
singulos. et sanctificabant levitas. et levi
te sanctificabant filios aaron. XIII

In die autem illo lectum est in
volumine moysi audiente populo. et
inventum est scriptum in eo quod non deberent
introire amonites. et moabites in ecclesiam
dei usque in eternum. eo quod non occurrerint fi
liis israel cum pane et aqua. et conduxerint
adversus eos balaam ad maledicendum eis. et con
vertit deus noster maledictionem in benedictionem.
Factum est autem cum audissent legem. sepa
raverunt omnem alienigenam ab israel. Et su
per hoc erat eliasib sacerdos qui fuerat positus
in gazofilatio domus dei nostri. et proximus tho
bie. Fecit ergo sibi gazofilatium grande. et ibi
erant ante eum reponentes munera. et
thus et vasa. et decimam frumenti et vini et
olei partes levitarum et cantorum. et
ianitorum. et primicias sacerdotales. In omnibus
autem his fui in ierusalem. quia anno xxx
secundo artaxersis regis babilonis veni ad
regem. et in fine dierum rogavi regem
et veni in ierusalem. et intellexi malum quod
fecerat heliasib thobie. ut faceret ei thesau
rum in vestibulis domus dei. et malum
michi visum est valde. et proieci vasa domus
thobie foras de gazofilatio. Precepique et
mundaverunt gazofilatia. et retuli ibi va
sa domus dei. sacrificium et thus. Et cog
novi quod partes levitarum non fuissent
date. et fugisset unusquisque in regionem
suam de levitis. et de cantoribus. et de his
qui ministrabant. Et egi causam adversus
magistratus et dixi. Quare dereliquimus do
mum dei. Et congregavi eos. et feci stare in
stationibus suis. Et omnis iuda apporta
bat decimam frumenti. vini. et olei. in hor
rea. Et constituimus super horrea selemiam
sacerdotem. et sadoch scribam. et phadaiam
de levitis. et iuxta eos anan filium zac
chur. filium mathanie. quoniam fideles conproba
ti sunt. et ipsis credite sunt partes fratrum
suorum. Memento mei deus meus pro hoc
et ne deleas miserationes meas quas

feci in domo dei mei. et in cerimoniis eius.
In diebus illis uidi in iuda calcantes torcu
laria in sabbato. portantes aceruos. et oneran
tes super asinos uinum et uuas. et ficus. et
omne onus. et inferentes ierusalem in die sab
bati. Et contestatus sum eos: ut in die qua
uendere liceret uenderent. Et tyrii habitauerunt
in ea inferentes pisces et omnia uenalia
et uendebant in sabbatis filiis iuda et ierusalem.
Et obiurgaui optimates iuda. et dixi eis. Que
est res hec mala quam uos facitis. et prophana
natis diem sabbati: Numquid non hec fecerunt
patres nostri. et adduxit deus noster super nos omne
malum hoc. et super ciuitatem hanc. Et uos
additis iracundiam super israel uiolando sab
batum. Factum est itaque cum quieuissent por
te ierusalem die sabbati. dixi. Claudite ianuas:
et clauserunt ianuas. Et precepi ut non aperi
rent eas usque post sabbatum. Et de pueris me
is constitui super portas: ut nullus inferret
onus in die sabbati. Et manserunt negociato
res et uendentes uniuersa uenalia foris ierusalem
semel et bis. et contestatus sum eos. et dixi
eis. Quare manetis ex aduerso muri. Si se
cundo hoc feceritis: manum mittam in uos. Itaque
ex tempore illo non uenerunt in sabbato. Dixi
quoque leuitis ut mundarentur. et uenirent
ad custodiendas portas: et sanctificandam diem
sabbati. Et pro hoc ergo memento mei deus meus
et parce mihi secundum multitudinem miserationum tu
arum. Sed et in diebus illis uidi iudeos ducen
tes uxores azotidas ammonitidas. et filii
eorum ex media parte loquebantur azotice.
et nesciebant loqui iudaice. et loquebantur
iuxta linguam populi et populi. Et obiurgaui eos
et dixi maledixi. Et cecidi ex eis uiros: et de
caluaui eos. et adiuraui in domino ut non darent
filias suas filiis eorum. et non acciperent de fi
liabus eorum filiis suis. et sibimet ipsis di
cens. Numquid non huiuscemodi re peccauit
salomon rex israel. Et certe in gentibus multis
non erat rex similis ei. et dilectus deo suo erat
et posuit eum deus regem super omnem israel
et ipsum ergo ad peccatum duxerunt mulie
res alienigene. Numquid et nos inobedien
tes faciemus omne malum grande hoc ut
preuaricemur in deo nostro. et ducamus uxores
peregrinas. De filiis autem ioiade. filii eli
asib sacerdotis magni. gener erat sanabal
lath horonites: quem fugaui a me. Recor
dare domine deus meus aduersum eos qui pol
luunt sacerdotium. iusque sacerdotale et le
uiticum. Igitur mundaui eos ab omnibus
alienigenis: et constitui ordines sacerdotum
et leuitarum unumquemque in ministerio suo
et oblatione lignorum in temporibus constitutis
et in primitiuis. Memento mei deus meus
in bonum. Explicit neemias. Incipit es
dras secundus.

Et fecit iosias pascha in
ierusolimis domino: et immo
lauit phase quartadecima
luna primi mensis: sta
tuens sacerdotes per uices
dierum stolis amictos
in templo domini. Et dixit leuitis sacris ministris
israel: ut sanctificarent se domino in positione
sancte arche domini: in domo quam edificauit sa
lomon filius dauid rex. Non erit uobis tol
lere super humeros eam. Et nunc deseruite do
mino nostro. et curam agite gentis illius
ex parte sua pagos et tribus uestras: secundum scripturam
dauid regis israel. et secundum magnificentiam salomonis
filii eius omnes in templo. et secundum paucita
principatus patrum uestrorum eorum qui stant
in conspectu fratrum filiorum israel: immo
late pascha et sacrificia parate fratribus uestris. et fa
cite secundum preceptum domini quod datum est moy
si. Et donauit iosias in plebem que inuen
ta est. oues agnorum et edorum et capra
rum. xxx. milia. uitulos tria milia. hec de
regionibus data sunt secundum promissionem populo
et sacerdotibus in pascha. oues in numero du
o milia. uitulos. c. Et iechonias et semeias et
nathanael frater. et asabias et oziel et cho
roba. in phase. oues. x. milia. uitulos. dcc. Et
cum fierent eleganter: steterunt sacerdotes
et leuite habentes azima per tribus. Et secundum par
tes principatus patrum in conspectu populi of
ferebant domino secundum ea que in libro moysi scrip
ta sunt. Et assauerunt phase igni: prout
oportebat. Et hostias coxerunt in eneis et
ollis cum beniuolentia. Et attulerunt omnibus
qui erant ex plebe. et post hec parauerunt sibi
et sacerdotibus. Sacerdotes enim offerebant ad
ipes usque finita esset hora. Et leuite parauerunt
sibi. et fratribus suis filiis aaron. Et sacri canto
res filias offerebant super ordinem secundum prescrip
tum dauid. et asaph et zacharias et ie
dun qui erat a rege. et hostiarii per singulas
ianuas. ita ut non preterirent unusquisque

suam. Fratres enim eorum paraverunt. Et cō-
summata sunt que pertinebant ad sacrificium
dñi. In illa die egerunt phase. et offerebant
hostias sup dñi sacrificium. sm̄ preceptū regis
iosie. Et egerunt filii isrl' qui inventi sunt
in tempore illo phase. et diem festum azi-
morum p dies vii. Et non est celebratum
phase tale in isrl' a temporibus samuelis p-
phete. et omnes reges isrl' nō celebraverunt
tale pascha quale egit iosias et sacerdotibus
et levite. et iuda et omnis isrl' qui inven-
ti sunt in commorantes ihrlmis. Octavodecimo
anno regnante iosia: celebratum est pha-
se. Et directa sunt opa iosie in conspectu dō
sui in corde pleno metuentia. Et que circa
illum q̄ descripta sunt in pristinis temporibus
de eis qui peccaverunt. quinque irreligiosi fue-
runt in dominum p omnē gentem. et qui nō
quesierunt verba dñi sup isrl'. Et post omnē
actum hunc iosie. ascendit pharao rex egyp-
ti veniens ad bellū in carchamis sup eufraten
et exivit in obviam illi iosias. Et misit rex
egypti ad iosiam dicens. Quid michi ē rex
iude? Non sum missus ad te sup eufratē
enim bellum meum est. festinans descende.
Et nō ē reversus iosias sup currū: sed expugna-
re eum cogitabatur. nō attendens verbū pphe
ex ore dñi. sed constituit ad eum bellū in cā-
po mageddo. Et descenderunt principes ad
regem iosiam. Et dixit rex pueris suis. A-
movete me a plio: infirmatus sum enim
valde. Et statim amoverunt eum pueri ip-
sius de curru. et ascendit sup currū secundā-
um suum. Et perveniens ihrlm a vita func-
tus ē. et sepultus in pr̄no sepulcro. Et in
tota iudea lugebant iosiam. et qui p̄site-
bant cum uxoribus lamentabant eum us-
que in hunc diem. Et datum est hoc fieri semp
in omne genus isrl'. Hec autem pscripta sunt
in libro ystoriarum regum iude. et in si-
gula gesta actus iosie eius gloria et intel-
lectus eius in lege dñi. quia eq̄ gesta sunt
ab eo: et que non: scripta sunt in libro re-
gum isrl' et iude. Et assumentes qui erant
ex gente iedoma filiū iosie. Constituerunt
regem p iosia pr̄e suo. cum eet annorū
xxiiitrium. et regnavit sup isrl' tribus men-
sibus. Et amovit eum rex egypti: ne regna-
ret in ihrlmis. Et multavit gentem: ar-
genti talenta c. et auri talentum unū
Et constituit rex egypti ioachim frēm ip-
sius regem iude et ihrlm. Et alligavit ma-
gnatus ioachim: zaracele frēm suum a p̄he-
tens reduxit egypto. Annorum erat ioachi
xxv. cum regnaret in tra iuda et ihrlm. et
fecit malum in cōspectu dñi. Post hunc ā
ascendit nabuchodonosor rex babilonis
et alligans eum in aurcolo vinculo: per-
duxit in babiloniā. Et sacra vasa dñi acce-
pit nabuchod. et tulit et consecravit i tem-
plo suo in babilonia. Nam de immundicia il-
lius. et irreligiositate scriptum ē in libro
regum. Et regnavit ioachim filius eius
p eo. Cum autem constitutus ē erat ānorum
viii. Regnavit autem menses tres. et dies
x. in ihrlm. et fecit malum in conspectu
dñi. Et post annum mittens nabuchodo-
nosor trāsmigravit eum in babiloniā: simul cū
sacris vasis dñi. et constituit sedechiam
regem iuda et ihrlm. cum eet annorum
xxi. Regnavit autem annis xi. et fecit
malum in conspectu dñi. et nō ē reveritus
a verbis que dicta sunt a ieremia ppha
ex ore dei. Et dominatus a rege nabuchod-
puerans discessit. Et induravit cervicē sua
et corde suo: transgressus est legittima dñi
dei isrl'. Et duces ppli dni multa iniq; ges-
serunt. et impie gesserunt sup omnes immū-
dicias gentium. Et polluerunt templum
dñi: quod sanctum erat ihrlmis. Et mi-
sit deus patrū suorū p angelum suū re-
vocare eos: ppter quod parceret illis et tabna-
culo suo. ipi autem subsanabant i angelis
suis. et quia die loquitus ē dñs. erant illude-
tes pphis eius. quia usq; ad iracūdiam
excitatus est sup gentem suam: ppt irreli-
giositatem suam. Precepit et ascendere
reges chaldeorum. hii ceciderunt iuve-
nes eorum in gladio. in circuitu sā tem-
pli illorum. et nō pepercerunt iuvenem. et
virgini. et seni. et adolescenti. sed omnes tra-
diti sunt in manus ipsorum. Et oīa sacra
vasa dñi. et regales apothecas resumentes
tulerunt in babiloniam. Et incenderunt
domū dñi: et demolierunt muros ihrlm
et turres eius incenderunt in igne. et cōsu-
maverunt oīa. honorifica eius ad nichi-
lum redegerunt. et reliquos a gladio in
babilonem. Et erant filii illius: usq; dū
regnaret pse. in repletione verbi dñi ore
hieremie. quousq; benigne ageret terra
sabbata sua. omni tempore desolationis sue:
sabbatizavit in applicatione annorum
lxx.

II

Regnante ciro persarum in consummatione
uerbi domini in ore iheremie. suscitauit dominus
spiritum ciri regis persarum. et predicauit in toto
regno suo simul per scripturam dicens. Hec
dicit rex persarum cirus. Constituit me re-
gem orbis terrarum. dominus israel. dominus excelsus.
et significauit michi edificare sibi domum in
ierusalem que est in iudea. Si quis est ex gente
uestra deus ipsius cum eo. ascendat in ierusalem.
Quotquot ergo circa loca habitant adiu-
uent eum qui sunt in loco ipso. in auro et
argento. in dationibus cum equis et iume-
tis. cum ceteris aliis que secundum uota apponuntur in
templum domini quod est in ierusalem. Et stantes princi-
pes tribuum patrum iude et tribus benia-
min. et sacerdotes et leuite. quos excitauit
deus ascendere et edificare domum domini que
est in ierusalem. et qui erant in circuitu eorum
adiuuarent in omni argento et auro et
et iumentis. et uotis quam plurimis. multi quorum
sensus excitatus est. Et rex cirus protulit ua-
sa sacra domini que transtulit nabuchodo-
nosor de ierusalem. et consecrauit ea in suo ydolo.
Et proferens ea cirus rex persarum. tradidit ea
mitridato qui erat super thesauros ipsius.
Per hunc autem tradita sunt salmana-
saro preside iudee. Horum autem hic nume-
rus. Libatoria argentea duo milia quadrin-
genta. Athinae argentee. xxx. phiale auree
xxx. Item argentee duo milia quadrin-
gente. et alia uasa mille. Omnia autem
uasa aurea et argentea. quattuor milia et
cccc. lxix. Et cuacuata sunt salmanazaro
simul cum his que ex captiuitate babilo-
nie in ierusalem. In artaxersis regis persarum
temporibus scripserunt ei de his qui inhabi-
tant in iudea. et in ierusalem. balsamus. et
mitridatus. et salellius. et rathimus. bal-
themus. samelius scriba. et reliqui inhabi-
tantes in samaria. et ceteris locis subiectam
epistolam regi artaxersi. Domine pueri tui re-
thimus ab accidentibus. et salellius scriba
et reliqui curie tue iudices. nicholen sy-
riem. et feniciem. Et nunc notum sit domino re-
gi quoniam iudei qui ascenderunt a uobis ad nos
uenientes in ierusalem ciuitatem refugam
et pessimam edificant fumos eius. et statu-
unt muros et suscitant. Et si ciuitas ista (templum)
et muri consummati fuerint. tributa non sus-
tinebunt pendere. sed etiam regibus resistent.
Et quia res agitur circa templum. recte ha-
bere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum.

sed notum facere domino regi. ut si uidebitur re-
queratur in libris patrum tuorum. et in-
uenies in admonitionibus scripta de his.
et scies quoniam ciuitas ista fuit refuga. et re-
ges et ciuitates concutiens et iudei refuge et pre-
lia constituentes in ea ab eterno. ob quam et
ciuitas ista deserta est. Nunc ergo notum
facimus domine. quoniam si ciuitas ista edifica-
ta fuerit. et huius muri erecti fuerint. descen-
sio tibi non erit in cheleem syriam et phenicem.
Tunc descripsit rex rathimo qui scribe-
bat accidentia. et beltheumo. et salellio scribe.
et ceteris constitutis. et inhabitantibus in syria
et phenice. ea que subiecta sunt. Legi epistolam
quam misisti michi. Precepi ergo inquiri. et in-
uentum est quoniam ciuitas illa est ab eterno
regibus resistens. et homines refuge et pre-
lia in ea efficientes. Et reges fortissimi erant
in ierusalem dominantes. et tributa exigentes
a celen syria et phenice. Nunc ergo precepi
prohibere homines illos edificare ciuitatem et
prouidere ne quid ultra hec fiant. Sed ne procedat
in plurimum ex qua sunt malicie. ita ut re-
gibus molestia imperetur.

III

Nunc recitatis his que a rege artha-
xerse scripta fuerant. rathimus et sa-
lellius scriba. et qui cum his constituti
erant in gentes. festinantes uenerunt in
ierusalem cum equitatu et turba. et agmine
et ceperunt prohibere edificantes. Et uacabant
ab edificatione templi in ierusalem usque secundo
anno regni darii regis persarum. Et rex darius
fecit cenam magnam omnibus uernaculis
suis. et omnibus ministris medie et persidis
omnibus purpuratis. et prepositis. et consu-
libus et prefectis. sub illo ab india usque ad
ethiopiam. cxxvii. prouinciis. Et cum man-
ducassent et bibissent. et saciati recessis-
sent. tunc darius rex ascendit in cubiculum
suo. et dormiuit et expergefactus est. Tunc
tres iuuenes corporis custodes qui custo-
diebant corpus regis. dixerunt alter alteri.
Dicamus unusquisque sermonem qui preua-
lat. Et cuiuscumque apparuerit sermo sapienti-
or huius. dabit illi darius rex dona magna.
purpura cooperiri. et in auro bibere et super
aurum dormire et currum aureum freno et
cidarim bissinam et torquem circa collum
et secundo loco sedebit a dario. propter sapi-
entiam suam. et cognatus darii uocabitur.
Tunc scribentes singuli suum uerbum signa-
uerunt et posuerunt sub capitale darii regis

regis. Et dixerunt: Cum surrexerit rex, dabunt
illi scripta sua. Et quemcumque iudicaverit rex et
tribus magistratibus Persidis quoniam verbum eius
sapientius est, ipsi dabitur victoria sicut
scriptum est. Unus scripsit: Forte est vi-
num. Alius scripsit: Fortior est rex. Tertius
scripsit: Fortiores sunt mulieres; super omnia
autem vincit veritas. Et cum surrexisset rex,
acceperunt scripta sua et dederunt illi. Et
legit. Et mittens vocavit omnes magistra-
tus Persarum et Medorum et purpuratos et præ-
tores et præfectos, et sederunt in consilio,
et lecta sunt scripta coram ipsis. Et dixit:
Vocate adolescentes, et ipsi indicabunt
verba sua. Et vocati sunt et introierunt.
Et dixit illis: Indicate nobis de his quæ scrip-
ta sunt. Et cœpit prior qui dixerat de forti-
tudine vini. Et dixit: Viri, quam prævalet vi-
num omnibus hominibus qui bibunt illud!
seducit mentem. Item quoque regis et orphani
facit mentem vanam. Item servi ac liberi,
pauperis et divitis. Et omnem mentem con-
vertit in securitatem et iocunditatem. Et non
meminit omnem tristitiam et debitum.
Et omnia præcordia facit honesta. Et non me-
minit regem neque magistratum. Et omnia
per talenta facit loqui. Et non meminerunt cum
bibunt amicitiam neque fraternitatem, sed post
non multum sumunt gladios. Et cum a
vino fuerint et surrexerint, non meminerunt quæ
gesserint. O viri, non ne præcellet vinum, quod sic
cogit facere? Et tacuit hoc dicto.

IIII

Et incohavit sequens dicere qui dixit de for-
titudine regis: O viri, non præcellunt homines
qui terram et mare obtinent, et omnia quæ
sunt in eis? Rex autem super omnia præcellit,
et dominator est eorum, et omne quod-
cumque dixerit eis faciunt. Et si miserit illos ad
bellatores, vadunt et demoliuntur montes
et muros et turres. Iugulantur et iugu-
lant, et regis verbum non præterunt. Nam si
vicerint, afferunt regi omnia. Et quæcumque
prædati fuerint semper et alia omnia. Et quot-
quot non militant sed nec pugnant, sed co-
lunt terram; rursum cum fuerint metentes,
afferunt tributa regi. Et ipse unus solus.
Et si dixerit occidere, occidunt; dixerit remittere, re-
mittuntur; dixerit percutere, percutiunt; dixerit exter-
minare, exterminant; dixerit edificare, edificant;
dixerit excidere, excidunt; dixerit plantare, plan-
tant. Et omnis plebs et virtutes eum ob-
audiunt. Et super hæc ipse recumbet et bibet et
dormit. Hii autem custodiunt in circuitu eum,
et non possunt singuli facere opera sua, sed et
in dicto audientes sunt ei. Viri, quomodo non
præcellet rex, qui sic diffamatur? Et tacuit.
Tertius qui dixerat de mulieribus et veritate,
hic est Zorobabel, cœpit loqui: Viri, non mag-
nus est rex, et multi homines, nec vinum
præcellit. Quis est ergo qui dominatur eorum?
Nonne mulieres genuerunt regem et omnem
populum qui dominantur mari et terræ? Et ex illis
nati sunt. Et ipsæ educaverunt eos qui plan-
taverunt vineas ex quibus vinum fit. Et ipsæ
faciunt stolas omnium hominum. Et ipsæ faci-
unt gloriam hominibus, et non possunt
homines separari a mulieribus. Si congregaverint
aurum et argentum et omnem rem spe-
ciosam, et viderint mulierem unam bono habitu
et bona specie, omnia hæc relinquentes in eam
intendunt, et aperto ore conspiciunt eam, et eam
alliciunt magis quam aurum et argentum
et omnem rem speciosam. Homo suum patrem
relinquet qui enutrivit eum, et suam regionem,
et ad mulierem coniungitur. Et cum muliere
dimittit animam. Et neque patrem meminit
neque matrem neque regionem. Et hinc oportet
vos scire quoniam mulieres dominantur vestri. Nonne
doletis? Et accipit homo gladium suum
et vadit in viam facere furta et homicidia,
et mare navigare et flumina. Et leonem
videt, et in tenebris ingreditur. Et cum furta
fecerit et fraudes et rapinas, amabili sue
affert. Et iterum diligit homo suam uxo-
rem magis quam patrem aut matrem. Et mul-
ti dementes facti sunt propter suas uxores,
et servi facti sunt propter illas. Et multi perierunt
et iugulati sunt, et peccaverunt propter mu-
lieres. Et nunc credite mihi, quia magnus est
rex et in potestate sua, quoniam omnes regiones
verentur tangere eum. Videbam tamen Apemen
filiam Bezacis mirifici, concubinam regis,
sedentem iuxta regem ad dexteram, et au-
ferentem diadema de capite regis, et impo-
nentem sibi, et palmis cedebat regem de
sinistra manu. Et super hæc aperto ore intueba-
tur eam. Et si arriserit ei, ridet; nam si indig-
nata fuerit ei, blanditur donec reconcilietur
in gratiam. O viri, cur non sunt fortiores mu-
lieres? Magna est terra et excelsum est cælum
quæ ista agunt. Et tunc rex et purpurati
intuebantur in alterutrum. Et incohavit
loqui de veritate: O viri, nonne fortes sunt mu-
lieres? Magna est terra, excelsum est cælum, et

velox cursus solis. Convertitur in gyro celi
in locum suum in una die. Nonne magni
ficatus est qui hec facit. et veritas magna et
fortior pre omnibus. Omnis terra veritatem invo
cat. celum etiam ipsam benedixit. et omnia opera
moventur. et tremunt eam. et non est cum ea
quicquam iniquum. Iniquus rex. iniquae mulieres.
iniqui omnes filii hominum. et iniqua omnia il
lorum opera. et non est in ipsis veritas. et in sua
iniquitate peribunt. et veritas manet et in
valescit in eternum. et vivit et optinet in
secula seculorum. nec est apud eam accipere personas
neque differentias. sed que iusta sunt facit omnibus
iniustis ac malignis. et omnes benignantur
in operibus eius. et non est in iudicio eius iniquum
et fortitudo. et regnum. et potestas. et maies
tas omnium evorum. Benedictus deus verita
tis. et desiit loquendo. Et omnes populi clama
verunt et dixerunt. Magna est veritas. et pre
valet. Tunc rex ait illi. Pete si quid vis am
plius. quam que scripta sunt. et dabo tibi. sequ
inventus es sapientior. proximus et proximus mihi
sedebis. et cognatus meus vocaberis. Tunc
ait regi. Memor esto voti. quod vovisti edi
ficare ierusalem. in die qua regnum accepisti. et
omnia vasa que accepta sunt in ierusalem remit
te que seposuit cyrus. quando mactavit babilo
nem. et voluit ea remittere ibi. et vovisti
edificare templum quod incenderunt ydume
i. quando exterminata est iudea a chaldeis. et nunc
hoc est quod postulo domine. et quod peto. hec est maies
tas quod postulo ut facias votum quod vo
visti regi celi ex ore tuo. Tunc surgens dari
us rex. osculatus est eum. et scripsit epistolas ad omnes
dispensatores. et prefectos et purpuratos ut
ducerent eum. et eos qui cum illo erant omnes
ascendentes edificare ierusalem. Et omnibus prefectis
qui erant in syria. et phenice. et libano scrip
sit epistolas ut traherent ligna cedrina a libano
in ierusalem. ut edificarent cum eis civitatem
Et scripsit omnibus iudeis qui ascendebant
a regno in iudeam. pro libertate omnem libertatem
potestatem et magistratum. et prefectum non superve
nire ad ianuas ipsorum. et omnem regionem
quam optinuerant esse inmunem eis. Et ydume
i relinquerent castella que optinent iudeorum
et in structuram templi dare per singulos
annos talenta .xx. usque dum perdificaretur
et super sacrarium holocaustamata offerri co
tidie sicut habent preceptum. alia talenta .x. of
ferre per singulos annos. et omnibus qui proce
dunt a babilonia condere civitatem ut esset

libertas tam ipsis quam filiis eorum. et om
nibus sacerdotibus qui procedunt. Scripsit et quan
titatem et sacram stolam quam deservirent
levitis scripsit dare precepta usque ad diem
quo consummabitur domus. et ierusalem edificetur
et omnibus custodientibus civitatem scripsit
eis dare sortes et stipendia. Et dimisit
vasa que seposuerat cyrus a babilonia
omnia quecumque dixit cyrus. et iam ipse
pit fieri. et mitti ierusalem. Et cum processisset
adolescens. elevatus faciem suam in
benedixit regem celi. et dixit. Abs te est victo
ria. et abs te est sapientia. et claritas. et ego
servus tuus sum. Benedictus es qui dedisti
mihi sapientiam. et tibi confiteor domine pa
trum nostrorum. et accepit epistolas. et profectus est in ba
biloniam. et venit et nuntiavit fratribus
omnibus qui fuerant in babilonia. et bene
dixerunt deum patrum suorum. quoniam dedit
remissionem et refrigerium. ut ascenderent et
edificarent ierusalem. et templum. ubi nominatum
est nomen eius in ipso. et exultaverunt cum mu
sicis et leticia diebus .vii. V

Post hec autem lecti sunt ut ascenderent
principes pagorum. domos per tribus
as. et uxores illorum. et filii et filie eorum
et servi et ancille ipsorum. et pecora illorum
Et rex darius misit una cum eis equites
tes mille. donec educerent eos in ierusalem cum
pace. et cum musicis et tympanis. et tubis
et omnes fratres erant ludentes. et fecit
eos ascendere simul cum eis. Et hec sunt nomina
virorum qui ascenderunt per pagos suos in
tribus. et in partem principatus ipsorum. Sa
cerdotes. filii finees. filii aaron. ihesus filius
ius iosedech. ioachim filius zorobabel fi
lii salathiel de domo david. ex progenie pha
res. tribu autem iuda qui locutus est sub da
rio rege persarum sermones mirificos. in se
anno ipsius mense nisan primo. Sunt autem
hii qui ex iudea ascenderunt de captivitate
transmigrationis. quos transmigravit nabucho
donosor rex babilonie in babilonem. Et reversi sunt
in ierusalem. et reliquam partem iudee unusquisque
in civitatem suam qui venerunt cum zoro
babel. et ihesu neemias. azareas. helma
emmanio. mardocheo. beelsuro. mesphar
tor. ortoroliora. elonia unus de principibus
eorum. et numerus ab gentibus eorum
prepositis eorum. Filii phares duo milia c
lxxii. Filii ares. tria milia .lvii. Filii ferne
.cxlii. In filiis ihesu et iosabes duo milia

triceni. filii bannea. c. xl. viii. filii bebet. ccc.
ii. filii acad. ccc. xxvii. filii chan. xxxvii. fi
lii zozar. duo mil. lxvii. filii adini. ccc.
lxi. filii azetedis. c. viii. filii ciaso et zelas
c. vii. filii azorec. ccc. xxxix. filii iebdarbone
c. xxxii. filii ananie. c. xxx. filii asom. filii
mozsar. ccc. xxii. filii zabarus. nonginta. v.
filii sephoiemo. c. xxiii. filii nepopis. lv.
filii hebanatus. c. lviii. filii celethumi. c. xx
xii. filii conthupatros. qui enecadies et mo
dic. ccc. xxii. ciui ex gāmas et galea. c. xxi.
ciui ex besollō. et celggeā. xv. ciui ex busta
io. c. xxii. ciui ex bettenolbes. lv. filii lipis.
c. lv. filii labceni. ccc. lvii. filii sicē. ccclxx.
filii serabō rel omī. ccc. lxxviii. filii ericii.
milia. c. xlv. filii anaas. ccc. lxx. Sacerdotes
filii iebdus filii eurē. filii eliasib. ccc. lxxii.
filii emmereus. cc. lii. filii fasurii. ccc. lvii.
filii carte. cc. xxvii. Leuite. filii iesu in cedon
hel. et bannis. et sebelias. et edias. lxxiiii.
omnis numerus a. xii. anno. xxx. mil. ccc
lxii. filii et filie et uxores. omnis compu
tatio: xl. milia. cc. xlii. Filii sacerdotum qui
psallebant in templo filii asaph. c. xxviii.
hostiarii filii esmenni. filii azer filii amō
filii acaiba topa. filii atitei. filii ciobi. oēs
c. xxxix. Sacerdotes fuientes in tēplo. filii
sel. filii gasipa. filii tablot. filii cant. filii
su. filii belui. filii labana. filii acmata. fi
lii acuib. filii ioa. filii ceta. filii agab. filii
olui. filii anan. filii cauna. filii geddu. fili
lau. filii radin. filii desannin. filii necoba
filii caseba. filii gaze. filii ozin. filii sinee
filii atren. filii bastem. filii asiana. filii mē
nei. filii nansim. filii acisu. filii agista.
filii aris. filii fanem. filii fasalnō. filii me
eda. filii fusa. filii careth. filii barchus. fi
lii sealee. filii tosi. filii nasit. filii agisti.
filii pedon. Salomon. filii eius. filii asophot
filii phairai. filii celi. filii tedon. filii gadde
hel. filii sephegi. filii agia. filii faceneth. fi
lii sabian. filii saroneth. filii masie. filii a
me. filii saphin. filii addus. filii subai. filii
erra. filii rabdis. filii saphath. filii malmō
Omēs sacro fuientes et pueri salomonis.
ccc. lxxii. Hii sunt filii qui ascenderunt a
thermel. et thersas principes eorum. charmel
lā. et charethaion potuant edicē ciuitates su
as. et prenies quōmodo sunt ex isrl. filii
dolai. filii tubi. filii necoda. et ex sacerdo
tib; qui fungebantur sacerdotio: et nō sunt
inuenti. filii obia. filii achisos. filii addin

qui accepit unam uxorem ex filiab; fargel
lei. et uocati sunt noīe eius. Et horum q̄si
ta ē gn̄is scripta in ptentatura et nō ē inuē
ta. et phibiti sunt sacerdotio fungi. Et dix̄ illi
neemias. et astaris ne participent scōr donī
exsurgat pontifex doctus. in ostensionē et
ūitatem. Omnis autē isrl' erat a. xii. ānis
exceptis suis et ancillis. xlii. milia. ccclx.
Sui horum et ancille. vii. milia. ccc. xxxvii
cantores et cantatrices. cc. lxv. cameli. ccc
xxxv. Equi. vii. milia. xxxvi. muli duocē
ta milia. xlv. subiugalia. v. milia. xxv. Et
de ppositis ipsis per pagos dum uenirent in
templum dei quod erat in ihrlm. uoue
runt suscitare templum in loco suo scdm
uirtutem suam. et dari in templum
thesaurum opm sacrū. auri minas mil
le. et argenti minas. v. milia. et stolas sa
cerdotales. c. Et inhitauerunt sacerdotes. et le
uite. et qui erant ex plebe in ihrlm. et in
regione. et sacri cantores. et hostiarii. et oīs
isrl' in regionib; suis. Instante autē. vii.
mense. cum eēnt filii isrl' unusquisq; ī
suis reb;: conuenerunt unanimes in a
trium qd̄ erat an ianuam orientalē. Et
stantes ihc iosedech filius. et fratres eius
sacerdotes. et zorobabel filius salathiel. et
huī fratres parauerunt altare. ut offerrēt
sup illud holocaustamata scdm q in libro
moysi hominis dei pscripta sunt. Et cōue
nerunt ex aliis nationib; terre. Et erexe
sacrarium in loco suo omnes gentes terre.
et offerebant hostias et holocaustamata
dnō matutina. Et egerunt scenophegiam
et diem sollempnem. sicut preceptū ē in
lege sacrificia cotidie sicut oportebat. Et
post h' oblōnes institutas. et hostias sab
batorum. et neomeniarū. et dierū sollēp
nium. oīum sanctificatorum. et quotquot
uouebant dnō neomenia septimi mēsis
ceperunt hostias offerre dnō: et templum
dnī nondum erat edificatū. Et dederunt pe
cuniam lapidariis et fabris. et potū ī pa
bula cum gaudio. et dederunt currum sy
donii et tyrus ut transueherēt illi de libano
trabes cedrinas. et facerent rates in ioppe
portum. scdm q scriptum est eis a ciro psa
rum rege. Et in scdo anno uenientes ī tēplū
dnī in ihrlm. mense secundo inchoauit ihc
zorobabel filius salathiel. et ihc filius
iosedech. et fr̄s ipsorum. et sacerdotes. et leui
te. et omnes qui aduenerant de captiuitate

decīu

re in ierusalem. et fundauerunt dei templum no
uilunio secundi mensis secundi anni cum uenis
sent in iudeam et ierusalem. et statuerunt leui
tas a .xx. annis super opera domini. Et stetit iesus et
filii eius et fratres et sonis leuite conspirantes. et
exactores legis. et facientes opera in domo dei.
Et steterunt sacerdotes habentes stolas cum tubis
et leuite filii asaph habentes cymbala collau
dantes dominum et benedicentes secundum dauid regem
israel. Et cantauerunt canticum domino: quoniam dulce
do eius et honor in secula super omnem israel.
et omnis populus tuba cecinerunt. et proclamauerunt
uoce magna collaudantes dominum in suscita
tione domus domini. Et uenerunt ex sacerdoti
bus et leuitis. et presidentibus secundum pagos seni
oribus qui uiderant pristinam domum. et ad
eius edificationem cum clamore et planctu
magno. et multi cum tubis et gaudio ma
gno: in tantum ut populus non audiret tubas propter
planctum populi. Turba enim erat tuba ca
nens magnifice: ita ut longe audiretur.
Et audierunt inimici tribus iude et benia
min. et uenerunt scire que esset uox tu
barum. Et cognouerunt quoniam qui erant ex
captiuitate edificant templum domino deo israel.
Et accedentes ad zorobabel et iesum. et
prepositos pagorum: dixerunt eis. Edificabimus
una uobiscum. Similiter enim audiuimus
dominum nostrum. et ipsi pariter incedimus a diebus
asbasaret regis assyriorum qui transmigra
uit nos hinc. Dixit illis zorobabel et iesus et
principes pagorum israel. Non est uobis edifica
re domum dei nostri. Nos enim soli edificauimus
domum dei nostri. secundum ea que precepit nobis cyrus
rex persarum. Gentes autem terre incumbentes his
qui sunt in iudea. et leuantes opus edifi
cationis et insidias et populum adducentes
prohibebant eos edificare. et aggressiones exercen
tes impedierunt ne consummaretur edificium
omni tempore uite cyri regis. et protraxe
runt structuram per biennium usque ad darii reg
num.

VI

In secundo autem anno regni darii, prophetauit
Aggeus et zacharias filius addin prophe
te apud iudeam et ierusalem: in nomine domini dei
israel super eos. Tunc stans zorobabel filius
salatiel. et iesus filius iosedech inchoauerunt
edificare domum domini que est in ierusalem. cum
adessent eis prophete domini. et adiuuarent eos.
In ipso tempore uenit ad illos sisennes sub
regulus syrie. et fenicis. et satrabuzanes et so
dales eius: et dixerunt eis. Quo precipiente
uobis domum hanc edificatis. et tectum istud
et omnia alia perficitis. et qui estis structo
res qui hec edificant? Et habuerunt gratiam
uisitatione facta super eos qui erant ex captiui
tate a domino: seniores iudeorum. Et non sunt im
pediti edificare donec significaretur dario
de omnibus istis. et responsum acciperet. Exemplum
epistole quam miserunt dario. Sisennes sub
regulus syrie et fenice. et satrabuzanes et
sodales eius in syria et fenice presides: regi
dario salutem. Omnia nota sint domino regi. quia
cum aduenissemus in regione iudee. et in
troissemus in ierusalem: edificantes domum
dei magnam. et templum ex lapidibus po
litis magnis et preciosis materiis in parietibus
et opera illa instanter fieri et suffragari. et prospe
re in manibus eorum. et in omni gloria quoniam
diligentissime perfici. Tunc interrogauimus se
niores dicentes. Quo permittente uobis edifi
cantes domum istam: et opera hec fundantes?
Ideo autem interrogauimus eos ut notum
faceremus tibi homines et prepositos. et nomina scrip
turam prepositorum postulauimus illos. At
illi responderunt nobis dicentes. Nos sumus serui
domini qui fecit celum et terram. et edificabatur
hec domus ante istos annos multos a rege israel
magno et fortissimo et consummata est. Et quoniam
patres nostri exacerbantes erant. et peccauerunt
in deum israel: tradidit eos in manu nabu
chodonosor regis babilonie regis chaldeorum. et domum
istam demolientes incenderunt. et populum cap
tiuum duxerunt in babiloniam. In primo
anno regnante cyro regione babilonie scrip
sit cyrus rex domum hanc edificare. et illa
sacra uasa aurea et argentea que extulerat
nabuchodonosor de domo que est in ierusalem. et con
secrauerat ea in suo templo. Rursus protulit
ea cyrus rex de templo quod erat in babilonia
et tradita sunt zorobabel. et salmanasaro
sub regulo. et preceptum est eis ut efferrent
hec uasa: et reponerent in templo quod erat in
ierusalem. et templum ipsum dei edificare in loco
suo. Tunc salmanasarus subiecit fundamen
ta domus domini que est in ierusalem. et ex eo usque
nunc edificatur. et non accepit consummationem.
Si ergo iudicatur a nobis o rex: perquiratur in
regalibus bibliothecis cyri regis (cepta est
tura domus) que sunt in babilonia. et si in
uentum fuerit consilio cyri regis cepta esse struc
tura domus domini que est in ierusalem. et iudica
bitur a domino rege nostro: scribat de his nobis.
Tunc rex darius precepit inquiri in bibliothe

cis. et inventus est in Ecbathanis oppido: quod
est in media regione locus unus in quo scrip-
ta erant ista. Anno primo regnante Cyro
rege Cyrus precepit domum domini que est in Ierusalem
edificare: ubi incenderant igni assiduo. cuius
altitudo sit cubitorum .x. et latitudo cubitorum
lx. quadratum lapidibus politis tribus: et me-
niano ligno eiusdem regionis. et meniano
uno novo. et impendia darii de domo
Cyri regis. et sacra vasa domus domini tam
aurea quam argentea que extulit nabucho.
in domum domini que est in Ierusalem. ubi erant posi-
ta: ut ponantur illic. Et precepit curam agere
Sisennem subregulum Syrie et Fenicis. et Sa-
rabuzanam et sodales eius. et qui ordinati
erant in Syria et Fenicia presides: ut abstine-
rent se ab eodem loco. Et ego quoque precepi in
totum edificare. et prospexi ut adiuvent eos
qui sunt ex captivitate Iudeorum. donec con-
summetur templum edis domini. et a vexatione
tributorum Syrie celes et Fenicis diligenter
quantitatem dari. et his compluribus ad sacrificium
domini zorobabel prefecto ad tauros et arietes
et agnos. Similiter autem et frumenti et salis vi-
num et olei instanter per singulos annos
prout sacerdotes qui sunt in Ierusalem dictaverint
consumi cotidie sine ulla dilatione: ut
offerantur libationes deo summo, pro rege et
pueris eius. et orent pro ipsorum vita. Et
denuntietur ut quicumque transgressi fuerint ex his
que scripta sunt: aut spreverint accipiatur
lignum de suis propriis et suspendantur: et
bona ipsorum regi ascribantur. Propterea et dominus
cuius nomen invocatum est ibi. exterminet
omnem regem. et gentem que manum
suam extenderit, prohibere aut male tractare do-
mum domini illam que est in Ierusalem. Ego darius
rex decrevi diligentissime secundum hec fieri.

VII

Tunc Sisennes subregulus Celes Syrie
et Fenicis. et Sara-
buzanes et sodales: obsecuti his que a da-
rio rege decreta erant: insistebant sacris
operibus diligentissime cooperantes cum seni-
oribus Iudeorum principibus Syrie. et prospera-
ta sunt sacra sancta opera, prophetantibus aggeo
et zacharia prophetis. et consummaverunt omnia
per preceptum domini dei israel: et ex consilio Cy-
ri, darii et artaxersis regis persarum. et consum-
mata est domus nostra. usque ad tertiam et vice-
simam diem mensis adar: sexto anno darii
regis. Et fecerunt filii israel et sacerdotes et le-
vite. et ceteri qui erant ex captivitate qui
appositi sunt: secundum ea que sunt scripta in libro
moysi. Et obtulerunt in dedicationem templi
domini: tauros .c. arietes .cc. agnos .cccc. et hedos
pro peccatis universi israel .xii. secundum numerum tri-
buum israel. Et steterunt sacerdotes et levite a-
micti stolis per tribus super opera domini dei israel secundum
librum moysi. et ostiarii per singulas ianu-
as. Et egerunt filii israel cum his qui erant ex
captivitate illud phase .xiiii. luna mensis
primi quando sanctificati sunt sacerdotes et levi-
te. et omnes filii captivitatis non sunt simul
sanctificati. quia levite omnes simul sanc-
tificati sunt. Et immolaverunt phase uni-
versi filii captivitatis. et fratribus suis sacerdoti-
bus: et sibimet ipsis. et manducaverunt filii
israel qui erant ex captivitate. omnes qui rema-
serant ab omnibus execrationibus gentium querentes
dominum. et celebraverunt diem festum azi-
morum .vii. diebus epulantes in conspectu domini
quoniam convertit consilium regis assyriorum
in eis confortare manus eorum: ad opera domini
dei israel. Et post hunc regnante artaxerse per-
sarum rege: accessit esdras filius azarie
filii elchie. filii salome. filii sadoc. filii achi-
tob. filii ameri. filii azaei. filii bocce. filii
abisue. filii phinees. filii eleazari. filii aa-
ron primi sacerdotis. Hic esdras ascendit
de babylonia cum esset scriba et ingeniosus
in lege moysi. que data est a domino israel: doce-
re et facere. et dedit ei rex gloriam. quia invenisset
gratiam in omni dignitate et desiderio in con-
spectu eius. Et ascenderunt simul cum ipso
et filiis israel: et sacerdotibus et levitis. et sacris
cantoribus templi. et ostiariis et servis tem-
pli in Ierusalem. Anno .vii. regnante artaxerse
in .v. mense. hic annus .vii. est regni. Exeuntes
enim de babylonia novilunio .v. mensis. ve-
nerunt in Ierusalem: iuxta precepta illius: et
prosperitatem itineris a domino ipso. In his enim
esdras magnam disciplinam obtinebat
ne pretermitteret. ut quicquam eorum que erant
ex lege domini et preceptis. et docendo universum
israel. omnem iustitiam et iudicium. Acceden-
tes autem qui scribebant scripta artaxersis re-
gis: tradiderunt scriptum quod obvene-
rat ab artaxerse rege ad esdram sacerdotem: et
lectorem legis domini: cuius exemplum sub-
iectum est.

VIII

Rex artaxerses esdre sacerdoti et lectori
legis domini: salutem. Humanior ego
iudicans etiam beneficiis. precepi eos qui
desiderant ex gente Iudeorum sua sponte

ex sacerdotibus et levitis qui sunt in regno
meo comitari te eum in ierusalem. Si qui ergo
cupiunt ut tecum conveniant et proficis
cantur. sicut placuit mihi et vii. amicis me
is consiliariis: ut visitent ea que aguntur
secundum iudeam et ierusalem observantes sicut his
in lege domini. et ferant munera domino israel que
novi ego et amici ierusalem. et omne aurum
et argentum quod inventum fuerit in regi
one babilonie domino in ierusalem. cum illo quod
donatum est pro ipsa gente in templum domini
eorum quod est in ierusalem: ut colligatur
hoc aurum et argentum. et tauros et arie
tes et agnos et edos et que his sunt con
gruentia. ut offerant hostias domino super alta
re domini ipsorum quod est ierusalem. et omnia
quecumque volueris cum fratribus tuis facere in
auro et argento perficere pro voluntate secundum precep
tum domini dei tui. et sacrificia sancta vasa que
data sunt tibi ad opera domus domini dei tui.
que est in ierusalem. et cetera quecumque tibi sub
venerint ad opera templi domini dei tui: dabis
de regali gazofilatio cum volueris cum
fratribus tuis facere auro et argento: perfice secundum
voluntatem domini. Et ego quidem rex ar
taxerses precepi custodibus thesaurorum syrie
et fenicis. ut quecumque scripserit esdras sacer
dos: et lector legis domini diligenter detur
eiusque ad argenti thalenta. c. similiter et au
ri usque ad frumenti modios. c. et vini am
phoras. c. et alia quecumque habundant sine
taxatione. Omnia secundum legem dei fiant
deo altissimo. ne forte exurgat ira in regno
regis. et filii et filiorum eius. Vobis autem dicimus
ut omnibus sacerdotibus. et levitis et sacris
cantoribus. et servis templi et scribis templi
huius. nullum tributum: neque ulla indictio
ingeretur. nec habeat quisquam potestatem o
bicere eis quicquam. Tu autem esdras secundum sapi
entiam dei constitue iudices et arbitros in
tota syria et phenice. et omnis qui legem dei
noverunt. doce ut quotquot transgressi fue
rint legem diligenter plectantur: sive mor
te sive cruciatu. sive etiam pecunie mulc
tatione. vel abductione. Et dixit esdras scriba
Benedictus dominus patrum nostrorum qui dedit
hanc voluntatem in corde regis clarificare
domum suam que est in ierusalem. et me ho
norificavit in conspectu regis et consilia
riorum et amicorum eius. Et ego constans
animo factus sum secundum opitulationem domini dei me
i. et congregavi ex israel viros ut simul ascen
derent mecum. Et hii sunt principes secundum suas
patrias et principum patrum portionales eorum
qui mecum ascenderunt in babilonia in
regno artaxersis. Ex filiis phinees. gersomus.
Ex filiis siemarit amenus filiorum da
uid actus filius secenie. Ex filiis phares zacha
rias. et cum eo recensiti sunt viri. cl. Ex fi
liis ductoris moab helionis zarael. et cum ipso
viri. cc. l. Ex filiis zathues. iechonias zecha
li. et cum ipso viri. ccc. l. Ex filiis solama
godolie. et cum ipso viri. lxx. Ex filiis sa
plutie zamias michael. et cum ipso viri.
x. Ex filiis ioab. abdias. iezeli. et cum ipso
cc. xii. Ex filiis banie salimoth filius io
plie. et cum ipso viri. c. lx. Ex filiis bebai za
charias bebai. et cum ipso viri. xxviii. Ex fi
liis asathio. iohannes acatane. et cum ipso viri
c. x. Ex filiis adonicam ipsis postremis. Et hec
sunt nomina eorum. eliphalat filius iehiel. et semei
as. et cum ipso viri. lxx. Et congregavi eos ad
fluvium qui dicitur thia. et mansi illic die
bus tribus: et recognovi eos. Et ex filiis sa
cerdotum: et levitarum non inveni illic. Et mi
si ad eleazarum. et ariel. et masman. et in
bolum. et eliathan. et samei. et iorabum. et
nathan. et magan zachariam. et mosolam.
ipsos ductores et prudentes. et dixit eis ut ve
nirent ad eddonem qui erat apud locum
gazofilatii. et mandavi eis ut dicerent ad
eddo et fratribus eius. et illis qui erant in ga
zofilatio ut mitterent nobis eos qui sacerdoti
o fungerentur in domo dei nostri. Et adduxe
runt nobis secundum manum validam domini dei nostri
viros prudentes ex filiis mooli filii levi filii
israel. sereviam. et filios et fratres qui erant
xviii. Asebiam et cum eo ex filiis filiorum cha
nanei. et filii eorum viri. xx. Et ex his qui minis
traverant in templo fuerunt quos dedit david. et princi
pes ad operationem levitas templo fami
liarum. cc. xx. Omnium nomina significabantur
in scripturis. et novi illic ieiunium vovimus
bus in conspectu domini ut quereremus ab eo
viam rectam nobis. et qui nobiscum erant cum parvulis
et peccatoribus propter insidias. Erubui enim petere
a rege pedites et equites in comitatu qui nos protege
le gere contra adversarios nostros. diximus enim
regi quoniam virtus domini erit cum eis qui in
quirunt eum in omni effectu. et ieiunavimus et depreca
ti fuimus dominum deum nostrum per hec quem propiti
um habuimus. et compotes facti sumus voto
nostro. Et separavi ex plebis principibus et sacerdoti
bus templi viros. xii. et serebian. et asabiam

cum eis ex fratribus eorum viros .x. et appendi eis
argentum et vasa sacrata domus domini
dei nostri que donaverat rex et consiliatores eius
et principes et omnis israel. Et cum appendis
sem: tradidi argenti talenta .c.l. et vasa ar
gentea talentorum .c. et auri talenta .c. et
vasorum aureorum septies .xx. et vasa eris
de bono eramento splendentia .xii. auri spe
ciem redolentia. Et dixi eis. Et vos sancti estis domino
et vasa sunt sancta. et aurum et argentum
votum est domino deo patrum nostrorum. Vigila
te et custodite donec tradatis plebis prepositis
et sacerdotibus et levitis. et principibus civita
tum israel. in israel in prothoforio domus dei nostri
et hii qui susceperunt sacerdotes et levite au
rum et argentum et vasa que erant in ierusalem
intulerunt in templum domini. Et promovimus
a fluvio Ahava die .xii. mensis primi usque
introivimus in ierusalem. Et cum factus fuissemus
tria dies. quarta autem die ponderatum au
rum et argentum traditum est in domo domini
dei nostri. in marimoth filio urie sacerdoti. et cum
ipso erat eleazar filius finees. et erant cum
ipsis iosabeus filius iesu. et noadias et ba
nui filius levite ad numerum et ad pondus
universa. Scriptum est pondus ipsorum eadem
hora. Et qui autem venerunt ex captivitate ob
tulerunt sacrificium deo israel: tauros .xii. pro
omni israel. arietes octoginta .vi. agnos .lxx
vii. hircos pro peccato .xii. et pro salute vitulos .xii.
omnia in sacrificium domini. Et tradiderunt precep
ta regis regalibus dispensatoribus. et sub re
gulis cedes syrie et fenicis. et honorificave
runt gentem et templum domini. Et consum
matis hiis: accesserunt ad me prepositi dicentes
non separaverunt genus israel et principes
et sacerdotes et levite et alienigene gentes
et nationes terre inmunditias suas a chananei
is et cetheis. et ferezeis. et iebuseis et mo
abitis et egyptiis. et ydumeis. coniuncti enim
sunt filiabus eorum et ipsi et filii eorum et com
mixtum est semen sanctum alienigenis genti
bus terre et principes erant prepositi et magistra
tus iniquitatis huius ab initio ipsius regni
Et mox ut audivi ista conscidi vestimenta
mea et scissam tunicam. et laceravi capil
los capitis: et barbam. sedi dolens et tris
tis. Et convenerunt ad me quotquot time
bant verbum domini dei israel. in elu
gentem super iniquitatem istam. et ego se
debam tristis usque ad vespertinum sacrificium
Et surgens a ieiunio: conscissa hiis vestime

mento. et scissam tunicam: ingeniculans
et extendens manus ad dominum dixi. Domine
confusus sum: et reveritus sum ante faciem tuam
peccata enim nostra multiplicata sunt super
capita nostra. et iniquitates nostre exaltate sunt
usque ad celum: quoniam a temporibus patrum nostrorum
sumus in magno peccato usque in hunc di
em. et propter peccata nostra et patrum nostrorum sumus
traditi cum fratribus nostris et sacerdotibus nostris et
regibus terre in gladium et captivitatem et
depredationem cum confusione usque in hodi
ernum diem. Et nunc quantum est quod contigit
nobis misericordia a te domine deus: ut relinqueret
nobis radicem et nomen in locum sanctificationis
tue ut detegeret luminare nostrum in domo domini de
i nostri: daret nobis cibum in tempore servitutis
nostre. Et cum servimus non sumus derelicti
a domino deo nostro. sed constituit nos in gratia. ponere
nobis reges persarum dare cibum et clarifica
re templum domini nostri. et edificare deserta sy
on dare nobis stabilitatem in iudea: et ierusalem.
Et nunc quid dicam domine habentes hec? transgres
si enim sumus precepta tua que dedisti in
manus puerorum tuorum prophetarum dicens. Quo
niam terram in qua introitis possidere heredi
tatem eius. terra polluta est coinquinationi
bus alienigenarum terre. et immunditie illorum
repleverunt totam inmunditia sua. Et nunc fili
as vestras non coniungetis filiis eorum. et fili
as eorum non accipietis filiis vestris. et non in
quiretis pacem hec cum illis omni tempore
ut invalescentes manducetis optima terre
et hereditatem distribuatis filiis vestris usque
in evum. Et que contingunt nobis omnia fiunt
propter opera nostra maligna: et magna peccata
nostra. et dedisti nobis talem radicem. et versi
reversi sumus ut transgrederemur legitima tua ut com
misceremur inmunditie alienigenarum gentium
terre huius. Sed nunc irasceris nobis pro nos quod
ad usque non relinquatur radix et nomen meum + man
nostrum. domine deus israel iustus es. derelicti enim
radix usque in hodiernum diem. Ecce nunc su
mus in conspectu tuo in iniquitatibus nostris.
Non enim potest stare ante te in hiis. Et
cum adorando confitetur esdras flens et
humi prostratus ante templum congregati sunt
ante eum ex israel turba magna valde. viri et
mulieres et iuvenes. et iuvencule. Flevit
enim erat magnus in ipsa multitudine.
Et cum clamasset iechonias iehelis ex filiis
israel dixit. Esdras nos in dominum peccavimus
quod collocavimus nobis in matrimonium mulieres

cam

alienigenas ex gentibus terre. et nunc est sup(er)
omnem israel. in his ergo sit iusiurandum
a domino expellere omnes uxores nostras que ex
alienigenis sunt cum filiis earum. sicut
decretum est a maioribus secundum legem domini. Ex-
urgens expedi. ad te enim expectat hoc ne-
gotium. et nos tecum sumus. viriliter fac.
Et exurgens esdras. adiuravit principes
sacerdotum et levitas et omnem israel fa-
cere secundum hec. Et iuraverunt. Et exurgens
esdras ab atrio templi. Et abiit in pas-
toforium ionathe filii nasibi. et hospita-
tus illic non gustavit panem nec aquam
bibit super iniquitates multitudinis. Et
facta est predicatio in omni iudea et ierusalem omni-
bus qui erant ex captivitate congregari
ierusalem. aut quicumque non occurrerent biduo
aut triduo secundum iudicium assidentium senio-
rum. tollerentur facultates sue. et ipse alieni-
iudicaretur a multitudine captivitatis.
Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu
iuda et beniamyn in tribus diebus in ierusalem.
et hic mensis est nonus. vicesimo mensis.
Et sedit omnis multitudo in area templi
trementes propter hiemem presentem. Et exur-
gens esdras dixit illis

IX

Vos inique fecistis collocando vobis in matrimo-
nium uxores alienigenas. ut adderetis ad pec-
cata israel. Et nunc date confessionem et magni-
ficentiam domino deo patrum nostrorum. et perfi-
cite voluntatem ipsius. et discedite a gen-
tibus terre. et ab uxoribus alienigenis. Et cla-
mavit omnis multitudo. et dixerunt voce
magna. Sicut dixisti faciemus. Sed quoniam
multitudo magna est. et tempus hibernum
et non possumus in subdiali stare. et hoc
opus non est nobis unius diei neque bidui.
multum in his peccavimus. Stent prepositi
multitudinis. et omnes qui nobiscum
inhabitant. et quotquot habent apud se uxo-
res alienigenas. et assistant accepto tempore
ex omni loco presbiteri et iudices. usque solvant
iram domini negotii huius. Jonathas autem
filius ezeli. et ozias thecani susceperunt se-
cundum hec. et bosoramus et levis. et sabateus simul
cooperati sunt cum illis. Et steterunt secundum hec omnia
universi qui erant ex captivitate. Et elegit
sibi viros esdras sacerdos principes magnos
de patribus eorum secundum nomina. Et consederunt
novilunio mensis decimi examinare ne-
gotium istud. Et determinatum est de viris
qui habebant uxores alienigenas usque

ad neomenia primi mensis. Et inventi sunt
permixti ex sacerdotibus qui habebant alienige-
nas uxores. ex filiis ihesu filii iosedech et fratri-
bus eius masseas. et eliezerus. et ioribus et
ioadeus. Et iniecerunt manus ut expellerent
uxores suas. et ad litandum in oratione arie-
tem pro ignorantia sua. et ex filiis semme-
masseas et esses. et iedeli azarias. Et ex fi-
liis fosore lomasias ismahen. et nathanael
sio iedous et talsas. Et ex levitis iozabdus
et semeis et colius. et calitas. et facteas et
colias. et elionas. Et ex sacris cantoribus
eliazub. zacturus. Et ex ostiariis sallumus
et tolbanes. Et ex israel ex filiis foros iere-
mias et geddias. et melchias. et michelus
et eleazarus. et gemebias. et bennas. Et
ex filiis iobinna. thamas. et zacharias
iezelis. et iobdius. et enmoth. et elias.
Et ex filiis zatoin. eliadas. et eliasimus
et othias. et iarimoth. zabdis. et tebedias.
Et ex filiis bebe. iohannes. et amanias et zabdi-
as. et emeeus. Ex filiis bani. olamus. ma-
lucus. et iedeus. et iasub. et asabus. et
ierimoth. Et ex filiis addin. naathus. et
moosias. et calcurus. et raanas. et baseas
mathathias. et beseel. et bonnus. et manasses.
Et ex filiis ynae. nonias et aseas. et mel-
chias. et sameas. et symon beniamin et mal-
chus. et marias. Et ex filiis asom. carane
mathathias. et bannus. et elifalath. et ma-
nasses et semei. Et ex filiis banni. ieremi-
as. et moodias. et abramus. et iohel. et ba-
neas. et pelias. et ionas. et marimoth. et
eliasib. et mathaneus. et eliasis. et ozias.
et dielus. et samedius. et sambris. et io-
phus. Et ex filiis nobei. idelus. et mathathias
et sabadus. et zechedi. sedmi. et iesse. bane-
as. Omnes isti convenerunt sibi uxores alieni-
genas. et dimiserunt eas cum filiis. Et inhabita-
verunt sacerdotes et levite. et qui erant ex
israel in ierusalem. et in tota regione in neomenia
lunio mensis vii. Et erant filii israel in man-
sionibus suis. Et congregata est omnis mul-
titudo simul in aream que est ab oriente por-
te sacre. Et dixerunt esdre pontifici et lec-
tori ut afferret legem moysi que tradita
est a domino deo israel. Et attulit esdras pontifex
legem omni multitudini eorum. a viro us-
que ad mulierem. et omnibus sacerdotibus audire
legem novilunio mensis vii. Et legebat
in area que est ante sacrum portam templi pri-
ma luce usque ad vesperam. coram viris et mu-

hebreis. Et dederunt omnes sensum ad legem
et stetit esdras sacerdos et lector legis super
ligneum tribunal quod fabricatum erat.
et steterunt ad eum mathathias. samus. a
nanias. azarias. urias. ezechias. et bal
samus ad dexteram. et ad sinistram. faldeus.
misahel. malachias. abusthas. sabus. na
budias. et zacharias. Et assumpsit librum
esdras coram omni multitudine. presede
bat enim in gloria in conspectu omnium. Et
cum absoluisset legem: omnes recti steterunt
et benedixit esdras dominum deum altissimum
deum sabaoth omnipotentem. Et respondit omnis
populus: amen. Et eleuatis sursum manibus
procidentes in terram: adorauerunt dominum. Et ie
sus. et banaieus. et sarabias. et iadinus. et ac
cubus. et sabatheus. et calites. et azarias
et iozadus. et ananias. et filias. leuite. qui
docebant legem domini. et in multitudine
legebant legem domini. Et prefebant singu
los qui intelligebant lectionem. Et dixit athara
tas esdre pontifici et lectori. et leuitis qui
docebant multitudinem dicens. Dies hic sanctus
est domino. Et omnes flebant cum audissent
legem. Dixit ergo manducate pinguis
sima queque. et bibite dulcissima queque.
Et mittite munera his qui non habent.
Sanctus est enim hic dies domini: et nolite
mesti esse. Dominus enim clarificabit uos. Et leui
te denuntiabant in publico omnibus dicen
tes. Dies hic sanctus est. nolite mesti esse.
Et abierunt omnes manducare et bibere
et epulari. et dare munera his qui non habent
ut epularentur. Magnifice enim sunt exal
tati in uerbis quibus edocti sunt. Et congregati sunt
uniuersi in ierusalem celebrare letitiam et tes
tamentum domini dei israel.

Explicit esdras secundus. Incipit prologus in thobia.

Chromatio et heliodoro
episcopis. Ieronimus presbiter in domino
salutem. Mirari non desi
no exactionis uestre instan
tiam. Exigitis enim ut li
brum chaldeo sermone con
scriptum ad latinum stilum traham librum
utique thobie quem hebrei de cathalogo di
uinarum scripturarum secantes his que agy
ographa memorant manciparunt. Feci
satis desiderio uestro: non tamen meo studio. Argu
unt enim nos studia hebreorum: et imputant
nobis contra suum canonem latinis auribus
ista transferre. Sed melius esse iudicans pharise
orum displicere iudicio. et episcoporum iussioni
bus deseruire. institi ut potui. Et quia uicina
est chaldeorum lingua sermoni hebraico u
triusque lingue peritissimum loquacem reppe
riens: unius diei laborem arripui. Et quic
quid ille mihi hebraicis uerbis expressit: hoc ego ac
cito notario sermonibus latinis exposui. Et
orationibus uestris mercedem huius operis compen
sabo. cum gratum uobis didicero me quod iube
re estis dignati complesse.

Incipit liber thobie.

Thobias ex tribu et ciuita
te neptalim que est in su
perioribus galilee super naa
son post uiam que ducit
ad occidentem in sinistro
habens ciuitatem sephet. cum
captus esset in diebus salmanasar regis assy
riorum. in captiuitate tamen positus. uiam ueri
tatis non deseruit. ita ut omnia que habere
poterat cotidie concaptiuis fratribus qui erant
ex genere suo impertiret. Cumque esset iunior
omnibus in tribu neptalim: nichil tamen puerile
gessit in opere. Denique cum irent ad uitulos
aureos quos ieroboam fecerat rex israel:
hic solus fugiebat consortia omnium. et
pergebat ad ierusalem ad templum domini. et ibi
adorabat dominum deum israel. omnia primi
tiua sua et decimas suas fideliter offerens.
ita ut in tertio anno proselitis et aduenis
ministraret omnem decimationem. Hec et his si
milia secundum legem dei puerulus obseruabat.
Cum uero factus fuisset uir: accepit uxorem
annam de tribu sua. Genuitque ex ea filium no
men suum imponens ei. quem ab infanti
a timere deum docuit. et abstinere ab omni pec
cato. Igitur cum per captiuitatem deuenisset
cum uxore sua et filio in ciuitatem nini
uen. cum omni tribu sua. et omnes ederent ex
cibis gentilium: iste custodiuit animam suam
et numquam contaminatus est in escis eorum.
Et quoniam memor fuit domini in toto corde suo:
dedit illi deus gratiam in conspectu salmana
sar regis. et dedit ei potestatem quocumque
uellet ire. habens libertatem quecumque facere
uoluisset. Pergebat ergo per omnes qui erant
in captiuitate. et monita salutis dabat eis.
Cum autem peruenisset in rages ciuitatem me
dorum. et ex his quibus honoratus fuerat a re

Explicit lib. esdre. Incip. prologus tobie

ge. habuit x. talenta argenti. Et cum mul-
ta turba generis sui Gabelum egentem videret
qui erat ex tribu eius: sub chirographo de-
dit illi memoratum pondus argenti. Post
multum vero temporis: mortuo Salmana-
sar rege. cum regnaret Sennacherib pro eo. et
filios Israel exosos haberet in con-
spectu suo. Tobias cotidie pergebat per omnem
cognationem suam: et consolabatur eos. di-
videbatque unicuique prout poterat de faculta-
tibus suis. Esurientes alebat. nudisque vesti-
menta prebebat. et mortuis atque occisis sepul-
turam sollicitus exhibebat. Denique cum re-
versus esset rex Sennacherib fugiens a Iudea propter
plagam quam circa eum deus fecerat propter
blasphemiam suam: et iratus multos occide-
ret ex filiis Israel: Tobias sepeliebat corpora
eorum. At ubi nuntiatum est regi. et iussit eum
occidi. et tolli omnem substantiam eius. Tobias
vero cum filio suo et cum uxore fugiens: nu-
dus latuit. quia multi diligebant eum. Post
dies vero xlv. occiderunt regem filii ipsius.
Et reversus Tobias ad domum suam. omnisque fa-
cultas eius restituta est ei.

II

Post hec vero: cum esset dies festus domini et
factum esset prandium bonum in domo
Tobie. dixit filio suo. Vade et adduc aliquos
de tribu nostra timentes deum: et epulentur
nobiscum. Cumque abisset: reversus nuntiavit ei. unum
ex filiis Israel iugulatum iacentem in platea.
Statimque exiliens de accubitu suo: relinquens
prandium: ieiunus pervenit ad corpus. Tol-
lensque illud: portavit ad domum suam occul-
te. ut dum sol occubuisset: caute sepeliret eum.
Cumque occultasset corpus: manducavit panem
cum luctu et tremore. memorans illum sermo-
nem quem dixit dominus per Amos prophetam. Dies
festi vestri convertentur in lamentationem et luc-
tum. Cum vero sol occubuisset: abiit et sepe-
livit eum. Arguebant autem eum omnes
proximi sui. dicentes. Iam huius rei causa interfici
iussus es. et vix effugasti mortis imperium
et iterum sepelis mortuos. Sed Tobias plus
timens deum quam regem: rapiebat corpo-
ra occisorum. et occultabat in domo sua:
et mediis noctibus sepeliebat ea. Contigit autem
ut quadam die fatigatus a sepultura: veni-
ens domum: iactasset se iuxta parietem: et ob-
dormisset. et ex nido hirundinum dormienti
illi calida stercora insiderent super oculos eius.
fieretque cecus. Hanc autem temptationem ideo
permisit dominus evenire illi: ut posteris daretur
exemplum patientie eius. sicut et sancti Io-
b. Nam cum ab infantia sua semper deum timu-
erit. et mandata eius custodierit: non est con-
tristatus contra deum. quod plaga cecitatis e-
venerit ei. sed immobilis in dei timore permans-
it. agens gratias deo omnibus diebus vite sue.
Nam sicut beato Iob insultabant reges: i-
ta parentes et cognati eius irridebant vitam
eius dicentes. Ubi est spes tua pro qua elemosi-
nas et sepulturas faciebas? Tobias vero
increpabat eos dicens. Nolite ita loqui: quia
filii sanctorum sumus. et vitam illam expecta-
mus quam deus daturus est his qui fidem
suam numquam mutant ab eo. Anna vero
uxor eius ibat ad textrinum opus cotidie. et
de opere laboris manuum suarum victum quem
consequi poterat deferebat. Unde factum est
ut edum caprarum accipiens detulisset
domi. Cuius cum vocem balantis vir e-
ius audisset: dixit. Videte ne forte furtivus sit.
reddite eum dominis suis. quia non licet nobis aut
edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec
uxor eius irata. respondit. Manifeste vana facta est
spes tua. et elemosine tue modo paruerunt.
Atque his et aliis huiusmodi sermonibus verbis ex-
probrabat ei.

III

Tunc Tobias ingemuit. et cepit orare
cum lacrimis dicens. Iustus es domine et
omnia iudicia tua iusta sunt. et omnes vie tue mi-
sericordia et veritas et iudicium. Et nunc domine memor
esto mei. ne vindictam sumas de pecca-
tis meis. neque reminiscaris delicta
mea vel parentum meorum. Quoniam non obedi-
vimus preceptis tuis. et traditi sumus in di-
reptionem: et captivitatem et mortem. et in
fabulam. et in improperium omnibus nationibus
in quibus dispersisti nos. Et nunc domine mag-
na sunt iudicia tua. quia non egimus se-
cundum precepta tua. et non ambulavimus sinceriter
coram te. Et nunc domine deus secundum voluntatem
tuam fac mecum. et precipe in pace recipi spi-
ritum meum. Expedit enim mihi mori magis
quam vivere. Eadem itaque die contigit ut
Sara filia Raguelis in civitate Medorum: et ipsa
audiret improperium ab una ex ancillis patris
sui. quoniam tradita fuerat vii. viris. et demoni-
um nomine Asmodeus occiderat eos mox ut in-
gressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa
sua increparet puellam: respondit ei dicens. Am-
plius ex te non videamus filium aut filiam
super terram interfectrix virorum tuorum. Numquid
et me occidere vis: sicut etiam vii. occidisti vi-

tres. Ad hanc vocem perrexit in superiorem cubi
culum domus sue et tribus diebus et tribus noc
tibus non manducavit neque bibit sed in oratione
persistens cum lacrimis deprecabatur dominum ut
ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem tertia
die cum compleret orationem benedicens domi
num. Benedictum est nomen tuum deus patrum
nostrorum qui cum iratus fueris misericordiam fa
cies et in tempore tribulationis peccata di
mittis his qui invocant te. Ad te domine faci
em meam converto ad te oculos meos dirigo.
Peto domine ut de vinculo improperii huius ab
solvas me aut certe desuper terram eripias me. Tu
scis domine quia numquam concupivi virum et mun
dam servavi animam meam ab omni concupis
centia. Numquam cum ludentibus miscui
me neque cum his qui in levitate ambulant
participem me prebui. Virum autem cum timore
tuo non cum libidine mea consensi suscipe
re. Aut ego indigna fui illis aut illi forsitan
mihi digni non fuerunt quia forsitan viro a
lii conservasti me. Non est enim in hominis pote
state consilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis
qui colit te quia vita eius si in probatione fuerit
coronabitur. Si autem in tribulatione fuerit
liberabitur et si in correptione fuerit ad misericordiam
tuam pervenire licebit. Non enim delectaris in per
ditionibus nostris quia post tempestatem tranquil
lum facis et post lacrimationem et fletum exul
tationem infundis. Sit nomen tuum deus israel
benedictum in secula. In illo tempore exau
dite sunt preces amborum in conspectu glo
rie summi dei et missus est angelus domini sanctus
raphael ut curaret eos ambos quorum uno tem
pore sunt orationes in conspectu domini recitate.

IIII

Igitur cum tobias
putaret orationem suam exaudiri ut mo
ri potuisset vocavit ad se tobiam filium suum
dixitque ei. Audi fili mi verba oris mei et ea in
corde tuo quasi fundamentum construe. Cum
acceperit deus animam meam corpus meum
sepeli et honorem habebis matri tue omnibus
diebus vite tue. Memor enim esse debes que et
quanta pericula passa sit propter te in utero
suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus
vite sue sepelies eam circa me. Omnibus
autem diebus vite tue in mente habeto de
um et cave ne aliquando peccato consentias
et pretermittas precepta dei nostri. Ex substantia tua fac
elemosinam et noli avertere faciem ab ul
lo paupere. Ita enim fiet ut nec a te avertatur
facies domini. Quomodo potueris ita esto misericors.
Si multum tibi fuerit abundanter tribue. Si
exiguum tibi fuerit etiam exiguum libenter
impertiri stude. Premium enim bonum tibi the
saurizas in die necessitatis quoniam elemosina
ab omni peccato et a morte liberat et non pati
etur animam ire in tenebras. Fiducia magna
erit coram summo deo elemosina omnibus facien
tibus eam. Attende tibi fili mi ab omni for
nicatione et preter uxorem tuam numquam
patiaris crimen scire. Superbiam autem num
quam in tuo sensu aut in tuo verbo domi
nari permittas. In ipsa enim initium sumpsit
exordium omnis perditio. Quicumque aliquid
tibi operatus fuerit statim ei mercedem resti
tue et merces mercennarii tui apud te omni
no non maneat. Quod ab alio oderis fieri tibi vide
ne alteri tu aliquando facias. Panem tuum cum
esurientibus et egenis comede et de vestimen
tis tuis nudos tege. Panem tuum et vinum
tuum super sepulturam iusti constitue et no
li ex eo manducare et bibere cum peccato
ribus. Consilium semper a sapiente perquire.
Omni tempore benedic deum et pete ab eo
ut vias tuas dirigat et omnia consilia
tua in ipso permaneant. Indico tibi etiam fi
li mi dedisse me decem talenta argenti dum ad
huc infantulus esses gabello in rages civi
tate medorum et chirographum eius apud
me habeo. Et ideo perquire quomodo ad eum per
venias et recipias ab eo supra memoratum
pondus argenti et restituas ei chirographum
suum. Noli timere fili mi. Pauperem quidem vitam
gerimus sed multa bona habebimus si timue
ris deum et recesseris ab omni peccato et
feceris bene.

V

Tunc respondit tobias patri suo et dixit.
Omnia quecumque precepisti mihi pater faci
am. Quomodo autem hanc pecuniam inquiram igno
ro. Ille me nescit et ego illum ignoro. Quod
signum dabo illi. Sed neque viam qua pergatur
illuc aliquando cognovi. Tunc pater suus respon
dit illi et dixit. Chirographum quidem eius
penes me habeo quod cum illi ostenderis sta
tim restituet pecuniam. Sed perge nunc et in
quire tibi aliquem fidelem virum qui eat
tecum salva mercede sua dum adhuc vivo
ut recipias eam. Tunc egressus tobias inve
nit iuvenem splendidum stantem precinctum
et quasi paratum ad ambulandum et ignorans quod
angelus dei esset salutavit eum et dixit.
Unde te habemus bone iuvenis. At ille respon
dit ex filiis israel. Et tobias dixit ei nosti vi

am que ducit in regione medorum? Cui re-
dit: Novi, et omnia itinera eius frequenter
ambulavi, et mansi apud gabelum fratrem
nostrum qui moratur in rages civitatem medo-
rum que posita est in monte ecbathanis. Cui
tobias ait: Sustine me obsecro donec hec
ipsa nuntiem patri meo. Tunc ingressus tobi-
as indicavit universa hec patri suo. Super quod
admiratus pater rogat ut introiret ad eum. In-
gressus itaque salutavit eum et dixit: Gau-
dium tibi semper sit. Et tobias ait: Quale mihi
gaudium erit, qui in tenebris sedeo: et lumen
celi non video. Cui ait iuvenis: Forti animo esto,
in proximo est ut a deo cureris. Dixit itaque illi
tobias: Numquid poteris perducere filium meum
ad gabelum in rages civitatem medorum?
et cum redieris restituam tibi mercedem tuam.
Et dixit angelus ei: Ego ducam et reducam
eum sanum ad te. Cui tobias ait: Rogo te
indica mihi de qua domo aut de qua tribu es
tu. Cui raphael angelus ait: Genus queris
mercenarii an ipsum mercennarium qui cum filio
tuo eat? Sed ne forte sollicitum te reddam
ego sum azarias anani magni filius. Et
tobias respondit: Ex magno genere es tu. Sed
peto ne irascaris quod voluerim cognoscere
genus tuum. Dixit autem illi angelus: Ego sa-
num ducam et sanum tibi reducam filium
tuum. Respondens tobias dicens: Bene ambule-
tis: et sit deus in itinere vestro. Et angelus
eius comitetur vobiscum. Tunc paratis omnibus
que erant in via portanda, fecit tobias
vale patri suo et matri sue. Et ambulave-
runt ambo simul. Cumque profecti essent, ce-
pit flere mater eius et dicere: Baculum se-
nectutis nostre tulisti et transmisisti a nobis. Numquam
fuisset ipsa pecunia pro qua misisti eum. Suf-
ficiebat enim nobis paupertas nostra: ut divitias
computaremus hoc quod videbamus filium nostrum.
Dixit ei tobias: Noli flere: salvus perveniet
et filius noster: et salvus revertetur ad nos: et ocu-
li tui videbunt eum. Credo enim quod angelus dei
bonus comitetur ei: et bene disponat omnia que
circa ipsum geruntur, ita ut cum gaudio rever-
tatur ad nos. Ad hanc vocem cessavit ma-
ter eius flere et tacuit.

VI

Profectus est autem tobias, et canis se-
cutus est eum, et mansit prima man-
sione iuxta fluvium tigris. Et exivit ut la-
varet pedes suos, et ecce piscis immanis exi-
vit ad devorandum eum. Quem expavescens
tobias exclamavit voce magna dicens: Domine
invadit me. Et dixit ei angelus: Apprehende
branchiam eius et trahe eum ad te. Quod cum fe-
cisset, attraxit eum in siccum et palpita-
re cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus:
Exentera hunc piscem et cor eius et fel et
iecur repone tibi. Sunt enim hec necessaria ad
medicamenta utiliter. Quod cum fecisset, assa-
vit carnes eius et secum tulerunt in
via; cetera salierunt que sufficerent eis in via
usque pervenirent in rages civitatem medorum.
Tunc interrogavit tobias angelum et dixit
ei: Obsecro te azaria frater ut dicas mihi quod re-
medium habebunt ista que de pisce servare
iussisti. Respondensque angelus dixit ei: Cordis
eius particulam si super carbones ponas, fu-
mus eius extricat omne genus demonio-
rum sive a viro sive a muliere, ita ut ultra
non accedat ad eos. Et fel valet ad unguen-
dos oculos in quibus fuerit albugo, et sana-
buntur. Et dixit tobias ei: Ubi vis ut mane-
amus? Respondensque angelus ait: Est hic raguel
nomine propinquus de tribu tua, et hic habet
filiam nomine saram, sed neque masculum neque
feminam ullam habet aliam preter eam. Tibi debe-
tur omnis substantia eius, et oportet te eam
accipere coniugem. Pete ergo eam a patre e-
ius et dabit tibi eam uxorem. Tunc respondit
tobias et dixit: Audio quod tradita est septem
viris et mortui sunt, sed et hoc audivi quia de-
monium illos occidit. Timeo ergo ne forte
et mihi hec eveniant, et cum sim unicus paren-
tibus meis, deponam senectutem illorum cum tris-
titia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit
ei: Audi me et ostendam tibi qui sunt quibus
prevalere potest demonium. Hi namque qui coniugi-
um ita suscipiunt ut deum a se et a sua mente
excludant, et sue libidini ita vacent sicut
equus et mulus, quibus non est intellectus,
habet potestatem demonium super eos. Tu autem
cum acceperis eam, ingressus cubiculum per tres
dies continens esto ab ea, et nihil aliud
nisi orationibus vacabis cum ea. Ipsa autem noc-
te incenso iecore piscis profugabitur demo-
nium. Secunda vero nocte in copulatione sancto-
rum patriarcharum admitteris. Tertia autem nocte
benedictionem consequeris ut filii ex vobis
incolumes procreentur. Transacta autem tertia
nocte accipies virginem cum timore domini
amore filiorum magis quam libidinis ductus
ut in semine abrahe benedictionem in filiis
consequaris.

VII

Ingressi sunt autem ad raguelem

et suscepit eos raguel cum gaudio. Intuens
que tobiam raguel. dixit anne uxori sue
Quam similis est iuvenis iste consobrino
meo. Et cum hec dixisset loquitur. Unde estis iuve
nes fratres mei? At illi dixerunt. Ex tribu nep
talim sumus ex captivitate ninive. Dixit
que illis raguel. Nostis tobiam fratrem meum?
Qui dixerunt. Novimus. Cumque multa bo
na loqueretur de eo: dixit angelus ad rague
lem. Tobias de quo interrogas: pater huius
est. Et misit se raguel cum lacrimis. osculatus
est eum. Et plorans super collum eius dixit.
Benedictio sit tibi fili mi. quia boni viri et
optimi filius es. Et anna uxor eius. et
sarra filia ipsorum lacrimate sunt. Post
quam autem locuti sunt: precepit raguel oc
cidi arietem: et parari convivium. Cumque hor
taretur eos discumbere ad prandium: tobias
dixit. Hic ego hodie non manducabo neque
bibam: nisi prius petitionem meam confirm
es. et promittas mihi dare sarram filiam tuam.
Quo audito verbo: raguel expavit. sciens
quid evenerit illis .vii. viris. et timere cepit
ne forte huic similiter accideret. Et cum nu
taret et non daret ullum petenti responsum
dixit ei angelus. Noli timere dare illam isti
quoniam huic timenti deum debetur coniux
filia tua; propterea alius non potuit habere illam.
Tunc dixit raguel. Non dubito quin preces
deus et lacrimas meas in conspectu suo
admiserit. Et credo quoniam ideo fecit ad me ve
nire. ut ista coniungeretur uxori sue cog
natione secundum legem moysi. Et nunc noli
dubium gerere quod tibi eam tradam. Et appre
hendens dexteram filie sue: dextere tobie tra
didit dicens. Deus habraam et deus ysa
ac et deus iacob sit vobiscum. et ipse coniun
gat vos: impleatque benedictionem suam in vobis.
Et accepta carta: fecerunt conscriptionem coniugii
Et post hec epulati sunt benedicentes deum. Vo
cavitque ad se raguel annam uxorem suam.
et precepit ei ut pararet alterum cubiculum
Et introduxit in eum sarram filiam su
am. et lacrimata est. Dixitque ei. Forti animo
esto: filia mi. dominus celi det tibi gaudium pro
tedio quo perpessa es.

VIII

Postquam vero cenaverunt: introduxe
runt iuvenem ad eam. Recordatus
itaque tobias sermonis angeli. protulit de cas
sidile suo partem iecoris. posuitque eam super
carbones vivos. Tunc raphael angelus
apprehendit demonium. et religavit eum in de
serto superioris egypti. Tunc hortatus est virginem
tobias. dixitque ei. Sarra. exurge. et deprecemur
deum hodie et cras. et secundum cras. quia istis
tribus noctibus deo coniungimur. Tertia autem
transacta nocte: in nostro erimus coniugio. Filii
quippe sanctorum sumus. et non possumus ita
coniungi sicut gentes que ignorant deum.
Surgentes autem pariter et instanter orabant
ambo simul. ut sanitas daretur eis. Dixitque
tobias. Domine deus patrum nostrorum benedicant
te celi et terre. et mare. et fontes. et flumina
et omnis creatura tua que in eis est. Tu fecisti
adam de limo terre. dedistique ei adiuto
rium evam. Et nunc domine tu scis. quia non luxu
rie causa accipio sororem meam. sed sola pos
teritatis dilectione in qua benedicatur nomen
tuum in secula seculorum. Dixit itaque sar
ra. Miserere nobis domine miserere nobis. et conse
nescamus ambo pariter sani. Et factum est
circa pullorum cantum accersiri iussit ra
guel servos suos: et abierunt cum eo: ut fo
derent sepulcrum. Timebat enim ne simili
modo eveniret ei. quod et ceteris aliis .vii. qui
sunt ingressi ad eam. Cumque parassent fossam
reversus raguel ad uxorem suam. dixit ei.
Mitte unam ex ancillis tuis. et videat si
mortuus est: ut sepeliam eum antequam illu
cescat. Et misit unam ex ancillis suis. Que
ingressa cubiculum: reperit eos salvos et inco
lumes secum pariter dormientes. Et reversa nun
tiavit bonum nuntium. Et benedixerunt deum
raguel videlicet et anna uxor eius. et dixe
runt. Benedicimus te domine deus israel. quia non con
tigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim
nobiscum misericordiam tuam. et exclusisti a nobis
inimicum persequentem nos. Misertus es autem
duobus unicis. Fac eos domine plenius bene
dicere te. et sacrificium laudis tue et sue
sanitatis offerre. ut cognoscat universitas
gentium. quia tu es deus solus in universa
terra. Statimque precepit servis suis ragu
hel ut replerent fossam quam fecerant prius
quam lucesceret. Uxori autem sue dixit ut in
strueret convivium: et pararet omnia que in
cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque
vaccas pingues. et quattuor arietes fecit
occidi. et parari epulas vicinis suis. cunctis
que amicis. Et adiuravit raguel tobiam:
ut duas ebdomadas moraretur apud eum
De omnibus autem que possidebat raguel
dimidiam partem dedit tobie. et fecit hanc
scripturam ut pars dimidia que super

erat post obitum eorum tobie dominio deue-
niret.

Tunc vocavit tobias angelum quem quidem
hominem estimabat. dixitque ei. azaria
frater peto ut auscultes verba mea. Si me ipsum tra-
dam tibi servum: non ero condignus provi-
dentie tue. Tamen obsecro te ut assumas tibi
animalia sive famulos: et vadas ad gabelum
in rages civitatem medorum: reddasque ei
chirographum suum et recipias ab eo pecuni-
am: et roges eum venire ad nuptias me-
as. Scis enim ipse quoniam numerat dies pater
meus. et si tardavero una die plus contris-
tatur anima eius. Et certe vides quomodo raguel con-
iuravit me. cuius adiuramentum spernere
non possum. Tunc raphael assumens quatu-
or ex servis raguelis et duos camelos in rages
civitatem medorum perrexit. Et inveniens
gabelum reddidit ei chirographum suum. et
recepit omnem pecuniam. indicavitque ei
de tobia filio tobie omnia que gesta sunt
fecitque eum secum venire ad nuptias. Cum-
que ingressus esset domum raguelis. invenit
tobiam discumbentem. et exiliens: osculati
sunt se invicem. Et flevit gabelus. bene-
dixitque deum. et dixit. benedicat te dominus deus
israel: quia filius es optimi viri et iusti et ti-
mentis deum. et elemosinas facientis. et
dicatur benedictio super uxorem tuam et su-
per parentes vestros. et videatis filios vestros. et
filios filiorum vestrorum usque in tertiam et quartam
generationem. Et sit semen vestrum benedictum a deo
israel: qui regnat in secula seculorum. Cumque
omnes dixissent amen. accesserunt ad convi-
vium. sed et cum timore domini nuptiarum convi-
vium exercebant.

X

Cum vero moras faceret tobias causa nu-
ptiarum sollicitus erat pater eius to-
bias dicens. Putas quare moratur filius
meus: aut quare detentus est ibi. Putas-
ne gabelus mortuus est et nemo reddet
illi pecuniam? Cepit autem contristari nimis
ipse et anna uxor eius cum eo. et ceperunt
ambo simul flere. eo quod die constituto mi-
nime reverteretur filius eorum ad eos. Flebat
igitur mater eius. et irremediabilibus lac-
rimis: atque dicebat. Heu me fili mi. ut quid
te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum.
baculum senectutis nostre. solatium vite nostre.
spem posteritatis nostre. omnia simul in te uno
habentes: te non debuimus dimittere a nobis.
Cui dicebat tobias. Tace et noli turbari. Sa-
nus est filius noster. satis fidelis est vir ille
cum quo misimus eum. Illa autem nullo
modo consolari poterat. sed cotidie exiliens
circumspiciebat et circuibat vias omnes per
quas spes remeandi videbatur. ut procul videret
eum si fieri posset venientem. At vero raguel
dicebat ad generum suum. Mane hic
ego mittam nuntium salutis de te ad to-
biam patrem tuum. Cui tobias dixit. Ego no-
vi quia pater meus et mater mea modo
dies computant. et cruciatur spiritus eorum
in ipsis. Cumque verbis multis rogaret raguel
tobiam. et ille nulla ratione vellet eum
audire. Tradidit ei saram. et dimidiam partem
omnis substantie sue. in pueris in puellis in pe-
coribus in camelis. in vaccis. et in pecunia
multa. et salvum atque gaudentem dimisit
eum a se. dicens. Angelus domini sanctus sit
in itinere vestro. perducatque vos incolumes
et inveniatis omnia recte circa parentes
vestros. et videant oculi mei filios vestros prius
quam moriar. Et apprehendentes parentes filiam
suam osculati sunt eam. et dimiserunt ire
monentes eam honorare socerum. diligere
maritum. regere familiam. gubernare domum
et se ipsam irreprehensibilem exhibere.

Cumque reverterentur. XI
pervenerunt ad charan que est in me-
dio itinere contra ninivem. undecima die.
Dixitque angelus. Tobia frater scis quemad-
modum reliquisti patrem tuum. Si placet ita tibi pre-
cedamus. et lento gradu sequantur iter nostrum
familie simul cum coniuge tua et cum anima-
libus. Cumque hoc placuisset ut irent: dixit raphah-
el ad tobiam. Tolle tecum ex felle pis-
cis. erit enim necessarium. Tulit itaque tobias ex fel-
le illo: et abierunt. Anna vero sedebat secus
viam cotidie in supercilio montis: unde res-
picere poterat de longinquo. Et dum ex eo
loco speculatetur adventum eius. vidit a
longe et illico cognovit venientem filium
suum. currensque nuntiavit viro suo: dicens.
Ecce venit filius tuus. Dixitque raphael ad to-
biam. At ubi introieris domum tuam sta-
tim adora deum tuum. et gratias agens ei ac-
cede ad patrem tuum. et osculare eum. Statim-
que lini super oculos eius ex felle isto piscis
quem portas tecum. Scias enim quoniam mox
aperientur oculi eius. et videbit pater tuus lumen celi
et in conspectu tuo gaudebit. Tunc pre-
cucurrit canis qui simul fuerat in via.
et quasi nuntius blandimento sue caude gaude-

bat. Et surgens cecus pater cepit offendens
pedibus currere. Et data
manu puero occurrit in obviam filio suo
et suscipiens osculatus est eum cum uxore
sua. Et ambo ceperunt flere pre gaudio. Cumque
adorassent deum et gratias egissent conse-
derunt. Tunc sumens tobias de felle pis-
cis: linivit oculos patris sui. Et sustinuit
quasi dimidiam fere horam et cepit albu-
go ex oculis eius quasi membrana ovi
egredi. Quam apprehendens tobias: traxit ab
oculis eius. Statimque visum recepit. Et
glorificabant deum. Ipse videlicet et uxor
eius: et omnes qui sciebant eum. Dicebat-
que tobias. Benedico te domine deus israhel: quia tu cas-
tigasti me et tu salvasti me. Et ecce video to-
biam filium meum. Ingressa est etiam
post vii. dies sara uxor eius et omnes fa-
milie et pecora sana et cameli et pecuni-
a multa uxoris. Sed et pecunia quam rece-
perat a gabelo. Et narravit parentibus suis omnia
beneficia dei que fecisset circa eum per hominem
qui eum duxerat. Veneruntque achior et nabath
consobrini tobie gaudentes ad to-
biam. Congratulantes ei de omnibus bonis
que circa illum ostenderat deus. Et per vii.
dies epulantes omnes cum gaudio mag-
no gavisi sunt.

XII

Tunc vocavit ad se tobias filium suum
dixitque ei. Quid possumus dare vi-
ro isti sancto qui venit tecum? Respondens to-
bias: dixit patri suo. Pater quam mercedem
dabimus ei? aut quid dignum poterit esse
beneficiis eius? Me duxit et reduxit sanum.
pecuniam a gabelo ipse recepit. Uxorem ipse
me habere fecit. Et demonium ab ea ipse compesci-
t. Gaudium parentibus eius fecit. Me ipsum a
devoratione piscis eripuit. Te quoque videre
fecit lumen celi. Et bonis omnibus per eum re-
pleti sumus. Quid illi ad hec dignum pote-
rimus dare? Sed peto te pater: ut roges eum
si forte dignetur medietatem de omnibus
que allata sunt sibi assumere. Et vocantes eum
pater et filius: tulerunt eum in partem. Et ro-
gare ceperunt: ut dignaretur dimidiam partem
omnium que attulerant acceptam habere.
Tunc dixit eis occulte. Benedicite deum celi
et coram omnibus viventibus confitemini
ei: quia fecit vobiscum misericordiam suam. Etenim sacra-
mentum regis abscondere bonum est. Opera autem
dei revelare et confiteri honorificum est. Bona
est oratio cum ieiunio et elemosina mag-
is quam thesauros auri condere: quia elemosina a
morte liberat. Et ipsa est que purgat peccata
et facit invenire vitam eternam. Qui autem
faciunt peccatum et iniquitatem hostes
sunt anime sue. Manifesto ergo vobis veri-
tatem. Et non abscondam a vobis sermonem occul-
tum. Quando orabas cum lacrimis et sepelie-
bas mortuos. Et derelinquebas prandium
tuum. Et mortuos abscondebas per diem in do-
mo tua. Et nocte sepeliebas eos: ego obtuli ora-
tionem tuam domino. Et quia acceptus eras
domino: necesse fuit ut temptatio probaret te. Et
nunc misit me deus: ut curarem te. Et sa-
ram uxorem filii tui a demonio libera-
rem. Ego enim sum raphael angelus u-
nus ex septem: qui astamus ante deum.
Cumque hec audissent: turbati sunt. Et trementes
ceciderunt super faciem suam. Dixitque eis an-
gelus. Pax vobis. Nolite timere. Etenim cum
essem vobiscum per voluntatem dei videbar
quidem vobiscum manducare et bibere. Sed
ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus
videri non potest utor. Tempus est ergo ut re-
vertar ad eum qui me misit. Vos autem bene-
dicite deum et enarrate omnia mirabilia e-
ius. Et cum hec dixisset: ab aspectu eorum ablatus
est. Et ultra eum videre non potuerunt. Tunc
prostrati per tres horas in faciem: benedixerunt
deum. Et exurgentes narraverunt omnia mi-
rabilia eius.

XIII

Aperiens autem tobias senior os suum
benedixit deum et dixit. Magnus
es domine in eternum. Et in omnia secula reg-
num tuum. Quoniam tu flagellas et salvas
deducis ad inferos et reducis. Et non est qui
effugiat manum tuam. Confitemini do-
mino filii israhel. Et in conspectu gentium lau-
date eum. Quoniam ideo dispersit vos inter gentes
que ignorant eum. Ut vos enarretis omnia
mirabilia eius. Et faciatis scire eos: quia non
est alius deus omnipotens preter eum. Ipse casti-
gavit nos propter iniquitates nostras. Et ipse
salvabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo
que fecit vobiscum. Et cum timore et tremore
confitemini illi. Regemque seculorum exal-
tate in operibus vestris. Ego autem in terra capti-
vitatis mee confitebor illi: quoniam ostendit
maiestatem suam in gentem peccatricem.
Convertimini itaque peccatores. Et facite iu-
stitiam coram deo credentes quod faciat vobiscum
misericordiam suam. Ego autem et anima mea in eo
letabimur. Benedicite dominum omnes electi

eius· Agite dies leticie· et confitemini illi
Ierusalem civitas dei castigavit te dominus in operi
bus manuum tuarum· Confitere domino in bonis
et benedic deum seculorum· ut reedificet in te
tabernaculum suum· et revocet ad te omnes
captivos· et gaudeas in omnia secula secu
lorum· Luce splendida fulgebis· et omnes
fines terre adorabunt te· Nationes ex lon
ginquo ad te venient· et munera deferentes
adorabunt dominum in te· et terram tuam in sanc
tificationem habebunt· Nomen enim magnum in
vocabunt in te· Maledicti erunt qui con
tempserint te· et condempnati erunt omnes
qui blasphemaverint te· Benedicti erunt qui
edificaverint te· Tu autem letaberis in filiis
tuis· quoniam omnes benedicentur· et congregabun
tur ad dominum· Beati omnes qui diligunt te
et qui gaudent super pace tua· Anima
mea benedic dominum· quoniam liberavit Ierusalem civi
tatem suam· a cunctis tribulationibus eius
dominus deus noster· Beatus ero si fuerint reliquie
seminis mei ad videndam claritatem Ierusalem
Porte Ierusalem ex saphiro et smaragdo edi
ficabuntur· et lapide precioso omnis cir
cuitus murorum eius· Ex lapide candido et
mundo omnes platee eius sternentur· et per vi
cos eius alleluia cantabitur· Benedictus dominus
qui exaltavit eam· ut sit regnum eius in se
cula seculorum super eam· amen·

XIIII

xiiii
Et consummati sunt
sermones Tobie· et postea quam illumi
natus est Tobias vixit annis ·xl·ii· et vidit filios
nepotum suorum· Completis itaque annis ·c·ii·
sepultus est honorifice in Ninive· Quin
quaginta namque et sex annorum erat quando lumen
amisit· sexagenarius vero recepit· Reliquum
vero vite sue in gaudio fuit· et cum bono
profectu timoris dei perrexit in pace· In hora
autem mortis sue vocavit ad se Tobiam
filium suum· et vii· iuvenes filios eius
nepotes suos· dixitque eis· Prope erit interitus
Ninive· Non enim excidit verbum domini· Et
fratres nostri qui dispersi sunt a terra Israel· revertentur
ad eam· Omnis autem terra deserta eius re
plebitur· et domus dei que incensa est in ea ite
rum reedificabitur· Ibique revertentur omnes
timentes deum· et relinquent omnes gen
tes idola sua· et venient in Ierusalem· et in
habitabunt in ea· Et gaudebunt in ea
omnes reges terre· adorantes regem Israel
Audite ergo filii mei patrem vestrum· Servite
domino in timore· et in veritate· et inquirite
ut faciatis que sunt placita sibi· Et filiis vestris
mandate ut faciant iustitiam· et elemosi
nas ut sint memores dei· et benedicant eum
in omni tempore in veritate et in tota vir
tute sua· Nunc ergo filii audite me· et nolite
remanere hic· sed quacumque die sepelieritis
matrem vestram circa me in uno sepulcro·
ex eo dirigite gressus vestros· ut exeatis hinc·
Video enim quia iniquitas eius dabit finem
ei· Factum est autem post obitum matris sue
Tobias abscessit ex Ninive cum uxore su
a· et filiis· et filiorum filiis· et reversus est
ad soceros suos· Invenitque eos incolumes
in senectute bona· et curam eorum gessit
et ipse clausit oculos eorum· Et omnem here
ditatem domus Raguel ipse percepit· vidit
que quintam generationem filios filiorum suorum
Et completis annis nonaginta et novem
in timore domini cum gaudio sepelierunt eum
Omnis autem cognatio eius· et omnis
generatio eius in bona vita et sancta conver
satione permansit· ita ut accepti essent tam
deo quam hominibus· et cunctis habitantibus
terram· Explicit Thobias· Incipit prologus
in libro Iudith

Apud hebreos liber Iudith i
nter agiographa legitur· cu
ius auctoritas ad roboran
da illa que in contentionem ve
niunt minus idonea iudi
catur· Chaldeo tamen sermone con
scriptus inter historias computatur· Sed
quia hunc librum synodus Nicena in nu
mero sanctarum scripturarum legitur com
putasse· acquievi postulationi vestre immo ex
actioni· et sepositis occupationibus quibus
vehementer artabar· huic unam lucubra
tiunculam dedi magis sensum ex sensu
quam ex verbo verbum transferens· Multorum codi
cum varietatem vitiosissimam amputa
vi· sola ea que intelligentia integra in
verbis chaldeis invenire potui latinis expres
si· Accipite Iudith viduam castitatis exem
plum· et triumphali laude perpetuis eam pre
coniis declarate· Hanc enim non solum
feminis sed et viris imitabilem dedit
qui castitatis eius remunerator virtu
tem talem tribuit· ut invictum ab omnibus homini
bus vinceret· et insuperabilem superaret·

Incipit liber Iudith

Arfaxat itaque rex Medorum
subiugaverat multas gentes
imperio suo, et ipse edificavit ci-
vitatem potentissimam quam
appellavit Ecbathanis, ex la-
pidibus quadratis et sectis. Fecit muros ei-
us in altitudine cubitorum lxx et in latitudine
cubitorum xxx. Turres vero eius posuit in
altitudine cubitorum c. Per quadrum vero
earum latus utrumque vicenorum pedum spa-
tio tendebatur. Posuitque portas eius in al-
titudine turrium, et gloriabatur quasi
potens in potentia exercitus sui et in gloria
quadrigarum suarum. Anno igitur xii reg-
ni sui Nabuchodonosor rex Assyriorum qui
regnabat in Ninive civitate magna, pug-
navit contra Arfaxat et optinuit eum in
campo magno qui appellatur Ragau, circa
Eufraten et Tygrim et Iadasan in campo
Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum est reg-
num Nabuchodonosor et cor eius eleva-
tum est. Et misit ad omnes qui habitabant
in Cilicia et Damasco et Libano et ad gentes
que sunt in Carmelo et Cedar, et inhabitan-
tes Galileam in campo magno Hesdrelon
et ad omnes qui erant in Samaria et trans
flumen Iordanem usque Iherusalem et omnem
terram Iesse quousque perveniatur ad montes
Ethiopie. Ad hos omnes misit nuntios Na-
buchodonosor rex Assyriorum, qui omnes uno a-
nimo contradixerunt et remiserunt eos vacu-
os ac sine honore abiecerunt. Tunc indigna-
tus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam
et iuravit per regnum et thronum suum quod de-
fenderet se de omnibus regionibus his. II

Anno tertiodecimo Nabuchodonosor
regis, xxii die mensis primi, factum est
verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum
ut defenderet se. Vocavitque ad se omnes ma-
iores natu omnesque duces et bellatores
suos, et habuit cum eis misterium consilii su-
i. Dixitque cogitationem suam in eo esse ut omnem
terram suo subiugaret imperio. Quod dictum cum
placuisset omnibus, vocavit Nabuchodonosor rex
Holofernem principem principem militie
dixitque ei: Egredere adversum omne regnum
occidentis et contra eos precipue qui contemp-
serunt imperium meum. Non parcet oculus tuus
ulli regno, omnemque urbem munitam subiu-
gabis mihi. Tunc Holofernes vocavit duces
et magistratus virtutis Assyriorum et dinume-
ravit viros in expeditionem sicut precepit ei
rex et cxx milia peditum pugnatorum et
equites et sagittarios xii milia. Omnemque ex-
peditionem suam preire fecit in multitudine innu-
merabilium camelorum cum his que exerci-
tibus sufficerent copiose, boum quoque armen-
ta gregesque ovium quorum non erat nume-
rus. Frumentum ex omni Syria in transitu suo
parari constituit. Aurum vero et argentum
de domo regis assumpsit multum nimis.
Et profectus est ipse et omnis exercitus cum qua-
drigis et equitibus et sagittariis, qui cooperu-
erunt faciem terre sicut locuste. Cumque pertran-
sisset fines Assyriorum venit ad magnos mon-
tes Ange qui sunt a sinistro Cilicie. Ascendit-
que omnia castella eorum et obtinuit omnem
munitionem. Effregit autem civitatem
opinatissimam Melothi, predavitque omnes
filios Tharsis et filios Ismahel qui erant contra faci-
em deserti et ad austrum terre Celeon. Et transi-
vit Eufraten et venit ad Mesopotamiam
et fregit omnes civitates excelsas que e-
rant ibi a torrente Mambre usque perveniatur
ad mare. Et occupavit terminos eius a Ci-
licia usque ad fines Iafeth qui sunt ad aus-
trum. Adduxitque omnes filios Madian ac
predavit omnem locupletationem eorum, omnes-
que resistentes sibi occidit in ore gladii. Et post
hec descendit in campos Damasci in diebus
messis et succendit omnia sata, omnesque ar-
bores ac vineas fecit incidi. Et cecidit timor
illius super omnes inhabitantes terram. Tunc mi-
sit legatos suos universarum urbium et pro-
vinciarum reges ac principes Syrie scilicet
et Mesopotamie et Syrie Sobal et Libie atque
Cilicie. Qui venientes ad Holofernem dixe-
runt: Desinat indignatio tua circa nos. Me-
lius est enim ut viventes serviamus Nabu-
chodonosor regi magno et subditi simus tibi
quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis
nostre dampna patiamur. Omnis civitas nostra
omnisque possessio, omnes montes et colles et
campi et armenta boum gregesque ovium
caprarumque equorumque camelorumque et u-
niverse facultates nostre atque familie in conspec-
tu tuo sunt. Sint omnia sub lege tua. Nos
etiam et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis
pacificus dominus et utere servitio nostro sicut pla-
cuerit tibi. Tunc descendit de montibus
sicut cum equitibus in virtute magna et ob-
tinuit omnem civitatem et omnem in-
habitantem terram. De universis autem urbibus
assumpsit sibi auxiliatores viros fortes et

electos ad bellum. Tantusque metus provinciis
illis incubuit, ut universarum urbium ha-
bitatores principes et honorati simul cum
populis exirent obviam venienti, excipien-
tes eum cum coronis et lampadibus, du-
centes choros in tybiis, in tympanis et orga-
nis. Nec ista tamen facientes ferocitatem eius
pectoris mitigare potuerunt. Nam et civi-
tates eorum destruxit, et lucos eorum exci-
dit. Preceperat enim illi nabuchodonosor rex ut omnes
deos terre exterminaret, videlicet ut ipse solus
diceretur deus ab his nationibus que potuis-
sent holofernis potentia subiugari. Pertran-
siens autem syriam sobal et omnem apa-
miam, omnemque mesopotamiam: venit
ad ydumeos in terram gabaa. Accepitque civita-
tes eorum: et sedit ibi per xxx dies, in quibus
diebus adunari precepit universum exercitum vir-
tutis sue.

IIII

Tunc audientes hec filii israel qui habita-
bant in terra iuda, timuerunt valde
a facie eius. Tremor etiam et horror invasit
sensus eorum, ne hoc faceret ierusalem et templo
domini, quod fecerat ceteris civitatibus et templis
earum. Et miserunt in omnem civitatem per cir-
cuitum usque iericho. Et preoccupaverunt omnes
vertices montium. Et muris circumdederunt
vicos suos, et congregaverunt frumenta in prepara-
tione pugne. Sacerdos etiam eliachim scrip-
sit ad universos qui erant contra hesdrelon
que est contra faciem campi magni iuxta
dothaim, et universis per quos transitus esse
poterat: ut obtinerent ascensus montium,
per quos via esse poterat ad ierusalem, et illic cus-
todirent ubi angustum iter esse poterat in-
ter montes. Et fecerunt filii israel secundum quod constitu-
erat eis sacerdos domini heliachim. Et clamavit
omnis populus ad dominum instantia magna. Et
humiliaverunt animas suas ieiuniis ipsi et
mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes
ciliciis, et infantes prostraverunt contra faciem
templi domini. Et altare dei operuerunt cilicio
et clamaverunt ad dominum israel unanimiter,
ne traderentur in predam infantes eorum, et uxo-
res eorum in divisionem, et civitates eorum
in exterminium, et sancta eorum in pollutionem. Et
heliachim sacerdos domini magnus circuivit
omnem israel, locutusque est ad eos dicens. Scito-
te quoniam exaudiet dominus preces vestras si manentes
permanseritis in ieiuniis et orationibus in con-
spectu domini. Memores estote moysi servi domini
qui amalech confidentem in virtute sua

et in potentia sua, et in exercitu suo, et in clype-
is suis, et in curribus suis, et in equitibus suis non
ferro pugnando, sed precibus supradictis de-
iecit. Sic permanent erunt universi hostes israel
si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis.
Ad hanc igitur exhortationem eius depre-
cantes dominum permanebant in conspectu domini,
ut etiam hii qui holocausta domino offer-
ebant, precincti ciliciis offerrent sacrificia domino, et
erat cinis super capita eorum. Et ex toto cor-
de suo omnes orabant dominum ut visitaret
populum suum israel.

V

Nuntiatumque est holoferni princi-
pi militie assyriorum quod filii israel
prepararent se ad resistendum, ac montium
itinera conclusissent, et furore nimio
exarsit ad iracundiam magnam. Vocavitque
omnes principes moab et duces ammon
et dixit eis. Dicite michi quis sit populus iste
qui montana obsidet, aut que et quales et quan-
te sint civitates eorum, que etiam sit virtus
eorum, aut que sit multitudo eorum, vel quis
rex militie eorum, quare pre omnibus qui ha-
bitant in oriente isti contempserunt nos
et non exierunt obviam nobis ut susciperent
eum cum pace. Tunc achior dux omnium filio-
rum amon respondens ait. Si digneris audire domine
mi, dicam veritatem in conspectu tuo de
populo isto qui in montanis habitat, et non e-
gredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste
ex progenie caldeorum est. Hic primum in me-
sopotamiam habitavit, quoniam noluerunt sequi
deum patrum suorum qui erant in terra chal-
deorum. Deserentes itaque cerimonias patrum
suorum que in multitudine deorum erant,
unum deum celi coluerunt, qui et precepit e-
is ut exirent inde, et habitarent in charran.
Cumque operuisset omnem terram fames, de-
scenderunt in egyptum. Illicque per quadringentos annos
multiplicati sunt, ut dinumerari eo-
rum non posset exercitus. Cumque gravaret eos rex e-
gypti, atque in edificationibus urbium suarum in
luto et latere subiugasset eos, clamaverunt
ad dominum deum suum, et percussit totam ter-
ram egypti plagis variis. Cumque eiecissent eos
a se egyptii, et cessasset plaga ab eis, et iterum
vellent eos capere, et ad suum servitium revo-
care: fugientibus his, deus celi mare aper-
uit, ita ut hinc inde aque quasi murus so-
lidarentur, et isti pede sicco fundum maris
perambulando transirent. In quo loco dum in-
numerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur

retur: ita aquis coopertus est: ut non rema
neret vel unus qui factum posteris nuntiaret.
Egressus etiam mare rubrum: deserta syna
montis occupaverunt: in quibus numquam homo
habitare potuit: vel filius hominis requievit. Il
lic fontes amari obdulcati sunt eis ad
bibendum. et per annos .xl. annonam de celo
consecuti sunt. Ubicumque ingressi sunt sine
arcu et sagitta. et absque scuto et gladio deus
eorum pro eis pugnavit et vicit. Et non fu
it qui insultaret populo isti. nisi quando recessit
a cultura domini dei sui. Quotienscumque autem
preter ipsum deum suum alterum coluerunt: da
ti sunt in predam et in gladium et in oppro
brium. Quotienscumque autem penituerunt se recessisse
a cultura dei sui. dedit eis deus celi virtu
tem resistendi. Denique chananeum regem
et iebuseum. et ferezeum et etheum et
eveum et amorreum. et omnes potentes
in esebon prostraverunt. et terras eorum et civi
tates eorum ipsi possiderunt: et usque dum
non peccarent in conspectu dei sui erant cum
illis bona. Deus enim illorum: odit iniqui
tatem. Nam et ante hos annos cum recessissent
a via quam dederat illis deus: ut ambula
rent in ea. exterminati sunt plus a mul
tis nationibus. et plurimi eorum captivi
abducti sunt in terram non suam. Nuper autem
reversi ad deum dominum suum ex dispersione qua
dispersi fuerant adunati sunt. et ascenderunt
montana hec omnia. et iterum possident ierusalem
ubi sunt sancta eorum. Nunc ergo mi domine
perquire si est aliqua iniquitas eorum: in
conspectu dei eorum. Ascendamus ad illos
quoniam tradens tradet illos deus illorum tibi. et sub
iugati erunt sub iugo potentie tue. Si autem
non est offensio populi huius coram deo: non
poterimus resistere illis. quoniam deus eorum defendet
illos. et erimus in opprobrium universe terre. Et
factum est cum cessasset loqui achior verba hec:
irati sunt omnes magnates holofernis: et
cogitabant interficere eum. dicentes ad alteru
trum. Quis est iste qui filios israel posse dicat
resistere regi nabuchodonosor et exercitibus eius. homines
inermes et sine virtute. et sine peritia artis
pugne. Ut ergo agnoscat achior quia fallit
nos: ascendamus in montana: et cum capti
fuerint potentes eorum: tunc cum eisdem iste
transverberabitur gladio: ut sciant omnes gentes
quoniam nabuchodonosor deus terre est. et preter ipsum alius
non est.

VI

Factum est autem cum cessassent loqui
indignatus est holofernes vehementer: et dixit
ad achior. Quoniam prophetasti nobis dicens quod gens israel
defendatur a deo suo: ut ostendam tibi quia
non est deus nisi nabuchodonosor. cum percusserimus
eos omnes: sicut hominem unum: tunc et ipse
cum illis assyriorum gladio interibis. et omnis israel
tecum dispersione disperiet. et probabis quoniam na
buchodonosor dominus sit universe terre. Tuncque gladius
militie mee transiet per latera tua: et confixus
cades inter vulneratos israel: et non respira
bis ultra donec extermineris cum illis. Porro
autem si prophetiam tuam veram existimas
non concidat vultus tuus: et pallor qui faci
em tuam obtinuit: abscedat a te. si verba mea
hec putas impleri non posse. Ut autem nove
ris quia simul cum illis hec experieris. ecce ex
hac hora illorum populo sociaberis. ut cum dig
nas mei gladii penas exceperint: ipse simul
ultioni subiaceas. Tunc holofernes precepit
servis suis ut comprehenderent achior. et duce
rent eum in bethuliam: et traderent eum in
manu filiorum israel. Et accipientes eum servi ho
lofernis: profecti sunt per campestria. Sed cum
appropinquassent ad montana: exierunt contra
eos fundibularii. Illi autem divertentes a la
tere montis: ligaverunt achior ad arborem
manibus et pedibus. et sic vinctum de restibus
dimiserunt eum. et reversi sunt ad dominum suum.
Porro filii israel descendentes de bethulia: ve
nerunt ad eum: quem solventes: duxerunt
ad bethuliam: atque in medium illum sta
tuentes percontati sunt quid rerum esset quod illum
vinctum assyrii reliquissent. In diebus illis
erant illic principes: ozias filius micha de
tribu symeon. et charmi qui et gothoniel.
In medio itaque seniorum in conspectu omnium
achior dixit omnia que locutus fuerat ipse
ad holofernem interrogatus. et qualiter populus ho
lofernis voluisset propter hoc verbum interficere
eum. et quemadmodum ipse holofernes iratus: ius
serit eum israelitis hac de causa tradi. ut dum
vicerit filios israel: tunc etiam ipsum achior di
versis iubeat suppliciis interire: propter hoc quod dixis
set: deus celi defensor eorum est. Cumque uni
versa achior exposuisset: omnis populus cecidit
in faciem adorans dominum. et communi lamen
tatione et fletu unanimes preces suas domino
effuderunt: dicentes. Domine deus celi et terre
intuere superbiam eorum. et respice ad no
stram humilitatem. et faciem sanctorum tuorum
attende. Et ostende quoniam non derelinquis pre
sumentes de te. et presumentes de se et de

sua virtute gloriantes: humilias. Finito ita-
que fletu, et per totum diem populorum oratione
completa: consolati sunt Achior dicentes:
Deus patrum nostrorum, cuius tu virtutem
predicasti, ipse hanc tibi dabit vicissitudinem,
ut eorum magis tu interitum videas. Cum vero
dominus deus noster dederit hanc libertatem servis suis,
sit et tecum deus in medio nostri, et sicut pla-
cuerit tibi: ita cum tuis omnibus conversaris.
Tunc Ozias finito consilio: suscepit eum
in domum suam, et fecit cenam magnam. Et vo-
catis omnibus presbiteris simul: expleto ieiunio
refecerunt. Postea vero convocatus omnis populus: per
totam noctem intra ecclesiam oraverunt: pe-
tentes auxilium a deo israel.

VII

Holofernes autem altera die precepit ex-
ercitibus suis ut ascenderent contra Bethu-
liam. Erant autem pedites bellatorum .cxx. mi-
lia, et equites .xxii. milia, preter preparationes vi-
rorum illorum quos occupaverat captivi-
tas, et adducti fuerant de provinciis et urbi-
bus universe iuventutis. Omnes pariter parave-
runt se ad pugnam contra filios israel. Et ve-
nerunt per crepidinem montis usque ad api-
cem qui respicit super Dotaym, a loco qui dicitur
Belma, usque ad Chelmon qui est contra Hes-
drelon. Filii autem israel ut viderunt multi-
tudinem illorum, prostraverunt se super terram
mittentes cinerem super capita sua, et una-
nimes orantes: ut deus israel misericordiam suam
ostenderet super populum suum. Et assumentes arma
bellica: sederunt per loca que angusti itineris
tramitem dirigunt inter montuosa, et erant
custodientes ea tota die et nocte. Porro Ho-
lofernes dum circuit per gyrum: reperit quod
fons qui influebat aqueductum illorum
a parte australi extra civitatem dirigeret: et inci-
di precepit aqueductum eorum. Erant tamen
non longe a muris fontes: ex quibus furtim
videbantur haurire aquam ad refocillandum
potius quam ad potandum. Sed filii Amon et Mo-
ab accesserunt ad Holofernem dicentes: Fi-
lii israel non in lancea nec in sagitta confidunt,
sed montes defendunt illos, et muniunt illos
colles in precipitio constituti. Ut ergo sine con-
gressione pugne possis superare eos pone cus-
todes fontium: ut non hauriant ex eis, et
sine gladio interficies eos: vel certe fatigati tradent
civitatem suam: quam putant in montibus
positam superari non posse. Et placuerunt verba
hec coram Holoferne et coram omnibus satel-
litibus eius, et constituit per gyrum centenarios
per singulos fontes. Cumque ista custodia per
dies .xx. fuisset expleta: defecerunt cisterne
et collectiones aquarum omnibus inhabitan-
tibus in Bethuliam, ita ut non esset intra ci-
vitatem unde satiarentur vel una die: quoniam
ad mensuram dabatur populis aqua cotidie.
Tunc ad Oziam congregati sunt omnes viri
et femine iuvenes et parvuli simul omnes
una voce dixerunt: Iudicet deus inter nos et
te: quoniam fecisti in nos mala nolentes loqui paci-
fice cum Assyriis, et propter hoc tradidit nos deus
in manibus eorum. Et ideo non est qui adiu-
vet cum prosternamur ante oculos eorum
in siti et perditione magna. Et nunc congrega-
te universos qui in civitate sunt: ut spon-
te nos tradamus omnes populo Holoferni. Me-
lius est enim ut captivi benedicamus do-
minum viventes: quam moriamur et simus
in obprobrium omni carni, cum viderimus
uxores nostras et infantes nostros mori ante ocu-
los nostros. Contestamur hodie celum et terram
et deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos secundum
peccata nostra, ut iam tradatis civitatem in ma-
nus militie Holofernis, et sit finis noster bre-
vis in ore gladii: qui longior efficitur in ari-
ditate sitis. Et cum hec dixissent: factus
est fletus et ululatus magnus in ecclesia ab omni-
bus, et per multas horas una voce clama-
verunt ad dominum dicentes: Peccavimus cum pa-
tribus nostris, iniuste egimus, iniquitatem fe-
cimus. Tu quia pius es: miserere nostri, aut
in tuo flagello vindica iniquitates nostras,
et noli tradere confitentes te populo qui igno-
rat te: ut non dicant inter gentes: Ubi est deus
eorum? Et cum fatigati his clamoribus
et his fletibus lassati siluissent: exurgens
Ozias infusus lacrimis dixit: Equo animo
estote fratres, et hos quinque dies exspecte-
mus a domino misericordiam. Forsitan enim indigna-
tionem suam abscindet, et dabit gloriam
nomini suo. Si autem transactis quinque die-
bus non venerit adiutorium: faciemus ver-
ba que locuti estis.

VIII

Et factum est cum audisset hec verba Iu-
dith vidua que erat filia Merari fi-
lii Satoch filii Ioseph filii Ozie filii Ela-
i filii Ammor filii Gedeon filii Rafaim fi-
lii Achitob filii Melchie filii Enam filii Na-
thanie filii Salathiel filii Symeon filii Ru-
ben. Et vir eius fuit Manasses: qui mor-
tuus est in diebus messis ordeacee: insta-
bat enim super alligantes manipulos

in campo. Et venit estus super caput eius, et
mortuus est in Bethuliam civitatem suam
et sepultus est ibi cum patribus suis. Erat autem
Iudith relicta eius vidua iam annis tri
bus et mensibus sex. Et in superioribus domus
sue fecit sibi secretum cubiculum in quo cum
puellis suis clausa morabatur. Et habens super
lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus
diebus vite sue preter sabbata et neomenias
et festa domus Israel. Erat autem eleganti
aspectu nimis. Cui vir suus reliquerat
divitias multas, et familiam copiosam
ac possessiones armentis boum et gregibus o
vium plenas. Et erat hec in omnibus famo
sissima, quoniam timebat Deum valde. Nec erat
qui loqueretur de illa verbum malum. Hec
itaque cum audisset quoniam Ozias promisisset quod
transacto quinto die traderet civitatem, mi
sit ad presbiteros Chambri et Charmi. Et vene
runt ad illam. Et dixit illis: Quod est hoc ver
bum in quo consensit Ozias, ut tradat
civitatem Assyriis si intra quinque dies
non venerit vobis adiutorium? Et qui estis vos
qui temptatis Dominum? Non est iste sermo
qui misericordiam provocet, sed potius qui iram exci
tet et furorem accendat. Posuistis vos tempus
miserationis Domini, et in arbitrio vestro diem
constituistis ei. Sed quia patiens est Dominus in
hoc ipso peniteamus, et indulgentiam eius
cum lacrimis postulemus. Non enim quasi
homo Deus sic comminabitur, neque sicut filius
hominis ad iracundiam inflammabitur. Et ideo
humiliemus illi animas nostras, et in spiritu con
tricto et humiliato servientes illi, dicamus
flentes Domino ut secundum voluntatem suam sic
faciat nobiscum Dominus misericordiam suam, ut
sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eo
rum, ita etiam de nostra humilitate glorie
mur. Quoniam non sumus secuti peccata patrum
nostrorum, qui dereliquerunt Deum suum et
adoraverunt deos alienos, quo pro scelere dati
sunt in gladium et in rapinam et in confu
sionem inimicis suis. Nos autem nescimus
preter ipsum. Expectemus humiles consolationem
eius, et exquiret sanguinem nostrum de afflic
tionibus inimicorum nostrorum, et humiliabit
omnes gentes quecumque insurgunt et faciet illas
sine honore Dominus Deus noster. Et nunc fratres quoniam
vos qui estis presbiteri in populo Dei, et ex vobis pendet
anima illorum, ad eloquium vestrum corda
eorum erigite, ut memores sint quia temp
tati sunt patres nostri ut probarentur si vere
colerent Deum suum. Memores esse debent quomodo
pater noster Abraham temptatus est, et per multas
tribulationes probatus Dei amicus factus est.
Sic Ysaac, sic Iacob, sic Moyses, et omnes
qui placuerunt Deo per multas tribulati
ones transierunt fideles. Illi autem qui temp
tationes non susceperunt cum timore Domini
et impatientiam suam et improperium mur
murationis sue contra Dominum protulerunt, ex
terminati sunt ab exterminatore et a serpen
tibus perierunt. Et nos ergo non ulciscamur
nos pro his que patimur, sed reputantes pec
catis nostris hec ipsa minora esse supplicia fla
gella Domini, quibus quasi servi corripimur ad emen
dationem, non ad perditionem nostram evenisse
credamus. Et dixerunt illi Ozias et presbiteri:
Omnia que locuta es vera sunt, et non est
in sermonibus tuis ulla reprehensio. Nunc ergo
ora pro nobis, quoniam mulier sancta es et timens
Deum. Et dixit illis Iudith: Sicut quod loqui
potui Dei esse cognoscitis, ita quod facere dispo
sui probate si ex Deo est. Et orate ut firmum faci
at consilium meum Deus. Stabitis vos ad por
tam nocte ista, et ego exeam cum abra me
a. Et orate ut sicut dixistis in diebus quinque
respiciat Dominus populum suum Israel. Vos autem
nolo ut scrutemini actum meum, et usque dum
renuntiem vobis nichil aliud fiat nisi oratio
pro me ad Dominum Deum nostrum. Et dixit ad eam
Ozias princeps Iuda: Vade in pace, et Dominus
sit tecum in ultione inimicorum nostrorum.
Et revertentes abierunt.

IX

Quibus abscedentibus Iudith ingressa est
oratorium suum, et induens se cilici
o posuit cinerem super caput suum, et proster
nens se Domino clamavit ad Dominum dicens:
Domine Deus patris mei Symeon, qui dedisti il
li gladium in defensionem alienigenarum
qui violatores extiterant in coinquinatione
sua, et denudaverunt femur virginis in con
fusionem, et dedisti mulieres eorum in pre
dam, et filias eorum in captivitatem, et omnem
predam in divisionem servis tuis qui zelave
runt zelum tuum: subveni queso te Domine
Deus meus mihi vidue. Tu enim fecisti prio
ra et illa post illa cogitasti, et hoc factum est quod
ipse voluisti. Omnes enim vie tue parate sunt
et tua iudicia in providentia tua posuisti.
Respice castra Assyriorum nunc, sicut tunc
castra videre Egyptiorum dignatus es, quando
post servos tuos armati currebant, confiden
tes in quadrigis et in equitatu suo et in

multitudine bellatorum. sed aspexisti super
castra eorum. et tenebre fatigaverunt eos. Te-
nuit pedes eorum abyssus: et aque operu-
erunt eos. Sic fiant et isti domine qui confidunt
in multitudine sua. et in curribus suis et in
contis. et in sagittariis et sagittis suis. et in
lanceis gloriantur. et nesciunt quia tu ipse
es deus noster qui conteris bella ab initio. et dominus
nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut
ab initio. et allide virtutem eorum in virtute
tua. Cadat virtus eorum in iracundia tua qui
promittunt se violare sancta tua. et polluere ta-
bernaculum nominis tui. et deicere cornu altaris
tui gladio suo. Fac domine ut gladio proprio eius
superbia amputetur. capiatur laqueo oculorum
suorum in me. et percuties eum ex labiis ca-
ritatis mee. Da mihi in animo constantiam
et contempnam illum: et virtutem ut evertam
illum. Erit enim memoriale nominis
tui cum manus feminee deiecerit eum. Non
enim in multitudine est virtus tua domine. neque in
equorum viribus voluntas tua. et superbi
ab initio placuerunt tibi. sed humilium et man-
suetorum tibi semper placuit deprecatio. Deus
celorum creator aquarum. et dominus totius
creature. exaudi me miseram deprecantem.
et de tua misericordia presumentem. Memento domine
testamenti tui. et da verbum in ore meo. et
in corde meo consilium corrobora. ut domus
tua in tua sanctificatione permaneat. et omnes gentes
agnoscant quoniam tu es deus: et non est alius pre-
ter te.

X

Factum est autem cum cessasset clama-
re ad dominum: surrexit de loco quo ia-
cuerat prostrata domino. vocavitque abram su-
am et descendit in domum suam. Abstulit
a se cilicium. et exuit se vestimentis vidui-
tatis sue. et lavit corpus suum. et unxit
se myro optimo. et discriminavit crinem
capitis sui. et imposuit mitram super caput
suum. et induit se vestimentis iocunditatis su-
e. induitque sandalia pedibus suis. Assumpsit-
que dextralia. et lilia. et inaures et anulos. et
omnibus ornamentis suis ornavit se. Cui etiam
dominus contulit splendorem. quoniam omnis ista com-
positio non ex libidine. sed ex virtute pende-
bat. Et ideo dominus hanc in illam pulcritudi-
nem ampliavit. ut incomparabili decore
omnium oculis appareret. Imposuit itaque
abre sue ascopam vini et vas olei. et polen-
tam. et palathas et panes et caseum. et profec-
ta est. Cumque venissent ad portam civitatis

invenerunt expectantem oziam et presbiteros
civitatis. Qui cum vidissent eam: stupentes
mirati sunt nimis pulcritudinem eius.
Nichil tamen interrogantes eam dimiserunt transi-
re dicentes. Deus patrum nostrorum det tibi
gratiam et omne consilium tui cordis sua vir-
tute corroboret. ut glorietur super te Ierusalem
et sit nomen tuum in numero sanctorum et iusto-
rum. Et dixerunt hii qui illic erant omnes
una voce. Fiat. fiat. Iudith ergo orans dominum
transiit per portas ipsa et abra eius. Factum est au-
tem cum descenderet montem circa ortum die:
occurrerunt ei exploratores assiriorum et
tenuerunt eam dicentes. Unde venis: aut quo
vadis? Que respondit. Filia sum hebreorum
ego. fugio a facie eorum: quoniam futurum ag-
novi quod dentur vobis in depredationem. pro eo quod
contempnentes vos. noluerunt ultro tradere
se ipsos ut invenirent misericordiam in conspectu
vestro. Hac de causa cogitavi mecum dicens.
Vadam ad faciem principis holofernis:
ut indicem illi secreta illorum. et ostendam
illi quo aditu possit obtinere eos. ita ut non
cadat vir unus de exercitu eius. Et cum au-
dissent viri illi verba eius: considerabant fa-
ciem eius. et erat in oculis eorum stupor.
quoniam mirabantur pulcritudinem eius nimis.
Et dixerunt ad eam. Conservasti animam tu-
am quod tale repperisti consilium: ut descenderes
ad dominum nostrum. Hoc autem scias quoniam cum steteris
in conspectu eius: bene tibi faciet et eris
gratissima in corde eius. Duxeruntque illam
ad tabernaculum holofernis: et annuntiaverunt
eam. Cumque intrasset ante faciem eius: sta-
tim captus est in suis oculis holofernes.
Dixeruntque ad eum satellites eius. Quis
contempnat populum hebreorum: qui tam
decoras mulieres habent. ut non pro his merito
debeamus pugnare contra eos. Videns itaque iudith holo-
fernem sedentem in conopeo quod erat
ex purpura et auro et smaragdo et lapidi-
bus preciosis intextum. et cum in faciem eius
intendisset: adoravit eum. prosternens se super terram.
Et levaverunt illam servi holofernis: iuben-
te domino suo.

XI

Tunc holofernes dixit ei. Equo animo es-
to: et noli pavere in corde tuo: quoniam
numquam nocui virum qui voluit servire
nabuchodonosor regi. Populus autem tuus si non
contempsisset me: non levassem lanceam
meam super illum. Nunc autem dic mihi qua ex causa
recessisti ab illis: et placuit tibi ut venisses

do nos. Et dixit illi Iudith. Sume verba ancille
tue: quoniam si secutus fueris verba ancille tue
perfectam rem faciet deus tecum. Vivit enim
nabuchodonosor rex terre. et vivit virtus eius que est
in te ad correctionem omnium animantium erran
tium. quoniam non solum homines serviunt illi
per te: sed et bestie agri obtemperant illi. Nuncia
tur enim industria animi tui universis gentibus:
et indicatum est omni seculo. quoniam tu solus
bonus: et potens es in omni regno eius. et
disciplina tua omnibus provinciis predicatur.
Nec hoc latet quod locutus est achior: nec illud
ignoratur quod ei iusseris evenire. Constat
enim deum nostrum sic peccatis offensum: ut
mandaverit per prophetas suos ad populum: quod tradat e
um pro peccatis suis. Et quoniam sciunt se offen
disse dominum deum suum filii israel: tremor tu
us super ipsos est. Insuper etiam fames inva
sit eos. et ab ariditate aque iam inter mor
tuos computantur. Denique hoc ordinant ut
interficiant pecora sua: et sanguinem eorum
bibant. Et sancta domini sui que precepit deus non contin
gi in frumento vino et oleo. hec cogitaverunt
impendere. et volunt consumere que nec ma
nibus deberent contingere. Ergo quoniam hec faciunt
certum est quod in perditionem dabuntur. Quod ego
ancilla tua cognoscens fugi ab illis. et misit
me dominus hec ipsa nuntiare tibi. Ego enim ancilla tu
a deum colo etiam nunc apud te. et exiet an
cilla tua: et orabit deum. et dicet mihi quando red
dat peccatum suum: et veniens nuntiabo tibi
ita ut adducam te per mediam ierusalem. et ha
bebis populum israel sicut oves quibus non est pas
tor: et non latrabit vel unus contra te. quoniam
hec mihi dicta sunt per providentiam dei. Et quoniam ira
tus est illis deus: hec ipsa missa sum nuntiare
tibi. Placuerunt autem omnia verba hec coram ho
lofernem et coram pueris suis: et mirabantur
ad sapientiam eius. Et dicebant alter ad alterum
Non est talis mulier super terram in aspectu et
in pulchritudine et in sensu verborum. Et dixit
ad illam holofernes. Bene fecit deus qui mi
sit te ante populum: ut des illum tu in manibus
nostris. Et quoniam bona est promissio tua: si fecerit hoc mihi
deus tuus: erit et deus meus. Et tu in domo
nabuchodonosor magna eris. et nomen tuum nominabitur
in universa terra.

XII

Tunc iussit eam introire ubi repositi
erant thesauri eius. et iussit illic ma
nere eam. et constituit quid daretur illi
de convivio suo. Cui respondens iudith dixit
Nunc non potero manducare ex his que mihi
precipis tribui: ne veniat super me offensio. Ex
his autem que mecum detuli manduca
bo. Cui holofernes ait. Si defecerint tibi ista que
tecum detulisti. quid faciemus tibi? Et ait iu
dith. Vivit anima tua domine mi: quoniam non expendet
omnia hec ancilla tua: donec faciat deus in manu
mea hec que cogitavi. Et induxerunt illam servi
eius in tabernaculum quo preceperat. Et petiit dum
introiret: ut daretur ei copia nocte et ante
lucem egrediendi foras ad orationem. et depre
candi dominum. Et precepit cubiculariis suis:
ut sicut placeret illi: exiret et introiret ad
adorandum deum suum per triduum. Et exie
bat noctibus in vallem bethulie. et baptiza
bat se in fonte aque. Et ut ascendebat o
rabat dominum deum israel: ut dirigeret viam
eius ad liberationem populi sui. Et introiens mun
da manebat in tabernaculo usque dum ac
ciperet escam suam in vesperum. Et factum est
in quarta die holofernes fecit cenam servis su
is. et dixit ad vagao eunuchum. Vade et su
ade hebream illam: ut sponte consentiat
habitare mecum. Fedum est enim apud assirios
si femina irrideat virum agendo: ut im
munis transeat ab eo. Tunc introivit va
gao ad iudith: et dixit ei. Non vereatur bona
puella introire ad dominum meum. et honorifi
cetur ante faciem eius: et manducet cum eo
et bibat vinum in iocunditate. Cui iudith
respondit. Que ego sum: ut contradicam domino
meo? Omne quod erit ante oculos eius bonum
et optimum: faciam. Quicquid autem illi pla
cuerit: hoc mihi erit optimum omnibus diebus vite
mee. Et surrexit. et ornavit se vestimento suo.
Et ingressa stetit ante faciem eius. Cor autem
holofernis concussum est. Erat autem ardens
in concupiscentia eius. Et dixit ad eam
holofernes. Bibe nunc. et accumbe in iocun
ditate. quoniam gratiam invenisti coram me. Et
dixit iudith. Bibam domine. quoniam magnifica
ta est anima mea hodie pre omnibus diebus vite
mee. Et accepit. et manducavit et bibit coram
ipso ea que paraverat ei ancilla sua. Et iocundus
factus est holofernes ad illam. bibitque vi
num nimis multum quantum una die nunquam
biberat in vita sua.

XIII

Ut autem sero factum est. festinaverunt
servi illius ad hospicia sua: et conclu
sit vagao hostia cubiculi: et abiit. Erant
autem omnes fatigati a vino. Eratque iu
dith sola in cubiculo. Porro holofernes
iacebat in lecto: nimia ebrietate sopitus.

Dixitque puelle sue iudith ut staret foras an-
te cubiculum et observaret. Stetitque iudith an-
te lectum orans cum lacrimis et labiorum mo-
tu in silentio dicens. Confirma me domine de-
us israel et respice in hac hora ad opera manuum
mearum ut sicut promisisti ierusalem civitatem tuam
erigas. et hoc quod credens per te posse fieri cogitavi per-
ficiam. Et hec cum dixisset: accessit ad columnam
que erat ad caput lectuli eius: et pugionem
eius qui in ea ligatus pendebat exsolvit. Cumque e-
vaginasset illum: apprehendit comam eius
capitis: et ait. Confirma me domine deus israel
in hac hora. Et percussit bis in cervicem eius.
Et abscidit caput eius. Et abstulit conope-
um eius a columpnis. Et evolvit corpus
eius truncum. Et post pusillum exivit. et tra-
didit caput holofernis ancille. et iussit ut
mitteret illud in peram suam. Et exierunt due
secundum consuetudinem suam. quasi ad orationem
et transierunt castra. Et gyrantes vallem venerunt
ad portam civitatis. Et dixit iudith a lon-
ge custodibus murorum. Aperite portas: quoniam nobis-
cum est deus: qui fecit virtutem in israel.
Et factum est cum audissent viri vocem eius: vo-
caverunt presbiteros civitatis. Et concurrerunt ad eam
omnes a minimo usque ad maximum. quoniam spe-
rabant eam iam non esse venturam. Et accen-
dentes luminaria: congiraverunt circa eam
universi. Illa autem ascendens in eminen-
tiorem locum: iussit fieri silentium. Cumque omnes
tacuissent: dixit iudith. Laudate dominum
deum qui non deseruit sperantes in se. Et in me
ancillam suam adimplevit misericordiam suam
quam promisit domui israel. Et interfecit in ma-
nu mea hostem populi sui in hac nocte. Et profe-
rens de pera caput holofernis: ostendit il-
lis dicens. Ecce caput holofernis principis mi-
licie assiriorum. Et ecce conopeum illius
in quo recumbebat in ebrietate sua: ubi
et per manum femine percussit illum dominus
deus noster. Vivit autem ipse dominus quoniam
custodivit me angelus eius. et hinc
euntem. et ibi commorantem. et inde huc re-
vertentem. et non permisit me ancillam suam
dominus coinquinari. sed sine pollutione peccati re-
vocavit me vobis gaudentem in victoria su-
a: et in evasione mea in liberatione vestra. Con-
fitemini illi omnes quoniam bonus: quoniam in secu-
lum misericordia eius. Universi autem adorantes do-
minum dixerunt ad eam. Benedixit te dominus in
virtute sua: quia per te ad nichilum redegit in-
imicos nostros. Porro ozias princeps populi israel
dixit ad eam. Benedicta es tu filia a domino de-
o excelso. pre omnibus mulieribus super terram.
Benedictus dominus qui creavit celum et terram
qui te direxit in vulnera capitis principis
inimicorum nostrorum. quia hodie nomen tuum
ita magnificavit ut non recedat laus tua
de ore hominum: qui memores fuerint vir-
tutis domini in eternum: pro quibus non pepercisti ani-
me tue propter angustias: et tribulationem gene-
ris tui. sed subvenisti ruine ante conspectum
dei nostri. Et dixit omnis populus fiat. fiat. Por-
ro achior vocatus venit. et dixit ei iudith.
Deus israel cui tu testimonium dedisti quod
ulciscatur se de inimicis suis: ipse caput omnium
incredulorum incidit in hac nocte in manu me-
a. et ut probes quia ita est. ecce caput holofer-
nis qui in contemptu superbie sue deum israel
contempsit. et tibi interitum minabatur dicens: cum
captus fuerit populus israel gladio perforari pre-
cipiam latera tua. Videns autem achior caput holo-
fernis: angustiatus pre pavore cecidit in faci-
em suam super terram. et estuavit anima eius. Post-
ea vero quam resumpto spiritu recreatus est: procidit
ad pedes eius: et adoravit eam. et dixit: bene-
dicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob. quoniam in
omni gente que audierit nomen tuum magni-
ficabitur deus israel super te.

XIIII

Dixit autem iudith ad omnem populum. Au-
dite me fratres. Suspendite caput hoc
super muros nostros. et erit cum exierit sol. acci-
piat unusquisque arma sua. et exite cum impe-
tu: non ut descendatis deorsum. sed quasi impetum
facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugi-
ant ad principem suum excitandum ad pug-
nam. Cumque duces eorum cucurrerint ad ta-
bernaculum holofernis. et invenerint eum
truncum in suo sanguine volutatum: decidet
super eos timor. Cumque cognoveritis fugere illos:
sequimini. quoniam dominus conteret eos sub pedibus vestris.
Tunc achior videns virtutem quam fecit
deus israel: relicto gentilitatis ritu: credi-
dit deo. et circumcidit carnem preputii sui. et ap-
positus est ad populum israel. et omnis successi-
o generis eius usque in hodiernum diem. Statim au-
tem ut ortus est dies: suspenderunt super muros
caput holofernis. Accepitque unusquisque vir
arma sua: et egressi sunt cum grandi strepitu
et ululatu. Quod videntes exploratores ad ta-
bernaculum holofernis cucurrerunt. Porro hi
qui in tabernaculo erant venientes et ante
ingressum cubiculi perstrepentes excitandi
gratia: inquietudinem arte moliebantur. ut non

ab excitantibus sed a sonantibus holofernes e
uigilaret. Nullus ei audebat cubiculum
uirtutis assyriorum pulsando aut intran
do aperire. Sed cum uenissent duces eius et
tribuni et uniuersi maiores exercitus assy
riorum dixerunt cubiculariis. Intrate et
excitate illum. quoniam egressi mures de cauer
nis suis ausi sunt prouocare nos ad prelium.
Tunc ingressus uagao cubiculum eius
stetit ante cortinam. et plausum fecit mani
bus suis. suspicabatur enim illum cum
iudith dormire. Sed cum nullum motum ia
centis sensu aurium caperet accessit proxi
mans ad cortinam. et eleuans eam uidit ia
cens cadauer absque capite holofernis in
suo sanguine tabefactum iacere super terram
Et clamauit uoce magna cum fletu et sci
dit uestimenta sua. Et ingressus taberna
lum iudith non inuenit eam. et exiuit fo
ras ad populum et dixit. Vna mulier hebrea
fecit confusionem in domo nabuchodonosor re
gis. Ecce enim holofernes iacet in terra et
caput ipsius non est in illo. Quod cum audis
sent principes uirtutis assyriorum sciderunt
omnes uestimenta sua. et intollerabilis tim
or et tremor cecidit super eos. et turbati sunt
animi eorum ualde. Et factus est clamor
incomparabilis in media castra eorum.

XV

Cumque omnis exercitus
decollatum holofernem audisset fu
git mens et consilium ab eis. et solo tre
more et metu agitati fuge presidium sumunt
ita ut nullus loqueretur cum proximo suo.
sed inclinato capite relictis omnibus euadere
conarentur. hebreos quos armatos uenire super
se audierant. fugientes per uias camporum
et semitas collium. Videntes autem filii israel
fugientes secuti sunt illos. Descenderuntque
clangentes tubis et ululantes post ipsos.
Et quoniam assyrii non adunati in fugam ibant
precipites. filii autem israel uno agmine persequen
tes debilitabant omnes quos inuenire po
tuissent. Misitque ozias nuntios per omnes ciuitates
et regiones israel. Omnis itaque regio omnisque
urbs electam iuuentutem misit armatam
post eos. Et persecuti sunt eos in ore gladii
quousque peruenirent ad extremitatem fini
um suorum. Reliqui autem qui erant in
bethuliam ingressi sunt castra assyriorum
et predam quam fugientes assyrii reliquerant
abstulerunt. et honustati sunt ualde. Hii
uero qui uictores extiterant reuersi sunt ad be

thuliam. omnia que erant illorum abstulerunt
secum. ita ut non esset numerus in pecori
bus et iumentis et uniuersis mobilibus eorum
ut a minimo usque ad magnum omnes diuites
fierent de predationibus eorum. Ioachim autem
summus pontifex de ierusalem uenit in bethu
liam cum uniuersis presbiteris suis. ut uideret
iudith. Que cum exisset ad illum benedixerunt
illam omnes una uoce dicentes. Tu gloria ierusalem
tu leticia israel tu honorificentia populi nostri.
quia fecisti uiriliter. et confortatum est cor tu
um. eo quod castitatem amaueris. et post uirum
tuum alterum non scieris. Ideo et manus domini
confortauit te. et ideo eris benedicta in e
ternum. Et dixit omnis populus. fiat fiat. Per
dies autem xxx uix collecta est spolia as
syriorum a populo israel. Porro autem uniuersa que ho
lofernis peculiaria fuisse probata sunt de
derunt iudith in auro et argento et uesti
bus et gemmis. et omni supellectili. et tradi
ta sunt illi omnia a populo. Et omnes populi gau
debant cum mulieribus et uirginibus et iu
uenibus in organis et cytharis.

XVI

Tunc cantauit canticum
hoc domino iudith dicens. Incipite do
mino in tympanis et cymbalis. modula
mini illi psalmum nouum. et exultate et in
uocate nomen eius. Dominus conterens bella. dominus
nomen est illi. qui posuit castra sua in me
dio populi sui. ut eriperet nos de manu omnium in
imicorum nostrorum. Venit assur ex montibus
ab aquilone in multitudine fortitudinis sue
cuius multitudo obturauit torrentes. et
equi eorum cooperuerunt ualles. Dixit se in
censurum fines meos. et iuuenes meos oc
cisurum in gladio. Infantes meos dare in pre
dam. et uirgines in captiuitatem. Dominus autem
omnipotens nocuit eum. et tradidit eum in manus
femine. et confodit. Non enim cecidit potens eorum
a iuuenibus. nec filii titan percusserunt eum
nec excelsi gigantes imposuerunt se illi.
Sed iudith filia merari in specie faciei sue
dissoluit eum. Exuit enim se uestimento uidu
itatis. et induit se uestimento leticie in
exultatione filiorum israel. Vnxit faciem suam
unguento. colligauit cincinnos suos in mi
tra ad decipiendum illum. Sandalia eius ra
puerunt oculos eius. pulcritudo eius capti
uam fecit animam eius. Amputauit pugi
one ceruicem eius. Orruerunt perse constantiam
eius et medi audaciam eius. Tunc ululaue
runt castra assyriorum. quando apparuerunt hu

milites mei: arescentes in siti. filii puella
rum compunxerunt eos. et sicut pueros fu
gientes occiderunt eos. perierunt in prelio
a facie domini mei. Hymnum cantemus domino
hymnum novum cantemus deo nostro. Ado
nay domine magnus es tu. preclarus in virtu
te. et quem superare nemo potest. Tibi serviat
omnis creatura tua. quia dixisti et fac
ta sunt. misisti spiritum tuum et creata sunt.
et non est qui resistat voci tue. Montes a
fundamentis movebuntur cum aquis. pe
tre sicut cera liquescent ante faciem tuam.
Qui autem timent te magni erunt apud
te per omnia. Ve genti insurgenti super
genus meum. Dominus enim omnipotens
vindicabit in eis. in die iudicii visitabit
illos. Dabit enim ignem et vermes in car
nes eorum. ut urantur et sentiant usque
in sempiternum. Et factum est post hec populus
post victoriam venit in Ierusalem adorare do
minum. et mox ut purificati sunt obtule
runt omnes holocausta. et vota et promissi
ones suas. Porro Iudith universa vasa
bellica Holofernis que dedit illi populus et
conopeum quod ipsa sustulerat. in anathe
ma oblivionis. Erat autem populus iocundus
secundum faciem sanctorum. et per tres menses gau
dium huius victorie celebratum est cum Iudith.
Post dies autem illos unusquisque rediit
in sua. et Iudith magnificata est in Bethu
lia. et preclarior erat universe terre Israel. Erat etiam
virtuti castitatis adiuncta. ita ut non cog
nosceret virum omnibus diebus vite sue. ex
quo defunctus est Manasses vir eius. Erat autem
in diebus festis procedens cum gloria magna.
Mansit autem in domo viri sui annos .cv.
et dimisit abram suam liberam. et defunc
ta ac sepulta est cum viro suo in Bethu
liam. Luxitque illam omnis populus diebus .vii.
In omni autem spatio vite eius non fuit
qui perturbaret Israel. et post mortem eius an
nis multis. Dies autem victorie huius festi
vitatis ab Hebreis in numero dierum sanctorum
accipitur et colitur a Iudeis ex illo tempore
usque in presentem diem.

Explicit liber Iudith. Incipit prologus in libro Hester.

Librum Hester variis trans
latoribus constat esse vi
tiatum. quem ego de ar
chivis Hebreorum eleva
ns verbum e verbo expressius
transtuli. Quem librum
editio vulgata laciniosis hinc inde ver
borum finibus trahit. addens ea que ex
tempore dici poterant et audiri. sicut solitum
est scolaribus disciplinis. sumpto themate
excogitare quibus verbis uti potuit qui
iniuriam passus est. vel ille qui iniuriam
fecit. Vos autem o Paula et Eustochium. quoniam
et bibliothecas Hebreorum studuistis in
trare. et interpretum certamina comprobastis
tenentes Hester Hebraicum librum per sin
gula verba nostram translationem aspicite. ut pos
sitis agnoscere me nichil etiam augmentasse
addendo. sed fideli testimonio simpliciter sicut
in Hebreo habetur historiam Hebraicam
latine lingue tradidisse. Nec affectamus
laudes hominum. nec vituperationes expavesc
imus. Deo enim placere curantes mina
hominum penitus non timemus. quoniam dissi
pat deus ossa eorum qui hominibus pla
cere desiderant. et secundum apostolum qui huiusmodi sunt servi Christi
esse non possunt. Rursum in libro Hester al
phabetum ex minio usque ad thetam litte
ram fecimus in diversis locis. volentes sci
licet lxx interpretum studioso lectori sic osten
dere. Nos enim morem Hebreorum ordinem prosequi
etiam in lxx editione maluimus.

Incipit liber Hester

In diebus Asueri qui regna
vit ab India usque ad Ethiopi
am super centum .xxvii. provin
cias. quando sedit in solio regni
sui. Susa civitas regni eius ex
ordium fuit. Tertio igitur anno
imperii sui fecit grande convi
vium cunctis principibus et po
pulis ac pueris suis fortissimis
Persarum et Medorum inclitis et
prefectis provinciarum coram se ut
ostenderet divitias glorie regni sui
ac magnitudinem atque iactantiam po
tentie sue multo tempore. centum vi
delicet et octoginta diebus. Cumque imple
rentur dies convivii invitavit omnem po
pulum Israel qui inventus est Susis a magno

usque ad minimum. Et vii. diebus iussit con
vivium preparari in vestibulo orti et nemo
ris quod regio cultu et manu consitum erat.
Et pendebant ex omni parte tentoria aerii
coloris et carpasini et iacinctini sustenta
ta funibus byssinis atque purpureis qui
eburneis circulis inserti sunt et columpnis
marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque
aurei et argentei super pavimentum et ma
ragdino et pario stratum lapide dispo
siti erant. quod mira varietate pictura decora
bat. Bibebant autem qui invitati erant
aureis poculis et aliis atque aliis vasis ci
bi inferebantur. Vinum quoque ut magnifi
centia regia dignum erat habundans et
precipuum ponebatur. Nec erat qui nolen
tes cogeret ad bibendum. sed sicut rex statu
erat preponens mensis singulos de princi
pibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet.
Vasthi quoque regina fecit convivium femi
narum in palatio ubi rex assuerus manere
consueverat. Itaque die vii. cum rex esset hy
larior et post nimiam potationem incalu
isset mero. precepit mauman et bazatha. ar
bona. et abgatha. et bagatha. et zarath. et
charchas. vii. eunuchis qui in conspectu
regis ministrabant ut introducerent regi
nam vasthi coram rege. posito super caput
eius diademate et ostenderent cunctis populis
et principibus illius pulcritudinem. Erat enim
valde pulcra. Que renuit et ad regis imperi
um quod per eunuchos mandaverat. venire con
tempsit. Unde iratus rex et nimio furore suc
census. interrogavit sapientes qui ex mo
re regio semper ei aderant. et illorum fa
ciebat cuncta consilio scientium leges ac
iura maiorum. Erant autem primi et pro
ximi charsena. et sethar. et admatha. et tharsis et
mares. et marsana. et mamuchan. vii. duces per
sarum atque medorum qui videbant faciem
regis et primi post eum residere soliti erant.
Cui sententie regina vasthi subiaceret que as
sueri regis imperium per eunuchos manda
tum facere noluisset. Responditque mamuchan
qd audiente rege atque principibus. Non solum
regina vasthi regem lesit. sed omnes prin
cipes et populos qui sunt in cunctis provinciis
regis assueri. Egredietur enim sermo regine
ad omnes mulieres ut contempnant vi
ros suos et dicant. Rex assuerus iussit ut
regina vasthi intraret ad eum et illa no
luit. Atque hoc exemplo omnes principum con
iuges persarum atque medorum parvipendent
imperia maritorum. Unde regis iusta est in
dignatio. sed si tibi placet. egrediatur edic
tum a facie tua et scribatur iuxta legem
persarum atque medorum quod preteriri illicitum est.
ut nequaquam ultra vasthi ingrediatur ad
regem. sed regnum illius altera que melior
illa est accipiat. Et hoc in omne quod la
tissimum est provinciarum tuarum divul
getur imperium. ut cuncte uxores tam ma
iorum quam minorum deferant maritis suis
honorem. Placuit consilium eius regi
et principibus. Fecitque rex iuxta consilium
mamuchan. et misit epistolas ad universas pro
vincias regni sui. ut quaeque gens audire
et legere poterat diversis linguis et litteris
esse viros principes et maiores in domibus
suis. et hoc per cunctos populos divulgari.

II

Hiis itaque gestis:
Postquam regis assueri deferbuerat in
dignatio. recordatus est vasthi et que fe
cisset et que passa esset. Dixeruntque pueri re
gis ac ministri eius. Querantur regi
puelle virgines ac speciose. et mittantur
qui considerent per universas provincias pu
ellas speciosas et virgines et adducant
eas ad civitatem susan. et tradant eas
in domum feminarum sub manu ae
gei eunuchi qui est prepositus et custos pu
ellarum regiarum. et accipiant mundum mu
liebrem et cetera ad usus necessaria. Et quecum
que inter omnes oculis regis placuerit. ipsa
regnet pro vasthi. Placuit sermo regi. et ita
ut suggesserant iussit fieri. Erat vir iudeus
in susis civitate. vocabulo mardocheus
filius iair. filii semei. filii cis de stirpe
gemini qui translatus fuerat de ierusalem
eo tempore quo iechoniam regem iuda
vocabulo nabuchodonosor rex babilonis trans
tulerat. qui fuit nutricius filie fratris
sui. edisse que altero nomine hester voca
batur. et utrumque parentem amiserat. pulcra
nimis. et decora facie. Mortuisque patre ac
matre. mardocheus sibi eam adoptavit
filiam. Cumque percrebruisset regis imperium
et iuxta mandatum illius multe virgines pul
cre adducerentur susan. et aegeo traderentur
eunucho. hester quoque inter ceteras puellas
ei tradita est ut servaretur in numero fe
minarum. Que placuit ei et invenit
gratiam in conspectu illius. ut acceleraret
mundum muliebrem. et traderet ei partes suas

et vii. puellas speciosissimas de domo regis
et tam ipsam quam pedissequas eius ornaret
atque excoleret. Quae noluit ei indicare po
pulum et patriam suam. Mardocheus enim
praeceperat ei ut de hac re omnino reticeret. Qui
deambulabat cotidie ante vestibulum do
mus in qua electae virgines servabantur cu
ram agens salutis Hester et scire volens quid
ei accideret. Cum autem venisset tempus singu
larum per ordinem puellarum ut intrarent
ad regem expletis omnibus quae ad cultum
muliebrem pertinebant mensis xii verteba
tur. Ita dumtaxat ut sex mensibus oleo ungeren
tur myrtino. et aliis sex quibusdam pigmen
tis et aromatibus uterentur. Ingredientesque
ad regem quicquid postulassent ad orna
tum pertinens accipiebant. et ut eis pla
cuerat compositae de triclinio feminarum ad
regis cubiculum transibant. Et quae intrave
rat mane vespere egrediebatur mane atque
inde in secundas aedes deducebantur quae
sub manu Sasagazi eunuchi erant qui
concubinis regis praesidebat. Nec habebat po
testatem ad regem ultra redeundi. ut si
voluisset rex et eam iussisset venire ex nomine.
Evoluto autem tempore per ordinem insta
bat dies quo Hester filia Abiel fratris Mar
dochei quam sibi adoptaverat in filiam intra
re deberet ad regem. Quae non quaesivit mu
liebrem cultum. sed quaecumque voluit Aegeus
eunuchus custos virginum haec ei ad ornatum
dedit. Erat enim formosa valde et incredi
bili pulchritudine omniumque oculis grati
osa et amabilis videbatur. Ducta est itaque ad
cubiculum regis Assueri mense x qui vocatur
Tebeth septimo anno regni eius. Et adama
vit eam rex plus quam omnes mulieres ha
buitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes
mulieres. Et posuit diadema regni in capi
te eius. fecitque eam regnare in loco Vasthi.
Et iussit convivium praeparari permagnificum
cunctis principibus et servis suis pro coniunc
tione et nuptiis Hester. Et dedit requiem
universis provinciis. ac dona largitus est iuxta
magnificentiam principalem. Cumque et
secundo quaererentur virgines et congrega
rentur Mardocheus manebat ad regis ia
nuam. Necdum prodiderat Hester patriam
et populum suum iuxta mandatum eius. Quic
quid enim ille praecipiebat observabat Hester
et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita
erat quo eam parvulam nutriebat. Eo igitur

tempore quo Mardocheus ad regis ianuam
morabatur irati sunt Bagathan et Thares
duo eunuchi regis qui ianitores erant
et in primo palatii limine praesidebant.
volueruntque insurgere in regem et occidere
eum. Quod Mardocheum non latuit. statimque
nuntiavit reginae Hester. et illa regi ex no
mine Mardochei qui ad se rem detulerat.
Quaesitum est et inventum et appensus
uterque est in patibulo. Mandatumque est histo
riis et annalibus traditum coram rege.

III

Post haec rex Assuerus
exaltavit Aman filium Amadathi qui e
rat de stirpe Agag. et posuit solium eius
super omnes principes quos habebat. Cunc
tique servi regis qui in foribus palatii versabantur
flectebant genua et adorabant Aman.
Sic enim eis praeceperat imperator. Solus Mar
docheus non flectebat genua neque adorabat
eum. Cui dixerunt regis pueri qui ad fores
palatii praesidebant. Cur praeter ceteros non ob
servas mandata regis? Cumque hoc crebrius
dicerent. et ille nollet audire. nuntiaverunt
Aman scire cupientes utrum perseveraret
in sententia. Dixerat enim eis se esse Iudae
um. Quod cum audisset Aman. et experimen
to probasset quod Mardocheus non sibi flecteret ge
nu. nec se adoraret. iratus est valde. Et pro ni
chilo duxit in unum Mardocheum mittere manus
suas. Audierat enim quod esset gentis Iudeae.
magisque voluit omnem Iudaeorum qui erant
in regno Assueri perdere nationem. Mense pri
mo cuius vocabulum est Nisan anno xii regni
Assueri missa est sors in urnam quae he
braice dicitur phur. coram Aman quo
die et quo mense gens Iudaeorum deberet
interfici. Et exivit mensis xii qui vocatur
Adar. Dixitque Aman regi Assuero. Est populus
per omnes provincias tuas dispersus regni tui
et a se mutuo separatus. novis utens legi
bus et ceremoniis. insuper et regis scita con
temnens. Et optime nosti quod non expediat
regno tuo ut insolescat per licentiam. Si tibi
placet decerne ut pereat. et x milia talen
torum appendam arcariis gazae tuae. Tu
lit ergo rex anulum quo utebatur de ma
nu sua. et dedit eum Aman filio Amada
thi de progenie Agag hosti Iudaeorum dixit
que ad eum. Argentum quod tu polliceris
tuum sit. de populo age quod tibi placet. Voca
tique sunt scribae regis mense primo Nisan
xiii die eiusdem mensis. et scriptum est ut

iusserat aman ad omnes satrapas regis
et iudices provinciarum diversarumque gen
tium ut quaeque gens legere poterat et au
dire pro varietate linguarum ex nomine
regis assueri et litterae ipsius signatae a
nulo missae sunt per cursores regis ad uni
versas provincias ut occiderent atque delerent
omnes iudeos a puero usque ad senem
parvulos et mulieres una die hoc est xiii
die mensis duodecimi qui vocatur adar
et bona eorum diriperent. Summa autem
epistularum haec fuit ut omnes provinciae sci
rent et pararent se ad praedictum diem. Fes
tinabant que cursores qui missi erant ex
plere regis imperium. Statimque in susis
pependit edictum rege et aman celebran
te convivium et cunctis iudeis qui in
urbe erant flentibus.

IIII

Quae cum audisset mardocheus scidit
vestimenta sua et indutus est sac
co spargens cinerem capiti et in platea
mediae civitatis voce magna clamabat
ostendens amaritudinem animi sui et h
eiulatu usque ad fores palatii gradiens.
Non enim erat licitum indutum sac
co aulam regis intrare. In omnibus quoque
provinciis oppidis ac locis ad quae crudele
regis dogma pervenerat planctus ingens
erat apud iudeos ieiunium ululatus et
planctus cinere sacco multis pro strato u
tentibus. Ingressae sunt autem puellae ad hes
ter et eunuchi nuntiaveruntque ei. Quod audiens
consternata est et misit vestem ut ablato
sacco induerent eum quam accipere noluit.
Accitoque athac eunucho quem rex minis
trum ei dederat praecepit ut iret ad mardoche
um et disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusque
athac ivit ad mardocheum stantem in
platea civitatis ante hostium palatii
qui indicavit ei omnia quae acciderant
quomodo aman promisisset ut in thesauros re
gis pro iudeorum nece inferret argentum.
Exemplar quoque edicti quod pendebat in su
sis dedit ei ut reginae ostenderet et moneret
eam ut intraret ad regem et deprecaretur
eum pro populo suo. Regressus athac nuntia
vit hester omnia quae mardocheus dixerat.
Quae respondit ei et iussit ut diceret mardocheo.
Omnes servi regis et cunctae quae sub dicione
eius sunt norunt provinciae quod sive vir sive
mulier non vocatus interius atrium regis in
traverit absque ulla cunctatione statim inter

ficiatur nisi forte rex auream virgam ad
eum tetenderit pro signo clementiae atque ita
possit vivere. Ego igitur quomodo ad regem intra
re potero quae triginta iam diebus non sum voca
ta ad eum. Quod cum audisset mardocheus
rursum mandavit hester dicens. Ne putes
animam tantum tuam liberes quia in domo re
gis es prae cunctis iudeis. Si enim nunc silue
ris per aliam occasionem liberabuntur iudei
et tu et domus patris tui peribitis. Et quis
novit utrum idcirco ad regnum veneris
ut in tali tempore parareris. Rursumque hes
ter haec mardocheo verba mandavit. Vade et con
grega omnes iudeos quos in susis reppereris
et orate pro me. Non comedatis et non bibatis
tribus diebus ac noctibus et ego cum ancillis
meis similiter ieiunabo. Et tunc ingrediar ad
regem contra legem faciens invocata
tradensque me et morti et periculo. Ivit itaque
mardocheus et fecit omnia quae ei hester
praeceperat.

V

Die autem tertio induta est hester regali
bus vestimentis et stetit in atrio domus
regiae quod erat interius contra basilicam regis. At
ille sedebat super solium suum in consistori
o palatii contra hostium domus. Cumque vidisset
hester reginam stantem placuit oculis eius
et extendit contra eam virgam suam auream
quam tenebat manu. Quae accedens osculata
est summitatem virgae suae. Dixitque ad eam
rex. Quid vis hester regina? Quae est petitio
tua? Etiam si dimidiam regni partem
petieris dabo tibi. At illa respondit. Si regi pla
cet obsecro ut venias ad me hodie et aman
tecum ad convivium quod paravi. Statim
que rex vocate inquit cito aman ut hester
oboediat voluntati. Venerunt itaque rex et a
man venerunt ad convivium quod eis regina
paraverat. Dixitque ei rex postquam vinum bi
berat abundanter. Quid petis ut detur tibi
aut pro qua re postulas? Etiam si dimidiam
partem regni mei petieris impetrabis. Cui
respondit hester. Petitio mea et preces istae sunt.
Si inveni gratiam in conspectu regis et si re
gi placet ut det mihi quod postulo et meam
impleat petitionem veniat rex et aman
ad convivium quod paravi eis et cras regi ape
riam voluntatem meam. Egressus est itaque a
man illo die laetus et alacer. Cumque vidisset
mardocheum sedentem ante fores palatii
et non solum non adsurrexisse sibi sed nec mo
tum quidem de loco sessionis suae indignatus

est valde. Et dissimulata ira reversus est in do-
mum suam. Convocavit quoque ad se amicos et
Zares uxorem suam. et exposuit illis mag-
nitudinem divitiarum suarum filiorumque tur-
bam. et quanta eum gloria super omnes prin-
cipes et servos suos rex elevasset. et post haec ait.
Regina quoque Hester nullum alium vocavit
cum rege ad convivium praeter me. apud quam
etiam cras cum rege pransurus sum. Et
cum haec omnia habeam: nichil me habere
puto quamdiu videro Mardocheum Iudaeum
sedentem ante fores regias. Responderuntque
ei Zares uxor eius. et ceteri amici. Iube pa-
rari excelsam trabem habentem altitudinis
.l. cubitos. et dic mane regi ut appendatur
super eam Mardocheus. et sic ibis cum rege
laetus ad convivium. Placuitque ei consilium:
et iussit excelsam parari crucem.

Noctem illam duxit rex VI
insomnem: iussitque afferri sibi hi-
storias et annales priorum temporum. Quae
cum illo praesente legerentur: ventum est ad eum
locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset Mar-
docheus insidias Bagathan et Thares eunu-
chorum regem Assuerum iugulare cupi-
entium. Quod cum rex audisset: ait. Quid pro hac
fide honoris hac praemii Mardocheus consecutus
est. Dixeruntque ei servi illius ac ministri. Ni-
chil omnino mercedis accepit. Statimque rex
quis est inquit in atrio? Aman quippe in-
terius atrium domus regiae intraverat: ut
suggereret regi. ut iuberet Mardocheum
affigi patibulo quod ei fuerat praeparatum.
Responderuntque pueri. Aman stat in atrio.
Dixitque rex. ingrediatur. Cumque esset ingressus
ait illi. Quid debet fieri viro quem rex hono-
rare desiderat. Cogitans Aman in corde suo et
reputans quod nullum alium rex nisi se vel-
let honorare. respondit. Homo quem rex honora-
re cupit. debet indui vestibus regiis: et im-
poni super equum qui de sella regis est. et accipere
regium diadema super caput suum. et pri-
mus de regiis principibus ac tyrannis te-
neat equum eius. et per plateas civitatis in-
cedens clamet ac dicat. Sic honorabitur
quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei
rex. Festina. et sumpta stola et equo: fac
ut locutus es Mardocheo Iudaeo qui sedet
ante fores palatii. Cave ne quicquam de his
quae locutus es praetermittas. Tulit itaque Aman
stolam et equum. indutumque Mardocheum
in platea civitatis. et impositum equo: prae-
cedebat atque clamabat. Hoc honore condig-
nus est quemcumque rex voluerit honorare. Reversus-
que est Mardocheus ad ianuam palatii. et A-
man festinavit ire ad domum suam: lugens
et operto capite. Narravitque Zares uxori suae
et amicis omnia quae evenissent sibi. Cui
responderunt sapientes quos habebat in con-
silio et uxor eius. Si de semine Iudaeorum
est Mardocheus ante quem cadere coepisti. non poteris
ei resistere. sed cades in conspectu eius. Adhuc
illis loquentibus: venerunt eunuchi regis
et cito eum ad convivium quod regina pa-
raverat pergere compulerunt. VII

Intravit itaque rex et Aman ut biberent
cum regina. Dixitque ei rex etiam in se-
cundo die postquam vino incaluerat.
Quae est petitio tua Hester ut detur tibi? et
quid vis fieri? etiam si dimidiam regni
mei partem petieris: impetrabis. Ad quem
illa respondit. Si inveni gratiam in oculis tuis
o rex et si tibi placet dona mihi animam meam
pro qua rogo. et populum meum pro quo obsecro.
Traditi enim sumus ego et populus meus ut
conteramur. iugulemur et pereamus. Atque
utinam in servos et famulas venderemur. es-
set tolerabile malum et gemens tacerem.
Nunc autem hostis noster est cuius crudelitas
redundat in regem. Respondensque rex Assuer-
us ait. Quis est iste. et cuius potentiae ut haec aude-
at facere. Dixitque Hester. Hostis et inimicus
noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens
ilico obstupuit. vultum regis ac reginae
ferre non sustinens. Rex autem surrexit ira-
tus: et de loco convivii: intravit in hortum ar-
boribus consitum. Aman quoque surrexit ut ro-
garet Hester reginam pro anima sua. intellexit
enim a rege sibi paratum malum. Qui cum
reversus esset de horto nemoribus consito. et in-
trasset convivii locum: repperit Aman super lec-
tum corruisse in quo iacebat Hester. et ait.
Etiam reginam vult iacentem opprimere
me praesente in domo mea. Necdum verbum de
ore regis exierat. et statim operuerunt faci-
em eius. Dixitque Arbona unus de eunu-
chis qui stabant in ministerio regis. En lig-
num quod paraverat Mardocheo. qui locutus
est pro rege: stat in domo Aman: habens altitudi-
nis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appen-
dite eum in eo. Suspensus est itaque Aman in
patibulo quod paraverat Mardocheo. et regis
ira quievit. VIII

Die illa dedit rex Assuerus Hester reginae

domum aman adversarii iudaeorum. Mar-
docheus ingressus est ante faciem regis. Con-
fessa enim ei hester quod esset patruus suus.
Tulitque rex anulum quem ab aman re-
cipi iusserat: et tradidit mardocheo. Hester
autem constituit mardocheum super domum
suam. Nec his contenta: procidit ad pedes
regis. flevitque et locuta ad eum. oravit
ut malitiam aman agagite et machina-
tiones eius pessimas quas excogitaverat
contra iudaeos iuberet irritas fieri. At ille
ex more sceptrum aureum protendit manu
quo signum clementiae monstrabatur.
Illaque consurgens: stetit ante eum et ait.
Si placet regi. et inveni gratiam coram ocu-
lis eius. et deprecatio mea non ei videtur esse
contraria. Obsecro ut novis epistolis veteres
aman litterae insidiatoris et hostis iudaeorum
quibus eos in cunctis regis provinciis perire
preceperat corrigantur. Quomodo enim potero susti-
nere necem et interfectionem populi mei? Respondit
que rex assuerus hester reginae. et mardocheo
iudeo. Domum aman concessi hester. et ip-
sum iussi affigi cruci: quia ausus est iudae-
os manum mittere. Scribite ergo iudaeis sicut
vobis placet ex regis nomine. signantes lit-
teras anulo meo. Haec enim consuetudo e-
rat ut epistolis quae ex regis nomine mittebantur
et illius anulo signatae erant nemo auderet
contradicere. Accitisque scribis et librariis re-
gis. erat autem tempus tertii mensis: qui
appellatur siban. vicesima et tertia illius
die scriptae sunt epistolae. ut mardocheus vo-
luerat ad iudaeos: et ad principes procuratores-
que et iudices qui .C.XX.VII. provinciis ab indi-
a usque ethiopiam presidebant. Provinciae
atque provinciae populo et populo. iuxta linguas et
litteras suas. et iudaeis prout legere poterant
et audire. Ipsaeque epistolae quae ex regis nomine
mittebantur: anulo illius consignatae sunt
et missae per veredarios qui per omnes provin-
cias discurrentes: veteres litteras novis
nuntiis prevenirent. Quibus imperavit rex:
ut convenirent iudaeos per singulas civitates
et in unum preciperent congregari. ut starent pro
animabus suis. et omnes inimicos suos cum
coniugibus ac liberis. et universis domibus interfi-
cerent atque delerent. Et constituta est per omnes
provincias una ultionis dies. id est .XIII. di-
es mensis duodecimi adar. Summaque episto-
lae haec fuit ut in omnibus terris ac populis qui regis as-
sueri imperio subiacebant. notum fieret pa-
ratos esse iudaeos ad capiendam vindictam de hos-
tibus suis. Egressique sunt veredarii celeres
nuntios perferentes. et edictum regis pependit
in susis. Mardocheus autem de palatio et
de conspectu regis egrediens fulgebat ves-
tibus regiis iacinctinis videlicet et aerinis
coronam auream portans in capite. et
amictus pallio serico atque purpureo. Omnis-
que civitas exultavit atque laetata est. Iude-
is autem nova lux oriri visa est gaudium
honor et tripudium apud omnes populos.
urbes atque provincias quocumque regis iussa
veniebant. mira exultatio epulae atque con-
vivia et festus dies. in tantum ut plures alterius
gentis et sectae eorum religioni et cerimo-
niis iungerentur. grandis enim cunctos
iudaici nominis terror invaserat. IX

Igitur .XII. mensis quem
adar vocari ante iam diximus. tertia-
decima die quando cunctis iudaeis interfectio pa-
rabatur. et hostes eorum inhiabant sangui-
ni. versa vice iudaei superiores esse ceperunt. et se
de adversariis vindicare. Congregatique sunt
per singulas civitates: oppida et loca. ut ex-
tenderent manus contra inimicos et perse-
cutores suos. Nullusque ausus est resistere eo
quod omnes populos magnitudinis eorum formi-
do penetraverat. Nam et provinciarum iudi-
ces. duces et procuratores. omnisque dignitas
quae singulis locis et operibus preerat. extolle-
bant iudaeos timore mardochei quem principem
esse palatii. et plurimum posse cognoverant.
Fama quoque nominis eius crescebat co-
tidie. et per cunctorum ora volitabat. Itaque percus-
serunt iudaei inimicos suos plaga ma-
gna. et occiderunt eos: reddentes eis quod sibi
paraverant facere. in tantum ut etiam in susis quin-
gentos viros interficerent. et .X. filios aman
agagite hostis iudaeorum. quorum ista sunt nomi-
na. pharsan. datham. et delphon. et espha-
tha. et phoratha. et adalia. et aridatha. et
phermesta. et arisai. et aridai. et iezatha.
Quos cum occidissent: predas de substantiis
eorum agere noluerunt. Statimque nume-
rus eorum qui occisi erant in susis: ad re-
gem relatus est. Qui dixit reginae. In ur-
be susis interfecerunt iudaei quingentos vi-
ros. et alios .X. filios aman. Quantam pu-
tas eos exercere cedem in universis provinciis?
Quid ultra postulas: et quid vis ut fieri
iubeam? Cui illa respondit. Si regi placet de-
tur potestas iudaeis: ut sicut hodie fecerunt

in susis sic et cras faciant et x filii aman
in patibulis suspendantur. Praecepitque rex
ut ita fieret. Statimque in susis pependit
edictum: et x aman filii suspensi sunt.
Congregatis iudaeis xiiii adie mensis adar
interfecti sunt in susis trecenti uiri: nec eo
rum ab illis direpta substantia est. Sed et per omnes
prouincias quae dicioni regis subiacebant
pro animabus suis stetere iudaei, interfectis hosti
bus ac persecutoribus suis intantum ut lxxv
milia occisorum implerentur. et nullus de
substantiis eorum quicquam contingeret. Di
es autem tertius decimus mensis adar unus
apud omnes interfectionis fuit. et quarto
decimo die caedere desierunt. quem constitue
runt esse sollempnem. ut in eo omni dein
ceps tempore uacarent epulis gaudio
atque conuiuiis. At hii qui in urbe susis
caedem exercuerant. in tertio decimo et xiiii eius
dem mensis die in caede uersati sunt. Circa quin
todecimo autem die percutere desierunt. et
idcirco eandem diem constituere sollemp
nem epularum atque laetitiae. Hii uero iudaei qui
in oppidis non muratis ac uillis morabantur,
xiiii diem mensis adar conuiuiorum
et gaudii decreuerunt. ita ut exultent in
eo. et mittant sibi mutuo partes epularum et
ciborum. Scripsit itaque mardocheus omnia
haec et litteris comprehensa misit ad iudae
os qui in omnibus regis prouinciis morabantur.
tam in uicino positis quam procul. ut xiiii et
quintumdecimum diem mensis adar pro festis
susciperent et reuertente semper anno sollemp
ni honore celebrarent: quia in ipsis diebus
se ulti sunt iudaei de inimicis suis. et luctus
atque tristitiam in hylaritatem gaudiumque
conuersa sunt. essentque isti dies epularum
atque laetitiae. et mitterent sibi inuicem ciborum
partes et pauperibus munuscula largirentur.
Susceperuntque iudaei in sollempnem ritum
cuncta quae eo tempore facere ceperunt. et
quae mardocheus litteris facienda mandaue
rat. Aman enim filius amadathi stir
pis agag hostis et aduersarius iudaeorum
cogitauit contra eos malum: ut occideret atque de
leret. et misit phur quod nostra lingua uertitur
in sortem. Et postea ingressa est hester ad
regem obsecrans ut conatus eius litteris
regis irriti fierent: et malum quod contra iudaeos
cogitauerat reuerteretur in caput eius. Denique
et ipsum et filios eius affixerunt cruci. atque
ex illo tempore dies isti appellati sunt phu

rim. id est sortium. eo quod phur id est sors
in urnam missa fuerit. et cuncta quae gesta
sunt epistolae id est libri huius uolumine con
tinentur. quaeque sustinuerunt. et quae dein
ceps inmutata sunt. Susceperunt iudaei su
per se et super semen suum. et super cunctos qui
religioni eorum uoluerunt copulari. ut
nulli liceat duos hos dies absque sollem
nitate transigere: quos scriptura testatur et
certa expetunt tempora: annis sibi iugiter
succedentibus. Isti sunt dies quos nulla
umquam delebit obliuio: et per singulas
generationes cunctae quae sunt in toto or
be prouinciae celebrabunt. Nec est ulla ciuitas
in qua dies phurim id est sortium non
obseruentur a iudaeis et ab eorum progenie quae
his caerimoniis obligata sunt. Scripse
runt hester regina filia abiahel et mar
docheus iudaeus etiam secundam epistolam
ut omni studio dies ista sollempnis
sanciretur in posterum. Et miserunt ad
omnes iudaeos qui in centum xxvii regis
assueri prouinciis uersabantur ut haberent
pacem. et susciperent ueritatem. et obseruarent
dies sortium. et suo tempore cum gaudio
celebrarent. sicut constituerant mardocheus
et hester. et illi obseruanda susceperunt a se
et a semine suo. ieiunia atque clamores
et sortium dies. et omnia quae libri huius qui
uocatur hester historia continentur. X

Rex uero assuerus omnem
terram et cunctas maris insulas fe
cit tributarias. cuius fortitudo et imperium
et dignitas atque sublimitas qua exalta
uit mardocheum: scripta sunt in libris
medorum atque persarum. et quomodo mardocheus
iudaici generis secundus a rege assuero
fuerit: et magnus inter iudaeos. et acceptabi
lis plebi fratrum suorum. quaerens bona po
pulo suo. et loquens ea quae ad pacem sui se
minis pertinerent. Quae habentur in hebraeo plena
fide expressi. Haec autem quae sequuntur scrip
ta repperi in editione uulgata. quae graeca
lingua et litteris continentur. Et interim post
finem libri hoc capitulum ferebatur: quod
iuxta consuetudinem nostram obelo id est ueru
praenotauimus. Dixitque mardocheus a deo
facta sunt ista. Recordatus sum somnii quod
uideram. haec eadem significantis. nec eorum
quicquam irritum fuit. Paruus fons qui cre
uit in fluuium et in solem lucemque conuersus
est et in aquas plurimas redundauit. hester

est quam rex accepit in uxorem: et voluit esse
reginam. Duo autem dracones: ego sum
et aman. Gentes que convenerant huius
qui delere nomen conati sunt iudeorum.
Gens autem mea: israel est que clamavit
ad dominum. et salvum fecit dominus populum suum.
Liberavitque nos de omnibus malis. et fecit
signa magna atque portenta inter gentes.
et duas sortes esse precepit unam populi dei. et
alteram cunctarum gentium. Venitque utra
que sors in statutum ex illo iam tempore
diem coram deo universis gentibus. Et recor
datus est dominus populi sui. ac misertus hereditati
sue. Et observabuntur dies isti in mense
adar. xiiii. et xv. die eiusdem mensis cum
omni studio et gaudio in unum cetum
populi congregati in cunctas deinceps generati
ones populi israel.

XI

Anno quarto regnantibus ptolome
o et cleopatra: attulerunt dositheus
qui se sacerdotem et levitici generis esse pre
ferebat: et ptolomeus filius eius hanc e
pistolam phurim quam dixerunt interpretatum esse
lisimachum ptolomei filium in ierusalem.
Hoc quoque principium erat in editione vul
gata. quod nec in hebreo: nec apud ullum fertur
interpretum. Anno secundo regnante ar
taxerse maximo. prima die mensis ni
san: vidit somnium mardocheus filius
iairi filii semei filii cis de tribu benia
min homo iudeus qui habitabat in urbe
susis. vir magnus: et inter primos aule re
gie. Erat autem de eo numero captivorum
quos transtulerat nabuchodonosor rex
babilonis de ierusalem cum iechonia rege iu
de. Et hoc eius somnium fuit. Apparuerunt
voces et tumultus et tonitrua. et terre mo
tus et conturbatio super terram. Et ecce duo
dracones magni paratique contra se in pre
lium. Ad quorum clamorem cuncte con
citate sunt nationes: ut pugnarent contra gen
tem iustorum. Fuitque dies illa tenebrarum
et discriminis. tribulationis et angustie
et ingens formido super terram. Conturbataque
que est gens iustorum timentium mala sua. et
preparata ad mortem. Clamaveruntque ad
dominum: et illis vociferantibus: fons parvus crevit
in fluvium maximum. et in aquas pluri
mas redundavit. Lux et sol ortus est. et hu
miles exaltati sunt. et devoraverunt inclitos.
Quod cum vidisset mardocheus: et surrexisset
de strato suo: cogitabat quid faceret deus. et
vellet: et fixum habebat in animo. scire cu
piens quid significaret somnium.

XII

Morabatur autem
eo tempore in aula regis cum baga
tha et thara eunuchis regis qui ianito
res erant palatii. Cumque intellexisset co
gitationes eorum. et curas diligentius
pervidisset. didicit quod conarentur in regem
artaxersen manus mittere. et nuntiavit su
per eo regi. Qui de utroque habita questione con
fessos duci iussit ad mortem. Rex autem quod ges
tum est: scripsit in commentariis. Sed et mar
docheus rei memoriam litteris tradidit. Pre
cepitque ei rex: ut in aula palatii mora
retur. datis ei pro delatione muneribus. Aman
vero filius amadathi bugeus gloriosissi
mus coram rege. et voluit nocere mardo
cheo et populo eius pro duobus regis eunuchis
qui fuerant interfecti

XIII

Rex maximus artaxersis ab india usque
ethiopiam. cxxvii. provinciarum prin
cipibus et ducibus qui eius imperio subiec
ti sunt: salutem dicit. Cum plurimis gen
tibus imperarem. et universum orbem mee
ditioni subiugassem: volui nequaquam
abuti potentie magnitudine. sed clementia
et lenitate gubernare subiectos. ut absque ul
lo terrore vitam silentio transigentes op
tata cunctis mortalibus pace fruerentur.
Querente autem me a consiliariis meis
quomodo hoc posset impleri. unus qui sapien
tia et fide ceteros precellebat. et erat post regem
secundus aman nomine. indicavit mihi in to
to orbe terrarum populum esse dispersum: qui no
vis uteretur legibus. et contra omnium gen
tium faciens consuetudinem: regum ius
sa contempneret. et universarum concor
diam nationum sua dissensione violaret.
Quod cum didicissemus videntes unam gen
tem rebellem adversum omne hominum genus
perversis uti legibus. nostrisque iussionibus contraire
et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem
atque concordiam: iussimus. ut quoscumque
aman qui omnibus provinciis prepositus est. et se
cundus a rege. et quem patris loco colimus
monstraverit cum coniugibus ac liberis deleantur
ab inimicis suis. nulliusque eorum mi
sereatur. quartadecima die. xii. mensis adar.
anni presentis. ut nefarii homines uno di
e ad inferos descendentes: reddant imperio
nostro pacem quam turbaverunt. Huc usque
exemplar epistole. que sequuntur: post eum loc

scripta repperi ubi legitur. Pergens quoque Mar-
docheus: fecit omnia que ei mandaverat
Hester. Nec tamen habentur in hebraico. et apud
nullum penitus feruntur interpretum. Mar-
docheus autem deprecatus est dominum memor
omnium operum eius. et dixit. Domine domine
rex omnipotens in ditione enim tua cuncta sunt
posita: et non est qui possit tue resistere volun-
tati. si decreveris salvare Israel: continuo li-
berabimur. Tu fecisti celum et terram. et quic-
quid celi ambitu continetur. Dominus omnium
es: nec est qui resistat maiestati tue. Cunc-
ta nosti: et scis quia non pro superbia et con-
tumelia et aliqua glorie cupiditate fece-
rim hoc: ut non adorarem aman superbis-
simum. Libenter enim pro salute Israel: etiam
vestigia pedum eius deosculari paratus es-
sem. sed timui ne honorem dei mei transfer-
rem ad hominem. et ne quemquam adorarem:
excepto domino meo. Et nunc domine rex deus abra-
ham miserere populo tuo. quia volunt nos
inimici nostri perdere. et hereditatem tuam dele-
re. Ne despicias partem tuam quam redemi-
sti tibi de egypto. Exaudi deprecationem me-
am et propitius esto sorti et funiculo tuo.
et converte luctum nostrum in gaudium. ut
viventes laudemus nomen tuum domine. et
ne claudas ora te canentium. Omnis quoque
Israel pari mente et obsecratione clamavit
ad dominum: eo quod eis certa mors impenderet.

XIIII

Hester quoque
regina confugit ad dominum pavens pe-
riculum quod imminebat. Cumque deposuisset ves-
tes regias fletibus et luctui apta indumenta
suscepit. et pro unguentis variis: cinere et
stercore implevit caput. et corpus suum
humiliavit ieiuniis. omniaque loca in qui-
bus letari ante consueverat: crinium laceratione
complevit. et deprecabatur dominum deum Israel di-
cens. Domine mi qui rex noster es solus: adiuva
me solitariam. et cuius preter te nullus auxi-
liator est alius. Periculum meum in mani-
bus meis est. Audivi a patre meo: quod tu domine
tulisses Israel de cunctis gentibus. et patres nostros
ex omnibus retro maioribus suis ut possideres he-
reditatem sempiternam. Fecistique eis sicut
locutus es. Peccavimus in conspectu tuo: et
idcirco tradidisti nos in manus inimico-
rum nostrorum. Coluimus enim deos eorum.
Iustus es domine. et nunc non eis sufficit quod du-
rissima nos opprimunt servitute. sed robur
manuum suarum ydolorum potentie deputan-
tes. volunt tua mutare promissa. et delere
hereditatem tuam. et claudere ora te lauden-
tium. et extinguere gloriam templi et al-
taris tui. ut aperiant ora gentium. et lauden-
t ydolorum fortitudinem. et predicent carnalem
regem in sempiternum. Ne tradas domine scep-
trum tuum his qui non sunt. ne rideant ad rui-
nam nostram. sed converte consilium eorum
super eos. et eum qui in nos cepit sevire dis-
perde. Memento domine et ostende te nobis in tempore
tribulationis nostre. et michi da fiduciam domine rex de-
orum: et universe domine potestatis. Tribue ser-
monem compositum in ore meo in conspec-
tu leonis. et transfer cor illius in odium
hostis nostri. ut et ipse pereat. et ceteri qui ei consen-
tiunt. Nos autem libera in manu tua. et ad-
iuva me nullum alium habentem auxilia-
torem nisi te domine. qui habes omnium scientiam.
Et nosti quia oderim gloriam iniquorum.
et detester cubile incircumcisorum. et omnis alie-
nigene. Tu scis infirmitatem et necessitatem
meam quod abominer signum superbie et
glorie mee. quod est super caput meum in die-
bus ostentationis mee. et detester illud quasi
pannum menstruate. et non portem in diebus
silentii mei. et quod non comederim in mensa
aman. nec michi placuerit convivium regis: et non
biberim vinum libaminum: et numquam letata
sit ancilla tua. ex quo huc translata sum us-
que in presentem diem: nisi in te domine deus abra-
ham. Deus fortis super omnes. Exaudi vocem
eorum qui nullam aliam spem habent. et
libera nos de manu iniquorum. et erue me
a timore meo. Hec quoque addita repperi in e-
ditione vulgata.

XV

Et mandavit ei haud dubium quin
Hester Mardocheus ut ingrederetur ad regem
et rogaret pro populo suo et pro patria sua. Memento
inquit dierum humilitatis tue quomodo
nutrita sis in manu mea. quia aman se-
cundus a rege sit constitutus: locutus est contra
nos in mortem. et tu invoca dominum. et loquere
regi pro nobis: et libera nos de morte. Sed et hec
que subdita sunt in editione vulgata re-
peri. Die autem tertio deposuit vestimenta
ornatus sui. et circumdata est gloria sua. Cum-
que regio fulgeret habitu. et invocasset omnium
rectorem: et salvatorem deum. assump-
sit duas famulas. et super unam quidem innitebatur
quasi pre deliciis et nimia teneritudine
corpus suum ferre non sustinens. Altera autem
famularum sequebatur dominam. defluentia

in habitu monumenta sustinens. Ipsa autem roseo vultu colore perfusa et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum et nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem hostia stetit contra regem ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibus regiis auroque fulgens et pretiosis lapidibus erat terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset regina corruit et in pallorem colore mutato lassum super ancillam reclinavit caput. Convertitque deus spiritum regis in mansuetudinem et festinus ac metuens exilivit de solio et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se his verbis blandiebatur. Quid habes hester? Ego sum frater tuus. Noli metuere. Non morieris. Non enim pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret tulit auream virgam et posuit super collum eius et osculatus est eam et ait. Cur mihi non loqueris? Que respondit. Vidi te domine quasi angelum dei et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine et facies tua plena est gratiarum. Cumque loqueretur rursum corruit et pene exanimata est. Rex autem conturbatus est et omnes ministri eius consolabantur eam. Exemplar epistole regis artaxersis quam pro iudeis ad totas regni sui provincias misit. Quod et ipsum hebraico volumine non habetur.

XVI

Rex magnus artaxersis ab india usque ethiopiam centum xxvii provinciarum ducibus ac principibus qui nostre obediunt iussioni salutem dicit. Multi bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam et non solum subiectos regibus nituntur opprimere sed datam sibi gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis et humanitatis in se iura violare sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. Et in tantum vesanie proruperunt ut eos qui credita sibi officia diligenter observant et ita cuncta agunt ut omnium laude sint digni mendaciorum cuniculis conentur subvertere. Dum aures principum simplices et ex sua natura alios extimantes callida fraude decipiunt. Que res et veteribus probatur hystoriis et ex his que geruntur cotidie quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis si diversa iubeamus ex animi nostri venire levitate sed pro qualitate et necessitate temporum ut rei publice possit utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intelligatis. Aman filius amadathi et animo et gente macedo alienusque a persarum sanguine et pietatem nostram sua crudelitate commaculans peregrinus susceptus a nobis est et tantam in se expertus humanitatem ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus post regem secundus. Qui in tantum arrogantie tumore sublatus est ut regno nos privare niteretur et spiritu. Nam mardocheum cuius fide et beneficiis vivimus et consortem regni nostri hester cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem. Hoc cogitans ut illis interfectis insidiaretur nostre solitudini et regnum persarum transferret in macedonas. Nos autem a pessimo mortalium iudeos nece destinatos in nulla penitus culpa repperimus sed e contrario iustis utentes legibus et filios altissimi et maximi semperque viventis dei cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum et usque hodie custoditur. Unde eas litteras quas sub nomine nostro ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas huius urbis id est susis et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendet in patibulis. Non nobis sed deo reddente quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus proponatur ut liceat iudeis uti legibus suis. Quibus debetis esse adminiculo ut eos qui se ad necem eorum paraverant possint interficere xiii die mensis xii qui vocatur adar. Hanc enim diem omnipotens deus merores et luctus eis vertit in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos dies hanc habetote diem et celebrate eam cum omni letitia ut in posterum cognoscatur omnes qui fideliter persis obediunt dignam pro fide recipere mercedem. Qui autem insidiantur regno eorum perire pro scelere. Omnis autem provincia et civitas que noluerit sollempnitatis huius esse particeps gladio et igne pereat et sic deleatur ut non solum hominibus sed etiam bestiis invia sit in sempiternum pro exemplo contemptus et inobedientie.

Explicit liber hester. Incipit prologus primus in iob.

Si aut fiscellam iunco texerem aut palmarum folia complicarem, ut in sudore vultus mei comederem panem, et ventris opus sollicita mente tractarem, nullus morderet, nullus reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam salvatoris volo operari cibum qui non perit, et antiquam divinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, mihi geminus infligitur error: corrector vitiorum falsarius vocor, et errores non auferre sed serere. Tanta enim est vetustatis consuetudo ut etiam confessa plerisque vitia placeant, dum magis pulchros habere volunt codices quam emendatos. Quapropter o fratres karissimi virum nobilitatis et humilitatis exemplar, pro flabello calathis sportulisque munusculis monachorum spiritalia hec et mansura dona suscipite, ac beatum Iob qui adhuc apud latinos iacebat in sterquilinio et vermibus scatebat errorum, integrum immaculatumque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam duplicia ei universa sunt reddita. Ego in lingua nostra ut audacter loquar feci eum habere que amiserat. Igitur et vos et unumquemque lectorem sollicita prefatione commoneo, et in principiis librorum eadem adnectens rogo, ut ubicumque precedentes virgulas videritis, sciatis ea que subiecta sunt in hebreis voluminibus non haberi. Porro ubi stelle imago infulserit, ex hebreo in nostro sermone addita sunt. Nec non et illa que haberi videbantur et ita corrupta erant ut sensum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis utile quod ex odio meo cunctis Christi eventurum ratus quam ex aliorum nego.

Item alius prologus.

Cogor per singulos scripture divine libros adversariorum respondere maledictis, qui interpretationem meam reprehensionem septuaginta interpretum criminantur, quasi non et apud grecos Aquila, Symachus et Theodotion vel verbum e verbo, vel sensum ex sensu, vel ex utroque commixtum et medie temperatum genus translationis expresserint, et omnia veteris instrumenti volumina Origenes obelis asteriscis distinxerit, quos vel additos vel de Theodotione sumptos translationi antique inseruit, probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto quod in partibus susceperunt, aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest ut quos plura intermisisse susceperint, non eosdem etiam in quibusdam errasse fateantur; precipue cum si ea que sub asteriscis addita sunt subtraxeris, pars maxima voluminis detruncabitur. Et hoc dumtaxat apud grecos. Ceterum et apud latinos ante eam translationem quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus, septingenti ferme aut octingenti versus desunt, ut decurtatus et laceratus corrosusque liber feditatem sui publice legentibus prebeat. Hec autem translatio nullum de veteribus sequitur interpretem, sed ex ipso hebraico arabicoque sermone et interdum syro nunc verba, nunc sensum, nunc simul utrumque resonabit. Obliquus enim etiam apud hebreos totus liber fertur et lubricus, et quod greci rethores vocant scematismenos, dumque aliud loquitur aliud agit, ut si velis anguillam aut murenulam strictis tenere manibus, quanto fortius presseris, tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis lidensem quendam preceptorem qui apud hebreos primus putabatur non parvis redemisse nummis; cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. Hoc unum scio non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis huius usque ad verba Iob apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis Iob in quibus ait: Pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo, usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est: Idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere, exametri versus sunt, dactilo spondeoque currentes, et propter lingue ydioma crebro recipientes et alios pedes non earundem syllabarum sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutis, quod metrici magis quam simplex lector intelligit. A supradicto autem versu usque ad finem libri parvum comma quod remanet prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos et in more

nisi flacci graiciq; pindari. et alchei. et saf
fo. uel psalterium. uel lamentationes hieremie
uel omnia fere scripturarum cantica com
prehende. legat philonem iosephum. ori
genem. cesariensem. eusebium. et eorum
testimonio me uerum dicere comprobabit.
Audiant quapropter canes mei idcirco me
in hoc uolumine laborasse. non ut interpre
tationem antiquam reprehenderem. sed ut ea
que in illa aut obscura sunt. aut omis
sa. aut certe scriptorum uitio depravata. mani
festiora nostra interpretatione fierent. qui et he
breum sermonem ex parte didicimus. et in la
tino pene ab ipsis cunabulis inter grammati
cos et rethores et philosophos detriti sumus.
Quod si apud grecos post septuaginta editionem
iam xpisti euangelio coruscante. iudeus a
quila. et simachus. ac theodotion iudai
zantes heretici sunt recepti. qui multa mis
teria saluatoris subdola interpretatione celarunt
et tamen in exaplis habentur apud ecclesias. et expla
nantur ab ecclesiasticis uiris. quanto magis ego
xpistianus de parentibus xpistianis natus. et uexil
lum crucis in mea fronte portans. cuius stu
dium fuit omissa repetere. depravata corri
gere. et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire ser
mone. uel a fastidiosis. uel a malignis lecto
ribus non debeo reprobari. habeant qui uolunt
ueteres libros. uel in membranis purpureis.
auro argentoque descriptos. uel uncialibus
ut uulgo aiunt litteris. honera magis exa
rata quam codices. dum modo mihi meisque per
mittant pauperes habere scedulas. et non tam
pulcros codices quam emendatos. Utraque
autem editio et septuaginta iuxta grecos. et
mea iuxta hebreos. in latinum meo labore
translata est. Eligat unusquisque quod uult
et studiosum magis quam maliuolum probet.

Incipit liber Iob.

Vir erat in terra hus no
mine iob: et erat uir il
le simplex et rectus. ac
timens deum. et recedens
a malo. Natique sunt ei
vii. filii et tres filie. et fu
it possessio eius. vii. milia ouium. et tria
milia camelorum. quingenta quoque
iuga boum. et quingente asine. ac fami
lia multa nimis. Eratque uir ille magnus
inter orientales. Et ibant filii eius: et facie
bant conuiuium per domos unusquisque

in die suo. Et mittentes uocabant tres sorores
suas: ut comederent et biberent uinum cum eis.
Cumque in orbem transissent dies conuiuii
mittebat ad eos iob: et sanctificabat illos.
consurgensque diluculo: holocausta offere
bat per singulos. Dicebat enim: Ne forte pec
cauerint filii mei et benedixerint deo in cordi
bus suis. Sic faciebat iob: cunctis diebus.
Quadam autem cum die uenissent fi
lii dei. ut assisterent coram domino: affuit inter
eos etiam sathan. Cui dixit dominus. Unde uenis?
Qui respondens ait. Circuiui terram: et perambu
laui eam. Dixitque dominus ad eum. Numquid
considerasti seruum meum iob quod non sit
ei similis in terra. homo simplex et rectus
et timens deum. ac recedens a malo? Cui
respondens sathan ait. Numquid frustra timet
iob deum? Nonne tu uallasti eum ac do
mum eius. uniuersamque substantiam per circuitum?
operibus manuum eius benedixisti. et posses
sio illius creuit in terra. Sed extende paullu
lum manum tuam: et tange cuncta que
possidet. nisi in facie benedixerit tibi. Dixit
ergo dominus ad sathan. Ecce uniuersa que habet
in manu tua sunt. tantum in eum ne exten
das manum tuam. Egressusque est sathan a fa
cie domini. Cum autem quadam die filii et fi
lie eius comederent et biberent uinum in do
mo fratris sui primogeniti. nuntius uenit
ad iob. qui diceret. Boues arabant et asi
ne pascebantur iuxta eos. et irruerunt sabe
i. tuleruntque omnia. et pueros percusserunt
gladio: et euasi ego solus ut nuntiarem tibi.
Cumque adhuc ille loqueretur: uenit alter
et dixit. Ignis dei descendit de celo: et tac
tas oues puerosque consumpsit. et effugi
ego solus ut nuntiarem tibi. Sed et illo ad
huc loquente uenit alius et dixit. Caldei
fecerunt tres turmas. et inuaserunt came
los: et tulerunt eos. nec non et pueros per
cusserunt gladio: et effugi ego solus. ut nun
tiarem tibi. Adhuc loquebatur ille. et ec
ce alius intrauit et dixit. Filiis tuis et fi
liabus tuis uescentibus et bibentibus uinum
in domo fratris sui primogeniti: repente
uentus uehemens irruit a regione deser
ti. et concussit quattuor angulos domus.
que corruens: oppressit liberos tuos. et mor
tui sunt. et effugi ego solus: ut nuntiarem
tibi. Tunc surrexit iob: et scidit tunicam
suam. et tonso capite corruens in terram ad
orauit. et dixit. Nudus egressus sum de utero

matris mee: nudus revertar illuc. Dominus de
dit dominus abstulit. sicut placuit ita factum est.
sit nomen domini benedictum. In omnibus hiis non
peccavit iob labiis suis. neque stultum quid
contra deum locutus est.

II

Factum est autem cum quadam die venissent
filii dei: et starent coram domino: venisset
quoque sathan inter eos. et staret in conspectu eius
ut diceret dominus ad sathan. Unde venis? Qui respon
dens ait. Circuivi terram: et perambulavi eam
Et dixit dominus ad sathan. Numquid considerasti
servum meum iob: quod non sit similis ei in ter
ra vir simplex et rectus: et timens deum: ac
recedens a malo: et adhuc retinens innocen
tiam. Tu autem commovisti me adversus illum ut
affligerem eum. frustra. Cui respondens sathan
ait. Pellem pro pelle. et cuncta que habet homo da
bit pro anima sua. Alioquin mitte manum tu
am. tange os eius et carnem. et tunc vide
bis quod in facie benedicet tibi. Dixit ergo dominus
ad sathan. Ecce in manu tua est. verumptamen
animam illius serva. Egressus igitur sathan a
facie domini. percussit iob ulcere pessimo. a plan
ta pedis usque ad verticem eius. qui testa sanie
em radebat: sedens in sterquilinio. Dixit autem
illi uxor sua. Adhuc permanes in simplici
tate tua. Benedic deo et morere. Qui ait ad illam.
Quasi una de stultis mulieribus locuta es.
Si bona suscepimus de manu domini. quare
mala non suscipiamus? In omnibus hiis non
peccavit iob labiis suis. Igitur audientes
tres amici iob omne malum quod accidisset
ei. venerunt singuli de loco suo. eliphaz
themanites. et baldach suites. et sophar na
amathites. Condixerant enim ut pariter ve
nientes visitarent eum: et consolarentur.
Cumque elevassent procul oculos suos: non cog
noverunt eum. et exclamantes ploraverunt: scis
sisque vestibus suis: sparserunt pulverem super
caput suum in celum: sederuntque cum eo in terra
co. vii. diebus: et vii. noctibus: et nemo loque
batur ei verbum. videbant enim dolorem esse ve
hementem.

III

Post hec aperuit iob os suum: et maledixit
diei suo: et locutus est. Pereat dies in qua
natus sum: et nox in qua dictum est con
ceptus est homo. Dies ille vertatur in tene
bras. non requirat eum deus desuper: et non
sit in recordatione. et non illustretur lumi
ne. obscurent eum tenebre. et umbra mor
tis: occupet eum caligo. et involvatur
amaritudine. Noctem illam tenebrosus
turbo possideat. non computetur in diebus
anni: nec numeretur in mensibus. Sit
nox illa solitaria: nec laude digna. Male
dicant ei qui maledicunt diei: qui pa
rati sunt suscitare leviathan. Obtenebrentur
stelle caligine eius. Expectet lucem et non
videat. nec ortum surgentis aurore: quia
non conclusit hostia ventris: qui portavit
me: nec abstulit mala ab oculis meis. Qua
re non in vulva mortuus sum: egressus ex
utero: non statim perii? Cur exceptus genibus?
cur lactatus uberibus? Nunc enim dormiens
silerem: et somno meo requiescerem cum
regibus: et consulibus terre. qui edificant sibi
solitudinem. aut cum principibus qui pos
sident aurum. et replent domos suas ar
gento. Aut sicut abortivum absconditum non
subsisterem. vel qui concepti non viderunt
lucem. Ibi impii cessaverunt a tumultu. et ibi re
quieverunt fessi robore. et quondam vincti
pariter sine molestia: non audierunt vocem
exactoris. Parvus et magnus ibi sunt: et ser
vus liber a domino suo. Quare data est misero
lux. et vita hiis qui in amaritudine ani
me sunt: qui expectant mortem: et non venit
quasi effodientes thesaurum. gaudentque
vehementer cum invenerint sepulcrum. Vi
ro cuius abscondita est via: et circumdedit
eum deus tenebris. Antequam comedam suspiro
et quasi inundantis aque: sic rugitus me
us. quia timor quem timebam evenit michi:
et quod verebar accidit. Nonne dissimulavi? non
ne silui? nonne quievi? Et venit super me
indignatio.

IIII

Respondens autem eliphaz themanites
dixit. Si ceperimus loqui tibi: forsitan mo
leste accipies. Sed conceptum sermonem tene
re quis poterit? Ecce docuisti multos: et manus
lassas roborasti. Vacillantes confirmaverunt
sermones tui. et genua trementia confortasti.
Nunc autem venit super te plaga: et defecisti.
tetigit te: et conturbatus es. Ubi timor tuus
fortitudo tua. patientia tua. et perfectio vi
arum tuarum? Recordare obsecro te quis
umquam innocens periit. aut quando recti dele
ti sunt? quin potius vidi eos qui operantur ini
quitatem. et seminant dolores. et metunt
eos flante deo periisse: et spiritu ire eius esse con
sumptos. Rugitus leonis. et vox leene: et
dentes catulorum leonum contriti sunt.
Tigris periit eo quod non haberet predam. et catuli le
onum dissipati sunt. Porro ad me dictum

Verbum absconditum. et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. In horrore visionis nocturne quando solet sopor occupare homines: pavor tenuit me et tremor. et omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transiret: inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius non agnoscebam vultum. ymago coram oculis meis. et vocem quasi aure lenis audivi. Numquid homo dei comparatione iustificabitur? aut factore suo purior erit vir? Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles. et in angelis suis repperit pravitatem. Quanto magis hii qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum: consumentur velut a tinea. De mane usque ad vesperum succidentur. Et quia nullus intelligit: in eternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint: auferentur ex eis. Morientur et non in sapientia.

V

Voca ergo si est qui tibi respondeat. et ad aliquem sanctorum convertere. Verum stultum interficit iracundia. et parvulum occidit invidia. Ego vidi stultum firma radice. et maledixi pulchritudini eius statim. Longe fient filii eorum a salute. et conterentur in porta: et non erit qui eruat. Cuius messem famelicus comedet. et ipsum rapiet armatus. et ebibent sitientes divicias eius. Nichil in terra sine causa fit. et de humo non egredietur dolor. Homo ad laborem nascitur: et avis ad volandum. Quam ob rem ego deprecabor dominum: et ad deum ponam eloquium meum. Qui facit magna et inscrutabilia. et mirabilia absque numero. Qui dat pluviam super faciem terre. et irrigat aquis universa. Qui ponit humiles in sublime. et merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignorum: ne possint implere manus eorum quod ceperant. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum. et consilium pravorum dissipat. Per diem incurrent tenebras. et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum. et de manu violenti pauperem. Et erit egeno spes. iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur a domino. Increpationem ergo domini ne reprobes. quia ipse vulnerat et medetur. percutit et manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te. et in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte. et in bello de manu gladii. A flagello lingue absconderis: et non timebis calamitatem cum venerit. In vastitate et fame ridebis: et bestias terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum: et bestie terre pacifice erunt tibi. Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum. et visitans speciem tuam non peccabis. Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum: et progenies tua quasi herba terre. Ingredieris in habundantia sepulcrum. sicut infertur acervus tritici in tempore suo. Ecce hoc ut investigavimus ita est. quod auditum mente pertracta.

VI

Respondens autem iob: et dixit. Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui: et calamitas quam patior in statera. Quasi arena maris: hec gravior appareret. Unde et verba mea dolore sunt plena. quia sagitte domini in me sunt. quarum indignatio ebibit spiritum meum. et terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? Aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum? Aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem? Que prius tangere nolebat anima mea: nunc pre angustia cibi mei sunt. Quis det ut veniat petitio mea. et quod expecto tribuat michi deus. qui cepit ipse me conterat. solvat manum suam: et succidat me. Et hec michi sit consolatio: ut affligens me dolore non parcat. nec contradicam sermonibus sancti. Que est enim fortitudo mea ut sustineam? Aut quis finis meus ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea. nec caro mea enea est. Ecce non est auxilium michi in me. et necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiam: timorem domini derelinquit. Fratres mei preterierunt me: sicut torrens qui raptim in convallibus transit. Qui timent pruinam: irruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt. et ut incaluerint solventur de loco suo. Involute sunt semite gressuum eorum. Ambulabunt in vacuum: et peribunt. Considerate semitas thema itinera saba: et expectate paulisper. Confusi sunt: quia speravi. Venerunt quoque usque ad me. et pudore cooperti sunt. Nunc venistis: et modo videntes plagam meam timetis. Numquid dixi: afferte michi. et de substantia vestra donate michi? vel liberate me de manu hostis: et de manu robustorum eruite me.

docete me et ego tacebo. et siquid forte ig
noravi instruite me. Quare detraxistis ser
monibus veritatis cum e vobis nullus sit
qui me possit arguere. Ad increpandum tantum
eloquia concinnatis: et in ventum verba pro
fertis. Super pupillum irruitis: et subvertere
nitimini amicum vestrum. Verumptamen quod ce
pistis implete. prebete aurem: et videte
an mentiar. Respondete obsecro absque conten
tione. et loquentes id quod iustum est iudi
cate. et non invenietis in lingua mea iniqui
tatem. nec in faucibus meis stultitia persona
bit.

VII

Militia est vita hominis super terram. et
sicut dies mercennarii dies eius. Sicut
servus desiderat umbram: et sicut mercennarius
prestolatur finem operis: sic et ego habui men
ses vacuos: et noctes laboriosas enumeravi
mihi. Si dormiero dicam: quando consurgam? Et rur
sum expectabo vesperam: et replebor dolori
bus usque ad tenebras. Induta est caro mea pu
tredine et sordibus pulveris. Cutis mea a
ruit et contracta est. Dies mei velocius tran
sierunt quam a texente tela succiditur: et
consumpti sunt absque ulla spe. Memen
to quia ventus est vita mea: et non revertetur
oculus meus ut videat bona. nec aspiciet
me visus hominis. Oculi tui in me: et non
subsistam. Sicut consumitur nubes: et per
transit. sic qui descenderit ad inferos non as
cendet. nec revertetur ultra in domum suam
neque cognoscet eum amplius locus eius.
Quapropter et ego non parcam ori meo. Loquar
in tribulatione spiritus mei. confabulabor cum
amaritudine anime mee. Numquid mare
sum ego: aut cetus. quia circumdedisti me car
cere? Si dixero consolabitur me lectulus
meus: et relevabor loquens mecum in stra
tu meo. terrebis me per somnia. et per visi
ones horrore concuties. Quam ob rem elegit
suspendium anima mea. et mortem ossa
mea. Desperavi. nequaquam iam ultra vi
vam. Parce mihi domine nichil enim sunt dies
mei. Quid est homo: quia magnificas eum: aut
quid apponis erga eum cor tuum? Visitas
eum diluculo: et subito probas illum. Usquequo non
parcis michi: nec dimittis me ut gluciam sali
vam meam? Peccavi. quid faciam tibi o cus
tos hominum. quare me posuisti contrari
um tibi: et factus sum michimet ipsi gravis?
Cur non tollis peccatum meum: et quare non au
fers iniquitatem meam? Ecce nunc in pul
vere dormiam: et si mane me quesie
ris non subsistam.

VIII

Respondens autem baldath suites dixit.
Usquequo loqueris talia: et spiritus multi
plex sermonis oris tui. Numquid deus sup
plantat iudicium: aut omnipotens subvertit quod ius
tum est. Etiam si filii tui peccaverunt ei. et
dimisit eos in manu iniquitatis sue:
tu tamen si diluculo surrexeris ad deum: et omnipo
tentem fueris deprecatus: si mundus et rectus in
cesseris: statim evigilabit ad te: et paca
tum reddet habitaculum iustitie tue. intantum
ut priora tua fuerint parva. et novissima tua
multiplicentur nimis. Interroga enim genera
tionem pristinam: et diligenter investi
ga patrum memoriam. Hesterni quippe
sumus: et ignoramus. quoniam sicut umbra
dies nostri sunt super terram. Ipsi docebunt te lo
quentur tibi. et de corde suo proferent eloquia.
Numquid vivere potest scirpus absque humo
re. aut crescere carectum sine aqua? Cum ad
huc sit in flore nec carpatur manu ante omnes
herbas arescit. Sic vie omnium qui obli
viscuntur deum: et spes ypocrite peribit. Non
ei placebit vecordia sua. et sicut tela ara
nearum fiducia eius. Innitetur super domum
suam: et non stabit. fulciet eam: et non con
surget. Humectus videtur antequam veniat
sol. et in ortu suo germen eius egredietur. Super
acervum petrarum radices eius densabun
tur. et inter lapides commorabitur. Si abs
orbuerit eum de loco suo: negabit eum: et
dicet. Non novi te. Hoc est enim letitia vie eius
ut rursum de terra alii germinentur. Deus non
proiciet simplicem: nec porriget manum
malignis: donec impleatur risu os tuum
et labia tua iubilo. Qui oderunt te indu
entur confusione. et tabernaculum impiorum
non subsistet.

IX

Respondens autem iob: dixit. Vere scio
quod ita sit. et quod non iustificetur homo com
positus deo. Si voluerit contendere cum eo
non poterit respondere ei unum pro mille. Sapiens
corde est. et fortis robore. Quis restitit ei
et pacem habuit? Qui transtulit montes
et nescierunt hii quos subvertit in furore
suo. Qui commovet terram de loco suo: et co
lumpne eius concutientur. Qui precipit
soli et non oritur. et stellas claudit quasi
sub signaculo. Qui extendit celos solus
et graditur super fluctus maris. Qui facit
arcturum et oriones. et hyadas: et interiora

ra austri. Qui facit magna et incomprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus. Si venerit ad me non videbo eum; si abierit non intelligam. Si repente interroget quis respondebit ei? vel quis dicere potest: Cur ita facis? Deus cuius irae nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. Quantus ergo sum ego ut respondeam ei, et loquar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam. In turbine enim conteret me, et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Non concedit requiescere spiritum meum, et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quaeritur, robustissimus est; si aequitas iudicii, nemo pro me audet testimonium dicere. Si iustificare me voluero, os meum condempnabit me; si innocentem ostendero, pravum me comprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, et taedebit me vitae meae. Unum est quod locutus sum: et innocentem et impium ipse consumit. Si flagellat, occidat semel, et non de poenis innocentum rideat. Terra data est in manu impii; vultum iudicum eius operit. Quod si non ille est, quis ergo est? Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt et non viderunt bonum. Pertransierunt quasi naves poma portantes, sicut aquila volans ad escam. Cum dixero: Nequaquam ita loquar, commuto faciem meam, et dolore torqueor. Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti. Si autem et sic impius sum, quare frustra laboravi? Si lotus fuero quasi aquis nivis, et fulserint velut mundissimae manus meae, tamen sordibus intinges me, et abhominabuntur me vestimenta mea. Neque enim viro qui similis mei est respondebo, neque qui mecum in iudicio ex aequo possit audiri. Non est qui utrumque valeat arguere et ponere manum suam in ambobus. Auferat a me virgam suam, et pavor eius non me terreat. Loquar et non timebo eum; neque enim possum metuens respondere.

X

Taedet animam meam vitae meae; dimittam adversum me eloquium meum; loquar in amaritudine animae meae. Dicam Deo: Noli me condempnare; indica mihi cur me ita iudices. Numquid bonum tibi videtur si calumpnieris et opprimas me, opus manuum tuarum, et consilium impiorum adiuves? Numquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut videt homo, et tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora, ut quaeras iniquitatem meam, et peccatum meum scruteris? Et scias quia nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere. Manus tuae fecerunt me et plasmaverunt me totum in circuitu, et sic repente praecipitas me? Memento quaeso quod sicut lutum feceris me, et in pulverem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti? Pelle et carnibus vestisti me, ossibus et nervis compegisti me. Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum meum. Licet haec celes in corde tuo, tamen scio quia universorum memineris. Si peccavi et ad horam pepercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? Et si impius fuero, vae mihi est; et si iustus, non levabo caput, saturatus afflictione et miseria. Et propter superbiam quasi leaenam capies me, reversusque mirabiliter me crucias. Instauras testes tuos contra me, et multiplicas iram tuam adversum me, et poenae militant in me. Quare de vulva eduxisti me? Qui utinam consumptus essem, ne oculus me videret. Fuissem quasi qui non essem, de utero translatus ad tumulum. Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? Dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum, antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine, terram miseriae et tenebrarum, ubi umbra mortis et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

XI

Respondens autem Sophar Naamathites dixit: Numquid qui multa loquitur non et audiet? aut vir verbosus iustificabitur? Tibi soli tacebunt homines? et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis? Dixisti enim: Purus est sermo meus, et mundus sum in conspectu tuo. Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi, ut ostenderet tibi secreta sapientiae, et quod multiplex sit lex eius, et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua. Forsitan vestigia Dei comprehendes, et usque ad perfectum omnipotentem repperies? Excelsior caelo est, et quid facies? Profundior inferno, et unde cognos

es. Longior terra mensura eius et latior mari. Si subverterit omnia vel in unum coartaverit quis contradicet ei? vel quis dicere ei potest cur ita facis? Ipse enim novit hominum vanitatem et videns iniquitatem nonne considerat? Vir vanus in superbiam erigitur et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. Tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad dominum manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniusticia, tunc levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis. Miserie quoque oblivisceris et quasi aquarum que preterierunt non recordaberis. Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperum et cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer. Et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies. Requiesces et non erit qui te exterreat et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi autem impiorum deficient et refugium peribit ab eis et spes eorum abhominatio anime.

XII

Respondens autem Iob dixit: Ergo vos estis soli homines et vobiscum morietur sapientia? Et michi est cor sicut et vobis nec inferior vestri sum. Quis enim hec que nostis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit Deum et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplicitas. Lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum. Habundant tabernacula predonum et audacter provocant Deum cum ipse dederit in manu eorum omnia. Nimirum interroga iumenta et docebunt te et volatilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hec manus Domini fecerit? In cuius manu anima omnis viventis et spiritus universe carnis hominis. Nonne auris verba diiudicat et fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia. Apud ipsum est sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intelligentiam. Si destruxerit nemo est qui edificet; si incluserit hominem nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas omnia siccabuntur; si emiserit eas subvertent terram. Apud ipsum est fortitudo et sapientia; ipse novit et decipientem et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem. Balteum regum dissolvit et precingit fune renes eorum. Ducit sacerdotes inglorios et optimates supplantat. Commutans labium veracium et doctrinam senum auferens. Effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevans. Qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes et perdit eas et subversas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre et decipit eos ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris et non in luce et errare eos faciet quasi ebrios.

XIII

Ecce omnia vidit oculus meus et audivit auris mea et intellexi singula. Secundum scientiam vestram et ego novi nec inferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar et disputare cum Deo cupio. Prius vos ostendens fabricatores mendacii et cultores perversorum dogmatum. Atque utinam taceretis ut putaremini esse sapientes. Audite ergo correptiones meas et iudicium labiorum meorum attendite. Numquid Deus indiget vestro mendacio ut pro illo loquamini dolos? Numquid faciem eius accipitis et pro Deo iudicare nitimini? Aut placebit ei quem celare nichil potest? aut decipietur ut homo vestris fraudulentiis? Ipse vos arguet quoniam in abscondito faciem eius accipitis. Statim ut se commoverit turbabit vos et terror eius irruet super vos. Memoria vestra comparabitur cineri et redigentur in lutum cervices vestre. Tacete paulisper ut loquar quodcumque michi mens suggesserit. Quare lacero carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis? Etiam si occiderit me in ipso sperabo; verumtamen vias meas in conspectu eius arguam. Non enim veniet in conspectu eius omnis ypocrita. Audite sermonem meum et enigmata percipite auribus vestris. Si fuero iudicatus scio quod iustus inveniar. Quis est qui iudicetur mecum? veniat; quare tacens consumor? Duo tantum ne facias michi et tunc a facie tua non abscondar. Manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat. Voca me et ego respondebo tibi; aut certe loquar et tu responde michi. Quantas habeo iniquitates et peccata? scelera mea et delicta ostende michi. Cur faciem tuam abscondis et arbitraris me inimicum tuum? Contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam et stipulam siccam persequeris. Scribis enim contra me amaritudines

et consumi

et consumere me uis peccatis adolescentie
mee. Posuisti in neruo pedem meum: et
obseruasti omnes semitas meas: et uesti
gia pedum meorum considerasti. Qui quasi
putredo consumendus sum: et quasi ues
timentum quod comeditur a tinea. Homo
natus de muliere breui uiuens tempore re
pletus multis miseriis. Qui quasi flos egre
ditur et conteritur et fugit uelut umbra: et
numquam in eodem statu permanet. Et dig
num ducis super huiuscemodi aperire oculos
tuos et adducere eum tecum in iudicium?
Quis potest facere mundum de inmundo con
ceptum semine? Nonne tu qui solus es?
XIIII Breues dies hominis sunt:
numerus mensium eius apud te est. Con
stituisti terminos eius qui preteriri non poterunt.
Recede ergo paululum ab eo ut quiescat
donec optata ueniat et sicut mercennarii
dies eius. Lignum habet spem: si precisum fue
rit rursum uirescit: et rami eius pullu
lant. Si senuerit in terra radix eius. et in
puluere mortuus fuerit truncus illius: ad
odorem aque germinabit: et faciet comam
quasi cum primum plantatum est. Homo uero
cum mortuus fuerit et nudatus atque consump
tus: ubi queso est? Quomodo si recedant aque
de mari. et fluuius uacue factus arescat:
sic homo cum dormierit non resurget. do
nec atteratur celum non euigilabit nec
consurget de somno suo. Quis mihi tribuat
hoc. ut in inferno protegas me: et abscondas
me donec pertranseat furor tuus. et consti
tuas mihi tempus in quo recorderis mei? Pu
tas ne mortuus homo rursum uiuat? Cunc
tis diebus quibus nunc milito expecto donec
ueniat inmutatio mea. Vocabis me: et ego
respondebo tibi. operi manuum tuarum porriges
dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti
sed parce peccatis meis. Signasti quasi in saccu
lo delicta mea: sed curasti iniquitatem meam.
Mons cadens defluit. et saxum transfertur
de loco suo. Lapides excauant aque. et allu
uione paulatim terra consumitur. et ho
minem ergo similiter perdes. Roborasti eum
paululum: ut in perpetuum pertransiret. Muta
bis faciem eius: et emittes eum. Siue no
biles filii fuerint. siue ignobiles non intel
liget. Attamen caro eius dum uiuet dolebit. et
anima eius super semetipso lugebit.
XV Respondens autem eliphaz
themanites dixit. Numquid sapiens
respondebit quasi in uentum loquens et implebit
ardore stomachum suum? Arguis uerbis
eum qui non est equalis tui. et loqueris quod
tibi non expedit. Quantum in te est euacu
asti timorem. et tulisti preces coram deo.
Docuit enim iniquitas os tuum. et imita
ris linguam blasphemantium. Condemp
nabit te os tuum: et non ego. et labia tua re
spondebunt tibi. Numquid primus homo tu
natus es. et ante colles formatus? Numquid
consilium dei audisti: et inferior te erit eius
sapientia? Quid nosti quod ignoremus? quid
intelligis quod nesciamus? Et senes et antiqui
sunt in nobis multo uetustiores quam patres
tui. Numquid grande est ut consoletur
te deus? sed uerba tua praua hoc prohibent. Quid
te eleuat cor tuum. et quasi magna cogi
tans: attonitos habes oculos? Quid tumet contra
deum spiritus tuus. ut proferas de ore tuo huius
cemodi sermones? Quid est homo ut imma
culatus sit et iustus appareat natus de
muliere? Ecce inter sanctos eius nemo inmutabi
lis. et celi non sunt mundi in conspectu eius.
Quanto magis abhominabilis et inutilis
homo qui bibit quasi aquas iniquitatem?
Ostendam tibi. audi me: quod uidi narra
bo tibi. Sapientes confitentur: et non abscon
dunt patres suos. quibus solis data est terra:
et non transibit alienus per eos. Cunctis diebus
suis superbit impius. et numerus annorum
incertus est tyrannidis eius. Sonitus ter
roris semper in auribus illius. et cum pax sit: ipse
ille insidias suspicatur. Non credit quod reuerti
possit de tenebris ad lucem: circumspectans
undique gladium. Cum se mouerit ad que
rendum panem: nouit quod paratus sit in manu
eius tenebrarum dies. Terrebit eum tri
bulatio. et angustia uallabit eum sicut
regem qui preparatur ad prelium. Tetendit enim
aduersus deum manum suam. et contra
omnipotentem roboratus est. Cucurrit aduersus
eum erecto collo. et pingui ceruice armatus
est. Operuit faciem eius crassitudo. et de la
teribus eius aruina dependit. Habitauit in ciui
tatibus desolatis et in domibus desertis que in tu
mulos sunt redacte. Non ditabitur neque perse
uerabit substantia eius. nec mittet in terram radi
cem suam. Non recedet de tenebris: ramos eius
arefaciet flamma. et auferetur spiritu oris sui.
Non credat frustra errore deceptus: quod aliquo
pretio redimendus sit. Antequam dies eius imple
antur peribit. et manus eius arescet. Ledetur

qui uinea in primo flore botrus eius. et quasi
oliua proiciens florem suum. Congregatio
enim ypocrite sterilis: et ignis deuorabit
tabernacula eorum qui munera libenter
accipiunt. concepit dolorem: et peperit in
iquitatem. et uterus eius preparat dolos.

XVI

Respondens autem
Iob dixit. Audiui frequenter talia. Con
solatores honerosi omnes uos estis. Numquid
habebunt finem uerba uentosa. aut aliquid
tibi molestum est si loquaris. Poteram et
ego similia uestri loqui. Atque utinam esset anima
uestra pro anima mea. Consolarer et ego uos
sermonibus: et mouerem caput meum super
uos. Roborarem uos ore meo et mouerem
labia quasi parcens uobis. Sed quid agam. Si
locutus fuero non quiescet dolor meus. Et
si tacuero non recedet a me. Nunc autem oppres
sit me dolor meus. et in nichilum redacti sunt
omnes artus mei. Ruge mee testimoni
um dicunt contra me. et suscitatur falsiloquus
aduersus faciem meam contradicens michi. Colle
git furorem suum in me. et comminans
michi infremuit contra me dentibus suis. Hos
tis meus terribilibus oculis me intui
tus est. Aperuerunt super me ora sua. expro
brantes percusserunt maxillam meam.
satiati sunt penis meis. Conclusit me
deus apud iniquum: et manibus impiorum
me tradidit. Ego ille quondam opulentus
repente contritus sum. Tenuit ceruicem meam
confregit me. et posuit me sibi quasi in sig
num. Circumdedit me lanceis suis: conuulne
rauit lumbos meos. non pepercit et effudit in terram
uiscera mea. Concidit me uulnere super uul
nus. irruit in me quasi gigas. Saccum con
sui super cutem meam: et operui cinere carnem
meam. Facies mea intumuit a fletu. et pal
pebre mee caligauerunt. Hec passus sum absque
iniquitate manus mee. cum haberem mun
das ad deum preces. Terra ne operias sangui
nem meum. neque inueniat in te locum latendi
clamor meus. Ecce enim in celo est testis
meus. et conscius meus in excelsis. Verbosi
amici mei. Ad deum stillat oculus meus.
Atque utinam sic iudicaretur uir cum deo quomodo
iudicatur filius hominis cum collega suo.
Ecce enim breues anni transeunt. et semi
tam per quam non reuertar ambulo.

XVII

Spiritus meus attenuabitur
dies mei breuiabuntur. et solum michi su
perest sepulcrum. Non peccaui: et in amari

tudine moratur oculus meus. Libera me et
pone me iuxta te. et cuiusuis manus pug
net contra me. Cor eorum longe fecisti a dis
ciplina: propterea non exaltabuntur. Predam pol
licetur sociis. et oculi filiorum eius deficient.
Posuit me quasi in prouerbium uulgi. et exem
plum sum coram eis. Caligauit ab indig
natione oculus meus. et membra mea
in nichilum redacta sunt. Stupebunt iusti
super hoc. et innocens contra ypocritam susci
tabitur. et tenebit iustus uiam suam. et mun
dis manibus addet fortitudinem. Igitur uos
omnes conuertimini. et uenite. et non inueni
am in uobis ullum sapientem. Dies mei tran
sierunt. cogitationes mee dissipate sunt tor
quentes cor meum. Noctem uerterunt in di
em. et rursus post tenebras spero lucem.
Si sustinuero: infernus domus mea est.
et in tenebris straui lectulum meum. Pu
tredini dixi. pater meus es: mater mea et so
ror mea uermibus. Ubi est ergo nunc pre
stolatio mea. et patientiam meam quis
considerat. In profundissimum infernum des
cendant omnia mea. Putas ne saltem
ibi erit requies michi.

XVIII

Respondens autem Baldath Suites dixit.
Usque ad quem finem uerba iactabis.
Intellige prius. et sic loquamur. Quare
reputati sumus ut iumenta: et sorduimus co
ram uobis. Qui perdis animam tuam in furore tuo.
Numquid propter te derelinquetur terra. et trans
ferentur rupes de loco suo. Nonne lux impii
extinguetur. nec splendebit flamma ig
nis eius. Lux obtenebrescet in taberna
culo illius. et lucerna que super eum est extingue
tur. Artabuntur gressus uirtutis eius. et
precipitabit eum consilium suum. Inmisit enim
in rete pedes suos. et in maculis eius ambu
lat. Tenebitur planta illius laqueo. et ex
ardescet contra eum sitis. Abscondita est
in terra pedica eius. et decipula illius su
per semitam. Undique terrebunt eum for
midines: et inuoluent pedes eius. Attenu
etur fame robur eius. et inedia inuadat
costas illius. Deuoret pulcritudinem cutis
eius. et consumet brachia illius primo
genita mors. Auellatur de tabernaculo su
o fiducia eius. et calcet super eum tamquam rex
quasi rex interitus. Habitent in tabernaculo illius
socii eius. qui non est. Aspergatur in taber
naculo eius sulphur. Deorsum radices eius
siccentur. Sursum autem atteratur messis

eius. memoria illius pereat de terra: et nõ
celebretur nomen eius in plateis. Expellet
eum de luce in tenebras. et de orbe trãsferet
eum. Non erit semen eius neq; progenies
in ppło suo. nec ulle reliquie in regioni
bus eius. In diebus eius stupebunt no
uissimi. et primos inuadet horror. Hec s
ergo tabnacula iniqui. et iste locus eius
qui ignorat deum. XIX

Respondens autem iob dixit. Vsquequo
affligitis animam meam. et atteri
tis me sermonibus? En decies confunditis
me. et nõ erubescitis opprimentes me. Siq
dem et si ignoraui. mecum erit ignorantia
mea. At uos contra me erigimini. et argu
itis me opprobriis meis. Saltim nunc intelli
gite quia deus nõ equo iudicio afflixerit
me. et flagellis suis me cinxerit. Ecce clamã
bo uim patiens. et nemo exaudiet. Voci
ferabor. et non est qui iudicet. Semitã
meam circũsepsit. et transire nõ possũ.
et in calle meo tenebras posuit. Spolia
uit me gloria mea. et abstulit coronam
de capite meo. Destruxit me undiq; et pe
reo. et quasi euulse arbori abstulit spem
meam. Iratus est contra me furor eius
et sic me habuit quasi hostem meum.
Simul uenerunt latrones eius. et fecer
uiam per me. et obsederunt in gyro taber
naculum meum. Fratres meos longe fec
a me. et noti mei quasi alieni recesserunt
a me. Dereliquerunt me ppinqui mei. et
qui me nouerant obliti sunt mei. Inquili
ni domus mee. et ancille mee. sicut alie
nũ habuerunt me. et quasi peregrinus fui in
oculis eorum. Seruum meum uocaui et nõ
respondit m. ore pprio deprecabar illum. Halitũ
meum exhorruit uxor mea. et orabã filii
os uteri mei. Stulti quoq; despiciebant
me. et cum ab eis recessissem. detrahebãt
m. Abhominati sunt me quondam con
siliarij mei. et quem maxime diligebam
aduersatus est m. Pelli mee consumptis
carnibus adhesit os meum. et derelicta sunt
tantũ modo labia circa dentes meos. Miser
mini mei. miseremini saltem uos amici
mei. quia manus dñi tetigit me. Quare
psequimini me sicut deus. et carnibus
meis saturamini? Quis m tribuat ut
scribantur sermones mei? Quis m det ut
exarentur in libro stilo ferreo. et plũbi
lamina. uel certe sculpantur in silice? Scio
enim quod redemptor meus uiuit. et in no
uissimo die de terra surrecturus sum. Et
rursum circũdabor pelle mea. et in carne
mea uidebo deum saluatorem meũ. Quẽ
uisurus ego sum. ego ipse. et oculi mei con
specturi sunt et non alius. Reposita est hec
spes mea in sinu meo. Quare ergo nunc
dicitis. psequamur eum. et radicem uerbi
inueniamus contra eum? Fugite ergo a
facie gladij. quoniam ultor iniquitatum gladius
est. et scitote esse iudicium. XX

Respondens aũt sophar naamathites
dixit. Idcirco cogitatões mee uarie
succedunt sibi. et mens in diuersa rapitur.
Doctrinam qua me arguis audiam. et spũs
intelligentie mee respondebit michi. Hoc
scio a principio ex quo positus est homo super
terram. quod laus impiorum breuis sit. et
gaudium ypocrite ad instar puncti. Si as
cenderit usq; ad celum superbia eius. et ca
put eius nubes tetigerit. quasi sterquilinium
in fine perdetur. et qui eum uiderant. dicent
ubi est? Velut somnium auolans non in
uenietur. transiet sicut uisio nocturna.
Oculus qui eum uiderat non uidebit.
nec ultra intuebitur eum locus suus. Filij
eius atterentur egestate. et manus illius red
dent illi dolorem suum. Ossa eius imple
buntur uiciis adolescentie eius. et cũ eo
in puluere dormient. Cum enim dulce fu
erit in ore eius malum. abscondet illud
sub lingua sua. Parcet illi et nõ derelinquet
illud. et celabit in gutture suo. Panis eius
in utero illius uertetur in fel aspidum intrin
secus. Diuitias quas deuorauit euomet
et de uentre illius extrahet eas deus. Cap
aspidum suget. et occidet eum lingua
uipere. Nõ uideat riuulos fluminis torrẽ
tis mellis et butyri. Luet que fecit omnia.
nec tamen consumetur. Iuxta multitudinem
adinuentionum suarum. sic et sustinebit.
Quoniam confringens nudauit pauperis
domũ rapuit. et non edificauit eam. Nec est
saciatus uenter eius. Et cum habuerit que
concupierat. possidere non poterit. Non remã
sit de cibo eius. et propterea nichil pmanebit de
bonis eius. Cum satiatus fuerit. arctabitur
et estuabit. et omnis dolor irruet in eum.
Utinam impleatur uenter eius. ut emit
tat in eum iram furoris sui. et pluat su
per illum bellum suum. Fugiet arma ferrea
et irruet in arcum ereum. Eductus et egrediens

de vagina sua, et fulguans in amaritudine sua. Vadent et venient super eum horribiles. Omnes tenebre absconditae sunt in occultis eius. Devorabit eum ignis qui non succenditur. Affligetur relictus in tabernaculo suo. Revelabunt celi iniquitatem eius, et terra consurget adversus eum. Apertum erit germen domus illius: detrahetur in die furoris dei. Hec est pars hominis impii a deo, et hereditas verborum eius a domino.

XXI

Respondens autem Iob dixit: Audite queso sermones meos, et agite penitentiam. Sustinete me ut ego loquar, et post mea si videtur verba ridete. Numquid contra hominem disputatio mea est, ut merito non debeam contristari? Attendite me et obstupescite, et superponite digitum ori vestro. Et ego quando recordatus fuero pertimesco, et concutit carnem meam tremor. Quare ergo impii vivunt, sublimati confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis, propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. Domus eorum secure sunt et pacate, et non est virga dei super eos. Bos eorum concepit et non abortivit; vacca peperit et non est privata fetu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum, et infantes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum et cytharam, et gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo: Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens ut serviamus ei? Et quid nobis prodest si oraverimus illum? Verumptamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna impiorum extinguetur, et superveniet eis inundatio, et dolores dividet furoris sui? Erunt sicut palee ante faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit. Deus servabit filiis illius dolorem patris; et cum reddiderit, tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam, et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? Et si numerus mensium eius dimidietur? Numquid deum quispiam docebit scientiam, qui excelsos iudicat? Iste moritur robustus et sanus, dives et felix. Viscera eius plena sunt adipe, et medullis ossa illius irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime su

et absque ullis opibus. Et tamen simul in pulvere dormient, et vermes operient eos. Certe novi cogitationes vestras, et sententias contra me iniquas. Dicitis enim: Ubi est domus principis? Et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hec eadem illum intelligere cognoscetis: quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem p servatur malus et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo vias eius? Et que fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles. Quomodo igitur consolamini me frustra, cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati?

XXII

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit: Numquid deo comparari potest homo, etiam cum perfecte fuerit scientie? Quid prodest deo si iustus fueris? Aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua? Numquid timens arguet te, et veniet tecum in iudicium, et non propter maliciam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas? Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa, et nudos spoliasti vestibus. Aquam lasso non dedisti, esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachii tui possidebas terram, et potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti vacuas, et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis, et conturbat te formido subita. Et putabas te tenebras non visurum, et impetu aquarum inundantium non oppressum iri. An cogitas quod deus excelsior celo sit, et super stellarum verticem sublimetur? Et dicis: Quid enim novit deus? Et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius, nec nostra considerat, et circa cardines celi perambulat. Numquid semitam seculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri iniqui? Qui sublati sunt ante tempus suum, et fluvius subvertit fundamentum eorum. Qui dicebant deo: Recede a nobis; et quasi nihil possit facere omnipotens estimabant eum, cum ille complesset domus eorum bonis. Quorum sententia procul sit a me. Videbunt iusti et letabuntur, et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias eorum devorabit ignis? Acquiesce igitur ei et habeto pacem, et per hec habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem

et pone sermones eius in ore eius. corde tu-
o. Si reuersus fueris ad omnipotentem: e-
dificaberis: et longe facies iniquitatem
a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem. et pro
silice torrentes aureos. Eritque omnipotens
contra hostes tuos: et argentum coaceruabitur
tibi. Tunc super omnipotentem deliciis afflu-
es. et leuabis ad deum faciem tuam. Roga-
bis eum et ipse exaudiet te: et uota tua red-
des. Decernes rem: et ueniet tibi. et in
uiis eius splendebit lumen. Qui enim
humiliatus fuerit: erit in gloria. Et qui
inclinauerit oculos suos ipse saluabitur.
munditia manuum suarum.

Respondens autem iob: XXIII

Dixit. Nunc quoque in amaritudine
est sermo meus. et manus plage mee ag-
grauata est super gemitum meum. Quis
mihi tribuat ut cognoscam et inueniam illum
et ueniam usque ad solium eius. Ponam
coram eo iudicium. et os meum replebo
increpationibus: ut sciam uerba que mihi re-
spondeat: et intelligam quid loquatur mihi. No-
lo multa fortitudine contendat mecum:
nec magnitudinis sue mole me premat.
Proponat iniquitatem contra me: et perue-
niat ad uictoriam iudicium meum. Si
ad orientem iero: non apparet: si ad occiden-
tem: non intelligam eum. Si ad sinistram: quid
agam? Non apprehendam eum. Si me uertam
ad dexteram: non uidebo illum. Ipse uero sci-
uiam meam: et probauit me quasi aurum quod
per ignem transit. Vestigia eius secutus est pes
meus. uiam eius custodiui: et non declina-
ui ex ea. A mandatis labiorum eius non rece-
si: et in sinu meo abscondi uerba oris eius.
Ipse enim solus est: et nemo auertere potest cogi-
tationem eius. et anima eius quodcumque uo-
luit hoc fecit. Cumque expleuerit in me uolun-
tatem suam: et alia multa similia presto
sunt ei. Et ideo a facie eius turbatus sum
et considerans eum timore sollicitor. Deus
molliuit cor meum: et omnipotens con-
turbauit me. Non enim perii propter imminen-
tes tenebras. nec faciem meam operuit ca-
ligo.

XXIIII

Ab omnipotente non sunt abscon-
dita tempora. Qui autem nouerunt
eum: ignorant dies illius. Alii terminos trans-
tulerunt. diripuerunt greges: et pauerunt eos.
Asinum pupillorum abegerunt. et abstu-
lerunt pro pignore bouem uidue. Subuerte-
runt pauperum uiam. et oppresserunt pariter mansu-
etos terre. Alii quasi onagri in deserto egrediun-
tur ad opus suum. uigilantesque ad pre-
dam preparant panem liberis. Agrum non suum demetunt
et uineam eius quem ui oppresserint uindemi-
ant. Nudos dimittunt homines indumen-
ta tollentes: quibus non est operimentum in fri-
gore. Quos imbres montium rigant: et non
habentes uelamen amplexantur lapides. Vim
fecerunt depredantes pupillos. et uulgum
pauperem spoliauerunt. Nudis et incedentibus
absque uestitu: et esurientibus tulerunt spi-
cas. Inter aceruos eorum meridiati sunt qui
calcatis torcularibus sitiunt. De ciuitatibus
fecerunt uiros gemere. et anime uulne-
ratorum clamabunt. et deus inultum abi-
re non patitur. Ipsi fuerunt rebelles lumini
nescierunt uias eius. neque reuersi sunt per se-
mitas illius. Mane primo consurgit ho-
micida: interficit egenum et pauperem. per
noctem uero erit quasi fur. Oculus adulteri
obseruat caliginem dicens. Non me uidebit
oculus. Et operiet uultum. Perfodiunt in te-
nebris domos sicut in die condixerant sibi. et ig-
norauerunt lucem. Si subito apparuerit
aurora: arbitrantur umbram mortis. et
sic in tenebris quasi in luce ambulant. Leuis
est super faciem aque. Maledicta sit pars
eius in terra. nec ambulet per uiam uinearum.
Ad nimium calorem transeat ab aquis ni-
uium. et usque ad inferos peccatum illius.
Obliuiscatur eius misericordia. Dulcedo illius uer-
mis. non sit in recordatione: sed conteratur
quasi lignum infructuosum. Pauit enim steri-
lem: et que non parit: et uidue bene non fecit.
Detraxit fortes in fortitudine sua. et cum ste-
terit: non credet uite sue. Dedit ei deus lo-
cum penitentie. et ille abutitur eo in super-
biam. Oculi autem eius sunt in uiis illius. Ele-
uati sunt ad modicum: et non subsistent.
et humiliabuntur sicut omnia. et auferentur. et
sicut summitates spicarum conterentur. Quod
si non est ita: quis me potest arguere esse men-
titum: et ponere ante deum uerba mea.

Respondens autem XXV

Baldath suites dixit. Potestas et ter-
ror apud eum est: qui facit concordiam in sub-
limibus suis. Numquid est numerus militum
eius? Et super quem non surget lumen illius?
Numquid iustificari potest homo comparatus deo
aut apparere mundus natus de muliere?
Ecce etiam luna non splendet. et stelle non

sunt munde in conspectu eius. Quanto
magis homo putredo et filius hominis
vermis.

XXVI

Respondens autem iob dixit. Cuius
adiutor es? numquid imbecillis? et sustentas
brachium eius qui non est fortis? Cui
dedisti consilium? forsitan illi qui non habet
sapientiam: et prudentiam tuam ostendisti
plurimam. Quem docere voluisti?
nonne eum qui fecit spiramentum? Ecce gigantes
gemunt sub aquis: et qui habitant
cum eis. Nudus est infernus coram illo
et nullum est operimentum perditioni. Qui extendit
aquilonem super vacuum. et appendit
terram super nichilum. Qui ligat aquas in
nubibus suis: ut non erumpant pariter deorsum.
Qui tenet vultum solii sui: et expandit
super illud nebulam suam. Terminum circumdedit
aquis: usque dum finiantur lux
et tenebre. columpne celi contremiscunt
et pavent ad nutum eius. In fortitudine
illius repente maria congregata sunt. et
prudentia eius percussit superbum. Spiritus eius
ornavit celos. et obstetricante manu eius
eductus est coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta
sunt viarum eius. Et cum vix parvam stillam
sermonis eius audierimus: quis
poterit tonitruum magnitudinis illius
intueri?

XXVII

Addidit quoque iob assumens parabolam
suam. et dixit. Vivit deus qui
abstulit iudicium meum. et omnipotens
qui ad amaritudinem adduxit animam
meam. quia donec superest halitus in me
et spiritus dei in naribus meis non loquentur labia
mea iniquitatem. nec lingua mea
meditabitur mendacium. Absit a me ut
iustos esse vos iudicem. donec deficiam non
recedam ab innocentia mea. Iustificationem
meam quam cepi tenere non deseram. neque
enim reprehendit me cor meum in omni vita
mea. Sicut impius inimicus meus: et
adversarius meus quasi iniquus. Que enim
spes est ypocrite: si avare rapiat et non
liberet deus animam eius? Numquid clamorem
illius audiet deus: cum venerit
super eum angustia? aut poterit in omnipotente
delectari. et invocare deum in omni
tempore? Docebo vos per manum dei que
omnipotens habeat. nec abscondam. Ecce vos
omnes nostis: et quid sine causa vana loquimini.
Hec est pars hominis impii apud

deum. et hereditas violentorum quam ab
omnipotente suscipient. Si multiplicati fuerint
filii eius: in gladio erunt. et nepotes eius
in gladio erunt. non saturabuntur pane.
reliqui fuerint et eo sepelientur in interitu.
et vidue eorum non plorabunt. Si comportaverit
quasi terram argentum. et sicut
lutum preparaverit vestimenta. preparavit quidem
sed iustus vestietur illis. et argentum innocens
dividet. Edificavit sicut tinea domum suam.
et sicut custos fecit umbraculum. Dives cum
dormierit nichil secum auferet. Aperiet oculos
suos: et nichil inveniet. Apprehendet
eum quasi aqua inopia. nocte opprimet
eum tempestas. Tollet eum ventus urens
et auferet. et velut turbo rapiet eum de loco
suo. Emittet super eum et non parcet.
de manu eius fugiens fugiet. Stringet
super eum manus suas. et sibilabit super eum
intuens locum eius.

XXVIII

Habet argentum venarum
suarum principia: et auro locus est in
quo conflatur. Ferrum de terra tollitur.
et lapis solutus calore in es vertitur. Tempus
posuit tenebris. et universorum finem ipse considerat.
Lapidem quoque caliginis et umbram
mortis dividit torrens a populo peregrinante
eos quos oblitus est pes egentis hominis
et invios. Terra de qua oriebatur panis
in loco suo igni subversa est. Locus saphiri
lapides eius. et glebe illius aurum. Semitam
ignoravit avis. nec intuitus est
eam oculus vulturis. Non calcaverunt eam
filii institorum. nec pertransivit per eam leena.
Ad silicem extendit manum suam. subvertit
a radicibus montes. In petris rivos excidit.
et omne preciosum vidit oculus eius.
Profunda quoque fluviorum scrutatus est et
abscondita produxit in lucem. Sapientia
vero ubi invenitur? et quis est locus intelligentie?
Nescit homo precium eius. nec invenitur
in terra suaviter viventium. Abyssus
dicit non est in me. et mare loquitur non est
mecum. Non dabitur aurum obrizum
pro ea. nec appendetur argentum in commutatione
eius. Non conferetur tinctis Indie
coloribus. nec lapidi sardonico preciosissimo
vel saphiro. Non adequabitur ei aurum
vel vitrum. nec commutabuntur pro ea vasa auri
excelsa et eminentia. nec commemorabuntur
in comparatione eius. Trahitur autem
sapientia de occultis. Non adequabitur ei topazius

Sion de ethyopia. nec tincture mundissime
componetur. Unde ergo sapientia uenit.
et quis est locus intelligentie. Abscondi
ta est ab oculis omnium uiuentium. uolucres
celi latet. Perditio et mors dixerunt. auri
bus nostris audiuimus famam eius. Deus intelli
git uiam eius. et ipse nouit locum illius.
Ipse enim fines mundi intuetur. et omnia que
sub celo sunt respicit. Qui fecit uentis
pondus. et aquas appendit mensura. Quando
ponebat pluuiis legem. et uiam procellis
sonantibus. Tunc uidit illam. et enarra
uit. et preparauit et inuestigauit. et dixit homi
ni. Ecce timor domini ipsa est sapientia. et recedere
a malo intelligentia.

XXIX

Addidit quoque iob assu
mens parabolam suam. et dixit. Quis
mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos
secundum dies quibus deus custodiebat me. Quando
splendebat lucerna eius super caput meum
et ad lumen eius ambulabam in tenebris.
Sicut fui in diebus adolescentie mee. quando
secreto deus erat in tabernaculo meo. quando
erat omnipotens mecum. et in circuitu meo pueri
mei. Quando lauabam pedes meos butiro. et
petra fundebat mihi riuos olei. Quando procedebam
ad portam ciuitatis. et in platea parabant
cathedram mihi. Videbant me iuuenes. et
abscondebantur. et senes assurgentes sta
bant. Principes cessabant loqui. et digi
tos superponebant ori suo. Vocem suam co
hibebant duces. et lingua eorum gutturi
suo adherebat. Auris audiens beatificabat me
et oculus uidens testimonium reddebat
mihi. eo quod liberassem pauperem uociferantem. et
pupillum cui non erat adiutor. Benedictio
perituri ueniebat super me. et cor uidue con
solatus sum. et uestiuit me sicut uesti
mento. et diademate iudicio meo. Oculus
fui ceco. et pes claudo. Pater eram pauperum
et causam quam nesciebam diligentissime
inuestigabam. Conterebam molas iniqui
et de dentibus illius auferebam predam. Dicebam
que. In nidulo meo moriar. et sicut palma
multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus
aquas. et ros morabitur in messione mea.
Gloria mea semper innouabitur. et arcus
meus in manu mea instaurabitur. Qui
me audiebant expectabant sententiam meam
et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis
meis addere nihil audebant. et super illos
stillabat eloquium meum. Expectabant
me sicut pluuiam. et os suum aperiebant quasi
ad ymbrem serotinum. Si quando ridebam ad
eos non credebant. et lux uultus mei non
cadebat in terram. Si uoluissem ire ad eos
sedebam primus. Cumque sederem quasi
rex circumstante exercitu. eram tamen merentium
consolator.

XXX

Nunc autem derident me iuniores
tempore. quorum non dignabar patres
ponere cum canibus gregis mei. quorum uirtus
manuum erat mihi pro nichilo. et uita ipsa in
putabantur indigni egestate et fame
steriles. qui rodebant in solitudine squa
lentes calamitate et miseria. et mande
bant herbas et arborum cortices. et radix
iuniperorum erat cibus eorum. Qui de con
uallibus ista rapientes cum singula rep
perissent. ad ea cum clamore currebant.
In desertis habitabant torrentium. et in cauernis
terre. uel super glaream. Qui inter huiuscemodi
letabantur. et esse sub sentibus delicias com
putabant. Filii stultorum et ignobilium
et in terra penitus non parentes. Nunc in eorum
canticum uersus sum. et factus sum eis
prouerbium. Abhominantur me. et longe
fugiunt a me. et faciem meam conspu
ere non uerentur. Pharetram enim suam
aperuit et afflixit me. et frenum posuit
in os meum. Ad dexteram orientem cala
mitatis mee illico surrexerunt. pedes me
os subuerterunt. et oppresserunt quasi fluc
tibus semitis suis. Dissipauerunt itinera me
a. Insidiati sunt mihi. et preualuerunt. et
non fuit qui ferret auxilium. Quasi rup
to muro et aperta ianua irruerunt super me
et ad meas miserias deuoluti sunt. Re
dactus sum in nichilum. Abstulit quasi
uentus desiderium meum. et uelut nu
bes pertransiit salus mea. Nunc autem in
memetipso marcescit anima mea. et pos
sident me dies afflictionis. Nocte os me
um perforatur doloribus. et qui me come
dunt non dormiunt. In multitudine eo
rum consumitur uestimentum meum. et quasi
capitio tunice succinxerunt me. Comparatus
sum luto. et assimilatus sum fauille et
cineri. Clamo ad te. et non exaudis me
sto. et non respicis me. Mutatus es mihi in
crudelem. et in duritia manus tue aduer
saris mihi. Eleuasti me. et quasi super uentum
ponens elisisti me ualide. Scio quia mor
ti me tradas. ubi constituta domus est omni

iuuenti. Verumptamen ad consumptionem me
am emittis manum tuam. et si corruerint
ipse salvabis. Flebam quondam super eo qui
afflictus erat. et compatiebatur anima
mea pauperi. Expectabam bona. et venerunt
michi mala. prestolabar lucem. et eruperunt te
nebre. Interiora mea efferbuerunt absque
ulla requie. prevenerunt me dies afflicti
onis. Merens incedebam. sine furore con
surgens in turba clamavi. Frater fui draco
num. et socius strutionum. Cutis mea de
nigrata est super me. et ossa mea aruerunt
pre caumate. Versa est in luctum cythara mea
et organum meum in vocem flentium.

Pepigi fedus **XXXI**

cum oculis meis ut ne cogitarem quidem
de virgine. Quam enim partem haberet in me
deus desuper. et hereditatem omnipotens de excel
sis. Numquid non perditio est iniquo et aliena
tio operantibus iniquitatem. Nonne ipse con
siderat vias meas. et cunctos gressus me
os dinumerat. Si ambulavi in vanita
te. et festinavit in dolo pes meus. appendat
me in statera iusta. et sciat deus simpli
citatem meam. Si declinavit gressus me
us de via. et si secutus est oculus meus cor
meum. et in manibus meis adhesit macula
seram. et alius comedat. et progenies mea
eradicetur. Si deceptum est cor meum super
mulierem. et si ad hostium amici mei insi
diatus sum. scortum sit alterius uxor mea
et super illam incurventur alii. Hoc enim ne
fas est et iniquitas maxima. Ignis est usque
ad consumptionem devorans. et omnia eradicans
genimina. Si contempsi subire iudicium cum
servo meo et ancilla mea. cum disceptarent
adversum me. Quid enim faciam cum surre
xerit ad iudicandum deus. et cum quesierit
quid respondebo illi. Numquid non in utero fe
cit me. qui et illum operatus est. et formavit
me in vulva unus. Si negavi quod volebant
pauperibus. et oculos vidue expectare feci. Si
comedi buccellam meam solus. et non comedit
pupillus ex ea. quia ab infantia mea cre
vit mecum miseratio. et de utero matris
mee egressa est mecum. Si despexi pereuntem
eo quod non habuerit indumentum. et absque opi
mento pauperem. Si non benedixerunt michi latera
eius. et de velleribus ovium meorum cale
factus est. Si levavi super pupillum manum
meam. etiam cum viderem me in porta superio
rem. Humerus meus a iunctura sua cadat et
brachium meum cum suis ossibus confrin
gatur. Semper enim quasi tumentes super
me fluctus timui deum. et pondus eius
ferre non potui. Si putavi aurum robur
meum et obrizo dixi fiducia mea. Si leta
tus sum super multis divitiis meis. et quia
plurima repperit manus mea. Si vidi so
lem cum fulgeret. et lunam incedentem cla
re. et letatum est in abscondito cor meum. et os
culatus sum manum meam ore meo. que est
iniquitas maxima. et negatio contra deum
altissimum. Si gavisus sum ad ruinam eius
qui me oderat. et exultavi quod invenisset eum ma
lum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum
ut expeterem maledicens animam eius. Si
non dixerunt viri tabernaculi mei. quis det
de carnibus eius ut saturemur. Foris non
mansit peregrinus. ostium meum viatori pa
tuit. Si abscondi quasi homo peccatum me
um. et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
Si expavi ad multitudinem nimiam. et de
spectio propinquorum terruit me. et non ma
gis tacui. nec egressus sum hostium. Quis
michi tribuat auditorem. ut desiderium meum
omnipotens audiat. et librum scribat ipse qui
iudicat. ut in humero meo portem illum
et circumdem illum quasi coronam michi. Per singu
los gradus meos pronuntiabo illum. et quasi
principi offeram eum. Si adversum me ter
ra mea clamat. et cum ipsa sulci eius de
flent. Si fructus eius comedi absque pecunia. et
animam agricolarum afflixi. pro frumento
orietur michi tribulus. et pro ordeo spina.

Omiserunt autem tres **XXXII**

viri isti respondere iob. eo quod iustus vide
retur. Et iratus. indignatusque heliu filius
barachel buzites. de cognatione ram. ira
tus autem adversus iob. eo quod iustum se es
se diceret coram deo. Porro adversum amicos
eius indignatus est eo quod non invenissent
responsionem rationabilem. sed tantummodo condemp
nassent iob. Igitur heliu expectavit iob lo
quentem eo quod seniores essent qui loquebantur. Cum
autem vidissent quod tres respondere non potuissent
iratus est vehementer. respondensque heliu fili
us barachel buzites dixit. Iunior sum tempo
re. vos autem antiquiores. idcirco demis
so capite veritus sum indicare vobis meam sen
tentiam. Sperabam enim quod etas prolixior lo
queretur. et annorum multitudo doceret sa
pientiam. Sed ut video spiritus est in hominibus. et
inspiratio omnipotentis dat intelligentiam.

Non sunt longevi sapientes nec senes intelligunt iudicium. Ideo dicam: audite me, ostendam vobis etiam ego scientiam meam. Expectavi enim sermones vestros, audivi prudentiam vestram donec disceptaremini sermonibus vestris. Et donec putabam vos aliquid dicere considerabam, sed ut video non est qui arguere possit Iob et respondere ex vobis sermonibus eius, ne forte dicatis: invenimus sapientiam, Deus proiecit eum non homo. Nihil locutus est mihi, et ego non secundum sermones vestros respondebo illi. Extimuerunt nec responderunt ultra, abstuleruntque a se eloquia. Quoniam igitur expectavi et non sunt locuti, steterunt nec responderunt ultra, respondebo et ego partem meam et ostendam scientiam meam. Plenus sum enim sermonibus et coartat me spiritus uteri mei. En venter meus quasi mustum absque spiraculo, quod lagunculas novas dirumpit. Loquar et respirabo paululum, aperiam labia mea et respondebo. Non accipiam personam viri et Deum homini non equabo. Nescio enim quamdiu subsistam, et si post modicum tollat me factor meus.

XXXIII

Audi igitur Iob eloquia mea et omnes sermones meos ausculta. Ecce aperui os meum, loquatur lingua mea in faucibus meis. Simplici corde meo sermones mei, et sententiam labia mea puram loquentur. Spiritus Dei fecit me et spiraculum omnipotentis vivificavit me. Si potes responde mihi et adversus faciem meam consiste. Ecce et me sicut et te fecit Deus, et de eodem luto ego quoque formatus sum. Verumptamen miraculum meum non te terreat, et eloquentia mea non sit tibi gravis. Dixisti ergo in auribus meis, et vocem verborum audivi: Mundus sum ego et absque delicto, immaculatus, et non est iniquitas in me. Quia querelas in me repperit, ideo arbitratus est me inimicum sibi. Posuit in nervo pedes meos, custodivit omnes semitas meas. Hoc est ergo in quo non es iustificatus: respondebo tibi quia maior sit Deus homine. Adversus eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi? Semel loquitur Deus, et secundo id ipsum non repetit. Per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplina, ut avertat hominem ab his que facit, et liberet eum de superbia, eruens animam eius a corruptione, et vitam illius ut non transeat in gladium. Increpat quoque per dolorem in lectulo, et omnia ossa eius marcescere facit. Abhominabilis ei fit in vita sua panis, et anime illius cibus ante desiderabilis. Tabescet caro eius, et ossa que tecta fuerant nudabuntur. Appropinquavit corruptioni anima eius, et vita illius mortiferis. Si fuerit pro eo angelus loquens unum de milibus, ut annuntiet hominis equitatem, miserebitur eius et dicet: Libera eum ut non descendat in corruptionem; inveni in quo ei propitier. Consumpta est caro eius a suppliciis, revertatur ad dies adolescentie sue. Deprecabitur Deum et placabilis ei erit, et videbit faciem eius in iubilo, et reddet homini iustitiam suam. Respiciet homines et dicet: peccavi et vere deliqui, et ut eram dignus non recepi. Liberavit enim animam suam ne pergeret in interitum, sed vivens lucem videret. Ecce hec omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos, ut revocet animas eorum a corruptione et illuminet in luce viventium. Attende Iob et audi me, et tace dum ego loquar. Si autem habes quod loquaris, responde mihi; loquere, volo enim te apparere iustum. Quod si non habes, audi me; tace et docebo te sapientiam.

XXXIIII

Pronuntians itaque Eliu, etiam hec locutus est: Audite sapientes verba mea, et eruditi auscultate me. Auris enim verba probat, et guttur escas gustu diiudicat. Iudicium eligamus nobis, et inter nos videamus quid sit melius. Quia dixit Iob: iustus sum, et Deus subvertit iudicium meum. In iudicando enim me mendacium est, et violenta est sagitta mea absque ullo peccato. Quis est vir ut est Iob, qui bibit subsannationem quasi aquam? qui graditur cum operantibus iniquitatem, et ambulat cum viris impiis? Dixit enim: non placebit vir Deo, etiam si cucurrerit cum eo. Ideo viri cordati audite me: absit a Deo impietas, et ab omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei, et iuxta vias singulorum restituet eis. Vere enim Deus non condempnabit frustra, nec omnipotens subvertet iudicium. Quem constituit alium super terram, aut quem posuit super orbem quem fabricatus est? Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et flatum ad se trahet. Deficiet omnis caro simul, et homo in cinerem revertetur. Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur et ausculta

ta vocem eloquii mei. Numquid qui non amat
iudicium potest sanari? Et quomodo tu eum qui
iustus est in tantum condempnas? Qui dicit
regi apostata, qui vocat duces impios. Qui
non accipit personas principum, nec cogno-
vit tyrannum cum disceptaret contra pau-
perem. Opus enim manuum eius sunt universi.
Subito morientur, et in media nocte tur-
babuntur populi, et pertransibunt, et auferent
violentum absque manu. Oculi enim eius
super vias hominum, et omnes gressus eorum
considerat. Non sunt tenebre, et non est umbra
mortis, ut abscondantur ibi qui operantur
iniquitatem. Neque enim ultra in hominis
potestate est ut veniat ad deum in iudici-
um. Conteret multos et innumerabiles,
et stare faciet alios pro eis. Novit enim opera
eorum, et idcirco inducet noctem, et con-
terentur. Quasi impios percussit eos in loco
videntium. Qui quasi de industria recesserunt
ab eo, et omnes vias eius intelligere nolu-
erunt, ut pervenire facerent ad eum clamo-
rem egeni, et audiret vocem pauperum. Ipso
enim concedente pacem, quis est qui condemp-
net? Ex quo absconderit vultum suum, quis
est qui contempletur eum? Et super gentem
et super omnes homines. Qui regnare facit
hominem ypocritam propter peccata populi. Quia
ergo ego locutus sum ad deum, te quoque
non prohibeo. Si erravi, tu doce me. Si iniqui-
tatem locutus sum, ultra non addam. Num-
quid a te deus expetit eam, quia displicu-
it tibi? Tu enim cepisti loqui, et non ego. Quod
si quid nosti melius, loquere. Viri intelli-
gentes loquebantur michi, et vir sapiens au-
diat me. Iob autem stulte locutus est, et
verba illius non sonant disciplinam. Pater mi,
probetur Iob usque ad finem; ne desinas ab ho-
mine iniquitatis. Qui addidit super pec-
cata sua blasphemiam, inter nos interim con-
stringatur, et tunc ad iudicium provocet ser-
monibus suis deum.

XXXV

Igitur Heliu hec rursum
locutus est: Numquid equa tibi videtur
cogitatio tua, ut diceres: Iustior deo sum?
Dixisti enim: Non tibi placet quod rectum
est, vel quid tibi proderit si ego peccavero?
Itaque ego respondebo sermonibus tuis, et ami-
cis tuis tecum. Suspice celum et intue-
re, et contemplare ethera quod altior te sit.
Si peccaveris, quid ei nocebis? Et si multi-
plicate fuerint iniquitates tue, quid faci-
es contra eum? Porro si iuste egeris, quid
donabis ei, aut quid de manu tua
accipiet? Homini qui similis tui est nocebit
impietas tua, et filium hominis adiuva-
bit iustitia tua. Propter multitudinem calum-
niatorum clamabunt, et eiulabunt propter
vim brachii tyrannorum. Et non dixit: Ubi est
deus qui fecit me, qui dedit carmina in
nocte? Qui docet nos super iumenta terre, et
super volucres celi erudit nos. Ibi clama-
bunt, et non exaudiet eos, super superbia
malorum. Neque enim frustra audiet
deus, et omnipotens singulorum causas in-
tuebitur. Etiam cum dixeris: Non considerat,
iudicare coram eo, et expecta eum. Nunc enim
non infert furorem suum, nec ulciscitur
scelus valde. Ergo Iob frustra aperit os
suum, et absque scientia verba multiplicat.

XXXVI

Addens quoque
Heliu hec locutus est: Sustine me
paululum, et indicabo tibi. Adhuc enim
habeo quod pro deo loquar. Repetam scientiam
meam a principio, et operatorem meum
probabo iustum. Vere enim absque men-
dacio sermones mei, et perfecta scientia pro-
babitur tibi. Deus potentes non abicit,
cum et ipse sit potens. Sed non salvat im-
pios, et iudicium pauperibus tribuit. Non
aufert a iusto oculos suos, et reges in so-
lio collocat in perpetuum, et illi eriguntur.
Et si fuerint in cathenis, et vinciantur
funibus paupertatis, indicabit eis opera eo-
rum, et scelera eorum, quia violenti fu-
erunt. Revelabit quoque aurem eorum
ut corripiat, et loquetur ut revertantur.
Si audierint, complebunt dies suos
in bono, et annos suos in gloria. Si autem
non audierint, transibunt per gladium,
et consumentur in stultitia. Simula-
tores et callidi provocant iram dei, neque
clamabunt cum vincti fuerint. Morietur
in tempestate anima eorum, et vita eo-
rum inter effeminatos. Eripiet pauperem de an-
gustia sua, et revelabit in tribulatione au-
rem eius. Igitur salvabit te de ore angus-
to latissime, et non habentis fundamentum sub-
ter se. Requies autem mense tue erit
plena pinguedine. Causa tua quasi
impii iudicata est. Causam iudiciumque reci-
pies. Non te ergo superet ira ut aliquem
opprimas, nec multitudo donorum incli-
net te. Depone magnitudinem tuam absque

tribulatione et omnes robustos fortitudine. Ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis. Cave ne declines ad iniquitatem. hanc enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine sua. et nullus ei similis in legis latoribus. Quis poterit scrutari vias eius? Aut quis ei dicere potest: operatus es iniquitatem? Memento quod ignores opus eius: de quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum. unusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. numerus annorum eius inestimabilis. Qui aufert stillas pluvie. et effundit imbres ad instar gurgitum qui de nubibus fluunt. que pretexunt cuncta desuper. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. et fulgurare lumine suo desuper. cardines quoque maris operiet. Per hec enim iudicat populos et dat escas multis mortalibus. In manibus abscondit lucem. et precepit ei ut rursus adveniat. Annuntiat de ea amico suo: quod possessio eius sit. et ad eam possit ascendere.

XXXVII

Super hoc expavit cor meum. et motum est de loco suo. Audite auditionem in terrore vocis eius: et sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat. et lumen illius super terminos terre. Post eum rugiet sonitus. tonabit voce magnitudinis sue. et non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua mirabiliter: qui facit magna et inscrutabilia. Qui precipit nivi ut descendat in terram. et hyemis pluviis et imbribus fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat: ut noverint singuli opera sua. Ingredietur bestia latibulum suum et in antro suo morabitur. Ab interioribus egredietur tempestas. et ab arcturo frigus. Flante deo concrescit gelu. et rursum latissime funduntur aque. Frumentum desiderat nubes. et nubes spargunt lumen suum: que lustrant cuncta per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit. ad omne quod preceperit illis super faciem orbis terrarum. sive in una tribu sive in terra sua. sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inveniri. Ausculta hec iob: sta et considera mirabilia dei. Numquid scis quando preceperit deus pluviis. ut ostenderent lucem nubium eius? Numquid nosti semitas nubium magnas et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua calida sunt cum perflata fuerit terra austro? Tu forsitan cum eo fabricatus es celos qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Ostende nobis quod dicamus illi. Nos quippe involvimur tenebris. Quis narrabit ei que loquor? Etiam si locutus fuerit homo devorabitur. At nunc non vident lucem. Subito aer cogetur in nubes. et ventus transiens fugabit eas. Ab aquilone aurum veniet. et ad deum formidolosa laudatio. Digne eum invenire non possumus. magnus fortitudine et iudicio et iustitia. et enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri. et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes.

XXXVIII

Respondens autem dominus ad iob de turbine dixit. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos. Interrogabo te. et responde mihi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica mihi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti? vel quis tetendit super eam lineam? Super quo bases illius solidate sunt? Aut quis demisit lapidem angularem eius. cum me laudarent simul astra matutina. et iubilarent omnes filii dei? Quis conclusit ostiis mare. quando erumpebat quasi de vulva procedens. cum ponerem nubem vestimentum eius. et caligine illud quasi pannis infantie obvolverem? Circumdedi illud terminis meis. et posui vectem et ostia. et dixi. Usque huc venies et non procedes amplius. et hic confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluculo: et ostendisti aurore locum suum? Numquid tenuisti concutiens extrema terre. et excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum signaculum. et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis lux sua. et brachium excelsum confringetur. Numquid ingressus es profunda maris. et in novissimis abyssi deambulasti? Numquid aperte tibi sunt porte mortis. et ostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica mihi si nosti omnia in qua via habitet lux et tenebrarum quis locus sit: ut ducas unumquodque ad terminos suos. et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses. et numerum dierum tuorum noveras? Numquid ingressus es thesauros nivis. aut thesauros grandinis aspexisti

isti: que preparaui in tempus hostis in diem pugne et belli? Per quam viam spargitur lux: super terram diuiditur estus. Quis dedit vehementissimo imbri cursum: et viam sonitus tonitrui ut plueret super terram absque homine in deserto, ubi nullus mortalium commoratur, ut impleret inviam et desolatam: et produceret herbas uirentes? Quis est pluuie pater? vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies? et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur: et superficies abyssi constringitur. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades: aut girum arcturi poteris dissipare? Numquid produces luciferum in tempore suo: et vesperum super filios terre consurgere facis? Numquid nosti ordinem celi: et pones rationem eius in terra? Numquid eleuabis in nebulam vocem tuam: et impetus aquarum operiet te? Numquid mittes fulgura: et ibunt et reuertentia dicent tibi: adsumus? Quis posuit in visceribus hominis sapientiam: vel quis dedit gallo intelligentiam? Quis enarrabit celorum rationem: et concentum celi quis dormire faciet? Quando fundebatur puluis in terra: et glebe compingebantur? Numquid capies leene predam: et animam catulorum eius implebis: quando cubant in antris et in speluncis insidiantur? Quis preparat coruo escam suam, quando pulli eius ad deum clamant vagantes eo quod non habeant cibum?

XXXIX

Numquid nosti tempus partus hybicum in petris vel parturientes ceruas obseruasti? Dinumerasti menses conceptus earum: et scisti tempus partus earum? Incuruantur ad fetum et pariunt: et rugitus emittunt. Separantur filii earum: et pergunt ad pastum: egrediuntur: et non reuertuntur ad eas. Quis dimisit onagrum liberum: et vincula eius quis soluit? Cui dedi in solitudine domum: et tabernacula eius in terra salsuginis. Contempnit multitudinem ciuitatis: clamorem exactoris non audit. Circumspicit montes pascue sue: et virentia queque perquirit. Numquid volet rinocerus seruire tibi: aut morabitur ad presepe tuum? Numquid alligabis rinocerotem ad arandum loro tuo: aut confringet glebas vallium post te? Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius: et derelinques ei labores tuos? Numquid credes ei quod sementem reddat tibi: et aream tuam congreget? Penna struthionis similis est pennis herodii et accipitris. Quando derelinquit in terra oua sua: tu forsitan in puluere calefacies ea? Obliuiscitur quod pes conculcet ea: aut bestia agri conterat ea. Induratur ad filios suos quasi non sint sui: frustra laborauit nullo timore cogente. Priuauit enim eam deus sapientia: nec dedit illi intelligentiam. Cum tempus fuerit in altum alas erigit: deridet equum et ascensorem eius. Numquid prebebis equo fortitudinem: aut circumdabis collo eius hinnitum? Numquid suscitabis eum quasi locustas? Gloria narium eius terror. Terram ungula fodit: exultat audacter: in occursum pergit armatis. Contempnit pauorem: nec cedit gladio. Super ipsum sonabit pharetra: vibrabit hasta et clipeus. Feruens et fremens sorbet terram: nec reputat tube sonare clangorem. Ubi audierit buccinam: dicit vah. Procul odoratur bellum: exhortationem ducum: et ululatum exercitus. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Aut ad preceptum tuum eleuabitur aquila: et in arduis ponet nidum suum? In petris manet: et in preruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus. Inde contemplatur escam: et de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius lambunt sanguinem: et ubicumque cadauer fuerit statim adest. Et adiecit deus: et locutus est ad iob. Numquid qui contendit cum deo tam facile conquiescit? Utique qui arguit deum: debet respondere ei. Respondens autem iob domino dixit. Qui leuiter locutus sum respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum quod utinam non dixissem: et alterum quibus ultra non addam.

XL

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te et indica mihi. Numquid irritum facies iudicium meum: et condempnabis me ut tu iustificeris? Si habes brachium sicut deus: et si voce simili tonas? Circumda tibi decorem: et in sublime erigere: et esto gloriosus: et speciosis induere vestibus. Disperge superbos in furore tuo: et respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos: et confunde eos: et contere impios in loco suo. Absconde eos in puluere

simul et facies eorum demerge in foveam. et e
go confitebor quod salvare te possit dextera tu
a. Ecce behemoth quem feci tecum fenum
quasi bos comedet. Fortitudo eius in lumbis
eius. et virtus illius in umbilico ventris
eius. Constringit caudam suam quasi ce
drum. nervi testiculorum eius perplexi sunt
ossa eius velut fistule eris. Cartilago
illius quasi lamine ferree. Ipse princi
pium est viarum dei. qui fecit eum. ap
plicabit gladium eius. Huic omnes be
stie agri ludent ibi. Sub umbra dormit
in secreto calami: in locis humentibus. Prote
gunt umbre umbram eius. circumdabunt
eum salices torrentis. Ecce absorbebit
fluvium. et non mirabitur. Habet enim fidu
ciam quod influat iordanis in os eius. In
oculis eius quasi hamo capiet eum. et
in sudibus perforabit nares eius. An extra
here poteris leviathan hamo: et fune li
gabis linguam eius? Numquid pones cir
culum in naribus eius? et armilla perfo
rabis maxillam eius. Numquid multipli
cabit ad te preces: aut loquetur tibi mol
lia? Numquid feriet tecum pactum. et acci
pies eum servum sempiternum. Numquid
illudes ei quasi avi: aut ligabis eum an
cillis tuis? Concident eum amici: divi
dent eum negotiatores. Numquid imple
bis sagenas in pelle eius. et gurgustium
piscium capite illius? Pone super eum ma
num tuam: memento belli. nec ultra addas
loqui. Ecce spes eius frustrabitur eum. et
videntibus cunctis precipitabitur.

XLI

Non quasi crudelis
suscitabo eum. Quis enim resistere
potest vultui meo? Quis ante dedit mihi ut
reddam ei? Omnia que sub celo sunt me
a sunt
Quis enim revelabit faciem indumenti
eius. et in medium oris eius quis intrabit?
Portas vultus eius quis aperiet? per gyrum
dentium eius formido. Corpus eius quasi
scuta fusilia. et compactum squamis sese pre
mentibus. Una uni coniungitur. et ne spi
raculum quidem incedit per eas. Una alteri
adherebit. et tenentes se nequaquam sepa
rabuntur. Sternutatio eius splendor ignis. Et
oculi eius ut palpebre diluculi. De ore eius
lampades procedunt. sicut tede ignis accen
se. De naribus eius procedit fumus. sicut ol
le succense atque fervens. Halitus eius pru
nas ardere facit. et flamma de ore eius e
greditur. In collo eius morabitur forti
tudo. et faciem eius precedet egestas. Mem
bra carnium eius coherentia sibi. Mittet
contra eum fulmina. et ad locum alium
non ferentur. Cor eius indurabitur quasi
lapis. et stringetur quasi malleatoris incus.
Cum sublatus fuerit. timebunt angeli. et
territi purgabuntur. Cum apprehenderit eum
gladius: subsistere non poterit. neque hasta ne
que thorax. Reputabit enim quasi paleas
ferrum. et quasi lignum putridum es.
Non fugabit eum vir sagittarius. In sti
pulam versi sunt ei lapides funde. Quasi
stipulam estimabit malleum. et deridebit
vibrantem hastam. Sub ipso erunt radii
solis. Sternet sibi aurum quasi lutum. Fervescere
faciet quasi ollam profundum maris.
et ponet quasi cum unguenta bulliunt.
Post eum lucebit semita: estimabit ab
yssum quasi senescentem. Non est super terram
potestas que comparetur ei: qui factus est
ut nullum timeret. Omne sublime vi
det. Ipse est rex super universos filios super
bie.

XLII

Respondens autem iob domino: dixit. Scio
quia omnia potes: et nulla te latet
cogitatio. Quis est iste qui celat consilium
absque scientia? Ideo insipienter locutus
sum. et que ultra modum excederent sci
entiam meam. Audi et ego loquar. Inter
rogabo te: et responde mihi. Auditu auris
audivi te. nunc autem oculus meus videt
te. Idcirco ipse me reprehendo. et ago peni
tentiam in favilla et cinere. Postquam
autem locutus est dominus verba hec ad iob. dixit ad
eliphaz themaniten. Iratus est furor meus
in te. et in duos amicos tuos. quoniam non estis
locuti coram me rectum: sicut servus me
us iob. Sumite igitur vobis septem tauros. et
septem arietes. et ite ad servum meum iob. et offer
te holocaustum pro vobis. Iob autem servus meus
orabit pro vobis. Faciem eius suscipiam
ut non imputetur vobis stultitia. Neque enim
locuti estis rectum coram me. sicut servus
meus iob. Abierunt ergo eliphaz themani
tes. et baldach suites. et sophar naama
thites. et fecerunt sicut locutus fuerat ad
eos dominus. Et suscepit deus faciem iob. Dominus
quoque conversus est ad penitentiam iob: cum
oraret pro amicis suis. Et addidit quoque do
minus omnia quecumque fuerant iob duplicia. Vene

nint aūt ad eum omnes fratres sui. et uni
uerse sorores sue. et cuncti qui nouerant eū
prius. et comederunt cum eo panem in do
mo eius. et mouerunt sup eum caput.
et consolati sunt eum sup omni malo
qd intulerat dns sup eum. et dederunt ei
unusquisq; ouem unam. et inaurē au
ream unam. Dns aūt benedixit nouissi
mis iob mag' qm̄ principia eius. Et fc̄i
sunt ei. xiiij. mil. ouiū. et vi. mil. came
lorum. et mille iuga boum. et mille asi
ne. Et fuerūt ei. vij. filij. et tres filie. Et uo
cauit nom̄ unius diem. et nom̄ secūde
cassiam. et nom̄ tertie cornustibij. Non
sunt autem inuente mulieres speciose
sicut filie iob: in uniusa terra. Deditq;
eis pr̄ suus hereditatem inter fratres earū.
Vixit autem iob post h'. c. xl. annis. Et ui
dit filios suos et filias suas. et filios fili
orum suorum: usq; ad quartam genera
tionem. Et mortuus est senex et plenus di
erum.

Explicit iob. Incipit liber hymnorum ul' soli
loquiorum, p̄phe dauid de xp̄o.

BEATUS
uir qui non abiit
in consilio impiorum
et in uia peccatorum nō
stetit: et in cathedra
pestilentie non sedit.
Sed in lege dnī uo
luntas eius: et in lege eius meditabit'
die ac nocte. Et erit tamquā lignum quod
plantatum ē secus decursus aquarū: qd
fructū suū dabit in tempore suo. Et fo
lium eius nō defluet: et omnia quecūq;
faciet, prosperabuntur. Non sic impij nō sic:
s; tamqm̄ puluis quem, proicit uentus a fa
cie terre. Ideo non resurgunt impij in
iudicio: neq; peccatores in consilio iusto
rum. Qm̄ nouit dns uiam iustorum: et it'
impiorum peribit. ps dd.
Quare fremuerunt gentes: et pp̄li medi
tati sunt inania. Astiterunt reges
terre et principes conuenerūt in unum
aduersus dnm: et aduersum xp̄m eius. Di
rumpamus uincula eorum. et proiciamus a
nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis
irridebit irridebit eos: et dns subsanna
bit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua
et in furore suo conturbabit eos. Ego aūt
constitutus sum rex ab eo sup syon mon
tem sanctū eius: predicans preceptum eius. Do
dixit ad me filius meus es tu: ego hodie
genui te. Postula a me et dabo tibi gentes
hereditatem tuam: et possessiōem tuam ter
mos terre. Reges eos in uirga ferrea: et tam
qm̄ uas figuli confringet eos. Et nunc
reges intelligite: erudimini qui iudicatis
terram. Seruite dno in timore: et exulta
te ei cum tremore. Apprehendite discipli
nam: ne qn̄ irascatur dns: et pereatis de uia
iusta. Cum exarserit in breui ira eius: beati omēs
qui confidunt in eo. psalmus dauid cū
fugeret a facie absalon filii sui.
Domine quid multiplicati sunt qui
tribulant me: multi insurgunt ad
uersum me. Multi dicunt anime mee: non est
salus ipsi in deo eius. Tu aūt dne suscep
tor meus: gloria mea: et exaltans caput
meum. Voce mea ad dnm clamaui: et
exaudiuit me de monte sancto suo. Ego
dormiui et soporatus sum: et exurrexi: q;
dns suscepit me. Non timebo milia pp̄li
circumdantis me: exurge dne saluū me fac
deus meus. Qm̄ tu percussisti omnes ad
uersantes m̄ sine causa: dentes peccatorum
contriuisti. Dnī est salus: et sup ppim
tuū benedictio tua. In finem in carminibus ps
dd. ul' in finē ps. cantici dauid.
Cum inuocarem exaudiuit me deus
iustitie mee: in tribulatiōe dilatasti
m̄. Miserere mei: et exaudi oratiōnē me
am. Filij hominū usquequo graui corde: ut
quid diligitis uanitatem et queritis mē
daciū. Et scitote qm̄ mirificauit dns scm̄
suū: dns exaudiet me cum clamauero
ad eum. Irascimini et nolite peccare: q
dicitis in cordib; uris: et in cubilib; uris
compungimini. Sacrificate sacrificiū iu
stitie et sperate in dno: multi dicunt quis
ostendit nb bona. Signatum ē sup nos
lumen uultus tui dne: dedisti letitiam
in corde meo. A fructu frumēti uini et
olei sui: multiplicati sunt. In pace in
idipsum: dormiam et requiescam. Qm̄
tu dne singulariter: in spe constituisti
me. In fi. p ea q̄ consequitur hereditatē.
Verba mea auribus percipe dne: intellige
clamorem meum. Intende uoci
orationis mee: rex meus et deus meus.
Qm̄ ad te orabo dne: mane exaudies uo

onem meam. Mane astabo tibi et uidebo: quo-
niam non deus uolens iniquitatem tu es.
Neque habitabit iuxta te malignus: neque per-
manebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti
omnes qui operantur iniquitatem: perdes omnes
qui loquuntur mendacium. Virum sangui-
num et dolosum abhominabitur dominus: e-
go autem in multitudine misericordie tue. Introi-
bo in domum tuam: adorabo ad templum sanc-
tum tuum in timore tuo. Domine deduc me in
iusticia tua, propter inimicos meos: dirige
in conspectu tuo uiam meam. Quoniam non est
in ore eorum ueritas: cor eorum uanum est.
Sepulcrum patens est guttur eorum: lin-
guis suis dolose agebant: iudica illos
deus. Decidant a cogitationibus suis secundum
multitudinem impietatum eorum expelle e-
os: quoniam irritauerunt te domine. Et letentur
omnes qui sperant in te: in eternum exultabunt
et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te
omnes qui diligunt nomen tuum: quoniam tu
benedices iusto. Domine ut scuto bone uo-
luntatis tue coronasti nos. *In finem psalmus dauid pro*
octaua.
Domine ne in furore
tuo arguas me: neque in ira tua corri-
pias me. Miserere mei domine quoniam infirmus
sum: sana me domine quoniam conturbata sunt
ossa mea. Et anima mea turbata est ual-
de: sed tu domine usquequo. Conuertere domine et eri-
pe animam meam saluum me fac, propter
misericordiam tuam. Quoniam non est in mor-
te qui memor sit tui in inferno autem quis
confitebitur tibi. Laboraui in gemitu
meo lauabo per singulas noctes lectum me-
um: lacrimis meis stratum meum riga-
bo. Turbatus est a furore oculus meus
inueteraui inter omnes inimicos meos.
Discedite a me omnes qui operamini in-
iquitatem: quoniam exaudiuit dominus uocem fle-
tus mei. Exaudiuit dominus deprecationem me-
am dominus orationem meam suscepit. Eru-
bescant et conturbentur uehementer omnes
inimici mei: conuertantur et erubescant ual-
de uelociter. *In finem psalmus dauid quem cantauit*
domino pro uerbis chusi filii gemini
Domine deus meus in te speraui: sal-
uum me fac ex omnibus persequentibus
me et libera me. Nequando rapiat ut leo a-
nimam meam: dum non est qui redimat ne-
que saluum faciat. Domine deus meus si fe-
ci istud: si est iniquitas in manibus meis
Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidam

merito ab inimicis meis inanis. Perse-
quatur inimicus animam meam et compre-
hendat et conculcet in terra uitam meam: et glo-
riam meam in puluerem deducat. Exurge
domine in ira tua: et exaltare in finibus inimi-
corum meorum. Exurge domine deus meus
in precepto quod mandasti: et synagoga po-
pulorum circumdabit te. Et propter hanc in al-
tum regredere: dominus iudicat populos. Iudi-
ca me domine secundum iusticiam meam: et secundum in-
nocentiam meam super me. Consumetur ne-
quicia peccatorum et diriges iustum: scrutans
corda et renes deus. Iustum adiutorium
meum a domino: qui saluos facit rectos cor-
de. Deus iudex iustus fortis et paciens:
numquid irascitur per singulos dies. Nisi con-
uersi fueritis gladium suum uibrabit: arcum
suum tetendit et parauit illum. Et in eo pa-
rauit uasa mortis: sagittas suas ardentibus
effecit. Ecce parturit iniusticiam: concepit
dolorem: et peperit iniquitatem. Lacum a-
peruit et effodit eum: et incidit in foueam
quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput
eius: et in uerticem ipsius iniquitas eius
descendet. Confitebor domino secundum iusticiam
eius: et psallam nomini domini altissimi. *In*
finem psalmus dauid pro torcularibus.
Domine dominus noster quam admirabile est no-
men tuum in uniuersa terra. Quoniam ele-
uata est magnificentia tua super celos. Ex
ore infantium et lactentium perfecisti laudem
propter inimicos tuos: ut destruas inimicum
et ultorem. Quoniam uidebo celos tuos opera
digitorum tuorum: lunam et stellas que tu
fundasti. Quid est homo quod memor es e-
ius aut filius hominis quoniam uisitas eum. Mi-
nuisti eum paulominus ab angelis: gloria
et honore coronasti eum: et constituisti
eum super opera manuum tuarum. Omnia sub-
iecisti sub pedibus eius: oues et boues u-
niuersas: insuper et pecora campi. Volu-
cres celi et pisces maris: qui perambulant
semitas maris. Domine dominus noster quam admi-
rabile est nomen tuum in uniuersa terra.
In finem pro occultis filii psalmus dauid.
Confitebor tibi domine in toto corde me-
o: narrabo omnia mirabilia tua.
Letabor et exultabo in te: psallam nomi-
ni tuo altissime. In conuertendo inimicum
meum retrorsum: infirmabuntur: et peri-
bunt a facie tua. Quoniam fecisti iudicium
meum et causam meam: sedisti super thronum

qui iudicas iusticiam. Increpasti gentes
et periit impius: nomen eorum delesti in eter-
num et in seculum seculi. Inimici defece-
runt framee in finem: et civitates eorum des-
truxisti. Periit memoria eorum cum soni-
tu: et dominus in eternum permanet. Paravit in
iudicio thronum suum. et ipse iudicabit
orbem terre in equitate: iudicabit populos
in iusticia. Et factus est dominus refugium pau-
peri: adiutor in oportunitatibus in tribulati-
one. Et sperent in te qui noverunt nomen
tuum: quoniam non dereliquisti querentes te domine.
Psallite domino qui habitat in syon: annunciate
inter gentes studia eius. Quoniam requirens
sanguinem eorum: non est oblitus clamo-
rem pauperum. Miserere mei domine. vide hu-
militatem meam de inimicis meis. Qui
exaltas me de portis mortis: ut annunciem
omnes laudationes tuas in portis filie sy-
on. Exultabo in salutari tuo: infixe sunt
gentes in interitu quem fecerunt. In la-
queo isto quem absconderunt: comprehensus
est pes eorum. Cognoscetur dominus iudicia
faciens in operibus manuum suarum compre-
hensus est peccator. Convertantur peccato-
res in infernum. omnes gentes que obli-
viscuntur deum. Quoniam non in finem obli-
vio erit pauperis: pacientia pauperum non
peribit in finem. Exurge domine non confor-
tetur homo: iudicentur gentes in con-
spectu tuo. Constitue domine legislato-
rem super eos: sciant gentes quoniam homines
sunt. Ut quid recessisti domine longe: des-
picis in oportunitatibus in tribulatione.
Dum superbit impius incenditur pau-
per: comprehenduntur in consiliis quibus
cogitant. Quoniam laudatur peccator in desi-
deriis anime sue: et iniquus benedicitur.
Exacerbavit dominum peccator secundum multitudi-
nem ire sue non queret. Non est deus in
conspectu eius: inquinate sunt vie illi-
us in omni tempore. Auferuntur iudicia
tua a facie eius: omnium inimicorum suorum
dominabitur. Dixit enim in corde suo: non
movebor a generatione in generationem sine ma-
lo. Cuius maledictione os plenum est et a-
maritudine et dolo: sub lingua eius la-
bor et dolor. Sedet in insidiis cum diviti-
bus in occultis: ut interficiat innocentem.
Oculi eius in pauperem respiciunt: insi-
diatur in abscondito: quasi leo in spelun-
ca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem

rapere pauperem dum attrahit eum. In laque-
o suo humiliabit eum: inclinabit se et
cadet dum dominatus fuerit pauperum. Dixit
enim in corde suo oblitus est deus: aver-
tit faciem suam ne videat in finem. Ex-
urge domine deus et exaltetur manus tua: ne ob-
liviscaris pauperum. Propter quid ir-
ritavit impius deum: dixit enim in cor-
de suo non requiret. Vides quoniam tu labo-
rem et dolorem consideras: ut tradas e-
os in manus tuas. Tibi derelictus est pau-
per: orphano tu eris adiutor. Contere
brachium peccatoris et maligni: quere-
tur peccatum illius et non invenietur.
Dominus regnabit in eternum et in seculum se-
culi: peribitis gentes de terra illius. Desideri-
um pauperum exaudivit dominus: preparati-
onem cordis eorum audivit auris tua. Iudica-
re pupillo et humili: ut non apponat ul-
tra magnificare se homo super terram.

IN domino ps. david
confido quomodo dicitis anime mee: tran-
smigra in montem sicut passer. Quoniam
ecce peccatores intenderunt arcum: para-
verunt sagittas suas in pharetra: ut
sagittent in obscuro rectos corde. Quoniam
que perfecisti destruxerunt: iustus autem quid
fecit. Dominus in templo sancto suo: dominus in
celo sedes eius. Oculi eius in pauperem
respiciunt: palpebre eius interrogant fi-
lios hominum. Dominus interrogat iustum
et impium: qui autem diligit iniquitatem
odit animam suam. Pluet super peccatores
laqueos ignis: sulphur et spiritus procellarum
pars calicis eorum. Quoniam iustus dominus
et iusticias dilexit: equitatem vidit vul-
tus eius. In finem ps. david pro octava.

Salvum me fac domine: quoniam defecit sanctus:
quoniam diminute sunt veritates a fili-
is hominum. Vana locuti sunt unus-
quisque ad proximum suum: labia dolosa in cor-
de locuti sunt. Disperdat dominus universa
labia dolosa: et linguam magniloquam.
Qui dixerunt linguam nostram magnifi-
cabimus: labia nostra a nobis sunt: quis noster
dominus est. Propter miseriam inopum et
gemitum pauperum: nunc exurgam dicit
dominus. Ponam in salutari: fiducialiter a-
gam in eo. Eloquia domini eloquia cas-
ta: argentum igne examinatum: proba-
tum terre purgatum septuplum. Tu domine
servabis nos: et custodies nos a generatione

hac in eternum. In circuitu impii ambu
lant secundum altitudinem tuam multiplicasti
filios hominum. In finem psalmus David.
Usquequo domine oblivisceris me in finem
usquequo avertis faciem tuam a me. Quamdiu
ponam consilia in anima mea dolo
rem in corde meo per diem. Usquequo ex
altabitur inimicus meus super me. respi
ce et exaudi me domine deus meus. Illumi
na oculos meos ne umquam obdormiam
in morte: ne quando dicat inimicus meus pre
valui adversus eum. Qui tribulant me
exultabunt si motus fuero: ego autem
in misericordia tua speravi. Exultabit cor meum
in salutari tuo: cantabo domino qui bona
tribuit michi: et psallam nomini domini altis
simi. In finem psalmus David.
Dixit insipiens in corde suo non est deus.
Corrupti sunt et abhominabiles
facti sunt in studiis suis: non est qui faciat
bonum: non est usque ad unum. Dominus de ce
lo prospexit super filios hominum: ut videat
si est intelligens: aut requirens deum.
Omnes declinaverunt simul inutiles facti
sunt: non est qui faciat bonum: non est usque
ad unum. Sepulcrum patens est guttur
eorum: linguis suis dolose agebant. ve
nenum aspidum sub labiis eorum. Quorum
os maledictione et amaritudine plenum
est: veloces pedes eorum ad effundendum
sanguinem. Contritio et infelicitas in
viis eorum: et viam pacis non cognove
runt: non est timor dei ante oculos eorum.
Nonne cognoscent omnes qui operantur in
iquitatem: qui devorant plebem meam
sicut escam panis. Dominum non invocaverunt:
illic trepidaverunt timore ubi non erat timor.
Quoniam dominus in generatione iusta est consilium
inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.
Quis dabit ex syon salutare israel: cum aver
terit dominus captivitatem plebis sue: exul
tabit iacob: et letabitur israel. psalmus David.
Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut
quis requiescet in monte sancto tuo. Qui
ingreditur sine macula: et operatur iustitiam.
Qui loquitur veritatem in corde suo: qui
non egit dolum in lingua sua. Nec fecit pro
ximo suo malum: et obprobrium non accepit
adversus proximos suos. Ad nichilum deductus
est in conspectu eius malignus: timentes
autem dominum glorificat. Qui iurat proximo su
o et non decipit: qui pecuniam suam non dedit
ad usuram: et munera super innocentem
non accepit. Qui facit hec: non movebitur
in eternum. Tituli inscriptio ipsi David.
Conserva me domine quoniam speravi in te: dixi
domino deus meus es tu: quoniam bonorum
meorum non eges. Sanctis qui sunt in terra
eius: mirificavit omnes voluntates meas
in eis. Multiplicate sunt infirmitates
eorum: postea acceleraverunt. Non con
gregabo conventicula eorum de sanguini
bus: nec memor ero nominum eorum per
labia mea. Dominus pars hereditatis mee et
calicis mei: tu es qui restitues hereditatem
meam michi. Funes ceciderunt michi in precla
ris: etenim hereditas mea preclara est michi.
Benedicam dominum qui tribuit michi intel
lectum: insuper et usque ad noctem increpa
verunt me renes mei. Providebam
dominum in conspectu meo semper: quoniam a dex
tris est michi ne commovear. Propter hoc leta
tum est cor meum: et exultavit lingua me
a: insuper et caro mea requiescet in spe.
Quoniam non derelinques animam meam in
inferno: nec dabis sanctum tuum videre corrup
tionem. Notas michi fecisti vias vite: adim
plebis me letitia cum vultu tuo: delec
tationes in dextera tua usque in finem.
Exaudi domine iustitiam Oratio David.
meam: intende deprecationem meam. Auribus
percipe orationem meam: non in labiis dolo
sis. De vultu tuo iudicium meum prodeat:
oculi tui videant equitates. Probasti cor
meum et visitasti nocte: igne me exami
nasti: et non est inventa in me iniqui
tas. Et non loquatur os meum opera ho
minum: propter verba labiorum tuorum ego cus
todivi vias duras. Perfice gressus me
os in semitis tuis: ut non moveantur ve
stigia mea. Ego clamavi quoniam exaudisti
me deus: inclina aurem tuam michi: et
exaudi verba mea. Mirifica misericordias tuas:
qui salvos facis sperantes in te. A resisten
tibus dextere tue custodi me ut pupillam
oculi. Sub umbra alarum tuarum
protege me: a facie impiorum qui me afflix
erunt. Inimici mei animam meam circum
dederunt: adipem suum concluserunt: os
eorum locutum est superbiam. Proicien
tes me nunc circumdederunt me: oculos
suos statuerunt declinare ad terram. Sus
ceperunt me sicut leo paratus ad predam: et
sicut catulus leonis habitans in abditis.

Exurge dñe p̄ueni eum: et supplanta e
um: eripe animam meam ab impio: fra
meam tuam ab inimicis manus tue.
Dñe a paucis de t̃ra diuide eos in uita e
orum de absconditis tuis: adimpletus
ē uenter eorum. Saturati sunt filiis: et
dimiserunt reliquias suas paruulis suis.
Ego autē in iustitia apparebo in conspec
tu tuo: satiabor cum apparuerit gl̃a tua.
In fi. p̄uo dñi dd̃ que loquutus est.
Diligam te dñe fortitudo mea: dñs
firmamentū meū et refugium meū:
et liberator meus. Deus meus adiutor m̃
et sperabo in eum. Protector meus et cor
nu salutis mee et susceptor meus. Lau
dans inuocabo dñm: et ab inimicis meis
saluus ero. Circumdederunt me dolores mor
tis. et torrentes iniquitatis conturbauerūt
me. Dolores inferni circumdederunt me: p̄o
ccupauerunt me laquei mortis. In tribu
latiōne mea inuocaui dñm: et ad deum
meum clamaui. Exaudiuit de templo
sancto suo uocem meam: et clamor meus
in conspectu eius introiuit in aures eius.
Cōmota est et contremuit terra: funda
menta montium cōturbata sunt: qm̃ ira
tus est eis. Ascendit fumus in ira eius
et ignis a facie eius exarsit: carbones suc
censi sunt ab eo. Inclinauit celos et des
cendit: et caligo sub pedib; eius. Et ascē
dit sup cherubim et uolauit: uolauit sup
pennas uentorum. Et posuit tenebras lati
bulum suū: in circuitu eius tabnaculū
eius: tenebrosa aqua in nubib; aeris.
Pre fulgore in conspectu eius nubes trā
sierunt: grando et carbones ignis. Et into
nuit de celo dñs: et altissimus dedit uo
cem suam: grando et carbones ignis. Et
misit sagittas suas et dissipauit eos: ful
gura multiplicauit et conturbauit eos.
Et apparuerunt fontes aquarum. et reue
lata sunt fundamenta orbis terrarum.
Ab increpatiōe tua dñe: ab inspiratiōne
sp̄c ire tue. Misit de summo et accepit me:
et assumpsit me de aquis multis. Eri
puit me de inimicis meis fortissimis:
et ab his qui oderunt me: qm̃ confor
tati sunt sup me. Preuenerūt me in die
afflictionis mee: et f̃cs est dñs p̄tector
meus. Et eduxit me in latitudinem
saluum me fecit: qm̃ uoluit me. Et retri
buet m̃ dñs iustitiam meam: et s̃m pu

ritatem manuū mearum retribuet m̃. Q
a custodiui uias dñi: nec impie gessi a d̃o
meo. Qm̃ omnia iudicia eius in conspec
tu meo: et iustitias eius nō repuli a me.
Et ero immaculatus cum eo: et obseruabo
me ab iniquitate mea. Et retribuet m̃
dñs s̃m iustitiam meam: et s̃m puri
tē manuū mearum in conspectu oculorum
eius. Cum sc̃o sanctus eris: et cum uiro
innocente innocens eris. Et cum elec
electus eris: et cum p̃uerso p̃uerteris. Qm̃ tu
p̃plm humilem saluum facies: et oculos
sup̃borum humiliabis. Qm̃ tu illuminas
lucernam meam dñe: d̃s meus illumina
tenebras meas. Qm̃ in te eripiar a tempta
tione: et in deo meo trāsgrediar murum. D
meus impolluta uia eius: eloquia d̃ni
igne examinata: p̃tector est omniū sp̃ran
tium in se. Qm̃ quis deus p̃ter dñm: aut
quis deus p̃ter deum nr̃m. Deus qui p̃
cinxit me uirtute: et posuit immacula
tā uiā meam. Qui p̄fecit pedes meos tamquam
ceruorum: et sup excelsa statuens me.
Qui docet manus meas ad p̃lium: et po
suisti ut arcum ereum brachia mea. Et
dedisti m̃ p̄tectiōem salutis tue: et dextera
tua suscepit me. Et disciplina tua corre
xit me in finem: et disciplina tua ipā me do
cebit. Dilatasti gressus meos subtus me:
et non sunt infirmata uestigia mea. P
sequar inimicos meos et cōprehendam illos:
et nō conuertar donec deficiant. Confrin
gam illos nec poterunt stare: cadent subtus
pedes meos. Et p̃cinxisti me uirtute ad bel
lū: et supplantasti insurgentes in me sub
tus me. Et inimicos meos dedisti m̃ d
orsum. et odientes me disp̃didisti. Clama
uerunt nec erat qui saluos faceret: ad dñm
nec exaudiuit eos. Et cōminuam eos ut
puluerem an̄ faciem uenti: ut lutū pla
tearum delebo eos. Eripies me de contradicti
onib; p̃p̃: constitues me in cap̄ gentium.
Populus quem non cognoui seruiuit m̃:
in auditu auris obediuit m̃. Filii alieni
m̃titi sunt m̃: filii alieni inueterati sunt:
et claudicauerunt a semitis suis. Viuit
dñs et b̃ndictus deus meus: et exaltetur
deus salutis mee. Deus qui das uindic
tas m̃ et subdis p̃p̃los sub me: liberator
meus de inimicis iracundis. Et ab insur
gentib; in me. exaltabis me: a uiro iniq̃
eripies me. Propterea confitebor tibi in na

nomini tuo domine et nomini tuo psalmum dicam.
Magnificans salutes regis eius: et faciens
misericordiam christo suo david: et semini eius usque
in seculum. *In finem psalmus david quando locutus est.*
Celi enarrant gloriam dei: et opera ma-
nuum eius annuntiat firmamentum.
Dies diei eructat verbum: et nox nocti in-
dicat scientiam. Non sunt loquele neque
sermones: quorum non audiantur voces e-
orum. In omnem terram exivit sonus e-
orum: et in fines orbis terre verba eorum.
In sole posuit tabernaculum suum: et ipse
tamquam sponsus procedens de thalamo su-
o. Exultavit ut gigas ad currendam viam
a summo celo egressio eius. Et occursus ei-
us usque ad summum eius nec est qui se abscondat
a calore eius. Lex domini immaculata conver-
tens animas: testimonium domini fidele sa-
pientiam prestans parvulis. Iustitie domini
recte letificantes corda: preceptum domini lu-
cidum illuminans oculos. Timor domini
sanctus permanens in seculum seculi: iu-
dicia domini vera iustificata in semetipsa.
Desiderabilia super aurum et lapidem pretio-
sum multum: et dulciora super mel et fa-
vum. Etenim servus tuus custodit ea in
custodiendis illis retributio multa. Delic-
ta quis intelligit ab occultis meis munda
me domine et ab alienis parce servo tuo. Si mei
non fuerint dominati tunc immaculatus ero: et
emundabor a delicto maximo. Et erunt
ut complaceant eloquia oris mei: et me-
ditatio cordis mei in conspectu tuo semper.
Domine adiutor meus: et redemptor meus.
Exaudiat *In finem psalmus david.*
te deus in die tribulationis: protegat
te nomen dei iacob. Mittat tibi auxilium de
sancto: et de syon tueatur te. Memor sit
omnis sacrificii tui: et holocaustum tuum
pingue fiat. Tribuat tibi secundum cor tuum:
et omne consilium tuum confirmet. Leta-
bimur in salutari tuo: et in nomine dei nostri
magnificabimur. Impleat dominus omnes
petitiones tuas: nunc cognovi quia sal-
vum fecit dominus christum suum. Exaudiet illum
de celo sancto suo: in potentatibus salus
dextere eius. Hii in curribus: et hii in equis
nos autem in nomine dei nostri invocabimus. Ip-
si obligati sunt et ceciderunt: nos autem sur-
reximus et erecti sumus. Domine salvum fac
regem: et exaudi nos in die qua invoca-
verimus te. *In finem psalmus david.*

Domine in virtute tua letabitur rex: et
super salutare tuum exultabit vehemen-
ter. Desiderium cordis eius tribuisti ei:
et voluntatem labiorum eius non fraudas-
ti eum. Quoniam prevenisti eum in benedictioni-
bus dulcedinis: posuisti in capite eius
coronam de lapide pretioso. Vitam petii-
t a te et tribuisti ei longitudinem dierum
in seculum et in seculum seculi. Magna est
gloria eius in salutari tuo: gloriam et mag-
num decorem impones super eum. Quoniam da-
bis eum in benedictionem in seculum seculi:
letificabis eum in gaudio cum vultu
tuo. Quoniam rex sperat in domino: et in misericordia altissimi
non commovebitur. Inveniatur manus tu-
a omnibus inimicis tuis: dextera tua inveni-
at omnes qui te oderunt. Pones eos ut cli-
banum ignis in tempore vultus tui: dominus
in ira sua conturbabit eos: et devorabit
eos ignis. Fructum eorum de terra perdes: et
semen eorum a filiis hominum. Quoniam de-
clinaverunt in te mala: cogitaverunt
consilia que non potuerunt stabilire. Quoniam
pones eos dorsum in reliquiis tuis: prepara-
bis vultum eorum. Exaltare domine in vir-
tute tua: cantabimus et psallemus
virtutes tuas. *In finem psalmus david pro assumptione*
Deus deus meus *vel susceptione.*
respice in me quare me dereliquis-
ti: longe a salute mea verba delictorum meorum.
Deus meus clamabo per diem et non exau-
dies: et nocte et non ad insipientiam mi-
chi. Tu autem in sancto habitas: laus israel.
In te speraverunt patres nostri: speraverunt et
liberasti eos. Ad te clamaverunt et salvi
facti sunt: in te speraverunt et non sunt con-
fusi. Ego autem sum vermis et non homo:
opprobrium hominum: et abiectio plebis.
Omnes videntes me deriserunt me: locu-
ti sunt labiis et moverunt caput. Speravit
in domino eripiat eum: salvum faciat eum
quoniam vult eum. Quoniam tu es qui extraxisti
me de ventre: spes mea ab uberibus matris
mee: in te proiectus sum ex utero. De ven-
tre matris mee deus meus es tu: ne dis-
cesseris a me. Quoniam tribulatio proxima est:
quoniam non est qui adiuvet. Circumdederunt
me vituli multi: tauri pingues obsede-
runt me. Aperuerunt super me os suum:
sicut leo rapiens et rugiens. Sicut aqua
effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea.
Factum est cor meum tamquam cera liquescens

et in

cens: in medio ventris mei. Exaruit tamq̃
testa virtus mea. et lingua mea adhesit
faucib; meis: et in pulverem mortis dedu
xisti me. Qm̃ circumdederunt me canes
multi: consilium malignantiũ obsedit
me. Foderunt manus meas et pedes
meos: dinumeraverũt omnia ossa mea.
Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt
me: diviserunt sibi vestimenta mea: et sup vestem
tem meam miserunt sortem. Tu autem dñe ne
elongaveris auxilium tuũ a me: ad defen
sionem meam conspice. Erue a framea
deus animã meam: et de manu canis u
nicam meam. Salva me ex ore leonis:
et a cornibus unicornium humilitatem
meam. Narrabo nomẽ tuũ fratrib; meis: in
medio ecclesie laudabo te. Qui timetis dñm
laudate eum: universum semen iacob glo
rificate eum. Timeat eum omne semen
isrl': qm̃ nõ sprevit neq; despexit deprecatio
pauperis. Nec avertit faciem suam a me: et
cũ clamarem ad eum exaudivit me. Apud
te laus mea in ecclẽ magna: vota mea red
dam in conspectu timentium eum. Edent
pauperes et saturabuntur: et laudabunt do
minũ qui requirunt eum: vivent corda
eorum in seculũ seculi. Reminiscentur
et convertentur ad dñm: universi fines terre.
Et adorabunt in conspectu eius universe
familie gentium. Qm̃ dñi est regnũ: et
ipse dñabitur gentium. Manducaverunt
et adoraverũt omnes pingues terre: in con
spectu eius cadent omnes qui descendũt
in terram. Et anima mea illi vivet: et semen
meum serviet ipsi. Annuntiabitur dño gñã
tio ventura: et annũtiabũt celi iusticiam
eius ppl'o qui nascetur: quem fecit dñs.
Dñs regit me et ps. david.
nichil mihi deerit: in loco pascue ibi me
collocavit. Sup aquam refectionis edu
cavit me: animam meam convertit. Dedu
xit me sup semitas iusticie, ppter nomen
suũ. Nam et si ambulavero in medio um
bre mortis: nõ timebo mala qm̃ tu mecũ
es. Virga tua et baculus tuus: ipsa me cõ
solata sunt. Parasti in conspectu meo mẽ
sam: adversus eos qui tribulant me. In
pinguasti in oleo caput meum: et calix me
us inebrians q̃ preclarus est. Et mia tua
subsequetur me: omnib; dieb; vite mee.
Et ut inhabitem in domo dñi in longitu
dinem dierum. ps. dd. i prima sabbati.

Dñi ẽ terra et plenitudo eius: orbis
terrarum et universi qui habitant in eo.
Quia ipse sup maria fundavit eum: et sup
flumina pparavit eum. Quis ascendet in mon
tem dñi: aut quis stabit in loco sc̃o eius.
Innocens manib; et mũdo corde qui non
accepit in vano aĩam suam: nec iuravit
in dolo, proximo suo. Hic accipiet benedicti
onẽ a dño: et miam a deo salutari suo. Hec
est generatio querentium eum: querentium
tium faciem dei iacob. Attollite portas prin
cipes vestras et elevamini porte eternales: et
introibit rex glorie. Quis est iste rex glo
rie dñs fortis et potens dñs potens in pre
lio. Attollite portas principes vestras: et ele
vamini porte eternales: et introibit rex glorie
Quis est iste rex glorie: dñs virtutum ipse est
rex glorie. In fi. psalmus david.
Ad te dñe levavi animam meam. deus
meus in te confido nõ erubescam neq;
irrideant me inimici mei. et enim uni
versi qui sustinent te nõ confundentur. Con
fundantur oẽs iniq̃ agentes: supvacue.
Vias tuas dñe demonstra m: et semitas
tuas edoce me. Dirige me in veritate tua
et doce me qz tu es deus salvator meus: et
te sustinui tota die. Reminiscẽ miserationum
tuarum dñe: et miarum tuarum que a seculo s.
Delicta iuventutis mee: et ignorantias me
as ne memineris. Secundum miam tuam
memento mei tu: ppter bonitatem tuã dñe.
Dulcis et rectus dñs: ppter hoc legem dabit
delinquentib; in via. Diriget mansuetos
in iudicio: docebit mites vias suas.
Universe vie dñi mia et veritas requirenti
b; testamentum eius et testimonia eius.
Propter nomẽ tuum dñe, ppiciaberis pecca
to meo multum ẽ enim. Quis ẽ homo qui ti
met dñm: legem statuit ei in via quam ele
Anima eius in bonis demorabitur: et semen
eius hereditabit terram. Firmamentũ ẽ dñs ti
mentib; eum: et testamentũ ipsius ut mani
festetur illis. Oculi mei semp ad dñm: qm̃
ipse evellet de laqueo pedes meos. Respice in
me et miserere mei: qz unicus et paup sum
ego. Tribulationes cordis mei multipli
cate sunt: de necessitatib; eruo me. Vide hu
militatem meam et laborem meum: et
dimitte universa delicta mea. Respice in
inimicos meos: qm̃ multiplicati sunt et o
dio iniquo oderunt me. Custodi animam
meam et erue me: nõ erubescam: qm̃ spe

uiste. Innocentes et recti adheserunt
michi quia sustinui te. Libera deus israel ex
omnibus tribulationibus suis. ps. david.
Iudica me domine quoniam in innocentia
mea ingressus sum: et in domino spe
rans non infirmabor. Proba me domine
et tempta me: ure renes meos et cor me
um. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: et
complacui in veritate tua. Non sedi cum con
silio vanitatis: et cum iniqua gerentibus
non introibo. Odivi ecclesiam malignantium:
et cum impiis non sedebo. Lavabo inter
innocentes manus meas: et circumdabo al
tare tuum domine. Et audiam vocem lau
dis: et enarrem universa mirabilia tua.
Domine dilexi decorem domus tue: et loci
habitationis glorie tue. Ne perdas cum impiis
deus animam meam: et cum viris san
guinum vitam meam. In quorum manibus
iniquitates sunt: dextera eorum repleta
est muneribus. Ego autem in innocentia mea
ingressus sum: redime me et miserere mei.
Pes meus stetit in directo: in ecclesiis ben
dicam te domine. In fi. ps. david.

ominus illumina
tio mea: et salus mea
quem timebo. Dominus protec
tor vite mee a quo tre
pidabo. Dum appropiant
super me nocentes: ut
edant carnes meas.
Qui tribulant me inimici mei: ipsi infir
mati sunt et ceciderunt. Si consistant
adversum me castra: non timebit cor me
um. Si exurgat adversum me prelium: in
hoc ego sperabo. Unam petii a domino hanc re
quiram ut inhabitem in domo domini omnibus
diebus vite mee. Et videam voluntatem
domini: et visitem templum eius. Quoniam ab
scondit me in tabernaculo suo in die ma
lorum: protexit me in abscondito tabernacu
li sui. In petra exaltavit me: et nunc ex
altavit caput meum super inimicos me
os. Circuivi et immolavi in tabernaculo
eius hostiam vociferationis: cantabo et
psalmum dicam domino. Exaudi domine vocem
meam qua clamavi ad te: miserere mei
et exaudi me. Tibi dixit cor meum: exqui
sivit te facies mea: faciem tuam domine requi
ram. Ne avertas faciem tuam a me: ne
declines in ira a servo tuo. Adiutor meus

esto ne derelinquas me neque despicias deus
salutaris meus. Quoniam pater meus et mater
mea dereliquerunt me: dominus autem assump
sit me. Legem pone michi domine in via tua: et
dirige me in semita recta propter inimicos
meos. Ne tradideris me in animas tribulan
tium me: quoniam insurrexerunt in me testes
iniqui: et mentita est iniquitas sibi. Cre
do videre bona domini in terra viventium. Expec
ta dominum viriliter age: et confortetur cor tu
um et sustine dominum. ps. huic david.
Ad te domine clamabo deus meus ne
sileas a me: ne quando taceas a me: et assi
milabor descendentibus in lacum. Exau
di domine vocem deprecationis mee dum oro
ad te: dum extollo manus meas ad tem
plum sanctum tuum. Ne simul tradas
me cum peccatoribus: et cum operantibus
iniquitatem: ne perdas me. Qui loquuntur
pacem cum proximo suo: mala autem in cor
dibus eorum. Da illis secundum opera eorum: et secundum
nequitiam adinventionum ipsorum. Se
cundum opera manuum eorum tribue il
lis: redde retributionem eorum ipsis. Quoniam non in
tellexerunt opera domini: et in opera manuum
eius destrue illos et non edificabis eos.
Benedictus dominus: quoniam exaudivit vocem
deprecationis mee. Dominus adiutor meus et
protector meus: et in ipso speravit cor meum
et adiutus sum. Et refloruit caro mea: et
ex voluntate mea confitebor ei. Dominus forti
tudo plebis sue: et protector salvationum
christi sui est. Salvum fac populum tuum domine
et benedic hereditati tue: et rege eos et extol
le illos usque in eternum. ps. david in consummatione
Afferte domino filii dei: afferte tabernaculi
domino filios arietum. Afferte do
mino gloriam et honorem: afferte gloriam
nomini eius: adorate dominum in atrio sancto
eius. Vox domini super aquas: deus maiestatis
intonuit super aquas multas. Vox domini in
virtute: vox domini in magnificentia. Vox
domini confringentis cedros: et confringet
dominus cedros libani. Et comminuet eas tam
quam vitulum libani: et dilectus tamquam
quemadmodum filius unicornium. Vox domini
intercidentis flammam ignis: vox domini concu
tientis desertum: et commovebit dominus deser
tum cades. Vox domini preparantis cervos: et revelabit
condensa: et in templo eius omnes di
cent gloriam. Dominus diluvium inhabitare
facit: et sedebit dominus rex in eternum. Dominus

uirtutem populo suo dabit: dominus benedicet populo
suo in pace. ps. d. in dedicatione domus d.
Exaltabo te domine quoniam suscepisti me:
nec delectasti inimicos meos super
me. Domine deus meus clamaui ad te: et
sanasti me. Domine eduxisti ab inferno a
nimam meam: saluasti me a descendenti
bus in lacum. Psallite domino sancti eius: et
confitemini memorie sanctitatis eius. Quoniam
ira in indignatione eius: et uita in uolun
tate eius. Ad uesperum demorabitur fle
tus: et ad matutinum leticia. Ego autem
dixi in habundantia mea: non mouebor in
eternum. Domine in uoluntate tua: prestitisti
decori meo uirtutem. Auertisti faciem tu
am a me: et factus sum conturbatus. Ad
te domine clamabo: et ad deum meum depre
cabor. Que utilitas in sanguine meo:
dum descendo in corruptionem. Numquid
confitebitur tibi puluis: aut annuntiabit
ueritatem tuam. Audiuit dominus et misertus
est mei: dominus factus est adiutor meus.
Conuertisti planctum meum in gaudi
um michi: conscidisti saccum meum: et cir
cumdedisti me leticia. Et cantet tibi gloria
mea et non compungar: domine deus meus
in eternum confitebor tibi. ps. dauid.
In te domine speraui non confundar
in eternum: in iusticia tua libera me.
Inclina ad me aurem tuam: accelera ut
eruas me. Esto michi in deum protectorem: et
in domum refugii: ut saluum me facias.
Quoniam fortitudo mea et refugium meum
es tu: et propter nomen tuum deduces me
et enutries me. Educes me de laqueo
quem absconderunt michi: quoniam tu es protector
meus. In manus tuas commendo spiritum
meum: redemisti me domine deus uerita
tis. Odisti obseruantes uanitates super
uacue. Ego autem in domino speraui: exulta
bo et letabor in misericordia tua. Quoniam respexisti
humilitatem meam: saluasti de necessi
tatibus animam meam. Nec conclusisti
me in manibus inimici: statuisti in lo
co spacioso pedes meos. Miserere mei domine
quoniam tribulor: conturbatus est in ira o
culus meus: anima mea et uenter meus.
Quoniam defecit in dolore uita mea: et an
ni mei in gemitibus. Infirmata est in
paupertate uirtus mea: et ossa mea con
turbata sunt. Super omnes inimicos me
os factus sum opprobrium uicinis meis

ualde: et timor notis meis. Qui uidebant
me foras fugerunt a me: obliuioni datus
sum tamquam mortuus a corde. Factus sum
tamquam uas perditum: quoniam audiui uitupe
rationem multorum commorantium in circuitu.
In eo dum conuenirent simul aduersum
me: accipere animam meam consiliati sunt.
Ego autem in te speraui domine: dixi deus
meus es tu: in manibus tuis sortes mee.
Eripe me de manu inimicorum meorum
et a persequentibus me. Illustra faciem tu
am super seruum tuum: saluum me fac in
misericordia tua domine: non confundar quoniam inuoca
ui te. Erubescant impii et deducantur in
infernum: muta fiant labia dolosa. Que
loquuntur aduersus iustum iniquitatem in su
perbia et in abusione. Quam magna multi
tudo dulcedinis tue domine: quam abscondisti
timentibus te. Perfecisti eis qui sperant in te
in conspectu filiorum hominum. Abscon
des eos in abscondito faciei tue: a contur
batione hominum. Proteges eos in taberna
culo tuo: a contradictione linguarum. Be
nedictus dominus quoniam mirificauit misericordiam su
am michi in ciuitate munita. Ego autem dixi in
excessu mentis mee: proiectus sum a facie
oculorum tuorum. Ideo exaudisti uo
cem orationis mee: dum clamarem ad
te. Diligite dominum omnes sancti eius: quoniam
ueritatem requiret dominus: et retribuet habun
danter facientibus superbiam. Uiriliter agi
te et confortetur cor uestrum: omnes qui speratis
in domino. Intellectus dauid.
Beati quorum remisse sunt iniqui
tates: et quorum tecta sunt peccata. Be
atus uir cui non imputauit dominus peccatum:
nec est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui inue
terauerunt ossa mea: dum clamarem to
ta die. Quoniam die ac nocte grauata est super
me manus tua: conuersus sum in erump
na mea dum configitur spina. Delictum
meum cognitum tibi feci: et iniusticiam me
am non abscondi. Dixi confitebor aduer
sum me iniusticiam meam domino: et tu
remisisti impietatem peccati mei. Pro hac
orabit ad te omnis sanctus in tempore
oportuno. Uerumptamen in diluui
o aquarum multarum: ad eum non ap
proximabunt. Tu es refugium meum a tri
bulatione que circumdedit me: exultatio
mea erue me a circumdantibus me. Intel
lectum tibi dabo: et instruam te in uia hac

qua grauiens firmata sup te oculos me
os. Nolite fieri sicut equus et mulus qb
non est intellectus. In chamo et freno
maxillas eorum constringe: qui nō ap
proximant ad te. Multi flagella peccato
ris sperantem aūt in dn̄o mīa circūdabit. Le
tamini in dn̄o et exultate iusti: et glori
amini omnes recti corde. ps̄ d̄d̄. ist.
Exultate iusti in dn̄o: rectos decet
collaudatio. Confitemini dn̄o i
cythara: in psalterio decem cordarum i
psallite illi. Cantate ei canticum nou
um: bn̄ psallite ei in uociferatōne. Qui
a rectū ē uerbum dn̄i: et omnia opa eius
in fide. Diligit mīam et iudiciū: mi
sericordia dn̄i plena est terra. Verbo dn̄i
celi firmati sunt: et spū oris eius omis
uirtus eorum. Congregans sicut in u
tre aquas maris: ponens in thesauris aby
ssos. Timeat dn̄m omnis terra: ab eo
aūt commoueantur omnes inhitantes
orbem. Qm̄ ipē dixit et facta sunt: ipē
mandauit et creata sunt. Dn̄s dissipat
consilia gentium: reprobat aūt cogitatōes
ppl̄orum: et reprobat consilia principum.
Consiliū autem dn̄i ineternum manet:
cogitatōnes cordis eius in gn̄atōe et ge
natōnem. Beata gens cuius ē dn̄s ds̄
eius: ppl̄s quem elegit in hereditatē s.
De celo respexit deus: uidit filios homi
num. De ppāto habitaculo suo: respexit sup
omnes qui hītant terram. Qui finxit
sigillatim corda eorum: qui intelligit
omnia opa eorum. Non saluatur rex p
magnam uirtutem: et gigas nō salua
tur in multitudine uirtutis sue. Fal
lax equus ad salutem: in habundanti
a aūt uirtutis sue non saluabitur. Ec
ce oculi dn̄i sup me timentes eū: et in eis
qui spant sup mīa eius. Et eruat a
morte animas eorum: et alat eos ī fam̄.
Anima nr̄a sustinet dn̄m: qm̄ adiutor
et ptector nr̄ ē. Quia in eo letabitur cor
nrm: et in nōie sancto eius sperauimus.
Fiat mīa tua dn̄e sup nos: quemadmodū
sperauimus in te. ps̄ d̄d̄ cū mutauit uult̄
suū corā abimelech
Benedicā dn̄m in oī tpr̄: sem-
p laus eius in ore meo. In do
mino laudabitur aīa mea: audiant mā
sueti et letentur. Magnificate dn̄m me
cum: et exaltemus nom̄ eius in idipm.
Exquisiui dn̄m et exaudiuit me: et ex
omnib; tribulatōnib; meis eripuit me.
Accedite ad eum et illuminamini: et
facies urē non confundentur. Iste pau
p clamauit: et dn̄s exaudiuit eum: et
de omnib; tribulatōnib; eius saluauit
eum. Inmittit angelus dn̄i incircuitū
timentium eum: et eripiet eos. Gusta
te et uidete qm̄ suauis est dn̄s: beatus
uir qui spat in eo. Timete dn̄m omnes
sancti eius: qm̄ nō ē inopia timentib;
eum. Diuites eguerunt et esurierunt:
inquirentes autem dn̄m nō minuētur
omni bono. Venite filii audite me: ti
morem dn̄i docebo uos. Quis ē hō qui
uult uitam: diligit dies uidē bonos. Pro
hibe linguam tuam a malo: et labia tu
a ne loquantur dolum. Diuerte a malo
et fac bonum: inquire pacem et psequē
eam. Oculi dn̄i sup iustos: et aures ei
in pces eorum. Vultus autem dn̄i sup
facientes mala: ut pdat de trā memori
am eorum. Clamauerunt iusti: et dn̄s
exaudiuit eos: et ex omnib; tribulatōi
b; eorum liberauit eos. Iuxta est dn̄s
hiis qui tribulato sunt corde: et humi
les spū saluabit. Multe tribulatōes ius
torum: et de omnib; hiis liberauit eos dn̄s.
Custodit dn̄s omnia ossa eorum: unū
ex hiis non conteretur. Mors peccatorum pes
sima: et qui oderunt iustum delinquēt.
Redimet dn̄s animas seruorum suorū:
et nō delinquent omnes qui spant in
eo. In fi. ps̄. ipi dauid.
Iudica dn̄e nocentes me: expugna
impugnantes me. Apprehende arma
et scutum: et exurge in adiutoriū m̄.
Effunde frameam et conclude adūsus
eos qui psequuntur me: dic anime mee
salus tua ego sum. Confundantur ⁊
reuereantur: querentes animā meam.
Auertantur retrorsum et confundantur
cogitantes m̄ mala. Fiant tāquam pl'
uis ante faciem uenti: et angelus dn̄i
coartans eos. Fiat uia illorum teneb
et lubricum: et angelus dn̄i psequens
eos. Qm̄ gratis absconderunt m̄ intē
ritum laquei sui: supuacue exprobauert
animam meam. Veniat illi laqueus
quē ignorat: et captio quam abscōdit
apphendat eum: et in laqueum cadat
in ipm. Anima aūt mea exultabit in dn̄o
et delectabitur sup salutari suo. Oīa

nõ ueiat in pes sup̄bie et man᷒ peccatoris nõ moueat me

ossa mea dicent· dñe quis similis tibi·
Eripiens inopem de manu fortiorum eius:
egenum et pauperem a diripientibus eum·
Surgentes testes iniqui· que ignora
bam interrogabant me. Retribuebant
m̄ mala pro bonis: sterilitatem anime mee·
Ego autem cum m̄ molesti erant· indue
bar cilicio. Humiliabam in ieiunio a
nimam meam: et oratio mea in sinu me
o conuertetur. Quasi proximum quasi fra
trem nr̄m sic complacebam: quasi lugens
et contristatus sic humiliabar. Et aduer
sum me letati sunt et conuenerunt· cong
gata sunt sup me flagella et ignoraui·
Dissipati sunt nec compuncti tempta
uerũt me subsannauerunt me subsan
natione· frenduerunt sup me dentibus
suis. Dñe q̃n respicies restitue animã
meam a malignitate eorum: a leonibus
unicam meam· Confitebor tibi i ecclia
magna: in pp̄ grauj laudabo te. Non sup
gaudeant m̄ qui aduersantur m̄ iniq̄: qui
oderunt me gratis et annuunt oculis. Qm̃
m̄ quidẽ pacifice loquebantur: et in iracun
dia terre loquentes dolos cogitabant. Et
dilatauerũt sup me os suũ: dixerunt euge
euge uiderunt oculi nr̄i. Vidisti dñe ne
sileas: dñe ne discedas a me. Exurge et
intende iudicio meo: deus meus et dñs
meus in causam meam. Iudica me s
iusticiam tuã dñe deus meus: et nõ sup
gaudeant m̄. Non dicant in cordibus
suis euge euge anime nr̄e: nec dicant
deuorabimus eum. Erubescant et re
uereantur simul: qui gratulantur malis
meis. Induantur confusione et reueren
tia: qui maligna loquuntur sup me. Ex
ultent et letentur qui uolunt iustici
am meam: et dicant semp magnificet
dñs qui uolunt pacem serui eius. Et
lingua mea meditabitur iusticiam tuã
tota die laudem tuam in fi. serui dñi ps̃ dd.
Dixit iniustus ut delinquat in semet
ipso: nõ ẽ timor dei añ oculos eius
Qm̃ dolose egit in conspectu eius: ut
inueniatur iniquitas eius ad odium·
Verba oris eius iniquitas et dolus: no
luit intelligẽ ut bene agẽ. Iniquita
tem meditatus est in cubili suo asti
tit omni uie nõ bone· maliciam autẽ
nõ odiuit. Dñe in celo mĩa tua: et ueri
tas tua usq̄ ad nubes. Iusticia tua sic
montes dei· iudicia tua abyssus multa.
Homines et iumenta saluabis dñe: quẽad
modum multiplicasti mĩam tuam deus.
Filii autẽ hominũ in tegmine alarũ tuarũ
sperabunt. Inebriabũtur ab ubertate domus
tue: et torrente uoluptatis tue potab eos.
Qm̃ apud te fons uite: et in lumine tuo
uidebimus lumẽ. Pretende mĩam tuam
scientibus te: et iusticiam tuam his qui
recto sunt corde. Ibi ceciderunt qui opan
tur iniquitatẽ: expulsi sunt nec potuerũt
stare. ps̃ dauid.
Noli emulari in malignantibus: neq̄
zelaueris facientes iniquitatẽ. Qm̃
tanquam fenum uelociter arescent: et quẽad
mod olera herbarum cito decident. Spera in
dño et fac bonitatem: et inhabita terrã et
pasceris in diuiciis eius. Delectare in dño
et dabit tibi petitiones cordis tui. Reue
la dño uiam tuam: et spa in eo: et ipse fa
ciet. Et educet q̄si lumen iusticiam tuã
et iudiciũ tuũ quasi meridiem: subditus
esto dño: et ora eum. Noli emulari in eo
qui prosperatur in uia sua: in homine faciẽ
te iniusticias. Desine ab ira et derelinq̄
furorem: noli emulari ut maligneris.
Qm̃ qui malignantur exterminabũtur: sus
tinentes autẽ dñm: ipsi hereditabunt terrã.
Et adhuc pusillum et nõ erit peccator: et
queres locum eius et nõ inuenies. Mansu
eti autẽ hereditabunt terram: et delectabũtur
i multitudine pacis. Obseruabit peccator
iustũ: et stridebit sup eum dentibus suis.
Dñs aũt irridebit eum: qm̃ prospicit quoniam ueniet
dies eius. Gladium euaginauerunt pecca
tores intenderunt arcum suum. Et de
cipiant pauperem et inopem ut trucident
rectos corde. Gladius eorum intret in cor
da ipsorum: et arcus ipsorum confringa
tur. Melius ẽ modicum iusto: sup diuicias
peccatorum multas. Qm̃ brachia peccato
rũ conterentur: confirmat autẽ iustos dñs.
Nouit dñs dies immaculatorum: et hereditas eo
rum in eternum erit. Non confundentur in
tẽpore malo: et in diebus famis saturabun
tur: quia peccatores peribunt. Inimici uero
dñi mox honorificati fuerint et exaltati: de
ficientes quemadmodum fumus deficient. Mu
tuabitur peccator et nõ soluet: iustus autẽ
miseretur et retribuet. Quia benedicentes
ei hereditabunt terram: maledicentes autẽ ei dis
peribunt. Apud dñm gressus hominis dirige

bit: et uiam eius uolet. Cum ceciderit non
collidetur: quia dominus supponit manum su
am. Iunior fui et enim senui: et non uidi
iustum derelictum. nec semen eius querens
panem. Tota die miseretur et comodat: et
semen illius in benedictione erit. Declina
a malo et fac bonum: et inhabita in seculum
seculi. Quia dominus amat iudicium: et non dereli
quet sanctos suos: in eternum conseruabuntur.
Iniusti punientur: et semen impiorum peri
bit. Iusti autem hereditabunt terram: et inhabitabunt
in seculum seculi super eam. Os iusti medi
tabitur sapientiam: et lingua eius loque
tur iudicium. Lex dei eius in corde ipsius:
et non supplantabuntur gressus eius. Con
siderat peccator iustum: et querit mor
tificare eum. Dominus autem non derelinquet eum
in manibus eius: nec dampnabit eum cum iudi
cabitur illi. Expecta dominum et custodi uiam
eius: et exaltabit te ut hereditate capias
terram: cum perierint peccatores uidebis. Vi
di impium superexaltatum: et eleuatum sicut ce
dros libani. Et transiui et ecce non erat: que
siui eum et non est inuentus locus eius.
Custodi innocentiam et uide equitatem:
quoniam sunt reliquie homini pacifico. In
iusti autem disperibunt simul reliquie impiorum
interibunt. Salus autem iustorum a domino: et
protector eorum in tempore tribulationis.
Et adiuuabit eos dominus et liberabit eos: et e
ruet eos a peccatoribus: et saluabit eos: quia
sperauerunt in eo. Psalmus dauid in rememoratione sabbati.

Domine ne in furore tuo arguas
me: neque in ira tua corripias me.
Quoniam sagitte tue infixe sunt michi: et confirma
sti super me manum tuam. Non est sanitas
in carne mea a facie ire tue: non est pax ossi
bus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam iniqui
tates mee supergresse sunt caput meum: et
sicut onus graue grauate sunt super me.
Putruerunt et corrupte sunt cicatrices
mee a facie insipientie mee. Miser factus
sum et curuatus sum usque in finem: tota die
contristatus ingrediebar. Quoniam lumbi mei
impleti sunt illusionibus: et non est sanitas
in carne mea. Afflictus sum et humili
atus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis
mei. Domine ante te omne desiderium meum: et ge
mitus meus a te non est absconditus. Cor
meum conturbatum est in me: dereliquit me uir
tus mea: et lumen oculorum meorum et ipsum non est me
cum. Amici mei et proximi mei aduersum me
appropinquauerunt et steterunt. Et qui iuxta
me erant de longe steterunt: et uim facie
bant qui querebant animam meam. Et qui
inquirebant mala michi locuti sunt uanita
tes et dolos tota die meditabantur. Ego autem
tamquam surdus non audiebam: et sicut mu
tus non aperiens os suum. Et factus sum sicut
homo non audiens: et non habens in ore suo re
dargutiones. Quoniam in te domine speraui: tu ex
audies me domine deus meus. Quia dixi
nequando supergaudeant michi inimici mei: et dum
commouentur pedes mei super me magna
locuti sunt. Quoniam ego in flagella paratus
sum: et dolor meus in conspectu meo semper.
Quoniam iniquitatem meam annuntiabo et co
gitabo pro peccato meo. Inimici autem mei
uiuunt et confirmati sunt super me: et
multiplicati sunt qui oderunt me in
ique. Qui retribuunt mala pro bonis detra
hebant michi quoniam sequebar bonitatem. Ne dere
linquas me domine deus meus ne discesse
ris a me. Intende in adiutorium meum domine
deus salutis mee. In finem psalmus dauid pro Idithum.

Dixi custodiam uias me
as ut non delinquam in
lingua mea. Posui ori 38
meo custodiam:
cum consisteret peccator
aduersum me. Obmu
tui et humiliatus sum: et silui a bonis
et dolor meus renouatus est. Concaluit
cor meum intra me: et in meditatione mea
exardescet ignis. Locutus sum in lin
gua mea: notum fac michi domine finem meum.
Et numerum dierum meorum quis est: ut
sciam quid desit michi. Ecce mensurabiles
posuisti dies meos: et substantia mea tamquam
nichilum ante te. Verumptamen uniuersa uanitas
omnis homo uiuens. Verumptamen in ymagine
pertransit homo: sed et frustra conturbatur. The
saurizat: et ignorat cui congregabit ea. Et
nunc que est expectatio mea nonne dominus: et
substantia mea apud te est. Ab omnibus iniquita
tibus meis erue me: opprobrium insipienti
dedisti me. Obmutui et non aperui os me
um quoniam tu fecisti: amoue a me plagas
tuas. A fortitudine manus tue ego de
feci in increpationibus: propter iniquitatem
corripuisti hominem. Et tabescere fecisti
sicut araneam animam eius: uerumptamen

uane conturbatur omnis hõ. Exaudi
orõnem meam dñe. et deprecatõem meã
auribꝫ percipe lacrimas meas. Ne sileas q̃
niã aduena ego sum apud te. et pegri
nus sicut omnes patres mei. Remitte
te m̃ ut refrigerer priusq̃ abeam: et am
plius non ero. In fi. ps dauid.
Expectans expectaui dñm: et inten
dit m̃. Exaudiuit preces meas: et
eduxit me de lacu miserie: et de luto fecis.
Et statuit supra petram pedes meos: et
direxit gressus meos. Et immisit in os
meum canticũ nouũ carmen deo nr̃o.
Videbunt multi et timebunt: et sperabũt
in dño. Beatus uir cuius est nomẽ dñi
spes eius: et nõ respexit in uanitates et
insanias falsas. Multa fecisti tu dñe ds
meus mirabilia tua: et cogitatõnibus
tuis nõ ẽ qui similis sit tibi. Annunti
aui et locutus sum: multiplicati sunt
sup numerũ. Sacrificium et oblatõem no
luisti: aures aũ pfecisti m̃. Holocaustum
et p peccato nõ postulasti: tunc dixi ecce
uenio. In capite libri scriptum ẽ de me
ut facerẽ uoluntatem tuam deus me
us uolui: et legem tuam in medio cor
dis mei. Annũtiaui iusticiam tuã in
ecclã magna: ecce labia mea non phibe
bo dñe tu scisti. Iusticiam tuam nõ ab
scondi in corde meo: ueritatem tuã et salu
tare tuum dixi. Non abscondi miam
tuam et ueritatem tuam: a consilio multo.
Tu autem dñe ne elonge facias mise
ratões tuas a me: mia tua et ueritas tua
semp susceperunt me. Qm̃ circũdederũt
me mala quorũ nõ ẽ numerus: cõphende
runt me iniquitates mee: et nõ potui ũ
uideret. Multiplicate sunt sup capillos
capitis mei: et cor meum dereliquit me.
Complaceat tibi dñe ut eruas me: dñe
ad adiuuandum me respice. Confun
dantur et reuereantur simul qui q̃runt
aĩam ut auferãt eam. Conuertantur re
trorsum et reuereantur qui uolũt m̃ ma
la. Ferant confestim confusionẽ suam
qui dicunt m̃ euge euge. Exultent et
letentur sup te omnes querentes te: et
dicant semp magnificetur dñs qui di
ligunt salutare tuũ. Ego autẽ mendicus
sũ et paup: dñs sollicitus est mei. Ad
iutor meus et ptector meus tu es: deus
meus ne tardaueris. In fi. intellectus dauid.

Beatus qui intelligit sup egenũ
et pauperem: in die mala liberabit eum
dñs. Dñs conseruet eum et uiuificet eum
et beatum faciat eum in terra: et nõ tradat
eum in animã inimicorum eius. Dñs o
pem ferat illi sup lectum doloris eius:
uniũsum stratum eius ũsasti in infir
mitate eius. Ego dixi dñe miserere mei
sana animã meam quia peccaui tibi.
Inimici mei dixerunt mala m̃: qñ morie
tur et peribit nomẽ eius. Et si ingrediebat
ut uideret uana loquebatur: cor eius cgrega
uit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras
et loquebatur in idipsum. Aduersum me
susurrabant: omẽs inimici mei aduersũ
me cogitabant mala m̃. Uerbum ini
quũ constituerũt aduersum me: nũquid
qui dormit nõ adiciet ut resurgat. Et
enim hõ pacis mee in quo speraui qui
edebat panes meos magnificauit sup
me supplantatõem. Tu aũt dñe miserere
mei et resuscita me et retribuam eis. In
hoc cognoui qm̃ uoluisti me: qm̃ nõ gau
debit inimicus meus sup me. Me aũt pp
innocentiam suscepisti me: et confirmas
ti me in conspectu tuo in eternũ. Bene
dictus dñs deus isrl a seculo et usq: in
seculum fiat fiat. In fi. intellectus filiis
Quemadmõm desiderat ceruus ad chore.
fontes aquarum: ita desiderat aia
mea ad te deus. Sitiuit aiã mea ad de
um fontem uiuũ: qñ ueniam et appare
bo ante faciem dei. Querunt m̃ lacrime
mee panes die ac nocte dum dicitur m̃ co
tidie ubi est deus tuus. Hec recordatus
sum et effudi in me aiam meã: qm̃ tran
sibo in locum tabnaculi admirabil' usq:
ad domũ dei. In uoce exultatõnis et con
fessionis: sonus epulantis. Quare trist
es aiã mea: et quare conturbas me. Spa
in deo qm̃ adhuc confitebor illi: saluta
re uultus mei et deus meus. Ad meipm
anima mea conturbata est: ppterea memor
ero tui de terra iordanis et hermonii
a monte modico. Abyssus abyssum in
uocat: in uoce cataractarum tuarũ. Om
nia excelsa tua et fluctus tui sup me trã
sierunt. In die mandauit dñs miam
suam: et nocte canticũ eius. Apud me
orõ deo uite mee: dicam deo susceptor
meus es. Quare oblitus es mei: et quare
cõtristatus incedo: dum affligit me inimic'.

Dum confringuntur ossa mea exprobra-
verunt mihi qui tribulant me inimici mei.
Dum dicunt mihi per singulos dies ubi est
deus tuus: quare tristis es anima mea: et
quare conturbas me. Spera in deo quoniam
adhuc confitebor illi salutare vultus
mei et deus meus. In finem psalmus David.
Iudica me deus et discerne causam me-
am de gente non sancta: ab homi-
ne iniquo et doloso erue me. Quia tu
es deus fortitudo mea quare me repu-
listi et quare tristis incedo dum affligit
me inimicus. Emitte lucem tuam et
veritatem tuam ipsa me deduxerunt et ad-
duxerunt in montem sanctum tuum et in taber-
nacula tua. Et introibo ad altare dei ad
deum qui letificat iuventutem meam. Con-
fitebor tibi in cythara deus deus meus quare
tristis es anima mea et quare contur-
bas me. Spera in deo quoniam adhuc confite-
bor illi salutare vultus mei et deus meus.
Deus auribus nostris In finem filiis chore ad intellectum
audivimus: patres nostri annunciaverunt
nobis. Opus quod operatus es in diebus eorum
et in diebus antiquis. Manus tua gentes
disperdidit et plantasti eos: afflixisti populos
et expulisti eos. Nec enim in gladio suo
possederunt terram: et brachium eorum non
salvavit eos. Sed dextera tua et brachi-
um tuum et illuminatio vultus tui: quo-
niam complacuisti in eis. Tu es ipse rex
meus et deus meus qui mandas salu-
tes iacob. In te inimicos nostros ventilabi-
mus cornu: et in nomine tuo spernemus in-
surgentes in nobis. Non enim in arcu
meo sperabo: et gladius meus non salvabit
me. Salvasti enim nos de affligentibus nos
et odientes nos confudisti. In deo lau-
dabimur tota die: et in nomine tuo confite-
bimur in seculum. Nunc autem repulis-
ti et confudisti nos: et non egredieris deus
in virtutibus nostris. Avertisti nos retrorsum
post inimicos nostros: et qui oderunt nos di-
ripiebant sibi. Dedisti nos tamquam oves escarum
et in gentibus dispersisti nos. Vendidisti
populum tuum sine precio: et non fuit multitu-
do in commutationibus eorum. Posuisti nos
obprobrium vicinis nostris: subsannationem
et derisum his qui sunt in circuitu nostro.
Posuisti nos in similitudinem gentibus:
commotionem capitis in populis. Tota
die verecundia mea: et confusio faciei mee

cooperuit me. A voce exprobrantis et obloquen-
tis: a facie inimici et persequentis. Hec omnia
venerunt super nos: nec obliti sumus te:
et inique non egimus in testamento tuo. Et
non recessit retro cor nostrum: et declinasti semi-
tas nostras a via tua. Quoniam humiliasti nos
in loco afflictionis: et cooperuit nos umbra
mortis. Si obliti sumus nomen dei nostri: et
si expandimus manus nostras ad deum a-
lienum. Nonne deus requiret ista: ipse
enim novit abscondita cordis. Quoniam propter te
mortificamur tota die: estimati sumus
sicut oves occisionis. Exurge quare
obdormis domine: exurge et ne repellas in fi-
nem. Quare faciem tuam avertis: obli-
visceris inopie nostre et tribulationis nostre.
Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra: con-
glutinatus est in terra venter noster. Exur-
ge domine adiuva nos et redime nos propter
nomen tuum. In finem pro hiis qui commuta-
Eructavit cor meum buntur filiis chore.
verbum bonum dico ego opera mea re-
gi. Lingua mea calamus scribe velo-
citer scribentis. Speciosus forma pre filiis
hominum diffusa est gratia in labiis tu-
is, propterea benedixit te deus in eternum. Accin-
gere gladio tuo super femur tuum poten-
tissime. Specie tua et pulcritudine tua
intende, prospere procede et regna. Propter ve-
ritatem et mansuetudinem et iustitiam
et deducet te mirabiliter dextera tua. Sa-
gitte tue acute: populi sub te cadent in
corda inimicorum regis. Sedes tua deus
in seculum seculi: virga directionis vir-
ga regni tui. Dilexisti iustitiam et odis-
ti iniquitatem, propterea unxit te deus deus
tuus oleo leticie pre consortibus tuis. Mir-
ra et gutta et cassia a vestimentis tuis
a domibus eburneis: ex quibus delectaverunt
te filie regum in honore tuo. Astitit
regina a dextris tuis in vestitu deaurato
circumdata varietate. Audi filia et vide
et inclina aurem tuam: et obliviscere
populum tuum et domum patris tui. Et concu-
piscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus
deus tuus et adorabunt eum. Et filie
tyri in muneribus: vultum tuum deprecabuntur
omnes divites plebis. Omnis gloria e-
ius filie regis ab intus in fimbriis au-
reis: circumamicta varietatibus. Adducentur
regi virgines post eam: proxime
eius afferentur tibi. Afferentur in leticia et

exultatione adducentur in templum regis
Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. consti
tues eos principes super omnem terram. Me
mores nominis tui domine in omni generati
one et generationem. Propterea populi confitebun
tur tibi in eternum et in seculum seculi.
Deus noster refugium et *In finem psalmus David pro*
uirtus adiutor in tribu *arcanis.*
lationibus que inuenerunt nos nimis.
Propterea non timebimus dum turbabitur
terra: et transferentur montes in cor maris.
Sonauerunt et turbate sunt aque eorum:
conturbati sunt montes in fortitudine
eius. Fluminis impetus letificat ciui
tatem dei. sanctificauit tabernaculum suum
altissimus. Deus in medio eius non commo
uebitur: adiuuabit eum deus mane di
luculo. Conturbate sunt gentes et in
clinata sunt regna: dedit uocem suam mo
ta est terra. Dominus uirtutum nobiscum susce
ptor noster deus iacob. Uenite et uidete opera
domini que posuit prodigia super terram: auferens
bella usque ad finem terre. Arcum conteret
confringet arma et scuta comburet igni.
Uacate et uidete quoniam ego sum deus: exal
tabor in gentibus: et exaltabor in terra. Dominus
uirtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob.
Omnes gentes *In finem psalmus David pro filiis chore*
plaudite manibus: iubilate deo in uoce
exultationis. Quoniam dominus excelsus: terribilis
rex magnus super omnem terram. Subiecit
populos nobis: et gentes sub pedibus nostris. Ele
git nobis hereditatem suam: speciem iacob quam
dilexit. Ascendit deus in iubilo: dominus in
uoce tube. Psallite deo nostro psallite: psal
lite regi nostro psallite. Quoniam rex omnis terre
deus: psallite sapienter. Regnabit deus
super gentes: deus sedet super sedem sanctam
suam. Principes populorum congregati sunt
cum deo abraham: quoniam dii fortes terre uehe
menter eleuati sunt. *Psalmus cantici laus filiorum in fi*
Magnus *liis chore secunda.*
dominus et laudabilis nimis in ciuita
te dei nostri in monte sancto eius. Funda
tur exultatione uniuerse terre: mons syon
latera aquilonis ciuitas regis magni. De
us in domibus eius cognoscetur: cum susci
piet eam. Quoniam ecce reges congregati sunt
conuenerunt in unum. Ipsi uidentes sic
admirati sunt: conturbati sunt commoti sunt
tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut par
turientis: in spiritu uehementi conteres naues

tharsis. Sicut audiuimus sic uidimus in ci
uitate domini uirtutum: in ciuitate dei nostri
deus fundauit eam in eternum. Suscepimus
deus misericordiam tuam in medio templi tui.
Secundum nomen tuum deus: sic et laus tua
in fines terre: iustitia plena est dextera
tua. Letetur mons syon: et exultent fili
e iude, propter iudicia tua domine. Circumdate
syon et complectimini eam: narrate in tur
ribus eius. Ponite corda uestra in uirtu
te eius: distribuite domos eius ut enar
retis in progenie altera. Quoniam hic est deus
deus noster in eternum et in seculum seculi: ipse
reget nos in secula. *In finem filiis chore psalmus*
Audite hec omnes gentes *asaph.*
auribus percipite omnes qui habitatis or
bem. Quique terrigene et filii hominum: si
mul in unum diues et pauper. Os meum loque
tur sapientiam: et meditatio cordis mei
prudentiam. Inclinabo in parabolam
aurem meam: aperiam in psalterio proposi
tionem meam. Cur timebo in die mala
iniquitas calcanei mei circumdabit me.
Qui confidunt in uirtute sua: et in multi
tudine diuitiarum suarum gloriantur. Frater non re
dimit redimet homo: non dabit deo placa
tionem suam. Et pretium redemptionis anime su
e: et laborabit in eternum. et uiuet adhuc
in finem. Non uidebit interitum cum uiderit
sapientes morientes: simul insipiens et
stultus peribunt. Et relinquent alienis diui
tias suas: et sepulcra eorum domus illo
rum in eternum. Tabernacula eorum in pro
genie: uocauerunt nomina sua in terris suis.
Homo cum in honore esset non intellexit:
comparatus est iumentis insipientibus: et simi
lis factus est illis. Hec uia illorum scandalum
ipsis: et postea in ore suo complacebunt. Si
cut oues in inferno positi sunt: mors de
pascet eos. Et dominabuntur eorum iusti
in matutino: et auxilium eorum ueterascet
in inferno a gloria eorum. Uerumptamen deus rede
met animam meam de manu inferi cum
acceperit me. Ne timueris cum diues factus
fuerit homo: et cum multiplicata fuerit glo
ria domus eius. Quoniam cum interierit non sumet
omnia: neque descendet cum eo gloria domus
eius. Quia anima eius in uita ipsius benedi
cetur: confitebitur tibi cum benefeceris ei.
Introibit usque in progenies patrum suorum
et usque in eternum non uidebit lumen. Homo
in honore cum esset non intellexit: comparatus est iumentis

tis insipientibus: et similis factus est illis.
Hec via illorum scandalum ipsis: et postea
in ore suo complacebunt. Sicut oves in
Deus deorum. psalmus asaph.
dominus locutus est: et vocavit terram.
A solis ortu usque ad occasum: ex syon spe
cies decoris eius. Deus manifeste veni
et: deus noster et non silebit. Ignis in con
spectu eius exardescet: et in circuitu eius
tempestas valida. Advocabit celum de
sursum: et terram discernere populum suum. Con
gregate illi sanctos eius qui ordinant testa
mentum eius super sacrificia. Et annuntia
bunt celi iustitiam eius quoniam deus iudex
est. Audi populus meus et loquar israel: et testi
ficabor tibi: deus deus tuus ego sum. Non
in sacrificiis tuis arguam te: holocausta
autem tua in conspectu meo sunt semper.
Non accipiam de domo tua vitulos: neque
de gregibus tuis hircos. Quoniam mee sunt omnes
fere silvarum: iumenta in montibus et boves.
Cognovi omnia volatilia celi: et plenitu
do agri mecum est. Si esuriero non dicam
tibi: meus est enim orbis terre et plenitu
do eius. Numquid manducabo carnes tau
rorum: aut sanguinem hircorum potabo.
Immola deo sacrificium laudis: et redde
altissimo vota tua. Et invoca me in
die tribulationis: eruam te: et honorifica
bis me. Peccatori autem aut dixit deus:
quare tu enarras iustitias meas: et as
sumis testamentum meum per os tuum. Tu vero
odisti disciplinam: et proiecisti sermones
meos retrorsum. Si videbas furem cur
rebas cum eo: et cum adulteris portionem
tuam ponebas. Os tuum habundavit
malitia: et lingua tua concinnabat dolos.
Sedens adversus fratrem tuum loqueba
ris: et adversus filium matris tue pone
bas scandalum: hec fecisti et tacui. Existima
sti inique quod ero tui similis: arguam te: et sta
tuam contra faciem tuam. Intelligite hec qui obli
viscimini deum: nequando rapiat et non sit qui
eripiat. Sacrificium laudis honorifica
bit me: et illic iter quo ostendam illi sa
lutare dei. psalmus david. cum venit ad eum nathan propheta
Miserere mei deus secundum quando intravit ad bersabee
magnam misericordiam tuam. Et secundum
multitudinem miserationum tuarum dele i
niquitatem meam. Amplius lava me
ab iniquitate mea et a peccato meo mun
da me. Quoniam iniquitatem meam ego cog
nosco et peccatum meum contra me est
semper. Tibi soli peccavi et malum coram te
feci: ut iustificeris in sermonibus tuis et vin
cas cum iudicaris. Ecce enim in iniquitatibus
conceptus sum et in peccatis concepit me
mater mea. Ecce enim veritatem dilexisti
incerta et occulta sapientie tue manifestasti
michi. Asperges me domine ysopo et mundabor la
vabis me: et super nivem dealbabor. Au
ditui meo dabis gaudium et letitiam: et
exultabunt ossa humiliata. Averte faciem
tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates
meas dele. Cor mundum crea in me deus:
et spiritum rectum innova in visceribus meis.
Ne proicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum
ne auferas. Redde michi letitiam salutaris
tui et spiritu principali confirma me. Doce
bo iniquos vias tuas et impii ad te conver
tentur. Libera me de sanguinibus deus deus
salutis mee et exultabit lingua mea ius
titiam tuam. Domine labia mea aperies et os
meum annuntiabit laudem tuam. Quoniam si vo
luisses sacrificium dedissem utique holo
caustis non delectaberis. Sacrificium deo
spiritus contribulatus cor contritum et humi
liatum deus non despicies. Benigne fac do
mine in bona voluntate tua syon ut edi
ficentur muri ierusalem. Tunc acceptabis
sacrificium iustitie oblationes et holocausta
tunc imponent super altare tuum vitulos. In fi
nem intellectus david cum venit doech ydumeus et nuntiavit
Quid gloriaris in ma sauli: venit david in domum abi
litia: qui potens es in iniquitate. Tota mech.
die cogitavit iniustitiam lingua tua: si
cut novacula acuta fecisti dolum. Dilexi
sti malitiam super benignitatem: iniqui
tatem magis quam equitatem. Dilexisti omnia Iod
verba precipitationis lingua dolosa. Propter
ea deus destruet te in finem: evellet te et
emigrabit te de tabernaculo tuo: et radi
cem tuam de terra viventium. Videbunt
iusti et timebunt: et super eum ridebunt
et dicent: ecce homo qui non posuit deum
adiutorem suum. Sed speravit in multi
tudine divitiarum suarum: et prevaluit in vani
tate sua. Ego autem sicut oliva fructi
fera in domo dei: speravi in misericordia dei in eter
num et in seculum seculi. Confitebor ti
bi in seculum quia fecisti: et expectabo nomen
tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

52

Dixit insipiens in corde
suo non est deus. Cor
rupti sunt et abhomi
nabiles facti sunt in iniqui
tatibus: non est qui faci
at bonum. Deus de ce
lo prospexit sup filios hominum: ut videat
si est intelligens aut requirens deum.
Omnes declinaverunt simul inutiles facti
sunt: non est qui faciat bonum non est us
que ad unum. Nonne scient omnes qui ope
rantur iniquitatem: qui devorant plebem
meam ut cibum panis. Deum non invo
caverunt: illic trepidaverunt timore ubi non
fuit timor. Quoniam deus dissipavit ossa eorum
qui hominibus placent: confusi sunt quoniam
deus sprevit eos. Quis dabit ex syon salu
tare israel: cum converterit deus captivitatem
plebis sue: exultabit iacob et letabitur
israel. In finem in carminibus intellectus david cum venisset ziphei
et dixissent ad saul: nonne david absconditus est
Deus in nomine tuo salvum me fac:
et in virtute tua iudica me. Deus
exaudi orationem meam: auribus percipe verba o
ris mei. Quoniam alieni insurrexerunt adversum
me: et fortes quesierunt animam meam:
et non proposuerunt deum ante conspectum suum.
Ecce enim deus adiuvat me: et dominus sus
ceptor est anime mee. Averte mala ini
micis meis: et in veritate tua disperde illos. Vo
luntarie sacrificabo tibi: et confitebor no
mini tuo domine quoniam bonum est. Quoniam ex omni
tribulatione eripuisti me: et super inimicos
meos despexit oculus meus. In finem psalmus david
Exaudi deus orationem meam: et ne de
spexeris deprecationem meam: intende mihi
et exaudi me. Contristatus sum in exerci
tatione mea: et conturbatus sum a voce
inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam decli
naverunt in me iniquitates: et in ira
molesti erant mihi. Cor meum conturbatum
est in me: et formido mortis cecidit super me.
Timor et tremor venerunt super me: et con
texerunt me tenebre. Et dixi quis dabit
mihi pennas sicut columbe: et volabo et re
quiescam. Ecce elongavi fugiens: et mansi
in solitudine. Expectabam eum qui
salvum me fecit a pusillanimitate spiritus
et tempestate. Precipita domine divide lin
guas eorum: quoniam vidi iniquitatem et con
tradictionem in civitate. Die ac nocte cir
cumdabit eam super muros eius iniquitas: et
labor in medio eius et iniustitia. Et non
defecit de plateis eius: usura et dolus. Quoniam
si inimicus meus maledixisset mihi: sustinu
issem utique. Et si is qui oderat me super
me magna locutus fuisset: abscondissem
me forsitan ab eo. Tu vero homo unanimis
dux meus et notus meus. Qui simul
mecum dulces capiebas cibos: in domo
dei ambulavimus cum consensu. Veniat
mors super illos: et descendant in infernum
viventes. Quoniam nequitie in habitaculis eorum:
in medio eorum. Ego autem ad deum cla
mavi: et dominus salvavit me. Vespere et ma
ne et meridie narrabo: et annuntiabo: et ex
audiet vocem meam. Redimet in pace
animam meam ab his qui appropinquant mihi:
quoniam inter multos erant mecum. Exaudiet
deus et humiliabit illos qui est ante se
cula. Non enim est illis commutatio: et non ti
muerunt deum: extendit manum suam in re
tribuendo. Contaminaverunt testamentum
eius: divisi sunt ab ira vultus eius: et ap
propinquavit cor illius. Molliti sunt sermo
nes eius super oleum: et ipsi sunt iacula.
Iacta super dominum curam tuam: et ipse te
enutriet: non dabit in eternum fluctuati
onem iusto. Tu vero deus deduces eos
in puteum interitus. Viri sanguinum et do
losi non dimidiabunt dies suos: ego autem
sperabo in te domine. Intellectus david.
Miserere mei deus quoniam conculcavit me
homo: tota die impugnans tribulavit
me. Conculcaverunt me inimici mei tota
die: quoniam multi bellantes adversum me. Ab
altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo.
In deo laudabo sermones meos: in deo speravi: non
timebo quid faciat mihi caro. Tota die verba mea execrabantur: adversum me
omnes cogitationes eorum in malum. In
habitabunt et abscondent: ipsi calcaneum
meum observabunt. Sicut sustinuerunt
animam meam: pro nihilo salvos facies illos:
in ira populos confringes. Deus vitam me
am annuntiavi tibi: posuisti lacrimas me
as in conspectu tuo. Sicut et in promissi
one tua: tunc convertentur inimici mei
retrorsum. In quacumque die invocavero
te: ecce cognovi quoniam deus meus es. In
deo laudabo verbum: in domino laudabo sermonem:
in deo speravi: non timebo quid faciat mihi
homo. In me sunt deus vota tua que red
dam laudationes tibi. Quoniam eripuisti animam
meam de morte: et pedes meos de lapsu

b altitudine diei timebo ego vero in te sperabo

ut placeam coram deo in lumine uiuen-
tium. In finem ne disperdas david in tituli inscriptione
cum fugeret a facie saul in speluncam.
Miserere mei deus miserere mei: quoniam in te
confidit anima mea. Et in umbra ala-
rum tuarum sperabo donec transeat ini-
quitas. Clamabo ad deum altissimum:
deum qui benefecit mihi. Misit de celo et libera-
uit me: dedit in opprobrium conculcantes me.
Misit deus misericordiam suam et ueritatem suam
et eripuit animam meam de medio catulorum
leonum dormiui conturbatus. Filii ho-
minum dentes eorum arma et sagitte:
et lingua eorum gladius acutus. Exal-
tare super celos deus: et in omni terra glo-
ria tua. Laqueum parauerunt pedibus meis
et incuruauerunt animam meam. Foderunt
ante faciem meam foueam: et inciderunt
in eam. Paratum cor meum deus paratum
cor meum: cantabo et psalmum dicam.
Exurge gloria mea exurge psalterium et ci-
thara: exurgam diluculo. Confitebor
tibi in populis domine: et psalmum dicam tibi in genti-
bus. Quoniam magnificata est usque ad celos
misericordia tua: et usque ad nubes ueritas tua.
Exaltare super celos deus: et super omnem
terram gloria tua. In finem ne disperdas uel corrum-
Si uere pas david in tituli inscriptione.
utique iustitiam loquimini: recte iu-
dicate filii hominum. Etenim in corde in-
iquitates operamini in terra: iniustitias
manus uestre concinnant. Alienati sunt pec-
catores a uulua erraverunt ab utero lo-
cuti sunt falsa. Furor illis secundum similitu-
dinem serpentis: sicut aspidis surde et ob-
turantis aures suas. Que non exaudiet
uocem incantantium: et uenefici incantan-
tis sapienter. Deus conteret dentes eo-
rum in ore ipsorum: molas leonum confrin-
get dominus. Ad nichilum deuenient tamquam
aqua decurrens: intendit arcum suum
donec infirmentur. Sicut cera que fluit
auferentur: supercecidit ignis et non uiderunt
solem. Priusquam intelligerent spine uestre
ramnum: sicut uiuentes sic in ira absorbet
eos. Letabitur iustus cum uiderit uindic-
tam: manus suas lauabit in sanguine
peccatoris. Et dicet homo si utique est fruc-
tus iusto: utique est deus iudicans eos in
terra. In finem ne disperdas uel corrumpas david in tituli inscriptione
Eripe me quando misit saul et custodiuit domum
de inimicis meis deus meus: et ab
eius ut interficeret eum.

insurgentibus in me libera me. Eripe me
de operantibus iniquitatem: et de uiris san-
guinum salua me. Quia ecce ceperunt a-
nimam meam: irruerunt in me fortes. Ne-
que iniquitas mea neque peccatum meum
domine: sine iniquitate cucurri et direxi. Exur-
ge in occursum meum et uide: et tu domine
deus israel. Intende ad uisitandas omnes
gentes: non miserearis omnibus qui operantur
iniquitatem. Conuertentur ad uesperam
et famem patientur ut canes: et circu-
ibunt ciuitatem. Ecce loquentur in ore su-
o et gladius in labiis eorum: quoniam quis
audiuit. Et tu domine deridebis eos: ad ni-
chilum deduces omnes gentes. Forti-
tudinem meam ad te custodiam: quia deus
susceptor meus deus meus misericordia eius
preueniet me. Deus ostendit mihi super in-
imicos meos: ne occidas eos: nequando obli-
uiscantur populi mei. Disperge illos in uirtu-
te tua: et depone eos protector meus domine.
Delictum oris eorum sermonem labiorum
ipsorum: et comprehendantur in superbia su-
a. Et de execratione et mendacio annun-
tiabuntur in consummatione: in ira consumma-
tionis et non erunt. Et scient quia deus
dominabitur iacob et finium terre. Con-
uertentur ad uesperam: et famem patientur
ut canes: et circuibunt ciuitatem. Ipsi
dispergentur ad manducandum: si uero non
fuerint saturati et murmurabunt. Ego
autem cantabo fortitudinem tuam: et exultabo
mane misericordiam tuam. Quia factus es sus-
ceptor meus et refugium meum in die
tribulationis mee. Adiutor meus tibi
psallam: quia deus susceptor meus es:
deus meus misericordia mea. In finem pro his qui immu-
Deus tabuntur, per tituli inscriptionem.
repulisti nos et destruxisti nos: ira-
tus es et misertus es nobis. Commouisti terram
et turbasti eam: sana contritiones eius
quia commota est. Ostendisti populo tuo dura:
potasti nos uino compunctionis. Dedisti
metuentibus te significationem: ut fugiant
a facie arcus. Ut liberentur dilecti tui: sal-
uum fac dextera tua et exaudi me. Deus
locutus est in sancto suo: letabor et par-
tibor sichimam et conuallem tabernaculorum
metibor. Meus est galaad et meus est
manasses: et effraym fortitudo capitis
mei. Iuda rex meus: moab olla spei
mee. In ydumeam extendam calciamentum

tuum meum: mihi alienigene subditi sunt.
Quis deducet me in civitatem munitam:
quis deducet me usque in ydumeam. Nonne
tu deus qui repulisti nos: et non egredieris
deus in virtutibus nostris. Da nobis auxilium
de tribulatione: et vana salus hominis.
In deo faciemus virtutem: et ipse ad ni
chilum deducet tribulantes nos. In finem in
Exaudi deus hympnis psalmus david.
deprecationem meam intende orationi
mee. A finibus terre ad te clamavi: dum an
xiaretur cor meum in petra exaltasti me.
Deduxisti me quia factus es spes mea
turris fortitudinis a facie inimici. In
habitabo in tabernaculo tuo in secula: pro
tegar in velamento alarum tuarum. Quoniam tu
deus meus exaudisti orationem meam: de
disti hereditatem timentibus nomen tuum. Di
es super dies regis adicies: annos eius us
que in diem generationis et generationis. Per
manet in eternum in conspectu dei: misericordiam
et veritatem eius quis requiret. Sic psal
mum dicam nomini tuo in seculum seculi: ut
reddam vota mea de die in diem. Psalmus david.
Nonne deo subiecta erit anima mea
ab ipso enim salutare meum. Nam
et ipse deus meus et salutaris meus: suscep
tor meus non movebor amplius. Quo
usque irruitis in hominem: interficitis uni
versi vos: tamquam parieti inclinato et ma
cerie depulse. Verumtamen precium meum
cogitaverunt repellere cucurri in siti: ore
suo benedicebant: et corde suo maledice
bant. Verumtamen subiecta esto anima mea
quoniam ab ipso patientia mea. Quia ipse deus
meus et salvator meus: adiutor meus
non emigrabo. In deo salutare meum:
et gloria mea: deus auxilii mei et spes
mea in deo est. Sperate in eo omnis congre
gatio populi: effundite coram illo corda vestra
deus adiutor noster in eternum. Verumtamen va
ni filii hominum: mendaces filii hominum
in stateris: ut decipiant ipsi de vanitate
in idipsum. Nolite sperare in iniquitate et
rapinas: nolite concupiscere: divitie si
affluant nolite cor apponere. Semel lo
cutus est deus duo hec audivi quia potes
tas dei est: et tibi domine misericordia: quia tu reddes
unicuique iuxta opera sua. Psalmus david.
Deus deus meus ad te de luce vigilo.
Sitivit in te anima mea: quam multi
pliciter tibi caro mea. In terra deserta invia

et inaquosa sic in sancto apparui tibi ut
viderem virtutem tuam et gloriam tuam.
Quoniam melior est misericordia tua super vitas:
labia labia mea laudabunt te. Sic benedi
cam te in vita mea: et in nomine tuo levabo
manus meas. Sicut adipe et pinguedine
repleatur anima mea: et labiis exultationis lau
dabit os meum. Si memor fui tui super
stratum meum in matutinis meditabor in
te quia fuisti adiutor meus. Et in vela
mento alarum tuarum exultabo adhesit
anima mea post te me suscepit dextera tu
a. Ipsi vero in vanum quesierunt animam me
am introibunt in inferiora terre: tradentur
in manus gladii partes vulpium erunt. Rex
vero letabitur in deo: et laudabuntur omnes
qui iurant in eo: quia obstructum est os
loquentium iniqua. In finem psalmus david.
Exaudi deus orationem meam cum depre
cor a timore inimici eripe animam meam.
Protexisti me a conventu malignan
tium a multitudine operantium iniquitatem.
Quia exacuerunt ut gladium linguas
suas: intenderunt arcum rem amaram ut
sagittent in occultis immaculatum. Subito
sagittabunt eum: et non timebunt: firma
verunt sibi sermonem nequam. Narrave
runt ut absconderent laqueos: dixerunt quis
videbit eos. Scrutati sunt iniquitates
defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet ho
mo et cor altum: et exaltabitur deus. Sagitte
parvulorum facte sunt plage eorum: et infir
mate sunt contra eos lingue eorum. Contur
bati sunt omnes qui videbant eos: et timu
it omnis homo. Et annuntiaverunt opera
dei: et facta eius intellexerunt. Letabitur
iustus in domino et sperabit in eo: et lauda
buntur omnes recti corde. In finem canticum psalmus
Aggei et Zacharie vel Ezechiel de verbo peregrina
tionis vel de populo murmurationis cum inciperet proficisci.
Te decet hymnus deus in syon: et tibi
reddetur votum in ierusalem. Exaudi
deus orationem meam: ad te omnis caro
veniet. Verba iniquorum prevaluerunt
super nos: et impietatibus nostris tu propitiaberis.
Beatus quem elegisti: et assumpsisti: inha
bitabit in atriis tuis. Replebimur in bonis
domus tue: sanctum est templum tuum mira
bile in equitate. Exaudi deus salutaris
noster: spes omnium finium terre: et in mari
longe. Preparans montes in virtute tu
a accinctus potentia: qui conturbas profundum

dum maris ſonum fluctuū eius. Tur
babuntur gentes et timebunt qui ha
bitant terminos a ſignis tuis: exitus ma
tutini et veſpe delectabit. Viſitaſti terrā
et inebriaſti eam: multiplicaſti locu
pletare eam. Flumen dei repletū eſt
aquis paraſti cibum illorum: qm̄ ita eſt
p̄paratio eius. Rivos eius inebria: multi
plica genimina eius: in ſtillicidiis ei⁹
letabitur germinans. Benedices coro
ne anni benignitatis tue: et campi tui
replebuntur ubertate. Pingueſcent ſpe
cioſa deſerti: et exultatōe colles accingētur.
Induti ſunt arietes ovium: et valles
habundabunt frumento: clamabunt
etenim hymnū dicent. In fi. canticū pſ
Iubilate deo omnis reſurrectōnis.
terra pſalmū dicite nōi eius: date
gloriam laudi eius. Dicite deo quā terribi
lia ſunt opa tua dn̄e: in multitudine vir
tutis tue mentientur tibi inimici tui.
Omnis terra adoret te: et pſallat t̄ pſal
mū dicat nomini tuo. Venite et videte
opa dei: terribilis in conſiliis ſup filios ho
minū. Qui convertit mare in aridā: i flu
mine pertranſibunt pede: ibi letabimr̄ in
ipō. Qui dn̄atur in virtute ſua in etnū:
oculi eius ſup gentes reſpiciūt: qui exaſ
pant nō exaltentur in ſemetipſis. Benedi
cite gentes deum nr̄m: et auditam fa
cite vocem laudis eius. Qui poſuit ani
mam meam ad vitam: et nō dedit in cō
motionem pedes meos. Qm̄ pbaſti nos
deus: igne nos examinaſti: ſicut exami
natur argentum. Induxiſti nos in laq̄
um: poſuiſti tribulatōes in dorſo nr̄o: i
poſuiſti homines ſup capita nr̄a. Tranſi
vimus p ignem et aquam: et eduxiſti
nos in refrigerium. Introibo in domū
tuam in holocauſtis: reddam tibi vota
mea que diſtinxerunt labia mea. Et lo
cutum eſt os meum in tribulatōe mea.
Holocauſta medullata offeram tibi cū
incenſo arietum: offeram tibi boves cū
hyrcis. Venite et videte et narrabo omēs
qui timetis deum: quanta fecit anime
mee. Ad ipm̄ ore meo clamavi: et exul
tavi ſub lingua mea. Iniquitatē ſi aſ
pexi in corde meo: nō exaudiet dn̄s. Pp
terea exaudivit deus: et attendit voci dep
catōnis mee. Benedictus dn̄s qui non
amovit orōnem meam: ⁊ miām ſuā a me.

Deus miſereatur. In fi. in hymnis pſ. cātici dd̄
nrī et benedicat nb̄ illuminet vul
tum ſuū ſup nos et miſereatur nrī. Ut cog
noſcamus in terra viam tuam in omnibus gentib;
ſalutare tuū. Confiteantur tibi pp̄ deus:
confiteantur tibi pp̄ omnes. Letentur et
exultent gentes: qm̄ iudicas pplōs i equi
tate et gentes in terra dirigis. Confiteāt
tibi ppl̄i deus: confiteantur tibi ppl̄i oms
terra dedit fructum ſuum. Benedicat
nos deus deus nr̄: bndicat nos deus: ⁊ me
tuant eum oms fines terre. In finem
Exurgat deus et diſſipētr pſ david.
inimici eius: et fugiant te qui oderūt
a facie eius. Sicut deficit fumus deficiāt
ſicut fluit cera a facie ignis: ſic pereant pec
catores a facie dei. Et iuſti epulentur et
exultent in conſpectu dei: et delectentur i
leticia. Cantate deo et pſalmū dicite no
mini eius: iter facite ei qui aſcendit ſup
occaſum: dn̄s nom̄ illi. Exultate in con
ſpectu eius: turbabuntur a facie eius pa
tris orphanorum et iudicis viduarum.
Deus in loco ſcō ſuo: deus qui inhitare
facit unius moris in domo. Qui educit
vinctos in fortitudine: ſimilr̄ eos qui ex
aſpant qui hitant in ſepulcris. Deus cū
egrederis in conſpectu ppl̄i tui: cum ptrā
ſieris in deſerto. Terra mota eſt: et ei celi
diſtillaverunt a facie dei ſynay: a facie dei
iſrt. Pluviam voluntariam ſegregab̄ deus
hereditati tue et infirmata eſt: tu vero pfe
ciſti eam. Animalia tua hitabunt in ea
paraſti in dulcedine tua paupi deus. Dn̄s
dabit verbum evangelizantibus: virtute mul
ta. Rex virtutū dilecti et ſpeciei domus di
videre ſpolia. Si dormiatis int̄ medios cle
ros penne columbe deargentate: et poſteriora
dorſi eius in pallore auri. Cum diſcernit
celeſtis reges ſup eam nive dealbabūtur
in ſelmon: mons dei mons pinguis.
Mons coagulatus: mons pinguis: ut
quid ſuſpicamini montes coagulatos.
Mons in quo beneplacitum eſt deo hita
re in eo: etenim dn̄s hitabit in finem.
urrus dei decem milibus multiplex mi
lia letantium: dn̄s in eis in ſynai in ſcō.
Aſcendiſti in altum cepiſti captivitatē
accepiſti dona in hominibus. Et eñ nō cre
dentes: inhitare dn̄m deum. Benedictus
dn̄s die cotidie: pſperum iter faciet nb̄
deus ſalutarium nr̄orum. Deus nr̄ deus

salvos faciendi: et domini domini exitus mortis
Verumptamen deus confringet capita inimi
corum suorum: verticem capilli perambu
lantium in delictis suis. Dixit dominus ex ba
san convertam: convertam in profundum maris
Et intinguatur pes tuus in sanguine
lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.
Viderunt ingressus meos tuos deus: ingres
sus dei mei regis mei qui est in sancto.
Prevenerunt principes coniuncti psallenti
bus: in medio iuvencularum tympanistri
arum. In ecclesiis benedicite deo domino: de fon
tibus israel. Ibi beniamin adolescentulus
in mentis excessu. Principes iuda duces
eorum: principes zabulon: principes nep
talim. Manda deus virtuti tue: confirma
deus hoc quod operatus es in nobis. A tem
plo tuo in ierusalem: tibi offerent reges mu
nera. Increpa feras arundinis: congregatio
taurorum in vaccis populorum: ut excludant
eos qui probati sunt argento. Dissipa gen
tes que bella volunt: venient legati ex
egypto ethyopia: preveniet manus ma
nus eius deo. Regna terre cantate domino
psallite deo. Psallite deo qui ascendit
super celum celi ad orientem. Ecce dab
it voci sue vocem virtutis: date gloriam deo
super israel: magnificentia eius et virtus
eius in nubibus. Mirabilis deus in sanctis
suis: deus israel ipse dabit virtutem et for
titudinem plebi sue benedictus deus.
In finem pro his qui commutabuntur ipsi david.

Salvum me fac deus quoniam
intraverunt aque usque
ad animam meam. Infixus
sum in limo profundi: et
non est substantia. Veni in al
titudinem maris: et tempes
tas demersit me. Laboravi clamans rau
ce facte sunt fauces mee: defecerunt oculi
mei dum spero in deo meo. Multiplicati
sunt super capillos capitis mei qui oderunt
me gratis. Confortati sunt qui persecu
ti sunt me inimici mei iniuste: que non
rapui tunc exsolvebam. Deus tu scis
insipientiam meam: et delicta mea a te
non sunt abscondita. Non erubescant in
me qui expectant te domine: domine virtutum.
Non confundantur super me qui querunt te
deus israel. Quoniam propter te sustinui obprobri
um: operuit confusio faciem meam.

Extraneus factus sum fratribus meis: et pere
grinus filiis matris mee. Quoniam zelus domus
tue comedit me: et obprobria exprobranti
um tibi ceciderunt super me. Et operui in
ieiunio animam meam: et factum est in op
probrium mihi. Et posui vestimentum me
um cilicium: et factus sum illis in parabolam.
Adversum me loquebantur qui sedebant
in porta: et in me psallebant qui bibe
bant vinum. Ego vero orationem meam ad te domine:
tempus beneplaciti deus. In multitudi
ne misericordie tue exaudi me in veritate salutis
tue. Eripe me de luto ut non infigar: li
bera me ab his qui oderunt me: et de pro
fundis aquarum. Non me demergat
tempestas aque neque absorbeat me pro
fundum: neque urgeat super me puteus os
suum. Exaudi me domine quoniam benigna est
misericordia tua secundum multitudinem miserationum
tuarum respice in me. Et ne avertas faciem
tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter ex
audi me. Intende anime mee et libera
eam propter inimicos meos eripe me. Tu
scis improperium meum et confusionem
meam et reverentiam meam. In conspec
tu tuo sunt omnes qui tribulant me
improperium expectavit cor meum: et mise
riam. Et sustinui qui simul contristare
tur et non fuit qui consolaretur: et non
inveni. Et dederunt in escam meam
fel: et in siti mea potaverunt me aceto. Fi
at mensa eorum coram ipsis in laqueum
et in retributiones et in scandalum. Obscuren
tur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum
semper incurva. Effunde super eos iram tuam
et furor ire tue comprehendat eos. Fiat
habitatio eorum deserta: et in tabernaculis
eorum non sit qui inhabitet. Quoniam quem tu per
cussisti persecuti sunt: et super dolorem vul
nerum meorum addiderunt. Appone in
iquitatem super iniquitatem eorum: et
non intrent in iustitiam tuam. Deleantur
de libro viventium: et cum iustis non
scribantur. Ego sum pauper et dolens:
salus tua deus suscepit me. Laudabo
nomen dei cum cantico: et magnificabo
eum in laude. Et placebit deo super
vitulum novellum cornua producentem
et ungulas. Videant pauperes et letentur
querite deum et vivet anima vestra. Quoniam
exaudivit pauperes dominus: et vinctos su
os non despexit. Laudent illum celi et terra

mare et omnia reptilia in eis. Quoniam deus in
saluam faciet syon: et edificabuntur ciui
tates iude. Et inhabitabunt ibi: et heredi
tatem acquirent eam. Et semen ser
uorum eius possidebit eam: et qui dili
gunt nomen eius habitabunt in ea. In fi.

Psalmus david in rememorationem quod saluum fecit eum dominus.

Deus in adiutorium meum intende
domine ad adiuuandum me festina.
Confundantur et reuereantur qui querunt
animam meam. Auertantur retrorsum
et erubescant qui uolunt mihi mala. Auer
tantur statim erubescentes qui dicunt mihi
euge euge. Exultent et letentur in te omnes
qui querunt te: et dicant semper magnifi
cetur dominus qui diligunt salutare tuum. Ego
uero egenus et pauper sum: deus adiuua
me. Adiutor meus et liberator meus es
tu domine ne moreris. Psalmus david filiorum ionadab

et priorum captiuorum.

In te domine speraui
non confundar in eternum: in iustitia
tua libera me et eripe me. Inclina ad me
aurem tuam et salua me. Esto mihi in deum
protectorem et in locum munitum: ut saluum
me facias. Quoniam firmamentum meum et re
fugium meum es tu. Deus meus eripe
me de manu peccatoris: et de manu con
tra legem agentis et iniqui. Quoniam tu es
patientia mea domine: domine spes mea a iuuen
tute mea. In te confirmatus sum ex u
tero de uentre matris mee tu es protector
meus. In te cantatio mea semper: tamquam
prodigium factus sum multis: et tu ad
iutor fortis. Repleatur os meum laude
ut cantem gloriam tuam: tota die mag
nitudinem tuam. Ne proicias me in tempore
senectutis: cum defecerit uirtus mea ne dere
linquas me. Quia dixerunt inimici mei
mihi: et qui custodiebant animam meam consi
lium fecerunt in unum. Dicentes deus
dereliquit eum: persequimini et comprehendi
te eum: quia non est qui eripiat. Deus ne
elongeris a me: deus meus in auxilium
meum respice. Confundantur et defi
ciant detrahentes anime mee: operiantur
confusione et pudore qui querunt mala
mihi. Ego autem semper sperabo: et adiciam super omnem
laudem tuam. Os meum annuntiabit
iustitiam tuam: tota die salutare tuum.
Quoniam non cognoui litteraturam: introibo in
potentias domini: domine memorabor iustitie
tue solius. Deus docuisti me a iuuentute

mea: et usque nunc pronuntiabo mirabilia
tua. Et usque in senectam et senium: deus
ne derelinquas me. Donec annuntiem bra
chium tuum generationi omni que uen
tura est. Potentiam tuam et iustitiam
tuam deus usque in altissima que fecisti ma
gnalia: deus quis similis tibi. Quantas
ostendisti mihi tribulationes multas et ma
las: et conuersus uiuificasti me: et de a
byssis terre iterum reduxisti me. Multi
plicasti magnificentiam tuam: et conuersus
consolatus es me. Nam et ego confitebor
tibi in uasis psalmi ueritatem tuam deus:
psallam tibi in cythara deus sanctus israel. Exul
tabunt labia mea cum cantauero tibi: et anima
mea quam redemisti. Sed et lingua mea
tota die meditabitur iustitiam tuam: cum con
fusi et reueriti fuerint qui querunt mala
mihi. In salomonem.

Deus iudicium tuum regi da: et iustitiam
tuam filio regis. Iudicare populum tuum
in iustitia: et pauperes tuos in iudicio. Sus
cipiant montes pacem populo: et colles ius
titiam. Iudicabit pauperes populi: et saluos
faciet filios pauperum: et humiliabit
calumpniatorem. Et permanebit cum sole
et ante lunam in generatione et generationem.
Descendet sicut pluuia in uellus: et sicut
stillicidia stillantia super terram. Orietur
in diebus eius iustitia et habundantia pa
cis: donec auferatur luna. Et dominabitur
a mari usque ad mare: et a flumine usque ad
terminos orbis terrarum. Coram illo procident
ethyopes: et inimici eius terram lingent.
Reges tharsis et insule munera offerent:
reges arabum et saba dona adducent.
Et adorabunt omnes reges: omnes gentes
seruient ei. Quia liberabit pauperem a potente:
et pauperem cui non erat adiutor. Parcet pau
peri et inopi: et animas pauperum sal
uas faciet. Ex usuris et iniquitate re
dimet animas eorum: et honorabile no
men eorum coram illo. Et uiuet et dabitur
ei de auro arabie: et adorabunt de ipso semper
tota die benedicent ei. Et erit firmamentum in
terra: in summis montium: superextolletur
super libanum fructus eius: et florebunt
de ciuitate sicut fenum terre. Sit nomen
eius benedictum in secula: ante solem per
manet nomen eius. Et benedicentur in
ipso omnes tribus terre: omnes gentes ma
gnificabunt eum. Benedictus dominus deus

israel: qui facit mirabilia solus. Et benedic
tum nomen maiestatis eius in eternum: et re
plebitur maiestate eius omnis terra fiat
fiat. Defecerunt laudes vel hympni david filii iesse.
Quam bonus israel deus his. psalmus asaph
qui recto sunt corde. Mei autem pene
moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus
mei. Quia zelavi super iniquos: pacem pec
catorum videns. Quia non est respectus
morti eorum: et firmamentum in plaga eorum.
In labore hominum non sunt: et cum homini
bus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos su
perbia: operti sunt iniquitate et impietate
sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eo
rum: transierunt in affectum cordis. Co
gitaverunt et locuti sunt nequitiam: in
iquitatem in excelso locuti sunt. Posu
erunt in celum os suum: et lingua eorum
transiuit in terra. Ideo convertetur populus
meus hic: et dies pleni invenientur in eis.
Et dixerunt quomodo scit deus: et si est scientia in excel
so. Ecce ipsi peccatores et habundantes in se
culo: obtinuerunt divitias. Et dixi ergo
sine causa iustificavi cor meum: et lavi inter
innocentes manus meas. Et fui flagella
tus tota die: et castigatio mea in matuti
nis. Si dicebam narrabo sic: ecce nationem
filiorum tuorum reprobavi. Existimabam ut
cognoscerem. hoc labor est ante me. Donec
intrem in sanctuarium dei: et intelligam in no
vissimis eorum. Verumtamen propter dolos
posuisti eis: deiecisti eos dum allevarentur.
Quomodo facti sunt in desolationem subito defecerunt:
perierunt propter iniquitatem suam. Velut somp
nium surgentium domine: in civitate tua ymagi
nem ipsorum ad nichilum rediges. Quia infla
matum est cor meum: et renes mei commu
tati sunt: et ego ad nichilum redactus sum et
nescivi. Ut iumentum factus sum apud te: et ego sem
per tecum. Tenuisti manum dexteram meam:
et in voluntate tua deduxisti me: et cum gloria
suscepisti me. Quid enim michi est in celo: et a
te quid volui super terram. Defecit caro me
a et cor meum: deus cordis mei: et pars me
a deus in eternum. Quia ecce qui elongant
se a te peribunt: perdidisti omnes qui fornican
tur abs te. Michi autem adherere deo bonum est:
ponere in domino deo spem meam. Ut annuntiem
omnes predicationes tuas in portis filie syon.
Ut quid deus in finem. Intellectus asaph.
Iratus est furor tuus super oves pascue
tue. Memor esto congregationis tue quam pos

sedisti ab initio. Redemisti virgam heredi
tatis tue: mons syon in quo habitasti in eo. Le
va manus tuas in superbias eorum in finem:
quanta malignatus est inimicus in sancto. Et
gloriati sunt qui oderunt te: in medio
sollempnitatis tue. Posuerunt signa sua
signa: et non cognoverunt sicut in exitu
super summum. Quasi in silva lignorum secu
ribus exciderunt ianuas eius in idipsum: in
securi et ascia deiecerunt eam. Incenderunt igni
sanctuarium tuum in terra: polluerunt tabernacu
lum nominis tui. Dixerunt in corde su
o cognatio eorum simul: quiescere faciamus
omnes dies festos dei a terra. Signa nostra
non vidimus iam non est propheta: et nos non
cognoscet amplius. Usquequo deus impro
perabit inimicus: irritat adversarius nomen
tuum in finem. Ut quid avertis manum tuam:
et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem.
Deus autem rex noster ante secula: operatus est salu
tem in medio terre. Tu confirmasti in vir
tute tua mare: contribulasti capita draco
num in aquis. Tu confregisti capita draco
nis: dedisti eum escam populis ethiopum.
Tu dirupisti fontes et torrentes: tu siccasti
fluvios ethan. Tuus est dies et tua est
nox: tu fabricatus es auroram et solem.
Tu fecisti omnes terminos terre: estatem
et ver tu plasmasti ea. Memor esto huius
inimicus improperavit domino: et populus insipiens
incitavit nomen tuum. Ne tradas bestiis
animam confitentem tibi: et animas pauperum
tuorum ne obliviscaris in finem. Respice in
testamentum tuum: quia repleti sunt qui ob
scurati sunt terre domibus iniquitatum. Ne a
vertatur humilis factus confusus: pauper et
inops laudabunt nomen tuum. Exurge deus
iudica causam tuam: memor esto improperi
orum tuorum eorum que ab insipiente sunt to
ta die. Ne obliviscaris voces inimicorum
tuorum: superbia eorum qui te oderunt ascendit
semper. In finem ne disperdas. psalmus cantici asaph.
Confitebimur tibi deus: confitebimur
et invocabimus nomen tuum. Narrabo
mirabilia tua cum accepero tempus ego iu
stitias iudicabo. Liquefacta est terra et omnes
qui habitant in ea: ego confirmavi colum
nas eius. Dixi iniquis nolite inique agere:
et delinquentibus nolite exaltare cornu.
Nolite extollere in altum cornu vestrum: nolite
loqui adversus deum iniquitatem. Quia
neque ab oriente neque ab occidente neque a desertis

montibus: quoniam deus iudex est. Hunc humi
liat et hunc exaltat: quia calix in manu do
mini vini meri plenus mixto. Et inclinauit
ex hoc in hoc: verumptamen fex eius non est ex
inanita: bibent omnes peccatores terre.
Ego autem annuntiabo in seculum: can
tabo deo iacob. Et omnia cornua peccatorum
confringam: et exaltabuntur cornua iusti.
In finem in carminibus canticum ad assyrios psalmus
Notus in iudea deus: in israel asaph.
magnum nomen eius. Et factus est in
pace locus eius: et habitatio eius in syon.
Ibi confregit potentias: arcum scutum
et gladium et bellum. Illuminans tu
mirabiliter a montibus eternis: turbati sunt omnes
insipientes corde. Dormierunt somnum
suum: et nichil inuenerunt omnes viri diuitiarum
in manibus suis. Ab increpatione tua deus ia
cob: dormitauerunt qui ascenderunt equos.
Tu terribilis es et quis resistet tibi ex tunc
ira tua. De celo auditum fecisti iudicium: terra
tremuit et quieuit. Cum exurgeret in iu
dicium deus: ut saluos faceret omnes mansu
etos terre. Quoniam cogitatio hominis confite
bitur tibi: et reliquie cogitationis diem
festum agent tibi. Vouete et reddite domino
deo uestro: omnes qui in circuitu eius affer
tis munera. Terribili et ei qui aufert
spiritum principum: terribili apud reges terre.
Voce mea ad dominum clamaui Cre.
Uoce mea ad dominum et intendit mi.
In die tribulationis mee deum exquisi
ui manibus meis nocte contra eum: et non
sum deceptus. Renuit consolari anima me
a: memor fui dei et delectatus sum: et exer
citatus sum: et defecit spiritus meus. Antici
pauerunt uigilias oculi mei: turbatus
sum et non sum locutus. Cogitaui dies
antiquos: et annos eternos in mente ha
bui. Et meditatus sum nocte cum cor
de meo: et exercitabar et scopebam spiritum me
um. Numquid in eternum proiciet deus: aut
non apponet ut complacitior sit adhuc.
Aut in finem misericordiam suam abscindet: a
generatione in generationem. Aut obliui
scetur misereri deus: aut continebit in ira
sua misericordias suas. Et dixi nunc cepi: hec
mutatio dextere excelsi. Memor fui operum
domini: quia memor ero ab initio mirabilium
tuorum. Et meditabor in omnibus operibus
tuis: et in adinuentionibus tuis exercebor. Deus
in sancto uia tua: quis deus magnus sicut

deus noster: tu es deus qui facis mirabilia.
Notam fecisti in populis uirtutem tuam: rede
misti in brachio tuo populum tuum filios
iacob et ioseph. Viderunt te aque deus
uiderunt te aque: et timuerunt et tur
bate sunt abyssi. Multitudo sonitus aqua
rum: uocem dederunt nubes. Etenim sa
gitte tue transeunt: uox tonitrui tui in
rota. Illuxerunt coruscationes tue or
bi terre: commota est et contremuit terra.
In mari uia tua et semite tue in aquis
multis: et uestigia tua non cognoscentur.
Deduxisti sicut oues populum tuum: in ma
nu moysi et aaron. Intellectus asaph.
Attendite popule legem meam: incli
nate aurem uestram in uerba oris
mei. Aperiam in parabolis os meum: loquar
propositiones ab initio. Quanta audiuimus
et cognouimus ea: et patres nostri narra
uerunt nobis. Non sunt occultata a filiis
eorum in generatione altera.
Narrantes laudes domini et uirtutes eius
et mirabilia eius que fecit. Et suscita
uit testimonium in iacob: et legem posu
it in israel. Quanta mandauit patribus nostris
nota facere ea filiis suis ut cognoscat ge
neratio altera. Filii qui nascentur et exur
gent: et narrabunt filiis suis. Et ponant
in deo spem suam: et non obliuiscantur
operum dei: et mandata eius exquirant.
Ne fiant sicut patres eorum: generatio
praua et exasperans. Generatio que non direxit
cor suum: et non est creditus cum deo
spiritus eius. Filii effrem intendentes et mit
tentes arcum: conuersi sunt in die belli.
Non custodierunt testamentum dei: et in
lege eius noluerunt ambulare. Et ob
liti sunt benefactorum eius et mirabilium
eius que ostendit eis. Coram patribus
eorum fecit mirabilia in terra egypti
in campo taneos. Interrupit mare et per
duxit eos: et statuit aquas in utre quasi
Et deduxit eos in nube diei: et tota noc
te in illuminatione ignis. Interrupit petram
in heremo: et adaquauit eos uelut in aby
sso multa. Et eduxit aquam de petra:
et eduxit tamquam flumina aquas. Et
apposuerunt adhuc peccare ei: in iram
excitauerunt excelsum in inaquoso. Et
temptauerunt deum in cordibus suis: ut
peterent escas animabus suis. Et male lo
cuti sunt de deo: dixerunt numquid poterit

Et conuersi sunt et temptauerunt deum:
et sanctum israel exacerbauerunt.

deus parare mensam in deserto. Qui percussit
petram et fluxerunt aque: et torrentes in
undaverunt. Numquid et panem et panem poterit
dare: aut parare mensam in populo suo. Ideo
audivit dominus et distulit: et ignis accensus
est in iacob: et ira ascendet in deserto israel.
Quia non crediderunt in deo: nec speraverunt
in salutari eius. Et mandavit nubibus
desuper: et panem celi dedit eis. Panem an
gelorum manducavit homo: cibaria misit

et ianuas celi aperuit

Et pluit illis manna ad manducandum: et panem celi dedit eis:

eis in habundantia. Transtulit austrum
de celo: et induxit in virtute sua africum
Et pluit super eos sicut pulverem carnes:
et sicut arenam maris volatilia pennata.
Et ceciderunt in medio castrorum eorum cir
ca tabernacula eorum. Et manducave
runt et saturati sunt nimis: et desiderium
eorum attulit eis: non sunt fraudati a de
siderio suo. Adhuc esce eorum erant in ore
ipsorum: et ira dei ascendit super eos. Et occi
dit pingues eorum: et electos israel impedivit.
In omnibus his peccaverunt adhuc: et non credi
derunt in mirabilibus eius. Et defecerunt in
vanitate dies eorum: et anni eorum cum fes
tinatione. Cum occideret eos querebant eum:
et revertebantur: et diluculo veniebant
ad eum. Et rememorati sunt quia deus
adiutor est eorum: et dilexerunt eum in ore

et deus excelsus redemptor eorum est:

suo et lingua sua mentiti sunt ei. Cor au
tem eorum non erat rectum cum eo: nec fideles ha
biti sunt in testamento eius. Ipse autem est
misericors et propicius fiet peccatis eorum: et non
disperdet eos. Et habundavit ut averteret
iram suam: et non accendit omnem iram
suam. Et recordati sunt quia caro sunt: spiritus
vadens et non rediens. Quociens exacerba
verunt eum in deserto: in iram concitave
runt eum in inaquoso. Et conversi sunt
et temptaverunt deum: et sanctum israel exacerba
verunt. Non sunt recordati manus eius
die qua redemit eos de manu tribulantis
Sicut posuit in egypto signa sua et prodi
gia sua in campo thaneos. Et convertit in
sanguinem flumina eorum: et imbres
eorum ne biberent. Misit in eos cynomiam et co
medit eos: ranam et disperdit eos. Et dedit
erugini fructus eorum: et labores eorum locus
te. Et occidit in grandine vineas eorum: et
moros eorum in pruina. Et tradidit gran
dini iumenta eorum: et possessionem eorum
igni. Misit in eos iram indignationis sue
indignationem et iram et tribulationem: immis

sionem per angelos malos. Viam fecit semi
te ire sue: non pepercit a morte animarum eorum
et iumenta eorum in morte conclusit. Et
percussit omne primogenitum in terra egypti
primitias omnis laboris eorum in tabernacu
lis cham. Et abstulit sicut oves populum
suum: et perduxit eos tamquam gregem in deserto.
Et eduxit eos in spe et non timuerunt: et
inimicos eorum operuit mare. Et eduxit
eos in montem sanctificationis sue: mon
tem quem adquisivit dextera eius. Et
eiecit a facie eorum gentes: et sorte divi
sit eis terram in funiculo distributionis.
Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus
israel. Et temptaverunt et exacerbaverunt deum
excelsum et testimonia eius non custodi
erunt. Et averterunt se et non servaverunt
pactum quemadmodum patres eorum conver
si sunt in arcum pravum. In iram concitaverunt eum
in collibus suis: et in sculptilibus suis ad
emulationem eorum provocaverunt. Audivit
deus et sprevit et ad nichilum redegit valde
israel. Et repulit tabernaculum sylo taber
naculum suum ubi habitavit in hominibus. Et
tradidit in captivitatem virtutem eorum
et pulcritudinem eorum in manus inimi
ci. Et conclusit in gladio populum suum: et
hereditatem suam sprevit. Iuvenes eorum
comedit ignis: et virgines eorum non sunt
lamentate. Sacerdotes eorum in gladio ce
ciderunt: et vidue eorum non plorabantur.
Et excitatus est tamquam dormiens dominus
tamquam potens crapulatus a vino. Et
percussit inimicos suos in posteriora: obprobri
um sempiternum dedit illis. Et repulit ta
bernaculum ioseph: et tribum effraym non ele
git. Sed elegit tribum iuda: montem syon
quem quem dilexit. Et edificavit sicut
unicornium sanctificium suum in terra quam fun
davit in secula. Et elegit david ser
vum suum et sustulit eum de gregibus ovium: de post
fetantes accepit eum. Pascere iacob ser
vum suum et israel hereditatem suam.
Et pavit eos in innocentia cordis sui: et in
intellectibus manuum suarum deduxit eos.

Deus venerunt gentes psalmus asaph.
hereditatem tuam polluerunt templum
sanctum tuum posuerunt ierusalem in pomorum
custodiam. Posuerunt morticina servorum
tuorum escas volatilibus celi: carnes sanc
torum tuorum bestiis terre. Effuderunt san
guinem ipsorum tamquam aquam in circuitu

ih(e)r(usa)l(e)m: et no(n) erat qui sepeliret. Facti sum(us)
opprobrium vicinis n(ost)ris: subsannatio et
illusio his qui in circuitu n(ost)ro sunt. Us-
quequo d(omi)ne irasceris in finem: accendetur
velut ignis zelus tuus. Effunde iram
tuam in gentes que te no(n) noverunt: et
in regna que nom(en) tuu(m) no(n) invocaverunt.
Quia comederunt iacob: et locum ei(us) deso-
laverunt. Ne memineris iniquitatu(m)
n(ost)rarum antiquaru(m) cito anticipe(n)t nos
misericordie tue: quia pauperes facti sumus
nimis. Adiuva nos deus salutaris n(oste)r:
et p(ro)pter gloriam no(min)is tui d(omi)ne libera nos:
et p(ro)pitius esto peccatis n(ost)ris, p(ro)pter nom(en)
tuu(m). Ne forte dicant in gentib(us): ubi est
deus eorum: et innotescat in nationib(us)
coram oculis n(ost)ris. Ultio sanguinis s(er)-
vorum tuor(um) qui effusus est: introeat
i(n) (con)spectu tuo gemitus (com)peditoru(m). Secu(n)d(um)
magnitudinem brachii tui: posside fi-
lios mortificator(um). Et redde vicinis n(ost)ris
septuplum in sinu eorum: in p(ro)p(er)ium
ip(s)orum q(uo)d exprobraverunt t(ibi) d(omi)ne. Nos aut(em) p(o)p(u)-
lus et oves pascue tue: confitebimur
tibi in seculum. In generatio(n)e et genera-
tio(n)em annuntiabimus laudem tuam. In fi(nem).
Qui regis isr(ae)l intende: p(ro) his q(ui) commuta-
qui deducis velut bu(n)t(ur). psalmus testimonii
ovem ioseph. Qui sedes sup(er) cherubim asaph
manifestare coram effraym beniamyn
et manasse. Excita potentiam tuam et
veni ut salvos facias nos. Deus (con)verte
nos: et ostende faciem tuam et salvi eri-
mus. D(omi)ne deus virtutu(m) quousq(ue) iras-
ceris sup(er) orat(i)o(n)e(m) s(er)vi tui. Cibabis nos
pane lacrimarum: et potu(m) dabis nob(is)
in lacrimis in mensura. Posuisti nos
in contradictio(n)em vicinis n(ost)ris: et inimi-
ci n(ost)ri subsannaveru(n)t nos. Deus virtu-
tum (con)verte nos et ostende faciem tua(m)
et salvi erimus. Vineam de egypto tra(ns)-
tulisti: eiecisti gentes et plantasti eam.
Dux itineris fuisti in conspectu ei(us): et
plantasti radices eius et implevit t(er)ra(m).
Operuit montes umbra eius: et arbusta
eius cedros dei. Extendit palmites su-
os usq(ue) ad mare: et usq(ue) ad flumi(na) p(ro)pagi-
nes eius. Et quid destruxisti maceriam
eius: et vindemiant ea(m) om(ne)s qui p(re)tergre-
diuntur viam. Exterminavit eam ap(er)
de silva: et singularis ferus depastus
e(st) eam. Deus virtutu(m) (con)verte respice de

celo et vide: et visita vineam istam. Et p(er)-
fice eam quam plantavit dextera tua: et
sup(er) filium quem confirmasti t(ibi). Incensa
igni et suffossa ab increpatio(n)e vultus tui
peribunt. Fiat manus tua sup(er) viru(m) dext(er)e
tue: et sup(er) filiu(m) hominis quem confirm-
asti tibi. Et non discedimus a te: vivifi-
cab(is) nos: et nomen tuu(m) invocabimus. Do-
mine deus virtutu(m) (con)verte nos: et ostende
faciem tuam et salvi erimus. In fi(nem) p(ro) tor-
cularib(us) p(salmus) ipsi q(uint)a asaph sabb(at)i.

Exultate deo adiutori n(ost)ro:
iubilate deo iacob. Sumi-
te psalmum: et date ty(m)-
panum et psalteriu(m) iocu(n)-
dum cum cithara. Buc-
cinate in neomenia tuba
in insigni die sollempnitatis n(ost)re. Quia
p(re)ceptum in isr(ae)l est: et iudicium d(e)o iacob.
Testimoniu(m) in ioseph posuit illud: cu(m) ex-
iret de terra egypti linguam quam non
noverat audivit. Divertit ab oneribus dor-
sum suum: manus eius in cophino servi-
erunt. In tribulatio(n)e invocasti me: et li-
beravi te et exaudivi te: in abscondito te(m)-
pestatis: probavi te apud aquam contradic-
tionis. Audi p(o)p(u)l(u)s meus et contestabor te
isr(ae)l: si audieris me no(n) erit in te deus rece(ns)
neq(ue) adorabis deum alienu(m). Ego enim su(m)
d(omi)n(u)s deus tuus qui eduxi te de terra egypti
dilata os tuum et implebo illud. Et n(on) au-
divit p(o)p(u)l(u)s meus vocem mea(m): et isr(ae)l n(on) in-
tendit m(ihi). Et dimisi eos s(ecundu)m desideria cor-
dis eorum: ibunt i(n) adinventio(n)ib(us) suis.
Si p(o)p(u)l(u)s meus audisset me: isr(ae)l si in viis
meis ambulasset: Pro nichilo forsitan in-
imicos eorum humiliassem: et sup(er) tribu-
lantes eos misissem manu(m) meam. Ini-
mici d(omi)ni mentiti sunt ei: et erit tempus
eorum in secula. Canticu(m) psalmi asaph.
Deus stetit in synagoga deorum: in
medio autem deos diiudicat. Usq(ue)quo
iudicatis iniquitatem: et facies peccator(um)
sumitis. Iudicate egeno et pupillo hu-
milem et pauperem iustificate. Eripite
pauperem et egenu(m): de manu peccatoris li-
berate. Nescieru(n)t neq(ue) intellexerunt in te-
nebris ambulant: movebu(n)tur o(mni)a fu(n)-
damenta terre. Ego dixi dii estis: et filii ex-
celsi omnes. Vos aut(em) sicut homines mo-
riemini: et sicut unus de principib(us) cade-

tis. Surge deus iudica terram: quoniam tu heredita-
bis in omnibus gentibus. Canticum psalmi David
Deus qui similis erit tibi: ne taceas
neque compescaris deus. Quoniam ecce in-
imici tui sonuerunt: et qui oderunt te
extulerunt caput. Super populum tuum ma-
lignaverunt consilium: et cogitaverunt adversus
sanctos tuos. Dixerunt venite et disperdamus
eos de gente: non memoretur nomen israel ul-
tra. Quoniam cogitaverunt unanimiter: simul ad-
versus te testamentum disposuerunt tabernacu-
la ydumeorum et ysmahelite. Moab et
agareni gebal et amon: et amalech alie-
nigene cum habitantibus tyrum. Et enim
assur venit cum illis: facti sunt in adiuto-
rium filiis loth. Fac illis sicut madian
et sisare: sicut iabin in torrente syson. Dis-
perierunt in endor: facti sunt ut stercus terre.
Pone principes eorum sicut oreb: zeb et
zebee et salmana. Omnes principes qui
dixerunt hereditate possideamus sanctuarium
dei. Deus meus pone illos in rotam: et
sicut stipulam ante faciem venti. Sicut
ignis qui comburit silvam: et sicut flam-
ma comburens montes. Ita persequeris il-
los in tempestate tua: et in ira tua turbabis
eos. Imple facies eorum ignominia: et
querent nomen tuum domine. Erubescant et
conturbentur in seculum seculi: et confun-
dantur et pereant. Et cognoscant quia nomen
tibi dominus: tu solus altissimus super omnem ter-
ram. In finem pro torcularibus filiis chore psalmus asaph.
Quam dilecta tabernacula domine virtutum:
concupiscit et deficit anima mea in atria
domini. Cor meum et caro mea exultaverunt
in deum vivum. Et enim passer invenit
sibi domum: et turtur nidum sibi ubi
ponat pullos suos. Altaria tua domine vir-
tutum: rex meus et deus meus. Beati
qui habitant in domo tua domine: in secula secu-
lorum laudabunt te. Beatus vir cuius
est consilium abs te: ascensiones in corde auxilium
suo disposuit in valle lacrimarum in loco
quem posuit. Et enim benedictiones dabit le-
gis lator: ibunt de virtute in virtutem: vi-
debitur deus deorum in syon. Domine deus vir-
tutum exaudi orationem meam: auribus
percipe deus iacob. Protector noster aspice deus
et respice in faciem christi tui. Quia melior
est dies una in atriis tuis super milia. Ele-
gi abiectus esse in domo dei mei magis quam ha-
bitare in tabernaculis peccatorum. Quia
misericordiam et veritatem diligit deus: gratiam et
gloriam dabit dominus. Non privabit bonis
eos qui ambulant in innocentia: domine vir-
tutum beatus homo qui sperat in te. In finem filiis chore
Benedixisti domine terram tuam: avertisti cap-
tivitatem iacob. Remisisti iniquita-
tem plebis tue: operuisti omnia peccata eo-
rum. Mitigasti omnem iram tuam: aver-
tisti ab ira indignationis tue. Converte
nos deus salutaris noster: et averte iram tuam
a nobis. Numquid in eternum irasceris no-
bis: aut extendes iram tuam a generatione in gene-
rationem. Deus tu conversus vivificabis nos
et plebs tua letabitur in te. Ostende nobis
domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis.
Audiam quid loquatur in me dominus deus:
quoniam loquetur pacem in plebem suam.
Et super sanctos suos: et in eos qui conver-
tuntur ad cor. Verumptamen prope timentes eum salu-
tare ipsius: ut inhabitet gloria in terra nostra.
Misericordia et veritas obviaverunt sibi:
iusticia et pax osculate sunt. Veritas de
terra orta est: et iusticia de celo prospexit.
Et enim dominus dabit benignitatem: et terra
nostra dabit fructum suum. Iusticia ante
eum ambulabit: et ponet in via gressus
suos. Oratio David.
Inclina domine aurem tuam et exaudi
me: quoniam inops et pauper sum ego.
Custodi animam meam: quoniam sanctus sum:
salvum fac servum tuum deus meus sperantem
in te. Miserere mei domine quoniam ad te clamavi
tota die: letifica animam servi tui: quoniam ad
te domine animam meam levavi. Quoniam tu domine
suavis et mitis: et multe misericordie omnibus invo-
cantibus te. Auribus percipe orationem meam
domine: et intende voci deprecationis mee. In
die tribulationis mee clamavi ad te: quia
exaudisti me. Non est similis tui in diis
domine: et non est secundum opera tua. Omnes gentes
quascumque fecisti venient: et adorabunt co-
ram te domine: et glorificabunt nomen tuum.
Quoniam magnus es tu: et faciens mirabilia:
tu es deus solus. Deduc me domine in via
tua: et ingrediar in veritate tua: letetur cor
meum ut timeat nomen tuum. Confitebor
tibi domine deus meus in toto corde meo:
et glorificabo nomen tuum in eternum. Quia
misericordia tua magna super me: et eruisti animam
meam ex inferno inferiori. Deus iniqui
insurrexerunt super me: et synagoga poten-
tium quesierunt animam meam: et non proposuerunt

uerunt te in conspectu suo. Et tu domine deus
miserator et misericors patiens et multe mi
sericordie et uerax. Respice in me et mise
rere mei: da imperium tuum puero tuo: et
saluum fac filium ancille tue. Fac mecum
cum signum in bonum: ut uideant qui
oderunt me et confundantur: quoniam tu
domine adiuuisti me et consolatus es me.
Fundamenta filiis chore psalmus cantici
eius in montibus sanctis: diligit dominus
portas syon: super omnia tabernacula iacob.
Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei. Me
mor ero raab et babylonis: scientium me.
Ecce alienigene et tyrus et populus ethiopum
hii fuerunt illic. Numquid syon dicet homo:
et homo natus est in ea: et ipse fundauit
eam altissimus. Dominus narrabit in scriptu
ris populorum: et principum horum qui fu
erunt in ea. Sicut letantium omnium
habitatio est in te. canticum psalmi filiis . . .
Domine deus salutis mee: in die clama
ui et nocte coram te. Intret in conspec
tu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad
precem meam. Quia repleta est malis anima
mea: et uita mea in inferno appropinquauit.
Estimatus sum cum descendentibus in lacum:
factus sum sicut homo sine adiutorio
inter mortuos liber. Sicut uulnerati dormi
entes in sepulcris quorum non es memor
amplius: et ipsi de manu tua repulsi sunt.
Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebro
sis et in umbra mortis. Super me confir
matus est furor tuus: et omnes fluctus tuos
induxisti super me. Longe fecisti notos
meos a me: posuerunt me abhominationem
sibi. Traditus sum et non egrediebar: oculi
mei languerunt pre inopia. Clamaui ad te
domine: tota die expandi ad te manus meas.
Numquid mortuis facies mirabilia: aut
medici suscitabunt et confitebuntur tibi.
Numquid narrabit aliquis in sepulchro
misericordiam tuam et ueritatem tuam in perditione.
Numquid cognoscentur in tenebris mirabi
lia tua in terra obliuionis. Et ego ad te
domine clamaui: et mane oratio mea preueniet
te. Ut quid domine repellis orationem meam
auertis faciem tuam a me. Pauper sum ego
et in laboribus a iuuentute mea: exaltatus
autem humiliatus sum et conturbatus. In
me transierunt ire tue: et terrores tui contur
bauerunt me. Circumdederunt me sicut aqua
tota die: circumdederunt me simul. Elon
gasti a me amicum et proximum: et notos
meos a miseria. intellectus ethan israhelite.
Misericordias domini in eternum cantabo.
In generationem et generationem annuntia
bo ueritatem tuam in ore meo. Quoniam dixisti
in eternum misericordia edificabitur in celis: preparabitur
ueritas tua in eis. Disposui testamentum ele
ctis meis: iuraui dauid seruo meo usque in
eternum preparabo semen tuum. Et edificabo in
generationem et generationem sedem tuam. Confi
tebuntur celi mirabilia tua domine: et etiam
ueritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quoniam quis
in nubibus equabitur domino: similis erit do
mino in filiis dei. Deus qui glorificatur
in consilio sanctorum: magnus et terribilis
super omnes qui in circuitu eius sunt. Domine
deus uirtutum quis similis tibi: potens es
domine: et ueritas tua in circuitu tuo. Tu
dominaris potestati maris: motum autem
fluctuum eius tu mitigas. Tu humili
asti sicut uulneratum superbum: in brachio
uirtutis tue dispersisti inimicos tuos. Tui
sunt celi et tua est terra: orbem terre et ple
nitudinem eius tu fundasti: aquilonem
et mare tu creasti. Thabor et hermon in nomine
tuo exultabunt: brachium tuum cum potentia.
Firmetur manus tua et exaltetur dextera
tua: iustitia et iudicium preparatio sedis tue.
Misericordia et ueritas precedent faciem tuam:
beatus populus qui scit iubilationem. Domine in
lumine uultus tui ambulabunt: et in
nomine tuo exultabunt tota die: et in ius
titia tua exaltabuntur. Quoniam gloria uirtu
tis eorum tu es: et in beneplacito tuo exal
tabitur cornu nostrum. Quia domini [illegible] est assump
tio nostra: et sancti israhel regis nostri. Tunc locutus
es in uisione sanctis tuis: et dixisti posu
i adiutorium in potente: exaltaui electum
de plebe mea. Inueni dauid seruum meum
oleo sancto meo unxi eum. Manus enim mea
auxiliabitur ei: et brachium meum con
fortabit eum. Nichil proficiet inimicus in
eo: et filius iniquitatis non apponet nocere
ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eius:
et odientes eum in fugam conuertam.
Et ueritas mea et misericordia mea cum ipso: et in
nomine meo exaltabitur cornu eius. Et
ponam in mari manum eius: et in fluminibus
dexteram eius. Ipse inuocabit me pater
meus es tu: deus meus et susceptor salu
tis mee. Et ego primogenitum ponam illum
excelsum pre regibus terre. In eternum seruabo

illi misericordiam meam: et testamentum meum fide
le ipsi. Et ponam in seculum seculi semen
eius et thronum eius sicut dies celi. Si autem
dereliquerint filii eius legem meam: et in
iudiciis meis non ambulaverint. Si iusti
cias meas profanaverint: et mandata mea
non custodierint. Visitabo in virga ini
quitates eorum: et in verberibus peccata eorum.
Misericordiam autem meam non dispergam ab
eo: neque nocebo in veritate mea. Neque profa
nabo testamentum meum: et que procedunt
de labiis meis non faciam irrita. Semel
iuravi in sancto meo: si david mentiar
semen eius in eternum manebit. Et thronus eius
sicut sol in conspectu meo: et sicut luna
perfecta in eternum: et testis in celo fidelis.
Tu vero repulisti et despexisti: distulisti
christum tuum. Avertisti testamentum servi tui: pro
phanasti in terra sanctuarium eius. Destru
xisti omnes sepes eius: posuisti
firmamentum eius formidinem. Diripue
runt eum omnes transeuntes viam: factus
est opprobrium vicinis suis. Exaltasti dexte
ram deprimentium eum: letificasti omnes
inimicos eius. Avertisti adiutorium gladii
eius: et non es auxiliatus ei in bello. Des
truxisti eum ab emundatione: et sedem eius
in terra collisisti. Minorasti dies temporis
eius: perfudisti eum confusione. Usquequo
domine avertis in finem: exardescet sicut ig
nis ira tua. Memorare que mea substantia: num
quid enim vane constituisti omnes filios
hominum. Quis est homo qui vivet et
non videbit mortem: et eruet animam suam
de manu inferi. Ubi sunt misericordie tue anti
que domine: sicut iurasti david in veritate tua.
Memor esto domine opprobrii servorum tuorum
quod continui in sinu meo multarum gentium.
Quod exprobraverunt inimici tui domine: quod ex
probraverunt commutationem christi tui. Bene
dictus dominus in eternum fiat fiat. Oratio moysi.
Domine refugium factus es nobis: a generatione
in generationem. Priusquam montes fierent
aut formaretur terra et orbis: a seculo et us
que in seculum tu es deus. Ne avertas hominem
in humilitatem: et dixisti convertimini filii homi
num. Quoniam mille anni ante oculos tuos: tam
quam dies hesterna que preteriit. Et custodia in
nocte que pro nichilo habentur: eorum anni erunt.
Mane sicut herba transeat mane floreat et
transeat: vespere decidat induret et arescat.
Quia defecimus in ira tua et in furore tuo
turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras
in conspectu tuo: seculum nostrum in illumina
tione vultus tui. Quoniam omnes dies nostri defe
cerunt: et in ira tua defecimus. Anni nostri si
cut aranea meditabuntur: dies annorum
nostrorum in ipsis lxx anni. Si autem in poten
tatibus octoginta anni: et amplius eorum
labor et dolor. Quoniam supervenit mansuetudo
et corripiemur. Quis novit potestatem ire
tue: et pre timore tuo iram tuam dinume
rare. Dexteram tuam sic notam fac: et eru
ditos corde in sapientia. Convertere domine us
quequo: et deprecabilis esto super servos tuos. Re
pleti sumus mane misericordia tua: et exultavi
mus et delectati sumus in omnibus diebus
nostris. Letati sumus pro diebus quibus nos hu
miliasti: annis quibus vidimus
mala. Respice in servos tuos et in opera
tua: et dirige filios eorum. Et sit splendor
domini dei nostri super nos: et opera manuum nostra
rum dirige super nos: et opus manuum
nostrarum dirige. Laus cantici ipsi david.
Qui habitat in adiutorio altissimi in pro
tectione dei celi commorabitur. Dicet
domino susceptor meus es tu: et refugium
meum deus meus sperabo in eum. Quoniam ipse
liberavit me de laqueo venantium: et a verbo
aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi:
et sub pennis eius sperabis. Scuto circum
dabit te veritas eius: non timebis a timo
re nocturno. A sagitta volante in die
a negotio perambulante in tenebris: ab
incursu et demonio meridiano. Cadent
a latere tuo mille: et decem milia a dex
tris tuis: ad te autem non appropinquabit. Verum
tamen oculis tuis considerabis: et retributionem
peccatorum videbis. Quoniam tu es domine spes mea:
altissimum posuisti refugium tuum. Non
accedet ad te malum: et flagellum non
appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam angelis
suis mandavit de te: ut custodiant te in
omnibus viis tuis. In manibus portabunt
te: ne forte offendas ad lapidem pedem tu
um. Super aspidem et basiliscum ambu
labis: et conculcabis leonem et draconem.
Quoniam in me speravit liberabo eum: protegam
eum quoniam cognovit nomen meum. Cla
mabit ad me et ego exaudiam eum: cum
ipso sum in tribulatione: eripiam eum et glo
rificabo eum. Longitudine dierum reple
bo eum: et ostendam illi salutare meum.

Bonum est confiteri *ps. cantici ipsi david.*
domino: et psallere nomini tuo altissime.
Ad annunciandum mane misericordiam tuam: et veri-
tatem tuam per noctem. In decacordo ps-
alterio cum cantico in cythara. Quia delec-
tasti me domine in factura tua: et in operibus
manuum tuarum exultabo. Quam magni-
ficata sunt opera tua domine: nimis profunde
facte sunt cogitationes tue. Vir insipiens
non cognoscet: et stultus non intelliget
hec. Cum exorti fuerint peccatores sicut fe-
num: et apparuerint omnes qui operantur
iniquitatem. Ut intereant in seculum secu-
li: tu autem altissimus in eternum domine. Quoniam
ecce inimici tui domine quoniam ecce inimici tui
peribunt et dispergentur omnes qui ope-
rantur iniquitatem. Et exaltabitur sicut
unicornis cornu meum: et senectus me-
a in misericordia uberi. Et despexit oculus meus in-
imicos meos: et in insurgentibus in me ma-
lignantibus audiet auris mea. Iustus
ut palma florebit in domo domini: sicut ce-
drus libani multiplicabitur. Planta-
ti in domo domini: in atriis domus dei nostri
florebunt. Adhuc multiplicabuntur in
senecta uberi: et bene patientes erunt ut an-
nuncient. Quoniam rectus dominus deus noster: et non est
iniquitas in eo. *ps. david quando domus eius resti-*
Dominus regnavit decorem *tuta est ei.*
indutus est: indutus est dominus fortitu-
dinem et precinxit se. Etenim firmavit
orbem terre qui non commovebitur. Parata
sedes tua ex tunc: a seculo tu es. Elevave-
runt flumina domine: elevaverunt flumina
vocem suam. Elevaverunt flumina
fluctus suos a vocibus aquarum multarum.
Mirabiles elationes maris: mirabilis
in altis dominus. Testimonia tua credibilia
facta sunt nimis: domum tuam decet sancti-
tudo domine in longitudinem dierum. *ps. david quarta*
Deus ultionum dominus: deus *sabbati.*
ultionum libere egit. Exaltare qui iu-
dicas terram: redde retributionem superbis.
Usquequo peccatores domine: usquequo
peccatores gloriabuntur. Effabuntur
et loquentur iniquitatem: loquentur
omnes qui operantur iniustitiam. Populum
tuum domine humiliaverunt: et hereditatem
tuam vexaverunt. Viduam et advenam
interfecerunt: et pupillos occiderunt. Et
dixerunt non videbit dominus: nec intelliget
deus iacob. Intelligite insipientes in populo
et stulti aliquando sapite. Qui plantavit aurem
non audiet: aut qui finxit oculum non con-
siderat. Qui corripit gentes non arguet: qui
docet hominem scientiam. Dominus scit cogitati-
ones hominum quoniam vane sunt. Beatus
homo quem tu erudieris domine: et de lege tu-
a docueris eum. Ut mitiges ei a diebus
malis: donec fodiatur peccatori fovea.
Quia non repellet dominus plebem suam: et
hereditatem suam non derelinquet. Quoad-
usque iustitia convertatur in iudicium: et qui
iuxta illam: omnes qui recto sunt corde.
Quis consurget mihi adversus malignantes
aut quis stabit mecum adversus operantes
iniquitatem. Nisi quia dominus adiuvit me:
paulominus habitasset in inferno anima
mea. Si dicebam motus est pes meus:
misericordia tua domine adiuvabat me. Secundum
multitudinem dolorum meorum in corde
meo: consolationes tue letificaverunt
animam meam. Numquid adheret tibi se-
des iniquitatis: qui fingis laborem in precep-
to. Captabunt in animam iusti: et san-
guinem innocentem condempnabunt.
Et factus est mihi dominus in refugium: et deus
meus in adiutorium spei mee. Et red-
det illis iniquitatem ipsorum: et in mali-
tia eorum disperdet eos: disperdet illos
dominus deus noster. *laus cantici ipsi david.*
Venite exultemus domino: iubilemus
deo salutari nostro. Preoccupemus faci-
em eius in confessione: et in psalmis
iubilemus ei. Quoniam deus magnus dominus
et rex magnus super omnes deos. Quia in
manu eius sunt omnes fines terre: et
altitudines montium ipsius sunt. Quoniam
ipsius est mare et ipse fecit illud: et siccam
manus eius formaverunt. Venite ad-
oremus et procidamus et ploremus ante
dominum qui fecit nos: quia ipse est dominus deus
noster. Et nos populus pascue eius: et oves ma-
nus eius. Hodie si vocem eius audieritis: no-
lite obdurare corda vestra. Sicut in irrita-
tione secundum diem temptationis in de-
serto: ubi temptaverunt me patres vestri: pro-
baverunt et viderunt opera mea. Quadra-
ginta annis offensus fui generationi
illi: et dixi semper errant corde. Et isti
non cognoverunt vias meas: ut iuravi in
ira mea si introibunt in requiem meam.
Cantate domino *ps. david quando domus edificabatur*
canticum novum: cantate *post captivitatem.*

domino omnis terra. Cantate domino et benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius. Annuntiate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii gentium demonia: dominus autem celos fecit. Confessio et pulcritudo in conspectu eius: sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius. Afferte domino patrie gentium: afferte domino gloriam et honorem: afferte gloriam domino nomini eius. Tollite hostias et introite in atria eius: adorate dominum in atrio sancto eius. Commoveatur a facie eius universa terra: dicite gentibus quia dominus regnavit. Etenim correxit orbem terre qui non commovebitur: iudicabit populos in equitate. Letentur celi et exultet terra commoveatur mare et plenitudo eius: gaudebunt campi et omnia que in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie domini quia venit: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate et populos in veritate sua. Ps. David laus cantici David.

Dominus regnavit exultet terra: letentur insule multe. Nubes et quando restituta est terra caligo in circuitu eius: iustitia et iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet et inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre: vidit et commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra. Annuntiaverunt celi iustitiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius. Confundantur omnes qui adorant sculptilia: qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius: audivit et letata est Syon. Et exultaverunt filie Iude: propter iudicia tua domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram: nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum: custodit dominus animas sanctorum suorum de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto: et rectis corde letitia. Letamini iusti in domino et confitemini memorie sanctificationis eius. Ps. David.

Cantate domino canticum novum quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dexteram eius: et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum in conspectu gentium revelavit iustitiam suam. Recordatus est misericordie sue: et veritatis sue domui Israel. Viderunt omnes termini terre salutare dei nostri. Iubilate deo omnis terra: cantate et exultate et psallite. Psallite domino in cythara, in cythara et voce psalmi: in tubis ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in conspectu regis domini: moveatur mare et plenitudo eius: orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manu simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iustitia: et populos in equitate. Ps. David.

Dominus regnavit irascantur populi: qui sedes super cherubim moveatur terra. Dominus in Syon magnus: et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones: iudicium et iustitiam in Iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses et Aaron in sacerdotibus eius: et Samuel inter eos qui invocant nomen eius. Invocabant dominum et ipse exaudiebat eos: in columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius: et preceptum quod dedit illis. Domine deus noster tu exaudiebas eos: tu propitius fuisti eis: et ulciscens in omnes adinventiones eorum. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster. Ps. in confessione.

Iubilate deo omnis terra: servite domino in letitia. Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus: ipse fecit nos: et non ipsi nos. Populus eius et oves pascue eius: introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus in eternum misericordia eius: et usque in generationem et generationem veritas eius. Ps. ipsi David.

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Psallam et intelligam in via immaculata: quando venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes prevaricationes odivi. Non adhesit michi cor pravum declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo

hunc persequebar. Superbo oculo et insaciabili corde: cum hoc non edebam. Oculi mei
ad fideles terre ut sedeant mecum: ambulans in via inmaculata: hic michi ministrabat.
Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam: qui loquitur iniqua
non direxit in conspectu oculorum meorum.
In matutino interficiebam omnes peccatores terre: ut disperderem de civitate domini omnes
operantes iniquitatem. *Oratio pauperis cum anxiaretur et coram domino effuderit precem suam.*
Domine exaudi
orationem meam et clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam a me: in
quacumque die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te
velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei et ossa mea sicut cremium
aruerunt. Percussus sum ut fenum et aruit cor meum quia oblitus sum comedere
panem meum. A voce gemitus mei adhesit os meum carni mee. Similis factus
sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nicticorax in domicilio. Vigilavi et
factus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabant michi inimici mei
et qui laudabant me adversum me iurabant. Quia cinerem tamquam panem manducabam:
et potum meum cum fletu miscebam. A facie ire indignationis tue:
quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra declinaverunt et ego sicut fenum arui.
Tu autem domine in eternum permanes: et memoriale tuum in generatione et generationem. Tu exurgens
domine misereberis syon: quia tempus miserendi eius quia venit tempus. Quoniam
placuerunt servis tuis lapides eius et terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes
nomen tuum domine: et omnes reges terre gloriam tuam. Quia edificavit dominus syon
et videbitur in gloria sua. Respexit in orationem humilium: et non sprevit precem eorum.
Scribantur hec in generatione altera: et populus qui creabitur laudabit dominum.
Quia prospexit de excelso sancto suo dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus
compeditorum ut solveret filios interemptorum. Ut annuntient in syon nomen domini: et laudem
eius in ierusalem. In conveniendo populos in unum: et reges ut serviant domino. Respondit
ei in via virtutis sue paucitatem dierum meorum nuncia michi. Ne revoces me in dimidio
dierum meorum: in generatione et generationem

anni tui. Initio tu domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt
tu autem permanes: et omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium
mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Filii
servorum tuorum habitabunt: et semen eorum in seculum dirigetur. *Psalmus ipsi david.*
Benedic anima mea domino: et omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic
anima mea domino: et noli oblivisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus
iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam:
qui coronat te in misericordia et miserationibus.
Qui replet in bonis desiderium tuum: renovabitur ut aquile iuventus tua. Faciens
misericordias dominus: et iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas fecit vias suas moysi: filiis
israel voluntates suas. Miserator et misericors dominus: longanimis et multum misericors.
Non in perpetuum irascetur: neque in eternum comminabitur. Non secundum peccata nostra
fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi
a terra: corroboravit misericordiam suam super timentes se. Quantum distat ortus ab
occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum misertus
est dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recordatus est quoniam pulvis
sumus: homo sicut fenum dies eius tamquam flos agri sic efflorebit. Quoniam spiritus pertransibit
in illo et non subsistet: et non cognoscet amplius locum suum. Misericordia autem domini
ab eterno et usque in eternum super timentes eum.
Et iusticia illius in filios filiorum: hiis qui servant testamentum eius. Et memores sunt
mandatorum ipsius ad faciendum ea. Dominus in celo paravit sedem suam: et regnum ipsius
omnibus dominabitur. Benedicite domino omnes angeli eius potentes virtute facientes verbum
illius: ad audiendam vocem sermonum eius.
Benedicite domino omnes virtutes eius: ministri eius qui facitis voluntatem eius.
Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius: benedic anima mea
domino. *Psalmus david.*
Benedic anima mea domino: domine deus meus magnificatus es vehementer.
Confessionem et decorem induisti: amictus lumine sicut vestimento. Extendens celum:

sicut pellem: qui tegis aquis superiora eius.
Qui ponis nubem ascensum tuum: qui
ambulas super pennas ventorum. Qui facis
angelos tuos spiritus: et ministros tuos ignem
urentem. Qui fundasti terram super stabi
litatem suam: non inclinabitur in seculum
seculi. Abyssus sicut vestimentum amictus
eius: super montes stabunt aque. Ab in
crepatione tua fugient: a voce tonitrui
tui formidabunt. Ascendunt montes
et descendunt campi: in locum quem fun
dasti eis. Terminum posuisti quem non trans
gredientur: neque convertentur operire terram.
Qui emittis fontes in convallibus: inter
medium montium pertransibunt aque.
Potabunt omnes bestie agri: expectabunt
onagri in siti sua. Super ea volucres celi ha
bitabunt: de medio petrarum dabunt voces.
Rigans montes de superioribus suis: de fruc
tu operum tuorum saciabitur terra. Produ
cens fenum iumentis: et herbam servitu
ti hominum. Et educas panem de terra: et
vinum letificet cor hominis. Et exhilaret
faciem in oleo: et panis cor hominis con
firmet. Saturabuntur ligna campi: et
cedri libani quas plantavit: illic passeres
nidificabunt. Herodii domus dux est eorum:
montes excelsi cervis: petra refugium eri
naciis. Fecit lunam in tempore: sol cog
novit occasum suum. Posuisti tenebras
et facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes
bestie silve. Catuli leonum rugientes ut
rapiant: et querant a deo escam sibi. Or
tus est sol et congregati sunt: et in cubilibus
suis collocabuntur. Exibit homo ad opus
suum: et ad operationem suam usque ad ves
perum. Quam magnificata sunt opera tua domine
omnia in sapientia fecisti: impleta est terra
possessione tua. Hoc mare magnum et spaci
osum manibus: illic reptilia quorum non
est numerus. Animalia pusilla cum ma
gnis: illic naves pertransibunt. Draco
iste quem formasti ad illudendum ei: omnia
a te expectant ut des illis escam in tempore.
Dante te illis colligent: aperiente te ma
num tuam: omnia implebuntur bonita
te. Avertente autem te faciem turbabuntur
auferes spiritum eorum et deficient: et in pul
verem suum revertentur. Emittes spiritum tuum
et creabuntur: et renovabis faciem terre.
Sit gloria domini in seculum: letabitur dominus
in operibus suis. Qui respicit terram et facit

eam tremere: qui tangit montes et fumigant.
Cantabo domino in vita mea: psallam deo
meo quamdiu sum. Iocundum sit ei eloqui
um meum: ego vero delectabor in domino. Defi
ciant peccatores a terra et iniqui ita ut non
sint: benedic anima mea domino. Alleluia alleluia.
Confitemini domino et invocate nomen
eius: annunciate inter gentes opera eius.
Cantate ei et psallite ei: narrate omnia
mirabilia eius. Laudamini in nomine sancto
eius: letetur cor querentium dominum. Que
rite dominum et confirmamini: querite faciem
eius semper. Mementote mirabilium eius
que fecit: prodigia eius et iudicia oris eius.
Semen abraham servi eius: filii iacob elec
ti eius. Ipse dominus deus noster: in universa terra
iudicia eius. Memor fuit in seculum tes
tamenti sui: verbi quod mandavit in mil
le generationes. Quod disposuit ad abra
ham et iuramenti sui ad ysaac. Et statuit illud
iacob in preceptum: et israel in testamentum eternum.
Dicens tibi dabo terram chanaan: funiculum
hereditatis vestre. Cum essent numero brevi
paucissimi et incole eius. Et pertransie
runt de gente in gentem: et de regno ad
populum alterum. Non reliquit hominem
nocere eis: et corripuit pro eis reges. Noli
te tangere christos meos: et in prophetis meis no
lite malignari. Et vocavit famem super terram
et omne firmamentum panis contrivit. Misit
ante eos virum: in servum venundatus est io
seph. Humiliaverunt in compedibus pedes
eius: ferrum pertransiit animam eius donec
veniret verbum eius. Eloquium domini inflam
mavit eum: misit rex et solvit eum prin
ceps populorum et dimisit eum. Et erudi
ret principes eius sicut semetipsum: et se
nes eius prudentiam doceret. Et intravit is
rael in egyptum: et iacob incola fuit in ter
ra cham. Et auxit populum suum vehementer:
et firmavit eum super inimicos eius. Conver
tit cor eorum ut odirent populum eius: et
dolum facerent in servos eius. Misit moy
sen servum suum: aaron quem elegit ipsum.
Posuit in eis verba signorum suorum: et
prodigia eorum in terra cham. Misit tenebras
et obscuravit: et non exacerbavit sermones
suos. Convertit aquas eorum in sangui
nem: et occidit pisces eorum. Et dedit terra
eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum.
Dixit et venit cynomia: et cinifes in omni
bus finibus eorum. Posuit pluvias eorum

grandinem: ignem comburentem in terra
ipsorum. Et percussit vineas eorum et fi-
culneas eorum: et contrivit lignum fini-
um eorum. Dixit et venit locusta et bru-
cus cuius non erat numerus. Et comedit
omne fenum in terra eorum: et comedit omnem
fructum terre eorum. Et percussit omne
primogenitum in terra eorum: primitias omnis
laboris eorum. Et eduxit eos cum argen-
to et auro: et non erat in tribubus eorum
infirmus. Letata est egyptus in profectione
eorum: quia incubuit timor eorum super
eos. Expandit nubem in protectionem eorum
et ignem ut luceret eis per noctem. Petierunt
et venit coturnix: et pane celi saturavit
eos. Disrupit petram et fluxerunt aque:
abierunt in sicco flumina. Quoniam memor
fuit verbi sancti sui: quod habuit ad a-
braham puerum suum. Et eduxit populum
suum in exultatione: et electos suos in letitia.
Et dedit illis regiones gentium: et labo-
res populorum possederunt. Ut custodiant
iustificationes eius: et legem eius requirant.
Confitemini domino quoniam bonus: alleluia alleluia
quoniam in seculum misericordia eius. Quis lo-
quetur potentias domini: auditas faciet omnes
laudes eius. Beati qui custodiunt iudi-
cium: et faciunt iustitiam in omni tempore.
Memento mei domine in beneplacito populi tui:
visita nos in salutari tuo. Ad videndum
in bonitate electorum tuorum ad letandum
in letitia gentis tue: ut lauderis cum he-
reditate tua. Peccavimus cum patribus
nostris: iniuste egimus: iniquitatem feci-
mus. Patres nostri in egypto non intellexe-
runt mirabilia tua: non fuerunt memo-
res multitudinis misericordie tue. Et irritaverunt
ascendentes in mare mare rubrum. Et sal-
vavit eos propter nomen suum: ut notam
faceret potentiam suam. Et increpuit mare
rubrum et exsiccatum est: et deduxit
eos in abyssis sicut in deserto. Et salvavit
eos de manu odientium: et redemit eos
de manu inimici. Et operuit aqua tribu-
lantes eos: unus ex eis non remansit.
Et crediderunt (ver)bis eius: et laudave-
runt laudem eius. Cito fecerunt: obli-
ti sunt operum eius: non sustinuerunt consilium
eius. Et concupierunt concupiscentiam in
deserto: et temptaverunt deum in inaquo-
so. Et dedit eis petitionem ipsorum: et
misit saturitatem in animas eorum. Et ir-
ritaverunt moysen in castris: aaron sanctum
domini. Aperta est terra et deglutivit dathan
et operuit super congregationem abyron. Et exar-
sit ignis in synagoga eorum: flamma com-
bussit peccatores. Et fecerunt vitulum in o-
reb: et adoraverunt sculptile. Et mutave-
runt gloriam suam: in similitudinem vitu-
li comedentis fenum. Obliti sunt deum qui
salvavit eos qui fecit magnalia in egyp-
to: mirabilia in terra cham: terribilia in ma-
ri rubro. Et dixit ut disperderet eos: si non
moyses electus eius stetisset in confracti-
one in conspectu eius. Ut averteret iram e-
ius ne disperderet eos: et pro nichilo habuerunt
terram desiderabilem. Non crediderunt verbo
eius: et murmuraverunt in tabernaculis
suis: non exaudierunt vocem domini. Et eleva-
vit manum suam super eos: ut prosterneret e-
os in deserto. Et ut deiceret semen eorum in
nationibus: et disperderet eos in regionibus. Et
initiati sunt beelphegor: et comederunt sa-
crificia mortuorum. Et irritaverunt eum
in adinventionibus suis: et multiplicata est
in eis ruina. Et stetit finees et placavit
et cessavit quassatio. Et reputatum
est ei ad iustitiam in generationem et generati-
onem usque in sempiternum. Et irritaverunt
eum ad aquas contradictionis: et vexa-
tus est moyses propter eos: quia exacerbave-
runt spiritum eius. Et distinxit in labiis su-
is: non disperdiderunt gentes quas dixit
dominus illis. Et commixti sunt inter gentes: et
didicerunt opera eorum et servierunt scul-
ptilibus eorum: et factum est illis in scan-
dalum. Et immolaverunt filios suos et
filias suas demoniis. Et effuderunt sangui- innocentem sanguinem
nem filiorum suorum et filiarum suarum:
quas sacrificaverunt sculptilibus chana-
an. Et infecta est terra in sanguinibus
et contaminata est in operibus eorum: et for-
nicati sunt in adinventionibus suis. Et
iratus est furore suo dominus in populo suo: et
abhominatus est hereditatem suam. Et
tradidit eos in manus gentium: et domina-
ti sunt eorum qui oderunt eos. Et tribu-
laverunt eos inimici eorum: et humi-
liati sunt sub manibus eorum: sepe libera-
vit eos. Ipsi autem exacerbaverunt eum in con-
silio suo: et humiliati sunt in iniquita-
tibus suis. Et vidit cum tribularentur:
et audivit orationem eorum. Et memor fu-
it testamenti sui: et penituit eum secundum mul-

titudinem misericordie sue. Et dedit eos in mi-
sericordias: in conspectu omnium qui ce-
perunt eos. Salvos fac nos domine deus noster: et
congrega nos de nationibus. Et confiteamur
nomini sancto tuo: et gloriemur in laude
tua. Benedictus dominus deus israel a seculo
et usque in seculum: et dicet omnis populus
fiat fiat. alleluia alleluia

Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in
seculum misericordia eius. Dicant qui redem-
pti sunt a domino: quos redemit de manu i-
nimici: de regionibus congregavit eos. A so-
lis ortu et occasu: ab aquilone et mari.
Erraverunt in solitudine in inaquoso:
viam civitatis habitaculi non invenerunt.
Esurientes et sitientes: anima eorum in ipsis
defecerunt. Et clamaverunt ad dominum cum
tribularentur: et de necessitatibus eorum eri-
puit eos. Et deduxit eos in viam rectam:
ut irent in civitatem habitationis. Con-
fiteantur domino misericordie eius: et mirabilia eius
filiis hominum. Quia satiavit animam
inanem: et animam esurientem satiavit
bonis. Sedentes in tenebris et umbra mor-
tis: vinctos in mendicitate et ferro. Qui-
a exacerbaverunt eloquia dei: et consilium
altissimi irritaverunt. Et humiliatum est
in laboribus cor eorum: et infirmati sunt
nec fuit qui adiuvaret. Et clamaverunt
ad dominum cum tribularentur: et de necessi-
tatibus eorum liberavit eos. Et eduxit eos
de tenebris et umbra mortis: et vincula
eorum disrupit. Confiteantur domino mi-
sericordie eius: et mirabilia eius filiis ho-
minum. Quia contrivit portas ereas: et
vectes ferreos confregit. Suscepit eos de
via iniquitatis eorum: propter iniusticias
enim suas humiliati sunt. Omnem escam
abhominata est anima eorum: et appropinqua-
verunt usque ad portas mortis. Et clama-
verunt ad dominum cum tribularentur: et de
necessitatibus eorum liberavit eos. Misit verbum
suum et sanavit eos: et eripuit eos de in-
teritionibus eorum. Confiteantur domino misericordie eius:
et mirabilia eius filiis hominum. Et sacri-
ficent sacrificium laudis: et adnuncient
opera eius in exultatione. Qui descendunt
mare in navibus: facientes operationem in aquis
multis. Ipsi viderunt opera domini: et mira-
bilia eius in profundo. Dixit et stetit spiritus
procelle: et exaltati sunt fluctus eius. Ascen-
dunt usque ad celos: et descendunt usque ad
abyssos: anima eorum in malis tabescebat. Tur-
bati sunt et moti sunt sicut ebrius: et omnis
sapientia eorum devorata est. Et clama-
verunt ad dominum cum tribularentur: et de
necessitatibus eorum eduxit eos. Et statuit
procellam eius in auram: et siluerunt fluc-
tus eius. Et letati sunt quia siluerunt:
et deduxit eos in portum voluntatis eorum.
Confiteantur domino misericordie eius: et mirabi-
lia eius filiis hominum. Et exaltent eum
in ecclesia plebis: et in cathedra seniorum
laudent eum. Posuit flumina in deser-
tum: et exitus aquarum in sitim. Ter-
ram fructiferam in salsuginem: a mali-
cia inhabitantium in ea. Posuit desertum in
stagna aquarum: et terram sine aqua in
exitus aquarum. Et collocavit illic esu-
rientes: et constituerunt civitatem habitati-
onis. Et seminaverunt agros et planta-
verunt vineas: et fecerunt fructum nativi-
tatis. Et benedixit eis et multiplicati sunt
nimis: et iumenta eorum non minoravit.
Et pauci facti sunt et vexati sunt: a tribu-
latione malorum et dolore. Effusa est con-
tentio super principes: et errare fecit eos
in invio et non in via. Et adiuvit pau-
perem de inopia: et posuit sicut oves fami-
lias. Videbunt recti et letabuntur: et omnis
iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens
et custodiet hec: et intelliget misericordias domini. Can-

Paratum cor meum. ticum psalmi ipsi david

Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et
psallam in gloria mea. Exurge psalterium
et cythara: exurgam diluculo. Confite-
bor tibi in populis domine: et psallam tibi in na-
tionibus. Quia magna super celos misericordia tua
et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super
celos deus et super omnem terram gloria tua:
ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dextera
tua et exaudi me: deus locutus est in sancto
suo. Exultabo et dividam sicimam: et con-
vallem tabernaculorum dimetiar. Meus est
galaad et meus est manasses: et effraim
susceptio capitis mei. Iuda rex meus:
moab lebes spei mee. In idumeam exten-
dam calciamentum meum: mihi alienigene a-
mici facti sunt. Quis deducet me in civita-
tem munitam: quis deducet me usque in y-
dumeam. Nonne tu deus qui repulisti nos:
et non exibis deus in virtutibus nostris. Da nobis
auxilium de tribulatione: quia vana salus ho-
minis. In deo faciemus virtutem: et ipse

ad nichilum deducet inimicos meos. ps. d.
Deus laudem meam ne tacueris: quia
os peccatoris et os dolosi super me aper
tum est. Locuti sunt adversum me lingua
dolosa: et sermonibus odii circumdederunt me
et expugnaverunt me gratis. Pro eo ut
me diligerent detrahebant mihi: ego autem ora
bam. Et posuerunt adversum me mala
pro bonis: et odium pro dilectione mea. Con
stitue super eum peccatorem: et dyabolus
stet a dextris eius. Cum iudicatur exe
at condempnatus: et oratio eius fiat in
peccatum. Fiant dies eius pauci: et
episcopatum eius accipiat alter. Fiant filii
eius orphani: et uxor eius vidua. Nu
tantes transferantur filii eius et men
dicent: eiciantur de habitationibus suis.
Scrutetur fenerator omnem substantiam eius:
et diripiant alieni labores eius. Non sit
illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis
eius. Fiant nati eius in interitu in generati
one una deleatur nomen eius. In memo
riam redeat iniquitas patrum eius in con
spectu domini: et peccatum matris eius non
deleatur. Fiant contra dominum semper: et dis
pereat de terra memoria eorum: pro eo
quod non est recordatus facere misericordiam. Et per
secutus est hominem inopem: et mendicum et
conpunctum corde mortificare. Et dilexit
maledictionem et veniet ei: et noluit
benedictionem et elongabitur ab eo. Et in
duit maledictionem sicut vestimentum:
et intravit sicut aqua in interiora eius: et
sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut
vestimentum quo operitur: et sicut zona
qua semper precingitur. Hoc opus eorum qui
detrahunt mihi apud dominum: et qui loquuntur
mala adversus animam meam. Et tu domine
domine fac mecum propter nomen tuum quia su
avis est misericordia tua. Libera me quia egenus et
pauper ego sum: et cor meum conturbatum est
intra me. Sicut umbra cum declinat a
blatus sum: et excussus sum sicut locus
te. Genua mea infirmata sunt a ieiu
nio: et caro mea inmutata est propter oleum.
Et ego factus sum obprobrium illis: viderunt
me et moverunt capita sua. Ad
iuva me domine deus meus: salvum me
fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia ma
nus tua hec: et tu domine fecisti eam. Maledi
cent illi et tu domine fecisti eam. —aledicet
benedices: qui insurgunt in me confundantur

filius autem tuus letabitur. Induantur
qui detrahunt mihi pudore: et operiantur si
cut diploide confusione sua. Confite
bor domino nimis in ore meo: et in medio
multorum laudabo eum. Quia astitit
a dextris pauperis: ut salvam faceret a perse
quentibus animam meam. ps. david.

Dixit dominus domino meo: sede
a dextris meis. Donec po
nam inimicos tuos sca
bellum pedum tuorum.
Virgam virtutis tue e
mittet dominus ex syon domina
re in medio inimicorum tuorum. Tecum princi
pium in die virtutis tue in splendori
bus sanctorum ex utero ante luciferum genu
i te. Iuravit dominus et non penitebit eum
tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. Dominus a dextris tuis confregit
in die ire sue reges. Iudicabit in nati
onibus implebit ruinas: conquassabit capita in
terra multorum. De torrente in via bi
bet propterea exaltabit caput. alleluia.
Confitebor tibi domine in toto corde meo
in consilio iustorum et congregatione.
Magna opera domini exquisita in omnes volun
tates eius. Confessio et magnificentia
opus eius: et iustitia eius manet in se
culum seculi. Memoriam fecit mirabili
um suorum: misericors et miserator dominus:
escam dedit timentibus se. Memor erit in se
culum testamenti sui: virtutem operum su
orum annuntiabit populo suo. Ut det illis heredi
tatem gentium: opera manuum eius veri
tas et iudicium. Fidelia omnia manda
ta eius confirmata in seculum seculi facta
in veritate et equitate. Redemptionem mi
sit dominus populo suo: mandavit in eternum testa
mentum suum. Sanctum et terribile nomen
eius: initium sapientie timor domini. In
tellectus bonus omnibus facientibus eum: lau
datio eius manet in seculum seculi. alleluia re
Beatus vir versionis aggei et zacharie
qui timet dominum: in mandatis eius
volet nimis. Potens in terra erit semen
eius generatio rectorum benedicetur. Glo
ria et divitie in domo eius et iustitia eius
manet in seculum seculi. Exortum est in
tenebris lumen rectis: misericors et misera

tor et iustus. Iocundus homo qui mi
seretur et commodat disponit sermones suos
in iudicio quia in eternum non commoue
bitur. In memoria eterna erit iustus ab
auditione mala non timebit. Paratum
cor eius sperare in domino confirmatum cor
eius: non commouebitur donec despiciat
inimicos suos. Dispersit dedit pauperibus
iusticia eius manet in seculum seculi
cornu eius exaltabitur in gloria. Pecca
tor uidebit et irascetur dentibus suis fre
met et tabescet desiderium peccatorum
peribit. alleluia

Laudate pueri dominum laudate nomen
domini. Sit nomen domini benedictum ex h
nunc et usque in seculum. A solis ortu
usque ad occasum laudabile nomen domini.
Excelsus super omnes gentes dominus: et super
celos gloria eius. Quis sicut dominus deus
noster qui in altis habitat: et humilia res
picit in celo et in terra. Suscitans a ter
ra inopem: et de stercore erigens pauperem
Et collocet eum cum principibus cum prin
cipibus populi sui. Qui habitare facit sterilem in do
mo matrem filiorum letantem. alleluia

In exitu israel de egypto domus iacob
de populo barbaro. Facta est iudea sancti
ficatio eius: israel potestas eius. Mare ui
dit et fugit iordanis conuersus est retror
sum. Montes exultauerunt ut arietes:
et colles sicut agni ouium. Quid est tibi
mare quod fugisti: et tu iordanis quia con
uersus es retrorsum. Montes exultastis
sicut arietes et colles sicut agni ouium.
A facie domini mota est terra a facie dei ia
cob. Qui conuertit petram in stagna aqua
rum: et rupem in fontes aquarum. Non
nobis domine non nobis: sed nomini tuo da
gloriam. Super misericordia tua et ueritate tua
nequando dicant gentes ubi est deus eorum.
Deus autem noster in celo omnia quecumque
uoluit fecit. Simulacra gentium argen
tum et aurum: opera manuum hominum.
Os habent et non loquentur: oculos
habent et non uidebunt. Aures habent
et non audient: nares habent et non odorabunt.
Manus habent et non palpabunt: pedes
habent et non ambulabunt non clama
bunt in gutture suo. Similes illis fiant
qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis.
Domus israel sperauit in domino adiutor eorum
et protector eorum est. Domus aaron spe
rauit in domino adiutor eorum et protector eorum
est. Qui timent dominum sperauerunt in domino adiu
tor eorum et protector eorum est. Qui timent
dominum sperauerunt in domino adiutor eorum et protector
eorum est. Dominus memor fuit nostri: et benedixit
nobis. Benedixit domui israel: benedixit do
mui aaron. Benedixit omnibus qui timent
dominum pusillis cum maioribus. Adiciat dominus
super uos: super uos et super filios uestros. Benedic
ti uos a domino: qui fecit celum et terram. Ce
lum celi domino: terram autem dedit filiis ho
minum. Non mortui laudabunt te domine
neque omnes qui descendunt in infernum.
Sed nos qui uiuimus benedicimus domino
ex hoc nunc et usque in seculum. alleluia

Dilexi quoniam exaudiet dominus uocem ora
tionis mee. Quia inclinauit aurem
suam mihi et in diebus meis inuocabo. Cir
cumdederunt me dolores mortis: et pericula
inferni inuenerunt me. Tribulationem et do
lorem inueni: et nomen domini inuocaui.
O domine libera animam meam misericors dominus
et iustus: et deus noster miseretur. Custodiens
paruulos dominus humiliatus sum et liberauit
me. Conuertere anima mea in requiem tuam
quia dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam
meam de morte: oculos meos a lacrimis
pedes meos a lapsu. Placebo domino in regi
one uiuorum. alleluia

Credidi propter quod locutus sum: ego autem
humiliatus sum nimis. Ego dixi
in excessu meo: omnis homo mendax. Quid
retribuam domino pro omnibus que retribuit
mihi. Calicem salutaris accipiam: et nomen
domini inuocabo. Vota mea domino reddam co
ram omni populo eius: preciosa in conspectu
domini mors sanctorum eius. O domine quia ego
seruus tuus: ego seruus tuus et filius ancil
le tue. Dirupisti uincula mea tibi sacri
ficabo hostiam laudis: et nomen domini inuoca
bo. Vota mea domino reddam in conspectu
omnis populi eius: in atriis domus domini in me
dio tui ierusalem. alleluia

Laudate dominum omnes gentes: lauda
te eum omnes populi. Quoniam confirmata
est super nos misericordia eius: et ueritas domini manet
in eternum. alleluia

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in
seculum misericordia eius. Dicat nunc israel quoniam
bonus quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc
domus aaron quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia eius. Dicant nunc qui timent dominum

quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. De
tribulatione invocavi dominum: et exaudivit
me in latitudine dominus. Dominus michi adiutor
non timebo quid faciat michi homo. Dominus
michi adiutor: et ego despiciam inimicos
meos. Bonum est confidere in domino quam
confidere in homine. Bonum est sperare in
domino quam sperare in principibus. Omnes gen-
tes circuierunt me: et in nomine domini quia
ultus sum in eos. Circumdantes circumde-
derunt me: et in nomine domini quia ultus sum
in eos. Circumdederunt me sicut apes: et exar-
serunt sicut ignis in spinis: et in nomine
domini quia ultus sum in eos. Impulsus
eversus sum ut caderem: et dominus suscepit me.
Fortitudo mea et laus mea dominus: et factus
est michi in salutem. Vox exultationis et sa-
lutis in tabernaculis iustorum. Dextera
domini fecit virtutem: dextera domini exaltavit
me. Non moriar sed vivam: et narrabo
opera domini. Castigans castigavit me dominus
et morti non tradidit me. Aperite michi por-
tas iustitie ingressus in eas confitebor
domino; hec porta domini iusti intrabunt in eam.
Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et fac-
tus es michi in salutem. Lapidem quem rep-
robaverunt edificantes: hic factus est in
caput anguli. A domino factum est istud:
et est mirabile in oculis nostris. Hec est dies
quam fecit dominus exultemus et letemur in ea.
O domine salvum me fac: o domine bene prosperare
benedictus qui venit in nomine domini. Be-
nediximus vobis de domo domini: deus dominus
et illuxit nobis. Constituite diem sollemp-
nem in condensis usque ad cornu altaris.
Deus meus es tu: et confitebor tibi: deus
meus es tu et exaltabo te. Confitebor tibi
quoniam exaudisti me: et factus es michi in salu-
tem. Confitemini domino quoniam bonus: quoniam
in seculum misericordia eius. alleluia aleph

Beati immaculati in via qui ambulant
in lege domini. Beati qui scrutantur
testimonia eius: in toto corde exquirunt
eum. Non enim qui operantur iniqui-
tatem: in viis eius ambulaverunt. Tu manda-
sti mandata tua custodiri nimis.
Utinam dirigantur vie mee: ad custodi-
endas iustificationes tuas. Tunc non con-
fundar: cum perspexero in omnibus mandatis tuis.
Confitebor tibi in directione cordis: in eo
quod didici iudicia iustitie tue. Iustifi-
cationes tuas custodiam: non me derelinquas usque-
quaque.

In quo corrigit adolescentior: beth
viam suam in custodiendo sermones
tuos. In toto corde meo exquisivi te: ne
repellas me a mandatis tuis. In corde
meo abscondi eloquia tua ut non peccem
tibi. Benedictus es domine doce me iustifica-
tiones tuas. In labiis meis pronuntiavi omnia
iudicia oris tui. In via testimoniorum
tuorum delectatus sum: sicut in omnibus divi-
tiis. In mandatis tuis exercebor et consi-
derabo vias tuas. In iustificationibus tuis
meditabor: non obliviscar sermones tuos.
Retribue servo tuo vivifica gimel
me: et custodiam sermones tuos. Re-
vela oculos meos et considerabo mirabili-
a de lege tua. Incola ego sum in terra: non
abscondas a me mandata tua. Concu-
pivit anima mea desiderare iustificationes tuas
in omni tempore. Increpasti superbos:
maledicti qui declinant a mandatis tu-
is. Aufer a me opprobrium et contemptum: quia
testimonia tua exquisivi. Etenim se-
derunt principes et adversum me loquebantur:
servus autem tuus exercebatur in iustifica-
tionibus tuis. Nam et testimonia tua me-
ditatio mea est: et consilium meum iu-
stificationes tue. daleth

Adhesit pavimento anima mea: vivi-
fica me secundum verbum tuum. Vias meas
enuntiavi et exaudisti me: doce me iusti-
ficationes tuas. Viam iustificationum tuarum
instrue me: et exercebor in mirabilibus tuis.
Dormitavit anima mea pre tedio: confirma me
in verbis tuis. Viam iniquitatis amove
a me: et de lege tua miserere mei. Viam veri-
tatis elegi: iudicia tua non sum oblitus. Ad-
hesi testimoniis tuis domine: noli me con-
fundere. Viam mandatorum tuorum cucur-
ri: cum dilatasti cor meum. he

Legem pone michi domine viam iustifi-
cationum tuarum et exquiram eam semper.
Da michi intellectum et scrutabor legem tuam:
et custodiam illam in toto corde meo.
Deduc me in semitam mandatorum tuorum
quia ipsam volui. Inclina cor meum in
testimonia tua et non in avaritiam. Averte
oculos meos ne videant vanitatem:
in via tua vivifica me. Statue servo tu-
o eloquium tuum in timore tuo. Amputa
opprobrium meum quod suspicatus sum: quia
iudicia tua iocunda. Ecce concupivi man-
data tua in equitate tua vivifica me. vau

Et veniat super me misericordia tua domine: salu
tare tuum secundum eloquium tuum. Et
respondebo exprobrantibus mihi verbum: quia spera
vi in sermonibus tuis. Et ne auferas de o
re meo verbum veritatis usquequaque: quia in iudi
ciis tuis supersperavi. Et custodiam legem
tuam semper in seculum et in seculum seculi.
Et ambulabam in latitudine: quia manda
ta tua exquisivi. Et loquebar in testimo
niis tuis in conspectu regum: et non confun
debar. Et meditabar in mandatis tuis que
dilexi. Et levavi manus meas ad man
data tua que dilexi: et exercebar in iustifi
cationibus tuis. Zai Zai

Memor esto verbi tui servo tuo in quo
mihi spem dedisti. Hec me consolata est
in humilitate mea: quia eloquium tuum
vivificavit me. Superbi inique agebant
usquequaque: a lege autem tua non declinavi.
Memor fui iudiciorum tuorum a seculo
domine et consolatus sum. Defectio tenu
it me pro peccatoribus derelinquentibus legem
tuam. Cantabiles mihi erant iustificationes
tue in loco peregrinationis mee. Memor fui
nocte nominis tui domine: et custodivi le
gem tuam. Hec facta est mihi: quia iustifi
cationes tuas exquisivi. Heth

Portio mea domine: dixi custodire legem
tuam. Deprecatus sum faciem tuam in
toto corde meo: miserere mei secundum eloquium
tuum. Cogitavi vias meas et converti
pedes meos in testimonia tua. Paratus
sum et non sum turbatus ut custodiam
mandata tua. Funes peccatorum circum
plexi sunt me: et legem tuam non sum
oblitus. Media nocte surgebam ad con
fitendum tibi: super iudicia iustificationis
tue. Particeps ego sum omnium timentium
te: et custodientium mandata tua. Misericor
dia tua plena est terra domine: iustificationes
tuas doce me. Teth.

Bonitatem fecisti cum servo tuo domine
secundum verbum tuum. Bonitatem et
disciplinam et scientiam doce me quia man
datis tuis credidi. Priusquam humiliarer
ego deliqui: propterea eloquium tuum custodi
vi. Bonus es tu et in bonitate tua doce
me iustificationes tuas. Multiplicata est
super me iniquitas superborum: ego autem
in toto corde scrutabor mandata tua. Co
agulatum est sicut lac cor eorum: ego vero
legem tuam meditatus sum. Bonum mihi
quia humiliasti me: ut discam iustificationes
tuas. Bonum mihi lex oris tui super milia au
ri et argenti. Ioth

Manus tue fecerunt me et plasmave
runt me: da mihi intellectum ut discam
mandata tua. Qui timent te videbunt me
et letabuntur: quia in verba tua supersperavi.
Cognovi domine quia equitas iudicia tua: et
in veritate tua humiliasti me. Fiat misericordi
a tua ut consoletur me: secundum eloquium tuum servo
tuo. Veniant mihi miserationes tue et vivam:
quia lex tua meditatio mea est. Confundantur
superbi quia iniuste fecerunt in me iniqui
tatem: ego autem exercebor in mandatis tuis.
Convertantur mihi timentes te: et qui nove
runt testimonia tua. Fiat cor meum imma
culatum in iustificationibus tuis ut non
confundar. Caph

Defecit in salutare tuum anima mea:
et in verbum tuum supersperavi. Defecerunt
oculi mei in eloquium tuum: quando consolaberis
me. Quia factus sum sicut uter in pruina:
iustificationes tuas non sum oblitus.
Quot sunt dies servi tui: quando facies de perse
quentibus me iudicium. Narraverunt mihi in
iqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omni
a mandata tua veritas: inique persecuti
sunt me adiuva me. Paulominus consum
maverunt me in terra: ego autem non dereliqui
mandata tua. Secundum misericordiam tuam vi
vifica me: et custodiam testimonia oris
tui. Lameth.

In eternum domine verbum tuum permanet
in celo. In generationem et generationem
veritas tua: fundasti terram et permanet.
Ordinatione tua perseverat dies: quoniam omnia
serviunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea
est: tunc forte perissem in humilitate me
a. In eternum non obliviscar iustificationes
tuas: quia in ipsis vivificasti me. Tuus
sum ego salvum me fac: quoniam iustificati
ones tuas exquisivi. Me expectaverunt
peccatores ut perderent me: testimonia tua
exquisivi. Omnis consummationis vidi fi
nem: latum mandatum tuum nimis. Mem

Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die
meditatio mea est. Super inimicos me
os prudentem me fecisti mandato tuo: quia
in eternum mihi est. Super omnes docentes me in
tellexi: quia testimonia tua meditatio
mea est. Super senes intellexi: quia testimo
nia tua meditatio mea est. Mandata tua

quesiui. Ab omni uia mala prohibui pedes
meos: ut custodiam uerba tua. A iudiciis tuis
non declinaui quia tu legem posuisti michi.
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super
mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: prop
terea odiui omnem uiam iniquitatis.
Lucerna pedibus meis uerbum nun
tuum: et lumen semitis meis. Iuraui
et statui custodire iudicia iustitie tue.
Humiliatus sum usquequaque domine: uiuifica
me secundum uerbum tuum. Voluntaria oris mei be
neplacita fac domine: et iudicia tua doce me.
Anima mea in manibus meis semper: et legem
tuam non sum oblitus. Posuerunt pecca
tores laqueum michi: et de mandatis tuis
non erraui. Hereditate acquisiui testimo
nia tua in eternum: quia exultatio cordis
mei sunt. Inclinaui cor meum ad facien
das iustificationes tuas in eternum propter retri
butionem. samech
Iniquos odio habui: et legem tuam di
lexi. Adiutor et susceptor meus es tu
et in uerbum tuum supersperaui. Declinate
a me maligni: et scrutabor mandata dei
mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et ui
uam: et non confundas me ab expectatione
mea. Adiuua me et saluus ero: et medi
tabor in iustificationibus tuis semper. Spre
uisti omnes discedentes a iudiciis tuis:
quia iniusta cogitatio eorum. Preuaricantes
reputaui omnes peccatores terre: ideo di
lexi testimonia tua. Confige timore tuo
carnes meas a iudiciis enim tuis timui.
Feci iudicium et iustitiam: ne ayn
tradas me calumpniantibus me. Susci
pe seruum tuum in bonum: non calumpnientur
me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare
tuum: et in eloquium iustitie tue. Fac cum
seruo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes tu
as doce me. Seruus tuus sum ego da michi in
tellectum ut sciam testimonia tua. Tempus
faciendi domine dissipauerunt legem tuam. Ideo
dilexi mandata tua super aurum et topa
zion. Propterea ad omnia mandata tua
dirigebar: omnem uiam iniquam odio
habui. phe
Mirabilia testimonia tua: ideo scruta
ta est ea anima mea. Declaratio ser
monum tuorum illuminat: et intellectum
dat paruulis. Os meum aperui et attraxi spi
ritum: quia mandata tua desiderabam. Aspi
ce in me et miserere mei secundum iudicium dilige
ntium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum
eloquium tuum: et non dominetur mei omnis
iniustitia. Redime me a calumpniis ho
minum: ut custodiam mandata tua. Fa
ciem tuam illumina super seruum tuum
et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt
legem tuam. sade.
Iustus es domine et rectum iudicium tuum
Mandasti iustitiam testimonia tua
et ueritatem tuam nimis. Tabescere me fe
cit zelus meus: quia obliti sunt uerba tua i
nimici mei. Ignitum eloquium tuum uehe
menter: et seruus tuus dilexit illud. Adoles
centulus sum ego et contemptus: iustificati
ones tuas non sum oblitus. Iustitia tua
iustitia in eternum: et lex tua ueritas. Tri
bulatio et angustia inuenerunt me: man
data tua meditatio mea est. Equitas tes
timonia tua in eternum et intellectum da michi
et uiuam. coph
Clamaui in toto corde exaudi me domine
iustificationes tuas requiram. Clama
ui ad te et saluum me fac: ut custodiam
mandata tua. Preueni in maturitate et
clamaui: et in uerbum tuum supersperaui. Pre
uenerunt oculi mei ad te diluculo: ut me
ditarer eloquia tua. Vocem meam audi
secundum misericordiam tuam domine: et secundum iudicium
tuum uiuifica me. Appropinquauerunt persequen
tes me iniquitati: a lege autem tua lon
ge facti sunt. Prope es tu domine: et omnes uie
tue ueritas. Initio cognoui de testimon
iis tuis: quia in eternum fundasti ea. res
Vide humilitatem meam et eripe me:
quia legem tuam non sum oblitus. Iu
dica iudicium meum et redime me: propter eloqui
um tuum uiuifica me. Longe a peccatoribus
salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.
Misericordie tue multe domine: secundum iudicium
tuum uiuifica me. Multi qui persequuntur me
et tribulant me: a testimoniis tuis non de
clinaui. Vidi preuaricantes et tabescebam
quia eloquia tua non custodierunt. Vide
quoniam mandata tua dilexi domine: in misericordia tua
uiuifica me. Principium uerborum tuorum
ueritas: in eternum omnia iudicia iustitie
tue. syn
Principes persecuti sunt me gratis: et
a uerbis tuis formidauit cor meum. Le
tabor ego super eloquia tua: sicut qui in
uenit spolia multa. Iniquitatem odio

habui: et abhominatus sum: et legem tuam
dilexi. Septies in die laudem dixi tibi
super iudicia iustitie tue. Pax multa di
ligentibus legem tuam: et non est illis scan
dalum. Expectabam salutare tuum domine:
et mandata tua dilexi. Custodivit anima
mea testimonia tua: et dilexit ea vehemen
ter. Servavi mandata tua et testimonia
tua: quia omnes vie mee in conspectu tuo. th
Appropinquet deprecatio mea in conspectu au
tuo domine: iuxta eloquium tuum da michi
intellectum. Intret postulatio mea in con
spectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me.
Eructabunt labia mea hymnum: cum do
cueris me iustificationes tuas. Pronuntiabit
lingua mea eloquium tuum: quia omnia man
data tua equitas. Fiat manus tua ut sal
vet me: quoniam mandata tua elegi. Concu
pivi salutare tuum domine: et lex tua medita
tio mea est. Vivet anima mea et laudabit
te: et iudicia tua adiuvabunt me.
Erravi sicut ovis que periit: quere servum
tuum domine: quia mandata tua non oblitus. Ad dominum cum tribularer canticum graduum
clamavi et exaudivit me. Domine li
bera animam meam a labiis iniquis et a
lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid
apponatur tibi ad linguam dolosam. Sa
gitte potentis acute cum carbonibus de
solatoriis. Heu michi quia incolatus meus pro
longatus est: habitavi cum habitantibus cedar:
multum incola fuit anima mea. Cum
qui oderunt pacem: eram pacificus: cum
loquebar illis impugnabant me gratis.

hus

Levavi oculos meos canticum graduum
in montes: unde veniet auxilium michi.
Auxilium meum a domino qui fecit celum
et terram. Non det in commotionem pedem tu
um neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit
neque dormiet qui custodit israel. Dominus
custodit te: dominus protectio tua super manum
dexteram tuam. Per diem sol non uret te
neque luna per noctem. Dominus custodit te
ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.
Dominus custodiat introitum tuum et exitum tu
um: ex hoc nunc et usque in seculum. canticum
Letatus sum in his que dicta graduum
sunt michi in domum domini ibimus. Stan
tes erant pedes nostri in atriis tuis ierusalem.
Ierusalem que edificatur ut civitas cuius par
ticipatio eius in idipsum. Illuc enim ascende
runt tribus tribus domini testimonium israel
ad confitendum nomini domini. Quia illic sederunt
sedes in iudicio: sedes super domum david. Ro
gate que ad pacem sunt ierusalem et abundantia
diligentibus te. Fiat pax in virtute tua et
abundantia in turribus tuis. Propter fra
tres meos et proximos meos loquebar pacem
de te. Propter domum domini dei nostri quesivi
bona tibi. canticum graduum.
Ad te levavi oculos meos qui habitas
in celis. Ecce sicut oculi servorum in ma
nibus dominorum suorum. Ecce sicut oculi
ancille in manibus domine sue: ita oculi nostri
ad dominum deum nostrum donec misereatur nostri.
Miserere nostri domine miserere nostri: quia multum
repleti sumus despectione. Quia multum
repleta est anima nostra opprobrium abundantibus
et despectio superbis. canticum graduum.
Nisi quia dominus erat in nobis dicat nunc
israel: nisi quia dominus erat in nobis. Cum
exurgerent in nos homines forte vivos
deglutissent nos. Cum irasceretur furor
eorum in nos: forsitan aqua absorbuis
set nos. Torrentem pertransivit anima nostra:
forsitan pertransisset anima nostra: aquam intol
lerabilem. Benedictus dominus qui non dedit
nos in captionem dentibus eorum. Anima
nostra sicut passer erepta est de laqueo ve
nantium. Laqueus contritus est et nos
liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine
domini qui fecit celum et terram. canticum graduum
Qui confidunt in domino sicut
mons syon non commovebitur in eternum
qui habitat in ierusalem. Montes in circui
tu eius et dominus in circuitu populi sui ex hoc
nunc et usque in seculum. Quia non relinquet
dominus virgam peccatorum super sortem iusto
rum: ut non extendant iusti ad iniquitatem
manus suas. Benefac domine bonis et rec
tis corde. Declinantes autem in obliga
tiones: adducet dominus cum operantibus iniqui
tatem pax super israel. canticum graduum
In convertendo dominus captivitatem syon
facti sumus sicut consolati. Tunc repletum
est os nostrum et lingua nostra in exultatione.
Tunc dicent inter gentes: magnifica
vit dominus facere cum eis. Magnificavit
facere nobiscum: facti sumus letantes. Conver
te domine captivitatem nostram: sicut torrens
in austro. Qui seminant in lacrimis in
exultatione metent. Euntes ibant et
flebant mittentes semina sua. Veni
entes autem venient cum exultatione portantes
manipulos suos. canticum graduum.

Nisi dominus edificaverit domum: in vanum
laboraverunt qui edificant eam. Nisi
dominus custodierit civitatem frustra vigi
lat qui custodit eam. Vanum est vobis an
te lucem surgere: surgite postquam sederitis
qui manducatis panem doloris. Cum de
derit dilectis suis sompnum: ecce hereditas
domini filii merces fructus ventris. Sicut
sagitte in manu potentis: ita filii excus
sorum. Beatus vir qui implevit deside
rium suum ex ipsis: non confundetur cum
loquetur inimicis suis in porta. canticum
Beati omnes qui timent dominum: graduum
qui ambulant in viis eius. Labo
res manuum tuarum quia manducabis: beatus
es et bene tibi erit. Uxor tua sicut vitis
habundans in lateribus domus tue. Filii
tui sicut novelle olivarum: in circuitu
mense tue. Ecce sic benedicetur homo qui
timet dominum. Benedicat tibi dominus ex sy
on et videas bona Ierusalem: omnibus die
bus vite tue. Et videas filios filiorum tuorum
pacem super Israel. canticum graduum
Sepe expugnaverunt me a iuventu
te mea, dicat nunc Israel. Sepe ex
pugnaverunt me a iuventute mea: et
enim non potuerunt michi. Supra dorsum
meum fabricaverunt peccatores: prolongave
runt iniquitatem suam. Dominus iustus
concidet cervices peccatorum: confundantur et
convertantur retrorsum omnes qui oderunt
syon. Fiant sicut fenum tectorum: quod prius
quam evellatur exaruit. De quo non imple
vit manum suam qui metet: et sinum
suum qui manipulos colliget. Et non
dixerunt qui preteribant benedictio domini super
vos: benediximus vobis in nomine domini. canticum
De profundis clamavi ad te canticum graduum
domine: domine exaudi vocem meam. Fi
ant aures tue intendentes in vocem de
precationis mee. Si iniquitates observaveris
domine: domine quis sustinebit. Quia apud te
propiciatio est: et propter legem tuam sustinui
te domine. Sustinuit anima mea in verbo eius:
speravit anima mea in domino. A custodia matu
tina usque ad noctem: speret Israel in domino.
Quia apud dominum misericordia: et copiosa apud
eum redemptio. Et ipse redimet Israel ex
omnibus iniquitatibus eius. canticum graduum.
Domine non est exaltatum cor meum: neque
elati sunt oculi mei. Neque ambulavi
in magnis: neque in mirabilibus super me.
Si non humiliter sentiebam: sed exaltavi animam
meam. Sicut ablactatus super matre sua: ita
retributio in anima mea. Speret Israel in
domino: ex hoc nunc et usque in seculum. canticum
Memento domine David: et omnis canticum graduum
mansuetudinis eius. Sicut iuravit
domino: votum vovit deo Iacob. Si introie
ro in tabernaculum domus mee: si ascendero
in lectum strati mei. Si dedero sompnum
oculis meis: et palpebris meis dormita
tionem. Et requiem temporibus meis donec
inveniam locum domino tabernaculum deo Ia
cob. Ecce audivimus eam in Effrata: inve
nimus eam in campis silve. Introibi
mus in tabernaculum eius: adorabimus in lo
co ubi steterunt pedes eius. Surge domine in
requiem tuam: tu et archa sanctificationis tue.
Sacerdotes tui induantur iustitiam: et sancti
tui exultent. Propter David servum tuum:
non avertas faciem christi tui. Iuravit dominus David
veritatem et non frustrabitur eum: de fruc
tu ventris tui ponam super sedem tuam.
Si custodierint filii tui testamentum me
um et testimonia mea: et que docebo eos.
Et filii eorum usque in seculum: sedebunt
super sedem tuam. Quoniam elegit dominus syon:
elegit eam in habitationem sibi. Hec requi
es mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam
elegi eam. Viduam eius benedicens bene
dicam: pauperes eius saturabo panibus. Sa
cerdotes eius induam salutari: et sancti e
ius exultatione exultabunt. Illuc produ
cam cornu David: paravi lucernam christo
meo. Inimicos eius induam confusi
one: super ipsum autem efflorebit sanctifi
catio mea. canticum graduum.
Ecce quam bonum et quam iocundum habita
re fratres in unum. Sicut unguentum
in capite: quod descendit in barbam bar
bam Aaron. Quod descendit in oram vesti
menti eius: sicut ros Hermon: qui descen
dit in montem Syon. Quoniam illic mandavit
dominus benedictionem: et vitam usque in se
culum. canticum graduum.
Ecce nunc benedicite dominum: omnes servi domini.
Qui statis in domo domini: in atriis do
mus dei nostri. In noctibus extollite manus
vestras in sancta: et benedicite dominum. Benedi
cat te dominus ex syon: qui fecit celum et terram.
Laudate nomen domini: alleluia
Laudate servi dominum. Qui statis in domo
domini: in atriis domus dei nostri. Laudate do

minū qm̄ bonus dn̄s: psallite nōi eius
qm̄ suaue. Qm̄ iacob elegit sibi dn̄s: isrl̄
in possessionem sibi. Quia ego cognoui q̄
magnus est dn̄s: et deus nr̄ p̄ omnib;
dijs. Omnia quecūq; uoluit dn̄s fecit
in celo et in terra: in mari et in omnib;
abyssis. Educens nubes ab extremo t̄re
fulgura et pluuiam fecit. Qui p̄ducit
uentos de thesauris suis: qui p̄cussit pri
mogenita egypti: ab homine usq; ad pe
cus. Et misit signa et p̄digia in medio
tui egypte: in pharaonem et in om̄s ser
uos eius. Qui p̄cussit gentes multas: et
occidit reges fortes. Seon regem amor
reorum: et og regem basan: et om̄ia reg
na chanaan. Et dedit t̄ram eoꝝ heredita
tem: isrl̄ p̄plo suo. Dn̄e nom̄ tuū in
et̄num dn̄e: memoriale tuū in gn̄atōē
et gn̄atōem. Quia iudicabit dn̄s p̄plm̄
suū: et in seruis suis dep̄cabitur. Simu
lacra gentium argentū et aurum: opa
manuū hominū. Os hn̄t et nō loquē
tur: oculos hn̄t et nō uidebunt. Aures
hn̄t et nō audient: neq; enim ē sp̄s in ore
ipsorum. Similes illi fiant qui faciunt
ea: et om̄s qui confidunt in eis. Domus
isrl̄ bn̄dicite dn̄o: domus aaron bn̄dici
te dn̄o. Domus leui bn̄dicite dn̄o: qui
timetis dn̄m bn̄dicite dn̄o. Benedictus
dn̄s ex syon qui hītat in ihrl̄m. alla
Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in
seculū mīa eius. Confitemini deo
deorum. Confitemini dn̄o dn̄oꝝ. Qui fac̄
mirabilia magna solus. Qui fecit celos
in intellectu. Qui firmauit t̄ram super
aquas. Qui fecit luminaria magna.
Solem in potestatem diei. Lunam et
stellas in potestatē noctis. Qui p̄cussit e
gyptum cum primogenitis eoꝝ. Qui
eduxit isrl̄ de medio eorum. In manu
potenti et brachio excelso. Qui diuisit
mare rubrum in diuisiones. Et eduxit
isrl̄ p̄ medium eius. Et excussit phara
onem et uirtutem eius in mari rubro.
Qui traduxit p̄plm̄ suum p̄ desertum. Qui
p̄cussit reges magnos. Et occidit reges
fortes. Seon regem amorreoꝝ. Et og
regem basan. Et om̄ia regna chanaā. Et
dedit t̄ram eorum hereditatem. Heredi
tatem isrl̄ seruo suo. Quia in humilita
te nr̄a: memor fuit nr̄i. Et redemit nos
ab inimicis nr̄is. Qui dat escam om̄i car-
ni. Confitemini deo celi. Confitemini do
mino dn̄oꝝ: qm̄ in et̄nū mīa eius. ps̄ d̄d
Super flumina babilonis illic sedimus
et fleuimus dum recordaremur tui sy
on. In salicib; in medio eius suspendi
mus organa nr̄a. Quia illic interrogauer
nos qui captiuos duxerunt nos: uba can
tionum. Et qui abduxerunt nos: hymnum
cantate nob̄ de canticis syon. Quō cantabi
mus canticū dn̄i in t̄ra aliena. Si oblitus
fuero tui ihrl̄m: obliuioni detur dext̄a
mea. Adhereat lingua mea faucib; meis
si nō meminero tui. Si nō p̄posuero tui
ihrl̄m in principio letitie mee. Memor es
to dn̄e filiorum edom: in die ihrl̄m. Qui
dicunt exinanite exinanite usq; ad fun
damentū in ea. Filia babilonis misera:
beatus qui retribuet tibi retributōem tu
am quā retribuisti nob̄. Beatus qui tenebit: et
allidet paruulos suos ad petram. ps̄ ip̄i d̄d
Confitebor tibi dn̄e in toto corde
meo: qm̄ audisti uba oris mei. In con
spectu angelorum psallam tibi: adorabo
ad templum scm̄ tuū: et confitebor nōi
tuo. Sup mīa tua et ūitate tua: qm̄ mag
nificasti sup nom̄ scm̄ tuū. In quacūq;
die inuocauero te exaudi me: multipli
cabis in aīa mea uirtutem. Confiteantur
tibi dn̄e omnes reges terre: qui audierunt
om̄ia uba oris tui. Et cantent in uiis dn̄i
qm̄ magna est gloria dn̄i. Qm̄ excelsus
dn̄s et humilia respicit: et alta a longe
cognoscit. Si ambulauero in medio tri
bulatōnis uiuificabis me: et sup iram
inimicorum meorum extendisti manum
tuam: et saluum me fecit dextera tua. Dn̄s
retribuet p̄ me dn̄e mīa tua in seclm̄: opa
manuū tuarum ne despicias. ps̄ d̄d
Dn̄e p̄basti me et cognouisti
me: tu cognouisti sessionē meā et re
surrectōnem meam. Intellexisti cogita
tōnes meas de longe: semitā meā et funi
culum meum inuestigasti. Et om̄s ui
as meas p̄uidisti: quia non est sermo in
lingua mea. Ecce dn̄e tu cognouisti om̄ia
nouissima et antiqua: tu formasti me
et posuisti sup me manum tuam. Mira
bilis fc̄a est scientia tua ex me: confor
tata est et non potero ad eam. Quo ibo
a spū tuo: et quo a facie tua fugiā. Si as
cendero in celum tu illic es: si descendero ad
infernum ades. Si sumpsero pennas meas

diluculo: et habitauero in extremis maris.
Etenim illuc manus tua deducet me: et
tenebit me dextera tua. Et dixi forsitan
tenebre conculcabunt me: et nox illumina
tio mea in deliciis meis. Quia tenebre nõ
obscurabuntur a te: et nox sicut dies illumi
nabitur: sicut tenebre eius: ita et lumẽ eius.
Quia tu possedisti renes meos: suscepisti
me de utero matris mee. Confitebor tibi
quia terribiliter magnificatus es: mirabilia
opera tua: et anima mea cognoscet nimis.
Nõ ẽ occultatũ os meum a te quod fecisti in
occulto: et substantia mea in inferioribus terre. Im
perfectum meum uiderunt oculi mei et in
libro tuo omnes scribentur: dies formã
buntur et nemo in eis. Michi autem nimis
honorati sunt amici tui deus: nimis cõ
fortatus est principatus eorum. Dinu
merabo eos et super arenam multiplicabũ
tur: exurrexi et adhuc sum tecum. Si oc
cideris deus peccatores: uiri sanguinum
declinate a me. Quia dicitis in cogitatiõe
accipiant in uanitate ciuitates suas. Nõ
ne qui oderunt te dñe oderam: et super in
imicos tuos tabescebam. Perfecto odio
oderam illos: et inimici facti sunt michi. Pro
ba me deus et scito cor meum: interroga
me et cognosce semitas meas. Et uide
si uia iniquitatis in me est: et deduc me
in uia eterna.

Eripe me dñe ab homine malo: a ui
ro iniquo eripe me. Qui cogitauerũt
iniquitates in corde: tota die constituebãt
prelia. Acuerunt linguam suam sicut ser
pentes: uenenum aspidum sub labiis eorũ.
Custodi me dñe de manu peccatoris: et
ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogi
tauerũt supplantare gressus meos: abscon
derunt superbi laqueum michi. Et funes extẽ
derunt in laqueum iuxta iter scandalum
posuerunt michi. Dixi dño deus meus es tu
exaudi dñe uocem deprecationis mee. Dñe
deus salutis mee: obumbrasti super caput
meum in die belli. Non tradas dñe a de
siderio meo peccatori: cogitauerunt contra
me: ne derelinquas me ne forte exaltentur.
Caput circuitus eorum: labor labiorum ipso
rum operiet eos. Cadent super eos carbones
in ignem deicies eos: in miseriis nõ subsis
tent. Vir linguosus nõ dirigetur in terra:
uirum iniustum mala capient in interitu.
Cognoui quia faciet dñs iudicium inopis:
et uindictam pauperum. Veruptamen iusti
confitebuntur nõi tuo: et habitabunt rec
ti cum uultu tuo.

Dñe clamaui ad te exaudi me: inten
de uoci mee cum clamauero ad te. Di
rigatur oratio mea sicut incensũ in con
spectu tuo: eleuatio manuũ mearum sac
rificiũ uespertinum. Pone dñe custodiam
ori meo: et ostium circũstantie labiis me
is. Non declines cor meũ in uerba malicie
ad excusandas excusationes in peccatis.
Cum hominibus operantibus iniquitatem
et nõ communicabo cum electis eorum. Cor
ripiet me iustus in mĩa: et increpabit me
oleum autem nõ impinguet caput meum.
Qm̃ oratio mea in bñplacitis eorum: ab
sorti sunt iuncti petre iudices eorũ. Audi
ent uerba mea quoniam potuerunt: sicut crassitu
do terre erupta est super terram. Dissipata sunt
ossa nostra secus infernum: quia ad te dñe
dñe oculi mei: in te speraui nõ auferas aĩam
meam. Custodi me a laqueo quẽ statuerũt
michi: et a scandalis operantium iniquitatẽ.
Cadent in retiaculo eius peccatores: singu
lariter sum ego donec transeam.

Voce mea ad dñm ad dñm
clamaui: uoce mea ad dñm deprecatus sũ.
Effundo in conspectu eius orationem meam
an ipsũ pronuntio. In deficiendo ex me spĩm
meum: et tu cognouisti semitas meas.
In uia hac qua ambulabam: absconderũt
superbi laqueum michi. Considerabam ad dexte
ram et uidebam: et nõ erat qui cognosceret
me. Periit fuga a me: et nõ ẽ qui requirat
aĩam meam. Clamaui ad te dñe: dixi tu
es spes mea: portio mea in terra uiuentium.
Intende ad deprecationem meam: quia humi
liatus sum nimis. Libera me a persequenti
bus me: quia confortati sunt super me. Educ
de custodia aĩam meam ad confitendum
nõi tuo me expectant iusti donec retribu
as michi.

Dñe exaudi orationem meam auribus percipe
obsecrationem meam in ueritate tua exau
di me in tua iusticia. Et nõ intres in iu
dicium cum seruo tuo dñe: quia nõ
iustificabitur in conspectu tuo omnis ui
uens. Quia persequutus est inimicus aĩam
meam: humiliauit in terra uitam meam.
Collocauit me in obscuris sicut mortuos
seculi: et anxiatus est super me spiritus meus
in me turbatum est cor meum. Memor fui dierum

antiquorum meditatus sum: in omnibus operibus
tuis in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te anima mea si
cut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi
me domine defecit spiritus meus. Non avertas fa
ciem tuam a me: et similis ero descendenti
bus in lacum. Auditam fac mihi mane mi
sericordiam tuam: quia in te speravi. Notam
fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te
levavi animam meam. Eripe me de in
imicis meis domine ad te confugi: doce me
facere voluntatem tuam quia deus meus es
tu. Spiritus tuus bonus deducet me
in terram rectam, propter nomen tuum domine vi
vificabis me in equitate tua. Educes
de tribulatione animam meam et in misericordia tua
disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui
tribulant animam meam quoniam ego servus tu
us sum.

Benedictus dominus deus meus qui do
cet manus meas ad prelium: et di
gitos meos ad bellum. Misericordia mea et refu
gium meum susceptor meus et liberator meus.
Protector meus et in ipso speravi: qui subdit
populum meum. Domine quid est homo quia in
notuisti ei aut filius hominis quia repu
tas eum. Homo vanitati similis factus
est: dies eius sicut umbra pretereunt. Domine
inclina celos tuos et descende: tange mon
tes et fumigabunt. Fulgura coruscationem
et dissipabis eos: emitte sagittas tuas et
conturbabis eos. Emitte manum tuam de
alto eripe me et libera me de aquis multis:
et de manu filiorum alienorum. Quorum
os locutum est vanitatem: et dextera e
orum dextera iniquitatis. Deus canticum
novum cantabo tibi: in psalterio decacordo
psallam tibi. Qui das salutem regibus: qui
redemisti david servum tuum de gladio ma
ligno eripe me. Et erue me de manu fili
orum alienorum. Quorum os locutum est
vanitatem: et dextera eorum dextera iniqui
tatis. Quorum filii sicut novelle plan
tationes in iuventute sua. Filie eorum com
posite circumornate ut similitudo templi.
Promptuaria eorum plena: eructantia
ex hoc in illud. Oves eorum fetose ha
bundantes in egressibus suis boves eorum c
rasse. Non est ruina maceriae neque transi
tus neque clamor in plateis eorum. Bea
tum dixerunt populum cui hec sunt: beatus populus cuius
dominus deus eius.

Exaltabo te deus meus rex: et benedicam
nomini tuo in seculum: et in seculum se
culi. Per singulos dies benedicam
tibi et laudabo nomen tuum in seculum et in se
culum seculi. Magnus dominus et laudabilis
nimis: et magnitudinis eius non est finis.
Generatio et generatio laudabit opera tua
et potentiam tuam pronuntiabunt. Magni
ficentiam glorie sanctitatis tue loquentur
et mirabilia tua narrabunt. Et virtu
tem terribilium tuorum dicent: et magnitudi
nem tuam narrabunt. Memoriam habun
dantie suavitatis tue eructabunt: et iusti
tia tua exultabunt. Miserator et mise
ricors dominus: patiens et multum misericors.
Suavis dominus universis: et miserationes eius
super omnia opera eius. Confiteantur ti
bi domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi.
Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam
loquentur. Ut notam faciant filiis ho
minum potentiam tuam: et gloriam magnifi
centie regni tui. Regnum tuum regnum
omnium seculorum: et dominatio tua in omni
generatione et generationem. Fidelis dominus in omni
bus verbis suis et sanctus in omnibus operibus suis.
Allevat dominus omnes qui corruunt: et eri
git omnes elisos. Oculi omnium in te spe
rant domine et tu das escam illorum in tem
pore oportuno. Aperis tu manum tuam et
imples omne animal benedictione. Iu
stus dominus in omnibus viis suis: et sanctus
in omnibus operibus suis. Prope est dominus omnibus
invocantibus eum: omnibus invocantibus
eum in veritate. Voluntatem timenti
um se faciet: et deprecationem eorum exaudiet
et salvos faciet eos. Custodit dominus omnes
diligentes se: et omnes peccatores disperdet.
Laudationem domini loquetur os meum:
et benedicat omnis caro nomini sancto eius in se
culum et in seculum seculi.

Lauda anima mea dominum laudabo do
minum in vita mea: psallam deo meo quamdiu
fuero. Nolite confidere in principibus: in
filiis hominum in quibus non est salus.
Exibit spiritus eius et revertetur in terram suam:
in illa die peribunt omnes cogitationes
eorum. Beatus cuius deus iacob adiu
tor eius spes eius: in domino deo ipsius qui
fecit celum et terram: mare et omnia que in
eis sunt. Qui custodit veritatem in secu
lum facit iudicium iniuriam patienti
bus: dat escam esurientibus. Dominus solvit

compeditos: dominus illuminat cecos. Dominus
erigit elisos: dominus diligit iustos. Dominus cus-
todit advenas pupillum et viduam susci-
piet: et viam peccatorum disperdet. Reg-
nabit dominus in secula deus tuus syon in
generationem et generationem.
Laudate dominum quoniam bonus est psalmus
deo nostro sit iocunda decoraque laudatio.
Edificans ierusalem dominus dispersiones israe-
lis congregabit. Qui sanat contritos corde
et alligat contritiones eorum. Qui nu-
merat multitudinem stellarum: et omnibus
eis nomina vocans. Magnus dominus noster et
magna virtus eius: et sapientie eius non est
numerus. Suscipiens mansuetos dominus
humilians autem peccatores usque ad ter-
ram. Precinite domino in confessione: psal-
lite deo nostro in cythara. Qui operit celum
nubibus: et parat terre pluviam. Qui produ-
cit in montibus fenum: et herbam servituti
hominum. Qui dat iumentis escam ipso-
rum: et pullis corvorum invocantibus eum.
Non in fortitudine equi voluntatem ha-
bebit nec in tibiis viri beneplacitum erit
ei. Beneplacitum est domino super timentes
eum: et in eis qui sperant super misericordia eius.
Lauda ierusalem dominum: lauda
deum tuum syon. Quoniam confortavit se-
ras portarum tuarum: benedixit filiis tu-
is in te. Qui posuit fines tuos pacem: et
adipe frumenti satiat te. Qui emittit e-
loquium suum terre: velociter currit sermo
eius. Qui dat nivem sicut lanam: ne-
bulam sicut cinerem spargit. Mittit cris-
tallum suum sicut buccellas ante faciem
eius quis sustinebit. Emittet verbum
suum et liquefaciet ea: flabit spiritus eius
et fluent aque. Qui annuntiat verbum suum
iacob: iustitias et iudicia sua israel. Non
fecit taliter omni nationi: et iudicia su-
a non manifestavit eis.
Laudate dominum de celis: laudate eum
in excelsis. Laudate eum omnes
angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.
Laudate eum sol et luna: laudate eum
stelle et lumen. Laudate eum celi celo-
rum et aque que super celo sunt laudent
nomen domini. Quia ipse dixit et facta sunt: ipse
mandavit et creata sunt. Statuit ea
in eternum et in seculum seculi: preceptum
posuit et non preteribit. Laudate dominum
de terra dracones: et omnes abyssi.

Ignis grando nix glacies spiritus procellarum que
faciunt verbum eius. Montes et omnes col-
les: ligna fructifera et omnes cedri. Bestie
et universa pecora: serpentes et volucres pen-
nate. Reges terre et omnes populi principes: et
omnes iudices terre. Iuvenes et virgines
senes cum iunioribus laudent nomen domini
quia exaltatum est nomen eius solius. Con-
fessio eius super celum et terram: et exalta-
vit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius
filiis israel populo appropinquanti sibi.
Cantate domino canticum novum: laus
eius in ecclesia sanctorum. Letetur
israel in eo qui fecit eum: et filie syon exul-
tent in rege suo. Laudent nomen eius in
choro in tympano et psalterio psallant ei.
Quia beneplacitum est domino in populo suo: et
exaltavit mansuetos in salutem. Exul-
tabunt sancti in gloria: letabuntur in
cubilibus suis. Exultationes dei in gutture
eorum: et gladii ancipites in manibus
eorum. Ad faciendam vindictam in
nationibus: increpationes in populis. Ad alli-
gandos reges eorum in compedibus: et
nobiles eorum in manicis ferreis. Et
faciant in eis iudicium conscriptum: glo-
ria hec est omnibus sanctis eius.
Laudate dominum in sanctis eius: lauda-
te eum in firmamento virtutis eius.
Laudate eum in virtutibus eius: lauda-
te eum secundum multitudinem magni-
tudinis eius. Laudate eum in sono tu-
be: laudate eum in psalterio et cythara.
Laudate eum in tympano et choro: lau-
date eum in cordis et organo. Lauda-
te eum in cymbalis bene sonantibus: lau-
date eum in cymbalis iubilationis: omnis
spiritus laudet dominum.

Confitebor tibi domine ysaie xij ca°
Ego dixi in dimidio dierum
Exultavit cor meum in domino ... regum ij ca°

Incipit prologus super parabolis salomonis.

CROMACIO
et heliodoro episcopis iex
ronimus. Iungat e
pistola quos iungit
sacerdotium: immo car
ta non dividat quos christi
nectit amor. Commenta
rios in osee, amos, zachariam, malachiam
quos poscitis scripsissem: si licuisset pre va
letudine. Mittitis solacia sumptuum et
notarios nostros et librarios sustentatis: ut
vobis potissimum nostrum desudet ingenium
et ecce ex latere frequens turba diversa pos
centium: quasi aut equum sit me vobis esu
rientibus aliis laborare aut in ratione dati
et accepti cuiquam preter vos obnoxius sum.
Itaque longa egrotatione fractus: ne peni
tus hoc anno reticerem: et apud vos mu
tus essem tridui opus nomini vestro consecravi.
interpretationem videlicet trium salomonis
voluminum. Masloth: quas hebrei parabo
las: vulgata editione, proverbia vocant. Coe
leth: quem greci ecclesiasten latine contionatorem
possumus dicere. Sirasirim: quod in nostram linguam
vertitur canticum canticorum. Fertur et pa
naretos: ihesu filii syrach liber. et alius pseu
dographus: qui sapientia salomonis inscri
bitur. Quorum priorem et hebraycum re
peri. non ecclesiasticum apud latinos: sed parabo
las prenotatum. Cui iuncti erant ecclesiastes
et canticum canticorum: ut similitudinem
salomonis: non solum librorum nume
ro: sed etiam materiarum genere coequa
ret. Secundus apud hebreos nusquam
est: quia et ipse stilus grecam eloquentiam
redolet: et non nulli scriptorum veterum
hunc iudei filonis affirmant. Sicut ergo
iudith et tobie et machabeorum libros
legit quidem ecclesia: sed inter canonicas
scripturas non recipit: sic et hec duo volu
mina legit ad hedificationem plebis: non
ad auctoritatem ecclesiasticorum dogma
tum confirmandam. Si cui sane septua
ginta interpretum magis editio placet: habet
eam a nobis olim emendatam. Neque enim
sic nova cudimus: ut vetera destruamus.
Et tamen cum diligentissime legerit: sciat ma
gis nostra intelligi: que non in tertium vas
transfusa coacuerint: sed statim de prelo
purissime commendata teste suum saporem
servaverint. Incipiunt parabole salomonis

PARABOLE salomonis fi
lii david regis israel: ad
sciendam sapientiam
et disciplinam: ad in
telligenda verba pruden
tie: et suscipiendam e
ruditionem doctrine:
iustitiam et iudicium et equitatem
ut detur parvulis astucia: et adolescen
ti scientia et intellectus. Audiens
sapiens sapientior erit: et intelli
gens gubernacula possidebit. Animad
vertet parabolam et interpretationem: verba
sapientium et enigmata eorum.
Timor domini principium sapientie
Sapientiam atque doctrinam stulti des
piciunt. Audi fili mi disciplinam
patris tui: et ne dimittas legem
matris tue: ut addatur gratia capi
ti tuo: et torques collo tuo. Fili mi
si te lactaverint peccatores: ne acqui
escas eis. Si dixerint veni nobiscum:
insidiemur sanguini: abscondamus
tendiculas contra insontem
frustra: deglutiamus eum sicut
infernus viventem: et integrum
quasi descendentem in lacum. Omnem
preciosam substantiam reperiemus: im
plebimus domos nostras spoliis: sor
tem mitte nobiscum: marsupium u
num sit omnium nostrum. Fili mi ne am
bules cum eis: prohibe pedem tuum
a semitis eorum. Pedes enim illo
rum ad malum currunt: et festi
nant ut effundant sanguinem. Frustra
autem iacitur rete ante oculos pennatorum
ipsi quoque contra sanguinem suum insidi
antur: et moliuntur fraudes contra animas
suas. Sic semite omnis avari: rapiunt a
nimas possidentium. Sapientia foris predicat
in plateis dat vocem suam. In capite tur
barum clamitat: in foribus portarum urbis
profert verba sua dicens. Usquequo parvuli
diligitis infantiam: et stulti ea que sibi
sunt noxia cupient: et imprudentes odibunt
scientiam. Convertimini ad correptionem meam
en proferam vobis spiritum meum: et ostendam
verba mea: quia vocavi et renuistis: extendi
manum meam: et non fuit qui aspiceret.

despexistis omne consilium meum: et incre
pationes meas neglexistis. Ego quoque in
interitu uestro ridebo: et subsannabo cum
uobis quod timebatis aduenerit. Cum irru
erit super uos repentina calamitas: et inte
ritus quasi tempestas ingruerit. quando ue
nerit super uos tribulatio et angustia: tunc
inuocabunt me et non exaudiam: mane
consurgent: et non inuenient me. eo quod
exosam habuerint disciplinam: et ti
morem domini non susceperint. nec acquieue
rint consilio meo: et detraxerint uniuerse
correctioni mee. Comedent igitur fructus
uie sue. suisque consiliis saturabuntur.
Auersio paruulorum interficiet eos. et prospe
ritas stultorum perdet illos. Qui autem me
audierit: absque terrore quiescet. et habun
dantia perfruetur: malorum ~~terrore~~ sub
lato. II. timore

ii. cap.

Fili mi si susceperis sermones meos: et
mandata mea absconderis penes
te: ut audiat sapientiam auris tua: inclina
cor tuum ad agnoscendam prudentiam.
Si enim sapientiam inuocaueris: et inclina
ueris cor tuum prudentie. si quesieris
eam quasi pecuniam: et sicut thesauros
effoderis illam: tunc intelliges timorem
domini: et scientiam dei inuenies: quia dominus dat
sapientiam: et ex ore eius scientia et prudentia.
Custodiet rectorum salutem. et proteget gra
dientes simpliciter: seruans semitas iustitie
et uias sanctorum custodiens. Tunc intelli
ges iustitiam et iudicium et equitatem: et omnem
semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor
scientia anime tuum: et tue placuerit: consilium custo
diet te: et prudentia seruabit te. ut eruaris
de uia mala ab homine qui peruersa lo
quitur. Qui relinquunt iter rectum: et
ambulant per uias tenebrosas. qui letan
tur cum malefecerint: et exultant in re
bus pessimis: quorum uie peruerse: et infa
mes gressus eorum. Ut eruaris a muli
ere aliena et ab extranea que mollit
sermones suos. et relinquit ducem puberta
tis sue: et pacti dei sui oblita est. Inclina
ta est enim ad mortem domus eius:
et ad inferos semite ipsius. Omnes qui in
grediuntur ad eam: non reuertentur: nec ap
prehendent semitas uite. Ut ambules in
uia bona: et calles iustorum custodi
as. Qui enim recti sunt habitabunt in terra
et simplices habitabunt et permanebunt
in ea. Impii uero de terra perdentur: et qui
inique agunt auferentur ex ea. III.
Fili mi ne obliuiscaris legis mee: et pre
cepta mea custodiat cor tuum. Lon
gitudinem enim dierum et annos uite
et pacem apponent tibi. Misericordia et ue
ritas non te deserant. circunda eas guttu
ri tuo: et describe in tabulis cordis tui: et
inuenies gratiam et disciplinam bonam
coram deo et hominibus. Habe fiduciam
in domino ex toto corde tuo: et ne innitaris
prudentie tue. In omnibus uiis tuis cogi
ta illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne
sis sapiens apud temet ipsum. Time deum
et recede a malo. Sanitas quippe erit um
bilico tuo. et irrigatio ossium tuorum. Ho
nora dominum de tua substantia: et de primitiis
omnium frugum tuarum. et implebuntur
horrea tua saturitate. et uino torcularia
redundabunt. Disciplinam domini fili mi
ne abicias: nec deficias cum ab eo corri
peris. Quem enim diligit dominus corripit:
et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus
homo qui inuenit sapientiam: et qui affluit
prudentia. Melior est acquisitio eius
negotiatione argenti et auri: primi et pu
rissimi. fructus eius. Pretiosior est cunctis o
pibus: et omnia que desiderantur huic non ualent
comparari. Longitudo dierum in dextera eius
et in sinistra eius diuitie et gloria. Uie e
ius pulchre: et omnes semite illius pacifice.
Lignum uite est his qui apprehenderint eam:
et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fun
dauit terram: stabiliuit celos prudentia.
Sapientia illius eruperunt abyssi: et nubes ro
re concrescunt. Fili mi ne effluant hec ab o
culis tuis. Custodi legem atque consilium:
et erit uita anime tue. et gratia faucibus tu
is. Tunc ambulabis fiducialiter in uia tua:
et pes tuus non impinget. Si dormieris
non timebis: quiesces et suauis erit somnus
tuus. Ne paueas repentino terrore: et irru
entes tibi potentias impiorum. Dominus
enim erit in latere tuo: et custodiet pedem tuum
ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui
potest. si uales et ipse benefac. Ne dicas ami
co tuo uade et reuertere et cras dabo tibi: cum
statim possis dare. Ne moliaris amico
tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam.
Ne contendas aduersus hominem frustra: cum
ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris
hominem iniustum: nec imiteris uias eius.

eius. quia abhominatio domini est omnis illu
sor: et cum simplicibus sermocinatio eius. Egest
as a domino in domo impii. habitacula autem
iustorum benedicentur. Illusores ipse de
ludet: et mansuetis dabit gratiam. Gloriam
sapientes possidebunt. stultorum autem exalta
tio ignominia.

IIII

Audite filii disciplinam patris: et
attendite ut sciatis prudentiam.
Donum bonum tribuam vobis: legem meam
ne derelinquatis. Nam et ego fui filius
patris mei tenellus. et unigenitus coram
matre mea. docebat me atque dicebat. Sus
cipiat verba mea cor tuum: custodi precepta
mea et vives. Posside sapientiam. posside pru
dentiam ne obliviscaris: neque declines
a verbis oris mei. Ne dimittas eam: et cus
todiet te. dilige eam et conservabit te. Prin
cipium sapientie: posside sapientiam. et in omni
possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam
et exaltabit te. glorificaberis ab ea. cum
eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo
augmenta gratiarum: et corona inclita pro
teget te. Audi fili mi et suscipe verba mea:
ut multiplicentur tibi anni vite. Viam
sapientie monstrabo tibi. ducam te per se
mitas equitatis. quas cum ingressus fu
eris. non artabuntur gressus tui: et currens
non habebis offendiculum. Tene disciplinam
ne dimittas eam. custodi illam: quia ip
sa est vita tua. Ne delecteris semitis impi
orum: nec tibi placeat malorum via. Fu
ge ab ea: nec transeas per illam. declina et
desere eam. Non enim dormiunt nisi
malefecerint: et rapitur somnus ab eis
nisi supplantaverint. Comedunt panem
impietatis: et vinum iniquitatis bibunt.
Iustorum autem semita quasi lux splen
dens. procedit et crescit usque ad perfectam diem.
Via impiorum tenebrosa: nesciunt ubi cor
ruant. Fili mi ausculta sermones meos: et ad
eloquia mea inclina aurem tuam. Ne rece
dant ab oculis tuis: custodi ea in medio
cordis tui. Vita enim sunt invenientibus
ea. et universe carni sanitas. Omni custo
dia serva cor tuum. quia ex ipso vita procedit.
Remove a te os pravum. et detrahentia la
bia sint procul a te. Oculi tui recta videant: et
palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige
semitam pedibus tuis: et omnes vie tue stabi
lientur. Ne declines ad dexteram neque ad si
nistram: averte pedem tuum a malo. Vias
enim que a dextris sunt novit dominus: perverse vero
sunt que a sinistris sunt. Ipse autem rectos
faciet gressus tuos: itinera autem tua in pa
ce producentur.

V

Fili mi attende sapientiam meam et pru
dentiam meam inclina aurem tuam ut
custodias cogitationes et disciplinam labia
tua conservent. Ne intenderis fallacie mu
lieris. Favus enim distillans labia mere
tricis: et nitidius oleo guttur eius. Novissi
ma autem eius amara quasi absinthium et lingua eius
et acuta quasi gladius biceps. Pedes eius
descendunt in mortem. et ad inferos gres
sus illius penetrant. Per semitam vite non
ambulant. vagi sunt gressus eius et in
vestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me
et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac
ab ea viam tuam: et ne appropinques fori
bus domus eius. Ne des alienis honorem
tuum: et annos tuos crudeli. Ne forte im
pleantur extranei viribus tuis: et labores
tui sint in domo aliena: et gemas in no
vissimis quando consumpseris carnes tuas
et corpus tuum et dicas: Cur detestatus sum
disciplinam et increpationibus non acquievit
cor meum. nec audivi vocem docentium
me: et magistris non inclinavi aurem meam?
Pene fui in omni malo: in medio ecclesie
et synagoge. Bibe aquam de cisterna tua.
et fluenta putei tui. Deriventur fontes
tui foras: et in plateis aquas tuas divi
de. Habeto eas solus. nec sint alieni parti
cipes tui. Sit vena tua benedicta. et leta
re cum adolescentie tue. Cerva carissima et gra
tissimus hinnulus. Ubera eius inebrient te muliere
omni tempore. et in amore illius delecta
re iugiter. Quare seduceris fili mi ab ali
ena. et foveris in sinu alterius. Respicit
dominus vias hominis: et omnes gressus
illius considerat. Iniquitates sue capiunt
impium. et funibus peccatorum suorum
constringetur. Ipse morietur quia non habu
it disciplinam. et in multitudine stulti
cie sue decipietur.

VI

Fili mi si spoponderis pro amico tuo: defix
isti apud extraneum manum tuam. Illa manum
queatus es verbis oris tui: et captus propri
is sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi et te
metipsum libera: quia incidisti in manus
proximi tui. Discurre festina: suscita ami
cum tuum. Ne dederis somnum oculis tu
is: nec dormitent palpebre tue. Eruere quasi

dammula de manu: et quasi avis de insidiis
aucupis. Vade ad formicam o piger et con
sidera vias eius: et disce sapientiam. que cum non
habeat ducem nec preceptorem nec principem
parat estate cibum sibi. et congregat in
messe quod comedat. Usquequo piger
dormies quando consurges de sompno tuo?
Paululum dormies. paululum dormitabis. pau
lulum conseres manus tuas ut dormias
et veniet tibi quasi viator egestas et pau
peries: et quasi vir armatus. Si vero impiger fu
eris: veniet ut fons messis tua: et egestas
longe fugiet a te. Homo apostata vir in
utilis. graditur ore perverso. Annuit oculis: terit
pede: digito loquitur. pravo corde machi
in omni natur malum. et tempore iurgia seminat
Huic extemplo veniet perditio sua: et subi
to conteretur. nec habebit ultra medicinam.
Sex sunt que odit dominus: et septimum quod detes
tatur anima eius. oculos sublimes. lingu
am mendacem. manus effundentes innoxium
sanguinem. cor machinans cogitationes
pessimas. pedes veloces ad currendum in malum.
proferentem mendacia testem fallacem: et
eum qui seminat inter fratres discordias.
Conserva fili mi precepta patris tui: et ne di
mittas legem matris tue. Liga ea in corde
tuo iugiter. et circumda gutturi tuo. Cum am
bulaveris gradiantur tecum: cum dormieris
custodient te. et evigilans loquere cum eis.
quia mandatum lucerna est. et lex lux: et
via vite increpatio discipline. ut custodi
ant te a muliere mala: et a blanda lingua
extranee. Non concupiscat pulcritudinem
eius cor tuum: nec capiaris nutibus illius.
Pretium enim scorti: vix unius est panis. mulier
autem viri preciosam animam capit. Numquid
abscondere potest homo ignem in sinu su
o: ut vestimenta illius non ardeant. aut
ambulare super prunas et non comburentur
pedes eius. Sic qui ingreditur ad mulierem
proximi sui non erit mundus cum tetigerit
eam. Non grandis est culpa cum quis furatus
est. furatur enim ut esurientem impleat a
nimam. deprehensus quoque reddet septuplum
et omnem substantiam domus sue tradet et libera
bit se. Qui autem adulter est propter cordis ino
piam perdet animam suam. Turpitudinem
et ignominiam congregat sibi. et opprobrium illius
non delebitur. quia zelus et furor viri non
parcet in die vindicte. nec acquiescet cuius
quam precibus. nec suscipiet pro redemptione dona
plurima.

VII

Fili mi custodi sermones meos. et precepta
mea reconde tibi. Serva mandata mea
et vives. fili mi honora dominum et valebis.
preter eum vero ne timueris alienum. Serva le
gem meam quasi pupillam oculi tui. Li
ga eam in digitis tuis: scribe illam in ta
bulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es.
prudentiam voca amicam tuam. ut custo
diat te a muliere extranea. et ab aliena que
verba sua dulcia facit. De fenestra enim do
mus mee per cancellos prospexi iuvenem
video parvulos. considero vecordem iuve
nem qui transit per plateam iuxta angulum
et prope viam domus illius graditur in obs
curo advesperascente die. in noctis tene
bris et caligine. Et ecce mulier occurrit illi orna
tu meretricio: preparata ad capiendas animas
garrula et vaga. quietis impatiens. nec va
lens in domo consistere pedibus suis: nunc
foris. nunc in plateis. nunc iuxta angu
los insidians. apprehensumque deosculatur
iuvenem. et procaci vultu blanditur dicens
Victimas pro salute debui. hodie reddidi vo
ta mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum
desiderans te videre et repperi. Intexui funi
bus lectulum meum stravi tapetibus pictis ex e
gypto. Aspersi cubile meum mirra et aloe
et cynamomo. Veni inebriemur uberi
bus. et fruamur cupitis amplexibus donec
illucescat dies. Non est enim vir in domo
sua. abiit via longissima. sacculum pecunie
secum tulit. in die plene lune reversurus est in do
mum suam. Irretivit eum multis sermoni
bus et blandiciis labiorum protraxit illum.
Statim eam sequitur quasi bos ductus ad vic
timam: et quasi agnus lasciviens et igno
rans quod ad vincula stultus trahatur donec
transfigat sagitta iecur eius. velut si a
vis festinet ad laqueum. et nescit quod de
periculo anime agitur illius. Nunc ergo
fili audi me. et attende verba oris mei. Ne
abstrahatur in viis illius mens tua. neque
decipiaris semitis eius. multos enim vul
neratos deiecit. et fortissimi quique interfec
ti sunt ab ea. Vie inferi domus eius pene
trantes in inferiora mortis.

VIII

Numquid non sapientia clamitat: et pruden
tia dat vocem suam? In summis ex
celsisque verticibus super viam in mediis se
mitis stans iuxta portas civitatis in ipsis
foribus loquitur dicens. O viri ad vos cla

mito et vox mea ad filios hominum. Intel
ligite parvuli astutiam, et insipientes ani
madvertite. Audite quoniam de rebus magnis locu
tura sum: et aperientur labia mea ut recta
predicent. Veritatem meditabitur guttur
meum, et labia mea detestabuntur impium.
Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis
pravum quid neque perversum. Recti sunt intel
ligentibus, et equi invenientibus scientiam. Ac
cipite disciplinam meam et non pecuni
am; doctrinam magis quam aurum eligite.
Melior est enim sapientia cunctis opibus pretio
sissimis, et omne desiderabile ei non potest
comparari. Ego sapientia habito in consilio, et
eruditis intersum cogitationibus. Timor domini
odit malum. Arrogantiam et superbiam
et viam pravam et os bilingue detesta
tor. Meum est consilium et equitas, me
a est prudentia, mea est fortitudo. Per me re
ges regnant, et legum conditores iusta
decernunt; per me principes imperant, et poten
tes decernunt iustitiam. Ego diligentes me
diligo, et qui mane vigilant ad me inve
nient me. Mecum sunt divitie et gloria,
opes superbe et iustitia. Melior est fructus
meus auro et lapide pretioso, et genimina
mea argento electo. In viis iustitie ambu
lo, in medio semitarum iudicii, ut ditem
diligentes me, et thesauros eorum repleam.
Dominus possedit me in initio viarum suarum,
antequam quicquam faceret a principio. Ab eterno or
dinata sum, et ex antiquis antequam terra fi
eret. Nondum erant abyssi, et ego iam con
cepta eram; necdum fontes aquarum eru
perant, necdum montes gravi mole constiterant;
antequam colles ego parturiebar;
adhuc terram non fecerat et flumina et
cardines orbis terre. Quando preparabat celos ad
eram; quando certa lege et gyro vallabat abys
sos; quando ethera firmabat sursum, et libra
bat fontes aquarum; quando circumdabat ma
ri terminum suum, et legem ponebat aquis
ne transirent fines suos; quando appendebat fun
damenta terre. Cum eo eram cuncta compo
nens, et delectabar per singulos dies, ludens
coram eo omni tempore, ludens in orbem
terrarum; et delicie mee esse cum filiis homi
num. Nunc ergo filii audite me: Beati qui custodi
unt vias meas. Audite disciplinam et es
tote sapientes, et nolite abicere eam. Beatus
homo qui audit me, et qui vigilat ad fores
meas cotidie, et observat ad postes hostii
mei. Qui me invenerit inveniet vitam et
hauriet salutem a domino. Qui autem in me
peccaverit, ledet animam suam. Omnes qui me
oderunt diligunt mortem.

IX

Sapientia edificavit sibi domum, excidit
columpnas septem, immolavit victimas
suas, miscuit vinum et proposuit mensam
suam. Misit ancillas suas ut vocarent
ad arcem et ad menia civitatis: Si quis est
parvulus veniat ad me. Et insipientibus
locuta est: Venite, comedite panem meum
et bibite vinum quod miscui vobis. Relin
quite insipientiam et vivite, et ambulate per vi
as prudentie. Qui erudit derisorem, ipse
sibi iniuriam facit; et qui arguit impium
generat maculam sibi. Noli arguere deriso
rem, ne oderit te; argue sapientem et di
liget te. Da sapienti occasionem, et addetur
ei sapientia. Doce iustum, et festinabit
accipere. Principium sapientie timor domini,
et scientia sanctorum prudentia. Per me enim mul
tiplicabuntur dies tui, et addentur
tibi anni vite. Si sapiens fueris, tibimet
ipsi eris; si autem illusor, solus portabis ma   et proximis tuis
lum. Mulier stulta et clamosa, plenaque
illecebris, et nihil omnino sciens, sedit
in foribus domus sue super sellam in ex
celso urbis loco, ut vocaret transeuntes
per viam et pergentes itinere suo: Qui
est parvulus, declinet ad me. Et vecordi
locuta est: Aque furtive dulciores sunt,
et panis absconditus suavior. Et ignoravit
quod gigantes ibi essent, et in profundis inferni
convive eius. Qui enim applicabitur il
li, descendet ad inferos; nam qui abscesse
rit ab ea salvabitur.

X

Filius sapiens letificat patrem; filius
vero stultus mestitia est matris sue. Non
proderunt thesauri impietatis; iustitia vero
liberabit a morte. Non affliget dominus fame a
nimam iusti, et insidias impiorum subver
tet. Egestatem operata est manus remissa;
manus autem fortium divitias parat. Qui
autem nititur mendaciis, hic pascit ventos;
idem autem ipse sequitur aves volantes. Qui
congregat in messe filius sapiens est; qui
autem stertit estate filius confusionis. Bene
dictio domini super caput iusti; os autem impiorum
operit iniquitas. Memoria iusti cum lau
dibus, et nomen impiorum putrescet. Sapiens

corde precepta suscipiet. stultus ceditur labi
is. qui ambulat simpliciter ambulat confi
denter. qui autem depravat vias suas mani
festus erit. qui annuit oculo dabit dolorem
Stultus labiis verberabitur. Vena vite os ius
ti. et os impiorum operit iniquitatem.
Odium suscitat rixas: universa delicta o
perit caritas. In labiis sapientis inveni
etur sapientia. et virga in dorso eius qui in
diget corde. Sapientes abscondunt scientiam
os autem stulti confusioni proximum
est. Substantia divitis urbs fortitudinis eius
pavor pauperum egestas eorum. Opus
iusti ad vitam. fructus autem impii ad pec
catum. Via vite custodienti disciplinam
qui autem increpationes relinquit errat. Ab
scondunt odium labia mendacia. qui a
profert contumelias insipiens est. In multi
loquio peccatum non deerit. qui autem mo
deratur labia sua prudentissimus est. Ar
gentum electum lingua iusti. cor autem
impiorum pro nichilo. Labia iusti erudi
unt plurimos. qui autem indocti sunt. in
cordis egestate morientur. Benedictio domini
divites facit. nec sociabitur eis afflictio.
Quasi per risum stultus operatur scelus. sa
pientia autem est viro prudenti. Quod timet
impius veniet super eum. desiderium suum
iustis dabitur. Quasi tempestas transi
ens ita non erit impius. Iustus autem quasi
fundamentum sempiternum. Sicut acetum
dentibus et fumus oculis. sic piger hiis qui
miserunt eum. Timor domini apponet dies.
et anni impiorum breviabuntur. Expec
tatio iustorum leticia. spes autem impiorum
peribit. Fortitudo simplicis via domini. et pa
vor hiis qui operantur malum. Iustus in
eternum non commovebitur. impii autem non
habitabunt super terram. Os iusti parturiet sa
pientiam. lingua pravorum peribit. Labia
iusti considerant placita. et os impiorum
perversa. l' dolosa

XI

Statera perversa abhominatio est apud do
minum. et pondus equum voluntas e
ius. Ubi fuerit superbia: ibi erit et contu
melia. ubi autem humilitas ibi et sapi
entia. Simplicitas iustorum diriget e
os. et supplantatio perversorum vastabit
illos. Non proderunt divicie in die ultionis
iusticia autem liberabit a morte. Iusticia
simplicis diriget viam eius. et in im
pietate sua corruet impius. Iusticia rec
torum liberabit eos: et in insidiis suis capi
entur iniqui. Mortuo homine impio: nul
la erit ultra spes. et expectatio sollicitorum
peribit. Iustus de angustia liberatus est. et tra
detur impius pro eo. Simulator ore decipit
amicum suum. Iusti autem liberabuntur scien
tia. In bonis iustorum exultabit civitas: et in
perditione impiorum erit laudatio. Benedictione
iustorum exaltabitur civitas: et ore impi
orum subvertetur. Qui despicit amicum suum
indigens corde est. vir autem prudens ta
cebit. Qui ambulat fraudulenter revelat
archana. qui autem fidelis est celat amici
commissum. Ubi non est gubernator: populus cor
ruet. Salus autem ubi plurima consilia. Af
fligetur malo qui fidem facit pro extraneo
qui autem cavet laqueos securus erit. Mulier
graciosa inveniet gloriam: et robusti ha
bebunt divicias. Benefacit anime sue vir
misericors. qui autem crudelis est propinquos a
biicit. Impius facit opus instabile: semi
nanti autem iusticiam merces fidelis. Clemen
tia preparat vitam. et sectatio malorum mor
tem. Abhominabile domino cor pravum. et vo
luntas eius in hiis qui simpliciter ambulant.
Manus in manu non erit innocens malus.
Semen autem iustorum salvabitur. Circulus au
reus in naribus suis: mulier pulcra et fatua.
Desiderium iustorum omne bonum est. pre
latio impiorum furor. Alii dividunt propria
et ditiores fiunt. alii rapiunt non sua: et sem
per in egestate sunt. Anima que benedicit impin
guabitur. et qui inebriat: ipse quoque ine
briabitur. Qui abscondit frumenta: male
dicetur in populis. Benedictio autem super caput
vendentium. Bene consurgit diluculo qui querit
bona. qui autem investigator malorum est
opprimetur ab eis. Qui confidit in divitiis
suis corruet. Iusti quasi virens fo
lium germinabunt. Qui conturbat domum
possidebit ventos. et qui stultus est ser
viet sapienti. Fructus iusti lignum vite. et qui
suscipit animas sapiens est. Si iustus
in terra recipit: quanto magis impius et
peccator.

XII

Qui diligit disciplinam diligit scienciam
qui autem odit increpationes insipiens
est. Qui bonus est hauriet gratiam a domino
Qui autem confidit in cogitationibus suis
impie agit. Non roborabitur homo ex im
pietate. et radix iustorum non commovebitur.
Mulier diligens corona est viro suo: et pu

putredo in ossibus eius quae confusione res digna gerit. Cogitationes iustorum iudicia, et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini; os iustorum liberabit eos. Verte impios et non erunt; domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua noscetur vir; qui autem vanus et excors est patebit contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane. Novit iustus animas iumentorum suorum; viscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam satiabitur panibus; qui autem sectatur otium stultissimus est. Qui suavis est vivit in moderationibus, et in suis munitionibus relinquit contumeliam. Desiderium impii munimentum est pessimorum; radix autem iustorum proficiet. Propter peccata labiorum ruina proximat malo; effugiet autem iustus de angustia. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis, et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei. Via stulti recta in oculis eius; qui autem sapiens est audit consilia. Fatuus statim indicat iram suam; qui autem dissimulat iniuriam callidus est. Qui quod novit loquitur index iustitiae est; qui autem mentitur testis est fraudulentus. Est qui promittit et quasi gladio pungitur conscientiae; lingua autem sapientium sanitas est. Labium veritatis firmum erit in perpetuum; qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitantium mala; qui autem ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit; impii autem replebuntur malo. Abominatio est Domino labia mendacia; qui autem fideliter agunt placent ei. Homo versutus celat scientiam, et cor insipientium provocabit stultitiam. Manus fortium dominabitur; quae autem remissa est tributis serviet. Maeror in corde viri humiliabit eum, et sermone bono laetificabitur. Qui neglegit damnum propter amicum iustus est; iter autem impiorum decipiet eos. Non inveniet fraudulentus lucrum, et substantia hominis erit auri pretium. In semita iustitiae vita; iter autem devium ducit ad mortem.

XIII

Filius sapiens doctrina patris; qui autem insipiens est non audit cum arguitur. De fructu oris sui homo satiabitur bonis; anima autem praevaricatorum iniqua. Qui custodit os suum custodit animam suam; qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. Vult et non vult piger; anima autem operantium impinguabitur. Verbum mendax iustus detestabitur; impius autem confundit et confunditur. Iustitia custodit innocentis viam; impietas vero peccatorem supplantat. Est quasi dives cum nihil habeat, et est quasi pauper cum in multis divitiis sit. Redemptio animae viri divitiae suae; qui autem pauper est increpationem non sustinet. Lux iustorum laetificat; lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt; qui autem agunt cuncta cum consilio reguntur sapientia. Substantia festinata minuetur; quae autem paulatim colligitur manu multiplicabitur. Spes quae differtur affligit animam; lignum vitae desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat; qui autem timet praeceptum in pace versabitur. Lex sapientis fons vitae, ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam; in itinere contemptorum vorago. Astutus omnia agit cum consilio; qui autem fatuus est aperit stultitiam suam. Nuntius impii cadet in malum; legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam; qui autem adquiescit arguenti glorificabitur. Desiderium si compleatur delectat animam; detestantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus graditur sapiens erit; amicus stultorum efficietur eis similis. Peccatores persequitur malum, et iustis retribuentur bona. Bonus relinquit heredes filios et nepotes, et custoditur iusto substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus patrum, et aliis congregantur absque iudicio. Qui parcit virgae odit filium suum; qui autem diligit illum instanter erudit. Iustus comedit et replet animam suam; venter autem impiorum insaturabilis.

XIIII

Sapiens mulier aedificat domum suam; insipiens exstructam quoque destruet manibus. Ambulans recto itinere et timens Deum despicitur ab eo qui infami graditur via. In ore stulti virga superbiae; labia sapientium custodiunt eos. Ubi non sunt boves praesepe vacuum est; ubi autem apparent plurimae segetes ibi manifesta fortitudo bovis. Testis fidelis non mentietur; profert autem mendacium dolosus testis. Quaerit derisor sapientiam et non inveniet; doctrina prudentium facilis. Vade contra virum stultum et nescit la

[margin, beside "Filius sapiens":] illusor

[margin, beside "Lex sapientis":] Animae dolosae errant in peccatis; iusti autem misericordes sunt et miserentur.

bia imprudentie. sapiā callidi ē intelli
gēt uiam suam: et īprudentia stultorū
errans. Stultus illudit peccatum: et int'
iustos cōmorabitur grā. Cor quod nouit
amaritudinem anime sue: in gaudio ei'
nō miscebitur extraneus. Domus impio
rū delebitur. tabnacula u'o iustorum ger
minabunt. Est uia que uidetur hōi iusta
nouissima eius deducunt ad mortē. Risus
dolore miscebitur: et extrema gaudii luc
tus occupat. Uiis suis replebitur stultus
et sup eum erit uir bonus. Innocens credit
omni u'bo. astutus considerat gressus suos.
Sapiens timet et declinat a malo. stultus
transilit et confidit. Impatiens operabitur
stultitiam: et uir u'sutus odiosus ē. Possidebunt paruuli stultitiam: et astuti expectabūt
sciām. Jacebunt mali añ bonos: et impii
añ portas iustorum. Etiam proximo suo paup
odiosus erit. amici u'o diuitum multi. Qui
despicit proximū suū peccat. qui aūt miseretur
pauperi. beatus erit. Errant qui operantur malum. Misericordia et
ueritas pparant bona. In omni tempore bo
no opere erit habundantia. ubi aūt u'ba sunt
plurima: ibi frequenter egestas. Corona sa
pientiū diuitie eorum. Fatuitas stultorū
īprudentia. Liberat animas testis fidelis: et
pfert mendacia u'si pellis. In timore dñi
fiducia fortitudinis: et filiis eius erit spes.
Timor dñi fons uite: ut declinet a ruina
mortis. In multitudine ppli dignitas re
gis: et in paucitate plebis ignominia pn
cipis. Qui patiens est multa gubnatur
prudentia. qui aūt impatiens est: exal
tat stultitiam suam. Uita carniū sanitas
cordis. putredo ossium inuidia. Qui ca
lumpniatur egentē exprobrat factori eius.
honorat autem eum qui miseretur paupis.
In malicia sua expellitur impius. spat aūt
iustus in morte sua. In corde prudentis
requiescit sapientia. et indoctos quoque e
rudiet. Justicia eleuat gentem: miseros
facit pplos peccatum. Acceptus ē regi minis
ter intelligens: iracundiam eius inutilis sus
tinebit.

XV

Responsio mollis frangit iram. sermo
durus suscitat furorem. Lingua sa
pientiū ornat sciām. os fatuorum ebul
lit stultitiam. In omni loco oculi dñi con
templantur bonos et malos. Lingua placa
bilis lignum uite. que aūt īmoderata ē con

terit spm. Stultus irridet disciplinā pris
sui. qui autem custodit increpatiōnes as
tucior fiet. Domus iusti plurima fortitudo
et in fructib; impii conturbatio. Labia sa
pientium disseminabunt sciām: cor stul
torum dissimile erit. Uictime impiorum
abhominabiles dño. uota iustorū placa
bilia. Abhominatō ē dño uia impii. qui se
quitur iusticiam diligitur ab eo. Doctrina ma
deserentiū uiam uite. qui increpatiōes odit
morietur. Infernus et pditio coram dño: quan
to mag' corda filiorum hominū: Non amat
pestilens eum qui se corripit. nec ad sapi
entes graditur. Cor gaudens exhilarat fa
ciem: in merore animi deicitur sps. Cor sapi
entis querit doctrinam. et os stultorum
pascitur imperitia. Omnis dies paupis ma
lis. Secura mens quasi iuge conuiuium.
Melius ē parum cum timore dñi: quam the
sauri magni et insaciabiles. Melius ē uoca
ri ad holera cum caritate: quam ad uitulū sa
ginatum cum odio. Uir iracundus pro
uocat rixas: qui paciens ē mitigat suscitatas.
Iter impiorum quasi sepes spinarū. uia ius
torum absque offendiculo. Filius sapiens
letificat patrem: et stultus homo despicit
matrem suam. Stulticia gaudiū stulto: et
uir prudens diriget gressus suos. Dissipan
tur cogitatōes ubi nō ē consiliū. ubi u'o
sunt plures consiliarii confirmantur.
Letatur homo in sentencia oris sui: et sermo op
portunus ē optimus. Semita uite sup erudi
tum ut declinet de inferno nouissimo. Do
mum superborum demolietur dñs: et firmos fa
ciet terminos uidue. Abhominatō dño co
gitationes male. et purus sermo pulcher
rimus firmabitur ab eo. Conturbat domum
suam qui sectatur auariciam. qui autem
odit munera uiuet. P misericordiam et fidem pur
gantur peccata: p timorem aūt dñi decli
nat omnis a malo. Mens iusti meditatur
obedientiam. os impiorum redundat ma
lis. Longe est dñs ab impiis. et orōnes ius
torum exaudiet. Lux oculorum leti
ciam. fama bona impinguat ossa. Auris que
audit increpatiōes uite: in medio sapientium
cōmorabitur. Qui abicit disciplinam des
picit animam suam. qui aūt acquiescit in
crepatiōnib; possessor est cordis. Timor dñi
disciplina sapientie. et gloriam precedit
humilitas.

XVI

Hominis ē animū pparare. et dñi est

al' aut

Filio doloso nichil erit boni. seruo autem sapienti prosperi erunt actus et dirigetur via eius

gubernat linguam. Omnes vie hominum
patent oculis eius; spirituum ponderator est
Dominus. Revela Domino opera tua et dirigentur
cogitationes tue. Universa propter semetipsum
operatus est Dominus; impium quoque ad diem
malum. Abominatio Domini est omnis
arrogans; etiam si manus ad manum
fuerit, non erit innocens. Misericordia et veritate re
dimitur iniquitas; et in timore Domini de
clinatur a malo. Cum placuerint Domino
vie hominis, inimicos quoque eius con
vertet ad pacem. Melius est parum cum
iustitia quam multi fructus cum iniquita
te. Cor hominis disponet viam suam,
sed Domini est dirigere gressus eius. Divinatio
in labiis regis; in iudicio non errabit os eius.
Pondus et statera iudicia Domini sunt, et
opera eius omnes lapides sacculi. Abomi
nabiles regi qui agunt impie, quoniam ius
titia firmabitur solium. Voluntas regum
labia iusta; qui recta loquitur diligetur.
Indignatio regis nuntius mortis; et vir
sapiens placabit eum. In hylaritate vul
tus regis vita; et clementia eius quasi
imber serotinus. Posside sapientiam, quia
auro melior est; et acquire prudentiam, quia
pretiosior est argento. Semita iustorum decli
nat mala; custos anime sue servat viam
suam. Contritionem precedit superbia, et an
te ruinam exaltatur spiritus. Me
lius est humiliari cum mitibus quam dividere
spolia cum superbis. Eruditus in verbo repe
riet bona; et qui in Domino sperat beatus est. Et
sapiens corde est appellabitur prudens; et
qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons
vite eruditio possidentis; doctrina stultorum
fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius;
et labiis illius addet gratiam. Favus mel
lis verba composita; dulcedo anime sani
tas ossium. Est via que videtur homini
recta, et novissima eius ducunt ad mortem.
Anima laborantis laborat sibi, quia compulit eum
os suum. Vir impius fodit malum, et in
labiis suis ignis ardescit. Homo perversus sus
citat lites, et verbosus separat principes. Vir
iniquus lactat amicum suum, et ducit
eum per viam non bonam. Qui attonitis
oculis cogitat prava, mordens labia sua
perficit malum. Corona dignitatis senec
tus, que in viis iustitie reperietur. Meli
or est patiens viro forti; et qui dominatur a
nimo suo expugnatore urbium. Sortes

Iudicium vie bone facere iustitiam accepta autem apud Deum magis quam immolare hostias

al' precipiet

mittuntur in sinum, sed a Domino temperantur. XVII
Melior est buccella sicca cum gaudio
quam domus plena victimis cum iur
gio. Servus sapiens dominabitur filiis stultis,
et inter fratres hereditatem dividet. Sicut
igne probatur argentum, et aurum camino,
ita corda probat Dominus. Malus obe
dit lingue iniqua; et fallax obtemperat
labiis mendacibus. Qui despicit pauperem
exprobrat factori eius; et qui in ruina le
tatur alterius non erit impunitus. Coro
na senum filii filiorum; et gloria filiorum patres
eorum. Non decent stultum verba composi
ta, nec principem labium mentiens.
Gemma gratissima expectatio prestolantis;
quocumque se verterit prudenter intelligit.
Qui celat delictum querit amicitias;
qui altero sermone repetit separat federa
tos. Plus proficit correptio apud prudentem
quam centum plage apud stultum. Semper
iurgia querit malus; angelus autem crudelis
mittetur contra eum. Expedit magis urse
occurrere raptis fetibus quam fatuo confiden
ti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro
bonis, non recedet malum de domo eius.
Qui dimittit aquam caput est iurgiorum;
et antequam patiatur contumeliam iudicium
deserit. Qui iustificat impium et qui con
dempnat iustum, abhominabilis est uterque
apud Deum. Quid prodest habere divitias
stulto, cum sapientiam emere non possit? facit
Qui altam domum suam querit ruinam;
et qui evitat discere incidet in mala. Omni
tempore diligit qui amicus est; et frater in an
gustiis comprobatur. Homo stultus plau
dit manibus cum spoponderit pro amico suo.
Qui meditatur discordias diligit rixas;
et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui
perversi cordis est non inveniet bonum; et
qui vertit linguam incidet in malum. Natus
est stultus in ignominiam suam; sed nec pater
in fatuo letabitur. Animus gaudens eta
tem floridam facit; spiritus tristis exsiccat ossa.
Munera de sinu impius accipit ut pervertat
semitas iudicii. In facie prudentis lucet
sapientia; oculi stultorum in finibus terre. Ira
patris filius stultus; et dolor matris que ge
nuit eum. Non est bonum dampnum inferre
iusto, nec percutere principem qui recta iudi
cat. Qui moderatur sermones suos doctus et
prudens est; et pretiosi spiritus vir eruditus. Stul
tus quoque si tacuerit sapiens reputabitur.

et si compresserit labia sua intelligens.

XVIII

Occasiones querit
qui vult recedere ab amico: omni tempore
erit exprobrabilis. Non recipit stultus verba
prudentie: nisi ea dixeris que versantur in cor-
de eius. Impius cum in profundum venerit
peccatorum: contempnit. sed sequitur eum
ignominia et obprobrium. Aqua profunda
verba ex ore viri: et torrens redundans fons
sapientie. Accipere personam impii in iudicio non
est bonum: ut declines a veritate iudicii.
Labia stulti immiscent se rixis: et os eius iur-
gia provocat. Os stulti contritio eius: et
labia ipsius ruina anime eius. Verba bilin-
guis quasi simplicia: et ipsa perveniunt usque
ad interiora ventris. Pigrum deicit timor:
anime autem effeminatorum esurient. Qui mol-
lis et dissolutus est in opere suo: frater est sua o-
pera dissipantis. Turris fortissima nomen
domini. Ad ipsum currit iustus: et exaltabitur.
Substantia divitis urbs roboris eius: et quasi
murus validus circumdans eum. Antequam
conteratur exaltatur cor hominis: et
antequam glorificetur humiliabitur. Qui prius
respondet quam audiat: stultum se esse demons-
trat et confusione dignum. Spiritus viri sus-
tentat imbecillitatem suam. spiritum vero
ad irascendum facilem quis poterit sustinere?
possidebit Cor prudens sustinebit scientiam: et auris
sapientium querit doctrinam. Donum
hominis dilatat viam eius: et ante princi-
pes spatium ei facit. Iustus prior est
accusator sui: venit amicus eius et in-
vestigabit eum. Contradictiones compri-
mit sors: et inter potentes quoque diiudicat.
Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas
firma. et iudicia quasi vectes urbium.
De fructu oris viri replebitur venter eius:
et genimina labiorum eius saturabunt
eum. Mors et vita in manibus lingue:
qui diligunt eam comedent fructus eius.
Qui invenit mulierem bonam invenit bo-
num: et hauriet iocunditatem a domino. Qui
expellit mulierem bonam expellit bonum:
qui autem tenet adulteram stultus est et insi-
piens. Cum obsecrationibus loquetur pau-
per: et dives effabitur rigide. Vir amica-
bilis ad societatem magis amicus erit quam
frater.

XIX

Melior est pauper qui ambulat in sim-
plicitate sua: quam dives torquens la-
bia insipiens. Ubi non est scientia anime: non est
sua et

bonum: et qui festinus est pedibus offendet.
Stultitia hominis supplantat gressus e-
ius: et contra deum fervet animo suo. Divitie ad-
dunt amicos plurimos: a paupere autem et
hii quos habuit separantur. Testis falsus
non erit impunitus: et qui mendacia lo-
quitur non effugiet. Multi colunt personam
potentis. et amici sunt dona tribuentis.
Fratres hominis pauperis oderunt eum: in-
super et amici procul recesserunt ab eo. Qui tan-
tum verba sectantur nichil habebunt. qui autem pos-
sessor est mentis diligit animam suam: et cus-
tos prudentie inveniet bona. Testis falsus
non erit impunitus: et qui loquitur men-
dacia peribit. Non decent stultum delicie:
nec servum dominari principibus. Doctrina vi-
ri per patientiam noscitur. et gloria eius est
iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis
et regis ira. et sicut ros super herbam: ita hi-
laritas eius. Dolor patris filius stultus:
et tecta iugiter perstillantia litigiosa mu-
lier. Domus et divitie dantur a parentibus:
a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo
immittit soporem. et anima dissoluta esuri-
et. Qui custodit mandatum custodit animam
suam. qui autem negligit vias suas morti-
ficabitur. Feneratur domino qui miseretur
pauperi. et vicissitudinem suam reddet ei.
Erudi filium tuum ne desperes: ad interfecti-
onem autem eius ne ponas animam tuam. Qui
impatiens est sustinebit dampnum: et cum
rapuerit aliud apponet. Audi consilium
et suscipe disciplinam. ut sis sapiens
in novissimis tuis. Multe cogitationes in
corde viri. voluntas autem domini permanebit.
Homo indigens misericors est: et melior pau-
per quam vir mendax. Timor domini ad vitam:
et in plenitudine commorabitur absque vi-
sitatione pessimi. Abscondit piger manum
suam sub ascella: nec ad os suum applicat
eam. Pestilente flagellato stultus sapi-
entior erit: si autem corripueris sapientem
intelliget disciplinam. Qui affligit pa-
trem et fugat matrem ignominiosus
est et infelix. Non cesses fili audire doc-
trinam: nec ignores sermones scientie. Testis in-
iquus deridet iudicium: et os impiorum
devorat iniquitatem. Parata sunt deriso-
ribus iudicia: et mallei percutientes stulto-
rum corporibus.

XX

Luxuriosa res est vinum: et tumultu-
osa ebrietas. quicumque his delectatur

non erit sapiens. Sicut rugitus leonis:
ita et terror regis. qui provocat eum peccat
in animam suam. Honor est homini qui
separat se a contentionibus: omnes autem stulti
se miscentur contumeliis. Propter frigus pi-
ger arare noluit: mendicabit ergo esta-
te et non dabitur. Sicut aqua profunda:
sic consilium in corde viri: sed homo sapiens
exhauriet illud. Multi homines misericor-
des vocantur: virum autem fidelem quis in-
veniet? Iustus qui ambulat in simplici-
tate sua: beatos post se filios derelinquet. Rex
qui sedet in solio iudicii: dissipat omne
malum intuitu suo. Quis potest dicere
mundum est cor meum, purus sum a pecca-
to? Pondus et pondus, mensura et men-
sura: utrumque est abominabile apud deum.
Ex studiis suis intelligitur puer: si munda
sint et recta opera eius. Aurem audientem
et oculum videntem: dominus fecit utrumque. Noli
diligere somnum ne te egestas opprimat:
aperi oculos tuos et saturare panibus. Ma-
lum est malum est dicit omnis emptor:
et cum recesserit tunc gloriabitur. Est aurum
et multitudo gemmarum: vas autem preciosum
labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fi-
deiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer
pignus ab eo. Suavis est homini panis men-
dacii: et postea implebitur os eius calcu-
lo. Cogitationes consiliis roborantur: et
gubernaculis tractanda sunt bella. Ei qui
revelat mysteria: et ambulat fraudulenter
et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui
maledicit patri suo et matri: extinguetur
lucerna eius in mediis tenebris. Hereditas
ad quam festinatur in principio in novissi-
mo benedictione carebit. Ne dicas reddam malum
pro malo: expecta dominum et liberabit te. Abominati-
o est apud deum pondus et pondus: sta-
tera dolosa non est bona. A domino diriguntur
gressus viri: quis autem hominum intelligere
potest viam suam? Ruina est homini devo-
rare sanctos: et post vota retractare. Dissipat im-
pios rex sapiens: et curvat super eos for-
nicem. Lucerna domini spiraculum hominis: que
investigat omnia secreta ventris. Misericordia
et veritas custodiunt regem: et roborabitur
clementia thronus eius. Exultatio iuve-
num fortitudo eorum: et dignitas senum
canities. Livor vulneris absterget mala:
et plage in secretioribus ventris. Sicut di-
visiones aquarum: ita cor regis in manu

Nota quod capitulum xxi incipit in ¶ Sicut divisiones aquarum

domini: quocumque voluerit inclinabit illud. Om-
nis via viri recta sibi videtur: appendit autem cor-
da dominus.

XXI

Facere misericordiam et iudicium: magis placet
domino quam victime. Exaltatio oculorum
et dilatatio cordis: lucerna impiorum pec-
catum. Cogitationes robusti semper in ha-
bundantia: omnis autem piger semper in e-
gestate. Qui congregat thesauros lingua men-
dacii: vanus et excors est: et impingetur
ad laqueos mortis. Rapine impiorum
detrahent eos: quia noluerunt facere iudi- a domino
cium. Perversa via viri aliena est: qui
autem mundus est rectum opus eius. Me-
lius est sedere in angulo domatis quam
cum muliere litigiosa: et in domo commu-
ni. Anima impii desiderat malum: non misere-
bitur proximo suo. Mulctato pestilente
sapientior erit parvulus: et si sectetur sa-
pientem sumet scientiam. Excogitat iustus
de domo impii ut detrahat impios a ma-
lo. Qui obturat aurem suam ad clamo-
rem pauperis: et ipse clamabit et non exau-
dietur. Munus absconditum extinguet
iras: et donum in sinu indignationem maxi-
mam. Gaudium iusto est facere iudicium: et pa-
vor operantibus iniquitatem. Vir qui erra-
verit a via doctrine: in cetu gigantum commo-
rabitur. Qui diligit epulas in egestate e-
rit: qui amat vinum et pinguia non dita-
bitur. Pro iusto dabitur impius: et pro recto
iniquus. Melius est habitare in terra deserta
quam cum muliere rixosa et iracunda. Thesau-
rus desiderabilis et oleum in habitaculo ius-
ti: et imprudens homo dissipabit illud.
Qui sequitur iustitiam et misericordiam: inve-
niet vitam et iustitiam et gloriam. Civita-
tem fortium ascendit sapiens: et destruxit
robur fiducie eius. Qui custodit os suum
et linguam suam: custodit ab angustiis
animam suam. Superbus et arrogans vo-
cabitur indoctus: qui in ira operatur super-
biam. Desideria occidunt pigrum: nolue-
runt enim quicquam manus eius opera-
ri. Tota die concupiscit et desiderat: qui autem
iustus est tribuet et non cessabit. Hostie
impiorum abominabiles: que offeren-
tur ex scelere. Testis mendax peribit: vir autem
obediens loquetur victoriam. Vir impius
procaciter obfirmat vultum suum: qui autem
rectus est corrigit viam suam. Non est
sapientia et non est prudentia: non est consi-

lium contra dnm.

XXII

Melius est nomen bonum ...

Equus paratur ad diem belli: dns aūt
salutem tribuet. Melius est nomen
bonū q̄ diuicie multe. sup aurum et ar
gentum grā bona. Diues et paup obui
auerunt sibi: utriusq; opator est dns. Cal
lidus uidit malum et abscondit se: ino
cens ptransiit et afflictus ē dampno. Fins
modestie timor dni. diuicie et gloria et ui
ta. Arma et gladii in uia puersi: custos aūt
anime sue longe recedit ab eis. Puerbiū
ē. adolescens iuxta uiam suam: et cū se
nuerit nō recedet ab ea. Diues pauperibus
impat: et qui accipit mutuum seruus ē
fenerantis. Qui seminat iniquitatem
metet mala: et uirga ire sue consumabitur.
Qui pronus est ad misiam benedicetur. uic
toriam et honorem acquiret qui dat mu
nera: aīam aūt aufert accipientū. Eice
derisorem et exibit cum eo iurgium: ces
sabuntq; cause et contumelie. Qui diligit
cordis mūdiciam: pp̄ter grām labiorum
suorum hebit amicum regem. Oculi dni
custodiunt scientiam: et supplantantur
ūba iniqui. Dicit piger leo est foris: ī me
dio platearum occidendus sum. Fouea pfunda os alienē
funda os meretricis: cui iratus ē dns incidet
in eam. Stulticia colligata ē in corde pu
eri: et uirga discipline fugabit eam. Qui
calūpniatur paupem ut augeat diuicias
suas: dabit ipse diciori et egebit. Filium in
clina aurem tuam et audi ūba sapientiū.
Appone aūt cor ad doctrinam meam que
pulcra erit tibi cum seruaueris eam ī corde uentre
tuo: et redundabit in labiis tuis: ut sit ī
dnō fiducia tua. Vñ et ostendi tibi eam
hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter: in
cogitatōnibz et sciā: ut ostenderem tibi fir
mamentum firmitatem et eloquia ūitatis: rndēs ex
his illis qui miserunt te. Non facias uiolen
tiam paupi: quia paup est: neq; conteras
egenum in porta: q2 dns iudicabit cām ei
et configet eos qui confixerunt animā eius.
Noli ēē amicus homini iracundo: neq; ā
bules cum uiro furioso: ne forte discas
semitas eius: et sumas scandalū aīe tue.
Noli ēē cum his qui defigunt manus su
as: et qui uades se offerunt pro debitis. Si
eñ nō habes unde restituas: quid causā ē
ut tollat opimentum de cubili tuo? Ne
transgrediaris t'minos antiquos quos po
suerunt patres tui. Vidisti uirū uelocem
in opere suo coram regibus stabit: nec erit āī
ignobiles.

XXIII

Quando sederis ut comedas cum prin
cipe: diligenter attende que posita s
ūt faciem tuam: et statue cultrum ī gutt
ure tuo: si tñ habes in potestatem aīam tuam.
Ne desideres de cibis eius: in quo ē panis
mendacii. Noli laborare ut diteris: sed pru
dentie tue pone modum. Ne erigas oculos
tuos ad opes quas habē non potes: quia fa
cient sibi pennas quasi aquile: et auolabūt
in celum. Ne comedas cum homine inuido
et ne desideres cibos eius: qm̄ in similitu
dinē arioli et coniectoris estimat quod igno
rat. Comede et bibe dicet tibi: et mens eius
non est tecum. Cibos quos comederas euo
mes: et pdes pulcros sermones tuos. In auri
bus insipientū ne loquaris: q2 despiciet
doctrinam eloquii tui. Ne attingas t'minos
puulorum: et agrum pupillorum ne intro
eas. Ppinquus illorum fortis est: et ipse iudi
cabit contra te cām eorum. Ingredia
tur ad doctrinam cor tuū: et aures tue ad ūba scie
Noli subtrahē a puero disciplinam: si eñ
pcusseris eum uirga: nō morietur. Tu uir
ga percutis eum: et animam eius de infer
no liberabis. Fili mi si sapiens fuit ani
mus tuus gaudebit tecum cor meum: et exul
tabunt renes mei cū locuta fuint rectū
labia tua. Nō emuletur cor tuum pecca
tores: s3 in timore dni esto tota die: quia
habebit spem in nouissimo: et pstolatio
tua nō auferetur. Audi fili mi et esto sapiēs
et dirige in uia animū tuum. Noli ēē in
conuiuiis potatorum: nec ī comessatio
nibz eorum qui carnes ad uescendū conferunt:
quia uacantes potibz: et dantes symbola
cōsumentur: et uestietur pannis dormi
tatio. Audi patrem tuū qui genuit te:
ne contempnas cum senuerit mater tua.
Veritatem eme: et noli uendē sapientiam
doctrinam et intelligentiam. Exultat gau
dio pater iusti: qui sapientem genuit le
tabitur in eo. Gaudeat pater tuus et mater
tua: et exultet que genuit te. Pbe fili mi
cor tuum mī: et oculi tui uias meas custo
diant. Fouea enim pfunda ē meretrix
et puteus angustus aliena: insidiatur
in uia q̄si latro: et quos incautos uiderit
interficiet. Cui ue cuius patri ue: cui rixe: cui
fouee: cui sine causa uulnera: cui suffusio
oculorum? Nonne his qui commorantur

de pmibz filius dedit paupibz

in vino: et student calicibus epotandis. Ne in-
tuearis vinum quando flavescit: cum splendu-
erit in vitro color eius. Ingreditur blande
sed in novissimo mordebit ut coluber. et sicut
regulus venena diffundet. Oculi tui vide-
bunt extraneas: et cor tuum loquetur per-
versa. Et eris sicut dormiens in medio mari:
et quasi sopitus gubernator amisso clavo
et dices. Verberaverunt me sed non dolui: traxerunt
me et ego non sensi. quando evigilabo. et rur-
sus vina reperiam?

XXIIII

xxiiii Ne emuleris viros malos: nec desideres
esse cum eis: quia rapinas meditatur mens
eorum: et fraudes labia eorum loquuntur.
Sapientia edificabitur domus: et prudentia
roborabitur. In doctrina replebuntur cella-
ria: universa substantia preciosa et pulcherrima. Vir
sapiens et fortis est. et vir doctus robustus
et validus. quia cum dispositione initur bel-
lum. et erit salus ubi multa consilia sunt.
Excelsa stulto sapientia: in porta non aperiet os
suum. Qui cogitat mala facere: stultus vo-
cabitur. Cogitatio stulti peccatum est. et ab-
hominatio hominum detractor. Si desperaveris
lapsus in die angustie: imminuetur fortitu-
do tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et
qui trahuntur ad interitum liberare non cesses.
Si dixeris vires non suppetunt: qui inspector
est cordis ipse intelligit: et servatorem anime
tue nichil fallit: reddetque homini iuxta opera
sua. Comede fili mi mel quia bonum est: et
favum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doctri-
na sapientie anime tue: quam cum inveneris
habebis in novissimis spem: et spes tua non
peribit. Ne insidieris et queras impietatem
in domo iusti: neque vastes requiem eius. Sep-
ties enim cadet iustus et resurget: impii autem
corruent in malum. Cum ceciderit inimicus
tuus ne gaudeas: et in ruina eius ne exul-
tet cor tuum: ne forte videat dominus et displi-
ceat ei: et auferat ab eo iram suam. Ne con-
tendas cum pessimis. nec emuleris impios
quoniam non habent futurorum spem mali: et lucer-
na impiorum extinguetur. Time dominum fi-
li mi et regem: et cum detractoribus non commis-
cearis. quoniam repente consurget perditio eorum:
et ruinam utriusque quis novit? Hec quoque
sapientibus. Cognoscere personam in iudicio
non est bonum. Qui dicunt impio iustus es:
maledicent eis populi: et detestabuntur eos tri-
bus. Qui arguunt laudabuntur: et super
ipsos veniet benedictio. Labia deosculabitur
qui recta verba respondet. Prepara foris opus tuum:
et diligenter exerce agrum tuum. et postea
edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra
proximum tuum: nec lacteas quemquam labi-
is tuis. Ne dicas. Quomodo fecit mihi sic faciam
ei: reddam unicuique secundum opus suum. Per agrum
hominis pigri transivi: et per vineam viri
stulti. et ecce totum repleverant urtice: o-
peruerant superficiem eius spine: et maceria
lapidum destructa erat. Quod cum vidissem
posui in corde meo: et exemplo didici disci-
plinam. Usquequo piger dormis? usquequo
de sompno consurges? Parum inquam dor-
mies: modicum dormitabis. paululum
manus conseres ut quiescas. et veniet tibi
quasi cursor egestas tua et mendicitas quasi vir
armatus. Hee quoque parabole salomonis quas
transtulerunt viri ezechie regis iuda.

XXV

Gloria dei celare verbum.
et gloria regum investigare sermonem.
Celum sursum: et terra deorsum. et cor regum
inscrutabile. Aufer rubiginem de argento
et egredietur vas purissimum. Aufer impie-
tatem de vultu regis: et firmabitur iusti-
cia thronus eius. Ne gloriosus appareas
coram rege: et in loco magnorum ne steteris.
Melius est enim tibi ut dicatur ascende huc: quam
ut humilieris coram principe. Que vide-
runt oculi tui ne proferas in iurgio cito:
ne postea emendare non possis cum dehone-
staveris amicum tuum. Causam tuam trac-
ta cum amico tuo. et secretum tuum extraneo
ne reveles. ne forte insultet tibi cum audi-
erit et exprobrare non cesset. Gratia et amici-
cia liberant quas tibi serva ne exprobrabilis fi-
as. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur
verbum in tempore suo. Inauris aurea et mar-
garitum fulgens: qui arguit sapientem
et aurem obedientem. Sicut frigus nivis
in die messis: ita legatus fidelis ei qui mi-
sit eum: animam illius requiescere facit. Nu-
bes et ventus et pluvie non sequentes: vir
gloriosus et promissa non complens. Patientia le-
nietur princeps: et lingua mollis
confringet duriciam. Mel invenisti: come-
de quod sufficiat tibi: ne forte saciatus evo-
mas illud. Subtrahe pedem tuum de domo forte
proximi tui: ne quando saciatus tui oderit te. Iacu-
lum et gladius et sagitta acuta homo qui lo-
quitur contra proximum suum testimonium
falsum. Dens putridus et pes lassus: qui spe-
rat super infideli in die angustie. et amit-

tit pallium in die frigoris. Acetum in nitro
et qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut
tinea vestimento: et vermis ligno: ita tris-
ticia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus
tuus ciba illum. si sitierit da ei aquam
bibere. Prunas enim congregabis super capud
eius: et dominus reddet tibi. Ventus aquilo dis-
sipat pluvias. et facies tristis linguam
detrahentem. Melius est sedere in angulo do-
matis quam cum muliere litigiosa in domo com-
muni. Aqua frigida anime sitienti. et nun-
cius bonus de terra longinqua. Fons turba-
tus pede: et vena corrupta: iustus cadens
coram impio. Sicut qui mel comedit mul-
tum non est ei bonum: sic qui scrutator est
maiestatis opprimetur a gloria. Sicut
urbs patens et absque murorum ambitu:
ita vir qui non potest in loquendo cohi-
bere spiritum suum.

XXVI

Quomodo nix in estate et pluvie in messe:
sic indecens est stulto gloria. Nam
sicut avis ad alta transvolans: et passer quo-
libet vadens: sic maledictum frustra pro-
latum in quempiam superveniet. Flagellum
equo. et chamus asino. et virga in dorso
imprudentium. Ne respondeas stulto iuxta stulti-
ciam suam: ne efficiaris ei similis. Responde
stulto iuxta stulticiam suam: ne sibi sapiens
esse videatur. Claudus pedibus: et iniquita-
tem bibens: qui mittit verba per nuncium stul-
tum. Quomodo pulcras frustra habet tibias clau-
dus: sic indecens est in ore stultorum parabo-
la. Sicut qui mittit lapidem in acervum
mercurii: ita qui tribuit insipienti honorem.
Quomodo si spina nascatur in manu temu-
lenti: sic parabola in ore stulti. Iudicium
determinat causas: et qui imponit stulto
silencium iudicium iras mitigat. Sicut canis qui
revertitur ad vomitum suum: sic imprudens
qui iterat stulticiam suam. Vidisti ho-
minem sapientem sibi videri: magis illo spem
habebit stultus. Dicit piger leo est in via:
leena in itineribus. Sicut ostium vertitur in
cardine suo: ita piger in lecto suo. Abscon-
dit piger manus sub assellas suas: et labo-
rat si ad os suum eas converterit. Sapientior
sibi piger videtur: septem viris loquentibus
sententias. Sicut qui apprehendit auribus ca-
nem: sic qui transit impaciens commiscetur
rixe alterius. Sicut noxius est qui mittit lan-
ceas et sagittas in mortem: sic vir qui frau-
dulenter nocet amico suo. et cum fuerit
deprehensus: dicit ludens feci. Cum defece-
rint ligna extinguetur ignis: et susurrone sub-
tracto iurgia conquiescunt. Sicut carbones
ad prunas: ligna ad ignem: sic homo iracun-
dus suscitat rixas. Verba susurronis quasi sim-
plicia. et ipsa perveniunt ad intima ventris.
Quomodo si argento sordido ornare velis vas fic-
tile: sic labia tumentia cum pessimo corde
sociata. Labiis suis intelligitur inimicus
cum in corde tractaverit dolos. Cum submiserit
vocem suam ne credideris ei. quoniam vii. nequi-
cie sunt in corde suo. Qui operit odium frau-
dulenter: revelabitur malicia eius in
consilio. Qui fodit foveam incidit in eam:
et qui volvit lapidem revertetur ad eum.
Lingua fallax non amat veritatem: et os
lubricum operatur ruinas.

XXVII

Ne glorieris in crastinum: ignorans quid
superventura pariat dies. Laudet te alie-
nus. et non os tuum: extraneus. et non labi-
a tua. Grave est saxum et honerosa arena: sed
ira stulti utroque gravior. Ira non habet misericordiam neque
erumpens furor: et impetum concitati ferre
quis poterit? Melior est manifesta correp-
tio quam amor absconditus. Meliora sunt vul-
nera diligentis: quam fraudulenta odientis
oscula. Anima saturata calcabit favum: anima
esuriens et amarum pro dulci sumit. Sicut
avis transmigrans de nido suo: sic vir qui
relinquit locum suum. Unguento et
variis odoribus delectatur cor: et bonis ami-
ci consiliis anima dulcoratur. Amicum tuum
et amicum patris tui ne dimiseris: et domum
fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis
tue. Melior est vicinus iuxta: quam frater procul. Stu-
de sapientie fili mi et letifica cor meum: ut pos-
sis exprobranti respondere sermonem. Astutus vi-
dens malum absconditus est: parvuli tran-
seuntes sustinuere dispendia. Tolle vesti-
mentum eius qui spopondit pro extraneo: et pro
alienis aufer ei pignus. Qui benedicit proximo
suo voce grandi de nocte consurgens: male-
dicenti similis est. Tecta perstillantia in die
frigoris et litigiosa mulier comparantur. Qui
retinet eam quasi qui ventum teneat: et o-
leum dextere sue vocat. Ferrum ferro acuitur:
et homo exacuit faciem amici sui. Qui ser-
vat ficum comedet fructum eius: et qui
custos est domini sui glorificabitur. Quomodo
in aquis resplendent vultus prospicientium:
sic corda hominum manifesta sunt pru-
dentibus. Infernus et perditio non replebuntur

similiter et oculi hominum insaciabiles. Quomodo
probatur in conflatorio argentum: et in for-
nace aurum. sic probatur homo ore laudan-
tium. Cor iniqui inquirit mala: cor autem
rectum inquirit scientiam. Si contuderis
stultum in pila quasi ptisanas feriente
desuper pilo: non auferetur ab eo stulticia eius.
Diligenter agnosce vultum pecoris tui:
tuosque greges considera. Non enim habebis
iugiter potestatem: sed corona tribuetur
in generatione et generationem. Aperta sunt pra-
ta: et apparuerunt herbe virentes. et collec-
ta sunt fena de montibus. Agni ad vestimen-
tum tuum: et hedi ad agri precium. Sufficiat tibi
lac caprarum in cibos tuos: in necessaria domus
tue: et ad victum ancillis tuis.

XXVIII

Fugit impius nemine
persequente. iustus autem quasi leo con-
fidens absque terrore erit. Propter peccata terre
multi principes eius: et propter hominis sa-
pientiam et horum scientiam que dicuntur vita
ducis longior erit. Vir pauper calumpnians
pauperes: similis est ymbri vehementi in quo
paratur fames. Qui derelinquunt legem: lau-
dant impium. qui autem custodiunt succen-
duntur contra eum. Viri mali non cogitant
iudicium: qui autem requirunt dominum animadver-
tunt omnia. Melior est pauper ambulans in sim-
plicitate sua: quam dives pravis itineribus.
Qui custodit legem filius sapiens est: qui autem
pascit comessatores confundit patrem suum.
Qui coacervat divicias usuris et fenore li-
beralibus in pauperes congregat eas. Qui declinat
aurem suam ne audiat legem: oratio eius
erit execrabilis. Qui decipit iustos in via
mala: in interitu suo corruet. et simplices
possidebunt bona eius. Sapiens sibi vide-
tur vir dives: pauper autem prudens scru-
tabitur eum. In exultatione iustorum mul-
ta gloria est. regnantibus impiis ruine ho-
minum. Qui abscondit scelera sua non diri-
getur: qui autem confessus fuerit et reliquerit
ea misericordiam consequetur. Beatus homo qui semper
est pavidus: qui vero mentis est dure corruet
in malum. Leo rugiens et ursus esuriens
princeps impius super populum pauperem. Dux
indigens prudentia: multos opprimet
per calumpniam. qui autem odit avari-
ciam longi fient dies eius. Hominem
qui calumpniatur anime sanguinem: si usque
ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui am-
bulat simpliciter salvus erit: qui perversis gra-
in

ditur viis concidet semel. Qui operatur ter-
ram suam saciabitur panibus. qui non sectatur
ocium replebitur egestate. Vir fidelis multum
laudabitur: qui autem festinat ditari: non erit
innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem
non facit bene. iste et pro buccella panis deserit
veritatem. Vir qui festinat ditari et aliis
invidet: ignorat quod egestas superveniat ei.
Qui corripit hominem: gratiam postea in-
veniet apud eum: magis quam ille qui per lin-
gue blandimenta decipit. Qui subtrahit
aliquid a patre suo et a matre: et dicit hoc
non esse peccatum: particeps homicide est.
Qui se iactat et dilatat iurgia concitat:
qui vero sperat in domino sanabitur. Qui con-
fidit in corde suo stultus est. qui autem graditur
sapienter: ipse salvabitur. Qui dat pauperi
non indigebit: qui despicit deprecantem sus-
tinebit penuriam. Cum surrexerint impii
abscondentur homines: cum illi perierint
multiplicabuntur iusti.

XXIX xxix

Viro qui corripientem dura cervice contem-
pnit: repentinus superveniet ei interitus:
et eum sanitas non sequitur. In multipli-
catione iustorum letabitur vulgus: cum
impii sumpserint principatum gemet populus.
Vir qui amat sapientiam letificat patrem su-
um: qui autem nutrit scortum perdet substantiam.
Rex iustus erigit terram. vir avarus des-
truet eam. Homo qui blandis fictisque ser-
monibus loquitur amico suo: rete expandit pedibus
dit gressus eius. Peccantem virum iniquum
involvit laqueus: et iustus laudabit
atque gaudebit. Novit iustus causam paupe-
rum: impius ignorat scientiam. Homines
pestilentes dissipant civitatem: sapientes
vero avertunt furorem. Vir sapiens si cum
stulto contenderit sive irascatur sive ride-
at: non inveniet requiem. Viri sanguinum
oderunt simplicem: iusti autem querunt a-
nimam eius. Totum spiritum suum profert stul-
tus. sapiens differt et reservat in posterum.
Princeps qui libenter audit verba mendaci-
i: omnes ministros habebit impios. Pau-
per et creditor obviaverunt sibi: utriusque il-
luminator est dominus. Rex qui iudicat in ve-
ritate pauperes: thronus eius in eternum firma-
bitur. Virga atque correctio tribuit sapien-
tiam: puer autem qui dimittitur voluntati
sue confundit matrem suam. In multipli-
catione impiorum multiplicabuntur scele-
ra: et iusti ruinas eorum videbunt. Erudi

filium tuum et refrigerabit te. et dabit delici-
as anime tue. Cum prophetia defecerit dissi-
pabitur populus: qui custodit legem beatus
est. Servus verbis non potest erudiri. quia quod
dicis intelligit et respondere contempnit. Vi-
disti hominem velocem ad loquendum
stultitia magis speranda est quam illius correctio.
Qui delicate a pueritia nutrit servum suum
postea illum sentiet contumacem. Vir ira-
cundus provocat rixas: et qui ad indignandum
facilis est: erit ad peccata proclivior. Superbum
sequitur humilitas: et humilem spiritu sus-
cipiet gloria. Qui cum fure participat: odit
animam suam. adiurantem audit et non in-
dicat. Qui timet hominem cito corruet. qui
sperat in domino sublevabitur. Multi requirunt
faciem principis: et a domino iudicium egredi-
tur singulorum. Abhominantur iusti virum
impium: et abhominantur impii eos qui in
recta sunt via. Verbum custodiens filius.
extra perditionem erit. Verba congregantis filii vo-
mentis. XXX.

Visio quam locutus est vir cum quo est
deus: et qui deo secum morante confor-
tatus ait. Stultissimus sum virorum: et sapientia ho-
minum non est mecum. Non didici sapientiam
et non novi scientiam sanctorum. Quis ascendit
in celum: atque descendit. quis continu-
it spiritum in manibus suis. quis colligavit
aquas quasi in vestimento: quis suscita-
vit omnes terminos terre. Quod nomen est eius. et
quod nomen filii eius si nosti. Omnis sermo dei
ignitus: clipeus est sperantibus in se. Ne ad-
das quicquam verbis illius: et arguaris in-
veniarisque mendax. Duo rogavi te ne de-
neges michi antequam moriar. Vanitatem et verba
mendacia longe fac a me. Mendicitatem et
divitias ne dederis michi: tribue tantum victui me-
o necessaria: ne forte saturatus illiciar ad ne-
gandum. et dicam quis est dominus. et egesta-
te compulsus furer: et periurem nomen
dei mei. Ne accuses servum ad dominum suum
ne forte maledicat tibi et corruas. Generatio
que patri suo maledicit: et que matri sue
non benedicit. Generatio que sibi munda esse
videtur: et tamen non est lota a sordibus suis. Ge-
neratio cuius excelsi sunt oculi: et palpe-
bre eius in alta subrecte. Generatio que pro
dentibus gladios habet. et commandit molari-
bus suis: ut comedat inopes de terra et paupe-
res ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie
dicentes: affer. affer. Tria sunt insaturabi-
lia: et quartum quod numquam dicit sufficit.
Infernus. et os vulve. et terra que non sati-
atur aqua. Ignis vero numquam dicit suffi-
cit. Oculum qui subsannat patrem et
despicit partum matris sue: effodiant eum
corvi de torrentibus: et comedant illum filii
aquile. Tria sunt difficilia michi: et quar-
tum penitus ignoro. Viam aquile in ce-
lo. viam colubri super terram. viam navis
in medio maris. et viam viri in adolescen-
tia. Talis est via mulieris adultere: que co-
medit et tergens os suum: dicit non sum
operata malum. Per tria movetur terra et
quartum non potest sustinere. Per servum cum
regnaverit. per stultum cum saturatus fu-
erit cibo. Per odiosam mulierem cum ma-
trimonio fuerit assumpta. et per ancillam cum
heres fuerit domine sue. Quatuor sunt mini-
ma terre. et ipsa sunt sapientiora sapientibus.
Formice populus infirmus qui preparat in messe
cibum suum. Lepusculus plebs inva-
lida qui collocat in petra cubile suum. Re-
gem locusta non habet. egreditur universa per tur-
mas suas. Stellio manibus nititur: et mo-
ratur in edibus regum. Tria sunt que bene
gradiuntur: et quartum quod incedit fe-
liciter. Leo fortissimus bestiarum: ad nul-
lius pavebit occursum. Gallus succinctus
lumbos: et aries. nec est rex qui resistat ei.
Et qui stultus apparuit postquam eleva-
tus est in sublime. si enim intellexisset o-
ri imposuisset manum. Qui autem fortiter premit
ubera ad eliciendum lac exprimit buty-
rum. et qui vehementer emungit eli-
cit sanguinem. et qui provocat iras pro-
ducit discordias. XXXI.

Verba lamuel regis. Visio qua erudi-
vit eum mater sua. Quid dilecte mi
quid dilecte uteri mei? quid dilecte voto-
rum meorum: Ne dederis mulieribus substantiam tuam
et divitias tuas ad delendos reges. Noli
regibus o lamuel: noli regibus dare vinum
quia nullum secretum est ubi regnat ebri-
etas. ne forte bibant et obliviscantur iu-
diciorum et mutent causam filiorum paupe-
ris. Date siceram merentibus: et vinum his
qui amaro sunt animo. Bibant et obli-
viscantur egestatis sue. et doloris non recor-
dentur amplius. Aperi os tuum muto: et
causis omnium filiorum qui pertranseunt. Aperi
os tuum decerne quod iustum est. et iu-
dica inopem et pauperem. Aleph

Mulierem fortem quis inveniet? procul et
de ultimis finibus pretium eius. **beth** Con
fidit in ea cor viri sui: et spoliis non indigebit.
Gimel Reddet ei bonum et non malum: omni
bus diebus vite sue. **deleth** Quesivit lanam
et linum et operata est consilio manuum suarum.
he Facta est quasi navis institoris de
longe portat panem suum. **vau** De
nocte surrexit: deditque predam domesticis
suis. **zai** Consideravit agrum: et emit eum
de fructu manuum suarum plantavit vi
neam. **heth** Accinxit fortitudine lum
bos suos: et roboravit brachium suum. **theth**
Gustavit et vidit quia bona est negotiatio
eius: non extinguetur in nocte lucerna eius.
ioth Manum suam misit ad fortia
et digiti eius apprehenderunt fusum. **caph**
Manum suam aperuit inopi: et palmas
suas extendit ad pauperem. **lameth** Non
timebit domui sue a frigoribus nivis. omnes
enim domestici eius vestiti duplicibus.
mem Stragulatam vestem fecit sibi: bys
sus et purpura indumentum eius. **nun**
Nobilis in portis vir eius: quando sederit cum
senatoribus terre. **samech** Sindonem fecit et
vendidit: et cingulum tradidit cananeo.
phe Fortitudo et decor indumentum eius
et ridebit in die novissimo. **ayn** Os su
um aperuit sapientie: et lex clementie in lingua
eius. **sade** Consideravit semitas domus
sue: et panem otiosa non comedit. **coph**
Surrexerunt filii eius: et beatissimam predica
verunt. vir eius laudavit eam. **res**
Multe filie congregaverunt divitias: tu super
egressa es universas. **syn** Fallax gratia et
vana est pulchritudo: mulier timens dominum ip
sa laudabitur. **thau** Date ei de fructu
manuum suarum: et laudent eam in por
tis opera eius. **Incipit prologus in libro ecclesia
stes**

Memini me hoc ferme
quinquennium cum adhuc
Rome essem: et ecclesiasten sancte
blesille legerem ut eam ad
contemptum huius seculi
provocarem: et omne quod in
mundo cerneret putaret esse pro nichilo: rogatum
ab ea ut in morem commentarioli obscura
queque dissererem ut absque me posset intelli
gere que legebat. Itaque quoniam in procinctu nostri o
peris subita morte subtracta est: et non meruimus

o paula et eustochium talem vite nostre con
sortem habere: tantoque vulnere tunc perculsus
obmutui. nunc in bethleem positus augus
tiore videlicet civitate: et illius memori
e et vobis reddo quod debeo: hoc breviter admo
nens quod nullius auctoritatem secutus sum.
sed de hebreo magis transferens. vulgate in
terpretationum consuetudini coaptavi. In his dum
taxat que non multum ab hebraicis discre
pant. interdum quoque aquile et symachi
et theodotionis recordatus sum: ut nec no
vitate nimia lectoris studium deterrerem
nec rursum contra conscientiam meam fonte
veritatis omisso opinionum rivulos con
sectarer. **Incipit liber ecclesiastes**

Verba ecclesiastes filii david
regis israel. Vanitas vanita
tum dixit ecclesiastes: vani
tas vanitatum et omnia
vanitas. Quid habet amplius
homo de universo labore suo:
quod laborat sub sole? Generatio preterit et
generatio advenit: terra autem in eternum stat.
Oritur sol et occidit et ad locum suum reverti
tur: ibique renascens gyrat per meridiem: et
flectitur ad aquilonem. Lustrans universa
in circuitu pergit spiritus: et in circulos suos revertitur.
Omnia flumina intrant in mare: et mare
non redundat. Ad locum unde exeunt flu
mina revertuntur: ut iterum fluant. Cuncte
res difficiles: non potest eas homo explica
re sermone. Non saturatur oculus visu: nec
auris impletur auditu. Quid est quod fuit? ipsum
quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. Nichil
sub sole novum. nec valet quisquam dicere ec
ce hoc recens est: iam enim precessit in seculis
que fuerunt ante nos. Non est priorum memo
ria: sed nec eorum quidem que postea futu
ra sunt: erit recordatio apud eos qui futuri
sunt in novissimo. Ego ecclesiastes fui
rex israel in ierusalem: et proposui in animo meo
querere et investigare sapienter de omnibus
que fiunt sub sole. Hanc occupationem pes
simam dedit deus filiis hominum ut occupa
rentur in ea. Vidi que fiunt cuncta sub so
le: et ecce universa vanitas et afflictio spiritus.
Perversi difficile corriguntur: et stultorum in
finitus est numerus. Locutus sum in corde
meo dicens. Ecce magnus effectus sum: et
precessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in
ierusalem: et mens mea contemplata est multa

sapientie et doctrina. Dedique cor meum ut
scirem prudentiam atque doctrinam: errores
que et stultitiam. Et agnovi quod in his quoque
esset labor et afflictio spiritus: eo quod in multa sapi
entia multa sit indignatio. Et qui addit
II
scientiam addit et laborem. Dixi ego in corde
meo. Vadam et affluam deliciis et fruar
bonis. Et vidi quod hoc quoque esset vanitas. Risum
reputavi errorem: et gaudio dixi. Quid
frustra deciperis? Cogitavi in corde meo ab
strahere a vino carnem meam ut animum me
um transferrem ad sapientiam: devitarem
que stultitiam. donec viderem quid esset u
tile filiis hominum. quod facto opus est sub
sole numero dierum vite sue. Magnifi
cavi opera mea: edificavi michi domos. plan
tavi vineas. feci ortos et pomeria: et conse
vi ea cuncti generis arboribus. Et extruxi michi
piscinas aquarum. ut irrigarem silvam
lignorum germinantium. Possedi servos et
ancillas: multamque familiam habui. Ar
menta quoque et magnos ovium greges: ul
tra omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem.
Coacervavi michi argentum et aurum et substantias
regum et provinciarum. Feci michi cantores
et cantatrices et delicias filiorum hominum
scyphos et urceolos in ministerio ad vina
fundenda. et supergressus sum opibus omnes
qui fuerunt ante me in Ierusalem. Sapientia quoque
perseveravit mecum: et omnia que desideraverunt
oculi mei non negavi eis. nec prohibui cor me
um quin omni voluptate frueretur. et oblec
taret se in his que paraveram. et hanc ratus
sum partem meam: si uterer labore meo. Cum
que me convertissem ad universa opera que fece
rant manus mee: et ad labores in quibus
frustra sudaveram: vidi in omnibus vanita
tem et afflictionem animi: et nichil permanere sub
sole. Transivi ad contemplandam sapientiam
erroresque et stultitiam. Quid est inquam homo ut
sequi possit regem factorem suum. Et vidi
quod tantum precederet sapientia stultitiam: quantum
differt lux a tenebris. Sapientis oculi in ca
pite eius: stultus in tenebris ambulat. Et
didici quod unus utriusque esset interitus. Et dixi
in corde meo. Si unus et stulti et meus occasus
erit. quid michi prodest quod maiorem sapientie dedi
operam? Locutusque cum mente mea. animadverti
quod hoc quoque esset vanitas. Non enim erit
memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum
et futura tempora oblivione cuncta pari
operient. moritur doctus similiter ut indoctus.

et ideo taeduit me vite mee: videntem ma
la esse universa sub sole: et cuncta vanitatem
atque afflictionem spiritus. Rursus detestatus sum
omnem industriam meam. qua sub sole
studiosissime laboravi: habiturus heredem post
me. quem ignoro utrum sapiens an stultus
futurus sit: et dominabitur in laboribus meis
quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quic
quam tam vanum. Unde cessavi: renuntiavitque cor
meum ultra laborare sub sole. Nam cum alius
laboret in sapientia et doctrina et sollicitu
dine: homini otioso quesita dimittit. Et hoc
ergo vanitas et magnum malum. Quid
enim proderit homini de universo labore suo
et afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est?
Cuncti dies eius doloribus et erumpnis ple
ni sunt: nec per noctem mente requiescit.
et hoc non ne vanitas est? Nonne melius est
comedere et bibere: et ostendere anime sue bo
na de laboribus suis: et hoc de manu dei est. Quis
ita devorabit et deliciis affluet ut ego? Homi
ni bono in conspectu suo dedit deus sapi
entiam et scientiam et intelligentiam. pecca
tori autem dedit afflictionem et curam superflu
am ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc vanitas et cassa sollicitu
do mentis.

III

Omnia tempus habent. et suis spaciis
transeunt universa sub celo. Tempus
nascendi et tempus moriendi. Tempus plan
tandi et tempus evellendi quod planta
tum est. Tempus occidendi et tempus sa
nandi. Tempus destruendi et tempus
edificandi. Tempus flendi et tempus ridendi.
Tempus plangendi et tempus saltandi.
Tempus spargendi lapides: et tempus
colligendi. Tempus amplexandi: et tempus
longe fieri a complexibus. Tempus acquiren
di: et tempus perdendi. Tempus custodien
di. et tempus abiciendi. Tempus scinden
di. et tempus consuendi. Tempus tacendi
et tempus loquendi. Tempus dilectionis et
tempus odii. Tempus belli: et tempus pa
cis. Quid habet amplius homo de labore suo?
Vidi afflictionem quam dedit deus filiis ho
minum: ut distendantur in ea. Cuncta fecit
bona in tempore suo: et mundum tradidit
disputationi eorum: ut non inveniat homo
opus quod operatus est deus ab initio usque
ad finem. Et cognovi quod non esset melius nisi
letari: et facere bonum in vita sua. Omnis enim
homo qui comedit et bibit: et videt bonum

de labore suo: hoc donum dei est. Didici quod omnia opera que fecit deus perseuerent in perpetuum: non possumus eis quicquam addere nec auferre que fecit deus ut timeatur. Quod factum est ipsum permanet. Que futura sunt iam fuerunt: et deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem: et in loco iusticie iniquitatem. Et dixi in corde meo: Iustum et impium iudicabit dominus: et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum: ut probaret eos deus: et ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unus interitus est hominis et iumentorum: et equa utriusque conditio. Sicut moritur homo: sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia: et nichil habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent uanitati: et omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt: et in terram pariter reuertuntur. Quis nouit si spiritus filiorum adam ascendat sursum: et si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nichil esse melius quam letari hominem in opere suo: et hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet: ut post se futura cognoscat.

IIII

Verti me ad alia et uidi calumpnias que sub sole geruntur: et lacrimas innocentium et consolatorem neminem: nec posse resistere eorum uiolentie cunctorum auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos quam uiuentes: et feliciorem utroque iudicaui qui necdum natus est: nec uidit mala que sub sole fiunt. Rursus contemplatus sum omnes labores hominum: et industrias animaduerti patere inuidie proximi. Et in hoc ergo uanitas: et cura superflua est. Stultus complicat manus suas: et comedit carnes suas dicens. Melius est pugillus cum requie: quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Considerans repperi aliam uanitatem sub sole. Unus est et secundum non habet: non filium non fratrem: et tamen laborare non cessat: nec satiantur oculi eius diuitiis: nec recogitat dicens: Cui laboro: et fraudo animam meam bonis. In hoc quoque uanitas est et afflictio pessima. Melius ergo est duo simul esse quam unum: habent enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit: ab alio fulcietur. Ve soli: quia cum ceciderit: non habet subleuantem se. Et si dormierint duo: fouebuntur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam preualuerit contra unum: duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit preuidere in posterum. Quod et de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum: et alius natus ad regnum inopia consumatur. Vidi cunctos uiuentes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo qui consurget pro eo. Infinitus est numerus populi omnium qui fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc uanitas et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei: et appropinqua ut audias. Multo melior est obediencia quam stultorum uictime: qui nesciunt quid faciant mali.

V

Ne temere quid loquaris: neque cor tuum sit uelox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo: et tu super terram. Idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur sompnia: et in multis sermonibus inuenietur stultitia. Si quid uouisti deo: ne moreris reddere. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio. Sed quodcumque uoueris redde. Multoque melius est non uouere quam post uotum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo non est prouidentia: ne forte iratus deus super sermones tuos: dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt sompnia: plurime uanitates: et sermones innumeri. Tu uero deum time. Si uideris calumpnias egenorum et uiolenta iudicia: et subuerti iusticiam in prouincia: non mireris super hoc negotio: quia excelso alius excelsior est: et super hos quoque eminentiores sunt alii. Et insuper uniuerse terre rex imperat seruienti. Auarus non implebitur pecunia: et qui amat diuitias fructus non capiet ex eis. Et hoc ergo uanitas. Ubi multe sunt opes: multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori nisi quod cernit diuitias oculis suis. Dulcis est sompnus operanti siue parum siue multum comedat. Saturitas autem diuitis non sinit dormire eum. Est et alia infirmitas pessima quam uidi sub sole. Diuitie conseruate in malum domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Generauit filium qui in summa egestate erit. Sicut egressus est nudus de utero matris sue: sic reuertetur: et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas. Quomodo uenit: sic reuertetur. Quid ergo prodest ei quod laborauit in uentum.

Cunctis dieb; uite sue· comedit in tene
bris et in curis multis: et in erumpna at
tristicia. H itaq; m̄ uisum ē bonū: ut co
medat quis et bibat· et fruatur leticia ex
labore suo q̊ laborauit ip̄e sub sole· nūo
dierum uite sue· quos dedit ei deus. et
h ē pars illius. Et omni homini cui dedit
deus diuicias atq; subām: potestatē q;
ei tribuit ut comedat ex eis: et fruatur
parte sua: et letetur de labore suo. H ē enī
donum dei. Non enim satis recordabit
dierum uite sue: eo q̄ deus occupet deli
ciis cor eius.

VI

Est et aliud malum quod uidi sb
sole. et quidem frequens apud ho
mines. Vir cui dedit deus diuicias: et sub
stantiam et honorem. et nichil deest a
nime eius ex omnib; que desidāt: nec
tribuit ei potestatem deus ut comedat
ex eo: s; homo extraneus uorabit illud.
H uanitas et magna miseria ē. Si ge
nuit quispiam centum liberos: et uixit
multos annos: et plures dies etatis hab
uerit. et anima illius nō utatur bonis
sube sue: sepulturaq; careat. De hoc ego
pnūtio: q̄ melior illo sit abortiuus. Frus
tra enim uenit et pgit ad tenebras. et o
bliuione delebitur nomē eius. Non uid
solem neq; cognouit distantiam boni
et mali. etiam si duob; milib; annis uix
erit· et nō fuit pfruitus bonis. Non ne
ad unū locum ꝓꝑant omnia? Omnis
labor hominis in ore eius: s; aīa illius n̄
implebitur. Quid hīt amplius sapiens a
stulto? et quid paup nisi ut pgat illuc u
ē uita? Melius est uidē quod cupias: qm̄
desidāre qd̄ nescias. S; et h uanitas: et pre
sumptio sp̄s. Qui futurus ē iam uocatū
ē nomen eius. et scitur q̄ homo sit: et nō
possit contra fortiorem se in iudicio conten
dere. Verba sunt plurima: multamq; in dis
putando habentia uanitatem.

VII

Quid nēce ē homini maiora se querere:
cum ignoret quid conducat s' in uita
sua. numero dierum pegrinatōnis sue: et
tempore q̄ uelut umbra pt̄it? Aut quis
ei poterit indicare quid post eum futur
sub sole sit? Melius est nomē bonum: qm̄
unguenta p̄ciosa: et dies mortis die na
tiuitatis. Melius ē ire ad domū luctus: q̄
ad domū conuiuii. In illa ei finis cunctō
rum ammonetur hominū: et uiuens co
gitat quid futurum sit. Melior ē ira risu:
quia p tristiciam uultus corrigitur animus
delinquentis. Cor sapientium ubi tristici
a ē: et cor stultorum ubi leticia. Melius ē
a sapiente corripi: qm̄ stultorum adula
tōne decipi. q: sicut sonitus spinarum arden
tium sub olla: sic risus stulti. S; h uani
tas. Calumpnia conturbat sapientem: et
pdet robur cordis illius. Melior ē finis o
ratōnis qm̄ principium. Melior ē paciens
arrogante. Ne uelox sis ad irascendum: q
ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas: quid
putas cause est: q̄ priora tempora melio
fuere q̄ nunc sunt? Stulta est enim huius
cemodi interrogatio. Vtilior est sapientia
cū diuiciis: et mag̃ pdest uidentib; solem.
Sicut enim ptegit sapientia: sic ptegit pe
cunia. H autem plus hȝ erudito et sa
q̄ uitam tribuunt possesori suo. Consi
opa dei: q̄ nemo possit corrigē quem ille
despexit. In die bona fruere bonis: et ma
lam diem p̄caue. Sicut enim hanc: sic et
illam fecit deus. ut non inueniat homo
contra eum iustas querimonias. H que
uidi in dieb; natiuitatis mee. Iustus p
it in iusticia sua. et impius multo ui
tēpore in malicia sua. Noli ē iustus mul
tum: neq; plus sapias q̄ nēce ē. ne obstu
pescas. Ne impie agas multum: et noli
ēe stultus ne moriaris in tempore nō tuo.
Bonum ē te sustentare iustum: s; ab illo
ne subtrahas manum tuam. quia qui
um timet nich' negligit. Sapientia
fortiuit sapientem sup x principes
ciuitatis. Non est enim homo iustus in
qui faciat bonum et nō peccet. S; et cun
tis sermonib; qui dicuntur. ne accomo
cor tuum: ne forte audias seruum tuum
maledicentem tibi. Scit enim tua consci
q: et tu crebro maledixisti aliis. Cuncta
temptaui in sapientia: et dixi. Sapiens
efficiar: et ipa longius recessit a me mul
to mag̃ qm̄ erat. et alta pfunditas: qui
inueniet eam? Lustraui uniūsa aīo m
ut scirem et considerarem et quererem sa
pientiam et rationem. et ut cognoscere
impietatem stulti: et errorem impruden
tium: et inueni amariorem morte mu
lierem que laqueus uenatorz ē: et sagena
cor eius. vincula sunt manus illius. Qui
placet deo effugiet eam: qui aut peccator
ē capietur ab illa. Ecce hoc inueni: dixit ec

bonus

Capm vii.

tes unum et alterum: ut invenirem rati
onem quam adhuc querit anima mea
et non inveni. Virum de mille unum repe
ri: mulierem ex omnibus non inveni. So
lummodo hoc inveni: quod fecerit deus hominem
rectum: et ipse se infinitis miscuerit ques
tionibus. Quis talis ut sapiens est: et quis
cognovit solutionem verbi?

VIII

Sapientia hominis lucet in vultu
eius: et potentissimus faciem illius
commutabit. Ego os regis observo: et precepta
iuramenti dei. Ne festines recedere a facie eius:
neque permaneas in opere malo: quia omne quod
voluerit faciet. et sermo illius potestate ple
nus est: nec dicere ei quisquam potest: quare
ita facis? Qui custodit preceptum: non experie
tur quicquam mali. Tempus et responsionem
cor sapientis intelligit. Omni negotio tem
pus est et opportunitas. et multa hominis
afflictio: quia ignorat preterita et futura nul
lo potest scire nuntio. Non est in hominis dici
one prohibere spiritum: nec habet potestatem in die
mortis. nec sinitur quiescere ingruente
bello: neque salvabit impietas impium.
Omnia hec consideravi: et dedi cor meum in
cunctis operibus que fiunt sub sole. Interdum
dominatur homo homini in malum suum. Vidi im
pios sepultos: qui etiam cum adhuc vi
verent in loco sancto erant. et laudaba
tur in civitate quasi iustorum operum. Sed et
hoc vanitas est. Etenim quia non profertur cito contra malos
sententia: absque ullo timore filii hominum per
petrant mala. Attamen peccator ex eo quod centies
facit malum. et per patientiam sustentatur:
ego cognovi quod erit bonum timentibus deum
qui verentur faciem eius. Non sit bonum
impio: nec prolongentur dies eius: sed quasi umbra
transeant qui non timent faciem domini. Est
et alia vanitas que fit super terram. Sunt
iusti quibus multa proveniunt: quasi opera ege
rint impiorum. Et sunt impii qui ita
securi sunt: quasi iustorum facta habeant.
Sed et hoc vanissimum iudico. Laudavi igitur
letitiam: quod non esset homini bonum sub sole
nisi quod comederet et biberet atque gauderet. et hoc so
lum secum auferret de labore suo in diebus
vite quos dedit ei deus sub sole. Et apposui
cor meum ut scirem sapientiam: et in
telligerem que versantur in terra. Est homo qui
diebus et noctibus somnum oculis non
capit. et intellexi quod omnium operum dei nul
lam possit homo invenire rationem eorum que fiunt
sub sole. Et quanto plus laboraverit ad que
rendum: tanto minus inveniet. Etiam si
dixerit sapiens nosse se: non poterit reperire.
Omnia hec tractavi in corde meo: ut curi
ose intelligerem.

IX

Sunt iusti atque sapientes: et opera eorum
in manu dei. et tamen nescit homo utrum
amore an odio dignus sit. sed omnia in futurum
servantur incerta. eo quod universa eque eveniant
iusto et impio. bono et malo. mundo et in
mundo. immolanti victimas. et sacrifi
cia contempnenti. Sicut bonus: sic et pec
cator. ut periurus: ita et ille qui verum deie
rat. Hoc est pessimum inter omnia que sub
sole fiunt: quia eadem cunctis eveniunt.
Unde et corda filiorum hominum implentur
malicia et contemptu in vita sua: et post hec
ad inferos deducentur. Nemo est qui semper
vivat: et qui huius rei habeat fiduciam. Me
lior est canis vivus: leone mortuo. Viven
tes enim sciunt se esse morituros. Mortui
vero nichil noverunt amplius: nec habent ul
tra mercedem. quia oblivioni tradita est me
moria eorum. Amor quoque et odium: et
invidie simul perierunt. nec habent partem in
hoc seculo. et in opere quod sub sole geritur.
Vade ergo et comede in letitia panem tu
um. et bibe cum gaudio vinum tuum: quia
deo placent opera tua. Omni tempore sint
vestimenta tua candida: et oleum de capi
te tuo non deficiat. Perfruere vita cum uxo
re quam diligis cunctis diebus vite insta
bilitatis tue. qui dati sunt tibi sub sole
omni tempore vanitatis tue. Hec est enim
pars in vita: et in labore tuo quo laboras
sub sole. Quodcumque potest manus tua fa
cere instanter operare. quia nec opus nec ra
tio. nec scientia. nec sapientia erunt apud
inferos: quo tu properas. Verti me ad aliud: et vi
di que sub sole. nec velocium esse cursum: nec
fortium bellum: nec sapientium panem. nec
doctorum divitias: nec artificum gratiam. Sed
tempus casumque in omnibus. Nescit homo finem
suum: sed sicut pisces capiuntur hamo: et
sicut aves comprehenduntur laqueo: sic capi
untur homines in tempore malo cum eis
extemplo supervenerit. Hanc quoque vidi sub
sole sapientiam: et probavi maximam.
Civitas parva: et pauci in ea viri. Venit contra eam
rex magnus et vallavit eam. extruxitque
munitiones per gyrum: et perfecta est obsidio.
Inventusque in ea vir pauper et sapiens: et li

liberavit urbem per sapientiam suam: et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est: et verba eius non sunt audita? Verba sapientium audiuntur in silentio: plusquam clamor principis inter stultos. Melior est sapientia quam arma bellica: et qui in uno peccaverit: multa bona perdet.

X

Muscae morientes: perdunt suavitatem unguenti. Pretiosior est sapientia gloriaque parva ad tempus stultitia. Cor sapientis in dextera eius: et cor stulti in sinistra illius. Sed et in via stultus ambulans: cum ipse insipiens sit: omnes stultos estimat. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris: quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est malum quod vidi sub sole quasi per errorem egrediens a facie principis. Positum stultum in dignitate sublimi: et divites sedere deorsum. Vidi servos in equis: et principes ambulantes quasi servos super terram. Qui fodit foveam incidet in eam: et qui dissipat sepem: mordebit eum coluber. Qui transfert lapides: affligetur in eis: et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum: et hoc non ut prius: sed hebetatum fuerit: multo labore exacuetur: et post industriam sequetur sapientia. Si mordeat serpens in silentio: nichil minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabunt eum. Initium verborum eius stultitia: et novissimum oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit. Et quid post futurum est: quis ei poterit indicare? Labor stultorum affliget eos qui nesciunt in urbem pergere. Ve tibi terra cuius rex est puer: et cuius principes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur contignatio: et in infirmitate manuum perstillabit domus. In risu faciunt panem et vinum: ut epulentur viventes. Et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia aves celi portabunt vocem tuam: et qui habet pennas annuntiabit sententiam.

XI

Mitte panem tuum super transeuntes aquas: quia post multa tempora invenies illum. Da partes septem nec non et octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Si repleti fuerint nubes: imbres super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit. Qui observat ventum non seminat: et qui considerat nubes numquam metet. Quomodo ignoras que sit via spiritus: qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei: qui fabricator est omnium. Mane semina semen tuum: et vespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriatur hoc aut illud. Et si utrumque simul melius erit. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem. Si annis multis vixerit homo: et in his omnibus letatus fuerit: meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum: qui cum venerint: vanitatis arguentur preterita. Letare ergo iuvenis in adolescentia tua: et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tue: et ambula in viis cordis tui: et in intuitu oculorum tuorum. Et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium. Aufer iram a corde tuo: et amove maliciam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas vana sunt.

XII

Memento creatoris tui in diebus iuventutis tue: antequam veniat tempus afflictionis: et appropinquent anni de quibus dicas: non michi placent. Antequam tenebrescat sol: et lumen et luna et stelle: et revertantur nubes post pluviam. Quando commovebuntur custodes domus: et nutabunt viri fortissimi: et ociose erunt molentes in minuto numero: et tenebrescent videntes per foramina: et claudent hostia in platea in humilitate vocis molentis: et consurgent ad vocem volucris: et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quoque timebunt: et formidabunt in via. Florebit amigdalus: impinguabitur locusta: et dissipabitur capparis: quoniam ibit homo in domum eternitatis sue: et circuibunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funis argenteus: et recurrat vitta aurea: et conteratur hydria super fontem: et confringatur rota super cisternam: et revertatur pulvis in terram suam unde erat: et spiritus redeat ad deum qui dedit illum. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: et omnia vanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes: docuit populum: et enarravit que fecerat: et investigans composuit parabolas multas. Quesivit

ubi utilia et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli: et quasi clavi in altum defixi que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His amplius fili mi ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis: frequensque meditatio carnis afflictio est. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deum time et mandata illius observa. Hoc est enim omnis homo. Et cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato: sive bonum sit sive malum.

Incipit liber cantica canticorum

Osculetur me osculo oris sui. quia meliora sunt ubera tua vino: fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te. curremus in odore unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur in te memores uberum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Nigra sum sed formosa filie Ierusalem: sicut tabernacula cedar: sicut pelles Salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim: quia decoloravit me sol. Filii matris mee pugnaverunt contra me. posuerunt me custodem in vineis. vineam meam non custodivi. Indica michi quem diligit anima mea: ubi pascas: ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere: et abi post vestigia gregum: et pasce edos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi te amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis. collum tuum sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Cum esset rex in accubitu suo: nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus mirre dilectus meus michi: inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus michi in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi: et decorus. Lectulus noster floridus: tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia cypressina.

II

Ego flos campi: et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Sicut malum inter ligna silvarum: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam: ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus: stipate me malis: quia amore langueo. Leva eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum: ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam: quoadusque ipsa velit. Vox dilecti mei. ecce iste venit saliens in montibus: transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum: respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur michi. Surge propera amica mea columba mea formosa mea et veni. Iam enim hyems transiit: imber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra: tempus putationis advenit. Vox turturis audita est in terra nostra. ficus protulit grossos suos. vinee florentes odorem suum dederunt. Surge amica mea speciosa mea: et veni columba mea in foraminibus petre: in caverna macerie. Ostende michi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. nam vinea nostra floruit. Dilectus meus michi: et ego illi qui pascitur inter lilia. donec aspiret dies: et inclinentur umbre. Revertere: similis esto dilecte mi capree hinnuloque cervorum super montes Bether.

III

In lectulo meo per noctes quesivi quem diligit anima mea. Quesivi illum et non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas: queram quem diligit anima mea. Quesivi illum et non inveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea vidistis? Paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea. Tenui illum: nec dimittam: donec illum introducam in domum matris mee: et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum: ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt

ex fortissimis Israel: omnes montes tenentes gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani: columpnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum: media caritate constravit propter filias Ierusalem. Egredimini et videte filie Syon regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die desponsionis illius: et in die leticie cordis eius.

IIII

Quam pulcra es amica mea, quam pulcra es. Oculi tui columbarum: absque eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt de monte Galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lavacro: omnes gemellis fetibus: et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici, ita gene tue: absque eo quod intrinsecus latet. Sicut turris David collum tuum: que edificata est cum propugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: omnis armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pascuntur in liliis, donec aspiret dies: et inclinentur umbre. Vadam ad montem mirre et ad collem thuris. Tota pulcra es amica mea: et macula non est in te. Veni de Libano sponsa mea: veni de Libano, veni coronaberis: de capite Amana: de vertice Sanir et Hermon: de cubilibus leonum: de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum: et in uno crine colli tui. Quam pulcre sunt mamme tue soror mea sponsa. Pulcriora sunt ubera tua vino: et odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Favus distillans labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua: et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Ortus conclusus soror mea sponsa, ortus conclusus, fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Cypri cum nardo: nardus et crocus: fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani: mirra et aloe cum omnibus primis unguentis. Fons ortorum: puteus aquarum viventium que fluunt cum impetu de Libano.

V

Surge aquilo: et veni auster, perfla ortum meum: et fluant aromata illius. Veniat dilectus meus in ortum suum et comedat fructum pomorum suorum. Veni in ortum meum soror mea sponsa: messui mirram meam cum aromatibus meis. Comedi favum cum melle meo. Bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini karissimi. Ego dormio et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis: Aperi michi soror mea amica mea columba mea immaculata mea: quia caput meum plenum est rore: et cincinni mei guttis noctium. Expoliavi me tunica mea: quomodo induar illa? Lavi pedes meos: quomodo inquinabo illos? Dilectus meus misit manum suam per foramen: et venter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi ut aperirem dilecto meo. Manus mee stillaverunt mirram: digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo: at ille declinaverat atque transierat. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Quesivi et non inveni illum: vocavi et non respondit michi. Invenerunt me custodes qui circueunt civitatem: percusserunt me et vulneraverunt me. Tulerunt pallium meum custodes murorum. Adiuro vos filie Ierusalem, si inveneritis dilectum meum: ut nuncietis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto: o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus ex dilecto: quia sic adiurasti nos? Dilectus meus candidus et rubicundus: electus ex milibus. Caput eius aurum optimum: come eius sicut elate palmarum: nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos aquarum: que lacte sunt lote: et resident iuxta fluenta plenissima. Gene illius sicut areole aromatum: consite a pigmentariis. Labia eius lilia distillantia mirram primam. Manus illius tornatiles: auree plene iacintis. Venter eius eburneus: distinctus saphyris. Crura illius columpne marmoree: que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut Libani: electus ut cedri. Guttur illius suavissimum: et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus: et iste est amicus meus filie Ierusalem. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum? Quo declinavit dilectus tuus: et queremus eum tecum?

VI

Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum ut pascatur in ortis: et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectus meus michi: qui pascitur inter lilia. Pulcra es amica

mea suavis et decora sicut ierusalem. terribilis ut
castrorum acies ordinata. Averte oculos tuos
a me: quia ipsi me avolare fecerunt. Capil-
li tui sicut grex caprarum que apparuerunt
de galaad. Dentes tui sicut greges ovium
que ascenderunt de lavacro. omnes gemellis
fetibus: et sterilis non est in eis. Sicut cortex
mali punici: sic gene tue absque occultis tuis.
Sexaginta sunt regine. et octoginta concu-
bine: et adolescentularum non est numerus.
Una est columba mea perfecta mea: una est ma-
tri sue electa genitrici sue. Viderunt eam
filie. et beatissimam predicaverunt regine et con-
cubine: et laudaverunt eam. Que est ista que pro-
greditur quasi aurora consurgens. pulcra
ut luna: electa ut sol: terribilis ut castrorum
acies ordinata. Descendi in ortum meum
ut viderem poma convallium: et inspice-
rem si floruissent vinee. et germinassent ma-
la punica. Nescivi: anima mea conturbavit
me, propter quadrigas aminadab. VII

Revertere revertere sunamitis
Revertere revertere: ut intueamur te.
Quid videbis in sunamite nisi choros castro-
rum: Quam pulcri sunt gressus tui in calcia-
mentis filia principis. Iunctura feminorum
tuorum sicut monilia que fabricata sunt
manu artificis. Umbilicus tuus crater tor-
natilis: numquam indigens poculis. Venter
tuus sicut acervus tritici: vallatus liliis. Duo
ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree.
Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui
sicut piscine in esebon: que sunt in porta
filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris
libani que respicit contra damascum. Caput
tuum ut carmelus: et come capitis tui si-
cut purpura regis iuncta canalibus. Quam pul-
cra es et quam decora karissima in deliciis. Statura
tua assimilata est palme: et ubera tua botris.
Dixi: ascendam in palmam: et apprehendam
fructus eius. Et erunt ubera tua sicut botrus
vinee. et odor oris tui sicut malorum. Guttur
tuum sicut vinum optimum et dignum dilecto
meo ad potandum. labiisque et dentibus eius ad
ruminandum. Ego dilecto meo: et ad me con-
versio eius. Veni dilecte mi. egrediamur
in agrum: commoremur in villis. Mane
surgamus ad vineas. videamus si flore-
rit vinea. si flores fructus parturiunt. si flo-
ruerunt mala punica. Ibi dabo tibi ubera
mea. Mandragore dederunt odorem in portis
nostris. Omnia poma nova et vetera dilecte mi

servavi tibi. VIII

Quis mihi det te fratrem meum sugentem u-
bera matris mee ut inveniam te foris
et deosculer te. et iam me nemo despiciat.
Apprehendam te. et ducam in domum matris
mee. Ibi me docebis et dabo tibi poculum
ex vino condito: et mustum malorum grana-
torum meorum. Leva eius sub capite me-
o: et dextera illius amplexabitur me. Ad-
iuro vos filie ierusalem: ne suscitetis neque evi-
gilare faciatis dilectam. donec ipsa velit.
Que est ista que ascendit de deserto delicIis
affluens innixa super dilectum suum. Sub ar-
bore malo suscitavi te. ibi corrupta est ma-
ter tua: ibi violata est genitrix tua. Pone me
ut signaculum super cor tuum: ut signa-
culum super brachium tuum. quia fortis
est ut mors dilectio. dura sicut infernus e-
mulatio. Lampades eius. lampades ignis
atque flammarum. Aque multe non poterunt
extinguere karitatem: nec flumina ob-
ruent illam. Si dederit homo omnem substan-
tiam domus sue pro dilectione. quasi nichil despiciet
eam. Soror nostra parvula est et ubera non habet. Quid
faciemus sorori nostre in die quando alloquenda
est. Si murus est edificemus super eum propug-
nacula argentea. Si ostium est: compingamus
illud tabulis cedrinis. Ego murus: et u-
bera mea sicut turris. ex quo facta sum co-
ram eo quasi pacem repperiens. Vinea fu-
it pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eam
custodibus. vir affert pro fructu eius mille
argenteos. Vinea mea coram me est. Mille
tui pacifici tui. et ducenti his qui custo-
diunt fructus eius. Que habitas in ortis a-
mici auscultant te: fac me audire vocem tu-
am. Fuge dilecte mi. et assimilare capree
hynnuloque cervorum: super montes aroma-
tum.

Liber sapientie apud hebreos nusquam
est. Unde et ipse stilus grecam magis elo-
quentiam redolet. Hunc iudei philonis
esse affirmant. Qui proinde sapientia nominatur.
quia in eo christi adventus qui est sapientia patris.
et passio eius evidenter exprimitur.

Incipit liber sapientie

Diligite iustitiam qui iu-
dicatis terram. Sentite de
domino in bonitate. in simpli-
citate cordis querite illum:
quoniam invenitur ab his
qui non temptant illum

apparet autem eis qui fidem habent in illum. Perversae enim cogitationes separant a deo. probata autem virtus corripit insipientes. quoniam in malivolam animam non introibit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sanctus enim spiritus disciplinae effugiet fictum. et auferet se a cogitationibus quae sunt sine intellectu. et corripietur a superveniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiae. et non liberabit maledictum a labiis suis. quoniam renum illius testis est deus. et cordis eius scrutator est verus. et linguae illius auditor. quoniam spiritus domini replevit orbem terrarum. et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere. nec praeteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impii interrogatio erit. Sermonum autem illius auditio ad deum veniet. et ad correptionem iniquitatum illius. quoniam auris zeli audit omnia. et tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo vos a murmuratione quae nichil prodest. et a detractione parcite linguae. quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit. os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vitae vestrae. neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum. quoniam deus mortem non fecit nec letatur in perditione vivorum. Creavit enim ut essent omnia. et sanabiles fecit nationes orbis terrarum. et non est in illis medicamentum exterminii. nec inferorum regnum in terra. Iusticia enim perpetua est et immortalis. Iniusticia autem mortis est acquisitio. Impii autem manibus et verbis accersierunt illam. et estimantes illam amicam defluxerunt et sponsiones posuerunt ad illam. quoniam digni morte qui sunt ex parte illius.

II

Dixerunt enim impii apud se cogitantes non recte. Exiguum et cum tedio est tempus vitae nostrae. et non est refrigerium in fine hominis. et non est qui agnitus sit reversus ab inferis. quia ex nichilo nati sumus et post hoc erimus tanquam si non fuerimus. quoniam fumus et flatus est in naribus nostris. et sermo scintille ad commovendum cor nostrum. quia extinctus cinis erit post corpus nostrum. et spiritus diffundetur tanquam mollis aer. et transibit vita nostra tanquam vestigium nubis. et sicut nebula dissolvetur quae fugata est a radiis solis. et a calore illius aggravata. Et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus et nemo memoriam habebit operum nostrorum.

Umbrae enim transitus est tempus nostrum. et non est reversio finis nostri. quoniam consignata est et nemo revertitur. Venite ergo et fruamur bonis quae sunt et utamur creatura tanquam in iuventute celeriter. Vino precioso et unguentis nos impleamus. et non praetereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant. nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum sit exsors luxuriae. ubique relinquamus signa leticie. quoniam haec est pars nostra. et haec est sors. Opprimamus pauperem iustum. et non parcamus viduae. nec veterani revereamur canos multi temporis. nec Sit autem fortitudo nostra lex iniusticiae. quod enim infirmum est inutile invenitur. Circumveniamus ergo iustum quoniam inutilis est nobis. et contrarius est operibus nostris. et improperat nobis peccata legis. et diffamat in nos peccata disciplinae nostrae. Promittit se scientiam dei habere. et filium dei se nominat. Factus est in traductionem cogitationum nostrarum. nobis in traductionem cogitationum Gravis est nobis etiam ad videndum. quoniam dissimilis est aliis vita illius. et immutatae sunt viae eius. Tanquam nugaces estimati sumus ab illo. et abstinet se a viis nostris tanquam ab inmundiciis. et praefert novissima iustorum. et gloriatur patrem se habere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint. et temptemus quae ventura sunt illi. et sciemus quae erunt novissima illius. Si enim est verus filius dei suscipiet illum. et liberabit eum de manibus contrariorum. Contumelia et tormento interrogemus illum. ut sciamus reverentiam illius. et probemus patientiam illius. Morte turpissima condempnemus eum. erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Haec cogitaverunt et erraverunt. excecavit enim illos malicia illorum. et nescierunt sacramenta dei. nec mercedem speraverunt iusticiae. nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum. quoniam deus creavit hominem inexterminabilem. et ad imaginem similitudinis suae fecit illum. Invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum. imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

III

Iustorum autem animae in manu dei sunt. et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori. et estimata est afflictio exitus illorum. et ab itinere iusto abierunt in exterminium. Et quod a nobis est iter exterminii. illi autem sunt in pace. et si coram hominibus tormenta passi sunt.

spes illorum immortalitate plena est. In pau-
cis vexati: in multis bene disponentur: quoniam
deus temptavit illos: et invenit illos di-
gnos se. Tamquam aurum in fornace probavit
illos: et quasi holocausta accepit illos
et in tempore erit respectus illorum. Ful-
gebunt iusti: et tamquam scintille in arun-
dineto discurrent. Iudicabunt nationes: et
dominabuntur populis: et regnabit dominus illorum
in perpetuum. Qui confidunt in illo: intel-
ligent veritatem: et fideles in dilectione ad-
quiescent illi: quoniam donum et pax est electis
illius. Impii autem secundum que cogitaverunt correc-
tionem habebunt: qui neglexerunt iustum
et a domino recesserunt. Sapientiam enim et
disciplinam qui abicit infelix est. et va-
cua est spes illorum et labores sine fructu:
et inhabitabilia opera illorum sunt. Mulie-
res eorum insensate sunt: et nequissimi
filii eorum. Maledicta creatura illorum:
quoniam felix est sterilis et incoinquinata: que
nescivit thorum in delicto: habebit fructum in
respectione animarum sanctarum. Et spado qui non
operatus est per manus suas iniquitatem. nec
cogitavit adversus deum nequissima. Da-
bitur enim illi fidei donum electum: et sors
in templo acceptissima. Bonorum enim la-
borum gloriosus est fructus: et que non con-
cidat radix sapientie. Filii autem adulterorum
in consummatione erunt: et ab iniquo thoro se-
men exterminabitur. Et si quidem longe vite
erunt: in nichilum computabuntur: et sine
honore erit novissima senectus illorum.
et si celerius defuncti fuerint: non habebunt spem
nec in die agnitionis allocutionem. Nationes
enim inique dire sunt consummationis.

IIII

O quam pulcra est casta
generatio cum claritate. immortalis est enim
memoria illius: quoniam apud deum nota est
et apud homines. Cum presens est imitantur
illam: et desiderant eam cum se eduxerit: et
in perpetuum coronata triumphat: incoinqui-
natorum certaminum premium vincens. Multige-
na autem impiorum multitudo non erit utilis
et adulterine plantationes non dabunt radi-
ces altas. nec stabile firmamentum colloca-
bunt. Et si in ramis in tempore germinave-
rint: infirmiter posita a vento commovebuntur
et a nimietate ventorum eradicabuntur.
Confringentur enim rami inconsummati: et fru-
ctus eorum inutiles et acerbi ad manducan-
dum: et ad nichilum apti. Ex iniquis enim omnes
filii qui nascuntur: testes sunt nequitie
adversus parentes in interrogatione sua. Iustus
autem si morte preoccupatus fuerit: in refrige-
rio erit. Senectus enim venerabilis est non
diuturna neque numero annorum computata. Cani sunt
autem sensus hominis: et etas senectutis vi-
ta immaculata. Placens deo factus dilectus
et vivens inter peccatores translatus est.
Raptus est ne malicia mutaret intellectum
eius: aut ne fictio deciperet animam illius.
Fascinatio enim nugacitatis obscurat
bona: et inconstantia concupiscentie
transvertit sensum sine malicia. Consummatus
in brevi: explevit tempora multa. Pla-
cita enim erat deo anima eius: propter hoc pro-
peravit educere illum de medio iniquitatum.
Populi autem videntes et non intelligentes: nec
ponentes in precordiis talia: quoniam gratia dei et
misericordia in sanctos eius: et respectus in electos
illius. Condempnat autem iustus mortuus
vivos impios: et iuventus celerius consum-
mata: longam vitam iniusti. Videbunt
enim finem sapientis: et non intelligent quid
cogitaverit de illo deus: et quare munierit
illum deus. Videbunt et contempnent
illos: autem dominus irridebit. Et erunt post hec
decidentes sine honore. et in contumelia in-
ter mortuos in perpetuum: quoniam disrumpet illos
inflatos sine voce et commovebit illos a
fundamentis. et usque ad supremum desolabun-
tur. et erunt gementes: et memoria illorum
peribit. Venient in cogitatione peccatorum suorum
timidi: et traducent illos ex adverso
iniquitates ipsorum.

V

Tunc stabunt iusti in magna constan-
tia adversus eos qui se angustiaverunt
et qui abstulerunt labores illorum.
Videntes turbabuntur timore horribili: et
mirabuntur in subitatione insperate salutis
gementes pre angustia spiritus dicentes intra
se penitentiam agentes: et pre angustia spiritus gemen-
tes. Hii sunt quos habuimus aliquando in
derisum: et in similitudinem improperii. Nos
insensati vitam illorum estimabamus
insaniam. et finem illorum sine hono-
re. Quomodo ergo computati sunt inter filios dei:
et inter sanctos sors illorum est. Ergo erravimus
a via veritatis: et iusticie lumen non
luxit nobis. et sol intelligentie non est or-
tus nobis. Lassati sumus in via iniquita-
tis et perditionis: et ambulavimus vias
difficiles. viam autem domini ignoravimus. Quid

nobis profuit superbia? aut quid divitiarum
iactantia contulit nobis? Transierunt omnia
illa tamquam umbra, et tamquam nuntius percur-
rens, et tamquam navis que pertransit flu-
ctuantem aquam, cuius cum preterierit non est
vestigium invenire, neque semitam carine
illius in fluctibus. Aut avis que transvolat
in aere, nullum invenitur argumentum
itineris illius, sed tantum sonitus alarum ver-
berans levem ventum, et scindens per vim
itineris aerem, commotis alis transvolavit,
et post hec nullum signum invenitur itineris
illius. Aut tamquam sagitta emissa in locum
destinatum, divisus aer continuo in se re-
clusus est, ut ignoretur transitus illius.
Sic et nos nati continuo desivimus esse, et vir-
tutis quidem signum nullum valuimus
ostendere; in malignitate autem nostra consumpti
sumus. Talia dixerunt in inferno hii qui pec-
caverunt, quoniam spes impii tamquam lanu-
go est que a vento tollitur, et tamquam spu-
ma gracilis que a procella dispergitur, et tamquam
fumus qui a vento diffusus est, et tamquam
memoria hospitis unius diei pretereuntis.
Iusti autem in perpetuum vivent, et apud dominum
est merces eorum, et cogitatio illorum apud
altissimum. Ideo accipient regnum decoris
et diadema speciei de manu domini, quoniam dex-
tera sua teget eos, et brachio sancto suo de-
fendet illos. Et accipiet armaturam zelus
illius, et armabit creaturam ad ultionem
inimicorum. Induet pro thorace iustitiam, et
accipiet pro galea iudicium certum. Sumet
scutum inexpugnabile equitatem. Acuet
iram autem duram suam in lanceam, et pugnabit
cum illo orbis terrarum contra insensa-
tos. Ibunt directe emissiones fulgurum
et tamquam a bene curvato arcu nubium
exterminabuntur, et ad certum locum insi-
lient. Et a petroso ira plene mittentur gran-
ex dines, et excandescet in illos aqua maris, et
flumina concurrent duriter. Contra illos
stabit spiritus virtutis, et tamquam turbo venti
dividet illos, et ad heremum perducet omnem
terram iniquitas illorum, et malignitas e-
vertet sedes potentium. Melior est sapientia
quam vires, et vir prudens magis quam fortis.

VI

Audite ergo reges
et intelligite, discite iudices finium
terre. Prebete aures vos qui continetis mul-
titudines, et placetis vobis in turbis nationum,
quoniam data est a domino potestas vobis, et virtus ab
altissimo, qui interrogabit opera vestra et cogita-
tiones scrutabitur, quoniam cum essetis ministri
regni illius, non recte iudicastis, nec custodistis le-
gem iustitie, neque secundum voluntatem dei
ambulastis. Horrende et cito apparebit vobis,
quoniam iudicium durissimum in his qui pre-
sunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem
potenter tormenta patientur. Non enim subtra-
het personam cuiusquam deus qui est dominator
omnium, nec verebitur magnitudinem cuius-
quam, quoniam pusillum et magnum ipse fecit, et
equaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem
fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges
sunt hii sermones mei, ut discatis sapientiam
et non excidatis. Qui enim custodierint iusti-
tiam iuste iudicabuntur, et qui
didicerint ista invenient quid respondeant.
Concupiscite ergo sermones meos, diligite
illos, et habebitis disciplinam. Clara est et que
numquam marcescit sapientia, et facile videtur
ab his qui diligunt eam, et invenietur ab
his qui querunt illam. Preoccupat qui se
concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui
de luce vigilaverit ad illam, non laborabit;
assidentem enim illam foribus suis inveniet.
Cogitare ergo de illa sensus est consummatus,
et qui vigilaverit propter illam cito erit securus,
quoniam dignos se ipsa circuit querens, et in viis
suis ostendet se illis hilariter, et in omni
providentia occurret illis. Initium enim illius
verissima est discipline concupiscentia. Cu-
ra ergo discipline dilectio est, et dilectio
custodia legum illius est. Custodia autem legum
consummatio incorruptionis est. Incorruptio autem
facit esse proximum deo. Concupiscentia itaque sapi-
entie deducet ad regnum perpetuum. Si ergo
delectamini sedibus et sceptris o reges populi,
diligite sapientiam, ut in perpetuum regnetis. Di-
ligite lumen sapientie omnes qui preestis populis.
Quid est autem sapientia, et quemadmodum facta
sit, referam, et non abscondam a vobis sa-
cramenta dei, sed ab initio nativitatis
investigabo, et ponam in lucem scientiam il-
lius, et non preteribo veritatem, neque cum in-
vidia tabescente iter habebo, quoniam talis homo
non erit particeps sapientie. Multitudo autem
sapientium sanitas est orbis terrarum, et rex sa-
piens stabilimentum populi est. Ergo accipite
disciplinam per sermones meos, et proderit
vobis.

VII

Sum quidem et ego mortalis homo similis
omnibus, et ex genere terreno illius qui factus

est prior: et in ventre matris figuratus sum
caro. decem mensium tempore coagula
tus sum. et in sanguine ex semine hominis
et delectamento sompni convenientis.
Et ego natus accepi communem aerem. et
similiter in factam decidi terram. et primam vo
cem similem omnibus emisi plorans. In
involumentis nutritus sum et curis mag
nis. Nemo enim ex regibus aliud habuit na
tivitatis initium. Unus ergo introitus
est omnibus ad vitam: et similis exitus.
Propter hoc optavi: et datus est michi sensus. Et in
vocavi: et venit in me spiritus sapientie. et pre
posui illam regnis et sedibus: et divitias
nichil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi
illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum
in comparatione illius arena est exigua. et tamquam
lutum estimabitur argentum in conspec
tu illius. Super salutem et speciem dilexi illam. et
proposui pro luce habere illam. quoniam inextingui
bile est lumen illius. Venerunt autem michi omnia
bona pariter cum illa. et innumerabilis ho
nestas per manus illius. Et letatus sum in omni
bus: quoniam antecedebat me ista sapientia. et
ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam
sine fictione didici: et sine invidia commu
nico: et honestatem illius non abscondo. Infi
nitus thesaurus est omnibus; quo qui u
si sunt participes facti sunt amicitie dei:
propter discipline dona commendati. Michi autem
dedit deus dicere ex sententia: et presumere
digna horum que michi dantur. quoniam ipse sa
pientie dux est. et sapientium emendator. In
manu enim illius et nos et sermones nostri. et
omnis sapientia et operum scientia disciplina.
Ipse enim dedit michi horum que sunt scientiam ve
ram: ut sciam dispositionem orbis terrarum
et virtutes elementorum. initium et consum
mationem et medietatem temporum. vicissitudinum
permutationes: et consummationes temporum. Anni
cursus et stellarum dispositiones. naturas
animalium. et iras bestiarum. vim ventorum
et cogitationes hominum. differentias virgul
torum. et virtutes radicum: Et quecumque sunt
absconsa et improvisa didici. Omnium enim
artifex docuit me sapientiam. Est enim in illa
spiritus intelligentie. sanctus unicus. multiplex. sub
tilis. modestus. disertus. mobilis. incoin
quinatus. certus. suavis. amans bonum. ac
tum: qui nichil vetat benefaciens. humanus.
benignus. stabilis. certus. securus. omnem
habens virtutem. omnia prospiciens. et qui ca

piat omnes spiritus intelligibiles: mundos sub
tiles. Omnibus enim mobilibus mobilior est
sapientia. Attingit autem ubique propter suam
munditiam. Vapor est enim virtutis dei: et ema
natio quedam est claritatis omnipotentis
dei sincera: et ideo nichil inquinatum in illam
incurrit. Candor est enim lucis eterne. et speculum
sine macula dei maiestatis: et ima
go bonitatis illius. Et cum sit una: omnia po
test. Et permanens in se omnia innovat. et
per nationes in animas sanctas se transfert.
Amicos dei et prophetas constituit. Neminem enim
diligit deus: nisi eum qui cum sapientia in
habitat. Est enim hec speciosior sole et super omnem
stellarum dispositionem: luci comparata inveni
tur prior. Illi enim succedit nox.

VIII

Sapientiam autem vincit
malicia. Attingit ergo a fine usque ad
finem fortiter: et disponit omnia suaviter.
Hanc amavi et exquisivi eam a iuventu
te mea: et quesivi sponsam michi eam assu
mere. et amator factus sum forme illius. Et
nobilitatem illius glorificat: contubernium
habens dei: sed et omnium dominus dilexit eam. Doctrix
enim est sapientia discipline dei. et electrix ope
rum illius. Et si divitie appetuntur in vita:
quid sapientia locupletius: que omnia operatur.
Si autem sensus operatur: quis horum que sunt
magis quam illa est artifex. Et si iusticiam quis
diligit: labores huius magnas habent virtutes.
Sobrietatem enim et sapientiam docet
et iusticiam et virtutem. quibus utilius
nichil est in vita hominibus. Et si multitudinem
scientie desiderat quis: scit preterita et de futuris es
timat. Scit versutias sermonum: et dissoluti
ones argumentorum. signa et monstra
scit antequam fiant. et eventus temporum
et seculorum. Proposui ergo hanc adducere michi
ad convivendum. sciens quoniam mecum commu
nicabit de bonis. et erit allocutio cogita
tionis et tedii mei. Habebo propter hanc cla
ritatem ad turbas. et honorem apud seni
ores. iuvenis et acutus inveniar in iudi
cio: et in conspectu potentium admirabilis
ero. et facies principum mirabuntur me.
Tacentem me sustinebunt: et loquentem me
respicient. et sermocinantem me plura
manus ori suo imponent. Preterea habebo
per hanc immortalitatem: et memoriam eter
nam hiis qui post me futuri sunt relin
quam. Disponam populos: et nationes michi erunt
subiecte. Timebunt me audientes reges

horrendi. In multitudine videbor bonus et in bello fortis. Intrans in domum meam conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem conversatio illius: nec tedium convictus ipsius. sed leticiam et gaudium. Hec cogitans apud me. et commemorans in corde meo: quoniam inmortalitas est in cogitatione sapientie et in amicicia illius delectatio bona. et in operibus manuum illius honestas sine defectione et in certamine loquele illius sapientia. et preclaritas in communicatione sermonum ipsius. circuibam querens ut mihi quererem illam assumere. Puer autem eram ingeniosus: et sortitus sum animam bonam: et cum essem magis bonus: veni ad corpus incoinquinatum. et ut scivi quoniam aliter non possum esse continens: nisi deus det. et hoc ipsum erat sapientie scire cuius esset hoc donum adii dominum et deprecatus sum illum: et dixi ex totis precordiis meis.

·IX·

Deus patrum meorum et domine misericordie. qui fecisti omnia verbo tuo et sapientia tua. constituisti hominem ut dominaretur creature tue que a te facta est: ut disponat orbem terrarum in equitate et iusticia: et in directione cordis iudicium iudicet. Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam: et noli me reprobare a pueris tuis: quoniam ego servus tuus sum: et filius ancille tue. Homo infirmus et exigui temporis: et minor ad intellectum iudicii et legum. Et si quis erit consummatus inter filios hominum: si abfuerit ab illo sapientia tua: in nichilum computabitur. Tu me elegisti regem populo tuo: et iudicem filiorum tuorum et filiarum. et dixisti edificare templum in monte sancto tuo. in civitate habitationis tue altare. similitudinem tabernaculi sancti tui. quod preparasti ab initio: et tecum sapientia que novit opera tua: et que affuit tunc cum orbem terrarum faceres et sciebat quid placitum esset oculis tuis: et quid directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis: et a sede magnitudinis tue. ut mecum sit et mecum laboret. et sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in operibus meis sobrie et custodiet me in sua potentia. et erunt accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste. et ero dignus sedium patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei: aut quis poterit cogitare quid velit deus: Cogitationes enim mortalium timide sunt et incerte providentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Et difficile estimabimus que in terra sunt: et que in prospectu sunt invenimus cum labore. que in celis sunt autem quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis? Et sic correcte sunt semite eorum que in terris sunt. et que tibi placent didicerunt homines. Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a principio.

·X·

Hec illum qui primus formatus est a deo patrem orbis terrarum cum solus esset creatus custodivit. et conservavit illum a delicto suo: et eduxit illum de limo terre. et dedit illi virtutem continendi omnia: Ab hac ut recessit iniustus in ira sua per iram homicidii fraternitatis deperiit. Propter quem cum aqua deleret terram: iterum sanavit sapientia per contemptibile lignum iustum gubernans. Hec in consensu nequicie cum se nationes contulissent scivit iustum et conservavit sine querela deo: et in filius misericordiam fortem custodivit. Hec iustum a pereuntibus impiis liberavit fugientem: descendente igne in pentapolim. quibus in testimonium nequicie fumigabunda constat terra deserta: et incerto tempore fructus non habentes arbores: et incredibilis anime memoria stans figmentum salis. Sapientiam enim pretereuntes non tantum in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona. sed et insipientie reliquerunt hominibus memoriam. ut in his que peccaverunt nec latere potuissent. Sapientia enim hos qui se observant a doloribus liberavit. Hec autem profugum ire fratris iustum deduxit per vias rectas. et ostendit illi regnum dei: et dedit illi scientiam sanctorum. Honestavit illum in laboribus: et complevit labores illius. In fraude circumvenientium eum: illi adsistit. et honestum fecit illum. Custodivit eum ab inimicis: et a seductoribus tutavit eum. Et certamen forte dedit illi ut vinceret. et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Hec venditum iustum non dereliquit: sed a peccatoribus liberavit eum. Descenditque cum illo in foveam: et in vinculis non dereliquit illum: donec afferret illi sceptrum regni: et potentiam adversus eos qui eum deprimebant. Et mendaces ostendit qui maculaverunt eum: et dedit illi claritatem eternam.

Haec populum iustum et semen sine querela li-
beravit a nationibus quae illum comprimebant.
Intravit in animam servi dei: et stetit contra reges
horrendos in portentis et signis. Et reddi-
dit iustis mercedem laborum suorum: et deduxit
illos in via mirabili: et fuit illis in velamen-
to diei: et in luce stellarum per noctem. Et transtu-
lit illos per mare rubrum: et transvexit illos per
aquam nimiam. Inimicos autem illorum demer-
sit in mare: et ab altitudine inferorum eduxit
illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum:
et decantaverunt domine nomen sanctum tuum: et
victricem manum tuam laudaverunt pariter. Quoniam
sapientia aperuit os mutorum: et linguas infan-
tium fecit disertas. XI

Direxit opera illorum in manibus prophetae san-
cti. Iter fecerunt per deserta quae non habitabantur:
et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt contra
hostes: et de inimicis se vindicaverunt. Sitie-
runt et invocaverunt te: et data est illis aqua de
petra altissima. et requies sitis de lapide du-
ro. Per quae enim poenas passi sunt inimici il-
lorum a defectione potus sui. et cum in eis
abundarent filii israel laetati sunt. Per haec cum
illis deessent: bene cum illis actum est. Nam pro
fonte quidem sempiterni fluminis: humanum
sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minu-
erentur in traductione infantum occisorum de-
disti illis abundantem aquam insperate: ostendens
per sitim quae tunc fuit: quemadmodum tuos exal-
tares: et adversarios illorum necares. Cum enim
tentati sunt: et quidem cum misericordia disciplinam
acceperunt: scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii
tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater
admonens probasti: illos autem tamquam durus rex
interrogans condemnasti. Absentes enim et
praesentes similiter torquebantur. Duplex enim
illos acceperat taedium: et gemitus cum me-
moria praeteritorum. Cum enim audirent per sua
tormenta bene secum agi: commemorati sunt
dominum. et admirantes in finem exitus. Quem enim
in expositione prava proiectum deriserunt: in fine
eventus mirati sunt: non similiter iustis sitiens.
Pro cogitationibus autem insensatis iniqui-
tatis illorum: quod quidam errantes colebant mu-
tos serpentes: et bestias supervacuas: inmisisti
illis multitudinem mutorum animalium in vindictam
ut scirent quia per quae peccat quis: per haec et torquetur.
Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua quae
creavit orbem terrarum ex materia invisa: im-
mittere illis multitudinem ursorum aut audaces
leones: aut novi generis ira plenas aut igno-
tas bestias: aut vaporem igneum spiran-
tem aut odorem fumi proferentes: aut horren-
das ab oculis scintillas emittentes. Quarum
non solum laesura poterat illos exterminare: sed
et aspectus per timorem occidere. Sed et sine his uno
spiritu occidi poterant: persecutionem passi ab ip-
sis factis suis. et dispersi per spiritum virtutis tuae. Sed omnia
in mensura et numero et pondere disposuisti.
Multum enim valere tibi soli superat semper. Et vir-
tuti brachii tui quis resistet? Quoniam tamquam
momentum staterae: sic ante te est orbis terrarum
et tamquam gutta roris antelucani quae descendit
in terram. Sed misereris omnium: quoniam omnia potes
et dissimulas peccata hominum propter paenitentiam.
Diligis enim omnia quae sunt et nihil odisti ho-
rum quae fecisti. Nec enim odiens aliquid con-
stituisti: aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid
permanere: nisi tu voluisses? Aut quod a te voca-
tum non esset conservaretur? Parcis autem omnibus:
quoniam tua sunt domine qui amas animas.

XII

O quam bonus et
suavis est domine spiritus tuus in nobis. Ideoque
hos qui exerrant a partibus corripis: et de qui-
bus peccant admones et alloqueris: ut
relicta malitia credant in te domine. Illos enim
antiquos inhabitatores sanctae tuae terrae quos ex-
horruisti: quoniam odibilia tibi opera faciebant
per medicamina et sacrificia iniusta. et fi-
liorum suorum necatores sine misericordia: et comes-
tores viscerum hominum: et devoratores
sanguinis a medio sacramento tuo: et
auctores parentes animarum inauxiliatarum
voluisti perdere per manus parentum nostrorum: ut
dignam perciperent peregrinationem puerorum dei
quae tibi omnium carior est terra. Sed et his
tamquam hominibus pepercisti: et misisti an-
tecessores exercitus tui vespas: ut illos paulla-
tim exterminarent: non quia impotens eras in
bello subicere impios iustis: aut bestiis sae-
vis: aut verbo duro simul exterminare: sed par-
tibus iudicans dabas locum paenitentiae: non
ignorans quoniam nequa est natio eorum: et na-
turalis malitia ipsorum: et quoniam non poterat
mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim
erat maledictum ab initio. Nec timens ali-
quem veniam dabas peccatis illorum. Quis
enim dicet tibi: quid fecisti? Aut quis stabit contra
iudicium tuum? Aut quis in conspectu tuo ve-
niet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi
imputabit si nationes perierint: quas tu feci-
sti? Neque enim est alius deus quam tu: cui cura est de omnibus: ut
ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium.

neque rex neque tyrannus in conspectu tuo
inquirent de his quos perdidisti. Cum sis
ergo iustus: iuste omnia disponis. Ipsum
quoque o pater qui non debet puniri condemp-
nas: et exterum estimas a tua virtute. Vir-
tus enim tua iustitie initium est. et ob hoc
quod omnium dominus es: omnibus te parcere facis.
Virtutem enim ostendis tu qui non crederis
esse in virtute consummatus: et hos qui te nes-
ciunt in audaciam traducis. Tu autem dominator vir-
tutis cum tranquillitate iudicas: et cum mag-
na reverentia disponis nos. Subest enim tibi
cum volueris posse. Docuisti autem populum tu-
um per talia opera: quoniam oportet iustum esse et huma-
num. Et bone spei fecisti filios tuos: quoniam iu-
dicans das locum in peccatis penitentie. Si
enim inimicos servorum tuorum: et debitos
morti: cum tanta cruciasti attentione: et li-
berasti dans tempus et locum per que possint
mutari a malicia: cum quanta diligentia
iudicasti filios tuos quorum parentibus iura-
menta et conventiones dedisti bonarum
promissionum. Cum ergo nobis disciplinam das
inimicos nostros multipliciter flagellas: ut
bonitatem tuam cogitemus iudicantes: et
cum de nobis iudicatur: speremus misericordiam tuam.
Unde et illis qui in vita sua insensate et
iniuste vixerunt: per hec que coluerunt dedis-
ti summa tormenta. Etenim in erroris via
diutius erraverunt deos estimantes hec que in
animalibus sunt supervacua: infantium insen-
satorum more viventes. Propter hoc tamquam
pueris insensatis iudicium in derisum dedis-
ti. Qui autem ludibriis et increpationibus non
correcti sunt: dignum dei iudicium experti sunt.
In his enim que patiebantur moleste ferebant
in quibus patientes indignabantur. Per hec
quos putabant deos in ipsis cum exterminaren-
tur: videntes illum quem olim negabant
se nosse: deum verum agnoverunt. Propter
quod et finis condempnationis illorum venit
super illos. XIII

Vani autem sunt omnes homines in quibus
non subest scientia dei: et de his que vi-
dentur bona: non potuerunt intelligere eum
qui est. Neque operibus attendentes agnoverunt
quis esset artifex. Sed aut ignem aut spiritum aut
citatum aerem: aut gyrum stellarum aut ni-
miam aquam aut solem aut lunam: rec-
tores orbis terrarum deos putaverunt. Quo-
rum si specie delectati deos putaverunt: sci-
ant quanto his dominator eorum speciosior est.
Speciei enim generator hec omnia constituit.
Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt:
intelligant ab his quoniam qui hec fecit fortior
est illis. A magnitudine enim speciei et crea-
ture cognoscibiliter poterit horum creator vi-
deri. Sed tamen adhuc in his minor est querela.
Et hi enim fortassis errant: deum querentes
et volentes invenire. Etenim cum in operi-
bus illius conversentur et inquirunt: et per-
suasum habent quoniam bona sunt que viden-
tur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim
tantum potuerunt scire: ut possent esti-
mare seculum: quomodo huius dominum non facilius
invenerunt? Infelices autem sunt: et inter mor-
tuos spes illorum est: qui appellaverunt deos
opera manuum hominum: aurum et argentum
artis inventionem: et similitudines animalium
aut lapidem inutilem: opus manus an-
tique. Aut si quis artifex faber de silva lig-
num rectum secuerit: et huius docte eradat
omnem corticem: et arte sua usus diligen-
ter fabricet vas utile in conversationem vite:
de reliquiis autem huius operis ad preparationem esce
abutatur: et reliquum horum quod ad nullos
usum facit: lignum curvum et vertibus plenum
sculpat diligenter per vacuitatem suam: et
per scientiam artis sue figuret illud: et assimilet
illud ymagini hominis: aut alicui ex anima-
libus illud comparet: perliniens rubrica: et
rubicundum faciens fuco colorem illius:
et omnem maculam que in illo est et perlinien-
tia: ut faciat ei dignam habitationem: et in pa-
riete ponens illud: et firmans ferro ne for-
te cadat prospiciens illi: sciens quoniam non potest
se adiuvare. Ymago enim est: et opus est
illi adiutorium. Et de substantia sua et de filiis
suis: et de nuptiis votum faciens inquirit.
Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est.
Et pro sanitate quidem infirmum deprecatur: et pro
vita mortuum rogat. Et in adiutorium inu-
tilem invocat: et pro itinere petit ab eo qui am-
bulare non potest. Et de acquirendo: et de
operando: et de omnium rerum eventu petit
ab eo qui in omnibus est inutilis. XIIII

Iterum alius
navigare cogitans: et per feros fluctus
incipiens iter facere: ligno portante se fra-
gilius lignum invocat. Illud enim cupi-
ditas acquirendi excogitavit: et artifex
sapientia fabricavit sua. Tua autem pater gu-
bernas providentia: quoniam dedisti in mari viam
et inter fluctus semitam firmissimam: os-

tendens quoniam potens es ex omnibus sanare, etiam si sine rate quis adeat mare. Sed ut non essent vacua sapientiae tuae opera: propter hoc etiam et exiguo ligno credunt homines animas suas, et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Sed ab initio cum perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem fugiens, remisit saeculo semen nativitatis, quae manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia. Per manus autem quod fit idolum, maledictum est et ipsum, et qui fecit illud: quia ille quidem operatus est: illud autem cum esset fragile, deus cognominatus est. Similiter autem odio sunt deo impius et impietas eius. Etenim quod factum est cum illo qui fecit tormenta patietur. Propter hoc et in idolis nationum non erit respectus: quoniam creaturae dei in odium factae sunt, et in temptationem animae hominum, et in muscipulam pedibus insipientium. Initium enim fornicationis est exquisitio idolorum: et adinventio illorum corruptio vitae est. Neque enim erant ab initio, neque erunt in perpetuum. Supervacuitas enim hominum haec advenit in orbem terrarum: et ideo brevis illorum finis inventus est. Acerbo enim luctu dolens pater cito sibi rapti filii fecit imaginem: et illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tamquam deum colere coepit, et constituit inter servos suos sacra et sacrificia. Deinde interveniente tempore convalescente iniqua consuetudine, hic error tamquam lex custoditus est, et tyrannorum imperio colebantur figmenta. Et hos quos in palam honorare non poterant homines, propter hoc quod longe essent, e longinquo figura illorum allata, evidentem imaginem regis quem honorare volebant fecerunt: ut illum qui aberat tamquam praesentem colerent sua sollicitudine. Pervenit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant, artificis eximia diligentia. Ille enim volens placere illi qui se assumpsit, elaboravit arte sua ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tempus tamquam homo honoratus fuerat, nunc deum aestimaverunt. Et haec fuit vitae humanae deceptio: quoniam aut affectui aut regibus deservientes homines, incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non suffecerat errasse circa dei scientiam, sed et in magno viventes inscientiae bello, tot et tam magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insaniae plenas vigilias habentes, neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt, sed aut alius alium per invidiam occidit, aut adulterans contristat. Et omnia commixta sunt, sanguis, homicidium, furtum et fictio, corruptio et infidelitas, turbatio et periurium, tumultus bonorum, dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconstantia, inordinatio moechiae et impudicitiae. Infandorum enim idolorum cultura omnis mali causa est et initium et finis. Aut enim dum laetantur insaniunt, aut certe vaticinantur falsa, aut vivunt iniuste, aut peierant cito. Dum enim confidunt in idolis quae sine anima sunt, male iurantes noceri se non sperant. Utraque ergo illis evenient digne, quoniam male senserunt de deo, attendentes idolis, et iuraverunt iniuste in dolo, contemnentes iustitiam. Non enim iurantium est virtus, sed peccantium poena perambulat semper iniustorum praevaricationem.

XV

Tu autem deus noster suavis et verus es, patiens, et in misericordia disponens omnia. Etenim si peccaverimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: et si non peccaverimus, scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enim te consummata iustitia est: et scire iustitiam et virtutem tuam radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum malae artis excogitatio, nec umbra picturae labor sine fructu, effigies sculpta per varios colores, cuius aspectus insensato dat concupiscentiam, et diligit mortuae imaginis effigiem sine anima. Malorum amatores digni sunt morte qui spem in talibus habent, et qui faciunt illos, et qui diligunt, et qui colunt. Sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas, et de eodem luto fingit quae munda sunt in usum vasa, et similiter et quae his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit usus, iudex est figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto ille qui paulo ante de terra factus fuerat, et post pusillum convertit se unde acceptus est, repetitus debitum animae quam habebat. Sed cura est illi non quia laboraturus est, nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et aerarios imitatur, et gloriam praefert, quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius, et terra supervacua spes illius, et luto vilior vita illius: quoniam ignoravit qui se finxit, et qui inspiravit illi animam, et amat quod operatus est, et qui insufflavit spiritum vitalem. Sed et aestimaverunt lusum esse vitam nostram, et

conversationem vite compositam ad lucrum: et
oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic
enim super omnes scit se delinquere qui ex terre ma-
teria fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes
enim insipientes et infelices supra modum
anime superbi sunt inimici populi tui: et im-
perantes illi. Quoniam omnia ydola nationum
estimaverunt deos quibus neque oculorum usus est
ad videndum: neque nares ad percipiendum spiritum:
neque aures ad audiendum: neque digiti ma-
nuum ad tractandum: sed et pedes eorum pigri
ad ambulandum. Homo enim fecit illos:
et qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Ne-
mo enim sibi similem homo poterit deum fingere.
Cum sit enim mortalis: et mortuum fingit
manibus iniquis. Melior est enim ipse his
quos colit: quia ipse quidem vixit cum esset mor-
talis: illi autem numquam. Sed et animalia mi-
serrima colunt. Insensata enim comparata
his: aliis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis
ex his animalibus bona potest conspicere. Effu-
gerunt autem dei laudem: et benedictionem
eius.

XVI

Propter hec et his similia passi sunt
digne tormenta: et per multitudinem
bestiarum exterminati sunt. Pro quibus tor-
mentis bene disposuisti populum tuum: qui-
bus dedisti concupiscentiam delectamenti sui
novum saporem: escam parans eis or-
tygometram: ut illi quidem concupiscentes es-
cam, propter ea que illis ostensa et missa sunt:
etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hi
autem in brevi inopes facti: novam gustaverunt
escam. Oportebat enim illis quidem sine excu-
satione supervenire interitum exercentibus tyra-
nnidem: his autem tantum ostendere quemadmodum inimici
illorum exterminabantur. Et tunc enim cum super-
venit illis seva bestiarum ira: morsibus perverso-
rum colubrorum exterminabantur. Sed non in perpe-
tuum permansit ira tua: sed ad correptionem in bre-
vi turbati sunt: signum habentes salutis ad com-
legis
memorationem mandati tue. Qui enim conversus
est: non per hoc quod videbat sanabatur: sed per te omni-
um salvatorem. Et in hoc autem ostendisti ini-
micis nostris: quia tu es qui liberas ab omni malo.
Illos enim locustarum et muscarum occiderunt
remedii
morsus. Et non est inventa sanitas anime illorum:
quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios
autem tuos nec draconum venenatorum vice-
runt dentes. Misericordia enim tua adveniens sana-
bat illos. In memoria enim sermonum tuorum
exterminabantur: et velociter sanabantur: ne in
altam incidentes oblivionem: non possent tu-
o uti adiutorio. Etenim neque herba neque malagma
sanavit illos: sed tuus domine sermo qui sanat omnia.
Tu es domine qui vite et mortis habes potesta-
tem: et deducis ad portas mortis et reducis.
Homo autem occidit quidem per maliciam animam suam:
et cum exierit spiritus non revertetur: nec revocabit
animam que recepta est. Sed tuam ma-
num effugere impossibile est. Negantes enim nos-
se te impii: per fortitudinem brachii tui
flagellati sunt: novis aquis et grandini-
bus et pluviis persecutionem passi sunt: et per
ignem consumpti. Quod enim mirabile erat
in aqua que omnia extinguit: plus ignis
valebat. Vindex est enim orbis iustorum. Quodam
enim tempore mansuetabatur ignis ne com-
burerentur que ad impios missa erant anima-
lia: sed ut ipsi videntes scirent quoniam dei iudicio pa-
tiuntur persecutionem. Et quodam tempore in
aqua supra virtutem ignis exardebat undique:
ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro
quibus angelorum esca nutristi populum tu-
um: et paratum panem de celo prestitisti illis sine
labore: omne delectamentum in se habentem: et
omnis saporis suavitatem. Substantia enim tua
et dulcedinem quam in filios habes ostende-
bas: et deserviens uniuscuiusque voluntati
ad quod quisque volebat convertebatur. Nix autem
et glacies sustinebant vim ignis: et non ta-
bescebant: ut scirent quoniam fructus inimicorum
exterminabat ignis ardens in grandine et
pluvia coruscans. Hic autem iterum ut nutrirentur
iusti ignis etiam sue virtutis oblitus est.
Creatura enim tibi factori deserviens exar-
descit al' excandescit in tormentum adversus in-
iustos: et lenior fit ad benefaciendum pro his qui
in te confidunt. Propter hoc et tunc in omnia transfigu-
rata omnium nutrice gratie tue deserviebat ad
voluntatem horum qui a te desiderabant: ut sci-
rent filii tui quos dilexisti domine: quoniam non nativi-
tatis fructus pascunt homines: sed sermo
tuus hos qui in te crediderint conservat. Quod enim ab
igne non poterat exterminari: statim ab exiguo
radio solis calefactum tabescebat: ut notum
omnibus esset: quoniam oportet prevenire solem ad benedic-
tionem tuam: et ad ortum lucis te adorare.
Insensati enim spes tamquam hybernalis glacies
tabescet: et disperiet tamquam aqua supervacua.

XVII

Magna enim sunt iudicia tua domine et in-
enarrabilia verba tua: propter hoc indisciplina-
te anime erraverunt. Dum enim persuasum habent

inquo posse dominari nationi sancte: vincu
lis tenebrarum et longe noctis compediti
inclusis sub tectis fugitivi perpetue providen
tie iacuerunt. Et dum putant se latere in
obscuris peccatis tenebroso oblivionis ve
lamento dispersi sunt paventes horrende
et cum admiratione nimia perturbati. Neque enim
que continebat illos spelunca: sine timore
custodiebat: quoniam sonitus descendentes pertur
bat illos. et persone triste illis apparentes: pa
vorem illis prestabant. Et ignis quidem nulla
vis poterat illis lumen prebere: nec syderum limpi
de flamme illuminare poterant illam noctem hor
rendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis
timore plenus. et timore perculsi illius que non
videbatur faciei: estimabant deteriora esse
que non videbantur. et magice artis appositi
erant derisus: sapientie gloria correctio cum con
tumelia. Illi enim qui promittebant timores
et perturbationes expellere se ab anima langu
ente: hi cum derisu pleni timore languebant.
Nam et si nichil illos ex monstris perturbabat:
transitu animalium et serpentium sibilatione
commoti tremebundi peribant: et aerem quem
nulla ratione quis effugere posset negantes se
videre. Frequenter enim preoccupant pessima
redarguente conscientia. Nichil enim est timor
nisi presumptionis adiutorium: proditio cogitati
onis auxiliorum. Et dum ab intus minor
est expectatio: maiorem putat potentiam eius
cause de qua tormentum prestat. Illi autem qui
impotentem vere noctem: et ab infimis et
ab altissimis inferis supervenientem eundem
somnum dormientes: aliquando monstrorum
exagitabantur timore: aliquando anime defi
ciebant traductione. subitaneus enim illis et in
speratus timor supervenerat. Deinde si quisquam
ex illis decidisset: custodiebatur in carcere sine
ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat
aut pastor aut agri laborum operarius preocu
patus esset: ineffugibilem sustinebat necessita
tem. Una enim cathena tenebrarum omnes erant
colligati. Sive spiritus sibilans aut inter spissos
arborum ramos avium sonus suavis: aut
vis aque decurrentis nimium. aut sonitus
validus precipitatarum petrarum: aut lu
dentium animalium cursus invisus: aut mugi
entium valida bestiarum vox: aut resonans
de altissimis montibus echo: deficientes fa
ciebant illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum
limpido illuminabatur lumine: et non im
peditis operibus continebatur. Solis autem illis su
perposita erat gravis nox: ymago tenebrarum que
superventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant gra
viores tenebris.

XVIII

Sanctis autem tuis maxima erat lux: et ho
rum quidem vocem audiebant: sed figu
ram non videbant. Et quia ipsi per eadem
passi erant magnificabant te. Et qui ante le
si erant quia non ledebantur gratias agebant
et ut esset differentia te donum petebant. Propter
quod ignis ardentem columpnam ducem
habuerunt ignote vie: et solem sine lesu
ra boni hospicii prestitisti. Digni quidem illi
carere luce et pati carcerem tenebrarum: qui
inclusos custodiebant filios tuos sanctos
per quos incipiebat incorruptum legis lumen
seculo dari. Cum cogitarent iustorum occi
dere infantes: et uno exposito filio et libera
to in traductionem illorum: multitudinem
filiorum abstulisti: et pariter illos perdidis
ti in aqua valida. Illa nox enim ante cog
nita est a patribus nostris: ut vere scientes qui
bus iuramentis crediderunt: animequiores
essent. Suscepta est autem a populo tuo sanitas
quidem iustorum: iniustorum autem extermina
tio. Sicut enim lesisti adversarios nostros: sic
et nos provocans magnificasti. Absconse enim
sacrificabant iusti pueri bonorum: et
iustitie legem in concordia disposuerunt:
similiter bona et mala recepturos iustos patres
decantantes laudes. Resonabat autem inconve
niens inimicorum vox: et flebilis audieba
tur planctus ploratorum infantium. Simili
autem pena servus cum domino afflictus est: et po
pularis homo regi similia passus. Similiter ergo
omnes uno nomine mortis habebant innu
merabiles. Nec enim ad sepeliendum vivi suf
ficiebant: quoniam uno momento que erat precla
rior natio illorum exterminata est. De omnibus
enim non credentes propter veneficia: tunc cum
primum fuit exterminium primogenitorum: spon
derunt populum dei se esse. Cum enim quietum
silentium contineret omnia: et nox in suo cursu
medium iter haberet: omnipotens sermo tuus domine: exi
liens de regalibus sedibus: durus de
bellator in mediam exterminii terram prosi
livit gladius acutus insimulatum imperium
suum portans: et stans replevit omnia morte:
et usque ad celum attingebat stans in terra.
Tunc continuo visus somniorum malorum turba
verunt illos: et timores supervenerunt insperati.
Et alius alibi proiectus semivivus: propter quam
moriebatur causam demonstrabat mortis.

visiones enim que illos turbaverunt hec pre-
monebant ne inscii quare mala patiebantur
perirent. Tetigit autem tunc et iustos temptati-
o mortis. et commotio in heremo facta est multitu-
dinis. sed non diu permansit ira tua. Properans
enim homo sine querela deprecari pro populis: proferens
servitutis sue scutum orationem. et per incensum
deprecationem allegans restitit ire. et finem impo-
suit necessitati: ostendens quoniam tuus est famu-
lus. Vicit autem turbas non in virtute corporis
nec armature potentie: sed verbo illum qui se
vexabat subiecit iuramenta parentum: et testa-
mentum commemorans. Cum enim iam a-
cervatim cecidissent super alterutrum mortui
inter stetit: et amputavit impetum. et divi-
sit illam que ad vivos ducebat viam. In
veste enim poderis quam habebat totus erat orbis
terrarum: et parentum magnalia in quattuor or-
dinibus lapidum erant sculpta. et magnificen-
tia tua in diademate capitis illius erat scrip-
ta. his autem cessit qui exterminabat: et hec extime-
bat. Erat enim sola temptatio ire suffici-
ens.

XIX

Impiis autem usque in novissimum sine misericordia
ira supervenit. Prescierat enim et futura
illorum. quoniam cum ipsi reversi essent et permisissent
ut se educerent: et cum magna sollicitudine
premisissent illos consequebantur illos peni-
tentia acti. Adhuc enim inter manus habentes
luctum: et deplorantes ad monumenta mortuo-
rum: aliam sibi assumpserunt cogitationem inscie.
Et quos rogantes proiecerant: et hos tamquam
fugitivos persequebantur. Ducebat enim illos
ad hunc finem digna necessitas. Et horum que acci-
derant commemorationem amittebant. ut que deerant
tormentis repleret punitio. et populus quidem tuus
mirabiliter transiret: illi autem novam mortem
invenirent. Omnis enim creatura ad suum genus ab
initio refigurabatur. deserviens tuis preceptis.
ut pueri tui custodirentur illesi. Nam nubes
castra eorum obumbrabat. et ex aqua que ante
erat terra arida apparuit. et in mari rubro vi-
a sine impedimento. et campus germinans
de profundo nimio. per quem omnis natio tran-
sivit que tegebatur tua manu: videntes tua
mirabilia et monstra tua. Tamquam enim
escam equi depaverunt. et tamquam agni exul-
taverunt: magnificantes te domine qui liberasti
illos. Memores enim erant adhuc eorum que
in incolatu eorum facta fuerant: quemadmodum pro
natione animalium eduxit terra muscas. et pro
piscibus eructavit fluvius multitudinem rana-
rum. Novissime autem viderunt novam creaturam
avium cum adducti concupiscentia postula-
verunt escas epulationis. In allocutione enim
desiderii ascendit illis de mari ortygometra. et
vexationes peccatoribus supervenerunt non sine
illis que ante facta erant argumentis per vim
fluminum. Iuste enim patiebantur secundum suas
nequitias. Et enim detestabiliorem inhospi-
talitatem instituerunt. Alii quidem ignotos
non recipiebant advenas. Alii autem accipiebant
bonos hospites in servitutem. Et non solum hec
sed et alius quidam respectus erat illorum: quoniam in-
viti recipiebant extraneos. Qui autem cum leti-
tia receperunt hos qui eisdem usi erant iustis
sevissimis afflixerunt doloribus. Percussi sunt
autem cecitate: sicut illi in foribus iusti. Cum enim
subitaneis cooperti essent tenebris: unusquis-
que ostii sui transitum querebat. In se enim
elementa dum convertuntur sicut in orga-
no qualitatis sonus immutatur: et omnia suum
sonum custodiunt. Unde estimari ex ipso certo
visu potest. Agrestia enim in aquatica conver-
tebantur. et quecumque erant natantia in terram
transiliebant. Ignis in aqua valebat supra su-
am virtutem. et aqua extinguentis natu-
re obliviscebatur. Flamme econtrario cor-
ruptibilium animalium non vexaverunt carnes
coambulantium: nec dissolvebant illam que fa-
cile dissolvebatur sicut glacies bonam escam.
In omnibus enim domine magnificasti populum tuum
et honorasti et non despexisti. in omni tempore
et in omni loco assistens eis.

Incipit prologus in libro ecclesiastici

Multorum nobis et magnorum et
magnorum per legem et pro-
phetas aliosque qui secuti
sunt illos: sapientia demon-
strata est. in quibus oportet
laudare israel doctrine et sa-
pientie causa: quia non solum ipsos loquen-
tes necesse est esse peritos. sed etiam extraneos pos-
se et dicentes et scribentes doctissimos fieri.
Avus meus Ihesus postquam se amplius dedit
ad diligentiam lectionis legis et prophetarum
et aliorum librorum qui nobis a parentibus nostris tra-
diti sunt. voluit et ipse scribere aliquid horum
dumtaxat que ad doctrinam et sapientiam pertinent
ut desiderantes discere et illorum periti facti magis
magisque attendant animo: ad legitimam vitam
et confirmentur. et cum attendunt: et illam proficiant
confirmentur. Hortor itaque venire vos cum benivolen-

venia et attentionem et studio lectionem facere
et ignoscere veniam habere in illis in quibus videmur
sequentes ymaginem sapientie et deficere in
verborum compositione. Nam deficiunt verba
hebrayca: quando translata fuerint ad aliam lin
guam. Non solum autem hec: sed et ipsa lex et prophete
ceteraque librorum non parvam habent differentiam quando
inter se dicuntur. Nam in octavo et tricesimo
anno temporibus ptolomei euergetis regis
postquam perveni in egyptum: et cum multum
temporis ibi fecissem: inveni libros ibi re
lictos non parve neque contemptibilis doctrine. Ita
que bonum et necessarium putavi et ipse aliquam
addere diligentiam et laborem interpretandi is
tum librum. et multa vigilia attuli doctri
nam in spacio temporis ad illa que ad finem
ducunt librum dare. et illis qui volunt a
nimum intendere et discere quemadmodum oporteat
instituere mores qui secundum legem domini proposuerunt
vitam agere. Incipit ecclesiasticus.

Omnis sapientia a domino
deo est: et cum illo fuit semper
et est ante evum. et pluvie
guttas et dies seculi quis
dinumeravit? Altitudinem
celi et latitudinem terre: et
profundum abyssi quis mensus est? Sapientiam
dei precedentem omnia quis investigavit?
Prior omnium creata est sapientia: et intelle
ctus prudentie ab evo. Fons sapientie verbum
dei in excelsis: et ingressus illius mandata
eterna. Radix sapientie cui revelata est et astucias
illius quis cognovit? Disciplina sapientie
cui revelata est et manifestata? Et multipli
cationem ingressus illius quis intellexit? Unus
est altissimus creator omnipotens. et rex po
tens et metuendus nimis sedens super thronum
illius: et dominans deus. Ipse creavit illam spiritu
sancto: et vidit et dinumeravit et mensus
est. Et effudit illam super omnia opera sua. et
super omnem carnem. secundum datum suum prebet il
lam diligentibus se. Timor domini gloria et gloria
tio: et leticia et corona exultationis. Timor
domini delectabit cor: et dabit leticiam et gau
dium in longitudinem dierum. Timenti domi
num bene erit in extremis. et in die defunctionis su
e benedicetur. Quibus apparuit in visu dili
gunt eum in visione et magnitudine magna
lium suorum. Dilectio dei honorabilis sapientia. Ini
tium sapientie timor domini. et cum fidelibus in vulva
concreatus est et cum electis feminis graditur et
cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor domini
scientie religiositas. Religiositas custodiet et ius
tificabit cor: iocunditatem atque gaudium
dabit. Timenti dominum bene erit: et in diebus
consolationis illius benedicetur. Plenitudo sa
pientie timere deum: et plenitudo a fructibus
illius. Omnem domum illius implebit a
generationibus: et receptacula a thesauris il
lius. Corona sapientie timor domini: replens pacem
et salutis fructum. et vidit et dinumeravit
eam. Utraque autem sunt dona dei: Scientiam et
intellectum prudentie sapientia compartietur: et
gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientie
est timere dominum. rami enim illius longevi.
In thesauris sapientie intellectus et scientie religi
ositas: execratio autem peccatoribus sapientia. Ti
mor domini expellit peccatum. Nam qui sine
timore est non poterit iustificari. Iracundia
enim animositatis illius: subversio illius
est. Usque in tempus sustinebit paciens: et postea
redditio iocunditatis. Bonus sensus usque
in tempus abscondet verba illius: et labia mul
torum enarrabunt sensum illius. In thesau
ris sapientie significatio discipline. Execratio
autem peccatori cultura dei. Fili concupiscens
sapientiam conserva iusticiam: et deus prebebit
illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor domini:
et quod beneplacitum est illi fides et mansuetu
do: et adimplebit thesauros illius. Non sis
incredibilis timori domini: et ne accesseris ad
illum duplici corde. Ne fueris ypocrita in con
spectu hominum: et non scandalizeris labiis
tuis. Attende in illis ne forte cadas et addu
cas anime tue inhonorationem. et revelet deus
absconsa tua. et in medio synagoge elidat
te. quoniam accessisti maligne ad dominum. et cor tu
um plenum est dolo et fallacia. II

Fili accedens ad servitutem dei sta in iusti
cia et timore. et prepara animam tuam ad
temptationem. Deprime cor tuum et sustine
et inclina aurem tuam et excipe verba in
tellectus: et ne festines in tempore obduc
tionis. Sustine sustentationes dei. Coniunge
re deo et sustine: ut crescat in novissimo vi
ta tua. Omne quod tibi applicatum fuerit
accipe: et in dolore sustine. et in humili
tate tua patientiam habe: quoniam in igne pro
batur aurum et argentum. Homines vero re
ceptibiles in camino humiliationis. Crede
deo et recuperabit te. et dirige viam tuam
et spera in illum. Serva timorem illius et in
illo veterasce. Metuentes deum sustinete

miam eius. et non deflectatis ab illo ne cadatis.
Qui timetis dominum credite illi: et non evacuabitur
merces vestra. Qui timetis dominum sperate in illum
et in oblectationem veniet vobis misericordia. Qui timetis
dominum diligite illum: et illuminabuntur cor
da vestra. Respicite filii nationes hominum: et
scitote quia nullus speravit in domino: et confu
sus est. permansit in mandatis eius: et dere
lictus est. Aut quis invocavit illum. et des
pexit eum? Quoniam pius et misericors est deus: et
remittet in tempore tribulationis peccata: et
protector est omnibus exquirentibus se in verita
te. Ve duplici corde et labiis scelestis et ma
nibus malefacientibus. et peccatori terram ingre
dienti duabus viis. Ve dissolutis corde: quod
non protegentur ab eo. Ve hiis qui perdiderunt
sustinentiam et qui dereliquerunt vias rec
tas: et diverterunt in vias pravas. et quid
facient cum inspicere ceperit dominus. Qui tim
ent dominum non erunt incredibiles verbo illi:
et qui diligunt illum conservabunt viam illius.
Qui timent dominum inquirent que beneplaci
ta sunt illi. et qui diligunt eum replebun
tur lege illius. Qui timent dominum preparabunt
corda sua: et in conspectu illius sanctificabunt
animas suas. Qui timent dominum custodiunt
mandata illius. et patientiam habebunt
usque ad inspectionem illius dicentes. Si pe
nitentiam non egerimus: incidemus in ma
nus dei: et non in manus hominum. Secundum enim
magnitudinem illius. sic et misericordia ipsius cum
ipso est.

III

Filii sapientie ecclesia iustorum. et natio illo
rum obedientia et dilectio. Iudicium
patris audite filii dilecti: et sic facite ut salvi
sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis
et iudicium matris exquirens firmavit in
filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis
et continebit se ab illis: et in oratione dierum
exaudietur. Et sicut qui thesaurizat: ita et
qui honorificat matrem suam. Qui hono
rat patrem suum: iocundabitur in filiis: et
in die orationis sue exaudietur. Qui hono
rat patrem suum vita vivet: et qui obedit pa
tri refrigerabit matrem. Qui timet dominum ho
norat parentes: et quasi dominis serviet his qui
se genuerunt in opere et sermone et omni pa
tientia. Honora patrem tuum ut superveniat tibi
benedictio a deo: et benedictio illius in novissi
mo maneat. Benedictio patris firmat domos fi
liorum. Maledictio autem matris eradicat fun
damenta. Ne glorieris in contumelia patris
tui. non est enim tibi gloria sed confusio. Glori
a enim hominis ex honore patris sui: et dede
cus filii pater sine honore. Fili suscipe senectam
patris tui: et ne contristes eum in vita illius.
Et si defecerit sensu veniam da. et ne spernas eum
in tua virtute. Elemosina enim patris non erit in o
blivione. nam pro peccato matris restituetur
tibi bonum: et in iustitia edificabitur tibi. et
in die tribulationis commemorabitur tui. et sicut
in sereno glacies: solventur tua peccata. Quam
male fame est qui relinquit patrem: et est ma
ledictus a deo qui exasperat matrem. Fili in man
suetudine opera tua perfice. et super hominum glo
riam diligeris. Quanto magnus es: humilia te in
omnibus: et coram deo invenies gratiam. Quoniam
magna potentia dei solius. et ab humilibus
honoratur. Altiora te ne quesieris: et fortio
ra te ne scrutatus fueris. Sed que precepit tibi deus
illa cogita semper: et in pluribus operibus eius ne
fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium
ea que abscondita sunt videre oculis tuis. In su
pervacuis rebus noli scrutari multipliciter: et in
pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima
enim super sensum hominum ostensa sunt
tibi. Multos enim supplantavit suspicio il
lorum: et in vanitate detinuit sensus eorum.
Cor durum male habebit in novissimo: et
qui amat periculum in illo peribit. Cor ingrediens
duas vias non habebit successus. et pravus cor
de in illis scandalizabitur. Cor nequam gra
vabitur in doloribus: et peccator adiciet ad
peccandum. Synagoge superborum non erit sa
nitas. Frutex enim peccati eradicabitur in
illis. et non intelligitur in sapientia. et auris bo
na audiet cum omni concupiscentia sapientiam.
Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a
peccatis. et in operibus iustitie successus habe
bit. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemo
sina resistit peccatis: et deus prospector est eius qui
reddit gratiam. meminit in posterum: et in tempo
re casus sui inveniet firmamentum.

IIII

Fili elemosinam pauperis
ne defraudes. et oculos tuos ne transvertas
a paupere. Animam esurientem ne despexeris: et
non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis
ne afflixeris: et non protrahas datum angusti
anti. Rogationem contribulati ne abicias: et non
avertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne
avertas oculos tuos propter iram. et non relinquas
querentibus tibi retro maledicere. Maledicentis
enim tibi in amaritudine anime. exaudietur precatio
illius. Exaudiet autem eum qui fecit illum. Co

congregationi pauperum affabilem te facito: et
presbitero humilia animam tuam. et magna
ti humilia caput tuum. Declina pauperi sine
tristicia aurem tuam: et redde debitum
tuum et responde pacifica in mansuetudine. Li
bera eum qui iniuriam patitur de manu su
perbi. et non acide feras in anima tua. In iudicando
esto pupillis misericors ut pater. et pro uiro ma
tris illorum. et eris tu uelut filius altissimi obe
diens et miserebitur tui magis quam mater. Sapientia
filiis suis uitam inspirat: et suscipit exquiren
tes se: et preibit in uia iustitie. Et qui illam
diligit: diligit uitam. et qui uigilauerint ad
illam complebuntur ad illam placore
eius. Qui tenuerint illam uitam hereditabunt
et quo introibit benedicet deus. Qui seruiunt
ei obsequentes erunt sancto: et eos qui diligunt
illam diligit deus. Qui audit illam iudicat
et qui intuetur illam permanebit confidens.
Si crediderit ei permanebit: et hereditabit illam
et erunt in confirmatione creature illorum.
quoniam in temptatione ambulat cum eo: et in pri
mis elegit eum. Timorem et metum ad pro
bationem inducet super illum. et cruciabit illum
in tribulatione doctrine sue donec temptet illum
in cogitationibus illius: et credat anime illius:
et firmabit illum. et iter adducet directum
ad illum: et letificabit eum. et denudabit
absconsa sua illi. et thesaurizabit super illum
scientiam et intellectum iustitie. Si autem oberra
uerit derelinquet eum: et tradet eum in ma
nu inimici. Fili conserua tempus: et declina
a malo. Pro anima tua non confundaris dicere ueri
tatem. Est enim confusio adducens pecca
tum. et est confusio adducens gloriam et gra
ciam. Ne accipias faciem aduersus faciem tuam
nec aduersus faciem tuam mendacium. Non reue
rearis proximum tuum in casu suo: nec reti
neas uerbum in tempore salutis. Non abscon
das sapientiam tuam in decore eius. In lingua
enim agnoscitur sapientia: et sensus et scientia et
doctrina in uerbo sensati: et firmamentum in ope
ribus iustitie. Non contradicas uerbo ueritatis
ullo modo. et de mendacio ineruditionis tue con
fundere. Non confundaris confiteri peccata tua.
et non subicias te omni homini pro peccato. Noli re
sistere contra faciem potentis. nec coneris contra
ictum fluuii. Pro iustitia agonizare pro anima
tua: et usque ad mortem certa pro iustitia: et deus
expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus
esse in lingua tua: et inutilis et remissus in
operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua eu
tens domesticos tuos: et opprimens subiec
tos tibi. Non sit porrecta manus tua ad acci
piendum: et ad dandum collecta. V

Noli attendere ad possessiones iniquas
et ne dixeris est michi sufficiens uita. Nichil
enim proderit in tempore uindicte et obduc
tionis. Non sequaris in fortitudine tua con
cupiscentiam cordis tui: et ne dixeris. Quomodo po
tui: aut quis me subiciet propter facta mea. Deus
enim uindicans uindicabit. Ne dixeris peccaui
et quid accidit michi triste. Altissimus enim est patiens
redditor. De propitiatu peccatorum noli
esse sine metu: neque adicias peccatum super
peccatum: et ne dicas miseratio dei magna
est. multitudinis peccatorum meorum miserebitur.
Misericordia enim et ira ab illo cito proximat: et in
peccatores respicit ira illius. Ne tardes con
uerti ad dominum: et ne differas de die in diem.
Subito enim ueniet ira illius: et in tempore
uindicte disperdet te. Noli anxius esse in di
uitiis iniustis: nichil enim proderunt in die
obductionis et uindicte. Non uentiles in
omnem uentum: et non eas in omnem uiam. Sic
enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto
firmus in uia domini: et in ueritate sensus tu
i et scientia: et prosequatur te uerbum pacis et ius
titie. Esto mansuetus ad audiendum uerbum
dei ut intelligas: et cum sapientia proferas responsum
uerum. Si est tibi intellectus responde proximo tuo
sin autem sit manus tua super os tuum: ne
capiaris in uerbo indisciplinato et confun
daris. Honor et gloria in sermone sensati.
Lingua uero imprudentis subuersio est ipsius.
Non appelleris susurro: et lingua tua capiaris
et confundaris. Super furem enim est confusio.
et penitentia et denotatio pessima super bi
linguem. susurratori autem odium et inimi
cicia et contumelia. VI

Iustifica pusillum: et magnum similiter. No
li fieri pro amico inimicus proximo. Impro
perium enim et contumeliam malus heredita
bit: et omnis peccator inuidus et bilinguis.
Non te extollas in cogitatione anime tue uelut
taurus: ne forte elidatur uirtus tua per stul
ticiam: et folia tua comedat et fructus tuos
perdat: et relinquaris uelut lignum aridum
in heremo. Anima enim nequam disperdet
qui se habet: et in gaudium inimicis dat illum
et deducet in sortem impiorum. Verbum dulce
multiplicat amicos: et mitigat inimicos
et lingua eucharis in bono homine habun
dabit. Multi pacifici sint tibi: et consiliarius

sit tibi unus de mille. Si possides amicum
in temptatione posside eum. et non facile cre
das illi. Est enim amicus secundum tempus suum
et non permanebit in die tribulationis. Et est ami
cus qui convertitur ad inimicitiam. et amicus
est qui odium et rixam et convicia denu
dabit. Est autem amicus socius mense. et non
permanet in die necessitatis. Amicus si permanserit
fixus erit tibi quasi coequalis. et in domesti
cis tuis fiducialiter aget. Si humiliaverit se
contra te. et a facie tua absconderit se: unanimem
habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis
separa te. et ab amicis tuis attende. Amicus fi
delis protectio fortis. qui autem invenit illum
invenit thesaurum. Amico fideli nulla est com
paratio. et non est digna ponderatio auri et argenti
contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis
medicamentum vite et immortalitatis: et qui
metuunt dominum: invenient eum. Qui timet do
minum eque habebit amicitiam bonam. quoniam secundum
illum erit amicus illius. Fili a iuventute tua
excipe doctrinam. et usque ad canos invenies
sapientiam. Quasi is qui arat et seminat:
accede ad illam: et sustine bonos fructus illius.
In opere enim ipsius exiguum laborabis: et cito e
des de generationibus illius. Quam aspera est nimi
um sapientia indoctis hominibus: et non perma
nebit in illa excors. quasi lapidis virtus pro
batio erit in illis. et non demorabuntur proicere
illam. Sapientia enim doctrine secundum nomen est eius.
et non est multis manifesta. Quibus autem
agnita est permanet usque ad conspectum dei. Au
di fili et accipe consilium intellectus: et ne a
bicias consilium meum. Inice pedes tuos in com
pedes illius. et in torques illius collum tuum
Subice humerum tuum et porta illam: et
ne acedieris vinculis eius. In omni animo
tuo accede ad illam. et in omni virtute tua ser
va vias eius. Investiga illam. et manifes
tabitur tibi. et continens factus ne derelinquas
eam. In novissimis enim invenies requiem in ea
et convertetur tibi in oblectationem. et erunt tibi
compedes eius in protectionem fortitudinis. et ba
ses virtutis: et torques illius in stolam glo
rie. Decor enim vite est in illa. et vincula illius
alligatura salutaris. Stolam glorie indues
eam. et coronam gratulationis superpones tibi.
Fili si attenderis michi disces eam: et si accommoda
veris animum tuum sapiens eris. Si inclinaveris
aurem tuam excipies doctrinam. et si dilexeris
audire sapiens eris. In multitudine presbyte
rorum prudentium sta. et sapientie illorum ex

corde coniungere. ut omnem narrationem dei pos
sis audire. et proverbia laudis non effugiant
a te. Et si videris sensatum evigila ad illum. et gra
dus hostiorum illius exterat pes tuus.

Cogitatum habe VII
in preceptis dei: et in mandatis illius ma
xime assiduus esto. et ipse dabit tibi cor: et concu
piscentia sapientie dabitur tibi. Noli facere mala
et non te apprehendent. Discede ab iniquo: et
deficient mala abs te. Non semines mala in
sulcis iniustitie: et non metes ea in septuplum.
Noli querere ab homine ducatum: neque a re
ge cathedram honoris. Non te iustifices an
te deum. quoniam agnitor cordis ipse est: et penes re
gem noli velle videri sapiens. Noli querere
te fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere
iniquitates: ne forte extimescas faciem poten
tis: et ponas scandalum in agilitate tua.
Ne pecces in multitudine civitatis: nec te immit
tas in plebem. neque alliges duplicia peccata.
Nec enim in uno eris immunis. Noli esse pu
sillanimis in anima tua. Exorare et facere ele
mosinam non despicias. Ne dicas. In multitu
dine munerum meorum respiciet deus: et
offerentem me deo altissimo suscipiet munera
mea. Non irrideas hominem in amaritudine
anime. Est enim qui humiliat et exaltat:
circumspector deus. Noli arare mendacium ad
versus fratrem tuum: neque in amicum similiter facias.
Noli velle mentiri omne mendacium. Assiduitas
enim illius non est bona. Noli verbosus esse in
multitudine presbyterorum. et non iteres verbum
in oratione tua. Non oderis laboriosa opera
et rusticationem ab altissimo creatam. Non te re
putes in multitudine indisciplinatorum. Memen
to ire quoniam non tardabit. Humilia valde spi
ritum tuum: quoniam vindicta carnis impii ignis et
vermis. Noli prevaricari in amicum pecuniam differ
entem: neque fratrem carissimum auro spreveris. Noli
discedere a muliere sensata et bona: quam sorti
tus es in amore dei. Gratia enim verecundie
illius super aurum. Non ledas servum operantem
in veritate: neque mercennarium dantem animam
suam. Servus sensatus sit tibi dilectus quasi a
nima tua. Non defraudes illum libertate: neque
inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt:
attende illis. Et si sunt utilia: perseverent apud
te. Filii tibi sunt: erudi illos: et curva illos
a pueritia illorum. Filie tibi sunt: serva corpus
illarum: et non ostendas faciem tuam hilarem
ad illas. Trade filiam et grande opus feceris:
et homini sensato da illam. Mulier si est tibi

secundum animam tuam non proicias illam: et odibili
non credas in toto corde tuo. Honora patrem
tuum: et gemitus matris tue non obliviscaris.
Memento quoniam nisi per illos non fuisses: et
retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tu-
a time dominum: et sacerdotes illius sanctifica. In
omni virtute tua dilige eum qui te fecit:
et ministros eius non derelinquas. Honora
deum ex tota anima tua: et honorifica sacer-
dotes: et propurga te cum brachiis. Da illi partem
sicut mandatum est tibi primitiarum et pur-
gationis: et de negligentia tua purga te cum
paucis. Datum brachiorum tuorum: et sa-
crificium sanctificationis offeres domino: et initia
sanctorum. Et pauperi porrige manum tuam: ut
perficiatur propitiatio: et benedictio tua. Gratia da-
ti in conspectu omnis viventis: et mortuo
non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus
in consolatione: et cum lugentibus ambula. Non
te pigeat visitare infirmum: ex his enim
in dilectione firmaberis. VIII

In omnibus operibus tuis memorare
novissima tua: et in eternum non peccabis.
Non litiges cum homine potente: ne for-
te incidas in manus illius. Non contendas
cum homine locuplete: ne forte contra consti-
tuat litem tibi. Multos enim perdidit aurum
atque argentum: et usque cor regum extendit
et convertit. Non litiges cum homine lingua-
to: et non strues in ignem illius ligna. Non
communices homini indocto: ne male de pro-
genie tua loquatur. Ne despicias hominem
avertentem se a peccato: neque improperes ei.
Memento quoniam omnes in correctione sumus.
Ne spernas hominem in sua senectute: et e-
nim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tu-
o gaudere: sciens quoniam omnes morimur: et in
gaudium nolumus venire. Ne despicias nar-
rationem presbyterorum sapientium: et in prover-
biis illorum conversare. Ab ipsis enim disces
sapientiam et doctrinam: et intellectus: et
servire magnatis sine querela. Non te preter-
eat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt a
patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum:
et in tempore necessitatis dabis responsum. Non
incendas carbones peccatorum arguens e-
os: et ne incendaris igne peccatorum illorum.
Ne contra faciem stes contumeliosi: ne sedeat
quasi insidiator ori tuo. Noli fenerari ho-
mini fortiori te: et si feneraveris quasi per-
ditum habe. Non spondeas super virtutem tuam:
quod si spoponderis: quasi restituens cogita. Non iu-
dices contra iudicem: quoniam secundum quod dignum est al’
iustum iudicat. Cum audace non eas in via:
ne forte gravet mala sua in te. Ipse enim secundum vo-
luntatem suam vadit: et simul cum stul-
titia sua peries. Cum iracundo non facias ri-
xam: et cum audace non eas in desertum: quoniam
quasi nihil est ante illum sanguis: et ubi non
est adiutorium elidet te. Cum fatuis ne consi-
lium habeas. Non enim poterunt diligere nisi
que ipsis placent. Coram extraneo ne faci-
as consilium: nescis enim quid pariet. Non
omni homini cor tuum manifestes: ne forte
referat tibi gratiam falsam: et convicietur tibi.

Non zeles mulierem IX
sinus tui: ne ostendat super te malitiam
doctrine nequam. Non des mulieri potesta-
tem anime tue: ne ingrediatur in virtutem
tuam et confundaris. Ne respicias mulierem
multivolam: ne forte incidas in laqueos
illius. Cum saltatrice ne assiduus sis: nec
audias illam: ne forte pereas in efficacia illius.
Virginem ne conspicias: ne forte scandali-
zeris in decore illius. Non des fornicariis ani-
mam tuam in ullo: ne perdas te et hereditatem
tuam. Noli circumspicere in vicis civitatis: nec
oberraveris in plateis illius. Averte faciem
tuam a muliere compta: et non circumspi-
cias speciem alienam. Propter speciem mulieris
multi perierunt: et ex hoc concupiscentia quasi
ignis exardescit. Omnis mulier que est for-
nicaria quasi stercus in via conculcabitur.
Speciem mulieris aliene multi admirati
reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quasi ig-
nis exardescit. Cum aliena muliere ne sede-
as omnino: nec accubes cum ea super cubitum:
et non altercaris cum illa in vino: ne forte de-
clinet cor tuum in illam: et sanguine tuo
labaris in perditionem. Ne derelinquas amicum anti-
quum: novus enim non erit similis illi. Vinum no-
vum amicus novus: veterascet: et cum suavi-
tate bibes illud. Non zeles gloriam et opes
peccatoris: non enim scis que futura sit illius
subversio. Non placeat tibi iniuria iniustorum:
sciens quoniam usque ad inferos non placebit im-
pius. Longe esto ab homine potestatem ha-
bente occidendi: et non suscitandi. et non suspi-
caberis timore mortis. Et si accesseris ad illum:
noli aliquid committere: ne forte auferat vi-
tam tuam. Communionem mortis scito: quoniam
in medio laqueorum ingredieris: et super do-
lentium arma ambulabis. Secundum virtu-
tem tuam cave te a proximo tuo: et cum sapi-

entibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi
convivae· et in timore dei sit tibi gloriatio·
et in sensu sit tibi cogitatus dei· et omnis
enarratio tua in preceptis eius altissimi· In
manu artificum opera laudabuntur· et princeps
populi in sapientia sermonis sui· in sensu vero senio
rum verbum· Terribilis est in civitate sua ho
linguosus· et temerarius in verbo suo odi
bilis erit.

X

Iudex sapiens iudicabit populum suum· et
principatus sensati stabilis erit· Secundum
iudicem populi sic et ministri eius· et qualis rec
tor est civitatis· tales et inhabitantes in ea·
Rex insipiens perdet populum suum· et civitates
inhabitabuntur per sensum prudentium· In manu
dei potestas terre et execrabilis omnis ini
quitas gentium et utilem rectorem in tempus
suscitabit super illam· In manu dei potestas
hominis· et super faciem scribe imponet ho
norem suum· Omnis iniurie proximi tui ne
memineris· et nichil agas in operibus iniurie·
Odibilis coram deo et hominibus superbia
et execrabilis omnis iniquitas gentium·
Regnum a gente in gentem transfertur propter
iniusticias et iniurias et contumelias· et
diversos dolos· Avaro autem nichil est scelestius·
Quid superbit terra et cinis· Nichil est iniquius
quam amare pecuniam· Hic enim animam suam
venalem habet· quoniam in vita sua proiecit intima
sua· Omnis potentatus brevis vita· Languor
prolixior gravat medicum· Brevem lango
rem precidit medicus· sic et rex hodie est et cras
morietur· Cum enim morietur homo· hereditabit
serpentes et bestias et vermes· Initium superbie
hominis apostatare a deo· quoniam ab eo qui fe
cit illum· recessit cor eius· quoniam initium peccati
est omnis superbia· Qui tenuerit illam adim
plebitur maledictis· et subvertet eum in finem·
Propterea exhonoravit dominus conventus ma
lorum· et destruxit eos usque in finem· Sedes
ducum superborum destruxit dominus· et sedere
fecit mites pro eis· Radices gentium superba
rum arefecit deus· et plantavit humiles
ex ipsis gentibus· Terras gentium evertit dominus
et perdidit illas usque ad fundamentum· Arefe
cit ex ipsis· et disperdidit illos· et cessare fecit
memoriam eorum a terra· Perdidit deus me
moriam superborum· et reliquit memori
am humilium sensu· Non est creata homini
bus superbia neque iracundia nationi muli
erum· Semen hominum honorabitur hoc
quod timet deum· Semen autem hoc exhonora

bitur· quod preterit mandata domini· In medio fra
trum rector illorum in honore· et qui timent
deum erunt in oculis illius· Gloria divi
tum honoratorum et pauperum timor dei est·
Noli despicere hominem iustum pauperem· et noli
magnificare virum peccatorem divitem·
Magnus est iudex et potens est in honore· et
non est maior illo qui timet deum· Servo sen
sato liberi servient· et vir prudens et discipli
natus non murmurabit correptus· et inscius
non honorabitur· Noli extollere in faciendo
opere tuo· et noli cunctari in tempore angustie·
Melior est qui operatur et abundat in omnibus·
quam qui gloriatur et eget pane· Fili in mansue
tudine serva animam tuam· et da illi hono
rem secundum meritum suum· Peccantem in animam suam
quis iustificabit· et quis honorificabit ex
honorantem animam suam· Pauper gloriatur
per disciplinam et timorem suum· et est homo qui ho
norificatur propter substantiam suam· Qui autem
gloriatur in paupertate quanto magis in substantia·
Et qui gloriatur in substantia paupertatem vere
atur·

XI

Sapientia humiliati exaltabit caput illi
us· et in medio magnatorum consedere il
lum faciet· Non laudes virum in specie sua
neque spernas hominem in visu suo· Brevis
in volatilibus est apis· et initium dulcoris habet
fructus illius· In vestitu ne glorieris unquam·
nec in die honoris tui extollaris· quoniam mira
bilia opera altissimi solius· et gloriosa
et absconsa et invisa opera illius· Multi ty
ranni sederunt in throno· et insuspicabilis
portavit diadema· Multi potentes oppressi sunt
valide· et gloriosi traditi sunt in manus altero
rum· Priusquam interroges· ne vituperes quemquam·
et cum interrogaveris corripe iuste· Priusquam
audias ne respondeas verbum· et in medio se
niorum ne adicias loqui· De ea re que te
non molestat ne certeris· et in iudicio pecca
torum non consistas· Fili ne in multis sint
actus tui· et si dives fueris non eris immunis
a delicto· Si enim secutus fueris non ap
prehendes· et non effugies si precucurreris· Est
homo laborans et festinans et dolens impius·
et tanto magis non habundabit· Est homo marcidus
egens recuperatione· plus deficiens virtute· et
habundans paupertate· et oculus dei respexit
illum in bono· et erexit illum ab humilitate
ipsius· et exaltavit caput eius· et mirati
sunt in illo multi· et honoraverunt deum·
Bona et mala vita et mors· et paupertas

et honestas a deo sunt. Dilectio dei permanet
iustis: et profectus illius successus habebit
in eternum. Est qui locupletatur parce agendo
et hec pars mercedis illius: in eo quod dicit inveni
requiem michi. et nunc manducabo de bonis
meis solus. et nescit quod tempus preterit: et
mors appropinquet. et relinquat omnia aliis
et morietur. Sta in testamento tuo: et in
illo colloquere. et in opere mandatorum tuorum
veterasce. Ne manseris in operibus peccatorum.
Confide autem in deo: et mane in loco tuo.
Facile est enim in oculis dei subito hones
tare pauperem. Benedictio dei in mercedem ius
ti festinat. et in honore veloci processus illi
us fructificat. Ne dicas. quid est michi opus: et
que erunt ex hoc bona? Ne dicas. Sufficiens
sum. et quid ex hoc pessimabor? In die bono
rum ne immemor sis malorum. et in die malo
rum ne immemor sis bonorum. quoniam facile est coram
deo in die obitus retribuere unicuique secundum
vias suas. Malicia hore oblivionem luxu
rie magne. et in fine hominis denudatio
operum illius. Ante mortem ne laudes homi
nem quemquam: quoniam in filiis suis agnoscitur
vir. Non omnem hominem inducas in domum
tuam. multe enim insidie sunt dolosi.
Sicut enim eructant precordia fetentium:
et sicut perdix inducitur in foveam: et ut
caprea in laqueum. sic et cor superborum
et sicut prospector videns casum proximi su
i. Bona enim in mala convertens insidia
tur: et in electis imponet maculam. A scin
tilla una augetur ignis: et ab uno doloso
augetur sanguis. Homo vero peccator sangui
ni insidiatur. Attende tibi a pestifero: fabri
cat enim mala. ne forte inducat super te sub
sannationem in perpetuum. Admitte ad te ali
enigenam: et subvertet te in turbine. et aliena
bit te a tuis propriis. XII

Si benefeceris scito cui feceris: et erit gratia
bonis tuis multa. Benefac iusto: et in
venies retributionem magnam. et si non ab ip
so: certe a domino. Non est enim bene qui assiduus est
in malis et elemosinam non danti. quoniam et al
tissimus odio habet peccatores: et misertus est
penitentibus. Da misericordi: et ne suscipias
peccatorem. Et impiis et peccatoribus reddet
vindictam. custodiens eos in diem vindic
te. Da bono et non receperis peccatorem. Benefac
humili: et non dederis impio. prohibe panes il
li dari: ne in ipsis potentior te sit. Nam du
plicia mala invenies in omnibus bonis. quoniam et

quecumque fe
cit illi

altissimus odio habet peccatores: et impiis
reddet vindictam. Non agnoscetur in bonis
amicus: et non abscondetur in malis inimi
cus. In bonis viri inimici illius in tristici
a: et in malicia illius amicus agnitus est.
Non credas inimico tuo in eternum. sicut enim
eramentum eruginat nequitia illius. Et
si humiliatus vadat curvus: abice animum
tuum: et custodi te ab illo. Non statuas il
lum penes te. nec sedeat ad dexteram tuam: nec
conversus stet in loco tuo: ne forte conversus
in locum tuum inquirat cathedram tuam: et
in novissimo cognoscas verba mea. et in ser
monibus meis stimuleris. Quis miserebitur
incantatori a serpente percusso: et omnibus qui
appropiant bestiis. et qui comitatur cum viro
iniquo: et obvolutus est in peccatis eius?
Una hora tecum permanebit. Si autem declina
veris: non supportabit. In labiis suis indulcat
inimicus: et in corde suo insidiatur ut sub
vertat te in foveam. In oculis suis lacrima
tur inimicus. et si invenerit tempus non
satiabitur sanguine. Si incurrerint tibi ma
la: invenies eum illic priorem. In oculis
suis lacrimabitur inimicus: et quasi ad
iuvans suffodiet plantas tuas. Caput
suum movebit. et plaudet manu: et mul
ta susurrans commutabit vultum suum.

Qui tetigerit XIII
picem inquinabitur ab ea: et qui com
municaverit superbo. induet superbiam. Pon
dus super se tollit qui honestiori se communi
cat. et ditiori te ne socius fueris. Quid com
municabit cacabus ad ollam? quando enim colli
serint: confringetur. Dives iniuste egit
et fremebit. pauper autem lesus tacebit. Si lar
gitus fueris: assumet te. et si non habueris
derelinquet te. Si habes convivet tecum: et
evacuabit te. et ipse non dolebit super te. Si
necessarius illi fueris supplantabit te.
et subridens spem dabit. narrans tibi omnia
bona: et dicet quid opus est tibi. et confun
det te in cibis suis donec te exinaniat bis
et ter: et in novissimo deridebit te. postea
videns derelinquet te. et caput suum movebit
ad te. Humiliare deo et expecta manus eius.
Attende ne seductus in stultitia humilie
ris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne
humiliatus in stultitiam seducaris. Ad
vocatus a potentiore discede. ex hoc enim ma
gis te advocabit. Ne improbus sis: ne impin
garis: et ne longe sis ab eo ne eas in obli

uionem. Si etenim eris ex equo loqui cum illo et credis multis verbis illius. Ex multa enim loquela temptabit te: et subridens interrogabit te de absconditis tuis. Inmitis animus illius et conservabit verba tua: et non parcet de malicia et de vinculis. Caue tibi et attende diligenter auditui tuo: quoniam cum subversione tua ambulas. Audiens vero illa quasi in sompnis vide: et vigilabis. Omni vita tua dilige deum: et invoca eum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic et omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: et omnis homo simili sui sociabitur. Si communicabit lupus agno aliquando: sic peccator iusto. Que communicatio homini sancto ad canem? aut que pars bona diviti ad pauperem? Venatio leonis onager in heremo: sic pascua sunt divitum pauperes. Et sicut abhominatio superbo humilitas: sic execratio divitis pauper. Dives commotus confirmatur ab amicis suis. humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis. Diviti decepto multi recuperatores. Locutus est superba et iustificaverunt illum. Humilis deceptus est: insuper et arguitur. Locutus est sensate: et non est datus ei locus. Dives locutus est et omnes tacuerunt: et verbum illius usque ad nubes perducent. Pauper locutus est et dicunt: quis est hic? Et si offenderit: subvertent illum. Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia: et nequissima paupertas in ore gladij impii. Cor hominis immutat faciem illius sive in bono sive in malo. Vestigium cordis boni et faciem bonam difficile invenies: et cum labore.

XIIII

Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo: et non est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam: et non excidit a spe sua. Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia. Et homini livido ad quid aurum? Qui acervat ex animo suo iniuste aliis congregat: et in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est cui alio bono erit? et non iocundabitur in bonis suis. Qui sibi invidet nichil est illo nequius: et hec est redditio malicie illius. Si fecerit ignoranter et non volens facit: et in novissimo manifestat maliciam suam. Nequam est oculus lividi: et avertens faciem: et despiciens animam suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non satiabitur donec consumet iustitiam arefaciens iustitiam animam suam. Oculus malus ad mala: et non satiabitur pane indigens et in tristitia erit super mensam suam. Fili si habes benefac tecum: et deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat: et testamentum inferorum quod demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: et secundum vires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bono: et particula boni doni non te pretereat. Nonne aliis relinques labores et dolores tuos in divisione sortis? Da et accipe: et iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos invenire cibum. Omnis caro sicut fenum veterascet: et sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generantur: alia deiciuntur. Sic generatio carnis et sanguinis: alia finitur et alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: et qui illud operatur ibit cum ipso. Et omne opus electum iustificabitur: et qui operatur illud honorificabitur in illo. Beatus vir qui in sapientia morabitur: et qui in iustitia meditabitur et in sensu cogitabit circumspectionem dei. Qui excogitat vias illius in suo corde: et in absconsis illius intelligens: vadens post illam quasi investigator: et in viis illius consistens. Qui respicit per fenestras eius: et in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domum illius et in parietibus illius figens palum. Statuet casulam suam ad manus illius: et requiescent in casula illius bona per evum. Statuet filios suos sub tegmine illius: et sub ramis illius morabitur. Protegetur sub tegmine illius a fervore: et in gloria eius requiescet.

XV

Qui timet deum faciet illud: et qui continens est iustitie apprehendet illam et obviabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginitate suscipiet illum. Cibavit illum pane vite et intellectus: et aqua sapientie salutaris potavit illum. Et firmabitur in illo et non flectetur: et tenebit illam et non confundetur: et exaltabit illum apud proximos suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius: et implebit illum spiritu sapientie et intellectus: et induet illum stola glorie. Iocunditatem et exultationem thesaurizabit super illum: et nomine eterno hereditabit illum. Homines stulti non apprehendent illam: et homines sensati obviabunt illi. Homines stulti non videbunt eam. Longe enim abest a superbia et dolo. Viri mendaces non erunt illius memores. Vi

ri ueraces inuenientur in illa: et successum
habebunt usque ad inspectionem dei. Non est
speciosa laus in ore peccatoris: quia non est a deo
missus. Quoniam a deo profecta est sapientia. Sapientie
enim dei astabit laus: et in ore fideli habun
dabit. et dominator dabit eam illi. Non dixeris
per deum abest. Que odit ne feceris. Non di
cas ille me implanauit. Non enim necessarii sunt
illi homines impii. Omne execramentum er
roris odit dominus. et non erit amabile time
tibus illum. Deus ab initio constituit homi
nem: et reliquit eum in manu consilii sui
Adiecit mandata et precepta sua. Si uolue
ris mandata conseruare conseruabunt te: et in
perpetuum fidem placitam facere. Apposuit tibi
ignem et aquam: ad quod uolueris porrige
manum tuam. Ante hominem uita et mors:
bonum et malum. quod placuerit ei dabitur
illi. quoniam multa sapientia dei et fortis in poten
tia: uidens omnes sine intermissione. Oculi
domini ad timentes eum. et ipse agnoscit om
nem operam hominis. Nemini mandauit impie
agere. et nemini dedit spatium peccandi. Non
enim concupiscit multitudinem filiorum ho
minum infidelium et inutilium.

Ne iocunderis in filiis XVI
impiis si multiplicentur. nec oblecte
ris super ipsos: si non est timor dei in illis. Non
credas uite illorum: et ne respexeris in labo
res illorum. Melior est enim unus timens
deum: quam mille filii impii. Et utile est mo
ri sine filiis: quam relinquere filios impios. Ab
uno sensato inhabitabitur patria. et a tribus
impiis deseretur. Multa alia uidit oculus
meus: et fortiora horum audiuit auris
mea. In synagoga peccantium exardebit ignis
et in gente incredibili exardescet ira. Non
exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigan
tes: qui destructi sunt confidentes sue uir
tuti: et non pepercit peregrinationi illorum. Sed
percussit eos: et execratus est illos pro superbia il
lorum. Non misertus est illis gentem totam perdens
et extollentem se in suis peccatis. Et sic sescen
ta milia peditum qui congregati sunt in duritia
cordis sui: et si unus fuisset ceruicatus mirum
si fuisset immunis. Misericordia enim et ira est cum illo. po
tens exoratio: et effundens iram. Secundum misericordiam
suam: sic correptio illius: hominem secundum opera
sua iudicabit. Non effugiet in rapina pec
cator: et non retardabit sufferentia misericordiam
facientis. Omnis misericordia faciet locum unicui
que secundum meritum operum suorum: et secundum intel
lectum peregrinationis ipsius. Non dicas: a
deo abscondar: et ex summo quis mei memo
rabitur? In populo magno non agnoscar: Que
est enim anima mea in tam immensa creatu
ra? Ecce celum et celi celorum abyssus in
uniuersa terra: et que in eis sunt in conspec
tu illius commouebuntur. Montes simul
et colles et fundamenta terre. et cum conspexe
rit illa deus tremore concutientur: et in omni
bus his insensatum est cor. et omne cor in
telligitur ab illo. Et uias illius quis intelli
git? Et procellam quam nec oculus uidit ho
minis? Nam plurima opera illius sunt in
absconsis: sed opera iustitie eius quis annun
tiabit? Aut quis sustinebit? Longe enim
est testamentum a quibusdam. et interrogatio ho
minum in consummatione est. Qui minoratur cor
de cogitat inania: et uir imprudens et errans
cogitat stulta. Audi me fili: et disce disci
plinam sensus. et in uerbis meis attende in
corde tuo. et dicam in equitate disciplinam
et scrutabor enarrare sapientiam: et in uerbis me
is attende in corde tuo. et dico in equitate
spiritus uirtutes quas posuit deus in opera sua
ab initio. et in ueritate enuntio scientiam eius
In iudicio dei opera ipsius ab initio: et ab in
stitutione horum distinxit partes illorum. et
initia ipsorum in gentibus suis. Ornauit in
eternum opera illorum. nec esurierunt nec labora
uerunt: et non destiterunt ab operibus suis. Unus
quisque proximum sibi non angustiabit usque in
eternum. Non sis incredibilis uerbo illius. Post
hec deus in terram respexit: et impleuit illam
bonis suis. Anima omnis uitalis denun
tiauit ante faciem ipsius. et in ipsam iterum reuersi
o illorum. XVII

Deus creauit de terra hominem. et secundum
ymaginem suam fecit illum. Et iterum
conuertit illum in ipsam: et secundum se uestiuit
illum uirtute. Numerum dierum et tempus
dedit illi: et dedit illi potestatem eorum que sunt
super terram. Posuit timorem illius super
omnem carnem. et dominatus est bestiarum et
uolatilium. Creauit ex ipso adiutorium si
mile sibi. consilium et linguam et oculos. et au
res et cor dedit illis excogitandi: et discipli
na intellectus repleuit illos. Creauit illis
scientiam spiritus. sensum impleuit cor illorum
et mala et bona ostendit illis. Posuit o
culos ipsorum super corda ipsorum ostendere
illis magnalia operum suorum. ut nomen sancti
ficationis collaudent. et gloriam in mirabilibus

illius ut magnalia enarrent operum eius.
Addidit illis disciplinam: et legem vite
hereditavit illos. Testamentum eternum constituit cum
illis. et iusticiam et iudicia sua ostendit
illis. Et magnalia honoris eius vidit ocu
lus eorum. et honorem vocis audierunt au
res eorum. Et dixit illis. Attendite ab omni in
iquo. Et mandavit illis unicuique de proximo
suo. Vie illorum coram ipso sunt semper.
non sunt abscondite ab oculis ipsius. In unam
quamque gentem preposuit rectorem: et pars dei
israel facta est manifesta. et omnia opera illorum
velut sol in conspectu dei. et oculi eius sine
intermissione inspicientes in vias eorum. Non sunt
absconsa testamenta per iniquitatem eorum. et omnes
iniquitates eorum in conspectu dei. Ele
mosina viri quasi sacculus cum ipso. et gratiam
hominis quasi pupillam conservabit. et postea
resurget et retribuet illis retributionem u
nicuique in caput ipsorum. et convertet in inferi
ores partes terre. Penitentibus autem dedit
viam iusticie et confirmavit deficientes
sustinere et destinavit illis sortem veritatis.
Convertere ad dominum: et relinque peccata tua. Pre
care ante faciem domini. et minue offendicula.
Revertere ad dominum: et avertere ab iniusticia tua
et nimis odito execrationem: et cognosce
iusticias et iudicia dei. et sta in sorte proposi
tionis et orationis altissimi dei. In partes va
de seculi sancti: cum vivis et dantibus confessionem
deo. Non demoreris in errore impiorum. ante
mortem confitere. A mortuo quasi nichil perit.
Confiteberis vivens. vivus et sanus confi
teberis: et laudabis deum: et gloriaberis in
miserationibus illius. Quam magna misericordia dei
et propiciatio illius convertentibus ad se. Neque
enim omnia possunt esse in hominibus: quoniam non est
immortalis filius hominis. et in vanitate
malicie placuerunt. Quid lucidius sole?
et hic deficiet. Aut quid nequius quam quod ex
cogitavit caro et sanguis: et hoc arguetur. Vir
tutem altitudinis celi ipse conspicit. et omnes
homines terra et cinis. XVIII

Qui vivit in eternum creavit omnia
simul. Deus solus iustificabitur: et
manet invictus rex in eternum. Quis suf
ficiet enarrare opera illius? Quis enim in
vestigabit magnalia eius? Virtutem autem
magnitudinis eius quis enunciabit? Et
quis adiciet enarrare misericordiam eius? Non est
minuere neque adicere. neque invenire magna
lia dei. Cum consummaverit homo tunc incipit. et cum
quieverit operabitur. Quid est homo: et que gratia
illius. et quid bonum: aut quid nequam illius?
Numerus dierum hominum ut multum centum
anni. Quasi gutte aque maris deputati sunt:
et sicut calculus arene sic exigui anni in
evo. Propter hoc patiens est deus in illis: et effun
dit super eos misericordiam suam. Vidit presumptionem
cordis illorum quoniam mala est: et cognovit
subversionem illorum quoniam nequam est. Ideo adim
plevit propiciationem suam in illis: et ostendit
illis viam equitatis. Miseratio hominis circa
proximum suum. misericordia autem dei super omnem car
nem. Qui misericordiam habet docet et erudit quasi pas
tor gregem suum. Miseretur excipiens doctri
nam miserationis. et qui festinant in iudiciis
eius. Fili in bonis non des querelam. et in omni
dato ne des tristiciam verbi mali. Nonne
ardorem refrigerabit ros? Sic et verbum melius
quam datum. Nonne ecce verbum super datum
bonum. sed utraque cum homine iustificato.
Stultus acriter improperabit. et datus indis
ciplinati tabescere facit oculos. Ante iudicium
para iusticiam tibi: et antequam loquaris dis
ce. Ante languorem adhibe medicinam. et ante
iudicium interroga te ipsum. et in conspectu
dei invenies propiciationem. Ante languorem humi
lia te. et in tempore infirmitatis ostende
conversationem tuam. Non impediaris ora
re semper. et non verearis usque ad mortem
iustificari. quoniam merces dei manet in eternum.
Ante orationem prepara animam tuam. et noli esse quasi
homo qui temptat deum. Memento ire
in die consummationis. et tempus retributio
nis in conversatione faciei. Memento pauperta
tis in tempore habundantie. et necessitatum
paupertatis in die divitiarum. A mane usque
ad vesperam immutabitur tempus. et hec omnia
citata in oculis dei. Homo sapiens in omnibus
metuet. et in diebus delictorum attendet ab
inercia. Omnis astutus agnoscit sapien
tiam: et invenienti eam dabit confessionem.
Sensati in verbis: et ipsi sapienter egerunt
et intellexerunt veritatem et iusticiam. et im
ploraverunt proverbia et iudicia. Post concu
piscentias tuas non eas: et a voluntate tua
avertere. Si prestes anime tue concupiscentias
eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Ne
oblecteris in turbis nec in modicis: assidua
est enim commissio illorum. Ne fueris mediocris
in contentione ex fenore. et non est tibi nichil in sac
culo. Eris enim inimicus anime tue vite.

XIX

Operarius ebriosus

nō locupletabitur. et qui spernit modica:
paulatim decidet. Vinum et mulieres apo-
statare faciunt sapientes: et arguunt sen-
satos. Et qui se iungit fornicariis erit ne-
quam. putredo et vermes hereditabunt illum: et
extolletur in exemplum maius. et tolle-
tur de numero anima eius. Qui credit cito
levis corde est. et minorabitur. et qui delin-
quit in animam suam insuper habebitur. Qui
gaudet iniquitate denotabitur: et qui o-
dit correptionem minuetur vita. Et qui o-
dit loquacitatem extinguit maliciam. Qui pec-
cat in animam suam penitebit in iudicio. et qui
iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres
verbum nequam et durum: et non minora-
beris. Amico et inimico noli narrare sensum
tuum. et si est tibi delictum noli denudare. Au-
diet enim te et custodiet te. et quasi defen-
dens peccatum odiet te. et sic aderit tibi semper.
Audisti verbum adversum proximum tuum:
commoriatur in te: fidens quoniam non te dirumpet.
A facie verbi parturit fatuus tamquam gemitus
partus infantis. Sagitta infixa femori car-
nis: sic verbum in corde stulti. Corripe ami-
cum: ne forte non intellexerit. et dicat non feci.
Aut si fecerit: ne iterum addat facere. Corripe pro-
ximum ne forte non dixerit: et si dixerit ne for-
te iteret. Corripe amicum. sepe enim fit com-
missio. et non omni verbo credas. Est qui labitur lin-
gua sua: sed non ex animo. Quis est enim qui
non deliquerit in lingua sua? Corripe proxi-
mum antequam comminueris. et da locum timori
altissimi. quia omnis sapientia timor dei. et in illa
timere deum. et in omni sapientia dispositio
legis: et non est sapientia nequitie disciplina. et
non est cogitatus bonus peccatorum prudentia.
Est prudentie nequitia. et in ipsa execratio.
Et est insipiens qui minuitur sapientia. Melior
est homo qui minuitur sapientia et deficiens sen-
su in timore: quam qui habundat sensu: et
transgreditur legem altissimi. Est solercia certa
et ipsa iniqua. Et est qui emittit verbum certum e-
narrans veritatem. Est qui nequiter humili-
at se: et interiora eius plena sunt dolo. Et est iustus
qui se nimium submittit a multa humili-
tate. Et est iustus qui inclinat faciem: et fin-
git non videre se quod ignoratum est. Et si ab imbecil-
litate virium vetatur peccare. si invenerit tem-
pus malefaciendi malefaciet. Ex visu cognosci-
tur vir: et ab occursu faciei cognoscitur sen-
satus. Amictus corporis et risus dentium: et
ingressus hominis: enunciant de illo. Est
correptio mendax in ira contumeliosi. et
est iudicium quod non probatur esse bonum. Et est tacens
et ipse est prudens. XX

Quam bonum est arguere quam irasci. et con-
fitentem in oratione non prohibere. Concu-
piscentia spadonis devirginabit iuven-
culam: sic qui facit per vim iudicium iniquum.
Quam bonum est correptum manifestare pe-
nitentiam: sic enim effugies voluntarium
peccatum. Est tacens qui invenitur sapiens.
et est odibilis qui procax est ad loquendum. Est
autem tacens non habens sensum loquele. et
est tacens sciens tempus apti temporis. Homo
sapiens tacebit usque ad tempus. Lasciv-
us autem et imprudens non servabunt tempus.
Qui multis utitur verbis ledit animam suam:
et qui potestatem sibi assumit iniuste
odietur. Est processio in malis viro indisci-
plinato: et est inventio in detrimentum. Est da-
tum quod non est utile: et est datum cuius retri-
butio duplex. Est propter gloriam minoratio:
et est qui ab humilitate levavit caput. Est
qui multa redimat modico precio: et resti-
tuens ea in septuplum. Sapiens in verbis
se ipsum amabilem facit. gratie autem fatuorum
effundentur. Datus insipientis non erit u-
tilis tibi. oculi enim illius septemplices sunt.
Exigua dabit et multa improperabit: et aper-
tio oris illius inflamatio est. Hodie fenerat
quis et cras expetit: et odibilis est homo huiusmodi.
Homo fatuo non erit amicus: et non erit gra-
tia bonis illius. Qui enim edunt panem
illius false lingue sunt. Quociens et quanti
irridebunt eum. Neque enim quod habendum erat
directo sensu distribuit. similiter et quod non
erat habendum. Lapsus false lingue quasi qui in
pavimento cadens. sic casus malorum festi-
nanter veniet. Homo acharis quasi fabula
vana. et in ore indisciplinatorum assi-
dua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola.
non enim dicit illam in tempore suo. Est
qui vetatur peccare pre inopia: et in requie
sua stimulabitur. Est qui perdet animam
suam pre confusione: et ab imprudenti perso-
na perdet eam. persone autem acceptione perdet se.
Est qui pre confusione promittit amico: et lu-
cratus est eum inimicum gratis. Opprobri-
um nequam in homine mendacium: et in ore
indisciplinatorum assidue erit. Potior est
fur quam assiduitas viri mendacis. Perditionem
autem ambo hereditabunt. Mores hominum men-
dacium sine honore. et confusio illorum

Iacum ipīs sīī intimissione. sapiens in uībis
pducet se ipm̄: et homo prudens placebit
magnatis. Qui operatur t̄ram suam inalta
bit aceruum frugum. et qui operatur ius
titiam ipse exaltabitur. Qui uō placet
magnatis effugiet iniquitatē. Xenia et
dona excecant oculos iudicum. et quasi mu
tus in ore auertit correptiōes eorum. Sapiā
absconsa et thesaurus inuisus: que uti
litas in utrisq;? Melior est qui celat insi
pīam suam: qm̄ hō qui abscondit sapi
entiam suam. XXI
Fili peccasti: nō adicias iterum.
sed et de pristinis deprecare. ut tibi dimit
tantur. Quasi a facie colubri fuge pecca
ta: et si accesseris ad illa: suscipient te. Den
tes leonis dentes eius interficientes aīas
hominū. Quasi rumphea bis acuta ōīs
iniquitas: plage illius nō ē sanitas. Ob
iurgatio et iniurie annullabunt substām
et domus que nimis locuplex ē annulla
bitur supbia. Sic sbā sup bi eradicabitur.
Deprecatio pauperis ex ore usq; ad aures p̄
ueniet et iudicium festinato adueniet
illi. Qui odit correptiōnē uestigium est
peccatoris: et qui timet dm̄ conuertetur ad
cor suū. Notus a longe potens lingua au
daci. et sensatus scit labi se ab ipō. Qui
edificat domū suā inpendiis alienis:
q̄i qui colligit lapides suos in hyeme.
Stupa collecta synagoga peccantiū: & con
summatio illoꝝ flāma ignis. Via peccātiū
cōplānata lapidibꝫ: et in fine illorum in
feri et tenebre et pene. Qui custodit ius
titiam: cōtinebit sensum eius. Cōsūmati
o timoris dei sapiā et sensus. Non erudi
etur qui nō ē sapiens in bono. Est autem in
sipiā que abundat in malo. et nō ē sen
sus ubi ē amaritudo. Sciā sapientis tanq̄
inundatio habundabit. et consiliū illius si
cut fons uite pmanet. Cor fatui quasi
uas confractum. et omnē sapiam nō te
nebit. Vbum sapiens quodcūq; audie
rit sciens laudabit et adiciet. Audiuit
luxuriosus et displicebit illi: et proiciet
illud post dorsum suum. Narratio fatui
q̄i sarcina in uia: nā in labiis sensati inue
nietur grā. Os prudentis queritur in ecclīa
et uba illius cogitabunt in cordibꝫ suis. Tanq̄
domus exterminata: sic fatuo sapiā: et sciā
insensati inenarrabilia uba. Cōpedes in pedi
bꝫ stulto doctrina. et q̄i uincula manuum
sup manū dextam. Fatuus in risu inaltat
uocem suam. uir autē sapiens uix tacite ri
debit. Ornamentum aureū prudenti doctrina
et quasi brachiale in brachio dextro. Pes
fatui facilis in domū pximi. et hō peritus cōfu
detur a psona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domū. uir autē eruditus foris
stabit. Stulticia hominis auscultare per os
tium. et prudens grauabitur contumelia.
Labia imprudentiū stulta narrabunt: uba
autem prudentiū statera ponderabuntur. In
ore fatuorum cor illorum: et in corde sapi
entiū os illorum. Dum maledicit impius
diabolum: maledicit ipse animā suam.
Susurro coinquinabit animā suā: et in
omnibꝫ odietur: et qui manserit odiosus
erit. Tacitus et sensatus honorabitur.
In lapide luteo XXII
lapidatus est piger. et omnes loquentur su
per aspernatiōem illius. De stercore boum lapi
datus est piger: et omnis qui tetigerit eum
excutiet manus. Confusio patris ē de filio
indisciplinato: filia autē fatua in deminora
tiōne fiet. Filia prudens ē hereditas uiro
suo. Nam que confundit in contumelia
fit genitoris. Patrem et uirū cōfundit
audax: et ab impiis nō minorabitur. Mu
sica in luctu: importuna narratio. Flagella
et doctrina in omni tempore sapiā. Qui do
cet fatuum q̄i qui cōglutinat testam. Qui
narrat ubum nō audienti: q̄i qui excitat
dormientem de graui sompno. Cum dor
miente loquitur qui narrat stulto sapiē
tiam et in finē narratiōnis dicit: quis est
est hic? Supra mortuum plora: defecit enim
lux eius. Et supra fatuum plora: defecit enim
sensus. Modicum plora sup mortuū: qm̄
requieuit. Nequissimi enim nequissima
uita: sup mortem fatui. Luctus mortui
septē dies. Fatui autē et impii omīs dies
uite illorum. Cū stulto ne multū loquaris
et cum insensato ne abieris. Serua te ab
illo ut nō molestiam habeas: et nō coinquina
beris in peccato illius. Deflecte ab illo et inuenies
requiem. et nō accidieris in stulticia illius.
Sup plūbū quid grauabitur: et quod illi a
liud nomē q̄m fatuus? Arenā et salē et mas
sam ferri facilius est portare q̄ hominē im
prudentem et fatuū et impiū. Sic ornamentum
ligneum cōligatū fundamentū edificii nō dis
soluetur. sic et cor confirmatum in cogitati
one consilii. Cogitatus sensati in omni tēpore metu

menti non depravabitur. Sicut palee in excel
sis et cementa sine impensa posita contra faciem
venti non permanebunt: sic et cor timidum
in cogitatione stulti contra impetum timoris non
resistet. Sicut ornatus arenosus in pariete
limpido: sic et cor trepidum in cogitatione fatui
omni tempore non metuet: sic et qui in pre
ceptis dei permanet semper. Pungens ocu
lum deducet lacrimas: et qui pungit cor pro
fert sensum. Mittens lapidem in volatilia
deiciet illa: sic et qui conviciatur amico
dissolvit amicitiam. Ad amicum et si produxeris
gladium non desperes. Est enim regressus
ad amicum. Si aperueris os triste non time
as. Est enim concordatio excepto convicio
et improperio: et superbia: et mysterii revelatione
et plaga dolosa. In his omnibus effugiet
amicus. Fidem posside cum amico in pau
pertate illius: et ut in bonis illius leteris. In
tempore tribulationis illius permane illi fi
delis: et ut in hereditate illius coheres sis. Ante ig
nem camini vapor: et de fumo ignis inalta
tur: sic et ante sanguinem maledicta et contu
melie et mine. Amicum salutare non confun
dar: et a facie illius non me abscondam: et si
mala mihi evenerint per illum sustinebo. Omnis
qui audiet: cavebit se ab eo. Quis dabit
ori meo custodiam: et super labia mea sig
naculum certum ut non cadam ab ipsis: et
lingua mea perdat me. XXIII

Domine pater et dominator vite mee
ne derelinquas me in consilio illorum
nec sinas me cadere in illa exprobatione. Quis
superponet in cogitatu meo flagella: et in cor
de meo doctrinam sapientie: ut ignorationibus
eorum non parcant mihi: et non appareant delicta
illorum: ne adcrescant ignorantie mee
et multiplicentur delicta mea et peccata
mea habundent: et incidam in conspectu ad
versariorum meorum: et gaudeat inimicus meus.
Domine pater et deus vite mee: ne derelinquas me
in cogitatu illorum. Extollentiam oculorum me
orum ne dederis mihi: et omne desiderium averte
a me. Aufer a me ventris concupiscentias
et concubitus concupiscentie ne apprehendant
me: et anime irreverenti et infrunite ne tradas
me. Doctrinam oris audite filii: et qui cus
todierit illam non periet labiis suis: nec scan
dalizabitur in operibus nequissimis. In vani
tate sua apprehenditur peccator: et superbus
et maledicus scandalizabitur in illis. Iu
rationi non assuescat os tuum: multi enim casus
in illa. Nominatio vero dei non sit assidu
a in ore tuo: et nominibus sanctorum non ad
miscearis: quoniam non eris immunis ab eis.
Sicut enim servus interrogatus assidue
a livore non minuitur: sic omnis iurans
et nominans in toto a peccato non pur
gabitur. Vir multum iurans implebi
tur iniquitate: et non discedet a domo illius
plaga. Et si frustraverit fratrem: delictum
illius super ipsum erit: et si dissimulaverit de
linquit dupliciter. Et si in vacuum iuraverit
non iustificabitur: replebitur enim retributione
domus illius. Est et alia loquela contraria
morti: non inveniatur in hereditate iacob.
Etenim a misericordibus omnia hec auferentur: et in
delictis non volutabuntur. Indisciplinose
loquele non assuescat os tuum: est enim
in illa verbum peccati. Memento patris et ma
tris tue: in medio enim magnatorum consistis:
ne forte obliviscatur te deus in conspec
tu illorum: et assiduitate tua infatuatus
improperium patiaris: et malueris non nasci
et diem nativitatis tue maledicas. Homo
assuetus in verbis improperii: in omnibus diebus
suis non erudietur. Duo genera habundant
in peccatis: et tertium adducit iram et perdi
tionem. Anima calida quasi ignis ardens non
extinguetur donec aliquid glutiat: et
homo nequam in ore carnis sue non desinet do
nec incendat ignem. Homini fornicatori
omnis panis dulcis: non fatigabitur transgre
diens usque in finem. Omnis homo qui transgre
ditur lectum suum: contempnens in animam
suam: et dicens: Quis me videt? tenebre
circumdant me: et parietes cooperiunt me: et
nemo circumspicit me: quem vereor? delic
torum meorum non memorabitur altissimus.
Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius:
quoniam expellit a se timorem dei huius hominis
timor: et oculi hominum timentes illum.
Et non cognovit quoniam oculi domini multo plus
lucidiores sunt super solem: circumspicientes omnes
vias hominum: et profundum abyssi et hominum
corda intuentes in absconditas partes. Do
mino enim deo antequam crearentur omnia sunt ag
nita: sic et post perfectum respicit omnia. Hic
in plateis civitatis vindicabitur: et quasi
pullus equinus fugabitur: et ubi non spe
ravit apprehendetur: et erit dedecus omnibus
eo quod non intellexerit timorem domini. Sic et mulier
omnis relinquens virum suum: et statuens
hereditatem ex alieno matrimonio. Primo

enim in lege altissimi incredibilis fuit: et
secundo in virum suum deliquit. tertio in ad
ulterio fornicata est. et ex alio viro filios sta
tuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur: et in filios eius
respicietur. Non tradent filii eius radices
et rami eius non dabunt fructus. Derelin
quent in maledictum memoriam illius
et dedecus illius non delebitur. Et agnos
cent qui derelicti sunt: quoniam nichil melius
quam timor dei. et nichil dulcius quam res
picere in mandatis domini. Gloria magna est
sequi dominum. Longitudo enim dierum assumetur
ab eo. XXIIII.

Sapientia laudabit animam suam
et in deo honorabitur: et in medio populi
sui gloriabitur. et in ecclesiis altissimi aperiet
os suum: et in conspectu virtutis illius glo
riabitur. et in medio populi exaltabitur. et in
plenitudine sancta gloriabitur. et in multi
tudine electorum habebit laudem. et inter
benedictos benedicetur: dicens. Ego ex ore al
tissimi prodivi: primogenita ante omnem creatu
ram. Ego feci in celis ut oriretur lumen indefi
ciens. et sicut nebula texi omnem terram.
Ego in altissimis: et thronus meus in colum
na nubis. Gyrum celi circuivi sola: et profun
dum abyssi penetravi: et in fluctibus maris
ambulavi: et in omni terra steti. et in omni
populo: et in omni gente primatum habui.
et omnium excellentium et humilium cor
da virtute calcavi. Et in his omnibus re
quiem quesivi: et in hereditate eius mora
bor. Tunc precepit et dixit mihi creator omnium
et qui creavit me requievit in tabernaculo
meo: et dixit mihi. In iacob inhabita: et in israel
hereditare: et in electis meis mitte radices.
Ab initio et ante secula creata sum. et us
que ad futurum seculum non desinam et
in habitatione sancta coram ipso ministravi.
Et sic in syon firmata sum: et in civitate sanc
tificata similiter requievi et in ierusalem potes
tas mea. Et radicavi in populo honorificato
et in partes dei mei hereditas illius: et in ple
nitudine sanctorum detentio mea. Quasi ce
drus exaltata sum in libano: et quasi cypres
sus in monte syon. Et quasi palma exalta
ta sum in cades: et quasi plantatio rose
in iherico. Quasi oliva speciosa in campis
et quasi platanus exaltata sum iuxta aquam
in plateis. Sicut cynamomum et balsamum
aromatizans odorem dedi. Quasi mirra e
lecta dedi suavitatem odoris: et quasi sto
rax et galbanus et ungula et gutta. Et quasi li
banus non incisus: vaporavi habitationem meam
et quasi balsamum non mixtum odor meus.
Et quasi therebintus extendi ramos meos: et ra
mi mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructifi
cavi suavitatem odoris: et honestatis. Ego ma [et flores mei fructus honoris]
ter pulchre dilectionis et timoris et agnitionis
et sancte spei. In me gratia omnis vie et veritatis.
In me est omnis spes vite et virtutis. Transi
te ad me omnes qui concupiscitis me. et a ge
nerationibus meis implemini. Spiritus enim meus
super mel dulcis. et hereditas mea super mel et
favum. Memoria mea in generatione seculo
rum. Qui edunt me adhuc esurient. et
qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit
me non confundetur: et qui operantur in me non
peccabunt. Qui elucidant me vitam eternam
habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum altis
simi: et agnitio veritatis. Legem mandavit
moyses in preceptis iustitiarum: et hereditatem
domui iacob et israel promissiones. Posuit da
vid puero suo excitare regem ex ipso fortissi
mum in throno honoris sedentem in sempiter
num. Qui implet quasi phison sapientiam: et
sicut tygris in diebus novorum. Qui adimplet
quasi eufrates sensum: qui multiplicat quasi ior
danis in tempore messis. Qui mittit dis
ciplinam quasi lucem: et assistens quasi gyon
in die vindemie. Qui perficit primus scire
ipsam: et infirmior non investigabit eam. A
mari enim habundavit cogitatio eius: et
consilium illius in abysso magna. Ego sapientia ef
fudi flumina. ego quasi trames aque immense
de fluvio. Ego quasi fluvius dorix. et sicut a
queductus exivi de paradyso. Dixi: rigabo
meum ortum plantationum. et inebriabo
partus mei fructum. Et ecce factus est mihi trames ha
bundans et fluvius meus appropinquavit
ad mare. quoniam doctrinam quasi antelucanum illu
minabo omnibus: et enarrabo illam usque in
longinquo. Penetrabo inferiores partes terre
et inspiciam omnes dormientes: et illu
minabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctri
nam quasi prophetiam effundam: et relinquam
illam querentibus sapientiam: et non desinam
in progenies illorum usque in evum sanctum. Videte
quoniam non soli mihi laboravi: sed omnibus exquirentibus veri
tatem. XXV.

In tribus placitum est spiritui meo: que sunt
probata coram deo et hominibus. Concordia fra
trum et amor proximorum: et vir et mulier bene
sibi consentientes. Tres species odivit anima mea: et aggra

uero ualde anime illorum. Pauperem superbum
et diuitem mendacem: et senem fatuum et in
sensatum. Que in iuuentute non congrega
sti quomodo inuenies in senectute tua? Quam spe
ciosum canitie iudicium. et presbiteris ag
noscere consilium. Quam speciosa ueteranis sa
pientia: et gloriosis intellectus et consi
lium. Corona senum multa peritia: et glo
ria illorum timor domini. Nouem insuspica
bilia cordis magnificaui: et decimum dicam
in lingua hominibus. Homo qui iocundatur
in filiis uiuens et uidens subuersionem in
imicorum suorum. Beatus qui habitat cum
muliere sensata: et qui lingua sua non est
lapsus: et qui non seruiuit indignis se. Bea
tus qui inuenit amicum uerum: et qui
enarrat iustitiam auri audienti. Quam ma
gnus qui inuenit sapientiam et scientiam. sed non
est super timentem dominum. Timor dei super omnia
se superposuit. Beatus homo cui donatum est habe
re timorem domini. Qui tenet illum cui assi
milabitur. Timor dei initium dilectionis
eius. fidei autem initium adglutinandum est ei.
Omnis plaga tristitia cordis est: et omnis ma
litia nequitia mulieris. et omnem plagam
et non plagam uidebit cordis: et omnem
nequitiam mulieris. Et omnem obductum
et non obductum odientium. et omnem uindic
tam et non uindictam inimicorum. Non est caput
nequius super caput colubri. et non est ira su
per iram mulieris. Commorari leoni et draconi
placebit: quam habitare cum muliere nequam.
Nequitia mulieris immutat faciem eius
et obcecauit uultum suum tamquam ursus
et quasi saccum ostendet in medio proximo
rum. Ingemuit uir eius: et audiens sus
pirauit modicum. Breuis omnis malitia
super malitiam mulieris. sors peccatorum
cadat super illam. Ascensus arenosus in
pedibus ueterani. sic mulier linguata homini
quieto. Ne respicias in mulieris speciem
et non concupiscas mulierem in specie. Mulie
ris ira et irreuerentia: et confusio magna. Mulier
si primatum habeat contraria est uiro suo. Cor
humile et facies tristis: et plaga mortis
mulier nequam. Manus debiles et genua
dissoluta: mulier que non beatificat uirum
suum. A muliere initium factum est peccati: et
per illam omnes morimur. Non des aque tue
exitum nec modicum: nec mulieri nequam ueniam
prodeundi. Si non ambulauerit ad manum tu
am confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus

tuis abscide illam: ne semper abutatur.
Mulieris bone XXVI xxvi
beatus uir. numerus enim annorum
illorum duplex. Mulier fortis oblectat ui
rum suum: et annos illius in pace custodit.
al' implebit. Pars bona mulier bona. in parte
bona timentium deum: dabitur uiro pro
factis bonis. Diuitis autem et pauperis cor bo
num in omni tempore uultus illorum hy
laris. A tribus timuit cor meum: et in quarto
facies mea metuit. Delaturam ciuitatis
et collectionem populi: et calumpniam mendacem.
Super mortem omnia grauia. Dolor cordis
et luctus: mulier zelotipa. In muliere ze
lotipa al' infideli flagellum lingue omnibus
communicans. Sicut boum iugum quod mo
uetur: ita et mulier nequam. Qui tenet eam
quasi qui apprehendat scorpionem. Mulier e
briosa: ira magna et contumelia et tur
pitudo illius non contegetur. Fornicatio mu
lieris in extollentia oculorum: et in palpe
bris illius noscetur. In filia non auertente se
firma custodiam: ne inuenta occasione
abutatur se. Ab omni irreuerentia oculorum eius caue
et ne mireris si te neglexerit. Sicut uiator si
tiens ad fontem os aperiet: et ab omni aqua
proxima bibet: et contra omnem palum sede
bit: et contra omnem sagittam aperiet pharetram
donec deficiat. Gratia mulieris sedule delecta
bit uirum suum: et ossa illius impingua
bit. Disciplina illius datus dei. Mulier
sensata et tacita: non est immutatio erudite
anime. Gratia super gratiam: mulier sancta et pudo
rata. Omnis autem ponderatio non est digna con
tinentis anime. Sicut sol oriens mundo in al
tissimis dei: sic mulieris bone species in or
namentum domus eius. Lucerna splendens super
candelabrum sanctum: et species faciei su
per etatem stabilem. Columpne aurce super ba
ses argenteas: et pedes firmi super plantas
stabilis mulieris. Fundamenta eterna super petram
solidam: et mandata dei in corde mulieris sancte.
In duobus contristatum est cor meum: et in tertio
iracundia mihi aduenit. Vir bellator deficiens
per inopiam: et uir sensatus contemptus. et
qui transgreditur a iustitia ad peccatum: deus
parauit eum ad romphaeam. Due species dif
ficiles: et periculose mihi apparuerunt. Difficile
exuitur negotians a negligentia: et non iustifi
cabitur caupo a peccatis labiorum. xxvii
Propter inopiam XXVII.
multi deliquerunt: et qui querit lo

cupletur autem oculū suū. Sicut in medio cō-
paginis lapidum palus figitur: sic et inter
mediū venditionis et emptionis angustia-
bitur peccatis. Conteretur cum delinquē-
te delictum. Si non in timore domini tenu-
eris te instanter: cito subvertetur domus
tua. Sicut in percussura cribri remanebit
pulvis: sic aporia hominis in cogitatu il-
lius. Vasa figuli probat fornax: et homines
iustos temptatio tribulationis. Sicut rus-
ticatio de ligno de ligno ostendit fructū
illius: sic verbum ex cogitatu cordis hominis.
Ante sermonem nō laudes virū: hec enim temp-
tatio est hominum. Si sequeris iustitiam:
apprehendes illam: et indues quasi podē-
rem honoris illam: et inhabitabis cum ea
et proteget te in sempiternum: et in die ag-
nitionis invenies firmamentū. Volatilia
ad sibi similia conveniunt: et veritas ad eos
qui operantur illam revertetur. Leo venati-
oni insidiatur semper: sic peccata operan-
tibus iniquitatem. Homo sanctus in sapientia manet
sicut sol. Nam stultus sicut luna muta-
tur. In medio insensatorū serva verbum
temporis. In medio autem cogitantium assidu-
us esto. Narratio peccantium odiosa: et
risus illorum in delictis peccati. Loquela
multum iurans obripilationem capitis
statuet: et irreverentia ipsius obturatio au-
rium. Effusio sanguinis in rixa superborum:
et maledictio illorū auditus gravis. Qui de-
nudat archana amici perdit fidem: et non
inveniet amicum ad animū suū. Dilige
proximū tuū: et coniungere fide cum illo. Et
si denudaveris absconsa illius: nō persequeris
post illū. Sicut enim homo qui perdit amicū su-
um: sic qui perdit amicitiam proximi sui.
Et sicut qui dimittit avem de manu sua:
sic qui reliquisti proximū tuū: et nō eū ca-
pies. Nō illum sequeris: quoniam longe abest.
Effugit enim quasi caprea de laqueo: quo-
niam vulnerata est anima eius. Ultra eū
nō poteris colligare. Sed maledicti est concordatio.
Denudare autem amici mysteria: desperatio est
anime infelicis. Annuens oculo: fabricat
iniqua. et nemo eum abiciet. In conspectu
oculorum tuorum conculcabit os tuū: et super
sermones tuos admirabitur. Novissime autem
perverter os suū: et in verbis suis dabit scanda-
lum. Multa audivi: et nō coequavi ei: et dominus
odiet illū. Qui in altum mittit lapidē super
caput eius cadet: et plaga dolosa dolosi
dividet vulnera. Et qui foveam fodit in-
cidet in illam: et qui statuit lapidem proximo
offendet in eo: qui laqueū alio ponit peribit
in illo. Facienti nequissimū consilium: super
ipsum devolvetur: et nō agnoscet unde adve-
niat illi. Illusio et improperium superborum:
et vindicta sicut leo insidiabitur illi. La-
queo peribunt qui oblectantur casu iusto-
rum. Dolor autem consumet illos antequam mo-
riantur. Ira et furor utraque execrabilia sunt:
et vir peccator continens erit illorum.

XXVIII

Qui vindicari
vult: a deo inveniet vindictam: et peccata
illius servans servabit. Relinque proximo no-
centi te: et tunc deprecanti tibi peccata sol-
ventur. Homo homini servat iram: et a deo quaerit
medelam. In hominē sibi similem nō ha-
bet misericordiam: et de peccatis suis deprecatur. Ipse dum
caro sit reservat iram: et propitiationem quaerit
a deo: quis exorabit pro delictis illius? Memen-
to novissimorum: et desine inimicari. Tabi-
tudo enim et mors imminet in mandatis eius. Me-
morare timorem dei: et nō irascaris proximo.
Memorare testamentū altissimi: et despice
ignorantiam proximi. Abstine te a lite: et mi-
nues peccata. Homo enim iracundus incendit litem:
et vir peccator conturbabit amicos: et in me-
dio pacem habentium immittet inimicitiam.
Secundum enim ligna silve: sic ignis exardescit. Et
secundum virtutem hominis: sic iracundia illi-
us erit: et secundum substantiam suam exaltabit iram suam.
Certamen festinatum incendit ignem: et lis
festinans effundet sanguinem: et lingua
testificans adducit mortem. Si sufflaveris
quasi ignis exardebit: et si exspueris super il-
lam extinguetur: utraque ex ore proficiscuntur.
Susurro et bilinguis maledictus: multos
enim turbavit pacem habentes. Lingua tertia mul-
tos commovit: et dispersit illos a gente in gentem.
Civitates muratas divitum destruxit: et domos
magnatorū effodit. Virtutes populorum concidit:
et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia mulie-
res viratas eiecit: et privavit illas de la-
boribus suis. Qui respicit illam nō habebit requi-
em: nec habebit amicum in quo requiescat.
Flagelli plaga livorem facit: plaga autem
lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in
ore gladii: sed nō sic quasi qui interierunt per lin-
guam suā. Beatus qui tectus est a lingua ne-
quam: qui in iracundia illius nō transivit: et qui
nō adtraxit iugum eius: et in vinculis illius
nō est alligatus. Iugum enim illius iugum ferreum

est. et uinculum illius: uinculum ereum est. Mors
illius mors nequissima. et utilis potius
infernus quam illa. Perseuerantia illius non permane
bit. sed obtinebit uias iniustorum. In flam
ma sua non comburet iustos. et qui relinquunt
deum incident in illam: et exardebit in illis
et non extinguetur et immittetur in illos quasi
leo et quasi pardus ledet illos. Sepi aures
tuas spinis. et noli audire linguam nequam
et ori tuo facito ostia et seras auribus tuis.
Aurum tuum et argentum confla: et uerbis tu
is facito stateram: et frenum ori tuo rectos.
Et attende ne forte labaris in lingua: et
cadas in conspectu inimicorum insidiantium
tibi. et sit casus tuus insanabilis in mortem.

Qui facit XXIX
misericordiam feneratur proximo suo. et qui pre
ualet manu mandata seruat. Fenerare proxi
mo tuo in tempore necessitatis illius. et iterum red
de proximo in tempore suo. Confirma uerbum
et fideliter age cum illo: et in omni tempore
inuenies quod tibi necessarium est. Multi quasi inuen
tionem estimauerunt fenus: et prestiterunt mo
lestiam his qui se adiuuauerunt. Donec ac
cipiant osculantur manus dantis: et in
promissionibus humiliant uocem suam: et
in tempore redditionis postulabit tempus
et loquatur uerba tedii et murmurationum
et tempus causabitur. Si autem potuerit reddere
aduersabitur. Solidi uix reddet dimidium. et
computabit illud quasi inuentionem: sin autem
fraudabit illum pecunia sua: et possidebit
bit illum inimicum gratis: et conuitia et
maledicta reddet illi. et pro honore et benefi
cio reddet illi contumeliam. Multi non causa
nequitie non feneranti sunt: sed fraudari gratis
timuerunt. Verumtamen super humilem animo
fortior esto. et pro elemosina non trahas illum
Propter mandatum assume pauperem: et propter
inopiam eius ne dimittas eum uacuum.
Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non
abscondas illam sub lapide in perditionem.
Pone thesaurum tuum in preceptis altissimi.
et proderit tibi magis quam aurum. Conclude
elemosinam in sinu pauperis. et hec pro te ex
orabit ab omni malo. Elemosina uiri quasi
sacculus cum ipso. et gratiam hominis quasi pu
pillam conseruabit. et postea resurget et retri
buet illis retributionem unicuique in caput
illorum. super scutum potentis: et super
lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit.
Vir bonus fidem facit proximo suo: et qui
perdidit confusionem derelinquet sibi. Gratiam
fideiussoris non obliuiscaris. dedit enim
pro te animam suam. Repromissorem fugit
peccator et immundus. Bona uero repromis
soris sibi ascribit peccatum. et ingratus sen
su relinquit liberantem se. Vir repromittit de
proximo suo et cum perdiderit reuerentiam reli
quetur ab eo. Repromissio nequissima mul
tos perdidit dirigentes. et commouit illos quasi
maris fluctus. Viros potentes gyrans mi
grare fecit. et uagati sunt in gentibus alie
nis. Peccator transgrediens mandata domini
incidet in repromissionem nequam: et qui co
natur multa agere incidet in iudicium. Recu
pera proximum secundum uirtutem tuam: et attende tibi
ne incidas. Initium uite hominis aqua et pa
nis et uestimentum et domus protegens turpitu
dinem. Melior est uictus pauperis sub tegmi
ne asserum: quam epule splendide in peregre sine
domicilio. Minimum pro magno placeat tibi.
et improperium peregrinationis non audies. Vi
ta nequam hospitandi de domo in domum
et ubi hospitabitur non fiducialiter aget. nec
aperiet os. Hospitabitur et pascet et potabit
ingratos. et ad hec amara audiet. Transi
hospes et orna mensam: et que in manu habes
ciba ceteros. Exi a facie honoris amicorum me
orum. necessitudine domus mee hospi
cio michi factus es frater. Grauia hec homini
habenti sensum. correptio domus et im
properium feneratoris. XXX

Qui diligit filium suum assiduat
illi flagella ut letetur in nouissimo
suo: et non palpet proximorum hostia. Qui
docet filium suum laudabitur in illo. et
in medio domesticorum in illo gloriabitur.
Qui docet filium suum in zelum mittit
inimicum: et in medio amicorum gloriabitur
in illo. Mortuus est pater illius: et quasi non est
mortuus. similem enim reliquit sibi post se. In
uita sua uidit et letatus est in illo. et in obi
tu suo non est contristatus: nec confusus est coram
inimicis. Reliquit enim defensorem domus
contra inimicos. et amicis reddentem gratiam.
Pro animabus filiorum colligauit uulnera su
a: et super omnem uocem turbabuntur uisce
ra eius. Equus indomitus euadit durus:
et filius remissus euadet preceps. Lacta fi
lium tuum et pauentem te faciet. Lude cum eo:
et contristabit te. Non corrideas illi ne con
doleas: et in nouissimo obstupescent den
tes tui. Non des illi potestatem in iuuentute

et tunde latera eius dum infans ē. ne for-
te induret et nō credat tibi: et erit tibi dolor
anime. Doce filium tuum et operare illū
ne in turpitudinē illius offendas. Meli-
or ē pauper sanus et fortis uiribꝫ: quā diues
imbecillis et flagellatus malitia. Salus anime
in sc̄itate iustitie: et melior omni auro: et
omni argento. et corpus ualidū quā sensus
immensus. nō ē census sup censum salutis
corporis. et non est oblectamētū sup cor-
dis gaudium. Melior ē mors quā uita a-
mara. et requies eterna quā langor pseuerans.
Bona abscondita in ore clauso quasi
appositiones epularum circūposite sepulcro.
Quid proderit libatio ydolo. nec enim man-
ducabit. nec odorabitur. Sic qui effuga-
tur a dn̄o et portans mercedes iniquitatis
uidens oculis ingemiscens: sicut spado cō-
plectens uirginem et suspirans. Tristi-
tiam nō des anime tue: et nō affligas te-
metipsm̄ in cōsilio tuo. Jocunditas cor-
dis hec est uita hominis: et thesaurus sine
defectōne sc̄itatis. et exultatio uiri ē lō-
geuitas. Miserere anime tue placens deo
et contine. et congrega cor tuum in sc̄itate eius.
et tristitiam longe expelle a te. Multos
enim occidit tristitia: et nō ē utilitas in
illa. Zelus et iracundia minuūt dies. et
ante tempus senectam adducet cogitatus.
Splendidū cor bonū in epulis. epule eī
illius diligenter fiunt. XXXI

Uigilia honestatis tabefaciet
carnes: et cogitatus illius auferet
somnum. Cogitatus prescie auferet sensū
et infirmitas grauis sobriam facit aīam.
Laborauit diues in congregatione substantie. et in
requie sua replebitur bonis suis. Labora-
uit pauper in diminutione uictus: et in fine
inops fit. Qui aurū diligit nō iustificabitur.
et qui insequitur cōsumptionē replebitur
ex ea. Multi dati sunt in auri casus. et facta
ē in specie ipsius perditio illorum. Lignū offen-
sionis est aurum sacrificantiū. Ve illis qui sec-
tantur illud. et omnis imprudens deperiet
in illo. Beatus ē diues qui inuentus ē sine
macula: et qui post aurū nō abiit. nec sperauit
in pecunie thesauris. Quis ē hic et lauda-
bimus eum. Fecit enim mirabilia in uita
sua. Quis probatus ē in illo et pfectus in-
uentus ē. et erit illi gloria eterna. Qui po-
tuit transgredi et nō ē transgressus: et facere ma-
la et nō fecit. ideo stabilita sunt bona illius

in dn̄o. et elemosinas illius enarrabit om-
nis ecclesia sc̄orum. Supra mensam magnā sedis-
ti: nō aperias sup illā faucem tuam prior.
Nō dicas sic multa sunt que sup illā sunt.
Memento quoniā malus ē oculus nequam. Ne-
quius oculo quid creatū ē. ideo ab oī fa-
cie sua lacrimabitur cū uiderit. Ne extendas
manū tuam prior: et inuidia contamina-
tus erubescas. Ne cōprimaris in conuiuio.
Intellige que sunt proximi tui ex
teipso. Utere quasi hō frugi. his que tibi ap-
ponuntur: et nō cum manducas multū odi-
o habearis. Cessa prior causa discipline.
noli nimius esse ne forte offendas. Et si in
medio multorum sedisti: prior illis nō ex-
tendas manū tuam. ne prior poscas bibere.
Quā sufficiens est homini erudito uinū
exiguū: et in dormiendo nō laborabis ab il-
lo: et nō senties laborem. Uigilia et colera
et tortura uiro infrunito. Somnus sani-
tatis in homine parco. dormiet usque mane
et anima illius cum ipso delectabitur. Et si co-
actus fueris in edendo multū: surge e me-
dio euome et refrigerabit te: et nō ad-
ducas corpori tuo infirmitatē. Audi me
fili et ne spernas me: et in nouissimo in-
uenies uerba mea. In omnibꝫ operibꝫ tuis
esto uelox. et oīs infirmitas nō occurret tibi.
Splendidū in panibꝫ benedicent labia mul-
torum: et testimoniū ueritatis illius fide-
le. In nequissimo pane murmurabit ciui-
tas: et testimoniū nequitie illius uerum.
Diligentes in uino noli prouocare: mul-
tos enim exterminauit uinū. Ignis probat ferrū
sic uinū corda superborum arguet in ebri-
etate potatum. Equa uita hominibꝫ uinū
in sobrietate. si bibas illud moderate eris
sobrius. Que est uita que minuitur uino.
Quid defraudat uitam. mors. Uinū in iocun-
ditate creatū ē nō in ebrietate ab initio. Ex-
ultatio anime et cordis uinū moderate
potatū. Sanitas ē et corpori et anime so-
brius potus. Uinū multū potatū irritatiōnē
et iram et ruinas multas facit. Amari-
tudo anime uinū multū potatū. Ebrietatis
animositas imprudentis offensio mi-
norans uirtutem et faciens uulnera. In con-
uiuio uini nō arguas proximū: et nō despi-
cias eum in iocunditate illius. Uerba improperii
nō dicas illi: et nō premas illū in repeten-
do. XXXII

Rectorem te posuerūt noli extolli.

Esto in illis quasi unus ex ipsis. Curam illo
rum habe. et sic conside. et omni cura tua ex
plicata recumbe ut leteris propter illos: ut orna
mentum gratie accipias. Honorem et dig
nitatem consequaris congregationis. Loque
re maior natu: decet enim te primum ver
bum diligenti scientia: et non impedias
musicam. Ubi auditus non est: non effundas ser
monem. et importune noli extolli in sapien
tia. Gemmula carbunculi in ornamento au
ri. et comparatio musicorum in convivio vini. Si
cut in fabricatione auri signum est smaragdi
sic numerus musicorum in iocundo et mo
derato vino. Audi tacens: et pro reverentia ac
cedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in
tua causa vix cum necesse fuerit. Si bis interroga
tus fueris: habeat caput responsum tuum. In mul
tis esto quasi inscius: et audi tacens si
mul et querens: et loqui in medio magna
torum non presumas. et ubi sunt senes: non mul
tum loquaris. Ante grandinem prodibit corusca
tio: et ante verecundiam prodibit gratia: et hora
surgendi non te trices. Precurre autem prior
in domum tuam: et illic avocare et illic
lude et age conceptiones tuas. et non in delic
tis et verbo superbo. Super his omnibus benedi
cito dominum qui fecit te. et inebriantem te ab
omnibus bonis suis. Qui timet deum excipi
et doctrinam eius. et qui vigilaverint ad
illum invenient benedictionem. Qui querit legem
replebitur ab ea. et qui insidiose agit scan
dalizabitur in ea. Qui timent deum inve
nient iudicium iustum: et iustitias quasi lu
men accendent. Peccator homo vitabit cor
rectionem. et secundum voluntatem suam inve
niet comparationem. Vir consilii non disperdet
intelligentiam: alienus et superbus non perti
mescet timorem. Etiam postquam fecit cum eo
sine consilio: et suis insectationibus arguetur.
Fili sine consilio nihil facias: et post factum
non penitebis. In via ruine non eas: et non offen
das in lapides. Nec credas te vie laboriose ne
ponas anime tue scandalum: et a filiis tuis
cave. et a domesticis tuis attende. In omni ope
re tuo crede ex fide anime tue. Hec est enim con
servatio mandatorum. Qui credit deo attendit
mandatis: et qui confidit in illo non mino
ratus erit. XXXIII

xxxiii Timenti dominum non occurrent mala: sed in temp
tatione deus illum conservabit et liberabit a ma
lis. Sapiens non odit mandata et iustitias
et non illidetur quasi in procella navis. Homo sensatus
credit legi dei: et lex illi fidelis. Qui interroga
tionem manifestat parabit verbum: et sic
deprecatus exaudietur: et conservabit disci
plinam: et tunc respondebit. Precordia fatui
quasi rota carri: et quasi axis versatilis
cogitatus illius. Equus emissarius: sic
amicus subsannator sub omni supra
sedente hinnit. Quare dies diem superat
et iterum lux lucem: et annus annum
a sole sol solem? A domini scientia separati sunt facto
sole et preceptum custodiente: per dei sapi
entiam diiudicantur. et immutavit tempo
ra et dies festos ipsorum. et in illis dies
festos ipsorum celebraverunt ad horam.
Ex ipsis exaltavit et magnificavit deus
et ex ipsis posuit in numerum dierum et annos
et homines omnes de solo et ex terra
unde creatus est adam. In multitudine
discipline domini separavit eos. et immutavit
vias eorum. Ex ipsis benedixit et exalta
vit. et ex his sanctificavit: et ad se appli
cavit. Ex ipsis maledixit et humiliavit
et convertit illos ad separationem ipsorum.
Quasi lutum figuli in manu ipsius:
plasmare illud et disponere. Omnes vie eius
secundum dispositionem eius. Sic homo in manus
illius qui se fecit: reddet illi secundum iudi
cium suum. Contra malum bonum est et
contra vitam mors. sic et contra virum iustum
peccator. et sic intuere omnia opera altis
simi. Duo contra duo: unum contra
unum. Et ego novissimus vigilavi: et quasi
qui colligit acinos alias racemos post vinde
miatores. In benedictione dei et ipse speravi
et quasi qui vindemiat replevi torcu
lar. Respicite quoniam non mihi soli laboravi sed
omnibus exquirentibus disciplinam. Au
dite me magnati et omnes populi: et rectores
ecclesie auribus percipite. Filio et mulieri fratri et — Nota
amico: non des potestatem super te in vita
tua. et non dederis alii possessionem tuam. ne
forte peniteat te: et deprecaris pro illis. Dum
adhuc superes et aspiras: non immutabit
te omnis caro. Melius est enim ut filii
tui te rogent: quam te respicere in manus fi
liorum tuorum. In omnibus operibus tuis pre
cellens esto: non dederis maculam in gloriam
tuam. In die consummationis dierum vite tue
et in tempore exitus tui distribue heredi
tatem tuam. Cibaria et virga et onus asi
no. panis et disciplina et opus servo. O
peratur in disciplina: et querit requiescere.

Laxa manus illi: et queret libertatem. Iu
gum et lorum curvant collum durum: et ser
vum inclinant operationes assidue. Servo
malivolo tortura et compedes: mitte il
lum in operationem ne vacet. Multam enim mali
ciam docuit ociositas. In opere constitue eum
sic enim decet illum. Et si non obaudierit cur
va illum compedibus: et non amplifices su-
per omnem carnem. Verum sine iudicio nichil
facias grave. Si est tibi servus fidelis: sit tibi quasi
anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta: quo
niam in sanguine anime comparasti eum. Si
leseris eum iniuste: in fugam convertetur.
Et si extollens discesserit: quem queras et
in qua via queras illum nescis.

Vana spes XXXIIII
et mendatium insensato viro: et
sompnia extollunt imprudentes. Quasi qui
apprehendit umbram et persequitur ventum
sic et qui attendit ad visa mendatia. Secundum
hoc visio sompniorum: ante faciem hominis simili
tudo hominis alterius. Ab inmundo quid munda
bitur: et a mendace quid verum dicetur? Di
vinatio erroris et auguria mendatia et
sompnia malefacientium vanitas est. Et
sicut parturientis cor tuum phantasias patitur:
nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio: ne
dederis in illis cor tuum. Multos enim erra
re fecerunt sompnia: et exciderunt sperantes
in illis. Sine mendatio consummabitur verbum
et sapientia in ore fidelis complanabitur. Qui non
temptatus quid scit? Vir in multis exper
tus cogitabit multa: et qui multa didicit
enarrabit intellectum. Qui non est expertus pau
ca recognoscit. Qui autem in multis factus est
multiplicabit maliciam. Qui temptatus
non est qualia scit? Et qui implanatus est ha
bundabit nequitia. Multa vidi errando
et plurimas verborum consuetudines. Aliquo
ciens usque ad mortem periclitatus sum ho
rum causa: et liberatus sum gratia dei. Spiritus timen
tium deum queritur: et in respectu illius bene
dicetur. Spes enim illorum in salvantem illos: et
oculi dei in diligentes se. Qui timet deum
nichil trepidabit: et non pavebit: quoniam ipse est
spes eius. Timentis dominum beata est anima
eius. Ad quem respiciat: et quis est fortitudo
eius? Oculi domini super timentes eum. Protector
potentie firmamentum virtutis tegimen ardo
ris et umbraculum meridiani deprecatio offensi
onis. et adiutorium casus exaltans animam et
illuminans oculos dans sanitatem et vitam
et benedictionem. Immolantis ex iniquo obla
tio est maculata: et non sunt beneplacite sub
sannationes iniustorum. Dominus solus susti
nentibus se in via veritatis et iusticie. Dona ini
quorum non probat altissimus: nec respicit in
oblationibus iniquorum: nec in multitu
dine sacrificiorum eorum propiciabitur peccatis.
Qui offert sacrificium ex substantia pauperum
quasi qui victimat filium in conspectu patris sui.
Panis egentium vita pauperis est: qui de
fraudat illum homo sanguinis est. Qui aufert in
sudore panem: quasi qui occidit proximum suum.
Qui effundit sanguinem: et qui fraudem
facit mercennario fratres sunt. Unus edi
ficans et unus destruens: quid prodest illis
nisi labor? Unus orans et alius maledicens
cuius vocem exaudiet deus? Qui baptiza
tur a mortuo et iterum tangit mortuum: quid
proficit lavatio illius? Sic homo qui ieiu
nat in peccatis suis: et iterum eadem faciens
quid proficit humiliando se? Orationem illius
quis exaudiet? XXXV

Qui conservat verbum multiplicat
orationem. Sacrificium salutare est atten
dere mandatis: et discedere ab omni iniquitate
et propiciationem litare sacrificiis super iniusti
cias. et deprecatio pro peccatis recedere ab iniusti
cia. Retribuet tamen gratiam qui offert simi
laginem. et qui offert facit misericordiam offert sacri
ficium. Beneplacitum est domino recedere ab ini
quitate. et deprecatio recedere ab iniusticia. Non
apparebis ante conspectum dei vacuus. Hec enim
omnia propter mandatum dei fiunt. Oblatio
iusti impinguat altare. et odor suavitatis
est in conspectu altissimi. Sacrificium iusti ac
ceptum est: et memoriam eius non oblivis
cetur dominus. Bono animo gloriam redde deo: et
non minuas primitias manuum tuarum. In omni
dato hylarem fac vultum tuum: et in exsul
tatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo
secundum datum eius et in bono oculo adinventio
nem facito manuum tuarum. Quoniam dominus retri
buens est: et septies tantum reddet tibi. Noli offerre
munera prava: non enim suscipiet illa. Et
noli inspicere sacrificium iniustum: quoniam dominus
iudex est: et non est apud illum gloria
persone. Non accipiet dominus personam in pau
perem: et deprecationem lesi exaudiet. Non despi
ciet preces pupilli: nec viduam si effundat loquelam
gemitus. Nonne lacrime vidue ad maxillam
descendunt: et exclamatio eius super dedu
centem eas? A maxilla enim descendit usque

ad celum: et dominus exauditor non delectabitur
in illis. Qui adorat deum in oblectatione suscipietur: et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes
penetrabit: et donec propinquet non consolabitur. et non discedet donec aspiciat altissimus. et dominus non elongabit. sed iudicabit
iustos et faciet iudicium. et fortissimus
non habebit in illis patientiam. ut contribulet
dorsum ipsorum. et gentibus reddet vindictam. donec tollat plenitudinem superborum. et
sceptra iniquorum contribulet. donec reddat
hominibus secundum actus suos. et secundum opera ade et secundum presumptionem illius: donec iudicet iudicium
plebis sue et oblectabit iustos misericordia sua.
Speciosa XXXVI

xxxv Speciosa misericordia dei in tempore tribulationis quasi
nubes pluvie in tempore siccitatis.
Miserere nostri deus omnium et respice nos
et ostende nobis lucem miserationum tuarum:
et immitte timorem tuum super gentes que non exquisierunt te. et cognoscant quia non est deus nisi tu
ut enarrent magnalia tua. Alleva manum
tuam super gentes alienas ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu
eorum sanctificatus es in nobis: sic in conspectu
nostro magnificaberis in illis: ut cognoscant te
sicut et nos agnovimus: quoniam non est alius deus
preter te domine. Innova signa et immuta mirabilia. Glorifica manum et brachium dextrum.
Excita furorem et effunde iram: extolle adversarium et afflige inimicum. Festina tempus
et memento finis ut enarrent mirabilia
tua. In ira flamme devoretur qui salvatur:
et qui pessimant plebem tuam inveniant
perditionem. Contere caput principum inimicorum dicentium. non est alius preter nos. Congrega
omnes tribus iacob: et cognoscant quia non est deus
nisi tu: ut enarrent magnalia tua. et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue
super quam invocatum est nomen tuum: et israel
quem coequasti primogenito tuo. Miserere
civitati sanctificationis tue ierusalem civitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibus verbis tuis
et gloria tua populum tuum. Da testimonium
quia ab initio creature tue sunt: et suscita predicationes quas locuti sunt in nomine tuo prophete priores. Da mercedem domine sustinentibus
te: ut prophete tui fideles inveniantur. et exaudi orationes servorum tuorum. secundum benedictionem aaron
da populo tuo et dirige nos in viam iustitie: ut sciant omnes qui inhabitant terram quia tu es deus conspector

seculorum. Omnem escam manducabit
venter. et est cibus cibo melior. Fauces
contingunt cibum fere: et cor sensatum
verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam. et homo peritus resistet illi. Omnem masculum
excipiet mulier. et est filia melior filia.
Species mulieris exhilarat faciem viri sui. et super omnem concupiscentiam hominis superducit desiderium. Si est lingua curationis: et
mitigationis et misericordie: non est vir illius secundum
filios hominum. Qui possidet mulierem bonam possessionem inchoat. Adiutorium secundum illum
est et columpna ut requies. Ubi non est sepes
diripietur possessio: et ubi non est mulier ingemiscat egens. Cui credit qui non habet nidum. et deflectens ubicumque obscuraverit: quasi
succinctus latro exiliens de civitate in
civitatem. XXXVII

xxxvi Omnis amicus dicet: et ego
amicitiam copulavi. sed est amicus
solo nomine amicus. Nonne tristitia inest
usque ad mortem? Sodalis autem et amicus ad amicitiam convertentur. O presumptio nequissima unde creata es: cooperire aridam malicia et dolositate illius? Sodalis amico
condelectabitur in oblectationibus: et in die
tribulationis adversarius erit. Sodalis amico condolet causa ventris: et contra hostem accipiet scutum. Non obliviscaris amici tui
in animo tuo: et non immemor sis illius in
operibus tuis. Noli consiliari cum socero tuo
et a zelantibus te absconde consilium. Omnis
consiliarius prodit consilium. sed non est consiliarius
in semetipso. A consiliario malo serva animam tuam. Prius scito que illius necessitas: et quid ipse in animo suo cogitabit: ne forte mittat sudem in terram: et dicat
tibi bona est via tua: et stet e contrario ut
videat quid tibi eveniat. Cum viro irreligioso
tracta de sanctitate: et cum iniusto de iustitia: et cum muliere de hiis que emulatur.
Cum timido de bello: cum negotiatore de traiectione. Cum emptore de venditione. Cum
viro livido de gratiis agendis. Cum impio
de pietate. Cum inhonesto de honestate. Cum
operario agrario de omni opere. Cum operario annuali de consummatione anni. Cum servo
pigro de multa operatione. Non attendas hiis
in omni consilio: sed cum viro sancto assiduus
esto. quecumque cognoveris observantem timorem dei: cuius anima est secundum animam tuam. Qui
cumque titubaverit in tenebris non condolebit

tibi. et cor boni consilii statue tecum. non
est enim tibi aliud plus illo. Anima viri
sancti enuntiat aliquando vera: quam septem circum-
spectores sedentes in excelso ad speculan-
dum. Et in his omnibus deprecare altissimum
ut dirigat in veritate viam tuam. Ante omnia
opera verbum verax precedat te. et ante omnem
actum consilium stabile. Verbum nequam
immutabit cor: ex quo quatuor partes oriuntur
bonum et malum. vita et mors. et dominatur illo-
rum est assidua lingua. Vir peritus multos
erudivit. et anime sue suavis est. Qui sophi-
stice loquitur odibilis est in omni re defrau-
dabitur. Non enim data est illi a domino gratia. omni
enim sapientia defraudatus est. Est sapiens anime
sue sapiens: et fructus sensus illius lau-
dabiles sunt. Vir sapiens implebitur be-
nedictionibus: et videntes illum laudabunt.
Vita viri in numero dierum. dies autem israel
innumerabiles sunt. Sapiens in populo heredi-
tabit honorem. et nomen illius erit vivens
in eternum. Fili in vita tua tempta animam
tuam. et si fuerit nequam non des illi potesta-
tem. Non enim omnia omnibus expediunt. et
non omni anime genus placet omne. Noli a-
vidus esse in omni epulatione: et non te effun-
das super omnem escam. In multis enim escis
erit infirmitas: et aviditas appropinquabit
usque ad choleram. Propter crapulam multi obi-
erunt. qui autem abstinens est adiciet vitam.

Honora medicum XXXVIII
propter necessitatem: et-
enim illum creavit altissimus. A deo est enim
omnis medela: et a rege accipiet donationem.
Disciplina medici exaltabit caput illius. et
in conspectu magnatorum collaudabitur. Altis-
simus creavit de terra medicinam: et vir
prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno
indulcata est aqua amara? Ad agnitionem
hominum virtus illorum. Et dedit hominibus scientiam
altissimus honorari in mirabilibus suis.
In his curans mitigabit dolorem: et un-
guentarius faciet pigmenta suavitatis
et unctiones conficiet sanitatis: et non consum-
mabuntur opera eius. Pax enim dei super
faciem terre. Fili in tua infirmitate non
despicias teipsum. sed ora dominum et ipse curabit
te. Averte a delicto et dirige manus: et ab
omni delicto munda cor tuum. Da suavitatem
et memoriam similaginis: et impingua
oblationem: et da locum medico. Et enim illum
dominus creavit: et non discedat a te. quia opera eius
sunt necessaria. Est enim tempus: quando in mani-
bus eorum incurras. ipsi vero dominum deprecabuntur
ut dirigat requiem eorum et sanitatem propter
conversationem eorum. Qui delinquit in conspectu
eius qui fecit eum incidet in manus medi-
ci. Fili in mortuum produc lacrimas: et quasi
dira passus incipe plorare. et secundum iudicium
contege corpus illius: et non despicias se-
pulturam illius. Propter delaturam autem
amare fer luctum illius uno die: et con-
solare propter tristitiam: et fac luctum secundum
meritum eius uno die vel duobus propter detra-
ctionem. A tristitia enim festinat mors et co-
operiet virtutem: et tristitia cordis flectet
cervicem. In abductione permanet tristitia
et substantia inopis secundum cor eius. Non dederis in tris-
titia cor tuum: sed repelle eam a te. et memen-
to novissimorum. et noli oblivisci. Ne-
que enim est conversio. et huic nihil proderis: et te
ipsum pessimabis. Memor esto iudicii mei:
sic enim erit et tuum. Mihi heri et tibi hodie.
In requie mortui requiescere fac memoriam
eius. et consolare illum in exitu spiritus sui. Sa-
pientiam scribe in tempore vacuitatis: et
qui minoratur actu sapientiam percipiet. quia
sapientia replebitur. Qui tenet aratrum: et qui
gloriatur in iaculo stimulo boves agitat.
et conversatur in operibus eorum. et enarratio eius
in filiis taurorum. Cor suum dabit ad versan-
dos sulcos: et vigilia eius in sagina va-
carum. Sic omnis faber et architectus qui
noctem tamquam diem transigit. qui sculpit
signacula sculptilia. et assiduitas eius va-
riat picturam. Cor suum dabit in similitudinem
picture. et vigilia sua perficit opus. Sic faber
ferrarius sedens iuxta incudem: et conside-
rans opus ferri. Vapor ignis urit carnes eius.
et in calore fornacis concertatur. Vox mallei
innovat aurem eius. et contra similitudinem vasis
oculus eius. Cor suum dabit in consummationem o-
perum: et vigilia sua ornabit imperfectionem.
Sic figulus sedens ad opus suum convertens pe-
dibus suis rotam. qui in sollicitudine posi-
tus est semper propter opus suum. et innumera-
bilis est omnis operatio eius. In brachio suo formabit
lutum: et ante pedes suos curvabit virtutem
suam. Cor suum dabit ut consummet linitionem.
et vigilia sua mundabit fornacem. Omnes
hi in manibus suis speraverunt: et unusquisque
in arte sua sapiens est. Sine his omnibus non edifi-
catur civitas. et non inhabitabunt nec ambu-
labunt: et in ecclesiam non transilient. Super

sellam iudicis non sedebunt et testamentum iudicii non intelligent neque palam facient disciplinam et iudicium et in parabolis non invenientur. Sed creaturam evi confirmabunt et deprecatio illorum in operatione artis, accommodantes animam suam et conquirentes in lege altissimi. XXXIX

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens et in prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorum conservabit et in versutias parabolarum simul introibit. Occulta proverbiorum exquiret et in absconditis parabolarum conversabitur. In medio magnatorum ministrabit et in conspectu presidis apparebit. In terram alienigenarum gentium pertransiet. Bona enim et mala in hominibus temptabit. Cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad dominum qui fecit illum et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in oratione et pro delictis suis deprecabitur. Aperiet os suum. Si enim dominus magnus voluerit, spiritu intelligentie replebit illum. Et ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientie sue et in oratione confitebitur domino. Et ipse diriget consilium eius et disciplinam et in absconditis suis consiliabitur. Et ipse palam faciet disciplinam doctrine sue et in lege testamenti domini gloriabitur. Collaudabunt multi sapientiam eius et usque in seculum non delebitur. Non recedet memoria eius et nomen eius requiretur a generatione in generationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes et laudem eius annuntiabit ecclesia. Si permanserit nomen derelinquet plus quam mille et si requieverit proderit illi. Adhuc consiliabor ut enarrem: ut furore enim repletus sum. Et in voce dicit: Obaudite me divini fructus et quasi rosa plantata super rivos aquarum fructificate. Quasi libanus odorem suavitatis habete. Florete flores quasi lilium et date odorem et frondete in gratiam et collaudate canticum et benedicite dominum in operibus suis. Date nomini eius magnificentiam et confitemini illi in voce labiorum vestrorum et in canticis labiorum et citharis et sic dicetis in confessione: Opera domini universa bona valde. In verbo eius stetit aqua sicut congeries et in sermone oris illius sicut exceptoria aquarum. Quoniam in precepto ipsius placor fit et non est minoratio in salute illius. Opera omnis carnis coram illo et non est quicquam absconditum ab oculis eius. A seculo et usque in seculum respicit et nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere quid est hoc aut quid est illud. Omnia enim in tempore suo querentur. Benedictio illius quasi fluvius inundavit. Et quomodo cataclismus aridam inebriavit sic ira ipsius gentes que non exquisierunt eum hereditabit. Quomodo convertit aquas in siccitatem et siccata est terra et vie illius viis illorum directe sunt. Sic peccatoribus offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona et mala. Initium necessarie rei vite hominum aqua ignis et ferrum lac et panis similagineus et mel et botrus uve et oleum et vestimentum. Hec omnia sanctis in bona: et sic et impiis et peccatoribus in mala convertentur. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore suo confirmaverunt tormenta sua. In tempore consummationis effundent virtutem et furorem eius qui fecit illos confundent. Ignis grando fames et mors omnia hec ad vindictam creata sunt. Bestiarum dentes et scorpii et serpentes et rumphea vindicans in exterminium impios. In mandatis eius epulabuntur et super terram in necessitate preparabuntur et in temporibus suis non preterient verbum. Propterea ab initio confirmatus sum et consiliatus sum et cogitavi et scripta dimisi. Omnia opera domini bona et omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere: hoc illo nequius est. Omnia enim in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in omni corde et ore collaudate et benedicite nomen domini.

Occupatio magna XL creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum et timores cordis adinventiones expectationis et dies finitionis: a presidente super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terram et cinerem: ab eo qui utitur iacincto et portat coronam usque ad eum qui operitur lino crudo. Furor zelus tumultus fluctuatio et timor mortis iracundia perseverans et contentio: et in tempore refectionis in cubili somnus noctis immutat scientiam eius. Modicum tamquam nichil in requie et ab eo in somnis quasi in die respectus. Conturbatus est in visu cordis sui tamquam qui evaserit in die belli. In tempore salutis sue exsurrexit et admirans ad nullum timorem. Cum omni

carne ab homine usque ad pecus. et super pecca
tores septuplum. Ad hec mors sanguis con
tentio et rumphea. oppressiones. fames et
contritio et flagella. Super iniquos creata sunt
hec omnia: et propter illos factus est cataclismus.
Omnia enim que de terra sunt in terram convertentur:
et aque omnes in mare convertentur. Omne
munus et iniquitas delebitur: et fides in
seculum stabit. Substantie iniustorum sicut
fluvius siccabuntur. et sicut tonitruum mag
num in pluvia personabunt. In aperiendo ma
nus suas letabitur: sic prevaricatores in con
summatione tabescent. Nepotes impiorum non
multiplicabunt ramos et radices immunde
super cacumen petre sonant. Super omnem aquam
viriditas: et ad oram fluminis ante omne
fenum evelletur. Gratia sicut paradisus in be
nedictionibus: et misericordia in seculum permanet. Vita sibi
sufficientis operarii condulcabitur: et in ea
invenies thesaurum. Filii. edificatio civitatis con
firmabit nomen: et super hanc mulier immacu
lata computabitur. Vinum et musica letifi
cant cor. et super utraque dilectio sapientie. Tibie
et psalterium suavem faciunt melodiam
super utraque lingua suavis. Gratiam et spe
ciem desiderabit oculus tuus: et super hec virides
sationes. Amicus et sodalis in tempore conve
nientes: et super utrosque mulier cum viro.
Fratres in adiutorium in tempore tribulationis
et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum: et
constitutio pedum: et super utrumque consilium
beneplacitum. Facultates et virtutes exaltant cor
et super hec timor domini. Non est in timore domini mi
noratio. et non est in eo inquirere adiutorium.
Timor domini sicut paradisus benedictionis: et super
omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempore
vite tue ne indigeas: melius est enim mori quam
indigere. Vir respiciens in mensam alienam
non est vita eius in cogitatione victus: alit enim
animam suam cibis alienis. Vir autem disci
plinatus et eruditus custodiet se. In ore im
prudentis condulcabitur inopia: et in ventre
eius ignis ardebit. XLI

O mors quam amara est memoria tua
homini iniusto: et pacem habenti in substan
tiis suis. Viro quieto: et cuius vie directe
sunt in omnibus: et adhuc valenti accipere cibum.
O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti.
et qui minoratur viribus defecto etate cui
de omnibus cura est et incredibili qui perdit sa
pientiam. Noli metuere iudicium mortis me
mento que ante te fuerunt: et que super ventura
sunt tibi. Hoc iudicium a domino omni carni: et quid
superveniet tibi in beneplacito altissimi. Sive
decem sive centum sive mille anni. Non est enim
in inferno accusatio vite. Filii abominatio
num fiunt filii peccatorum: et qui conversantur
secus domus impiorum. Filiorum peccatorum
periet hereditas: et cum semine illorum assidui
tas opprobrii. De patre impio queruntur filii
quoniam propter illum sunt in opprobrio. Ve vobis viri
impii qui dereliquistis legem domini altissimi.
et si nati fueritis in maledictione nascemini
et si mortui fueritis in maledictione erit pars
vestra. Omnia que de terra sunt in terram convertentur:
sic impii a maledicto in perditionem. Luctus
hominum in tempore corpore ipsorum. Nomen
autem impiorum delebitur. Curam habe de
bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi
quam mille thesauri magni pretiosi. Bone vite
numerus dierum: bonum autem nomen
permanebit in evo. Disciplinam in pace
servate filii. Sapientia enim abscondita
et thesaurus invisus: que utilitas in utris
que? Melior est qui abscondit stultitiam suam
quam homo qui abscondit sapientiam suam. Verumptamen
reveremini in his que procedunt de ore
meo. Non est enim bonum omnem reverentiam
observare: et non omnia omnibus beneplacent in
fide. Erubescite a patre et matre de fornica
tione. et a presidente et a potente de mendacio.
a principe et a iudice de delicto. a synagoga et
plebe de iniquitate. a socio et amico de iniu
stitia: et de loco in quo habitas. de furto. de veri
tate dei et testamento. de discubitu in panibus
et ab obfuscatione dati et accepti. A salutanti
bus de silentio. a respectu mulieris forni
carie. et ab aversione vultus cognati. Ne aver
tas faciem a proximo tuo: et ab auferendo partem
et non restituendo. Ne respicias mulierem alie
nam. et ne scruteris ancillam eius. neque ste
teris ad lectum eius. Ab amicis de sermoni
bus improperii: et cum dederis ne improperes.
XLII

Non duplices
sermonem auditus de revelatione sermonis
absconditi: et eris vere sine confusione: et in
venies gratiam in conspectu omnium homi
num. Ne pro his omnibus confundaris: et ne acci
pias personam ut delinquas. De lege altis
simi et testamento: et de iudicio iustifica
re impium. De verbo sociorum et viatorum: et de
datione hereditatis amicorum. De equalitate
statere et ponderum. De acquisitione pau
corum et multorum. De corruptione emptionis et

negotiatorum et de multa disciplina filiorum
et servo pessimo latus sanguinare. Super mu
lierem nequam bonum est signum. Ubi manus
multe sunt claude et quodcumque trades nume
ra et appende. Datum vero et acceptum omne descri
be. De disciplina insensati et fatui. De seni
oribus qui iudicantur ab adolescentibus. Et
eris eruditus in omnibus et probabilis in con
spectu omnium vivorum. Filia patris abscon
dita est vigilia et sollicitudo eius auferet
somnum ne forte in adolescentia sua adul
tera efficiatur et commorata cum viro odibi
lis fiat. Ne quando polluatur in virginitate sua
et in paternis suis gravida inveniatur. Ne forte
cum viro commorata transgrediatur aut certe ste
rilis efficiatur. Super filiam luxuriosam confir
ma custodiam ne quando faciat te venire in op
probrium inimicis a detractione in ci
vitate et abiectione plebis et confundat te in
multitudine populi. Omni homini noli intende
re in specie et in medio mulierum noli commorari.
De vestimentis enim procedit tinea et a muliere
iniquitas viri. Melior est iniquitas viri quam
mulier benefaciens et mulier confundens in op
probrium. Memor ero igitur operum domini et que
vidi annuntiabo. In sermonibus domini opera eius.
Sol illuminans per omnia respexit et gloria domini
plenum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos e
narrare omnia mirabilia sua que confirma
vit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua. Abys
sum et cor hominum investigavit et in astu
tia eorum excogitavit. Cognovit enim dominus
omnem scientiam et inspexit in signum evi. Annun
tians que preterierunt et que superventura sunt
revelans vestigia occultorum. Non preterit illum
omnis cogitatus et non abscondit se ab eo
ullus sermo. Magnalia sapientie sue decora
vit qui est ante seculum et usque in seculum neque
adiectum est neque minuitur et non eget alicuius
consilio. Quam desiderabilia omnia opera eius et tamquam
scintilla que est considerare. Omnia hec vivunt et
manent in seculum et in omni necessitate omnia obau
diunt ei. Omnia duplicia unum contra unum et
non fecit quicquam deesse. Unius cuiusque confirma
bit bona et quis satiabitur videns gloriam eius.

Altitudinis XLIII
firmamentum pulchritudo eius species celi
in visione glorie. Sol in aspectu annuntians
in exitu vas admirabile opus excelsi. In me
ridiano exurit terram et in conspectu ardo
ris eius quis poterit sustinere. Fornacem cus
todiens in operibus ardoris. Tripliciter sol exurens
montes radios igneos exsufflans et refulgens
radiis suis obcecat oculos. Magnus dominus qui
fecit illum et in sermonibus eius festinavit iter.
Et luna in omnibus in tempore suo ostensio tem
poris et signum evi. A luna signum diei festi.
luminare quod minuitur in consummatione
mensis secundum nomen eius est crescens mirabi
liter in consummatione. Vas castrorum in excel
sis in firmamento celi resplendens. Species ce
li gloria stellarum mundum illuminans in
excelsis dominus. In verbis sancti stabunt ad
iudicium et non deficient in vigiliis suis.
Vide arcum et benedic qui fecit illum. Valde
speciosus est in splendore suo. Gyravit celum
in circuitu glorie sue. Manus excelsi aperuerunt
illum. Imperio suo acceleravit nivem et accelera
vit coruscationes emittere iudicii sui. Propterea
aperti sunt thesauri et evolaverunt nebule sicut
aves. In magnitudine sua posuit nubes
et confracti sunt lapides grandinis. In con
spectu eius commovebuntur montes et in vo
luntate eius adspirabit notus. Vox tonitru
i eius verberavit terram. Tempestas aquilonis
et congregatio spiritus et sicut avis deponens ad
sedendum adspargit nivem et sicut locus
ta demergens descensus eius. Pulchritudinem
candoris eius admirabitur oculus et super
imbrem eius expavescet cor. Gelu sicut sa
lem effundet super terram et dum gelaverit fiet
tamquam cacumina tribuli. Frigidus ventus aqui
lo flavit et gelavit cristallus ab aqua. Super
omnem congregationem aquarum requiescet et si
cut lorica induet se aquis. Et devorabit
montes et exuret desertum et extinguet vi
ride sicut igne. Medicina omnium in fes
tinatione nebule. Ros obvians ab ardore
venienti humilem efficiet eum. In sermo
ne eius siluit ventus. Cogitatione sua pla
cavit abyssum et plantavit illum dominus Ihesus.
Qui navigant mare enarrent pericula eius
et audientes auribus nostris admirabimur.
Illic preclara et mirabilia opera varia genera
bestiarum et omnium pecorum et creatu
ra beluarum. Propter ipsum confirmatus est iti
neris finis et in sermone eius composita sunt
omnia. Multa dicimus et deficimus verbis.
Consummatio autem sermonum ipse est. In omnibus glo
riantes ad quid valebimus. Ipse enim omnipotens
super omnia opera sua. Terribilis dominus et magnus
vehementer et mirabilis potentia ipsius.
Glorificantes dominum quantumcumque potueritis
supervalebit adhuc et admirabilis magni

ficentia eius. Benedicentes dominum exaltate il
lum quantum potestis. maior est enim omni
laude. Exaltantes eum replemini virtute. Ne
laboretis: non enim comprehendetis. Quis vi
dit eum et enarrabit? et quis magnifica
bit eum sicut est ab initio. Multa abscondi
ta sunt maiora his. Pauca enim vidimus
operum eius. Omnia autem dominus fecit: et pie agen
tibus dedit sapientiam. XLIIII

xliiij

Laudemus viros gloriosos:
et parentes nostros in generatione sua. Mul
tam gloriam fecit dominus magnificentia su
a a seculo. Dominantes in potestatibus suis. homi
nes magni virtute et prudentia sua predi
ti nuntiantes in prophetis dignitatem prophetarum: et im
perantes in presenti populo: et virtute pru
dentie populis sanctissima verba. In peritia sua re
quirentes modos musicos: et narrantes car
mina scripturarum. Homines divites in virtu
te pulchritudinis studium habentes: pacifican
tes in domibus suis. Omnes isti in generationibus
gentis sue gloriam adepti sunt: et in diebus
suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt
reliquerunt nomen narrandi laudes eorum.
Et sunt quorum non est memoria. Perierunt quasi
qui non fuerunt. et nati sunt quasi non na
ti. et filii ipsorum cum illis. Sed illi viri misericordie
quorum pietates non defuerunt. et cum semi
ne ipsorum permanent bona hereditas: et nepo
tum illorum semen in testamento stetit. et
filiorum ipsorum propter illos usque in eternum
manet. semen eorum et gloria illorum non derelinquetur.
Corpora ipsorum in pace sepulta sunt. et no
men eorum vivet in generationes et generationes.
Sapientiam enim ipsorum narrent omnes populi
et laudem eorum nuntiet ecclesia. Enoc placuit
deo et translatus est in paradisum: ut det genti
bus penitentiam. Noe inventus est perfectus ius
tus: et in tempore iracundie factus est reconci
liatio. Ideo dimissum est reliquum terre: cum
factum est diluvium. Testamenta seculi posita sunt apud
illum: ne deleri possit diluvio omnis caro. A
braham magnus pater multitudinis gentium: et
non est inventus similis illi in gloria. qui conser
vavit legem excelsi: et fuit in testamento cum illo.
In carne eius stare fecit testamentum: et in
temptatione inventus est fidelis. Ideo iureiuran
do dedit illi gloriam in gente sua. crescere illum
quasi cumulum: et ut stellas exaltare semen eius.
et hereditare illos a mari usque ad mare. et a
flumine usque ad terminos terre. Et ysaac eodem
fecit modo propter abraham patrem ipsius. Benedic

tionem omnium gentium dedit illi dominus: et testamen
tum confirmavit super caput iacob. Agnovit eum
in benedictionibus suis: et dedit illi hereditatem et divisit
illi partem in tribubus
xii. et conservavit illi homines misericordie inveni
entes gratiam in oculis omnis carnis.
Dilectus deo et hominibus XLV
Moyses cuius memoria in benedictione est.
Similem illum fecit in gloria sanctorum: et mag
nificavit eum in timore inimicorum. et in ver
bis suis monstra placavit. Glorificavit illum
in conspectu regum: et iussit illi coram populo
suo: et ostendit gloriam suam. In fide et leni
tate ipsius sanctum fecit illum: et elegit eum ex omni
carne. Audivit enim eum et vocem ipsius: et in
duxit illum in nube. Et dedit illi coram precep
ta: et legem vite et discipline docere iacob tes
tamentum et iudicia sua israel. Excelsum fecit
aaron fratrem suum: et similem sibi de tribu
levi. Statuit ei testamentum eternum: et dedit illi
sacerdotium gentis: et beatificavit eum in glo
ria. Et circumcinxit illum zona iustitie. et induit eum sto
lam iustitie glorie. et coronavit illum in vasis
virtutis. Circumdedit pedes et femoralia: et humera
le posuit ei. et cinxit eum tintinabulis aureis
plurimis in gyro dare sonitum in incessu su
o: auditum facere sonitum in templo in memo
riam filiis gentis sue. Stolam sanctam auro et iacin
to et purpura opus textile viri sapientis
iudicio et veritate predita. torto cocco opus arti
ficis gemmis preciosis figuratis in ligatura
auri. et opere lapidarii sculptis in memoriam
secundum numerum tribuum israel. Corona aurea
super mitram eius expressam signo sanctitatis
honoris et opus virtutis desideria oculorum
ornata. Sic pulchra ante ipsum non fuerunt ta
lia usque ad originem. Non indutus est illa al
ienigena aliquis: sed tantum filii ipsius soli et ne
potes eius per omne tempus. Sacrificia ipsius
consummata sunt igni cotidie. Complevit moy
ses manus eius: et unxit illum oleo sancto. Factum
est illi in testamentum eternum: et semini eius sicut
dies celi. Fungi sacerdotio: et habere laudem: et
glorificare populum suum in nomine suo. Ipsum
elegit ab omni vivente offerre sacrificium
deo incensum et bonum odorem in memoriam
placare pro populo suo et dedit illi in preceptis suis
potestatem in testamentis iudiciorum docere iacob
testimonia: et in lege sua lucem dare israel.
Quia contra illum steterunt alieni: et propter
invidiam steterunt alieni circumdederunt il
lum in deserto homines qui erant circa dathan et
abyron. et congregatio chore in iracundiam

hereditas

Vidit dominus deus et non placuit illi: et consump-
ti sunt in impetu iracundie. Fecit illis mon-
stra et consumpsit eos in flamma ignis: et
addidit aaron gloriam: et dedit illi hereditatem
et primitias fructuum terre divisit illi. Panem
ipsius in primis paravit in satietatem. Nam
sacrificia domini edent que dedit ipsi et semini
eius. Ceterum in terra gentium non hereditabit. et
pars non est illi in gente. Ipse enim pars eius
est et hereditas. Finees filius eleazari tercius in
gloria est imitando ipsum in timore dei. et sta-
re in reverentia gentis. In bonitate et alacri-
tate anime sue: placuit deo israel. Ideo statuit il-
li testamentum pacis: et principem sanctorum et
gentis sue: ut sit illi et semini eius sacerdo-
tii dignitas in eternum. Et testamentum david regi
filio iesse de tribu iuda hereditas ipsi et semi-
ni eius: ut daret sapientiam in cor nostrum iudi-
care gentem suam in iusticia: ne abolerentur
bona ipsorum: et gloriam ipsorum in gentem eorum
eternam fecit. XLVI

Fortis in bello ihesus nave successor
moysi in prophetis: qui fuit magnus secundum
nomen suum. maximus in salutem electorum dei
expugnare insurgentes hostes: ut consequere-
tur hereditatem israel. Quam gloriam adeptus est
in tollendo manus suas: et iactando contra civi-
tates romphreas. Quis ante illum sic restitit?
Nam hostes ipse dominus percussit. aut non in iracundia e-
ius impeditus est sol. Et una dies facta est quasi
duo? Invocavit altissimum potentem in ob-
pugnando inimicos undique. Et exaudivit
illum magnus et sanctus deus in saxis gran-
dinis valde fortis. Et impetum fecit contra gentem
hostilem: et in descensu perdidit contrarios
ut cognoscant gentes potentiam eius. quia
contra deum pugnare non est facile. Et secu-
tus est a tergo potentes: et in diebus moysi
misericordiam fecit ipse et caleph filius iephone.
stare contra hostem et prohibere gentem a pec-
catis: et perstringere murmur malicie. Et ipsi
duo constituti a periculo liberati sunt. A nume-
ro sexcentorum milium peditum inducere illos in
hereditatem: in terram que manat lac et mel.
Et dedit dominus illi et caleb fortitudinem. et us-
que in senectutem permansit illi virtus: et
ascenderet in excelsum terre locum. et semen
ipsius obtinuit hereditatem. Et viderent omnes
filii israel quia bonum est obsequi sancto deo. Et iu-
dices singuli suo nomine quorum non est
corruptum cor. qui non aversi sunt a domino
ut sit memoria illorum in benedictione: et ossa
illorum pullulent de loco suo: et nomen eorum
permanet in eternum. permanens ad filios sanctorum
virorum gloria. Dilectus a domino deo suo sa-
muel propheta domini. Renovavit imperium: et unxit
principes in gente sua. In lege domini iudicavit
congregationem. Et vidit deum iacob: et in
fide sua probatus est propheta. et cognitus est in ver-
bis suis fidelis: quia vidit deum lucis. et invoca-
vit dominum omnipotentem. in pugnando hos-
tes circumstantes undique in oblatione agni invio-
lati. Et intonuit de celo dominus in sonitu mag-
no: auditam fecit vocem suam. et contri-
vit principes tyriorum et omnes duces phy-
listiim. Et ante tempus finis vite sue et secu-
li testimonium perhibuit in conspectu domini et christi.
Pecunias et usque ad calciamenta ab omni car-
ne non accepit. et non accusavit illum homo.
Et post hoc dormivit et notum fecit regi: et osten-
dit illi finem vite sue. Exaltavit vocem eius
de terra in prophetia delere impietatem gentis. Post
hec surrexit nathan propheta in diebus david. Et quasi
adeps separatus est a carne.

Sic david a filiis israel. cum XLVII
leonibus lusit quasi cum agnis ovium. In iu-
ventute sua numquid non occidit gigantem
et abstulit obprobrium de gente. In tollendo
manum in saxo funde: deiecit exultationem
golie. ubi invocavit dominum omnipotentem. et de-
dit in dextera eius tollere hominem fortem in
bello: et exaltare cornu gentis sue. Sic in
decem milibus glorificavit eum: et lauda-
vit eum in benedictionibus domini. In offerendo illi
coronam glorie. Contrivit enim inimicos
undique. et extirpavit phylistiim contrarios
usque in hodiernum diem. Contrivit cornu
ipsorum usque in eternum. In omni opere dedit confes-
sionem sancto et excelso in verbo glorie. De omni
corde suo laudavit dominum: et dilexit deum qui
fecit illum. Et dedit illi contra inimicos poten-
tiam: et stare fecit cantores contra altare. et in
sono eorum dulces fecit modulos. et de-
dit in celebrationibus decus. et ornavit tempora
usque ad consummationem vite ut laudarent
nomen sanctum domini. et amplificarent mane dei
sanctitatem. Christus purgavit peccata ipsius: et
exaltavit in eternum cornu eius. Et dedit
illi testamentum regum: et sedem glorie in
israel. Post ipsum surrexit filius sensatus:
et propter illum deiecit omnem potentiam ini-
micorum. Salomon imperavit in diebus pa-
cis: cui subiecit deus omnes homines
al. hostes ut conderet domum in nomine suo et

pararet sanctitatem in sempiternum. Quemadmodum eruditus es in iuuentute sua: et impletus es quasi flumen sapientia: et terram retexit anima sua. Et replesti in comparationibus enigmata. Ad insulas longe diuulgatum est nomen tuum: et dilectus es in pace tua. In cantilenis et prouerbiis et comparationibus et interpretationibus mirate sunt terre: et in nomine domini cui est cognomen deus israel. Collegisti quasi auricalcum aurum: et ut plumbum complesti argentum: et inclinasti femora tua mulieribus. Potestatem habuisti in tuo corpore: et dedisti maculam in gloria tua: et prophanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos: et incitari stultitiam tuam ut faceres imperium bipartitum: et ex effraim imperare imperium durum. Deus autem non derelinquet misericordiam suam: et non corrumpet neque delebit opera sua: neque perdet a stirpe nepotes electi sui. Et semen eius qui diligit dominum non corrumpet. Dedit autem reliquum iacob et dauid: de ipsa stirpe. Et finem habuit salomon cum patribus suis: et reliquit post se de semine suo gentis stultitiam. et imminutum prudentia roboam: qui auertit gentem consilio suo. Et ieroboam filium nabath qui peccare fecit israel: et dedit effraym uiam peccandi: et plurima redundauerunt peccata ipsorum. Valde enim auerterunt illos a terra sua. Et quesiuit omnes nequitias usque dum perueniret ad illos defensio: et ab omnibus peccatis liberauit eos.

XLVIII

Et surrexit helias propheta quasi ignis: et uerbum ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famem: et irritantes illum inuidia sua pauci facti sunt: non poterant enim sustinere precepta domini. Verbo domini continuit celum: et deiecit de celo ignem ter. Sic amplificatus est helias in mirabilibus suis. Et quis potest similiter sic gloriari tibi? Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in uerbo domini dei. Qui deiecisti reges ad perniciem: et confregisti facile potentiam ipsorum: et gloriosos de lecto suo. Qui audis in syna iudicium: et in choreb iudicia defensionis. Qui ungis reges ad penitentiam: et prophetas facis successores post te. Qui receptus es in turbine ignis: et curru equorum igneorum. Qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam domini: conciliare cor patris ad filium: et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te uiderunt: et in amicitia tua decorati sunt. Nam nos uita uiuimus tantum: post mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias quidem in turbine tectus est: et in helyseo completus est spiritus eius. In diebus suis non pertimuit principem: et in potentiam nemo uicit illum: nec superauit illum uerbum aliquod: et mortuum prophetauit corpus eius. In uita sua fecit monstra: et in morte mirabilia operatus est. In omnibus istis non penituit populus: et non recesserunt de peccatis suis: usque dum abiecti sunt de terra sua: et dispersi sunt in omnem terram: et relicta est gens per pauca: et princeps in domo dauid. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem multa commiserunt peccata. Ezechias muniuit ciuitatem suam: et induxit in medium ipsius aquam: et fodit ferro rupem: et edificauit ad aquam puteum. In diebus ipsius ascendit sennacherib: et misit rapsacen: et sustulit manum suam contra illos: et extulit manum suam in syon: et superbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus ipsorum: et doluerunt quasi parturientes mulieres: et inuocauerunt dominum misericordem: et expandentes manus extulerunt ad celum: et sanctus dominus deus audiuit cito uocem ipsorum. Non est commemoratus peccatorum illorum: neque dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos in manu ysaie sancti prophete. Deiecit castra assyriorum: et contriuit illos angelus domini. Nam fecit ezechias quod placuit deo: et fortiter iuit in uia dauid patris sui quam mandauit illi ysaias propheta magnus et fidelis in conspectu dei. In diebus ipsius retro rediit sol: et addidit uitam regi. Spiritu magno uidit ultima: et consolatus est lugentes in syon usque in sempiternum. Ostendit futura et abscondita antequam euenirent.

XLIX

Memoria iosie in compositione odoris facta: opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria: et ut musica in conuiuio uini. Ipse est directus diuinitus in penitentia gentis: et tulit abominationes impietatis: et gubernauit ad dominum cor ipsius: et in diebus peccatorum corroborauit pietatem. Preter dauid et ezechiam et iosiam omnes reges peccatum commiserunt. Nam reliquerunt legem potentes reges iuda: et contempserunt timorem dei. Dederunt enim regnum suum aliis: et gloriam suam alienigene genti. Incenderunt electam sanctitatis ciuitatem: et desertas fecerunt uias ipsius in manu ieremie. Nam male tractauerunt illum qui a uentre matris consecratus est propheta: euertere et eruere et perdere. et iterum

edificari et renouari. Ut ezechiel qui uidit
conspectum glorie quam ostendit illi in
curru cherubin: nam commemoratus est inimi
corum in ymbre. benefacere illis qui ostende
runt rectas uias. Et .xii. prophetarum ossa pu
lulabunt de loco suo. nam corroborauerunt
iacob: et redemerunt se in fide uirtutis sue.
Quomodo amplificemus zorobabel. nam et ipse
quasi signum in dextera manu. Et ihesum fi
lium iosedech qui in diebus suis edificauerunt
domum: et exaltauerunt templum sanctum domino paratum
in gloriam sempiternam. Et neemias in memo
ria multi temporis qui erexit nobis muros
euersos: et stare fecit portas et seras: qui e
rexit domos nostras. Nemo natus est in terra
qualis enoch. Nam et ipse receptus est a terra. Et
ioseph qui natus est homo: princeps fratrum
firmamentum gentis: rector fratrum: stabili
mentum populi. Et ossa ipsius uisitata sunt. et
post mortem prophetauerunt. Seth et sem apud
homines gloriam adepti sunt: et super
omnem animam in origine adam.

Symeon onie filius **L. CAP**
sacerdos magnus qui in uita sua suf
fulsit domum: et in diebus suis corroborauit
templum. Templi etiam altitudo ab ipso
fundata est. duplex edificatio: et excelsi pa
rietes templi. In diebus ipsius emanauerunt
putei aquarum. et quasi mare adimpleti sunt
supra modum. Qui curauit gentem suam et
liberauit illam a perditione. Qui preualuit am
plificare ciuitatem. Qui adeptus est gloriam
in conuersatione gentis. et ingressum domus
et atrii amplificauit. Quasi stella matu
tina in medio nebule. et quasi luna plena
in diebus suis lucet. et quasi sol refulgens
sic ille refulsit in templo dei. Quasi arcus
refulgens inter nebulas glorie. et quasi flos
rosarum in diebus uernis. Quasi lilia que sunt
in transitu aque et quasi thus redolens in di
ebus estatis. Quasi ignis effulgens et thus
ardens in igne. Quasi uas auri solidum: orna
tum omni lapide precioso. Quasi oliua pu
lulans: et cypressus in altitudinem se tollens
in accipiendo ipsum stolam glorie. et uesti
ri eum in consummatione uirtutis. In ascensu al
taris sancti gloriam dedit sanctitatis amictum.
In accipiendo autem partes de manu sacerdo
tum: et ipse stans iuxta aram. et circa illum
corona fratrum quasi plantatio cedri
in monte libano. sic circa illum steterunt
quasi rami palme. et omnes filii aaron in gloria
sua. Oblatio autem domini in manibus ipsorum co
ram omni synagoga israel. et consummationem
fungens in ara amplificare oblationem
excelsi regis. Porrexit manum suam in liba
tione: et libauit de sanguine uue. Effudit
in fundamento altaris odorem diuinum: excel
so principi. Tunc exclamauerunt filii aaron: et
tubis productilibus sonuerunt: et auditam fece
runt magnam uocem in memoriam coram deo. Tunc
omnis populus simul properauerunt et ceciderunt in
faciem super terram adorare dominum deum suum. et
dare preces omnipotenti deo excelso. Et ampli
ficauerunt psallentes in uocibus suis. et in
magna domo factus est sonus suauitatis ple
nus. et rogauit populus dominum excelsum in prece
usque dum perfectus est honor domini: et munus
suum perfecerunt. Tunc descendens extulit manus
suas in omnem congregationem filiorum israel. dare glo
riam deo a labiis suis: et in nomine ipsius glo
riari: et iterauit orationem suam: uolens os
tendere uirtutem dei. Et post iterum plus orauit
deum omnium qui magna fecit in omni terra.
Qui auxit dies nostros a uentre matris nostre: et
fecit nobiscum secundum suam misericordiam. Det nobis iocun
ditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in
israel per dies sempiternos. Credere israel nobiscum
esse misericordiam dei: ut liberet eos in diebus suis.
Duas gentes odit anima mea: tertia autem non est
gens quam oderim. Qui sedent in monte se
yr et phylistiim: et stultus populus qui habitat
in sichimis. Doctrinam sapientie et discipline
scripsit in codice isto. Ihesus filius syrach ihe
rosolimita qui renouauit sapientiam de cor
de suo. Beatus qui in istis uersatur bonis.
Qui ponit illa in corde suo sapiens erit
semper. Si enim hec fecerit ad omnia ualebit: quia lux
dei uestigium eius est. **LI. CAP**

Confitebor tibi domine rex: et collaudabo te
deum saluatorem meum. Confitebor
nomini tuo quoniam adiutor et protector factus es mihi
et liberasti corpus meum a perditione. A laqueo
lingue inique: a labiis operantium mendacium.
Et in conspectu astantium factus es mihi ad
iutor: et liberasti me secundum multitudinem miseri
cordie nominis tui. A rugientibus preparatis ad escam: de ma
nibus querentium animam meam: et de portis tri
bulationum que circumdederunt me a pressura flam
me que circumdedit me: et in medio ignis non
sum estuatus. De altitudine uentris inferi
et a lingua coinquinata: et a uerbo mendacii
a rege iniquo et a lingua iniusta: lauda
bit anima mea usque ad mortem dominum: et uita

mea appropinquans erat in inferno deorsum.
Circumdederunt me undique: et non erat qui adiu-
varet. Respiciens eram ad adiutorium hominum
et non erat. Memoratus sum misericordie tue domine et
cooperationis tue que a seculo sunt: quoniam eruis
sustinentes te domine: et liberas eos de manibus
gentium. Exaltasti super terram habitationem me-
am: et pro morte defluenti deprecatus sum. In-
vocavi dominum patrem domini mei ut non derelinquat
me in die tribulationis mee et in tempore
superborum sine adiutorio. Laudabo nomen tuum
assidue: et collaudabo illum in confessio-
ne: et exaudita est oratio mea. Et liberasti me de
perditione: et eripuisti me de tempore iniquo.
Propterea confitebor et laudem dicam tibi: et bene-
dicam nomini domini. Cum adhuc iunior essem:
priusquam oberrarem: quesivi sapientiam palam in
oratione mea. Ante tempus postulabam pro illa:
et usque in novissimis inquiram eam. Et flo-
rebit tamquam precox uva: letatum est cor meum
in ea. Ambulavit pes meus iter rectum: a iu-
ventute mea investigabam eam. Inclina-
vi modice aurem meam: et excepi illam.
Multam inveni in me ipso sapientiam: et mul-
tum profeci in ea. Danti mihi sapientiam dabo
gloriam. Consiliatus sum enim ut facerem
illam. Et zelatus sum bonum: et non confundar.
Colluctata est anima mea in illa: et in facien-
do eam confirmatus sum. Manus meas
extendi in altum: et in sapientia eius luxit
anima mea et ignorantias meas illumi-
navit. Animam meam direxi ad illam: et in
agnitione inveni eam. Possedi cum ipsis
cor ab initio: propter hoc non derelinquar. Venter
meus conturbatus est querendo illam: propterea
possidebo bonam possessionem. Dedit enim mihi dominus
linguam mercedem meam: et in ipsa laudabo
eum. Appropiate ad me indocti: et congregate vos
in domo discipline. Quid adhuc retardatis:
et quid dicitis in his? Anime vestre sitiunt ve-
hementer. Aperui os meum et locutus sum.
Comparate vobis sine argento sapientiam: et collum
vestrum subiicite iugo eius et suscipiat anima vestra
disciplinam. In proximo est enim invenire e-
am. Videte oculis vestris: quia modicum labo-
ravi: et inveni mihi multam requiem. Assu-
mite disciplinam in multo numero ar-
genti: et copiosum aurum possidete in ea. Letetur
anima vestra in misericordia eius: et non confundemini
in laude ipsius. Operamini opus vestrum ante
tempus: et dabit vobis mercedem vestram in
tempore suo. Et inclinavit Salomon ge-
nua sua in conspectu totius ecclesie Israel
et expandit manus suas ad celum et dixit:
Domine deus Israel non est tibi similis deus in celo
sursum qui custodit testamentum tuum et miseri-
cordiam pueris tuis euntibus in conspec-
tu tuo in toto corde: servans puero tuo da-
vid que locutus es illi: et locutus es in ore
tuo: et in manu tua implesti quasi et ho-
die. Et nunc domine deus Israel custodi puero
tuo David patri meo que locutus es illi di-
cens. Non deficiet ex te vir a facie mea sedens
in throno Israel: verumptamen si custodierint
filii tui legem meam: ut in preceptis meis
ambulent sicut ambulaverunt in con-
spectu meo fideles. Et nunc domine deus Israel
creditum est verbum quod locutus es ser-
vo tuo David: quoniam sicut habitabit deus cum homini-
bus in terra. Si celum celi non sufficiunt tibi
quanto magis domus hec quam edificavi.
Sed respicias ad orationem pueri tui et supplicationem eius domine
deus: ut exaudias domine precationem eius
quam puer tuus orat coram te hodie: ut sint
oculi tui super domum hanc die ac nocte: in lo-
cum quem dixisti invocari nomen tuum: et exau-
dias orationem quam puer tuus orat in hoc
loco: et exaudias deprecationem pueri tui et
populi tui Israel. Siquidem oraverint in loco isto et exaudi-
as in loco habitationis tue de celo: et exaudias et
propitius sis si peccaverint viri tui. Consultum
iuvante ut potui.

Explicit liber ecclesiasticus. Incipit prologus
in libro Ysaie prophete

NEmo cum prophetas versibus vi-
derit esse descriptos me-
tro eos existimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis vel
operibus Salomonis: sed quod
in demosthene et tullio solet fieri: ut per cola scri-
bantur et commata: qui utique prosa et non versibus
conscripserunt. Nos quoque utilitati legentium
providentes interpretationem novam novo
scribendi genere distinximus. Ac primum de
Ysaia sciendum: quod in sermone suo disertus sit:
quippe ut vir nobilis et urbane eloquentie
nec habens quicquam in eloquio rusticitatis ad-
mixtum. Unde accidit ut pre ceteris florem sermo-
nis eius translatio non potuerit conservare.
Deinde hoc etiam adiciendum quod non tam propheta
dicendus sit quam evangelista. Ita enim universa

sax et acatem quam misticam ad liquidum persecutus est. Et
non cum putes de futuro vaticinari: sed de pre
teritis hystoriam texere. Unde conicio noluisse
tunc temporis LXX interpretes fidei sue sacra
menta perspicue ethnicis prodere: ne sanctum canibus
et margaritas porcis darent. Que cum hanc e
ditionem legeritis: ab illis animadvertetis abs
condita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas in
telligere: nec facile quempiam posse iudicare
de interpretatione: nisi intellexerit ante que legerit.
Nos quoque patere morsibus plurimorum qui
stimulante invidia quod consequi non va
lent despiciunt. Sciens ergo et prudens in
flammam mitto manum: et nichilominus hoc a fasti
diosis lectoribus precor: ut quomodo greci post LXX
translatores aquilam et symmachum et theo
dotionem legunt: vel ob studium doctrine
sue vel ut LXX magis ex collatione eorum in
telligant: sic et isti saltim unum post priores
habere dignentur interpretem. Legant prius et
postea despiciant: ne videantur non ex iudi
cio sed ex odii presumptione ignorata dampna
re. Prophetavit autem ysaias in ierusalem et in iude
a necdum decem tribubus in captivitatem
ductis: ac de utroque regno nunc commixtim: nunc
separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem
respiciat hystoriam: et post babilonie capti
vitatem reditum populi significet in iudeam: tamen omnis
eius cura de vocatione gentium: et de adventu
Christi est. Quem quanto plus amatis o paula et
eustochium: tanto magis ab eo petite ut pro
obtrectatione presenti qua me indesinenter emu
li laniant: ipse mihi mercedem restituat in futuro
qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione
sudasse: ne iudei de falsitate scripturarum
ecclesiis eius diutius insultarent.

Incipit liber ysaie prophete.

Visio ysaie filii amos quam
vidit super iudam et ierusalem
in diebus ozie ioathan et
achaz et ezechie regum iu
da. Audite celi et auribus
percipe terra: quoniam dominus locutus
est. Filios enutrivi et exaltavi: ipsi autem spre
verunt me. Cognovit bos possessorem suum:
et asinus presepe domini sui. Israel autem me non
cognovit: et populus meus non intellexit. Ve gen
ti peccatrici populo gravi iniquitate semini ne
quam filiis sceleratis. Dereliquerunt dominum: bla
sphemaverunt sanctum israel: abalienati sunt retror
sum. Super quo percutiam vos ultra addentes
prevaricationem. Omne caput languidum: et omne
cor merens: a planta pedis usque ad verticem non
est in eo sanitas. Vulnus et livor et plaga tu
mens non est circumligata nec curata medica
mine: neque fota oleo. Terra vestra deserta: civi
tates vestre succense sunt igni. Regionem
vestram coram vobis alieni devorant: et de
solabitur sicut in vastitate hostili. Et derelin
quetur filia syon ut umbraculum in vinea:
et sicut tugurium in cucumerario: et sicut
civitas que vastatur. Nisi dominus exercituum reliquis
set nobis semen quasi sodoma fuissemus: et quasi
gomorra similes essemus. Audite verbum domini
principes sodomorum: percipite auribus legem dei
nostri populus gomorre. Quo mihi multitudinem vic
timarum vestrarum dicit dominus? Plenus sum
holocausta arietum: et adipem pinguium
et sanguinem vitulorum et hyrcorum et ag
norum nolui. Cum veniretis ante conspectum
meum: quis quesivit hec de manibus vestris: ut
ambularetis in atriis meis? Ne offeratis ultra
sacrificium frustra. Incensum abomina
tio est mihi. Neomeniam et sabbatum et festivi
tates alias non feram. Iniqui sunt cetus
vestri. Kalendas vestras et sollempnitates vestras
odivit anima mea. Facta sunt mihi molesta
laboravi sustinens. Et cum extenderitis ma
nus vestras: avertam oculos meos a vobis. Et cum
multiplicaveritis orationem non exaudiam:
manus enim vestre sanguine plene sunt.
Lavamini mundi estote: auferte malum
cogitationum vestrarum ab oculis meis. Qui
escite agere perverse. Discite benefacere. Querite iu
dicium: subvenite oppresso: iudicate pu
pillo: defendite viduam: et venite et argu
ite me dicit dominus. Si fuerint peccata vestra ut
coccinum: quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint
rubra quasi vermiculus: velut lana alba
erunt. Si volueritis et audieritis me: bona
terre comedetis. Quod si nolueritis: et me pro
vocaveritis ad iracundiam: gladius devorabit
vos: quia os domini locutum est. Quomodo facta est
meretrix civitas fidelis plena iudicii. Iusti
cia habitavit in ea: nunc autem homicide. Ar
gentum tuum versum est in scoriam. Vinum
tuum mixtum est aqua. Principes tui infi
deles: socii furum. Omnes diligunt mune
ra: sequuntur retributiones. Pupillo non iudi
cant: et causa vidue non ingreditur ad eos. Propter hoc
ait dominus exercituum fortis israel. Heu consola
bor super hostibus meis: et vindicabor de in
imicis meis. Et convertam manum meam
ad te: et excoquam ad purum scoriam tuam

et auferam omne stagnum tuum: et restituam
iudices tuos ut fuerunt prius: et consilia-
rios tuos sicut antiquitus. Post hec vocaberis
civitas iusti: urbs fidelis. Syon in iudicio
redimetur: et reducent eam in iustitia. Et con-
teret scelestos et peccatores simul. et qui dere-
liquerunt dominum consumentur. Confundentur
enim ab ydolis quibus sacrificaverunt. et erubesce-
tis super hortis quos elegeratis: cum fuerin-
tis velud quercus defluentibus foliis: et ve-
lud ortus absque aqua: et erit fortitudo vestra
ut favilla stuppe. et opus vestrum quasi scintil-
la. et succendetur utrumque simul: et non erit qui
extinguat. II CAP

Verbum quod vidit ysaias filius A-
mos super iudam et ierusalem. Et erit in no-
vissimis diebus preparatus mons domus domini
in vertice montium: et elevabitur super colles.
et fluent ad eum omnes gentes: et ibunt
populi multi et dicent. Venite et ascendamus
ad montem domini: et ad domum dei iacob
et docebit nos vias suas: et ambulabimus
in semitis eius: quia de syon exibit lex: et ver-
bum domini de ierusalem. et iudicabit gentes
et arguet populos multos. Et conflabunt gla-
dios suos in vomeres: et lanceas suas in
falces. Non levabit gens contra gentem
gladium: nec exercebuntur ultra ad prelium.
Domus iacob venite et ambulemus in
lumine domini dei nostri. Proiecisti enim populum
tuum domum iacob: quia repleti sunt ut o-
lim et augures habuerunt ut philistiim
et pueris alienis adheserunt. Repleta est
terra argento et auro: et non est finis the-
saurorum eius. et repleta est terra eius equis
et innumerabiles quadrige eius. Et reple-
ta est terra eius ydolis: opus manuum suarum
adoraverunt quod fecerunt digiti eorum.
Et incurvavit se homo: et humiliatus est
vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram:
et abscondere in fossa humo. a facie timo-
ris domini. et a gloria maiestatis eius. Oculi
sublimis hominis humiliati sunt. et incur-
vabitur altitudo virorum. Exaltabitur
autem dominus solus in die illa. Quia dies domini
exercituum super omnem superbum et excel-
sum. et super omnem arrogantem et humili-
abitur. Et super omnes cedros libani sublim-
es et erectas: et super omnes quercus basan.
et super omnes montes excelsos: et super
omnes colles elevatos: et super omnem tur-
rim excelsam: et super omnem murum mu-
nitum. et super omnes naves tharsis: et su-
per omne quod visu pulcrum est. Et incurvabitur
omnis sublimitas hominum: et humiliabitur
altitudo virorum. Et elevabitur dominus solus in
die illa: et ydola penitus conterentur. Et in-
troibunt in speluncas petrarum: et in voragines
terre. a facie formidinis domini. et a gloria ma-
iestatis eius cum surrexerit percutere terram. In
die illa proiciet homo ydola argenti sui. et simu-
lacra auri sui que fecerat sibi ut adoraret ta-
lpas et vespertiliones. Et ingredietur fissuras
petrarum: et in cavernis saxorum a facie formi-
dinis domini: et a gloria maiestatis eius: cum
surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab ho-
mine cuius spiritus in naribus eius. quia excelsus
reputatus est ipse. III

Ecce enim dominator dominus exercituum auferet
ab ierusalem et ab iuda validum et for-
tem omne robur panis et omne robur aque:
fortem et virum bellatorem et iudicem et
prophetam. et ariolum et senem. principem super
quinquaginta. et honorabilem vultu et
consiliarium. et sapientem de architectis
et prudentem eloquii mistici. Et dabo pueros
principes eorum: et effeminati dominabuntur
eis. et irruet populus: vir ad virum: unusquisque
ad proximum suum. Tumultuabitur puer contra se-
nem: et ignobilis contra nobilem. Apprehen-
det enim vir fratrem suum domesticum patris sui: et
dicet. Vestimentum tibi est: princeps esto no-
ster: ruina autem hec sub manu tua. Respondebit
in die illa dicens. Non sum medicus: et in
domo mea non est panis neque vestimentum.
Nolite me constituere principem populi. Ruit
enim ierusalem et iudas concidit: quia lingua eorum
et adinventiones eorum contra dominum: ut provo-
carent oculos maiestatis eius. Agnitio vul-
tus eorum respondit eis. Et peccatum suum quasi sodo-
ma predicaverunt: nec absconderunt. Ve ani-
me eorum quoniam reddita sunt eis mala. Dicite iu-
sto quoniam bene: quoniam fructum adinventionum sua-
rum comedet. Ve impio in malum: retributio enim
manuum eius fiet ei. Populum meum exac-
tores sui spoliaverunt: et mulieres domina-
te sunt eius. Popule meus qui beatum te dicunt
ipsi te decipiunt: et viam gressuum tuorum dis-
sipant. Stat ad iudicandum dominus: et stat ad iu-
dicandos populos. Dominus ad iudicium veniet cum
senibus populi sui et principibus eius. Vos enim
depasti estis vineam meam: et rapina pau-
peris in domo vestra. Quare atteritis populum me-
um: et facies pauperum commolitis dicit dominus.

ortis

decus eius exercituum. Et dixit dominus pro eo
quod elevatae sunt filiae Sion: et ambulaverunt
extento collo: et nutibus oculorum ibant et
plaudebant et ambulabant et pedibus suis
et composito gradu incedebant. Decalvabit dominus
verticem filiarum Sion: et dominus crinem earum
nudabit. In die illa auferet dominus ornatum cal-
ciamentorum et lunulas. et torques. et moni-
lia. et armillas. et mitras. discriminalia et
periscelidas. et murenulas. et olfactoriola et in-
aures. et anulos. et gemmas in fronte pen-
dentes. et mutatoria. et palliola. et linte-
amina. et acus. et specula. et sindones. et vit-
tas. et theristra. Et erit pro suavi odore: fetor.
et pro zona funiculus: et pro crispanti crine:
calvitium: et pro fascia pectorali cilicium. Pul-
cherrimi quoque viri tui gladio cadent: et
fortes tui in proelio. Et maerebunt atque luge-
bunt portae eius: et desolata in terra sedebit.
Et apprehendent IIII
septem mulieres virum unum in die illa di-
centes. Panem nostrum comedemus: et vesti-
mentis nostris operiemur: tantummodo invocetur no-
men tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. In
die illa erit germen domini in magnificentia
et gloria. et fructus terrae sublimis: et exul-
tatio his qui salvati fuerint de israel. Et erit
omnis qui relictus fuerit in Sion et residu-
us in ierusalem. sanctus vocabitur omnis qui
scriptus est in vita in ierusalem. Si abluerit dominus
sordes filiarum Sion: et sanguinem ierusalem
laverit de medio eius in spiritu iudicii et spi-
ritu ardoris. et creabit dominus super omnem locum
montis Sion: et ubi invocatus est nubem per
diem: et fumum et splendorem ignis flammantis
in nocte. Super omnem enim gloriam pro-
tectio et tabernaculum erit in umbraculum die-
i ab aestu. et in securitatem et absconsionem
a turbine et a pluvia. V
Cantabo dilecto meo canticum patruelis
mei vineae suae. Vinea facta est dilecto me-
o in cornu filio olei: et saepivit eam et la-
pides elegit ex illa: et plantavit eam electam
et aedificavit turrim in medio eius: et tor-
cular extruxit in ea. et expectavit ut faceret
uvas et fecit labruscas. Nunc ergo habitato-
res ierusalem et viri iuda iudicate inter me et
vineam meam. Quid est quod debui ultra fa-
cere vineae meae et non feci ei? An quod expectavi
ut faceret uvas: et fecit labruscas? Et nunc
ostendam nunc vobis quid ego faciam vi-
neae meae. Auferam sepem eius: et erit in direp-
tionem. Diruam maceriam eius: et erit in
conculcationem: et ponam eam desertam: non puta-
bitur et non fodietur: et ascendent super eam
vepres et spinae ~~et tribuli~~: et nubibus manda-
bo ne pluant super eam imbrem. Vinea enim
domini exercituum domus est israel: et viri iuda ger-
men delectabile eius. Expectavi ut faceret iu-
dicium. et ecce iniquitas. et iustitiam: et ecce
clamor. Vae qui coniungitis domum ad domum
et agrum agro copulatis: usque ad terminum
loci. Numquid habitabitis soli vos in medio ter-
rae. In auribus meis sunt haec dominus exercituum. Nisi
domus multae desertae fuerint grandes et pulchrae
absque habitatore. Decem enim iuga vine-
arum facient lagunculam unam. et xxx modii
sementis facient modios tres. Vae qui consur-
gitis mane ad ebrietatem sectandam: et po-
tandum usque ad vesperam: ut vino aestuetis. Ci-
thara et lyra et tympanum et tibia et vi-
num in conviviis vestris: et opus domini non re-
spicitis: nec opera manuum eius consideratis. Propter-
ea captivus ductus est populus meus. quia non ha-
buit scientiam: et nobiles eius interierunt
fame: et multitudo eius siti exaruit. Propter-
ea dilatavit infernus animam suam: et aperu-
it os suum absque ullo termino: et descendent
fortes eius ~~et populus eius~~ et sublimes glo-
riosique eius ad eum. Et incurvabitur homo et
humiliabitur vir: et oculi sublimium depri-
mentur. Et exaltabitur dominus ~~deus~~ exercituum in iu-
dicio: et deus sanctus sanctificabitur in
iustitia. Et pascentur agni iuxta ordinem
suum: et deserta in ubertatem versa advenae
comedent. Vae qui trahitis iniquitatem in
funiculis vanitatis: et quasi vinculum plaus-
tri peccatum. Qui dicitis. Festinet et cito
veniat opus eius ut videamus et appro-
piet et veniat consilium sancti israel: et sciemus il-
lud. Vae qui dicitis malum bonum et bonum ma-
lum: ponentes tenebras lucem: et lucem
tenebras: et ponentes amarum in dulce: et
dulce in amarum. Vae qui sapientes estis
in oculis vestris: et coram vobismet ipsis pru-
dentes. Vae qui potentes estis ad bibendum
vinum. et viri fortes ad miscendam ebrie-
tatem. Qui iustificatis impium pro mune-
ribus: et iustitiam iusti aufertis ab eo. Prop-
ter hoc sicut devorat stipulam ~~flamma~~ ignis: et
calor flammae exurit. sic radix eorum qua-
si favilla erit et germen eorum ut pulvis
ascendet. Abiecerunt enim legem domini ex-
ercituum: et eloquium sancti israel blasphemaverunt.

dicit dominus

lingua

Ideo iratus est furor domini in populo suo: et exten
dit manum suam super eum et percussit eum: et
conturbati sunt montes: et facta sunt morti
cina eorum quasi stercus in medio platearum.
In omnibus his non est aversus furor eius. sed adhuc
manus eius extenta. Et levabit ad eum de fi
nibus terre. et ecce festinus velociter veniet.
Non est deficiens: neque laborans in eo: non dor
mitabit neque dormiet. neque solvetur cingulum
renum eius: neque rumpetur corrigia calciamenti
eius. Sagitte eius acute: et omnes arcus eius
extenti. Ungule equorum eius ut silex: et ro
te eius quasi impetus tempestatis. Rugitus eius
ut leonis. rugiet ut catuli leonum: et frendet
et tenebit predam et amplexabitur: et non
erit qui eruat. Et sonabit super eum in die illa.
sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram: et
ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebra
ta est in caligine eius. VI.

In anno quo mortuus est rex ozias: vi
di dominum sedentem super solium excel
sum et elevatum: et plena erat domus a maies
tate eius et ea que sub ipso erant: replebant
templum. Seraphym stabant super illud:
sex ale uni: et sex ale alteri. Duabus velabant
faciem eius. duabus velabant: et clamabant
alter ad alterum et dicebant. Sanctus. sanctus. sanctus.
dominus deus exercituum: plena est omnis ter
ra gloria eius. Et commota sunt super liminia cardi
num clamantis voce: et domus repleta est
fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui. quia vir pol
lutus labiis ego sum: et in medio populi pol
luta labia habentis ego habito. et regem dominum ex
ercituum vidi oculis meis. Et volavit ad me
unus de seraphym: et in manu eius cal
culus quem forcipe tulerat de altari. et teti
git os meum et dixit. Ecce tetigi hoc labia
tua et auferetur iniquitas tua: et peccatum
tuum mundabitur. Et audivi vocem domini dicentis.
Quem mittam: et quis ibit nobis: et dixi. Ecce
ego: mitte me. Et dixit. Vade et dices populo
huic. Audite audientes et nolite intelli
gere. et videte visionem et nolite cognoscere.
Exceca cor populi huius: et aures eius aggrava
et oculos eius claude: ne forte videat ocu
lis. et auribus suis audiat et corde suo intel
ligat: et convertatur et sanem eum. Et dixi.
Usquequo domine. Et dixit. Donec desolentur civi
tates absque habitatore: et domus sine homine. et terra
relinquetur deserta: et longe faciet dominus
homines et multiplicabitur que derelicta fu
erat in medio terre. et adhuc in ea decimatio
et convertetur et erit in ostensionem. sicut terebintus
et sicut quercus que expandit ramos. semen sanc
tum erit id quod steterit in ea. VII.

Et factum est in diebus achaz filii ioathan
filii ozie regis iuda: ascendit rasin rex
syrie et phacee filius romelie rex israel in ierusalem
ad preliandum contra eam: et non potuerunt debellare eam.
Et nuntiaverunt domui david dicentes. Requie
vit syria super effraym. Et commotum est cor eius et
cor populi eius sicut moventur ligna silvarum
a facie venti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere
in occursum achaz tu et qui derelictus est iasub
filius tuus ad extremum aqueductus piscine
superioris in via agri fullonis: et dices ad
eum. Vide ut sileas. Noli timere. et cor tuum
ne formidet a duabus caudis titionum fumi
gantium istorum in ira furoris rasin regis syrie
et filii romelie eo quod consilium inierit contra te ma
lum syria et effraym et filius romelie di
cens. Ascendamus ad iudam et suscitemus eam
et avellamus eam ad nos: et ponamus regem in me
dio eius filium tabeel. Hec dicit dominus deus. Non
stabit et non erit istud. sed caput syrie damascus
et caput damasci rasin. Et adhuc lxv anni
et desinet effraym esse populus. et caput effraym
samaria. et caput samarie filius romelie.
Si non credideritis non permanebitis. Et adiecit dominus
loqui ad achaz dicens. Pete tibi signum a
domino deo tuo in profundum inferni sive in excel
sum supra. Et dixit achaz. Non petam et non
temptabo dominum. Et dixit. Audite ergo domus
david. Numquid parum vobis est molestos
esse hominibus: quia molesti estis et deo meo.
Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum. Ecce vir
go concipiet et pariet filium et vocabitur no
men eius hemanuhel. Butirum et mel come
det ut sciat reprobare malum et eligere bonum.
Quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere
bonum derelinquetur terra quam tu detestaris a
facie duorum regum suorum. Adducet dominus super
te et super populum tuum: et super domum patris tui
dies qui non venerunt a diebus separationis ef
fraym a iuda cum rege assyriorum. Et erit in
die illa sibilabit dominus musce que est in extre
mis fluminis egypti. et api que est in terra as
sur. Et venient et requiescent omnes in torrenti
bus vallium et cavernis petrarum et in omnibus
fructetis et in universis foraminibus. In die
illa radet dominus in novacula acuta in his
que trans flumen sunt in rege assyriorum caput
et pilos pedum et barbam universam. Et
erit in die illa nutriet homo vaccam boum

et duas oues: et prae ubertate lactis comedet bu-
tyrum. Butyrum enim et mel comedet omnis qui (homo)
relictus fuerit in medio terre. Et erit in di-
e illa omnis locus ubi fuerint mille uites mil-
le argenteis: et in spinas et uepres erunt. Cum
sagittis et arcu ingredientur illuc. Vepres
enim et spine erunt in uniuersa terra: et omnes
montes qui in sarculo sarrientur: non ueniet
illuc terror spinarum et ueprium. Et erit in pascua
bouis et in conculcationem pecoris.

Et dixit dominus ad me. VIII

Sume tibi librum grandem et scribe in eo
stilo hominis. Velociter spolia detrahe: cito prae-
de: et adhibui mihi testes fideles: uriam sa-
cerdotem: et zachariam filium barachie. Et acces-
si ad prophetissam et concepit et peperit filium. Et dixit
dominus ad me. Voca nomen eius Accelera spolia detra-
here: Festina predari. Quia antequam sciat puer uocare (puer)
patrem suum et matrem suam: auferetur fortitu-
do damasci. et spolia samarie coram rege assy-
riorum. Et adiecit dominus loqui ad me adhuc
dicens. Pro eo quod abiecit populus iste aquas sy-
loe que uadunt cum silentio: et assumpsit ma-
gis rasin et filium romelie: propter hoc ecce dominus
adducet super eos aquas fluminis fortes et
multas: regem assyriorum et omnem gloriam eius.
Et ascendet super omnes riuos eius: et fluet su-
per uniuersas ripas eius. et ibit per iudam inundans
et transiens usque ad collum ueniet. Et erit
extensio alarum eius implens latitudinem terre tu-
e o hemanuel. Congregamini populi et uinci-
mini et audite uniuerse procul terre. Accingite (Confortamini et uincimini)
uos et uincimini. Inite consilium et dissipabitur:
loquimini uerbum et non fiet: quia nobiscum deus.
Hec enim ait dominus ad me. sicut in forti manu e-
rudiuit me: ne irem in uia populi huius dicens. (populi)
Non dicatis coniuratio. Omnia enim que loquitur
populus iste coniuratio est: et timorem eius ne
timeatis neque paueatis. Dominum exercituum ipsum sanc-
tificate. Ipse pauor uester et ipse terror uester. et erit uo-
bis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis
et in petram scandali duabus domibus israel.
In laqueum et ruinam habitantibus ierusalem. Et
offendent ex eis plurimi et cadent et conte-
rentur et irretientur et capientur. Liga testimoni-
um: signa legem in discipulis meis. Et expec-
tabo dominum qui abscondit faciem suam a
domo iacob et prestolabor eum. Ecce ego et pu-
eri mei quos mihi dedit dominus in signum et in portentum
tum israel a domino exercituum qui habitat in monte
syon. Et cum dixerint ad uos: querite a phitonibus
et a diuinis qui strident in incantationibus
suis. Numquid non populus a deo suo requiret uisi-
onem pro uiuis ac mortuis. Ad legem magis et
ad testimonium. Quod si non dixerint iuxta uerbum hoc:
non erit eis matutina lux. Et transibit per eam
et corruet et esuriet. Et cum esurierit irascetur
et maledicet regi suo et deo suo. Et suspiciet
sursum et ad terram intuebitur. Et ecce tribulatio
et tenebre: et angustia et caligo persequens (et dissolucio)
et non poterit auolare de angustia sua.

Primo tempore alle- VIIII
uiata est terra zabulon et terra neptalim
et nouissimo aggrauata est uia maris trans iorda-
nem galilee gentium. Populus qui ambulabat in
tenebris uidit lucem magnam. Habitantibus
in regione umbre mortis. lux orta est eis. Et
multiplicasti gentem non magnificasti leti-
am. Letabuntur coram te sicut qui letantur in
messe. sicut exultant capta preda: quando diui- (victores)
dunt spolia. Iugum enim oneris eius: et uirgam
humeri eius. et sceptrum exactoris eius su-
perasti sicut in die madian. Quia omnis uiolenta
predatio cum tumultu et uestimentum mixtum
sanguine erit in combustionem et cibus ignis.
Paruulus enim natus est nobis et filius datus
est nobis. Et factus est principatus super humerum eius
et uocabitur nomen eius admirabilis consiliarius
deus fortis: pater futuri seculi princeps pacis
Multiplicabitur eius imperium. et pacis non erit
finis. Super solium dauid et super regnum eius
sedebit ut confirmet illud: et corroboret
in iudicio et iusticia: amodo et usque in sempiter-
num. Zelus domini exercituum faciet hoc. Verbum
misit dominus in iacob: et cecidit in israel. Et sciet
omnis populus effraym et habitantes samariam. in su- (in)
perbia et magnitudine cordis dicentes. Lateres
ceciderunt. sed quadris lapidibus edificabimus.
sicomoros succiderunt. sed cedros immutabimus.
Et eleuabit dominus hostes rasin super eum et in-
imicos eius in tumultum uertet. Syriam ab o-
riente: et philistiim ab occidente. et deuo-
rabunt israel toto ore. In omnibus his non est auersus
furor eius. sed adhuc manus eius extenta.
Et populus non est reuersus ad percutientem se. et do-
minum exercituum non exquisierunt. Et disperdet dominus
ab israel caput et caudam incuruantem et refre-
nantem in die una. Longeuus et honorabilis
ipse est caput et propheta docens mendacium ipse cauda est.
Et erunt qui beatificant populum istum seducen-
tes et qui beatificantur precipitati. Propter hoc super a-
dolescentulis eius non letabitur dominus. et pupillorum
eius et uiduarum non miserebitur. Quia omnis
ypocrita est et nequam: et uniuersum os locutum est

stultitiam. In omnibus hiis non est aversus furor
eius. sed adhuc manus eius extenta est. Et po-
pulus non est reversus ad percutientem se. Succensa est enim
quasi ignis impietas. vepres et spinam vora-
bit. et succendetur in densitate saltus et con-
volvetur in superbia fumi. In ira domini exerci-
tuum conturbata est terra. et erit populus quasi esca ignis.
Vir fratri suo non parcet. et declinabit ad dexteram
et esuriet. Et comedet ad sinistram et non satur-
abitur. Unusquisque carnem brachii sui vo-
rabit. manasses effraym. et effraym manasse. simul
ipsi contra iudam. In omnibus hiis non est aversus furor
eius. sed adhuc manus eius extenta.
Ve qui condunt leges. X.
iniquas: et scribentes iniustitias
scripserunt ut opprimerent in iudicio pau-
peres: et vim facerent cause humilium populi mei.
ut essent vidue preda eorum. et pupillos diri-
perent. Quid facietis in die visitationis et ca-
lamitatis de longe venientis. ad cuius fugi-
etis auxilium: Et ubi derelinquetis gloriam vestram:
ne incurvemini sub vinculo: et cum interfec-
tis cadatis. Super omnibus hiis non est aversus furor
eius: sed adhuc manus eius extenta. Ve assur.
virga furoris mei et baculus ipse est. in manu
eorum indignatio mea. Ad gentem fallacem mit-
tam eum. et contra populum furoris mei mandabo
illi ut auferat spolia: et diripiat predam.
et ponat illum in conculcationem quasi lutum pla-
tearum. Ipse autem non sic arbitrabitur: et cor eius non
ita estimabit. sed ad conterendum erit cor eius
et ad internecionem gentium non paucarum. Dicet
enim. Numquid non principes mei simul reges sunt.
Numquid non ut charchamis sic calanno. et ut
arphat. sic emath. Numquid non ut damascus
sic samaria. Quomodo invenit manus mea re-
gna ydoli. sic et symulacra eorum de ierusalem et
de samaria. Numquid non sicut feci ~~feci~~ samarie
et ydolis eius. sic faciam ierusalem et simulacris
eius. Et erit cum impleverit dominus cuncta opera
sua in monte syon et in ierusalem: visitabo super
fructum magnifici cordis regis assur. et super
gloriam altitudinis oculorum eius. Dixit enim. In
fortitudine manus mee ego feci: et in sapientia
mea intellexi. Et abstuli terminos populorum
et principes eorum depredatus sum. Et detraxi quasi
potens in sublimi residentes. et invenit
quasi nidum manus mea fortitudinem populorum.
Et sicut colliguntur ova que derelicta sunt
sic universam terram ego congregavi. et non fuit
qui moveret pennam et aperiret os et ganniret.
Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea.
aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur. quomodo
si elevetur virga contra elevantem se. et exaltetur baculus
qui utique lignum est. Propter hoc mittet domina-
tor dominus exercituum in pinguibus eius tenuitatem.
et subtus gloria eius succensa ardebit quasi combus-
tio ignis. Et erit lumen israel in igne. et sanctus
eius in flamma: et succendetur et devorabitur spi-
na eius et vepres in die una. et gloria sal-
tus eius et carmeli eius ab anima usque ad car-
nem consumetur. Et erit terrore profugus. et reli-
quie ligni saltus eius pre paucitate nume-
rabuntur: et puer scribet eos. et erit in die il-
la non adiciet residuum israel. et hii qui fugerint
de domo iacob inniti super eo qui percutit eos.
sed innitetur super dominum sanctum israel in veritate. reli-
quie convertentur. reliquie inquam iacob ad de-
um fortem. Si enim fuerit populus tuus israel quasi
arena maris: reliquie convertentur ex eo. Con-
summatio abbreviata inundabit iustitiam. Consumma-
tionem enim et abbreviationem dominus deus exercituum faciet
et in medio omnis terre. Propter hoc hec dicit dominus deus
exercituum. Noli timere populus meus habitator
syon ab assur. In virga percutiet te et bacu-
lum suum levabit super te in via egypti. Adhuc
enim paululum modicumque. et consummabitur
indignatio mea. et furor meus super scelus
eorum. Et suscitabit super eum dominus exercituum flagel-
lum iuxta plagam madyan in petra oreb. et
virgam suam super mare. et elevabit eam in via
egypti. Et erit in die illa auferetur onus eius
de humero tuo: et iugum eius de collo tuo. et
computrescet iugum a facie olei. Veniet in aioth
transivit in magron. Apud magmas commenda-
bit vasa sua. transierunt cursim gabaa sedes
nostra. Obstupuit rama: gabaa saulis fugit.
hinni voce tua filia gallim. Attende laysa
paupercula anathot. Migravit medemena
habitatores gabim: confortamini. Adhuc dies
est ut in nobe stetur. Agitabit manum suam su-
per montem filie syon collem ierusalem. Ecce domina-
tor dominus exercituum confringet lagunculam
in terrore. et excelsi statura succidentur. et subli-
mes humiliabuntur. et subvertentur condensa sal-
tus ferro. et libanus cum excelsis cadet.
Et egredietur virga XI
de radice iesse. et flos de radice eius as-
cendet. Et requiescet super eum spiritus domini. spiritus sa-
pientie et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis
spiritus scientie et pietatis. et replebit eum spiritus timo-
ris domini. Non secundum visionem oculorum iudica-
bit. neque secundum auditum aurium arguet. sed iudicabit
in iustitia pauperes: et arguet in equitate p

mansuetis terre. Et percutiet terram uirga oris
sui: et spiritu labiorum suorum interficiet impium.
Et erit iustitia cingulum lumborum eius: et fides
cinctorium renum eius. Habitabit lupus cum ag
no: et pardus cum edo accubabit. Vitulus et leo
et ouis simul morabuntur: et puer paruu
lus minabit eos. Vitulus et ursus pascentur: simul
requiescent catuli eorum: et leo quasi bos co
medet paleas. Et delectabitur infans ab ubere
super foramine aspidis: et in cauerna reguli
qui ablactatus fuerit manum suam mittet. Non no
cebunt et non occident in uniuerso monte sancto
meo: quia repleta est terra scientia domini sicut aque maris
operientes. In die illa radix iesse qui stat in
signum populorum ipsum gentes deprecabuntur: et erit
sepulcrum eius gloriosum. Et erit. In die il
la adiciet dominus secundo manum suam ad possidendum
residuum populi sui quod relinquetur ab assyriis et
ab egypto et a phetros et ab ethiopia. Et ab e
lam et a sennaar: et ab emath et ab insulis
maris. Et leuabit signum in nationes: et congrega
bit profugos israel: et dispersos iuda colliget
a quatuor plagis terre. Et auferetur zelus eff
rym: et hostes iuda peribunt. Effraym non emu
labitur iudam: et iudas non pugnabit contra ef
fraym. Et uolabunt in humeros philisti
im per mare: simul predabuntur filios orientis. Ydu
mea et moab preceptum manus eorum. Et filii am
mon obedientes erunt. Et desolabit dominus lin
guam maris egypti: et leuabit manum su
am super flumen in fortitudine spiritus sui. Et per
cutiet eum in septem riuis: ita ut transeant per
eum calciati. Et erit uia residuo populo meo qui
relinquetur ab assyriis: sicut fuit israeli in die
qua ascendit de terra egypti: et dices in illa
die. XII.

Confitebor tibi domine quoniam iratus es michi: con
uersus est furor tuus: et consolatus es me.
Ecce deus saluator meus: fiducialiter agam et non
timebo. Quia fortitudo mea et laus mea
dominus: et factus est michi in salutem. Haurietis aquas
in gaudio de fontibus saluatoris: et dicetis in
illa die. Confitemini domino et inuocate nomen
eius. Notas facite in populis adinuentiones eius:
mementote quoniam excelsum est nomen eius. Canta
te domino quoniam magnifice fecit: annuntiate hoc
in uniuersa terra. Exulta et lauda habitatio
syon: quia magnus in medio tui sanctus israel.

Honus XIII.

babylonis quod uidit ysaias filius amos.
Super montem caliginosum leuate signum: exal
tate uocem. Leuate manum et ingrediantur

portas duces. Ego mandaui sanctificatis meis
et uocaui fortes meos in ira mea exultantes
in gloria mea. Vox multitudinis in mon
tibus quasi populorum frequentium. Vox sonitus re
gum et gentium congregatarum. Dominus exercituum pre
cepit militie belli uenientibus de terra procul
a summitate celi: dominus et uasa furoris eius ut
disperdat omnem terram. Vlulate quia prope est dies
domini: quasi uastitas a domino ueniet. Propter hoc omnes
manus dissoluentur: et omne cor hominis tabes
cet et conteretur. Torsiones et dolores tenebunt:
quasi parturiens dolebunt. Vnusquisque ad pro
ximum suum stupebit: facies combuste uultus eo
rum. Ecce dies domini ueniet crudelis et indigna
tionis plenus: et ire furorisque ad ponendam terram
in solitudinem: et peccatores eius conterendos de
ea. Quoniam stelle celi et splendor earum non
expandent lumen suum. Obtenebratus est sol in
ortu suo: et luna non splendebit in lumine
suo. Et uisitabo super orbis mala: et contra impi
os iniquitatem eorum. Et quiescere faciam super
biam infidelium: et arrogantiam fortium humi
liabo. Preciosior erit uir auro: et homo mundo
obrizo. Super hoc celum turbabo: et mouebitur
terra de loco suo propter indignationem domini exerci
tuum: et propter diem ire furoris eius. Et erit
quasi damula fugiens: et quasi ouis: et non erit
qui congreget. Vnusquisque ad populum suum conuer
tetur: et singuli ad terram suam fugient.
Omnis qui inuentus fuerit occidetur: et omnis
qui superuenerit cadet in gladio. Infantes
eorum allidentur in oculis eorum: diripientur
domus eorum: et uxores eorum uiolabun
tur. Ecce ego suscitabo super eos medos qui
argentum non querant: nec aurum uelint: sed sagit
tis paruulos interficient: et lactantibus uteris
non miserebuntur: et super filios non parcet ocu
lus eorum. Et erit babylon illa gloriosa
in regnis inclita in superbia chaldeorum: sicut
subuertit dominus sodomam et gomorram: non habita
bitur usque in finem: et non fundabitur usque ad ge
nerationem et generationem. Nec ponet ibi tentoria
arabs: nec pastores requiescent ibi. Sed
requiescent ibi bestie: et replebuntur do
mus eorum draconibus. Et habitabunt ibi
structiones: et pilosi saltabunt ibi. Et respon
debunt ibi ulule in edibus eius: et syrene in
delubris uoluptatis. XIIII.

Prope est ut ueniat tempus eius: et
dies eius non elongabuntur. Miserebitur
enim dominus iacob: et eliget adhuc de israel: et
requiescere eos faciet super humum suam. Ad

iungetur advena ad eos. Et adherebit domui
iacob: et tenebunt eos populi. et adducent eos in
locum suum. et possidebit eos domus israel super
terram domini in servos et ancillas. Et erunt ca
pientes eos qui ceperant et subicient exacto
res suos. Et erit. In die illa cum requiem de
derit tibi dominus a labore tuo: et a concussione tua
et a servitute dura qua ante servisti sumes parabolam
istam contra regem babilonis et dices. Quomodo cessa
vit exactor: quievit tributum. Contrivit do
minus baculum impiorum virgam dominantium cedentem populos
in indignatione plaga insanabili subicientem
in furore gentes. persequentem crudeliter. Conqui
evit et siluit omnis terra: gavisa est et exulta
vit. Abietes quoque letate sunt super te et ced
ri libani. Ex quo dormisti non ascendit qui succi
dat nos. Infernus subter conturbatus est in oc
cursum adventus tui. Suscitavit tibi gigantes
Omnes principes terre surrexerunt de soliis
omnis suis. et omnes principes nationum universi respon
debunt et dicent tibi. Et tu vulneratus es sicut
et nos: nostri similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua. concidit cadaver tuum
Subter te sternetur tinea: et operimentum tuum
erunt vermes. Quomodo cecidisti de celo lucifer
qui mane oriebaris? Corruisti in terram qui
vulnerabas gentes: qui dicebas in corde
celi tuo. In celum conscendam super astra dei exal
tabo solium meum. sedebo in monte testamenti in la
teribus aquilonis. ascendam super altitudinem
nubium similis ero altissimo. Verumptamen ad in
fernum detraheris in profundum laci. Qui te vi
derint ad te inclinabuntur teque prospicient.
Numquid iste est vir qui conturbavit terram
qui concussit regna. qui posuit orbem deser
tum et urbes eius destruxit. Vinctis eius non aperu
it carcerem. Omnes reges gentium universi dor
mierunt in gloria. Unusquisque ~~sic sanie~~ in do
mo sua. Tu autem proiectus es de sepulcro tuo
sic sanie quasi stirps inutilis pollutus et obvolutus omni
bus qui interfecti sunt gladio. Et descende
runt ad fundamenta laci quasi cadaver putri
dum. non habebis consortium neque cum eis in sepul
tuā tura. Tu enim terram disperdidisti: tu populum oc
cidisti. Non vocabitur in eternum semen pessimorum
Preparate filios eius occisioni in iniquitate pa
trum eorum. Non consurgent nec hereditabunt terram
nec implebunt faciem orbis civitatum. Et
consurgam super eos dicit dominus exercituum. Et perdam
babilonis nomen. et reliquias et germen. et pro
geniem ait dominus. et ponam eam in possessionem
ericii. et in paludes aquarum. et scopabo eam

in scopa terens dicit dominus exercituum. Iuravit dominus
exercituum dicens. Si non ut putavi ita erit: et quo
modo mente tractavi sic eveniet. ut conteram assirium in
terra mea: et in montibus meis conculcem eum.
et auferetur ab eis iugum eius. et onus illi
us ab humero eorum tolletur. Hoc consilium quod cogi
tavi super omnem terram. et hec est manus exten
ta super universas gentes. Dominus enim exercituum decre
vit: et quis poterit infirmare? Et manus eius ex
tenta. et quis avertet eam? In anno quo mor
tuus est rex achaz factum est onus istud. Ne leteris
philistea omnis tu: quoniam comminuta est virga percus
soris tui. De radice enim colubri egredietur regu
lus: et semen eius absorbens volucrem. Et
pascentur primogeniti pauperum: et pauperes
fiducialiter requiescent. et interire faciam in fame
radicem tuam: et reliquias tuas interficiam.
Ulula porta clama civitas: prostrata est philis
tea omnis. Ab aquilone enim fumus veniet: et non
est qui effugiat agmen eius. Et quid respon
debitur nuntiis gentis? Quia dominus fundavit syon
et in ipso sperabunt pauperes populi eius.

XV

Onus moab quia nocte
vastata est ar moab conticuit. quia nocte
vastatus est murus moab conticuit. Ascendit
domus et dibon ad excelsa in planctum. super
nabo et super medeba moab ululabit. in cunc
tis capitibus eius calvitium. et omnis barba ra
detur. In triviis eius accincti sunt sacco. su
per tecta eius et in plateis eius omnis ululatus
descendet in fletum. Clamavit esebon et
eleale usque iasa audita est vox eorum. Super hoc
expediti moab ululabunt. anima eius ululabit
sibi. Cor meum ad moab clamabit. vectes eius
usque ad segor vitulam conternantem. Per ascensum
enim luith flens ascendet. et in via oroni
im clamorem contritionis levabunt. Aque enim
nemrim deserte erunt. quia aruit herba defecit
germen. viror omnis interiit. Secundum magnitudinem
operis et visitatio eorum. Ad torrentem salicum
ducent eos. quoniam circuivit clamor terminum mo
ab: usque ad gallim ululatus eius. et usque ad
puteum helim clamor eius. quia aque dibon
reple sunt sanguine. Ponam enim super dibon
additamenta his qui fugerint de moab leonem
et reliquiis terre.

XVI

Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deser
ti ad montem filie syon. Et erit. Sicut avis
fugiens et pulli de nido avolantes: sic e
runt filie moab in transcensu arnon. Ini consi
lium. coge concilium. pone quasi noctem umbram
tuam in meridie. Absconde fugientes: va

gos nepois. habitabunt apud te, pfugi mo
ab: esto latibulū eorum a facie uastato
ris. finitus est ē pulius. ↄsūmatꝰ ē miser.
defecit qui conculcabat t̄ram. et pparabit in
illud mīa soliū ~~eius~~. et sedeb sup ~~eum~~ in ūita
te in tabnaculo dauid: iudicās et q̄rens
iudiciū. et uelocit̄ reddens qđ iustū ē. Audi
uimꝰ supbiam moab: supbus ē ualde. Su
pbia eius et arrogantia eius et indignatō
eius plusq̄ fortitudo eius. Jdeo ululabit
moab ad moab: uniūsus ululab. hijsqui
letant: sup muros cocti lateris loquimini
plagas suas. q̄m suburbana esebon deser
ta sūt. et uineam sabama gētiū dnī excidūnt
flagella eius usq; ad iazer puenerūt erra
uerūt in deserto. ppagines eius relicte sunt
t̄nsierūt mare. Sup hoc plorabo in fletu
iazer uineam sabama. Inebriabo te lacri
ma mea: esebon et eleale. q̄m sup uindemi
am tuā et sup messem tuā. vox calcātiū ir
ruit. et auferētur leticia et exultatō de carme
lo: et in uineis n̄ exultabit nec iubilabit.
vinū in torcular n̄ calcab qui calcare con
sueūat. vocem clamātiū abstuli. Sup hoc
uentꝰ meus ad moab q̄si cythara sonab. et
uiscā mea ad murū cocti lateris. Et erit. cū
apparuerit q̄ laborauit moab sup excelsis
suis. ingredietur ad scā sua ut obsecret. et nō
ualebit. Hoc ūbum quod locutꝰ ē dns ad
ex moab ex tunc. et nūc locutus ē dns dicēs.
In trib; annis q̄si anni mercenarij auferetur glo
ria moab sup oī ppło multo. et relinq̄tur
leo sicut racemꝰ paruus. et modicꝰ nequaq̄
multꝰ. XVII

Onus damasci. Ecce damasc desinet
eē ciuitas: et erit sicut aceruus lapidū
in ruina. Derelicte ciuitates aroer g̃gib; erunt
et requiescent ibi: et n̄ erit qui exterreat. Et ces
sab adiutoriū ab effraym. et regnū a damas
co. et reliquie syrie sicut gloria filiorū isrl'
erūt dicit dns exercituū. Et erit. In die illa at
tenuab̄r gloria iacob: et pinguedo carnis
eius emarcescet. Et erit sicut ↄgregans in mes
se q̄ restiterit. Et brachiū eius spicas leget. Et
qui erit sicut querens spicas in ualle raphaym
et relinquetur in eo ~~sicut~~ racemus. et sicut
qui excussio olive duarū aut triū oliuarū in su
mitate rami. siue q̄tuor aut quinq; in cacu
minib; eius fructus eius: dic dns ds isrl'.
In die illa inclinab̄r hō ad factorē suū. et o
culi eius ad scm̄ isrl' respicient. et n̄ inclina
bit̄ ad altaria q̄ fecerūt manus eius: et que

~~fecerūt manus eius~~. et que opati sunt digiti
eius. nō respiciet lucos et delubra. In die il
la erunt ciuitates fortitudis eius derelicte.
sicut aratra et segetes que derelicte sunt a fa
cie filior isrl'. Et eris deserta q̄r oblita es dei
saluatoris tui. et fortis adiutoris tui n̄ es
recordata. ppterea plantabis plantatōē fide
lem et g̃men alienū. seminabis in die plā
tatōnis tue labrusca. et mane semē tuū flo
rebit. Ablata ē messis in die hereditatis: et
dolebit grauiter. Ve multitudini pplor multo
rū ut multitudo maris sonātis: et tumul
tus turbarū sicut sonitus aq̄r multarū. So
nabūt ppli sicut sonitus aquarū inūdantiū
et increpabit eū: et fugiet pcul. et rapietur
sic puluis mōtiū a facie uenti. et sicut tur
bo corā tempestate. In tpe uespi erit turbatō
in matutino et n̄ subsistet. Hec ē ps eorū
qui uastauerūt nos: et sors diripientiū nos
XVIII

Ve t̄re cymbalo
alarū que ē t̄ns flumina ethyopie:
qui mittit in mari legatos: et in uasis papiri
sup aquas. Ite angli ueloces ad gentē cō
uulsam et dilaceratam ad ppłm t̄ribilem
post quē nō ē alius. gentem expectantem
et conculcatā cuius diripuerūt flumina t̄ram
eius ad mōtē nōis dnī exercituū montē sy
on. Omīs habitatores orbis qui moramini
in t̄ra cū eleuatum fuit signū in montib; a
udietis. et clangorē tube audietis. q̄r hec di
cit dns ad me. Quiescam et considerabo in ego
loco meo sicut meridiana lux clara ē. et si
cut nubes roris in die messis. Ante messem
eī totus effloruit. et inmatura pfectio ger
minauit. et precidentur ramusculi eius fal
cib;. et que derelicta fuerint abscidentur et
excutientur. et relinquentur simul auib; mō
tium et bestiis terre. et estate ppetua. Et erunt
sup eū uolucres: et omīs bestie terre sup eū
hiemabit. In tempore illo deferetur munus
dnō exercituū a pplo diuulso et dilacerato. a
pplo terribili post quē nō fuit alius a gente ex
pectante et conculcata: cuius diripuerūt flu
mina t̄ram eius ad locū nōis dnī exercituū
montem syon. XIX

Onus egypti. Ecce dns ascendet sup nu
bem leuē et ingredietur egyptū. et moue
buntur simulacra egypti a facie eius. et cor e
gypti tabescet in medio eius. et ↄcurrere faciā
egyptios aduersus egyptios. et pugnab uir
ↄ fratrem suū: et uir ↄ amicū suū. Ciuitas
aduersus ciuitatem. regnū aduersus regnum

et dirumpetur spiritus egypti in visceribus eius. et consiliu
m eius precipitabo. et interrogabunt simulacra
sua et divinos suos et phitones et ariolos.
et tradam egyptum in manu dominorum crudelium.
et rex fortis dominabitur eorum: ait dominus deus
exercituum. Et arescet aqua de mari. et fluvius
desolabitur atque siccabitur. et deficient flu
mina et attenuabuntur. et siccabuntur rivi ag
gerum. Calamus et iuncus marcescent. Nudabitur
alveus rivi a fonte suo. et omnis sementis irri
gua siccabitur. Arescet et non erit. et merebunt
piscatores et lugebunt omnes mittentes in flu
men hamum. et expandentes rethe super faciem aquarum
omnis et marcescent. Confundentur qui operabantur
linum plectentes et texentes subtilia. Et erunt
irrigua eius flaccentia: omnes qui faciebant lacunas
ad capiendos pisces. Stulti principes tanc
os: sapientes consiliarii pharaonis dederunt
consilium insipiens. Quomodo dicetis pharaoni filius
sapientium. ego filius regum antiquorum? Ubi sunt
nunc sapientes tui? Annuncient tibi et indicent
quid cogitaverit dominus exercituum super egyptum. Stul
ti facti sunt principes thaneos. et emarcuerunt prin
cipes memfeos deceperunt egyptum angulum
populorum eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum
vertiginis. et errare fecerunt egyptum in omni opere
suo. sicut errat ebrius et vomens. Et non erit egyp
to opus quod faciat. caput et caudam incur
vantem et refrenantem. In die illa: erit egyptus
quasi mulieres. Et stupebunt et timebunt
a facie commotionis manus domini exercituum: quam
ipse movebit super eam. Et erit terra iuda egyp
to in pavorem. Omnis qui illius fuerit recordatus
pavebit a facie consilii domini exercituum: quod ipse
cogitavit super eam. In die illa erunt quinque ci
vitates in terra egypti loquentes lingua cha
naan. et iurantes per dominum exercituum. Civitas solis vo
cabitur una. In die illa erit altare domini in me
dio terre egypti. et titulus iuxta terminum eius domini
et erit in signum et in testimonium israel domino ex
ercituum in terra egypti. Clamabunt enim ad dominum a
facie tribulantis: et mittet eis salvatorem
et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur dominus
ab egypto. et cognoscent egyptii dominum in die
illa. et colent eum in hostiis et muneribus. et
vota vovebunt domino et solvent. Et percutiet dominus
egypti egyptum plaga: et sanabit eam. Et revertentur ad
dominum et placabitur eis: et sanabit eos. In die illa
erit via de egypto in assyrios. et intrabit assy
rius egyptum. et egyptus in assyrios. et servient egyp
tii assur. In die illa erit israel tertius egypto et
assyrio benedictio in medio terre. cui benedixit dominus
exercituum dicens. Benedictus populus meus egyp
ti et opus manuum mearum assyrio. sit hereditas
autem mea israel. XX

In anno quo ingressus est thartan in azo
tum cum misisset eum sargon rex assyrio
rum et pugnasset contra azotum et cepisset eam: in tem
pore illo locutus est dominus in manu ysaie filii
amos dicens. Vade et solve saccum de lum
bis tuis. et calciamenta tua tolle de pedibus tuis.
Et fecit sic vadens nudus et discalciatus. Et
dixit dominus: Sicut ambulavit servus meus y
sayas nudus et discalciatus: trium annorum
signum et portentum erit super egyptum et super
ethyopiam. Sic minabit rex assyriorum capti
vitatem egypti et transmigrationem ethyopie. iu
venem et senem. nudam et discalciatam disco
opertis natibus: ignominiam egypti. Et time
bunt et confundentur ab ethyopia spe sua
et ab egypto gloria sua: Et dicet habitator insule
huius. In die illa: Ecce hec erat spes nostra ad
quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie
regis assyriorum: et quomodo effugere poterimus
nos? XXI

Onus deserti maris. Sicut turbines ab
africo veniunt de deserto venit de terra hor
ribili: visio dura nunciata est mihi. Qui incredulus
est infideliter agit: et qui depopulator est vastat. As
cende elam. obside mede. omnem gemitum eius
cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei do
lore. Angustia possedit me sicut angustia
parturientis. Corrui cum audirem. conturbatus sum
cum viderem. Emarcuit cor meum: tenebre stupe
fecerunt me. Babylon dilecta mea posita est mihi
in miraculum. Pone mensam contemplare in spe
cula. Comedentes et bibentes surgite princi
pes: arripite clipeum. Hec enim dixit dominus mihi.
Vade et pone speculatorem: et quodcumque vi
derit annunciet. Et vidit currum duorum equitum as
censorem asini et ascensorem cameli. Et contem
platus est diligenter multo intuitu: et cla
mavit leo. Super speculam domini ego sum stans
iugiter per diem: et super custodiam meam ego
sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor
vir bige equitum. Et respondit et dixit. Cecidit ce
cidit babilon. et omnia sculptilia deorum eius con
trita sunt in terram. Tritura mea et filii aree mee
que audivi a domino exercituum deo israel annunciavi vobis.
Onus duma. Ad me clamat ex seyr. Custos
quid de nocte: custos quid de nocte. Dixit custos
venit mane et nox. Si queritis querite. Conver
timini et venite. Onus in arabia. In saltu
ad vesperam dormietis in semitis dodanim.

currentes sitienti ferte aquam: qui habitatis terram
austri: cum panibus occurrite fugienti. A facie
enim gladiorum fugerunt a facie gladii imminen-
tis, a facie arcus extenti, a facie gravis prelii. Quoniam
hec dicit dominus ad me: Adhuc in uno anno quasi
in anno mercenarii auferetur omnis gloria cedar.
et reliquie numeri sagittariorum fortium de fi-
liis cedar imminuentur. dominus enim deus israel locutus
est. XXII.

Onus vallis visionis. Quidnam tibi quoque est
quia ascendisti et tu omnis in tecta clamoris
plena, urbs frequens, civitas exultans? Inter-
fecti tui non interfecti gladio, nec mortui in
bello Cuncti principes tui fugerunt simul, dureque
ligati sunt. Omnes qui inventi sunt vincti sunt
pariter; procul fugerunt. Propterea dixi: Recedite a
me, amare flebo, nolite incumbere ut consolemi-
ni me super vastitatem filie populi mei. Dies enim
interfectionis et conculcationis et fletuum domino deo ex-
ercituum in valle visionis scrutans murum
et magnificus super montem. Et elam sump-
sit pharetram et currum hominis equitis: et pari-
etem nudavit clypeus. Et erunt electe valles
tue plene quadrigarum, et equites ponent
sedes suas in porta: et revelabitur operimentum
iude. et videbis in die illa armamentarium do-
mus saltus: et scissuras civitatis david vide-
bitis, quia multiplicate sunt. Et congregastis aquas
piscine inferioris: et domos ierusalem numerastis.
Et destruxistis domos ad muniendum murum.
Et lacum fecistis inter duos muros: et aquam pis-
cine veteris. Et non suspexistis ad eum qui fecerat
eam: et operatorem eius de longe non vidistis.
Et vocabit dominus deus exercituum in die illa ad fletum
et ad planctum et ad calvitium: et ad cingulum
sacci. Et ecce gaudium et letitiam occidere vitulos
et iugulare arietes: comedere carnes et bibere
vinum. Comedamus et bibamus: cras enim moriemur.
Et revelata est in auribus meis vox domini exercituum.
Si dimittetur iniquitas hec vobis donec moria-
mini dicit dominus deus exercituum. Hec dicit dominus deus
exercituum. Vade et ingredere ad eum qui habitat in
tabernaculo ad sobnam prepositum templi: et dices ad
eum. Quid tu hic aut quasi quis hic? Quia
excidisti tibi hic sepulchrum. excidisti in excelso
memoriale diligenter in petra tabernaculum tibi.
Ecce dominus asportari te faciet: sicut asportatur
gallus gallinaceus, et quasi amictum sic subleva-
bit te. Coronans coronabit te tribulatione:
quasi pilam mittet te in terram latam et spatio-
sam. Ibi morieris: et ibi erit currus glorie
tue ignominia domus domini tui. Et expellam te

de statione tua: et de ministerio tuo deponam te.
Et erit in die illa vocabo servum meum eliachim
filium elchie: et induam illum tunica tua, et cin-
gulo tuo confortabo illum: et potestatem tuam da-
bo in manu eius. et erit quasi pater habitantibus
ierusalem et domui iuda. Et dabo clavem domus
david super humerum eius: et aperiet et non erit
qui claudat. et claudet et non erit qui aperiat.
Et figam illum paxillum in loco fideli: et erit in so-
lium glorie domus patris sui. Et suspendent super
eum omnem gloriam domus patris eius, vasorum
diversa genera: omne vas parvulum a vasis cra-
terarum usque ad omne vas musicorum. In die illa
dicit dominus exercituum auferetur paxillus qui fixus
fuerat in loco fideli: et frangetur et cadet. et
peribit quod pependerat in eo. quia dominus locu-
tus est. XXIII.

Onus tyri. Ululate naves maris: quia vas-
tata est domus unde venire consueverant. De
terra cethim revelatum est eis. Tacete qui habita-
tis in insula: negotiatores sydonis transfretantes
mare, repleverunt te in aquis multis. Se-
men nili messis fluminis fruges eius: et facta
est negotiatio gentium. Erubesce sydon ait mare
fortitudo maris dicens. Non parturivi et non pe-
peri iuvenes. nec ad incrementum perduxi virgines. et non enutrivi
Cum auditum fuerit in egypto dolebunt: cum audi-
erint de tyro. Transite maria: ululate qui
habitatis in insula. Numquid non hec vestra est que glo-
riabatur a diebus pristinis in antiquitate sua?
Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum.
Quis cogitavit hoc super tyrum quondam corona-
tam? cuius negotiatores principes, institores
eius incliti terre. Dominus exercituum cogitavit hoc
ut detraheret superbiam omnis glorie, et ad igno-
miniam deduceret universos inclitos terre. Transi
terram tuam quasi flumen filia maris. Non est cin-
gulum ultra tibi. Manum suam extendit super
mare: conturbavit regna. Dominus mandavit ad- et
versus chanaan ut contereret fortes eius: et dixit
Non adicies ultra ut glorieris calumpniam
sustinens virgo filia sydonis. In cethym
consurgens transfreta: ibi quoque non erit requies tibi.
Ecce terra chaldeorum talis populus non fuit. Assur
fundavit eam. In captivitatem transduxerunt
robustos eius, suffoderunt domos eius: posuerunt
eam in ruinam. Ululate naves maris: quia devas-
tata est fortitudo vestra. Et erit in die illa in
oblivione o tyre eris. lxx annis sicut di-
es regis unius. post lxx annos erit tyro
quasi canticum meretricis. sume cytharam: circui
civitatem meretrix oblivioni tradita. bene

frequenta canticum: ut memoria tui sit. Et
erit. Post lxx annos visitabit dominus Tyrum
et reducet eam ad mercedes suas. Et rursum
fornicabitur cum universis regnis terre super faci
em terre. Et erunt negotiationes eius et mercedes
eius sanctificate domino. Non condentur neque reponentur
quia his qui habitaverint coram domino erunt nego
tiationes eius: ut manducent in saturitatem et ves
tiantur usque ad vetustatem.

XXIIII

Ecce dissipabit terram et nudabit
eam. et affliget faciem eius: et disper
get habitatores eius. Et erit sicut populus sic sacer
dos: et sicut servus sic dominus eius. sicut ancilla
sic domina eius. sicut emens sic ille qui vendit
sicut fenerator sic is qui mutuum accipit. si
cut qui repetit sic qui debet. Dispersione
dissipabitur terra: et direptione predabitur. Do
minus enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra
et infirmata est. Defluxit orbis: infirmata
ta est altitudo populi. transgressi sunt leges. mu
taverunt ius: dissipaverunt fedus sempiternum.
Propter hoc maledictio vorabit terram: et peccabunt
habitatores eius. Ideoque insanient cultores e
ius et relinquentur homines pauci. Luxit vinde
mia. infirmata est vitis: ingemuerunt omnes qui
letabantur corde. Cessavit gaudium tympano
rum. quievit sonitus letantium: conticuit dul
cedo cithare. Cum cantico non bibent vinum. A
mara erit potatio bibentibus illam. Attrita
est civitas vanitatis: clausa est omnis domus
nullo introeunte. Clamor erit super vino
in plateis. Deserta est omnis leticia: translatum est
gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo. et
calamitas opprimet portas. quia hec erunt in me
dio terre. in medio populorum. quomodo si pauce oli
ve que remanserunt excutiantur ex olea: et
racemi cum fuerit finita vindemia. Hii leva
bunt vocem suam atque laudabunt. cum glo
rificatus fuerit dominus hinnient de mari. Propter hoc
in doctrinis glorificate dominum in insulis maris
nomen domini dei Israel. A finibus terre laudes audi
vimus gloriam iusti. et dixi. Secretum meum mi
chi secretum meum michi. Ve michi. prevaricantes prevarica
ti sunt. Formido et fovea et laqueus super te
qui habitator es terre. Et erit. qui fugerit a voce
formidinis cadet in foveam. Et qui se expli
cuerit de fovea tenebitur laqueo. quia cataracte
de excelsis aperte sunt. et concutientur fun
damenta terre. Confractione confringetur terra. con
tritione conteretur terra. commotione commovebitur terra.
Agitatione agitabitur terra sicut ebrius. Et au
feretur sicut tabernaculum unius noctis. et gra

vabit eam iniquitas sua. et corruet et non adi
ciet ut resurgat. Et erit. in die illa visitabit
dominus super miliciam celi in excelso. et super re
ges terre qui sunt super terram. et congregabuntur in
congregatione unius fascis in lacum. Et claudentur i
bi in carcerem: et post multos dies visitabuntur. Et
erubescet luna. et confundetur sol cum regna
verit dominus exercituum in monte Syon et in Ierusalem
et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

Domine deus meus XXV
es tu. exaltabo te. confitebor nomini tuo.
quoniam fecisti mirabilia. cogitationes antiquas
fideles amen. quia posuisti civitatem in tumulum ur
bem fortem in ruinam. domum alienorum ut
non sit civitas: et in sempiternum non edificetur.
Super hoc laudabit te populus fortis: civitas gen
tium robustarum timebit te. quia factus es
fortitudo pauperi. fortitudo egeno in tribula
tione sua. spes a turbine umbraculum ab estu.
Spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem.
Sicut estus in siti. Tumultum alienorum humi
liabis: et quasi calorem sub nube torrente pro
paginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exer
cituum omnibus populis in monte hoc. convivium pin
guium. convivium vindemie. pinguium medul
latorum vindemie defecate. Et precipitabit in mon
te isto faciem vinculi colligati super omnes
populos: et telam quam orditus est super universas
nationes. Precipitabit mortem in sempiternum. Et au
feret dominus deus lacrimam ab omni facie. et obprobri
um populi sui auferet de universa terra. quia dominus lo
cutus est. Et dicet in die illa. Ecce deus noster
iste. expectavimus eum et salvabit nos. iste dominus
sustinuimus eum et exultabimus et letabimur in
salutari eius. quia requiescet manus domini in mon
te isto. et triturabitur Moab sub eo sicut teruntur
palee in plaustro. et extendet manus suas sub
eo sicut extendit natans ad natandum. et hu
miliabit gloriam eius cum allisione manuum.
et munimenta sublimium murorum tuorum
et humiliabuntur: et detrahentur in terram us
que ad pulverem. In die illa cantabitur canticum
istud in terra Iuda. XXVI

Urbs fortitudinis nostre Syon salvator
ponetur in ea murus: et antemurale.
Aperite portas: et ingrediatur gens iusta cus
todiens veritatem. Vetus error abiit: ser
vabis pacem: pacem quia in te speravimus. Sperastis
in domino in seculis eternis: in domino deo forti in perpetuum.
Quia incurvabit habitantes in excelso civita
tem sublimem humiliabit. Humiliabit eam us
que ad terram: detrahet eam usque ad pulverem.

conculcabit eam pes pedes pauperis: gressus egeno-
rum. Semita iusti recta est: rectus callis iusti
ad ambulandum. Et in semita iudiciorum tuorum
domine sustinuimus te. Nomen tuum et memoriale
tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte
sed et spiritu meo in praecordiis meis de mane vi-
gilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra
iustitiam discent habitatores orbis. Misereamur
impio et non discet iustitiam. In terra sanctorum iniqua
gessit et non videbit gloriam domini. Domine exaltetur
manus tua et non videant. Videant et confun-
dantur zelantes populi. Et ignis hostes tuos de-
voret. Domine dabis pacem nobis. Omnia enim opera
nostra operatus es nobis. Domine deus noster possederunt
nos domini absque te. Tantum in te recordemur nominis tu-
i. Morientes non vivant: gigantes non resurgant.
Propterea visitasti et contrivisti eos: et perdidisti omnem
memoriam eorum. Indulsisti genti domine indulsisti
genti. Numquid glorificatus es? Elongasti omnes
terminos terre. Domine in angustia requisierunt
te in tribulatione murmuris: doctrina tua eis.
Sicut que concipit cum appropinquaverit ad partum dolens
clamat in doloribus suis: sic facti sumus a facie
tua domine. Concepimus et quasi parturivimus: et pe-
perimus spiritum salutis non fecimus in terra. Ideo non iustitiam
ceciderunt habitatores terre. Vivent mortui tui
interfecti mei resurgent. Expergiscimini et
laudate qui habitatis in pulvere. Quia ros lucis ros
tuus: et terram gigantum detrahes in ruinam. Va-
de populus meus: intra in cubicula tua. Claude
hostia tua super te. Abscondere modicum ad mo-
mentum donec pertranseat indignatio mea.

Ecce enim dominus XXVII.
egredietur de loco suo ut visitet iniqui-
tatem habitatoris terre contra eum. Et revelabit
terra sanguinem suum et non operiet interfectos
suos ultra. In die illa visitabit dominus in gladi-
o suo duro et grandi et forti super leviathan
serpentem vectem. et super leviathan serpentem tor-
tuosum. Et occidet cetum qui in mari est. In die
illa vinea meri cantabit ei. Ego dominus qui ser-
vo eam: repente propinabo ei. Ne forte visitetur
contra eam nocte et die servo eam. Indignatio non
est mihi. Quis dabit me spinam et veprem? In prelio
gradiar super eam: succendam eam pariter. Aut po-
tius tenebit fortitudinem meam. Faciet pacem
mihi: pacem faciet mihi. Qui ingrediuntur impetu Iacob
et florebit et germinabit Israel. et imple-
bunt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagam
percutientis se percussit eum? Aut sicut oc-
cidit interfectos eius sic occisus est? In mensura contra men-
suram cum abiecta fuerit iudicabit eam. Medi-
tatus est in spiritu suo duro per diem estus. Ideir-
co dimittetur super hoc iniquitas domui Iacob
et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius.
Cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapi-
des cineris allisos. Non stabunt luci et delu-
bra. Civitas enim munita desolata erit.
Speciosa relinquetur et dimittetur quasi deser-
tum. Ibi pascetur vitulus: et ibi accubabit: et consu-
met summitates eius. In siccitate messis il-
lius conterentur. Mulieres venientes et docentes
eam. Non est enim populus sapiens: propterea non mi-
serebitur eius qui fecit eum: et qui forma-
vit eum non parcet ei. Et erit in die illa percutiet
dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem
Egypti: et vos congregabimini unus et unus filii
Israel. Et erit in die illa clangetur in tuba
magna. et venient qui perditi fuerant de terra
Assyriorum. et qui electi erant de terra Egypti. et
adorabunt dominum in monte sancto in Ierusalem.

Ve corone XXVIII. xxviii
superbie ebriis Effraym. et flori decidenti
glorie exultationis eius. qui erant in vertice
vallis pinguissime errantes a vino. Ecce
validus et fortis dominus sicut impetus grandi-
nis. turbo confringens. sicut impetus aquarum
multarum inundantium et emissarum super terram
spaciosam. Pedibus conculcabitur corona su-
perbie ebriorum Effraym. Et erit flos decidens
glorie exultationis eius qui est super verticem vallis
pinguium quasi temporaneum ante maturitatem au-
tumni. Quod cum aspexerit videns statim ut ma-
nu tenuerit devorabit illud. In die illa erit
dominus exercituum corona glorie et sertum exulta-
tionis residuo populi sui. et spiritus iudicii sedenti super tronum
~~iudicium~~. et fortitudo revertentibus de bello ad
portam. Verum hi quoque pre vino nescierunt et pre
ebrietate erraverunt. Sacerdos et propheta nescierunt
pre ebrietate absorti sunt a vino. Erraverunt
in ebrietate. nescierunt videntem: ignoraverunt
iudicium. Omnes enim mense replete sunt vo-
mitu sordiumque ita ut non esset ultra locus. Quem
docebit scientiam. et quem intelligere faciet au-
ditum? ablactatos a lacte. avulsos ab
uberibus: quia manda remanda manda reman-
da. expecta reexpecta. expecta reexpecta mo-
dicum ibi. modicum ibi. In loquela enim labii et lin-
gua altera loquetur ad populum istum. Cui dixit
Hec est requies mea: reficite lassum. et hec est
meum refrigerium. et noluerunt audire. Et erit
eis verbum domini manda remanda. manda re-
manda. expecta reexpecta: expecta reexpecta.
modicum ibi. modicum ibi. ut vadant et cadant

retrorsum et conterantur et illaqueentur et capi-
antur. Propter hoc audite verbum domini viri illu-
sores qui dominamini super populum meum qui est in
Ierusalem. Dixistis enim percussimus fedus cum mor-
te et cum inferno fecimus pactum. Flagellum
inundans cum transierit non veniet super nos
quia posuimus mendacium spem nostram et menda-
cio protecti sumus. Idcirco hec dicit dominus deus. Ecce e-
go mittam in fundamentis Syon lapidem lapidem
probatum angularem preciosum in fundamento fun-
datum. Qui crediderit non festinet. Et ponam iu-
dicium in pondere et iusticiam in mensura. Et subvertet
grando spem mendacii et protectionem aque in-
undabunt. Et delebitur fedus vestrum cum morte
et pactum vestrum cum inferno non stabit. Flagel-
lum inundans cum transierit eritis ei in conculcationem.
Quandocumque pertransierit tollet vos. Quoniam mane di-
luculo pertransibit in die et in nocte. Et tantummodo
sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangu-
statum est enim stratum ita ut alter decidat. Et palli-
um breve utrumque operire non potest. Sicut enim in
monte divisionum stabit dominus. Sicut in valle que est
in Gabaon irascetur ut faciat opus suum. Ali-
enum opus eius: ut operetur opus suum. Peregrinum est
opus eius ab eo. Et nunc nolite illudere ne for-
te constringantur vincula vestra. Consummationem
enim et abreviationem audivi a domino deo exercituum
super universam terram. Auribus percipite et au-
dite vocem meam. Attendite et audite eloqui-
um meum. Numquid tota die arabit arans
ut serat. Proscindet et sarriet humum suam. Non-
ne cum adequaverit faciem eius seret gith
et ciminum sparget. et ponet triticum per ordinem
et ordeum et milium et viciam in finibus suis.
Et erudiet illum dominus suus in iudicio: doce-
bit illum. Non enim in serris triturabitur gith
nec rota plaustri super ciminum circuibit. Sed
in virga excutietur gith: et ciminum in bacu-
lo. Panis autem comminuetur. Verum non in perpetu-
um triturans triturabit illum. neque vexabit
eum rota plaustri. nec ungulis suis commi-
nuet eum. Et hec a domino deo exercituum exivit
ut mirabile faceret consilium: et magnificaret
iusticiam. XXIX

Ve ariel ariel civitas quam expugna-
vit David. Additus est annus ad an-
num. sollempnitates evolute sunt. Et cir-
cumvallabo ariel. et erit tristis et merens
et erit mihi quasi ariel. et circumdabo quasi spe-
ram in circuitu tuo: et iaciam contra te aggerem
et munimenta ponam in obsidionem tuam.
Humiliaberis de terra loqueris: et de humo
audietur eloquium tuum. Et erit quasi phitonis
de terra vox tua. et de humo eloquium tuum
mussitabit. Et erit sicut pulvis tenuis mul-
titudo ventilantium te. Et sicut favilla per-
transiens multitudo eorum qui contra te prevalu-
erunt. Eritque repente confestim a domino exercituum
visitabitur in tonitruo et commotione terre et
voce magna turbinis et tempestatis: et flam-
me ignis devorantis. Et erit sicut somp-
nium visionis nocturne. Multitudo omnium gentium
que dimicaverunt contra ariel. et omnes qui mili-
taverunt et obsederunt. et prevaluerunt adversus
eam. Et sicut sompniat esuriens et come-
dit. cum autem fuerit expergefactus: vacua est ani-
ma eius. et sicut sompniat sitiens et bibit. Et
postquam fuerit expergefactus lassus adhuc siti-
at. et anima eius vacua est. Sic erit multitudo
omnium gentium que dimicaverunt contra montem Syon.
Obstupescite et admiramini. fluctuate et
vacillate. inebriamini et non a vino. move-
mini et non ab ebrietate: quoniam miscuit vobis
dominus spiritum soporis. Claudet oculos vestros
prophetas et principes vestros qui vident visiones
operiet. Et erit vobis visio omnium sicut verba libri
signati. Quem cum dederint scienti litteras
dicent. lege istum. Et respondebit non possum:
signatus est enim. Et dabitur liber nescienti
litteras: diceturque ei: lege. Et respondebit: nescio
litteras. Et dixit dominus. Eo quod appropinquat populus
iste ore suo et labiis suis glorificat me:
cor autem eius longe est a me. et timuerunt me
mandato hominum et doctrinis. Ideo ecce addam
ego ut admirationem faciam populo huic miraculo
grandi et stupendo. Peribit enim sapientia a
sapientibus eius: et intellectus prudentium
eius abscondetur. Ve qui profundi estis cor-
de ut a domino abscondatis consilium. quorum sunt
in tenebris opera: et dicunt quis videt nos
et quis novit nos. Perversa est hec vestra cogita-
tio. quasi si lutum contra figulum cogitet. et dicat
opus factori suo: non fecisti me. et figmentum di-
cat factori suo non intelligis. Nonne adhuc
in modico et brevi convertetur Libanus in char-
mel. et charmel in saltum reputabitur. Et au-
dient in die illa surdi verba libri et de tene-
bris et caligine oculi cecorum videbunt.
Et addent mites in domino leticiam. Et pau-
peres homines in sancto Israel exultabunt: quoniam de-
fecit qui prevalebat. consummatus est illusor.
et succisi sunt omnes qui vigilabant super
iniquitatem: qui peccare faciebant homines in verbo
et arguentem in porta supplantabant

et declinaverunt frustra a iusto. Propter hoc haec di-
cit dominus ad domum Iacob qui redemit
Abraham. Non modo confundetur Iacob: nec modo
vultus eius erubescet. Sed cum viderit filios
suos opera manuum mearum in medio sui sancti-
ficantes nomen meum. et sanctificabunt sanctum Ia-
cob: et deum Israel praedicabunt. Et scient errantes
spiritu intellectum: et mussitatores discent legem.
et
Vae filii desertores XXX
dicit dominus. ut faceretis consilium et non
ex me. et ordiremini telam et non per spiritum me-
um. ut adderetis peccatum super peccatum. qui
ambulatis ut descendatis in egyptum. et os
meum non interrogastis sperantes auxilium in for-
titudine pharaonis. et habentes fiduciam in um-
bra egypti. Et erit vobis fortitudo pharaonis in
confusionem. et fiducia umbrae egypti in ig-
nominiam. Erant enim in Taneos principes tui. et
nuntii tui usque ad Hanes pervenerunt. Omnes con-
fusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit. non
fuit in auxilium et in aliquam utilitatem. sed in
confusionem et in obprobrium. Onus iumento-
rum austri. In terra tribulationis et angustiae
leena et leo. ex eo vipera et regulus volans
portantes super humeros iumentorum divitias
suas. et super gibbum camelorum thesauros
suos ad populum qui eis prodesse non poterit. Egyptus
enim frustra et vane auxiliabitur. ideo clamavi
super hoc. superbia tantum est. quiesce. Nunc ergo ingres-
sus scribe ei super buxum et in libro dili-
genter exara illud. et erit in die novissimo
in testimonium usque in eternum. Populus enim provocans
ad iracundiam est et filii mendaces: filii nolentes
audire legem dei. Qui dicunt videntibus: no-
lite videre. et aspicientibus: nolite aspicere nobis
ea quae recta sunt. Loquimini nobis placentia
videte nobis errores. Auferte a me viam: decli-
nate a me semitam: cesset a facie nostra sanctus Israel.
dominus
Propterea haec dicit sanctus Israel. pro eo quod reprobastis ver-
bum hoc. et sperastis in calumpniam et tumul-
tum. et innixi estis super eo: propterea erit vobis iniqui-
tas haec sicut interruptio cadens. et requisita in
muro excelso. quoniam subito dum non speratur ve-
niet contritio eius. Et comminuetur sicut conteritur
lagena figuli contritione pervalida. Et non inve-
nietur de fragmentis eius testa in qua portetur
igniculus de incendio aut hauriatur parum
aquae de fovea. Quia haec dicit dominus deus sanctus
Israel. Si revertamini et quiescatis salvi eri-
tis. In silentio et in spe erit fortitudo vestra.
Et noluistis et dixistis: nequaquam: sed ad equos
fugiemus. ideo fugietis: et super veloces as-
cendemus. ideo velociores erunt qui persequentur vos.
Mille homines a facie terroris unius. et a fa-
cie terroris quinque fugietis donec relinquamini
quasi malus navis in vertice montis
et quasi signum super collem. propterea expectat dominus
ut misereatur vestri. ideo exaltabitur parcens vobis.
quia deus iudicii dominus. beati omnes qui ex-
pectant eum. Populus enim Syon habitabit in Ierusalem.
Plorans nequaquam plorabis. miserans mi-
serebitur tui. ad vocem clamoris tui: statim
ut audierit respondebit tibi. Et dabit tibi dominus pa-
nem artum et aquam brevem: et non faciet avo-
lare ultra doctorem tuum. Et erunt oculi tui viden- a te
tes preceptorem tuum. et aures tuae audient ver-
bum post tergum monentis. Haec via. ambula-
te in ea neque ad dexteram neque ad sinistram. Et con-
taminabis laminas sculptilium argenti tui. et
vestimentum conflatilis auri tui. et disperges
ea sicut immunditiam menstruatae. Egredere dices
ei. Et dabitur pluvia semini tuo ubicumque
seminaveris in terra. et panis frugum terrae e-
rit uberrimus et pinguis. Pascetur in possessione
tua in die illo agnus spatiose. et tauri tui
et pulli asinorum qui operantur terram. commix-
tum migma comedent. sicut in area ventilatum
est. Et erunt super omnem montem excelsum: et su-
per omnem collem elevatum. rivi currentium aquarum
in die interfectionis multorum cum ceciderint tur-
res. Et erit lux lunae sicut lux solis. et lux
solis erit septempliciter sicut lux septem dierum
in die qua alligaverit dominus vulnus populi sui. et
percussuram plagae eius sanaverit. Ecce nomen
domini venit de longinquo: ardens furor eius
et gravis ad portandum. Labia eius repleta sunt
indignatione. et lingua eius quasi ignis devo-
rans. Spiritus eius velut torrens inundans usque
ad medium colli ad perdendas gentes in nichi-
lum: et frenum erroris quod erat in maxillis
populorum. Canticum erit vobis: sicut vox sanctificatae
sollempnitatis. et leticia cordis sicut qui
pergit cum tybia ut intret in montem domini ad for-
tem Israel. Et auditam faciet dominus gloriam vo-
cis suae. et terrorem brachii sui ostendet in
comminatione furoris: et flamma ignis devo-
rantis. Allidet in turbine et in lapide gran-
dinis. A voce enim domini pavebit Assur vir-
ga percussus. et erit transitus virgae fundatus
quam requiescere faciet dominus super eum. In tympa-
nis et in cytharis et in bellis precipuis expug-
nabit eos. Preparata est enim ab heri Thopheth
a rege preparata. profunda et dilatata. Nutrimen-
ta eius ignis et ligna multa. Flatus do-

sicut torrens sulphuris succendens eam.
Ve qui XXXI
descendunt in egyptum ad auxilium in equis
sperantes et habentes fiduciam super quadrigis quia
multe sunt et super equitibus quia prevalidi ni-
mis. et non sunt confisi super sanctum israel et dominum
non exquisierunt. Ipse autem sapiens adduxit malum
et verba sua non abstulit. et consurget contra domum
pessimorum. et contra auxilium operantium iniquita-
tem. Egyptus homo et non deus: et equi eorum caro et
non spiritus. et dominus inclinabit manum suam et cor-
ruet auxiliator. et cadet cui prestatur auxilium
simulque omnes consumentur. Quia hec dicit dominus ad me
Quomodo si rugiat leo et catulus leonis super pre-
dam suam cum occurrerit ei multitudo pas-
torum: a voce eorum non formidabit: et a mul-
titudine eorum non pavebit. sic descendet dominus
exercituum ut prelietur super montem syon: et
super collem eius. Sicut aves volantes: sic
proteget dominus exercituum ierusalem. protegens et li-
berans transiens et salvans. Convertimini si-
cut in profundum recesseratis filii israel. In die e-
nim illa abiciet vir idola argenti sui. et idola au-
ri sui que fecerunt vobis manus vestre in peccatum. et
cadet assur in gladio non viri: et gladius non
hominis vorabit eum. et fugiet non a facie gla-
dii. et iuvenes eius vectigales erunt. et for-
titudo eius a terrore transibit et pavebunt
fugientes principes eius.
Dixitque dominus cuius XXXII
ignis est in syon et caminus eius in ierusa-
lem. Ecce in iustitia regnabit rex: et principes in
iudicio preerunt. et erit vir sicut qui abscon-
ditur a vento: et celat se a tempestate. Si-
cut rivi aquarum in siti: et umbra petre pro-
minentis in terra deserta. Non caligabunt
oculi videntium et aures audientium diligen-
ter auscultabunt. et cor stultorum intelliget sci-
entiam. et lingua balborum velociter loquetur
et plane. Non vocabitur ultra his qui insipi-
ens est princeps. neque fraudulentus appella-
bitur maior. Stultus enim fatua loquetur: et
cor eius faciet iniquitatem ut perficiat si-
mulationem et loquatur ad dominum fraudulen-
ter. et vacuam faciet animam esurientis: et
potum sitienti auferet. Fraudulenti vasa pes-
sima sunt. Ipse enim cogitationes concinnavit
ad perdendos mites in sermone mendacii: cum
loqueretur pauper iudicium. Princeps vero ea
que digna sunt principe cogitabit. et ipse
super duces stabit. Mulieres opulente sur-
gite et audite vocem meam. filie confidentes
percipite auribus eloquium meum. Post dies
enim et annum: et vos conturbabimini confidentes
consummata est enim vindemia. collectio ultra non
veniet. Obstupescite opulente conturbamini
confidentes. exuite vos et confundimini. Accin-
gite lumbos vestros super ubera. Plangite super
regione desiderabili. super vinea fertili. Super hu-
mum populi mei spine et vepres ascendent. quanto
magis super omnes domos gaudii civitatis ex-
ultantis. Domus enim dimissa est multitu-
do urbis dimissa est. tenebre et palpatio facte sunt
super speluncas usque in eternum. Gaudium onagro-
rum pascua gregum. donec effundatur super nos
spiritus de excelso. Et erit desertum in chermel. et
chermel in saltum reputabitur. Et habitabit
in solitudine iudicium: et iustitia in chermel
sedebit. Et erit opus iustitie pax. et cultus
iustitie silentium. et securitas usque in sempi-
ternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine
pacis: et in tabernaculis fiducie. et in requie
opulenta. Grando autem in descensione saltus:
et humilitate humiliabitur civitas. Beati qui
seminatis super omnes aquas: immittentes pe-
dem bovis et asini. XXXIII
Ve qui predaris. nonne et ipse predaberis: et
qui spernis: nonne et ipse sperneris. Cum con-
summaveris depredationem depredaberis. Cum fatigatus
desieris contempnere: contempneris. Domine
miserere nostri. te enim expectavimus. esto bra-
chium nostrum in mane. et salus nostra in tempore
tribulationis. A voce angeli fugerunt populi et ab
exaltatione tua dispersi sunt gentes. Et congre-
gabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus
velud cum fosse plene fuerint de eo. Magnifica-
tus est dominus quoniam habitavit in excelso. implevit
syon iudicio et iustitia: et erit fides in tempo-
ribus tuis. Divitie salutis. sapientia et scientia. ti-
mor domini ipse thesaurus eius. Ecce videntes
clamabunt foris: angeli pacis amare fle-
bunt. Dissipate sunt vie. cessavit trans-
iens per semitam. irritum factum est pactum. proie-
cit civitates. non reputavit homines. Luxit et elan-
guit terra. confusus est libanus: et obsorde-
vit. et factus est saron sicut desertum. et concus-
sa est basan et carmelus. Nunc consurgam
dicit dominus. nunc exaltabor: nunc sublima-
bor. Concipietis ardorem. parietis stipu-
lam. spiritus vester ut ignis vorabit vos: et erunt populi quasi
de incendio cinis. spine congregate igni combu-
rentur. Audite qui longe estis que fecerim. et
cognoscite vicini fortitudinem meam. Con-
territi sunt in syon peccatores. possedit tremor y-

portatis. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat in iustitiis et loquitur veritatem, qui proicit avaritiam ex calumnia et excutit manus suas ab omni munere, qui obturat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum: iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius. Panis ei datus est, aquae eius fideles sunt. Regem in decore suo videbunt, oculi eius cernent terram de longe. Cor tuum meditabitur timorem. Ubi est litteratus? ubi legis verba ponderans? ubi doctor parvulorum? Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertitudinem linguae eius, in quo nulla est sapientia. Respice Sion civitatem sollemnitatis nostrae: oculi tui videbunt Ierusalem, habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit, nec auferentur clavi eius in sempiternum, et omnes funiculi eius non rumpentur: quia solummodo ibi magnificus Dominus Deus noster. Locus fluviorum rivi latissimi et patentes: non transibit per eum navis remigum, neque trieris magna transgredietur eum. Dominus enim iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster, ipse veniet et salvabit nos. Laxati sunt funiculi tui, sed non praevalebunt. Sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas.

Tunc dividet XXXIIII spolia praedarum multarum: claudi diripient rapinam. Nec dicet vicinus Elangui: populus qui habitat in ea auferetur ab eo iniquitas. *hic incipit cap.*

Accedite gentes et audite, et populi attendite: audiat terra et plenitudo eius, orbis et omne germen eius. Quia indignatio Domini super omnes gentes, et furor super omnem militiam eorum: interfecit eos, et dedit eos in occisionem. Interfecti eorum proicientur, et de cadaveribus eorum ascendet fetor: tabescent montes sanguine eorum. Et tabescet omnis militia caelorum, et complicabuntur sicut liber caeli, et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu. Quoniam inebriatus est in caelo gladius meus: ecce super Idumaeam descendet, et super populum interfectionis meae ad iudicium. Gladius Domini repletus est sanguine, incrassatus est adipe, de sanguine agnorum et hircorum, de sanguine medullatorum arietum: victima enim Domini in Bosra, et interfectio magna in terra Edom. Et descendent unicornes cum eis, et tauri cum potentibus: inebriabitur terra eorum sanguine, et humus eorum adipe pinguium: quia dies ultionis Domini, annus retributionum iudicii Sion. Et convertentur torrentes eius in picem, et humus eius in sulphur: et erit terra eius in picem ardentem nocte et die. Non extinguetur in sempiternum: ascendet fumus eius a generatione in generationem, desolabitur: in secula seculorum non erit transiens per eam. Et possidebunt illam onocrotalus et ericius: et ibis et corvus habitabunt in ea: et extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nihilum, et perpendiculum in desolationem. Nobiles eius non erunt ibi: regem potius invocabunt, et omnes principes eius erunt in nihilum. Et orientur in domibus eius spinae et urticae, et paliurus in munitionibus eius: et erit cubile draconum et pascua struthionum. Et occurrent daemonia onocentauris, et pilosus clamabit alter ad alterum: ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem. Ibi habuit foveam ericius, et enutrivit catulos, et circumfodit, et fovit in umbra eius: illuc congregati sunt milvi, alter ad alterum. Requirite diligenter in libro Domini, et legite: unum ex eis non defuit, alter alterum non quaesivit: quia quod ex ore meo procedit, ille mandavit, et spiritus eius ipse congregavit ea. Et ipse misit eis sortem, et manus eius divisit eam illis in mensuram: usque in aeternum possidebunt eam, in generationem et generationem habitabunt in ea.

XXXV Laetabitur deserta et invia, et exultabit solitudo, et florebit quasi lilium. Germinans germinabit, et exultabit laetabunda et laudans: gloria Libani data est ei, decor Carmeli et Saron: ipsi videbunt gloriam Domini, et decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas, et genua debilia roborate. Dicite pusillanimis: Confortamini, et nolite timere: ecce Deus vester ultionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, et salvabit nos. Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum: quia scissae sunt in deserto aquae, et torrentes in solitudine. Et quae erat arida, erit in stagnum, et sitiens in fontes aquarum. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami et iunci. Et erit ibi semita et via, et via sancta vocabitur: non transibit per eam pollutus: et haec erit vobis directa via, ita ut stulti non errent per eam. Non erit ibi leo, et mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi: et ambulabunt qui liberati fuerint

et redempti a domino. convertentur: et venient
in syon cum laude et leticia sempiterna super
capita eorum. gaudium et leticiam obtine
bunt. et fugiet dolor et gemitus.
Et factum est in quarto decimo XXXVI
anno regis ezechie: ascendit sennache
rib rex assyriorum super omnes civitates iu
da munitas: et cepit eas. Et misit rex assyri
orum rapsacen de lachis in ierusalem ad re
gem ezechiam in manu gravi: et stetit in
aqueductum piscine superioris in via agri
fullonis: et egressus est ad eum eliachim fi
lius elchie qui erat super domum: et sobna scri
ba: et ioahe filius asaph a commentariis: Et
dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit
rex magnus rex assyriorum. Que est ista fiducia
a qua confidis? Aut quo consilio vel forti
tudine rebellare disponis? Super quem habes
fiduciam quia recessisti a me? Ecce confidis super
baculum arundineum confractum istud super
egyptum: cui si innixus fuerit homo: intrabit
in manum eius: et perforabit eam. Sic pharao
rex egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod
si responderis michi: in domino deo nostro confidimus.
Nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa
et altaria. Et dixit iude et ierusalem. Coram alta
ri isto adorabitis? Et nunc trade te domino me
o regi assyriorum et dabo tibi duo milia equorum
nec poteris ex te prebere ascensores eorum. Et quo
modo sustinebis faciem iudicis unius lo
ci ex servis domini mei minoribus? Quod si confidis
in egypto: et in quadrigis et in equitibus:
Et nunc numquid sine domino ascendi ad terram
istam ut disperderem eam? Dominus dixit ad me
Ascende super terram istam et disperde eam. Et
dixit eliachim et sobna et ioahe ad rapsacen
Loquere ad servos tuos syra lingua. Intelligi
mus enim. ne loquaris ad nos iudaice in au
ribus populi qui est super murum. Et dixit ad eos rap
saces: Numquid ad dominum tuum et ad te misit
me dominus meus ut loquerer omnia verba ista: et
non potius ad viros qui sedent in muro: ut
comedant stercora sua: et bibant urinam pedum
suorum vobiscum? Et stetit rapsaces: et cla
mavit voce magna iudaice et ait. Audi
te verba regis magni regis assyriorum. Hec dicit
rex. Non seducat vos ezechias: quia non poterit
eruere vos. Et non vobis tribuat fiduciam e
zechias super domino dicens. Eruens liberabit
nos dominus. Non tradetur civitas ista in manu
regis assyriorum. Nolite audire ezechiam.
Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum bene

dictionem et egredimini ad me. et comedite u
nusquisque vineam suam. et unusquisque fi
cum suam: et bibite unusquisque aquam cister
ne sue: donec veniam et tollam vos ad
terram que est ut terra vestra terram frumenti et vi
ni terram panum et vinearum. Ne conturbet vos
ezechias dicens. Dominus liberabit nos. Numquid
liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam
de manu regis assyriorum. Ubi est deus emath
ath et arphath. Ubi est deus sepharvaim?
Numquid liberaverunt samariam de manu me
a? Quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui erue
rit terram suam de manu mea ut eruat dominus
ierusalem de manu mea? Et siluerunt et non respon
derunt ei verbum. Mandaverat enim eis rex
dicens. Non respondeatis ei. Et ingressus est e
liachim filius elchie qui erat super domum
et sobna scriba. et ioahe filius asaph a commen
tariis ad ezechiam scissis vestibus. et nun
ciaverunt ei verba rapsacis. XXXVII
Et factum est cum audisset rex ezechias
scidit vestimenta sua: et obvolutus est
sacco. et intravit in domum domini. Et misit eli
achim qui erat super domum et sobnam scribam
et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad y
saiam filium amos prophetam. Et dixerunt ad eum
Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et cor
reptionis et blasphemie dies hec: quia ve
nerunt filii usque ad partum: et virtus non est pa
riendi. Si quomodo audiat dominus deus tuus verba
rapsacis quem misit rex assyriorum dominus suus
ad blasphemandum deum viventem et exprobran
dum sermonibus quos audivit dominus deus tuus le
va ergo orationem pro reliquiis que reperte sunt.
Et venerunt servi regis ezechie ad ysaiam. Et
dixit ad eos ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit
dominus. Ne timeas a facie verborum que audisti
quibus blasphemaverunt pueri regis assyri
orum. Ecce ego dabo ei spiritum. et audiet nuntium
et revertetur ad terram suam. et corruere eum faci
am gladio in terra sua. Rapsaces autem rever
sus est. et invenit regem assyriorum preliantem
adversus lobnam. Audierat enim quod profectus esset
de lachis. et audivit de tharaca rege ethio
pie dicentes. Egressus est ut pugnet contra te.
Quod cum audisset misit nuntios ad ezechiam dicens.
Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. Non
te decipiat deus tuus in quo tu confidis
dicens. Non dabitur ierusalem in manu regis as
syriorum. Ecce tu audisti que fecerint omnes
reges assyriorum omnibus terris quas subverterunt
et tu poteris liberari? Numquid eruerunt eos dii

gentium quos subverterunt patres mei, Gozan et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thalasar? Ubi est rex Emath et rex Arfad et rex urbis Sefarvaym, Ana et Ava? Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos; et ascendit in domum Domini et expandit eos Ezechias coram Domino. Et oravit Ezechias ad Dominum dicens: Domine exercituum Deus [ds] Israel qui sedes super cherubyn, tu es Deus solus omnium regnorum terrae; tu fecisti caelum et terram. Inclina Domine aurem tuam et audi; aperi Domine oculos tuos et vide, et audi omnia verba Sennacherib quae misit ad blasphemandum Deum viventem. Vere enim Domine desertas fecerunt reges Assyriorum terras et regiones earum, et dederunt deos earum igni; non enim erant dii sed opera manuum hominum, lignum et lapis, et comminuerunt [eos]. Et nunc Domine Deus noster salva nos de manu eius, et cognoscant omnia regna terrae quia tu es Dominus Deus solus. Et misit Ysaias filius Amos ad Ezechiam dicens: Haec dicit Dominus Deus Israel: Pro quibus rogasti me de Sennacherib rege Assyriorum, hoc est verbum quod locutus est Dominus super eum: Despexit te et subsannavit te virgo filia Syon, post te movit caput filia [+ Ierusalem]. Cui exprobrasti [et quem blasphemasti], et super quem exaltasti vocem et levasti altitudinem oculorum tuorum [+ tua]? [Ad sanctum Israel. In manu servorum tuorum] exprobrasti Domino, et dixisti: In multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium, iuga Libani, et succidam excelsa cedrorum eius et electas abietes illius, et introibo altitudinem summitatis eius, [saltus carmeli eius]. Ego fodi et bibi aquam et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. Numquid non audisti quae olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plasmavi illud, et nunc adduxi; et factum est in eradicationem collium compugnantium et civitatum munitarum. Habitatores earum breviata manu contremuerunt et confusi sunt; facti sunt sicut faenum agri et gramen pascuae et herba tectorum quae exaruit antequam maturesceret. Habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cognovi [ego], et insaniam tuam contra me. Cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas; ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis, et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem hoc erit signum: Comede hoc anno quae sponte nascuntur, et in anno secundo pomis vescere; in anno autem tertio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum. Et mittet id quod salvatum fuit de domo Iuda et quod reliquum fuerit radicem deorsum, et faciet fructum sursum, quia de Ierusalem exibunt reliquiae et salvatio de monte Syon. Zelus Domini exercituum faciet istud. Propterea haec dicit Dominus de rege Assyriorum: Non introibit civitatem hanc et non iaciet ibi sagittam et non occupabit eam clipeus et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit per eam revertetur, et civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus. Et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter David servum meum. Egressus est autem angelus Domini et percussit in castris Assyriorum c. lxxxv. milia. Et surrexerunt mane et ecce omnes cadavera mortuorum. Et egressus est et abiit et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, et habitavit in Ninive. Et factum est cum adoraret in templo Nesrach deum suum, Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio; fugeruntque in terram Ararath, et regnavit Asaraddon filius eius pro eo.

In diebus illis XXXVIII

egrotavit Ezechias usque ad mortem. Et introivit ad eum Ysaias filius Amos propheta et dixit ei: Haec dicit Dominus: Dispone domui tuae, quia morieris tu et non vives. Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem et oravit ad Dominum et dixit: Obsecro Domine, memento quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et flevit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad Ysaiam dicens: Vade et dic Ezechiae: Haec dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, vidi lacrimas tuas; ecce ego adiciam super dies tuos xv. annos, et de manu regis Assyriorum eruam te et civitatem istam, et protegam eam. Hoc autem erit signum a Domino, quia faciet Dominus verbum hoc quod locutus est: Ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Achaz in sole retrorsum x. lineis [+ Et reversus est sol x lineis] per gradus quos descenderat. Scriptura Ezechiae regis Iuda cum egrotasset et convaluisset de infirmitate sua. Ego dixi: In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi; quaesivi residuum annorum meorum. Dixi: Non videbo Dominum Deum in terra viventium; non aspiciam hominem ultra et habitatorem quietis. Generatio mea ablata est et convoluta est a me quasi tabernaculum pastorum. Praecisa est velut a texente vita mea; dum adhuc ordirer succidit me; de mane usque ad vesperam finies me. Sperabam usque ad mane; quasi

leo sic contrivit omnia ossa mea. De mane usque
ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis
sic clamabo: meditabor ut columba. Attenua-
ti sunt oculi mei suspicientes in excelso.
Domine vim patior: responde pro me. Quid dicam?
Aut quid respondebit michi cum ipse fecerim? Recogi-
tabo tibi omnes annos meos in amaritudine
anime mee. Domine si sic vivitur et in talibus vita
spiritus mei: corripies me et vivificabis me. Ecce
in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem
eruisti animam meam ut non periret: proiecisti post
tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernus confite-
bitur tibi neque mors laudabit te: non expectabunt
qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens
vivens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie.
Pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine
salvum me fac: et psalmos nostros cantabimus
cunctis diebus vite nostre in domo domini. Et iussit
ysaias ut tollerent massam de ficis: et catapla-
smarent super vulnus et sanaretur. Et dixit
ezechias. Quod erit signum: quia ascendam
in domum domini. XXXIX

In tempore illo misit merodach ba-
ladan filius baladan rex babilonis li-
bros et munera ad ezechiam: audierat enim
quod egrotasset et convaluisset. Letatus est autem super
eis ezechias: et ostendit eis cellam aroma-
tum et argenti et auri et odoramentorum et un-
guenti optimi: et omnes apothecas supellec-
tilis sue: et universa que inventa sunt in the-
sauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis
ezechias in domo sua et in omni potestate su-
a. Introivit autem ysaias propheta ad regem ezechi-
am: et dixit ei. Quid dixerunt viri isti: et unde
venerunt ad te? Et dixit ezechias. De terra longin-
qua venerunt ad me de babylone. Et dixit. Quid
viderunt in domo tua? Et dixit ezechias. Omnia
que in domo mea sunt viderunt. Non fuit res
quam non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit
ysaias ad ezechiam. Audi verbum domini exerci-
tuum. Ecce dies venient et auferentur omnia que in do-
mo tua sunt et que thesaurizaverunt patres tui
usque ad diem hanc in babylonem. Non relinquetur
quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis qui exibunt
de te quos genueris tollent: et erunt eunu-
chi in palatio regis babylonis. Et dixit eze-
chias ad ysaiam. Bonum verbum domini quod lo-
cutus est. Et dixit. Fiat tantum pax et veritas in
diebus meis. XL

Consolamini consolamini populus meus
dicit deus vester. Loquimini ad cor iherusa-
lem et advocate eam: quoniam completa est malicia ei-
us: dimissa est iniquitas illius. Suscepit de ma-
nu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox
clamantis in deserto: parate viam domini: rectas fa-
cite in solitudine semitas dei nostri. Omnis val-
lis exaltabitur: et omnis mons et collis
humiliabitur: et erunt prava in directa: et as-
pera in vias planas. Et revelabitur gloria domini: et
videbit omnis caro pariter quod os domini locutum est.
Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clama-
bo? Omnis caro fenum: et omnis gloria eius quasi flos
agri. Exsiccatum est fenum: et cecidit flos:
quia spiritus insufflavit in eo. Vere fenum est populus:
exsiccatum est fenum et cecidit flos. Verbum autem
domini nostri stabit in eternum. Super montem excelsum
ascende tu qui evangelizas syon: exalta in
fortitudine vocem tuam qui evangelizas
iherusalem. Exalta: noli timere. Dic civitatibus
iude. Ecce deus vester. Ecce dominus deus in fortitu-
dine veniet: et brachium eius dominabitur.
Ecce merces eius cum eo: et opus illius coram
eo. Sicut pastor gregem suum pascet: in bra-
chio suo congregabit agnos: et in suo leva-
bit. Fetas ipse portabit. Quis mensus est pugil-
lo aquas: et celos palmo ponderavit? Quis
appendit tribus digitis molem terre: et libra-
vit in pondere montes et colles in statera?
Quis adiuvit spiritum domini? Aut quis consilia-
rius eius fuit et ostendit illi? Cum quo
iniit consilium: et instruxit eum: et docuit eum
semitam iusticie: et erudivit eum scientiam: et
viam prudentie ostendit illi? Ecce gentes
quasi stilla situle: et quasi momentum statere reputa-
te sunt. Ecce insule quasi pulvis exiguus.
Et libanus non sufficiet ad succendendum: et
animalia eius non sufficient ad holocaustum.
Omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo:
et quasi nichilum et inane reputate sunt ei.
Cui ergo similem fecistis deum? Aut quam y-
maginem ponetis ei? Numquid sculptile
conflabit faber: aut [erasure] auro figurabit
illud: et laminis argenteis argenta-
rius? Forte lignum et imputribile ele-
git artifex sapiens: et querit quomodo statu-
at symulacrum quod non moveatur. Numquid
non scitis? Numquid non audistis? Numquid non
ab initio nuntiatum est vobis? Numquid non intel-
lexistis fundamenta terre? Qui sedet super
gyrum terre et habitatores eius sunt quasi locus-
te. Qui extendit velut nichilum celos: et
expandit eos sicut tabernaculum ad habitandum. Qui
dat secretorum scrutatores quasi non sint: iu-
dices terre velut inane fecit. Et quidem

nec plantatus nec satus nec radicatus in terra
truncus eorum. repente flavit in eos: et
aruerunt. et turbo quasi stipulam auferet eos.
Et cui assimilastis me et adequastis me dicit
sanctus. Levate in excelsum oculos vestros et vi
dete quis creavit hec: qui educit in numero
miliciam eorum. et omnes ex nomine vocat. pre multi
tudine fortitudinis et roboris virtutisque e
ius: nec unum reliquum fuit. Quare dicis iacob
et loqueris israel abscondita est via mea a domino
et a deo meo iudicium meum transibit. Numquid
nescis aut non audisti. deus sempiternus dominus
qui creavit terminos terre. non deficiet nec labo
rabit. nec est investigatio sapientie eius. Qui
dat lasso virtutem: et hiis qui non sunt fortitu
dinem et robur multiplicat. Deficient pueri
et laborabunt. et iuvenes in infirmitate
sua cadent. Qui autem sperant in domino mutabunt
fortitudinem. et assument pennas sicut aquile
current et non laborabunt. ambulabunt et non
deficient. XLI

Taceant ad me insule. et gentes mu
tent fortitudinem. Accedant et tunc loquantur
simul ad iudicium propinquemus. Quis sus
citavit ab oriente iustum: vocavit eum ut se
queretur se. dabit in conspectu eius gentes: et
reges obtinebit. dabit quasi pulverem gla
dio eius: sicut stipulam vento raptam ar
cui eius. persequetur eos: et transibit in pace.
Semita in pedibus eius non apparebit. Quis
hec operatus est et fecit. vocans generationes
ab exordio. Ego dominus. primus et novissimus
ego sum. Viderunt insule. et timuerunt ex
trema terre. obstupuerunt. appropinquaverunt
et accesserunt. Unusquisque proximo suo auxi
liabitur: et fratri suo dicet. Confortare. Confor
tavit faber erarius percutiens malleo eum qui
cudebat tunc temporis dicens. Glutino bo
num est et confortavit eum clavis ut non move
atur. Et tu israel serve meus iacob quem elegi
semen abraham amici mei: in quo apprehen
di te. ab extremis terre. et a longinquis eius
vocavi te et dixi tibi. Servus meus es tu
elegi te et non abieci te. Ne timeas quia tecum
sum ego. Ne declines quia ego deus tuus. Con
fortavi te et auxiliatus sum tui. et suscepit
te dextera iusti mei. Ecce confundentur et e
rubescent omnes qui pugnant adversum te.
Erunt quasi non sint. et peribunt qui contradicunt tibi. Queres
eos et non invenies viros rebelles tuos. Erunt
quasi non sint: et velut consumptio hominis bellantis ad
versum te. Quia ego dominus deus tuus apprehendens
manum tuam dicensque tibi. Ne timeas: ego
adiuvi te. Noli timere vermis iacob qui mor
tui estis ex israel. Ego auxiliatus sum tui dicit
dominus. et redemptor tuus sanctus israel. Ego po
sui te quasi plaustrum triturans novum habens
rostra serrantia. Triturabis montes et commi
nues. et colles quasi pulverem pones. Venti
labis eos et ventus tollet. et turbo disper
get eos. Et tu exultabis in domino. in sancto israel
letaberis. Egeni et pauperes querunt aquas: et non
sunt. Ego dominus exaudiam eos deus israel non derelin — ligua eorum siti aruit
quam eos. Aperiam in supremis collibus flumina
et in medio camporum fontes. Ponam desertum in
stagna aquarum. et terram inviam in rivos aquarum.
Dabo in solitudine cedrum. et spinam et mirtum
et lignum olive. Ponam in deserto abietem. ulmum
et buxum simul. ut videant et sciant et reco
gitent et intelligant pariter quia manus domini fecit
hoc. et sanctus israel creavit illud. Prope facite iu
dicium vestrum dicit dominus. Afferte si quid forte ha
betis: dixit rex iacob. Accedant et nuncient nobis
quecumque ventura sunt. Priora que fuerunt
nunciate. et ponemus cor nostrum et sciemus novis
sima eorum: et que ventura sunt indicate nobis.
Annunciate que ventura sunt in futurum. et sciemus quia dii
estis vos. Bene quoque aut male si potestis
facite et loquamur et videamus simul. Ecce vos
estis ex nichilo et opus vestrum ex eo quod non est.
Abhominatio est qui elegit vos. Suscitavi ab
aquilone et veniet ab ortu solis. Vocabit
nomen meum et adducet magistratus quasi lutum et
velut plastes conculcans humum. Quis annun
ciavit ab exordio ut sciamus: et a principio
ut dicamus iustus es. Non est neque annuncians
neque predicens. neque audiens sermones vestros. Primus
ad syon dicet. Ecce assunt: et ierusalem evangelis
tam dabo. Et vidi et non erat neque ex istis quisquam
qui iniret consilium. et interrogatus responderet verbum.
Ecce omnes iniusti. et vana opera eorum. ventus et
inane simulacra eorum. XLII

Ecce servus meus suscipiam eum. electus
meus: complacuit sibi in illo anima mea. Dedi
spiritum meum super eum: iudicium gentibus proferet. Non
clamabit neque accipiet personam. nec audietur
foris vox eius. Calamum quassatum non conteret
et linum fumigans non extinguet: in veritate e
ducet iudicium. Non erit tristis neque turbulen
tus. donec ponat in terra iudicium: et legem eius insu
le expectabunt. Hec dicit dominus deus creans celos
et extendens eos: firmans terram et que germinant
ex ea. dans flatum populo qui est super eam: et spiritum calcan
tibus eam. Ego dominus vocavi te in iusticia: et apprehen

di manum tuam: et servavi te. et dedi te in fedus
populi. in lucem gentium ut aperires oculos cecorum. et
educeres de conclusione vinctum de domo carceris
sedentes in tenebris. ego dominus. hoc est nomen me-
um. Gloriam meam alteri non dabo: et laudem meam
sculptilibus. Que prima fuerunt. ecce ve-
nerunt. nova quoque ego annuntio antequam ori-
antur audita vobis faciam. Cantate domino canticum
novum: laus eius ab extremis terre. Qui descen-
ditis in mare et plenitudo eius: insule et ha-
bitatores earum. Sublevetur desertum et civi-
tates eius. in domibus habitabit cedar. Laudate
habitatores petre. de vertice montium clama-
bunt. Ponent domino gloriam: et laudem eius in insulis
nuntiabunt. Dominus sicut fortis egredietur: sicut vir pre-
liator suscitabit zelum. vociferabitur: et clama-
bit. super inimicos suos confortabitur. Tacui
semper silui. patiens fui: sicut parturiens loquar.
Dissipabo et absorbebo simul. desertos faciam
montes et colles: et omne gramen eorum
exsiccabo. Et ponam flumina in insulas:
et stagna arefaciam. Et ducam cecos in viam
quam nesciunt. in semitis quas ignoraverunt
ambulare eos faciam. Ponam tenebras co-
ram eis in lucem. et prava in directa. Hec
verba feci eis: et non dereliqui eos. Conversi sunt retror-
sum. Confundantur confusione qui confidunt
in sculptili. qui dicunt conflatili vos dii nostri.
Surdi audite. et ceci intuemini ad videndum.
Quis cecus nisi servus meus. et surdus nisi ad quem
nuntios meos misi? Quis cecus nisi qui venundatus
est. Et quis cecus nisi servus domini? Qui vides multa nonne cus-
todies? Qui apertas habes aures: nonne audies?
Et dominus voluit ut sanctificaret eum. et magnifi-
caret legem et extolleret. Ipse autem populus direptus
et vastatus. Laqueus iuvenum omnes. et in do-
mibus carcerum absconditi sunt. Facti sunt in ra-
pinam: nec est qui eruat. in direptionem. et non est qui
dicat redde. Quis est in vobis qui audiat hoc. at-
tendat et auscultet futura? Quis dedit in
direptionem iacob et israel vastantibus? Nonne dominus
ipse cui peccavimus. et noluerunt in viis eius
ambulare. et non audierunt legem eius. Et
effudit super eum indignationem furoris sui
et forte bellum. et combussit eum in circuitu
et non cognovit. et succendit eum: et non in-
tellexit. XLIII

Et nunc hec dicit dominus creans te iacob: et
formans te israel. Noli timere. quia rede-
mi te et vocavi te nomine tuo. Meus es
tu. Cum transieris per aquas tecum ero: et flu-
mina non operient te. Cum ambulaveris in igne non

comburens. et flamma non ardebit in te. quia ego
dominus deus tuus sanctus israel salvator tuus.
Dedi propitiationem tuam egyptum. ethiopiam et
sabam pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis
meis et gloriosus: et ego dilexi te. et dabo
homines pro te. et populos pro anima tua. Noli ti-
mere quoniam tecum ego sum. Ab oriente addu-
cam semen tuum. et ab occidente congregabo te. Di-
cam aquiloni da: et austro noli prohibere. Af-
fer filios meos de longinquo. et filias me-
as ab extremis terre. et omnem qui invocat
nomen meum. in gloriam meam creavi eum: formavi
eum et feci eum. Educ foras populum cecum
et oculos habentem. surdum: et aures ei sunt.
Omnes gentes congregate sunt simul. et collec-
te sunt tribus. Quis in vobis annuntiet istud
et que prima sunt audire nos faciet? Dent tes-
tes eorum et iustificentur et audiant et di-
cant. Vere vos testes mei dicit dominus. et servus
meus quem elegi ut sciatis et credatis mihi
et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est
formatus deus. et post me non erit. Ego sum
ego sum dominus: et non est absque me salvator. Ego an-
nuntiavi et salvavi. Auditum feci. et non fuit
in vobis alienus. Vos testes mei dicit dominus: et ego
deus. Et ab initio ego ipse: et non est qui de manu
mea eruat. Operabor: et quis avertet illud? Hec
dicit dominus redemptor vester sanctus israel. Propter
vos emisi in babylonem. et detraxi vectes
universos. et chaldeos in navibus suis glori-
antes. Ego dominus sanctus vester. creans israel rex vester. Hec
dicit dominus qui dedit in mari viam. et in aquis
torrentibus semitam. Qui eduxit quadrigam
et equum agmen et robustum. Simul obdor-
mierunt. nec resurgent. Contriti sunt quasi linum
et extincti sunt. Ne memineritis priorum. et anti-
qua ne intueamini. Ecce ego facio nova. et
nunc orientur utique cognoscetis ea. Ponam
deserto viam. et in invio flumina. Glorifica-
bit me bestia agri. dracones et struthiones.
quia dedi in deserto aquas. et flumina in invio
ut darem potum populo meo electo meo. Populum
istum formavi mihi. laudem meam narrabit.
Non me invocasti iacob: nec laborasti in me
israel. Non obtulisti mihi arietem holocausti
tui: et victimis tuis non glorificasti me. Non
te servire feci in oblatione: nec laborem tibi prebui
in thure. Non emisti mihi argento calamum: et
adipe victimarum tuarum non inebriasti me.
Verumptamen servire me fecisti in peccatis tuis: pre-
buisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. E-
go sum ego ipse qui deleo iniquitates tuas

pter me et peccatorum tuorum non recordabor. Re
duc me in memoriam et iudicemur simul. Nar
ra si quid habes ut iustificeris. Pater tuus pri
mus peccavit et interpretes tui prevaricati sunt
in me. Et contaminavi principes sanctos. Dedi ad
internecionem iacob et israel in blasphemiam.
Nunc audi XLIIII
iacob serve meus et israel quem elegi.
Hec dicit dominus faciens et formans te ab utero
auxiliator tuus. Noli timere serve meus ia
cob et rectissime quem elegi. Effundam e
nim aquas super sitientem et fluenta super
aridam. Effundam spiritum meum super semen tuum
et benedictionem meam super stirpem tuam. Et ger
minabunt inter herbas quasi salices iuxta pre
fluentes aquas. Iste dicet domini ego sum. Et
ille vocabit in nomine iacob. Et hic scribet
manu sua domino et in nomine israel assimi
labitur. Hec dicit dominus rex israel et redemptor
eius dominus exercituum. Ego primus et ego novis
simus et absque me non est deus. Quis simi
lis mei vocet et annuntiet et ordinem exponat
mihi ex quo constitui populum antiquum. Ventura et
que futura sunt annuntient eis. Nolite ti
mere neque conturbemini. Ex tunc audire te fe
ci et annuntiavi. Vos estis testes mei. Numquid
est deus absque me et formator quem ego non
noverim. Plaste ydoli omnes nichil sunt
et amantissima eorum non proderunt eis. Ipsi sunt
testes eorum quia non vident neque intelligunt
ut confundantur. Quis formavit deum et
sculptile conflavit ad nichil utile. Ecce omnes
participes eius confundentur. Fabri enim sunt ex
hominibus. Convenient omnes stabunt et pavebunt
et confundentur simul. Faber ferrarius lima
operatus est in prunis et in malleis formavit
illud. Et operatus est in brachio fortitudinis
sue. Esuriet et deficiet non bibet aquam et las
sescet. Artifex lignarius extendit normam
formavit illud in runcina. Fecit illud in angu
laribus et in circino tornavit illud. Et fecit y
maginem viri quasi speciosum hominem habita
tem in domo. Succidit cedros tulit ilicem
et quercum que steterat inter ligna saltus. Et
plantavit pinum quam pluvia enutrivit
et facta est hominibus in focum. Sumpsit ex eis
et calefactus est et succendit et coxit panes.
De reliquo autem operatus est deum et adoravit. Fe
cit sculptile et curvatus est ante illud. Medium
eius combussit igni et de medio eius carnes
coxit et comedit. Coxit pulmentum et saturatus est.
et calefactus est et dixit vah. Calefactus sum

vidi focum. Reliquum autem eius deum fecit et
sculptile sibi. Curvatur ante illud et adorat
illud et obsecrat dicens. Libera me quia deus meus
es tu. Nescierunt neque intellexerunt. Obliti e
sunt ne videant oculi eorum et ne intelli
gant corde suo. Non recogitant in mente sua
neque cognoscunt neque sentiunt ut dicant. Medi
etatem eius combussi igni et coxi super carbo
nes eius panes. Coxi carnes et comedi. Et
de reliquo eius ydolum faciam. Ante truncum lig
ni procidam. Pars eius cinis est. Cor insipiens
adoravit illud et non liberabit animam suam neque
dicet. Forte mendacium est in dextera mea. Me
mento horum iacob et israel quia servus meus
es tu. Formavi te servus meus es tu israel. Ne
obliviscaris mei. Delevi ut nubem iniqui
tates tuas et quasi nebulam peccata tua. Re
vertere ad me quia redemi te. Laudate celi quo
niam fecit dominus. Iubilate extrema terre. Re
sonate montes laudationem saltus et omne lig
num eius. Quia redemit dominus iacob et israel glo
riabitur. Hec dicit dominus redemptor tuus et for
mator tuus ex utero. Ego sum dominus faciens
omnia extendens celos solus stabiliens terram
et nullus mecum. Irrita faciens signa divi
norum et ariolos in furorem vertens. Convertens
sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam
faciens. Suscitans verbum servi sui et consilium
nuntiorum suorum complens. Qui dico ierusalem habita
beris et civitatibus iude edificabimini et de
serta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare
et flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pi pastor
meus es et omnem voluntatem meam complebis.
Qui dico ierusalem edificaberis et templo fundaberis.
Hec dicit dominus XLV
christo meo cyro cuius apprehendi dexteram
ut subiciam ante faciem eius gentes et dor
sa regum vertam. Et aperiam coram eo ianuas
et porte non claudentur. Ego ante te ibo et glo
riosos terre humiliabo. Portas ereas contere
ram et vectes ferreos confringam. Et dabo tibi
thesauros absconditos et archana secretorum
ut scias quia ego dominus qui voco nomen tuum deus
israel. Propter servum meum iacob et israel electum me
um et vocavi te in nomine tuo. Assimilavi te
et non cognovisti me. Ego dominus et non est amplius
extra me non est deus. Accinxi te et non cognovisti
me. Ut sciant hii qui ab ortu solis et qui
ab occidente quia absque me non est deus. Ego
dominus et non est alter. Formans lucem et creans
tenebras faciens pacem et creans malum.
Ego dominus faciens omnia hec. Rorate celi desuper

et nubes pluant iustum: aperiatur terra et germi
net salvatorem: et iusticia oriatur simul. ego
dominus creavi eum. Ve qui contradicit fictori suo. testa de
samiis terre. Numquid dicit lutum figulo suo
quid facis: et opus tuum absque manibus est. Ve
qui dicit patri quid generas: et mulieri quid
parturis. Hec dicit dominus sanctus israel plastes eius.
Ventura interrogate me. super filios meos: et super
opus manuum mearum mandate michi. Ego feci terram
et hominem super eam creavi. manus mee extende
runt celos: et omni milicie eorum mandavi. Ego susci
tavi eum ad iusticiam: et omnes vias eius diri
gam. Ipse edificabit civitatem meam: et captivi
tatem meam dimittet non in precio neque in muneribus
dicit dominus deus exercituum. Hec dicit dominus. Labor egypti et negotiatio ethiopie et saba
im viri sublimes ad te transibunt. et tui e
runt. post te ambulabunt vincti manicis per
gent. et te adorabunt. teque deprecabuntur. tan
tum in te est deus. et non est absque te deus. Vere tu
es deus absconditus: deus israel salvator.
Confusi sunt et erubuerunt omnes simul: abierunt in con
fusionem fabricatores errorum. Israel salvatus
est in domino salute eterna. Non confundemini et non
erubescetis usque in seculum seculi. Quia hec dicit dominus cre
ans celos: ipse deus formans terram: et faci
ens eam: ut habitetur formavit eam. Ego dominus
et non est alius. Non in abscondito locutus sum in loco
terre tenebroso. Non dixi semini iacob frus
tra querite me. Ego dominus loquens iusticiam
annuntians recta. Congregamini et venite et
accedite simul qui salvati estis ex genti
bus. Nescierunt qui levant signum sculptu
re sue. et rogant deum non salvantem. Annuntiate et ve
nite et consiliamini simul. Quis auditum
fecit hoc ab initio: ex tunc predixi illud. Numquid
non ego dominus. et non est ultra deus absque me. Deus
iustus et salvans non est preter me. Convertimi
ni ad me et salvi eritis omnes fines terre: quia
ego dominus: et non est alius. In memetipso iuravi
egredietur de ore meo iusticie verbum et non revertetur
quia michi curvabitur omne genu: et iurabit omnis
lingua. Ergo in domino dicent. Mee sunt iusticie
et imperium: ad eum venient et confundentur
omnes qui repugnant ei. In domino iustificabitur: et
laudabitur omne semen israel.

(margin: Ipse plastes eius. Non in vanum creavit eam — dominus)

Confractus est bel. contritus est XLVI
nabo: facta sunt simulacra eorum
bestiis et iumentis. Onera vestra gravi pondere us
que ad lassitudinem. Contabuerunt et contrita sunt
simul. Non potuerunt salvare portantem. et anima
eorum in captivitatem ibit. Audite me domus ia
cob: et omne residuum domus israel: qui portami
ni a meo utero. qui gestamini a mea vul
va. Usque ad senectam ego ipse: et usque ad
canos ego portabo. Ego feci: et ego feram. et
ego portabo et salvabo. Cui assimilastis me
et adequastis comparastis me et fecistis simile.
Qui confertis aurum de sacculo: et argentum
statera ponderatis: conducentes aurificem ut fa
ciat deum. et procidunt et adorant. Portant illum in
humeris gestantes et ponentes in loco suo.
et stabit. ac de loco suo non movebitur. Sed
et cum clamaverint ad eum non audiet. de tribu
latione non salvabit eos. Mementote istud et
confundamini. Redite prevaricatores ad cor.
Recordamini prioris seculi: quoniam ego sum deus
et non est ultra deus. nec est similis mei. Annun
tians ab exordio novissimum. et ab initio que
necdum facta sunt dicens. Consilium meum
stabit. et omnis voluntas mea fiet. Vocans ab
oriente avem. et de terra longinqua virum
voluntatis mee. Et locutus sum et adducam
illud. Creavi et faciam illud. Audite me
duro corde qui longe estis a iusticia. Prope
feci iusticiam meam. non elongabitur. et sa
lus mea non morabitur. Dabo in syon sa
lutem. et israel gloriam meam.

Descende sede in pulvere XLVII
virgo filia babylon: sede in terra. non est
solium filie chaldeorum. quia ultra non vocabe
ris mollis et tenera. Tolle molam et mole
farinam. Denuda turpitudinem tuam. Disco
operi humerum. revela crura. transi flumina.
Revelabitur ignominia tua et videbitur
opprobrium tuum. Ultionem capiam: et non
resistet michi homo. Redemptor noster dominus exercituum
nomen illius sanctus israel. Sede tace et intra
in tenebras filia chaldeorum. quia non vocaberis
ultra domina regnorum. Iratus sum super populum
meum. contaminavi hereditatem meam: et dedi
eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias. Su
per senem aggravasti iugum tuum valde. et dixisti
in sempiternum ero domina. Non posuisti hec super
cor tuum: neque recordata es novissimi tui. Et
nunc audi hec delicata habitans confidenter. que
dicis in corde tuo: Ego sum. et preter me amplius
non est. Non sedebo vidua et ignorabo sterili
tatem. Venient tibi duo hec subito in una
die sterilitas et viduitas. Universa vene
runt super te propter multitudinem maleficiorum
tuorum. et propter duriciam incantatorum tuorum.

vehementem. Et fiduciam habuisti in malicia tua, et dixisti: Non est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua hec decepit te. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, et preter me non est altera. Veniet super te malum, et nescies ortum eius; et irruet super te calamitas quam non poteris expiare; veniet super te repente miseria quam nescias. Sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua, si forte quid prosit tibi, aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent et salvent te augures celi, qui contemplabantur sidera et supputabant menses, ut ex eis annuntiarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula; ignis combussit eos; et non liberabunt animam suam de manu flamme. Non sunt prune quibus calefiant, nec focus ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras. Negociatores tui ab adolescentia tua unusquisque in via sua erraverunt; non est qui salvet te.

lxviii **LXIII**

Audite hec, domus Iacob, qui vocamini nomine Israel et de aquis Iuda existis, qui iuratis in nomine Domini et dei Israel recordamini, non in veritate neque in iusticia. De civitate enim sancta vocati sunt, et super deum Israel constabiliti sunt; Dominus exercituum nomen eius. Priora ex tunc annuntiavi, et ex ore meo exierunt, et audita feci ea; repente operatus sum, et venerunt. Scivi enim quia durus es tu, et nervus ferreus cervix tua, et frons tua erea. Predixi tibi ex tunc; antequam venirent indicavi tibi, ne forte diceres: Ydola mea fecerunt hec, et sculptilia mea et conflatilia mandaverunt ista. Que audisti, vide omnia; vos autem non annuntiastis. Audita feci tibi nova ex tunc, et conservata sunt que nescis. Nunc creata sunt, et non ex tunc, et ante diem et non audisti ea, ne forte dicas: Ecce cognovi ea. Neque audisti, neque cognovisti, neque ex tunc aperta est auris tua. Scio enim quia prevaricans prevaricaberis, et transgressorem ex utero vocavi te. Propter nomen meum longe faciam furorem meum, et laude mea infrenabo te, ne intereas. Ecce excoxi te, sed non quasi argentum; elegi te in camino paupertatis. Propter me faciam, ut non blasphemer, et gloriam meam alteri non dabo. Audi me, Iacob, et Israel quem ego voco: Ego ipse, ego primus, et ego novissimus. Manus quoque mea fundavit terram, et dextera mea mensa est celos. Ego vocabo eos, et stabunt simul. Congregamini omnes vos et audite: quis de eis annuntiavit hec? Dominus dilexit eum; faciet voluntatem suam in Babylone, et brachium suum in Chaldeis. Ego, ego locutus sum et vocavi eum; adduxi eum, et directa est via eius. Accedite ad me et audite hec: non a principio in abscondito locutus sum; ex tempore antequam fieret ibi eram. Et nunc Dominus deus misit me et spiritus eius. Hec dicit Dominus redemptor tuus, sanctus Israel: Ego Dominus deus tuus docens te utilia, gubernans te in via qua ambulas. Utinam attendisses mandata mea! facta fuisset sicut flumen pax tua, et iusticia tua sicut gurgites maris; et fuisset quasi arena maris semen tuum, et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non interisset et non fuisset attritum nomen eius a facie mea. Egredimini de Babylone, fugite a Chaldeis; in voce exultationis annuntiate, auditum facite hoc; efferte illud usque ad extrema terre; dicite: Redemit Dominus servum suum Iacob. Non sitierunt in deserto cum educeret eos; aquam de petra produxit eis, et scidit petram, et fluxerunt aque. Non est pax, dicit Dominus, impiis.

XLIX xlix

Audite, insule, et attendite, populi, de longe. Dominus ab utero vocavit me; de ventre matris mee recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium acutum; in umbra manus sue protexit me, et posuit me sicut sagittam electam; in faretra sua abscondit me. Et dixit mihi: Servus meus es tu, Israel, quia in te gloriabor. Et ego dixi: In vacuum laboravi, sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi; ergo iudicium meum cum Domino, et opus meum cum deo meo. Et nunc dicit Dominus formans me ex utero servum sibi, ut reducam Iacob ad eum, et Israel non congregabitur; et glorificatus sum in oculis Domini, et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Iacob et feces Israel convertendas. Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terre. Hec dicit Dominus redemptor Israel, sanctus eius, ad contemptibilem animam, ad abhominatam gentem, ad servum dominorum: Reges videbunt, et consurgent principes, et adorabunt propter Dominum, quia fidelis est, et sanctum Israel qui elegit te. Hec dicit Dominus: In tempore placito exaudivi te, et in die salutis auxiliatus sum tui; et servavi te, et dedi te in fedus populi, ut suscitares terram, et possideres hereditates dissipatas; ut diceres his qui vincti sunt: Exite, et his qui in tenebris: Revelamini. Super vias pascentur, et in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neque sitient, et non percu-

hec

israel

cutiet eos estus et sol. quia miserator eorum reget e
os: et ad fontes aquarum potabit eos. Et po
nam omnes montes meos in viam: et semi
te mee exaltabuntur. Ecce isti de longe veni
ent. et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de
terra australi. Laudate celi et exulta terra. iu
bilate montes laudem: quia consolatus est dominus popu
lum suum. et pauperum suorum miserebitur. Et dixit
syon. Dereliquit me dominus: et dominus oblitus est
est mei. Numquid oblivisci potest mulier infantem
suum ut non misereatur filio uteri sui. Et si illa
oblita fuerit: ego tamen non obliviscar tui. Ecce
in manibus meis descripsi te. muri tui coram
oculis meis semper. Venerunt structores tui
destruentes te. et dissipantes a te exibunt.
Leva in circuitu oculos tuos et vide. Omnes
isti congregati sunt venerunt tibi. Vivo ego dicit
dominus. quia omnibus his velut ornamento ves
tieris. Et circumdabis tibi eos quasi sponsa. quia
deserta tua et solitudines tue terra ruine tu
e. nunc angusta erunt pre habitatoribus. et longe
fugabuntur qui absorbebant te. Adhuc
dicent in auribus tuis filii sterilitatis tue.
Angustus est mihi locus. fac spatium mihi ut habitem.
Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi istos:
Ego sterilis et non pariens transmigrata et cap
tiva. Et istos quis enutrivit. ego destituta
et sola. et isti ubi erant. Hec dicit dominus. Ecce
levabo ad gentes manum meam. et ad populos
exaltabo signum meum. et afferent filios tuos
in ulnis: et filias tuas super humeros porta
bunt. Et erunt reges nutricii tui. et regine
nutrices tue. Vultu in terram demisso adorabunt
te. et pulverem pedum tuorum lingent. et sci
es quia ego dominus: super quo non confundentur qui ex
pectant eum. Numquid tolletur a forti pre
da: aut quod captum fuerit a robusto: salvum
esse poterit. Quia hec dicit dominus. Equidem et captivi
tas a forti tolletur. Et quod ablatum fuerit a
robusto salvabitur. Eos vero qui iudicaverunt
te ego iudicabo: et filios tuos ego salvabo
Et cibabo hostes tuos carnibus suis. et quasi musto
sanguine suo inebriabuntur. Et sciet
omnis caro quia ego dominus salvans te. et redemptor
tuus fortis iacob. L. CAP.

Hec dicit dominus. Quis est hic liber repudii
matris vestre quo dimisi eam: Aut quis
est creditor meus cui vendidi vos: Ecce in
iniquitatibus vestris venditi estis: et in sce
leribus vestris dimisi matrem vestram: quia veni et
non erat vir: vocavi et non erat qui audiret.

Numquid abbreviata et parvula facta est manus
mea ut non possim redimere: aut non est in me
virtus ad liberandum: Ecce in increpatione mea
desertum faciam mare. ponam flumina in sic
cum. Computrescent pisces sine aqua: et mo
rientur in siti. Induam celos tenebris. et
saccum ponam operimentum eorum. Dominus dedit mihi lin
guam eruditam ut sciam sustentare eum
qui lapsus est verbo. Erigit mane. mane eri
git mihi aurem ut audiam quasi magistrum. Dominus
deus aperuit mihi aurem: ego autem non contradico. retror
sum non abii. Corpus meum dedi percutientibus
et genas meas vellentibus. Faciem meam non
averti ab increpantibus et conspuentibus in me.
Dominus deus auxiliator meus. ideo non sum con
fusus. Ideo posui faciem meam ut petram
durissimam: et scio quoniam non confundar. Iuxta
est qui iustificat me. quis contradicet mihi: Ste
mus simul. Quis est adversarius meus: acce
dat ad me. Ecce dominus deus auxiliator meus.
Quis est qui condempnet me. Ecce omnes quasi
vestimentum conterentur: et tinea comedet eos.
Quis ex vobis timens dominum audiens vocem
servi sui. Qui ambulavit in tenebris et non
est lumen ei. speret in nomine domini. et innitatur super
deum suum. Ecce omnes vos accendentes ignem: accin
cti flammis. Ambulate in lumine ignis
vestri: et in flammis quas succendistis vobis.
De manu mea factum est vobis. in doloribus dormi
etis. LI.

Audite me qui sequimini quod iustum
est: et queritis dominum. Attendite ad pe
tram unde excisi estis: et ad cavernam laci de
qua precisi estis. Attendite ad abraham pa
trem vestrum: et ad saram que peperit vos. quia
unum vocavi eum. et benedixi ei: et multipli
cavi eum. Consolabitur ergo dominus syon: et
consolabitur omnes ruinas eius. quasi delicias
solitudinem eius quasi ortum domini. Gaudium
et leticia invenietur in ea. gratiarum actio et vox
laudis. Attendite ad me populus meus et tribus mea
audite me. quia lex a me exiet. et iudicium me
um in lucem populorum requiescet. Prope est iustus
meus. Egressus est salvator meus: et brachi
a mea populos iudicabunt. Me insule expec
tabunt. brachium meum sustinebunt. Leva
te in celum oculos vestros et videte sub terra
deorsum. quia celi sicut fumus liquescent. et
terra sicut vestimentum atteretur. et habitatores eius
sicut hec interibunt. Salus autem mea in sempiter
num erit. et iustitia mea non deficiet. Audite

iacob

de

et

L cap

et ponet de sertum eius

vos

me qui scitis iustum populus meus lex mea in
corde eorum. Nolite timere obprobrium homi
num et blasfemias eorum ne metuatis. Sicut
enim vestimentum sic comedet eos vermis et sicut
lanam sic devorabit eos tinea. Salus autem
mea in sempiternum erit et iustitia mea in
generationem et generationem. Consurge consurge
induere fortitudinem tua syon brachium domini
consurge sicut in diebus antiquis in generatio
nibus seculorum. Numquid non tu percussisti superbum
vulnerasti draconem. Numquid non tu siccasti
mare aquam abyssi vehementis. Qui
posuisti profundum maris viam ut transi
rent liberati. Et nunc qui redempti sunt a
domino revertentur et venient in syon lauda
tes et letitia sempiterna super capita eorum
Gaudium et letitiam tenebunt et fugiet
dolor et gemitus. Ego ego ipse consolabor
vos. Quis tu ut timeas ab homine mor
tali et a filio hominis qui quasi fenum ita a
rescet. Et oblitus es domini creatoris tui qui
tetendit celos et fundavit terram. Et for
midasti iugiter tota die a facie furoris
eius qui te tribulabat et paraverat ad per
dendum. Ubi nunc est furor tribulantis.
Cito veniet gradiens ad aperiendum et non inter
ficiet usque ad internitionem nec deficiet panis
eius. Ego autem sum dominus deus tuus qui contur
bo mare et intumescunt fluctus eius dominus
exercituum nomen eius meum. Posui verba mea
in ore tuo et in umbra manus mee pro
texi te ut plantes celos et fundes terram et
dicas ad syon populus meus es tu. Elevare ele
vare consurge ierusalem que bibisti de manu
domini calicem ire eius. Usque ad fundum calicis
soporis bibisti et potasti usque ad feces. Non
est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos
genuit et non est qui apprehendat manum eius ex
omnibus filiis quos enutrivit. Duo sunt
que occurrerunt tibi. Quis contristabitur super
te vastitas et contritio et fames et gla
dius. Quis consolabitur te. Filii tui proiecti
sunt dormierunt in capite omnium viarum
sicut orix illaqueatus. Pleni indignatione
domini increpatione dei tui. Ideo audi hoc paup
cula et ebria et non a vino. Hec dicit dominator tu
us dominus et deus tuus qui pugnavit pro populo
suo. Ecce tuli soporis calicem de manu tu
a fundum calicis indignationis mee non adi
cies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in
manu eorum qui te humiliaverunt et dixe

runt anime tue incurvare ut transeamus et posuisti
ut terram corpus tuum et quasi viam transeun
tibus. LII
Consurge consurge induere fortitudi
ne tua syon induere vestimentis glorie
tue ierusalem civitas sancti quia non adiciet ultra ut
pertranseat per te incircumcisus et immundus. Ex
cutere de pulvere consurge sede ierusalem solve
vincula colli tui captiva filia syon. Quia hec
dicit dominus. Gratis venundati estis et sine argento
redimemini. Quia hec dicit dominus deus. In egy
ptum descendit populus meus in principio ut
colonus esset ibi et assur absque ulla causa
calumpniatus est eum. Et nunc quid michi est
hic dicit dominus quoniam ablatus est populus meus gratis
dominatores eius inique agunt dicit dominus et iu
giter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc
sciet populus meus nomen meum in die illa quia e
go ipse qui loquebar ecce assum. Quam pulcri su
per montes pedes annuntiantis et predicantis pa
cem annuntiantis bonum predicantis salutem
dicentis syon regnabit deus tuus. Vox specula
torum tuorum levaverunt vocem simul laudabunt
quia oculo ad oculum videbunt cum converterit dominus sy
on. Gaudete et laudate simul deserta ierusalem
quia consolatus est dominus populum suum redemit
ierusalem. Paravit dominus brachium sanctum suum in oculis
omnium gentium et videbunt omnes fines terre
salutare dei nostri. Recedite recedite exite inde
pollutum nolite tangere exite de medio eius.
Mundamini qui fertis vasa domini. Quoniam non in tu
multu exibitis nec in fuga properabitis. Precedet
enim vos dominus et congregabit vos deus israel.
Ecce intelliget servus meus et exaltabitur
et elevabitur et sublimis erit valde. Sicut
obstupuerunt super te multi sic inglorius
erit inter viros aspectus eius et forma eius inter
filios hominum. Iste asperget gentes multas.
Super ipsum continebunt reges os suum quia qui
bus non est narratum de eo viderunt et qui non au
dierunt contemplati sunt. LIII
Quis credidit auditui nostro et brachi
um domini cui revelatum est. Et ascendet
sicut virgultum coram eo et sicut radix
de terra sitienti. Non est species ei neque decor. Et vidi
mus eum et non erat aspectus et deside
ravimus eum despectum et novissimum viro
rum virum dolorum et scientem infirmitatem et quasi
absconditus vultus eius et despectus unde
nec reputavimus eum. Vere languores nostros
ipse tulit et dolores nostros ipse portavit. Et nos

reputavimus eum quasi leprosum et percussum
a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter
iniquitates nostras: et attritus est propter scelera
nostra. Disciplina pacis nostre super eum: et livo-
re eius sanati sumus. Omnes nos quasi o-
ves erravimus: unusquisque in viam
suam declinavit. et dominus posuit in eo iniqui-
tatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse volu-
it: et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occi-
sionem ducetur. et quasi agnus coram ton-
dente se obmutescet: et non aperiet os suum. De
angustia et de iudicio sublatus est. Generationem
eius quis enarrabit? Quia abscisus est de ter-
ra viventium, propter scelus populi mei percussi eum.
et dabit impios pro sepultura: et divites pro
morte sua: eo quod iniquitatem non fecerit. neque dolus
fuerit in ore ~~in ore~~ eius. et dominus voluit contere-
re eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam
suam videbit semen longevum. et voluntas domini
in manu eius dirigetur. pro eo quod laboravit anima
eius: videbit et saturabitur. In scientia sua ius-
tificabit ipse iustus servus meus multos. et
iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam
ei plurimos: et fortium dividet spolia: pro eo quod
tradidit in mortem animam suam. et cum scelera-
tis reputatus est. Et ipse peccata multorum tulit. et
pro transgressoribus rogavit. LIIII

Lauda sterilis que non paris. decanta
laudem et hinni que non pariebas. quoniam multi
filii deserte. magis quam eius que habet virum
dicit dominus. Dilata locum tentorii tui et pel-
les tabernaculorum tuorum extende. ne parcas. Lon-
gos fac funiculos tuos: et clavos tuos conso-
lida. Ad dexteram enim et ad levam penetrabis: et
semen tuum gentes hereditabit: et civitates deser-
tas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis
neque erubesces. Non enim te pudebit: quia confusio-
nis adolescentie tue oblivisceris: et obpro-
brii viduitatis tue non recordaberis amplius.
quia dominabitur tui qui fecit te. dominus exercituum
nomen eius. et redemptor tuus sanctus israel: deus
omnis terre vocabitur. quia ut mulierem derelictam et
merentem spiritu vocavit te dominus. et uxorem ab ad-
olescentia abiectam. dixit dominus deus tuus. Ad
punctum in modico dereliqui te. et in miserationibus
magnis congregabo te. In momento indigna-
tionis abscondi faciem meam parumper a te. et in mi-
sericordia sempiterna misertus sum tui. dixit
redemptor tuus dominus. Sicut in diebus noe istud
mihi est. cui iuravi ne inducerem aquas diluvii
ultra super terram. sic iuravi ut non irascar tibi

et non increpem te. Montes enim commovebuntur: et col-
les contremiscent. Misericordia autem mea non recedet a te
et fedus pacis mee non movebitur. dixit misera-
tor dominus tuus. Paupercula tempestate convulsa
absque ulla consolatione. Ecce ego sternam per ordi-
nem lapides tuos: et fundabo te in saphiris. et
ponam iaspidem propugnacula tua: et portas
tuas in lapides sculptos. et omnes terminos tu-
os in lapides desiderabiles. Universos filios tuos
doctos a domino. et multitudinem pacis filiis tuis.
et in iustitia fundaberis. Recede procul a calumpni-
a quia non timebis: et a pavore quia non appropinquabit
tibi. Ecce accola veniet: qui non erat mecum. ad-
vena quondam tuus adiungetur tibi. Ecce ego
creavi fabrum sufflantem in igne prunas
et proferentem vas in opus suum. Et ego creavi in-
terfectorem ad disperdendum. Omne vas quod fic-
tum est contra te non dirigetur. et omnem lin-
guam resistentem tibi in iudicio iudicabis.
Hec hereditas LV
servorum domini et iustitia eorum apud
me dicit dominus. Omnes sitientes venite ad
aquas: et qui non habetis argentum: properate e-
mite et comedite. Venite: emite absque ar-
gento: et absque ulla commutatione vinum et
lac. Quare appenditis argentum non in panibus
et laborem vestrum non in saturitate? Audite
audientes me: et comedite bonum: et delec-
tabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate
aurem vestram et venite ad me: audite et
vivet anima vestra. et feriam vobiscum sempiternum
misericordias david fideles. Ecce testem populis dedi eum
ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentem quam
nesciebas vocabis. et gentes que non cognove-
runt te ad te current. propter dominum deum tuum
et sanctum israel qui glorificavit te. Querite do-
minum dum inveniri potest. invocate eum dum
prope est. Derelinquat impius viam suam
et vir iniquus cogitationes suas: et rever-
tatur ad dominum: et miserebitur eius. et ad deum
nostrum quoniam multus est ad ignoscendum. Non
enim cogitationes mee cogitationes vestre. neque vie
vestre vie mee dicit dominus. Quia sicut exaltan-
tur celi a terra: sic exaltate sunt vie mee
a viis vestris: et cogitationes mee a cogitatio-
nibus vestris. Et quomodo descendit ymber et nix de
celo: et illuc ultra non revertitur. sed inebriat
terram et infundit eam: et germinare eam facit
et dat semen serenti et panem comedenti: sic
erit verbum meum quod egredietur de ore
meo. non revertetur ad me vacuum: sed faciet

quecumque volui, et prosperabitur in his ad que mi-
si illud. Quia in leticia egrediemini, et in pa-
ce deducemini. Montes et colles cantabunt
coram vobis laudem, et omnia ligna regionis pla-
udent manu. Pro saliunca ascendet abies, et pro
urtica crescet mirtus. Et erit dominus nominatus
in signum eternum quod non auferetur.
Haec dicit dominus: Custodite. LVI.
iudicium et facite iusticiam, quia iuxta
est salus mea ut veniat, et iusticia mea ut
reveletur. Beatus vir qui facit hoc, et filius
hominis qui apprehendet istud. Custodiens
sabbatum ne polluat illud, custodiens ma-
nus suas ne faciat omne malum. Et non dicat
filius advene qui adheret domino dicens: Se-
paratione dividet me dominus a populo suo. Et non dicat
eunuchus: Ecce ego lignum aridum. Quia hec dicit
dominus eunuchis qui custodierint sabbata
mea, et elegerint que volui, et tenuerint fe-
dus meum: Dabo eis in domo mea et in
muris meis locum et nomen melius a filiis
et filiabus. Nomen sempiternum dabo eis quod
non peribit. Et filios advene qui adherent
domino ut colant eum et diligant nomen eius
ut sint ei in servos. Omnem custodientem
sabbatum ne polluat illud et tenentem fedus
meum, adducam eos in montem sanctum meum,
et letificabo eos in domo orationis mee. Ho-
locausta eorum et victime eorum placebunt
mihi super altari meo. Quia domus mea domus
orationis vocabitur cunctis populis. Ait dominus
deus qui congregat dispersos Israel: Adhuc con-
gregabo ad eum congregatos eius. Omnes
bestie agri venite ad devorandum, universe bes-
tie saltus. Speculatores eius ceci omnes, nes-
cierunt universi. Canes muti non valentes latrare,
videntes vana, dormientes et amantes som-
nia. Et canes impudentissimi nescierunt saturi-
tatem. Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam.
Omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque
ad avariciam suam a summo usque ad novissimum.
Venite sumamus vinum et impleamur ebrie-
tate. Et erit sicut hodie sic et cras et mul-
to amplius. LVII.
Iustus perit, et nemo est qui recogitet in
corde suo. Et viri misericordie colliguntur, quia non
est qui intelligat. A facie enim malicie collectus
est iustus. Veniat pax, requiescat in cubili
suo qui ambulavit in directione sua. Vos autem
accedite huc filii auguratricis, semen adul-
teri et fornicarie. Super quem lusistis? Super
quem dilatastis os, et eiecistis linguam? Numquid
non vos filii scelesti, semen mendax, qui conso-
lamini in diis subter omne lignum frondo-
sum, immolantes parvulos in torrentibus subter
eminentes petras? In partibus torrentis pars tua, hec
est sors tua, et ipsis effudisti libamen, et obtulis-
ti sacrificium. Numquid super his non indignabor?
Super montem excelsum et sublimem posuisti cu-
bile tuum, et illuc ascendisti ut immolares hos-
tias. Et post ostium et retro postem posu-
isti memoriale tuum, quia iuxta me discooperuis-
ti et suscepisti adulterum. Dilatasti cubile tu-
um et pepigisti cum eis fedus. Dilexisti stra-
tum eorum manu aperta, et ornasti te regio un-
guento, et multiplicasti pigmenta tua. Mi-
sisti legatos tuos procul, et humiliata es usque
ad inferos. In multitudine vie tue laborasti,
non dixisti: Quiescam. Vitam manus tue invenisti,
propterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti,
quia mentita es et mei non es recordata, neque co-
gitasti in corde tuo. Quia ego tacens et quasi non
videns, et mei oblita es. Ego annunciabo ius-
ticiam tuam, et opera tua non proderunt tibi. Cum clama-
veris liberent te congregati tui, et omnes eos auferet
ventus, tollet aura. Qui autem fiduciam habet mei
hereditabit terram, et possidebit montem sanctum
meum. Et dicam: Viam facite, prebete iter, decli-
nate de semita, auferte offendicula de via
populi mei. Quia hec dicit excelsus et subli-
mis habitans eternitatem, et sanctum nomen eius in ex-
celso et in sancto habitans, et cum contrito et humili
spiritu, ut vivificet spiritum humilium, et vivifi-
cet cor contritorum. Non enim in sempiternum li-
tigabo, neque usque ad finem irascar, quia spiritus a facie
mea egredietur, et flatus ego faciam. Propter
iniquitatem avaricie eius iratus sum et percussi
eum. Abscondi a te faciem meam, et in-
dignatus sum, et abiit vagus in via cordis
sui. Vias eius vidi et sanavi eum, et reduxi
eum, et reddidi consolationes ipsi et lugenti-
bus eius. Creavi fructum labiorum pacem, pa-
cem ei qui longe est et qui prope est, dixit dominus, et
sanavi eum. Impii autem quasi mare fervens
quod quiescere non potest, et redundant fluctus
eius in conculcationem et lutum. Non est pax, dicit
dominus deus, impiis. LVIII.
Clama, ne cesses, quasi tuba exalta
vocem tuam, et annuncia populo meo scelera
eorum, et domui Iacob peccata eorum. Me
etenim de die in diem querunt, et scire vias
meas volunt, quasi gens que iusticiam fecerit et iu-

diciũ dei sui nõ dereliquerit. Rogant me iudi
cia iusticie. et appinquare deo uolunt. Quare ie
iunauim' et nõ aspexisti: humiliauim' aīas
nr̃as et nescisti: Ecce in die ieiunii uŕi inue
nitur uolūtas uŕa: et omīs debitores uŕos
repetitis. Ecce ad lites et contentiões ieiuna
tis: et percutitis pugno impie. Nolite ieiuna
re sicut ad hanc diem: ut audiatur in excel
so clamor uŕ. Nūquid tale ē ieiuniū qđ ele
gi p diem affligere hominē aīam suam: Nūqđ
contorquere quasi circulū caput suū. et saccū
et cinerem sternere: Nūquid istud uocabis ieiu
niū et diem acceptabilem dnõ. Nõne hoc est
magis ieiuniū quod elegi: Dissolue colli
gatiões impietatis. solue fasciculos depmē
tes. Dimitte eos qui confracti sunt liberos. et
omne honus disrūpe. Frange esurienti panē
tuū. et egenos uagosq; īduc in domū tuā.
Cū uideris nudū operi eum: et carnē tuā ne
despexeris. Tunc erumpet q̄i mane lumē tuum
et sanitas tua cicius orietur. Et antē ibit faci
em tuam iusticia tua. et gloria dnī colliget
te. Tunc inuocabis et dnš exaudiet te. cla
mabis: et dicet ecce adsū. quia misericors
sum dnš deus. Si abstuleris de medio tui ca
thenā: et desieris digitum extendere: et loqui
qđ nõ pdest. Cum effuderis esurienti aīam tu
am: et aīam afflictam repleueris: orietur
in tenebris lux tua. et tenebre tue erūt sicut
meridies. et requiem tibi dabit dnš deus tuus
semp. et implebit splendoribus aīam tuam
et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irri
guus. et sicut fons aquarum cuius nō de
ficient aque. Et edificabuntur in te deserta
seculorum. Fundamenta gnātiōis et gnātionis
suscitabis. Et uocabis edificator sepium: auer
tens semitas iniquitatū. Si auerteris a sab
bato pedem tuū facere uolūtatē tuā in die
scō meo. et uocabis sabbatū delicatū. et scm̄
dnī gloriosū. et glorificaueris eum dū nõ
facis uias tuas: et nō inuenitur uolūtas tu
a ut loquaris sermonē. tunc delectaberis sup dnõ
et sustollam te sup altitudines terre. et ciba
bo te hereditate iacob patris tui. Os eñ dnī
locutum est.

LIX

Ecce nõ ē abbreuiata manus dnī ut sal
uare nequeat. neq; aggrauata ē auris ei'
ut nō exaudiat. sed iniquitates uŕe diuise
runt inter uos et deum uŕm. et peccata uŕa abs
conderunt faciem ei' a uob ne exaudiret. Ma
nus eñ uŕe pollute sunt sanguine. et digi
ti uŕi iniquitate. Labia uŕa locuta sunt mē
dacium: et lingua uŕa iniquitatē fatur. Nõ
ē qui inuocet iusticiam: neq; ē qui iudicet vere
sed confidunt in nichilo. et loquūtur uanita
tes. Conceperunt laborem: et pepererūt iniqui
tatem. Oua aspidum ruperunt. et telas ara
nee texuerunt. Qui comederit de ouis eorum
morietur: et quod confotū est erūpet in regu
lum. Tele eorum nõ erūt in uestimentū: neq;
operientur operibus suis. Opa eorum opa inutilia
et opus iniquitatis in manibus eorum. Pe
des eorū ad malū currūt et festinant ut
effundant sanguinē innocentē. Cogitatiões
eorū cogitatiões inutiles. uastitas et contri
tio in uiis eorum. Viam pacis nescierunt: et
nõ ē iudicium in gressibus eorum. Semite e
orum incuruate sunt eis. Omīs qui calcat in
eis ignorat pacem. Propterea elongatum ē iu
diciū a nob. et nō apphendet nos iusticia. Ex
pectauim' lucem: et ecce tenebre splendo
rem: et in tenebris ambulauim'. Palpa
uim' sicut ceci parietem: et quasi absq;
oculis contrectauim'. Impegim' in meridie
q̄i in tenebris. in caliginosis quasi mortui.
Rugiemus quasi ursi omīs. et quasi colū
be meditantes gememus. Expectauimus
iudiciū et nõ ē. salutē: et elongata ē a
nob. Multiplicate eñ sunt iniquitates nr̃e
coram te: et peccata nr̃a responderūt nob.
q̄r scelā nr̃a nobiscum. et iniquitates nr̃as
cognouim'. peccare et mentiri contra dnm̄
et auersi sum' ne iremus post tergum dei nr̃i
ut loqueremur calūpniā et transgressionem.
Concepim' et locuti sum' de corde uba mē
dacii. Et conuersum ē retrorsum iudicium
et iusticia longe stetit. q̄r corruit in plate
a ueritas. et equitas nō potuit ingredi. Et
facta ē ueritas in obliuionē. et qui recessit a
malo pde patuit. Et uidit dnš et malū
apparuit in oculis eius. q̄r nō ē iudicium
Et uidit q̄r nõ ē uir: et aporiatus ē: q̄r nõ
ē qui occurrat. Et saluabit sibi brachiū
suū: et iusticia eius confirmabit eum
Indutus ē iusticia ut lorica. et galea sa
lutis in capite eius. Indutus ē uestimentis
ultionis: et opertus ē quasi pallio zeli.
sicut ad uindictā q̄i ad retributionē indig
nationis hostibus suis: et uicissitudinē
inimicis suis. Insulis uicem reddet. Et
timebūt qui ab occidente nomē dnī. et q̄
ab ortu solis gloriā eius. Cū uenerit q̄si

fluvius violentus quem spiritus domini cogit. et ve
nerit syon redemptor. et eis qui redeunt ab
iniquitate in iacob dicit dominus. hoc fedus
meum cum eis dicit dominus. spiritus meus qui est
in te. et verba mea que posui in ore tuo
non recedent de ore tuo. et de ore seminis
tui dicit dominus amodo et usque in sempiternum.

Surge illuminare LX

Ierusalem quia venit lumen tuum: et gloria
domini super te orta est. quia ecce tenebre operi
ent terram: et caligo populos. super te autem ori
etur dominus: et gloria eius in te videbitur.
Et ambulabunt gentes in lumine tuo
et reges in splendore ortus tui. Leva in
dn̄s circuitu ~~oculos~~ oculos tuos et vide: isti
congregati sunt venerunt tibi. filii tui de lon
ge venient: et filie tue de latere surgent.
Tunc videbis et afflues et mirabitur et di
latabitur cor tuum quando conversa fuerit ad
te multitudo maris: fortitudo gentium
venerit tibi. Inundatio camelorum operiet
te: dromedarii madian et effa: omnes
de saba venient aurum et thus deferentes
et laudem domino annuntiantes. Omne pecus
cedar congregabitur tibi. arietes nabaioth minis
trabunt tibi. Offerentur super placabili al
tari meo: et domum maiestatis mee glo
rificabo. Qui sunt isti qui ut nubes vo
lant: et quasi columbe ad fenestras su
as. Me enim insule expectant: et naves
maris in principio ut adducam filios tuos
de longe. argentum eorum et aurum eorum
cum eis nomini domini dei tui et sancto israel: quia glo
rificavit te. Et edificabunt filii peregri
norum muros tuos: et reges eorum minis
trabunt tibi. In indignatione enim mea
percussi te: et in reconciliatione mea misertus
sum tui. Et aperientur porte tue iugiter: di
e ac nocte non claudentur: ut afferatur
ad te fortitudo gentium: et reges earum addu
cantur. Gens enim et regnum quod non ser
vierit tibi peribit. et gentes solitudine vas
tabuntur. Gloria libani ad te veniet.
abies et buxus et pinus simul. ad
ornandum locum sanctificationis mee. et locum
pedum meorum glorificabo. Et venient ad
te curvi filii eorum qui humiliaverunt
te. et adorabunt vestigia pedum tuorum
omnes qui detrahebant tibi. et vocabunt
te civitatem domini syon sancti israel. Pro eo quod fuis
ti derelicta: et odio habita et non erat qui per
te transiret. ponam te in superbiam seculorum
gaudium in generationem et generationem. Et suges
lac gentium: et mamilla regum lactaberis
Et scies quia ego dominus salvans te. et redemp
tor tuus fortis iacob. Pro ere afferam au
rum. et pro ferro afferam argentum. et pro
lignis es: et pro lapidibus ferrum. Et ponam
visitationem tuam pacem: et prepositos tuos
iustitiam. Non audietur ultra iniquitas
in terra tua. vastitas et contritio in finibus
tuis. Et occupabit salus muros tuos: et
portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius
sol ad lucendum per diem: nec splendor lu
ne illuminabit te. sed erit tibi dominus in lu
cem sempiternam. et deus tuus in gloriam tu
am. Non occidet ultra sol tuus: et luna tu
a non minuetur: quia dominus erit in lucem sempi
ternam: et complebuntur dies luctus tui.
Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum
hereditabunt terram. Germen plantationis
mee opus manus mee ad glorificandum.
Minimus erit in mille: et parvulus in gentem
fortissimam ego dominus. In tempore eius subi
to faciam istud. LXI

Spiritus domini super me: eo quod unxerit me dominus
ad annuntiandum mansuetis misit me
ut mederer contritis corde. et predicarem cap
tivis indulgentiam: et clausis apertionem
ut predicarem annum placabilem domino: et
diem ultionis deo nostro. ut consolarer omnes
lugentes: et ponerem ~~fortitudine~~ lugen consolatione
tibus syon. Et darem eis coronam pro cinere
oleum gaudii pro luctu. pallium laudis pro spiritu
meroris. Et vocabuntur in ea fortes iusti
tie. plantatio domini ad glorificandum. Et edifi
cabunt deserta a seculo: et ruinas antiquas
erigent. et instaurabunt civitates desertas
et dissipatas in generationem et generationem. Et sta
bunt alieni et pascent pecora vestra. et fi
lii peregrinorum agricole et vinitores vestri erunt.
Vos autem sacerdotes domini vocabimini minis
tri dei nostri dicetur vobis. Fortitudinem gen
tium comedetis: et in gloria eorum super
bietis. Pro confusione vestra duplici et ru
bore laudabunt partem eorum. Propter hoc in terra
sua duplicia possidebunt. letitia sempi
terna erit eis. Quia ego dominus diligens iudi
cium: et odio habens rapinam in holocaustum
Et dabo opus eorum in veritate. et fedus
perpetuum feriam eis. et scietur in gentibus
semen eorum: et germen eorum in medio populorum. Omnes
qui viderint eos cognoscent illos. quia is
ti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaudebo

bo in domino et exultabit anima mea in deo meo.
quia induit me vestimentis salutis: et in
dumento iusticie circumdedit me. quasi spon
sum decoratum corona. et quasi sponsam
ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert
germen suum. et sicut ortus semen suum ger
minat. sic dominus deus germinabit iusticiam et
laudem coram universis gentibus.

lxii

Propter syon non tacebo: LXII
et propter ierusalem non quiescam. donec egre
diatur ut splendor iustus eius et salva
tor eius: ut lampas accendatur. Et videbunt
gentes iustum tuum. et cuncti reges inclitum
tuum. Et vocabitur tibi nomen novum quod os domini
nominavit. Et eris corona glorie in manu domini
et dyadema regni in manu dei tui. Non voca
beris ultra desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea

derelicta et terra tua non vocabitur amplius

et terra tua inhabitabitur. quia complacuit domino
in te. Habitabit enim iuvenis cum virgine. et
habitabunt in te filii tui. et gaudebit sponsus
super sponsam: et gaudebit super te deus tuus. Super
muros tuos ierusalem constitui custodes. tota
die et tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui
reminiscimini domini ne taceatis: et ne detis
silentium ei donec stabiliat et ponat ierusalem

donec

laudem in terra. Iuravit dominus in dextera sua: et
in brachio fortitudinis sue si dedero triticum
tuum ultra cibum inimicis tuis. et si biberint
filii alieni vinum tuum in quo laborasti. quia qui
congregabunt illud comedent et laudabunt do
minum. Et qui comportant illud bibent in atriis
sanctis meis. Transite transite per portas: preparate
viam populo. planum facite iter: et eligite lapides et
elevate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit
in extremis terre. dicite filie syon. Ecce salva
tor tuus venit: ecce merces eius cum eo. et opus
illius coram illo. et vocabunt eos populus sanctus re
dempti a domino. Tu autem vocaberis quesita
civitas et non derelicta. LXIII

lxiii

Quis est iste qui venit de edom: tinctis
vestibus de bosra. iste formosus in stola
sua: gradiens in multitudine fortitudinis su
e. Ego qui loquor iusticiam: et propugnator
sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indu
mentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in
torculari. Torcular calcavi solus: et de genti
bus non est vir mecum. Calcavi eos in furore meo
et conculcavi eos in ira mea. Et aspersus est san
guis eorum super vestimenta mea: et omnia indumen
ta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde
meo. annus redemptionis mee venit. Circumspexi
et non erat auxiliator. quesivi et non fuit qui adiu
varet. Et salvavit michi brachium meum: et in
dignatio mea ipsa auxiliata est michi. Et concul
cavi populos in furore meo: et inebriavi eos
in indignatione mea. et detraxi in terram vir
tutem eorum. Miserationum domini recordabor
laudem super omnibus que reddidit nobis dominus
et super multitudinem bonorum domui israel quas lar
gitus est eis secundum indulgentiam suam
et secundum multitudinem misericordiarum suarum. Et dixit
verumptamen populus meus est filii non negantes
et factus est eis salvator. In omni tribulatione
eorum non est tribulatus. et angelus faciei eius
salvavit eos. in dilectione sua et in indulgen
tia sua ipse redemit eos. Et portavit eos et
levavit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autem
ad iracundiam provocaverunt: et afflixerunt
spiritum sanctum eius. et conversus est eis in inimicum et
ipse debellavit eos. Et recordatus est dierum
seculi moysi populi sui. Ubi est qui eduxit eos
de mari cum pastoribus gregis sui. Ubi est qui
posuit in medio eius spiritum sanctum sui. Qui e
duxit ad dexteram moysen brachio maies
tatis sue. Qui scidit aquas ante eos ut fa
ceret sibi nomen sempiternum. Qui eduxit eos per
abyssos quasi equum in deserto non impingen
tem. Quasi animal in campo descendens. spiritus domini duc
tor eius fuit. Sic adduxisti populum tuum ut
faceres tibi nomen glorie. Attende de celo. et
vide de habitaculo sancto tuo: et solio glo
rie tue. Ubi est zelus tuus et fortitudo tua
Multitudo viscerum tuorum et miserationum
tuarum super me continuerunt se. Tu enim pater
noster et abraham nescivit nos: et israel igno
ravit nos. Tu domine pater noster redemptor noster a se
culo nomen tuum. Quare errare nos fecisti
domine de viis tuis. indurasti cor nostrum ne ti
meremus te. Convertere propter servos tuos tribus heredi
tatis tue. quasi nichilum possederunt populum
sanctum tuum. Hostes nostri conculcaverunt sancti
ficationem tuam. Facti sumus quasi in principio
cum non dominareris nostri. neque invocaretur nomen tuum
super nos. LXIIII
Utinam dirumperes celos: et descenderes.
a facie tua montes defluerent. sicut
exustio ignis tabescerent. aque arderent igni.
ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis: a
facie tua gentes turbarentur. Cum feceris
mirabilia non sustinebimus: descendisti
et a facie tua montes defluxerunt. A secu
lo non audierunt. neque auribus perceperunt. oculus
non vidit deus absque te que preparasti expectanti
bus te. Occurristi letanti et facienti iusticiam

in viis tuis recordabuntur tui. Ecce tu ira-
tus es: et peccavimus: in ipsis fuimus semper
et salvabimur: et facti sumus ut immundus
omnes nos: quasi pannus menstruate universe
iustitie nostre: et cecidimus quasi folium universi
ventus et iniquitates nostre quasi vestis abstulerunt
nos. Non est qui invocet nomen tuum: qui con-
surgat et teneat te. Abscondisti faciem
tuam a nobis: et allisisti nos in manu iniqui-
tatis nostre. Et nunc domine pater noster es tu: nos
vero lutum et fictor noster: et opera manuum tu-
arum omnes nos. Ne irascaris domine satis: et ne
ultra memineris iniquitatis nostre. Ecce domine
respice: populus tuus omnes nos. Civitas sanc-
tuarii facta est deserta. Sion deserta facta est. Ierusalem. et
desolata domus sanctificationis nostre et glori-
nostre e ubi laudaverunt te patres nostri facta est in ex-
ustione ignis. et omnia desiderabilia nostra
versa sunt in ruinas. LXV

Numquid super his continebis te domine
tacebis et affliges nos vehementer. Que-
sierunt me qui ante non interrogabant: inve-
nerunt qui non quesierunt me. Dixi: Ecce ego
ecce ego ad gentes que nesciebant me: et que non in-
vocabant nomen meum. Expandi manus
meas tota die ad populum incredulum qui
graditur in via non bona post cogitationes
q suas. populus ad iracundiam provocat me ante fa-
ciem meam semper: qui immolant in ortis
et sacrificant super lateres: qui habitant in se-
pulcris: et in delubris ydolorum dormiunt:
qui comedunt carnem suillam: et ius propha-
num in vasis eorum. Qui dicit recede a me
non appropinques mihi: quia immundus es. Isti fumi
erunt in furore meo, ignis ardens tota die.
Ecce scriptum est coram me. Non tacebo: sed
reddam et retribuam in sinum eorum iniquita-
tes vestras: et iniquitates patrum vestrorum simul
dicit dominus. Qui sacrificaverunt super montes
et super colles exprobraverunt mihi. et remetiar o-
pus eorum primum in sinu eorum. Hec dicit dominus
quomodo si inveniatur granum in botro: et di-
catur ne dissipes illud: quoniam benedictio est: sic
faciam propter servos meos ut non disperdam totum.
Et educam de Iacob semen: et de Iuda possi-
dentem montes sanctos meos. Et hereditabunt ea
electi mei: et servi mei habitabunt ibi. Et erunt
campestria in caulas gregum: et vallis Achor
in cubile armentorum populo meo qui quesierunt me.
Et vos qui dereliquistis dominum: qui obliti es-
tis montem sanctum meum: qui ponitis fortu-
ne mensam: et libatis super eam. Numerabo

vos in gladio: et omnes in cede corruetis. pro
eo quod vocavi et non respondistis: locutus sum et
non audistis: et faciebatis malum in oculis
meis: et que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit
dominus deus. Ecce servi comedent: et vos esurie- mei
tis. Ecce servi mei bibent: et vos sitietis. Ecce
servi mei letabuntur: et vos confundemini.
Ecce servi mei laudabunt pre exultatione cordis
et vos clamabitis pre dolore cordis. et pre contri-
tione spiritus ululabitis: et dimittetis nomen me- vestrum
um in iuramentum electis meis: et interficiet te dominus
deus. Et servos suos vocabit nomine alio in quo
qui benedictus est super terram: benedicetur in deo
amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amen. quia
oblivioni tradite sunt angustie priores.
et quia abscondite sunt ab oculis meis. Ecce e-
go creo celos et terram novam: et non erunt in me- novos
moria priora. et non ascendent super cor. Sed
gaudebitis et exultabitis usque in sempiter-
num in his que ego creo. Quia ecce ego creo
Ierusalem exultationem: et populum eius gaudium
et exultabo in Ierusalem: et gaudebo in populo
meo. Et non audietur in ea ultra vox fletus
et vox clamoris. Non erit ibi amplius infans Et
dierum. et senex qui non impleat dies suos
quoniam puer centum annorum. et peccator centum annorum ma- morietur
ledictus erit. Et edificabunt domos et ha-
bitabunt. Et plantabunt vineas et come-
dent fructum earum. Non edificabunt et alius domos
habitabit: et non plantabunt et alius comedet dies
Secundum enim dies ligni erunt populi mei. et opera
manuum eorum inveterabunt electi mei.
Non laborabunt frustra: neque generabunt in con-
turbatione. quia semen benedictorum domini est. et ne-
potes eorum cum eis. Eritque antequam clament
ego exaudiam: adhuc illis loquentibus ego ex-
audiam. Lupus et agnus pascentur simul.
Et bos et leo comedent paleas. et serpenti pul-
vis panis eius. Non nocebunt neque occident in omni
monte sancto meo dicit dominus. LXVI lxvi

Hec dicit dominus. Celum sedes mea: et terra
scabellum pedum meorum. Que est ista
domus quam edificabitis mihi: et quis iste e
locus quietis mee. Omnia hec manus mea
fecit. et facta sunt universa ista dicit dominus. Ad
quem autem respiciam nisi ad pauperculum et con-
tritum spiritu: et trementem sermones meos. Qui
immolat bovem quasi qui interficiat virum:
qui mactat pecus quasi qui excerebret canem:
qui offert oblationem quasi qui sanguinem suil-
lum offerat: qui recordatur thuris quasi qui bene-
dicat ydolo. Hec omnia elegerunt in viis suis

et in abhominationibus suis anima eorum delec
tata est. Unde et ego eligam illusiones eorum
et que timebant adducam eis. quia vocavi et
non erat qui responderet. locutus sum et non audie
runt. fecerunt que malum in oculis meis. et que no
lui elegerunt. Audite verbum domini qui treme
tis ad verbum eius. Dixerunt fratres vestri odientes
vos. et abicientes propter nomen meum. Glorificetur
dominus et videbimus in leticia vestra. ipsi autem confun
dentur. Vox populi de civitate. vox de templo. vox
domini reddentis retributionem inimicis suis. Antequam
parturiret peperit. antequam veniret partus eius
peperit masculum. Quis audivit umquam tale
et quis vidit huic simile. Numquid parturiet
qui terra in die una. aut parietur gens simul. quia par
turivit et peperit syon filios suos. Numquid e
go qui alios parere facio. ipse non pariam dicit dominus.
Si ego qui generationem ceteris tribuo. sterilis
ero ego ~~dicat~~ ait dominus deus ~~tuus~~. Letamini cum ierusalem
et exultate in ea omnes qui diligitis eam.
Gaudete cum ea gaudio universi qui lu
getis super eam. ut sugatis et repleami
ni ab ubere consolationis eius. ut mul
geatis. et deliciis affluatis ab omnimoda
gloria eius. quia hec dicit dominus. Ecce ego decli
nabo super eam quasi fluvium pacis. et quasi tor
rentem inundantem gloriam gentium quam sug
getis. Ad ubera portabimini. et super genua
blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandia
tur. ita ego consolabor vos. et in ierusalem con
solabimini. Videbitis. et gaudebit cor vestrum
et ossa vestra quasi herba germinabunt. et cognos
cetur manus domini servis eius. et indignabitur
inimicis suis. Quia ecce dominus in igne veni
et. et quasi turbo quadrige eius. reddere in
indignatione furorem suum. et increpationem suam
in flamma ignis. quia in igne dominus diiudicabit
et in gladio suo ad omnem carnem. Et multi
plicabuntur interfecti a domino. Qui sanctificaban
tur et mundos se putabant in ortis post ianuam
intrinsecus. Qui comedebant carnem suillam
et abhominationem et murem. simul consumentur
dicit dominus. Ego autem opera eorum et cogitationes eo
rum venio ut congregem cum omnibus gentibus et
linguis. Et venient et videbunt gloriam meam
Et ponam in eis signum. et mittam ex eis qui
ui salvati fuerint ad gentes in mare et affricam
et lidiam tenentes sagittam in ytaliam. et gre
ciam. ad insulas longe ad eos qui non audie
runt de me. et non viderunt gloriam meam. et
annuntiabunt gloriam meam gentibus. et addu
cent omnes fratres vestros de cunctis gentibus do
num domino. in equis et in quadrigis. et in lec
ticis et in mulis et in carrucis ad montem
sanctum meum ierusalem dicit dominus. quomodo si infer
rant filii israel munus in vase mundo in do
mum domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et
in levitas. dicit dominus. Quia sicut celi novi
et terra nova que ego facio stare coram me
dicit dominus. sic stabit semen vestrum et nomen
vestrum. Et erit mensis ex mense. et sabbatum
ex sabbato. veniet omnis caro ut adoret
coram facie mea dicit dominus. Et egredientur
et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me.
Vermis eorum non morietur. et ignis eo
rum non extinguetur. et erunt usque ad sa
cietatem visionis omni carni.

Explicit liber ysaie prophete. Incipit prologus
in libro ieremie prophete.

Ieremias propheta cui hic prologus
scribitur. symone quidem apud
hebreos ysaia et osee et quibus
dam aliis prophetis videtur esse inus
tatior. sed sensibus par. quippe qui
eodem spiritu prophetaverit. Porro
simplicitas eloquii. de loco ei
quo natus est accidit. Fuit enim
anathotites qui est usque hodie vi
culus. a ierosolimis distans
milibus. sacerdos ex sacerdotibus. et in
matris utero sanctificatus. vir
ginitate sua evangelicum virginem
ecclesie dedicans. Hic vaticinari ex
orsus est puer et captivitatem urbis
atque interitum non solum spiritu sed et ocu
carnis intuitus est. Iam decem tribus
israel assyrii in medos transtulerant. iam
terras earum colonie gentium possidebant.
Unde in iuda tantum et beniamyn prophetavit
et civitatis sue ruinas quadruplici plan
xit alphabeto quod nos mensure metris
dedimus. Preterea ordinem visionum
qui apud grecos et latinos omnino confusus
est. ad pristinam fidem correximus. Librum
autem baruch notarii eius qui apud hebre
os nec legitur nec habetur pretermisimus. promptus
omnibus maledicta ab emulis prestolantes.
quibus me necesse est per singula opuscula
respondere. Et hoc patior quia nos cogitis o
paula et eustochium. debitum ad compendium
mali verius fuerat modum furori eorum
silentio meo ponere quam cotidie novum aliquid
scribentem in invidorum insaniam provocare.

Incipit liber ieremie prophete.

Verba Ieremie prophete fi-
lii Helchie de sacerdotibus
qui fuerunt in Anathoth
in terra Beniamin. Quod fac-
tum est verbum domini ad eum
in diebus Iosie filii Amon
regis Iuda: in tertiodecimo anno regni eius.
Et factum est in diebus Ioachim filii Iosie
regis Iuda usque ad consummationem undecimi anni
Sedechie filii Iosie regis Iuda: usque ad
transmigrationem Ierusalem: in mense quinto.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Prius
quam te formarem in utero novi te: et antequam
exires de vulva sanctificavi te: et prophetam in
gentibus dedi te. Et dixi. A a a. domine deus. Ec-
ce nescio loqui: quia puer ego sum. Et dixit
dominus ad me. Noli dicere quia puer sum: quoniam ad
omnia que mittam te ibis: et universa quecumque
mandavero tibi loqueris. Ne timeas a facie
eorum: quia ego tecum sum ut eruam te di-
cit dominus. Et misit dominus manum suam et tetigit
os meum. Et dixit dominus ad me. Ecce dedi verba
mea in ore tuo. Ecce constitui te hodie
super gentes et super regna ut evellas et des-
truas et disperdas et dissipes: et edifices et
plantes. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Quid tu vides Ieremia? Et dixi. Virgam
vigilantem ego video. Et dixit dominus ad me.
Bene vidisti: quia vigilabo ego super verbo
meo ut faciam illud. Et factum est verbum domini
secundo ad me dicens. Quid tu vides Ie-
remia. Et dixi. Ollam succensam ego video
et faciem eius a facie aquilonis. Et dixit
dominus ad me. Ab aquilone pandetur omne
ego malum super omnes habitatores terre. Quia ecce
convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis
dicit dominus. Et venient et ponent unusquisque
solium suum in introitu portarum Ierusalem: et su-
per omnes muros eius in circuitu: et super uni-
versas urbes Iuda. Et loquar iudicia mea
cum eis super omni malicia eorum qui dereliquerunt
me: et libaverunt diis alienis: et adoraverunt
opus manuum suarum. Tu ergo accinge te
lumbos tuos et surge: et loquere ad eos omnia que
ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum: nec
enim timere te faciam vultum eorum. Ego quippe
dedi te hodie in civitatem munitam: et in colum-
nam ferream: et in murum ereum super omnem
terram regibus Iuda et principibus eius et sacer-
dotibus eius et omni populo terre. Et bellabunt adver-
sum te: et non prevalebunt: quia ego tecum sum ait
dominus: ut liberem te. II. CAP.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Va-
de et clama in auribus Ierusalem dicens.
Hec dicit dominus. Recordatus sum tui miserans
adolescentiam tuam: et caritatem despon-
sationis tue quando secuta me es in deserto: in
terra que non seminatur. Sanctus Israel domino: primi-
cie frugum eius. Omnes qui devorant eum
delinquunt. Mala venient super eos dicit
dominus. Audite verbum domini domus Iacob: et
omnes cognationes domus Israel. Hec dicit dominus.
Quid invenerunt patres vestri in me iniquita-
tis: quia elongaverunt a me: et ambulaverunt
post vanitatem: et vani facti sunt. Et non dixe-
runt ubi est dominus qui ascendere nos fecit de terra Egyp-
ti. Qui traduxit nos per desertum: per terram in-
habitabilem et inviam. Per terram sitis et y-
maginem mortis. Per terram in qua non ambula-
vit vir: neque habitavit homo. Et induxi vos in
terram Carmeli ut comederetis fructum eius et bo-
na illius. Et ingressi contaminastis terram me-
am: et hereditatem meam posuistis in abho-
minationem. Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus
et tenentes legem nescierunt me. Et pastores
prevaricati sunt in me. Et prophete prophetaverunt in
Baal: et ydola secuti sunt. Propterea adhuc iu-
dicio contendam vobiscum ait dominus: et cum filiis
vestris disceptabo. Transite ad insulas Cethi-
im et videte: et in Cedar mittite: et considerate ve-
hementer: et videte si factum est huiuscemodi. Si
mutavit gens deos suos: et certe ipsi non sunt
dii. Populus vero meus mutavit gloriam suam
in ydolum. Obstupescite celi super hoc: et porte
eius desolamini vehementer dicit dominus. Duo
enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fon-
tem aque vive: et foderunt sibi cisternas: cis-
ternas dissipatas que continere non valent aquas.
Numquid servus est Israel: aut vernaculus? Quare
ergo factus est in predam? Super eum rugierunt
leones: et dederunt vocem suam. Posue-
runt terram eius in solitudinem. Civitates eius
exuste sunt: et non est qui habitet in eis. Filii
quoque Memphis et Taphnes constupraverunt te
usque ad verticem. Numquid non est istud factum tibi:
quia dereliquisti dominum deum tuum eo tempore quo
ducebat te per viam? Et nunc ~~quid~~ quid tibi
vis in via Egypti ut bibas aquam turbi-
dam? Et quid tibi cum via Assyriorum ut bibas aquam
fluminis? Arguet te malicia tua: et aversio
tua increpabit te. Scito et vide quia malum
et amarum est reliquisse te dominum deum tuum:
et non esse timorem eius apud te dicit dominus deus
exercituum. A seculo confregisti iugum meum

rupisti vincula mea: et dixisti non serviam.
In omni enim colle sublimi: et sub omni
ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. Ego
autem plantavi te vineam electam omne semen ve-
rum. Quomodo ergo conversa es mihi in pravum vine-
a aliena? Si laveris te nitro: et multiplicaveris
tibi herbam borith, maculata es iniquitate
tua coram me, dicit dominus deus. Quomodo dicis
non sum polluta, post baalim non ambulavi?
Vide vias tuas in convalle, scito quid fe-
ceris. Cursor levis explicans vias suas. Ona-
ger assuetus in solitudine: in desiderio anime sue at-
traxit ventum amoris sui: nullus avertet
eam. Omnes qui querunt eam non deficient: in
menstruis eius invenient eam. Prohibe pedem
tuum a nuditate et guttur tuum a siti. Et dixis-
ti. Desperavi: nequaquam faciam. Adamavi
quippe alienos: et post eos ambulabo. Quomodo
confunditur fur quando deprehenditur: sic confusi
sunt domus israel: ipsi et reges eorum, principes
et sacerdotes et prophete eorum. Dicentes ligno
pater meus es tu: et lapidi, tu me genuisti.
Verterunt ad me tergum et non faciem: et in tempore
afflictionis sue dicent: Surge et libera nos.
Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant
et liberent te in tempore afflictionis tue. Se-
cundum numerum quippe civitatum tuarum: erant dii tui
iuda. Quid vultis mecum iudicio contendere? Omnes
dereliquistis me, dicit dominus. Frustra percussi filios
vestros: disciplinam non receperunt. Devoravit gla-
dius vester prophetas vestros. Quasi leo vastator genera-
tio vestra. Videte verbum domini. Numquid soli-
tudo factus sum israeli: aut terra serotina? Quare
ergo dixit populus meus recessimus: non veniemus
ultra ad te? Numquid obliviscetur virgo or-
namenti sui: aut sponsa fascie pectoralis sue?
Populus vero meus oblitus est mei diebus innu-
meris. Quid niteris bonam ostendere viam
tuam ad querendam dilectionem que insuper ma-
litias tuas docuisti vias tuas. et in alis tuis
inventus est sanguis animarum pauperum et inno-
centum. Non in fossis inveni eos: sed in omnibus
que supra memoravi. Et dixisti: Absque peccato
et innocens ego sum. et propterea avertatur fu-
ror tuus a me. Ecce ego iudicio contendam
tecum: eo quod dixeris: non peccavi. Quam vilis facta
es nimis iterans vias tuas. et ab egypto
confunderis: sicut confusa es ab assur. Nam et ab
ista egredieris: et manus tue erunt super capit
tuum: quoniam obtrivit dominus confidentiam tuam
et nichil habebis prosperum. III

Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem
suam et recedens ab eo duxerit virum alterum: num-
quid revertetur ad eam ultra? Numquid non pol-
luta et contaminata erit mulier illa? Tu autem
fornicata es cum amatoribus multis. tamen rever-
tere ad me: et ego suscipiam te dicit dominus. Le-
va oculos tuos in directum: et vide ubi non prostra-
ta sis. In viis sedebas expectans
eos quasi latro in solitudine: et polluisti terram
in fornicationibus tuis et in malitiis tuis.
Quam ob rem prohibite sunt stille pluviarum
et serotinus imber non fuit. Frons mulieris
meretricis facta est tibi: noluisti erubescere. Ergo sal-
tem amodo voca me: pater meus dux virgini-
tatis mee tu es. Numquid irasceris in perpetu-
um: aut perseverabis in finem? Ecce locuta es et
fecisti mala: et potuisti. et pro ubi prius ubi
superbie blasphemasti. Implesti malam co-
gitationem tuam. et ostendisti contra virum for-
titudinem tuam ut posses facere quod sermone
tractasti. Et dixit dominus ad me in diebus iosie
regis. Numquid vidisti que fecerit aversatrix
israel? Abiit sibimet super omnem montem excel-
sum. et sub omni ligno frondoso: et forni-
cata est ibi. Et dixi cum fecisset hec omnia: ad
me revertere et non est reversa. Et vidit prevarica-
trix soror eius iuda, pro eo quod mechata esset
aversatrix israel dimisissem eam: et dedissem
ei libellum repudii. et non timuit prevaricatrix
iuda soror eius: sed abiit et fornicata est eti-
am ipsa. et facilitate fornicationis sue con-
taminavit terram et mechata est cum lapide
et cum ligno: et in omnibus his non est reversa ad
me prevaricatrix soror eius iuda in toto cor-
de suo: sed in mendacio ait dominus. Et dixit dominus
ad me. Iustificavit animam suam aversatrix
israel comparatione prevaricatricis iude. Vade et
clama sermones istos contra aquilonem: et dices:
Revertere aversatrix israel ait dominus: et non avertam
faciem meam a vobis. quia sanctus ego sum
ait dominus: et non irascar in perpetuum. Tamen scito ini-
quitatem tuam: quia in dominum deum tuum prevari-
cata es: et dispersisti vias tuas alienis
sub omni ligno frondoso. et vocem meam
non audisti ait dominus. Convertimini filii rever-
tentes dicit dominus: quia ego vir vester. et assumam
vos unum de civitate. et duos de cognatione
et introducam vos in syon. et dabo vobis pas-
tores iuxta cor meum: et pascent vos scien-
tia et doctrina. Cumque multiplicati fueritis: et
creveritis in terra in diebus illis ait dominus. non dicent
ultra archa testamenti domini. neque ascendet super
cor. neque recordabuntur illius: nec visitabitur

non fiet ultra. In tempore illo vocabunt Ierusalem
solium domini. et congregabuntur ad eam omnes gentes
in nomine domini in Ierusalem. et non ambulabunt
post pravitatem cordis sui pessimi. In diebus
illis ibit domus Iuda ad domum Israel. et ve
nient simul de terra aquilonis ad terram quam
dedi patribus vestris. Ego autem dixi. Quomodo ponam
te in filiis. et tribuam tibi terram desiderabilem
hereditatem preclaram exercituum gentium?
Et dixi. Patrem vocabis me. et post me ingre
di non cessabis. Sed quomodo si contempnat mulier
amatorem suum. sic contempsit me domus Israel
dicit dominus. Vox in viis audita est ploratus et
ululatus filiorum Israel. quoniam iniquam fecerunt
viam suam: obliti sunt domini dei sui. Conver
timini filii revertentes et sanabo aversiones
vestras. Ecce nos venimus ad te. tu enim es dominus deus
noster. Vere mendaces erant colles: multitu
do montium. Vere in domino deo nostro salus Israel. Con
fusio comedit laborem patrum nostrorum ab ad
olescentia nostra. greges eorum et armenta eorum
filios eorum et filias eorum. Dormiemus
in confusione nostra. et operiet nos ignominia
nostra. quoniam domino deo nostro peccavimus nos. et pa
tres nostri ab adolescentia nostra usque ad hanc
diem. et non audivimus vocem domini dei nostri.

Si reverteris ad me IIII
Israel ait dominus ad me convertere. Si abstuleris
offendicula tua a facie mea. non commove
beris. Et iurabis. vivit dominus in veritate et in
iudicio et in iusticia. et benedicent eum gentes
ipsumque laudabunt. Hec enim dicit dominus viro Iu
da et habitatori Ierusalem. Novate vobis novale
et nolite serere super spinas. Circumcidimini
domino et auferte preputia cordium vestrorum viri
Iuda: et habitatores Ierusalem. ne forte egrediatur
ut ignis indignatio mea et succendatur
et non sit qui extinguat. propter maliciam cogita
tionum vestrarum. Annunciate in Iuda et in Ierusalem
auditum facite loquimini. et canite tuba in
terra. clamate fortiter et dicite. Congregamini
et ingrediamur civitates munitas. Levate sig
num in Syon. confortamini nolite stare. quia
malum ego adduco ab aquilone et contritionem
magnam. Ascendit leo de cubili suo. et predo
gentium se levavit. egressus est de loco suo ut po
nat terram tuam in desolationem. Civitates
tue vastabuntur. remanentes absque habitato
re. Super hoc accingite vos ciliciis. plangite
et ululate. quia non est aversa ira furoris domini
a nobis. Et erit. In die illa dicit dominus peribit cor
regis. et cor principum. et obstupescent sa
cerdotes et prophete consternabuntur. Et dixi. Heu
heu heu domine deus. Ergo ne decepisti populum is
tum et Ierusalem dicens. Pax erit vobis. et ecce per
venit gladius usque ad animam. In tempore il
lo dicetur populo huic et Ierusalem. Ventus urens
in viis que sunt in deserto vie filie populi mei non
ad ventilandum et ad purgandum. Spiritus plenus
ex his veniet mihi. et nunc ego loquar iu
dicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet
et quasi tempestas currus eius. Velociores aqui
lis equi illius. Ve nobis. quoniam vastati sumus.
Lava a malicia cor tuum Ierusalem ut salva fi
as. Usquequo morabuntur in te cogitationes no
xie? Vox enim annunciantis a Dan et notum
facientis ydolum de monte Effraym. Con
citate gentes. Ecce auditum est in Ierusalem custo
des venire de terra longinqua: et dare super
civitates Iuda vocem suam. Quasi custo
des agrorum facti sunt super eam in gyro. quia me ad
iracundiam provocavit ait dominus. Vie tue et co
gitationes tue fecerunt hec tibi. Ista malicia
tua quia amara. quia tetigit cor tuum. Ventrem me — cor / ventrem meum doleo
um doleo. sensus cordis mei turbati sunt
in me. Non tacebo. quoniam vocem tube audivit
anima mea clamorem prelii. Contritio super con
tritionem vocata est. et vastata est omnis terra.
Repente vastata sunt tabernacula mea su
bito pelles mee. Usquequo videbo fugien
tem. audiam vocem bucine? quia stultus
populus meus me cognovit. Filii insipientes — non
sunt et vecordes. Sapientes sunt ut faciant
mala. bene autem facere nescierunt. Aspexi terram
et ecce vacua erat et nichil. et celos. et non
erat lux in eis. Vidi montes: et ecce mo
vebantur. et omnes colles conturbati sunt.
Intuitus sum et non erat homo. et omne volati — ecce
le celi recessit. Aspexi: et ecce Carmelus de
sertus. et omnes urbes eius destructe sunt a fa
cie domini. et a facie ire furoris eius. Hec enim dicit
dominus. Deserta erit omnis terra: sed tamen consummationem
non faciam. Lugebit terra: et merebunt celi
desuper. eo quod locutus sum. Cogitavi et non
penituit me. nec aversus sum ab eo. A vo
ce equitis et mittentis sagittam: fugit
omnis civitas. Ingressi sunt ardua. et ascen
derunt rupes. Universe urbes derelicte sunt et
non habitat in eis homo. Tu autem vastata quid
facies? Cum vestieris te coccino. cum orna
ta fueris monili aureo: et pinxeris stibi
o oculos tuos. frustra componeris. Contemp
serunt te amatores tui: animam tuam querent.
Vocem enim quasi parturientis audivi. angustias

ut puerperae: vox filiae Sion intermorientis,
expandentisque manus suas: Vae mihi, quia de-
fecit anima mea propter interfectos. V

Circuite vias Ierusalem, et aspicite, et con-
siderate, et quaerite in plateis eius an
inveniatis virum facientem iudicium, et quae-
rentem fidem: et propitius ero eius. Quod si etiam
vivit Dominus dixerint: et hoc falso iurabunt.
Domine, oculi tui respiciunt fidem: percussisti
eos, et non doluerunt: attrivisti eos, et renu-
erunt accipere disciplinam: induraverunt fa-
cies suas super petram, et noluerunt reverti.
Ego autem dixi: Forsitan pauperes sunt et stul-
ti, ignorantes viam Domini, iudicium Dei sui.
Ibo igitur ad optimates, et loquar eis: ipsi
enim cognoverunt viam Domini, iudicium Dei sui:
et ecce magis hi simul confregerunt iugum,
ruperunt vincula. Idcirco percussit eos leo de
silva, lupus ad vesperam vastavit eos, par-
dus vigilans super civitates eorum: omnis
qui egressus fuerit ex eis capietur: quia multi-
plicatae sunt praevaricationes eorum, confor-
tatae sunt aversiones eorum. Super quo
propitius tibi esse potero? Filii tui dereliquerunt
me, et iurant in his qui non sunt dii.
Saturavi eos, et moechati sunt, et in domo
meretricis luxuriabantur. Equi amatores
in feminas et emissarii facti sunt: unus-
quisque ad uxorem proximi sui hinniebat. Num-   hinniebat
quid super his non visitabo, dicit Dominus? et
in gente tali non ulciscetur anima mea? Ascen-
dite muros eius, et dissipate: consummationem
autem nolite facere: auferte propagines eius, quia non sunt
Domini. Praevaricatione enim praevaricata est in me
domus Israel, et domus Iuda, ait Dominus. Nega-
verunt Dominum, et dixerunt: Non est ipse: neque veniet
super nos malum: gladium et famem non vi-
debimus. Prophetae fuerunt in ventum locuti,
et responsum non fuit in eis. Haec ergo veni-
ent illis. Haec dicit Dominus Deus exercituum: Quia
locuti estis verbum istud: ecce ego do verba
mea in ore tuo in ignem, et populum istum in
ligna, et vorabit eos. Ecce ego adducam
super vos gentem de longinquo, domus Israel,
ait Dominus: gentem robustam, gentem antiquam,
gentem cuius ignorabis linguam, nec in-
telliges quid loquatur. Pharetra eius quasi
sepulcrum patens: universi fortes. Et co-
medet segetes tuas et panem tuum: devo-
rabit filios tuos et filias tuas: comedet gre-
gem tuum et armenta tua: comedet vineam
tuam et ficum tuam: et conteret urbes mu-
nitas tuas, in quibus tu habes fiduciam, gla-
dio. Verumtamen et in diebus illis, ait Dominus, non
faciam vos in consummationem. Quod si dixeritis:
Quare fecit Dominus Deus noster nobis haec omnia? dices
ad eos: Sicut dereliquistis me, et servistis deo
alieno in terra vestra: sic servietis alienis
in terra non vestra. Annuntiate hoc domui Iacob,
et auditum facite in Iuda, dicentes: Au-
di, popule stulte, qui non habes cor: qui haben-
tes oculos, non videtis: et aures, et non au-
ditis. Me ergo non timebitis, ait Dominus: et a
facie mea non dolebitis? Qui posui arenam
terminum mari, praeceptum sempiternum quod non
praeteribit: et commovebuntur, et non poterunt:
et intumescent fluctus eius, et non transi-
bunt illud. Populo autem huic factum est cor incre-
dulum et exasperans: recesserunt et abierunt.
Et non dixerunt in corde suo: Metuamus Do-
minum Deum nostrum, qui dat nobis pluviam tem-
poraneam et serotinam in tempore suo:
plenitudinem annuae messis custodientem
nobis. Iniquitates nostrae declinaverunt haec: et pec-
cata nostra prohibuerunt bonum a nobis. Quia in-
venti sunt in populo meo impii insidian-
tes quasi aucupes, laqueos ponentes et pe-
dicas ad capiendos viros. Sicut decipula
plena avibus, sic domus eorum plenae do-
lo: ideo magnificati sunt et ditati. In-
crassati sunt et impinguati: et praeterierunt
sermones meos pessime. Causam viduae
non iudicaverunt, causam pupilli non direxerunt,
et iudicium pauperum non iudicaverunt. Num-
quid super his non visitabo, dicit Dominus? aut
super gentem huiuscemodi non ulciscetur
anima mea? Stupor et mirabilia facta sunt in
terra: prophetae prophetabant mendacium, et sacer-
dotes applaudebant manibus suis: et populus
meus dilexit talia: quid igitur fiet in no-
vissimo eius? VI

Confortamini filii Beniamin in me-
dio Ierusalem, et in Thecua buccina cla-
ngite, et super Bethacharem levate vexillum:
quia malum visum est ab aquilone, et contri-
tio magna. Speciosae et delicatae assimi-
lavi filiam Sion. Ad eam venient pasto-
res et greges eorum: fixerunt in ea tentoria in circu-
itu: pascet unusquisque eos qui sub manu
sua sunt. Sanctificate super eam bellum:
consurgite, et ascendamus in meridie: vae
nobis, quia declinavit dies, quia longiores factae
sunt umbrae vesperi. Surgite et ascendamus
in nocte, et dissipemus domos eius. Quia

Hec dicit dominus exercituum. Cedite lignum eius
et fundite circa Ierusalem aggerem. Hec est civitas
visitationis. omnis calumpnia in medio
ergo eius. Sicut frigidam fecit cisterna aquam
suam: sic frigidam fecit maliciam suam.
Iniquitas et vastitas audietur in ea. co-
ram me semper infirmitas et plaga. Eru-
dire Ierusalem ne forte recedat anima mea
a te. ne forte ponam te desertam terram inha-
bitabilem. Hec dicit dominus deus exercituum. Usque
colligent ad racemum colligent quasi in vinea reliquias
Israel. Converte manum tuam quasi vindemi-
ator ad cartallum. Cui loquar? et quem contes-
tabor ut audiat? Ecce incircumcise aures
eorum et audire non possunt. Ecce verbum
domini factum est eis in obprobrium: et non suscipi-
ent illud. Idcirco furore domini plenus sum.
laboravi sustinens. Effunde super parvulum
foris: et super consilium iuvenum simul. Vir enim
cum uxore capietur: et senex cum pleno
dierum. Et transibunt domus eorum ad alteros
agri et uxores pariter. Quia extendam ma-
num meam super habitantes terram dicit dominus.
A minore quippe usque ad maiorem omnes
avaricie student. Et a propheta usque ad sacerdo-
tem cuncti faciunt dolum. Et curabant contri-
tionem filie populi mei cum ignominia dicentes
pax pax. et non erat pax. Confusi sunt quia
abhominationem fecerunt. quin pocius confusione
non sunt confusi: et erubescere nescierunt. Quam-
obrem cadent inter corruentes. et in tempore
visitationis sue corruent dicit dominus. Hec dicit
dominus. State super vias: et videte et interroga-
te de semitis antiquis que sit via bona. et
ambulate in ea. et invenietis refrigerium
animabus vestris. Et dixerunt. Non ambulabimus.
Et constitui super vos speculatores. Audite
vocem tube. Et dixerunt. Non audiemus. Ideo
audite gentes et cognoscite congregatio quan-
ta ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego addu-
cam mala super populum istum. fructum cogita-
tionum eius. quia verba mea non audierunt. et le-
gem meam proiecerunt. Ut quid mihi thus de
Saba affertis. et calamum suave olentem
de terra longinqua? Holocaustomata vestra
non sunt accepta. et victime vestre non placu-
erunt mihi. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego dabo in
populum istum ruinas. et ruent in eis patres
et filii simul. vicinus et proximus peribunt.
de Hec dicit dominus. Ecce populus venit de terra lon-
ginqua aquilonis: et gens magna con-
surget a finibus terre. Sagittam et scutum
arripiet. crudelis est et non miserebitur. Vox eius quasi
mare sonabit. et super equos ascendent prepara-
ti quasi vir ad prelium adversum te filia Syon. Audi-
vimus famam eius. dissolute sunt manus nostre.
Tribulatio apprehendit nos dolores ut partu-
rientem. Nolite exire ad agros et in via ne
ambuletis: quoniam gladius inimici pavor in
circuitu. Filia populi mei accingere cilicio: et con-
spergere cinere. Luctum unigeniti fac tibi planc-
tum amarum. quia repente veniet vasta-
tor super nos. Probatorem dedi te in populo meo
robustum. et scies et probabis viam eorum.
Omnes isti principes declinantium ambu-
lantes fraudulenter. Es et ferrum universi cor-
rupti sunt. Defecit sufflatorium in igne con-
sumptum est plumbum. Frustra conflavit conflator
malicie eorum non sunt consumpte. Argentum
reprobum vocate eos. quia dominus proiecit illos.

VII

Verbum quod factum
est ad Ieremiam a domino dicens. Sta in
porta domus domini: et predica ibi verbum istud
et dic. Audite verbum domini omnis Iuda qui ingre-
dimini per portas has: ut adoretis dominum. Hec
dicit dominus exercituum deus Israel. Bonas facite
vias vestras: et studia vestra: et habitabo vobis-
cum in loco isto. Nolite confidere in verbis men-
dacii dicentes. Templum domini templum domini templum
domini est. Quoniam si bene direxeritis vias vestras et stu-
dia vestra. si feceritis iudicium inter virum et proxi-
mum eius. advene et pupillo et vidue non fece-
ritis calumpniam. nec sanguinem innocentem ef-
fuderitis in loco hoc. et post deos alienos non
ambulaveritis in malum vobismet ipsis. habita-
bo vobiscum in loco isto. in terra quam dedi patri-
bus vestris a seculo et usque in seculum. Ecce vos
confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non
proderunt vobis. furari. occidere. adulterari. iura-
re mendaciter. libare Baalim. et ire post deos alie-
nos quos ignoratis. Et venistis et stetistis
coram me in domo hac in qua invocatum
est nomen meum: et dixistis. Liberati sumus eo
quod fecerimus omnes abhominationes istas. Numquid
ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua
invocatum est nomen meum in oculis vestris. Ego ego
sum. ego vidi dicit dominus. Ite ad locum meum in Silo
ubi habitavit nomen meum a principio: et videte
que fecerim ei propter maliciam populi mei Israel. Et
nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dominus: et locutus
sum ad vos mane consurgens: et loquens: et
non audistis: et vocavi vos: et non respondistis:
faciam domui huic in qua invocatum est no-
men meum: et in qua vos habetis fiduciam in loco quem et

dedi vobis et patribus vestris. sicut feci Silo. et proici
am vos a facie mea: sicut proieci omnes fratres vestros
universum semen Effraym. Tu noli ergo orare pro
populo hoc. nec assumas pro eis laudem et orationem
et non obsistas mihi: quia non exaudiam te. Nonne
vides quid isti faciunt in civitatibus Iuda
et in plateis Iherusalem? Filii colligunt ligna
et patres succendunt ignem. et mulieres con-
spergunt adipem. ut faciant placentas regine
celi. et libent diis alienis. et me ad iracundi-
am provocent. Numquid me ad iracundiam pro-
vocant dicit Dominus? Nonne semet ipsos in confu-
sione vultus sui? Ideo hec dicit Dominus Deus. Ecce
furor meus et indignatio mea conflatur super
locum istum: super viros et super iumenta: et super
lignum regionis: et super fruges terre. et succen-
exercituum Deus detur et non extinguetur. Hec dicit Dominus Deus
Israel: holocaustomata vestra addite victimis
vestris: et comedite carnes. quia non sum locu-
tus cum patribus vestris. et non precepi eis in die qua
eduxi eos de terra Egypti de verbo holocausto-
matum et victimarum. Sed hoc verbum precepi eis
dicens. Audite vocem meam. et ero vobis Deus: et
vos eritis mihi populus. et ambulate in omni via quam
mandavi vobis. ut bene sit vobis. et non audierunt
nec inclinaverunt aurem suam: sed abierunt in
voluptatibus suis: et pravitate cordis sui mali
facti sunt retrorsum. et non in ante a die
qua egressi sunt patres eorum de terra Egypti
usque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes ser-
vos meos prophetas per diem consurgens dilucu-
lo: et mittens: et non audierunt me. nec inclina-
verunt aurem suam: sed induraverunt cervicem:
et peius operati sunt quam patres eorum. Et loqueris
ad eos omnia verba hec: et non audient te. et
vocabis eos et non respondebunt tibi. Et dices
ad eos. Hec est gens que non audivit vocem Domini
Dei sui. nec recepit disciplinam. Periit fides
et ablata est de ore eorum. Tonde capillum
tuum et proice. et sume in directum planctum
quia proiecit Dominus: et reliquit generationem furoris
sui. quia fecerunt filii Iuda malum in oculis me-
is dicit Dominus. Posuerunt offendicula sua
in domo in qua invocatum est nomen meum: ut
polluerent eam. Et edificaverunt excelsa Tho-
phet: que est in valle filii Ennom: ut incenderent
filios suos et filias suas igni: que non precepi
nec cogitavi in corde meo. Ideo ecce dies ve-
nient dicit Dominus: et non dicetur amplius Thophet
et vallis filii Ennom: sed vallis interfectionis. et
sepelient in Thophet eo quod non sit locus. et e-
rit morticinum populi huius in cibum volucribus
celi et bestiis terre: et non erit qui abigat. Et
quiescere faciam de urbibus Iuda: et de plateis
Iherusalem vocem gaudii: et vocem letitie. vocem
sponsi et vocem sponse. In desolatione enim erit
terra. VIII
In tempore illo ait Dominus: eicient ossa re-
gis Iuda. et ossa principum eius. et ossa
sacerdotum. et ossa prophetarum. et ossa eorum
qui habitaverunt Iherusalem de sepulcris suis: et
expandent ea ad solem et lunam et om-
nem militiam celi que dilexerunt: et quibus servie-
runt: et post que ambulaverunt: et que quesierunt
et adoraverunt. Non colligentur: et non sepelien-
tur. In sterquilinium super faciem terre erunt.
Et eligent magis mortem quam vitam: omnes
qui residui fuerint de cognatione hac pessima in
in universis locis que relicta sunt ad que eieci
eos: dicit Dominus exercituum. Et dices ad eos. Hec dicit
Dominus. Numquid qui cadit non resurget? et qui
aversus est non revertetur? Quare ergo aversus
est populus iste in Iherusalem aversione contentiosa?
Apprehenderunt mendacium et noluerunt rever-
ti. Attendi et auscultavi: nemo quod bo-
num est loquitur. nullus est qui agat peni-
tentiam super peccato suo: dicens quid feci?
Omnes conversi sunt ad cursum suum: quasi
equus ad prelium impetu vadens. Milvus in
celo cognovit tempus suum. turtur et hy-
rundo et ciconia custodierunt tempus adventus
sui. populus autem meus non cognovit iudicium
Domini. Quomodo dicitis sapientes nos sumus: et lex
Domini nobiscum est? Vere mendacium operatus est stilus
mendax scribarum. Confusi sunt sapientes
perterriti et capti sunt. Verbum enim Domini proiecerunt
et sapientia eius nulla est in eis. Propterea dabo
mulieres eorum exteris: et agros eorum heredibus. alienis
quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam
sequuntur. A propheta usque ad sacerdotem cuncti
faciunt mendacium. Et sanabant contritionem
filie populi mei ad ignominiam dicentes: pax cum
pax et non erat pax. Confusi sunt quia abomina-
tionem fecerunt. Quin immo confusione
non sunt confusi: et erubescere nescierunt. Idcirco
cadent inter corruentes in tempore visita-
tionis sue corruent dicit Dominus. Congregans
congregabo eos: ait Dominus. Non est uva in vitibus
et non sunt ficus in ficulnea: folium defluxit
et dedi eis que pretergressa sunt. Quare sedemus?
Convenite et ingrediamur civitatem munitam
et sileamus ibi. quia Dominus noster silere nos fecit: et
potum nobis dedit aquam fellis. Peccavimus enim
Domino. Expectavimus pacem: et non erat bonum

tempus medele. et ecce formido. A dan au
ditus ē fremitus equorum eius. A uoce hīni
tuū pugnatorꝫ eius cōmota ē oīs tr̄a. Et
uenerūt et deuorauūt tr̄am et plenitu
dinem eius urbem et hītatores eius. Quia
ecce ego mittam uob̄ ſpentes pessimos q̄b̄
nō ē incantatio. et mordebunt uos ait dn̄s.
Dolor meus sup dolorem: in me cor meū
merens. Ecce uox clamoris filie p̄p̄ mei de
tr̄a longinqua. Nūquid dn̄s nō est in syō
aut rex eius non est in ea? Quare ergo me
ad iracūdiam concitauūt in sculptilibꝫ
suis: et in uanitatibꝫ alienis. Transiit mes
sis finita ē estas: et nos saluati n̄ sumus.
Sup contritōem filie p̄p̄ mei contritus sū
et contristatus: stupor obtinuit me. Nū
quid resina nō ē in galaad. aut medicus
nō ē ibi. quare igitur non est obducta
cicatrix filie p̄p̄ mei. IX
Quis dabit capiti meo aquam: et ocul'
meis fontem lacrimarū et plorabo
die et nocte interfectos p̄p̄ mei. Quis dabit
me in solitudine diūsoriū uiatorꝫ. et derelin
quam p̄p̄lm meū et recedam ab eis. Qui
a omnes adulti sunt cetus p̄uaricatorꝫ.
et extenderūt linguam suā q̄s arcū mēda
cij et non ūitatis. Confortati sunt in tr̄a
q̄r de malo ad malū egressi sunt. et me nō
cognouerūt dicit dn̄s. Unusquisq; se a pxi
mo suo custodiat. et in oī frē suo nō habe
at fiduciam. Quia omnis frat' subplātās
subplantabit. et omnis amicus fraudu
lenter incedet. et uir frēm suum deridebit
et ūitatem nō loquentur. Docuerūt enī
linguam suā loqui mendaciū. ut inīq̄ a
gerēt. laborauīt. Hītatio tua in medio do
li. in dolo. renuerunt scire me dicit dn̄s. p̄p̄
ea h̄ dicit dn̄s exercituum. Ecce conflabo: et
pbabo eos. quid ē aliud faciam a facie fi
lie p̄p̄ mei. Sagitta uulnerans lingua eo
rum: dolum locuta ē. In ore suo: pacem cū
amico suo loquitur: et occulte ponit ei in
sidias. Nūquid sup his nō uisitabo dic'
dn̄s: aut in gentem huiuscemodi n̄ ulcis
cetur aīa mea. Sup montes assumā fletū
ac lamentū: et sup speciosa deserti planctū
qm̄ incensa sunt eo q̄ nō sit uir ptransiēs
et nō audierūt uocem possidentis. A uolu
cre celi usq; ad pecora trāsmigrauūt. et re
cesserunt. Et dabo ilr̄lm in acūos arene. et cu
bilia draconum: et ciuitates iuda dabo i
desolatōēz: eo q̄ nō sit hītator. Quis ē uir
sapiens qui intelligat h̄: et ad quem ūbū
oris dn̄i fiat. ut annūtiet istud. Quare
pierit terra. exusta sit quasi desertum: eo
q̄ nō sit qui ptranseat. Et dixit dn̄s.
Quia dereliquerunt legem meam quam
dedi eis: et nō audierunt uocem meā: et
n̄ ambulauīt in ea: et abierunt post pra
uitatem cordis suis: et post baalim. et p'
deos alienos quos didicerūt a patribꝫ su
is. Ideo h̄ dicit dn̄s exercituū deus isrl̄.
Ecce ego cibabo eos p̄p̄lm istū absinthio:
et potum dabo eis aquam fellis. Et disp
gam eos in gentibꝫ quas nō nouerunt
ipi et patres eorꝫ. Et mittam post eos gla
diū donec consumātur. H̄ dicit dn̄s exerci
tuum. Contēplamini. et uocate lamētatrices
et ueniant. et ad eas que sapientes sūt
mittite et ꝓꝑent. festinent et assumant
sup nos lamentū. Deducant oculi nr̄i la
crimas: et palpebre nr̄e defluant aquis. q̄r
uox lamentatōnis audita ē de syon. Quō
uastati sumus et confusi uehementer. q̄r de
reliquimus tr̄am: qm̄ deiecta sunt tab'nacu
la nr̄a. Audite ergo mulieres ūbū dn̄i. et
assumant aures ūr̄e sermonē oris eius. et
docete filias ūr̄as lamētū. et unaqueq; pxi
mā suā planctum. q̄r ascendit mors p fenestras
ūr̄as. et ingressa ē domos ūr̄as. disꝑdē p
uulos de foris iuuenes de plateis. Loque
re. H̄ dicit dn̄s. et cadet morticinū homi
nis quasi stercus sup faciem regionis: et q̄si
fenū post tergum metentis: et nō ē qui col
ligat. H̄ dicit dn̄s. Non glorietur sapiens
in sapientia sua: et nō glorietur fortis in
fortitudine sua: et nō glorietur diues in di
uicijs suis. s; in hoc glorietur qui gloriatur
scire et nosce me. quia ego sum dn̄s qui fa
cio miam et iudiciū et iusticiā in tr̄a. Hec
placent m̄ ait dn̄s. Ecce dies ueniūt dicit
dn̄s: et uisitabo sup omnē qui circūcisū
hꝫ prepuciū. sup egyptū et sup iudam: et
sup edom. et sup filios amō. et sup moab
et sup oēs qui attonsi sunt i comā hītā
tes in deserto. q̄r oēs gentes hn̄t ꝑpuciū:
oīs aūt domus isrl̄ incircūcisi sūt corde.
Audite ūbum qd̄ locut' ē X
dn̄s sup uos: domus isrl̄. H̄ dic' dn̄s
Iuxta uias gentium nolite discere. et
a signis celi nolite metuere q̄ timēt gen
tes. q̄r leges p̄p̄lorꝫ uane sunt. quia lignū
de saltu p̄cidit op' manuū artificis in as
cia. Argento et auro decorauit illd̄. clauis

et malleis compegit: ut non dissoluatur. In
similitudinem palme fabricata sunt: et non
loquentur. Portata tollentur: quia incedere non
ualent. Nolite ergo timere ea: quia nec male
possunt facere nec bene. Non est similis tui do
mine: magnus es tu et magnum nomen tuum
in fortitudine. Quis non timebit te o rex gen
tium. Tuum est enim decus inter cunctos sa
pientes gentium. et in uniuersis regnis
eorum: nullus est similis tui. Pariter insipi
entes et fatui probabuntur. Doctrina uani
tatis eorum lignum est. Argentum inuo
lutum de tharsis affertur: et aurum de o
phaz. Opus artificis et manus erarii. Ia
cinctus et purpura indumentum eorum. Opus
artificum: uniuersa hec. Dominus autem deus uerus
est. Ipse deus uiuens: et rex sempiternus. Ab
indignatione eius commouebitur terra: et
non sustinebunt gentes comminationem eius.
Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram
non fecerunt pereant de terra. et de hiis que sub
celo sunt. Qui facit terram in fortitudine
sua: preparat orbem in sapientia sua: et prudentia
sua extendit celos. Ad uocem suam dat
multitudinem aquarum in celo. et eleuat ne
bulas ab extremitatibus terre. Fulgura in
pluuiam facit. et educit uentum de thesau
ris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia su
a. Confusus est omnis artifex in sculptili. quoniam
falsum est quod conflauit. et non est spiritus in eis. Vana
sunt et opus risu dignum. in tempore ui
sitationis sue peribunt. Non est hiis similis
pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est.
et israel uirga hereditatis eius: dominus exercituum
nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam
que habitas in obsidione. Quia hec dicit dominus.
Ecce ego longe proiciam habitatores terre in
hac uice. et tribulabo eos ita ut non inueni
antur. Ve mihi super contritione mea: pessima
hec plaga mea. Ego autem dixi plane. Infir
mitas mea est. et portabo illam. Tabernacu
lum meum uastatum est. omnes funiculi mei
disrupti sunt. Filii mei exierunt a me. et non
subsistunt. Non est qui extendat ultra ten
torium meum: et erigat pelles meas. Quia stul
te egerunt pastores. et dominum non quesierunt.
Propterea non intellexerunt. et omnis grex eorum dis
persus est. Vox auditionis ecce uenit et com
motio magna de terra aquilonis. ut ponat
ciuitates iuda in solitudinem. et habitaculum
draconum. Scio domine quia non est hominis uia eius
nec uiri est ut ambulet et dirigat gressus

suos. Corripe me domine. uerumptamen in iudicio et
non in furore tuo. ne forte ad nichilum redi
gas me. Effunde indignationem tuam super
gentes que non cognouerunt te. et super pro
uincias que nomen tuum non inuocauerunt. Quia
comederunt iacob: et deuorauerunt eum. et consumpserunt
~~[illegible] illum~~: et decus eius dissipaue
runt. XI

Verbum quod factum est ad ieremiam
a domino dicens. Audite uerba pacti huius
et loquimini ad uiros iuda. et habitatores
ierusalem. et dices ad eos. Hec dicit dominus deus
israel. Maledictus uir qui non audierit uer
ba pacti huius. quod precepi patribus uestris in
die qua eduxi uos de terra egypti: de for
nace ferrea dicens. Audite uocem meam
et facite omnia que precipio uobis: et eritis
mihi in populum: et ego ero uobis in deum. ut
suscitem iuramentum quod iuraui patribus
uestris daturum me eis terram fluentem lac
te et melle: sicut est dies hec. Et respondi et di
xi amen domine. Et dixit dominus ad me. Uocifera
re omnia uerba hec in ciuitatibus iuda. et foris
ierusalem dicens. Audite uerba pacti huius
et facite illa. quia contestans sum pa
tres uestros in die qua eduxi eos de terra egyp
ti usque ad diem hanc. Mane surgens con
testatus sum: et dixi. Audite uocem me
am. et non audierunt nec inclinauerunt au
rem suam. Sed abierunt unusquisque in pra
uitate cordis sui mali. Et induxi super
eos omnia uerba pacti huius quod pre
cepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominus
ad me. Inuenta est coniuratio in uiris iu
da. et in habitatoribus ierusalem. Reuersi sunt ad
iniquitates patrum suorum priores. qui
noluerunt audire uerba mea. Et hii ergo
abierunt post deos alienos ut seruirent eis.
Irritum fecerunt domus israel et domus iuda pac
tum meum quod pepigi cum patribus eorum.
Quam ob rem hec dicit dominus. Ecce ego inducam
super eos mala de quibus exire non poterunt
et clamabunt ad me. et non exaudiam
eos. Et ibunt ciuitates iuda: et habitato
res ierusalem: et clamabunt ad deos quibus
libant. et non saluabunt eos in tempo
re afflictionis eorum. Secundum enim numerum
ciuitatum tuarum erant dii tui iuda: et secundum
numerum uiarum ierusalem posuisti aras confusi
onis: aras ad libandum baalym. Tu ergo noli
orare pro populo hoc. et ne assumas pro eis lau
dem et orationem. quia non exaudiam in tempore

clamoris eorum ad me in tempore afflictionis
eorum. Quid est quod dilectus meus in domo
mea facit scelera multa? Numquid carnes
sanctae auferent a te malicias tuas in quibus
gloriatus es. Olivam pulcram uberem
fructiferam speciosam vocavit dominus no
men tuum. Ad vocem loquele grandis ex
arsit ignis in ea et combusta sunt frutecta
eius. Et dominus exercituum qui plantavit te lo
cutus est super te malum, pro malis domus
Israel et domus Iuda que fecerunt sibi ad ir
ritandum me libantes Baalim. Tu autem domine
demonstrasti mihi et cognovi. Tunc ostendisti
mihi studia eorum. Et ego quasi agnus man
suetus qui portatur ad victimam: et non cog
novi quia super me cogitaverunt consilia dicen
tes. Mittamus lignum in panem eius, et era
damus eum de terra viventium: et nomen eius non me
moretur amplius. Tu autem sabaoth domine qui
iudicas iuste et probas renes et corda: vi
deam ultionem tuam ex eis. Tibi enim revela
vi causam meam. Propterea haec dicit dominus ad viros
anathoth qui querunt animam meam et dicunt:
Non prophetabis in nomine domini: et non morieris in
manibus nostris. Propterea haec dicit dominus deus exer
cituum. Ecce ego visitabo super eos. Iuvenes
et filie eorum morientur in gladio. Filii eorum morientur
in fame. Et reliquie non erunt ex eis. Indu
cam enim malum super viros anathoth an
num visitationis eorum. XII
Iustus quidem tu es domine si disputem tecum,
Quare verumptamen iusta loquar ad te. Quia via
impiorum prosperatur, bene est omnibus qui prevaricantur et
inique agunt? Plantasti eos et radicem mi
serunt: proficiunt et faciunt fructum. Prope es
tu ori eorum: et longe a renibus eorum. Et tu do
mine nosti me. Vidisti me et probasti cor me
um tecum. Congrega eos quasi gregem ad vic
timam, et sanctifica eos in die occisionis. Usquequo
lugebit terra, et herba omnis regionis siccabitur
propter maliciam habitantium in ea? Consumptum
est animal et volucre, quoniam dixerunt: Non videbit
novissima nostra. Si cum peditibus currens la
borasti: quomodo contendere poteris cum equis?
Cum autem in terra pacis securus fueris: quid
facies in superbia Iordanis? Nam et fratres
etiam tui et domus patris tui ipsi pugnaverunt
adversum te. Et clamaverunt post te plena
voce: ne credas eis cum locuti fuerint tibi bo
na. Reliqui domum meam, dimisi hereditatem
meam, dedi dilectam animam meam in manus
inimicorum eius. Facta est mihi hereditas mea quasi
leo in silva. Dedit contra me vocem, ideo odi
vi eam. Numquid avis discolor hereditas me
a mihi? Numquid avis tincta per totum? Venite
congregamini omnes bestie terre, properate ad de
vorandum. Pastores multi demoliti sunt
vineam meam, conculcaverunt partem meam. De
derunt portionem meam desiderabilem in deser
tum solitudinis. Posuerunt eam in dissipationem,
luxitque super me. Desolatione desolata est omnis
terra, quia nullus est qui recogitet corde. Super
vias omnes deserti venerunt vastatores, quia omnes
gladius domini devorabit ab extremo terre
usque ad extremum eius. Non est pax universe
carni. Seminaverunt triticum: et spinas messu
erunt. Hereditatem acceperunt: et non eis proderit.
Confundemini a fructibus vestris propter iram furo
ris domini. Haec dicit dominus adversum omnes vici
nos meos pessimos: qui tangunt heredita
tem quam distribui populo meo Israel. Ecce e
go evellam eos de terra sua: et domum Iuda e
vellam de medio eorum. Et cum evellero
eos convertar et miserebor eorum. Et reducam
eos virum ad hereditatem suam: et virum in terram
suam. Et erit si eruditi didicerint vias
populi mei ut iurent in nomine meo. Vivit dominus,
sicut docuerunt populum meum iurare in Ba
al: edificabuntur in medio populi mei. Quod si non
audierint evellam gentem illam evulsi
one et perditione ait dominus. XIII
Haec dicit dominus ad me. Vade et posside
lumbare tibi lineum: et pones illud super
lumbos tuos: et in aquam non inferes illud.
Et possedi lumbare iuxta verbum domini: et po
sui circa lumbos meos. Et factus est sermo domini ad fo
me dicens. Tolle lumbare quod possedisti quod
est circa lumbos tuos: et surgens vade ad eu co
fraten. Et absconde illud ibi in foramine
petre. Et abii, et abscondi illud in eufra
the sicut preceperat mihi dominus. Et factum est post dies
plurimos dixit dominus ad me: Surge, vade ad et
eufraten: et tolle inde lumbare quod pre
cepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abii ad
eufraten: et fodi et tuli lumbare de loco ubi
absconderam illud. Et ecce computruerat lumba
re, ita ut nulli usui aptum esset. Et factum est ver
bum domini ad me dicens. Haec dicit dominus. Sic putre
scere faciam superbiam Iuda: et superbiam
Ierusalem multam, populum istum pessimum qui no
lunt audire verba mea: et ambulant in pra
vitate cordis sui, abieruntque post deos alienos
ut servirent eis: et adorarent eos. Et erit si
cut lumbare istud quod nulli usui aptum est.

Sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri
sic adglutinavi mihi omnem domum israhel et om-
nem domum iuda dicit dominus: ut essent mihi in populum
et in nomen et in laudem et in gloriam. et
non audierunt. Dices ergo ad eos sermonem
istum. Hec dicit dominus deus israhel. Omnis laguncula
implebitur vino. Et dicent ad te. Numquid
ignoramus quia omnis laguncula implebitur
vino. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego
implebo omnes habitatores terre huius et reges
de stirpe david qui sedent super thronum
eius. et sacerdotes et prophetas: et omnes ha
bitatores ierusalem ebrietate. et dispergam
eos virum a fratre suo: et patres et filios pa
riter ait dominus. Non parcam et non concedam: ne
que miserebor ut non disperdam eos. Audite et
auribus percipite. Nolite elevari: quia dominus lo
cutus est. Date domino deo vestro gloriam antequam
contenebrescat. antequam offendant pedes
vestri ad montes caliginosos. Expectabi
tis lucem: et ponet eam in umbram mor
tis: et in caliginem. Quod si hoc non audieritis.
In abscondito plorabit anima mea a fa
cie superbie. Plorans plorabit. et dedu
cet oculus meus lacrimam. quia captus
est grex domini. Dic regi et dominatrici. Humilia
mini sedete. quoniam descendit de capite
vestro corona glorie vestre. Civitates austri
clause sunt. et non est qui aperiat. Transla
ta est omnis iuda transmigratione perfecta
Levate oculos vestros et videte. qui venitis
ab aquilone. Ubi est grex qui datus est tibi
pecus inclitum tuum? Quid dices cum visita
verit te. Tu enim docuisti eos adversum te. et
erudisti in caput tuum. Numquid non dolo
res apprehendent te quasi mulierem parturientem?
Et si dixeris in corde tuo quare venerunt
mihi hec? Propter multitudinem iniquitatis tue
revelata sunt verecundiora tua. pollute
sunt plante tue. Si mutare potest ethiops
pellem suam: aut pardus varietates suas
et vos poteritis benefacere cum didiceritis ma
lum. Et disseminabo eos quasi stipulam que a
vento rapitur in deserto. Hec sors tua parsque
mensure tue a me dicit dominus. quia oblita es
mei: et confisa es in mendacio. Unde et ego
nudavi femora tua contra faciem tuam:
et apparuit ignominia tua. Adulteria tua
et hinnitus tuus: et scelus fornicationis
tue super colles in agro. Vidi abhomina
tiones tuas. Ve tibi ierusalem non mundaberis post
me usquequo adhuc. XIIII

Quod factum est verbum domini ad ieremiam
de sermonibus siccitatis. Luxit iudea et
porte eius corruerunt: et obscurate sunt
in terra. et clamor ierusalem ascendit. Maiores
miserunt minores suos ad aquam. venerunt
ad hauriendum: et non invenerunt aquam. Repor
taverunt vasa sua vacua. Confusi sunt et
afflicti: et operuerunt capita sua propter terre
vastitatem. quia non venit pluvia in terram.
Confusi sunt agricole. operuerunt capita
sua. Nam et cerva in agro peperit. et reliquit
quia non erat herba. Et onagri steterunt in rupi
bus. contraxerunt ventum quasi dracones. de
fecerunt oculi eorum: quia non erat her
ba. Si iniquitates nostre responderint nobis domine fac
propter nomen tuum. quia multe sunt nimis ad
versiones nostre. Tibi peccavimus. Expectatio
israhel salvator eius in tempore tribulationis.
Quare quasi colonus futurus es in terra: et
quasi viator declinans ad manendum? Quare
futurus es velut vir vagus: ut fortis
qui non potest salvare? Tu autem in nobis es domine
et nomen tuum super nos invocatum est ne dere
linquas nos. Hec dicit dominus populo huic qui
dilexit movere pedes suos: et non quievit
et domino non placuit. Nunc recordabitur
iniquitatum eorum. et visitabit peccata
eorum. Et dixit dominus ad me. Noli orare pro
populo isto in bonum. Cum ieiunaverint non exau
diam preces eorum. Et si obtulerint holo
caustomata et victimas non suscipiam
ea. quoniam gladio et fame et peste ego con
sumam eos. Et dixi. A. a. a. domine deus. prophete
dicunt eis. Non videbitis gladium: et fa
mes non erit in vobis. sed pacem veram dabit
vobis in loco isto. Et dixit dominus ad me. Falso pro
phete vaticinantur in nomine meo. non misi
eos: et non precepi eis: neque locutus sum ad eos.
Visionem mendacem et divinationem et frau
dulentiam: et seductionem cordis sui pro
phetant vobis. Ideo hec dicit dominus de prophetis
qui prophetant in nomine meo: quos ego non
misi dicentes. Gladius et fames non erit
in terra hac. in gladio et fame consumentur
prophete illi. et populi quibus prophetaverunt erunt
proiecti in viis ierusalem pro fame et gladio.
et non erit qui sepeliat eos. ipsi et uxores
eorum: filii et filie eorum. et effundam
super eos malum suum. Et dices ad eos ver
bum istud. Deducant oculi mei lacrimas
per noctem et diem: et non taceant quoniam con
tritione magna contrita est virgo filia populi

mei plaga pessima vehementer. Si egressus fuero ad agros: ecce occisi gladio. Et si introiero in civitatem: ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant. Numquid proiciens abiecisti iudam: aut syon abhominata est anima mea? Quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas? Expectavimus pacem et non est bonum: et tempus curationis: et ecce turbatio. Cognovimus domine impietates nostras et iniquitates patrum nostrorum quia peccavimus tibi. Ne nos des in opprobrium propter nomen tuum neque facias nobis contumeliam. Solii glorie tue recordare: ne irritum facias fedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant: aut celi possunt dare imbres? Nonne tu es dominus deus noster quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia hec.

XV

Et dixit dominus ad me. Si steterit moyses et samuel coram me: non est anima mea ad populum istum. Eice illos a facie mea: et egrediantur. Quod si dixerint ad te quo egrediemur? dices ad eos. Hec dicit dominus. Qui ad mortem: ad mortem. Et qui ad gladium: ad gladium. Et qui ad famem ad famem. Et qui ad captivitatem ad captivitatem. Et visitabo super eos quattuor species ait dominus. Gladium ad occisionem. et canes ad lacerandum. et volatilia celi et bestias terre ad devorandum et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis terre: propter manassen filium ezechie regis iuda: super omnibus que fecit in ierusalem. Quis enim miserebitur tui ierusalem? Aut quis contristabitur pro te? Aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dominus: retrorsum abisti. Et extendam manum meam super te et interficiam te. Laboravi rogans. Et dispergam eos ventilabro in portis terre. Interfeci et perdidi populum meum: et tamen a viis non sunt reversi. Multiplicate sunt mihi vidue eius super arenam maris. Et induxi eis super matrem adolescentis vastatorem meridie. Misi super civitates repente terrorem. Infirmata est que peperit vii. filios: defecit anima eius. Occidit ei sol: cum adhuc esset dies: confusa est et erubuit. Et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait dominus. Ve mihi mater mea: quare genuisti me virum rixe virum discordie in universa terra? Non feneravi: nec feneravit mihi quisquam. Omnes maledicunt mihi dicit dominus. Si non reliquie tue in bonum: si non occurri tibi in tempore afflictionis: et in tempore tribulationis et angustie adversum inimicum. Numquid federabitur ferrum ferro ab aquilone et es? Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis: et in omnibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quam nescis: quia ignis succensus est in furore meo: super vos ardebit. Tu scis domine recordare mei et visita me: et tuere me ab his qui persequuntur me. Noli in patientia tua suscipere me. Scito quoniam sustinui propter te opprobrium. Inventi sunt sermones tui et comedi eos. Et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in leticiam cordis mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me domine deus exercituum. Non sedi in consilio ludentium: et gloriatus sum a facie manus tue. Solus sedebam: quoniam comminatione replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus: et plaga mea desperabilis renuit curari? Facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc hec dicit dominus. Si converteris convertam te: et ante faciem meam stabis. Et si separaveris preciosum a vili: quasi os meum eris. Convertentur ipsi ad te: et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum ereum fortem et bellabunt adversum te: et non prevalebunt quia ego tecum sum: ut salvem te et eruam te dicit dominus. Et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium.

q

suis

XVI

Et factum est verbum domini ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto: et super matres eorum que genuerunt eos: et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egrotationum morientur: non plangentur et non sepelientur. In sterquilinium super faciem terre erunt: et gladio et fame consumentur. Et erit cadaver eorum in escam volatilibus celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus. Non ingrediaris domum convivii: neque vadas ad plangendum: neque consoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordiam et miserationes. Et morientur grandes et parvi in terra ista. Non sepelientur neque plangentur: et non se incident: neque calvitium fiet pro eis. Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo. Et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre. Et domum convivii non ingrediaris ut sedeas cum eis et comedas et bibas. Quia hec dicit dominus exercituum deus

et in diebus vestris israel. Ecce ego auferam de loco isto in oculis
vestris vocem gaudii et vocem leticie. vocem
sponsi et vocem sponse. Et cum annunciaveris
populo huic omnia verba hec. et dixerint tibi. Quare
locutus est dominus super nos omne malum
aut quod grande istud. que iniquitas nostra. et quod peccatum
nostrum quod peccavimus domino deo nostro. Dices ad e
de os. Quia reliquerunt patres vestri me ait dominus
et abierunt post deos alienos. et servierunt eis
et adoraverunt eos. et me dereliquerunt. et le
gem meam non custodierunt. Sed et vos peius o
perati estis quam patres vestri. Ecce enim ambulat
unusquisque post pravitatem cordis sui ma
li ut me non audiat. Et eiciam vos de terra hac
in terram quam ignoratis vos et patres vestri. et ser
vietis ibi diis alienis die ac nocte. qui non
dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies ve
niunt dicit dominus. et non dicetur ultra vivit
dominus qui eduxit filios israel de terra egypti. sed
vivit dominus qui eduxit israel de terra aquilo
nis et de universis terris ad quas eieci eos. et
reducam eos in terram suam quam dedi patribus
eorum. Ecce ego mittam piscatores multos
dicit dominus et piscabuntur eos. Et post hec mittam
eis multos venatores et venabuntur eos de
omni monte. et de omni colle. et de cavernis
petrarum. quia oculi mei super omnes vias eo
rum. Non sunt abscondite a facie mea. et non fuit
occultata iniquitas eorum ab oculis meis.
Et reddam primum duplices iniquitates et pec
cata eorum. quia contaminaverunt terram meam
in morticinis ydolorum suorum. et abhomi
nationibus suis impleverunt hereditatem meam.
Domine fortitudo mea et robur meum. et refugi
um meum in die tribulationis. Ad te gentes
venient ab extremis terminis terre. et dicent
vere mendacium possederunt patres nostri vanita
tem que eis non profuit. Si numquid faciet sibi
homo deos. et ipsi non sunt dii. Idcirco ecce ego
ostendam eis per vicem hanc. ostendam eis
manum meam et virtutem meam. et scient quia
nomen mihi dominus. XVII.
xvii Peccatum iude scriptum est stilo ferreo
in ungue adamantino exaratum super
latitudinem cordis eorum. et in cornibus
ararum eorum. Cum recordati fuerint filii e
suorum orum ararum suarum et lucorum lignorumque fron
dentium in montibus excelsis. sacrificantes
in agro fortitudinem tuam. et omnes thesau
et ros tuos in direptionem dabo. Excelsa tua prop
ter peccata tua in universis finibus tuis. et relin
queris sola ab hereditate tua quam dedi tibi

et servire te faciam inimicis tuis in terra quam
ignoras. quia ignem succendisti in furo
re meo. usque in eternum ardebit. Hec dicit dominus.
Maledictus homo qui confidit in homine. et po
nit carnem brachium suum. et a domino rece
dit cor eius. Erit enim quasi mirice in deserto.
non videbit cum venerit bonum. sed habitabit in
siccitate in deserto in terra salsuginis et inha
bitabili. Benedictus vir qui confidit in domino
et erit dominus fiducia eius. Et erit quasi lignum
quod transplantatur super aquas. quod ad hum
orem mittit radices suas. et non timebit
cum venerit estus. et erit folium eius viride.
et in tempore siccitatis non erit sollicitum
nec aliquando desinet facere fructum. Pra
vum est cor hominis et inscrutabile. quis
cognoscet illud. Ego dominus scrutans cor et
probans renes. qui do unicuique iuxta vi
am et iuxta fructum adinventionum suarum. sua
Perdix fovit que non peperit. fecit divicias
et non in iudicio. in medio dierum suorum de
linquet eas. et in novissimo suo erit in
sipiens. Solium glorie altitudinis a prin
cipio locus sanctificationis nostre. expectatio israel
domine omnes qui te derelinquunt confundentur.
recedentes a te in terra scribentur. quia dere
liquerunt venam aquarum viventium dominum. Sa
na me domine et sanabor. salvum me fac et
salvus ero. quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt Laus
ad me. ubi est verbum domini. veniat. Et ego non
sum turbatus te pastorem sequens. et diem
hominis non desideravi tu scis. Quod egressum est
de labiis meis rectum in conspectu tuo fu
it. Non sis mihi tu formidinis spes mea tu
in die afflictionis. Confundantur qui
me persequuntur. et non confundar ego. pa
veant illi et non paveam ego. Induc super
eos diem afflictionis. et duplici contritione
contere eos. Hec dicit dominus ad me. Vade et sta
in porta filiorum populi per quam ingrediuntur re
ges iuda et egrediuntur. et in cunctis por
tis ierusalem. et dices ad eos. Audite verbum
domini reges iuda et omnis iudea. cunctique
habitatores ierusalem qui ingredimini por
tas istas. Hec dicit dominus. Custodite animas
vestras. et nolite portare pondera in die sab
bati. nec inferatis per portas ierusalem. et no
lite eicere onera de domibus vestris in die
sabbati. et omne opus non facietis. sanctifi
cate diem sabbati sicut precepi patribus vestris
et non audierunt nec inclinaverunt aurem
suam. sed induraverunt cervicem suam ne au

uigent me. et ne acciperent disciplinam. Et
erit. si audieritis me dicit dñs ut nõ īfe
ratis honera p portas ciuitatis hui' ī die
sabbati. Et si sanctificaueritis diem sabbati
ne faciatis in eo omne opus: ingredient'
p portas ciuitatis huius reges et princi
pes sedentes sup soliũ dauid. et ascenden
tes in curribꝫ et equis ipi et principes e
orum uiri iuda et habitatores ihrlm: et hā
bitabitur ciuitas hec in sempitnũ. Et uenī
ent de ciuitatibus iuda in circuitu ihrl'
et de terra beniamin. et de campestribus
et de montuosis: et ab austro portantes
holocaustum. et uictimā et sacrificium
et thus. et inferent oblationem in domũ dñi
Si autẽ nõ audieritis me ut sanctificetis
diē sabbati. et ne portetis honus: et ne in
feratis p portas ihrlm in die sabbati: suc
cendam ignem in portis eius: et deuora
bit in domos ihrlm et nõ extinguetur.

Uerbum quod factũ ē XVIII
ad ieremiam a dño dicens. Surge
et descende in domũ figuli: et ibi audi
es uba mea. Et descendi in domũ figuli
Et ecce ipe faciebat opus sup rotam: et
dissipatũ ē uas quod ipe faciebat e luto
manibꝫ suis. Conuersusqꝫ fecit illud
uas alterum: sicut placuerat in oculis eius
ut faceret. Et factũ ē ūbum dñi ad me di
cens. Numquid sicut figulus iste nõ facere
potero uobis domus isrl' ait dñs: Ecce sicut lutum ī ma
nu figuli: sic uos in manu mea domus
isrl'. Repente loquar adūsum gentē et
adūsum regnum ut eradicē et destruā
et disperdam illud. Si penitentiā egerit gens
illa a malo suo qd locutus sum adūsus
eā: agam et ego penitentiam sup malo qd co
gitaui ut facerem ei. Et subito loquar d' gē
te et de regno ut edificem et ut plantem
illud. Si fecerit malũ in oculis meis ut nõ
audiat uocē meā penitentiam agam sup bo
no quod locutus sum ut facerem ei. Nunc
ergo dic uiro iuda: et habitatori ihrlm di
cens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo 9 uos
malũ. et cogito contra uos cogitationē. Re
uertatur unusquisqꝫ a uia sua mala: et
dirigite uias uras et studia ura. Qui
dixerunt. Desperauimus. post cogitationes
enim uras ibimus: et unusquisqꝫ prauita
tē cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit
dñs. Interrogate gentes. Quis audiuit ta
lia horribilia que fecit nimis uirgo isrl'.

Numquid deficiet de petra agri nix libani? Aut
euelli possunt aque erumpentes frigide et de
fluentes: Quia oblitus ē mei pplš meus
frustra libantes et impingentes in uiis su
is. ī semitis seculi ut ambularent p eas
in itinere non trito. ut fieret terra eorum
in desolationem. et in sibilum sempiternum
Omnis qui pterierit p eam obstupescet et
mouebit caput suum. Sicut uentus urens
disperdam eos coram inimico. Dorsum et
nõ faciem ostendam eis in die pditionis e
orum. Et dixerunt. Uenite cogitemus contra
ieremiā cogitationes. Non enim peribit lex
a sacerdote. neqꝫ consilium a sapiente. nec sermo
a ppha. Uenite et percutiam' eum lingua.
et nõ attendamus ad uniuersos sermones ei'.
Attende dñe ad me: et audi uocem aduersa
riorum meorũ. Numquid redditur p bono
malũ: quia foderunt foueā anime mee. Recor
dare q' steterim in conspectu tuo ut loq'
rer p eis bonum: et auerterem indignatio
nem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in
famē. et deduc eos in manus gladii. Fi
ant uxores eorum absqꝫ liberis: et uidue et
uiri earum interficiantur morte. iuuenes
eorum confodiantur gladio in prelio. Au
diatur clamor de domibꝫ eorum. Adduces enim
sup eos latrones repente. quia foderunt foue
am ut caperent me: et laqueos absconde
runt pedibꝫ meis. Tu autem dñe scis omne
consilium eorum aduersũ me in mortem. Ne
ppicieris iniquitati eorum: et peccatum eorum
a facie tua non deleatur. Fiant corruentes
in conspectu tuo in tempore furoris tui
abutere eis. XIX

Hec dicit dñs. Uade et accipe laguncu
lam figuli testeam. a senioribꝫ ppli et
a senioribꝫ sacerdotum: et egredere ad ual
lem filii ennon: que ē iuxta introitũ por
te fictilis. et predicabis ibi uba que ego loquar
ad te. et dices. Audite ūbum dñi reges iu
da: et habitatores ihrlm. Hec dicit dñs exerci
tuũ deus isrl'. Ecce ego inducam afflictionē
sup locum istum: ita ut omnis qui audi
erit illam tinniant aures eius eo q' dereli
querunt me: et alienũ fecerint locum istũ
et libauerunt in eo diis alienis quos nescierũt
ipi et patres eorum. et reges iuda: et reple
uerint locum istum sanguine innocentium
et edificauerunt excelsa baalim ad comburen
dos filios suos igni: in holocaustũ baalim
q' nõ precepi. nec locutus sum: nec ascenderũt

in cor meũ. Propterea ecce dies veniũt dicit dñs
et nõ vocabitur amplius locus iste thofeth et
vallis filij ennõ: sed vallis occisionis. Et
dissipabo consiliũ iude et ihr̃lm in loco
isto: et subvertam eos gladio in conspectu
inimicoꝝ suoꝝ et in manu querentiũ
aĩas eorum. et dabo cadavera eorũ escam
volatilibꝫ celi et bestiis terre. Et ponã ciui
tatem hanc in stuporem et in sibilũ. oĩs
qui preterierit per eam obstupescet. et sibila
bit sup universa plaga eius. Et cibabo eos
carnibꝫ filioꝝ suorũ et carnibꝫ filiaꝝ suarũ. et
unusquisqꝫ carnes amici sui comedet i
obsidione et in angustia in qua concludẽt
eos inimici eoꝝ: et qui querũt aĩas eoꝝ.
Et conteres lagunculam in oculis viroꝝ
qui ibunt tecũ: et dices ad eos. Hec dicit dñs
exercituũ. Sic conteram ppl̃m istũ et ciuita
tem istam sicut conteritur vas figuli q
nõ potest ultra restaurari. et in thofeth sepe
lientur. eo qd non sit alius locus ad sepeliẽ
dũ. Sic faciam loco huic ait dñs et habita
toribꝫ eius ut ponã ciuitatẽ istã sicut
thofeth. Et erũt domus ihr̃lm et domus
regũ iuda sicut locus thofeth immũde oĩs
domus in quarũ domatibꝫ sacrificaue
rũt oĩ milicie celi. et libauerũt libami
na diis alienis. Venit aũt ieremias de
thopheth quo miserat eum dñs ad pphã
dum: et stetit in atrio domus dñi. et
dixit ad oẽm ppl̃m. Hec dicit dñs exercitu
um deus isrl̃. Ecce ego inducam sup ciui
tatem hanc et sup oĩs urbes eius uni
uersa mala que locutus sum adversum eã:
qm̃ induraũt ceruicem suã ut nõ audirẽt
s'mones meos. XX

Et audiuit phassur filius emmer sa
cerdos qui constitutus erat princeps
in domo dñi ieremiam pphãtẽ s'mones
istos. Et percussit phassur ieremiam pphãm
et misit eum in neruum quod erat ĩ porta
beniamin superiori in domo dñi. Cumqꝫ illu
xisset in crastinũ: eduxit phassur ieremiã
de neruo. et dixit ad eum ieremias. Non
phassur vocauit dñs nomẽ tuũ sed pauorem
undiqꝫ. Quia hec dicit dñs: Ecce ego dabo
te in pauorem: te et oĩs amicos tuos: et cor
ruẽt gladio inimicoꝝ suoꝝ et oculi tui
videbunt. et oẽm iudam dabo in manus
regis babilonis. et transducet eos in babi
lonẽ. et percutiet eos gladio. Et dabo uniuer
sam substantiam ciuitatis huius: et omẽ labo
rem eius. omneqꝫ preciũ. et cunctos the
sauros regum iuda dabo in manu inimi
coꝝ eorũ. et diripient eos et tollent et ad
ducent eos in babylonem. Tu aũt phassur
et omnes habitatores domus tue ibitis in
captiuitatem. et in babylonẽ venies: et
ibi morieris. ibiqꝫ sepelieris tu et oĩs
amici tui quibꝫ pphetasti mendaciũ. Sedu
xisti me dñe et seductus sum: fortior me
fuisti et inualuisti. Factus sum in derisũ
tota die. oĩs subsannãt me. quia iam olim
loquor vociferans iniquitatẽ et vastita
tem clamito. Et factus est m̃ s'mo dñi
in obprobrium et in derisum tota die. Et
dixi. Nõ recordabor eius neqꝫ loquar ultra ĩ no
mine illius. Et factus ẽ in corde meo quasi
ignis exestuans claususqꝫ in ossibꝫ me
is: et defeci ferre nõ sustinens. Audiui enĩ
cõtumelias multoꝝ et terrorẽ in circuitu. p
sequimini et psequamur eum ab oĩbus
uiris qui erant pacifici mei: et custodi
entes latus meum. si quõ decipiatur et
preualeam aduersus eum: et consequamur
ultionẽ ex eo. Dñs aũt mecũ ẽ quasi bella
tor fortis. Idcirco qui psequũtur me ca
dent et infirmi erunt. Et confundentur ue
hementer: quia nõ intellexerunt obprobriũ sempi
ternũ qd numquã delebitur. Et tu dñe exer
cituũ pbator iusti qui vides renes et cor.
videam queso ultionẽ tuã ex eis. Tibi enĩ
reuelaui causam meam. Cantate dño lau
date dñm: quia liberauit aĩam pauperis de
manu malorum. Maledicta dies ĩ qua
natus sum. dies in qua peperit me mater
mea nõ sit benedicta. Maledictus uir qui
annũciauit patri meo dicens. Natus ẽ tibi
puer masculus: et quasi gaudio letificauit
eum. Sit homo ille ut sunt ciuitates quas sub
uertit dñs: et nõ penituit eum. Audiat
clamorẽ mane et ululatũ in tempore me
ridiano qui nõ me interfecit a uulua: ut
fieret m̃ mater mea sepulcrum. et uulua
eius conceptus eternus. Quare de uulua
egressus sum: ut viderẽ laborem et do
lorem. et cõsumerentur in confusione
dies mei. XXI

Verbum quod factũ ẽ ad ieremiã a
dño quando misit ad eum rex sedechi
as phassur filiũ melchie. et sophoniã
filiũ maasie sacerdotem dicens. Interroga
pro nobis dñm. quia nabuchodonosor rex ba
bylonis preliatur aduersum nos: si forte

sedm faciat dominus nobiscum omnia mirabilia sua
et recedat a nobis. Et dixit ieremias ad eos
sic dicatis sedechie. Hec dicit dominus deus isra-
hel. Ecce ego convertam vasa belli que in ma-
nibus vestris sunt et quibus vos pugnatis
adversum regem babylonis et chaldeos
qui obsident vos in circuitu murorum
et congregabo ea in medio civitatis huius.
Et debellabo ego vos in manu extenta
et in brachio forti et in furore et in indig-
natione et in ira grandi. Et percutiam habita-
tores civitatis huius homines et bestie pesti-
lentia magna morientur. Et post hec ait dominus da-
bo sedechiam regem iuda et servos eius
et populum eius et qui derelicti sunt in civi-
tate hac a peste et gladio et fame in manu
nabuchodonosor regis babylonis et in manu i-
cor nimicorum eius et in manu querentium animam
eorum. Et percutiet eos in ore gladii et non
flectetur neque parcet nec miserebitur. Et ad
populum hunc dices. Hec dicit dominus Ecce ego do
coram vobis viam vite et viam mortis.
Qui habitaverit in urbe hac morietur gla-
dio et fame et peste. Qui autem egressus
fuerit et transfugerit ad chaldeos qui obsi-
dent vos vivet et erit ei anima sua quasi spo-
lium. Posui enim faciem meam super civi-
tatem hanc in malum et non in bonum ait dominus.
In manu regis babylonis dabitur et
exuret eam igni. Et domum regis iuda.
Audite verbum domini domus david. Hec dicit dominus
Iudicate mane iudicium et eruite vi op-
pressum de manu calumpniantis ne forte
egrediatur ut ignis indignatio mea et suc-
cendatur et non sit qui extinguat propter
maliciam studiorum vestrorum. Ecce ego ad te
habitatricem vallis solide atque campestris
ait dominus. Qui dicitis quis percutiet nos
et quis ingredietur domos nostras. Et visitabo
super vos iuxta fructum studiorum vestrorum
dicit dominus. Et succendam ignem in saltu
eius et devorabit omnia in circuitu e-
xxij ius. XXII.
Hec dicit dominus. Descende in domum re-
gis iuda et loqueris ibi verbum hoc
et dices. Audi verbum domini rex iuda qui
sedes super solium david tu et servi tui et
populus tuus qui ingredimini per portas istas.
Hec dicit dominus. Facite iudicium et iusti-
ciam et liberate vi oppressum de manu
calumpniatoris. et advenam et pupillum
et viduam nolite contristare neque opprimatis

inique et sanguinem innocentem ne effu-
datis in loco isto. Si enim facientes fe-
ceritis verbum istud ingredientur per portas do-
mus huius reges sedentes de genere david
super thronum eius et ascendentes currus
et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod si
non audieritis verba hec in memet ipso iura-
vi dicit dominus quia in solitudinem erit domus
hec. Quia hec dicit dominus super domum regis iuda
galaad tu michi caput libani si non posuero
te solitudinem urbes inhabitabiles. Et sanctifica-
bo super te interficientem virum et arma eius
et succident electas cedros tuas. Et preci-
pitabunt in ignem et pertransibunt gentes
multe per civitatem hanc et dicet unus-
quisque proximo suo. Quare fecit dominus sic
civitati huic grandi. Et respondebunt. Eo quod
reliquerint pactum domini dei sui et adorave-
runt deos alienos et servierint eis. Nolite fle-
re mortuum neque lugeatis super eum fletu. Plan-
gite eum qui egreditur quia non revertetur ul-
tra nec videbit terram nativitatis sue. Quia
hec dicit dominus ad sellum filium iosie regem iuda
qui regnavit pro iosia patre suo qui egres-
sus est de loco isto. Non revertetur huc am-
plius sed in loco ad quem transtuli eum ibi
morietur et terram istam non videbit amplius.
Ve qui edificat domum suam in iniusticia
et cenacula sua non in iudicio. Amicum
suum opprimet frustra et mercedem eius non red-
det ei. Qui dicit. Edificabo michi domum latam
et cenacula spaciosa. Qui aperit sibi fenestras
et facit laquearia cedrina pingitque si-
nopide. Numquid regnabis quoniam confers
te cedro? Pater tuus numquid non comedit
et bibit et fecit iudicium et iusticiam tunc
cum bene erat ei. Iudicavit causam pauperis et
egeni in bonum suum. Numquid non ideo quia cog-
novit me dicit dominus. Tui vero oculi et cor ad
avariciam et ad sanguinem innocentem fun-
dendum et ad calumpniam et ad cursum ma-
li operis. Propterea hec dicit dominus ad ioachim fili-
um iosie regis iuda. Non plangent eum. Ve
frater ve soror. Non concrepabunt ei. Ve domine et
ve incliti. Sepultura asini sepelietur pu-
trefactus et proiectus extra portas ierusalem.
Ascende libanum et clama et in basan da
vocem tuam et clama ad transeuntes quia con-
triti sunt omnes amatores tui. Locutus sum
ad te in habundantia tua et dixisti non audi-
am. Hec est via tua ab adolescentia tua
quia non audisti vocem meam. Omnes pastores

tuos pascet ventus: et amatores tui in cap
tivitatem ibunt. Et tunc confunderis et erubesces
ab omni malitia que sedes in libano et nidi
ficas in cedris. Quomodo congemuisti cum venissent
tibi dolores quasi parturientis. Vivo ego dicit dominus: quia
si fuerit iechonias filius ioachim regis iuda
anulus in manu dextera mea inde evellam
eum. Et dabo te in manu querentium animam tu
am: et in manu quorum tu formidas faciem
et in manu nabuchodonosor regis babylonis
et in manu chaldeorum. Et mittam te et ma
trem tuam que genuit te in terram alienam
in qua nati non estis: ibique moriemini
Et in terram ad quam ipsi levant animam su
am ut revertantur illuc non revertentur. Num
quid vas fictile atque contritum vir iste ie
chonias? Numquid vas absque omni volup
tate? Quare abiecti sunt ipse et semen eius
et proiecti in terram quam ignoraverunt? Terra
terra terra audi sermonem domini. Hec dicit dominus
scribe virum istum sterilem virum qui in
diebus suis non prosperabitur. Nec enim erit de
semine eius vir qui sedeat super solium david
et potestatem habeat ultra in iuda.

Ve pastoribus qui XXIII
disperdunt et dilacerant gregem pascue
mee dicit dominus deus israel. Ideo hec dicit dominus
deus israel ad pastores qui pascunt populum
meum. Vos dispersistis et gregem meum et eiecis
tis eos et non visitastis eos. Ecce ego visi
tabo super vos malitiam studiorum vestrorum
ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis
mei de omnibus terris ad quas eiecero e
os illuc. Et convertam eos ad rura sua: et cres
cent et multiplicabuntur: et suscitabo su
per eos pastores et pascent eos. Non formidabunt
ultra et non pavebunt. Et nullus queretur
ex numero dicit dominus. Ecce dies veniunt
dicit dominus et suscitabo david germen iustum
et regnabit rex et sapiens erit: et faciet
iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis
salvabitur iuda: et israel habitabit confidenter
Et hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus
noster. Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus et
non dicent ultra vivit dominus qui eduxit fili
os israel de terra egypti. Sed vivit dominus qui eduxit
filios eius et adduxit semen domus israel de
terra aquilonis: et de cunctis terris ad
quas eieceram eos illuc. Et habitabunt in terra
sua. Ad prophetas. Contritum est cor meum in me
dio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Factus
sum quasi vir ebrius. Et quasi homo madidus
vino a facie domini et a facie verborum sanctorum eius
quia adulteris repleta est terra. Quia a facie
maledictionis luxit terra arefacta sunt arva
deserti. Factus est cursus eorum malus. Et
fortitudo eorum dissimilis. Propheta namque
et sacerdos polluti sunt. Et in domo mea
inveni malum eorum ait dominus. Idcirco vi
a eorum ait dominus quasi lubricum in tene
bris. Impellentur enim et corruent in e
a. Afferam enim super eos mala annum
visitationis eorum ait dominus. Et in prophetis
samarie vidi fatuitatem. Et prophetabant
in baal: et decipiebant populum meum israel. Et
in prophetis ierusalem vidi similitudinem adulteri
um et iter mendacii. Et confortaverunt ma
nus pessimorum ut non converteretur unusquisque
a malitia sua. Facti sunt mihi omnes sicut sodo
ma. Et habitatores eius quasi gomorra. Propterea
hec dicit dominus exercituum ad prophetas. Ecce ego
cibabo eos absinthio et potabo eos felle.
A prophetis enim ierusalem est egressa pollutio super
omnem terram. Hec dicit dominus exercituum. No
lite audire verba prophetarum qui prophetant vobis
et decipiunt vos. Visionem cordis sui lo
quuntur: non de ore domini. Dicunt his qui bla
sphemant me: locutus est dominus. Pax erit vobis
et omnis qui ambulat in pravitate cor
dis sui dixerunt non veniet super vos ma
lum. Quis enim adfuit in consilio domini
et vidit et audivit sermonem eius. Quis con
sideravit verbum illius et audivit. Ecce tur
bo domini indignationis egredietur et tempestas
erumpens super caput impiorum veniet. Non
revertetur furor domini usque dum faciat et usque
dum compleat cogitationem cordis sui. In
novissimis diebus intelligetis consili
um eius. Non mittebam prophetas et ipsi curre
bant. Non loquebar ad eos: et ipsi prophetabant
si stetissent in consilio meo et nota fecis
sent in consilio verba mea populo meo: aver
tissent utique eos a via sua mala: et a pes
simis cogitationibus suis. Putas ne deus
e vicino ego sum dicit dominus et non deus de
longe. Si occultabitur vir in absconditis
et ego non videbo eum dicit dominus. Numquid non
celum et terram ego impleo dicit dominus. Au
divi que dixerunt prophete prophetantes in nomine
meo mendacium atque dicentes. Somniavi
somniavi. Usquequo istud in corde est prophe
tarum vaticinantium mendacium: et prophetantium
seductiones cordis sui? Qui volunt facere
ut obliviscatur populus meus nominis mei prop

somnia eorum que narrat unusquisque ad
proximum suum sicut obliti sunt patres eorum
nominis mei propter baal. Propheta qui habet som
nium narrat somnium: et qui habet sermonem
meum loquatur sermonem meum vere. Quid
paleis ad triticum dicit dominus. Numquid non
ardens verba mea sunt quasi ignis dicit dominus et quasi
malleus conterens petram? Propterea ecce
ego ad prophetas ait dominus qui furantur ver
ba mea unusquisque a proximo suo. Ecce e
go ad prophetas ait dominus qui assumunt lin
guas suas et aiunt dicit dominus. Ecce ego ad
prophetas somniantes mendacium dicit dominus qui
narraverunt ea. et seduxerunt populum me
um in mendacio suo et in miraculis su
is. Cum ego non misissem eos qui nichil pro
nec mandassem eis fuerunt populo huic dicit dominus. Si igitur interroga
verit te populus iste vel propheta aut sacerdos dicens
ut quid vobis honus? Quod est onus domini? dices ad eos vos estis
onus. Proiciam quippe vos dicit dominus. Et
propheta et sacerdos et populus qui dicit onus
domini visitabo super virum illum et super do
mum eius. Hec dicetis unusquisque ad proxi
mum suum et ad proximum suum. Quid respondit dominus
tibi et quid loquutus est dominus? Et onus domini ultra
non memorabitur: quia onus erit unicuique ser
mo suus. Et pervertistis verba dei viventis domini
exercituum dei nostri. Hec dices ad prophetam. Quid re
spondit tibi dominus? et quid loquutus est dominus?
Si autem onus domini dixeritis: propter hoc hec dicit
dominus. Quia dixistis sermonem istum onus
domini, et misi ad vos dicens nolite dicere
onus domini: propterea ecce ego tollam vos por
tans et derelinquam vos et civitatem quam de
di vobis et patribus vestris a facie mea. et dabo
vos in opprobrium sempiternum et ignominiam
eternam: que numquam oblivione de
lebitur. XXIIII
Ostendit mihi dominus: et ecce duo cala
thi pleni ficis positi ante templum domini
postquam transtulit nabuchodonosor rex babilo
et nis iechoniam filium ioachim regem iuda et prin
cipes eius et fabrum et inclusorem de ie
rusalem: et adduxit eos in babilonem. Ecce
calathus unus ficus bonas habebat ni
mis: ut solent ficus esse primi temporis. Et
calathus unus ficus habebat malas ni
mis: que comedi non poterant eo quod essent ma
le. Et dixit dominus ad me. Quid tu vides
ieremia? Et dixi. Ficus ficus bonas bonas
valde: et malas malas valde: que come
di non possunt eo quod sint male. Et factum est

verbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus deus
israel. Sicut ficus hec bone: sic cognoscam
transmigrationem iuda quam emisi de loco is
to in terram chaldeorum in bonum. et ponam
oculos meos super eos ad placandum: et redu
cam eos in terram hanc. Et edificabo eos et non
destruam et destruam. et plantabo eos
et non evellam. Et dabo eis cor ut sciant me
quia ego sum dominus. et erunt mihi in populum. et e
go ero eis in deum: quia revertentur ad me
in toto corde suo. Et sicut ficus pessime
que comedi non possunt eo quod sint male. hec
dicit dominus. Sic dabo sedechiam regem iu
da et principes eius et reliquos de ierusalem
qui remanserunt in urbe hac. et qui habitant
in terra egypti. et dabo eos in vexationem
afflictionemque omnibus regnis terre. in opprobrium
et in parabolam et in proverbium et in male
dictionem in universis locis ad que eieci eos
Et mittam in eos gladium et famem et
pestem: donec consumantur de terra quam dedi
eis et patribus eorum. XXV xxv
Verbum quod factum est ad ieremiam de omni
populo iuda in anno quarto ioachim fi
lii iosie regis iuda. Ipse est annus primus
nabuchodonosor regis babilonis quem loquutus est
ieremias propheta ad omnem populum iuda
et ad universos habitatores ierusalem dicens
A tertio decimo anno iosie filii amon regis regni
iuda usque ad diem hanc. iste est tertius et vi
cesimus annus. Factum est verbum domini ad me et
locutus sum ad vos de nocte consurgens et
loquens et non audistis. Et misit dominus ad
vos omnes servos suos prophetas consurgens
diluculo mittensque: et non audistis: neque
inclinastis aures vestras ut audiretis. Cum di
ceret revertimini unusquisque a via sua ma
la: et a pessimis cogitationibus vestris. et habita
bitis in terra quam dominus vobis et patribus vestris a se dedit
culo et usque in seculum. Et nolite ire post de
os alienos. ut serviatis eis adoretisque eos
neque me ad iracundiam provocetis in operibus ma
nuum vestrarum: et non affligam vos. Et non au
distis me dicit dominus: ut me ad iracundiam
provocaretis in operibus manuum vestrarum in ma
lum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum. Pro eo quod
non audistis verba mea: ecce ego mittam et as
sumam universas cognationes aquilonis ait
dominus: et nabuchodonosor regem babilonis
servum meum. et adducam eos super terram istam
et super habitatores eius. et super omnes nationes
que in circuitu illius sunt: et interficiam

eos. et ponam eos in stuporem et in sibilum et
in solitudines sempiternas. Perdamque ex eis
vocem gaudii et vocem letitie. vocem spon
si et vocem sponse. vocem mole et lumen lu
cerne. Et erit universa terra eius in solitudinem
et stuporem. Et servient omnes gentes iste regi
babylonis .lxx. annis. Cumque impleti fu
erint anni septuaginta visitabo super regem
babylonis. et super gentem illam dicit dominus
iniquitatem eorum: et super terram chalde
orum. et ponam illam in solitudines sempi
ternas. Et adducam super terram illam omnia ver
ba mea que locutus sum contra eam omne
quod scriptum est in libro isto. quecumque prophe
tavit iheremias adversum omnes gentes. quia servi
erunt eis cum essent multe gentes: et reges
magni. Et reddam eis secundum opera eorum. et secundum facta
manuum suarum. Quia sic dicit dominus exercituum
deus israel: Sume calicem vini furoris huius
de manu mea: et propinabis de illo cunctis gen
tibus ad quas ego mittam te. Et bibent et tur
babuntur: et insanient a facie gladii quem ego
mittam inter eos. Et accepi calicem de manu
domini: et propinavi cunctis gentibus ad quas
misit me dominus ierusalem: et civitatibus
iuda et regibus eius. ut darem eos in soli
tudinem et in stuporem et in sibilum et in maledicti
onem sicut est dies ista. pharaoni regi egy
pti et servis eius et principibus eius et omni
populo eius. et universis generaliter. Cunctis regi
bus terre ausitidis. et cunctis regibus terre
philistiim. et ascaloni et gaze. et accaron.
et reliquiis azoti et idumee et moab. et fili
is ammon. et cunctis regibus tyri. et cunctis
regibus sydonis. et regibus terre qui sunt insu
larum trans mare. et dedan et thema. et buz.
et in universis qui attonsi sunt in comam. et
cunctis regibus arabie. et cunctis regibus occiden
tis qui habitant in deserto. et cunctis regibus cun
ctis zambri. et cunctis regibus elam. et cunc
tis regibus medorum. et cunctis regibus aqui
lonis. et prope et de longe unicuique contra fratrem
suum. et omnibus regnis terre que super faciem
eius sunt. et rex sesach bibet post eos. et di
ces ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel
bibite et inebriamini. et vomite et cadite
et nolite consurgere a facie gladii quem ego
mittam inter vos. Cumque noluerint accipere cali
cem de manu tua ut bibant: dices ad eos.
Hec dicit dominus exercituum. bibentes bibetis. quia
ecce in civitate in qua invocatum est nomen
meum ego incipio affligere. et vos quasi innocen
tes et immunes eritis: non eritis immunes. Gla
dium enim ego voco super omnes habitatores terre
dicit dominus exercituum. Et tu prophetabis ad eos
omnia verba hec. et dices ad illos. Dominus de excelso
rugiet. et de habitaculo sancto suo dabit vo
cem suam. Rugiens rugiet super decorem
suum. Celeuma quasi calcantium in torcula
ribus concinetur adversus omnes habitatores
terre. pervenit sonitus usque ad extrema ter
re. quia iudicium domino cum gentibus. iu
dicatur ipse cum omni carne. impios tra
didi gladio dicit dominus. Hec dicit dominus exer
cituum. Ecce afflictio egredietur de gente in gen
tem et turbo magnus egredietur a summita
tibus terre. Et erunt interfecti domini in die illa:
a summo terre usque ad summum eius. non plan
gentur. et non sepelientur. in sterquilinium super
faciem terre iacebunt. Ululate pastores
et clamate: et aspergite vos cinere optimates
gregis. quia completi sunt dies vestri ut inter
ficiamini et dissipationes vestre. et cadetis quasi
vasa pretiosa. Et peribit fuga a pastoribus et sal
vatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris
pastorum et ululatus optimatum gregis: quia
vastavit dominus pascua eorum. et conticuerunt
arva pacis a facie ire furoris domini. Dereliquit
quasi leo tabernaculum suum. quia facta est terra eorum in
desolationem a facie ire columbe. et a facie ire
furoris domini.

XXVI

In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda: factum est verbum istud a domino
dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus
domini et loqueris ad omnes civitates iuda de quibus
veniunt ut adorent in domo domini univer
sos sermones quos ego mandavi tibi ut
loquaris ad eos. Noli subtrahere verbum: si forte
audiant verbum: et convertantur unusquisque
a via sua mala. et peniteat me mali
quod cogitavi facere eis propter maliciam studi
orum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non
audieritis me ut ambuletis in lege mea
quam dedi vobis ut audiatis sermones meos
servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos
de nocte consurgens et dirigens et non audis
tis. Dabo domum istam sicut sylo: et ur
bem hanc dabo in maledictionem cunctis
gentibus terre. Et audierunt sacerdotes et prophe
te et omnis populus iheremiam loquentem verba hec in do
mo domini. Cumque complesset iheremias loquens
omnia que preceperat ei dominus ut loqueretur ad uni
versum populum: apprehenderunt eum sacerdotes et pseudo
prophete et omnis populus dicens. Morte moriatur

quare prophetavit in nomine domini dicens. Sic
Silo erit domus hec et urbs ista desolabitur
eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis
populus adversum Ieremiam in domo domini. Et au
omnia dierunt principes Iuda verba hec. Et ascende
runt de domo regis in domum domini: et sede
runt in introitu porte domus domini nove.
Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad princi
pes: et ad omnem populum dicentes. Iudicium
mortis est viro huic: quia prophetavit adversum
civitatem istam. sicut audistis auribus
vestris. Et ait Ieremias ad omnes principes
et ad universum populum dicens. Dominus misit
me ut prophetarem ad domum istam: et ad
civitatem hanc omnia verba que audistis.
Nunc ergo bonas facite vias vestras et stu
dia vestra. et audite vocem domini dei vestri. et pe
nitebit dominum mali quod locutus est adver
sum vos. Ecce autem ego in manibus vestris sum
facite mihi quod bonum et rectum est in oculis
vestris. Verumptamen scitote et recognoscite
quod si occideritis me sanguinem innocentem
traditis contra vosmet ipsos. et contra
civitatem istam et habitatores eius. In veri
enim tate misit me dominus ad vos: ut loquerer in
auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt
principes et omnis populus ad sacerdotes et
prophetas. Non est viro huic iudicium mortis
domini quia in nomine dei nostri locutus est ad nos. Sur
rexerunt ergo viri de senioribus terre. et di
xerunt ad omnem cetum populi loquentes.
Micheas de Morasti fuit propheta in diebus
Ezechie regis Iuda: et ait ad omnem populum
Iude dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon
quasi ager arabitur. et Ierusalem in acervum
lapidum erit. et mons domus domini in excel
sa silvarum. Numquid morte condempnavit
eum Ezechias rex Iuda: et omnis Iuda.
Numquid non timuerunt deum. et deprecati sunt
faciem domini: et penituit dominum mali quod lo
cutus fuerat adversum eos. Itaque nos facimus
malum grande contra animas nostras. Fu
it quoque vir prophetans in nomine domini Urias
filius Semei de Cariathiarim. et prophetavit
adversus civitatem istam: et adversus terram
hanc iuxta omnia verba Ieremie. Et audivit rex Io
achim et omnes potentes et principes eius ver
ba hec. et quesivit rex interficere eum. Et au
divit Urias et timuit. fugitque et ingressus
est Egyptum. Et misit rex Ioachim viros
in Egyptum: Elnathan filium Achobor et vi
ros cum eo in Egyptum: et eduxerunt Uriam
de Egypto: et adduxerunt eum ad regem Ioachim
Et percussit eum gladio: et proiecit cadaver eius
in sepulcris vulgi ignobilis. Igitur manus Ai
cham filii Saphan fuit cum Ieremia ut non
traderetur in manu populi et interficerent eum.

In principio regni XXVII xxvij
Ioachim filii Iosie regis Iuda: factum est ver
bum istud ad Ieremiam a domino dicens. Hec dicit
dominus ad me. Fac tibi vincula et cathenas. et
pones eas in collo tuo: et mittes eas ad re
gem Edom et ad regem Moab. et ad regem fi
liorum Amon. et ad regem Tyri. et ad regem
Sydonis in manu nuntiorum qui venerunt Ie
rusalem ad Sedechiam regem Iuda. et precipies
eis ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus
exercituum. deus Israel: Hec dicetis ad dominos ve
stros. Ego feci terram et iumenta et homines
que sunt super faciem universe terre in for
titudine mea magna et in brachio meo
extento. et dedi eam ei qui placuit in oculis
meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras
istas in manu Nabuchodonosor regis Babylo
nis servi mei. insuper et bestias agri dedi
ei ut serviant illi. et servient ei omnes gentes
et filio eius: et filio filii eius. donec ve
niat tempus terre eius et ipsius. Et servi
ent ei gentes multe. et reges magni. Gen
tem autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi
iuda babylonis. et quicumque non curvaverit
collum suum sub iugo regis Babylonis
in gladio et fame et peste visitabo super
gentem illam ait dominus: donec consumam
eos in manu eius. Vos ergo nolite audi
re prophetas vestros. et divinos et somniatores
et augures et maleficos qui dicunt vobis
non servietis regi Babylonis: quia mendacium
prophetant vobis: ut longe faciant vos de ter
ra vestra. et eiciant vos et pereatis. Porro gens que
subiecerit cervicem suam sub iugo regis Ba
bylonis: et servierit ei: dimittam eam in terra
sua dicit dominus: et colet eam et habitabit in ea.
Et ad Sedechiam regem Iuda locutus sum
secundum omnia verba hec dicens. Subicite col
la vestra sub iugo regis Babylonis: et servi
te ei et populo eius. et vivetis. Quare mo
riemini tu et populus tuus gladio fame et
peste. sicut locutus est dominus ad gentem que servi
re noluerit regi Babylonis. Nolite audire
verba prophetarum dicentium vobis. Non servietis
regi Babylonis: quia mendacium ipsi loquuntur
vobis. quia non misi eos ait dominus. et ipsi prophetant
in nomine meo mendaciter ut eiciant vos et

pħetas tam uos quã pħe qui uaticinant̃ uob̃
Et ad sac̃dotes et ad p̃plm̃ istum locutus
sum dicens. H̃ dicit dñs. Nolite audire ũ
ba p̃pħarum uestrorũ qui p̃pħant uob̃ dicẽ
tes. Ecce uasa dñi reũtentur de babylone
nũc cito. Mendatium enim p̃pħant uob̃. No
lite audire ergo eos: s; s̃uite regi babyloñ
ut uiuatis. Quare datur h̃ ciuitas in soli
tudinẽ. Et si p̃pħe sunt et est ũbum dñi in
eis: occurrant dño exercituũ ut ñ ueniant
uasa que relicta fuerant in domo dñi: et i
domo regis iuda et in ihr̃lm: in babylo
nẽ. Quia h̃ dicit dñs exercituum ad colũp
nas et ad mare et ad bases. et ad reliqui
as uasorum q̃ remãserunt in ciuitate hac
q̃ ñ tulit nabuchodõ. rex babylonis. cũ trã
ferret iechoniam filiũ ioachim regẽ iuda
de ihr̃lm in babylonẽ. et omñs optimates
iuda et ihr̃lm. Quia h̃ dicit dñs exercituum
deus isr̃l ad uasa que relicta sunt in domo
dñi: et in domo regis iuda et in ihr̃lm in
babylonẽ transferentur. et ibi erũt usq; ad di
em uisitatõnis sue dicit dñs. et afferri fa
ciam ea. et restitui in loco isto.

XXVIII

Et factum est in anno XXVIII
illo i p̃ncipio regni sedechie regis iu
da in anno quarto in mense. v̊. dix̃ ad me
ananias filius azur p̃pħe de gabaõ in do
mo dñi coram sac̃dotib; et omni p̃plõ di
cens. H̃ dicit dñs exercituũ deus isr̃l. Cõtri
ui iugum regis babylonis. Adhuc duo
ãni dierum. et ego referri faciam ad locũ
istũ oĩa uasa dñi que tulit nabuchodo.
rex babylonis de isto loco: et transtulit ea
i babylonẽ. et iechoniã filiũ ioachim regẽ
iuda: et om̃em t̃nsmig̃tõem iude q̃ ingressi
sũt i babylonẽ: ego conũtam ad locũ istũ
ait dñs. Cõteram enim iugum regis baby
lonis. Et dix̃ ieremias p̃pħa ad ananiã p̃pħ
tam in oculis sac̃dotum. et in ocul' omĩs
p̃p̃ qui stabat in domo dñi: et ait ieremias
p̃pħa ananie amen. sic faciat dñs. Susci
tet dñs ũba tua que p̃pħasti ut referantur
uasa in domũ dñi. et omñs t̃nsmigratiõ d̃
babylone ad locum istũ. Uerũptñ audi ũ
bum hoc quod ego loquor in aurib; tuis
et in aurib; uniũsi p̃p̃. P̃pħe qui fuerũt an
me et te ab initio p̃pħauerũt sup̃ t̃ras mul
tas et sup̃ regna magna de p̃lio et de af
flictiõe et de fame. p̃pħa qui uaticinat̃ ẽ
pacem cũ uenerit ũbum eius sciet̃ p̃
pħa quẽ misit dñs in ũitate. et tulit ana

nias p̃pħa cathenam de collo ieremie p̃pħe
et confregit eam. Et ait ananias in con
spectu omnis p̃p̃ dicens. H̃ dicit dñs. Sic
cõfringam iugum nabuchodõ. regis ba
bylonis post duos annos dierum: de col
lo oĩum gentiũ. Et abiit ieremias p̃pħa i
uiam suã. Et fcm̃ ẽ ũbum dñi ad ieremiã
postquã confregit ananias p̃pħa cathe
nam de collo ieremie p̃pħe dicens. Uade et
dic ananie. H̃ dicit dñs. cathenas ligne
as contriuisti. et facies p̃ eis cathenas fer
reas. Quia h̃ dicit dñs exercituũ deus isr̃l
iugũ ferreum posui sup̃ collũ cunctarũ
gentiũ istarum ut seruiant nabuchodõ.
regi babylonis: et seruient ei. Insup̃ et bes
tias terre dedi ei. Et dixit ieremias p̃pħa ad
ananiã p̃pħam. Audi anania: ñ misit te
dñs: et tu confidẽ fecisti p̃plm̃ istũ in men
dacio. Ideo h̃ dicit dñs. Ecce ego mittã te
a facie terre. H̃ anno morieris. Adũsum
dñm ẽ locutus es. Et mortuus ẽ ananias
p̃pħa in anno illo mẽse septĩo.

XXIX

Et hec sunt ũba libri XXIX
que misit ieremias p̃pħa de ihr̃lm ad
reliquias seniorũ t̃nsmigratõnis. et ad
sac̃dotes et ad p̃pħas et ad om̃em p̃plm̃ q̃
t̃nsduxerat nabuchodõ. de ihr̃lm in babylo
nẽ. postquã egressus ẽ iechonias rex et
dñã et eunuchi et p̃ncipes iuda et ihr̃l'
et faber et inclusor de ihr̃lm in manu e
lasa filii saphan: et gamarie filii elchie
quos misit sedechias rex iuda ad nabu
chodõ. regẽ babylonis in babylonẽ dicẽs
H̃ dicit dñs exercituũ deus isr̃l omni t̃ns
migratõni quã transtuli de ihr̃lm in ba
bylonem. Edificate domos et habitate. et
plantate ortos: et comedite fructũ eorũ
Accipite uxores et gñate filios: et filias.
Date filiis ũris uxores. et filias ũras da
te uiris. Et pariant filios et filias: et mul
tiplicamini: et nolite ẽẽ pauci numero
Et querite pacem ciuitatis ad quã t̃nsmi
grare uos feci. et orate p̃ ea ad dñm. q̃ i pace
illi' erit pax uob̃. H̃ dicit dñs exercituũ deus
isr̃l. Non uos seducant p̃pħe uri qui sũt
in medio uri: et diuini uri. et ne attendatis
ad somnia ura que uos somnia
tis. q2 falso ipi p̃pħant uob̃ in nõie meo. et
ñ misi eos dicit dñs. q2 h̃ dicit dñs. Cũ
ceperint impleri in babylone. lxx. anni
uisitabo uos: et suscitabo sup̃ uos ũbũ
meum bonũ: ut reducam uos ad locum

tum. Ego enim scio cogitationes quas co
gito super vos ait dominus: cogitationes pacis
et non afflictionis: ut dem vobis finem et
pacientiam. Et invocabitis me et ibitis
et adorabitis me. et ego exaudiam vos
queretis me et invenietis. Cum quesi
eritis me in toto corde vestro: et inveni
ar a vobis ait dominus. Et reducam captivitatem
vestram et congregabo vos de universis genti
bus et de cunctis locis ad que expulli vos di
cit dominus. Et reverti vos faciam de loco ad quem
transmigrare vos feci. Quia dixistis suscita
vit nobis dominus prophetas in babylone. Quia hec
dicit dominus ad regem qui sedet super solium david
et ad omnem populum habitatorem urbis hu
ius ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum
in transmigrationem. Hec dicit dominus exercituum. Ec
ce mittam in eis gladium et famem et pes
tem. et ponam eos quasi ficus malas que
comedi non possunt eo quod sint pessime. et
persequar eos in gladio et fame et peste
in pestilentia. et dabo eos in vexationem
universis regnis terre in maledictionem et in
stuporem et in sibilum. et in obprobrium
cunctis gentibus ad quas ego eieci eos. eo
quod non audierint verba mea dicit dominus que
misi ad eos per servos meos prophetas de nocte
consurgens et mittens et non audistis
dicit dominus. Vos ergo audite verbum domini
omnis transmigratio quam emisi de ierusalem in
babylonem. Hec dicit dominus exercituum deus
israel ad achab filium culie. et ad sedechi
am filium maasie qui prophetant vobis in nomine
meo mendacium. Ecce ego tradam eos in ma
nu nabuchodonosor regis babylonis. et percu
tiet eos in oculis vestris: et assumetur ex eis ma
ledictio omni transmigrationi iuda que
est in babylone dicentium. Ponat te dominus
sicut sedechiam et sicut achab quos frixit
rex babylonis in igne pro eo quod fecerint in israel
stulticiam et mechati sunt in uxores a
micorum suorum. et locuti sunt verbum in no
mine meo mendacium quod non mandavi eis.
Ego sum iudex et testis dicit dominus. Et ad se
meiam neelamitem dices: Hec dicit dominus ex
ercituum deus israel: pro eo quod misisti in nomine
tuo libros ad omnem populum qui est in ierusalem
et ad sophoniam filium maasie sacerdotem. et
ad omnes sacerdotes dicens. Dominus dedit te sa
cerdotem pro ioiada sacerdote ut sis dux in do
mo domini super omnem virum arrepticium et

prophetantem ut mittas eum in nervum et in
carcerem. Et nunc quare non increpasti ieremiam
anathotiten qui prophetat vobis. Quia super hoc
misit ad nos in babylonem dicens. Longum
est: edificate domos et habitate. et plantate
ortos: et comedite fructum eorum. Legit
ergo sophonias sacerdos librum istum
in auribus ieremie prophete. Et factum est verbum domini
ad ieremiam dicens. Mitte ad omnem trans
migrationem dicens. Hec dicit dominus ad seme
iam neelamitem. pro eo quod prophetavit vobis seme
ias et ego non misi eum. et fecit vos con
fidere in mendacio. Ideo hec dicit dominus. Ecce e
go visitabo super semeiam neelamitem et
super semen eius. Non erit ei vir sedens
in medio populi huius et non videbit bonum
quod ego faciam populo meo ait dominus. quia pre
varicationem locutus est adversus dominum.

Hoc verbum quod factum. XXX.
est ad ieremiam a domino dicens. Hec dicit
dominus israel dicens. Scribe tibi omnia verba que
locutus sum ad te in libro. Ecce enim dies
venient dicit dominus: et convertam conversio
nem populi mei israel et iuda ait dominus. et conver
tam eos ad terram quam dedi patribus eorum
et possidebunt eam. Et hec verba que locutus
sum est dominus ad israel et ad iudam. quoniam hec dicit
dominus. Vocem terroris audivimus: formido
et non est pax. Interrogate et videte si generat
masculus. Quare ergo vidi omnis viri ma
nus super lumbum suum quasi parturientis:
et conversae sunt universe facies in auruginem.
Ve quia magna dies illa: nec est similis
eius. tempus quoque tribulationis est iacob. et
ex ipso salvabitur. Et erit in die illa ait
dominus exercituum. conteram iugum eius de
collo tuo: et vincula illius dirumpam. et
non dominabuntur ei amplius alieni: sed servient
domino deo suo: et david regi suo: quem sus
citabo eis. Tu ergo ne timeas serve meus
iacob: ait dominus. neque paveas israel. quia ecce ego
salvabo te de terra longinqua et semen
tuum de terra captivitatis eorum. et
revertetur iacob et requiescet et cunctis
affluet bonis: et non erit quem formidet:
quoniam tecum ego sum ait dominus ut salvem
te. Faciam enim consummationem in cunctis
gentibus in quibus dispersi te. te autem non
faciam in consummationem: sed castigabo
te in iudicio: ut non tibi videaris innoxi
us. Quia hec dicit dominus. Insanabilis fractura

tua pessima plaga tua: non est qui iudicet
iudicium tuum ad alligandum curationum
(tua) utilitas non est tibi. Omnes amatores tui
obliti sunt tui: te non querent. Plaga
enim inimici percussi te castigatione crudeli:
propter multitudinem iniquitatis tue du-
ra facta sunt peccata tua. Quid clamas super
contritione tua? insanabilis est dolor tuus. Propter
multitudinem iniquitatis tue: et propter
dura peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes
qui comedunt te devorabuntur: et univer-
si hostes tui in captivitatem ducentur. Et qui
te vastant vastabuntur: cunctosque preda-
tores tuos dabo in predam. Obducam enim
cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te
dicit dominus: quia eiectam vocaverunt te Syon. Hec
est que non habebat requirentem. Hec dicit dominus.
Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum
Iacob. et tectis eius miserebor. Et edificabitur
civitas in excelso suo. et templum iuxta or-
dinem suum fundabitur. Et egredietur de eis
laus. vox que ludentium. Et multiplicabo
eos et non minuentur. Et glorificabo eos
et non attenuabuntur. Et erunt filii eius sicut a
principio. et cetus eius coram me permane-
bit. Et visitabo adversum omnes qui tribu-
lant eum. Et erit dux eius ex eo. et princeps
de medio eius producetur. et applicabo eum
et accedet ad me. Quis enim iste est qui
applicet cor suum ut appropinquet mihi ait
dominus. Et eritis mihi in populum: et ego ero vobis
in deum. Ecce turbo domini furor egrediens. pro-
cella ruens in capite impiorum conquiescet.
Non avertet iram indignationis dominus: donec
faciat et compleat cogitationem cordis sui.
In novissimo dierum intelligetis ea.

In tempore illo. XXXI.
dicit dominus ero deus universis cognatio-
nibus israel: et ipsi erunt mihi in populum. Hec dicit
dominus. Invenit gratiam in deserto populus qui re-
manserat gladio. Vadet ad requiem suam
israel. Longe dominus apparuit mihi. et in caritate
perpetua dilexi te. Ideo attraxi te miserans. Rur-
susque edificabo te. et edificaberis virgo is-
rael. Adhuc ornaberis tympanis tuis et
egredieris in choro ludentium: et adhuc plan-
tabis vineas in montibus samarie. Plan-
tabunt plantantes: et donec tempus ve-
niat non vindemiabunt. Quia erit dies in qua
clamabunt custodes in monte effraym.
(samarie et in monte) Surgite et ascendamus in syon ad dominum de-
um nostrum. Quia hec dicit dominus. Exultate in
letitia iacob: et hinnite contra caput gentium.
Personate et canite et dicite. Salva domine
populum tuum reliquias israel. Ecce ego adducam (tui)
eos de terra aquilonis: et congregabo eos
ab extremis terre. Inter quos erunt cecus
et claudus. pregnans et pariens simul.
cetus magnus revertentium huc. In fle-
tu venient: et in misericordia reducam eos: et
adducam eos per torrentes aquarum in via
recta. et non impingent in ea. quia factus
sum israeli pater: et effraym primogenitus
meus est. Audite verbum domini gentes et
annuntiate in insulis que procul sunt: et di-
cite. Qui dispersit israel congregabit eum: et custo-
diet eum sicut pastor gregem suum. Re-
demit enim dominus iacob: et liberavit eum
de manu potentioris. Et venient et lau-
dabunt in monte syon: et confluent
ad bona domini super frumento. vino et oleo.
et fetu pecorum et armentorum. Eritque anima
eorum quasi ortus irriguus: et ultra non
esurient. Tunc letabitur virgo in choro
et iuvenes et senes simul. Et convertam
luctum eorum in gaudium: et consolabor
eos: et letificabo a dolore suo. et inebriabo
animam sacerdotum pinguedine: et populus meus
bonis meis adimplebitur: ait dominus. Hec
dicit dominus. Vox in excelso audita est lamenta-
tionis. et fletus et luctus rachel plorantis
filios suos: et nolentis consolari super
eos quia non sunt. Hec dicit dicit dominus.
Quiescat vox tua a ploratu: et oculi tui
a lacrimis: quia est merces operi tuo: ait dominus.
Et revertentur de terra inimici. et est spes
novissimis tuis ait dominus. Et revertentur (tui)
filii ad terminos suos. Audiens audivi
effraym transmigrantem. Castigasti me
domine et eruditus sum quasi iuvenculus indo-
mitus. Converte me et convertar: quia tu
deus meus. Postquam enim convertisti me
egi penitentiam. et postquam ostendisti mihi percussi
femur meum. Confusus sum et erubui
quoniam sustinui opprobrium adolescentie mee.
Si filius mihi honorabilis effraym. si puer
delicatus. quia ex quo locutus sum
de eo. adhuc recordabor eius. Idcirco con-
turbata sunt viscera mea super eum: et
miserans miserebor eius ait dominus. Statue
dominus tibi speculam. pone tibi amaritu-
dines. Dirige cor tuum in viam rectam in qua

ambulasti. Revertere virgo israel: revertere ad ci-
vitates tuas. Usquequo deliciis dissolveris fi-
lia vaga? Quia creavit dominus novum super
terram: femina circumdabit virum. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Adhuc dicent
verbum istud in terra iuda: et in urbibus eius
cum convertero captivitatem eorum. Benedicat
tibi dominus. Pulcritudo iustitie mons sanctus
et habitabunt in eo iudas et omnes civitates
eius simul. Agricole et minantes greges:
quia inebriavi animam lassam et omnem
animam esurientem saturavi. Ideo quasi de som-
no suscitatus sum et vidi: et somnus
meus dulcis mihi. Ecce dies veniunt dicit
dominus et suscitabo domum israel et domum iu-
da semine hominum et semine iumentorum.
Et sicut vigilavi super eos ut evellerem et de-
molirer et dissiparem et disperderem et affli-
gerem: sic vigilabo super eos ut edificem
et plantem ait dominus. In diebus illis non
dicent ultra: patres comederunt uvam acerbam:
et dentes filiorum obstupuerunt. Sed unus-
quisque in iniquitate sua morietur. Omnis
homo qui comederit uvam acerbam obstupe-
scent dentes eorum. Ecce dies venient dicit
dominus: et feriam domui israel et domui iuda
fedus novum: non secundum pactum quod pepi-
gi cum patribus vestris. In die qua apprehendi ma-
num eorum ut educerem eos de terra egypti: pa-
ctum quod irritum fecerunt: et ego dominatus
sum eorum dicit dominus. Sed hoc erit pactum quod
feriam cum domo israel: post dies illos di-
cit dominus: dabo legem meam in visceribus
eorum. Et in corde eorum scribam eam. Et
ero eis in deum: et ipsi erunt mihi in populum.
Et non docebit ultra vir proximum suum: dicens
Cognosce dominum. Omnes enim cognoscent me
a minimo eorum usque ad maximum:
ait dominus: quia propitiabor iniquitatibus eorum
et peccati eorum non ero memor amplius.
Hec dicit dominus: qui dat solem in lumine
diei: ordinem lune et stellarum in lumine
noctis. Qui conturbat mare: et sonant
fluctus eius dominus exercituum nomen illi. Si
defecerint leges iste coram me: dicit dominus
tunc et semen israel deficiet ut non sit gens
coram me cunctis diebus. Hec dicit dominus. Si
mensurari potuerint celi sursum et inve-
stigari fundamenta terre deorsum: et ego
abiciam universum semen israel propter omnia que
fecerunt dicit dominus. Ecce dies veniunt dicit
dominus: et edificabitur civitas domino a turre
ananahel usque ad portam anguli. Et exibit
ultra norma mensure in conspectu eius
super collem gareb. Et circuibit goatha: et
omnem vallem cadaverum et cineris: et univer-
sam regionem mortis usque ad torrentem
cedron: et usque ad angulum porte equorum
orientalis: sanctum domini non evelletur: et non
destruetur ultra in perpetuum.

Verbum quod factum est ad **XXXII.**
ieremiam a domino: in anno decimo sedechie
regis iuda: ipse est annus octavus decimus na-
buchodonosor. Tunc exercitus regis babylonis
obsidebat ierusalem: et ieremias propheta erat
clausus in atrio carceris qui erat in do-
mo regis iuda. Clauserat enim eum sede-
chias rex iude dicens. Hec dicit dominus. Ecce
ego dabo civitatem hanc in manu regis
babylonis et capiet eam. Et sedechias rex
iuda non effugiet de manu caldeorum: sed tra-
detur in manu regis babylonis: et loquetur
os eius cum ore illius: et oculi eius oculos
eius videbunt. Et in babylonem ducet se-
dechiam: et ibi erit donec visitem eum ait
dominus. Si autem dimicaveritis adversum chal-
deos: nichil prosperum habebitis. Et dixit iere-
mias: factum est ad me verbum domini dicens
Ecce ananehel filius sellum patruelis tuus
veniet ad te dicens. Eme tibi agrum meum
qui est in anathot. Tibi enim competit ex pro-
pinquitate ut emas. Et venit ad me anana-
hel filius patrui mei secundum verbum domini ad
vestibulum carceris: et ait ad me. Posside
agrum meum qui est in anathoth in terra
beniamyn: quia tibi competit hereditas
et tu propinquior es ut possideas. Intellexi
autem quod verbum domini esset: et emi agrum ab ana-
nahel filio patrui mei qui est in anathot
et appendi ei argentum septem stateres et de-
cem argenteos. Et scripsi in libro et signa-
vi. Et adhibui testes: et appendi argentum
in statera. Et accepi librum possessionis signa-
tum: stipulationes et rata et signa foris
scripta. Et dedi librum possessionis baruch fi-
lio neri filii maasie in oculis ananahel
patruelis mei: et in oculis testium qui
scripti erant in libro emptionis in oculis
omnium iudeorum qui sedebant in atrio carceris.
Et precepi baruch coram eis dicens. Hec dicit
dominus deus exercituum deus israel: Sume libros
istos librum emptionis hunc signatum et
librum hunc qui apertus est: et pone illos
in vase fictili: ut permanere possint diebus

multis. Hec dicit dominus exercituum deus israel.
Adhuc possidebuntur domus agri et uinee
in terra ista. et oraui ad dominum postquam
postquam tradidi librum possessionis baruch
ds filio neri dicens. Heu. heu. heu domine deus.
Ecce tu fecisti celum et terram in fortitudine
tua magna et in brachio tuo extento. non
erit tibi difficile omne uerbum qui facis mi
sericordiam in milibus. et reddis iniquitatem
patrum in sinum filiorum eorum post eos. Fortis
sime magne potens dominus exercituum nomen
tibi. magnus consilio et incomprehensi
bilis cogitatu. cuius oculi aperti sunt super
omnes uias filiorum adam. ut reddas uni
cuique secundum uias suas. et secundum fructum adin
uentionum eius. Qui posuisti signa et porten
ta in terra egypti usque ad diem hanc. et
in israel et in hominibus. Et fecisti tibi nomen sicut
est dies hec. Et eduxisti populum tuum israel de terra
egypti in signis et in portentis. et in manu
robusta et in brachio extento et in terrore
magno. et dedisti eis terram hanc quam iu
rasti patribus eorum. ut dares eis terram flu
entem lacte et melle. et ingressi sunt et
possederunt eam. et non obedierunt uo
ci tue. et in lege tua non ambulauerunt. Omni
a que mandasti eis ut facerent non fecerunt.
et euenerunt eis omnia mala hec. Ecce mu
nitiones extructe sunt aduersum ciuitatem
ut capiatur. et urbs data est in manus chal
deorum. et in manu regis babylonis. qui
pugnant aduersus eam a facie gladii. et fa
mis et pestilentie. Et quecumque locutus es
acciderunt. ut ipse tu cernis. Et tu dicis mihi domine
deus. eme agrum argento et adhibe tes
tes cum urbs data sit in manus chaldeorum.
Et factum est uerbum domini ad ieremiam dicens.
Ecce ego dominus deus uniuerse carnis. numquid
mihi difficile erit omne uerbum. Propterea hec dicit
dominus. Ecce ego tradam ciuitatem istam
in manu chaldeorum et in manu regis ba
bylonis. et capient eam. et uenient chal
dei pugnantes aduersus urbem hanc. et suc
cendant eam igni. et comburent eam. et
domos in quarum domatibus sacrificabant
baal. et libabant diis alienis libamina
ad irritandum me. Erant enim filii iuda et
filii israel iugiter facientes malum in oculis
meis ab adolescentia sua. filii israel qui
usque nunc exacerbant me in opere manu
um suarum dicit dominus. Quia in furore et in
indignatione mea facta est mihi ciuitas hec a die

qua edificauerunt eam usque ad diem istam
qua auferetur a conspectu meo propter maliciam
filiorum israel et filiorum iuda quam fecerunt
ad iracundiam me prouocantes ipsi et reges
eorum. principes eorum et sacerdotes et pro
phete eorum et uiri iuda. et habitatores
ierusalem. uerterunt ad me terga et non facies cum
docerem eos diluculo. et erudirem. et nol
lent audire ut acciperent disciplinam. Et po
suerunt ydola sua in domo qua inuocatum
est nomen meum ut polluerent eam. et edi
ficauerunt excelsa baal que sunt in ualle
filii ennon. ut initiarent filios suos et fi
lias suas moloch. quod non mandaui eis. nec
ascendit in cor meum ut facerent abhomi
nationem hanc. et in peccatum deducerent iu
dam. Et nunc propter ista. Hec dicit dominus deus israel
ad ciuitatem hanc de qua uos dicitis quod
tradetur in manu regis babylonis in gla
dio et fame et in peste. Ecce ego congrega
bo eos de uniuersis terris ad quas eieci eos
in furore meo et in ira mea. et in indigna
tione mea grandi. et reducam eos ad locum
istum. et habitare eos faciam confidenter. Et e
runt mihi in populum. et ego ero eis in deum.
Et dabo eis cor unum et animam unam ut time
ant me uniuersis diebus. et bene sit eis. et filiis eorum
post eos. et feriam eis pactum sempiternum
et non desinam benefacere eis. Et timorem meum
dabo in corde eorum ut non recedant a me.
Et letabor super eos cum bene eis fecero. et
plantabo eos in terra ista in ueritate in to
to corde meo et in tota anima mea. Quia hec
dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum
omne malum grande hoc. sic adducam su
per eos omne bonum quod ego loquor ad e
os. Et possidebuntur agri in terra ista de
qua uos dicitis quod deserta sit eo quod non remanserit
homo et iumentum. et data sit in manus
chaldeorum. Agri pecunia ementur. et scri
bentur in libro. et imprimetur signum
et testes adhibebuntur in terra beniamyn
et circuitu ierusalem. in ciuitatibus iuda et in ci
uitatibus in montanis. et in ciuitatibus campestri
bus. et in ciuitatibus que ad austrum sunt. quia
conuertam captiuitatem eorum ait dominus.

XXXIII.
Et factum est uerbum domini
ad ieremiam secundo. cum adhuc clau
sus esset in atrio carceris dicens. Hec dicit dominus
qui facturus est et formaturus illud et pa
raturus. dominus nomen eius. Clama ad me et
exaudiam te. et annuntiabo tibi grandia et fir

ma que nescis. Quia hec dicit dominus deus is-
rael ad domos urbis huius: et ad domos
regis iuda que destructe sunt ad muni-
tiones et ad gladium venientium ut dimi-
cent cum caldeis et impleant eas cadaveribus
hominum quos percussi in furore meo et in
indignatione mea. Abscondens faciem meam
a civitate hac propter omnem maliciam
eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem
et sanitatem. et curabo eos. et revelabo e-
is deprecationem pacis et veritatis. Et conver-
tam conversionem iuda. et conversionem
ierusalem. et edificabo eos sicut a principio. et
emundabo illos ab omni iniquitate sua
in qua peccaverunt mihi. et propicius ero cunctis
iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt
mihi et spreverunt me. Et erit mihi in nomen et gau-
dium et in laudem: et in exultationem cunctis
gentibus terre que audierint omnia que e-
go facturus sum eis. et pavebunt et turbabun-
tur in universis bonis: et in omni pace quam ego
faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur
in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod
non sit homo nec iumentum in civitatibus iuda et foris
ierusalem que desolate sunt absque homine
et absque habitatore. et absque pecore vox
gaudii et vox leticie. vox sponsi et vox
sponse. vox dicentium: confitemini domino ex-
ercituum quoniam bonus dominus: quoniam in eternum mi-
sericordia eius. et portantium vota in domum
domini. Reducam enim conversionem terre si-
cut a principio dicit dominus. Hec dicit dominus exer-
cituum. Adhuc erit in loco isto deserto absque ho-
mine et absque iumento. et in cunctis civita-
tibus eius habitaculum pastorum. et accubantium
gregum in civitatibus montuosis. et in civi-
tatibus campestribus. et in civitatibus que ad
austrum sunt. et in terra beniamyn. et in cir-
cuitu ierusalem: et in civitatibus iuda. Adhuc
transibunt greges ad manum numerantis
ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus: et sus-
citabo verbum bonum quod locutus sum ad do-
mum israel et ad domum iuda. In diebus illis et
in tempore illo germinare faciam david
germen iusticie. et faciet iudicium et iusti-
ciam in terra. In diebus illis salvabitur iu-
da et israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen
quod vocabunt eum: dominus iustus noster: quia
hec dicit dominus. Non interibit de david vir: qui
sedeat super thronum domus israel. et de sacerdo-
tibus et de levitis non interibit vir a facie me-
a qui offerat holocaustomata: et incendat
sacrificium. et cedat victimas cunctis diebus.
Et factum est verbum domini ad ieremiam dicens. Hec
dicit dominus. Si irritum potest fieri pactum meum cum die
et pactum meum cum nocte: ut non sit dies et nox
in tempore suo. et pactum meum irritum esse pote-
rit cum david servo meo ut non sit filius ex eo qui
regnet in throno eius: et levite et sacerdotes
ministri mei. Sicuti enumerari non possunt
stelle celi: et metiri arena maris: sic multi-
plicabo semen david servi mei: et levitas
ministros meos. Et factum est verbum domini ad ie-
remiam dicens. Numquid non vidisti quid
populus hic locutus sit dicens. Due cognationes
quas elegerat dominus abiecte sunt. Et populum
meum despexerunt eo quod non sit ultra gens co-
ram eis. Hec dicit dominus. Si pactum meum inter
diem et noctem: et leges celo et terre non
posui. equidem et semen iacob et david ser-
vi mei proiciam ut non assumam de semine
eius principes seminis abraham et ysa-
ac et iacob. Reducam enim conversionem
eorum: et miserebor eis.

Verbum quod factum est XXXIII ·
ad ieremiam a domino quando nabuchodonosor rex
babylonis: et omnis exercitus eius. universa-
que regna terre que erant sub potestate ma-
nus eius: et omnis populus bellabant contra
ierusalem: et contra omnes urbes eius dicens. Hec dicit
dominus deus israel. Vade et loquere ad sedechiam
regem iuda: et dices ad eum: Hec dicit dominus.
Ecce ego tradam civitatem hanc in manu
regis babylonis: et succendet eam igni. et
tu non effugies de manu eius. sed comprehen-
sione capieris et in manu eius traderis: et
oculi tui oculos regis babylonis videbunt
et os eius cum ore tuo loquetur: et babylo-
nem introibis. Attamen audi verbum domini sedechias
rex iuda. Hec dicit dominus ad te. Non morieris in
gladio. sed in pace morieris. et secundum combus-
tiones patrum tuorum regum priorum
qui fuerunt ante te sic comburent te. et ve
domine plangent te: quia verbum ego locutus
sum dicit dominus. Et locutus est ieremias prophe-
ta ad sedechiam regem iuda universa verba hec
in ierusalem: et exercitus regis babylonis pug-
nabat contra ierusalem et contra omnes civi-
tates iuda que reliqui erant contra lachis et contra
azecha. Hee enim superant de civitatibus
iuda: urbes munite. Verbum quod factum est
ad ieremiam a domino postquam percussit rex sede-
chias fedus cum omni populo in ierusalem predi-
cans ut dimitteret unusquisque servum suum

sua et unusquisque ancillam ebreum et ebream
liberos. et nequaquam dominarentur eis, id est iu
deo et fratri suo. Audierunt ergo omnes prin
cipes et universus populus qui inierant pac
tum ut dimitteret unusquisque servum suum
et unusquisque ancillam suam liberos: et
ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur et dimi
serunt. et conversi sunt deinceps: et retraxerunt
liberos servos et ancillas suas quos dimiserant et
subiugaverunt in famulos et in famu
las. Et factum est verbum domini ad ieremiam
a domino dicens. Hec dicit dominus deus israel: Ego per
cussi fedus cum patribus vestris in die qua e
duxi eos de terra egypti de domo servitutis
dicens. Cum completi fuerint vii. anni di
mittat unusquisque fratrem suum hebreum qui
venditus est ei. et serviet tibi sex annis: et
dimittes eum a te liberum. Et non audierunt
patres vestri me. nec inclinaverunt aurem su
am. et conversi estis vos hodie. et fecistis
quod rectum est in oculis meis. ut predicare
tis libertatem unusquisque ad amicum suum
Et inistis pactum in conspectu meo in domo
in qua invocatum est nomen meum super eam. Et
reversi estis: et commaculastis nomen meum: et
reduxistis unusquisque servum suum: et unus
quisque ancillam suam quos dimiseratis
ut essent liberi et sue potestatis. et subiu
gastis eos ut sint vobis servi et ancille. Prop
nos terea hec dicit dominus. Vos autem audistis me ut pre
dicaretis libertatem unusquisque fratri suo.
et unusquisque amico suo. Ecce ego predico
vobis libertatem: ait dominus. et ad gladium et
pestem et famem. et dabo vos in commoti
onem cunctis regnis terre. Et dabo viros
meum qui prevaricantur fedus et non observave
runt verba federis quibus assensi sunt in con
spectu meo: vitulum quem conciderunt in
duas partes: et transierunt inter divisiones
eius: principes iuda et principes ierusalem
eunuchi et sacerdotes et omnis populus terre.
qui transierunt inter divisiones vituli. Et
dabo eos in manu inimicorum suorum et in
manu querentium animam eorum. et erit
morticinum eorum in escam volucribus celi et
bestiis terre. Et sedechiam regem iuda
et principes eius dabo in manu inimi
corum suorum et in manu querentium animam
eorum: et in manu exercituum regis babylo
nis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio:
dicit dominus: et reducam eos in civitatem
hanc et preliabuntur adversus eam et capient

eam: et incendent igni. Et civitates iuda da
bo in solitudinem: eo quod non sit habitator.
Verbum quod XXXV.
factum est ad ieremiam a domino in diebus ioa
chim regis iuda dicens. Vade ad domum filii iosie
rechabitarum et loquere eis: et introdu
ces eos in domum domini in unam exedram the
saurorum. et dabis eis bibere vinum. Et assu
mpsi iechoniam filium ieremie filii absanie
et fratres eius et omnes filios eius et u
niversam domum rechabitarum. et introduxi eos
in domum domini ad gazophylacium filiorum anan
filii godolie hominis dei quod erat iuxta gazophi
lacium principum super thesaurum maasie fi
lii sellum: qui erat custos vestibuli. Et
posui coram filiis domus rechabitarum
scyphos plenos vino et calices. et dixi ad
eos. Bibite vinum. Qui responderunt. Non bibe
mus vinum quia ionadab filius rechab pater
noster precepit nobis dicens. Non bibetis vinum
vos et filii vestri usque in sempiternum. et domum
non edificabitis: et sementem non seretis: et vi
neas non plantabitis nec habebitis. sed in
tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris
ut vivatis diebus multis super faciem terre
in qua vos peregrinamini. Obedivimus er
go voci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus
que precepit nobis: ita ut non biberemus vinum
cunctis diebus nostris. nos et mulieres nostre fi
lii et filie nostre. et non edificaremus domos
ad habitandum. et vineam et agrum et sementem
non habuimus sed habitavimus in tabernaculis et
obedientes fuimus iuxta omnia que precepit
nobis ionadab pater noster. Cum autem ascendisset
nabuchodonosor rex babylonis ad terram nostram
diximus. Venite et ingrediamur ierusalem a
facie chaldeorum: et a facie exercitus syrie. exercitus
Et mansimus in ierusalem. Et factum est verbum domini
ad ieremiam dicens. Hec dicit dominus exerci
tuum deus israel. Vade et dic viris iuda et habita dic
toribus ierusalem. Numquid non accipietis discipli
nam ut obediatis verbis meis dicit dominus?
Prevaluerunt sermones ionadab filii rechab
quos precepit filiis suis ut non biberent vi
num: et non biberunt usque ad diem hanc
quia obedierunt precepto patris sui. Ego autem locu
tus sum ad vos de mane consurgens et lo
quens. et non obedistis mihi. Misique ad vos
omnes servos meos prophetas consurgens dilu
culo mittensque et dicens. Convertimini unus et
quisque a via sua pessima. et bona facite
studia vestra: et nolite sequi deos alienos

neque colatis eos. Et habitabitis in terram quam
dedi vobis et patribus vestris: et non inclinastis
aurem vestram neque audistis me. Firmaue-
runt igitur filii Ionadab filii Rechab prae-
ceptum patris sui quod praecepit eis. Populus
autem iste non obedivit mihi. Idcirco haec
dicit dominus exercituum deus Israel. Ecce ego ad-
ducam super Iudam et super omnes habitato-
res Ierusalem universam afflictionem quam
locutus sum adversus eos: eo quod locutus
sum ad illos et non audierunt: vocavi illos et non
responderunt mihi. Domui autem Rechabitarum
dixit Ieremias. Haec dicit dominus exercituum deus
Israel: pro eo quod obedistis Ionadab patris vestri
et custodistis omnia mandata eius
et fecistis universa quae praecepit vobis. Propter-
ea haec dicit dominus exercituum deus Israel. Non
deficiet vir de stirpe Ionadab filii Rechab
stans in conspectu meo cunctis diebus.

Et factum est · XXXVI ·
in anno quarto Ioachim filii Iosie
regis Iuda: factum est verbum hoc ad Ieremiam
a domino dicens. Tolle volumen libri et scribes
in eo omnia verba quae locutus sum tibi
adversus Israel et Iudam et adversum omnes
gentes a die qua locutus sum ad te ex
diebus Iosie usque ad diem hunc. Si forte
audiente domo Iuda universa mala quae
ego cogito facere eis: revertatur unusquis-
que a via sua pessima: et propitius ero iniqui-
tati et peccato eorum. Vocavit ergo Iere-
mias Baruch filium Nerie. et scripsit Ba-
ruch ex ore Ieremie omnes sermones domini quos
locutus est ad eum in volumine libri.
Et praecepit Ieremias Baruch dicens. Ego
clausus sum nec valeo ingredi domum
domini. Ingredere ergo tu et lege de volumine
in quo scripsisti ex ore meo verba domini audi-
ente populo in domo domini in die ieiunii. In-
super et audiente universo Iuda qui veni-
unt de civitatibus suis leges eis si forte
cadat oratio eorum in conspectu domini et re-
vertatur unusquisque a via sua pessima:
quoniam magnus est furor et indignatio quam
locutus est dominus adversum populum hunc. Et
fecit Baruch filius Nerie iuxta omnia quae
praeceperat ei Ieremias propheta legens ex volu-
mine sermones domini in domo domini. Factum est autem
in anno quinto Ioachim filii Iosie re-
gis Iuda in mense nono: praedicaverunt ie-
iunium in conspectu domini omni populo in Ierusalem
et universae multitudini quae confluxerat de
civitatibus Iuda in Ierusalem. Legitque Baruch
ex volumine sermones Ieremie in domo
domini in gazophilatio Gamarie filii Saphan
scribe in vestibulo superiori in introitu por-
te nove domus domini audiente omni populo.
Cumque audisset Micheas filius Gamarie filii
Saphan omnes sermones domini ex libro, descendit
in domum regis ad gazophilatium scribe. Et
ecce ibi omnes principes sedebant. Helisa-
ma scriba et Dalaias filius Semeie et Hel-
nathan filius Achobor et Gamarias filius
Saphan et Sedechias filius Ananie et univer-
si principes. Et nuntiavit eis Micheas omnia ver-
ba quae audivit legentem Baruch ex vo-
lumine in auribus populi. Miserunt itaque omnes
principes ad Baruch Iudi filium Nathanie
filii Selemie filii Chusi dicentes. Volu-
men ex quo legisti audiente populo sume in manu
tua et veni. Tulit ergo Baruch filius Ne-
rie volumen in manu sua et venit ad eos.
Et dixerunt ad eum. Sede et lege haec in auri-
bus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum.
Igitur cum audissent omnia verba: obstupu-
erunt unusquisque ad proximum suum et dixerunt
ad Baruch. Nuntiare debemus regi omnes ser-
mones istos. Et interrogaverunt eum dicentes
Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones is-
tos ex ore eius. Dixit autem eis Baruch. Ex ore
suo loquebatur quasi legens ad me omnes
sermones istos: et ego scribebam in volu-
mine atramento. Et dixerunt omnes principes
ad Baruch. Vade et abscondere tu et Ieremi-
as: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt
ad regem in atrium. Porro volumen com-
mendaverunt in gazophilatio Helisame scri-
be: et nuntiaverunt audiente rege omnes sermo-
nes. Misitque rex Iudi ut sumeret volu-
men. Qui tollens illud de gazophilatio
Helisame scribe legit audiente rege omnes
sermones et universis principibus qui stabant
circa regem. Rex autem sedebat in domo hie-
mali in mense nono: et posita erat coram eo
arula plena prunis. Cumque legisset Iudi
tres pagellas aut quattuor scidit illud
scalpello scribe et proiecit in ignem qui erat
super arulam donec consumeretur omne vo-
lumen igni qui erat in arula. Et non timue-
runt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes
servi eius qui audierunt sermones univer-
sos istos. Verumptamen Helnathan et Dala-
ias et Gamarias contradixerunt regi ne com-
bureret librum: et non audivit eos. Et prae-

pit rex gerameel filio amalech et saraie fi
lio ezriel et selemie filio abdahel ut com
prehenderent baruch scribam et ieremiam prophe
tam. Abscondit autem eos dominus. Et factum est verbum
domini ad ieremiam postquam combusserat rex
volumen et sermones quos scripserat baru
ch ex ore iheremie dicens. Rursum tolle vo
lumen aliud et scribe in eo omnes sermones
priores qui erant in volumine primo quod
conbussit ioachim rex iuda. Et ad ioachim
regem iuda dices. Hec dicit dominus. Tu conbus
sisti volumen illud dicens. Quare scripsis
ti in eo adnuntians festinus veniet rex
babylonis et vastabit terram hanc et ces
sare faciet ex illa hominem et iumentum.
Propterea hec dicit dominus contra ioachim regem
iuda. Non erit ex eo qui sedeat super solium
david et cadaver eius proicietur ad estum
per diem et ad gelu per noctem. Et visitabo
contra eum et contra semen eius et contra servos eius
iniquitates suas: et adducam super eos et
super habitatores ierusalem et super viros iuda
omne malum quod locutus sum ad eos et
non audierunt. Ieremias autem tulit volumen
aliud: et dedit illud baruch filio nerie scri
be. Qui scripsit in eo ex ore iheremie omnes ser
mones libri quem combusserat ioachim
rex iuda igni. Insuper additi sunt sermones
multo plures quam ante fuerant.

Et regnavit XXXVII.
rex sedechias filius iosie pro iechoni
a filio ioachim quem constituit regem
nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda:
et non obedivit ipse et servi eius et populus terre
verbis domini que locutus est in manu iheremie
prophete. Et misit rex sedechias iothal filium
selemie et sophoniam filium maasie sacerdo
tem ad iheremiam prophetam dicens. Ora pro
nobis dominum deum nostrum. Ieremias autem libere am
bulabat in medio populi. Non enim miserant eum
in custodiam carceris. Igitur exercitus pharaonis
onis egressus est de egypto: et audientes
chaldei qui obsidebant ierusalem huiuscemodi
modi nuntium: recesserunt ab ierusalem. Et factum
est verbum domini ad ieremiam prophetam dicens.
Hec dicit dominus deus israel. Sic dicetis regi iu
da qui misit vos ad me interrogandum. Ecce
exercitus pharaonis qui egressus est vobis in auxi
lium revertetur in terram suam in egyptum: et
redient chaldei et bellabunt contra civitatem hanc
et capient eam et incendent igni. Hec dicit
dominus. Nolite decipere animas vestras dicentes: re

untes abibunt: et recedent a nobis chaldei: quia
non abibunt. Sed et si percusseritis omnem exercitum
chaldeorum qui preliantur adversum vos: et
derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati singuli
de tentorio suo consurgent: et incendent
civitatem hanc igni. Ergo cum recessisset
exercitus chaldeorum ab ierusalem propter exercitum
pharaonis. Egressus est ieremias de ierusalem ut
iret in terram beniamyn et divideret ibi pos
sessionem in conspectu civium. Cumque per
venisset ad portam beniamyn erat ibi cus
tos porte per vices nomine ierias filius se
lemie filii ananie: et apprehendit iheremiam
prophetam dicens. Ad chaldeos profugis. Et respon
dit ieremias. Falsum est: non fugio ad chalde
os. Et non audivit eum. Sed comprehendit iere
mias iheremiam: et adduxit eum ad principes.
Quam ob rem irati principes contra ieremiam ce
sum eum miserunt in carcerem qui erat in
domo ionathe scribe. Ipse enim prepositus erat su
per carcerem. Itaque ingressus est ieremias in do
mum laci et in ergastulum. Et sedit ibi ihe
remias diebus multis. Mittens autem rex sede
chias tulit eum: et interrogavit eum in domo
sua abscondite et dixit. Putas ne est sermo
a domino? Et dixit iheremias. Est. Et ait. In ma
nu regis babylonis traderis. Et dixit iere
mias ad sedechiam regem. Quid peccavi
tibi et servis tuis et populo tuo quia misis
ti me in domo carceris? Ubi sunt prophete
vestri qui prophetabant vobis et dicebant. Non ve
niet rex babylonis super vos et super terram
hanc? Nunc ergo audi obsecro domine mi rex:
valeat deprecatio mea in conspectu tuo: et
ne me remittas in domum ionathan scribe:
ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias
ut traderetur in vestibulo carceris: et ut
daretur ei torta panis cotidie excepto
pulmento donec consumerentur omnes panes
de civitate. Et mansit ieremias in vestibu
lo carceris. XXXVIII.

Audivit autem saphatias filius ma
than et gedelias filius phassur et
iothal filius selimie et fassur filius mel
chie sermones quos ieremias loquebatur
ad omnem populum dicens. Hec dicit dominus.
Quicumque manserit in civitate hac: morie
tur gladio et peste et fame. Qui autem profuge
rit ad chaldeos vivet et erit anima eius sos
pes et vivens. Hec dicit dominus. Tradendo tra
detur civitas hec in manu exercitus regis
babylonis et capiet eam. Et dixerunt pri

capes regis. Rogamus ut occidatur homo iste
de industria enim dissolvit manus virorum
bellantium qui remanserunt in civita
te hac et manus universi populi loquens ad
eos universa verba hec. Siquidem homo iste non
querit pacem populo huic sed malum. Et dixit rex
sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est.
Non enim fas est regem vobis quicquam ne
gare. Tulerunt ergo ieremiam et proiecerunt
eum in lacum elchie filii amalech qui
erat in vestibulo carceris. Et submiserunt
ieremiam in funibus et in lacum in quo non
erat aqua sed lutum. Descendit itaque iere
mias in cenum. Audivit autem abdemelech e
thiops vir eunuchus qui erat in domo
regis quod misissent ieremiam in lacum. Por
ro rex sedebat in porta beniamyn. Et egres
sus est abdemelech de domo regis: et locu
tus est ad regem dicens. Domine mi rex ma
lefecerunt viri isti omnia quecumque perpetra
verunt contra ieremiam prophetam mittentes eum in la
cum ut moriatur ibi fame. Non sunt enim pa
nes ultra in civitate. Precepit itaque abde
melech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc
xxx viros: et leva ieremiam prophetam de la
cu antequam moriatur. Assumptis ergo abde
melech secum viris: ingressus est domum re
gis que erat sub cellario: et tulit inde ve
teres pannos et antiqua vestimenta que conpu
truerant et submisit ea ad ieremiam in lacum
per funiculos. Dixitque abdemelech ethiops
ad ieremiam. Pone veteres pannos et hec scissa
et putrida sub cubito manuum tuarum et sup
er funes. Fecit ergo ieremias sic. Et extraxerunt
ieremiam funibus et eduxerunt eum de lacu.
Mansit autem ieremias in vestibulo carceris.
Et misit rex sedechias: et tulit ad se iere
miam prophetam ad ostium tertium quod erat in do
mo domini. Et dixit rex ad ieremiam. Interrogo
te sermone: ne abscondas a me aliquid. Dixit
autem ieremias ad sedechiam. Si annuntiavero tibi
numquid non interficies me? Et si consilium dedero non
audies me. Iuravit ergo rex sedechias iere
mie clam dicens. Vivit dominus qui fecit nobis
animam hanc: si occidero te et si tradidero te in ma
nus virorum istorum qui querunt animam tuam. Et dixit
ieremias ad sedechiam. Hec dicit dominus exerci
tuum deus israel. Si profectus exieris ad prin
cipes regis babylonis vivet anima tua: et
civitas hec non succendetur igni: et salvus
eris tu et domus tua. Si autem non exieris ad
principes regis babylonis tradetur civitas

hec in manus chaldeorum et succendent eam ig
ni: et tu non effugies de manu eorum. Et dixit
rex sedechias ad ieremiam. Sollicitus sum
propter iudeos qui transfugerunt ad chaldeos
ne forte tradar in manus eorum: et illu
dant mihi. Respondit autem ieremias: et dixit. Non
te tradent. Audi queso vocem domini quam
ego loquor ad te: et bene tibi erit: et vivet
anima tua. Quod si nolueris egredi: iste est sermo
quem ostendit mihi dominus. Ecce omnes mu
lieres que transierint in domo regis iu — remanserunt
da educentur ad principes regis babylo
nis: et ipse dicent. Seduxerunt te et preva
luerunt adversum te viri pacifici tui. De
merserunt te in ceno et lubrico pedes tuos — in
et recesserunt a te. Et omnes uxores tue et
filii tui educentur ad chaldeos. et non effu
gies manus eorum. sed in manu regis
babylonis traderis. et civitatem hanc conbu
ret igni. Dixit ergo sedechias ad iere
miam. Nullus sciat verba hec: et non morie
ris. Si autem audierint principes quia locu
tus sum tecum. et venerint ad te et dixerint
tibi. Indica nobis quid locutus sis cum rege
ne celes nos: et non te interficiemus. et quid
locutus est tecum rex: dices ad eos. Prostra
vi ego preces meas coram rege ne me redu
ci iuberet in domum ionathan: et ibi more
rer. Venerunt ergo principes ad ieremiam — omnis
et interrogaverunt eum. Et locutus est eis iuxta
omnia verba que preceperat ei rex: et cessaverunt
ab eo. Nichil enim fuerat auditum. Mansit vero
ieremias in vestibulo carceris usque ad di
em qua capta est ierusalem. Et factum est ut cape
tur in ierusalem. XXXIX destructio ierusalem

Anno nono sedechie regis iuda men
se decimo: venit nabuchodonosor rex ba
bylonis. et omnis exercitus eius ad ie
rusalem. et obsidebant eam. Undecimo
autem anno sedechie mense quarto. quin
ta die mensis aperta est civitas. et ingressi
sunt omnes principes regis babylonis
et sederunt in porta media neregel. se
reser. semegar. nabusarchuchim. rapsa
ces. neregel. sereser. repignag: et omnes prin
cipes reliqui regis babylonis. Cumque vidis
set eos sedechias rex iuda: et omnes viri bel
latores fugerunt. Et egressi sunt nocte
de civitate per viam orti regis. et per portam
que erat inter duos muros: et egressi sunt
ad viam deserti. Persecutus est autem eos exer
citus chaldeorum. et comprehenderunt sedechi

iam in campo solitudinis Hiericontinae. Et cum cepissent eum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha quae est in terra Emath, et loquutus est ad eum iudicia. Et occidit rex Babylonis filios Sedechiae in Reblatha in oculis eius. et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis. Oculos quoque Sedechiae eruit et vinxit eum compedibus ut duceretur in Babylonem. Domum quoque regis et domum vulgi succenderunt Chaldaei igni, et murum Ierusalem subverterunt. et reliquias populi quae remanserant in civitate, et perfugas qui transfugerant ad eum, et superfluos vulgi qui remanserant transtulit Nabuzardan magister militum in Babylonem. Et de plebe pauperum qui nihil penitus habebant dimisit Nabuzardan magister militum in terra Iuda. Et dedit eis vineas et cisternas in die illa. Praecepit autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Ieremia Nabuzardan magistro militiae dicens. Tolle illum et pone super eum oculos tuos, nihilque ei malefacias: sed ut voluerit sic facies ei. Misit ergo Nabuzardan princeps militiae, et Nabu et Sesban, et Rapsaces, et Neregel, et Sereser, et Remach, et omnes optimates regis Babylonis miserunt et tulerunt Ieremiam de vestibulo carceris et tradiderunt eum Godoliae filio Aicham filii Saphan ut intraret domum et habitaret in populo. Ad Ieremiam autem factus fuerat sermo domini cum clausus esset in vestibulo carceris dicens. Vade et dic Abdemelech Ethiopi dicens. Haec dicit dominus exercituum deus Israel: Ecce ego induco sermones meos super civitatem hanc in malum et non in bonum. Et erunt in conspectu tuo in die illa: et liberabo te in die illa ait dominus. Et non traderis in manus virorum quos tu formidas. Sed eruens liberabo te, et gladio non cades. Sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam ait dominus.

Sermo qui factus est XL. ad Ieremiam a domino postquam dimissus est a Nabuzardan magistro militiae de Rama quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de Ierusalem et Iuda: et ducebantur in Babylonem. Tollens ergo princeps militiae Ieremiam dixit ad eum. Dominus deus tuus loquutus est malum hoc super locum istum. Et adduxit et fecit dominus sicut loquutus est, quia peccastis domino et non audistis vocem eius. Et factus est vobis sermo hic. Nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis quae sunt in manibus tuis. Si placet tibi ut venias mecum in Babylonem veni et ponam oculos meos super te. Si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem reside hic. Ecce omnis terra in conspectu tuo est. quocumque elegeris et quo placuerit tibi ut vadas illuc perge. et mecum noli venire. Sed habita apud Godoliam filium Aicam filii Saphan quem praeposuit rex Babylonis civitatibus Iuda. Habita ergo cum eo in medio populi. vel quocumque placuerit tibi ut vadas vade. Dedit quoque ei magister militiae cibaria et munuscula: et dimisit eum. Venit autem Ieremias ad Godoliam filium Aicam in Masphat. et habitavit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra. Cumque audissent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi et socii eorum quod praefecisset rex Babylonis Godoliam filium Aicam terrae. et quod commendasset ei viros ac mulieres et parvulos. et de pauperibus terrae qui non fuerant translati in Babylonem. Venerunt ad Godoliam in Masphat. et Ismahel filius Nathaniae. et Iohanna et Ionathan filius Caree. et Sareas filius Thanehumeth. et filii Offi qui erant de Netophati. et Iezonias filius Maachati ipsi et viri eorum. Et iuravit eis Godolias filius Aicam filii Saphan et comitibus eorum dicens. Nolite timere servire Chaldaeis. Habitate in terra et servite regi Babylonis et bene erit vobis. Ecce ego habito in Masphat ut respondeam praecepto Chaldaeorum qui mittuntur ad nos. Vos autem colligite vindemiam et messem et oleum. et condite in vasis vestris: et manete in urbibus vestris quas tenetis. Sed et omnes Iudaei qui erant in Moab et in filiis Ammon: et in Idumea: et in universis regionibus: audito quod dedisset rex Babylonis reliquias in Iudaea. et quod praeposuisset super eos Godoliam filium Aicam filii Saphan: reversi sunt inquam omnes Iudaei de universis locis ad quae profugerant. et venerunt ad terram Iuda ad Godoliam in Masphat. et collegerunt vinum et messem multam nimis. Iohanna autem filius Caree et omnes principes exercitus qui dispersi erant in regionibus venerunt ad Godoliam in Masphat et dixerunt ei. Scito quod Baalis rex filiorum Ammon misit Ismahel filium Nathaniae percutere animam tuam. Et non credidit eis Godolias filius Aicam. Iohanna vero filius

Caree dixit ad Godoliam seorsum in Mas-
phat loquens. Vado et percutiam Ysmahel fi-
lium Nathanie nullo sciente, ne interfici-
at animam tuam, et dissipentur omnes Iudei
qui congregati sunt ad te, et peribunt reliqui-
e Iuda. Et ait Godolias filius Aicam ad Io-
hannam filium Caree: Noli facere verbum hoc,
falsum enim tu loqueris de Ysmahel.

Et factum est in mense · XLI ·
septimo: venit Ysmahel filius Na-
thanie filii Helysama de semine regali,
et optimates regis et decem viri cum eo
ad Godoliam filium Aicham in Mas-
phat. Et comederunt ibi panes simul in Mas-
phat. Surrexerunt autem Ysmahel filius Na-
thanie et decem viri qui erant cum eo,
et percusserunt Godoliam filium Aicham fi-
lii Saphan gladio: et interfecerunt eum quem
prefecerat rex Babylonis terre. Omnes quoque
Iudeos qui erant cum Godolia in Masphat
et Chaldeos qui reperti sunt ibi, et viros bel-
latores percussit Ysmahel. Secundo autem di-
e postquam occiderat Godoliam nullo sciente,
venerunt viri de Sichem et de Sylo et de Sa-
maria octoginta viri rasi barba et scissis
vestibus et squalentes, munera et thus in
habebant in manu ut offerrent in domo domini.
Egressus ergo Ysmahel filius Nathanie
in occursum eorum de Masphat, incedens et
plorans ibat. Cum autem occurrisset eis dix-
it ad eos: Venite ad Godoliam filium Aicham.
Qui cum venissent ad medium civitatis in-
terfecit eos Ysmahel filius Nathanie circa
medium laci, ipse et viri qui erant cum eo. De-
cem autem viri reperti sunt inter eos qui
dixerunt ad Ysmahel: Noli occidere nos, quia
habemus thesaurum in agro frumenti et
ordei et olei et mellis. Et cessavit, et non
interfecit eos cum fratribus suis. Lacus autem
in quem proiecerat Ysmahel omnia cadavera
virorum quos percussit propter Godoliam, ipse
est quem fecit rex Asa propter Baasa regem
Israel: ipsum replevit Ysmahel filius Natha-
nie occisis. Et captivas duxit Ysmahel omnes
reliquias populi qui erant in Masphat, filias re-
gis et universum populum qui remanserat in
Masphat quos commendaverat Nabuzardam
princeps militie Godolie filio Aicham. Et
cepit eos Ysmahel filius Nathanie et a-
biit ut transiret ad filios Amon. Audivit
autem Iohannam filius Caree et omnes principes
bellatorum qui erant cum eo omne malum

quod fecerat Ysmahel filius Nathanie, et as-
sumptis universis viris profecti sunt ut bel-
larent adversus Ysmahelem filium Nathanie.
Et invenerunt eum ad aquas multas que sunt
in Gabaon. Cumque vidisset omnis populus qui
erat cum Ysmahel Iohannam filium Caree et
universos principes bellatorum qui erant
cum eo letati sunt. Et reversus est omnis populus
quem ceperat Ysmahel in Masphat. Reversusque
abiit ad Iohannam filium Caree. Ysmael autem
filius Nathanie fugit cum octo viris a facie
Iohannam, et abiit ad filios Amon. Tulit
ergo Iohannam filius Caree et omnes principes
bellatorum qui erant cum eo universas
reliquias vulgi quas reduxerat ab Ys-
mahel filio Nathanie de Masphat, postquam
percussit Godoliam filium Aicham, fortes
viros ad prelium et mulieres et pueros, et
eunuchos quos reduxerat de Gabaon. Et
abierunt et sederunt peregrinantes in Cha-
naam que est iuxta Bethleem: ut pergerent
et introirent Egyptum a facie Chaldeorum.
Timebant enim eos quia percusserat Ysma-
hel filius Nathanie Godoliam filium Aicham
quem preposuerat rex Babylonis in terra
Iuda. · XLII ·

Et accesserunt omnes principes bellato-
rum et Iohanna filius Caree et Ie-
conias filius Iosie et reliquum vulgus:
a parvo usque ad magnum, dixeruntque ad Ie-
remiam prophetam: Cadat oratio nostra in conspec-
tu tuo, et ora pro nobis ad dominum deum nostrum pro tuum
universis reliquiis istis, quia derelicti sumus pau-
ci de pluribus, sicut oculi tui nos intuentur,
et annunciet nobis dominus deus tuus viam per quam
pergamus, et verbum quod faciamus. Dixit
autem ad eos Ieremias propheta: Audivi. Ecce ego
oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra.
Omne verbum quodcumque responderit mihi indi-
cabo vobis, nec celabo vos quicquam. Et illi di-
xerunt ad Ieremiam: Sit dominus inter nos testis
veritatis et fidei, si non iuxta omne verbum
in quo miserit te dominus deus tuus ad nos sic
faciemus. Sive bonum est sive malum voci
domini dei nostri ad quem mittimus te obediemus
ut bene sit nobis cum audierimus vocem domini
dei nostri. Cum autem completi essent x dies: factum
est verbum domini ad Ieremiam. Vocavitque Io-
hannam filium Caree et omnes principes bella-
torum qui erant cum eo: et universum
populum a minimo usque ad maximum, et dixit
ad eos: Hec dicit dominus deus Israel ad quem misis-

tis me, ut prosternerem preces vestras in conspectu
eius. Si quiescentes manseritis in terra hac, e-
dificabo vos et non destruam; plantabo et
non evellam. Iam enim placatus sum super
malo quod feci vobis. Nolite timere a facie regis
Babylonis quem vos pavidi formidatis;
nolite metuere eum, dicit Dominus, quia vobiscum
sum ego ut salvos faciam vos, et eruam de
manu eius. Et dabo vobis misericordias, et miserebor
vestri, et habitare vos faciam in terra vestra. Si autem
dixeritis vos: Non habitabimus in terra ista, nec
audiemus vocem Domini Dei nostri, dicentes: Nequaquam,
sed ad terram Egypti pergemus, ubi non videbimus
bellum, et clangorem tube non audiemus,
et famem non sustinebimus, et ibi habitabimus;
propter hoc nunc audite verbum Domini, reliquie Iu-
da: Hec dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Si posue-
ritis faciem vestram ut ingrediamini Egyptum,
et intraveritis ut ibi habitetis, gladius quem
vos formidatis ibi comprehendet vos in terra
Egypti, et fames pro qua estis solliciti adhere-
bit vobis in Egypto, et ibi moriemini. Omnes-
que viri qui posuerunt faciem suam ut
ingrediantur Egyptum et habitent ibi, mori-
entur gladio et fame et peste: nullus de
eis remanebit, nec effugiet a facie mali
quod ego afferam super eos. Quia hec dicit Dominus
exercituum, Deus Israel: Sicut conflatus est furor
meus et indignatio mea super habitatores
Ierusalem, sic conflabitur indignatio mea
super vos cum ingressi fueritis Egyptum, et
eritis in iusiurandum et in stuporem, et in ma-
ledictum et in obprobrium; et nequaquam vi-
debitis ultra locum istum. Verbum Domini super
vos, reliquie Iuda: Nolite intrare in Egyp-
tum. Scientes scietis quia obtestatus sum
vobis hodie, quia decepistis animas vestras. Vos eni-
m misistis me ad Dominum Deum nostrum, dicentes:
Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum, et iuxta omnia
quecumque dixerit tibi Dominus Deus noster, sic adnun-
tia nobis, et faciemus. Et adnuntiavi vobis ho-
die, et non audistis vocem Domini Dei vestri su-
per universis pro quibus misit me ad vos. Nunc
ergo scientes scietis quia gladio et fame et
peste moriemini in loco ad quem volu-
istis intrare ut habitaretis ibi.

Factum est autem cum · XLIII ·
complesset Ieremias loquens ad populum
universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus
miserat eum Dominus Deus eorum ad illos, omnia
verba hec, dixit Azarias filius Osaie et Iohan-
na filius Caree et omnes viri superbi dicentes

ad Ieremiam: Mendacium tu loqueris: non misit
te Dominus Deus noster dicens: Ne ingrediamini Egyp-
tum ut habitetis illic. Sed Baruch filius Nerie
incitat te adversum nos, ut tradat nos in ma-
nus Chaldeorum, ut interficiat nos et transdu-
cat in Babylonem. Et non audivit Iohanna
filius Caree et omnes principes bellatorum et
universus populus vocem Domini ut manerent in
terra Iuda. Sed tollens Iohanna filius Caree
et universi principes bellatorum universos reli-
quiarum Iuda qui reversi fuerant de cunctis gen-
tibus ad quas fuerant ante dispersi, ut habitarent
in terra Iuda, viros et mulieres et parvulos
et filias regis, et omnem animam quam reli-
querat Nabuzardam princeps milicie cum Go-
dolia filio Aicam filii Saphan, et Ieremiam
prophetam et Baruch filium Nerie, et ingressi sunt
in terram Egypti, quia non obedierunt voci Domini; et
venerunt usque ad Taphnis. Et factus est sermo Domini
ad Ieremiam in Taphnis dicens: Sume in
manu tua lapides grandes, et abscondes
eos in cripta que est sub muro latericio in
porta domus Pharaonis in Taphnis, cernentibus
viris Iudeis; et dices ad eos: Hec dicit Dominus
exercituum, Deus Israel: Ecce ego mittam et as-
sumam Nabuchodonosor regem Babylonis servum
meum, et ponam thronum eius super lapi-
des istos quos abscondi, et statuet solium
suum super eos. Veniensque percutiet terram Egyp-
ti: quos in mortem, in mortem; et quos in
captivitatem, in captivitatem; et quos in gla-
dium, in gladium. Et succendet ignem in de-
lubris deorum Egypti, et comburet ea et
captivos ducet illos. Et amicietur terra Egyp-
ti sicut amicitur pastor pallio suo; et egre-
dietur inde in pace. Et conteret statuas do-
mus Solis que sunt in terra Egypti, et de-
lubra deorum Egypti comburet igni.

Verbum quod · XLIIII ·
factum est ad Ieremiam et ad omnes Iudeos qui
habitabant in terra Egypti, habitantes in Mag-
dalo et in Taphnis et in Memphis et in terra
Phatures, dicens: Hec dicit Dominus exercituum, Deus
Israel: Vos vidistis omne malum istud quod ad-
duxi super Ierusalem et super omnes urbes Iuda;
et ecce sunt deserte hodie, et non est in eis
habitator, propter maliciam quam fecerunt ut
me ad iracundiam provocarent, et irent et sa-
crificarent et colerent deos alienos quos
nescierunt et illi et vos et patres vestri. Et misi
ad vos omnes servos meos prophetas de nocte
et consurgens mittens que et dicens: No-

lite facere verbum abhominationis huiusce
modi. et non audierunt nec inclinaverunt au
rem suam ut converterentur a malis suis
et non sacrificarent diis alienis. Et confla
ta est indignatio mea et furor meus: et
succensa est in civitatibus iuda et in pla
teis ierusalem. et verse sunt in solitudinem et vas
titatem secundum diem hanc. Et nunc hec dicit do
minus exercituum deus israel. Quare vos facitis
malum grande contra animas vestras ut
intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lac
tens de medio iude. nec relinquatur vobis
quicquam residuum provocantes me in operibus
manuum vestrarum sacrificando diis alienis
in terra egypti in quam ingressi estis ut habi
tetis ibi. et dispereatis. et sitis in maledicti
onem et in obprobrium cunctis gentibus
terre. Numquid obliti estis mala patrum vestrorum
et mala regum iuda: et mala uxorum eorum
et mala vestra. et mala uxorum vestrarum que fe
cerunt in terra iuda et in regionibus ierusalem: Non
sunt mundati usque ad diem hanc. et non ti
muerunt. Et non ambulaverunt in lege domini
et in preceptis meis que dedi coram vobis
et coram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exerci
tuum deus israel. Ecce ego ponam faciem
meam in vobis in malum. et disperdam omnem
iudam. Et assumam reliquias iude qui posu
erunt facies suas ut ingrederentur terram egyp
ti et habitarent ibi: et consumentur omnes in terra
egypti. et cadent in gladio et in fame consu
mentur a minimo usque ad maximum. in gla
dio et fame morientur. et erunt in iusiu
randum et in miraculum et in maledictionem et in
obprobrium. Et visitabo habitatores terre egy
pti sicut visitavi super ierusalem in gladio et
in fame et in peste. et non erit qui effugiat et
sit residuus reliquiis iudeorum qui vadunt
ut peregrinentur in terra egypti. et revertantur
in terram iuda: ad quam ipsi elevant manus
suas ut revertantur et habitent ibi. non revertentur
nisi qui fugerint. Responderunt autem ieremie
omnes viri scientes quod sacrificarent uxores
eorum diis alienis. et universe mulieres quarum
stabat multitudo grandis et omnis populus
habitantium in terra egypti in phatures di
centes. Sermonem quem locutus es ad nos
in nomine domini non audiemus ex te. sed facientes fa
ciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro ut
sacrificemus regine celi et libemus ei li
bamina sicut fecimus nos et patres nostri et re
ges nostri et principes nostri in urbibus iuda

et in plateis ierusalem. et saturati sumus pani
bus. et bene nobis erat. malumque non vidimus. Ex
eo autem quod cessavimus sacrificare regine tempore
celi. et libare ei libamina: indigemus omnibus
et gladio et fame consumpti sumus. Quod si
nos sacrificamus regine celi: et libamus
ei libamina. numquid sine viris nostris feci
mus ei placentas ad colendum eam et liba
libandum? Et dixit ieremias ad omnem populum
adversum viros et adversum mulieres. et
adversum universam plebem qui responderant
ei verbum dicens. Numquid non sacrificium
quod sacrificastis in civitatibus iuda: et in pla
teis ierusalem vos et patres vestri. reges vestri et prin
cipes vestri. et populus terre horum recordatus est
dominus. et ascendit super cor eius. et non poterat
ultra dominus portare propter malitiam studi
orum vestrorum. et propter abhominationes
quas fecistis. et facta est terra vestra in deso
lationem et in stuporem et in maledictum:
eo quod non sit habitator sicut est dies hec. Propter quod
sacrificaveritis ydolis. et peccaveritis domino: et non
audieritis vocem domini: et in lege et in pre
ceptis et in testimoniis eius non ambulaveri
tis. ideirco evenerunt vobis mala hec. Dixit — sicut dies hec. e
autem ieremias ad omnem populum et ad uni
versas mulieres. Audite verbum domini omnis
iuda qui estis in terra egypti. Hec inquit
dicit dominus exercituum deus israel dicens. Vos
et uxores vestre locuti estis ore vestro. et mani ore
bus vestris implestis dicentes. Faciamus vo
ta nostra que vovimus ut sacrificemus re
gine celi: et libemus ei libamina. impl
estis vota vestra: et opere perpetrastis ea. Ideo
audite verbum domini omnis iuda qui habitatis
in terra egypti. Ecce ego iuravi in nomine
meo magno ait dominus. quia nequaquam ultra
nomen meum vocabitur ex ore omnis viri iudei
dicentis vivit dominus deus in omni terra egy
pti. Ecce ego vigilabo super eos in malum et
non in bonum. et consumentur omnes viri iuda qui eo
sunt in terra egypti gladio et fame: donec
penitus consumantur: et qui fugerint gla
dium revertentur de terra egypti in terram iuda
viri pauci. Et scient omnes reliquie iuda in
gredientium terram egypti ut habitent ibi cuius
sermo compleatur meus an illorum. Et hoc vobis
signum ait dominus quod visitem ego super vos in lo
co isto. ut sciatis quia vere complebuntur
sermones mei contra vos in malum. Hec dicit
dominus. Ecce ego tradam pharaonem regem
egypti in manu inimicorum eius et in ma

nu querentium animam illius: sicut tradi
di sedechiam regem iuda in manu na
buchodonosor regis babylonis inimici sui et
querentis animam eius. XLV

xlv

Verbum quod locutus est ieremias
propheta ad baruch filium nerie cum
scripsisset verba hec in libro de ore ieremie an
no quarto ioachim filii iosie regis iuda:
dicens. Hec dicit dominus deus israel ad te baru
ch. Dixisti. Ve misero michi: quoniam addidit dominus
dolorem dolori meo. Laboravi in gemitu
meo: et requiem non inveni. Hec dices
ad eum. Sic dicit dominus. Ecce quos edifica
vi: ego destruo. et quos plantavi ego e
vello. et universam terram hanc: et tu queris
tibi grandia? Noli querere. quia ecce ego ad
ducam malum super omnem carnem ait
dominus. Et dabo tibi animam tuam in salutem
in omnibus locis ad quecumque perrexeris.

dicit dominus; Sic

xlvi

Quod factum est verbum. XLVI
domini ad ieremiam prophetam contra gentes
ad egyptum adversus exercitum pharaonis ne
chao regis egypti qui erat iuxta fluvium
eufraten in carcamis quem percussit na
buchodonosor rex babylonis in quarto anno io
achim filii iosie regis iuda. Preparate scutum
et clipeum: et procedite ad bellum. Iungi
te equos: et ascendite equites. State in ga
leis polite lanceas. induite vos loricis.
Quid igitur? vidi ipsos pavidos et terga ver
tentes: fortes eorum cesos. fugerunt conciti nec
respexerunt terror undique ait dominus. Non fugi
et velox nec salvari se putet fortis. Ad a
quilonem iuxta flumen eufraten vic
ti sunt et ruerunt. Quis est iste qui quasi
flumen ascendit. et veluti fluviorum intu
mescunt gurgites eorum? Egyptus in
fluminis instar ascendit et velud flu
mina movebuntur fluctus eius. Ascen
dens operiam terram: perdam civitatem et ha
bitatores eius. Ascendite equos et exulta
te in curribus. et procedant fortes ethiopi
a et libies tenentes scutum. et lidii arri
pientes et iacientes sagittas. Dies autem
illa domini dei exercituum dies ultionis. ut su
mat vindictam de inimicis suis. Devo
rabit gladius et saturabitur: et inebria
bitur sanguine eorum. Victima enim domini
exercituum in terra aquilonis iuxta fluvi
um eufraten. Ascende in galaath: et tol
le resinam virgo filia egypti. Frustra mul
tiplicasti medicamina: sanitas non erit tibi.

et

et dicet

Audierunt gentes ignominiam tuam et ulu
latus tuus replevit terram. quia fortis im
pegit in fortem et ambo pariter conciderunt. Ver
bum quod locutus est dominus ad ieremiam prophetam
super eo quod venturus esset nabuchodonosor rex ba
bylonis et percussurus terram egypti. Annun
ciate egypto et auditum facite in magda
lo: et resonet in memphis et in taphnis di
cite. Sta et prepara te: quia devorabit gladius
ea que per circuitum tuum sunt. Quare computru
it fortis tuus? non stetit: quoniam dominus subver
tit eum. Multiplicavit ruentes. cecidit
que vir ad proximum suum. Et dicent. Surge
et revertamur ad populum nostrum ad terram nativi
tatis nostre a facie gladii columbe. Vocate no
men pharaonis regis egypti: tumultum adduxit
tempus. Vivo ego inquit rex dominus exerci
tuum nomen eius. quoniam sicut thabor in montibus
et sicut carmelus in mari veniet. Vasa trans
migrationis fac tibi habitatrix filia egypti
quia memphis in solitudinem erit et deseretur
inhabitabilis. Vitula elegans atque formosa
egyptus. stimulator ab aquilone veniet
ei. Mercennarii quoque eius qui versabantur
in medio eius quasi vituli saginati. versi sunt et
fugerunt simul. nec stare potuerunt: quia di
es interfectionis eorum venit super eos tempus
visitationis eorum. Vox eius quasi eris sonitus
al' sonabit. quoniam cum exercitu properabunt. et cum
securibus venient ei. quasi ligna cedentes suc
ciderunt saltum eius ait dominus: qui supputa
ri non potest. Multiplicati sunt super
locustas: et non est eis numerus. Confusa
est filia egypti et tradita in manu populi aq
uilonis. Dicit dominus exercituum deus israel. Ecce e
go visitabo super tumultum alexandrie. et
super pharaonem et super egyptum: et super deos
eius. et super reges eius. et super pharaonem et
super eos qui confidunt in eo. et dabo eos
in manus querentium animam eorum. et in ma
nus nabuchodonosor regis babylonis: et in ma
nus servorum eius. Et post hec habitabitur si
cut diebus pristinis ait dominus. Et tu ne ti
meas serve meus iacob: et ne paveas israel
quia ecce ego salvum te faciam de longinquo
et semen tuum de terra captivitatis sue. et rever
tetur iacob: et quiescet et prosperabitur. et
non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere
serve meus iacob ait dominus: quia tecum ego
sum. quia consumam ego cunctas gen
tes ad quas eieci te. Te vero non consumam
sed castigabo te in iudicio: neque quasi innocenti par

XLVIII.

Verbum domini quod factum est ad Iere-
miam prophetam contra palestinos
antequam percuteret pharao gazam. Hec dicit
dominus. Ecce aque ascendent ab aquilone
et erunt quasi torrens inundans. et o-
perient terram et plenitudinem eius. urbem
et habitatores eius. Clamabunt homines
et ululabunt omnes habitatores terre. a stre-
pitu pompe armorum et bellatorum eius. a
commotione quadrigarum eius. et a mul-
titudine rotarum illius. Non respexerunt
patres filios manibus dissolutis, pro adven-
tu diei. in quo vastabuntur omnes phylisti-
im. et dissipabitur tyrus et sydon cum omni-
bus reliquis auxiliis suis. Depopulatus est enim
dominus palestinos reliquias insule capado-
cie. Venit calvitium super gazam. contic-
uit ascalon: et reliquie vallis earum.
Usquequo concideris? O mucro domini: usque-
quo non quiesces? Ingredere in vaginam tuam
refrigerare et sile. Quomodo quiescet cum do-
minus preceperit ei adversum ascalonem: et adversus
maritimas eius regiones. ibique condixe-
rit illi?

XLIX.

Ad moab. Hec dicit dominus exercituum deus
israel. Ve super nabo quoniam vastata est et con-
fusa. Capta est cariathiarim: confusa est
fortis et tremuit. Non est ultra exultatio
in moab. In esebon cogitaverunt malum.
Venite: et disperdamus eam de gente. Ergo
silens conticesces: sequetur que gladius.
Vox clamoris de oronaim: vastitas
et contritio magna. Contrita est moab:
adnuntiate clamorem parvulis eius. Per as-
censum enim luith plorans ascendet in
fletu: quoniam in descensu oronaim hostes
ululatum contritionis audierunt. Fugite
salvate animas vestras: et eritis quasi mi-
rice in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam
in munitionibus tuis. et in thesauris tuis.
tu quoque capieris: et ibit chamos in trans-
migrationem: sacerdotes eius: et principes eius
simul. et veniet predo ad omnem urbem
et urbs nulla salvabitur. et peribunt val-
les. et dissipabuntur campestria. quoniam dixit
dominus. Date florem moab: quia florens egre-
dietur. et civitates eius deserte erunt et
inhabitabiles. Maledictus qui facit opus
domini fraudulenter. et maledictus qui prohi-
bet gladium suum a sanguine. Fertilis
fuit moab ab adolescentia sua: et requie-
vit in fecibus suis. nec transfusus est de va-
se in vas. et in transmigrationem non a-
biit. Idcirco permansit gustus eius in eo
et odor eius non est immutatus. Propterea ecce
dies veniunt dicit dominus: et mittam eis
ordinatores et stratores laguncularum
et sternent eum et vasa eius exhaurient.
et lagunculas eorum collident. Et confu-
detur moab a chamos sicut confusa est domus
israel a bethel in qua habebat fiduciam. Quomodo
dicitis fortes hic sumus et viri robusti
ad preliandum? Vastata est moab: et civi-
tates illius ascenderunt. et electi iuvenes
eius. descenderunt in occisionem. ait rex cuius
exercituum dominus nomen eius. Prope est interitus moab
ut veniat. et malum eius velociter accur-
ret nimis. Consolamini eum omnes qui estis
in circuitu eius. et universi qui scitis nomen
eius dicite. Quomodo confracta est virga for-
tis. baculus gloriosus. Descende de glo-
ria et sede in siti habitatio filie dibon. quoniam vas-
tator moab ascendet ad te: dissipabit mu-
nitiones tuas. In via sta: et prospice habita-
trix aroer. Interroga fugientem: et eum
qui evasit. Dic quid accidit. Confusus est
moab: quoniam victus est. Ululate et clamate:
adnuntiate in arnon. quoniam vastata est moab
et iudicium venit ad terram campestrem.
super elon. et super iasa et super mephaat. et su-
per dibon. et super nabo. et super domum deblatha-
im. et super cariathiarim. et super bethgama-
ul. et super bethmaon. et super carioth. et super
bosra. et super omnes civitates terre moab
que longe et que prope sunt. Abscisum est
cornu moab. et brachium eius contritum
est: ait dominus. Inebriate eum: quoniam contra dominum
erectus est. Et allidet manum moab in vomi-
tu suo. et erit in derisum etiam ipse. Fuit enim
in derisum tibi israel: quasi inter fures reperisses
eum. Propter verba ergo tua que adversum
illum locutus es: captivus duceris. Re-
linquite civitates. et habitate in petra habitato-
res moab. et estote quasi columba nidifi-
cans in summo ore foraminis. Audivimus
superbiam moab: superbus est valde. Subli-
mitatem eius: et arrogantiam et superbi-
am altitudinem cordis illius. Ego scio ait
dominus iactantiam eius. et quod non sit iuxta
eam virtus eius: nec iuxta quod poterat cona-
ta sit facere. Ideo super moab heiulabo: et ad
moab universam clamabo. ad viros muri
fictilis lamentantes. De planctu iazer plo-

calice ire domini

et

et arrogantia

rabo tibi vinea sabama. propagines tue transi
erunt mare usque ad mare iazer pervenerunt
super messem tuam et vindemiam tuam
predo irruit. Ablata est leticia et exultatio
de carmelo et de terra moab. et vinum de
torcularibus sustuli. Nequaquam calcator
uve solitum celeuma cantabit. De
clamore esebon usque eleale et iessa dede
runt vocem suam a segor usque ad orona
im vitulam conternantem. Aque quoque n
emrim pessime erunt. Et auferam de m
oab ait dominus offerentem in excelsis et sacri
ficantem diis eius. Propterea cor meum ad mo
ab quasi tibia sonabit. et cor meum ad
viros muri fictilis dabit sonitum tibiarum
Quia plus fecit quam potuit. ideo perierunt
Omne enim caput calvitium. et omnis bar
ba rasa erit. In cunctis manibus colligatio
et super omne dorsum cilicium. Super omnia tec
ta moab et in plateis eius omnis planctus.
quia contrivi moab sicut vas inutile ait dominus
Quomodo victa est et ululaverunt. Quomodo deiecit
cervicem moab et confusus est. Eritque moab
in derisum et in exemplum omnibus in circuitu
suo. Hec dicit dominus. Ecce quasi aquila evola
bit. et extendet alas suas ad moab. Capta
est carioth. et munitiones comprehense sunt. et
erit cor fortium moab in die illa sicut cor
mulieris parturientis. Et cessabit moab esse
populus. quoniam contra dominum gloriatus est. Pavor
et fovea et laqueus super te o habitator moab
ait dominus. Qui fugerit a facie pavoris cadet
in foveam. et qui conscenderit de fovea capi
etur laqueo. Adducam enim super moab an
num visitationis eorum. dicit dominus. In umbra
esebon steterunt de laqueo fugientes. quia ig
nis egressus est de esebon. et flamma de medi
o seon. et devorabit partem moab. et verticem
filiorum tumultus. Ve tibi moab. periisti po
pule chamos. quia comprehensi sunt filii tui
et filie tue in captivitatem. Et convertam cap
tivitatem moab in novissimis diebus ait
dominus. XLIX

Hec usque iudicia moab. Ad filios amon.
Hec dicit dominus. Numquid filii non sunt
israel. aut heres non est ei. Cur igitur heredi
tatem possedit melchon gad. et populus eius
in urbibus eius habitavit. Ideo ecce dies veni
unt dicit dominus. Et auditum faciam super rab
bath filiorum amon fremitum prelii. Et erit in tu
mulum dissipata. filieque eius igne succen
dentur. et possidebit israel possessores suos dicit
dominus. Ulula esebon. quoniam vastata est hai. Cla
mate filie rabbath. accingite vos ciliciis
plangite et circuite per sepes. quoniam melchon
in transmigrationem ducetur. sacerdotes eius
et principes eius simul. Quid gloriaris in
vallibus. Defluxit vallis tua filia delicata
que confidebas in thesauris tuis et dice
bas. quis veniet ad me. Ecce ego inducam
super te terrorem ait dominus exercituum deus israel qui
sunt ab omnibus in circuitu tuo. et disperge
mini singuli a conspectu vestro. nec erit qui
congreget fugientes. Et post hec reverti faciam
captivos et fugientes filiorum amon ait
dominus. Ad ydumeam. Hec dicit dominus exercituum
Numquid non est ultra sapientia in theman. Peri
it consilium a filiis. inutilis facta est sapientia eorum
Fugite. terga vertite. descendite in voraginem
habitatores dedan. quoniam perditionem esau ad
duxi super eum tempus visitationis eius.
Si vindemiatores venissent super te non re
liquissent racemum. Si fures in nocte ra
puissent quod sufficeret sibi. Ego vero discoperui esa
u. revelavi abscondita eius. et celari non
poterit. Vastatum est semen eius et fratres eius. et vi
cini eius. et non erit. Relinque pupillos tuos
et ego eos faciam vivere. et vidue tue in me
sperabunt. Quia hec dicit dominus. Ecce quibus non
erat iudicium ut biberent calicem bibentes bi
bent. et tu quasi innocens relinqueris. Non
eris innocens. sed bibens bibes. quia per memet
ipsum iuravi dicit dominus. quia in solitudinem in
opprobrium. et in desertum. et in maledictionem
erit bosra. et omnes civitates eius erunt in so
litudines sempiternas. Auditum audivi a domino
et legatus ad gentes missus est. Congregamini
et venite contra eum. et consurgamus in pre
lium. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus contem
ptibilem inter homines. Arrogantia tua de
cepit te et superbia cordis tui qui habitas in
cavernis petre. et apprehendere niteris altitudi
nem collis. Cum exaltaveris quasi aquila ni
dum tuum. inde detraham te dicit dominus.
Et erit ydumea deserta. Omnis qui transi
bit per eam stupebit. et sibilabit super omnes
plagas eius. sicut subversa est sodoma et
gomorra et vicine eius ait dominus. Non ha
bitabit ibi vir. et non incolet eam filius hominis
Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis
ad pulchritudinem robustam. quia subito e
um currere faciam ad illam. Et quis erit
electus. quem preponam ei. Quis enim similis
mei. Et quis sustinebit me. Et quis est iste

[pa]stor qui resistat vultui meo? Propterea au
dite consilium domini quod iniit de edom
et cogitationes eius quas cogitavit de habi
tatoribus theman. Si non deiecerint eos parvuli gregis
nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum.
A voce ruine eorum commota est terra: clamor
in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi
aquila ascendet et evolabit et expandet
alas suas super bosram. Et erit cor fortium ydu
mee in die illa quasi cor mulieris parturientis.
Ad damascum. Confusa est emath et arfath
quia auditum pessimum audierunt. Turbati sunt
in mari pre sollicitudine quiescere non potuit.
Dissoluta est damascus: versa est in fugam
tremor apprehendit eam: angustia et dolo
res tenuerunt eam quasi parturientem. Quomodo dere
liquerunt civitatem laudabilem urbem le
ticie? Ideo cadent iuvenes eius in plateis
eius. Et omnes viri prelii conticescent in die
illa ait dominus exercituum. Et succendam ignem
in muro damasci. et devorabit menia bena
dab. Ad cedar et ad regna asor que percussit na
buchodonosor rex babylonis. Hec dicit dominus. Surgi
te ascendite ad cedar: et vastate filios orien
tis. Tabernacula eorum et greges eorum capient
pelles eorum et omnia vasa eorum et came
los eorum tollent sibi. Et vocabunt super eos
formidinem in circuitu. Fugite abite vehe
menter in voraginibus sedete qui habitatis
asor ait dominus. Iniit enim contra vos nabuchodonosor
rex babylonis consilium: et cogitavit adversum
vos cogitationes. Consurgite et ascendite ad
gentem quietam et habitantem confidenter ait
dominus. Non ostia nec vectes eius soli habitant.
Et erunt cameli eorum in direptionem: et mul
titudo iumentorum in predam. Et dispergam eos
in omnem ventum qui sunt attonsi in comam
et ex omni confinio eorum adducam interitum
super eos ait dominus. Et erit asor in habitaculum
draconum deserta usque in eternum. Non manebit
ibi vir: nec incolet eam filius hominis.
Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam ad
versus helam in principio regni sedechie
regis iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Ecce ego confringam arcum helam: summam
fortitudinem eorum. Et inducam super he
lam quatuor ventos a quatuor plagis
celi. et ventilabo eos in omnes ventos istos
et non erit gens ad quam non perveniant profugi he
lam. Et pavere faciam helam coram inimi
cis suis. et in conspectu querentium animam
eorum. Et adducam super eos malum iram fu

roris mei dicit dominus. et mittam post eos gla
dium donec consumam eos. Et ponam soli
um meum: et perdam inde reges et principes in elam
ait dominus. In novissimis autem diebus reverti fa
ciam captivos helam: dicit dominus. L CAP

Verbum quod locutus est dominus de baby
lone et de terra caldeorum in manu iere
mie prophete. Annuntiate in gentibus et auditum
facite. Levate signum: predicate et nolite ce
lare. Dicite capta est babylon. confusus
est bel. victus est maradach. confusa sunt
sculptilia eius: superata sunt ydola eorum cor
quia ascendet contra eam gens ab aquilo
ne que ponet terram eius in solitudinem. et non
erit qui habitet in ea ab homine usque ad pe
cus. Et moti sunt et abierunt. In diebus illis
et in tempore illo ait dominus. venient filii
israel ipsi et filii iuda simul. Ambulantes
et flentes properabunt. et dominum deum suum que
rent in syon: et interrogabunt viam. Huc faci
es eorum venient: et apponentur ad dominum
federe sempiterno quod nulla oblivione de
lebitur. Grex perditus factus est populus me
us. Pastores eorum seduxerunt eos. fece
runtque vagari in montibus: de monte in col
lem transierunt. Obliti sunt cubilis sui omnes
qui invenerunt comederunt eos. et hostes e
orum dixerunt: non peccavimus, pro eo quod pecca
verunt domino decori iustitie et expectationi patrum
eorum domino. Recedite de medio babylonis: et
de terra chaldeorum egredimini. et estote quasi
hedi ante greges. quia ecce ego suscito et addu
cam in babylonem congregationem gentium mag
narum de terra aquilonis: et preparabuntur adversus
eam: et inde capietur. Sagitta eius quasi vi
ri fortis interfectoris non revertetur vacua. et fortissimi
erit caldea in predam. omnes vastantes eam reple
buntur ait dominus: quia exultatis et magna lo
quimini diripientes hereditatem meam. quia
effusi estis sicut vituli super herbam. et mu
gistis ut tauri. Confusa est mater vestra nimis vra
et adequata pulveri que genuit vos. Ecce
novissima erit in gentibus: et deserta invia
et arens: et ira domini non habitabitur: sed redige ab
tur tota in solitudinem. Omnis qui transibit
per babylonem stupebit et sibilabit super uni
versis plagis eius. Preparamini contra baby
lonem per circuitum omnes qui tenditis arcum de
bellate eam. non parcatis iaculis: quia domino pecca
vit. Clamate adversus eam: ubique dedit
manum. ceciderunt fundamenta eius. destruc
ta sunt muri eius: quia ultio domini est. Ultionem accipite ulcio

de ea. sicut fecit facite ei. Disperdite satorem
de babylone. et tenentem falcem in tempore
messis: a facie gladii columbe. Unusquisque
ad populum suum convertetur: et singuli ad terram
suam fugient. Grex dispersus Israel: leones e-
iecerunt eum. Primus comedit eum rex As-
sur: iste novissimus exossavit eum nabu-
chodonosor rex babylonis. Propterea hec dicit dominus exerci-
tuum deus Israel: Ecce ego visitabo regem ba-
bylonis et terram eius sicut visitavi regem
assur. et reducam Israel ad habitaculum suum:
et pascetur carmelus et basan: et in mon-
te effraym et in galaath saturabitur anima
eius. In diebus illis et in tempore illo ait dominus
queretur iniquitas Israel: et non erit. et peccatum iu-
da et non invenietur. quoniam propitius ero eis quos
reliquero. Super terram dominantium ascende: et
super habitatores eius visita. Dissipa: et interfi-
ce que post eos sunt ait dominus: et fac iuxta omnia
que precepi tibi. Vox belli in terra: et contritio magna.
Quomodo confractus est et contritus est malleus
universe terre. Quomodo versa est in desertum baby-
lon in gentibus. Illaqueavi te: et capta es ba-
bylon: et nesciebas. Inventa es et apprehen-
sa: quoniam dominum provocasti. Aperuit dominus thesaurum
suum. et protulit vasa ire sue: quoniam opus est domino
deo exercituum in terra chaldeorum. Venite ad
eam ab extremis finibus: aperite ut exeant qui
conculcent eam. Tollite de via lapides: et
redigite in acervos et interficite eam. nec sit quic-
quam reliquum. Dissipate universos fortes eius
descendant in occisionem. Ve eis quia venit
dies eorum tempus visitationis eorum. Vox
fugientium et eorum qui evaserunt de terra ba-
bylonis ut annuntient in syon ultionem domini
dei nostri: ultionem templi eius. Annuntiate in
babylonem plurimis: omnibus qui tendunt arcum.
Consistite adversus eam per gyrum et nullus
evadat. Reddite ei secundum opus suum. Iuxta
omnia que fecit facite illi: quia contra dominum
erecta est adversus sanctum Israel. Ideo cadent iuve-
nes eius in plateis eius: et omnes viri bel-
latores eius conticescent in die illa ait dominus.
Ecce ego ad te superbe dicit dominus exercituum. quia
venit dies tuus tempus visitationis tue. Et ca-
det superbus et corruet et non erit qui susci-
tet eum. Et succendam ignem in urbibus
eius. et devorabit omnia in circuitu eius. Hec
dicit dominus exercituum. Calumpniam sustinent
filii Israel: et filii iuda simul. Omnes qui ce-
perunt eos tenent: noluerunt dimittere eos. Re-
demptor eorum fortis: dominus exercituum nomen eius.

Iudicio defendet causam eorum ut exterreat terram
et commoveat habitatores babylonis. Gladius
ad chaldeos ait dominus. et ad habitatores babylonis
et ad principes: et ad sapientes eius. Gla-
dius ad divinos eius qui stulti erunt.
Gladius ad fortes illius qui timebunt. Gla-
dius ad equos eius: et ad currus eius. et ad
omne vulgus quod est in medio eius: et e-
runt quasi mulieres. Gladius ad thesauros
eius qui diripientur. Siccitas super aquas
eius erit. et arescent. quia terra sculptilium
est et in portentis gloriatur. Propterea habita-
bunt dracones cum fatuis ficariis. et
habitabunt in ea struciones. Et non habitabitur
ultra usque in sempiternum. nec extruetur
usque ad generationem et generationem. Sicut subver-
tit dominus sodomam et gomorram et vicinas eius
ait dominus. Non habitabit ibi vir: nec incolet
eam filius hominis. Ecce populus venit ab a-
quilone: et gens magna: et reges multi
consurgent a finibus terre. Arcum et scutum
apprehendent. Crudeles sunt et immisericordes.
Vox eorum quasi mare sonabit: et super
equos ascendent sicut vir paratus ad prelium
contra te filia babylonis. Audivit rex baby-
lonis famam eorum: et dissolute sunt
manus eius. Angustia apprehendit eum dolor quasi
parturientis. Ecce quasi leo ascendet de su-
perbia iordanis ad pulcritudinem robustam:
quia subito currere faciam ad illam. et quis
erit electus quem ego preponam ei? Quis enim similis
mei? Et quis sustinebit me? Et quis est iste
pastor qui resistat vultui meo? Propterea
audite consilium domini quod mente concepit ad-
versus babylonem. et cogitationes quas co-
gitavit super terram chaldeorum. Nisi detraxerint
eos parvuli gregum. nisi dissipatum fuerit cum ipsis
habitaculum eorum. A voce captivitatis baby-
lonis commota est terra. et clamor inter gentes
auditus est.

LI

Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super
babylonem et super habitatores eius qui
cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem.
Et mittam in babylonem ventilatores et ven-
tilabunt eam: et demolientur terram eius.
quoniam venerunt super eam undique in die af-
flictionis eius. Non tendat qui tendit arcum
suum: et non ascendat loricatus. Nolite par-
cere iuvenibus eius: interficite omnem militiam
eius. et cadent interfecti in terra chaldeorum
et vulnerati in regionibus eius. quoniam non fu-
it viduatus Israel et iuda a deo suo domino ex-

eorum. Terra autem eorum repleta est delic-
to a sancto israel. Fugite de medio babylonis
et salvet unusquisque animam suam. Noli-
te tacere super iniquitatem eius. quoniam tempus
ultionis est domino. vicissitudinem ipse retri-
buet ei. Calix aureus babylon in manu
domini inebrians omnem terram. De vino eius
biberunt gentes: et ideo commote sunt. Su-
bito cecidit babylon et contrita est. Ulula-
te super eam. Tollite resinam ad dolorem
eius: si forte sanetur. Curavimus babylo-
nem et non est sanata. Derelinquamus eam
et eamus unusquisque in terram suam. quoniam
pervenit usque ad celos iudicium eius et eleva-
tum est usque ad nubes. Protulit dominus iusti-
tias nostras: venite et enarremus in syon
opus domini dei nostri. Acuite sagittas. imple-
te pharetras. Suscitavit dominus spiritum regum
medorum. et contra babylonem mens eius
est ut perdat eam. Quoniam ultio domini est ultio tem-
pli sui. Rex medorum contra babylonem a domino
suscitatus est. Super muros babylonis leva-
te signum. Augete custodiam. levate cus-
todes. preparate insidias. quia cogitavit dominus
et fecit quecumque locutus est contra habitato-
res babylonis. Que habitas super aquas mul-
tas locuples in thesauris. venit finis tu-
us pedalis precisionis tue. Iuravit dominus
exercituum per animam suam: quoniam replebo te
hominibus quasi brucho. et super te celeuma canta-
bitur. Qui fecit terram in fortitudine sua
et preparavit orbem in sapientia sua et pruden-
tia sua extendit celos. Dante eo vocem
multiplicantur aque in celo. Qui levat nu-
bes ab extremo terre fulgura in pluviam
fecit. et produxit ventos de thesauris suis.
Stultus factus est omnis homo a scientia. Con-
fusus est omnis conflator in sculptili.
quia mendax est conflatio eius. nec est spi-
ritus in eis. Vana sunt opera et risu digna in
tempore visitationis sue peribunt. Non sic
hec pars iacob: quia qui fecit omnia ipse est. et
israel sceptrum hereditatis eius. dominus exerci-
tuum nomen eius. Collidis tu mihi vasa belli. et
ego collidam in te gentes. et disperdam in te
regna. Et collidam in te equum et equitem eius.
Et collidam in te currum et ascensorem eius.
Et collidam in te virum et mulierem. Et col-
lidam in te senem et puerum. Et collidam
in te iuvenem et virginem. Et collidam in te pa-
storem et gregem eius. Et collidam in te agri-
colam et iugales eius. et collidam in te
duces et magistratus. Et reddam babylo-
ni et cunctis habitatoribus chaldee omne ma-
lum suum quod fecerunt in syon in oculis
vestris: ait dominus. Ecce ego ad te mons pesti-
fer ait dominus: qui corrumpis universam terram.
Et extendam manum meam super te. et e-
volvam te de petris: et dabo te in montem
combustionis. et non tollent de te lapidem
in angulum: et lapidem in fundamentum
sed perditus in eternum eris ait dominus. Levate
signum in terra. clangite bucina in monti-
bus. sanctificate super eam gentes. Adnuntiate
contra illam regibus ararath menni et ascenes
numerate contra eam taphsar. Adducite equum
quasi bruchum aculeatum. Sanctificate contra eam gen-
tes reges medie duces eius: et universos
magistratus eius: cunctamque terram potes-
tatis. Et commovebitur terra et turbabitur ei'
quia evigilavit contra babylonem cogitatio domini
ut Et ponat terram babylonis desertam et inhi-
tabilem. Cessaverunt fortes babylonis a pre-
lio. habitaverunt in presidiis. Devoratum est robur
eorum. et facti sunt quasi mulieres. Incensa
sunt tabernacula eius: contriti sunt vectes
eius. Currens obviam currenti veniet
et nuntius obvius nuntianti ut adnuntiet
regi babylonis: quia capta est civitas eius
a summo usque ad summum. et vada preoccupa-
ta sunt et paludes incense sunt igni. Et
viri bellatores conturbati sunt. Quia hec
dicit dominus exercituum deus israel. Filia babylo-
nis quasi area tempus triture eius. Ad-
huc modicum: et veniet tempus mes-
sionis eius: Comedit me. devoravit me
nabuchodonosor rex babylonis. reddidit me
quasi vas inane. Absorbuit me quasi draco.
Replevit ventrem suum teneritudine. et mea
eiecit me. Iniquitas adversum me et caro
mea super babylonem: dicit habitatio syon. Et
sanguis meus super habitatores chaldee di-
cit iherusalem. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iu-
dicabo causam tuam: et ulciscar ultionem
tuam. et desertum faciam mare eius: et sic-
cabo venam eius. Et erit babylon in tu-
mulos habitatio draconum. stupor et sibi-
lus eo quod non sit habitator. Simul ut leones
rugient: excutient comas velud catuli et
leonum. In calore eius ponam potus eorum
et inebriabo eos ut sopiantur et dormi-
ant sompnum sempiternum et non consurgant

dicit dominus. Deducam eos quasi agnos ad
victimam: et quasi arietes cum edis. Quo
modo capta est sesac: et comprehensa est incli
ta universe terre? Quomodo facta est in stuporem
Et babylon inter gentes. Ascendit super baby
lonem mare multitudine fluctuum eius
operta est. Facte sunt civitates eius in stupo
rem: terra inhabitabilis et deserta. Terra in qua
nullus habitet: nec transeat per eam filius
hominis. Et visitabo super bel in babylone: et
eiciam quod absorbuerat de ore eius: et
non confluent ad eum ultra gentes. Siquidem
et murus babylonis corruet. Egredimini
de medio eius populus meus ut salvet unus
quisque animam suam ab ira furoris domini.
Et ne forte mollescat cor vestrum: et ti
meatis auditum qui audietur in terra: et
veniet in anno auditio: et post hunc an
m num auditio et iniquitas in terra: et dominator su
per dominatorem. Propterea ecce dies veniunt: et vi
sitabo super sculptilia babylonis et omnis
terra eius confundetur: et universi interfecti
eius cadent in medio eius. Et laudabunt
super babylonem celi et terra: et omnia que in
eis sunt. Quia ab aquilone venient ei pre
dones ait dominus. Et quomodo fecit babylon ut
caderent occisi in israel: sic de babylone ca
dent occisi in universa terra. Qui fugistis
gladium: venite nolite stare. Recorda
mini procul dominum: et ierusalem ascendat super
cor vestrum. Confusi sumus: quoniam audivimus
obprobrium. Operuit ignominia facies no
stras: quia venerunt alieni super sanctificationem
ecce domus domini. Propterea eorum dies veniunt
ait dominus: et visitabo super sculptilia eius: et
in omni terra eius mugiet vulneratus. Si ascen
derit babylon in celum: et firmaverit in ex
celso robur suum: a me venient vas
clamantis tatores eius ait dominus. Vox clamoris de baby
lone: et contritio magna de terra chaldeorum.
Quoniam vastavit dominus babylonem: et perdidit
ex ea vocem magnam. Et sonabunt fluctus
eorum quasi aque multe. Dedit sonitum vox
eorum: quia venit super eam id est super baby
lonem predo: et apprehensi sunt fortes eius: et
emarcuit arcus eorum: quia fortis ultor dominus
reddens retribuet. Et inebriabo principes
eius et sapientes eius: duces eius et ma
gistratus eius et fortes eius. Et dormient
somnum sempiternum: et non expergiscentur
ait rex dominus exercituum nomen eius. Hec dicit

dominus deus exercituum. Murus babylonis ille
latissimus suffossione suffodietur: et porte
eius excelse igne comburentur. Et labores
populorum ad nichilum: et gentium in ignem
erunt: et disperibunt. Verbum quod precepit
ieremias propheta saraie filio nerie filii maa
sie: cum pergeret cum sedechia rege iuda in ba
bylonem in anno quarto regni eius. Sarai
as autem erat princeps prophetie. Et scripsit ie
remias omne malum quod venturum erat
super babylonem in libro uno omnia verba
hec que scripta sunt contra babylonem. Et dixit
ieremias ad saraiam. Cum veneris in baby
lonem et videris et legeris omnia verba hec: dices
Domine tu locutus es contra locum istum ut
disperderes eum ne sit qui in eo habitet ab homine
usque ad pecus: et ut sit perpetua solitudo. Cum
que compleveris legere librum istum ligabis
ad eum lapidem: et proicies illum in me
dium eufraten et dices. Sic submergetur
babylon et non consurget a facie affliccti
onis quam ego adduco super eam: et dissol
vetur. Hucusque verba ieremie.

Filius viginti et unius anni erat LII
sedechias cum regnare cepisset: et xi
annis regnavit in ierusalem. Et nomen matris eius
amital filia ieremie de lobna: et fecit ma
lum in oculis domini iuxta omnia que fece
rat ioachim: quoniam furor domini erat in ierusalem
et in iuda usquequo proiceret eos a facie su
a. Et recessit sedechias a rege babylonis.
Factum est autem in anno nono regni eius in men
se decimo decima die mensis: venit na
buchodonosor rex babylonis ipse et omnis exerci
tus eius adversus ierusalem: et obsederunt
eam. Et edificaverunt contra eam muniti
ones in circuitu. Et fuit civitas obsessa us
que ad undecimum annum regni sedechie. Men
se autem quarto nono mensis obtinuit fa die
mes in civitate: et non erant alimenta populo
terre. Et disrupta est civitas et omnes vi
ri bellatores eius fugerunt. Et exierunt de ci
vitate nocte per viam porte que est inter du
os muros et ducit ad ortum regis: caldeis
obsidentibus urbem in gyro. Et abierunt per
viam que ducit in heremum. Persecutus est autem
exercitus chaldeorum regem: et apprehenderunt
sedechiam in deserto quod est iuxta iericho
et omnis comitatus eius diffugit ab eo.
Cumque comprehendissent regem adduxerunt
eum ad regem babylonis in reblatha que est

mitia emath: et loquutus est ad eum iudi
cia. Et iugulauit rex babylonis filios sede
chie in oculis eius: et omnes principes
iuda occidit in reblatha: oculos quoque se
dechie eruit. et uinxit eum compedibus. Et ad
duxit eum rex babylonis in babylonem
et posuit eum in domo carceris usque ad
diem mortis eius. In mense autem .v. decima
die mensis ipse est annus nonus decimus na
buchodonosor regis babylonis: uenit nabu
zardan princeps milicie qui stabat coram
rege babylonis in ierusalem. Et incendit do
mum domini et domum regis: et omnes domos
ierusalem: et omnem domum magnam igne
combussit. et totum murum ierusalem per circui
tum destruxit cunctus exercitus caldeorum
qui erant cum magistro milicie. De pauperi
bus autem populi et de reliquo uulgo quod remanse
rat in ciuitate. et de perfugis qui transfuge
rant ad regem babylonis et ceteros de mul
titudine transtulit nabuzardan princeps
milicie. De pauperibus uero terre reliquit na
buzardan princeps milicie in uinitores et in
agricolas. Columpnas quoque ereas que
erant in domo domini et bases et mare ereum
quod erat in domo domini confregerunt cal
dei. Et tulerunt omne es eorum in babylonem.
Et lebetes et creagras et psalteria et phialas
et mortariola et omnia uasa eorum erea
que in ministerio fuerant tulerunt. et ydrias et
thimiamateria. et urceos et pelues et candela
bra et mortariola et ciatos. Quotquot au
rea aurea: et quotquot argentea argentea
tulit magister milicie. Columpnas duas et
mare unum. uitulos .xii. ereos qui erant
sub basibus quas fecerat rex salomon in do
mo domini. Non erat pondus eris omnium uaso
rum horum. De columpnis autem .x. et .viii. cu
bitorum altitudinis erant. et in columpna una
et funiculus .xii. cubitorum circuibat eam.
Porro grossitudo eius .iiii. digitorum. et in
trinsecus caua erant. et capitella super u
tramque erea. Altitudo capitelli uniuscuiusque quinque
cubitorum. et retiacula et malogranata super capitellum in circuitu omnia
erea. Similiter columpne alterius. Et fuerunt
malogranata nonaginta et sex dependen
cia. et omnia malogranata centum retiaculis circum
dabantur. Et tulit magister milicie saraiam sac
erdotem primum et sophoniam sacerdotem secun
dum et tres custodes uestibuli. et de ciuitate tu
lit eunuchum unum qui erat prepositus super ui
ros bellatores: et .vii. uiros de his qui ui

derant faciem regis qui inuenti sunt in ciui
tate. et scribam principem militum qui probabat
tirones. et .lx. uiros de populo terre qui inuen
ti sunt in medio ciuitatis. Tulit autem eos
nabuzardan magister milicie. et adduxit eos
ad regem babylonis in reblatha: et percussit
eos rex babylonis et interfecit eos in rebla
tha in terra emath. et translatus est iuda de
terra sua. Iste est populus quem transtulit na
buchodonosor. in anno .vii. iudeos .iii. milia et
.xxiii. In anno .xviii. nabuchodonosor de ierusalem trans
tulit animas octingentas .xxx. duas. In anno
uicesimo tercio nabuchodonosor. transtulit nabu
zardan magister milicie iudeorum animas septin
gentas quadraginta et quinque. Omnes ergo anime
.iiii. milia sexcente. Et factum est in tricesimo .vii.
anno transmigrationis ioachim regis iuda
duodecimo mense. uicesima quinta die mensis ele
uauit euilmerodach rex babylonis ipso
anno regni sui caput ioachim regis iuda
et eduxit eum de domo carceris. et loquutus
est cum eo bona. et posuit thronum eius super
thronos regum qui erant post se in babylo
nem. Et mutauit uestimenta carceris eius
et comedebat panem coram eo semper cunc
tis diebus uite sue. et cibaria eius cibaria
perpetua dabantur ei a rege babylonis sta
tuta per singulos dies usque ad diem mor
tis sue cunctis diebus uite sue.

Incipiunt lamentationes ieremie.

Et factum est postquam in cap
tiuitatem ductus est israel: et
ierusalem destructa est: sedit ie
remias propheta flens. et planxit
lamentationem hanc in ierusalem
amaro animo suspirans et eiulans et dixit.
Aleph. Quomodo sedet sola ciuitas plena
populo: facta est quasi uidua domina gentium:
princeps prouinciarum facta est sub tributo.
Beth. Plorans plorauit in nocte: et
lacrime eius in maxillis eius. Non est qui
consoletur eam: ex omnibus caris eius. Omnes
amici eius spreuerunt eam: et facti sunt ei
inimici. Gimel. Migrauit iuda propter
afflictionem et multitudinem seruitutis: habi
tauit inter gentes. nec inuenit requiem.
Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter
angustias. Daleth. Vie syon lugent eo
quod non sint qui ueniant ad sollempnita
tem. Omnes porte eius destructe: sacerdotes e
ius gementes. Virgines eius squallide

et ipsa oppressa amaritudine. he. Facti sunt
hostes eius in capite: inimici eius locuple-
tati sunt: quia dominus locutus est super eam propter
multitudinem iniquitatum eius: parvuli eius
ducti sunt in captivitatem ante faciem tribu-
lantis. vau. Et egressus est a filia syon omnis
decor eius. facti sunt principes eius velut
arietes non invenientes pascua. et abierunt
absque fortitudine ante faciem subsequentis.
zai. Recordata est ierusalem dierum afflictio-
nis sue et prevaricationis. et omnium deside-
rabilium suorum que habuerat a diebus antiquis
cum caderet populus eius in manu hostili. et non
esset auxiliator. viderunt eam hostes: et de-
riserunt sabbata eius. heth. Peccatum pecca-
vit ierusalem: propterea instabilis facta est. Omnes
qui glorificabant illam: spreverunt eam. quia
viderunt ignominiam eius. Ipsa autem gemens
et conversa retrorsum. teth. Sordes eius
in pedibus eius nec recordata est finis sui.
Deposita est vehementer non habens consolatorem.
Vide domine afflictionem meam: quoniam erectus
est inimicus. ioth. Manum suam misit hos-
tis ad omnia desiderabilia eius. quia vi-
dit gentes ingressas sanctuarium tuum. de quibus
preceperas ne intrarent ecclesiam tuam. caph.
Omnis populus eius gemens et querens pa-
nem. dederunt preciosa queque pro cibo ad refo-
cillandam animam. Vide domine et considera quoniam
facta sum vilis. lameth. O vos omnes qui transi-
tis per viam: attendite et videte si est dolor si-
cut dolor meus. quoniam vindemiavit me ut
locutus est dominus in die ire furoris sui. mem.
De excelso misit ignem in ossibus meis: et
erudivit me. Expandit rete pedibus meis
convertit me retrorsum. Posuit me desolatam
tota die merore confectam. nun. Vigi-
lavit iugum iniquitatum mearum in manu
eius: convolute sunt et imposite collo meo.
Infirmata est virtus mea: dedit me dominus in ma-
nu de qua non potero surgere. samech. Abstulit
omnes magnificos meos dominus de medio mei.
vocavit adversum me tempus ut contereret
electos meos. Torcular calcavit dominus virgi-
ni filie iuda. phe. Idcirco ego plorans
et oculus meus deducens aquam. longe
factus est a me consolator convertens animam me-
am. Facti sunt filii mei perditi: quia invaluit in-
imicus. Expandit syon manus suas: non est
qui consoletur eam. Mandavit dominus adver-
sum iacob in circuitu eius hostes eius. Facta
est ierusalem quasi polluta menstruis inter eos. ain.

Iustus est dominus: quia os eius ad iracundiam provo-
cavi. Audite obsecro universi populi: et videte
dolorem meum. Virgines mee et iuvenes mei
abierunt in captivitatem. sade. Vocavi
amicos meos: et ipsi deceperunt me. Sacerdo-
tes mei et senes mei in urbe consumpti sunt
quia quesierunt cibum sibi ut refocillarent animam
suam. coph. Vide domine quoniam tribulor: venter
meus conturbatus est. Subversum est cor me-
um in memetipsa: quoniam amaritudine ple-
na sum. Foris interficit gladius: et domi
mors similis est. res. Audierunt quia
ingemisco ego: et non est qui consoletur me.
Omnes inimici mei audierunt malum meum
letati sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti diem
consolationis et fient similes mei. syn. In-
grediatur omne malum eorum coram te: et
vindemia eos sicut vindemiasti me propter
iniquitates meas. Multi enim gemitus mei
et cor meum merens. II. Cap. aleph

Quomodo obtexit caligine in furore
suo dominus filiam syon: proiecit de celo in
terram inclitam israel: et non est recordatus sca-
belli pedum suorum in die furoris sui. beth
Precipitavit dominus nec pepercit omnia spe-
ciosa iacob. destruxit in furore munitiones
virginis iuda deiecit in terram. polluit reg-
num et principes eius. Gimel Confregit i-
ra furoris sui omne cornu israel. Avertit
retrorsum dexteram suam a facie inimici
et succendit in iacob quasi ignem flamme
devorantis in gyro. deleth. Tetendit arcum
suum quasi inimicus. firmavit dexteram suam
quasi hostis. et occidit omne quod pulcrum
erat visu in tabernaculis filie syon effudit
quasi ignem indignationem suam. he. Factus
est dominus velut inimicus. precipitavit israel
precipitavit omnia menia eius. dissipa-
vit munitiones eius: et replevit filia iuda
humiliatum et humiliatam. vau. Et dis-
sipavit quasi ortum tentorium suum. demo-
litus est tabernaculum suum. Oblivioni tradidit
dominus in syon festivitatem et sabbatum. et in
obprobrium et in indignationem furoris sui
regem et sacerdotem. zai. Repulit dominus
altare suum. maledixit sanctificationi sue. tra-
didit in manu inimici muros turrium eius.
vocem dederunt in domo domini sicut in die
sollempni. heth. Cogitavit dominus dissi-
pare murum filie syon: tetendit funiculum
suum. et non avertit manum suam a perditione. luxit-
que ante murale. et murus pariter dissipatus est.

teth Defixe sunt in terra porte eius: per
didit et contrivit vectes eius. reges eius
et principes eius in gentibus. non est lex et
prophete eius non invenerunt visionem a domino.
ioth Sederunt in terra: conticuerunt senes fi
lie syon. consperserunt cinere capita sua.
accincti sunt ciliciis. Abiecerunt capita
sua in terram virgines filie iuda. caph De
fecerunt pre lacrimis oculi mei: conturbata sunt
viscera. Effusum est in terra iecur meum super contri
tione filie populi mei: cum deficeret parvulus et
lactans in plateis oppidi. lameth Matribus
suis dixerunt ubi est triticum et vinum? cum de
ficerent quasi vulnerati in plateis civitatis. cum
exhalarent animas suas in sinu matrum suarum.
mem Cui comparabo te vel cui assimilabo te
filia ierusalem? Cui exequabo te et conso
labor te virgo filia syon? magna est enim
velut mare contritio tua. quis medebi
tur tui. nun Prophete tui viderunt tibi fal
sa et stulta nec aperiebant iniquitatem tuam: ut
te ad penitentiam provocarent. viderunt autem tibi
assumptiones falsas. et eiectiones. samech
Plauserunt super te manibus omnes transeun
tes per viam. sibilaverunt et moverunt caput
suum super filiam ierusalem. Hecine est urbs di
centes perfecti decoris: gaudium universe terre.
phe Aperuerunt super te os suum omnes ini
mici tui. sibilaverunt et fremuerunt dentibus
suis et dixerunt. Devorabimus. En ista est
dies quam expectabamus: invenimus vidimus.
ain Fecit dominus que cogitavit: complevit
sermonem suum quem preceperat a diebus antiquis.
Destruxit et non pepercit et letificavit super
te inimicum. exaltavit cornu hostium tuorum.
sade Clamavit cor eorum ad dominum super
muros filie syon. deduc quasi torrentem lac
caph rimas per diem et noctem. non des requiem
tibi. neque taceat pupilla oculi tui. Consur
ge lauda in nocte in principio vigiliarum.
Effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum
domini. Leva ad eum manus tuas pro anima
parvulorum tuorum qui defecerunt in fame
res in capite omnium compitorum. Vide domine et con
sidera quem vindemiaveris ita. Ergo ne come
dent mulieres fructum suum parvulos ad men
suram palme? si occiditur in sanctuario domini
sacerdos et propheta. sin Iacuerunt in terra foris
puer et senex. virgines mee et iuvenes
mei ceciderunt in gladio interfecisti in die fu
roris tui percussisti nec misertus es. thau
Vocasti quasi ad diem sollempnem qui

terrerent me de circuitu: et non fuit in die fu
roris domini qui effugeret et relinqueretur. Quos
educavi et enutrivi inimicus meus con
sumpsit eos. C III aleph
Ego vir videns paupertatem meam in
virga indignationis eius. Me mi
navit et adduxit in tenebras et non in lucem.
aleph Tantum in me vertit: et convertit
manum suam tota die. beth Vetusta
tem fecit pellem meam et carnem meam
contrivit ossa mea. beth Edificavit in
gyro meo: et circumdedit me felle et labore.
Gimel In tenebrosis collocavit me quasi
mortuos sempiternos. Gimel Circumedifi
cavit adversum me ut non egrediar: aggra
vavit compedem meum. Sed et cum clama
vero et rogavero: exclusit orationem meam. deleth Con
clusit vias meas lapidibus quadris: semi
tas meas subvertit. deleth Ursus insi
dians factus est mihi leo in absconditis.
hee Semitas meas subvertit: et confre
git me: posuit me desolatam. hee Te
tendit arcum suum: et posuit me quasi
signum ad sagittam. vau Misit in re
nibus meis filias pharetre sue. Factus sum
in derisum omni populo meo. canticum eorum
tota die. vau Replevit me amaritu
dinibus: et inebriavit me absinthio. zai
Confregit ad numerum dentes meos: ciba
vit me cinere. zai Et repulsa est anima
mea oblitus sum bonorum. zai Et dixi
periit finis meus: et spes mea a domino. heth
Recordare paupertatis et transgressionis
mee absinthii et fellis. heth Memoria
memor ero: et tabescet in me anima mea.
theth Hec recolens in corde meo in deo
sperabo. theth Misericordie domini quia non sumus con
sumpti. quia non defecerunt miserationes eius.
ioth Novi diluculo: multa est fides tu
a. ioth Pars mea dominus dixit anima mea: propter
ea expectabo eum. caph Bonus est dominus
sperantibus in eum: anime querenti illum. caph
Bonum est prestolari cum silentio salutare
domini. lameth Bonum est viro cum portaverit
iugum ab adolescentia sua. lameth
Sedebit solitarius et tacebit quia levavit
se super se. mem Ponet in pulvere os su
um si forte sit spes. mem Dabit percuti
enti se maxillam: saturabitur opprobriis.
nun Quia non repellet in sempiter
num dominus: quia si abiecit: et miserebitur secundum
multitudinem miserationum suarum. samech

nō humiliauit ex corde suo: et abiecit
filios hominum. lamech Ut conteret sub
pedibus suis omnes uinctos terre lamech
Ut declinaret iudicium uiri in conspectu
uultus altissimi. lamech Ut perverteret hominem
in iudicio suo: dominus ignorauit. men Quis
est iste qui dixit ut fieret domino non iuben-
te. men Ex ore altissimi non egredientur
nec mala nec bona. men Quid mur-
murauit uiuens homo: uir pro peccatis suis.
nun Scrutemur uias nostras: et que-
ramus et reuertamur ad dominum. nun Le-
uemus corda nostra cum manibus ad dominum
in celos. nun Nos inique egimus: et
ad iracundiam prouocauimus: idcirco tu inex-
orabilis es. samech Operuisti in furore
nubem: ne transeat oratio. samech Era-
dicationem et abiectionem posuisti me in
medio populorum samech Aperuerunt super
nos os suum omnes inimici. phe For-
mido et laqueus facta est nobis uaticinatio
et contritio. phe Divisiones aquarum
deduxit oculus meus in contritione fi-
lie populi mei. phe Oculus meus afflictus
est nec tacuit: eo quod non esset requies. ayn
Donec aspiceret et uideret dominus de celis.
ayn Oculus meus depredatus est animam
meam in cunctis filiabus urbis mee. ayn
Venatione ceperunt me quasi auem inimici
mei gratis. sade Lapsa est in lacum ui-
ta mea: et posuerunt lapidem super me
sade Inundauerunt aque super caput meum
dixi perii. sade Inuocaui nomen tuum domine
de lacu nouissimo. coph Vocem meam
audisti: ne auertas aurem tuam a singultu
meo et clamoribus. coph Appropinquasti in
die qua inuocaui te: dixisti ne timeas.
coph Iudicasti causam domine anime mee. redemp-
tor uite mee. res Vidisti domine iniqui-
tatem aduersum me: iudica iudicium meum.
res Vidisti furorem omnem: uniuersas
cogitationes eorum aduersum me. res Audis-
ti opprobrium eorum domine: omnes cogitationes
eorum aduersum me. syn Labia insurgenti-
um mihi et meditationes eorum aduersum me tota
die. syn Sessionem eorum et resurrectionem
eorum uide: ego sum psalmus eorum.
syn Reddes eis uicem domine iuxta o-
pera manuum suarum. thau Dabis eis scu-
tum cordis laborem tuum. thau Perseque-
ris in furore: et conteres eos sub celis domine
aleph Quomodo obscuratum est aurum mutatus

est color optimus. dispersi sunt lapides sanc-
tuarii in capite omnium platearum. beth
Filii syon incliti et amicti auro primo: quo-
modo reputati sunt in uasa testea opus
manuum figuli. Gimel Sed et lamie nuda-
uerunt mammam: lactauerunt catulos suos filia
populi mei crudelis quasi strutio in deserto. da-
leth Adhesit lingua lactantis ad palatum
eius in siti. paruuli petierunt panem: et non
erat qui frangeret eis. he Qui uescebantur
uoluptuose interierunt in uiis: qui nutri-
ebantur in croceis: amplexabantur sterco-
ra. vau Et maior effecta est iniquitas fi-
lie populi mei peccato sodomorum: que subuersa est in mo-
mento: et non ceperunt in ea manus.
zai Candidiores nazarei eius niue.
nitidiores lacte. rubicundiores ebore an-
tiquo: saphiro pulcriores. heth De-
nigrata est super carbones facies eorum:
et non sunt cogniti in plateis. Adhesit
cutis eorum ossibus: aruit et facta est quasi lig-
num. teth Melius fuit occisis gladio quam
interfectis fame. quoniam isti extabuerunt consumpti
a sterilitate terre. ioth Manus mulierum mi-
cordium coxerunt filios suos: facti sunt cibus earum in con-
tritione filie populi mei. caph Compleuit dominus furorem
suum: effudit iram indignationis sue. Et succen-
dit dominus ignem in syon: et deuorauit fun-
damenta eius. lamech Non crediderunt reges
terre et uniuersi habitatores orbis: quoniam ingrederetur
hostis et inimicus per portas ierusalem.
men Propter peccata prophetarum eius: et in-
iquitates sacerdotum eius qui effuderunt
in medio eius sanguinem iustorum. nun
Errauerunt ceci in plateis: polluti sunt sangui-
ne. Cumque non possent tenuerunt laci-
nias suas. samech Recedite polluti: cla-
mauerunt eis. recedite. abite. nolite tangere.
iurgati quippe sunt et commoti: dixerunt inter gentes non
adiciet ultra ut habitet in eis. phe Facies domini
diuisit eos. non addet ut respiciat eos. Facies sa-
cerdotum non erubuerunt: nec senum miserti sunt. ayn
Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad
auxilium nostrum uanum. cum respiceremus attenti ad
gentem que saluare non poterat. sade Lubricauerunt ue-
stigia nostra in itinere platearum nostrarum. appropinquauit finis
noster: completi sunt dies nostri: quia uenit finis noster. coph
Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi: super
montes persecuti sunt nos. res Spiritus oris nostri christus
dominus in peccatis nostris: cui diximus in umbra
tua uiuemus in gentibus. syn
Gaude et letare fi-

la edom que habitas in terra hus. Ad te quoque
perveniet calix: inebriaberis atque nudaberis.
thau Completa est iniquitas tua filia
syon: non addet ultra ut transmigret te. Vi
sitavit iniquitatem tuam filia edom: disco
operuit peccata tua.

Incipit oratio ieremie

Recordare domine quid acciderit nobis: in
tuere et respice obprobrium nostrum. Heredi
tas nostra versa est ad alienos: domus
nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus absque
patre: matres nostre quasi vidue. Aquam nostram
pecunia bibimus. ligna nostra precio compara
vimus. Cervicibus nostris minabamur: et las
sis non dabatur requies. Egypto dedimus ma
num et assiriis ut saturemur pane. Patres
nostri peccaverunt et non sunt: et nos iniquita
tes eorum portavimus. Servi dominati sunt nostri:
non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus
nostris afferebamus panem nobis a facie gladii
in deserto. Pellis nostra quasi clibanus exusta
est a facie tempestatum famis. Mulieres in
syon humiliaverunt: virgines in civitati
bus iuda. Principes manu suspensi sunt: fa
cies senum non erubuerunt. Adolescentibus impudice
abusi sunt: et pueri in ligno corruerunt. Se
nes de portis defecerunt: iuvenes de choro psal
lentium. Defecit gaudium cordis nostri: versus est
in luctum chorus noster. Cecidit corona capi
tis nostri: ve nobis quia peccavimus. Propterea mestum
factum est cor nostrum: ideo contenebrati sunt oculi
nostri. Propter montem syon quia disperiit: vulpes
ambulaverunt in eo. Tu autem domine in eternum perma
nebis: solium tuum in generatione et generationem. Cur
in perpetuum oblivisceris nostri: derelinques nos in lon
gitudine dierum. Converte nos domine ad te et con
vertemur: innova dies nostros sicut a principio.
Sed proiciens expulisti nos. iratus es contra nos
vehementer. Incipit prologus in libro ba
ruch.

Liber iste qui baruch nomine pre
notatur: in ebreo canone pre
notatur. sed tantum in vulgata edi
tione. Similiter et epistola ieremie.
Propter notitiam legentium hic scripta sunt:
quia multa de christo novissimisque temporibus
indicant. Incipit liber baruch.

Et hec sunt verba libri que scrip
sit baruch filius nerie filii
maasie filii sedechie filii se
dei filii helchie in babyloni
a in anno quinto. in septima die
mensis in tempore quo ceperunt chaldei ie
rusalem et succenderunt eam igni. Et legit ba
ruch verba libri huius ad aures iechonie fi
lii ioachim regis iuda: et ad aures univer
si populi venientis ad librum: et ad aures po
tentium filiorum regum. et ad aures presbiterorum
et ad aures populi a minimo usque ad maximum
eorum omnium habitantium in babylonia ad flu
men sodi. Qui audientes plorabant et ieiu
nabant et orabant in conspectu domini. Et col
legerunt pecuniam in conspectu domini secundum quod po
tuit unusquisque manus. Et miserunt in ierusalem
ad ioachim filium helchie filii salom sacerdotem
et ad sacerdotes: et ad omnem populum qui in
venti sunt cum eo in ierusalem: cum accipe
ret vasa templi domini que ablata fuerant de
templo revocare in terram iuda decima die men
sis sivan vasa argentea que fecit sedechias
filius iosie rex iuda postea quam cepisset na
buchodonosor rex babylonis iechoniam et prin
cipes et vinctos et potentes et populum terre ab
ierusalem: et duxit eos vinctos in babyloniam: et
dixerunt. Ecce misimus ad vos pecunias de
quibus emite holocaustomata: et thus et fa
cite manna: et offerte pro peccato ad aram domini
dei nostri: et orate pro vita nabuchodonosor regis ba
bylonis: et pro vita balthasar filii eius: ut sint
dies ipsorum sicut dies celi super terram: et det
dominus virtutem nobis. et illuminet oculos nostros
ut vivamus sub umbra nabuchodonosor regis
babylonis: et sub umbra balthasar filii eius
et serviamus eis multis diebus: et inveniamus
gratiam in conspectu eorum: et pro nobis ipsis
orate ad dominum deum nostrum quia peccavimus domino
deo nostro. et non est aversus furor eius a nobis usque
ad hunc diem. Et legite librum istum quem
misimus ad vos recitari in templo domini in die
sollempni: et in die oportuno. Et dicetis domino
deo nostro iustitia. nobis autem confusio faciei nostre sicut
dies hec. Omni iuda et habitantibus ierusalem regibus
nostris et principibus nostris. sacerdotibus nostris: et
patribus nostris. Peccavimus ante dominum nostrum et
non credidimus diffidentes in eum: et non fuimus
subiectibiles illi. et non obaudivimus vocem
domini dei nostri ut ambularemus in mandatis
eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egypti usque in hunc diem era
mus incredibiles ad dominum deum nostrum. Et dissi
pati recessimus ne audiremus vocem ipsius.
Et adheserunt nobis multa mala et maledic
tiones quas constituit dominus moysi servo suo qui
eduxit patres nostros de terra egypti dare nobis

terram fluentem lac et mel sicut hodier-
na die. et non audivimus vocem domini dei
nostri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad
nos. et abivimus unusquisque in sensu cor-
dis nostri maligni operari diis alienis: facien-
tes mala ante oculos domini dei nostri. CAP. II.

cap. ii

Propter quod statuit dominus deus noster verbum
suum quod locutus est ad nos et ad
iudices nostros qui iudicaverunt israel et ad
reges nostros et ad principes nostros et ad omnem
israel et iudam ut adduceret dominus super nos ma-
la magna que non sunt facta sub celo quemad-
modum facta sunt in iherusalem secundum que scripta sunt
in lege moysi ut manducaret homo carnes
filii sui et carnes filie sue. et dedit illos in
manu omnium regum qui sunt in circuitu
nostro et in opprobrium et in desolationem in omnibus
populis in quibus nos dispersit dominus. Et facti sumus
subtus et non supra. quia peccavimus domino deo
nostro non obaudiendo vocem ipsius. Domino
deo nostro iusticia: nobis autem et patribus nostris confu-
sio faciei sicut est dies hec. quia locutus est
est dominus super nos omnia mala hec que vene-
runt super nos. Et non sumus deprecati faciem domini
dei nostri ut reverteremur unusquisque nostrum a
viis nostris pessimis. Et vigilavit dominus in
malis. et adduxit ea super nos: quia iustus est
dominus in omnibus operibus suis que mandavit
nobis. Et non audivimus vocem ipsius ut iremus
in preceptis domini que dedit ante faciem nostram.
Et nunc domine deus israel qui eduxisti plebem
tuam de terra egypti in manu valida. et in
signis et in prodigiis et in virtute tua mag-
na et in brachio excelso. et fecisti tibi no-
men sicut est dies iste. Peccavimus impie egi-
mus. inique gessimus domine deus noster in omnibus
iusticiis tuis. Avertatur ira tua a nobis quia dere-
licti sumus pauci inter gentes ubi dispersis-
ti nos. Exaudi domine preces nostras et orationes nostras
et educ nos propter te. et da nobis invenire gra-
tiam ante faciem eorum qui nos abduxerunt
ut sciat omnis terra quia tu es dominus deus
noster. et quia nomen tuum invocatum est super
israel et super genus ipsius. Respice domine de
domo sancta tua in nos: et inclina aurem
tuam et exaudi. Aperi oculos tuos et vide
quia non mortui qui in inferno sunt: quorum spiritus
acceptus est a visceribus suis dabunt hono-
rem et iustificationem domino. sed anima que tristis
est super magnitudine mali et incedit cur-
va et infirma et oculi deficientes. et anima esu-
riens dat tibi gloriam et iusticiam domino. Et nunc non

secundum iusticias patrum nostrorum nos fundimus mi-
sericordiam ante conspectum tuum domine deus noster:
quia misisti iram tuam et furorem tuum super
nos sicut locutus es in manu puerorum tuorum
prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinate
humerum vestrum et cervicem vestram: et operamini
ante regi babylonis: et sedebitis in terra quam
dedi patribus vestris. Quod si non feceritis nec audie-
ritis vocem domini dei vestri operari regi babylonie
defectionem vestram faciam de civitatibus iuda
et a foris iherusalem. et auferam a vobis vocem io-
cunditatis et vocem gaudii. et vocem sponsi
et vocem sponse. Et erit omnis terra sine vesti-
gio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt
vocem tuam ut operarentur regi babylo-
nie. et statuisti verba tua que locutus es
in manibus puerorum tuorum prophetarum ut preferren-
tur regum nostrorum ossa et patrum nostrorum
de loco suo. Et ecce proiecta sunt in calore
solis et in gelu noctis. et mortui sunt in do-
loribus pessimis. in fame et in gladio et
in emissione. et posuisti templum in quo
invocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dies. propter
iniquitatem domus israel et domus iuda.
Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem bo-
nitatem tuam. et secundum omnem miserationem tu-
am illam magnam sicut locutus es in
manu pueri tui moysi in die qua precepis-
ti ei scribere legem tuam coram filiis israel
dicens. Si non audieritis vocem meam: multi-
tudo magna hec convertetur in minimam gentem
quam ego dispergam illos. quia scio quod me non
audiet populus. populus enim est dura cervice. et
convertetur ad cor suum in terra captivitatis su-
e. et scient quia ego sum dominus deus eorum.
Et dabo eis cor et intelligent. et aures et au-
dient. et laudabunt me in terra captivita-
tis sue. et memores erunt nominis mei. et a-
vertent se a dorso suo duro. et a malignita-
tibus suis. quia reminiscentur viam patrum
suorum qui peccaverunt in me. et revocabo
illos in terram quam iuravi patribus illorum
abraham ysaac et iacob. et dominabuntur
eius: et multiplicabo eos: et non minora-
buntur. Et statuam illis testamentum alterum sem-
piternum ut sim illis in deum: et ipsi erunt mihi
in populum. et non movebo amplius populum meum
filios israel a terra quam dedi illis. III.
Et nunc domine deus israel anima in angustiis
et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine
et miserere: quia deus es misericors: et miserere
nostri: quia peccavimus ante te qui sedes in sempiternum

et nos peribimus in evum. Domine deus omnipotens
deus israel audi nunc orationem mortuorum israel et
filiorum suorum qui peccaverunt ante te. et non
audierunt vocem domini dei sui: propter hoc agglu-
tinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniqui-
tatis patrum nostrorum. sed memento manus tue
et nominis tui in tempore isto: quia tu es dominus
deus noster. et te domine laudabimus domine. quia propter
hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris
ut invocemus nomen tuum. et laudemus te
in captivitate nostra. quia convertimur ab iniqui-
tate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te.
Et ecce nos hodie in captivitate nostra sumus
qua nos dispersisti in improperium et in ma-
ledictum et in peccatum: secundum omnes ini-
quitates patrum nostrorum: qui discesse-
runt a te domine deus noster. Audi israel mandata
vite. auribus percipe ut scias prudentiam. Quid
est israel: quod in terra inimicorum es: inveterasti
in terra aliena coinquinatus es cum mor-
tuis. deputatus es cum descendentibus in
infernum. Dereliquisti fontem sapientie. Si enim
in via dei ambulasses: habitasses utique
in pace super terram. Disce ubi sit prudenti-
a simul ubi sit virtus ubi sit intellectus.
ut scias simul ubi sit longiturnitas vite.
et victus. Ubi sit lumen oculorum et pax. Quis
invenit locum eius? Et quis intravit in
thesauros eius? Ubi sunt principes gentium
et qui dominantur super bestias que sunt super
terram: qui in avibus celi illudunt. qui ar-
gentum thesaurizant et aurum in quo con-
fidunt homines. et non finis acquisitionis
eorum. Qui argentum fabricant et solliciti
sunt: nec est inventio operum suorum. Et exter-
minati sunt: et ad inferos descenderunt:
et alii in loco eorum surrexerunt. Iuve-
nes viderunt lumen et habitaverunt super terram. Vi-
am autem discipline ignoraverunt: neque intellexe-
runt semitas eius: neque susceperunt eam fi-
lii eorum. A facie ipsorum longe facta est. Non
est audita in chanaan neque visa in theman
est. Filii quoque agar qui exquisierunt pru-
dentiam que de terra est negociatores merre et the-
man: et fabricatores intelligentie et pru-
dentie exquisitores. Viam autem sapientie nesci-
erunt: neque commemorati sunt semitas eius.
O israel quam magna est domus dei: et ingens
possessionis eius. magnus: et non habet finem: ex-
celsus et immensus. Ibi fuerunt gigantes
nominati illi qui ab initio fuerunt statu-
ra magna: scientes bellum. Non hos elegit
dominus nec viam discipline invenerunt: propterea
perierunt. Et quoniam non habuerunt sapientiam:
perierunt propter suam insipientiam. Quis ascen-
dit in celum et accepit eam et eduxit eam
de nubibus. Quis transfretavit mare et in-
venit eam: et attulit eam super aurum electum?
Non est qui possit scire vias eius: neque qui exqui-
rat semitas eius. Sed qui scit universa novit
eam: et adinvenit eam prudentia sua. Qui
preparavit terram in eterno tempore: et replevit pe-
cudibus et quadrupedibus. Qui emittit lu-
men et vadit: et vocavit illud: et obaudi-
vit illi in tremore. Stelle autem lumen dederunt
in custodiis suis et letate sunt. Vocate
et dixerunt: adsumus. et luxerunt ei cum iocun-
ditate qui fecit illas. Hic est deus noster: et
non estimabitur alius adversus eum. Hic
adinvenit omnem viam discipline. et tra-
didit illam iacob puero suo et israel dilecto
suo. Post hec in terris visus est: et cum hominibus
conversatus est.

IIII

Hic est liber mandatorum dei: et lex que est
in eternum. Omnes qui tenent eam per-
venient ad vitam: qui autem dereliquerunt illam
in mortem. Convertere iacob: et apprehen-
de illam. ambula per viam ad splendorem
eius contra lumen eius. Ne tradas alteri gloriam tuam:
et dignitatem tuam genti aliene. Beati sumus
israel: quia que placent deo nobis nota sunt.
Animequior esto populus dei: memorabilis israel.
Venundati estis gentibus non in perditionem.
sed propter hoc quod in ira provocastis deum: tradi-
ti estis adversariis. Exacerbastis enim eum qui
fecit vos deum eternum ymolantes demoni-
is et non deo. Obliti enim estis eum qui
nutrivit vos: et contristastis nutricem vestram
ierusalem. Vidit enim iracundiam a deo venien-
tem vobis: et dixit. Audite civitates syon:
adduxit enim michi deus luctum magnum.
Vidi captivitatem populi mei filiorum meorum
et filiarum quam superduxit illis eternus.
Nutrivi illos cum iocunditate: et dimisi
eos cum fletu et luctu. Nemo gaudeat
super me viduam et desolatam. A multis de-
solata sum propter peccata filiorum meorum:
quia declinaverunt a lege dei. Iusticias au-
tem eius nescierunt. nec per vias mandatorum
dei: neque per semitas veritatis eius iustitia ingressi
sunt. Veniant confines syon: et memini-
stis captivitatem filiorum et filiarum mearum
quam superduxit illis eternus. Adduxit enim illis
super gentes de longinquo. gentem inprobam

et alienae linguae qui non sunt reveriti senem
neque pueri misti sunt. Et adduxerunt fili
os viduae: quia a filiis unicam desolaverunt.
Ego autem quid possum adiuvare vos? Qui
enim adduxit super vos mala: ipse vos eri
piet de manibus inimicorum vestrorum. Ambu
late filii ambulate. Ego autem derelicta sum
sola. Exspoliavi me stolam pacis: et in
dui me saccum obsecrationis meae. Et cla
mabo ad altissimum in diebus meis. Animaequio
res estote filii et clamate ad dominum: et eri
piet vos de manu principum inimicorum. E
go enim speravi in aeternum salutem vestram: et
venit mihi gaudium a sancto super misericordiam
quae veniet vobis ab aeterno salvatore vestro.
Emisi enim vos cum fletu et luctu.
Sed restituet vos mihi deus cum gaudio et io
cunditate in aeternum tempore. Sicut enim vide
runt vicinae Sion captivitatem vestram a deo
sic videbunt in celeritate salutem vestram in
deo quae superveniet vobis cum honore mag
no et splendore aeterno. Filii patienter susti
nete iram quae supervenit vobis. Persecutus
est enim vos inimicus tuus: sed cito videbi
tis perditionem eius: et super cervices eius ascen
detis. Delicati mei ambulaverunt vias as
peras. Ducti sunt enim velut grex direp
tus ab inimicis. Animaequiores estote filii
et proclamate ad dominum. Erit enim memo
ria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut enim
fuit sensus vester ut erraretis a deo: decies
iterum convertentes requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala: ipse rursum adducet
vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra.
Animaequior esto Ierusalem. Exhortatur enim
te qui te nominavit. Nocentes peribunt qui te
vexaverunt et qui gratulati sunt in tua rui
na punientur. Civitas cui servierunt filii
tui punientur: quae accepit filios tuos. Si
cut enim gavisa est in tua ruina: et laeta
ta est in tuo casu: sic contristabitur in sua
desolatione. Et amputabitur exultatio multi
tudinis eius: et gaudium omnium eius erit
in luctum. Ignis enim superveniet in eam
ab aeterno in longiturnis diebus: et habitabitur
a daemoniis multo tempore. Circumspice
Ierusalem ad orientem: et vide iocunditatem a deo
tibi venientem. · V ·

Ecce enim veniunt filii tui quos dimi
sisti dispersos: veniunt collecti tibi ab o
riente usque ad occidentem in verbo sancti gauden
tes in honorem dei. Exue te Ierusalem stola luctus
et vexationis tuae: et indue te decorem et
honorem quae est a deo in gloria sempiterna.
Circumdabit te deus diploide iustitiae: et
imponet mitram capiti tuo honoris aeterni.
Deus enim ostendet splendorem suum in te
qui sub caelo est. Nominabitur enim nomen
tuum tibi in sempiternum a deo: pax iustitiae et ho
nor pietatis. Exsurge Ierusalem et sta in excel
so: et circumspice ad orientem: et vide collec
tos filios tuos ab oriente sole usque ad occi
dentem in verbo sancti gaudentes memoria dei.
Exierunt enim a te pedibus ducti ab inimicis:
adducet autem illos dominus ad te portatos in hono
re sicut filios regni. Constituit enim dominus hu
miliare omnem montem excelsum: et rupes
perhennes et convalles replere in aequali
tatem terrae: ut ambulet Israel diligenter in ho
norem dei. Obumbraverunt autem silvae et omne
lignum suavitatis Israel mandato dei. Adducet
enim deus Israel cum iocunditate in lumine ma
iestatis suae cum iustitia: et misericordia quae ab ipso est.

Exemplum epistolae quam · VI ·
misit Ieremias ad abductos capti
vos in Babyloniam a rege Babyloniorum ut
adnuntiaret illis quod scriptum est illi a deo. Propter
peccata quae peccastis ante deum: ducemini
captivi a Nabuchodonosor rege Babyloniorum
in Babyloniam. Ingressi itaque in Babylo
nem: eritis ibi annis plurimis et tempus
longum usque ad generationes septem. Post
hoc autem educam vos inde cum pace. Nunc
autem videbitis in Babylonia deos aureos
et argenteos et ligneos et lapideos in hu
meris portari ostendentes metum gentibus.
Videte itaque ne et vos similes efficiamini
factis alienis: et metuatis et metus vos
capiat in ipsis. Visa itaque turba ab ante
et retro adorante: dicite in cordibus
vestris: te oportet adorari domine. Angelus enim meus
vobiscum est. Ipse autem exquiram animas
vestras. Nam lignum ipsorum polita a fabro
ipsa autem inaurata et inargentata falsa sunt
et non possunt loqui. Et sicut virgini a
manti ornamenta: ita accepto auro fabricata
sunt. Coronas certe aureas habent super capita
sua dii illorum. Unde subtrahunt sacerdo
tes aurum et argentum: et erogant illud in
semetipsis. Dant autem et ex ipso prostitutis et
ornant meretrices. Et iterum cum receperint
illud a meretricibus ornant deos suos. Hi autem
non liberantur ab erugine et tinea. Opertis autem
illis veste purpurea: extergent faciem ipsorum

propter pulverem domus qui est plurimus inter
eos. Sceptrum autem habet ut homo iudex re-
gionis qui in se peccantem non interficit. Habet
etiam gladium in manu et securim: se autem
de bello et latronibus non liberat. Unde vobis no-
tum sit quia non sunt dii. Non ergo timueritis
eos. Sicut enim vas hominis confractum in-
utile efficitur: tales sunt dii illorum. Constitu-
tis illis in domo oculi eorum pleni sunt
pulvere a pedibus introeuntium. Et sicut alicui
qui regem offendit circumsepte sunt ianue
aut sicut ad sepulcrum adductum mortuum:
ita tutantur sacerdotes hostia clausuris et se-
ris ne a latronibus expolientur. Lucernas ac-
cendunt illis et quidem multas ex quibus nul-
las possunt videre. Sunt autem sicut trabes in
domo. Corda vero eorum dicit elingere serpen-
tes qui de terra sunt dum comedunt eos et
vestimentum eorum non sentiunt. Facies eorum nigre
sunt a fumo qui fit in domo. Supra corpus
eorum et super caput volant noctue et hirun-
dines et aves etiam similiter et catte. Ut sciatis
quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos.
Aurum etiam quod habent ad speciem est nisi aliquis
exterserit eruginem non fulgebunt. Neque enim
dum conflarentur sentiebant. Ex omni pretio empta
sunt in quibus spiritus non est in ipsis. Sine pedi-
bus in humeris portantur: ostentantes igno-
bilitatem suam hominibus. Confundantur et
qui colunt ea. Propterea si ceciderint in terram: a
semetipsis non resurgunt. Neque si quis eum
statuerit rectum per semet ipsum stabit: sed si-
cut mortuis munera eorum illis apponuntur.
Hostias eorum sacerdotes ipsorum vendunt et
abutuntur eis. Similiter et mulieres eorum de-
cerpentes neque infirmo neque mendicanti al' me-
dicanti aliquid impertiunt. De sacrificiis eorum
fete et menstruate contingunt. Scientes itaque
ex his quia non sunt dii ne timeatis eos. Unde
enim vocantur dii? quia mulieres apponunt
diis argenteis et aureis et ligneis. Et in do-
mibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas
scissas et capita et barbam rasam quorum
capita sunt nuda. Rugiunt autem clamantes
contra deos suos sicut in cena mortui. Vestimenta
eorum auferunt sacerdotes et vestiunt uxores su-
as et filios suos. Neque si quid mali patiuntur
ab aliquo neque si quid boni poterunt retribu-
ere. Neque regem constituere possunt neque aufer-
re. Similiter neque divitias dare possunt neque malum
retribuere. Si quis eis votum voverit et non red-
diderit: nec hoc requirunt. Hominem a morte non li-
berant neque infirmum a potentiore eripiunt. Homi-
nem cecum ad visum non restituunt. De necessitate ho-
minem non liberabunt. Vidue non miserebuntur
neque orphanis benefacient. Lapidibus de mon-
te similes sunt dii eorum. Lignei et lapi-
dei aurei et argentei. Qui autem colunt ea con-
fundentur. Quomodo ergo estimandum est aut di-
cendum illos esse deos? Adhuc enim ipsis Cal-
deis non honorantibus ea: qui cum audierint
mutum non posse loqui: offerunt eum ad Bel po-
stulantes ab eo loqui: quasi possint sentire qui
non habent motum. Et ipsi cum intellexerint re-
linquent eum. Sensum enim non habent ipsi
dii eorum. VII.

Mulieres autem circumdate funibus in viis
sedent succendentes ossa olivarum. Cum
autem aliqua ex ipsis abstracta ab aliquo tran-
seunte dormierit: proxime sue exprobrat quod
non sit ea digna habita sicut ipsa nec funis eius
disruptus sit. Omnia autem que illis fiunt fal-
sa sunt. Quomodo ergo estimandum aut dicendum est
illos esse deos? A fabris autem et ab aurificibus
facta sunt. Nichil aliud erunt nisi id quod volunt esse
sacerdotes. Et aurifices ipsi etiam qui ea fa-
ciunt non sunt multi temporis. Numquid ergo
possunt que ab ipsis fabricata sunt esse dii?
Relinquerunt enim falsa et obprobrium postea fu-
turis. Nam cum supervenerit eis prelium et ma-
la: cogitant sacerdotes ubi se abscondant
cum illis. Quomodo ergo sentiri debeant quia non dii
sunt: qui nec de bello se liberant neque de ma-
lis se eripiunt. Nam cum sint lignea et inau-
rata et inargentata: scietur postea quia
falsa sunt gentibus universis et regibus que ma-
nifestata sunt quia non sunt dii sed opera
manuum hominum et nullum opus dei in eis.
Unde ergo notum est quia non sunt dii sed opera ma-
nuum hominum et nullum opus dei est in illis. Re-
gem regioni non suscitant neque pluviam hominibus
dant. Iudicium quoque non discernent neque regi-
onem liberabunt ab iniuria: quia nichil possunt
sicut cornicule inter medium celi et terre. Et-
enim cum ignis inciderit in domum deorum lig-
neorum et aureorum et argenteorum: sacerdotes quidem
ipsorum fugient et liberabuntur. Ipsi autem sicut
trabes in medio comburentur. Regi autem et
bello non resistunt. Quomodo ergo estimandum
est aut recipiendum quia dii sunt? Non a furibus
neque a latronibus se liberabunt dii lignei et
lapidei et inaurati et inargentati: quibus
iniqui fortiores sunt. Aurum et argentum et
vestimentum quo operti sunt auferent eis. Abi-

quibus

bunt. nec sibi auxilium ferunt. Itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam: aut vas in domo utile in quo gloriabitur qui possidet illud quam falsi dii. vel hostium in domo quod custodit que in ea sunt quam falsi dii. Sol quidem et luna et sydera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt. Similiter fulgur cum apparuerit perspicuum est. Id ipsum autem et in omni regione spiritus spirat. Et nubes cum imperatum fuerit a deo perambulare universum orbem: perficiunt quod imperatum est eis. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes et silvas: facit quod preceptum est ei. Hec autem neque speciebus neque virtutibus uni eorum similia sunt. Unde neque existimandum est neque dicendum illos esse deos. quando non possunt neque iudicium iudicare neque facere hominibus. Scientes itaque quia non sunt dii. ne ergo timueritis eos. neque enim regibus maledicent neque benedicent. Signa etiam in celo gentibus non ostendunt. neque ut sol lucebunt. neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illis que possunt fugere sub tectum: ac prodesse sibi. Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii: propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit. ita sunt dii illorum lignei et argentei et inaurati. Eodem modo in orto spina alba super quam omnis avis sedet. Similiter et mortuo proiecto in tenebris. similes sunt dii eorum lignei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et marmore que super illos teneant. Scietis itaque quia non sunt dii. Ipsi etiam postremo comeduntur. et erunt obprobrium in regione. Melior est vir iustus qui non habet simulacra. Erit enim longe ab obprobriis. Explicit liber baruch. Incipit

prologus in libro ezechielis prophete.

Ezechiel propheta cum ioachim rege iuda captivus ductus est in babylonem. Ibique his qui cum eo captivi fuerant prophetavit penitentibus quod ad ieremie vaticinium se ultro adversariis tradidissent et viderent adhuc urbem iherusalem stare. quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno: et captivitatis quinto exorsus est ad concaptivos loqui: et eodem tempore licet posterior hic in chaldea: ieremias in iudea prophetaverunt. Sermo eius nec satis disertus: nec ad modum rusticus est. sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos etiam ipse sicut et ieremias principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis mirari quid cause extiterit. ut si eosdem in universis libris habemus interpretes. in aliis eadem: in aliis diversa transtulerint. Legite ergo et hunc iuxta translationem nostram: quia per cola et commata manifestiorem sensum legentibus tribuit. Si autem amici mei et hunc subsannaverint dicite illis quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis eveniat quod grece significantius dicitur ut vocentur fagolidori hoc est manducantes senectias.

Incipit liber ezechielis prophete.

Et factum est in tricesimo anno in quarto in quinta mensis. cum essem in medio captivorum iuxta fluvium chobar: aperti sunt celi et vidi visiones dei. in quinta mensis ipse est annus transmigrationis quintus regis ioachim. factum est verbum domini ad ezechielem prophetam filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum secus flumen chobar. Et facta est super eum ibi manus domini. Et vidi. et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. et nubes magna et ignis involvens: et splendor in circuitu eius. Et ex medio eius quasi species electri. id est de medio ignis. Et ex medio eius similitudo quatuor animalium. Et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni et quatuor penne uni. Et pedes eorum pedes recti. Et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli. Et scintille quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Et facies et pennas per quatuor partes habebant. Iuncteque erant penne eorum alterius ad alterum. Non revertebantur cum incederent. sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem vultus eorum facies hominis. et facies leonis a dextris eorum quatuor. Facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor. Et facies aquile desuper ipsorum quatuor. et facies eorum et penne eorum extente desuper. Due penne singulorum iungebantur. et due tegebant corpora eorum. Et unumquodque

coram facie sua ambulabat. Ubi e-
rat impetus spiritus illuc gradiebantur. nec re-
vertebantur cum ambularent. Et similitu-
do animalium et aspectus eorum quasi carbo-
num ignis ardentium et quasi aspectus lampa-
dum. Hec erat visio discurrens in medio
animalium. splendor ignis: et de igne fulgur egre-
diens. Et animalia ibant et revertebantur in si-
militudinem fulguris choruscantis. Cumque
aspicerem animalia: apparuit rota una super ter-
ram iuxta animalia habens quatuor facies.
Et aspectus rotarum et opus earum: quasi visio
maris. et una similitudo ipsarum quatuor.
Et aspectus earum et opera: quasi si sit rota
in medio rote. Per quatuor partes earum euntes
ibant. et non revertebantur cum ambularent.
Statura quoque erat rotis et altitudo et hor-
ribilis aspectus: et totum corpus plenum
oculis: in circuitu ipsarum quatuor. Cumque
ambularent animalia: ambulabant pariter et ro-
te iuxta ea. Et cum elevarentur animalia de
terra: elevabantur et rote simul. Quocumque
ibat spiritus: illuc eunte spiritu: et rote pariter le-
vabantur sequentes eum. Spiritus enim vite
erat in rotis. Cum euntibus ibant. et cum stan-
tibus stabant: et cum elevatis a terra pariter
elevabantur: et rote sequentes ea. quia spiritus
vite erat in rotis. Et similitudo super capita
animalium firmamenti quasi aspectus cristalli
horribilis extenti super capita eorum desuper.
Sub firmamento autem penne eorum recte alte-
rius ad alterum. Unumquodque duabus alis velabat
corpus suum. et alterum similiter velabatur. Et audie-
bam sonum alarum quasi sonum aquarum multa-
rum. et quasi sonum sublimis dei. Cum ambula-
rent quasi sonus erat multitudinis ut sonus
castrorum. Cumque starent demittebantur pen-
ne eorum. Nam cum fieret vox super firma-
mentum quod erat super caput eorum stabant. et
submittebant alas suas. Et super firmamentum
quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus
lapidis saphiri similitudo throni. et super
similitudinem throni similitudo quasi aspectus
hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri velud as-
pectum ignis intrinsecus eius per circuitum
a lumbis eius et desuper. Et a lumbis eius usque
deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis
in circuitu velud aspectum arcus cum fuerit in
nube in die pluvie. Hic erat aspectus splen-
doris per girum. II

Hec visio similitudinis glorie domini. Et vi-
di et cecidi in faciem meam. Et au-
divi vocem loquentis et dixit ad me. Fili hominis
sta super pedes meos et loquar tecum. Et in-
gressus est in me spiritus postquam locutus est mi-
chi et statuit me super pedes meos. Et audivi ad
me loquentem et dicentem. Fili hominis mitto ego
te ad filios israel ad gentes apostatrices que
recesserunt a me. patres eorum prevaricati
sunt pactum meum usque ad diem hanc. Et
filii dura facie et indomabili corde sunt. ad
quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. si forte vel ipsi audiant. et si
forte quiescant: quoniam domus exasperans est. Et
scient quia propheta fuerit in medio eorum. Tu er-
go fili hominis: ne timeas eos. neque sermones
eorum metuas. quoniam increduli et subversores
sunt tecum: et cum scorpionibus habitas.
Verba eorum ne timeas: et vultum eorum ne for-
mides. quia domus exasperans est. Loqueris er-
go verba mea ad eos: si forte audiant et quie-
scant quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis
audi quecumque loquor ad te. et noli esse exas-
perans sicut domus exasperatrix est. Aperi os tu-
um: et comede quecumque ego do tibi. Et vidi.
Et ecce manus missa ad me in qua erat
involutus liber. Et expandit illum coram
me qui erat scriptus intus et foris. Et scrip-
te erant in eo lamentationes et carmina. et ve.

Et dixit ad me. Fili III
hominis quecumque inveneris comede. Come-
de volumen istud. et vadens loquere ad filios is-
rael. Et aperui os meum: et cibavit me vo-
lumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis ven-
ter tuus comedet. et viscera tua complebuntur
volumine isto: quod ego do tibi. Et come-
di illud. Et factum est in ore meo quasi mel dul-
ce. Et dixit ad me. Fili hominis. Vade ad do-
mum israel. et loqueris verba mea ad eos. Non enim
ad populum profundi sermonis: et ignote lin-
gue tu mitteris ad domum israel. neque ad populos
multos profundi sermonis et ignote lingue
quorum non possis audire sermones. Et si ad il-
los mitteris: ipsi audirent te. Domus autem
israel nolunt audire te: quia nolunt audire
me. Omnis quippe domus israel attrita fronte
est et duro corde. Ecce dedi faciem tuam va-
lentiorem faciebus eorum. et frontem tuam duri-
orem frontibus eorum. Ut adamantem et ut
silicem dedi faciem tuam. Ne timeas eos:
neque metuas a facie eorum: quia domus exas-
perans est. Et dixit ad me. Fili hominis: omnes
sermones meos quos ego loquor ad te as-
sume in corde tuo: et auribus tuis audi.

Et vade ingredere ad transmigrationem ad filios populi tui: et loqueris ad eos et dices eis. Hec dicit dominus deus. si forte audiant et quiescant. Et assumpsit me spiritus: et audivi post me vocem commotionis magne. Benedicta gloria domini de loco suo. Et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram. et vocem rotarum sequentium animalia. et vocem commotionis magne. Spiritus quoque levavit me et assumpsit me: et abii amarus in indignatione spiritus mei. Manus enim domini erat mecum confortans me. Et veni ad transmigrationem ad acervum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar. Et sedi ubi illi sedebant. Et mansi ibi .vii. diebus merens in medio eorum. Cum autem pertransissent .vii. dies factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: speculatorem dedi te domui israel: et audies de ore meo verbum: et annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium morte morieris: non annuntiaveris ei neque locutus fueris ut avertatur a via sua impia et vivat: ipse impius in iniquitate sua morietur. sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris impio: et ille non fuerit conversus ab impietate sua: et a via sua impia: ipse quidem in iniquitate sua morietur. tu autem animam tuam liberasti. Sed et si conversus fuerit iustus a iustitia sua: et fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo. ipse morietur: quia non annuntiasti ei. In peccato suo morietur: et non erunt in memoria iustitie eius quas fecit. Sanguinem vero eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris iusto ut non peccet: et ille non peccaverit: vivens vivet. quia annuntiasti ei. et tu animam tuam liberasti. Et facta est super me manus domini. Et dixit ad me. Surgens: egredere in campum: et ibi loquar tecum. Et surgens: egressus sum in campum. Et ecce gloria domini ibi stabat quasi gloria quam vidi iuxta fluvium chobar: et cecidi in faciem meam. Et ingressus est in me spiritus: et statuit me super pedes meos. Et locutus est mihi. et dixit ad me. Ingredere et includere in medio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data sunt super te vincula: et ligabunt te in eis. et non egredieris in medio eorum: et linguam tuam adherere faciam palato tuo. et eris mutus: nec quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi: aperiam os tuum et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui audit audiat. et qui quiescit quiescat. quia domus exasperans est. IIII

Et tu fili hominis: sume tibi laterem: et pones eum coram te: et describes in eo civitatem ierusalem: et ordinabis adversum eam obsidionem: et edificabis munitiones et comportabis aggerem. et dabis contra eam castra: et pones arietes in gyro: et tu sume tibi sartaginem ferream: et pones eam in murum ferreum inter te et inter civitatem: et obfirmabis faciem tuam ad eam: et erit in obsidionem et circumdabis eam. Signum est domui israel. Et tu dormies super latus tuum sinistrum: et pones iniquitates domus israel super eo numero dierum quibus dormies super illud: et assumes iniquitatem eorum. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniquitatem domus israel. Et cum compleveris hec dormies super latus tuum dextrum secundo: et assumes iniquitatem domus iuda .xl. diebus. Diem pro anno. diem inquam pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem ierusalem convertes faciem tuam: et brachium tuum erit extentum: et prophetabis adversus eam. Ecce circumdedi te vinculis: et non te convertes a latere tuo in latus aliud: donec compleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentum et ordeum: et fabam et lentem et milium et viciam. et mittes ea in vas unum. et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum trecentis et .xc. diebus comedes illud. Cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere .xx. stateres in die. a tempore usque ad tempus comedes illud. Et aquam in mensura bibes sextam partem hyn. a tempore usque ad tempus bibes illam. et quasi subcinericium ordeaceum comedes illud. et stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eorum. Et dicit dominus. Sic comedent filii israel panem suum pollutum inter gentes: ad quas eiciam eos. Et dixi. A. a. a. domine deus. Ecce anima mea non est polluta in morticinum: et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea usque nunc. et non est ingressa in os meum omnis caro immunda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis: et facies panem tuum in eo. Et dixit ad me. Fili hominis ecce ego conteram baculum panis in ierusalem et comedent panem suum in pondere et in sollicitudine. et aquam in mensura et in angustia bibent. ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque ad fratrem suum: et contabescant in iniquitatibus suis. V.

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum

radentem pilos. Et assumes eum et duces
per caput tuum et per barbam tuam. Et assu-
mes tibi stateram ponderis: et divides eos.
Tertiam partem igni combures in medio
civitatis iuxta completionem dierum obsi-
dionis. Et assumes tertiam partem et conci-
des gladio in circuitu eius. Tertiam vero a-
liam disperges in ventum et gladium nu-
dabo post eos. Et sumes inde parvum numerum
et ligabis eos in summitate pallii tui. Et ex
eis rursum tolles et proicies in medio ignis
et combures eos igni. Et ex eo egredietur ignis
in omnem domum Israel. Haec dicit dominus deus. Ista
est Hierusalem: in medio gentium posui eam:
et in circuitu eius terras. Et contempsit
iudicia mea. ut plus esset impia quam gentes
et praecepta mea ultra quam gentes terrae quae in
circuitu eius sunt. Iudicia enim mea proie-
cerunt: et in praeceptis meis non ambulaverunt.
Propterea haec dicit dominus deus. Quia superastis
gentes que in circuitu vestro sunt: et in prae-
ceptis meis non ambulastis: et iudicia
mea non fecistis: sed iuxta gentium iudicia
que in circuitu vestro sunt non estis operati. Ideo haec
dicit dominus deus. Ecce ego ad te: et ipse ego fa-
ciam in medio tui iudicia in oculis gentium:
et faciam in te que non feci: et quibus simi-
lia ultra non faciam: propter omnes abomina-
tiones tuas. Ideo patres comedent filios su-
os in medio tui: et filii comedent patres
suos. Et faciam in te iudicia: et ventilabo
universas reliquias tuas in omnem ventum.
Idcirco vivo ego dicit dominus. nisi pro eo quod sanctum
meum violasti in omnibus offensionibus tuis.
et in omnibus abominationibus tuis. Ego quoque
confringam: et non parcet oculus meus: et non
miserebor. Tertia pars tui peste morietur et
fame consumetur in medio tui. et tertia pars
tui gladio cadet in circuitu tuo. Tertiam
vero partem tuam in omnem ventum dispergam
et gladium evaginabo post eos. Et comple-
bo furorem meum: et requiescere faciam
indignationem meam in eis et consolabor. Et
scient quia ego dominus locutus sum in zelo me-
o: cum implevero omnem indignationem indignationem
meam in eis. Et dabo te in desertum: et in oppro-
brium gentibus que in circuitu tuo sunt in
conspectu omnis praetereuntis. Et eris opprobrium et
blasphemia et exemplum et stupor in genti-
bus qui in circuitu tuo sunt: cum fecero in te iu-
dicia in furore et in indignatione: et in increpa-
tionibus irae. Ego dominus locutus sum: quando misero
sagittas meas famis pessimas in eos que erunt
mortiferae: et quas mittam ut disperdam vos
Et famem congregabo super vos et conteram in
vobis baculum panis: et immittam in vos fa-
mem et bestias pessimas usque ad internecionem
Sanguis et pestilentia transibunt per te et gla-
dium inducam super te. Ego dominus locutus sum.

Et factus est sermo domini · VI ·
ad me dicens. Fili hominis pone fa-
ciem tuam ad montes Israel: et prophetabis ad
eos et dices. Montes Israel audite verbum domini
dei. Haec dicit dominus deus montibus et colli-
bus rupibus et vallibus. Ecce ego inducam super
vos gladium: et disperdam excelsa vestra. et
demoliar aras vestras: et confringentur simu-
lacra vestra. et deiciam interfectos vestros ante
ydola vestra. Et dabo cadavera filiorum Israel
ante faciem simulacrorum vestrorum. et dispergam
ossa vestra circa aras vestras in omnibus habitationibus
vestris. Urbes deserte erunt. et demolientur
excelsa: et dissipabuntur et interibunt arae vestrae
Et confringentur et cessabunt ydola vestra:
et conterentur delubra vestra. et delebuntur
opera vestra. et cadet interfectus in medio vestri
Et scietis quia ego dominus. Et relinquam in vobis
eos qui fugerint gladium in gentibus: cum
dispersero vos in terras. Et recordabuntur mei
liberati vestri in gentibus: ad quas captivi duc-
ti sunt. quia contrivi cor eorum fornicans et re-
cedens a me. et oculos eorum fornicantes post
ydola sua. Et displicebunt sibi met super malis
que fecerunt in universis abominationibus suis.
Et scient quia ego dominus non frustra locutus
sum: ut facerem eis malum hoc. Haec dicit dominus
deus. Percute manum tuam et allide pedem tuum
et dic. Heu heu heu. super omnes abominati-
ones malorum domus Israel: qui gladio fa-
me et peste ruituri sunt. Qui longe est peste
morietur. Qui autem prope gladio corruet. Et
qui relictus fuerit et obsessus fame morie-
tur. Et complebo indignationem meam in eis.
Et scietis quia ego dominus: cum fuerint interfecti
vestri in medio ydolorum vestrorum in circui-
tu ararum vestrarum in omni colle excelso.
in cunctis summitatibus montium. et subtus omne
lignum nemorosum. et subtus universam quer-
cum frondosam. vel locum ubi accenderunt thu-
ra redolentia universis ydolis suis. Et extendam
manum meam super eos. et faciam terram de-
solatam et destitutam a deserto deblata in
omnibus habitationibus eorum: et scient quia ego
dominus. · VII ·

Et factus ē sermo dñi ad me dicens. Et tu
fili hōis. Hec dicit dñs deus terre isrl.
Finis uenit: uenit finis sup quatuor pla
gas terre. Nunc finis sup te. Et immittam fu
rorem meum in te. Et iudicabo te iuxta uias
tuas. Et ponam ɔtra te omīs abhominatōnes
tuas et ñ parcet oculus meus sup te. nec mi
serebor. Sz uias tuas ponam sup te. et abho
minatōnes tue in medio tui erunt. et sci
etis qr ego dñs. Hec dicit dñs deus. Afflicti
o una afflictio uenit. finis uenit: uenit
finis. Euigilauit aduersum te. Ecce uenit.
Venit contritio sup te qui habitas in tra. Ue
nit tēpus: ꝓpe ē dies occisionis: et nō glē mō
tium. Nunc de ꝓpinquo effundam iram
meā sup te. et compleam furorē meū in te.
Et iudicabo te iuxta uias tuas: et impo
nā tibi oīa scelā tua. et ñ parcet oculus tuus
meus nec miserebor. Sz uias tuas imponam
ē et abhominatōes tue in medio tui erunt.
Et scietis qr ego sum dñs percutiens. Ecce di
es ecce uenit: egressa est contritio. Flo
ruit uirga: germinauit supbia. Iniquitas sur
rexit in uirga impietatis. nō ex eis et nō
ex ppło: neq ex sonitu eoꝝ. et nō erit requi
es in eis. Venit tempus. appropinquauit dies.
Qui emit nō letetur. et qui uendidit nō
lugeat. quia ira sup omē ppłm eius. Quia
qui uendit ad id q̄ uendidit nō reuertetur.
et adhuc in uiuentibꝫ uita eoꝝ. Visio eī
ad omē multitudinē eius ñ regredietur. et
uir ī iniquitate uite sue nō confortabitur.
Canite tuba: ꝑparentur omēs: et ñ ē qui ua
dat ad pliū. Ira eī mea sup uniūsū ppłm
eius. Gladius foris: pestis et fames intrin
secus. Qui in agro ē gladio morietur. et
qui ī ciuitate pestilentiē et fame deuora
buntur. Et saluabuntur qui fugint ex eis. Et
erunt ī montibꝫ quasi columbe conuallium
omēs trepidi: unusquisq̄ in iniquitate su
a. Omēs manus dissoluentur. et oīa fluent
genua aquis. Et accingent se ciliciis: et o
periet eos formido: et in omni facie confusi
o. et in uniūsis capitibꝫ eorum caluicium.
Argentū eoꝝ foris foris ꝓicietur. et auri
eoꝝ in sterquilinium erit. Argentū eoꝝ et au
rū eoꝝ ñ ualebit eos liberare in die furoris
dñi. Animā suam ñ saturabunt. et uentres
eorum nō implebuntur. qr scandalū iniqui
tatis eoꝝ factū ē. et ornamentū monilium su
oꝝ in supbia posuerunt. Et ymagines abho
minatōnū suarū et symulacroꝝ fecerunt ex
eo: ꝓpter hoc dedi eis illud ī immūditiam. et
tradā illud ī manus alienoꝝ ad diripien
dum. et impiis terre in ꝑdam. et cōtami
nabunt illud. Et conuertam faciem meam
ab eis: et uiolabunt archanū meū et intro
ibunt ī illud emissarii. et cōtaminabunt
illud. Fac conclusionē qr terra plena ē iu
dicio sanguinū. et ciuitas plena iniquita
te. et adducam pessimos de gentibꝫ: et pos
sidebunt domus eorum. Et quiescere fa
ciam supbiam potentiū. et possidebunt sc̄
tuaria eoꝝ. Angustia sup ueniente requi
rent pacem et nō erit. Conturbatō sup con
turbatōem ueniet: et auditus sup audi
tū. Et querent uisionē de ꝓpheta: et lex perib
it a sacerdote: et consiliū a senioribꝫ. Rex lu
gebit. et princeps induetur merore. et ma
nus ppli tre conturbabuntur. Secundum uiā eoꝝ
faciam eis. et sm iudicia eoꝝ iudicabo eos.
Et scient quia ego dñs. VIII.

Et factū est in anno vi. in sexto mense
in quinta mēsis ego sedebam in domo
mea. et senes iuda sedebant coram me. Et
cecidit sup me ibi manꝰ dñi dei. Et uidi.
Et ecce similitudo qʾ aspectus ignis. Ab as
pectu lūboꝝ eius: et deorsū ignis. Et a lū
bis eius et sursum qʾ aspectus splendoris
ut uisio electri. Et emissa similitudo man
apprehendit me in cincinno capitis mei: et e
leuauit me spc̄ inter celum et terram. et addu
xit in ihrlm in uisione dei iuxta ostiū inte
riꝰ qd respiciebat ad aquilonem: ubi erat stat
tū ydolum zeli ad ꝓuocandā emulatōem. Et
ecce ibi glā dei isrl. sm uisionē quā uideram
in campo. Et dixit ad me. Fili hominis. le
ua oculos tuos ad uiam aquilonis. Et le
uaui oculos meos ad uiam aquilonis. et ec
ce ab aquilone porte altaris ydolū zeli i
ipō introitu. Et dixit ad me. Fili hōis pu
tas ne uides tu quid isti faciunt abhomi
natōnes magnas quas domus isrl facit
hic ut ꝓcul recedam a sanctuario meo. Et ad
huc conuersus uidebis abhominatōes ma
iores. Et introduxit me ad hostium atrii:
et uidi. Et ecce foramē unū in pariete. Et dix
ad me. Fili hominis fode parietem. Et cum
ꝑfodissem parietem: apparuit ostiū unū.
Et dixit ad me. Ingredere et uide abhomi
natōnes pessimas: quas isti faciunt hic. Et in
gressus uidi. Et ecce omnis similitudo rep
tiliū et aīalium: et abhominatō et uniūsa
ydola domus isrl depicta erant in pariete

in circuitu per totum. Et septuaginta viri de senioribus domus Israel, et Iezonias filius Saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas, et unusquisque habebat thuribulum in manu sua, et vapor de thure consurgebat. Et dixit ad me: Certe vides, fili hominis, que seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui. Dicunt enim: Non videt dominus nos; dereliquit dominus terram. Et dixit dominus ad me: Adhuc conversus videbis abominationes maiores quas isti faciunt. Et introduxit me per ostium domus domini per quod respiciebat ad aquilonem. Et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem. Et dixit ad me: Certe vidisti, fili hominis. Adhuc conversus videbis abominationes maiores his. Et introduxit me in atrium domus domini interius. Et ecce in ostio templi domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum domini et facies ad orientem, et adorabant ad ortum solis. Et dixit ad me: Certe vidisti, fili hominis. Numquid leve est hoc domui Iuda ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic? quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus meus, nec miserebor. Et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos. Et clamavit in auribus meis voce magna dicens: Appropinquaverunt visitationes urbis, et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua.

IX.

Et ecce sex viri veniebant de via porte superioris que respicit ad aquilonem, et uniuscuiusque vas interitus in manu eius. Vir quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis, et atramentarium scriptoris ad renes eius. Et ingressi sunt et steterunt iuxta altare aereum. Et gloria domini Israel assumpta est de cherub que erat super eum ad limen domus. Et vocavit virum qui indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat in lumbis suis. Et dixit dominus ad eum: Transi per mediam civitatem in medio Ierusalem, et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abominationibus que fiunt in medio eius. Et illis dixit audiente me: Transite per mediam civitatem sequentes eum et percutite. Non parcat oculus vester neque misereamini. Senem, adolescentulum et virginem, parvulum et mulieres interficite usque ad internecionem; omnem autem super quem videritis signum thau ne occidatis. Et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos: Contaminate domum et implete atria interfectis. Egredimini. Et egressi sunt et percutiebant eos qui erant in civitate. Et cede completa remansi ego. Ruique super faciem meam et clamans aio: Heu heu heu, domine deus. Ergo ne disperdes omnes reliquias Israel effundens furorem tuum? Et dixit ad me: Iniquitas domus Israel et Iuda magna est valde nimis, et repleta est terra sanguinibus, et civitas repleta est aversione. Dixerunt enim: Dereliquit dominus terram, et dominus non videt. Igitur et meus oculus non parcet, neque miserebor. Viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui indutus erat lineis, qui habebat atramentarium in dorso suo, respondit verbum dicens: Feci sicut precepisti mihi.

X.

Et vidi, et ecce in firmamento quod erat super caput cherubyn quasi lapis sapphyrus, quasi species similitudinis solii apparuit super ea. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait: Ingredere in medio rotarum que sunt subtus cherubyn, et imple manum tuam prunis ignis que sunt inter cherubyn, et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo. Cherubyn autem stabant a dextris domus cum ingrederetur vir, et nubes implevit atrium interius. Et elevata est gloria domini desuper cherubyn ad limen domus, et repleta est domus nube, et atrium repletum est splendore glorie domini. Et sonitus alarum cherubyn audiebatur usque ad atrium exterius, quasi vox dei omnipotentis loquentis. Cumque precepisset viro qui indutus erat lineis dicens: Sume ignem de medio rotarum que sunt inter cherubyn, ingressus ille stetit iuxta rotam. Et extendit cherub manum suam de medio cherubyn ad ignem qui erat inter cherubyn, et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat lineis. Qui accipiens egressus est. Et apparuit inter cherubyn similitudo manus hominis subtus pennas eorum. Et vidi, et ecce quattuor rote iuxta cherubyn. Rota una iuxta cherubyn unum, et rota una iuxta cherub unum. Species autem erat rotarum quasi visio lapidis crisoliti. Et aspectus earum similitudo una quattuor, quasi sit rota in medio rote. Cumque ambularent, in quattuor partes gradiebantur, et non revertebantur ambulantes, sed ad locum ad quem ire declina-

bat que prima erat sequebantur et cete-
ra nec conuertebantur. Et omne corpus earum
et colla et manus et penne et circuli ple-
na erant in circuitu oculis rotarum quatuor.
Et rotas istas uocauit uolubiles audiente
me. Quatuor autem facies habebat unum:
facies una facies cherub. et facies secunda
facies hominis. Et in tertio facies leonis. et
in quarto facies aquile. Et eleuata sunt
cherubyn. Ipsum est animal quod uideram iuxta
fluuium chobar. Cumque ambularent cherubyn
ibant pariter et rote iuxta ea. Et cum eleua-
rent cherubyn alas suas ut exaltarentur
a terra non residebant rote. sed et ipse iuxta erant.
Stantibus illis stabant: et cum eleuatis eleua-
bantur. Spiritus enim uite erat in rotis. Et egres-
sa est gloria domini a limine templi. Et stetit
super cherubyn. et eleuantia cherubyn alas
suas. et exaltata sunt a terra coram me. Et
illis egredientibus rote quoque subsecute sunt.
Et stetit in introitu porte domus domini orien-
talis. et gloria domus dei israel erat super ea.
Ipsum est animal quod uidi subter deum israel iuxta
fluuium chobar: et intellexi quia cherubyn erant.
quatuor per quatuor uultus uni. et quatuor
ale uni. et similitudo manus hominis sub alis
eorum. et similitudo uultus eorum. ipsi uul-
tus quos uideram iuxta fluuium chobar: et
intuitus eorum et impetus singulorum an-
te faciem suam ingredi. XI
Et eleuauit me spiritus. et introduxit me
ad portam domus domini orientalem
que respicit ad solis ortum. Et ecce in introitu
porte xxv. uiri. Et uidi in medio eorum iecho-
niam filium azur: et pheltiam filium banaie
principes populi. Dixitque ad me. Fili hominis
hii sunt uiri qui cogitant iniquitatem
et tractant consilium pessimum in urbe ista
dicentes. Nonne dudum edificate sunt domus?
Hec est lebes: nos autem carnes. Idcirco uatici-
nare de eis. uaticinare fili hominis. Et ir-
ruit in me spiritus domini. et dixit ad me. Loquere.
Hec dicit dominus. Sic locuti estis domus israel: et
cogitationes cordis uestri ego noui. Plurimos
occidistis in urbe hac: et implestis uias eius
interfectis. Propterea hec dicit dominus deus. Interfec-
tos uestros quos posuistis in medio eius. hii sunt
carnes. et hec est lebes: et educam uos de me-
dio eius. Gladium metuistis: et gladium in-
ducam super uos ait dominus deus. Et eiciam uos
de medio eius. daboque uos in manu hos-
tium: et faciam in uobis iudicia. Gladio cade-
tis. In finibus israel iudicabo uos: et scietis quia
ego sum dominus. Hec non erit uobis in lebetem: et
uos non eritis in medio eius in carnes. In
finibus israel iudicabo uos: et scietis quia ego
sum dominus. quia in preceptis meis non ambulastis
et iudicia mea non fecistis: sed iuxta iudicia
gentium que in circuitu uestro sunt estis opera-
ti. Et factum est cum prophetarem: pheltias filius ba-
naie mortuus est. Et cecidi in faciem meam
clamans uoce magna. Et dixi heu heu heu
domine deus. Consummationem tu facis reliquia-
rum israel. Et factum est uerbum domini ad me dicens.
Fili hominis. fratres tui uiri propinqui tui
et omnis domus israel. et uniuersi quibus
dixerunt habitatores ierusalem. Longe recedite a
domino. nobis data est terra in possessionem. Propter hec
dicit dominus deus. Quia longe feci eos in gen-
tibus: et quia dispersi eos in terris ero eis in
sanctificationem modicam in terris ad quas ue-
nerunt. Propterea loquere. Hec dicit dominus deus.
Congregabo uos de populis. et adunabo de ter-
ris in quibus dispersi estis. daboque uobis humum
israel. Et ingredientur illuc. et auferent omnes
abhominationes eius de illa. Et dabo eis cor
unum et spiritum nouum tribuam in uiscera-
bus eorum. Et auferam cor lapideum de car-
ne eorum. Et dabo eis cor carneum ut in precep-
tis meis ambulent. et iudicia mea custo-
diant faciantque ea: et sint mihi in populum
et ego sim eis in deum. Quorum cor post of-
fendicula et abhominationes suas ambu-
lat. horum uiam in capite suo ponam
dicit dominus deus. Et eleuauerunt cherubyn a-
las suas et rote cum eis. Et gloria domini is-
rahel erat super ea. Et ascendit gloria domini
de medio ciuitatis. stetitque super montem qui
est ad orientem urbis. Et spiritus eleuauit me
et adduxit in chaldeam ad transmigrationem
in uisionem spiritus domini. Et sublata est uisio a
me quam uideram. Et locutus sum ad
transmigrationem omnia uerba domini que osten-
derat mihi. XII
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis in medio domus exasperantis
tu habitas: qui oculos habent et non uident. et
aures ad audiendum et non audiunt: quia domus
exasperans est. Tu ergo fili hominis fac tibi
uasa transmigrationis. et transmigrabis per diem
coram eis. Transmigrabis autem de loco tuo ad
locum alterum: in conspectu eorum si forte as-
piciant: quia domus exasperans est. Et efferes fo-
ras uasa tua quasi uasa transmigrantis per diem

in conspectu eorum. Tu autem egredieris vespere
coram eis sicut egreditur migrans. Ante ocu
los eorum perfode tibi parietem: et egredie
ris per eum. In conspectu eorum portaberis: in
humeris in caligine efferēris. Faciem tuā
velabis: et nō videbis terram. quia portentū
dedi te domui isrl'. Feci ergo sicut preceperat
mihi dñs. Vasa mea protuli quasi vasa trans
migrantis per diem: et vespere perfodi in pari
etem manu. In caligine egressus sū: et i
humeris portatus in conspectu eorum. Et
factus ē sermo dñi ad me mane dicens. Fili
hominis. Nūquid nō dixerunt ad te domus
isrl': domus exasperans quid tu facis? Dic
ad eos. Hec dicit dñs deus. Super ducem onus
istud qui ē in ierlm. et super omnē domū
isrl' que est in medio eorum. Dic: ego por
tentum vestrū. Quomodo feci: sic fiet illis. In trāns
migrationē in captiuitatē ibunt. Et dux
qui ē in medio eorum in humeris porta
bitur. in caligine egredietur. Perfodient pa
rietem ut educant eum. Facies eius ope
rietur ut nō videat oculo terram. Et extendam
rete meum super illū ut capiatur in sage
na mea. Et adducam eum in babylonē in terrā
chaldeorum: et ipsam nō videbit. ibique mo
rietur: et omnes qui circa eum sūt. presidiū
eius et agmina eius dispergam in omnē ven
tum. et gladiū evaginabo post eos. Et sci
ent quia ego dñs quando dispersero illos in gēti
bus et disseminauero eos in terris. Et relin
quā ex eis viros paucos a gladio et fame
et pestilentia: ut enarrent oīa scelera eorum
in gentibus ad quas ingredientur: et scient
quia ego dñs. Et factus est sermo dñi ad me
dicens. Fili hominis. panem tuū in conturba
tione comede: et aquam tuam in festina
tione et merore bibe. Et dices ad populum ter
re. Hec dicit dñs deus ad eos qui habitant in ie
rusalem in terra isrl'. Panem suū in solli
citudine comedent. et aquā suā in desola
tione bibent. ut desoletur terra a multi
tudine sua propter iniquitatē omnium qui habitant
in ea. Et ciuitates que nūc habitantur deso
late erunt. terraque deserta. Et scietis quia ego
dñs. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fi
li hominis. Quod ē proverbium istud vobis in
terra isrl' dicentiū. In longū differentur dies
et peribit omnis visio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dñs
deus. Quiescere faciā proverbiū istud. neque vulgo di
cetur ultra in isrl'. Et loquere ad eos: quia appropinquant
dies et sermo omnis visionis. Non enim erit ultra omnis
visio cassa: neque diuinatio ambigua in me
dio filiorum isrl'. Quia ego dñs loquar. et quod
cumque locutus fuero: et fiet. Non prolongabitur
amplius. sed in diebus vestris domus vestris do
mus exasperans loquar verbum: et faciā
illud dicit dñs deus. Et factus ē sermo dñi
ad me dicens. Fili hominis. Ecce domus
isrl' dicentiū. Visio quam hic videt. in
dies multos et in tempora longa iste pro
phetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dñs deus
Non prolongabitur ultra omnis sermo meus.
Verbum quod locutus fuero complebitur
dicit dñs. XIII

Et factus ē sermo dñi ad me dicens. Fili
hominis vaticinare ad prophetas isrl'
qui prophetant. et dices prophetantibus de corde
suo: Audite verbum dñi. Hec dicit dñs deus.
Ve prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum
suū. et nichil vident. Quasi vulpes in desertis
prophete tui isrl' erant. Non ascendistis ex adverso:
neque opposuistis murum pro domo isrl'. ut sta
retis in prelio in die dñi. Vident vana et
diuinant mendaciū. dicentes: ait dñs cum
dñs nō miserit eos: Et perseuerauerunt confirma
re sermonem. Nūquid nō visionem cassam
vidistis: et diuinationem mendacem locu
ti estis. Et dicitis ait dñs cum ego nō sum
locutus. Propterea hec dicit dñs. Quia locu
ti estis vana et vidistis mendaciū. ideo
ecce ego ad vos ait dñs. Et erit manus me
a super prophetas qui vident vana et diuinant
mendatium. In consilio populi mei nō erūt
et in scriptura domus isrl' nō scribentur
nec in terram isrl' ingredientur. Et scietis quia
ego dñs deus eo quod deceperint populum meū
dicentes. pax pax et nō erat pax. Et ipsi edi
ficabant parietem: illi autem liniebant e
um luto absque paleis. Dic ad eos qui li
niūt absque temperatura: quod casurus sit. E
rit enim ymber inundans: et dabo lapides
pergrandes desuper irruentes: et ventum pro
celle dissipantem. Siquidem ecce cecidit pa
ries. Nūquid nō dicetur vobis: Ubi ē litura
quā linistis. Propterea hec dicit dñs deus. Et erū
pere faciam spiritum tempestatum in indignatione
mea. Et ymber inundans in furore meo erit
et lapides grandes in ira in consumatione.
Et destruā parietem quē linistis absque tem
peramento. et adequabo eum terre et reuela
bitur fundamentū eius. et cadet et consume
tur in medio eius: et scietis quia ego sum dñs.
Et complebo indignationem meā in parie

ctem et in his qui liniũt eum absq; tẽpamẽ
to. dicamq; vob. non ẽ paries: et nõ ẽ sũt qui
liniũt eum. pphe isrl' qui pphant ad ierlm
et vident ei visionẽ pacis: et nõ ẽ pax ait dñs
deus. Et tu fili hominis. pone faciem tuã
ꝯ filias ppli tui que pphant de corde suo.
et vaticinare sup eas et dic. H' dicit dñs d's.
ve qui consuũt pulvillos sub omi cubito
manus. et faciũt cervicalia sub capite uni
uſe etatis ad capiendas aĩas. Cum caperent
aĩas ppli mei vivificabãt aĩas eorum: et vio
labant me ad pplm meũ. ppt pugillum
ordei et fragmentũ panis ut interficerent aĩas
que nõ moriũtur: et vivificarẽt aĩas q̃ nõ
vivũt. et mentientes pplo meo credentes
mendaciis. Ppt h' hec dicit dñs deus. Ecce
ego ad pulvillos vros quib; vos capitis
aĩas volantes. et dirũpam eos de brachiis
vris. et dimittam aĩas quas vos capitis
ad volandũ. Et dirũpam cervicalia vra. et li
berabo pplm meũ de manu vra. nec erũt ult'
in manib; vris ad predandũ. et scietis q; e
go dñs. pro eo q' merere fecistis cor iusti menda
citer quem ego nõ contristavi. et confor
tastis manus impii ut nõ reverteretur a via
sua mala et viveret. ppterea vana nõ videbi
tis et divinatões nõ divinabitis amplius.
Et eruam pplm meum de manu vra: et
scietis quia ego dñs. Et venerunt ad me viri
seniorũ isrl'. et sederunt coram me. XIII.

xiiij ET factus est sermo dñi ad me dicens
Fili hominis viri isti posuerunt im
mundicias suas in cordib; suis: et scanda
lũ iniquitatis sue statuerunt ꝯ faciẽ su
am. Numquid interrogatus respondebo eis? ppt
hoc loquere eis et dices ad eos. H' dicit dñs
deus. Homo homo de domo isrl' qui posuerit
immũdicias suas in corde suo. et scandalũ
iniquitatis sue statuerit ꝯ faciem suam
et venerit ad pphãm interrogans per eũ me.
ego dñs respondebo ei in immũdiciarũ suarum
multitudine ut capiatur domus isrl' in cor
de suo: eo q' recesserunt a me in cunctis ydol' su
is. ppterea dic. H' dicit dñs deus ad domũ
isrl'. Convertimini et recedite ab ydol' vris
et ab universis contaminatõib; vris avertite
te facies vras. quia homo homo de domo isrl' et de
proselitis. quicũq; advena fuerit in isrl' si a
lienatus fuerit a me et posuerit ydola sua in
corde suo: et scandalũ iniquitatis sue sta
tuerit ꝯ faciem suam et venerit ad pphãm
ut interroget per eum me: ego dñs respondebo
ei per me. Et ponam faciem meã sup illum
hominẽ. et faciam eũ in exemplũ et in p
verbiũ: et disperdã eũ de medio ppli mei. Et scie
tis q; ego dñs. Et pphã cum erraverit et
locutus fuerit verbum: ego dñs decepi pphe
tã illũ. Et extendam manũ meã sup illũ
et delebo eum de medio ppli mei isrl'. Et porta
bunt iniquitatẽ suã. iuxta iniquitatem
interrogantis. sic iniquitas pphe erit. ut nõ
erret ultra domus isrl' a me. nec polluatur
in universis prevaricatõnib; suis. Et sit mi
hi pplm et ego sim eis in deũ: ait dñs exercitu
ũ. Et factus ẽ sermo dñi ad me dicens. Fili ho
minis. terra cum peccaverit m' ut prevaricetur
prevaricans extendã manũ meã sup eam
et conteram virgam panis eius. et immittã
in eam famẽ. et interficiam de ea hominem
et iumentũ. Et si fuerint. iii. viri isti in medio
eius. noe. daniel. et iob. ipsi iusticia sua li
berabunt aĩas suas. ait dñs exercituũ. Quod si et
bestias pessimas induxero sup terram ut vas
tem eam. et fuerit invia eo q' non sit pertran
siens ppt bestias. iii. viri isti qui fuerint in ea
vivo ego dicit dñs deus. q; nec filios nec
filias liberabunt. s; ipsi soli liberabũtur. terra autem
desolabitur. Vel si gladiũ induxero sup terram
illam. et dixero gladio transi per terrã et in
terfecero de ea hominem et iumentũ. et. iii. vi
ri isti fuerint in medio eius. vivo ego dicit
dñs deus nõ liberabunt filios nec filias: sed
ipsi soli liberabũtur. Si autem et pestilentiam
immisero sup terram illam: et effudero in
dignatõem meã sup eam in sanguinem
ut auferam ex ea hominẽ et iumentũ. et noe
et daniel. et iob. fuerint in medio eius. vi
vo ego dicit dñs deus. nõ liberabunt filios
filios nec filias: s; ipsi iusticia liberabunt
animas suas. Quoniam h' dicit dñs deus. q; etsi
.iiii. iudicia mea pessima: gladiũ et famẽ
et bestias malas. et pestilentiam immisero
in ierlm: ut interficiam de ea hominẽ et pecus
tamen relinquetur in ea salvatio educentium
filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad vos: et
videbitis viam eorum et adinventiones eorum
Et consolabimini sup malo qd induxi sup
ierlm in omib; que importavi sup eam. et
consolabũtur vos cũ videritis viam eorum
et adinventiões eorum: et cognoscetis qd
nõ frustra fecerim omia quecũq; feci in ea ait
dñs deus. XV.

ET factus est sermo dñi ad me dicens.
Fili hominis. quid fiet ligno vitis ex omi

omnibus lignis nemorum que sunt inter ligna silvarum? Numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus. Aut fabricabitur ex ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque vas. Ecce igni datum est in escam. Utramque partem eius consumpsit ignis: et medietas eius redacta est in favillam. Numquid utile erit ad opus: etiam cum esset integrum: non erat aptum ad opus: etiam cum esset integrum non erat utile ad opus. Quanto magis cum ignis illud devoraverit: et combusserit ignis: nichil ex eo fiet operis. Propterea hec dicit dominus deus. Quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum: sic tradidi habitatores Ierusalem: et ponam faciem meam in eos. De igne egredientur: et ignis consumet eos. Et scietis quia ego dominus: cum posuero faciem meam in eos. et dedero terram inviam et desolatam eo quod prevaricatores extiterint ait dominus deus. XVI

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis notas fac Ierusalem abhominationes suas et dices. Hec dicit dominus deus Ierusalem. Radix tua et generatio tua de terra chanaan. Pater tuus amorreus: et mater tua cethea. Et quando nata es: in die ortus tui non est precisus umbilicus tuus: et in aqua non es lota in salutem. nec sale salita: nec involuta pannis. Non pepercit super te oculus meus ut facerem tibi unum de his: misertus tui. Sed proiecta es super faciem terre in abiectione anime tue in die qua nata es. Transiens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo. Et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive. Dixi inquam tibi in sanguine tuo vive. Multiplicatam quasi germen agri dedi te: et multiplicata et grandis effecta. Et ingressa es: et pervenisti ad mundum muliebrem. Ubera tua intumuerunt: et pilus tuus germinavit. Et eras nuda et confusione plena. Et transivi per te et vidi te. Et ecce tempus tuum tempus amantium. Et expandi amictum meum super te: et operui ignominiam tuam: et iuravi tibi. Et ingressus sum pactum tecum: ait dominus deus. et facta es mihi. Et lavi te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te. et unxi te oleo. Et vestivi te discoloribus. Et calciavi te iacincto. et cinxi te bisso. Et indui te subtilibus: et ornavi te ornamento. et dedi armillas in manibus tuis. et torquem circa collum tuum. Et dedi inaurem super os tuum: et circulos in auribus tuis. et coronam decoris in capite tuo. Et ornata es

auro et argento. et vestita es bisso et polimito et multis coloribus. Similam et mel et oleum comedisti. et decora facta es vehementer nimis. Et profecisti in regnum. et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam: quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dixit dominus deus. Et habens fiduciam in pulcritudine tua: fornicata es in nomine tuo. Et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti: ut eius fieres. Et sumens de vestimentis tuis: fecisti tibi excelsa. hinc inde consuta. Et fornicata es super eis. sicut non est factum: neque futurum est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et de argento meo que dedi tibi. Et fecisti tibi ymagines masculinas: et fornicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria: et vestita es in eis. Et oleum meum et thimiama meum posuisti in conspectu eorum coram eis. et panem meum quem dedi tibi. similam et oleum et mel quibus enutrivi te. posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis. Et factum est ait deus dominus. Et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi: et immolasti eis ad devorandum. Numquid parva est fornicatio tua? Immolasti filios meos: et dedisti consecrans illos eis. Et post omnes abhominationes et fornicationes non es recordata dierum adolescentie tue. quando eras nuda et confusione plena conculcata in sanguine tuo. Et accidit post omnem maliciam tuam. Ve ve tibi ait dominus deus. Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput vie edificasti signum prostitutionis tue: et abhominabilem fecisti decorem tuum. Et divisisti pedes tuos omni transeunti: et multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egypti vicinis tuis magnarum carnium: et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. Ecce ego extendam manum meam super te et auferam iustificationem tuam: et dabo te in manus odientium te filiarum palestinorum que erubescunt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assiriorum: eo quod nondum fueris expleta. Et postquam fornicata es: nec sic es satiata. Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum chaldeis. et nec sic satiata es. In quo mundabo cor tuum ait dominus deus: cum facias omnia opera hec mulieris meretricis et procacis. Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis vie. et excelsum tuum fecisti in omni platea: nec facta es quasi meretrix

studio augens pretium: sed quasi mulier adultera
que super virum suum inducit alienos. Omnibus
meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mer-
cedes cunctis amatoribus tuis: et dona dona-
bas eis ut intrarent ad te undique ad forni-
candum tecum. Factum est in te contra consuetudinem
mulierum in fornicationibus tuis. et post te non erit
fornicatio. In eo enim quod dedisti mercedes non ac-
cepisti. factum est in te contrarium. Propterea mere-
trix audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Quia
effusum est es tuum: et revelata est igno-
minia tua in fornicationibus tuis super a-
matores tuos. et super ydola abominatio-
num tuarum in sanguine filiorum tuorum
quos dedisti eis. Ecce ego congregabo omnes a-
matores tuos quibus commixta es: et omnes quos
dilexisti cum universis quos oderas. Et con-
gregabo eos super te undique. et nudabo igno-
miniam tuam coram eis. et videbunt omnem
turpitudinem tuam. Et iudicabo te iudi-
ciis adulterarum et effundentium sanguinem.
Et dabo te in sanguinem furoris et zeli. Et
dabo te in manus eorum. et destruent lupa-
nar tuum. et demolientur prostibulum tuum: et de-
nudabunt te vestimentis tuis: et auferent va-
sa decoris tui. et derelinquent te nudam
plenamque ignominia. Et adducent super te
multitudinem. et lapidabunt te lapidibus: et
trucidabunt te gladiis suis. Et comburent
domos tuas igni. et facient in te iudicia in
oculis mulierum plurimarum: et desines fornicari:
et mercedes ultra non dabis. Et requiescet ultra
indignatio mea in te. Et requiescam nec irascar
amplius: eo quod non fueris recordata dierum
adolescentie tue: et provocasti me in omni-
bus his. Quapropter et ego vias tuas in capite
tuo dedi: ait dominus deus. et non feci iuxta sce-
lera tua in omnibus abominationibus tuis.
Ecce omnis qui dicit vulgo proverbium in te assu-
met illud dicens. Sicut mater: ita et filia eius.
Filia matris tue es tu. que proiecit virum suum
et filios suos. et soror sororum tuarum es tu. que
proiecerunt viros suos et filios suos. Mater vestra
cethea: et pater vester amorreus: et soror tua ma-
ior samaria ipsa et filie eius que habitant
ad sinistram tuam. Soror autem tua minor
te que habitat a dextris tuis sodoma et fili-
e eius. Sed nec in viis earum ambulasti. neque
secundum scelera earum fecisti. Paulum minus pe-
ne sceleratiora fecisti illis in omnibus viis tuis.
Vivo ego dicit dominus quia non fecit sodoma
soror tua ipsa et filie eius sicut fecisti tu
et filie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome
sororis tue. superbia saturitas panis. et ha-
bundantia et ocium ipsius: et filiarum eius
et manum egeno et pauperi non porrigebant
et elevate sunt et fecerunt abominationes
coram me. et abstuli eas sicut vidisti. Et
samaria dimidium peccatorum tuorum non pecca-
vit. sed vicisti eas sceleribus tuis: et iustificasti
sorores tuas in omnibus abominationibus tu-
is quas operata es. Ergo et tu porta confusio-
nem tuam que vicisti sorores tuas peccatis tuis
sceleratius agens ab eis. Iustificate sunt enim
a te. Ergo et tu confundere et porta ignomi-
niam tuam que iustificasti sorores tuas. Et con-
vertam restituens eas. et conversionem conversiones
sodomorum cum filiabus suis. et conversiones
samarie et filiarum eius. Et convertam reversionem
tuam in medio earum ut portes ignomi-
niam tuam: et confundaris in omnibus que fecisti
consolans eas. Et soror tua sodoma et fili-
e eius revertentur ad antiquitatem suam. et
samaria et filie eius revertentur ad antiqui-
tatem suam: et tu et filie tue revertimini
ad antiquitatem vestram. Non fuit autem so-
doma soror tua: audita in ore tuo in die su-
perbie tue: antequam revelaretur malicia tu-
a sicut hoc tempore in opprobrium filiarum sy-
rie et cunctarum in circuitu tuo filiarum pa-
lestinorum que ambiunt te per gyrum. Sce-
lus tuum et ignominiam tuam tu portasti: ait
dominus deus. Quia hec dicit dominus deus. Et faciam
tibi sicut despexisti iuramentum ut irritum fa-
ceres pactum. Et recordabor ego pacti mei te-
cum in diebus adolescentie tue. et suscita-
bo tibi pactum sempiternum. Et recordaberis via-
rum tuarum et confunderis cum receperis sorores tu-
as. et maiores cum minoribus tuis. Et da-
bo eas tibi in filias: sed non ex pacto tuo. Et
suscitabo ego pactum meum tecum. Et scies quia
ego dominus: ut recorderis et confundaris: et non
sit tibi ultra aperire os pre confusione tu-
a cum placatus fuero tibi in omnibus que
fecisti: ait dominus deus. XVII

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili
hominis propone enigma et narra pa-
rabolam ad domum israel. et dices. Hec dicit dominus
deus. Aquila grandis magnarum alarum lon-
go membro ductu plena plumis et varieta-
te venit ad libanum: et tulit medullam cedri
et summitatem frondium eius avellit. et trans-
portavit eam in terram chanaan. In urbem
negociatorum posuit eam: et tulit de semine

terre et posuit illud in terra pro semine et fir
maret radicem super aquas multas. in super
ficie posuit illud. Cumque germinasset crevit
in vineam latiorem humili statura respi
cientibus ramis eius ad eam: et radices
eius sub illa erant. Facta est ergo vinea et fru
ctificavit in palmites: et misit propagines.
Et facta est altera aquila grandis magnis alis
multisque plumis. Et ecce vinea ista quasi
mittens radices suas ad eam. palmites
suos extendit ad illam ut irrigaret eam
de areolis germinis sui. In terra bona super
aquas multas plantata est: ut faciat fron
des et portet fructum. ut sit in vineam
grandem. Hec dicit dominus deus. Ergo ne prospe
rabitur? Nonne radices eius evellet: et fruc
tus eius distringet. Et siccabit omnes pal
mites germinis eius. et arescet: et non in bra
chio grandi neque in populo multo ut evelleret
eam radicitus. Ecce plantata est. Ergo ne pro
sperabitur? Nonne cum tetigerit eam ventus
urens siccabitur: et in areis germinis sui
arescet? Et factum est verbum domini ad me dicens.
Dic ad domum exasperantem. Nescitis quid
ista significent? Dic. Ecce venit rex babi
lonis in iherusalem. et assumet regem et prin
cipes eius: et adducet eos ad semetipsum
in babylonem. Et tollet de semine regni
et feriet cum eo fedus: et accipiet ab eo
iusiurandum. Sed et fortes terre tollet ut
sit regnum humile et non elevetur: sed custo
diat pactum eius: et serviet illud. Qui re
cedens ab eo: misit nuntios ad egyptum ut
daret sibi equos et populum multum. Numquid
prosperabitur aut consequetur salutem qui
fecit hec. Et qui dissolvit pactum numquid effu
giet? Vivo ego dicit dominus deus. quoniam in loco
regis qui constituit eum regem cuius fecit
irritum iuramentum: et solvit pactum quod ha
bebat cum eo: in medio babylonis morietur.
Et non in exercitu grandi neque in populo multo
faciet contra eum pharao prelium in iactu ag
geris. et in extructione vallorum ut interfi
ciat animas multas. Spreverat enim iuramen
tum ut solveret fedus. et ecce dedit manum suam:
Et cum hec omnia fecerit: non effugiet. Propterea
hec dicit dominus deus. Vivo ego dicit dominus: quoniam
iuramentum quod sprevit et fedus quod pre
varicatus est: ponam in caput eius. Et expan
dam rete meum super eum: et comprehendetur
in sagena mea. et adducam eum in baby
lonem: et iudicabo illum ibi in prevarica
tione qua despexit me. Et omnes profugi eius cum
universo agmine gladio cadent. Residui
autem in omnem ventum dispergentur. Et scietis quia
ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et
sumam ego de medulla cedri sublimis: et
ponam de vertice ramorum eius. tenerum distrin
gam. et plantabo super montem excelsum
et eminentem. In monte sublimi israel
plantabo illud: et erumpet in germen: et fa
ciet fructum. et erit in cedrum magnam
et habitabunt sub ea omnes volucres. Uni
versum volatile sub umbra frondium
eius nidificabunt. Et scient omnia ligna re
gionis quia ego dominus humiliavi lignum sub
lime: et exaltavi lignum humile. et sicca
vi lignum viride. et frondere feci lignum ari
dum. Ego dominus locutus sum: et feci.

Et factus est sermo domini · XVIII ·
ad me dicens. Quid est quod inter vos pa
rabolam vertitis in proverbium istud in terra israel
dicentes. Patres comederunt uvam acerbam
et dentes filiorum obstupescunt. Vivo
ego dicit dominus deus. si erit ultra vobis
parabola hec in proverbium in israel. Ecce omnes a
nime mee sunt. ut anima patris: ita et anima
filii mea est. Anima que peccaverit: ipsa mo
rietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudi
cium et iustitiam in montibus non comederit
et oculos suos non levaverit ad ydola domus
israel: et uxorem proximi sui non violaverit. et
ad mulierem menstruatam non accesserit. et
hominem non contristaverit: et pignus de
bitori reddiderit: per vim nichil rapuerit: pa
nem suum esurienti dederit. et nudum operu
erit vestimento. ad usuram non commoda
verit: et amplius non acceperit. ab iniquitate
averterit manum suam. et iudicium verum fece
rit inter virum et virum: in preceptis meis ambu
laverit: et iudicia mea custodierit ut faciat
veritatem: hic iustus est. vita vivet: ait dominus
deus. Quod si genuerit filium latronem effun
dentem sanguinem: et fecerit unum de istis
et hec quidem omnia non facientem. sed in monti
bus comedentem. et uxorem proximi sui
polluentem. egenum et pauperem contristan
tem. rapientem rapinas. pignus non red
dentem: et ad ydola levantem oculos suos
abhominationem facientem. ad usuram
dantem et amplius non accipientem. numquid
vivet? Non vivet. cum universa detestabi

hic fecit: morte morietur. Sanguis eius in ipso
erit. Quod si genuerit filium qui videns omnia pecca
ta patris sui que fecit timuerit: et non fecerit
simile eis. Super montes non comederit. et ocu
los suos non levaverit ad ydola domus israel
et uxorem proximi sui non violaverit. et vi
rum non contristaverit. pignus non retinuerit
et rapinam non rapuerit: panem suum esuri
enti dederit. et nudum operuerit vestimen
to. a pauperis iniuria averterit manum suam
usuram et superhabundantiam non acceperit
iudicia mea fecerit. in preceptis meis ambu
laverit: hic non morietur in iniquitate pa
tris sui: sed vita vivet. Pater eius quia ca
lumpniatus est et vim fecit fratri: et malum
operatus est in medio populi sui. ecce mortuus
est in iniquitate sua: et dicitis. Quare non
portavit filius iniquitatem patris: Videlicet
quia filius iudicium et iusticiam operatus est.
omnia precepta mea custodivit et fecit illa:
vita vivet. Anima que peccaverit ipsa morietur
Filius non portabit iniquitatem patris: et pater
non portabit iniquitatem filii. Iusticia iusti
super eum erit: et impietas impii erit
super eum. Si autem impius egerit penitentiam ab
omnibus peccatis suis que operatus est: et cus
todierit universa precepta mea et fecerit iudi
cium et iusticiam: vita vivet et non mo
rietur. Omnium iniquitatum eius quas ope
ratus est: non recordabor. In iusticia sua
quam operatus est vivet. Numquid voluntatis
mee est mors impii dicit dominus deus: et non
ut convertatur a viis suis et vivat? Si autem
averterit se iustus a iusticia sua et fecerit in
iquitatem secundum omnes abhominationes quas
operari solet impius. numquid vivet? Omnes
iusticie eius quas fecerat: non recordabuntur
In prevaricatione qua prevaricatus est et in pec
cato suo quod peccavit: in ipsis morietur
Et dixistis. Non est equa via domini. Audite ergo
domus israel. Numquid via mea non est equa:
et non magis vie vestre prave sunt? Cum enim
averterit se iustus a iusticia sua: et fecerit in
iquitatem: morietur in ea. In iniusticia
sua quam operatus est morietur. Et cum aver
terit se impius ab impietate sua quam
operatus est: et fecerit iudicium et iusticiam
ipse animam suam vivificabit. Considerans
enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus
suis quas operatus est: vita vivet et non
morietur. Et dicunt filii israel. Non est equa via
domini. Numquid vie mee non sunt eque domus israel
et non magis vie vestre prave sunt. Idcirco u
numquemque iuxta vias suas iudicabo domus
israel iudicabo: ait dominus deus. Convertimini
et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris
et non erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite
a vobis omnes prevaricationes vestras: in quibus
prevaricati estis. et facite vobis cor novum
et spiritum novum. Quare moriemini domus
israel? Quia nolo mortem morientis dicit dominus
deus. Revertimini et vivite. XIX.

Et tu fili hominis: assume planctum super
principes israel. et dices. Quare mater
tua leena inter leones cubavit: In medio le
unculorum enutrivit catulos suos: et e
duxit unum de leunculis suis: et leo factus
est. Et didicit capere predam: hominemque come
dere. Et audierunt de eo gentes: et non absque vul
neribus suis ceperunt eum. Et adduxerunt eum
in cathenis in terram egypti. Que cum vidis
set quoniam infirmata est. et periit expectatio eius
tulit unum de leunculis suis: leonem constitu
it eum. qui incedebat inter leones: et fac
tus est leo. Et didicit predam capere: et homines
devorare. Didicit viduas facere: et civita
tes in desertum adducere. Et desolata est terra
et plenitudo eius: a voce rugitus illius
Et convenerunt gentes adversus eum undique
de provinciis: et expanderunt super eum rete su
um. In vulneribus earum captus est. et miserunt
eum in caveam in cathenis: et adduxerunt eum
ad regem babylonis. Miseruntque eum in car
cerem: ne audiretur vox eius ultra super
montes israel. Mater tua quasi vinea in sangui
ne tuo super aquam plantata. Fructus eius
et frondes eius creverunt ex aquis multis.
et facte sunt ei virge solide in sceptra domi
nantium: et exaltata est statura eius inter frondes
et vidit altitudinem suam in multitudine
palmitum suorum. Et evulsa est in ira. in terram
que proiecta est. et ventus urens siccavit fructum
eius. Marcuerunt: et aride facte sunt virge ro
boris eius. ignis comedit eam. Et nunc
transplantata est in desertum in terra invia et
sitienti. Et egressus est ignis de virga ramorum
eius qui fructus eius comedit: et non fuit
in ea virga fortis sceptrum dominantium.
Planctus est et erit in planctum. XX.

Et factum est in anno septimo in quinto mense decima
mensis. venerunt viri de senioribus
israel ut interrogarent dominum: et sederunt

coram me. Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis: loquere ad filios israel
et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Numquid ad
interrogandum me vos venistis? Vivo ego
quia non respondebo eis verbum, ait dominus deus. Si
iudicas eos, si iudicas, fili hominis: abhomi
nationes patrum eorum ostende eis. Et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. In die qua elegi
israel: et levavi manum meam pro stirpe domus Ia
cob: et apparui eis in terra Egypti. Et leva
vi manum meam pro eis dicens. Ego dominus deus
vester. In die illa levavi manum meam pro eis
ut educerem eos de terra Egypti in terram quam
provideram eis fluentem lacte et melle que
est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos
Unusquisque offensiones oculorum suorum
abiciat. et in ydolis Egypti nolite pollui.
Ego dominus deus vester. Et irritaverunt me. nolue
runtque me audire. Unusquisque abhominationes
oculorum suorum non proiecit. nec ydola E
gypti reliquerunt. Et dixi ut effunderem in
dignationem meam super eos. et implerem
iram meam in eis in medio terre Egypti.
Et feci propter nomen meum ut non violaretur
coram gentibus in quarum medio erant. et
inter quas apparui eis: ut educerem eos de
terra Egypti. Eieci ergo eos de terra Egypti. et
eduxi eos in desertum. et dedi eis precepta
mea et iuditia mea ostendi eis. que si fa
ciat homo: et vivet in eis. Insuper et sabbata
mea dedi eis ut essent signum inter me et
eos. Et scirent quia ego dominus sanctificans eos.
Et irritaverunt me domus israel in deserto. in pre
ceptis meis non ambulaverunt. et iuditia
mea proiecerunt: que faciens homo vivet
in eis. et sabbata mea violaverunt vehementer. Di
xi ergo ut effunderem furorem meum super
eos in deserto: et consumerem eos. Et feci propter
nomen meum ne violaretur coram gentibus
de quibus eieci eos in conspectu earum. Ego igitur
levavi manum meam super eos in deserto ne
inducerem eos in terram quam dedi eis fluentem
lacte et melle. precipuam terrarum omnium. quia iu
ditia mea proiecerunt. et in preceptis meis non
ambulaverunt. et sabbata mea violaverunt. post
ydola enim cor eorum gradiebatur. Et pe
percit oculus meus super eos ut non
interficerem eos. nec consumpsi eos in deser
to. Dixi autem ad filios eorum in solitudi
ne. In preceptis patrum vestrorum nolite in
cedere. nec iuditia eorum custodiatis. nec ydo
lis eorum polluamini. Ego dominus deus vester.

In preceptis meis ambulate: et iuditia me
a custodite et facite ea. et sabbata mea sanc
tificate ut sit signum inter me et vos: et sci
atis quia ego dominus deus vester. Et exacerbaverunt
me filii eorum: et in preceptis meis non am
bulaverunt. et iuditia mea non custodierunt
ut facerent ea que cum fecerit homo vivet
in eis: et sabbata mea violaverunt. Et commina
tus sum ut effunderem furorem meum su
per eos: et implerem iram meam in eis in
deserto. Averti autem manum meam. Et feci propter
nomen meum ut non violaretur coram gen
tibus: de quibus eieci eos in oculis eorum. Iterum
levavi manum meam in eos in solitudine
ut dispergerem illos in nationes. et ventila
rem eos in terras: eo quod iuditia mea non fecis
sent: et precepta mea reprobassent. et sabbata
mea violassent. et post ydola patrum su
orum fuissent oculi eorum. Ergo et ego
dedi eis precepta non bona: et iuditia in qui
bus non vivent. et pollui eos in muneribus
suis: cum offerrent omne quod aperit vulvam
propter delicta sua. Et scient quia ego dominus. Quam
obrem loquere ad domum israel fili hominis
et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Adhuc
et in hoc blasphemaverunt me patres vestri. cum
sprevissent me contempnentes. et induxis
sem eos in terram super quam levavi manum
meam ut darem eis. Viderunt omnem collem
excelsum et omne lignum nemorosum. et immola
verunt ibi victimas suas: et dederunt ibi ir
ritationem oblationis sue. et posuerunt ibi odo
rem suavitatis sue. et libaverunt libationes
suas. Et dixi ad eos. Quid est excelsum ad quod
vos ingredimini. Et vocatum est nomen eius
excelsum usque ad hunc diem. Propterea dic
ad domum israel. Hec dicit dominus deus. Certe in vi
a patrum vestrorum vos polluimini. et post
offendicula eorum vos fornicamini. et
in oblatione donorum vestrorum. cum transducitis
filios vestros per ignem. vos usque polluimini in
omnibus ydolis vestris usque hodie. Et ego respondebo
vobis domus israel. Vivo ego dicit dominus deus.
quia non respondebo vobis. neque cogitatio mentis vestre
fiet dicentium. Erimus sicut gentes et sicut cog
nationes terre: ut colamus ligna et lapides. Vi
vo ego dicit dominus deus. quoniam in manu forti
et in brachio extento et in furore effuso
regnabo super vos. Et educam vos de populis. et
congregabo vos de terris in quibus dispersi estis
In manu valida et in brachio extento
et in furore effuso regnabo super vos. et

et educam vos in desertum populorum et iudi
cabor ibi vobiscum facie ad faciem. Sicut iu
dicio contendi adversus patres vestros in deserto
terre Egypti, sic iudicabo vos dicit dominus. Et su
bigam vos sceptro meo, et inducam vos in
vinculis federis. Et eligam de vobis transgresso
res et impios. Et de terra incolatus eorum edu
cam eos: et terram Israel non ingredientur. Et
scietis quia ego dominus. Et vos domus Israel. Hec dicit
dominus deus. Singuli post ydola vestra ambu
late et servite eis. Quod si et in hoc non audieritis
me, et nomen meum sanctum pollueritis ul
tra in muneribus vestris in monte sancto meo in
monte excelso Israel dicit dominus deus. Ibi servi
et mihi omnis domus Israel: omnes inquam in ter
ra in qua placebunt mihi. Et ibi queram primi
cias vestras et initium decimarum vestrarum in omnibus
sanctificationibus vestris et in odorem suavita
tis. Suscipiam vos cum eduxero vos de po
pulis et congregavero vos de terris in quibus
dispersi estis. Et sanctificabo vos in oculis nati
onum. Et scietis quia ego dominus cum induxe
ro vos ad terram Israel in terram pro qua levavi
manum meam ut darem eam patribus vestris. Et
recordabimini ibi viarum vestrarum et omnium sce
lerum vestrorum quibus polluti estis in eis. Et
displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus
vestris maliciis quas fecistis. Et scietis quia e
go dominus cum benefecero vobis propter nomen meum
non secundum vias vestras malas neque secundum scelera
vestra pessima domus Israel ait dominus deus. Et fac
tus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone fa
ciem tuam contra viam austri et stilla
ad affricum et propheta ad saltum agri meridiani
et dices saltui meridiano. Audi verbum domini.
Hec dicit dominus deus. Ecce ego succendam in te
ignem et comburam in te omne lignum vi
ride et omne lignum aridum. Non extinguetur
flamma succensionis et comburetur in ea omnis fa
cies ab austro usque ad aquilonem. Et videbit
omnis caro quia ego dominus succendi eam nec ex
tinguetur. Et dixi A a a domine deus. Ipsi dicunt
de me. Numquid non per parabolas loquitur iste?

Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis pone faciem
tuam ad Ierusalem et stilla ad sanctuaria et prophe
ta contra humum Israel et dices terre Israel. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te et eiciam gladium me
um de vagina sua et occidam in te iustum et im
pium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium
idcirco egredietur gladius meus de vagi
na sua ad omnem carnem ab austro usque
ad aquilonem. ut sciat omnis caro quia ego
dominus eduxi gladium meum de vagina sua
inrevocabilem. Et tu fili hominis ingemisce
in contritione lumborum et in amaritudinibus
ingemisce coram eis. Cumque dixerint ad te quare
tu gemis: dices. Pro auditu quia venit et ta
bescet omne cor et dissolventur universe
manus: et infirmabitur omnis spiritus et per cunc
ta genua fluent aque. Ecce venit et fiet
ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis propheta et dices. Hec dicit dominus
deus. Loquere. Gladius exacutus est et lima
tus: ut cedat victimas exacutus est. ut splen
deat limatus est. Qui moves sceptrum filii
mei succidisti omne lignum. Et dedi eum ad le
vigandum ut teneatur manu. Iste exacu
tus est gladius: et iste limatus est ut sit in
manu interficientis. Clama et ulula fili
hominis: quia hic factus est in populo meo
hic in cunctis ducibus Israel. Qui fugerant gla
dio traditi sunt cum populo meo. Idcirco plau
de super femur quia probatus est. Et hoc cum sceptrum
subverterit: et non erit dicit dominus deus. Tu er
go fili hominis propheta et percute manu ad
manum: et duplicetur gladius: ac triplice
tur gladius interfectorum. Hic est gladius occisi
onis magne qui obstupescere eos facit et
corde tabescere et multiplicat ruinas. In omni
bus portis eorum dedi conturbationem gladii
acuti et limati ad fulgendum, amicti ad
cedem exacuare. Et vade ad dexteram sive ad
sinistram: quocumque faciei tue est appetitus.
Quin et ego plaudam manu ad manum: et imple
bo indignationem meam. Ego dominus locutus
sum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et
tu fili hominis. pone tibi duas vias ut
veniat gladius regis Babylonis. De terra
una egredientur ambo. Et manu capiet con
iecturam in capite vie civitatis coniec
turam ponens ut veniat gladius ad Rabbath
filiorum Amon. et ad Iudam et Ierusalem muni
tissimam. Stetit rex Babylonis in bivio in
capite duarum viarum divinationem querens:
commiscens sagittas. Interrogavit ydola exta
consuluit. Ad dexteram eius facta est divinatio
super Ierusalem. ut ponat arietes ut aperiat os
in cede et elevet vocem in ululatu: ut po
nat arietes contra portas ut comportet aggerem:
ut edificet munitiones. Eritque quasi consu
lens frustra oraculum in oculis eorum et sab
batorum otium imitans. Ipse autem recordabitur
iniquitatis: ad capiendum. Idcirco hec dicit dominus

pro eo quod recordati estis iniquitatis vestre et re-
velastis prevaricationes vestras et appareret
peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris; pro eo
inquam quod recordati estis manu capiemini.
Tu autem profane impie dux Israel cuius venit
dies in tempore iniquitatis prefinita. Hec di-
cit dominus deus: Aufer cidarim tolle coronam. Nonne
hec que humilem sublevavit: et sublimem
humiliavit. Iniquitatem iniquitatem iniqui-
tatem ponam eam. Et hoc non factum est donec veni-
ret cuius est iudicium: et tradam ei. Et tu fili
hominis: propheta et dic. Hec dicit dominus deus ad
filios Ammon et ad obprobrium eorum et dices.
Mucro mucro evagina te ad occidendum. Li-
ma te ut interficias et fulgeas. Cum tibi vi-
derentur vana et divinarentur mendacia: ut
dareris super colla vulneratorum impiorum quorum
veniret dies in tempore iniquitatis prefinita.
Revertere ad vaginam tuam in loco in quo cre-
atus es. In terra nativitatis tue iudicabo te
et effundam super te indignationem meam. In
igne furoris mei sufflabo te. Daboque te in
manus hominum insipientium et fabricantium
interitum. Igni eris cibus. Sanguis tuus erit
in medio terre. Oblivioni traderis: quia ego
dominus locutus sum. XXII.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Et
tu fili hominis: nonne iudicas civitatem
sanguinum. Et ostendes ei omnes abhomina-
tiones suas et dices. Hec dicit dominus deus. Civi-
tas effundens sanguinem in medio sui ut
veniat tempus eius: et que fecit ydola contra
semet ipsam ut pollueretur. In sanguine tu-
o qui a te effusus est deliquisti: et in ydolis
tuis que fecisti polluta es: et appropinquare
fecisti dies tuos: et adduxisti tempus anno-
rum tuorum. Propterea dedi te obprobrium gentibus
et irrisionem universis terris que iuxta te sunt
et que procul a te. Et triumphabunt de te sordi-
da nobilis grandis interitu. Ecce principes Israel
singuli in brachio suo fuerunt in te ad effun-
dendum sanguinem. Patrem et matrem contu-
meliis affecerunt in te. Advenam calumpniati
sunt in medio tui. Pupillum et viduam contri-
staverunt apud te. Sanctuaria mea sprevisti et sab-
bata mea polluisti. Viri detractores fuerunt in
te ad effundendum sanguinem: et super montes
comederunt in te. Scelus operati sunt in medio
tui. Verecundiora patris discoperuerunt in te. In-
mundiciam menstruate humiliaverunt in te. Et
unusquisque in uxorem proximi sui operatus est
abhominationem. Et socer nurum suam pollu-
it nephane. Frater sororem suam filiam patris sui
oppressit in te. Munera acceperunt apud te ad
effundendum sanguinem. Usuram et superhabundan-
tiam accepisti: et avare proximos tuos calump-
niabaris. Mei quoque oblita es ait dominus. Ecce
complosi manus meas super avariciam tuam
quam fecisti et super sanguinem qui effusus est
in medio tui. Numquid sustinebit cor tuum
aut prevalebunt manus tue in diebus quos
ego faciam tibi. Ego dominus locutus sum et
faciam. Et dispergam te in nationes et venti-
labo te in terras. Et deficere faciam inmundici-
tiam a te. Et possidebo te in conspectu gen-
tium. Et scies quia ego dominus. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis. Versa est domus
Israel in scoriam. Omnes isti es et stagnum et fer-
rum et plumbum in medio fornacis: scoria
argenti facti sunt. Propterea hec dicit dominus deus. Eo
quod versi estis omnes in scoriam: propterea ecce
ego congregabo vos in medio Ierusalem congrega-
tione argenti et eris et ferri et plumbi et stag-
ni in medio fornacis ut succendam in ea ig-
nem ad conflandum. Sic congregabo in furore
meo et in ira mea et requiescam. Et con-
flabo vos: et congregabo vos: et succendam
vos in igne furoris mei et conflabimini
in medio eius: ut conflatur argentum in me-
dio fornacis. Sic eritis in medio eius.
Et scietis quia ego dominus cum effuderim indig-
nationem meam super vos. Et factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis dic ei. Tu es terra in-
munda et non conpluta in die furoris. Coniura-
tio prophetarum in medio eius. Sicut leo rugiens
capiensque predam animam devoraverunt. Opes et
pretium acceperunt. Viduas eius multiplica-
verunt in medio illius. Sacerdotes eius contempserunt
legem meam: et polluerunt sanctuaria mea. In-
ter sanctum et prophanum non habuerunt distantiam:
et inter pollutum et mundum non intellexerunt:
et a sabbatis meis averterunt oculos suos: et
coinquinabar in medio eorum. Principes
eius in medio illius quasi lupi rapientes predam
ad effundendum sanguinem et perdendas animas
et avare sectanda lucra. Prophete autem eius li-
niebant eos absque temperamento videntes va-
na et divinantes eis mendacium dicentes.
Hec dicit dominus deus: cum dominus non sit locutus. Popu-
li terre calumpniabantur calumpniam: et rapie-
bant violenter. Egenum et pauperem affige-
bant: et advenam et pupillum opprime-
bant calumpnia absque iudicio. Et quesivi
de eis virum qui interponeret sepem et staret

oppositus contra me pro terra ne dissiparem ea-
et non inveni. Et effudi super eos indignationem
meam. et in igne ire mee consumpsi eos
viam eorum in caput eorum reddidi ait dominus
deus. XXII
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fi-
li hominis. due mulieres matris unius
filie fuerunt. et fornicate sunt in egypto. In
adolescentia sua fornicate sunt. ibi subac-
ta sunt ubera earum: et fracte mamme sunt pu-
bertatis earum. Nomina autem earum oolla ma-
ior. et oolibama soror eius minor. Et ha-
bui eas. et pepererunt filios et filias. Porro
earum nomina samaria oolla: et ierusalem ooli-
bama. Fornicata est ergo super me oolla: et
insanivit in amatores suos in assyrios pro-
pinquantes vestitos iacincto principes
et magistratus iuvenes cupidinis universos
equites et ascensores equorum. Et dedit
fornicationes suas super eos. et electos filios
assyriorum universos. et in omnibus in quos insa-
nivit: in immunditiis eorum polluta est. Insuper
et fornicationes suas quas habuerat in egyp-
to: non reliquit. Nam et illi dormierunt cum ea
in adolescentia eius. et illi confregerunt ubera
pubertatis eius. et effuderunt fornicationem
suam super eam. Propterea tradidi in manu amato-
rum suorum in manu filiorum assur: super quorum
insanivit libidine. Ipsi discoperuerunt igno-
miniam eius. filios et filias eius tulerunt: et
ipsam occiderunt gladio. Et facte sunt famose in
mulieres: et iudicia perpetraverunt in eam. Quod
cum vidisset soror eius oolibama: plusquam
illa insanivit libidine. et fornicationem su-
am super fornicationem sororis sue. ad filios as-
syriorum prebuit procaciter. ducibus et ma-
gistratibus ad se venientibus indutis veste va-
ria equitibus qui vectabantur equis et ado-
lescentibus forma cunctis egregia. Et vidi quod
polluta esset via una ambarum. et auxit
fornicationes suas. Cumque vidisset viros depic-
tos in pariete. ymagines caldeorum expressas co-
loribus et accinctos balteis renes et thiaras
tinctas in capitibus eorum. formas ducum
omnium similitudinem filiorum babylonis. terre-
que caldeorum in qua orti sunt: et insa-
nivit super eos in concupiscentia oculorum
suorum. et misit nuntios ad eos in caldeam. Cum-
que venissent ad eam filii babylonis ad cubi-
le mammarum: polluerunt eam stupris suis: et
polluta est ab eis: et saturata est anima eius ab
illis. Denudavit quoque fornicationes su-
as. et discoperuit ignominiam suam. Et recessit
anima mea ab ea sicut recesserat anima mea a soro-
re eius. Multiplicavit enim fornicationes
suas recordans dierum adolescentie sue quibus
fornicata est in terra egypti. Et insanivit libi-
dine super concubitum eorum. quorum carnes sunt
ut carnes asinorum. et sicut fluxus equorum
fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescentie
tue quando subacta sunt in egypto ubera tua. et
confracte sunt mamme pubertatis tue. Propterea
oolibama. Hec dicit dominus deus. Ecce ego suscita-
bo omnes amatores tuos contra te. de quibus satiata
est anima tua. Et congregabo eos adversum te in circui-
tu filios babylonis et universos caldeos in-
nobiles tyrannosque et principes omnes filios
assyriorum iuvenes forma egregia duces et
magistratus universos principes principum et
nominatos ascensores equorum. Et venient super
te instructi curru et rota multitudo populorum
lorica et clipeo et galea armabuntur contra te un-
dique. Et dabo coram eis iudicium. et iudicabunt
te iudiciis suis. Et ponam zelum meum in te: quod
exercent tecum in furore. Nasum tuum et auri-
res tuas precident: et que remanserint gladi-
o concident. Ipsi filios tuos et filias tuas ca-
pient. et novissimum tuum devorabitur igni.
Et denudabunt te vestimentis tuis. et tol-
lent vasa glorie tue. Et requiescere faciam
scelus tuum a te. et fornicationem tuam de ter-
ra egypti. Nec levabis oculos tuos ad eos: et
egypti non recordaberis amplius. Quia hec dicit dominus
deus. Ecce ego tradam te in manibus eorum
quos odisti: in manus de quibus satiata est
anima tua: et agent tecum in odio. Et tollent
omnes labores tuos et dimittent te nudam
et ignominia plenam. Et revelabitur igno-
minia fornicationum tuarum. scelus tuum et for-
nicationes tue fecerunt hec tibi. quia fornicata
es post gentes inter quas polluta es in ydolis
eorum. In via sororis tue ambulasti: et da-
bo calicem eius in manu tua. Hec dicit dominus
deus. Calicem sororis tue bibes profundum et la-
tum. Eris in derisum et in subsannationem
que es capacissima ebrietate. et dolore replebe-
ris calicem meroris et tristitie. Calicem so-
roris tue samarie bibes. Illi potabis usque
ad feces. Et fragmenta eius devorabis: et ube-
ra tua lacerabis. quia ego locutus sum: ait dominus deus.
Propterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es me-
i et proiecisti me post corpus tuum. Tu quoque
portabis scelus tuum et fornicationes tuas.
Et ait dominus ad me dicens. Fili hominis:

nunquid iudicas Oollam et Oolibam? et ad-
nuntias eis scelera earum? quia adulterate sunt
et sanguis in manibus earum, et cum idolis suis
fornicate sunt. Insuper et filios suos quos
genuerunt mihi, obtulerunt eis ad devorandum. Sed et
hoc fecerunt mihi. Polluerunt sanctuarium meum
in die illa, et sabbata mea profanaverunt. Cumque
immolarent filios suos idolis suis, et ingre-
diebantur sanctuarium meum in die illa ut pollu-
erent illud. Et hec fecerunt in medio domus
mee. Miserunt ad viros venientes de longe
ad quos nuntios miserant. Itaque ecce venerunt;
quibus te lavisti et circumlinisti stibio oculos
tuos, et ornata es mundo muliebri. Sedisti
in lecto pulcherrimo, et mensa ornata est ante
te. Thimiama meum et unguentum meum
posuisti super eam. Et vox multitudinis exul-
tantis erat in ea. Et in viris qui de multi-
tudine hominum adducebantur et veniebant
de deserto, posuerunt armillas in manibus earum
et coronas speciosas in capitibus earum. Et dixi
ei que attrita est in adulteriis: Nunc fornica-
bitur in fornicatione sua etiam hec. Et ingressi sunt
ad eam quasi ad mulierem meretricem. Sic ingre-
diebantur ad Oollam et ad Oolibam mu-
lieres nepharias. Viri ergo iusti sunt. Hii
iudicabunt eas iudicio adulterarum, et iudi-
cio effundentium sanguinem; quia adultere sunt
et sanguis in manibus earum, et cum idolis suis
fornicate sunt. Hec enim dicit dominus deus: Ad-
duc ad eas multitudinem, et trade eas in tu-
multum et in rapinam, et lapidentur lapidibus
populorum, et confodiantur gladiis eorum. Filios
et filias earum interficient, et domos earum
igne succendent. Et auferam scelus earum
de terra. Et discent mulieres omnes ne faciant
secundum scelus earum. Et dabunt scelus vestrum super
vos, et peccata idolorum vestrorum portabitis;
et scietis quia ego dominus deus. XXIIII
Et factum est verbum domini in anno nono in
mense decimo, decima mensis, dicens: Fili hominis,
scribe tibi nomen diei huius in qua confir-
matus est rex Babilonis adversum Ierusalem ho-
die. Et dices per proverbium ad domum irritatri-
cem parabolam, et loqueris ad eos: Hec dicit
dominus deus: Pone ollam eneam; pone in-
quam; et mitte in eam aquam. Congere frusta
eius in eam, omnem partem bonam, femur et armum, e-
lecta et ossibus plena. Pinguissimum pecus
assume, et compone. Coque strues ossium sub
ea. Efferbuit coctio eius, et dissoluta sunt
ossa illius in medio eius. Propterea hec dicit
dominus deus: Ve civitati sanguinum, olle cuius rubi-
go in ea est, et rubigo eius non exivit de ea.
Per partes et partes suas eice eam. Non cecidit
super eam sors. Sanguis enim eius in medi-
o eius est. Super limpidissimam petram effu-
dit illum; non effudit illum super terram ut
possit operiri pulvere. Ut super inducerem indig-
nationem meam, et vindicta ulciscerer, de-
di sanguinem eius super petram limpi-
dissimam ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus:
Ve civitati sanguinum, cuius ego grandem
faciam pyram. Congere ossa que igne succen-
dam. Consumentur carnes, et coquetur uni-
versa compositio, et ossa tabescent. Pone quoque
eam super prunas vacuam ut incalescat
et liquefiat es eius, et confletur in medi-
o eius inquinamentum eius, et consumatur ru-
bigo eius. Multo labore sudatum est, et non
exivit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem.
Inmunditia tua execrabilis, quia mundare te
volui et non es mundata a sordibus tuis. Sed
nec mundaberis prius donec quiescere faciam
indignationem meam in te. Ego dominus locu-
tus sum. Veniet et faciam. Non transeam nec
parcam, nec placabor. Iuxta vias tuas et iuxta
adinventiones tuas iudicabo te, dicit dominus.
Et factum est verbum domini ad me dicens: Fili
hominis, ecce ego tollo a te desiderabile
oculorum tuorum in plaga, et non planges
neque plorabis, neque fluent lacrime tue. Inge-
misce tacens; mortuorum luctum non facies.
Corona tua circumligata sit tibi, et calcia-
menta tua erunt in pedibus tuis. Nec amictu ora
velabis, nec cibos lugentium comedes. Lo-
cutus sum ergo ad populum mane, et mor-
tua est uxor mea vespere. Fecique mane sicut
preceperat mihi. Et dixit ad me populus: Quare non
indicas nobis quid ista significent que tu fa-
cis? Et dixi ad eos: Sermo domini factus est ad me
dicens: Loquere domui Israel: Hec dicit dominus
deus: Ecce ego polluam sanctuarium meum su-
perbiam imperii vestri, et desiderabile oculorum vestro-
rum, et super quo pavet anima vestra. Et filii vestri
et filie vestre quas reliquistis gladio cadent.
Et facietis sicut feci. Ora amictu non vela-
bitis, et cibos lugentium non comedetis.
Coronas habebitis in capitibus vestris, et calcia-
menta in pedibus vestris. Non plangetis neque
flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris,
et unusquisque gemet ad fratrem suum. Erit-
que vobis Ezechiel in portentum: iuxta omnia que fe-
cit facietis cum venerit istud. Et scietis quia ego

dominus deus. Et tu fili hominis. ecce in die
qua tollam ab eis fortitudinem eorum et
gaudium dignitatis et desiderium oculorum
eorum super quo requiescunt anime eorum
filios et filias eorum. in die illa cum venerit
fugiens ad te ut annuntiet tibi. in die il-
la inquam aperietur os tuum cum eo qui profugit.
et loqueris et non silebis ultra. erisque eis in por-
tentum. et scietis quia ego dominus XXV
Et factus est sermo domini ad me dicens.
fili hominis pone faciem tuam contra fi-
lios amon et prophetabis de eis. et dices filiis
amon. Audite verbum domini dei. Hec dicit dominus
deus. Pro eo quod dixisti euge euge super sancta-
rium meum. quia pollutum est et super terram israel
quoniam desolata est super domum iuda. quoniam duc-
ti sunt in captivitatem. Idcirco ego tradam te
filiis orientalibus in hereditatem. et collocabunt
caulas suas in te. et ponent in te tentoria
sua. Ipsi comedent fruges tuas. et ipsi bi-
bent lac tuum. Daboque rabath in habitaculum
camelorum et filios amon in cubile pecorum
Et scietis quia ego dominus. Quia hec dicit dominus deus.
Pro eo quod plausisti manu. et percussisti pede.
et gavisa es ex toto affectu super terram israel
Idcirco extendam manum meam super te. et tra-
dam te in direptionem gentium. et interficiam te
de populis. et perdam te de terris. et conteram. et
scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro
eo quod dixerunt moab et seir. ecce sicut omnes
gentes domus iuda. Idcirco ecce ego aperi-
am humerum moab de civitatibus. de civita-
tibus inquam eius et de finibus eius inclitas terre
bethlesmoth et cariathaym filiis orientis
cum filiis amon. Et dabo eam in hereditatem
ut non sit memoria ultra filiorum amon in
gentibus. et in moab faciam iudicia. et scient
quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod
fecit ydumea ultionem ut se vindicaret
de filiis iuda. peccavitque delinquens. et vin-
dictam expetivit de eis. Idcirco hec dicit dominus
deus. Extendam manum meam super ydumeam
et auferam de ea hominem et iumentum. et
faciam eam desertam ab austro. et qui sunt
in dedan gladio cadent. Et dabo ultionem
meam super ydumeam per manum populi mei israel. et
facient in edom iuxta iram meam et furorem
meum. et scient vindictam meam dicit dominus
deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt pa-
lestini vindictam. et ulti sunt se toto animo in-
terficientes et implentes inimicitias veteres
Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego extendam

manum meam super palestinos. et interficiam
interfectores. et perdam reliquias maritime re-
gionis. Faciamque in eis ultiones magnas
arguens in furore. et scient quia ego dominus cum
dedero vindictam meam super eos. XXVI.
Et factum est in xi. anno primi mensis
factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis. pro eo quod dixit tyrus de ierusalem. eu-
ge confracte sunt porte populorum. conversa
est ad me implebor deserta est. propterea hec dicit
dominus deus. Ecce super te ego o tyre. et ascendere
faciam ad te gentes multas sicut ascen-
dit mare fluctuans. Et dissipabunt mu-
ros tyri. et destruent turres eius. et radam
pulverem eius de terra eius. Et dabo eam in
limpidissimam petram. Siccatio sagenarum
erit in medio maris. quia ego locutus sum
ait dominus deus. et erit in direptionem genti-
bus. Filie quoque eius que sunt in agro gla-
dio interficientur. et scient quia ego dominus deus
Quia hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam
ad tyrum nabuchodonosor regem babylo-
nis ab aquilone regem regum cum equis
et curribus et equitibus et cetu populoque mag-
no. Filias tuas que sunt in agro gladio
interficiet. et circumdabit te munitionibus
et comportabit aggerem in gyro levabit contra
te clipeum. Et vineas et arietes temperabit
in muros tuos. et turres tuas destruet in armis
suis. Inundatione equorum operiet te pul-
vis eorum. A sonitu equitum et rotarum et
curruum movebuntur muri tui. dum ingres-
sus fuerit portas tuas quasi per introitum urbis
dissipate. Ungulis equorum suorum conculca-
bit omnes plateas tuas. quasi per introitus ur-
bis. populus tuus gladio cadet. et statue tue
nobiles in terram corruent. vastabunt opes
tuas. diripient negotiationes tuas. et des-
truent muros tuos. et domos tuas precla-
ras subvertent. et lapides tuos et ligna tua
et pulverem tuum in medio aquarum ponent
Et quiescere faciam multitudinem can-
torum tuorum. et sonitus cytharum tuarum non
audietur amplius. Et dabo te in limpidissi-
mam petram. Siccatio sagenarum eris. nec edi-
ficaberis ultra. quia ego locutus sum ait dominus
deus. Hec dicit dominus deus tyro. Numquid non a
sonitu ruine tue et gemitu interfectorum
tuorum cum occisi fuerint in medio tui com-
movebuntur insule. Et descendent de sedi-
bus suis omnes principes maris. et auferent
exuvias suas et vestimenta sua varia abi-

nent et mouebuntur stupore. in terra sedebunt
et attoniti et super repentino casu tuo admi-
rabuntur. Et assumentes super te lamentum dicent
tibi. Quomodo peristi que habitas in mari urbs incli-
ta que fuisti fortis in mari cum habitatoribus
tuis quos formidabant universi. Nunc stupe-
bunt naves in die pavoris tui. et turbabun-
tur insule in mari. eo quod nullus egrediatur ex
te. Quia hec dicit dominus deus. Cum dedero te urbem
desolatam sicut civitates que non habitantur
et adduxero super te abyssum. et operuerint te aque
multe. et detraxero te cum his qui descendunt
in lacum ad populum sempiternum. et colloca-
vero te in terra novissima sicut solitudines
veteres cum his qui deducuntur in lacum ut
non habiteris. Porro cum dedero gloriam in terra
viventium: in nichilum redigam te. et non eris
et requisita non invenieris ultra in sem-
piternum. dicit dominus deus. XXVII.
Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu
ergo fili hominis assume super Tyrum
lamentum. et dices Tyro que habitat in introi-
tu maris. negotiationi populorum ad insu-
las multas. Hec dicit dominus deus. O Tyre tu dixi-
sti. perfecti decoris ego sum. et in corde ma-
ris sita. Finitimi tui qui te edificaverunt imple-
verunt decorem tuum. abietibus de Sanir ex-
truxerunt te cum omnibus tabulatis maris. Cedrum
de Libano tulerunt ut facerent tibi malum. quercus
de Basan dolaverunt in remos tuos. Transtra tua
fecerunt tibi ex ebore indico. et pretoriola de in-
sulis Ytalie. Byssus varia de Egypto texta
est tibi in velum. ut poneretur in malo. Iacin-
tus et purpura de insulis Elisa facta sunt ope-
rimentum tuum. Habitatores Sydonis et Aradii fuerunt
remiges tui. sapientes tui Tyre facti sunt gu-
bernatores tui. Senes Byblii et prudentes e-
ius habuerunt nautas ad ministerium varie
supellectilis tue. Omnes naves maris et nau-
te earum fuerunt in populo negotiationis tue. Perse et
Lydii et Libies erant in exercitu tuo. viri bel-
latores tui clipeum et galeam suspenderunt
in te pro ornatu tuo. Filii Aradii cum exercitu tu-
o erant super muros tuos in circuitu tuo. Sed
et Pigmei qui erant in turribus tuis. phare-
tras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum.
ipsi compleverunt pulcritudinem tuam. Carthaginen-
ses negotiatores tui a multitudine cunctarum
divitiarum. argento ferro stagno plumboque re-
pleverunt nundinas tuas. Grecia Thubal et Mo-
soch ipsi institores tui. mancipia et vasa erea
advexerunt populo tuo. De domo Thogorma
equos et equites et mulos adduxerunt ad fo-
rum tuum. Filii Dedan negotiatores tui. insule
multe negotiatio manus tue. Dentes ebur-
neos et ebeninos commutaverunt in pretio tuo. Sy-
rus negotiator tuus. propter multitudinem operum
tuorum. Gemmam et purpuram et scutulata et
byssum et sericum et cotium posuerunt in mer-
cato tuo. Iuda et terra Israel ipsi institores tui
in frumento primo. balsamum et oleum et
mel et resinam proposuerunt in nundinis tuis.
Damascenus negotiator tuus in multitu-
dine operum tuorum. in multitudine diversarum
opum. in vino pingui in lanis coloris op-
timi. Dan et Grecia et Mosel in nundinis tu-
is proposuerunt ferrum fabrefactum. stacten et
calamus in negotiatione tua. Dedan institu-
res tui in tapetibus ad sedendum. Arabia et
universi principes Cedar: ipsi negotiatores ma-
nus tue. cum agnis et arietibus et edis venerunt
ad te negotiatores tui. venditores Saba et Re-
ma ipsi negotiatores tui cum universis aroma-
tibus et lapide pretioso et auro que proposuerunt
in mercato tuo. Aran et Chene et Eden negotia-
tores tui. Saba Assur et Chelmath venditores
tui. ipsi negotiatores multipharium in involu-
cris iacinthi et polimitorum gazarumque pretiosarum
que obvolute et astricte erant funibus. Cedros
quoque habebant in negotiationibus tuis. naves ma-
ris principes tui in negotiatione tua. Et repleta
es et glorificata nimis in corde maris. In a-
quis multis adduxerunt te remiges tui. Ven-
tus auster contrivit te in corde maris. Divi-
tie tue et thesauri tui et multiplex instrumen-
tum tuum. Naute tui et gubernatores tui qui
tenebant supellectilem tuam et populo tuo
preerant. viri quoque bellatores tui qui erant
tecum cum universa multitudine tua que est
in medio tui cadent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris gubernatorum
tuorum conturbabuntur classes. Et descendent
de navibus suis omnes qui tenebant remum
naute et universi gubernatores maris in terra
stabunt. et eiulabunt super te voce magna
et clamabunt amare. Et superiacient pulve-
rem capitibus suis. et cinere conspergentur. Et
radent super te calvicium. et accingentur ci-
liciis. Et plorabunt te in amaritudine anime plora-
tu amarissimo. Et assument super te carmen
lugubre et plangent te. Que est ut Tyrus
que obmutuit in medio maris. que in exitu
negotiationum tuarum de mari implesti populos
multos. In multitudine divitiarum tuarum et

populorum tuorum ditasti reges terre. Nunc attrita es a mari in profundis aquarum. Opes tue et omnis multitudo tua que erat in medio tui ceciderunt. Universi habitatores insularum obstupuerunt super te et reges earum omnes tempestate perculsi mutaverunt vultus. Negociatores populorum sibilaverunt super te. Ad nichilum deducta es. et non eris usque in perpetuum.

XXVIII Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis dic principi tyri. Hec dicit dominus deus. Eo quod elevatum est cor tuum et dixisti deus ego sum et in cathedra dei sedi in corde maris cum sis homo et non deus. et dedisti cor tuum quasi cor dei. Ecce sapientior es tu daniele. Omne secretum non est absconditum a te. In sapientia et prudentia tua fecisti fortitudinem. et acquisisti aurum et argentum in thesauris tuis. In multitudine sapientie tue et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem. et elevatum est cor tuum in robore tuo. Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod elevatum est cor tuum quasi cor dei. idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium. et nudabunt gladios suos super pulcritudinem sapientie tue. et polluent decorem tuum. et interficient et detrahent te. et morieris in interitu occisorum in corde maris. Numquid dicens loqueris deus ego sum coram interficientibus te. cum sis homo et non deus. In manibus occidentium te morte incircumcisorum morieris in manu alienorum quia ego locutus sum ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis leva planctum super regem tyri. et dices ei. Hec dicit dominus deus. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in deliciis paradysi dei fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum. Sardius. topazius. et iaspis. crisolitus. onix et berillus. saphirus carbunculus et smaragdus. Aurum opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es preparata sunt. Tu cherub extentus et protegens et posui te in monte sancto dei. In medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis tuis a die conditionis tue donec inventa est iniquitas in te. In multitudine negotiationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti. Et eieci te de monte dei et perdidi te o cherub protegens de medio lapidum ignitorum. Elevatum est cor tuum in decore tuo. Perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. In terram proieci te. ante faciem regum dedi te ut cernerent te. In multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tue polluisti sanctificationem tuam. Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te. et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te. Omnes qui viderint te in gentibus obstupescent super te. Nichil factus es. et non eris in perpetuum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra sydonem et prophetabis de ea et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te sydon. et glorificabor in medio tui. Et scient quia ego dominus cum fecero in ea iudicia. et sanctificatus fuero in ea. Et immittam ei pestilentiam et sanguinem in plateis eius et corruent interfecti in medio eius gladio per circuitum. Et scient quia ego dominus. et non erit ultra domui israel offendiculum amaritudinis et spina dolorem inferens undique per circuitum eorum qui adversantur eis. Et scient quia ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Cum congregavero domum israel de populis in quibus dispersi sunt sanctificabor in eis coram gentibus. et habitabunt in terra sua quam dedi servo meo iacob. et habitabunt in ea securi. Et edificabunt domos. plantabuntque vineas. et habitabunt confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum. Et scient quia ego dominus deus eorum.

XXIX In anno .x. in .xii. mense .xi. mensis factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra pharaonem regem egypti. et prophetabis de eo et de egypto universa. Loquere et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dicis. Meus est fluvius et ego feci memetipsum. Et ponam frenum in maxillis tuis. et adglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis. et extraham te de medio fluminum tuorum. et universi pisces tui squamis tuis adherebunt. Et proiciam te in desertum et omnes pisces fluminis tui super faciem terre cadent. Non colligeris neque congregaberis. Bestiis terre et volatilibus celi dedi te ad devorandum. Et scient omnes habitatores egypti quia ego dominus. pro eo quod fuisti baculus arundineus domui israel. quando apprehenderunt te manu. et confractus es. et lacerasti omnem humerum eorum. et innitentibus eis super te comminutus es. et dissolvisti omnes renes eorum. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam super te gladium et interficiam de te hominem et iumentum. Et erit terra egypti in desertum in solitudinem. Et scient

quia ego dominus. Eo quod dixeris: Fluvius est meus, et e-
go feci eum. Idcirco ecce ego ad te et ad flu-
mina tua. Daboque terram Egypti in solitu-
dines gladio dissipatam: a turre Syenes usque
ad terminos Ethiopie. Non pertransibit pes
hominis, neque pes iumenti gradietur in ea. Et
non habitabitur .xl. annis. Daboque terram Egypti
desertam in medio terrarum desertarum, et civi-
tates eius in medio urbium dissipatarum
et erunt desolate .xl. annis. Et dispergam E-
gyptios in nationes, et ventilabo eos in terras.
Quia hec dicit dominus deus. Post finem .xl. anno-
rum congregabo Egyptum de populis in quibus dis-
persi fuerant. Et reducam captivitatem Egypti.
Et collocabo eos in terra Phatures in terra nati-
vitatis sue. Et erunt ibi in regnum humi-
le. Et inter regna cetera erit humillima, et non
elevabitur ultra super nationes. Et imminu-
am eos ne imperent gentibus. Neque erunt ultra do-
mui Israel in confidentia, docentes iniquita-
tem ut fugiant et sequantur eos. Et scient
quia ego dominus deus. Et factum est in vicesimo
et septimo anno in primo anno mense, in u-
na mensis primi: factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis Nabuchodonosor rex Babylonis
servire fecit exercitum suum servitute magna ad-
versus Tyrum. Omne caput decalvatum est, et omnis
humerus depilatus est. Et merces non est red-
dita ei, neque exercitui eius de Tyro pro servitute qua
servivit mihi adversus eam. Propterea hec dicit dominus
deus. Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Baby-
lonis in terra Egypti, et capiet multitudi-
nem eius: et depredabitur manubias eius. Et di-
ripiet spolia eius. Et erit merces exercitui eius et
operi quo servivit adversus eam. Dedi ei
terram Egypti pro eo quod laboraverit mihi, ait
dominus deus. In die illo pullulabit cornu domui
Israel. Et tibi dabo os apertum in medio eorum.
Et scient quia ego dominus. XXX.
Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis, propheta et dic. Hec dicit dominus
deus. Ululate, ve ve diei, quia iuxta est dies
et appropinquat dies domini: dies nubis, tempus
gentium erit. Et veniet gladius in Egyptum
et erit pavor in Ethiopia, cum ceciderint vul-
nerati in Egypto, et ablata fuerit multitu-
do illius, et destructa fundamenta eius. E-
thiopia et Libia et Lidi, et omne reliquum
vulgus, et Chub, et filii terre federis cum eis
gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corru-
ent fulcientes Egyptum, et destruetur super-
bia imperii eius. A turre Syenes gladio cadent
in ea, ait dominus exercituum. Et dissipabuntur in
medio terrarum dissipatarum, et urbes eius in
medio civitatum desertarum erunt. Et scient
quia ego dominus: cum dedero ignem in Egypto, et
attriti fuerint omnes auxiliatores eius. In die
illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus
ad conterendam Ethiopie confidentiam. Et
erit pavor in eis in die Egypti, quia absque du-
bio veniet. Hec dicit dominus deus. Et cessare fa-
ciam multitudinem Egypti in manu Nabu-
chodonosor regis Babylonis. Ipse et populus eius cum
eo fortissimi gentium adducentur ad dis-
perdendam terram. Et evaginabunt gladios
suos super Egyptum, et implebunt terram inter-
fectis. Et faciam alveos fluminum aridos
et tradam terram in manus pessimorum. Et dis-
sipabo terram et plenitudinem eius in manu
alienorum. Ego dominus locutus sum. Hec dicit
dominus deus. Et disperdam simulacra et cessa-
re faciam idola de Memphis. Et dux de terra
Egypti non erit amplius. Et dabo terrorem
in terra Egypti, et disperdam terram Phatures.
Et dabo ignem in Taphnis, et faciam iudicia
in Alexandria. Et effundam indignationem meam
super Pelusium robur Egypti, et interficiam mul-
titudinem Alexandrie. Et dabo ignem in Egyp-
to. Quasi parturiens dolebit Pelusium, et Alex-
andria erit dissipata, et in Memphis angus-
tie cotidiane. Iuvenes Heliopoleos et Bu-
basti gladio cadent, et ipse captive ducentur.
Et in Taphnis nigrescet dies, cum contrivero
ibi sceptra Egypti, et defecerit in ea superbia po-
tentie eius. Ipsam nubes operiet, filie autem
eius in captivitatem ducentur. Et faciam iu-
dicia in Egypto, et scient quia ego dominus. Et factum
est in .xi. anno, in primo mense, in .vii. mensis.
factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis
brachium Pharaonis regis Egypti confre-
gi. Et ecce non est obvolutum ut restitueretur ei
sanitas, ut ligaretur pannis et fasciaretur
linteolis, et recepto robore posset tenere gladi-
um. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego ad Pha-
raonem regem Egypti, et comminuam brachium
eius forte sed confractum. Et deiciam gladi-
um de manu eius. Et dispergam Egyptum in
gentibus, et ventilabo eos in terris. Et confor-
tabo brachia regis Babylonis, daboque gla-
dium meum in manu eius. Et confringam bra-
chium Pharaonis, et gement gemitibus interfecti
coram facie eius. Et confortabo brachia
regis Babylonis, et brachia Pharaonis con-
cident. Et scient quia ego dominus: cum dedero gladium

meum in manu regis babylonis. et exten-
dit eum super terram egypti. Et dispergam e-
gyptum in nationes. et ventilabo eos in terras
Et scient quia ego dominus. XXXI

Et factum est .xi. anno. tertio mense
una mensis: factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis dic pharaoni
regi egypti et populo eius. Cui similis factus
es in magnitudine tua? Ecce assur quasi ce-
drus in libano pulcher ramis: et frondibus
nemorosus: excelsusque altitudine. et in-
ter condensas frondes elevatum est cacu-
men eius. Aque nutrierunt illum. Abyssus
exaltavit eum. Flumina eius manabant
in circuitu radicum eius. et rivos suos
emisit ad universa ligna regionis. Propterea
elevata est altitudo eius super omnia ligna re-
gionis. et multiplicata sunt arbusta eius
et elevati sunt rami eius pre aquis mul-
tis. Cumque extendisset umbram suam in ra-
mis eius: fecerunt nidos omnia volatilia celi
Et sub frondibus eius genuerunt omnes bestie
saltuum: Et sub umbraculo illius habitabat
cetus gentium plurimarum. Eratque pulcherri-
mus in magnitudine sua. et in dilatatione
arbustorum suorum. Erat enim radix illius
iuxta aquas multas. Cedri non fuerunt altio-
res illo in paradyso dei. Abyetes non adequa-
verunt summitatem eius. et platani non fuerunt e-
que frondibus illius. Omne lignum paradysi
dei non est assimilatum illi et pulchritudini
eius. quoniam speciosam feci eam. et multis co-
densisque frondibus. et emulata sunt eam
omnia ligna voluptatis que erant in paradi-
so dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo quod sub-
limatus est in altitudine. et dedit sum-
mitatem suam virentem atque condensam. et
elevatum est cor eius in altitudine sua
tradidi eum in manu fortissimi gentium
Faciens: faciet ei iuxta impietatem eius
Eieci eum. Et succident eum alieni et
crudelissimi nationum: et proicient super mon-
tes. et in cunctis convallibus corruent rami
eius. et confringentur arbusta eius in u-
niversis rupibus terre. Et recedent de umbra-
culo eius omnes populi terre et relinquent eum
In ruina eius habitaverunt omnia volatilia ce-
li. et in ramis eius fuerunt universe bestie re-
gionis. Quamobrem non elevabuntur in alti-
tudine sua omnia ligna aquarum: neque ponent sub-
limitatem suam inter nemorosa atque fron-
dosa. nec stabunt in sublimitate eorum omnia
que irrigantur aquis: quia omnes traditi in mor-
tem ad terram ultimam in medio filiorum ho-
minum ad eos qui descendunt in lacum. Hec di-
cit dominus deus. In die quando descendit ad infe-
ros: et induxi luctum. operui eum abysso.
prohibui flumina eius. et cohibui aquas
multas. Contristatus est super eum libanus
et omnia ligna agri concussa sunt. A sonitu rui-
ne eius commovi gentes. cum deducerem eum
ad infernum cum his qui descendebant in lacum
Et consolata sunt in terra infima omnia ligna
voluptatis egregia atque preclara in libano uni-
versa que irrigabantur aquis. Nam et ipsi cum
eo descendent ad infernum et ad interfectos gla-
dio. et brachium uniuscuiusque sedebit sub
umbraculo eius in medio nationum. Cui assimi-
latus es o inclite atque sublimis inter ligna
voluptatis. Ecce deductus es cum lignis vo-
luptatis ad terram ultimam. In medio incircum-
cisorum dormies cum his qui interfecti sunt gla-
dio. Ipse est pharao et omnis multitudo eius
dicit dominus deus. XXXII

Et factum est in .xii. anno: in mense .xii. i
una mensis. factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis assume lamentum super
pharaonem regem egypti: et dices ad eum
Leoni gentium assimilatus es: et draconi qui
est in mari. Et ventilabas cornu in flumini-
bus tuis. et conturbabas aquas pedibus tuis. et
conculcabas flumina earum. Propterea hec dicit dominus
deus. Expandam super te rete meum in multi-
tudine populorum multorum. et extraham te in sa-
gena mea. et proiciam te in terram: super faciem
agri proiciam te. et habitare faciam super te
omnia volatilia celi. Et saturabo de te bestias u-
niverse terre. Et dabo carnes tuas super montes
et implebo colles tuos sanie tua. Et irrigabo
terram fetore sanguinis tui super montes: et val-
les implebuntur ex te. Et operiam cum extinc-
tus fueris celos. et nigrescere faciam stellas eius
Et solem nube tegam. et luna non dabit lumen
suum. Omnia luminaria celi merere faciam super
te. et dabo tenebras super terram tuam: dicit dominus
deus. cum ceciderint vulnerati tui in medio
terre ait dominus deus. Et irritabo cor populorum
multorum cum induxero contritionem tuam in gen-
tibus super terras quas nescis. Et obstupescere
faciam super te populos multos: et reges eorum
horrore nimio formidabunt super te. Propter uni-
versas iniquitates tuas: cum volare ceperit gla-
dius meus super facies eorum. Et obstupescent
repente singuli pro anima sua in die ruine tue

Quia haec dicit Dominus Deus. Gladius regis Baby
lonis veniet tibi. In gladiis fortium deici
am multitudinem tuam. Inexpugnabiles
gentes omnes hae. Et vastabunt superbiam
Egypti et dissipabitur multitudo eius. Et per
dam omnia iumenta eius que erant super aquas
multas. Et non conturbabit eas. Tunc pu
rissimas reddam aquas eorum et flumi
na eorum quasi oleum adducam ait Dominus Deus
cum dedero terram Egypti desolatam. Deseretur autem
terra a plenitudine sua, quando percussero omnes
habitatores eius. Et scient quia ego Dominus. Pla
nctus est et plangent eum filie gentium
plangent eum super Egyptum et super mul
titudinem eius plangent eum ait Dominus
Deus. Et factum est in XII anno in XV mensis
factum est verbum Domini ad me dicens. Fili homi
nis cane carmen lugubre super multitudinem
Egypti et detrahe eam ipsam et filias genti
um robustarum ad terram ultimam cum his
qui descendunt in lacum. Quo pulchrior es? De
scende et dormi cum incircumcisis. In medi
o interfectorum gladio cadent. Gladius datus
est et attraxerunt eam et omnes populi eius. Lo
quentur ei potentissimi robustorum de me
dio inferni qui cum auxiliatoribus eius descen
derunt et dormierunt incircumcisi interfecti gla
dio. Ibi Assur et omnis multitudo eius in cir
cuitu illius sepulcra eius. Omnes interfecti
et qui ceciderunt gladio, quorum data sunt
sepulcra in novissimis laci. Et facta est multi
tudo eius per gyrum sepulcri eius. Universi
interfecti cadentesque gladio qui dederunt quondam
formidinem in terra viventium. Ibi Elam et
omnis multitudo eius per gyrum sepulcri sui.
Omnes hii interfecti ruentesque gladio qui des
cenderunt incircumcisi ad terram ultimam. Qui
posuerunt terrorem suum in terra viventium
et portaverunt ignominiam suam cum his qui
descendunt in lacum. In medio interfectorum
posuerunt cubile eius in universis populis eius.
In circuitu eius sepulcrum illius. Omnes hii
incircumcisi interfectique gladio. Dederunt enim
terrorem in terra viventium et portaverunt igno
miniam suam cum his qui descendunt in la
cum. In medio interfectorum positi sunt. I
bi Mosoch et Tubal et omnis multitudo eius
in circuitu eius sepulcra eius. Omnes hii incir
cumcisi interfectique et cadentes gladio, qui de
derunt formidinem suam in terra viventium.
Et non dormient cum fortibus cadentibusque et incir
cumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis

suis et posuerunt gladios suos sub capiti
bus suis et fuerunt iniquitates eorum in ossibus
eorum quia terror fortium facti sunt in terra vi
ventium. Et tu ergo in medio incircumcisorum
contereris et dormies cum interfectis gladio.
Et qui cum incircumcisis dormierunt. Ibi Ydume
a et reges eius et omnes duces eius qui dati sunt
cum exercitu suo cum interfectis gladio et qui
cum incircumcisis dormierunt et cum his qui
descendunt in lacum. Ibi principes aqui
lonis omnes et universi venatores qui deduc
ti sunt cum interfectis paventes et in sua
fortitudine confusi qui dormierunt incircum
cisi cum interfectis gladio et portaverunt confu
sionem suam cum his qui descendunt in
lacum. Vidit eos Pharao et consolatus est
super universa multitudine sua que interfecta
est gladio. Et portaverunt confusionem suam cum his
qui descendunt in lacum. Pharao et omnis
exercitus eius ait Dominus Deus quia dedit terrorem
suum in terra viventium. Et dormivit in medio
incircumcisorum cum interfectis gladio Pharao et omnis
multitudo eius ait Dominus Deus.

Et factum est verbum Domini XXXIII
ad me dicens. Fili hominis loquere ad fi
lios populi tui et dices ad eos. Terra cum induxe
ro super eam gladium et tulerit populus terre vi
rum unum de novissimis suis et constituerit
eum super se speculatorem et ille viderit gladium
venientem super terram et cecinerit buccina et
annuntiaverit populo. Audiens autem quisquis ille est
sonitum buccine non se observaverit veneritque
gladius et tulerit eum, sanguis ipsius super
caput eius erit. Sonitum buccine audivit
et non se observavit, sanguis eius in ipso
erit. Si autem se custodierit animam suam salva
bit. Quod si speculator viderit gladium veni
entem et non insonuerit buccina et populus
non se custodierit, veneritque gladius et tulerit
de his animam, ille quidem in iniquitate sua
captus est, sanguinem autem eius de manu spe
culatoris requiram. Et tu fili hominis spe
culatorem dedi te domui Israel. Audiens ergo
ex ore meo sermonem annuntiabis eis ex me.
Si me dicente ad impium: Impie morte mo
rieris, non fueris locutus ut se custodiat impius
a via sua, ipse impius in iniquitate sua mo
rietur, sanguinem autem eius de manu tua
requiram. Si autem annuntiante te ad impium
ut a viis suis convertatur non fuerit conversus a via
sua, ipse in iniquitate sua morietur. Porro
tu animam tuam liberasti. Tu ergo fili hominis

ad domum israel. Sic locuti estis dicentes. In-
iquitates nostre et peccata nostra super nos sunt.
et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo vivere
poterimus? Dic ad eos. Vivo ego dicit dominus
deus. Nolo mortem impii: sed ut convertatur
impius a via sua et vivat. Convertimini a
viis vestris pessimis. Et quare moriemini domus
israel? Tu itaque fili hominis dic ad filios populi
tui. Iustitia iusti non liberabit eum in qua-
cumque die peccaverit. Et impietas impii non no-
cebit ei in quacumque die conversus fuerit ab im-
pietate sua. Et iustus non poterit vivere in ius-
titia sua in quacumque die peccaverit. Etiam
si dixero iusto quod vita vivat et confisus in
iustitia sua fecerit iniquitatem: omnes iustitie
eius oblivioni tradentur. et in iniquitate
sua quam operatus est in ipsa morietur. Si
autem dixero impio morte morieris: et egerit
penitentiam a peccato suo feceritque iudicium et
iustitiam. pignus restituerit ille impius
rapinamque reddiderit. in mandatis vite ambu-
laverit. nec fecerit quicquam iniustum: vita vi-
vet et non morietur. Omnia peccata eius que pec-
cavit non imputabuntur ei. iudicium et iustitiam
fecit vita vivet. Et dixerunt filii populi tui. Non
est equi ponderis via domini. Et ipsorum via in-
iusta est. Cum enim recesserit iustus a ius-
titia sua: feceritque iniquitates: morietur in
eis. et cum recesserit impius ab impietate
sua feceritque iudicium et iustitiam: vivet in
eis. Et dicitis. Non est recta via domini. Unumquem-
que iuxta vias suas iudicabo de vobis domus
israel. Et factum est in xii. anno. in x. mense. in
quinta mensis transmigrationis nostre venit
ad me qui fugerat de ierusalem dicens. Vastata
est civitas. Manus autem domini facta fuerat ad
me vespere antequam veniret qui fugerat. Aperui-
que os meum donec veniret ad me mane.
et aperto ore meo non silui amplius. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: qui habi-
tant in ruinosis his super humum israel lo-
quentes aiunt. Unus erat abraham. et here-
ditate possedit terram. Nos autem multi.
Nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui in sanguine
comeditis. et oculos vestros levatis ad im-
munditias vestras: et sanguinem funditis. num-
quid terram hereditate possidebitis? Stetistis
in gladiis vestris. fecistis abominationes
et unusquisque polluit uxorem proximi su-
i. et terram hereditate possidebitis? Hec dices
ad eos. Sic dicit dominus deus. Vivo ego quia qui

habitant in ruinosis gladio cadent. Et qui in
agro est bestiis tradetur ad devorandum. Qui autem
in presidiis et in speluncis sunt peste morien-
tur. Et dabo terram in solitudinem et in deser-
tum. et deficiet super ba fortitudo eius. Et de-
solabuntur montes israel. eo quod nullus sit
qui per eos transeat. Et scient quia ego dominus
cum dedero terram eorum desolatam: et deser-
tam propter universas abominationes suas quas o-
perati sunt. Et tu fili hominis: filii populi tui qui
loquuntur de te iuxta muros in ostiis domorum:
et dicunt unus ad alterum. vir ad proximum suum
loquentes. Venite et audiamus quis sit sermo e-
grediens a domino. et veniunt ad te quasi si ingrediatur
populus meus: et sedent coram te populus meus
et audiunt sermones tuos et non faciunt eos: quia
in canticum oris sui vertunt illos: et avaritiam
suam sequitur cor eorum. Et es eis quasi
carmen musicum. quod suavi dulcique sono
canitur. Et audient verba tua: et non facient
ea. Et cum venerit quod predictum est ecce eni
venit: tunc scient quod prophete fuerint inter eos.

Et factum est verbum XXXIIII
domini ad me dicens. Fili hominis pro-
pheta de pastoribus israel. propheta et dices pasto-
ribus. Hec dicit dominus deus. Ve pastoribus israel qui
pascebant semetipsos. Nonne greges pascun-
tur a pastoribus? Lac comedebatis: et lanis o-
periebamini. et quod crassum erat occidebatis.
gregem autem meum non pascebatis. Quod infir-
mum fuit non consolidastis: et quod egrotum non
sanastis. Quod fractum est non alligastis. et
quod abiectum est non reduxistis. Quod perierat
non quesistis. sed cum austeritate imperabatis
eis: et cum potentia. Et disperse sunt oves
mee eo quod non esset pastor. et facte sunt in de-
vorationem omnium bestiarum agri: et disperse
sunt. Erraverunt greges mei in cunctis monti-
bus. et in universo colle excelso: et super omnem
faciem terre dispersi sunt greges mei: et non
erat qui requireret. Propterea pastores audi-
te verbum domini. Vivo ego dicit dominus deus.
quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam. et o-
ves mee in devorationem omnium bestiarum agri
eo quod non esset pastor. neque enim quesierunt pasto-
res gregem meum. sed pascebant pastores seme-
tipsos. et greges meos non pascebant. Propterea pas-
tores audite verbum domini. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego super pastores requiram gregem me-
um de manu eorum. et cessare eos faciam:
ut ultra non pascant gregem meum: nec pascant
amplius pastores semetipsos. et liberabo gregem

meum de ore eorum. et non erit ultra in escam
eis. Quia hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse requi-
ram oves meas. et visitabo eas. Sicut visi-
tat pastor gregem suum in die qua fuerit in
medio ovium dissipatarum suarum. sic visita-
bo oves meas. et liberabo eas de omnibus locis in
quibus disperse fuerant in die nubis et caliginis.
Et educam eas de populis. et congregabo eas de terris
et inducam eas in terram suam. et pascam eas
in montibus israel in rivis et in cunctis sedibus
terre. In pascuis uberrimis pascam eas. et in mon-
tibus excelsis israel erunt pascue earum. Ibi re-
quiescent in herbis virentibus et in pascuis
pinguibus pascentur super montes israel. Ego
pascam oves meas. et ego eas accubare faciam
dicit dominus deus. Quod perierat requiram. et quod
abiectum erat reducam. et quod confractum
fuerat alligabo. et quod infirmum erat consolida-
bo. et quod pingue et forte custodiam. et pascam
illas in iudicio. Vos autem greges mei. hec dicit dominus
deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus. et
arietum et hircorum. Nonne satis erat vobis
pascua bona depasci. insuper et reliquias
pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris. et
cum purissimam aquam biberetis. reliquam pedibus
vestris turbabatis. Et oves mee his que concul-
cata pedibus vestris fuerant pascebantur. et que
pedes vestri turbaverant hec bibebant. Propterea hec
dicit dominus deus ad vos. Ecce ego ipse iudico i-
nter pecus pingue et macilentum. pro eo quod la-
teribus et humeris impingebatis omnia infirma
pecora donec dispergerentur foras. et cornibus
vestris ventilabatis. Salvabo gregem meum
et non erit ultra in rapinam. et iudicabo inter
pecus et pecus. Et suscitabo super eas pastorem
unum qui pascat eas servum meum david.
Ipse pascet eas. et ipse erit in pastorem. Ego autem
dominus ero eis in deum. et servus meus david
princeps in medio eorum. Ego dominus locutus
sum. et faciam cum eis pactum pacis. Et
cessare faciam bestias pessimas de terra. et
qui habitant in deserto securi in saltibus dormi-
ent. Et ponam eos in circuitu collis mei bene-
dictionem. et deducam imbrem in tempore
suo. et pluvie benedictionis erunt. Et dabit lignum
agri fructum suum. et terra dabit germen suum.
Et erunt in terra sua absque timore. Et scient
quia ego dominus. cum contrivero catenas iugi
eorum. et eruero eos de manu imperantium
sibi. Et non erunt ultra in rapinam gentibus. neque
bestie terre devorabunt eos. sed habitabunt confi-
denter absque ullo terrore. Et suscitabo germen
nominatum eis. et non erunt ultra imminuti
in fame in terra. nec portabunt amplius
opprobria gentium. Et scient quia ego dominus deus
eorum cum eis. et ipsi populus meus domus
israel. Vos autem greges mei greges pascue mee
homines estis. Ego dominus deus vester dicit dominus
deus. XXXV

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fi-
li hominis pone faciem tuam adversum
montem seir. et prophetabis de eo. et dices illi
Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te mons seir.
et extendam manum meam super te. et dabo te de-
solatum atque desertum. Urbes tuas demoliar
et tu desertus eris. Et scies quia ego dominus. Eo quod fue-
ris inimicus sempiternus. et concluseris filios
israel in manus gladii in tempore afflictionis
eorum in tempore iniquitatis extreme. Prop-
terea vivo ego dicit dominus deus. quoniam sanguini
tradam te. et sanguis te persequetur. Et cum
sanguinem oderis. sanguis persequetur te. Et
dabo montem seir desolatum et desertum. et
auferam de eo euntem et redeuntem. et implebo
montes eius occisorum suorum. In collibus tuis et
in vallibus tuis atque in torrentibus interfecti gla-
dio cadent. In solitudines sempiternas tra-
dam te. et civitates tue non habitabuntur. Et scietis
quia ego dominus deus. Eo quod dixeris. Due gentes et
due terre mee erunt. et hereditate possidebo
eas cum dominus esset ibi. Propterea vivo ego dicit
dominus deus quia faciam iuxta iram tuam. et
secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos. et
notus efficiar per eos cum te iudicavero. Et sci-
es quia ego dominus. Audivi universa opprobria
tua que locutus es de montibus israel dicens.
Deserti nobis dati sunt ad devorandum. Et insurrexis-
tis super me ore vestro. et rogastis adversum me
verba vestra. ego audivi. Hec dicit dominus deus. Le-
tante universa terra in solitudinem redigam
te. Sicuti gavisus es super hereditatem domus
israel. eo quod fuerit dissipata. sic faciam tibi. Dis-
sipatus eris mons seir. et idumea omnis.
Et scient quia ego dominus. XXXVI

Tu autem fili hominis propheta super montes
israel. et dices. Montes israel audite verbum
domini. Hec dicit dominus deus. Eo quod dixerit inimicus
de vobis. Euge altitudines sempiterne in heredi-
tatem date sunt nobis. Propterea vaticinare et dic.
Hec ait dominus deus. Pro eo quod desolati estis et con-
culcati per circuitum. et facti in hereditatem reli-
quis gentibus. et ascendistis super labium lin-
gue et opprobrium populi. Propterea montes israel au-
dite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus mon-

tib; et collib; torrentib; uallib; q; et deser-
tis parietinis et urbib; relictis que depopula-
te sunt et subsannate a reliquis gentibus
p circuitu. ppterea h dicit dns deus. qm in
igne zeli mei locutus sum de reliquis gen-
tib; et de ydumea uniusa que dederunt terra
meam sibi in hereditate cum gaudio et toto
corde et ex animo: eiecerunt eam ut uastarent
Jdcirco uaticinare sup humu isrl. et dices
montib; et collib; et iugis et uallib; h dic
dns deus. p eo q desolati estis. ecce ego i ze
lo meo locutus sum et in furore meo: eo q
confusionem gentiu sustinueritis. Jdcirco
h dicit dns deus. Ego leuaui manu meam
ut gentes que in circuitu uro sunt. ipe con
fusione suam portent. Uos aut montes isrl
ramos uros germinetis. ut fructu urm affe
ratis pplo meo isrl. ppe e enim ut ueniat
q; ecce ego ad uos et conuertar ad uos. et ara
bimini et accipietis semente. et multiplica
bo in uob homines. omneq; domu isrl. Et
habitabuntur ciuitates. et ruinosa instaura
buntur. et replebo uos hominib; et iumentis.
et multiplicabuntur et crescent. Et habitare uos
faciam sicut a principio. bonisq; donabo ma
iorib; qm habuistis ab initio. Et scietis q; ego
dns. Et adducam sup uos homines pplm
meum isrl. et hereditate possidebunt te. Et
eris eis in hereditate. et non addes ultra ut
absq; eis sis. H dicit dns deus. P eo q di
cunt uob deuoratrix hominu es: et suffocans
gentem tuam. ppterea homines no comedes
amplius. et gentem tua no necabis ult. ait
dns deus. Nec auditam faciam in te amplius
confusione gentiu et obpbriu pplorum nequaq
portab et gentem tuam no amittes amplius
ait dns deus. Et fcm e ubum dni ad me di
cens. Fili hominis: domus isrl habitauerut
in humo sua. et polluerut eam in uiis su
is et in studiis suis. Juxta imudiciam menstru
ate fca est uia eorum coram me. et effudi
indignatione mea sup eos p sanguine
q fuderut sup terram. et in ydolis suis pollu
erut eam. Et dispsi eos in gentes: et uenti
lati sunt in terris. Juxta uias eorum et adin
uentiones iudicaui eos. et ingressi sunt ad gentes
ad quas introierut. Et polluerut nomen
sanctu meu cum diceretur de eis. Pplus dni e
iste. et de terra eius egressi sunt. Et peperci no
mini sancto meo q polluerat domus isrl in
gentib; ad quas ingressi sunt. Jdcirco dices
domui isrl. H dicit dns deus. Non ppter uos

faciam ego domus isrl: sz ppter nom scm me
u quod polluistis in gentib; ad quas intras
tis. et scificabo nom meu magnu qd pollu
tum e inter gentes qd polluistis in medio ea
ut sciant gentes quia ego dns. ait dns exer
cituum. cum scificatus fuero in uob cora
eis. Tollam quippe uos de gentib; et cong
gabo uos de uniusis terris. et adducam uos in
terram uram. Et effundam sup uos aqua mu
da. et mundabimini ab omnib; inquinam
tis uris. et ab uniusis ydolis uris mundabo
uos. Et dabo uob cor nouu. et spm nouu po
nam in medio uri. Et auferam cor lapideu
de carne ura. et dabo uob cor carneu: et spm
meum ponam in medio uri. et faciam ut in
pceptis meis ambuletis et iudicia mea cus
todiatis: et opemini. Et habitabitis in terra qua
dedi patrib; uris. et eritis m in pplm: et ego e
ro uobis in deum. Et saluabo uos ex uniusis
inquinamentis uris. Et uocabo frumentu et mul
tiplicabo illud. et no inponam in uos famem
Et multiplicabo fructu ligni et genimina agri
ut no portetis ultra obpbrium famis in gen
tib;. Et recordabimini uiaru urar pessima
rum studiorumq no bonorum. et displicebunt uob
iniquitates ure et scelera ura. Non ppter uos fa
ciam ait dns deus. notu sit uob. Et confundi
mini et erubescite sup uiis uris domus isrl.
H dicit dns deus. Jn die qua mundauero uos
ex omib; iniquitatib; uris et habitare fecero
urbes. et instaurauero ruinosa. et terra deserta
fuerit exculta que quondam erat desolata in
oculis omis uiatoris: dicent. Terra illa incul
ta fca e ut ortus uoluptatis et ciuitates de
serte et destitute atq; suffosse munite sederut
Et scient gentes quecumq; derelicte fuerint in cir
cuitu uro. q; ego dns edificaui dissipata. pla
taui q; inculta: ego dns locutus sum et fece
rim. H dicit dns deus. Adhuc in h inuenient
me domus isrl ut faciam eis. Multiplicabo
eos sicut gregem hominu: ut gregem scm. ut gre
gem ierlm in sollempnitatib; eius. Sic erut
ciuitates deserte plene gregib; hominu. Et scient
q; ego dns

XXXVII.

Facta e sup me manus dni: et eduxit
me in spu dni. Et dimisit me i medi
o campi qui erat plenus ossib;: et circumduxit
me p ea in gyro. Erant aut multa ualde
sup faciem campi sicca q; uehementer. Et dix
it ad me. Fili hominis: putas ne uiuent ista ossa?
Et dixi. Dne deus tu nosti. Et dixit ad me. Ua
ticinare de ossib; istis: et dices ad ea. Ossa

arida: audite verbum domini. Haec dicit dominus deus
ossibus his. Ecce ego intromittam in vos spiritum
et vivetis. Et dabo super vos nervos. et succres
cere faciam super vos carnes. et superextendam
in vobis cutem. et dabo vobis spiritum et vivetis.
Et scietis quia ego dominus. Et prophetavi sicut prae
ceperat mihi. Factus est autem sonitus me prophetante.
et ecce commotio. Et accesserunt ossa ad ossa:
unumquodque ad iuncturam suam. Et vidi. et ecce
et super ea nervi: et carnes ascenderunt. et exten
ta est in eis cutis desuper: et spiritum non habebant. Et
dixit ad me. Vaticinare ad spiritum. Vaticinare
fili hominis: et dices ad spiritum. Haec dicit dominus
deus. A quattuor ventis veni spiritus. et insuffla
super interfectos istos: et reviviscant. Et prophetavi
sicut praeceperat mihi. Et ingressus est in eos spiritus
et vixerunt. Steteruntque super pedes suos exer
citus grandis nimis valde. Et dixit ad me.
Fili hominis. Haec ossa universa domus israel est.
Ipsi dicunt. Aruerunt ossa nostra: et spes nostra pe
riit et abscisi sumus. Propterea vaticinare: et
dices ad eos. Haec dicit dominus deus. Ecce ego aperi
am tumulos vestros. et educam vos de sepul
cris vestris populus meus. et inducam vos in terram
israel. Et scietis quia ego dominus. cum aperuero sepul
cra vestra: et eduxero vos de tumulis vestris popule
meus: et dedero spiritum meum in vobis et vixeritis
et requiescere vos faciam super humum vestram.
Et scietis quia dominus locutus sum. et feci: ait dominus
deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et
tu fili hominis. Sume tibi lignum unum. et scri
be super illud ioseph lignum iude et filiorum
israel et sociis eius. Et tolle lignum alterum et scri
be super illud ioseph lignum effraym et cun
ctae domus israel sociorumque eius. Et adiunge illa
unum ad alterum tibi in lignum unum. et erunt in
unionem in manu tua. Cum autem dixerint ad te
filii populi tui loquentes: nonne indicas nobis quid
in his tibi velis: loqueris ad eos. Haec dicit dominus
deus. Ecce ego assumam lignum ioseph quod
est in manu effraym et tribus israel quae iunc
tae sunt ei. et dabo eas cum ligno iudae pariter
et faciam eas in lignum unum: et erunt in unum
in manu eius. Erunt autem ligna super quae scrip
seris in manu tua in oculis eorum: et dices
ad eos. Haec dicit dominus deus. Ecce ego assumam
filios israel de medio nationum ad quas abi
erunt. et congregabo eos undique. Et adducam
eos ad humum suam. et faciam eos gentem
unam in terra in montibus israel. Et rex unus e
rit omnibus imperans. et non erunt ultra duae gentes
nec dividentur amplius in duo regna. Neque

polluentur ultra in ydolis suis et abhominatio
nibus suis et in cunctis iniquitatibus suis. Et sal
vos eos faciam de universis sedibus suis in qui
bus peccaverunt. et emundabo eos. Et erunt mihi populus
et ego ero eis deus. et servus meus david rex su
per eos. et pastor unus erit omnium eorum. In iudiciis
meis ambulabunt. et mandata mea custodi
ent: et facient ea. Et habitabunt super terram quam
dedi servo meo iacob: in qua habitaverunt patres vestri
et habitabunt super eam ipsi: et filii eorum usque in — et filii filiorum eorum
sempiternum: et david servus meus princeps eorum
in perpetuum. Et percutiam illis foedus pacis: pactum
sempiternum erit eis. Et fundabo eos et multipli
cabo. Et dabo sanctificationem meam in medio eorum
in perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis. Et e
ro eis deus: et ipsi erunt mihi in populum. Et scient
gentes quia ego dominus sanctificator israel cum fuerit
sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

Et factus est · XXXVIII ·
sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone
faciem tuam contra gog terram magog princi
pem capitis mosoch: et thubal. et vaticinare de
eo et dices ad eum. Haec dicit dominus deus. Ecce ego
ad te gog principem capitis mosoch et thubal
et circumagam te: et ponam frenum in maxillis tuis
et educam te et omnem exercitum tuum equos et
equites vestitos loricis universos multitudi
nem magnam. hastam et clipeum arripientium et gla
dium. Persae ethiopes et libyes cum eis. omnes scu
tati et galeati. Gomer et universa agmina
eius: domus thogorma: latera aquilonis et to
tum robur eius. populique multi tecum. Praepara et in
strue te: et omnem multitudinem tuam quae coa
cervata est ad te. et esto eis in praeceptum. Post di
es multos visitaberis. In novissimo annorum
venies ad terram quae reversa est gladio. et congregata
est de populis multis ad montes israel qui fuerunt de
serti iugiter. Haec de populis multis educta est. et
habitaverunt in ea confidenter universi. Ascendens
autem quasi tempestas venies et quasi nubes
ut operias terram tu et omnia agmina tua.
et populi multi tecum. Haec dicit dominus deus. In die
illa ascendent sermones super cor tuum. et cogi
tabis cogitationem pessimam: et dices. Ascendam
ad terram absque muro. Veniam ad quiescen
tes habitantesque secure. omnes hi habitant sine
muro. vectes et portae non sunt eis ut diripi
as spolia et invadas praedam. ut inferas ma
num tuam super eos qui deserti fuerant et postea
restituti. et super populum qui est congregatus de gen
tibus qui possidere coepit. et esse habitator umbili
ci terrae. Saba et dedan. et negotiatores thar

sis et omnes leones eius dicent tibi. Numquid
ad sumenda spolia tu venis? Ecce ad diri
piendam predam congregasti multitudinem tuam: ut
tollas argentum et aurum et auferas super
lectilem atque substantiam: et diripias manubi
as infinitas. Propterea vaticinare fili hominis
et dices ad Gog. Hec dicit dominus deus. Numquid
non in die illa cum habitaverit populus meus israel
confidenter scies? et venies de loco tuo a
lateribus aquilonis: tu et populi multi tecum. et
ascensores equorum universi. cetus magnus
et exercitus vehemens. Ascendens super populum
meum israel: quasi nubes ut operias terram. In no
vissimis diebus eris: et adducam te super
terram meam: ut sciant gentes me cum sancti
ficatus fuero in te in oculis eorum o Gog. Hec dicit
dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum
in diebus antiquis in manu servorum meorum prophe
tarum israel: qui prophetaverunt in diebus ipsorum ut ad
ducerem te super eos. Et erit in die illa in die
adventus Gog super terram israel: ait dominus deus
Ascendet indignatio mea in furore meo: et
in zelo meo. In igne ire mee locutus sum
quia in die illa erit commotio magna super terram
israel. et commovebuntur a facie mea pisces
maris. et volucres celi et bestie agri. et omne
reptile quod movetur super humum. cuncti
que homines qui sunt super faciem terre. Et sub
vertentur montes. et cadent sepes: et omnis
murus in terra corruet. Et convocabo adver
sus eum in cunctis montibus meis gladium
ait dominus deus. Gladius uniuscuiusque in fra
trem suum dirigetur. Et iudicabo eum peste
et sanguine et imbre vehementi: et lapidi
bus immensis. Ignem et sulfur pluam super
eum et super exercitum eius. et super populos multos
qui sunt cum eo. et magnificabor et sanctifica
bor. et notus ero in oculis gentium multarum.
et scient quia ego dominus. XXXIX.

Tu autem fili hominis vaticinare
adversus Gog: et dices. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego super te Gog principem capitis mo
soch et thubal. Et circumagam te. et seducam te
Et ascendere te faciam de lateribus aquilonis. et
adducam te super montes israel. Et percutiam ar
cum tuum in manu sinistra tua. et sagittas
tuas de manu tua dextera deiciam. Super
montes israel cades tu: et omnia agmina tu
a. et populi qui sunt tecum. Feris avibus omnique vo
latili: et bestiis terre dedi te ad devorandum.
Super faciem agri cades: quia ego locutus sum
ait dominus deus. Et mittam ignem in magog: et
in his qui habitant in insulis confidenter. Et
scient quia ego dominus. Et nomen sanctum meum notum
faciam in medio populi mei israel: et non polluam
nomen sanctum meum amplius. Et scient gentes
quia ego dominus deus israel. Ecce venit et factum est ait
dominus deus. Hec est dies de qua locutus sum. Et e
gredientur de civitatibus israel habitatores: et
succendent et comburent arma clipeum
et hastas. arcum et sagittas et baculos ma
nus et contos. Et succendent ea igne. vii. an
nis. et non portabunt ligna de regionibus nec
succident de saltibus: quoniam arma succendent ig
ne: et depredabuntur eos quibus prede fuerant.
et diripient vastatores suos ait dominus deus
Et erit. In die illa dabo Gog locum nominatum
sepulcrum in israel vallem viatorum ad orientem
maris. que obstupescere faciat pretereuntes. Et se
pelient ibi Gog et omnem multitudinem eius:
Et vocabitur vallis multitudinis Gog.
Et sepelient eos domus israel ut mundent terram
vii. mensibus. Sepeliet autem omnis populus terre. Et
erit eis nominata dies: in qua glorificatus
sum ait dominus deus. Et viros iugiter constitu
ent lustrantes terram qui sepeliant et requi
rant eos qui remanserunt super faciem terre
ut emundent eam. Post menses autem vii. quere
re incipient: et circuibunt peragrantes terram.
Cumque viderint os hominis: statuent iuxta illud
titulum donec sepeliant illud pollinctores in val
le multitudinis Gog. Nomen autem civitatis
amona et mundabunt terram. Tu ergo fili ho
minis. Hec dicit dominus deus. Dic omni volucri
et universis avibus cunctisque bestiis agri. Con
venite properate concurrite undique ad victimam
meam quam ego immolo vobis. victimam grandem
super montes israel: ut comedatis carnes et
bibatis sanguinem. Carnes fortium comedetis
et sanguinem bibetis principum terre arie
tum agnorum et hircorum. taurorumque et altilium
et pinguium omnium. Et comedetis adipem
in saturitatem: et bibetis sanguinem in ebri
etatem de victima quam ego immolabo vobis.
Et saturabimini super mensam meam de equo
et de equite forti: et de universis viris bella
toribus ait dominus deus. Et ponam gloriam
meam in gentibus. et videbunt omnes gentes
iudicium meum quod fecerim: et manum meam
quam posuerim super eos. Et scient domus israel
quia ego dominus deus eorum a die illa et dein
ceps. Et scient gentes quoniam in iniquitate sua
capta sit domus israel. eo quod dereliquerint me
et absconderim faciem meam ab eis. et

tradidi eos in manu hostium: et ceci
derunt in gladio universi. Iuxta inmunditiam eo
rum et scelus feci eis: et abscondi faciem
meam ab illis. Propterea hec dicit dominus deus.
Nunc reducam captivitatem iacob: et mi
serebor omnis domus israel. Et assumam zelum
meum pro nomine sancto meo. Et portabunt
confusionem suam: et omnem prevaricationem
qua prevaricati sunt in me cum habitaverint
in terra sua confidenter neminem formidan
tes. Et reduxero eos de populis. et congregavero
eos de terris inimicorum suorum. et sanctificatus
fuero in eis in oculis plurimarum gentium. Et
scient quia ego dominus deus eorum. eo quod trans
tulerim eos in nationes. et congregaverim e
os super terram suam. et non dereliquerim quem
quam ex eis. Et non abscondam ultra faciem
meam ab eis. eo quod effuderim spiritum meum super
omnem domum israel: ait dominus deus. XL.

In vicesimo .v. anno transmigrationis nostre
in exordio anni decima mensis
xiiii. anno postquam percussa est civitas in ipsa
hac die facta est super me manus domini: et ad
duxit me illuc in visionibus dei. et adduxit
me in terram israel: et dimisit me super montem
excelsum nimis. super quem erat quasi e
dificium civitatis vergentis ad austrum. et in
troduxit me illuc. Et ecce vir cuius species erat
quasi species eris. et funiculus lineus in manu
eius et calamus mensure in manu eius.
Stabat autem in porta: et locutus est ad me id
vir. Fili hominis vide oculis tuis et au
ribus tuis audi. et pone cor tuum in omnia
que ego ostendam tibi. quia ut ostendantur
tibi adductus es huc. Annuntia omnia que tu
vides domui israel. Et ecce murus forinsecus
in circuitu domus undique: et in manu vi
ri calamus mensure .vi. cubitorum et palmo.
Et mensus est latitudinem edificii calamo uno.
altitudinem quoque calamo uno. Et venit
ad portam que respiciebat viam orientalem
et ascendit per gradus eius. Et mensus est limen
porte calamo uno latitudinem. id est limen unum
calamo uno in latitudinem. Et thalamum uno
calamo in longum: et uno calamo in lati(tudinem).
Et inter thalamos .v. cubitos: et limen porte
iuxta vestibulum porte intrinsecus calamo
uno. Et mensus est vestibulum porte .viii. cubi
torum: et frontem eius duobus cubitis. Vesti
bulum autem porte erat intrinsecus. Porro
thalami porte ad viam orientalem tres hinc
et tres inde. mensura una trium. et mensura u
na frontium ex utraque parte. Et mensus est latitudinem
liminis porte .x. cubitorum. et longitudinem
porte .xiii. cubitorum. Et marginem ante thalamos
cubiti unius: et cubitus unus finis utrimque.
Thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde.
Et mensus est portam a tecto thalami usque ad
tectum eius latitudinem .xxv. cubitorum
ostium contra ostium. et fecit frontes per .lx. cu
bitos: et ad frontem atrii porte undique per
circuitum. Et ante faciem porte que pertingebat
usque ad faciem vestibuli porte interioris
.l. cubitos. et fenestras obliquas in thala
mis: et in frontibus eorum que erant intra
portam undique per circuitum. Similiter autem erant
et in vestibulis fenestre per gyrum intrin
secus: et ante frontes pictura palmarum sce
lata. Et eduxit me ad atrium exterius. Et ecce
gazophylacia et pavimentum stratum lapide
in atrio per circuitum. triginta gazophylacia
in circuitu pavimenti. Et pavimentum in fronte
portarum secundum longitudinem portarum erat
inferius. Et mensus est latitudinem a facie porte
inferioris usque ad frontem atrii interioris
extrinsecus .c. cubitos ad orientem et ad
aquilonem. Portam quoque que respicie
bat viam aquilonis atrii exterioris mensus
est tam in longitudinem quam in latitudinem.
Et thalamos eius tres hinc et tres inde: et
frontem eius. Et vestibulum eius secundum men
suram porte prioris. l. cubitorum longitudi
nem eius. et latitudinem .xxv. cubitorum. Fe
nestre autem eius et vestibulum et sculptu
re secundum mensuram porte que respiciebat ad
orientem. Et .vii. graduum erat ascensus eius
et vestibulum ante eam. Et porta atrii inte
rioris contra portam aquilonis et orientalem. Et men
sus est a porta usque ad portam .c. cubitos. Et
eduxit me ad viam australem. Et ecce por
ta que respiciebat ad austrum. Et mensus est
frontem eius et vestibulum eius iuxta mensu
ras superiores. Et fenestras eius et vesti
bula in circuitu sicut fenestras ceteras
.l. cubitorum longitudinem. et latitudi
nem .xxv. cubitorum. Et gradibus .vii. ascende
batur ad eam. Et vestibulum ante fores eius
et celate palme erant. una hinc et altera
inde in fronte eius. Et porta atrii interioris
in via australi. Et mensus est a porta usque
ad portam in via australi .c. cubitos. Et in
troduxit me in atrium interius ad portam aus
tralem. Et mensus est portam iuxta mensu
ras superiores: thalamum eius in fronte eius

et vestibulum eius bis tecum mensuris et fene-
stras eius et vestibulum eius in circuitu. L
cubitos longitudinis et latitudinis XXV
cubitos. Et vestibulum per gyrum in longitudi-
ne XXV cubitorum et latitudine V cubitorum.
Et vestibulum eius ad atrium eius exterius et
palmas eius in fronte. Et VIII gradus erant
quibus ascendebatur per eam. Et introduxit me
in atrium interius per viam orientalem. Et mensus est
portam secundum mensuras superiores. Thalamum eius
et frontem eius et vestibula eius sicut
supra et fenestras eius. Et vestibula eius
in circuitu longitudine L cubitorum et la-
titudine eius XXV cubitorum. Et vestibulum
eius id est atrii exterioris. Et palme celate in fronte
eius hinc et inde et in octo gradibus ascen-
sus eius. Et introduxit me ad portam que
respiciebat ad aquilonem. Et mensus est
secundum mensuras superiores. Et thalamum eius
et frontem eius et vestibulum eius et
fenestras eius per circuitum longitudinem
L cubitorum et latitudinem XXV cubitorum. Et
vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius
Et celatura palmarum in fronte illius hinc
et inde. Et in octo gradibus ascensus eius. Et per
singula gazophilatia ostium in frontibus
portarum ubi lavabant holocaustum. Et in ves-
tibulo porte due mense hinc et due mense
inde ut immolaretur super eas holocaustum
et pro peccato et pro delicto. Et ad latus exterius
quod ascendit ad ostium porte que pergit ad a-
quilonem due mense et ad latus alterum ante
vestibulum porte due mense. Quatuor men-
se hinc et quatuor mense inde. Per latera por-
te octo porte mense erant super quas immola-
bant. Quatuor autem mense ad holocaustum
de lapidibus quadris extructe longitudine
cubiti unius et dimidii latitudine cubi-
ti unius et dimidii et altitudine cubiti unius
super quas ponant vasa in quibus immolatur
holocaustum et victima. Et labia earum pal-
mi unius reflexa intrinsecus per circuitum. Su-
per mensas autem carnes oblationis. Et extra portam
interiorem gazophilatia cantorum in atrio interi-
ori quod erat in latere porte respicientis ad a-
quilonem. Et facies eorum contra viam aus-
tralem una ex latere porte orientalis que res-
piciebat ad viam aquilonis. Et dixit ad
me. Hoc est gazophilatium quod respicit
viam meridianam sacerdotum qui excubant
in custodiis templi. Porro gazophilatium
quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum

erit qui excubant ad ministerium altaris. Isti
sunt filii Sadoch qui accedunt de filiis Le-
vi ad dominum ut ministrent ei. Et mensus est
atrium longitudine C cubitorum et latitudi-
ne C cubitorum per quadrum et altare ante fa-
ciem templi. Et introduxit me in vesti-
bulum templi. Et mensus est vestibulum
quinque cubitis hinc et V cubitis inde.
Et latitudine porte trium cubitorum hinc et
trium cubitorum inde. Longitudinem autem vesti-
buli XX cubitorum et latitudinem XI cubi-
torum. Et VIII gradibus ascendebatur ad eam.
Et columpne erant in frontibus una hinc
et altera inde.

XLI

Et introduxit me in templum. Et mensus est
frontes eius VI cubitos altitu-
dinis hinc et VI cubitos latitudinis
inde latitudinem tabernaculi. Et latitudo
porte X cubitorum erat. Et latera porte V cu-
bitis hinc et V cubitis inde. Et mensus est
longitudinem eius XL cubitorum et lati-
tudinem XX cubitorum. Et ingressus intrinse-
cus mensus est in fronte porte duos cu-
bitos et portam VI cubitorum. Et latitudinem
porte VII cubitorum. Et mensus est longitu-
dinem eius XX cubitorum ante faciem templi
Et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. Et men-
sus est parietem domus VI cubitorum
et latitudinem lateris IIII cubitorum undique
per circuitum domus. Latera autem ad latus
bis XXXIII. Et erant eminentia que ingre-
derentur per parietem domus in lateribus per cir-
cuitum ut continerent et non attingerent pari-
etem templi. Et platea erat in rotundum
ascendens sursum per cocleam et in cenacu-
lum deferebant templi per gyrum. Idcirco la-
tius erat templum in superioribus. Et sic de
inferioribus ascendebatur ad superiora in me-
dium. Et vidi in media domo altitudinem
per circuitum eius fundata latera ad mensuram
calami sex cubitorum spatio. Et latitudinem
per parietem lateris forinsecus V cubitorum. Et
erat interior domus in lateribus domus. Et
inter gazophilatia latitudinem XX cubito-
rum in circuitu domus undique. Et ostium lateris
ad orientem ostium unum ad viam aquilo-
nis ostium unum ad viam australem.
Et latitudinem loci illius ad orientem V cu-
bitorum in circuitu. Et edificium quod erat
separatum versumque ad viam respiciens
ad mare latitudinis LXX cubitorum. Paries
autem edificii V cubitorum latitudinis per

-cuitu: et longitudo eius .xc. cubitorum. Et men-
sus est domus longitudinem .c. cubitorum
et quod separatum erat edificium et parietes e-
ius longitudinis .c. cubitorum. Latitudo autem
ante faciem domus et eius quod erat sepa-
ratum contra orientem .c. cubitorum. Et mensus est
longitudinem edificii contra faciem eius quod
erat separatum ad dorsum et ethecas ex utra-
que parte .c. cubitorum. Et templum interius et
vestibula atrii. Limina et fenestras obliquas
et ethecas in circuitu per tres partes contra uni-
uscuiusque limen. Stratumque ligno per girum in
circuitu: terra autem usque ad fenestras. Et fene-
stre clause super hostia et usque ad domum inte-
riorem et forinsecus per omnem parietem in
circuitu intrinsecus et forinsecus ad mensu-
ram. Et fabrefacta cherubin et palme. Et pal-
ma inter cherubin et cherub. Duasque facies
habebat cherub. Faciem hominis iuxta pal-
mam ex hac parte. et faciem leonis iuxta pal-
mam ex alia parte. expressam per omnem domum
in circuitu. de terra usque ad superiorem partem
cherubin. Et palme celate erant in pariete
templi. Limen erat quadrangulum. Et facies
sanctuarii aspectus contra aspectum altaris lignei.
trium cubitorum altitudo: et longitudo eius
duorum cubitorum. Et anguli eius et longitu-
do eius et parietes eius lignei. Et locutus
est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo
ostia erant in templo: et in sanctuario. Et
in duobus ostiis. Ex utraque parte bina erant
ostiola: que in se invicem plicabantur.
Bina enim ostia erant ex utraque parte osti-
orum. Et celata erant in ipsis ostiis templi che-
rubin: et sculpture palmarum sicut in parieti-
bus quoque expressa erant. Quamobrem erant et
grossiora ligna in vestibuli fronte forin-
secus. Super que fenestre oblique et simi-
litudo palmarum: hinc atque inde in humeru-
lis vestibuli. secundum latera domus latitudinem-
que parietum. XLII.

Et eduxit me in atrium exterius per viam ducen-
tem ad aquilonem. et introduxit me in ga-
zophylacium quod erat contra separatum edificium
et contra edem vergentem ad aquilonem. In faci-
em longitudinis .c. cubitos hostii aqui-
lonis. et latitudinis .l. cubitos. Contra .xx. cu-
bitos atrii interioris. et contra pavimentum
stratum lapide exterioris atrii. ubi erat porti-
cus iuncta porticui triplici. Et ante gazo-
phylatia deambulatio .x. cubitorum latitudinis
ad interiora respiciens vie cubiti unius. Et

ostia eorum ad aquilonem ubi erant gazo-
phylatia in superioribus humiliora: quia sub-
portabant porticus que ex illis eminebant
de inferioribus et de mediis edificii. Tristega
enim erant: et non habebant columpnas si-
cut erant columpne atriorum. Propterea emi-
nebant de inferioribus et de mediis a terra cu-
bitis .l. Et peribolus exterior secundum gazophylati-
a que erant in via atrii exterioris ante gazo-
phylatia. longitudo eius .l. cubitorum. quia lon-
gitudo erat gazofilatiorum atrii exterioris .l.
cubitorum. Et longitudo ante faciem templi
.c. cubitorum. Et erat subter gazophylatia hec
introitus ab oriente ingredientium in ea de
atrio exteriori. et in latitudine periboli atrii quod
erat contra viam orientalem in faciem edi-
ficii separati. et erant ante edificium gazophy-
latia in via ante faciem eorum iuxta simi-
litudinem gazophylatiorum que erant in via
aquilonis. secundum longitudinem eorum: sic et la-
titudo eorum. Et omnis introitus eorum
et similitudines et ostia eorum: secundum osti-
a gazophylatiorum que erant in via respi-
cientis ad notum. Ostium in capite vie que vi-
a erat ante vestibulum separatum per viam orien-
talem ingredientibus. Et dixit ad me. Gazofi-
latia aquilonis: et gazophylatia austri
que sunt ante edificium separatum. Hec sunt gazo-
phylatia sancta in quibus vescuntur sacerdo-
tes qui appropinquant ad dominum in sancta sanctorum.
Ibi ponent sancta sanctorum. et oblationem pro peccato et
pro delicto. Locus enim sanctus est. Cum autem
ingressi fuerint sacerdotes: non egredientur de
sanctis exterius. Et ibi reponent vestimenta su-
a in quibus ministrant: quia sancta sunt.
vestienturque vestimentis aliis: et sic proce-
dent ad populum. Cumque complesset mensuras do-
mus interioris: eduxit me per viam porte que
respiciebat ad viam orientalem. Et mensus est
eam undique per circuitum. Mensus est autem contra ven-
tum orientalem calamo mensure per circui-
tum. Et mensus est contra ventum aquilonem
quingentos calamos in calamo mensure per
girum. Et ad ventum australem mensus est
quingentos calamos in calamo mensure per
circuitum. Et ad ventum occidentalem mensus est
quingentos calamos in calamo mensure
per quatuor ventos mensus est murum eius
undique per circuitum longitudine quingen-
torum cubitorum et latitudine quingentorum
cubitorum dividentem inter sanctuarium et vulgi
locum.

Et eduxit me ad portam que respici-
ebat ad viam orientalem. Et ecce gloria
Israel ingrediebatur per viam orientalem. Et
vox erat ei quasi vox aquarum multarum. et
terra resplendebat a maiestate eius. Et vidi
visionem secundum speciem quam videram quando ve-
nit ut disperderet civitatem: et species secundum aspec-
tum quem videram iuxta fluvium chobar. Et cecidi
super faciem meam. Et maiestas domini ingres-
sa est in templum per viam porte que respi-
ciebat ad orientem. Et levavit me spiritus et in-
troduxit me in atrium exterius. Et ecce reple-
ta erat gloria domus domini. Et audivi loquen-
tem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta
me dixit ad me. Fili hominis locus solii
mei: et locus vestigiorum pedum meorum ubi habi-
to in medio filiorum Israel in eternum. Et non pollu-
ent ultra domus Israel nomen sanctum meum ip-
si et reges eorum in fornicationibus suis. et
in ruinis regum suorum et in excelsis: qui
fabricati sunt limen suum iuxta limen meum.
et postes suos iuxta postes meos. Et mu-
rus erat inter me et eos. Et polluerunt nomen
sanctum meum ipsi et reges eorum. et fornica-
ti sunt in abhominationibus suis quas fecerunt
propter quod consumpsi eos in ira mea. Sic
ergo repellant procul fornicationes suas et
ruinas regum suorum a me. et habitabo in
medio eorum semper. Tu autem fili hominis
ostende domui Israel templum: et confundan-
tur ab iniquitatibus suis: et metiantur fa-
bricam et erubescant ab omnibus que fe-
cerunt. Figuram domus et fabrice eius exi-
tus et introitus et omnem descriptionem eius
et universa precepta eius. cunctosque ordines eius
et omnes leges eius ostende eis. Et scribes
in oculis eorum ut custodiant omnes descrip-
tiones eius. et precepta illius et faciant ea.
Ista est lex domus: in summitate montis. Omnis
finis eius in circuitu. sanctum sanctorum est. Hec
est ergo lex domus. Iste autem mensure alta-
ris in cubito verissimo qui habebat cubitum
et palmum. In sinu eius erat cubitus. et cu-
bitus in latitudinem. Et definitio usque ad
labium eius in circuitu palmus unus. Hec quoque
erat fossa altaris. Et de sinu terre usque ad
crepidinem novissimam duo cubiti. et lati-
tudo cubiti unius. Et a crepidine maiore
usque ad crepidinem minorem. iiii. cubiti.
et latitudo unius cubiti. Ipse autem ariel. iiii.
cubitorum. Et ab ariel usque sursum cornua
quattuor. Et ariel. xii. cubitorum in longitudine
per. xii. cubitos latitudinis quadrangulum equis
lateribus. Et crepido. xiiii. cubitorum longitu-
dinis per. xiiii. cubitorum latitudinis. in quattuor
angulos eius. Et corona in circuitu eius
dimidii cubiti. et sinus eius unius cubi-
ti per circuitum. Gradus autem eius versi ad o-
rientem. Et dixit ad me. Fili hominis. Hec dicit
dominus deus. Hii sunt ritus altaris in quacum-
que die fuerit fabricatum: ut offeratur super
illud holocaustum: et effundatur sanguis.
Et dabis sacerdotibus et levitis qui sunt de se-
mine sadoch qui accedunt ad me dicit dominus deus.
ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato
Et assumes de sanguine eius: et pones super
iiii. cornua eius. et super quattuor angulos
crepidinis. et super coronam in circuitu. et
mundabis illud et expiabis. Et tolles vitulum
qui oblatus fuerit pro peccato. et combures
illum in separato loco domus extra sanctuarium
In die secunda offeres hyrcum caprarum imma-
culatum pro peccato: et expiabunt altare sicut
expiaverunt in vitulo. Cumque compleveris expi-
ans illud: offeres vitulum de armento immacu-
latum. et arietem de grege immaculatum. et offeres
eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes
super eos sal: et offerent eos holocaustum domino
Septem diebus facies hyrcum pro peccato coti-
die: et vitulum de armento: et arietem de pe-
coribus immaculatos offerent. vii. diebus expi-
abunt altare: et mundabunt illud: et implebunt
manum eius. Expletis autem. vii. diebus: in die
octava et ultra facient sacerdotes super alta-
re holocausta vestra. et que pro peccato offerunt
et placatus vobis ero dicit dominus deus. XLIII

Et convertit me ad viam porte sanctuarii
exterioris que respiciebat ad orientem
et erat clausa. Et dixit dominus ad me. Porta
hec clausa erit: et non aperietur: et vir non tran-
sibit per eam. quoniam dominus deus Israel ingressus est
per eam: et erit clausa principi. Princeps
ipse sedebit in ea ut comedat panem coram
domino. Per viam vestibuli porte ingredietur: et per
viam eius egredietur. Et adduxit me per viam
porte aquilonis in conspectu domus. Et vi-
di. Et ecce implevit gloria domini domum domini. Et ce-
cidi in faciem meam. Et dixit dominus ad me.
Fili hominis pone cor tuum: et vide oculis
tuis et auribus tuis audi omnia que ego lo-
quor de universis cerimoniis domus domini
et de cunctis legibus eius. et pones cor tuum
in viis templi per omnes exitus sanctuarii. Et
dices ad exasperantem me domum Israel. Hec dicit

domini dei. Sufficiant vobis omnia scelera vestra
domus israel: eo quod inducatis filios alienos in-
circumcisos corde et incircumcisos carne ut sint
in sanctuario meo et polluant domum meam.
Et offertis panes meos adipem et sangui-
nem. et dissolvistis pactum meum in omnibus
sceleribus vestris. Et non servastis precepta sanctuarii
mei. Et posuistis custodes observationum mea-
rum in sanctuario meo vobismet ipsis. Hec dicit
dominus deus. Omnis alienigena incircumcisus cor-
de et incircumcisus carne non ingredietur sanctu-
arium meum: omnis filius alienus qui est in me-
dio filiorum israel. Sed et levite qui longe re-
cesserunt a me in errore filiorum israel. et erra-
verunt a me post ydola sua: et portaverunt ini-
quitatem suam. Erunt in sanctuario meo e-
ditui et ianitores portarum domus: et mini-
stri domus. Ipsi mactabunt holocausta
sive victimas populi. et ipsi stabunt in conspec-
tu eorum ut ministrent eis. pro eo quod mini-
straverunt illis in conspectu ydolorum suo-
rum: et facti sunt domui israel in offendiculum
iniquitatis. Idcirco levavi manum meam
super eos dicit dominus deus. et portaverunt iniqui-
tatem suam: et non appropinquabunt ad me
ut sacerdotio fungantur michi: neque accedent ad
omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum. sed por-
tabunt confusionem suam et scelera sua que
fecerunt. Et dabo eos ianitores domus in omni
ministerio eius. et universis que fiunt in ea.
Sacerdotes autem et levite filii sadoch qui cus-
todierunt cerimonias sanctuarii mei, cum errarent
filii israel a me: ipsi accedent ad me ut
ministrent michi: et stabunt in conspectu me-
o ut offerant michi adipem et adipem: ait
dominus deus. Ipsi ingredientur sanctuarium meum
et ipsi accedent ad mensam meam ut minis-
trent michi. et custodiant cerimonias meas.
Cumque ingredientur portas atrii interioris. ves-
tibus lineis induentur. nec ascendet super
eos quicquam laneum. cum ministrant in portis
atrii interioris vestibus lineis induentur. Et
intrinsecus vitte linee erunt in capitibus
eorum. Et feminalia linea erunt in lumbis eorum:
et non accingentur in sudore. Cumque egredientur
atrium exterius ad populum. exuent se vestimen-
tis suis in quibus ministraverunt et reponent
ea in gazophilatia sanctuarii. Et vestient se
vestimentis aliis. Caput autem suum non radent
et non sanctificabunt populum meum in vestibus.
Caput autem suum non radent. neque comam nutri-
ent: sed tondentes attondent capita sua.

Et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressurus
est atrium interius. Et viduam et repudiatam
non accipiant uxores: sed virgines de semine
domus israel. sed et viduam que fuerit vidua a
sacerdote accipient. Et docebunt populum meum
quid sit inter sanctum et pollutum. et inter mundum
et immundum ostendent eis. Et cum fuerit contro-
versia stabunt in iudiciis meis: et iudicabunt.
Leges meas et precepta mea in omnibus sol-
lempnitatibus meis custodient. Et sabbata
sanctificabunt. Et ad mortuum hominem non
ingredientur ne polluantur: nisi ad patrem
et matrem filium et filiam. et fratrem et so-
rorem que alterum virum non habuit in quibus
contaminabuntur. Et postquam fuerit emun-
datus. vii. dies numerabuntur ei. Et in die introi-
tus sui in sanctuarium ad atrium interius ut
ministret michi in sanctuario meo: offeret pro
peccato suo. ait dominus deus. Non erit autem eis
hereditas: ego hereditas eorum. Et possessionem
non dabitis eis in israel. Ego enim possessio eorum.
Victimam pro peccato et pro delicto ipsi comedent.
et omne votum in israel ipsorum erit. Et primi-
tiva omnium primogenitorum. et omnia libamina
ex omnibus que offeruntur: sacerdotum erunt. Et pri-
mitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti ut
reponat benedictionem domui sue. Omne mor-
ticinum et captum a bestia: de avibus et de pec-
coribus non comedent sacerdotes. XLV

Cumque ceperitis terram dividere sortito: se-
parate primitias. sanctificatum de terra longi-
tudine. xxv. milia. et latitudine. x. milia.
sanctificatum erit in omni termino eius
per circuitum. Et erit ex omni parte sanctificatum quingen-
tos per quingentos quadrifariam per circuitum
et. l. cubitis in suburbana eius per gyrum. Et
a mensura ista: mensurabis longitudine
xxv. milium: et latitudine. x. milium. Et in ipso
erit templum. sanctumque sanctorum: sanctificatum de terra e-
rit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt
ad ministerium domini. Et erit eis locus in domos
et sanctuarium sanctitatis. xxv. autem milia longitu-
dinis. et. x. milia latitudinis erunt. levite
qui ministrent domui. ipsi possidebunt
xx. gazophilatia. Et possessionem civitatis da-
bitis. v. milia latitudinis. et. xxv. milia lon-
gitudinis secundum separationem sanctuarii et in posses-
sione civitatis contra faciem separationis sanc-
tuarii et contra faciem possessionis urbis a later-
e maris usque ad mare. et a latere orientis usque
ad orientem. Longitudine autem iuxta unamquamque
partium a termino occidentali usque ad terminum ori-

entalem. De terra erit ei possessio in israel. et non
depopulabuntur ultra principes populum meum
sed terram dabunt domui israel secundum tribus eorum.
Hec dicit dominus deus. Sufficiat vobis principes
israel. Iniquitatem et rapinas intermittite et
iudicium et iustitiam facite. Separate confinia
vestra a populo meo ait dominus deus. Statera iusta
et ephi iustum. et bathus iustus erit vobis.
Ephi et bathus equalia et unius mensure erunt
ut capiat decimam partem cori bathus. et decimam
partem cori ephi. iuxta mensuram cori erit
equa libratio eorum. Siclus autem .xx. obolos
habebit. Porro .xx. sicli. et .xxv. sicli. et quin
decim sicli minam faciunt. Et hee sunt primitie
quas tolletis. Sextam partem ephi de choro
frumenti. et sextam partem de choro ordei. Men
suram quoque olei. bathus olei decima pars cho
ri est. Et decem bati chorum faciunt. quia .x.
bati implent chorum. Et arietem unum de grege
ducentorum de hiis que nutriunt israel in sa
crificium et holocaustum et in pacifica ad ex
piandum pro eis ait dominus deus. Omnis populus terre
tenebitur primitiis hiis principi in israel.
Et super principem erunt holocausta et sacrifici
um et libamina in sollempnitatibus et in
kalendis et in sabbatis et universis sollem
pnitatibus domus israel. Ipse faciet pro peccato sacri
ficium et holocaustum et pacifica ad expian
dum pro domo israel. Hec dicit dominus deus. In primo
mense una mensis sumens vitulum de armen
to immaculatum et expiabit sanctuarium. Et tollet
sacerdos de sanguine quod erit pro peccato et po
net in postibus domus. et in quatuor angulis
crepidinis altaris. et in postibus atrii porte
interioris. Et sic faciet in .vii. mensis pro uno
quoque qui ignoravit et errore deceptus est
et expiabitis pro domo. In primo mense .xi
iii. die mensis erit vobis phase sollempnitas.
.vii. diebus azima comedentur. Et faciet prin
ceps in die illa pro se et pro universo populo terre
vitulum pro peccato. et in .vii. dierum sollempni
tate faciet holocaustum domino .vii. vitulos
et .vii. arietes immaculatos cotidie .vii. die
bus. et pro peccato hyrcum caprarum cotidie. et sa
crificium ephi pro vitulo. et ephi pro arie
te faciet et olei hin per singula ephi. Sep
timo mense .xv. mensis in sollempni
tate faciet sicut supra dicta sunt per .vii.
dies tam pro peccato quam pro holocausto et in sa
crificio et in oleo. .XLVI.

Hec dicit dominus deus. Porta atrii interio
ris que respicit ad orientem erit clau
sa .vi. diebus in quibus opus fit. Die autem
sabbati aperietur. sed et in die kalendarum aperi
etur. Et intrabit princeps per viam vestibuli
porte deforis. et stabit in limine porte. et fa
cient sacerdotes holocausta eius et pacifica
eius. et adorabit super limen porte et egre
dietur. Porta autem non claudetur usque ad vespe
ram. Et adorabit populus terre ad ostium por
te illius in sabbatis et in kalendis coram
domino. Holocaustum autem hoc offeret princeps
coram domino in die sabbati .vi. agnos immacu
latos. et arietem immaculatum. et sacrificium
ephi per arietem. In agnis autem quod sacrificium
invenerit manus eius. et olei hin per singula
ephi. In die autem kalendarum vitulum de ar
mento immaculatum offeret. Et .vi. agni et
arietes immaculati erunt. et ephi per vitulum
Ephi quoque per arietem faciet sacrificium
De agnis autem sicut invenerit manus eius
et olei hin per singula ephi. Cumque ingres
surus est princeps per viam vestibuli porte ingre
diatur. et per eandem viam exeat. Et cum intra
bit populus terre in conspectu domini in sollem
pnitatibus qui ingreditur per portam aquilonis
ut adoret egredietur per viam porte meridia
ne. Porro et qui ingreditur per viam porte
meridiane egrediatur per viam porte aquilonis
Non revertetur per viam porte per quam ingressus
est. sed e regione illius egredietur. Princeps autem
in medio eorum erit. cum ingredientibus ingredie
tur. et cum egredientibus egredietur. Et in nundi
nis et in sollempnitatibus erit sacrificium. ephi
per vitulum et ephi per arietem. In agnis autem
erit sacrificium sicut invenerit manus eius. et
olei hin per singula ephi. Cum autem fecerit prin
ceps spontaneum holocaustum aut pacifica
voluntaria domino: aperietur ei porta que respi
cit ad orientem. Et faciet holocaustum suum et pa
cifica sua sicut solet fieri in die sabbati. Et egredie
tur claudeturque porta postquam exierit. Et ag
num eiusdem anni immaculatum faciet holoca
ustum cotidie. Semper mane faciet illud. et sa
crificium faciet super eo cata mane mane sex
tam partem ephi. et de oleo terciam partem hin
ut misceatur simile. Sacrificium domino. et legi
timum iuge perpetuumque. Faciet agnum et sacrificium
et oleum cata mane mane holocaustum sempi
ternum. Hec dicit dominus deus. Si dederit princeps donum
alicui de filiis suis. hereditas eius filiorum su
orum erit. possidebunt eam hereditarie. Si autem
dederit legatum de hereditate sua uni servorum
suorum. erit illius usque ad annum remissionis

revertetur ad principem. hereditas autem ei⁹
filiis eius erit. et non accipiet princeps
de hereditate populi per violentiam et de possessione
eorum. sed de possessione sua hereditatem dabit
filiis suis ut non dispergatur populus meus u
nusquisque a possessione sua. Et introduxit me
per ingressum qui erat ex latere porte in ga
zophilatia sanctuarii ad sacerdotes que re
spiciebant ad aquilonem. Et erat ibi locus ver
gens ad occidentem. Et dixit ad me. Iste est
locus ubi coquent sacerdotes pro delicto et pro
peccato. ubi coquent sacrificium ut non efferant
rant in atrium exterius ut sanctificetur populus.
Et eduxit me in atrium exterius: et circum
duxit me per quattuor angulos atrii. Et ecce
atriolum erat in angulo atrii. Atriola sin
gula per angulos atrii. In quattuor angulis
atrii atriola disposita. xl. cubitorum per longum
et xxx. per latum. mensure unius quattuor e
rant. et paries per circuitum ambiens quattuor
atriola. Et culine fabricate erant subter por
ticus per gyrum. Et dixit ad me. Hec est domus culi
narum in qua coquent ministri domus domini vic
timas populi. XLVII.

Et convertit me ad portam domus. et ec
ce aque egrediebantur subter limen domus
ad orientem. Facies autem domus respicie
bat ad orientem: aque autem descendebant
in latus templi dextrum ad meridiem alta
ris. Et eduxit me per viam porte aquilonis:
et convertit me ad viam foris portam exteriorem
viam que respiciebat ad orientem. Et ecce re
dundantes aque a latere dextro. Cum egrederetur
vir ad orientem qui habebat funiculum in ma
nu sua. et mensus est mille cubitos. et traduxit
me per aquam usque ad talos. Rursumque mensus
est mille et traduxit me per aquam usque ad
genua. Et mensus est mille. et traduxit me per
aquas usque ad renes. Et mensus est mille torrentem
quem non potui transire. quoniam intumuerant aque
profundi torrentis. qui non potest transvadari. Et
dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Et duxit
me et convertit ad ripam torrentis. Cumque me
convertissem: ecce in ripa torrentis ligna mul
ta nimis ex utraque parte. Et ait ad me. Aque iste
que egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis
et descendunt ad plana deserti: intrabunt ma
re et exibunt: et sanabuntur aque. Et omnis ani
ma vivens que serpit quocumque venerit torrens vi
vet. Et erunt pisces multi satis postquam ve
nerint aque iste sanabuntur et vivent
omnia ad que venerit torrens. vivent et stabunt

super illas piscatores. Ab engaddi usque ad en
gallim: siccatio sagenarum erit. Plurime species
erunt piscium eius: sicut pisces maris ma
gni multitudinis nimie. In litoribus autem
eius et in palustribus non sanabuntur. quia in
salinas dabuntur et sanabuntur. Et super tor
rentem orietur in ripis eius. ex utraque par
te omne lignum pomiferum. Non defluet fo
lium ex eo: et non deficiet fructus eius. Per
singulos menses afferet primitiva. quia aque e
ius egredientur de sanctuario. et erunt fructus e
ius in cibum: et folia eius ad medicinam.
Hec dicit dominus deus. Hic terminus in quo pos
sidebitis terram in xii. tribubus israel. quia ioseph
duplicem funiculum habet. Possidebitis autem
eam singuli eque ut frater suus. super quam levavi
manum meam ut darem eam patribus
vestris. et cadet terra hec vobis in possessionem. Hic autem
est terminus terre ad plagam septentrionalem
a mari magno via bethelon venientibus sedada.
Emath berotha sabarim que est inter terminum
damasci et confinium emath: domus thichon que est
iuxta terminos auran. Et erit terminus a mari
usque ad atrium enon terminus damasci. et ab aqui
lone ad aquilonem terminus emath plaga
septentrionalis. Porro plaga orientalis de
medio auran et de medio damasci. et de me
dio galaad. et de medio terre israel: iordanis
disterminans est ad mare orientale. metiemi
ni etiam plagam orientalem. Plaga autem
australis meridiana a thamar usque ad aquas
contradictionis cades. et torrens usque ad mare mag
num. et plaga ad meridiem australis. Et plaga
maris mare magnum a confinio per directum
donec venias emath. Hec est plaga maris.
Et dividetis terram hanc vobis per tribus israel. Et mit
tetis eam in hereditatem vobis. et advenis qui ac
cesserint ad vos: qui genuerint filios in medio
vestrum. et erunt vobis sicut indigene inter filios
israel. Vobiscum divident possessionem in medio tri
buum israel. In tribu autem in quacumque fuerit ad
vena: ibi dabitis possessionem illi. ait dominus deus.

Et hec nomina. XLVIII.
tribuum a finibus aquilonis iuxta viam he
thalon pergentibus emath atrium enon terminus
damasci ad aquilonem iuxta emath. Et erit
ei plaga orientalis mare dan una. Et a termino
dan a plaga orientali usque ad plagam maris
aser una. Et super terminum aser a plaga orien
tali usque ad plagam maris neptalim una.
Et super terminum neptalim a plaga orientali
usque ad plagam maris manasse una. Et

super terminum manasse a plaga orientali us-
que ad plagam maris effraym una. Et super
terminum effraym a plaga orientali usque ad
plagam maris: ruben una. Et super terminum
ruben: a plaga orientali usque ad plagam
maris iuda: una. Et super terminum iuda a
plaga orientali usque ad plagam maris
erunt primitie quas separabitis .xxv. milibus
latitudinis. et longitudinis sicut partes sin-
gule. a plaga orientali usque ad plagam
maris: et erit sanctuarium in medio eius.
Primitie quas separabitis domino longitudo
.xxv. milibus et latitudo .x. milibus. Hee autem
u. erunt primitie sanctuarii sacerdotum. Ad aqui-
lonem .xxv. milia longitudinis. et ad ma-
re latitudinis .x. milia. sed et ad orientem la-
titudinis .x. milia: et ad meridiem longitu-
dinis .xxv. milia. Et erit sanctuarium domini in
medio eius. Sacerdotibus sanctuarium erit de fi-
liis sadoch qui custodierunt cerimonias
meas: et non errauerunt cum errarent filii
israel: sicut errauerunt et leuite. Et erunt eis pri-
mitie de primitiis terre sanctum sanctorum: iuxta ter-
minum leuitarum. Sed et leuitis similiter iuxta
fines sacerdotum .xxv. milia longitudinis
et latitudinis .x. milia. Omnis longitudo .xxv.
milium. et latitudo .x. milium. et non uenunda-
bunt ex eo. neque mutabunt. nec transferentur pri-
mitie terre: quia sanctificata sunt domino. Quinque
milia autem que super sunt in latitudine per
.xxv. milia: prophana erunt urbis in habitacu-
lum et in suburbana. Et erit ciuitas in me-
dio eius. et hee mensure eius. Ad plagam
septentrionalem quingenta et quatuor mili-
a. Et ad plagam orientalem quingenta
et quatuor milia. Et ad plagam occidentalem
d. et .iiii. milia. Erunt autem suburbana ci-
uitatis ad aquilonem ducenta .l. et ad meri-
diem .cc.l. Et ad orientem .cc.l. et ad mare .cc.l.
Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum
primitias sanctuarii .x. milia in orientem. et
.x. milia ad occidentem. Et erunt sicut pri-
mitie sanctuarii. Et erunt fruges eius in panes
his qui seruiunt ciuitati. Seruientes autem
ciuitati operabuntur ex omnibus tribubus israel.
Omnes primitie .xxv. milium per .xxv. milia in
quadrum separabuntur in primitias sanctuarii
et possessionem ciuitatis. Quod autem reliquum fuerit
principis erit ex omni parte primitiarum
sanctuarii et possessionis ciuitatis. e regione .xx-
v. milium primitiarum usque ad terminum ori-
entalem. sed et ad mare e regione .xxv. milium

usque ad terminum maris. Similiter in partibus
principis erit. Et erunt primitie sanctuarii. et
sanctuarium templi in medio eius. De pos-
sessione autem leuitarum. et de possessione ciuitatis
in medio partium principis erit inter terminum
iuda: et inter terminum beniamyn et ad prin-
cipem pertinebit. Et reliquis tribubus a pla-
ga orientali usque ad plagam occidentalem
beniamyn una. Et contra terminum beniamyn
a plaga orientali usque plagam occidentalem
symeon una. Et super terminum symeonis a pla-
ga orientali usque ad plagam occidentalem
ysacar una. Et super terminum ysacar a plaga o-
rientali usque ad plagam occidentalem za-
bulon una. Et super terminum zabulon a plaga
orientali usque ad plagam maris: gad una.
Et super terminum gad: ad plagam austri in meri-
die. Et erit finis de thamar usque ad aquas
contradictionis cades. et hereditas contra mare mag-
num. Hec est terra quam mittetis in sortem tribu-
bus israel. Et hee portiones earum: ait dominus deus.
Et hii egressus ciuitatis. A plaga septentriona-
li. quingenta et .iiii. milia mensurabis. Et por-
te ciuitatis in omnibus tribubus israel. Porte tres
ad septentrionalem. Porta ruben: una. por-
ta iuda: una. porta leui: una. Et ad plagam
orientalem quingenta et .iiii. milia. et porte
tres. Porta ioseph una. porta beniamyn u-
na: porta dan una. Et ad plagam meridia-
nam .d. et .iiii. milia metieris. Porta symeo-
nis una. porta ysacar una. Et ad plagam
occidentalem quingenta et .iiii. milia me-
tieris. et porte eorum tres. Porta gad una
porta aser una. porta neptalym una. Per
circuitum .xviii. milia. Et nomen ciuitatis ex illa die
dominus ibidem. Amen. Explicit liber ezechielis
prophete. Incipit prologus in libro danielis.

Danielem prophetam iuxta
lxx. interpretes domini salua-
toris ecclesie non legunt u-
tentes theodotionis e-
ditione. Et hoc cur acciderit
nescio. Siue enim quia ser-
mo chaldaicus est et qui-
busdam proprietatibus a nostro eloquio discre-
pat: noluerunt .lxx. interpretes easdem lin-
gue lineas in translatione seruare. Siue sub no-
mine eorum ab alio nescio quo non satis chal-
deam linguam sciente editus liber est. Siue a-
liud quid cause extiterit ignorans hoc unum affir-
mare possum: quod multum a ueritate discor-

[eccl]esie iudicio repudiatus sit. Sciendum quoque
[quo]que danielem maxime et esdram hebraicis quidem
[litte]ris sed caldaico sermone conscriptos et unam hie-
[re]mie pericopen. Iob quoque cum hebraica lingua
[ha]bere plurimam societatem. Denique et ego adoles-
[cen]tulus post quintiliani et tullii lectionem
ac flores rethoricos cum me in lingue huius pis-
[tri]num reclusissem et multo sudore multoque tem-
[po]re vix cepissem anhelantia stridentiaque v[er]-
[ba] resonare et quasi per criptam ambulans ra-
rum desuper lumen aspicerem impegi novissime
in danielem. Et tanto tedio affectus sum ut
desperatione subita omnem veterem laborem vo-
luerim contempnere. Verum adortante me quodam
hebreo et illud mihi sua lingua crebrius
ingerente labor omnia vincit improbus qui mihi vi-
debar sciolus inter hebreos cepi rursum dis-
cipulus esse caldaicus. Et ut verum fatear us-
que ad presentem diem magis possum caldeum ser-
monem legere et intelligere quam sonare. Hec iccirco
[refe]ro ut difficultatem vobis danielem osten-
[dere]m qui apud hebreos nec susanne habet histo-
riam nec hymnum trium puerorum nec belis
draconisque fabulas quas nos quia in toto
orbe dispersa sunt veru anteposito easque iugu-
lante subiecimus ne videremur apud imperitos
magnam partem voluminis detruncasse. Audivi ego
quendam de preceptoribus iudeorum cum susan-
ne derideret historiam et a greco nescio quo di-
ceret esse confictam illud opponere quod origeni quoque
africanus opposuit ethimologias has apo
tu sinois schisai potoi prinoi prisai tuo ceri
cai asiac. hac atove. exe vove exeay ioeoy e
[ex] ecoy prin cay. ac si dicat de greco sermone des-
cendere. Cuius rei nos intelligentiam hanc pre-
[bui]mus dare ut verbi gratia dicamus ab arbore
[ilic]e dixisse eum ilico pereas et a lentisco in len-
[tem] te comminuat angelus vel non lente pereas
aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem
sive aliud quid ad arboris nomen conveniens.
Deinde tantum fuisse otii tribus pueris cantilla-
[ba]nt ut in camino estuantis incendii me-
tro luderent et per ordinem elementa omnia ad laudem
dei provocarent aut quod miraculum divineque as-
pirationis indicium vel draconem interfectum
offa picis vel sacerdotum vel machinas dep-
rehensas que magis solertia prudentis viri
quam prophetali spiritu essent perpetrata. Cum abacuch u-
[e]nerat et de iudea ad chaldeam raptum
discoforum quereret lectitabat exemplum ubi
legissent in toto veteri testamento quemquam
sanctorum gravi corpore volasse et in puncto u-
nius hore tanta terrarum spatia transisse.
Cum autem quidam e nostris satis promptulus ad
loquendum iezechiel adduxisset in medium
et diceret eum de caldea in iudea fuisse trans-
latum derisit hominem et ex ipso volumine
demonstravit iezechielem in spiritu se vidisse
transportatum. Denique apostolum nostrum ut vir
eruditum qui et legem ab hebreis didicis-
set non fuisse ausum affirmare se raptum in
corpore et dixisse sive in corpore sive extra
corpus nescio deus scit. Huius et talibus ar-
gumentis apocriphas in libro ecclesie fabu-
las arguebat. Super qua re lectoris arbitrio in
iudicium relinquens illud admoneo non ha-
beri danielem inter prophetas hebreos sed inter eos qui
agiographa conscripserunt. In tres siquidem
partes omnis scriptura dividitur. In legem
in prophetas in agiographa id est in v et viii et
xi libros de quo non est huius temporis dis-
cernere. Que autem ex hoc propheta immo contra
hunc librum porphirius obiciat testes sunt
methodius eusebius et apollinaris qui
multis versuum milibus eius vesanie respon-
dentes nescio an curioso lectori satisfece-
rint. Unde obsecro vos o paula et eustochium
fundatis pro me ad dominum preces ut quamdiu
in hoc corpusculo sum scribam aliquid gratum
vobis utile ecclesie dignum posteris. Presentium
quippe iudiciis oblatrantium non satis mo-
veor qui in utramque partem aut amore labun-
tur aut odio.

Incipit liber danielis prophete.

Anno tertio regni ioachim
regis iuda venit nabu-
chodonosor rex babilonis
ierusalem et obsedit eam
et tradidit dominus in manu
eius ioachim regem iu-
da et partem vasorum
domus dei et asportavit eam in terram sen-
naar in domum dei sui et vasa intulit in do-
mum dei sui. Et ait rex asphanaz preposito eu-
nuchorum suorum ut introduceret de filiis
israel et de semine regio et tyrannorum pueros
in quibus nulla esset macula decoros forma
et eruditos in omni sapientia cautos scientia et doc-
tos disciplina et qui possent stare in pa-
latio regis ut doceret eos litteras et linguam
chaldeorum. Et constituit eis rex annonam
per singulos dies de cibis suis et de vino un-
de bibebat ipse et enutriti tribus annis postea
starent in conspectu regis. Fuerunt autem inter

eos de filiis iuda daniel. ananias misahel
et azarias. Et imposuit eis prepositus eunucho
rum nomina danieli baltasar. et ananie
sidrach misaheli misach. et azarie abdena
go. Proposuit autem daniel in corde suo ne
pollueretur de mensa regis. neque de vino po
tus eius. Et rogavit prepositum eunuchorum
ne contaminaretur. Dedit autem deus da
nieli gratiam et misericordiam in conspectu princi
pis eunuchorum. et ait princeps eunucho
rum ad danielem. Timeo ego dominum me
um regem qui constituit vobis cibum et po
tum. Qui si viderit vultus vestros macilen
tiores pre ceteris adolescentibus coevis vestris: con
dempnabitis caput meum regi. Et dixit da
niel ad malasar quem constituerat prin
ceps eunuchorum super danielem anani
am misahelem et azariam. Tempta nos ob
secro servos tuos diebus .x. et dentur nobis legu
mina ad vescendum et aquam ad bibendum
et contemplare vultus nostros: et vultus pu
erorum qui vescuntur cibo regio. et sicut vi
deris sic facias cum servis tuis. Qui audi
to sermone huiuscemodi temptavit eos
dies .x. Post dies autem .x. apparuerunt vul
tus eorum meliores et corpulentiores pre
omnibus pueris qui vescebantur cibo regio.
Porro malasar tollebat cibaria: et vinum
potus eorum. dabatque eis legumina. Pu
eris autem his dedit deus scientiam et discipli
nam in omni libro et sapientia: danieli autem
intelligentiam omnium visionum et sompnio
rum. Completis itaque diebus post quos dixerat
rex ut introducerentur. introduxit eos preposi
tus eunuchorum in conspectu nabucho
donosor. Cumque locutus fuisset eis rex: non sunt
inventi de universis tales. ut daniel ana
nias misahel et azarias. Et steterunt in con
spectu regis. Et omne verbum sapientie et in
tellectus quod sciscitatus est ab eis rex: in
venit in eis decuplum super cunctos ario
los et magos qui erant in universo regno
eius. Fuit autem daniel usque ad annum pri
mum cyri regis.

II CAP

In anno secundo regni nabuchodonosor.
vidit nabuchodonosor sompnium: et conter
ritus est spiritus eius. et sompnium eius fugit
ab eo. Precepit ergo rex ut convocarentur
arioli et magi et malefici: et caldei ut in
dicarent regi sompnia sua. Qui cum venis
sent steterunt coram rege. et dixit ad eos
rex. vidi sompnium et mente confusus ig
noro quid viderim. Responderunt ei regi chaldei
siriace. Rex in eternum vive. Dic sompnium servis
tuis: et interpretationem indicabimus. Et respon
dens rex ait. Sermo recessit a me. Nisi indicaveri
tis michi sompnium et coniecturam eius: peribitis
vos et domus vestre publicabuntur. Si autem sop
nium et coniecturam eius narraveritis: premia et
dona et honorem multum accipietis a me.
Sompnium igitur et interpretationem eius indica
te michi. Responderunt secundo atque dixerunt. Rex som
nium dicat servis suis: et interpretationem illius
indicabimus. Respondit rex et ait. Certe scio quod tem
pus redimitis: scientes quod recessit a me sermo.
Si autem sompnium non indicaveritis michi: una est
de vobis sententia. quod et interpretationem quoque falla
cem et deceptione plenam composueritis ut
loquamini michi donec tempus pertranseat. So
mpnium itaque dicite michi ut sciam quod interpreta
tionem quoque eius veram loquamini. Respon
dentes quoque chaldei coram rege dixerunt. Non
est homo super terram qui sermonem tuum rex possit im
plere. sed neque regum quisquam magnus et
potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni
ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim quem
tu rex queris gravis est: nec reperietur quisquam
qui indicet illum in conspectu regis. exceptis
dis quorum non est cum hominibus conversatio. Quo
audito rex in furore et ira magna precepit
ut perirent omnes sapientes babylonis. Et
egressa est sententia: sapientes interficiebantur.
Querebanturque daniel et socii eius ut peri
rent. Tunc daniel requisivit de lege atque
sententia ab arioch principe milicie regis
qui egressus fuerat ad interficiendos sapien
tes babylonis. Et interrogavit eum qui a re
ge acceperat potestatem: quam ob causam tam cru
delis sententia a facie regis fuisset egressa.
Cumque rem indicasset arioch danieli: dani
hel ingressus rogavit regem ut tempus da
ret sibi ad solutionem indicandam regi. Et in
gressus est domum suam: ananie quoque misa
heli et azarie sociis suis indicavit negotium
ut quererent misericordiam a facie dei celi super sacra
mento isto: et non perirent daniel et socii e
ius cum ceteris sapientibus babylonis. Tunc
danieli per visionem nocte misterium reve
latum est. Et daniel benedixit deum celi et ait.
Sit nomen domini benedictum a seculo et usque in
seculum. quia sapientia et fortitudo eius sunt. et ipse
mutat tempora et etates transfert regna atque
constituit. dat sapientiam sapientibus
et scientiam intelligentibus disciplinam

ipse revelat profunda et abscondita: et novit
in tenebris constituta: et lux cum eo est. Tibi
deus patrum nostrorum confiteor: teque laudo.
quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi:
et nunc ostendisti mihi que rogavimus te: quia
sermonem regis aperuisti nobis. Post hec dani-
el ingressus ad arioch quem constituerat
rex ut perderet sapientes babylonis. Sic ei lo-
cutus est. Sapientes babylonis ne perdas.
introduc me in conspectu regis. et somp-
nium et solutionem eius regi narrabo. Tunc ari-
och festinus introduxit danielem ad regem
et dixit ei. Inveni hominem de filiis transmi-
grationis iude qui solutionem regi adnuntiet.
Respondit rex et dixit danieli cuius nomen e-
rat baltasar. Putas ne vere potes indica-
re mihi somnium quod vidi et interpretationem
eius. Et respondens daniel coram rege ait. Mis-
terium quod rex interrogat. sapientes et magi
et arioli et aruspices non queunt indi-
care regi. Sed deus est in celo revelans mis-
teria qui indicavit tibi rex nabuchodonosor que
ventura sunt novissimis temporibus. Som-
nium tuum et visiones capitis tui in cubili
tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare ce-
pisti in stratu tuo quid esset futurum post hec.
Et qui revelat misteria: ostendit tibi que
ventura sunt. Michi quoque non in sapien-
tia que est in me plusquam in cunctis viven-
tibus sacramentum hoc revelatum est. Sed ut in-
terpretatio regi manifesta fieret et cogitatio-
nes mentis tue scires. Tu rex videbas et ecce
quasi statua una grandis. Statua illa magna
et statura sublimis stabat contra te. et in-
tuitus eius erat terribilis. Huius statue ca-
put ex auro optimo erat. Pectus autem et bra-
chia de argento. Porro venter et femora
ex ere. tibie autem ferree. Pedum vero quedam
pars erat ferrea: et quedam fictilis. Videbas
ita donec abscissus est lapis de monte sine
manibus. et percussit statuam in pedibus eius fer-
reis et fictilibus: et comminuit eos. Tunc contrita
sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum
et redacta quasi in favillam estive aree que
rapta sunt vento. nullusque locus inventus est
eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est
mons magnus. et implevit universam terram.
Hoc est somnium. Interpretationem quoque eius
dicemus coram te rex. Tu rex regum es. et
deus celi regnum et fortitudinem et imperium
et gloriam dedit tibi. et omnia in quibus habitant filii
hominum et bestie agri. volucres que celi dedit
in manu tua. et sub ditione tua universa con-
stituit. Tu ergo es caput aureum: et post te
consurget regnum aliud minus te. et reg-
num tertium aliud ereum: quod imperabit univer-
se terre. et regnum quartum erit velut ferrum.
quomodo ferrum comminuit et domat omnia: sic com-
minuet omnia hec et conteret. Porro quia vi-
disti pedum et digitorum partem teste figu-
li et partem ferream: regnum divisum erit. quod
tamen de plantario ferri orietur. secundum quod vidisti
ferrum mixtum teste ex luto: et digitos pe-
dum ex parte ferreos: et ex parte fictiles. ex par-
te regnum erit solidum: et ex parte contritum. Quod
autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto:
commiscebuntur quidem humano semine: sed non
adherebunt sibi sicuti ferrum non potest misceri
teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus
celi regnum quod in eternum non dissipabitur. et reg-
num eius non tradetur alteri. Comminuet autem
et consumet universa regna hec: et ipsum stabit
in eternum. secundum quod vidisti quod de monte abscis-
sus est lapis sine manibus: et comminuit testam et fer-
rum et es et argentum et aurum. Deus
magnus ostendit regi que futura sunt postea.
Et verum est somnium et fidelis interpretatio eius.
Tunc rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam
et danielem adoravit. et hostias et incensum
precepit ut sacrificaretur ei. Loquens ergo rex
ait danieli. Vere deus vester deus deorum est et do-
minus regum et revelans misteria: quoniam potuisti a-
perire misterium hoc. Tunc vero rex danielem in sub-
lime extulit. et munera magna et multa de-
dit ei. et constituit eum principem. et super
omnes provincias babylonis. et prefectum ma-
gistratuum super cunctos sapientes babylonis.
Daniel autem postulavit a rege. et constitu-
it super opera omnia provincie babylonis. Sy-
drach misach et abdenago. Ipse autem daniel
erat in foribus regis. III.

Nabuchodonosor rex fecit statuam auream al-
titudine cubitorum .lx. latitudinis sex.
et statuit eam in campo dura provincie ba-
bylonis. Itaque nabuchodonosor rex misit ad con-
gregandos satrapas. magistratus. et iudices du-
ces et tyrannos. et prefectos omnesque principes
regionum ut convenirent ad dedicationem sta-
tue quam erexerat nabuchodonosor rex. Tunc congre-
gati sunt satrape magistratus et iudices du-
ces et tyranni et optimates qui erant in potes-
tatibus constituti: et universi principes regi-
onum ut convenirent ad dedicationem statu-
e quam erexerat nabuchodonosor rex. et preco clamabat

ualenti. Vobis dicitur populis tribubus et lin-
guis in hora qua audieritis sonitum tube
et fistule et cythare et sambuce et psalterii
et symphonie et uniuersi generis musicorum
cadentes adorate statuam auream quam
constituit nabuchodonosor rex. Si quis autem non
prostratus adorauerit eadem hora mittetur
in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur
statim ut audierunt omnes populi sonitum
tube et fistule et cythare et sambuce et psal-
terii symphonie et omnis generis musicorum
cadentes omnes populi et tribus et lingue
adorauerunt statuam auream quam constitu-
erat nabuchodonosor rex. Statimque et in ipso tempore
accedentes uiri chaldei accusauerunt iudeos
dixeruntque nabuchodonosor regi. Rex in eternum ui-
ue. Tu rex posuisti decretum ut omnis homo qui
audierit audierit sonitum tube et fistule et
cythare et sambuce et psalterii et symphonie
et uniuersi generis musicorum prosternat se et ad-
oret statuam auream. Si quis autem non procid-
ens adorauerit mittatur in fornacem ignis
ardentis. Sunt ergo uiri iudei quos consti-
tuisti super opera regionis babylonis sydrach
misach et abdenago. Viri isti contempse-
runt rex decretum tuum. Deos tuos non colunt
et statuam auream quam erexisti non adorant.
Tunc nabuchodonosor rex in furore et in ira pre-
cepit ut adducerentur sydrach misach et ab-
denago. Qui confestim adducti sunt in con-
spectu regis. Pronuntiansque nabuchodonosor rex
ait: Vere ne sydrach misach et abdenago de-
os meos non colitis: et statuam auream quam
constitui non adoratis. Nunc ergo si estis parati
quacumque hora audieritis sonitum tube et fis-
tule et cythare et sambuce et psalterii et sym-
phonie omnisque generis musicorum prosternite uos
et adorate statuam quam feci. Quod si non ado-
raueritis eadem hora mittemini in fornacem
ignis ardentis. Et quis est deus qui eripiet
uos de manu mea. Respondentes sydrach mi-
sach et abdenago dixerunt regi nabuchodonosor.
Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce enim
deus noster quem colimus potest eripere nos de ca-
mino ignis ardentis: et de manibus tuis o
rex liberare. Quod si noluerit notum sit tibi rex quia
deos tuos non colimus: et statuam auream
quam erexisti non adoramus. Tunc nabuchodonosor
repletus est furore et aspectus faciei eius im-
mutatus est super sydrach misach et abde-
nago. Et precepit ut succenderetur fornax sep-
tuplum: quam succendi consueuerat.

Et uiris fortissimis de exercitu suo iussit
ut ligatis pedibus ac manibus sydrach et ab-
denago mitterent eos in fornacem ignis ar-
dentis. Et confestim uiri illi uincti cum bra-
chis et tyaris et calciamentis et uestibus
missi sunt in medium fornacis ignis ar-
dentis. Nam iussio regis urgebat. Fornax
autem succensa erat nimis. Porro uiros illos
qui miserant sydrach misach et abdenago
interfecit flamma ignis. Viri autem tres hi sy-
drach misach et abdenago ceciderunt in me-
dio camino ignis ardentis colligati. Et am-
bulabant in medio flamme laudantes deum
et benedicentes dominum. Stans autem azarias o-
rauit sic aperiensque os suum in medio ignis
ait. Benedictus es domine deus patrum nostrorum
et laudabilis et gloriosum nomen tuum
in secula. Quia iustus es in omnibus que feci-
sti nobis: et uniuersa opera tua uera et uie tue
recte et omnia iudicia tua uera. Et uie tue rec-
te et omnia iudicia tua uera. Iudicia et
uera fecisti iuxta omnia que induxisti super
nos et super ciuitatem sanctam patrum nostrorum
ierusalem. Quia in ueritate et iudicio induxi-
sti omnia hec propter peccata nostra. Peccauimus
enim et inique egimus recedentes a te et de-
liquimus in omnibus: et precepta tua non audi-
uimus: nec fecimus sicut preceperat nobis ut
bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti super
nos: et uniuersa que fecisti nobis in uero iudi-
cio tuo fecisti. Et tradidisti nos in manibus
inimicorum iniquorum et pessimorum preuaricatorum
que et regi iniusto et pessimo ultra omnem
terram. Et nunc non possumus aperire os. Confu-
sio et obprobrium facti sumus seruis tuis: et
his qui colunt te. Ne quesumus tradas
nos in obprobrium domine in perpetuum. Sed fac
misericordiam nobiscum propter nomen tuum. Neque auferas
misericordiam tuam a nobis domine deus noster propter abra-
ham dilectum tuum et ysaac seruum tuum et
israel sanctum tuum quibus locutus es pollicens
quod multiplicares semen eorum sicut stellas ce-
li et sicut arenam que est in littore maris.
Quia domine imminuti sumus plusquam omnes gen-
tes sumusque humiles in uniuersa terra hodie
propter peccata nostra. Et non est in tempore hoc prin-
ceps et propheta dux neque holocaustum neque sacrifi-
cium: neque oblatio neque incensum neque primitiarum
locus coram te ut possimus inuenire miseri-
cordiam tuam. Sed in animo contrito et spiritu hu-
militatis suscipiamur. Sicut in holocau-
sto arietum et taurorum: et sicut in milibus

agnorum pinguium. sic fiat sacrificiū nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi
quoniam non est confusio confidentibus in te. Et nunc sequimur
in toto corde et timemus te. et querimus faciem tuam. Ne confundas nos: sed fac nobiscum
iuxta mansuetudinem tuam. et secundum multitudinem
misericordie tue. et erue nos in mirabilibus
tuis. Et da gloriam nomini tuo domine ut confundantur omnes qui ostendunt servis tuis
mala. Confundantur in omni potentia tua
et robur eorum conteratur. Et sciant quia tu
es dominus deus solus: et gloriosus super orbem
terrarum. Et non cessabant qui miserant eos ministri
regis succendere fornacem napta et
stuppa et pice. et malleolis. Et effundebatur
flamma super fornacem. xl. novem. Et erupit
et incendit quos repperit iuxta fornacem de chaldeis. Angelus autem domini descendit cum azaria
et sociis eius in fornacem. et excussit flammam
ignis de fornace. et fecit medium fornacis
quasi ventum roris flantem: et non tetigit
eos omnino ignis: neque contristavit: nec
quicquam molestie intulit. Tunc hii tres
quasi ex uno ore laudabant et glorificabant
et benedicebant deum in fornace dicentes. Benedictus es deus patrum nostrorum et laudabilis et gloriosus et super exaltatus in secula. Et benedictum nomen glorie tue quod est sanctum
et laudabile et super exaltatum in omnibus seculis.
Benedictus es in templo sancto glorie tue et
super laudabilis et gloriosus in secula. Benedictus es in throno regni tui. et super laudabilis: et super exaltatus in secula. Benedictus es qui intueris abyssos: et sedes super cherubin et laudabilis et super exaltatus in secula.
Benedictus es in firmamento celi et laudabilis
et gloriosus in secula. Benedicite omnia opera domini domino
laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite angeli domini domino: laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite
aque omnes que super celos sunt domino: laudate
et super exaltate eum in secula. Benedicite omnes virtutes domini domino
laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite sol et luna domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite stelle celi domino: laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicite ymber et ros domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite omnis
spiritus dei domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite ignis et estus
domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite frigus et estas domino
laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite rores et pruina domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite gelu et frigus domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite glacies et nives domino. laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicite noctes et dies domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite
lux et tenebre domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite fulgura et nubes domino. laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicat terra dominum: laudet et super exaltet eum in secula.
Benedicite montes et colles domino: laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicite universa germinantia in terra domino: laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite fontes domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite
maria et flumina domino: laudate et super exaltate eum in secula.
Benedicite cete et omnia que moventur in aquis
domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite omnes volucres celi domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite omnes bestie et pecora domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite filii hominum
domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicat israel domino: laudet et super exaltet eum in secula. Benedicite sacerdotes domini domino
laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite servi domini domino: laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite spiritus et anime iustorum domino. laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite sancti et humiles corde
domino: laudate et super exaltate eum in secula. Benedicite anania azaria misael domino. laudate et super exaltate eum in secula. Quia eruit
nos deus de inferno: et fecit nos salvos
de manu mortis. et liberavit de medio ardentis flamme: et de medio ignis eruit nos.
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Benedicite omnes religiosi domino
deo deorum: quoniam laudate et confitemini quoniam
in omnia secula misericordia eius. Huc usque in hebreo
non habetur: et que posuimus de theodotionis
editione translata sunt. Tunc nabuchodonosor rex
obstupuit et surrexit propere: et ait optimatibus suis. Nonne tres viros misimus in medio ignis compeditos. Qui respondentes regi
dixerunt. Vere rex. Respondit et ait. Ecce ego video viros quatuor solutos ambulantes
in medio ignis. et nichil corruptionis in eis
est. et species quarti filio dei est similis. Tunc
accessit nabuchodonosor ad hostium fornacis
ignis ardentis: et ait. Sydrach misach et
abdenago servi dei excelsi: nunc egredimini
et venite. Statimque egressi sunt sidrach
misach et abdenago de medio ignis. Et congregati satrape. et magistratus et iudices et potentes regis contemplabantur viros illos:
quoniam nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum. et capillus capitis eorum non
esset adustus. et sarabala eorum non fuissent
immutata. et odor ignis non transisset per eos.
Et erumpens nabuchodonosor. ait. Benedictus deus
eorum sydrach: misach et abdenago qui misit angelum suum et eruit servos suos qui crediderunt in eum. et verbum regis immutaverunt. et
tradiderunt corpora sua ne servirent: et ne
adorarent omnem deum excepto deo suo. A
me ergo positum est decretum ut omnis populus et
tribus et lingua quecumque fuit blasphemiam contra

deum sidrach misach et abdenago loquta
dispereat. et domus eius vastetur. neque enim
est deus alius qui possit ita salvare. Tunc rex
promovit sidrach misach et abdenago in pro
vincia babylonis. Nabuchodonosor rex omnibus populis
et linguis que habitant in universa terra. pax
vobis multiplicetur. signa et mirabilia fecit
apud me deus excelsus. Placuit ergo mihi
predicare signa eius quia magna sunt. et mi
rabilia eius quia fortia. Et regnum eius: reg
num sempiternum. et potestas eius in generationem
et generationem. IIII.

Ego nabuchodonosor rex quietus eram in
domo mea: et florens in palatio me
o. Somnium vidi quod perterruit me. et cogi
tationes mee in stratu meo. et visiones ca
pitis mei conturbaverunt me. et per me propositum
est decretum ut introducerentur in conspectu me
o cuncti sapientes babylonis ut solutionem
somnii indicarent mihi. Tunc ingrediebantur
arioli magi chaldei et aruspices: et som
nium narravi in conspectu eorum: et soluti
onem eius non indicaverunt mihi: donec collega i
n conspectu meo ingressus est daniel. cui nomen
baltasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum
sanctorum in semet ipso. et somnium coram
eo locutus sum. Baltasar princeps ariolorum
quia ego scio quod spiritum deorum sanctorum habes in te. et
omne sacramentum non est impossibile tibi. vi
siones somniorum meorum quas vidi: et solu
tionem eorum narra mihi. Visio capitis mei in cu
bili meo. videbam et ecce arbor in medio
terre. et altitudo eius nimia. et magna arbor
et fortis: et proceritas eius contingens ad ce
lum: aspectus illius erat usque ad terminos
universe terre. Folia eius pulcherrima: et fruc
tus eius nimius: et esca universorum in ea.
Subter eam habitabant animalia et bestie.
et ramis eius conversabantur volucres celi
et ex ea vescebatur omnis caro. Videbam in vi
sione capitis mei super stratum meum: et ec
ce vigil. et sanctus descendit de celo: clama
vitque fortiter. et sic ait. Succidite arborem: et
precidite ramos eius. Excutite folia eius: et
dispergite fructus eius. Fugiant bestie que
subter eam sunt: et volucres de ramis eius.
Verumptamen germen radicum eius in terra sin
ite. et alligetur vinculo ferreo et ereo in her
bis que foris sunt et rore celi tingatur
et cum feris pars eius in herba terre. Cor eius
ab humano commutetur: et cor fere detur ei
et septem tempora mutentur super eum. In sen
tentia vigilum decretum est. et sermo sanctorum et
petitio donec cognoscant viventes quoniam do
minatur excelsus in regno hominum. et cui
cumque voluerit dabit illud. Et humillimum ho
minum constituet super eum. Hoc somnium
vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo baltasar
interpretationem narra festinus. quia omnes sapi
entes regni mei non queunt solutionem dicere
mihi. Tu autem potes: quia spiritus deorum sanctorum in te est.
Tunc daniel cuius nomen baltasar cepit in
tra semet ipsum tacitus cogitare quasi hora una
et cogitationes cordis eius conturbabant eum.
Respondens autem rex dixit. Baltasar somni
um et interpretatio eius non conturbent te.
Respondit baltasar et dixit. Domine mi: Somni
um his qui te oderunt et interpretatio eius
hostibus tuis sit. Arborem quam vidisti subli
mem atque robustam cuius altitudo pertin
git ad celum. et aspectus illius in omnem
terram. et rami eius pulcherrimi. et fructus
eius nimius. et esca omnium in ea. subter
eam habitantes bestie agri. et in ramis eius
commorantes aves celi. Tu es rex qui mag
nificatus es. et invaluisti. et magnitu
do tua crevit et pervenit usque ad celum. et
potestas tua in terminos universe terre. Quod
autem vidit rex vigilem. et sanctum de celo descen
dere et dicere. succidite arborem et dissipate il
lam. attamen germen radicum eius in terra dimit
tite. et vinciatur ferro et ere in herbis foris
et rore celi conspergatur. et cum feris sit pa
bulum eius. donec septem tempora commuten
tur super eum. Hec est interpretatio altissimi
que pervenit super dominum meum regem. Eji
cient te ab hominibus et cum bestiis ferisque
erit habitatio tua. et fenum ut bos comedes: et
rore celi infunderis. Septem quoque tempo
ra mutabuntur super te: donec scias quod dominetur
excelsus super regnum hominum: et cuicumque
voluerit det illud. Quod autem precepit ut relin
queretur germen radicum eius. id est arboris: reg
num tuum tibi manebit. postquam cognoveris
potestatem esse celestem. Quamobrem rex con
silium meum placeat tibi: et peccata tua ele
mosinis redime. et iniquitates tuas miseri
cordiis pauperum: forsitan ignoscat deus de
lictis tuis. Hec omnia venerunt super nabuchodonosor
regem. post finem mensium xii. in aula babylonis
deambulabat. Respondensque rex ait. Nonne hec est
babylon magna quam ego edificavi in domum
regni in robore fortitudinis mee: et in gloria
decoris mei. Cum adhuc sermo esset in ore regis

vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonosor rex. Regnum tuum transiit a te et ab hominibus te eicient et cum bestiis ferisque erit habitatio tua. Fenum quasi bos comedes et septem tempora mutabuntur super te donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum et cuicumque voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est super nabuchodonosor et ex hominibus abiectus est et fenum ut bos comedit et rore celi corpus eius infectum est donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent et ungues eius quasi ungues avium. Igitur post finem dierum ego nabuchodonosor oculos meos ad celum levavi et sensus meus redditus est mihi et altissimo benedixi et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi quia potestas eius potestas sempiterna et regnum eius in generationem et generationem. Et habitatores terre apud eum in nichilum reputati sunt. Iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus celi quam in habitatoribus terre et non est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipso tempore sensus meus reversus est ad me et ad honorem regni mei decoremque perveni et figura mea reversa est ad me et optimates mei et magistratus mei requisierunt me et in regno meo constitutus sum et magnificentia amplior addita est mihi. Nunc ego nabuchodonosor laudo et magnifico regem celi et glorifico quia omnia opera eius vera et omnes vie eius iudicia et gradientes in superbia potest humiliare.

Baltasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille et unusquisque secundum suam bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus rex ut afferentur vasa aurea et argentea que asportaverat nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in ierusalem ut biberent in eis rex et optimates eius uxoresque eius et concubine. Tunc allata sunt vasa aurea et argentea que asportaverat nabuchodonosor de templo quod fuerat in ierusalem et biberunt in eis rex et optimates eius et uxores et concubine eius. Bibebant vinum et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos et ferreos ligneosque et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi hominis manus scribentis contra candelabrum et superficiem parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc regis facies commutata est et cogitationes eius perturbabant eum et compages eius renum solvebantur et genua eius ad se invicem collidebantur. Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos chaldeos et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus babylonis. Quicumque legerit scripturam hanc et interpretationem eius manifestam mihi fecerit purpura vestietur et torquem auream habebit in collo et tertius in regno meo erit. Tunc ingressi omnes sapientes regis nec potuerunt hanc scripturam legere nec interpretationem indicare regi. Unde rex baltasar satis conturbatus est et vultus illius immutatus est sed et optimates eius conturbabantur. Regina autem pro re que acciderat regi et optimatibus eius domum convivii ingressa est et proloquens ait. Rex in eternum vive. Non te conturbent cogitationes tue nec facies tua immutetur. Est vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se et in diebus patris tui scientia et sapientia invente sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principem magorum incantatorum chaldeorum et aruspicum constituit eum pater inquam tuus o rex. Quia spiritus amplior et prudentia et intelligentia interpretatioque somniorum et ostensio secretorum ac solutio ligatorum invente sunt in eo. Hoc est in daniele cui nomen imposuit rex baltasar. Nunc itaque vocetur daniel et interpretationem narrabit. Igitur introductus est daniel coram rege. Ad quem prefatus rex ait. Tu es daniel de filiis captivitatis iude quem adduxit rex pater meus de iudea. Audivi de te quoniam spiritum deorum habeas et scientia intelligentia quoque ac sapientia ampliores invente sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi ut scripturam hanc legerent et interpretationem eius indicarent mihi et nequiverunt sensum sermonis huius edicere mihi. Porro ego audivi de te quod possis obscura interpretari et ligata dissolvere. Si ergo vales scripturam legere et interpretationem eius indicare mihi purpura vestieris et torquem auream circa collum tuum habebis et tertius in regno meo princeps eris. Ad quem respondens daniel coram rege ait. Munera tua sint tibi et dona domus tue alii da. Scripturam autem legam tibi rex et interpretationem eius ostendam tibi. O rex deus altissimus regnum et magnificentiam gloriam et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo. Et propter magnificentiam quam dederat ei universi populi tribus et lingue tremebant et metuebant eum. Quos volebat

interficiebat et quos volebat percutiebat et quos
volebat humiliabat. Quando autem elevatum est cor
eius et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam
depositus est de solio regni sui et gloria eius abla
ta est. et a filiis hominum abiectus est. sed et cor eius
cum bestiis positum est. et cum onagris erat ha
bitatio eius. fenum quoque ut bos comedebat
et rore celi corpus eius infectum est. donec co
gnosceret quod potestatem haberet altissimus in
regno hominum. et quemcumque voluerit suscitabit
super illud. Tu quoque filius eius baltasar non
humiliasti cor tuum cum scires hec omnia. sed
adversum dominatorem celi elevatus es. et va
sa domus eius allata sunt coram te. et tu
et optimates tui et uxores tue et concubi
ne tue vinum bibistis in eis. deos quoque ar
genteos et aureos et ereos et ferreos ligneos
que et lapideos qui non vident neque audiunt
neque sentiunt laudasti. Porro deum qui habet fla
tum tuum in manu sua et omnes vias tuas
non glorificasti. Idcirco missus est ab eo articulus
manus que scripsit quod exaratum est. Hec est
autem scriptura que digesta est. Mane thechel
phares. Et hec est interpretatio sermonis. Mane: nu
meravit deus regnum tuum et complevit
illud. Thechel: appensus es in statera: et
inventus es minus habens. Phares: divisum
est regnum tuum et datum est medis et persis.
Tunc iubente rege indutus est daniel pur
pura et circumdata est torques aurea collo eius.
et predicatum est de eo quod haberet potestatem ter
tius in regno eius. Eadem nocte interfectus est bal
tasar rex chaldeus. et darius medus suc
cessit in regnum eius annos natus .lx. duos.

VI

Placuit dario et con
stituit super regno suo satrapas centum
viginti ut essent in regno suo et super omnes
principes tres ex quibus daniel unus erat ut
satrape illis redderent rationem. et rex non sus
tineret molestiam. Igitur daniel supera
bat omnes principes et satrapas. quia spiritus dei
amplior erat in illo. porro rex cogitabat con
stituere eum super omne regnum. Unde prin
cipes et satrape querebant occasionem ut in
venirent danieli ex latere regis. nullamque
causam et suspicionem invenire potuerunt
eo quod fidelis esset. et omnis culpa et suspicio non
inveniretur in eo. Dixerunt ergo viri illi.
Non inveniemus danieli huic aliquam occa
sionem: nisi forte in lege dei sui. Tunc prin
cipes et satrape subripuerunt regi et sic lo
cuti sunt ei. Dari rex in eternum vive. Con
silium inierunt cuncti principes regni ma
gistratus et satrape. senatores et iudices ut
decretum imperatoris exeat et edictum. ut omnis qui
petierit aliquam petitionem a quocumque deo et
homine usque ad dies .xxx. nisi a te rex: mit
tatur in lacum leonum. Nunc itaque rex confir
ma sententiam. et scribe decretum ut non
immutetur quod statutum est a medis atque persis
nec prevaricari cuiquam liceat. Porro rex da
rius proposuit edictum et statuit. Quod cum da
niel comperisset. id est constitutam legem ingressus
est domum suam. et fenestris apertis in cena
culo suo contra ierusalem tribus temporibus in die
in die flectebat genua sua et adorabat con
fitebaturque coram deo suo sicut et ante fa
cere consueverat. Viri igitur illi curiosius
inquirentes invenerunt danielem orantem
et obsecrantem deum suum. Et accedentes lo
cuti sunt regi super edicto. Rex numquid non
constituisti ut omnis homo qui rogaret quemquam
de diis et hominibus usque ad dies .xxx. nisi
te rex: mitteretur in lacum leonum. Ad quod respon
dens rex ait. Verus sermo est iuxta decretum
medorum atque persarum quod prevaricari non licet.
Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel
de filiis captivitatis iude non curavit de le
ge tua: et de edicto quod constituisti. sed
tribus temporibus per diem orat obsecratione
sua. Quod verbum cum audisset rex satis con
tristatus est. Et pro daniele posuit cor ut
liberaret eum. et usque ad occasum solis la
borabat ut erueret eum. Viri autem illi in
telligentes regem dixerunt ei. Scito rex
quia lex medorum est atque persarum ut omne decre
tum quod constituerit rex: non liceat immu
tari. Tunc rex precepit: et adduxerunt dani
helem: et miserunt eum in lacum leonum. Dixit
que rex danieli. Deus tuus quem colis semper
ipse liberabit te. Allatusque est lapis unus: et
positus est super os laci. quem obsignavit
rex anulo suo: et anulo optimatum suorum
ne quid fieret contra danielem. Et abiit
rex in domum suam: et dormivit incenatus
cibique non sunt illati coram eo. insuper
et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo
diluculo consurgens festinus ad lacum
leonum pergebat. Appropinquansque lacui da
nihelem inclamavit voce lacrimabili
et affatus est eum. Daniel serve dei viven
tis. deus tuus cui tu servis semper: putas ne
valuit liberare te a leonibus. Et daniel re
gi respondens ait. Rex in eternum vive. De mis

misit angelum suum et conclusit ora leonum
et non nocuerunt mihi quia coram eo iustitia in-
venta est in me: sed et coram te rex delictum non
feci. Tunc rex vehementer gavisus est super eo
et danielem precepit educi de lacu. Eductusque
est daniel de lacu: et nulla lesio in eo in-
venta est quia credidit deo suo. Iubente autem
rege adducti sunt viri illi qui accusaverant
danielem: et in lacu leonum missi sunt
ipsi et filii et uxores eorum. et non pervenerunt
usque ad pavimentum laci donec arriperent eos le-
ones et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc
darius rex scripsit universis populis tribubus et
linguis habitantibus in universa terra. Pax vo-
bis multiplicetur. A me constitutum est decretum. et
in universo imperio et regno meo. ut tremiscant
et paveant deum danielis. Ipse est enim deus
vivens et eternus in secula. et regnum eius non
dissipabitur: et potestas eius usque in sempi-
ternum. Ipse est liberator atque salvator: faciens
signa atque mirabilia in celo et in terra. qui li-
beravit danielem de lacu leonum. Porro da-
niel perseveravit usque ad regnum darii et cyri
perse. VII.

Anno primo baltazar regis babylo-
nis: daniel somnium vidit. Visio
autem capitis eius in cubili suo. et somnium
scribens brevi sermone comprehendit. summa-
timque perstringens ait. Videbam in visione
mea nocte et ecce quattuor venti celi pugna-
bant in mari magno. Et quattuor bestie grandes
ascendebant de mari diverse inter se. Prima
quasi leena: et alas habebat aquile. Aspiciebam
donec evulse sunt ale eius. et sublata est
de terra. et super pedes quasi homo stetit. et cor ho-
minis datum est ei. Et ecce bestia alia similis urso
in parte stetit. Et tres ordines erant in ore eius
et in dentibus eius. et sic dicebant ei. Surge
comede carnes plurimas. Post hec aspicie-
bam. et ecce alia quasi pardus et alas habe-
bat avis quattuor super se. et quattuor capita e-
rant in bestia. et potestas data est ei. Post hec
aspiciebam in visione noctis. et ecce bestia
quarta terribilis atque mirabilis et fortis ni-
mis. Dentes ferreos habebat magnos: come-
dens atque comminuens. et reliqua pedibus suis
conculcans. Dissimilis autem erat ceteris bestiis
quas videram ante eam. et habebat cornua x.
Considerabam cornua. et ecce cornu aliud par-
vulum ortum est de medio eorum. Et tria de cor-
nibus primis evulsa sunt a facie eius. Et ec-
ce oculi quasi hominis erant in cornu isto. et os lo-
quens ingentia. Aspiciebam donec throni
positi sunt: et antiquus dierum sedit. Vesti-
mentum eius quasi nix candidum et capilli ca-
pitis eius quasi lana munda. Thronus eius
flamma ignis. rote eius ignis accensus. Flu-
vius igneus rapidusque egrediebatur a facie
eius. Milia milium ministravit ei. Iudi-
cium sedit. et decies milies centena milia as-
sistebant ei. Iudicium sedit: et libri aperti.
Aspiciebam propter vocem sermonum grandium
quos cornu illud loquebatur. Et vidi quoniam
interfecta esset bestia et perisset corpus eius: et
traditum esset ad comburendum igni. Aliarum
quoque bestiarum ablata esset potestas: et tem-
pora vite constituta essent eis usque ad tempus
et tempus. Aspiciebam ergo in visione noctis. et ec-
ce cum nubibus celi quasi filius hominis veni-
ebat. et usque ad antiquum dierum pervenit. et in
conspectu eius obtulerunt eum. et dedit ei
potestatem et honorem et regnum. et omnes
populi tribus et lingue ipsi servient ei. potestas
eius: potestas eterna: que non auferetur. et reg-
num eius quod non corrumpetur. Horruit
spiritus meus. Ego daniel territus sum in his
et visiones capitis mei conturbaverunt me.
Accessi ad unum de assistentibus: et veritatem
querebam de omnibus his. Qui dixit mihi inter-
pretationem sermonum: et docuit me. Hee bestie
quattuor magne: quattuor regna sunt que sur-
gent de terra. Suscipient autem regnum
sancti dei altissimi. et obtinebunt regnum
usque in seculum et in secula seculorum. Post hec
volui diligenter discere de bestia quarta que e-
rat dissimilis valde ab omnibus. et terribilis
nimis. Dentes et ungues eius ferrei: come-
debat et comminuebat. et reliqua pedibus
suis conculcabat. Et de cornibus x. que habe-
bat in capite. et de alio quod ortum fuerat ante
quod ceciderant tria cornua de cornu illo quod ha-
bebat oculos. et os loquens grandia: et ma-
ius erat ceteris. Aspiciebam et ecce cornu il-
lud faciebat bellum adversus sanctos. et pre-
valebat eis donec venit antiquus dierum.
Et iudicium dedit sanctis excelsi. Et tempus
advenit. et regnum obtinuerunt sancti. Et
sic ait. Bestia quarta: regnum quartum erit in
terra quod maius erit omnibus regnis et de-
vorabit universam terram. et conculcabit
et comminuet eam. Porro cornua x. ipsius
regni. x. reges erunt. Et alius consurget
post eos: et ipse potentior erit prioribus: et
tres reges humiliabit. Et sermones contra excel-

sum loquetur. et scos altissimi conteret
et putabit q possit mutare tpa. et leges t
dentur in manu eius usq; ad tempus et
tpa et dimidiu tempus. Et iudicium
sedebit ut auferatur potentia et conteratur et
dispereat usq; in finem. Regnum autem et
potestas et magnitudo regni que e super
omne celum detur pplo scorum altissimi: cu
ius regnum sempitnu est. et omnes reges al
tissimum servient et obedient ei. Huc usq; fi
nis. Huc usq; finis ubi. Ego daniel multu
cogitationib; meis conturbabar: et facies
mea inmutata e in me. Vbum aut in corde
meo conservavi. VIII.

Anno tercio baltasar regis: visio apparu
it m. Ego daniel post id quod videra
i pncipio vidi in visione mea cum essem i
susis castro. quod e in elam regione. Vidi aut
in visione esse me sup portam ulai. et leva
vi oculos meos et vidi. Et ecce aries unus
stabat an paludem: hns cornua excelsa. et u
nu excelsius altero atq; succrescens. Postea
vidi arietem cornib; ventilantem cont occidente
et contra aquilonem et contra meridiem.
Et omis bestie non poterant resistere ei. nec liberari
de manib; eius. Fecitq; sm voluntatem
suam: et magnificatus e. et ego intellige
bam. Ecce aut hyrcus caprarum veniebat ab
occidente sup faciem totius terre: et n tan
gebat terram. Porro hyrcus hebat cornu
insigne int oculos suos: et venit usq; ad
arietem illu cornutu quem videram stante
an portam. Et cucurrit ad eum impetu for
titudinis sue. Cumq; appropinquasset ppe arietem
efferatus est in eum. et pcussit arietem et co
minuit duo cornua eius. et non poterat ari
es resistere ei. Cumq; eum misisset in terram co
culcavit: et nemo quibat liberare arietem de
manu eius. Hyrcus autem caprarum mag
nus factus est nimis. Cumq; crevisset fractum
est cornu magnum. et orta sunt cornua
quatuor sup illud. p. iiii. ventos celi. De u
no autem ex eis egressum e cornu unu
modicum: et factum est grande cont meridiem
et cont orientem. et cont fortitudinem. Et magni
ficatum est usq; ad fortitudinem celi. Et deie
cit de fortitudine et de stellis. et conculca
vit eos. Et usq; ad principem fortitudinis
magnificatus e. et ab eo tulit iuge sacrifi
cium: et deiecit locum sanctificationis eius.
Robur aut datum e ei cont iuge sacrificium pp
peccata. et psternetur veritas in terra. et faciet

et psperabitur. Et audivi unu de scis loquen
tem. Et dixit unus sanctus alteri: nescio cui
loquenti. Vsq; quo visio et iuge sacrificium. Et pec
catum desolationis que facta est. et sanctuarium
et fortitudo conculcabitur. Et dixit ei usq;
ad vesperam. Et mane dies duo milia. ccc.
et mundabitur sanctuarium. Factum e aut cum vi
derem ego daniel visionem et quererem in
telligentiam: ecce stetit in conspectu meo
qsi spes viri. et audivi vocem viri int ul
ai. Et clamavit et ait. Gabriel fac intel
ligere istam visionem. Et venit. et stetit iux
ta ubi ego stabam. Cumq; venisset pavens corrui
in faciem meam. Et dixit ad me. Intellige
fili hominis. qm in tempore finis comple
bitur visio. Cumq; loqueretur ad me: plapsus
sum pnus in terram. Et tetigit me et sta
tuit in gradu meo. Dixitq; m. Ego ostendam
tibi que ventura sunt in novissimo ma
ledictionis. qm habet tempus finem suum.
Aries quem vidisti habere cornua rex medorum
e atq; psarum. Porro hyrcus caprarum rex grecorum
e. Et cornu grande quod erat int ocu
los eius ipse est rex eius primus. Quod autem
fracto illo surrexerunt quatuor pro eo. quatuor
reges de gente eius consurgent. sed non in for
titudine eius. Et post regnum eorum cum cre
verint iniquitates. Consurget rex impudens
facie: et intelligens ppositiones. Et roborabitur
fortitudo eius: sed non in viribus suis. Et su
pra quam credi potest universa vastabit. et psperabitur
et faciet. Et interficiet robustos. et pplm scorum
sm voluntatem suam. Et dirigetur dolus in
manu eius. et cor suu magnificabit. et in co
pia rerum omnium occidet plurimos: et cont
principem principum consurget. et sine manu conte
retur. Et visio vespere et mane que dicta e vera
e. Tu ergo signa visionem. qr post dies mul
tos erit. Et ego daniel langui et egrotavi
p dies plurimos. Cumq; surrexissem faciebam
opa regis. et stupebam ad visionem: et non e
rat qui interpretaretur. IX.

In anno primo darii filii assueri de se
mine medorum qui imperavit sup regnu
chaldeorum: anno uno regni eius: ego dani
hel intellexi in libris numerum annorum de quo
factus est sermo dni ad ieremiam pphm ut
opleretur desolationes ihrlm. lxx. annis. Et
posui faciem meam ad dnm deum meum
rogare et deprecari in ieiunio sacco et cinere.
Et oravi ad dnm deum meum: et confessus sum
et dixi. Obsecro dne deus meus magne et t

rabilis custodiens pactum et misericordiam diligen-
tibus te et custodientibus mandata tua. Pecca-
vimus, iniquitatem fecimus, impie egimus,
et recessimus et declinavimus a mandatis
tuis ac iudiciis. Non obedivimus servis tuis
prophetis qui locuti sunt in nomine tuo regibus
nostris et principibus nostris, patribus nostris omnique populo
terre. Tibi Domine iustitia; nobis autem confusio fa-
ciei sicut est hodie viro Iuda et habitatoribus Ie-
rusalem, et omni Israel, his qui prope sunt et his
qui procul sunt in universis terris ad quas eie-
cisti eos propter iniquitates eorum in quibus
peccaverunt in te Domine. Nobis confusio faciei
regibus nostris et principibus nostris et patribus nostris
qui peccaverunt. Tibi autem Domino Deo nostro misericordia et
propitiatio, quia recessimus a te et non audivi-
mus vocem Domini Dei nostri ut ambularemus
in lege eius quam posuit nobis per servos suos pro-
phetas. Et omnis Israel prevaricati sunt legem
tuam et declinaverunt ne audirent vocem tuam, et
stillavit super nos maledictio et detestatio
que scripta est in libro Mosi servi Dei, quia pec-
cavimus ei. Et statuit sermones suos quos lo-
cutus est super nos et super principes nostros qui
iudicaverunt nos, ut superinduceret in nos ma-
gnum malum quale numquam fuit sub omni
celo secundum quod factum est in Ierusalem. Sicut scriptum
est in libro Mosi, omne malum hoc venit super
nos, et non rogavimus faciem tuam Domine
Deus noster ut reverteremur ab iniquitatibus nostris
et cogitaremus veritatem tuam. Et vigila-
vit Dominus super malitiam et adduxit eam super
nos. Iustus Dominus Deus noster in omnibus operibus suis
que fecit; non enim audivimus vocem eius. Et
nunc Domine Deus noster qui eduxisti populum tuum
de terra Egypti in manu forti et fecisti tibi
nomen secundum diem hanc: peccavimus, iniqui-
tatem fecimus. Domine in omnem iustitiam tuam
avertatur obsecro ira tua et furor tuus a
civitate tua Ierusalem et a monte sancto tuo. Propter
enim peccata nostra et iniquitates patrum nostro-
rum Ierusalem et populus tuus in opprobrium sunt
omnibus per circuitum nostrum. Nunc ergo exaudi Deus
noster orationem servi tui et preces eius, et ostende
faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est
propter temet ipsum. Inclina Deus meus aurem
tuam et audi. Aperi oculos tuos et vide deso-
lationem nostram et civitatem super quam invo-
catum est nomen tuum. Neque enim in iustificationibus
nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in
miserationibus tuis multis. Exaudi Domine, pla-
care Domine, attende et fac. Ne moreris propter temet
ipsum, Deus meus, quia invocatum est nomen tuum
super civitatem et super populum tuum. Cumque adhuc
loquerer et orarem et confiterer peccata mea
et peccata populi mei Israel, et prosternerem preces me-
as in conspectu Dei mei pro monte sancto Dei
mei, adhuc me loquente in oratione mea, ec-
ce vir Gabriel quem videram in visione
in principio cito volans tetigit me in tempo-
re sacrificii vespertini. Et docuit me et locutus
est mihi dixitque: Daniel nunc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio precum tua-
rum egressus est sermo. Ego autem veni ut indi-
carem tibi, quia vir desideriorum es. Tu autem ani-
madverte sermonem et intellige visionem.
lxx. ebdomade abbreviate sunt super populum
tuum et super urbem sanctam tuam ut consum-
metur prevaricatio et finem accipiat peccatum
et deleatur iniquitas et adducatur iusti-
tia sempiterna et impleatur visio et prophetes
et ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et ani-
madverte ab exitu sermonis ut iterum edificetur Ie-
rusalem usque ad christum ducem ebdomades .vii.
et ebdomades .lxii. erunt. Et rursum edi-
ficabitur platea et muri in angustia temporum.
Et post ebdomades .lxii. occidetur christus et
non erit eius populus qui eum negaturus est.
Et civitatem et sanctuarium dissipabit populus
cum duce venturo, et finis eius vastitas,
et post finem belli statuta desolatio. Confir-
mabit autem pactum multis ebdomada una, et
in dimidio ebdomadis deficiet hostia
et sacrificium, et in templo erit desolatio
abominationis. Et usque ad consummationem et fi-
nem perseverabit desolatio. X

Anno tertio Cyri regis Persarum verbum
revelatum est Danieli cognominato
Baltasar, et verbum verum et fortitudo
magna; intellexitque sermonem. Intelligentia
enim est opus in visione. In diebus illis ego
Daniel lugebam trium ebdomadarum die-
bus. Panem desiderabilem non comedi, et ca-
ro et vinum non introierunt in os meum, sed
neque unguento unctus sum donec implerentur
ebdomade trium dierum. Die autem .xx. et .iiii.
mensis primi eram iuxta fluvium magnum
qui est Tigris. Et levavi oculos meos et vidi,
et ecce vir unus vestitus lineis, et renes
eius accincti auro obrizo, et corpus eius
quasi chrysolitus, et facies eius velud species ful-
guris, et oculi eius ut lampas ardens, et
brachia eius et que deorsum usque ad pe-
des quasi species eris candentis, et vox sermonum

cius ut vox multitudinis. Vidi autem ego Da
nihel solus visionem. Porro viri qui e
rant mecum non viderunt: sed terror nimius
irruit super eos. et fugerunt in absconditum.
Ego autem relictus solus visionem vidi
grandem hanc. et non remansit in me forti
tudo. Sed et species mea immutata est in me. et
emarcui nec habui quicquam virium. Et au
divi vocem sermonum eius. et audiens ia
cebam consternatus super faciem meam. et
vultus meus herebat terre. Et ecce manus
tetigit me. et erexit me super genua mea et
super articulos manuum mearum. et dixit ad
me. Danihel vir desideriorum intellige ver
ba que ego loquor ad te. et sta in gradu tu
o. Nunc enim sum missus ad te. Cumque dixis
set michi sermonem istum steti tremens. et
ait ad me. Noli metuere Danihel. quia ex
die primo quo posuisti cor tuum ad intelli
gendum ut te affligeres in conspectu dei tui
exaudita sunt verba tua. Et ego veni propter
sermones tuos. Princeps autem regni per
sarum restitit michi .xx. et uno die. Et ecce mi
chael unus de principibus primis venit in
adiutorium meum. et ego remansi ibi
iuxta regem persarum. Veni autem ut doce
rem te que ventura sunt populo tuo in novis
simis diebus. quoniam adhuc visio in dies. Cum
que loqueretur michi huiuscemodi verbis deie
ci vultum meum ad terram et tacui. Et ecce quasi
similitudo filii hominis tetigit labia me
a. et aperiens os meum locutus sum. et
dixi ad eum qui stabat contra me. Domi
ne mi in visione tua dissolute sunt compages
mee. et nichil remansit in me virium. Et quo
modo poterit servus domini mei loqui cum domino me
o. Nichil enim remansit in me virium. sed et
halitus meus intercluditur. Rursum ergo
tetigit me quasi visio hominis. et confor
tavit me et dixit. Noli timere vir desideriorum.
Pax tibi confortare. et esto robustus. Cum
que loqueretur mecum: invalui et dixi. Loque
re domine mi: quia confortasti me. et ait. Numquid
scis quare venerim ad te? et nunc revertar:
ut prelier adversum principem persarum. Cum
ergo egrederer: apparuit princeps grecorum
veniens. Verumptamen annuntiabo tibi quod
expressum est in scriptura veritatis. Et nemo est
adiutor meus in omnibus his: nisi michael

Ego autem ab anno. XI.
primo Darii medi stabam ut confor
taretur et roboraretur. Et nunc veritatem annun
tiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in
perside. et quartus ditabitur opibus nimiis
super omnes. Et cum invaluerit divitiis suis
concitabit omnes gentes adversum regnum
grecie. Surget vero rex fortis: et dominabitur po
testate multa. et faciet quod placuerit ei. et
cum steterit conteretur regnum eius: et divi
detur in quattuor ventos celi. sed non in posteros
eius. neque potentiam illius qua dominatus est.
Lacerabitur enim regnum eius etiam in ex
ternos exceptis his. Et confortabitur rex austri
et de principibus eius prevalebit super eum.
et dominabitur ditione multa. et dominatio eius.
Et post finem annorum federabuntur. filia
que regis austri veniet ad regem aquilonis
facere amicitiam. et non obtinebit fortitudi
nem brachii. nec stabit semen eius. et tradetur
ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes eius
et qui confortabant eam in temporibus.
Et stabit de germine radicum eius plantatio.
Et veniet cum exercitu: et ingredietur provin
ciam regis aquilonis. Et abutetur eis. et
obtinebit insuper et deos eorum et sculpti
lia. vasa quoque pretiosa argenti et auri capti
va ducet in egyptum. Ipse prevalebit ad
versum regem aquilonis. et intrabit in
regnum rex auster. et revertetur ad terram suam.
Filii autem eius provocabuntur. et congregabunt
multitudinem exercituum plurimorum. et veniet
properans et inundans: et revertetur et concitabitur
et ingredietur cum robore eius: et provocatus
rex austri egredietur. et pugnabit adversus re
gem aquilonis. et preparabit multitudinem
nimiam. et dabitur multitudo in manu eius.
et capiet multitudinem et exaltabitur cor
eius. et deiciet multa milia: sed non prevalebit.
Convertetur rex aquilonis: et preparabit multitu
dinem multo maiorem quam prius. et in fine tem
porum annorumque veniet: et properans cum exercitu
magno et opibus nimis. Et in temporibus illis
multi consurgent adversum regem austri.
Filii quoque prevaricatorum populi tui extollentur ut
impleant visionem et corruent. Et veniet
rex aquilonis et portabit aggerem. et capi
et urbes munitissimas et brachia austri non
sustinebunt. et consurgent electi eius ad resi
stendum. et non erit fortitudo. Et faciet veniens
super eum iuxta placitum suum. et non erit qui
stet contra faciem eius. et stabit in terra in
clita et consumetur in manu eius. et ponet
faciem suam: ut veniat ad tenendum univer
sum regnum eius. et recta faciet cum eo. Et

filia feminarum dabit ei ut evertat illud et non stabit nec illius erit. Et convertet faciem suam ad insulas et capiet multas. Et cessare faciet principem opprobrii sui, et opprobrium eius convertetur in eum. Et convertet faciem suam ad imperium terrae suae, et impinget et corruet et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissimus et indignus decore regio, et in paucis diebus conteretur non in furore nec in praelio. Et stabit in loco eius despectus, et non tribuetur ei honor regius. Et veniet clam et obtinebit regnum in fraudulentia. Et brachia expugnabunt a facie eius et conterentur, insuper et dux foederis. Et post amicitias cum eo faciet dolum, et ascendet et superabit in modico populo. Et abundantes et uberes urbes ingredietur, et faciet quae non fecerunt patres eius et patres patrum eius: rapinam et praedam et divitias eorum dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit consilium, et hoc usque ad tempus. Et concitabitur fortitudo eius et cor eius adversum regem austri in exercitu magno. Et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis, et non stabunt quia inibunt adversum eum consilia. Et comedentes panem cum eo conterent eum, exercitusque eius opprimetur, et cadent interfecti eius plurimi. Duorum quoque regum cor erit ut malefaciant, et ad mensam unam mendacium loquentur, et non proficient, quia adhuc finis in aliud tempus. Et revertetur in terram suam cum opibus multis, et cor eius adversus testamentum sanctum, et faciet et revertetur in terram suam. Statuto tempore revertetur et veniet ad austrum, et non erit priori simile novissimum. Et venient super eum trieres et Romani, et percutietur et revertetur et indignabitur contra testamentum sanctuarii, et faciet; reverteturque et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. Et brachia ex eo stabunt et polluent sanctuarium fortitudinis, et auferent iuge sacrificium, et dabunt abominationem in desolationem. Et impii in testamento simulabunt fraudulenter; populus autem sciens Deum suum obtinebit et faciet. Et docti in populo docebunt plurimos, et ruent in gladio et in flamma et in captivitate et in rapina dierum. Cumque corruerint sublevabuntur auxilio parvulo, et applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent ut conflentur et eligantur et dealbentur usque ad tempus praefinitum, quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet iuxta voluntatem suam rex, et elevabitur et magnificabitur adversum omnem deum, et adversum Deum deorum loquetur magnifica, et dirigetur donec compleatur iracundia; perpetrata est quippe diffinitio. Et Deum patrum suorum non reputabit, et erit in concupiscentiis feminarum, nec quemquam deorum curabit, quia adversum universa consurget. Deum autem Maozim in loco suo venerabitur, et deum quem ignoraverunt patres eius colet auro et argento et lapide pretioso rebusque pretiosis. Et faciet ut muniat Maozim cum deo alieno quem cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et terram dividet gratuito. Et in tempore praefinito praeliabitur adversum eum rex austri, et quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus et in equitibus et in classe magna, et ingredietur terras et conteret et pertransiet. Et introibit in terram gloriosam, et multae corruent; hae autem salvabuntur de manu eius: Edom et Moab et principes filiorum Ammon. Et mittet manum suam in terras, et terra Aegypti non effugiet. Et dominabitur thesaurorum auri et argenti in omnibus pretiosis Aegypti; per Libyes quoque et Ethiopiam transibit. Et fama turbabit eum ab oriente et aquilone, et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos. Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria super montem inclitum et sanctum, et veniet usque ad summitatem eius, et nemo auxiliabitur ei. XII

In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui, et veniet tempus quale non fuit ab eo tempore ex quo gentes coeperunt esse usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui dormiunt in terrae pulvere evigilabunt, alii in vitam aeternam et alii in opprobrium ut videant semper. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iustitiam erudiunt plurimos quasi stellae in perpetuas aeternitates. Tu autem Daniel claude sermones et signa librum usque ad tempus statutum; pertransibunt plurimi et multiplex erit scientia. Et vidi ego Daniel, et ecce quasi duo alii stabant, unus hinc super ripam fluminis et alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis: Usquequo finis horum

mirabilium? Et audivi virum qui indutus
erat lineis qui stabat super aquas fluminis
cum levasset dexteram et sinistram suam in ce
lum: et iurasset per viventem in eternum. quia in tempus
et tempora et dimidium temporis. Et cum comple
ta fuerit dispersio manus populi sancti: complebuntur uni
versa hec. Et ego audivi et non intellexi. Et dixi
domine mi: quid erit post hec. Et ait. Vade da
niel. quia clausi sunt signatique sermones
usque ad tempus prefinitum. Eligentur mul
ti et dealbabuntur. et quasi ignis probabuntur
Et impie agent impii. Porro docti intellig
ent. neque intelligent omnes impii. Et a tempore
cum ablatum fuerit iuge sacrificium. et posi
ta fuerit abominatio in desolationem. dies
mille. cc. xc. Beatus qui expectat et pervenit
usque ad dies mille. ccc. xxxv. Tu autem dani
hel. vade ad prefinitum. et requiesces. et stabis
in sorte tua in fine dierum. XIII.

Et erat vir in babylone: et nomen eius
ioachim: et accepit uxorem nomine su
sannam filiam elchie pulchram nimis et timen
tem deum. Parentes enim illius cum essent ius
ti erudierunt filiam suam secundum legem moysi. E
rat autem ioachim dives valde. et erat ei po
merium vicinum domui sue. Et ad ipsum con
fluebant omnes iudei eo quod esset honorabilior
omnium. et constituti sunt duo senes iudices
in anno illo de quibus locutus est dominus. quia egres
sa est iniquitas de babylone a senioribus iu
dicibus qui videbantur regere populum. Isti fre
quentabant domum ioachim: et veniebant
ad eos omnes qui habebant iudicia. Cum autem
populus revertisset per meridiem: ingrediebatur su
sanna et deambulabat in pomerio viri
sui. Et videbant eam senes cotidie ingredien
tem et deambulantem. et exarserunt in con
cupiscentiam eius. Et everterunt sensum suum
et declinaverunt oculos suos ut non viderent ce
lum: neque recordarentur iudiciorum iustorum. Erant
ergo ambo vulnerati in amore eius. nec in
dicaverunt sibi invicem dolorem suum. Erube
scebant enim indicare concupiscentiam suam
volentes concumbere cum ea. Et observabant
cotidie sollicius videre eam. Dixitque alter ad al
terum. Eamus domum quia hora prandii est. Et egressi
recesserunt a se. Cumque revertissent venerunt
in unum: et sciscitantes ad invicem causam con
fessi sunt concupiscentiam suam. Et tunc in com
mune statuerunt tempus: quando eam pos
sent invenire solam. Factum est autem cum
observarent diem aptum. ingressa est aliquando

sicut heri et nudius tertius cum duabus so
lis puellis. voluitque lavari in pomerio. es
tus quippe erat: et non erat ibi quisquam
preter duos senes absconditos contemplan
tes eam. Dixit ergo puellis. Afferte mihi ole
um et smigmata: et ostia pomerii clau
dite ut laver. Et fecerunt sicut preceperat. Et clau
serunt hostia pomerii. Et egresse sunt per
posticum ut afferrent que iusserat. nesci
ebantque senes intus esse absconditos. Cum
que egresse essent puelle: surrexerunt duo
senes: et occurrerunt ad eam: et dixerunt.
Ecce hostia pomerii clausa sunt: et nemo
nos videt. et in concupiscentia tui sumus
quam ob rem assentire nobis et commiscere
nobiscum. Quod si nolueris dicemus testimo
nium contra te quod fuerit tecum iuvenis: et
ob hanc causam emisisti puellas a te. Inge
muit susanna et ait. Angustie mihi sunt un
dique. Si enim hoc egero: mors mihi est. Si autem
non egero non effugiam manus vestras. Sed me
lius est mihi absque opere incidere in manus vestras
quam peccare in conspectu domini. Et exclama
vit voce magna susanna. Exclamaverunt
autem et senes adversus eam. Et cucurrit unus
et aperuit hostium pomerii. Cum autem au
dissent clamorem in pomerio famuli do
mus: irruerunt per posticum ut viderent
quidnam esset. Postquam autem senes locuti sunt
erubuerunt servi vehementer: quia numquam fue
rat sermo huiuscemodi de susanna. Et facta
est dies crastina. Cumque venisset populus ad virum
eius ioachim. venerunt et duo presbiteri ple
ni iniqua cogitatione adversus susannam
ut interficerent eam. Et dixerunt coram populo.
Mittite ad susannam filiam elchie uxorem
ioachim. Et statim miserunt. Et venit cum
parentibus et filiis et universis cognatis suis.
Porro susanna erat delicata nimis: et pul
chra specie. At iniqui illi iusserunt ut dis
cooperiretur. Erat enim cooperta ut sic satia
rentur decore eius. Flebant igitur sui et omnes
qui noverant eam. Consurgentes autem du
o presbiteri in medio populi: posuerunt manus
super caput eius. Que flens suspexit ad ce
lum. Erat enim cor eius fiduciam habens in
domino. Et dixerunt presbiteri. Cum deambularemus
in pomerio soli: ingressa est hec cum duabus
puellis: et clausit ostium pomerii: et di
misit puellas a se. Venitque ad eam ado
lescens qui erat absconditus: et concubuit
cum ea. Porro nos cum essemus in angulo

pomerii uidentes iniquitatem cucurrimus
ad eos. et uidimus eos pariter commisceri. et illum quidem
non quiuimus comprehendere: quia fortior
nobis erat. et apertis hostiis exiliuit. hanc autem
cum apprehendissemus interrogauimus quis nam
esset adolescens: et noluit indicare nobis. huius
rei testes sumus. Credidit eis multitudo
quasi senibus et iudicibus populi: et condempna-
uerunt eam ad mortem. Exclamauit autem
susanna uoce magna et dixit. Deus eterne
qui absconditorum es cognitor. qui nosti omnia
antequam fiant. tu scis quoniam falsum tulerunt testi-
monium. Et ecce morior cum nichil horum fecerim
que isti malitiose composuerunt aduersum me. Ex-
audiuit autem dominus uocem eius. Cumque duceretur
ad mortem: suscitauit deus spiritum sanctum pueri
iunioris cui nomen daniel. Exclamauit uo-
ce magna. Mundus ego sum a sanguine
huius. Et conuersus omnis populus ad eum dixit.
Quis est sermo iste quem tu locutus es? Qui cum
staret in medio eorum dixit. Sic fatui filii
israel non iudicantes quod est uerum non cognos-
centes condempnastis filiam israel. Reuertimini
ad iudicium: quia falsum testimonium locuti
sunt aduersus eam. Reuersus est ergo populus cum
festinatione. Et dixerunt ei senes. Veni et sede
in medio nostrum: et indica nobis. quia tibi dedit deus
honorem senectutis. Et dixit ad eos daniel.
Separate illos ab inuicem procul: et diiudicabo
eos. Cum autem diuisi essent alter ab altero: uoca-
uit unum de eis. et dixit ad eum. Inueterate
dierum malorum: nunc uenerunt peccata tua que opera-
baris prius: iudicans iudicia iniusta. inno-
centes opprimens: et dimittens noxios: di-
cente domino. innocentem et iustum non interficies. Nunc
ergo si uidisti eam: dic sub qua arbore ui-
deris eos loquentes sibi. Qui ait: sub scino. Dixit
autem daniel. Recte mentitus es in caput tuum.
Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo:
scindet te medium. Et amoto eo iussit uenire
alium. et dixit ei. Semen chanaan et non iuda: species
decepit te: et concupiscentia subuertit cor tu-
um. Sic faciebatis filiabus israel: et ille timentes
loquebantur uobis. sed non filia iuda sustinuit
iniquitatem uestram. Nunc ergo dic michi sub qua
arbore uideris eos loquentes sibi. Qui ait. sub
prino. Dixit autem ei daniel. Recte mentitus
es et tu in caput tuum. manet enim angelus domini
gladium habens ut secet te medium: et interficiat
uos. Exclamauit itaque populus omnis uoce mag-
na: et benedixerunt deum qui saluat sperantes
in se. Et surrexerunt aduersus duos presbiteros: quos
conuicerat eis daniel ex ore suo falsum dixisse
testimonium. Feceruntque eis sicut male egerant
aduersus proximum: ut facerent secundum legem moy-
si. et interfecerunt eos. Et saluatus est sanguis in-
noxius in die illa. Helchias autem et uxor eius
laudauerunt deum pro filia sua susanna cum io-
achim marito eius: et cognatis eius omni-
bus quia non esset inuenta in ea res turpis. Daniel
autem est magnus in conspectu populi a die illa
et deinceps. Et rex astiages appositus est ad pa-
tres suos. et suscepit cyrus perses regnum eius.
Erat autem daniel conuiua regis: et hono-
ratus super omnes amicos eius. XIIII.

Erat quoque ydolum nomine bel apud ba-
bylonios. Et inpendebantur in eo per dies
singulos simile artabe. xii. et oues. xl. ui-
ni quoque amphore. vi. Rex quoque colebat
eum: et ibat per singulos dies adorare eum.
Porro daniel adorabat deum suum. Dixit-
que ei rex. Quare non adoras bel? Qui respon-
dens ait ei. quia non colo ydola manu facta
sed uiuentem deum qui creauit celum et terram
et habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad
eum rex. Non tibi uidetur esse bel uiuens deus?
An non uides quanta comedat et bibat co-
tidie. Et ait daniel arridens. Ne erres rex.
Iste enim intrinsecus luteus est. et forinsecus
ereus. neque comedit aliquando. Et iratus rex uoca-
uit sacerdotes: et ait illis. Nisi dixeritis michi quis
est qui comedat inpensas has: moriemi-
ni. Si autem ostenderitis quoniam bel comedat hec:
morietur daniel. quia blasphemauit bel.
Et dixit daniel regi. Fiat iuxta uerbum tuum.
Erant autem sacerdotes bel. lxx. exceptis ux-
oribus et filiis paruulis. Et uenit rex cum da-
niel in templum belis. Et dixerunt sacerdo-
tes belis. Ecce nos egredimur foras: et tu
rex pone escas: et uinum misce. et claude os-
tium: et signa anulo tuo. Et cum ingres-
sus fueris mane nisi inueneris omnia comes-
ta a bel: moriemur. uel daniel qui mentitus
est aduersum nos. Contempnabant autem quia fe-
cerant sub mensa absconditum introitum. et per
illum ingrediebantur semper et deuorabant ea.
Factum est autem postquam egressi sunt illi.
Et rex posuit cibos ante bel. precepit quoque daniel
pueris suis: et attulerunt cinerem: et cribra-
uit per totum templum coram rege. Egressi-
que clauserunt ostium: et signantes anulo
regis abierunt. Sacerdotes autem ingressi
sunt nocte iuxta consuetudinem suam. et
uxores et filii eorum: et comederunt omnia. et

bibunt. Surrexit autem rex summo diluculo
et Daniel cum eo. Et ait rex: Salva ne sunt
signa, Daniel? Qui respondit: Salva, rex. Et
statim cum aperuisset ostium, intuitus
rex mensam exclamavit voce magna di-
cens: Magnus es, Bel, et non est apud te dolus
quisquam. Et risit Daniel, et tenuit re-
gem ne ingrederetur intro, et dixit: Ecce pavi-
mentum, animadverte cuius vestigia sunt hec.
Et dixit rex: Video vestigia virorum et mulie-
rum et infantum. Et iratus est rex. Tunc rex
apprehendit sacerdotes et uxores et filios eo-
rum, et ostenderunt ei abscondita ostio-
la per que ingrediebantur et consumebant
omnia que erant super mensam. Occidit ergo
illos rex, et tradidit Bel in potestatem Dani-
elis, qui subvertit eum et templum eius. Et
erat draco magnus in loco illo, et colebant
eum Babylonii. Et dixit rex Danieli: Ecce
nunc non potes dicere quia non sit iste deus vi-
vens. Adora ergo eum. Dixitque Daniel: Do-
minum Deum meum adoro, quia ipse est Deus vi-
vens. Tu autem, rex, da mihi potestatem et interfici-
am draconem absque gladio et fuste. Et
ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picem et
adipem et pilos, et coxit pariter, fecitque mas-
sas et dedit in os draconis. Et diruptus est
draco. Et dixit: Ecce quem colebatis. Quod cum
audissent Babylonii, indignati sunt ve-
hementer. Et congregati sunt adversum regem
et dixerunt: Iudeus factus est rex. Bel destruxit
et draconem interfecit et sacerdotes occidit. Et
dixerunt cum venissent ad regem: Trade
nobis Danielem qui Bel destruxit et draconem
interfecit. Alioquin interficiemus te et domum.
Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehe-
menter, et necessitate compulsus tradidit eis
Danielem. Qui miserunt eum in lacum leo-
num, et erat ibi .vii. diebus. Porro in lacu e-
rant .vii. leones, et dabantur eis cotidie
duo corpora et due oves. Et tunc non sunt da-
ta eis, ut devorarent Danielem. Erat autem
Abacuch propheta in Iudea, et ipse coxerat pul-
mentum, et intriverat panes in alveo, et
ibat in campum ut ferret messoribus. Di-
xitque angelus Domini ad Abacuch: Fer prandi-
um quod habes in Babylonem Danieli qui
est in lacu leonum. Et dixit Abacuch: Domine, Ba-
bylonem non vidi, et lacum nescio. Et ap-
prehendit eum angelus Domini in vertice eius
et portavit eum capillo capitis sui, po-
suitque eum in Babylone supra lacum in impe-
tu spiritus sui. Et clamavit Abacuch dicens: Da-
niel, serve Dei, tolle prandium quod misit tibi
Deus. Et ait Daniel: Recordatus es mei, Domine
Deus, et non dereliquisti diligentes te. Surgens-
que Daniel comedit. Porro angelus Domini resti-
tuit Abacuch confestim in loco suo. Venit
ergo rex die septima ut lugeret Danielem.
Et venit ad lacum et introspexit, et ecce Da-
niel sedens in medio leonum. Exclamavit
rex voce magna dicens: Magnus es, Domine Deus
Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum.
Porro illos qui perditionis eius causa fuerant in-
tromisit in lacum, et devorati sunt in momento
coram eo. Tunc rex ait: Paveant habitantes
in universa terra Deum Danielis, quia ipse libera-
tor et salvator, faciens signa et mirabilia
in celo et in terra, qui liberavit Danielem de la-
cu leonum. Explicit liber Danielis prophete.

Incipit prologus in .xii. prophetis.

Non idem ordo est .xii.
prophetarum apud Hebre-
os qui et apud nos. Sed iux-
ta id quod ibi legitur
hic quoque dispositi sunt.
Osee conmaticus est et qui-
per sententias loquens. Iohel
planus in principiis, in fine obscurior. Et
usque ad Malachiam habent singuli proprieta-
tes suas, quos Esdram scribam legisque docto-
rem Hebrei autumant. Et quia longum est nunc de
omnibus dicere, hoc tantum vos, o Paula et Eustochi-
um, admonitos volo, unum librum esse .xii. pro-
phetarum, et Osee CYN XPONON. Usque Mala-
chiam autem Aggei et Zacharie fuisse tempori-
bus. In quibus autem tempus non prefertur in ti-
tulo, sub illis eos regibus prophetasse, sub qui-
bus et hi qui ante eos habent titulos, prophetaverunt.

Item alius prologus.

Duplex est apud He-
breos de his questio-
nibus, qui a capite pro-
nominati sunt, sen-
tentia. Plerique enim
dicunt quod ab Esdra scri-
ba in omnibus prophetis sic
sunt translati, ut prescriptum cuiusque nomine
prophete cuius sit sequens noscatur. Ipse est autem
Esdras qui ultimus prophetarum scribitur Mala-
chie nomine. Alii non dicunt quod ab ipsis prophetis
per spiritum sanctum ut certa sunt conscripta.

Incipit prologus in Osee.

Temporibus ozie
et ioathe · achaz · et
ezechie regum iu
da · et hieroboam fi
lii iosie regis israel ·
Osee filius beeri ad
prophetiam dicendam
spiritu sancto repletus
est · De memorato itaque numero regum
achaz rex iuda · et hieroboam rex israel deum
delinquentes · ut hystorie regum et pali
pomenon indicant · etiam israel ydolatrie
cultum impio ac potestatis sue adminiculo coe
gerunt · propterea quod deus ad osee hec locutus est
dicens · Accipe tibi uxorem fornicariam siue
fornicationum · et fac filios fornicationum · For
nicariam itaque non electam corporis meretricem
sed gentilem dominum deum ignorantem appellat ·
que dei creatoris sui amore contempto si
mulacrorum se subiecerat desideriis · Sed cum prophe
ta precepto in hec iter paruisset · conceptum ex
ea filium hiezrahel precepit nominare · id est
pollicente · post breue tempus sanguinem
hiezrahel in domo hieu uindicare · Cuius
promissionis hec causa est · Hieu per heliseum
in regem unctus ad defendendum sanguinem
naboth · cuius iezrahel que tunc temporis me
tropolis erat · quem hiezrahel achab regis israel
uxor interemerat · sicut hystoria regum ex
ponit · bis cum grauiter iuxta diuinum preceptum
uindicandi sanguinis eam in omnem memorati
domum descuisset · hec pacto dominum reliquisse in
uenitur · cuius propter hieroboam qui
lectione complexus est originis sue fecit im
mitante · ac contra dei precepta et religionem
cum populo israel agente · sanguis naboth qui
in loco certe hiezrahel fuerat profusus in do
mo hieu patris memorati hieroboe propter pec
cata reiunctuaternis significatur · Hinc fac
tum est ut ira dei in populo israel per tenuitatem
prophete pressura dicatur · Domum autem iude in
misericordia complexione ob hec promissa est
quia ezechias rex iuda filius achaz sub la
tis ydolis que tam pater eius quam ceteri re
ges consecrauerant templum dei purgasse
monstratur · Incipit liber osee.

Verbum domini quod fac
tum est ad osee filium beeri
in diebus ozie · ioathan a
chaz ezechie regum iuda
et in diebus hieroboam fi
lii ioas regis israel · Princi

Et dixit dominus ad osee
pium loquendi domino in osee · Vade sume tibi
uxorem fornicariam domino filios fornicationis — et fac
quia fornicans fornicabitur terra a domino · Et abiit
et accepit gomer filiam debelaim · Et conce
pit et peperit ei filium · Et dixit dominus ad eum · Vo
ca nomen eius hiezrahel · quoniam adhuc modicum
et uisitabo sanguinem hiezrahel super domum
iehu · Et quiescere faciam regnum domus is
rahel · Et in illa die conteram arcum israel in
ualle hiezrahel · Et concepit adhuc et pepe
rit filiam · Et dixit ei · Voca nomen eius absque
misericordia · quia non addam ultra misereri domui is
rahel · sed obliuione obliuiscar eorum · Et
domui iuda miserebor et saluabo eos in domino
deo suo · et non saluabo eos in arcu et gladio
et in bello · et in equis et in equitibus · Et ablac
tauit eam que erat absque misericordia · Et concepit
et peperit filium · Et dixit · Voca nomen eius non
populus meus · quia uos non populus meus · et ego non
ero deus uester · Et erit numerus filiorum israel quasi a
rena maris que sine mensura est · et non numera
bitur · Et erit in loco ubi dicitur eis · non populus
meus uos · dicetur eis filii dei uiuentis ·
Et congregabuntur filii iuda et filii israel pari
ter · Et ponent sibimet caput unum · et ascen
dent de terra · quia magnus dies hiezrahel ·
Dicite fratribus uestris populus meus · CAP. II. — cap. ii.
et sorori uestre misericordiam consecuta · Iudi
cate matrem uestram iudicate · quia ipsa non uxor
mea · et ego non uir eius · Auferat fornicatio
nes suas a facie sua · et adulteria sua de me
dio uberum suorum · ne forte expoliem eam nu
dam · Et statuam eam secundum diem natiuitatis
sue · Et ponam eam quasi solitudinem · et statuam
eam uelud terram inuiam · et interficiam eam
in siti · et filiorum illius non miserebor · quoniam
filii fornicationum sunt · quia fornicata est mater
eorum · Confusa est que concepit eos · quia dixit
Vadam post amatores meos qui dant michi pa
nes meos et aquas meas · lanam meam et linum
meum · oleum meum et potum meum · Propter hoc ecce
ego sepiam uiam tuam spinis · et sepiam
eam maceria · et semitas suas non inueniet
Et sequetur amatores suos · et non apprehen
det eos · et queret eos et non inueniet · Et di
cet · Vadam et reuertar ad uirum meum priorem
quia bene michi erat tunc magis quam nunc · Et hec nesci
uit quia ego dedi ei frumentum et uinum et ole
um · et argentum multiplicaui ei et aurum
que fecerunt baal · Idcirco conuertar et assumam
frumentum meum et uinum meum in tempore
suo · et liberabo lanam meam et linum meum que

ſanguinē

operiebant ignominiam eius. Et nunc revelabo
ſtultitiam eius in oculis amatorum eius. et vir
non eruet eam de manu mea. Et ceſſare faciam
omne gaudium eius: et ſollempnitatem eius
neomeniam eius. et omnia feſta tempora eius
et corrumpam vineam eius et ficum eius: de qui
bus dixit. Mercedes hee mee ſunt: quas dederunt
mihi amatores mei. Et ponam eam in ſaltum: et co
medet illam beſtia agri. Et viſitabo ſuper eam di
es baalim quibus accendebat incenſum. et or
nabatur inaure ſua et monili ſuo. et ibat poſt
amatores ſuos: et mei obliviſcebatur dicit
dominus deus. Propter hoc ecce ego lactabo eam et in
ducam eam in ſolitudinem. et loquar ad cor eius
et dabo ei vinitores eius ex eodem loco. et
vallem achor ad aperiendam ſpem. et canet ibi
iuxta dies iuventutis ſue. et iuxta dies aſcen
ſionis ſue de terra egypti. Et erit in die illo ait
dominus. Vocabit me vir meus: et non vocabit
me ultra baalim. Et auferam nomina baalim de
ore eius. et non recordabitur ultra nominis eorum.
Et percutiam eis fedus in die illa cum beſtiis
agri et cum volucre celi: et cum reptili terre
Et arcum et gladium et bellum conteram de terra
et dormire eos faciam fiducialiter. Et ſponſa
bo te mihi in ſempiternum. et ſponſabo te mihi in iuſti
cia et iudicio et miſericordia: et in miſerationibus. Et ſpon
ſabo te mihi in fide. Et ſcies quia ego dominus deus. Et
erit in die illa ego exaudiam te dicit dominus.
Et exaudiam celos: et illi exaudient terram. et
terra exaudiet triticum et vinum et oleum. et hec ex
audient iezrahel. Et ſeminabo eam mihi in terra. et
miſerebor eius que fuit abſque miſericordia. Et dicam non
populo meo populus meus es tu. Et ipſe dicet mihi deus
meus es tu. III

Et dixit dominus ad me. Adhuc vade dili
ge mulierem dilectam amico et adulte
ram ſicut diligit dominus filios iſrael. et ipſi reſpiciunt
ad deos alienos: et diligunt vinacia uvarum. Et
fodi eam mihi xv. argenteis: et choro ordei: et
dimidio choro ordei. Et dixi ad eam. Dies mul
tos expectabis me: et non fornicaberis. et non
eris cum viro: ſed et ego expectabo te. Quia dies
multos ſedebunt filii iſrael: ſine rege et ſine prin
cipe. et ſine ſacrificio et ſine altari. et ſine ephot. et
ſine therafim. Et poſt hec revertentur filii iſrael: et que
rent dominum deum ſuum. et david regem ſuum.
et pavebunt ad dominum: et ad bonum eius in noviſ
ſimo dierum. IIII.

Audite verbum domini filii iſrael: quia iudicium
domino cum habitatoribus terre. Non eſt enim veritas
et non eſt miſericordia et non eſt ſcientia dei in terra. Maledictum
et mendacium et homicidium et furtum et ad
ulterium inundaverunt: et ſanguis tetigit.
Propter hoc lugebit terra: et infirmabitur omnis
qui habitat in ea. In beſtia agri et in volucre
celi: ſed et piſces maris congregabuntur. Verum
tamen unuſquiſque non iudicet. et non arguatur
vir. populus enim tuus. ſicut hii qui contradicunt
ſacerdoti. Et corrues hodie. et corruet etiam propheta
tecum. Nocte tacere feci matrem tuam. Con
ticuit populus meus eo quod non habuit ſcientiam.
Quia tu ſcientiam repuliſti: repellam te ne ſacer
dotio fungaris mihi. Et quia oblita es legis
dei tui: obliviſcar et ego filiorum tuorum. Secundum
multitudinem eorum: ſic peccaverunt mihi. Glo
riam eorum in ignominiam commutabo. Peccata populi
mei comedent. et ad iniquitatem eorum ſuble
vabunt animas eorum. Et erit ſicut populus ſic
ſacerdos. Et viſitabo ſuper eum vias eius. et
cogitationes eius reddam ei. Et comedent:
et non ſaturabuntur. Fornicati ſunt: et non ceſ
ſaverunt: quoniam dominum reliquerunt in non cuſto
diendo. Fornicatio et vinum et ebrietas
aufert cor. Populus meus in ligno ſuo interro
gavit. et baculus eius annunciavit ei. Spi
ritus enim fornicationum decepit eos: et fornicati
ſunt a deo ſuo. Super capita montium ſacrifica
bant. et ſuper colles accendebant thimiama
ta ſubtus quercum et populum et terebinthum
quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabun
tur filie veſtre. et ſponſe veſtre adultere erunt. Non
viſitabo ſuper filias veſtras cum fuerint forni
cate. et ſuper ſponſas veſtras cum adulterate fu
erint. quoniam ipſi cum meretricibus converſabantur.
et cum effeminatis ſacrificabant. Et populus non in
telligens vapulabit. Si fornicaris tu iſrael: non
delinquat ſaltem iuda. Et nolite ingredi in
galgalam. et ne aſcenderitis in bethaven
neque iuraveritis vivit dominus. Quoniam ſicut vacca laſ
civiens declinavit iſrael: nunc paſcet eos dominus
quaſi agnum in latitudine. Particeps ydolorum
ephraim dimitte eum. Separatum eſt convivi
um eorum. fornicatione fornicati ſunt: di
lexerunt afferre ignominiam protectores eius.
Ligavit ſpiritus eum in alis ſuis: et confundentur
a ſacrificiis ſuis. V regis

Audite hoc ſacerdotes: et attendite domus
iſrael. et domus auſcultate: quia vobis
iudicium eſt. Quoniam laqueus facti eſtis ſpeculati
oni. et ſicut rete expanſum ſuper thabor.
et victimas declinaſtis in profundum. Et ego
eruditor omnium eorum. Ego ſcio ephraim
contaminatus eſt iſrael. Non dabunt cogitationes

et iſrael non eſt abſconditus a me quia nunc fornicatus eſt effraim

suas ut revertantur ad Deum suum quia spiritus for-
nicationum in medio eorum et Dominum non cogno-
verunt. Et respondebit arrogantia Israhel in facie eius
et Israhel et Ephraim ruent in iniquitate sua: ru-
et etiam Iudas cum eis. In gregibus suis et in
armentis suis vadent ad quaerendum Dominum: et
non invenient. Ablatus est ab eis. In Dominum prevari-
cati sunt: quia filios alienos genuerunt. Nunc
devorabit eos mensis cum partibus suis. Cla-
ngite bucina in Gabaa, tuba in Rama. Ulu-
late in Bethaven post tergum tuum Beniamin.
Ephraim in desolatione erit in die correp-
tionis. In tribubus Israhel ostendi fidem. Facti sunt
principes Iuda quasi assumentes terminum: super
eos effundam quasi aquam iram meam. Calump-
niam patiens Ephraim fractus iudicio: quoniam
cepit abire post sordes. Et ego quasi tinea Ephraim
et quasi putredo domui Iuda. Et vidit Ephraim
languorem suum et Iudas vinculum suum. Et a-
biit Ephraim ad Assur: et misit ad regem ul-
torem. Et ipse non poterit sanare vos: nec solvere
poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leaena Ephra-
im et quasi catulus leonis domui Iuda. Ego
ego capiam et vadam et tollam: et non est qui
eruat. Vadens revertar ad locum meum: donec
deficiatis et quaeratis faciem meam. VI.

In tribulatione sua mane consurgent
ad me. Venite et revertamur ad Dominum.
quia ipse cepit et sanabit nos: et percutiet et sana-
bit nos. Vivificabit nos post duos dies. In
die tertia suscitabit nos: et vivemus in conspec-
tu eius. Sciemus sequemurque ut cognosca-
mus Dominum. Quasi diluculum preparatus est egressus eius:
et veniet quasi imber nobis temporaneus et sero-
tinus terrae. Quid faciam tibi Ephraim?
quid faciam tibi Iuda? Misericordia vestra quasi nubes
matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter
hoc dolavi in prophetis: et occidi eos in verbis oris me-
i. Et iudicia tua quasi lux egredientur. Quia mi-
sericordiam volui et non sacrificium: et scientiam Dei
plus quam holocausta. Ipsi autem sicut Adam transgres-
si sunt pactum: ibi prevaricati sunt in me.
Galaad civitas operantium idolum supplan-
tata sanguine. Et quasi fauces virorum latronum:
particeps sacerdotum in via interficientium perge-
ntes de Sichem: quia scelus operati sunt. In domo
Israhel vidi horrendum. Ibi fornicationes Ephraim.
Contaminatus est Israhel. Sed et Iuda pone messem
tibi, cum convertero captivitatem populi mei.

Cum sanare vellem Israhel VII.
revelata est iniquitas Ephraim et
malicia Samariae quia operati sunt mendacium. Et fur
ingressus est spolians latrunculus foris. Et ne
forte dicant in cordibus suis omnem mali-
tiam eorum me recordatum. Nunc circumdederunt
eos adinventiones suae, coram facie mea factae
sunt. In malicia sua laetificaverunt regem: et in
mendaciis suis principes. Omnes adulterantes quasi
clibanus succensus a coquente. Quievit pau-
lulum civitas a commixtione fermenti donec
fermentaretur totum. Dies regis nostri. Ceperunt prin-
cipes furere a vino. Extendit manum suam cum illu-
soribus: quia applicuerunt quasi clibanum cor suum cum
insidiaretur eis. Tota nocte dormivit coquens
eos. Mane ipse succensus quasi ignis flammae. Omnes
calefacti sunt sicut clibanus: et devoraverunt
iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt: non
est qui clamet in eis ad me. Ephraim in populis
ipse commiscebatur. Ephraim factus est subcine-
ricius panis qui non reversatur. Comederunt ali-
eni robur eius: et ipse nescivit. Sed et cani effu-
si sunt in eo: et ipse ignoravit. Et humiliabitur
superbia Israhel in facie eius. Nec reversi sunt ad
Dominum Deum suum. et non quaesierunt eum in omni-
bus. Et factus est Ephraim quasi columba seduc-
ta non habens cor. Egyptum invocabant: ad Assy-
rios abierunt. Et cum profecti fuerint expandam
super eos rete meum. quasi volucrem caeli detrahi
eos. Caedam eos secundum auditionem coetus eorum. Ve
eis quoniam recesserunt a me. Vastabuntur quia prevari-
cati sunt in me. Ego redemi eos. Et ipsi locuti
sunt contra me mendacium. Et non clamaverunt
ad me in corde suo. Sed ululabant in cubilibus
suis. Super triticum et vinum ruminabant. Recesse-
runt a me. Et ego erudivi eos et confortavi bra-
chia eorum: et in me cogitaverunt maliciam. Re-
versi sunt ut essent absque iugo. Facti sunt quasi
arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum
a furore linguae suae. Ista subsannatio in terra
Egypti. VIII.

In gutture tuo sit tuba. Quasi aquila su-
per domum Domini: pro eo quod transgressi sunt foedus
meum: et legem meam prevaricati sunt. Me
invocabunt Deus meus. Cognovimus te Israhel. Pro-
iecit Israhel bonum: inimicus persequetur eum. Ipsi
regnaverunt et non ex me: principes extiterunt et
non cognovi. Argentum suum et aurum suum fecerunt
sibi idola ut interirent. Proiectus est vitulus tuus
Samaria. Iratus est furor meus in eis. Usquequo
non poterunt emundari? Quia ex Israhel et ipse est.
Artifex fecit illum: et non est Deus. Quoniam in aranea-
rum telas erit vitulus Samariae. Quia ventum
seminabunt et turbinem metent. Culmus stans
non est in eis: germen non faciet farinam. Quod et si fecerit

alieni comedent eam. Devoratus est Israel: nunc
factus est in nationibus quasi vas immundum. Quia ipsi
ascenderunt ad Assur: onager solitarius sibi. Effra-
ym munera dederunt amatoribus suis. Sed et cum
mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos:
et quiescent paulisper ab onere regis et prin-
cipum. Quia multiplicavit Ephraym altaria
ad peccandum: facte sunt ei are in delictum.
Scribam ei multiplices leges meas que velut
aliene computate sunt. Hostias illius afferent,
immolabunt carnes et comedent, et dominus non sus-
cipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eo-
rum: ipsi in Egyptum convertentur. Et oblitus
est Israel factoris sui, et edificavit delubra: et
Iudas multiplicavit urbes munitas. Et mit-
tam ignem in civitates eius, et devorabit e-
des illius. IX

Noli letari Israel: noli exultare sicut populi:
quia fornicatus es a deo tuo. Dilexisti mer-
cedem super omnes areas tritici. Area et torcular
non pascet eos, et vinum mentietur eis. Non habitabunt
in terra domini. Reversus est Effraym in Egyptum,
et in Assyriis pollutum comedit. Non libabit
domino vinum, et non placebunt ei. Sacrificia eorum
quasi panis lugentium: omnes qui comedent eum
contaminabuntur. Quia panis eorum anime ipsorum:
non intrabunt in domum domini. Quid facietis in
die sollempni, in die festivitatis domini? Ecce enim
profecti sunt a vastitate. Egyptus congregabit e-
os, Memphis sepeliet eos. Desiderabile argentum
eorum urtica hereditabit, lappa in tabernaculis
eorum. Venerunt dies visitationis, venerunt di-
es retributionis. Scitote Israel stultum prophetam,
insanum virum spiritualem, propter multitudinem
iniquitatis tue, et multitudinem amentie tue.
Speculator Effraym cum deo meo: propheta la-
queus ruine factus est super omnes vias eius.
Insania in domo dei eius. Profunde peccaverunt
sicut in diebus Gabaa. Recordabitur iniquitatis
eorum, et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in
deserto inveni Israel: quasi prima poma ficulnee
in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi
autem intraverunt ad Beelphegor, et abaliena-
ti sunt in confusionem, et facti abhominabiles
sicut ea que dilexerunt. Effraym quasi avis avo-
lavit: gloria eorum a partu, et ab utero, et a con-
ceptu. Et si enutrierint filios suos, absque li-
beris eos faciam in hominibus. Sed et ve eis cum
recessero ab eis. Effraym ut vidi Tyrus, fun-
data erat in pulcritudine. Et Effraym adduc-
et ad interfectorem filios suos. Da eis domine.
Quid dabis eis? Da eis vulvam absque liberis
et ubera arentia. Omnes nequitie eorum in Gal-
gal: quia ibi exosos habui eos propter maliciam
adinventionum eorum. De domo mea eiciam
eos: non addam ut diligam eos. Omnes princi-
pes eorum recedentes. Percussus est Effraym:
radix eorum exsiccata est: fructum nequaquam
facient. Quod si et genuerint, interficiam amantis-
sima uteri eorum. Abiciet eos dominus deus
meus quia non audierunt eum, et erunt vagi
in nationibus. X

Vitis frondosa Israel: fructus adequatus
est ei. Secundum multitudinem fructus sui
multiplicavit altaria: iuxta ubertatem terre sue
edificaverunt simulacris. Divisum est cor eorum:
nunc interibunt. Ipse confringet simulacra eorum,
depopulabit aras eorum. Quia nunc dicent: Non
est rex nobis: non enim timemus dominum. Et rex
quid faciet nobis? Loquimini verba visionis
inutilis, et ferietis fedus cum mendacio:
et germinabit quasi amaritudo iudicium super
sulcos agri. Vaccas Bethaven coluerunt habita-
tores Samarie. Quia luxit super eum populus eius,
et editui eius super eum exultaverunt in glo-
ria eius, quia migraverit ab eo. Siquidem
et ipse in Assur delatus est, munus regi ul-
tori. Confusio Effraym capiet, et confundetur
Israel in voluntate sua. Transire fecit Samaria
regem suum quasi spumam super faciem aque.
Et disperdentur excelsa ydoli, peccata Israel. Lap-
pa et tribulus ascendet super aras eorum. Et
dicent montibus: Operite nos: et collibus: Cadi-
te super nos. Ex diebus Gabaa peccavit Israel:
ibi steterunt. Non apprehendet eos in Gabaa
prelium super filios iniquitatis. Iuxta deside-
rium meum corripiam eos: et congregabuntur super
eos populi, cum corripientur propter duas iniquita-
tes suas. Effraym vitula docta diligere trituram,
et ego transivi super pulcritudinem colli eius.
Ascendam super Effraym: arabit Iudas: con-
fringet sibi sulcos Iacob. Seminate vobis in iusti-
ciam, metite in ore misericordie. Innovate
vobis novale. Tempus autem requirendi do-
minum, cum venerit qui docebit vos iustitiam.
Arastis impietatem, iniquitatem messuistis,
comedistis frugem mendacii, quia confisus
es in viis tuis, et in multitudine fortium tuorum.
Consurget tumultus in populo tuo: et omnes
munitiones tue vastabuntur, sicut vastatus est
Salmana a domo eius qui iudicavit Baal
in die prelii, matre super filios allisa. Sic fecit
vobis Bethel. XI

Sic fecit vobis Bethel a facie malicie

iniquitatum vestrarum. Sicut mane transit,
pertransiit rex Israel. Quia puer Israel, et dilexi
eum: et ex Egypto vocavi filium meum. Vocaverunt eos,
sic abierunt a facie eorum. Baalim immo-
labant, et simulacris sacrificabant. Et ego
quasi nutricius Ephraim portabam eos in brachi-
is meis: et nescierunt quod curarem eos. In fu-
niculis Adam traham eos, in vinculis cari-
tatis. Et ero eis quasi exaltans iugum super
maxillas eorum. Et declinavi ad eum ut ve-
sceretur. Non revertetur in terram Egypti: et ipse
Assur rex eius: quoniam noluerunt converti. Cepit
gladius in civitatibus eius: et consumet e-
lectos eius, et comedet capita eorum. Et populus
meus pendebit ad reditum meum: iugum
autem non imponetur ei simul, quod non auferatur.
Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israel? quomodo
dabo te? sicut Adama ponam te, ut Seboim? con-
versum est in me cor meum, pariter contur-
batur est penitudo mea. Non faciam furorem
ire mee: et non convertar ut disperdam Ephra-
im: quoniam deus ego et non homo: in medio
tui sanctus, et non ingrediar civitatem. Post dominum am-
bulabunt, et quia ipse rugiet, et quasi leo ru-
giet, et formidabunt filii maris. Et avo-
labunt quasi avis ex Egypto, et quasi columba
de terra Assyriorum: et collocabo eos in do-
mibus suis, dicit dominus. Circumdedit me in nega-
tione sua Ephraim, et in dolo domus Israel. Iu-
das autem testis descendit cum deo, et cum
sanctis fidelibus. XII.

Ephraim pascit ventum, et sequitur es-
tum. Tota die mendacium et vastita-
tem multiplicat: et fedus cum Assyriis in-
iit, et oleum in Egyptum ferebat. Iudicium
ergo domini cum Iuda, et visitabo super Iacob.
iuxta vias eius, et iuxta adinventiones eius
reddet ei. In utero supplantavit fratrem suum:
et in fortitudine sua directus est cum angelo.
Et invaluit ad angelum, et confortatus est.
flevit et rogavit eum. In Bethel invenit eum,
et ibi locutus est nobiscum. Et dominus deus exercituum,
dominus memoriale eius. Et tu ad deum tuum conver-
teris. Misericordiam et iudicium custodi, et in deo
tuo spera semper. Chanaan in manu eius sta-
tera dolosa: calumpniam dilexit. Et dixit
Ephraim: Verumptamen dives effectus sum:
inveni ydolum michi. Omnes labores labores mei
non invenient michi iniquitatem quam peccavi.
Et ego dominus deus tuus ex terra Egypti. Adhuc
sedere te faciam in tabernaculis, sicut in die-
bus festivitatis. Et locutus sum per prophetas, et

ego visionem multiplicavi: et in manu
prophetarum assimilatus sum. Si Galaad ydo-
lum, ergo frustra erant in Galgal bobus im-
molantes. Nam et altaria eorum quasi ace-
rvi super sulcos agri. Fugit Iacob in regionem
Syrie, et servivit Israel in uxorem, et in uxore
servivit. In propheta autem eduxit dominus Israel de
Egypto: et in propheta servatus est. Ad iracundiam
me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis:
et sanguis eius super eum veniet, et obpro-
brium eius restituet ei dominus deus suus.
Loquente Ephraim: XIII.
horror invasit Israel: et deliquit in Ba-
al, et mortuus est. Et nunc addiderunt ad pec-
candum: feceruntque sibi conflatile de argen-
to suo quasi similitudinem ydolorum. Factura ar-
tificum totum est. His ipsi dicunt: Immolate
homines, vitulos adorantes. Idcirco erunt
quasi nubes matutina, et sicut ros matutinus
preteriens: sicut pulvis turbine raptus ex a-
rea, et sicut fumus de fumario. Ego autem dominus
deus tuus ex terra Egypti: et deum absque me
nescies, et salvator preter me non est. Ego cog-
novi te in deserto, in terra solitudinis. Iuxta pas-
cua sua adimpleti sunt et saturati. Et levave-
runt cor suum: et obliti sunt mei. Et ego ero e-
is quasi leena: et sicut pardus in via Assyrio-
rum. Et occurram eis quasi ursa raptis catulis
et disrumpam interiora iecoris eius eorum: et con-
sumam eos ibi quasi leo. Bestia agri scindet e-
os. Perditio tua Israel: tantummodo in me auxilium tuum.
Ubi est rex tuus? maxime nunc salvet te in
omnibus urbibus tuis: et iudices tui de quibus
dixisti: Da michi regem et principes. Dabo tibi re-
gem in furore meo, et auferam in indigna-
tione mea. Colligata est iniquitas Ephraim,
absconditum est peccatum eius. Dolores partu-
rientis venient ei: ipse filius non sapiens.
Nunc enim non stabit in contritione filiorum.
De manu mortis liberabo eos. Ero mors tua o
mors: ero morsus tuus inferne. Consolati-
o tua abscondita est ab oculis meis: quia ipse
inter fratres dividet. Adducet urentem ventum
dominus de deserto ascendentem: et siccabit venas
eius, et desolabit fontem eius. Et ipse diripi-
et thesaurum et omne vas desiderabile. Pereat
Samaria: quoniam ad amaritudinem concitavit
deum suum. In gladio pereat: parvuli eorum
elidantur: et fete eorum discindantur.
Convertere Israel ad XIIII.
dominum deum tuum: quoniam corruisti in ini-
quitate tua. Tollite vobiscum verba, et convertimini

in ad dominum. Dicite ei: Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum, et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non salvabit nos, super equum non ascendemus, nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum nostrarum, quia eius qui in te est misereberis pupilli. Sanabo contritiones eorum, et diligam eos spontanee, quia aversus est furor meus ab eis. Ero quasi ros, et Israel germinabit quasi lilium, et erumpet radix eius ut Libani. Ibunt rami eius, et erit quasi oliva gloria eius, et odor eius ut Libani. Convertentur sedentes in umbra eius; vivent tritico, et germinabunt quasi vinea; memoriale eius sicut vinum Libani. Effraym quid mihi ultra ydola? Ego exaudiam et dirigam eum; ego ut abietem virentem. Ex me fructus tuus inventus est. Quis sapiens et intelliget ista? intelligens et sciet hec? Quia recte vie Domini, et iusti ambulabunt in eis; prevaricatores vero corruent in eis.

Explicit Osee. Incipit prologus primus in Iohel propheta.

Iohel filius Phatuel describit terram duarum tribuum eruca brucho locusta rubigine vastatam, et post eversionem prioris populi effusum spiritum sanctum super servos Dei et ancillas, id est super c.xx. credentium nomina. Et fuerunt in cenaculo montis Syon c.xx. qui ab uno usque ad xv. paulatim et per incrementa surgentes xv. graduum numerum efficiunt, qui in psalterio mystice continentur. Ex tribus igitur generibus rethorum hic sumuntur principia, et tres sunt argumentorum partes, ex quibus maxime solet omnis orator aut eos dociles aut benivolos aut attentos auditores reddere efficere. Hic igitur propheta recte a magnitudine cladis sumens principium eorum qui audierant, volens ad penitentiam provocare, reddidit attentos, admirans futurorum malum, ut considerantes futuri cladis asperitatem cuncti penitentiam arripiant. In hoc propheta nec reges nec tempora sunt prenotata, quia hiis de temporibus ac regibus quibus Osee prophetavit.

Item alius prologus

Sanctus Iohel apud Hebreos post Osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine Effraym ad decem tribus confertur vaticinium, que vel Samaria vel Israel sepe memorantur, sic hic sub nomine prophetiam omne quod dicitur ad tribum Iude et ad Ierusalem pertinere cernendum est, et nulla omnino Israel fit mentio, id est decem tribuum. In hoc siquidem tempora quibus prophetavit eadem debemus accipere que in Osee legimus: in diebus Ozie Ioathan Achaz et Ezechie regum Iuda, et in diebus Ieroboam filii Ioas regis Israel. Porro factum esse sermonem domini ad intuitum eius refert auditus, non ad credulitatem illius qui fit dicitur, ut alibi legimus: Dominus factus est michi in salutem. Auditor autem in scripturis sanctis non est iste qui in aure sonat, sed qui corde percipitur, iuxta illud quod Dominus loquitur in evangelio: Qui habet aures audiendi audiat. Et autem dicitur e hystorica(?) certa(?) tunc sonat auribus percipite, propterea non aure sed corde percipitur. Qui senes sunt et celestes audiunt spiritualiter. Cuncti que habitant in terra appellanturque terrenis auribus percipiunt. Ubicumque autem hec duo verba coniuncta ponuntur, non ad simplicem tantum verborum sonum, sed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinet. In genesi Lamech loquitur ad uxores suas Ade et Sella: Audite verba mea uxores Lamech, auribus percipite sermones meos. Quia virum occidi in vulnus meum et iuvenem in livorem meum. Et Esayas: Audite celi et auribus percipe terra.

Incipit Iohel propheta.

Verbum domini quod factum est ad Iohel filium Phatuel. Audite hoc senes, et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factum est istud in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum? Super hoc filiis vestris narrate, et filii vestri filiis suis, et filii eorum generationi alteri. Residuum eruce comedit locusta, et residuum locuste comedit bruchus, et residuum bruchi comedit rubigo. Expergiscimini ebrii et flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniam periit ab ore vestro. Gens enim ascendit super terram meam, fortis et innumerabilis; dentes eius ut dentes leonis, et molares eius ut catuli leonis. Posuit vineam meam in desertum, et ficum meam decorticavit; nudans spoliavit eam et proiecit; albi facti sunt rami eius. Plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis sue. Periit sacrificium et libatio de domo domini; luxerunt sacerdotes ministri domini. Depopulata est regio, luxit humus, quoniam vastatum est triticum, confusum est vinum, elanguit

olim. Confusi sunt agricole. ululaverunt vi-
natores super frumento et ordeo. quia periit mes-
sis agri. Vinea confusa est. et ficus elangu-
it. malogranatum: et omnia ligna agri arue-
runt. quia confusum est gaudium a filiis
hominum. Accingite vos et plangite sacerdo-
tes. ululate ministri altaris. Ingredimini et
cubate in sacco ministri dei mei. quoniam interiit
de domo dei vestri sacrificium et libatio. Sanctifica-
te ieiunium. vocate cetum. congregate senes
et omnes habitatores terre. in domum dei vestri. et
clamate ad dominum. A. a. a. diei. quia prope est di-
es domini. et quasi vastitas a potente veniet. Num-
quid non coram oculis vestris alimenta perierunt
de domo dei vestri letitia et exultatio: Conpu-
truerunt iumenta in stercore suo. Demolita sunt
horrea. dissipate sunt apothece. quoniam confu-
sum est triticum. Quid ingemuit animal.
mugierunt greges armenti. quia non est pascua eis
sed et greges pecorum disperierunt. Ad te domine
clamabo. quia ignis comedit speciosa deserti. et
flamma succendit omnia ligna regionis. Sed et bes-
tie agri quasi area sitiens ymbrem suspexe-
runt ad te. quoniam exsiccati sunt fontes aquarum.
et ignis devoravit speciosa deserti. II
Canite tuba in syon: ululate in mon-
te sancto meo. Conturbentur omnes habitato-
res terre. quia venit dies domini. quia prope est dies te-
nebrarum et caliginis. dies nubis et turbinis.
quasi mane expansum super montes: sic populus mul-
tus et fortis. Similis ei non fuit a principio. et
post eum non erit usque ad annos generationis
et generationis. Ante faciem eius ignis vorans
et post eum exurens flamma. Quasi ortus volu-
ptatis terra coram eo. et post eum solitudo de-
serti: nec est qui effugiat eum. Quasi aspectus
equorum aspectus eorum. et quasi equites sic cur-
rent. Sicut sonitus quadrigarum: sic capita
montium exilient. Sicut sonitus flamme ignis
devorantis stipulam. velut populus fortis pre-
paratus ad prelium. A facie eius cruciabuntur populi.
omnes vultus redigentur in ollam. Sicut for-
tes current. quasi viri bellatores ascendent in
murum. Vir in viis suis gradietur. et non
declinabunt a semitis suis. Unusquisque fratrem
suum non coartabit. singuli in calle ambu-
labunt. Sed et per fenestras cadent et non demo-
lientur. Urbem ingredientur. in muro current.
domos ascendent. per fenestras intrabunt quasi fur.
A facie eius contremuit terra. moti sunt ce-
li. sol et luna obtenebrati sunt. et stelle re-
traxerunt splendorem suum. Et dominus dedit

vocem suam ante faciem exercitus sui. quia multa
sunt nimis castra eius. quia fortia et facien-
tia verbum eius. Magnus enim dies domini et
terribilis valde. Et quis sustinebit eum: Nunc ergo
hec dicit dominus. Convertimini ad me in toto cor-
de vestro in ieiunio et fletu et planctu. et scin-
dite corda vestra: et non vestimenta vestra. Et con-
vertimini ad dominum deum vestrum. quia benignus et
misericors: et multe misericordie et prestabilis
super malicia. Quis scit si convertatur et
ignoscat et relinquat post se benedictionem.
sacrificium et libamen domino deo nostro. Canite tuba in
syon. sanctificate ieiunium. vocate cetum. congrega-
te populum. sanctificate ecclesiam. coadunate senes.
congregate parvulos. et sugentes ubera. Egredi-
atur sponsus de cubili suo. et sponsa de tha-
lamo suo. Inter vestibulum et altare plora-
bunt sacerdotes ministri dei: et dicent. Parce
domine parce populo tuo: et ne des hereditatem tuam
in opprobrium ut dominentur eis nationes. Quare
dicunt in populis ubi est deus eorum: Zelatus est do-
minus terram suam: et pepercit populo suo. Et respondit dominus
et dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumen-
tum. vinum et oleum. et replebimini in eis.
et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus.
Et eum qui ab aquilone est longe faciam
a vobis. et expellam eum in terram inviam et de-
sertam. faciem eius contra mare orientale.
et extremum eius ad mare novissimum. Et as-
cendet fetor eius. et ascendet putredo eius
quia superbe egit. Noli timere terra sed exulta et
letare. quoniam dominus magnificavit ut faceret. Noli-
te timere animalia regionis: quia germinaverunt
speciosa deserti. quia lignum attulit fructum su-
um. ficus et vinea dederunt virtutem suam.
Et filii syon exultate et letamini in domino deo
nostro. quia dedit vobis doctorem iusticie. et descen-
dere faciet ad vos ymbrem matutinum. et se-
rotinum. sicut in principio. Et implebuntur aree
frumento. et redundabunt torcularia vi-
no et oleo. Et reddam vobis annos quos come-
dit locusta. bruchus. et rubigo et eruca.
fortitudo mea magna quam misi in vos.
et comedetis vescentes et saturabimini.
et laudabitis nomen domini dei vestri. qui fecit
vobiscum mirabilia. Et non confundetur populus meus
in sempiternum. et scietis quia ego dominus in medio
israel sum. et ego dominus deus vester et non est amplius.
et non confundetur populus meus in sempiternum. Et erit
post hec effundam de spiritu meo super omnem
carnem. et prophetabunt filii vestri et filie vestre.
senes vestri somnia somniabunt. et iuve-

nes uiri uisiones uidebunt. Sed et super seruos meos et ancillas meas in diebus illis effundam spiritum meum. et dabo prodigia in celo et in terra sanguinem et ignem et uaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam ueniat dies domini magnus et horribilis. Et erit. omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit. quia in monte syon et in monte ierusalem erit saluatio. sicut dixit dominus: et in residuis quos dominus uocauerit.

III

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum conuertero captiuitatem iuda et ierusalem: congregabo omnes gentes et deducam eas in uallem iosaphat. et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea israel. quos disperserunt in nationibus. et terram meam diuiserunt. et super populum meum miserunt sortem. et posuerunt puerum in prostibulo et puellam uendiderunt pro uino ut biberent. Uerum quid michi et uobis tyrus et sydon: et omnis terminus palestinorum: numquid uos ultionem reddetis michi: Et si ulciscimini uos contra me cito uelociter reddam uicissitudinem uobis super caput uestrum. Argentum enim meum et aurum tulistis: et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in delubra uestra. et filios iuda et filios ierusalem uendidistis filiis grecorum ut longe faceretis eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo uendidistis eos. et conuertam retributionem uestram in caput uestrum. Et uendam filios uestros et filias uestras in manu filiorum iuda. et uenundabunt eos sabeis genti longinque. quia dominus locutus est. Clamate hoc in gentibus. sanctificate bellum suscitate robustos. Ascendant omnes uiri bellatores. Concidite aratra uestra in gladios et ligones uestros in lanceas. Infirmus dicat quia fortis ego sum. Erumpite: et uenite omnes gentes de circuitu. et congregamini. Ibi occumbere faciet dominus deus omnes robustos tuos. Consurgant et ascendant gentes in uallem iosaphat. quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces quoniam maturauit messis. Uenite et descendite. quia plenum est torcular: exuberant torcularia. quia multiplicata est malicia eorum. Populi: populi in ualle concisionis: quia iuxta est dies domini: in ualle concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus de syon rugiet. et de ierusalem dabit uocem suam. et mouebuntur celi et terra. Et dominus spes populi sui. et fortitudo filiorum israel. Et scietis quia ego dominus deus uester habitans in syon in monte sancto meo. Et erit ierusalem sancta: et alieni non transibunt per eam amplius. Et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem. et colles fluent lacte. et per omnes riuos iuda ibunt aque. et fons de domo domini egredietur. et irrigabit torrentem spinarum. Egyptus in desolatione erit. et ydumea in desertum perditionis pro eo quod inique egerint in filios iuda. et effuderint sanguinem innocentem in terra sua. et iudea in eternum habitabitur: et ierusalem in generationem et generationem. Et mundabo sanguinem eorum quem non mundaueram. et dominus commorabitur in syon.

Explicit iohel. Incipit prologus primus.

Ozias rex in amos propheta. Cum dei religionem sollicite emularetur nimio religiosis amore prouocatus: contempta lege moysi: accepto thuribulo ut presbiter iuxta secundum pallium ponere non ostendit. sacerdotale officium presumere conatus est. Ob eam rem terre motum in templo dei exortum constat. cuius etiam zacharias propheta meminit. Ante hunc itaque terre motum amos propheta temporibus prefati regis in quibus ieroboam filii ioas regis israel. Tres gentes que lectiones comprehense sunt iudei ob eas causas quas memorauit ad futurum denuntiat. Et quia idem propheta in sequentibus ait super tribus impietatibus et super quatuor non conuertam eum: tertio peccatori indulgentiam domini dare posse significat quod quarto ea que prius admittentibus nec penitentiam nec indulgentiam datur enuntiat. Flammam per ignis similitudinem quam in predictas gentes inmittendam predixit. grauem atque inreuocabilem dei iram: ad euersionem earumdem ciuitatum processuram uoluit demonstrare. Item alius prologus.

Amos pastor et rusticus. et ruborum mora distingens. paucis uerbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria. et quatuor scelera damasci gaze et tyri ydumee filiorum ammon et moab. et septimo octauoque gradu iuda et israel. Hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in montibus samarie. et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste. et stantem dominum super murum litum uel adamantinum

erumnarum pomorum ad trahentem sup
plicia peccatoribz et famem in terra et sitim
nō famē panis neqz sitim aque. sz audiēdi
uerbum dñi. Solo dicit uerba sz uerbum. Amos
nō imperitus loquutus. hic amos spūali
gratia plenus: ꝓphauit inter ceteros ꝓphas. Solo
ci ipse solus erat ꝓpheta sz etiam alii. Lcq ꝑ
ꝑ nō potat ꝓphes: nisi pastor ante fuisset. Et
etiam tuba sua clangit p singulos dies eru
diens et docens in ecclesia. In ciuitate enim om
nium uox ꝓphetarum tanquam tuba spūalis
predicans in ecclesia. Sm qđ scriptum ē. Asce
nde in montem excelsum tu qui euāgelizas
syon. et exalta uocem tuā. ꝛc̃.

Incipit amos ꝓpha.

Verba amos qui fuit
in pastoralibz decu
e que uidit sup isrl'
in diebz ozie regis iu
da. et in diebz iero
boam filii ioas regis
isrl' ante duos annos
terre motus. Et dixit
dñs de syon rugiet. et de ihrlm dabit uo
cem suam. Et luxerunt speciosa pastorum. et
exsiccatus est uertex carmeli. Hec dicit dñs
sup tribz scelibz damasci: et sup quatuor
nō conuertam eum: eo qđ triturauerunt in pl
austris ferreis galaad. Et mittam ignē in do
mo azael. et deuorabit domos benadab.
Et conteram uectem damasci. Et disperdam hi
tatorem de campo ydoli. et tenentem sceptrū
de domo uoluptatis et luxurie. et trāsferetur
populus syrie cyrenē dicit dñs. Hec dicit dñs
sup tribz scelibz gaze. et sup quatuor n̄ cō
uertam eum: eo qđ trāstulit captiuitatem
pfectam. ut concluderet eam in ydumea. Et mit
tam ignem in murū gaze. et deuorabit edes
eius. Et disperdam habitatorem de azoto et te
nentem sceptrum de ascalone. Et cōuertā ma
num meam sup accaron. et peribūt reliqui
e philistinorum. Hec dicit dñs deus. Hec dicit
dñs deus sup tribz scelibz tyri. et sup quatuor
n̄ conuertam eum. eo qđ conclusit captiuita
tē pfectā in ydumea. et n̄ sunt recordati fe
deris fratrum. Et emittam ignem in murū ty
ri. et deuorabit edes eius. Hec dicit dñs sup
tribz scelibz edom: et sup quatuor n̄ cōuertā
eum eo qđ psecutus sit gladio fratrē suū
et uiolauerit misericordiam eius. et tenuerit ultra
furorem suum. et indignationē suam cō
seruauerit usqz in finem. Mittam ignē in the
man. et deuorabit edes bosre. Hec dicit dñs su
p tribz scelibz filiorum ammon: et sup quatuor n̄
cōuertam eum. eo qđ dissecuerit pregnātes ga
laad. ad dilatandū terminū suum. Et succē
dam ignem in muro rabath. et deuorabit
edes eius in ululatu in die belli. et in tur
bine et in die cōmotionis. Et ibit melchon
in captiuitatē. ipse et principes eius simul
dicit dñs. II. cap

Hec dicit dñs sup tribz scelibz moab.
et sup quatuor nō conuertam eum. eo qđ
incenderit ossa regis ydumee usqz ad cine
rem. Et mittam ignem in moab. et deuo
rabit edes carioth: et morietur in sonitu
moab: et in clangore tube. et disperdā iudi
cem de medio eius. et omnes principes eius
interficiam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs
sup tribz scelibz iuda: et sup quatuor n̄
cōuertam eum. eo qđ abiecerit legem dñi et mā
data eius nō custodierit. Deceperunt enim
eos ydola sua. post que abierūt patres eorū.
Et mittam ignem in iuda. et deuorabit
edes ihrlm. Hec dicit dñs sup tribz scelibz
isrl'. et sup quatuor nō cōuertam eum: pro
eo qđ uendiderit argento iustum: et pauperem
p calciamentis. Qui conterunt sup puluerē terre
capita pauperum. et uiā humiliū declināt.
Et filius ac pater eius ierunt ad puellā: ut
uiolarent nomē sanctum meū. Et sup uestimentis
pignoratis accubuerunt iuxta omne alta
re. et uinū dāpnatorū biberūt in domo
dei sui. Ego autem exterminaui amorreum
a facie eorum. cuius altitudo cedrorū alti
tudo eius. et fortis ipse quasi quercus. Et
contriui fructū eius desup. et radicem eius
subter. Ego sum qui ascendere uos feci de
terra egypti. et eduxi uos in deserto xl. ānis
ut possideretis terram amorrei. Et suscitaui
de filiis uestris in ꝓphetas. et de iuuenibz uestris na
zareos. Nunquid nō ita est filii isrl' dicit
dñs. Et ꝓpinabatis nazareis uinū. et ꝓphe
tis mandabatis dicentes. ne ꝓphetetis. Ecce ego
stridebo sup uos sicut stridet plaustrum
onustū feno. et peribit fuga a ueloce. et
fortis nō obtinebit uirtutē suam. et ro
bustus nō saluabit animā suam. et te
nēs arcum non stabit. Et uelox pedibus
suis nō saluabitur. Et ascensor equi nō
saluabit animam suam. et robustus corde
inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dñs.

Audite uerbum qđ III
loquutus ē dñs sup uos filii isrl'. sup

omnis cognationes quas eduxi de terra Egypti
dicens. Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognatio-
nibus terre. Idcirco visitabo super vos omnes ini-
quitates vestras. Numquid ambulabunt duo
pariter: nisi convenerit eis. Numquid rugiet leo
in saltu nisi habuerit predam? Numquid dabit ca-
tulus leonis vocem suam de cubili suo: nisi
aliquid apprehenderit? Numquid cadet avis in la-
queum terre absque aucupe? Numquid auferetur la-
queus de terra antequam quid ceperit? Si clanget
tuba in civitate: et populus non expavescet? Si e-
rit malum in civitate quod dominus non fecerit? Quia
non facit dominus deus verbum: nisi revelaverit
secretum suum ad servos suos prophetas. Leo rugiet
quis non timebit? Dominus locutus est quis non
prophetabit? Auditum facite in edibus Azoti et
in edibus terre Egypti et dicite. Congregamini
super montes Samarie et videte insanias mul-
tas in medio eius. et calumpniam patientes in
penetralibus eius: et nescierunt facere rectum
dicit dominus: thesaurizantes iniquitatem et ra-
pinam in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus.
Tribulabitur et circuietur terra: et detrahetur ex te
fortitudo tua. et diripientur edes tue. Hec dicit
dominus deus. Quomodo si eruat pastor de ore leonis
duo crura aut extremum auricule: sic eruentur
filii Israel qui habitant in Samaria in plaga lec-
tuli et in damasci grabato. Audite et contesta-
mini in domo Iacob. dicit dominus deus exercitu-
um. Quia in die cum visitare cepero prevaricati-
ones Israel: super eum visitabo et super altaria Be-
thel: et amputabuntur cornua altaris: et cadent
in terram. Et percutiam domum hyemalem cum do-
mo estiva. et peribunt domus eburnee et
dissipabuntur edes multe dicit dominus.

Audite verbum hoc vacce. IIII.
pingues que estis in montibus Sama-
rie: que calumpniam facitis egenis. et confri-
gitis pauperes. Que dicitis dominis vestris. Affer-
te et bibemus. Iuravit dominus deus in sancto suo
Quia ecce dies venient super vos. et levabunt
vos in contis. et reliquias vestras in ollis fer-
ventibus. Et per aperturas exibitis altera contra al-
teram. et proiciemini in Armon dicit dominus. Ve-
nite ad Bethel et impie agite: ad Galgalam:
et multiplicate prevaricationes. Et offerte ma-
ne victimas vestras tribus diebus decimas vestras
Et sacrificate de fermentato laudem. et voca-
te voluntarias oblationes: et annuntiate. Sic enim
voluistis filii Israel dicit dominus deus. Unde et ego
dedi vobis stuporem dentium cunctis urbibus vestris
et indigentiam panum in omnibus locis vestris. et non estis
reversi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a
vobis ymbrem. cum adhuc tres menses su-
peressent usque ad messem. et plui super civita-
tem unam: et super civitatem alteram non
plui. Pars una conpluta est. et pars super
quam non plui aruit. Et venerunt due et
tres civitates ad civitatem unam. et biberent
aquam et non sunt satiate: et non redistis
ad me dicit dominus. Percussi vos in vento uren-
ti et in aurigine multitudinem hortorum vestrorum
et vinearum vestrarum. oliveta vestra: et ficeta
vestra comedit eruca. et non redistis ad me di-
cit dominus. Misi in vos mortem in via Egyp-
ti. percussi in gladio iuvenes vestros usque ad
captivitatem equorum vestrorum. et ascendere feci pu-
tredinem castrorum vestrorum in nares vestras. et
non redistis ad me dicit dominus. Subverti vos
sicut subvertit deus Sodomam et Gomorram
et facti estis sicut torris raptus de incendio
et non redistis ad me dicit dominus. Quapropter hec
faciam tibi Israel. Postquam autem hec fecero
tibi, preparare in occursum dei tui Israel. quia ec-
ce formans montes et creans ventum. et an-
nuntians homini eloquium suum faciens
matutinam nebulam. et gradiens super
excelsa terre. dominus deus exercituum nomen eius. V.

Audite verbum istud quod ego levo super
vos planctum. Domus Israel cecidit:
et non adiciet ut resurgat. Virgo Israel proiecta
est in terram suam: non est qui suscitet eam. Quia
hec dicit dominus deus Israel. Urbs de qua egredieban-
tur mille relinquentur in ea centum. et de qua
egrediebantur centum: relinquentur in ea decem
in domo Israel. Quia hec dicit dominus deus do-
mui Israel. Querite me et vivetis. et nolite que-
rere Bethel. et in Galgala nolite intrare
et in Bersabee non transibitis. quia Galga-
la captiva ducetur. et Bethel erit inutilis.
Querite dominum et vivite: ne forte combu-
ratur ut ignis domus Ioseph. et devora-
bit et non erit qui extinguat Bethel. Qui con-
vertitis in absinthium iudicium et iustitiam
in terra relinquitis. Facientem arcturum et orio-
nem et convertentem in mane tenebras. et diem
in noctem mutantem. Qui vocat aquas
maris et effundit eas super faciem terre dominus
nomen eius. Qui subridet vastitatem super ro-
bustum. et depopulationem super potentem affert.
Odio habuerunt in porta corripientem:
et loquentem perfecte abhominati sunt. Id-
circo pro eo quod diripiebatis pauperem. et pre-
dam electam tollebatis ab eo: domos quadro la-

quadro lapide edificabitis et non habitabitis in eis. uineas amantissimas plantabitis et non bibetis uinum earum. quia cognoui multa scelera uestra. et fortia peccata uestra. hostes iusti accipientes munus et pauperes in porta deprimentes. Ideo prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est. Querite bonum et non malum ut uiuatis. et erit dominus deus exercituum uobiscum sicut dixistis. Odite malum et diligite bonum et constituite in porta iudicium. si forte misereatur dominus deus exercituum reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator. In omnibus plateis planctus et in cunctis que foris sunt dicetur. Ve. ve. et uocabunt agricolam ad luctum et ad planctum eos qui sciunt plangere. et in omnibus uineis erit planctus. quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibus diem domini. Ad quid eam uobis? Dies domini ista tenebre et non lux. Quomodo si fugiat uir a facie leonis et occurrat ei ursus. et ingrediatur domum et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber. Numquid non tenebre dies domini et non lux? et caligo et non splendor in ea? Odi et proieci festiuitates uestras. et non capiam odorem cetuum uestrorum. Quod si attuleritis michi holocaustomata et munera uestra non suscipiam. et uota pinguium uestrorum non respiciam. Aufer a me tumultum carminum tuorum. et cantica lire tue non exaudiam. Et reuelabitur quasi aqua iudicium. et iusticia quasi torrens fortis. Numquid hostias et sacrificium obtulistis michi in deserto xl. annis domus israel? Et portastis tabernaculum moloch deo uestro. et ymaginem ydolorum uestrorum sydus dei uestri que fecistis uobis. Et migrare uos faciam trans damascum dicit dominus deus exercituum nomen eius.

VI.

Ve uobis qui opulenti estis in syon. et confiditis in monte samarie. optimates capita populorum ingredientes pompatice domum israel. Transite in calanne et uidete. et ite inde in emath magnam. et descendite in geth palestinorum. et ad optima queque regna eorum. si latior terminus eorum termino uestro est. Qui separati estis in diem malum. et appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis uestris. Qui comeditis agnum de grege et uitulos de medio armenti. qui canitis ad uocem psalterii. Sicut dauid putauerunt se habere uasa cantici. bibentes in fialis uinum et optimo unguento delibuti. et nichil patiebantur super contritionem ioseph. Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium. et auferetur factio lasciuientium. Iurauit dominus deus in anima sua dicit dominus deus exercituum. Detestor ego superbiam iacob et domos eius odi. et tradam ciuitatem cum habitatoribus suis. Quod si reliqui fuerint x. uiri in domo una. et ipsi morientur. Et tollet eum propinquus suus. et comburet eum ut efferat ossa de domo. et dicet ei qui in penetralibus domus est. Numquid adhuc est apud te? Et respondebit. Finis est. Et dicet ei. Tace. et non recorderis nominis domini. Quia ecce dominus mandabit. et percutiet domum maiorem ruinis. et domum minorem scissionibus. Numquid currere queunt equi in petris. aut arari potest in bubalis? Quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium. et fructum iusticie in absinthium. qui letamini in nichilo. qui dicitis. Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Ecce enim suscitabo super uos domus israel dicit dominus deus exercituum gentem. et conteret uos ab introitu emath usque ad torrentem deserti.

VII.

Hec ostendit michi dominus deus. et ecce fictor locuste in principio germinantium serotini ymbris. et ecce serotinus post tonsorem regis. Et factum est cum consummasset comedere herbam terre. dixi. Domine deus propicius esto obsecro. quis suscitabit iacob quia paruulus est? Misertus est dominus super hoc. Non erit dicit dominus deus. Hec ostendit michi dominus deus. et ecce uocabit iudicium ad ignem dominus deus. et deuorabit abyssum multam et comedit simul partem. Et dixit. Domine deus quiesce obsecro. Quis suscitabit iacob quia paruulus est? Misertus est dominus super hoc. Sed et istud non erit dicit dominus deus. Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce dominus stans super murum litum. et in manu eius trulla cementarii. Et dixit dominus. Quid tu uides amos? Et dixi. Trullam cementarii. Et dixit dominus. Ecce ponam trullam in medio populi mei israel. Non adiciam ultra superinducere eum. Et demolientur excelsa ydoli. et sanctificationes israel desolabuntur. Et consurgam super domum ieroboam in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad ieroboam regem israel dicens. Rebellauit contra me amos in medio domus israel. Non poterit terra sustinere uniuersos sermones eius. Hec enim dicit amos. In gladio morietur ieroboam. et israel captiuus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui uides gradere et fuge in terram iuda

et comede ibi panem. et ibi prophetabis. et in be
thel non adicies ultra ut prophetes: quia sanctifica
tio regis est. et domus regni est. Et respondit amos
et dixit ad amasiam. non sum propheta et non
sum filius prophete. sed armentarius ego sum.
vellicans sicomoros. Et tulit me dominus cum
sequerer gregem. Et dixit dominus ad me. vade pro
pheta ad populum meum israel. Et nunc audi verbum
domini. Tu dicis non prophetabis super israel. et non
stillabis super domum ydoli. Propter hoc hec dicit
dominus. Uxor tua in civitate fornicabitur. et filii
tui et filie tue in gladio cadent. Et humus
tua funiculo metietur. et tu in terra polluta
morieris: et israel captivus migrabit de terra
sua. VIII.
Hec ostendit michi dominus deus. et ecce un
cinus pomorum. et dixit dominus deus. Quid
tu vides amos: Et dixi. Uncinum pomorum.
Et dixit dominus ad me. Venit finis super populum
meum israel. non adiciam ultra ut pertranseam
eum. Et stridebunt cardines templi in die
illa dicit dominus deus. multi morientur in omni lo
co: proicietur silentium. Audite hoc: qui conteritis
pauperem. et deficere facitis egenos terre dicen
tes. Quando transibit messis israel et venundabimus
merces et sabbatum. et aperiemus frumentum
ut imminuamus mensuram. et augeamus siclum
et supponamus stateras dolosas: ut possi
deamus in argento egenos. et pauperes pro cal
ciamentis. et quisquilias frumenti vendamus. Iu
ravit dominus in superbia iacob: si oblitus fuero
usque ad finem omnia opera eorum. Numquid super
isto non commovebitur terra: et lugebit omnis
habitator eius. Et ascendet quasi fluvius univer
sus. et eicietur: et defluet quasi rivus egyp
ti. Et erit in die illa dicit dominus. occidet sol in me
ridie. et tenebrescere faciam terram in die lumi
nis. et convertam festivitates vestras in luctum
et omnia cantica vestra in planctum. et in
ducam super omne dorsum vestrum saccum:
et super omne caput calvitium. et ponam
eam quasi luctum unigeniti. et novissima
eius quasi diem amarum. Ecce dies veni
unt dicit dicit dominus. et mittam famem in terram:
non famem panis neque sitim aque. sed audiendi
verbum domini. Et commovebuntur a mari usque
ad mare. et ab aquilone usque ad aquilo
nem. Circuibunt querentes verbum domini et non
invenient. In illa die deficient virgines
pulchre. et adolescentes in siti. Qui iurant
in delicto samarie et dicunt. Vivit deus tu
us dan. et vivit via bersabee. Et cadent et non resur
gent ultra. IX.
Vidi dominum stantem super altare. Et dixit.
Percute cardinem: et commoveantur super
liminaria. Avaricia enim in capite omnium
et novissimum eorum gladio interficiam. non erit
fuga eis. Fugient. et non salvabitur ex eis
qui fugerit. Si descenderint usque ad infernum
inde manus mea educet eos. Et si ascenderint
usque in celum: inde detraham eos. Et si ab
sconditi fuerint in vertice carmeli: inde scru
tans auferam eos. Et si celaverint se ab ocu
lis meis in profundo maris: ibi mandabo serpen
ti et mordebit eos. Et si abierint in captivi
tatem coram inimicis suis: ibi manda
bo gladio: et occidet eos. Et ponam oculos
meos super eos in malum et non in bonum. Et dominus
deus exercituum qui tangit terram: et tabescet
et lugebunt omnes habitantes in ea. Et ascen
det sicut rivus omnis consummatio eius. et de
fluet sicut fluvius egypti. Qui edificat
in celo ascensionem suam: et fasciculum
suum super terram fundavit. Qui vocat aquas
maris: et effundit eas super faciem terre dominus
nomen eius. Numquid non ut filii ethiopi
um vos estis michi filii israel. ait dominus deus. Numquid
non israel ascendere feci de terra egypti. et pales
tinos de capadocia: et syros de cyrene. Ecce o
culi domini dei super regnum peccans. et con
teram illud a facie terre. verumptamen conterens
non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim
mandabo ego et concutiam in omnibus gentibus
domum israel: sicut concutitur in cribro. et non
cadet lapillus super terram. In gladio mori
entur omnes peccatores populi mei. qui dicunt
non appropinquabit et non veniet super nos
malum. In die illa suscitabo tabernaculum
david quod cecidit. et reedificabo aper
turas murorum eius. et ea que corruerant
instaurabo. et reedificabo eum sicut
in diebus antiquis. ut possideant reliquias
ydumee et omnes nationes. eo quod invocatum
sit nomen meum super eos: dicit dominus faciens
hec. Ecce dies veniunt dicit dominus. et comprehen
det arator messorem. et calcator uve mit
tentem semen. Et stillabunt montes dulce
dinem. et omnes colles culti erunt. Et conver
tam captivitatem populi mei israel. Et edifica
bunt civitates desertas. et habitabunt in eis.
et plantabunt vineas: et bibent vinum
earum. et facient ortos: et comedent fructus
eorum. Et plantabo eos super humum suam et non
evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dominus deus tuus.

Explicit Amos. Incipit prologus primus in Abdiam

Abdias abdia propheta
qui interpretatur servus
domini, pertonat contra Edom
et sanguineum terrenumque
quia fratris quoque Iacob
semper emulum, per-
cutit hasta spirituali.

Item alius prologus

Iacob patriarcha fratrem habuit E-
sau, qui ob ruborem capitis sui
corporis Edom et hebrea lingua
appellatus est, quod latine sanguineum
dicitur. Hic memoratum fratrem suum
qui Israel nomen acceperat, gravi odio
commotus: interimere conatus est. Cuius
de causa omnis qui populum Israel hic est
filios patriarche Iacob, felicitatem Esau o-
dium imitati persequuti sunt. Esau et
Edom appellati sunt. Itaque populus Israel
de captivitate chaldeorum per Cyrum re-
gem persarum nutu dei revocatus in
Ierusalem: ab alio regno graviter afflic-
tus atque oppressus est. Ideo hoc regnum quod
more Esau felicitatem populi persequutum est:
per eminentiam Abdie prophete increpatur.
Quod non dei indignatione sed sua virtute populum
superatum gloriatur. De quo regno olim per
David in psalmo c.xxxvi. dictum est: Me-
mor esto domine filiorum Edom in die Ierusa-
lem. Reliqua lectione comprehensa futura
ingentes iudicium ob causas lectione com-
prehensas: et regnum dei in populo Israel signi-
ficat. Hebrei hunc esse dicunt qui sub re-
ge Samarie Achab et impiissima Ieza-
bel pavit centum prophetas in specubus: qui non cur-
vaverunt genua ante Baal. Et de vii. milibus
erant quos Helyas arguitur ignorasse. Se-
pulcrum quoque eius usque hodie cum mau-
soleo Helysei prophete et baptiste Iohannis in Se-
baste veneratione habetur: qui olim Samaria
dicebatur. Hanc Herodes rex Antipatri fi-
lius in honorem Augusti cesaris: greco no-
mine vocavit Augustam. Igitur quia centum
prophetas paverat: accepit gratiam propheticalem. Et
de ductore exercitus fit dux ecclesie. Tunc in Sa-
maria pueri generem paviat, nunc in toto or-
be est pastor ecclesiis. Et sicut Stephanus coro-
nam meruit passionis, sic hic de fiducie dei
cum Paulo apostolo nomine gloriatur. Quia Abdias servus
domini in nostro sonat eloquio.

Incipit Abdias propheta

Visio Abdie. Hec dicit
dominus deus ad Edom.
Auditum audivimus
a domino et legatum ad
gentes misit. Surgi-
te et consurgamus ad-
versum eum in preli-
um. Ecce parvulum te dedi
in gentibus: contemptibilis tu es valde. Superbi-
a cordis tui extulit te habitantem in scissu-
ris petrarum exaltantem solium tuum. Qui di-
cis in corde tuo: Quis detrahet me in terram?
Si exaltatus fueris ut aquila et si inter sydera
posueris nidum tuum: inde detraham te, dicit
dominus. Si fures introissent ad te si latrones
per noctem quomodo conticuisses? Nonne furati essent
sufficientia sibi? Si vindemiatores introis-
sent ad te, numquid vel saltem racemum reli-
quissent tibi? Quomodo scrutati sunt Esau, in-
vestigaverunt abscondita eius usque ad termi-
num emiserunt te. Omnes viri federis tui illuserunt
tibi. Invaluerunt adversum te viri pacis tue.
Qui comedunt tecum ponent insidias subter
te. Non est prudentia in eo. Numquid non in die
illa dicit dominus perdam sapientes de Idumea
et prudentiam de monte Esau? Et timebunt
fortes tui a meridie ut intereat vir de monte
Esau propter interfectionem. Et propter iniquita-
tem in fratrem tuum Iacob operiet te confu-
sio: et peribis in eternum. In die cum stares ad-
versus eum: quando capiebant alieni exercitum
eius. Et extranei ingrediebantur portas eius
et super Ierusalem mittebant sortem. Tu quoque e-
ras quasi unus ex eis. Et non despicies in die
fratris tui in die peregrinationis eius. Et non le-
taberis super filios Iuda in die perditionis eorum.
Et non magnificabis os tuum in die angus-
tie. Neque ingredieris portam populi mei in die rui-
ne eorum. Neque despicies et tu in malis e-
ius. Et non emitteris adversum exercitum eius
in die vastitatis illius. Neque stabis in exi-
tibus viarum ut interficias eos qui fugerint. Et
non concludes reliquos eius in die tribula-
tionis eius. Quia iuxta est dies domini super
omnes gentes. Sicut fecisti: fiet tibi. Retri-
butionem convertet in caput tuum. Quomodo enim
bibistis super montem sanctum meum bibent omnes
gentes iugiter. Et bibent et absorbebunt
et erunt quasi non sunt. Et in monte Sion
erit salvatio, et erit sanctus. Et possidebit
domus Iacob eos qui se possederant. Et erit

domus Iacob ignis et domus Ioseph flam-
ma et domus Esau stipula. Et succendentur
in eis et devorabunt eos et non erunt reli-
quiae domus Esau quia Dominus locutus est. Et hered-
itabunt hi qui ad austrum montem Esau
sunt et qui in campestribus Philistiim. Et
possidebunt regionem Effraym et regionem
Samariae. Et Beniamyn possidebit Galaad. Et
transmigratio exercitus huius filiorum Israel lo-
ca omnia Chananeorum usque ad Sarepta. Et trans-
migratio Ierusalem quae in Bosforo est possidebit
civitates austri. Et ascendent civitates sal-
vatores in montem Syon iudicare montem
Esau. Et erit Domino regnum. Amen. Explicit
Abdias propheta. Incipit prologus in Ionam prophetam.

Sanctum Ionam Hebraei af-
firmant filium mulieris
viduae Sareptenae quem
Helyas propheta mortuum
suscitavit matre dicen-
te postea ad eum: Nunc
cognovi quia vir Dei
es tu et verbum Dei in ore tuo est veritas. Ob
hanc causam etiam ipsum puerum sic vocatum
Amathi. Amathi enim in nostra lingua verita-
tem sonat. Et ex eo quod verum Helyas locutus
est, ille qui suscitatus est filius dicitur esse ve-
ritatis. Ideo de veritate columba nascitur quia Io-
nas columbam sonat. In contemplationem
autem Israel Ionas ad gentes mittitur quia Nini-
ve agente penitentiam illi in malicia perseverant.
Temporibus quippe Ieroboe regis Israel qui deo
derelicto cum populo suo in Samaria vitulis sa-
crificabat Ionam prophetam fuisse quartus li-
ber ystoriae regum indicat. Iam enim propheta illu-
minate peccatores civitatis Ninive Dei minas
consequturos iudicaret ne sua felicitate videretur
ad destinationem interitum eiusdem civitatis ve-
nolebat. Sciam sicut deus ad Abraham de im-
pietate Sodomorum et Gomorreorum locutus est:
Clamor Sodomorum et Gomorreorum pervenit ad
me, ita et de Ninive dixit: eo quod ascendit clamor
maliciae eius ad eum. Et quia sententia Dei de Sodomis
facta minime revocata est, ita et Ionas adver-
sum Ninivem prolatam sententiam revocari nole-
bat divinae dispensationis ignarus qui sa-
lutem humanam ad se convertentium magis
vult quam interitum. Hoc illi accidebat quod et sancto Hely-
seo qui filium Sunamitis mulieris mortuum
ignoravit. Ideo a conspectu Dei Ionas fugere se
putabat humanum aliquid passus dicente
David: Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam.

Ionas columba et dolens filius Amathi qui fuit Item alius prologus
de Geth quae est in Ophyr ad gentium
predicationem mittitur. Missus contempnit,
contempniens fugit. Fugiens dormit quam
periclitatur navis, sed sors latentem
reppetit. Cetus abiectum devoravit et
orantem evomuit. Reiectus predica-
vit subversionem, sed contristatus in
penitentia urbis et saluti gentium invi-
det. Gaudet in edere inventis umbra-
culo et dolet subito arescentis. Cuius sepulcrum
in quadam urbium Geth in viculo demon-
stratur, qui est in secundo miliario Sephorim
itinere quo pergitur Tyberiadem. Incipit Io-
nas propheta.

Et factum est verbum
Domini ad Ionam filium A-
mathi dicens: Surge
et vade ad Niniven ci-
vitatem grandem et predi-
ca in ea quia ascendit
malicia eius coram me.
Et surrexit Ionas ut
fugeret in Tharsis a facie Domini. Et descendit Iop-
pen et invenit navem euntem in Tharsis et dedit
naulum eius et descendit in eam ut fugeret
cum eis in Tharsis a facie Domini. Dominus autem mi-
sit ventum magnum in mare et facta est tempestas
magna in mari et navis periclitabatur conteri
et timuerunt nautae. Et clamaverunt viri ad
deum suum. Et miserunt vasa quae erant in na-
vi in mare ut alleviaretur navis. Et Ionas
descendit ad interiora navis et dormiebat so-
pore gravi. Et accessit ad eum gubernator et
dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge,
invoca deum tuum si forte recogitet de nobis
ut non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum:
Venite et mittamus sortes et sciamus quare
hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes et ceci-
dit sors super Ionam. Et dixerunt ad eum: Indi-
ca nobis cuius causa malum istud sit nobis.
Quod est opus tuum? Quae terra tua et quo vadis?
vel ex quo populo es tu? Et dixit ad eos: Hebre-
us ego sum et Dominum Deum caeli ego timeo qui
fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timo-
re magno et dixerunt ei: Quid hoc fecisti? Cog-
noverunt enim viri quod a facie Domini fugeret quia indi-
caverat eis Ionas. Et dixerunt ad eum: Quid
faciemus tibi et cessabit mare a nobis? Quia
mare ibat et intumescebat super eos. Et dixit
ad eos: Tollite me et mittite in mare et ces-

ſuit mare uobis. Scio enim ego quoniam propter
me tempeſtas grandis hec ſuper uos. Et remi-
gabant uiri ut reuerterentur ad aridam: et non
ualebant quia mare ibat et intumeſce-
bat ſuper eos. Et clamauerunt ad dominum et dixe-
runt. Queſumus domine ne pereamus in anima
uiri iſtius. et non des ſuper nos ſanguinem
innocentem: quia tu ſicut uoluiſti feciſti. Et tu-
lerunt ionam: et miſerunt in mare. et ſtetit
mare a feruore ſuo. Et timuerunt uiri timore
magno dominum. et immolauerunt hoſtias domino et
uouerunt uota. II CAP

Et preparauit dominus piſcem grandem ut deglu-
tiret ionam. Et erat ionas in uentre ce-
ti tribus diebus et tribus noctibus. Et orauit io-
nas ad dominum deum ſuum de utero piſcis. et dixit.
Clamaui de tribulatione mea ad dominum: et exau-
diuit me. De uentre inferi clamaui: et
exaudiſti uocem meam. Proieciſti me in pro-
fundum in corde maris: et flumen circumdedit me.
Omnes gurgites tui et fluctus tui ſuper me tran-
ſierunt. Et ego dixi. Abiectus ſum a conſpec-
tu oculorum tuorum. Verumptamen ruſus uidebo tem-
plum ſanctum tuum. Circumdederunt me aque us-
que ad animam meam. Abyſſus uallauit
me. pelagus operuit caput meum. Ad extre-
ma montium deſcendi. Terre uectes concluſe-
runt me in eternum. Et ſubleuabis de corruptione
uitam meam domine deus meus. Cum anguſtiaretur
in me anima mea domini recordatus ſum
ut ueniat ad te oratio mea ad templum
ſanctum tuum. Qui cuſtodiunt uanitates: fruſtra
miſericordiam ſuam derelinquunt. Ego autem in uoce lau-
dis immolabo tibi. quecumque uoui reddam pro
ſalute mea domino. Et dixit dominus piſci: et euo-
muit ionam in aridam. III

Et factum eſt uerbum domini ad ionam ſecundo di-
cens. Surge uade ad niniuen ciuita-
tem magnam. et predica in ea predicationem
quam ego loquor ad te. Et ſurrexit ionas: et
abiit in niniuen iuxta uerbum domini. Et nini-
ue erat ciuitas magna itinere trium dierum.
Et cepit ionas introire in ciuitatem itinere
diei unius. Et clamauit et dixit. Adhuc xl.
dies: et niniue ſubuertetur. Et crediderunt uiri
niniuite in deo. et predicauerunt ieiunium. et
ueſtiti ſunt ſaccis a maiore uſque ad mino-
rem. Et peruenit uerbum ad regem niniue.
et ſurrexit de ſolio ſuo. et abiecit ueſtimen-
tum ſuum a ſe. et indutus eſt ſacco: et ſedit
in cinere. Et clamauit et dixit. In niniue ex
ore regis et principum eius dicens. Homines et
iumenta et boues et pecora non guſtent quicquam
nec paſcantur. et aquam non bibant. Et operian-
tur ſaccis homines et iumenta et clament ad
dominum in fortitudine. et conuertatur uir
a uia ſua mala. et ab iniquitate que eſt in
manibus eorum. Quis ſcit conuertatur et ignoſcat ſi
deus: et reuertatur a furore ire ſue. et non pe-
ribimus. Et uidit deus opera eorum: quia con-
uerſi ſunt de uia ſua mala. et miſertus eſt do-
minus deus ſuper maliciam quam locutus fuerat
ut faceret eis et non fecit. IIII

Et afflictus eſt ionas afflictione mag-
na. et iratus eſt. et orauit ad dominum et
dixit. Obſecro domine deus. numquid non hoc eſt
uerbum meum cum adhuc eſſem in terra
mea. preoccupaui ut fugerem propter hoc in thar-
ſis. Scio enim quia tu deus clemens et mi-
ſericors es et patiens et multe miſerationis
et ignoſcens ſuper maliciam. Et nunc domine
tolle queſo animam meam a me. quia melior
eſt mihi mors quam uita. Et dixit dominus. Putas ne
bene iraſceris tu. Et egreſſus eſt ionas de ci-
uitate. et ſedit contra orientem ciuitatis. Et
fecit ſibimet umbraculum. et ſedebat ſubter
illud in umbra donec uideret quid acci-
deret ciuitati. Et preparauit dominus deus hederam: et
aſcendit ſuper caput ione ut eſſet umbra
ſuper caput eius. et protegeret eum. laborauerat
enim. et loquutus eſt ionas ſuper hederam leti- letatus
cia magna. Et parauit deus uermem aſcen-
ſu diluculi in craſtinum. et percuſſit hederam
et exaruit. Et cum ortus fuiſſet ſol: precepit
dominus uento calido et urenti. et percuſſit ſol
ſuper caput ione et eſtuabat. et petiuit a-
nime ſue ut moreretur. Et dixit. Melius
eſt mihi mors quam uiuere. Et dixit dominus ad ionam.
Bene iraſcor ego uſque ad mortem. Putas
ne bene iraſceris ſuper hedera tu. Et dixit. bene
iraſcor ego uſque ad mortem. Et dixit dominus. Tu
doles ſuper hedera in qua non laboraſti neque
feciſti ut creſceret. que ſub una nocte nata
eſt et una nocte periit. et ego non parcam nini-
ue ciuitati magne: in qua ſunt plus quam
xx. milia hominum: qui neſciunt quid ſit
inter dexteram et ſiniſtram ſuam et iumenta multa.

Explicit ionas propheta. Incipit prologus in
micheam prophetam.

Temporibus
ioathe et achaz et ezechie
regum iuda micheam
prophetam ad hanc prophetiam
ſpiritu ſancto fuiſſe repletum
lectio ipſa demonſtrat. Sed

de supradicto numero regum ioathā . ezec
chiam deo ob religionem placuisse . histo
ria libri quarti regum . et secundi paralipome
non indicat . Achaz vero relicto deo ydola
samarie . quibus etiam filios suos sacrificiū
igni concremandos obtulisse . coluisse con
stat . Cum ob idem deus samariā que reges
isrł et vitulis memoratorum simulacrorum sup
stitione fefellerat iam captivis indignatiōem
suam in eum , pressuram cōminatus ē propheta
etiam isrł prevaricatori et principibus eius qui
eidem populum fallaci suasione ad colenda
ydola compulerant . tribubus insequentibus cap
tivitatem et interitum ad futurū denuntiavit .

Item alius prologus . . . .

Micheas de morasti coheres christi vasta
tōne adnuntiat filie latronis
et obsidionem ponit contra eam
quia maxillam percusserit iu
dicis isrł . Incipit michea propheta . . . .

Verbum dni quod
factū ē ad micheam
morastitē in diebus
ioathā achaz ezechie
regum iuda . quod vidit
super samariā et ihrlm .
Audite populi omnes . et
attendat terra et ple
nitudo eius . et sit dns deus vobis in testem .
dns de templo scō suo . Quia ecce dns egre
dietur de loco suo . et descendet . et calcabit ex
celsa terre . Et consumentur montes subtus
eum . et valles scindentur sicut a facie ignis
cera . sicut aque que currunt in preceps . In
scelere iacob omne istud . et in peccatis domus
isrł . Quod scelus iacob ? nōne samaria ?
Et que excelsa iude ? nōne ihrlm ? Et ponam
samariam quasi acervum lapidum in agro
cū plantatur vinea . et detraham in vallem
lapides eius . et fundamenta eius revelabo .
Et omnia sculptilia eius concidentur . et omnes merce
des eius cōburentur igni . Et omnia ydola eius po
nam in perditionem . quia de mercedibus meretricis cō
gregata sunt . et usque ad mercedem meretricis re
vertentur . Super hoc plangam et ululabo . vadam
spoliatus et nudus . faciam planctū ve
lut draconū . et luctū quasi strutionum . quia
desperata ē plaga eius . quia venit usque ad iu
dam . tetigit portam populi mei usque ad ihrlm .
In geth nolite adnuntiare lacrimis ne plo
retis in domo pulveris . pulvere vos conspergi
te . et transite vobis habitatio pulcra confusa

ignominia . Non ē egressa que habitat in exitu .
Planctum domus vicina accipiet ex vobis que ste
tit sibimet . quia infirmata ē in bonū que habita
bat in amaritudinibus . Quia descendit malū a dno
in portam ihrlm . tumultus quadrige stupo
ris habitanti lachis . Principiū peccati ē filie
syon . quia inte inventa sunt scelera isrł .
Propterea dabit emissarios super hereditatem geth
domus mendacii in deceptionem regibus isrł .
Adhuc heredem adducam tibi que habitas in ma
resa . usque adodollam veniet gloria isrł . De
calvare et tondere super filios deliciarum tuarum .
Dilata calvitiū tuū sicut aquila . quoniam capti
vi ducti sunt ex te . II CAP

Ve qui cogitatis inutile . et operamini ma
lum in cubilibus vestris . In luce matuti
na faciunt illud . quoniam contra dm̄ est manus eorum .
Et concupierunt agros et violenter tulerunt .
domos rapuerunt . et calumpniabantur et domū
eius . virum et hereditatem eius . Ideo hec dicit dns .
Ecce ego cogito super familiā istā malū unde
nō auferetis colla vestra . et nō ambulabitis su
perbi . quoniam tempus pessimū ē . In die illa su
metur super vos parabola . et cantabitur cantic
cū cum suavitate dicentiū . depopulatione vas
tati sumus . Pars populi mei commutata ē . Quo
modo recedet a me cum revertatur qui regiones
vestras dividat . Propter hoc nō erit tibi mittens
funiculū sortis in cetu dni . Ne loquamini
isrł loquentes . Non stillabit super istos . non
cōprehendet confusio . Dicit dns iacob . Numquid
abreviatus ē spiritus dni aut tales sunt cogita
tōnes eius . Nōne bona sunt verba mea cum eo
qui recte graditur . et econtrario populus meus
in adversarium consurrexit . Desuper tunicā pal
liū sustulistis . et eos qui transiebant sim
pliciter convertistis in bellum . Mulieres populi
mei eiecistis de domo deliciarū suarum . a parvu
lis earum tulistis laudem meam in perpetuū . Sur
gite et ite . quia nō habetis hic requiem . Propter in
mūditiam eius corrumpetur putredine pessi
ma . Utinam nō essem vir habens spiritum . et menda
cium potius loquerer . Stillabo tibi in vinū
et in ebrietate . et erit super quem stillatur
populus iste . Congregatione congregabo iacob totū
te . et in unū conducam reliquias isrł . pariter
ponam illum quasi gregem in ovili . quasi
pecus in medio caularum tumultuabuntur a
multitudine hominū . Ascendet enim pandens
iter ante eos . et dividet et transibunt portam
et egredientur per eam . Et transibit rex eorum co
ram eis . et dns in capite eorum . III

Et dixi. Audite principes Iacob et (duces) do-
mus Israel. Numquid non vestrum est scire iudi-
cium qui odio habetis bonum et diligitis ma-
lum. qui violenter tollitis pelles eorum
desuper eis. et carnem eorum desuper ossibus
eorum. Qui comederunt carnem populi mei et
pelles eorum desuper excoriaverunt. et ossa eorum
confregerunt. et conciderunt sicut in lebete
et quasi carnem in medio olle. Tunc cla-
mabunt ad dominum et non exaudiet eos. Et
abscondet faciem suam ab eis in tempore
illo. sicut nequiter egerunt in adinventioni-
bus suis. Hec dicit dominus super prophetas qui seducunt
populum meum qui mordent dentibus suis et pre-
dicant pacem. et si quis non dederit in ore eo-
rum quippiam: sanctificant super eum prelium. Propter-
ea nox vobis pro visione erit. tenebre vobis pro di-
vinatione. Et occumbet sol super prophetas. et ob-
tenebrabitur super eos dies. et confundentur
qui vident visiones. et confundentur divi-
ni. et operient vultus suos omnes. quia non est
responsum dei. Verumptamen ego repletus sum for-
titudine spiritus domini iudicio et virtute. ut ad-
nuntiem Iacob scelus suum: et Israel peccatum
suum. Audite hec principes domus Iacob: et
iudices domus Israel qui abhominamini
iudicium. et omnia recta pervertitis. Qui edificatis
Syon in sanguinibus: et Ierusalem in iniquitate.
Principes eius in muneribus iudicabant
et sacerdotes eius in mercede docebant. et prophete
eius in pecunia divinabant. et super dominum re-
quiescebant dicentes. Numquid non dominus in me-
dio nostrum: non venient super nos mala. Propter
hoc causa vestri Syon quasi ager arabitur. et
Ierusalem quasi acervus lapidum erit. et mons templi
in excelsa silvarum. IIII.

Et erit in novissimo dierum erit mons
domus domini preparatus in vertice montium
et sublimis super colles. Et fluent ad eum populi
et properabunt gentes multe. et dicent. Venite
ascendamus ad montem domini: et ad montem (ad domum)
dei Iacob: et docebit nos de viis suis: et ibi-
mus in semitis eius. quia de Syon exibit lex:
et verbum domini de Ierusalem. et iudicabit inter populos
multos: et corripiet gentes fortes usque in
longinquum. Et concident gladios in vomeres
et hastas suas in ligones. Non sumet gens
adversus gentem gladium. et non discent ul-
tra belligerare. Et sedebit vir subtus vi-
neam suam: et subtus ficum suam: et non erit
qui exterreat. quia os domini exercituum locutum
est. Quia omnes populi ambulabunt unusquisque
in nomine domini dei sui. Nos autem ambulabi-
mus in nomine domini dei nostri in eternum et ultra.
In die illa dicit dominus: congregabo claudicantem
et eam quam eieceram colligam. et quam afflixe-
ram consolabor. Et ponam claudicantem
in reliquias. et eam que laboraverat in gentem
robustam. Et regnabit dominus super eos in mon-
te Syon. ex hoc nunc et usque in eternum. Et tu
turris gregis nebulosa filie Syon: usque ad te
veniet. et veniet potestas prima regnum
filie Ierusalem. Nunc quare merore contrahe-
ris. Numquid rex non est tibi: aut consiliari-
us tuus periit. Quia comprehendit te dolor si-
cut parturientem. Dole et satage filia Syon quasi
parturiens. quia nunc egredieris de civitate
et habitabis in regione. et venies usque ad
Babylonem. ibi liberaberis. ibi redimet te dominus
de manu inimicorum tuorum. Et nunc congrega-
te sunt super te gentes multe. que dicunt.
Lapidetur: et aspiciat in Syon oculus noster.
Ipsi autem non cognoverunt cogitationes domini. et non
intellexerunt consilium eius. quia congrega-
vit eos quasi fenum aree. Surge et tritura filia
Syon. quia cornu tuum ponam ferreum. et ungu-
las tuas ponam ereas. et comminues populos
multos. et interficies domino rapinas eorum.
et fortitudinem eorum domino domino universe
terre. V

Nunc vastaberis filia latronis. obsidi-
onem posuerunt super nos: in virga per-
cutient maxillam iudicis Israel. Et tu Bethleem
Effrata parvulus es in milibus Iuda: ex te mihi
egredietur qui sit dominator in Israel. et egressus
eius ab initio a diebus eternitatis. Propter hoc
dabit eos deus: usque ad tempus in quo par-
turiens pariet. Et reliquie fratrum eius convertentur
ad filios Israel. Et stabit et pascet in fortitu-
dine domini: in sublimitate nominis domini dei
sui. Et convertentur: quia nunc confitebitur
magnificabitur usque ad terminos terre. Et
erit iste pax. Assyrius cum venerit in terram
nostram. et quando calcaverit in domibus nostris. Et susci-
tabimus super eum septem pastores. et octo
primates homines. et pascent terram Assur
in gladio: et terram Nemrod in lanceis eius.
Et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram
et cum calcaverit in finibus nostris. Et erit re-
liquie Iacob in medio populorum multorum
quasi ros a domino. et quasi stille super herbam. que non
expectat virum: et non prestolatur filios homi-
num. Et erunt reliquie Iacob in gentibus in me-
dio populorum multorum. quasi leo in iumentis sil-

siluarum. et quasi catulus leonis rugiens in
gregibus pecorum. Qui cum transierit et
conculcauerit et ceperit: non est qui eruat. Et
exaltabitur manus tua super hostes tuos
et omnes inimici tui interibunt. Et erit in die
illa dicit dominus auferam equos tuos de me-
dio tui. et disperdam quadrigas tuas. Et per-
dam ciuitates terre tue. et destruam omnes
munitiones tuas. Et auferam maleficia
de manu tua. et diuinationes non erunt in te. Et
perire faciam sculptilia tua. et statuas tu-
as de medio tui conteram. et non adorabis
ultra opera manuum tuarum. Et euellam lucos
tuos de medio tui. et conteram ciuitates tu-
as. Et faciam in furore et in indignatione ulti-
onem in omnibus gentibus que non audierunt. VI.
Audite que dominus loquitur. Surge
contende in iudicio aduersum montes
et audiant colles uocem tuam. Audiant mon-
tes iudicium domini: et fortia fundamenta terre
quia iudicium domino cum populo suo. et cum israel diiu-
dicabitur. Popule meus quid feci tibi. aut quid mo-
lestus fui tibi? responde mihi. Quia eduxi te de ter-
ra egypti. et de domo seruientium liberaui te. Et
misi ante faciem tuam moysen et aaron et
mariam. Popule meus memento queso quid
cogitauerit balach rex moab: et quid responderit
ei balaam filius beor de sethim usque ad gal-
galam: ut cognosceres iustitias domini. Quid
dignum offeram domino? curuabo genu deo ex-
celso? Numquid offeram ei holocaustomata
et uitulos anniculos? Numquid placari potest
dominus in milibus arietum: aut in multis milibus
hircorum pinguium? Numquid dabo primogeni-
tum meum pro scelere meo fructum uentris mei pro
peccato anime mee? Indicabo tibi o homo quid
sit bonum. et quid dominus requirat a te. Utique fa-
cere iudicium et diligere misericordiam. et sollicitum ambu-
lare cum deo tuo. Vox domini ad ciuitatem cla-
mat. et salus erit timentibus nomen tuum. Audite
tribus. Et quis approbabit illud? Adhuc ignis
in domo impii thesauri iniquitatis. et mensu-
ra minor ire plena. Numquid iustificabo sta-
teram impiam. et saccelli pondera dolosa? In
quibus diuites eius repleti sunt iniquita-
te. et habitantes in ea loquebantur mendacium:
et lingua eorum fraudulenta in ore eorum.
Et ego ergo cepi percutere te perditione super peccatis
tuis. Tu comedes et non saturaberis: et humi-
liatio tua in medio tui. Et apprehendes: et non
saluabis. et quos saluaueris in gladium
dabo. Tu seminabis et non metes. tu cal-
cabis oliuam: et non ungeris oleo. et mustum
et non bibes uinum. Et custodisti precepta amri. et
omne opus domus achab. Et ambulasti in uo-
luptatibus eorum. ut darem te in perditionem. et
habitantes in ea in sibilum. et obprobrium populi mei
portabitis. VII.
Ve mihi quia factus sum sicut qui colligit
in autumno racemos uindemie. Non est
botrus ad comedendum. precoquas ficus desidera-
uit anima mea. Periit sanctus de terra: et
rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine
insidiantur. uir fratrem suum uenatur ad mor-
tem. Malum manuum suarum dicunt bonum. Prin-
ceps postulat. et iudex in reddendo est. Et mag-
nus locutus est desiderium anime sue: et conturba-
uerunt eam. Qui optimus est in eis quasi paliurus: et
qui rectus quasi spina de sepe. Dies specula-
tionis tue: uisitatio tua uenit. Nunc erit uas-
titas eorum. Nolite credere amico: et nolite con-
fidere in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo custo-
di claustra oris tui. Quia filius contumeliam
facit patri. et filia consurgit aduersus matrem
suam. et nurus contra socrum suam. Et inimi-
ci hominis domestici eius. Ego autem ad do-
minum aspiciam. et expectabo deum saluato-
rem meum. Audiet me dominus deus meus.
Ne leteris inimica mea VIII.
super me quia cecidi: consurgam. Cum
sedero in tenebris. dominus lux mea est. Iram domini
portabo: et faciat iudicium quoniam peccaui ei. do-
nec iudicet causam meam: et faciat iudicium
meum. Et educet me in lucem: uidebo iusti-
tiam eius. Et aspiciet inimica mea: et operi-
etur confusione. Que dicit ad me. Ubi est
dominus deus tuus? Oculi mei uidebunt in eam. Nunc
erit in conculcationem ut lutum platearum. Dies
ut edificentur macerie tue. In die illa longe
fiet lex. In die illa usque ad te ueniet assur.
et usque ad ciuitates munitas. et a ciuitati-
bus munitis usque ad flumen. et ad mare de ma-
ri. et ad montem de monte. Et erit terra in desola-
tionem propter habitatores suos. et propter fructum
cogitationum eorum. Pasce populum tuum in uirga
tua: gregem hereditatis tue. habitantes solos in sal-
tu: in medio carmeli. pascentur basan et
galaad iuxta dies antiquos. Secundum diem egres-
sionis tue de terra egypti: ostendam eis mi-
rabilia. Videbunt gentes: et confundentur super
omni fortitudine sua. Ponent manus super
os. aures eorum surde erunt. Lingent pul-
uerem sicut serpens. uelud reptilia terre. pertur-
babuntur de edibus suis. Dominum deum nostrum non

desiderabunt et timebunt te. Quis deus si-
milis tui: qui aufers iniquitatem et transis
peccatum reliquiarum hereditatis tue. Non immit-
tet ultra furorem suum: quoniam volens misericordiam est. Re-
vertetur et miserebitur nostri. Deponet iniquita-
tes nostras: et proiciet in profundum maris omnia pecca-
ta nostra. Dabis veritatem Iacob: et misericordiam Abra-
ham. Que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.
Explicit Micheas. Incipit prologus primus in Naum prophetam

Naum consolator orbis inter-
pretatur. Civitatem sanguinum et post
eversionem loquitur. Ecce super
montes pedes evangelizantis et annunti-
antis pacem. Item alius prologus

Naum prophetam ante ad-
ventum regis Assyriorum
qui populum Israel captivum
in suas regiones trans-
tulerat fuisse: Hebreorum
traditio confirmat. Si-
quidem in fine huius lectio-
nis feliciter regis adventum. Idem propheta admoni-
tione monstratur. Sed cum habitatoribus Ninive
Iona mirantium civitatis feliciter ne divina
iracundia tanti irritatum sustinerent peccatorum
et impietatis penitentiam egissent. Accepta dei
miseratione prioribus se criminibus implicuerunt. Et
ac memoratus propheta spiritu sancto plenus:
iudicium dei adnuntians: ita est loquutus. Deus
zelans et ulciscens dominus et cetera. Iam enim decem
tribus ab Assyriis ducte fuerant in captivita-
tem sub Ezechia rege Iuda: sub quo etiam
ne in desolatione populi transmigranti ad Assyrios
Ninive visio cernitur. Nec erat parva conso-
latio tam his qui iam Assyriis serviebant
quam reliquis sub Ezechia de tribu Iuda et Ben-
iamin ab eisdem hostibus obsidebantur: ut
audirent Assyrios quoque ad ultimum esse capiendos
sicut in consequentibus libri huius demon-
stratur. Sciendum autem quod Ninive in nostra lingua
de Hebreo speciosam sonat. Speciosa autem
Ninive hic dicitur: unde et apud Grecos hoc
nomen ab ornatu nomen accepit. Et quicquid con-
tra adversus Ninive dicitur de mundo figuraliter
accipitur. Cuius ob causam: et adsumptio quam
septuaginta interpretes. Aleph nun mem sa apud Hebreos mas-
sa dicitur ponitur id est grave onus. Eo quod erat
adversum quoniam loquitur premat nec sinat ele-
vare cervicem. Simulque hoc attendendum quod
ipsa adsumptio vel onus vel pondus prophe-
tie visio sit. Non enim loquitur Helcesei ut non
tantis passa maris nulla que deleatur hec quod p

I plit liber est visionis intelligentis universa
que loquitur. Et pondus hostium faciens
populo suo visionem. De consummatione scilicet
rerum itaque mundi secundum anacephaleosin in con-
solationem sanctorum propheta terretur ut quicumque
in mundo vivent quasi peritura et caduca
contempnant et sperent se ad iudicium dies
ultoris ad visum vivos Assyrios futurus est
Dominus. Incipit Naum propheta

Onus Ninive. Liber
visionis Naum El-
cesei. Deus emula-
tor et ulciscens dominus.
Ulciscens dominus et ha-
bens furorem. Ulcis-
cens dominus in hostes
suos: et irascens ipse
inimicis suis. Dominus patiens et magnus for-
titudine et mundans non faciet innocentem.
Dominus in tempestate et in turbine vie eius
et nebule pulvis pedum eius. Increpans
mare et exsiccans illud. Et omnia flumina
ad desertum deducens. Infirmatus est Basan
et Carmelus. Et flos Libani elanguit. Mon-
tes commoti sunt ab eo: et colles desolati sunt
et contremuit terra a facie eius. Et orbis et omnes
habitantes in eo. Ante faciem indignationis
eius quis stabit: Aut quis resistet in ira
furoris eius. Indignatio eius effu-
sa est ut ignis. Et petre dissolute sunt ab
eo. Bonus dominus et confortans in die tribu-
lationis. Et sciens sperantes in se. Et in dilu-
vio pretereunte consummationem faciet loci eius
et inimicos eius persequentur tenebre. Quid
cogitatis contra dominum: consummationem ipse
faciet. Non consurget duplex tribulatio
quia sicut spine se invicem complectuntur
sic convivium eorum pariter potantium. Con-
sumentur quasi stipula plena ariditate.
Ex te enim exivit cogitans contra dominum ma-
litiam: mente pertractans prevaricationem. Hec dicit
dominus. Si perfecti fuerint et ita plures: sic quoque
attondentur et pertransibit. Afflixi te: et
non affligam te ultra. Et nunc conteram virgam
eius de dorso tuo. Et vincula tua disrumpam.
Et precipiet super te dominus: et non seminabitur
ex nomine tuo amplius. De domo dei
tui interficiam te. Sculptile et conflatile
ponam sepulcrum tuum: quia inhonoratus es.
Ecce super montes pedes evangelizantis et an-
nuntiantis pacem. Celebra Iuda festivita-
tes tuas: et redde vota tua. Quia non adiciet

ultra: ut pertranseat in te belial. Universus in-
teriit. II CAP
Ascendit qui dispergat coram te, qui cu-
stodiat obsidionem. Contemplare vi-
am: conforta lumbos: robora virtutem val-
de. Quia sicut reddidit dominus superbiam Iacob
sicut superbiam Israel. Quia vastatores dissi-
paverunt eos. et propagines eorum corruperunt.
Clipeus fortium eius ignitus. viri exercitus
in coccineis: ignee habene currus. in die prepara-
tionis eius. Et agitatores consopiti sunt. In
itineribus conturbati sunt. Quadrige commo-
te sunt in plateis. Aspectus eorum quasi lampa-
des: quasi fulgura discurrentia. Recordabitur
fortium suorum. ruent in itineribus suis. Velo-
citer ascendent muros eius: et preparabitur um-
braculum. Porte fluviorum aperte sunt. et tem-
plum ad solum dirutum est. Et miles captivus
abductus est. et ancille eius minabantur ge-
mentes ut columbe murmurantes in cordibus
suis. Et Ninive quasi piscina aquarum aque
eius. Ipsi vero fugerunt. State. state. et non est
qui revertatur. Diripite argentum. diripite
aurum: et non est finis divitiarum ex omnibus vasis
desiderabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
rata. et cor tabescens: et dissolutio genicu-
lorum: et defectio in cunctis renibus: et facies
omnium sicut nigredo olle. Ubi est habitaculum
leonum. et pascua catulorum leonum. Ad quam
ivit leo: ut ingrederetur illuc catulus leonis
et non est qui exterreat. Leo cepit sufficienter catulis
suis: et necavit leenis suis. Et implevit pre-
da speluncas suas. et cubile suum rapina.
Ecce ego ad te dicit dominus deus exercituum. et suc-
cendam usque ad fumum quadrigas tuas. et
leunculos tuos comedet gladius. Et extermi-
nabo de terra predam tuam: et non audietur
ultra vox nuntiorum tuorum. III.
Ve civitas sanguinum universa mendacii
dilaceratione plena. non recedet a te ra-
pina. vox flagelli. et vox impetus rote.
et equi frementis. et quadrige ferventis. et
equitis ascendentis et micantis gladii. et
fulgurantis haste. et multitudinis interfec-
te. et gravis ruine. non est finis cadaverum. et
corruent in corporibus suis: propter multitudi-
nem fornicationum meretricis speciose et grate
et habentis maleficia: que vendidit gentes in
fornicationibus suis. et familias in malefici-
is suis. Ecce ego ad te dicit dominus exercituum. et
revelabo pudenda tua in facie tua. Et ostendam
gentibus nuditatem tuam: et regnis igno-

miniam tuam. Et proiciam super te abhomi-
nationes. et contumeliis te afficiam. Et po-
nam te in exemplum. Et erit omnis qui viderit
te resiliet a te. et dicet. Vastata est Ninive. Quis
commovebit super te caput. Unde queram con-
solatorem tibi. Numquid melior es Alexan-
dria populorum que habitat in fluminibus: aque
in circuitu eius. cuius divitie mare. aque
muri eius. Ethiopia fortitudo eius et Egyp-
tus. et non est finis. Affrica et Libies fuerunt
in auxilio tuo. Sed et ipsa in transmigrationem
ducta est in captivitatem. Parvuli eius eli-
si sunt in capite omnium viarum. et super in-
clitos eius miserunt sortem. et omnes opti-
mates confixi sunt in compedibus. Et tu ergo
inebriaberis: et eris despecta. et queres au-
xilium ab inimico. Omnes munitiones tue sic-
ut ficus cum grossis suis. si concusse fuerint ca-
dent in os comedentis. Ecce populus tuus mu-
lieres in medio tui. Inimicis tuis adapertione
pandentur porte terre tue. Devorabit ignis
vectes tuos. Aquam propter obsidionem hau-
ri tibi. extrue munitiones tuas. Intra in lutum
et calca subigens. tene laterem. Ibi te co-
medet ignis. et peribis gladio. Devorabit te
ut bruchus. Congregare ergo ut bruchus: mul-
tiplicare ut locusta. Plures fecisti negoti-
ationes tuas: sicut stelle celi. Bruchus expan-
sus est et avolavit. Custodes tui quasi lo-
custe. et parvuli tui quasi locuste locustarum que
consident in sepibus in die frigoris. Sol ortus
est et avolaverunt. et non est cognitus locus earum
ubi fuerint. Dormitaverunt pastores tui rex As-
sur. sepelientur principes tui. Latitavit populus
tuus in montibus. et non est qui congreget. Non
est obscura contritio tua. pessima est pla-
ga tua. Omnes qui audierunt auditionem tuam
compresserunt manum super te. quia super quem non
transiit malicia tua semper. Explicit Na-
um. Incipit prologus primus in Abacuc.
Abacuch luctator fortis et rigidus
stat super custodiam suam. et figit
gradum super munitionem ut Christum
in cruce contempletur et dicat: Operuit celos
gloria eius. et laude eius plena est terra.
Splendor eius ut lux erit cornua in ma-
nibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius.
uitior. Item alius prologus.
Quattuor prophete in xii prophetarum volumi-
ne sunt quibus tres in prima
o. a. n. id est pondus titu-
lum habent. Naum. Abacuch.

et malachias. Porro zacharias in medio et circa finem duos huiuscemodi ponit titulos ex quibus unus est onus verbi domini in terra adrach et damasci requiei eius. alter in fine est onus verbi domini super israel. De naum oratio cuius iam liber editus est. De zacharia similiter omnes sunt dicti. Nunc abacuch habui in manibus qui vel ex eo quod amabilis domini est vocatur amplexatio. vel quod in certamen et luctam et ut ita dicam amplexum cum deo congreditur amplexantis id est luctantis sortitus est nomen. Nullus enim tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iustitiae provocare. et dicere ei. cur in rebus humanis et in mundi istius regimine tanta versatur rerum iniquitas. Usquequo domine clamabo et non exaudies. vociferabor ad te vim patiens: et non salvabis. Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre. lacerata est lex et non pervenit ad finem usque iudicium. Quia impius praevalet adversus iustum. ideo egreditur iudicium perversum. Videtur temeraria vox sit. et quod animo blasphemantis creatorem suum ad iudicium provocare. et vas fragile adversus figulum. cur tale vel tale factum sit disputare. Scit nos et hoc a iudaeis et assumptio vel pondus quae iam gravia esse diximus prophetiae visio est. et adversum montani dogma perversum intelligit quod videt. nec ut amens loquitur. nec in more insanientium feminarum dat sine mente sonum. Unde et apostolus iubet ut sit prophetantibus alius alii fuit revelatum. taceant qui prius loquebantur. Et statim subiungit. Non est inquit dissensionis deus sed pacis. Ex quo intelligitur cum quis ex voluntate reticeat. et alteri locum dat ad loquendum. posse et loqui et tacere cum velit. Qui autem extasi id est invitus loquitur. nec tacere nec loqui in sua potestate habet. Illud quoque dicet quod semel ante exegis violenter. ut quasi gradus quosdam et scalas ad altiora intelligentiae historiam tibi interpretetur: prophetiam esse contra babylonem. et nabuchodonosor regem chaldaeorum. ut quomodo prior propheta naum quem abacuch sequitur vaticinium habuit contra niniven et assyrios qui vastaverunt x tribus quae vocantur israel. ita abacuch prophetiam habuit adversus babylonem et nabuchodonosor a quibus iudas et ierusalem templumque subversa sunt. Et ut scias eo tempore fuisse abacuch quo iam duae tribus quae iam vocabantur iudei ductae erant in captivitatem. et daniel dicitur et ponitur ad quem in lacum leonum abacuch cum prandio mittitur. Quamquam apud hebreos hic ipsa non legitur hystoria. Igitur sive quis recipit scripturam illam sive non recipit. utrumque pro nobis est. Aut enim recipit et iam post secundum templum liber abacuch tenetur. aut non recipit. et quasi propheta scribit quae ventura cognoscit. Iterum secundum litteram causatur adversus deum propheta. cur nabuchodonosor templum vastet et iudaeam. cur ierusalem quondam urbs domini destruatur. Quare clamet propheta et non audiatur. vociferetur ad dominum oppressus a chaldaeis et non salvetur. Quare et ipse propheta vel propheta ex cuius persona loquitur ad hoc vivit. et hucusque perductus sit. ut iniquitatem hostium et suum videat laborem. cur iniustitia praevaleat adversum se. et hoc dicat per mentis angustia nesciens aurum in igne conflari. et tres pueros de camino puriores exisse quam intraverant. Sed et hoc generaliter accipere possumus quod ex persona humanae impatientiae loquatur. ut inquinam vocem et plenam doloris erumpat dicens. Quare respicis contemptores: et taces deuorante impio iustiorem se. Haec autem loquitur nesciens iudicia dei investigabilia. et profundum divitiarum sapientiae et scientiae eius. quod non ita videat deus ut videt homo. homo tamen respiciat praesentia deus futura et eterna cognoscit. et quomodo si aegrotus et estuans febribus aquam frigidam postulet. et dicat ad medicum vim patior cruciorum exanimor. usquequo medicum clamabo et non exaudiet. et respondeat ei sapientissimus et clementissimus medicus. Sed quod tempore delectum quod postulas dare non mihi febris modo. quia nimia ista crudelitas est. voluntas tua contra te petit. Ita et dominus nesciens clementiae suae pondera atque mensuras interdum non exaudit clamantem. ut eum corrigat et magis provocet ad rogandum. et quasi igne excoctum iustiorem et puriorem faciat. Quod intelligens apostolus: firmiter quod misericordiam est consecutus a domino: ait. Sed non dicam. Et benedicat deum in omni tempore. Et scit quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. et gloriatur in labore et dolore. Et cum ieremia dicat. tribulationem et miseriam invocabo: ut quomodo alius invocat deum. sic sanctus vir et bellator invictus ad certamen se et provocandum tribulationem et miseriam invenire desiderat.

Incipit abacuch propheta.

Onus quod vidit Abba-
cuch propheta. Usquequo domine
clamabo et non exau-
dies. vociferabor ad
te vim patiens et non
salvabis. Quare os-
tendisti michi iniqui-
tatem et laborem vide-
re predam et iniusticiam contra me. Quare respicis
contemptores. et taces conculcante impio
iustiorem se. Et facies homines quasi pisces maris
et quasi reptilia non habentia ducem. Et factum est
iudicium. et contradictio potentior. Propter
hoc lacerata est lex. et non pervenit usque ad fi-
nem iudicium. quia impius prevalet adversus
iustum. propterea egreditur iudicium perversum.
Aspicite in gentibus et videte. et admirami-
ni et obstupescite. quia opus factum est in diebus
vestris. quod nemo credet cum narrabitur. Quia
ecce ego suscitabo chaldeos. gentem amaram
et velocem. ambulantem super latitudinem terre
ut possideat tabernacula non sua. Horribi-
lis et terribilis est. ex semetipsa iudicium eius. et
honus eius egredietur. Leviores pardis equi
eius. et velociores lupis vespertinis. et dif-
fundentur equites eius. Equites namque eius de
longe venient. volabunt quasi aquila fe-
stinans ad comedendum. Omnes ad predam ve-
nient. Facies eorum ventus urens. et con-
gregabit quasi arenam captivitatem. et ipse
de regibus triumphabit. et tyranni ridiculi eius
erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit. et com-
portabit aggerem. et capiet eam. Tunc mu-
tabitur spiritus eius. et pertransibit et corruet.
Hec est fortitudo dei sui. Numquid non tu a prin-
cipio domine deus meus sanctus meus et non mo-
riemur. Domine in iudicium posuisti eum
et fortem ut corriperes fundasti eum. Mundi
sunt oculi tui ne videas malum. et respicere
ad iniquitatem non poteris. Quare non
respicis super inique agentes. et taces devoran-
te impio iustiorem se. et facies homines
quasi pisces maris. et quasi reptile non habens
principem. Totum in hamo suo suble-
vavit. traxit illud in sagena sua. et con-
gregavit in rete suum. Super hoc letabitur et ex-
ultabit. propterea immolabit sagene sue. et sa-
crificabit reti suo. quia in ipsis incrassata
est pars eius. et cibus eius electus est. Propter
hoc ergo expandit sagenam suam. et semper
gentes interficere non parcet. II CAP

Super custodiam meam stabo. et figam
gradum super munitionem. et contemplabor ut vi-
deam quid dicatur michi. et quid respondeam ad ar-
guentem me. Et respondit michi dominus. et dixit. Scri-
be visum et explana eum super tabulas.
ut percurrat qui legerit eum. Quia adhuc
visus procul. et apparebit in finem. et non men-
tietur. Si moram fecerit. expecta illum. quia
veniens veniet et non tardabit. Ecce qui
incredulus est. non erit anima eius recta in se-
metipso. Iustus autem in fide sua vivet. Et
quomodo vinum potantem decipit. sic erit vir
superbus. et non decorabitur. Qui dilatavit
quasi infernus animam suam. et ipse qua-
si mors non adimpletur. Et congregabit ad
se omnes gentes. et coacervabit ad se omnes
populos. Numquid non omnes isti super eum
parabolam sument. Et loquelam enigma-
tum eius. et dicetur. Ve ei qui multipli-
cat non sua. Usquequo aggravat contra se densum
ut lutum. Numquid repente consurgent
qui mordeant te. et suscitabuntur lacerantes
te. et eris in rapinam eis. Quia tu expoli-
asti gentes multas. spoliabunt te omnes qui
reliqui fuerint de populis. propter sanguinem
hominis. et iniquitatem terre civitatis. et om-
nium habitantium in ea. Ve qui congregat avari-
ciam malam domui sue. ut sit in excelso
nidus eius. et liberari se se putat de manu
mali. Cogitasti confusionem domui tue. con-
cidisti populos multos. et peccavit anima tua.
Quia lapis de pariete clamabit. et lignum
quod inter iuncturas edificiorum est respondebit.
Ve qui edificat civitatem in sanguinibus.
et preparat urbem in iniquitate. Numquid non hec
a domino sunt exercituum. Laborabunt enim populi in
multo igne. et gentes in vacuum et deficient.
quia replebitur terra ut cognoscat gloriam domini
quasi aque operientes mare. Ve qui potum dat
amico suo. mittens fel suum. et inebri-
ans ut aspiciat nuditatem eius. Repletus
es ignominia pro gloria. Bibe tu quoque et con-
sopire. Circumdabit te calix dextere domini. et vo-
mitus ignominie super gloriam tuam. Quia in-
iquitas libani operiet te. et vastitas anima-
lium deterrebit eos. De sanguinibus hominum et ini-
quitate terre et civitatis et omnium habitan-
tium in ea. Quid prodest sculptile quia sculp-
sit illud fictor suus. conflatile et imagi-
nem falsam. Quia speravit in figmento fictor
eius ut faceret simulacra muta. Ve qui di-
cit muto ligno expergiscere. surge lapidi
tacenti. Numquid ipse docere poterit. Ecce iste co-

... opus est auro et argento: et omnis spiritus non est in visceribus eius. Dominus autem in templo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra. III

Domine audivi auditionem tuam et timui. Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud. In medio annorum notum facies: cum iratus fueris misericordiae recordaberis. Deus ab austro veniet: et sanctus de monte Pharan. Operuit caelos gloria eius: et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors. Et egredietur diabolus ante pedes eius: stetit et mensus est terram. Aspexit et dissolvit gentes: et contriti sunt montes saeculi. Incurvati sunt colles mundi ab itineribus aeternitatis eius. Pro iniquitate vidi tentoria Ethiopiae: turbabuntur pelles terrae Madian. Numquid in fluminibus iratus es Domine: aut in fluminibus furor tuus: vel in mari indignatio tua? Qui ascendes super equos tuos: et quadrigae tuae salvatio. Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus quae locutus es. Fluvio scindes terram. Viderunt te et doluerunt montes: gurges aquarum transiit. Dedit abyssus vocem suam: altitudo manus suas levavit. Sol et luna steterunt in habitaculo suo: in luce sagittarum tuarum ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae. In fremitu conculcabis terram: in furore obstupefacies gentes. Egressus es in salutem populi tui: in salutem cum christo tuo. Percussisti caput impii de domo: denudasti fundamentum usque ad collum. Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius: venientibus ut turbo ad dispergendum me. Exultatio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito. Viam fecisti in mari equis tuis: in luto aquarum multarum. Audivi et conturbatus est venter meus: a voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis: et subter me scateat. Ut requiescam in die tribulationis: et ascendam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim non florebit: et non erit germen in vineis. Mentietur opus olivae: et arva non afferent cibum. Abscindetur de ovili pecus: et non erit armentum in praesepibus. Ego autem in Domino gaudebo: et exultabo in Deo Iesu meo. Deus Dominus fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi cervorum: et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.

Explicit Abachuch. Incipit primus prologus in Sophoniam prophetam.

Sophonias speculator et arcanorum Domini cognitor audit clamorem a porta piscium et ululatum a secunda et contritionem a collibus; indicat quoque ululatum habitatoribus pilae, quia conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt universi qui involuti erant argento. Item alius prologus.

Tradunt Hebraei cuiuscumque prophetae pater aut avus ponatur in titulo, ipsos quoque prophetas fuisse; ut etiam Amos unius de duodecim fuisse prophetis, qui dicit non sum propheta nec filius prophetae, sed pastor caprarum vellicans sycomoros; patris nomen in titulo non habet. Hic, si verum est, Sophonias propheta qui nomine ut ita dicam propheticio et gloria maiorum suorum stirpe generatus est. Habuit enim patrem Chusi, avum Godoliam, proavum Amasiam, attavum Ezechiam; et talem quadrigam ipse velut extremus auriga complevit. Nomen Sophoniae alii speculam, alii arcanum Domini transtulerunt. Sive igitur specula sive absconditum Domini interpretetur, utrumque prophetae convenit. Dicitur enim ad Ezechiel: Fili hominis, speculatorem te posui domui Israel. Iste ergo propheta, propheta qui erat in specula et in sublimibus constitutus, et noverat mysteria Dei, filius erat Chusi qui interpretatur humilitas. Habebat avum Godoliam qui dicitur magnitudo Domini, et proavum Amasiam qui et ipse vertitur in sermonem Domini, et attavum Ezechiam qui sonat fortitudo Domini. De fortitudine itaque Domini natus est sermo Domini, et de sermone Domini nata est Domini magnitudo, et de magnitudine Domini nata est humilitas; ut cum pervenerit aliquis ad perfectum, dicat quia non sum dignus vocari apostolus, et illud in psalmo: Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei. Iosiam regem Iudae cuius temporibus Sophonias prophetasse invenitur, Deo prae omnibus regibus Iudae placuisse historia quarti libri regum et secundi paralipomenon demonstrat. Iosias simulacra quae pater suus Amon vel avus Manasses in templo Dei collocaverat deiecta comminuisse monstratur, in quibus etiam serpentem aeneum a Moyse factum, cui error inductus populus superstitione idolorum deceptus adolebat. Et custodisse pascha iam intermissa temporibus multis solus celebrasse fertur. Ideo Deus prophetis

temporibus memorati regis que pueritu-
ia erant ostendens gentibus: quod lectione
compleverit ad futurum videntium. populo vero israel
salutem et civitati ierusalem restauratorem: tunc
temporibus tribuentem tertium lectionis tenuit autem

Incipit Sophonias propheta

Verbum domini quod fac-
tum est ad sophoniam
filium chusi filii godo-
lie filii amasie filii
ezechie in diebus io-
sie filii amon regis iu-
da. Congregans congre-
gabo omnia a facie
terre dicit dominus. congregans hominem et pe-
cus congregans volatilia celi: et pisces maris. Et
ruine impiorum erunt. et disperdam homines a
facie terre dicit dominus. Et extendam manum me-
am super iudam: et super omnes habitantes ierusalem.
Et disperdam de loco hoc reliquias baal et no-
mina edituorum cum sacerdotibus: et eos qui ad-
orant super tecta militiam celi. et adorant et
iurant in domino. et iurant in melchon. et qui
avertuntur de post tergum domini. et qui non quesi-
erunt dominum. nec investigaverunt eum. Silete a
facie domini quia iuxta est dies domini. quia preparavit
dominus hostiam sanctificavit vocatos suos. Et erit
in die hostie domini visitabo super principes:
et super filios regis: et super omnes qui induti
sunt veste peregrina. Et visitabo super omnem
qui arroganter ingreditur super limen in die
illa. qui complent domum dei sui iniquitate et
dolo. Et erit in die illa dicit dominus. vox clamo-
ris a porta piscium: et ululatus a secunda: et con-
tritio magna a collibus. Ululate habitatores
pile. Conticuit omnis populus chanaan. disperierunt
omnes involuti argento. Et erit in tempore il-
lo scrutabor ierusalem in lucernis. Et visitabo su-
per viros defixos in fecibus suis. qui dicunt in cordi-
bus suis non faciet bonum dominus: et non faciet
malum. Et erit fortitudo eorum in direptionem:
et domus eorum in desertum. Et edificabunt do-
mos: et non habitabunt. Et plantabunt vineas
et non bibent vinum earum. Iuxta est dies domini ma-
gnus: iuxta et velox nimis. Vox diei domini a-
mara: tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies
illa. dies tribulationis et angustie. dies ca-
lamitatis et miserie. dies tenebrarum et cali-
ginis. dies nebule et turbinis. dies tube
et clangoris: super civitates munitas: et super
angulos excelsos. Et tribulabo homines: et am-
bulabunt ut ceci: quia domino peccaverunt. Et effun-
detur sanguis eorum sicut humus: et corpo-
ra eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum
et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire domini.
In igne zeli eius devorabitur omnis terra. quia
consummationem cum festinatione faciet cunctis
habitantibus terram. II CAP

Convenite congregamini gens non ama-
bilis. priusquam pariat iussio quasi
pulverem transeuntem diem: antequam veniat su-
per vos ira furoris domini. antequam veniat super vos
dies indignationis eius. Querite dominum omnes
mansueti terre: qui iudicium eius estis opera-
ti. querite iustum. querite mansuetum. si quo-
modo abscondamini in die furoris domini. Quia
gaza destructa erit: et ascalon in desertum. azo-
tum in meridie eicient. et accaron eradicabitur.
Ve qui habitatis funiculum maris: gens per-
ditorum. Verbum domini super vos chanaan terra phi-
listinorum. et disperdam te ita ut non sis inhabi-
tator. Et erit funiculus maris requies pastorum
et caule pecorum. Et erit funiculus eius qui re-
manserit de domo iuda. ibi pascentur in do-
mibus ascalonis. Ad vesperum requiescent:
quia visitabit eos dominus deus eorum. et avertet
captivitatem eorum. Audivi obprobrium moab
et blasphemias filiorum amon quibus exprobraverunt
populo meo: et magnificati sunt super terminos
eorum. Propterea vivo ego dicit dominus deus exerci-
tuum deus israel. quia moab ut sodoma erit
et filii amon quasi gomorra siccitas spi-
narum. et acervi salis et desertum usque in eternum.
Reliquie populi mei diripient illos residui
gentis mee possidebunt eos. Hec enim eis
eveniet pro superbia sua. quia blasphemaverunt
et magnificati sunt super populum domini exercituum.
Horribilis dominus super eos. et attenuabit dominus
omnes deos terre. Et adorabunt eum viri de
loco suo: omnes insule gentium. Sed et vos e-
thiopes interfecti gladio meo eritis. Et exten-
det manum suam super aquilonem: et perdet as-
sur: et ponet speciosam in solitudinem. et in in-
vium et quasi desertum. Et cubabunt in me-
dio eius omnes greges bestie gentium. et ono-
crotalus et ericius in liminibus eius mora-
bitur. Vox cantantis in fenestra corvus in
super liminari. quoniam attenuabo robur eius. Hec
est civitas gloriosa habitans in confidentia. que
dicebat in corde suo: ego sum: et extra me non
est alia amplius. Quomodo facta est in desertum cubi-
le bestie? omnis qui transit per eam sibilabit
et movebit manum suam. III

Ve provocatrix et redempta civitas colu-

Non audiuit uocem: et non suscepit dis
ciplinam. In domino non est confisa: ad deum su
um non appropinquauit. Principes eius in medio
eius quasi leones rugientes. Iudices eius
lupi uespere: non relinquebant in mane. Prophete
eius uesani: uiri infideles. Sacerdotes eius pol
luerunt sanctum. iniuste egerunt contra legem. Dominus
iustus in medio eius. non faciet iniquita
tem. Mane mane iudicium suum dabit in lucem:
et non abscondetur. Nesciuit autem iniquus
confusionem. Disperdi gentes: et dissipati sunt
anguli earum. Desertas feci uias eorum: dum
non est qui transeat. Desolate sunt ciuitates
earum non remanente uiro. nec ullo habitatore.
Dixi attamen timebis me. suscipies disciplinam:
et non peribit habitaculum eius: propter omnia in quibus
uisitaui eam. Verumptamen diluculo surgentes
corruperunt omnes cogitationes suas. Quapropter
expecta me dicit dominus: in die resurrectionis mee
in futurum. quia iudicium meum ut congregem gen
tes et colligam regna: ut effundam super eas
indignationem meam: et omnem iram furoris mei.
In igne enim zeli mei deuorabitur omnis terra.
Quia tunc reddam populis labium electum: ut
inuocent omnes in nomine domini. et seruiant
ei humero uno. Vltra flumina ethiopie
inde supplices mei. filii dispersorum meorum defe
rent munus mihi. In die illa non confunderis
super cunctis adinuentionibus tuis quibus pre
uaricata es in me. quia tunc auferam de me
dio tui magniloquos superbie tue. et non adi
cies exaltari amplius in monte sancto meo. Et
derelinquam in medio tui populum pauperem et ege
num: et sperabunt in nomine domini reliquie israel.
Non facient iniquitatem. nec loquentur mendaci
um. et non inuenietur in ore eorum lingua do
losa. quoniam ipsi pascentur et accubabunt. et non erit
qui exterreat. Hec dicit dominus. Lauda filia syon
iubila israel: letare et exulta in omni corde
filia ierusalem. Abstulit dominus iudicium tuum: auer
tit inimicos tuos. Rex israel dominus in medio
tui. non timebis malum ultra. In die illa
dicetur ierusalem noli timere syon: non dissoluan
tur manus tue. Dominus deus tuus in medio
tui fortis: ipse saluabit te. Gaudebit super te
in letitia: et silebit in dilectione tua: et exul
tabit super te in laude. Nugas qui a lege re
cesserant congregabo. quia ex te erant: ut non ul
tra habeas super eum obprobrium. Ecce ego in
terficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo
et saluabo claudicantem: et eam que eiecta
fuerat congregabo. et ponam eos in laudem
et in nomen in omni terra confusionis eorum. In il
lo tempore quo adducam uos. et in tempore
quo congregabo uos. Dabo enim uos in nomen
et laudem omnibus populis terre. cum conuertero captiui
tatem uestram coram oculis uestris dicit dominus.
Aggeus explicit sophonias. incipit
festiuus et letus, prologus in aggeum.
qui seminauit in lacrimis ut in
gaudio metet. destructum templum edi
ficat. deum patrem inducit loquentem. Adhuc
unum modicum. et ego commouebo celum et terram
et mare et aridam. et mouebo omnes gentes
et ueniet desideratus cunctis gentibus. Inci

In anno pit aggeus propheta
secundo darii regis persarum in men
se sexto in die una mensis factum est uerbum
domini in manu aggei prophete ad zoro
babel filium salathiel ducem iu
da. et ad ihesum filium iosedech sacerdotem
magnum dicens. Hec ait dominus exercituum
dicens. Populus iste dicit. Nondum uenit
tempus domus domini edificande. Et
factum est uerbum domini in manu aggei
prophete dicens. Numquid tempus uobis
est ut habitetis in domibus laqueatis
et domus ista deserta: et nunc hec dicit
dominus exercituum. Ponite corda uestra su
per uias uestras. Seminastis multum: et
intulistis parum. Comedistis: et non estis sati
ati. Bibistis: et non estis inebriati. Ope
ruistis uos: et non estis calefacti. Et qui merce
des congregauit: misit eas in sacculum pertusum.
Hec dicit dominus deus exercituum. Ponite corda
uestra super uias uestras. Ascendite in montem
portate ligna. et edificate domum. et accep
tabilis mihi erit. et glorificabor dicit dominus. Re
spexistis ad amplius: et ecce factum est minus.
Et intulistis in domum: et exsufflaui illud.
Quam ob causam dicit dominus exercituum. quia domus
mea deserta est. et uos festinatis unusquisque
in domum suam. Propter hoc super uos prohibiti
sunt celi ne darent rorem. et terra prohibita
est ne daret germen suum. Et uocaui siccitatem
super terram et super montes. et super triticum
et super uinum et super oleum. et quecumque profert
humus. et super homines. et super iumenta.
et super omnem laborem manuum. Et audi
uit zorobabel filius salathiel. et ihesus filius
iosedech sacerdos magnus. et omnes reli
quie populi uocem dei sui. et uerba aggei prophete
sicut misit dominus deus eorum ad ipsos. Et ti
muit populus a facie domini. Et dixit aggeus nuntius

domini de nuntiis domini populo dicens. Ego vobiscum
sum dicit dominus. Et suscitavit dominus spiritum Zoroba
bel filii Salathiel ducis Iuda. et spiritum Iesu fi
lii Iosedech sacerdotis magni: et spiritum reliquo
rum omnium populo. Et ingressi sunt et faciebant
opus in domo domini exercituum dei sui: in die vi
cesima et quarta mensis. in sexto mense. in an
no secundo Darii regis. II cap.

In septimo mense. vicesima et prima
mensis: factum est verbum domini in manu
Aggei prophete dicens. Loquere ad Zorobabel fi
lium Salathiel ducem Iuda. et Iesum filium
Iosedech sacerdotem magnum. et reliquos populi
dicens. Quis in vobis est derelictus: qui vidit do
mum istam in gloria sua prima. et quid vos
videtis hanc nunc. Numquid non ita est quasi non
sit in oculis vestris. Et nunc confortare Zoroba
bel dicit dominus. Et confortare Iesu fili Iosedech
sacerdos magne. Et confortare omnis populus terre
dicit deus exercituum. et facite quoniam ego vobiscum
sum dicit dominus exercituum. Verbum quod pe
pigi vobiscum cum egrederemini de terra Egyp
ti. et spiritus meus erit in medio vestrum. Nolite ti
mere. Quia hec dicit exercituum. Adhuc unum mo
dicum est. et ego commovebo celum et terram:
mare et aridam. Et movebo omnes gentes: et
veniet desideratus cunctis gentibus. et imple
bo domum istam gloria: dicit dominus exercituum. Meum
est argentum: et meum est aurum dicit dominus exerci
tuum. Magna erit gloria domus istius novis
sime plusquam prime: dicit dominus exercituum. et in
loco isto dabo pacem dicit dominus exercituum. In
vicesima et quarta nona mensis. in anno se
cundo Darii regis factum est verbum domini ad Aggeum pro
phetam dicens. Hec dicit dominus exercituum. Interro
ga sacerdotes legem dicens. Si tulerit homo carnem
sanctificatam in ora vestimenti sui: et tetigerit
de summitate eius panem aut pulmentum aut vi
num aut oleum aut omnem cibum: numquid sanc
tificabitur. Respondentes autem sacerdotes dixerunt
Non. Et dixit Aggeus. Si tetigerit pollutus in
anima ex omnibus his: numquid contaminabitur.
Et responderunt sacerdotes et dixerunt. Contamina
bitur. Et respondit Aggeus: et dixit. Sic populus is
te. et sic gens ista ante faciem meam dicit dominus
et sic omne opus manuum eorum: et omnia que
obtulerint ibi contaminata erunt. Et nunc
ponite corda vestra a die hac. et supra antequam
poneretur lapis super lapidem in templo domini
Cum accederetis ad acervum viginti modiorum:
et fierent decem. et cum intraretis ad torcu
lar ut exprimeretis quinquaginta lagenas
et fierent viginti: percussi vos vento urente: et
aurugine et grandine. et omnia opera manuum
vestrarum: et non fuit in vobis qui reverteretur ad me
dicit dominus. Ponite corda vestra a die ista et in fu
turum. a die vicesima et quarta nona mensis
a die qua fundamenta iacta sunt templi domini. poni
te super cor vestrum. Numquid iam semen in germine
est: et adhuc vinea et ficus et malogranatum
et lignum olive floruit: Ex die ista benedicam.
Et factum est verbum domini secundo ad Aggeum
in vicesima et quarta mensis dicens. Loquere
ad Zorobabel ducem Iuda dicens. Ego move
bo celum pariter et terram: et subvertam soli
um regnorum: et conteram fortitudinem regni gen
tium. Et subvertam quadrigam et ascensorem
eius. et descendent equi et ascensores eorum
vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominus ex
ercituum assumam te Zorobabel fili Salathiel ser
ve meus dicit dominus. et ponam te quasi signaculum
quia te elegi dicit dominus exercituum. Explicit Aggeus

Incipit prologus primus in Zachariam prophetam.

Anno secundo Darii
regis Medorum Agge
um et Zachariam pro
phetasse. lectiones eo
rum declarant. Sed hic
de causa Aggeus Zacha
rie in ordine prepo
situs videtur. quia cum
duobus mensibus ut presentes lectiones ostendunt
in prophetia precessisse invenitur. Ad restauratio
nem etiam templi precepto dei populum animasse Es
dras refert dicens. In secundo anno Darii re
gis prophetaverunt Aggeus et Zacharias filius Ab
do. prophete super Iudeos qui erant in Iudea et in
Ierusalem in nomine domini dei Israel. Et vidit propheta vi
rum in equo rufo super eos. Tunc surrexerunt Zoro
babel filius Salathiel. et Iesus filius Iosedech
et principes eius. Et inchoaverunt edificare do
mum dei que est in Ierusalem. Quibus cum audisset
prophete exortatione sua adiuverunt eos. Nam pro
populum ab imitatione patrum delictorum per suam
commonitionem revocat. Idem propheta cupiens revocare ab
lectorem comprehensis visus est. Vidi nocte. et ecce
vir ascendens super equum rufum sedentem: et
stantem in medio myrteti umbrosi. Cuius
visionis hec solutio est. Vir ascendens super
equum rufum: licet angelus intelligatur. tamen quia
punicei coloris equum visus est conscendere vin
dictam sanguinis in eam gentem significat per
fendam. que populum Israel in captivitate retegerat.
Iam et Ysaias propheta per rubore vestium

eorum inter gentes iniquitatem cum sanguine eius presentiam demonstrans. Huius verbis usus est dicens. Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra. Stantem vero in medio murteti umbrosi. Quo dixit letitiam populis affuturam per murteti significationem voluit designare. Cuius ligni Moyses in libro Levitico cum faceret mentionem ait. Accipietis die primo fructum ligni speciosi: ut letitiam populi per tenue olentis ligni umbraculum demonstraret. Sed hanc visionem que libertatem populi et iniquitatem debellandis futuram. Ob hoc noctu prophetam se vidisse memoravit: quia populus Israel in prima liberatione de terra Egypti nocte discessisse constat. Cuius exempli quia presens populus aliquam presentie retinentie imitabatur. Liberatio eius de ac retentus captivitatis de terra chaldeorum per noctem prophete est revelata. Item alius prologus.

Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia ihesum vestibus sordidis. et lapidem oculorum. vii. candelabrum quoque aureum cum totidem lucernis quot oculis. Duas quoque olivas a sinistris lampadis cernit. et a dextris ut post equos nigros varios albos. et dissipatas quadrigas ex Effraim. et equum de Ierusalem. Pauperem regem vaticinetur et predicet sedentem super pullum filium asine subiugalis.

Incipit Zacharias propheta.

In mense octavo in anno secundo Darii regis factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filium Addo prophetam dicens. Iratus est dominus super patres vestros iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit dominus deus exercituum. Convertimini ad me ait dominus exercituum: et convertar ad vos dicit dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri. ad quos clamabant prophete priores dicentes. Hec dicit dominus exercituum. Convertimini de viis vestris malis. et de cogitationibus vestris pessimis. et non audierunt neque attenderunt ad me dicit dominus. Patres vestri ubi sunt et prophete: numquid in sempiternum vivent. Verumptamen verba mea et legitima mea que mandavi servis meis prophetis. numquid non conprehenderunt patres vestros: et conversi sunt et dixerunt. Sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras. et secundum adinventiones nostras sic fecit nobis. In die vicesima quarta undecimi mensis sabath. in anno secundo Darii factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filium Addo prophetam dicens. Vidi per noctem. et ecce vir ascendens super equum rufum: et ipse stabat inter murteta que erant in profundo. et post eum equi rufi et varii. et albi. Et dixi. Quid sunt isti domine mi? Et dixit ad me angelus domini qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quid sunt hec. Et respondit vir qui stabat inter murteta: et dixit. Isti sunt quos misit dominus ut perambularent terram. Et responderunt angelo domini qui stabat inter murteta: et dixerunt. Perambulavimus terram. et ecce omnis terra habitatur et quiescit. Et respondit angelus domini et dixit. Domine exercituum usque quo tu non misereris Ierusalem: et urbium Iuda: quibus iratus es? Iste. lxx. annus est. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum Ierusalem: et Syon zelo magno. et ira magna. Ego irascor super gentes opulentas. quia ego iratus sum parum. ipsi vero adiuverunt in malum. Propterea hec dicit dominus. Revertar in misericordiis ad Ierusalem: domus mea edificabitur in ea ait dominus exercituum. et perpendiculum extendetur super Ierusalem. Adhuc clama: dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluent civitates mee bonis et consolabitur adhuc dominus Syon: et eliget adhuc Ierusalem.

II. CAP.

Et levavi oculos meos et vidi. Et ecce quatuor cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam et Ierusalem. Et ostendit mihi dominus quatuor fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facere: qui ait dicens. Hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam per singulos viros: et nemo eorum levavit caput suum. Et venerunt isti deterrere ea. ut deiciant cornua gentium que levaverunt cornu super terram Iuda. ut dispergerent eam. Et levavi oculos meos et vidi: et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum: et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Ut metiar Ierusalem et videam: quanta sit latitudo eius. et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me. egrediebatur. Et alius angelus egrediebatur in occursum eius. et dixit ad eum. Curre loquere

te ad puerum iſtum dicens. Abſque muro habitabitur ierusalem pre multitudine hominum et iumentorum in medio eius. Et ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu. et in gloria ero in medio eius. o. o. o. Fugite de terra aquilonis dicit dominus. quoniam in quatuor uentis celi diſperſi uos dicit dominus. O ſyon fuge que habitas apud filias babylonis. quia hec dicit dominus exercituum. poſt gloriam miſit me ad gentes que ſpoliauerunt uos. Qui enim tetigerit uos tanget pupillam oculi mei. quia ecce leuo manum meam ſuper eos. et erunt prede his qui ſeruiebant ſibi. et ſcietis quia dominus exercituum miſit me. Lauda et letare filia ſyon. quia ecce uenio. et habitabo in medio tui dicit dominus. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa. et erunt mihi in populum et habitabo in medio tui. Et ſcies quia dominus exercituum miſit me ad te. Et poſſidebit dominus iudam in partem ſuam in terra ſanctificata. et eliget adhuc ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini. quia ſurrexit ſanctus de habitaculo ſuo.

Et oſtendit mihi dominus **III**

ieſum ſacerdotem magnum ſtantem coram angelo domini. et ſathan ſtabat a dextris eius ut aduerſaretur ei. Et dixit dominus ad ſathan. Increpet dominus in te ſathan. et increpet in te dominus qui elegit ierusalem. Numquid non iſte torris eſt erutus de igne. Et ieſus erat indutus ueſtibus ſordidis. et ſtabat ante faciem angeli. Qui reſpondit et ait ad eos qui ſtabant coram ſe dicens. Auferte ueſtimenta ſordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abſtuli a te iniquitatem tuam. et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cidarim mundam ſuper caput eius. Et poſuerunt cidarim mundam ſuper caput eius. et induerunt eum ueſtibus. Et angelus domini ſtabat. et conteſtabatur angelus domini ieſum dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. Si in uiis meis ambulaueris. et cuſtodiam meam cuſtodieris. tu quoque iudicabis domum meam. et cuſtodies atria mea. et dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic adſiſtunt. Audi ieſu ſacerdos magne tu et amici tui qui habitant coram te. quia uiri portendentes ſunt. Ecce enim ego adducam ſeruum meum orientem. quia ecce lapis quem dedi coram ieſu. ſuper lapidem unum ſeptem oculi ſunt. Ecce ego celabo ſculpturam eius ait dominus exercituum. et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum uocabit uir amicum ſuum ſubtus uineam et ſubtus ficum. **IIII**

Et reuerſus eſt angelus qui loquebatur in me. et ſuſcitauit me quaſi uirum qui ſuſcitatur de ſompno ſuo. Et dixit ad me. Quid tu uides. Et dixi. Vidi et ecce candelabrum aureum totum. et lampas eius ſuper caput ipſius. et vii. lucerne eius ſuper illud. et vii. infuſoria lucernis que erant ſuper caput illius. et due oliue ſuper illud. una a dextris lampadis. et alia a ſiniſtris eius. Et reſpondi et aio ad angelum qui loquebatur in me dicens. Quid ſunt hec domine mi. Et reſpondit angelus qui loquebatur in me. et dixit ad me. Numquid neſcis quid ſunt hec. Et dixi. Non domine mi. Et reſpondit et ait ad me dicens. Hoc eſt uerbum domini ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore. ſed in ſpiritu meo dicit dominus exercituum. Quis tu mons magne coram zorobabel in planum. Et educet lapidem primarium. et exequabit gratiam gratie eius. Et factum eſt uerbum domini ad me dicens. Manus zorobabel fundauerunt domum iſtam. et manus eius perficient eam. et ſcietis quia dominus exercituum miſit me ad uos. Quis enim deſpexit dies paruos. et letabuntur et uidebunt lapidem ſtagneum in manu zorobabel. Septem iſti ſunt oculi domini qui diſcurrunt in uniuerſam terram. Et reſpondi et dixi ad eum. Quid ſunt due oliue iſte ad dexteram et ad ſiniſtram eius candelabri. Et reſpondi ſecundo. et dixi ad eum. Quid ſunt due ſpice oliuarum que ſunt iuxta duo roſtra aurea in quibus ſunt ſuffuſoria ex auro. Et ait ad me dicens. Numquid neſcis quid ſunt hec. Et dixi. Non domine mi. Et dixit. Iſti ſunt duo filii ſplendoris qui adſiſtunt dominatori uniuerſe terre. **V**

Et conuerſus ſum. et leuaui oculos meos et uidi. Et ecce uolumen uolans. Et dixit ad me. Quid tu uides. Et ego dixi. Ecce ego uideo uolumen uolans. longitudo eius. xx. cubitorum. et latitudo. x. cubitorum. Et dixit ad me. Hec eſt maledictio que egredietur ſuper faciem omnis terre. Quia omnis fur ſicut ibi ſcriptum eſt iudicabitur. et omnis iurans ex hoc ſimiliter iudicabitur. Et educam illud dicit dominus exercituum. et ueniet ad domum furis. et ad domum iurantis in nomine meo mendaciter. et commorabitur in medio domus eius. et conſumet eum et ligna eius et lapides eius. Et egreſſus eſt angelus qui loquebatur in me. et dixit ad me. Leua oculos tuos et uide quid eſt hoc quod egreditur. Et dixi. Quidnam eſt. Et ait. Hec eſt amphora egrediens. Et dixit. Hec eſt

oculus eorum in universa terra. Et ecce ta
lentum plumbi portabatur. Et ecce mulier una
sedens in medio amphore. Et dixit. Hec est
impietas: et proiecit eam in medio amphore
et misit massam plumbeam in os eius.
Et levavi oculos meos et vidi. et ecce due
mulieres egredientes. et spiritus in alis earum.
et habebant alas quasi alas milvi. et eleva
verunt amphoram inter terram et celum. Et dixi
ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste
deferunt amphoram. Et dixit ad me. ut
edificetur ei domus in terra Sennaar. et sta
biliatur et ponatur ibi super basem suam.
Et conversus sum et · VI
levavi oculos meos et vidi. Et ecce
quattuor quadrige egredientes de medio duo
rum montium. et montes: montes erei.
In quadriga prima equi rufi. et in quadri
ga secunda: equi nigri. Et quadriga tertia
equi albi. et in quadriga quarta equi va
rii et fortes. Et respondi. et dixi ad angelum
qui loquebatur in me. Quid sunt hec domine
mi. Et respondit angelus et ait ad me. Isti sunt
quattuor venti celi qui egrediuntur ut stent
coram dominatore universe terre. In qua erant
equi nigri egrediebantur in terram aquilonis.
et albi egressi sunt post eos: et varii egressi
sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissi
mi exierunt et querebant ire et discurrere
per omnem terram. Et dixit. Ite perambulate
terram. Et perambulaverunt terram. Et vocavit
me. et locutus est ad me dicens. Ecce qui egre
diuntur in terram aquilonis requiescere fece
runt spiritum meum in terra aquilonis. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Sume a transmi
gratione a Boldai. et a Thobia et ab Abidaia.
et venies tu in die illa. et intrabis domum
Iosie filii Sophonie qui venerunt de Baby
lone: et sumes argentum et aurum et facies
coronas et pones eas in capite Ihesu filii Io
sedech sacerdotis magni. Et loqueris ad eum
dicens. Hec ait dominus deus exercituum dicens.
Ecce vir oriens nomen eius. et subter eum ori
etur et edificabit templum domino. et ipse ex
truet templum domino. et ipse portabit gloriam
et sedebit et dominabitur super solio suo. Et erit
sacerdos super solio suo: et consilium pacis erit
inter duos illos. Et corone erunt Helem et To
bie et Idaie. et Hen filio Sophonie memo
riale in templo domini. Et qui procul sunt veni
ent et edificabunt in templo domini. Et scietis
quia dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc

si auditu audieritis vocem domini dei vestri. VII
Et factum est in anno quarto Darii regis fac
tum est verbum domini ad Zachariam in quarto
die mensis noni qui est Casleu. Et miserunt ad
domum dei Sarasar et Rogommelech. et viri qui
erant cum eis ad deprecandam faciem domini: ut
dicerent sacerdotibus domus domini exercituum. et pro
phetis loquentes. Numquid flendum mihi est in
mense quinto vel sanctificare me debeo sicut
feci iam multis annis. Et factum est verbum domini
exercituum ad me dicens. Loquere ad omnem
populum terre et ad sacerdotes dicens. Cum ieiu
naretis et plangeretis in quinto et in septimo
per hos septuaginta annos. numquid ieiunium ieiunas
tis mihi. Et cum comedistis et bibistis. numquid
non vobismetipsis comedistis et bibistis. Num
quid non sunt verba hec que locutus est dominus
in manu prophetarum priorum. cum adhuc
Ierusalem habitaretur. et esset opulenta ipsa et ur
bes eius in circuitu eius ad austrum et in cam
pestribus habitaretur. Et factum est verbum domini
ad Zachariam dicens. Hec ait dominus exerci
tuum dicens. Iudicium verum iudicate. et mi
sericordiam et miserationes facite unusquisque
cum fratre suo. et viduam et pupillum et adve
nam et pauperem nolite calumpniari. et
malum vir fratri suo non cogitet in corde su
o. et noluerunt attendere. et averterunt scapu
lam recedentes. et aures suas aggravave
runt ne audirent. Et cor suum posuerunt ut
adamantem ne audirent legem. Et verba
que misit dominus exercituum in spiritu suo per ma
num prophetarum priorum. Et facta est indig
natio magna a domino deo exercituum. Et factum
est sicut locutus est et sicut non audierunt: sic
clamabunt et non exaudiam dicit dominus ex
ercituum. Et dispersi eos per omnia regna que
nesciunt. et terra desolata est ab eis. eo quod
non esset transiens et revertens. Et posuerunt
terram desiderabilem in desertum. VIII
Et factum est ad me verbum domini exerci
tuum dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Zelatus sum Syon zelo magno. et indig
natione magna zelatus sum eam. Hec dicit
dominus exercituum. Reversus sum ad Syon: et ha
bitabo in medio Ierusalem. et vocabitur Ierusalem
civitas veritatis. et mons domini exer
cituum mons sanctificatus. Hec dicit dominus exerci
tuum. Adhuc habitabunt senes et anus in
plateis Ierusalem. et viri baculus in manu
eius pre multitudine dierum. Et platee civita
tis implebuntur infantibus et puellis lu

ludentibus in plateis eius. Hec dicit dominus exercitu-
um. Si difficile videbitur in oculis reliqui-
arum populi huius in diebus illis. numquid in o-
culis meis difficile erit dicit dominus exercituum.
Hec dicit dominus deus exercituum. Ecce ego salva-
bo populum meum de terra orientis. et de terra
occasus solis. et adducam eos et habitabunt
in medio Ierusalem. Et erunt mihi in populum. et ego
ero eis in deum in veritate et in iustitia. Hec
dicit dominus exercituum. Confortentur manus
vestre qui auditis in diebus hiis sermones istos
per os prophetarum in die qua fundata est domus
domini exercituum ut templum edificaretur.
Siquidem ante dies illos merces hominum non erat.
nec merces iumentorum erat. neque introeunti et
exeunti erat pax pre tribulatione. et dimisi
omnes homines unumquemque contra proximum
suum. Nunc autem non iuxta dies priores e-
go faciam reliquiis populi huius. dicit dominus
exercituum. Sed semen pacis erit. Vinea dabit
fructum suum. et dabit terra germen suum.
et celi dabunt rorem suum. et possidere fa-
ciam reliquias populi huius universa hec. Et
erit sicut eratis maledictio in gentibus do-
mus Iuda et domus Israel. sic salvabo vos
et eritis benedictio. Nolite timere. Confortentur
manus vestre. quia hec dicit dominus exercituum. Si-
cut cogitavi ut affligerem vos cum ad iracun-
diam provocassent patres vestri me dicit dominus. et non
sum misertus. sic conversus cogitavi in diebus
istis ut benefaciam Ierusalem et domui Iuda.
Nolite timere. Hec sunt ergo verba que facie-
tis. Loquimini veritatem unusquisque cum
proximo suo. veritatem et iudicium pacis iu-
dicate in portis vestris. et unusquisque malum
contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris.
et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia
enim hec sunt que odi dicit dominus. Et factum est
verbum domini exercituum ad me dicens. Hec
dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti et ie-
iunium quinti. et ieiunium septimi. et ieiu-
nium decimi erit domui Iuda in gaudium
et letitiam. et in sollempnitates preclaras.
veritatem tantum et pacem diligite. Hec dicit dominus
exercituum. Usquequo veniant populi et habitent
in civitatibus multis. et vadant habitatores
unusquisque ad alterum dicentes. Eamus et de-
precemur faciem domini. et queramus dominum
exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi
multi et gentes robuste ad querendum
dominum exercituum in Ierusalem. et ad deprecandum fa-
ciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus
illis in quibus apprehendent decem homines ex
omnibus linguis gentium. et apprehendent fim-
briam viri Iudei dicentes. Ibimus vobiscum.
Audivimus enim quoniam deus vobiscum est. X
Onus verbi domini in terra Adrach et Damasci
requiei eius. Quia domini est oculus hominis
et omnium tribuum Israel. Emath quoque in
terminis eius. et Tyrus et Sidon assumpserunt
quippe sibi sapientiam valde. Et edificavit Ty-
rus munitionem suam. et coacervavit argentum
quasi humum. et aurum ut lutum platearum. Ecce
dominus possidebit eam. et percutiet in mari forti-
tudinem eius. et hec igni devorabitur. Vi-
debit Ascalon et timebit. et Gaza. et time-
bit nimis. et Accaron quoniam confusa est spes eius.
Et peribit rex de Gaza. et Ascalon non habitabitur.
et sedebit separator in Azoto. et disperdam super-
biam Philistinorum. Et auferam sangui-
nem eius de ore eius. et abominationes eius
de medio dentium eius. et relinquetur etiam
ipse deo nostro. Et erit quasi dux in Iuda. et
Accaron quasi Iebuseus. Et circumdabo domum
meam ex hiis qui militant mihi euntes et rede-
untes. et non transibit super eos ultra exac-
tor. quia nunc vidi in oculis meis. Exulta sa-
tis filia Syon. iubila filia Ierusalem. Ecce rex tu-
us veniet tibi iustus et salvator. ipse pauper
et ascendens super asinam. et super pullum
filium asine. Et disperdam quadrigam ex Effra-
ym. et equum de Ierusalem. et dissipabitur arcus
belli. Et loquetur pacem gentibus. et potestas
eius a mari usque ad mare. et a fluminibus
usque ad fines terre. Tu quoque in sanguine
testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu
in quo non est aqua.
Convertimini ad munitionem vincti spei. ho-
die quoque annuntians duplicia reddam
tibi. quoniam extendi mihi Iudam quasi arcum.
implevi Effraym. Et suscitabo filios
tuos Syon super filios tuos Grecia. Et ponam te
quasi gladium fortium. Et dominus deus super eos vi-
debitur. et exibit ut fulgur iaculum eius. Et dominus
deus in tuba canet. et vadet in turbine
austri. Dominus exercituum proteget eos. et devorabunt
et subicient lapidibus funde. Et bibentes ine-
briabuntur quasi vino. et replebuntur ut
fiale et quasi cornua altaris. Et salvabit
eos dominus deus eorum in die illa ut gregem
populi sui. quia lapides sancti elevabuntur super
terram eius. Quid enim bonum eius est et quod
pulchrum eius nisi frumentum electorum. et vinum
germinans virgines. X

Petite a domino pluviam in tempore
serotino. et dominus faciet nives et plu
viam ymbris. et dabit eis singulis herbam in agro.
Quia simulacra locuta sunt inutile. et di
vini viderunt mendacium. et somnia
tores frustra locuti sunt. vane consolaba
ntur. Idcirco adducti sunt quasi grex. affli
getur. quia non est eis pastor. Super pastores iratus
est furor meus. et super hyrcos visitabo. quia vi
sitavit dominus exercituum gregem suum domum iu
da. et posuit eos quasi equum glorie sue in bel
lo. Ex ipso angulus. et ex ipso paxillus. ex ipso
arcus prelii. ex ipso egredietur omnis exactor si
mul. Et erunt quasi fortes conculcantes lu
tum in medio viarum in prelio. et bellabunt
quia dominus cum eis. et confundentur ascensores equo
rum. Et confortabo domum iuda. et domum
ioseph salvabo. Et convertam eos quia miserebor
eorum. et erunt sicut fuerunt quando non proieceram
eos. Ego enim dominus deus eorum. et exaudiam eos.
Et erunt quasi fortes effraym. et letabitur
cor eorum quasi a vino. Et filii eorum videbunt
et letabuntur. et exultabit cor eorum in domino. Et
sibilabo eis. et congregabo illos. quia redemi eos.
et multiplicabo eos sicut ante fuerant multipli
cati. Et seminabo eos in populis. et de longe re
cordabuntur mei. et vivent cum filiis suis.
et revertentur. et reducam eos de terra egypti.
et de assyriis congregabo eos. et ad terram galaad et
libani adducam eos. et non invenietur eis lo
cus. et transibit in maris freto. Et percutiet
in mari fluctus. et confundentur omnia profunda flu
minis. et humiliabitur superbia assur. et sceptrum
egypti recedet. Confortabo eos in domino. et
in nomine eius ambulabunt dicit dominus. XI

Aperi libane portas tuas. et comedet ignis
cedros tuas. Ulula abies quia cecidit cedrus.
quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus
basan. quoniam succisus est saltus munitus. Vox
ululatus pastorum. quia vastata est magnifi
centia eorum. Vox rugitus leonum. quoniam vasta
ta est superbia iordanis. Hec dicit dominus deus meus.
Pasce pecora occisionis. que qui possederant
occidebant. et non dolebant. et vendebant
ea dicentes. Benedictus dominus. divites facti sumus.
Et pastores eorum non parcebant eis. Et ego non
parcam ultra super habitantes terram dicit dominus. Ec
ce ego tradam homines unumquemque in manu
proximi sui. et in manu regis sui. Et concident
terram. et non eruam de manu eorum. Et pas
cam pecus occisionis. propter hoc o pauperes gregis.
Audite. Et assumpsi mihi duas virgas. unam
vocavi decorem. et alteram vocavi funiculum.
et pavi gregem. Et succidi tres pastores in men
se uno. et contracta est anima mea in eis. Si
quidem anima eorum variavit in me. et dixi
non pascam vos. quod moritur moriatur. et quod
succiditur succidatur. et reliqui devorent u
numquisque carnem proximi sui. Et tuli virgam
meam que vocabatur decus. et abscidi eam.
ut irritum facerem fedus meum quod percussi
cum omnibus populis. et in irritum deductum est in die
illa. Et cognoverunt sic pauperes gregis qui custodi
unt mihi. quia verbum domini est. Et dixi ad eos. Si bo
num est in oculis vestris. afferte mercedem meam
et si non. quiescite. Et appenderunt mercedem
meam. xxx. argenteos. Et dixit dominus ad me. Pro
ice illud ad statuarium. decorum pretium quo appre
tiatus sum ab eis. Et tuli. xxx. argenteos. et proie
ci illos in domum domini ad statuarium. Et precidi
virgam meam secundam que vocabatur funi
culus. ut dissolverem germanitatem inter iudam et
inter israel. Et dixit dominus ad me. Adhuc sume tibi va
sa pastoris stulti. quia ecce ego suscitabo pas
torem in terra. qui delicta non visitabit. disp
ersum non queret. et contritum non sanabit. et
id quod stat non enutriet. et carnes pingui
um comedet. et ungulas eorum dissipabit. al'
dissolvet. O pastor et ydolum derelinquens gregem.
Gladius super brachium eius. et super oculum
dextrum eius. Brachium eius ariditate sicca
bitur. et oculus dexter eius tenebrescens obscu
rabitur. XII

Dixit dominus extendens celum et fundans
terram. et fingens spiritum hominis in eo. Ec
ce ego ponam iherusalem superliminare crapule
omnibus populis in circuitu. Sed et iuda erit in obsidi
one contra iherusalem. Et erit in die illa ponam
iherusalem lapidem oneris cunctis populis. omnes
qui levabunt eam concisione lacerabuntur.
et colligentur adversum eam omnia regna terre. In
die illa dicit dominus percutiam omnem equum in
stuporem. et ascensorem eius in amentiam. Et super
domum iuda aperiam oculos meos. et omnem
equum populorum percutiam cecitate. et dicent du
ces iuda in corde suo. Confortentur mihi habitato
res iherusalem in domino exercituum deo eorum. In die illo
ponam duces iuda sicut caminum ignis in
lignis. et sicut facem ignis in feno. Et devo
rabunt ad dexteram et ad sinistram omnes populos
in circuitu. Et habitabitur iherusalem rursum in lo
co suo. Et salvabit dominus tabernacula iuda sicut
a principio. ut non magnifice glorietur domus
david. et gloria habitantium iherusalem contra iudam. In

die illo proteget dominus habitatores ierusalem. Et erit
qui offenderit ex eis in die illa quasi david. et do
mus david quasi dei. sicut angelus domini in
conspectu eorum. Et erit in die illa. queram con
terere omnes gentes que veniunt contra ierusalem.
Et effundam super domum david. et super habita
tores ierusalem spiritum gratie et precum. Et aspicient
ad me quem confixerunt. Et plangent eum planc
tu quasi super unigenitum. Et dolebunt super
eum ut doleri solet in morte primogeniti.
In die illa magnus erit planctus in ierusalem
sicut planctus adremon in campo mageddon
Et planget terra. familie et familie seorsum
familie domus david seorsum. et mulieres
eorum seorsum. familie domus nathan seorsum
et mulieres eorum seorsum. Familie domus
levi seorsum. et mulieres eorum seorsum. Et
familie domus semei seorsum. et mulie
res eorum seorsum. Omnes familie reliquie. fami
lie et familie seorsum. et mulieres eorum
seorsum. XIII

xiij In die illa erit fons patens domui david
et habitantibus ierusalem in ablutionem pecca
toris et menstruate. Et erit in die illa dicit
dominus exercituum. disperdam nomina ydolorum de ter
ra. et non memorabuntur ultra. Et pseudoprophetas et
spiritum immundum auferam de terra. Et erit cum
prophetaverit quispiam ultra. dicent ei parentes
eius qui genuerunt eum. Non vives. quia men
dacium locutus es in nomine domini. Et confi
gent eum pater eius. et mater eius. genitores eius
cum prophetaverit. Et erit in die illa confundentur
prophete unusquisque ex visione sua cum prophetaverit.
nec operientur pallio saccino ut mentian
tur. sed dicet. Non sum propheta. homo agrico
la ego sum. quoniam adam exemplum meum
ab adolescentia mea. Et dicetur ei. Quid
sunt plage iste in medio manuum tuarum.
Et dicet. His plagatus sum in domo eorum
qui diligebant me. Framea suscitare super
pastorem meum. et super virum coherentem
mihi. dicit dominus exercituum. Percute pastorem
et dispergentur oves. et convertam manum
meam ad parvulos. et erunt in omni terra dicit
dominus. partes due in ea dispergentur. et deficient
et tertia pars relinquetur in ea. Et educam
tertiam partem per ignem. et uram e
os. sicut uritur argentum. et probabo eos
sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen
meum. et ego exaudiam eum. Et dicam
populus meus es. et ipse dicet dominus deus me
us. XIIII

xiiij Ecce dies veniunt domini. et dividentur
spolia tua in medio tui. et congregabo
omnes gentes ad ierusalem in prelium et capietur
civitas et vastabuntur domus. et mulie
res violabuntur. Et egredietur media pars
civitatis in captivitatem. et reliquum populi
non auferetur ex urbe. Et egredietur dominus et pre
liabitur contra gentes illas sicut preliatus
est in die certaminis. Et stabunt pedes eius
in die illa super montem olivarum qui est contra
ierusalem ad orientem. Et scindetur mons oli
varum ex media parte sui ad orientem et ad
occidentem prerupto grandi valde. Et separa
bitur medium montis ad aquilonem. et me
dium eius ad meridiem. Et fugietis ad val
lem montium eorum. quoniam coniungetur
vallis montium usque ad proximum. et fugi
etis sicut fugistis a facie terremotus in die
bus ozie regis iuda. Et veniet dominus deus meus
omnesque sancti cum eo. Et erit in die illa non
erit lux. sed frigus et gelu. Et erit dies una
que nota est domino. non dies neque nox. et in tempore
vespere erit lux. Et erit in die illa exibunt a
que vive de ierusalem. medium earum ad
mare orientale. et medium earum ad ma
re novissimum. In estate et in hyeme erunt
Et erit dominus rex super omnem terram. In die
illa erit dominus unus. et erit nomen eius unum
et revertetur omnis terra usque ad desertum
de colle ad remon ad austrum ierusalem. et
exaltabitur et habitabit in loco suo. a porta
beniamyn usque ad locum porte prioris. et us
que ad portam angulorum. et a turre anane
el usque ad torcularia regis. Et habitabunt in ea
et anathema non erit amplius. sed sedebit
ierusalem secura. Et hec erit plaga qua percutiet
dominus omnes gentes que pugnaverunt adversus
ierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque stantis super
pedes suos. et oculi eorum contabescent in fo
raminibus suis. et lingua eorum contabescet in ore
suo. In die illo erit tumultus domini magnus
in eis. Et apprehendet vir manum proximi sui. et
conseretur manus eius super manum proxi
mi sui. Sed et iudas pugnabit adversus ierusalem.
et congregabuntur divitie omnium gentium
in circuitu. aurum et argentum et vestes multe
satis. Et sic erit ruina equi et muli et came
li et asini et omnium iumentorum que fuerint in
castris illis sicut ruina hec. Et omnes qui re
liqui fuerint ex universis gentibus que vene
runt contra ierusalem. ascendent ab anno in
annum. ut adorent regem dominum exercituum.

ut celebrent festivitatem tabernaculorum. Et erit
qui non ascenderit de familiis terre ad Ierusalem
ut adorent regem dominum exercituum, non erit
super eos imber. Quod et si familia Egypti non ascen
derit et non venerit, nec super eos erit, sed erit rui
na qua percutiet dominus omnes gentes que non as
cenderint ad celebrandam festivitatem taberna
culorum. Hoc erit peccatum Egypti et hoc pecca
tum omnium gentium que non ascenderint ad
celebrandam festivitatem tabernaculorum.
In die illo erit quod super frenum equi est sanctum
domino. Et erunt lebetes in domo domini quasi fiale
coram altari. Et erit omnis lebes in Ierusalem
et Iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient
omnes immolantes et sument ex eis et coquent
in eis. Et non erit mercator ultra in domo domini
exercituum in die illo. Explicit Zacharias.
Incipit prologus in Malachia propheta.

Malachias aperte et in fine omnium
prophetarum de abiectione Israel et
vocatione gentium. Non est mihi
inquit voluntas in vobis dicit dominus
exercituum. Et munus non sus
cipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque
ad occasum magnum est nomen meum in gentibus
et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo ob
latio munda. Item alius prologus.

Deus per Moysen populo
Israel preceperat sacerdotes
tabernaculi sui omni
corporali vitio liberos
hostias omni macula
carentes sibi offerre qui
bus legem suam ad re
gendum populum obtu
lerat. ut per sacrificiorum oblationem intuitu
m dei et hostium hominum fieri populum preceptis
celestibus facerent obedire. Unde sacerdotes an
gelos dei esse hic in loco scriptura testatur. Sed quia
contra muneris gratiam contempnentes superdicti
populi ac sacerdotes sacrificia vitio deturpata ipsi
criminibus atque impietatibus maculati deo of
ferre ceperunt. Ideo per Malachiam prophetam deus
populum suum Israel increpans ait. Dilexi vos
dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos?
Nonne frater erat Esau Iacob dicit dominus. Et dilexi
Iacob, Esau autem odio habui. Esau autem fratrem
Iacob iniquitatis aut spontanea voluntate odio
habitum deo vel sine merito gratia Iacob dilectum ma
nifestum est. cum fratris primogenita sua Esau que
dem effusionem sanguinis fratris concupisceret
Iacob autem sui cognitionem observanti legem
deserviret cognosceret. Cuius rei gratia superdictus
versus exemplo est dicens. Dilexi Iacob, Esau
autem odio habui. Et minus ex operibus memo
ratorum quorum liber Geneseos meminit in
quo unusquisque eorum futurus erat pro
posito manifeste constaret. ut scriptum est.
Creverunt pueri et erat Esau homo agres
tis sciens venationem. Iacob autem homo simplex
manens in tabernaculo. Etiam reliqua que
lectione comprehensa sunt prevaricationem
populi Israel in observandis sacrificiis dei vivat
patrem qui in eiusdem quod deos alienos coluerunt
significant. Incipit liber Malachie prophete.

Onus verbi domini ad Is
rael in manu Ma
lachie prophete. Dilexi
vos dixit dominus. Et di
xistis. In quo dilexis
ti nos? Nonne frater
Esau erat Iacob dicit
dominus. Et dilexi Iacob
Esau autem odio habui: et posui montes eius
in solitudinem. et hereditatem eius in dra
cones deserti. Quod si dixerit Ydumea destructa
sumus: sed revertentes hedificabimus que destru
cta sunt. Hec dicit dominus exercituum. Isti edificabunt
ego autem destruam. Et vocabuntur terminus
impietatis et populus cui iratus est dominus us
que in eternum. Et oculi vestri videbunt et vos di
cetis. Magnificetur dominus super terminum Israel. Fi
lius honorat patrem, et servus dominum suum
timet. Si ergo pater ego sum, ubi est hono
r meus. Et si dominus ego sum ubi est timor meus
dicit dominus exercituum. Ad vos o sacerdotes qui
despicitis nomen meum, et dixistis. In quo
despeximus nomen tuum? Offertis super alta
re meum panem pollutum. Et dixistis. In
quo polluimus te? In eo quod dicitis. Mensa
domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolan
dum, nonne malum est? Si offeratis clau
dum aut languidum, nonne malum est? Of
fer illud duci tuo si placuerit ei, aut si su
sceperit faciem tuam dicit dominus exercituum. Et
nunc deprecamini vultum dei ut misereatur
vestri. De manu enim vestra factum est hoc si quo
modo suscipiat facies vestras dicit dominus exercituum.
Quis est in vobis qui claudat hostia et in
cendat altare meum gratuito? Non est mihi volun
tas in vobis dicit dominus exercituum. Et mun
us non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim
solis usque ad occasum magnum est nomen
meum in gentibus et in omni loco sacrificatur

et offertur nomini meo oblatio munda. quia
magnum ē nomē meum in gentibus dicit dñs
exercituum. Et uos polluistis illud: in eo quod
dicitis. Mensa dñi contaminata ē. et quod
sup imponitur contemptibile ē cū igne
qui illud deuorat. Et dixistis. Ecce de labore
Et exsufflastis illud dicit dñs exercituum. Et
intulistis de rapinis claudum et languidū
et intulistis munus. Numquid suscipiam
illud de manu uestra dicit dñs. Maledictus
dolosus qui habet in grege suo masculū
et uotum faciens immolat debile dño.
quia rex ego sum magnus dicit dñs exercituū
et nomē meum horribile in gentibus. II CAP

Et nunc ad uos mandatū hoc o sacerdotes
si nolueritis audire. et si nolueritis
ponere sup cor: ut detis gloriam nomini meo
ait dñs exercituum. mittam in uos egesta
tem: et maledicam benedictionibus uestris. et
maledicam illis: quoniam nō posuistis sup cor. Ec
ce ego proiciam uobis brachium. et dispergam
sup uultum uestrum stercus sollempnitatum
uestrarum. et assumet uos secum. et scietis
quia misi ad uos mandatum istud. ut esset
pactum meum cum leui dicit dñs exercituū
Pactum meum fuit cum eo uite et pacis. et
dedi ei timorem: et timuit me. et a facie no
minis mei pauebat. Lex ueritatis fuit in ore
eius. et iniquitas nō ē inuenta in labiis
eius. In pace et in equitate ambulauit me
cum: et multos auertit ab iniquitate. Labia
enim sacerdotis custodient scientiam. Et legem re
quirent ex ore eius. quia angelus dñi exercituum
est. Vos autem recessistis de uia: et scanda
lizastis plurimos in lege. irritum fecistis
pactum leui: dicit dñs exercituum. Propter quod
et ego dedi uos contemptibiles et humi
les omnibus populis. sicut nō seruastis uias
meas: et accepistis faciem in lege. Numquid
nō pater unus ē omnium uestrum. Numquid nō
deus unus creauit nos: Quare ergo despi
cit unusquisque uestrum fratrem suum: uiolans
pactū patrum nostrorum. Transgressus est
iudas: et abhominatio facta ē in isrl' et in ierl'm
Quia contaminauit iudas sanctificationem dñi
quam dilexit et habuit filiam dei ali
eni. Disperdet dñs uirum qui fecerit hec ma
gistrum et discipulum de tabernaculis iacob
et offerentem munus dño exercituū. Et hec
rursum fecistis. Operiebatis lacrimis alta
re dñi. et fletu et mugitu. ita ut ultra n̄
nō respiciam ad sacrificium uestrum. nec ac
cipiam placabile quid de manu uestra. Et dixi
stis. Quam ob causam. quia dñs testificatus ē inter
te et uxorem pubertatis tue: quam tu despexi
sti. et hec particeps tua: et uxor federis tui. Nō
ne unus fecit: et residuum spiritus eius ē. Et quid
unus querit nisi semen dei. Custodite ergo spi
ritum uestrum: et uxorem adolescentie tue no
li despicere. Cum odio habueris dimitte eam
dicit dñs deus isrl'. Operiet autem iniquitas ues
timentum eius dicit dñs exercituum. Custodi
te spiritum uestrum: et nolite despicere. Laborare feci
stis dñm in sermonibus uestris. Et dixistis. In quo
fecimus eum laborare: In eo quod dicitis. Omnis
qui facit malum bonus ē in conspectu dñi
et tales ei placent. Aut certe ubi ē deus iudi
cii.

III

Ecce ego mittam angelum: et preparabit uiā
ante faciem meam. et statim ueniet ad
templum suum dominator quem uos queritis
et angelus testamenti quem uos uultis. Ecce ue
nit dicit dñs exercituum. Et quis poterit cogi
tare diem aduentus eius: Et quis stabit
ad uidendum eum: Ipse enim quasi ignis conflans:
et quasi herba fullonum. Et sedebit conflans:
et emundans argentum. et purgabit filios
leui. et colabit eos quasi aurum et quasi argentum
et erunt dño offerentes sacrificia in iustitia.
Et placebit dño sacrificium iuda et ierl'm sicut
dies seculi et sicut anni antiqui. Et accedam
ad uos in iudicio: et ero testis uelox malefi
cis et adulteris. et periuris. et qui calumpniantur
mercedē mercenarii. et humiliant uiduas et pu
pillos. et opprimunt peregrinum: nec timuerunt me
dicit dñs exercituum. Ego enim dñs et nō mutor.
Et uos filii iacob: non estis consumpti. A diebus
enim patrum uestrorum recessistis a legitimis meis:
et nō custodistis. Reuertimini ad me et reuer
tar ad uos dicit dñs exercituum. Et dixistis. In quo
reuertemur: Si affiget homo deum: quia uos affigitis me.
Et dixistis. In quo configimus te. In decimis et
primitiis. et in penuria uos maledicti estis. et
me uos configitis gens tota. Inferte omnem deci
mam in horreum meum ut sit cibus in domo
mea. et probate me sup hoc dicit dñs: si non a
peruero uobis cataractas celi: et effudero uobis benedic
tionem usque ad habundantiam. Et increpabo
pro uobis deuorantem. et nō corrumpet fructum ter
re uestre. Nō erit sterilis uinea in agro dicit dñs
exercituum. Et beatos uos dicent omnes gentes.
Eritis enim uos terra desiderabilis dicit dñs exer
cituum. Inualuerunt sup me uerba uestra. dicit
dñs exercituum. Et dixistis: Quid locuti sumus

contra te. Et dixistis. Vanus est qui servit deo
et quod emolumentum quia custodivimus precepta
eius. et quia ambulavimus tristes coram
domino exercituum. ergo nunc beatos dicimus ar
rogantes. Siquidem edificati sunt facientes
impietatem. et temptaverunt deum: et salvi fa
cti sunt. Tunc locuti sunt timentes deum: unus
quisque cum proximo suo. Et attendit dominus: et
audivit. et scriptus est liber monumenti coram
eo timentibus dominum. et cogitantibus nomen eius.
Et erunt mihi ait dominus exercituum: in die qua ego fa
ciam in peculium. Et parcam eis sicut parcit
vir filio suo servienti sibi. Et convertimini: et
videbitis quid sit inter iustum et impium: et
inter servientem deo. et non servientem ei.
Ecce enim dies veniet succensa quasi
caminus. Et erunt omnes superbi. et omnes
facientes impietatem stipula: et inflamma
bit eos dies veniens dicit dominus exercituum. que non
relinquet ex eis radicem et germen. Et orietur
vobis timentibus nomen meum sol iustitie
et sanitas in pennis eius. Et egrediemini. et
salietis sicut vituli de armento. et calcabi
tis impios cum fuerint cinis sub planta pe
dum vestrorum in die qua ego facio dicit
dominus exercituum. Mementote legis moysi servi
mei quam mandavi ei in oreb. ad omnem israel
precepta et iudicia. Ecce ego mittam ad vos
heliam prophetam antequam veniat dies domini mag
nus et horribilis. Et convertet cor patrum ad fi
lios. et cor filiorum ad patres eorum. ne forte
veniam et percutiam terram anathemate.

Explicit liber malachie prophete. Incipit prologus primus in libros machabeorum

Domino excellentissimo: et in cultu christiane religionis strenuissimo lodowico regi: Rabanus vilissimus servus servorum dei in domino dominorum perpetuam optat salutem.
Cum sim promptus animo ad perficiendum atque
fuerendo vestre voluntati: cotidie cogito quid vestre
magnificentie vestre gratum exhibeam: ut mei
memoria sedulo apud vos maneat: et devo
tio mentis mee erga obsequium vestrum appareat.
Unde frequenter in cordis angustia maximo
estu cogitationis quid potissimum invenire
vel offeram. quoniam alii iuxta id quod sibi occurrit
ex opulentia rerum vires illius ministrant
multiplicia munera ubi desunt. Ego autem
ita per me hoc non effici sentio posse. sed tantum navavi
animum penitus quia vestrum propter paupertatem virium
mearum et ingenii tenuitatem. ea que in medi
tatione sanctarum scripturarum elaboravi offer
re decrevi. Que licet non sint condigna pru
dentie vestre tamen certo non sunt ubique spernenda.
Preterito siquidem anno transmisi vobis tracta
tum in danielem prophetam. quem non solum ex anti
quorum maiorum. quin etiam ex mee parvitatis sensu
confectum. Similiter nunc quia tempus est illud quo
romana ecclesia constituit libros machabeorum
legi in ecclesia: eorundem librorum expositionem quam
ante annos aliquot rogatu amici sensu hy
storico simul et allegorico dictavi excellen
tie vestre defero: ut si aliquem sensum misticum
in eis dignoscere vos delectet habeatis in prom
ptu quo illum expositum invenire valeatis. Si
dicto valde diserte ex oratione rethorica. sed
luculento sermone. et catholica fide. Vos quoque si
quid in predicto opere reprobatis vel gratum
et utile probatum: eius gratie hoc deputetis a quo
est omne bonum. Si quid autem minus recte aut
inconveniens vobis videtur imputate imperitie mee
et magis deputetis quam malicie. quia quod divini
conspiciendo iudicio in christi fretus. prout possibi
litas fuit laborare contendo. Ipsius enim est miseri
cordie. ut qui mihi in animo hoc dedit velle ip
se mihi bono opere faciat consummare. De quo propheta
ait: Prope est dominus omnibus innocentibus eum et
timentibus eum in veritate. et non derelinquet
omnes qui sperant in se. Divinitas domini nostri ihesu
christi domini vos hic incolumem: et regis omnipotentis
tem amantem ad multorum custodiat
salutem. et post huius vite cursum ad veram
et eternam beatitudinem pervenire concedat.

Item secundus prologus.

Reverentissimo domino caritatis officio dignissimo geraldo sacri palatii archidiacono Rabanus vilis servorum dei servus in christo salutem. Animum meum in palatio vangionum
civitatis constitutum teneam habuisse sermones
de eminentia sanctarum scripturarum et difficul
tate divinarum historiarum. in quibus non solum
per aliquanta loca propter varietatem rerum et sin
gularum obscurius est sensus. quin etiam
per tropos figuratum occultius est intellectus. Et
quia eodem tempore commentarios in libros re
gum nuper a nobis editos venerabili abbati

bilduino traditum. tu quod pro utilitate meam
exhortatus es. quatinus in libros paralipomenon
atque machabeorum commentarios: iuxta uestigia
maiorum pari studio conderem. feci quantum
potui. et prioris libri expositionem lodouico re
gi deditam dedi: sequentis uero tue sanctitati
tradendum reseruaui: ut petitio tua non cer(tu)
na. ne haberes me sugillando: quia tibi rogant(i)
nollem concedere quod aliis gratis contulerim. pro
inde quia iam confectum opus habes: utere
eo sicut decet seruum christi. cum communione
multorum. et quod solus impetraueras ad plu(ri)
morum utilitatem peruenire facias. Decreto quoque
uolo sanctitatem tuam scire. quod ipsum opus. ex
parte de diuina hystoria. partim de iosephi et
aliorum hystoria traditione. partim uero de ali
arum gentium hystoriis contexui. ut que non
tantum gentis iudee ac principum eius. sed alia
rum gentium simul in ipso libro mentio
fit ex multorum librorum collatione. ueritas sa
cre hystorie pateat. et sensus narrationis eius
lectori lucidior fiat. Tu uero si quid in memo
rato opere tibi gratum atque utile inueneris
largitori omnium bonorum inde gratias referas.
Si quid autem aliud reprehensibile in eo esse perspex(er)
eris: mee infirmitati et imperitie deputes. et
apud clementem iudicem ueniam impetrantibus
per sacras orationes festines. sicque optimo lar
gitori dignum honorem. et fragili opifici op
portunum conferes solatium. Sanctitatem tuam di
uina maiestas prosperis successibus pollentem
et eterne beatitudinis gaudio perfruentem omni tem
pore nostri memorem conseruare dignetur.

Item tertius prologus.

Machabeorum libri duo
prenotant prelia inter he
breorum duces gentes
que persarum. pugnam
quoque sabbatorum et no
biles machabei duces
triumphos exercitus
in cuius nomine et libri
idem sunt nuncupati. hec quoque hystoria conti
net. etiam inclita illa gesta machabeorum fra
trum qui sub anthioco rege pro sacris legibus
dira tormenta perpessi sunt. quos mater pia
dum diuersis suppliciis urgentur non solum
non fleuit: sed et gaudens hortabatur ad glo
riam passionis.

Incipit liber primus machabeorum.

Et factum est post
quam percussit alexan
der philippi mace
do qui primus reg
nauit in grecia
egressus de terra
cethim darium
regem persarum et
medorum. constituit
prelia multa: et omnium obtinuit munitiones
et interfecit reges terre. et pertransiit usque ad fi
nes terre. et accepit spolia multitudinis gen
tium. et siluit terra in conspectu eius. Et con
gregauit exercitum fortem nimis. et exaltatum
est et eleuatum est cor eius. et obtinuit regio
nes gentium: et tyrannos. et facti sunt illi in tri
butum. Et post hec decidit in lectulum. et cogno
uit quia moreretur. Et uocauit pueros suos
nobiles qui secum erant nutriti a iuuen
tute sua: et diuisit illis regnum suum cum ad
huc uiueret. Et regnauit alexander annis
xii. et mortuus est. Et obtinuerunt pueri eius
regnum unusquisque in loco suo. Et imposue
runt sibi omnes diademata post mortem eius
et filii eorum post eos annis multis. et mul
tiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis
radix peccati antiochus illustris filius an
tiochi regis qui fuerat rome obses. et regna
uit in anno .c. tricesimo et .vii. regni grecorum.
In diebus illis exierunt ex israel filii iniqui. et su
aserunt multos dicentes. Eamus et dispona
mus testamentum cum gentibus que circa nos
sunt. quia ex quo recessimus ab eis inuene
runt nos mala multa. et bonus uisus est sermo
in oculis eorum. Et destinauerunt aliqui de populo
et abierunt ad regem. Et dedit illis potestatem
ut facerent iustitiam iuxta ritum gentium. Et
edificauerunt gymnasium in ierosolimis: secundum le
ges nationum. et fecerunt sibi preputia: et recesse
runt a testamento sancto. et iuncti sunt nati
onibus. et uenundati sunt ut facerent malum. Et
paratum est regnum in conspectu antiochi. et ce
pit regnare in terra egypti: ut regnaret su
per duo regna. Et intrauit in egyptum in mul
titudine graui in curribus et elefantis et equi
tibus et copiosa nauium multitudine. et constitu
it bellum aduersus ptolomeum regem egypti.
Et ueritus est ptolomeus a facie eius et fu
git. et ceciderunt uulnerati multi. et compre
hendit ciuitates munitas in terra egypti. et acce
pit spolia terre egypti. Et conuertit antiochus
postquam percussit egyptum in .c. xl. et iii. anno

et ascendit ad Israel. Et ascendit Ierosolimis in multitudine gravi. Et intravit in sanctificationem cum superbia. Et accepit altare aureum et candelabrum luminis et universa vasa eius. Et mensam propositionis et libatoria aurea et fialas et mortariola et velum et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat. Et comminuit omnia. Et accepit argentum et aurum et vasa concupiscibilia. Et accepit thesauros occultos quos invenit et sublatis omnibus abiit in terram suam. Et fecit cedem magnam hominum. Et locutus est superbiam magnam. Et factus est planctus magnus in Israel et in omni loco eorum. Et ingemuerunt principes et seniores. Virgines et iuvenes infirmati sunt. Et speciositas mulierum inmutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum. Et que sedebant in thoro maritali lugebant. Et commota est terra super habitantes in ea. Et universa domus Iacob induit confusionem. Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Iuda. Et venit Ierusalem cum turba magna. Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo. Et crediderunt ei. Et inruit super civitatem repente et percussit eam plaga magna. Et perdidit populum multum ex Israel. Et accepit spolia civitatis. Et succendit eam igni. Et destruxit domos eius et muros eius in circuitu. Et captivas duxerunt mulieres et natos et pecora possederunt. Et edificaverunt civitatem David muro magno et firmo et turribus firmis. Et facta est illis in arcem. Et posuerunt illic gentem peccatricem viros iniquos. Et convaluerunt in ea. Et posuerunt arma et escas et congregaverunt spolia Ierusalem et reposuerunt illic. Et facti sunt in laqueum magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi et in diabolum malum in Israel. Et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis. Et contaminaverunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores Ierusalem propter eos. Et facta est habitatio exterorum. Et facta est extera semini suo. Et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo. Dies festi eius conversi sunt in luctum. Sabbata eius in obprobrium. Honores eius in nichilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius. Et sublimitas eius conversa est in luctum. Et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut esset omnis populus unus. Et relinqueret unusquisque legem suam. Et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis Antiochi. Et multi ex Israel consenserunt ei. Et sacrificaverunt ydolis. Et coinquinaverunt sabbatum. Et misit rex Antiochus libros per manus nuntiorum in Ierusalem et omnes civitates Iude ut sequerentur legem gentium terre. Et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo Dei. Et prohiberent celebrari sabbatum et dies sollempnes. Et coinquinari sancta et sanctum populum Israel. Et iussit edificari aras et templa et ydola. Et immolari carnes suillas et pecora communia. Et relinquere filios suos incircumcisos. Et coinquinari animas eorum in omnibus inmundis et abhominationibus ita ut obliviscerentur legem. Et inmutarent omnes iustificationes Dei. Et quicumque non fecissent secundum verbum regis Antiochi morerentur. Secundum omnia verba hec scripsit omni regno suo. Et preposuit principes populo qui hec fieri cogerent. Et iusserunt civitatibus Iude sacrificare. Et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerunt legem Domini. Et fecerunt mala super terram. Et effugaverunt populum Israel in abditis et absconditis fugitivorum locis. Die autem quinta decima mensis casleu .xl.v.c. anno edificavit rex Antiochus abhominandum ydolum desolationis super altare Dei. Et per universas civitates Iude in circuitu edificaverunt aras. Et ante ianuas domorum et in plateis incendebant thura et sacrificabant. Et libros legis Dei combusserunt igni scindentes eos. Et apud quemcumque inveniebantur libri testamenti Domini et quicumque observabat legem Domini secundum edictum regis trucidabant eum. In virtute sua faciebant hec populo Israel qui inveniebatur in omni mense in civitatibus. Et quinta et vicesima die mensis sacrificabant super aram que erat contra altare. Et mulieres que circumcidebant filios suos trucidabantur secundum iussum regis Antiochi. Et suspendebant pueros a cervicibus per universas domos eorum. Et eos qui circumciderant eos trucidabant. Et multi de populo Israel definierunt apud se ut non manducarent inmunda. Et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari inmundis. Et noluerunt infringere legem Dei sanctam. Et trucidati sunt. Et facta est ira magna super populum valde.

II

In diebus illis surrexit Mathathias filius Iohannis filii Symeonis sacerdos ex filiis Ioarim ab Ierusalem et consedit in monte Modin. Et habebat filios quinque: Iohannem qui cognominabatur Gaddis. Et Symonem qui cognominabatur

Thasi. et iudam qui uocabatur machabeus
et eleazarum qui cognominabatur abaron
et ionathan qui cognominabatur apphus.
Hii uiderunt mala que fiebant in populo iu
da et ierusalem. Et dixit mathathias. Ve michi ut
quid natus sum uidere contritionem populi mei.
et contritionem ciuitatis sancte. et sedere illic.
cum datur in manibus inimicorum. et sancta in ma
nu extraneorum facta sunt. Templum eius sicut
homo ignobilis. uasa glorie eius captiua ab
ducta sunt. Trucidati sunt senes eius in pla
teis. et ceciderunt in gladio inimicorum. Que
gens non hereditauit regnum eius: et non
obtinuit spolia eius? Omnis compositio eius a
blata est. que erat libera: facta est ancilla. Et
ecce sancta nostra. et pulcritudo nostra: et claritas
nostra desolata est. et coinquinauerunt eam gentes.
Quo ergo prodest nobis adhuc uiuere. Et sciderunt
mathathias et filii eius uestimenta sua.
et operuerunt se ciliciis. et planxerunt ualde.
Et uenerunt illuc qui missi erant a rege
antiocho: ut cogerent eos qui confugerant
in ciuitatem modin: immolare et incendere
thura. et a lege dei discedere. Et multi de populo
israel consentientes accesserunt ad eos. sed ma
thathias et filii eius constanter steterunt. Et re
spondentes qui missi erant ab antiocho dix
erunt mathathie. Princeps et clarissimus
et magnus es in hac ciuitate. et ornatus
et filiis et fratribus. Ergo accede prior: et fac
iussum regis: sicut fecerunt omnes gentes. et
uiri iuda: et qui remanserunt in ierusalem. Et e
ris tu et filii tui in amicis regis. et amplifi
catus argento et auro et muneribus multis.
Et respondit mathathias: et dixit magna uoce.
Et si omnes gentes regi antiocho obediunt
ut discedat unusquisque a seruitute legis pa
trum suorum. et consentiant mandatis eius. ego
et filii mei et fratres mei obediemus legi patrum
nostrorum. Propitius sit nobis deus. Non est nobis u
tile relinquere legem et iustitias dei. Non au
diemus uerba regis antiochi. nec sacrificabimus
transgredientes legis nostre mandata: ut eamus
altera uia. Et ut cessauit loqui uerba hec. acces
sit quidam iudeus in oculis omnium sacrifica
re ydolis super aram in ciuitate modin: secundum
iussum regis. Et uidit mathathias: et doluit
et contremuerunt renes eius. et ascensus est
furor eius secundum iudicium legis. et insiliens truc
idauit eum super aram. sed et uirum quem mi
serat rex antiochus qui cogebat immolare.
occidit in ipso tempore. et aram destruxit.

Et zelatus est legem sicut fecit finees zambri
filio salomi. Et exclamauit mathathias in
ciuitate uoce magna dicens. Omnis qui zelum
habet legis statuens testamentum: exeat post me.
Et fugit ipse et filii eius in montes. et reli
querunt quecumque habebant in ciuitate. Tunc
descenderunt multi querentes iudicium et
iustitiam in desertum. ut sederent ibi ipsi et mu
lieres eorum. et filii eorum. et pecora eorum:
quoniam induruerunt super eos mala. Et renuntia
tum est uiris regis et exercitui qui erant in ierusalem
ciuitate dauid. quoniam discessissent uiri quidam
qui dissipauerunt mandatum regis in loca
occulta in deserto: et abissent post illos mul
ti. Et statim perrexerunt ad eos: et constituerunt
aduersus eos prelium in die sabbatorum. Et dixerunt
ad eos. Resistitis: et nunc adhuc. Exite et fa
cite secundum uerbum regis et uiuetis. Et dixerunt.
Non exibimus. neque faciemus uerbum regis ut
polluamus diem sabbatorum. Et concitauerunt
aduersus eos prelium: et non responderunt. nec la
pidem miserunt eis. nec oppilauerunt loca occul
ta dicentes. Moriamur omnes in simplicita
te nostra. Et testes erunt super nos celum et terra:
quod iniuste perditis nos. Et intulerunt eis bellum
sabbatis: et mortui sunt. et uxores eorum. et filii
eorum et pecora eorum. usque ad mille animas ho
minum. Et cognouit mathathias et amici eius
et luctum habuerunt super eos ualde. Et dixit
uir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres
nostri fecerunt. et non pugnauerimus aduersus gen
tes pro animabus nostris et iustificationibus nostris
citius disperdent nos a terra. Et cogitauerunt in
die illa dicentes. Omnis homo quicumque ue
nerit ad nos in bello die sabbatorum: pugnemus
aduersus eum et non moriemur omnes sicut fratres
nostri mortui sunt in occultis. Tunc congregata
est ad eos synagoga iudeorum fortis uiribus ex
israel. omnis uoluntarius in lege. et omnes
qui fugiebant a malis additi sunt ad eos: et
facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exer
citum. et percusserunt peccatores in ira sua. et ui
ros iniquos in indignatione sua. et ceteri fugerunt
ad nationes ut euaderent. Et circuiuit matha
thias et amici eius et destruxerunt aras: et
circumciderunt pueros incircumcisos quotquot
inuenerunt in finibus israel: in fortitudine. Et per
secuti sunt filios superbie. et prosperatum est opus
in manu eorum. Et obtinuerunt legem de ma
nibus gentium. et de manibus regum. et non dede
runt cornu peccatori. Et appropinquauerunt di
es mathathie moriendi: et dixit filiis suis.

Nunc confortata est superbia et castigatio et tem-
pus eversionis et ira indignationis. Nunc er-
go filii emulatores estote legis et date animas
vestras pro testamento patrum. Et mementote o-
perum patrum que fecerunt in generationibus
suis et accipietis gloriam magnam et nomen
eternum. Abraham nonne in temptatione inven-
tus est fidelis et reputatum est ei ad iustitiam.
Ioseph in tempore angustie sue custodivit
mandatum et factus est dominus Egypti. Finees
pater noster zelando zelum dei accepit testamen-
tum sacerdotii eterni. Iesus dum implevit
verbum factus est dux Israel. Caleph dum testi-
ficatur in ecclesia accepit hereditatem. David
in sua misericordia consequutus est sedem regni in
secula. Helyas dum zelat zelum legis re-
ceptus est in celum. Ananias Azarias et Mi-
sahel credentes liberati sunt de flamma. Dani-
el in sua simplicitate liberatus est de ore leo-
num. Et ita cogitate per generationem et ge-
nerationem quia omnes qui sperant in eum non
infirmantur. Et a verbis viri peccatoris ne ti-
mueritis quia gloria eius stercus et vermis
est. Hodie extollitur et cras non invenietur
quia conversus est in terram suam et cogitatio
eius periit. Vos ergo filii confortamini et
viriliter agite in lege quia cum feceritis que
vobis precepta in lege sunt a domino deo vestro in ipsa
gloriosi eritis. Et ecce Simon frater vester scio quod
vir consilii est ipsum audite semper et ipse vobis
erit pater. Et Iudas Machabeus fortis viri-
bus a iuventute sua sit vobis princeps mili-
tie et ipse aget bellum populi. Et omnes factores
legis adducetis ad vos. Et vindicate vin-
dictam populi vestri. Retribuite retributionem gen-
tibus et intendite in preceptum legis. Et benedix-
it eos. Et appositus est ad patres suos et defunctus
est centesimo et quadragesimo sexto anno
et sepultus est a filiis suis in sepulcris pa-
trum suorum in Modin. Et planxerunt eum
omnis Israel planctu magno.

Et surrexit Iudas qui vocabatur Ma-
chabeus filius eius pro eo. Et adiuvabant
eum omnes fratres eius et universi qui se iunxe-
rant patri eius. Et proeliabantur proelium Israel cum
letitia. Et dilatavit gloriam populo suo et in-
duit se loricam sicut gigas et succinxit se
arma bellica in proeliis et protegebat castra in
gladio suo. Similis factus est leoni in operibus
suis et sicut catulus leonis rugiens in ve-
natione. Et persequutus est iniquos perscrutans
eos. Et qui conturbabant populum suum eos suc-
cendit flammis. Et repulsi sunt inimici eius
pre timore eius. Et omnes operarii iniquitatis
conturbati sunt et directa est salus in manu
eius. Et exacerbabat reges multos et letifica-
bat Iacob in operibus suis. Et in seculum memo-
ria eius in benedictione. Et perambulavit ci-
vitates Iuda et perdidit impios ex eis et aver-
tit iram ab Israel. Et nominatus est usque ad no-
vissimum terre. Et congregavit pereuntes. Et con-
gregavit Apollonius gentes et a Samaria vir-
tutem magnam et multam ad bellandum contra
Israel. Et cognovit Iudas et exiit obviam illi.
Et percussit et occidit illum. Et ceciderunt vulne-
rati multi et reliqui fugerunt et accepit spo-
lia eorum. Et gladium Apollonii abstulit
Iudas et erat pugnans in eo omnibus diebus.
Et audivit Seron princeps exercitus Syrie quod
congregavit Iudas congregationem et ecclesiam fide-
lium secum et ait. Faciam mihi nomen et glori-
ficabor in regno et debellabo Iudam et eos qui
cum ipso sunt qui spernebant verbum regis. Et
preparavit se et ascenderunt cum eo castra impi-
orum fortes auxiliarii ut facerent vindic-
tam in filios Israel. Et appropinquaverunt usque ad
Bethoron. Et exivit Iudas obviam illi cum
paucis. Ut viderunt exercitum venientem sibi obviam
dixerunt Iude. Quomodo poterimus pauci pugna-
re ad multitudinem tantam et tam fortem. Et
nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait Iu-
das. Facile est concludi multos in manus pau-
corum. Et non est differentia in conspectu dei li-
berare in multis et in paucis quia non in multitu-
dine exercitus victoria belli sed de celo fortitu-
do est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine con-
tumaci et superbia ut disperdant nos et uxo-
res nostras et filios nostros et ut spolient nos.
Nos vero pugnabimus pro animabus nostris et le-
gibus nostris. Et ipse dominus conteret eos ante faciem
nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut cessavit
autem loqui insiluit in eos subito. Et contritus
est Seron et exercitus eius in conspectu ipsius
et persequutus est eum in descensu Bethoron usque
in campum. Et ceciderunt ex eis octingenti vi-
ri. Reliqui autem fugerunt in terram Philistiim.
Et cecidit timor Iude ac fratrum eius et for-
mido super omnes gentes in circuitu eorum.
Et pervenit ad regem nomen eius et de proeliis
Iude narrabant omnes gentes. Ut audivit
autem rex Antiochus sermones istos iratus est
animo et misit et congregavit exercitum u-
niversi regni sui castra fortia valde. Et aperu-
it erarium suum et dedit stipendia exercitu-

in annū. et mandauit illis ut essent parati
ad omnia. Et uidit quod defecit pecunia de the
sauris. et tributa regionis modica propter
dissensionem. et plagam quam fecit in terra
ut tolleret legitima que erant a primis
diebus. Et timuit ne non haberet sicut semel
et bis in sumptus. Et donatiua que dederat
ante larga manu. et habundauerat super omnes
reges qui ante eum fuerant. consternatus est
animo ualde. et cogitauit ut iret in persidem ut ac
ciperet tributa regionum. et congregaret ar
gentū multum. Et reliquit lysiam homi
nem nobilem de genere regali super nego
cia regia: a flumine eufrate usque ad flu
men egypti. et ut nutriret antiochū fili
um suū donec rediret. Et tradidit ei medi
um exercitū et elefantos. et mandauit ei de
omnibus que uolebat. et de habitantibus iudeā et
ierusalem. et ut mitteret ad eos exercitū ad conteren
dum et extirpandam uirtutē israel. et auferen
dam memoriam eorum de loco. et ut con
stitueret habitatores filios alienigenas in omnibus
finibus eorum. et sorte distribueret terram eorum.
Et rex assumpsit partem exercitus residui. et exi
uit ab antiochia ciuitate regni sui. anno c.
xl. vii. Et transfretauit anthiochiam eufratē
flumen. et perambulabat superiores regiones
Et elegit lysias ptolomeum et nicanorē et
gorgiam uiros potentes ex amicis regis: et
misit cum eis. xl. milia uirorū. et vii. mi
lia equitum ut uenirent in terram iuda. et
disperderent eam secundum uerbum regis. Et processit
ut uenit cum uniuersa uirtute sua. Et uene
runt et applicuerunt ammaum in terra cā
pestri. Et audierūt mercatores regionū no
mē eorum. et acceperunt argentum et au
rum multum ualde et pueros. et uenerūt
in castra ut acciperent filios israel in seruos.
Et additi sunt exercitus syrie ad eos. et terre
alienigenarū. Et uidit iudas et fratres
eius quia multiplicata sunt mala: et exerci
tus applicabat ad fines eorum. Et cogno
uerunt uerba regis que mandauit populo
facere in interitum et consumationem. Et dixe
runt unusquisque ad proximū suum. Erig
amus deiectionem populi nostri. et pugnemus
pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est con
uentus ut essent parati in prelium. et ut ora
rent et peterent misericordiam et miserationes. Et ie
rusalē non habitabatur: sed erat sicut desertū
non erat qui ingrederetur et egrederetur de na
tis eius. et sanctuarium conculcabatur. et filii alie

nigenarum erant in arce: ibi erat habitatio
gentium. Et ablata est uoluptas a iacob
et defecit ibi tybia et cythara. Et congregati
sunt. et uenerūt in masphat contra ierusalem
quia locus orationis erat in masphat antequam i
srael. Et ieiunauerunt illa die. et induerūt se
ciliciis. et cinerem posuerunt in capite su
o. et desciderunt uestimenta sua. Et expande
runt libros legis dei. de quibus scrutabantur
gentes similitudinem simulacrorum suorum.
Et contulerunt ornamenta sacerdotalia et pri
micias et decimas. Et suscitauerunt nazareos qui
impleuerant dies. et clamauerunt uoce magna
in celum dicentes. Quid faciemus istis et
quo eos ducemus: Et sancta tua concul
cata sunt et contaminata sunt. Et sacerdotes
tui facti sunt in luctu. et in humilitate. et ec
ce nationes conuenerūt aduersum nos. ut
nos disperdant. Tu scis que cogitant in nos.
Quomodo poterimus subsistere ante faciem illorū ni
si tu deus adiuues nos. Et tubis exclamaue
runt uoce magna. Et post hec constituit iu
das duces populi. tribunos et centuriones. et pē
tecontarchos et decuriones. Et dixit his qui
edificabant domos et sponsabant uxores. et
plantabant uineas. et formidolosis ut redi
rent unusquisque in domū suam. secundum legem.
Et mouerunt castra. et collocauerunt ad austrū
ammaum. Et ait iudas. Accingimini et es
tote filii potentes. et estote parati in mane ut
pugnetis aduersus nationes has que conuene
runt disperdere nos: et sancta nostra. quoniam melius est
nos mori in bello quam uidere mala gentis nostre
et sanctorum. Sicut autem fuerit uoluntas in celo: sic fi
at.

IIII

Et assumpsit gorgias. v. milia uirorum
et mille equites electos et mouerunt
castra nocte ut applicarent ad castra iudeo
rum. et percuterent eos subito. Et filii eorū qui
erant ex arce. erant illis duces. Et audiuit
iudas: et surrexit ipse et potentes percutere uirtutem
exercituū regis que erat in ammaum. Adhuc
enim dispersus erat exercitus a castris. Et uenit
gorgias in castra iude nocte. et neminem in
uenit. et querebat eos in montibus: quoniam dixit
Fugiunt hii a nobis. Et cum dies factus esset ap
paruit iudas in campo cum tribus milibus ui
rorum tantum. qui tegumenta et gladios non
habebant. Et uiderunt castra gentium uali
da. et loricatos: et equitatus in circuitu eorum
et hii docti ad prelium. Et ait iudas uiris qui
secum erant. Ne timueritis multitudinem

filiū dorimi

eorum. et impetum eorum ne formidetis. Memen
tote qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari
rubro cum sequeretur eos pharao cum exercitu
multo. Et nunc clamemus in caelum: et mi
serebitur nostri dominus. Et memor erit testamenti pa
trum nostrorum. et conteret exercitum istum ante
faciem nostram hodie. Et scient omnes gentes quia
est qui redimat et liberet Israel. Et leva
verunt alienigenae oculos suos et viderunt eos
venientes ex adverso: et exierunt de castris in proe
lium. et tuba cecinerunt hii qui erant cum iu
da. Et congressi sunt: et contritae sunt gentes.
et fugerunt in campum. Novissimi autem
ceciderunt in gladio. Et persecuti sunt eos usque
gazeron. et usque in campum ydumee et
azoti. et iamnie: et ceciderunt ex illis ad tria
milia virorum. Et reversus est iudas et exercitus e
ius sequens eum. et dixit ad populum. Nolite concu
piscere spolia quia bellum contra nos est
et gorgias et exercitus eius in monte proximi nobis. Sed
state nunc contra inimicos nostros: et ex
pugnate eos: et postea sumetis spolia. Et ad
huc loquente iuda haec. Ecce apparuit pars quae
dam prospiciens de monte. Et vidit gorgias quod
in fugam conversi sunt sui. et succensa sunt
castra: fumus enim qui videbatur declara
bat quod factum est. Quibus illi conspectis:
timuerunt valde. Aspicientes simul et iudam
et exercitum in campo paratum ad proelium. Et
fugerunt omnes in campum alienigenarum. Et
iudas reversus est ad spolia castrorum. Et acce
perunt aurum multum et argentum et iacinctum
et purpuram marinam. et opes magnas. Et conversi
hymnum canebant: et benedicebant deum in
caelum: quoniam bonus est quoniam in saeculum misericordia eius.
Et facta est salus magna in israel in illa die. Quicum
que autem alienigenarum evaserunt: venerunt et
nuntiaverunt lysiae universa quae acciderant. Quibus
auditis: ille consternatus animo deficiebat: quia non
qualia voluit talia contigerunt in israel: et quae
mandavit rex. Et sequenti anno: congregavit
lysias electorum virorum lx milia peditum et equi
tum v milia ut debellaret eos. Et venerunt
in iudeam. et castra posuerunt in bethoron.
Et occurrit illis iudas cum x milibus viris
et vidit exercitum fortem. et oravit et dixit.
Benedictus es salvator israel qui contrivisti impe
tum potentis in manu servi tui david. et tra
didisti castra alienigenarum in manus io
nathe filii saul et armigeri eius: conclude
exercitum istum in manu populi tui israel: et confundantur
in exercitu suo et equitibus. Da illis formidinem:
et tabefac audaciam virtutis eorum. Et com
moveantur contritione sua. Deice eos gla
dio diligentium te. et collaudent te omnes qui
noverunt nomen tuum in hymnis. Et commiserunt
proelium. et ceciderunt de exercitu lysiae v milia
virorum. Videns autem lysias suorum fugam:
et iudaeorum audaciam. et quia parati sunt aut vi
vere aut mori fortiter: abiit antiochiam. et e
legit milites ut multiplicati rursus veni
rent in iudeam. Dixit autem iudas et fratres
eius. Ecce contriti sunt inimici nostri: ascenda
mus nunc mundare sancta et renovare. Et con
gregatus est omnis exercitus. et ascenderunt
in montem syon. Et viderunt sanctificationem
desertam: et altare prophanatum. et portas exus
tas. et in atriis virgulta nata sicut in saltu
vel montibus. et pastoforia diruta. Et sciderunt
vestimenta sua. et planxerunt planctu
magno. et imposuerunt cinerem super caput
suum. et ceciderunt in faciem super terram. et
exclamaverunt tubis signorum. et clama
verunt in caelum. Tunc ordinavit iudas viros
ut pugnarent adversus eos qui erant in arce
donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes
sine macula voluntatem habentes in lege dei. et
mundaverunt sancta. Et tulerunt lapides conta
minationis in locum immundum. Et cogitavit
de altari holocaustorum quod prophanatum erat.
quid de eo faceret. Et incidit illis consilium bonum
ut destruerent illud. ne forte esset illis in op
probrium. quia contaminaverunt illud gentes
et demoliti sunt illud. Et reposuerunt lapi
des in monte domus in loco apto: quo ad
usque veniret propheta: et responderet de eis. Et acce
perunt lapides integros secundum legem. Et edifi
caverunt altare novum secundum illud quod fuit
prius. Et edificaverunt sancta. et erant intra
domum intrinsecus et edem. et atria sanctifica
verunt. Et fecerunt vasa sancta nova. et intule
runt candelabrum et altare incensorum.
et mensam in templum. Et incensum posuerunt
super altare. et accenderunt lucernas quae super
candelabrum erant. et lucebant in templo.
Et posuerunt super mensam panes. et appen
derunt vela. et consummaverunt omnia opera quae fece
rant. Et ante matutinum surrexerunt quinta et
vicesima die mensis noni. Hic est mensis
casleu centesimi quadragesimi octavi
anni. et obtulerunt sacrificium secundum legem
super altare holocaustorum novum quod fecerunt
secundum tempus et secundum diem in qua contamina
verunt illud gentes: in ipso renovatum est

in canticis et cytharis. et cyniaris et cymbalis
Et cecidit omnis populus in faciem. et adora-
verunt et benedixerunt in celum eum qui prosperavit
eos. Et fecerunt dedicationem altaris diebus
octo. Et obtulerunt holocausta cum leticia et
salutaria laudis. Et ornaverunt faciem templi
coronis aureis et scutulis. et dedicaverunt por-
tas et pastoforia. et imposuerunt eis ianuas.
Et facta est leticia in populo magna valde. et aver-
sum est obprobrium gentium. Et statuit iu-
das et fratres eius. et universa ecclesia israel ut a-
gatur dies dedicationis altaris in tempori-
bus suis ab anno in annum per dies octo
a quinta et vicesima mensis casleu cum
leticia et gaudio. Et edificaverunt in tempore
illo montem syon. et per circuitum muros al-
tos et turres firmas. ne quando venirent gentes
et conculcarent eum sicut antea fecerunt. Et
collocavit illic exercitum ut servarent eum.
et munivit eum ad custodiendam bethsuram
ut haberet populus munitionem contra faciem
ydumee. · V ·

Et factum est ut audierunt gentes in circui-
tu. quia edificatum est altare et sanctuarium
sicut prius. irate sunt valde. Et cogitabant tollere
genus iacob qui erant inter eos. et ceperunt
de populo occidere et persequi. Et debellabat iudas
filios esau in ydumea et eos qui erant in
acrabathane. qui circumsedebant israelitas. Et
percussit eos plaga magna. et recordatus est
malicie filiorum bean. qui erant populo in laque-
um et in scandalum insidiantes ei in via.
Et conclusi sunt ab eo in turribus. et applicu-
it ad eos. et anathematizavit eos. Et incendit
turres eorum igni cum omnibus qui in eis erant.
Et transivit ad filios amon. et invenit manum
fortem et populum copiosum. et thimotheum ducem
ipsorum. Et commisit cum eis prelia multa. et con-
triti sunt in conspectu eorum. et percussit eos.
Et cepit iazer et filias eius. Et reversus est in iu-
deam. Et congregate sunt gentes que sunt
in galaad adversus israelitas que erant in fini-
bus eorum ut tollerent eos. Et fugerunt in da-
theman munitionem. Et miserunt litteras ad
iudam et fratres eius dicentes. Congregate sunt
adversum nos gentes per circuitum ut auferant
nos. Et parant venire et occupare munitionem
in quam confugimus. Et thimotheus est dux
exercitus eorum. Nunc ergo veni et eripe nos de
manibus eorum. quia cecidit multitudo de nobis.
Et omnes fratres nostri qui erant in locis tubin
interfecti sunt et captivas duxerunt uxores eorum

et natos et spolia. et peremerunt illic fere mil-
le viros. Et adhuc epistole legebantur. Et ecce
alii nuntii venerunt de galilea conscissis tu-
nicis. nuntiantes secundum verba hec dicentes conve-
nisse adversum se a ptolomaida et tyro et sy-
done. et repleta est omnis galilea alienigenis
ut nos consumant. Ut audivit autem iudas et
omnis populus sermones istos. convenit ecclesia mag-
na cogitare quid facerent fratribus suis qui
in tribulatione erant. et expugnabantur ab
eis. Dixit quoque iudas symoni fratri suo. Elige ti-
bi viros. et vade libera fratres tuos in galilea.
Ego enim et frater meus ionathas ibimus
in galaaditidem. Et reliquit iosephum filium
zacharie et azariam duces populi cum residuo
exercitu in iudea ad custodiendum. et precepit il-
lis dicens. Preestote populo huic. et nolite bellum
committere adversus gentes donec revertamur.
Et data sunt symoni viri tria milia ut iret
in galileam. iude autem viii. milia in galaadi-
tin. Et abiit symon in galileam. et commisit
prelia multa cum gentibus. et contrite sunt
gentes a facie eius. Et persecutus est eos usque
ad portam ptolomaidis. Et ceciderunt de genti-
bus fere tria milia virorum. Et accepit spo-
lia eorum. et assumpsit eos qui erant in ga-
lilea et in arbatis cum uxoribus et natis et
omnibus que erant illic. et adduxit in iudeam
cum leticia magna. Et iudas machabeus
et ionathas et fratres eius transierunt iorda-
nem. Et abierunt viam trium dierum per desertum.
Et occurrerunt eis nabuthei. et susceperunt
eos pacifice. et narraverunt eis omnia que accide-
rant fratribus eorum in galaaditide. Et quia mul-
ti ex eis comprehensi sunt in barasa et bosor
et in alimis et in casfor. et mageth et in car-
nam. Hec omnes civitates munite et mag-
ne. sed et in ceteris civitatibus galaaditidis tene-
tur comprehensi. Et in crastinum constituerunt ad-
movere exercitum civitatibus his. et comprehendere
et tollere eos in una die. Et convertit iudas et exer-
citus eius viam in desertum bosor repente. et oc-
cupavit civitatem. et occidit omnem mascu-
linum in ore gladii. Et accepit omnia spolia eorum
et succendit eam igni. Et surrexerunt inde
nocte. et ibant usque ad munitionem. Et factum
est diluculo cum elevassent oculos suos. et
ecce populus multus cuius non erat numerus
portantes scalas et machinas ut comprehen-
derent munitionem et expugnarent eos. Et vi-
dit iudas quia cepit bellum. et clamor bel-
li ascendit ad celum sicut tuba. et clamor

magnus de civitate. dixit exercitui suo. Pug
nate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordi
nibus post eos. et exclamaverunt in oratione. Et
agnoverunt castra Timothei quia Machabe
us est. et fugerunt a facie eius. et percusserunt e
os plaga magna. et ceciderunt ex eis fere
octo milia virorum. Et divertit Iudas in Mas
pha. et expugnavit et cepit eam. et occidit
omne masculum eius. et assumpsit spoli
a eius. et succendit eam igni. Inde perrexit
et cepit Casbon et Mageth. et Bosor. et reliquas
civitates Galaaditidis. Post hec autem verba
congregavit Timotheus exercitum alium. et
castra posuit contra Raphon trans torrentem. Et
misit Iudas speculari exercitum. et renunti
averunt ei dicentes. quia convenerunt ad eum omnes
gentes que in circuitu nostro sunt exercitus mul
tus nimis. et Arabas conduxerunt in auxilium
sibi. et castra posuerunt trans torrentem parati ad
veniendum ad prelium. Et abiit Iudas obviam
illis. Et ait Timotheus obviam illis principi
bus exercitus sui. Cum appropinquaverit Iudas et
exercitus eius ad torrentem aque. si transierit
ad nos prior. non poterimus sustinere eum. quia po
tens poterit adversum nos. Si vero timuerit tran
sire. et posuerit castra extra flumen. transfreta
mus ad eos. et poterimus adversus eum. Ut autem
appropinquavit Iudas ad torrentem aque. sta
tuit scribas populi secus torrentem. et mandavit
eis dicens. Neminem hominum reliqueritis.
sed veniant omnes in prelium. Et transfretavit ad
illos prior. et omnis populus post eum. Et contri
ti sunt ante faciem eorum omnes gentes. et pro
iecerunt arma sua et fugerunt ad fanum quod
erat in Carnaim. Et occupavit ipsam civitatem
et fanum succendit igni cum omnibus qui in ipso
erant. et oppressa est Carnaim. et non potuit su
stinere contra faciem Iude. Et congregavit Iudas
universos israelitas qui erant in Galaaditide
a minimo usque ad maximum et uxores eorum
et natos exercitum magnum valde. ut venirent
in terram Iude. Et venerunt usque Ephron. et hec
civitas magna in ingressu posita munita
valde. Et non erat declinare ab ea dextera vel
sinistra. sed per medium iter erat. Et incluserunt
se qui erant in civitate. et obstruxerunt por
tas lapidibus. Et misit ad eos Iudas verbis
pacificis dicens. Transeamus per terram ves
tram ut eamus in terram nostram. et nemo vobis
nocebit. tantum pedibus transibimus. et no
lebant eis aperire. Et precepit Iudas predicare in
castris: ut applicarent unusquisque in quo erat

loco. Et applicuerunt se viri virtutis. et oppug
naverunt civitatem illam tota die et tota noc
te. et tradita est civitas in manu eius. Et pereme
runt omnem masculum in ore gladii. et era
dicavit eam. Et accepit spolia eius. Et transi
vit per totam civitatem super interfectos. et tran
sgressi sunt Iordanem in campo magno contra faciem
Bethsan. Et erat Iudas congregans extremos
et exhortabatur populum per totam viam: donec
venerunt in terram Iuda. Et ascenderunt in
montem Syon cum letitia et gaudio. et ob
tulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset
donec reverterentur in pace. Et in diebus quibus
erat Iudas et Ionathas in terra Galaad. et
Symon frater eius in Galilea contra faciem Pto
lomaidis. audivit Iosephus Zacharie fi
lius. et Azarias princeps virtutis res bene
gestas. et prelia que facta sunt et dixit. Faci
amus et ipsi nobis nomen. et eamus pugna
re adversum gentes que in circuitu nostro sunt.
Et precepit his qui erant in exercitu suo. et abi
erunt Iamniam. Et exivit Gorgias de civita
te et viri eius obviam illis in pugnam. et fu
gati sunt Iosephus et Azarias usque in fines
Iudee. Et ceciderunt illa die de populo israel ad du
o milia virorum. Et facta est plaga magna in populo.
quia non audierunt Iudam et fratres eius exis
timantes se fortiter facturos. Ipsi autem non
erant de semine virorum illorum per quos salus
facta est in israel. Et viri Iude magnificati sunt
valde in conspectu omnis israel et gentium omnium
ubi audiebatur nomen eorum. Et conveniebant ad eos
fausta acclamantes. Et exivit Iudas et fratres
eius et pugnabant filios Esau in terra que ad
austrum est. et percussit Chebron et filias eius
et muros eius. et turres succendit in circuitu.
Et movit castra ut iret in terram alienigena
rum. et perambulabat Samariam. In illa die
ceciderunt sacerdotes in prelio dum volunt for
titer facere. dum sine consilio exeunt in prelium
Et declinavit Iudas in Azotum in terram a
lienigenarum. et confregit aras eorum.
et spolia deorum ipsorum succendit igni. Et ce
pit spolia civitatum. et regressus est in terram
Iudam.

VI.

Et rex Antiochus perambulabat superio
res regiones. et audivit esse civitatem
Elymaidem in Perside nobilissimam. et argen
to copiosam et auro. templumque in ea lo
cuples valde. et illic velamina aurea. et
lorice et scuta que reliquit Alexander Phi
lippi rex Macedo qui regnavit primus in Grecia

Et venit et querebat civitatem capere et pre-
dari eam. et non potuit quoniam innotuit sermo his
qui erant in civitate. Et insurrexerunt in pre-
lium. Et fugit inde et abiit cum tristicia mag-
na. et reversus est babyloniam. Et venit qui
nuntiaret ei in perside quia fugata sunt castra
que erant in terra iuda. et quia abiit lisi-
as cum virtute forti in primis. Et fugatus est
a facie iudeorum. Et invaluerunt armis et
viribus et spoliis multis que ceperunt et quia
diruerunt abhominationem eius quam edifica-
verat super altare quod erat in ierusalem. et sancti-
ficationem sicut prius circumdederunt muris
excelsis. sed et bethsuram civitatem suam. Et fac-
tum est ut audivit rex sermones istos. expavit
et commotus est valde et decidit in lectum
et incidit in langorem pre tristicia. quia non est
factum sicut cogitabat. Et erat illic dies mul-
tos. quia renovata est in eo tristicia magna
et arbitratus est se mori. Et vocavit omnes
amicos suos. et dixit illis. Recessit somp-
nus ab oculis meis. et concidi et corrui pre
sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quan-
tam tribulationem deveni et in quos fluc-
tus tristicie in qua nunc sum qui iocundus
eram et dilectus in potestate mea. Nunc
vero reminiscor malorum que feci in ierusalem.
unde abstuli omnia spolia auri et argenti
que erant in ea. Et misi auferri habitantes
iudeam sine causa. Cognovi ergo quia propterea
invenerunt me mala ista. et ecce pereo tristi-
cia magna in terra aliena. Et vocavit phi-
lippum unum de amicis suis. et preposuit eum
super universum regnum suum. et dedit ei
dyadema et stolam suam et anulum. ut ad-
duceret antiochum filium suum. et nutriret
eum et regnaret. Et mortuus est illic antiochus
rex anno c. xl ix. Et cognovit lisias quoniam
mortuus est rex. Et constituit regnare anti-
ochum filium eius quem nutrivit adolescen-
tem. et vocavit nomen eius eupatorem. Et
hii qui erant in arce concluserant israel in
circuitu sanctorum. Et querebant eis mala
semper ad firmamentum gentium. Et cogitavit iu-
das disperdere eos. Et convocavit universum po-
pulum ut obsiderent eos. Et convenerunt simul
et obsederunt eos anno c. l. Et fecerunt balis-
tas et machinas. Et exierunt quidam ex eis
qui obsidebantur. et adiunxerunt se illis
aliqui ex impiis israel. Et abierunt ad regem
et dixerunt. Quousque non facis iudicium et vin-
dicas fratres nostros. Nos decrevimus servire pa-

de morte Antiochi

tri tuo. et ambulare in preceptis eius. et obse-
qui edictis eius. et filii nostri propter hoc abalienaverunt
se a nobis. Et quicumque inveniebantur ex no-
bis interficiebantur. et hereditates nostre diripieba-
ntur. Et non ad nos tantum extenderunt ma-
nus. sed et in omnes fines nostros. et ecce appli-
cuerunt hodie ad arcem in ierusalem occupare e-
am et munitionem in bethsuram munierunt.
Et nisi preveneris eos velocius maiora quam hec
facient. nec poteris obtinere eos. Et iratus est rex
ut audivit. et convocavit omnes amicos su-
os. et principes exercitus sui. et eos qui super
equites erant. sed et de regnis aliis et de in-
sulis et maritimis venerunt ad eum exerci-
tus conducticii. Et erat numerus exercitus eius c. mi-
lia peditum. et xx. milia equitum. et elefanti
xxx ii. docti ad prelium. Et venerunt per ydu-
meam et applicuerunt ad bethsuram. et pug-
naverunt dies multos. Et fecerunt machinas
et exierunt et succenderunt eas igni. et pug-
naverunt viriliter. Et recessit iudas ab arce et mo-
vit castra ad bethzacaram contra castra regis.
Et surrexit rex ante lucem. et concitavit exerci-
tus impetum in viam bethzacaram. Et compara-
verunt se exercitus in prelium. et tubis cecinerunt.
et elefantis ostenderunt sanguinem uve. et
mori ad acuendos in prelium. Et diviserunt be-
stias per legiones. et astiterunt singulis elefantis
mille viri in loricis concathenatis. et galee
eree in capitibus eorum. Et quingenti equites
ordinati unicuique bestie electi erant. Hii ante tem-
pus ubicumque erat bestia ibi erant. et quocum-
que ibat ibant et non discedebant ab ea. Et turres
lignee super eos firme protegentes super singulas
bestias. et super eas machine et super singulas
viri virtutis xxx ii. qui pugnabant desuper
et intus magister bestie. Et residuum equitatum hinc
et inde statuit in duas partes tubis
exercitum commovere. et perurgere constipatos
in legionibus suis. Et ut refulsit sol in clipe-
os aureos et ereos. et resplenduerunt montes
ab eis sicut lampades ignis. Et distincta est
pars exercitus regis per montes excelsos. et alii
per loca humilia. et ibant caute et ordinate.
Et commovebantur omnes inhabitantes terram a
voce multitudinis eorum. et incessu turbe. et
collisione armorum. Erat enim exercitus magnus
valde et fortis. Et appropinquavit iudas et exerci-
tus eius in prelium. Et ceciderunt de exercitu regis
in prelio dc. viri. Et vidit eleazar filius saura
unam de bestiis loricatam loricis regis. et erat
eminens super ceteras bestias. Et visum est ei

gem ei esset rex. Et dedit se ut liberaret populum
suum. et acquireret sibi nomen eternum. Et cucur-
rit ad eam audacter in medium legionis
interficiens a dextris et a sinistris. Et cade-
bant ab eo huc et illuc. et iuit sub pedes
elefantis: et subposuit se ei et occidit eum.
Et cecidit in terram super ipsum: et mortuus est
illic. Et videntes virtutem regis et impe-
tum exercitus eius: diverterunt se ab eis. Cas-
tra autem regis ascenderunt contra eos in Ie-
rusalem. Et applicavit castra rex ad Iudeam
et montem Syon. Et fecit pacem cum his qui
erant in Bethsura. Et exierunt de civitate quia
non erant eis ibi alimenta conclusis: quia in
sabbata erant terre. Et comprehendit rex Beth-
suram. et constituit illi custodiam servare e-
am. Et convertit castra ad locum sanctificatio-
nis dies multos. Et constituit illic balistas
et machinas et ignis iacula et tormenta ad
lapides iactandos. et spicula et scorpios ad
mittendas sagittas et fundibula. Fecerunt
autem et ipsi machinas adversus machinas eorum
et pugnaverunt dies multos. Esce autem non erant
in civitate. eo quod septimus annus esset. Et qui rema-
serant in Iudea de gentibus consumpserant
reliquias eorum que reposite fuerant. Et re-
manserunt in sanctis viri pauci. quoniam obtinuerat
eos fames. Et dispersi sunt unusquisque in lo-
cum suum. Et audivit Lysias quod Philippus quem
constituerat rex Antiochus cum adhuc viveret
ut nutriret Antiochum filium suum ut reg-
naret: et reversus esset a Perside et Media. et exer-
citus qui abierat cum ipso. et quia querit sus-
cipere regni negotia. Et festinavit ire et dicere ad
regem et duces exercitus. Deficimus cotidie et
esca nobis modica est. Et locus quem obsedimus
est munitus. et incumbit nobis ordinare de regno.
Nunc igitur demus dextras hominibus istis. et fa-
ciamus cum illis pacem: et cum omni gente
eorum. et constituamus illis ut ambulent
in legitimis suis sicut prius. Propter legi-
tima enim ipsorum que despeximus irati sunt
valde. Et fecerunt omnia hec. Et placuit sermo
in conspectu regis et principum. Et misit
ad eos pacem facere. et receperunt illam. Et
iuravit illis rex et principes eius. et exierunt
de munitione. Et intravit rex montem Syon. et
vidit munitiones loci. et rupit cito iuramen-
tum quod iuravit et mandavit destruere mu-
rum in gyro. Et discessit festinanter. et reversus est
Antiochiam. et invenit Philippum dominantem ci-
vitati. Et pugnavit adversus eum: et occupa-

vit civitatem. VII

Anno centesimo quinquagesimo et
primo exiit Demetrius Seleuci fi-
lius ab urbe Roma. et ascendit cum pau-
cis viris in civitatem maritimam. et reg-
navit illic. Et factum est ut ingressus est
in domum regni patrum suorum. comprehendit
exercitus Antiochum et Lysiam ut adduceret
eos ad eum. Et res ei innotuit: et ait. Noli-
te mihi ostendere facies eorum. Et occidit eos ex-
ercitus. Et sedit Demetrius super sedem regni
sui. Et venerunt ad eum viri iniqui et im-
pii ex Israel. et Alchimus dux eorum qui vo-
lebat fieri sacerdos. et accusaverunt populum apud
regem dicentes. Perdidit Iudas et fratres eius
amicos tuos. et nos dispersit de terra nostra.
Nunc ergo mitte virum cui credis. ut eat
et videat exterminium omne quod fecit nobis
et regionibus regis et puniat omnes ami-
cos eius et adiutores eorum. Et elegit rex
ex amicis suis Bachidem qui dominabatur trans
flumen magnum in regno et fidelem regi.
Et misit eum ut videret exterminium quod fecit Iu-
das. Et Alchimum impium constituit in sacerdoti-
um. et mandavit ei facere ultionem in filios
Israel. Et surrexerunt et venerunt cum exercitu
magno in terram Iuda. Et miserunt nuntios
et locuti sunt ad Iudam et ad fratres eius: ver-
bis pacificis in dolo: et non intenderunt sermo-
nibus eorum. Viderunt enim quia venerunt cum
exercitu magno. Et convenerunt ad Alchimum
et Bachidem congregatio scribarum requirere que
iusta sunt. et primi Assidei qui erant in fi-
liis Israel. et exquirebant ab eis pacem. Dixe-
runt enim. Homo sacerdos de semine Aaron
venit non decipiet nos. Et locutus est cum eis
verba pacifica. et iuravit illis dicens. Non
inferemus vobis malum neque amicis vestris. Et
crediderunt ei. Et comprehendit ex eis lx vi-
ros. et occidit eos in una die secundum verbum quod
scriptum est. Carnes sanctorum tuorum et sangui-
nem ipsorum effuderunt in circuitu Ierusalem
et non erat qui sepeliret. Et incubuit timor
et tremor in omnem populum: quia dixerunt.
In eis non est veritas et iudicium. transgressi sunt
enim constitutum et iusiurandum quod
iuraverunt. Et movit Bachides castra ab
Ierusalem: et applicavit in Bethzecha: et misit
et comprehendit multos ex eis. quia se refu-
gerant. et quosdam de populo mactavit. et
in puteum magnum proiecit. Et commisit re-
gionem Alchimo. Et reliquit cum eo auxi-

lium in adiutorium ipsi. Et abiit bacchi
des ad regem: et satis agebat alchimus
pro principatu sacerdotii sui. Et convenerunt ad e
um omnes qui perturbabant populum suum.
et obtinuerunt terram iuda: et fecerunt pla
gam magnam in israel. Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchimus et qui cum eo erant
in filiis israel, plus multo quam gentes. Et exi
it in omnes fines iudee in circuitu. et fecit vin
dictam in viros desertores. Et cessaverunt ul
tra exire in regionem. Vidit autem alchimus quod
prevaluit iudas et qui cum eo erant. Et co
gnovit quia non potest sustinere eos. Et regressus
est ad regem. Et accusavit eos multis cri
minibus. Et misit rex nichanorem unum ex prin
cipibus suis nobilioribus: qui erat inimici
cias exercens contra israel. et mandavit ei
evertere populum. Et venit nichanor in ierusalem cum
exercitu magno. Et misit ad iudam et ad fratres
eius cum dolo verbis pacificis dicens. Non
sit pugna inter me et vos. Veniam cum viris
paucis ut videam facies vestras cum pace.
Et venit ad iudam: et salutaverunt se invi
cem pacifice. Et hostes parati erant rapere iudam.
Et innotuit sermo iude: quoniam cum dolo vene
rat ad eum: et conterritus est ab eo: et amplius
noluit videre faciem eius. Et cognovit ni
chanor quoniam denudatum est consilium eius. Et exivit
obviam iude in pugnam iuxta capharsa
lama. Et ceciderunt de nichanoris exercitu fere
quinque milia virorum. Et fugerunt in civitatem david.
Et post hec verba ascendit nichanor in montem
syon. Et exierunt de sacerdotibus populi salu
tare eum in pace. et demonstrare ei holoca
ustomata que offerebantur pro rege. Et irridens
sprevit eos et polluit: et locutus est superbe.
et iuravit cum ira dicens. Nisi traditus fuerit
iudas et exercitus eius in manus meas con
tinuo cum regressus fuero in pace: succendam
domum istam. Et exiit cum ira magna. Et intra
verunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris
et templi: et flentes dixerunt. Domine tu elegis
ti domum istam ad invocandum nomen tuum
in ea. ut esset domus orationis et obsecrationis
populo tuo. Fac vindictam in homine isto et
exercitu eius: et cadant gladio. Memento
blasphemias eorum. et ne dederis eis ut per
maneant. Et exiit nichanor ab ierusalem et cas
tra applicavit ad bethoron: et occurrit illi
exercitus syrie. Et iudas applicavit in adarsa
cum tribus milibus viris. Et oravit iudas: et dixit.
Qui missi erant a rege sennacherib domine qui

blasphemaverunt te. Exiit angelus et percussit ex
eis. clxxxv. milia. Sic contere exercitum istum in conspec
tu nostro hodie. Et sciant ceteri quia male locutus
est super sancta tua. Et iudica illum secundum maliciam
illius. Et commiserunt exercitus prelium tertiadecima die
mensis adar. Et contrita sunt castra nichanoris.
et cecidit ipse primus in prelio. Ut vidit autem
exercitus eius quia cecidit nichanor: proiecerunt ar
ma sua et fugerunt. et persecuti sunt eos via
diei unius ab adazer usque quo veniatur
in gazara. Et tubis cecinerunt post eos cum sig
nificationibus. Et exierunt de omnibus castellis
iudee in circuitu. et ventilabant eos cornibus
et convertebantur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes
gladio: et non est relictus ex eis nec unus. Et
acceperunt spolia eorum: et predam. et caput
nichanoris amputaverunt. et dexteram eius quam
extenderat superbe. Et attulerunt et suspenderunt
contra ierusalem. Et letatus est populus valde. et egerunt
diem illam in leticia magna. Et constituit
agi omnibus annis diem istam: tertiadecima
die mensis adar. Et siluit terra iuda dies
paucos. · VIII ·

Et audivit iudas nomen romanorum quia
sunt potentes viribus. et acquiescunt ad
omnia que postulantur ab eis. et quicumque ac
cesserunt ad eos statuerunt cum eis amicicias
et quia sunt potentes viribus. Et audierunt prelia
eorum et virtutes bonas quas fecerunt in
galatia: quia obtinuerunt eos. et adduxerunt
sub tributum. et quanta fecerunt in regione
hyspanie et quod in potestatem redegerunt in
metalla argenti et auri que illic sunt. et pos
sederunt omnem locum consilio suo. et paciencia
loca que longe erant valde ab eis. et reges
qui supervenerunt illis ab extremis terre
contriverunt et percusserunt eos plaga magna.
Ceteri autem dant tributum omnibus annis. Et
philippum et persen ceteorum regem. et ceteros qui
adversus eos arma tulerunt contriverunt in bel
lo: et obtinuerunt eos. Et antiochum mag
num regem asie qui eis pugnam intulerat ha
bens. cxx. elefantos et equitatum et currus
et exercitum magnum valde contritum ab eis. et
quia ceperunt eum vivum et statuerunt ei ut
daret ipse et qui regnarent post eum tributum
magnum. et daret obsides et constitutum. et re
gionem indorum. et lydos et medos de optimis
regionibus eorum. et acceptas eas ab illis
dederunt eumeni regi. Et quia qui erant apud
ellada voluerunt ire et tollere eos. et innotu
it sermo his. et miserunt ad eos ducem unum

expugnaverunt contra illos. et ceciderunt ex
eis multi: et captivas duxerunt uxores il
lorum et filios. et diripuerunt eos: et terram eorum
possederunt. et destruxerunt muros eorum. et
in servitutem illos redegerunt usque in hunc di
em. Et residua regna et insulas que aliquando
restiterant illis exterminaverunt. et in potestatem
redegerunt. Cum amicis autem suis. et qui in
ipsis requiem habebant conservaverunt amici
tiam: et obtinuerunt regna que erant proxima
et que longe. quia quicumque audiebant nomen
eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxili
o esse ut regnarent regnabant. quos autem vel
lent de regno deturpabant. et exaltati sunt val
de. et in omnibus istis nemo induebatur purpu
ra: nec portabat diadema ut magnificaretur
in ea. Et quia curiam fecerunt sibi. et cotidie con
sulebant. ccc. xx. viros consilium agentes sem
per de multitudine ut que digna sunt gerant. Et
committunt uni homini magistratum suum per
singulos annos dominari universe terre sue. et om
nes obediunt uni. et non est invidia neque zelus inter eos.
Et elegit iudas eupolemum filium iohannis filii
iacob. et iasonem filium eleazari. et misit
eos romam constituere cum illis amicitiam
et societatem. et ut auferrent ab eis iugum
grecorum. quia viderunt quod in servitutem premerent reg
num israel. Et abierunt romam via multa valde
et introierunt curiam et dixerunt. Iudas ma
chabeus et fratres eius et populus iudeorum mi
serunt nos ad vos statuere vobiscum societatem
et pacem. et conscribere nos socios et amicos ve
stros. Et placuit sermo in conspectu eorum. et
hoc rescriptum quod rescripserunt in tabulis ereis et
miserunt in ierusalem ut esset ibi apud eos memori
ale pacis et societatis. Bene sit romanis et genti
iudeorum in mari et in terra in eternum: gladius
que et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit bellum
romanis prius aut omnibus sociis eorum in omni
dominatione eorum: auxilium feret gens iudeorum pro
ut tempus dictaverit corde pleno. Et preliantibus
non dabunt neque subministrabunt triticum
arma pecuniam naves sicut placuit romanis
et custodiant mandata eorum nichil ab eis ac
cipientes. Similiter autem si genti iudeorum prius ac
ciderit bellum: adiuvabunt romani ex animo pro
ut eos tempus permiserit. Et adiuvantibus non
dabitur triticum arma pecunia naves sicut pla
cuit romanis. et custodiant mandata eorum
absque dolo. Secundum hec verba constituerunt romani
populo iudeorum. Quod si post hec verba hii aut illi ad
dere vel demere ad hec aliquid voluerint: faci

ant ex proposito suo. et quecumque addiderint vel
dempserint rata erunt. Sed et de malis que de
metrius rex fecit in eos: scripsimus ei dicen
tes. Quare gravasti iugum tuum super ami
cos nostros. et socios iudeos? Si ergo iterum adi
erint nos adversus te: faciemus illis iudici
um et pugnabimus tecum mari terraque.

Postea ubi audivit demetrius. IX.
quia cecidit nichanor et exercitus eius in pre
lio: apposuit bacchidem et alchimum rursum
mittere in iudeam. et dextrum cornu cum illis.
Et abierunt viam que ducit in galgala.
et castra posuerunt in mesaloth que est
in arbellis. et occupaverunt eam. et pereme
runt animas hominum multas. Et in mense
primo anni centesimi quinquagesimi
secundi applicuerunt exercitum ad ierusalem. Et sur
rexerunt et abierunt in berea: xx. milia virorum
et duo milia equitum. Et iudas castra posue
rat in laisa. et tria milia viri cum eo electi. et
viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt
et timuerunt valde. Et multi subtraxerunt se
se de castris: et non remanserunt ex eis nisi
octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus
suus et bellum perurgebat eum. et confrac
tus est corde quia non habebat tempus con
gregandi eos: et dissolutus est. Et dixit his
qui residui erant. Surgamus et eamus ad
adversarios nostros: si poterimus pugnare adver
sus eos. Et avertebant eum dicentes. Non po
terimus: sed liberemus animas nostras modo. et re
vertamur ad fratres nostros. et tunc pugnabi
mus adversus eos. Nos enim pauci sumus.
Et ait iudas. Absit istam rem facere ut fu
giamus ab eis. Et si appropinquavit tempus nostrum
moriamur in virtute propter fratres nostros
et non inferamus crimen glorie nostre. Et mo
vit exercitus de castris: et steterunt illis ob
viam: et divisi sunt equites in duas par
tes. et fundibularii et sagittarii preibant
exercitum. et primi certaminis omnes potentes.
Bacchides autem erat in dextro cornu. Et
proximavit legio ex duabus partibus. Et clama
bant tubis. Exclamaverunt autem et hii qui
erant ex parte iude. etiam et ipsi. Et commota
est terra a voce exercituum. et commissum est prelium
a mane usque ad vesperum. Et vidit iudas
quia firmior est pars exercitus bacchidis in dex
tris. et convenerunt cum ipso omnes constantes
corde et contrita est dextera pars ab eis. et
persecutus est eos usque ad montem azoti. et
qui in sinistro cornu erant viderunt quod con

tritum est certamen eorum. Et sequuti sunt post
iudam eos et qui cum ipso erant. Atque et ingra-
uatum est prelium. et ceciderunt multi ex his
et illis uulnerati. Et iudas cecidit. et ceteri fu-
gerunt. Et ionathas autem et symon tulerunt
iudam fratrem suum. et sepelierunt eum in se-
pulcro patrum suorum in ciuitatem modin.
Et planxerunt eum omnis populus israel planctu
magno. Et lugebant dies multos dicentes
Quomodo cecidit potens qui saluum faciebat
israel. Et cetera uerba iude et magnitudinis eius
bellorum et uirtutum quas fecit non sunt descrip-
ta. multa enim erant ualde. Et factum est post
obitum iude. emerserunt iniqui in omnibus
finibus israel. exorti sunt omnes qui operabantur
iniquitatem. In diebus illis facta est fames mag-
na ualde. Et tradidit se bacchidi omnis
regio eorum cum ipsis. Et elegit bacchides
impios uiros. et constituit eos dominos regionis
et exquirebant et perscrutabantur amicos
iude. et adducebant eos ad bacchidem. et
uindicabat in illos et illudebat. Et facta est
tribulatio magna in israel qualis non fuit
ex qua die non est uisus propheta in israel. Et con-
gregati sunt omnes amici iude. et dixerunt io-
nathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus
est. uir similis ei non est qui exeat contra in-
imicos nostros bacchidem et eos qui inimici
sunt gentis nostre. Nunc itaque te elegimus ho-
die pro eo nobis esse in principem et ducem ad bel-
landum bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore
illo principatum. et surrexit loco iude fratris
sui. Et cognouit bacchides. et querebat eum
interficere. Cognouit autem ionathas et symon
frater eius. et omnes qui cum eo erant. et fuge-
runt in desertum thecue. et consederunt ad a-
quam lacus asfar. Et cognouit bacchides.
et die sabbatorum uenit ipse et omnis exercitus
eius trans iordanem. et misit fratrem suum ducem
populi. Et rogauit nabutheos amicos suos ut com-
modarent illis apparatum suum qui erat copio-
sus. Et exierunt filii iambri ex madaba
et comprehenderunt iohannem fratrem iude et omnia
que habebat. et abierunt habentes ea. Post hec uerba
renuntiatum est ionathe et symoni fratri eius quia fi-
lii iambri faciunt nuptias magnas et du-
cunt sponsam ex madaba filiam unius de
magnis principibus chanaan cum ambiti-
one magna. Et recordati sunt sanguinis
fratris sui iohannis. et ascenderunt et abscon-
derunt se sub tegumento montis. Et eleuauerunt
oculos suos et uiderunt. et ecce tumultus et

De morte iude

apparatus multus. et sponsus processit et amici
eius et fratres eius obuiam illis cum tympa-
nis et musicis et armis multis. Et surrexerunt
ad eos cum insidiis. et occiderunt eos. et ceci-
derunt multi uulnerati. et residui fugerunt in
montem. et acceperunt omnia spolia eorum.
Et conuerse sunt nuptie in luctum. et uox mu-
sicorum eorum in lamentum. Et uindicauerunt uin-
dictam sanguinis fratris sui. et reuersi sunt ad ri-
pam iordanis. Et audiuit bacchides. et uenit
die sabbatorum usque ad oram iordanis in
uirtute magna et multa. Et dixit ad suos io-
nathas. Surgamus et pugnemus contra in-
imicos nostros. Non est enim hodie sicut heri
et nudius tercius. Ecce enim bellum ex aduerso
aque uero iordanis hinc et inde. et ripe et pa-
ludes et saltus. et non est locus diuertendi. Nunc
ergo clamate in celum ut liberemini de ma-
nu inimicorum nostrorum. Et commissum est bellum.
Et extendit ionathas manum suam percutere
bacchidem. et diuertit ab eo retro. Et desiliit io-
nathas et qui cum eo erant in iordanem. et trans-
natauerunt ad eos iordanem. Et ceciderunt de par-
te bacchidis illa die mille uiri. Et reuersi sunt
in ierusalem. Et edificauerunt ciuitates munitas in
iudea. munitionem que erat in iericho et
in amauum et in bethoron et bethel. et tham-
nata et fara et thopo et muris excelsis et
portis et seris. et posuit custodiam in eis
ut inimicitias exercerent in israel. Et muniuit
ciuitatem bethsuram. et gazaram et arcem. et
posuit in eis auxilia et apparatum escarum.
Et accepit filios principum regionis obsi-
des. et posuit eos in arce in ierusalem in custo-
diam.

X

Et anno centesimo quinquagesimo tercio men-
se secundo precepit alchimus destrui
muros domus sancte interioris. et destrui o-
pera prophetarum. et cepit destruere. In tempore per-
cussus est alchimus et impedita sunt opera eius.
et conclusum est os eius. et dissolutus est pa-
ralysi. nec ultra loqui potuit uerbum. et manda-
uit de domo sua. Mortuusque est alchimus
in tempore illo cum tormento magno. Et ui-
dit bacchides quia mortuus est alchimus et re-
uersus est ad regem. et siluit terra annis duo-
bus. Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes. Ec-
ce ionathas et qui cum eo sunt in silentio
habitant confidentes. Nunc ergo adducamus
bacchidem et comprehendet eos omnes in una
nocte. Et abierunt. et consilium ei dederunt.
Et surrexit ut ueniret cum exercitu multo. Et

misit epistolas occulte sociis suis qui erant in
Iudaea ut comprehenderent Ionathan et eos qui
cum eo erant: sed non potuerunt, quia innotuit
eis consilium eorum. Et apprehendit de viris re-
gionis qui principes erant militiae quinqua-
ginta viros: et occidit eos. Et secessit Ionathas
et Simon et qui cum eis erant in Bethbessa quae
est in deserto. Et extruxit diruta eius et firma-
verunt eam. Et agnovit Bacchides et congregavit
universam multitudinem suam: et his qui
de Iudaea erant denuntiavit. Et venit et castra
posuit desuper Bethbessen. et oppugnavit eam
dies multos et fecit machinas. Et reliquit Io-
nathas Simonem fratrem suum in civitate. et
exiit in regionem. et venit cum numero. et
percussit Odaren et fratres eius et filios Phase-
ron in tabernaculis impiorum. Et coepit caedere
et crescere in virtutibus. Simon vero et qui cum
ipso erant exierunt de civitate. et succenderunt
machinas: et pugnaverunt contra Bacchidem
et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum val-
de quoniam consilium eius et congressus eius erat
inanis. Et iratus contra viros iniquos qui
ei consilium dederunt ut veniret in regionem
ipsorum. multos ex eis occidit. ipse autem cogi-
tavit cum reliquis abire in regionem suam.
Et agnovit Ionathas et misit ad eum lega-
tos componere cum ipso pacem. et reddere ei cap-
tivitatem. Et libenter accepit et fecit secundum ver-
ba eius. et iuravit nihil se ei facturum mali
omnibus diebus vitae eius. Et reddidit ei captivi-
tatem quam prius erat praedatus de terra Iu-
da. Et conversus abiit in terram suam. et non
apposuit amplius venire in fines eius. et ces-
savit gladius ex Israel. Et habitavit Ionathas in
Machmas. Et coepit ibi Ionathas iudicare po-
pulum. et exterminavit impios ex Israel. X

Et anno .c.lx. ascendit Alexander Anti-
ochi filius qui cognominatus est nobilis.
et occupavit Ptolomaidam. Et receperunt eum
et regnavit illic. Et audivit Demetrius rex et
congregavit exercitum valde copiosum. et exi-
vit obviam illi in proelium. Et misit Demetrius
ad Ionathan epistolam verbis pacificis ut magni-
ficaret eum. Dixit enim. Anticipemus pacem
facere cum eo. priusquam faciat cum Alexandro
adversus nos. Recordabitur enim omnium malorum
quae fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem
eius. Et dedit ei potestatem congregandi exerci-
tum et fabricare arma: et esse ipsum socium eius.
et obsides qui erant in arce iussit tradi ei.
Et venit Ionathas in Ierusalem: et legit epistolas
in auditu omnis populi et eorum qui in arce erant.
Et timuerunt timore magno. quoniam audierunt
quod dedit ei rex potestatem congregandi exerci-
tum. Et traditi sunt Ionathae obsides. et reddidit
eos parentibus suis. Et habitavit Ionathas in Ierusalem
et coepit aedificare et renovare civitatem. Et
dixit facientibus opera ut extruerent muros et mon-
tem Sion in circuitu lapidibus quadratis ad
munitionem. Et ita fecerunt. Et fugerunt alienige-
nae qui erant in munitionibus quas aedifica-
verat Bacchides. Et reliquit unusquisque locum
suum: et abiit in terram suam. tantum in Bethsu-
ra remanserunt aliqui ex his qui reliquerant
legem et praecepta dei. Erat enim haec eis ad
refugium. Et audivit Alexander rex promis-
sa quae promisit Demetrius Ionathae. et narra-
verunt ei proelia et virtutes quas ipse fecit et fratres
eius. et labores quos laboraverunt. Et ait. Numquid
inveniemus aliquem virum talem? Et nunc
faciamus eum amicum et socium nostrum. Et scrip-
sit epistolam et misit ei secundum haec verba dicens.
Rex Alexander fratri Ionathae salutem. Audi-
vimus de te quod vir potens sis: et aptus viribus
es ut sis amicus noster. Et nunc constituimus
te hodie summum sacerdotem gentis tuae: et ut
amicus regis voceris. Et misit ei purpuram
et coronam auream: et quae nostra sunt senti-
as nobiscum. et conserves amicitias ad nos. Et
induit se Ionathas stola sancta septimo mense an-
no .c.lx. in die sollempni scenophegiae. Et con-
gregavit exercitum: et fecit arma copiosa. Et au-
divit Demetrius verba ista et contristatus est
nimis. et ait. Quid hoc fecimus quod praeoccupavit
nos Alexander apprehendere amicitiam Iudaeorum
ad munimen sui? Scribam et ego illis verba dep-
recatoria et dignitates et donaria ut sint me-
cum in adiutorio. Et scripsit eis in haec verba.
Rex Demetrius genti Iudaeorum salutem. Quoniam
servastis ad nos pactum: et mansistis in amici-
cia nostra. et non accessistis ad inimicos nostros: au-
divimus et gavisi sumus. Et nunc perseverate
adhuc servare ad nos fidem: et retribuemus
vobis bona pro his quae fecistis nobiscum: et remit-
temus vobis praestationes multas. et dabimus vobis
donationes. Et nunc absolvo vos omnes
Iudaeos a tributis: et pretium salis indulgeo. et
coronas remitto. et tertias seminis. et dimidi-
am partem fructus ligni quod est portionis meae re-
linquo vobis ex hodierno die et deinceps ne
accipiatur a terra Iuda et a tribus civitatibus
quae additae sunt illi ex Samaria et Galilaea ex
hodierna die et in totum tempus. Et Ierusalem

sit sancta et libera cum finibus suis. et decime
et tributa ipsius sint. Remitto etiam potesta
tem arcis que est in ierusalem. et do eam summo
sacerdoti ut constituat in ea viros quoscumque
ipse elegerit qui custodiant eam. Et omnem
animam iudeorum que captiva est a terra iuda
in omni regno meo. relinquo liberam gratis. et omnes
a tributis solvantur etiam pecorum suorum. Et omnes
dies sollempnes et sabbata et neomenie et
dies decreti. et tres dies ante diem sollemp
nem. et tres dies post diem sollempnem sint
omnes immunitatis et remissionis omnibus iu
deis qui sunt in regno meo. Et nemo potes
tatem habebit agere aliquid et movere negocia ad
versus aliquem eorum in omni causa. Et ut asc
ribantur ex iudeis in exercitu regis ad. xxx. mili
a virorum. Et dabuntur illis copie ut oportet
omnibus exercitibus regis. et ex ipsis ordinabuntur qui
sint in munitionibus regis magni. Et ex his
constituentur super negocia regni que aguntur ex
fide. Et principes sint ex eis et ambulent le
gibus suis sicut precepit rex in terra iuda. Et tres
civitates que addite sunt iudee ex regione sa
marie. cum iudea reputentur: et ut sint sub
uno: et non obediant alie potestati nisi sum
mi sacerdotis. ptolomaida et confines eius:
quas dedi donum sanctis qui sunt in ierusalem ad nec
essarios sumptus sanctorum. Et ego singulis
annis dabo. xv. milia siclorum argenti de
rationibus regis que me contingunt. Et omne
quod reliquum fuit quod non reddiderant qui super
negocia erant annis prioribus. ex hoc dabunt
in opera domus. Et super hec. v. milia siclorum ar
genti que accipiebant de sanctorum ratione
per singulos annos. et hec ad sacerdotes pertine
ant qui ministerio funguntur. Et quicumque
fugerint in templum quod est ierosolimis et
in omnibus finibus eius ob noxii sunt regi in omni nego
tio dimittantur. et universa que sunt eis in
regno meo libera habeant. Ad edificanda vel
restauranda opera sanctorum sumptus dabun
tur de ratione regis. Et ad extruendos muros
ierusalem et communiendos in circuitu sumptus
dabuntur de ratione regis: et ad construendos
muros in iudea. Ut audivit autem ionathas
et populus sermones istos: non crediderunt eis. nec
receperunt eos. quia recordati sunt malicie magne
quam fecerat in israel. et tribulaverat eos valde. Et
complacuit eis in alexandrum. quia ipse fuerat eis prin
ceps sermonum pacis. et ipsi auxilium ferebant
omnibus diebus. Et congregavit alexander rex exercitum
magnum. et admovit castra contra demetrium. Et com

miserunt prelium reges: et fugit exercitus deme
trii et insecutus est eum alexander et incubu
it super eos. Et invaluit prelium nimis donec
occidit sol: et cecidit demetrius in illa die. Et
misit alexander ad ptolomeum regem egyp
ti legatos secundum hec verba dicens. Quoniam regressus
sum in regnum meum. et sedi in sede patrum
meorum. et optinui principatum. et contrivi deme
trium: et possedi regionem nostram. et commisi cum
eo pugnam: et contritus est ipse et castra eius
ab eo. et sedimus in sede regni eius. Et nunc
statuamus ad invicem amiciciam: et da mihi
filiam tuam uxorem: et ego gener tuus. dabo tibi
dona et dignitatem. Et respondit rex ptolome
us dicens. Felix dies in qua reversus es ad
terram patrum tuorum. et sedisti in sede regni
eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti. Sed
occurre ptolomaide. et videamus nos invi
cem: et spondeam tibi sicut dixisti. Et exivit
ptolomeus de egypto ipse et cleopatra filia
eius. et venit ptolomaide anno. c. lx. secun
do. Et occurrit illi alexander rex: et dedit ei
cleopatram filiam suam: et fecit nuptias
eius ptolomaide sicut reges in magna gloria.
Et scripsit rex alexander ionathe ut veniret
obviam sibi. Et abiit cum gloria ptolomai
dem. et occurrit ibi duobus regibus. et dedit il
lis argentum multum et aurum et dona. et
invenit graciam in conspectu eorum. Et conve
nerunt adversus eum viri pestilentes ex israel viri
iniqui interpellantes adversus eum. et non inten
dit ad eos rex. et iussit ionathan expoliari
vestibus suis et indui eum purpura: et ita
factum est. Et collocavit eum rex secum. Et
dixitque principibus suis. Exite cum eo in me
dium civitatis: et predicate ut nemo interpellet
adversus eum de ullo negotio. nec quisquam
ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est ut vi
derunt qui interpellabant gloriam eius que
predicabatur et opertum eum purpura fugerunt
omnes. Et magnificavit eum rex. et scrip
sit eum inter primos amicos. et posuit eum
ducem et participem principatus. Et reversus
est ionathas in ierusalem cum pace et leticia. In
anno. c. lx. v. venit demetrius filius deme
trii a creta in terram patrum suorum. et audivit
alexander rex et contristatus est valde. et re
versus est antiochiam. Et constituit demetri
us apollonium ducem qui preerat celesi
rie. et congregavit exercitum magnum. et acces
sit ad iamniam. Et misit ad ionathan summum
sacerdotem dicens. Tu solus resistis nobis:

Ego autem factus sum in derisum et in opprobrium
propter quia potestatem tu exerces adversum nos
in montibus. Nunc ergo si confidis in vir
tutibus tuis descende ad nos in campum, et com
paremus illic invicem, quoniam mecum est virtus
bellorum. Interroga ergo quis sum ego et ceteri
qui auxilio sunt mihi, qui et dicunt quia non
potest stare pes vester ante faciem nostram, quoniam
bis in fugam conversi sunt patres tui in terram
suam. Et nunc quomodo poteris sustinere equitatum
et exercitum tantum in campo ubi non est lapis
neque saxum nec locus fugiendi. Ut audivit
autem Ionathas sermones Apollonii, motus est
animo. Et elegit decem milia virorum, et exiit
ab Ierusalem. Et occurrit Symon frater eius ei in
adiutorium. Et applicuerunt castra in Iop
pen. Et exclusit eum a civitate, quia custodia
Apollonii Ioppe erat. Et oppugnavit eam.
Et exterriti sunt qui erant intra civitatem,
aperuerunt ei. Et obtinuit Ionathas Ioppen.
Et audivit Apollonius, et admovit tria
milia equitum et exercitum multum. Et abiit
Azotum tamquam iter faciens, et statim
exiit in campum eo quod haberet multitudi
nem equitum et confideret in eis. Et insecutus est
eum Ionathas in Azotum, et prelium commise
runt. Et reliquit Apollonius in castris mil
le equites post eos occulte. Et cognovit Io
nathas quoniam sunt insidie post se. Et circuierunt
castra eius, et iecerunt iacula in populum a ma
ne usque ad vesperum. Populus autem stabat sicut
preceperat Ionathas, et laboraverunt equi eorum.
Et eiecit Symon exercitum suum, et commisit
contra legionem. Equites enim fatigati erant, et
contriti sunt ab eo, et fugerunt. Et qui disper
si sunt in campum fugerunt in Azotum, et
intraverunt in Bethdagon ydolum suum ut se
liberarent. Et succendit Ionathas Azotum et ci
vitates que erant in circuitu eius, et accepit
spolia eorum, et templum Dagon et eos qui fu
gerunt in illud succendit igni. Et fuerunt
qui ceciderunt gladio cum his qui succensi
sunt fere VIII milia virorum. XI

Et movit Ionathas castra inde, et appli
cavit ea Ascalona, et exierunt de civi
tate obviam illi in magna gloria. Et reversus
est Ionathas in Ierusalem cum suis habentes spo
lia multa. Et factum est ut audivit Alexan
der rex sermones istos, addidit adhuc glorifica
re Ionatham. Et misit ei fibulam auream, sicu
ti est consuetudo dari cognatis regis, et dedit
ei Accaron et omnes fines eius in possessionem.

Et rex Egypti congregavit exercitum sicut arenam
que est circa oram maris, et naves multas,
et querebat obtinere regnum Alexandri dolo
et addere illud regno suo. Et exiit in Syriam
verbis pacificis, et aperiebant ei civitates et
et occurrebant ei, quia mandaverat Alexan
der rex exire ei obviam, eo quod socer suus es
set. Cum introisset autem civitatem Ptolome
us, ponebat custodias militum singulis
civitatibus. Et ut appropiavit Azoto, ostende
runt ei templum Dagon succensum, et Azo
tum et cetera eius demolita, et corpora proiec
ta, et eorum qui cesi erant in bello tumulos
quos fecerant secus viam. Et narraverunt
regi quia hec fecit Ionathas, ut invidiam
facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit Ionathas
regi in Ioppen cum gloria, et invicem se sa
lutaverunt, et dormierunt illic. Et abiit Io
nathas cum rege usque ad fluvium qui vo
catur Eleutherus, et reversus est Ierusalem.
Rex autem Ptolomeus obtinuit dominium
civitatum usque Seleuciam maritimam
et cogitabat in Alexandrum consilia mala.
Et misit legatos ad Demetrium dicens: Veni,
componamus inter nos pactum, et dabo tibi
filiam meam quam habet Alexander, et
regnabis in domo patris tui. Penituit
enim me quod dederim illi filiam meam. Que
sivit enim me occidere. Et vituperavit eum
propter ea quod concupierat regnum eius. Et abstu
lit filiam suam, et dedit eam Demetrio, et
alienavit se ab Alexandro, et manifeste
facte sunt inimicicie eius. Et intravit Ptolo
meus Antiochiam, et imposuit duo diade
mata capiti suo, Egypti et Asie. Alexander
autem rex erat in Cilicia temporibus illis, quia re
bellabant qui erant in locis illis. Et au
divit Alexander et venit ad eum in bello.
Et produxit Ptolomeus rex exercitum, et occur
rit ei in manu valida, et fugavit eum. Et
fugit Alexander in Arabiam ut ibi prote
geretur. Rex autem Ptolomeus exaltatus est.
Et abstulit Gabdiel Arabs caput Alexan
dri, et misit Ptolomeo. Et rex Ptolomeus
mortuus est in die tercio. Et qui erant in mu
nitionibus perierunt ab his qui erant intra
castra. Et regnavit Demetrius anno C LX
VII. In diebus illis congregavit Ionathas e
os qui erant in Iudea ut expugnarent
arcem que est in Ierusalem. Et fecerunt contra ma eam
chinas multas. Et abierunt quidam qui o
derant gentem suam viri iniqui ad regem

demetrium. Et renuntiaverunt ei quod ionathas
obsideret arcem. Et ut audivit iratus est. Et sta
tim venit ptolomaidam. et scripsit ionathe
ne obsideret arcem sed occurreret sibi ad col
loquium festinato. Ut audivit autem iona
thas iussit obsidere. Et elegit de senioribus
israel et de sacerdotibus. et dedit se periculo. et ac
cepit aurum et argentum et vestem. et alia
exenia multa. et abiit ad regem ptolomai
dam. et invenit gratiam in conspectu eius. Et
interpellabant adversus eum quidam iniqui
ex gente sua. Et fecit ei rex sicut fecerant ei
qui ante ipsum fuerant. et exaltavit eum ante
conspectum amicorum omnium eius. Et statuit
ei principatum sacerdotii. et quecumque alia in
habuit prius preciosa. et fecit eum principem
amicorum. Et postulavit ionathas a rege ut
immunem faceret iudeam et tres toparchias et
samariam et confines eius. et promisit ei
talenta trecenta. Et consensit rex. et scripsit
ionathe epistolas de his omnibus huiusmo
dum continentes. Rex demetrius ionathe
fratri salutem et genti iudeorum. Exemplum epistole
quam scripsimus lasteni parenti nostro de vobis
misimus ad vos ut sciretis. Rex demetrius
lasteni parenti salutem. Genti iudeorum ami
cis nostris et conservantibus que iusta sunt
apud nos decrevimus benefacere propter beni
gnitatem ipsorum quam erga nos habent. Sta
tuimus ergo illis omnes fines iudee. et tres
civitates lydam et ramathe que addite
sunt iudee ex samaria. et omnes confines
earum sequestrari omnibus sacrificantibus
in ierosolimis pro his que ab eis rex prius
accipiebat per singulos annos et pro fructibus
terre et pomorum. et alia que ad nos pertinebant
decimarum et tributorum. et hec remittimus eis
tempore. et areas salinarum et coronas que
nobis deferebantur omnia ipsis concedimus
et nichil horum irritum erit. ex hoc et in omne
tempus. Nunc ergo curate facere horum exem
plum. et detur ionathe. et ponatur in monte
sancto in loco celebri. Et videns demetrius
rex quod siluit terra in conspectu suo. et nichil
ei resistit dimisit totum exercitum suum unum
quemque in locum suum. excepto peregrino exercitu
quem contraxit ab insulis gentium. et ini
mici erant ei omnes exercitus patrum eius.
Trifon autem erat quidam partium alexandri prius
et vidit quoniam omnis exercitus murmurabat
contra demetrium. et ivit ad emalcuel arabum qui
nutriebat antiochum filium alexandri. et as

sidebat ei ut traderet eum ipsi ut regnaret lo
co patris sui. Et enuntiavit ei quanta fecit de
metrius. et inimicitias exercituum eius adversus
eum. Et mansit illic diebus multis. Et mi
sit ionathas ad demetrium regem ut eiceret
eos qui in arce erant in ierusalem. et qui in pre
sidiis erant. quia impugnabant israel. Et misit
demetrius ad ionatham dicens. Non hec tantum
faciam tibi et genti tue. sed per gloria illustra
bo te. et gentem tuam cum fuerit oportunum.
Nunc ergo recte feceris si miseris viros in au
xilium quia discessit omnis exercitus meus.
Et misit ei ionatas. iii. milia virorum fortium
antiochiam. Et venerunt ad regem. et delec
tatus est rex in adventu eorum. Et convene
runt qui erant de civitate. c. xx. milia vi
rorum. et volebant interficere regem. et fugit
rex in aulam. et occupaverunt qui erant de ci
vitate itinera civitatis. et ceperunt pugna
re. Et vocavit rex iudeos in auxilium. et con
venerunt omnes simul ad eum. Et dispersi
sunt omnes per civitatem. et occiderunt illa
die. c. milia hominum. Et succenderunt civi
tatem. et ceperunt spolia multa in illa die
et liberaverunt regem. Et viderunt qui erant
de civitate quod obtinuissent iudei civitatem
sicut volebant et infirmati sunt mente su
a. et exclamaverunt ad regem cum precibus dicen
tes. Da nobis dextras et cessent iudei oppug
nare nos et civitatem. Et proiecerunt arma et
fecerunt pacem. et glorificati sunt iudei in con
spectu regis. et in conspectu omnium qui erant
in regno eius. Et nominati sunt in regno
eius. Et regressi sunt in ierusalem habentes spo
lia multa. Et sedit demetrius rex in sede re
gni sui. Et siluit terra in conspectu eius. Et men
titus est omnia quecumque dixit. et alienavit
se a ionatha. Et non retribuit ei secundum beneficia
que sibi tribuerat. et vexabat eum valde.
Post hec autem reversus est trifon. et antiochus
cum eo puer adolescens. et regnavit. et impo
suit ei diadema. Et congregati sunt ad eum
omnis exercitus quos disperserat demetrius. et pug
naverunt contra eum. et fugit. et terga vertit.
Et accepit trifon bestias et obtinuit antio
chiam. Et scripsit antiochus adolescens io
nathe dicens. Constituo tibi sacerdotium.
et constituo te super quatuor civitates ut
sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea
et ministerium. et dedit ei potestatem bibendi
in auro. et esse in purpura. et habere fibulam
auream. Et symonem fratrem eius constituit

ducem: a terminis tyri usque ad fines egypti.
Et exivit ionathas et perambulabat trans flu
men civitates. Et congregatus est ad eum omnis
exercitus syrie in auxilium. Et venit ascalo
nem: et occurrerunt ei de civitate honori
fice. Et abiit inde gazam. et concluserunt se
qui erant gaze: et obsedit eam. Et succen
dit que in circuitu erant civitates. et predatus
est eam. Et rogaverunt gazenses ionatham. Et de
dit illis dexteram. Et accepit filios eorum
obsides: et misit eos in ierusalem. Et perambu
lavit regionem usque damascum. Et au
divit ionathas quod prevaricati sunt principes
demetrii in cades que est in galilea cum
exercitu multo: volentes eum removere a ne
gotio regni. et occurrit illis. Fratrem autem su
um symonem reliquit intra provinciam.
Et applicavit symon ad bethsuram: et expu
gnabat eam diebus multis. et conclusit il
los. Et postulaverunt ab eo dextras accipere: et de
dit illis. Et eiecit eos inde: et cepit civitatem
et posuit in ea presidium. Et ionathas et cas
tra eius applicuerunt ad aquam genesar:
et ante lucem vigilaverunt in campo asor. Et ec
ce castra alienigenarum occurrebant in campo.
et tendebant ei insidias in montibus. Ipse autem
occurrit ex adverso. Insidie vero insurrexe
runt de locis suis et commiserunt prelium. Et fugerunt
qui erant ex parte ionathe omnes. Et nemo
relictus est ex eis nisi mathathias filius ab
solomi. et iudas filius calfi princeps mi
licie exercitus. Et scidit ionathas vestimenta
sua. et posuit terram in capite suo: et ora
vit. Et reversus est ad eos in prelium. et con
vertit illos: et pugnaverunt. Et viderunt qui fu
giebant partes illius. et reversi sunt ad eum
et insequebantur cum eo usque cades ad cas
tra sua. et pervenerunt usque illuc. Et ceciderunt
de alienigenis in die illa tria milia virorum.
et reversus est ionathas in ierusalem. XII.
Et vidit ionathas: quod tempus eum iu
vat. et elegit viros: et misit romam sta
tuere et renovare cum eis amicitiam. et ad
spartianos et alia loca misit epistolas sem
eidem formam. Et abierunt romam. et intra
verunt in curiam et dixerunt. Ionathas summus
sacerdos et gens iudeorum miserunt nos
ut renovaremus amicitiam et societatem sem
pristinam. Et dederunt illis epistolas ad ipsos per
loca: ut deducerent eos in terram iuda cum pace.
Et hoc exemplum epistolarum quas scripsit io
nathas spartiatis. Ionathas summus sacerdos
et seniores gentis. et sacerdotes et reliquus
populus iudeorum spartiatis fratribus salutem. Iam
pridem misse erant epistole ad oniam summum
sacerdotem a dario qui regnabat apud vos
quoniam estis fratres nostri sicut rescriptum continet
quod subiectum est. Et suscepit onias virum
qui missus fuerat cum honore. et accepit
epistolas in quibus significabatur de societate et
amicitia. Nos cum nullo horum indigeremus
habentes solatio sanctos libros qui sunt in ma
nibus nostris maluimus mittere ad vos reno
vare fraternitatem et amicitiam: ne forte alieni
efficiamur a vobis. Multa enim tempora tran
sierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in
omni tempore sine intermissione in diebus
sollempnibus et ceteris quibus oportet memo
res sumus vestri in sacrificiis que offerimus
et observationibus: sicut fas est et decet memi
nisse fratrum. Letamur itaque de gloria vestra.
Nos autem circumdederunt multe tribulati
ones et multa prelia. et impugnaverunt nos
reges qui sunt in circuitu nostro. Noluimus
ergo vobis molesti esse neque ceteris sociis
et amicis nostris in his preliis. habuimus
enim de celo auxilium. et liberati sumus.
et humiliati sunt inimici nostri. Elegimus
itaque numenium antiochi. et antipatrum
iasonis filium. et misimus ad romanos re
novare cum eis amicitiam et societatem
pristinam. Mandavimus itaque eis ut venirent
etiam ad vos: et salutent vos: et reddant
vobis epistolas nostras de innovatione fraternitatis
nostre. et nunc benefacietis respondentes nobis ad hec.
Et hoc rescriptum epistolarum quod miserat rex
onias spartiatarum. Onias ionathe sacer
doti magno salutem. Inventum est in scrip
tura de spartiatis et iudeis: quoniam sunt fratres
et quod sunt de genere abraham. Et nunc ex
quo hec cognovimus benefacitis scribentes
de pace vestra. Sed et nos rescripsimus vobis
pecora nostra et possessiones nostre vestre sunt.
et vestra nostre. Mandavimus itaque hec nuntiari
vobis. Et audivit ionathas quoniam egressi sunt prin
cipes demetrii cum exercitu multo super quam
prius: pugnare adversus eum. Et exiit ab
ierusalem. et occurrit eis in amathite regione.
Non enim dederat eis spatium ut ingrederentur
regionem eius. Et misit speculatores eius
in castra eorum. et reversi nuntiaverunt quod con
stituunt supervenire illis nocte. Cum occidis
set autem sol: precepit ionathas suis vigilare
et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte.

re. Et posuit custodes per circuitum castrorum. Et audierunt adversarii quia paratus est Ionathas cum suis in bello: et timuerunt et formidaverunt corde suo. Et accenderunt focos in castris suis. Ionathas autem et qui cum eo erant non cognoverunt usque mane. Videbant enim luminaria ardentia. Et secutus est Ionathas et non comprehendit eos. Transierunt enim flumen Eleutherum. Et divertit Ionathas ad Arabas qui vocantur Zabadei: et percussit eos et accepit spolia eorum. Et iunxit et venit Damascum. Et perambulabat omnem regionem illam. Symon autem exivit et venit usque ad Ascalonem et ad proxima presidia. Et declinavit in Ioppen: et occupavit eam. Audivit enim quod vellent presidium tradere partibus Demetrii. Et posuit ibi custodes ut custodirent eam. Et reversus est Ionathas et convocavit seniores populi. Et cogitavit cum eis edificare presidia in Iudea. Et edificare muros in Ierusalem. Et exaltare altitudinem magnam inter medium arcis et civitatis ut separet eam a civitate ut esset ipsa singulariter et neque emant neque vendant. Et convenerunt ut edificarent civitatem. Et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis. Et reparavit eum qui vocatur Caphetetha. Et Symon edificavit Adiada in Sephela et munivit eam et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset Trifon regnare Asie et assumere diadema et extendere manum in Antiochum regem, timens ne forte non permitteret eum Ionathas sed pugnaret adversus eum, querebat comprehendere eum et occidere. Et exsurgens abiit in Bethsan. Et exivit Ionathas obviam ei cum .xl. milibus virorum electorum in prelium: et venit Bethsan. Et vidit Trifo quia venit Ionathas cum exercitu multo ut extenderet in eum manus: et timuit. Et excepit eum cum honore et commendavit eum omnibus amicis suis et dedit ei munera et precepit exercitibus suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit Ionathe: Ut quid vexasti universum populum cum bellum nobis non sit? Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem tibi viros paucos qui tecum sint et veni mecum Ptolomaidem et tradam eam tibi et reliqua presidia et exercitum et universos prepositos negotii et conversus abibo. Propterea enim veni. Et credidit ei et fecit sicut dixit. Et dimisit exercitum et abierunt in terram Iuda. Retinuit autem secum tria milia virorum ex quibus remisit in Galileam duo milia. Mille autem cum eo remanserunt. Alii venerunt. Ut intravit autem Ionathas Ptolomaidam, clauserunt portas Ptolomenses et comprehenderunt eum: et omnes qui cum eo intraverant gladio interfecerunt. Et misit Trifon exercitum et equites in Galileam et in campum magnum ut perderent omnes socios Ionathe. At illi cum cognovissent quia comprehensus est Ionathas et periit et qui cum eo erant, hortati sunt semetipsos: et exierunt parati in prelium. Et videntes hi qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis, reversi sunt. Isti autem venerunt omnes cum pace in terram Iuda. Et planxerunt Ionathan et eos qui cum eo fuerant valde: et luxit Israel luctu magno. Et quesierunt omnes gentes que erant in circuitu eorum conterere eos. Dixerunt enim: Non habent principem et adiuvantem. Nunc ergo expugnemus illos: et tollamus de hominibus memoriam eorum.

de morte ionathe

XIII

Et audivit Symon quod congregavit Trifo exercitum copiosum ut veniret in terram Iuda: et attereret eam. Videns quia in tremore est populus et timore, et ascendit Ierusalem et congregavit populum. Et adhortans dixit: Vos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei fecimus pro legibus et pro sanctis prelia et angustias quales vidimus. Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter Israel: et relictus sum ego solus. Et nunc non contingat parcere anime mee in omni tempore tribulationis. Non enim melior sum fratribus meis. Vindicabo itaque gentem meam et sancta, natosque vestros et uxores et uxores, quia congregate sunt universe gentes conterere nos inimicitie gratia. Et accensus est spiritus populi simul ut audivit sermones istos. Et responderunt voce magna dicentes: Tu es dux noster loco Iude et Ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrum: et omnia quecumque dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores acceleravit omnes consummare muros Ierusalem: et munivit eam in gyro. Et misit Ionathan filium Absolomi et cum eo exercitum novum in Ioppen. Et eiectis his qui erant in ea, mansit illic ipse. Et movit Trifon a Ptolomaida cum exercitu multo ut veniret in terram Iuda: et Ionathas cum eo in custodia. Symon vero applicuit in Addus contra faciem campi. Et ut cognovit Trifon quia surrexit Symon in loco fratris sui Ionathe et quia commissurus esset cum eo prelium, misit ad eum legatos dicens: Pro argento quod debebat frater tuus Ionathas in ratione regis

detinuimus eum. Et nunc mitte argenti
talenta centum: et duos filios eius obsides
ne cum dimissus fugiat a nobis. et remittemus
eum. Et cognovit symon quia cum dolo loquitur
secum. Iussit tamen dari argentum et pueros
ne inimicitiam magnam sumeret ad israel
populum dicentem: quia non misit ei argentum
et pueros: propterea perit. Et misit pueros et
centum talenta: et mentitus est et non dimisit
ionathan. Et post hec venit trifon ut intraret
in regionem: et contereret eam. Et gyra
verunt per viam que ducit ador. et symon et
castra eius ambulabant in omnem locum quo
cumque ibant. Qui autem in arce erant: miserunt
ad trifonem legatos ut festinaret venire
per desertum: et mitteret illis alimonias. Et pa
ravit trifon omnem equitatum ut veniret il
la nocte. Erat autem nix valde multa: et non ve
nit in galaadithin. Et cum appropinquasset bascaman: oc
cidit ionathan et filios eius. Et convertit tri
fon et abiit in terram suam. Et misit symon
et accepit ossa ionathe fratris sui. et sepelivit
ea in modin civitate patrum eius. Et pla
xerunt eum omnis israel planctu magno. et
luxerunt eum dies multos. Et edificavit sy
mon super sepulchrum patris sui et fratrum
suorum edificium altum visu lapide po
lito retro et ante. Et statuit vii. pyramides
unam contra unam patri et matri et quatuor
fratribus. et his circumposuit columpnas mag
nas. et super columpnas arma ad memori
am eternam. et iuxta arma naves sculptas
que viderentur ab omnibus navigantibus mare.
Hoc est sepulcrum quod fecit in modin us
que in hunc diem. Trifon autem cum iter faceret
cum antiocho rege adolescente: dolo occidit
eum. et regnavit loco eius. et imposuit
sibi diadema asie. et fecit plaga magna in
terra. Et edificavit symon presidia iudee mu
niens ea turribus excelsis et muris magnis
et portis et seris. Et posuit alimenta in muni
tionibus. Et elegit symon viros et misit ad
demetrium regem. ut faceret remissionem
regionis. quia actus omnes trifonis per direp
tionem fuerant gesti. Et demetrius rex ad
verba ista rescripsit. et scripsit epistolam talem.
Rex demetrius symoni summo sacerdoti et
amico regum. et senioribus et genti iude
orum salutem. Coronam auream et bahem
quam misistis suscepimus. et parati sumus facere
vobiscum pacem magnam. et scribere prepositis
regis remittere vobis que indulsimus. Quecumque

enim constituimus vobis constant. Municio
nes quas edificastis sint vobis. Remittimus
quoque ignorantias et peccata usque in hodi
ernum diem. et coronam quam debebatis. Et
si quod aliud erat tributarium in ierusalem: iam non
sit tributarium. Et si qui ex vobis apti sunt con
scribi inter nostros conscribantur. et sit inter nos
pax. Anno centesimo lxx. ablatum est iugum genti
um ab israel. Et cepit israel conscribere in tabulis
et gestis publicis: anno primo sub symo
ne summo sacerdote magno duce et principe
iudeorum. In illis diebus symon applicavit ad
gazam. et circumdedit eam castris. Et fecit ma
chinas et applicavit ad civitatem. et percussit tur
rem unam et comprehendit eam. Et qui e
rumpebant erant intra machinam in civitate.
Et factus est motus magnus in civitate.
Et ascenderunt qui erant in civitate cum u
xoribus et filiis supra murum scissis tunicis
suis. Et clamaverunt voce magna postulan
tes a symone dextras sibi dari. et dixerunt. Non
nobis reddas secundum malicias nostras. sed secundum miseri
cordias tuas. Et flexus symon non debellavit eos.
Eiecit tamen eos de civitate. et emundavit edes
in quibus fuerant simulacra. Et tunc intravit
in ea cum ymnis benedicens dominum. Et eiecta ab
ea omni inmunditia: collocavit in ea viros qui
legem facerent. et munivit eam. et fecit sibi habitationem.
Qui autem erant in arce in ierusalem prohibebantur
egredi et ingredi in regionem. et emere ac vendere.
Et esurierunt valde. et multi ex eis fame
perierunt. Et clamaverunt ad symonem ut dextras
acciperent: et dedit illis. et eiecit eos inde. et
mundavit arcem a contaminationibus. Et intra
verunt in eam tertia et vicesima die secundi
mensis. Anno centesimo lxx. primo. cum laude et ramis
palmarum. et cinaris et cymbalis. et nablis
et ymnis et canticis. quia contritus est inimi
cus magnus ex israel. Et constituit ut omnibus
annis agerentur dies hi cum leticia. Et mu
nivit montem templi qui erat secus arcem
et habitavit ibi ipse et qui cum eo erant. Et
vidit symon iohannem filium suum quod vir esset
fortis: et posuit eum ducem virtutum uni
versarum. et habitavit gazaris. XIIII.

Anno centesimo lxx. secundo congregavit rex de
metrius exercitum suum: et abiit me
diam contrahendra sibi auxilia ut expug
naret trifonem. Et audivit arsaces rex per
sidis et medie. quia intravit demetrius con
fines suos. et misit unum de principibus suis
ut comprehenderent eum vivum. et adducerent

venit eum ad se. Et abiit et percussit castra de-
metrii et comprehendit eum. et duxit eum ad
arsacem: et posuit eum in custodia. Et silu-
it terra iuda omnibus diebus symonis. et quesi-
vit bona genti sue. et placuit illis potestas
eius et gloria eius omnibus diebus. Et cum
omni gloria sua accepit ioppem in portum
et fecit introitum in insulis maris. Et dilata-
vit fines gentis sue. et obtinuit regionem
Et congregavit captivitatem multam. Et domina-
tus est gazare et bethsure et arci. et abstulit
immunditias ex ea. et non erat qui resisteret
ei. Et unusquisque colebat terram suam cum pa-
ce. Et terra iuda dabat fructus suos. et ligna
camporum fructum suum. Seniores in pla-
teis sedebant omnes: et de bonis terre trac-
tabant. et iuvenes induebant se gloriam
et stolas belli. Civitatibus tribuebat ali-
monias: et constituebat eas ut essent vasa
munitionis quoadusque nominatum est nomen
glorie eius usque ad extremum terre. Fecit
pacem super terram: et letatus est israel leti-
tia magna. Et sedit unusquisque sub vite
sua: et sub ficulnea sua: nec erat qui eos
terreret. Et defecit impugnans eos super terram.
Reges contriti sunt in diebus illis. Et confir-
mavit humiles omnes populi sui. et legem
exquisivit. et abstulit omnem iniquum et ma-
lum. Sancta glorificavit et multiplicavit
vasa sanctorum. Et auditum est rome quod defunctus esset
ionathas. et usque in spartiatas: et contristati sunt
valde. Ut audierunt autem quod symon frater eius factus
esset summus sacerdos loco eius: et ipse obtineret
regionem et civitates in ea. Scripserunt ad eum
in tabulis ereis ut renovarent amicitias et
societatem quam fecerant cum iuda et ionatha fratri-
bus eius. Et lecte sunt in conspectu eius ecclesie
in iherusalem. Et hoc exemplum epistularum quas
miserunt spartiate. Spartianorum principes et
civitates: symoni sacerdoti magno et senioribus
et sacerdotibus et reliquo populo iudeorum fratribus
salutem. Legati qui missi sunt ad populum
nostrum nuntiaverunt nobis de gloria vestra et honore
ac leticia. et gavisi sumus in introitu eorum
et scripsimus que ab ipsis erant dicta in con-
ciliis populi sic. Numenius antiochi et antipa-
ter iasonis filius legati iudeorum venerunt ad
nos: renovantes nobiscum amicitiam pristinam
et placuit populo excipere viros gloriose et po-
nere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris
ut sit ad memoriam populi spartiatarum. Exemplum
autem eorum scripsimus symoni magno sacerdoti.

Post hec autem misit symon numenium
romam habentem clipeum aureum magnum
pondo mnarum mille ad statuendam cum
eis societatem. Cum audisset autem populus roma-
nus sermones istos dixerunt. Quam gratiarum acti-
onem reddemus symoni et filiis eius. Res-
tituit enim ipse fratres suos: et expugnavit
inimicos israel ab eis. Et statuerunt ei libertatem
et descripserunt in tabulis ereis. et posuerunt
in titulis in monte syon. Et hoc exemplum scrip-
ture. Octava decima die mensis elul. anno
c.lxxij. anno tertio sub symone sacerdote mag-
no in saramel in conventu magno sacerdo-
tum et populi et principum gentis et seniorum
regionis nota facta sunt hec. quoniam frequenter facta sunt pre-
lia in regione nostra. Symon autem mathathie
filius ex filiis ioarib. et fratres eius dederunt
se periculo. et restiterunt adversariis gentis sue
ut starent sancta ipsorum et lex et gloria mag-
na glorificaverunt gentem suam. Et congrega-
vit ionathas gentem suam. Et factus est illis
sacerdos magnus. et appositus est ad populum suum.
Et voluerunt inimici eorum calcare sancta et
adterere regionem ipsorum. et extendere manum
in sancta eorum. Tunc restitit symon: et pug-
navit pro gente sua. et erogavit multas pe-
cunias. et armavit viros virtutis gentis
sue. et dedit eis stipendia. et munivit civita-
tes iudee. et bethsuram que erat in finibus
iudee ubi erant arma hostium antea. Et
posuit illis presidium viros iudeos. Et iop-
pem munivit que erat ad mare. et gaza-
ram que in finibus azoti. in qua hostes antea
habitabant. Et collocavit illic iudeos et quecumque
apta erant ad correctionem eorum posuit in eis.
Et vidit populus actum symonis. et gloriam quam
cogitabat facere genti sue. et posuerunt eum
ducem suum et principem sacerdotum. eo quod ipse
fecerat hec omnia et iustitiam et fidem quam
conservavit genti sue. Et exquisivit omnimodo
exaltare populum suum. et in diebus eius prospera-
tum est in manibus eius ut tollerentur gentes
de regione ipsorum qui in civitate david e-
rant in iherusalem in arce de qua procedebant et con-
taminabant omnia que in circuitu sanctorum
sunt. et inferebant plagam magnam casti-
tati. Et collocavit in ea viros iudeos ad tuta-
mentum regionis et civitatis. et exaltavit mu-
ros in iherusalem. Et demetrius statuit illi sum-
mum sacerdotium. Secundum hec fecit eum amicum
suum. et glorificavit eum gloria magna.
Audivit enim quod appellati sunt iudei a roma-

nis amicum et socium et fratres. et quia suscepit
legatos gloriose. et quia iudei et sacerdotes eorum
consenserunt eum esse ducem suum. et sum-
mum sacerdotem in eternum donec surgat propheta
fidelis. et ut sit super eos dux. et ut cura esset
illi pro sanctis. et ut constitueret prepositos super opera
eorum. et super regionem et super arma. et su-
per presidia. et cura sit illi de sanctis. et ut audiatur
ab omnibus: conscribantur in nomine eius omnes
conscriptiones in regione. et ut operiatur pur-
pura et auro: et ne liceat ulli ex populo et sacer-
dotibus irritum facere aliquid horum. et contra-
dicere his que ab eo dicuntur. aut convocare
conventum in regione sine ipso. et vestiri pur-
pura: et uti fibula aurea. Qui autem fecerit ex-
tra hec aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit.
Et complacuit omni populo statuere symonem
et facere secundum verba ista. Et suscepit symon. et pla-
cuit ut summo sacerdotio fungeretur. et esset dux
et princeps gentis iudeorum et sacerdotum:
et preesset omnibus. Et scripturam istam dixe-
runt ponere in tabulis ereis. et ponere eas in peri-
bolo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eo-
rum ponere in erario ut habeat symon et filii
eius.

XV.

Et misit rex antiochus filius demetrii
epistolas ab insulis maris symoni sacerdo-
ti et principi gentis iudeorum et universe gen-
ti. et erant continentes hunc modum. Rex an-
tiochus symoni sacerdoti magno et genti iu-
deorum salutem. Quoniam quidam pestilentes obtinuerunt
regnum patrum nostrorum: volo autem vindicare
regnum et restituere illud sicut erat antea.
electam feci multitudinem exercitus. et feci na-
ves bellicas. Volo autem procedere per regiones ut ul-
ciscar in eos qui corruperunt regionem nostram
et qui desolaverunt civitates multas in regno
meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas
remiserunt tibi ante me reges: et quecumque alia do-
na remiserunt tibi. Et permitto tibi facere percussu-
ram proprii numismatis in regione tua. Ierusalem autem
sanctam esse et liberam. et omnia arma que fabricata
sunt. et presidia que extruxisti que tenes ma-
neant tibi. Et omne debitum regis et que in
futura sunt regia. et ex hoc et in omne tempus
remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum
nostrum glorificabimus te et gentem tuam. et
templum gloria magna. ita ut manifestetur
gloria vestra in universa terra. Anno centesimo lxxiiii exi-
it antiochus in terram patrum suorum. et con-
venerunt ad eum omnes exercitus. ita ut pauci
relicti essent cum trifone. Et insequutus est eum

antiochus rex. et venit dora fugiens per ma-
ritimam. sciebat enim quod congregata sunt in eum
mala: et reliquit eum exercitus. et applica-
vit antiochus super doram cum centum xx milibus vi-
rorum bellatorum et octo milibus equitum.
et circuivit civitatem. Et naves a mari ac-
cesserunt et vexabant civitatem a terra et
a mari: et neminem sinebant ingredi neque egre-
di. Venit autem numenius et qui cum eo
fuerant ab urbe roma habentes epistolas regibus
et regionibus scriptas in quibus continebantur
hec. Lucius consul romanorum ptolomeo re-
gi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos
amici nostri renovantes pristinam amicitiam
et societatem missi a symone principe sa-
cerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem cli-
peum aureum minarum mille. Placuit itaque
nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant
illis mala. neque impugnent eos et civitates
eorum et regiones eorum. et ut non ferant auxi-
lium pugnantibus adversus eos. Visum est autem
nobis accipere ab eis clipeum. Si qui ergo pestilen-
tes refugerunt de regione ipsorum ad vos: tradi-
te eos symoni principi sacerdotum. ut vin-
dicet in eos secundum legem suam. Hec eadem scripta
sunt demetrio regi. et attalo et arabe et arsaci.
et in omnes regiones et lampsame et spartanis
et delo. et mindo. et sicione et carie et samum
et pamphyliam et lyciam. et alicarnasum.
et rodum. et faselida. et choo. et siden. et ara-
do et gortinam et gnidum. et cyprum. et cyre-
nen. Exemplum autem eorum scripserunt symo-
ni principi sacerdotum et populo iudeorum. An-
tiochus autem rex applicavit castra in doram se-
cundo: admovens ei semper manus et ma-
chinas faciens. et conclusit trifonem ne
procederet. Et misit ei symon duo milia vi-
rorum electorum in auxilium et argentum et au-
rum et vasa copiosa. et noluit ea accipere. sed
rupit omnia que pactus est cum eo antea
et alienavit se ab eo. Et misit ad eum athe-
nobium unum de amicis suis ut tractaret
cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen et ga-
zaram. et arcem que est in ierusalem. civita-
tes regni mei. fines earum desolastis: et fecis-
tis plagam magnam in terra. et dominati es-
tis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tra-
dite civitates quas occupastis. et tributa
locorum quibus dominati estis extra fines iudee.
Sin autem date pro illis quingenta talenta ar-
genti: et exterminii quod exterminastis et tribu-
torum civitatum alia talenta quingenta. Sin autem

ueniemus et expugnabimus uos. Et uenit
athenobius amicus regis in ierusalem. et uidit
gloriam symonis et claritatem in auro et ar
gento. et apparatum copiosum. et obstupu
it. Et retulit illi uerba regis. Et respondit symon et
dixit. Neque alienam terram sumpsimus neque alie
na detinemus. sed hereditatem patrum nostrorum
que ab inimicis nostris iniuste aliquo tempore
possessa est. Nos uero tempus habentes uindi
cabimus hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe
et gazara quas expostulas: ipsi faciebant in
populo plagam magnam et in regione nostra.
horum damus talenta centum. Et non respondit
ei uerbum anthiochus. Reuersus est autem cum ira
ad regem. et renuntiauit ei uerba ista et gloriam
symonis: et uniuersa que uidit. Et iratus est
rex ira magna. Trifon autem fugit. Trifon autem
fugit naui in orthosiada. Et constituit
rex cendebeum ducem maritimum et exercitum
equitum et peditum dedit illi. et mandauit
illi mouere castra contra faciem iudee. Et mandauit
ut edificaret cedronem. et obstrueret portas
ciuitatis. et bellaret populum. Rex autem persequeba
tur trifonem. Et peruenit cendebeus iamniam
et cepit irritare plebem. et conculcare iude
am. et captiuare populum et interficere. et edificauit cedronem
Et collocauit illic equites et exercitum ut e
gressi perambularent uiam iudee sicut con
stituit ei rex. XVI.

XVI

Et ascendit iohannes de gazaris: et nuntia
uit symoni patri suo que fecit cende
beus in populo ipsorum. Et uocauit symon du
os filios suos seniores iudam et iohannem.
et ait illis. Ego et fratres mei expugnauimus
hostes israel et domus patris mei ab adoles
centia usque in hunc diem. et prosperatum est
in manibus nostris liberare israel aliquotiens. Nunc
autem senui. sed estote loco meo et fratris mei
Et egressi pugnate pro gente nostra. auxilium uero de ce
lo uobiscum sit. Et elegit de regione. xx. milia
uirorum belligeratorum et equites. et profecti sunt
ad cendebeum. Et dormierunt in modin
et surrexerunt mane. et abierunt in campum
et ecce exercitus copiosus obuiam illis pe
ditum et equitum. et fluuius torrens erat in
medium ipsorum. Et admouit castra contra faci
em ipsorum ipse et populus eius. Et uidit populum trepi
dantem ad transfretandum torrentem. et transf
retauit primus. et uiderunt eum uiri et trans
ierunt post eum. Et diuisit populum et equites
in medio peditum. Erat autem equitatus ad
uersariorum copiosus nimis. Et exclamauerunt

sacris tubis: et in fugam conuersus est cen
debeus: et castra eius. Et ceciderunt ex eis
multi uulnerati. residui autem fugerunt in mu
nitionem. Tunc uulneratus est iudas frater iohannis.
Iohannes autem insecutus est eos donec uenit cedro
nam quam edificauit. Et fugerunt usque ad tur
res que erant in agris azoti. et succendit
eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia uiro
rum. et reuersus est iudas in pace. Et ptolomeus
filius abobi constitutus est dux in campo
ierico. et habebat argentum et aurum multum.
Erat enim gener summi sacerdotis. et exaltatum
est cor eius: et uolebat obtinere regionem. et co
gitabat dolum aduersus symonem et fili
os eius ut tolleret eos. Symon autem perambu
lans ciuitates que erant in regione iudee
et sollicitudinem gerens earum. descendit
ierico ipse et mathathias filius eius et iudas
anno. c. lxxvii. mense. xi. hic mensis sab
bath. et suscepit eos filius abobi in munit
iunculam que uocatur doch cum dolo. quam
edificauit. et fecit eis conuiuium magnum
et abscondit illic uiros. Et cum inebria
tus esset symon et filii eius. surrexit pto
lomeus cum suis et sumpserunt arma
sua et intrauerunt in conuiuium. et occiderunt eum
et duos filios eius. et quosdam pueros eius.
Et fecit deceptionem magnam in israel: et reddi
dit mala pro bonis. Et scripsit hec ptolomeus
et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxili
um: et traderet regionem et ciuitates eorum et tri
buta. Et misit alios in gazaram tollere iohannem.
Et tribunis misit litteras ut uenirent ad se
et daret eis argentum et aurum et dona. Et ali
os misit occupare ierusalem et montem templi.
Et preueniens quidam nuntiauit iohanni in
gazara quia periit pater eius et fratres eius. et quia
misit te quoque interfici. Ut audiuit autem ue
hementer expauit. Et comprehendit uiros qui
uenerant perdere eum. et occidit eos. Cogno
uit enim quia querebant eum perdere. Et cetera sermo
num iohannis et bellorum eius. et bonarum uirtu
tum quibus fortiter gessit. et edificii muro
rum quos extruxit et rerum gestarum eius.
ecce hec scripta sunt in libro dierum sacerdo
tii eius ex quo factus est princeps sacerdotum
post patrem suum.

Explicit liber primus machabeorum. Incipit
secundus liber machabeorum

Fratribus qui sunt
per egyptum iudeis
salutem. dicunt fratres
qui sunt ierosolimis
iudei. et qui in regi
one iudee: et bonam
pacem. benefaciat vobis
deus. et meminerit
testamenti sui quod
ad abraham et ysaac et iacob locutus est
servorum suorum fidelium. et det vobis cor omnibus
ut colatis eum. et faciatis eius voluntatem
corde magno. et animo volenti. Adaperi
at cor vestrum in lege sua et in preceptis suis.
et faciat pacem. Exaudiat orationes vestras. et
reconcilietur vobis. nec vos deserat in tempore
malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis
regnante demetrio anno centesimo lxix. nos iudei
scripsimus vobis in tribulatione et impetu
que supervenit nobis in istis annis ex quo
recessit iason a sancta terra et a regno. portam
succenderunt et effuderunt sanguinem
sanguinem innocentem. Et oravimus ad dominum
et exauditi sumus et obtulimus sacrificium
et similaginem. et accendimus lucernas. et
proposuimus panes. Et nunc frequentate di
es scenophegie mensis casleu. Anno centesimo oc
tagesimo octavo populus qui est in ierosolimis
et in iudea senatusque et iudas aristobolo
magistro ptolomei regis qui est de genere
christorum sacerdotum. et his qui in egypto
sunt iudeis salutem et sanitatem. De ma
gnis periculis a deo liberati magnifice gratias
agimus ipsi ut pote qui adversus talem re
gem dimicavimus. Ipse enim ebullire fecit
de perside eos qui pugnaverunt contra nos et sanctam
civitatem. Nam cum in perside esset dux ipse et
cum ipso inmensus exercitus: cecidit in templo
nanee consilio deceptus sacerdotum nanee
Vt ei cum ea habitaturus: venit ad locum an
tiochus et amici eius: et ut acciperet pecu
nias multas dotis nomine. Cumque proposuis
sent eas sacerdotes nanee. et ipse cum paucis
ingressus esset intra ambitum fani: clause
runt templum cum intrasset antiochus: a
perto quod occulto aditu templi mittentes la
pides percusserunt ducem. et qui cum eo erant
et diviserunt membratim. et capitibus ampu
tatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus
deus qui tradidit impios. Facturi igitur
quinta et vicesima die mensis casleu pu
rificationem templi necessarium duximus
significare vobis. ut et vos quoque agatis diem
scenophegie et diem ignis: qui datus est quando
neemias edificato templo et altari obtu
lit sacrificia. Nam cum in persidem duce
rentur patres nostri: sacerdotes qui tunc dei cul
tores erant acceptum ignem de altari occul
te absconderunt in valle. ubi erat puteus
altus siccus: et in eo contutati sunt eum.
ut omnibus ignotus esset locus. Cum preterissent
autem anni multi et placuit deo ut mitteretur
neemias a rege persidis: nepotes sacerdotum
illorum qui eum absconderant misit ad
requirendum ignem. Et sicut narraverunt
nobis: non invenerunt ignem: sed aquam cras
sam. Et iussit eos haurire et afferre sibi. et
sacrificia que imposita erant iussit sacer
dos neemias aspergi aqua ipsa et ligna et que
erant superposita. Vt que hoc factum est et tempus
affuit quo sol refulsit qui prius erat in nu
bilo. et accensus est magnus ita ut omnes
mirarentur. Orationem autem faciebant omnes
sacerdotes dum consumaretur sacrificium. Io
natha inchoante. ceteris autem respondentibus. Et ne
emie erat oratio hunc habens modum. Domine deus
omnium creator terribilis et fortis iustus et mi
sericors qui solus es bonus rex prestans solus
iustus et omnipotens et eternus qui liberas israel de omni
malo. qui fecisti patres electos. et sanctificasti e
os. accipe sacrificium pro universo populo tuo israel
et custodi partem tuam et sanctifica. Et congrega
dispersionem nostram. libera eos qui serviunt gentibus
contemptos et abhominatos respice ut sci
ant gentes quia tu es deus noster. Affige oppri
mentes nos: et contumeliam facientes in super
bia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo
sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psalle
bant ymnos: usquequo consumptum fuisset sacri
ficium. Cum autem consumptum esset sacrificium ex
residua aqua neemias iussit lapides ma
iores perfundi. Quod ut factum est flamma ex eis
accensa est: sed ex lumine quod refulsit ab
altari consumpta est. Vt vero manifestata
res est: renuntiatum est regi persarum: quod in lo
co in quo ignem absconderant hi qui trans
lati erant sacerdotes aqua apparuit de qua
neemias et qui cum eo erant purificave
runt sacrificia. Considerans autem rex et rem di
ligenter examinans: fecit ei templum
ut probaret quod factum erat. Et cum pro
basset quod factum erat sacerdotibus dona
vit multa bona et alia munera. et accipiens
manu sua tribuebat eis. Appellavit autem nee

mias hunc locum Nephtar, quod interpretatur
purificatio. Vocatur autem apud plures Nephi.
II. Invenitur autem in descriptionibus
Ieremie prophete quod iussit accipere ignem eos
qui transmigrabantur ut significatum est. et ut
mandavit transmigratis. et dedit illis legem
ne obliviscerentur precepta domini. et ut non exer-
rarent mentibus videntes simulacra aure-
a et argentea et ornamenta eorum. Et alia hu-
iusmodi dicens hortabatur ut legem ne amoveret
a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quomodo
tabernaculum et archam iussit propheta divi-
no responso ad se facto comitari secum. usquequo
exiit in montem in quo Moyses ascendit
et vidit dei hereditatem. Et veniens ibi Iere-
mias invenit locum spelunce et tabernaculum
et archam. et altare incensi intulit illuc. et
ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul
qui sequebantur ut notarent sibi locum et non potu-
erunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias cul-
pans illos dixit. quod ignotus erit locus donec
congreget deus congregationem populi et propitius fiat
Et tunc dominus ostendet hec. et apparebit maies-
tas domini. et nubes erit sicut et Moysi mani-
festabatur. et sicut cum Salomon petiit ut
locus sanctificaretur magno deo. magnifice eni-
m et sapientiam tractabat. et ut sapiens
his obtulit sacrificium dedicationis et con-
summationis templi. Sicut et Moyses orabat
ad dominum et descendit ignis de celo et consump-
sit holocaustum. sic et Salomon oravit et
descendit ignis de celo et consumpsit ho-
locaustum. Et dixit Moyses. eo quod non sit
mitatum quod erat pro peccato et consumptum
est. Similiter et Salomon octo diebus celebravit
dedicationem. Inferebantur autem in descriptio-
nibus et commentariis Neemie hec eadem. Et ut con-
struens bibliothecam. et congregavit de re-
gionibus libros prophetarum. et David. et epistolas
regum et de donariis. Similiter autem et Iudas
ea que deciderant per bellum. et nobis acciderant
congregavit omnia. et sunt apud nos. Si ergo
desideratis hec. mittite qui perferant vobis. Ac-
turi itaque purificationem scripsimus vobis. Be-
ne igitur facietis si egeritis hos dies. Deus
autem qui liberavit populum suum et reddidit
hereditatem suam omnibus. et regnum et sacer-
dotium et sanctificationem sicut promisit in lege
speramus quod cito nostri miserebitur. et congregabit
de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim
nos de magnis periculis et locum purgavit
De Iuda vero Machabeo et fratribus eius. et de tem-
pli magni purificatione. et de are dedicati-
one. Sed et de preliis que pertinent ad Anthiocum
nobilem et filium eius Eupatorem. et de illu-
minationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro
Iudeis fortiter fecerunt. ita ut universam re-
gionem cum pauci essent vindicarent. et bar-
baram multitudinem fugarent. et famosis-
simum toto orbe templum reciperent. et civi-
tatem liberarent. ut leges que abolite erant
restituerentur. domino cum omni tranquillita-
te propitio facto illis. Item que ab Iasone Cireneo
quinque libris comprehensa: temptavimus
nos uno volumine breviare. Considerantes
enim multitudinem librorum et difficul-
tatem volentibus aggredi narrationes historia-
rum propter multitudinem rerum. curavimus
volentibus quidem legere ut esset animi oblecta-
tio studiosis vero. ut facilius possint me-
morie commendare. omnibus autem legentibus uti-
litas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui opus
hoc breviandi causa suscepimus. non facilem
laborem immo vero negotium plenum vigili-
arum et sudoris assumpsimus. Sicut hii qui
preparant convivium. et querunt aliorum voluntati
parere. propter multorum gratiam libenter labo-
rem sustinemus. veritatem quidem de singulis auc-
toribus concedentes. Ipsi autem secundum datam formam
brevitati studentes. Sicut enim nove domus
architecto de universa structura curandum est
ei vero qui pingere curat que apta sunt ad
ornandum exquirenda sunt. ita estimandum est
et in nobis. Etenim intellectum colligere et ordi-
nare sermonem. et curiosius partes singulas
quasque diligentius inquirere. historie congru-
it auctori. Brevitatem vero dictionis secta-
ri et exsecutiones rerum vitare breviandi conce-
dendum est. Hinc igitur narrationem incipiemus
de prefatione tantum dixisse sufficiat. Stul-
tum etenim est ante historiam effluere. in ipsa
autem historia succingi. III.
Igitur cum sancta civitas habitaretur in
omni pace. leges etiam adhuc optime
custodirentur propter Onie pontificis dispo-
sitionem et pietatem. et animo odio habentis ma-
la fiebat. ut et ipsi reges et principes locum
summo honore dignum ducerent. et templum
maximis muneribus illustrarent. ita ut Seleu-
cus Asie rex de redditibus suis prestaret omnes
sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Sy-
mon autem de tribu Beniamin prepositus templi
constitutus contendebat obsistente sibi
principe sacerdotum iniquum aliquid in civitate

molia: sed cum iuncte omnia non possent
venit ad Apollonium Tharsee filium qui illo
tempore erat dux Celesyrie et Fenicis: et
nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus ple
num esse erarium Ierosolimis et communes co
pias immensas esse que non pertinent ad ra
tionem sacrificiorum: esse autem possibile
sub potestate regis cadere universa. Cumque
retulisset Apollonius ad regem de pecuniis
que delate erant: ille accitum Heliodorum
qui erat super negotia eius misit cum manda
tis ut predictam pecuniam transportaret. Sta
timque Heliodorus iter aggressus a specie quidem
quasi per Celesyriam et Fenicem civitates
esset peragraturus: re autem vera regis propositum perfec
turus. Sed cum venisset Ierosolimam et benig
ne a summo sacerdote in civitate esset exceptus:
narravit de dato indicio pecuniarum: et cui
us gratia advenerat aperuit. Interrogabat autem si vere
hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit de
posita esse hec et victualia viduarum et pupil
lorum. Quedam vero esse Hircani Thobie viri val
de eminentis in his que detulerat impius
Simon. Universa autem argenti talenta quadrin
genta esse et auri ducenta. Decipi vero eos qui
credidissent loco et templo quod per universum
mundum honoratur pro sui veneratione et sanctitate
impossibile omnino esse. At ille pro his que ha
bebat in mandatis a rege: dicebat omni genere
regi esse deferenda. Constituta autem die intrabat
de his Heliodorus ordinaturus. Non modi
ca vero per universam civitatem erat trepidatio.
Sacerdotes autem ante altare cum sacerdotibus sto
lis iactaverunt se: et invocabant de celo eum
qui de depositis legem posuit: ut his qui de
posuerant ea salva custodiret. Iam vero qui
videret summi sacerdotis vultum: mente vul
nerabatur. Facies enim et color immutatus de
clarabat internum animi dolorem. Circumfu
sa enim viro erat mestitia quedam et hor
ror corporis: per quam manifestus aspicien
tibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam
gregatim de domibus confluebant publica ob
secratione pro eo quod in contemptum locus esset
venturus. Accincteque mulieres ciliciis pectus
per plateas confluebant. Sed et virgines que con
cluse erant procurrebant ad Oniam. Alie autem
ad muros quedam vero per fenestras aspi
ciebant. Universe autem protendentes manus
in celum deprecabantur. Erat enim misera com
mixte multitudinis et magni sacerdotis
in agone constituti expectatio. Et hi quidem

invocabant omnipotentem deum ut credita
sibi his qui crediderant cum omni integritate con
servarentur. Heliodorus autem quod decreve
rat perficiebat eodem loco ipse cum satellitibus
circa erarium presens. Sed spiritus omnipoten
tis dei magnam fecit sue ostensionis e
videntiam: ita ut omnes qui ausi fuerant
parere ei ruentes dei virtute: in dissoluti
onem et formidinem converterentur. Apparu
it enim illis quidam equus terribilem habens
sessorem optimis operimentis ornatus: is
que cum impetu Heliodoro priores calces eli
sit. Qui autem ei sedebat videbatur arma
aurea habere. Alii autem duo iuvenes virtu
te decori optimi gloria speciosi quoque amictu qui
circumsteterunt eum: et ex utraque parte flagel
labant sine multis plagis intermissione ver
berantes. Subito autem Heliodorus concidit
in terram: eumque multa caligine circumfusum
rapuerunt: atque in sella gestatoria positum
eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus
et satellitibus predictum ingressus est erarium
portabatur nullo sibi auxilium ferente: manifes
te cognita dei virtute. Et ille quidem per divi
nam virtutem mutus iacebat: atque omni
spe et salute privatus. Hii autem dominum bene
dicebant: quia magnificabat locum suum. Et
templum quod paulo ante timore ac tumultu
erat plenum: apparente omnipotente deo gau
dio et leticia impletum est. Tunc vero ex ami
cis Heliodori quidam rogabant confestim
Oniam ut invocaret altissimum: et vitam do
naret ei qui in supremo spiritu erat constitutus.
Considerans autem summus sacerdos ne forte rex
suspicaretur maliciam aliquam ex Iudeis circa
Heliodorum consummatam: obtulit pro salute vi
ri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos ex
oraret: iidem iuvenes eisdem vestibus amicti
astantes Heliodoro dicentes. Onie sacerdoti
gratias age: nam propter eum tibi dominus vitam dona
vit. Tu autem a deo flagellatus: nuntia omnibus
magnalia dei et potestatem. Et his dictis non
comparuerunt. Heliodorus autem hostia deo o
blata: et votis magnis promissis ei qui vi
vere illi concessit: et Onie gratias agens: re
cepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur
omnibus ea que sub oculis suis viderat opera ma
gni dei. Cum autem rex interrogasset Heliodorum
quis esset aptus adhuc semel Ierosolimam
mitti: ait. Si quem hostem habes aut reg
ni tui insidiatorem: mitte illuc et flagella
tum eum recipies: si tamen evaserit eo quod in loco ne

sit Dei quaedam virtus. Nam ipse qui habet
in caelis habitationem visitator et adiutor est
loci illius, et venientes ad malefaciendum
percutit ac perdit. Igitur de Heliodoro et aerarii
custodia ita se res habet. IIII

Simon autem praedictus pecuniarum et patriae
delator, male loquebatur de Onia,
tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec,
et ipse fuisset incentor malorum: provisoremque
civitatis ac defensorem gentis suae, et
aemulatorem legis Dei audebat insidiato-
rem regni dicere. Sed cum inimicitiae in tantum
procederent, ut etiam per quosdam Simonis
necessarios homicidia fierent: considerans O-
nias periculum contentionis, et Apollonium
insanire, utpote ducem Coelesyriae et Phoenicis, ad
augendam malitiam Simonis, ad re-
gem se contulit, non ut civium accusator, sed
communem utilitatem apud semetipsum uni-
versae multitudinis considerans. Videbat enim
sine regali providentia impossibile esse pacem
rebus dari, nec Simonem posse cessare a stul-
titia sua. Sed post Seleuci vitae excessum, cum
suscepisset regnum Antiochus qui Nobilis
appellabatur, ambiebat Iason frater Oniae sum-
mum sacerdotium: adito rege, promittens ei ar-
genti talenta CCC et LX, et ex reditibus aliis
talenta octoginta. Super haec promittebat et alia
cl, si potestati eius concederetur gignasium
et ephebiam sibi constituere, et eos qui in Ierosoly-
mis erant Antiochenos scribere. Quod cum rex
annuisset, et obtinuisset principatum, statim ad
gentilem ritum contribules suos transferre coe-
pit. Et amotis his quae humanitatis causa
Iudaeis a regibus fuerant constituta per Iohannem
patrem Eupolemi, qui apud Romanos de a-
micitia et societate functus est legatione, le-
gitima civium iura destituens, prava insti-
tuta sanciebat. Etenim ausus est sub ipsa arce
gignasium constituere, et optimos quosque
ephebeorum in lupanaribus ponere. Erat autem hoc
non initium, sed incrementum quoddam et profectus
gentilis et alienigenae conversationis, propter impi-
i et non sacerdotis Iasonis nefarium et inau-
ditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa
altaris officia dediti essent, sed contempto tem-
plo et sacrificiis neglectis, festinarent par-
ticipes fieri palaestrae, et praebitionis eius iniustae,
et in exercitiis disci. Et patrios quidem honores
nichil habentes, Graecas glorias optimas arbi-
trabantur: quarum gratia periculosa eos con-
tentio habebat, et eorum instituta aemulabantur,
ac per omnia his consimiles esse cupiebant
quos hostes et peremptores habuerant. In
leges autem divinas impie agere impune non
cedit: sed hoc sequens tempus declarabit. Cum
autem quinquennalis agon Tyro celebraretur,
et rex praesens esset, misit Iason facinorosus
ab Ierosolymis viros peccatores, portantes
argenti dragmas CCC in sacrificium Herculis,
quas etiam postulaverunt hi qui asportave-
rant ne in sacrificiis erogarentur, quia non o-
porteret, sed in alios sumptus eas deputa-
ri. Sed hae oblatae sunt quidem ab eo qui mi-
serat in sacrificium Herculis: propter praesentes
autem datae sunt in fabricam navium tri-
remium. Misso autem in Aegyptum Apollonio Me-
nestei filio propter primates Ptolomei Phi-
lometoris regis, cum cognovisset Anti-
ochus alienum se a negotiis regni effectum, pro-
priis utilitatibus consulens, profectus inde ve-
nit Ioppen, et inde Ierosolymam. Et magni-
fice ab Iasone et civitate susceptus, cum fa-
cularum luminibus et laudibus ingressus est,
et inde in Phoeniciam exercitum convertit. Et post tri-
ennii tempus misit Iason Menelaum su-
pradicti Simonis fratrem, portantem pecuni-
as regi, et de negotiis necessariis responsa perlaturum.
At ille commendatus regi, cum magnificasset
faciem potestatis eius, in semetipsum retor-
sit summum sacerdotium, superponens Iasoni ta-
lenta argenti CCC. Acceptisque a rege mandatis
venit, nihil quidem dignum habens sacerdotio: ani-
mos vero crudelis tyranni, et ferae beluae iram
gerens. Et Iason quidem, qui proprium fratrem cap-
tivaverat, ipse deceptus, profugus in Ammani-
tem expulsus est regionem. Menelaus
autem principatum quidem obtinuit: de pecu-
niis vero regi promissis nichil agebat, cum exac-
tionem faceret Sostratus qui arci erat praeposi-
tus: nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat.
Quam ob causam utrique ad regem sunt vocati,
et Menelaus amotus est sacerdotio, succe-
dente Lysimacho fratre suo: Sostratus autem prae-
latus est Cypriis. Et cum haec agerentur, contigit
Tharsenses et Mallotas seditionem movere,
eo quod Antiochidi concubinae regis dono essent
dati. Festinanter itaque rex venit sedare illos,
relicto suffecto uno ex comitibus suis Andro-
nico. Ratus autem Menelaus accepisse se tem-
pus opportunum, aurea quaedam vasa e tem-
plo furatus donavit Andronico, et alia vendi-
dit Tyro et per vicinas civitates. Quod cum
certissime cognovisset Onias, arguebat eum,

ipse in loco tuto sese continens antiochie
secus dafnen. Unde menelaus accedens ad
andronicum rogabat ut oniam interficeret.
Qui cum venisset ad oniam et datis dextris
cum iureiurando quamvis esset ei suspec
tus suasisset de asilo procedere. statim eum pe
remit non veritus iusticiam. Ob hanc causam
non solum iudei sed et alie quoque nationes in
dignabantur. et moleste ferebant de nece
tanti viri iniusta. Sed regressum regem
de cilicie locis adierunt iudei apud anti
ochiam simul et greci: conquerentes de in
iqua nece onie. Contristatus itaque animo
propter oniam antiochus. et flexus ad mi
sericordiam lacrimas fudit. recordatus de
functi sobrietatem et modestiam. Accen
susque animis andronicum purpura exu
tum circumduci per totam civitatem iubet:
et in eodem loco quo in oniam impietatem
commiserat sacrilegum vita privari: domino illi
dignam penam retribuente. Multis autem
sacrilegiis in templo a lisymacho commis
sis menelai consilio. et divulgata fama
congregata est multitudo adversus lysima
chum multo iam auro exportato. Turbis
autem insurgentibus: et animis ira repletis
lysimachus armatis fere tribus milibus in
iquis manibus uti cepit duce quodam
tyranno etate pariter et dementia provec
to. Sed ut intellexerunt conatum lysimachi
alii lapides alii fustes validos arripuere.
quidam vero in lisimachum iecere. Et multi
quidem vulnerati. quidam autem et prostrati: omnes
vero in fugam conversi sunt. ipsum etiam sacrile
gum secus erarium interfecerunt. De his ergo cepit
iudicium adversus menelaum agitari. Et cum
venisset rex tyrum ad ipsum negocium detule
runt. missi viri tres a senioribus. Et cum supe
raretur menelaus promisit ptolomeo multas
pecunias dare. ad suadendum regi. Itaque
ptolomeus in quodam atrio positum quasi
refrigerandi gratia regem adiit et a sententia de
duxit et menelaum quidem universe malicie re
um criminibus absolvit: miseros autem qui
etiam si apud scythas causam dixissent inno
centes iudicarentur: quos morte dampnavit.
Cito ergo iustam penam dederunt qui pro civi
tate et populo et sacris vasis causam prosequuti sunt.
Unde et tyrii quoque indignati erga se
pulturam eorum liberalissimi extiterunt. Me
nelaus autem propter eorum qui in potentia erant
avariciam: permanebat in potestate: crescens
in malicia et ad insidias civium. V
Eodem tempore antiochus secundam profec
tionem paravit in egyptum. Contigit
autem per universam ierosolimorum civitatem videri di
ebus xl. per aera equites discurrentes auratas
stolas habentes. et hastas quasi cohortes ar
matas et cursus equorum per ordines diges
tos. et congressiones fieri cominus et scutorum
motus: et galeatorum multitudinem distric
tis gladiis et telorum iactus: et aureorum ar
morum splendorem: omnisque generis lori
catorum. Quapropter omnes rogabant in bo
num monstra converti. Sed cum falsus rum
or exisset tamquam vita excessisset antiochus
assumptis iason non minus mille viris re
pente aggressus est civitatem. Et civibus ad mu
rum convolantibus. ad ultimum apprehensa civita
te menelaus fugit in arcem. Iason vero
non parcebat in cede civibus suis: nec cogitabat
prosperitatem adversus cognatos malum esse maxi
mum. et arbitrans hostium et non civium se tro
phea capturum. Et principatum quidem non obti
nuit. finem vero insidiarum suarum confusio
ne cepit. Et profugus iterum abiit in ammanitem.
ad ultimum exitum sui conclusus: ab areta
arabum tyranno fugiens de civitate in
civitatem. omnibus odiosus. ut refuga legum et
execrabilis ut patrie et civium hostis. in egyp
tum extrusus est. Et qui multos de patria su
a expulit: peregre periit lacedemonas profectus
quasi pro cognatione refugium habiturus. Et qui
insepultos abiecerat multos ipse inlam
tatus et insepultus abiicitur a sepultura.
neque peregrina usus: neque patrio sepulchro parti
cipans. His ita gestis suspicatus est rex so
cietatem deserturos iudeos. et ob hoc profectus
ex egypto efferatis animis. civitatem quidem armis
cepit. Iussit autem militibus interficere. nec parcere
occurrentibus. et per domos ascendentes trucidare.
Fiebat ergo cedes iuvenum ac seniorum muli
erum ac natorum exterminia: virginumque et par
vulorum neces. Erant autem toto triduo octo
ginta milia interfecti. xl. milia vincti. non mi
nus autem venundati. Sed nec ista sufficiunt.
Ausus est etiam intrare templum univer
sa terra sanctius menelao ductore qui le
gum et patrie fuit proditor. Et scelestis mani
bus sumens sancta vasa que ab aliis regibus
et civitatibus erant posita ad ornatum loci et
gloriam contrectabat indigne et contami
nabat. Ita alienatus mente antiochus non
considerabat quod propter peccata habitantium civita

tem dominus modicum fuerat iratus: propter quod
et accidit circa locum despectio. Alioquin nisi con
tigisset eos multis peccatis esse involutos, si
cut et eliodorus qui missus est a seleuco re
ge ad expoliandum erarium, etiam hic sta
tim adveniens flagellatus et repulsus u
tique fuisset ab audacia. Verum non propter locum
gentem: sed propter gentem locum dominus elegit.
Ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum:
postea autem fiet socius et bonorum. Et qui
derelictus est in ira dei omnipotentis: iterum in
magni dei reconciliatione cum summa gloria
exaltabitur. Igitur antiochus mille octin
gentis ablatis de templo talentis: velociter
antiochiam regressus est, existimans se pre super
bia terram quidem ad navigandum, pelagus vero
ad iter agendum deducturum propter mentis
elationem. Reliquit autem prepositos ad flagelle
affligendam gentem: ierosolimis quidem phi
lippum genere frigem moribus crudeliorem eo ip
so a quo constitutus est. In garisim autem andro
nicum et menelaum qui gravius quam ceteri
imminebant civibus. Cumque appositus esset contra
iudeos misit odiosum principem appollo
nium cum exercitu xx. duobus milibus, precipiens
ei omnes perfecte etatis interficere mulieres ac iu
venes vendere. Qui cum venisset ierosolimam
pacem simulans: quievit usque ad sanctum
diem sabbati. Et tunc feriatis iudeis arma ca
pere suis precepit. Omnesque simul qui ad specta
culum processerant trucidavit: et civitatem cum ar
matis discurrens ingentem multitudinem
peremit. Iudas autem machabeus qui decimus
fuerat secesserat in desertum locum: ibique in
feras vitam in montibus cum suis agebat:
et feni cibo vescentes demorabantur: ne par
ticipes essent coinquinationis. VI

Sed non post multum temporis misit rex
senem quemdam antiochenum qui com
pelleret iudeos ut se transferrent a patriis
et dei legibus. contaminare etiam quod in ieroso
limis erat templum. et cognominare iovis
olympii. et in garizim prout erant hii qui loci
inhabitabant iovis hospitalis. Pessima autem
et universis gravis malorum erat incursio. Nam
templum luxuria et comessationibus erat
plenum. et consortantium cum meretricibus.
Sacratisque edibus mulieres se ultro ingere
bant intro ferentes ea que non licebat. Altare
etiam plenum erat illicitis que legibus
prohibebantur. neque dies sollempnes patrii
servabantur. nec simpliciter se quisquam iudeum esse
confitebatur. Ducebantur autem cum amara
necessitate in die natalis regis ad sacrificia.
Et cum liberi sacra celebrarentur: cogebantur
hedera coronari libero circuire. Decretum autem
exiit in proximas gentilium civitates suggeren
te ptolomeo ut pari modo et ipsi adversus
iudeos agerent ut sacrificarent. Eos autem qui nol
lent transire ad instituta gentium interfice
rent. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulie
res delate sunt natos suos circumcidisse: quas
infantibus ad ubera suspensis cum publice
per civitatem circumduxissent per muros precipi
taverunt. Alii vero ad proximas coeuntes speluncas
et latenter diem sabbati celebrantes: cum
indicati essent philippo: flammis succensi sunt
eo quod verebantur propter religionem et observan
tiam manu sibimet auxilium ferre. Obsecro
autem eos qui hunc librum lecturi sunt: ne
abhorrescant propter adversos casus: sed repu
tent ea que acciderunt non ad interitum sed ad
correptionem esse generis nostri. Etenim multo tem
pore non sinere peccatoribus ex sententia agere
sed statim ultiones adhibere magni beneficii
est indicium. Non enim sicut in aliis nationi
bus dominus patienter expectat ut eas cum iudicii
dies venerit in plenitudine peccatorum puni
at. ita et in nobis statuit ut peccatis nostris in
finem devolutis: ita demum in nos vindicet.
Propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam
amovet. corripiens vero in adversis populum su
um non derelinquit. Sed hec nobis ad commonitionem
legentium dicta sunt paucis. Iam autem veni
endum est ad narrationem. Igitur eleazarus
unus de prioribus scribarum vir etate pro
vectus et vultu decorus: aperto ore hians
compellebatur carnem porcinam manducare. At
ille gloriosissimam mortem magis quam odibilem
vitam amplectens: voluntarie preibat ad
supplicium. Intuens autem quemadmodum oporteret
accedere patienter sustinens: destinavit non
admittere illicita propter vite amorem. Hii autem
qui astabant iniqua miseratione commoti,
propter antiquam viri amicitiam tollentes eum
secreto. rogabant afferri carnes quibus ves
ci ei licebat ut simularetur manducasse
sicut rex imperaverat de sacrificii carnibus
ut hoc facto a morte liberaretur. et propter ve
terem amicitiam: hanc in eum faciebant hu
manitatem. At ille cogitare cepit etatis
ac senectutis sue eminentiam dignam in
genite nobilitatis caniciem atque a puero
optime optime conversationis. et secundum sanc

et a deo condite legis constituta. Respondit ci
to dicens, premitti se velle in infernum. Non
enim etatem nostram dignum est inquit fingere,
ut multi adolescentium arbitrantes Elea
zarum nonaginta annorum transisse
ad vitam alienigenarum, et ipsi propter meam
simulationem et propter modicum corruptibilis
vite tempus decipiantur, et per hoc maculam
atque execrationem mee senectuti conqui
ram. Nam et si in presenti tempore suppliciis homi
num eripiar, sed manus omnipotentis neque
vivens neque defunctus effugiam. Quamobrem
fortiter vita excedendo senectute quidem
dignus apparebo, adolescentibus autem exem
plum forte relinquam, si prompto animo ac for
titer pro gravissimis et sanctissimis legibus
honesta morte perfungar. His dictis confes
tim ad supplicium trahebatur. Hii autem qui
eum ducebant et paulo ante fuerant mitio
res, in iram versi sunt propter sermones ab eo
dictos, quos illi per arrogantiam prolatos arbi
trabantur. Sed cum plagis perimeretur, ingemu
it et dixit: Domine qui habes sanctam scientiam,
manifeste tu scis quia cum a morte possem li
berari, duros corporis sustineo dolores; secun
dum animam vero propter timorem tuum libenter hec pa
tior. Et iste quidem hoc modo vita decessit,
non solum iuvenibus sed et universe genti me
moriam mortis sue ad exemplum virtu
tis et fortitudinis derelinquens. VII.

Contigit autem et vii. fratres cum ma
tre apprehensos compelli a rege conti
gere contra fas carnes porcinas, flagris
et taureis cruciatos. Unus autem ex illis qui
erat primus sic ait: Quid queris et quid
vis discere a nobis? Parati sumus mori magis quam
patrias dei leges prevaricari. Iratus rex ita
que iussit sartagines et ollas eneas succen
di. Quibus statim succensis iussit ei qui
prius fuerat locutus amputari linguam,
et cute capitis eius abstracta summas quoque
manus ei et pedes prescindi, ceteris eius fratribus
et matre inspicientibus. Et cum iam per omnia
inutilis factus esset, iussit ignem admo
veri, et adhuc inspirante eo torreri in sar
tagine. In qua cum diu cruciaretur, ce
teri una cum matre se invicem hortabantur
mori fortiter dicentes: Dominus deus aspiciet
veritatem et consolabitur in nobis, quemad
modum in protestatione cantici declaravit Mo
yses: Et in servis suis consolabitur. Mortuo ita
que primo illo hoc modo, sequentem deduce
bant ad illudendum. Et cute capitis eius cum
capillis abstracta interrogabant si mandu
caret priusquam toto corpore per membra sin
gula puniretur. At ille respondens patria
voce dixit: Non faciam. Propter quod et is
te sequenti loco primi tormenta susce
pit. Et in ultimo spiritu constitutus sic ait: Tu
quidem scelestissime in presenti vita nos dis
perdis, sed rex mundi defunctos nos pro suis
legibus in eterne vite resurrectione suscitabit.
Post hunc tertius illudebatur, et linguam
postulatus cito protulit, et manus constan
ter extendit, et cum fiducia ait: E celo is
ta possideo, sed propter dei leges nunc hec ipsa des
picio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero.
Ita ut rex et qui cum ipso erant mirabi
tur adolescentis animum, quod tamquam nichili
duceret cruciatus. Et hoc ita defuncto, quar
tum similiter vexabant torquentes. Et cum iam
esset ad mortem sic ait: Potius est ab hominibus
morti datos spem expectare a deo, iterum ab
ipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad
vitam non erit. Et cum admovissent quin
tum, vexabant eum. At ille respiciens in eum
dixit: Potestatem inter homines habens, cum
sis corruptibilis facis quod vis. Noli autem
putare genus nostrum a deo esse derelictum. Tu
autem patienter sustine, et videbis magnam
potestatem ipsius, qualiter te et semen tuum
torquebit. Post hunc ducebant sextum,
et is mori incipiens sic ait: Noli frustra
errare. Nos enim propter nosmetipsos hec pa
timur, peccantes in deum nostrum, et dig
na admiratione facta sunt hec in nobis. Tu autem
ne existimes tibi impune in futurum, quod contra de
um pugnare temptaveris. Supra modum
autem mater mirabilis et bonorum memori
a digna, que pereuntes vii. filios sub unius
diei tempore conspiciens bono animo fe
rebat propter spem quam in deo habebat.
Singulos illorum hortabatur patria voce for
titer repleta sapientia, et feminee cogita
tioni masculinum animum inserens dixit ad
eos: Nescio qualiter in utero meo apparuistis,
neque enim ego spiritum et animam donavi vobis
et vitam, et singulorum membra non ego ipsa
compegi, sed enim mundi creator qui formavit
hominis nativitatem, quique omnium invenit
originem, et spiritum vobis iterum cum misericordia red
det et vitam, sicut nunc vosmetipsos des
picitis propter leges eius. Antiochus autem con
temni se arbitratus, simul et exprobrantis

voce despecta, cum adhuc adolescentior superesset, non solum verbis hortabatur, sed etiam cum iuramento affirmabat divitem se et beatum facturum, et translatum a patriis legibus amicum habiturum, et res necessarias ei prebiturum. Sed ad hec cum adolescens nequaquam inclinaretur, vocavit rex matrem, et suadebat ei ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus, promisit suasuram se filio suo. Itaque inclinata ad illum, irridens crudelem tyrannum, patria voce ait: Fili mi, miserere mei, que te in utero novem mensibus portavi, et lac triennio dedi, et alui, et in etatem istam perduxi. Peto, nate, ut aspicias in celum et terram, et ad omnia que in eis sunt, quia ex nichilo fecit illa deus et hominum genus. Ita fiat ut non timeas carnificem istum, sed dignus fratribus tuis effectus, suscipe mortem, ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret, ait adolescens: Quem sustinetis? Non obedio precepto regis, sed precepto legis que data est nobis per Moysen. Tu enim qui inventor factus es omnis malicie in Hebreos, non effugies manus dei. Nos enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpationem et correptionem dominus deus noster iratus est, sed iterum reconciliabitur servis suis. Tu autem, o scelestus et omnium hominum flagitiosissimus, noli frustra extolli vanis spebus in servos eius inflammatus. Nondum enim omnipotentis dei et omnia inspicientis iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sunt. Tu vero iudicio dei iustas superbie penas exsolves. Ego autem sicut et fratres mei animam et corpus meum trado pro patriis legibus, invocans deum maturius genti nostre propitium fieri, teque cum tormentis et verberibus confiteri quod ipse est deus solus. In me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira, que super omne genus nostrum iuste superducta est. Tunc rex accensus ira in hunc super omnes crudelius deseuit, indigne ferens derisum se. Et hic itaque mundus obiit, per omnia in domino confidens. Novissime autem post filios et mater consumpta est. Igitur de sacrificiis et de nimiis crudelitatibus satis dictum est.

VIII

Iudas vero Machabeus et qui cum illo erant introibant latenter in castella, et convocantes cognatos et amicos, et eos qui permanserant in iudaismo assumentes, eduxerunt ad sex milia virorum. Et invocabant dominum ut respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur, misereretur templo quod contaminabatur ab impiis, misereretur etiam exterminio civitatis que esset illico complananda, et vocem sanguinis ad se clamantis audiret, memoraretur quoque iniquissimas mortes parvulorum et innocentium, et blasphemias nomini suo illatas, et indignaretur super his. At Machabeus congregata multitudine intollerabilis gentibus efficiebatur: ira enim domini in misericordiam conversa est. Et superveniens castellis et civitatibus improvisus succendebat eas, et oportuna loca occupans non paucas hostium strages dabat. Maxime autem noctibus ad huiuscemodi excursus ferebatur, et fama virtutis eius ubique diffundebatur. Videns autem Philippus virum paulatim ad profectum venire, ac frequentius res ei prospere cedere, ad Ptolomeum ducem Celesyrie et Fenicis scripsit ut auxilium ferret regis negotiis. At ille velociter misit Nicanorem Patrocli de primoribus amicum, datis ei de permixtis gentibus armatis non minus xx. milibus, ut universum iudeorum genus deleret, adiuncto ei Gorgia viro militari et in bellicis rebus experientissimo. Constituit autem Nicanor ut regi tributum quod erat Romanis dandum duo milia talentorum de captivitate iudeorum suppleret. Statimque ad maritimas civitates misit, convocans ad coemptionem iudeorum mancipiorum, et mittens se nonaginta mancipia talento distracturum, non respiciens ad vindictam que eum ab omnipotente esset consecutura. Iudas autem ubi comperit, indicavit his qui secum erant iudeis Nicanoris adventum. Et ex quibus quidam formidantes et non credentes dei iustitie in fugam vertebantur. Alii vero si quid eis supererat vendebant, simulque dominum deprecabantur ut eriperet eos ab impio Nicanore, qui eos priusquam cominus veniret vendiderat: sed non propter eos, sed propter testamentum quod erat ad patres eorum, et propter invocationem sancti et magnifici nominis eius super ipsos. Convocatis autem Machabeus vii. milibus qui cum ipso erant, rogabat ne hostibus reconciliarentur, neque metuerent iniquam venientium adversum se hostium multitudinem, sed fortiter contenderent, ante oculos habentes contumeliam que in loco sancto iniuste esset alla

ta. Itemque et ludibria habite civitatis. et in
iuriam adhuc etiam veterum instituta
convulsa. Nam illi quidem armis confidunt
ait simul et audacia: nos autem in omnipotente
domino qui potest et venientes adversum nos
et universum mundum uno nutu delere
confidimus. Admonuit autem eos et de auxi
liis dei que facta sunt erga parentes: et quod
sub sennacherib. clxxxv. milia perierunt
et de prelio quod eis adversus galatas fuit in
babylonia: quomodo omnes ubi ad rem ventum est
macedonibus sociis hesitantibus ipsi sex mi
lia soli peremerunt. cxx. milia propter auxi
lium eis datum de celo. et beneficia pro his
plurima consecuti sunt. His verbis con
stantes effecti sunt. et pro legibus et patria
mori parati. Constituit itaque fratres suos
duces utrique ordini. Symonem et iose
phum et ionathan subiectis unicuique
millenis et quingentenis. Ad hec etiam ab
esdra lecto illis sancto libro et dato sig
no adiutorii dei. in prima acie ipse dux com
misit cum nicanore. Et facto sibi adiutore om
nipotente: interfecerunt super. ix. milia hominum
maiorem autem partem exercitus nicanoris vul
neribus debilem factam: fugere compulerunt. Pec
cuniis vero eorum qui ad emptionem eorum ve
nerant sublatis: ipsos usquequaque persecuti sunt.
Sed reversi sunt hora conclusi. nam erat ante
sabbatum. quam ob causam non perseveraverunt inse
quentes. Arma autem ipsorum et spolia con
gregantes: sabbatum agebant benedicentes dominum
qui liberavit eos in isto die. misericordiam stil
lans in eos. Post sabbatum vero debilibus et
orphanis et viduis diviserunt spolia. et
residua ipsi cum suis habuerunt. His ita
gestis communiter ab omnibus facta obsecrati
one. misericordem deum postulabant: ut
in finem cum servis suis reconciliaretur. Et ex
his qui cum tymotheo et bachide erant contra
se contendentes: super. xx. milia interfecerunt. et
munitiones excelsas obtinuerunt. et plures
predas diviserunt. equam portionem debili
bus pupillis et viduis: sed et senioribus facien
tes. Et cum arma eorum collegissent: di
ligenter omnia composuerunt in locis opportunis
residua vero spolia ierosolimam detulerunt.
Et phylarchem qui cum timotheo erat in
terfecerunt. virum scelestum qui in multis
iudeos afflixerat. Et cum epynichia agen
tur in ierosolimis eos qui sacras ianuas
incenderant id est callisthenem cum in quoddam
domicilium refugisset ut incenderunt dign
a mercede pro impietatibus suis reddita. Faci
norosissimus autem nicanor qui mille nego
ciantes ad iudeorum venditionem adduxerat
humiliatus auxilio domini ab his quos nul
los existimaverat deposita veste glorie per me
diterranea fugiens solus venit antiochiam
summam infelicitatem de interitu exercitus sui con
secutus. Et qui promiserat romanis se tribu
tum restituere de captivitate ierosolimorum pre
dicabat nunc protectorem deum habere iudeos
et ob id invulnerabiles esse eo quod sequerentur
leges ab ipso constitutas. ·IX·
Eodem tempore antiochus inhoneste
revertebatur de perside. Intraverat enim
in eam que dicitur persipolis civitatem: et
temptavit spoliare templa. et civitatem
opprimere. sed multitudine ad arma concur
rente in fugam versi sunt. Et ita contigit ut
antiochus post fugam turpiter rediret.
Et cum venisset circa exbatanam: recognovit
que erga nicanorem et timotheum gesta sunt.
Elatus autem in ira arbitrabatur se iniuriam il
lorum qui se effugaverant posse in iudeos retor
quere. Ideoque iussit agitari currum sine inter
missione agens iter celesti eum iudicio per
urgente. eo quod ita superbe locutus est venturum
se ierosolimam et congeriem sepulcri iude
orum eam facturum. Sed qui universa conspicit
dominus deus israel: percussit eum insanabili et
invisibili plaga. Ut enim finivit hunc ipsum
sermonem: apprehendit eum dolor dirus vis
cerum. et amara interiorum tormenta. Et quidem
satis iuste. quippe qui multis et novis
cruciatibus aliorum torserat viscera. licet ille
nullo modo a sua malicia cessaret. Super hoc
autem superbia repletus. ignem spirans animo
in iudeos. et precipiens accelerari negotium:
contigit illum impetu euntem de curru
cadere et gravi corporis collisione membra ve
xari. Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus
maris imperare supra humanum modum
superbia repletus: et montium altitudines
in statera appendere: nunc humiliatus
ad terram in gestatorio portabatur: mani
festam dei virtutem in semet ipso contestans.
ita ut de corpore impii vermes scaturi
rent. ac viventis carnes eius in doloribus
effluerent. odore etiam illius et fetore exer
citus gravaretur. Et qui paulo ante sidera
celi contingere se arbitrabatur: eum nemo po
terat propter intolerantiam fetoris portare. Hic

igitur cepit ex gravi superbia deductus ad ag-
nitionem sui venire divina admonitus pla-
ga per momenta singula doloribus suis augmen-
ta capientibus. Et cum ipse iam fetorem suum
ferre non posset ita ait. Iustum est
subditum esse deo. et mortalem non paria deo
sentire. Orabat autem hic scelestus dominum a quo
non esset misericordiam consecuturus. Et civitatem
ad quam festinans veniebat ut eam ad so-
lum deduceret. et sepulchrum congestorum faceret.
nunc optat liberam reddere. et iudeos quos nec
sepultura se quidem dignos habiturum sed avibus
ac feris diripiendos traditurum. et cum par-
vulis exterminaturum dixerat. equales nunc
atheniensibus facturum pollicetur. Templum
etiam sanctum quod prius expoliaverat optimis
donis ornaturum. et sancta vasa multi-
plicaturum. et pertinentes ad sacrificia sumptus
de redditibus suis prestaturum. super hec et iudeum
se futurum. et omnem locum terre perambu-
laturum. et predicaturum dei potestatem. Sed non ces-
santibus doloribus. supervenerat enim in eum
iustum dei iudicium. desperans scripsit ad iu-
deos in modum deprecationis epistolam hec con-
tinentem. Optimis civibus iudeis plurimam
salutem et bene valere et esse felices. rex et
princeps antiochus. Si bene valetis et filii
vestri. et ex sententia vobis cuncta sunt. ma-
ximas agimus gratias. Et ego in infirmi-
tate constitutus. vestri autem benigne me-
mor. reversus de persidis locis. et infirmita-
te gravi apprehensus necessarium duxi pro
communi utilitate curam habere. non desperans
memetipsum. sed spem multam habens
effugiendi infirmitatem. Respiciens autem
quod et pater meus quibus temporibus in locis
superioribus ducebat exercitum. ostendit qui
post se susciperet principatum. ut si quid
contrarium accideret aut difficile annunci-
aretur. scientes autem qui in regioni-
bus erant cui esset rerum summa derelicta non
turbarentur. Ad hec considerans de proximo poten-
tes quosque et vicinos temporibus insidian-
tes et eventum expectantes. designavi fi-
lium meum antiochum regem quem sepe
recurrens in superiora regna multis vestrum
commendabam. et scripsi ad eum que
subiecta sunt. Oro itaque vos et peto me-
mores beneficiorum publice et privatim ut
mors antiochi
unusquisque conservet fidem ad me et ad
filium meum. Confido enim eum modeste et
humane acturum et sequentem propositum meum
communem vobis fore. Igitur homicida et blasphe-
mus pessime percussus. et ut ipse alios tracta-
verat peregre in montibus miserabili obitu vita
defunctus est. Transferebat autem corpus phi-
lippus collactaneus eius. qui metuens fili-
um antiochi ad ptolomeum filometorem in e-
gyptum abiit. X.
Machabeus autem et qui cum illo erant
domino se protegente. templum quidem et ci-
vitatem recepit. Aras autem quas alieni-
gene per plateas extruxerant. itemque delubra de-
molitus est. et purgato templo aliud al-
tare fecerunt. et de ignitis lapidibus igne
concepto obtulerunt sacrificia post bien-
nium et incensum et lucernas et panes proposi-
tionis posuerunt. quibus gestis rogabant
dominum prostrati in terram. ne amplius malis
talibus inciderent. sed et si quando peccassent ab ipso
mitius corriperentur et non blasphemis ac
barbaris hominibus traderentur. Qua die autem
templum ab alienigenis pollutum fuerat
contigit eadem die purificationem fieri vicesima
et quinta mensis qui fuit casleu. et cum leti-
cia diebus octo egerunt in modum tabernaculo-
rum. Recordantes quod ante modicum tempus
diem sollempnem tabernaculorum in montibus et
speluncis more bestiarum egerant. Propter quod tyrsos
et ramos virides et palmas preferebant ei qui
prosperavit mundari locum suum. Et decreve-
runt communi precepto et decreto universe genti iudeorum
omnibus annis agere dies istos. Et antiochi quidem
qui appellatus est nobilis vite excessus
ita se habuit. Nunc autem de eupatore antiochi
filio impii que gesta sunt narrabimus breviantes
mala que in bellis gesta sunt. Hic enim suscep-
to regno. constituit super negotia regni lisiam
quendam fenicis et syrie militie principem.
Nam ptolomeus qui dicebatur macer. iusti
tenax erga iudeos esse instituit. et precipue propter
iniquitatem que facta erat in eos. et pacifice
ageret cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis
apud eupatorem. cum frequenter proditor audi-
ret eo quod ciprum creditum a filometore sibi deseruisset
et ad antiochum nobilem translatus etiam
ab eo recessisset. veneno vitam finivit. Gor-
gias autem cum esset dux locorum assumptis adve-
nis frequenter iudeos debellabat. Iudei vero
qui tenebant oportunas munitiones. fu-
gatos ab ierosolimis suscipiebant et bellare
temptabant. Hii vero qui erant cum macha-
beo per orationes dominum rogantes ut esset sibi adiu-
torium. impetum fecerunt in munitiones ydume-

eorum multique insistentes loca obtinuerant
occurrentes interemerunt. et omnes simul non
minus a viginti quinque milibus trucidarunt.
Quidam autem cum confugissent in duas
turres valde munitas: omnem apparatum ad
repugnandum habentes. machabeus vero ad eo
rum expugnationem relicto symone et io
sephe. itemque qui cum ipsis erant satis
multis: ipse ad eas que amplius urgebant
pugnas conversus est. Hii vero qui cum sy
mone erant cupiditate ducti a quibusdam
qui in turribus erant suasi sunt pecunia. et
septuaginta milibus dragmis acceptis dimiserunt quos-
dam effugere. Cum autem machabeo nuntiatum
esset quod factum est: congregatis principibus
populi accusavit quod pecunia fratres vendidissent
adversariis eorum dimissis. Hos igitur prodi
tores factos interfecit. et confestim duas tur
res occupavit. Armis autem ac manibus omnia
prospere agendo in duabus munitionibus plus quam
xx. milia peremit. Et timotheus qui prius
a iudeis fuerat superatus: convocato exercitu
peregrine multitudinis. et congregato equitatu
asiano advenit: quasi armis iudeam capturus.
Machabeus autem et qui cum eo erant appropin-
quante illo: deprecabantur dominum: caput terra aspergen
tes. lumbosque ciliciis precincti. ad altaris cre
pidinem provoluti. ut sibi propitius inimicis autem
eorum fieret inimicus. et adversariis adver
saretur. sicut lex dicit. Et ita post orationem
sumptis armis. longius de civitate procedentes.
et proximi hostibus effecti resederunt. Isti quidem
victorie. Primo autem solis ortu utrique commi
serunt. isti quidem victorie et prosperitatis sponso
rem cum virtute dominum habentes. Illi autem ducem
belli animum habebant. Sed cum vehemens
pugna esset: apparuerunt adversariis de celo vi
ri quinque in equis frenis aureis decori: duca
tum iudeis prestantes. Ex quibus duo machabeum
medium habentes armis suis circumseptum incolu
mem servabant: in adversarios autem tela et fulmi
na iaciebant. Ex quo et cecitate confusi: et reple
ti perturbatione cadebant. Interfecti sunt autem
xx. milia quingenti: et equites sexcenti. Ti
motheus vero confugit in gazaram presidium mu
nitum cui preerat cereas. Machabeus autem
et qui cum eo erant letantes obsederunt pre
sidium diebus quattuor. At hii qui intus erant
loci firmitate fidentes supra modum maledi
cebant: et sermones nephandos iactabant. Sed
cum dies quinta illucesceret. xx. iuvenes ex hiis
qui cum machabeo erant accensi animis propter
blasphemias viriliter accesserunt ad murum
et feroci animo incedentes ascenderunt. Sed
et alii similiter ascendentes turres portasque
succendere aggressi sunt. atque ipsos maledi
cos vivos concremare. Per continuum autem
biduum presidio vastato: timotheum occulta
tem se in quodam loco repertum peremerunt.
et fratrem eius cheream. et apollofanem occi
derunt. Quibus gestis: in hymnis et confes
sionibus benedicebant dominum: qui magna fe
cit in israel. et victoriam dedit illis. XI

Sed et parvo post tempore lysias procurator
regis ac propinquus et negotiorum prepo
situs graviter ferens de hiis que acciderant: con
gregatis octoginta milibus: et equitatu univer
so: venit adversus iudeos. existimans se ci
vitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum:
Templum vero in pecunie questum: sicut et
cetera delubra gentium habiturum. et per singulos
annos venale sacerdotium: nusquam recogitans
dei potestatem. sed mente effrenatus in mul
titudine peditum et in milibus equitum. et in
octoginta elefantis confidebat. Ingressus autem
iudeam et appropians presidio bethsure quod erat
in angusto loco ab ierosolima intervallo v. sta
diorum: illud presidium expugnabat. Ut autem
machabeus et qui cum eo erant cognoverunt
expugnari presidia: cum fletu et lacrimis
rogabant dominum. et omnis turba simul: ut
bonum angelum mitteret ad salutem israel. Et
ipse primus machabeus assumptis armis
ceteros adortatus est simul secum periculum su
bire. et ferre auxilium fratribus suis. Cumque pari
prompto animo procederent ierosolimis: appa
ruit precedens eos eques in veste candida:
armis aureis hastam vibrans. Tunc simul
omnes benedixerunt misericordem dominum. et conva
luerunt animis: non solum homines et bestias
ferocissimas et muros ferreos parati penetrare.
Ibant igitur prompti de celo habentes adiutorem
et miserantem eos dominum. Leonum autem impetu
more irruentes in hostes: prostraverunt ex eis
xi. milia peditum. et equitum mille sexcen
tos. Universos autem in fugam verterunt. Plures
vero ex eis vulnerati nudi evaserunt. Sed et ipse
lysias turpiter fugiens evasit. Et quia non
insensatus erat secum ipse reputans factam
erga se diminutionem: et intelligens invic
tos esse hebreos dei omnipotentis auxilio in
nitentes: misit ad eos. et promittens se consensu
rum se omnibus que iusta sunt. et regem com
pulsurum amicum fieri. Annuit autem machabe

precibus Lysie in omnibus utilitati consulens. Et
quecumque Machabeus scripsit Lysie de Iudeis
ea rex concessit. Nam erant scripte epistole Iu
deis a Lysia hunc modum continentes. Lysias
populo Iudeorum salutem. Iohannes et Abesalon
qui missi sunt a vobis tradentes scripta pos
tulabant ut ea que per illos significabantur im
plerem. Quecumque igitur regi potuerunt per
ferri exposui: et que res permittebat conces
si. Si igitur in negotiis fidem conservaveritis: et
deinceps bonorum vobis causa esse temptabo.
De ceteris autem per singula verba mandavi: et
istis et eis qui a me missi sunt colloqui
vobiscum. Bene valete. Anno .c.xlviii. dios
cori die mensis vicesima et quarta. Re
gis autem epistola ista continebat. Rex Antiochus
Lysie fratri salutem. Patre nostro inter deos transla
to: nos volentes eos qui sunt in regno
nostro sine tumultu agere et rebus suis ad
hibere diligentiam. Audivimus Iudeos non
consensisse patri ut transferrentur ad ritum
Grecorum: sed tenere velle suum institutum.
ac propterea postulare a nobis concedi sibi legi
tima sua. Volentes igitur hanc quoque gen
tem esse statuentes iudicavimus templum resti
tui eis: ut agerent secundum maiorum suorum consue
tudinem. Bene igitur feceris si miseris ad
eos et dexteram dederis: ut cognita nostra vo
luntate bono animo sint et utilitatibus propriis
deserviant. Ad Iudeos autem regis epistola talis
erat. Rex Antiochus senatui Iudeorum et
ceteris Iudeis salutem. Si valetis sic estis
ut volumus: sed et ipsi bene valemus. Ade
it nos Menelaus dicens velle vos descen
dere ad vestros qui sunt apud nos. His igitur
qui commeant usque ad diem tricesimum men
sis Xanthici damus dextras securitatis: ut
Iudei utantur cibis et legibus suis sicut et prius
et nemo eorum ullo modo molestiam pati
atur de his que per ignorantiam gesta sunt.
Misimus autem et Menelaum qui vos allo
quatur. Valete. Anno .c.xlviii. Xanthici
mensis quinta decima. Miserunt etiam Roma
ni epistolam ita se habentem. Quintus Memmius
et Titus Manlius legati Romanorum populo Iudeo
rum salutem. De his que Lysias cognatus regis
concessit vobis et nos concessimus. De quibus autem
ad regem iudicavit referendum: confestim ali
quem mittite diligentius inter vos conferentes
ut decernamus sicut congruit vobis. Nos enim Anti
ochiam accedimus. Ideoque festinate rescribere ut
nos quoque sciamus cuius estis voluntatis. Be
ne valete. XII
Anno .c.xlviii. quintadecima die mensis
Xanthici. His factis pactionibus: Lysias
pergebat ad regem. Iudei autem agriculture o
peram dabant. Sed hii qui resederant: Timo
theus et Apollonius Gennei filius sed et
Ieronimus et Demofon super hos et Nicanor
Cypriarches non sinebant eos in silentio a
gere et quiete. Ioppite vero tale quoddam flagi
tium perpetrarunt. Rogaverunt Iudeos cum qui
bus habitabant ascendere scaphas quas paraverant
cum uxoribus et filiis quasi nullis inimici
tiis inter eos subiacentibus. Secundum commune itaque
decretum civitatis. et ipsis adquiescentibus
pacisque causa nichil suspectum habentibus: cum in al
tum processissent submerserunt non minus ducentos.
Quam crudelitatem Iudas in sue gentis homines
factam ut cognovit: precepit viris qui erant
cum ipso: et invocato iusto iudice deo: venit
adversus interfectores fratrum: et portum quidem
nocte succendit. scaphas exussit. eos autem qui
ab igne refugerant gladio peremit. Et cum hec ita
gessisset discessit quasi iterum reversurus. et univer
sos Ioppitas eradicaturus. Sed cum cognovis
set et eos qui erant Iamnie velle pari modo
facere habitantibus secum Iudeis. Iamnitis quoque
nocte supervenit: et portum cum navibus succen
dit. ita ut lumen ignis pareret Ierosolimis
a stadiis .ccxl. Inde cum iam abissent no
vem stadiis: et iter facerent ad Timotheum: com
miserunt cum eo Arabes .v. milia viri et equites
quingenti. Cumque pugna valida fieret: et au
xilio dei prospere cessisset: residui victi Arabes
petebant a Iuda dextras sibi dari: promitten
tes pascua daturos: et in ceteris profuturos.
Iudas autem arbitratus vere in multis eos utiles
promisit pacem. Dextrisque acceptis discesserunt
ad tabernacula sua. Aggressus autem et civitatem
quandam firmam pontibus murisque circumseptam
que a turbis habitabatur gentium promiscu
arum cui nomen Casphin. Hii vero qui intus erant
confidentes in stabilitate murorum et apparatu
alimoniarum remissius agebant maledic
tis lacessentes Iudam ac blasphemantes et
loquentes que fas non est. Machabeus autem
invocato magno mundi principe qui sine
arietibus et machinis temporibus Iesu precipi
tavit Iericho. irruit ferociter muris. et capta
civitate per domini voluntatem inenarrabiles ce
des fecit. ita ut adiacens stagnum stadiorum
duorum latitudinis sanguine interfectorum fluere vi
deretur. Inde discesserunt stadia septingenta

quinquaginta. et venerunt in characa ad e-
os qui dicuntur tubianei iudeos. Et timotheum
quidem in illis locis non comprehenderunt. nulloque
negotio perfecto regressus est. relicto in quodam
loco firmissimo presidio. Dositheus autem
et sosipater qui erant duces cum machabe-
o peremerunt a timotheo relictos in presidio .x.
milia viros. At machabeus ornatis circum se
sex milibus et institutis per cohortes adversus
timotheum processit habentem secum .cxx. milia
peditum. equitumque duo milia quingen-
tos. Cognito autem iude adventu timotheus
premisit mulieres et filios et reliquum apparatum
in presidium quod carnion dicitur. Erat enim
inexpugnabile. et accessu difficile propter loco-
rum angustias. Cumque cohors iude prima
apparuisset. timor hostibus incussus est ex pre-
sentia dei qui universa conspicit. in fugam
versi sunt alius ab alio. ita ut magis a suis
deicerentur. et gladiorum suorum ictibus debilitaren-
tur. Iudas autem instabat vehementer puniens
prophanos. et prostravit ex eis .xx. milia vi-
rorum. Ipse vero timotheus incidit in partes dosi-
thei et sosipatris. Et multis precibus postula-
bat ut vivus dimitteretur. eo quod multorum ex
iudeis parentes haberet ac fratres. quos morte
eius decipi eveniret. Et cum fidem dedisset
restituturum se eos secundum constitutum: illesum
eum dimiserunt propter fratrum salutem. Iudas autem
egressus est ad carnion. interfectis .xxv. milibus.
Post horum fugam et necem: movit exercitum
ad effron civitatem munitam: in qua mul-
titudo diversarum gentium habitabat. et robusti
iuvenes pro muris consistentes fortiter repu-
gnabant. in hac autem machine multe erant.
et telorum erat apparatus. Sed cum omnipotentem
invocassent qui potestate sua vires hostium
confringit: ceperunt civitatem. et ex eis qui intus
erant .cxx. milia prostraverunt. Inde ad civita-
tem scitarum abierunt. que ab ierosolimis sex-
centis stadiis aberat. Contestantibus autem
his qui erant apud scitopolim iudeis: quod
benigne ab eis haberentur. etiam temporibus
infelicitatis. quod modeste secum egerunt: gratias
agentes eis. Exortati etiam deinceps erga genus
suum benignos esse. venerunt ierosolimam die sol-
lempni septimanarum instante. Et post penthe-
costen abierunt contra gorgiam prepositum ydumee.
Exivit autem cum peditibus tribus milibus et equi-
tibus quadringentis. Cumque congressi contige-
rit paucos ruere iudeorum. Dositheus vero quidam de
bacenoris eques vir fortis gorgiam tenebat.

et cum vellet illum capere vivum: eques qui-
dam de tracibus irruit in eum. humerumque eius
amputavit. atque ita gorgias effugit in mare-
sa. At illis qui cum eo erant diutius pugnan-
tibus et fatigatis: invocavit dominum iudas ad-
iutorem: et ducem belli fieri incipiens vo-
ce patria. et cum hymnis vocem extollens
fugam gorgie militibus incussit. Iudas autem
collecto exercitu venit in civitatem odollam. Et
cum septima dies superveniret: secundum consuetu-
dinem purificati: in eodem loco sabbatum ege-
runt. Et sequenti die venit cum suis iudas:
ut corpora prostratorum tolleret. et cum paren-
tibus poneret in sepulcris paternis. Invenerunt
autem sub tunicis interfectorum de donariis interfecto-
rum ydolorum que apud iemniam fuerunt. a qui-
bus lex prohibuit iudeos. Omnibus ergo manifestum
factum est. ob hanc causam eos corruisse. Omnesque
itaque benedixerunt iustum iudicium domini: qui oc-
culta fecerat manifesta. Et ita ad preces conversi
rogaverunt. ut id quod factum erat delictum obli-
vioni traderetur. At vero fortissimus iudas hortabatur
populum conservare se sine peccato. sub oculis vi-
dentes que facta sunt pro peccato eorum qui pro-
strati sunt. Et facta collatione .xii. milia
dragmas argenti misit ierosolimam. offerri
pro peccatis mortuorum sacrificium. bene et reli-
giose de resurrectione cogitans. nisi enim eos
qui ceciderant resurrecturos speraret. superfluum
et vanum videretur orare pro mortuis. sed quia con-
siderabat quod hii qui cum pietate dormitionem
acceperant: optimam haberent repositam gratiam.
Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunc-
tis exorare ut a peccatis solvantur. XIII.
Anno .c.xlix. cognovit iudas antiochum
eupatorem venire cum multitudine ad-
versus iudeam: et cum eo lysiam procuratorem
et prepositum negotiorum secum habentem peditum
centum .x. milia. et equitum .v. milia. et elefan-
tos .xxii. currus cum falcibus .ccc. Commiscuit
autem se illis et menelaus et cum multa falla-
cia deprecabatur antiochum non pro patrie salu-
te sed sperans se constitui in principatum. Sed
rex regum suscitavit animos antiochi in pecca-
torem. Et suggerente lysia hunc esse causam omnium
malorum iussit ut eis est consuetudo apprehen-
sum in eodem loco necari. Erat autem in eodem loco tur-
ris quinquaginta cubitorum aggestum undique
habens cineris. hec prospectum habebat in preceps.
Inde in cinerem deici iussit sacrilegum. omnibus e-
um propellentibus ad mortem. Et tali lege prevari-
catorem legis contigit mori. nec terre dari mene-

lavum. Et quidem satis iuste. nam quia multa
erga aram dei delicta commisit cuius ignis et
cinis erat sanctus. ipse in cineris morte
dampnatus est. Sed rex mente effrenatus ve
niebat nequiorem se patre suo iudeis os
tensurus. Quibus iudas cognitis: precepit populo
ut die ac nocte dominum invocarent. quo sic semper
et nunc adiuvaret eos. quippe qui lege et pa
tria sancto quoque privari vererentur. ac populum
qui nuper paululum respirasset: ne sineret blas
phemis rursus nationibus subdi. Omnibus ita
que id simul facientibus et petentibus a domino mi
sericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum con
tinuum prostratis: hortatus est eos iudas ut
se prepararent. Ipse vero cum senioribus cogitavit
priusquam rex admoveret exercitum ad iudeam et
obtineret civitatem exire et dei iudicio commit
tere exitum rei. Dans itaque potestatem omnium
conditori mundi creatori et hortatus suos ut forti
ter dimicarent. et usque ad mortem pro legibus
templo civitate patria et civibus starent
circa modin exercitum constituit. Et dato sig
no suis dei victoria iuvenibus fortissimis e
lectis nocte aggressus aulam regiam in castris
interfecit viros. xiiii. milia. et maximum ele
fantorum cum his qui superpositi erant. Sum
moque metu ac perturbatione hostium castra re
pleverunt. rebusque prospere gestis abierunt. Hoc
autem factum est die illucescente. adiuvante
eum domini protectione. Sed rex accepto gustu au
dacie iudeorum arte difficultates locorum
temptabat. et bethsure que erat iudeorum pre
sidium munitum castra admovebat. sed fu
gabatur. impingebatur. minuebatur. His
autem qui intus erant iudas necessaria mittebat.
Nuntiabat autem misteria hostibus rodocus
quidam de iudaico exercitu. qui requisitus
comprehensus et conclusus est. Iterum rex sermonem
habuit ad eos qui erant in bethsuris dex
tram dedit. accepit. abiit. commisit cum iuda su
peratus est. Ut autem cognovit rebellasse
philippum antiochie qui relictus erat super
negotia mente consternatus. iudeos deprecans et
subditus eis. iurat de omnibus quibus iustum
visum est. et reconciliatus obtulit sacrifi
cium. honorificavit templum. et munera po
suit. machabeum amplexatus est. et fecit eum
a ptolomayda usque gerrenos ducem ac prin
cipem. Ut autem venit ptolomaydam gravi
ter ferebant ptolomenses amicicie conventi
onem. indignantes ne forte fedus irrumperent.
Tunc ascendit lysias tribunal et exposu

it rationem. et populum sedavit. regressusque est in an
tiochiam: et hoc modo regis profectio et redi
tus processit. XIIII

Sed post triennium temporis cognovit
iudas et qui cum eo erant demetrium
seleuci cum multitudine valida et navibus
per portum tripolis ascendisse ad loca oportuna
et tenuisse regiones adversus antiochum et
eius ducem lysiam. Alchimus autem quidam
qui summus sacerdos fuerat voluntarie coin
quinatus est temporibus commixtionis conside
rans nullo modo sibi esse salutem. neque acces
sum ad altare: venit ad regem demetrium
c.l. anno offerens ei auream coronam et pal
mam. super hec et tallos qui templi esse vide
bantur. Et ipsa die quidem siluit. Tempus
autem oportunum dementie sue nactus: et con
vocatus a demetrio ad consilium et interrogatus
quibus rebus et consiliis iudei niterentur. respondit.
Ipsi qui dicuntur asidei iudeorum quibus preest
iudas machabeus: bella nutriunt. et sedici
ones movent. nec patiuntur regnum esse qui
etum. nam et ego defraudatus parentum glo
riam dico summo sacerdotio huc veni. primo quidem
utilitatibus regis fidem servans: secundo etiam
civibus consulens. nam illorum pravitate u
niversum genus nostrum non minime ve
xatur. Sed his singulis oro rex cognitis
et regioni et generi secundum provulgatam omnibus
humanitatem tuam prospice. nam quoadusque super
est iudas: impossibile est pacem esse negotiis.
Talibus autem ab hoc dictis et ceteri amici hostili
ter se habentes adversus iudam: inflammaverunt
demetrium. Qui statim nicanorem prepositum
elefantorum ducem misit in iudeam datis
mandatis ut ipsum quidem iudam caperet. eos
vero qui cum illo erant dispergeret. et constitue
ret alchimum maximi templi summum sacerdo
tem. Tunc gentes que de iudea fugerant iu
dam: segregatim se nicanori miscebant. mise
rias et clades iudeorum prosperitatem rerum suarum
existimantes. Audito itaque iudei nicanoris
adventu: et conventu nationum. aspersi terra
rogabant eum qui populum suum constituit in eternum
quique suam portionem signis evidentibus
protegit. Imperante autem duce: statim inde
moverunt. conveneruntque ad castellum dessau.
Symon vero frater iude commiserat cum nicanore. sed
conterritus est repentino adventu adversa
riorum. Nicanor tamen audiens virtutem comi
tum iude et animi magnitudinem quam pro patrie
certaminibus habebant: sanguine iudicium face

metuebat. Quinimmo obviam premisit Posido-
nium et Theodotium et Mathiam ut darent
dextras atque acciperent. Et cum diu his con-
silium ageretur: et ipse dux ad multitudinem
retulisset: omnium una fuit sententia ami-
citiis annuere. Itaque diem constituerunt
qua secreto inter se agerent. Et a singulis
selle prolate sunt et posite. Precepit autem
iudas armatos esse locis oportunis ne for-
te mali aliquid repente ab hostibus orire-
tur. et congruum colloquium fecerunt. Moraba-
tur autem nicanor in ierosolimis. et nichil ini-
que agebat. gregesque turbarum que congre-
gate fuerant dimisit. Habebat autem iudam carum
ex animo: et erat viro inclinatus. Roga-
vitque eum ducere uxorem: filiosque procreare.
Nuptias fecit: quiete egit. communiterque vi-
vebant. Alchimus autem videns caritatem eorum
ad invicem et conventiones venit ad deme-
trium et dicebat nichanorem rebus alienis
assentire. iudamque regni insidiatorem suc-
cessorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus
et pessimis huius criminationibus irritatus
scripsit nicanori dicens. graviter quidem se fer-
re de amicicie conventione. iubere tamen macha-
beum citius mittere vinctum antiochiam. Qui-
bus cognitis nicanor consternabatur. graviter fere-
bat si ea que convenerant irrita faceret nichil
lesus a viro. Sed quia regi resistere non poterat
oportunitatem observabat qua preceptum perficeret.
Et machabeus videns austerius secum agere
nicanorem. et consuetum occursum ferocius
exhibentem: intelligens non ex bono esse
austeritatem istam. paucis suorum congregatis
occultavit se a nicanore. Quod ut ille agno-
vit fortiter se a viro preventum. venit ad
maximum et sanctissimum templum. et sacerdo-
tibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi
virum. Quibus cum iuramento dicentibus nesci-
re se ubi esset qui querebatur. extendens ma-
num ad templum iuravit. si michi vinctum
iudam tradideritis: istud dei fanum in plani-
ciem deducam. et altare effodiam. et templum
hoc libero patri consecrabo. Et his dictis abi-
it. Sacerdotes autem protendentes manus in ce-
lum invocabant eum qui semper propugna-
tor esset gentis ipsorum. hec dicentes. Tu domine u-
niversorum qui nullius indigens: voluisti
templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc
sancte sanctorum domine omnium conserva in eternum
impollutam domum istam que nuper mundata
est. Razias autem quidam de senioribus
ab ierosolimis delatus est nicanori. vir a-
mator civitatis et bene audiens qui pro af-
fectu pater iudeorum appellabatur. Hic multis
temporibus continentie propositum tenuit in iu-
daysmo. corpusque et animam tradere conten-
tus pro perseverantia. XV.
Volens autem nicanor manifestare o-
dium quod habebat in iudeos. misit
milites quingentos ut eum comprehenderent.
Putabat enim si illum decepisset: sese cla-
dem maximam iudeis illaturum. Turbis autem
irruere domum eius. et ianuam dirumpere atque
ignem admovere cupientibus. cum iam com-
prehenderetur gladio se petiit: eligens nobili-
ter mori potius quam subditus fieri peccatoribus.
et contra natales suos indignis iniuriis
agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam
dedisset et turbe intra hostia irrumperent. recur-
rens audacter ad murum. precipitavit semet-
ipsum viriliter in turbas. Quibus velociter locum
dantibus casui eius: venit per mediam cervicem.
Et cum adhuc spiraret: accensus animo
surrexit. et cum sanguis eius magno flu-
xu deflueret: et gravissimis vulneribus esset
sauciatus: cursu turbam pertransiit. Et stans
supra petram quandam preruptam. et iam exan-
guis effectus complexus intestina sua
utrisque manibus proiecit super turbas. invocans
dominatorem vite ac spiritus. ut hec illi redderet. Et
ita defunctus est. Nicanor autem ut comperit
iudam esse in locis samarie: cogitavit die
sabbati cum omni impetu committere. Iu-
deis vero qui illum per necessitatem sequebantur
dicentibus: ne ita ferociter et barbare feceris:
sed honorem tribue diei sanctificationis. et
honora eum qui universa conspicit. At ille
infelix interrogavit si est potens in celo qui
imperavit agi diem sabbatorum. Et respondentibus
illis. est dominus vivus ipse in celo potens: qui
iussit agi septimum diem. At ille ait. Et e-
go potens sum super terram: qui impero sumi
arma: et negotia regis impleri. tamen non opti-
nuit ut consilium perficeret. Et nicanor quidem
cum summa superbia erectus: cogitabat com-
mune trophoeum statuere de iuda. Machabeus
autem confidebat semper cum omni spe au-
xilium sibi a deo affuturum. Et hortabatur su-
os ne formidarent ad adventum nationum. sed in
mente haberent adiutoria sibi facta de celo. Et
nunc sperarent ab omnipotente adfuturam
sibi victoriam. Allocutus autem illos de lege
et prophetis. admonens etiam certamina que fe-

erant prius; promptiores eos instituit. Et
ita animis eorum erectis: ostendens simul
gentium fallaciam. et iuramentorum preva
ricationem. singulos autem illorum armavit
non clipei et haste munitione. sed sermonibus et op
timis hortationibus. exposito digno fide som
nio: per quod universos letificavit. Erat autem
huiuscemodi visus. Oniam qui fuerat summum
sacerdotem virum bonum et benignum. verecundum
visu. modestum moribus. et eloquio decorum
et qui a puero in virtutibus exercitatus sit. ma
nus pretendentem orasse pro omni populo iudeorum.
Post hoc apparuisse et alium virum etate et
gloria mirabilem: et magni decoris habi
tudine circa illum. Respondentem autem oniam
dixisse. Hic est fratrum amator et populi israhel. hic
est qui multum orat pro populo et universa
sancta civitate. ieremias propheta dei. Exten
disse autem ieremiam dexteram: et dedisse iude
gladium aureum dicentem. Accipe sanctum
gladium munus a deo in quo deicies adversarios
populi mei israhel. Exortati itaque iude ser
monibus bonis valde de quibus extolli
posset impetus et animi iuvenum confor
tari. statuerunt dimicare et confligere for
titer: ut virtus de negociis iudicaret eo
quod civitas sancta et templum periclitaretur.
Erat enim pro uxoribus et filiis. itemque pro fra
tribus et cognatis minor sollicitudo. maxi
mus vero et primus pro sanctitate timor erat
templi. sed et eos qui in civitate erant
non minima sollicitudo habebat pro his qui
congressuri erant. Et cum iam omnes sperarent
iudicium futurum. hostesque adessent atque exercitus
esset ordinatus. bestie equitesque in loco opor
tuno compositi: considerans machabeus ad
ventum multitudinis: et apparatum varium
armorum ac feritatem bestiarum extendens
manus in celum. prodigia facientem dominum
invocavit: qui non secundum armorum potentiam
sed prout ipsi placet dat dignis victoriam. Dixit
autem invocans hoc modo. Tu domine misisti an
gelum tuum sub ezechia rege iude. et in
terfecisti de castris sennacherib. c. lxxxv. mili
a. Et nunc dominator celorum mitte angelum
tuum bonum ante nos in timore et tremore
magnitudinis brachii tui ut metuant qui
cum blasphemia veniunt adversus sanctum po
pulum tuum. Et hic quidem ita peroravit. Nican
or autem et qui cum ipso erant cum tubis et can
ticis admovebant. Iudas vero et qui cum eo
erant. invocato deo per orationes congressi sunt ma
nu quidem pugnantes. sed cordibus dominum orantes
prostraverunt non minus .xxxv. milia. presen
tia dei magnifice delectati. Cumque cessassent
et cum gaudio redirent: cognoverunt nica
norem ruisse cum armis suis. Facto itaque
clamore et perturbatione excitata: patria vo
ce omnipotentem deum benedicebant. Pre
cepit autem iudas qui per omnia corpore et animo
mori pro civibus paratus erat. caput nicanoris
et manum cum humero abscisam ierosolimam
perferri. Quo cum venisset: convocatis con
tribulibus et sacerdotibus ad altare
et eos qui in arce erant. Et ostenso capite
nicanoris et manu nefaria quam extendens
contra domum sanctam omnipotentis dei mag
nifice gloriatus est. Linguam etiam impii
nicanoris precisam iussit particulatim avi
bus dari: manum autem dementis contra tem
plum suspendi. Omnes igitur celi dominum be
dixerunt dicentes. Benedictus dominus qui locum
suum incontaminatum conservavit. Suspendit
autem autem nicanoris caput in sum
ma arce. ut esset evidens signum manifestum
auxilii dei. Itaque omnes communi consili
o decreverunt nullo modo diem istum absque
celebritate preterire. Habere autem celebritatem
tertia decima die mensis adar: qui dicitur
voce syriaca pridie mardochei die. Igitur
His erga nicanorem gestis et ex illis tem
poribus ab hebreis civitate possessa: ego quoque
in his finem faciam sermonis. Et siquidem
bene et ut hystorie competit. hoc et ipse ve
lim. Si autem minus digne: concedendum est mihi.
Sicut enim vinum semper bibere: aut semper
aquam contrarium est. alterius autem uti delecta
bile: ita legentibus si semper exactus sit ser
mo non erit gratus. Hic ergo erit consum
matus. . . . .

Explicit secundus liber machabeorum.

Incipit prologus .i. et generalis super quatuor euangelia

Plures fuisse qui
euangelia scripserunt
ut lucas euange
lista testatur dicens.
Quoniam quidem multi
conati sunt ordi
nare narrationem
rerum que in nobis
complete sunt sicut tradiderunt
nobis qui ab initio ipsi viderunt ser
monem et ministraverunt ei. Et per
severantia usque ad presens tempus moni
menta declarant que a diversis auctoribus
edita diversarum heresium fuisse principia
ut est illud iuxta egyptios et thomam et
mathiam et bartholomeum. xii. quoque
apostolorum et basilides atque appelles et reliquorum
quos enumerare longius est. Cum hoc tantum
in presentiarum necesse sit dicere extitisse quos
dam qui sine spiritu et gratia dei conati sunt
magis ordinare narrationem quam hystorie texe
re veritatem. Quibus iure potest illud pro
pheticum coaptari. Ve qui prophetant de corde
de suo. qui ambulant post spiritum suum. qui
dicunt dicit dominus. et dominus non misit eos. De
quibus salvator in evangelio iohannis loqui
tur dicens. Omnes qui venerunt fures fue
runt et latrones qui venerunt. non qui mis
si sunt. Ipse enim ait. Veniebant et ego non
mittebam eos. In venientibus presumptio te
meritatis. In missis obsequium servitutis est.
Ecclesia autem que supra petram domini voce fun
data est quam introduxit rex in cubiculum suum
et ad quam per foramen discensionis occul
te misit manum suam similis damule hinnu
loque cervorum quatuor flumina instar eruc
tans quatuor et angulos habens per quos ar
cha testamenti et custos legis domini lignis
mobilibus vehitur. Primus omnium ma
theus est publicanus cognomento levi.
qui evangelium in iudea hebreo sermone edi
dit hebreorum vel maxime causa qui in iesum
crediderunt ex iudeis. et nequaquam legis
umbra succedente evangelii veritate servabat.
Secundus marcus interpres apostoli petri et
alexandrine primus ecclesie episcopus. qui dominum
quidem salvatorem non vidit. sed ea que magis
trum audierat predicantem iuxta fidem
materiarum narravit. non ordine. Lucas
medicus natione syrus antiocensis cu
ius laus est in evangelio. qui et ipse discipulus

apostoli pauli in achaie beotieque partibus volumen
condidit. quedam altius repetens. et ut ipse in
prohemio confitetur audita magis quam visa
describens. Ultimus iohannes apostolus et e
vangelista quem iesus amavit plurimum qui
super pectus domini recumbens purissima doctri
ne fluenta potavit. et qui solus de cruce
meruit audire. ecce mater tua. his cum esset
in asia etiam tunc hereticorum semina pul
lularent cerinthi. ebionis et ceterorum qui
negant christum in carne venisse quos et ipse
in epistola sua antichristos vocat. et apostolus paulus
frequenter percutit coactus ab omnibus pe
ne tunc asie episcopis et multarum legationibus ec
clesiarum divinitate salvatoris altius scri
psit. et ad ipsum ut ita dicam dei verbum non tam
audaci quam felici temeritate prorupit. ut ecclesias
tica narrat hystoria. Cum a fratribus cogeretur
ut scriberet ita facturum respondit se si indicto
ieiunio in commune omnes deum precarentur. quo
expleto revelatione saturatus illud prohemi
um celo veniens eructavit. In principi
o erat verbum. et verbum erat apud deum
et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud
deum. Hec igitur quatuor evangelia mul
to ante predicta ezechielis quoque volumen pro
bat. in quo prima visio ita contexitur. Et in me
dio sicut similitudo quatuor animalium. et
vultus eorum facies hominis. et facies
leonis. et facies vituli. et facies aquile.
Prima hominis facies matheum signifi
cat qui quasi de homine exorsus est scribere.
Liber generationis iesu christi filii abraham. Secun
da marcum in qua vox leonis in heremo
rugientis auditur. Vox clamantis in deser
to parate viam domini. rectas facite semitas eius.
Tertia vituli que evangelistam lucam a
zacharia sacerdote sumpsisse initium prefi
gurat. Quarta iohannem evangelistam qui
assumptis pennis aquile et altiora festi
nans. et de verbo dei disputans. cetera que
sequuntur in eundem sensum proficiunt. crura
eorum recta et pennati pedes. et quocumque
spiritus ibat ibant et non revertebantur. et dorsa
eorum plena oculis. et scintille ac lampades
in medio discurrentes. et rota in rota et
in singulis quatuor facies. Unde et apocalyp
sis iohannis post expositionem. xx. et quatuor
seniorum qui tenentes cytharas et fialas ad
orant agnum dei. introducit fulgura toni
trua et. vii. spiritus discurrentes. et mare vi
treum et quatuor animalia plena oculis dicens

Animal primum simile hominis. Et secundum
simile leonis. Et tertium simile vituli. Et quartum
simile aquile volantis. Et post paululum
plena inquit erant oculis. Et requiem non
habebant die ac nocte dicentia. Sanctus sanctus
sanctus dominus omnipotens qui erat et qui est et qui
venturus est. Quibus cunctis perspicue osten-
ditur quatuor tantum debere evangelia sus-
cipi. Et omnes apocrifarum nenias mortuis
magis hereticis quam ecclesiasticis vivis canendas.

Item secundus prologus.

Damaso Ieronimus
in Christo. Novum opus
facere me cogis ex ve-
teri: ut post exempla-
ria scripturarum toto
orbe dispersa quasi qui-
dam arbiter sedeam
et quia inter se variant
que sint illa que cum greco consentiant veri-
tate decernam. Pius labor sed periculosa pre-
sumptio iudicare de ceteris ipsum ab omni-
bus iudicandum. Senis mutare linguam. et ca-
nescentem iam mundum ad initia retrahere par-
vulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus
cum in manus volumen assumpserit. et a sali-
va quam semel imbibit viderit discrepare
quod lectitat non statim erumpat in vocem me
falsarium me clamans esse sacrilegum qui
audeam aliquid in veteribus libris addere mu-
tare corrigere. Adversum quam invidiam du-
plex causa me consolatur. Quod et tu qui summus
sacerdos es fieri iubes. et verum non esse quod va-
riat etiam maledicorum testimonio comproba-
tur. Si enim latinis exemplaribus fides est
adhibenda respondeant quibus. tot sunt pene
quot codices. Si autem veritas est querenda
de pluribus: cur non ad grecam originem rever-
tentes ea que vel a vitiosis interpretibus ma-
le edita. vel a presumptoribus imperitis emen-
data perversius. vel a librariis dormitantibus
aut addita sunt aut mutata corrigimus.
Neque ego de veteri disputo testamento quod a sep-
tuaginta senioribus in grecam linguam versum
tertio gradu ad nos usque pervenit. Non quero
quid aquila quid simmachus sapiant. quare
theodotion inter novos et veteres medius in-
cedat. Sit illa vera interpretatio quam apostoli probave-
runt. De novo nunc loquor testamento quod grecum
esse non dubium est excepto apostolo matheo qui
primus in iudea evangelium Christi hebreis
litteris edidit. Hoc certe quod in nostro sermone discor-
dant. et in diversos rivulorum tramites du-
cit. uno de fonte querendus est. Pretermitto eos
codices quos a luciano et esitio nuncupatos
paucorum hominum asserit perversa contentio. Quibus
utique nec in veteri instrumento post septuaginta inter-
pretes emendare quod licuit nec novo pro-
fuit emendasse. Cum multarum gentium lin-
guis scriptura ante translata doceat falsa esse que
addita sunt. Igitur hec presens prefatiuncula
pollicetur quatuor tantum evangelia: quo-
rum ordo iste est. Matheus. Marcus. Lu-
cas. Iohannes. Codicum grecorum emendata
collatione. sed veterum que ne multum a lecti-
onis latine consuetudine discreparent. Ita
calamo imperavimus: ut hiis tantum que sen-
su videbantur mutare correctis. reliqua ma-
nere pateremur ut fuerant. Canones quos
eusebius cesariensis episcopus alexandrinum se-
cutus ammonium in decem numeros or-
dinavit. sicut in greco habetur expressimus. Et
si quis de curiosis voluerit nosse que in e-
vangeliis vel eadem vel vicina vel sola
sint eorum distinctione cognoscat. Mag-
nus siquidem hic in nostris codicibus error in-
olevit dum quod in eadem re alius evan-
gelista plus dixit in alio quia minus puta-
verint addiderunt. vel dum eundem sensum a-
lius aliter expressit. ille qui unum e quatuor
primum legerat ad eius exemplum legerat
ad eius exemplum ceteros quoque estimave-
rit emendandos. Unde accidit ut apud nos
mixta sint omnia. et in marco plura lu-
ce atque mathei rursum in matheo iohannis
et marci. et in ceteris reliquorum que aliis
propria sunt inveniantur. Cum itaque cano-
nes legeris qui subiecti sunt confusionis
errore sublato. et similia omnium scies
et singulis sua queque restitues.

Item tercius prologus.

Singulis ergo evan-
geliis ab uno inci-
piens usque ad finem
librorum dispar
numerus increscit
hic nigro colore
prescriptus sub se
habet alium ex mi-
nio numerum discolorem qui ad decem us-
que procedens indicat prior numerus in
quo sit canone requirendus. Cum igitur
aperto codice verbi gratia illud sive illud ca-
pitulum scire volueris cuius canonis

sit statim ex subiecto numero docebis. Re-
currens ad principia singulorum in quibus
canonum est distincta congeries. eodem-
que statim canone ex titulo frontis inven-
to illum quem quaerebas numerum eiusdem
evangelii. qui et ipse ex inscriptione signa-
tur invenies. atque e vicina ceterorum trami-
tibus inspectis quos numeros e regione
habeant adnotabis. Et cum scieris re-
currens ad volumina singulorum. et sine
mora repertis numeris quos ante signa-
veras repperies. et loca in quibus vel eadem
vel vicina dixerunt. Opto in Christo valeas et
memineris mei papa beatissime.

Matheus ex Iudea si-
cut in ordine primus
primus ponitur
ita evangelium in
Iudea primus scrip-
sit. cuius vocatio
ad dominum ex publi-
canis actibus fuit.
duorum in generatione Christi principia praesumens
unius cuius prima circumcisio in carne
alterius cuius secundum cor electio fuit. Et ex
utrisque enim patribus Christus. Sicque quater-
denario numero triformiter posito prin-
cipium a credendi fide in electionis tempus
porrigens. et electione usque in transmi-
grationis diem dirigens. atque a transmi-
gratione usque in Christum definiens decur-
sum adventus domini ostendit generationem.
Et numero satisfaciens et tempori. et
se quod esset ostenderet et dei in se opus mon-
strans. etiam in his quorum genus posu-
it Christi operantis a principio testimoni-
um non negaret. Quarum omnium rerum
tempus. ordo numerus. dispositio vel
ratio quod fidei necessarium est. deus Christus est.
qui factus ex muliere. factus sub lege
natus ex virgine. passus in carne. omnia
in cruce fixit. ut triumphans ea in semet-
ipso resurgens in corpore. et patris nomen
in patribus filio. et filii nomen patri resti-
tuens in filiis sine principio sine fi-
ne ostendens unum se cum patre esse. quia
unus est. In quo evangelio utile est
desiderantibus deum. sic prima vel me-
dia vel perfecta cognoscere. ut et vocationem
apostoli et opus evangelii et dilectionem
dei in carne nascentis. et universa le-
gentes intelligant. atque id in eo in quo
adprehensi sunt et adprehendere expectant
cognoscant. Nobis enim hoc in studio
argumenti fuit. et fidem facti tradere. et
operantis dei intelligentiam esse dispositi-
onem quaerentibus non tacere.

Liber generationis ihc
su xpi filij dauid filij
abraham. Abraham ge
nuit ysaach. ysaach
genuit iacob. Iacob aũt
genuit iudam et fr̃es
eius. Iudas autem ge
nuit phares et zaram de
thamar. Phares autem
genuit esron. Esron aũt
genuit aram. Aram aũt
genuit aminadab. Aminadab autem
genuit naason. Naason autem genu
it salmon. Salmon aũt genuit booz
de raab. Booz autem genuit obeth ex
ruth. Obeth autẽ geñ iesse. Iesse aũt geñ
dauid regem. Dauid aũt rex genuit
salomonem ex ea que fuit urie. Salo
mõ aũt genuit roboam. Roboam aũt
genuit abiam. Abias aũt genuit asa.
Asa aũt genuit iosaphat. Iosaphat
aũt genuit ioram. Ioram autem genuit o
ziam. Ozias autem geñ ioatham. Ioatham
aũt geñ achaz. Achaz aũt genuit ezechi
am. Ezechias aũt genuit manassen. Ma
nasses aũt genuit amon. Amon autẽ
genuit iosiam. Iosias autẽ genuit ie
choniam et fr̃es eius in transmigratiõe
babilonis. Et post trãsmigratõem babi
lonis iechonias geñ salatiel. Salatiel
aũt genuit zorobabel. Zorobabel aũt
geñ abiud. Abiud aũt genuit eliachim.
Eliachim aũt geñ azor. Azor aũt geñ sa
doch. Sadoch aũt geñ achim. Achim aũt
geñ eliud. Eliud aũt genuit eleazar. Ele
azar aũt geñ mathan. Mathan autẽ
geñ iacob. Iacob aũt genuit ioseph ui
rum marie de qua natus ẽ ihc qui uo
catur xpistus.

Omnes ergo gñationes ab abraham
usq; ad dauid gñatões .xiiii. ab
dd usq; ad trãsmigratõem babilonis
gñatões .xiiii. et a trãsmigratõe babi
lonis usq; ad xpm gñatões .xiiii. xpi
aũt generatio sic erat.

Cum aũt eẽt desponsata mat̃ ihu
maria ioseph antequam conuenirent
inuenta est in utero h̃ns de spũ sãcto.
Ioseph aũt uir eius cum eẽt iustus
et nollet eam traducẽ. uoluit occulte

dimittẽ eam. Hec aũt eo cogitante. ecce an
gls dñi in sompnis apparuit ei dicẽs.
Ioseph fili dauid noli timẽ accipere
mariam coniugem tuam. Qđ eñ in ea
natũ ẽ de spũ sco est. pariet aũt filium
et uocab nomẽ eius ihm. Ipse eñ saluũ
faciet pplm suum a pctis eorũ. Hoc autẽ
totũ factum ẽ ut adimpleretur qđ dic
tũ est a dño p pphtam dicentem. Ecce
uirgo in utõ hebit et pariet filiũ et uo
cabit nomen eius hemanuel. qđ est
interpretatum nobiscum ds. Exurgens aũt
ioseph a sompno. fecit sicut precepit ei
angls dñi. et accepit coniugem suã. et ñ
cognoscebat eam donec pepit filium
suũ primogenitũ. et uocauit nomẽ
eius ihm.

Cum ergo natus eẽt ihc in bethle
em iude in diebus herodis regis. Ec
ce magi ab oriente uenerũt ierosoli
mã dicentes. Ubi est qui natus ẽ rex iude
orũ. Uidimus enim stellam eius in ori
ente. et uenim̃ adorare eum. Audiẽs
aũt herodes rex turbatus ẽ et omnis ie
rosolima cum eo. Et congregans oms
principes sacerdotum. et scribas ppli. sc
sitabatur ab eis ubi xp̃s nascẽretur.
At illi dixerunt ei. In bethleem iude.
Sic eñ scriptum est p pphtam. Et tu bet
leẽ t̃ra iuda nequaqm minima es in
principibus iuda. ex te enim exiet dux.
qui regat pplm meum israhel.

Tunc herodes clã uocatis magis di
ligentẽ didicit ab eis tps stelle que eis
apparuit. Et mittens illos in bethleẽ
dixit. Ite interrogate diligẽter de puõ.
et cũ inueneritis renũciate m̃. ut et ego
ueniens adorem eum. Qui cũ audis
sẽt regem abierunt. Et ecce stella quã
uiderant in oriente antecedebat eos. usq;
dũ ueniens staret supra ubi erat pu
er. Uidentes aũt stellam gauisi sunt
gaudio magno ualde. Et intrantes
domũ inuenerunt puerum cũ mari
a matre eius. et procidentes adorauerũt
eum. Et apertis thesauris suis obtule
runt ei munã. aurum. thus. et mirrã.
et responso accepto in sompnis ne redi
rent ad herodem. p aliam uiã reuersi
sunt in regionem suam.

Qui cum recessissent. ecce angls dñi
apparuit i sõpnis ioseph dicens.

Surge et accipe puerum et matrem
eius et fuge in egyptum. et esto ibi ꝰ
usq; dum dicam tibi. futurum enim ē
ut herodes querat puerum ad perdendū
eum. Accepit puerum et matrem eius
nocte. et recessit in egyptum. et erat ibi
usq; ad obitum herodis. Ut impleretur
qd̄ dictum est a dn̄o p ꝓphetam dicentē.
Ex egypto uocaui filium meū. tunc
herodes uidens q illusus eēt a magis
iratus est ualde. et mittens occidit oēs
pueros qui erant in bethleem. et i oībus
finib; eius a bymatu et infra. ſcḋ
tempus quod exquisierat a magis.
tunc adimpletum est qd̄ dcm̄ ē p iheremiam
ꝓphetam dicentem. Vox in rama
audita est plorat⁹ et ululatus
multus. rachel plorans filios suos. et
noluit ꝯsolari q; nō sunt. Defuncto
aūt herode. ecce apparuit angelus dn̄i
in somp̄nis ioseph in egypto dicens
Surge et accipe puerum et matrē eius
et uade in t̄ram isrāhel. defuncti sunt eī
qui querebant animā pueri. Qui consurgens
accepit puerum et matrē eius
et uenit in t̄ram isrāhel. Audiens aūt
q archelaus regnaret in iudea, p herode
patre suo. timuit illo ire. et admonitus
in somp̄nis secessit in partes galilee
et ueniens habitauit in ciuitatē q̄ uocatur
nazareth. ut adimpleretur quod dcm̄ ē p ꝓphetas. qm̄ nazareus uocabitur.

In diebus aūt illis uenit iohs baptista
p̄dicans in deserto iudee et dicens. Penitentiam
agite. appropinquabit enim regnū
celoꝝ. Hic ē eī de quo dictū est p ysaiam
ꝓphetam dicentē. Vox clamantis in deserto
parate uiam dn̄i rectas facite semitas eius.
Ipse aūt iohs habebat uestimētū de pilis camelorum.
et zonam pelliceam circa lūbos suos.
esca aūt aūt eius erant locuste et
mel silu estre. tunc exiebāt ad eū ierosolima.
et oīs iudea et omnis regio circa
iordanem. et baptizabantur i iordane
ab eo confitētes pcc̄a sua.

Uidens aūt multos phariseoꝝ et saduceoꝝ
uenientes ad baptismū suū:
dixit eis. progenies uiperaꝝ quis demonstrauit
uob̄ fugē a futura ira. Facite ergo
fructū dignū pēitētie. et ne uelitis dicē
intra uos patrem habemus habraham.
dico eñ uob̄ qm̄ potens ē deus de lapidibus
istis suscitare filios abrahe. Iam enī
securis posita est ad radicem arboris. oīs
ergo arbor que nō facit fructū bonū excidetur
et in ignē mittetur. Ego quidē
uos baptizo in aqua in penitentiā. qui aūt
p⁹ me uenturus est. fortior me est. cuius
n̄ sū dign⁹ calciamenta portare. Ipse uos baptizabit
in spū sancto et igne.

Cuius uentilabrum in manu sua.
et pmūdabit aream suam. et congregabit
triticum suum in horreū. et paleas
combu[r]et aūt igni inextinguibili.
tunc uenit ihc̄ a galilea in iordanē ad
iohem ut baptizaretur ab eo. Iohs aūt
prohibebat eum dicens. ego a te debeo
baptizari et tu uenis ad me. Respondens
aūt ihc̄ dixit ei. Sine mō. Sic enī decet
nos implē omnem iusticiā. tūc dimisit
eum. baptizatus aūt ihc̄ ꝯfestī ascendit
de aqua. et ecce apti sunt celi
et uidit spm̄ dei descendentē sicut columbā
et uenientem sup se. et ecce uox de celis
dicens. hic est filius meus dilectus
in quo m̄ cōplacui.

Tunc ihc̄ ductus ē in desertū a spū ut
temptaretur a diabolo. Et cū ieiunasset
.xl. dieb; et .xl. noctib;. postea esuriit
Et accedens temptator dixit ei. Si filius
dei es dic ut lapides isti panes fiant. Qui
respondens dixit ei. Scriptum ē eī n̄ in solo
pane uiuit hō. ſ; in oī u̇bo quod pcedit
de ore dei. tunc assumpsit eum diabolus
in scām ciuitatem. et statuit eū sup pinnaculū
tēpli et dixit ei. Si filius dei es
mitte te deorsum. Scriptum ē enim. q̄
angelis suis mandauit de te. et in manib;
tollēt te. ne forte offendas ad lapidem
pedem tuū. Ait eium ihc̄ rursum. Scriptum
est. nō temptabis dn̄m deū tuū.
Iterum assumpsit eum diabolus i montē
excelsum ualde et ostendit ei omnia regna
mūdi. et gloriam eoꝝ. et dixit illi. hec
oīa tibi dabo si cadens adoraūis me. Tunc
dix̄ ei ihc̄. Vade sathanas. Scriptū ē enim
dn̄m dm̄ tuū adorabis. et illi soli seruies.
tunc reliquit eum diabolus. et ecce angeli
accesserunt et ministrabant ei.

Cum aūt audiss; ihc̄ q iohs traditus
eēt secessit in galileam. docens in
synagogis eorum. relicta ciuitate nazareth
uenit et habitauit in capharnaū
maritimā. in finib; zabulon et neptalim

talim· uia maris trāsiordanē galilee
gentium· populus qui sedebat in tenebris
uidit lucem magnam· Et sedentibus in re
gione umbre mortis lux orta ē eis· Exin
cepit ihc predicare et dicere· penitentiā agite
appropinquabit enim regnū celorum· Am
bulans aūt iuxta mare galilee uidit du
os fratres symonē qui uocatur petrus· et
andream frēm eius mittentes rethe in ma
re· erant enim piscatores· Et ait illis ihc
uenite post me et faciam uos fieri piscato
res hominū· At illi continuo relictis rethib'
secuti sūt eū· Et procedens inde uidit ali
os duos frēs iacobum zebedei et iohēm
frēm eius in naui cum zebedeo patre e
orum reficientes rethia sua et uocauit eos·
illi aūt statim relictis rethibus et patre se
cuti sunt eum· Et circuibat ihc totā ga
lileam docens in synagogis eorum· et p̄
dicans euangelium regni· et sanās omē
languorē et omnē infirmitatē in populo· et
abiit opinio eius in totam syriam· et
obtulerunt ei omēs male hn̄tes uariis
languoribus et tormentis comprehensos· et qui de
monia habebant· et lunaticos et paraliticos
et curauit eos· et secute sūt eū turbe multe
de galilea et decapoli et ierosolimis
et iudeam trāsiordanē· Videns aūt turbas
ascendit in montē· et cum sedisset accesse
runt ad eū discipuli eius· Et aperiens os
suū· docebat eos dicens· beati pauperes spi
ritu: qm̄ ipsorum ē regnū celorum· beati
mites qm̄ ipsi possidebunt terram· beati
qui lugēt· qm̄ ipsi consolabuntur· beati qui
esuriunt et sitiunt iustitiā· qm̄ ipsi satu
rabuntur· bti misericordes· qm̄ ipsi misericor
diā consequentur· bti mundo corde qm̄ ipsi
deū uidebunt· bti pacifici· qm̄ filii dei
uocabuntur· bti qui persecutionē patiunt'
propter iusticiam· qm̄ ipsorum ē regnū celorum
bti eritis cū maledixerint uobis homines· et
persecuti uos fuerint· et dixerint omne ma
lum aduersum uos mentientes propter me·
Gaudete et exultate· qm̄ merces uestra copi
osa est in celis· Sic enim persecuti sūt pro
phetas qui fuerunt ante uos· Vos estis terre sal·
quod si sal euanuerit in quo salietur· ad ni
chilū ualet ultra· nisi ut mittatur fo
ras et conculcetur ab hominibus· Vos estis lux
mundi· nō potest ciuitas abscondi supra mon
tem posita· Neque accendunt lucernā et po
nunt eā sub modio: sed super candelabrum

ut luceat omnibus qui in domo sunt·
Sic luceat lux uestra coram hominibus
ut uideant uestra bona opera· et glorificent
patrem uestrum qui in celis est· Nolite pu
tare qm̄ ueni soluere legem aut prophetas·
nō ueni soluere sed adimplere· Amen dico
uobis quippe· donec transeat celum et
terra· iota unum aut unus apex nō pre
teribit a lege donec omnia fiant· Qui ergo
soluerit unum de mandatis istis mini
mis et docuerit sic homines: minimus
uocabitur in regno celorum· qui aūt hec fe
cerit et docuerit· hic magnus uocabitur
in regno celorum· dico enim uobis· quia ni
si habundauerit iusticia uestra plusquam scri
barum et phariseorum nō intrabitis
in regnū celorum· Audistis quia dictum ē an
tiquis: nō occides· qui aūt occiderit reus
erit iudicio· Ego aūt dico uobis quia omnis
qui irascitur fratri suo· reus erit iudicio·
qui aūt dixerit fratri suo racha reus erit cō
silio· Qui aūt dixerit fatue· reus erit gehē
ne ignis· Si ergo offers munus tuum
ad altare et ibi recordatus fueris quia frater
tuus habet aliquid aduersum te· relinque
ibi munus tuū ante altare et uade prius
reconciliari fratri tuo· et tunc ueniens offe
res munus tuū· Esto consentiens aduer
sario tuo cito· dum es in uia cum eo· ne
ne forte tradat te aduersarius iudici· et
iudex tradat te ministro· et in carcerem
mittaris· Amen dico tibi nō exies inde do
nec reddas nouissimū quadrantē· Au
distis quia dictum est antiquis: nō mecha
beris· Ego autem dico uobis quia omnis qui
uiderit mulierem ad concupiscendā eā· iam
mechatus ē eam in corde suo· Quod si oculus
tuus dexter scandalizat te· erue eū et pro
ice abs te· expedit enim tibi ut pereat unū
membrorum tuorum quam totum corpus tuū mit
tatur in gehennā ignis· Et si dextera ma
nus tua scandalizat te· abscide eam et
proice abs te· expedit enim ut pereat unum
membrorum tuorum quam totum corpus
tuū eat in gehennam· Dictū ē aūt quicumque
dimiserit uxorem suam· det illi libellum
repudii· Ego aūt dico uobis· quia omnis
qui dimiserit uxorem suam· excepta
cā fornicationis facit eam mechari· et
qui dimissam duxerit adulterat· Iterum
audistis quia dictū ē antiquis· Nō periu
rabis· Reddes aūt dn̄o iuramenta tua

Ego autem dico uobis. Non iurare omnino:
neque per celum quia thronus dei est. neque
terram quia scabellum est pedum eius. neque
per ierosolimam. quia ciuitas est magni re
gis. neque per caput tuum iurabis. quia non pot
unum capillum album facere aut nigrum.
Sit autem sermo uester est est. non non. quod autem
his habundantius est a malo est. Audi
stis quia dictum est. oculum pro oculo. et
dentem pro dente. Ego autem dico uobis non re
sistere malo. sed si quis te percusserit in dexte
ram maxillam tuam. prebe ei alteram. et
ei qui uult tecum iudicio contendere et tu
nicam tuam tollere. remitte ei et pallium. Et
quicumque te angariauerit mille passus.
uade cum illo alia duo. qui petit a te.
da ei. et uolenti mutuari a te ne auerta
ris. Audistis quia dictum est. diliges proxi
mum tuum. et odio habebis inimicum tuum.
Ego autem dico uobis. diligite inimi
cos uestros. benefacite his qui oderunt
uos. et orate pro persequentibus et calumpni
antibus uos: ut sitis filii patris uestri qui
in celis est. qui solem suum oriri facit
super bonos et malos. et pluit super iustos
et iniustos. Si enim diligatis eos qui
uos diligunt: quam mercedem habebitis?
Nonne et publicani hoc faciunt? et si salu
taueritis fratres uestros tantum. quid amplius faci
etis? nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo
uos perfecti. sicut et pater uester celestis perfec
tus est. Attendite ne iustitiam uestram
faciatis coram hominibus: ut uideamini
ab eis. alioquin mercedem non habebitis apud
patrem uestrum qui in celis est. Cum ergo
facis elemosinam. noli tuba canere an
te. sicut ypocrite faciunt in synagogis.
et in uicis ut honorificentur ab hominibus;
Amen dico uobis receperunt mercedem suam.
Te autem faciente elemosinam. nesciat si
nistra tua. quid faciat dextera tua. ut
sit elemosina tua in abscondito. et pater
tuus qui uidet in abscondito reddet
c. vi. tibi. Et cum oratis non eritis sicut ypocri
te qui amant in synagogis et in angulis
platearum stantes orare. ut uideantur
ab hominibus: Amen dico uobis receperunt mer
cedem suam. Tu autem cum orabis intra in
cubiculum tuum. et clauso hostio tuo
ora patrem tuum in abscondito. et pater
tuus qui uidet in abscondito reddet
tibi. Orantes autem nolite multum loqui

sicut ethnici. putant enim quia in multi
loquio suo exaudiantur. Nolite ergo assi
milari eis. Scit namque pater uester quid opus sit
uobis antequam petatis eum. Sic ergo uos orabitis.
Pater noster qui in celis es. sanctificetur no
men tuum. Adueniat regnum tuum. fiat uo
luntas tua. sicut in celo et in terra. Panem
nostrum cotidianum da nobis hodie. et dimit
te nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. et ne nos inducas in temp
tationem. sed libera nos a malo. Si enim dimiseri
tis hominibus peccata eorum. dimittet et uobis pater uester
celestis delicta uestra. Si autem non dimiseritis
hominibus. nec pater uester dimittet uobis peccata uestra.
Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut y
pocrite tristes. exterminant autem facies
suas ut appareant hominibus ieiunantes.
Amen dico uobis quia receperunt mercedem suam.
Tu autem cum ieiunas unge caput tuum
et faciem tuam laua. ne uidearis hominibus ie
iunans. sed patri tuo qui est in abscondi
to. et pater tuus qui uidet in abscondito
reddet tibi. Nolite thesaurizare uobis the
sauros in terra ubi erugo et tinea demoli
tur. et ubi fures effodiunt et furantur.
Thesaurizate autem thesauros uobis in celo. ubi
neque erugo neque tinea demolitur. et ubi fu
res non effodiunt nec furantur. Ubi enim est the
saurus tuus. ibi est et cor tuum. Lucerna cor
poris tui est oculus tuus. Si fuerit oculus
tuus simplex. totum corpus tuum erit lu
cidum. Si autem oculus tuus nequam fuerit to
tum corpus tuum tenebrosum erit. Si
ergo lumen quod in te est tenebre sunt
ipse tenebre quante erunt. Nemo potest
duobus dominis seruire. aut enim unum odio
habebit et alterum diliget. aut unum susti
nebit et alterum contempnet. Non potestis
deo seruire et mamone. Ideo dico uobis
ne solliciti sitis anime uestre. quid man
ducetis. neque corpori uestro quid induami
ni. nonne anima plus est quam esca. et corpus
plus quam uestimentum? Respicite uolatilia ce
li quoniam non serunt neque metunt neque congregant
in orrea. et pater uester celestis pascit illa. Nonne
uos magis pluris estis illis? quis autem ue
strum cogitans potest adicere ad staturam suam
cubitum unum. et de uestimento quid solliciti
estis? considerate lilia agri quomodo crescunt.
non laborant neque nent. Dico autem uobis
quoniam nec salomon in omni gloria sua co
opertus est. sicut unum ex istis. Si autem fenum

agri quod hodie est et cras in clibanum
mittitur deus sic vestit. Quanto magis
vos minime fidei. Nolite ergo solliciti
esse dicentes quid manducabimus aut
quid bibemus aut quo operiemur. Hec omnia
enim gentes mundi inquirunt. Scit
enim pater vester quia his omnibus indigetis. Que-
rite autem primum regnum dei et iusti-
ciam eius et hec omnia adicientur vobis.
Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Cras-
tinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Suf-
ficit diei malicia sua. Nolite iudicare
ut non iudicemini. In quo enim iudicio
iudicaveritis iudicabimini. Et in qua mensura
mensi fueritis remetietur vobis. Quid autem
vides festucam in oculo fratris tui et trabem
in oculo tuo non vides. Ypocrita eice primum tra-
bem de oculo tuo et tunc videbis eicere
festucam de oculo fratris tui. Nolite da-
re sanctum canibus neque mittatis margaritas
vestras ante porcos ne forte conculcent eas
pedibus suis et conversi disrumpant vos.
Petite et dabitur vobis. Querite et inve-
nietis. Pulsate et aperietur vobis. Omnis
enim qui petit accipit et qui querit in-
venit et pulsanti aperietur. Aut quis est
ex vobis homo quem si petierit filius suus pa-
nem numquid lapidem porriget ei. Aut si
piscem petierit numquid serpentem por-
riget ei. Aut si petierit ovum numquid
porriget ei scorpionem. Si ergo vos cum
sitis mali nostis bona data dare filiis
vestris quanto magis pater vester qui in celis
est dabit bona petentibus se. Omnia ergo que-
cumque vultis ut faciant vobis homines et
vos facite illis. Hec est enim lex et prophete.
Intrate per angustam portam quia lata
est porta et spaciosa via que ducit ad per-
ditionem et multi sunt qui intrant per
eam. Quam angusta porta et arta via que du-
cit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt
eam. Attendite a falsis prophetis qui veni-
unt ad vos in vestimentis ovium. Intrin-
secus autem sunt lupi rapaces. A fructibus
eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt
de spinis uvas aut de tribulis ficus.
Sic omnis arbor bona fructus bonos fa-
cit. Mala autem arbor fructus malos fa-
cit. Non potest arbor bona fructus malos fa-
cere neque arbor mala fructus bonos facere.
Omnis arbor que non facit fructum bonum
exciditur et in ignem mittitur. Igitur ex
fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis
qui dicit michi domine domine intrabit in reg-
num celorum sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis est ipse intrabit in regnum
celorum. Dicent michi domine domine in illa die.
Multi. Nonne in nomine tuo prophetavi-
mus et in tuo nomine demonia eiecimus
et in tuo nomine virtutes multas fecimus.
Et tunc confitebor illis quia numquam novi vos. Disce-
dite a me qui operamini iniquitatem. Omnis
ergo qui audit verba mea hec et facit ea assimi-
labitur viro sapienti qui edificavit do-
mum suam supra petram. Et descendit plu-
via et venerunt flumina et flaverunt ven-
ti et irruerunt in domum illam et non cecidit.
Fundata enim erat supra firmam petram.
Et omnis qui audit verba mea hec et non facit ea
similis erit viro stulto qui edificavit do-
mum suam super arenam. Descendit pluvia
et venerunt flumina et flaverunt ven-
ti et irruerunt in domum illam et cecidit et
fuit ruina eius magna.
Et factum est cum consummasset Ihesus verba hec ad-
mirabantur turbe super doctrina eius.
Erat enim docens eos sicut potestatem habens
non sicut scribe eorum et pharisei. Cum autem
descendisset de monte secute sunt turbe
multe. Et ecce leprosus veniens adorabat
eum dicens. Domine si vis potes me mundare.
Et extendens Ihesus manum tetigit eum dicens
Volo mundare. Et confestim mundata est lepra
eius. Et ait illi Ihesus. Vide nemini dixeris sed
vade ostende te sacerdoti et offer munus
quod precepit Moyses in testimonium illis.
Cum autem introisset Capharnaum accessit
ad eum centurio rogans eum et dicens
Domine puer meus iacet in domo paraliticus
et male torquetur. Et ait illi Ihesus. Ego ve-
niam et curabo eum. Et respondens centuri-
o ait. Domine non sum dignus ut intres sub
tectum meum sed tantum dic verbo et sanabitur
puer meus. Nam et ego homo sum sub po-
testate constitutus habens sub me milites.
Et dico huic vade et vadit. Et alio veni
et venit et servo meo fac hoc et facit. Audi-
ens autem Ihesus miratus est et sequenti-
bus se dixit. Amen dico vobis non inveni tan-
tam fidem in Israel. Dico autem vobis quod multi ab
oriente et occidente venient et recumbent
cum Abraham et Ysaac et Iacob in regno
celorum. Filii autem regni huius eicientur
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et

sanitor dentium. Et dixit ihesus centurioni. Va
de sicut credidisti fiat tibi. et sanatus est
puer in illa hora. Et cum venisset ihesus in do
mum petri. vidit socrum eius iacentem et fe
bricitantem. et tetigit manum eius. et di
misit eam febris. et surrexit et ministra
bat eis. Vespere autem facto obtulerunt ei
multos demonia habentes et eiciebat spiritus
verbo. et omnes male habentes curavit. ut adim
pleretur quod dictum est per ysaiam prophetam
dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit.
et egrotationes nostras portavit. Videns ihesus
turbas multas circum se. iussit ire transfre
tum. Et accedens unus scriba ait illi. Ma
gister sequar te quocumque ieris. Dicit ei ihesus.
Vulpes foveas habent et volucres celi nidos.
filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.
Alius autem de discipulis ait illi. Domine permit
te me primum ire. et sepelire patrem meum.
Ihesus autem ait illi. Sequere me et dimitte
mortuos sepelire mortuos suos. Et ascen
dente eo in navicula. secuti sunt eum disci
puli eius. Et ecce motus magnus factus
est in mari. ita ut navicula operiretur flucti
bus. Ipse vero dormiebat. et accesserunt. et sus
citaverunt eum dicentes. Domine salva nos
perimus. et dixit eis. quid timidi estis mo
dice fidei. Tunc surgens. Imperavit ventis
et mari. et facta est tranquillitas magna. Por
ro homines mirati sunt dicentes. Qualis est
hic quia venti et mare obediunt ei.
Et cum venisset trans fretum in regionem ge
rasenorum. occurrerunt ei duo habentes demo
nia de monumentis exeuntes seui nimis.
ita ut nemo posset transire per viam illam.
Et clamaverunt dicentes. quid nobis et tibi ihesu
fili dei altissimi. Venisti huc ante tempus torque
re nos. Erat autem non longe ab illis grex por
corum multorum pascens. Demones autem rogabant
eum dicentes. Si eicis nos. mitte nos in gre
gem porcorum. et ait illis. Ite. At illi exeuntes
abierunt in porcos. Et ecce impetu abiit
totus grex per preceps in mare. et mortui sunt
in aquis. Pastores autem fugerunt et veni
entes in civitatem nuntiaverunt omnia. et de his
qui demonia habuerant. Et ecce tota civi
tas exiit obviam ihesu. Et viso eo rogabant
c. IX. eum ut transiret a finibus eorum. Et ascendens
ihesus in navicula transfretavit et venit
in civitatem suam. Et ecce offerebant ei pa
raliticum in lecto iacentem. Videns autem ihesus
fidem illorum: dixit paralitico. Confide
fili. remittuntur tibi peccata tua. Et ecce qui
dam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphe
mat. Et cum vidisset ihesus cogitationes eo
rum dixit. Ut quid cogitatis mala in cor
dibus vestris. Quid est facilius dicere: dimit
tuntur tibi peccata: aut dicere surge et ambu
la. Ut sciatis autem quoniam filius hominis habet
potestatem in terra dimittendi peccata. tunc
ait paralitico. Surge. tolle lectum tuum et
vade in domum tuam. Et surrexit et abiit
in domum suam. Videntes autem turbe timu
erunt et glorificaverunt deum. qui talem
potestatem dedit hominibus. Et cum trans
iret inde. vidit hominem sedentem in
theloneum matheum nomine et ait. et ait
illi. sequere me. et surgens: secutus est
eum. Et factum est discumbente eo in
domo: et ecce multi publicani et pec
catores venientes discumbebant cum ihesu
et discipulis eius. Et videntes pharisei
discipulis eius dixerunt. quare cum publica
nis et publicanis manducat magister vester.
At ihesus audiens ait. Non est opus sanis
medicus. sed male habentibus. Euntes autem
discite quid est. misericordiam volo et
non sacrificium. Non enim veni vocare ius
tos sed peccatores ad penitentiam. Tunc acces
serunt ad eum discipuli iohannis dicentes.
quare nos et pharisei ieiunamus frequen
ter. discipuli autem tui non ieiunant. et ait
illis ihesus. Numquid possunt filii sponsi ieiuna
re quamdiu cum illis est sponsus. Venient
autem dies cum auferetur ab eis sponsus. et tunc
ieiunabunt. Nemo autem immittit commissu
ram panni rudis in vestimentum vetus.
Tollit enim plenitudinem eius a vestimen
to et peior scissura fit. neque enim mittunt
vinum novum in utres veteres. Alioquin rum
puntur utres et vinum effunditur et utres
pereunt. sed vinum novum in utres novos mit
tunt et ambo conservantur.
Hec illo loquente ad eos. ecce prin
ceps unus accessit. et adorabat eum
dicens. Domine filia mea modo defuncta est. sed
veni. impone manum super eam et vivet.
Et surgens ihesus et discipuli eius seque
bantur eum. Et ecce mulier que sanguinis
fluxum patiebatur. xii. annis accessit retro
et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dice
bat enim intra se. si tetigero tantum vestimentum
eius salva ero. At ihesus conversus et videns
eam dixit. confide filia. fides tua te salvam

fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.
Et cum venisset Iesus in domum principis
et vidisset tibicines et turbam tumul-
tuantem dicebat: Recedite. Non est enim
mortua puella, sed dormit. Et deridebant
eum. Et cum eiecta esset turba, intravit et
tenuit manum eius et surrexit puella.
Et exiit fama hec in universam terram illam.
Et transeunte inde Iesu secuti sunt eum duo
ceci clamantes et dicentes: Miserere nostri
fili David. Cum autem venisset domum, ac-
cesserunt ad eum ceci. Et dicit eis Iesus: Credi-
tis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique do-
mine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum
fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum.
Et comminatus est illis Iesus dicens: Videte ne quis
sciat. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum
in tota terra illa. Egressis autem illis, ecce
obtulerunt ei hominem mutum et demoni-
um habentem. Et eiecto demone locutus est mu-
tus. Et mirate sunt turbe dicentes: Numquam
apparuit sic in Israel. Pharisei autem dicebant:
In principe demoniorum eicit demones.
Et circuibat Iesus civitates omnes et cas-
tella docens in synagogis eorum et predi-
cans evangelium regni et curans omnem
languorem et omnem infirmitatem. Videns
autem turbas misertus est eis, quia erant vexa-
ti et iacentes sicut oves non habentes pastorem.
Tunc dixit discipulis suis: Messis quidem
multa, operarii autem pauci. Rogate ergo
dominum messis ut mittat operarios in messem
suam. Et convocatis .xii. discipulis su-
is dedit eis potestatem spirituum inmundorum
ut eicerent eos et curarent omnem languorem
et omnem infirmitatem. Duodecim apostolorum no-
mina sunt hec: Primus Symon qui dicitur
Petrus et Andreas frater eius, Iacobus Zebe-
dei et Iohannes frater eius, Philippus et Bar-
tholomeus, Thomas et Matheus publi-
canus et Iacobus Alphei et Tadeus, Sy-
mon Cananeus et Iudas Scarioth, qui
et tradidit eum. Hos .xii. misit Iesus pre-
cipiens eis dicens: In viam gentium ne
abieritis et in civitates Samaritanorum
ne intraveritis, sed potius ite ad oves que
perierunt domus Israel. Euntes autem pre-
dicate dicentes quia appropinquabit regnum
celorum. Infirmos curate, mortuos sus-
citate, leprosos mundate, demones eicite.
Gratis accepistis, gratis date. Nolite possi-
dere aurum neque argentum neque pecuniam

in zonis, non peram in via neque duas tunicas
neque calciamenta neque virgam. Dignus est enim o-
perarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem
aut castellum intraveritis, interrogate quis
in ea dignus sit, et ibi manete donec exe-
atis. Intrantes autem domum salutate eam
dicentes: Pax huic domui. Et siquidem fuerit
domus illa digna, veniet pax vestra super eam.
Si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos rever-
tetur. Et quicumque non receperint vos neque
audierint sermones vestros, exeuntes foras
de domo vel de civitate excutite pulverem
de pedibus vestris. Amen dico vobis, tollerabilius e-
rit terre Sodomorum et Gomorreorum in die iu-
dicii quam illi civitati. Ecce ego mitto vos
sicut oves in medio luporum. Estote ergo
prudentes sicut serpentes et simplices sicut
columbe. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim
vos in conciliis et in synagogis suis fla-
gellabunt vos, et ad principes et duces
et presides ducemini propter me in testimonium
illis et gentibus. Cum autem tradent vos,
nolite cogitare quomodo aut quid loquamini.
Dabitur enim vobis in illa hora quid loqua-
mini. Non enim vos estis qui loquimini, sed
spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet
autem frater fratrem ad mortem et pater filium. Et insur-
gent filii in parentes et morte eos afficient.
Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.
Qui autem perseveraverit usque in finem hic sal-
vus erit. Cum autem persequentur vos in civi-
tate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis
non consummabitis civitates Israel donec veni-
at filius hominis. Non est discipulus super
magistrum nec servus super dominum suum. Sufficit
discipulo ut sit sicut magister eius et servo
sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebub
vocaverunt, quanto magis domesticos
eius. Ne ergo timueritis eos. Nichil opertum
quod non revelabitur et occultum quod non scietur.
Quod dico vobis in tenebris dicite in lumi-
ne, et quod in aure auditis predicate su-
per tecta. Et nolite timere illos qui occidunt
corpus, animam autem non possunt occidere,
sed potius eum timete qui potest et animam
et corpus perdere in gehennam. Nonne duo pas-
seres asse veneunt? Et unus ex illis non
cadet in terram sine patre vestro. Vestri autem et ca-
pilli capitis omnes numerati sunt. Nolite
ergo timere, multis passeribus meliores estis
vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram
hominibus, confitebor et ego eum coram pa-

meo qui in celis ē. qui aūt negauit me
coram hominib; negabo et eum coram
pr̄e meo qui ē in celis. Nolite arbitrari q̄r
ueni mitt̄e pacem in terra. nō ueni mitt̄e
pacem s; gladium. Veni enim homin̄e
hominem sꝑare adūsus patrem suum
et filiā adūsus matrem suam. et nurū
adūsus socrum suam. et inimici hōis do
mestici eius. Qui aūt amat pr̄em aut
m̄rem plus q̄̄ me nō est me dignus. et
qui amat filium aut filiam sup me n̄
est me dignus. Et qui nō accipit cruce;
suam et sequatur me nō est me dign;
Qui inuenit animā suam ꝑdet illam.
et qui ꝑdiderit animā suam ꝓp̄ me inue
niet eam. qui recipit uos me recipit. et
qui recipit me recipit eum qui misit
me. qui recipit ꝓph̄am in nōie ꝓph̄e m̄
cedem ꝓph̄e recipiet. Et qui recipit iustū
in nōie iusti. m̄cedem iusti accipiet. Et
quicūq; potū dederit uni ex minimis is
tis calicem aque frīḡ tm̄ in nōie discipli.
am̄ dico uob̄ nō ꝑdet m̄cedem. Et factū;
est cum ꝯsūmass; ih̄c hos s̄mones ꝑcipiēs c.xi.
duodecim discipul' suis. transiit inde ut
doc̄et et p̄dicaret in ciuitatib; eoꝝ.

Iohannes aūt cū audiss; in uinculis o
ꝑa x̄. mittens duos de discipulis suis. ait
illis. Tu es qui uenturus es an aliū expec
tamus. et r̄ndens ih̄c ait illis. Euntes re
nūciate iohanni que audistis et uidis
tis. ceci uident. claudi ambulant. lepsi
mūdantur. Surdi audiūt. mortui resur
gunt. paupes euangelizantur. et beatus
ē qui nō fuit scandalizatus in me. Illis
aūt abeuntib; cepit ih̄c dic̄e ad turbas de
ioh̄e. quid existis in desertum uid̄e. arūdi
nē uento agitatam? S; quid existis ui
de. hominem mollib; uestitū? Ecce qui
mollib; uestiunt' in domib; regū sunt.
S; quid existis uid̄e? ꝓph̄am. etiam dico
uob̄ et pl' q̄̄ ꝓph̄am. hic est enim de quo i
scriptum est. Ego mitto meū an̄ faciē; Angelum
tuā. qui ꝑparabit uiam tuam ān̄ te. Am̄
dico uob̄ nō surrexit int̄ natos mulierū;
maior ioh̄e bapt̄a. qui aūt minor ē in reg
no celoꝝ maior ē illo. A dieb; aūt iohis
bap̄. usq; nunc regnū celoꝝ uim patitur.
et uiolenti rapiunt illud. Om̄s enim
ꝓph̄e et lex. usq; ad iohem ꝓph̄auerunt. et
si uultis recip̄e. ip̄e est elias qui uentur'
est. Qui h; aures audiendi audiat.

Cui aūt similem estimabo gn̄atōnē ist̄;
Simil' ē pueris sedentib; in foro. qui cla
māt̄es coequalib; suis dicunt. Cecinim'
uob̄ et nō saltastis. lamentauim' et non
planxistis. Venit enī iohannes bapt̄a
n; manducans n; bibens. et dicunt. De
moniū h;. Venit filius hominis mādu
cans et bibens. et dicunt. Ecce homo uo
rax et potator uini. publicanoꝝ et p̄cc̄a
torum amicus. et iustificata est sapiā a fi
liis suis. Tunc cepit ih̄c exprobrare ci
uitatib; in quib; fc̄e sunt plurime uir
tutes eius. quia nō egissent pn̄iam. Ve
t̄ corozaym. ve tibi bethsaida. q̄r si in tiro
et sidone fc̄e essent uirtutes que fc̄e sunt
in uobis olim in cilicio et cin̄e pn̄iam
egissent. Verumptn̄ dico uobis tiro et sido
ni remissius erit in die iudicii q̄̄ uob̄.
Et tu capharnaum. nūquid usq; i celū
exaltaberis. usq; in infernum descendes.
quia si in sodomis fc̄e fuissent uirtutes
q̄ fc̄e sūt in te. forte mansissent usq; ad
hunc diem. Verumptn̄ dico tibi quia terre
sodomorum remissius erit in die iudi
cii q̄̄ t̄.

In illo tempore r̄ndens ih̄c dix̄. Confi
teor tibi pr̄ dn̄e celi et t̄re qui abscon
disti hec a sapientib; et prudentib; et re
uelasti ea paruulis. Ita pr̄ q̄m sic fuit bn̄
placitū ān̄ te. Omnia m̄ tradita sunt a
patre meo. Et nemo nouit filiū nisi
pr̄. n; patrem quis nouit nisi filius. et
cui uoluit filius reuelare. Venite ad me
oēs qui laboratis et onerati estis. et ego
reficiam uos. tollite iugum meū sup̄
uos et discite a me. q̄r mitis sum et hu
milis corde. et inuenietis requiem ani
mabus uīis. Iugum enim meū suaue
ē. et onus meum leue.

In illo tp̄e abiit ih̄c sabbo ꝑ sata. dis c.xii.
cipli eī esurientes. ceperunt uell̄e spi
cas et manducare. pharisei aūt uidētes
dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt
qd̄ nō licet eis fac̄e sabbatis. At ille dix̄
eis. Non legistis quid fecerit dauid. qn̄
esuriit et qui cum eo erant. quō intrauit
in domū dei. et panes ꝓpositōnis come
dit. quos nō licebat ei ed̄e. neq; hiis qui
cum eo erant nisi solis sacerdotib;. aut n̄
legistis in lege quia sabbatis sacerdotes i
t̄plo sabbatum uiolant. et sn̄ crimine
sunt. Dico ego uob̄ quia t̄plo maior ē h̄.

sciatis quid est misericordiam volo et
non sacrificium, numquam condempnassetis inno
centes. Dominus enim est filius hominis etiam sabbati.
Et cum inde transisset venit in synagogam
eorum. Et ecce homo manum habens aridam. Et inter
rogabant eum dicentes: Si licet sabbatis curare? ut
accusarent eum. Ipse autem dixit eis: Quis erit
ex vobis homo qui habeat ovem unam, et si ce
ciderit hec sabbatis in foveam, nonne tenebit
et levabit eam? Quanto magis melior est
homo ove. Itaque licet sabbatis bene facere. Tunc ait
homini: Extende manum tuam. Et extendit, et
restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes autem
autem pharisei consilium faciebant adversus
eum quomodo eum perderent. Ihesus autem recessit
inde. Et secuti sunt eum multi, et curavit
eos omnes. Et precepit eis ne manifestum eum
facerent, ut adimpleretur quod dictum est per
Ysaiam prophetam dicentem: Ecce puer meus
quem elegi, dilectus meus in quo bene compla
cuit anime mee. Ponam spiritum meum super eum,
et iudicium gentibus nuntiabit. Non conten
det neque clamabit, neque audiet aliquis in pla
teis vocem eius. Arundinem quassatam non con
fringet, et linum fumigans non extinguet,
donec eiciat ad victoriam iudicium. Et in nomine
eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei homo
demonium habens, cecus et mutus, et curavit
eum, ita ut loqueretur et videret. Et stupe
bant omnes turbe et dicebant: Numquid hic
est filius David? Pharisei autem audientes dixe
runt: Hic non eicit demones nisi in Belzebub
principe demoniorum. Ihesus autem sciens cogi
tationes eorum dixit eis: Omne regnum
divisum contra se desolabitur. Et omnis
civitas vel domus divisa contra se non sta
bit. Et si sathanas sathanam eicit, adversus
se divisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius?
Et si ego in Belzebub eicio demones, filii
vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri e
runt. Si autem in spiritu Dei eicio demones, pro
fecto igitur pervenit in vos regnum Dei. Aut
quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et
vasa eius diripere, nisi prius alligaverit
fortem? et tunc domum illius diripiet.
Qui non est mecum contra me est, et qui
non congregat mecum spargit. Ideo dico vobis:
omne peccatum et blasphemia remittetur
hominibus, spiritus autem blasphemia non remit
tetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium
hominis, remittetur ei; si autem dixerit contra
spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc se
culo neque in alio, scilicet futuro. Aut facite ar
borem bonam et fructum eius bonum,
aut facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu arbor
cognoscitur. Progenies viperarum, quomodo potes
tis bona loqui cum sitis mali? Ex habun
dantia enim cordis os loquitur. Bonus homo
de bono thesauro cordis sui profert bona,
et malus homo de malo thesauro cordis sui
profert mala. Dico autem vobis quoniam omne ver
bum ociosum quod locuti fuerint homines,
reddent rationem de eo in die iudicii. Ex ver
bis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis con
dempnaberis. Tunc responderunt quidam de scri
bis et phariseis dicentes: Magister, volumus
a te signum videre. Qui respondens ait illis:
Generatio mala et adultera signum querit,
et signum non dabitur ei nisi signum Ione pro
phete. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tri
bus diebus et tribus noctibus, sic erit filius hominis
in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Viri
Ninivite surgent in iudicio cum generatione
ista et condempnabunt eam, quia penitentiam ege
runt in predicatione Ione. Et ecce plus quam Iona
hic. Regina austri surget in iudicio cum
generatione ista et condempnabit eam, quia
venit a finibus terre audire sapientiam Salomo
nis. Et ecce plus quam Salomon hic. Cum autem
inmundus spiritus exierit ab homine, ambulat
per loca arida querens requiem et non in
venit. Tunc dicit: Revertar in domum me
am unde exivi. Et veniens invenit eam
vacantem, scopis mundatam et ornatam. Tunc
vadit et assumit vii spiritus nequiores se, et
intrantes habitant ibi, et fiunt novissima
hominis illius peiora prioribus. Sic erit et
generationi huic pessime. Adhuc eo loquen
te ad turbas, ecce mater eius et fratres stabant
foris querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam:
Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaeren
tes te. At ipse respondens dicenti sibi ait: Que
est mater mea et qui sunt fratres mei? Et extendens
manus in discipulos suos dixit: Ecce mater
mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris
mei qui in celis est, ipse meus frater et soror et
mater est. In illo die exiens Ihesus de do
mo sedebat secus mare. Et congregate sunt
ad eum turbe multe, ita ut in naviculam
ascendens sederet, et omnis turba stabat in litto
re. Et locutus est multa in parabolis dicens:
Ecce exiit qui seminat seminare semen
suum. Et dum seminat, quedam ceciderunt secus

viam et venerunt volucres et comederunt
ea. Alia autem ceciderunt in petrosa ubi non
habebat terram multam et continuo exorta sunt
quia non habebant altitudinem terre. sole autem
orto exestuaverunt et quia non habebant radicem
aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas et
creverunt spine et suffocaverunt ea. Alia
autem ceciderunt in terram bonam et dabant
fructum. aliud centesimum. aliud sexage
simum. aliud tricesimum. Qui habet aures audi
endi audiat. Et accedentes discipuli dixe
runt ei. quare in parabolis loqueris eis.
Qui respondens ait illis. quia vobis datum est no
sse misterium regni celorum. illis autem non est
datum. Qui enim habet dabitur ei et habunda
bit. qui autem non habet et quod habet auferetur
ab eo. Ideo in parabolis loquor eis. quia videntes
non vident. et audientes non audiunt neque intel
ligunt. ut adimpleatur in eis prophetia ysaie
dicentis. Auditu audietis. et non intellige
tis. et videntes videbitis. et non videbitis.
Incrassatum est enim cor populi huius. et auribus gra
viter audierunt. et oculos suos clauserunt
nequando oculis videant. et auribus audiant
et corde intelligant. et convertantur et sanem
eos. Vestri autem beati oculi quia vident et aures
vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis quia
multi prophete et iusti cupierunt videre que vos
videtis et non viderunt. et audire que auditis
et non audierunt. Vos ergo audite parabolam
seminantis. Omnis qui audit verbum regni
et non intelligit. venit malus et rapit quod
seminatum est in corde eius. hic est qui semi
natus est secus viam. Qui autem super petrosa
seminatus est. hic est qui verbum audit et con
tinuo cum gaudio accipit illud. Non autem habet ra
dicem in se. sed est temporalis. Facta autem tri
bulatione et persecutione propter verbum conti
nuo scandalizatur. Qui autem seminatus in
spinis. hic est qui verbum audit et sollicitu
do seculi huius et fallacia divitiarum suffocat
verbum et sine fructu efficitur. Qui vero in terram
bonam seminatus est. hic est qui audit verbum
et intelligit et fructum affert. et facit quidem
aliud centesimum. aliud autem sexagesimum
aliud vero tricesimum. Aliam parabolam proposu
it illis dicens. Simile factum est regnum celorum
homini qui seminavit bonum semen in agro su
o. Cum autem dormirent homines venit inimi
cus eius nocte et superseminavit zizania
in medio tritici et abiit. Cum autem herba cre
visset et fructum fecisset. tunc apparuerunt et zi

zania. Accedentes autem servi patrisfamilias dixe
runt ei. Domine nonne bonum semen seminasti in agro
tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis. Inimicus
homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei. Vis imus et
colligimus ea. Et ait. Non. ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis triticum.
Sinite utraque crescere usque ad messem. et in tempore
messis dicam messoribus. Colligite primum
zizania. et alligate ea fasciculos ad combu
rendum. triticum autem congregate in horreum me
um. Aliam parabolam proposuit eis dicens.
Simile est regnum celorum grano sinapis quod
accipiens homo seminavit in agro suo. quod
minimum quidem est omnibus seminibus. cum autem
creverit maius est omnibus oleribus. et fit arbor. ita
ut volucres celi veniant et habitent in ra
mis eius. Aliam parabolam locutus est eis.
Simile est regnum celorum fermento quod acceptum
mulier abscondit in farina satis tribus donec
fermentatum est totum. Hec omnia locutus
est ihesus in parabolis ad turbas. et sine parabolis
non loquebatur. ut adimpleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Aperiam in parabolis
os meum. eructabo abscondita a consti
tutione mundi. Tunc dimissis turbis venit
in domum. et accesserunt discipuli eius dicentes.
Edissere nobis parabolam tritici et zizaniorum
agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonum
semen est filius hominis. ager autem est mundus. bonum
vero semen hii filii sunt regni. zizania autem
sunt filii nequam. Inimicus autem qui semina
vit ea est diabolus. messis vero consummatio
seculi. messores autem angeli sunt. Sicut
ergo colliguntur zizania et igni comburun
tur. sic erit in consummatione seculi. Mit
tet filius hominis angelos suos et colligent
de regno eius omnia scandala. et eos qui
faciunt iniquitatem. et mittent eos in ca
minum ignis. ibi erit fletus et stridor den
tium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in reg
no patris eorum. Qui habet aures audiendi
audiat. Simile est regnum celorum thesauro
abscondito in agro. quem qui invenit ho
mo abscondit et pre gaudio illius vadit et ven
dit universa que habet et emit agrum illum.
Iterum simile est regnum celorum homi
ni negociatori querenti bonas margaritas
Inventa autem una preciosa margarita a
biit et vendidit universa que habuit et
emit eam. Iterum simile est regnum celorum
sagene misse in mare et ex omni genere pisci
um congreganti. quam cum impleta esset educen

tes et secus litus sedentes elegerunt bo-
nos in vasa sua, malos autem foras miserunt. Si-
c erit in consummatione seculi. Exibunt an-
geli et separabunt malos de medio iusto-
rum et mittent eos in caminum ignis. Ibi
erit fletus et stridor dentium. Intellexistis
hec omnia? Dicunt ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis
scriba doctus in regno celorum similis est
homini patrifamilias qui profert de thesauro suo
nova et vetera. Et factum est cum consummasset
Ihesus parabolas istas transiit inde. Et veniens
in patriam suam docebat eos in synago-
gis eorum, ita ut mirarentur et dicerent:
Unde huic sapientia hec et virtutes? Nonne hic est fabri
filius? Nonne mater eius dicitur Maria et fratres
eius Iacobus et Ioseph et Symon et Iudas
et sorores eius nonne omnes apud nos sunt?
Unde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur
in eo. Ihesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore
nisi in patria sua et in domo sua. Et non
fecit ibi virtutes magnas al. multas propter
c° incredulitatem illorum. In illo tempore audi-
vit Herodes tetrarcha famam Ihesu et ait pueris
suis: Hic est Iohannes Baptista; ipse surrexit a mortuis
et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim
tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit
in carcerem propter Herodiadem uxorem fratris sui.
Dicebat enim illi Iohannes: Non licet tibi ha-
bere eam. Et volens eum occidere timuit po-
pulum, quia sicut prophetam eum habebant. Die autem
natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in
medio triclinio et placuit Herodi. Unde cum
iuramento pollicitus est ei dare quodcumque po-
stulasset ab eo. At illa premonita a matre sua:
Da mihi, inquit, in disco caput Iohannis Baptiste.
Et contristatus est rex propter iusiurandum autem
et eos qui pariter recumbebant iussit dari. Mi-
sitque et decollavit Iohannem in carcere. Et allatum
est caput eius in disco et datum est puelle et
tulit matri sue. Et accedentes discipuli eius
tulerunt corpus eius et sepelierunt illud
et venientes nuntiaverunt Ihesu. Quod cum au-
disset Ihesus secessit inde in navicula in locum
desertum seorsum. Et cum audissent turbe
secute sunt pedestres de civitatibus. Et exiens
vidit turbam multam et misertus est eis et
curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesse-
runt ad eum discipuli eius dicentes: Deser-
tus est locus hic et hora iam preteriit. Dimitte
turbas ut euntes in castella emant sibi
escas. Ihesus autem dixit eis: Non habent necesse ire;
date illis illis vos manducare. Responderunt

ei: Non habemus hic nisi quinque panes et duos
pisces. Qui ait eis: Afferte huc illos mihi. Et
cum iussisset turbam discumbere super fenum, ac-
ceptis quinque panibus et duobus piscibus
aspiciens in celum benedixit et fregit et
dedit discipulis panes, discipuli autem
turbis. Et manducaverunt omnes et satura-
ti sunt. Et tulerunt reliquias xii cophi-
nos fragmentorum plenos. Manducanti-
um autem fuit numerus quinque milia vi-
rorum exceptis mulieribus et parvulis.
Et statim iussit discipulos ascendere in
naviculam et precedere eum trans fretum donec di-
mitteret turbas. Et dimissa turba ascendit
in montem solus orare. Vespere autem facto
solus erat ibi. Navicula autem in medio
mari iactabatur fluctibus, erat enim ven-
tus contrarius. Quarta autem vigilia noctis
venit ad eos ambulans super mare. Et vi-
dentes eum super mare ambulantem turba-
ti sunt dicentes quia fantasma est et pre timo-
re clamaverunt. Statimque Ihesus locutus est eis di-
cens: Habete fiduciam, ego sum, nolite timere.
Respondens autem Petrus dixit ei: Domine, si
tu es, iube me venire ad te super aquas.
At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de na-
vicula ambulabat super aquas ut veni-
ret ad Ihesum. Videns vero ventum validum
venientem timuit et cum cepisset mergi cla-
mavit dicens: Domine, salvum me fac. Et conti-
nuo Ihesus extendens manum apprehendit eum
et ait illi: Modice fidei, quare dubitasti?
Et cum ascendisset in naviculam cessavit ventus.
Qui autem in navicula erant venerunt et adora-
verunt eum dicentes: Vere filius Dei es.
Et cum transfretassent venerunt in terram Gene-
sareth. Et cum cognovissent eum viri loci illius
miserunt in universam regionem illam et ob-
tulerunt ei omnes male habentes et rogabant e-
um ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.
Et quicumque tetigerunt salvi facti sunt. Tunc c. xv.
accesserunt ad eum ab Ierosolimis scribe
et pharisei dicentes: Quare discipuli tui
transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim
lavant manus suas cum panem manducant.
Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos trans-
greditimini mandatum Dei propter traditionem vestram?
Nam Deus dixit: Honora patrem et matrem tuam,
et qui maledixerit patri vel matri morte
moriatur. Vos autem dicitis: Quicumque dixerit
patri vel matri: Munus quodcumque est ex me tibi
proderit, et non honorificabit patrem suum aut

matrem suam. et irritum fecistis mandatum
dei propter traditionem vestram. ypocrite bene prophetavit
de vobis ysaias dicens. populus hic labiis me ho
norat. cor autem eorum longe est a me. sine causa
autem colunt me. docentes doctrinas et manda
ta hominum. et convocatis ad se turbis di
xit eis. Audite et intelligite. non quod intrat
in os coinquinat hominem. sed quod procedit
ex ore. hoc coinquinat hominem. Tunc ac
cedentes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia
pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt.
At ille respondens ait. Omnis plantatio quam
non plantavit pater meus celestis eradica
bitur. Sinite illos. ceci sunt duces cecorum.
cecus autem si ceco ducatum prestet. ambo
in foveam cadunt.

Respondens autem petrus dixit ei. Edisse
re nobis parabolam istam. At ille dixit.
Adhuc et vos sine intellectu estis. Non intel
ligitis quod omne quod in os intrat in ven
trem vadit. et in secessum emittitur. Que
autem procedunt de ore. de corde exeunt. et
ea coinquinant hominem. De corde enim
exeunt cogitationes male. homicidia. adul
teria. fornicationes. furta. falsa testimonia.
blasphemie. hec sunt que coinquinant hominem.
Et egressus inde ihesus secessit in partes tyri
et sidonis. Et ecce mulier chananea a fi
nibus illis egressa clamavit dicens ei. Misere
re mei fili david. filia mea male a demo
nio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et ac
cedentes discipuli eius rogabant
eum dicentes. Dimitte eam quia clamat post
nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus
nisi ad oves que perierunt domus israel. At illa ve
nit et adoravit eum dicens. Domine adiu
va me. Qui respondens ait. Non est bonum sumere
panem filiorum et mittere canibus ad man
ducandum. At illa dixit. Etiam domine. nam et
catelli edunt de micis que cadunt de men
sa dominorum suorum. Tunc respondens ihesus ait
illi. O mulier magna est fides tua. fiat tibi sicut
vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.
Et cum transisset inde ihesus venit secus mare
galilee. et ascendens in montem sedebat ibi.
Et accesserunt ad eum turbe multe habentes
secum mutos. claudos. cecos. debiles. et ali
os multos. et proiecerunt eos ad pedes eius
et curavit eos. ita ut turbe mirarentur.
videntes mutos loquentes. claudos ambu
lantes. cecos videntes. et magnificabant
deum israel. Ihesus autem convocatis discipulis
suis dixit. Misereor turbe. quia triduo iam perseverant
mecum. et non habent quod manducent. et dimitte
re eos ieiunos nolo. ne deficiant in via.
Et dicunt ei discipuli. Unde ergo nobis in deserto pa
nes tantos. ut saturemus turbam tantam.
Et ait illis ihesus. Quot panes habetis. At illi
dixerunt. septem. et paucos pisciculos. Et
precepit turbe ut discumberent super terram. Et ac
cipiens ihesus septem panes et pisces. et gratias
agens. fregit. et dedit discipulis suis. et
discipuli dederunt populo. et comederunt omnes
et saturati sunt. et quod superfuit de fragmentis
tulerunt vii sportas plenas. Erant autem qui
manducaverunt quatuor milia hominum
extra parvulos et mulieres. et dimissa tur
ba ascendit in naviculam. et venit in fines
magedan. Et accesserunt ad eum pharisei
et saducei temptantes. et rogaverunt eum ut
signum de celo ostenderet eis. At ille respondens
ait eis. Facto vespere dicitis serenum erit. rubi
cundum est enim celum. et mane. hodie tem
pestas. rutilat enim triste celum. Faciem ergo ce
li diiudicare nostis. signa autem temporum non
potestis scire. generatio mala et adultera
signum querit. et signum non dabitur ei. nisi
signum ione. Et relictis illis abiit. Et cum
venissent discipuli eius trans fretum. obliti
sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemi
ni et cavete a fermento phariseorum et saduceorum.

At illi cogitabant intra se dicentes. quia panes non accepimus. Sciens
autem ihesus dixit eis. Quid cogitatis inter vos
modice fidei. quia panes non habetis. Nondum
intelligitis. neque recordamini quinque panes
in quinque milia hominum. et quot cophi
nos sumpsistis. neque vii panum in quatuor mi
lia hominum. et quot sportas sumpsistis.
Quare non intelligitis. quia non de pane dixi
vobis. cavete a fermento phariseorum et sadu
ceorum. Tunc intellexerunt quia non dixit caven
dum a fermento panum. sed a doctrina phariseorum
et saduceorum. Venit autem ihesus in partes ce
saree philippi. et interrogabat discipulos
suos dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis.
At illi dixerunt. Alii iohannem baptistam. alii autem
eliam. alii vero ieremiam aut unum ex prophetis.
Dixit illis ihesus. Vos autem quem me esse dicitis. Respon
dens symon petrus dixit. Tu es christus filius
dei vivi. Respondens autem ihesus dixit ei. Beatus
es symon bariona. quia caro et sanguis
non revelavit tibi. sed pater meus qui in celis
est. Ego dico tibi quia tu es petrus et super

hanc petram edificabo ecclesiam meam. et
porte inferi non prevalebunt adversus eam. Et ti-
bi dabo claves regni celorum. et quod-
cumque ligaveris super terram erit ligatum et in ce-
lis. et quodcumque solveris super terram erit solu-
tum et in celis. Tunc precepit discipulis
suis ut nemini dicerent quia ipse esset ihesus
xpistus. Exinde cepit ihesus ostendere discipulis
suis quia oportet eum ire ierosolimam. et multa
pati a senioribus et scribis et principibus
sacerdotum. et occidi. et tertia die resurgere.
Et assumens eum petrus cepit increpa-
re illum dicens. Absit a te domine non erit
tibi hoc. Qui conversus dixit petro. Vade retro sa-
thanas. scandalum es michi. quia non sapis
ea que dei sunt sed ea que hominum. Tunc
ihesus dixit discipulis suis. Si quis vult
post me venire. abneget semetipsum et
tollat crucem suam. et sequatur me. Qui
enim voluerit animam suam salvam facere
perdet eam. Qui autem perdiderit animam
suam propter me inveniet eam. Quid enim
prodest homini si universum mundum lucre-
tur. anime vero sue detrimentum patiatur. aut quam
dabit homo commutationem pro anima sua. Filius
enim hominis venturus est in gloria patris
sui cum angelis suis. et tunc reddet uni-
cuique secundum opera eius. Amen dico vobis. sunt qui-
dam de hic stantibus qui non gustabunt mor-
tem donec videant filium hominis venien-
xvii tem in regno suo. Et post dies sex assump-
sit ihesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius
et duxit illos in montem excelsum seorsum.
et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit fa-
cies eius sicut sol. vestimenta eius facta sunt
alba sicut nix. Et ecce apparuerunt eis mo-
yses et helyas cum eo loquentes. Respondens
autem petrus dixit ad ihesum. Domine bonum est hic
nos esse. si vis faciamus hic tria tabernacu-
la. tibi unum. et moysi unum. et helye unum.
Adhuc eo loquente. ecce nubes lucida o-
bumbravit eos. et ecce vox de nube dicens.
Hic est filius meus dilectus in quo michi bene
complacui. ipsum audite. Et audientes dis-
cipuli ceciderunt in faciem suam et timu-
erunt valde. et accessit ihesus et tetigit eos. et
dixit que eis. Surgite. nolite timere. Levan-
tes autem oculos suos neminem viderunt ni-
si solum ihesum. Et descendentibus illis
de monte. precepit eis ihesus dicens. Nemini
dixeritis visionem donec filius hominis a mor-
tuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipu-
li eius dicentes. Quid ergo scribe dicunt
quia heliam oportet primum venire. At ille respondens
ait eis. Helyas quidem venturus est. et restitu-
et omnia. Dico autem vobis quia helias iam ve-
nit et non cognoverunt eum. sed fecerunt in
eo quecumque voluerunt. sic et filius hominis
passurus est ab eis. Tunc intellexerunt disci-
puli quia de iohanne baptista dixisset eis. Et cum
venisset ad turbam. accessit ad eum homo qui-
dam genibus provolutis ante eum dicens.
Domine miserere filio meo quia lunaticus est et
male patitur. Nam sepe cadit in ignem
et crebro in aquam. et obtuli eum dis-
cipulis tuis. et non potuerunt curare eum.
Respondens ihesus ait. O generatio incredula et per-
versa. quousque ero vobiscum. usquequo pati-
ar vos. Afferte huc illum ad me. et incre-
pavit illum ihesus. et exiit ab eo demonium.
et curatus est puer ex illa hora. Tunc ac-
cesserunt discipuli ad ihesum secreto. et di-
xerunt ei. Quare nos non potuimus eicere
illum. Dicit illis ihesus. Propter incredulitatem
vestram. Amen quippe dico vobis. si habue-
ritis fidem sicut granum sinapis. et dicetis
huic monti. transi hinc. et transibit. et
nichil impossibile erit vobis. Hoc autem genus
non eicitur nisi per orationem et ieiunium.
Conversantibus autem eis in galilea dixit il-
lis ihesus. Filius hominis tradendus est in manus homi-
num et occident eum. et tertia die resurget. et contri-
stati sunt vehementer. Et cum venissent capharna-
um accesserunt qui didragma accipiebant
ad petrum. et dixerunt ei. Magister vester non sol-
vit didragma. Ait etiam. Et cum intras-
set in domum prevenit eum ihesus dicens. Quid
tibi videtur symon. Reges terre a quibus
accipiunt tributum vel censum. a filiis
suis an ab alienis. Et ille dixit. ab alienis.
Dixit illi ihesus. ergo liberi sunt filii. Ut autem
non scandalizemus eos. vade ad mare. et
mitte hamum. et eum piscem qui primus
ascenderit tolle. et aperto ore eius invenies
staterem. illum sumens da eis pro me et te.
In illa hora accesserunt discipuli ad eum xviii
secretum dicentes. Quis putas maior est in
regno celorum. et advocans ihesus parvulum sta-
tuit eum in medio eorum. et dixit. Amen
dico vobis. nisi conversi fueritis et efficiami-
ni sicut parvuli non intrabitis in regnum
celorum. Quicumque ergo humiliaverit se
sicut parvulus iste. hic est maior in regno
celorum. et qui susceperit unum parvulum

talem in noīe meo· me suscipit qui aūt
scandalizauerit unū de pusillis istis q̄ in me
credunt· expedit ei ut suspendatur mola
asinaria in collo eius· et demergatur in p̄
fundum maris· Ve mundo a scandalis· ne
cesse ē enim ut ueniant scandala· Verūp
tñ ue hōi illi p̄ quem scandalū uenit.
Si aūt manus tua uł pes tuus scanda
lizat te· abscide eum et p̄ice abs te· bo
num tibi est ad uitam ingredi debilem
uł claudum· q̄ duas manus uł duos pe
des h̄ntem mitti in ignem et̄nū· et si o
culus tuus scandalizat te· erue eū et p̄ice
abs te· bonum ē tibi cum uno oculo ī uitā
intrare· q̄ duos oculos h̄ntem mitti ī ge
hennā ignis· Videte ne contempnatis unū
ex his pusillis qui ī me c̄dunt· dico eñ
uob· quia angli eorum in celis sēp uidēt
faciē ad faciem patris mei qui in cel' est·
Venit enim filius hominis saluare q̄d
pierat· Quid uob uidetur si fuīnt ali
cui centum oues· et errauīt una ex eis
nōne relinquit nonaginta nouē ī mōn
tib· et uadit q̄rere eam que errauit· et
si contigit ut inueniet eam· amē dico ī
uob quia gaudebit sup eam mag' q̄ sup̄
nonaginta nouē que nō errauīt· Sic n̄
ē uoluntas añ p̄rem uēm qui in celis
ē ut p̄eat unus de pusillis istis·
Si aūt peccauīt in te f̄r tuus· Vade ⁊ cor
ripe eum inter te et ip̄m solum· Si te
audierit lucratus eris fratrem tuum.
Si aūt nō te audierit· adhibe tecum ad
huc unum uł duos· ut in ore duoꝝ uł trī
testiū stet omne ūbum· q̄ si nō audierit
eos dic ecc̄e· Si aūt ecc̄iam nō audierit· sit
tibi sicut ethnicus· amē dico uobis q̄cūq;
alligauītis sup t̄ram erunt ligata ī celo
et quecūq; solutis sup t̄ram erunt solu
ta et in celo· Iterum dico uob q̄ si duo
ex uob consenserint sup t̄ram· de omni re
q̄cūq; petierint fiet illis a patre meo qui
in celis ē· Vbi enim sunt duo uł tres cō
ḡgati in nomine meo· ibi sum ī medio
eorum· Tunc accedens petrus ad eum dix̄·
Dn̄e quotiens peccabit in me f̄r meus· ⁊
dimittam ei usq; septies· Dixit illi ih̄c· ñ
dico tibi usq; septies· s; usq; septuage
sies septies·
Ideo assimilatum ē regnū celorum
hōi regi qui uoluit rōnē ponē cum
suis suis· Et cum cepiss; rōnem ponē· o
milia
blatus ē unus ei qui debebat decē talēta
Cum aūt nō h̄ret unde redderet· iussit eū
dn̄s uenūdari· et uxorem eius et filios
et omnia que h̄ebat et reddi· p̄cidens aūt
suus ille rogabat eum dicens· pacienti
am habe in me· et omnia reddam tibi·
Misertus aūt dn̄s sui illius dimisit eū
et debitū dimisit ei· Egressus aūt suus
ille inuenit unū de cōsuis suis qui debe
bat ei c̄tum denarios· et tenens suffoca
bat eum dicens· Redde quod debes· et
p̄cidens conseruus eius· rogabat eum di
cens· pacientiā habe in me· et omnia ī
reddam tibi· Ille aūt noluit· s; abiit et
misit eū in carcerem· donec redderet debitū
Videntes aūt cōsui eius que fiebāt cōtris
tati sunt ualde· et uenerūt et narraue
rūt dn̄o suo· omnia que f̄ca fuerāt· tūc
uocauit illū dn̄s suus· et ait illi· Serue
neq̄· omne debitum dimisi t̄· qm̄ roga
ti me· Nō ne ergo oportuit et te misereri
conserui tui· sicut et ego tui misertus sum·
Et iratus dn̄s eius· tradidit eum torto
rib; quousq; redderet uniūsum debitū·
Sic et p̄r meus celestis faciet uob· si nō rem
sitis unusquisq; f̄ri suo de cordib; uēis.
.xix. Et f̄cm̄ ē cum consūmass; ih̄c s̄mones
istos· migrauit a galilea· et uenit ī fines
iudee t̄ns iordanen· et secute sunt turbe
multe· et curauit eos ibi· Et accesserunt ad
eum pharisei temptātes eū et dic̄tes·
Si licet hōi dimitte uxorem suā quacū
q; ex cā· qui r̄ndens ait eis· Nō legistis·
q̄ qui fecit ab initio masculū et feminā
fecit eos· et dixit· p̄pter hoc dimittet homo
p̄rem et matrem et adh̄ebit uxori sue et
erūt duo in carne una· Itaq; iā nō sunt
duo· s; una caro· Quō ergo deus coniunxit
hō nō sepet· Dicunt ei· Quid ergo moyses
mādauit dari libellū repudii· et dimit
tē· et ait illis· qm̄ moyses ad duriciam
cordis uēi p̄misit uobis dimitte uxo
res uēas· ab initio aūt nō fuit sic· Dico
aūt uob quia quicūq; dimiserit uxorem
nisi ob fornicatōē· et aliā duxerit mecha
tur· et qui dimissā duxerit mechatur·
Dicunt ei discipuli eius· Si ita ē cā homi
ni cum uxore nō expedit nubē· Qui dix̄·
Nō omnes capiunt ūbum istud· s; qui
b; datum ē· Sunt enī eunuchi qui de u
tero matris sic nati sunt· et s̄ eunuchi q̄
f̄ci s̄ ab hōib;· et s̄ eunuchi qui seip̄os ⁊

eunuchizauerūt ꝓꝑ regnū celorum. Qui
pot̄ cape capiat. Nō oms capiunt. Tūc
oblati sunt ei paruuli ut manus eis im
poneret et oraret. Discipli aūt increpabāt
eos. Ihc uo ait eis. Sinite paruulos et noli
te phibere ad me eos uenire. taliū ē enim
regnum celorum. Et cum imposuisset
eis manus abiit inde. Et ecce unus ac
cedens ait illi. Magister bone quid boni fa
ciam: ut habeam uitam eternam? Qui dixit
ei. quid me interrogas de bono: unus est
bonus deus. Si aūt uis ad uitā ingre
di. serua mandata: dixit illi. Que? Ihc aūt
dixit. Nō homicidiū facies. nō adulterabis.
nō facies furtum. Nō falsm testimoniū di
ces. honora prēm tuū et mrēm tuā. Et di
liges proximū tuū sicut teipm. Dix illi ad
olescens. omnia custodiui a iuuentute
mea. Quid adhuc m deest? Ait illi Ihc
si uis pfectus ee. uade uende omnia q̄
habes: et da paupibz. et habebis thesau
rū in celo. et ueni sequere me. Cū audis
set aūt adolescens ūbum: abiit tristis. e
rat enim hns multas possiones. Ihc aūt
dix discipulis suis. Amē dico uob qr diues
difficile intrabit in regnū celoꝝ. Et iterū
dico uob facilius ē camelum p foramē ac'
transire qͣ diuitē intrare in regnū celorū.
Auditis aūt hiis. discipli mirabantur ual
de dicentes. Quis ergo poterit saluus ee?
Aspiciens aūt Ihc dixit eis. Apud hoies
h īpossibile ē. apud deū aūt oīa possibilia
sunt. Tunc rndens petrus dixit ei. Ecce n
nos reliquimus oīa. et secuti sum te.
quid ergo erit nob? Ihc aūt dix eis. Amen
dico uob qd uos qui reliquistis oīa sequ
ti estis me in regenatōe. cū sederit filius hois
in sede maiestatis sue. sedebitis et uos sr
sedes. xii. iudicātes. xii. tribz isrl. Et omis
qui reliquerit domū. uel fres. aut sorores
aut prēm. aut mrēm. aut uxorem. aū fi
lios. aut agros. ꝓpt nom̄ mei. centuplū ac
cipiet. et uitam etnam possidebit. Multi
eīt pmi nouissimi. et nouissimi pmi. Si
mile ē regnū celoꝝ hoi prifamil qui exiit
pmo mane conducē opaṙios in uineā suā.
Conuētōe aūt fcā cū opaṙiis ex denario di
urno. misit eos in uineā suā. Et egssus
circa horam tciam: uidit alios stantes in
foro ociosos et illis dixit. Ite et uos in ui
neam meam. et quod iustū fuit dabo n
uobis. Illi aūt abierūt. Iterū aūt exiit
circa sextam et nonam horam. et fecit si
militer. Circa. xi. horam uero exiit. et inue
nit alios stantes. et dixit illis. quid h sta
tis tota die ociosi? Dicunt ei. qr nemo n
nos cōduxit. Dixit illis. ite et uos i uineā
meam. Cū sero aūt factum eēt dix dns
uinee pcuratori suo. Voca opaṙios. et redde
illis mercedem. Incipiens a nouissimis
usq; ad pmos. Cum uenissent ergo qui
circa undecimā horam uenerant accepe
runt singulos denarios. Venientes aūt
et primi arbitrati sunt qd plus essent ac
cepturi. Acceperunt aūt et ipsi singulos de
narios. Et accipientes murmurabant
adusus prēm familias dicentes. hii nouis
simi una hora fecerūt. et pares illos nob
fecisti. qui portauimꝰ pondus diei et es
tus? At ille rndens uni eoꝝ dix. Amice n
facio t iniuriā. Nonne ex denario conue
nisti mecum? Tolle qd tuū ē et uade. Volo aūt
et huic nouissimo dare sicut et tibi. aut
nō licet m quod uolo facē? An oculus t
tuus neqͣ est qr ego bonus sum? Sic erūt
nouissimi primi. et pmi nouissimi. Mul
ti enim sunt uocati. pauci uo electi.
Et ascendens Ihc ierosolimam. assump
sit xii. discipulos suos secreto. et ait illis
Ecce ascendimꝰ ierosolimā et filius hois
tradetur principibz sacerdotum. et scribis
et cōdempnabunt eū morte. et tradent eū
gentibz ad deludendū et flagellandū. et cru
cifigendum. et tcia die resurget. Tunc ac
cessit ad eum mater filioꝝ zebedei cū filiis
suis adorans et petens aliquid ab eo. Qui
dixit ei. quid uis? Ait illi. Dic ut sedeant
hii duo filij mei. unus ad dexteram tuam
et alius ad sinistram in regno tuo. Rn
dens aūt Ihc dixit. Nescitis quid petatis
potestis bibē calicem quē ego bibiturꝰ
sum? Dicunt ei. possumus. Ait illis. calicē
quidē meū bibetis. sedē ad dextām uel ad
sinistram: nō ē meū dare uob. sz quibꝰ
paratū ē a prē meo. Et audientes decē indig
nati sunt de duobz frībz. Ihc aūt uocauit
eos ad se. et ait. Scitis qr principes gentiū
dominantur eorum. et qui maiores sunt
exercent in eos. Nō ita erit int uos. sz quicū
qz uoluerit int uos maior eē al' fieri. sit ur
minister. Et qui uoluerit int uos pmus eē
erit ur seruus. sicut filius hois nō uenit minist
rari. sz ministrare. et dare aiām suā redempti
onē p multis. Vos aūt queritis de pusillo

ciescere. et de magnis maiores esse. Intrans
autem ad cenam noli recumbere in locis eminen
tibus: ne forte clarior te superveniat. et ac
cedens qui ad cenam vocavit te dicat
tibi. Adhuc deorsum accede et confu
sus. Si autem in loco inferiori recubueris. et su
pervenerit humilior te dicet tibi qui te ad ce
nam invitavit. accede adhuc sursum
et hec erit tibi utilius. Et egredientibus
eis ab iericho: secuta est eum turba multa
et ecce duo ceci sedentes secus viam. au
dierunt quia ihesus transiret. et clamave
runt dicentes. domine miserere nostri fili david
turba autem increpabat eos ut tacerent. at
illi magis clamabant dicentes. domine mise
rere nobis fili david. et stetit ihesus et vocavit e
os et ait. Quid vultis ut faciam vobis? Dicunt
illi. domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus
autem illorum ihesus tetigit oculos eorum. et
confestim viderunt et secuti sunt eum. Et
xxi cum appropinquassent iherosolimis et venisset
bethphage ad montem oliveti. tunc ihesus
misit duos discipulos dicens eis. Ite in
castellum quod contra vos est. et statim inve
nietis asinam alligatam. et pullum cum
ea. Solvite et adducite michi. et si quis vobis
aliquid dixerit. dicite quia dominus his opus habet
et confestim dimittet eos. Hoc autem
totum factum est ut adimpleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Dicite filie syon. Ec
ce rex tuus venit tibi mansuetus. et sedens
super asinam et pullum filium subiugalis.
Euntes autem discipuli fecerunt sicut pre
cepit illis ihesus. et adduxerunt asinam et pul
lum. et imposuerunt super eos vestimenta
sua. et eum desuper sedere fecerunt. Plurima
autem turba straverunt vestimenta sua in
via. alii autem cedebant ramos de arboribus
et sternebant in via. Turbe autem que pre
cedebant et que sequebantur clama
bant dicentes. osanna filio david. Bene
dictus qui venit in nomine domini. osanna
in altissimis. Et cum intrasset iherosolimam
commota est universa civitas dicens. quis
est hic? Populi autem dicebant. hic est ihesus pro
pheta a nazareth galilee. Et intravit ihesus
in templum dei. et eiciebat omnes venden
tes. et ementes in templo. et mensas nummu
lariorum et cathedras vendentium colum
bas evertit et dixit eis. Scriptum est domus
mea domus orationis vocabitur. Vos
autem fecistis illam speluncam latronum. Et
accesserunt ad eum ceci et claudi in templo
et sanavit eos. Videntes autem principes
sacerdotum et scribe mirabilia que fecit.
et pueros clamantes et dicentes. osanna
filio david indignati sunt et dixerunt
ei. audis quid isti dicunt? Ihesus autem dicit
eis. Utique. numquam legistis: quia ex ore infantium
et lactantium perfecisti laudem? Et relictis
illis abiit foras extra civitatem in bethani
am ibique mansit et docebat eos de regno
dei. Mane autem revertens in civitatem e
suriit. Et videns fici arborem unam secus
viam venit ad eam. et nichil invenit in
ea nisi folia tantum. Et ait illi. Numquam ex te
fructus nascatur in sempiternum. Et arefac
ta est continuo ficulnea. et videntes disci
puli mirati sunt dicentes. quomodo continuo a
ruit. Respondens autem ihesus ait eis. Amen dico
vobis si habueritis fidem. et non hesitaveritis
non solum de ficulnea facietis. sed et si mon
ti huic dixeritis tolle et iacta te in mare
et fiet. et omnia quecumque petieritis in ora
tione credentes. accipietis. Et cum venis
set in templum accesserunt ad eum docentem
principes sacerdotum et seniores populi di
centes. In qua potestate hec facis? Et quis
dedit tibi hanc potestatem? Respondens ihesus dixit
illis. Interrogabo vos. et ego unum sermonem
quem si dixeritis michi. et ego dico vobis in qua
potestate hec facio. Baptismum iohannis
unde erat e celo an ex hominibus? At il
li cogitabant inter se dicentes. Si dixerimus
e celo. dicet nobis. quare non credidistis illi?
Si autem dixerimus e celo dicet nobis. ex homi
bus. timemus turbam. omnes enim ha
bent iohannem sicut prophetam. et respon
dentes ihesu dixerunt. Nescimus. Ait illis et ipse.
Nec ego dico vobis in qua potestate hec fa
cio. Quid autem vobis videtur? Homo quidam
habebat duos filios. et accedens ad primum
dixit. fili vade operare in vineam meam.
Ille autem respondens ait. Nolo. postea autem pe
nitentia motus abiit. accedens autem ad al
terum dixit similiter. At ille respondens ait.
Eo domine et non ivit. Quis ex duobus fecit
voluntatem patris? Dicunt ei. primus.
Dicit illis ihesus. amen dico vobis. quia pu
blicani et meretrices precedunt vos in regno
dei. Venit enim ad vos iohannes in via iu
stitie. et non credidistis ei. publicani autem
et meretrices crediderunt ei. Vos autem viden
tes. nec penitentiam habuistis postea ut crede

retis ei. ¶ Aliam parabolam audite. Homo
erat paterfamilias qui plantavit vineam. et
sepem circumdedit eam. et fodit in ea torcu
lar. et edificavit turrem. et locavit eam
agricolis. et peregre profectus est. Cum autem
tempus fructuum appropinquasset: misit ser
vos suos ad agricolas. ut acciperent fruc
tus eius. Et agricole apprehensis servis eius
alium ceciderunt. alium vero occiderunt. ali
um vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos
plures prioribus. et fecerunt similiter. Novis
sime autem misit ad eos filium suum dicens.
Verebuntur filium meum. Agricole autem
videntes filium dixerunt intra se. Hic
est heres. venite occidamus eum. et habe
bimus hereditatem eius. Et apprehensum eum
eiecerunt extra vineam et occiderunt. Cum
ergo venerit dominus vinee quid faciet agrico
lis illis? Aiunt illi. malos male perdet. et
vineam suam locabit aliis agricolis.
qui reddant ei fructum temporibus su
is. Dicit illis Ihesus. Numquam legistis in scrip
turis. Lapidem quem reprobaverunt edifican
tes hic factus est in caput anguli: A domi
no factum est istud. et est mirabile in oculis
nostris. Ideo dico vobis quia auferetur a vobis reg
num dei. et dabitur genti facienti fruc
tus eius. Et qui ceciderit super lapidem is
tum confringetur. super quem vero ceciderit
conteret eum. Et cum audissent prin
cipes sacerdotum et pharisei parabolas eius
cognoverunt quod de ipsis diceret. et querentes
eum tenere. timuerunt turbas. quoniam sicut pro
phetam eum habebant. Et respondens Ihesus
dixit iterum in parabolis dicens eis. Simi
le factum est regnum celorum homini regi qui
fecit nuptias filio suo: et misit servos su
os vocare invitatos ad nuptias. et no
lebant venire. Iterum misit alios servos di
cens. Dicite invitatis: Ecce prandium meum
paravi. tauri mei et altilia occisa. et omnia
parata. venite ad nuptias. Illi autem ne
glexerunt. et abierunt. unus in villam
suam. alius vero in negotiationem suam. Reli
qui vero tenuerunt servos eius. et contume
liis affectos occiderunt. Rex autem cum audis
set iratus est. et missis exercitibus suis. per
didit homicidas illos. et civitatem illorum
succendit. Tunc ait servis suis. Nuptie quidem
parate sunt. sed qui invitati erant non fuerunt
digni. Ite ergo ad exitus viarum. et quos
cumque inveneritis: vocate ad nuptias. Et e

gressi servi eius in vias: congrega
verunt omnes quos invenerunt malos et bo
nos. et implete sunt nuptie discumbentium.
Intravit autem rex ut videret discumben
tes. et vidit hominem non vestitum veste
nuptiali. et ait illi. Amice quomodo huc intras
ti non habens vestem nuptialem? At ille ob
mutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis
pedibus eius et manibus: mittite eum in
tenebras exteriores. ibi erit fletus et stri
dor dentium. Multi enim sunt vocati
pauci vero electi.

Tunc abeuntes pharisei consilium
inierunt ut caperent eum in sermone
Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis
dicentes. Magister scimus quia verax es et
viam dei in veritate doces. et non est tibi cura
de aliquo. non enim respicis personam hominum
Dic ergo nobis quid tibi videtur. Licet censum
dari cesari an non? Cognita autem Ihesus nequi
cia eorum dixit. Quid me temptatis y
pocrite? Ostendite mihi numisma census.
At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis
Ihesus. Cuius est ymago hec. et superscriptio? Di
cunt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite
ergo que sunt cesaris cesari. et que sunt
dei deo. Et audientes mirati sunt. et relicto
eo abierunt. ¶ In illo die accesserunt
ad eum saducei qui dicunt non esse resur
rectionem. Et interrogaverunt eum dicen
tes. Magister moyses dixit. Si quis mortuus
fuerit non habens filium ut ducat frater eius uxo
rem illius. et suscitet semen fratri suo. Erant
autem apud nos septem fratres. et primus uxo
re ducta defunctus est. et non habens semen
reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter et
secundus. et tertius usque ad septimum. Novis
sime autem omnium et mulier defuncta
est. In resurrectione ergo cuius erit de septem
uxor? omnes enim habuerunt eam. Respondens
autem Ihesus ait illis. Erratis nescientes scrip
turas. neque virtutem dei. In resurrectione
enim neque nubent neque nubentur. sed sunt
sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem
mortuorum non legistis quod dictum est a deo
dicente vobis. Ego sum deus abraham. et deus
ysaac et deus iacob. Non est deus mortuorum
sed viventium. Et audientes turbe mirabun
tur in doctrina eius. Pharisei autem audien
tes quod silentium imposuisset Ihesus saduce
is. convenerunt in unum. et interrogavit
unus ex eis legis doctor temptans eum

magister quod est mandatum magnum in lege?
Ait illi Ihesus. Diliges dominum deum tuum ex toto
corde tuo, et in tota anima tua, et in to
ta mente tua. Hoc est maximum et primum man
datum. Secundum autem simile est huic. Dili
ges proximum tuum sicut te ipsum. In his du
obus mandatis universa lex pendet et prophete.
Congregatis autem phariseis interrogavit
eos Ihesus dicens. Quid vobis videtur de
Christo? cuius filius est? Dicunt ei David. Ait
illis. Quomodo ergo David in spiritu vocat e
um dominum dicens: Dixit dominus domino meo
sede a dextris meis, donec ponam inimi
cos tuos scabellum pedum tuorum? Si
ergo David vocat eum dominum, quomodo filius
eius est? Et nemo poterat respondere ei verbum,
neque ausus fuit quisquam ex illa die eum
c. xxiii. amplius interrogare. Tunc Ihesus locutus
est ad turbas et ad discipulos suos dicens.
Super cathedram Moysi sederunt scribe et
pharisei. Et omnia ergo quecumque dixerint vo
bis servate et facite. Secundum vero opera eorum
nolite facere. Dicunt enim et non faciunt.
Alligant autem onera gravia et importa
bilia, et imponunt in humeros hominum; di
gito autem suo nolunt ea movere. Omnia
vero opera faciunt sua ut videantur ab ho
minibus. Dilatant enim filacteria sua, et ma
gnificant fimbrias. Amant autem primos
recubitus in cenis, et primas cathedras
in synagogis, et salutationes in foro, et vo
cari ab hominibus rabi. Vos autem nolite
vocari rabi. Unus est enim magister vester: omnes
autem vos fratres estis. Et patrem nolite vo
care vobis super terram. Unus est enim pater vester qui
in celis est. Nec vocemini magistri, quia
magister vester unus est Christus. Qui maior
est vestrum erit vester minister. Qui autem se exalta
verit, humiliabitur: et qui se humiliaverit
exaltabitur. Ve vobis scribe et pharisei y
pocrite, qui devoratis domos viduarum
et simulantes longam orationem. Propter hoc ac
cipietis dampnationem maiorem. Ve autem
vobis scribe et pharisei ypocrite qui clauditis
tis regnum celorum ante homines. Vos enim non intra
tis, nec introeuntes sinitis intrare.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite quia cir
cuitis mare et aridam, ut faciatis unum
proselitum: et cum fuerit factus, facitis eum
filium gehenne duplo quam vos. Ve vobis duces
ceci qui dicitis: Quicumque iuraverit per tem
plum nichil est. Qui autem iuraverit in au
ro templi, debet. Stulti et ceci. Quid enim
maius est, aurum, an templum quod sanctifi
cat aurum? Et quicumque iuraverit in altari,
nichil est. Quicumque autem iuraverit in dono
quod est super illud, debet. Ceci. Quid enim
maius est, donum, an altare quod sanctificat
donum? Qui ergo iurat in altari, iurat
in eo, et in omnibus que super illud sunt. Et
qui iuraverit in templo, iurat in illo, et
in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in ce
lo, iurat in throno dei, et in eo qui sedet
super eum. Ve vobis scribe et farisei ypocri
te, qui decimatis mentam et anetum et cimi
num, et reliquistis que graviora sunt le
gis, iudicium et misericordiam et fidem. Hec
oportuit facere, et illa non omittere.
Duces ceci excolantes culicem, came
lum autem transglutientes. Ve vobis scribe
et pharisei ypocrite, qui mundatis quod
deforis est calicis et parapsidis; intus autem
pleni estis rapina et iniquitate. Et immun
dicia. Pharisee cece, munda prius quod
intus est calicis et parapsidis, ut fiat et id
quod deforis est mundum. Ve vobis scribe et
pharisei ypocrite, quia similes estis sepul
cris dealbatis, que foris apparent hominibus
speciosa, intus vero sunt plena ossibus mor
tuorum et omni spurcicia. Sic et vos a
foris quidem paretis hominibus iusti: intus autem
pleni estis ypocrisi et iniquitate. Ve vobis
scribe et pharisei ypocrite, qui edificatis se
pulcra prophetarum, et ornatis monumenta
iustorum, et dicitis: Si fuissemus in diebus pa
trum nostrorum, non essemus socii eorum in
sanguine prophetarum. Itaque testimonio
estis vobismet ipsis, quia filii estis eorum
qui prophetas occiderunt. Et vos implete
mensuram patrum vestrorum. Serpentes genimi
na viperarum, quomodo fugietis a iudicio ge
henne? Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas, et ex illis occidetis
et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in
synagogis vestris, et persequemini de civi
tate in civitatem: ut veniat super vos
omnis sanguis iustus qui effusus est super
terram, a sanguine Abel iusti usque ad san
guinem Zacharie filii Barachie, quem occi
distis inter templum et altare. Amen dico
vobis, venient hec omnia super generationem istam.
Ierusalem Ierusalem, que occidis prophetas, et lapidas
eos qui ad te missi sunt, quotiens vo
lui congregare filios tuos, quemadmodum gallina

gat pullos suos sub alas et noluisti.
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.
Dico enim vobis non me videbitis amodo donec
dicatis benedictus qui venit in nomine
domini. Et egressus Iesus de templo ibat. et ac
cesserunt ad eum discipuli eius. ut osten
derent ei edificationem templi. Ipse autem respon
dens dixit eis. Videtis hec omnia. Amen
dico vobis non relinquetur hic lapis super
lapidem qui non destruatur.
Sedente autem eo super montem Olive
ti. accesserunt ad eum discipuli secre
to dicentes. Dic nobis quando hec erunt. et quod si
gnum adventus tui et consummationis se
culi. Et respondens Iesus dixit eis. Videte ne
quis vos seducat. Multi enim venient in
nomine meo dicentes ego sum Christus. et multos
seducent. Audituri autem estis prelia et o
piniones preliorum. Videte ne turbemini.
Oportet enim hec fieri. sed nondum est finis. Con
surget enim gens in gentem. et regnum
in regnum. et erunt pestilentie et fames
et terremotus per loca. Hec autem omnia initia
sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribu
lationem et occident vos. et eritis odio
omnibus gentibus propter nomen meum. et tunc
scandalizabuntur multi. et invicem se tra
dent. et odio habebunt invicem. et multi
pseudoprophete surgent et seducent multos.
et quoniam habundabit iniquitas. refrigescet
caritas multorum. qui autem permanserit us
que in finem. hic salvus erit. et predicabitur
hoc evangelium regni in universo orbe in
testimonium omnibus gentibus. et tunc veniet
consummatio.
Cum ergo videritis abhominationem
desolationis que dicta est a Danie
le propheta. stantem in loco sancto. qui legit in
telligat. tunc qui in Iudea sunt fugiant
ad montes. et qui in tecto non descendat
tollere aliquid de domo sua. et qui in agro
non revertatur tollere tunicam suam.
Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis
diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra
hyeme vel sabbato. Erit enim tunc tribu
latio magna. qualis non fuit ab initio
mundi usque modo. neque fiet. et nisi breviati
fuissent dies illi non fieret salva omnis
caro. sed propter electos breviabuntur dies
illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce hic est Christus
aut ecce illic nolite credere. Surgent enim
pseudochristi et pseudoprophete. et dabunt
signa magna et prodigia. ita ut in errorem
inducantur si fieri potest etiam electi. Ecce predi
xi vobis. Si ergo dixerint vobis. ecce in deserto
est nolite exire. Ecce in penetralibus nolite
credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente
et paret usque in occidentem. ita erit et ad
ventus filii hominis. Ubicumque fuerit
corpus ibi congregabuntur aquile. Sta
tim autem post tribulationem dierum illorum
et sol obscurabitur. et luna non dabit
lumen suum. et stelle cadent de celo. et vir
tutes celorum commovebuntur. et tunc
parebit signum filii hominis in celo
et tunc plangent omnes tribus terre. et
videbunt filium hominis venientem in
nubibus celi cum virtute magna et ma
iestate. et mittet angelos suos cum tuba
et voce magna. et congregabunt electos
eius. a quattuor ventis a summis celorum
usque ad terminos eorum. Ab arbore autem
fici discite parabolam. Cum iam ramus
eius tener fuerit. et folia nata. scitis quia
prope est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia
scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis
quia non preteribit hec generatio donec omnia fi
ant. Celum et terra transibunt. verba autem
mea non preteribunt. De die autem illa et ho
ra nemo scit neque angeli celorum. nisi pater
Sicut autem in diebus Noe ita solus.
erit adventus filii hominis. Sicut
enim erant in diebus ante diluvium
comedentes et bibentes. nubentes et nup
tis tradentes usque ad eum diem quo in
travit in archam Noe. et non cognoverunt
donec venit diluvium et tulit omnes. Ita
erit et adventus filii hominis. Tunc
duo erunt in agro. unus assumetur et
unus relinquetur. Due molentes in mo
la. una assumetur et una relinquetur. et
duo in lecto unus assumetur et unus
relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua
hora dominus vester venturus sit.
Illud autem scitote quoniam si sciret paterfa
milias qua hora fur venturus esset
vigilaret utique et non sineret perfodi do
mum suam. Ideo et vos estote parati. quia
nescitis qua hora filius hominis venturus
est. Quis putas est fidelis servus et pru
dens quem constituit dominus suus super fa
miliam suam. ut det illis cibum in tempore.
Beatus ille servus quem cum venerit dominus e
ius sic facientem. Amen dico vobis quoniam

sup omia bona sua cōstituet eum. Si aūt
dixit malus servus ille in corde suo: morā
facit dns meus venire. et ceperit percutere cō
servos suos. manducet aūt et bibat cū
ebriosis. veniet dns servi illius in die
qua nō sperat et hora qua ignorat. et di
videt eū. partemq; eius ponet cū ypocritis
Illic erit fletus et stridor dentium. Tunc
simile erit regnum celorum .x. virgini
bus que accipientes lampades suas: ex
ierunt obviam sponso et sponse. Quinq;
aūt ex eis erant fatue. et quinq; prudē
tes. Sz quinq; fatue acceptis lāpadibus
nō sumpserūt oleum secū. Prudentes
vo acceperunt oleum in vasis suis cum
lāpadibz. Moram aūt faciente sponso:
dormitaūrunt omēs et dormierūt. Media
aūt nocte clamor factus ē. Ecce sponsus
venit. exite obviam ei. Tunc surrexerūt
omēs virgines ille. et ornaūrunt lampa
des suas. Fatue autem sapientibz dixerūt
date nb de oleo vrō qm lampades nre ex
tinguūtur. Responderunt prudentes dicētes.
Ne forte nō sufficiat nb et vb. ite potius
ad vendentes. et emite vob. Dum aūt
irent emere. venit sponsus. et que para
te erant intraūrunt cum eo ad nuptias. et
clausa est ianua. Novissime aūt veni
unt et relique virgines dicentes. Dne dne
aperi nob. At ille respondens ait. Amē dico vb
nescio vos. Vigilate itaq; q: nescitis diē
Sicut enim homo peregre pro | Neq; horā.
ficiscens vocavit servos suos et tradidit
illis bona sua. et uni dedit quinq; talen
ta. alii aūt duo. alii vo unū. Unicuiq;
scdm propriā virtutem. et pfectus ē statim.
Abiit aūt qui quinq; talenta acceperat. et
operatus est in eis. et lucratus est alia quīq;
Similit et qui duo acceperat lucratus
ē alia duo. Qui aūt unū acceperat abiens
fodit in terram. et abscondit pecuniā dnī
sui. Post multū vo temporis venit dns
servorum illorum. et posuit rōnē cum
eis. Et accedens qui quinq; talenta ac
ceperat. obtulit alia quinq; talenta dicēs
Dne quinq; talenta tradidisti m. ecce a
lia quinq; sup lucratus sum. Ait illi dns
eius. Euge bone serve et fidelis: quia sup
pauca fuisti fidelis. supra multa te consti
tuam. Intra in gaudiū dnī tui. Accessit
aūt et qui duo talenta acceperat et ait.
Dne duo talenta tradidisti m. ecce alia

duo sup lucratus sum. Ait illi dns eius.
Euge serve bone et fidelis q: sup pauca fu
isti fidelis sup multa te constituam. in
tra in gaudium dnī tui. Accedens aūt
et qui unū talentū acceperat. ait. Do
mine. scio q: homo durus es. metis ubi nō
seminasti. et congregas ubi nō sparsisti.
Et timens abii. et abscondi talentū tuū
in terram. Ecce habes qd tuū ē. Respondens aūt
dns eius et dixit. Serve male et piger
sciebas q: meto ubi nō seminavi. et con
grego ubi nō sparsi. oportuit te ergo mit
tere pecuniam meam numulariis. et ego
veniens recepissem utiq; quod meū ē
cū usura. Tollite itaq; ab eo talentū. et
date ei qui hz .x. talenta. Omi enim hnti dabi
tur et habundabit. ei aūt qui nō hz: et qd vi
detur habere auferetur ab eo. Et inutilē servū
eicite in tenebras exteriores. Illic erit fle
tus et stridor dentium. Cum aūt venerit fi
lius hominis in maiestate sua. et omēs angeli
cū eo: tunc sedebit sup sedem maiestatis
sue. Congregabuntur añ eum omnes gētes
et separabit eos ab invicem. sicut pastor
segregat oves ab edis. Et statuet oves quidē
a dextris suis. edos aūt a sinistris. Tunc di
cet rex hiis qui a dextris eius erūt. Veni
te benedicti patris mei. possidete paratū vb
regnum a constitutione mundi. Esurivi enī
et dedistis m manducare. Sitivi. et dedis
tis m bibere. Hospes eram et collegistis me.
Infirmus. et visitastis me. In carcere eram
et venistis ad me. Tunc respondebūt ei iusti
dicentes. Dne qn te vidimus esurientē et
pavimus: sitientem. et dedimus tibi potū?
Qn aūt te vidimus hospitem. et collegi
mus te: aut nudū. et cooperuimus te. aūt
qn vidimus te infirmū. aut in carcerē. et
venimus ad te. Et respondens rex. dicet ill
Amē dico vb q̄diu fecistis uni de hiis fra
tribus meis minimis. m fecistis. Tunc dicet
et hiis qui a sinistris eius erunt. Dis
cedite a me maledicti in ignē eternum q
paratus ē diabolo et angelis eius. Esurivi
enim et nō dedistis m manducare. Siti
vi. et nō dedistis m potū. Hospes eram
et nō collegistis me. nudus. et nō coopu
istis me. Infirmus et in carcerē. et nō vi
sitastis me. Tunc respondebunt ei ipsi dicē
tes. Dne qn te vidimus esurientem.
aut sitientem. aut hospitem. aut nu
dū. aut infirmū. vel in carcerē. et non

ministravimus tibi? Tunc respondebit illis di-
cens: Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni
de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt
hii in supplicium eternum; iusti autem in
vitam eternam. Et factum est cum consumma-
xxvi sset Ihesus sermones hos omnes, dixit discipulis
Scitis quia post biduum suis.
pascha fiet, et filius hominis tra-
detur ut crucifigatur. Tunc congregati
sunt principes sacerdotum et seniores popu-
li in atrium principis sacerdotum, qui di-
cebatur Cayphas, et consilium fecerunt
ut Ihesum dolo tenerent et occiderent. Dice-
bant autem: Non in die festo, ne forte tumul-
tus fieret in populo. Cum autem esset Ihesus
in Bethaniam in domo Symonis leprosi, ac-
cessit ad eum mulier habens alabaus-
trum unguenti preciosi, et effudit super
caput eius ipsius recumbentis. Videntes
autem discipuli indignati sunt dicentes:
Ut quid perditio hec? Potuit enim istud
venundari multum et dari pauperibus. Sci-
ens autem Ihesus ait illis: Quid molesti estis
huic mulieri? Opus bonum operata est in me.
Nam semper pauperes habetis vobiscum; me autem
non semper habebitis. Mittens enim hec un-
guentum hoc in corpus meum, ad sepe-
liendum me fecit. Amen dico vobis, ubicumque pre-
dicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo,
dicetur et quod hec fecit in memoriam eius.
Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur Iu-
das Scarioth ad principes sacerdotum et
ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego eum
vobis tradam? At illi constituerunt ei tri-
ginta argenteos. Et exinde querebat
opportunitatem ut eum traderet. Prima autem
die azimorum accesserunt discipuli ad Ihesum
dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere
pascha? At Ihesus dixit: Ite in civitatem ad quemdam,
et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum
prope est; apud te facio pascha cum discipulis
meis. Et fecerunt discipuli sicut consti-
tuit illis Ihesus, et paraverunt pascha. Vespere
autem facto discumbebat cum xii discipulis;
et edentibus illis dixit: Amen dico vobis, quia unus
vestrum me traditurus est. Et contristati
valde ceperunt singuli dicere: Numquid ego
sum, domine? At ipse respondens ait: Qui intingit
manum mecum in parapside, hic me tradet. Filius
quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo;
ve autem homini illi per quem filius hominis tra-
detur. Bonum erat ei si natus non fuisset homo
ille. Respondens autem Iudas qui tradidit eum
dixit: Numquid ego sum, rabbi? Ait illi: Tu di-
xisti. Cenantibus autem eis accepit Ihesus pa-
nem et benedixit ac fregit deditque discip-
ulis suis et ait: Accipite et comedite: hoc
est corpus meum. Et accipiens calicem
gratias egit et dedit illis dicens: Bibite ex hoc
omnes. Hic est enim sanguis meus no-
vi testamenti, qui pro multis effundetur in remis-
sionem peccatorum. Dico autem vobis: non bi-
bam amodo de hoc genimine vitis usque in diem
illum cum illud bibam novum in regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in montem
Oliveti. Tunc dixit illis Ihesus: Omnes vos scan-
dalum patiemini in me in ista nocte. Scrip-
tum est enim: Percutiam pastorem, et disper-
gentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, pre-
cedam vos in Galileam. Respondens autem
Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fu-
erint in te, ego numquam scandalizabor. Ait il-
li Ihesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam
gallus cantet ter me negabis. Ait illi
Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum,
non te negabo. Similiter et omnes discipuli di-
xerunt. Tunc venit Ihesus cum illis in villam
que dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis:
Sedete hic donec vadam illuc et orem.
Et assumpto Petro et duobus filiis Zebe-
dei cepit contristari et mestus esse. Tunc
ait illis: Tristis est anima mea usque ad
mortem; sustinete hic et vigilate mecum.
Et progressus pusillum procidit in faciem suam
orans et dicens: Pater mi, si possibile est,
transeat a me calix iste; verumptamen non sicut
ego volo, sed sicut tu. Et venit ad disci-
pulos suos et invenit eos dormientes,
et dixit Petro: Sic non potuistis una hora
vigilare mecum? Vigilate et orate ut
non intretis in temptationem; spiritus quidem
promptus est, caro autem infirma. Iterum
secundo abiit et oravit dicens: Pater mi,
si non potest hic calix transire nisi bibam
illum, fiat voluntas tua. Et venit i-
terum et invenit eos dormientes; erant
enim oculi eorum gravati. Et relictis eis i-
terum abiit et oravit tertio eundem sermo-
nem dicens. Tunc venit ad discipulos
suos et ait illis: Dormite iam et requies-
cite. Ecce appropinquavit hora, et filius
hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite, eamus; ecce appropinquavit qui
me tradet. Adhuc ipso loquente, ecce

iudas unus de duodecim venit et cum eo
turba multa cum gladiis et fustibus mis
si a principibus sacerdotum et senioribus po
puli. Qui autem tradidit illum dedit illis
signum dicens. Quemcumque osculatus fu
ero ipse est tenete eum. Et confestim accedens
ad ihesum dixit. Ave rabbi. et osculatus est
eum. Dixitque illi ihesus. Amice ad quod venis
ti. Tunc accesserunt et manus iniecerunt
in ihesum et tenuerunt eum. Et ecce unus
ex his qui erant cum ihesu extendens ma
num exemit gladium suum. et percussit servum
principis sacerdotum. et amputavit au
riculam eius. Tunc ait illi ihesus. Converte
gladium tuum in locum suum. omnes enim qui
acceperint gladium gladio peribunt. An
putas quia non possum rogare patrem meum
et exhibebit mihi plusquam duodecim legiones
angelorum. Quomodo ergo implebuntur scripture
quia sic oportet fieri. In illa hora dixit ihesus
turbis. Tamquam ad latronem existis cum
gladiis et fustibus comprehendere me. Cotidi
e apud vos sedebam docens in templo. et
non me tenuistis. Sed hec est hora vestra et potes
tas tenebrarum. Hoc autem totum factum est ut
implerentur scripture prophetarum. Tunc disci
puli omnes relicto eo fugerunt. At il
li tenentes ihesum duxerunt ad caypham prin
cipem sacerdotum ubi scribe et seniores
convenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe
usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus
intro sedebat cum ministris ut videret finem.
Principes autem sacerdotum et omne consilium quere
bant falsum testimonium contra ihesum ut eum mor
ti traderent. et non invenerunt cum multi falsi
testes accessissent. Novissime autem vene
runt duo falsi testes et dixerunt. Hic dixit
possum destruere templum dei et post triduum reedi
ficare illud. Et surgens princeps sacerdotum
ait illi. Nichil respondes ad ea que isti adversum
te testificantur. Ihesus autem tacebat. Et princeps
sacerdotum ait illi. Adiuro te per deum vivum
ut dicas nobis si tu es christus filius dei. Dixit
illi ihesus. Tu dixisti. Verumptamen dico vobis
amodo videbitis filium hominis seden
tem a dextris virtutis dei et venientem
in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum
scidit vestimenta sua dicens. Blasphema
vit. quid adhuc egemus testibus. Ecce nunc
audistis blasphemiam. Quid vobis videtur.
At illi respondentes dixerunt. Reus est mor
tis. Tunc expuerunt in faciem suam

eius. et colaphis eum ceciderunt. Alii autem
palmas in faciem dederunt dicentes. Prophe
tiza nobis christe quis est qui te percussit. Petrus autem
sedebat foris in atrio. et accessit ad eum
una ancilla dicens. Et tu cum ihesu nazare
no eras. At ille negavit coram omnibus dicens
Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ia
nuam. vidit eum alia ancilla. et ait his
qui erant ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterum negavit cum iuramento. quia non novi
hominem. Et post pusillum accesserunt qui sta
bant et dixerunt petro. Vere et tu ex illis es.
nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc
cepit detestari et iurare quia non novisset ho
minem. Et continuo gallus cantavit. Et re
cordatus est petrus verbi ihesu quod dixerat.
Priusquam gallus cantet ter me negabis. Et
egressus foras flevit amare. XXIII

Mane autem facto consilium inierunt omnes
principes sacerdotum et seniores populi
adversus ihesum ut eum morti traderent. Et vinc
tum adduxerunt eum et tradiderunt pontio
pylato presidi. Tunc videns iudas qui eum
tradidit quod dampnatus esset. penitentia ductus
retulit triginta argenteos principibus
sacerdotum et senioribus populi dicens. Peccavi
tradens sanguinem iustum. At illi dixe
runt. Quid ad nos tu videris. Et proiectis ar
genteis in templo recessit. Et abiens laqueo
se suspendit. Principes autem sacerdotum ac
ceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mit
tere in corbanam quia pretium sanguinis est. Con
silio autem inito emerunt ex illis agrum figuli
in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager
ille lingua eorum acheldemach. hoc est ager san
guinis usque in hodiernum diem. Tunc im
pletum est quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem. et acceperunt triginta argenteos
pretium appreciati quem appreciaverunt a filiis israel. Et
dederunt eos in agro figuli sicut constituit
mihi dominus. Ihesus autem stetit ante presidem. et interroga
vit eum preses dicens. Tu es rex iudeorum. Di
xit ei ihesus. Tu dicis. Et cum accusaretur a prin
cipibus sacerdotum et senioribus. nichil respondit.
Tunc dixit illi pilatus. Non audis quanta ad
versum te dicunt testimonia. Et non respondit ei ad
ullum verbum. ita ut miraretur preses vehemen
ter. Per diem autem sollempnem consueverat
preses dimittere populo unum vinctum quem vo
luissent. Habebat autem tunc vinctum insignem qui
dicebatur barrabas. qui propter homicidium
missus fuerat in carcerem. Congregatis ergo ill

dix pilatus. quē uultis dimittā uob bar
rabā an ihm qui dr xps. Sciebat enī q p inui
diam tradidiſſent eum. Sedente aūt p
tribunali illo. miſit ad illū uxor eius di
cens. Nichil tibi et iuſto illi. Multa enī paſſa
ſū hodie p uiſum ꝓp eū. Principes aūt
ſacerdotum et ſeniores pſuaſerūt ppłis.
ut peterēt barabā: ihm uo pderēt. Respondēs
aūt pſes ait illis. Quē uultis uob de duo
bus dimitti? At illi dixerunt. barabam.
Dixit ill' pilatus. quid igitur faciā de
ihu qui dicitur xps. Dicunt omnes cruci
figatur. Ait illis pſes. Quid enī mali fecit
At illi mag' clamabant dicentes. Crucifi
gatur. Videns autē pilatus quia nichil
pficeret. ſ; mag' tumultus fieret. Accepta
aqua lauit manus ſuas coram ppło dicēs
Innocens ego ſum a ſanguine iuſti huī'
uos uidētis. Et reſpondens uniuerſus ppłs
dixit. ſanguis eius ſup nos. et ſup filios
nros. Tunc dimiſit illis barabā. ihm aūt
flagellatū tradidit eis ut crucifigeretur.
Tunc milites pſidis ſuſcipientes ihm i
ptorio. congregauerūt ad eum uniuerſā cohor
tem. Et exuentes eum clamidē coccineā
circūdederūt ei. Et plectētes coronā de ſpi
nis poſuerūt ſup caput eius. et arūdinē
in dextrā eius. Et genu flexo añ eū illude
bāt ei dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Et expu
entes in eū. acceperūt arūdinē et percu
tiebāt caput eius. et poſtq̄ illuſerūt ei ex
uerūt eum clamidē. et induerūt eū ueſti
mētis ſuis. et duxerūt eū ut crucifi
gerēt. Exeuntes aūt inuenerūt hominē
cireneū noīe ſymonē. hunc angariauerūt
ut tolleret crucem eius. Et uenerūt i locū
qui dr golgota. qđ ē caluarie locus. Et de
derunt ei uinū bibē cum felle mixtū. et cū
guſtaſſet noluit bibē. Poſtquā aūt cru
cifixerūt eū diuiſerunt ueſtimēta eius ſor
tē mittentes. ut adimpleretur qđ dictū ē p p
phīm dicētē. Diuiſerūt ſibi ueſtimēta meā
et ſup ueſtimentum meū miſerūt ſortem.
Et ſedētes ſeruabant eū. Et impoſuerūt ſup
caput eius cām ipſius ſcriptam. Hic ē ihc
nazaren' rex iudeoꝝ. Tunc crucifixi ſunt
cū eo duo latrones. unus a dextris et un'
a ſiniſtris. Pterēūtes aūt blaſphemabant
eū. mouentes capita ſua et dicētes. Va
qui deſtruis teplū dei. et in triduo illud
reedificas. ſalua temetipm. Si filius dei
es. deſcende de cruce. Similiꝫ et pncipes ſa
cerdotū illudentes cū ſcribis et ſenioribꝫ di
cebant. Alios ſaluos fecit. ſe ipm nō pot
ſaluum facē. Si rex iſrł ē deſcendat nūc
de cruce. et credimus ei. Confidit in deo. li
beret eum nūc ſi uult. Dixit enī q: filius dei ſū.
Id ipm aūt et latrones qui crucifixi erant
cum eo impꝓperabant ei. A ſexta aūt hora te
nebre fcē ſunt ſup uniuerſā terram. uſq; in
horam nonā. Et circa horā nonā clamauit
ihc uoce magna dicens. heli. heli. lema
ſabactani. hoc eſt deus meus. deus meus.
ut quid dereliquiſti me. Quidā aūt illic
ſtantes. et audientes dicebant. Heliam
uocat iſte. Et continuo currens unus ex eis
acceptā ſpongiā. impleuit aceto. et impo
ſuit arūdini et dabat ei bibē. Ceteri uero di
cebant. Sine. uideamus an ueniat helias
liberans eum. Ihc aūt iterū clamans uoce
magna. emiſit ſpm. Et ecce uelū tēpli ſci
ſſum ē in duas ptes. a ſūmo uſq; deorſum.
Et tra mota ē et petre ſciſſe ſunt. et monu
mēta apta ſunt. et multa corpora ſcōꝝ
qui dormierant ſurrexerunt. Et exeuntes
de monumentis poſt reſurrectionē eius uene
runt in ſcam ciuitatē. et apparuerūt multis
Centurio aūt et qui cū eo erant cuſtodiē
tes ihm. uiſo terre motu. et his que fiebāt
timuerūt ualde dicentes. Vere dei filius e
rat iſte. Erant aūt ibi mulieres multe a
longe q̄ ſecute erant ihm a galilea mi
niſtrantes ei. Int' quas erat maria mag
dalene et maria iacobi. et ioſeph mater
et mat' filiorum zebedei. Cum ſero aūt
factū eēt. uenit quidā homo a barimathia
noīe ioſeph. qui et ipſe et diſcipulus erat
ihu. hic acceſſit ad pilatū. et petiit corp'
ihu. Tunc pilatus iuſſit reddi corpus.
Et accepto corpore ioſeph inuoluit illud
in ſindone munda. et poſuit illud in mo
numēto ſuo nouo quod exciderat in petra
et aduoluit ſaxū magnū ad hoſtiū mo
numēti. et abiit. Erat aūt ibi maria mag
dalene et altā maria ſedentes contra ſe
pulcrum. Altā aūt die que ē p' paraſceue
cōuenerūt pncipes ſacerdotū et phariſei
ad pilatū dicentes. Dñe recordati ſum'
q: ſeductor ille dixit. Adhuc uiuens p'
tres dies reſurgam. Iube ergo cuſtodiri
ſepulcrum uſq; in diem tertium. ne forte
ueniant diſcipuli eius. et furentur eū
et dicant plebi ſurrexit a mortuis. et e
rit nouiſſimus error peior priore. Ait

illis pilatus. Habetis custodiam. Ite custo
dite sicut scitis. Illi autem abeuntes mu
nierunt sepulcrum. signantes lapidem
cum custodibus.
Vespere autem sabbati que lucescit in prima
sabbati venit maria magdalene et
altera maria videre sepulcrum. Et ecce terremo
tus factus est magnus. Angelus enim domini
descendit de celo. et accedens revolvit
lapidem et sedebat super eum. Erat autem
aspectus eius sicut fulgur. Vestimenta eius
sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt cus
todes et facti sunt velut mortui. Respondens
autem angelus dixit mulieribus. Nolite timere
vos. Scio enim quod ihesum qui crucifixus est
queritis. Non est hic. surrexit enim sicut dixit. Venite
et videte locum ubi positus erat dominus. Et cito
euntes dicite discipulis eius quia surrexit. Et
ecce precedit vos in galileam. Ibi eum videbi
tis. ecce predixi vobis. Et exierunt cito de mo
numento cum timore et gaudio magno: cur
rentes nuntiare discipulis eius. Et ecce ihesus
occurrit illis dicens. Avete. Ille autem ac
cesserunt et tenuerunt pedes eius. et ado
raverunt eum. Tunc ait illis. Nolite timere. Ite
nuntiate fratribus meis: et pergant in ga
lileam. ibi me videbunt. Que cum abiis
sent ecce quidam de custodibus venerunt
in civitatem et nuntiaverunt principibus
sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati
cum senioribus consilio accepto pecuniam
copiosam dederunt militibus dicentes. Di
cite quia discipuli eius nocte venerunt et fura
ti sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum
fuerit a preside nos suadebimus ei et securos
vos faciemus. At illi accepta pecunia
fecerunt sicut erant docti. Et divulgatum est
verbum istud apud iudeos usque in hodiernum
diem. Undecim autem discipuli abierunt
in galileam in montem ubi constituerat illis
ihesus. Et videntes eum adoraverunt. Quidam autem
dubitaverunt. Et accedens ihesus locutus est
eis dicens. Data est mihi omnis potestas in celo et
in terra. Euntes ergo docete omnes gentes bap
tizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.
docentes eos servare omnia quecumque man
davi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus
diebus usque ad consummationem seculi.

Explicit euuangelium secundum matheum
Incipit prologus in euuangelio secundum marcum

Marcus euangelista dei et
petri in baptismate filius.
atque in divino sermone dis
cipulus. sacerdotium in isra
hel agens. secundum carnem levita.
conversus ad fidem christi euangelium in ytalia
scripsit. ostendens in eo quid et generi suo
deberet et christo. Nam initium principii voce
prophetice exclamationis instituens. ordi
nem levitice electionis ostendit. ut predicans pre
destinatum iohannem filium zacharie in voce
angeli annuntiantis emissum. non solum verbum
caro factum. sed et corpus domini per verbum divine
vocis animatum. initio euangelii os
tenderet. ut qui hoc legens sciret cui initium
carnis in domino. in ihesu advenientis habi
taculum caro deberet agnoscere. atque in se verbum
vocis quod in consonantibus perdiderat inveni
ret. Denique et perfecti euangelii opus intrans
et baptismo domini predicare deum inchoans. non la
boravit in nativitate carnis. quam in prio
ribus viderat dicere. sed totus in primis expo
sitione deserti ieiunium numeri. temptati
one diaboli. congregatione bestiarum. et
ministerium protulit angelorum. ut instituens nos
ad intelligendum singula in brevi compin
gens. nec auctoritatem facti demeret et per
ficiendo operi plenitudinem non negaret. De
nique amputasse sibi post fidem pollicem dici
tur. ut sacerdotio reprobus haberetur. sed tamen con
sentiens fidei predestinata potuit electio ut
nec sic in opere verbi perderet quod prius meruerat
in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. cuius per
singula opus scire et euangelii in se dicta
disponere. et disciplinam in se legis agnos
cere. et divinam in carne domini intelligere na
turam. que in nos primum oportet requiri. De
hinc volumus inquisita agnosci. habentes
mercedem exortationis. quoniam qui plantat et
qui rigat unum sunt. Qui autem incrementum
prestat deus est. Incipit textus eiusdem.

Incipit euangelium secundum marcum

Initium euangelii
ihesu christi filii dei. sicut scriptum
est in ysaia propheta. Ecce mitto an
gelum meum ante faciem tuam
ante te. Vox clamantis in deserto para
te viam domini. rectas facite semitas
eius. Fuit iohannes in deserto baptizans
et predicans baptismum penitentie in
remissionem peccatorum. Et egrediebatur
ad eum omnis iudee regio. et

ierosolimite universi. et baptizabantur ab il
lo in iordane flumine confitentes pecca
ta sua. Et erat iohannes vestitus pilis
cameli. et zona pellicia circa lumbos suos
et locustas et mel silvestre edebat. et pre
dicabat dicens. Veniet fortior me post me.
cuius non sum dignus procumbens solvere corri
giam calciamentorum eius. Ego baptizavi vos
in aqua. ille vero baptizabit vos spiritu sancto.
Et factum est in diebus illis venit ihesus a naza
reth galilee. et baptizatus est in iordane ab
iohanne. Et statim ascendens de aqua vidit
apertos celos. et spiritum sanctum tamquam columbam
descendentem et manentem in ipso. Et vox
facta est de celis. tu es filius meus dilectus
in te complacui michi. Et statim spiritus expulit e
um in desertum. et erat in deserto xl. diebus
et xl. noctibus. Et temptabatur a sathana.
Eratque cum bestiis. et angeli ministrabant
ei. Postquam autem traditus est iohannes. venit
ihesus in galileam. predicans evangelium
regni dei. dicens. quoniam impletum est tempus et appropinqua
bit regnum dei. Penitemini. et credite evan
gelio. Et preteriens ihesus circa mare galilee.
vidit symonem et andream fratrem eius mit
tentes rethia in mare. Erant enim pisca
tores. Et dixit eis ihesus. Venite post me et fa
ciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus
relictis rethibus secuti sunt eum. Et progres
sus inde pusillum vidit iacobum zebe
dei et iohannem fratrem eius. et ipsos in na
vi componentes rethia. Et statim vocavit il
los. et relicto patre suo zebedeo in navi
cum mercennariis. secuti sunt eum. Et ingredi
untur capharnaum. et statim sabbatis ingres
sus in synagogam docebat eos. Et stupebant
super doctrinam eius. Erat enim docens eos
quasi potestatem habens. et non sicut scribe. Et erat
in synagoga eorum homo in spiritu inmundo. et ex
clamavit dicens. Quid nobis et tibi ihesu na
zarene. venisti perdere nos? Scio quia sis sanctus
dei. Et comminatus est ei ihesus dicens. obmu
tesce. et exi de homine. Et discerpens eum
spiritus inmundus. et exclamans voce magna
exiit ab eo. et mirati sunt omnes ita ut con
quirerent inter se dicentes. Quidnam est hoc. que
doctrina hec nova. quia in potestate et spiritibus inmun
dis imperat. et obediunt ei. Et processit rumor
eius statim in omnem regionem galilee
Et protinus egredientes de synagoga vene
runt in domum symonis et andree cum
iacobo et iohanne. Discumbebat autem socrus
symonis febricitans. Et statim dicunt ei
de illa. Et accedens elevavit eam apprehensa
manu eius. Et continuo dimisit eam
febris. et ministrabat eis. Vespere autem
facto cum occidisset sol. afferebant ad eum
omnes male habentes. et erat omnis civitas
congregata ad ianuam. et curavit mul
tos qui vexabantur variis languoribus
et demonia multa eiciebat. et non sine
bat loqui ea. quoniam sciebant eum. Et dilu
culo valde surgens egressus abiit in
desertum locum. ibique orabat. Et prosecutus
est eum symon. et qui cum illo erant. Et cum
invenissent eum. dixerunt ei. quia omnes querunt te
et ait illis. Eamus in proximos vicos et civi
tates. ut et ibi predicem. Ad hoc enim veni.
Et erat predicans in synagogis eorum.
et in omni galilee et demonia eiciens. Et
venit ad eum leprosus deprecans eum et ge
nu flexo dixit. Si vis potes me mundare.
Ihesus autem misertus eius extendens manum
suam. et tangens eum. ait illi. Volo
mundare. Et cum dixisset statim discessit ab
eo lepra. et mundatus est. Et comminatus est
ei. statimque eiecit illum. et dixit ei. Vide ne
mini dixeris. sed vade ostende te principi
sacerdotum. et offer pro emundatione tua que pre
cepit moyses in testimonium illis. At ille
egressus cepit predicare. et diffamare sermo
nem. ita ut iam non posset manifeste in
civitatem introire. sed foris in desertis locis
esse. Et conveniebant ad eum undique. II C
Et iterum intravit capharnaum post aliquot
dies et auditum est quod in domo esset. Et
convenerunt multi ita ut non caperet neque ad ia
nuam. Et loquebatur eis verbum. Et venerunt
ferentes ad eum paraliticum. qui a quatuor por
tabatur. Et cum non possent offerre eum illi
pre turba. nudaverunt tectum ubi erat. et pate
facientes submiserunt grabatum in quo
paraliticus iacebat. Cum vidisset autem ihesus fi
dem illorum. Ait paralitico. fili. dimitti
tur tibi peccata tua. Erant autem illic de scri
bis cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? blasphemat. Quis potest dimit
tere peccata nisi solus deus? quo statim cog
nito ihesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se
dixit illis. Quid ista cogitatis in cordibus
vestris. Quid est facilius dicere paralitico dimit
tuntur tibi peccata tua. aut dicere surge tol
le grabatum tuum et ambula? Ut autem scia
tis quia potestatem habet filius hominis in terra

dimittendi peccata. Ait paralitico. Tibi di
co surge. tolle grabatum tuũ et uade in do
mũ tuam. Et statim ille surrexit. et sub
lato grabato abiit coram omnibus. Ita ut
mirarentur omnes et honorificarent deũ
dicentes. Quia nũquã sic uidimus. Et egress⁹
ẽ rursus ad mare. Omnisq; turba uenie
bat ad eum. et docebat eos. Et cũ preteriret ui
dit leui alphei sedentẽ ad theloneũ. Et
ait illi. Sequere me. Et surgens. secutus
ẽ eũ. Et factũ ẽ cũ accũberet in domo illius
multi publicani et peccatores simul dis
cũbebãt cũ ihũ et discipulis eius. Erãt ẽi
multi qui et sequebantur eũ. Et scribe
et pharisei uidentes q; manducaret cũ
publicanis et peccatoribus. dicebãt disci
plis eius. Quare cũ publicanis et peccato
ribus manducat et bibit magister uester. Hoc au
dito ihc ait illis. Non necesse hñt sani me
dico: s; qui male hñt. Non ueni enĩ uoca
re iustos. s; peccatores ĩ penitentiã. Et erãt
discipuli iohĩs. et pharisei ieiunantes. et
ueniunt et dicunt ei. Cur discipuli iohã
nis et phariseorum ieiunant. tui aũt dis
cipuli nõ ieiunant. Et ait illis ihc. Nũ
quid possunt filii nuptiarũ quãdiu spõs
cum illis ẽ ieiunare. Quanto tpr hñt secũ
spõsũ. nõ possũt ieiunare. Uenient aũt
dies cũ auferetur ab eis sponsus. et tunc
ieiunabũt in illis diebus. Nemo assumẽtũ
pãni rudis assuit uestimẽto ueteri. Alioquĩ
aufert suplemẽtũ nouũ a ueteri. et maior
scissura fit. Et nemo mittit uinũ nouel
lũ in utres ueteres. Alioquin disrumpet ui
nũ utres. et uinũ effunditur. et utres peribũt
s; uinũ nouũ in utres nouos mitti debet.
Et factũ ẽ iterũ cũ sabbatis ambularet per sata
et discipuli eius ceperunt pregredi et uellere spi
cas. pharisei aũt dicebant ei. Ecce quid
faciunt discipuli tui sabbatis. quod nõ licet.
Et ait illis. Nũquã legistis quid fecerit dauid
quando necessitatem habuit et esuriit ipse. et qui cũ
eo erãt. quõ introiuit ĩ domũ dei sub abi
athar principe sacerdotũ. et panes propositi
onis manducauit. quos nõ licebat man
ducare nisi solis sacerdotibus. et dedit eis
qui cũ eo erant. et dicebat eis. Sabbatum
propter hominem factum ẽ. et nõ homo propter sabba
tũ. Itaq; dñs ẽ filius hominis et sabbati.

Et introiuit iterũ in sinagogã. et e
rat ibi homo hñs manũ aridam. et ob
seruabãt eum. si sabbatis curaret ut accu
sarẽt illum. Et ait homini hñti manũ aridam
surge ĩ mediũ. et dixit eis. Licet sabbatis
bñ facere an male. Animam saluã facere an perdere.
At illi tacebant. Et circũspiciens eos cũ ira
cõtristat⁹ sup cecitatẽ cordis eorũ. dixit homi
ni. Extende manũ tuã. et extendit et restituta
ẽ manus illi. Exeuntes aũt statim pharisei cũ
herodianis consiliũ faciebãt aduersus eũ quõ
eũ perderent. Et ihc cũ discipulis suis secessit
ad mare. Et multa turba a galilea et iu
dea secuta ẽ eum. et ab ierosolimis et
ab idumea. et trans iordanẽ. et qui circa ty
rũ et sidonẽ. multitudo magna audientes
signa que faciebat uenerũt ad eũ. Et di
xit discipulis suis ut nauicula sibi deseru
iret propter turbã ne comprimerent eum. Multos
enim sanabat. ita ut irruerent in eũ. ut
illũ tangerent. Quotquot aũt habebant
plagas. et sp̃c immũdi cũ illũ uidebant
et procidebant ei. et clamabãt dicentes. Tu
es filius dei. Et uehementer comminabat eis
ne manifestarent illũ. Et ascendens in mon
tẽ uocauit ad se quos uoluit ipse. et uene
runt ad eũ. et fecit ut essent duodecim cũ
illo. et ut mitteret eos predicare. Et dedit illis
potestatem curandi infirmitates et eici
endi demones. Et imposuit symoni nomen petrus.
et iacobũ zebedei et iohẽm fratrẽm iacobi.
Et imposuit eis nõia boanerges. quod ẽ filii
tonitrui. et andream. et philippum. et
bartholomeũ. et matheum. et thomam
et iacobum alphei. et thadeũ. et symonẽ
cananeũ. et iudã scarioth. qui et tradidit
illum. Et ueniũt ad domũ. et conueniunt
iterum turba. ita ut nõ possent neq; panem
manducare. Et cũ audissent sui exierũt tene
re eum. dicebant enĩ quoniã in furorẽ uersus
ẽ. Et scribe qui ab ierosolimis descenderant
dicebant. Quoniã belzebub habet. et quia in principe
demoniorũ eicit demonia. Et conuoca
tis eis in parabolis dicebat illis. Quomodo potest
sathanas sathanã eicere. Et si regnũ in se
diuidatur. nõ potest stare regnũ illud. Et
si domus sup semetipsam dispertiatur. non
poterit domus illa stare. Et si sathanas cõ
surrexerit in semetipsum dispertitus ẽ. nõ poterit
stare. s; finem habet. Nemo potest uasa fortis
ingressus ĩ domũ diripere. nisi prius fortem
alliget. et tunc domũ eius diripiet.
Amen dico uobis quoniã oĩa dimittentur fili
is hominũ peccata. et blasphemie quĩ
bus blasphemauerint. Qui aũt blasphema

uerit in spiritum sanctum non habet remissionem in ae-
ternum sed reus erit aeterni delicti. Quoniam dicebant
spiritum inmundum habet. Et ueniunt mater eius et
fratres. et foris stantes miserunt ad eum
uocantes eum. et sedebat circa eum turba
et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris
stantes querunt te. Et respondens eis ait. Que
est mater mea et fratres mei qui sunt. et cir-
cumspiciens eos qui in circuitu eius sede-
bant ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim
fecerit uoluntatem dei. hic frater meus et soror
mea. et mater est. IIII

Et iterum cepit docere ad ma-
re. et congregata est ad eum turba mul-
ta. ita ut nauem ascendens. sederet in ma-
ri. et omnis turba circa mare super terram erat
et docebat illos in parabolis multa. Et dice-
bat illis in doctrina sua. Audite. Ecce exiit
seminans ad seminandum. et dum seminat
aliud cecidit circa uiam. et uenerunt uo-
lucres celi et comederunt illud. Aliud uero
cecidit super petrosa ubi non habuit terram
multam. et statim exortum est quoniam non habebat
altitudinem terre. et quando exortus est sol exesta-
uit. et eo quod non haberet radicem exaruit.
et aliud cecidit in spinas. et ascenderunt
spine. et suffocauerunt illud. et fructum non
dedit. Et aliud cecidit in terram bonam. et da-
bat fructum ascendentem et crescentem. et
afferebat unum triginta. et aliud sexaginta
et aliud centum. Et dicebat qui habet aures
audiendi audiat. Et cum esset singularis
in domo. interrogauerunt eum hii qui cum
eo erant duodecim parabolam. et dicebat eis
Uobis datum est scire misterium regni dei. Illis
autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt
ut uidentes uideant et non uideant. et au-
dientes audiant et non intelligant. Nequando
conuertantur et sanem eos. et dimittantur eis
peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc?
Et quomodo omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat
uerbum seminat. Hii autem sunt qui circa uiam
ubi seminatur uerbum. Et cum audierint con-
festim sathanas uenit. et aufert uerbum
quod seminatum est in cordibus eorum. Et hii sunt
similiter qui super petrosa seminantur. qui
cum audierint uerbum statim cum gaudio ac-
cipiunt illud. et non habent radicem in se. sed tem-
porales sunt. deinde orta tribulatione et per-
secutione propter uerbum confestim scandalizan-
tur. Et alii sunt qui in spinis seminantur.
hii sunt qui uerbum audiunt. et erumpne huius
seculi. et deceptio diuitiarum. et circa reliqua
concupiscentie introeuntes suffocant uerbum
et sine fructu efficiuntur. Et hii sunt qui su-
per terram bonam seminati sunt qui audiunt
uerbum et suscipiunt et fructificant. unum
triginta. et unum sexaginta. et unum centum.
Et dicebat illis. Numquid uenit lucerna. ut
sub modio ponatur aut sub lecto. nonne
ut super candelabrum ponatur. Non enim est
aliquid absconditum quod non manifestetur
nec factum est occultum quin palam non ueniat.
Si quis habet aures audiendi audiat. Et di-
cebat illis. Uidete quid audiatis. In qua men-
sura mensi fueritis. remecietur uobis. et adicie-
tur uobis. Qui enim habet dabitur ei. et qui
non habet. et quod habet auferetur ab illo. Et dicebat.
Sic est regnum dei. quemadmodum si homo iaciat semen
in terram et dormiat. et exurgat die ac noc-
te. et semen germinet et increscat. dum nescit
ille. ultro enim terra fructificat. primum herbam ui-
rentem. dein spicam. deinde plenum fru-
mentum in spica. Et cum se produxerit fructus sta-
tim mittet falcem quoniam adest messis. Et dice-
bat. Cui assimilabimus regnum dei. Aut
cui parabole comparabimus illud? Sicut granum
sinapis quod cum seminatum fuerit in terra mi-
nus est omnibus seminibus que sunt in terra. Et cum
seminatum fuerit ascendit et fit maius omni-
bus oleribus. et facit ramos magnos. ita ut
possint sub umbra eius aues celi habitare.
Et talibus multis parabolis loquebatur eis uerbum
prout poterant audire. sine autem parabola non lo-
quebatur eis. Seorsum autem discipulis suis dis-
serebat omnia. Et ait illis in illa die. cum sero
esset factum. transeamus contra. Et dimittentes
turbam assumunt eum ita ut erat in naui.
Et alie naues erant cum illo. Et facta est procella
magna uenti. et fluctus mittebantur in
nauem. ita ut impleretur nauis. et erat ipse
in puppi super ceruical dormiens. et excitant
eum et dicunt ei. Magister non ad te pertinet
quia perimus. Et exurgens comminatus est uento.
Et dixit mari. Tace. obmutesce. Et cessauit
uentus. Et facta est tranquillitas magna. et
ait illis. Quid timidi estis? Necdum ha-
betis fidem? Et timuerunt magno timo-
re. et dicebant ad alterutrum. Quis putas
est iste. quia uentus et mare obediunt ei. Et
uenerunt trans fretum maris in regionem Gera-
senorum. et exeunti ei de naui. statim occur-
rit de monumentis homo in spiritu inmundo qui
domicilium habebat in monumentis. et neque

cathenis iam quisquam eum poterat ligare.
quoniam sepe compedibus et cathenis vinctus
disrupisset cathenas. et compedes comminu
isset. Et nemo poterat eum domare. et semper
nocte ac die in monumentis et in montibus erat
clamans. et concidens se lapidibus. Videns
autem ihesum a longe. cucurrit et adoravit
eum. et clamans voce magna dixit. quid
michi et tibi ihesu fili dei summi. Adiuro te per
deum ne me torqueas. dicebat enim illi. Exi
spiritus immunde ab homine. Et interrogabat eum
quod tibi nomen est. Et dixit ei. Legio nomen michi
est quia multi sumus. Et deprecabatur eum mul
tum ne se expelleret extra regionem. Erat
autem ibi circa montem grex porcorum mag
nus pascens. Et deprecabantur eum spiritus di
centes. Mitte nos in porcos. ut in eos intro
eamus. Et concessit eis statim ihesus. Et exe
untes spiritus immundi introierunt in porcos
Et magno impetu grex precipitatus est in mare
circiter duo milia. et suffocati sunt in mari.
Qui autem pascebant eos fugerunt. et nunciaverunt
in civitatem et in agros. Et egressi sunt
videre quid esset factum. Et veniunt ad ihesum
et vident illum qui a demonio vexabatur
vestitum et sane mentis. et timuerunt. et
narraverunt illis. qui viderant qualiter factum
esset ei. qui demonium habuerat et de por
cis. Et rogare eum ceperunt ut discederet a fi
nibus eorum. Cumque ascenderet navem cepit
illum deprecari qui a demonio vexatus fue
rat. ut esset cum illo. Et non admisit eum
sed ait illi. Vade in domum tuam ad tuos. et an
nuncia illis quanta tibi fecit. et misertus sit
tui. Et abiit. et cepit predicare in decapoli
quanta sibi fecisset ihesus. et omnes mirabantur. Et
cum transcendisset ihesus in navi rursus trans fretum
convenit turba multa ad illum. et erat cir
ca mare. Et venit quidam de archisinago
gis nomine iairus. Et videns eum procidit ad pe
des eius et deprecabatur eum multum dicens.
Quoniam filia mea in extremis est. veni impone
manum super eam. ut salva sit et vivat.
Et abiit cum illo. et sequebatur eum tur
ba multa. et comprimebant illum. Et mulier
que erat in profluvio sanguinis annis duo
decim. et fuerat multa perpessa a compluribus me
dicis. et erogaverat omnia bona sua. nec
quicquam profecerat. sed magis deterius habebat.
Et cum audisset de ihesu. venit in turba retro.
et tetigit vestimentum eius. dicebat enim
intra se quia si vel vestimentum eius tetigero

[illegible]

salva ero. Et confestim siccatus est fons
sanguinis eius. Et sensit corpore quia sa
nata erat a plaga. Et statim ihesus cognos
cens in semet ipso virtutem que exierat
de eo. conversus ad turbam. aiebat. Quis
tetigit vestimenta mea. Et dicebant ei dis
cipuli sui. Videns turbam comprimentem te et
dicis quis me tetigit. Et circumspiciebat
videre eam que hoc fecerat. Mulier autem timens
et tremens. sciens quod factum esset in se. venit
et procidit ante eum. et dixit ei omnem veritatem.
Ille autem dixit illi. Filia. fides tua te sal
vam fecit. vade in pace. et esto sana a pla
ga tua. Adhuc eo loquente veniunt ab
archisinagogo dicentes. quia filia tua
mortua est. Quid ultra vexas magistrum.
Ihesus autem illo quod dicebatur audito. ait ar
chisinagogo. Noli timere. tantummodo crede. Et
non admisit quemquam sequi se. nisi petrum et
iacobum. et iohannem fratrem iacobi. Et veni
unt in domum archisinagogi. et vidit tu
multum et flentes et eiulantes multum.
Et ingressus ait illis. Quid turbamini
et ploratis. Puella non est mortua. sed dor
mit. Et irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus
assumit patrem et matrem puelle. et qui
secum erant. et ingreditur ubi erat puella
iacens. Et tenens manum puelle. ait illi. Ta
bita cumi. quod est interpretatum. puella tibi di
co surge. Et confestim surrexit puella
et ambulabat. Erat autem annorum xii. Et
obstupuerunt stupore maximo. Et prece
pit illis vehementer ut nemo id sciret. Et
iussit illi dari manducare.

Et egressus inde abiit in patriam suam
et sequebantur illum discipuli sui. et facto
sabbato cepit in synagoga docere. Et mul
ti audientes admirabantur in doctrina
eius dicentes. Unde huic hec omnia. et que
est sapientia que data est illi. et virtutes ta
les que per manus eius efficiuntur. Non
ne iste est faber filius marie. frater iacobi et io
seph. et iude et symonis. Nonne et soro
res eius hic nobiscum sunt. Et scandali
zabantur in illo. Et dicebat eis ihesus. Qui
a non est propheta sine honore nisi in patria sua
et in cognatione sua. et in domo sua. Et non
poterat virtutem ullam facere nisi paucos in
firmos impositis manibus curavit. et
mirabatur propter incredulitatem eorum. Et cir
cuibat castella in circuitu docens. Et
convocavit xii. ad se et cepit eos binos

mitte. et dabat eis potestatem spirituum in
mundorum. et precepit eis. Ne quid tollerent in
via nisi virgam tantum. Non peram. non panem. neque
in zona es. sed calciatos pedes sandaliis. et
ne induerentur duabus tunicis. Et dice
bat eis. Quocumque introieritis in domum
illic manete donec exeatis inde. Et qui
cumque non receperint vos. nec audierint vos.
exeuntes inde excutite pulverem pedibus
vestris in testimonium illis. Et exeuntes predicabant
ut penitentiam agerent. et demonia multa e
iciebant. Et ungebant oleo multos egros
et sanabantur. Et audivit Herodes rex ma
nifestum enim factum est nomen eius. et dice
bat. quia Iohannes Baptista resurrexit a mortuis. et propter
ea operantur virtutes in illo. Alii autem di
cebant quia Helias est. alii vero dicebant quia propheta
est aut quasi unus ex prophetis. Quo audito He
rodes ait. Quem ego decollavi Iohannem hic
a mortuis resurrexit. Ipse herodes enim
misit ac tenuit Iohannem. et vinxit eum
in carcerem propter Herodiadem uxorem Phili
ppi fratris sui quia duxerat eam. Dicebat
enim Iohannes Herodi. Non licet tibi habere
uxorem fratris tui. Herodias autem insidia
batur ei. et volebat occidere eum. nec poterat.
Herodes enim metuebat Iohannem. sciens eum
virum iustum et sanctum. et custodiebat eum.
Et audito eo multa faciebat. et libenter
eum audiebat. Et cum dies oportunus accide
disset. Herodes natalis sui cenam fecit prin
cipibus et tribunis. et primis Galilee. Cum
que introisset filia ipsius Herodiadis. et sal
tasset. et placuisset Herodi. simulque recumben
tibus. Rex ait puelle. Pete a me quod vis.
et dabo tibi. Et iuravit illi. quia quicquid
petieris dabo tibi. licet dimidium regni
mei. Que cum exisset. dixit matri sue. Quid
petam. At illa dixit. Caput Iohannis
Baptiste. Cumque introisset statim cum festinatione
ad regem petivit dicens. Volo ut protinus
des mihi in disco caput Iohannis Baptiste. Et contris
tatus est rex propter iusiurandum. et propter
simul recumbentes. Noluit eam contris
tare. sed misso spiculatore precepit affer
ri caput eius in disco. Et decollavit eum
in carcere. Et detulit illud puelle. et puel
la dedit matri sue. Quo audito disci
puli eius venerunt et tulerunt corpus. et
posuerunt illud in monumento. Et conve
nientes apostoli ad Iesum renuntiaverunt illi
omnia que egerant et docuerant. Et ait illis

Venite seorsum in desertum locum. et re
quiescite pusillum. Erant enim qui ve
niebant et redibant multi. et nec man
ducandi spatium habebant. Et ascendentes
in navem abierunt in desertum locum
seorsum. Et viderunt eos abeuntes et cog
noverunt multi et pedestres. et de omnibus
civitatibus concurrerunt illuc. et prevenerunt
eos. Et exiens vidit turbam multam Iesus
et misertus est super eos. quia erant sicut oves
non habentes pastorem. Et cepit docere illos mul
ta. et cum iam hora multa fieret. accesse
runt ad eum discipuli eius dicentes. De
sertus locus est hic. et iam hora preteriit. Di
mitte illos ut euntes in proximas vil
las et vicos. emant sibi cibos quos man
ducent. Et respondens ait illis. Date illis vos
manducare. et dixerunt ei. Euntes emamus
denariis ducentis panes. et dabimus eis
manducare. Et dixit eis. quot panes ha
betis. Ite et videte. Et cum cognovissent
dicunt. Quinque. et duos pisces. Et precepit
illis ut accumbere facerent omnes secundum con
tubernia super viride fenum. et discubu
erunt in partes per centenos et quinquagenos.
Et acceptis quinque panibus. et duobus pis
cibus intuens in celum benedixit et fregit
panes. et dedit discipulis suis. ut po
nerent ante eos. et duos pisces divisit
omnibus. et manducaverunt omnes et satura
ti sunt. Et sustulerunt reliquias fragmento
rum. duodecim cophinos plenos. et de pis
cibus. Erant autem qui manducaverunt quinque
milia virorum. Et statim coegit discipulos
suos ascendere navem ut precederent eum transfretare
ad Bethsaidam dum ipse dimitteret populum. Et
cum dimisisset eos. abiit in montem orare. Et
cum sero esset factum erat navis in medi
o mari. et ipse solus in terra. Et videns eos
laborantes in remigando. Erat enim ventus
contrarius eis. Et circa quartam vigiliam noctis
venit ad eos ambulans super mare et
volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum
ambulantem super mare. putaverunt fantasma
esse. et exclamaverunt. omnes enim eum viderunt
Et statim locutus est eis. et dixit illis.
Confidite. ego sum. nolite timere. Et ascendit
ad illos in navem. et cessavit ventus. et
plus magis intra se stupebant. non enim intel
lexerant de panibus. Erat enim cor illorum obse
catum. et cum transfretassent pervenerunt
in terram Genesareth. et applicaverunt. Cumque e

gressi essent de navi continuo cognoverunt
eum. et percurrentes universam regionem
illam. ceperunt in grabatis eos qui se male ha-
bebant circumferre ubi audiebant eum esse.
Et quocumque introibat in vicos vel in villas
aut in civitates. in plateis ponebant infir-
mos. et deprecabantur eum ut vel fimbri-
am vestimenti eius tangerent. Et quotquot
tangebant eum salvi fiebant. C. VII.
Et conveniunt ad eum pharisei et quidam
de scribis venientes ab Ierosolimis.
Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius
communibus manibus id est non lotis manibus
manducare panes. vituperaverunt. Pharise-
ei et omnes iudei nisi crebro lavent manus
non manducant tenentes traditiones seniorum.
et a foro cum veniunt nisi baptizentur non
comedunt. Et alia multa sunt que tradita
sunt illis servare. baptismata calicum. et ur-
ceorum et eramentorum et lectorum. Et interroga-
bant eum pharisei et scribe. Quare disci-
puli tui non ambulant iuxta traditionem
seniorum. sed communibus manibus manducant
panem. At ille respondens dixit eis. Bene prophe-
tavit Ysaias de vobis ypocritis. sicut scriptum est.
Populus hic labiis me honorat. cor autem eorum
longe est a me. In vanum autem me colunt do-
centes doctrinas et precepta hominum. Relinqu-
entes enim mandatum dei. tenetis traditiones hominum
baptismata urceorum et alia similia hujus-
facitis multa. Et dicebat illis. Bene irri-
tum facitis preceptum dei. ut traditionem vestram ser-
vetis. Moyses enim dixit. Honora patrem
tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit pa-
tri aut matri morte moriatur. Vos autem
dicitis. Si dixerit homo patri aut matri cor-
ban. quod est donum quodcumque ex me est tibi pro-
fuerit. Et ultra non dimittitis eum quicquam
facere patri suo aut matri. rescindentes
verbum dei per traditionem vestram quam tradidis-
tis. Et similia huiusmodi multa facitis.
Et advocans iterum turbam dicebat illis. Audi-
te me omnes et intelligite. Nichil est extra hominem
introiens in eum quod possit eum coinquinare.
sed que de homine procedunt illa sunt que communicant
hominem. Si quis habet aures audiendi audi-
at. Et cum introisset in domum a turba. interroga-
bant eum discipuli eius parabolam. et ait illis.
Sic et vos imprudentes estis? Non intelligi-
tis quia omne extrinsecus introiens in hominem
non potest eum communicare. quia non introit
in cor eius. sed in ventrem. et in secessum exit
purgans omnes escas. Dicebat autem quoniam
que de homine exeunt illa communicant hominem.
Ab intus enim de corde hominum cogita-
tiones male procedunt. Adulteria. fornicati-
ones. Homicidia. Furta. Avaritia. Nequi-
tie. dolus. inpudicitie. Oculus malus. blas-
phemia. superbia. stultitia. Omnia ma-
la hec ab intus procedunt et communicant
hominem. Et inde surgens abiit in fines
tyri et sidonis. Et ingressus in domum ne-
minem voluit. et non potuit latere. Mulier
enim statim ut audivit de eo cuius habebat
filia spiritum inmundum. intravit et procidit ad
pedes eius. Erat autem mulier gentilis syrofe-
nissa genere. et rogabat eum ut demonium
eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius
saturari filios. Non est enim bonum sumere panem
filiorum et mittere canibus. At illa respondit et
dixit ei. Utique domine. Nam et catelli sub men-
sa comedunt de micis puerorum. Et ait
illi. Propter hunc sermonem vade. Exiit demo-
nium de filia tua. Et cum abisset in domum
suam invenit puellam iacentem supra lectum et
demonium exisse. Et iterum exiens de finibus
tyri. venit per sidonem ad mare galilee inter
medios fines decapoleos. Et adducunt
ei surdum et mutum. et deprecabantur eum ut
imponat illi manum. Et apprehendens eum de tur-
ba seorsum. misit digitos suos in auri-
culas eius. et expuens. tetigit linguam eius.
Et suspiciens in celum ingemuit et ait illi.
Effeta. quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures
eius. et solutum est vinculum lingue eius. et lo-
quebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus
predicabant. et eo amplius admirabantur
dicentes. Bene omnia fecit. et surdos fecit
audire et mutos loqui. C. VIII.
In illis diebus. iterum cum turba multa
esset et nec haberent quid manducarent
convocatis discipulis ait illis. Misereor su-
per turbam. quia ecce iam triduo sustinent me. nec ha-
bent quod manducent. Et si dimisero ieiunos
in domum suam deficient in via. Quidam enim ex eis
de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli su-
i. Unde istos poterit quis hic saturare pani-
bus in solitudine? Et interrogavit eos. Quot
panes habetis? Qui dixerunt. Septem. Et pre-
cepit turbe discumbere super terram. Et accipiens
septem panes. gratias agens. fregit et dabat
discipulis suis ut apponerent. et apposuerunt
turbe. Et habebant pisciculos paucos. et

benedixit ipsos et iussit apponi. Et manduca-
verunt et saturati sunt. et sustulerunt quod su-
peraverat de fragmentis septem sportas. Erant autem
qui manducaverant quasi quattuor milia. et di-
misit eos. Et statim ascendens navem
cum discipulis suis. venit in partes Dalma-
nutha. Et exierunt pharisei et ceperunt con-
quirere cum eo querentes ab illo signum de celo
temptantes eum. Et ingemiscens spiritu ait.
Quid generatio ista querit signum. Amen dico vobis
si dabitur generationi isti signum. et dimit-
tens eos ascendens iterum navem. abiit trans fre-
tum. et obliti sunt sumere panes. et non habebant
secum nisi unum panem in navi. Et precepit eis
dicens. Videte et cavete a fermento pharise-
orum et fermento Herodis. Et cogitabant ad al-
terutrum dicentes. quia panes non habemus.
Quo cognito ait illis. Quid cogita-
tis quia panes non habetis? Nondum cognoscitis
nec intelligitis. Adhuc cecatum habetis cor
vestrum. oculos habentes non videtis. et aures
habentes non auditis. Nec recordamini quando
quinque panes fregi in quinque milia hominum
et quot cophinos fragmentorum plenos sus-
tulistis. Dicunt ei. duodecim. Quando et septem
panes in quattuor milia. quot sportas fra-
gmentorum tulistis. Et dicunt ei septem. Et dice-
bat eis. Quomodo nondum intelligitis. Et veni-
unt Bethsaidam. et adducunt ei cecum. et ro-
gabant eum ut illum tangeret. Et apprehensa
manu ceci. eduxit eum extra vicum. et
expuens in oculos eius impositis manibus
suis. interrogavit eum si aliquid videret.
Et aspiciens ait. Video homines velut ar-
bores ambulantes. Deinde imposuit manus
super oculos eius. et cepit videre. Et restitu-
tus est ita ut videret clare omnia. Et mi-
sit illum in domum suam dicens. Vade in domum
tuam. et si in vicum introieris. nemini dixeris.
Et egressus est Ihesus et discipuli eius in castel-
la Cesaree Philippi. et in via interrogabat
discipulos suos dicens eis. Quem me di-
cunt esse homines? Qui responderunt illi di-
centes. Iohannem Baptistam. Alii Heliam. Alii
quasi unum de prophetis. Tunc dixit illis. Vos vero
quem me dicitis esse. Respondens Petrus ait
ei. Tu es Christus. Et comminatus est eis. ne cui
dicerent de illo. Et cepit docere illos quoniam oportet fi-
lium hominis multa pati. et reprobari a senio-
ribus. et a summis sacerdotibus et scribis. et oc-
cidi. et post tres dies resurgere. et palam ver-
bum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus ce-
pit increpare eum. Qui conversus et vi-
dens discipulos suos comminatus est Pe-
tro dicens. Vade retro me Sathanas.
quoniam non sapis que Dei sunt. sed que hominum.
Et convocata turba cum discipulis suis
dixit eis. Si quis vult me sequi. dene-
get semetipsum. et tollat crucem suam
et sequatur me. Qui enim voluerit animam
suam salvam facere. perdet eam. Qui autem
perdiderit animam suam propter me et evange-
lium. salvam eam faciet. Quid enim proderit
homini si lucretur mundum totum. et detrimen-
tum faciat anime sue. Aut quid dabit homo com-
mutationis pro anima sua? Qui enim me confes-
sus fuerit et mea verba in generatione ista
adultera et peccatrice. et filius hominis con-
fitebitur eum. cum venerit in gloria patris
sui cum angelis suis sanctis. Et dicebat illis.
Amen dico vobis sunt quidam de hic c. ix
stantibus qui non gustabunt mor-
tem donec videant regnum Dei veniens in
virtute. Et post dies sex assumpsit Ihesus Pe-
trum. et Iacobum. et Iohannem. et duxit illos
in montem excelsum seorsum solos. et trans-
figuratus est coram ipsis. et vestimenta
eius facta sunt splendentia candida nimis
velut nix. qualia fullo super terram non
potest candida facere. Et apparuit illis Hely-
as cum Moyse. et erant loquentes cum Ihesu.
Et respondens Petrus ait Ihesu. Rabbi bo-
num est hic nos esse. et faciamus tria taberna-
cula. tibi unum. Moysi unum. et Helie
unum. Non enim sciebat quid diceret. Erant enim
timore exterriti. et facta est nubes obumbrans
eos. et venit vox de nube dicens. Hic
est filius meus carissimus. audite il-
lum. Et statim circumspicientes neminem
amplius viderunt nisi Ihesum tantum secum.
Et descendentibus illis de monte precepit illis ne
cui que vidissent narrarent. nisi cum filius
hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum con-
tinuerunt apud se conquirentes. quid esset
cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabant
eum dicentes. Quid ergo dicunt pha-
risei et scribe quia Heliam oportet venire
primum. Qui respondens ait illis. Helias
cum venerit primum restituet omnia. Et quomodo scrip-
tum est in filium hominis ut multa patiatur
et contempnatur. Sed dico vobis quia et Helias
venit. et fecerunt illi quecumque voluerunt
sicut scriptum est de eo. Et veniens ad dis-
cipulos suos. vidit turbam magnam circa

eos et scribas conquirentes cum illis. Et con-
festim omnis populus videns eum stupefac-
tus est et expaverunt. et accurrentes salutabant
eum. Et interrogavit eos. Quid inter vos con-
quiritis? Et respondens unus de turba dixit
magister attuli filium meum ad te habentem
spiritum mutum. qui ubicumque eum apprehenderit
allidit eum et spumat et stridet dentibus
et arescit. Et dixi discipulis tuis ut eice-
rent illum et non potuerunt. Qui respondens eis
dixit. O generatio incredula. quamdiu apud vos
ero? quamdiu vos patiar? Afferte illum
ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset il-
lum statim spiritus conturbavit eum. et elisus
in terram volutabatur spumans. Et interro-
gavit patrem eius. Quantum temporis est ex quo
hoc ei accidit? At ille ait ab infantia. et fre-
quenter eum in ignem et in aquas misit ut eum
perderet. Sed si quid potes adiuva nos mise-
tus nostri. Ihesus autem ait illi. Si potes credere.
omnia possibilia sunt credenti. Et continuo
exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat
Credo domine adiuva incredulitatem me-
am. Et cum videret Ihesus concurrentem turbam com-
minatus est spiritui inmundo dicens illi. Sur-
de et mute spiritus ego tibi praecipio exi ab eo. et
amplius ne introeas in eum. Et clamans et
multum discerpens eum exiit ab eo. Et factus
est sicut mortuus. ita ut multi dicerent quia
mortuus est. Ihesus autem tenens manum eius ele-
vavit eum et surrexit. Et cum introisset in domum
discipuli eius secreto interrogabant eum
Quare nos non potuimus eicere eum? Et
dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire nisi
in oratione et ieiunio. Et inde profecti praetergre-
diebantur Galileam. nec volebat quemquam
scire. Docebat autem discipulos suos et di-
cebat illis. Quia filius hominis tradetur in ma-
nus hominum et occident eum. et occisus
tertia die resurget. At illi ignorabant ver-
bum. et timebant eum interrogare. Et venerunt
Capharnaum. Qui cum domi essent interroga-
bat eos. Quid in via tractabatis? At illi
tacebant. Siquidem inter se in via disputa-
verant quis esset illorum maior. Et residens
vocavit duodecim. et ait illis. Si quis
vult primus esse erit omnium novissimus
et omnium minister. Et accipiens puerum
statuit eum in medio eorum. Quem cum complexus
esset ait illis. Quisquis unum ex huiusmodi pueris
receperit in nomine meo. me recipit. et qui-
cumque me receperit non me suscipit sed eum
qui me misit. Respondit illi Iohannes dicens
magister vidimus quemdam in nomine tuo eici-
entem demonia. qui non sequitur nos
et prohibuimus eum. Ihesus autem ait. Nolite pro-
hibere eum. Nemo est enim qui faciat virtutem
in nomine meo. et possit cito male loqui de
me. Qui enim non est adversum vos pro vobis est.
Quisquis enim potum dederit vobis cali-
cem aque in nomine meo. quia Christi estis.
Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Et
quisquis scandalizaverit unum ex his pu-
sillis credentibus in me. bonum est ei magis
si circumdaretur mola asinaria in collo e-
ius et in mare mitteretur. Et si scanda-
lizaverit te manus tua abscide illam. bo-
num est te debilem introire in vitam quam duas
manus habentem ire in gehennam in ignem
inextinguibilem. ubi vermis eorum non
moritur. et ignis eorum non extingui-
tur. Si pes tuus te scandalizat amputa
illum. bonum est tibi claudum introire in vitam
eternam. quam duos pedes habentem mitti in
gehennam ignis inextinguibilis. Ubi ver-
mis eorum non moritur. et ignis eorum
non extinguetur. Quod si oculus tuus scan-
dalizat te eice eum. bonum est tibi cum
uno oculo introire in regnum dei. quam duos
oculos habentem mitti in gehennam ignis
ubi vermis eorum non moritur. et ignis
non extinguitur. Omnis enim igne salietur
et omnis victima salietur. Bonum est sal. Quod
si sal insulsum fuerit in quo illud condie-
tis? Habete in vobis salem. et pacem habete in-
ter vos. C. X.

Et inde exurgens venit in fines
Iudee ultra Iordanem. Et conveniunt
iterum turbe ad eum. et sicut consueverat iterum
docebat illos. Et accedentes pharisei in-
terrogabant eum. si licet viro uxorem di-
mittere. temptantes eum. At ille respondens
dixit eis. Quid vobis praecepit Moyses? Qui
dixerunt. Moyses permisit libellum repudii
scribere et dimittere. Quibus respondens Ihesus
ait. Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis
praeceptum istud. Ab initio autem creature
masculum et feminam fecit eos deus. Et
dixit. Propter hoc relinquet homo patrem suum et
matrem. et adherebit uxori sue. et erunt
duo in carne una. Itaque iam non sunt duo
sed una caro. Quod ergo deus coniunxit
homo non separet. Et in domo iterum discipuli
eius de eodem interrogaverunt eum. Et dixit

illis: Quicumque dimiserit uxorem suam
et aliam duxerit, adulterium committit super
eam. Et si uxor dimiserit virum suum et a-
lii nupserit, moechatur. Et offerebant illi
parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem
comminabantur offerentibus. Quos cum videret
Iesus indigne tulit et ait illis: Sinite par-
vulos venire ad me et ne prohibueritis
eos. Talium est enim regnum dei. Amen
dico vobis quisquis non receperit regnum
dei velut parvulus, non intrabit in illud.
Et complexans eos et imponens manus super
illos benedicebat eos. Et cum egressus esset in
viam procurrens quidam genu flexo ante eum
rogabat eum dicens: Magister bone quid
faciam ut vitam eternam percipiam? Iesus autem
dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus
nisi unus deus. Precepta nosti: Ne adulteres,
ne occidas, ne fureris, ne falsum testimo-
nium dixeris, ne fraudem feceris, honora
patrem tuum et matrem tuam. At ille respon-
dens ait illi: Magister omnia hec conserva-
vi a iuventute mea. Iesus autem intuitus
eum dilexit eum et dixit illi: Unum tibi deest:
vade quecumque habes vende et da pau-
peribus et habebis thesaurum in celo, et
veni sequere me. Qui contristatus in
verbo abiit merens. Erat enim habens pos-
sessiones multas. Et circumspiciens Iesus a-
it discipulis suis: Quam difficile qui pe-
cunias habent in regnum dei introibunt.
Discipuli autem obstupescebant in verbis
eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Fili-
oli quam difficile est confidentes in pecuniis
in regnum dei introire. Facilius est ca-
melum per foramen acus transire quam divitem
intrare in regnum dei. Qui magis admi-
rabantur dicentes ad semetipsos: Et
quis potest salvus fieri? Et intuens illos
Iesus ait: Apud homines impossibile est sed non
apud deum. Omnia enim sunt possibilia apud
deum. Et cepit Petrus ei dicere: Ecce nos di-
misimus omnia et secuti sumus te. Respondens
Iesus ait: Amen dico vobis nemo est qui reli-
querit domum aut fratres aut sorores
aut matrem aut uxorem aut fili-
os aut agros propter me et propter evangeli-
um qui non accipiat centies tantum nunc
in tempore hoc domos et fratres et so-
rores et matres et filios et agros cum
persecutionibus et in seculo futuro vi-
tam eternam. Multi autem erunt primi no-
vissimi et novissimi primi. Erant autem
in via ascendentes in Ierosolimam et prece-
debat illos Iesus et stupebant et sequentes
timebant. Et assumens iterum duodecim
cepit illis dicere que essent ei eventura.
Quia ecce ascendimus Ierosolimam et filius
hominis tradetur principibus sacerdotum et scri-
bis et senioribus et condempnabunt eum
morte. Et tradent eum gentibus et illu-
dent ei et conspuent eum et flagella-
bunt eum et interficient eum et tertia di-
e resurget. Et accedunt ad eum Iacobus
et Iohannes filii Zebedei dicentes: Magister
volumus ut quodcumque petierimus fa-
cias nobis. At ille dixit eis: Quid vultis ut
faciam vobis? Et dixerunt: Da nobis ut unus
ad dexteram tuam et alius ad sinistram
tuam sedeamus in gloria tua. Iesus autem a-
it eis: Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicem quem ego bibo aut ba-
ptismum quo ego baptizor baptizari?
At illi dixerunt ei: Possumus. Iesus autem ait
eis: Calicem quidem quem ego bibo bibetis,
et baptismum quo ego baptizor bapti-
zabimini. Sedere autem ad dexteram meam
vel ad sinistram non est meum dare vobis
sed quibus paratum est. Et audientes decem
ceperunt indignari de Iacobo et Iohanne.
Iesus autem vocans eos ait illis: Scitis quia hi
qui videntur principari gentibus dominantur
eis et principes eorum potestatem habent
ipsorum. Non ita est autem in vobis, sed quicumque vo-
luerit maior fieri inter vos erit vester minister.
Et quicumque voluerit in vobis primus esse erit
omnium servus. Nam et filius hominis non ve-
nit ut ministraretur ei sed ut ministra-
ret et daret animam suam redemptionem
pro multis. Et veniunt Iericho. Et proficiscen-
te eo de Iericho et discipulis eius et plu-
rima multitudine filius Timei Bartimeus
cecus sedebat iuxta viam mendicans. Qui
cum audisset quia Iesus Nazarenus est cepit
clamare et dicere: Fili David Iesu mise-
rere mei. Et comminabantur ei multi ut taceret.
At ille multo magis clamabat: Fili David
miserere mei. Et stans Iesus precepit illum vo-
cari. Et vocant cecum dicens ei: Anime-
quior esto, surge, vocat te. Qui proiecto
vestimento suo exiliens venit ad eum.
Et respondens Iesus dixit illi: Quid vis tibi
faciam? Cecus autem dixit ei: Rabboni ut
videam. Iesus autem ait illi: Vade, fides tua

te saluū fecit. Et confestim uidit. et se
quebatur eum in uia.
Et cū appropinquarēt ih'o solime et be
thanie ad montē oliuarū mittit
duos ex discipulis suis et ait ill'. Ite in
castellū quod cōtra uos ē. et stati intro
euntes illuc. inuenietis pusillū ligatū
sup quem nemo adhuc hominū sed.
Soluite illū et adducite m̄. Et siquis
ub' dixit. quid facitis: dicite qr dn̄o
necessarius ē. et continuo illū dimittet
huc. Et abeūtes. inuener' pullū ligatū
an ianuā foris ī biuio. et soluūt eū.
Et quidā de illic stantib; dicebant illis
Quid facitis soluētes pusillum: Qui
dixerunt eis sicut p̄ceperat eis ih'c. et dimi
serūt eis. Et duxerūt pullū ad ih'm. i
ponētes ei uestimēta sua. et sedit sup
eum. Multi autē uestimēta sua strauē
rūt ī uia. Alii autē frondes cedebāt de ar
borib; et sternebant in uia. Et qui p̄ibāt
et qui sequebātur clamabāt dicētes.
osanna filio dauid. benedictus qui ue
nit in noīe dn̄i. Benedictū quod uenit
regnū p̄ris nr̄i dauid osanna in excel
sis. Et introiuit ih'osolimā in tēplū.
et circūspectis oīb; cū iam uespa eēt
hora. exiit in bethaniā cū duodecim. et
alia die cū exiret in bethania esuriit.
Cūq; uidisset a longe ficū hn̄tem folia
uenit siquid forte inueniret in ea. Et
cū uenisset ad eam nich' inuenit p̄ter
folia. nō ei erat tēpus ficoꝝ. Et r̄ndens
ih'c dix' ei. Iam nō amplius in etnū q̄s
quā fructum ex te manducet. Et audi
ebāt discipli eius. et ueniūt ih'o solimā.
Et cū introisset ī tēplū cepit eicē uendētes
et emētes in tēplo. et m̄sas numulari
oꝝ. et cathedras uendētiū columbas eū
tit. Et nō sinebat ut quisq̄ transferret uas
p tēplum. et docebat dicēs eis. Nōne scp̄
tum ē quia domus mea domus oratōnis
uocabit' oīb; gentib;. Vos autē fecistis e
am speluncā latronū. Quo audito p̄n
cipes sacerdotum et scribe. q̄rebāt quō e
ū p̄derēt. timebāt enī eum qm̄ uniu'
sa turba admirabatur sup ei' doctrina ei'.
Et cū uespa facta eēt. egrediebatur de ciui
tate. Et cū mane trāsirent uiderūt ficū
aridam factā a radicib;. Et recordatus
ē petrus dixit ei. Rabi. ecce ficus cui
maledixisti. aruit. Et r̄ndens ih'c ait
ill'. habete fidem dei. Amē dico ub'. qr qui
cūq; dixerit huic monti tolle et mittē ī
mare. et nō hesitauerit in corde suo: s; cre
diderit. qr quodcūq; dixerit fiat. fiet ei. et
erit ei q̄dcūq; petierit. P̄pterea dico uobis
oīa quecūq; orantes petitis. credite qr
accipietis. et uenient ub'. Et cū stabitis
ad orandū. dimittite. siquid hētis ad
uersus aliquem. ut et p̄r ur̄ qui in celis
ē. dimittet ub' peccata ur̄a. q̄d si uos nō
dimiseritis. nec p̄r ur̄ qui in celis ē dimit
tet ub' peccata ur̄a. Et ueniūt rursus ih'o
solimā. et cū ambularet ī tēplo. accedūt
ad eum sūmi sacerdotes et scribe et seni
ores. et dicūt illi. In qua potestate h' fa
cis: et quis dedit t' hanc potestatem
ut ista facias: Ih'c autē r̄ndens ait illis.
Interrogabo uos et ego unū ūbū. et r̄n
dete m̄. et dicam ub'. in qua potestate h'
facio. Baptismū iohis de celo erat an
ex hoīb;: R̄ndete m̄. At illi cogitabant
secum dicētes. Si dixerimus de celo dicet
nb'. quare ergo nō credidistis ei: Si dixi
m' ex hoīb;. timem' p̄plm. oēs enī h̄e
bant iohem. quia uere p̄pha eēt. Et r̄n
dētes. dicūt ad ih'm. Nescim'. Et r̄ndens
ih'c ait illis. neq; ego dico ub'. in q̄ potes
tate h' facio.

XII

Et cepit illis ī parabol' loqui. Vineā c. xii
pastinauit hō. et circūdedit sepē. et
fodit lacum. et hedificauit turrim. et
locauit eam agricolis et pegre p̄fectus ē.
Et misit ad agricolas in tempore suū
ut ab agricolis acciperet de fructu uinee. Q̄
apprehensum eū. ceciderunt et dimiserunt
uacuū. Et iterū misit ad illos aliū suū
et illū in capite uulnerauerūt. et contu
meliis affecerūt. Et rursū aliū misit
et illū occiderūt et plēs alios quosdam
cedētes. alios uō occidentes. Adhuc ergo u
nū hn̄s filiū karissimū. et illū misit
ad eos nouissimū dicēs. Quia uerebūt'
filiū meū. Coloni autē dixerunt ad in
uicē. Hic est heres. Venite occidam' eū
et n̄ra erit hereditas. Et apprehendētes eū
occiderunt. et eiecer' ex' uineam. Quid
ergo faciet dn̄s uinee. ueniet. et pdet
colonos. et dabit uineam aliis. Nec scp̄
turā hāc legistis. Lapidem quē repro
bauerunt edificantes. hic factus ē in capt
anguli. et est mirabile in ocul' nr̄is.
Et querebant eū tenē. et timuerunt

turbam. Cognoverunt enim quia ad eos pa
rabolam hanc dixerit. et relicto eo abierunt. Et
mittunt ad eum quosdam ex phari
seis et herodianis. ut eum caperent in ver
bo. Qui venientes dicunt ei. Magister scimus
quia verax es. et non curas quemquam. nec e
nim vides in faciem hominum. sed in veritate vi
am dei doces. Licet dari tributum cesari
an non? Qui sciens versutiam eorum. a
it illis. Quid me temptatis. afferte mihi
denarium ut videam. At illi obtulerunt ei.
Et ait illis. Cuius est ymago hec et inscriptio?
Dicunt illi. cesaris. Respondens autem ihesus dixit
illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari
et que sunt dei deo. Et mirabantur super eo.
Et venerunt ad eum saducei. qui dicunt
resurrectionem non esse. et interrogabant eum di
centes. Magister moyses nobis scripsit ut si cuius
frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem
et filios non reliquerit. accipiat eius frater
uxorem ipsius. et resuscitet semen fratri
suo. Septem ergo fratres erant. et primus
accepit uxorem. et mortuus est non relic
to semine. et secundus accepit eam. et mor
tuus est. nec iste reliquit semen. Et tertius
similiter. et acceperunt eam similiter septem.
et non reliquerunt semen. Novissima omnium
defuncta est et mulier. In resurrectione ergo
cum surrexerint cuius de his erit uxor?
Septem enim habuerunt eam uxorem.
Et respondens ihesus ait illis. Erratis. non scien
tes scripturas. neque virtutem dei. Cum
enim a mortuis resurrexerint neque nu
bent neque nubentur. sed sunt sicut angeli in celis.
De mortuis autem quod resurgant. non legis
tis in libro moysi super rubum quomodo dixerit
illi deus inquiens. Ego sum deus abra
ham. deus ysaac et deus iacob. non est deus
mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum
erratis. Et accessit unus de scribis qui
audierat illos conquirentes. Et videns
quoniam bene illis responderit. interrogavit eum
quod esset primum omnium mandatum. Ihesus autem re
spondit ei. quia primum omnium mandatum
est. Audi israel dominus deus tuus unus est.
Et diliges dominum deum tuum ex toto corde
tuo. et ex tota anima tua. et ex tota mente
tua. et ex tota virtute tua. Hoc est primum
mandatum. Secundum autem simile est huic. Di
liges proximum tuum tamquam te ipsum. Maius
horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba.
Bene magister. in veritate dixisti. quia unus
est deus. et non alius preter eum. Et ut diliga
tur ex toto corde. et ex toto intellectu
et ex tota anima. et ex tota fortitudine.
et diligere proximum tamquam se ipsum. maius
est omnibus holocaustomatibus et sacrifi
ciis. Ihesus autem videns quod sapienter respondisset
dixit illi. Non es longe a regno dei. Et
nemo iam audebat eum amplius in
terrogare. Et respondens ihesus dicebat docens
in templo. Quomodo dicunt scribe christum fi
lium esse david? Ipse enim david dixit in spiritu
sancto. Dixit dominus domino meo sede a dextris
meis. donec ponam inimicos tuos scabel
lum pedum tuorum. Ipse ergo david dicit
eum dominum. et unde est filius eius? Et
multa turba eum libenter audiebat. Et dice
bat eis in doctrina sua. Cavete a scribis
qui volunt in stolis ambulare et salu
tari in foro. et in primis cathedris se
dere in synagogis. et primos discubitus
in cenis. Qui devorant domos vidua
rum sub obtentu prolixe orationis. hii ac
cipient prolixius iudicium. Et sedens ihesus
contra gazofilacium. aspiciebat quomodo turba iac
taret es in gazofilacium. Et multi divi
tes iactabant multa. Cum venisset autem
una vidua paupercula. misit duo mi
nuta quod est quadrans. Et convocans disci
pulos suos ait illis. Amen dico vobis
quoniam vidua hec paupercula plus omnibus mi
sit qui miserunt in gazofilacium. Omnes
enim ex eo quod habundabat illis miserunt. Hec vero
de penuria sua omnia que habuit misit to
tum victum suum.

Et cum egrederetur de templo ait illi u
nus ex discipulis suis. Magister aspice
quales lapides. et quales structure tem
pli. Et respondens ihesus ait illi. Vides has om
nes magnas edificationes? Non relinquetur
lapis super lapidem qui non destruatur.
Et cum sederet in monte oliveti contra templum inter
rogabant eum separatim. Petrus et iaco
bus. et iohannes. et andreas. Dic nobis
quando ista fient. et quod signum erit quando hec omnia
incipient consummari. Et respondens ihesus cepit
dicere illis. Videte ne quis vos seducat.
Multi enim venient in nomine meo dicentes.
Quia ego sum christus. et multos seducent. Cum
audieritis bella et opiniones bellorum
ne timueritis. oportet enim hec fieri. sed nondum statim
finis. Exurget autem gens contra gentem et reg
num contra regnum. et erunt terremotus per loca. et

famẽs initium dolorum sũt h̃. Videte
aũt uosmetipsos. Tradent em̃ uos in cõ
siliis. et in synagogis uapulabitis. Et
añ p̃sides et reges stabitis ꝑ me i testi
moniũ illis. et in omnes gentes p̃mũ oꝫ
p̃dicari euãgliũ. Et cũ duxerint uos tra
dentes nolite p̃cogitare quid loq̃mini
Sꝫ qđ datũ uob̃ fũit in illa hora id loqui
mini. Non enim estis uos loquentes. sꝫ
sp̃c sanctus. Tradet aũt fr̃ fratrem i mor
tem. et pr̃ filiũ. et ꝯsurgent filii in pa
rẽtes. et morte afficient eos. Et eritis odi
o oĩb̃ hoĩb̃ ꝑpt̃ nom̃ meũ. Qui aũt sus
tinuit usqꝫ in finẽ. hic saluus erit. Cũ
aũt uideritis abominatiõe desolatiõis sta
tem ubi nõ dꝫ. qui legit intelligat. Tunc
qui i iudea sũt fugiant i mõtes. et q est
sup tectũ nõ descẽdat i domũ. nec intro
at ut tollat aliquid de domo sua. Et q
i agro erit ñ reuertat̃ retro tollẽ uesti
mẽtũ suũ. Ve aũt p̃gnãtib̃ et nutriẽtib̃
i ill' dieb̃. Orate ũo ut in hyeme hñ
fiãt. Erit enim dies illi tribulatiões ta
les quales ñ fuẽrt ab initio creature q̃
condidit deus. usqꝫ nũc nꝫ fient. Et ñ
breuiasset dñs dies. nõ fuisset salua oĩs
caro. Sꝫ ꝑpt̃ electos quos elegit breuiabit
dies. Et tũc siquis uob̃ dixerit. ecce h̃ ẽ xp̃c
aut ecce illic. ne credideritis. Exurgẽt ẽi
pseudo xp̃i. et pseudo ꝓphẽ. et dabũt sig
na et ꝓdigia ad seducendos si fi potest
etiã electos. Uos ergo uidete. Ecce uob̃ pre
dixi oĩa. Sꝫ in illis dieb̃ post tribulati
onem illã sol contenebrabitur. et luña
ñ dabit splendorem suũ. Et stelle celi erũt
decidẽtes. et uirtutes que sũt in celis
mouebũtur. Et tũc uidebũt filiũ hoĩs
uenientẽ i nubib̃ cũ uirtute magna.
et gloria. Et tũc mittet angelos suos
et cõgregabit electos suos a quattuor uẽtis
a sũmo terre. usqꝫ ad sũmũ celi. A ficu aũt
discite parabolam. cũ iã ramus eius tener
fuerit et nata fuerint folia. tũc cognosci
tis q̃ in p̃ximo sit estas. Sic et uos cũ ui
deritis h̃ fieri. scitote q̃ in p̃ximo sit in hos
tiis. Amẽ dico uob̃ q̃m nõ transibit gña
tio h̃. donec oĩa ista fiant. Celũ et terra
trãsibũt. uba aũt mea nõ trãsibũt. De
die aũt illo ul' hora nemo scit. nꝫ ãgli
i celo. nꝫ filius nisi pr̃. Videte. et uigila
te. et orate. Nescitis enĩ qñ tempus sit.
Sic' hõ qui ꝑegre ꝓfectus ẽ reliquit do
mũ suam. et dedit seruis suis potestatem
cuiusqꝫ opis. et ianitori p̃cepit ut ui
gilet. Vigilate ergo. Nescitis ergo quãdo dñs ciii
domus ueniat. sero. an media nocte. an
galli cantu. an mane. Ne cũ uenerit repen
te inueniat uos dormientes. Quod autem
uob̃ dico. oĩb̃ dico uigilate.

Erat autem pascha. et azima post
biduũ. Et querebant sũmi sacerdo
tes et scribe quõ eum dolo tenerent et oc
ciderent. Dicebant enim nõ in die festo. ne
forte tumultus fieret in ꝑplo. Et cũ esset
bethanie in domo symonis leprosi. et recũ
beret. uenit mulier habens alabastrũ ungue
ti nardi pistici p̃ciosi. et fracto alabastro
effudit sup caput eius. Erant aũt qui
dam indigne ferentes intra semetipsos
et dicentes. Ut quid ꝑditio ista unguen
ti facta est. Poterat enim unguentũ istud
uenũdari plus q̃ trecentis denariis. et
dari paup̃ib̃. et fremebant in eam. Ihc aũt
dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis.
Bonũ opus operata est in me. Semp enĩ
paup̃es habetis uobiscum. et cum uolueritis
potestis illis bñfacẽ. Me aũt nõ semp ha
betis. Quod habuit h̃ fecit. p̃uenit ungere
corpus meum in sepulturam. Amẽ dico
uob̃ ubicũqꝫ p̃dicatũ fuerit euãgliũ istud
in uniũso mũdo. et qđ h̃ fecit narrabitur
i memoriã eius. Et iudas scarioth is u
nus de duodecim. abiit ad sũmos sac
dotes. ut p̃deret eum illis. Qui audientes
gauisi sunt. et p̃miserunt ei pecuniam
se daturos. Et querebat quõ eum opor
tune traderet. Et primo die azimorum qñ pascha
imolabãt. dicunt ei discipuli. Quo uis
eamus. paremus tibi ut mãduces pas
cha. Et misit duos ex discipulis suis et
dixit eis. Ite in ciuitatem. et occurret uob̃
homo lagenam aque portans. Sequi
mini eum. et quocũqꝫ introierit dicite dño do
mus. quia magister dixit. Ubi ẽ refectio mea
ubi pascha cũ discipul' meis manducem.
Et ip̃e uob̃ demonstrabit cenaculũ grãde
constratum. et illic parate nob̃. Et abierunt
discipli eius et uenerunt in ciuitatẽ
et inuenerunt sicut dixerat eis. et parauerunt
pascha. Vespe aũt facto uenit cũ xii. Et
discũbentib̃ illis et mãducantib̃ ait Ihc
Amẽ dico uob̃ q̃r unus ex uob̃ me tradet
qui mãducat mecum. At illi ceperunt cõ
tristari et dicẽ sigillatim. Nũquid ego

Qui ait: unus ex duodecim qui intin-
git manum mecum in catino. Et filius
quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo. Ve
autem homini illi per quem filius hominis tradetur.
Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille.
Et manducantibus illis accepit Ihesus panem
et benedicens fregit et dedit eis. Et ait:
Sumite hoc est corpus meum. Et accepto
calice gratias agens dedit eis. Et biberunt
ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis
meus novi testamenti qui pro multis effundetur.
Amen dico vobis quia iam non bibam de geni-
mine vitis usque in diem illum cum illud bi-
bam novum in regno Dei. Et hymno dicto
exierunt in montem Olivarum. Et ait eis
Ihesus: Omnes vos scandalizabimini in me in
nocte ista. Quia scriptum est: Percutiam pas-
torem et dispergentur oves. Sed postea quam
resurrexero precedam vos in Galileam. Petrus
autem ait ei: Et si omnes scandalizati fuerint
sed non ego. Et ait illi Ihesus: Amen dico tibi
quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gal-
lus vocem dederit ter me es negaturus.
At ille amplius loquebatur: Et si opor-
tuerit me simul mori tecum non te nega-
bo. Similiter autem et omnes dicebant. Et ve-
niunt in predium cui est nomen Gethsemani. Et ait
discipulis suis: Sedete hic donec orem.
Et assumpsit Petrum et Iacobum et Iohannem
secum et cepit pavere et tedere. Et ait illis:
Tristis est anima mea usque ad mortem.
Sustinete hic et vigilate. Et cum processis-
set pusillum procidit super terram et orabat
ut si fieri posset transiret ab eo hora. Abba
Pater, omnia tibi possibilia sunt. Transfer cali-
cem hunc a me. Sed non quod ego volo sed si-
cut tu. Et venit et invenit eos dormi-
entes. Et ait Petro: Simon dormis? Non
potuisti una hora vigilare mecum? Vi-
gilate et orate ut non intretis in tempta-
tionem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infir-
ma. Et iterum abiens oravit eundem sermonem
dicens. Et reversus denuo invenit eos dor-
mientes. Erant enim oculi eorum gravati et
ignorabant quid responderent ei. Et venit
tertio et ait illis: Dormite iam et requiescite.
Sufficit. Venit hora: ecce tradetur fi-
lius hominis in manus peccatorum. Surgite
eamus. Ecce qui me tradet prope est. Et ad-
huc eo loquente venit Iudas Scarioth
unus ex duodecim, et cum illo turba mul-
ta cum gladiis et fustibus lignis missi a

summis sacerdotibus et scribis et senioribus.
Dederat autem traditor eius signum eis dicens:
Quemcumque osculatus fuero ipse est, tenete e-
um et ducite caute. Et cum venisset
statim accedens ad eum ait: Rabbi.
et osculatus est eum. At illi manus
iniecerunt in eum et tenuerunt eum. Unus
autem quidam de circumstantibus educens
gladium percussit servum summi sacerdotis
et amputavit illi auriculam. Et respondens
Ihesus ait illis: Tamquam ad latronem existis cum
gladiis et fustibus lignis comprehendere
me. Cotidie eram apud vos in templo
docens et non me tenuistis. Sed ut adim-
pleantur scripture. Tunc discipuli eius
relinquentes eum omnes fugerunt. Ado-
lescens autem quidam sequebatur eum
amictus sindone super nudo et tenue-
runt eum. At ille reiecta sindone nudus profu-
git ab eis. Et adduxerunt Ihesum ad summum
sacerdotem et convenerunt omnes sacerdotes
et scribe et seniores. Petrus autem a longe
secutus est eum usque intro in atrium
summi sacerdotis et sedebat cum ministris
et calefaciebat se ad ignem. Summi vero
sacerdotes et omne concilium querebant
adversus Ihesum testimonium ut eum mor-
ti traderent nec inveniebant. Multi enim
testimonium falsum dicebant adversus eum
et convenientia testimonia non erant. Et qui-
dam surgentes falsum testimonium ferebant
adversus eum dicentes: Quoniam nos audi-
vimus eum dicentem: Ego dissolvam templum
hoc manufactum et per triduum aliud non ma-
nufactum hedificabo. Et non erat conveniens
testimonium illorum. Et exurgens summus
sacerdos in medium interrogavit Ihesum dicens:
Non respondes quicquam ad ea que tibi obiciun-
tur ab his? Ille autem tacebat et nichil
respondit. Rursus summus sacerdos interroga-
bat eum et dixit ei: Tu es Christus filius Dei
benedicti? Ihesus autem dixit ei: Ego sum.
Et videbitis filium hominis sedentem a dextris
virtutis Dei et venientem cum nubibus celi.
Summus autem sacerdos scindens vestimen-
ta sua ait: Quid adhuc desideramus testes?
Audistis blasphemiam. Quid vobis videtur?
Qui omnes condempnaverunt eum esse reum
mortis. Et ceperunt quidam conspuere
eum et velare faciem eius et colaphis
eum cedere et dicere ei: Prophetiza. Et ministri
eum alapis cedebant. Et cum esset Petrus

atrio deorsum. venit una ex ancillis
summi sacerdotis. et cum vidisset petrum
calefacientem se aspiciens illum ait. Et tu
cum ihesu nazareno eras. At ille negavit
dicens. Neque scio neque novi quid dicis.
Et exiit foras ante atrium. et gallus can
tavit. Rursus autem cum vidisset illum ancil
la cepit dicere circumstantibus. quia hic ex
illis est. At ille iterum negavit. et post
pusillum rursus qui astabant et diceb
ant petro. Vere ex illis es. Nam et galile
us es. Ille autem cepit anathematizare. et iu
rare quia nescio hominem istum quem
dicitis. Et statim iterum gallus canta
vit. et recordatus est petrus verbi quod
dixerat ei ihesus. Priusquam gallus cantet bis
ter me negabis. Et cepit flere. Et confes
tim mane consilium facientes summi sa
cerdotes cum senioribus et scribis et univer
so concilio. vincientes ihesum duxerunt
et tradiderunt pilato. Et interrogavit eum
pylatus. Tu es rex iudeorum. At ille res
pondens ait illi. Tu dicis. Et accusabant
eum summi sacerdotes in multis. Pylatus
autem rursum interrogavit eum dicens.
Non respondes quicquam. Vide in quantis
te accusant. Ihesus autem amplius nichil res
pondit. ita ut miraretur pylatus. Per
diem autem festum dimittere solebat il
lis unum ex vinctis quemcumque petissent. E
rat autem unus qui dicebatur barrabas
qui cum seditiosis erat vinctus. qui in
seditione fecerat homicidium. Et cum ascen
disset turba. cepit rogare sicut semper
faciebat illis. Pylatus autem respondit eis et
dixit. Vultis dimittam vobis regem iude
orum. Sciebat enim quod per invidiam tra
didissent eum summi sacerdotes. Pon
tifices autem concitaverunt turbam. ut
magis barrabam dimitteret eis. Pylatus
autem respondens iterum ait illis. Quid ergo
vultis faciam regi iudeorum. At illi
iterum clamaverunt. Crucifige eum. Py
latus autem dicebat eis. Quid enim mali
fecit. At illi magis clamabant. Cru
cifige eum. Pylatus autem volens populo
satisfacere. dimisit illis barrabam. et tra
didit ihesum flagellis cesum ut cruci
figeretur. Milites autem duxerunt eum
intro in atrium pretorii et convocant to
tam cohortem. et induunt eum purpuram.
Et imponunt ei plectentes spineam coronam.
et ceperunt salutare eum. Ave rex iudeo
rum. Et percutiebant caput eius arundine
et conspuebant eum. Et ponentes genua
adorabant eum. Et postquam illuserunt
ei. exuerunt illum purpuram. et induerunt
eum vestimentis suis. Et educunt eum ut cru
cifigerent illum. Et angariaverunt pretereuntem
quempiam symonem cyreneum venientem
de villa. patrem alexandri et rufi. ut tolle
ret crucem eius. Et perducunt illum in gol
gatha locum. quod est interpretatum calvarie locus.
Et dabant ei bibere mirratum vinum. et non
accepit. Et crucifigentes diviserunt vesti
menta eius mittentes sortem super eis. quis
quid tolleret. Erat autem hora tercia et
crucifixerunt eum. Et erat titulus cause
eius inscriptus. Hic est ihesus rex iudeorum.
Et cum eo crucifigunt duos latrones. unum
a dextris. et alterum a sinistris eius. Et ad
impleta est scriptura que dicit. Et cum ini
quis reputatus est. Et pretereuntes blasphe
mabant eum commoventes capita sua et
dicentes. Vah qui destruis templum dei
et in tribus diebus reedificas. salvum fac
temet ipsum descendens de cruce. Similiter
et summi sacerdotes illudentes ad alterutrum
cum scribis dicebant. Alios salvos fecit se
ipsum non potest salvum facere. Christus rex israel de
scendat nunc de cruce ut videamus et creda
mus. Et qui cum eo crucifixi erant con
viciabantur ei. Et facta hora sexta tenebre
facte sunt per totam terram usque in horam nonam.
Et hora nona exclamavit ihesus voce magna
dicens. Heloy. Heloy. lema sabacthani. quod est inter
pretatum. deus meus. deus meus. ut quid
dereliquisti me. Et quidam de circumstanti
bus audientes dicebant. Ecce heliam vo
cat iste. Currens autem unus et implens spon
giam aceto circumponensque calamo po
tum dabat ei dicens. Sinite videamus si veni
at helyas ad deponendum eum. Ihesus autem
emissa voce magna expiravit. Et velum
templi scissum est in duo. a sursum usque
deorsum. Videns autem centurio qui ex ad
verso stabat. quia sic clamans expirasset ait.
Vere homo hic filius dei erat. Erant autem et
mulieres de longe aspicientes inter quas
maria magdalene. et maria iacobi mi
noris. et ioseph mater. et salome. Et cum
esset in galilea sequebantur eum et minis
trabant ei. Et alie multe que simul cum
eo ascenderant ierosolimam. Et cum iam sero

et factum: quia erat parasceve, quod est ante sabba-
tum, venit Ioseph ab Arimathia nobilis decu-
rio qui et ipse erat expectans regnum dei. Et
audacter introivit ad Pylatum et petiit
corpus Ihesu. Pylatus autem mirabatur
si iam obisset. Et accersito centurione inter-
rogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cog-
novisset a centurione: donavit corpus
Ihesu. Ioseph autem mercatus syndonem: et depo-
nens eum involvit syndone. et posuit e-
um in monumento novo quod erat incisum
in petra. Et advolvit lapidem ad hostium
monumenti. Maria autem magdalene. et mari-
a Ioseph aspiciebant ubi poneretur.
Et cum transisset sabbatum: XVI
Maria magdalene et Maria Iacobi
et Salome emerunt aromata ut venientes
ungerent Ihesum. Et valde mane una sabbato-
rum veniunt ad monumentum: orto iam sole. Et di-
cebant ad invicem. Quis revolvet nobis
lapidem ab hostio monumenti. Et respicien-
tes: viderunt revolutum lapidem. Erat quippe
magnus valde. Et introeuntes in monumen-
tum: viderunt iuvenem sedentem in dextris co-
opertum stola candida: et obstupuerunt. Qui
dixit illis. Nolite expavescere. Ihesum queritis
nazarenum crucifixum. Surrexit non est hic.
Ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite et dici-
te discipulis eius et Petro: quia precedet vos in
Galileam. Ibi eum videbitis sicut dixit
vobis. At ille exeuntes: fugerunt de monu-
mento. Invaserat enim eas tremor et pavor.
Et nemini quicquam dixerunt. Timebant enim.
Surgens autem Ihesus mane prima sabbati ap-
paruit primo Marie magdalene de qua e-
iecerat septem demonia. Illa vadens nun-
tiavit his qui cum eo fuerant lugentibus
et flentibus. Et illi audientes quia viveret
et visus esset ab ea: non crediderunt. Post hec autem
duobus ex eis ambulantibus apparuit in ali-
a effigie euntibus in villam. Et illi euntes nun-
tiaverunt ceteris. nec illis crediderunt. Novissime
autem recumbentibus illis XI apparuit illis Ihesus: et
exprobravit incredulitatem illorum et duritiam
cordis. quia his qui viderant eum resurrexis-
se non crediderant. Et dixit eis. Euntes in mundum
universum predicate evangelium omni creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Qui
vero non crediderit condempnabitur. Signa autem eos
qui crediderint hec sequentur. In nomine me-
o demonia eicient. linguis loquentur no-
vis. serpentes tollent. et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Super egros manus
imponent et bene habebunt. Et dominus quidem
Ihesus postquam locutus est eis assumptus
est in celum: et sedet a dextris dei. Illi autem
profecti: predicaverunt ubique domino cooperante ser-
monem confirmante: sequentibus signis.

Explicit evangelium secundum Marchum.
Incipit prologus secundum Lucham. · · · ·

Ucas syrus anthio-
censis arte medicus
discipulus apostolorum
postea paulum se-
cutus ad confirma-
tionem eius serviens
domino fuit sine crimi-
ne. Nam neque uxorem um-
quam habuit: nec filios numquam, [illegible] lxxiiii.
annorum obiit in bithinia plenus spiritu
sancto. Quod igitur cum iam scripta essent
evangelia quidem per Mattheum in Iudea, per Mar-
chum autem in Ytalia: sancto instigante spiritu in
Achaie partibus hoc descripsit evangelium: signi-
ficans etiam ipse in principio ante alia esse
descripta: cui extra ea que ordo evangelice
dispositionis exposcit ea maxime necessitas
laboris fuit. ut primum grecis fidelibus omni
prophetatione venturi in carnem dei Christi mani-
festata esset humanitas: ne iudaicis fabulis
attenti in solo legis desiderio tenerentur. ne
vel hereticis fabulis et stultis sollicitationibus
seducti: exciderent a veritate elaboraret. De-
hinc ut in principio evangelii Iohannis
nativitate presumpta cui evangelium scriberet
in quo electus scriberet: indicaret contestans
in se completa esse que ab aliis essent inchoata.
Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione
generationis in Christo implete et repetende
a principio nativitatis humane potestas
permissa est. ut requirentibus demonstraret
in quo apprehendens erat per Nathan filium introi-
tu recurrentis in deum generationis admisso
indisparabilis dei ut predicans in hominibus Christum
suum opus hominis redire in se
per filium faceret. qui per David patrem venienti-
bus iter prebebat in Christo. Cui Luce non inmeri-
to etiam scribendorum actuum apostolorum a-
postolorum potestas in ministerio datur: ut deo
in deo pleno et filio proditionis extincto:
oratione ab apostolis ipsis facta: sorte domini
electionis numerus compleretur. Sicque Pau-
lus consummationem apostolicis actibus daret
quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset.

sit. Quae legentibus ac quaerentibus deum et si per sin
gula expediri a nobis utile fuerat: sciens tamen
quod operantem agricolam oportet primum de
fructibus suis edere: vitavimus publicam cu
riositatem: ut non tam volentibus deum demons
trare videremur: quam fastidientibus prodidisse.

Item alius prologus

Quoniam quidem multi
conati sunt ordinare nar
rationem quae in nobis
completae sunt rerum sicut
tradiderunt nobis qui ab in
itio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermo
nis: visum est et mihi assecuto omnia a principi
o omnibus diligenter ex ordine tibi scribere
optime theophile: ut cognoscas eorum verbo
rum de quibus eruditus es veritatem.

Incipit evangelium secundum lucham.

Fuit in diebus
herodis regis iu
deae: sacerdos quidam
nomine zachari
as de vice abia:
et uxor eius de fi
liabus aaron: et
nomen eius elisa
beth. Erant autem
iusti ambo ante deum incedentes in omnibus man
datis eius: et iustificationibus domini sine quere
la. Et non erat illis filius eo quod esset elisabeth
sterilis: et ambo processissent in diebus suis.
Factum est autem cum sacerdotio fungeretur zachari
as in ordine vicis suae ante deum secundum consue
tudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum pone
ret: ingressus in templum domini. Et omnis mul
titudo populi erat orans foris hora incensi. Ap
paruit autem illi angelus domini stans a dextris
altaris incensi. Et zacharias turbatus est vi
dens: et timor irruit super eum. Ait autem
ad illum angelus. Ne timeas zacharia quoniam
exaudita est deprecatio tua. et elizabeth uxor
tua pariet tibi filium: et vocabitur nomen
eius iohannes. Et erit tibi gaudium et exul
tatio: et multi in nativitate eius gaude
bunt. Erit enim magnus coram domino. Vi
num et siceram non bibet. et spiritu sancto re
plebitur adhuc ex utero matris suae. Et
multos filiorum israel convertet ad dominum
deum ipsorum. Et ipse praecedet ante illum in spiritu
et virtute heliae: ut convertat corda patrum
in filios et incredulos ad prudentiam iustorum
parare domino plebem perfectam. Et dixit za

charias ad angelum. Unde hoc sciam: ego enim
sum senex: et uxor mea processit in diebus suis.
Et respondens angelus dixit ei. Ego sum ga
briel qui asto ante deum: et missus sum
loqui ad te. et haec tibi evangelizare. Et ecce e
ris tacens et non poteris loqui usque in diem quo
haec fiant. pro eo quod non credidisti verbis meis
quae implebuntur in tempore suo. Et erat ple
bs expectans zachariam: et mirabantur quod
tardaret ipse in templo. Egressus autem non po
terat loqui ad illos. Et cognoverunt quod visionem
vidisset in templo. Et ipse erat innuens il
lis et permansit mutus. Et factum est ut imple
ti sunt dies officii eius: et abiit in domum
suam. Post hos autem dies concepit hely
sabeth uxor eius: et occultabat se mensibus
quinque dicens. Quia sic fecit mihi dominus in die
bus quibus aspexit auferre opprobrium meum inter
homines. In mense autem sexto: missus est an
gelus gabriel a deo in civitatem galileae cui
nomen nazareth: ad virginem desponsatam
viro cui nomen erat ioseph de domo david
et nomen virginis maria. Et ingressus angelus
ad eam dixit. Ave gratia plena dominus tecum.
Benedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset
turbata est in sermone eius: et cogitabat
qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne
timeas maria. invenisti enim gratiam apud
deum. Ecce concipies in utero et paries fili
um: et vocabis nomen eius ihesum. Hic erit
magnus: et filius altissimi vocabitur. Et
dabit illi dominus deus sedem david patris eius
et regnabit in domo iacob in aeternum: et reg
ni eius non erit finis. Dixit autem maria ad
angelum. Quomodo fiet istud quoniam virum non
cognosco. Et respondens angelus dixit ei. Spiritus
sanctus superveniet in te. et virtus altissi
mi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur
ex te sanctum: vocabitur filius dei. Et ecce e
lisabeth cognata tua: et ipsa concepit filium
in senectute sua. Et hic mensis sextus est il
li quae vocatur sterilis. quia non erit impossi
bile apud deum omne verbum. Dixit autem
maria: Ecce ancilla domini: fiat mihi secundum verbum
tuum. Et discessit ab illa angelus. Exurgens
autem maria in diebus illis. abiit in monta
na cum festinatione in civitatem iuda. Et in
travit in domum zachariae: et salutavit eli
sabeth. Et factum est ut audivit salutationem
mariae elisabeth: exultavit infans in utero
eius. et repleta est spiritu sancto elizabeth: et ex
clamavit voce magna et dixit. Benedicta

inter mulieres. et benedictus fructus ven-
tris tui. Et unde hoc michi ut veniat mater
domini mei ad me. Ecce enim ut facta est vox
salutationis tue in auribus meis: exultavit
in gaudio infans in utero meo. Et be-
ata que credidisti: quoniam perficientur ea que
dicta sunt tibi a domino. Et ait maria. - - -
Magnificat anima mea dominum. Et exul. s. m.
in deo salu. m. quia respexit hu. ancil. su.
ecce enim ex hoc be. m. di. omnes ge. quia fe. m.
mag. qui po. est. et sanctum no. e. Et mi. eius
a p. i. p. e. ti. e. Fecit po. in bra. suo disp.
su. men. cor. sui. Depo. po. de se. et exal.
hu. Esu. imple. bo. et divites dimi. inanes
suscepit israel puerum su. re. mi. s. Si. locu. e.
ad pa. n. abra. et semi. e. in secula. Mansit
autem maria cum illa quasi mensibus tribus:
et reversa est in domum suam. Elisabeth autem
impletum est tempus pariendi: et peperit fi-
lium. Et audierunt vicini et cognati eius
quia magnificavit misericordiam suam cum illa:
et congratulabantur ei. Et factum est in die
octava venerunt circumcidere puerum: et voca-
bant eum nomine patris sui zachariam. Et respon-
dens mater eius dixit. Nequaquam sed voca-
bitur iohannes. Et dixerunt ad illam. Quia
nemo est in cognatione tua qui vocetur
hoc nomine. Innuebant autem patri eius quem
vellet vocari eum. Et postulans pugilla-
rem scripsit dicens. Iohannes est nomen
eius. Et mirati sunt universi. Apertum est autem
illico os eius: et lingua eius. Et loquebatur
benedicens deum. Et factus est timor super
omnes vicinos eorum: et super mon-
tana iudee divulgabantur omnia verba hec.
Et posuerunt omnes qui audierant in cor-
de suo dicentes. Quis putas puer iste erit.
Etenim manus dei erat cum illo. Et zacha-
rias pater eius impletus est spiritu sancto: et
prophetavit dicens. Benedictus dominus deus israel:
quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue.
Et erexit cornu salutis nobis: in domo david
pueri sui. Sicut locutus est per os sanctorum qui a se-
culo sunt prophetarum eius. Salutem ex inimi-
cis nostris: et de manu omnium qui oderunt
nos. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: et
memorari testamenti sui sancti. Iusiurandum
quod iuravit ad abraham patrem nostrum da-
turum se nobis. Ut sine timore de manu i-
nimicorum nostrorum liberati: serviamus illi. In sancti-
tate et iustitia coram ipso: omnibus diebus nostris.
Et tu puer: propheta altissimi vocaberis: preibis
enim ante faciem domini parare vias eius. Ad dan-
dam scientiam salutis plebi eius in remissio-
nem peccatorum eorum. Per viscera misericordie dei
nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto.
Illuminare his qui in tenebris et in umbra
mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros
in viam pacis. Puer autem crescebat et con-
fortabatur spiritu. et erat in desertis usque ad di-
em ostensionis sue ad israel. II CAP

Factum est in diebus illis: exiit edic-
tum a cesare augusto: ut describeretur
universus orbis. Hec descriptio prima facta est
a preside syrie cyrino. Et ibant omnes ut pro-
fiterentur singuli in civitatem suam. Ascendit
autem ioseph a galilea nazareth in iudeam
civitatem david que vocatur bethlehem
eo quod esset de domo et familia david: ut pro-
fiteretur cum maria desponsata sibi uxore pre-
gnante. Factum est autem cum essent ibi: impleti
sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum
primogenitum: et pannis eum involvit:
et reclinavit eum in presepio: quia non erat ei
locus in diversorio. Et pastores erant in re-
gione eadem vigilantes et custodientes
vigilias noctis super gregem suum. Et ecce
angelus domini stetit iuxta illos: et claritas
dei circumfulsit illos. Et timuerunt timore
magno. Et dixit illis angelus. Nolite ti-
mere. Ecce enim evangelizo vobis gaudi-
um magnum quod erit omni populo: quia natus
est vobis hodie salvator qui est christus dominus
in civitate david. Et hoc vobis signum: inve-
nietis infantem pannis involutum: et posi-
tum in presepio. Et subito facta est cum angelo
multitudo milicie celestis exercitus: laudan-
tium deum et dicentium. Gloria in altissimis
et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et
factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum:
pastores loquebantur ad invicem. Transea-
mus usque bethlehem: et videamus hoc verbum
quod factum est: quod fecit dominus et osten-
dit nobis. Et venerunt festinantes: et invene-
runt mariam et ioseph: et infantem positum in pre-
sepio. Videntes autem cognoverunt de verbo quod
dictum erat illis de puero hoc. Et omnes mira-
ti sunt qui audierunt: et de his que dicta erant
a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat
omnia verba hec: conferens in corde suo. Et rever-
si sunt pastores glorificantes et laudan-
tes deum in omnibus que audierant et viderant
sicut dictum est ad illos. Et postquam consummati
sunt dies octo: ut circumcideretur puer: vocatum

est nomen eius ihesus. Quod vocatum est ab an
gelo priusquam in utero conciperetur. Et post
quam impleti sunt dies purgationis mari
e secundum legem moysi: tulerunt illum in ierusalem
ut sisterent eum domino sicut scriptum est in
lege domini. quia omne masculinum adaperi
ens vulvam sanctum domino vocabitur. Et ut
darent hostiam secundum quod dictum est in lege
domini: par turturum aut duos pullos colum
barum. Et ecce homo erat in ierusalem cui no
men symeon. Et homo iste iustus et timoratus
expectans consolationem israel: et spiritus sanctus
erat in eo. Et responsum acceperat symeon a
spiritu sancto non visurum se mortem: nisi prius vi
deret christum domini. Et venit in spiritu in templum.
Et cum inducerent puerum ihesum parentes eius
ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo.
et ipse accepit eum in ulnas suas. Et bene
dixit deum: et dixit. Nunc dimittis servum
tuum domine secundum verbum tuum in pace. Quia
vide. o. m. sa. t. Quod. p. an. fa. om. po.
Lumen ad re. g. et glo. ple. t. israel. Et erant pater
et mater eius mirantes super his que dice
bantur de illo. Et benedixit illis symeon: et
dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus
est hic in ruinam et in resurrectionem multorum
israel: et in signum cui non contradicetur. Et tu
am ipsius animam pertransibit gladius. ut revelen
tur ex multis cordibus cogitationes. Et erat
anna prophetissa filia phanuel de tribu aser.
Hec processerat in diebus multis. cum viro suo
vixerat annis .vii. a virginitate sua. et hec
erat vidua usque ad annos lxxxiiii. que non
discedebat de templo ieiuniis et obsecrati
onibus serviens die ac nocte. Et hec ipsa hora su
perveniens confitebatur domino: et loquebatur
de illo omnibus qui expectabant redemptionem
israel. Et ut perfecerunt omnia secundum legem domini:
reversi sunt in galileam in civitatem suam
nazareth. Puer autem crescebat: et confor
tabatur plenus sapientia. et gratia dei erat in illo.
Et ibant parentes eius per omnes annos in ierusalem
in die sollempni pasche. Et cum factus esset
annorum .xii. ascendentibus illis in ierosolimam
secundum consuetudinem diei festi. consummatisque di
ebus: cum redirent remansit puer in ierusalem:
et non cognoverunt parentes eius. Existimantes
autem illum esse in comitatu: venerunt iter diei.
et requirebant eum inter cognatos et notos.
Et non invenientes: regressi sunt in ierusalem requi
rentes eum. Et factum est post triduum invenerunt
illum in templo sedentem in medio doctorum: audi
entem illos et interrogantem. Stupebant autem
omnes qui eum audiebant super pruden
tia et responsis eius. Et videntes admirati
sunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid
fecisti nobis sic. Ecce pater tuus et ego do
lentes querebamus te. Et ait ad illos. Quid
est quod me querebatis? Nesciebatis quia in his
que patris mei sunt oportet me esse. Et ipsi
non intellexerunt verbum: quod locutus est
ad illos. Et descendit cum eis et venit
nazareth: et erat subditus illis. Et mater
eius conservabat omnia verba hec con
ferens in corde suo. Et ihesus proficiebat sapientia
et etate et gratia apud deum et homines.
Anno quinto decimo III
imperii tyberii cesaris, procurante pontio
pylato iudeam. tetrarcha autem galilee hero
de. autem philippo fratre eius tetrarcha ytu
ree et trachonitidis regionis. et lisania a
bilene tetrarcha sub principibus sacerdotum
anna et cayphas. factum est verbum domini
super iohannem zacharie filium in deserto. et ve
nit in omnem regionem iordanis predicans
baptismum penitentie in remissionem peccatorum
sicut scriptum est in libro ysaie prophete. Vox
clamantis in deserto: parate viam domini. rectas
facite semitas eius. Omnis vallis imple
bitur: et omnis mons et collis humili
abitur. Et erunt prava in directa: et aspe
ra in vias planas: et videbit omnis caro
salutare dei nostri. Dicebat ergo ad turbas
que exibant: ut baptizarentur ab ipso. Ge
nimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ven
tura ira. Facite ergo fructus dignos penitentie
et ne ceperitis dicere patrem habemus abra
ham. Dico enim vobis quia potest deus de la
pidibus istis suscitare filios abrahe. Iam enim
securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo
arbor non faciens fructum bonum: excidetur
et in ignem mittetur. Et interrogabant eum
turbe dicentes. Quid ergo faciemus? Respon
dens autem dicebat illis. Qui habet duas
tunicas: det non habenti: et qui habet
escas: similiter faciat. Venerunt autem et pu
blicani ut baptizarentur et dixerunt ei.
magister quid faciemus. At ille dixit ad eos.
Nichil amplius quam quod constitutum est vobis facia
tis. Interrogabant autem eum et milites di
centes. Quid faciemus et nos? Et ait illis.
Neminem concutiatis: et contenti estote [ni calumpniam faciatis]
stipendiis vestris. Existimante autem populo: et
cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne

ne forte ipse esset christus. respondit iohannes dicens
omnibus. Ego quidem aqua baptizo vos
veniet enim fortior me cuius non sum
dignus solvere corrigiam calciamentorum eius
ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni.
Cuius ventilabrum in manu eius. pur
gabit aream suam. Et congregabit triticum
in horreum suum: paleas autem comburet
igni inextinguibili. Multa quidem et alia
exhortans evangelizabat populo. Herodes
autem tetrarcha cum corriperetur ab illo de he
rodiade uxore fratris sui. et de omnibus malis que fe
cit herodes. adiecit et hoc supra omnia. et
inclusit iohannem in carcere. Factum est autem cum
baptizaretur omnis populus: et ihesu bapti
zato et orante: apertum est celum. et des
cendit spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipsum. Et vox de celo facta est. Tu es
filius meus dilectus in te complacuit michi. Et
ipse ihesus erat incipiens quasi annorum .xxx.
ut putabatur filius ioseph. Qui fuit heli.
Qui fuit mathat. Qui fuit levi. Qui fuit
melchi. Qui fuit ianne. Qui fuit ioseph.
Qui fuit mathatie. Qui fuit amos. Qui
fuit naum. Qui fuit hely. Qui fuit nag
ge. Qui fuit maath. Qui fuit mathatie. qui
fuit semei. Qui fuit ioseph. Qui fuit iu
da. qui fuit iohanna: qui fuit resa. Qui
fuit zorobabel. qui fuit salathiel. qui fuit
neri. Qui fuit melchi: qui fuit addi: qui
fuit cosan. Qui fuit elmadan: qui fuit
her. qui fuit ihesu. Qui fuit eliezer: qui
fuit iorim: qui fuit mathat. Qui fuit
levi. qui fuit symeon: qui fuit iuda.
Qui fuit ioseph: qui fuit iona. Qui fuit
eliachim. Qui fuit melcha: qui fuit
menna: qui fuit mathatha. Qui fuit na
than: Qui fuit david. qui fuit iesse. qui fuit
obeth. Qui fuit booz. Qui fuit salmon.
Qui fuit naason. qui fuit aminadab. qui
fuit aram: Qui fuit esron. Qui fuit pha
res: qui fuit iude. qui fuit iacob. Qui
fuit ysaac. Qui fuit abraham. Qui fuit
thare. qui fuit nachor: qui fuit seruch.
Qui fuit ragau. qui fuit phalech: Qui
fuit eber. Qui fuit sale. qui fuit caynan:
qui fuit arphaxat. Qui fuit sem. Qui
fuit noe. qui fuit lamech. Qui fuit ma
thusalem. Qui fuit enoch. qui fuit ia
reth. Qui fuit malalehel. qui fuit chay
nan. qui fuit enos. Qui fuit. qui fuit adam:
qui fuit dei. IIII

Ihesus autem plenus spiritu sancto: regres
sus est ab iordane: et agitabatur in
spiritu in deserto diebus .xl. et temptabatur
a dyabolo: et nichil manducavit in diebus
illis. Et consummatis illis: esuriit. Dixit autem
illi dyabolus. Si filius dei es: dic huic
lapidi ut panis fiat. Et respondit ad illum
ihesus. Scriptum est quia non in solo pane vi
vit homo: sed in omni verbo dei. Et duxit
illum dyabolus in montem excelsum: et osten
dit illi omnia regna orbis terre in mo
mento temporis. et ait ei. Tibi dabo potes
tatem hanc universam: et gloriam illorum
quia michi tradita sunt: et cui volo do illa
Tu ergo si adoraveris coram me: erunt
tua omnia. Et respondens ihesus dixit illi. Scrip
tum est. Dominum deum tuum adorabis: et illi
soli servies. Et duxit illum in iherusalem: et
statuit illum super pinnaculum templi: et dixit
ei. Si filius dei es mitte te deorsum. Scrip
tum est enim: quia angelis suis manda
vit de te. ut conservent te. et quia in mani
bus tollent te. ne forte offendas ad lapi
dem pedem tuum. Et respondens ihesus ait illi.
Dictum est. non temptabis dominum deum
tuum. Et consummata omni temptatione:
dyabolus recessit ab illo usque ad tempus
Et regressus est ihesus in virtute spiritus in galile
am. Et fama exiit per universam regionem
de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum
et magnificabatur ab omnibus. Et ve
nit nazareth ubi erat nutritus: et intra
vit secundum consuetudinem die sabbati in syna
gogam: et surrexit legere. Et traditus est illi
liber ysaie prophete. Et ut revolvit librum: inve
nit locum ubi scriptum erat. Spiritus domini super
me. propter quod unxit me: evangelizare pau
peribus misit me sanare contritos corde. et
predicare captivis remissionem cecis visum
dimittere confractos in remissionem predicare an
num domini acceptum: et diem retributionis
Et cum complicuisset librum: reddidit mi
nistro et sedit. Et omnium in synagoga o
culi erant intendentes in eum. Cepit autem
dicere ad illos. Quia hodie impleta est scrip
tura hec in auribus vestris. Et omnes testimoni
um illi dabant. et mirabantur in verbis gratie
que procedebant de ore eius: et dicebant. Nonne
hic est filius ioseph. Et ait illis. Utique di
cetis michi hanc similitudinem. Medice: cura
te ipsum. Quanta audivimus facta in caphar
naum: fac et hic in patria tua. Ait autem. Amen

dico uobis quia nemo acceptus est propheta in patria sua. In ueritate dico uobis multe uidue erant in diebus helye in israel quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex. Cum facta esset fames magna super omnem terram. et ad nullam illarum missus est helyas nisi in sarepta sydonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi erant in israel sub elyseo propheta. et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga hec audientes. Et surrexerunt et eiecerunt eum extra ciuitatem. et duxerunt illum usque ad supercilium montis. super quem ciuitas eorum erat edificata. ut precipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit in capharnaum ciuitatem galilee. ibique docebat eos sabbatis. et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo eius. Et in synagoga erat homo habens demonium inmundum. et exclamauit uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene. uenisti perdere nos? Scio te qui sis sanctus dei. Et increpauit illum ihesus dicens. Obmutesce et exi ab illo. Et cum proiecisset illum demonium in medium exiuit ab illo. et nichil que illi nocuit. Et factus est pauor in omnibus. et colloquebantur ad inuicem dicentes. Quod est hoc uerbum quia in potestate et uirtute imperat inmundis spiritibus et exeunt. et diuulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem de synagoga: introiuit domum symonis. Socrus autem symonis tenebatur magnis febribus. et rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit febri: et dimisit illam. Et continuo surgens abiit in domum: et ministrabat illis. Cum autem sol occidisset: omnes qui habebant infirmos uariis langoribus: ducebant illos ad eum. At ille singulis manibus imponens curabat eos. Exibant autem demonia a multis clamantia et dicentia: quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea loqui. quia sciebant ipsum esse christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum: turbe requirebant eum. Et uenerunt ad ipsum. et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Quia aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dei: quia ideo missus sum. et erat predicans in synagogis galilee.

V

Factum est autem cum turbe inruerent in eum ut audirent uerbum dei. et ipse stabat secus stagnum genezareth. Et uidit duas naues stantes secus stagnum. piscatores autem descenderant et lauabant retia. Ascendens autem in unam nauem que erat symonis: rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Ut autem cessauit loqui: dixit ad symonem. Duc in altum: et laxate retia uestra in capturam. Et respondens symon dixit illi. Preceptor per totam noctem laborantes nichil cepimus: in uerbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent: concluserunt piscium multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rete eorum. Et innuerunt sociis qui erant in alia naui ut uenirent et adiuuarent eos. Et uenerunt et impleuerunt ambas nauiculas ita ut pene mergerentur. Quod cum uideret symon petrus, procidit ad genua ihesu dicens. Exi a me domine quia homo peccator sum. Stupor enim circumdederat eum. et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant. Similiter autem iacobum et iohannem filios zebedei qui erant socii symonis. Et ait ad symonem ihesus. Noli timere. ex hoc iam eris homines capiens. Et subductis ad terram nauibus: relictis omnibus secuti sunt eum. Et factum est cum esset in una ciuitatum: et ecce uir plenus lepra. uidens ihesum. et procidens in faciem rogabat eum dicens. Domine si uis potes me mundare. Et extendens ihesus manum tetigit illum dicens. Volo mundare. Et confestim discessit ab illo lepra. Et ipse precepit illi ut nemini diceret. sed uade ostende te sacerdotibus. et offer pro emundatione tua sicut precepit moyses. in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo. et conueniebant turbe multe ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat. Et factum est in una dierum: et ipse sedebat docens. Et erant pharisei et legis doctores qui uenerant ex omni castello galilee et iudee et ierusalem. et uirtus domini erat ad sanandum infirmos. Et ecce uiri portantes in lecto hominem qui erat paraliticus: et querebant eum inferre et ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illum inferrent pre turba. Ascenderunt supra tectum et supra tegulas submiserunt eum cum lecto in medium ante ihesum. Quorum fidem ut uidit dixit. Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et ce

perunt scribe et pharisei cogitare dicentes
Quis est hic qui loquitur blasphemias
Quis potest dimittere peccata nisi solus deus
Vt autem cognovit ihesus cogitationes eorum
dixit ad illos. Quid cogitatis mala in cor
dibus vestris? Quid est facilius dicere dimit
tuntur tibi peccata tua. an dicere surge et
ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis
potestatem habet in terra dimittendi peccata
ait paralitico. Tibi dico surge. tolle graba
tum tuum et vade in domum tuam. Et con
festim surgens coram illis. tulit lectum
in quo iacebat et abiit in domum suam mag
nificans deum. Et stupor apprehendit omnes
et magnificabant deum. Et repleti sunt
timore dicentes. quia vidimus mirabi
lia hodie. et postea exiit. et vidit publi
canum nomine levi sedentem ad telone
um et ait illi. Sequere me. Et relictis om
nibus: surgens secutus est eum. Et fecit
ei levi convivium magnum in domo sua.
Et erat turba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant discumbentes. Et murmu
rabant pharisei et scribe eorum dicentes
ad discipulos eius. Quare cum publica
nis et peccatoribus manducatis et bibi
tis? Et respondens ihesus dixit ad illos. Non egent
qui sani sunt medico: sed qui male habent.
Non veni vocare iustos sed peccatores ad
penitentiam. At illi dixerunt ad eum. Quare di
scipuli iohannis ieiunant frequenter et ob
secrationem faciunt similiter et phariseorum
tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse ait
Numquid potestis filios sponsi dum cum
illis est sponsus facere ieiunare. Venient
autem dies cum ablatus fuerit ab illis sponsus
tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat
autem similitudinem ad eos. Quia nemo com
missuram a vestimento novo immittit in vesti
mentum vetus. Alioquin et novum rumpit.
et veteri non convenit commissura a novo. Et
nemo mittit vinum novum in utres veteres.
Alioquin disrumpet vinum novum utres. et ipsum
effundetur et utres peribunt. Sed vinum no
vum in utres novos mittendum est. et u
traque conservantur. Et nemo bibens vetus
statim vult novum. Dicit enim: vetus me
lius est. VI

Factum est autem in sabbato secundo pri
mo cum transiret per sata: vellebant dis
cipuli eius spicas et manducabant confrican
tes manibus. Quidam autem phariseorum dice
bant illis. Quid facitis quod non licet in
sabbatis. Et respondens ihesus dixit ad eos. Nec
hoc legistis quod fecit david cum esuris
set ipse et qui cum eo erant. quomodo intravit
in domum dei et panes propositionis sumpsit
et manducavit et dedit hiis qui cum
ipso erant quos non licebat manducare nisi
tantum solis sacerdotibus. et dicebat illis: quia
dominus est filius hominis etiam sabbati. Factum
est autem et in alio sabbato ut intraret in sy
nagogam et doceret. Et erat ibi homo: et
manus eius dextra erat arida. Observabant
autem scribe et pharisei si in sabbato curaret
ut invenirent unde eum accusarent. Ipse vero
sciebat cogitationes eorum. Et ait homi
ni qui habebat manum aridam. Surge. et
sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem
ad illos ihesus. Interrogo vos si licet sabbato
bene facere an male. animam salvam facere
an perdere? Et circumspectis omnibus: dixit homini
Extende manum tuam. Et extendit. Et resti
tuta est sanitati manus eius. Ipsi autem re
pleti sunt insipientia. et colloquebantur
ad invicem. quidnam facerent de ihesu. Factum est
autem in illis diebus: exiit in montem orare. et e
rat pernoctans in oratione dei. Et cum dies
factus esset: vocavit discipulos. et elegit
xii. ex ipsis: quos et apostolos nominavit. Sy
monem quem cognominavit petrum. et an
dream fratrem eius. Iacobum et iohannem
philippum et bartholomeum. matheum
et thomam. iacobum alphei. et symonem
qui vocatur zelotes. Iudam iacobi: et iu
dam scarioth qui fuit proditor. Et descendens
ihesus de monte cum illis stetit in loco cam
pestri. et turba discipulorum eius et multitu
do copiosa plebis ab omni iudea et ierusalem
et maritima et tyri et sydonis qui vene
rant ut audirent eum et sanarentur a lan
guoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus
inmundis curabantur. Et omnis turba quere
bat eum tangere. quia virtus illo exiebat et
sanabat omnes. Et ipse elevans oculos in
discipulos suos dicebat. Beati pauperes spiritu
quia vestrum est regnum celorum. Beati qui nunc
esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc
fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos
maledixerint oderint homines et cum vos
separaverint et exprobraverint et eiecerint no
men vestrum tamquam malum propter filium
hominis. Gaudete in illa die et exultate
ecce enim merces vestra multa est in celis.

Sic enim hec faciebant prophetis patres eorum
Verumptamen ve vobis divitibus qui habetis
consolationem vestram. Ve vobis qui satu
rati estis: quia esurietis. Ve vobis qui nunc
ridetis: quia lugebitis et flebitis. Ve vobis
cum benedixerint vobis omnes homines. Secundum
hec faciebant prophetis patres eorum. Sed vobis
dico qui auditis. Diligite inimicos vestros
vestros. Benefacite hiis qui oderunt vos. Bene
dicite maledicentibus vobis: orate pro calump
niantibus vos. Et qui te percussit in unam
maxillam: prebe ei et alteram. Et ab eo qui
aufert tibi vestimentum etiam tunicam
noli prohibere. Omni autem petenti te tribu
e: et qui aufert que tua sunt ne repetas.
Et prout vultis ut faciant vobis homines: et
vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui
vos diligunt que gratia vobis est? Nam et pec
catores diligentes se diligunt. Et si bene
feceritis hiis qui vobis benefaciunt que gratia
vobis est? Siquidem et peccatores hoc faciunt.
Et si mutuum dederitis hiis a quibus speratis re
cipere que gratia vobis est? Nam et peccatores pec
catoribus fenerantur ut recipiant equalia.
Verumptamen diligite inimicos vestros et bene
facite et mutuum date nichil inde sperantes
et erit merces vestra multa et eritis filii dei
altissimi. Quia ipse benignus est super ingra
tos et malos. Estote ergo misericordes sicut
et pater vester misericors est. Nolite iudi
care: et non iudicabimini. Nolite condemp
nare et non condempnabimini. Dimittite
et dimittetur vobis. Date et dabitur vobis
mensuram bonam et confertam et coagita
tam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum.
Eadem quippe mensura qua mensi fueritis
remetietur vobis. Dicebat autem illis et si
militudinem. Numquid potest cecus cecum
ducere? Nonne ambo in foveam cadunt? Non est
discipulus super magistrum. Perfectus autem omnis
erit si sit sicut magister eius. Quid autem vides
festucam in oculo fratris tui trabem autem
que in oculo tuo est non consideras? Aut
quomodo potes dicere fratri tuo: frater sine eiciam festu
cam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non
videns? Ypocrita eice primo trabem de oculo
tuo et tunc perspicies ut educas festucam de
oculo fratris tui. Non est enim arbor bona que fa
cit fructus malos: neque arbor mala faciens
bonum fructum. Unaqueque enim arbor de
fructu suo cognoscitur. Neque enim de spi
nis colligunt ficus: neque de rubo vindemi

ant uvam. Bonus homo de bono thesau
ro cordis sui profert bonum. Et malus homo
de malo thesauro profert malum. Ex habun
dantia enim cordis os loquitur. Quid
autem vocatis me domine domine et non facitis que
dico? Omnis qui venit ad me et audit
sermones meos et facit eos: ostendam vobis
cui similis est. Similis est homini edifican
ti domum qui fodit in altum et posuit fun
damentum supra petram. Inundatione autem
facta: illisum est flumen domui illi: et non
potuit eam movere. Fundata enim erat su
pra petram. Qui autem audit et non facit si
milis est homini edificanti domum super
terram sine fundamento. In quam illisus est
fluvius et continuo cecidit. Et facta est ru
ina domus illius magna. VII

Cum autem complesset omnia verba in au
res plebis: intravit capharnaum.
Centurionis autem cuiusdam servus male
habens erat moriturus qui illi erat preciosus. Et
cum audisset de ihesu: misit ad eum senio
res iudeorum rogans eum ut veniret
et sanaret servum suum. At illi cum venis
sent ad ihesum: rogabant eum sollicite di
centes ei. Quia dignus est ut hoc illi prestes. Di
ligit enim gentem nostram: et synagogam
ipse edificavit nobis. Ihesus autem ibat cum illis.
Et cum iam non longe esset a domo: misit
ad eum centurio amicos dicens. Domine no
li vexari. Non enim dignus sum: ut sub
tectum meum intres. Propter quod et me ipsum
non dignum arbitratus sum: ut venirem ad
te. Sed dic verbo et sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sum sub potestate constitutus
habens sub me milites. Et dico huic vade et
vadit. Et alii veni et venit. Et servo meo
fac hoc et facit. Quo audito ihesus miratus
est. Et conversus sequentibus se turbis dixit.
Amen dico vobis: nec in israel tantam fidem inve
ni. Et reversi qui missi fuerant domum: in
venerunt servum qui languerat sanum.
Et factum est deinceps ibat in civitatem que
vocatur naym. Et ibant cum illo disci
puli eius et turba copiosa. Cum autem ap
propinquaret porte civitatis: ecce defunctus
efferebatur filius unicus matris sue. Et
hec vidua erat. Et turba civitatis multa
cum ea. Quam cum vidisset dominus misericordia
motus super illam dixit illi. Noli flere.
Et accessit et tetigit loculum. Hii autem qui
portabant steterunt. Et ait. Adolescens

tibi dico surge. Et resedit qui mortuus
erat et cepit loqui. et dedit illum matri
sue. Accepit autem omnes timor: et magnifi
cabant deum dicentes. quia propheta magnus
surrexit in nobis. et quia deus visitavit ple
bem suam. Et exiit hic sermo in universam
iudeam de eo: et circa omnem regionem
Et nuntiaverunt iohanni discipuli eius de
omnibus hiis. Et convocavit duos de dis
cipulis suis iohannes. et misit ad ihesum
dicens. Tu es qui venturus es: an alium
expectamus? Cum autem venissent ad eum
viri dixerunt. Iohannes baptista misit nos
ad te dicens. Tu es qui venturus es an
alium expectamus? In ipsa autem hora curavit
multos a languoribus et plagis et spiritibus
malis. et cecis multis visum donavit.
Et respondens dixit illis. Euntes renuntiate
iohanni que vidistis et audistis. quia ceci
vident. surdi audiunt. claudi ambulant
leprosi mundantur. mortui resurgunt. pau
peres evangelizantur. et beatus qui non fuerit
scandalizatus in me. Et cum discessissent
nuntii iohannis cepit dicere de iohanne ad
turbas. Quid existis in desertum videre? Ha
rundinem vento agitatam? Sed quid existis
videre? hominem mollibus vestibus indu
tum? Ecce qui in veste preciosa sunt: et in de
liciis in domibus regum sunt. Sed quid ex
istis in desertum videre? prophetam utique dico
vobis et plus quam prophetam. Hic est de quo
dictum est. Ecce mitto angelum meum
ante faciem tuam qui preparabit viam tuam
ante te. Dico enim vobis. maior inter natos
mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Qui
autem minor est in regno celorum maior est
illo. Et omnis populus audiens et publicani
iustificaverunt deum baptizati baptismo iohannis
Pharisei autem et legis periti consilium dei sp
reverunt non baptizati ab eo. Ait autem dominus
Cui ergo dicam similes homines genera
tionis huius: et cui similes sunt. Simi
les sunt pueris sedentibus in foro: et loquen
tibus ad invicem et dicentibus. Cantavimus
vobis tibiis et non saltastis. Lamentavimus
et non plorastis. Venit iohannes baptista non man
ducans panem: neque bibens vinum: et dici
tis demonium habet. Venit filius hominis
manducans et bibens et dicitis. Ecce homo
devorator et bibens vinum. amicus pu
blicanorum et peccatorum. Et iustificata est sa
pientia ab omnibus filiis suis. Rogabat

autem illum quidam de phariseis ut man
ducaret cum illo. Et ingressus domum pha
risei discubuit. Et ecce mulier que erat in
civitate peccatrix. ut cognovit quod ihesus accu
buisset in domo pharisei attulit alabas
trum unguenti. et stans retro secus pe
des eius lacrimis cepit rigare pedes eius
et capillis capitis sui tergebat. et oscu
labatur pedes eius. et unguento unge
bat. Videns autem phariseus qui vocaverat
eum: ait intra se dicens. Hic si esset utique
propheta: sciret que et qualis mulier esset
que tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens
ihesus dixit ad illum. Symon habeo tibi
dicere. At ille ait. Magister dic. At ille ait. Et
respondit ihesus. Duo debitores erant cuidam
feneratori. Unus debebat denarios quin
gentos. et alius quinquaginta. Non haben
tibus illis unde redderent: donavit utrisque.
Quis ergo eum plus diligit? Respondit
symon dixit. Estimo quia is cui plus dona
vit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et con
versus ad mulierem dixit symoni. Vides
hanc mulierem? Intravi in domum tuam
aquam pedibus meis non dedisti. Hec autem
lacrimis rigavit pedes meos: et capillis
suis tersit. Osculum michi non dedisti. Hec autem
ex quo intravit osculari pedes pedes
meos non cessavit. Oleo caput meum
non unxisti: hec autem unguento unxit pe
des meos. Propter quod dico tibi. remittuntur ei
peccata multa quoniam dilexit multum. Cui autem
minus dimittitur minus diligit. Dixit
autem ad illam. Remittuntur tibi peccata
tua. Et ceperunt qui simul accumbebant
dicere intra se. Quis est hic qui etiam pec
cata dimittit? Dixit autem ad mulierem
Fides tua te salvam fecit. vade in pace.

VIII

ET factum est deinceps.
et ipse iter faciebat per civitates et
castella predicans et evangelizans regnum
dei: et xii. cum illo. et mulieres alique que
erant curate a spiritibus immundis et infirmi
tatibus. Maria que vocatur magdalene de
qua exierant vii. demonia. Et iohanna
uxor chuse procuratoris herodis. et susan
na et alie multe que ministrabant eis
de facultatibus suis. Cum autem turba plu
rima convenirent et de civitatibus properarent
ad eum dixit per similitudinem. Exiit qui se
minat seminare semen suum. Et dum
seminat: aliud cecidit secus viam et con

calcatum est et volucres celi comederunt il-
lud. Et aliud cecidit supra petram: et na-
tum aruit quia non habebat humorem. Et a-
liud cecidit inter spinas. et simul exorte
spine suffocaverunt illud. Et aliud cecidit
in terram bonam. et ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat. Interrogabant
autem discipuli eius que esset hec parabola. Qui-
bus ipse dixit. Vobis datum est nosse misterium
regni dei. ceteris autem in parabolis ut videntes
non videant. et audientes non intelligant.
Est autem hec parabola. Semen est verbum
dei. Qui autem secus viam: hii sunt qui au-
diunt: deinde venit dyabolus et tollit
verbum dei de corde eorum ne credentes sal-
vi fiant. Nam qui supra petram: qui cum audie-
runt cum gaudio suscipiunt verbum: et hii
radices non habent. quia ad tempus credunt
et in tempore temptationis recedunt.
Quod autem in spinis cecidit hii sunt qui au-
dierunt et a sollicitudinibus et divitiis et vo-
luptatibus vite euntes suffocantur. et non
referunt fructum. Quod autem in terram bonam:
hii sunt qui in corde bono et optimo au-
dientes verbum et retinent. et fructum afferunt
in patientia. Nemo autem lucernam accendens
operit eam vase aut subtus lectum ponit
sed super candelabrum ut intrantes lumen
videant. Non enim est occultum quod non
manifestetur. nec absconditum quod non
cognoscatur et in palam veniat. Videte
ergo quomodo audiatis. Qui enim habet
dabitur illi. et quicumque non habet: etiam
quod putat se habere auferetur ab eo. Venerunt
autem ad illum mater et fratres eius. et non po-
terant eum adire pre turba. et nuntia-
tum est ei. Mater tua et fratres tui foris
stant volentes te videre. Qui respondens ait
ad eos. mater mea et fratres mei hii sunt
qui verbum dei audiunt et faciunt. Factum
est autem in una dierum: et ipse ascendit
in naviculam et discipuli eius. et ait
ad eos. Transfretemus trans stagnum. et as-
cenderunt. navigantibus illis autem obdormi-
vit. Et descendit procella venti in stagnum
et complebantur fluctibus et periclitaban-
tur. Accedentes autem suscitaverunt eum di-
centes. Preceptor perimus. At ille surgens
increpavit ventum et tempestatem aque
et cessavit. Et facta est tranquillitas magna.
Dixit autem illis. Ubi est fides vestra. Qui

timentes: mirati sunt dicentes ad invi-
cem. Quis putas hic est quia et ventis imperat
et mari et obediunt ei. Et navigaverunt ad
regionem gerasenorum que est contra gali-
leam. Et cum egressus esset ad terram occur-
rit illi vir quidam qui habebat demoni-
um temporibus multis et vestimento non in-
duebatur neque in domo manebat sed in mo-
numentis. Is ut vidit ihesum procidit ante illum
Et exclamans voce magna dixit. Quid
mihi et tibi ihesu fili dei altissimi. Obsecro te
ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui
inmundo ut exiret ab homine. Multis enim
temporibus arripiebat illum et vincieba-
tur catenis et compedibus custoditus. et
ruptis vinculis agebatur a demonio in
desertum. Interrogavit autem illum ihesus dicens
Quod tibi nomen est. At ille dixit. legio.
quia intraverant demonia multa in eum.
Et rogabant illum ne imperaret illis in
abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum
multorum pascentium in monte. Et rogabant
illum ut permitteret in illos ingredi. et permisit
eos. Exierunt ergo demonia ab homine et
intraverunt in porcos. Et impetu abiit grex
per preceps in stagnum et suffocatus est. Quod
ut viderunt factum qui pascebant. fugerunt
et nuntiaverunt in civitatem et in villas. Ex-
ierunt autem videre quod factum est et venerunt ad
ihesum: et invenerunt hominem sedentem a
quo demonia exierant vestitum ac sana
mente ad pedes eius et timuerunt. Nuntia-
verunt autem illis et qui viderant quomodo sanus
factus esset a legione. Rogaverunt illum omnis
multitudo regionis gerasenorum ut dis-
cederet ab ipsis: quia timore magno tene-
bantur. Ipse autem ascendens navem reversus est.
Et rogabat illum vir a quo demonia ex-
ierant ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihesus
dicens. Redi in domum tuam et narra quan-
ta tibi fecerit deus. Et abiit per universam civi-
tatem predicans quanta illi fecisset ihesus. Factum
est autem cum redisset ihesus excepit eum
turba. Erant enim expectantes omnes illum.
Et ecce vir cui nomen iairus. et ipse princeps
synagoge erat. Et cecidit ad pedes ihesu ro-
gans eum ut intraret in domum eius quia
filia unica erat illi annorum .xii. et hec mori-
ebatur. Et contigit dum iret a turbis compri-
mebatur. Et mulier quedam erat in fluxu
sanguinis ab annis .xii. que in medicos
erogaverat omnem substantiam suam: nec ab

nullo potuit curari. Accessit retro et tetigit
fimbriam vestimenti eius. et confestim
stetit sanguinis eius fluxus. Et ait ihesus
quis est qui me tetigit? Negantibus autem
omnibus: dixit petrus et qui cum illo erant
preceptor turbe te comprimunt et affligunt
et dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus
tetigit me aliquis. Nam ego cognovi vir
tutem exisse de me. Videns autem mulier
quia non latuit tremens venit et procidit ante
pedes illius et ob quam causam tetigerit eum
indicavit coram omni populo. et quemad
modum confestim sanata est. At ille dixit illi.
filia fides tua salvam te fecit. vade in pa
ce. Adhuc illo loquente venit quidam ad
principem synagoge dicens ei. Quia mortua
est filia tua et noli vexare magistrum. Ihesus
autem audito hoc verbo respondit patri puelle
Noli timere crede tantum et salva erit filia
tua. Et cum venisset ad domum non permi
sit intrare secum quemquam nisi petrum et
iacobum et iohannem. et matrem et patrem
puelle. Flebant autem omnes et plangebant
illam. At ille dixit. Nolite flere. Non est
enim mortua puella: sed dormit. Et deridebant
eum scientes quia mortua esset. Ipse autem te
nens manum eius clamavit dicens. Pu
ella surge. et reversus est spiritus eius et surrexit
continuo. et iussit ei dari manducare. et
stupuerunt parentes eius. quibus precepit ne
alicui dicerent quod factum erat. IX

Convocatis autem xii. apostolis dedit
illis potestatem et virtutem super
omnia demonia et ut languores curarent
et misit illos predicare regnum dei. Et sana
re infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis
in via. neque virgam neque peram. neque panem
neque pecuniam. neque duas tunicas habeatis
et in quamcumque domum intraveritis ibi ma
nete. et inde ne exeatis. Et quicumque non re
ceperint vos: exeuntes de civitate illa. et
pulverem pedum vestrorum excutite in testimo
nium supra illos. Egressi autem circuibant per
castella evangelizantes et curantes ubique.
Audivit autem herodes tetrarcha omnia que
fiebant ab eo. et hesitabat eo quod diceretur
a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis
a quibusdam vero quia helyas apparuerit ab
aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit.
Et ait herodes. iohannem ego decollavi. Quis
autem est iste de quo audio ego talia. et quere
bat eum videre. Et reversi sunt apostoli narra
verunt illi quecumque fecerunt. Et assumptis
illis secessit seorsum in locum deserti qui
est bethsayde. Quod cum cognovissent turbe
secute sunt eum. Et excepit illos et loque
batur illis de regno dei. et eos qui cura in
digebant sanabat. Dies autem cepit de
clinare. et accedentes xii. dixerunt illi. Dimit
te turbas ut euntes in castella et villas que
circa sunt divertant et inveniant escas
quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad il
los. Vos date illis manducare. At illi dixe
runt. Non sunt nobis plusquam quinque
panes et duo pisces: nisi forte nos eamus
et emamus in omnem hanc turbam escas.
Erant autem fere viri v. milia. Ait autem ad dis
cipulos suos. Facite illos discumbere per convi
via quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discum
bere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque pa
nibus et duobus piscibus respexit in celum et
benedixit illis et fregit. et distribuit discipulis
ut ponerent ante turbas. et manducaverunt
omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod su
perfuit illis fragmentorum cophini xii. Et factum
est cum solus esset orans erant cum illo
discipuli. Et interrogavit illos dicens. Quem
me dicunt esse turbe. At illi responderunt et
dixerunt. Iohannem baptistam. alii autem helyam.
alii vero quia propheta unus de prioribus surrexit.
Dixit autem illis. Vos autem quem me esse dicitis?
Respondens symon petrus dixit. Christum dei. Et
ille increpans eos. precepit ne cui dicerent hoc
dicens. Quia oportet filium hominis mul
ta pati. et reprobari a senioribus et a principi
bus sacerdotum et scribis. et occidi. et tertia
die resurgere. Dicebat autem ad omnes. Si quis
vult post me venire abneget semetipsum
et tollat crucem suam cotidie et sequatur
me. Qui enim voluerit animam suam salvam
facere perdet illam. Nam qui perdiderit animam
suam propter me: salvam faciet illam. Quid enim
proficit homini si lucretur universum mundum
se autem perdat. et detrimentum sui faciat. Nam
qui me erubuerit et sermones meos: hunc
filius hominis erubescet cum venerit in
maiestate sua. et patris et sanctorum angelorum. Dico
autem vobis vere sunt aliqui hic stantes
qui non gustabunt mortem donec videant
regnum dei. Factum est autem post hec verba fere di
es octo: et assumpsit petrum et iacobum
et iohannem. et ascendit in montem ut ora
ret. Et factum est dum oraret species vultus eius
altera. et vestitus eius albus refulgens. Et

ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem
moyses et helyas visi in maiestate: et di-
cebant excessum eius quem completurus e-
rat in ierusalem. Petrus vero et qui cum illo
erant gravati erant sompno: et evigilan-
tes viderunt maiestatem eius et duos
viros qui stabant cum illo. Et factum est dum
discederent ab illo: ait petrus ad ihesum. Pre-
ceptor: bonum est hic nos esse. et faciamus
hic tria tabernacula: tibi unum. moysi u-
num et helye unum: nesciens quid di-
ceret. Hec autem eo loquente: factum est nubes et
obumbravit eos. et timuerunt illis intran-
tibus nubem. Et vox facta est de nube dicens.
Hic est filius meus dilectus ipsum audite.
Et dum fieret vox: inventus est ihesus solus.
Et ipsi tacuerunt. et nemini dixerunt in illis
diebus quicquam ex his que viderant. Factum est
autem in sequenti die descendentibus illis de
monte: occurrit illi turba multa. Et ecce
vir de turba exclamavit dicens. Magister
obsecro te respice in filium meum
quia unicus est michi. Et ecce spiritus apprehendit e-
um. et subito clamat et elidit et dissipat
eum cum spuma. Et vix discedit dilani-
ans eum. Et rogavi discipulos tuos ut
eicerent eum: et non potuerunt. Respondens
autem ihesus dixit illis. O generatio infidelis et
perversa usquequo ero apud vos et patiar
vos? Adduc huc filium tuum. Et cum accede-
ret elisit eum demonium et dissipavit. Et
increpavit ihesus spiritum immundum: et sanavit
puerum: et reddidit illum patri suo. Stu-
pebant autem omnes in magnitudine dei.
Omnibusque mirantibus in magnitudine in omnibus
que faciebat dixit ad discipulos suos. Po-
nite vos in cordibus vestris sermones istos. Fi-
lius enim hominis: futurum est ut tradatur
in manibus hominum. At illi ignorabant
verbum istud. et erat velatum ante eos ut
non sentirent illud. Et timebant interrogare
eum de hoc verbo. Intravit autem cogitatio
in eos quis eorum esset maior. At ihesus vi-
dens cogitationes cordis eorum. apprehendens
puerum statuit eum secus se et ait illis.
Quicumque susceperit puerum istum in nomine
meo me suscipit. et quicumque me recipit
recipit eum qui misit me. Nam qui mi-
nor est inter omnes vos: hic maior est.
Respondens autem iohannes dixit. Preceptor vi-
dimus quendam in nomine tuo eicientem
demonia: et prohibuimus eum: quia non sequitur
te nobiscum. Et ait ad illum ihesus. Nolite prohibere.
Qui enim non est adversum nos, pro nobis est.
Factum est autem dum complerentur dies
assumptionis eius et ipse faciem suam firma-
vit ut iret in ierusalem. Et misit nuntios ante
conspectum suum. Et euntes intraverunt in civi-
tatem samaritanorum ut pararent illi. et non
receperunt eum. quia facies eius erat euntis
in ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius
iacobus et iohannes dixerunt. Domine vis
dicimus ut ignis descendat de celo et con-
sumat eos sicut helyas fecit. Et conversus
increpavit illos dicens. Nescitis cuius spiritus
estis. Filius enim hominis non venit animas
hominum perdere sed salvare. Et abierunt in ali-
ud castellum. Factum est autem ambulanti-
bus in via dixit quidam ad illum. Sequar
te quocumque ieris. Et ait illi ihesus. Vulpes fo-
veas habent. et volucres celi nidos. Filius autem
hominis non habet ubi caput suum recli-
net. Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille
autem dixit. Domine permitte me primum ire et
sepelire patrem meum. Dixitque ei ihesus.
Sine ut mortui sepeliant mortuos suos.
Tu autem vade et annuntia regnum dei. Et ait
alter: Sequar te domine. Sed primum permitte
me renuntiare his qui domi sunt. Ait
ad illum ihesus. Nemo mittens manum suam
ad aratrum: et aspiciens retro: aptus est reg-
no dei.

X

Post hec autem designavit dominus et ali-
os lxxii. et misit eos binos ante
faciem suam in omnem civitatem. et locum
quo erat ipse venturus. Et dicebat illis.
Messis quidem multa: operarii autem pauci.
Rogate ergo dominum messis ut mittat opera-
rios in messem suam. Ite. ecce ego mitto
vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare
sacculum neque peram neque calciamenta. et ne-
minem per viam salutaveritis. In quamcumque
domum intraveritis primum dicite. Pax huic
domui. Et si ibi fuerit filius pacis requi-
escet super illum pax vestra. Sin autem ad vos revertetur.
In eadem autem domo manete eden-
tes et bibentes que apud illos sunt. Dig-
nus est enim operarius mercede sua. Nolite
transire de domo in domum. Et in quamcum-
que civitatem intraveritis et susceperint vos
manducate que vobis apponuntur. et cura-
te infirmos qui in illa sunt et dicite eis.
Appropinquavit in vos regnum celorum. In quam-
cumque civitatem intraveritis: et non recepe-

piunt vos exeuntes in plateas eius dicite
etiam pulverem qui adhesit nobis de civi-
tate vestra extergimus in vos. Tamen hoc scito-
te quia appropinquavit regnum dei. Dico vobis
quia Sodomis remissius erit in die illa quam
illi civitati. Ve tibi corozain. ve tibi beth-
saida. quia si in tyro et sydone facte fuis-
sent virtutes que in vobis facte sunt: olim in
cilicio et cinere penituerent sedentes. Ve-
rumptamen tyro et sydoni remissius erit in
iudicio quam vobis. Et tu capharnaum usque
ad celum exaltata: usque ad infernum demer-
geris. Qui vos audit me audit. et qui
vos spernit me spernit. Qui autem me spernit
spernit eum qui me misit. Reversi sunt
autem lxxii cum gaudio dicentes. Domine
etiam in nomine tuo demonia subici-
untur nobis. Et ait illis. Videbam sathanam
sicut fulgur de celo cadentem. Et ecce de-
di vobis potestatem calcandi supra serpentes
et scorpiones. et supra omnem virtutem
inimici. et nichil vos nocebit. Verumptamen
in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur.
Gaudete autem quia nomina vestra scripta sunt
in celis. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto
et dixit. Confiteor tibi pater celi et terre.
quia abscondisti hec a sapientibus et pru-
dentibus. et revelasti ea parvulis. Etiam pater
quia sic placuit ante te. Omnia michi tradita sunt
a patre meo. Et nemo scit qui sit filius nisi
pater. et quis sit pater nisi filius. et cui
voluerit filius revelare. Et conversus ad dis-
cipulos suos dixit. Beati oculi qui vident
que vos videtis. Dico enim vobis quod multi
prophete et reges voluerunt videre que vos vi-
detis et non viderunt. et audire que au-
ditis et non audierunt. Et ecce quidam legis-
peritus surrexit temptans illum: et dixit.
magister quid faciendo   vitam eternam pos-
sidebo? At ille dixit ad eum. In lege quid
scriptum est? quomodo legis? At ille respondens dixit.
Diliges dominum deum tuum ex toto corde tu-
o et ex tota anima tua. et ex omnibus vi-
ribus tuis. et in omni mente tua. et proximum
tuum sicut te ipsum. Dixitque illi. Recte respondisti.
hoc fac et vives. Ille autem volens iusti-
ficare seipsum dixit ad ihesum. Et quis est proxi-
mus meus? Suscipiens autem ihesus dicens.
Homo quidam descendebat ab ierusalem in ieri-
cho et incidit in latrones. qui etiam despoli-
averunt eum. et plagis impositis abierunt
semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos
quidam descenderet eadem via: et viso
illo preterivit. Similiter et levita cum esset se-
cus locum. et videns eum pertransiit.
Samaritanus autem quidam iter faciens
venit secus eum. et videns misericordia motus
est. Et appropians alligavit vulnera
eius infundens oleum et vinum. et im-
ponens illum in iumentum suum et duxit in sta-
bulum. et curam eius egit. Et altera die protu-
lit duos denarios et dedit stabulario.
Et ait. Curam illius habe. et quodcumque
supererogaveris: cum rediero reddam ti-
bi. Quis horum trium videtur tibi proximus
fuisse illi qui incidit in latrones. At
ille dixit. qui fecit misericordiam in illum. Et
ait illi ihesus. Vade et tu fac similiter. Factum
est autem dum irent et ipse intravit in quoddam
castellum: et mulier quedam nomine mar-
tha excepit illum in domum suam. et huic
erat soror nomine maria. que etiam sedens
secus pedes domini: audiebat verbum illius.
Martha autem satagebat circa frequens mi-
nisterium. Que stetit et ait. Domine non est tibi
cure quod soror mea reliquit me solam mi-
nistrantem. Dic ergo illi ut me adiu-
vet. Et respondens dixit illi dominus. Martha
martha sollicita es et turbaris erga plu-
rima. Porro unum est necessarium. Maria op-
timam partem elegit que non auferetur
ab ea.

XI

Et factum est cum esset in loco quodam
orans. ut cessavit. dixit unus ex
discipulis suis ad eum. Domine doce nos
orare. sicut et iohannes docuit discipu-
los suos. Et ait illis. Cum oratis dicite.
Pater noster. sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
tuum. panem nostrum cotidianum da nobis hodie. et dimitte nobis peccata
nostra. siquidem et ipsi dimittimus omni debenti
nobis. et ne nos inducas in temptationem.
Et ait ad illos. Quis vestrum habebit amicum
et ibit ad illum media nocte et dicet illi.
Amice. accommoda michi tres panes quoniam
amicus meus venit ad me de via. et non
habeo quod ponam ante eum. Et ille de in-
tus respondens dicat. Noli michi molestus esse
iam hostium clausum est. et pueri mei mecum
sunt in cubili non possum surgere et dare tibi.
Et ille si perseveraverit pulsans: dico vobis
et si non dabit illi surgens eo quod amicus
suus sit. propter improbitatem tamen eius
surget et dabit illi quotquot habet ne-
cessarios. Et ego dico vobis. Petite et da-

bitur uob. Querite et inuenietis. pulſate
et aperietur uob. Omnis enim qui petit
accipit. et qui querit inuenit. et pulſā
ti aperietur. Quis aūt ex uob patrem petit
panem: numquid lapidem dabit illi. aut
piſcem. nūquid p piſce dabit illi ſerpen
tem. aut ſi petierit ouum: nunquid por
riget illi ſcorpionem? Si ergo uos cū ſitis
mali noſtis bona data dare filiis uřis q̄
to magis pater uř celeſtis de celo dab uob
ſpm̄ bonum petentib; ſe. Et erat eiciens
demoniū. et illud erat mutum. Et cum
eiecisset demoniū: loquutus eſt mutus. et
admirate ſunt turbe. Quidam aūt ex eis
dixerunt. In belzebuth principe demoniorum
demonia eicit. Et alii temptantes: ſignū
de celo ab eo querebant. Ipſe aūt ut uidit
cogitatiōnes eorum dixit. Omne regnū
in ſeipſm diuiſum deſolabitur. et dom9
ſupra domū cadet. Si aūt et ſathanas i
ſeipſm diuiſus eſt: quō ſtabit regnum
ipſius. Quia dicitis in belzebuth eicere
me demonia. Si aūt ego in belzebuth e
icio demonia: filii uřī in quo eiciūt. Ideo
ipſi iudices uřī erunt. Porro ſi in digito
dei eicio demonia: pfecto peruenit in uos
regnum dei. Cum fortis armatus cuſtod
atrium ſuū in pace ſunt ea q̄ poſſidet. Si
aūt fortior illo ſuperueniens uicerit eum
uniuſa arma eius auferet in quib; con
fidebat. et ſpolia eius diſtribuet. Qui n̄
eſt mecum: adūſū me ē. Et qui nō collig
mecum diſpgit. Cū immūdus ſps exierit
ab homine: ambulat p loca inaquoſa q̄
rens requiem: et nō inueniens dicit. Re
ūtar in domū meam unde exiui. Et cū
uenerit: inuenit ſcopis mūdatam. Et tūc
uadit et aſſumit .vii. alios ſpc̄ nequiores
ſe. et ingreſſi hitant ibi. Et fiunt nouiſ
ſima hominis illius peiora prioribus. Fcm̄
eſt aūt cum hec diceret. extollens uocem
quedam mulier de turba dixit illi. Bea
tus uenter qui te portauit et ubera que
ſuxiſti. At ille dixit. Quin immo beati q̄
audiunt ūbum dei et cuſtodiūt illud.
Turbis aūt concurrentib; cepit dicere.
Generatiō hec generatio nequā eſt. Signū
querit. et ſignum nō dabitur ei. niſi ſig
nū ione pphe. Nam ſicut fuit ionas ſignū
niniuitis. ita erit et filius hominis gene
tōni iſti. Regina auſtri ſurget in iudici
o cū uiris generatiōnis huius. et cōdēp
nabit illos. quia uenit a finib; terre au
dire ſapientiam ſalomonis. Et ecce pluſquā
ſalomon hic. Viri niniuite ſurgent in
iudicio cum gen̄atiōne hac. et condempna
bunt eam. quia penitentiā egerūt ad pre
dicatiōem ione. Et ecce pluſq̄ ionas hic. Ne
mo lucernam accendit: et in abſcondito
ponit. neq; ſub modio ſ; ſup candelabrum:
ut qui ingrediuntur lumē uideant. Lucer
na corporis tui eſt oculus tuus. Si ocul9
tuus fuerit ſimplex totū corpus tuum
lucidū erit. Si aūt nequā fuerit: totū ⁊ cor
pus tuū tenebroſum erit. Vide ergo ne
lumē quod in te eſt: tenebre ſint. Si ergo
corpus tuū totum lucidum fuerit nō hñs
aliquam ptem tenebrarū: erit lucidum
totum. et ſicut lucerna fulgoris illumi
nabit te. Et cum loqueretur rogauit illū
quidā phariſeus ut pranderet apud ſe. Et
ingreſſus recubuit. Phariſeus aūt cep
intra ſe reputans dicere quare nō bapti
zatus eēt an̄ prandiū. Et ait dn̄s ad illū.
Nūc uos phariſei q̄ deforis ē calicis et ca
tini mundatis. quō autem intus ē ueſtrū
plenū eſt rapina et iniquitate. Stulti.
nōne qui fecit quod deforis eſt: etiā id
quod deintus ē fecit. Uerumptn̄ quod ſu
eſt date elemoſinā. et ecce oīa munda ſūt
uobis. Sed ue uob phariſeis qui decimatis
mentam et rutam et omne olus. et pteri
tis iudicium et iuſticiam et caritatē dei.
Hec aūt oportuit facere. illa nō omittere.
Ve uob phariſeis qui diligitis primas ca
thedras in ſynagogis. et ſalutatiōnes in
foro. Ve uobis qui eſtis ut monumēta q̄
nō apparent. et hoīes ambulantes ſupra neſ
ciunt. Reſpondens aūt quidam ex legis pitis
dicens illi. Magiſter hec dicens et nobis con
tumeliam facis. At ille ait. Et uobis legiſ
pitis ue. quia oneratis homines oneribus
que portari non poſſunt. et uno digito n̄
tangitis ſarcinas. Ve uob qui edificatis
monumēta pphetarum. patres uřī occiderunt
illos. quos pfecto teſtificamini: conſen
titis operibus patrum uřorum. quoniam quidem
ipſi eos occiderunt. Vos aūt edificatis eorum
ſepulcra. ppterea et ſapiā dei dixit. Mittā
ad illos pphetas et apl̄os. et ex illis occident
et pſequentur. et inquiratur ſanguis oīū
pphetarum qui effuſus eſt a conſtitutiōe
mundi a generatione iſta: a ſanguine
abel uſq; ad ſanguinē zacharie q̄ periit

altare et edem. Ita dico vobis: requiretur
ab hac generatione. Ve vobis legis peritis qui
tulistis clavem scientie: ipsi non introistis: et
eos qui introibant, prohibuistis. Cum hec ad
illos diceret: ceperunt pharisei et legis peri-
ti graviter insistere et os eius opprimere de mul-
tis insidiantes ei et querentes capere aliquid
ex ore eius ut accusarent eum. XII.
Multis autem turbis circumstantibus ita ut se
invicem conculcarent, cepit dicere
ad discipulos suos. Attendite a fermento pha-
riseorum: quod est ypocrisis. Nichil autem opertum
est quod non reveletur: neque absconditum quod non scia-
tur. Quoniam que in tenebris dixistis in lumi-
ne dicentur. et quod in aurem in cubiculis locu-
ti estis: predicabitur in tectis. Dico autem vobis
amicis meis: ne terreamini ab his qui oc-
cidunt corpus: et post non habent amplius
quod faciant. Ostendam autem vobis quem
timeatis. Timete eum qui postquam occiderit
habet potestatem mittere in gehennam. Ita di-
co vobis hunc timete. Nonne quinque passe-
res veneunt dipondio: et unus ex illis
non est in oblivione coram deo. Sed et capil-
li capitis vestri omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis passeribus plu-
ris estis vos. Dico autem vobis: omnis quicumque
confitebitur confessus fuerit me coram homi-
nibus: et filius hominis confitebitur illum
coram angelis dei. Qui autem negaverit me
coram hominibus: denegabitur coram angelis
dei. Et omnis qui dicit verbum in filium
hominis remittetur illi. Ei autem qui in spiritum
sanctum blasphemaverit: non remittetur. Cum autem
inducent vos in synagogas: et ad magistra-
tus et ad potestates: nolite solliciti esse qualiter
aut quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus
enim sanctus docebit vos in ipsa hora que
oporteat vos dicere. Ait autem ei quidam de tur-
ba. Magister dic fratri meo ut dividat mecum
hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me
constituit iudicem aut divisorem super vos?
Dixitque ad illos. Videte et cavete ab omni
avaritia. quia non in habundantia cuiusquam
vita est ex hiis que possidet. Dixit autem
similitudinem ad illos dicens. Hominis
cuiusdam divitis uberes fructus ager attu-
lit. et cogitabat intra se dicens. Quid fa-
ciam quia non habeo quo congregem fructus
meos. Et dixit: hoc faciam. Destruam hor-
rea mea: et maiora faciam: et illuc congrega-
bo omnia que nata sunt michi et bona mea. et

dicam anime mee. Anima habes multa
bona posita in annos plurimos. Requiesce
comede bibe epulare. Dixit autem illi deus
Stulte: hac nocte animam tuam repetunt a
te. Que autem parasti cuius erunt? Sic est qui
sibi thesaurizat et non est in deum dives. Dixit-
que ad discipulos suos. Ideo dico vobis. Noli-
te solliciti esse anime vestre quid manduce-
tis. neque corpori vestro quid induamini. Ani-
ma plus est quam esca: et corpus plus quam vesti-
mentum. Considerate corvos quia non semi-
nant neque metunt. quibus non cellarium
est neque horreum. et deus pascit illos. Quan-
to magis vos pluris estis illis. Quis enim
vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam
cubitum unum? Si ergo neque quod minimum
est potestis quid de ceteris solliciti estis? Con-
siderate lilia agri quomodo crescunt: non laborant
neque nent. Dico autem vobis: quoniam nec Salo-
mon in omni gloria sua vestiebatur sicut
unum ex illis. Si autem fenum quod hodie
in agro est et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit quanto magis et vos pu-
sille fidei. et vos nolite querere quid man-
ducetis aut quid bibatis. et nolite in sub-
lime extolli. Hec enim omnia gentes mun-
di inquirunt. Pater autem vester scit quoniam his
indigetis. Verumptamen primum querite regnum
dei. et hec omnia adicientur vobis. Noli-
te timere pusillus grex: quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum. Vendite que
possidetis: et date elemosinam. Facite vobis
sacculos qui non veterescunt. thesaurum non
deficientem in celis: quo fur non appropiat
neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus
tuus est ibi est cor tuum. Sint lumbi vestri
precincti et lucerne ardentes in manibus vestris
et vos similes hominibus expectantibus
dominum suum quando revertatur a nuptiis. ut cum
venerit et pulsaverit: confestim aperiant ei.
Beati servi illi quos cum venerit dominus inve-
nerit vigilantem. Amen dico vobis quod pre-
cinget se. et faciet illos discumbere. et transi-
ens ministrabit illis. Et si venerit in se-
cunda vigilia. et si in tertia vigilia venerit: et
ita invenerit beati sunt servi illi. Hoc autem
scitote quia si sciret pater familias qua ho-
ra fur veniret: vigilaret utique et non sine-
ret perfodi domum suam. Et vos estote parati
quia hora non putatis filius hominis
veniet. Ait autem ei Petrus. Domine ad nos di-
cis hanc parabolam an ad omnes. Dixit autem

dns. Quis putas est fidelis dispensator
et prudens quem constituit dns suus
supra familiam suam ut det illis in tem
pore tritici mensuram. Beatus ille servus quem
cum venerit dns invenerit ita facientem
Vere dico vobis quia supra omnia que possidet
constituet eum. Quod si dixerit servus ille in
corde suo moram facit dns meus veni
re. et ceperit percutere pueros et ancillas. et ede
re et bibere et inebriari. veniet dns servi illius
in die qua non sperat et hora qua nescit
et dividet eum. partemque eius cum in
fidelibus ponet. Ille autem servus qui cogno
vit voluntatem dni sui et non se preparavit
et non fecit secundum voluntatem eius vapula
bit multis. Qui autem non cognovit. et fecit
digna plagis vapulabit paucis. Omni autem
cui multum datum est multum queretur
ab eo. Et cui commendaverunt multum plus
petent ab eo. Ignem veni mittere in terram
et quid volo nisi ut accendatur. Baptismo autem
habeo baptizari. et quomodo coartor usque dum
perficiatur. Putatis quia pacem veni dare
in terram. Non dico vobis. sed separationem. Erunt
enim quinque ex hoc in domo una divisi. tres
in duos. et duo in tres dividentur. Pater in
filium. et filius in patrem suum. mater in
filiam. et filia in matrem. socrus in nurum
suam. et nurus in socrum suam. Dicebat
autem et ad turbas. Cum videritis nubem
orientem ab occasu. statim dicitis. Nimbus
venit et ita fit. Et cum austrum flantem
dicitis quia estus erit. et fit. Ypocrite. faci
em celi et terre nostis probare. Hoc autem tempus
quomodo non probatis. Quid autem et a vobis ipsis non
iudicatis quod iustum est. Cum autem vadis
cum adversario tuo ad principem in via
da operam liberari ab illo. ne forte trahat te
apud iudicem. et iudex tradat te exactori
et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi non
exies inde. donec etiam novissimum quadran
tem reddas. XIII.

Aderant autem quidam ipso tempore nun
tiantes illi de galileis quorum san
guinem pylatus miscuit cum sacrificiis eo
rum. Et respondens dixit illis. Putatis quia hi
galilei pre omnibus galileis fuerunt peccatores
quia talia passi sunt. Non dico vobis. sed nisi
penitentiam habueritis. omnes simul peribitis.
sicut illi .x. et viii. supra quos cecidit tur
ris in syloam et occidit eos. Putatis quia ipsi
debitores fuerunt preter omnes habitantes in
ierusalem. Non dico vobis. sed si non penitentiam habu
eritis. omnes similiter peribitis. Dicebat
autem hanc similitudinem. Arborem fici ha
bebat quidam plantatam in vinea sua. et
venit querens fructum in ea et non invenit
Dixit ad cultorem vinee. Ecce anni tres sunt
ex quo venio querens fructum in ficul
nea hac. et non invenio. Succide ergo eam.
ut quid etiam terram occupat. At ille respon
dens dixit illi. Domine dimitte illam et hoc an
no usque dum fodiam circa illam et mittam
stercora. et si quidem fecerit fructum. sin autem in
futurum succides eam. Erat autem docens in sy
nagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que
habebat spiritum infirmitatis annis .x. et viii.
et erat inclinata. nec omnino poterat sur
sum respicere. Quam cum videret ihc vocavit
ad se. et ait illi. Mulier dimissa es ab infir
mitate tua. Et imposuit illi manus. et con
festim erecta est. et glorificabat deum. Respon
dens autem archisynagogus indignans quia
sabbato curasset ihc. dicebat turbe. Sex dies
sunt in quibus oportet operari. In his ergo
venite et curamini. et non in die sabbati.
Respondit autem ad illum dns. et dixit. Y
pocrite. unusquisque vestrum sabbato non solvit
bovem suum aut asinum a presepio et ducit
adaquare. Hanc autem filiam abrahe quam
alligavit sathanas. ecce decem et octo annis
non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati.
Et cum hec diceret erubescebant omnes ad
versarii eius. Et omnis populus gaudebat in u
niversis que gloriose fiebant ab eo. Dicebat
ergo. Cui simile est regnum dei. et cui simi
le esse existimabo illud. Simile est grano si
napis quod acceptum homo misit in hor
tum suum et crevit. et factum est in arborem
magnam. et volucres celi habitaverunt in
ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile es
timabo regnum dei. Simile est fermento quod
acceptum mulier abscondit in farine tria
sata. donec fermentaretur totum. Et ibat
per civitates et castella docens. et iter faci
ens in ierusalem. Ait autem illi quidam. Domine si pa
uci sunt qui salvantur. Ipse autem dixit ad
illos. Contendite intrare per angustam portam
quia multi dico vobis querunt intrare et non
poterunt. Cum autem intraverit pater famil
ias et clauserit ostium. incipietis foris sta
re et pulsare ostium dicentes. Domine aperi
nobis. Et respondens dicet vobis. Nescio vos unde
sitis. Tunc incipietis dicere. Manducavimus

coram te et bibimus. et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium. cum videritis abraham ysaac et iacob et omnes prophetas in regno dei: vos autem expelli foras. Et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro: et accumbent in regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erant primi. et primi qui erant novissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. Exi et vade hinc: quia herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce eicio demonia. et sanitates perficio hodie et cras: et tercia die consummor. Verumptamen oportet me cras et sequenti ambulare. quia non capit prophetam perire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que occidis prophetas: et lapidas eos qui ad te mittuntur. quociens volui congregare filios tuos sub alis: quemadmodum avis nidum suum sub pennis et noluistis. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis. quia non videbitis me donec veniat hora cum dicetis. Benedictus qui venit in nomine domini. XIIII

Et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis phariseorum manducare panem sabbato: et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam ydropicus erat ante illum. Et respondens ihesus dixit ad legis peritos et phariseos dicens. Si licet sabbato curare. At illi tacuerunt. Ipse vero apprehendens eum: sanavit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet: et non continuo extrahet illum die sabbati. Et non ad hec illi respondere poterant. Dicebat autem et ad invitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco: ne forte honoratior te sit invitatus ab illo. Et veniens is qui te et illum vocavit: dicat tibi. Da huic locum. Et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris: vade recumbe in novissimo loco: ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur. Et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invitaverat. Cum facis prandium aut cenam: noli vocare amicos tuos neque cognatos neque fratres neque vicinos neque divites: ne forte et ipsi te reinvitent. et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes et debiles claudos et cecos. et beatus eris. quia non habent unde retribuant tibi. retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi. Beatus qui manducabit panem in regno celorum. At ille dixit ei. Homo quidam fecit cenam magnam: et vocavit multos. Et misit servum suum hora cene dicere invitatis ut venirent. quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt simul omnes excusare. Primus dixit illi. Villam emi. et necesse habeo exire et videre eam. Rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Iuga boum emi quinque. et eo probare illa. Rogo te habe me excusatum. Et alius dixit Uxorem duxi: et ideo non possum venire. Et reversus servus nunciavit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias. dixit servo suo. Exi cito in plateas et vicos civitatis: et pauperes ac debiles. cecos et claudos introduc huc. Et ait servus. Domine factum est ut imperasti. et adhuc locus est. Et ait dominus servo. Exi in vias et sepes: et compelle intrare. ut impleatur domus mea. Dico enim vobis quod nemo illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ibant autem turbe multe cum eo. et conversus dixit ad illos. Si quis venit ad me. et non odit patrem suum et matrem et uxorem. et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam: non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et venit post me. non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim edificare. prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt ut habeat ad perficiendum. ne postea quam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes. quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem: non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se. Alioquin adhuc illo longe agente. legationem mittens. rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renunciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem

sal evanuerit in quo condietur? neque in terram
neque in sterquilinium utile est: sed foras mittetur. Qui
habet aures audiendi audiat. XV
Erant autem appropinquantes ei publica-
ni et peccatores ut audirent illum. Et
murmurabant pharisei et scribe dicentes
quia hic peccatores recipit et manducat
cum illis. Et ait ad illos parabolam istam di-
cens. Quis ex vobis homo qui habet centum
oves et si perdiderit unam ex illis nonne di-
mittit nonaginta novem in deserto et vadit
ad illam que perierat donec inveniat illam?
Et cum invenerit eam imponit in hume-
ros suos gaudens. et veniens domum convo-
cat amicos et vicinos dicens illis. Congra-
tulamini mihi quia inveni ovem meam que pe-
rierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo
super uno peccatore penitentiam agente quam super
nonaginta novem iustis qui non indigent
penitentia. Aut que mulier habens dragmas
decem: si perdiderit dragmam unam nonne
accendit lucernam et everrit domum: et querit
diligenter donec inveniat? Et cum invene-
rit convocat amicas et vicinas dicens. Con-
gratulamini mihi: quia inveni dragmam quam
perdideram. Ita dico vobis gaudium erit coram an-
gelis dei super uno peccatore penitentiam agente.
Ait autem homo quidam habuit duos filios
et dixit adolescentior ex illis patri. Pater da mihi
portionem substantie que me contingit.
Et divisit illis substantiam. Et non post multos
dies congregatis omnibus adolescentior filius
peregre proficiscens in regionem longionem lon-
ginquam: et ibi dissipavit substantiam suam
vivendo luxuriose. Et postquam omnia consum-
psit: facta est fames valida in regione illa. et
ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni ci-
vium regionis illius. et misit illum in villam
suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere
ventrem suum de siliquis quas porci man-
ducabant. et nemo illi dabat. In se autem rever-
sus dixit. Quanti mercennarii in domo patris
mei habundant panibus: ego autem hic fame
pereo. Surgam et ibo ad patrem meum: et di-
cam illi. Pater: peccavi in celum et coram te.
iam non sum dignus vocari filius tuus. fac
me sicut unum de mercennariis tuis. Et surgens
venit ad patrem suum. Cum autem adhuc lon-
ge esset: vidit illum pater ipsius. et misericordia mo-
tus est. Et accurrens: cecidit super collum eius
et osculatus est eum. Dixitque ei filius: Pater pecca-
vi in celum et coram te: iam non sum dignus
vocari filius tuus. Dixit autem pater ad
servos suos. Cito proferte stolam primam et
induite illum. et date anulum in manum
eius. et calciamenta in pedes. et adducite
vitulum saginatum. et occidite et mandu-
cemus et epulemur. quia hic filius me-
us mortuus fuit et revixit. perierat et in-
ventus est. Et ceperunt epulari. Erat autem fili-
us eius senior in agro. Et cum veniret et ap-
propinquaret domum audivit symphoniam
et chorum: et vocavit unum de servis: et inter-
rogavit que hec essent. Isque dixit illi. Frater tuus
venit. et occidit pater tuus vitulum sagina-
tum. quia salvum illum recepit. Indignatus est
autem et nolebat introire. Pater ergo illius
egressus cepit rogare illum. At ille respondens
dixit patri suo. Ecce tot annis servio tibi et
numquam mandatum tuum preterivi. et numquam
dedisti mihi edum ut cum amicis meis epu-
larer: sed postquam filius tuus hic qui de-
voravit substantiam suam cum meretricibus ve-
nit. occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit
illi. Fili tu semper mecum es: et omnia mea tua
sunt. Epulari autem et gaudere oportebat: quia
frater tuus hic mortuus erat et revixit. perierat
et inventus est. XVI
Dicebat autem et ad discipulos suos. Ho-
mo quidam erat dives: qui habebat villi-
cum. et hic diffamatus est apud illum quasi
dissipasset bona ipsius. Et vocavit eum: et ait il-
li. Quid hoc audio de te? redde rationem vil-
licationis tue. iam enim non poteris vil-
licare. Ait autem villicus intra se. Quid fa-
ciam quia dominus meus aufert a me villicationem?
Fodere non valeo. mendicare erubesco. Scio
quid faciam: ut cum amotus fuero a vil-
licatione recipiant me in domos suas. Con-
vocatis itaque singulis debitoribus domini sui:
dicebat primo. Quantum debes domino meo?
At ille dixit. Centum cados olei. Dixitque illi.
Accipe cautionem tuam: et sede cito et scribe
quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero
quantum debes? Qui ait. Centum choros tri-
tici. Ait illi. Accipe litteras tuas: et scri-
be octoginta. Et laudavit dominus villicum in-
iquitatis: quia prudenter fecisset. quia filii
huius seculi prudentiores filiis lucis in
generatione sunt sua. Et ego vobis dico
facite vobis amicos de mammona iniquita-
tis ut cum defeceritis recipiant vos in eter-
na tabernacula. Qui fidelis est in minimo: et
in maiori fidelis est. Et qui in modico in-

iniquus est: in maiore iniquus est. Si ergo in i-
niquo mamona fideles non fuistis quod
verum est quis credet vobis? Et si in alieno fi-
deles non fuistis quod vestrum est quis dabit
vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire:
aut enim unum odiet: et alterum diliget:
aut uni adherebit et alterum contempnet.
Non potestis deo servire et mamone. Audi-
ebant autem omnia hec pharisei qui erant
avari et deridebant eum. Et ait illis. Vos
estis qui iustificatis vos coram hominibus:
deus autem novit corda vestra. quia quod hominibus al-
tum est: abhominatio est ante deum. Lex
et prophete usque ad iohannem. Ex eo regnum
dei evangelizatur: et omnis in illud vim
facit. Facilius est autem celum et terram preterire quam
de lege unum apicem cadere. Omnis qui di-
mittit uxorem suam et ducit alteram me-
chatur. Et qui dimissam a viro ducit me-
chatur. Homo quidam erat dives: et indue-
batur purpura et bysso: et epulabatur coti-
die splendide. Et erat quidam mendicus
nomine lazarus qui iacebat ad ianuam eius
ulceribus plenus cupiens saturari de mi-
cis que cadebant de mensa divitis: et ne-
mo illi dabat. sed et canes veniebant et lin-
gebant ulcera eius. Factum est autem ut more-
retur mendicus et portaretur ab angelis
in sinum abrahe. Mortuus est autem et dives
et sepultus est in infernum. Elevans autem o-
culos cum esset in tormentis vidit abra-
ham a longe et lazarum in sinu eius. Et ipse
clamans dixit. Pater abraham miserere
mei. et mitte lazarum ut intingat extre-
mum digiti sui in aqua ut refrigeret lin-
guam meam: quia crucior in hac flamma. Et
dixit illi abraham. Fili recordare quia rece-
pisti bona in vita tua: et lazarus similiter
mala. Nunc autem hic consolatur: tu vero cru-
ciaris. Et in his omnibus inter nos et vos ca-
hos magnum firmatum est. ut hii qui volunt
hinc transire ad vos non possint: neque inde
huc transmeare. Et ait. Rogo ergo te pater
ut mittas eum in domum patris mei. Ha-
beo enim v. fratres ut testetur illis ne et
ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Et a-
it illi abraham. Habent moysen et prophetas:
audiant illos. At ille dixit. Non pater a-
braham. sed si quis ex mortuis ierit ad e-
os: penitentiam agent. Ait autem illi. Si moysen
et prophetas non audiunt: neque si quis ex mortu-
is resurrexerit credent. XVII

Ait ad discipulos suos dixit. Impossibi-
le est ut non veniant scandala. Ve autem
illi per quem veniunt. Utilius est illi si lapis
molaris imponatur circa collum eius: et pro-
iciatur in mare. quam ut scandalizet unum
de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccave-
rit frater tuus increpa illum: et si penitentiam egerit
dimitte illi. Et si septies in die peccave-
rit in te: et septies in die conversus fuerit
ad te dicens: penitet me: dimit-
te illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge nobis
fidem. Dixit autem dominus. Si habueritis fidem
sicut granum sinapis. diceretis huic arbori
moro. Eradicare et transplantare in mare.
et obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum
arantem aut pascentem boves. qui re-
gresso de agro dicat illi statim transi re-
cumbe et non dicat ei: para quod cenem. et
precinge te et ministra michi donec manducem
et bibam. et post hec tu manducabis et
bibes? Numquid gratiam habet servo illi: quia fe-
cit que sibi imperaverat? Non puto. Sic et vos
cum feceritis omnia que precepta sunt vobis
dicite. Servi inutiles sumus. quod debuimus facere
fecimus. Et factum est dum iret in ierusalem
transibat per mediam samariam et galile-
am. Et cum ingrederetur quoddam castellum
occurrerunt ei decem viri leprosi. Qui steter-
unt a longe. et levaverunt vocem dicentes
Ihesu preceptor miserere mei. Quos ut vidit
dixit. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum
est dum irent mundati sunt. Unus autem
ex illis ut vidit quia mundatus est regressus
est cum magna voce magnificans deum. Et ce-
cidit in faciem ante pedes eius gratias a-
gens. Et hic erat samaritanus. Respondens
autem ihesus dixit. Nonne decem mundati sunt.
et novem ubi sunt? Non est inventus
qui rediret et daret gloriam deo nisi hic
alienigena. Et ait illi. Surge vade. quia fi-
des tua te salvum fecit. Interrogatus autem
a phariseis quando venit regnum dei. respondit
eis et dixit. Non venit regnum dei cum
observatione. neque dicent. Ecce hic aut ecce
illic. Ecce enim regnum dei intra vos est.
Et ait ad discipulos suos. Venient dies
quando desideretis videre unum diem filii homi-
nis: et non videbitis. Et dicent vobis. Ec-
ce hic. ecce illic. Nolite ire neque sectemini.
Nam sicut fulgur coruscans de sub celo
in ea que sub celo sunt fulget. ita erit
filius hominis in die sua. Primum

autem oportet illum multa pati et reprobari
a generatione hac. Et sicut factum est in diebus
Noe: ita erit et in diebus filii hominis. Ede-
bant et bibebant, uxores ducebant et da-
bantur ad nuptias usque in diem qua in-
travit Noe in archam, et venit diluvium
et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus
Loth. Edebant et bibebant, emebant et ven-
debant, plantabant et edificabant. Qua
die autem exiit Loth a Sodomis: pluit ignem
et sulphur de celo: et omnes perdidit. Secundum
hec erit qua die filius hominis revelabitur.
In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius
in domo: ne descendat tollere ea. Et qui in
agro: similiter non redeat retro. Memores
estote uxoris Loth. Quicumque quesierit a-
nimam suam salvam facere: perdet illam. Et
quicumque perdiderit illam: vivificabit eam.
Dico vobis illa nocte erunt duo in lecto
uno. unus assumetur: et alter relinquetur.
Due erunt molentes in unum: una assume-
tur et altera relinquetur. Duo in agro: unus
assumetur: et alter relinquetur. Respondentes
dicunt illi. Ubi domine? Qui dixit eis. Ubicumque
fuerit corpus: illuc congregabuntur aquile.

xviii Dicebat autem et XVIII
parabolam ad illos quoniam oportet semper
orare et non deficere dicens. Iudex quidam
erat in quadam civitate qui deum non time-
bat: et hominem non verebatur. Vidua autem quedam
erat in civitate illa: et veniebat ad e-
um dicens. Vindica me de adversario
meo: et nolebat per multum tempus. Post
hec autem dixit intra se: Et si deum non timeo
nec hominem revereor: tamen quia molesta est mi-
hi hec vidua vindicabo illam. ne in novissimo
veniens sugillet me. Ait autem dominus. Audite
quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non
faciet vindictam electorum suorum clamanti-
um ad se die ac nocte: et patientiam ha-
bebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vin-
dictam illorum. Verumptamen filius hominis
veniens putas inveniet fidem in terra?
Dixit autem et ad quosdam qui in se confi-
debant tamquam iusti. et aspernabantur ce-
teros parabolam istam dicens. Duo homines
ascenderunt in templum ut orarent: unus
phariseus et alter publicanus. Phariseus
autem stans. hec apud se orabat. Deus gratias
ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum:
raptores. iniusti. adulteri. velut etiam hic
publicanus. Ieiuno bis in sabbato. decimas
do omnium que possideo. Et publicanus
a longe stans nolebat nec oculos ad ce-
lum levare: sed percutiebat pectus suum di-
cens. Deus propitius esto mihi peccatori. Amen
dico vobis. descendit hic iustificatus in do-
mum suam ab illo. Quia omnis qui se ex-
altat humiliabitur. et qui se humiliat
exaltabitur. Afferebant autem ad illum infan-
tes ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli
increpabant illos. Ihesus autem convocans il-
los dixit. Sinite pueros venire ad me. et
nolite eos vetare. Talium est enim reg-
num dei. Amen dico vobis quicumque non acce-
perit regnum dei sicut puer non intrabit
in illud. Et interrogavit eum quidam princeps
dicens. Magister bone quid faciens vitam
eternam possidebo? Dixit autem ei Ihesus. Quid
me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus
deus. Mandata nosti? Non occides. Non me-
chaberis. Non furtum facies. Non falsum testi-
monium dices. Honora patrem tuum et matrem.
Qui ait. Hec omnia custodivi a iuventu-
te mea. Quo audito Ihesus ait ei. Adhuc unum
tibi deest. Omnia quecumque habes vende
et da pauperibus. et habebis thesaurum in ce-
lo: et veni sequere me. His ille auditis
contristatus est: quia dives erat valde.
Videns autem Ihesus illum tristem factum dixit.
Quam difficile qui pecunias habent in regnum
dei intrabunt. Facilius est enim camelum
per foramen acus transire quam divitem in-
trare in regnum dei. Et dixerunt qui audi-
erunt. Et quis potest salvus fieri? Ait illis.
Que impossibilia sunt apud homines:
possibilia sunt apud deum. Ait autem Petrus.
Ecce nos dimisimus omnia: et secuti su-
mus te. Qui dixit eis. Amen dico vobis
Nemo est qui reliquerit domum aut parentes
aut fratres aut uxorem aut filios propter
regnum dei. et non recipiat multo plura
in hoc tempore et in seculo futuro vitam e-
ternam. Assumpsit autem Ihesus xii. discipulos
suos et ait illis. Ecce ascendimus Ierosoli-
mam: et consummabuntur omnia que scripta sunt
per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gen-
tibus et illudetur et flagellabitur et conspu-
etur. Et postquam flagellaverint occident eum
et die tertia resurget. Et ipsi nichil horum
intellexerunt. et erat verbum istud abscondi-
tum ab eis. et non intelligebant que dice-
bantur. Factum est autem cum appropinquaret Ie-
richo. cecus quidam sedebat secus viam men-

dicens. Et cum audiret turbam pretereuntem
interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei
quod Ihesus Nazarenus transiret. Et clamavit
dicens. Ihesu fili David miserere mei. Et qui
preibant increpabant eum ut taceret. Ipse
vero multo magis clamabat. Fili David mise
rere mei. Stans autem Ihesus iussit illum adduci
ad se. interrogavit illum dicens. Et cum appro
pinquasset. Quid tibi vis faciam. At ille dixit
Domine ut videam. Et Ihesus dixit illi. Respice.
Fides tua te salvum fecit. Et confestim
vidit. et sequebatur illum magnificans
deum. et omnis plebs ut vidit dedit lau
dem deo. XIX

Et ingressus perambulabat Iericho. Et ec
ce vir nomine Zacheus. et hic erat
princeps publicanorum. et ipse dives. et que
rebat videre Ihesum quis esset. et non poterat pre
turba quia statura pusillus erat. Et precur
rens ascendit in arborem sicomorum ut videret
illum. quia inde erat transiturus. Et cum ve
nisset ad locum suspiciens Ihesus vidit illum
et dixit ad eum. Zachee festinans descende
quia hodie in domo tua oportet me manere.
Et festinans descendit et excepit illum gau
dens. Et cum viderent omnes murmurabant
dicentes. quia ad hominem peccatorem
divertisset. Stans autem Zacheus. dixit ad do
minum. Ecce dimidium bonorum meorum domine
do pauperibus. Et si quid aliquem defraudavi
reddo quadruplum. Ait Ihesus ad eum. quia
hodie salus domui huic facta est. eo quod ipse filius
sit Abrahe. Venit enim filius hominis que
rere et salvum facere quod perierat. Hiis
audientibus adiciens dixit parabolam eo quod
esset prope Iherusalem. et quia existimarent quod con
festim regnum dei manifestaretur. Dixit
ergo. Homo quidam nobilis abiit in regi
onem longinquam accipere sibi regnum. et
reverti. Vocatis autem decem servis suis dedit
illis decem mnas. et ait ad illos. Negotiamini
dum venio. Cives autem eius oderant illum
et miserunt legationem post illum dicentes.
Nolumus hunc regnare super nos. Et factum
est ut rediret accepto regno. et iussit vo
cari servos quibus dedit pecuniam ut sciret
quantum quisque negotiatus esset. Venit autem pri
mus dicens. Domine mna tua decem mnas
acquisivit. Et ait illi. Euge bone serve et fi
delis quia in modico fidelis fuisti. eris potesta
tem habens supra decem civitates. Et alter
venit dicens. Domine mna tua fecit quinque
mnas. Et huic ait. Et tu esto super quinque civita
tes. Et alius venit dicens. Domine ecce mna
tua quam habui repositam in sudario. Ti
mui enim te. quia homo austerus es. Tollis
quod non posuisti. et metis quod non semi
nasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico serve ne
quam. Sciebas quod ego austerus homo sum. tollens
quod non posui. et metens quod non seminavi
Et quare non dedisti pecuniam meam ad men
sam. et ego veniens cum usuris utique exe
gissem illam. Et astantibus dixit. Auferte ab
illo mnam et date illi qui decem mnas habet.
Et dixerunt illi. Domine habet decem mnas. Di
co autem vobis. quia omni habenti dabitur et ha
bundabit. Ab eo autem qui non habet. et quod
habet auferetur ab eo. Verumptamen inimicos me
os illos qui noluerunt me regnare super se
adducite huc. et interficite ante me. Et his
dictis precedebat ascendens Iherosolimam. Et
factum est cum appropinquasset Ihesus Bethfage
et Bethaniam ad montem qui vocatur Oli
veti misit duos discipulos suos dicens. Ite
in castellum quod contra vos est. et quod
introeuntes invenietis pullum asine alliga
tum cui nemo umquam hominum sedit. Solvi
te illum et adducite. Et si quis vos interroga
verit quare solvitis illum. sic dicetis ei. Quia
dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui mis
si erant. et invenerunt sicut dixit illis stantem
pullum. Solventibus autem illis pullum. dixe
runt domini eius ad illos. Quid solvitis pullum. At
illi dixerunt. quia dominus eum necessarium habet.
Et duxerunt illum ad Ihesum. Et iactantes ves
timenta sua supra pullum imposuerunt Ihesum
Eunte autem illo. substernebant vestimenta
sua in via. Et cum appropinquaret iam ad des
census montis Oliveti ceperunt omnes tur
be descendentium gaudentes laudare de
um voce magna super omnibus quas vide
rant virtutibus dicentes. Benedictus es qui
venis rex in nomine domini. pax in celo et glo
ria in excelsis. Et quidam phariseorum de turbis
dixerunt ad illum. Magister increpa discipulos
tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis. Quia si
hii tacuerint lapides clamabunt. Et ut
appropinquavit videns civitatem. flevit
super illam dicens. Quia si cognovisses et
tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi.
nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te. et circumdabunt te ini
mici tui vallo. et occupabunt te. et coangus
tabunt undique. et ad terram prosternent te. et

filios tuos qui in te sunt. Et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae. Et ingressus in templum coepit eicere vendentes in illo et ementes dicens illis. Scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens cotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere. et non inveniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

XX

Et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus. et aiunt dicentes ad illum. Dic nobis in qua potestate haec facis: aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem ille dixit ad illos. Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi. Baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes. Quia si dixerimus de caelo: dicet quare ergo non credidistis ei? Si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos. Certi sunt enim Iohannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et ille ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio. Coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo quidam plantavit vineam: et locavit eam colonis. et ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vineae darent illi. Qui caesum dimiserunt inanem eum. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque caedentes et afficientes contumelia: dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere. qui et illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vineae. Quid faciam? mittam filium meum dilectum. forsitan cum hunc viderint verebuntur. Quem cum vidissent coloni cogitaverunt inter se dicentes. Hic est heres. Occidamus illum ut nostra fiat hereditas. Et eiecerunt illum extra vineam et occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineae? Veniet: et perdet colonos istos: et dabit vineam aliis. Quo audito dixerunt illi. Absit. Ille autem aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc quod scriptum est. Lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli. Omnis qui ceciderit supra illum lapidem conquassabitur. super quem autem ceciderit comminuet illum. Et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora: et timuerunt populum. Cognoverunt enim quia ad ipsos dixerit similitudinem istam. Et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent ut caperent eum in sermone. et traderent eum principatui et potestati praesidis. Et interrogaverunt illum dicentes. Magister scimus quia recte dicis et doces. et non accipis personam hominis sed in veritate viam dei doces. Licet nobis tributum dare Caesari an non? Considerans autem dolum illorum dixit ad eos. Quid me temptatis? Ostendite mihi denarium: cuius habet imaginem et inscriptionem? Respondentes dixerunt ei. Caesaris. Et ait illis. Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari. et quae dei sunt deo. Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe. et mirati in responso eius tacuerunt. Accesserunt autem quidam Sadducaeorum qui negant esse resurrectionem et interrogaverunt eum dicentes. Magister Moyses scripsit nobis: si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem. et hic sine filiis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem: et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem: et mortuus est sine filiis. Et sequens accepit illam. et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. Similiter et omnes septem. et non reliquerunt semen et mortui sunt. Novissima omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Iesus. Filii saeculi huius nubunt et traduntur ad nuptias. Illi vero qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis: neque nubent neque ducunt uxores. Neque enim ultra mori poterunt. Aequales enim angelis sunt. et filii sunt dei. cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgunt mortui. et Moyses ostendit secus rubum. sicut dicit dominum deum Abraham. et deum Isaac. et deum Iacob. Deus autem non est mortuorum sed vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam scribarum dixerunt. Magister bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos. Quomodo dicunt Christum filium David esse. et ipse David dicit in libro Psalmorum: Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. David ergo dominum illum vocat. et quomodo filius eius est? Audiente autem omni populo: dixit discipulis suis. Attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro: et primas

cathedras in synagogis. et primos recubi
tus in cenis. Qui devorant domos vidu
arum simulantes longam orationem. hii
accipient dampnationem maiorem.

Respiciens autem vidit eos XXI
qui mittebant munera sua in ga
zophilatium divites. Vidit autem et quandam
viduam pauperculam mittentem era mi
nuta duo. Et dixit. Vere dico vobis. quia vidua
hec pauper plus quam omnes misit. Nam omnes
hii ex habundanti sibi miserunt in mune
ra dei. hec autem ex eo quod deest illi omnem
victum suum quem habuit misit. Et quibus
dam dicentibus de templo quod lapidibus bonis
et donis ornatum esset dixit. Hec que vide
tis venient dies in quibus non relinquetur
lapis super lapidem qui non destruatur. In
terrogaverunt autem illum dicentes. Preceptor
quando hec erunt. et quod signum cum fieri in
cipient. qui dixit. Videte ne seducamini.
multi enim venient in nomine meo dicentes
quia ego sum. Et tempus appropinquabit.
nolite ergo ire post illos. Cum autem audie
ritis prelia et sediciones nolite terreri. Opor
tet primum hec fieri. sed nondum statim finis.
Tunc dicebat illis. Surget gens contra gen
tem. et regnum adversus regnum. et terre
motus magni erunt per loca. Et pestilentie
et fames. terroresque de celo. et signa magna
erunt. Sed ante hec omnia inicient vobis manus
suas. Et persequentur tradentes in synago
gas. et custodias trahentes ad reges et presi
des. propter nomen meum. Continget autem
vobis in testimonium. Ponite ergo in cordibus
vestris premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim
dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resis
tere et contradicere omnes adversarii vestri. Tra
demini autem a parentibus et fratribus et cog
natis et amicis et morte afficient ex vobis.
et eritis odio omnibus propter nomen meum. et ca
pillus de capite vestro non peribit. In patientia
vestra possidebitis animas vestras. Cum autem
videritis circumdari ab exercitu Ierusalem: tunc sci
tote quia appropinquabit desolatio eius. Tunc
qui in Iudea sunt fugiant in montes. et qui in
medio eius sunt discedant. et qui in re
gionibus non intrent in eam. quia dies ultionis
hii sunt ut impleantur omnia que scrip
ta sunt. Ve autem pregnantibus et nutrienti
m bus in illis diebus. Erit enim pressura magna
super terram et ira populo huic. Et cadent in ore
gladii. et captivi ducentur in omnes gentes.

Et Ierusalem calcabitur a gentibus donec imple
antur tempora nationum. Et erunt signa in
sole et luna et stellis. et in terris pressura gen
tium pre confusione sonitus maris et
fluctuum. arescentibus hominibus pre timo
re et expectatione que supervenient univer
so orbi. Nam virtutes celorum movebun
tur. et tunc videbunt filium hominis ve
nientem in nube cum potestate magna
et maiestate. His autem fieri incipientibus: respi
cite et levate capita vestra. quoniam appropinquat
redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem.
Videte ficulneam et omnes arbores. cum
producunt iam ex se fructum: scitis quoniam pro
pe est estas. Ita et vos cum videritis hec fieri
scitote quoniam prope est regnum dei. Amen dico
vobis quoniam non preteribit generatio hec donec omnia
fiant. Celum et terra transibunt. verba autem
mea non transibunt. Attendite autem vobis. ne for
te graventur corda vestra in crapula et ebri
etate et curis huius vite. et superveniat in
vos repentina dies illa. Tamquam laqueus
enim superveniet in omnes qui sedent super
faciem omnis terre. Vigilate itaque omni
tempore orantes ut digni habeamini fu
gere ista omnia que futura sunt. et stare
ante filium hominis. Erat autem diebus docens in
templo. noctibus vero exiens: morabatur in
monte qui vocabatur Oliveti. Et omnis populus
manicabat ad eum in templo audire eum.

Appropinquabat autem XXII
dies festus azimorum qui dicitur pascha
et querebant principes sacerdotum et scri
be quomodo eum interficerent. timebant vero ple
bem. Intravit autem sathanas in Iudam qui
cognominabatur Scarioth unum de XII.
et abiit et loquutus est cum principibus sa
cerdotum et magistratibus quemadmodum illum
traderet eis. et gavisi sunt et pacti sunt pecu
niam illi dare. Et spopondit. Et querebat oppor
tunitatem ut traderet illum sine turbis.
Venit autem dies azimorum in qua necesse erat
occidi pascha. Et misit Petrum et Iohannem
dicens. Euntes parate nobis pascha ut man
ducemus. At illi dixerunt. Ubi vis paremus?
Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in
civitatem: occurret vobis homo quidam amphoram
aque portans. sequimini eum in do
mum in quam intrat. et dicetis patri fami
lias domus. Dicit tibi magister. Ubi est diverso
rium ubi pascha cum discipulis meis
manducem. Et ipse vobis ostendet cenaculum

magnum stratum: et ibi parate. Euntes autem
invenerunt sicut dixit illis: et paraverunt pas-
cha. Et cum facta esset hora discubuit: et xii
apostoli cum eo. Et ait illis: Desiderio desideravi
hoc pascha manducare vobiscum antequam
patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc non mandu-
cabo illud donec impleatur in regno dei. Et
accepto calice gratias egit et dixit: Accipite et
dividite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam
de generatione vitis huius donec regnum
dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fre-
git et dedit eis dicens: Hoc est corpus me-
um quod pro vobis traditur. Hoc facite in
meam commemorationem. Similiter et calicem
postquam cenavit dicens: Hic est calix no-
vi testamenti in sanguine meo: qui pro vobis
funditur. Verumptamen ecce manus tradentis
me mecum est in mensa. Et quidem filius
hominis secundum quod diffinitum est vadit. Verump-
tamen ve illi homini per quem tradetur. Et ipsi
ceperunt querere inter se: quis esset ex eis qui
hoc facturus esset. Facta est autem contentio inter
eos quis eorum videretur esse maior. Dixit
autem eis: Reges gentium dominantur eorum: et qui
potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos
autem non sic. Sed qui maior est in vobis fiat
sicut minor. Et qui precessor est sicut minis-
trator. Nam quis maior est qui recumbit
an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego
autem in medio vestrum sum sicut qui minis-
trat. Vos autem [estis] qui permansistis mecum in temp-
tationibus meis. Et ego dispono vobis sic-
ut disposuit mihi pater meus regnum: ut e-
datis et bibatis super mensam meam in
regno meo. Et sedeatis super thronos iudican-
tes xii tribus israel. Ait autem dominus: Symon
Symon: ecce sathanas expetivit vos ut
cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi
pro te ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando
conversus confirma fratres tuos. Qui dixit:
Domine tecum paratus sum et in carcerem et in
mortem ire. Et ille dixit: Dico tibi petre
non cantabit hodie gallus: donec ter ab-
neges nosse me. Et dixit eis: Quando misi vos
sine sacculo et pera et calciamentis numquid
aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: nichil.
Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum
tollat similiter et peram. Et qui non habet
vendat tunicam suam et emat gladium.
Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scrip-
tum est oportet impleri in me. Et quod cum
iniquis deputatus est. Etenim ea que sunt
de me finem habent. At illi dixerunt: Domine ec-
ce gladii duo hic. Satis est. Et egressus ibat
secundum consuetudinem in montem olivarum. Se-
cuti autem sunt eum discipuli. Et cum per-
venisset ad locum: dixit illis: Orate ne in-
tretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab
eis: quantum iactus est lapidis. Et positis
genibus orabat dicens: Pater si vis trans-
fer calicem istum a me. Verumptamen non mea
voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi an-
gelus de celo confortans eum. Et factus in
agonia: prolixius orabat. Et factus est sudor
eius sicut sanguinis decurrentis in terram.
Et cum surrexisset ab oratione et venisset
ad discipulos suos: invenit eos dormien-
tes pre tristicia. Et ait illis: Quid dormitis?
Surgite: orate ne intretis in temptationem.
Adhuc eo loquente ecce turba et qui vo-
cabatur iudas unus de xii antecedebat
eos. Et appropinquavit ihesu ut oscularetur
eum. Ihesus autem dixit illi: Iuda osculo filium
hominis tradis? Videntes autem hii qui cir-
ca ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei:
Domine si percutimus in gladio? Et percussit u-
nus ex illis servum principis sacerdotum
et amputavit auriculam eius dextram.
Respondens autem ihesus ait: Sinite usque huc. Et
cum tetigisset auriculam eius: sanavit e-
um. Dixit autem ihesus ad eos qui venerant ad
se principes sacerdotum et magistratus templi
et seniores: Quasi ad latronem existis
cum gladiis et fustibus. Cum cotidie vobis-
cum fuerim in templo non extendistis ma-
nus in me. Sed hec est hora vestra et potestas te-
nebrarum. Comprehendentes autem eum du-
xerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus
vero sequebatur a longe. Accenso autem igni
in medio atrii et circumsedentibus illis: erat pe-
trus in medio eorum. Quem cum vidisset
ancilla quedam sedentem ad lumen et eum
fuisset intuita dixit: Et hic cum illo erat. At
ille negavit eum dicens: Mulier non no-
vi illum. Et post pusillum alius videns eum
dixit: Et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo
non sum. Et intervallo facto quasi hore unius
alius quidam affirmabat dicens: Vere et hic
cum illo erat. Nam et galileus est. Et ait
petrus: O homo nescio quid dicis. Et con-
tinuo adhuc illo loquente cantavit gal-
lus. Et conversus dominus respexit petrum. Et re-
cordatus est petrus verbi domini sicut dixerat:
quia priusquam gallus cantet ter me negabis.

Et recordatus est petrus. Et egressus foras
petrus flevit amare. Et viri qui tenebant
eum illudebant ei cedentes. et velaverunt
eum. et percutiebant faciem eius. et interro-
gabant eum dicentes. Prophetiza. quis est
qui te percussit. Et alia multa blasphemantes
dicebant in eum. Et ut factus est dies
convenerunt seniores plebis et principes
sacerdotum et scribe. et duxerunt illum
in consilium suum dicentes. Si tu es christus
dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero non cre-
detis michi. Si autem et interrogavero non respondebitis
michi neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius
hominis sedens a dextris virtutis dei.
Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui
ait. Vos dicitis quia ego sum. At illi dixe-
runt. Quid adhuc desideramus testimonium?
Ipsi enim audivimus de ore eius. XXIII
Et surgens omnis multitudo eorum du-
xerunt illum ad pylatum. Ceperunt autem il-
lum accusare dicentes. Hunc invenimus
subvertentem gentem nostram et prohibentem
tributa dari cesari. et dicentem se christum re-
gem esse. Pylatus autem interrogavit eum di-
cens. Tu es rex iudeorum? At ille respon-
dens ait. Tu dicis. Ait autem pylatus ad prin-
cipes sacerdotum et turbas. Nichil invenio
cause in hoc homine. At illi invalesce-
bant dicentes. Commovet populum docens per
universam iudeam. incipiens a galilea huc
usque. Pylatus autem audiens galileam
interrogavit si homo galileus esset. et ut
cognovit quod de herodis potestate esset remi-
sit eum ad herodem qui et ipse ierosolimis
erat illis diebus. Herodes autem viso ihesu ga-
visus est valde. Erat enim ex multo tempore
cupiens videre eum. eo quod audiret mul-
ta de eo. Et sperabat signum aliquod vi-
dere ab eo fieri. Interrogabat autem illum mul-
tis sermonibus. At ipse nichil illi respondebat. Sta-
bant etiam principes sacerdotum et scribe
constanter accusantes illum. Sprevit autem
illum herodes cum exercitu suo. et illusit in-
dutum veste alba. et remisit ad pylatum. Et
facti sunt amici herodes et pylatus in ipsa die.
Nam antea inimici erant ad invicem. Py-
latus autem convocatis principibus sacerdotum
et magistratibus et plebe. dixit ad eos. Obtu-
listis michi hunc hominem quasi avertentem
populum. Et ecce ego coram vobis interrogans nul-
lam causam inveni in homine isto ex his in
quibus eum accusatis. Sed neque herodes. Nam
remisi vos ad illum. et ecce nichil dignum mor-
te actum est ei. Emendatum ergo illum dimit-
tam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem
festum unum. Exclamavit autem simul uni-
versa turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis
barrabam. Qui erat propter seditionem quandam
factam in civitate et homicidium missus in
carcerem. Iterum autem pylatus locutus est ad
illos volens dimittere ihesum. At illi succlama-
bant dicentes. Crucifige crucifige illum. Ille
autem tertio dixit ad illos. Quid enim mali fe-
cit iste? Nullam causam mortis invenio
in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At
illi instabant vocibus magnis postulantes
ut crucifigeretur. et invalescebant voces eo-
rum. Et pylatus adiudicavit fieri petitionem eorum.
Dimisit autem illis eum qui propter homicidium
et seditionem missus fuerat in carcerem quem
petebant. Ihesum vero tradidit voluntati eorum.
Et cum ducerent eum apprehenderunt symo-
nem quendam cyrenensem venientem de villa
et imposuerunt illi crucem portare post ihesum.
Sequebatur autem illum multa turba populi. et
mulieres que plangebant et lamentabantur
eum. Conversus autem ad illas dixit. Filie ie-
rusalem nolite flere super me. sed super vos ipsas
flete et super filios vestros. quoniam ecce venient di-
es in quibus dicent. Beate steriles. et ven-
tres que non genuerunt. et ubera que non lactave-
runt. Tunc incipient dicere montibus. Cadite su-
per nos. et collibus. Operite nos. Quia si in viridi
ligno hec faciunt. in arido quid fiet? Duce-
bantur autem et alii duo nequam cum eo
ut interficerentur. Et postquam venerunt in locum
qui vocatur calvarie. ibi crucifixerunt eum
et latrones. unum a dextris et alterum a sinis-
tris. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis
non enim sciunt quid faciunt. Dividentes
vero vestimenta eius miserunt sortes. Et sta-
bat populus spectans. et deridebant illum prin-
cipes sacerdotum cum eis dicentes. Alios
salvos fecit se ipsum salvum faciat. si hic est christus
dei electus. salvum faciat. Illudebant autem
ei et milites accedentes. et acetum offerentes
illi dicentes. Si tu es rex iudeorum salvum te
fac. Erat autem et superscriptio inscripta su-
per eum litteris grecis et latinis et hebraicis. Hic
est rex iudeorum. Unus autem de his qui pen-
debant latronibus blasphemabat eum di-
cens. Si tu es christus salvum fac temet ipsum et
nos. Respondens autem alter increpabat eum
dicens. Neque tu times deum qui in eadem damp-

natione es. Et nos quidem iuste. nam digna
factis recipimus. hic uero mali nichil ges
sit. Et dicebat ad ihm. Domine memento mei
cum ueneris in regnum tuum. Et dixit illi
ihc. Amen dico tibi. hodie mecum eris in
paradyso. Erat autem fere hora sexta. et tene
bre facte sunt in uniuersam terram usque ad
horam nonam. Et obscuratus est sol. Et ue
lum templi scissum est medium. Et cla
mans ihc uoce magna ait. Pater in ma
nus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens
expirauit. Videns autem centurio quod factum erat
glorificauit deum dicens. Vere hic homo
iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul
aderant ad spectaculum istud et uidebant
que fiebant. percutientes pectora sua reuer
tebantur. Stabant autem noti eius a longe
et mulieres que secute erant eum a gali
lea. hec uidentes. Et ecce uir nomine ioseph qui
erat decurio uir bonus et iustus. hic non
consenserat consilio et actibus eorum ab arima
thia ciuitate iudee. qui expectabat et ipse
regnum dei. hic accessit ad pylatum. et
petiit corpus ihu. et depositum inuoluit
in syndone. et posuit eum in monumento ex
ciso in quo nondum quisquam positus fue
rat. Et dies erat parasceue. et sabbatum illuce
scebat. Subsecute autem mulieres que cum
ipso uenerant de galilea uiderunt monumen
tum. et quemadmodum positum erat corpus ihu.
Et reuertentes parauerunt aromata et unguen
ta. Et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

Una autem sabbati XXIIII.
ualde diluculo uenerunt ad monu
mentum portantes que parauerant aromata. Et
inuenerunt lapidem reuolutum a monumento
et ingresse non inuenerunt corpus domini ihu.
Et factum est dum mente consternate essent de isto
Ecce duo uiri steterunt secus illas in ueste
fulgenti. Cum timerent autem et declinarent uultum
in terram: dixerunt ad illas. Quid queritis uiuen
tem cum mortuis? Non est hic. sed surrexit.
Recordamini qualiter locutus est uobis cum adhuc
in galilea esset dicens. Quia oportet filium ho
minis tradi in manus hominum peccatorum
et crucifigi et die tertia resurgere. Et recordate
sunt uerborum eius. et regresse a monumen
to nuntiauerunt hec omnia illis undecim. et
ceteris omnibus. Erat autem maria magdale
ne et iohanna et maria iacobi. et cetere que cum
illis erant que dicebant ad apostolos hec. Et
uisa sunt ante illos sicut deliramentum uerba ista
et non credebant illis. Petrus autem surgens cu
currit ad monumentum. Et procumbens uidit lin
teamina sola posita. et abiit secum mirans
quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spatio
stadiorum sexaginta ab ierusalem nomine emaus.
Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omni
bus que acciderant. Et factum est dum fabu
larentur et secum quererent. et ipse ihc ap
propinquans ibat cum illis. Oculi autem illorum
tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad
illos. Qui sunt hii sermones quos confertis
ad inuicem ambulantes et estis tristes? Et
respondens unus cui nomen cleophas dixit ei.
Tu solus peregrinus es in ierusalem. et non cog
nouisti que facta sunt in illa his diebus?
Quibus ille dixit. Que? Et dixerunt. De ihu
nazareno qui fuit uir propheta potens in opere
et sermone coram deo et omni populo. et quo
modo eum tradiderunt summi sacerdotes et princi
pes nostri in dampnationem mortis. et cruci
fixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse
esset redempturus israel. Et nunc super hec omnia tercia
dies est hodie quod hec facta sunt. Sed et mulieres
quedam ex nostris terruerunt nos. que ante lucem
fuerunt ad monumentum. Et non inuento cor
pore eius uenerunt dicentes se etiam ui
sionem angelorum uidisse qui dicunt eum uiuere.
Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum
et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt. ipsum
uero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stul
ti et tardi corde ad credendum in omnibus que locu
ti sunt prophete. Nonne hec oportuit pati xpm
et ita intrare in gloriam suam. Et incipi
ens a moyse et omnibus prophetis interpretabatur
illis in omnibus scripturis que de ipso erant.
Et appropinquauerunt castello quo ibant. et ipse
se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicen
tes. Mane nobiscum quoniam aduesperascit et incli
nata est iam dies. Et intrauit cum illis.
Et factum est dum recumberet cum illis accepit
panem et benedixit ac fregit et porrige
bat illis. Et aperti sunt oculi eorum et cog
nouerunt eum. et ipse euanuit ab oculis eorum.
Et dixerunt ad inuicem. Nonne cor nostrum ar
dens erat in nobis dum loqueretur in uia. et aperi
ret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora
regressi sunt in ierusalem. et inuenerunt congrega
tos xi. et eos qui cum ipsis erant dicentes
quod surrexit dominus uere et apparuit symoni.
Et ipsi narrabant que gesta erant in uia
et quomodo cognouerunt eum in fractione panis

Dum hec autem loquitur ihesus stetit in medi
o eorum et dixit eis. Pax vobis. Ego sum no
lite timere. Conturbati vero et conterriti exis
timabant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid
turbati estis et cogitationes ascendunt
in corda vestra. Videte manus meas et pe
des quia ipse ego sum. Palpate et videte
quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me vi
detis habere. Et cum dixisset ostendit eis
manus et pedes. Adhuc autem illis non creden
tibus et mirantibus pre gaudio dixit. Habetis
hic aliquid quod manducetur. At illi
obtulerunt ei partem piscis assi et favum mel
lis. Et cum manducasset coram eis sumens
reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt
verba que locutus sum ad vos cum adhuc
essem vobiscum. quoniam necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et prophetis
et psalmis de me. Tunc aperuit illis
sensum ut intelligerent scripturas. Et dixit
eis. quoniam sic scriptum est et sic oportebat christum
pati et resurgere a mortuis die tertia. et pre
dicari in nomine eius penitentiam et remissio
nem peccatorum in omnes gentes incipien
tibus ab ierosolima. Vos autem estis testes
horum. Et ego mitto promissum patris mei
in vos. Vos autem sedete in civitate quoad
usque induamini virtute ex alto. Eduxit
autem eos foras in bethaniam. et elevatis ma
nibus suis benedixit eis. Et factum est dum bene
diceret illis: recessit ab eis. et ferebatur
in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt
in ierusalem cum gaudio magno. Et erant
semper in templo laudantes et benedicen
tes deum amen. Explicit evangelium secundum
lucam. Incipit prologus in evangelio secundum iohannem

Hic est iohannes
evangelista: u
nus ex discipu
lis dei qui virgo
electus a deo est
quem de nuptiis
volentem nu
bere vocavit deus
Cui virginitatis
duplex testimonium in hoc evangelio da
tur. quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur. et
huic matrem suam iens ad crucem commendavit
dominus ut virginem virgo servaret
Denique manifestans in evangelio quod erat
ipse incorruptibilis verbi opus inchoans
solus verbum carnem factum esse. nec lumen
a tenebris comprehensum fuisse testatur.
Primum signum ponens quod in nuptiis fe
cit dominus ut ostendens quod erat ipse legentibus
demonstraret. quod ubi dominus invitatus deficere
nuptiarum vinum debeat. ut et veteribus
inmutatis nova omnia que a christo institu
untur appareant. Hoc autem evangelium
scripsit in asia. posteaquam in pathmos insu
la apocalipsim scripserat. ut cui in prin
cipio canonis incorruptibile principium
prenotatur. etiam incorruptibilis finis per vir
ginem in apocalipsi redderetur. dicente christo.
Ego sum A et ω. Et hic est iohannes qui
sciens supervenisse diem recessus sui. con
vocatis discipulis suis in epheso per mul
ta signorum experimenta promens christum des
cendens in defossum sepulture sue locum
facta oratione positus est ad patres suos tam
extraneus a dolore mortis quam a corruptione
carnis invenitur alienus. Tamen post omnes
evangelium scripsit. et hoc virgini debe
batur. Quorum tamen vel scriptorum tempore
dispositio vel librorum ordinatio. ideo per singu
la a nobis non exponitur. ut sciendi desiderio col
locato et querentibus fructus laboris et deo
magisterii doctrina servetur. amen.

Incipit evangelium secundum iohannem.

In principio erat verbum
et verbum erat apud deum et deus
erat verbum. Hoc erat in prin
cipio apud deum. Omnia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum
est nichil. Quod factum est in ipso
vita erat. et vita erat lux homi
num et lux in tenebris lucet
et tenebre eam non comprehen
derunt. Fuit homo missus a deo
cui nomen erat iohannes. Hic ve
nit in testimonium: ut testimo
nium perhiberet de lumine ut omnes
crederent per illum. Non erat ille
lux. sed ut testimonium perhiberet
de lumine. Erat lux vera que illu
minat omnem hominem venien
tem in hunc mundum. In mun
do erat et mundus per ipsum factus
est. et mundus eum non cognovit.
In propria venit et sui eum non rece
perunt. Fuit homo mi. Quotquot
autem receperunt eum dedit eis
potestatem filios dei fieri his qui
credunt in nomine eius. Qui

non ex sanguinibus neque ex voluntate car
nis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt
Et verbum caro factum est et habitavit in no
bis et vidimus gloriam eius gloriam quasi
unigeniti a patre plenum gratie et veri
tatis. Iohannes testimonium perhibet de ipso
et clamat dicens. Hic erat quem dixi
qui post me venturus est ante me factus
est quia prior me erat. Et de plenitudine
eius omnes nos accepimus et gratiam pro
gratia. Quia lex per moysen data est gratia et
veritas per ihesum christum facta est. Deum nemo vidit
unquam nisi unigenitus filius qui est
in sinu patris ipse enarravit. Et hoc est testi
monium iohannis quando miserunt iudei
ab ierosolimis dicentes sacerdotes et levi
tas ad eum ut interrogarent eum. Tu quis es?
Et confessus est et non negavit et confessus
est quia non sum ego christus. Et interrogaverunt eum.
Quid ergo? Helyas es tu? Et dixit non sum.
Propheta es tu? Et respondit non. Dixerunt ergo ei.
Quis es ut responsum demus his qui mi
serunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait. Ego
vox clamantis in deserto. Dirigite viam domini
sicut dixit ysaias propheta. Et qui missi fue
rant erant ex phariseis. Et interrogaverunt
eum et dixerunt ei. Quid ergo baptizas
si tu non es christus neque helyas neque propheta? Respondit
eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua
medius autem vestrum stetit quem vos nesci
tis. Ipse est qui post me venturus est qui ante
me factus est cuius non sum dignus ut
solvam eius corrigiam calciamenti. Hec in
bethania facta sunt trans iordanem ubi erat
iohannes baptizans. Altera die vidit iohannes
ihesum venientem ad se et ait. Ecce agnus dei
ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo
dixi. Post me venit vir qui ante me factus
est quia prior me erat. Et ego nesciebam eum
sed ut manifestetur in israel propterea veni e
go in aqua baptizans. Et testimonium perhi
buit iohannes dicens. Quia vidi spiritum
descendentem quasi columbam de celo et man
sit super eum. Et ego nesciebam eum. Sed
qui misit me baptizare in aqua ille mihi
dixit. Super quem videris spiritum descendentem
et manentem super eum hic est qui bapti
zat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimo
nium perhibui quia hic est filius dei. Al
tera autem die stabat iohannes iterum et ex dis
cipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambu
lantem dixit. Ecce agnus dei. Et audierunt eum

duo discipuli loquentem et secuti sunt
ihesum. Conversus autem ihesus et videns eos se
quentes se dixit eis. Quid queritis? Qui
dixerunt ei. Rabbi quod dicitur interpretatum
magister ubi habitas? Dixit eis. Venite et
videte. Venerunt et viderunt ubi mane
ret et apud eum manserunt die illo. Hora
autem erat quasi decima. Erat autem andreas
frater symonis petri unus ex duobus qui au
dierant a iohanne et secuti fuerant eum.
Invenit hic primum fratrem suum symonem et
dixit ei. Invenimus messiam quod est interpre
tatum christus. Et adduxit eum ad ihesum. Intu
itus autem eum ihesus dixit. Tu es symon filius
iohanna. Tu vocaberis cephas quod interpretatur
petrus. In crastinum voluit exire in galile
am et invenit philippum et dixit ei ihesus. Se
quere me. Erat autem philippus a bethsaida
civitate andree et petri. Invenit philippus
nathanael et dixit ei. Quem scripsit mo
yses in lege et prophete invenimus ihesum filium
ioseph a nazareth. Et dixit ei nathanael.
A nazareth potest aliquid boni esse? Dixit ei phi
lippus. Venite et videte. Vidit ihesus natha
nael venientem ad se et dixit de eo. Ecce
vere israhelita in quo dolus non est. Dicit
ei nathanael. Unde me nosti? Respondit ihesus et
dixit ei. Priusquam te philippus voca
ret cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei na
thanael et dixit ei. Rabbi tu es filius dei
tu es rex israel. Respondit ihesus et dixit ei. Quia
dixi tibi vidi te sub ficu credis? Maius
his videbis. Et dixit ei. Amen amen dico vobis
videbitis celum apertum et angelos dei ascen
dentes et descendentes supra filium hominis.

Et die tertio nuptie facte sunt II CAP
in chana galilee et erat mater ihesu ibi.
Vocatus est autem ihesus et discipuli eius
ad nuptias. Et deficiente vino dicit mater
ihesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei ihesus.
Quid mihi et tibi est mulier? Nondum venit ho
ra mea. Dicit mater eius ministris. Quodcumque
dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidee ydrie
sex posite secundum purificationem iudeorum capien
tes singule metretas binas vel ternas.
Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et im
pleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis
ihesus. Haurite nunc et ferte architriclino.
Et tulerunt. Ut autem gustavit architricli
nus aquam vinum factam et non sciebat unde
esset. Ministri autem sciebant qui hauserant
aquam. Vocat sponsum architriclinus et

dicit ei. Omnis homo primum vinum po-
nit bonum: et cum inebriati fuerint, tunc
id quod deterius est. Tu autem servasti bonum
usque adhuc. Hoc fecit initium signorum
Ihesus in Chana Galilee: et manifestavit glo-
riam suam. Et crediderunt in eum disci-
puli eius. Post hec descendit in Capharna-
um ipse et mater eius et fratres eius, et dis-
cipuli eius. et ibi manserunt non multis
diebus. Et prope erat pascha Iudeorum. et ascen-
dit Ierosolimam Ihesus. Et invenit in templo
vendentes boves et oves et columbas, et
nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi
flagellum de funiculis: omnes eiecit de tem-
plo. Oves quoque et boves. Et nummulariorum
effudit es: et mensam subvertit. Et his qui
columbas vendebant dixit. Auferte ista
hinc: et nolite facere domum patris mei do-
mum negotiationis. Recordati vero sunt dis-
cipuli eius quia scriptum est. Zelus domus
tue comedit me. Responderunt ergo Iudei et
dixerunt ei. Quod signum ostendis nobis
quia hec facis? Respondit Ihesus et dixit eis. Solvi-
te templum hoc: et in tribus diebus excitabo
illud. Dixerunt ergo ei Iudei. Quadragin-
ta et sex annis edificatum est templum hoc:
et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
autem dicebat de templo corporis sui. Cum
ergo resurrexisset a mortuis: recordati sunt
discipuli eius, quia hoc dicebat de corpore
suo. Et crediderunt scripture et sermoni quem
dixit Ihesus. Cum autem esset Ierosolimis in pascha
in die festo: multi crediderunt in nomine
eius, videntes signa eius que faciebat. Ipse
autem Ihesus non credebat semetipsum eis: eo quod
ipse nosset omnes. et quia opus ei non erat
ut quis testimonium perhiberet de homine.
Ipse enim sciebat quid esset in homine. III
Erat autem homo ex phariseis Nicode-
mus nomine princeps Iudeorum. Hic
venit ad Ihesum nocte: et dixit ei. Rabbi, sci-
mus quia a deo venisti magister. Nemo enim
potest hec signa facere que tu facis: nisi fu-
erit deus cum eo. Respondit Ihesus et dixit ei. A-
men amen dico tibi: nisi quis natus fuerit
denuo: non potest videre regnum dei. Dixit
ad eum Nicodemus. Quomodo potest homo
nasci cum sit senex? Numquid potest in ven-
trem matris sue iterato introire et renasci?
Respondit Ihesus. Amen amen dico tibi, nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non potest
introire in regnum dei. Quod natum est ex car-
ne caro est. Et quod natum est ex spiritu, spiritus est.
Non mireris quia dixi tibi. oportet vos na-
sci denuo. Spiritus ubi vult spirat. et vocem eius
audis: sed non scis unde veniat aut quo vadat.
Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit
Nicodemus: et dixit ei. Quomodo possunt hec
fieri. Respondit Ihesus et dixit. Tu es magister in
Israel: et hec ignoras. Amen amen dico tibi
quia quod scimus loquimur. et quod vidimus tes-
tamur: et testimonium nostrum non accipitis.
Si terrena dixi vobis et non creditis. quomodo si
dixero vobis celestia credetis? Et nemo
ascendit in celum nisi qui descendit de
celo filius hominis qui est in celo. Et sicut
Moyses exaltavit serpentem in deserto: ita
oportet exaltari filium hominis ut omnis
qui credit in ipsum non pereat. sed habeat vitam eter-
nam. Sic enim dilexit deus mundum ut
filium suum unigenitum daret: et omnis qui cre-
dit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam.
Non enim misit deus filium suum in mundum:
ut iudicet mundum: sed ut salvetur mundus
per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui
autem non credit iam iudicatus est. quia non credi-
dit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est
autem iudicium. quia lux venit in mundum. et di-
lexerunt homines magis tenebras quam lucem.
Erant enim eorum mala opera. Omnis enim
qui male agit odit lucem. non venit ad
lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem
facit veritatem venit ad lucem: ut mani-
festentur eius opera quia in deo sunt facta. Post
hec venit Ihesus et discipuli eius in Iudeam
terram. Et illic demorabatur cum eis et bap-
tizabat. Erat autem et Iohannes baptizans
in Enon iuxta Salim. quia aque multe erant
illic. et veniebant et baptizabantur. Nondum
enim missus fuerat in carcerem Iohannes.
Facta est ergo questio ex discipulis Iohannis
cum Iudeis de purificatione. Et venerunt ad
Iohannem et dixerunt ei. Rabbi qui erat tecum
trans Iordanem cui tu testimonium perhi-
buisti. Ecce hic baptizat: et omnes veniunt
ad eum. Respondit Iohannes et dixit. Non potest
homo accipere quicquam nisi datum fuerit ei desuper
de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixe-
rim ego non sum Christus. sed quia missus sum ante
eum. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus autem
sponsi qui stat et audit eum gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium
meum impletum est. Illum oportet crescere me autem
minui. Qui desursum venit: super omnes est.

qui est de terra de terra est: et de terra loquitur.
Qui de celo venit super omnis est. Et quod vi
dit et audivit hoc testatur. et testimoni
um eius nemo accipit. Qui accepit eius
testimonium signavit quia deus verax est. Quem
enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim
ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit
filium. et omnia dedit in manu eius. Qui
credit in filium habet vitam eternam. Qui
autem incredulus est filio: non videbit vitam
eternam: sed ira dei manet super eum.

IIII

Ut ergo cognovit quia audierunt
pharisei quia ihesus plures discipulos fa
cit et baptizat quam iohannes non baptiza
ret sed discipuli eius. Reliquit iudeam et
abiit iterum in galileam. Oportebat autem
eum transire per samariam. Venit ergo ihesus
in civitatem samarie que dicitur sichar: iuxta
predium quod dedit iacob filio suo ioseph.
Erat autem ibi fons iacob. Ihesus ergo fatigatus
ex itinere: sedebat sic super fontem. Hora erat
tamquam quasi sexta. Venit mulier de samari
a haurire aquam. Dixit ei ihesus. Da mihi bibere.
Discipuli enim eius abierant in civitatem
ut cibos emerent. Dixit ergo ei mulier samari
tana. Quomodo tu iudeus cum sis: bibere a me
poscis: que sum mulier samaritana? Non
enim coutuntur iudei samaritanis. Respondit ihesus
et dixit ei. Si scires donum dei. et quis est
qui dicit tibi da mihi bibere. tu forsitan pe
tisses ab eo: et dedisset tibi aquam vivam.
Dixit ei mulier: Domine neque in quo haurias
habes: et puteus altus est. Unde ergo habes
aquam vivam? Numquid tu maior es pa
tre nostro iacob qui dedit nobis puteum. et ipse
ex eo bibit et filii eius. Respondit ihesus et dixit
ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet ite
rum. Qui autem biberit ex aqua quam ego da
bo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam
eternam. Dicit ad eum mulier. Domine da mihi hanc
aquam ut non sitiam neque veniam huc hauri
re. Dicit ei ihesus. Vade voca virum tuum. et veni
huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum.
Respondit ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virum. Quinque enim
viros habuisti. et hunc quem habes non
est tuus vir: hoc vere dixisti. Dicit ei mulier.
Domine video quia propheta es tu. Patres nostri in monte
hoc adoraverunt: et vos dicitis quia iherosoli
mis est locus ubi adorare oportet. Dicit
ei ihesus. Mulier crede mihi: quia veniet hora quando neque in
monte hoc neque in iherosolimis adorabitis
patrem. Vos adoratis quod nescitis. quia salus
ex iudeis est. Sed venit hora et nunc est quando veri
adoratores adorabunt patrem in spiritu et veri
tate. Nam et pater tales querit qui ado
rent eum. Spiritus est deus: et eos qui adorant
eum in spiritu et veritate oportet adorare.
Dicit ei mulier: Scio quia messias venit qui
dicitur christus. Cum ergo venerit ille nobis an
nuntiabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum qui
loquor tecum. Et continuo venerunt dis
cipuli eius: et mirabantur quia cum muliere
loquebatur. Nemo tamen dixit quid queris
aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo ydri
am suam mulier: et abiit in civitatem
et dixit illis hominibus. Venite et videte ho
minem qui dixit mihi omnia quecumque feci. Numquid
ipse est christus? Exierunt de civitate. et venie
bant ad eum. Interrogabant eum discipuli
eius dicentes. Rabbi manduca. Ille autem
dixit eis. Ego cibum habeo manducare
quem vos nescitis. Dicebant ergo disci
puli ad invicem. Numquid aliquis attu
lit ei manducare? Dicit eis ihesus. Meus ci
bus est ut faciam voluntatem eius qui mi
sit me: ut perficiam opus eius. Nonne vos
dicitis quia adhuc quattuor menses sunt
et messis venit? Ecce dico vobis. levate ocu
los vestros et videte regiones quia albe sunt iam
ad messem. Et qui metit mercedem accipit
et congregat fructum in vitam eternam: ut et qui
seminat simul gaudeat et qui metit. In
hoc enim est verbum verum. quia alius est qui
seminat et alius est qui metit. Ego mi
si vos metere: quod vos non laborastis. Alii
laboraverunt et vos in labores eorum introis
tis. Ex civitate autem illa multi crediderunt
in eum samaritanorum propter verbum mu
lieris testimonium perhibentis: quia dixit
mihi omnia quecumque feci. Cum venissent ergo
ad illum samaritani: rogabant eum ut ibi
maneret. Et mansit ibi duos dies: et mul
to plures crediderunt propter sermonem eius. Et
mulieri dicebant quia non iam propter tuam
loquelam credimus. Ipsi enim audivimus
et scimus quia hic est vere salvator mundi.
Post duos autem dies exiit inde: et abiit
in galileam. Ipse enim ihesus testimonium
perhibuit quia propheta in sua patria honorem
non habet. Cum ergo venisset in galileam
exceperunt eum galilei cum omnia vidis
sent que fecerat iherosolimis in die festo.
Et ipsi venerant in diem festum. Venit ergo
iterum in chana galilee ubi fecit aquam vi

num. Et erat quidam regulus cuius filius
infirmabatur capharnaum. Hic cum au-
disset quia ihesus ueniret a iudea in galileam
abiit ad eum. et rogabat eum ut descen-
deret et sanaret filium suum. Incipiebat
enim mori. Dixit ergo ihesus ad eum. Nisi
signa et prodigia uideritis non creditis. Dicit
ad eum regulus. Domine descende priusquam
moriatur filius meus. Dixit ei ihesus. Uade
filius tuus uiuit. Credidit homo sermoni
quem dixit ei ihesus et ibat. Iam autem eo descendente
serui occurrerunt ei et nuntiauerunt dicentes
quia filius eius uiueret. Interrogabat ergo
horam ab eis in qua melius habuerat.
Et dixerunt ei. quia heri hora septima reli-
quit eum febris. Cognouit ergo pater
quia hora illa erat in qua dixit ei ihesus. Filius
tuus uiuit. et credidit ipse et domus eius
tota. Hoc iterum secundum signum fecit
ihesus cum uenisset a iudea in galileam. ¶
Post hec erat dies festus iudeorum
et ascendit ihesus ierosolimam. Est autem
ierosolimis super probatica piscina que cog-
nominatur hebraice bethsaida. quinque porticus
habens. In his iacebat multitudo mag-
na languentium cecorum. claudorum. aridorum expec-
tantium aque motum. Angelus autem domini secundum
tempus descendebat in piscinam. et mo-
uebatur aqua. et qui prius descendebat in
piscinam post motionem aque sanus fi-
ebat a quacumque detinebatur infirmitate.
Erat autem quidam homo ibi. xxx. et. viii.
annos habens in infirmitate sua. Hunc
cum uidisset ihesus iacentem. et cognouisset
quia multum tempus haberet. dicit ei. Uis sanus
fieri. Respondit ei languidus. Domine hominem
non habeo. ut cum turbata fuerit aqua
mittat me in piscinam. Dum uenio enim
ego. alius ante me descendit. Dicit ei ihesus.
Surge. tolle grabatum tuum et ambula.
Et statim sanus factus est homo. et susti-
lit grabatum suum et ambulabat. Erat
autem sabbatum in illo die. Dicebant ergo
iudei illi qui sanus factus fuerat. Sab-
batum est et non licet tibi tollere graba-
tum tuum. Respondit eis. Qui me fecit sanum
ille mihi dixit. Tolle grabatum tuum et am-
bula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est
ille homo qui dixit tibi. tolle grabatum
tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat
effectus fuerat nesciebat quis esset. Ihesus
autem declinauit a turba constituta in loco.
Postea inuenit eum ihesus in templo. et dixit
illi. Ecce sanus factus es. iam noli peccare
ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit
ille homo et nuntiauit iudeis. quia ihesus esset
qui fecit eum sanum. Propterea persequebantur
iudei ihesum. quia hec faciebat in sabbato.
Ihesus autem respondit eis. Pater meus usque modo
operatur. et ego operor. Propterea ergo magis que-
rebant eum iudei interficere. quia non solum
soluebat sabbatum. sed et patrem suum dice-
bat deum. equalem se faciens deo. Respondit
itaque ihesus et dixit eis. Amen amen dico uobis
non potest filius a se facere quicquam. nisi quod
uiderit patrem facientem. Quecumque enim ille
fecerit. hec et filius similiter facit. Pater enim
diligit filium. et omnia demonstrat ei
que ipse facit. et maiora his demonstra-
bit ei opera ut uos miremini. Sicut enim
pater suscitat mortuos et uiuificat. sic
et filius quos uult uiuificat. Neque enim
pater iudicat quemquam. sed iudicium omne dedit
filio. ut omnes honorificent filium. sicut
honorificant patrem. Qui non honorificat
filium non honorificat patrem qui misit
illum. Amen amen dico uobis. quia qui uer-
bum meum audit et credit ei qui mi-
sit me. habet uitam eternam. et in iudicium
non uenit. sed transit a morte in uitam.
Amen amen dico uobis quia uenit hora et nunc est
quando mortui audient uocem filii dei. et
qui audierint uiuent. Sicut enim pater habet
uitam in semetipso. sic dedit et filio uitam
habere in semetipso. et potestatem dedit ei
iudicium facere quia filius hominis est. Noli-
te mirari hoc quia uenit hora in qua omnes
qui in monumentis sunt audient uocem
eius. et procedent. qui bona fecerunt in resur-
rectionem uite. qui uero mala egerunt in
resurrectionem iudicii. Non possum ergo
a me facere quicquam. sed sicut audio iu-
dico. et iudicium meum iustum est. quia
non quero uoluntatem meam sed uoluntatem
eius qui misit me. Si ego testimonium
perhibeo de me ipso testimonium meum non
est uerum. Alius est qui testimonium per-
hibet de me. et scio quia uerum est testimonium
quod perhibet de me. Uos misistis ad iohannem
et testimonium perhibuit ueritati. Ego autem
non ab homine testimonium accipio. sed
hec dico ut uos salui sitis. Ille erat lucer-
na ardens et lucens. Uos autem uoluistis
ad horam exultare in luce eius. Ego autem

habeo maius testimonium iohanne. Opera enim que dedit mihi pater ut perficiam ea ipsa opera que ego facio testimonium perhibent de me quia pater me misit. Et qui misit me pater ipse testimonium perhibet de me. Neque vocem eius umquam audistis: neque speciem eius vidistis. Et verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille huic vos non creditis. Scrutamini scripturas quia vos putatis in ipsis vitam eternam habere et ille sunt que testimonium perhibent de me. et non vultis venire ad me ut vitam eternam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio. sed cognovi vos quia dilectionem dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei et non accipitis me. Si alius venerit in nomine suo illum accipietis. Quomodo potestis vos credere qui gloriam ab invicem accipitis. et gloriam que a solo est deo non queritis. Nolite putare quia accusaturus sim vos apud patrem. Est qui accusat vos moyses in quo vos speratis. Si enim crederetis moysi crederetis forsitan et mihi. de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis: quomodo verbis meis credetis.

Post hec abiit ihesus VI
trans mare galilee quod est tyberiadis et sequebatur eum multitudo magna quia videbant signa que faciebat super his qui infirmabantur. Abiit ergo in montem ihesus et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha dies festus iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos ihesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dixit ad philippum. Unde ememus panes ut manducent hii. Hoc autem dicebat temptans eum. ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius andreas frater symonis petri. Est puer unus hic qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces. sed hec quid sunt inter tantos. Dixit ergo ihesus. Facite homines discumbere. Erat autem fenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia. Accepit ergo panes ihesus et cum gratias egisset distribuit discumbentibus. similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt. dixit discipulis suis. Colligite que superaverunt fragmenta ne pereant. Collegerunt ergo et impleverunt xii cophinos fragmentorum ex v panibus ordeaceis et duobus piscibus qui superfuerant his qui manducaverant. Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum. Ihesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem fugit iterum in montem: et mansit ipse solus. Ut autem sero factum esset descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent in navem venerunt trans mare in capharnaum. Et tenebre iam facte erant: et non venerat ad eos ihesus. Mare autem magno vento flante exsurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut xxx vident ihesum ambulantem super mare et proximum navi fieri et timuerunt. Ille autem dicit eis. Ego sum nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in navem: et statim fuit navis ad terram quam ibant. Altera die turba que stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una. et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in navem. sed soli discipuli eius abiissent. Alie vero supervenerunt naves a tyberiade iuxta locum ubi manducaverant panem gratias agente domino. Cum ergo vidisset turba quia ihesus non esset ibi neque discipuli eius: ascenderunt naviculas et venerunt capharnaum querentes ihesum. Et cum invenissent eum trans mare dixerunt ei. Rabi quando huc venisti? Respondit ihesus et dixit. Amen amen dico vobis queritis me non quia vidistis signa: sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam eternam: quem filius hominis dabit vobis. Hunc enim pater signavit deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid faciemus ut operemur opera dei? Respondit ihesus et dixit eis. Hoc est opus dei ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manna manducaverunt in deserto sicut scriptum est. Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico vobis non moyses dedit vobis panem de celo. sed pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis enim verus est qui descendit de celo. et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis vite. qui venit ad me non esuriet. Et qui credit in me non sitiet umquam. Sed dixi vobis: quia

et vidistis me et non credidistis. Omne
quod dat mihi pater ad me veniet. et eum
qui venit ad me non eiciam foras. quia des-
cendi de celo non ut faciam voluntatem
meam: sed voluntatem eius qui misit
me. Hec est autem voluntas eius qui misit
me patris. ut omne quod dedit mihi non perdam
ex eo: sed resuscitem illud in novissimo die.
Hec est autem voluntas patris mei qui misit
me: ut omnis qui videt filium et credit
in eum habeat vitam eternam. Et ego resusci-
tabo eum in novissimo die. Murmura-
bant ergo iudei de illo: quia dixisset Ego
sum panis qui de celo descendi. Et dice-
bant. Nonne hic est filius ioseph: cuius nos
novimus patrem et matrem. Quomodo ergo dicit hic
quia de celo descendi. Respondit ergo ihesus. et dixit
eis. Nolite murmurare in invicem. Nemo potest
venire ad me nisi pater qui misit me traxe-
rit eum. et ego resuscitabo eum in novis-
simo die. Est scriptum in prophetis: et erunt
omnes docibiles dei. Omnis qui audivit
a patre et didicit venit ad me. Non quia pa-
trem vidit quisquam: nisi is qui est a deo. hic
vidit patrem. Amen amen dico vobis qui
credit in me habet vitam eternam. Ego sum
panis vite. Patres vestri manducaverunt in de-
serto manna et mortui sunt. Hic est panis
de celo descendens: ut siquis ex ipso man-
ducaverit non moriatur. Ego sum panis vi-
vus qui de celo descendi. Siquis mandu-
caverit ex hoc pane vivet in eternum. Et pa-
nis quem ego dabo caro mea est pro mundi
vita. Litigabant ergo iudei ad invicem
dicentes. Quomodo potest hic carnem suam
dare ad manducandum? Dixit ergo eis ihesus.
Amen amen dico vobis nisi manducaveri-
tis carnem filii hominis: et biberitis eius
sanguinem non habebitis vitam in vobis
Qui manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem habet vitam eternam. Et e-
go resuscitabo eum in novissimo die. Ca-
ro enim mea vere est cibus. et sanguis meus
vere est potus. Qui manducat meam car-
nem et bibit meum sanguinem in me
manet et ego in illo. Sicut misit me vi-
vens pater: et ego vivo propter patrem. et qui
manducat me et ipse vivet propter me. Hic
est panis qui de celo descendit. Non sicut
manducaverunt patres vestri manna et mortui
sunt. Qui manducat hunc panem vivet
in eternum. Hec dixit in synagoga docens in Ca-
pharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis
eius dixerunt. Durus est hic sermo: quis potest
eum audire? Sciens autem ihesus apud semet-
ipsum quia murmurarent de hoc discipuli ei-
us dixit eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo vi-
deritis filium hominis ascendentem ubi e-
rat prius. Spiritus est qui vivificat. caro non prodest
quicquam. Verba que ego locutus sum vo-
bis spiritus et vita sunt. sed sunt quidam ex vobis
qui non credunt. Sciebat enim ihesus ab initi-
o qui essent non credentes: et quis traditu-
rus esset eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis
quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei
datum a patre meo. Ex hoc multi discipu-
lorum eius abierunt retro: et iam non cum illo
ambulabant. Dixit ergo ihesus ad XII. Numquid
et vos vultis abire? Respondit ei symon petrus
Domine ad quem ibimus? Verba vite eterne ha-
bemus: et nos credimus et cognovimus quia
tu es christus filius dei. Respondit ei ihesus. Nonne ego
vos XII. elegi? et ex vobis unus diabolus est.
Dicebat autem de iuda symonis scarioth. Hic e-
rat traditurus eum cum esset unus ex XII.

Post hec ambulabat VII
ihesus in galileam. Non enim volebat
in iudeam ambulare: quia querebant eum iu-
dei interficere. Erat autem in proximo dies festus
iudeorum scenophegia. Dixerunt autem ad e-
um fratres eius. Transi hinc et vade in iude-
am ut et discipuli tui videant opera tua que facis.
Nemo quippe in occulto aliquid facit: et que-
rit ipse in palam esse. Si hec facis: manifesta te
ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant
in eum. Dixit ergo eis ihesus. Tempus meum non-
dum advenit. Tempus autem vestrum semper est
paratum. Non potest mundus odisse vos: me autem
odit. quia ego testimonium perhibeo de illo
quia opera eius mala sunt. Vos autem ascendite
ad diem festum hunc. Ego autem non ascendam
ad diem festum istum: quia meum tempus non-
dum impletum est. Hec cum dixisset: ipse man-
sit in galilea. Ut autem ascenderunt fratres. Tunc
et ipse ascendit ad diem festum non manifes-
te sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant
eum in die festo: et dicebant. ubi est ille. Et mur-
mur multus de eo erat in turba. Quidam
enim dicebant quia bonus est. Alii autem dicebant non.
sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur
de illo propter metum iudeorum. Iam autem die festo
mediante ascendit ihesus in templum et doce-
bat et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic litteras
scit cum non didicerit? Respondit ihesus et dixit

eis. Mea doctrina non est mea: sed eius qui mi-
sit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere
cognoscet de doctrina utrum ex deo sit: an
ego a me ipso loquor. Qui a semetipso loqui-
tur: gloriam propriam querit. Qui autem querit
gloriam eius qui misit illum hic verax est et
iniusticia in illo non est. Nonne moyses dedit
vobis legem. Et nemo ex vobis facit legem? Quid
me queritis interficere? Respondit turba et dixit.
Demonium habes. Quis te querit interficere?
Respondit ihesus et dixit eis. Unum opus feci: et
omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis
circumcisionem non quia ex moyse est: sed ex pa-
tribus. et in sabbato circumciditis hominem. Si cir-
cumcisionem accipit homo in sabbato ut non
solvatur lex moysi: mihi indignamini. quia to-
tum hominem sanum feci in sabbato. Nolite
iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iu-
dicate. Dicebant ergo quidam ex ierosoli-
mis. Nonne hic est quem querunt
interficere? Ecce palam loquitur et nichil ei
dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia
hic est christus. Sed hunc scimus unde sit. christus autem
cum venerit nemo scit unde sit. Clamabat
ergo docens in templo ihesus et dicens. Et me
scitis: et unde sim scitis: et a me ipso non ve-
ni: sed est verus qui misit me quem vos nes-
citis. Ego scio eum. et si dixero quia nescio
eum: ero similis vobis mendax. Sed e-
go scio eum: quia ab ipso sum et ipse me mi-
sit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo
misit in illum manus: quia nondum venerat
hora eius. De turba autem multi crediderunt
in eum et dicebant. christus cum venerit numquid
plura signa faciet que hic facit? Au-
dierunt pharisei turbam murmurantem
de illo hec. Et miserunt principes et pharisei
ministros ut apprehenderent eum. Dixit ergo
eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum
sum: et vado ad eum qui misit me. Quere-
tis me et non invenietis. et ubi sum ego
vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei
ad semetipsos. Quo hic iturus est quia non
inveniemus eum. Numquid in dispersionem
gentium iturus est: et docturus gentes?
Quis est hic sermo quem dixit queretis me
et non invenietis: et ubi sum ego non pote-
stis venire. In novissimo autem die magne
festivitatis stabat ihesus: et clamabat dicens.
Si quis sitit veniat ad me et bibat. Qui
credit in me sicut dicit scriptura flumi-
na de ventre eius fluent aque vive. Hoc

autem dixit de spiritu sancto quem accepturi erant
credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus
quia ihesus nondum fuerat glorificatus. Ex illa
ergo turba cum audissent sermones ihesu di-
cebant. Hic est vere propheta. Alii dicebant hic
est christus. Quidam autem dicebant. Numquid
a galilea christus venit. Nonne scriptura dicit
quia ex semine david: et de bethleem ca-
stello ubi erat david christus venit. Dissensio
itaque facta est in turba propter eum. Quidam
autem ex ipsis volebant apprehendere eum. sed
nemo misit super eum manus. Venerunt ergo
ministri ad pontifices et phariseos. Et di-
xerunt eis illi. Quare non adduxistis eum?
Responderunt ministri. Numquam sic loquutus
est homo: sicut hic homo loquitur. Responderunt ergo
eis pharisei. Numquid et vos seducti estis?
Numquid aliquis ex principibus credidit in eum
aut ex phariseis? Sed turba hec que non novit
legem maledicti sunt. Dixit nichodemus
ad eos ille qui venit ad eum nocte qui u-
nus erat ex ipsis. Numquid lex nostra iudicat
hominem nisi audierit ab ipso prius et co-
gnoverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei.
Numquid et galileus es? Scrutare scripturas
et vide quia propheta a galilea non surgit. Et reversi
sunt unusquisque in domum suam. VIII

Ihesus autem perrexit in montem oliveti. et
diluculo iterum venit in templum. et
omnis populus venit ad eum: et sedens docebat
eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulie-
rem in adulterio deprehensam. et statuerunt eam
in medio et dixerunt ei. Magister: hec mulier mo-
do deprehensa est in adulterio. In lege autem
moyses mandavit nobis huiusmodi lapida-
re. Tu ergo quid dicis? Hec autem dicebant
temptantes eum ut possent accusare eum.
Ihesus autem inclinans se deorsum: digito scri-
bebat in terra. Cum autem perseverarent interro-
gantes eum: erexit se et dixit eis. Qui sine
peccato est vestrum primus in illam lapidem
mittat. Et iterum se inclinans scribebat in
terra. Audientes autem hec: unus post u-
num exibant incipientes a senioribus. Et re-
mansit solus ihesus et mulier in medio stans.
Erigens autem se ihesus dixit ei. Mulier ubi sunt
qui te accusabant. Nemo te condempnavit?
Que dixit. Nemo domine. Dixit autem ihesus. Nec e-
go te condempnabo. Vade et amplius iam
noli peccare. Iterum ergo loquutus est eis ihesus di-
cens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur
me non ambulat in tenebris: sed habebit

lum̄ uite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de
te ipō testimonium phibes. Testimoniū
tuum non ē uerum. Respondit ihc̄ et dixit
eis. Et si ego testimoniū phibeo de me ipō
uerū ē testimoniū meum. Quia scio unde
ueni aut quo uado. Vos aūt nescitis unde
uenio aut quo uado. Vos aūt s̄m carnem
iudicatis. ego non iudico quēquā. Et si
iudico ego: iudicium meum uerum est.
q2 solus nō sum. s3 ego et qui me misit
pater. Et in lege ur̄a scriptum ē q2 duor2
hominū testimoniū uerum ē. Ego sum
qui testimoniū phibeo de me ipō: et testi
moniū phibet de me qui misit me pater.
Dicebant ergo ei. Vbi est pater tuus. Re
dit ihc̄ neq3 me scitis n3 pr̄em meum. Si
tis. Si me sciretis: forsitan et patrem me
um sciretis. Hec ūba locutus est ihc̄ in ga
zophilatio docens in templo. Et nemo ap
phendit eum. q2 necdum uenerat hora
eius. Dixit ergo iterum eis ihc̄. Ego uado
et queritis me. et in peccato uro moriemi
ni. Quo ego uado uos non potestis uení
re. Dicebant ergo iudei. Nūquid interficiet
se ipm̄. quia dicit quo ego uado uos n̄
potestis uenire. Et dicebat eis. Vos deorsū
estis. ego de supius sum. Vos de mūdo hoc
estis: ego nō sum de hoc mūdo. Dixi ergo
uob. quia moriemini in peccatis uris. Si
eīm nō credideritis q2 ego sum: moriemini in
peccato uro. Dicebant ergo ei. Tu quis es.
Dicit eis ihc̄. Principium qui et loquor
uob. Multa habeo de uob loqui et iudica
re. s3 qui misit me uerax est. et ego q̄ au
diui ab eo hec loquor ī mūdo. Et nō cog
nouerunt q2 patrem eis dicebat deum.
Dixit ergo eis ihc̄. Cum exaltaueritis filiū
hominis: tunc cognoscetis q2 ego sum. et a
me ipō facio nichil. sicut docuit me pr̄
hec loquor. et qui me misit mecū ē. Non
reliquit me solum. quia ego que placi
ta sunt ei facio semper. Hec illo loquente
multi crediderunt in eum. Dicebat ergo
ihc̄ ad illos qui crediderunt iudeos. Si uos
manseritis in s̄mone meo: uere discipuli mei
eritis. et cognoscetis ūitatem: et ueritas
liberabit uos. Responderunt ei ergo iudei. Semē
Semen abrahe sumus: et nemini seruiui
mus ūquam. Quomodo tu dicis liberi eritis.
Respondit eis ihc̄. Amē amē dico uob: q2 omis
qui facit peccatum seruus est peccati. Seruus
aūt non manet ī domo in etnū. filius manet

in etnum. Si ergo filius uos liberauerit: uere
liberi eritis. Scio q2 filii abrahe estis: s3 q̄
ritis me interficere. q2 s̄mo meus non capit
in uobis. Ego quod uidi apud patrē loqr: meū
et uos que uidistis apud patrem urm̄ fa
citis. Responderunt et dixerunt ei. Pater meus
abraham ē. Dicit eis ihc̄. Si filii abrahe
estis: opa abrahe facite. Nunc aūt queri
tis me interficere: hominē qui ūitatem uob
uob locutus sū quā audiui a deo. Hoc abra
ham non fecit. Vos facitis opa patris uri.
Dixerunt itaq3 ei. Nos ex fornicatione nō
sumus nati. unū patrem habemus deum.
Dixit ergo eis ihc̄. Si deus pat̄ uester esset:
diligeretis utiq3 me. ego enim ex deo pces
si et ueni. Neq3 enim a me ipō ueni: s3 ille
me misit. Quare loquelam meam n̄ cog
noscitis: quia nō potestis audire s̄monē
meū. Vos ex patre dyabolo estis: et desideria
pris uri uultis facere. Ille homicida erat ab
initio: et in ūitate non stetit: q2 nō ē ūitas
in eo. Cum loquitur mendacium ex ppriis lo
quitur: q2 mendax est et pater eius. Ego aūt
quia ūitatē dico: nō creditis m̄. Quis ex
uob arguet me de peccato: Si ūitatē dico
quare uos nō creditis m̄. Qui ē ex deo: ū
ba dei audit. ppterea uos nō auditis: q2 ex
deo non estis. Responderunt ergo iudei et dixe
runt ei. Nōne bene dicim9 nos: quia sama
ritanus es tu et demoniū habes. Respondit
ihc̄ et dixit. ego demonium non habeo: s3
honorifico patrem meū: et uos inhonoratis
me. Ego aūt non quero gl'am meā. Est qui
querat et iudicet. Amen amē dico uob. si quis
s̄monem meum seruauerit: mortem nō ui
debit in etnū. Dixerunt g° iudei. Nūc cogno
uim9 q2 demoniū habes. Abraham mortu
us ē et pphe et tu dicis. si quis s̄monē me
ū seruauerit n̄ gustabit mortem in etnū. Nū
quid tu maior es patre nr̄o abraham qui
mortuus ē. et pphe mortui s̄. Quem te ip
sum facis. Respondit ihc̄. Si ego glorifico me
ipm̄: gloria mea nichil est. Est pater meus
qui glorificat me. quem uos dicitis q2 de
us ur̄ est. et non cognouistis eum. Ego aūt noui
eum. Et si dixero quia nō scio eum: ero simi
lis uobis mendax. s3 scio eum: et s̄monē ei9
scio seruo. Abraham pr̄ ur̄ exultauit ut ui
deret diē meū: et uidit et gauisus ē. Dixe
runt ergo iudei ad eum. Quinquaginta an
nos nōdum habes: et abraham uidisti.
Dix ergo eis ihc̄. Amē amē dico uobis an̄ q̄m

abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo la
pides ut iacerent in eum. Iesus autem abscondit
se: et exivit de templo. IX

Praeteriens Iesus vidit hominem caecum
a nativitate. Et interrogaverunt eum disci
puli sui. Rabbi: quis peccavit hic aut pa
rentes eius ut caecus nasceretur? Respondit Iesus
neque hic peccavit neque parentes eius: sed ut
manifestentur opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit me donec dies
est. Venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu
in mundo sum: lux sum mundi. Haec cum dixis
set expuit in terram: et fecit lutum ex spu
to. et linivit lutum super oculos eius et dixit
ei. Vade lava te in natatoria siloe. quod interpretatur
missus. Abiit ergo et lavit et ve
nit videns. Itaque vicini et qui viderant e
um prius quia mendicus erat dicebant. Non
ne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii
dicebant quia hic est. Alii autem nequaquam
sed similis est eius. Ille vero dicebat quia ego
sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi
oculi? Respondit. Ille homo qui dicitur Iesus lu
tum fecit et unxit oculos meos: et dixit mihi
vade ad natatoria siloe et lava. Et abii et
lavi et vidi. Et dixerunt illi. Ubi est ille? A
it. Nescio. Adducunt eum ad pharisaeos
qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lu
tum fecit Iesus et aperuit oculos eius. Iterum
ergo interrogabant eum pharisaei quomodo vi
disset. Ille autem dixit eis. Lutum posuit mihi
super oculos: et lavi et video. Dicebant ergo
ex pharisaeis quidam. Non est hic homo
a deo qui sabbatum non custodit. Alii di
cebant quomodo potest homo peccator haec sig
na facere? Et scisma erat in eis. Dicunt
ergo caeco iterum. Tu quid dicis de eo qui a
peruit oculos tuos. Ille autem dixit quia propheta
est. Non crediderunt ergo iudaei de illo quia cae
cus fuisset et vidisset: donec vocaverunt parentes
eius qui viderat. Et interrogaverunt eos dicen
tes. Hic est filius vester quem vos dicitis
quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt?
Responderunt eis parentes eius: et dixerunt. Sci
mus quia hic est filius noster et quia caecus na
tus est. Quomodo autem nunc videat: aut quis eius
aperuit oculos nos nescimus: ipsum interrogate
aetatem habet. ipse de se loquatur. Haec dixerunt
parentes eius quia timebant iudaeos. Iam enim
conspiraverant iudaei. ut si quis eum confiteretur
Christum extra synagogam fieret. Propterea parentes
eius dixerunt quia aetatem habet ipsum inter
rogate. Vocaverunt ergo rursum hominem
qui fuerat caecus: et dixerunt ei. Da gloriam
deo. Nos scimus quia hic homo peccator est.
Dixit ergo ille. Si peccator est nescio. Unum
scio. quia caecus cum essem modo video. Di
xerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo ape
ruit tibi oculos? Respondit eis. Dixi vobis iam
et audistis: quid iterum vultis audire?
Numquid et vos vultis discipuli eius fi
eri? Maledixerunt ei et dixerunt. Tu discipulus
illius sis: nos autem discipuli moysi sumus.
Nos scimus quia moysi locutus est deus
hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille
homo: et dixit eis. In hoc enim mirabile
est quia vos nescitis unde sit: et aperuit oculos
meos. Scimus autem quia peccatores deus non au
dit. Sed si quis dei cultor est et voluntatem
eius facit. hunc exaudit. A saeculo non est au
ditum quia aperuit quis oculos caeci nati. Nisi
esset hic a deo: non poterat facere quicquam. Respon
derunt et dixerunt ei. In peccatis natus es
totus et tu doces nos. Et eiecerunt eum foras.
Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras: et cum
invenisset eum dixit ei. Tu credis in filium
dei? Respondit ille et dixit. Quis est domine ut
credam in eum. Et dixit ei Iesus. Et vidisti
eum: et qui loquitur tecum ipse est. At il
le ait. Credo domine. Et procidens adoravit eum.
Et dixit ei Iesus. In iudicium ego in hunc mun
dum veni: ut qui non vident videant et qui
vident caeci fiant. Et audierunt quidam ex
pharisaeis qui cum ipso erant: et dixerunt ei.
Numquid et nos caeci sumus. Dixit eis Iesus.
Si caeci essetis non haberetis peccatum. Nunc
vero dicitis quia videmus: propterea peccatum
vestrum manet. X

Amen amen dico vobis qui non intrat
per ostium in ovile ovium: sed ascendit
aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat
per ostium pastor est ovium. Huic ostiarius a
perit. et oves vocem eius audiunt. et proprias
oves vocat nominatim: et educit eas.
Et cum proprias oves emiserit ante eas vadit
et oves illum sequuntur: quia sciunt vocem
eius. Alienum autem non sequuntur: sed fugiunt
ab eo: quia non noverunt vocem alienorum.
Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cogno
verunt quid loqueretur eis. Dixit ergo e
is iterum Iesus. Amen amen dico vobis quia ego
sum ostium ovium. Omnes quotquot ve
nerunt fures sunt et latrones: sed non audi
erunt eos oves. Ego sum ostium. per me si quis

introierit saluabitur. et ingredietur et egredietur. et pascua inueniet. Fur nō uenit
nisi ut furetur. et mactet et perdat. Ego ueni ut uitam habeant et habundantius
habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis.
Mercennarius et qui nō est pastor cuius nō sunt oues proprie. uidet lupum uenientem
et dimittit oues et fugit. et lupus rapit et dispergit oues. Mercennarius autem fugit quia
mercennarius est. et nō pertinet ad eū de ouibus. Ego sum pastor bonus. et cognosco oues
meas. et cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater. et ego agnosco patrem. et animam meam
pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili. et illas oportet
me adducere. et uocem meam audient. et fiet unū ouile et unus pastor. Propterea me pater
diligit. quia ego pono animā meā. ut iterū sumam eam. Nemo tollit eam a me. sed
ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi eam. et potestatē habeo iterū
sumendi eam. Hoc mandatū accepi a patre meo. Dissensio iterum facta ē inter iudeos
propter sermones hos. Dicebant autem multi ex his. Demoniū habet. et insanit. Quid eū
auditis. Alii dicebant. Hec uerba nō sunt demonium habentis. Numquid demoniū potest
cecorum oculos aperire. Facta sunt autē encenia in ierosolimis. et hiemps erat.
et ambulabat ihc in templum in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eū iudei
et dicebant ei. Quousque animā nrām tollis. Si tu es xp̄c dic nobis palam. Respondit
eis ihc. Loquor uobis et nō creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei. hec
testimoniū perhibent de me. sed uos nō creditis quia non estis ex ouibus meis. Oues mee
uocem meam audiunt. et ego cognosco eas. et sequuntur me. et ego uitam eternam
do eis. et nō peribunt in eternum. et nō rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus
quod dedit michi. maius omnibus ē. et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater
unū sumus. Sustulerunt lapides iudei ut lapidarent eum. Respondit eis ihc. Multa
opera bona ostendi uobis ex patre meo. propter quod eorum opus me lapidatis. Responderunt
ei iudei. De bono opere nō lapidamus te. sed de blasphemia. et quia tu homo cum sis
facis te ipsum deum. Respondit eis ihc. Nonne scriptū est in lege uestra. quia ego dixi dii es-

tis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scriptura quā pater
sanctificauit et misit in mundum. uos dicitis quia blasphemo. quia dixi filius dei
sum. Si non facio opera patris mei nolite credere michi. Si autem facio et si michi non uultis
credere. operibus credite. ut cognoscatis et credatis quia in me est pater. et ego in patre. Querebant
ergo eum apprehendere. et exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem
in illū locum ubi erat iohannes baptizans primū. et mansit illic. Et multi uenerunt
ad eū et dicebant quia iohannes quidem signum fecit nullū. Omnia autem quecumque dixit iohannes
de hoc uera erant. et multi crediderunt in eum.

XI

Erat autem quidam languens lazarus a bethania. de castello marie et marthe sororis eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento. et extersit capillis
suis pedes eius. cuius frater lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad
eum dicentes. Domine ecce quem amas infirmatur. Audiens autem ihc dixit eis. Infirmitas hec non ē ad mortem. sed pro gloria
dei ut glorificetur filius dei per eum. Diligebat autem ihesus martham et sororem eius
mariam. et lazarum. Ut ergo audiuit quia infirmabatur. tunc quidem mansit
in eodem loco duobus diebus. Deinde post hec dixit discipulis suis. Eamus in iudeam iterū.
Dicunt ei discipuli. Rabbi. nunc querebant te iudei lapidare. et iterum uadis illuc. Respondit ihc. Nonne xii. hore sunt diei. Si quis
ambulauerit in die non offendit. quia lucem huius mundi uidet. Si autem ambulauerit
in nocte offendit. quia lux non ē in eo. Hec ait
et post hec dixit eis. Lazarus amicus nr̄ dormit. sed uado ut a sompno excitem eum.
Dixerunt ergo discipuli eius. Domine si dormit
saluus erit. Dixerat autem ihc de morte eius.
Illi autem putauerunt quia de dormitione sompni diceret. Tunc ergo dixit eis ihc manifeste
lazarus mortuus est. et gaudeo propter uos
ut credatis. quoniam nō eram ibi. sed eamus ad eū. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad discipulos. Eamus et nos ut moriamur cum
eo. Uenit itaque ihc et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta ierosolimā quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iudeis uenerant
ad martham et mariam ut consolarentur

eas de fratre suo. Martha autem ut audivit quia Iesus
venit occurrit illi. Maria autem domi sedebat.
Dixit ergo Martha ad Iesum. Domine si fuisses
hic: frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc
scio quia quecumque poposceris a deo: dabit
tibi deus. Dicit illi Iesus: resurget frater tuus.
Dicit ei Martha. Scio quia resurget in novis-
simo die. Dixit ei Iesus. Ego sum resurrectio
et vita. Qui credit in me: etiam si mortu-
us fuerit vivet. Et omnis qui vivit et cre-
dit in me non morietur in eternum. Credis hoc?
Ait illi. Utique domine. Ego credidi quia tu es Christus
filius dei qui in hunc mundum venisti. Et
cum hec dixisset: abiit et vocavit sororem
suam silentio dicens. Magister adest et vo-
cat te. Illa ut audivit surrexit cito: et ve-
nit ad eum. Nondum enim venerat Iesus in cas-
tellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurre-
rat ei Martha. Iudei igitur qui erant cum ea
in domo: et consolabantur eam. cum vidis-
sent Mariam quia cito surrexit et exiit: secu-
ti sunt eam dicentes: quia vadit ad monu-
mentum ut ploret ibi. Maria ergo cum venis-
set ubi erat Iesus: videns eum cecidit ad pe-
des eius. et dixit ei. Domine si fuisses hic fra-
ter meus non fuisset mortuus. Iesus ergo ut
vidit eam plorantem: et iudeos qui ve-
nerant cum ea plorantes: fremuit spiritu et
turbavit seipsum et dixit. Ubi posuistis eum?
Dicunt ei. Domine veni et vide. Et lacrima-
tus est Iesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo ama-
bat eum. Quidam autem dixerunt ex ipsis:
Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati
facere ut et hic non moreretur. Iesus ergo rur-
sum fremens in semetipso: venit ad monu-
mentum. Erat autem spelunca et lapis superpositus
erat ei. Ait Iesus. Tollite lapidem. Dixit ei mar-
tha soror eius qui mortuus fuerat. Domine
iam fetet: quatriduanus enim est. Dicit ei
Iesus. Nonne dixi tibi: quoniam si credideris: vi-
debis gloriam dei. Tulerunt ergo lapidem.
Iesus autem elevatis sursum oculis dixit. Pater
gratias ago tibi: quoniam audisti me. Ego autem sci-
ebam: quia semper me audis. sed propter populum qui
circumstat dixi. ut credant quia tu me mi-
sisti. Hec cum dixisset: voce magna clama-
vit. Lazare veni foras. Et statim prodiit qui
fuerat mortuus: ligatus pedes et manus
institis. et facies illius sudario erat liga-
ta. Dicit eis Iesus. Solvite eum: et sinite a-
bire. Multi ergo de iudeis qui venerant ad
mariam et martham viderant que fecit

crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis
abierunt ad phariseos. et dixerunt eis que fe-
cit Iesus. Collegerunt ergo pontifices et pha-
risei consilium adversus Iesum: et dicebant.
Quid facimus quia hic homo multa
signa facit. Si dimittimus eum sic: omnes
credent in eum. Et venient romani et tol-
lent nostrum locum et gentem. Unus autem ex
ipsis Caiphas nomine: cum esset pontifex
anni illius dixit eis. Vos nescitis quicquam
nec cogitatis: quia expedit vobis ut unus mo-
riatur homo pro populo. et non tota gens pereat. Hoc
autem a semetipso non dixit. sed cum esset ponti-
fex anni illius prophetavit quia Iesus moriturus
erat pro gente. et non tantum pro gente. sed ut filios
dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab
illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. Iesus
ergo iam non in palam ambulabat apud
iudeos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ci-
vitatem que dicitur Effrem. et ibi morabatur
cum discipulis suis. Proximum autem erat pas-
cha iudeorum. et ascenderunt multi Ierioso-
limam de regione ante pascha ut sanctificarent
seipsos. Querebant ergo Iesum. et colloqueban-
tur ad invicem in templo stantes. Quid
putatis quia non venit ad diem festum.
Dederant autem pontifices et pharisei manda-
tum ut si quis cognoverit ubi sit indicet
ut apprehendant eum. XII

Iesus ergo ante sex dies pasche venit
Bethaniam ubi fuerat Lazarus mor-
tuus quem suscitavit Iesus. Fecerunt autem
ei cenam ibi: et Martha ministrabat. La-
zarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo.
Maria ergo accepit libram unguenti nar-
di pistici preciosi et unxit pedes Iesu: et ex-
tersit capillis suis pedes eius. et domus
impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo
unus ex discipulis eius Iudas Scariothis
qui erat eum traditurus. Quare hoc un-
guentum non venditum trecentis denari-
is et datum est egenis. Dixit autem hoc non quia
de egenis pertinebat ad eum. sed quia fur erat
et loculos habens ea que mittebantur porta-
bat. Dixit ergo Iesus. Sine illam ut in diem
sepulture mee servet illud. Pauperes enim
semper habetis vobiscum: me autem non semper
habebitis. Cognovit ergo turba multa ex
iudeis quia ille esset et venerunt non propter Iesum
tantum: sed ut Lazarum viderent quem suscitavit
a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum
ut et Lazarum interficerent: quia multi

propter illum abibant ex Iudaeis et credebant
in Iesum. In crastinum autem turba multa quae
venerat ad diem festum: cum audissent
quia venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos
palmarum: et processerunt obviam ei et
clamabant osanna. Benedictus qui venit
in nomine Domini rex Israhel. Et invenit Iesus
asellum: et sedit super eum sicut scriptum
est. Noli timere filia Sion. Ecce rex tuus venit
sedens super pullum asinae. Haec non cognove
runt discipuli eius primum. Sed quando glorifica
tus est Iesus. Tunc recordati sunt quia haec erant
scripta de eo. Et haec fecerunt ei. Testimonium
ergo perhibebat turba quae erat cum eo quando
Lazarum vocavit de monumento: et susci
tavit eum a mortuis. Propterea et obviam
venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc
signum. Pharisaei ergo dixerunt ad semet
ipsos. Videtis quia nihil proficimus: Ecce
mundus totus post eum abiit. Erant autem
gentiles quidam ex his qui ascenderant
ut adorarent in die festo. Hii ergo acces
serunt ad Philippum qui erat a Bethsaida
Galileae. et rogabant eum dicentes. Domine
volumus Iesum videre. Venit Philippus: et
dixit Andreae. Andreas rursum et Philip
pus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis dicens.
Venit hora ut clarificetur filius hominis.
Amen amen dico vobis nisi granum frumenti cadens
in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. Si
autem mortuum fuerit multum fructum affert.
Qui amat animam suam perdet eam: et qui
odit animam suam in hoc mundo in vitam aeter
nam custodit eam. Siquis mihi ministrat
me sequatur: et ubi sum ego: illic et mi
nister meus erit. Siquis mihi ministraverit
honorificabit eum pater meus. Nunc anima
mea turbata est. Et quid dicam: Pater sal
vifica me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc
horam. Pater clarifica tuum nomen. Venit ergo
vox de caelo dicens: et clarificavi: et clari
ficabo. Turba ergo quae stabat et audierat
dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant. An
gelus ei locutus est. Respondit Iesus et dixit. Non
propter me vox haec venit sed propter vos. Nunc iu
dicium est mundi. nunc princeps huius mundi
eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a ter
ra: omnia traham ad me ipsum. Hoc autem dice
bat: significans qua morte esset moriturus.
Respondit ei turba. Nos audivimus ex lege quia
Christus manet in aeternum. Et quomodo tu dicis opor
tet exaltari filium hominis. Quis est iste fi
lius hominis. Dixit ergo eis Iesus. Adhuc
modicum lumen in vobis est. Ambulate dum
lucem habetis: ut non tenebrae vos compre
hendant. Et qui ambulat in tenebris:
nescit quo vadat. Dum lucem habetis
credite in lucem ut filii lucis sitis. Haec locu
tus est Iesus: et abiit et abscondit se ab eis.
Cum autem tanta signa fecisset coram eis non
credebant in eum. ut sermo Ysaiae prophetae impleretur
quem dixit. Domine quis credidit auditui nostro:
et brachium Domini cui revelatum est. Propterea non
poterant credere: quia iterum dixit Ysaias. Exceca
vit oculos eorum: et induravit cor eorum.
ut non videant oculis et intelligant corde
et convertantur et sanem eos. Haec dixit Ysa
ias quando vidit gloriam eius: et locutus est
de eo. Verumtamen et ex principibus multi
crediderunt in eum. sed propter Pharisaeos non
confitebantur: ut de synagoga non eicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam
gloriam Dei. Iesus autem clamavit et dixit.
Qui credit in me: non credit in me. sed in
eum qui misit me. Et qui videt me videt
eum qui misit me. Ego lux in mundum ve
ni: ut omnis qui credit in me: in tene
bris non maneat. Et siquis audierit verba
mea: et non custodierit ea: ego non iudica
bo eum. Non enim veni ut iudicem mundum
sed ut salvificem mundum. Qui spernit me
et non accipit verba mea: habet qui iudicet eum.
Sermo quem locutus sum: ille iudicabit
eum in novissimo die. Quia ego ex me
ipso non sum locutus. sed qui misit me pater
ipse mihi mandatum dedit quid dicam: et quod
loquar: et scio quia mandatum eius vita
aeterna est. Quae ergo ego loquor sicut dixit mihi
pater sic loquor. XIII.

Ante diem festum paschae sciens Iesus
quia venit eius hora ut transeat ex
hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos
qui erant in mundo: in finem dilexit eos.
Et cena facta est diabolus iam misisset in
cor ut traderet eum Iudas Simonis Sca
riothis. sciens quia omnia dedit ei pater in
manus. et quia a Deo exivit: et ad Deum va
dit. Surgit a cena et ponit vestimenta su
a. Et cum accepisset linteum praecinxit se.
Deinde mittit aquam in pelvim: et coepit
lavare pedes discipulorum et extergere linteo
quo erat praecinctus. Venit ergo ad Symo
nem Petrum: et dixit ei Petrus. Domine tu
mihi lavas pedes: Respondit Iesus et dixit ei. Quod

ego facio tu nescis modo: scies autem postea. Di-
cit ei petrus. Non lauabis michi pedes in eter-
num. Respondit ei ihesus. Si non lauero te non habe-
bis partem mecum. Dicit ei symon petrus
Domine non tantum pedes meos: sed et manus
et caput. Dicit ei ihesus. Qui lotus est non indi-
get nisi ut pedes lauet. sed est mundus totus.
Et uos mundi estis sed non omnes. Sciebat
enim quisnam esset qui traderet eum. propterea
dixit. non estis mundi omnes. Postquam ergo
lauit pedes eorum et accepit uestimenta su-
a. cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis
quid fecerim uobis: Vos uocatis me magister et do-
mine et benedicitis. Sum etenim. Si ergo
ego laui pedes uestros dominus et magister. et uos de-
betis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim
dedi uobis: ut quemadmodum ego feci uobis: ita
et uos faciatis. Amen amen dico uobis non
est seruus maior domino suo. neque apostolus maior eo
qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si
feceritis ea. Non de omnibus uobis dico. Ego sci-
o quos elegerim. sed ut adimpleatur scriptura
qui manducat mecum panem: leuabit
contra me calcaneum suum. Amodo dico uobis
priusquam fiat ut credatis cum factum fuerit quia
ego sum. Amen amen dico uobis qui accipit
siquem misero: me accipit. Qui autem me ac-
cipit: accipit eum qui me misit. Cum hec
dixisset: turbatus est spiritu et protestatus est et dixit.
Amen amen dico uobis quia unus ex uobis tradet
me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli
hesitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens
unus ex discipulis eius in sinu ihesu quem
diligebat ihesus. Innuit ergo huic symon pe-
trus et dixit. Quis est de quo dicit: Itaque
cum recubuisset ille supra pectus eius dixit
ei. Domine quis est: Respondit ihesus. Ille est cui ego in-
tinctum panem porrexero. Et cum intinxisset
panem dedit iude symonis scariothis. Et
post bucellam: tunc introiuit in illum sa-
thanas. Et dixit ei ihesus. Quod facis: fac citius.
Hoc autem nemo sciuit discumbentium ad quid
dixit ei. Quidam enim putabant quia lo-
culos habebat iudas: quia diceret ei ihesus. Eme
ea que opus sunt nobis ad diem festum
aut ut egenis aliquid daret. Cum ergo ac-
cepisset ille bucellam: exiuit continuo.
Erat autem nox. Cum ergo exisset: dixit ihesus.
Nunc clarificatus est filius hominis. et deus
clarificatus est in eo. et deus clarificabit eum
in semet ipso. et continuo clarificabit eum.
Filioli adhuc modicum uobiscum sum. Queretis
me. et sicut dixi iudeis: quo ego uado: uos
non potestis uenire. et uobis dico modo. Man-
datum nouum do uobis ut diligatis inui-
cem sicut dilexi uos: ut et uos diligatis
inuicem. In hoc cognoscent omnes quia mei
discipuli estis: si dilectionem habueritis
ad inuicem. Dixit ei symon petrus. Domine
quo uadis: Respondit ihesus. Quo ego uado: non
potes me modo sequi. sequeris autem postea.
Dixit ei petrus. Quare non possum te sequi
modo. Animam meam pro te ponam. Respondit
ihesus. Animam tuam pro me pones. Amen amen di-
co tibi non cantabit gallus donec me ter
neges. Et ait discipulis suis. XIIII
Non turbetur cor uestrum. Creditis in deum
et in me credite. In domo patris mei
mansiones multe sunt. Siquominus dixis-
sem uobis: quia uado parare uobis locum. Et abiero
et preparauero uobis locum. iterum uenio et ac-
cipiam uos ad me ipsum. ut ubi sum ego et
uos sitis. Et quo ego uado scitis et uiam
scitis. Dicit ei thomas. Domine nescimus quo
uadis: et quomodo possumus uiam scire: Dicit
ei ihesus. Ego sum uia et ueritas et uita. Nemo
uenit ad patrem nisi per me. Si cognouis-
setis me: et patrem meum utique cognouis-
setis: et amodo cognoscetis eum: et uidistis
eum. Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto tem-
pore uobiscum sum et non cognouistis
me: Philippe qui uidet me uidet et pa-
trem. Quomodo tu dicis ostende nobis patrem:
Non credis quia ego in patre et pater in me
est: Verba que ego loquor uobis: a me ipso non
loquor. Pater autem in me manens: ipse facit
opera. Non credis quia ego in patre et pater in
me est. Alioquin propter opera ipsa credite. Amen
amen dico uobis qui credit in me opera que
ego facio ipse faciet. et maiora horum faci-
et: quia ego ad patrem uado. Et quodcumque
petieritis in nomine meo hoc faciam ut
glorificetur pater in filio. Si quid petieritis
in nomine meo hoc faciam. Si diligitis
me mandata mea seruate. et ego rogabo
patrem et alium paraclitum dabit uobis: ut ma-
neat uobiscum in eternum. spiritum ueritatis quem
mundus non potest accipere. quia non uidet eum
nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum
quia apud uos manebit. et in uobis erit. Non re-
linquam uos orphanos. ueniam ad uos. Ad-
huc modicum: et mundus me iam non ui-
det. Vos autem uidebitis me. quia ego uiuo et

uos uiuetis. In illo die uos cognoscetis q̄
ego sum in patre meo: et uos in me et e
go in uobis. Qui h̄t mandata mea et ser
uat ea ille ē qui diligit me. Qui autem
diligit me diligetur a patre meo. et ego
diligam eum. et manifestabo ei me ip̄z.
Dicit ei iudas nō ille scarioth. Dn̄e
quid factū ē: q̄ nob̄ manifestaturus es
teip̄m et non mundo? Respondit ih̄c et dix̄
ei. Siquis diligit me s̄monē meū s̄uab
et pater meus diliget eum. et ad eū ue
niem⁹ et mansionem apud eum faciem̄
Qui nō diligit me s̄mones meos nō ser
uat. Et s̄monem quem audistis nō est
meus s̄ eius qui misit me pr̄is. H loqu
tus sum uob̄ apud uos manens. Paraclit⁹
aūt sp̄c sanctus quē mittet p̄r in noīe
meo ille uos docebit et suggeret uob̄ omīa
quecūq; dixero. Pacem relinquo uob̄ pa
cem meam do uobis. Non quō mūd⁹ dat
ego do uobis. Non turbetur cor u̅r̅m n̄
formidet. Audistis q̄ ego dixi uob̄: ua
do et uenio ad uos. Si diligēetis me gau
derēs utiq; q̄ uado ad p̄rem q̄ p̄r maior
me est. Et nunc dixi uob̄ priusquam fiat
ut cum factū fuīt credatis. Iam nō multa
loquar uobiscum. Venit enim princeps mū
di huius et in me nō habet quicquam
s; ut cognoscat mūdus q̄ diligo p̄rē
et sicut mandatum dedit m̄ p̄r sic facio.
Surgite eamus hinc. Ego sum uitis ue
ra et pater meus agricola est. Omnē pal
mitē in me non ferentem fructum tollet
eū: et omnē qui fert fructum purgabit
eum: ut fructū plus afferat. Iā et uos mū
di estis, p̄pter s̄monem quem locutus sū
uobis. Manete in me et ego in uobis. Si
cut palmes non pōt ferre fructum a se
met ip̄o nisi manserit in uite. sic nec uos
nisi in me manseritis. XV

Ego sum uitis uos palmites. Qui
manet in me et ego in eo: hic fert
fructum multum: q̄ sine me nich̄ potes
tis facē. Si quis in me non manserit: mit
tetur foras sicut palmes et arescet. Et col
ligēt eum et in ignem mittent et ardet.
Si manseritis in me: et ūba mea ī uob̄ mā
serint: quodcūq; uolu̅eritis petetis: et fiet
uob̄. In hoc clarificatus ē pater meus: ut
fructū plurimū afferatis: et efficiamini m̄
mei discipuli. Sicut dilexit me pater: et
ego dilexi uos. Manete in dilectiōne mea

Si p̄cepta mea s̄uaūitis manebitis in di
lectione mea. Sicut et ego p̄cepta patris
mei s̄uaui: et maneo in eius dilectiōne.
H loquutus sum uob̄ ut gaudiū meū ī uob̄
sit. et gaudium u̅r̅m impleatur. H est
p̄ceptum meum ut diligatis inuicē sic̄
dilexi uos. Maiorem hac dilectiōnē nēo
habet ut animam suā quis ponat pro
amicis suis. Vos amici mei estis: si fece
ritis que ego p̄cipio uob̄. Iam non dicā
uos s̄uos: quia s̄uus nescit q̄d
faciat dn̄s eius. Vos aūt dixi amicos
q̄ omnia quecūq; audiui a patre meo
nota feci uobis. Non uos me elegistis:
s; ego elegi uos: et posui uos ut eatis et
fructum afferatis et fructus u̅r̅ maneat
ut quecūq; petieritis patrem ī noīe meo
det uobis. Hec mando uob̄ ut diligatis
inuicem. Si mūdus uos odit: scitote q̄
me priorem uob̄ odio habuit. Si de mun
do fuissetis: mundus quod suū erat di
ligēet. Quia uō de mundo non estis: sed
ego elegi uos de mundo, p̄pterea odit uos
mundus. Mementote s̄monis mei quē
ego dixi uobis. Nō ē s̄uus maior dn̄o
suo. Si me p̄secuti sūt: et uos p̄sequētur.
Si s̄monē meum s̄uauerunt: et u̅r̅m s̄
uabunt. Sed hec omnia facient uob̄, p̄pt̄ no
men meum. q̄ nesciūt eum qui me mi
sit. Si nō uenissem: et loquutus nō fuissē
eis: peccatum nō haberent. Nūc aūt excu
satiōnē non habent de peccato suo. Qui
me odit et patrem meum odit. Si opera
nō fecissem in eis que nemo alius fecit
peccatū nō haberent. Nūc aūt et uiderūt
et oderunt et me et patrem meū. Sed ut im
pleatur s̄mo qui in lege eorū scriptus ē
quia odio habuerunt me gratis. Cum aūt
uenerit paraclitus quem ego mittam uob̄
a patre sp̄m ueritatis qui a patre p̄cedit
ille testimoniū p̄hibebit de me. et uos tes
timoniū p̄hibebitis: q̄ ab initio mecū
estis. XVI

Hec loquutus sum uob̄ ut nō scandali
zemini. Absq; synagogis facient
uos. Sed uenit hora ut omnis qui interficit
uos arbitretur se obsequium p̄stare deo.
Et h̄ facient uob̄: q̄ nō nouerūt patrē n̄
me. Sed hec loquutus sum uob̄: ut cū ue
nerit hora eorū reminiscamini q̄ ego
dixi uob̄. H aūt uob̄ ab initio non dixi,
q̄ uobiscum eram. Et nūc uado ad eum q̄

me misit. et nemo ex vobis interrogat me quo va
dis. Sed quia hec locutus sum vobis: tristicia
implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico
vobis: expedit vobis ut ego vadam. Si enim non
abiero: paraclitus non veniet ad vos. Si
autem abiero mittam eum ad vos. Et cum
venerit ille arguet mundum de peccato et de
iusticia et de iudicio. De peccato quidem
quia non crediderunt in me. De iusticia vero
quia ad patrem vado. et iam non videbi
tis me. De iudicio autem quia princeps mun
di huius iam iudicatus est. Adhuc mul
ta habeo vobis dicere: sed non potestis portare
modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis
docebit vos omnem veritatem. Non enim
loquitur a semetipso: sed quecumque audiet
loquetur. et que ventura sunt adnuntia
bit vobis. Ille me clarificabit. quia de meo
accipiet et annuntiabit vobis. Omnia quecum
que habet pater mea sunt. Propterea dixi vobis quia
de meo accipiet et annuntiabit vobis. Modicum
et iam non videbitis me. et iterum modicum et vi
debitis me quia vado ad patrem. Dixerunt
ergo ex discipulis eius ad invicem. Quid
est hoc quod dicit nobis: modicum et non videbi
tis me. et iterum modicum et videbitis me
et quia vado ad patrem. Dicebant ergo.
Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quid
loquitur. Cognovit autem iohannes ihesus quia
volebant eum interrogare. et dixit eis. De
hoc queritis inter vos: quia dixi modicum et non
videbitis me. et iterum modicum et videbi
tis me. Amen amen dico vobis quia plorabitis
et flebitis vos: mundus autem gaudebit
vos autem contristabimini: sed tristicia vestra
vertetur in gaudium. Mulier autem cum parit
tristiciam habet: quia venit hora eius. Cum
autem pepererit puerum iam non meminit
pressure propter gaudium quia natus est homo
in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristi
ciam habetis. iterum autem videbo vos et gau
debit cor vestrum. et gaudium vestrum nemo tol
let a vobis. et in illo die me non rogabitis
quicquam. Amen amen dico vobis: si quid
petieritis patrem in nomine meo dabit vobis.
Usque modo non petistis quicquam in nomine me
o. Petite et accipietis: ut gaudium vestrum sit
plenum. Hec in proverbiis locutus sum vobis. Venit
hora cum iam in proverbiis non loquar vobis. sed palam
de patre adnuntiabo vobis. In illo die in nomine
meo petetis. et non dico vobis quia ego rogabo
patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos: quia
vos me amatis. et credidistis quia ego a deo
exivi. Exivi a patre et veni in mundum. iterum
relinquo mundum: et vado ad patrem. Di
cunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris
et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia
scis omnia: et non est opus tibi ut quis te
interroget. In hoc credimus: quia a deo existi.
Respondit eis Ihesus. Modo creditis. Ecce venit ho
ra et iam venit ut dispergamini unusquisque
in propria: et me solum relinquatis: et non sum
solus quia pater mecum est. XIII

Hec locutus sum vobis ut in me pa
cem habeatis. In mundo pressuram habe
bitis: sed confidite. Ego vici mundum. Hec lo
cutus est Ihesus: et sublevatis oculis in celum
dixit. Pater venit hora: clarifica filium tu
um: ut filius tuus clarificet te. Sicut de
disti ei potestatem omnis carnis: ut omne
quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec est
autem vita eterna ut cognoscant te solum deum verum
et quem misisti Ihesum Christum. Ego te clarificavi
super terram: opus consummavi: quod dedisti mi
hi ut faciam. Et nunc clarifica me tu pater apud
temetipsum. claritate quam habui priusquam
mundus fieret apud te. Manifestavi no
men tuum hominibus quos dedisti michi de mun
do. Tui erant et michi eos dedisti. et sermonem
tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia
que dedisti michi dedi eis: et ipsi acceperunt. et
cognoverunt vere quia a te exivi. et crediderunt
quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mun
do rogo: sed pro his quos dedisti michi quia tui
sunt. et mea omnia tua sunt. et tua mea sunt.
et clarificatus sum in eis. et iam non sum in
mundo. et hi in mundo sunt. et ego ad te venio.
Pater sancte serva eos in nomine tuo quos dedisti michi
ut sint unum sicut et nos. Cum essem cum eis
ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedis
ti michi ego custodivi. et nemo ex his periit ni
si filius perditionis ut scriptura impleatur.
Nunc autem ad te venio: et hec loquor in mundo
ut habeant gaudium meum impletum in se
metipsis. Ego dedi eis sermonem tuum. et mun
dus eos odio habuit: quia non sunt de mundo sicut
et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas
eos de mundo: sed ut serves eos ex malo. De
mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo.
Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas
est. Sicut tu me misisti in mundum: et ego mi
si eos in mundum. et pro his ego sanctifico me ip
sum. ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro his
autem rogo tantum: sed et pro eis qui credituri

sunt per verbum eorum in me. ut omnes unum
sint. sicut tu pater in me et ego in te.
ut et ipsi in nobis unum sint. ut mundus
credat quia tu me misisti. Et ego claritatem
quam dedisti mihi dedi eis. ut sint unum sicut
et nos unum sumus. ego in eis et tu in me
ut sint consummati in unum. et cognoscat
mundus quia tu me misisti. et dilexisti eos
sicut et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi
volo ut ubi ego sum et illi sint mecum
ut videant claritatem meam quam dedisti mihi
quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater
iuste mundus te non cognovit. ego autem te
cognovi. et hii cognoverunt quia tu me mi-
sisti. et notum feci eis nomen tuum et notum
faciam. ut dilectio qua dilexisti me in ipsis
sit et ego in ipsis. XVIII

Hec cum dixisset egressus est ihesus cum di-
scipulis suis trans torrentem cedron
ubi erat ortus in quem introivit ipse
et discipuli eius. Sciebat autem et iudas qui
tradebat eum locum quia frequenter ihesus
convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas
ergo cum accepisset cohortem et a pontifi-
cibus et phariseis ministros venit illuc cum
laternis et facibus et armis. Ihesus itaque sci-
ens omnia que ventura erant super eum
processit et dixit eis. Quem queritis? Respon-
derunt ei. Ihesum nazarenum. Dixit eis ihesus. E-
go sum. Stabat autem et iudas qui tra-
debat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis.
Ego sum. abierunt retrorsum et ceciderunt
in terram. Iterum ergo eos interrogavit. Quem
queritis? Illi autem dixerunt. Ihesum nazarenum.
Respondit eis ihesus. Dixi vobis quia ego sum. Si
ergo me queritis sinite hos abire. ut im-
pleretur sermo quem dixit. quia quos dedisti
mihi non perdidi ex eis quemquam. Symon ergo
petrus habens gladium. eduxit eum. et
percussit pontificis servum. et abscidit eius
auriculam dexteram. Erat autem nomen servo
malchus. Dixit ergo ihesus petro. Mitte gla-
dium in vaginam. Calicem quem dedit mihi
pater non vis ut bibam illum. Cohors ergo et
tribunus et ministri iudeorum comprehenderunt
ihesum et ligaverunt eum. et adduxerunt eum
ad annam primum. Erat enim socer cayphe
qui erat pontifex anni illius. Erat autem ca-
yphas qui consilium dederat iudeis quia ex-
pedit unum hominem mori pro populo. Seque-
batur autem ihesum symon petrus et alius discipulus.
Discipulus autem ille erat notus pontifici

et introivit cum ihesu in atrium pontificis. Pe-
trus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo
discipulus alius qui erat notus pontifi-
ci. et dixit hostiarie. et introduxit petrum.
Dixit ergo petro ancilla ostiaria. Numquid
et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit
ille. Non sum. Stabant autem servi et minis-
tri ad prunas quia frigus erat et cale-
faciebant se. Erat autem cum eis petrus
stans et calefaciens se. Pontifex ergo in-
terrogavit ihesum de discipulis suis et de doc-
trina eius. Respondit eis ihesus. Ego palam lo-
cutus sum mundo. Ego semper docui in
synagoga et in templo quo omnes iudei
conveniunt. et in occulto locutus sum ni-
chil. Quid me interrogas? interroga eos qui
audierunt quid locutus sum ipsis. Ecce
hii sciunt que dixerim ego. Hec autem cum
dixisset unus assistens ministrorum dedit
alapam ihesu dicens. Sic respondes pontifici?
Respondit ihesus. Si male locutus sum testimo-
nium perhibe de malo. Si autem bene quid me
cedis? Et misit eum annas ligatum ad
caypham pontificem. Erat autem symon petrus
stans et calefaciens se. Dixit ergo ei. Numquid
et tu ex discipulis eius es? Negavit ille
et dixit. Non sum. Dicit unus ex servis
pontificis. cognatus eius cuius absci-
dit petrus auriculam. Nonne ego te vi-
di in orto cum illo? Iterum negavit petrus
et statim gallus cantavit. Adducunt er-
go ihesum ad caypham in pretorium. Erat autem
mane. et ipsi non introierunt in pretorium ut non
contaminarentur. sed manducarent pascha.
Exivit ergo pylatus ad eos foras et dixit.
Quam accusationem affertis adversus hominem
hunc? Responderunt et dixerunt ei. Si non esset hic
malefactor non tibi tradidissemus eum.
Dixit ergo eis pylatus. Accipite eum vos
et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt
ergo iudei ei. Nobis non licet interficere quem-
quam. Ut sermo ihesu impleretur quem dixit
significans qua morte esset moriturus.
Introivit ergo iterum pretorium pylatus et
vocavit ihesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum?
Et respondit ihesus. A temet ipso hoc dicis an a-
lii dixerunt tibi de me? Respondit pylatus.
Numquid ego iudeus sum? Gens tua et ponti-
fices tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respon-
dit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo.
Si ex hoc mundo esset regnum meum mi-
nistri mei utique decertarent ut non trade-

der iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc.
Dixit itaque pylatus. Ergo rex es tu? Respondit
ihesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc
natus sum: et ad hoc veni in mundum ut
testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est
ex veritate audit meam vocem. Dicit ei py
latus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset
iterum exivit ad iudeos. Et dixit eis. Ego nul
lam invenio in eo causam. Est autem consue
tudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha.
Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum?
Clamaverunt ergo rursum omnes dicentes.
Non hunc sed barraban. XIX

Erat autem barrabas latro. Tunc ergo
apprehendit pylatus ihesum: et flagella
vit. Et milites plectentes coronam de spinis
imposuerunt capiti eius: et veste purpu
rea circumdederunt eum. Et veniebant ad e
um et dicebant. Ave rex iudeorum. Et dabant
ei alapas. Exiit iterum pylatus foras et di
xit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cog
noscatis quia in eo nullam causam invenio.
Exiit ergo ihesus portans coronam spineam: et
purpureum vestimentum. Et dixit eis. Ecce
homo. Cum ergo vidissent eum pontifices
et ministri clamabant dicentes. Crucifige
crucifige eum. Dicit eis pylatus. Accipite e
um vos et crucifigite. Ego enim non inve
nio in eo causam. Responderunt ei iudei. Nos legem
habemus: et secundum legem debet mori: quia
filium dei se fecit. Cum ergo audisset pylatus
hunc sermonem: magis timuit. Et ingressus
est pretorium iterum et dixit ad ihesum. Unde
es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit
ergo ei pylatus. Michi non loqueris? Nescis
quia potestatem habeo crucifigere te: et potesta
tem habeo dimittere te? Respondit ihesus. Non habe
res potestatem adversum me ullam: nisi tibi esset
datum desuper. Propterea qui tradidit me tibi:
maius peccatum habet. Ex inde sequebatur
querebat pylatus dimittere eum. Iudei autem
clamabant dicentes. Si hunc dimittis: non
es amicus cesaris. Omnis qui se regem facit con
tradicit cesari. Pylatus ergo cum audisset
hos sermones: adduxit foras ihesum: et sedit
pro tribunali in loco qui dicitur lithostratos
hebraice autem gabbatha. Erat autem parasceve
pasche: hora quasi sexta. Et dixit iudeis. Ecce
rex vester. Illi autem clamabant dicentes. Tolle tol
le crucifige eum. Dicit eis pylatus. Regem
vestrum crucifigam? Responderunt pontifices. Non
habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo
tradidit eis illum ut crucifigeretur. Suscepe
runt autem ihesum et eduxerunt. Et baiulans sibi
crucem: exivit in eum qui dicitur calvarie
locum hebraice golgotha: ubi eum crucifixe
runt. Et cum eo alios duos hinc et hinc: medi
um autem ihesum. Scripsit autem et titulum pylatus
et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Ihesus
nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum
multi legerunt iudeorum: quia prope civitatem
erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scrip
tum hebraice. grece et latine. Dicebant ergo
pylato pontifices iudeorum. Noli scribere rex
iudeorum: sed quia ipse dixit rex sum iudeorum.
Respondit pylatus. Quod scripsi scripsi. Mili
tes ergo cum crucifixissent eum: acceperunt
vestimenta eius et fecerunt quatuor partes
unicuique militi partem et tunicam. Erat autem
tunica inconsutilis desuper contexta per totum.
Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus
eam: sed sortiamur de illa cuius sit: ut
scriptura impleatur dicens. Partiti sunt
vestimenta mea sibi: et in vestem meam
miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt.
Stabant autem iuxta crucem ihesu: mater eius et
soror matris eius maria cleophe: et mari
a magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem
et discipulum quem diligebat stantem:
dixit matri sue. Mulier ecce filius tuus.
Deinde dixit dixit discipulo. Ecce mater
tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus
in suam. Postea sciens ihesus quia iam omnia consum
mata sunt: ut consummaretur scriptura di
xit. Sitio. Vas ergo positum erat ace
to plenum. Illi autem spongiam plenam ace
to ysopo circumponentes obtulerunt ori eius.
Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit. Con
summatum est. Et inclinato capite tradidit
spiritum. Iudei ergo quoniam parasceve erat ut non
remanerent in cruce corpora sabbato. Erat
enim magnus dies ille sabbati: rogaverunt py
latum ut frangerentur eorum crura et tol
lerentur. Venerunt ergo milites: et primi quidem
fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum
eo. Ad ihesum autem cum venissent: ut viderunt
eum iam mortuum: non fregerunt eius crura.
sed unus militum lancea latus eius aperuit
et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui
vidit testimonium perhibuit: et verum est eius
testimonium. Et ille scit quia vera dicit: ut
et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scrip
tura impleretur. Os non comminuetis ex eo. Et iterum
alia scriptura dicit. Videbunt in quem transfixerunt.

inuit. Post hec autem rogavit Pylatum Ioseph ab Arimathia, eo quod esset discipulus Ihesu occultus autem propter metum Iudeorum, ut tolleret corpus Ihesu. Et permisit Pylatus. Venit ergo et tulit corpus Ihesu. Venit autem et Nichodemus qui venerat ad Ihesum nocte primum, ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Ihesu, et ligaverunt eum linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus, et in orto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceven Iudeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Ihesum. XX

Una autem sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum, et vidit lapidem sublatum a monumento. Cucurrit ergo et venit ad Symonem Petrum et ad alium discipulum quem diligebat Ihesus, et dixit eis: Tulerunt dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus precucurrit citius Petro et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergo Symon Petrus sequens eum et introivit in monumentum, et vidit linteamina posita et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum, et vidit et credidit. Nondum enim sciebant scripturam quia oporteret eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum, et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Ihesu. Dicunt ei illi: Mulier quid ploras? Dixit eis: Quia tulerunt dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset conversa est retrorsum, et vidit Ihesum stantem, et non sciebat quia Ihesus est. Dicit ei Ihesus: Mulier quid ploras? Quem queris? Illa existimans quia ortolanus esset dicit ei: Domine si tu sustulisti eum, dicito michi ubi posuisti eum, et ego eum tollam. Dicit ei Ihesus: Maria. Conversa illa dicit ei: Rabboni, quod dicitur magister. Dicit ei Ihesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum, deum meum et deum vestrum. Venit autem Maria Magdalene annuntians discipulis: Quia vidi dominum, et hec dixit michi. Cum esset ergo sero die illa una sabbatorum, et fores essent clause ubi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum, venit Ihesus et stetit in medio discipulorum et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me pater et ego mitto vos. Hec cum dixisset insufflavit et dixit eis: Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Ihesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, et Thomas cum eis. Venit Ihesus ianuis clausis et stetit in medio et dixit: Pax vobis. Deinde dixit Thome: Infer digitum tuum huc et vide manus meas, et affer manum tuam et mitte in latus meum, et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit Thomas et dixit ei: Dominus meus et deus meus. Dicit ei Ihesus: Quia vidisti me Thoma credidisti; beati qui non viderunt et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit Ihesus in conspectu discipulorum suorum que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt ut credatis quia Ihesus est Christus filius dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. XXI

Postea manifestavit se iterum Ihesus ad mare Tyberiadis. Manifestavit autem sic. Erant simul Symon Petrus et Thomas qui dicitur Didimus, et Nathanael qui erat a Chana Galilee, et filii Zebedei, et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis Symon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt navem, et illa nocte nichil prendiderunt. Mane autem iam facto stetit Ihesus in litore; non tamen cognoverunt discipuli quia Ihesus est. Dixit ergo eis Ihesus: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. Dixit

eis. Mittite in dexteram navigii rete et inve
nietis. Miserunt ergo rete. et iam non vale
bant illud trahere pre multitudine piscium.
Dixit ergo discipulus ille quem dilige
bat Iesus Petro. Dominus est. Symon Petrus cum au
disset quia Dominus est. tunica succinxit se. erat
enim nudus: et misit se in mare. Alii autem dis
cipuli navigio venerunt. Non enim longe
erant a terra. sed quasi cubitis ducentis tra
hentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram
viderunt prunas positas et piscem superpo
situm et panem. Dixit eis Iesus. Afferte de pisci
bus quos prendidistis nunc. Ascendit Sy
mon Petrus et traxit rete ad terram plenum
magnis piscibus. C.L. tribus. Et cum tanti
essent. non est scissum rete. Dixit eis Iesus. Ve
nite prandete. Et nemo audebat discumben
tium interrogare eum tu qui es: scientes quia
Dominus esset. Et venit Iesus et accipit panem
et dat eis et piscem similiter. Hoc iam tertio
manifestatus est Iesus discipulis suis: cum
resurrexisset a mortuis. Cum ergo pran
dissent dixit Symoni Petro Iesus. Symon
Iohannis diligis me plus his. Dicit ei. Etiam
Domine tu scis quia amo te. Dixit ei. Pasce
agnos meos. Dixit ei iterum. Symon Io
hannis diligis me. Ait illi. Etiam Domine tu
scis quia amo te. Dicit ei pasce agnos me
os. Dixit ei tertio. Symon Iohannis amas
me. Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio
o amas me. et dixit ei. Domine tu omnia scis
tu scis quia amo te. Dixit ei. Pasce oves me
as. Amen amen dico tibi cum esses iuni
or cingebas te. et ambulabas ubi vole
bas. Cum autem senueris extendes manus
tuas. et alius te cinget et ducet quo tu
non vis. Hoc autem dixit significans qua mor
te clarificaturus esset Deum. Et hoc cum dix
isset. dixit ei. Sequere me. Conversus Petrus
vidit illum discipulum quem diligebat
Iesus sequentem qui et recubuit in cena super
pectus eius: et dixit ei. Domine quis est qui
tradet te: Hunc ergo cum vidisset Petrus
dixit ad Iesum. Domine hic autem quid: Dixit ei
Iesus. Sic eum volo manere donec veniam
quid ad te: Tu me sequere. Exiit ergo inter
fratres sermo iste: quia discipulus non moritur.
Et non dixit ei Iesus non moritur: sed sic eum vo
lo manere donec veniam quid ad te. Hic est dis
cipulus qui testimonium perhibet de his
et scripsit hec et scimus quia verum est testimo
nium eius. Sunt autem et alia multa que fecit Iesus

que si scribantur per singula. nec ipsum ar
bitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.
Explicit evangelium secundum Iohannem. Incipit
argumentum super epistolam ad Romanos.

Romani sunt in partibus Italie. Hi
preventi sunt a falsis apostolis. et sub
nomine domini nostri Iesu Christi in legem
et prophetas erant inducti. Hos revo
cat apostolus ad veram evangelicam fidem scri
bens eis ad Corinthios. Incipit epistola
ad Romanos.

Paulus servus
Iesu Christi vocatus
apostolus segregatus
in evangelium
Dei. quod ante pro
miserat per prophetas
suos in scriptu
ris sanctis de fi
lio suo qui fac
tus est ei ex semine David secundum carnem.
qui predestinatus est filius Dei in
virtute secundum spiritum sanctificationis.
ex resurrectione mortuorum Iesu Christi
Domini nostri. per quem accepimus gratiam
et apostolatum ad obediendum fidei in
omnibus gentibus pro nomine eius in
quibus estis et vos vocati Iesu Christi.
omnibus qui sunt Rome dilectis Dei
vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a Deo
patre nostro et Domino Iesu Christo. Primum
quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum
pro omnibus vobis. quia fides vestra annun
tiatur in universo mundo. Testis enim
mihi est Deus cui servio in spiritu meo in
evangelio filii eius. quod sine intermis
sione memoriam vestri facio semper
in orationibus meis: obsecrans. si quo
tandem aliquando prosperum iter habe
am in voluntate Dei veniendi ad vos.
Desidero enim videre vos: ut aliquid im
pertiar vobis gratie spiritualis ad confirman
dos vos: id est simul consolari in vobis.
per eam que invicem est fidem vestram
atque meam. Nolo autem vos ignora
re fratres. quia sepe proposui venire ad
vos: et prohibitus sum usque adhuc.
ut aliquem fructum habeam in vobis.
sicut et in ceteris gentibus. Grecis ac bar
baris sapientibus et insipientibus
debitor sum. Itaque quod in me promptum est
et vobis qui Rome estis evangelizare.

Non enim erubesco euangelium. Virtus
enim dei est in salutem omni credenti. Iudeo
primum et greco. Iusticia enim dei in eo reue-
latur ex fide in fidem sicut scriptum est. Ius-
tus autem ex fide uiuit. Reuelatur enim ira
dei de celo super omnem impietatem et iniu-
sticiam hominum eorum qui ueritatem dei in iu-
sticia detinent. Quia quod notum est dei
manifestum est in illis. Deus enim illis reue-
lauit. Inuisibilia enim ipsius a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta conspi-
ciuntur. sempiterna quoque eius uirtus et di-
uinitas. ita ut sint inexcusabiles. Quia cum
cognouissent deum. non sicut deum glori-
ficauerunt aut gratias egerunt. sed euanuerunt
in cogitationibus suis. et obscuratum est insi-
piens cor eorum. Dicentes enim se esse
sapientes stulti facti sunt. et mutauerunt
gloriam incorruptibilis dei in similitudinem
ymaginis corruptibilis hominis. et uo-
lucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tra-
didit illos deus in desideria cordis eorum in im-
mundiciam ut contumeliis afficiant corpo-
ra sua in semetipsis. Qui commutauerunt ueri-
tatem dei in mendacium. et coluerunt et seruierunt
creature potius quam creatori qui est benedictus
in secula amen. Propterea tradidit illos deus in
passiones ignominie. Nam et femine eorum im-
mutauerunt naturalem usum in eum usum qui est
contra naturam. Similiter autem et masculi relicto
naturali usu femine exarserunt in desideriis
suis in inuicem masculi in masculos turpitu-
dinem operantes. et mercedem quam oportuit
erroris sui in semetipsis recipientes. Et sic-
ut non probauerunt deum habere in noticia tra-
didit illos deus in reprobum sensum ut
faciant ea que non conueniunt. repletos
omni iniquitate malicia. fornicatione. auari-
cia. nequitia. plenos inuidia. homicidio.
contentione. dolo. malignitate. susurrones.
detractores. deo odibiles. contumeliosos.
superbos. elatos. inuentores malorum. parentibus
non obedientes. insipientes. incompositos. sine
affectione absque federe sine misericordia. Qui cum
iusticiam dei cognouissent. non intellexerunt
quoniam qui talia agunt digni sunt morte. non so-
lum qui faciunt. sed et etiam qui consentiunt
facientibus. II. CAP.

Propter quod inexcusabilis es o homo
omnis qui iudicas. In quo enim alterum
iudicas te ipsum condempnas. Eadem enim
agis que iudicas. Scimus enim quoniam iudi-
cium dei est secundum ueritatem in eos qui talia a-
gunt. Existimas autem hoc o homo qui iudicas e-
os qui talia agunt et facis ea. quia tu ef-
fugies iudicium dei. An diuitias bonitatis e-
ius. et patientie et longanimitatis contem-
nis. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam
te adducit. Secundum duriciam autem tuam et impe-
nitens cor thesaurizas tibi iram in die ire.
et reuelationis iusti iudicii dei. qui red-
det unicuique secundum opera eius. Hiis quidem qui
sunt secundum patientiam boni operis gloriam et
honorem et incorruptionem querentibus uitam
eternam. Hiis autem qui sunt ex contentione et
qui non acquiescunt ueritati. credunt autem iniqui-
tati. ira et indignatio. Tribulatio et angus-
tia omnem animam hominis operantis malum
iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax
omni operanti bonum. iudeo primum et greco. Non
enim est personarum acceptio apud deum. Quicumque
enim sine lege peccauerunt sine lege peribunt. Et
quicumque in lege peccauerunt. per legem iudi-
cabuntur. Non enim auditores legis iusti
sunt apud deum. sed factores legis iustificabuntur.
Cum enim gentes que legem non habent na-
turaliter ea que legis sunt faciunt. eiusmodi
legem non habentes. ipsi sibi sunt lex qui osten-
dunt opus legis scriptum in cordibus suis
testimonium reddente illis conscientia ipsorum
et inter se inuicem cogitationum accusantium
aut etiam defendentium in die cum iudicabit
deus occulta hominum secundum euangelium meum
per ihesum christum. Si autem tu iudeus cognomina-
ris. et requiescis in lege. et glorians in deo
et nosti uoluntatem eius. et probas utiliora
instructus per legem. confidens te ipsum ducem
esse cecorum. lumen eorum qui in tenebris sunt
eruditorem insipientium. magistrum infantium
habentem formam sciencie et ueritatis in lege. Qui ergᵃ
alium doces. te ipsum non doces. Qui predicas non fu-
randum furaris. Qui dicis non mechandum me-
charis. Qui abhominaris ydola. sacrilegi-
um facis. Qui gloriaris in lege per preuaricationem
legis deum inhonoras. Nomen enim dei per uos
blasphematur inter gentes. sicut scriptum
est. Circumcisio quidem prodest. si legem obserues.
Si autem preuaricator legis sis. circumcisio tua prepu-
cium facta est. Si igitur preputium iusticias legis cus-
todiat. nonne preputium illius in circumcisionem reputabitur. et iudicabit quod ex natura est
reputabitur. et iudicabit quod ex natura est
preputium legem consummans te qui per litteram
et circumcisionem preuaricator legis es. Non enim
qui in manifesto iudeus est. neque que in manifes-

to est in carne circũcisio. s; qui in abscon
dito iudeus ē. et circũcisio cordis in spũ
ñ litt̃a cuius laus ñ ex hominib; s; ex deo ē.
Quid ergo amplius ē iudẽ I
aut que utilitas ē circũcisionis? Mul
tum p omnẽ modum. primũ quidẽ q̃r cre
dita sunt illˀ eloquia dei. Quid enim si qui
dã illoꝝ nõ crediderunt? Nũquid incredulit
tas eorum fidem dei euacuauit? Absit. Est
aũt deus uerax. oĩs aũt homo mendax. sicˀ
scriptum ē. ut iustificeris in sermonibus
tuis. et uincas cum iudicaris. Si aũt ini
quitas nr̃a iusticiam dei comendat quid
dicemus? Nũquid iniquus ē deus qui
infert iram? s' hominẽ dico. Absit. Alioq̃n
quõ iudicabit deus hũc mũdũ? Si enim
dei ũitas in meo mendacio habũdauit
in glãm ipĩus quid adhuc et ego tãquã
peccator iudicor. et non sicut blasphema
mur. et sicut aiunt nos quidã dicẽ facia
mus mala ut ueniant bona. quoꝝ dãp
natio iusta ē. Quid igitur p̃cellimus eoˀ
nequaquã. Causati enim sumus iudeos
et g̃cos omnes sub peccato ẽẽ sicut scriptũ
ē. Quia nõ ē iustus quisquã nõ ē intelli
gens. nõ ē requirens deũ. Oẽs declinauerũt
inutiles facti sunt. nõ ē qui faciat bonum
ñ ē usq; ad unum. Sepulcrũ patens ẽ gut
tur eorum linguis suis dolose agebant
uenenũ aspidum sub labiis eorũ. Quoꝝ
os maledictione plenũ est et amaritudĩe
ueloces pedes eorum ad effundendũ sãgui
nem. Contritio et infelicitas in uiis eoꝝ
et uiã pacis nõ cognouerũt. nõ ē timor dĩ
ãn oculos eorum. Scimˀ aũ qm̃ quecũq; lẽ
loquitur his qui in lege sunt loquĩ ut
õẽ os obstruatur. et subditus fiat oĩs mũ
dus deo. qm̃ ex opib; legis nõ iustificabĩ
oĩs caro coram illo. p legem enĩ cognitio
peccati. Nunc aũt sine lege iusticia dei ma
nifestata ē testificata a lege et pphis. Iusti
cia aũt dei est p fidem ihũ x̃ sup omnes
et in omnes qui credunt in eum. Nõ enĩ
ē distinctio. Omẽs enim peccauẽrt et egẽt
glã dei. Iustificati gratis p grãm ipĩꝰ p
redemptionem que ē in xp̃o ihũ. quẽ ppo
suit deus ppiciatorẽ p fidem in sanguinẽ
ipĩus ad ostensionẽ iusticie sue ppt remis
sionẽ p̃cedentium delictoꝝ in sustentatiõe
dĩ. ad ostensionem iusticie eius in hoc tpr̃e
ut sit ipẽ iustus et iustificans eum qui ex
fide ẽ ihũ x̃. Ubi ẽ ergo gloriatio tua? Exclu
sa est. p quam legem? factoꝝ? Non. s; p le
gem fidei. Arbitramˀ enim iustificari ho
minẽ p fidem sine opib; legis. An iudeoꝝ
deus tantũ? Nonne et gentiũ? Immo et gẽtiũ.
Quõ quidẽ unus deus qui iustificat circũ
cisionem ex fide et p̃putiũ p fidem. Legẽ
ergo destruimus p fidem? Absit. s; legẽ
ergo statuimus. IIII
Quid ergo dicemˀ inuenisse abrahã
p̃rẽm nr̃m sm̃ carnem? s' ei abra
ham ex opib; legis iustificatus ē habet ĩ
gliam s; nõ apud deũ. Quid enim scrip
tura dicit? Credidit abraham deo. et repu
tatum ē illi ad iusticiam. Ei aũt qui opa
tur. merces non imputatur sm̃ grãm s; sm̃
debitum. Ei uõ qui non opatur credenti
aũt in eum qui iustificat impium. repu
tatur fides eius ad iusticiam. sm̃ ppositũ
grẽ dei. Sicut et dauid dicit beatitudinẽ
hominis cui deus accepto fert iusticiam
sine opib; legis. Beati quoꝝ remisse sũt
iniquitates et quoꝝ tecta sunt peccata. Be
atus uir cui nõ imputauit dñs peccatum.
Beatitudo ergo hec in circũcisione manet
an etiam in p̃putio? Dicimus enĩ q̃r reputa
ta ē fides abrahe ad iusticiam. Quõ ergo
reputata ē? In circũcisione an in p̃putio?
Nõ ĩ circũcisione s; in p̃putio. Et signũ acce
pit circũcisionis signaculũ iusticie fidei
que ē in p̃putio ut sit p̃r oĩum credentiũ
p p̃putiũ. ut reputetur illis ad iusticiam.
et sit p̃r circũcisionis. nõ his tantũ qui
sũt ex circũcisione. s; et his qui sectantur
uestigia fidei que ē in p̃putio p̃ris nr̃i a
brahe. Non enim p legem pmissio abrahe
aut semini eius ut heres ẽẽt mũdi. s; p
iusticiam fidei. Si enim qui ex lege heredes
sunt exinanita ē fides abolita ē pmissio.
Lex enĩ iram opatur. Ubi enĩ nõ est lex. nec
p̃uaricatio. Ideo ex fide sm̃ grãm firma
sit pmissio omni semini. Non ei tãtum
qui ex lege ē solũ s; et ei qui ex fide ē abra
he qui est p̃r oĩum nr̃m sicut scriptũ ē q̃r
p̃rẽm multaꝝ gentiũ posui te an deum
cui credidisti qui uiuificat mortuos. et uo
cat ea que nõ sunt. tãquã ea que sunt.
Qui c̃ spem in spem credidit ut fieret
p̃r multarũ gentiũ sm̃ q̃d dictũ ē. Et sic
erit semen tuũ sicut stelle celi sicut are
na q̃ ē in litore maris. Et nõ infirmatus
est in fide. nec considerauit corpus suum
emortuũ cum ferẽ c. ãnoꝝ ẽẽt. et emor

tuam vulvam Sare. In repromissione etiam
dei non hesitavit diffidentia: sed confortatus
est fide dans gloriam deo plenissime sciens
quia quecumque promisit deus potens est et
facere. Ideo et reputatum est illi ad iustitiam.
Non est autem scriptum tantum propter ipsum: quia reputatum
est illi ad iustitiam. Sed et propter nos
quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit
ihesum christum dominum nostrum a mortuis qui traditus
est propter delicta nostra: et resurrexit propter
iustificationem nostram.

V

Iustificati ergo ex fide pacem habemus
ad deum per dominum nostrum ihesum christum per quem
et accessum habemus per fidem in gratiam istam
in qua stamus. Et gloriamur in spe glorie
filiorum dei. Non solum autem sed et gloriamur
in tribulationibus scientes quod tribulatio
pacientiam operatur. Pacientia autem probationem:
probatio vero spem. Spes autem non confundit. Quia
caritas dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid
enim christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus
pro impiis mortuus est. Vix enim pro iusto
quis moritur. Nam pro bono forsitan quis
audeat mori. Commendat autem deus suam
caritatem in nobis quoniam cum adhuc peccatores
essemus christus pro nobis mortuus est. Multo igitur
magis iustificati nunc in sanguine ipsius
salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum
inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem
filii eius. Multo magis reconciliati salvi
erimus in vita ipsius. Non solum autem sed et
gloriamur in deo per dominum nostrum ihesum christum
per quem nunc reconciliationem accepimus. Propterea
sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum
intravit et per peccatum mors. Ita et in
omnes homines mors pertransiit in quo
omnes peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum
erat in mundo. Peccatum autem non imputabatur
cum lex non esset. Sed regnavit mors
ab adam usque ad moysen: etiam in eos
qui non peccaverunt in similitudinem prevaricationis
ade qui est forma futuri. Sed non
sicut delictum. Ita et donum. Si enim unius
delicto multi mortui sunt. Multo magis
gratia dei et donum in gratia unius hominis
ihesu christi in plures habundavit. Et non sicut
per unum hominem peccatum ita et donum. Nam
iudicium ex uno in condempnationem: sic
et per unius iustitiam in omnes homines
gratia autem ex multis delictis in iustificationem.
Si enim unius delicto mors regnavit per unum
multo magis habundantiam gratie et donationis
et iustitie accipientes in vita regnabunt
per unum ihesum christum. Igitur sicut per unius
delictum in omnes homines per condempnationem:
sic et per unius iustitiam
in omnes homines in iustificationem vite.
Sicut enim per inobedientiam unius hominis
peccatores constituti sunt multi. Ita et per
unius hominis obedientiam iusti constituentur
multi. Lex autem subintravit ut habundaret
delictum. Ubi autem habundavit delictum: superhabundavit
gratia. Ut sicut regnavit peccatum
in mortem: ita et gratia regnet per iustitiam in vitam
eternam per ihesum christum dominum nostrum.

VI

Quid ergo dicemus? Permanebimus
in peccato ut gratia habundet? Absit.
Qui enim mortui sumus peccato: quomodo adhuc
vivemus in illo? An ignoratis fratres quia
quicumque baptizati sumus in christo ihesu: in
morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim
sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo
surrexit christus a mortuis per gloriam patris
ita et nos in novitate vite ambulemus. Si enim
complantati facti sumus similitudini mortis
eius: simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes
quia vetus homo noster crucifixus est simul: ut
destruatur corpus peccati: ut ultra non serviamus
peccato. Qui enim mortuus est peccato
iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus
cum christo: credimus quia simul vivemus
cum eo. Scientes quia christus resurgens a mortuis
iam non moritur: mors illi ultra
non dominabitur. Quod autem mortuus est peccato
mortuus est semel: quod autem vivit: vivit
deo. Ita et vos existimate vos mortuos
quidem esse peccato: viventes autem deo in ihesu
christo domino nostro. Non ergo regnet peccatum
in vestro mortali corpore ut obediatis concupiscentiis
eius. Sed neque exhibeatis membra
vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete
vos deo tamquam ex mortuis viventes
et membra vestra arma iustitie deo. Peccatum
enim vobis non dominabitur. Non enim sub lege
estis: sed sub gratia. Quid ergo? Peccavimus
quoniam non sumus sub lege sed sub gratia? Absit.
Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum:
servi estis eius cui obeditis sive
peccati ad mortem: sive obeditionis ad
iustitiam? Gratias autem deo quod fuistis servi
peccati. Obedistis autem ex corde in eam formam
doctrine in qua traditi estis. Liberati
autem a peccato: servi facti estis iustitie. Humanum

num dico propter infirmitatem carnis vestre. Si
cut enim exhibuistis membra vestra servire immunditie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhi
bete membra vestra servire iustitie in sanctificationem.
Cum enim servi essetis peccati: liberi fuistis iu
stitie. Quem ergo fructum habuistis tunc
in illis quibus nunc erubescitis? Nam finis
illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato servi
autem facti deo habetis fructum vestrum in sanctificatio
nem: finem vero vitam eternam. Stipendia
enim peccati mors. Gratia autem dei vita eterna. In
christo ihesu domino nostro. VII

An ignoratis fratres? scientibus enim
legem loquor. quia lex in homine
dominatur quanto tempore vivit. Nam que sub
viro est mulier vivente viro alligata est
legi. Si autem mortuus fuerit vir eius: solu
ta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur
adultera: si fuerit cum alio viro. Si autem mor
tuus fuerit vir eius: liberata est a lege viri. ut
non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaque
fratres mei et vos mortificati estis legi per cor
pus christi ut sitis alterius qui ex mortuis
resurrexit ut fructificemus deo. Cum enim
essemus in carne passiones peccatorum
que per legem erant operabantur in membris
nostris ut fructificarent morti. Nunc autem solu
ti sumus a lege mortis in qua detineba
mur: ita ut serviamus in novitate spiritus et
non in vetustate littere. Quid ergo dicemus?
Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cog
novi nisi per legem. Nam concupiscentiam
nesciebam nisi lex diceret. Non concupisces.
Occasione autem accepta: peccatum per manda
tum operatum est in me omnem concupiscen
tiam. Sine lege enim peccatum mortuum
erat. Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed
cum venisset mandatum. peccatum revixit.
ego autem mortuus sum: et inventum est mihi man
datum quod erat ad vitam: hoc esse ad mortem.
Nam peccatum occasione accepta per man
datum seduxit me. et per illud occidit. Itaque
lex sancta quidem. et mandatum sanctum et iu
stum et bonum. Quod ergo bonum est mihi
factum est mors? Absit. Sed peccatum ut ap
pareat peccatum: per bonum mihi operatum est
mortem: ut fiat supra modum peccans pec
catum per mandatum. Scimus enim quia lex
spiritualis est. ego autem carnalis sum: venunda
tus sub peccato. Quod enim operor non intelli
go. Non enim quod volo hoc ago: sed quod
odi malum illud facio. Si autem quod nolo illud
facio: consentio legi quoniam bona est. Nunc autem
iam non ego operor illud: sed quod habitat in me
peccatum. Scio enim quia iam non habitat in
me hoc est in carne mea bonum. Nam velle ad
iacet mihi: perficere autem bonum non invenio. Non enim
quod volo bonum hoc facio: sed quod nolo ma
lum hoc ago. Si autem quod nolo illud facio:
non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum.
Invenio igitur legem volenti mihi facere bo
num: quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim
legi dei secundum interiorem hominem. Video autem
aliam legem in membris meis repugnantem
legi mentis mee et captivantem me in lege
peccati que est in membris meis. Infelix ego
homo quis me liberabit de corpore mortis
huius? Gratia dei per ihesum christum dominum nostrum.
Igitur ego ipse mente servio legi dei. carne
autem legi peccati. VIII

Nichil ergo nunc damnationis est his
qui sunt in christo ihesu: qui non secundum car
nem ambulant. lex enim spiritus vite in christo
ihesu liberavit me a lege peccati et mortis.
Nam quod impossibile erat legi in quo in
firmabatur per carnem: deus filium suum
mittens in similitudinem carnis peccati et
de peccato damnavit peccatum in carne:
ut iustificatio legis impleretur in nobis qui
non secundum carnem ambulamus: sed secundum spiritum.
Qui enim secundum carnem sunt: que carnis
sunt sapiunt. Qui vero secundum spiritum que spiritus sunt
sentiunt. Nam prudentia carnis mors est.
prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapi
entia carnis inimica est deo. legi enim
dei non subiecta est: nec enim potest. Qui autem
in carne sunt deo placere non possunt. Vos autem
in carne non estis sed in spiritu: si tamen spiritus dei
habitat in vobis. Si quis autem spiritum christi non habet:
hic non est eius. Si autem christus in vobis est: cor
pus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus
vero vivit propter iustificationem. Quod si spiritus eius
qui suscitavit ihesum a mortuis habitat in vobis:
qui suscitavit ihesum christum a mortuis vi
vificabit et mortalia corpora vestra propter
inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo fratres
debitores sumus non carni ut secundum carnem
vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis: mori
emini. Si autem spiritu facta carnis mortifica
veritis vivetis. Quicumque enim spiritu dei a
guntur: hii filii sunt dei. Non enim accepistis
spiritum servitutis iterum in timore. sed acce
pistis spiritum adoptionis filiorum in quo cla
mamus abba pater. Ipse enim spiritus testimoni

ipsum reddit spiritui nostro: quod sumus filii dei. Si autem filii
et heredes. heredes quidem dei: coheredes autem christi. Si tamen
compatimur: ut et conglorificemur. Existimo enim
quod non sunt condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam que revelabitur in nobis.
Nam expectatio creature revelationem filiorum
dei expectat. Vanitati enim creatura sub-
iecta est non volens: sed propter eum qui subie-
cit eam in spe: quia et ipsa creatura liberabitur
a servitute corruptionis in libertatem glorie fi-
liorum dei. Scimus enim quod omnis creatura
ingemiscit et parturit usque adhuc. Non solum
autem illa: sed et nos ipsi primitias spiritus habentes. et
ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum
dei expectantes redemptionem corporis
nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem
que videtur non est spes. Nam quod videt quis
quid sperat? Si autem quod non videmus speramus
per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus
adiuvat infirmitatem nostram. Nam quid o-
remus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus pos-
tulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem
scrutatur corda scit quid desideret spiritus: quia secundum
deum postulat pro sanctis. Scimus autem quoniam diligen-
tibus deum: omnia cooperantur in bonum: his qui
secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos
prescivit et hos predestinavit conformes fieri
imaginis filii sui: ut sit ipse primogenitus
in multis fratribus. Quos autem predestinavit hos
et vocavit. Et quos vocavit hos et iustifica-
vit. Quos autem iustificavit illos et magni-
ficavit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus
pro nobis: quis contra nos? Qui etiam filio
suo proprio non pepercit: sed pro nobis omnibus tra-
didit illum. Quomodo non etiam cum illo omnia
nobis donavit? Quis accusabit adversus
electos dei? Deus qui iustificat: quis est qui
condempnet? Christus ihesus qui mortuus est immo
qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui
etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos se-
parabit a caritate christi? tribulatio an angusti-
a an persecutio: an fames an nuditas: an
periculum: an gladius. Sicut scriptum est: quia
propter te mortificamur tota die: estimati su-
mus ut oves occisionis. Sed in his omnibus
superamus propter eum qui dilexit nos. Certus
sum enim: quia neque mors neque vita neque angeli
neque principatus neque virtutes neque instantia
neque futura neque fortitudo neque altitudo neque profun-
dum neque creatura alia poterit nos separare a ca-
ritate dei: que est in christo ihesu domino nostro.

IX

Veritatem dico in christo
et non mentior: testimonium michi perhibente
conscientia mea in spiritu sancto: quoniam tristicia est michi mag-
na: et continuus dolor cordi meo. Optabam
enim ipse ego anathema esse a christo pro fratribus
meis qui sunt cognati mei secundum carnem
qui sunt israelite: quorum adoptio est filiorum
et gloria et testamentum et legis latio. et
obsequium et promissa: quorum patres. et
ex quibus christus secundum carnem qui est super omnia deus
benedictus in secula amen. Non autem quod exciderit
verbum dei. Non enim omnes qui ex israel hii sunt
israelite: neque quia semen sunt abrahe omnes
filii dei: sed in ysaac vocabitur tibi semen
id est non qui filii carnis hii filii dei: sed qui
filii sunt promissionis estimantur in semine.
Promissionis enim verbum hoc est. Secundum hoc tem-
pus veniam: et erit sare filius. Non solum
autem illa: sed et rebecca ex uno concubitu habens
ysaac geminos filios patris nostri. Cum enim non-
dum nati fuissent aut aliquid egissent bo-
ni aut mali: ut secundum electionem propositum dei
maneret: non ex operibus sed ex vocante dictum
est ei: quia maior serviet minori: sicut scriptum
est. Iacob dilexi: esau autem odio habui. Quid
ergo dicemus? Numquid iniquitas apud
deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor
cui misereor: et misericordiam prestabo cui mi-
serebor. Igitur non volentis neque currentis sed mi-
serentis est dei. Dicit ergo scriptura pharao-
ni: quia in hoc ipsum excitavi te ut osten-
dam in te virtutem meam: et ut annunti-
etur nomen meum in universa terra. Ergo cuius
vult miseretur: et quem vult indurat. Di-
cis itaque michi: Quid adhuc queritur? Volun-
tati enim eius quis resistet? O homo tu quis
es qui respondeas deo? Numquid dicit figmentum
ei qui se finxit: quid me fecisti sic? An non
habet potestatem figulus luti ex eadem mas-
sa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero
in contumeliam? Quod si volens deus osten-
dere iram: et notam facere potentiam suam sus-
tinuit in multa patientia vasa ire apta
in interitum: ut ostenderet divitias glorie sue in
vasa misericordie que preparavit in gloriam. Quos et vo-
cavit non solum ex iudeis sed etiam ex genti-
bus. Sicut in osee dicit: Vocabo non plebem
meam plebem meam: et non misericordiam consecu-
tam misericordiam consecutam. et non dilectam di-
lectam. Et erit in loco ubi dictum est eis: non
plebs mea vos: ibi vocabuntur filii dei vi-
vi. Ysaias autem clamat pro israel: Si fuerit nu-
merus filiorum israel tamquam arena maris: reli-

reliquie salve fient. Verbum enim consummans et ab
brevians in equitate: quia verbum breviatum faci
et dominus super terram. Et sicut predixit ysaias: nisi
dominus sabaoth reliquisset nobis semen: sicut so
doma facti essemus: et sicut gomorra similes
fuissemus. Quid ergo dicemus? Quod gentes que
non sectabantur iustitiam: apprehenderunt ius
titiam. Iustitiam autem que ex fide est. Israel vero secta
do legem iustitie in legem iustitie non pervenit.
Quare? Quia non ex fide: sed quasi ex operibus.
Offenderunt enim in lapidem offensionis: sicut
tum est. Ecce pono in
syon lapidem offensionis. et petram scandali: et omnis qui credi
dit in eum non confundetur. X

Fratres voluntas quidem cordis mei
et obsecratio ad deum fit pro illis in sa
lutem. Testimonium enim perhibeo illis quod emu
lationem quidem dei habent: sed non secundum scientiam.
Ignorantes enim dei iustitiam: et suam que
rentes statuere: iustitie dei non sunt subie
cti. Finis enim legis christus: ad iustitiam omni
credenti. Moyses enim scripsit quoniam iustiti
am que ex lege est qui fecerit homo vivet in ea.
Que autem ex fide est iustitia sic dicit. Ne di
xeris in corde tuo: quis ascendit in celum?
id est christum deducere. Aut quis descendit in
abyssum: hoc est christum ex mortuis revocare.
Sed quid dicit scriptura? Prope est verbum in ore
tuo: et in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod
predicamus. Quia si confitearis in ore tuo
dominum ihesum christum et in corde tuo credideris quod
deus illum excitavit a mortuis: salvus eris.
Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem
confessio fit in salutem. Dicit enim scriptura.
Omnis qui credit in illum non confundetur.
Non enim est distinctio iudei et greci. Nam idem
dominus omnium: dives in omnes qui invocant
illum. Omnis enim quicumque invocaverit nomen domini
salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non
crediderunt? Aut quomodo credent
ei quem non audierunt? Quomodo autem au
dient sine predicante? Quomodo vero predica
bunt nisi mittantur. Sicut scriptum est. Quam
speciosi pedes evangelizantium pacem: evan
gelizantium bona. Sed non omnes obediunt evan
gelio. Ysaias enim dicit. Domine quis credidit
auditui nostro? Ergo fides ex auditu. Au
ditus autem per verbum christi. Sed dico. Numquid non au
dierunt? Et quidem in omnem terram exivit
sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum.
Sed dico. Numquid israel non cognovit? Primus
moyses dicit. Ego ad emulationem vos ad

ducam in non gentem in gentem insipien
tem. in iram vos mittam. Ysaias autem audet
et dicit. Inventus sum a non querentibus me
palam apparui his qui me non interrogabant.
Ad israel autem dicit. Tota die expandi manus
meas ad populum non credentem et contradicen
tem michi. XI

Dico ergo: numquid repulit deus populum suum?
Absit. Nam et ego israhelita sum ex semi
ne abraham de tribu beniamin. Non repulit deus
plebem suam quam prescivit. An nescitis in
helia quid dicit scriptura quemadmodum inter
pellat deum adversus israel? Domine prophetas tuos
occiderunt. altaria tua suffoderunt: et ego relic
tus sum solus: et querunt animam meam. Sed
quid dicit illi responsum divinum? Reliqui mihi
septem milia virorum qui non curvaverunt genua
ante baal. Sic ergo et in hoc tempore reliquie
secundum electionem gratie salve facte sunt. Si autem
gratia. iam non ex operibus. Alioquin gratia iam non
non est gratia. Quid ergo? Quod querebat israel
hoc non est consecutus. electio autem consecuta est.
ceteri vero excecati sunt: sicut scriptum est. De
dit illis deus spiritum compunctionis. oculos ut
non videant. et aures ut non audiant usque
in hodiernum diem. Et david dicit. Fiat mensa e
orum coram ipsis in laqueum et in captu
onem et in scandalum et in retributionem illis.
Obscurentur oculi eorum ne videant. et dor
sum illorum semper incurva. Dico ergo. Numquid
sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum
delicto salus gentibus ut illos emulentur.
Quod si delictum illorum divitie sunt mun
di: et diminutio eorum divitie gentium:
quanto magis plenitudo eorum. Vobis enim
dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium
apostolus. ministerium meum honorificabo. si quo
modo ad emulandum provocem carnem meam et sal
vos faciam aliquos ex illis. Si enim amis
sio eorum reconciliatio mundi. que assumptio
nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est et
massa. Et si radix sancta et rami. Quod si aliqui
ex ramis fracti sunt. tu autem cum oleaster esses
insertus es in illis: et socius radicis et pinguedi
nis olive factus es. Noli gloriari adversus
ramos. Quod si gloriaris non tu radicem portas
sed radix te. Dicis ergo fracti sunt rami ut
ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti
sunt. tu autem fide stas. Noli altum sapere. sed ti
me. Si enim deus naturalibus ramis non pe
percit. ne forte nec tibi parcat. Vide ergo boni
tatem et severitatem dei. In te autem bonitatem dei si

permanseris in bonitate. Alioquin et tu excideris. Sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur. Potens est enim deus iterum inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro: et contra naturam insertus es in bonam olivam: quanto magis hii qui secundum naturam inserentur sue olive. Nolo autem vos ignorare fratres misterium hoc. ut non sitis vobis ipsis sapientes. quia cecitas ex parte contigit in Israel. donec plenitudo gentium intraret. et sic omnis Israel salvus fieret. sicut scriptum est. Veniet ex Syon qui eripiat et avertat impietatem ab Iacob. Et hanc illis testamentum cum abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem inimici propter vos. secundum electionem autem karissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo. nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem. ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur. Conclusit enim deus omnia in incredulitate ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei. quam incomprehensibilia sunt iudicia eius. Quis enim cognovit sensum domini. aut quis consiliarius eius fuit. Aut quis prior dedit illi et retribuetur ei. Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Ipsi honor et gloria in secula amen.

XII

Obsecro itaque vos fratres per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in novitate sensus vestri. ut probetis que sit voluntas dei bona et bene placens et perfecta. Dico enim per gratiam que data est michi omnibus qui sunt inter vos. Non plus sapere quam oportet sed sapere ad sobrietatem. et unicuique sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent. ita multi corpus sumus in Christo. Singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundum gratiam que data est nobis differentes. sive prophetiam secundum rationem fidei sive ministerium in ministrando. sive qui docet in doctrina. qui exhortatur in exhortando. qui tribuit in simplicitate. qui preest in sollicitudine. qui miseretur in hylaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum adherentes bono. Karitatem fraternitatis invicem diligentes. honore invicem prevenientes. Sollicitudine non pigri. spiritu ferventes. domino servientes. Spe gaudentes. in tribulatione patientes. orationi instantes. necessitatibus sanctorum communicantes. hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos. benedicite et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Idipsum invicem sentientes. non alta sapientes. sed humilibus consentientes. Nolite prudentes esse apud vosmet ipsos. Nulli malum pro malo reddentes. providentes bona. non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmet ipsos defendentes karissimi: sed date locum ire. Scriptum est enim. Michi vindictam ego retribuam dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus ciba illum. si sitit potum da illi. hoc enim faciens: carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum.

XIII

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt a deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati dei quoque ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vis autem non timere potestatem. bonum fac. et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malefeceris time. Non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est vindex in iram ei qui male agit. Ideoque necessitate subditi estote. non solum propter iram sed propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis. ministri enim dei sunt in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. cui tributum tributum. cui vectigal vectigal. Cui timorem timorem. cui honorem honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit proximum legem implevit. Nam non adulterabis. non occides. non furaberis. non falsum testimonium dices. Non concupisces rem proximi tui. et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est iam nos de sompno surgere. Nunc autem propior est nostra salus quam cum credidimus. Nox precessit. dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum: et induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus. non in cubilibus

et in pudicitiis. nō in contentione et emu
latione. sꝫ induimini dn̄m ih̄m xp̄m. et car
nis curam ne feceritis in desiderijs. XIIII
Infirmū aūt in fide assumite
non in disceptationibꝫ cogitationū.
Alius enim credit manducare se omnia.
Qui aūt infirmus est olus manducet. Is qui
manducat nō manducantē nō spernat. et q̄
nō manducat. manducantē nō iudicet. Deus
enī illū assumpsit. Tu quis es qui iudicas ali
enū seruum. suo dn̄o stat aut cadit. Stabit
aūt. potēs ē enī deus statuere illum. Nam alius
iudicat diem int̄ diem. alius aūt iudicat
omnem diem. Unusquisqꝫ in suo sensu ha
bundet. Qui sapit diem dn̄o sapit. et qui mā
ducat dn̄o manducat. Gr̄as enim agit deo.
et qui non manducat dn̄o non manducat
et gr̄as agit deo. Nemo enim nr̄m sibi uiuit. et
nemo sibi moritur. Siue enim uiuimus dn̄o ui
uimus. siue morimur dn̄o morimur. Siue
ergo uiuimus siue morimur dn̄i sumus. In hoc
enim xp̄c et mortuus est et resurrexit ut ui
uorum et mortuorum dn̄etur. Tu aūt quid iudi
cas fr̄em tuū. aut tu quare spernis fr̄em tuū.
Om̄s enim stabimus ante tribunal dei. Scriptū
ē enim. Viuo ego dicit dn̄s. qm̄ michi flectetur
omne genu. et omnis lingua confitebitur deo.
Itaqꝫ unusquisqꝫ nr̄m p se rōnem reddet
deo. Non ergo amplius inuicem iudicemus. sꝫ hoc
iudicate magis ne ponatis offendiculum
fr̄i uel scandalum. Scio et confido in dn̄o ih̄u
qꝫ nich' comune ē. illi comune est. Si enī ppter
cibum fr̄ tuus contristatur. iam nō sc̄dm ca
ritatem ambulas. Noli cibo tuo illū pdere. p
quo xp̄c mortuus ē. Non ergo blasphemetur
bonum nr̄m. Non enī ē regnum dei esca et potus
sꝫ iustitia et pax et gaudiū in sp̄u sc̄o. Qui enī
in hoc seruit xp̄o. placet deo et pbatus ē homini
bꝫ. Itaqꝫ que pacis sunt sectemur. et que he
dificationis sunt inuicem custodiamus. Noli
ppter escam destruere opus dei. Om̄a quidē
munda sunt. sꝫ malū ē homini qui p offendi
culū manducat. Bonū est nō manducare
carnē et nō bibere uinum. neqꝫ in quo fr̄ tuus
offenditur aut scandalizatur aut infirma
tur. Tu fidem habes penes temetipm̄. habe
coram deo. Beatus qui iudicat semetipm̄
in eo qd̄ pbat. Qui aūt discernit si manducauerit
dampnatus ē quia nō ē ex fide. Omne aūt
quod nō ē ex fide peccatum est. XV
Debemus aūt nos firmiores imbecillitates
infirmorum sustinē. et nō nob placē. Unus

quisqꝫ nr̄m pximo suo placeat in bonū ad
edificationem. Etenim xp̄c non sibi placuit. sꝫ sic
scriptum ē. Impperia impperantiū tibi ceciderunt sup
me. Quecumqꝫ enim scripta sunt ad nr̄am doc
trinam scripta sunt. ut p patientiā et cōso
lationem scripturarum spem habeamus. Deus aūt
patientie et consolationis det uob id ipm̄ sape
in alterutrū sc̄dm ih̄m xp̄m. ut unanimes uno
ore honorificetis deum et patrem dn̄i nr̄i ih̄u
xp̄i. Propter quod suscipite inuicem. sicut
et xp̄c suscepit uos in honorem dei. Dico enī
xp̄m ih̄m ministrū fuisse circumcisio
nis ppter ueritatem dei ad confirmandas
pmissiones patrum. Gentes aūt sup mīam
honorare deum sicut scriptū ē. Propterea hoc con
fitebor tibi in gentibꝫ dn̄e. et nomini tuo can
tabo. Et iterum dicit. Letamini gentes cum
plebe eius. Et iterum. Laudate omnes gentes
dn̄m. et magnificate eum om̄s p̄p̄li. Et rursus
ysaias ait. Erit radix iesse. et qui exurget re
gere gentes in eum gentes sperabunt. Deus aūt
spei repleat uos omni gaudio et pace in cre
dendo. ut habundetis in spe et uirtute sp̄s sc̄i.
Certus sum aūt fr̄s mei. et ego ipse de uob. qm̄
et ipsi pleni estis dilectione. repleti omni sci
entia. ita ut possitis alterutrū monē. Auda
cius aūt scripsi uob fr̄s ex parte tamquam
in memoriā uos reducens. ppter gratiam que da
ta ē m̄ a deo ut sim minister xp̄i ih̄u in gen
tibꝫ sanctificans euangelium dei. ut fiat o
blatio gentium accepta et sc̄ificata in sp̄u
sancto. Habeo igitur gloriam in xp̄o ih̄u ad
deum. Non enim audeo loqui aliquid eorū
que per me non efficit xp̄c in obedientiā gentiū
uerbo et factis in uirtute signorū et pdigiorum
in uirtute sp̄c sancti. ita ut ab ih̄rlm p circui
tū usqꝫ ad illiricū repleuerim euangelium
xp̄i. Sic aūt hoc pdicaui euangelium nō ubi
nominatus est xp̄c. ne sup alienū fundamentū
edificarem. sꝫ sicut scriptum ē. quibus
nō ē adnuntiatum de eo uidebunt et qui non
audierūt intelligent. Propter qd̄ impediebar
plurimū uenire ad uos. Nunc uō ulterius locum
nō habens in his regionibꝫ. cupiditatem aūt
habens ueniendi ad uos ex multis iam pcedenti
bus annis. Cum in hyspaniā pficisci cepero
spero quod pteriens uideam uos. et a uob deducar
illuc. si uob primū ex parte fruitus fuero. Nunc
igitur pficiscar ih̄rlm ministrare sc̄is. Proba
uerunt enim macedoniam et achaiam col
lationem aliquā facere in pauperes sc̄orum qui
sunt in ih̄rlm. Placuit enim eis. et debitores

sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes
facti sunt gentiles: debent et in carnalibus mi
nistrare eis. Hoc igitur cum consummavero et as
signavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in
Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in
abundantia benedictionis Christi veniam. Obsecro
igitur vos fratres per dominum nostrum Ihesum Christum
et per caritatem sancti spiritus ut adiuvetis me in
orationibus ad dominum ut liberer ab infidelibus
qui sunt in Iudea et obsequii mei oblatio
accepta fiat in Ierosolima sanctis ut veniam ad
vos in gaudio per voluntatem dei et refri
gerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus
vobis amen. XVI

Commendo autem vobis Phebem sororem nostram
que est in ministerio ecclesie que est Cen
chris ut eam suscipiatis in domino digne sanctis
et adsistatis ei in quocumque negotio vestri indi
guerit. Etenim ipsa quoque adstitit multis
et mihi ipsi. Salutate Priscam et Aquilam adiutores
meos in Christo Ihesu qui pro anima mea suas
cervices subposuerunt. Quibus non solus ego
gratias ago, sed et cuncte ecclesie gentium. Et do
mesticam eorum ecclesiam. Salutate Ephenetum
dilectum mihi qui est primitivus Asie in Christo
Ihesu. Salutate Mariam que multum labo
ravit in vobis. Salutate Andronicum et Iuniam
cognatos et concaptivos meos qui sunt nobi
les in apostolis: qui et ante me fuerunt in Christo
Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in domino
Salutate Urbanum et adiutorem nostrum in Christo
et Stachin dilectum meum. Salutate Apellen
probum in Christo. Salutate eos qui sunt ex Aris
tobuli. Salutate Herodionem cognatum me
um. Salutate eos qui sunt ex Narcissi qui sunt
in domino. Salutate Triphenam et Triphosam que
laborant in Christo domino. Salutate Persidem kar
issimam meam que multum laboravit in
domino. Salutate Rufum electum in domino et ma
trem eius et meam. Salutate Asincritum
Flegontem, Hermen et qui cum eis sunt fratres
Salutate Filologum et Iuliam Nereum et so
rorem eius et Olimpiadem et omnes qui
cum eis sunt sanctos. Salutate invicem in os
culo sancto. Salutant vos omnes ecclesie Christi
Rogo autem vos fratres ut observetis eos qui dis
sensiones et offendicula preter doctrinam
quam vos didicistis faciunt et declinate ab il
lis. Huiusmodi enim in Christo domino non ser
viunt sed suo ventri, et per dulces sermones et
benedictiones seducunt corda innocentium.
Vestra enim obedientia in omnem locum
divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo
vos sapientes esse in bono: et simplices in
malo. Deus autem pacis conterat Sathanam
sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri Ihesu
Christi vobiscum. Salutat vos Timotheus adiu
tor meus, et Lucius et Iason et Sosipater cog
nati mei. Saluto vos ego Tertius qui scripsi
epistolam in domino. Salutat vos Gaius hospes
meus et universa ecclesia. Salutat vos Erastus
archarius civitatis et Quartus frater. Gratia domini
nostri Ihesu Christi sit semper cum omnibus vobis amen. Ei
autem qui potens est vos confirmare iuxta e
vangelium meum et predicationem Ihesu Christi
secundum revelationem misterii temporibus eterni
taciti quod nunc patefactum est per scriptu
ras prophetarum secundum preceptum eterni dei ad obe
ditionem fidei in cunctis gentibus cognito
soli sapienti deo per Ihesum Christum cui honor et gloria
in secula seculorum amen. Explicit epistola
ad Romanos. Incipit argumentum in primam epistolam ad Corinthios.

Corinthii sunt Achaici. Hii simi
liter ab apostolo audierunt ver
bum veritatis et subversi
multifarie a falsis apostolis. Qui
dam a philosophie verbosa
eloquentia, alii a secta legis iudaice induc
ti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam
sapientiam, scribens eis ab Epheso per Ti
motheum. Incipit prima epistola ad Corinthios.

Paulus vocatus
apostolus Christi Ihesu per
voluntatem dei
et Sostenes frater ec
clesie dei que est
Corinthi sanctifica
tis in Christo Ihesu
vocatis sanctis
cum omnibus
qui invocant
nomen domini nostri Ihesu Christi in omni
loco ipsorum et nostro. Gratia vobis et
pax a deo patre nostro et domino Ihesu
Christo. Gratias ago deo meo semper
pro vobis in gratia dei que data est
vobis in Christo Ihesu. Quia in omnibus
divites facti estis in illo in omni
verbo et in omni scientia sicut tes
timonium Christi confirmatum est in vob
is ita ut nichil vobis desit in ulla gratia
expectantibus revelationem domini
nostri Ihesu Christi, qui et confirmabit vos
usque in finem sine crimine in die

aduentus dni nri ihu x. Fidelis aut deus per
quem uocati estis in societatem filii eius
dni nri ihu x. Obsecro autem uos fratres p
nom dni nri ihu xpi ut id ipm dicatis os
et non sint in uobis scismata. Sitis aut pfci
in eodem sensu in eadem sententia. Significatu est
enim m de uob fis mei ab his qui sunt clo
es quia contentones sunt int uos. Hoc a
dico qd unusquisq uestrm dicit. Ego quide
sum pauli. ego aut apollo. ego uero cephe
ego aut x. Diuisus est xps. Numquid paulus
crucifixus e p uob. aut in nomine pauli
baptizati estis. Gras ago deo meo qd nemi
nem uestrm baptizaui nisi crispu et gaium
ne quis dicat qd in nomine meo baptiza
ti sitis. Baptizaui aut et stephe domu. Ce
teru nescio si quē aliu baptizauerim. Non
eni misit me xps baptizare sz euangelizare
no in sapia ubi ut non euacuetur crux xpi.
Vbum enim crucis pereuntib quidē stulti
a est. his aut qui salui fiunt id e nob uir
tus dei est. Scriptum est enim. Pdam sa
pientiam sapientiu et prudentiam pru
dentiu reprobabo. Vbi sapiens. ubi scriba.
ubi conquisitor huius seculi. Nonne stul
tam fecit deus sapiam huius mudi. Na
qz in dei sapientia no cognouit mudus p
sapiam dm. placuit deo p stultitia pdi
cationis saluos facē credentes. Qm et iudei
signa petunt. et greci sapiam querut. Nos aut
pdicamus xpm crucifixum iudeis quide
scandalum gentib aut stultitiam. ipis aut
uocatis iudeis atq grecis xpm di uirtutem
et dei sapiam. Quia qd stultum e dei sapie
tius est hominib. et qd infirmu est dei for
tius est hominib. Videte enim uocatōnē
uestram fis quia no multi sapientes sm car
nem. no multi potentes no multi nobiles
sz q stulta sunt mundi elegit deus ut con
fundat sapientes. et infirma mudi eleg ds
ut confundat fortia. et ignobilia mudi et
contemptibilia elegit deus. et ea que no sut
ut ea que sunt destrueret. ut no glorietur
ois caro in conspectu eius. Ex ipo aut uos
estis in xpo ihu qui factus e nob sapia a do
et iustitia et scificatio et redemptio. ut qm
admodu scriptum e. qui gloriatur in dno
glorietur. II CAP

Et ego cum uenissem ad uos fis. ueni
no p sublimitatem smonis aut sa
pientie adnutians uob testimoniu x. Non e
iudicaui scire me aliquid int uos nisi xpm
ihm et hunc crucifixum. et ego in infirmi
tate et timore et tremore multo fui apud
uos. et smo meus et pdicatio mea non i
psuasionib humane sapientie ubis. sz in
ostensione spc et uirtutis: ut fides ura no
sit in sapientia hominum sz in uirtute dei.
Sapiam aut loquimur int pfectos. sapiam
uo no huius seculi. nq principu huius se
culi qui destruutur. sz loquimur dei sapi
entiam in misterio que abscondita e quam
pdestinauit deus ante secula in gloriam
nram quam nemo principum huius secli
cognouit. Si enim cognouissent nuq dnm
et dnm glorie crucifixissent. sz sicut scrip
tum e. qd oculus no uidit nec auris audi
uit. nec in cor hominis ascendit que pa
uit deus his qui diligunt illum. Nobis
aut reuelauit deus p spm suum. Sps enim
oia scrutatur etiam pfunda dei. Quis enim
scit hominu que sunt hominis n sps hois
qui in ipo e. Ita et que dei sunt nemo cog
nouit nisi sps dei. Nos aut non spm huius
mudi accepimus. sz sps spm qui ex deo est
ut sciamus que a deo data sunt nob. que et
loquimur no doctis humane sapie ubis
sz in doctrina sps spualib spualia comparantes.
Aialis aut homo no pcipit que sunt sps
dei. Stultitia est enim illi et no potest in
telligere. quia spualiter examinatur. Spual aut
iudicat omnia. et ipse a nemine iudicatur.
Quis enim cognouit sensum dni. q instruat
qui instruat eum. Nos aut sensum x habe
mus. III

Et ego fis no potui uob loqui quasi
spualib. sz quasi carnalib. tamqua
paruulis in xpo. lac uob potum dedi no escam.
Nondum enim poteratis. sz nec nc quidē p
testis. Adhuc enim estis carnales. Cu eni sit
int uos zelus et contentio: no ne carnales
estis. et sm hominē ambulatis. Cum eni
quis dicat ego quidē sum pauli. alius aut
ego apollo: no ne homines estis. Quid ergo
est apollo. quid uo paulus. ministri eius
cui credidistis. et unicuiq sicut ds dedit.
Ego plantaui. apollo rigauit. sz deus in
crementu dedit. Itaq nq qui plantat est ali
quid. nq qui rigat. sz qui incremtu dat ds.
Qui plantat aut et qui rigat unu sunt.
Vnusquisq aut ppriam mercedem accipi
et sm suum laborem. Dei eni sumus adiuto
res. Dei agricultura estis. dei edificatio estis.
Sm gram dei que data est m ut sapiens

architectus fundamentū posui. Alius aūt sup
edificat. unusquisq; aūt uideat quō sup
edificet. Fundamentū enim aliud nemo po
test ponē p̄ter id quod positum ē. qd̄ ē ihc
xp̄c. Siquis aūt p̄tis sup edificet sup funda
mentum hoc aurum argentum lapides p̄ciosos
ligna fenum stipulam. uniuscuiusq; opus ma
nifestum erit. Dies enim dn̄i declarabit. q̄: in
igne reuelabitur. Et uniuscuiusq; opus q̄le
sit ignis p̄babit. Si cuius opus mansit qd̄
sup edificauit mercedem accipiet. Si cui' op'
arserit detrimentum patietur. ip̄e aūt saluus
erit. sic tn̄ quasi p ignem. Nescitis quia tem
plum dei estis. et sp̄c dei habitat in uob. Siquis
ā templum dei uiolauit. disp̄det illū deus.
Templum enim dei sanctū ē. q̄ estis uos. Ne
mo uos seducat. Siquis uidetur int̄ uos sa
piens ēē in hoc seculo. stultus fiat ut sit sa
piens. Sapiā enim huius mundi. stulticia ē
ap̄ dm̄. Scriptum ē enim. Comp̄hendā sapi
entes in astucia eorum. Et iterum. Dn̄s nouī
cogitatōnes sapientiū qm̄ uane sunt. Itaq;
nemo glorietur in hominib;. Oīa enim ur̄a
sūt. siue paulus. siue apollo. siue cephas. siue
mūdus siue uita. siue mors. siue p̄sentia siū
futura. Oīa enim ur̄a sunt. Uos aūt xp̄i. xp̄c
aūt dei. IIII

Sic nos existimet ut ministros xp̄i. et dis
pensatores misteriorū dī. Hic iā querit̄
int̄ dispensatores. ut fidelis quis inueniat̄.
Michi aūt p minimo ē ut a uob iudicer. aut ab hu
mano die. s; nec ip̄m me iudico. Nichil enī m̄
conscius sum. s; nō in hoc iustificatus sum. Q̄
ā iudicat me dn̄s est. Itaq; nolite an̄ temp'
iudicare. quo adusq; ueniat dn̄s qui et illu
minabit abscondita tenebrarum. et manifes
tabit consilia cordiū. et tūc laus erit unicuiq;
a deo. Hec aūt fr̄s transfiguraui in me. et appol
lo p̄p uos. ut in uob discatis ne supra q̄ scp̄tū
est. unus aduersus altm̄ infletur p alio. Q̄s
enim te discernit. Quid aūt habes q̄ nō accepisti.
Si aūt accepisti quid gloriaris quasi n̄ acceperis.
Iam saturati estis. iam diuites f̄ci estis. Sine
nob regnatis. et utinam regnaretis. ut et nos
uob̄cum regnemus. Puto enim q̄ deus nos a
p̄los nouissimos ostendit tāquā morti de
stinatos. Quia spectaculū f̄ci sum' mūdo et
angelis et hōib;. Nos stulti p̄pter xp̄m. uos aūt
prudentes in xp̄o. Nos aūt infirmi. uos aūt fortes.
Uos nobiles. nos aūt ignobiles. Usq; in hanc
horā. et esurim' et sitim'. et nudi sum'. et
colaphis cedimur. et instabiles sum'. et labo
ramus. operantes manib; nr̄is. Maledicim'
et benedicimus. P̄secutōnē patimur et susti
nemus. Blasphemamur et obsecramus. Tā
quā purgamenta huius mundi f̄ci sum'
oīum p̄ipsima usq; adhuc. Non ut confun
dā uos h̄ scribo. s; ut filios meos carissimos
moneo. Nam si decem milia pedagogorū habe
atis in xp̄o. s; non multos patres. Nam ī xp̄o
ih̄u p euangelium ego uos genui. Rogo e
go uos imitatores mei estote. sicut et ego
xp̄i. Ideo misi ad uos timotheū qui ē filius
meus karissimus et fidelis in dn̄o. qui uos
commoneāt faciat uias meas que sunt in xp̄o
ih̄u. Sicut ubiq; in omni eccā doceo. Tāqm̄
nō uenturus sim ad uos. sic inflati sunt
quidam. Ueniam aūt cito ad uos si dn̄s uo
luerit. et cognoscam nō sermonē eorū qui
inflati sunt s; uirtutem. Non ē in sermone
ē regnum dei. s; in uirtute. Quid uultis.
In uirga ueniam ad uos. an in karitate
et sp̄u mansuetudinis. V

Omnino auditur int̄ uos fornicatio.
et tal' fornicatio qual' nec inter gētes
ita uxorem patris aliquis h̄at. et uos īflati
estis. et nō magis luctum habuistis ut tol
latur de medio ur̄m qui hoc opus fecit. Ego
quidē absens corpore. p̄sens aūt sp̄u. iā iu
dicaui ut p̄sens eum qui sic operatus ē in
nōie dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. congregatis uob et meo
sp̄u cū uirtute dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i tradē huiu'
modi sathane in interitum carnis ut sp̄c sal
uus sit in die dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Nō bona est
gloriatio ur̄a. Nescitis quia modicū fermē
tū totā massam corrūpit. Expurgate uete
fermentum ut sitis noua conspsio sicut estis
azimi. Etenim pascha nr̄m imolatus est
xp̄c. Itaq; epulemur. Non in fermento ueteri
n; in fermento malicie et nequicie. s; in azi
mis sinceritatis et ueritatis. Scripsi uob in
ep̄la ne cōmisceamini fornicariis. nō utiq;
fornicariis huius mundi. aut auaris aut
rapacib; aut ydolis seruientib;. Alioquin de
bueratis de hoc mundo exisse. Nūc aūt scp̄
si uob non cōmisceri. si his qui fr̄ nōiatur
est fornicator aut auarus aut ydol' seruiens
aut maledicus aut ebriosus. aut rapax.
cū huiu' nec cibum sumē. Quid ē m̄ de his
qui foris sunt iudicare. Nōne de his qui
intus sunt uos iudicatis. Nam eos qui foris
sunt deus iudicabit. Auferte malū ex uob ip̄is.
Audet aliquis ur̄m h̄ns VI
negocium aduersus altm̄ iudicare apd̄

iniquos et non apud sanctos. An nescitis quoniam sancti
de mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur
mundus, indigni estis qui de minimis iudi-
cetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto
magis secularia? Secularia igitur iudicia
si habueritis, contemptibiles qui sunt in ecclesia
illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram
dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam qui
possit iudicare inter fratrem et fratrem suum, sed fra-
ter cum fratre iudicio contendit, et hoc apud in-
fideles. Iam quidem omnino delictum est in vobis
quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis
iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem
patimini? Sed vos iniuriam facitis et frau-
datis, et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui
regnum dei non possidebunt? Nolite errare:
neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adul-
teri, neque molles, neque masculorum concubitores,
neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici,
neque raptores alias rapaces regnum dei possidebunt.
Et hec quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati
estis, sed iustificati estis in nomine domini nostri Ihesu
Christi et in spiritu dei nostri. Omnia mihi licent, sed non omnia
expediunt. Omnia mihi licent, sed ego sub nullius
redigar potestate. Esca ventri et venter es-
cis. Deus autem et hunc et hec destruet. Corpus
autem non fornicationi sed domino, et dominus corpori.
Deus vero et dominum suscitavit, et nos suscitabit
per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra
membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi faciam
membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui
adheret meretrici unum corpus efficitur? Erunt enim
inquit duo in carne una. Qui autem adheret
domino unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne
enim peccatum peccatum quodcumque fecerit homo
extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus
suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra tem-
plum est spiritus sancti qui in vobis est, quem habe-
tis a deo, et non estis vestri? Empti enim estis pre-
cio magno. Glorificate et portate deum in corpo-
re vestro.

VII

De quibus autem scripsistis mihi: bonum est homini
mulierem non tangere; propter fornicationem
autem unusquisque suam uxorem habeat, et una-
queque suum virum habeat. Uxori vir debitum
reddat; similiter autem et uxor viro. Mulier sui
corporis potestatem non habet sed vir. Similiter et vir
sui corporis potestatem non habet sed mulier.
Nolite fraudare invicem nisi forte ex consen-
su ad tempus ut vacetis orationi, et iterum re-
vertimini in id ipsum, ne temptet vos Satha-
nas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico se-
cundum indulgentiam, non secundum imperium. Volo autem
omnes homines esse sicut me ipsum. Sed unusquisque
proprium donum habet ex deo: alius quidem sic, alius
quidem sic, alius non sic. Dico autem innuptis et vi-
duis: bonum est illis si sic permanserint sicut
et ego. Quod si se non continent, nubant. Melius
est enim nubere quam uri. His autem qui in matrimonio
iuncti sunt precipio non ego sed dominus: uxorem a vi-
ro non discedere; quod si discesserit, manere innuptam
aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem ne
dimittat. Nam ceteris ego dico non dominus. Si quis
frater uxorem habet infidelem et hec consentit habitare
cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier
habet virum infidelem et hic consentit habitare
cum illa, non dimittat virum. Sanctificatus est enim
vir infidelis per mulierem fidelem, et sanctifica-
ta est mulier infidelis per virum fidelem. Ali-
oquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.
Quod si infidelis discedit, discedat. Non est enim ser-
vituti subiectus frater aut soror in eiusmodi; in pa-
ce enim vocavit nos deus. Unde enim scis mulier
si virum salvum facies? aut unde scis vir si mu-
lierem salvam facies? Nisi unicuique sicut di-
visit dominus, unumquemque sicut vocavit deus, ita
et ambulet; et sicut in omnibus ecclesiis doceo. Cir-
cumcisus aliquis vocatus est? non adducat prepu-
cium. In prepucio aliquis vocatus est? non circum-
cidatur. Circumcisio nichil est, et prepucium nichil est,
sed observatio mandatorum dei. Unusquisque in
qua vocatione vocatus est in ea permaneat.
Servus vocatus es? non sit tibi cure; sed et si po-
tes liber fieri, magis utere. Qui enim in domino voca-
tus est servus, libertus est domini. Similiter qui liber
vocatus est, servus est Christi. Precio empti estis; no-
lite fieri servi hominum. Unusquisque in quo
vocatus est frater, in hoc permaneat apud deum.
De virginibus autem preceptum domini non habeo; con-
silium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino
ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse
propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic
esse. Alligatus es uxori? noli querere solutio-
nem. Solutus es ab uxore? noli querere uxo-
rem. Si autem acceperis uxorem, non peccasti. Et si
nupserit virgo, non peccavit. Tribulationem tamen
carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis
parco. Hoc itaque fratres dico: tempus breve est;
reliquum est ut qui habent uxores tamquam non
habentes sint, et qui flent tamquam non flentes,
et qui gaudent tamquam non gaudentes, et qui
emunt tamquam non possidentes, et qui utun-
tur hoc mundo tamquam non utantur; preterit
enim figura huius mundi. Volo autem vos sine

sollicitudine esse. Qui sine uxore est: sollicitus
est que Dei sunt: quomodo placeat Deo. Qui autem cum
uxore est: sollicitus est que sunt mundi: quomodo
placeat uxori: et divisus est. Et mulier in-
nupta et virgo cogitat que Domini sunt: ut sit
sancta et corpore et spiritu. Que autem nupta est cogi-
tat que sunt mundi: quomodo placeat viro. Por-
ro ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum
vobis iniciam: sed ad id quod honestum est et que
facultatem prebeat sine impedimento Dominum ob-
secrandi. Si quis autem turpem se videri existi-
mat super virgine sua quod sit superadulta et ita
oportet fieri: quod vult faciat: non peccat si nu-
bat. Nam qui statuit in corde suo firmus,
non habens necessitatem, potestatem autem habens
sue voluntatis et hoc iudicavit in corde
suo servare virginem suam: bene facit. Igitur et qui
matrimonio iungit virginem suam bene
facit. Et qui non iungit melius facit. Mu-
lier alligata est legi: quanto tempore vir eius
vivit. Quod si dormierit vir eius: liberata est:
cui vult nubat: tantum in Domino. Beatior autem erit
si sic permanserit secundum meum consilium.

ego q
m dei hbo

De hiis autem que ydolis **VIII**
sacrificantur: scimus quoniam omnes scientiam ha-
bemus. Scientia inflat: caritas vero hedificat.
Si quis autem se existimat scire aliquid: non-
dum cognovit quemadmodum oporteat eum sci-
re. Si quis autem diligit Deum: hic cognitus est
ab eo. De escis autem que ydolis immolantur: sci-
mus quia nichil est ydolum in mundo: et
quod nullus deus nisi unus. Nam et si sunt qui
dicantur dii sive in celo sive in terra. Si qui-
dem sunt dii multi et domini multi. Nobis tamen unus
est Deus pater ex quo omnia et nos in illo: et
unus Dominus Ihesus Christus per quem omnia et nos per
ipsum. Sed non omnibus est scientia. Quidam autem cum
scientia usque nunc ydoli quasi ydolothitum
manducant: et conscientia ipsorum cum sit infirma
polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Sed si man-
ducaverimus habundabimus: neque si non man-
ducaverimus deficiemus. Videte autem ne forte hec
licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si
enim quis viderit eum qui habet scientiam in ydol-
io recumbentem: nonne conscientia eius cum sit infir-
ma hedificabitur ad manducandum ydolatita.
Et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem
Christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres
et percutientes conscientiam eorum infirmam in
Christo peccatis. Quapropter si esca scandalizat
fratrem meum: non manducabo carnem in eternum
ne fratrem meum scandalizem. **IX**

Non sum liber: non sum apostolus. Nonne Christum Ihesum
Dominum nostrum vidi? Nonne opus meum vos
estis in Domino. Et si aliis non sum apostolus: sed tamen
vobis sum. Nam signaculum apostolatus mei vos
estis in Domino. Mea defensio apud eos qui me
interrogant hec est. Numquid non habemus pote-
statem mulierem sororem circumducendi
sicut et ceteri apostoli: et fratres Domini et Cephas. Aut so-
lus ego et Barnabas non habemus potestatem
hoc operandi. Quis militat suis stipendiis
umquam. Quis plantat vineam: et de fructi-
bus eius non edit. Quis pascit gregem: et de
lacte eius gregis non manducat. Numquid
secundum hominem dico. An et lex hec non dicit.
Scriptum est enim in lege Moysi. Non alligabis os
bovi trituranti. Numquid de bobus est cura De-
o. An propter nos utique hec dicit. Nam propter nos scripta
sunt: quoniam debet in spe qui arat arare: et qui
triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis
spiritualia seminavimus: magnum est si nos
carnalia vestra metamus. Si alii potestatis
vestre participes sunt: quare non potius nos. Sed non
usi sumus hac potestate: sed omnia sustine-
mus: ne quod offendiculum demus evangelio
Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur: que de
sacrario sunt edunt. Qui altario deserviunt
cum altario participantur. Ita et Dominus ordinavit
hiis qui evangelium annuntiant de evan-
gelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum.
Non scripsi autem hec ut ita fiant in me.
Bonum est enim michi magis mori: quam ut gloriam
meam quis evacuet. Nam si evangelizavero
non est michi gloria. Necessitas enim michi incumbit. Ve
enim michi est si non evangelizavero. Si enim volens
hoc ago: mercedem habeo. Si autem invitus: di-
spensatio michi credita est. Que est ergo merces me-
a: ut evangelium predicans: sine sumptu ponam
evangelium: ut non abutar potestate mea in
evangelio. Nam cum liber essem ex omnibus: omnium
me servum feci: ut plures lucrifacerem. Et factus
sum Iudeis tamquam Iudeus ut Iudeos lucra-
rer. Hiis qui sub lege sunt quasi sub lege
essem: cum ipse sub lege non essem: ut eos qui sub
lege erant lucrifacerem. Hiis qui sine lege
erant: tamquam sine lege essem: cum sine lege
Dei non essem: sed in lege essem Christi: ut lucrifa-
cerem eos qui sine lege erant. Factus sum infir-
mis tamquam infirmus ut infirmos lucrifacerem.
Omnibus omnia factus sum: ut omnes facerem
salvos. Omnia autem facio propter evangelium: ut
particeps eius efficiar. Nescitis quod hii qui in
stadio currunt: omnes quidem currunt: sed unus

accipit bravium. Sic currite ut comprehen-
datis. Omnis enim qui in agone contendit: ab
omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibi-
lem coronam accipiant: nos autem incorrup-
tam. Ego igitur sic curro non quasi in incertum.
Sic pugno non quasi aerem verberans: sed
castigo corpus meum et in servitutem re-
digo: ne forte cum aliis predicaverim ipse
reprobus efficiar. X

Nolo enim vos ignorare fratres: quoniam patres
nostri omnes sub nube fuerunt: et omnes
mare transierunt. Et omnes in moyse bap-
tizati sunt in nube et in mari. Omnes eandem
escam spiritalem manducaverunt. Et omnes
eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant
autem de spiritali: consequente eos petra. Petra
autem erat christus. Sed non in pluribus eorum beneplaci-
tum est deo. Nam prostrati sunt in deserto. Hec
autem in figura facta sunt nostri. Ut non simus con-
cupiscentes malorum sicut et illi concupierunt.
Neque ydolatre efficiamini sicut quidam
ex ipsis: quemadmodum scriptum est. Sedit populus man-
ducare et bibere: et surrexerunt ludere. Neque
fornicemur sicut quidam ex ipsis fornica-
ti sunt. Et ceciderunt una die. xx. tria milia.
Neque temptemus christum sicut quidam eorum
temptaverunt: et a serpentibus perierunt. Neque
murmuraveritis sicut quidam eorum mur-
muraverunt: et perierunt ab exterminatore. Hec
autem omnia in figura contingebant illis. Scrip-
ta sunt autem ad correptionem nostram in quos fi-
nes seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat
stare: videat ne cadat. Temptatio vos non
apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus
est qui non patietur vos temptari super id quod
potestis. Sed faciet cum temptatione etiam pro-
ventum ut possitis sustinere. Propter quod karissimi mei
fugite ab ydolorum cultura. Ut prudentibus
loquor et vos iudicate quod dico. Calix be-
nedictionis cui benedicimus: nonne communica-
tio sanguinis christi est? Et panis quem frangimus
nonne participatio corporis domini est? Quoniam unus
panis unum corpus multi sumus: omnes qui
de uno pane et uno calice participamus. Vi-
dete israel secundum carnem. Nonne qui comedunt
hostias participes sunt altaris? Quid ergo
dico: quod ydolis immolatum sit aliquid: aut
quod ydolum sit aliquid. Sed que immolant gentes
demoniis immolant et non deo. Nolo autem
vos socios fieri demoniorum. Non potestis cali-
cem domini bibere: et calicem demoniorum. Non
potestis mense domini participes esse: et mense

demoniorum. An emulamur dominum? Numquid for-
tiores illo sumus? Omnia licent: sed non omnia expedi-
unt. Omnia mihi licent: sed non omnia edificant.
Nemo quod suum est querat: sed quod alterius. Omne
quod in macello venit manducate: nichil
interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et
plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium
et vultis ire: omne quod vobis apponitur mandu-
cate nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis
autem dixerit hoc immolatum est ydolis: nolite man-
ducare propter illum qui indicavit et propter
conscientiam. Conscientiam autem dico: non tuam
sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur
ab alia conscientia? Si ego cum gratia participo: quid
blasphemor pro eo quod gratias ago? Sive ergo man-
ducatis sive bibitis: sive aliud quid facitis:
omnia in gloriam dei facite. Sine offensione esto-
te iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego
per omnia omnibus placeo: non querens quod
mihi utile est: sed quod multis: ut salvi fiant. XI

Imitatores mei estote: sicut et ego christi.
Laudo autem vos fratres quod per omnia mei me-
mores estis. Et sicut tradidi vobis precepta me-
a tenetis. Volo autem vos scire: quod omnis viri
caput christus est. Caput autem mulieris vir. Ca-
put vero christi deus. Omnis vir orans aut prophe-
tizans velato capite deturpat caput suum.
Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato
capite deturpat caput suum. Unum est enim
ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier:
et tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi
aut decalvari: velet caput suum. Vir quidem
non debet velare caput suum: quoniam ymago et
gloria est dei. Mulier autem gloria viri est. Non
enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Etenim
non est creatus vir propter mulierem: sed mulier
propter virum. Ideo debet mulier velamen ha-
bere super caput suum propter angelos. Verumptamen
neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in do-
mino. Nam sicut mulier de viro: ita et vir per mulie-
rem. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet
mulierem non velatam orare deum? Nec ipsa na-
tura docet vos. Quod vir quidem si comam nutriat
ignominia est illi. Mulier vero si comam
nutriat: gloria est illi. Quoniam capilli pro vela-
mine ei dati sunt. Si quis autem videtur con-
tentiosus esse: nos autem talem consuetudinem
non habemus: neque ecclesia dei. Hoc autem precipio
non laudans quod non in melius sed in deterius con-
venitis. Primum quidem convenientibus vobis in
ecclesiam audio scissuras esse: et ex parte credo. Nam
oportet et hereses esse: ut et qui probati sunt mani-

festi fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis
in unum: iam non est dominicam cenam man-
ducare. unusquisque enim suam cenam presu-
mit ad manducandum. et alius quidem esurit.
alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis
ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam
dei contempnitis et confunditis eos qui
non habent? Quid dicam vobis? laudo vos?
in hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod et
tradidi vobis. quoniam dominus Iesus in qua nocte trade-
batur: accepit panem: et gratias agens fregit
et dixit. Hoc est corpus meum quod pro vobis
tradetur. hoc facite in meam commemorati-
onem. Similiter et calicem: postquam cenavit
dicens. Hic calix novum testamentum est in meo
sanguine. Hoc facite quotienscumque bibe-
tis in meam commemorationem. Quotienscumque
enim manducabitis panem hunc. et cali-
cem bibetis: mortem domini adnuntiabitis:
donec veniat. Itaque quicumque manducave-
rit panem vel biberit calicem domini indigne
reus erit corporis et sanguinis domini. Probet
autem seipsum homo: et sic de pane illo edat et
de calice bibat. Qui enim manducat et bi-
bit indigne: iudicium sibi manducat et bi-
bit. non diiudicans corpus domini. Ideo inter
vos multi infirmi et inbecilles: et dormiunt
multi. Quod si nosmet ipsos diiudicaremus: non
utique iudicaremur. Dum iudicamur a do-
mino: corripimur: ut non cum hoc mundo dam-
pnemur. Itaque fratres mei cum convenitis
ad manducandum: invicem expectate. Si
quis esurit domi manducet: ut non in iudi-
cium conveniatis. Cetera autem cum venero dis-
ponam. XII.

De spiritualibus autem nolo vos ignorare
fratres. Scitis quoniam cum gentes esse-
tis ad simulacra muta, prout ducebamini
euntes. Ideo notum vobis facio: quod nemo in spiritu
dei loquens dicit anathema Iesu. Et nemo
potest dicere dominus Iesus: nisi in spiritu sancto. Di-
visiones vero gratiarum sunt: idem autem spiritus. Et
divisiones ministrationum sunt: idem autem dominus.
Et divisiones operationum sunt: idem vero deus qui
operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur
manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii quidem per
spiritum datur sermo sapientie. Alii autem sermo sci-
entie secundum eundem spiritum. Alteri fides in eodem
spiritu. Alii gratia sanitatum in uno spiritu. Alii o-
peratio virtutum. Alii prophetia. Alii discretio
spirituum. Alii genera linguarum. Alii interpretati-
o sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem

spiritus. dividens singulis prout vult. Sicut enim cor-
pus unum est et membra habet multa. omnia
autem membra corporis cum sint multa u-
num corpus sunt: ita et Christus. Etenim in u-
no spiritu omnes nos in unum corpus bap-
tizati sumus: sive Iudei sive gentiles sive
servi sive liberi: et omnes in uno spiritu pota-
ti sumus. Nam et corpus non est unum membrum
sed multa. Si dixerit pes quia non sum manus
non sum de corpore: non ideo non est de corpore.
Et si dixerit auris quia non sum oculus. non sum
de corpore: non ideo non est de corpore. Et si
totum corpus oculus ubi auditus? Si to-
tum auditus ubi odoratus? Nunc autem po-
suit deus membra unumquodque eorum in cor-
pore sicut voluit. Quod si essent omnia unum
membrum: ubi corpus? Nunc autem multa qui-
dem membra: unum autem corpus. Non potest autem
dicere oculus manui opera tua non indigeo.
aut iterum caput pedibus: non estis mihi ne-
cessarii. Sed multo magis que videntur mem-
bra corporis infirmiora esse necessaria sunt. et
que putamus ignobiliora membra esse corpori-
bus habundantiorem honorem circumdamus.
Et que inhonesta sunt nostra: habundantiorem
honestatem habent. Honesta autem nostra nullius
egent. Sed deus temperavit corpus ei cui dee-
rat habundantiorem tribuendo honorem.
ut non sit scisma in corpore. sed in idipsum
pro invicem sollicita sint membra. Et si quid
patitur unum membrum: compatiuntur omnia mem-
bra. Sive gloriatur unum membrum: congau-
dent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi
et membra de membro. Et quosdam quidem po-
suit deus in ecclesia. primum apostolos. secundo prophe-
tas. tertio doctores. deinde virtutes. exin gratias
curationum. opitulationes. gubernationes.
genera linguarum. Numquid omnes apostoli?
numquid omnes prophete? numquid omnes doc-
tores? numquid omnes virtutes? numquid
omnes gratiam habent curationum? numquid omnes
linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?
Emulamini autem carismata meliora. Et ad-
huc excellentiorem viam vobis demonstro.

Si linguis hominum XIII
loquar et angelorum. caritatem autem
non habeam: factus sum velut es sonans
aut cymbalum tinniens. Et si habuero pro-
phetiam et noverim misteria omnia et om-
nem scientiam. Et si habuero omnem fidem ita ut
montes transferam. caritatem autem non habu-
ero: nichil sum. Et si distribuero in

cibos pauperum omnes facultates meas
et si tradidero corpus meum ita ut ardeam
caritatem autem non habuero nichil michi prodest.
Caritas paciens est. benigna est. Caritas non
emulatur. non agit perperam. non inflatur. non
est ambiciosa. non querit que sua sunt. non
irritatur. non cogitat malum. non gaudet super
iniquitate. congaudet autem veritati. Omnia suf-
fert. omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet.
caritas numquam excidit. sive prophecie eva-
cuabuntur. sive lingue cessabunt. sive
sciencia destruetur. Ex parte enim cognoscimus
et ex parte prophetamus. Cum autem venerit
quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est.
Cum essem parvulus loquebar ut parvulus.
sapiebam ut parvulus. cogitabam ut parvu-
lus. quando autem factus sum vir. evacuavi que
erant parvuli. Videmus nunc per speculum in
enigmate. tunc autem facie ad faciem. Nunc
cognosco ex parte. tunc autem cognoscam sicut
et cognitus sum. Nunc autem manent fides.
spes. caritas. tria hec. maior autem horum est ca-
ritas. XIIII.

Sectamini caritatem. emulamini spi-
ritualia. magis autem ut prophetetis. Qui enim
loquitur lingua. non hominibus loquitur
sed deo. nemo enim audit. spiritus autem loquitur
misteria. Nam qui prophetat hominibus loqui-
tur ad edificationem et exortationem et con-
solationem. Qui loquitur lingua. semetip-
sum edificat. qui autem prophetat ecclesiam edi-
ficat. Volo autem vos omnes loqui linguis
magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat quam
qui loquitur linguis. nisi forte interpretetur
ut ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem
fratres si venero ad vos linguis loquens quid
vobis prodero nisi vobis loquar aut in revela-
tione aut in sciencia aut in prophecia aut in doc-
trina. Tamen que sine anima sunt vocem
dancia sive tibia sive cythara nisi distinc-
tionem sonituum dederint. quomodo scietur id quod
canitur. aut quod cytharizatur. Etenim si in-
certam vocem det tuba. quis parabit se ad bel-
lum. Ita et vos per linguam nisi manifes-
tum sermonem dederitis. quomodo scietur id quod
dicitur. Eritis enim in aera loquentes. Tam
multa ut puta genera linguarum sunt
in hoc mundo. et nichil sine voce est. Si ergo nescie-
ro virtutem vocis ero ei cui loquor bar-
barus. et qui loquitur michi barbarus. Sic et
vos. quoniam emulatores estis spirituum ad edi-
ficationem ecclesie querite ut habundetis. Et
ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur.
Nam si orem lingua. spiritus meus orat. mens
autem mea sine fructu est. Quid ergo est. Ora-
bo spiritu. orabo et mente. psallam spiritu. psallam
et mente. Ceterum si benedixeris spiritu qui supplet
locum ydiote. quomodo dicet amen super tuam
benedictionem. quoniam quid dicas nescit. Nam
tu quidem bene gracias agis. sed alter non edificatur.
Gracias ago deo meo quod omnium vestrum lingua lo-
quor. sed in ecclesia volo quinque verba sensu
meo loqui. ut et alios instruam quam decem
milia verborum in lingua. Fratres nolite
pueri effici sensibus. sed malicia parvuli estote.
Sensibus autem perfecti estote. In lege enim scrip-
tum est. quoniam in aliis linguis et labiis aliis
loquar populo huic. et nec sic exaudient me
dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt non
fidelibus sed infidelibus. prophecie autem non infideli-
bus sed fidelibus. Si ergo conveniat universa
ecclesia in unum. et omnes linguis loquan-
tur. intrent autem ydiote aut infideles. non-
ne dicent quod insanitis. Si autem omnes pro-
phetent. intret autem quis infidelis vel ydiota
convincitur ab omnibus. diiudicatur ab omni-
bus. occulta cordis eius manifesta fiunt
et ita cadens in faciem adorabit deum pro-
nuncians quod vere deus in vobis sit. Quid ergo est
fratres. Cum convenitis unusquisque vestrum
psalmum habet. doctrinam habet. apocalipsim
habet. linguam habet. interpretationem habet. omnia
ad edificationem fiant. Sive lingua quis
loquitur. ut secundum duos aut multum tres
et per partes. unus interpretetur. Si autem non fuerit
interpres taceat in ecclesia. sibi autem loquatur
et deo. Prophete autem duo aut tres dicant. et ce-
teri diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit
sedenti. prior taceat. Potestis enim omnes
per singulos prophetare. ut et omnes discant et
omnes exortentur. et spiritus prophetarum prophetis
subiecti sunt. Non enim est dissensionis deus
sed pacis. sicut in omnibus ecclesiis sanctorum do-
ceo. Mulieres in ecclesiis taceant. Non enim
permittitur eis loqui. sed subditas esse. sicut
et lex dicit. Si quid autem volunt discere do-
mi viros suos interrogent. Turpe est enim mu-
lierem loqui in ecclesia. An a vobis sermo dei pro-
sit. aut in vos solos pervenit. Si quis vide-
tur propheta esse aut spiritualis. cognoscat que scri-
bo vobis. quia domini sunt mandata. Si quis
autem ignorat. ignorabitur. Itaque fratres emu-
lamini prophetare et loqui linguis nolite pro-
hibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant.

Notum autem vobis facio fratres evangelium
quod praedicavi vobis, quod XV
et accepistis, in quo et statis, per quod et sal-
vamini: qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis,
nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis i-
n primis quod et accepi: quoniam Christus mortuus
est pro peccatis nostris secundum scripturas: et quia sepul-
tus est, et quia surrexit tertia die secundum scrip-
turas: et quia visus est Cephae, et post hoc
undecim. Deinde visus est plus quam quingen-
tis fratribus simul: ex quibus multi manent
usque adhuc, quidam autem dormierunt. De-
inde visus est Iacobo, deinde apostolis omnibus.
Novissime autem omnium tamquam abortivo
visus est et mihi. Ego enim sum minimus
apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus,
quoniam persecutus sum ecclesiam Dei. Gratia autem Dei
sum id quod sum, et gratia eius in me vacu-
a non fuit, sed abundantius illis omnibus la-
boravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum. Si-
ve enim ego, sive illi: sic praedicamus,
et sic credidistis. Si autem Christus praedicatur quod
surrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in
vobis quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem re-
surrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit.
Et si Christus non resurrexit, inanis est ergo praedica-
tio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur
autem et falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus
adversus Deum quod suscitaverit Christum, quem non
suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si
mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quod
si Christus non resurrexit, vana est fides vestra: ad-
huc enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui
dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tan-
tum in Christo sperantes sumus, miserabiliores
sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resur-
rexit a mortuis: primitiae dormientium. Quoniam
quidem per hominem mors, et per hominem resurrec-
tio mortuorum. Et sicut in Adam omnes mori-
untur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.
Unusquisque autem in suo ordine: primitiae Christus
est. Deinde hii qui sunt Christi, qui in adventu
eius crediderunt. Deinde finis cum tra-
diderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit
omnem principatum et potestatem et vir-
tutem. Oportet autem illum regnare donec po-
nat omnes inimicos sub pedibus eius. No-
vissima autem inimica destruetur mors.
Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat
omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum qui
subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi
omnia: tunc ipse Filius subiectus erit illi qui sibi
subiecit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus.
Alioquin quid facient qui baptizantur pro
mortuis? Si omnino mortui non resurgunt,
ut quid etiam baptizantur pro illis? Ut quid
et nos periclitamur omni hora? Cotidie mo-
rior per vestram gloriam fratres, quam habeo in
Christo Ihesu domino nostro. Si secundum hominem ad besti-
as pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mor-
tui non resurgunt? Manducemus et bi-
bamus, cras enim moriemur. Nolite seduci:
corrumpunt mores bonos colloquia prava.
Evigilate iusti et nolite peccare: ignoranti-
am enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis
loquor. Sed dicat aliquis: Quomodo resurgunt mor-
tui? Quali autem corpore venient? Insi-
piens, quod tu seminas non vivificatur
nisi prius moriatur. Et quod seminas non
corpus quod futurum est seminas, sed nudum
granum, ut puta tritici, aut alicuius ceterorum
seminum. Deus autem dat illi corpus sicut vult,
et unicuique seminum proprium corpus. Non
omnis caro eadem caro: sed alia quidem hominum,
alia pecorum, alia volucrum, alia pisci-
um. Et corpora terrestria, et corpora celes-
tia: sed alia quidem celestium gloria, alia autem
terrestrium. Alia claritas solis, et alia cla-
ritas stellarum. Stella enim a stella differt
in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Semi-
natur in corruptione, surget in incorruptione.
Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.
Seminatur in infirmitate, surget in vir-
tute. Seminatur corpus animale, surget cor-
pus spiritale. Si est corpus animale, est et
corpus spiritale, sicut scriptum est: Factus est
primus homo Adam in animam viventem,
novissimus Adam in spiritum vivificantem.
Sed prius quod spiritale est, sed quod animale: deinde
quod spiritale est. Primus homo de terra ter-
renus est: secundus homo de celo celestis.
Qualis terrenus, tales et terreni: et qualis
celestis, tales et celestes. Igitur sicut por-
tavimus ymaginem terreni, portemus et
ymaginem celestis. Hoc autem dico fratres,
quoniam caro et sanguis regnum Dei possidere
non possunt: neque corruptio incorruptelam
possidebit. Ecce misterium vobis dico. Omnes
quidem resurgemus, sed non omnes inmutabi-
mur. In momento, in ictu oculi, in novissi-
ma tuba. Canet enim tuba, et mortui
resurgent incorrupti: et nos inmutabi-
mur. Oportet enim corruptibile hoc indu-
ere incorruptionem, et mortale hoc indue-

re inmortalitatem. Tunc fiet sermo qui scrip-
tus est. Absorta est mors in victoria. Ubi est
mors victoria tua? Ubi est mors stimu-
lus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est:
virtus vero peccati lex. Deo autem gratias qui de-
dit nobis victoriam per Iesum Christum dominum nostrum.
Itaque fratres mei dilecti stabiles estote et im-
mobiles: habundantes in opere domini semper
scientes quod labor vester non est inanis in domino.
De collectis autem que fiunt · XVI ·
in sanctos sicut ordinavi ecclesiis Galatie
ita et vos facite per unam sabbati. Unusquis-
que vestrum apud se reponat recondens quod ei
bene placuerit: ut non cum venero tunc
collecte fiant. Cum autem presens fuero quos
probaveritis per epistolas hos mittam perferre gra-
tiam vestram in Ierusalem. Quod si dignum fuerit
ut ego eam: mecum ibunt. Veniam autem
ad vos cum Macedoniam pertransiero. Nam
Macedoniam pertransibo. Apud vos autem for-
sitan transibo vel manebo: vel etiam hyema-
bo. ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo
enim vos modo in transitu videre. Spero
enim me aliquantulum temporis manere apud
vos: si dominus permiserit. Permanebo autem Ephe-
si usque ad pentecosten. Ostium enim mihi
apertum est magnum et evidens: et adver-
sarii multi. Si autem venerit Timotheus:
videte ut sine timore sit apud vos. Opus
enim domini operatur sicut et ego. Ne quis ergo
illum spernat. Deducite autem illum in pace:
ut veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus.
De Apollo autem fratre notum vobis facio: quoniam mul-
tum rogavi eum ut veniret ad vos cum fra-
tribus. Et utique non fuit voluntas eius ut nunc
veniret. Veniet autem cum ei vacuum fuerit.
Vigilate et state in fide. viriliter agite et con-
fortamini in domino: et omnia vestra in caritate fiant.
Obsecro autem vos fratres nostis domum Stephane:
et Fortunati et Achaici quoniam sunt primitie
Achaie. et in ministerio sanctorum ordinaverunt
se ipsos ut et vos subditi sitis eiusmodi
omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in
presentia Stephane et Fortunati et Achaici: quoniam
id quod vobis deerat ipsi suppleverunt. Cogno-
scite ergo qui eiusmodi sunt. Refecerunt enim
et meum spiritum et vestrum. Salutant vos ecclesie
Asie. Salutant vos in domino multum Aquila
et Prisca cum domestica sua ecclesia apud
quos et hospitor. Salutant vos fratres omnes.
Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio
mea manu Pauli. Si quis non amat dominum
Iesum Christum: sit anathema maranatha. Gratia
domini nostri Iesu Christi vobiscum. Caritas mea cum
omnibus vobis in Christo Iesu amen.

Post actam penitentiam conso-
latoriam scribit epistolam eis a
Troade per Titum. et collaudans
eos hortatur ad meliora con-
tristatos eos quidem: sed emendatos
ostendit amen.

Paulus apostolus Christi
Iesu per volunta-
tem dei et Timo-
theus frater: ec-
clesie dei que est
Corinthi cum
sanctis omnibus
qui sunt in uni-
versa Acha-
ia. Gratia vobis et pax a deo patre nostro
et domino Iesu Christo. Benedictus deus
et pater domini nostri Iesu Christi pater misericordiarum
et deus totius consolationis qui consola-
tur nos in omni tribulatione nostra: ut pos-
simus et ipsi consolari eos qui in omni pres-
sura sunt per exortationem qua exortamur
et ipsi a deo. Quoniam sicut habundant passiones
Christi in nobis: ita et per Iesum Christum habundat et-
iam consolatio nostra. Sive autem tribulamur
pro vestra exortatione et salute: sive consolamur
pro vestra consolatione: sive exortamur pro vestra
exortatione et salute que
operatur tolerantiam earundem passionum quas
et nos patimur: ut spes nostra firma sit pro vobis.
Scientes quoniam sicut socii passionum estis: sic
eritis et consolationis. Non enim volumus
ignorare vos fratres de tribulatione nostra que facta est
in Asia: quoniam supra modum gravati sumus su-
pra virtutem: ita ut tederet etiam nos vivere.
Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis ha-
buimus ut non simus confidentes in nobis sed
in deo qui suscitat mortuos. Qui de tantis
periculis eripuit nos et eruet in quem speramus
quoniam et adhuc eripiet adiuvantibus et vobis
in oratione pro nobis: ut ex multarum personis fa-
cierum eius que in nobis est donationis per
multos gratie agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec
est testimonium conscientie nostre: quod in simplici-
tate et sinceritate dei et non in sapientia carna-
li sed in gratia dei conversati sumus in hoc mundo:
habundantius autem ad vos. Non enim alia scri-

bimus vobis quam que legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis nos ex parte. quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis. et per vos transire in macedoniam. et iterum a macedonia venire ad vos: et a vobis deduci in iudeam. Cum ergo hoc voluissem: numquid levitate usus sum? aut que cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non? Fidelis autem deus. quia sermo noster qui fit ad vos non est in illo est et non. Dei enim filius ihesus christus qui in vobis per nos predicatus est per me et silvanum et timotheum non fuit in illo est et non: sed est in illo fuit. Quotcumque enim promissiones dei sunt: in illo est. Ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo et qui unxit nos deus et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra corinthum. non quia dominamur fidei vestre: sed adiutores sumus gaudii vestri. Nam fide statis.

CAP II

Statui autem hoc ipsum apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos: et quis est qui me letificet nisi qui contristatur ex me. Et hoc ipsum scripsi vobis. ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut contristemini. sed ut sciatis quam caritatem habeam habundantius in vobis. Si quis autem contristavit: non me contristavit: sed ex parte ut non honorem omnes vos. Sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio hec que fit a pluribus ita ut econtrario magis donetis et consolemini: ne forte habundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. Propter quod obsecro vos ut confirmetis in eum caritatem. Ideo enim et scripsi ut cognoscam experimentum vestrum: an in omnibus obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis et ego. Nam et quod donavi ego si quid donavi propter vos in persona christi. ut non circumveniamur a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem troadem propter evangelium christi. et ostium michi apertum esset in domino: non habui requiem spiritui meo eo quod non invenerim titum fratrem meum: sed vale faciens eis profectus sum in macedoniam. Deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo ihesu. et odorem notitie sue manifestat per nos in omni loco. quia christi bonus odor sumus deo in hiis qui salvi fiunt: et in hiis qui pereunt. Aliis quidem odor mortis in mortem. Aliis autem odor vite in vitam. Et ad hec quis tam ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei: sed ex sinceritate. sed sicut ex deo coram deo in christo loquimur.

III

Incipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistolis ad vos aut ex vobis? Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris que scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati. quoniam epistola estis christi ministrata a nobis: et non scripta atramento sed spiritu dei vivi. non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam autem talem habemus per christum ad deum non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Qui et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti: non littera sed spiritu. littera enim occidit: spiritus autem vivificat. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria. ita ut non possent intendere filii israel in faciem moysi propter gloriam vultus eius que evacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis in gloria est: multo magis habundat ministerium iustitie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam est: multo magis quod manet in gloria est. Habentes igitur talem spem: multa fiducia utimur. Et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii israel in faciem eius quod evacuatur. Sed obtusi sunt sensus eorum usque in hodiernum diem. idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum. quoniam in christo evacuatur. Sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses: velamen est positum super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad dominum: auferetur velamen. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus domini ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam domini speculantes in eandem ymaginem transformamur a claritate in claritatem

tamquam a domini spiritu. IIII
Ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod mi-
sericordiam consecuti sumus non defici-
mus sed abdicamus occulta dedecoris non
ambulantes in astutia neque adulterantes ver-
bum dei sed in manifestatione veritatis com-
mendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam
coram deo. Quod si etiam opertum est evangeli-
um nostrum in his qui pereunt est opertum.
In quibus deus huius seculi excecavit men-
tes infidelium ut non fulgeat illuminatio
evangelii glorie christi qui est imago dei. Non
enim nosmetipsos predicamus sed ihesum christum
dominum nostrum. Nos autem servos vestros per ihesum. Quoniam
deus qui dixit de tenebris lucem splen-
descere ipse illuxit in cordibus nostris ad illu-
minationem scientie claritatis dei in faciem
christi ihesu. Habemus autem thesaurum istum in
vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis
dei et non ex nobis. In omnibus tribulationem pati-
mur sed non angustiamur. Aporiamur sed
non destituimur. Persecutionem patimur sed non
derelinquimur. Humiliamur sed non confun-
dimur. Deiicimur sed non perimus. Semper
mortificationem ihesu in corpore nostro circumferen-
tes ut et vita ihesu in corporibus nostris mani-
festetur. Semper enim nos qui vivimus in
mortem tradimur propter ihesum ut et vita ihe-
su manifestetur in carne nostra mortali. Er-
go mors in nobis operatur vita autem in vobis.
Habentes autem eundem spiritum fidei sicut scrip-
tum est. Credidi propter quod locutus sum. Et
nos credimus propter quod et loquimur.
Scientes quoniam qui suscitavit ihesum et nos
cum ihesu suscitabit et constituet vobiscum.
Omnia enim propter vos ut gratia habundans
per multos gratiarum actiones habundet in
gloriam dei. Propter quod non deficimus sed li-
cet is qui deforis est noster homo corrumpatur
tamen is qui intus est renovatur de die in di-
em. Id enim quod in presenti est momenta-
neum et leve tribulationis nostre supra modum
in sublimitatem eterne glorie pondus operatur
in nobis non contemplantibus que videntur sed
que non videntur. Que enim videntur tempora-
lia sunt. que autem non videntur eterna sunt.
Scimus enim quoniam si terrestris V
domus nostra huius habitationis dis-
solvatur quod edificationem ex deo habemus
domum non manufactam eternam in celis.
Nam et in hoc ingemiscimus habitationem
nostram que de celo est superindui cupientes
si tamen vestiti non nudi inveniamur. Nam et
qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus
gravati eo quod nolumus expoliari sed supervesti-
ri ut absorbeatur quod mortale est a vita.
Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus. qui
dedit nobis pignus spiritus. Audientes igitur sem-
per et scientes quoniam dum sumus in corpore pe-
regrinamur a domino. Per fidem enim ambula-
mus et non per speciem. Audemus autem et bonam
voluntatem habemus magis peregrinari a
corpore et presentes esse ad deum. Et ideo con-
tendimus sive absentes sive presentes pla-
cere illi. Omnes enim nos manifestari opor-
tet ante tribunal christi ut referat unusquisque
propria corporis prout gessit sive bonum sive
malum. Scientes ergo timorem domini hominibus
suademus. Deo autem manifesti sumus. Spero
autem et in conscientiis vestris manifestos nos
esse. Non iterum nos commendamus vobis sed oc-
casionem damus vobis gloriandi pro nobis ut
habeatis ad eos qui in facie gloriantur et
non in corde. Sive enim mente excedimus
deo: sive sobrii sumus vobis. Caritas enim christi
urget nos: estimantes hoc quoniam si unus pro
omnibus mortuus est. ergo omnes mortu-
i sunt. et pro omnibus mortuus est ut et qui
vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis
mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc
neminem novimus secundum carnem. Et si cogno-
vimus secundum carnem christum sed nunc iam non
novimus. Si qua ergo in christo nova crea-
tura vetera transierunt. Ecce facta sunt omnia
nova. Omnia autem ex deo qui reconciliavit
nos sibi per christum. et dedit ministerium reconci-
liationis. Quoniam quidem deus erat in christo mun-
dum reconcilians sibi non reputans illis de-
licta ipsorum. Et posuit in nobis verbum recon-
ciliationis. Pro christo ergo legatione fungimur
tamquam deo exhortante per nos. Obsecramus
pro christo: reconciliamini deo. Eum qui non no-
verat peccatum pro nobis peccatum fecit. ut nos
efficeremur iusticia dei in ipso. VI
Adiuvantes autem et exhortamur ne in
vacuum gratiam dei recipiatis. Ait enim. Tem-
pore accepto exaudivi te. et in die salutis ad-
iuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile. ec-
ce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam
offensionem ut non vituperetur ministerium
nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmet-
ipsos sicut dei ministros. In multa paciencia
in tribulationibus. in necessitatibus in angus-
tiis. in plagis. in carceribus in seditionibus

in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in cas-
titate, in scientia, in longanimitate, in su-
avitate, in spiritu sancto, in caritate non ficta,
in verbo veritatis, in virtute dei, per arma ius-
titie a dextris et a sinistris, per gloriam et ig-
nobilitatem, per infamiam et bonam famam,
ut seductores et veraces, sicut qui igno-
ti et cogniti, quasi morientes et ecce vi-
vimus, ut castigati et non mortificati,
quasi tristes, semper autem gaudentes, sicut
egentes, multos autem locupletantes, tam-
quam nihil habentes et omnia possidentes. Os
nostrum patet ad vos o Corinthii, cor nostrum di-
latatum est. Non angustiamini in nobis. Angus-
tiamini autem in visceribus vestris. Eandem autem
habentes remunerationem, tamquam filiis dico,
dilatamini et vos. Nolite iugum ducere
cum infidelibus. Que enim participatio iustitie
cum iniquitate? Aut que societas lucis
ad tenebras? Que autem conventio Christi ad Be-
lial? Aut que pars fideli cum infideli? Qui
autem consensus templo dei cum ydolis? Vos
enim estis templum dei vivi, sicut dicit
deus: Habitabo in illis et inambulabo, et e-
ro illorum deus, et ipsi erunt mihi populus. Propter
quod exite de medio eorum et separamini, dicit
dominus, et immundum ne tetigeritis. Et ego re-
cipiam vos, et ero vobis in patrem, et vos e-
ritis mihi in filios et filias, dicit dominus omnipotens.

VII

Has igitur habentes promissiones
karissimi, mundemus nos ab omni inqui-
namento carnis et spiritus, perficientes sanctifica-
tionem in timore dei. Capite nos. Neminem
lesimus, neminem corrupimus, neminem cir-
cumvenimus. Non ad condempnationem vestram
dico. Predixi enim quod in cordibus nostris estis ad com-
moriendum et ad convivendum. Multa mihi
fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio
pro vobis. Repletus sum consolatione, super-
habundo gaudio in omni tribulatione nostra.
Nam et cum venissemus in Macedoniam, nul-
lam requiem habuit caro nostra, sed omnem tri-
bulationem passi sumus, foris pugne, intus
timores. Sed qui consolatur humiles, conso-
latus est nos deus in adventu Titi. Non
solum autem in adventu eius, sed etiam in
consolatione qua consolatus est in vobis, re-
ferens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram
emulationem pro me, ita ut magis gauderem.
Quoniam et si contristavi vos in epistola, non me
penitet, et si peniteret. Videns enim quod
epistola illa, et si ad horam vos contristavit,
nunc gaudeo, quia contristati estis, sed quia
contristati estis ad penitentiam. Contristati enim
estis secundum deum, ut in nullo detrimentum pa-
tiamini ex nobis. Que enim secundum deum tristi-
tia est, penitentiam in salutem stabilem operatur,
seculi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundum deum contristari vos, quantam
in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem,
sed indignationem, sed timorem, sed desiderium,
sed emulationem, sed vindictam. In omnibus exhi-
buistis vos incontaminatos esse negotio.
Igitur et si scripsi vobis, non propter eum qui
fecit iniuriam, nec propter eum qui passus
est, sed ad manifestandum sollicitudinem nostram
quam pro vobis habemus ad vos coram deo. I-
deo consolati sumus. In consolatione
autem nostra habundantius magis gavisi su-
mus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus
eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum
de vobis gloriatus sum, non sum confusus,
sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus,
ita et gloriatio nostra que fuit ad Titum ve-
ritas facta est. Et viscera eius habundantius
in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obe-
dientiam, quomodo cum timore et tremore ex-
cepistis illum. Gaudeo quia in omnibus confi-
do in vobis.

VIII

Notam autem vobis facio gratiam dei que da-
ta est in ecclesiis Macedonie, quod in mul-
to experimento tribulationis habundantia
gaudii ipsorum, et altissima paupertas eorum
habundavit in divitias simplicitatis eorum,
quia secundum virtutem testimonium illis reddo, et
supra virtutem voluntarii fuerunt, cum mul-
ta exhortatione obsecrantes nos gratiam et com-
municationem ministerii quod fit in sanctos. Et
non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt pri-
mum domino, deinde nobis per voluntatem dei, ita ut
rogaremus Titum, ut quemadmodum cepit, ita
perficiat in vos etiam gratiam istam. Sed sicut
in omnibus habundatis fide et sermone et
scientia et omni sollicitudine, insuper et carita-
te vestra in nos, ut et in hac gratia habundetis.
Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem
et vestre caritatis ingenium bonum comprobans.
Scitis enim gratiam domini nostri Ihesu Christi, quoniam propter
nos egenus factus est, cum esset di-
ves, ut illius inopia vos divites essetis.
Et consilium in hoc do. Hoc enim vobis utile est,
qui non solum facere sed et velle cepistis ab
anno priore. Nunc vero et facto perficite, ut quem-
admodum promptus est animus voluntatis

ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. Si enim
voluntas prompta est, secundum id quod habet ac-
cepta est, non secundum id quod non habet. Non enim
ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex
equalitate. In presenti tempore vestra habun-
dantia illorum inopiam suppleat, ut et il-
lorum habundantia vestre inopie sit supple-
mentum, ut fiat equalitas, sicut scriptum
est: Qui multum habundavit et qui mo-
dicum non minoravit. Gratias ago deo qui nobis
dedit eandem sollicitudinem pro vobis in cor-
de Titi, quoniam exortationem quidem suscepit, sed
cum sollicitior esset sua voluntate profectus
est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem
cuius laus est in evangelio per omnes ec-
clesias. Non solum autem, sed et ordinatus est
ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hanc
gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et
destinatam voluntatem nostram, devitantes hoc
ne quis nos vituperet in hac plenitudine
que ministratur a nobis. Providemus enim
bona non solum coram deo, sed etiam coram
omnibus hominibus. Misimus autem cum illis et
fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe
sollicitum esse, nunc autem multo sollici-
orem confidentiam multam in vobis, sive
pro Tito qui est socius meus et in vobis adiutor,
sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloria Christi. Osten-
sionem ergo que est caritatis vestre et nostre
glorie pro vobis in illos ostendite in faciem eccle-
siarum. IX

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex
habundanti est mihi scribere vobis. Scio enim
promptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior
apud Macedones, quoniam Achaia parata est ab an-
no preterito, et vestra emulatio provocavit plurimos.
Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de
vobis evacuetur in hac parte, ut quemadmodum dixi
parati sitis, ne cum venerint mecum Mace-
dones et invenerint vos imparatos erubesca-
mus nos, ut non dicamus vos, in hac substantia.
Necessarium ergo existimavi rogare fratres
ut preveniant ad vos et preparent repromissam
benedictionem hanc paratam esse sic quasi bene-
dictionem, non quasi avaritiam. Hoc autem
dico: quia qui parce seminat parce et metet, et
qui seminat in benedictionibus de benedictioni-
bus et metet. Unusquisque prout destinavit
in corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate:
hylarem enim datorem diligit deus. Potens
est autem deus omnem gratiam habundare facere
in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficien-
tiam habentes habundetis in omne opus
bonum, sicut scriptum est: Dispersit, dedit pau-
peribus, iustitia eius manet in eternum. Qui autem
administrat semen seminanti et panem ad
manducandum prestabit et multiplicabit se-
men vestrum et augebit incrementa frugum
iustitie vestre, ut in omnibus locupletati habun-
detis in omnem simplicitatem que operatur
per nos gratiarum actionem deo. Quoniam ministe-
rium huius officii non solum supplet ea que de-
sunt sanctis, sed etiam habundat per multas
gratiarum actiones in domino per probationem minis-
terii huius glorificantes deum in obedienti-
am confessionis vestre in evangelium Christi et sim-
plicitatem communicationis in illos et in omnes,
et ipsorum obsecratione pro vobis desiderantium vos prop-
ter eminentem gratiam dei in vobis. Gratias autem deo su-
per inenarrabili dono eius. X

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per man-
suetudinem et modestiam Christi, qui in facie
quidem humilis sum inter vos, absens autem confi-
do in vobis. Rogo autem ne presens audeam per eam
confidentiam qua existimor audere in quosdam
qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem
ambulemus. In carne enim ambulantes
non secundum carnem militamus. Nam arma mili-
tie nostre non carnalia, sed potentia deo ad des-
tructionem munitionum, consilia destruen-
tes et omnem altitudinem extollentem se
adversus scientiam dei, et in captivitatem redigen-
tes omnem intellectum in obsequium Christi, et in
promptu habentes ulcisci omnem inobedienti-
am cum impleta fuerit vestra obedientia. Que
secundum faciem sunt videte. Si quis confidit
se Christi esse, hoc cogitet iterum apud se, quia sicut
ipse Christi est, ita et nos. Nam et si amplius ali-
quid gloriatus fuero de potestate nostra quam
dedit nobis dominus in edificationem et non in
destructionem vestram, non erubescam. Ut autem
non existimer tamquam terrere vos per epistolas,
quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt et for-
tes, presentia autem corporis infirma et sermo con-
temptibilis. Hoc cogitet qui eiusmodi est,
quia quales sumus verbo per epistolas absentes
tales et presentes in facto. Non enim audemus inse-
rere aut comparare nos quibusdam qui se
ipsos commendant, sed ipsi in nobismetipsis metien-
tes et comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem
non in immensum gloriabimur, sed secundum mensuram
regule qua mensus est nobis mensuram pertingen-
di usque ad vos. Non enim quasi non pertingen-
tes ad vos superextendimus nos, usque ad vos

enim parentum in evangelio Christi. non in immensum
gloriantes in alienis laboribus. spem autem ha-
bentes crescentis fidei vestre in vobis magnificari
secundum regulam nostram in habundantia. et-
iam in illa que ultra vos sunt evangelizare.
non in aliena regula in hiis que preparata sunt
gloriari. Qui autem gloriatur in domino glorietur.
Non enim qui se ipsum commendat ille probatus
est: sed quem deus commendat. XI

Utinam sustineretis modicum quid in-
sipientie mee. sed et supportate me. Em-
ulor enim vos dei emulatione. Despondi enim
vos uni viro virginem castam exhibere Christo.
Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit
astutia sua: ita corrumpantur sensus vestri. et
excidant a simplicitate que est in Christo. Nam si
his qui venit alium Christum predicat: quem non pre-
dicavimus. aut alium spiritum accipitis quem
non accepistis. aut aliud evangelium quod non
recepistis: recte pateremini. Existimo enim ni-
chil me minus fecisse a magnis apostolis. Et si impe-
ritus sermone: sed non scientia. In omnibus autem manifes-
tatus sum vobis. Aut numquid peccatum feci: me
ipsum humilians ut vos exaltemini quoniam gra-
tis evangelium dei evangelizavi vobis: alias
ecclesias expoliavi: accipiens stipendium ad mi-
nisterium vestrum. Et cum essem apud vos et egerem
nulli honerosus fui. Nam quod michi deerat sup-
pleverunt fratres qui venerunt a Macedonia. et
in omnibus sine honere me vobis servavi et serva-
bo. Est veritas Christi in me. quoniam hec gloria non infrin-
getur in me in regionibus Achaie. Quare? quia
non diligo vos: deus scit. Quod autem facio et
faciam ut amputem occasionem eorum qui volunt
occasionem: ut in quo gloriantur inveni-
antur sicut et nos. Nam et huiusmodi pseu-
doapostoli operarii subdoli transfigurantes se in
apostolos Christi. et non mirum. Ipse enim Sathanas trans-
figurat se in angelum lucis. Non est ergo
magnum si ministri eius transfigurentur velut
ministri iustitie. quorum finis secundum opera ipsorum
erit. Iterum dico ne quis me putet insipien-
tem. Alioquin velud insipientem accipite
me: ut et ego modicum quid glorier. Quod
loquor non loquor secundum deum. sed quasi in insi-
pientia in hac substantia glorie. Quoniam multi glori-
antur secundum carnem: et ego gloriabor. Libenter
enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sa-
pientes. Sustinetis enim si quis vos in servi-
tutem redigit. si quis devorat. si quis acci-
pit. si quis extollitur. si quis in faciem vos
cedit. Secundum ignobilitatem dico: quasi nos infirmi
fuerimus in hac parte. In quo quis audet in
insipientia dico: audeo et ego. Hebrei sunt
et ego. Israhelite sunt et ego. Semen Habrahe
sunt et ego. Ministri Christi sunt et ego: ut minus
sapiens dico plus ego. In laboribus plurimis
in carceribus habundantius. in plagis supra
modum. in mortibus frequenter. A Iudeis quin-
quies quadragenas una minus accepi. Ter
virgis cesus sum. Semel lapidatus sum.
Ter naufragium feci nocte ac die in profundo
maris fui. In itineribus sepe. periculis flumi-
num. periculis latronum. periculis ex gentibus
periculis in solitudine. periculis in mari. periculis
in falsis fratribus. In labore et erumpna. in
vigiliis multis. In fame et siti. in ieiuniis
multis. In frigore et nuditate. Preter illa que
extrinsecus sunt. instantia mea cotidiana
sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirma-
tur et ego non infirmor? Quis scandalizatur
et ego non uror? Si gloriari oportet que in-
firmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater
domini nostri Ihesu Christi scit qui est benedictus in secula
quod non mentior. Damasci prepositus gentis
Arethe regis custodiebat civitatem Damas-
cenorum ut me comprehenderet. Et per fenes-
tram in sporta dimissus sum per murum: et sic
effugi manus eius. XII

Si gloriari oportet non expedit quidem. Ve-
niam autem ad visiones et revelationes
domini. Scio hominem in Christo ante annos .xiiii. si-
ve in corpore sive extra corpus nescio deus
scit. raptum huiusmodi usque ad tertium celum.
et scio huiusmodi hominem sive in corpo-
re sive extra corpus nescio deus scit. quoniam rap-
tus est in paradysum: et audivit archana ver-
ba que non licet homini loqui. Pro eiusmo-
di gloriabor; pro me autem nichil gloriabor nisi
in infirmitatibus meis. Nam et si voluero
gloriari non ero insipiens. veritatem enim
dicam. Parco autem ne quis me existimet supra
id quod videt in me. aut audit aliquid
ex me. et ne magnitudo revelationum ex-
tollat me. datus est michi stimulus carnis
mee angelus Sathane ut me colaphizet. Prop-
ter quod ter dominum rogavi ut discederet a me et dixit
michi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infir-
mitate perficitur. Libenter ergo gloriabor in
infirmitatibus meis: ut inhabitet in me virtus
Christi. Propter quod placeo michi in infirmitatibus. in con-
tumeliis. in necessitatibus. in persecutionibus. in an-
gustiis pro Christo. Cum enim infirmor: tunc potens
sum. Factus sum insipiens: vos me coegistis.

Ego enim debui a vobis commendari. Nichil enim
minus feci ab his qui sunt supra modum
mei apostoli: tamen etsi nichil sum. Signa tamen apostolatus mei
facta sunt super vos in omni patientia et sig
nis et prodigiis et virtutibus. Quid est enim
quod minus habuistis pre ceteris ecclesiis nisi quod
ego ipse non gravavi vos? Donate michi hanc
iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire
ad vos et non ero gravis vobis. Non enim quero
que vestra sunt sed vos. Non enim debent
filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis.
Ego autem libentissime impendam et super
impendar ipse pro animabus vestris. Licet plus
vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego
vos non gravavi: sed cum essem astutus dolo
vos cepi. Numquid per aliquem eorum quos
misi ad vos circumveni vos? Rogavi Titum
et misi cum illo fratrem. Numquid Titus vos
circumvenit? Nonne eodem spiritu ambula
vimus? Nonne eisdem vestigiis? Si impu
tatis quod excusemus nos apud vos? Coram
deo in Christo loquimur. Omnia autem karissimi propter
edificationem. Timeo enim ne forte cum
venero non quales volo inveniam vos
et ego inveniar a vobis qualem non vultis: ne
forte contentiones, emulationes, animo
sitates, dissensiones, detractiones, susur
rationes, inflationes, seditiones sint inter
vos: ne iterum cum venero humiliet me deus
apud vos et lugeam multos ex his qui
antea peccaverunt et non egerunt penitentiam
de inmunditia et fornicatione et impudicitia
quam gesserunt. XII

Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duo
rum vel trium testium stabit omne verbum.
Predixi enim et predico ut presens vobis et nunc
absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus
quoniam si venero iterum non parcam. An experi
mentum queritis eius qui in me loquitur Christus?
Qui in vobis non infirmatur sed potens est in
vobis. Nam et si crucifixus est ex infirmita
te nostra sed vivit ex virtute dei. Nam et nos
infirmi sumus in illo sed vivimus cum eo
ex virtute dei in vobis. Vos met ipsos temptate
si estis in fide; ipsi vos probate. An non cognos
citis vosmet ipsos quia Christus Ihesus in vobis est? nisi
forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis
quia nos non sumus reprobi. Oramus autem ad deum
ut nichil mali faciatis, non ut nos probati pa
reamus sed ut vos quod bonum est faciatis: nos
autem ut reprobi simus. Non enim possumus
aliquid adversus veritatem sed pro
veritate. Gaudemus autem quoniam nos infirmi
sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus
vestram consummationem. Ideo hec durius ab
sens scribo ut non presens agam secundum potesta
tem quam dominus dedit michi in edificationem et non
in destructionem. De cetero fratres gaudete, per
fecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem
habete, et deus dilectionis et pacis erit vo
biscum. Salutate vos invicem in osculo sancto.
Salutant vos sancti omnes. Gratia domini nostri
Ihesu Christi et caritas dei et communicatio sancti spiritus
sit semper cum omnibus vobis amen. Explicit
epistola II ad corinthios. Incipit argumentum in epistola ad
Galathe sunt greci. Galathas
Hii verbum veritatis primum
ab apostolo susceperunt, sed post
discessum eius temptati
sunt a falsis apostolis ut in legem
et circumcisione verterentur. Hos apostolus revocat
ad fidem veritatis scribens eis ab epheso.

Incipit epistola ad galathas.

Paulus apostolus non
ab hominibus neque
per hominem sed per Ihesum
Christum et deum pa
trem qui suscita
vit eum a mortu
is et qui mecum
sunt omnes fratres ecclesiis
Galathie. Gratia vobis
et pax a deo patre et domino nostro Ihesu
Christo qui dedit semetipsum pro peccatis
nostris ut eriperet nos de presenti se
culo nequam secundum voluntatem
dei et patris nostri, cui est gloria in
secula seculorum amen. Miror
quod sic tam cito transferimini ab
eo qui vos vocavit in gratiam Christi
in aliud evangelium, quod non
est aliud nisi sunt qui vos contur
bant et volunt convertere evange
lium Christi. Sed licet nos aut angelus de
celo evangelizet vobis preter quam quod
evangelizavimus vobis anathema sit.
Sicut predixi et nunc iterum di
co: si quis vobis evangelizaverit pre
ter id quod accepistis anathema sit. Mo
do enim hominibus suadeo an
deo? Aut quero hominibus placere?
Si adhuc hominibus placerem, Christi
servus non essem. Notum enim vobis
facio fratres evangelium quod evange

lizatum est a me. quia non est secundum hominem
neque enim ego ab homine accepi illud neque
didici. sed per revelationem ihesu christi. Audistis
enim conversationem meam aliquando in iu
daismo quoniam supra modum persequebar ec
clesiam dei et expugnabam illam. et proficie
bam in iudaismo supra multos coetaneos meos
in genere meo: habundantius emulator ex
istens paternarum mearum traditionum. Cum
autem placuit ei qui me segregavit de utero
matris mee. et vocavit per gratiam suam ut
revelaret filium suum in me ut evangeli
zarem illum in gentibus: continuo non acqui
evi carni et sanguini. neque veni ierosolimam
ad antecessores meos apostolos. sed abii in arabiam
et iterum reversus sum damascum. Deinde
post annos tres veni ierosolimam videre petrum:
et mansi apud eum diebus xv. Alium autem a
postolorum vidi neminem: nisi iacobum fratrem domini.
Que autem scribo vobis: ecce coram deo quia non mentior.
Deinde veni in partes syrie et cilicie. Eram
autem ignotus facie ecclesiis iudee que erant
in christo. Tantum autem auditum habebant quoniam
qui persequebatur nos aliquando: nunc evangelizat
fidem quam aliquando expugnabat. et in me
clarificabant deum. II CAP

Deinde post annos quatuordecim iterum
ascendi ierosolimam cum barnaba as
sumpto et tito. Ascendi autem secundum revelati
onem et contuli cum illis evangelium quod
predico in gentibus. seorsum autem hiis qui
videbantur aliquid esse: ne forte in vacuum
currerem aut cucurrissem. Sed neque titus qui
mecum erat cum esset gentilis: compulsus
est circumcidi. sed propter subintroductos falsos fratres
qui subintroierunt explorare libertatem
nostram quam habemus in christo ihesu: ut nos in
servitutem redigerent. quibus neque ad horam ces
simus subiectione. Ab hiis autem qui videbantur
esse aliquid quales aliquando fuerunt michi nichil
interest. Deus enim personam hominis non
accipit. michi autem qui videbantur esse ali
quid: nichil contulerunt. Sed e contra cum vi
dissent quod creditum est michi evangelium prepucii
sicut et petro circumcisionis. qui enim operatus
est petro in apostolatum circumcisionis operatus est et
michi inter gentes. et cum cognovissent gratiam que
data est michi inter gentes. iacobus et cephas et
iohannes qui videbantur columpne esse. dextras
dederunt michi et barnabe societatis ut nos in
gentes. ipsi autem in circumcisionem. tantum ut
pauperum memores essemus. quod etiam sollicitus
fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset cephas
antiochiam in faciem eius restiti quia repre
hensibilis erat. Prius enim quam venirent
quidam ab iacobo: cum gentibus edebat.
Cum autem venissent subtrahebat et segre
gabat se timens eos qui ex circumcisione erant.
et simulationi eius consenserunt ceteri iudei
ita ut barnabas duceretur ab eis in illam
simulationem. Sed cum vidissem quod non recte
ambularent ad veritatem evangelii: dixi
petro coram omnibus. Si tu iudeus cum sis
gentiliter vivis et non iudaice: quomodo gentes
cogis iudaizare? Nos natura iudei: et non ex
gentibus peccatores. Scientes autem quod non iusti
ficatur homo ex operibus legis: nisi per fidem
ihesu christi. Et nos in christo ihesu credimus ut iusti
ficemur ex fide christi. et non ex operibus legis. propter
quod ex operibus legis non iustificabitur omnis
caro. Et si querentes iustificari in christo in
venti sumus et ipsi peccatores. numquid christus
peccati per minister est? Absit. Si enim que
destruxi hec iterum edifico: prevaricatorem
me constituo. Ego autem per legem legi mortuus
sum ut deo vivam. christo confixus sum
cruci. Vivo autem iam non ego: vivit vero in
me christus. Quod autem nunc vivo in carne: in
fide vivo filii dei qui dilexit me. et tradi
dit semetipsum pro me. Non abicio gratiam dei.
Si enim per legem iustitia: ergo christus gratis
mortuus est. III

O insensati galathe: quis vos fascina
vit veritati obedire: ante quorum ocu non
los christus ihesus proscriptus est in vobis crucifixus. Hoc
solum volo a vobis discere ex operibus legis spiritum
accepistis: an ex auditu fidei? Sic stulti estis
ut cum spiritu ceperitis: nunc carne consuma
mini. Tanta passi estis sine causa: si tamen sine
causa. Qui ergo tribuit vobis spiritum: et operatur
virtutes in vobis ex operibus legis an ex audi
tu fidei? Sicut scriptum est. Abraham credi
dit deo: et reputatum est illi ad iustitiam. Cog
noscite ergo quia qui sunt ex fide: hii sunt
filii abrahe. Providens autem scriptura quia ex fi
de iustificat gentes deus. prenuntiavit abra
he: quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur
qui ex fide sunt benedicentur cum fideli abra
ham. Quicumque enim ex operibus legis sunt: sub
maledicto sunt. Scriptum est enim. Male
dictus omnis qui non permanserit in omnibus que
scripta sunt in libro legis huius ut faciat
ea. Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud
deum: manifestum est quia iustus ex fide vivit

vivit. Lex autem non est ex fide, sed qui fecerit ea
vivet in illis. Christus autem nos redemit de male
dicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum
est: Maledictus qui pendet in ligno; ut in gen
tibus benedictio Abrahe fieret in Christo Ihesu, ut
pollicitationem spiritus accipiamus per fidem. Fratres,
secundum hominem dico: tamen hominis confirma
tum testamentum nemo spernit aut superordinat.
Abrahe dicte sunt promissiones et semini eius.
Non dicit et seminibus, quasi in multis, sed quasi
in uno: et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem
dico testamentum confirmatum a deo, que post
quadringentos et triginta annos facta est lex,
non irritum facit ad evacuandam promissionem.
Nam si ex lege hereditas, iam non ex repromissione.
Abrahe autem per repromissionem donavit deus. Quid
igitur lex? Propter transgressionem posita est, do
nec veniret semen cui promiserat, ordinata
per angelos in manu mediatoris. Mediator
autem unius non est, deus autem unus est. Lex ergo
adversus promissa dei? Absit. Si enim data es
set lex que posset vivificare, vere ex lege esset
iustitia. Sed conclusit scriptura omnia sub
peccato, ut promissio ex fide Ihesu Christi daretur
credentibus. Prius autem quam veniret fides, sub
lege custodiebamur conclusi in eam fidem
que revelanda erat. Itaque lex pedagogus
noster fuit in Christo Ihesu, ut ex fide iustificemur.
At ubi venit fides, iam non sumus sub pe
dagogo. Omnes enim filii dei estis per fidem in Christo
Ihesu. Quicumque enim in Christo baptizati estis,
Christum induistis. Non enim est Iudeus neque
Grecus, non est servus neque liber, non est masculus
neque femina. Omnes enim vos unum estis
in Christo Ihesu. Si autem vos Christi, ergo Abrahe semen
estis, secundum promissionem heredes. IIII

Dico autem quanto tempore heres parvulus
est, nichil differt a servo, cum sit dominus omnium,
sed sub tutoribus et actoribus est usque ad prefini
tum tempus a patre. Ita et nos cum essemus
parvuli, sub elementis huius mundi eramus
servientes. At ubi venit plenitudo tempo
ris, misit deus filium suum factum ex muliere,
factum sub lege, ut eos qui sub lege erant re
dimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
Quoniam autem estis filii dei, misit deus spiritum filii
sui in corda vestra clamantem: Abba, pater. Itaque iam
non est servus, sed filius. Quod si filius, et heres per deum.
Sed tunc quidem ignorantes deum, his qui
natura non sunt dii serviebatis. Nunc autem cum cogno
veritis deum, immo cogniti estis a deo, quomodo con
vertimini iterum ad infirma et egena ele
menta, quibus denuo servire vultis? Dies obser
vatis et menses et tempora et annos. Timeo vos,
ne forte sine causa laboraverim in vobis.
Estote sicut et ego, quia et ego sicut vos. Fratres,
obsecro vos; nichil me lesistis. Scitis autem quia
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam
pridem, et temptationem vestram in carne mea
non sprevistis neque respuistis, sed sicut angelum
dei excepistis me, sicut Christum Ihesum. Ubi est ergo
beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis
quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis et de
dissetis et dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis
factus sum verum dicens vobis? Emulantur
vos non bene, sed excludere vos volunt, ut illos
emulemini. Bonum autem emulamini in bono
semper, et non tantum cum presens sum apud
vos. Filioli mei, quos iterum parturio, donec
Christus formetur in vobis. Vellem autem esse apud
vos modo et mutare vocem meam, quoniam con
fundor in vobis. Dicite michi, qui sub lege esse vul
tis, legem non legistis? Scriptum est enim
quoniam Abraham duos filios habuit, unum
de ancilla et alium de libera. Sed qui de ancilla
secundum carnem natus est; qui autem de libera, per repro
missionem. Que sunt per allegoriam dicta.
Hec enim sunt duo testamenta, unum quidem
a monte Syna in servitutem generans, que est
Agar. Syna autem mons est in Arabia, qui con
iunctus est ei que nunc est Ierusalem, et servit cum fi
liis suis. Illa autem que sursum est Ierusalem
libera est, que est mater nostra. Scriptum est enim:
Letare sterilis que non paris; erumpe et clama
que non parturis, quia multi filii deserte magis
eius quam eius que habet virum. Nos autem fratres secundum Ysaac
promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc qui
secundum carnem natus fuerat persequebatur eum
qui secundum spiritum, ita et nunc. Sed quid dicit scrip
tura? Eice ancillam et filium eius. Non enim
heres erit filius ancille cum filio libere. Itaque
fratres mei, non sumus ancille filii, sed libere, qua
libertate Christus nos liberavit. V

State et nolite iterum iugo servitutis con
tineri. Ecce ego Paulus dico vobis quoniam si
circumcidamini, Christus vobis nichil proderit. Testificor
autem rursum omni homini circumcidenti se
quoniam debitor est universe legis faciende. Evacu
ati estis a Christo, qui in lege iustificamini; a
gratia excidistis. Nos autem ex fide spem iustitie
expectamus. Nam in Christo Ihesu neque circumcisio ali
quid valet neque preputium, sed fides que per cari
tatem operatur. Currebatis bene; quis vos im
pedivit veritati non obedire? Nemini consen

sentis. Persuasio non est ex eo qui vocat vos.
Modicum fermentum totam massam corrum
pit. Ego autem confido in vobis in domino quod nichil
aliud sapietis. Qui autem conturbat vos porta
bit iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres
si circumcisionem adhuc predico quid adhuc per
secutionem patior? Ergo evacuatum est
scandalum crucis. Utinam et abscindantur
qui vos conturbant. Vos enim in libertatem
vocati estis fratres. Tantum ne libertatem detis in oc
casionem carnis: sed per caritatem servite invi
cem. Omnis enim lex in uno sermone impletur:
Diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si
invicem mordetis et comeditis: videte ne ab
invicem consumamini. Dico autem in Christo spiritu
ambulate et desideria carnis non perficietis. Ca
ro enim concupiscit adversus spiritum. Spiritus autem
adversus carnem. Hec enim sibi invicem ad
versantur: ut non quecumque vultis illa facia
tis. Quod si spiritu ducimini non estis sub lege.
Manifesta autem sunt opera carnis. que sunt
fornicatio. inmundicia. inpudicicia. luxuria
ydolorum servitus. veneficia. inimicicie. contentio
nes. emulationes. ire. rixe. dissentiones.
secte. invidie. homicidia. ebrietates. comes
sationes. et his similia: que predico vobis sicut
et predixi. quoniam qui talia agunt regnum dei non
consequentur. Fructus autem spiritus est: caritas
gaudium. pax. patientia. longanimitas. bo
nitas. benignitas. fides. modestia. contine
ntia. castitas. Adversus huiusmodi non est lex.
Qui autem sunt Christi: carnem suam crucifixerunt
cum viciis et concupiscentiis. Si spiritu vivimus
spiritu et ambulemus. Non efficiamur inanis
glorie cupidi: invicem provocantes: invi
cem invidentes. VI

Fratres et si preoccupatus fuerit homo in ali
quo delicto: vos qui spirituales estis instrui
te huiusmodi: instruite in spiritu lenitatis con
siderans teipsum: ne et tu tempteris. Alter alteri
us onera portate: et sic adimplebitis legem Christi.
Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil
sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet u
nusquisque: et sic in semet ipso tantum gloriam
habebit et non in altero. Unusquisque enim o
nus suum portabit. Communicet autem his qui
cathezizatur verbo ei qui se cathezizat in omnibus
bonis. Nolite errare. Deus non irridetur. Que
enim seminaverit homo: hec et metet. Quoniam qui se
minat in carne sua: de carne et metet corrup
tionem. Qui autem seminat in spiritu de spiritu metet
vitam eternam. Bonum autem facientes non defici
amus. Tempore enim suo metemus non de
ficientes. Ergo dum tempus habemus: ope
remur bonum ad omnes. maxime autem ad domes
ticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis
mea manu. Quicumque enim volunt placere
in carne: hii cogunt vos circumcidi. tantum ut
crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim
qui circumciduntur legem custodiunt. sed vo
lunt vos circumcidi: ut in carne vestra glorientur.
Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri
Ihesu Christi. per quem michi mundus crucifixus est
et ego mundo. In Christo enim Ihesu neque circumcisio
aliquid valet neque preputium: sed nova creatura.
Et quicumque hanc regulam secuti fuerint: pax
super illos et misericordia. et super Israel dei. De cetero nemo
michi molestus sit. Ego enim stigmata domini Ihesu
in corpore meo porto. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum
spiritu vestro fratres amen. Explicit epistola ad Galathas.

Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesii sunt Asiani. Hii accepto ver
bo veritatis perstiterunt in fide. Hos
collaudat apostolus scribens eis a Roma
de carcere per Tychicum diaconum. Incipit epistola
ad Ephesios.

Paulus apostolus Christi
Ihesu per voluntatem
dei sanctis omni
bus qui sunt E
phesi et fidelibus
in Christo Ihesu. Gratia
vobis et pax a deo
patre nostro et domino
Ihesu Christo. Benedic
tus deus et pater
domini nostri Ihesu Christi qui benedixit nos
in omni benedictione spirituali in
celestibus in Christo. sicut elegit nos
in ipso ante mundi constitutionem
ut essemus sancti et inmaculati in
conspectu eius in caritate. Qui pre
destinavit nos in adoptionem filio
rum per Ihesum Christum in ipsum secundum pro
positum voluntatis sue. in laudem
glorie gratie sue in qua gratificavit
nos in dilecto filio suo in quo ha
bemus redemptionem per sanguinem
eius remissionem peccatorum secundum divi
tias gratie eius que superhabundavit
in nobis. In omni sapientia et
prudentia ut notum faceret nobis
sacramentum voluntatis sue secundum be
neplacitum eius quod proposuit

in eo. In dispensationem plenitudinis temporum
instaurare omnia in christo que in celis et que in terra
sunt in ipso. In quo etiam sorte vocati sumus
predestinati secundum propositum eius qui omnia operatur
secundum consilium voluntatis sue ut simus in
laudem glorie eius qui ante speravimus in christo. in quo
et vos cum audissetis verbum veritatis evan
gelium salutis vestre. in quo et credentes sig
nati estis spiritu promissionis sancto qui est pig
nus hereditatis nostre in redemptionem acqui
sitionis in laudem glorie ipsius. Propterea ego
audiens fidem vestram que est in christo ihesu. et
dilectionem in omnes sanctos. non cesso gratias
agens pro vobis memoriam vestri faciens in orati
onibus meis. ut deus domini nostri ihesu christi pater glorie
det vobis spiritum sapientie et revelationis in agni
tionem eius illuminatos oculos cordis vestri ut
sciatis que sit spes vocationis eius. et que di
vitie glorie hereditatis eius in sanctis. et que sit
supereminens magnitudo virtutis eius in nos
qui credimus secundum operationem potentie vir
tutis eius quam operatus est in christo. suscitans il
lum a mortuis et constituens ad dexteram
suam in celestibus. super omnem principatum
et potestatem et virtutem et dominationem et
omne nomen quod nominatur non solum in hoc
seculo sed etiam in futuro. et omnia subiecit sub pe
dibus eius. et ipsum dedit caput super omnem
ecclesiam que est corpus ipsius. plenitudo eius
qui omnia in omnibus adimpletur. II CAP

Et vos cum essetis mortui delictis et pec
catis vestris in quibus aliquando ambu
lastis secundum seculum mundi huius. secundum principem
potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in
filios diffidentie in quibus et nos omnes aliquando
conversati sumus in desideriis carnis nostre facientes
voluntatem carnis et cogitationum et eramus
natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui
dives est in misericordia propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos cum essemus mortui
peccatis convivificavit nos in christo. cuius gratia
estis salvati. et conresuscitavit et consedere fe
cit in celestibus in christo ihesu ut ostenderet in se
culis supervenientibus habundantes divitias
gratie sue in bonitate super nos in christo ihesu. Gratia
enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis.
Dei enim donum est non ex operibus ut ne quis
glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in
christo ihesu in operibus bonis que preparavit deus
ut in illis ambulemus. Propter quod memo
res estote quia aliquando vos eratis gentes in car
ne qui dicebamini preputium ab ea que dicitur
circumcisio in carne manu facta. qui eratis in illo
tempore sine christo alienati a conversatione israel
et hospites testamentorum, promissionis spem non
habentes. et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in
christo ihesu vos qui aliquando eratis longe facti estis
prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui
fecit utraque unum. et medium parietem ma
cerie solvens inimicitias in carne sua. le
gem mandatorum decretis evacuans ut duos
condat in semetipso in unum novum hominem
faciens pacem ut reconciliet ambos in uno
corpore deo per crucem interficiens inimicitias
in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem
vobis qui longe fuistis et pacem hiis qui pro
pe. quoniam per ipsum habemus accessum ambo in
uno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hos
pites et advene sed estis cives sanctorum et do
mestici dei. superedificati supra fundamentum
apostolorum et prophetarum ipso summo angulari
lapide christo ihesu. in quo omnis edificatio con
structa crescit in templum sanctum in domino. In
quo et vos coedificamini in habitaculum dei in
spiritu sancto. III

Huius rei gratia ego paulus vinctus christi ihesu
pro vobis gentibus. si tamen audistis dispen
sationem gratie dei que data est mihi in vobis. quoniam
secundum revelationem notum mihi factum est sacramen
tum sicut supra scripsi in brevi, prout potes
tis legentes intelligere prudentiam meam
in misterio christi. quod aliis generationibus non est agni
tum filiis hominum. sicut nunc revelatum est sanctis
apostolis eius et prophetis in spiritu esse gentes coher
edes. et concorporales et comparticipes promissionis
eius in christo ihesu per evangelium cuius factus
sum ego minister secundum donum gratie dei que data
est mihi secundum operationem virtutis eius. Michi omni
um sanctorum minimo data est gratia hec in
gentibus evangelizare investigabiles divici
as christi. et illuminare omnes que sit dispensatio
sacramenti absconditi a seculis in deo qui omnia
creavit ut innotescat principibus et potesta
tibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapi
entie dei. secundum prefinitionem seculorum quam
fecit in christo ihesu domino nostro. In quo habemus fi
duciam et accessum in confidentia per fidem
eius. Propter quod peto ne deficiatis in tribulati
onibus meis pro vobis que est gloria vestra. Huius
rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri
ihesu christi. ex quo omnis paternitas in celo et in
terra nominatur ut det vobis secundum divitias
glorie sue virtute corroborari per spiritum eius
in interiorem hominem habitare christum per fidem in

cordibus vestris. In caritate radicati et fundati
ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis
que sit latitudo et longitudo et sublimi-
tas et profundum. Scire etiam supereminentem
scientie caritatem Christi ut impleamini in omnem
plenitudinem eius. Ei autem qui potens est omnia
facere superhabundanter quam petimus aut intel-
ligimus secundum virtutem que operatur in nobis
ipsi gloria in ecclesia et in Christo Ihesu in omnes genera-
tiones seculi seculorum amen. IIII

Obsecro itaque vos ego vinctus in domino:
ut digne ambuletis vocatione qua voca-
ti estis: cum omni humilitate et mansu-
etudine cum patientia: subportantes in-
vicem in caritate. Solliciti servare unitatem spiritus
in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus
sicut vocati estis in una spe vocationis vestre.
Unus dominus. una fides. unum baptisma. U-
nus deus et pater omnium qui super omnes
et per omnia et in omnibus nobis. Unicuique au-
tem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis
Christi. Propter quod dicit. Ascendens in altum
captivam duxit captivitatem: dedit dona
hominibus. Quod autem ascendit quid est nisi
quia et descendit primum in inferiores partes terre.
Qui descendit ipse est et qui ascendit super
omnes celos ut adimpleret omnia: et ipse
dedit quosdam quidem apostolos. quosdam autem
prophetas. alios vero evangelistas. alios autem pas-
tores et doctores ad consummationem sanctorum
in opus ministerii in edificationem corporis Christi
donec occurramus omnes in unitatem fidei
et agnitionis filii dei. In virum perfectum in men-
suram etatis plenitudinis Christi. ut iam non simus
parvuli fluctuantes et circumferamur omni
vento doctrine. in nequitia hominum in astutia
ad circumventionem erroris. Veritatem autem faci-
entes in caritate crescamus in illo per omnia
qui est caput noster Christus. ex quo totum
corpus compactum et conexum per omnem iunc-
turam subministrationis secundum operationem in men-
suram uniuscuiusque membri augmentum corpo-
ris facit in edificationem sui in caritate. Hoc
igitur dico et testificor in domino ut iam non ambu-
letis sicut gentes ambulant in vanitate sen-
sus sui. Tenebris obscuratum habentes intel-
lectum alienati a vita dei per ignorantiam que est
in illis. propter cecitatem cordis ipsorum qui des-
perantes semetipsos tradiderunt impudicicie in opera-
tionem immunditie omnis in avaritia. Vos autem
ita non didicistis Christum: si tamen illum audi-
distis. et in ipso edocti estis sicut est veritas in Ihesu.

Deponite vos secundum pristinam conversationem vete-
rem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris.
Renovamini autem spiritu mentis vestre. et indui-
te novum hominem qui secundum deum creatus est in
iustitia et sanctitate veritatis. Propter quod deponentes
mendacium. loquimini veritatem unusquis-
que cum proximo suo. quoniam sumus invicem membra.
Irascimini: et nolite peccare. Sol non occidat
super iracundiam vestram. Nolite locum dare dy-
abolo. Qui furabatur: iam non furetur. magis
autem laboret operando manibus suis quod bonum
est ut habeat unde tribuat necessitatem patienti-
bus. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si
quis bonus est ad edificationem fidei ut det gratiam
audientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum
dei in quo signati estis in diem redemptionis.
Omnis amaritudo et ira et indignatio. et clamor
et blasphemia tollatur a vobis cum omni ma-
litia. Estote autem invicem benigni. misericordes
donantes invicem sicut et deus in Christo dona-
vit nobis. V

Estote ergo imitatores dei sicut filii
karissimi. et ambulate in dilectione sicut et
Christus dilexit nos. et tradidit semetipsum pro
nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavi-
tatis. Fornicatio autem et omnis immunditia
aut avaritia nec nominetur in vobis sicut
decet sanctos. aut turpitudo aut stultilo-
quium. aut scurrilitas que ad rem non
pertinet. sed magis gratiarum actio. Hoc enim scito-
te intelligentes quod omnis fornicator aut
immundus aut avarus quod est idolorum servitus
non habet hereditatem in regno Christi et dei. Nemo
vos seducat inanibus verbis. propter hec enim ve-
nit ira dei in filios diffidentie. Nolite ergo
effici participes eorum. Eratis enim aliquan-
do tenebre: nunc autem lux in domino. Ut filii
lucis ambulate. Fructus autem lucis est in omni
bonitate et iustitia et veritate. probantes quod
sit beneplacitum deo. Et nolite communicare
operibus infructuosis tenebrarum. magis autem
redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis
turpe est et dicere. Omnia autem que arguuntur a
lumine manifestantur. Omne enim quod mani-
festatur lumen est. Propter quod dicit. Surge qui
dormis et exurge a mortuis. et illuminabit
te Christus. Videte itaque fratres: quomodo caute ambule-
tis: non quasi insipientes: sed ut sapientes.
Redimentes tempus: quoniam dies mali sunt.
Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligen-
tes que sit voluntas dei. Et nolite inebria-
ri vino in quo est luxuria: sed implemini

spiritu sancto loquentes vobismetipsis in psal-
mis et hymnis et canticis spiritualibus canti-
tes et psallentes in cordibus vestris domino. Gratias
agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri
ihesu christi deo et patri. Subiecti invicem in timo-
re christi. Mulieres viris suis subdite sint sic-
ut domino. quoniam vir caput est mulieris: sicut christus
caput est ecclesie. ipse salvator corporis eius.
Sed sicut ecclesia subiecta est christo: ita et mulieres
viris suis in omnibus. Viri diligite uxores
vestras sicut et christus dilexit ecclesiam: et tradidit
seipsum pro ea: ut illam sanctificaret mundans
lavacro aque in verbo vite. ut exhiberet ipse
sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam
aut rugam aut aliquid eiusmodi: sed ut
sit sancta et immaculata. Ita et viri debent
diligere uxores suas ut corpora sua. Qui su-
am uxorem diligit: seipsum diligit. Nemo
enim umquam carnem suam odio habuit. sed
magis nutrit eam et fovet sicut et christus ecclesiam:
quia membra sumus corporis eius. de carne ei-
us et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo
patrem et matrem suam: et adherebit uxori
sue: et erunt duo in carne una. Sacramen-
tum hoc magnum est. Ego autem dico in christo
et in ecclesia. Verumptamen et vos singuli unus-
quisque suam uxorem sicut seipsum diligat
uxor autem timeat virum. VI

Filii obedite parentibus vestris in domino. hoc
enim iustum est. Honora patrem tuum
et matrem tuam quod est mandatum primum in pro-
missione ut bene sit tibi. et sis longevus
super terram. Et patres nolite ad iracundiam
provocare filios vestros: sed educate illos in dis-
ciplina et correptione domini. Servi obedite do-
minis carnalibus cum omni timore et tre-
more et simplicitate cordis vestri sicut christo: non
ad oculum servientes quasi hominibus placen-
tes: sed ut servi christi: facientes voluntatem dei
ex animo cum bona voluntate servientes
sicut domino et non hominibus. Scientes quoniam unus-
quisque quodcumque fecerit bonum hoc recipiet
a domino sive servus sive liber. Et vos domini eadem
facite illis remittentes minas: scientes quia
et illorum et vester dominus est in celis: et personarum
acceptio non est apud eum. De cetero fratres confor-
tamini in domino et in potentia virtutis eius.
Induite armaturam dei ut possitis stare
adversus insidias diaboli. quia non est nobis collu-
ctatio adversus carnem et sanguinem: sed adver-
sus principes et potestates adversus mundi
rectores tenebrarum harum contra spiritualia
nequitie in celestibus. Propterea accipite armatu-
ram dei ut possitis resistere in die malo: et in omnibus
perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros
in veritate: et induti loricam iustitie. et calci-
ati pedes in preparatione evangelii pacis. in omnibus
sumentes scutum fidei in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea extinguere. Et galeam
salutis assumite. et gladium spiritus quod est ver-
bum dei. per orationem omnem et obsecrationem
orantes omni tempore in spiritu. et in ipso vigi-
lantes. et in omni instantia et obsecratione
pro omnibus sanctis et pro me. ut detur mihi sermo
in apertione oris mei cum fiducia notum fa-
cere evangelii misterium. pro quo legatione fun-
gor in catena: ita ut in ipso audeam prout
oportet me loqui. Ut autem et vos sciatis que
circa me sunt quid agam. omnia nota vobis
faciet Tychicus karissimus frater et fidelis minis-
ter in domino: quem misi ad vos in hoc ipsum
ut cognoscatis que circa nos sunt. et con-
soletur corda vestra. Pax fratribus et caritas cum
fide a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratia cum
omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum
in incorruptione amen.

Philippenses sunt macedones.
hii accepto verbo veritatis perstite-
runt in fide. nec receperunt falsos
apostolos. hos apostolus collaudat scribens
eis a roma de carcere per epafroditum.

Paulus et Timo-
theus servi ihesu
christi omnibus
sanctis in christo
ihesu qui sunt
philippis cum
episcopis et diaconi-
bus. Gratia vobis
et pax a deo patre
nostro et domino ihesu
christo. Gratias ago deo meo in omni
memoria vestri semper in cunctis
orationibus meis: pro omnibus vobis
cum gaudio deprecationem faciens
super communicatione vestra in evangeli-
o christi: a prima die usque nunc con-
fidens hoc ipsum. quia qui cepit
in vobis bonum opus perficiet usque
in diem christi ihesu. Sicut est mihi ius-
tum hoc sentire pro omnibus vobis
eo quod habeam in corde vos: et in

uinculis meis et in defensione et in confir
matione euangelii socios gaudii mei omnes
uos esse. Testis enim mihi est deus quomodo cupiam uos
omnes in uisceribus ihesu christi. Et hoc oro ut caritas
uestra magis ac magis habundet in omni scien
tia et in omni sensu ut probetis potiora ut si
tis sinceres et sine offensa in diem christi repleti
fructu iustitie per ihesum christum in gloriam et lau
dem dei. Scire autem uos uolo fratres quia que circa
me sunt magis ad profectum uenerunt euan
gelii ita ut uincula mea manifesta fierent
in christo in omni pretorio et in ceteris omnibus
et plures e fratribus in domino confidentes in uin
culis meis habundantius auderent sine timo
re uerbum dei loqui. Quidam quidem et propter in
uidiam et contentionem quidam autem et
propter bonam uoluntatem christum predicant. Quidam
ex caritate scientes quoniam in defensionem euan
gelii positus sum. Quidam autem ex contenti
one christum annuntiant non sincere existiman
tes pressuram se suscitare uinculis meis. Quid
enim? Dum omni modo siue per occasionem siue
per ueritatem christus annuntietur: et in hoc gaudeo
sed et gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proueniet
in salutem per uestram orationem et subministra
tionem spiritus ihesu christi secundum expectationem et spem
meam quia in nullo confundar sed in omni
fiducia sicut semper et nunc magnificabitur
christus in corpore meo siue per uitam siue per
mortem. Michi enim uiuere christus est et mori
lucrum. Quod si uiuere in carne hic mihi fructus o
peris est: et quid eligam ignoro. Coartor autem
e duobus desiderium habens dissolui et esse cum
christo multo magis melius. permanere autem in car
ne necessarium est propter uos. Et hoc confidens
scio quia manebo et permanebo omnibus uobis
ad profectum uestrum et gaudium fidei ut gra
tulatio uestra habundet in christo ihesu in me per
meum aduentum iterum ad uos. Tantum
digne euangelio christi conuersamini ut siue
cum uenero et uidero uos siue absens au
diam de uobis quia statis in uno spiritu u
nanimes conlaborantes fide euangelii et
in nullo terreamini ab aduersariis que est illis
causa perditionis uobis autem salutis. Et hoc a
deo quia uobis donatum est pro christo non solum
ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patia
mini. Idem certamen habentes quale et uidistis
in me et nunc audistis de me. II
Si qua ergo consolatio in christo si quod
solatium caritatis si qua societas spiritus
si qua uiscera miserationis implete gaudium
meum ut idem sapiatis eandem caritatem
habentes unanimes idipsum sentientes. Nichil per
contentionem neque per inanem gloriam sed in humi
litate superiores sibi inuicem arbitrantes
non que sua sunt singuli considerantes sed et
que aliorum. Hoc enim sentite in uobis
quod et in christo ihesu. Qui cum in forma dei esset
non rapinam arbitratus est esse se equalem
deo sed semetipsum exinaniuit formam serui
accipiens. In similitudinem hominum factus
est et habitu inuentus ut homo. Humi
liauit semetipsum factus obediens usque
ad mortem: mortem autem crucis. Propter
quod et deus illum exaltauit et donauit illi
nomen quod est super omne nomen ut in
nomine ihesu omne genu flectatur celes
tium terrestrium et infernorum et omnis
lingua confiteatur quia dominus ihesus christus in glo
ria est dei patris. Itaque karissimi fratres mei sicut sem
per obedistis non in presentia mei tantum sed
multo magis nunc in absentia mea cum
metu et tremore uestram salutem operami
ni. Deus est enim qui operatur in uobis et uel
le et perficere pro bona uoluntate. Omnia autem
facite sine murmurationibus et hesitationibus
ut sitis sine querela et simplices filii dei
sine reprehensione in medio nationis pra
ue et peruerse inter quos lucetis sicut lumina
ria in mundo: uerbum uite continentes ad
gloriam meam in die christi. Quia non in uacuum
cucurri neque in uacuum laboraui. Sed
et si immolor supra sacrificium et obsequium
fidei uestre gaudeo et congratulor omnibus uobis
Idipsum autem et uos gaudete et congratula
mini mihi. Spero autem in domino ihesu timotheum
cito me mittere ad uos ut et ego bono animo
sim cognoscens que circa uos sunt. Nemi
nem enim habeo tam unanimem qui since
ra affectione pro uobis sollicitus sit. Omnes enim
que sua sunt querunt non que sunt ihesu christi.
Experimentum autem eius cognoscite quoniam sicut
patri filius mecum seruiuit in euangelio. Hunc
igitur spero me mittere ad uos mox ut uidero que
circa me sunt. Confido autem in domino quoniam
et ipse ueniam ad uos cito. Necessarium autem existimaui
epaphroditum fratrem et cooperatorem et commili
tonem meum uestrum autem apostolum et ministrum
necessitatis mee mittere ad uos. Quoniam quidem omnes
uos desiderabat et mestus erat propterea quod audie
ratis illum infirmatum. Nam infirmatus est
usque ad mortem sed deus misertus est eius. Non
solum autem eius uerum etiam et mei ne tristi

tia super tristitiam haberem. Festinantius er-
go misi illum ut viso illo iterum gaudeatis
et ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum
cum omni gaudio in domino et eiusmodi cum
honore habetote. quoniam propter opus christi usque ad
mortem accessit tradens animam suam ut
impleret id quod ex vobis deerat erga meum
obsequium. III.
De cetero autem fratres mei gaudete in domino.
eadem vobis scribere michi quidem non pigrum
vobis autem necessarium. Videte canes. videte malos
operarios videte concisionem. Nos enim sumus
circumcisio qui spiritu dei servimus et gloriamur in
christo ihesu et non in carne fiduciam habentes.
quamquam et ego habeam fiduciam in carne. Si
quis alius videtur confidere in carne. ego ma-
gis circumcisus octava die ex genere israel de
tribu beniamyn. hebreus ex hebreis secundum le-
gem. phariseus secundum emulationem persequens
ecclesiam dei. secundum iustitiam que in lege est con-
versatus sine querela. sed que michi fuerunt lucra
hec arbitratus sum propter christum detrimentum. Ve-
rumptamen existimo omnia detrimentum esse propter
eminentem scientiam ihesu christi domini nostri. propter quem
omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora
ut christum lucri faciam et inveniar in illo
non habens meam iustitiam que ex lege est sed il-
lam que ex fide est christi ihesu que ex deo est iusti-
tia in fide ad cognoscendum illum. et vir-
tutem resurrectionis eius et societatem passio-
num illius: configuratus morti eius. Si quo-
modo occurram ad resurrectionem que est ex mor-
tuis. Non quod iam acceperim aut iam perfectus
sim. Sequor autem si quomodo comprehendam in quo
et comprehensus sum a christo ihesu. Fratres ego me
non arbitror comprehendisse. Unum autem que quidem
retro sunt obliviscens ad ea vero que sunt
priora extendens me ipsum ad destinatum perse-
quor bravium superne vocationis dei in christo
ihesu. Quicumque ergo perfecti sumus
hoc sentiamus. et si quid aliter sapitis et
hoc vobis deus revelavit. Verumptamen ad quod
pervenimus ut idem sapiamus et in eadem
permaneamus regula. Imitatores mei esto-
te fratres et observate eos qui ita ambulant si-
cut habetis formam nostram. Multi enim ambu-
lant quos sepe dicebam vobis. nunc autem et
flens dico inimicos crucis christi. quorum finis
interitus quorum deus venter est. et gloria in con-
fusione ipsorum qui terrena sapiunt. Nostra autem
conversatio in celis est. unde etiam salvatorem
expectamus dominum nostrum ihesum christum qui re-
formabit corpus humilitatis nostre configu-
ratum corpori claritatis sue secundum operationem
qua possit etiam subicere sibi omnia. IIII.
Itaque fratres mei karissimi et desideratissimi
gaudium meum et corona mea. sic
state in domino karissimi. Euchodiam rogo et sinti-
cen deprecor id ipsum sapere in domino. Etiam rogo et te
germane compar adiuva illas que mecum labo-
raverunt in evangelio: cum clemente et ceteris
adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro
vite. Gaudete in domino semper iterum dico
gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.
Dominus prope est. Nichil solliciti sitis. sed in omni
oratione et obsecratione cum gratiarum acti-
one petitiones vestre innotescant apud deum.
Et pax dei que exsuperat omnem sensum cus-
todiat corda vestra et intelligentias vestras in
christo ihesu. De cetero fratres quecumque sunt vera
quecumque pudica. quecumque sancta. quecumque ama-
bilia. quecumque bone fame. si qua virtus.
si qua laus discipline hec cogitate que et
didicistis et accepistis et audistis. et vidis-
tis in me. Hec agite. et deus pacis erit vobiscum.
Gavisus sum autem in domino vehementer quoniam
tandem aliquando refloruistis pro me sentire si-
cut et sentiebatis. occupati autem eratis. non
quasi propter penuriam dico. Ego autem didici
in quibus sum sufficiens esse. Scio et humilia-
ri. scio et habundare. ubique et in omnibus insti-
tutus sum. et saciari. et esurire. et habunda-
re et penuriam pati. Omnia possum in eo qui
me confortat. Verumptamen bene fecistis commu-
nicantes tribulationi mee. Scitis autem et vos
philippenses quod in principio evangelii quando pro-
fectus sum a macedonia nulla michi ecclesia com-
municavit in ratione dati et accepti nisi
vos soli. quia et thesalonicam semel et bis
in usum michi misistis. Non quia quero datum
sed requiro fructum habundantem in ratione
vestra. Habeo autem omnia et habundo. Re-
pletus sum acceptis ab epaphrodito que
misistis michi in odorem suavitatis hostiam
acceptam placentem deo. Deus autem meus
impleat omne desiderium vestrum secundum divici-
as suas in gloria. in christo ihesu. Deo autem et patri
nostro gloria in secula seculorum amen. Sa-
lutate omnem sanctum in christo ihesu. Salu-
tant vos omnes qui mecum sunt fratres. Sa-
lutant vos omnes sancti. maxime autem qui
de cesaris domo sunt. Gratia domini nostri ihesu christi
cum spiritu vestro amen.

Colosenses et hii sicut laodi
censes sunt asiani. et ipsi preuen
ti erant a pseudo apostolis. nec i
ad hos accessit apostolus. sed et hos per
epistolam recorrigit. Audierant enim uerbum
ab archippo qui et ministerium in eos accepit.
Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab ephe
so per tithicum diaconem et onosimum acolitum.

Paulus apostolus
xpi ihu per uolun
tatem dei et ti
motheus frater his
qui sunt colo
sis sanctis et fideli
bus fratribus in xpo
ihu. Gratia uobis
et pax a deo patre
nostro. Gratias agimus
deo et patri domini nostri ihu xpi semper
pro uobis orantes. audientes fidem
uestram in xpo ihu et dilectionem
quam habetis in sanctos omnes, propter
spem que reposita est uobis in celis
quam audistis in uerbo ueritatis
euangelii quod peruenit ad uos. si
cut et in uniuerso mundo est et fru
ctificat et crescit. sicut in uobis
ex ea die qua audistis et cog
nouistis gratiam dei in ueritate. sicut
didicistis ab epafra karissimo et con
seruo nostro qui est fidelis pro uobis minis
ter xpi ihu. qui etiam manifesta
uit nobis dilectionem uestram in spiritu.
Ideo et nos ex qua die audiuimus
non cessamus pro uobis orantes et po
stulantes ut impleamini agni
tione uoluntatis eius in omni
sapientia et intellectu spirituali. ut ambule
tis digne deo per omnia placentes in omni
opere bono fructificantes et crescentes in scientia
dei. In omni uirtute confortati secundum potenti
am claritatis eius. In omni patientia et lon
ganimitate cum gaudio. Gratias agentes deo
patri qui dignos nos fecit in partem sortis
sanctorum in lumine. qui eripuit nos de po
testate tenebrarum et transtulit in regnum
filii dilectionis sue. in quo habemus redemp
tionem et remissionem peccatorum qui est y
mago dei inuisibilis primogenitus omnis crea
ture. quia in ipso condita sunt uniuersa in celis
et in terra uisibilia et inuisibilia. siue throni
siue dominationes siue principatus siue po
testates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt
et ipse est ante omnes. et omnia in ipso con
stant. et ipse est caput corporis ecclesie qui est
principium primogenitus ex mortuis. ut
sit in omnibus ipse primatum tenens. quia in ipso
complacuit omnem plenitudinem habitare
et per eum reconciliari omnia in ipsum paci
ficans per sanguinem crucis eius siue que in
terris sunt siue que in celis. Et uos cum esse
tis aliquando alienati et inimici sensu in operibus
malis. nunc autem reconciliauit in corpore car
nis eius per mortem exhibere uos sanctos et
inmaculatos et irreprehensibiles coram ipso
si tamen permanetis in fide fundati et sta
biles et inmobiles a spe euangelii quod audi
stis quod predicatum est in uniuersa creatura
que sub celo est. cuius factus sum ego paulus
minister. qui nunc gaudeo in passionibus
pro uobis. et adimpleo ea que desunt passio
num xpi in carne mea, pro corpore eius quod est eccle
sia. cuius factus sum ego minister secundum dispen
sationem dei que data est michi in uobis. ut imple
am uerbum dei misterium quod absconditum fu
it a seculis et generationibus. Nunc autem ma
nifestum est sanctis eius quibus uoluit deus
notas facere diuitias glorie sue sacramenti
huius in gentibus quod est xpus in uobis. spes glorie quem
nos adnuntiamus corripientes et docentes omnem
hominem in omni sapientia. ut exhibeamus
omnem hominem perfectum in xpo ihu. in quo
et laboro certando secundum operationem eius quam
operatur in me in uirtute. II

Volo enim uos scire qualem sollicitudi
nem habeam pro uobis et pro his qui sunt
laodicie. et quicumque non uiderunt faciem meam
in carne. ut consolentur corda ipsorum instruc
ti in caritate. et in omnes diuitias plenitudinis
intellectus in agnitione misterii dei patris ihu
xpi in quo sunt omnes thesauri sapientie et
scientie absconditi. Hoc autem dico ut nemo uos
decipiat in sublimitate sermonum. Nam et si
corpore absens sum. sed spiritu uobiscum sum.
gaudens et uidens ordinem uestrum. et firma
mentum eius que in xpo est fidei uestre. Sicut ergo
accepistis xpm ihm dominum nostrum in ipso am
bulate radicati et superedificati in ipso et con
firmati fide sicut et didicistis habundantes
in illo in gratiarum actione. Videte ne quis
uos decipiat per philosophiam et inanem
fallaciam secundum traditionem hominum. secundum
elementa mundi et non secundum xpm. quia in

ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis: in quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis: sed in circumcisione Christi. consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis Dei qui suscitavit illum a mortuis. et vos cum mortui essetis in delictis et preputio carnis vestre convivificavit cum illo: donans vobis omnia delicta: delens quod adversum nos erat chirographum decreti quod erat contrarium nobis. et ipsum tulit de medio affigens illud cruci: expolians principatus et potestates transduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi. aut neomenie aut sabbatorum que sunt umbra futurorum corpus autem Christi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis sue. et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum Dei. Si autem mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi. quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis. ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis que sunt omnia in interitu ipso usu secundum precepta et doctrinas hominum. que sunt quidem rationem habentia sapientie in superstitione et humilitate. et non ad parcendum corpori. non in honore aliquo ad saturitatem carnis. III

Igitur si consurrexistis cum Christo que sursum sunt querite ubi Christus est in dextera Dei sedens. Que sursum sunt sapite non que super terram. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate igitur membra que sunt super terram. fornicationem. immunditiam. libidinem. concupiscentiam malam. et avaritiam que est simulacrorum servitus. propter quod venit ira Dei super filios diffidentie in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia. iram indignationem malitiam blasphemiam. turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem Dei secundum imaginem eius qui creavit eum. ubi est masculus et femina. non gentilis et iudeus. circumcisio et preputium. barbarus et scita. servus et liber. sed omnia in omnibus Christus. Induite ergo vos sicut electi Dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatem. humilitatem. modestiam patientiam supportantes invicem et donantes vobismetipsis. si quis adversus aliquem habet querelam sicut et Dominus donavit vobis ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habete quod est vinculum perfectionis. et pax Christi exultet in cordibus vestris. in qua et vocati estis in uno corpore. et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis habundanter. in omni sapientia docentes et commonentes vosmetipsos psalmis hymnis canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris. Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere. omnia in nomine Domini nostri Ihesu Christi facite. gratias agentes Deo et Patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet in Domino. Viri diligite uxores vestras et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus per omnia hoc est enim placitum in Domino. Patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros ut non pusillanimo fiant. Servi obedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes quasi hominibus placentes: sed in simplicitate cordis timentes Deum. Quodcumque facitis ex animo operamini sicut Domino et non hominibus scientes quod a Domino accipietis retributionem hereditatis: in Domino Christo servite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit: et non est personarum acceptio apud Deum. Domini quod iustum est et equum servis prestate. scientes quod et vos Dominum habetis in celo.

Orationi instantes. vigilantes IIII in ea. in gratiarum actione orantes simul et pro nobis: ut Deus aperiat ostium nobis sermonis ad loquendum misterium Christi. propter quod etiam vinctus sum: ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus: ut sciatis quomodo vos oporteat unicuique respondere. Que circa me sunt omnia vobis nota faciet Tichicus karissimus frater et fidelis minister et conservus in Domino quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat que circa vos sunt et consoletur corda vestra cum Onesimo karissimo et fideli fratre qui est ex vobis. Omnia que hic aguntur nota facient vobis. Salutat vos

Aristarchus concaptivus meus et Marchus consobrinus Barnabe de quo accepistis mandata: si venerit ad vos excipite illum. Et Ihesus qui dicitur Iustus: qui sunt ex circumcisione. Hii soli sunt adiutores mei in regno dei qui michi fuerunt solatio. Salutat vos Epafras qui ex vobis est servus Christi Ihesu semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodicie et qui Ierapoli. Salutat vos Lucas medicus karissimus et Demas. Salutate fratres qui sunt Laodicie et Nympham et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur: et eam que Laodicensium est vos legatis. Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti a domino ut illud impleas. Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia domini nostri Ihesu Christi vobiscum. Amen.

Explicit epistola ad Colossenses. Incipit argumentum in epistolam ad Thessalonicenses.

Thessalonicenses sunt Macedones. Hii accepto verbo veritatis perstiterunt in fide et in persecutione civium suorum; preterea nec receperunt falsos apostolos, nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab Athenis per Tychicum diaconem et Onesimum acolitum.

Incipit epistola ad Thessalonicenses.

Paulus et Silvanus et Thimotheus ecclesie Thesalonicensium in deo patre et domino Ihesu Christo: gratia vobis et pax. Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, memores operis fidei vestre et laboris et caritatis et sustinentie spei domini nostri Ihesu Christi ante deum et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti a deo electionem vestram: quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in Spiritu sancto et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio Spiritus sancti, ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in Macedonia et in Achaia, sed in omni loco fides vestra que est ad deum profecta est, ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos, et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo vivo et vero, et expectare filium eius de celis quem suscitavit a mortuis Ihesum qui eripuit nos ab ira ventura.

II

Nam et ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit, sed ante passi multa et contumeliis affecti sicut scitis in Philippis, fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de immunditia neque in dolo, sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium, ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis, neque in occasione avaritie; deus testis est. Neque querentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis, cum possemus oneri esse ut Christi apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos; ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras, quoniam karissimi nobis facti estis. Memores enim estis fratres laboris nostri et fatigationis: nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus, predicavimus enim in vobis evangelium dei. Vos testes estis et deus quam sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuimus, sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos deprecantes vos et consolantes testificati sumus, ut ambularetis digne deo qui vos vocavit in suum regnum et gloriam. Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum dei, qui operatur in vobis qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in Iudea in Christo Ihesu, quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a Iudeis, qui et dominum occiderunt Ihesum et prophetas, et nos persecuti sunt, et deo non placent, et omnibus hominibus adversantur, prohibentes nos gentibus loqui ut salve fiant, ut impleant peccata

illa semper. pervenit enim ira dei super illos
usque in finem. Nos autem fratres desolati a vobis
ad tempus hore aspectu non corde habundan-
tius festinavimus faciem vestram videre cum
magno desiderio. quoniam voluimus venire ad vos
ego quidem paulus et semel et iterum. sed im-
pedivit nos sathanas. Que est enim nostra
spes aut gaudium aut corona glorie? nonne
et vos ante deum nostrum ihesum christum estis in
adventu eius. Vos enim estis gloria nostra
et gaudium. III

Propter quod non sustinentes amplius
placuit nobis remanere athenis solis. et mi-
simus thimotheum fratrem nostrum et ministrum
dei in euangelio christi ad confirmandos vos
et exhortandos pro fide vestra: ut nemo movea-
tur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod
in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos
essemus predicabamus vobis passuros nos tri-
bulationes. sicut et factum est et scitis. Propterea
et ego amplius non sustinens: misi ad cog-
noscendam fidem vestram. ne forte tempta-
verit vos his qui temptat et inanis fiat la-
bor noster. Nunc autem veniente timotheo ad nos
a vobis: et adnuntiante nobis fidem et caritatem
vestram. et quia memoriam nostri habetis bo-
nam semper desiderantes nos videre. sicut et nos
quoque vos ideo consolati sumus fratres in
vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per
vestram fidem. quoniam nunc vivimus si vos statis
in domino. Quam enim gratiarum actionem possu-
mus deo retribuere pro vobis in omni gaudio
quo gaudemus propter vos ante deum nostrum noc-
te et die habundantius orantes ut videa-
mus faciem vestram. et compleamus ea que
sunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater noster
et dominus ihesus christus dirigat viam nostram ad vos
Vos autem dominus multiplicet. et habundare fa-
ciat caritatem vestram invicem et in omnes
quemadmodum et nos in vobis ad confirmanda
corda vestra sine querela in sanctitate ante
deum et patrem nostrum. in adventu domini nostri
ihesu christi cum omnibus sanctis eius amen.

De cetero ergo fratres rogamus IIII
in domino ihesu ut quemadmodum accepis-
tis a nobis: quomodo vos oporteat ambulare et
placere deo sicut et ambulatis ut habundetis
magis. Scitis enim que precepta dederim
vobis per dominum ihesum. Hec est enim voluntas
dei sanctificatio vestra ut abstineatis vos a
fornicatione. ut sciat unusquisque suum
vas possidere in sanctificatione et honore.
non in passione desiderii sicut et gentes que
ignorant deum. et ne quis supergrediatur ne-
que circumveniat in negotio fratrem suum. quoniam
vindex est deus de his omnibus sicut predixi-
mus vobis et testificati sumus. Non enim vo-
cavit nos deus in inmunditiam sed in sancti-
ficationem. Itaque qui hec spernit: non hominem
spernit sed deum qui etiam dedit spiritum suum in nobis
De caritate autem fraternitatis non necesse habemus
scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis ut
diligatis invicem. et enim facitis illud in om-
nes fratres in universa macedonia. Rogamus autem
vos omnes fratres ut habundetis magis
et operam detis ut quieti sitis. et ut vestrum ne-
gotium agatis et operemini manibus vestris si-
cut precepimus vobis. et ut honeste ambule-
tis ad eos qui foris sunt. et nullius aliquid
desideretis. Nolumus autem vos ignorare fratres
de dormientibus ut non contristemini sicut
et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod
ihesus mortuus est et resurrexit: ita et deus eos
qui dormierunt per ihesum adducet cum eo. Hoc
enim vobis dicimus in verbo domini quia nos qui
vivimus qui residui sumus in adventum domini
non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse
dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo: et mortui qui in christo
sunt resurgent primi. Deinde nos qui vi-
vimus qui relinquimur: simul rapiemur
cum illis in nubibus obviam christo in aera
et sic semper cum domino erimus. Itaque conso-
lamini invicem in verbis istis. V

De temporibus autem et momentis fratres:
non indigetis ut scribam vobis. Ipsi enim
diligenter scitis quia dies domini sicut fur in
nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax
et securitas: tunc repentinus eis superveniet
interitus sicut dolor in utero habenti et non effu-
gient. Vos autem fratres non estis in tenebris
ut vos dies illa tamquam fur comprehendat.
Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei
Non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non
dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus et
sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte dor-
miunt. et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt.
Nos autem qui diei sumus sobrii simus: indu-
ti loricam fidei et caritatis. et galeam spem
salutis. Quoniam non posuit nos deus in iram sed
in adquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum
qui mortuus est pro nobis ut sive vi-
gilemus sive dormiamus: simul cum illo
vivamus. Propter quod consolamini in-

iuicem et edificate ad alterutrum sicut et fa
citis. Rogamus aūt uos fratres ut noūitis
eos qui laborant int̄ uos. et p̄sunt uob̄ in
dn̄o et monent uos ut habeatis illos ha
bundantius in caritate. p̄pt̄ opus illoꝝ
pacem habete cum eis. Rogamus aūt uos
fratres corripite inquietos consolamini
pusillanimes. suscipite infirmos. patien
tes estote ad omnes. Videte nequis malū
p malo alicui reddat. s; semper qđ bonū ē
sectamini inuicem et in omnes. Semper
gaudete sine intermissione orate in oīb;
grās agite. h̄ est enim uoluntas dī i xp̄o
ih̄u in omnib; uob̄. Spm̄ nolite extinguere.
p̄phias nolite sp̄nere. Oīa aūt p̄ba
te quod bonum est tenete. ab omni spē
cie mala abstinete uos. Ip̄e autem deus pa
cis sanctificet uos p omnia. et integer sp̄s
ur̄ et anima et corpus sine querela i ad
uentu dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i suetur. Fidelis ē
deus qui uocauit nos qui etiam faciet
fratres. orate p nob̄. Salutate fratres oīs
in osculo sancto. Adiuro uos p dn̄m ut
legatur ep̄la hec omnib; sanctis et frīb;
Grā dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i uob̄ amen. Incip̄ ep̄la
prima ad thessal. Incip̄ argūm i sca ep̄lam

Ad thesalonicenses ad thessal-
sam scribit ap̄ls et notum fa
cit eis de temporib; nouissi
et de aduentu adūsarij et
de destructione eius scribit
hanc ep̄lam ab athenis p titum dyaconē
et onesimū acolitum. Incip̄ ep̄ ij ad thes-

Paulus et siluan̄
et timotheus ecc̄e
thesalonicensiū
in deo patre nr̄o
et dn̄o ih̄u xp̄o.
Grā uob̄ et pax a dō
patre nr̄o et dn̄o
ih̄u xp̄o. Grās age
debemus deo sēp
p uob̄ fratres. ita
ut dignum est. qm̄ sup cres
cit fides ur̄a. et habundat ca
ritas uniuscuiusq; omniū
ur̄m inuicem. ita ut et nos ip̄i
in uob̄ gloriemur in eccl̄is dei
p patientia ur̄a et fide in oīb;
p̄secutōnib; ur̄is et in tribu
latōnib; quas sustinetis in
exemplum iusti iudicij dei.

ut digni habeamini in regno dei, p quo p̄a
timini. Si tn̄ iustum est apud deum retri
buere tribulatōnē hiis qui uos tribulāt
et uob̄ qui tribulamini requiem nob̄cum
in reuelatōne dn̄i ih̄u xp̄i de celo cum ā
gelis uirtutis eius. in flāma ignis dātis
uindictam hiis qui nō nou̇nt deum. et
qui nō obediunt euangelio dn̄i nr̄i ih̄u
xp̄i qui penas dabunt in int̄itu et̄nas a fa
cie dn̄i et gloria uirtutis eius. Cum uene
rit glorificari in sanctis suis et admirabi
lis fieri in omnib; qui crediderunt. quia cre
ditum est testimoniū nr̄m sup uos i die
illo. in quo etiam oramus semp p uobis
ut dignetur uos uocatione sua dn̄s nr̄. et
impleat omnem uoluntatem bonitatis
et opus fidei in uirtute ut clarificetur
nom̄ dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i in uob̄. et uos in illo s̄
grām dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i.

II

Rogamus aūt uos fratres p aduentū
dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i et nr̄e congregatōnis
in ip̄m ut non cito moueamini a suo sē
su neq; terreamini neq; p sp̄m neq; p s̄monē neq;
p ep̄lam tanquam p nos missam. q̄si instet
dies dn̄i. Nequis uos seducat ullo modo
qm̄ nisi uenerit discessio primū et reue
latus fuit homo peccati filius p̄ditionis
qui aduersatur et extollitur supra omne
qđ dicitur deus. aut qđ colitur ita ut i tem
plo dei sedeat ostendens se tanquam sit
deus. Non retinetis qđ cum adhuc essem
uobiscum apud uos h̄ dicebam uob̄. Et nunc
quid detineat scitis ut reueletur in suo
tempore. Nam misterium iam operatur
iniquitatis ut qui tenet nūc teneat donec
de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille in
iquus quem dn̄s ih̄c xp̄c interficiet sp̄u o
ris sui. et destruet illustratōnem aduentus
eius cuius est aduentus s̄m opatōnem
sathane. in omni uirtute et signis et p̄di
giis mendacib; et in omni seductōne in
iquitatis hiis qui pereunt. eo qđ caritatem
ueritatis nō receperunt ut salui fierent. Et
ideo mittet illis deus opatōnem erroris
ut credant mendacio. ut iudicentur oēs
qui nō crediderunt ueritati. s; consenser̄
iniquitati. Nos aūt debemus debemus grā
tias agere deo semp p uob̄ fratres dilecti a dō
qđ elegit nos deus primitias in salutē et
sanctificatōem sp̄s et fide ueritatis i qua
et uocauit nos p euangelium nr̄m et i ad
quisitōnē glorie dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Itaq;

fratres state et tenete traditiones quas i
didicistis siue per sermonem siue per epistolam nostram.
Ipse autem dominus noster ihesus christus et deus pater noster qui di
lexit nos et dedit consolationem eternam
et spem bonam in gratia exortetur corda vestra
et confirmet in omni opere et sermone bono
De cetero fratres orate pro nobis III
ut sermo dei currat et clarificetur sicut
et apud vos et ut liberemur ab importu
nis et malis hominibus. non enim omnium est
fides. fidelis autem dominus est qui confirma
bit vos et custodiet a malo. Confidimus
autem de vobis fratres in domino quoniam quecumque vobis
precipimus et facitis et facietis. Dominus autem
dirigat corda vestra in caritate dei et patien
tia christi. Denuntiamus autem vobis fratres in no
mine domini nostri ihesu christi ut subtrahatis vos
ab omni fratre ambulante inordinate
et non secundum traditionem quam acceperunt
a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat
imitari nos quoniam non inquieti fuimus inter
vos neque panem gratis manducavimus ab
aliquo. sed in labore et fatigatione nocte
et die operantes ne quem vestrum gravaremus
non quasi non habuerimus potestatem
sed ut nosmetipsos formam daremus vobis
ad imitandum nos. Nam et cum essemus
apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si quis
non vult operari nec manducet. Audivimus
autem inter vos quosdam ambulantes inqui
ete nichil operantes sed curiose agentes. his
autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obse
cramus in domino ihesu christo: ut cum silentio o
perantes suum panem manducent. Vos autem fratres
nolite deficere bene facientes. Quod si quis non
obedient verbo nostro per epistolam hunc nota
te et non commisceamini cum illo ut confunda
tur. Et nolite quasi inimicum existimare
sed corripite ut fratrem. Ipse autem deus pacis det
vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus
sit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli quod signum in omni epistola ita scribo. Gratia
domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

Explicit epistola II. ad thessal. Incipit argumentum in
epistola ad timotheum.

Timotheum instruit et do
cet de ordinatione episcopatus et
diaconii et omnis ecclesiastice
discipline scribens ei a laodi
cia. .....

Explicit. Incipit epistola ad timotheum.

Paulus apostolus christi
ihesu secundum imperium
dei salvatoris
nostri ihesu christi spei
nostre thimotheo
dilecto filio in
fide. gratia et misericordia
et pax a deo patre
et christo ihesu domino
sicut rogavi te
ut remaneres
ephesi cum irem in macedo
niam ut denuntiares quibusdam
ne aliter docerent neque intenderent
fabulis et genealogiis intermi
natis. que questiones prestant
magis quam edificationem dei que est in
fide. Finis autem precepti est cari
tas de corde puro et conscientia bona
et fide non ficta. A quibus quidam
aberrantes conversi sunt in vanum
loquium. volentes esse legis docto
res: non intelligentes neque que loqu
untur neque de quibus affirmant. Scimus
autem quia bona est lex: si quis ea
legitime utatur. Sciens hoc quia
iusto lex non est posita sed iniustis
et non subditis. impiis et peccato
ribus sceleratis et contaminatis. patricidis et
matricidis. homicidis. fornicariis. mascu
lorum concubitoribus. plagiariis. menda
cibus et periuris. et si quid aliud sane doctrine
adversatur. que est secundum evangelium glorie bea
ti dei quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me
confortavit in christo ihesu domino nostro. quia fidelem
me existimavit ponens in ministerio qui prius
fui blasphemus et persecutor et contume
liosus. sed misericordiam consecutus sum quia ig
norans feci in incredulitate. Superhabun
davit autem gratia domini nostri cum fide et dilectio
ne que est in christo ihesu. Fidelis homo et omni
acceptione dignus. quia christus ihesus venit in
hunc mundum peccatores salvos facere. quorum
primus sum. sed ideo misericordiam consecutus sum
ut in me primum ostenderet christus omnem patien
tiam ad informationem eorum qui credituri
sunt illi in vitam eternam. Regi autem se
culorum immortali invisibili soli deo honor
et gloria in secula seculorum amen. Hoc pre
ceptum commendo tibi fili timothee secundum precedentes
in te prophetias: ut milites in illis bonam
militiam habens fidem et bonam conscientiam quam

quidam repellentes circa fidem naufraga-
verunt ex quibus est hymeneus et alexander
quos tradidi sathane ut discant non blas-
phemare. II
Obsecro igitur primum omnium fieri ob-
secrationes postulationes gratiarum acti-
ones pro omnibus hominibus, pro regibus et omnibus
qui in sublimitate constituti sunt ut quietam
et tranquillam vitam agamus in omni
pietate et castitate. Hoc enim bonum est et
acceptum coram salvatore nostro deo qui omnes
homines vult salvos fieri et ad agnitionem
veritatis venire. Unus enim deus, unus et
mediator dei et hominum homo christus ihesus qui
dedit semetipsum redemptionem pro omnibus
cuius testimonium temporibus suis confir-
matum est. In quo positus sum ego predica-
tor et apostolus. Veritatem dico in christo non mentior
doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo
viros orare in omni loco levantes puras
manus sine ira et disceptatione. Similiter
et mulieres in habitu ornato cum verecundia
et sobrietate ornantes se non in tortis crini-
bus aut auro aut margaritis vel veste pre-
ciosa, sed quod decet mulieres promittentes pieta-
tem per opera bona omnia. Mulier in silentio
discat cum omni subiectione. Docere autem
mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed
esse in silentio. Adam enim primus formatus
est, deinde eva; sed et adam non est seductus,
mulier autem seducta in prevaricatione fuit.
Salvabitur autem per filiorum generationem si per-
manserit in fide et dilectione et sanctificati-
one cum sobrietate. III
Fidelis sermo. Si quis episcopatum desiderat bo-
num opus desiderat. Oportet ergo irrepre-
hensibilem esse unius uxoris virum pudi-
cum sobrium prudentem ornatum hospi-
talem doctorem non vinolentum non percusso-
rem sed modestum non litigiosum non cupi-
dum suae domui bene prepositum filios haben-
tem subditos cum omni castitate. Si quis autem
domui sue preesse nescit quomodo ecclesie dei diligen-
tiam habebit? Non neophitum ne in superbi-
am elatus in iudicium incidat diaboli.
Oportet autem illum et testimonium habere
bonum ab his qui foris sunt ut non in obpro-
brium incidat in laqueum diaboli. Diaco-
nos similiter pudicos non bilingues non mul-
to vino deditos non turpe lucrum sectantes
habentes misterium fidei in conscientia pura. Et
hii autem probentur primum et sic ministrent

nullum crimen habentes. Mulieres similiter
pudicas non detrahentes sobrias fideles in omni-
bus. Diacones sint unius uxoris viri qui
filiis suis bene presint et suis domibus. Qui enim
bene ministraverint gradum bonum sibi ad-
quirent et multam fiduciam in fide que est
in christo ihesu. Hec tibi scribo fili timothee sperans
me venire ad te cito. Si autem tardavero ut
scias quomodo oporteat te in domo dei conver-
sari que est ecclesia dei vivi columpna et fir-
mamentum veritatis. Et manifeste mag-
num est pietatis sacramentum quod manifesta-
tum est in carne, iustificatum est in spiritu, appa-
ruit angelis, predicatum est gentibus, creditum
est in mundo, assumptum est in gloria.
Spiritus autem manifeste dicit IIII
quia in novissimis temporibus disce-
dent quidam a fide attendentes spiritibus
erroris et doctrinis demoniorum in ypocrisi
loquentium mendacium et cauteriatam ha-
bentium suam conscientiam, prohibentium nu-
bere, abstinere a cibis quos deus creavit ad per-
cipiendum cum gratiarum actione fidelibus
et his qui cognoverunt veritatem. Quia omnis
creatura dei bona et nichil reiciendum quod cum
gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim
per verbum dei et orationem. Hec proponens fratribus
bonus eris minister ihesu christi enutritus verbis
fidei et bone doctrine quam assecutus es.
Ineptas autem et aniles fabulas devita. Exer-
ce te ipsum ad pietatem. Nec corporalis exerci-
tatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia
utilis est promissionem habens vite que nunc
est et future. Fidelis sermo et omni accep-
tione dignus. In hoc enim laboramus et ma-
ledicimur quia speramus in deum vivum qui est
salvator omnium hominum maxime fide-
lium. Precipe hec et doce. Nemo adolescenti-
am tuam contempnat, sed exemplum esto fi-
delium in verbo, in conversatione, in carita-
te, in fide, in castitate. Dum venio atten-
de lectioni et exortationi et doctrine. Noli
negligere gratiam que in te est que data est tibi
per prophetiam cum impositione manuum presbiterii.
Hec meditare in isto ut profectus tuus ma-
nifestus sit omnibus. Attende tibi et doctri-
ne, insta in illis. Hoc enim faciens et te ip-
sum salvum facies et eos qui te audiunt.
Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut
patrem, iuvenes ut fratres, anus ut ma-
tres, iuvenculas ut sorores cum omni
castitate.

Viduas honora que vere vidue sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet discat primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus. hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et desolata speret in deum: et instet obsecrationibus et orationibus nocte ac die. Nam que in deliciis est vivens mortua est. Et hoc precipe ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet: fidem negavit: et est infideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit unius viri uxor. in operibus bonis testimonium habens. si filios educavit. si hospicio recepit. si sanctorum pedes lavit. si tribulationem pacientibus ministravit. si omne opus bonum subsequta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cum enim luxuriate fuerint in christo nubere volunt habentes dampnationem quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem et ociose discunt circuire domos non solum ociose sed et verbose et curiose loquentes que non oportet. Volo ergo iuniores nubere et filios procreare. matres familias esse nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Iam enim quedam converse sunt retro sathanam. Si qua fidelis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia. ut his que vere vidue sunt sufficiat. Qui bene presbiteri presunt duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bovi trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. Adversum presbiterum accusationem noli recipere nisi sub duobus aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue. ut et ceteri timorem habeant. Testor coram deo et christo ihesu et electis angelis eius ut hec custodias sine preiudicio nichil faciens in aliam partem declinando. Manus cito imposueris neminem: neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino utere, propter stomacum tuum et frequentes infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium. quosdam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt.

VI

Quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur. ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos non contempnant quia fratres sunt. sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt. Hec doce et exortare. Si quis autem aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihesu christi. et ei que secundum pietatem est doctrine superbus est nichil sciens sed languens circa questiones et pugnas verborum. ex quibus oriuntur invidie contentiones. blasphemie. suspitiones et male conflictationes hominum mente corruptorum. et qui veritate privati sunt existimantium questum esse pietatem. Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus in hunc mundum. haut dubium quod nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta. et quibus tegamur his contenti sumus. Nam qui volunt divites fieri. incidunt in temptationem et laqueum diaboli et desideria multa inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas. quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem homo dei hec fuge. Sectare vero iusticiam. pietatem fidem caritatem. pacientiam. mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei. Apprehende vitam eternam in qua vocatus es. et confessus bonam confessionem coram multis testibus. Precipio tibi coram deo qui vivificat omnia et christo ihesu qui testimonium reddidit sub poncio pylato bonam confessionem ut serves mandatum sine macula irreprehensibile usque in adventum domini nostri ihesu christi. quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium. qui solus habet immortalitatem et lucem habitans inaccessibilem quem nullus hominum vidit: sed nec videre potest. cuius est gloria honor et imperium sempiternum amen. Divitibus huius seculi precipe non sublime sapere. neque sperare in incerto diviciarum. sed in deo vivo qui prestat nobis omnia habunde ad fruendum. bene agere divites fieri in operibus bonis. facile tribuere communicare thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam. O thimothee depositum custodi devitans prophanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientie. quam quidam promittentes circa fidem exciderunt. Gratia tecum amen.

Item

Timotheo scribit de exortatione martyrii et omnis regule veritatis et quid

fidentium sit temporibus novissimis et de sua passione scribens ei ab urbe roma.

Explicit. I. epistola ad Timotheum. Incipit. II. argumentum

Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei secundum promissionem vite que est in Christo Iesu. Timotheo karissimo filio gratia misericordia et pax a deo patre nostro et Christo Iesu domino nostro. Gratias ago deo meo cui servio a progenitoribus meis in conscientia pura, quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte et die. desiderans te videre, memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear: recordationem accipiens eius fidei que est in te non ficta, que et habitavit primum in avia tua Loide et matre tua Eunice. certus sum autem quod et in te. propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te per impositionem manuum mearum. non enim dedit nobis deus spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque me vinctum eius, sed collabora evangelio secundum virtutem dei qui nos liberavit et vocavit vocatione sua sancta. non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia. manifesta est autem nunc per illuminationem salvatoris nostri Iesu Christi qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium in quo positus sum ego predicator et apostolus et magister gentium. ob quam causam etiam hec patior, sed non confundor. scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. formam habe sanorum verborum que a me audisti in fide et dilectione in Christo Iesu. bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis. scis hoc quod aversi sunt a me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est et Hermogenes. det misericordiam dominus Onesifori domui, quia sepe me refrigeravit et cathenam meam non erubuit. sed cum Romam venisset, sollicite me quesivit et invenit. det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die. et quanta Ephesi ministravit melius tu nosti.

II

Tu ergo fili mi confortare in gratia que est in Christo Iesu, et que audisti a me per multos testes, hec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere. labora sicut bonus miles Christi Iesu. nemo militans deo implicat se negotiis secularibus ut ei placeat cui se probavit. nam et qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit. laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. intellige que dico. dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. memor esto dominum Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi male operans, sed verbum dei non est alligatum. ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur que est in Christo Iesu cum gloria celesti. fidelis sermo. nam si commortui sumus et convivemus. si sustinemus et conregnabimus. si negaverimus et ille negabit nos. si non credimus ille fidelis permanet. negare se ipsum non potest. hec commoneo testificans coram deo. noli verbis contendere, ad nichil enim utile nisi ad subversionem audientium. sollicite cura te ipsum probabilem exhibere deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. prophana autem et vaniloquia devita. multum enim proficiunt ad impietatem, et sermo eorum ut cancer serpit. ex quibus est Hymeneus et Filetus qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem iam factam, et subverterunt quorundam fidem. sed firmum fundamentum dei stetit habens signaculum hoc. cognovit dominus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia, et quedam quidem in honorem, quedam autem in contumeliam. si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum. iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero iustitiam, fidem, caritatem, pacem cum his qui invocant dominum de corde puro. stultas autem et sine disciplina questiones devita, sciens quia generant lites. servum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos qui

resistunt veritati, ne quando det deus illis penitentiam
ad cognoscendam veritatem et resipiscant
a diaboli laqueis a quo captivi tenentur
ab ipsius voluntate. III

Hoc autem scito quod in novissimis die
bus instabunt tempora periculosa: et e
runt homines seipsos amantes, cupidi e
lati, superbi, blasphemi, parentibus non obedien
tes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine
pace, criminatores, incontinentes, immites,
sine benignitate, proditores, protervi, tumidi,
voluptatum amatores magis quam dei, habentes
speciem quidem pietatis, virtutem autem eius ab
negantes. Et hos devita. Ex his enim sunt
qui penetrant domos et captivas ducunt
mulierculas oneratas peccatis que du
cuntur variis desideriis, semper discentes et
numquam ad scientiam veritatis pervenientes.
Quemadmodum autem Iannes et Mambres restite
runt Moysi: ita et hii resistunt veritati, ho
mines corrupti mente, reprobi circa fidem,
sed ultra non proficient: insipientia enim eius
eorum manifesta erit omnibus, sicut et illo
rum fuit. Tu autem assecutus es meam doc
trinam, institutionem, propositum, fidem, longani
mitatem, dilectionem, patientiam, persecu
tiones, passiones, qualia mihi facta sunt Antio
chie, Iconii, Listris: quales persecutiones
sustinui: et ex omnibus me eripuit dominus. Et
omnes qui volunt pie vivere in Christo Ihesu
persecutionem patientur. Mali autem homines
et seductores proficient in peius, errantes
et in errorem mittentes. Tu vero perma
ne in his que didicisti et credita sunt
tibi: sciens a quo didiceris, et quia
ab infantia sacras litteras nosti que te
possunt instruere ad salutem per fidem que
est in Christo Ihesu. Omnis scriptura divini
tus inspirata utilis est ad docendum, ad ar
guendum, ad corripiendum, ad erudien
dum in iustitia, ut perfectus sit homo dei
ad omne opus bonum instructus. IIII

Testificor coram deo et Christo Ihesu qui
iudicaturus est vivos et mortuos
et adventum ipsius et regnum eius: predi
ca verbum, insta oportune, argue, obsecra,
increpa in omni patientia et doctrina. Erit
enim tempus cum sanam doctrinam non sustine
bunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, et a veritate qui
dem auditum avertent, ad fabulas autem conver
tentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus
fac evangeliste, ministerium tuum imple. So
brius esto. Ego enim iam delibor, et tempus
mee resolutionis instat. Bonum certamen
certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In
reliquo reposita est mihi corona iustitie quam
reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Non
solum autem mihi, sed et his qui diligunt ad
ventum eius. Festina venire ad me cito. De
mas enim me dereliquit diligens hoc secu
lum, et abiit Thessalonicam, Crescens in
Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lucas est
mecum solus. Marcum assume et adduc
tecum. Est enim mihi utilis in ministerium. Ty
chicum autem misi Ephesum. Penulam quam reli
qui Troade apud Carpum veniens affer
tecum et libros, maxime autem membranas.
Alexander erarius multa mala mihi osten
dit: reddet illi dominus secundum opera eius. Quem et
tu devita: valde enim restitit verbis nostris.
In prima mea defensione nemo mihi affuit,
sed omnes me dereliquerunt: non illis imputa
tur. Dominus autem mihi astitit et confortavit
me ut per me predicatio impleatur, et audi
ant omnes gentes: et liberatus sum
de ore leonis. Liberavit me dominus ab omni
malo, et salvum faciet in regnum suum
celeste: cui gloria in secula seculorum amen.
Saluta Priscam et Aquilam et Onesifo
ri domum. Erastus remansit Corinthi. Tro
phimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina
ante hyemem venire. Salutant te Eubo
lus et Pudens et Linus et Claudia et fratres
omnes. Dominus Ihesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobis
cum amen. Explicit epistola secunda ad Timotheum. In
cipit argumentum in epistola ad Titum.

Titum commonefacit et instruit
de constitutione presbiterii et de spi
rituali conversatione et hereticis
vitandis qui in scripturis iudaicis cre
dunt. Incipit epistola ad Titum.

Paulus servus dei
apostolus autem Ihesu Christi
secundum fidem electo
rum dei et agni
tionem veritatis que
secundum pietatem est in
spe vite eterne quam pro
misit qui non men
titur deus ante
tempora secularia. Manifesta
vit autem temporibus suis verbum
suum in predicatione que credita

est michi secundum preceptum salvatoris nostri dei. et
Tito dilecto filio secundum communem fidem. gratia
et pax a deo patre et ihesu christo salvatore
nostro. Huius rei gratia reliqui te crete ut ea que
desunt corrigas et constituas per civita
tes presbiteros sicut ego tibi disposui. Si quis
sine crimine est unius uxoris vir. filios
habens fideles non in accusatione luxurie aut
non subditos. Oportet enim episcopum sine cri
mine esse sicut dei dispensatorem. Non su
perbum. non iracundum non vinolentum
non percussorem. non turpis lucri cupidum.
sed hospitalem. benignum sobrium. iustum
sanctum. continentem. amplectantem eum qui
secundum doctrinam est fidelem sermonem. ut po
tens sit exortari in doctrina sana. et eos
qui contradicunt arguere. Sunt enim
multi inobedientes vaniloqui. et seduc
tores maxime qui de circumcisione sunt
quos oportet redargui qui universas domos
subvertunt docentes que non oportet tur
pis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius
ipsorum propheta cretenses. Semper mendaces
male bestie ventris pigri. Testimonium
hoc verum est. Quam ob causam increpa illos
dure ut sani sint in fide non intendentes
iudaicis fabulis et mandatis hominum
aversantium se a veritate. Omnia enim munda
mundis. Coinquinatis autem et infidelibus
nichil est mundum. sed inquinate sunt eorum
et mens et conscientia. Confitentur se nosse de
um. factis autem negant. cum sint abhomi
nati et incredibiles et ad omne opus bo
num reprobi.

II

Tu autem loquere que decet sanam
doctrinam. Senes ut sobrii sint pu
dici prudentes. sani in fide in dilectione et
patientia. Anus similiter in habitu suo non cri
minatrices non vino multo servientes.
bene docentes: ut prudentiam doceant
adolescentulas ut viros suos ament.
filios diligant. prudentes. castas. sobri
as. domus curam habentes benignas subdi
tas viris suis ut non blasphemetur verbum
dei. Iuvenes similiter hortare ut sobrii
sint in omnibus teipsum prebe exemplum bonorum
operum. in doctrina. in integritate in gra
vitate. Verbum sanum irreprehensibile.
ut his qui ex adverso est vereatur nichil habens
malum dicere de nobis. Servos dominis suis sub
ditos esse in omnibus placentes non contradi
centes. non fraudantes sed in omnibus fidem
bonam ostendentes. ut doctrinam salvato
ris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim
gratia salvatoris nostri dei omnibus hominibus
erudiens nos ut abnegantes impietatem
et secularia desideria sobrie et iuste et pie
vivamus in hoc seculo. Expectantes beatam
spem et adventum glorie magni dei et sal
vatoris nostri ihesu christi. Qui dedit semetipsum pro
nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate
et mundaret sibi populum acceptabilem secta
torem bonorum operum. Hec loquere et
exortare. et argue cum omni imperio. Nemo
te contempnat.

III

Admone illos principibus et potestati
bus subditos esse dicto obedire. ad omne
opus bonum paratos esse. neminem blasphe
mare. non litigiosos esse sed modestos. omnem
ostendentes mansuetudinem ad omnes
homines. Eramus enim et nos aliquando insi
pientes et increduli errantes servientes de
sideriis et voluptatibus variis in malicia et
invidia agentes odibiles odientes invi
cem. Cum autem benignitas et humanitas
apparuit salvatoris nostri dei non ex operibus
iustitie que fecimus nos: sed secundum suam mi
sericordiam salvos nos fecit. Per lavacrum
regenerationis et renovationis spiritus sancti quem
effudit in nos habunde per ihesum christum salva
torem nostrum. ut iustificati gratia ipsius heredes
simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est. et
de his volo te confirmare. ut curent bonis
operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona
et utilia hominibus. Stultas autem questiones
et genealogias et contentiones et pugnas
legis devita. Sunt enim inutiles: et va
ne. Hereticum hominem post primam et secun
dam correptionem devita. sciens quia subver
sus est qui eiusmodi est et delinquit proprio
iudicio condempnatus. Cum misero ad
te artheman aut tithicum. festina ad me ve
nire nicopolim. ibi enim statui hyemare.
Zenam legis peritum et appollo sollicite pre
mitte ut nichil illis desit. Discant autem
et nostri bonis operibus preesse ad usus necessarios
ut non sint infructuosi. Salutant te qui me
cum sunt omnes. Saluta omnes qui nos a
mant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis
amen. Explicit epistola ad titum. Incipit argumentum in epistola

ad philomonem.

Philomoni
familiares litteras facit pro onesimo
servo eius scribens ei ab urbe roma
de carcere. Incipit epistola ad phylomonem

Paulus vinctus Christi Iesu et Timotheus frater Philomoni dilecto et adiutori nostro et Apphie sorori karissime et Archippo commilitoni nostro et ecclesie que est in domo tua. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo. Gratias ago deo meo semper memoriam faciens tui in orationibus meis. Audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino Iesu et in omnes sanctos ut communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione omnis boni in Christo Iesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet, propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut Paulus senex nunc autem et vinctus Christi Iesu. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis Onesimo qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem et tibi et mihi utilis quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii. Sine consilio autem tuo nichil volui facere ut ne velud ex necessitate bonum tuum esset sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut in eternum illum reciperes. Iam non ut servum sed pro servo karissimum fratrem maxime mihi quanto magis autem tibi et in carne et in domino. Si ergo habes me socium suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea manu ego reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes. Ita frater ego te fruar in domino. Refice viscera mea in Christo. Confitens obedientia tua scripsi tibi sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul autem et para mihi hospicium. Nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te Epafras concaptivus meus in Christo Iesu, Marcus, Aristarchus, Demas et Lucas adiutores mei. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro amen. Explicit epistola ad Philomonem.

In primis dicendum est cur apostolus Paulus in hac epistola scribendo non servaverit morem suum ut vel vocabulum nominis sui vel ordinis scriberet dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribens qui ex circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorum sciens quoque eorum superbiam suamque humilitatem ipse demonstrans meritum officii sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam Iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non pretulit. Hanc epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse cuius sensum et ordinem retinens Lucas evangelista post excessum beati Pauli apostoli greco sermone composuit. Incipit epistola ad hebreos.

Multifariam multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius portansque omnia verbo virtutis sue purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus quanto differentius pre illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum Filius meus es tu ego hodie genui te. Et rursum Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit Et adorent eum omnes angeli eius. Et ad angelos quidem dicit Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem Thronus tuus deus in seculum seculi virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dicit aliquando Sede a dextris meis

quoadusque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum? Nonne omnes sunt administra-
torii spiritus in ministerium missi propter eos qui
hereditatem capiunt salutis. II

Propterea habundantius oportet ob-
servare nos ea que audivimus ne forte per-
effluamus. Si enim qui per angelos dictus
est sermo factus est firmus et omnis prevari-
catio et inobedientia accepit iustam merce-
dis retributionem: quomodo nos effugiemus si tan-
tam neglexerimus salutem? Que cum initium
accepisset enarrari ab eis qui audierunt in
nobis confirmata est, contestante deo sig-
nis et portentis et variis virtutibus et spiritus
sancti distributionibus secundum suam voluntatem.
Non enim angelis subiecit orbem terre futu-
rum de quo loquimur. Testatus est autem
quis in quodam loco dicens. Quid est homo
quod memor es eius aut filius hominis quoniam
visitas eum? Minuisti eum paulominus
ab angelis gloria et honore coronasti eum
et constituisti eum super opera manuum tua-
rum. Omnia subiecisti sub pedibus eius.
In eo enim quod ei omnia subiecit nichil di-
misit non subiectum ei. Eum autem qui
modico quam angeli minoratus est videmus
Ihesum propter passionem mortis gloria et ho-
nore coronatum ut gratia dei pro omnibus gus-
taret mortem. Decebat enim eum propter quem
omnia qui multos filios in gloriam addu-
xerat auctorem salutis eorum per passionem
consummare. Qui enim sanctificat et qui sanc-
tificantur ex uno omnes. Propter quam causam non
confunditur fratres eos vocare dicens. Narrabo
nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie lau-
dabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et
iterum. Ecce ego et pueri mei quos dedit
michi deus. Quia ergo pueri communicaverunt
carni et sanguini et ipse similiter participa-
vit eisdem ut per mortem destrueret eum
qui habebat mortis imperium id est diabo-
lum. et liberaret eos qui timore mortis per
totam vitam obnoxii erant servituti. Nus-
quam enim angelos apprehendit sed semen
Abrahe apprehendit. Unde debuit per omnia
fratribus similari ut misericors fieret et fidelis
pontifex ad deum. ut repropiciaret delicta
populi. In eo enim in quo passus est ipse et
temptatus ipse potens est et eis qui temp-
tantur auxiliari. III

Unde fratres sancti vocationis celestis
participes: considerate apostolum et ponti-
ficem confessionis nostre Ihesum qui fidelis est ei
qui fecit illum sicut et Moyses in omni domo
illius. Amplioris enim glorie iste pre Moyse dig-
nus habitus est quanto ampliorem honorem
habet domus qui fabricavit eam. Omnis namque
domus fabricatur ab aliquo: qui autem
omnia creavit deus. Et Moyses quidem fi-
delis erat in tota domo eius tanquam fam-
ulus in testimonium eorum que dicenda
erant. Christus vero tanquam filius in domo sua
que domus sumus nos si fiduciam et gloriam
spei usque ad finem firmam retineamus. Qua-
propter sicut dicit spiritus sanctus. Hodie si vocem
eius audieritis. nolite obdurare corda vestra
sicut in exacerbatione secundum diem temptatio-
nis in deserto: ubi temptaverunt me patres
vestri, probaverunt et viderunt opera mea. Qua-
draginta annis. Propter quod infensus fui ge-
nerationi huic. et dixi semper hi errant
corde. Ipsi vero non cognoverunt vias meas
sicut iuravi in ira mea si introibunt in re-
quiem meam. Videte fratres ne forte sit in
aliquo vestrum cor malum incredulitatis dis-
cedendi a deo vivo. Sed hortamini vosmet-
ipsos per singulos dies donec hodie cognomi-
natur: ut non obduretur quis ex vobis fal-
lacia peccati. Participes enim Christi effecti su-
mus si tamen initium substantie eius usque
ad finem firmum retineamus. Dum dicitur ho-
die si vocem eius audieritis nolite obdu-
rare corda vestra quemadmodum in illa exacerba-
tione. Quidam enim audientes exacerbaverunt
sed non universi qui profecti sunt ex Egypto per
Moysen. Quibus autem offensus est quadraginta
annis? Nonne illis qui peccaverunt quorum ca-
davera prostrata sunt in deserto? Quibus autem
iuravit non introire in requiem ipsius nisi
illis qui increduli fuerunt? Et videmus
quia non potuerunt introire propter incredulita-
tem. IIII

Timeamus ergo fratres ne forte relicta pol-
licitatione introeundi in requiem eius
existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim nobis
nuntiatum est quemadmodum et illis. Sed non
profuit illis sermo auditus non admixtus fidei
ex his que audierunt. Ingredimur enim
in requiem qui credidimus quemadmodum
dixit. sicut iuravi in ira mea si introi-
bunt in requiem meam. Et quidem operibus
ab institutione mundi perfectis dixit quodam
loco de die septima sic. Et requievit deus die
septima ab omnibus operibus suis. Et in isto

rursum si introibunt in requiem meam
Cum ergo superest quosdam introire in illam
et hii quibus prioribus nuntiatum est non intro
ierunt propter incredulitatem. iterum terminat
diem quendam hodie in David dicendo post
tantum temporis sicut supradictum est. Hodi
e si vocem eius audieritis nolite obdura
re corda vestra. quemadmodum in illa exacerbatione
Nam si eis Iesus requiem prestitisset: numquam
de alia loqueretur post hanc diem. Itaque re
linquitur sabbatismus populo dei. Qui enim
ingressus est in requiem. etiam ipse requi
evit ab operibus suis sicut et a suis deus. Fes
tinemus ergo ingredi in illam requiem. ut
ne in id ipsum quis incidat incredulitatis
exemplum. Vivus est enim dei sermo et effi
cax et penetrabilior omni gladio ancipi
ti pertingens usque ad divisionem anime ac spiritus
compagum quoque et medullarum et discretor
cogitationum et intentionum cordis. et non est
ulla creatura invisibilis in conspectu eius
Omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius. ad
quem nobis sermo. Habentes ergo pontificem mag
num qui penetravit celos Ihesum filium dei te
neamus confessionem spei nostre. Non enim ha
bemus pontificem qui non possit compati in
firmitatibus nostris. Temptatum autem per omnia
et pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thronum gratie eius ut miseri
cordiam consequamur: et gratiam inveniamus
in auxilio oportuno.

V

Omnis namque pontifex ex hominibus
assumptus. pro hominibus constituitur
in hiis que sunt ad deum ut offerat dona
et sacrificia pro peccatis qui condolere possit
hiis qui ignorant et errant quoniam et ipse cir
cumdatus est infirmitate. et propterea debet que
admodum et pro populo. ita etiam et pro semet ipso
offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi
honorem. sed qui vocatur a deo tamquam Aa
ron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit
ut pontifex fieret. sed qui locutus est ad e
um. Filius meus es tu: ego hodie genui te.
Quemadmodum et in alio loco dicit. Tu es sa
cerdos in eternum secundum ordinem melchise
dech. Qui in diebus carnis sue preces suppli
cationesque ad eum qui possit salvum illum
a morte facere cum clamore valido et lacri
mis offerens. et exauditus est pro sua reverenti
a. Et quidem cum esset filius dei didicit ex hiis
que passus est obedientiam. et consumma
tus factus est omnibus obtemperantibus sibi
causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex
iuxta ordinem melchisedech. De quo gran
dis nobis sermo et interpretabilis ad dicendum
quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim
cum deberetis magistri esse propter tempus rur
sus indigetis. ut vos doceamini que sint
elementa exordii sermonum dei et facti estis
quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis
enim qui lactis est particeps: expers est sermo
nis iustitie parvulus enim est. Perfectorum autem
est cibus solidus eorum qui pro consuetu
dine exercitatos habent sensus ad discreti
onem boni ac mali.

VI

Quapropter intermittentes inchoationis
Christi sermonem ad perfectionem feramur
non rursum iacientes fundamentum penitenti
e ab operibus mortuis et fidei ad deum bap
tismatum doctrine impositionis quoque manu
um ac resurrectionis mortuorum et iudicii
eterni. Et hoc faciemus siquidem permiserit deus
Impossibile est enim eos qui semel sunt
illuminati. Gustaverunt etiam donum celeste
et participes facti sunt spiritus sancti. gustaverunt
etiam nichilominus bonum dei verbum virtutes
que seculi venturi et prolapsi sunt: renova
ri rursum ad penitentiam: rursus crucifigentes
sibimetipsis filium dei et ostentui habentes
Terra enim sepe venientem super se bibens
imbrem et generans herbam oportunam illis
a quibus colitur accipit benedictionem a deo. pro
ferens autem spinas ac tribulos reproba est et
maledicto proxima. cuius consummatio in com
bustionem. Confidimus autem de vobis dile
ctissimi meliora et viciniora saluti. tametsi
ita loquimur. Non enim iniustus est deus
ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius: qui ministra
stis sanctis et ministratis. Cupimus autem
unumquemque vestrum eandem ostentare sollici
tudinem ad expletionem spei usque in finem
ut non segnes efficiamini verum imitato
res eorum qui fide et patientia hereditabunt
promissiones. Abrahe quoque promittens deus
quoniam neminem habuit per quem iuraret ma
iorem iuravit per semetipsum dicens. Nisi be
nedicens benedicam te et multiplicans mul
tiplicabo te. Et sic longanimiter ferens ad
eptus est repromissionem. Homines enim per
maiorem sui iurant. et omnis controversie e
orum finis ad confirmationem est iuramentum
In quo habundantius volens deus osten
dere pollicitationis heredibus inmobilitatem consilii

sui. in quo posuit iusiurandum ut per duas res im
mobiles quibus impossibile est mentiri de
um. fortissimum solatium habeamus qui con
fugimus ad tenendam propositam spem. quam
sicut anchoram anime habemus tutam ac
firmam. et incedentem usque ad interiora ve
laminis. ubi precursor pro nobis introivit ihesus
secundum ordinem melchisedech. VII

Hic enim melchisedech rex salem sa
cerdos dei summi qui obviavit abra
he regresso a cede regum et benedixit ei cui
decimas omnium divisit abraham. primum
quidem qui interpretatur rex iustitie. deinde
autem et rex salem quod est rex pacis. sine patre
sine matre sine genealogia. neque initium
dierum neque finem habens vite. assimilatus
autem filio dei manet sacerdos in perpetuum. Intu
emini autem quantus sit hic: cui et decimas
dedit de precipuis abraham patriarcha. Et quidem
de filiis levi sacerdotium accipientes manda
tum habent decimas sumere a populo secundum legem
id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierint de lum
bis abrahe. Cuius autem generatio non adnume
ratur in eis decimas sumpsit ab abraham
et hunc qui habebat repromissiones benedixit.
Sine autem ulla contradictione quod minus a me
liore benedicitur. Et hic quidem decimas morien
tes homines accipiunt. ibi autem contestatur
quia vivit. et ut ita dictum sit per abraham
et levi qui decimas accepit decimatus est.
Adhuc enim in lumbis patris erat quando obvi
avit ei melchisedech. Si ergo consummatio
per sacerdotium leviticum erat. populus enim sub
ipso legem accepit. quid adhuc necessarium fu
it secundum ordinem melchisedech alium sur
gere sacerdotem: et non secundum aaron dici? Trans
lato enim sacerdotio necesse est ut et legis
translatio fiat. In quo enim hec dicuntur
de alia tribu est de qua nullus altario presto
fuit. Manifestum est enim quod ex iuda or
tus sit dominus noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus
moyses locutus est. Et amplius adhuc ma
nifestum est si secundum ordinem melchisedech
exurgat alius sacerdos qui non secundum legem man
dati carnalis factus est. sed secundum virtutem
vite insolubilis. Contestatur enim quoniam tu
es sacerdos in eternum secundum ordinem melchise
dech. Reprobatio quidem fit precedentis manda
ti propter infirmitatem eius et inutilitatem.
nichil enim ad perfectum adduxit lex. intro
ductio vero melioris spei per quam proximamus
ad deum. Et quantum est non sine iureiuran
do. Alii quidem sine iureiurando sacerdotes fac
ti sunt. hic autem cum iureiurando per eum qui
dixit ad illum. Iuravit dominus et non penite
bit eum tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. reprobatio quidem fit precen
tis mandati propter infirmitatem eius. In tan
tum melioris testamenti sponsor factus
est ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes:
idcirco quod morte prohiberentur permanere. hic autem
eo quod maneat in eternum: sempiternum habet sacerdo
tium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes
per semetipsum ad deum: semper vivens ad inter
pellandum pro nobis. Talis enim decebat ut
nobis esset pontifex. sanctus: innocens im
pollutus. segregatus a peccatoribus et excelsi
or celis factus: qui non habet cotidie necessitatem
quemadmodum sacerdotes prius pro suis delic
tis hostias offerre: deinde pro populi. hoc enim
fecit dominus semel seipsum offerendo. lex enim ho
mines constituit sacerdotes infirmitatem
habentes. Sermo autem iurisiurandi qui post le
gem est filium constituit in eternum perfectum.

Capitulum autem super ea VIII
que dicuntur. Talem habemus pontifi
cem qui consedit in dextera sedis magni
tudinis in excelsis sanctorum minister. et ta
bernaculi veri quod fixit dominus et non homo.
Omnis enim pontifex ad offerendum munera
et hostias constituitur. unde necesse est et hunc
habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram
nec esset sacerdos cum essent qui offerrent
secundum legem munera. Et qui exemplari et um
bre deserviunt celestium sicut responsum est
moysi cum consummaret tabernaculum. Vide in
quid omnia facito secundum exemplar quod tibi
monstratum est in monte. Nunc autem melius
sortitus est ministerium. quanto et melio
ris testamenti mediator est. quod in melioribus
repromissionibus sancitum est. Nam si illud prius
culpa vacasset non utique secundi locus in
quireretur. Vituperans enim eos dicit dominus. et
consummabo super domum israel et super domum iuda
testamentum novum. non secundum testamentum quod
feci patribus eorum in die qua apprehendi ma
num illorum ut educerem eos de terra egypti
quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo. et ego
neglexi eos dicit dominus. Quia hoc testamentum
quod disponam domui israel post dies illos
dicit dominus dando leges meas in mentem eorum
et in corde eorum superscribam eas: et ero e
is in deum: et ipsi erunt michi in populum. Et non
docebit unusquisque proximum suum: et unus

quisque proximum suum dicens: cognosce dominum:
quoniam omnes scient me a minore usque ad maio-
rem eorum. Quia propitius ero iniquitatibus
eorum, et peccata eorum iam non memora-
bor. Dicendo autem novum: veteravit prius.
Quod autem antiquatur et senescit, prope interitum est.

IX

Habuit quidem et prius
iustificationes culturae et sanctum saecula-
re. Tabernaculum enim factum est primum in
quo erant candelabra et mensa et propositio
panum, quae dicitur sancta. Post velamentum
autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum:
aureum habens thuribulum et arcam testamen-
ti circumtectam ex omni parte auro, in qua ur-
na aurea habens manna, et virga Aaron quae
fronduerat, et tabulae testamenti, super quam e-
rant cherubin gloriae obumbrantia propitiato-
rium: de quibus modo non est dicendum per sin-
gula. His vero ita compositis: in priori
quidem tabernaculo semper introibant sacer-
dotes sacrificiorum officia consummantes. In se-
cundo autem semel in anno solus pontifex:
non sine sanguine quem offeret pro sua et populi
ignorantia. Hoc significante Spiritu sancto non-
dum propalatam esse sanctorum viam adhuc pri-
ore tabernaculo habentem statum. Quae parabola
est temporis instantis: iuxta quam munera et
hostiae offeruntur, quae non possunt iuxta con-
scientiam perfectum facere servientem, solummodo
in cibis et in potibus et variis baptismatibus
et iustitiis carnis usque ad tempus correcti-
onis impositis. Christus autem assistens ponti-
fex futurorum bonorum, per amplius et per-
fectius tabernaculum non manufactum, id est
non huius creationis: neque per sanguinem hir-
corum et vitulorum, sed per proprium sanguinem
introivit semel in sancta, aeterna redemptione
inventa. Si enim sanguis hircorum et tau-
rorum et cinis vitulae aspersus inquinatos
sanctificat ad emundationem carnis: quan-
to magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum se-
metipsum obtulit immaculatum Deo, emunda-
bit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad
serviendum Deo viventi? Et ideo novi testa-
menti mediator est: ut morte intercedente in
redemptionem earum praevaricationum, quae erant
sub priori testamento, repromissionem accipiant
qui vocati sunt aeternae hereditatis. Ubi enim testa-
mentum est: mors necesse est intercedat testato-
ris. Testamentum enim in mortuis confirma-
tum est: alioquin nondum valet dum vivit
qui testatus est. Unde nec primum quidem sine
sanguine dedicatum est. Lecto enim omni
mandato legis a Moyse universo populo, accipi-
ens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua
et lana coccinea et ysopo: ipsum quoque librum
et omnem populum aspersit dicens: Hic est san-
guis testamenti, quod mandavit ad vos
Deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa
ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia
pene in sanguine mundantur secundum legem: et
sine sanguinis effusione non fit remissio. Ne-
cesse est ergo exemplaria quidem caelestium his
mundari: ipsa autem caelestia melioribus hostiis
quam istis. Non enim in manufacta sancta Iesus in-
troivit exemplaria verorum: sed in ipsum cae-
lum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque
ut saepe offerat semetipsum: quemadmodum
pontifex intrat in sancta per singulos annos
in sanguine alieno. Alioquin oportebat
eum frequenter pati ab origine mundi: nunc
autem semel in consummatione saeculorum ad de-
structionem peccati per hostiam suam appa-
ruit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel
mori.

X

Post hoc autem iudicium: sic et Christus semel
oblatus ad multorum exhaurienda pec-
cata: secundo autem sine peccato apparebit expec-
tantibus se in salutem. Umbram enim habens
lex bonorum futurorum, non ipsam imaginem
rerum: per singulos annos eisdem ipsis hos-
tiis quas offerunt indesinenter, numquam po-
test accedentes perfectos facere. Alioquin non
cessassent offerri: ideo quod nullam haberent
ultra conscientiam peccati cultores semel mun-
dati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per
singulos annos fit. Impossibile enim est
sanguine taurorum et hircorum auferri pecca-
ta. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam
et oblationem noluisti: corpus autem aptasti
mihi: holocaustomata et pro peccato non tibi pla-
cuerunt. Tunc dixi: Ecce venio: in capite li-
bri scriptum est de me: ut faciam Deus volun-
tatem tuam. Superius dicens: Quia hosti-
as et oblationes et holocaustomata pro
peccato noluisti, nec placita sunt tibi quae secundum
legem offeruntur, tunc dixi: Ecce venio ut
faciam Deus voluntatem tuam: aufert primum
ut sequens statuat. In qua voluntate sancti-
ficati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel.
Et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie mi-
nistrans et easdem saepe offerens, quae numquam
possunt auferre peccata. Hic autem unam pro
peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet

in dextera dei. de cetero expectans donec poni
antur inimici eius scabellum pedum eius.
Una enim oblatione consummavit in eternum
sanctificatos. Contestatur autem nobis et spiritus sanctus.
Postquam enim dixit. Hoc est autem testamen
tum quod testabor ad illos. post dies illos
dicit dominus dando leges meas in cordibus eorum
et in mentibus eorum. et super scribam eas. et
peccatorum et iniquitatum eorum iam non
recordabor amplius. Ubi autem horum remissi
o iam non oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres
fiduciam in introitu sanctorum in sanguine
christi quam initiavit nobis viam novam et viven
tem per velamen. id est per carnem suam. et
sacerdotem magnum super domum dei. Acce
damus cum vero corde in plenitudine
fidei. aspersi corda a consciencia mala. et abluti
corpus aqua munda. Teneamus spei nostre
confessionem indeclinabilem. fidelis enim est qui
repromisit. Et consideremus invicem in pro
vocatione caritatis et bonorum operum. non de
serentes collectionem nostram sicut est con
suetudinis quibusdam. sed consolantes. et
tanto magis quanto videritis appropinquan
tem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis
post acceptam noticiam veritatis iam non
relinquitur pro peccatis hostia. terribilis autem
quedam expectatio iudicii. et ignis emu
latio que consumptura est adversarios.
Irritam quis faciens legem moysi. sine ul
la miseratione duobus vel tribus testibus moritur.
quanto magis putatis deteriora mereri suppli
cia qui filium dei conculcaverit. et sanguinem
testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus
est. et spiritui gratie contumeliam fecerit. Scimus
enim eum qui dixit. michi vindictam. et ego
retribuam. Et iterum. quia iudicabit dominus
populum suum. Horrendum est incidere in ma
nus dei viventis. Rememoramini autem
pristinos dies in quibus illuminati mag
num certamen sustinuistis passionum. Et in altero
quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum
facti. In altero autem socii taliter conversantium
effecti. Nam et vinctis compassi estis et rapi
nam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis
cognoscentes vos habere meliorem et manen
tem substantiam. Nolite itaque amittere confiden
tiam vestram que magnam habet remunerationem.
Pacientia enim vobis necessaria est ut voluntatem
dei facientes reportetis promissionem. Adhuc
enim modicum aliquantulum et qui venturus
est veniet et non tardabit. Iustus autem meus
ex fide vivit. Quod si subtraxerit se. non placebit
anime mee. Nos autem non sumus subtractionis
filii in perditionem. sed fidei in acquisitionem
anime.

XI

Est autem fides sperandarum substantia rerum
argumentum non apparentium. In hac enim
testimonium consecuti sunt senes. Fide in
telligimus aptata esse secula verbo dei. ut ex
invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hos
tiam abel quam cayn obtulit deo. per quam testimo
nium consecutus est esse iustus. testimoni
um perhibente muneribus eius deo. et per illam
defunctus adhuc loquitur. Fide enoch trans
latus est ne videret mortem. et non invenie
batur quia transtulit eum deus. Ante translationem
enim testimonium habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo. Credere enim
oportet accedentem ad deum quia est. et in
quirentibus se remunerator sit. Fide noe respon
so accepto de hiis que adhuc non videbantur
metuens. aptavit archam in salutem domus
sue per quam dampnavit mundum et iusticie
que per fidem est. heres est institutus. Fide
qui vocatur abraham obedivit in locum exi
re quem accepturus erat in hereditatem.
Et exiit nesciens quo iret. Fide demoratus
est in terra repromissionis tanquam aliena in
casulis habitando. cum ysaac et iacob cohere
dibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim
fundamenta habentem civitatem cuius ar
tifex conditor deus. Fide et ipsa sara sterilis
virtutem in conceptione seminis accepit
etiam preter tempus etatis. quoniam fidelem cre
didit esse eum qui repromiserat. propter quod et
ab uno orti sunt. et hoc emortuo tanquam
sidera celi in multitudine. et sicut arena
que est ad oram maris innumerabilis. Iuxta
fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis
repromissionibus. sed a longe eas aspicientes et
salutantes. et confitentes quia peregrini et
hospites sunt super terram. Qui enim hec
dicunt. significant se patriam inquirere.
Et si quidem illius meminissent de qua exie
runt. habebant utique tempus revertendi.
Nunc autem meliorem appetunt. id est celestem.
Ideo non confunditur deus vocari deus eorum.
Paravit enim illis civitatem. Fide obtulit
abraham ysaac cum temptaretur. et uni
genitum offerebat qui susceperat repromissio
nes ad quem dictum est. quia in ysaac voca
bitur tibi semen. arbitrans quia et a mor
tuis suscitare potens est deus. Unde eum ipso

bolam accepit. Fide et de futuris benedixit
Ysaac Iacob et Esau. Fide Iacob moriens sin
gulos filiorum Ioseph benedixit. et adora
vit fastigium virge eius. Fide Ioseph mo
riens de profectione filiorum Israel memora
tus est: et de ossibus suis mandavit. Fide
Moyses natus absconditus est mensibus tribus
a parentibus suis. eo quod vidissent elegan
tem infantem: et non timuerunt regis edictum.
Fide Moyses grandis factus negavit se esse
filium filie Pharaonis magis eligens af
fligi cum populo dei: quam temporalis peccati ha
bere iocunditatem. maiores divitias estimans
thesauro Egyptiorum improperium Christi. Aspicie
bat enim in remunerationem. Fide reliquit
Egyptum non veritus animositatem regis.
Invisibilem enim tamquam videns sustinu
it. Fide celebravit pascha et sanguinis ef
fusionem: ne qui vastabat primitiva tangeret
eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam
per aridam terram. quod experti Egyptii devorati
sunt. Fide muri Iericho corruerunt circuitu
dierum .vii. Fide Raab meretrix non periit cum
incredulis excipiens exploratores cum pa
ce. Et quid adhuc dicam? Deficiet enim tem
pus enarrantem me de Gedeon Barach. Sanson
Iepte. David. et Samuhel et aliis prophetis qui
per fidem devicerunt regna. operati sunt ius
titiam. adepti sunt repromissiones. obtura
verunt ora leonum. extinxerunt impetum ignis
effugaverunt aciem gladii. convaluerunt de
infirmitate. fortes facti sunt in bello. castra
verterunt exterorum. acceperunt mulieres de
resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti
sunt non suscipientes redemptionem: ut meliorem
invenirent resurrectionem. Alii vero ludibria
et verbera experti. insuper et vincula et carceres.
Lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt: in
occisione gladii mortui sunt. Circuierunt
in melotis in pellibus caprinis. egentes. an
gustiati. afflicti: quibus dignus non erat mundus.
In solitudinibus errantes. in montibus et in spe
luncis et in cavernis terre. Et hii omnes testi
monio fidei probati non acceperunt repromissio
nem: deo pro nobis melius aliquid providente ut
ne sine nobis consummarentur.

XII

Ideoque et nos tantam habentes impositam
nobis nubem testium deponentes omne pondus
et circumstans nos peccatum. per patientiam curramus
ad propositum nobis certamen aspicientes in auc
torem fidei et consummatorem Ihesum. qui proposi
to sibi gaudio sustinuit crucem confusione
contempta. atque in dextera dei sedet. Recogi
tate enim eum qui talem sustinuit a pecca
toribus adversus semetipsum contradictionem
ut ne fatigemini animis vestris deficientes.
Nondum enim usque ad sanguinem restitis
tis adversus peccatum repugnantes. et obliti
estis consolationis que vobis tamquam filiis
loquitur dicens. Fili mi noli negligere dis
ciplinam domini. neque fatigeris cum ab eo ar
gueris. Quem enim diligit dominus castigat:
flagellat autem omnem filium quem reci
pit. In disciplina perseverate: tamquam filiis
vobis offert se deus. Quis enim filius quem
non corripiat pater? Quod si extra disciplinam
estis: cuius participes facti sunt omnes ergo
adulteri et non filii estis. Deinde patres quidem
carnis nostre habuimus eruditores et reve
rebamur eos. Non multo magis obtemperabimus
patri spirituum et vivemus? Et illi quidem in tempore
paucorum dierum secundum voluntatem suam
erudiebant nos. Hic autem ad id quod utile est
in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem
disciplina in presenti quidem videtur non esse gau
dii sed meroris. postea autem fructum paca
tissimum exercitatis per eam reddet iustitie. Propter
quod remissas manus et soluta genua erigi
te: et gressus rectos facite pedibus vestris. ut
non claudicans quis erret. magis autem sanetur.
Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam
sine qua nemo videbit deum. contemplantes
ne quis desit gratie dei: ne qua radix amaritudinis
sursum germinans impediat. et per illam in
quinentur multi. ne quis fornicator. aut pro
phanus ut Esau. qui propter unam escam vendi
dit primogenita sua. Scitote enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus
est. Non enim invenit penitentie locum quamquam
cum lacrimis inquisisset eam. Non enim
accessistis ad tractabilem et accessibilem
ignem et turbinem et caliginem et procellam. et
tube sonum et vocem verborum. quam qui au
dierunt excusaverunt se: ne eis fieret verbum.
Non enim portabant quod dicebatur. Et si
bestia tetigerit montem: lapidabitur. Et ita
terribile erat quod videbatur. Moyses dixit
exterritus sum et tremebundus. Sed accessistis
ad Syon montem et ad civitatem dei viventis
Ierusalem celestem. et multorum milium angelorum
frequentiam. et ecclesiam primitivorum qui conscripti
sunt in celis. et iudicem omnium deum et
spiritum iustorum perfectorum et testamenti novi me
diatorem Ihesum et sanguinis aspersionem melius

loquentem tamquam abel. Videte ne recu
setis loquentem. Si enim illi non effugerunt
recusantes eum qui super terram loquebatur:
multo magis nos qui de celo loquentem nobis
avertimus. Cuius vox movit terram tunc. Nunc
autem repromittit dicens. Adhuc semel et ego
movebo non solum terram sed et celum. Quod autem
adhuc semel dicit declarat mobilium trans
lationem tamquam factorum. ut maneant ea que
sunt inmobilia. Itaque regnum inmobile susci
pientes: habemus gratiam per quam serviamus
placentes deo cum metu et reverentia. Etenim
deus noster ignis consumens est. XIII
Caritas fraternitatis maneat in vobis. et hos
pitalitatem nolite oblivisci. Per hanc
enim placuerunt quidam angelis hospicio re
ceptis. Mementote vinctorum tamquam simul vinc
ti. et laborantium tamquam et ipsi in corpore
manentes. Honorabile conubium in omnibus
et thorus inmaculatus. Fornicatores enim
et adulteros iudicabit deus. Sint mores sine
avaricia contenti presentibus. Ipse enim dixit. Non
te deseram neque derelinquam ita ut confidenter
dicamus. Dominus michi adiutor est non timebo
quid faciat michi homo. Mementote prepositorum
vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei. quorum
intuentes exitum conversationis imitamini
fidem. Ihesus Christus heri et hodie ipse est et in secula.
Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci
optimum enim est gratia stabilire cor non escis
que non profuerunt ambulantibus in eis. Habe
mus altare de quo edere non habent potestatem
qui tabernaculo deserviunt. Quorum enim animalium
infertur sanguis pro peccato in sancta per ponti
ficem. horum corpora cremantur extra castra
propter quod et ihesus ut sanctificaret per suum
sanguinem populum: extra portam passus est.
Exeamus igitur ad eum extra castra: inpro
perium eius portantes. Non enim habemus hic
manentem civitatem: sed futuram inquirimus.
Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis sem
per deo. id est fructum labiorum confitentium nomini
eius. Beneficientie autem et communionis no
lite oblivisci. Talibus enim hostiis promeretur
deus. Obedite prepositis vestris: et subiacete eis.
Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris
reddituri. ut cum gaudio hoc faciant et
non gementes: hoc enim non expedit vobis. Orate
pro nobis. confidimus enim quia bonam
conscientiam habemus: in omnibus volentes conversari.
Amplius autem deprecor vos hoc facere quo celerius
restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de
mortuis pastorem magnum ovium in san
guine testamenti eterni dominum nostrum ihesum christum
aptet vos in omni bono ut faciatis volun
tatem eius. faciens in vobis quod placeat coram
se per ihesum christum cui gloria in secula seculorum
amen. Rogo autem vos fratres ut sufferatis
verbum solacii. Etenim per paucis scripsi vobis.
Cognoscite fratrem nostrum thimotheum dimis
sum: cum quo si celerius venerit videbo vos.
Salutate omnes prepositos vestros et omnes sanctos.
Salutant vos fratres de ytalia. Gratia cum omni
bus vobis amen. Explicit epistola pauli ad
hebreos. Incipit argumentum in epistola beati iacobi apostoli
Non ita ordo est apud grecos qui
integre sapiunt et fidem rectam
sectantur epistolarum vii. que ca
nonice nuncupantur sicut in lati
nis codicibus invenitur. quia quod petrus primus
est in numero apostolorum. prime sunt etiam
eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut evan
gelistas dudum ad veritatis lineam correxi
mus. ita has epistolas proprio ordini deo nos
iuvante reddidimus. Est enim prima earum
una iacobi. petri due. iohannis tres. et iude u
na. Que si ut ab eis digeste sunt. ita quoque
ab interpretibus fideliter in latinum eloquium
verterentur. nec ambiguitatem legentibus
facerent. nec sermonum sese varietas impug
naret. illo precipue loco ubi de unitate trini
tatis in prima iohannis epistola positum legimus.
In qua etiam ab infidelibus translatoribus mul
tum erratum esse a fidei veritate conperimus t
rium tantummodo vocabula hoc est aque
sanguinis et spiritus in ipsa sua editione ponen
tibus. et patris verbique ac spiritus testimonium omitten
tibus. in quo maxime et fides catholica ro
boratur. et patris et filii et spiritus sancti una divi
nitatis substantia conprobatur. In ceteris
vero epistolis quantum a nostra aliorum distet e
ditio. lectoris prudentie derelinquo. Sed tu vir
go christi eustochium dum a me inpensius
scripture veritatem inquiris. meam quodam
modo senectutem invidorum dentibus conrodendam
exponis. qui me falsarium corruptoremque
sanctarum pronunciant scripturarum. Sed et ego
in tali opere nec emulorum meorum invidiam
pertimesco. nec sancte scripture veritatem poscen
tibus denegabo.
Incipit epistola beati iacobi apostoli.

Iacobus dei et domini nostri ihesu christi servus: duodecim tribubus que sunt in dispersione salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia: postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non improperat: et dabitur ei. Postulet autem in fide nichil hesitans. Qui autem hesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur. Non ergo estimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua: dives autem in humilitate sua quoniam sicut flos feni transibit. Exortus est enim sol cum ardore: et arefecit fenum: et flos eius decidit: et decor vultus eius deperiit. Ita et dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert temptationem: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite: quam repromisit deus diligentibus se. Nemo cum temptatur dicat: quoniam a deo temptatur. Deus enim intemptator malorum est: ipse autem neminem temptat. Unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit: parit peccatum. Peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est: descendens a patre luminum. Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis: ut simus initium aliquod creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: et tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam dei non operatur. Propter quod abicientes omnem immunditiam et abundantiam malitie in mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi et non factor: hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis sue in speculo. Consideravit enim se et abiit: et statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis et permanserit in ea non auditor obliviosus factus: sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum: huius vana est religio. Religio munda et immaculata apud deum et patrem hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum: et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

II

Fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi glorie. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida: introierit autem et pauper in sordido habitu: et intendatis in eum qui indutus est veste preclara et dixeritis ei: tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: tu sta illic: aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos: et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide: et heredes regni quod repromisit deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos: et ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas: Diliges proximum tuum sicut te ipsum: bene facitis. Si autem personas accipitis peccatum operamini: redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit: offendat autem in uno factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: dixit et non occides. Quod si non mechaberis: occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini: et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi qui non facit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater aut soror nudi sint et indigeant victu cotidiano: dicat autem aliquis de vobis illis: ite in pace: calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori quid proderit? Sic et fides si non habeat opera mortua est in semetipsa. Sed dicet quis: tu fidem habes: et ego opera habeo. Ostende mihi fidem tuam sine operibus: et ego ostendam ex operibus

fidem meam. Tu credis quoniam unus est deus: be
ne facis: et demones credunt et contremis
cunt. Vis autem scire o homo inanis quoniam fides
sine operibus ociosa est. Abraham pater noster no
ne ex operibus iustificatus est offerens ysaac
filium suum super altare: Vides ergo quoniam
fides cooperabatur operibus illius. et ex operibus
fides consummata est. Et impleta est scriptura
dicens. Credidit abraham deo: et reputa
tum est illi ad iustitiam. et amicus dei ap
pellatus est. Videtis quoniam ex operibus iustifica
tur homo: et non ex fide tantum. Similiter
autem et raab meretrix nonne ex operibus iustifi
cata est suscipiens nuntios: et per aliam viam
eiciens. Sicut enim corpus sine spiritu emor
tuum est: ita et fides sine operibus mortua est.

Nolite plures magi III
stri fieri fratres mei scientes quoniam maius iu
dicium sumitis. In multis enim offendimus
omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfec
tus est vir: potest etiam freno circumducere to
tum corpus. Si autem equis frenos in ora
mittimus ad consentiendum nobis: et omne
corpus illorum circumferimus. Ecce et naves cum
magne sint et a ventis validis minentur:
circumferuntur tamen a modico gubernaculo ubi
impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua
modicum quidem membrum est et magna exal
tat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam
incendit. et lingua nostra ignis est. universitas
iniquitatis lingua constituitur in membris
nostris que maculat totum corpus: et infla
mat rotam nativitatis nostre: inflammata a
gehenna. Omnis enim natura bestiarum et vo
lucrum et serpentium etiam ceterorum domantur
et domita sunt a natura humana. linguam
autem nullus hominum domare potest. Sed ei in
quietum malum: plena veneno mortifero.
In ipsa benedicimus deum et patrem. et in ipsa
maledicimus homines qui ad similitudinem
dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et ma
ledictio. Non oportet fratres mei hec ita fieri.
Numquid fons de eodem foramine ema
nat dulcem et amaram aquam. Numquid
potest fratres mei ficus uvas facere: aut vitis fi
cus. Sic neque salsa dulcem potest facere aquam.
Quis sapiens et disciplinatus inter vos. Os
tendat ex bona conversatione operationem suam
in mansuetudine sapientie. Quod si zelum
amarum habetis: et contentiones sunt
in cordibus vestris: nolite gloriari et mendaces
esse adversus veritatem. Non est enim ista sa
pientia desursum descendens: sed terrena animalis
diabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi
inconstantia: et omne opus pravum. Que
autem desursum est sapientia: primum quidem pudi
ca est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bo
nis consentiens. plena misericordia et fructibus bo
nis iudicans sine simulatione. Fructus autem
iustitie in pace seminatur facientibus pacem.

Unde bella et lites in vobis IIII
nonne ex concupiscentiis vestris que mili
tant in membris vestris. Concupiscitis et non
habetis. occiditis et zelatis. et non potestis ad
ipisci. litigatis: et belligeratis. Non habetis
propter quod non postulatis. Petitis et non
accipitis eo quod male petatis: ut in concupis
centiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia
amicicia huius mundi inimica est deo: Quicum
que ergo voluerit amicus esse seculi huius:
inimicus dei constituitur. Aut putatis quia
inaniter scriptura dicat: Ad invidiam concupis
cit spiritus qui inhabitat in vobis: maiorem autem
dat gratiam. Propter quod dicit: Deus superbis re
sistit: humilibus autem dat gratiam. Subditi igitur
estote deo. Resistite autem diabolo et fugi
et a vobis. Appropinquate deo: et appropinquabit vobis.
Emundate manus peccatores. et purificate
corda duplices animo. Miseri estote. et lu
gete. Risus vester in luctum convertatur: et gau
dium in merorem. Humiliamini in conspec
tu domini: et exaltabit vos in tempore tribu
lationis. Nolite detrahere alterutrum fratres me
i. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem su
um: detrahit legi et iudicat legem. Si autem
iudicas legem: non es factor legis sed iu
dex. Unus est enim legis lator et iudex:
qui potest perdere et liberare. Tu autem qui es qui
iudicas proximum. Ecce nunc qui dicitis ho
die aut crastino ibimus in illam civitatem
et faciemus quidem ibi annum et mercabimur
et lucrum faciemus: qui ignoratis quid
sit vobis in crastinum. Que enim est vita vestra
vapor est ad modicum parens: et deinceps
exterminabitur: pro eo ut dicatis. Si dominus vo
luerit: et si vixerimus faciemus hoc aut illud.
Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis ex
ultatio talis maligna est. Scienti igitur bo
num facere et non facienti peccatum est illi.

Agite nunc divites plorate V
ululantes in miseriis vestris que ad
venient vobis. Divitie vestre putrefacte sunt
et vestimenta vestra a tineis comesta sunt.
Aurum et argentum vestrum eruginavit et

erugo eorum in testimonium uobis erit. et manducabit carnes uestras sicut ignis. Thesauri
zatis iram in nouissimis diebus. Ecce merces
operariorum qui messuerunt regiones uestras
que fraudata est a uobis clamat et clamor e
orum in aures domini sabaoth introiuit. Epula
ti estis super terram: et in luxuriis enutristis
corda uestra. In die occisionis adduxistis uel
occidistis iustum et non restitit uobis. Patientes igitur esto
te fratres usque ad aduentum domini. Ecce agricola
expectat preciosum fructum terre patienter
ferens donec accipiat temporaneum et se
rotinum. Patientes estote uos: et confortate
corda uestra. quoniam aduentus domini appropinquabit
Nolite ingemiscere fratres in alterutrum ut non iu
dicemini. Ecce iudex ante ianuam adsistit
Exemplum accipite fratres exitus mali et
longanimitatis laboris et patientie prophetas
qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beati
ficamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam
iob audistis: et finem domini uidistis. quoniam mi
sericors est dominus et miserator. Ante omnia autem fratres
mei nolite iurare neque per celum neque per terram: neque
per aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo
uester est est. non non: ut non sub iudicio decida
tis. Tristatur aliquis uestrum. oret equo animo
et psallat. Infirmatur quis in uobis. inducat
presbyteros ecclesie et orent super eum: unguentes
eum oleo in nomine domini. Et oratio fidei
saluabit infirmum: et alleuiabit eum dominus
et si in peccatis sit. remittentur ei. Confitemi
ni alterutrum peccata uestra: et orate pro inuicem
ut saluemini. Multum enim ualet deprecatio
iusti assidua. Helyas homo erat similis nobis
passibilis: et oratione orauit ut non plue
ret super terram. et non pluit annos tres et
menses sex. Et rursum orauit: et celum de
dit pluuiam: et terra dedit fructum suum.
Fratres mei si quis ex uobis errauerit a ueritate. et con
uerterit quis eum: scire debet quoniam qui conuerti fe
cerit peccatorem ab errore uie sue saluabit
animam eius a morte. et operit multitudinem
peccatorum. Explicit epistola beati iacobi apostoli. Incipit

Etrus apostolus epistola beati
ihesu christi petri apostoli
electis aduenis tota
dispersionis ponti ga
latie cappadocie asie
et bithinie secundum pre
scientiam dei patris
in sanctificatione
spiritus in obedientiam et aspersionem san
guinis ihesu christi. gratia uobis et pax multiplicetur.
Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui
secundum magnam misericordiam suam regenerauit nos in
spem uiuam per resurrectionem ihesu christi ex mor
tuis in hereditatem incorruptibilem et incon
taminatam et inmarcescibilem conseruatam in
celis in uobis qui in uirtute dei custodimini
per fidem in salutem paratam reuelari in tem
pore nouissimo in quo exultabitis modicum. modicum
nunc si oportet contristari in uariis tri
bulationibus. ut probatio uestre fidei multo pre
tiosior sit auro: quod per ignem probatur. inue
niatur in laudem et gloriam et honorem
in reuelatione ihesu christi. quem cum non uideritis di
ligitis. in quem nunc quoque non uidentes cre
ditis. Credentes autem exultabitis letitia in
enarrabili et glorificata reportantes finem
fidei uestre salutem animarum uestrarum. De qua
salute exquisierunt atque scrutati sunt prophete
qui de futura in uobis gratia prophetauerunt. scruta
tes quod uel quale tempus significaret in
eis spiritus christi prenuntians eas que in christo sunt pas
siones. et posteriores glorias quibus reuelatum
est. quia non sibi ipsis. uobis autem ministraba
nt ea que nunc nuntiata sunt uobis. per eos qui
euangelizauerunt uobis spiritu sancto misso de
celo. in quem desiderant angeli prospicere. Propter
quod succincti lumbos mentis uestre. sobrii per
fecti sperate in eam que offertur uobis gratiam in
reuelatione ihesu christi quasi filii obedientie. non
configurati prioribus ignorantie uestre desi
deriis. sed secundum eum qui uocauit uos sanctum. ut
et ipsi sancti in omni conuersatione sitis.
quoniam scriptum est. Sancti eritis: quoniam sanctus sum.
Et si patrem inuocatis eum qui sine accep
tione personarum iudicat: secundum uniuscuiusque
opus in timore incolatus uestri tempore con
uersamini. scientes quod non corruptibilibus
auro uel argento redempti estis de uana uestra
conuersatione paterne traditionis: sed precioso
sanguine quasi agni incontaminati et im
maculati ihesu christi. precogniti quidem ante con
stitutionem mundi. manifestati autem nouis
simis temporibus propter uos qui per ipsum fide
les estis in deo. qui suscitauit eum a mortuis
et dedit ei gloriam sempiternam ut fides
uestra et spes esset in deo. Animas uestras castificantes
tes in obedientia caritatis in fraternitatis amo
re simplici ex corde inuicem diligite atten
tius renati non ex semine corruptibili per
uerbum dei uiui et permanentis in eternum. quia
omnis caro ut fenum et omnis gloria eius tamquam

flos feni. Exaruit fenum et flos eius decidit.
Verbum enim domini manet in eternum.
II
Hoc est autem verbum domini quod evangeli-
zatum est in vos. Deponentes igitur omnem
maliciam et omnem dolum et simulati-
ones et invidias et omnes detractiones:
sicut modo geniti infantes rationabiles
sine dolo lac concupiscite, ut in eo cresca-
tis in salutem. Si tamen gustatis quoniam dulcis est
dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum
ab hominibus quidem reprobatum, a deo autem elec-
tum et honorificatum, et ipsi tamquam lapi-
des vivi superedificamini domus spiritales,
sacerdotium sanctum, offerre spiritales hos-
tias acceptabiles deo per Iesum Christum. Propter quod con-
tinet scriptura: Ecce ponam in Syon lapidem
summum angularem electum preciosum: et qui
crediderit in eum non confundetur. Vobis igitur
honor credentibus; non credentibus autem lapis quem
reprobaverunt edificantes: hic factus est in ca-
put anguli, et lapis offensionis et petra scan-
dali his qui offendunt verbo nec credunt in
quo et positi sunt. Vos autem genus electum,
regale sacerdotium, gens sancta, populus adqui-
sitionis, ut virtutes adnuncietis eius qui
de tenebris vos vocavit in admirabile lu-
men suum. Qui aliquando non populus: nunc autem
populus dei. Qui non consecuti misericordiam: nunc autem
misericordiam consecuti. Karissimi obsecro vos tamquam
advenas et peregrinos abstinere vos a carnali-
bus desideriis que militant adversus animam,
conversationem vestram inter gentes habentes bonam:
ut in eo quod detractant de vobis tamquam de
malefactoribus ex bonis operibus vos considerant-
tes glorificent deum in die visitationis. Sub-
iecti estote omni humane creature propter deum,
sive regi quasi precellenti, sive ducibus tamquam ab
eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero
bonorum. Quia sic est voluntas dei ut benefacien-
tes obmutescere faciatis imprudentium homi-
num ignorantiam: quasi liberi et non quasi vela-
men habentes malicie libertatem: sed sicut servi dei.
Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum ti-
mete. Regem honorificate. Servi subditi esto-
te in omni timore dominis, non tantum bonis et
modestis: sed etiam dyscolis. Hec est enim gratia
si propter conscientiam dei sustinet quis tristici-
as paciens iniuste. Que enim gratia est si peccan-
tes et colaphizati suffertis: sed si benefacientes
patienter sustinetis, hec est enim gratia apud
deum. In hoc enim vocati estis: quia et Christus pas-
sus est pro vobis, vobis relinquens exemplum:

ut sequamini vestigia eius. Qui peccatum
non fecit, nec inventus est dolus in ore
eius. Qui cum malediceretur non maledice-
bat, cum pateretur non comminabatur: tra-
debat autem iudicanti se iniuste. Qui pecca-
ta nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum:
ut peccatis mortui iusticie vivamus: cuius
livore sanati sumus. Eratis enim sicut oves
errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem
et episcopum animarum vestrarum.
III
Mulieres similiter subdite sint viris suis:
ut et ipsi qui non credunt verbo per muli-
erum conversationem sine verbo lucrifiant,
considerantes in timore castam conversationem vestram.
Quarum sit non extrinsecus capillatura aut
circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum
cultus: sed qui absconditus cordis est homo in
incorruptibilitate quieti et modesti spiritus
qui est in conspectu dei locuples. Sic enim
aliquando et sancte mulieres sperantes in deo, non
in ornatu vestium ornabant se subiecte
propriis viris: sicut Sara obediebat Abrahe
dominum eum vocans: cuius estis filie benefa-
cientes: et non timentes ullam perturbationem.
Viri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infir-
miori vasculo muliebri impartientes honorem
tamquam et coheredibus gratie et vite ut ne im-
pediantur orationes vestre. In fine autem omnes una-
nimes in oratione estote, compacientes frater-
nitatis amatores, misericordes, modesti, humi-
les, non reddentes malum pro malo, et ma-
ledictum pro maledicto: sed e contrario benedi-
centes: quia in hoc vocati estis ut benedicti-
onem hereditate possideatis. Qui enim
vult vitam diligere et videre dies bonos: co-
erceat linguam suam a malo: et labia eius
ne loquantur dolum. Declinet autem a malo
et faciat bonum. Inquirat pacem et perse-
quatur eam. Quia oculi domini super iustos, et
aures eius in preces eorum. Vultus autem domini
super facientes mala. Et quis est qui vobis
noceat si boni emulatores fueritis? Sed et
si quid patimini propter iusticiam beati. Ti-
morem autem eorum ne timueritis ut non
conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in
cordibus vestris: parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de ea que in vobis
est fide et spe. Sed cum modestia et timore
et conscientiam habentes bonam: ut in eo quod detrahunt
de vobis confundantur qui calumpniantur vestram
bonam in Christo conversationem. Melius est enim
benefacientes si velit voluntas dei pati quam

malefacientes. quia et Christus semel pro peccatis
nostris mortuus est iustus pro iniustis, ut nos
offerret Deo: mortificatos quidem carne, vivi
ficatos autem spiritu. In quo et his qui in car
cere erant conclusi, spiritu veniens predicavit
qui increduli fuerant aliquando, quando ex
pectabant Dei patientiam in diebus Noe, cum
fabricaretur archa, in qua pauci, id est octo
anime salve facte sunt per aquam. ad archam:
cui et nunc similis forme salvos baptisma
facit non carnis depositio sordium, sed con
scientie bone interrogatio in Deum per resurrecti
onem Domini nostri Iesu Christi qui est in dextera Dei patris
deglutiens mortem ut vite eterne heredes
efficiamini, profectus in celum subiectis sibi
angelis et potestatibus et virtutibus. IIII
Christo igitur passo in carne et vos
eadem cogitatione armamini, quia qui pas
sus est in carne desiit a peccatis, ut iam non
hominum desideriis sed voluntati Dei quod reli
quum est in carne vivat temporis. Sufficit enim
preteritum tempus hiis ad voluptatem gentium
consummandam, qui ambulaverunt in luxuriis
desideriis vinolentiis, comessationibus po
tationibus et illicitis ydolorum cultibus.
In quibus nunc obstupescunt, in quo admi
rantur non concurrentibus vobis in eandem luxu
rie confusionem blasphemantes. Qui red
dent rationem ei qui paratus est iudicare
vivos et mortuos. Propter hoc enim et mor
tuis evangelizatum est, ut iudicentur quidem
secundum homines in carne, vivant autem secundum
Deum in spiritu. Omnium autem finis appropin
quabit. Estote itaque prudentes et vigilate in o
rationibus. Ante omnia autem mutuam in vobismet
ipsis caritatem continuam habentes, quia cari
tas operit multitudinem peccatorum. Hospita
les invicem sine murmuratione. Unusquis
que sicut accepit gratiam in alterutrum illam
administrantes, sicut boni dispensatores
multiformis gratie Dei. Si quis ministrat tam
quam ex virtute quam administrat Deus, ut
in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum
Dominum nostrum, cui est gloria et imperium in se
cula seculorum amen. Karissimi nolite peregrina
ri in fervore, que ad temptationem vobis fit, quasi
novi aliquid vobis contingat, sed communi
cantes Christi passionibus gaudete, ut et in revela
tione glorie eius gaudeatis exultantes. Si ex
probramini in nomine Christi beati eritis, quoniam quod
est honoris glorie et virtutis Dei, et qui est spiritus
eius super vos requiescit. Nemo autem vestrum pa
tiatur quasi homicida, aut fur, aut maledicus
aut alienorum appetitor. Si autem ut christianus
non erubescat, glorificet autem Deum in isto no
mine. Quoniam tempus est ut incipiat iudicium
a domo Dei. Si autem primum a nobis, quis finis eo
rum qui non credunt Dei evangelio? Et si iustus
quidem vix salvabitur, impius et peccator ubi
parebunt? Itaque et hii qui patiuntur secundum vo
luntatem Dei fideli creatori commendant animas
suas in benefactis. V
Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro
consenior et testis Christi passionum, qui et
eius que in futuro revelanda est glorie
communicator, pascite qui est in vobis gregem
Dei, providentes non coacte sed spontanee secundum
Deum, neque turpis lucri gratia sed voluntarie,
neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis et
ex animo. Et cum apparuerit princeps pas
torum, percipietis inmarcessibilem glorie co
ronam. Similiter adolescentes subditi es
tote senioribus. Omnes enim invicem hu
militatem insinuate, quia Deus superbis resis
tit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini
ergo sub potenti manu Dei ut vos exaltet
in tempore visitationis, omnem sollicitu
dinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cu
ra est de vobis. Sobrii estote et vigilate, quia ad
versarius vester diabolus tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret, cui resistite
fortes in fide, scientes eandem passionem
ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem
omnis gratie qui vocavit nos in eternam suam
gloriam in Christo Iesu modicum passos, ipse per
ficiet, confirmabit solidabitque. Ipsi imperium
et gloria in secula seculorum amen. Per Sil
vanum fidelem fratrem vobis ut arbitror fide
liter et breviter scripsi, obsecrans et contes
tans hanc esse veram gratiam Dei in qua sta
tis. Salutat vos ecclesia que est in Babylone
coelecta, et Marcus filius meus. Saluta
te invicem in osculo sancto. Gratia vobis omni
bus qui estis in Christo Iesu amen. Explicit epistola
prima Petri apostoli. Incipit secunda epistola beati Petri.

Symon Petrus servus
et apostolus Iesu Christi his
qui coequalem nobis
sortiti sunt fidem
in iustitia Dei nostri
et salvatoris Iesu
Christi. Gratia vobis et pax
adimpleatur in cogni
tione Dei nostri Iesu

xpi. quo omnia nobis divine virtutis sue que ad
vitam et pietatem donata sunt per cognitionem
eius qui vocavit nos propria gloria et virtu
te. per quam maxima et preciosa nobis donavit.
ut per hec efficiamini divine consortes na
ture. fugientes eius que in mundo est concu
piscentie corruptionem. Vos autem curam omnem
subinferentes ministrate in fide vestra virtutem
in virtute autem scientiam. In scientia autem abstinenti
am. In abstinentia autem patientiam. In patientia
autem pietatem. In pietate autem amorem frater
nitatis. In amore autem fraternitatis caritatem. Hec
enim omnia si vobiscum assint et superent non
vacuos nec sine fructu vos constituent in
domini nostri ihesu christi cognitione. Cui enim non presto
sunt hec cecus est et manu temptans obli
vionem accipiens purgationem veterum
suorum delictorum. Quapropter fratres magis sata
gite ut per bona opera certam vestram vocationem
et electionem faciatis. Hec enim facientes
non peccabitis aliquando. Sic enim habundanter
ministrabitur vobis introitus in eternum regnum
domini nostri ihesu christi et salvatoris. Propter quod inci
piam vos semper commonere de hiis. et quidem
scientes et confirmatos vos in presenti veri
tate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc
tabernaculo suscitare suscitare vos in commo
nitionem. certus quod velox est depositio taber
naculi mei secundum quod et dominus noster ihesus christus signifi
cavit michi. Dabo autem operam frequenter habere vos
post obitum meum ut horum memoriam fa
ciatis. Non enim indoctas fabulas secuti
notam fecimus vobis domini nostri ihesu christi virtutem
et presentiam. sed speculatores facti illius magni
tudinis. Accipiens enim a deo patre honorem
et gloriam. voce delapsa ad eum huiusce
modi a magnifica gloria. Hic est filius meus
in quo michi complacui ipsum audite. Et hanc
vocem nos audivimus de celo allatam cum
essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus
firmiorem propheticum sermonem. cui benefacitis
attendentes quasi lucerne lucenti in cali
ginoso loco. donec dies illucescat. et lucifer
oriatur in cordibus vestris. Hoc primum intelligen
tes quod omnis prophetia scripture propria interpreta
tione non fit. Non enim voluntate huma
na allata est aliquando prophetia sed spiritu sancto inspi
rati loquti sunt sancti dei homines. II
Fuerunt vero et pseudoprophete in populo.
sicut et in vobis erunt magistri menda
ces qui introducent sectas perditionis. et eum
qui emit eos dominum negant superducentes sibi
celerem perditionem. et multi sequentur eorum
luxurias. per quos via veritatis blasphemabi
tur et in avaritia fictis verbis de vobis nego
ciabuntur. quibus iudicium iam olim non
cessat. et perditio eorum non dormitat. Si enim
deus angelis peccantibus non pepercit sed rudenti
bus inferni detractos in tartarum tradidit
in iudicium cruciandos reservari. et origi
nali mundo non pepercit sed octavum noe ius
titie preconem custodivit diluvium mundo in
piorum inducens et civitates sodomorum
et gomorreorum in cinerem redigens eversio
ne dampnavit exemplum eorum qui impie
acturi sunt ponens et iustum loth oppressum
a nefandorum iniuria ac luxuriosa conversa
tione eripuit aspectu enim et auditu iustus
erat habitans apud eos qui de die in diem
animam iustam iniquis operibus cruciabant.
Novit igitur deus pios de temptatione eripere
iniquos vero in die iudicii cruciandos re
servare. magis autem eos qui post carnem in
concupiscentia immunditie ambulant domina
tionemque contempnunt. audaces sibi placen
tes sectas non metuunt introducere blasphe
mantes. ubi angeli fortitudine et virtute
cum sint maiores non portant adversum se exe
crabile iudicium. Hii non velut irrationabi
lia pecora naturaliter in captionem et in pernici
em in hiis que ignorant blasphemantes
in corruptione sua et peribunt. percipientes
mercedem iniustitie. voluptatem existiman
tes diei delicias coinquinationes et macule
deliciis affluentes in conviviis suis luxu
riantes vobiscum. oculos habentes plenos adul
terii et incessabilis delicti pellicientes animas
instabiles cor exercitatum avaritie habentes male
dictionis filii derelinquentes rectam viam
erraverunt secuti viam balaam ex bosor
qui mercedem iniquitatis amavit. correp
tionem vero habuit sue vesanie subiugale
mutum in hominis voce loquens prohibuit
prophete insipientiam. Hii sunt fontes sine
aqua. et nebule turbinibus exagitate. quibus
caligo tenebrarum reservatur. Superba enim
vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis
carnis luxurie eos qui paululum effugi
unt qui in errore conversati sunt. libertatem
illis promittentes. cum ipsi servi sint corrup
tionis. A quo enim quis superatus est huius et
servus est. Si enim refugientes coinquina
tiones mundi in cognitionem domini nostri et
salvatoris ihesu christi. hiis rursus implicati supe

rantur: facta sunt eis posteriora deteriora prio
ribus. Melius enim erat illis non cognos
cere viam iustitie quam post agnitionem retrorsum
converti ab eo quod illis traditum est sancto man
dato. Contingit enim eis illud veri provér
bii. Canis reversus ad suum vomitum: et sus
lota in volutabro luti. III
Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistolam
in quibus excito vestram in commonitione
sinceram mentem ut memores sitis eorum
que predixi verborum a sanctis prophetis et apos
tolorum vestrorum preceptorum domini et sal
vatoris. Hoc primum scientes quod venient
in novissimis diebus in deceptione illuso
res iuxta proprias concupiscentias ambu
lantes dicentes. Ubi est promissio aut adven
tus eius? Ex quo enim patres dormierunt
omnia sic perseverant ab initio creature. Latet
enim eos hoc volentes quod celi erant prius et
terra de aqua et per aquam consistens dei ver
bo: per que ille tunc mundus aqua inunda
tus periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eo
dem verbo repositi sunt igni reservati in diem
iudicii: et perditionis impiorum hominum. Unum
vero hoc non lateat vos fratres karissimi quia unus di
es apud dominum sicut mille anni: et mille an
ni sicut dies unus. Non tardat dominus promissi
onem suam sicut quidam existimant. Sed
patienter agit propter vos. nolens aliquos pe
rire sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet
autem dies domini ut fur in qua celi magno im
petu transient: elementa vero calore solventur
et terra et que in ipsa sunt opera exuren
tur. Cum igitur hec omnia dissolvenda sint
quales oportet vos in sanctis conversationi
bus et pietatibus expectantes et properantes in
adventum diei dei per quem celi ardentes
solventur. et elementa ignis ardore tabes
cent. Novos vero celos et novam terram et pro
missa ipsius expectamus in quibus iustitia
habitat. Propter quod karissimi hec expectantes
satagite inmaculati et inviolati inveniri
ei in pace. et domini nostri ihesu christi longanimitatem
salutem arbitramini. Sicut et karissimus
frater noster paulus secundum datam sibi sapientiam scrip
sit vobis. sicut et in omnibus epistolis loquens in
eis de his in quibus sunt quedam difficilia
intellectu. que indocti et instabiles depra
vant. sicut et ceteras scripturas ad suam
ipsorum perditionem. Vos igitur fratres prescientes
hec custodite vos metipsos ne insipienti
um errore transducti excidatis a propria fir
mitate. Crescite vero in gratia et cognitione domi
ni nostri ihesu christi et salvatoris. Ipsi gloria et nunc
et in diem eternitatis amen. Explicit epistola secun
da petri apostoli. Incipit prima epistola beati iohannis.

Quod fuit ab initio
quod audivimus
quod vidimus oculis
nostris quod perspeximus
et manus nostre con
trectaverunt de verbo
vite et vita mani
festata est et vidimus
et testamur et annun
ciamus vobis vitam eternam que erat apud pa
trem et apparuit nobis. Quod vidimus et audi
vimus annuntiamus vobis. ut et vos societatem
habeatis nobiscum. et societas nostra sit cum
patre et cum filio eius ihesu christo. Et hec scribi
mus vobis ut gaudeatis: et gaudium vestrum
sit plenum. Et hec est annuntiatio quam au
divimus ab eo et annuntiamus quoniam deus lux
est et tenebre in eo non sunt ulle. Si dixeri
mus quoniam societatem habemus cum eo. et in tene
bris ambulamus: mentimur: et non facimus
veritatem. Si autem in luce ambulamus sicut
et ipse est in luce. societatem habemus ad
invicem. et sanguis ihesu christi filii eius mun
dat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam pecca
tum non habemus: ipsi nos seducimus: et veri
tas in nobis non est. Si confiteamur peccata
nostra fidelis et iustus est ut remittat pecca
ta nobis. et emundet nos ab omni iniquita
te. Si dixerimus quoniam non peccavimus: menda
cem facimus eum: et verbum eius non est in nobis.
Filioli mei hec scribo vobis ut
non peccetis. Sed et si quis peccaverit advo
catum habemus apud patrem ihesum christum iustum
et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. non pro nostris
autem tantum sed etiam pro totius mundi. Et in hoc
scimus quoniam cognovimus eum si mandata
eius observemus. Qui dicit se nosse deum
et mandata eius non custodit: mendax est
et in eo veritas non est. Qui autem servat verbum
eius vere in hoc caritas dei perfecta est. In hoc
scimus quoniam in ipso sumus. si in eo perfecti fu
erimus. Qui dicit se in ipso manere: debet sicut
ille ambulavit et ipse ambulare. Karissimi non
mandatum novum scribo vobis: sed mandatum
vetus quod habuistis ab initio. Manda
tum vetus est verbum quod audistis. Iterum
mandatum novum scribo vobis quod est verum et in
ipso et in vobis. quia tenebre transierunt: et lumen

uerum iam lucet. Qui dicit se in luce esse
et fratrem suum odit: in tenebris est usque ad
huc. Nam qui diligit fratrem suum in lumi-
ne manet et scandalum in eo non est. Qui
autem odit fratrem suum in tenebris est et in te-
nebris ambulat: et nescit quo eat quoniam te-
nebre obcecaverunt oculos eius. Scribo vobis
filioli quoniam remittuntur vobis peccata propter
nomen eius. Scribo vobis patres quoniam cognovis-
tis eum qui ab initio est. Scribo vobis adoles-
centes: quoniam vicistis malignum. Scribo vobis
infantes quia cognovistis patrem. Scribo
vobis iuvenes quia fortes estis et verbum dei
in vobis manet et vicistis malignum. Noli-
te diligere mundum neque ea que in mundo
sunt. Si quis diligit mundum non est caritas
patris in eo. Quoniam omne quod est in mundo
concupiscentia carnis est et concupiscentia
oculorum et superbia vite que non est ex pa-
tre: sed ex mundo est. Et mundus transibit
et concupiscentia eius. Qui autem facit vo-
luntatem dei manet in eternum. Filioli: novis-
sima hora est et sicut audistis quia antichristus venit
nunc autem antichristi multi facti sunt. Unde scimus
quia novissima hora est. Ex nobis prodierunt sed non
erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis et
permansissent utique nobiscum. Sed ut manifes-
ti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos unc-
tionem habetis a sancto et nostis omnia.
Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem: sed
quasi scientibus eam. Et quoniam omne mendaci-
um ex veritate non est. Quis est mendax ni-
si qui negat quoniam Iesus non est Christus. Hic est anti-
christus qui negat patrem et filium. Omnis qui ne-
gat filium nec patrem habet. Qui autem con-
fitetur filium et patrem habet. Vos quod audis-
tis ab initio in vobis permaneat. Si enim in vobis
permanserit quod ab initio audistis: et vos in fi-
lio et patre manebitis. Et hec est repromissio quam
ipse pollicitus est nobis vitam eternam. Hec scripsi
vobis de his qui seducunt vos. Et vos unctionem
quam accepistis ab eo: maneat in vobis. Et
non necesse habetis ut aliquis doceat vos. Sed sicut
unctio eius docet vos de omnibus et verum est
et non est mendacium. Et sicut docuit vos in-
manete in eo: et nunc filioli manete in eo. Ut
cum apparuerit habeamus fiduciam et non
confundamur ab eo in adventu eius. Si
scitis quoniam iustus est: scitote quoniam omnis qui facit
iustitiam ex eo natus est. III

Videte qualem caritatem dedit nobis
dominus deus pater ut filii dei nominemur
et simus. Propter hoc mundus non novit nos
quia non novit eum. Karissimi nunc filii dei sumus
et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam
cum apparuerit similes ei erimus: quoniam vide-
bimus eum sicuti est. Et omnis qui habet spem
hanc in eo sanctificat se: sicut et ille sanctus
est. Omnis qui facit peccatum et iniquitatem fa-
cit. Et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille
apparuit ut peccata mundi tolleret. Et peccatum
in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat
et omnis qui peccat non vidit eum. Filioli ne-
mo vos seducat. Qui facit iustitiam iustus
est. Qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab i-
nitio diabolus peccat. In hoc apparuit filius
dei ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui na-
tus est ex deo peccatum non facit quoniam semen
ipsius in eo manet. Et non potest peccare quoniam ex
deo natus est. In hoc manifestati sunt filii dei
et filii diaboli. Omnis qui non est iustus ex
deo non est et qui non diligit fratrem suum. Quoniam hec
est adnuntiatio quam audistis ab initio ut dili-
gatis alterutrum. Non sicut Cain qui ex malig-
no erat et occidit fratrem suum. Et propter quid occi-
dit eum? Quoniam opera eius maligna erant: fratris
autem eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
de morte ad vitam: quoniam diligimus fratres. Qui non
diligit manet in morte. Omnis qui odit
fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homi-
cida non habet vitam eternam in se manentem. In
hoc cognovimus caritatem dei: quoniam ille pro nobis
animam suam posuit. Et nos debemus pro fratri-
bus animas ponere. Qui habuerit substantiam mun-
di huius: et viderit fratrem suum necessitatem habere:
et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei
manet in eo? Filioli mei non diligamus verbo
neque lingua: sed opere et veritate. In hoc cognos-
cimus quoniam ex veritate sumus: et in conspec-
tu eius suademus corda nostra. Quoniam si reprehenderit
nos cor nostrum maior est deus corde nostro et no-
vit omnia. Karissimi si cor nostrum non reprehenderit
nos: fiduciam habemus ad deum. Et quic-
quid pecierimus accipiemus ab eo quoniam manda-
ta eius custodimus: et ea que sunt placita co-
ram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut creda-
mus in nomine filii eius Iesu Christi et diliga-
mus alterutrum sicut mandatum dedit nobis.
Et qui facit mandata eius in illo manet
et ipse in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in
nobis de spiritu quem nobis dedit. IIII

Karissimi nolite omni spiritui credere
sed probate spiritus si ex deo sunt quoniam multi

pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cog-
noscitur spiritus dei. Omnis spiritus qui confitetur
iesum christum in carne venisse ex deo est. Et omnis
spiritus qui solvit iesum ex deo non est. Et hic est an
tichristus de quo audistis quoniam venit. et nunc iam
in mundo est. Vos ex deo estis filioli et vi
cistis eum. quoniam maior est qui in vobis est quam
qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de
mundo loquuntur: et mundus eos audit.
Nos ex deo sumus. Qui autem novit deum au
dit nos. Qui non est ex deo non audit nos. In hoc
cognoscimus spiritum veritatis: et spiritum erroris.
Karissimi diligamus nos invicem: quoniam
caritas ex deo est. Et omnis qui diligit fratrem
suum ex deo natus est: et cognoscit deum.
Qui non diligit non novit deum. quoniam deus
caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis
quoniam filium suum unigenitum misit deus in mun
dum ut vivamus per eum. In hoc enim est
caritas. non quasi dilexerimus nos deum: sed quoniam
ipse dilexit nos. et misit filium suum propitia
tionem pro peccatis nostris. Karissimi si sic deus dilexit
nos: et nos debemus alterutrum diligere. De
um nemo vidit umquam. Si diligamus
invicem deus in nobis manet: et caritas eius
in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in e
o manemus et ipse in nobis. quoniam de spiritu suo
dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur
quoniam pater misit filium suum salvatorem mun
di. Quisquis confessus fuerit quoniam iesus est filius
dei. deus in eo manet: et ipse in deo. Et nos cog
noscimus et credimus caritati quam habet deus
in nobis. Deus caritas est: et qui manet in ca
ritate in deo manet et deus in eo. In hoc perfec
ta est caritas nobiscum dei: ut fiduciam habea
mus in die iudicii. quia sicut ille est et nos
sumus in hoc mundo. Timor non est in cari
tate. sed perfecta caritas foras mittit timorem
quoniam timor penam habet. Qui autem timet non
est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus
deum. quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dixe
rit quoniam diligo deum: et fratrem suum oderit men
dax est. Qui autem non diligit fratrem suum quem
videt. deum quem non videt quomodo potest
diligere. Et hoc mandatum habemus a deo. ut
qui diligit deum. diligat et fratrem suum.
V
Omnis qui credit quoniam iesus est
christus: ex deo natus est. Et omnis qui di
ligit eum qui genuit. diligit: et eum qui
natus est ex eo. In hoc cognoscimus quoniam di
ligimus natos dei. cum deum diligamus
et mandata eius faciamus. Hec est enim ca
ritas dei ut mandata eius custodiamus. et
mandata eius gravia non sunt. Quoniam omne quod
natum est ex deo vincit mundum. Et hec est vic
toria que vincit mundum fides nostra. Quis est
autem qui vincit mundum nisi qui credit quoniam
iesus est filius dei? Hic est qui venit per aquam
et sanguinem iesus christus. non in aqua solum sed
in aqua et sanguine. Et spiritus est qui testifica
tur quoniam christus est veritas. Quia tres sunt qui
testimonium dant in celo. pater verbum. et spiritus.
Et hii tres unum sunt. Et tres qui testimo
nium dant in terra. spiritus. aqua. et sanguis.
Si testimonium hominum accipimus: testimo
nium dei maius est. Quoniam hoc est testimonium
dei quod maius est. quia testificatus est de filio su
o. Qui credit in filium dei habet testimonium
dei in se. Qui non credit filio mendacem
facit eum. quoniam non credit in testimonio
quod testificatus est deus de filio suo. Et hoc
testimonium est. quoniam vitam eternam dedit
nobis deus. et hec vita in filio eius est. Qui habet
filium dei habet vitam. qui non habet filium dei non
habet vitam eternam. Hec scribo vobis quoniam facia
tis ut vitam eternam habeatis qui creditis
in nomine filii dei. Et hec est fiducia quam habemus
ad deum. quia quodcumque petierimus secundum vo
luntatem eius audiet nos. Et scimus quia
audit nos quicquid petierimus. scimus quoniam
habemus petitiones quas postulamus ab eo.
Qui scit fratrem suum peccare peccatum non
ad mortem petat et dabitur ei vita peccanti
non ad mortem. Est autem peccatum ad mortem:
non pro illo dico ut quis roget. Omnis iniquitas
peccatum est. et est peccatum ad mortem.
Scimus quia omnis qui natus est ex deo
non peccat. sed generatio dei conservat eum et
malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex
deo sumus. et mundus totus in maligno
positus est. Et scimus quoniam filius dei venit et
dedit nobis sensum ut cognoscamus deum verum
et simus in vero filio eius. Hic est verus
deus: et vita eterna. Filioli custodite vos a
simulacris. Amen. Explicit epistola i. beati
iohannis. Incipit secunda eiusdem.

Senior electe domine et
natis eius quos ego
diligo in veritate. et
non ego solus: sed
omnes qui cognoverunt
veritatem que per
manet in nobis: et
nobiscum erit in eternum

Sit uobiscum misericordia et gratia et pax a deo patre et a xpo ihu filio patris in ueritate et caritate. Gauisus sum ualde quoniam inueni de filiis tuis ambulantes in ueritate sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina non tamquam mandatum nouum scribens tibi. sed quod habuimus ab initio ut diligamus alterutrum. Et hec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius. Hoc est enim mandatum ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis. quoniam multi seductores exierunt in mundum. qui non confitentur ihm xpm uenisse in carne. hic est seductor et antixps. Uidete uosmet ipsos ne perdatis que operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui precedit et non permanet in doctrina xpi deum non habet. Qui permanet in doctrina. hic et filium et patrem habet. Siquis uenit ad uos: et hanc doctrinam non affert nolite recipere eum in domum: nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue: communicat operibus illius malignis. Plura habens uobis scribere: nolui per cartam et atramentum. Spero enim me futurum ad uos: et os ad os loqui. ut gaudium uestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tue electe. Gratia tecum amen. Explicit ii epistola Iohannis apostoli. Incipit tertia epistola eiusdem.

Senior gaio karissimo quem ego diligo in ueritate. Karissime de omnibus orationem facio. prospere te ingredi et ualere. sicut prospere agit anima tua. Gauisus sum ualde uenientibus fratribus et testimonium perhibentibus ueritati tue. sicut tu in ueritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in ueritate ambulare. Karissime. fideliter facis quicquid operaris in fratres. et hoc in peregrinos qui testimonium reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie quos benefaciens deduces digne deo. Pro nomine enim eius profecti sunt nichil accipientes a gentilibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi. ut cooperatores simus ueritatis. Scripsissem forsitan ecclesie. sed is qui amat primatum gerere in eis Diotripes non recipit nos. propter hoc si uenero commoneam eius opera que facit uerbis malignis garriens in nos. et quasi non ei ista sufficiant. neque ipse suscipit fratres. et eos qui suscipiunt prohibet. et de ecclesia eicit. Karissime noli imitari malum: sed quod bonum est. Qui benefacit ex deo est. Qui malefacit non uidet deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa ueritate. sed et nos testimonium perhibemus. et nosti quoniam testimonium nostrum uerum est. Multa habui scribere tibi. sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem protinus te uidere. et os ad os loquemur. Pax tecum. Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim. Incipit epistola beati iude apostoli.

Iudas ihu xpi seruus frater autem iacobi. his qui sunt in deo patre electis. et xpo ihu conseruatis et uocatis. Misericordia uobis et pax et caritas adimpleatur. Karissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi uobis de communi uestra salute necesse habui scribere uobis deprecans supercertari semel tradite sanctis fidei. Subintroierunt quidam homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impii. dei nostri gratiam transferentes in luxuriam. et solum dominatorem et dominum nostrum ihm xpm negantes. Commonere autem uos uolo scientes semel omnia. quoniam ihc populum de terra egypti saluans secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos uero qui non seruauerunt suum principatum. sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium dei magni uinculis eternis sub caligine iudicio reseruauit. Sicut sodoma et gomorra et finitime ciuitates simili modo exfornicate. et abeuntes post carnem alteram facte sunt exemplum ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hii qui carnem maculant: dominationem autem spernunt. maiestatem autem blasphemant. Cum michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de moysi corpore. non est ausus iudicium inferre blasphemie. sed dixit. imperet tibi dominus. Hii autem quecumque quidem ignorant blasphemant. Quecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt. in his corrumpuntur. Ve illis qui in uiam cain abierunt. et errore balaam mercede effusi sunt. et contradictione chore perierunt. Hii sunt in epulis suis macule conuiuantes sine timore. semet ipsos pascentes. nubes sine aqua que a uentis circumferuntur. arbores autumnales infructuose bis mor-

tue eradicate. fluctus feri maris despumantes suas confusiones. sidera errantia: quibus procella tenebrarum in eternum servata est. Prophetavit autem de his septimus ab adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt. et de omnibus duris verbis que locuti sunt contra deum peccatores impii. Hii sunt murmuratores querulosi secundum desideria sua ambulantes. et os illorum loquitur superbiam. mirantes personas questus causa. Vos autem karissimi memores estote verborum que predicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu christi qui dicebant vobis quoniam in novissimis temporibus venient illusores secundum sua desideria ambulantes in impietate. Hii sunt qui segregant semetipsos animales spiritum non habentes. Vos autem karissimi superedificantes vosmetipsos sanctissime vestre fidei in spiritu sancto orantes vos ipsos in dilectione dei servate. expectantes misericordiam domini nostri ihesu christi in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero salvate de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore. odientes eam que carnalis est maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum glorie sue inmaculatos in exultatione in adventu domini nostri ihesu christi. soli deo salvatori nostro per ihesum christum dominum nostrum gloria et magnificentia imperium et potestas ante omnia secula. et nunc et in omnia secula amen.

Explicit epistola iude apostoli. Incipit prologus primus in actus apostolorum.

Lucas syrus natione cuius laus in evangelio canitur: apud antiochiam medicine artis egregius. et apostolorum christi discipulus postea usque ad confessionem paulum secutus apostolum sine crimine in virginitate permanens deo magis servivit. Qui octoginta annos agens etatis in bythinia obiit plenus spiritu sancto. Hic spiritu sancto instigante in achaie partibus evangelium scribens grecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione ostendit. Eumque ex stirpe david descendisse monstravit. Cui non inmerito scribendi apostolorum actus potestas in ministerio datur ut deo in deum pleno et filio perditionis extincto oratione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus compleretur. Sicque paulum consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum breviter voluit sermone ostendere quam plurimus aliquid fastidientibus prodidisse sciens quod operantem agricolam oportet de suis fructibus edere. Cuius ita divinam subsequuta est gratia. ut non solum corporibus sed etiam animabus eius proficeret medicina.

Incipit secundus prologus eiusdem.

Lucas evangelista apostolorum actus sicut evangelium ad theophilum quendam condiscipulum suum scribens mistica narratione contexuit. Cum enim conversationem christi cum discipulis diebus xl et ascensionem eius in celos atque in apostolos adventum spiritus sancti seu in locum proditoris iude mathiam apostolum subrogatum, quem in evangelio suo omnino tacuit breviter sermone complexus est. Cetera in saulum quidem paulus consummatorem apostolicis actibus tradit quem diu recalcitrantem dominus per suam inspirationem ad gratiam vocans: et apostolica dignitate et martirii postea gloria decoravit. ostendens etiam persecutoribus revertendi ad deum viam patere per christum. Secundum illud domini ezechielem prophetam dicentis. nolo mortem morientis tantum ut convertatur et vivat.

Incipit liber actuum apostolorum.

Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile que cepit ihesus facere et docere usque in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies xl apparens eis et loquens de regno dei. Et convescens precepit eis ab iherosolimis ne discederent sed expectarent promissionem patris quam audistis inquit per os meum. quia iohannes quidem baptizavit aqua: vos autem baptizabimini in spiritu sancto non post multos dies hos. Igitur qui convenerant interrogabant eum dicentes. Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Dixit autem eis

noſſe
non ē uīm ſcire tempore ul' momenta q̄
pater poſuit in ſua poteſtate. ſ; accipietis
uirtutem ſupuenientis ſpē ſancti in uos
et eritis m̄ teſtes in ihīm et in omni iudea
et ſamaria et uſq; ad ultimū terre. Et cū
h dixiſſ; uidentibꝫ illis eleuatus ē et nu
bes ſuſcepit eum ab oculis eorum. Cum
q; intuerentur in celum eūtem illum: ec
ce duo uiri aſtiterunt iuxta illos in ueſti
bus albis qui et dixerunt. Viri galilei quid
ſtatis aſpicientes in celum? Hic ihc qui
aſſumptus eſt in celum: ſic ueniet quem
admodū uidiſtis euntem in celum. Tunc
reuerſi ſunt ihīo ſolimā a monte qui uocat'
oliueti qui eſt iuxta ihlm ſabbi hñs iter.
Et cum introiſſent in cenaculū aſcenderūt
ubi manebant petrus et iohannes. iaco
bus et andreas. philippus et thomas. bar
tholomeus et matheus. iacobus alphei et
ſimon zelotes: et iudas iacobi. hii oms
erant pſeuerantes in oratione cū mulieri
bus et maria matre ihū et frībꝫ eius. In
diebꝫ illis exurgens petrus in medio frm
dixit. Erat aūt turba hominū ſimul fere
centū. xx. Viri frs oportet impleri ſcrip
turam quā pdixit ſpē ſanctus p os dauid
de iuda qui fuit dux eoꝝ qui comphen
derūt ihm qui connumeratus erat in
nob' et ſortitus ē ſortem miniſtiī huiꝰ. Et
hic quidē poſſedit agrum de mercede iniqui
tatis: et ſuſpenſus crepuit medius: et dif
fuſa ſunt omnia uiſcera eius. Et notū
factū ē omnibꝫ habitantibꝫ ihrlm ita ut ap
pellaretur ager ille lingua eoꝝ acheldemac
h. eſt ager ſanguinis. Scriptum ē enim
in libro pſalmoꝝ. Fiat cōmemoratio eoꝝ
deſerta: et nō ſit qui habitet in ea. et epiſ̄patū ei'
accipiat alter. Oportet ergo ex his uiris q̄
nobiſcum ſunt congregati in omni tempore q̄
intrauit et exiuit int' nos dn̄s ihc incipiens
a baptiſmate iohis uſq; in diem qua aſſūp
tus ē a nob'. teſtē reſurrectōnis eius nob̄ſ
cū fieri unum ex iſtis. Et ſtatuerūt duos. Io
ſeph qui uocabatur barſabas qui cogno
minatus eſt iuſtus: et mathiam. Et orā
tes dixerunt. Tu dn̄e qui corda noſti oīu
quē elegeris ex his duobus unū accipe
locum miniſtiī huius et apl'atus de
quo pűaricatus eſt iudas ut abiret in locū
ſuum. Et dederūt ſortes eis. Et cecidit ſors
ſup mathiam. et adnumeratus eſt cū. xi. aplīs.
Et cum cōplerentur dies II
pentecoſtes erant omnes pariter in eod'
loco. Et factus eſt repente de celo ſonus
tāquam aduenientis ſpē uehementis. et
repleuit totam domū ubi erant ſedentes.
Et apparuerunt illis diſptite lingue tāq̄
ignis: ſeditq; ſupra ſingulos eorum. Et
repleti ſunt omnes ſpū ſancto: et ceperūt
loqui uariis linguis, put ſpē ſanctus da
bat eloqui illis. Erant aūt in ihrlm ha
bitantes iudei uiri religioſi ex omni na
tione que ſub celo ē. Facta aūt hac uoce cō
uenit multitudo et mente confuſa eſt.
qm̄ audiebat unuſquiſq; lingua ſua
illos loquentes. Stupebant aūt omnes
et mirabantur dicentes. Nonne ecce iſti
qui loquuntur galilei ſunt? Et quō nos
audiuim' unuſquiſq; linguam nrām
nrām in qua nati ſumus? Parthi et medi
et elamite et qui habitant meſopotamiam
iudeā et capadociam. pontū et aſiam. phri
giam et pamphiliā. egyptum et ptes li
bie que eſt circa cyrenē. et aduene romani.
Iudei quoq; et pſeliti. cretes et arabes.
audiuim' eos loquentes nrīs linguis mag
nalia dei. Stupebant aūt omnes et mira
bantur dicentes. Quid nā hoc uult eē? A
lii aūt irridentes dicebant q: muſto ple
ni ſunt iſti. Stans aūt petrus cum. xi. e
leuauit uocem ſuam et locutus ē eis. Vi
ri iudei et qui habitatis ihrlm uniūſi. hoc
uob' notum ſit: et auribꝫ pcipite uba mea.
Nō enī ſicut uos eſtimatis hii ebrii ſunt
cum ſit hora diei tertia. Sꝫ hoc eſt quod
dictū eſt p pphām iohel. Et erit in nouiſ
ſimis diebꝫ dicit dn̄s effundam de ſpū me
o ſup omnem carnem. et pphābūt filii
uri et filie ure. Et iuuenes uri uiſiones
uidebunt. et ſeniores uri ſompnia ſōp
niabūt. Et quidē ſup ſuos meos et ancil
las meas. in diebꝫ illis effundam de ſpū
meo et pphābunt. Et dabo pdigia in ce
lo ſurſum. et ſigna in terra deorſum. ſā
guinē et ignem et uaporem fumi. Sol
conūtetur in tenebras et luna in ſangui
nem anq̄am ueniat dies dn̄i magnus
et manifeſtus. Et erit omnis quicūq; i
nocauerit nomē dn̄i ſaluus erit. Viri iſra
helite audite uba hec. Ihm nazarenū uirū
approbatum a deo in uob' uirtutibꝫ et pdigiis
et ſignis que fecit p illum deus in me
dio uri ſicut uos ſcitis hunc definito cō
ſilio et pſcientia dei traditū p man' iniq̄.

affigentes interemistis. quem deus susci
tavit solutis doloribus inferni. iuxta quod im
possibile erat teneri illum ab eo. David
enim dicit in eum, providebam dominum coram
me semper quoniam a dextris meis est ne commo
var. propter hoc letatum est cor meum et exul
tavit lingua mea. insuper et caro mea re
quiescet in spe. quoniam non derelinques animam
meam in inferno. neque dabis sanctum tuum
videre corruptionem. notas mihi fecisti vias
vite. adimplebis me iocunditate cum fa
cie tua. Viri fratres liceat audenter dicere ad
ad vos de patriarcha David quoniam defunctus est
et sepultus est. et sepulcrum eius est apud
nos usque in hodiernum diem. propheta igitur
cum esset et sciret quia iureiurando iurasset
illi deus de fructu lumbi eius sedere super
sedem eius, providens locutus est de resurrec
tione Christi. quia neque derelictus est in inferno. neque
caro eius vidit corruptionem. Hunc Ihesum
resuscitavit deus. cui nos omnes testes
sumus. Dextera igitur dei exaltatus et pro
missione spiritus sancti accepta a patre. effu
dit hunc quem vos videtis et auditis. Non
enim David ascendit in celum. Dicit autem
ipse. Dixit dominus domino meo. sede a dextris me
is. donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Certissime ergo sciat omnis
domus Israel. quia et dominum eum et Christum deus
fecit hunc hunc Ihesum quem vos crucifixis
tis. His auditis compuncti sunt corde
et dixerunt ad Petrum et ad reliquos apostolos.
Quid faciemus viri fratres? Petrus vero
ait ad illos. Penitentiam inquit agite
et baptizetur unusquisque vestrum in nomine
Ihesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum
et accipietis donum spiritus sancti. Vobis enim
est repromissio et filiis vestris. et omnibus qui
longe sunt quoscumque advocaverit dominus
deus noster. Aliis etiam verbis pluribus testifi
catus est et exortabatur eos dicens. Salva
mini a generatione ista prava. Qui ergo
receperunt sermonem eius baptizati sunt
et appositi sunt anime in illa die circiter tria
milia. Erant autem perseverantes in doctrina a
postolorum et communicatione fractionis panis
et orationibus. Fiebat autem omni anime timor. mul
ta quoque prodigia et signa per apostolos fiebant
in Ierusalem. et metus erat magnus in uni
versis. Omnes etiam qui credebant erant pa
riter. et habebant omnia communia. possessiones
et substantias vendebant et dividebant
illa omnibus, prout cuique opus erat. Cotidie
quoque perdurantes unanimiter in templo.
et frangentes circa domos panem. sumebant
cibum cum exultatione et simplicitate cor
dis. collaudantes deum. et habentes gratiam ad
omnem plebem. Dominus autem augebat qui
salvi fierent cotidie in idipsum. III
Petrus autem et Iohannes ascendebant
in templum ad horam orationis nonam.
Et quidam vir qui erat claudus ex utero
matris sue baiulabatur. quem ponebant
cotidie ad portam templi que dicitur spe
ciosa ut peteret elemosinam ab introeuntibus
in templum. Is cum vidisset templum Petrum
et Iohannem incipientes introire in templum
rogabat ut elemosinam acciperet. Intuens
autem in eum Petrus cum Iohanne dixit. Res
pice in nos. At ille intendebat in eos. sperans
se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem
dixit. Argentum et aurum non est mihi. quod autem
habeo hoc do tibi. In nomine Ihesu Christi naza
reni surge et ambula. et apprehensa eius
manu dextera levavit eum. et protinus con
solidate sunt bases eius et plante. Et exili
ens stetit et ambulabat. et intravit cum
illis in templum ambulans et exiliens et
laudans deum. Et vidit omnis populus eum
ambulantem et laudantem deum. Cognosce
bant autem illum quoniam ipse erat qui ad ele
mosinam sedebat ad speciosam portam templi.
Et impleti sunt stupore et extasi in eo quod
contigerat illi. Cum teneret autem Petrum
et Iohannem cucurrit omnis populus ad eos ad por
ticum que appellatur Salomonis stupentes.
Videns autem Petrus respondit ad populum. Viri
Israelite quid miramini in hoc. aut nos quid
intuemini quasi nostra virtute aut potesta
te fecerimus hunc ambulare. Deus Abraham
et deus Ysaac et deus Iacob. deus patrum nos
trorum glorificavit filium suum Ihesum quem
vos quidem tradidistis et negastis ante faci
em Pylati iudicante illo dimitti. Vos autem
sanctum et iustum negastis. et petistis virum
homicidam donari vobis. Auctorem vero vite in
terfecistis quem deus suscitavit a mortuis.
cuius nos testes sumus. et in fide nominis eius
hunc quem vos vidistis et nostis confirma
vit nomen eius et fides que per eum est dedit
integram sanitatem istam in conspectu
omnium vestrum. Et nunc fratres scio quia per ignoran
tiam fecistis sicut et principes vestri. Deus autem
qui prenuntiavit per os omnium prophetarum suorum

pheta xpm suum impleuit sic. Penitemini igitur
et conuertimini ut deleantur uestra peccata. ut
cum uenerint tempora refrigerii a conspectu domini
et miserit eum qui predicatus est uobis ihm xpm
quem oportet celum quidem suscipere usque in
tempora restitutionis omnium que locu
tus est deus per os sanctorum suorum a seculo
prophetarum. Moyses quidem dixit. Quoniam prophetam
uobis suscitabit dominus deus noster de fratribus uestris tam
quam me ipsum audietis iuxta omnia que
cumque locutus fuerit uobis. Erit autem omnis anima
que cumque non audierit prophetam illum
exterminabitur de plebe. Et omnes prophete a
Samuhel et deinceps qui locuti sunt et an
nuntiauerunt dies istos. Vos autem estis filii
prophetarum et testamenti quod disposuit deus
ad patres nostros dicens ad abraham. Et in
semine tuo benedicentur omnes familie terre.
Vobis deus primum suscitans filium suum
misit deus eum benedicentem uobis ut conuer
tat se unusquisque a nequitia sua. IIII
Loquentibus autem illis ad populum
superuenerunt sacerdotes et magistratus tem
pli et saducei dolentes quod docerent populum et
adnuntiarent in ihesu resurrectionem ex mor
tuis. Et iniecerunt in eos manus et posuerunt
eos in custodiam in crastinum. Erat enim iam
uespera. Multi autem eorum qui audierant
uerbum crediderunt. Et factus est numerus
uirorum .v. milia. Factum est autem in crastinum
ut congregarentur principes eorum et senio
res et scribe in ierusalem. et annas princeps
sacerdotum et cayphas. et iohannes et alex
ander. et quotquot erant de genere sacer
dotali. Et statuentes eos in medio: et inter
rogabant eos in qua uirtute aut in quo
nomine fecistis hoc uos. Tunc petrus reple
tus spiritu sancto dixit ad eos. Principes populi
et seniores audite. si nos hodie diiudi
camur in benefacto hominis infirmi in
quo iste saluus factus est. notum sit omnibus
uobis et omni plebi israel: quia in nomine domini nostri
ihesu xpi nazareni quem uos crucifixistis quem
deus suscitauit a mortuis. in hoc iste ad
stat coram uobis sanus. Hic est lapis qui
reprobatus est a uobis hedificantibus qui factus
est in caput anguli: et non est in alio aliquo
salus. Nec enim nomen est aliud sub celo
datum hominibus in quo oporteat nos sal
uos fieri. Videntes autem petri constantiam
et iohannis comperto quod homines essent sine litteris
et ydiote admirabantur et cognoscebant
eos quoniam cum ihesu fuerant. hominem quoque
uidentes stantem cum eis qui curatus
fuerat: nichil poterant contradicere. Iusserunt
autem eos foras extra secedere. Et conferebant ad
inuicem dicentes. Quid faciemus homi
nibus istis? quoniam quidem notum signum factum
est per eos omnibus habitantibus ierusalem manifes
tum est et non possumus negare. Sed ut am
plius diuulgetur in populum comminemur eis
ne ultra loquantur in nomine hoc ulli
hominum. Et uocantes eos denuntiauerunt
ne omnino loquerentur neque docerent in nomine
ihesu. Petrus uero et iohannes respondentes
dixerunt ad eos. Si iustum est in conspectu
dei uos potius audire quam deum iudicate.
Non enim possumus que uidimus et audi
uimus non loqui. At illi comminantes dimise
runt eos non inuenientes quomodo punirent
eos propter populum. quia omnes clarificabant
id quod factum fuerat in eo quod accide
rat. Annorum enim erat amplius .xl.
homo in quo factum erat signum istud
sanitatis. Dimissi autem uenerunt ad suos
et adnuntiauerunt eis quanta ad eos prin
cipes sacerdotum et seniores dixissent. Qui
cum audissent unanimiter leuauerunt
uocem ad deum et dixerunt. Domine tu qui fe
cisti celum et terram mare et omnia que
in eis sunt qui spiritu sancto per os patris nostri
dauid pueri tui dixisti. Quare fremuerunt
gentes et populi meditati sunt inania. Asti
terunt reges terre et principes conuenerunt
in unum aduersus dominum et aduersus xpm
eius. Conuenerunt enim uere in ciuitate
ista aduersus sanctum puerum tuum ihesum
quem unxisti. herodes et pontius pylatus
cum gentibus et populis israel facere que manus
tua et consilium tuum decreuerunt fieri. Et nunc
domine respice in minas eorum: et da ser
uis tuis cum omni fiducia loqui uerbum tu
um in eo cum manum tuam extendas ad sani
tates et signa et prodigia fieri per nomen sancti
filii tui ihesu. Et cum orassent motus est
locus in quo erant congregati: et repleti sunt
omnes spiritu sancto. et loquebantur uerbum
dei cum fiducia. Multitudinis autem creden
tium erat cor unum et anima una. nec
quisquam eorum que possidebat aliquid
suum esse dicebat: sed erant illis omnia com
munia: et uirtute magna reddebant a
postoli testimonium resurrectionis ihesu xpi domini
nostri. Et gratia magna erat in omnibus illis.

neque enim quisquam egens erat inter illos.
Quotquot enim possessores agrorum aut
domorum erant vendentes afferebant pre-
tia eorum que vendebant et ponebant ante
pedes apostolorum. Dividebatur autem singulis
prout cuique opus erat. Ioseph autem qui cogno-
minatus est barnabas ab apostolis quod est inter-
pretatum filius consolationis levites cyprius
genere: cum haberet agrum vendidit illum
et attulit pretium et posuit ante pedes apostolorum.
Vir autem quidam nomine ananias
cum saphira uxore sua vendidit agrum
et fraudavit de pretio agri conscia uxore sua
et afferens partem quandam ad pedes apostolorum
posuit. Dixit autem petrus: anania cur temp-
tavit sathanas cor tuum mentiri te spiritui
sancto et fraudare de pretio agri? Nonne ma-
nens tibi manebat et venundatum in tua erat
potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc
rem? Non es mentitus hominibus sed deo. Audi-
ens ananias hec verba: cecidit et expiravit
Et factus est timor magnus in omnibus
qui audierant. Surgentes autem iuvenes
amoverunt eum: et efferentes sepelierunt.
Factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor
ipsius nesciens quod factum fuerat introivit.
Respondit autem ei petrus. Dic mihi mulier: si tan-
ti agrum vendidistis? At illa dixit: etiam
tanti. Petrus autem ad eam. Quid utique con-
venit vobis temptare? Convenit temptare spi-
ritum domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt
virum tuum ad hostium et efferent te. Con-
festim cecidit ante pedes eius et expiravit.
Intrantes autem iuvenes invenerunt illam
mortuam et extulerunt et sepelierunt ad
virum suum. Et factus est timor magnus in
universa ecclesia et in omnes qui audierunt hec.
Per manus autem apostolorum fiebant signa et
prodigia magna in plebe. Et erant unanim-
iter omnes in porticu salomonis. Ce-
terorum autem nemo audebat coniungere
se illis. Sed magnificabat eos populus. Magis autem
augebatur credentium in domino multitudo
virorum ac mulierum ita ut in plateas ei-
cerent infirmos et ponerent in lectulis et
grabatis ut veniente petro saltem umbra
illius obumbraret quemquam eorum et li-
berarentur ab infirmitatibus suis. Concur-
rebat autem et multitudo vicinarum civita-
tum iherusalem afferentes egros et vexatos a spiritibus
inmundis qui curabantur omnes. Exurgens
autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo er-
ant que est heresis saduceorum: repleti sunt ze-
lo. et iniecerunt manus in apostolos: et posuerunt
illos in custodia publica. Angelus autem domini per
noctem aperiens ianuam carceris: et educens
eos dixit. Ite et stantes loquimini in templo
plebi omnia verba vite huius. Qui cum audissent
intraverunt diluculo in templum et docebant.
Adveniens autem princeps sacerdotum et qui
cum eo erant convocaverunt concilium et omnes
seniores filiorum israel: et miserunt ad carcerem
ut adducerentur. Cum venissent autem minis-
tri et aperto carcere non invenissent illos: rever-
si nuntiaverunt dicentes. Carcerem quidem in-
venimus clausum in omni diligentia et cus-
todes stantes ad ianuas. Aperientes autem ne-
minem intus invenimus. Ut autem audierunt
hos sermones magistratus templi et principes
sacerdotum: ambigebant de illis quidnam fi-
eret. Adveniens autem quidam nuntiavit eis quia
ecce viri quos posuistis in carcerem sunt in
templo stantes et docentes populum. Tunc a-
biit magistratus cum ministris et addu-
xit illos sine vi. Timebant enim populum:
ne lapidarentur. Et cum adduxissent illos
statuerunt in concilio. Et interrogavit illos prin-
ceps sacerdotum dicens. Precipiendo precep-
imus vobis ne doceretis in nomine isto. et
ecce replestis iherusalem doctrina vestra. et vultis
inducere super nos sanguinem hominis istius.
Respondens autem petrus et apostoli dixerunt. Obedi-
re oportet deo magis quam hominibus. Deus patrum
nostrorum suscitavit ihesum quem vos interi-
mistis suspendentes in ligno. Hunc deus
principem et salvatorem exaltavit dextera
sua. ad dandam penitentiam israel et remis-
sionem peccatorum. et nos sumus testes horum
verborum. et spiritus sanctus: quem dedit deus
omnibus obedientibus sibi. Hec cum audissent
dissecabantur et cogitabant interficere illos.
Surgens autem quidam in concilio phariseus
nomine gamaliel legis doctor honorabilis
universe plebi: iussit foras ad breve fieri.
Dixitque ad illos. Viri israelite attendite vobis
super hominibus istis quid acturi sitis. Ante
hos enim dies extitit theodas dicens se esse
aliquem cui consensit virorum numerus cir-
citer quadringentorum qui occisus est et omnes
quicumque credebant ei et dissipati sunt: et re-
dactus est ad nichilum. Post hunc extitit iu-
das galileus in diebus professionis et avertit
populum post se: et ipse periit. et omnes quotquot
consenserunt ei dispersi sunt. Et nunc itaque dico

uobis: discedite ab hominibus istis: et sinite
illos. quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut
opus dissoluetur. Si uero ex deo est non poteritis
dissoluere eos: ne forte et deo repugnare in
ueniamini. Consenserunt autem illi et conuocan
tes apostolos cesis denuntiauerunt eis ne amplius
loquerentur in nomine ihesu. et dimiserunt eos.
Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu con
silii. quoniam digni sunt habiti pro nomine ihesu
contumeliam pati. Omni autem die in templo
et circa domos non cessabant docentes et eu
uangelizantes ihesum christum.

VI

In diebus autem illis crescente numero dis
cipulorum: factum est murmur grecorum aduer
sus hebreos eo quod despicerentur in ministerio co
tidiano uidue eorum. Conuocantes autem
duodecim multitudinem discipulorum: dixe
runt. Non est equum nos derelinquere uerbum dei et
ministrare mensis. Considerate ergo fratres
uiros ex uobis boni testimonii septem plenos
spiritu sancto et sapientia: quos constituamus
super hoc opus. nos uero oratione et ministerio uerbi
instantes erimus. Et placuit sermo coram
omni multitudine. Et elegerunt stephanum
uirum plenum fide et spiritu sancto. et phi
lippum. et prochorum. et nicanorem. et timothe
um. et parmenam. et nicholaum aduenam an
thiochenum. Hos statuerunt ante conspectum
apostolorum. et orantes imposuerunt eis ma
nus. Et uerbum domini crescebat. et multiplica
batur numerus discipulorum in ierusalem
ualde. Multa etiam turba sacerdotum obe
diebat fidei. Stephanus autem plenus gratia
et fortitudine faciebat prodigia et signa in
magna in populo. Surrexerunt autem quidam
de synagoga que appellatur libertinorum et cy
renensium. et alexandrinorum. et eorum qui e
rant a cilicia et asia disputantes cum ste
phano. Et non poterant resistere sapientie et spiritui
qui loquebatur. Tunc submiserunt uiros
qui dicerent se audisse eum dicentem uerba
blasphemie in moysen et deum. Commoue
runt itaque plebem et seniores et scribas. et
concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt
in consilium. et statuerunt testes falsos dicen
tes. Homo iste non cessat loqui uerba aduersus
locum sanctum sanctum et legem. Audiuimus
enim eum dicentem quoniam ihesus nazarenus: hic destru
et locum istum. et mutabit traditiones quas
tradidit nobis moyses. Et intuentes eum omnes
qui sedebant in consilio: uiderunt faciem eius
tamquam faciem angeli. Dixit autem princeps
sacerdotum stephano: si hec ita se haberent. Qui
ait.

VII

Uiri fratres et patres audite. Deus glorie
apparuit patri nostro abraham cum esset
in mesopotamia priusquam moraretur in car
ran: et dixit ad illum. Exi de terra tua et de
cognatione tua et ueni in terram quam tibi m
monstrauero. Tunc exiit de terra chaldeo
rum et habitauit in charran. et inde postquam
mortuus est pater eius transtulit illum
in terram istam in qua nunc uos habitatis. et
non dedit illi hereditatem in ea nec passum
pedis. sed repromisit dare illi eam in possessionem
et semini eius post ipsum: cum non haberet
filium. Locutus est autem ei deus quia erit
semen eius accola in terra aliena. et serui
tuti eos subicient et male tractabunt eos an
nis quadringentis et xxx. et gentem cui
no fuerint iudicabo ego dicit dominus. Et post hec
exibunt et seruient mihi in loco isto. Et dedit
illis testamentum circumcisionis: et sic genu
it ysaac. et circumcidit eum die octaua. Et y
saac iacob. et iacob duodecim patriarchas
et patriarche emulantes ioseph uendide
runt in egyptum. Et erat deus cum eo: et e
ripuit eum de omnibus tribulationibus
eius. Et dedit ei gratiam et sapientiam in
conspectu pharaonis regis egypti. et consti
tuit eum prepositum super egyptum: et super
omnem domum suam. Uenit autem fames
in uniuersam egyptum et chanaan et tribula
tio magna: et non inueniebant cibos patres
nostri. Cum audisset autem iacob esse frumentum
in egypto: misit patres nostros primum: et in
secundo cognitus est ioseph a fratribus suis
et manifestatum est pharaoni genus eius.
Mittens autem ioseph accersiuit iacob pa
trem suum et omnem cognationem in anima
bus septuaginta quinque. Et descendit iacob
in egyptum et defunctus est ipse et patres nostri.
Et translati sunt in sichem: et positi sunt in
sepulcro quod emit abraham pretio argen
ti a filiis emor filii sichem. Cum appropinqua
ret autem tempus repromissionis quod confes
sus est deus abrahe: creuit populus: et multi
plicatus est in egypto quoadusque surrexit
rex alius in egypto qui non sciebat ioseph.
Hic circumueniens genus nostrum: afflixit
patres nostros ut exponerent infantes suos
ne uiuificarentur. Eodem tempore natus
est moyses et fuit gratus deo. qui nutri
tus est tribus mensibus in domo patris sui.

Exposito autem illo: sustulit eum filia pha
raonis et enutrivit eum sibi in filium. Et eru
ditus est moyses omni sapientia egyp
tiorum. Et erat potens in verbis et in operibus
suis. Cum autem impleretur .xl. annorum
tempus: ascendit in cor eius ut visitaret
fratres suos filios israel. Et cum vidisset quen
dam iniuriam patientem vindicavit il
lum et fecit ultionem ei qui iniuriam sus
tinebat: percusso egyptio. Existimabat autem
intelligere fratres: quoniam deus per manum ipsius
daret salutem illis. At illi non intellexerunt.
Sequenti vero die apparuit illis litigantibus
et reconciliabat eos in pace dicens. Viri fra
tres estis: ut quid nocetis alterutrum? Qui autem
iniuriam faciebat proximo suo: repulit eum
dicens. Quis te constituit principem et
iudicem super nos? Numquid interficere me tu
vis quemadmodum interfecisti heri egyptium? Fu
git autem moyses in verbo isto: et factus est ad
vena in terra madian ubi generavit filios
duos. Et expletis annis .xl. apparuit illi in
deserto montis syna angelus in igne flam
me rubi. Moyses autem videns admiratus est
visum. Et accedente illo ut consideraret: fac
ta est vox domini ad eum dicens. Ego sum deus
patrum tuorum. deus abraham. deus ysaac
deus iacob. Tremefactus autem moyses non
audebat considerare. Dixit autem illi deus. Sol
ve calciamentum pedum tuorum. Locus enim in quo
stas terra sancta est. Videns vidi afflictionem
populi mei qui est in egypto et gemitum eorum
audivi: et descendi liberare eos. Et nunc veni
mittam te in egyptum. Hunc moysen quem
negaverunt dicentes. Quis te constituit prin
cipem et iudicem super nos. Hunc deus prin
cipem et redemptorem misit cum manu
angeli qui apparuit ei in rubo. Hic eduxit
illos faciens prodigia et signa in terra egypti
et in rubro mari et in deserto annis .xl. Hic
est moyses qui dixit filiis israel. Prophetam vobis
suscitabit deus de fratribus vestris tamquam me
ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in
solitudine cum angelo: qui loquebatur
ei in monte syna: et cum patribus nostris. qui
accepit verba vite dare nobis. Cui noluerunt obe
dire patres nostri repulerunt eum. et aversi sunt
cordibus suis in egyptum dicentes ad aaron.
Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi enim
huic qui eduxit nos de terra egypti: nesci
mus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt
in illis diebus. et obtulerunt hostiam simu
lacro. et letabantur in operibus manuum suarum.
Convertit autem deus: et tradidit eos servire mi
litie celi. sicut scriptum est in libro
prophetarum. Numquid victimas aut hostias
obtulistis mihi annis .xl. in deserto domus israel.
Et suscepistis tabernaculum moloch et si
dus dei vestri rempham. figuras quas fecistis
adorare eas: et transferam vos in baby
lonem. Tabernaculum testimonii quod
fuit cum patribus nostris in deserto: sicut dispo
suit illis deus loquens ad moysen ut fa
ceret illud secundum formam quam viderat. Quod et
induxerunt suscipientes patres nostri cum ihesu
in possessionem gentium quas expulit deus
a facie patrum nostrorum usque in diebus david
qui invenit gratiam ante deum. et petiit ut in
veniret tabernaculum deo iacob. Salomon
autem edificavit illi domum. Sed non excelsus
in manufactis habitat: sicut propheta dicit. Celum
mihi sedes est. terra autem scabellum pedum meorum.
Quam domum edificabitis mihi dicit dominus. aut
quis locus requietionis mee? Nonne manus
mea fecit hec omnia? Dura cervice et incir
cumcisis cordibus et auribus: vos semper spiritui sancto
resistitis sicut patres vestri ita et vos. Quem prophe
tarum non sunt persecuti patres vestri? et occiderunt
eos qui prenuntiabant de adventu iusti cuius
vos nunc proditores et homicide fuistis. qui ac
cepistis legem in dispositione angelorum
et non custodistis. Audientes autem hec. dissecaban
tur cordibus suis et stridebant dentibus
in eum. Cum autem esset stephanus plenus spiritu
sancto: intendens in celum vidit gloriam
dei: et ihesum stantem a dextris dei: et ait. Ec
ce video celos apertos et filium hominis stan
tem a dextris virtutis dei. Exclamantes autem
voce magna continuerunt aures suas: et
impetum fecerunt unanimiter in eum. Et eicien
tes eum extra civitatem lapidabant. Et
testes deposuerunt vestimenta sua secus
pedes adolescentis qui vocabatur saulus. Et
lapidabant stephanum invocantem et dicentem.
Domine ihesu suscipe spiritum meum. Positis autem
genibus: clamavit voce magna dicens. Do
mine ne statuas illis hoc peccatum: quia nesci
unt quid faciunt. Et cum hoc dixisset ob
dormivit in domino. Saulus autem erat consen
tiens neci eius.

VIII

Facta est autem in illa die persecutio mag
na in ecclesia que erat iherosolimis. Et omnes
dispersi sunt per regiones iudee et samarie
preter apostolos. Sepelierunt autem stephanum viri

morati. et fecerunt planctum magnum super
illum. Saulus vero devastabat ecclesiam per
domos intrans et trahens viros ac mulie
res tradebat in custodiam. Igitur qui dis
persi erant pertransiebant evangelizantes ver
bum dei. Philippus autem descendens in ci
vitatem Samarie predicabat illis ihesum. In
tendebant autem turbe his que a philippo di
cebantur unanimiter audientes et viden
tes signa que faciebat. Multi enim eorum qui
habebant spiritus immundos: clamantes voce magna
exibant. Multi enim paralitici et claudi cu
rati sunt. Factum est ergo magnum gaudium
in illa civitate. Vir autem quidam nomine Sy
mon qui ante fuerat in civitate magus se
ducens gentem Samarie dicens se esse ali
quem magnum cui auscultabant omnes
a minimo usque ad maximum dicentes. Hic
est virtus dei que vocatur magna. Attende
bant autem eum: propter quod multo tem
pore magiis suis dementasset eos. Cum vero
credidissent philippo evangelizanti de reg
no dei in nomine ihesu christi baptizabantur vi
ri ac mulieres. Tunc Symon et ipse credidit
et cum baptizatus esset: adherebat philippo.
videns etiam signa et virtutes maximas fi
eri stupens admirabatur. Et cum audissent
apostoli qui erant ierosolimis quia recepit
Samaria verbum dei: miserunt ad eos pe
trum et iohannem. Qui cum venissent: oraverunt pro ipsis
ut acciperent spiritum sanctum. Nondum enim
in quemquam illorum venerat: sed bapti
zati tantum erant in nomine domini ihesu. Tunc
imponebant manus super illos: et accipie
bant spiritum sanctum. Cum audisset autem Sy
mon quia per impositionem manus apostolorum
daretur spiritus sanctus: obtulit eis pecuniam
dicens. Date et michi hanc potestatem: ut cui
cumque imposuero manus accipiat spiritum sanctum.
Petrus autem dixit ad eum. Pecunia tua tecum
sit in perditionem. quoniam donum dei existimasti
pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors
in sermone isto. cor enim tuum non est rectum
coram deo. Penitentiam itaque age ab hac ne
quitia tua. et roga deum si forte remittatur
tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enim
amaritudinis et obligatione iniquita
tis video te esse. Respondens autem symon dixit.
Precamini vos pro me ad dominum ut nichil ve
niat super me horum que dixistis. Et illi quidem
testificati et locuti verbum domini redibant
ierosolimam. et multis regionibus samari
tanorum evangelizabant. Angelus autem domini locutus
est ad philippum dicens. Surge et vade contra
meridianum ad viam que descendit ab ierusalem
in gazam. hec est deserta. Et surgens abiit. Et ec
ce vir ethiops eunuchus potens candacis re
gine ethiopum qui erat super omnes gazas
eius: venerat adorare in ierusalem. et revertebatur
sedens super currum suum. legensque pro
phetam ysaiam. Dixit autem spiritus philippo. Ac
cede et adiunge te ad currum istum. Accur
rens autem philippus audivit eum legentem
ysaiam prophetam. et ait. Putas ne intelligis
que legis? Qui ait. Et quomodo intelligere possum
si non aliquis ostenderit michi. Rogavitque philip
pum ut ascenderet et sederet secum. Locus autem
scripture quam legebat erat hic. Tamquam ovis
ad occisionem ductus est. et sicut agnus coram
tondente se sine voce: sic non aperuit os suum.
In humilitate iudicium eius sublatum est. Genera
tionem illius quis enarrabit? quoniam tolletur
de terra vita eius. Respondens autem eunuchus
philippo dixit. Obsecro te de quo propheta dicit
hoc? de se an de aliquo alio. Aperiens autem philip
pus os suum et incipiens ab scriptura ista
evangelizavit illi ihesum. Et dum irent per viam
venerunt ad quandam aquam. Et ait eunu
chus. Ecce aqua. Quis prohibet me baptiza
ri? Dixit autem philippus. Si credis ex toto
corde: licet. Et respondens ait. Credo filium dei
esse ihesum. Et iussit stare currum. et descenderunt
uterque in aquam. philippus et eunuchus. et
baptizavit eum. Cum autem ascendissent
de aqua spiritus domini rapuit philippum. et amplius
non vidit eum eunuchus. Ibat autem per viam
suam gaudens. Philippus autem inventus
est in azoto. Et pertransiens evangelizabat
civitatibus cunctis donec veniret cesaream.

IX

Saulus adhuc spirans
minarum et cedis in discipulos domini
accessit ad principem sacerdotum et petiit
ab eo epistolas in damascum ad synago
gas ut si quos invenisset huius vie viros ac
mulieres vinctos perduceret ierusalem. Et cum iter
faceret contigit ut appropinquaret damasco
Et subito circumfulsit eum lux de celo. et ca
dens in terram audivit vocem dicentem sibi
Saule saule quid me persequeris? Qui dixit.
Quis es domine? Et ille. Ego sum ihesus nazarenus
quem tu persequeris. durum est contra stimu
lum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit
Domine quid me vis facere? Et dominus ad eum. Sur
ge et ingredere civitatem: et dicetur tibi quid

te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur
cum eo stabant stupefacti. Audientes quidem
vocem: neminem autem videntes. Surrexit
autem Saulus de terra: apertisque oculis nichil vide
bat. Ad manus autem illum trahentes intro
duxerunt Damascum. Et erat tribus diebus non vi
dens et non manducavit neque bibit. Erat autem
quidam discipulus Damasci nomine Anani
as. et dixit ad illum in visu Dominus. Anania. At
ille ait. Ecce ego Domine. Et Dominus ad illum. Surge
vade in vicum qui vocatur Rectus. et quere
in domo Iude Saulum nomine Tarsensem. Ecce
enim orat. Et vidit virum Ananiam nomine
introeuntem et inponentem sibi manus ut vi
sum recipiat. Respondit autem Ananias. Domine au
divi a multis de viro hoc quanta mala sanctis
tuis fecit in Ierusalem. et hic habet potestatem
a principibus sacerdotum alligandi omnes qui
invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dominus.
Vade quoniam vas electionis est mihi iste. ut portet no
men meum coram gentibus et regibus et fi
liis Israel. Ego enim ostendam illi quanta o
porteat eum pati pro nomine meo. Et abiit A
nanias et introivit domum. et inponens e
i manus dixit. Saule frater Dominus misit me Ihesus
qui apparuit tibi in via qua veniebas ut
videas et implearis Spiritu Sancto. Et confestim
ceciderunt ab oculis eius tamquam squame et
visum recepit. Et surgens baptizatus est. Fuit
autem cum discipulis qui erant Damasci per
dies aliquot. et continuo ingressus Paulus
in synagogis: predicabat Ihesum. quoniam hic est filius
Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant et
dicebant. Nonne hic est qui expugnabat
in Ierusalem eos qui invocant nomen istud: Et
huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret
ad principes sacerdotum. Saulus autem magis
convalescebat et confundebat Iudeos qui
habitabant Damasci. affirmans quoniam hic est Christus.
Cum autem implerentur dies multi: consilium
fecerunt Iudei ut eum interficerent. Note autem fac
te sunt Saulo insidie eorum. Custodiebant autem
et portas die ac nocte ut eum interficerent. Acci
pientes autem discipuli eius nocte per murum
dimiserunt eum submittentes in sporta. Cum
autem venisset in Ierusalem temptabat iungere se di
scipulis. et omnes timebant eum. non credentes
quia esset discipulus. Barnabas autem apprehensum
illum duxit ad apostolos. et narravit illis quomodo in
via vidisset Dominum et quia locutus est ei. et quomodo
in Damasco fiducialiter egerit in nomine Ihesu. Et e
rat cum illis intrans et exiens in Ierusalem fidu
cialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque
gentibus et disputabat cum Grecis. Illi autem
querebant occidere eum. Quod cum cognovissent
fratres deduxerunt eum nocte Cesaream et
dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem per totam Iude
am et Galileam et Samariam habebat pacem
et edificabatur ambulans in timore Domini et
consolatione Sancti Spiritus replebatur. Factum est autem
ut Petrus dum pertransiret universos deveni
ret ad sanctos qui habitabant Lidde. Invenit
autem ibi hominem quendam nomine Eneam
ab annis octo iacentem in grabatto qui
erat paraliticus. Et ait illi Petrus. Enea: sanet
te Dominus Ihesus Christus. Surge: et sterne tibi. Et con
tinuo surrexit. Et viderunt illum omnes
qui habitabant Lidde et Sarone qui conversi
sunt ad Dominum. In Ioppe autem fuit quedam
discipula nomine Tabita que interpretata
dicitur Dorcas. Hec erat plena operibus bonis
quas faciebat. Factum est autem in diebus illis
ut infirmata moreretur. Quam cum lavis
sent posuerunt eam in cenaculo. Cum au
tem prope esset Lidda ab Ioppe. discipuli audientes
quia Petrus esset in ea. miserunt duos viros
ad eum rogantes ne pigriteris venire usque
ad nos. Exurgens autem Petrus venit cum
illis. Et cum advenisset: duxerunt illum in ce
naculum. et circumsteterunt illum omnes vi
due flentes. et ostendebant tunicas quas
faciebat illis Dorcas. Eiectis autem omnibus foras
Petrus ponens genua oravit. Et conversus
ad corpus dixit. Tabita: surge. At illa aperuit
oculos et viso Petro resedit. Dans quoque illi ma
num. erexit eam. Et cum vocasset sanctos
et viduas: assignavit eam vivam. Notum
autem factum est per universam Ioppen. et credi
derunt multi in Domino. Factum est autem
ut dies multos moraretur in Ioppe apud
quendam Symonem coriarium. X
Vir autem quidam erat in Cesarea nomine Cor
nelius centurio cohortis que dicitur
Ytalica religiosus et timens Deum cum omni
domo sua faciens elemosinas multas ple
bi et deprecans Deum semper. Vidit in visu
manifeste quasi hora nona angelum Dei
introeuntem ad se et dicentem sibi. Corneli.
At ille intuens eum: timore correptus dixit
Quis es Domine. Dixit autem illi. Orationes tue
et elemosine tue ascenderunt in memoriam
in conspectu Dei. Et nunc mitte viros in Ioppen
et accersi Symonem quendam qui cognomi
natur Petrus. Hic hospitatur apud Symo

quendam coriarium cuius est domus iuxta ma
re. hic dicet tibi quid te oporteat dicere facere.
Et cum discessisset angelus qui loquebatur
illi: vocavit duos domesticos suos: et mi
litem metuentem deum ex hiis qui illi pare
bant. Quibus cum narrasset omnia misit
illos in ioppen. Postera autem die iter illis
facientibus et appropinquantibus civitati ascen
dit petrus in superiora domus ut oraret circa
horam sextam. Et cum esuriret voluit gus
tare. Parantibus autem eis cecidit super eum
mentis excessus. et vidit celum apertum et des
cendens vas quoddam velud linteum mag
num quatuor initiis submitti de celo in
terram: in quo erant omnia quadrupedia
et serpentia terre et volatilia celi. Et facta est
vox ad eum. Surge petre: occide et mandu
ca. Ait autem petrus. Absit domine quia numquam
manducavi omne commune et immundum. Et vox
iterum secundo ad eum. Que deus purifi
cavit: ne tu commune dixeris. Hoc autem factum est
per ter: et statim receptum est vas in celum.
Et dum intra se hesitaret petrus quidnam
esset visio quam vidisset: ecce viri qui mis
si erant a cornelio inquirentes domum symo
nis adstiterunt ad ianuam. Et cum vocas
sent: interrogabant an symon qui cognomi
natur petrus illic haberet hospitium. Petro
autem cogitante de visione: dixit spiritus ei. Ecce
viri tres querunt te. Surge itaque: et descen
de et vade cum eis nichil dubitans: quia ego
misi illos. Descendens autem petrus ad viros
dixit. Ecce ego sum quem queritis. Que cau
sa est propter quam venistis: Qui dixerunt. Cor
nelius centurio vir iustus et timens deum. et tes
timonium habens ab universa gente iude
orum: responsum accepit ab angelo sancto accer
sire te in domum suam et audire verba abs te. In
troducens igitur eos: recepit hospitio. Seque
nti autem die surgens profectus est cum eis.
et quidam ex fratribus ab ioppe comitati sunt eum
petro testes sint. Altera autem die introivit ce
saream. Cornelius vero expectabat illos con
vocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum
est cum introisset petrus: obvius venit ei cor
nelius: et procidens ad pedes oravit. Petrus vero
levavit eum dicens. Surge. et ego ipse homo
sum. Et loquens cum illo intravit. et inve
nit multos qui convenerant. dixitque ad illos
Vos scitis quomodo abhominatum sit viro iudeo
coniungi aut accedere ad alienigenam. Sed michi os
tendit deus neminem communem aut immundum

dicere hominem: propter quod sine dubitatione
veni accersitus. Interrogo ergo quam ob causam ac
cersisti me. Et cornelius ait. A nudiu. A nu
dius quarta die usque ad hanc horam orans
eram hora nona in domo mea. Et ecce vir
stetit ante me in veste candida: et ait. Cor
neli: exaudita est oratio tua: et elemosine
tue commemorate sunt in conspectu dei. Mit
te ergo in ioppen et accersi symonem qui
cognominatur petrus. Hic hospitatur in
domo symonis coriarii iuxta mare. Hic cum
venerit loquetur tibi. Confestim igitur misi
ad te. et tu benefecisti veniendo. Nunc er
go omnes in conspectu tuo adsumus audi
re omnia quecumque tibi precepta sunt a domino.
Aperiens autem petrus os suum dixit. In veri
tate comperi: quia non est personarum acceptor
deus. Sed in omni gente qui timet eum et o
peratur iusticiam acceptus est illi. Verbum mi
sit deus filiis israel annuntians pacem per
ihesum christum. Hic est omnium dominus. Vos sci
tis quod factum est verbum per universam iu
deam. Incipiens enim a galilea post bap
tismum quod predicavit iohannes ihesum
a nazaret quomodo unxit eum deus spiritu sancto
et virtute: qui pertransiit benefaciendo et
sanando omnes oppressos a dyabolo: quoniam deus
erat cum illo. Et nos testes sumus omnium
que fecit in regione iudeorum et ierusalem
quem occiderunt suspendentes in ligno.
Hunc deus suscitavit tertia die. et de
dit eum manifestum fieri coram omni
populo. sed testibus preordinatis a deo nobis qui
manducavimus et bibimus cum illo post
quam resurrexit a mortuis. Et precepit nobis
predicare populo et testificari. quia ipse est
qui constitutus est a deo iudex vivorum
et mortuorum. Huic omnes prophete testimo
nium perhibent remissionem peccatorum
accipere per nomen eius omnes qui credunt
in eum. Adhuc loquente petro verba hec ce
cidit spiritus sanctus super omnes qui audie
bant verbum. Et obstupuerunt ex circumci
sione fideles qui venerant cum petro. quia et in na
tiones gratia spiritus sancti effusa est. Audiebant
enim illos loquentes linguis et magnifi
cantes deum. Tunc respondit petrus. Numquid
aquam quis prohibere potest: ut non baptizen
tur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut
et nos: Et iussit eos in nomine domini ihesu christi bap
tizari. Tunc rogaverunt eum ut maneret
apud eos aliquot diebus. XI

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant
in iudea quia gentes receperunt verbum
dei. Cum ascendisset autem petrus ierosolimam
disceptabant adversus illum qui erant ex
circumcisione dicentes. Quare introisti ad
viros preputium habentes: et manducasti cum
illis. Incipiens autem petrus exponebat illis
ordinem dicens. Ego eram in civitate iop
pe orans: et vidi in excessu mentis visionem
descendens vas quoddam velud linteum
magnum quatuor initiis submitti de ce
lo: et venit usque ad me. In quo intuens con
siderabam: et vidi quadrupedia terre et bes
tias et reptilia et volatilia celi. Audivi autem
et vocem dicentem mihi. Surge petre: occide
et manduca. Dixi autem nequaquam domine
quia commune aut inmundum numquam introi
vit in os meum. Respondit autem vox secundo de celo
que deus mundavit tu ne commune dixeris.
Hoc autem factum est per ter: et recepta sunt
rursum omnia in celum. Et ecce confesti
m tres viri astiterunt in domo in qua eram
missi a cesarea ad me. Dixit autem spiritus mihi ut
irem cum illis nichil hesitans. Venerunt autem
mecum et sex fratres isti: et ingressi sumus in do
mum viri. Narravit autem nobis quomodo vidisset an
gelum in domo sua stantem et dicentem
sibi. Mitte in ioppen et accersi symonem
qui cognominatur petrus qui loquetur
tibi verba in quibus salvus eris tu: et univer
sa domus tua. Cum autem cepissem loqui
cecidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos
in initio. Recordatus sum autem verbi domini si
cut dicebat. Iohannes quidem baptizavit a
qua: vos autem baptizabimini spiritu sancto.
Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut
et nobis qui credidimus in dominum ihesum christum.
Ego quis eram qui possem prohibere deum? His
auditis tacuerunt: et glorificaverunt deum dicen
tes. Ergo et gentibus penitentiam ad vitam dedit
deus. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribu
latione que facta fuerat sub stephano: perambu
laverunt usque phenicem et cyprum et anthi
ochiam, nemini loquentes verbum nisi solis
iudeis. Erant autem quidam ex eis viri cyprii
et cyrenei. Qui cum venissent anthiochiam lo
quebantur ad grecos annuntiantes dominum ihesum
christum. Et erat manus domini cum eis. Multus
que numerus credentium conversus ad dominum.
Pervenit autem sermo ad aures ecclesie que erat
ierosolimis super istis. Et miserunt barnabam
usque anthiochiam. Qui cum pervenisset et vidis
set gratiam dei gavisus est: et hortabatur omnes
in proposito cordis permanere in domino. Quia erat vir
bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et apposi
ta est turba multa domino. Profectus autem est
tharsum ut quereret saulum. Quem cum in
venisset perduxit anthiochiam: et annum to
tum conversati sunt in ecclesia: et docuerunt tur
bam multam: ita ut cognominarentur primum
anthiochie discipuli christiani. In his autem
diebus supervenerunt ab ierosolimis prophete anthi
ochiam. Et surgens unus ex eis nomine a
gabus significabat per spiritum famem magnam
futuram in universo orbe terrarum. que facta est
sub claudio. Discipuli autem prout quis habebat pro
posuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus
in iudea fratribus. Quod et fecerunt mittentes ad se
niores per manus barnabe et sauli.

XII

Eodem autem tempore misit herodes rex ma
nus ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit
autem iacobum fratrem iohannis gladio. Videns
autem quia placeret iudeis. Apposuit apprehende
re et petrum. Erant autem dies azimorum. Quem
cum apprehendisset misit in carcerem: tradens
quatuor quaternionibus militum ad custodien
dum volens post pascha producere eum populo.
Et petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem
fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum
pro eo. Cum autem producturus eum esset herodes
in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos
milites vinctus catenis duabus. Et custodes
ante hostium custodiebant hostium carce
rem. Et ecce angelus domini astitit: et lumen
refulsit in habitaculo. Percusso quoque latere petri:
excitavit eum dicens. Surge velociter. Et
ceciderunt catene de manibus eius. Dixit autem
angelus ad eum. Precingere: et calcia te caligas
tuas: et fecit sic. Et dixit illi. Circumda tibi
vestimentum tuum et sequere me. Et exiens
sequebatur eum. Et nesciebat quia verum est
quod fiebat per angelum. Estimabat autem se visum
videre. Transeuntes autem primam et secundam
custodiam: venerunt ad portam ferream
que ducit ad civitatem que ultro aperta est
eis. Et exeuntes processerunt vicum unum: et conti
nuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se
reversus dixit. Nunc scio vere quia misit dominus
angelum suum et eripuit me de manu
herodis et de omni expectatione plebis iu
deorum. Considerans quoque venit ad domum ma
rie matris iohannis qui cognominatus est
marcus, ubi erant multi congregati et oran
tes. Pulsante autem eo ad hostium ianue pro

sit puella ad videndum nomine rode. Et ut cognovit
vocem petri pre gaudio non aperuit ianuam. At
illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affir-
mabat sic se habere. Illi autem dicebant. Angelus
eius est. Petrus autem perseverabat pulsans.
Cum autem aperuissent: viderunt eum: et ob-
stupuerunt. Annuens autem eis manu ut ta-
cerent. Enarravit quomodo eduxisset eum dominus
de carcere. Dixitque. Nunciate iacobo et fratri-
bus hec. Et egressus: abiit in alium locum. Facta
autem die erat non parva turbatio inter mili-
tes quidnam de petro factum esset. Herodes
autem cum requisisset eum et non invenisset
inquisitione facta de custodibus iussit eos du-
ci. Descendensque a iudea in cesaream: ibi com-
moratus est. Erat autem iratus tyriis: et sydo-
niis. At illi unanimes venerunt ad eum.
Et persuaso blasto qui erat super cubiculum regis
postulabant pacem eo quod alerentur regiones
eorum ab illo. Statuto autem die herodes in-
vestitus veste regali et contionabatur ad eos
sedit pro tribunali. Populus autem adclamabat dei
voces: et non hominis. Confestim autem percus-
sit eum angelus domini eo quod non dedisset hono-
rem deo: et consumptus a vermibus expiravit.
Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur.
Barnabas autem et saulus reversi sunt ab ihe-
rosolimis: expleto ministerio assumpto io-
hanne qui cognominatus est marchus.
XIII Erant autem in ecclesia que
erat antiochie prophete et doctores in quibus
barnabas et doctores. in quibus barnabas et
symeon qui vocabatur niger. et lucius cy-
renensis et manahel qui erat herodis tetrar-
che collactaneus et saulus. Ministrantibus
autem illis domino et ieiunantibus dixit illis spiritus
sanctus. Separate mihi barnabam et saulum in
opus quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes
et orantes imponentesque eis manus dimi-
serunt illos. Et ipsi quidem missi a spiritu sancto se-
leuciam abierunt: et inde navigaverunt cyp-
rum. Et cum venissent salaminam predicabant
verbum dei in synagogis iudeorum. Habebant
autem et iohannem in ministerio. Et cum perambu-
lassent universam insulam usque ad paphum
invenerunt quendam virum magum pseu-
doprophetam iudeum cui nomen erat bariesu
qui erat cum proconsule sergio paulo viro
prudente. Hic accersitis barnabam et pau-
lo desiderabat audire verbum dei. Resistebat
autem illis helimas magus. sic enim inter-
pretatur nomen eius querens avertere procon-
sulem a fide. Saulus autem qui et paulus re-
pletus spiritu sancto intuens in eum dixit.
O plene omni dolo et omni fallacia fili dy-
aboli inimice omnis iustitie non desinis sub-
vertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus
domini super te. et eris cecus non videns solem
usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum
caligo et tenebre. et circuiens querebat qui
ei manum daret. Tunc proconsul cum vidis-
set factum credidit admirans super doctri-
nam domini. Et cum a papho navigassent pau-
lus et qui cum eo erant venerunt pergen
pamphilie. Iohannes autem descendens ab
eis: reversus est ierosolimam. Illi vero pertran-
seuntes pergen: pervenerunt antiochiam
pisidie. Et ingressi synagogam die sabba-
torum sederunt. Post lectionem autem
legis et prophetarum miserunt principes sy-
nagoge ad eos dicentes. Viri fratres si quis est
in vobis sermo exortationis ad plebem dicite.
Surgens autem paulus: et manu silentium
indicens ait. Viri israhelite: et qui timetis de-
um: audite. Deus plebis israel elegit patres
nostros et plebem exaltavit cum essent incole
in terra egypti. et in brachio excelso eduxit
eos ex ea. Et per .xl. annorum tempus mores
eorum sustinuit in deserto. Et destruens gen-
tes septem in terra chanaan sorte distribu-
it eis terram eorum quasi post quadringen-
tos et quinquaginta annos. Et post hec de-
dit iudices usque ad samuhel prophetam. Et ex-
inde postulaverunt regem: et dedit illis sa-
ul filium cis virum de tribu beniamin
annis .xl. Et amoto illo suscitavit illis da-
vid regem: cui et testimonium perhibens dixit.
Inveni david filium iesse virum secundum cor me-
um qui faciat omnes voluntates meas.
Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit
israel salvatorem ihesum. predicante iohanne an-
te faciem adventus eius baptismum peniten-
tie omni populo israel. Cum impleret autem
autem iohannes cursum suum dicebat quem
me arbitramini esse non sum ego: sed ecce ve-
nit post me cuius non sum dignus calcia-
menta pedum eius solvere. Viri fratres filii
generis abraham: et qui in vobis timent deum
vobis verbum salutis huius missum est. Qui
enim habitabant ierusalem et principes eius
hunc ignorantes et voces prophetarum que per
omne sabbatum leguntur. iudicantes imposi-
erunt impleverunt. et nullam causam mortis
invenientes in eum. petierunt a pylato ut

interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant: deponentes eum de ligno: posuerunt eum in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de galilea in ierusalem: qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis adnuntiamus eam que ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc deus adimplevit filiis vestris resuscitans ihesum christum dominum nostrum. sicut et in psalmo scriptum est. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quod autem suscitavit eum a mortuis: amplius iam non reversurum in corruptionem: ita dixit. Quia dabo vobis sancta david fidelia. Ideoque et alias scriptura dicit. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. David enim in sua generatione cum administrasset voluntati dei dormivit: et appositus est ad patres suos et vidit corruptionem. Quem vero deus suscitavit non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum adnuntiatur ab omnibus quibus non potuistis in lege moysi iustificari in hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne superveniat vobis quod dictum est in prophetis. Videte contemptores et admiramini et dispergimini: quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis rogabant ut alio sequenti sabbato loquerentur sibi verba hec. Cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi iudeorum et colentium advenarum paulum et barnabam. qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia dei. Sequenti vero sabbato pene universa civitas convenit audire verbum dei. Videntes autem turbas iudei repleti sunt zelo. et contradicebant his que a paulo dicebantur blasphemantes. Tunc constanter paulus et barnabas dixerunt. Vobis oportebat primum loqui verbum dei. sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite. ecce convertimur ad gentes. Sic enim precepit nobis deus. Posui te in lumine gentibus: ut sis in salutem usque ad extremum terre. Audientes autem gentes gavise sunt et glorificabant verbum domini. et crediderunt quotquot erant preordinati ad vitam eternam. Disseminabatur autem verbum domini per universam regionem. Iudei autem concitaverunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis. et excitaverunt persecutionem in paulum et barnabam. Et eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso pulvere pedum in eos: venerunt yconium. Discipuli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto.

XIIII

Factum est autem yconio ut simul introirent in synagogam iudeorum et gentium copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres. Multo igitur tempore demorati sunt: fiducialiter agentes in domino: testimonium perhibente verbo gratie sue dantes signa et prodigia fieri per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis. et quidam quidem erant cum iudeis: quidam vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus gentilium et iudeorum cum principibus suis ut contumeliis afficerent et lapidarent eos. et intelligentes confugerunt ad civitates lycaonie lystram et derben. et universam in circuitu regionem: et ibi evangelizantes erant. Et quidam vir in lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex utero matris sue qui numquam ambulaverat. Hic audivit paulum loquentem. Qui intuitus eum et videns quia haberet fidem ut salvus fieret. dixit magna voce. Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit: et ambulabat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat paulus: levaverunt vocem suam lycaonice dicentes. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et vocabant barnabam iovem: paulum vero mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque iovis qui erat ante civitatem tauros et coronas ante ianuas afferens cum populis volebat sacrificare. Quod ut audierunt apostoli barnabas et paulus: conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et dicentes. Viri quid hec facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines adnuntiantes vobis ab his vanis converti ad deum vivum qui fecit celum et terram: mare et omnia que in eis sunt. qui in preteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens: de celo dans pluvias et tempora fructifera: implens cibo et letitia corda vestra. Et hec dicentes vix sedaverunt turbas: ne sibi immolarent. Supervenerunt autem quidam ab antiochia et yconio iudei et persuasis turbis lapidantesque paulum traxerunt extra civitatem estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem eum discipulis

surgens intravit civitatem. Et postera die
profectus est cum barnaba in derben. Cumque
evangelizassent civitati illi: et docuissent
multos: reversi sunt listram et yconium et anthi
ochiam confortantes animas discipulorum
exortantes que ut permanerent in fide. et quoniam
per multas tribulationes oportet nos intra
re in regnum dei. Et cum constituissent illis
per singulas ecclesias presbiteros et orassent cum ie
iunationibus commendaverunt eos domino in quem
crediderunt. Transeuntes que pisidiam: des
cenderunt pergen que est in pamphiliam.
et loquentes in pergen verbum domini. descen
derunt in ytaliam. et inde navigaverunt an
thiochiam unde erant traditi gratie dei in opus
quod compleverunt. Cum autem venissent et con
gregassent ecclesiam: retulerunt quanta fecisset
deus cum illis. et quia aperuisset gentibus hostium
fidei. Morati sunt autem tempus non modi
cum cum discipulis.

XV

Et quidam descendentes de iudea: do
cebant fratres quia nisi circumcidamini secundum
morem moysi: non potestis salvari. Facta ergo
seditione non minima paulo et barnabe
adversum illos: statuerunt ut ascenderent
paulus et barnabas et quidam alii ex aliis
ad apostolos et presbiteros in iherusalem super hac questi
one. Igitur illi deducti ab ecclesia pertransie
bant phenicem et samariam narrantes con
versationem gentium. et faciebant gaudi
um magnum omnibus fratribus. Cum autem ve
nissent iherosolimam: suscepti sunt ab ecclesia.
et ab apostolis: et a senioribus adnuntiantes quan
ta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem
quidam de heresi phariseorum qui credide
runt dicentes. quia oportet circumcidi eos. pre
cipere quoque servare legem moysi. Convene
runtque apostoli et seniores videre de verbo hoc. Cum
autem magna conquisitio fieret: surgens pe
trus dixit ad eos. Viri fratres: vos scitis quoniam
ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os
meum audire gentes verbum evangelii.
et credere. et qui novit corda deus testimo
nium perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut
et nobis. et nichil discrevit inter nos et illos: fide
purificans corda eorum. Nunc ergo quid temp
tatis deum imponere iugum super cervicem
discipulorum: quod neque patres nostri neque nos portare
potuimus. Sed per gratiam domini nostri ihesu christi credi
mus salvari quemadmodum et illi. Tacuit autem
omnis multitudo: et audiebant barnabam
et paulum narrantes quanta fecisset deus
signa et prodigia in gentibus super eos. Et postquam
tacuerunt: respondit iacobus dicens. Viri fratres
audite me. Symon narravit quemadmodum pri
mum deus visitavit sumere ex gentibus populum
nomini suo: et huic concordant verba prophetarum
sicut scriptum est. Post hec revertar: et reedi
ficabo tabernaculum david quod decidit: et
diruta eius reedificabo. et erigam illud
ut requirant ceteri hominum dominum et omnes
gentes super quas invocatum est nomen meum
dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est
domino opus suum. Propter quod ego iudico non
inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad
deum. sed scribere ad eos ut abstineant se a con
taminationibus simulacrorum et fornicatione
et suffocatis et sanguine. Moyses enim a tem
poribus antiquis habet in singulis civitatibus
qui eum predicent in synagogis ubi per omne
sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et se
nioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et
mittere anthiochiam cum paulo et barnaba
iudam qui cognominatur barsabas et silam
viros primos in fratribus scribentes per manum
eorum. Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt an
thiochie et syrie et cylicie fratribus ex gentibus
salutem. Quoniam audivimus quia quidam ex nobis
exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes
animas vestras quibus non mandavimus: placu
it nobis collectis in unum eligere viros et mittere
ad vos cum karissimis nostris paulo et barnaba
hominibus qui tradiderunt animas suas pro no
mine domini nostri ihesu christi. Misimus ergo iudam
et silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem
Visum est enim spiritui sancto et nobis nichil
ultra imponere vobis honeris quam hec necessario ut
abstineatis vos ab immolatis simulacrorum
et sanguine et suffocato et fornicatione. a
quibus custodientes vos bene agetis. Valete.
Illi igitur dimissi descenderunt anthiochiam
et congregata multitudine tradiderunt epistolam
Quam cum legissent: gavisi sunt super consola
tionem. Iudas autem et silas et ipsi cum essent
prophete verbo plurimo consolati sunt fratres.
et confirmaverunt. Facto autem ibi tempore di
missi sunt cum pace a fratribus ad eos qui mi
serant illos. Visum est autem sile ibi manere.
paulus autem et barnabas: iudas autem solus
abiit iherusalem. morabantur anthiochie docen
tes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum
domini. Post aliquot autem dies dixit ad barna
bam paulus. Revertentes visitemus fratres per
universas civitates in quibus predicavimus verbum

dei quo se haberent. Barnabas autem volebat
secum assumere et iohannem qui cognomi-
natur marchus. Paulus autem rogabat eum
dicens: ut qui discessisset ab eis de pamphi-
lia et non isset cum eis in opus non debere re-
cipi eum. Facta est autem dissensio ita ut disce-
derent ab invicem. et barnabas quidem assump-
to marco navigaret cyprum. Paulus vero
electo sila profectus est traditus gratie dei a fratribus.
Perambulabat autem syriam et ciliciam confir-
mans ecclesias. precipiens custodire precepta aposto-
lorum et seniorum. XVI

Pervenit autem in derben et lystram. et ecce
discipulus quidam erat ibi nomine thy-
motheus filius mulieris iudee fidelis patre
gentili. Huic testimonium bonum reddebant
qui in listris erant et iconio fratres. Hunc vo-
luit paulus secum proficisci: et apprehendit
et circumcidit eum propter iudeos qui erant in
illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius
gentilis esset. Cum autem pertransirent civitates
tradebant eis custodire dogmata que erant
decreta ab apostolis et senioribus qui erant iero-
solimis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide.
et habundabant numero cotidie. Transeun-
tes autem phrigiam et galatie regionem ve-
titi sunt a sancto spiritu loqui verbum dei in asia.
Cum venissent in misiam temptabant ire bi-
thiniam et non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem
pertransissent misiam descenderunt troadem.
et visio per noctem paulo ostensa est. Vir ma-
cedo quidam erat stans et deprecans eum et
dicens. Transiens in macedoniam adiuva
nos. Ut autem visum vidit: statim quesivimus
proficisci in macedoniam: certi facti quod vocasset
nos deus evangelizare eis. Navigantes autem
a troade. directo cursu venimus samothraci-
am. et sequenti die neapolim. et inde phi-
lippis que est prima partis macedonie civi-
tas colonia. Eramus autem in hac urbe die-
bus aliquot consistentes. Die autem sabba-
torum egressi sumus foras portam iuxta flu-
men ubi videbatur oratio esse. et sedentes
loquebamur mulieribus que convenerant.
Et quedam mulier nomine lydia purpu-
raria civitatis thiatirenorum colens deum
audivit. cuius deus aperuit cor intendere hiis
que dicebantur a paulo. Cum autem baptiza-
ta esset et domus eius. deprecata est dicens. Si
iudicastis me fidelem domino esse. introite in
domum meam et manete. et coegit nos. Fac-
tum est autem euntibus nobis ad orationem pu-
ellam quandam habentem spiritum phitonem ob-
viare nobis. que questum magnum prestabat
dominis suis divinando. Hec subsecuta paulum
et nos clamabat dicens. Isti homines servi
excelsi sunt qui annuntiant vobis viam salutis.
Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem
paulus et conversus spiritui dixit. Precipio tibi
in nomine ihesu christi exire ab ea. Et exiit eadem
hora. Videntes domini eius quia exiit spes questus
eorum: apprehendentes paulum et silam per-
duxerunt in forum ad principes: et offerentes
eos magistratibus dixerunt. Hii homines con-
turbant civitatem nostram cum sint iudei et
annuntiant morem quem non licet nobis susci-
pere neque facere cum simus romani. Et concur-
rit plebs adversus eos et magistratus. et scissis
tunicis eorum iusserunt eos virgis cedi. Et
cum multas plagas eis imposuissent: mise-
runt eos in carcerem precipientes custodi ut di-
ligenter custodiret eos. Qui cum tale precep-
tum accepisset: misit eos in interiorem carcerem
et pedes eorum strinxit ligno. Media autem
nocte paulus et silas orantes laudabant deum
et audiebant eos qui in custodia erant. Su-
bito vero terremotus factus est magnus: ita
ut moverentur fundamenta carceris. Et
statim aperta sunt omnia hostia. et universo-
rum vincula soluta sunt. Expergefactus autem
custos carceris et videns apertas ianuas car-
ceris: evaginato gladio volebat se interficere
estimans fugisse vinctos. Clamavit autem pau-
lus magna voce dicens. Nichil feceris tibi ma-
li: universi enim hic sumus. Petito quod lumine
introgressus est et tremefactus procidit paulo et
sile ad pedes. Et producens eos foras ait. Domini
quid me oportet facere ut salvus fiam? At
illi dixerunt. Crede in dominum ihesum: et salvus
eris tu et domus tua. Et locuti sunt ei verbum
domini cum omnibus qui erant in domo eius.
Et tollens eos in illa hora noctis: lavit plagas
eorum. Et baptizatus est ipse et omnis domus eius
continuo. Cumque perduxisset eos in domum suam:
apposuit eis mensam: et letatus est cum omni
domo sua credens deo. Et cum dies factus es-
set miserunt magistratus lictores dicentes. Di-
mitte homines illos. Nuntiavit autem custos
carceris verba hec paulo: quia miserunt magistra-
tus ut dimittamini. Nunc igitur exeuntes
ite in pace. Paulus autem dixit eis. Cesos nos
publice indempnatos homines romanos
miserunt in carcerem: et nunc occulte nos eici-
unt? Non ita sed veniant ipsi nos eiciant. Nun-

nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba hec. Timu-
eruntque audito quod romani essent. et venientes
deprecati sunt eos. Et educentes rogabant ut
egrederentur de urbe. Exeuntes autem de carcere
introierunt ad lydiam. Et visis fratribus con-
solati sunt eos. et profecti sunt.

XVII

Cum autem perambulassent amphipoli-
m et apolloniam: venerunt thessaloni-
cam ubi erat synagoga iudeorum. Secundum con-
suetudinem autem paulus introivit ad eos. et
per sabbata tria disserebat eis de scripturis adap-
periens et insinuans quia christum oportuit pati.
et resurgere a mortuis. et quia hic est christus ihesus
quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis cre-
diderunt. adiuncti sunt paulo et sile. et de co-
lentibus gentilibusque multitudo magna. et mulie-
res nobiles non pauce. Zelantes autem iudei
assumentesque de vulgo viros quosdam ma-
los: et turba facta concitaverunt civitatem. Et as-
sistentes domui iasonis: querebant eos produ-
cere in populum. Et cum non invenissent eos tra-
hebant iasonem et quosdam fratres ad prin-
cipes civitatis clamantes: quoniam hii sunt qui
urbem concitant et huc venerunt. quos sus-
cepit iason. Et hii omnes contra decreta ce-
saris faciunt. regem alium dicentes esse ihesum.
Concitaverunt autem plebem et principes civi-
tatis audientes hec. et accepta satisfactio-
ne ab iasone et ceteris: dimiserunt eos. Fratres
vero confestim per noctem dimiserunt paulum et
silam in beream. Qui cum venissent in syna-
gogam iudeorum introierunt. Hii autem erant
nobiliores eorum qui sunt thessalonice. qui
susceperunt verbum cum omni aviditate:
cotidie scrutantes scripturas si hec ita se ha-
berent. Et multi quidem crediderunt ex eis:
et gentilium mulierum honestarum: et viri
non pauci. Cum autem cognovissent in thessalo-
nica iudei. quia et berœ predicatum est a paulo ver-
bum dei: venerunt et illuc commoventes et
conturbantes multitudinem. Statimque tunc
paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare.
Silas autem et thimotheus remanserunt ibi. Qui
autem deducebant paulum: perduxerunt eum
usque athenas. Et accepto mandato ab eo ad
silam et thimotheum ut quam celeriter venirent
ad illum: et profecti sunt. Paulus autem cum athe-
nis eos expectaret: incitabatur spiritus eius in
ipso videns ydolatrie deditam civitatem. Dis-
putabat igitur in synagoga cum iudeis et
colentibus et in foro per omnes dies ad eos
qui audierant. Quidam autem epicurei et sto-
ici philosophi disserebant cum eo. Et quidam
dicebant. Quid vult seminator verborum hic dicere.
Alii vero novorum demoniorum videtur annuntia-
tor esse. quia ihesum et resurrectionem annuntiabat
eis. Et apprehensum eum ad ariopagum duxe-
runt dicentes. Possumus scire que hec est no-
va que a te dicitur doctrina? Nova enim qui-
dam infers auribus nostris. Volumus ergo scire
quidnam velint hec esse. Athenienses autem
omnes et advene hospites ad nichil aliud va-
cabant nisi aut dicere aut audire aliquid no-
vi. Stans autem paulus in medio ariopagi dixit.
Viri athenienses per omnia quasi superstitio-
sos vos video. Preteriens enim et videns simu-
lacra vestra: inveni aram in qua scriptum
erat. Ignoto deo. Quod ergo ignorantes colitis:
hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum
et omnia que in eo sunt: hic celi et terre cum sit
dominus. non in manufactis templis habitat. nec ma-
nibus humanis colitur indigens aliquo. cum
ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia
fecitque ex uno omne genus hominum inhabi-
tare super universam faciem terre. diffiniens
statuta tempora et terminos habitationis eorum
querere deum: si forte attractent eum aut
inveniant. quamvis non longe ab unoquoque
nostrum. In ipso enim vivimus et movemur et su-
mus sicut quidam vestrorum poetarum dixe-
runt. Ipsius enim et genus sumus. Genus
ergo cum simus dei: non debemus estimare
auro aut argento aut lapidi sculpture ar-
tis et cogitationis hominis divinum esse simi-
le. Et tempora quidem huius ignorantie despi-
ciens deus: nunc annuntiat hominibus ut
omnes ubique penitentiam agant. eo quod statu-
it diem in qua iudicaturus est orbem in e-
quitate. in viro in quo statuit fidem prebens
omnibus: suscitans eum a mortuis. Cum au-
dissent autem resurrectionem mortuorum: qui-
dam quidem irridebant. quidam vero dixerunt. Audi-
emus te de hoc iterum. Sic paulus exivit de
medio eorum. Quidam vero viri adherentes
ei crediderunt. in quibus et dionisius ariopa-
gita: et mulier nomine damaris et alii cum
eis.

XVIII

Post hec egressus ab athenis venit corin-
thum: et inveniens quendam iude-
um nomine aquilam ponticum genere qui
nuper venerat ab ytalia. et priscillam uxorem
eius. eo quod precepisset claudius discedere omnes
iudeos roma: accessit ad eos. Et quia eiusdem
erat artis: manebat apud eos et operabatur.

Erant autem sceno factorie artis. Cum veni
sent aut de macedonia silas et timotheus.
instabat uerbo paulus testificans iudeis esse
xpm ihm. Contradicentibus aut eis et blas
phemantibus excutiens uestimenta sua dixit
ad eos. sanguis uester sup caput urm. mundus
ego ex hoc ad gentes uadam. Et migrans in
de intrauit in domu cuiusdam noie iusti co
lentis deum cuius domus erat coniuncta
synagoge. Crispus autem archisynagogus
credidit dno cum omni domo sua. Et mul
ti corinthiorum audientes credebant et bap
tizabantur. Dixit aut dns nocte per uisionem
paulo. Noli timere sed loquere et ne taceas propter
quod ego sum tecum. et nemo apponetur tibi
ut noceat te. quoniam pplus est mihi multus in hac ci
uitate. Sedit autem annu et vi menses
docens apud eos uerbum dei. Gallione aut pro
consule achaie insurrexerunt uno animo iudei
in paulum. et adduxerunt eum ad tribunal di
centes. quia contra legem hic suadet homi
bus colere deum. Incipiente aut paulo aperire
os. dixit gallion ad iudeos. si quidem esset in
iquum aliquid aut facinus pessimum o ui
ri iudei recte uos sustinerem. si uero questio
nes sunt de uerbo et nominibus et legis uestre uos
ipsi uideritis. Iudex ego horum nolo
esse. Et minauit eos a tribunali. Apprehenden
tes aut omnes sostenen principem synagoge
percutiebant eum ante tribunal et nichil eorum
gallioni cure erant. Paulus uero cum adhuc
sustinuisset dies multos. fratribus ualefaciens
nauigauit syriam. et cum eo priscilla et aquila
qui sibi totonderat in cencris caput. Uouerat enim
uotum. Deuenitque ephesum. et illos ibi reli
quit. Ipse uero ingressus synagogam disputa
bat cum iudeis. Rogantibus autem eis ut
ampliori tempore maneret. non consensit. sed
ualefaciens et dicens. reuertar iterum ad
uos deo uolente. oportet me omnino diem
sollempnem aduenientem facere ierosolimis.
profectus est ab epheso. Et descendens cesare
am ascendit et salutauit ecclesiam. et descendit
antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore
spatio. profectus est perambulans ex ordine ga
laticam regionem et phrigiam confirmans
omnes discipulos. Iudeus quidam apollo
noie alexandrinus natione uir eloquens
deuenit ephesum potens in scripturis. Hic
erat edoctus uiam dni et feruens spu lo
quebatur. et docebat diligenter ea que sunt
ihu sciens tantum baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere in synagoga. Quem
cum audissent priscilla et aquila assump
serunt eum. et diligentius exposuerunt ei
uiam dni. Cum aut uellet ire achaiam. exhor
tati sunt fratres scripserunt discipulis ut
susciperent eum. Qui cum uenisset contu
lit multum his qui crediderant. Uehemen
ter enim iudeos reuincebat publice ostendens per
scripturas esse ihm xpm.

XIX

Factum est aut cum apollo esset corinthi
ut paulus peragratis superioribus partibus
ueniret ephesum. et inueniret quosdam
discipulos dixitque ad eos. si spm sanctum
accepistis credentes. At illi dixerunt ad eum.
sed neque si sps sanctus est audiuimus. Ille uero
ait. in quo ergo baptizati estis. Qui dixerunt
in iohannis baptismate. Dixit aut paulus
iohannes baptizauit baptismo penitentie
pplm dicens in eum qui uenturus est post
ipm ut crederent. hoc est in ihm. His audi
tis. baptizati sunt in nomine dni ihu. Et
cum imposuisset illis manus paulus. ue
nit sps sanctus sup eos et loquebantur lin
guis et pphetabant. Erant aut omnes uiri fe
re duodecim. Introgressus aut synagogam
cum fiducia loquebatur per tres menses dis
putans et suadens de regno dei. Cum autem
quidam indurarentur et non crederent male
dicentes uiam dni coram multitudine discessit
ab eis segregauit discipulos cotidie disputans
in scola tyranni cuiusdam. Hoc aut factum est per
biennium ita ut omnes qui habitabant in
asia audirent uerbum dni iudei atque gentiles.
Uirtutes que quaslibet deus faciebat per manus
pauli. ita ut etiam sup languidos deferrentur
a corpore eius sudaria uel semicinctia. et rece
debant ab eis langores. et sps nequam egre
diebantur. Temptauerunt aut quidam et cir
cumeuntibus iudeis exorcistis inuocare su
per eos qui habebant sps malos nomen dni ihu di
centes. Adiuro uos per ihm quem paulus pre
dicat. Erant aut quidam sceue iudei prin
cipis sacerdotum vii filii qui hoc faciebant.
Respondens aut sps nequam et dixit eis. Ihe
sum noui et paulum scio. uos aut qui estis.
Et insiliens homo in eos in quo erat demoni
um pessimum. et dnatus est amborum et inua
luit contra eos ita ut nudi et uulnerati ef
fugerent de domo illa. Hoc aut notum factum
est omnibus iudeis atque gentibus qui habita
bant ephesi. et cecidit timor sup omnes
illos. et magnificabatur nomen dni ihu. Mul

tiumque credentium veniebant confitentes et
adnuntiantes actus suos. Multi autem ex his
qui fuerant curiosa sectati: contulerunt li-
bros: et combusserunt libros coram omni-
bus. Et computatis pretiis illorum: invenerunt
pecuniam denariorum quinquaginta mili-
um. Ita fortiter verbum dei crescebat et con-
firmabatur. His autem expletis posuit paulus
in spiritu transire transita macedonia et a-
chaia ire ierosolimam dicens: quoniam postquam
fuero ibi: oportet me et romam videre. Mit-
tens autem in macedoniam duos ex minis-
trantibus sibi thimotheum et erastum: ipse reman-
sit ad tempus in asia. Factus est autem illo tempore
turbatio non minima de via domini. Demetrius
enim quidam nomine argentarius faciens
edes argenteas diane: prestabat artificibus
non modicum questum. Quos convocans
et eos qui eiusmodi erant opifices: dixit. Vi-
ri scitis quia de hoc artificio adquisitio est nobis
et videtis et auditis quia non solum ephesi sed
pene totius asie paulus hic suadens avertit
multam turbam dicens: quoniam non sunt dii qui
manibus fiunt. Non solum autem periclitabitur
nobis pars in redargutionem venire: sed et mag-
ne diane templum in nichilum reputabitur.
sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota
asia et orbis colit. His auditis repleti sunt
ira: et exclamaverunt dicentes. Magna dy-
ana ephesiorum. Et impleta est civitas confu-
sione. et impetum fecerunt uno animo in
theatrum rapto gaio et aristarcho macedoni-
bus comitibus pauli. Paulo autem volente in-
trare in populum: non permiserunt discipuli. Qui-
dam autem et de asie principibus qui erant ami-
ci eius miserunt ad eum rogantes ne se da-
ret in theatrum. Alii autem aliud clamabant.
Erat enim ecclesia confusa: et plures nescie-
bant qua ex causa convenissent. De turba
autem detraxerunt alexandrum: propellentibus
eum iudeis. Alexander ergo manu silentio
postulato volebat rationem reddere populo. Quem
ut cognoverunt iudeum esse: vox facta est una
omnium quasi per horas duas clamantium. Ma-
gna diana ephesiorum. Et cum sedasset scriba
turbam dixit. Viri ephesi quis est enim ho-
minum qui nesciat ephesiorum civitatem cul-
tricem esse magne diane iovisque prolis? Cum
ergo his contradici non possit oportet vos
sedatos esse: et nichil temere agere. Adduxistis
enim homines istos neque sacrilegos neque
blasphemantes deam vestram. Quod si deme-
trius et qui cum eo sunt artifices habent ad-
versum aliquem causam: conventus forenses
aguntur et proconsules sunt: accusent invi-
cem. Si quid autem alterius rei queritis: in legit-
tima ecclesia poterit absolvi. Nam et periclita-
mur argui seditionis hodierne: cum nullus
obnoxius sit: de quo possimus reddere rationem
concursus istius. Et cum hec dixisset: dimi-
sit ecclesiam.

XX

Postquam autem cessavit tumultus vo-
catis paulus discipulis et exhortatus
est eos vale dixit. et profectus est ut iret in
macedoniam. Cum autem perambulasset
partes illas et exhortatus eos fuisset multo
sermone: venit ad greciam. Ubi cum fuisset
menses tres: facte sunt illi insidie a iudeis na-
vigaturo in syriam. habuitque consilium
ut reverteretur per macedoniam. Comitatus
est autem eum sosipater pyrri beroensis. Thes-
salonicensium vero aristarchus et secundus
gaius. derbeus et thymotheus. Asiani
vero tichicus et trophimus. Hii cum precessis-
sent sustinuerunt nos troade. Nos vero na-
vigavimus post dies azimorum a philippis et
venimus ad eos troadem in diebus quinque:
ubi demorati sumus diebus septem. Una autem
sabbati cum venissemus ad frangendum
panem: paulus disputabat cum eis pro-
fecturus in crastinum; protraxitque sermonem
usque in mediam noctem. Erant autem lampa-
des copiose in cenaculo ubi eramus congrega-
ti. Sedens autem quidam adolescens no-
mine euthicus super fenestram cum mergeretur
sompno gravi: disputante diu paulo: duc-
tus sompno: cecidit de tertio cenaculo de-
orsum: et oblatus est mortuus. Ad quem cum
descendisset paulus: incubuit super eum et
complexus dixit. Nolite turbari: anima ipsius in
eo est. Ascendens autem frangensque panem
et gustans. satis allocutus est usque ad
lucem. sicque profectus est. Adduxerunt autem
puerum viventem: et consolati sunt non
minime. Nos autem ascendentes navem navi-
gavimus in asson: inde suscepturi pau-
lum. Sic enim disposuerat ipse per terram iter
facturus. Cum autem convenisset nos in asso
assumpto eo venimus mitilenem. Et in-
de navigantes: sequenti die venimus contra chium
Et alia die applicuimus samum: et sequenti
die venimus miletum. Proposuerat enim pau-
lus transnavigare ephesum: ne qua mo-
ra fieret in asia. Festinabat enim si pos-

sibile esset ut diem pentecostes faceret Iero-
solimis. A Mileto autem mittens Ephesum vo-
cavit maiores natu ecclesie. Qui cum venis-
sent ad eum et simul essent dixit eis. Vos
scitis a prima die qua ingressus sum in Asi-
am qualiter vobiscum per omne tempus fue-
rim serviens domino cum omni humilitate
et lacrimis et temptationibus que mihi acci-
derunt ex insidiis Iudeorum. quomodo nichil
subtraxerim utilium quominus annuntiarem
vobis et docerem vos publice et per domos tes-
tificans Iudeis atque gentibus in deum penitenti-
am et fidem in dominum nostrum Ihesum Christum. Et nunc
ecce alligatus ego spiritu vado in Ierusalem que
in ea ventura sunt michi ignorans: nisi
quod spiritus sanctus per omnes civitates protesta-
tur mihi dicens. quoniam vincula et tribulationes
me manent. Sed nichil vereor horum. nec
facio animam meam preciosiorem quam me
dummodo consummem cursum meum et
ministerium verbi quod accepi a domino
Ihesu testificari evangelium gratie dei. Et nunc
ecce ego scio quia amplius non videbitis fa-
ciem meam vos omnes per quos transivi predi-
cans regnum dei. Quapropter contestor vos
hodierna die: quia mundus sum a sangui-
ne omnium. Non enim subterfugi quominus
annuntiarem omne consilium dei vobis. Atten-
dite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus
posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisi-
vit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabunt
post discessionem meam lupi rapaces in
vos non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis ex-
surgent viri loquentes perversa. ut abducant
discipulos post se. Propter quod vigilate me-
moria retinentes: quoniam per triennium nocte et
die non cessavi cum lacrimis monens u-
numquemque vestrum. Et nunc commendo vos deo
et verbo gratie ipsius qui potens est hedifica-
re et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. Ar-
gentum autem et aurum aut vestem nullius
concupivi: sicut ipsi scitis. quoniam ad ea que mihi
opus erant et his qui mecum sunt: mi-
nistraverunt manus iste. Hec omnia os-
tendi vobis: quoniam sic laborantes oportet sus-
cipere infirmos ac meminisse verbi domini Ihesu
quoniam ipse dixit. Beatius est magis dare quam acci-
pere. Et cum hec dixisset positis genibus suis cum
omnibus illis oravit. Magnus autem fletus
factus est omnium. Et procumbentes super collum Pau-
li osculabantur eum dolentes maxime
in verbo quod dixerat: quoniam amplius faciem

eius non essent visuri. Et deducebant eum ad
navem. XXI
Cum autem factum esset ut navigaremus ab-
stracti ab eis: recto cursu venimus Choum
et sequenti die Rodum. et inde Pataram: deinde
Myram. Et cum invenissemus navem transfre-
tantem in Phenicem: ascendentes navigavimus.
Cum apparuissemus autem Cypro et relinquentes
eam ad sinistram navigavimus in Syriam
et venimus Tyrum. Ibi enim navis expositura
erat honus. Inventis autem discipulis: man-
simus ibi diebus vii. qui Paulo dicebant per
spiritum ne ascenderet Ierosolimam. Et expletis die-
bus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum
uxoribus et filiis usque foras civitatem. Et posi-
tis genibus in littore oravimus. Et cum vale
fecissemus invicem: ascendimus in navem.
Illi autem redierunt in sua. Nos vero naviga-
tione expleta a Tyro descendimus Ptolomai-
dam: et salutatis fratribus mansimus die una apud
illos. Alia autem die profecti venimus Cesaream.
Et intrantes domum Philippi evangeliste qui e-
rat unus de vii. mansimus apud eum. Huic
autem erant filie iiii. virgines prophetantes. Et
cum moraremur ibi per dies aliquot: supve-
nit quidam a Iudea propheta nomine Agab-
us. Is cum venisset ad nos: tulit zonam Pau-
li et alligans sibi pedes et manus: dixit. Hec
dicit spiritus sanctus. Virum cuius est zona
hec: sic alligabunt in Ierusalem Iudei: et tra-
dent in manus gentium. Quod cum audisse-
mus: rogabamus nos et qui loci illius erant
ne ascenderet Ierosolimam. Tunc respondit Pau-
lus et dixit. Quid facitis flentes et affli-
gentes cor meum? Ego enim non solum alli-
gari: sed et mori in Ierusalem paratus sum, propter
nomen domini Ihesu. Et cum ei suadere non posse-
mus quievimus dicentes. Domini voluntas
fiat. Post dies autem istos: preparati ascende-
bamus Ierusalem. Venerunt autem et ex dis-
cipulis quidam a Cesarea nobiscum adducen-
tes apud quem hospitaremur Iasonem quen-
dam Cyprium antiquum discipulum. Et cum
venissemus Ierosolimam libenter excepe-
runt nos fratres. Sequenti autem die introibat
Paulus nobiscum ad Iacobum. Omnesque col-
lecti sunt seniores. Quos cum salutasset
narrabat per singula que fecisset deus in genti-
bus per ministerium ipsius. At illi cum audis-
sent: magnificabant deum. Dixeruntque ei.
Vides frater quot milia sunt in Iudeis qui cre-
diderunt deo. et omnes emulatores sunt legis

Audierunt autem de te quia discessionem doceas a
Moyse eorum qui per gentes sunt Iudaeorum: di-
cens non debere eos circumcidere filios suos neque
secundum consuetudinem ingredi. Quid ergo est?
Utique oportet convenire multitudinem. Au-
dient enim te supervenisse. Hoc ergo fac quod
tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor votum
habentes super se. His assumptis sanctifica te
cum illis: et impende in illis ut radant capi-
ta sua: et scient omnes quia quae de te audie-
runt falsa sunt, sed ambulas et ipse custo-
diens legem. De his autem qui crediderunt
ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut
abstineant se ab ydolis immolato et san-
guine et suffocato: et fornicatione. Tunc Pau-
lus assumptis viris: postera die purificatus
cum illis intravit in templum adnuntians exple-
tionem dierum purificationis donec offer-
retur pro uno quoque eorum oblatio. Dum
autem vii. dies consummarentur, hi qui de
Asia erant Iudaei cum vidissent eum in templo
concitaverunt omnem populum: et iniecerunt ei ma-
nus clamantes, Viri Israhelitae adiuvate. Hic est
homo qui adversus populum et legem et locum
hunc omnes ubique docens. Insuper et gentiles
induxit in templum: et violavit sanctum locum
istum. Viderant enim Trophimum Ephesium
in civitate cum ipso quem aestimaverunt quoniam in
templum introduxisset Paulus. Commotaque est
civitas tota: et facta est concursio populi. Et appre-
hendentes Paulum trahebant eum extra templum.
Et statim clausae sunt ianuae. Quaerentibus
autem eum occidere: nuntiatum est tribuno co-
hortis quia tota confunditur Hierusalem. Qui
statim assumptis militibus et centurioni-
bus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tri-
bunum et milites cessaverunt percutere Paulum.
Tunc accedens tribunus adprehendit eum
et iussit alligari catenis duabus: et interro-
gabat quis esset et quid fecisset. Alii autem
aliud clamabant in turba. Et cum non posset
certum cognoscere prae tumultu: iussit duci eum
in castra. Et cum venisset ad gradus: conti-
git ut portaretur a militibus propter vim populi.
Sequebatur enim multitudo populi: clamans
Tolle eum. Et cum coepisset induci in castra
Paulus dixit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid
ad te? Qui dixit: Graece nosti? Nonne tu es
Aegyptius qui ante hos dies tumultum con-
citasti: et eduxisti in desertum quatuor milia
virorum sicariorum? Et dixit ad eum Paulus,
Ego homo sum quidem Iudaeus a Tarso Cili-
ciae non ignotae civitatis municeps. Rogo autem
te permitte me loqui ad populum. Et cum ille per-
misisset: Paulus stans in gradibus annuit
manu ad plebem: et magno silentio facto
allocutus est Hebraea lingua dicens.
Viri fratres et patres audite quam XXII
ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent
autem quia Hebraea lingua loquitur ad
illos: magis praestiterunt silentium. Et dixit,
Ego sum vir Iudaeus natus Tarso Ciliciae nu-
tritus autem in ista civitate secus pedes Gama-
lihel eruditus iuxta veritatem paternae legis
aemulator sicut et vos omnes estis hodie.
Qui hanc viam persecutus sum usque ad mor-
tem alligans et tradens in custodias vi-
ros ac mulieres sicut princeps sacerdotum
mihi testimonium reddit: et omnes maio-
res natu. A quibus et epistolas accipiens ad
fratres Damascum pergebam ut adducerem inde
vinctos in Hierusalem ut punirentur. Factum est
autem eunte me et adpropinquante Damasco
media die subito de caelo circumfulsit me
lux copiosa. Et decidens in terram: audivi
vocem de caelo dicentem mihi. Saule Saule
quid me persequeris? Ego autem respondi: Quis
es domine? Dixitque ad me. Ego sum Ihesus Na-
zarenus quem tu persequeris. Et qui me-
cum erant lumen quidem non viderunt: vocem
autem audierunt eius qui loquebatur me-
cum. Et dixi. Quid faciam domine? Dominus autem
dixit ad me. Surgens vade Damascum: et
ibi tibi dicetur de omnibus quae oporteat te
facere. Et cum non viderem prae claritate lu-
minis illius ad manum deductus a comiti-
bus veni Damascum. Ananias autem quidam
vir secundum legem testimonium habens ab omni-
bus habitantibus Iudaeis veniens ad me et stans
dixit mihi. Saule frater respice. Et ego eadem
hora respexi in eum. At ille dixit. Deus
patrum nostrorum praeordinavit te ut co-
gnosceres voluntatem eius et videres iu-
stum et audires vocem ex ore eius: quia eris tes-
tis illius ad omnes homines eorum quae vi-
disti et audisti. Et nunc quid moraris? Exur-
ge et baptizare et ablue peccata tua invo-
cato nomine ipsius. Factum est autem rever-
tenti mihi in Hierusalem et oranti in templo fieri me
in stupore mentis et videre illum dicentem
mihi: Festina et exi velociter ex Hierusalem quoniam non
recipient testimonium tuum de me. Et ego
dixi. Domine ipsi sciunt quia ego eram conclu-
dens in carcerem et caedens per synagogas eos

qui credebant in te. Et cum funderetur sanguis
Stephani testis tui ego astabam et consentie-
bam et custodiebam vestimenta interficien-
tium illum. Et dixit ad me: Vade, quoniam ad
nationes longe mittam te. Audiebant au-
tem eum usque ad hoc verbum, et levaverunt vocem suam
dicentes: Tolle de terra eiusmodi, non enim
fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis et
proicientibus vestimenta sua et pulverem
iactantibus in aerem, iussit tribunus indu-
ci eum in castra et flagellis cedi et torqueri
eum, ut sciret propter quam causam sic accla-
marent ei. Et cum astrinxissent eum loris,
dixit adstanti sibi centurioni Paulus: Si hominem
romanum et indemnatum licet vobis flagel-
lare? Quo audito, centurio accessit ad tri-
bunum et nuntiavit ei dicens: Quid acturus
es? Hic enim homo civis romanus est. Accedens
autem tribunus dixit illi: Dic mihi, si tu romanus
es. At ille dixit: Etiam. Et respondit tribunus:
Ego summa multa civitatem hanc consecu-
tus sum. Et Paulus ait: Ego autem et natus sum.
Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum
torturi erant. Tribunus quoque timuit postquam
rescivit quia civis romanus esset et quia li-
gasset eum. Postera autem die volens scire
diligentius qua ex causa accusaretur a Iudeis,
solvit eum et iussit sacerdotes convenire
et omne concilium, et producens Paulum sta-
tuit inter illos.

XXIII

Intendens autem concilium Paulus ait:
Viri fratres, ego omni conscientia bona conver-
satus sum ante Deum usque in hodiernum diem.
Princeps autem sacerdotum Ananias precepit
adstantibus sibi percutere os eius. Tunc Paulus ad
eum dixit: Percutiet te Deus, paries dealbate.
Et tu sedens iudicas me secundum legem, et contra
legem iubes me percuti? Et qui adstabant
dixerunt: Summum sacerdotem Dei maledicis?
Dixit autem Paulus: Nesciebam, fratres, quia prin-
ceps est sacerdotum. Scriptum est enim: Prin-
cipem populi tui non maledices. Sciens autem Pau-
lus quia una pars esset Saduceorum et altera
phariseorum, exclamavit in concilio: Vi-
ri fratres, ego phariseus sum, filius phari-
seorum; de spe et resurrectione mortuorum ego
iudicor. Et cum hec dixisset, facta est dissensio in-
ter phariseos et saduceos, et soluta est multitu-
do. Saducei enim dicunt non esse resurrectionem
neque angelum neque spiritum; pharisei autem utraque con-
fitentur. Factus est autem clamor magnus,
et exurgens quidam phariseorum pugnabant
dicentes: Nichil mali invenimus in homine
isto. Quod si spiritus locutus est ei aut angelus? Et cum
magna dissensio facta esset, timens tribunus
ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit mi-
lites descendere et rapere eum de medio eorum
et adducere eum in castra. Sequenti autem
nocte assistens ei Dominus ait: Constans esto.
Sicut enim testificatus es de me in Ierusalem,
sic te oportet et Rome testificari. Facta autem
die collegerunt se quidam ex Iudeis et de-
voverunt se dicentes neque manducaturos
neque bibituros donec occiderent Paulum. Erant autem
plusquam XL viri qui hanc coniurationem fece-
rant. Qui accesserunt ad principes sacerdotum
et seniores et dixerunt: Devotione devovi-
mus nos nichil gustaturos donec occida-
mus Paulum. Nunc ergo vos notum fa-
cite tribuno cum concilio ut producat
illum ad vos tamquam aliquid certius cogni-
turi de eo. Nos vero prius quam appropiet parati su-
mus interficere illum. Quod cum audisset filius
sororis Pauli insidias, venit et intravit
in castra, nuntiavitque Paulo. Vocans autem
Paulus ad se unum ex centurionibus
ait: Adolescentem hunc perduc ad tribunum,
habet enim aliquid indicare illi. Et ille
quidem assumens eum duxit ad tribunum
et ait: Vinctus Paulus rogavit me adoles-
centem hunc perducere ad te, habentem aliquid
loqui tibi. Apprehendens autem tribunus ma-
num illius secessit cum eo seorsum et inter-
rogavit illum: Quid est quod habes indicare mihi?
Ille autem dixit: Iudeis convenit rogare te
ut crastina Paulum producas in concilium
quasi aliquid certius inquisituri sint de
illo. Tu vero ne credideris illis. Insidiantur
enim ei ex eis viri amplius XL, qui se devo-
verunt non manducare neque bibere donec inter-
ficiant eum. Et nunc parati sunt expectantes
promissum tuum. Tribunus igitur dimisit
adolescentem, precipiens ne cui loqueretur
quoniam hec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus
centurionibus dixit illis: Parate milites du-
centos ut eant usque Cesaream, et equites
septuaginta et lancearios ducentos a ter-
cia hora noctis, et iumenta preparate ut imponen-
tes Paulum eum salvum perducerent ad Felicem
presidem. Timuit enim ne forte raperent e-
um Iudei et occiderent, et ipse postea calumpni-
am sustineret quasi pecuniam accepturus.
Scribens ei epistolam continentem hec: Clau-
dius Lisias optimo presidi Felici salutem.

Virum hunc adprehensum a iudeis et inci-
pientem interfici ab eis: superveniens cum
exercitu eripui cognito quia romanus est. vo-
lensque scire causam quam obiciebant illi: de-
duxi eum in concilium eorum. Quem in-
veni accusari de questionibus legis ipsorum:
nichil vero dignum morte aut vinculis haben-
tem crimen. Et cum michi perlatum esset de insi-
diis quas paraverant ei: misi ad te eum,
denuntians et accusatoribus ut dicant apud
te. Milites ergo secundum preceptum sibi assumen-
tes paulum: duxerunt illum per noctem
in antipatridem. Et postera die dimissis equi-
tibus ut irent cum eo: reversi sunt ad castra.
Qui cum venissent cesaream et tradidis-
sent epistolam presidi: statuerunt ante illum et pau-
lum. Cum legisset autem et interrogasset de qua
provincia esset et cognoscens quia de cilicia esset:
Audiam te inquit cum accusatores tui ve-
nerint. Iussitque in pretorio herodis custodi-
ri eum. XXIIII

Post quinque autem dies descendit prin-
ceps sacerdotum ananias cum sacerdo-
tibus senioribus quibusdam et tertullo quodam
oratore qui adierunt presidem adversus pau-
lum. Et citato paulo cepit accusare tertullus
dicens. Cum in multa pace agamus per te et
multa corrigantur per tuam providentiam: sem-
per et ubique suscepimus optime felix cum omni
gratiarum actione. Ne diutius te protraham
oro te breviter audias nos pro tua clementia.
Invenimus hunc hominem pestiferum et con-
citantem seditiones omnibus iudeis in univer-
so orbe: et auctorem seditionis secte naza-
renorum. qui etiam templum violare co-
natus est: quem et adprehensum voluimus
secundum legem nostram iudicare. Superveniens autem
tribunus lisias cum vi magna eripuit eum
de manibus nostris: iubens accusatores eius ad
te venire. A quo poteris ipse iudicans de omni-
bus istis cognoscere de quibus nos accusamus
eum. Adiecerunt autem et iudei dicentes hec ita
se habere. Respondit autem paulus annuente sibi
preside dicere. Ex multis annis esse te iudicem
genti huic sciens bono animo pro me satis-
faciam. Potest enim cognoscere quia non plus
sunt dies michi quam xii ex quo ascendi adora-
re in ierusalem. et neque in templo invenerunt
me cum aliquo disputantem aut concursum
facientem turbe neque in synagogis neque in civita-
te: neque probare possunt tibi de quibus nunc ac-
cusant me. Confiteor autem hoc tibi quod secundum
sectam quam dicunt heresim sic deservio patri
deo meo credens omnibus que in lege et prophe-
tis scripta sunt spem habens in deum quam
et hii ipsi expectant resurrectionem futuram
iustorum et iniquorum. In hoc et ipse studeo sine
offendiculo conscientiam habere ad deum et ad
homines semper. Post annos autem plures e-
lemosinas facturus in gentem meam veni
et oblationes et vota in quibus invenerunt
me purificatum in templo. non cum turba
neque cum tumultu. Qui apprehenderunt me cla-
mantes et dicentes. tolle inimicum nostrum. Qui-
dam autem ex asia iudei quos oportebat nunc
apud te presto esse et accusare si quid haberent
adversum me: aut ipsi dicant si quid invene-
runt in me iniquitatis cum stem in concilio
nisi de una ac solummodo voce qua clama-
vi inter eos stans. quoniam de resurrectione mortu-
orum ego iudicor hodie a vobis. Distulit autem
illos felix: certissime sciens de via dicens. Cum
tribunus lisias descenderit: audiam vos. Ius-
sitque centurioni custodire eum et habere
requiem: nec quemquam prohibere de suis ministrare
ei. Post aliquot autem dies veniens felix cum
drusilla uxore sua que erat iudea: vocavit
paulum et audivit ab eo fidem que est in ihe-
sum christum. Disputante autem illo de iustitia
et castitate et de iudicio futuro: tremefactus
felix respondit. Quod nunc attinet: vade. tempore
autem oportuno accersiam te. Simul et sperans quod
pecunia ei daretur a paulo: propter quod et fre-
quenter accersiens eum loquebatur cum eo.
Biennio autem expleto: accepit successorem
felix portium festum. Volens autem gratiam presta-
re iudeis felix reliquit paulum vinctum.

Festus ergo cum venisset XXV
in provinciam post triduum ascendit ieroso-
limam a cesarea. Adieruntque eum principes
sacerdotum et primi iudeorum adversus paulum
et rogabant eum postulantes gratiam adver-
sum eum ut iuberet perduci eum in ierusalem insidi-
as tendentes ut eum interficerent in via. Festus
autem respondit servari paulum in cesarea: se
autem maturius profecturum. Qui ergo in vobis
ait potentes sunt: descendentes simul si quod
est in viro crimen accusent eum. Demoratus
autem inter eos dies non amplius quam octo aut
decem descendit cesaream. Et altera die sedit
pro tribunali: et iussit paulum adduci. Qui cum
perductus esset circumsteterunt eum qui ab ie-
rosolima descenderant iudei multas et graves
causas obicientes quas non poterant proba-

Paulo autem rationem reddente: In omnibus
quoniam neque in legem iudeorum neque in templum neque
in cesarem quicquam peccavi. Festus autem
volens iudeis gratiam prestare respondit Paulo
et dixit: Vis Ierosolimam ascendere et ibi
de his iudicari apud me? Dixit autem Paulus:
Ad tribunal cesaris sto, ubi me oportet
iudicari. Iudeis non nocui sicut tu melius nos-
ti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid
feci, non recuso mori. Si vero nichil est eorum
quibus hii accusant me, nemo potest me
illis donare. Cesarem appello. Tunc Festus
cum consilio locutus respondit: Cesarem appel-
lasti, ad cesarem ibis. Et cum dies aliquot
transacti essent, Agrippa rex et Bernice descen-
derunt Cesaream ad salutandum Festum. Et
cum dies plures ibi demorarentur, Festus
regi indicavit de Paulo dicens: Vir qui-
dam est derelictus a Felice vinctus, de quo
cum essem Ierosolimis adierunt me princi-
pes sacerdotum et seniores iudeorum pos-
tulantes adversum illum dampnationem.
Ad quos respondi quia non est consuetudo ro-
manis donare aliquem hominem priusquam
is qui accusatur presentes habeat accusato-
res, locumque defendendi accipiat ad ablu-
enda crimina que ei obiciuntur. Cum ergo
huc convenissent sine ulla dilatione
sequenti die sedens pro tribunali iussi ad-
duci virum. De quo cum stetissent
accusatores nullam causam deferebant de qui-
bus ego suspicabar malum. Questiones vero
quasdam de supersticione habebant adversus
eum, et de quodam Ihesu defuncto quem affir-
mabat Paulus vivere. Hesitans autem ego de huiusmodi
questione dicebam si vellet ire Ierosoli-
mam et ibi iudicari de istis. Paulo autem
appellante ut servaretur augusti cognitioni
iussi servari eum donec mittam eum ad ce-
sarem. Agrippa autem dixit ad Festum: Vole-
bam et ipse hominem audire. Cras inquit
audies eum. Altera autem die cum venisset
Agrippa et Bernice cum multa ambitione
et cum introissent in auditorium cum tri-
bunis et viris principalibus civitatis, iubente
Festo adductus est Paulus. Et dicit Fes-
tus: Agrippa rex et omnes qui simul ad-
estis nobiscum viri, videtis hunc
de quo omnis multitudo iudeorum interpella-
vit me Ierosolimis petens et hic clamã-
tes non oportere eum vivere amplius. Ego vero
comperi nichil dignum eum morte admisisse.

Ipso autem hoc appellante augusti iudicium
mittere. De quo quid certum scribam domino non
habeo. Propter quod produxi eum ad vos et
maxime ad te o rex Agrippa, ut interrogatione
facta habeam quid scribam. Sine ratione enim
michi videtur mittere vinctum et causam eius
non significare.

XXVI

Agrippa vero ad Paulum ait: Permitti-
tur tibi loqui pro temetipso. Tunc Pau-
lus extenta manu cepit rationem reddere.
De omnibus quibus accusor a iudeis rex Agrip-
pa estimo me beatum apud te cum sim
defensurus me hodie, maxime te sciente
omnia que apud iudeos sunt consuetudi-
nes et questiones. Propter quod obsecro
patienter me audias. Et quidem vitam me-
am a iuventute que ab initio fuit in
gente mea in Ierosolimis noverunt omnes
iudei, prescientes me ab initio si velint
testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sec-
tam nostre religionis vixi phariseus. Et nunc
in spe que ad patres nostros repromissionis facta
est a deo sto iudicio subiectus, in qua xii tri-
bus nostre nocte ac die servientes sperant de-
venire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid
incredibile iudicatur apud vos si deus
mortuos suscitabit? Et ego quidem existima-
veram me adversus nomen Ihesu Nazare-
ni debere multa contraria agere. Quod et feci Iero-
solimis, et multos sanctorum ego in carceri-
bus inclusi a principibus sacerdotum potes-
tate accepta. Et cum occiderentur detuli sen-
tentiam. Et per omnes synagogas frequen-
ter puniens eos compellebam blasphe-
mare. Et amplius insaniens in eos perse-
quebar usque in exteras civitates. In qui-
bus dum irem Damascum cum potestate
et permissu principum sacerdotum die me-
dia in via vidi rex de celo supra splendo-
rem solis circumfulsisse me lumen et eos
qui mecum simul erant. Omnesque nos
cum decidissemus in terram audivi vocem
loquentem michi hebraica lingua: Saule,
Saule, quid me persequeris? Durum est tibi
contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi:
Quis es domine? Dominus autem dixit: Ego sum Ihesus
quem tu persequeris. Sed exurge et sta su-
per pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi ut
constituam te ministrum et testem eo-
rum que vidisti et eorum quibus appare-
bo tibi, eripiens te de populis et gentibus in quas
nunc ego mittam te aperire oculos eorum

ut convertantur a tenebris ad lucem et
de potestate sathane ad deum ut accipiant
remissionem peccatorum et sortem inter
sanctos per fidem que est in me. Unde rex agrip
pa non fui incredulus celestis visionis
sed hiis qui sunt damasci primum et iero
solimis et in omnem regionem iudee
et gentibus adnuntiabam ut penitentiam
agerent et converterentur ad deum digna peni
tentie opera facientes. Hac ex causa me iu
dei cum essem in templo comprehensum temp
tabant violenter me interficere. Auxilio autem
adiutus dei usque in hodiernum diem sto
testificans minori atque maiori nichil extra
dicens quam ea que prophete sunt locuti fu
tura esse et moyses si passibilis christus si primus
ex resurrectione mortuorum lumen admi
naturus est populo et gentibus. Hec loquente
eo et rationem reddente: festus magna voce
dixit. Insanis paule. multe te littere ad in
saniam convertunt. Et paulus. non insanio
inquit optime feste. sed veritatis et sobri
etatis verba loquor. Scit enim de hiis rex ad
quem et constanter loquor. Latere enim eum
nichil horum arbitror. neque enim in angu
lo quicquam horum gestum est. Credis rex agrip
pa prophetis? scio quia credis. Agrippa autem ad
paulum. In modico suades me christianum fieri.
Et paulus. Opto apud deum et in modi
co et in magno: non tantum te sed et omnes hos qui
audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum
exceptis vinculis hiis. Et exsurrexit rex et
preses et bernice et qui adsidebant eis.
Qui cum secessissent loquebantur ad in
vicem dicentes. quia nichil morte aut
vinculis dignum quid facit homo iste. A
grippa autem festo dixit. Dimitti poterat ho
mo hic si non appellasset cesarem.

XXVII

Ut autem iudicatum est navigare
eum in ytaliam et tradi paulum cum
reliquis custodiis centurioni nomine iuli
o cohortis auguste. Ascendentes autem na
vem adrumetinam incipientes navigare
circa asie loca sustulimus perseverante nobiscum
aristarcho macedone thessalonicense.
Sequenti autem die devenimus sydonem. Hu
mane autem tractans iulius paulum permisit
ad amicos ire et curam sui agere. Et inde
cum sustulissemus: navigavimus cyprum
propter hoc quod essent venti contrarii. Et pelagus
cilicie et pamphilie navigantes venimus
listram que est licie. Et ibi inveniens cen
turio navem alexandrinam navigan
tem in ytaliam transposuit nos in eam.
Et cum multis diebus tarde navigaremus
et vix devenissemus contra gnidum prohiben
te nos vento: adnavigavimus crete iuxta
salmonem. Et vix iuxta navigantes venimus
in locum quendam qui vocatur boni portus
cui iuxta erat civitas thessala. Multo autem
tempore peracto: et cum iam non esset tuta
navigatio eo quod et ieiunium iam preterisset: con
solabatur paulus dicens eis. Viri video
quoniam cum iniuria et multo dampno non so
lum oneris et navis sed etiam animarum
nostrarum incipit esse navigatio. Centurio
autem gubernatori et nauclero magis crede
bat quam hiis que a paulo dicebantur. Et
cum aptus portus non esset ad hiemandum
plurimi statuerunt consilium navigare
inde si quo modo possent devenientes in
phenicem hyemare portum crete respicien
tem ad affricum et ad chorum. Aspirantes
autem austro estimantes propositum se tenere
cum sustulissent de asson legebant cre
tam. Non post multum autem misit se contra
ipsam ventus typhonicus qui vocatur eu
ro aquilo. Cumque arrepta esset navis et non
posset conari in ventum data nave flati
bus ferebamur. Insulam autem quandam
decurrentes que vocatur cauda: potui
mus vix obtinere scapham qua subla
ta adiutoriis utebantur. accingentes
navem: timentes ne in sirtim inciderent sub
misso vase sic ferebantur. Valide autem nobis
tempestate iactatis: sequenti die iactum fece
runt et tertia die suis manibus armamenta na
vis proiecerunt. Neque sole autem neque sideribus appa
rentibus per plures dies et tempestate non
exigua imminente: iam ablata erat spes
omnis salutis nostre. Et cum multa ieiuna
tio fuisset: tunc stans paulus in medio eo
rum dixit. Oportebat quidem o viri audito
me non tollere a creta: lucrique facere iniuriam
hanc et iacturam. Et nunc suadeo vobis bono
animo esse. Amissio enim nullius anime erit
ex vobis preter quam navis. Adstitit enim mihi hac
nocte angelus dei cuius sum ego et cui de
servio dicens. Ne timeas paule. cesari te o
portet adsistere. Et ecce donavit tibi deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo
estote viri. Credo enim deo meo quia sic e
rit quemadmodum dictum est mihi. In insulam autem
quandam oportet nos devenire. Sed postea quam

quarta decima die nox supervenit navigantibus nobis in Hadriam circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem. qui et summittentes bolidem invenerunt passus .xx. Et pusillum inde separati invenerunt passus quindecim. timentes autem ne in aspera loca incideremus: de puppi mittentes anchoras quattuor optabant diem fieri. Nautis vero quaerentibus fugere de navi cum misissent scapham in mare sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militibus nisi hii in navi manserint: vos salvi fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphe et passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet fieri rogabat paulus omnes sumere cibum dicens. Quarta decima die hodie expectantes ieiunium permanetis nichil accipientes. propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra. quia nullius vestrum capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset: sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium. Et cum fregisset: cepit manducare. animi equiores autem facti omnes et ipsi sumpserunt cibum. Eramus vero universe anime in navi ducente septuaginta sex. Et satiati cibo: alleviabant navem iactantes triticum in mare. Cum autem dies factus esset: terram non agnoscebant. sinum vero quendam considerabant habentem litus in quem cogitabant si possent eicere navem. Et cum anchoras sustulissent: committebant se mari simul laxantes iuncturas gubernaculorum. Et levato artemone secundum aure flatum tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locum bithalassum impegerunt navem. et prora quidem fixa manebat immobilis. puppis vero solvebatur a vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent ne quis cum enatasset effugeret. Centurio autem volens servare paulum prohibuit fieri. iussitque eos qui possent natare mittere se primos et evadere et ad terram exire: et ceteros alios in tabulis ferebant quosdam super ea que de navi erant. Et sic factum est ut omnes anime evaderent ad terram.

Et cum evasissemus **XXVIII**

tunc cognovimus quia Militene insula vocabatur. barbari vero prestabant non modicam humanitatem nobis. accensa enim pyra reficiebant nos omnes propter imbrem qui imminebat et frigus. Cum congregasset autem paulus sarmentorum aliquantam multitudinem: et imposuisset super ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius. Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam in manu eius: ad invicem dicebant. Utique homicida est homo hic. qui cum evaserit de mari ultio eum non sinit vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem nichil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum et mori. Diu autem illis expectantibus et videntibus nichil mali in eo fieri convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant predia principis insule nomine publii qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. Contigit autem patrem publii febribus et dissenteria vexatum iacere. Ad quem paulus intravit. Et cum orasset et imposuisset ei manus: salvavit eum. Quo facto: et omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus imposuerunt que necessaria erant. Post menses autem tres navigavimus in navem alexandrinam. que in insula hyemaverat. cui erat insigne castorum. Et cum venissemus syracusam: mansimus ibi triduo. inde circumlegentes: devenimus regium. Et post unum diem flante austro: secunda die venimus puteolos. ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies .vii. Et sic venimus romam. Et inde cum audissent fratres: occurrerunt nobis usque ad appii forum et tres tabernas. Quos cum vidisset paulus gratias agens deo accepit fiduciam. Cum venissemus autem romam: permissum est paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos iudeorum. Cumque convenissent dicebat eis. Ego viri fratres nichil adversus plebem faciens aut morem patrium: vinctus ab ierosolimis traditus sum in manus romanorum. Qui cum interrogationem de me habuissent voluerunt me dimittere eo quod nulla causa esset mortis in me. Contradicentibus autem iudeis coactus sum appellare cesarem. non quasi gentem meam habens aliquid accusare. propter hanc igitur causam rogavi vos videre et alloqui. propter spem enim israhel catena hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum. Nos neque litteras accepimus ad te a iudea. neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid

de te malum. Rogamus autem a te audire
que sentis. Nam de secta hac notum est
nobis: quia ubique ei contradicitur. Cum con
stituissent autem illi diem: venerunt ad eum
in hospicium plures. quibus exponebat
testificans regnum dei. suadensque eis
de ihesu ex lege moysi et prophetis a mane
usque ad vesperam. Et quidam credebant
his que dicebantur. quidam vero non crede
bant. Cumque invicem non essent consentien
tes discedebant. dicente paulo unum verbum
quia bene spiritus sanctus locutus est per ysaiam
prophetam ad patres nostros dicens. Vade ad po
pulum istum et dic ad eos. Aure audie
tis et non intelligetis. et videntes vide
bitis: et non perspicietis. Incrassatum est
enim cor populi huius: et auribus graviter au
dierunt. et oculos suos compresserunt. ne
forte videant oculis et auribus audiant
et corde intelligant et convertantur et sa
nem illos. Notum ergo sit vobis quoniam gen
tibus missum est hoc salutare dei. ipsi et audient
Mansit autem biennio toto in suo condu
cto. et suscipiebat omnes qui ingredieban
tur ad eum predicans regnum dei. et do
cens que sunt de domino ihesu christo cum omni
fiducia sine prohibitione. Expliciunt actus
apostolorum. Incipit primus prologus in apo
chalipsim - - -

Omnes qui pie vo
lunt vivere in christo
sicut ait apostolus. perse
cutionem patiuntur
Iuxta illud: Fili acce
dens ad servitutem dei
sta in iusticia et timo
re. et prepara animam
tuam ad temptati
onem. Temptatio namque est vita hominis
super terram. Ne autem fideles in his deficiant
consolatur eos dominus atque confirmat
dicens. Vobiscum sum usque ad consumma
tionem seculi. et nolite timere pusillus grex
Previdens deus pater tribulationes quas
passura erat ecclesia ab apostolis fundata supra
petram christum: ut minus timerentur. dispo
suit una cum filio et spiritu sancto eas reve
lare. Revelavit autem tota trinitas christo secundum
humanitatem. christus vero iohanni per an
gelum: iohannes ecclesie. De qua revelatio
ne hunc librum composuit. Unde et liber
iste apochalipsis dicitur. id est revelatio. quia hic con

tinentur que deus revelavit iohanni
et iohannes ecclesie. Quanta scilicet ecclesia passa sit
in tempore primitivo. et nunc patiatur
et novissimis temporibus antichristi passu
ra sit. quando tanta erit tribulatio: ut si fieri
potest etiam moveantur electi. et que pro
his et nunc et in futuro premia sit suscep
tura. ut quos denuntiata supplicia terrent
promissa premia letificent. Ideo iste liber in
ter reliquas scripturas novi testamenti
prophetie nomine censetur. que aliis est
excellentior prophetiis. Sicut enim novum
testamentum prestat veteri evangelium le
gi. ita hec prophetia prophetiis veteris. tamen
quia de christo et ecclesia magna ex parte iam ad
impleta sacramenta denuntiant. vel etiam
ideo quia cum aliis unifaria: isti multifa
ria data est prophetia. simul scilicet presenti et futuro
ad cuius etiam confirmandam auctorita
tem occurrit etiam auctoritas mittentis
scilicet trinitatis. et deferentis scilicet angeli. et accipi
entis scilicet iohannis. Cum autem iohanni hec in vi
sione fuerint revelata. et sint tria genera
visionum. sub quo genere contineatur viden
dum est. Visio enim alia corporalis quando vi
delicet corporalibus oculis aliquid videmus
Alia spiritualis seu ymaginaria: cum vel dor
mientes vel etiam vigilantes ymagines
rerum cernimus quibus aliquid aliud signi
ficatur. sicut vidit pharao spicas: et mo
yses rubum ardere. ille dormiens. iste vigi
lans. Alia vero intellectualis. quando videlicet
spiritu sancto revelante intellectu mentis
veritatem ministeriorum sicuti est capimus. quo
vidit iohannes que in hoc libro referuntur
Non enim figuras tantum spiritu vidit. sed et ear
significata mente intellexit. Vidit autem
iohannes et scripsit in pathmos insula
relegatus in exilio a domiciano principe
impiissimo ac eum ad scribendum compellente
causa: quia dum exul tenetur a domiciano
in pathmos insula in ecclesiis quibus preerat
multi pullularunt atque inoleverunt vi
cia atque diverse hereses. Erant enim quidam
heretici ibi dicentes christum non fuisse ante ma
riam: quia temporaliter de ea natus erat.
Quos iohannes in principio evangelii
sui redarguit dicens. In principio erat
verbum. et in hoc libro cum dicit. alpha
et o. id est principium et finis. Dicebant etiam
quidam ecclesiam ponere tribulationum ante finem
seculi desituram. et pro labore non premium eternum

ſuſcepturam. Horum ergo errores uolens
deſtruere iohannes oſtendit xpm princi
pium eſſe et finem. Unde yſaias. Ante me
non eſt formatus deus. et poſt me non erit.
Et eccleſiam per certamen tribulationum non deſi
nere ſed perficere. et per hos brauium eternum recipe
Scribit autem iohannes .vii. eccleſiis aſie. et ea
rum .vii. epiſcopis de ſingulis inſtruens. et per eas
totam generalem eccleſiam docens. Eſt itaque
materia iohannis in hoc opere ſtatus princi
paliter aſiane eccleſie. nec non et totius ui
delicet quid in preſenti patiatur. et in futu
ro receptura ſit. Intentio uero eius eſt mo
nere ad patientiam: que eſt ſeruanda. tum
quia breuis labor. tum quia premium magnum
modus tractandi talis. primo premittit
prologum et ſalutationem ubi reddit audi
tores beniuolos et attentos. Quo premiſſo ac
cedit ad narrationem. Ante narrationem
uero oſtendit xpm eſſe ab eterno ſine princi
pio et fine. inducens xpm loquentem. Ego
ſum alpha et o .i. principium et finis. Pro
inde accedens ad narrationem: diſtinguit
.vii. uiſiones quibus terminatis: iſte liber con
ſummatur. Premittit autem prologum dicens.
Apocalypſis ihesu xpi ſubaudis: hec eſt ſicut
in aliis. Viſio yſaie hec eſt et parabole ſalo
monis **Incipit ſecundus prologus eiuſdem**

IOhannes apoſtolus et euangeliſta
a xpo electus atque dilectus in
tanto amore dilectionis ube
rior habitus eſt ut in cena ſuper
pectus eius recumberet. et ad cru
cem adſtanti ſoli matrem propri
am commendaret. ut quem nu
bere uolentem ad amplexum
uirginitatis aduocauerat ipſi
etiam cuſtodiendam uirginem tradi
diſſet. Hic itaque cum propter uerbum
dei et teſtimonium ihesu xpi exilio
in pathmos inſula ſortiretur
illic ab eodem apocalypſis per
oſtenſa deſcribitur. ut ſicut in
principio canonis de libro gene
ſeos incorruptibile principium
prenotatur. ita etiam incorrupti
bilis finis per uirginem in apoca
lypſis redderetur dicentis. Ego ſum
a. et o. initium et finis. Hic eſt io
hannes qui ſciens ſuperueniſſe ſibi
diem egreſſionis de corpore conuoca
tis in epheſo diſcipulis deſcendit in de-
foſſum ſepulture ſue locum. orationeque
completa reddidit ſpiritum tam a dolore mor
tis factus extraneus quam a corruptione car
nis noſcatur alienus. Cuius tamen ſcripture
diſpoſitio uel libri ordinatio. ideo a nobis
per ſingula non exponitur: ut neſcientibus
inquirendi deſiderium collocetur. et querentibus laboris fructus. et deo magiſterii doctri
na ſeruetur. **Incipit tertius prologus eiuſdem**

APocalipſis ihesu
xpi quam dedit il
li deus palam facere
ſeruis ſuis que opor
tet fieri cito. et ſig
nificauit mittens
per angelum ſuum
ſeruo ſuo iohanni
qui teſtimonium
perhibuit uerbo dei. et teſtimonium ihesu xpi
in his quecumque uidit. Beatus qui legit et
qui audit uerba prophetie huius. et ſeruat ea
que in ea ſcripta ſunt. Tempus enim prope
eſt. Iohannes .vii. eccleſiis que ſunt in aſia. Gratia uobis
et pax ab eo qui eſt et qui erat et qui uentu
rus eſt. et a .vii. ſpiritibus qui in conſpectu
throni eius ſunt. et ab ihesu xpo qui eſt teſtis
fidelis primogenitus mortuorum. et princeps
regum terre. Qui dilexit nos et lauit nos
a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. et fecit nos
regnum ſacerdotes deo et patri ſuo. ipſi gloria
et imperium in ſecula ſeculorum amen.
Ecce uenit cum nubibus. et uidebit eum omnis
oculus. et qui eum pupugerunt. et
tunc plangent ſe ſuper eum omnes terre
tribus etiam amen. Ego ſum a. et ω. prin
cipium et finis. dicit dominus deus qui eſt et
qui erat et qui uenturus eſt omnipotens. Ego io
hannes frater noſter et ſocius in tribulatione
et regno et patientia in xpo ihesu. fui in in
ſula que appellatur pathmos propter uerbum dei
et teſtimonium ihesu xpi. fui in ſpiritu in domini
ca die. et audiui poſt me uocem magnam
tamquam tube dicentis. Quod uides: ſcri
be in libro. et mitte .vii. eccleſiis: que ſunt in
aſia. epheſo. et zmirne et pergamo. thia
tire et ſardis. et filadelfie. et laodicie. Et con
uerſus ſum ut uiderem uocem que loque
batur mecum. Et conuerſus uidi .vii. cande
labra aurea. et in medio .vii. candelab
rorum aureorum ſimilem filio hominis ue
ſtitum podere et precinctum ad mamillas
zona aurea. Caput autem eius et capilli

eius erant candidi tamquam lana alba et tam
quam nix. et oculi eius velud flamma ignis
et pedes eius similes auricalco sicut in ca
mino ardenti. et vox illius tamquam vox
aquarum multarum. et habebat in dextera sua
stellas .vii. et de ore eius gladius utra
que parte acutus exibat. et facies eius sicut
sol lucet in virtute sua. et cum vidissem
eum: cecidi ad pedes eius tamquam mortuus
et posuit super me dexteram suam dicens
Noli timere. Ego sum primus et novissimus
et sum vivus. et fui mortuus et ecce sum
vivens in secula seculorum. et habeo claves
mortis: et inferni. Scribe ergo que vidisti
et que sunt et que oportet fieri post hec. Sa
cramentum .vii. stellarum quas vidisti in
dextera mea. et .vii. candelabra aurea. .vii.
stelle angeli sunt .vii. ecclesiarum. et candelabra
.vii. .vii. ecclesie sunt.

II

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit
qui tenet .vii. stellas in dextera sua. qui
ambulat in medio .vii. candelabrorum au
reorum. Scio opera tua et laborem et paciē
tiam. et quia non potes sustinere malos:
et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse
et non sunt. et invenisti eos mendaces. et
pacientiam habes et sustinuisti propter nomen
meum: et non defecisti. Sed habeo adversum te pau
ca quod caritatem tuam primam reliquisti. Me
mor esto itaque unde excideris: et age penitentiam
et prima opera fac. Si autem venio tibi
et movebo candelabrum tuum de loco
suo: nisi penitentiam egeris. Sed hoc habes quia
odisti facta nicholaytarum que et ego odi. Qui
habet aures audiendi audiat. quid spiritus di
cat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vi
te. quod est in paradyso dei mei. Et angelo zi
mirne ecclesie scribe. Hec dicit primus et novissi
mus: qui fuit mortuus et vivit. Scio tri
bulationem tuam et paupertatem tuam.
sed dives es et blasphemaris ab hiis qui
se dicunt iudeos esse et non sunt. sed sunt sy
nagoga sathane. Nichil horum timeas que
passurus es. Ecce missurus est dyabolus
aliquos ex vobis in carcerem ut temptemini
et habebitis tribulationem diebus .x. Esto
fidelis usque ad mortem. et dabo tibi coro
nam vite. Qui habet aures audiendi au
diat. quid spiritus dicat ecclesiis. Qui vicerit
non ledetur a morte secunda. Et angelo per
gami ecclesie: scribe. Hec dicit: qui habet rom
pheam utraque parte acutam. Scio ubi ha

bitas: ubi sedes est sathane: et tenes no
men meum et non negasti fidem meam.
Et in diebus illis antipha testis meus fide
lis qui occisus est apud vos ubi satha
nas habitat. Sed habeo adversum te pauca. quia
habes illic tenentes doctrinam balaam qui
docebat balac mittere scandalum coram fi
liis israel. scilicet de sacrificio ydolorum edere et for
nicari. Ita habes et tu tenentes doctrinam
nicholaytarum quod ego odi. Similiter penitentiam
age. Si quominus veniam tibi cito. et pugna
bo cum illis in gladio oris mei. Qui habet
aures audiendi audiat. quid spiritus dicat ec
clesiis. Vincenti dabo manna absconditum
et dabo illi calculum candidum. et in cal
culo nomen novum scriptum quod nemo
scit nisi qui accipit. Et angelo tyatire ecclesie
scribe. Hec dicit filius dei: qui habet oculos
tamquam flammam ignis. et pedes eius simi
les auricalco. Novi opera tua et fidem et
caritatem. et ministerium et pacientiam
tuam. et opera tua novissima plura priori
bus. Sed habeo adversus te pauca. quia permit
tis mulierem iezabel que se dicit prophetissam
docere: et seducere servos meos fornicari et man
ducare de ydolotitis. et dedit illi tempus
ut penitentiam ageret: et non vult penitere a for
nicatione sua. Et ecce mitto eam in lectum
et qui mechantur cum ea in tribulatione
maxima. nisi penitentiam egerint ab o
peribus suis. et filios eius interficiam in mor
te. Et scient omnes ecclesie quia ego sum scru
tans renes et corda. et dabo unicuique vestrum
secundum opera vestra. Vobis autem dico ceteris qui thya
tire estis. quicumque non habent doctrinam hanc
qui non cognoverunt altitudines sathane quem
admodum dicunt: non mittam super vos aliud
pondus. tamen id quod habetis tenete donec
veniam. et qui vicerit et qui custodierit
usque in finem opera mea: dabo illi potestatem
super gentes et reget illas in virga ferrea
et tamquam vas figuli confringentur sicut
et ego accepi a patre meo. et dabo ei stellam
matutinam. Qui habet aures audiendi audiat
quid spiritus dicat ecclesiis.

III

Et angelo sardis ecclesie scribe. Hec dicit
qui habet .vii. spiritus dei. et .vii. stellas. Scio
opera tua quia nomen habes quod vivas et mor
tuus es. Esto vigilans et confirma cetera que
moritura erant. Non enim invenio opera
tua plena coram deo meo. In mente ergo
habe qualiter acceperis et audieris: et serva

pniam age. Si ergo nō uigilaueris: ueniam
ad te tāquam fur: et horā qua nescies ue
niam. Sꝫ habes pauca nomina in Sardis
qui non inquinauerunt uestimenta
sua. et ambulabunt mecum in albis qꝛ
digni sunt. Qui uicerit sic uestietur ues
timentis albis. et nō delebo nomē eius de
libro uite. et confitebor nomē eius coram
patre meo: et coram angelis eius. Qui hꝫ
aures audiendi audiat. quid spc̄ dicat
ecclīis. Et angelo filadelfie ecclē scribe. Hec
dicit sanctus et uerus qui hꝫ clauem
dauid qui apit et nemo claudit. claudit
et nemo apit. Scio opa tua. Ecce dedi corā
te ostium aptum qđ nemo pōt claudē. qꝛ
modicā habes uirtutem: et suasti ūbum
meum: et nō negasti nomē meum. Ecce da
bo tibi de synagoga sathane qui dicunt
se ēē iudeos et nō sunt sꝫ mentiūť. Ecce fa
ciam illos ut ueniant et adorent añ pedes
tuos: et scient quia ego dilexi te. Qm̄ ser
uasti ūbum paciencie mee. Et ego te sua
bo ab hora temptatōis que uentura ē in
orbem uniūsum temptare habitantes ī ťrā.
Ecce uenio cito. Tene quod habes: ut nēo
accipiat coronam tuam. Qui uicerit: fa
ciam illum columpnam in templo dei me
i. et foras nō egredietur amplius. Et scribā
sup eum nomē dei mei. et nomē ciuitatis
dei mei. noue ihrłm que descendit de celo
a deo meo: et nomē meum nouū. Qui habꝫ
audiendi audiat. quid spc̄ dicat ecclīis. Et
angelo laodicie ecclē scribe. Hec dicit amē
testis fidelis et uerus qui est principiū
creature dei. Scio opa tua. quia nꝫ frigidus
es nꝫ calidus. Utinam frigidus ēēs aut ca
lidus. Sꝫ quia tepidus es: et nec frigidus
nec calidus incipiam te euomē ex ore meo
qꝛ dicis qꝛ diues sum et locupletatus. et nu
lius egeo. Et nescis quia tu es miser et mi
serabilis et pauper et cecus et nudus. Sua
deo tibi emē a me aurum ignitū pbatum
ut locuplex fias. et uestimentis albis in
duaris. et non appareat confusio nudita
tis tue. et collirio inunge oculos ut uideas.
Ego quos amo arguo et castigo. Emulare ergo
et pniām age. Ecce sto ad ostium et pulso
Si quis audierit uocem meam et apuerit
m̄ ianuam: intrabo ad illum et cenabo
cum illo et ipē mecum. Qui uicerit dabo
ei sedē mecum in trono meo sicut et ego
uici et sedi cum patre meo. Qui hꝫ aures au
diendi audiat quid spc̄ dicat ecclīis. II

Post hec uidi. et ecce ostium ap
ertum in celo. Et uox prima quā audi
ui tāquam tube loquentis mecum dicens.
Ascende huc. et ostendam tibi que oꝫ fieri
post hec. et statim fui in spū. Et ecce sedes
posita erat in celo: et supra sedem sedens.
Et qui sedebat similis erat aspectui lapi
dis iaspidis et sardini. Et hyris erat in
circuitu sedis simil' uisioni zmaragdine.
Et in circuitu sedis sedilia uiginti quatuor.
et supra tronos .xxiiij. seniores sedentes
circūamicti stolis albis et in capitibꝫ eoꝝ
corone auree. Et de trono, pcedebant ful
gura et uoces et tonitrua. Et .vii. lampa
des ardentes añ tronū que sūt .vii. spc̄
dei. Et in conspectu sedis tāquā mare ui
treum simile cristallo. Et in medio sedis
et in circuitu sedis quatuor animalia ꝑ
plena oculis ante et retro. Et aīal pmū
simile leoni. Et secundum animal simile
uitulo. Et tcium animal hn̄s faciem quasi
hominis. Et quartū aīal simile aquile
uolanti. Et quatuor aīalia singula eorū
hebant alas senas. et in circuitu et intus
plena sunt oculis. Et requiem nō habe
bant die ac nocte dicentia. Sanctus. scs̄. scs̄.
dn̄s omnipc̄. qui erat et qui est. et qui
uenturus est. Et cum darent illa anima
lia quatuor gloriam et honorem et bn̄
dictionem sedenti sup tronum uiuenti
in secula seculoꝝ: pcidebant .xxiiij. seni
ores ante sedentē in trono et adorabunt ī
uiuentem in secula seculoꝝ. et mittebāt
coronas suas añ tronum dicentes. Dignus
es dn̄e deus nr̄ accipe glām et honorem
et uirtutem qꝛ tu creasti omnia: et, ppt
tuam uoluntatem erant: et creata
sunt.

V

Et uidi in dextera sedentis supra tronū
librum scriptum intus et foris: sig
natum sigillis .vii. Et uidi angelum for
tem pdicantem uoce magna. Quis ē dig
nus apire librum et soluē signacula eius
Et nemo poterat in celo neqꝫ in ťra neqꝫ
subtus ťram apire librum nꝫ respicē in
eum. Et ego pflebam multum: qm̄ nēo
dignus inuentus est apire librum nec
uidē eum. Et unus de senioribꝫ dix' m̄.
Ne fleueris. Ecce uicit leo de tribu iuda
radix dauid apire librum. et soluē .vii.
signacula eius. Et uidi. et ecce in medio

troni et quatuor animalium et in medio
seniorum agnum stantem tamquam occisum
habentem cornua .vii. et oculos .vii. qui sunt
.vii. spiritus dei missi in omnem terram. Et venit
et accepit de dextera sedentis librum in trono
Et cum aperuisset librum quatuor anima
lia et .xxiiii. seniores ceciderunt coram agno
habentes singuli cytharas et phialas aureas
plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum
et cantabant canticum novum dicentes. Dig
nus es domine deus aperire librum et solvere sig
nacula eius. quoniam occisus es. et redemisti
nos in sanguine tuo ex omni tribu et lin
gua et populo et natione. et fecisti nos deo
nostro regnum et sacerdotes. et regnabimus
super terram. Et vidi: et audivi vocem an
gelorum multorum in circuitu troni et a
nimalium et seniorum. et erat numerus eorum
milia milium dicentium voce magna. Dig
nus est agnus qui occisus est accipere virtu
tem et divinitatem et sapientiam et forti
tudinem. et honorem et gloriam et benedictionem
et omnem creaturam que in celo est. et que super
terram et sub terram. et que sunt in mari
et que in eo sunt omnes audivi dicentes se
denti in trono et agno. benedictio et honor
et gloria et potestas in secula seculorum. Et .iiii.
animalia dicebant amen. Et .xxiiii. senio
res ceciderunt in facies suas et adoraverunt vi
ventem in secula seculorum.

VI

Et vidi quod aperuisset agnus unum de .vii.
signaculis. Et audivi unum de quatuor
animalibus dicens tamquam vocem tonitrui. Ve
ni et vide. Et vidi. Et ecce equus albus. et
qui sedebat in eum habebat arcum. et data
est illi corona: et exivit vincens ut vin
ceret. Et cum aperuisset sigillum secundum: au
divi secundum animal dicens. Veni et vide.
Et exivit alius equus rufus. et qui sede
bat super eum datum est ei ut sumeret pa
cem de terra. et ut invicem se interficiant
et datus est illi gladius magnus. Et cum
aperuisset sigillum tercium: audivi tercium
animal dicens. Veni et vide. Et ecce equus
niger et qui sedebat super eum habebat state
ram in manu sua. Et audivi tamquam vocem
in medio quatuor animalium dicentium
bilibris tritici denario uno. et tres bili
bres ordei denario uno. et vinum et oleum
ne leseris. Et cum aperuisset sigillum quartum
audivi vocem quarti animalis dicentis
Veni et vide. Et ecce equus pallidus et
qui sedebat super eum nomen illi mors et
infernus eum sequebatur. Et data est illi
potestas super quatuor partes terre: interficere
gladio fame et morte. et bestiis terre. Et
cum aperuisset sigillum quintum vidi subtus
altare animas interfectorum propter verbum dei
et propter testimonium quod habebant. et clamabant
voce magna dicentes. Usquequo domine sanctus
et verus non iudicas sanguinem nostrum. et
non vindicas de his qui habitant in terra. Et da
te sunt illis singule stole albe. et dictum est
illis ut requiescerent tempus adhuc mo
dicum donec compleatur numerus con
servorum eorum et fratrum eorum qui interficiendi
sunt sicut et illi. Et cum aperuisset sigillum
.vi. et ecce terre motus factus magnus: et sol
factus est niger tamquam saccus cilicinus
et luna tota facta est sicut sanguis. et stel
le celi de celo ceciderunt super terram: sicut ficus
emittit grossos suos cum a vento magno
movetur. et celum recessit sicut liber invo
lutus. Et omnis mons et insule de locis suis
mote sunt. Et reges terre et principes et
tribuni et divites et fortes et omnis servus
et liber absconderunt se in speluncis et in petris
moncium. et dicunt montibus et petris cadite
super nos: et abscondite nos a facie sedentis
supra tronum. et ab ira agni. quoniam venit
dies magnus ire ipsorum. et quis poterit
stare.

VII

Post hec vidi quatuor angelos stan
tes supra quatuor angulos terre tenen
tes quatuor ventos terre ne flarent super
terram neque super mare neque in ullam arborem.
Et vidi alterum angelum ascendentem ab
ortu solis habentem signum dei vivi. et cla
mavit voce magna quatuor angelis qui
bus datum est nocere terre et mari dicens. Nolite
nocere terre et mari neque arboribus quoadusque
signemus servos dei nostri in frontibus eorum
Et audivi numerum signatorum. centum .xl. iiii.
milia signati ex omni tribu filiorum israel. Ex
tribu iuda .xii. milia signati. Ex tribu ru
ben .xii. milia signati. Ex tribu gad .xii.
milia signati. Ex tribu aser .xii. milia sig
nati. Ex tribu neptalim .xii. milia signati.
Ex tribu manasse .xii. milia signati. Ex tri
bu symeon .xii. milia signati. Ex tribu levi .xii.
milia signati. Ex tribu ysachar .xii. milia signati. Ex tri
bu zabulon .xii. milia signati. Ex tribu ioseph
.xii. milia signati. Ex tribu beniamyn .xii. milia
signati. Post hec vidi turbam magnam

quã dinumerare nemo poterat ex omnib'
gentib; et tribub; et linguis et p̃p̃s stan
tes añ tronũ et in conspectu agni amicti
stollis albis et palme in manib; eorum.
et clamabant uoce magna dicentes. Salus
dõ nr̃o qui sedet sup thronũ et agno. Et
om̃s angeli stabant in circuitu troni et
seniorum et quatuor aĩalium. et ceci
runt in conspectu troni in facies suas. et
adorauẽrunt deum dicentes amen. Benedictio
et claritas et sapĩa et grãrum actio: ho
nor et uirtus et fortitudo deo nr̃o in secu
la seculorum amen. Et respondit unus de se
niorib; dicens m̃. Hii qui amicti sunt sto
lis albis qui sunt et unde uenerũt? Et dixi
illi. Dñe mi tu scis. Et dixit m̃. Hii qui amic
ti sunt qui uenerunt de magna tribula
tione et lauẽrunt stolas suas et dealbaue
runt eas in sanguine agnĩ. Jdõ sũt añ
tronũ dei et seruiunt ei die ac nocte in tẽplõ
eius. et qui sedet sup tronũ h̃itat super
illos. Non esurient nec sitient amplius. nec
cadet sup illos sol nec ullus estus. qm̃ ag
nus qui in medio troni ẽ reget illos et
deducet eos ad uite fontes aquarum. et
absterget deus omnem lacrimam ex o
culis eorum.

VIII

Et cum aperuisset sigillum septimũ:
factũ est silentium in celo quasi me
dia hora. Et uidi. vii. angelos stantes in c
spectu dei: et date sunt illis. vii. tube. Et a
lius angelus uenit et stetit ante altare
h̃ns turribulũ aureũ. Et data sunt illis
incensa multa ut daret de orõnib; scõrũ
omniũ sup altare aureum quod ẽ añ
tronum. et ascendit fumus incensor̃ de
orõnib; scõrum et de manu angli coram
dõ. Et accepit angelus turribulũ aureũ et
impleuit illud de igne altaris et misit i
t̃ram. Et f̃cã sunt tonitrua et uoces et ful
gura et terre motus magnus. Et. vii. an
geli qui h̃ebant. vii. tubas pparauerunt se
ut tubas canerent. Et primus angelus
tuba cecinit. Et f̃cã ẽ grando et ignis mix
tus in sanguine: et missus est in t̃ram.
Et t̃cia pars terre combusta est. Et t̃cia ps
arborum cõbusta est. et omne feni uiri
de combustum est. Et secundus angelus
tuba cecinit. et tãquam mons magnus
igne ardens missus ẽ in mare. Et f̃cã ẽ t̃ci
a pars maris sanguis. et mortua ẽ t̃cia
pars creature que h̃ebat in mari et t̃cia ps
nauium interijt. Et t̃cius angl̃s tuba cecinit.
Et cecidit de celo stella magna ardens tãq̃
facula et cecidit in t̃ciam ptem fluminũ
et in fontes aquarum. et nom̃ stellarum
dicitur absinciũ. Et f̃cã ẽ t̃cia pars aq̃rũ
in absinthium. Et multi homines mortui
sunt de aquis quia amare f̃cẽ sunt. Et q̃r
tus angl̃s tuba cecinit. et pcussa est t̃cia
pars solis et t̃cia pars lune. et t̃cia pars
stellarum: ita ut obscuraretur t̃cia pars
eorum. et diei nõ luceret ps et noctis si
militer. Et uidi: et audiui uocem unius
aquile uolantis p medium celum dicẽ
tis uoce magna. ve. ue. ue. h̃itatorib; terre
de ceẗis uocib; angl̃orum qui erant tubi
canituri.

IX

Et quintus angl̃s tuba cecinit: et
uidi stellam de celo cecidisse in t̃rã
et data est illi clauis putei abyssi et ape
ruit puteum abyssi. et ascendit fumus
putei sicut fumus fornacis magne. Et ob
scuratus est sol et aer de fumo putei. et
de fumo putei exierunt locuste in t̃ram
Et data est illi potestas sicut habent pote
statem scorpiones terre. Et pceptum est
illis ne lederẽt fenum t̃re: nec omne uiri
de nec omnem arborem nisi tantum hõĩe
qui non h̃nt signum dei in frontib; suis
Et datum est illis ne occiderẽt eos: sed ut cru
ciarent eos mensib; quinq;. et cruciatus
eorum ut cruciatus scorpii cum pcutit ho
minem. Et in dieb; illis querent homines
mortem et nõ inuenient eam. et deside
rabunt mori: et fugiet mors ab ip̃is. Et si
militudines locustarũ similes equis p
ratis ad p̃lium. et sup capita eorum tãq̃
corone similes auro: et facies eorum sic̃
facies hominum. et h̃ebant capillos sic̃
capillos mulierum. et dentes earum sic̃
dentes leonum erant. Et h̃ebant loricas
sicut loricas ferreas. et uox alarum illar̃
uox curruum equor̃ multorũ currentiũ
in bellum. Et habebant caudas similes
scorpionib; et aculei erant in caudib; ea
potestas earum nocẽ hominib; mẽsib;
quinq;. Et habebant sup se regem anglm̃
abyssi: cui nom̃ hebraice abaddon. grece aũt
apollion. et latine h̃t nom̃ exterminans.
Ve unum abijt. et ecce ueniunt adhuc
duo ue post hec. Et. vi. angelus tuba ce
cinit. et audiui uocem unã ex quatuor
cornib; altaris aurei quod ẽ añ oculos dĩ

dicentem VI. angelo qui habebat tubam. Sol
ue quatuor angelos qui alligati sunt in
flumine magno eufrate. Et soluti sunt IIII
angeli qui parati erant in horam et diem
et mensem et annum ut occiderent terciam
partem hominum. Et numerus equestris
exercitus uicies milies dena milia. Audiui
numerum eorum. Et ita uidi equos in uisi
one. Et qui sedebant super eos habebant lori
cas igneas et iacinctinas et sulphureas
et capita equorum erant tamquam capita
leonum. Et de ore ipsorum procedit ignis et
fumus et sulphur. Ab his tribus plagis oc
cisa est tercia pars hominum de igne et fu
mo et sulphure que procedebant ex ore ipsorum.
Potestas enim equorum in ore eorum est
et in caudis eorum. Nam caude eorum si
miles serpentibus habentes capita et in his no
cent. Et ceteri homines qui non sunt occisi in
his plagis neque penitentiam egerunt de operibus
manuum suarum ut non adorarent demo
nia et simulacra aurea et argentea et ere
a et lapidea et lignea que neque uidere possunt
neque audire neque ambulare. et non egerunt peni
tentiam ab homicidiis neque a ueneficiis su
is neque a fornicatione sua neque a furtis suis.

X

Et uidi alium angelum
fortem descendentem de celo amic
tum nube. et yris in capite eius. et faci
es eius erat ut sol. et pedes eius tamquam
columpna ignis. Et habebat in manu sua
libellum apertum. et posuit pedem suum
dextrum super mare. sinistrum autem super terram.
Et clamauit uoce magna quemadmodum
cum leo rugit. Et cum clamasset locuta sunt
VII. tonitrua uoces suas. Et cum locuta
fuissent VII. tonitrua uoces suas. et ego
scripturus eram. Et audiui uocem de celo
dicentem. Signa que locuta sunt VII. to
nitrua. noli ea scribere. Et angelus quem uidi
stantem supra terram et supra mare leua
uit manum suam ad celum et iurauit
per uiuentem in secula seculorum qui crea
uit celum et ea que in eo sunt. et terram.
et ea que in illa sunt. et mare et ea que
in illo sunt. quia tempus amplius non erit
sed in diebus uocis septimi angeli cum cepe
rit tuba canere consummabitur misterium
dei. sicut euangelizauit per seruos suos prophe
tas. Et uox quam audiui iterum de celo loquen
tem mecum et dicentem. Vade accipe li
brum apertum de manu angeli stantis
supra mare et supra terram. Et abii ad ange
lum dicens ei ut daret michi librum. Et dixit
michi. Accipe librum et deuora illum. et faci
et amaricari uentrem tuum. sed in ore tuo e
rit dulce tamquam mel. Et accepi librum de
manu angeli et deuoraui eum. Et erat in
ore meo tamquam mel dulce. Et cum deuoras
sem eum: amaricatus est uenter meus. et
dixit michi. Oportet te iterum prophetare populis et
gentibus et linguis et regibus multis.

XI

Et datus est michi calamus similis uirge
dicens. Surge et metire templum dei et
altare et adorantes in eo. Atrium autem
quod est foris templum eice foras. et ne meti
aris illud quoniam datum est gentibus. et ciuita
tem sanctam calcabunt mensibus XL. duo
bus. Et dabo duobus testibus meis et propheta
bunt diebus mille ducentis LX amicti sac
cis. Hii sunt due oliue et duo candelabra
in conspectu dei terre stantes. Et si quis eos
uoluerit nocere ignis exiet de ore illorum et de
uorabit inimicos illorum. Et si quis uolu
erit eos ledere. sic oportet eum occidi. Hii
habent potestatem claudendi celum ne plu
at diebus prophetie ipsorum. Et potestatem ha
bent super aquas conuertendi eas in sangui
nem. et percutere terram omni plaga quocienscum
que uoluerint. Et cum finierint testimo
nium suum: bestia que ascendit de abysso
faciet aduersus illos bellum et uincet il
los. et occidet illos. et iacebunt corpora eo
rum in plateis ciuitatis magne que uo
catur spiritualiter sodoma et egyptus ubi et dominus
eorum crucifixus est. Et uidebunt de populis
et tribubus et linguis et gentibus corpora eorum
per tres dies et dimidium. et corpora eorum
non sinentur poni in monumentis. Et habitantes
in terra gaudebunt super illos. et iocundabun
tur. et munera mittent inuicem. quoniam hii duo
prophete cruciauerunt eos qui habitant super terram.
Et post dies tres et dimidium spiritus uite a deo
intrauit in eos. Et steterunt super pedes suos. et
timor magnus cecidit super eos qui uiderunt
eos. Et audierunt uocem magnam de celo
dicentem illis. Ascendite huc. Et ascenderunt
in celum in nube. et uiderunt illos inimici
eorum. Et in illa hora factus est terre motus mag
nus. et decima pars ciuitatis cecidit. Et occi
si sunt in terre motu nomina hominum VII. mi
lia. et reliqui in timore sunt missi et dede
runt gloriam deo celi. Ve secundum abiit: et
ecce ue tercium ueniet cito. Et VII. angelus

tuba cecinit. et facte sunt voces magne in ce
lo dicentes. Factum est regnum huius mundi
dei nostri et christi eius: et regnabit in secula se
culorum. Et xxiiii. seniores qui in conspec
tu dei sedent in sedibus suis ceciderunt in fa
cies suas: et adoraverunt deum dicentes. Gratias
tibi agimus domine deus omnipotens qui es et qui
eras: et quia accepisti virtutem tuam mag
nam et regnasti. Et irate sunt gentes et ad
venit iracundia tua et tempus mortuorum
iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis
et sanctis: et timentibus nomen tuum pusillis
et magnis. et exterminandi eos qui corru
perunt terram.

XII

Et apertum est templum dei in celo: et
visa est archa testamenti eius in templo
eius. Et facta sunt fulgura et voces et terremo
tus et grando magna. Et signum magnum
apparuit in celo. Mulier amicta sole et luna
sub pedibus eius: et in capite eius corona
stellarum xii. et in utero habens: et clamabat
parturiens et cruciatur ut pariat. Et visum
est aliud signum in celo. Et ecce draco mag
nus rufus habens capita vii. et cornua x. et
in capitibus suis septem diademata: et cau
da eius trahebat terciam partem stellarum
celi: et misit eas in terram. Et draco stetit ante
mulierem que erat paritura: ut cum peperisset
filium eius devoraret. Et peperit filium mascu
lum qui recturus erat omnes gentes in
virga ferrea. Et raptus est filius eius ad de
um et ad thronum eius. Et mulier fugit
in solitudinem ubi habebat locum paratum a de
o ut ibi pascat illam diebus mille ducentis lx.
Et factum est prelium magnum in celo michael
et angeli eius preliabantur cum dracone. et
draco pugnabat et angeli eius: et non va
luerunt: neque locus inventus est amplius eorum
in celo. Et proiectus est draco ille magnus ser
pens antiquus qui vocatur diabolus et sa
thanas qui seducit universum orbem. proiec
tus est in terram: et angeli eius cum illo mis
si sunt. Et audivi vocem magnam in celo
dicentem. Nunc facta est salus et virtus et reg
num dei nostri et potestas christi eius. quia proiectus
est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos
ante conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi
vicerunt illum propter sanguinem agni. et
propter verbum testimonii sui. Et non dilexerunt
animas suas usque ad mortem. Propterea le
tamini celi et qui habitatis in eis. Ve terre et
mari quia descendit diabolus ad vos habens
iram magnam: sciens quod modicum tempus
habet. Et postquam vidit draco quod proiectus est in
terram: persecutus est mulierem que peperit fi
lium masculum. Et date sunt mulieri due
ale aquile magne ut volaret in desertum
in locum suum ubi alitur per tempus et tem
pora et dimidium temporis a facie serpentis.
Et misit serpens ex ore suo post mulierem
aquam tamquam flumen ut eam faceret tra
hi a flumine. Et adiuvit terra mulierem
et aperuit terra os suum: et obsorbuit flumen
quod misit de ore suo. Et iratus est draco
in mulierem: et abiit ut faceret prelium
cum reliquis de semine eius qui custodiunt
mandata dei: et habent testimonium ihesu. Et
stetit super arenam maris.

XIII

Et vidi de mari bestiam ascendentem
habentem capita vii. et cornua x. et super
cornua eius x. diademata. et super capita
eius nomina blasphemie. Et bestia quam
vidi similis erat pardo: et pedes eius sicut
pedes ursi. et os eius sicut os leonis. Et de
dit illi draco virtutem suam: et potesta
tem magnam. Et vidi unum de capitibus
suis quasi occisum in mortem. Et plaga mor
tis eius curata est. Et admirata est univer
sa terra post bestiam. Et adoraverunt draco
nem quia dedit potestatem bestie. Et ado
raverunt bestiam dicentes. Quis similis
bestie: et quis poterit pugnare cum ea. Et
datum est ei os loquens magna et blas
phemiam. Et data est illi potestas facere men
ses xl. duos. Et aperuit os suum in blas
phemias ad deum: blasphemare nomen
eius et tabernaculum eius et eos qui in ce
lo habitant. Et datum est ei bellum facere cum
sanctis et vincere illos. Et data est illi potestas
in omni tribu et populo et lingua et gente.
Et adoraverunt eam omnes qui habitant terram
quorum non sunt scripta nomina in libro
vite agni qui occisus est ab origine mundi.
Si quis habet aures audiendi audiat. Qui in
captivitatem duxerit: in captivitatem vadit.
Qui in gladio occiderit: oportet eum gla
dio occidi. Hic est patientia et fides sanctorum.
Et vidi aliam bestiam ascendentem de
terra: et habebat cornua duo similia ag
ni. et loquebatur sicut draco. Et potes
tatem prioris bestie omnem faciebat
in conspectu eius. Et fecit terram et inhabitantes
in ea adorare bestiam primam cuius cu
rata est plaga mortis. Et fecit signa magna

cit ut ignem faceret descendere de celo in terram
in conspectu hominum. Et seducit habitan
tes terram propter signa que data sunt illi fa
cere in conspectu bestie dicens habitantibus in terra
ut faciant ymaginem que habet plagam gla
dii et uixit. Et datum est illi ut daret spiritum yma
gini bestie: ut loquatur ymago bestie. Et fa
ciet quicumque non adorauerint ymaginem besti
e occidantur. Et faciet omnes pusillos et mag
nos et diuites et pauperes liberos et seruos habere
caracterem in dextera manu aut in fronti
bus suis: ne quis possit emere aut uendere nisi
qui habet caracterem nominis bestie aut nume
rum nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet in
tellectum computet numerum bestie. Nu
merus enim hominis est: et numerus eius
est sexcenti lx. vi.

XIIII

Et uidi. Et ecce agnus stabat supra mon
tem syon et cum illo .c.xliiii. milia haben
tes nomen eius et nomen patris eius scriptum
in frontibus suis. Et audiui uocem de celo tam
quam uocem aquarum multarum. et tamquam
uocem tonitrui magni. Et uocem quam audiui
sicut cytharedorum cytharizantium in
cytharis suis. et cantabant quasi canticum
nouum ante sedem. et ante quatuor animalia et
seniores. Et nemo poterat dicere canticum
nisi illa .c.xliiii. milia qui empti sunt de ter
ra. Hii sunt qui cum mulieribus non sunt co
inquinati: uirgines enim sunt. Hii sequun
tur agnum quocumque ierit. Hii empti sunt
ex omnibus primicie deo et agno. et in ore
ipsorum non est inuentum mendacium: sine ma
cula enim sunt ante tronum dei. Et uidi alterum
angelum uolantem per medium celi habentem
euangelium eternum: ut euangelizaret sedenti
bus super terram. et super omnem gentem et tri
bum et linguam et populum dicens magna
uoce. Timete deum et date illi honorem:
quia uenit hora iudicii eius. Et adorate eum
qui fecit celum et terram: mare et omnia
que in eis sunt: et fontes aquarum. Et alius
angelus secutus est dicens. Cecidit cecidit
babylon illa magna: que a uino ire fornica
tionis sue potauit omnes gentes. Et angelus
tercius secutus est illos dicens uoce magna
si quis adorauerit bestiam et ymaginem eius
et acceperit caracterem in fronte sua aut in ma
nu sua: et hic bibet de uino ire dei quod mix
tum est in calice ire ipsius: et cruciabitur igne
et sulphure in conspectu angelorum sanctorum: et
ante conspectum agni. Et fumus tormentorum eorum

in secula seculorum ascendet. nec habent re
quiem die ac nocte: qui adorauerunt bestiam
et ymaginem eius: et si quis acceperit ca
racterem nominis eius. Hic paciencia sancto
rum est: qui custodiunt mandata dei et
fidem ihesu. Et audiui uocem de celo dicen
tem. Scribe. beati mortui qui in domino mo
riuntur. Amodo iam dicit spiritus ut requies
cant a laboribus suis. opera enim illorum se
cuntur illos. Et uidi. Et ecce nubem candidam
et supra nubem sedentem similem filio
hominis habentem in capite suo coronam
auream: et in manu sua falcem acutam.
Et alter angelus exiuit de templo clamans
uoce magna ad sedentem super nubem.
Mitte falcem tuam et mete: quia uenit ho
ra ut metatur quoniam maturauit messis terre.
Et misit qui sedebat supra nubem falcem
suam in terram: et messuit terram. Et alius an
gelus exiuit de templo quod est in celo.
habens et ipse falcem acutam. Et angelus alius
exiuit de altari qui habet potestatem supra
ignem et aqua: Et clamauit uoce magna
ad eum qui habet falcem acutam dicens.
Mitte falcem tuam acutam: et uindemia
botros uinee terre. quoniam mature sunt uue eius.
Et misit angelus falcem suam in terram
et uindemiauit uineam terre. Et misit in la
cum ire dei magnum. Et calcatus est lacus extra
ciuitatem. Et exiuit sanguis de lacu usque
ad frenos equorum per stadia mille sexcenta.

XV

Et uidi aliud signum
in celo magnum et admirabile: angelos
vii. habentes plagas vii. nouissimas. quoniam con
summata est ira dei. Et uidi tamquam mare ui
treum mixtum igne et eos qui uicerunt bes
tiam et ymaginem illius. et numerum nominis
eius stantes supra mare uitreum habentes
cytharas dei et cantantes canticum moy
si serui dei et canticum agni dicentes. Mag
na et mirabilia opera tua domine deus omnipotens: ius
te et uere sunt uie tue rex seculorum.
Quis non timebit te domine et magnificabit
nomen tuum: quia solus pius es. quoniam omnes
gentes uenient et adorabunt in conspectu
tuo: quoniam iudicia tua manifestata sunt. Et post
hec uidi. Et ecce apertum est templum taber
naculi testimonii in celo. Et exierunt vii. an
geli habentes vii. plagas de templo uestiti li
pide mundo candido. et precincti circa pectora
zonis aureis. Et unus ex quatuor animalibus
dedit vii. angelis vii. phialas aureas ple

nas iracundia dei uiuentis in secula seculorum.
Et impletum est templum fumo a maies-
tate dei et a uirtute eius. Et nemo poterat
introire in templum donec consummarentur
vii. plage.

XVI

Et audiui uocem magnam de templo
dicentem vii. angelis. Ite et effun-
dite vii. phialas ire dei in terram. Et abiit pri-
mus et effudit phialam suam in terram. Et
factum est uulnus seuum ac pessimum
in homines qui habent caracterem bestie et in
eos qui adorauerunt ymaginem eius. Et secun-
dus angelus effudit phialam suam in ma-
re. Et factus est sanguis tamquam mortui et
omnis anima uiuens mortua est in mari.
Et tercius effudit fialam suam supra flumina
et super fontes aquarum: et factus est sanguis.
Et audiui angelum aquarum dicentem. Iustus es
domine qui es et qui eras sanctus: qui hec iudi-
casti. quia sanguinem sanctorum et prophetarum
fuderunt. et sanguinem eis dedisti bibere
ut digni sunt. Et audiui alterum dicentem. Etiam
domine deus omnipotens uera et iusta iudicia tua.
Et quartus effudit fialam suam in solem: et
datum est illi estu affligere homines et igne.
Et estuauerunt homines estu magno: et blas-
phemauerunt nomen dei habentis potestatem super
has plagas. neque egerunt penitentiam ut darent
illi gloriam. Et quintus effudit fialam suam
super sedem bestie. Et factum est regnum eius te-
nebrosum. Et commanducauerunt linguas suas
pre dolore. et blasphemauerunt deum celi pre
doloribus et uulneribus suis. et non egerunt pen-
itentiam ex operibus suis. Et sextus effudit fi-
alam suam in flumen illud magnum eufraten
et siccauit aquam eius ut prepararetur uia re-
gibus ab ortu solis. Et uidi de ore draconis
et de ore bestie. et de ore pseudoprophete spiritus tres
inmundos exisse in modum ranarum. Sunt
enim spiritus demoniorum facientes signa: et procedunt
ad reges totius terre congregare illos in preli-
um ad diem magnum dei omnipotentis. Ec-
ce uenio sicut fur. beatus qui uigilat et
qui custodit uestimenta sua ne nudus
ambulet: et uideant turpitudinem eius. Et con-
gregabit illos in locum qui uocatur hebray-
ce ermagedon. Et septimus angelus effudit
fialam suam in aere. Et exiuit uox magna
de templo a trono dicens. Factum est. Et facta sunt
fulgura et uoces et tonitrua et terre motus
magnus factus est qualis numquam fuit ex quo
homines fuerunt super terram talis terre motus

et sic magnus. Et facta est ciuitas magna in
tres partes. Et ciuitates gentium ceciderunt.
Et babylon magna uenit in memoriam
ante deum. dare ei calicem uini indignati-
onis ire eius. Et omnis insula fugit: et
montes non sunt inuenti. Et grando magna
sicut talentum descendit de celo in homines
et blasphemauerunt homines deum propter pla-
gam grandinis: quoniam magna facta est uehementer.

XVII

Et uenit unus de
vii. angelis qui habebant vii. fialas:
et loqutus est mecum dicens. Veni ostende-
dam tibi dampnationem meretricis magne que
sedet super aquas multas cum qua forni-
cati sunt reges terre. et inebriati sunt qui
inhabitant terram de uino prostitutionis e-
ius. Et abstulit me in desertum in spiritu. Et
uidi mulierem sedentem super bestiam cocci-
neam plenam nominibus blasphemie habentem
capita vii. et cornua x. Et mulier erat cir-
cumdata purpura et coccino: et inaurata
auro et lapide precioso: et margaritis habens
poculum aureum in manu sua plenum
abhominatione et inmunditia fornicationis
eius. et in fronte eius nomen scriptum myste-
rium. babylon magna mater fornicationum
et abhominationum terre. Et uidi mulierem
ebriam de sanguine sanctorum: et de sanguine
martyrum ihesu. Et miratus sum cum uidissem
illam admiratione magna. Et dixit mihi an-
gelus. Quare miraris? Ego tibi dicam sa-
cramentum mulieris et bestie que portat eam
que habet capita vii. et cornua x. Bestiam
quam uidisti fuit et non est. et ascensura est
de abysso: et in interitum ibit. Et mirabuntur
inhabitantes terram: quorum non sunt scripta no-
mina in libro uite a constitutione mundi ui-
dentes bestiam que erat et non est. Et hic est
sensus qui habet sapientiam. Septem capita vii.
montes sunt supra quos mulier sedet et
reges vii. sunt. quinque ceciderunt. unus est
et alius nondum uenit. Et cum uenerit oportet
illum breue tempus manere. Et bestia que e-
rat et non est: et ipsa octaua est et de vii. est et in
interitum uadet. Et decem cornua que uidis-
ti. x. reges sunt qui nondum regnum acceperunt
sed potestatem tamquam reges una hora ac-
cipient post bestiam. Hii unum consilium
habent et uirtutem: et potestatem suam bes-
tie tradent. Hii cum agno pugnabunt: et ag-
nus uincet illos. quoniam dominus dominorum est et rex
regum. Et qui cum illo sunt uocati et elec-

et hoc los. Et dixit m. Aque quas uidisti ubi
meretrix sedet: ppl'i sunt et gentes et lingue.
Et decem cornua que uidisti in bestia: hii o
dient fornicariam et desolatam et nudam
facient eam. Et carnes eius manducabu~t
et ipsam igni concremabunt. Deus enim
dedit in corda eorum ut faciant quod illi
placitum e~ ut dent regnum suum bestie
donec consummentur u~ba dei. Et mulier q~
uidisti est ciuitas magna que h~z regnu~
sup~ reges terre.

XVIII

Et post hec uidi alium angelum des
cendentem de celo h~ntem potestate~
magnam. Et t~ra illuminata est a gloria ei~
Et exclamauit in fortitudine dicens. Ceci
dit cecidit babylon magna. Et f~ca est h~ita
tio demonior~: et custodia omnis sp~s inmu~
di: et custodia omnis uolucris i~mu~de et o
dibilis. quia de ira fornicat~o~nis eius bi~be~t
omnes gentes: et reges t~re cum illa for
nicati sunt et m~catores terre de uirtute
deliciarum eius diuites f~ci sunt. Et audi
ui aliam uocem de celo dicentem. Exite de
illa p~pl's meus et ne p~ticipes sitis delicto
rum eius. et de plagis eius n~o accipiatis
q~m p~uenerunt peccata eius usq~z ad celu~
et recordatus est d~ns iniquitatum eius.
Reddite illi sicut ip~a reddidit u~b. et dupli
cate duplicia s~m op~a eius. In poculo quod
miscuit miscete illi duplum. Quantum
glorificauit se et in deliciis fuit tantu~ date
illi tormentu~ et luctum: quia in corde suo
dicit. Sedeo ut regina et uidua n~o sum. et
luctum n~o uidebo. Ideo in una die ueniet
plage eius: mors et luctus et fames. Et ig
ni comburetur: quia fortis est deus qui
iudicabit illam. Et flebunt et plangent
se sup~ illam reges terre. et qui cum illa
fornicati sunt et in deliciis uixerunt cum
uiderint fumum incendii eius longe sta~
tes p~pter timorem tormentorum eius di
centes. Ve ue ciuitas illa magna babylo~
ciuitas illa fortis: q~m una hora uenit iu
dicium tuum. Et negociatores terre flebu~t
et lugebunt sup~ illam: q~m merces eor~
nemo emet amplius merces auri et arge~
ti et lapidis p~ciosi et margarite et byssi et
purpure et serici et cocci. et omne lignu~
thinu~ et omnia uasa eboris: et omnia ua
sa de lapide p~cioso. et eramento et ferro et
marmore et cinnamomu~ et a~momu~ et
odoramentorum et unguenti et thuris.
et uini et olei et simile et tritici: et iume~tor~
et ouium et equor~ et redarum et mancipi
orum et animar~ hominum. Et poma desi
derii anime tue discesserunt a te. et o~ia pingu~
et p~clara perierunt a te. Et amplius illa iam
n~o inuenient. mercatores hor~um. qui diui
tes f~ci sunt ab ea longe stabunt p~p~ timore~
tormentor~ eius flentes ac lugentes et di
centes. Ve ue ciuitas illa magna que amic
ta erat bysino et purpura et cocco. et deau
rata est auro et lapide p~cioso et margaritis
q~m una hora destitute sunt tante diuicie
et omnis gub~nator: et omnes qui in lacu
nauigant et naute: et qui in lacu nauiga~
mari operantur: longe steterunt et clamaue
ru~t uidentes locum incendii eius dicentes
Que similis ciuitati huic magne. Et miserunt
puluerem sup~ capita sua: et clamauerunt
flentes et lugentes et dicentes. Ve ue ciui
tas illa magna in qua diuites f~ci sunt
o~is qui habent naues in mari de p~ciis ei~
q~m una hora desolata e~. Exulta sup~ ea~ ce
lu~ et s~c~i ap~li et p~phe: q~m iudicauit
deus iudicium u~m de illa. Et sustulit un~
angelus fortis lapidem quasi molarem
magnum. et misit in mare dicens. Hoc i~pe~
tu mittetur babylon illa magna ciuitas
et ultra ia~ n~o inuenietur. Et uox cythare
dor~ et musicor~ et tibia canentiu~ et tuba
n~o audietur in ea amplius. Et omnis arti
fex et omnis ars n~o inuenietur in ea a~pli~
Et lux lucerne non lucebit tibi amplius Et
uox sponsi et sponse n~o audietur adhuc i~
te. et uox mole n~o audietur in ea amplius
q~z mercatores tui erant principes terre. q~z
in ueneficiis tuis errauerunt omnes gen
tes. et in ea sanguis p~phetarum et sanctoru~
inuentus e~. et omnium qui interfecti sunt
in terra.

XIX

Et post hec audiui quasi uocem mag
nam turbarum multar~ in celo dice~
tium allā. Laus et glā et uirtus deo n~ro q~z
uera et iusta iudicia sunt eius qui iudi
cauit de meretrice magna que corrupit t~ra~
in p~stitutio~ne sua: et uindicauit sangui
nem seruorum suorum de manib~ eius. Et
iterum dixerunt allā. Et fumus eius ascen
dit in secula seculor~. Et ceciderunt seniores
xxiiii. et quatuor animalia: et adorauerunt
deum sedentem supra thronu~ dicentes. Am~
allā. Et uox de throno exiuit dicens. Laude~
dicite deo n~ro o~s serui eius et qui timetis

eum pusilli et magni. Et audivi quasi vocem
tube magne. et sicut vocem tonitruorum
magnorum dicentium alleluia. quoniam regnavit
dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus et exulte
mus et demus gloriam ei. quia venerunt
nuptie agni. et uxor eius preparavit se. Et da
tum est illi ut cooperiat se byssino splendenti
candido. byssinum enim iustificationes sunt
sanctorum. Et dicit michi. Scribe. beati qui ad ce
nam agni vocati sunt. Et iterum dixit michi.
Hec verba dei vera sunt. Et cecidi ante pedes
eius: ut adorarem eum. Et dixit michi. Vide
ne feceris: conservus tuus sum et fratrum tuo
rum habentium testimonium ihesu. Deum adora.
Testimonium enim ihesu est spiritus prophetie. Et vi
di celum apertum. Et ecce equus albus: et qui
sedebat super eum vocabatur fidelis. et verax
et in iusticia iudicans et pugnans. Oculi
autem eius sicut flamma ignis. et in capite eius
dyademata multa. habens nomen scriptum quod
nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat ves
te aspersa sanguine. et vocatur nomen eius ver
bum dei. Et exercitus qui sunt in celo seque
bantur eum in equis albis. vestiti bysso albo
et mundo. Et de ore ipsius procedit gladius
utraque acutus. ut in ipso percutiat gentes. et
ipse reget eas in virga ferrea. Et ipse calcat
torcular vini furoris ire dei omnipotentis
Et habet in vestimento et in femore suo scrip
tum: rex regum et dominus dominantium. Et vidi
unum angelum stantem in sole. et clama
bat voce magna dicens omnibus avibus que
volabant per medium celum. Venite: congrega
mini ad cenam magnam dei ut manducetis
carnes regum. et carnes tribunorum. et car
nes fortium et carnes equorum et sedentium
in ipsis. et carnes omnium liberorum ac servorum
et pusillorum ac magnorum. Et vidi bestiam
et reges terre et exercitus eorum congregatos
ad faciendum prelium cum illo qui sedebat
in equo: et cum exercitu eius. Et apprehensa est
bestia et cum illa pseudo propheta qui fecit sig
na coram ipso quibus seduxit eos qui acce
perunt caracterem bestie et qui adoraverunt
ymaginem eius. vivi missi sunt hii duo in
stagnum ignis ardentis sulphure. et ceteri occi
si sunt in gladio sedentis super equum qui pro
cedit de ore ipsius. Et omnes aves saturate sunt
de carnibus eorum.

XX

Et vidi angelum descendentem de celo
habentem clavem abyssi. et cathenam
magnam in manu sua. Et apprehendit dra
conem serpentem antiquum qui est diabolus
et sathanas. et ligavit eum per annos mille
Et misit eum in abyssum. et clausit et signa
vit super eum ut non seducat amplius gentes
donec consummentur mille anni. Et post hec opor
tet illum solvi modico tempore. Et vidi se
des: et sederunt super eas. Et iudicium datum est il
lis. et animas decollatorum propter testimonium ihesu
et propter verbum dei. Et qui non adoraverunt besti
am neque ymaginem eius: nec acceperunt carac
terem eius in frontibus aut in manibus suis
et vixerunt et regnaverunt cum christo mille an
nis. Hec est resurrectio prima. Beatus et sanctus
qui habet partem in resurrectione prima. Ceteri mor
tuorum non vixerunt donec consummentur mille an
ni. In his secunda mors non habet potestatem. Sed erunt
sacerdotes dei et christi et regnabunt cum illo mille
annis. Et cum consummati fuerint mille anni sol
vetur sathanas de carcere suo: et exibit et se
ducet gentes que sunt super quatuor angu
los terre. gog et magog. Et congregabit eos
in prelium quorum numerus est sicut arena
maris. Et ascenderunt super latitudinem terre
et circuierunt castra sanctorum: et civitatem
dilectam. Et descendit ignis a deo de celo.
et devoravit eos. Et dyabolus qui seduce
bat eos: missus est in stagnum ignis et sul
phuris ubi et bestia et pseudo propheta crucia
buntur in secula seculorum die ac nocte. Et
vidi tronum magnum candidum: et sedentem
super eum: a cuius aspectu fugit celum et
terra: et locus non est inventus ab eis. Et
vidi mortuos magnos et pusillos stantes
in conspectu troni et libri aperti sunt. Et a
lius liber apertus est qui est vite. Et iudicati
sunt mortui ex his que scripta erant in li
bris secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortu
os suos qui in eo erant. Et mors et infernus
dederunt mortuos suos qui in ipsis erant.
Et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum
Et mors et infernus missi sunt in stagnum
ignis. Hec mors secunda est. Et qui non est inven
tus in libro vite scriptus: missus est in stag
num ignis.

XXI

Et vidi celum novum et terram novam
primum enim celum et prima terra abiit et
mare iam non est. Et civitatem sanctam iherusalem
novam ego iohannes vidi descendentem de ce
lo a deo paratam: sicut sponsam ornatam viro
suo. Et audivi vocem magnam de trono di
centem. Ecce tabernaculum dei cum hominibus
et habitabit cum eis. et ipsi populus eius erunt

et ipse deus cum eis erit eorum deus. Et ab
sterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum
et mors ultra non erit, neque luctus neque cla
mor neque dolor erit ultra. quia prima abierunt
Et dixit qui sedebat in throno. Ecce nova
facio omnia. Et dixit michi: Scribe. quia hec verba
fidelissima sunt et vera. Et dixit michi: Fac
tum est. Ego sum A et ω. initium et finis.
Ego sicienti dabo de fonte aque vive gratis.
Qui vicerit possidebit hec. et ero illi deus. et
ille erit michi filius. Timidis autem et incredu
lis et execratis et homicidis et fornicatori
bus et veneficis et ydolatris et omnibus men
dacibus: pars illorum erit in stagno arden
tis ignis et sulphure quod est mors secunda. Et
venit ad me unus de vii. angelis habentibus
fialas plenas .vii. plagis novissimis. Et
locutus est mecum dicens. Veni: et osten
dam tibi sponsam agni. Et sustulit me in
spiritu in montem magnum: et ostendit michi
civitatem sanctam Ierusalem descendentem de celo
a deo: habentem claritatem dei. Lumen eius
simile lapidi precioso tanquam lapidi ias
pidis sicut cristallum. Et habebat murum
magnum et altum: habentem portas .xii. Et
in portis angelos .xii. et nomina scripta: que
sunt nomina .xii. tribuum filiorum israel. Ab ori
ente porte tres: ab aquilone porte tres. ab
austro porte tres. Ab occasu: porte tres. Et
murus civitatis habens fundamenta .xii. et in
ipsis .xii. nomina apostolorum .xii. et agni. Et
qui loquebatur mecum habebat mensuram arun
dineam auream ut metiretur civitatem
et portas eius. et murum et civitas in quadro
posita est. Et longitudo eius tanta est quanta
et latitudo. Et mensus est civitatem arun
dine aurea per stadia .xii. milia. longitudo
et latitudo et altitudo eius equalia sunt.
Et mensus est murum eius. .c.xliiii. cubito
rum mensura hominis que est angeli. Et
erat structura muri eius ex lapide iaspide.
Ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro
mundo. Fundamenta muri civitatis omni
lapide precioso ornata. Fundamentum primum
iaspis. Secundus saphirus. Tercius cal
cedonius. Quartus zmaragdus. Quin
tus sardonix. Sextus sardius. Septimus
crisolitus. Octavus berillus. Nonus topa
zius. Decimus crisopassus. Undecimus ia
cinctus. Duodecimus ametistus. Et .xii.
porte .xii. margarite sunt per singulas. Et
singule porte erant ex singulis margaritis.

Et platee civitatis aurum mundum tanquam vi
trum pellucidum. Et templum non vidi in ea.
Dominus enim deus omnipotens templum illius est
et agnus. Et civitas non eget sole neque luna
ut luceant in ea. nam claritas dei illumi
navit eam. et lucerna eius est agnus. Et
ambulabunt gentes in lumine eius: et
reges terre afferent gloriam suam et ho
norem in illam. porte eius non claudentur per
diem. nox enim non erit illic. Et afferent glo
riam et honorem gentium in illam. nec in
trabit in illam aliquid coinquinatum
aut faciens abhominationem et mendacium;
nisi qui scripti sunt in libro vite agni.

XXII

Et ostendit michi fluvium
aque vite splendidum tanquam cristallum
procedentem de sede dei et agni: in medio pla
tee eius. Et ex utraque parte fluminis lignum
vite afferens fructus .xii. per menses singu
los reddentia fructum suum. Et folia ligni ad
sanitatem gentium. Et omne maledictum
non erit amplius. Et sedes dei et agni in illa
erunt: et servi eius servient illi. Et videbunt
faciem eius: et nomen eius in frontibus eorum.
Et nox ultra non erit. et non egebunt lumi
ne lucerne neque solis. quoniam dominus deus illumina
bit illos: et regnabunt in secula seculorum.
Et dixit michi. hec verba fidelissima sunt et vera.
Et dominus deus spirituum prophetarum misit ange
lum suum ostendere servis suis que oportet fieri cito.
Et ecce venio velociter: beatus qui custodit
verba prophetie libri huius. Et ego iohannes qui
audivi et vidi hec. Et postquam audissem
et vidissem cecidi ut adorarem ante pedes an
geli qui michi hec ostendebat. Et dixit michi: Vide
ne feceris. Conservus tuus sum et fratrum tuorum
prophetarum: et eorum qui servant verba prophe
tie libri huius. Deum adora. Et dixit michi. Ne
signaveris verba prophetie libri huius. Tempus
enim prope est. Qui nocet noceat adhuc. Et
qui in sordibus est sordescat adhuc. et qui
iustus est iustificetur adhuc. Ecce venio
cito: et merces mea mecum est reddere unicui
que secundum opera sua. Ego sum A et ω. primus et no
vissimus: principium et finis. Beati qui la
vant stolas suas ut sit potestas eorum in
ligno vite et per portas intrent in civitatem
sanctam. Foris canes et venefici et impudici et
homicide et ydolis servientes: et omnes qui
amant et faciunt mendacium. Ego iohannes
misi angelum meum testificari vobis hec in
ecclesiis. Ego sum radix et genus david stel

la ſplendida et matutina. Et ſponſus et ſpõ
ſa dicunt ueni. et qui audit dicat ueni. Et
qui ſitit ueniat. et qui uult accipiat aq̃
uite gratis. Conteſtor ego omni audienti
ũba ꝓphetie libri hui᷒. Si quis appoſuerit
ad hec. apponet deus ſup illum plagas
ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit
de ũbis ꝓphetie libri huius. auferet deus
partem de libro uite. et de ciuitate ſancta.
et de his que ſcripta ſunt in libro iſto.
Dicit qui teſtimoniũ ꝑhibet iſtoꝝ. Etiam
cito ueniam. amen. Veni dñe ihũ. Grã
dñi nr̃i ihũ xpi cum omnib; uob amen.

Explicit apocalipſis.

explicit apocalipsis

·Geneſis
·Exodus
Leuiticus
lib numeroꝝ
Deutronomii
Joſue
Judicum
Rut
Regum
Paralipomenon
Esdre primus
Neemias
Esdre ſedus
Tobias
Judith
Hester
Job
lib psalmoꝝ dd.
Parabole ſalomonis
Ecclesiastes
Cantica canticoꝝ
lib sapie
Ecclesiasticus
Ysayas
Jeremias
Baruch
Ezechiel
Daniel
Osee
Johel
Amos
Abdyas
Jonas
Micheas
Naum
·Abacuch
·Sophonias
·Aggeus
·Zacharias
·Malachias
·Machabeoꝝ
·Matheus
·Marchus
·Lucas
·Johanes
·Epistola ad ro·
·Ad corintyos
·Ad galatas
·Ad ephesios
·Ad colosenses
·Ad thessalonissenses
·Ad thymoteum
·Ad titum
·Ad phylemone
·Ad hebreos
·Canonica iacobi·
·Canonica pet
·Canonica iohannis
·Canonica iude
·Actus appostoloꝝ
·Appocalipsis
Interptationes

·e·lxxi

Incipiunt interpretationes hebraicoꝝ nominum

Aaz apphendens ul' apphensio.
Aad teſtificans ul' teſtimonium
Aadhar deſtatio ... Ceitis
Aalma ũgo abſcondita ł abſcõſio ũginis
Aara mõtana ul' mõs fortitudinis.
Aaronite montes robuſti ł mõtiũ forti
tudines ſiue mõtani aũ mõtes eorum.
Aars fors ul' lum̃ ſiũ illuminãs aut illu
minatio.
Aathath de pre tuo ul' tpe tuo ſiũ ti aũ
Aaut tpalis tuus.
Aaz apphendens ul' fortitudo ſiue fortis.
Aazia patruus ul' patruelis ſeu apphendẽs
Abba pat ul' pmitas ſyriũ ẽ ñ hebreum.
Abbacuc luctator fortis ul' rigidus ſiue
cõplectans eos aut ſuſceptio eorum.
Abadia ſuus dñi ul' ſuiens dño.
Abagatha pater ſollempnis ul' pris ſollẽp
nitas ſeu pr loquens aut pris locutio.
Abaia pr dñs ul' pr habundans ſeu pr
meus iſte aut pris mei habundantia.
Abaim pr eis aut pmitas eoꝝ.
Abana pr gẽtus ul' lapides colligens.
Abani pris requies ul' pr comotus ſeu
pr gratus m̃ ul' pr gratificans me.
Abania pr gratus dño ul' gr̃ificatõ dñi
Abana tranſiens dñs ul' in tranſitu dñi
ſiũ pr ſuſcitans dñm aut pr uigilans dño
Abarim p tranſiens aut p tranſitio ſeu
montes ĩ tranſitu. ul' montes trãſeũtiũ.
Abaron pr ſuſcitans dolorem ul' pr uigilãs
murmuratõm ſeu pr ſuſcitans iniqui
tatem aut pr uigilans inutilitati.
Abastar ꝑens ul' ꝑpit ſeu ꝑens m̃. aut
ꝑimonia mea. aut ſuiens ei
Abda ſuiens ul' ſuitium ſiue ſuus ei
Abdan ſuus meus ul' ſuiens m̃ dõ ſiue
ſuiens eius ul' ſuitus mea ul' ſuitium
eius m̃.
Abdeel ſuus dei ul' ſuiens dõ.
Abdemelech ſuus regis ul' ſuiens regno
ſeu ſuus regius aut ſuus regnator.
Abdenago ſuus tacens ul' ſuiens tacito
et dñi auxilium aut dñs auxiliator.
Abdi ſuus meus ul' ſuiens m̃.
Abdias ſuus dñi ul' ſuiens dño ſiue dñi
teſtis aut dño electus.
Abdiel ſuus dei ul' ſuiens deo.
Abdo ſuus eius ul' ſuiens ei.
Abdon ſuiens eis ul' ſuus eoꝝ.
Abdon ſuus meꝰ ul' ſuus inutilis.

Abron filius inusitans ul' filius iniquus.
Abron analla dolens ul' fluens murmuratio
Abeo filius pr̄is ul' fluens pr̄is.
Abrauia fluens dn̄o l' fluuium dn̄i.
Abel cōmittens ul' cōmissio. (serabilis.
Abel luctus ul' uapor seu uanitas aut mi
Abela cōmittens ei ul' cōmissio eius seu lu
-gens eum aut misabilis ei.
Abelga uapor uallium ul' luctus deuorans
Abelmanim uanitas habitaculi ul' luctus
-inhitantium.
Abelmeola uapor uallis salse ul' luctus p
-tinentium seu uanitas domicilii ul' mi
-sabilitas inhitationis.
Abelmeula idem est. (Surrectionis
Abelsathim uapor spinosus ul' luctus gim
-nans seu misabilis portio aut uanitas re
Abensoen lapis pollicas eorum ul' lapis in
-medio eorum. (tor
Abeneser lapis adiutorii ul' lapis auxilia
Abenner lapis lucidus ul' pr̄ lucerne.
Aber cōmisit ul' etiam cōmisit iniit seu prī
-ceps aut principatio. (Cinerato
Aber uulnus ul' liuor siue lucidus aut uul
Absalon pax pacis ul' pr̄ pacis sū pacis luc
-tus aut pr̄is amancitio.
Abessan pr̄ uindans ul' pr̄is egressio. (minis
Abethim patris repulsio ul' uia exploratoris.
Abethsethim luctus lictorū ul' uanitas ger
Abgatha pr̄ tangens intentem ul' pr̄is tactio
-ntentis. (aut ubi pr̄ fuit. . . . . . .
Abia pr̄ dn̄s ul' pr̄is dn̄i uni siue dn̄i pr̄nitas
Abial pr̄ meus exultens ul' pr̄is mei exultatō
Abial pr̄ meus contemptus ul' pr̄is mei des
Abiasion pr̄ meus supintelligēs (spectio
-ul' pr̄is mei supintelligentia. (lectio.
Abiam pr̄is mei pp̄lis ul' pr̄ meus eorum.
Abiasar pr̄ meus colligens ul' pr̄is mei col
Abiasaph pr̄ meus congregans ul' pr̄is mei
-congregatio. (meus peccato uigilans.
Abiathar pr̄ meus ros ul' pr̄ meus supfluus
-siue pr̄ meus suscitans peccatum aut pr̄
Abiai pater meus sciens eos. ul' pr̄ meus sciā
-ul' m̄ sciā. (entia eorum.
Abidam pr̄ meus sciens eos ul' pr̄ meus sa
Abidan pr̄ meus iudex ul' pr̄is mei iudiciū
Abiel pr̄ meus deus ul' pr̄is mei deitas.
Abiem pr̄is mei mater ul' pr̄ meus matris
Abiezer pr̄ meus fortis ul' pr̄is mei auxiliū
-siue pr̄ meus separatus aut pr̄is mei sc̄ificatō
Abieri pr̄is mei auxilium: et pr̄ meus auxi
-liator meus.

Abigalbon pr̄ collis merentis aut pr̄ uallis
Amestiae siue pat̄ meus uallis mesta. ul'
pr̄ meus collis merentium. (exultatō
Abigail pr̄ meus exultans ul' pr̄is mei
Abigal pr̄ ioris ul' erroris sū pr̄is mei ac
uis aut pr̄is mei inuolutio. (ratio
Abihel pr̄ meus deus ul' pr̄is mei deitas
Abilina lugens ul' plorans luctus aū plo
Abilinei lugentes ul' plorantes seu uani
aut misabiles. . . . .
Abilinesi idem. (dicens deum
Abinadel pr̄ meus adeo: ul' pr̄ meus exau
Abimelech pr̄ meus rex: ul' pr̄is mei regnū.
Abin pr̄ mensure ul' pr̄ mensuratus sū
-pr̄ fuit aut pr̄ erit. (motio.
Abinaam pr̄is mei decus: ul' pr̄is mei cō
Abinadab pr̄is mei notū ul' pr̄ meus spōtaneꝰ
Abinaun pr̄is mei fidelitas ul' pr̄is mei
-requiescio. (umitas
Abira pr̄ meus magr̄ ul' pr̄is mei magistrū
Abiram pr̄ excelsus ul' pr̄ meus exaltatio
siue pr̄ meus sublimis aut pr̄is mei sub
Abiron pr̄ meus magr̄ inusitans: uel
pr̄ meus magr̄ murmurans: seu pater
meus magr̄ iniquus. aut pr̄ meus magr̄
inutilis.
Abisa pr̄ salutis ul' pr̄is salutare.
Abisa pr̄ me sacrificans ul' pr̄is mei sa
crificium: siue pr̄is mei incensum aut
pr̄is mei holocaustum.
Abisai pr̄ salutis mee ul' pr̄is salutare m̄
Abisai pr̄ meus incensum tuū: ul' pr̄ mis
sacrificium meum. (gitur
Abisal pr̄ meus supfluus ul' pr̄is meum
Abisag pr̄is mei incensū ul' pr̄is mei holo
caustum. (locutio (ratio.
Abisue pr̄ meus cantans ul' pr̄is mei cā
tilena siue pr̄ meus loquens aut pr̄is mei
Abisur pr̄ meus mur' ul' pr̄ mis directus.
Abisur pr̄ meus robustus ul' pr̄ meus ā
gustiatus siue pr̄ meus continens aut pr̄is
mei acuitas.
Abitobal pr̄ meus ros ul' pr̄ irroratus sū
prem suum appendens aut pr̄is mei appēsio.
Abiu pr̄ meus est ul' pr̄ ipse.
Abiud pr̄is robur ul' pr̄is mei rubor sū
pater eorum.
Abizer pr̄ lucidus aut lucerna patris.
Abobi pr̄ incantator ul' pr̄is amplexatō
Abor pat̄ montiū ul' pr̄is foraim seu pr̄
luminis aut pr̄ iracundus.
Abra pr̄is magnū ul' pr̄is exaltatio.

Abraham pr̃ uidens pplm̃ ul' pr̃ uidens
multitudinem siue pr̃ multitudinis aut
pater mlt'ar̃ sub intelligi' gentiũ. ñ eni
est in nomine.
Abram pr̃ excelsus ul' pr̃ exaltatus seu pat'
sublimis aut pr̃is sublimitas.
Abrech pr̃ delicatus ul' pr̃ tenerum' ipe est
qui platus in egypto cum eẽt tener' ac de
licatus etate iuuentutis fc̃s ẽ pat' senum
mito sapie et platus sapientum.
Absalon pax pr̃is ul' pr̃ pacis ul' pr̃is luctus
aut pr̃is amancatio. ſamancato
Absalom prẽm meũ pacificans ul' pr̃is mei
Absanias pr̃ egressus dñõ ul' pr̃is habitati
cia domini.
Abaur patris lum̃ ul' pr̃is igneus seu pr̃
incendens aut pr̃is aptio. ᑕ natus
Abur liuor ul' plaga seu liuidus aut uul
Achab fr̃ pr̃is ul' fr̃nitas paternitatis ᑕ sue
Acham fr̃ patris sui ul' fr̃nitas pr̃nitatis
Achaiob muros ul' demolitio.
Achabin decent' ul' scorpiones.
Achaia soror laborans ul' soror que sũ so
ror dñi aut fr̃ eius dñs. ᑕ fr̃ eor dñs.
Achaia fr̃s laborantes l' fr̃s q' seu fr̃s dm̃ aũ
Achaim p̃rupta in umbraculũ sũ soror la
boris aut fr̃nitas eorum.
Achal omnia ul' in omnib' seu fr̃ xceptus
aut fr̃s coniectio. ᑕ aut fr̃nitas eorũ
Acham labor ul' nc̃itas seu colub' isydiæ
Acharnom fr̃ sapie ul' fr̃ sapientissimus
Achan tribulator ul' nc̃ius. ᑕ gie.
Achan nc̃itas ul' tribulatio ul' app̃hensio
Achram retinens ul' app̃hendens siue reti
nens grãm aut app̃hensio gr̃e. ᑕ pusio.
Achar merces ul' turbator seu tumult' aut
Acharam turbans pplm̃ ul' pũsio ppli seu
puttens eos aut turbatio eorum.
Acharan merces gr̃e ul' turbans gratificator
Acharcha infernus ul' pauimentum ᑕ figtur
Achanis stilus ul' ingratus seu stultas aũ
Achaion ipsistus ul' gr̃is pascua seu stilu
tas aut eruditio stulticie.
Acharomte in pascuis ul' pascua gr̃i seu
stiles aut erudimta tristiciarũ ᑕ app̃hẽsio.
Achas tenens ul' app̃hendens siue retẽtio ã
Achas cõtinens ul' app̃hendens siue conũ
sus uisioni ul' app̃hendens fortitudinem.
Acharias app̃hendens dñm ul' app̃hensio
dñi seu conũsus fortiter dñõ aut app̃hẽ
dens uisionem diuinam.
Achiab fr̃ lupi ul' fr̃ deuorans seu tenẽs
lupum aut app̃hendens rapacitatẽ.
Acsa claudicans ul' fractura. ᑕ humilitas
Acsaph claudicatio electio ul' fractura ᑕ gratiõis
Acos humus ul' retentio siue humil' aut
Acos idem ᑕ molitõ mea aũ infecto ma
Aceirth dissipans ul' disp̃dens me siue de
Achela suscipiens eũ ul' susceptio eius.
Acheldemach ag' sanguinis ul' ag' sãgui
neus syrum est nõ hebreum.
Achecrubin cognosce ul' intellige siue sci
ens multitudinem aut scie multitudo.
Achi fr̃ meus ul' fr̃nitas mea.
Achia umbraculũ ul' p̃ruptio seu fr̃ dñi
aut fr̃nitas dñs.
Achiam fr̃ pp̃ ul' fr̃s ppl̃s siue umbraculũ
eis aut p̃ruptio eorum ᑕ fr̃nitas domini.
Achias merces ul' tetribuuõ seu do' aut re
Achie umbraculum ul' incollib'.
Achila suscipiens eũ ul' susceptio eius.
Achilai suscipiens eum m̃ ul' susceptõ
eius mea. ᑕ fr̃nitas.
Achiam fletus ul' plorans seu fr̃ eis aut
Achimaas fr̃s mei bonus ul' fr̃s mei ah
Achimai fr̃ meus reductus ᑕ sumptio
ul' fr̃s mei reductio. ᑕ m̃
Achiman fr̃ meus quis ul' fr̃ meus quo
Achimelech fr̃ meus rex ul' fr̃s mei regi.
Achimoth fr̃ meus mortuus ul' fr̃s mei desco.
Achinaam fr̃s decor ul' fr̃s decorus.
Achinoem fr̃s decus ul' fr̃nitatis delectabil'
Achior fr̃s mei lumen ul' fr̃ meus mõtan
seu fr̃s mei forãn aut fr̃s mei incendia.
Achis fr̃ meus ul' quom̃. ᑕ us
Achis fr̃ uir ul' uerum p̃ẽ uir seu fr̃ me
Achisamech fr̃ẽm meum corroborans l'
fr̃s mei firmamentum. ᑕ tiectio
Achisamech fr̃ẽm adiuuans aut fr̃nitas
adiutor seu fr̃nitatis futura aut fr̃nitas
Achitob fr̃ meus bonus ul' fr̃s mei bõitas
Achitophel fr̃ meus uidens ul' fr̃s mei
ruina. ᑕ meus cogitãs
Achitophel fr̃ meus cadens ul' fr̃ meus
uiuens siue fr̃ meus tractans aut fr̃ati
Achizib stulticia ul' mendaciũ seu fr̃s
mei hostia aut retentio.
Acholamus ul' usq; huc siue humilitas
Achelamus ul' usq; huc seu retinens
eum aut humilitas eius. ᑕ aut retentio.
Acholne ham ul' usq; huc siue humilitas
Achos humus ul' usq; huc siue humili
tas aut retentio.
Acholor muros ul' deuastatio.

Achor turbatio vel tumultus seu pungens aut punctio. aut apprehendens
Achior frater lumen vel fratris altitudo seu comparatio sive fratris foramen aut fratris vaticinia.
Achron retentio vel apprehensio seu retinens
Achubiam gravitas vel humilitatis.
Achimpha lumen splendoris et humilis eructatio
Achius retinens consilium vel humilis consiliator.
Achur retinens lumen vel humilitas ignei
Achzib retentio vel delicta aut stultitia.
Achziu mentiens ei vel stultitia eius seu retinens eum aut delicta ei.
Ada testificans vel testimonium. patruelis
Adad testis vel patruus seu proprius aut
Adadi testis eius vel usque ad testimonium sive proprius ei aut patruelis eius. latine
Adadrimmon decoris nominum gentis sententia legis latio
Adadezer decor auxilium vel proprius sive proprius separator. testificatio sanctificationis
Adadezer testimonium fortitudinis vel patruelis sanctificatio sui fortitudine proprius aut
Adaglam congregans eos vel congregatio eorum.
Adai robustus vel sufficiens sive testis meus aut fortitudo mea.
Adaia filius domino vel testimonium domini.
Adaia filius domini vel testificans dominum. consuli
Adali filius laborans vel testimonium laboris
Adalia testis laborans vel filius laboriosus.
Adam testificans eos vel testimonium eorum.
Adam homo aut terrenus sive indigena vel terra rubra. stabilis
Adama humus aut terra sive terrena vel testi
Adame cruores vel sanguines plurali numero.
Adami magnificans vel que est magnificata sive fluens populo aut testificans populum.
Adargier vel populus. aut filius suscitator.
Adar pallium vel sublimis sive testis vigilans
Adar pallium vel magnificus. tor
Adasar testificans solem vel filius illumina
Adassa nova vel novitas seu testis facture aut fluctus plasmationis.
Adassor filius fortis vel testis angustiatus seu fluens petre aut testificans sagittam lumis
Adgam propter sordis vel testis sordidus.
Adinanca filius donator vel testificans sidonitorum
Adrach stola vel decorus sive indumentum aut
Adram mutans pessimos vel mutatio pessior
Adramalech stola regis vel decor regum seu rex indutus aut regnator decorus. prunice
Adremalech filius propheticans vel testificator
Ader rex effusus vel taurus gregis sive testis vigilans aut filius consurgens.

Adaia testis facture vel filius plasmator sive fluctus novitatis aut testificatio sanctificationis
Adaina filius domini vel testificans dominum. cationis
Adrehel greges dei vel oves divine seu devorans dominum aut indutio dei.
Adramelech stola regis vel decor regni sive rex indutus aut regnator decorus.
Adremmon testis sublimis vel filius excelsus.
Adrezer stola fortis vel decor sepultus seu decor auxilium aut indumentum sanctificationis
Addi filius meus vel testimonium meum.
Adiada fluens testibus vel fortitudo testificationis
Adihiel filius dei vel testificans cantum
deum deorum. tis iudicii ei
Adin fluens cause vel testis iudicii.
Adina fluens fluens cause eius vel tes
Adino tenellus vel delicatus seu fortis iudex aut fortis causator.
Aditaim fluctus duplex vel testificatio
Adullas continens mala vel locus malorum seu decor facture aut indutio plasmationis.
Adriel populus dei vel oves divine seu devorans deum aut indutio dei.
Ado filius vel testis seu fluens domino aut fortitudo eius.
Adoear filius vigilans vel filius suscitator
Ador fluvium tenens vel testificationis apprehensio.
Adollam congregans eos vel congregatio eorum seu testimonium aque aut testificatio
Adollamim idem quod adollam. laqua
Adollamites congregans eos aut congregatio eorum: seu testis aque aut testificator aque
Adom fluens eis vel formido eorum.
Adomim rubrum vel ascensus rufforum iste locus est ille cruentus et sanguinarius quo devenit ille qui ab iherusalem descendit in iericho et incidit in latrones.
Adon filius merens vel testis murmuris sive fortis iniquus aut fortitudo inutilis.
Adonay dominus vel dominator
Adonaya dominus dominans vel domini dominatio.
Adonias dominator est dominus vel domini est dominatio dominus
Adonibezech dominus micans vel dominus fulgurans seu dominus dominator egestatis aut dominus dominator vani conceptus. tis
Adonicam dominus callidus vel dominus calliditatis
Adonim dominus exaltatus vel dominator sublimis
Adonisedech dominus pacis vel dominator iustitie
Adopsithe lubricus vel gaudium. dominationis
Ador fluctus generans vel testificatio generationis
Adullam testimonium propter eius finem eternitatis
Aduri decor excelsi vel generatio excelsa seu

decor excelsus aut fluui exaltatio.
Aduriam nuna exaltata ul' fluui exaltat seu decor excelsi aut fluui exaltatio.
Adrumetina uisio sublimis ul' uides sublimiter.
Aegla uitula ul' iuuencula siue sollempnis aut festiuitas eius.
Aegyptus tenebre ul' angustia siue tribulatio coangustans aut tribulationis coan [gustato]
Aegypti tenebre ul' angustiantes aut tribulatores coangustator[um].
Aeglon iuuencula ul' uacca eorum seu uacca merens aut iuuencula inutilis.
Aelam uestibulum ul' ante fores seu portis aut sup[er] luminare.
Aelamite uestibula ul' ante fores seu postes aut sup[er] luminaria.
Aelam apposita ul' obiecta seu despiciens aut compata.
Aelamite apposita ul' obiecti seu despicientes aut compati.
Aemoth tabne ul' officiane seu tabne mortis aut officiane mortuorum.
Aena fons ul' biuium seu fons eius aut oculus eius.
Aendor fons generationis ul' ocul' generationis aut p[er]ensio
Aeneas paup[er] ul' miser seu p[er]endens.
Aengadi fons ortorum ul' ocul' elator[um].
Aenom fons eor[um] ul' oculus eorum.
Aerim acuus lapidum ul' aceruati lapides.
Aeferlon auxilium merentis ul' misericordia dolentium. terra merens aut terra inutilis.
Aesimon terra deserta ul' terra icauata seu
Aetham ualida ul' antiq[ua] seu ascendens aut fortitudo.
Aethi obstupefaciens ul' perterrens seu terror patris mei aut stupefaciens p[at]rem meus.
Aethiopia tenebre ul' caligo seu tenebrans aut caligans.
Aethiopes tenebrosi ul' caliginosi seu tenebrantes aut caligantes. confusus.
Aethonodo satiua in floruum ul' uiuantes
Alfeum bumus eorum ul' uolatus eorum siue ululans eos aut securitas eorum.
Aphaim idem. pes aut securitas generis
Afan bum[us] ul' uolatus seu ululans pauperes
Aphim bumus mea ul' uolatus meus seu ululans pauperes meos aut securitas generis mee
Aphar terra ul' pulus siue bum[us] aut fodiens
Aphar pulus suscitans ul' bum[us] dies uigilie seu ululans uigiles aut securitas suscitatorum.
Aphara terra eius ul' pulus eius siue bum[us] eius aut fodiens eum.

Aphara pulus suscitans eum ul' humus uigilie eius seu ululans uigilantes ei aut securitas suscitator eius.
Affara taurus ul' uitulus seu pulus eius aut fodiens eum. uitulus.
Apharim fodiens humum et pulus i[n]
Apharim pulus suscitans eos ul' humus uigilie eorum siue ululans uigilantes eis aut securitas suscitator eorum.
Apharim fodiens mare ul' maris effos[s]io
Apharim pulus suscitans eos ul' hum[us] uigilie eorum ul' ululans uigilantes eis aut securitas suscitator eius.
Apharsa terra digna ul' fodiens eleuationem seu uibulitas sol aut ululans illuminator
Apharsacei terram digne ul' fodientes eleuatos seu ubi sol aut ululantes illuminatos.
Apharsiatellus saluata ul' terra salutis seu pulus suscitans salutem aut hum[us] uigilans saluationi.
Apharsoth securitas ul' ubertas seu legumen aut securitas resurrectionis
Aphacias iudicans dominus ul' iudicium domini
Aphech continuit ul' continentia seu continet aut furor nouus. continens aut apprehensio
Aphech continebit ul' apprehendet siue co[n]
Apheca continebit eum ul' apprehendet eum siue continentia eius aut apprehensio
Aphea furor alienus ul' uita dissipata seu uitam dissipans aut uite dis[sipatio]
Aphelech mirabil' ul' adinuentio seu uiuificans aut excludens.
Apher humus ul' fodiens seu pulus aut uitulus.
Aphereizei sepulti ul' absque muro seu fodientes oliuam aut uituli formicantes.
Aphes in finibus ul' in extremis.
Aphes domin in finibus nuleti nufor in extremis ascensionis.
Aphes lux egrediens ul' securitas egressionis
Affia ululis domini ul' ululitas domini.
Afficia stilus ul' augmentata.
Affeam stiles ul' augmentati.
Aphsila colligens recte ul' congregans confusione seu lux egressus aut secura egressio
Aphith securitas ul' lux seu securitas aut liberalitas. uolatus.
Aphion uolans imq[ue] ul' uolatus merentis seu lux murmurans aut securitas iniq[ue]
Aphonite uolantes imq[ue] ul' uolantes merentes aut securi iutilite aut lux murmurato[r]

Aphus uolans confusio ul' uolatus con
fusio filii seu lux consulens aut securi
festinator. ctio.
Aphut eius induměti ul' eius declina
phutei eius induměta ul' ei' declinatões.
Aga festina ul' sollempnis. aut loquela.
Agai loquens ul' meditans seu meditatō
Agalu festiuus pr̄ ul' sollempnitas pr̄is.
Agabus nūtius tribulans ul' tribulatōis
annūtiatio. ctamētū.
Ageo planctus egypti ul' planctus egypti
or seu futurus festina aut sollempne tes
Agag domi' ul' tectum seu festine sollemp
nis aut festina sollempnitas.
Agagite domati ul' tecta seu sollempnes
festiue aut festiui sollempnitates.
Aggai questio ul' festiuitas seu loquens
m aut meditatio mea.
Agla uitula ul' iuuencula siue sollēpnis
aut festiuitas eius. ctās aū sollēpnitas.
Agar aduena ul' conūtens seu festū susa
Agarim aduene ul' conūsi se festa susa
cantes ul' sollempnitates uigiliarum.
Agarai aduena uiuēt ul' conūsio deuora
toris siue festiuus magr' meus aut sol
lempnitas magri mei. aut sollēpnitas.
Agge questio ul' sollempnis seu festiuitas
Age questio ul' sollempnitas seu medita
tio aut loquela.
Agelu sollempnis pr̄ ul' festiuitas pr̄is.
Agrogab acancinctus ul' admūtians pro.
Aggrogad festina futurus pdonis ul' sollē
ne testamentum acancionis cstatē mea.
Aggelom celestis cantor ul' annūtia ūni
Aggeus festiuus ul' sollempnis seu querēs
consilium aut letus festinator.
Aggi questio ul' sollempnis seu faciens me
aut festiuitas mea.
Aggia querens dnm ul' sollempnitas dnī
Aggia sollempnis dnō ul' festiuitas dnī.
Aguntimmon fons sublimis ul' fons ec
clesie seu fons congrégans aut fons ma
lorum grauatorum. cbita
Agrippa congrégans subito ul' congregatio su
Agurch aduene ul' incola seu aduena nīs
aut incola meus. aut loquela.
Agith festina ul' sollempnis ul' meditatio
Agithe festiui ul' sollempnes seu loquentes
aut meditantes.
Ahab fr̄ pr̄is ul' fraternitas pr̄nitatis.
Ahalon campi ul' aulones seu ualles grā
des aū ualles campestres.

Ahalach mon diuitens ul' mōs leuis
t limpidus siue lutens.
Ahamoni sapia ul' sapientissimus.
Ahara fr̄is odor ul' fr̄ odoris.
Ahasbel p'ceptum ul' sequēs ceptū di
uī ē olab cognatus moysi qui et iectro.
Ahares testa ul' sol seu siccitas aut an
Ahas patruus ul' patruel' seu ditas
fortis aut apphendens
Ahazias patruus dnīs ul' patruel' dnō
ul' apphendens dnm aut fortitudo dnī.
Ahelerum hebreorum ul' transeuntiū
seu transitus aut transitores eorum.
Ahei umbraculū ul' ifecūditas
Ahen declinans ul' declinatio.
Ahesam uoluntas ul' consiliū seu uo
luntati aut consilio ego. cqstio uite
Ahi uiuet ul' uiuit seu uita ualliū aū
Ahi frīnitas ul' ubi h seu uall' aū qstio
Ahia fr̄ eius ul' ubi h ei seu uita eius.
Ahia querens eum ul' uallis eius seu
uita uallium eius aut qstio uite eius.
Ahialum sc̄ū ul' eorum lapides seu
uallis fermenti aut questio malicie.
Ahialon admirans ul' admiratio seu
uita merens aut uall' iniquitatis.
Ahias uita plasmata ul' uita faūe seu
fr̄ sustollens aut fr̄is plasmatio.
Ahidud iuuens gloria ul' uita glē seu
fr̄ meus glorias aut fr̄is mei gloriatio.
Ahie sterilitas ul' obūbratio seu frat
obūbrans aut fr̄is umbraculum.
Ahiel uiuens dnō ul' uiuens dnī seu
uita ualliū dei aut qstio uite diuine.
Ahiere uall' amici ul' uita amici seu
fr̄ meus amicus ul' fr̄is mei amicicia.
Ahiezer fr̄ meus fortis ul' fr̄ meus au
xiliator seu uita uallium sepultor aut
questio uite sāficatōnis.
Ahilam dolens ul' ptinens seu añ fores
aut añ uestibuliū.
Ahiloth fr̄ iungens ul' fr̄ ligatus seu
uallis declinans aut uite uacatio.
Ahiluth uallis inclita ul' questio no
bil' seu fr̄ inclitus aut frīnitatis nobilitas
Ahiman uita qual' ul' questio que seu
fr̄ quis: aut frīnitas quomodo.
Ahimalech uita regis ul' uallis regia
seu fr̄ meus rex aut fr̄is mei regnum.
Ahim fons ul' oculus uite spontanee
Ahinadab fr̄ sponte ul' fr̄ spontaneus
seu uita uallium spontaneari aut qstio

Abiu fi' merens ul' fr' iniquus seu uita ual
lium dolentium aut quo uite inutilis
Abiram uallis excelsa ul' uita exaltati seu
fr' meus sublimis aut fris mei exaltatō.
Abiram sculptor ul' sculpens.
Abiramite sculptores ul' sculpentes.
Abiroth sculptū ul' sculptū. ⸿ deuorans
Abissamoth fris mei sculptura ul' fris mei
erectio seu frēm adiuuans aut frēm meū
Abisar fi' meus princeps ul' fris mei leua
men seu uita uallium principis aut
q̄stio uite angustiantis. ⸿ deserte
Abirub fi' meus bonus ul' fris mei bōitas
seu uita uallicum desertū aut q̄o uite
Abor spina ul' compūctio.
Abortes spinosus ul' cō pungens.
Abobaban spina sapie ul' cōpūctio itelligētis
Abonnan perturbatus ul' perturbator seu pū
gens quis aut spina quo.
Abin inutile ul' iniquitas.
Abi uultur ul' deuorator.
Aia uultur eius ul' deuorans eum.
Aiath uultur ul' contemptnatō seu uult'
declinans aut deuoratio peccatorū
Aicbi fi' meus surgens ul' fris mei resur
rectō seu uultur callidus aut deuorator
calliditatis. ⸿ eius aut deuorator declinās
Aichel uultur dei ul' deuorator deus.
Ailath dolens ul' premens seu pultur' uic
Ailon uallis admirans siue ubi erant ur
si aut ubi ursi sunt.
Ailud uultur utinā inutil' ul' deuorator
utinā declinaturus
Ailon ū ursi erant ul' ū ursi sunt.
Aim inutil' ul' ydolatria.
Aiman ydolū gratū ul' inutil' cōtio uel
uultur quis aut deuorator quo.
in fora ul' oculus. ⸿ ceciudis
Ainaim uultur decorus ul' deuoratō pul
Ainagallim oculus uituli ul' fons uitulis
siue oculus reuelatus aut fons tr̄smig'
Aion uultur merens ul' uultur ⸿ dōis.
iniquus seu deuoratur t̄n m̄c aut deuo
rator inutilis.
Air ciuitas ul' oppidum. ⸿ nati
Air sanes ciuitas sol' ul' oppidū illumi
Ahimoth destio ul' adductio.
Aitob cōtempnatus ul' contempnatio. ⸿ siui
Aitob uultur inclitus ul' deuorans glorio
Ala cōmixtio ul' contesceīdēs siue infir
mus aut infirmitas.
Ala lactea ul' collecto.

Alach lubricum ul' pris mei.
Alacarnasum ferrātū conatens ul' cōmix
tio diuidens principes. ⸿ latitudo
Alallaxitas ul' salsitas seu leuitas aut
Alala laxitas eius ul' salsitas eius siue
leuitas ei' aut latitudo eius. ⸿ indignatio
Alam infirmans ul' commixtio eoꝝ.
Alamach despiciens uitem ul' cōtēpnans
Alamon despectio ul' desup multitudie
seu infirmans eos dolor aut cōmiscens
eos iniquitati. ⸿ miscens ꝑꝑ aū ſimtatō ꝑ
Alas cōmixtio ul' fermētum.
Alasam triplicem ul' conſerūati seu cō
Albalon pr̄is mei dolor ul' pater meus
~ sup intelligens.
Aleum' fimentum nam consilij ul' com
miscens calidam festinatōem aut ifirmitas
Aleus cōscensio ul' cōmiscens seu ifirm
Aleph mille ul' doctrina temptatōnū
Aleph sim ignis ul' igneus siue doctrina
mandati aut doctrina temptatōnū
Allel laus ul' laudatio.
Alleluya laudate dn̄m ul' laudatō dn̄i
Alexandō alleuians tenebras ul' aufēns
angustias tenebrarum.
Alexandria item ⸿ tenebr' āgustias aufērēs
Alexandrini tenebras alleuiantes et te
Alphathi bitumen ul' aque bituminis.
Alpheus doctus ul' documentum siue fugi
tiuus aut millesimus.
Alian contepnens donū ul' despectio gr̄e
Alian electus ul' electio.
Alimus uestibulus ul' sup luminarib'.
Alimath uter ul' indignatio.
Alimathan contemptor doni ul' despiciēs
Alimon contemptus ul' despiciens.
Alimon deblatum cōtēptus paliatum
ul' despiciens obprbria.
Alimoth uter ul' indignatio
Alles laus fratr' ul' laudatio plasmatoꝝ
Allon laus doloris ul' laus meroris siue
laudator iniquus ul' laudator inutilis.
Alua despiciens ul' contemptus ul' cōtēp
nens aut despectio.
Aluam contempnens eos ul' despiciens
eos siue contemptus eis aut despectio eoꝝ
Aluam contemptus ul' despiciens seu cō
tempnens eos aut despectio eorum.
Alus fermentum ul' cōmixtio seu con
tempnēs cōsiliū aut despectus festinatoꝝ
Am gens ul' ppl's.
Amma gens mea ul' ppl's meus.

Amam gens eius vel populus eius seu populi testis aut populum testificans.
Amard populum testificans vel populi testificatio.
Amad populus adhuc vel populus sinens sive populus testis aut populare testimonium.
Amarathi populus sinens peccato vel populus testificatus tempore. (generationis
Amator populus testes generans et populus sinens
Amal commixta vel populus condescendens sive populus infirmus aut populi despectio.
Amalasar dixit princeps vel dictum principis seu gens commixta carceri seu populus desperate carceratus.
Amalech gens bruta vel populus lambens.
Amalechite gentes brute vel populi lambentes.
Aman iniquus vel conangustans vel comprimens me vel coangustatio mea.
Amana iniquus ei vel coangustans eum seu comprimens eum aut coangustatio eius.
Amanite iniqui vel coangustantes seu comprimentes eos aut coangustatio eorum.
Asan populus donatus vel populi gratificatio.
Asanite populi donati vel populi gratificationes.
Asam cubitus vel mensura seu populus quis aut gens quomodo. (aut populi quomodo.
Asamite cubiti vel mensurati seu gentes que
Asamsama cubitus fulciens vel mensura erectionis seu populus dono adiutus aut populus gratificatione firmatus.
Asamphal dictio cadens vel dixit ut caderet seu populus curatus deo aut populus medicamentum dei.
Asara tumulentus vel rubicatus sordibus sive populus laudatus tritico aut populus adauctus frumento.
Asarias dicens domino vel verbum domini seu gens suscitans dextrum aut populus vigilans domino.
Asarite dicentes domino vel verba domini seu populi domini suscitantes aut populi domino vigilantes.
Asas furor vel indignatio sive populum tollens aut populus plasmationis.
Asasa furor eius vel indignans ei seu sustollens gentem aut populans plasmatio.
Asasai furor meus vel indignatio mea seu populum tollens mihi aut populi plasmatio.
Asasai furor eius meus vel indignatio eius mea seu gentem sustollens mihi aut plasmatio populans.
Asasia indignans dominus vel furor domini seu gentem sustollens domino aut populi plasmator domini.
Asasias id significat (aut populus consummatus.
Asmath ire vel indignatio sive populus donatus
Asath iracundia vel indignatio sive populus peccator aut populus temporalis. (et eius
Asathia iracundia eius vel indignatio eius sive populus declinans eum aut populus peccans
Asathiens populus peccans vel indignator rigidus mihi.
Asathi iracundia mea vel indignatio mea sive populus peccans aut populus declinans. Iste amathi est pater sarepthene vidue filius quem resuscitavit helyas mortuum. postea dicit ei ad eum: nunc in isto cognovi quia vir dei es tu. et verbum domini verum est in ore tuo.
Asathia iracundia mea domino vel fidelitas mei domini seu populus peccans domino aut populus declinans dominum. (eos.
Asathim iracundia vel indignatio eorum sive populus peccans eis aut populus declinans
Asathithis iracundia una vel indignatio assumpte seu populus peccans uno aut populi declinans assumptionem.
Asauum populum abiciens vel populi abiectio.
Asauis populus abiectus vel populi abiectio.
Asaun concupiscibilis vel concupiscentia seu populus iudicans eos aut populus iudex eorum.
Asaren vere vel iracundia sive firmatio domino.
Asaxsa populum tollens vel populi oblatio.
Asaxsia populum lavans domini vel populi oblatio
Asaxsech populus amens vel populus prolongatus aut populi perfectio sive populi semen aut populum resurrectio. (domini aut populi perfectio.
Asazmetha luctus vel indignatio sui populi
Asazthen populus ascendens vel populi fortitudo
Asazthi luctus meus vel indignatio mea vel populus metum aut populus obstupefactus.
Asaphilolis populus orientis vel populus ore (cornuens.
Asaim gens mea vel populi mea
Asaia populus domini vel populus ditatio.
Asaiel populus meus dei vel populi mei deus.
Aminadab populus meus sponte vel populus spontaneus sive populi mei nota aut populus meus victimis. (meus gloriosus.
Aminod populus meus inclitus vel populus n ansadai populus meus sufficiens vel populi mei sufficientia. (mei innovatio
Anthaoi calefactus ros vel calefactio roris sive populus meus innovatus aut populi
Asulith populus inclitus vel populi mei glorificatio
Asizadab populi mei fluens roris vel populi meo roris fluxio. (Gens autem populi mei temptatio
Asmes robustus vel fortis sum populus fugiens
Asnob portans vel sustinens sive populus meus ductus aut populi mei amplexatio.
Asoth populum tenens vel populi apprehensio.

Aminolum flos farine vel deflorata farina
Aaron honerans vel honustus sive nutriens aut fidelis. [aut matris fetus]
Aaron donans vel nutritus seu donatio
Aaron ppls donans leus vel ppls murmurans sive ppls iniquus aut ppls inutilis
Aaron ppls patens vel ppls meroris sive pp' generis mei aut filius ppli mei. [tio ei']
Aammona comprimens eum vel coangustatio
Aammona ppls patens ei vel ppls meroris ei' sive filius generis eius aut filius ppli ei'
Aammom comprimens me vel coangustatio
Aammoni ppls patens m̄ vel ppls me [meroris] mei sive filius generis mei aut filius ppli mei. [tantes me.]
Aamonite pp' comprimentes me vel coangus
Aamonite pp' patentes m̄ vel pp' dolor meorū seu filii generis mei aut filii ppr meor
Aara loquens vel amaricans sive ppls sitis vel pp' illuminatio.
Aarari amari vel loquentes seu pp' sati aut pp' illuminati. [vir robustus.]
Aars fortis vel potens sive honerans aū
Aaros honeravit vel fortitudo seu ppl'm avellens aut pp' divulsio. [eum]
Aarsa fortis ei vel potens ei sive honeravit
Aarsa vir robustus ei vel honeravit eum seu ppl'm avellens ei aut divulsio pp' ei'
Aaroth calefactio vel calefaciens.
Aarothdor calefactio generationis vel calefaciens generationem. [continuens.]
Aapliatus pp' malleum vel ppls malleator seu ppls ore malleans aut ppls ore
Aaraphel deō cadens vel dixit ut cadet seu ppls curatus deo aut pp' medicamētū dei'
Aaram ppls excelsus vel pp' celsitudo sive ppls exaltatus aut pp' exaltatio.
Aaramite pp' excelsi vel pp' exaltati.
Aan amaricans vel lacessens seu ppls magister aut pp' magisterium.
Aasi ppls indigens vel pp' dormitatio.
Aautur ppls pascens vel ppls abigens sū ppls explorator ascensionis.
Aaviel calefactus deo vel ppls cū quo ē ds
Aavil ppls dolens vel ppls pariens.
Aavila ppls dolens ei vel ppls pariens eū
Aavilite ppli dolentes vel ppli parientes
Aavithil calefactus nos vel calefactio nostra seu ppls invocatus aut pp' invocatio.
Ana donatus vel gratificatus seu donū aut gratificatum.
Asina grā vel reddens seu donans aut dono

Asabuna vel humilitas sive donū patris eius aut grata paternitas eius [gratificata calliditas]
Asachim humil' exurgens seu donū aut
Asaced cognatoritū vel cognominatio.
Asachim non est innocens vel humilitas reniens sive montem collo sublimi aut humilitas renitio. [motio]
Asame nunquid commotus ē vel nunquid cō
Asaphilim cadentes vel violenti seu gigantes aut grām declinantes.
Asale nunquid commotus est ipse vel nunquid commotio est ista sive donatus vite aut gratificatus susceptioni.
Asathia nubes vel obumbratio sive donū ppli aut gratificatio eorum.
Asamalech donū regni vel redditio regis sive donans regnator aut gratificatio regis
Asanim reddentes aquā vel gratificatores aque
Asan donū grē vel donata gratificatio.
Asancel gratus deo vel redditio dei sive quem donavit deus aut quis est donatus deo.
Asanech dono vivens vel grā paludis.
Asani donatus m̄ vel gratificatio mea
Asani reddens m̄ vel gratificatio mea.
Asanias donū grē dnī vel donata gratificatio domino [gratie dominum.]
Asanias reddens gratie dnī vel gratificans
Asanim reddentes aquā vel donationes redditores
Asas donans vel donatus vel grām tollens aut reddens plasmationi. [redditio tpris.]
Asath grā vel reddens sive grē peccans aut
Asathi reddens ei vel gratificans eum seu grē peccans eius aut redditio temporis eius.
Asathim reddens ei vel gratificans eos seu grē peccans eorum aut redditio temporis eorum
Asathim redditio temporis eorum aut humilitas vana vel redditio vana seu montis colli aut humiles consurgentes.
Asathoth redditio vel obedientia seu signo dnī aut gratificatio designantis
Asathothia redditio dnī vel obediens dnō sive reddens signo dnī aut gratificans designantem dnm. [tore]
Asathothite reddentes vel obedientes sive reddentes signo aut gratificantes designa
Asdrecas reddens pabulo vel decorus statione sive decus aut scdm grām ethimologiam apotobupoch .i. a nido nivis.
Asdronicas reddens pabulo vel decorus ad standum sive cogitans passionē aut redditio passionis.
Asdiga sollicitavit vel humiliavit sive

sollicitans ualles aut humilians colles.
Asegeb aust' meridies siue austral' aut me
ridianus. ¶ tio mea.
Asei nunquid commotus in ul' nunquid commo
Aselia donu dei patris ul' gratificans deu
Asem catuli ul' corone seu pre ¶ patrem
ciens aut fornator.
Asem donu meum ul' gratificatio mea.
Aser lumi ul' illuminatio mea siue dono
uigilans aut gratificatione consurgens.
Asge donum perpetuum ul' gratificatio perpetuis
Asbad gratio ul' irrisio siue irridens testibus
aut gratificatio seruitutis l'aui gratificatio mea
Asin paup ul' egenus siue donum meum
Asima donu dni ul' gratificans dnm.
Asiam donu ipsorum ul' gratia eorum.
Asihel donatus deo ul' gratificans dni ul' gra
tificans eos ul' paupertas eorum.
Asio donans eis ul' gratificans eos siue dolor
eorum aut labor eorum.
Asob dono fulciens ul' gratificatio fulcientis.
Asion donator merens ul' gratis iniquus seu
gratis mutilus aut gratificatori murmurans.
Asimplus dans transitum ul' dantis trans
Asinochus paup silens ul' pauper ¶ censio
silentium. ¶ te silentes.
Asinochem pauperum silentia est ul' paupertati
Asinochia paupertas silens ul' paupertatis
silentium. ¶ laudatorem.
Asaper dans laudem ul' dantis laudatio.
Asapris omne donum laudatum ul' datis
Asubi dolens ul' patiens.
Asium donum unicum ul' gratificatio septima
Asor inclitus ul' gloriosus.
Asoen modus ul' cubiculum.
Asochi spina ul' compunctio.
Asochite spinosi ul' compungentes.
Asobilan spina sapie ul' compunctio intelligentis
Asobinan contritionis ul' perturbator seu pun
gens quis aut pungens quomodo.
Asoth nobilitas ul' gloriatio.
Apphaim humus eorum ul' uolatus eorum.
Appharan ub onag ul' continens ciuitatem.
Apphia ubtas ipsorum dni ul' continens ipsorum in dno
Appelles congregans eos ul' congregatio eorum.
Appia ubia ul' ubtas siue continens aut continentia
Apollo mirabilis ul' admirandus.
Apollo plures mirandus facie ul' mirabi
lis contemplator
Apollonia disciplina ul' synagoga eorum
Apollonius miraculum ul' admirabilis.
Apollos congregans eos ul' congregatio eorum.

Apostolus missus ul' legatio.
Apses lux egrediens ul' continentia egressionis
Apsiu continens rectitudinem ul' ubtas
consultationis. ¶ patientio.
Aquila dolens ul' patiens seu dolor aut
Ar suscitatio ul' uigilie ¶ suscitans eu
Ara electus ul' electio seu uigilans ei aut
Arab insidie ul' calliditas seu uigilans
patri aut suscitans patrem.
Araba insidie eius ul' calliditas eius si
ue suscitans patrem suum aut uigilia patris
Ara multa ul' uespera siue occidens aut
inhabitabilis. ¶ occidentalis.
Arabi plana ul' campestris siue deserta aut
Arabath deserta tempore ul' planities patrum
seu suscitans patrem patrum aut uigilans patri
declinanti.
Arabathite deserte patri ul' planities patrum
seu suscitantes patrem patri aut uigilantes
patri declinanti.
Arabes humiles ul' occidentales seu cal
lidi aut insidiatores.
Arabethene humile robur ul' deserta for
titudo seu suscitans patrem robustum aut
uigilans patri fortitudinis.
Arabia castitas ul' insidiatrix siue hu
milis aut occidentalis. ¶ ul' equalia.
Araboth plana ul' humilia siue campestria
Arach longitudo ul' longanimitas siue
suscitans fratrem aut uigilia fratris.
Arachens longitudo ul' consulens ul' lo
nganimitas festinans seu uigilans fratris
consilium aut suscitans fratrem festinantem
Arachi longitudo mea ul' longanimi
tas mea seu uigilans fratri meo aut suscitans
fratrem meum. ¶ captiuum
Arachites longus ul' longanimis seu
uigilans fratri confusio aut suscitans fratrem
Arad descendit ul' descensio seu suscita
uit descensionem.
Arad descendens ul' descensio seu susci
tans furtum aut uigilans testimonio.
Arada descendens ei ul' descensio eius
seu uigilans futurum aut suscitans testimonium.
Aradi miraculum ul' admiratio ul' obstu
puit aut admiratus est. ¶ mei
Arada deponentes ul' deponans seu uigi
lans futurum mee aut suscitans testamentum
Aradius deponens consilium ul' descen
dens festinanter seu uigilans futurum festi
nanti aut suscitans testificatorem consilii.
Aradius admirans ul' obstupescens sui

-uindemiator meus suscitans aut uin
-demiatoris mei sufficientia.
Arato innuctum ul' deceptio seu suscitans
fluuium aut uigilia testificationis.
Arapha suscitans eam ul' uigilans fodiens
Araphim suscitatores terre ul' uigilantes
fodientes.
Arapioth negociator ul' negociatio seu ui
gilans uite aut suscitans pauorem.
Araua eligens dnm ul' electio dni seu uigi
lans dno aut suscitatio dni.
Arai suscitans infirmum ul' uigilantem con
scendens seu suscitans contemptum aut
uigilia despectionis. uel exaltationi.
Aram suscitans excelsum ul' uigilans ex
Aram res cum archa ul' res cum capsa si
ue indignatio. uel electio eorum
Aran suscitans gentem ul' uigilia ppli.
Aram excelsus ul' iracundus siue decor uel
Arama excelsa ul' irascens seu deuorans eum
aut deiectio eius. uel ei.
Arama suscitans gentem ei ul' uigilia ppli
Aramathaim deiciens eum ul' deiectio eius siu
decore pauidus aut excelse consumens.
Arameleth ei suscitans gentem regi ul' ui
gilia ppli regni.
Aramelech excelsum regnum ul' electus rex siu
decor regni aut iracundia regis.
Aran res cum archa ul' res cum capsa siue
suscitans excelsum aut uigilans exaltationi
Aran acerus tritici ul' unus tritici fluuium siu
suscitans dnm aut uigilans gre.
Aranon laus fluuii ul' aceruus tritici siue
suscitans domum iniquum aut uigilans gre
inutili. uel aut uigilans testimonio descendenti.
Ararath mons diuisus ul' mons uellificatus
siue suscitans consurrectionem descendentem
Arari mons ul' sublimitas siue uigilans ui
gili meo aut suscitans suscitantem me.
Araute montani ul' sublimes seu uigilan
tes uigili meo aut suscitatores suscitationis
Aras electio ul' superbia siue suscitans uel mei
extollentem aut uigilans plasmationi.
Arbech artifex ul' artificium
Arbech testimonium descendens ul' consurrectio
descensionis siue suscitans peccati aut ui
gilans temporaliter. uel aut locusta temporalis.
Arbech brucus ul' locusta siue brucus pri
Arbachite locuste ul' bruci siue bruci peccan
tes aut locuste temporales.
Arbeans locusta uiri ul' brucus assumptus
siue humus pauidus aut humilitas superior.

Arbee quarta ul' quatuor. uel assumptum.
Arbella suscitantem uirum ul' uigilia sui
Arbi locusta ul' brucus siue humus me
us aut humilitas mei. uel aut humilitas eius
Arbo humus ul' usque huc siue humilis
Arboth humilis ul' campestris siue humi
tenens aut humi retentio sui humilitas.
Arbona locusta iniqua ul' brucus inutilis
siue humilitas merens eum aut retentio
doloris eius.
Arbuth insidie ul' insidians. uel moio
Archio insidiator fluuius ul' insidians testi
Archelaus agnoscens leo ul' agnitio leonis
Archiatharoth mora corone ul' longitudo
Archippus insidie operis ul' lon uel cantui
gitudo operis seu insidie dilatari aut insi
diarum dilatatio. uel cantorum
Ardon suscitans iudices ul' uigilia iudici
Area eligens eum ul' electio eius seu susci
tans descendentem aut uigilia descensionis
Areba plana ul' campestris seu deserta
aut inhabitabilis
Arebra humilis dno ul' retentio dni.
Arebla insidians ul' insidiatio. uel tuto
Arebna humil' pulch ul' insidias pulcri
Arech longitudo ul' longanimitas.
Arechon longanimitas merens ul' longi
tudo iniqua seu admiratio possessionis aut
descensio negociationis.
Areb descendens aut descensio siue ascensus
motum ul' ascensus saltuum. uel lutionis
Areph suscitator mensure ul' uigilia diuisio
Areli declinans me ul' declinatio mea siue
suscitans dnm meum aut uigilia dei mei.
Arelite declinati mei ul' declinatores mei
siue suscitantes deum meum aut uigilantes
deo meo.
Arem acerui lapidum ul' lapides aceruati.
Aren filius meus ul' filiatio mea siue susci
tans fontem aut uigilia oculi
Ares electus siue electio seu suscitans fictum
aut uigilia plasmationis.
Areth stupor ul' descensio siue suscitans pa
uorem aut uigilia uite.
Arethi stupor eius ul' descendentem ei uel
suscitans pauorem ei aut uigilia uite eius.
Areuma archa ul' repositio. uel gressionis
Arphasa suscitans transitum ul' uigilia tr
Arphasat suscitatores transeuntium ul' uigi
lia transgressionum. uel saluatio.
Arphat sanans ul' sanitas siue saluans au
Arphaxat sanans ul' saluans

Arga mensura ul' mensurator. Cliuitas.
Argob maledicens excelsum ul' maledicta sb
Arau suscitans dilectum meum ul' uigilia
amabilis mei.
Araucha deo natus ul' leonis donu sufficie
uel leo deus ul' leo dei. Cfionis bucelle
Arieli leo deus meus ul' leo dei mei.
Ariph uigilia gminis floridi ul' suscitatio u
Arimacius lapidum ul' lapidis acuitati.
Arimathias altitudo eius ul' ipse exaltatus e.
Arimachia suscitans donum dno ul' uigilia
donationis dni. Cmitae sollepnitatis
Arnoch ebrietas ul' absolonem redigens.
Aropagus primitiua sollempnitas ul' pri
Aropagita primitiue sollempnis ul' primi
tiua sollempnitas.
Aropagus primitiua sollempnitas ul' pri
mitie sollempnitatis s; h uioleta cu atem
ensis auro nom sit qa marthe nom excepte
Arsai leo temptans ul' leonis temptatio.
Archeus suscitans coronam ul' mos faire
Artodolus suscitans dolorem Csup flue.
ul' suscitatio gminis. Cul' osurrectio.
Arama sublimis consurgens seu sublimitas
Armagedon mons clanguinculus ul' mons
glorisus seu consurrectio tecti aut osurrec
tio in ppria arca.
Armathaim sublimitas duoz ul' altitudo eo
rum seu sublimes duo aut osurgentes bini.
Armenia mons uulsus ul' mons uellicatus
seu montis auulsio aut montis uellicatio.
Armenii montes uulsi ul' montes uellica
ti ul' montu uulsiones aut montu uelli
Armon anathu moris ul' ymago Ccatores
tristicie. Caut anathema
Armon domus ul' cellaru siue illuminans
Armoni anathu meroris mei ul' ymago tris
Armoni domus mei ul' cellari Cticie mee.
um meum siue illuminans me aut anathe
na plex uigilia conuitentis ul' susca Cmeu
tatio conuisionis. Celu meroris au maledo eoz
Arnan uigilia doni ul' suscitatio gre siue ar
Arnon archa meroris ul' maledictio seu lum
eoz aut maledictio eorum. Cficiens.
Arod maledictio sufficiens ul' maledicta suf
Arodi maledictus sufficienter ul' maledictio
sufficiens m. Cuum sufficientia.
Arodite maledicti sufficient ul' maledicto
Arodi uindemiator sufficiens ul' uindemie
Aroler suffusio uigilie uel Csufficientia
maleficatio uigilis. Ci au exurgens suffossa
Aroler munice ul' exurgens siue subleuans fos

Aroherite uacue factiones uigiles uel
suffusiones uigiliarum.
Arorithe munice subleuantes su sb pro
Arozu nequam ul' unsipellus. Ccator
Aromath neq tempus ul' unsipellis pec
Arozi mons ul' sublimitas.
Arorithes sublimis ul' montanus.
Arosech neq semen ul' iniqua positio su
uigilans gmen aut suscitatio resurrois.
Arsa sol eius ul' illuminatio.
Arsaces sol diuina ul' illuminato uomic
Arsemel silens circucisio ul' silentiu cir
cuicisionis siue suscitans nom dei aut ui
gilans auditioni diuine.
Arth mora ul' innorans.
Arthubu mora pris ul' innorans prem.
Arthuxses lum silentio temptans ul' lu
mine silent temptatus.
Arthemam anathitizacem l' oturbate cor
Arthemis .i. diana conturbans ul' ana
thematizans siue suscitans egritudes
aut egrotationu suscitatio. Cmea.
Arucens circumdens me ul' circudatio
Arunas illuminans ul' illuminatio.
Arun acius circa ul' laus frumenta.
Arur suscitans ignem ul' uigilia lumis
Arus inasa ul' aurea seu uigilans osili
o aut sustinens suscitatis festinatonem.
Asa tollens ul' faciem siue sustollens
aut plasmatio
Asaia eius captiuitas ul' eius conuisio
siue sustolens prem aut plasmatio pris
Asabu colligens dnm ul' congregans dno
siue sustollens prem dni aut plasma
tio pris dni.
Asath facum prupta ul' plasmatonis
umbraculum aut sustollens frem.
Asaras faira fruens dno ul' sustolles
testimonium dni.
Asalel sustollens dno ul' plasmatio do
Asaras fiat dns ul' faciente dno siue
sustollens dnm aut plasmatio dni.
Asaia item Ctio aut congregatio.
Asaph colligens ul' congregens siue colle
Asam delictum ul' fumus seu sustolles
ipsm aut plasmatio eorum.
Asama delictum eius ul' fumigans eu
siue sustollens ipsm aut plasmato eoz.
Asan tollens donu aut plasmatio gre.
Asana tollens donu ei ul' plasmatio g
Asar canter ul' canteratus seu Ccie eius.
faciem suscitans aut sustolles uigiles.

Asaradan vincens vel exacutus siue sus
tollens vigiles iudices aut plasmati
onem suscitans iudicio. Vigiles domini.
Asarel capter dei vel captiuitas dei seu fac
tura suscitans deum aut sustollens vi
Asarela factura suscitans maledictum vel
plasmatio tollens vigiliam maledictionis
Asecondumar vitudo palme vel vitudo
commutans siue atrium amaritudinis vel
vestibulum commutationis.
Asarsualim diuites vulpes vel atrium vul
pium siue factura suscitans salutem aut
plasmatio vigilans salutationi.
Asarsusim diuites obtinens vel leate tem
tens seu factura suscitans equum aut plas
matio vigilans tentioni.
Asasonthamar os amarum vel silentium
commutatum siue factura faciens iniquitatem
commutationis aut plasmatio tollens dolo
rem amaritudinis.
Asfair diluculum vel mane diluculo seu
facturam estimans aut plasmationis estimatio
Asfaraton victor vel exacutus seu factura
suscitans suos iniquos aut plasmatio
vigilans testimonio mencientium.
Asfarahel beatus deus vel beatitudo dei seu fac
tura vigilans deo aut plasmatio susci
tans domini. Creatio excelsi dei.
Asarames sustollens excelsum domini vel plas
Asbal plasmans virum vel tokens vetustatem
Asbel captiuus dei vel atrium vetustatis.
Asbebel captiuus dei vel factura vetusta.
Ascalom appensa vel impensa siue ignis
infamis aut ignis ignobilis.
Ascalonite appensi vel impensi siue ignes
infames aut ignes ignobiles
Asenez tollens possorem contemptibilem vel
tollens contemptibilem possionem.
Ascenez ignis aspsio vel sic ignis aspsio
Asaod dissolo siue incendens aut incendium
Ase tollens vel factura siue sustollens aut
plasmatio. Creatio semper excelsa.
Aselum sustollens semper excelsum vel plas
Asebias sustollens dominum vel plasmatio domini
Asebin facture statio vel plasmatio stationis
Aselonias tollens pollicem domini vel factura
in medio dominatoris. Cauitatem.
Aseth factura precepta vel domini umbra plasma
tionis siue sustollens firmum aut tollens
Asetech testa vel sol siue ariditas aut sic
citas ardoris. Eorum.
Asedin siccitas ardoris aut suburbana
Asedemoth atria vel suburbana. Condita.
Asedoth phasgam abscisio vel os diletti
seu tollens abscisum aut plasmationis
Asedoth factura pabuli vel plasmatio vin
Asebeth phasgan dolatio facture Conditatis
vindis vel faciens pabulum abscensionis
Aseph atrium vel vestibulum seu colligens
aut congregatio. Non ab ore.
Asem sustollens eos vel plasmator eorum
Asemona festinans vel os eius ab osse
Asen sustollens fontem vel plasmatio
Asena ignis aspsus vel ignis Oculi
aspsio seu sustollens fontem eius aut
plasmatio oculi eius.
Asenna ruina vel precipitatio.
Asennana ruina eius vel precipitans eum
Asennaphar ruens onager vel precipitans
Asenech ruina vel precipitatio seu facturam
delicans aut plasmationem edificans.
Asenneus leuans me vel subleuatio mea.
Asenech ruens vel precipitans siue ignis
aspsus aut ignis aspsio. Beati erit
Aser atrium vel diuitiae seu vitudo.
Asere atria vel diuitiae seu vitudines aut
Aseru atrium vultuus vel diuitiae deum
Aseru vitudo mea vel beatus ero ego. Creatoris
siue atrium meum aut diuitiae mee.
Asardan exacutus vel uincculum cuitis sub
beatum iudicium aut diuitiae iudicantis
Aserim atrium vel vestibulum siue diui
cie aut beatitudo eorum.
Asermachimar vitudo vel que est lex dicitio
Asermoth atrium mortis vel diuitiae tempulorum
Aserothe atrium angustum vel diuitiae
Aseroth atria vel vestibula seu ville aut
beatitudines.
Asersual beata salus vel diuitiae salutis.
Asersusa atrium gaudium vel vitudo le
Asera nominatus vel faciens no Nomen.
men seu sustollens auditum aut plasma
tio famose auditionis.
Assema ab osse vel ab ore vel sustollens no
men eius aut faciens famosam auditionem.
Assen factura dictum vel plasmatio super
uulnus seu tollens nomen aut sustollens
amphoram temptationis
Assemoth suburbana vel sub urbibus
seu atrium indignationis rigide aut vi
tudo fornicationis eorum.
Asergadu atrium accincti vultuus vel
diuitiae temptationis deuorantis.
Aspha tollens subito vel factura cruciatus

Asphanath equor domitor ul' factura cōfusa
Asphenes equorū domitor ul' factura ¶ fortitē
confusione asp̄icientis. ¶ donatus;
Asphar tollens onagrū ul' plasmatio fe
Asua tollens dn̄m ul' plasmatio dn̄i.
Asia gaudens ul' eleuans seu auferens aut
elatio.
Asiā factura dn̄i ul' sustollens dn̄m.
Asiam elati ul' auferentes siue gaudentes.
Asias sustollens dn̄s ul' plasmatio dn̄i.
Asiam uulnus aut [?]eiodius sū factura.
Asiel sustollens dn̄m ul' plasmatō dei.
Asiel gaudiens dō ul' eleuatio dei.
Asua sustollens eos ul' plasmatiō eorū.
Asima sustollens eos ei ul' plasmatō eorū;
Asimentus dirigens turribulum ¶ eius
ul' directio.
Asiongab lingua uiri ul' dolatō hominis
seu faciens merentes colles sublimes
aut sustollens dolorem collium sublimiū
Asir unaculum ul' uinculatus seu factura
uigilans aut sustollēs uigilantes.
Asiteri milui ul' hodu factur dilecte aut
plasmationes amabiles
Asir uinculum ul' uinculatus seu factura
uigilans aut sustollens uigilantes.
Asima factura uigilans dn̄o ul' sustollens
uigilias dn̄o. ¶ directio;
Asima diligens ul' dilecta sū diligens ł
Asiui factur uigilantes ul' sustollentes
uigilias domini. ¶ ul' diligentes;
Asiui directi ul' diligentes siue dilecti
Asla factura laborans ul' sustollens labo
Asuo nouissimū eius ul' factura ¶ sitientes
pariens. ¶ iudicatus;
Asmoteus factur iudicium ul' plasmatō
Asemona festinans ul' celitē numerans
Asna tollens serpentem ul' plasmatō colub
Aseph collectio ul' uestibulum siue fes
tinans ul' festinatio.
Asem silens ul' os ab ore nō ab osse
Asomeph os uirorum ab osse nō ab ore
ul' silens in uite aut festinatō panoris.
Ason factura pupille ul' plasmatio cortinea
Asor atrium ul' sagitta luminis seu tol
lens foramen aut plasmatio iracundie
Asuodon uictor ul' exaltatus seu atriū
fili iniqui aut tollens foramē testimo
nij inutilis.
Asoram atrium excelsum ul' sagitta lumis
exaltati seu tollens foramen excelsum
aut plasmatio iracundie.

Asoth sustollens signum plasmatio tp̄ealis
Asothite tollens signa ul' factur temporales
Asia diminutio ul' diminutus seu tollens
magnū aut plasmatio magistij. ¶ ctum dei;
Asrahel diminutus deo ul' sustollēs magis
Asrai beatum faciens beata commotio seu di
minutus ipse aut diminutio parens.
Asrihel beatus deo ul' beatitudo dei seu sus
tollens magnū dn̄i aut plasmatio magistij
Asrielite bii deo ul' beatificantes dm̄ ¶ dei
seu sustollentes magnū dn̄i aut plasmati
magistio dei. ¶ centuū;
Astaol ignis gementium ul' ignis patri
Astari caula mea ul' p̄sepe meum.
Astari ouile meum ul' cubiculū meū sū
atrium meum aut factura exploratōnis mee
Astaroth ouile ul' factura exploratorum.
Astaroth atria ul' cubiculum seu caule aū
presepia. ¶ cubiculum;
Astarothites caula ul' atriū siue p̄sepe aū
Astarothites ul' ouile ul' factura.
Astartem factura supflua ul' plasmatōnis;
Astages uoluntas festiua ¶ supfluitas
ł consilium festiuitatis.
Asub factura meridiei ul' plasmatō confusionis
Asupha tollens subito ul' factura eructans
Asuerus beatitudo ul' atrium eius. ¶ eorum;
Asum factura cortinea ul' tollens pupillā
Asū os eorum ul' fumigans eos.
Asur dulces ul' beatus siue factura luminis
aut tollens incendium.
Asuri dulces m̄ ul' atrium meum seu fac
ta luminis mei aut sustollens incendiū meū
Asurim dulces eorum ul' beatitudo illumi
nans eos aut tollens incendium eorum.
Assur tollens robustum ul' tollens aduersitatē
Assur sustollens murum ul' tollens angus
tias seu factura continens aut plasmatio;
Assur negociator ul' negociatō ¶ directionis
seu nemus aut ignis illuminatio.
Assur diligens ul' diligens sū bis aut gaudiens
Asurim sustollens murū eis ul' tollens
aduersitatem.
Asurim faciens robustos eos ul' plantatō
directa eis siue tollens angustias eorum
aut sustollens continentiā eorum.
Asurim nemora ul' ignium illuminatores
siue negociatores aut negociatōres.
Asurim diligentes ul' diligentes seu beati
aut gaudientes. ¶ temporalis
Atcha tempus ul' peccatum seu delinquēs aut
Athbat peccator humili ul' peccati retentio

seu delinquens filii aut temporalis filii.
Atad ramnus vel testimonium.
Athina peccans domino vel temporale domini.
Athuma concupiscentia vel desiderium.
Athalia tempus domini vel tempus eius sive peccans
domino aut declinatio domini.
Athanael tempus meum domini vel peccatum meum deo
Athanai tempus fluctuans vel peccator commotus vel
seu corona donati mei aut exploratio glo
rificationis mee
Athar peccator suscitans vel temporalis vigilia.
Athara peccatum suscitatis ei vel temporalis vigi
Atharim explorator vel exploratio ¶ lia eius
peccatoris.
Athuoth corone vel circuli.
Athath peccatum temporale vel tempus peccatoris.
Athene disperse vel dissipate.
Athenienses dissipati vel dispergentes.
Athenobius peccator latitans vel temporalis latitatio
Ather tempus consurgens vel peccati effusio.
Athersata tempus consurgens contrarius vel
peccator effundens adversa.
Athicon tempus medium vel peccatoris dimi
diatio sive tempus congregate iniquitatis
aut peccatum congregationis inutilis.
Athiopia tempus subitum vel peccati eruc
tans silentium.
Athil peccati germen vel tempus inveterans
Athitha tempus querens vel dilecti.
Athiolus tempus consilii vel commixtio peccati
Athoniel respondens deo vel tempus eius dei.
Athupia tempus subitum vel peccati infinitus
Athul tempus consilii vel prior.
Ava iniquus vel iniquitas. ¶ eorum
Avan fons vel motus seu monens aut subversio
Avi feror vel feritas sive iniquus meus
aut iniqui.
Avil insipiens vel stultitia.
Avim acervus lapidum vel iniquitas eorum
Avisa voluntas mea vel iniquitas mea sal
Avith iniquus vel iniquitas. ¶ uatio
Avoth sedes vel commoratio seu incunabulum
aut cunabula.
Avoth vita vel gloria seu ville vel civitates.
Avothiair incunabula vigilis vel sedes vigilie
seu commoratio illuminans aut cunabula
illuminationis. ¶ natorum
Avothiair gloria luminis vel vita illuminan
seu ville vigilantium aut oppida illumi
Avpluton frugifera vel pulvilenta sive u
bertas aut de cinere veniens.
Avplutonite frugifera aut pulvilenta seu
ubertas aut de cinere venientes. ¶ tas addita
Augusti sollempnitate stantes vel sollempni
Aulon vallis grandis vel vallis campestris.
Avinam merores eorum vel labores eorum.
Avnan non est vel inutile.
Avram iracundia vel iracundus.
Avran irascens vel iracundia.
Ausitidis consilium vel consiliatrix.
Axa furor vel furibunda.
Axan claudicans vel irascens.
Axath medicina vel medicamentum.
Aza videns vel robustus seu fortis domini
aut fortitudo eius. ¶ do patris dominum
Azabias videns patrem dominum aut fortitudo
Azahel videns dominum vel fortitudo dei.
Azam videns eos vel fortitudo eorum.
Azanoc fortitudo commotionis vel visio in
quietionis
Azara dorsum vel strepitus.
Azaria auxilium domini vel auxiliator est domini
Azarias idem est.
Azariam adiuvans populum vel auxilium
populi vel dorsum eorum aut strepitudo eorum
Azau continens vel apprehendens seu videns
fortiter aut visio fortis.
Azaias continens dominum vel apprehensio domini seu
videns fortiter dominum aut robusta visio domini.
Azabel videns vetus vel robustus vetustatem
Azabelite videntes veterem vel robusti ve
tustatibus. ¶ gentium
Azboch videns vomentem vel videns in vo
mitum seu fortis vetustas aut fortitudo in
Azebio videns mare vel fortitudo maris
Azebath videns dolentem vel videns con
temptum seu fortis deus volans aut for
titudo pruine.
Azeb pergens vel ambiens seu vallis devo
rans aut vallis rapacitatis.
Azeca fortitudo aut decipula sive robus
ta aut clausa pessula.
Azer auxilium vel sanctificatio seu fortis con
surgens aut videns vigilias.
Azgad fortis temptatio vel videns ac
cinctum latrunculum.
Azi fortis meus vel visio mea.
Aziam videns populum vel fortitudo eorum
aut fortitudo domini.
Azias videns dominum vel fortitudo domini.
Aziel pergens vel proficiscens seu videns
domini aut fortitudo dei.
Azihel pergens vel abiens seu videns domini
aut fortitudo dei.

Aza fortis uisio uel uidens uisionem.
Azur fortiter uigilans uel uidens uigilias
Aziza fortis iste uel uisio ista.
Azmaueth uidens mortem uel fortis morte
Azmaneth uidens mortem uel fortis mor
Azmoth fortis morte uel apprehen- ‖ -tiuus
-dens mortem. ‖ ‖ fortitudo morte
Azmoth fortis inclusio uel apprehendens
Azor adiutus uel auxiliator seu uidens lu-
-men aut fortiter iracundus.
Azoria incendens domino uel incendium domini.
Azotus incendium uel incendens siue ignis
patruelis aut ignis patrui mei.
Azoti incendentes uel incendia seu ignes
patruelis aut ignes patrui mei.
Azotte incendium uel ignis patruelis.
Azaphel adiuuans dominum uel fortitudo dei.
Azuba relicta uel deserta siue relictio aut de- ‖ sertio
Azur adiutor uiduus uel auxili- ‖ -um igneum: seu uidens lumen aut ro-
-bustum incendium.

Baalbana ueniet rendens: uel ueniet ‖ ‖ ‖ [?]
retensio. ‖ ‖ ‖ [?]
Baal uir uel uetustas sub hominis aut deuora- ‖ -tor
Baala uenit hic uel habens eam seu uir eius aut
deuorans eum.
Baalanan uenit benedictum domini uel habens ea
gratiam seu uir gratus ei aut deuorator gratifi- ‖ -cationis
Baalasor uetustas deuorans atrium uel uir habens sagitta luminis seu uetustas
tollens foramen aut uir plasmator iracundie
Baalath uir ascendens uel habens ascen- ‖ -sionem seu uetustas temporis aut deuo-
-ratio temporis. ‖ deuorans fede-
Baalberith uir habens pactum uel uetustas de- ‖ -uorans federis
Baalpharasim uiros deuorantes diuidens
uel habitum habentium uetustatem diuisio.
Baalphegor uir habens hiatum uel uetustas de-
-uorans os pellis.
Baalgad uir fortunatus uel habens temptatio- ‖ -nem
seu uir accinctus latrunculis aut uir de-
-uorator uetustatis.
Baalia uir domini uel uetustas deuorans dominum
Baalim ascendentes uel superiores.
Baalim uiri uel habentes seu in superioribus aut
deuorantes.
Baalis uetustas uiri uel habens assumptionem seu
deuorans uirum aut uetustatis assumptio.
Baalmaon descendens humilis uel descensio
humilitatis seu uir humilis habens domicilium
Baalmeon descensio humilis uel descendens
humilitatis seu uir habens domicilium uel ue-
tustas deuorans habitaculum.
Baalmesar habens eam uel uir ex principe
seu uetustas eius aut deuoratio principis.
Baaloth ascendens uel in ascensionibus
seu uir habens tempus aut uetustas deuoratio- ‖ -nis
Baalsalisa habens uitulum constrantem
seu uetustans deuorans tertium aut uir ha-
bens uitulam triennalem.
Baalthamar uir habens palmam uel uir ha-
bens amaritudinem seu uetustas deuorans
commutationes aut uetustas deuorans commuta- ‖ -tionem
Baana uenit donatus uel uenit ‖ gratificatus.
Baana filius eius uel ueniens ei seu uenit
rendens aut uenit rensio. ‖ ‖ rensio mea
Baan uenit donatus mihi uel uenit gratifica- ‖ -tio
Baan ueniens mihi uel filius meus siue ue-
nit rensio mea.
Baan uenit rendens uel uenit rensio.
Baan uenit rendens mihi uel uenit rensio
Baan fontes uel putei siue inuenit ‖ ‖ [?]
aut incommutando. ‖ ‖ rensio domini
Baanias uenit rendens domino uel uenit ren- ‖ -sio domini
Baasa uenit tollens uel ueniente sursum.
Baathu translatus tempus uel confusus tem- ‖ -poris
seu translatio temporalis aut confusio temporis
Babel confundens uel confusio seu transferens
aut translatio.
Babylon idem est
Babylonii confusi uel translati seu con-
fundentes aut transferentes ‖ ‖ ingressus est
Bachur in sagina uel ingressus est.
Bachuchur uetustas in sagina uel luge- ‖ -ns
Bachenor lugens lucerna uel ingressus
est agnus lucerne. ‖ ‖ commutatio
Bachi uetus uel luctus siue lugens aut ‖ [?]
Bachidos luctus fortis uel uetustas in or- ‖ -dine
Bachuchur uenit compungi uel ‖ ‖ [?]
uenit tumultus uel uenit mentes uel uenit
Baccid maximus uel excellen- ‖ -tissimus seu uenit testis aut uenit suffici- ‖ -ens
Baccidi maximus uel excellentissimus
meus seu robur meum aut sufficientia mea.
Badaias proprius domino aut iudicio domini seu
uenit domini aut uenit dominator.
Badal proprius uel sublimis seu uenit con-
scendens aut uenit infirmitas.
Badan solus aut in iudicio seu uenit po-
pulus uel aduentus eorum.
Badan proprius uel in iudicio seu uenit
donum aut uenit gratificatio.

Batuzer maximum auxilium vel excellentissi-
mus sanctificator seu veniet fortis aut veniet
Batseba filia .vii. vel filia iuramenti. sepultio
ti seu veniet eloquens aut veniet confusio.
Batsula filia desperationis vel sacietas seu ve-
niet conuertens aut veniet incendium
Batsula vel bed seba est ipsa bersabee mater
salomonis. mz
Balzem locus vite mee vel locus suscipiens
Baen iniquus oculus vel iniquitas fontis
siue veniet fons aut veniet oculus.
Bagad veniet accinctus vel veniet in forti-
tudine seu veniet latrunculus aut veniet
Bagal bonus vel iugum seu temptatio
veniet actiuus aut veniet inuolutio.
Bagatha excelsus tempore vel sublimitas
Bagathan veniet tactus ridentis spectantis
vel veniet risus tangentium. fortitudo
Bagazim in excelso contemptus vel veniet
Baggoam sublimitas deuorans eos vel
iugum vultuus eorum. locus eorum
Balzem locus vel meus siue veniet locus aut
Bahi filius meus vel veniens in.
Bala absorta vel inueterata siue absorbens
vel inueterans.
Balaa absorbens eum vel inueteratio eius.
Balach deuorans vel precipitans seu absor-
bens firmum aut inueterans firmitatem.
Balaam vanus populus vel sine populo seu in eis
Baut precipitans eos.
Balaam turbam gentem vel deuorans populum
siue absorbens eos vel absque substantia eorum.
Balan turbans domum vel deuorator domi
siue absorbens gratos aut inueteratio gratie.
Balaanan bonus gratiam vel inueterans trensio-
nem siue absorbens donum aut precipitatio
Balach lingens vel lidens siue in- gre-
uoluens aut elusio. ceptatio testimonii
Balada absorbens testes vel inueterans firmi-
tatem seu veniens eam iudicare aut pre
Baladad vetustas sola vel deuorans testimonium
aut absorbens stuprum aut precipitans putum
Baladan veniet finium iudicans vel celes-
uanitas per semet ipsum seu absorbens iudices
aut inueterator iudicii. temptator
Balaga absorbens latrunculos vel precipitans
Balagad vir accinctus vel habens accinctum
seu vir fortunatus aut vir pirata.
Balan turbatio vel precipitium.
Balanam turbator populi vel precipitator eorum.
Balanan turbans domum vel precipitans
Balasor ascendens atrium vel bonus gratiam

sagittam luminis siue absorbens fortis aut
inueterator angustie. tempore
Balao absorbens peccati vel inueteratus
Balao lugens vel inuoluens vel lingens
aut elusio. lutulo
Baladad vetustas sola vel vetustatis so
Baldan veniet fines iudicans vel uanitas
per semetipsum seu absorbens iudices aut in
ueterator iudicii
Bale precipitans vel deuoratio.
Baletc deuoratores vel precipitatores.
Balaz absorbens vel precipitans siue ab
sorbuit aut precipitauit.
Baliada maritos cognouit vel maritorum
cognitio siue absorbens testimonium aut
inueteratio seruitutis.
Baloch ascendentes vel in ascensionibus
siue absorbentes aut inueterati derisione
Balsalida bonus uitulam conseruantem
seu vetustas deuorans cuium aut urbis
uitulam triennalem. diuinatio
Baltasar capillus capitis vel absorbens
Balaus bonus lucrum vel bonus primum.
Bama in quo vel quis siue in quibus aut
semper excelsa.
Bamoth in mortem vel excelsa seu mors
adueniens aut mortis aduentus.
Bamoth baal excelsa in morte vini bonus
vel mors adueniens vetustati deuorantium
Bana veniet tridens vel veniet trensio.
Banaia veniet tridens ei vel veniet tren-
Banai veniet tridens in vel ve- censio eius
niet trensio mea.
Banal idem.
Banaias edificans domino vel cementarius
domini siue tridens domino aut trensio domini.
Banaza filius uidens vel fortitudinis filius
Banea veniet tridens ei vel veniet trensio
Baneas veniet trensum tollens vel eius
veniet trensio plasmationis.
Banelizach filius fulminis vel filius
fulgoris siue filius fulgurantis aut filius
Banelarach veniet tridens spectatione
fulminum vel veniet tridens fulgori seu ve-
niet tridens fulguranti vel veniet trentes
Banetadum filius stridoris aut spectaculi
filius uetitudinis seu veniet firmitas aut
veniet spiratio.
Ban filius meus vel veniens in.
Banni pollex meus vel in medio mei.
Banum filius meus unicus vel filius
meus sempiternus.

Baon iniquitate vel iniquitatibus.
Baon venit dolor vel venit iniquitas seu venit murmurans aut venit inutilis.
Baor in pelle vel in pellibus.
Baor venit lumen vel venit foramen seu venit pellis aut venit incendium.
Bar filius vel filiatio syrum est non hebreum.
Bara lectus vel creatura seu filius eius aut animalia. Et pater et hebreum.
Barrabas filius patris vel filius magistri syrum est.
Barach fulgur vel fulgor sive fulgurans aut benedictus.
Barachiel fulgur dei vel fulmen. Et fulgens dei sive fulgurans deo aut passio dei.
Baremium tribuli vel creatura victorum.
Barachias benedictus domino vel benedictus domini.
Barachias fulgor domini vel fulminans dominus sive fulgurans domino aut passio domini.
Barachiel benedictus deo vel benedictus dei.
Barachiel fulgor dei mei vel fulgur dei mei sive fulgurans deo meo aut passio dei mei.
Barada filius decoris vel filius decoris seu filii filius aut filius testimonii.
Barahel benedixit deum vel benedictio dei seu lectus deo aut creatura.
Barasa blandientes vel in egestate seu veniens ad faciendum aut filius sustollens plasmationi. Et aut filius temporalis.
Barach grando vel tempestas seu filius patris.
Barasa filius videns vel filius fortitudinis.
Barech grando vel tempestas seu filius in vax aut filius pavidus. Et fuga eius.
Barenim fugit eum quispiam vel quoquam.
Barimalis vel filius domini sive in clamore eius aut in commutatione ipsius. Et volant.
Barien filius in malo vel filius maleficus qui et ipsum non iussi corrupte bariesu.
Barehu filius ipse vel filius parens seu filius commotus aut filius faciens.
Barjona filius columbe aut filius simplicitatis syrum est pater et hebreum.
Bar quippe sicut predictum est syriace filius et iona columba utroque sermone dicatur.
Barthia phitonissa vel subitanea sive os Babrii aut os per furorum.
Barnabas filius concludens vel filius prophete sive filius venientis aut filius consolationis.
Barne filius mortuorum vel filius mutationis.
Barnee electa commotio vel filius electe muta.
Barsabus filius revertens vel filius Et orationis quietis ex syro et hebreo sermone compositum sive filius invitati aut filius consolationis.
Barsemna filius cecus vel filius cecitatis quem corrupte quidam barthimeum legunt.
Barthimeus filius pinguedinis vel filius pinguedinis illuminantis.
Bartholomeus filius suspendentis me vel filius suspendentis aquas syrum est non.
Baruch benedictus vel benedictio. Et hebreum.
Barsath filius olive eius vel filius fornicationis eorum. Et aut confusio.
Basan brutus vel pinguedo seu siccitas.
Basar infantia vel in angustia seu infans aut angustiatus.
Basara infans ei vel infantia eius seu angustians eum aut in angustia eius.
Baschama confusio caloris vel angustia calliditatis eius.
Baschuth adeps vel defecatio.
Basechuth adipem vel defecationem.
Basechuth adeps vel defecationem seu defecans aut defecatio. Et veniens aut delinquens.
Basemath depositum vel delinquens seu
Basemoth veniens vel delinquens seu in omnibus. Et delicto.
Basias adeps domini vel defecatus domino.
Basmath deposita vel delinquens aut
Bathinnim domus tendentium vel domus humilitatis eorum. Et aut robusti.
Bathuel virgo dei vel castus deo.
Baurim electum vel electos sive iuvenes
Baurimites fortis vel electus seu iuvenis aut robustus. Et eius.
Bazacha contemptus eum vel despectio.
Bazachia contempnens dominum vel despectio.
Beat iniquus testis vel edificatus domini proprius.
Beati iniquus gregis vel iniquitas dominationis
Belial os inutilis vel confusio devorationis
Bechechias inclitus domino vel primogenitus.
Becher inclitus vel primogenitus. Et domini.
Becherithe inclita vel primogenita.
Becherias inclitus domino vel primogenitus.
Bechor primogenitus vel unigenitus. Et domini.
Bechou primogenitus meus Et unicus vel unigenitus meus.
Bechorath primogenitus fortis vel unigenitus timidus. Et unicus. *depravatio*
Bechuch inclitus gravis vel primogenitus.
Bet filia vel mensura.
Bethad instauratio vel instauratus seu mensura divitiarum aut filia voluptuosa.
Bethsabee filia septima vel filia iuramenti seu mensura saturitatis aut filia sagacitatis
Bethsan filia dura vel mensura unius seu

filia iniquitatis aut ipsa iniquitas.
Becthono lapis ul' carbunculus.
Beel uetustus deus ul' uir deuorator seu
dn̄s uetustatis aut uir h̄ns uetustatem.
Beelphegor uir h̄ns hyatum ul' uetustus
deus hyans ul' deus uetustatis hyantis
ul' uetustas deuorans supius eē pellapē
est ꝑ apud symulacrum ignominie.
Beelsephon uir h̄ns arcuīna ul' dn̄s aqui
lonis siue uetustus dn̄s h̄ns speculā aut
uetustus deuorans ascensionē speculi
Beelzebub uir muscarum ul' princeps ꝟ
muscarum seu uetustus deus h̄ns mus
cas aut uetustas deuorans muscas.
Behemoth animal ul' animalis ul' besti
alis aut bestia. ⸢aut putei eius.
Beera fons eius ul' puteus eius ul' i lumine
Beeri fons fons meus ul' puteus meus suꝰ
in lumine aut putei mei. ⸢aut celsitudo
Bega sublimis ul' excelsa ul' sublimitas
Beggan iugium ululatus ul' humilitas
deuoratoris.
Begnai excelsus meus ul' sublimitas mea
ul' fabrica ululatus ul' fabrica deuoratoris
Begni excelsus meus ul' sublimitas mea
Beguinim fabrica cementarij ul' fabrica
cementariorum.
Behelmon uetusti deus habitaculi ul' deus
h̄ns domicilium uetustatis.
Bebel uetustas ul' absq; ⸢ul' absq; co...
Bela hiatus ul' inductiui seu uetustas ei
Belath meus ul' hiatus ab habendo l' ab hiatu
Belath uetustas peccati ul' absq; tempore.
Belathula h̄ns ul' hiata generis feminino ab
hiando principium est non nomen ipsatiuū
Belathela hiatum apprendens ul' inductiui
inductum. ⸢nobilitate dominus..
Bellena uetustas ꝑmogeniti dn̄i ul' absq;
Belge absq; motu ul' uetustas cōmotio.
Belga idem est. ⸢ctionis
Belguai absq; ualle ul' absq; ꝑrupto seu
uetustas uoraginis aut uetustas deuora
Belia uetustus dn̄s ul' absq; dn̄o.
Belia puteus eius ul' in clamore eius siue
i malis aut in cōmutatione ipsius.
Belial absq; iugo ul' absq; dn̄o.
Beliar cecum lumen ul' ceca angustia siue
uetustus ul' deficiens ul' absq; continentia
Belimelech deus meus rex ul' uetustas
mea regnans. ⸢uo-
Belma habens desiderium ul' absq; domina
Belmecula h̄ns domicilium ul' absq; do

inhabitatione. ⸢tatis iniquitas
Belsan uetustas dura ul' ipsius uetus
Belsarab sq; principe ul' ab sq; carbone
seu uetustū uelam̄ aut uetustatis angustia
Belsathin absq; gm̄ine ul' absq; porne
seu uetustas speciarum ul' uetustas resur
rectionis eorum.
Ben filius ul' filiatio.
Benabinnadab filius pris tui uoluntarius
ul' filius patris mei spontaneus. ⸢neus.
Benedab filius uoluntarius ul' filius sponta
Benabel edificatus deo ul' edificatio dei.
siue filius eius deo aut filius eius dei.
Benai filius doloris aut filius parientis
Bendagar cecum lumē ul' filius ꝑuarica
Benabarach filius fulminis ul' ⸢tionis
filius fulgoris seu filios fulgurans aut
filiorum percussio.
Benadum filius calidus ul' filius sur
gens ul' filius nātus aut filius nātitans
Benemenam filius in eis ul' filij in medio
Benemennō filij ecce sunt ul' filij ⸢eorum
ecce h̄ sunt.
Benerecem filius tonantis ul' filij toni
trui q̄ corrupte beneriges usus obtinuit
Benesed filius uiuens ul' filius consur
Bengaber filius uiri fortis filij ⸢rmatoris
uiuentis uirilis.
Benhur filius lucis ul' filius igneus.
Beni filius meus ul' filiatio mea.
Benni filius requiescens ul' filij requietionis
Beniamyn filius dierum ul' filius uir
tuti siue filius amaritudinis ul' filius
Beniamyn filius dextre uel ⸢dextrarum
filius uirtutis siue filius asiniꝰ aut fi
lius asinorum.
Benia cecum lumē ul' ceca angustia seu
filius deficiens aut filius ꝑuaricationis.
Bennoi filius commotus ul' filius requies
Bennon filius ueniens ul' filius seu filius
murmurans aut filius ululatus.
Benoni filius ueniens me ul' filius in
talis m̄ siue filius doloris mei aut filius
iniquitatis mee. ⸢quietionis
Benni filius meus ul' filiatio mea.
Bennin filius requiescens ul' filius re
Bennum filius fetus ul' filius piscis siue
filius unicus aut filius sempiternus.
Benur filius incendens ul' filius lucis
seu filius luminis aut filius igneus.
Benzoheth filius h̄ paruuli ul' filius h̄
Beon pollex ul' in medio siue ⸢timatis

iniquus murmurans aut iniquitate co-
Becor in pelle vel impulsio sive iniquus lu- (clemen-
minis aut iniquitas irritationis.
Beer fons vel puteus. (Calti parvorum
Beera fons eius vel puteus eius.
Beerameth fons exaltationis vite vel puteus
Beerchos fontis calix vel putei potus.
Beerain puteus videntis vel fons videntis.
Beera puteus eius vel filia eius hebreum
est putei atque syrum.
Beeri puteus meus vel putei pluraliter.
Beeria fons domini vel puteus domino.
Beerith fedus vel pactum. (Commota
Bernice puteus innocens vel filia elegantis
Beronice idem est utrumque hoc nomen ex hebreo syro
que compositum est.
Beroea puteus eius vel filia eius.
Beroenses filii eius vel putei eius.
Beroni filia que vel puteus quis. et hec tria no-
mina ex hebreo parte syro composita sunt.
Beroth fontes vel putei seu fons perdens ei
aut puteus temporalis.
Berothia fons eius vel puteus eius sive fons
perdens ei aut puteus temporalis eius.
Berothai fontes mei vel putei mei seu fons
perdens me aut puteus temporis me.
Berothite fontales vel puteales seu fontes
perdentes me aut putei temporales me.
Bersa puteus federis vel fons iuramenti.
Bersabee fons septimus vel fons iuramenti
seu puteus saciatus aut puteus saturitatis
Bresith in capite vel in capitulo idem est genesis
que in capite omnium librorum posita est.
Becium fons altus vel puteus altitudinis
Bezellai firmum meum vel fortitudo mea.
Besai pinguedo mea vel ignominiosus meus.
Besaia pinguis domini vel ignominiosus domino
Beclamath delinquens et delictio sive pin-
gue domini aut confusio donatoris.
Beselach adeps vel defectio.
Besec pinguis vel ignominiosus. (Eorum.
Besellam obumbrans eos vel obumbraculum
Beseleel umbra dei vel umbraculum divinum.
Besodia angustia misterii domini vel tribulans
misterium dominicam. (declinatio
Besloth pinguis ligatus vel ignominie
Besor tribulatio vel in angustia sive carna-
lis aut pellicius.
Beth domus vel habitaculum. (habitaculum eius
Betha requies vel requietio sua domus eius aut
Bethacharem domus stilus vel domus eruditionis
Bethapixlech domus salutis vel (Carnis hec

domus vivificans seu domus excludens
aut domus miserabilis.
Bethaphix domus erroris vel domus ma-
li non amaritia sed ab ardore intelligendo.
Bethaphix domus oris vel domus discipli-
ne laquei aut domus discipline.
Bethaphua domus inducens eos vel domus
declinans os eorum seu requies labiorum
eius aut requietio inductionis eius.
Bethagan domus orti vel domus clausionis
Bethagla domus vitule vel domus festi-
vitatis eius vel domus defectionis aut do-
mus plangentium.
Bethaglan domus planctus vel domus
festivitatis eorum. (stratus eorum.
Betharam domus ydoli vel domus ydola-
trie sive domus devorans eos aut domus vin-
Bethasimoth domus deserta vel domus
adducens mortem.
Bethaloth domus campestris vel domus
in campestribus seu requiei vacans aut re-
quietionem declinans.
Bethamoth domus mortua vel domus
mortalium seu requies mortis aut requies-
cens mortuus. (Quietio pro-
Bethamania domus pacis vel domus ama-
ritudinis seu requies amantis aut re-
Bethanan domus doni vel domus gratie
seu requies donatoris aut requietio gratie
Bethanath domus respondens (Significationis
vel humilitatis seu domus que est reddens
domino aut domus que est gratia dei.
Bethania domus obedientie vel domus
afflictionis eius seu domus domicilii aut
domus gratificata domino.
Bethanoth domus gratie vel domus responsionum
seu domus parens aut domus parentium
Bethen domus aque vel domus putei.
Bethuna domus electionis vel domus electa
seu domus suscitans eum aut domus vi-
giliarum eius.
Betharam domus montium vel domus
sublimitatis eorum seu domus suscitans
gentem aut domus vigilans populo.
Betharaba domus suscitans patres vel domus
vigilans patribus.
Betharala domus grandis vel domus mul-
ta sive domus hominum aut domus vespertina.
Betharapha domus sanans vel domus
medicine seu requies medici aut requie-
tio sanitatis.
Bethara domus vel domus sublimis

Bethaian domus decora ul' domus electa siu
domus suscitans gentem aut dom' uigi
lans p'plo.
Bethaiam domus uigilans dono ul' dom'
suscitans gratificatonem. Cmilium
Betharim domus ire ul' domus arcis siue
domus montiu aut domus ascensus hu
Bethasan dom' fumi ul' domus delicti siu
domus tollens donu aut domus plasma
Bethasan domus deponens uel Cta gre.
domus deposita siue domus depones deu
aut domus depositi gre. Cilus
Bethauen domus ydolatrie ul' domus in
Bethaua domus fontis eius ul' dom' putei
Bethleem domus putei mei uel Ceius
domus in lumine meo. Csuedis
Bethlesse domus confusa ul' domus pu
Bethchar domus agni ul' dom' cognitonis.
Betharon domus sculpta ul' dom' sculture
Bethcur domus frigida ul' lapis adiutorii
Bethdagan domus tritici ul' dom' frumti
Bethdagon domus piscis tristis ul' domus
piscium tristicie.
Bethe domus eius ul' habitaculi.
Bethel dom' dei ul' habitaculu dei.
Bethemeeth domus uallis ul' domus p'fu
ditatis siue uterus fultus aut uetris sus
Bethen uenter ul' uterus seu do Cctacl in
mus fontis aut domus oculi.
Bethesimoth domus deserta ul' dom' adou
cens mortem.
Bethphage domus oris ul' domus bucce
seu domus oris uallium aut dom' max
illarum syrum est et nō hebreu. Cillam
Bethphaleth domus saluans ul' domus
excludens seu domus iustificans aut
domus admirabilis. Csitonis
Bethphares transcendens ul' domus tra
Bethphogor domus hians ul' domus hia
tus seu domus hians pellici aut do
mus oris pellium. Ctis florentis.
Bethphese domus transiens ul' dom' trās
cendens seu domus oris aut domus odo
Bethgader muri ul' domus macie.
Bethgamul domus retribuens ul' domus
retributionis.
Bethiesemoth domus desideri ul' domus
consitute dulcedinis.
Bethim domus ul' domus plaū. Ctonis
Bethia domus dni ul' domus illumina
Bethlabaoth domus uenientiu ul' do
mus ingredientium.

Bethleem domus panis ul' domus re
fectionis Crefectonu
Bethlemite domus panu ul' domus
Bethlenaloth domus uenientiu ul'
domus hedificantium.
Bethmacha domus mollis ul' domus
confracta seu domus percutiens aut dom'
ingeniosa. Cinhabitatois
Bethmaon domus habitaculi ul' domus
Bethmarchaboth domus curruu ul' dom'
quadrigarum.
Bethmarchaloth domus quadrigaru
ul' domus quadrigantium. Chumil' fu
Bethmacha domus tributi ul' domus
Bethmorem domus acium ul' domus
acium orum aut domus consilioru.
Bethmemra domus p'doru ul' domus
amaricans.
Bethorabra domus humil' ul' domus ue
p'tura seu domus hemi aut domus locor
que sunt iuxta iubitalem.
Bethoro domus ire ul' domus magn.
Bethoren domus ire ul' domus arcis
seu domus montium siue domus asce
sus humilium. Cinimicitat
Betholath domus coccinea ul' domus
Bethroth domus platearum ul' domus
latitudinis. Csaturitas
Bethsabee dom' vii ul' domus iuram
siue domus habundantie aut domus
Bethsatuth domus currantiu ul' do
mus singulor. Cmus uenatoru
Bethsaida domus frugum ul' domus
pecatorum siue domus peculialis aut do
Bethsanus domus sol' ul' domus illu
minationis. Cilluminat
Bethsamite domus solis plī ul' dom'
Bethsan domus dormientis ul' domus
securitatis seu domus habundantie au
domus egressionis. Cminans
Bethsemes domus solis ul' domus illu
Bethsimon domus obediens ul' domus
obedientie siue domus audiens merore
aut domus deponens iustitiam.
Bethsimuth domus loci ul' dom' locor
siue domus mortificans aut domus mor
tificationis. Cfortitudinis
Bethsur domus arcis ul' domus angus
tie siue domus continens aut domus
Bethsur domus fortis ul' domus dura
ta siue domus muri' aut dom' cōtinens
Bethsura domus muri eius ul' domus

diligens eum.
Bethsura domus acta ei vel domus angustie
Beius sive domus continens eum aut domus
fortitudinis eius. (ti eorum
Bethsura domus diligens eos vel domus tim
Bethsuri domus robusti propheta vel domus agust
tiarum proelii sive domus continens eos aut
domus acerbitatis eorum.
Bethulia virgo vel casta sive domus dolens
Be vel domus parturiens eum.
Bethulia virgo domini vel casta domino sive domus
dolens domino aut domus parturiens dominum.
Bethurlamma domus ignis sublimis vel do
mus incendii consurgentis. (memoratore
Bethzacharam domus memorie vel domus
Besech fulgur vel egestas sive micans aut
contemptus vanus.
Bezecha micans ei vel egestas eius sive ful
gurans eum aut contempnens vanitatem
Biblii librarii vel litterati. (eius.
Bitalasium filios commiscens vel filiorum commi
Bithia filia domini vel filias domini ans ipsi (Ex tio.
est filia pharaonis que adoptavit moysen
Bithina filia inutilis vel filia speciosa.
Bine sobrius vel moderatus.
Bineire sobrii vel moderati.
Boanarges filii tonantes vel filii tonitrui
Boanerges idem.
Bocci vetustas vel vetus. (nomini
Bocci lugens vel luctus sive nomen vel in
Bochian luctus domini est vel lugens dominum est
seu luctus domino est aut in nomini domini est
Bochor ingressus est agnus vel primogenitus
Bochorath inclitus peccato vel propheta (eius in
genitus tempore
Bochora dilectus meus vel primogenitus meus
Bochari primogenitus vel dilectus meus
Boeria pollex eorum vel in medio eorum.
Bon pollex vel in medio.
Bom pollex meus vel in medio mei.
Bozim idem.
Boon digitus vel in medio
Booz in quo robur vel in quo virtus seu
in ipso fortitudo aut ipse in fortitudine.
Borith fedus vel pactum. (in ipso floruit.
Boses abscisus vel scisio seu ipse florens aut
Bossor angustia succrescens vel tribulatio
senectutis. (vel pelliceus.
Bossor tribulatio vel angustia sive carneus
Bosora tribulans eum vel in angustia ei
sive caro eius aut annuntians ei.
Bosori caro mei vel annuntiator mei sive tri
bulans sive in angustia mea.
Bosra in angustia vel in tribulatione.
Bubastus os experimens vel labium ex
primentis. (men vel germinans.
Bugaeus excelsus vel sublimitas vel ger
Buna veniet prudens vel veniet prensio.
Bunos veniet prudens vel collis speculatorum
Busa confusio vel ignominia.
Buz despiciens vel contempnens.
Buzi contempnens contempnens vel de
spectus seu despectus seu despexit me aut con
temptibilis meus.
Buzites despectus vel contemptibilis
Baalim veloces vel veloces subauditur ve
nerunt vel ecce venit aut eclie adveniunt.
Baath prima vel prava
Baath dolens vel dolans seu componens
aut dentes molares.
Baathite prurientes vel placentes
Baathite dolentes vel dolantes seu compo
nentes aut dentes molares.
Babulam sceptrum vel sceptrum seu scapita
vit aut scapitabit.
Babutoth memoria vel sepulchrum.
Babuothi memoria mea vel sepulcrum
meum aut sepulcra vel memorie populi mei
Babuothi attama memorie desiderii vel
sepulcra concupiscentie
Babusam congregans eos vel ecce eorum.
Baathu quasi grave et quasi electum.
Bad mare vel principium. (mortis.
Bademoth mare mortuum vel principium
Badas translata vel fons iudicii.
Bades sancta vel mutata sive mare tollens
aut principium plasmationis. (eius
Badesa transferens eam vel fons iudicii
Badesa scortum vel sanctitas eius sive
mutata ei aut principium plasmationis eius
Badesbarne sanctitas motionis vel sancti
tas electe mutationis.
Badesim commutati vel effeminati.
Badmim mare rubrum vel mare antiquorum
propter antiqua que facta sunt in eo miracula.
Badrantes tenebre quod nos plurimum quod
nos dicimus quadrantem diximus.
Baph inaurians vel inauratio.
Baph vel palma vel vola sive manus
Baphiarnaum ager pinguedinis vel vil
la consolationis (tentum
Baphlarsa mala manus suscitans vel
Baphtheta manus vel optio perfectionis
vel optio vigilans retributionis.

Caphira expiatio vel manus dissipata.
Caiphas sagax vel investigator seu vomens
ore aut vomitus oris. Caut acquisitio
Cain possessio vel lamentatio sive acquisitio
Cainan possidens ipsum vel lamentatio ipsorum
seu acquirens eos aut acquisitio eorum.
Cainan possidens donum vel lamentatio
gratie seu acquirens gratiam aut acquisitio do
Caleb canis vel quasi uirde sui. Cnationis
quasi cor aut quasi omne cor.
Caleph idem. Cmatio transitionis
Calicu quasi cordis aut quasi omne cor.
alistenes mensura humilium vel consu
Calcabi canis meus vel quasi cordis mens
sive quasi cor meum aut quasi omne cor.
Claudius spes tristis quilla vel spes tristis quilla
Claudia idem. Ctis
Clauthmon locus fletus vel locus fletuum.
Camma statio vel resurrectio.
Camuel stans deo vel resurrectio dei.
Camuelite stantes deo vel resurrectiones dei.
Canon statio iniqua vel resurrectio inutilis
Canna fructus vel calamus seu sperans aut pro
patio. Notandum itaque est quod nomen latinum de hebraica lingua sumptum est.
Canaath emulatio vel zelotipia.
Candacis commutans vel commutatio.
Canden clangor vel recursus seu retinens
aut retentio. Cmanus redempta domino
Capadocia manus tortoris vel manus explo
ratoris sive manus domino redimens aut
Capadoces manus tortorum vel manus
exploratorum sive manus redempte domino
aut manus redimentes deum.
Capparis manus redempta vel manus rede
mptio sive manus tortoris aut manus
exploratoris.
Capsech cetus vel congregatio.
Capseel congregans deo vel cetus dei.
Captior capitor vel capadocia sive manus
tortoris aut manus exploratoris
Captorim capadoces vel manu torquentes
aut manus tortorum aut manus explora
Chanaan commutatus vel commutatio. Ctorum
Chananeus idem est. Cgatorum
Charcanus urbs attrectans vel civitas con
Charan civitas gratie vel opidum donationis
Charchar investigatio vel investigantes sum
opidum vigilans. Cigneus
Care calvus vel calvicies sive occurrens
Caream decalvans eos vel decalvatio eorum
Cariath urbs murata vel civitas seu oppido

aut villa.
Cariathaim perfecte vocata vel perfecte voca
tio seu villa eorum aut oppidum eorum.
Cariathaim villa eorum aut civitas ipsorum
Cariatharbe villa quatuor vel civitas quatuor
qui ibi sepulti sunt, scilicet adam et eva, abra
ham et sara, iacob et lya, ysaac et rebecca.
Cariathbaal urbs fluviorum vel civitas ha
bens hyrans seu villa devorans aut opidum
vetustum.
Cariath denna villa silens vel villa silens
Cariathiair villa deficiens vel opidum defic
Cariathiarim villa silvarum vel civi Ccivis
tas saltuum seu villa deficiens eis aut vil
la defectionis eorum.
Cariathim civitas maris vel opidum marium
Cariath sepher villa pulcritudinis vel ci
vitatis litterarum.
Carchar civitas pacis vel opidum pacis seu
villa dolentium aut civitas dolatorum.
Care calvus vel calvicium seu occurrens ig
nis aut occursus igneus. Ctemporale
Carioth occurrens signum vel occursus
igneus sive calvus pendens aut calvicium
Carith occurrens signum aut occursus igne
Carmellus mollis tenellus sive cognos
cens circumcisionem aut scientia circumcisionis.
Carmelite molles vel tenelli seu scientes
circumcisionem aut cogniti circumcidentibus.
Carim vinea mea vel cognitio mea seu
aquam cognoscens aut cognitio aque.
Carmite vinee mee vel cogniti mei sive
agnoscentes aquas aut cognitiones aquarum
Carnaim cornua vel defensiones seu
consandens fluctuum aut divisio commotionis
Carno cornua vel defensio.
Carnon cornu iniquum vel defensio inutilis
aut consatiens mentes aut divisio murmu
Carmel mollicies aut teneritudo Ctinui
sive cognoscens circumcisionem aut scientia circum
Carmelite molles vel teneri seu Ccisio
scientes circumcisionem aut cogniti circumcisionem
tibus. Cperspicue
Carpum scientem clare vel cognoscentem
Carthago scrutatio vel consumatio seu
urbs meditans aut civitas sollempnis.
Carthaginenses scrutantes vel consumman
seu cives sollempnes aut urbane meditationes
Cartium perfecta vocatio vel vocationem perfecta
seu urbs ipsa aut civitas. Cdicatur quartus
Carthus perfecte vocans vel perfecta vocatio quod
apud nos melius efficitur per q litteram ut

Basaia summus domini principium domini.
Bascon durat fortis vel duri fortitudinis seu summitas mutus aut principium murmu- ris
Basphia summitas libans dominum vel Creatoris principium libabilitatis domini.
Baspor summitas libans montes vel princi- pium libationis iracundie.
Basia summus deus vel principium domini.
Basim summitas vel principium seu summitas eorum aut principium eorum.
Basirmessis vel mensis sive summe vigilan- tis aut principium vigilie.
Basis summitas vini vel principium assumptionis
Bathat mors peccati vel congregans tempore
Batheth mortens vitam vel congregans paucitate
Bauca clangor robustus vel pictura fortis.
Baucepnia vel pictura sive buccina. ex isto he- breo videtur esse tractum nomen latinum.
Becar meror vel tenebre seu mens aut te- nebrosus. Caut oriens
Becemoth antecedens prius sive orientalis
Becem oriens vel orientalis.
Becles antecedens vel orientalis Calu oriens
Becdina antiquorum vel antecedens sive orientalis
Becdmanei antecedentes vel antiqua tristicia seu priores aut orientales.
Becdmihel oriens deo vel antecessor dei.
Becdron tristis meror vel inutilis dolor.
Beclatha congregatio vel ecclesia venit
Beplus peraus vel firmitas syrum est in hebreum.
Bephira expiatio vel manus dissipata.
Bephiara expians vigilem eius vel manum dissipatam suscitans.
Bela ad fundam iacta vel suscitans eam sive tollens sibimet aut sustollens seu Crpam
Bellaia vox domini sive tollens sibi eum dominum. Cfortium
Belastiam vallis gigantum vel humilitas elevat iudicans patrem vel iudicatio patris.
Beleia vallis domini vel congregatus domino seu iudicans dominum aut iudicatio domini.
Beleon iudicans dolorem vel iudica- tio iniquitatis Csublimitatis.
Beles syria iudicans a caelo vel mendicatio
Belethi occidentis vel exterminatoris fortium
Beleuma antecedens vel orientale. Comus
Belita quasi quasi iudicis vel ecclesia veniens
Belmo vallis robusta vel congregatio.
Blemens ecclesiastes vel concionator.
Bleophas conditionem transcendens vel congre- gationem transiens. Cdissolvens
Bleopatra congregans agnitos vel cognitionem

Bemuel oriens deo vel ascensio dei.
Benna zelotes vel zelotipus. Cfecatorum
Benectius possidens sectatores vel posso
Benteleus zelotes sufficiens ad intel- lectum vel zelotipus habundans intel
Benereth signum aethere vel Cligens quasi lucerna.
Benereth quasi lucerne vel signa aetherum
Benes zelotipus vel zelotes sive possor contemptus aut posso contemptibilis.
Benesi zelotipi vel zelote sive possores contempti aut possones contemptibiles.
Benues meum vel ceratus meus sive ni- dus meus aut posso mea.
Bepsa ecclesia vel congregatio. Cplasmatoris
Bepsam congregans eos vel conditatores
Bereas occidens fiduciam vel exterminator
Berethi occidentes vel exterminatores.
Bretheus tenebrosus vel tenebrescens.
Breta vocata vel vocatio consummata in- syrum et hebreum mixtum est.
Bretesi vocati et consummati vocatione.
Bretenses vocati vel vocatione consummati.
Besar possidens principes vel posso principum
Besaria posso principis vel posso principis
Beseletmor possessa principis lucis vel pos- so luminis advenientis. Catoris
Beseon durus fortitudine vel durata forti
Betheus firus vel abscissus sive fractus au- mentis excessio.
Bethun firi vel abscissi sive confracti aut mentem excedentes.
Bethimoth figens tempus vel abscidens tensionem seu confracta aut insania ten
Beton tenebre vel timiama. Csionis
Betoni tenebrans eos vel timiama eorum.
Betura iuncta vel copulata sive timiama offerens aut mente excedens lumini.
Bilaa ceciis vel luctus sive assumptio aut vomitus eius. Cessio
Bina lugens vel luctus seu possitens aut pos
Binam lugens eos vel possitens eos sive luctus eorum aut posso eorum.
Bineus luctus vel posso
Binei lugentes vel possitentes
Binoth lamentatio vel lamentationes seu lugens tempore aut possitens tensionem
Binius luctus vel posso quod apud nos me- lius efficitur per q litteram ut dicatur quint
Biprus meror vel tristicia.
Biprus merens vel tristis
Bipuites merens principes vel tristicia principum

capis inter hebreum et grecum mixtum est.
Betbus hereditans vel hereditator.
Binnus heres vel hereditas quod apud nos melius
effertur per q litteram ut dicatur quinnus.
Bivene hereditas vel hereditatio.
Bivenei heredes vel hereditationes.
Bivenenses hereditas vel hereditates.
Bispus sciens vel cognitio.
Bis vir nomens vel durus. (dolorem
Bison durus iniquus vel viris meo nomens
Bison letificans eos vel divitia eorum sive im
pergunt eos aut nomen murmurationis.
Bitjamentes vel stupentes sive mirantes
aut admiratio. (exaltatio
Bithini confracti vel plage consummationis.
Boph vocatio vel conclusio sive avis aut
Boath morientes vel congregati sive mors aut
congregatio.
Bobila invectans vel invectatio
Boilam invectans populum vel invectatio populi.
Bolo exaltatio vel postulatio sive postulans
aut exaltens. (aut vox divina.
Bolaia vox domini vel vocis factio seu vox divi
Bolaza vox videns vel vox fortitudinis
Bolonia vox eorum vel revelatio eorum.
Bolonenses voces eorum vel revelationes eorum
Bolosis voci fratres obediens vel vocis fratres obe
Bolosenses voci fratres obedientes (dientia.
vel vocis fratres obedie.
Bolozai vox fornicaria vel factio ductionis.
Boloes omnes vel conclusio sive investiga
tes aut consummatio.
Bondimens cyphus vel fiala.
Borlan donum vel oblatio.
Borlana donum eius vel oblatio eius.
Borlanan donum gratie vel oblatio gratificationis
Bornelius intelligens circumcisionem vel intel
lectus circumcisionis.
Bosam divinans vel divinatio seu divinan
tis aut divinatio eorum.
Bvr gelu et frigus
Bus durus vel nomens vir.
Bvitha binum vel duplicatis.
Bvitei duplices vel in bivio.

Caulia canis vel latrator.
Calubai canis vel latrans meus. Huc
usque per simplicem litteram .c. sine aspiratione
lecta sunt principia nominum que autem sequi
tur aspiratione addita .i. per chi grecum legen
da sunt. Sciendum tamen est quod hebreus sermo non
habet chi litteram sed nomina que apud nos per hanc

leguntur apud eos scribuntur per heth que
duplici aspiratione profertur.
Chaboi quasi gemen vel quasi geminans.
Chabon quasi intelligens aut qui aut intel
ligentia.
Chaboni vila vel custula seu quasi intel
ligens aut qui intelligentia eorum. (Chara
Chaboni manus spinarum vel acutus spi
sive spirantes aut spiratores.
Chabor coniungens vel incantator sive
coniunctio aut incantatio.
Chabul displicatum vel indignatio.
Chab qui gravitas vel qui electio.
Chachon sculptor vel sculptura.
Chaysaar fortis vir vigilans vel robusta
viri suscitatio.
Chalal contecta regio coniunctionis vel
contentio regionis fruitate.
Chalachath pascens vel nutriens sive pa
bulum aut nutrimentum. (Testimonii
Chalad pascens martyrem aut consummatio
Chalamach omnem fortitudinem habens vel
omnis fortitudinis habitudo. (Cruciatio
Chalamar omne amarum vel omnis ama
Chalamath missus est vel consumavit sive
consummatus. (aut consummatio futura
Chalmie omnis vel omnis sive omnis nos
Chaldal pascens vel nutriens sive pabu
lum aut nutrimentum.
Chaldea quasi fera vel quasi feritas sive
quasi demonum aut quasi mamilla.
Chaldei qui fere vel quasi feroces seu qui de
mones aut quasi mamille.
Chale contecta regio vel contectio regionis.
Chaleb canis vel quasi vir de seu quasi
cor aut quasi omne cor.
Chalech idem. Contectio regionis illa que ante
Chalphi contegens regionem erroris vel
Chaleselum contegens regio eos vel con
tecta regio eorum. (Calliditas
Cham callidus vel callidus sive calor aut
Cham surgens vel resurrectio sive necessitas aut
necessarius. (Operationis
Chamal fidelis commixtio vel similitudo dei
Chamain fidelis vel fidelitas seu fidelis populo
aut fidelitas populi. (Cruciatio gratificationis
Channam similis vel fidelis dono aut simi
Chamaim fidelis populus vel similitudo eorum.
Chamon surgens dolor vel callidus me
ror seu calliditas iniquitas aut necessitas
murmurationis. Calliditas aut qui attractio:
Chamos congregans vel congregatus sive qui

Chamuel calens deo ul' calidus dei necitas
aut dei resurrectio.
Chamuelite calentes do. ul' callidi di siue
deo necu aut deo resurgentes.
Chamul calefactus nos ul' calefactio noris.
Chamus surgens dolor ul' necue parturientis
seu calens dolor aut caliditas parturientis
Chana zelus ul' emulatio seu possedit eos
aut posso eorum..
Chanaan suspirans ul' motus eorum siu
humilis aut negociator.
Chanaan zelus ppi ul' emulans ppl'm siue
possidens pplos aut posso pplorum. Sacz
Chanaan possidens donum ul' emulator g'
Chanaan erubescens ul' retrusus e seu qui mo
uentes aut quasi respondentes.
Chanaan paruulus ul' negociator seu pos
sidens donum aut emulator gr'e eius.
Chanaan erubescens. Gratie eius.
Chanana humilians eum ul' negocians ei
seu possidens donum eius aut emulator
Chananeus possidens ul' posso
Chananeus emulator ul' zelotes siue spatiu
aut negociator. aut negociatores.
Chananei possidentes ul' possiones.
Chananei zelote ul' emulatores seu spati
Chanam humilitas ul' ipse paruulus siue
mutabilis.
Chana paruulus meus ul' negocians m' siu
possidens donum meum aut emulator g'e
Chananei humiles ul' possidentes. siue
zelotipi aut emulatores
Chasael congregans do ul' eccia dei.
Charachen ira furens ul' foramen irascibile
Charadai exitus ul' castra filiorum isr'l.
Charalla ciuitas laudis ul' oppidum laudatois
Charam lira ul' foramen seu furibundus aut
irascibilis.
Charam fodiens eos ul' effusio eorum.
Charam lyra ul' ira seu furor aut foramen
Charchath inuestigans ul' inuestigatio t'p'is
Charith diuisio ul' confusio siue agnitus
aut agnitio. qui armentum.
Charmames agnus congregatus ul' agnitio
Charmim uinea grata ul' cognitio aque.
Charsena furor habundans ul' occursus agnic
Charcha p'fecta uocatio ul' p'ficit uocationem.
Charchan p'fecta uocatio doni ul' p'ficit uo
cationem g'r'e. Cuneus aut imolatio mei.
Chasaloth spes eorum ul' qui pplantes.
Chasbi calix in me ul' imola m' siue calix
Chaslon calix moris ul' imolatio iniquitatis

siue calix murmurans aut imolatio iniul'
Chased quasi coplantes qui pplantes sunt
uero ipsi chaldei mutato nomine.
Cheselen spes eius ul' spans in eum.
Chaselon fortis diuicia ul' fortitudine
Chasech messor ul' messio seu diuitis
diuit fortis aut diuitis fortitudine.
Cheselen spes eius ul' spans in eum.
Chaselon fortis diuicia ul' fortitudine
diuitis. tis aut diuitis fortitudine.
Chasech messor ul' messio seu diuit for
Chapsin immolans ora ul' calici inuers
Chaslen spes eius ul' spans in eum.
Chasion consumatio ul' omnis do
lor siue incidens aut incendium.
Chasion scelus ul' tristicia siue p'tectus
aut p'tectio.
Chasbi mendatium ul' iniquitas.
Chazip fictio ul' mendatium
Chebron coniugium ul' incantatio seu
uidens sempiterne aut uisio sempiterna.
Chatel signum pauperis ul' sca tabula
Chellon lactei ul' allentes.
Chelia p's dni ul' parens dns.
Chelcian pars dni ul' parens dns est.
Chelian incendium dni est ul' consu
matio dni est.
Chelion incendium ul' consumatio.
Chelnach pars dni ul' donatio partita
Chelon abinitio ul' consumatio seu o'is
dolor aut reuelatio eorum.
Chelud signum declinans ul' sca ualis
Chenne quasi cytharizans qui lucerne.
Chereth signum cytharizans ul' qui lucerna.
Chenneraeth locum. Chitarum.
Chenneloth quasi lucerne ul' signa cy
Chennor canticum ul' cythara seu ag
nitum lumen aut agnitio luminis.
Chezeloth uisio signi ul' uidisti signum
Cherethim disponentes eos ul' disponens
Cherethozo cognitus aut sciens an eorum
cognita o'latio.
Cherinel molle ul' tenerum siue agnitus
tener aut cognitio circuitionis.
Cherds glacies ul' solitudo. Cauto.
Cherub sca multiplicata ul' scie plem
Cherubin immaculata pictura ul' scia
multiplicata siue scie plenitudo aut qui
plures scie et intellectus.
Cherubin ibi e. aut tristicia.
Chesion p'tegens ul' p'tectio siue scelus
Chesilum consumatio ul' omnis dolor

siue incendens eos aut incendium eorum
Cheth pauens ul' pausio. Ebo iniquitatis.
Cheth chermith signum insanie ul' fortitu
Chethlis pauisa generatio ul' pauens ge
Chethim signati ul' inec' seu formi Insaniem
cantes aut insanientes.
Chidon sertum ul' clipeus.
Chilion expians ul' expiatio siue catuluс
eius aut manus dissipata: q' aut' dixim'
catulu leonis significat qm̄ gr̄ dimenon
Chilab uindicans patrem ul' uin Uindic
dicatio patris.
Chisil robustus ul' fortitudo. Ebo
Chisloth stulti signum ul' stultitie designa
Chiuim uindicans eos ul' uindicatio eorum
Chol etcem ul' congregatio.
Cholcol maximum ul' principium.
Cholal contemplans ul' contemplatio.
Cholur grauitudo ul' iuxta electum.
Chodchod cartingo ul' cartiginensis.
Chodonazes capions plasma unum ul' cap
tum unum plasmatis.
Chodolagomer qui generatio manipuli uel
qui bis decorum manipulum.
Chodorlaomor idem est. Cune
Cheleth conusstes ul' gete condicionator la
tomanum editum ul' ianitores
Chomor lacessens ul' prouocans siue lacessio
nes aut prouocationes.
Chonenias paussus dn̄o ul' pausie dn̄i.
Cholur decaluans patrem ul' caluicia patris.
Chore clamans ul' clauus siue glacies aut
caluicium. Soluitio
Choreb ardor siue siccitas siue coruus aut
Choreb mensa ul' massa siue temptans aut
temptatio. aut de foramin
Chorens uracidous ul' lib siue farinatus
Chorei libi ul' uracinidi siue farinati aut
de foraminib3. aut dissipatio
Chorethi dispiens ul' dispsio seu dissipans
Chori clauus ul' clamans seu caluitium me
um aut glacies mea.
Chorithe glaciosi mei aut clamantes in su
caluu mei aut caluicia mea.
Chorei farina ul' farinatus seu post me aut
foramina mea.
Chorinus urbanus ul' oritur idem ips̄e seu
dissatio eorum aut administratio ea pu
Chorinthy aues ul' administrantes Oblac
s' seu tractiones eorum aut publica admi
nistratrices. Chum descriptio
Chorographia regiones descripte ul' regio

Chorozaim secretum meum ul' hec misterium mei.
Chorozaim idem.
Chos calix ul' potatio. Sciationis
Chosi calix meus ul' potatio mea.
Chosan calix donatus ul' potus gratifi
Choun congregans eos ul' congregatio eorum
Chozbi iniquitas ul' mendacium.
Chozabeth iniqua domus ul' mendacium
habitaculum.
Chub grauitas ul' dampnatio.
Chun pauens ul' pausio.
Chus ethiops ul' tenebrosus. Cuocans
Chusai niger ul' tenebrosus uultu ul' te
Chusaim tenebrans eos ul' nigredo. Sciatio
Chusan tenebrans donum ul' nigredo gr̄
Chusamasathan tenebrosa iniquitas ul'
nigredo. Cum aut p̄ fuerit
Chusi niger meus ul' tenebrans me.
Chusi secretum ul' silentium siue cantu
Chuza dominica ista ul' tenebrosus iste.

Daba cliuus ul' peliuium. Meum
Dabasi cliuus meus ul' peliuium
Dabith cliuus ul' peliuium meum.
Dabith oraculum ul' loquela. Loquitor
Dabereth oraculum fontium ul' loquitio
Dabreiamim paralipomenon gr̄e uba diez
Dabir loquens ul' loquela siue lo Ratiune
quens deo aut oraculum dei. Loquitur eis
Dabira loquens ei ul' loquentia eius siue
loquitur ei deus aut auctas litterarum
Dabri loquens ul' loquitio siue oraculum
aut eloquentia.
Dachar compungens ul' compunctio seu com
pungentes aut compunctiones.
Dadan iudicans ul' iudicium siue soli
tarius aut fidel' eorum. Com
Daca fortis malicia ul' iudicium maledicti
Dacer fortes maligne ul' iudices maledicti
Dapleca adlesio ul' remissio siue adherem'
aut repulsatio.
Daphenen pulsans ul' adlesio fortis.
Daphiun signum optimum ul' signum optimo
Dagam triticum ul' frumenti siue piscatio
natus aut piscas gratificatus.
Dagon piscis meroris ul' piscis tristicie seu
piscis iniquus aut piscis inutilis.
Dalas fortis dn̄o ul' pauperculus dn̄i.
Dalaias hauriens dn̄o aut paupercul' dn̄i.
Dalaiath hauri dn̄o est ul' pauperculus dn̄i e.
Dalam egens paup ul' egena paup.
Dalida situla ul' paupercula.

Dalmatia grandis egestas vel magnitudo ege-
Dalmatica grandis egestas vel magni Statis
tudo paupertatis. Requiescens supius
Dalmanutha situla quod paup vel paupertas
Dalmaun sanguis vel sanguies seu sangui
num aut sanguineus.
Dangus silens caput vel silentium capitis.
Damascus sanguis sacci vel sanguineus sac
Damascus sanguinem bibens vel sanguine
propinans sive sanguinis potus aut sangui
nis osculum. Osculi.
Damasceni sanguinum sacci vel sanguinum
Damasceni sanguinem bibentes vel sanguine
propinantes seu sanguinum potatores aut
sanguineae potationes.
Damna cum ut iudicium seu silens silentium
Dan cum vel iudicium.
Dane cum eius vel iudicium eius.
Danite iudices vel causatores.
Daniel cum dei vel iudicium dei seu iudicans
deus aut iudicavit me deus.
Darum australis vel affricanus.
Darde generatio cognita vel generatio cognitionis
Darius fertilis vel augmentatus.
Darona affrica vel plaga australis.
Daroma idem est.
Dasem situm vel retinaculum.
Dathan donum eorum vel donum sufficiens
Dathenan donum formidolosum vel doni
sufficientiam accipies.
David manu fortis vel vultu desiderabilis
Dedalon delectans seculo vel delectatio secularis
Delbuseth apes desecans vel eloquentia de-
Deblatha palata et opprobrium grece Secata
sermone.
Deblatha iovis civitas interpretatur.
Deblathaim palatae vel opprobria seu palatae eorum
aut opprobria eorum. Calcans
Debelaym delectans seculo vel delectatio se-
Debelathaym lates vel masse quas solent con
pingere de recentibus ficubus hebrea debelath nun
Debera loquutio vel ursum timens. Sapient
Deberath idem est. Cavit ursi timor
Debir loquens vel loquela sive ursum timens
Debon sufficiens ad intellectum vel habun
danter intelligens. Criticalium
Debongad sufficiens ad intellectum temptationis
vel habundanter intellegens aculeum la
Delbora apes vel loquax seu eloquens aut elo
Decla adherens vel pulsans seu remissio Quieta
tens aut remissio. Plantatio
Decla plantata vel palmata seu subtilitas vel

Dedan iudicium hic vel tale iudicium.
Dedan generatio eius vel generatio eorum.
Depheca pulsans vel adherens sive pulsatio
aut remissio Sanguineus domini
clara humiliens dominum vel paupertas aut
Delean egens vel egestas.
Deleian egens vel egestas eorum.
Deleth tabule vel tabularium seu pauper
aut ianua.
Delphon paup faciens vel egenus contemplator
Delo ianua vel paupertas.
Delthi paup egenus vel paupertatis egestas
Demas silens vel tenuis vel silentium.
Demetrius nimium persequens vel vehe
menter invicitans seu fortis ad persequendum
aut robustus iniuga deicere. Silentium
Demna cum vel iudicium seu silens aut si-
Demophon silentium subita meroris
Demon sanguineus meror vel sufficiens
iniquitas eorum. Sufficiens iniquitas eo-
Demonium sanguineus meroris vel suf
Denaba iudicium ferens vel iudicium as-
Denaba idem est. Ferens
Dennaham cum pris vel silentium fenitatis
Derben loquens vel filius generationis.
Dercus loquax vel generatus. Cionis
Derthon loquela paucens vel generatio pau
Desan fortis elefantus vel fortitudo ele-
Dessan fortis dignitas vel pi Splantas
genitorum elevationis. Teatio
Deseth murus vel unio seu piens aut cal
Deson fortis papilla vel calcavit eos syro
sermone hebrayce aut pinguedo interpretatur aut
quis id est favilla holocaustorum.
Deniel agnoscant deum vel agnoscat deus
Diabolus defluens vel deorsum grece aut
dicitur murmurator vel clausus incarce-
Diaphanes illuminans per ilicavi Stulo
Diana cogitationes suscitans vel cogita
tionum suscitatio.
Diapsalma pausatio vel spiritus sancti cessa
tio seu amen aut fiat grece aut sermone in
terpretatur vocum disiunctio. Intelligens
Dibon sufficiens ad intellectum vel habundanter
Dibongad sufficiens ad intellectum temp
tationis vel habundanter intelligens acume
tum latrunculum.
Dumaon sufficiens dolor vel sufficiens
meror sufficientia murmurationis eorum
aut sufficientia iniquitatis eorum.
Dimona sublimitas vel satis mutans.
Dina cum hic vel iudicium istud.

Dumei iudicans hii ul' custodia isti.
Dionisius diiudicans ul' uehemt̄ fugiens.
Dioscori pulcri ad tegendū ul' pulcre cōte
gentes sunt aut gemini castores ⸿tegētō
Dischorus pulcre contegens ul' pulcre ad
Diospol' abnuens ul' abrenūtio.
Diotrepes speciosus insulsus ul' decor isaniēs
Disan fortis elefantis ul' fortitudo elefātis
Dison cinis ul' pinguedo siue fortis papu
la ul' caluatio eius.
Dusine ad occidentem ul' occidental'.
Duis quercus ul' ylex. ⸿de
Doph cōmotus siue sollicitus aut sollicitu
Dotamim patruus ul' patruel'.
Dodam patruus dn̄o ē ul' patruel' dn̄i ē.
Dobec motus ul' mortuus siue sollicitus
aut sollicitudo.
Dorim rub' ul' ascensus rubrorum.
Domma silens ul' silentiū.
Don iudicium ul' iudicator.
Dor natiuitas ul' generatio.
Doram generans pp̄los ul' gn̄atio pp̄lor.
Dorchas caprea ul' dāmula.
Dorti natiuitas ul' gen̄atio desiderabil'
Dorumim gn̄atus excē ul' gen̄atio exaltata
Dorix genitus furor ul' medicamītū gen̄a
Dormin gen̄ationes excē ul' gen̄atōnū ⸿tōis
exaltatio. ⸿generatō pulli uenientis
Dotapher natiuitas aduentus humil' aut
Dosetiens calcatio stipula ul' uncter formi
Dothaim pabulum ul' uirtute eorum ⸿tans
siue sufficiens defectio aut sufficientia de
Doui solitarius ul' patruel'. ⸿fectōis
Doui decus ul' pulcritudo. ⸿leticia.
Douel decorans dn̄m ul' pulcritudo dei.
Duma tacens tacentium siue gaudiū uel
Durach loquax ul' loquutio siue loquens fr̄
aut loquutio fr̄is.
Duram pulcritudo ul' loquela siue loquēs
pp̄lo aut pulcritudo eorum.
Dusilla generis pusilli.

Ebal uallis uetus ul' uetustas uo
rago seu uallis deficiens aut
aceruus lapidum
Ebrona transiens ul' trāsitō
seu transcendens aut transgressio.
Ebrona incantator ul' incantatio siue con
iugiū aut uisio sempitēna.
Ebrom transiens m̄ ul' transio mea siū trās
cendens me aut trāsgssio mea.
Ebrom incantator meus ul' incantatō mā
siue coniugiū meū aut uisio sēpitena.
Ebronite transeuntes me siue transitus
mei aut transgressiones mee. ⸿temp. me.
Ebronite incantatores mei ul' incanta
tōnes mee seu coniugati m̄ aut uidētes
Edada ornata ul' uoluptuosa.
Edema uoluntas eius ul' deliciose ornat
Edenium uoluptates deliciose ul' orna
ta diuitiose. ⸿aut delicie.
Eden uoluptas ul' ornatus siue diuicie
Edenna uoluptas plena ul' delicie pul
cre seu ornatus pulch̄ aut diuicie pulcr
Eder uoluptas uigilie ul' or ⸿diuitis
natus pulch̄ ul' diuitie effuse aut deli
ciose resurgens. ⸿ornatio
Edes delicias tollens ul' uoluptuosa pla
Edissa delicata mulier ul' uoluptuosa
assumptio.
Edna uoluptuosa pulcra ul' ornamītū
tollens ul' diuitiosa plasmatio siue deli
catus serpens aut uoluptuosus coluber.
Edom ruffus ul' fuluus siue terrenus aut
sanguineus. ⸿sanguinea
Edoma ruffa ul' terrena siue rubēs aut san
Edrai inundatio pascua me ul' inūdatio
pastus mei.
Edraim inundatō malor ul' natiuitas
pessimor siue pastor defensio aut inūda
tio pabulorum eorum. ⸿tium aut fulitas
Effraym crescens ul' auctus siue augmē
Effraite augentes ul' aucti seu fr̄tiles aū
Effrata uidens ul' frugifera seu ⸿crescentes
fertilis aut pululenta. ⸿fecunda
Effrem auctus ul' crescens siue fr̄ilis aut
Effeta adaperire ul' adaptus sū.
Effron pulius meroris ul' puluus inu
tilis seu puluus eorum aut uisio liquitatē.
Effa mensura mea ul' defectio mea siue
effundens me aut dissolutus m̄.
Effa mensura ul' effundens aut resolutō
Effarath dissolutio umbraculi ul' effu
sio uisionis. ⸿pululenta
Effra uidens ul' frugifera seu fertil' aut
Effratei fr̄tiles ul' frugiferi siue uidentes
aut pululenti ⸿ymagines
Effrenis effundens decorem ul' dissoluēs
Epher mensura ɔsurgens ul' effusus ui
gilus seu solutus pollicens aut resoluēs
Ephereite effusi uigilus ul' mensure con
surgentes siue dissoluti pellicei aut resol
uentes conresurrectōem.
Epher mesta mensura effundens uanū

vel consumens dissolvens vanitatem.
Ephesum consilium meum vel anima mea seu finis eorum aut voluntas mea in ea.
Ephesei voluntas mea in ea vel voluntas mea in eis seu fines eorum aut consiliatores eorum mei.
Ephrata fecunditas vel augmentatio. Cinsurum
Ephi mensura trium modiorum vel tres modii
Ephod superindumentum vel superhumerale.
Ephsi mensura rectitudinis vel voluntas in mea mea.
Egabathan sollempne maturum humile vel leta domus transitionis.
Egluthinis sollempne maturum humilis vel leta domus transitionis assumpte.
Egeus letus vel sollempnis.
Egyptus tenebre vel angustia sive tribulatio coangustans vel tribulationis coangustatio.
Egyptiacus tenebrosus sive angustiatus sive tribulatione coangustatus aut coangustatione tribulatus.
Egla vitula vel iuvenca sive sollempnis vel sollempnitas ipsa est uxor David que genuit ei Gethram cuius partu occubuit.
Eglaim vitule vel iuvence sive sollempnes eas aut festivitas eorum.
Eglon vitulus meroris vel iuvencula iniquitas sive murmur sollempne aut festivitas inutilis. Caula
Ela maledicta vel ipsi seu terebintus aut arbus
Elath ad solium vel ad solitarium sive ad unum aut maledictio peccati.
Elada dei filius vel dei testimonium sive maledictio fortis aut terebintus desiderabilis.
Eladi ad scalam vel ad ascensum sive laus fructus aut dei scala sermo aut sermone interpretatur super hunc. Aut maledictio testimonii
Elale ascensio vel ad ascensum seu dei fructus
Elam orbis vel seculi sive postis aut superlimi-
Elabi vestibulum aut computatio Cmare
sive despiciens aut oppositi.
Elas maledictus ipse vel faciens operationem
Elasa operatio vel ad faciendum seu laudem faciens aut laudabilis plasmatio.
Elasa operatio vel ad faciendum sive domini tollens aut dei plasmatio.
Elasar hunc separans vel hic separatio sive domini declinans aut dei declinatio.
Elasar laudans cantorem vel laudans cantatum sive laus excellentium aut laudis plasmationem suscitantes. Clitudo
Elath unum vel unitas sive solitarius aut so

Elath aulones vel terebintus sive deo peccatis aut maledictus ipse peccator.
Ellane applicans vel persecutio sive applicabitur aut persequetur.
Ellon deo fortis vel robustus fortitudine
Eleham pars eorum vel testimonium eorum sive surgens aut dei natus.
Eleham pars eorum vel testimonium eorum sive dei portio aut dei possessio.
Elchath portio vel porciuncula sive portio temporis aut porciuncula peccatoris.
Elchesens advocans vel advocatus. Cmea
Elchesei advocatus meus vel advocatio
Eldea ad scalam vel de scala.
Eleale conscensio vel conscensionem. Cdo
Eleman dei mei decus vel dei mei pulchri
Eleazar deus meus adiutor vel dei mei adiutorium. Deus meus adiuvans festinavit
Eleazarus deus meus adiutor consilii vel
Eleth pater deus vel dei paternitas.
Eleth portio vel porciuncula.
Elechite porciuncule vel portiones.
Eleth ascendentis vel ascensionis sive ascendens vel ascensio.
Ellea laudans vel laudatio.
Elem postes vel scala seu vestibulum aut superliminare eorum. Scalas aut domini accipio
Elama postis eius vel scalam eius seu deo
Ellemon scala dei vel ad ascensionem paternitatis ei. Ceons oliveti de quo dominus coram discipulis
Ellemon gratia vel gratiarum. Cipulis ascendit in celum
Eleon divinitatis vel ad laudantes ipse est
Elesa ad insulam vel ad faciendum sive tollens domini adiutorio dei plasmatio. Cirato
Eleutherus fornans vel cenaculum domini
Eliab deus meus pater vel dei mei paternitas
Eliala vana absconsio vel nequaquam absconditus sive deus meus pater eius aut dei mei paternitas ei. Christi eorum
Eliachim deus resuscitabit vel deus meus
Eliada deus meus cognovit vel deus meus audiet vel dei mei filius aut dei mei testimonium.
Eliade deus meus cognovit vel deus meus audiet eos sive deus meus filiens aut deus meus testificator eorum.
Eliade deus meus cognovit vel deus meus audiet sive dei mei testimonium
Elia deus meus populus vel dei mei populo sive deus meus iurabilis eis aut deus meus miraculum eorum.
Eliasub deus meus secundum intendens

ul' deus meus plasmatōnem conuertens.
Eliatha deus meus tu ul' deus meus ueniſ siue deo meo peccans aut dei mei tempus.
Eliacim deo meo calens ul' dei mei natus
Elial ueſtibula ul' maledicti ſeu potus aut ſup luminaria
Eliada deus meus nouit aut ſcīa dei mei.
Elidad dei mei patruus ul' deus mꝰ patruel'
Elidaie deus meus ſcit ipm ēē ul' deus mꝰ ſcit ipm uiuē ſiue deus meus nouit ſuſceptos aut deus meus nouit ſuſcipiētes
Eliezſach actiuus emiſſus gemitus et emiſſio gemitus actiuati ſeu deus meus ſcit poꝛtionem aut deus meus nouit periculum.
Eliezer deus meus fortis ul' deus meus adiutoꝛ ſiue dō meo ſepultus aut di me ſacrifici. Credo
Eliphal deus meus mirabilis ul' dei mei miraculum.
Eliphaleth deus meus diuidens aut dei mei diuiſio ſiue deus meus mirabilit' ſanans iuuentus aut deus meus mirabilit' ſaluans paruos.
Eliam dei mei pplš ul' dei mei congregatio.
Eliamā deus meus tonans ſiue dō meo donante aut deo meo orante. Congrediens
Elimas tranſgredi faciens ul' ad tranſgreſſionē.
Elimeleth ad regem ul' ad principem ſiue dei regnum aut deus meus regnatoꝛ.
Elion excelſus ul' ſublimitas ſiue di doloꝛ aut dō mutus. Viatoꝛ
Elionai ſublimis uiatoꝛ aut excelſus deꝰ
Eliozeb dei mei hyemps aut dei mei tēpeſtas
Eliſa ad inſulam ul' dei mei ſaluatio.
Eliſabeth dei mei ſeptima ul' deus meus cognouit ſiue dei mei iuramtū aut dei mei ſatu
Eliſaph dei mei ſpecula ul' deus meus Ciuitas ſpeculatoꝛ ſiue deus meus abſcondens aū dei mei abſconſio.
Eliſaph dei mei labium ul' dei mei uinculū ſeu dei mei ſpeculum aut dei mei anguſtia
Eliſaphan dei mei lepus ul' dei mei heriaus ſiue dei mei ſpeculatoꝛ aut dei mei uinculum ſupius. Dei me
Eliſale dei mei ſalus ul' deus meus deferē
Eliſama deus meus audiuit ul' di mei au
Eliſame deus meus audiuit uel dš auditio meus exaudiuit.
Eliſar dei mei princeps ul' dei mei uelamē ſiue patꝰ meus fortis aut pꝛ meus coagētis
Eliſe dei mei ſalus ul' dei mei ꝓtectio.
Eliſeth deus meus ſalus ul' deus meus hoc eſt ſiue deus meus ſaluans uitam aut deus meus ſaluans paruos.
Eliſua dei mei ſalus ul' dei mei ꝓtectio.
Eliſue uirem eſt. Exiſtans me
Eliſuer deo meo murus ul' deo meo cōtinens ſiue pꝛ meus fortis aut pꝛ meus cū
Eliud deus meus dn̄s ul' deus meus iſte
Elmadan dei mei menſura ul' dei mei em
Elimeleth regnū ul' deus Generatio regnatoꝛ.
Elmodab dei generatio ul' dei natiuitas.
Elmodab dei menſuram ul' ad matē ex
Elpinon contemptiens ul' cōtēptꝰ ēē ſcapula
Elnō dablathaim contempnens palatas ul' contemptus obpbꝛioꝛum. Siue
Elmon locus ul' ille ſiue hī aut cōtēptio
Eleathun addens ul' adiectio ſiue addētē aut dei donatio. Creatus
Elnathan dei donatio ul' dō datus.
Elo deus ul' deitas ſiue creatus eius aut
Elocapima turme militum ul' opus coꝛ.
Eloy deus meus ul' deitas mea.
Eloyin deus ei ul' deitas eoꝛum. Fortitudo
Elom exercitū foꝛtitudis ul' exercitus foꝛ
Elon quercus ul' roboreus ul' regio aut exercitus fortitudo. Deus aut dei ſpūalis
Eloth ancetatio ul' ancetas ſignū ſū dꝫ
Elthabia uana abſconſio ul' nequaquā abſconditus. Meus
Elthan uanus uomitus aut neq̄mi uo
Eltheœ ꝓferens ul' ꝓlatio.
Eltheco ꝓtulit eis ul' ꝓlatio eoꝛum.
Elthechem ꝓfēns fontem ul' ꝓlatō calli
Eltholeth natiuitas ul' ad natiuitatem
Elnan exaltatus ul' exaltatio.
Eliud glīa brundus ul' accipiēs glām.
Elul dei dolens ul' diū parturiens.
Emech uallis ul' ꝓfunditas.
Emachim ualles ul' ꝓfunditates. Dei
Emachiel uallis diuina ul' ꝓfunditas
Eman callidus ul' accipiens ſiue caloꝛ eoꝛum aut fortitudo eoꝛum.
Emath fornicans eos ul' acceptō eoꝛum ſiue indignans rigite aut indignatoꝛ rigo
Emaths fortitudo eoꝝ ul' accipiens eos ſeu indignans rigite aut indignatō rigan
Emans mat̄ feſtinans ul' deſidiū ꝯſiu
Emma mī ul' deſidium.
Emman mī eoꝛum ul' deſiderans eoꝛum
Emanuel nobiscum deus ul' nobīcū diuinitas
Emmaus feſtinans mī ul' deſiderū ꝯſiu
Emecaſis uallis concitans ul' uall' ꝯc
Emmer uerbum ul' ſmo ſiue ſmo Dicens

canatis aut fornicatio.
Eminim idem est. Emanantes
Emem aliter eius uel accipiens eum.
Emor asinus siue loquax aut asineus aut
Emorrei asini uel asinei siue loquentes aut amarantes.
Emozeth mi lux mea uel desiderans desiderium.
En fons uel oculus. Et aut oculus eius
Ena ecce hi sunt uel ecce oculos seu fons ei
Enach fortis uel potens uel gigas aut tri
Enachim fortes uel potentes siue gi(gantes). Filius gantis aut tribules.
Enadda fons acutus uel oculi exacuatio.
seu fons sufficiens aut oculus testimonii
Enadda idem est. Fuit tamen
Enadab fons spontaneus uel oculus uo
Enadam oculus iudicans uel fons iudicii
Enagalim fons tristicie uel oculus uitulorum
Enai fons meus uel oculus meus.
Enaim ecce hi sunt uel ecce sunt oculi siue fons eorum aut oculi eorum.
Enam nubes uel ecce hi sunt siue fontes eorum aut oculi eorum. Datus ei aut oculis dationis
Emmanath ecce concepit et ecce receptio. Cor
Enathia addantem uel deo dante seu fons
Enathim dans gratiam uel fortis gratia seu fons datis iniquus aut oculus datus responsionum
Encenia renouata dedicatio uel renouatio dedicationis.
Ennath fons solitarius uel oculus subtilis.
Enon fons gradationis uel oculus natiuitatis.
Eneas pauper uel miser seu pendens aut pensio
Eneam hi ista uel ecce hi sunt.
Engaddi fons hedi uel oculus temptationis.
Engallim fons uituitantis uel oculus tristis
Emigrationis seu fons reuelationis aut oculus transmigrationis.
Enganim fons orti uel oculus electionis.
Enganniu fons ortorum uel oculus electionis eorum
Enixei gratia mea deo uel gratia mea dei.
Enoch dedicauit uel dedicatio seu edificans aut cum deo ambulans.
Enochite dedicantes uel dedicauerunt seu edificantes aut cum deo ambulantes.
Enoni ecce sunt uel ecce hi sunt seu fons robustus aut oculus fortitudinis.
Enon cursus meroris uel oculus meroris seu fons tristicie aut fons murmurationis.
Enos homo uel desperatus seu inuocans aut uiolentus.
Enremmon fons congregans uel oculus sublimis
Ensames fons solis uel oculus ministrans uel iusta

Epaphras crescens uel augens seu frugifer aut equidem uidens.
Epaphroditon fertile uel frugiferum seu fecunditatis aut fertilitas. Aut fecunditas
Epaphroditus frugifer uel fecundus seu fu
Epicuria super lucrum uel super lugentia.
Epicurei super autem uel super aurantes.
Epenecon super induens uel super iudicium
Eram uacue fecit uel uacue factio.
Erastus filius meus uidens uel filius mei uisio satis absurde uocabulum figuratum.
Ereth inglutia uel effusus pauore.
Ergab lapis uel lapideus.
Erioch ebrietas uel in solitudine.
Eruth anathema meroris uel anathema tristicie aut in facie doloris.
Esmaan auferens uel ablatio siue anathema
meum aut anathematis gratia. Similiter eorum.
Esman anathema tristicie uel anathema natans
Eslon dolor siue in facie eorum aut in facie dolorum.
Esaan confirmans aut inuitens siue sustollens gratiam aut plasmatio dationis.
Esalon ignis in eo uel ignis in eis.
Esabim confirmo seu inuitor uel inuitans aut confirmatus.
Esbam idem. Omnis uoluntas
Esabim uoluntas meroris uel fortitu
Esai incensum uel insule libatio. Tristicie
Esaon uoluntas meroris uel consilium
Esamuai uitens in uel confirmatio
Esbogab uoluntas uel uincens. Timea
uel fortis opatio aut consilium fortitudine
Esai faciens uel factum. Tristicie
Esai uanus uel frustra siue iuuenis aut aceruus lapidum.
Esbaal ignis mansitus uel ignea mansio
Esban ignis in eo uel ignis in eis.
Esten uentus uel flatus siue ignis uani
aut ignis uetus. Figulum tristicie
Eston flatus meroris tristicia aut an
Esca contemptuens uel irridentis despectus
Escaloth uegile uel cecidit gloria siue
uel gloriosa aut glatio hi cecidit furore spiritus
Esciam contemptuentes uel irridentes de
Escol lotus uel ignis omnis siue totus
ignis aut totus igneus.
Esda misericors uel misericordia.
Esdo effusio uel incendium.
Esdod incendia uel incendentes siue ignis
patruel aut ignis patrui mei.
Esdras adiutor uel auxilium siue mia de

aut mia matutina. Ciuitatibus
Esrelon mia dei ul' mia mea deus meus.
Esdrin adiuuans mentes ul' misericors in
Esron angulum tristicie ul' cogitato meroris.
Esei iacintus ul' iacintus.
Esili iacintus meus ul' iacintus mea.
Esiam, prope dns e ul' dno appinquans est.
Esemel gemma ul' electrum.
Eser plasma ul' electio.
Esfata facturam apiens ul' plasmato regionis
Esli iacintus meus ul' iacintus mea seu facti
-ra laborans aut plasmatio laboriosa.
Esmona festinans ul' festinatio. Ecclesie
Esna ignis ul' seruitans ul' edissetens au
Esrai indigena ul' oriental.
Esriel auxilium dei ul' auxiliatus a deo.
Esram sagittam uidens ul' sagittam uisi
-onis siue fortis ul' urascens egiu iaculo.
Esron atrium eius ul' atrium eorum siue
atrium tristicie aut atrium iudicatis ui.
Esromite atria eius ul' atria eorum. Edicta
siue atria tristicie aut atri iudicantis iudiz
Eschu ignis ul' cogitatio. Sca
Eschuma ignis manens ul' cogitato doloris
Eschumo idem est. Flor eius
Eschumoa ignis manens ei ul' cogitato do
Eschuol ignis gementium ul' ignis pturiz
Esribelite ignee gementes ul' ignee Centu
parturientes. Floris
Eschuome cogitans dolorem ul' cogitato do
Eschaul ignis dolentium ul' ignis pturieau
Eschuncia cogitans ul' cogitatio siue con
-atans ul' conatatio.
Eschemo ignis manens ul' cogitato doloris.
Escheme femina ul' uenter muliebris.
Eschon ignis meroris ul' cogitato iniquitatis
Ethai robustus meus ul' pfectio mea.
Ethia fortis dns ul' pfectio dni.
Ethalon iacinabula meroris ul' tensio esti
Etham fortis ul' robustus seu fortis Scie
eorum aut pfco eorum.
Ethan ascendens ul' ascensio seu fortis dono
aut robustus gnesse dono au fortes gie
Ethanim robusti ul' robustorum seu for
Ethelel robustus deo ul' pfectio dei.
Ethema merens ul' lugens siue meror aut
luctus.
Ether formido ul' amabilin Cau formido
Ethers stupens ul' formitans siue stupido
Ethimeci siue stupor aut obstupuerunt
Ethum pfectio aut fortitudo seu fortis eis
aut pfectio eorum.

Ethiopia caligo ul' tenebre
Ethiopes tenebro ul' caliginosi.
Ethnici pagani ul' gentiles.
Ethiel robustus deo ul' formido dei.
Eua ue ul' uita seu calamitas aut mat
iuuentium.
Eubolus cohitator ul' cohitatio. Esio dni
Eubodia appehendens dnm ul' appen
Eueth est ul' desidat seu desidans aut de
sidium. Cappsio
Euergetes torcular pessimum ul' fera
Euens ferus ul' pessimus seu ferox aut la
pides colligentes
Eustra frugifera ul' pululenta seu te
quite uidens aut dentis uenens.
Eufrates crescens ul' frugifer siue humo
aut pulululentus
Eufratees idem. Caut desiduu meum
Eui ue m ul' calamitas mea.
Euith ferules ul' ferdes siue desitam
Euil stultus ul' insipiens. Cap principio
Euila dolens ul' pturiens seu stolidus au
Euilath idem est. Camanceus
Euil merodach stulte amatus ul' insipiet
Euim iniqui ul' iniquitatis seu ue eis au
calamitatis eorum. Ex ipis assumptum
Eunicus ornans uisita uni aut omiso
Eunice ornans ul' ornamentum.
Eupater ornatus separans ul' comisces separ
Eufrathites crescens ul' frugifer siue
humus aut pululentus.
Eupolemus ornans ore contusos uel
omissens ora malleatorum. Ecclesium
Euiclion ducens infuis ul' omiscens
Eutinces amens ul' infusus gsa aut c
fortunatus.
Eutinus idem est. Cul' leta dom pfsioi
Exlutharus sollempne mandatum huiue
Extasis mente excedens ul' metis excessio
Ezaba ysopus ul' humilitas.
Ezabu ysopus meus ul' humilitas mea
Ezabo uidens ul' uisio. Coiu
Ezazon uidens sursum ul' uidens sup
Ezead uidens fruitatem ul' testificatio
Ezechia auxilium ul' sfortatio. Fortis
Ezechias auxilium dni ul' confortauit
me dominus. Cunc deus
Ezechiel auxilium dei ul' confortauit
Ezele uidens deum ul' fortitudo dei.
Ezer auxilium ul' fortitudo siue sepi
tus aut scificatus.
Ezia uidens dnm aut fortitudo dni

Eziel videns dominum vel fortitudo dei.
Ezio videns dolorem vel videns iniquitatem
Ezer sanctificans vigilem vel fortitudo vigilie
Ezrahel semen domini vel atrium dei sive au-
xilium dei aut auxiliatus a deo.
Ezrai seminans me vel atrium meum.
Ezrages auxilium meum vel auxiliator meus
Ezras auxilium vel seminator.
Ezros semen dei vel auxiliator deus.
Ezri semen meum vel auxiliator meus.
Ezricham semen meum surgens vel auxili-
ator meus nectus. (deus.
Eziel semen meum deo vel auxiliator meus
Ezio semen vel atrium eius sive auxilia-
cium aut auxiliatus ab eo.

Facee aperiens vel oris assumptio
Facee idem est.
Faceia aperiens domino vel os as-
sumens domini.
Faceias idem est.
Face aperiente domino vel assumens ei.
Facud visitans vel visitatio.
Fadai redemptus vel redemptio.
Fadai redemptus meus vel redemptio mea
Fadaia redemptus domino vel redemptio domini
Fadassur vallatus vel redemptio fortis seu
redimens angustiatos aut redemptio a civi-
Fadassure vallati vel redemptio for- (tatis.
tute seu redimens angustias aut redemp-
tiones a civitatum. (catus
Fadath redimens tempus vel redemptio pre-
Fadias redemptus a domino vel redemptio domini
Fado redimens eum vel redemptio eius.
Fadon redimens iniquitates vel redemptio iniqui-
Fagiel occursio dei vel occurrit mihi deus. (tati
Fagu hyatus vel os pellicem sive occurrens
luminis aut occurrens incendio.
Falies cuidens testis vel opinius vite.
Falathi salvator meus vel salvatio mea.
Falaia cadens domino vel occasus domini.
Falasu cadens princeps vel occasus cartonis
Faldis cadens germen vel ruina paupertatis
Faleam cadens populus vel occasus eorum.
Falech dividens vel divisus sive divisit
me aut divisio mea.
Falel cadens deo vel occasus dei.
Falesar cadente principe vel occasus cartonis
Fallech salvans vel salvatio sive occasus
Fallechi salvans me vel salvatio (vite
mee seu occasus vite mee aut cadens pa-
vore mei.

Faltihisar cadens princeps vel occasus iuuit
Falon cadens merore vel casus iniquitatis
Fallonites cadens murmurans vel casus
inutilis. (Simeo aut salvatori mee
Falchi euadens vel liberatus sive salvatori
Falchias euadens a domino aut liberatus domini
seu salvat me deus aut salus mea deo.
Fallu mirabilis vel admiratio.
Fallute mirabiles vel admirationes.
Fanuel contemplans dominum vel facies dei.
Fara ferox vel ferus sive onager aut fero-
Farai gluto vel insaciabilis sive (citas.
onager meus aut ferocitas mea.
Faran ferus vel onager sive frugifer aut
ferocitas eorum.
Farelu nudavit me vel dissipavit eum
seu denegans vir aut discopiens eum.
Faraonechao denudans parvulos vel dis-
sipans paratos seu denegans parationem
aut discopiens parationem. (cau divisio
Faras auctus vel succrescens sive divisio
Farasim succrescens eis aut augmentum
sive dividens eos aut divisio eorum. (eorum.
Farathi hyatus vel hyavit seu hiante
me aut hyatio mea. (Cristiae
Farathon hyatus iniquus vel violatus
Farenath discessio mea vel vitulus sagi-
Fares dividens vel divisus sive (ttar
dissipans vel violentus (cau dissipantes
Farisei divisi vel dividentes seu violenti
Farphar talpa vel fodiens seu dissipans
aut dissipatio. (ttar
Farnath discedens me vel vitulus sagi-
Fares violentia vel dissipatio.
Farsandatha onager habitans domus
vel feritas egressa sufficiens (vanicationis
Farsath onager contrarius vel ferocitas per-
Farsathei onagri contrarii vel seu preva-
ricatores.
Farsim sermocinans vel sermocinatio.
Farura ferocitas iudicias vel scissio iudicum
Farue ferocitas vel conassio.
Faruim feroces vel conassi.
Fassace transcendens vel transcensio sive
transiens aut transgressio.
Fase transcensio vel transitus sive transgre-
diens. pro isto phase nunc pascha legunt.
Fasea transiens eum vel transcensio eius.
Fasee transgrediens eum vel transgressio eius.
Fasech transgressor vel transgressus sive trans-
grediens augures aut transgressio augurum.
Faseluia transgressio vallis vel transiens

hedificatus. ctio iracundie inique
Haseroth transiens montes meroris vel transg(ressio)
Hasphia apiens subito vel donato assumptio
Hassa dolatus vel excisus sive abscisio aut
Hos delicti. die
Hasor transiens montes vel transcensio inani
Hasta transitus veniens vel transcensio venie(n)
Hassur · pinior undique vel apiens aditu. ctus
Hathcliana vel plaga velud cum di- stem
amus septentrional' plaga vel meridiana;
Hatata curina dni vel plaga sive a stegio
piens dns aut aptio dni.
Hathiel exaltans adio vel latitudo dei sive ape
riens deus aut aptio dei. ex pre genitorum
Hathimoth apiens ex pre genitos vel aptio
Hathuel exaltans adio vel latitudo dei sive
Hapiens deo aut apto dei.
Hathures decepti calcatus vel calcati decep-
to sive buccellam confirmans aut bucel-
la confirmata.
Haiuni subito vel eructans vel eructatio.
He disciplina vel ab ore seu enter aut discipla
Heben ore hedificans vel discipline filia.
Hedulel redemptus deo vel redemptio dei.
Hegor biauit vel oris pell' sive os pellicum
aut oris biatus.
Heldais excludens frenu vel exclusio retinacli
Heleth ruina vel delectio.
Helcias salvatus dno vel munificato dei.
Helech excludens vel mirabil' seu munificas
aut salvatio.
Helethe excludens eum vel mirabil' eq.
Helethi salvans me vel mirabilis m.
Helethia salvatus dno vel munificato dni
seu munificatus.
Hex excludens dnm aut mirabilis. ciles
Helethite excludentes vel salvati seu mira
aut munificata seu excludentes aut munifi
Helix excludens vel salvatus seu cantes
mirabilis aut munificatus.
Helice ruina fatue vel timorem eius no est
latinum sz hebreum
Helmonalmoni ille vel iste locus su nescio
quis aut nescio qualis. civitatis
Hellon cadens merore vel casus iniquitatis
Hellonites cadens murmurans vel casus
Helonem faciem dei vel faciem meam.
Helchi exaltans vel ulciatus seu salutari
meo aut salvaconi mee
Helchias exaltans a dno vel ulciatus dni
seu salvator me dns aut salus mea dns
Heglon divinans vel divisio seu discedens
aut discedo
Henath mutus vel innuens.
Hemathor confusa generatio vel confusa ge
nerationis sive p erroris forum vel discipli
na mentium.
Hemeritia confusa vel confusio.
Hemeas mutus vel abnuentur.
Hemdium disciplina ascendentium vel dis
ciplina ascensionis eorum. stus
Hecor os iracundum vel disciplina iuni
Hereschi separantes vel disseminati seu sepa
tiones aut disseminationes.
Heros dissipans vel violentus seu dissi
patio aut violentia. Sabbatis
Hesur violentia anguste vel dissipatio
Hese transiens vel transcendens sive os au
oris doloris.
Hesse item est. oris multa
Hesga dolatio vel passio sive oris mutati
Hesor os nigrum vel error scitur sive la
queus fortis aut disciplina anguste.
Hecais ore multorum vel os multitudinis
vel sz latinum nome violenter hebraice fi
guratum est.
Hesur os acerbum vel laqueus angustie si
ccitans robustus aut disciplina ductus
Heth apiens vel aptio. aptio eius
Hetha api vel apte sive apiens cu aura
Hethite dividens vel discido piens sive os
inclinans vel ubicaus maulis.
Hethela apiens dnm vel aptio dni.
Hethnoab apiens ex pre genitos vel aptio
de patre genitorum.
Hethora os turturis vel ore explorans seu
bucella luminis aut oris exploratio.
Hethos dissolvens mensuram vel disso
lutio mensure. vel dissolo mensure cor
Hethrosim dissolvens mensuram eius
Hethuel apiens do vel latitudo dei.
Hethusim apiens eis vel latitudo eorum
Heziel os meum deus vel os meu deus so
os geminans deo aut os discipline dei.
Hezielite ora mea dei vel ora mea deus
sive ora geminantia do aut ora disciplina
Hiabuoth ora nobilium vel ore nobilitatis
Hichul os omne vel os omnium.
Hienno ori iuctio vel ori eorum sive con
iunctio aut os argutatum.
Higulus contrarius vel occurrens.
Hiadelphia salvans hereditatem dno vel sal
vans ad hereditatem dni. cto principes
Hiarcos declinans principem vel declina

Figelus os principis vel os perspicuus
Filemon mire donatus vel mira donatio
sive os panis eorum aut panis oris eorum
Fileus declinans vel declinatio sive os me-
um aut caro mea.
Filippus os lampadis vel os manuum
Filippis os manuum vel os lampadarum.
Filippenses ora manuum vel ora lampadarum.
Filistea cadit vel cadens potione sive ruina
duplex aut ruina poculi.
Filistim cadunt vel cadentes potione seu
ruina duplex aut ruina poculi.
Filologus oris perspicuus vel os meum et mortuum
Filetos cadens virga vel casus lectuli
Finees oris parcens vel ori parcens sive os requietum
aut pepercit.
Fisices os mutum vel os silens sive os angu-
stians aut oris angustium.
Fimozin os meum vivitale vel os meum nepo-
tum ab ore non ab osse. Sed cos dominum aut agnitio domini
Fisidia os sonans vel oris sonitus seu cogno-
Fison caritas vel os pupille sive os mutatum aut
oris mutatio. os profundum.
Fithon subito vel subitanee sive os abyssi aut
Fithonia subito vel subitanei sive os abyssi aut
oris profunditas.
Fithonissa subito et idem per omnia.
Frigia scindens pectora vel scissio pectorum
Frigius idem est. Frigiz
Frigenses scindentes pectora vel scissiones pectoris
Focereth currentes cadens vel opertus extermi-
Focerethi currentes cadens me vel Cnatgr
Fopatus exterminator mei.
Fodassur vallatio vel fortis redemptio.
Forten ore edificans vel discipline filius
Fogor hyans vel hyatus sive os pellium aut
Fos pellucium. Caut apparuit.
Foh hic avium loci vel tubarum sive sonitus
Fora cuitens vel opertus
Foratha ferens tempus aut poculis feritatis
Fordomum divisio perfecte glorie ipsius vel di-
visio perfecta ipsius gloriosi.
Fortunatus dividens perfecte vel divisio perfectionis
Foseth dolatio vite vel abscissio panoris
Fosga dolatio vel abscissio sive os mutum
vel os multum. Sed hec dictio non est pronomen
Fuchiel hic declinans dominum vel hec declinatio
Fulla labia eius vel inclinate eum sive in-
clinatio eius vel declinatio oris eorum.
Fuluite labia eorum vel inclinate eos sive incli-
natio eorum aut declinantes ora eorum.
Ful adiens vel adiectio sive cadens aut ruina

Fum os meum vel os meum ab ore non ab osse.
Funibel os meum deo vel os meum dei.
vel sors vel urna. Caut urna eius.
Fuua fugiens vel lagunculacula sive sors eius
Furim sortium vel urnarum sive sors eorum
aut urna eorum. Declinatio oris.
Futh labia vel inclinate sive inclinati aut
Futhiel declinans deum vel declaratio oris
Futhisar oris inclinatio vel os inclinans
nans ad dissecandum.
Gai vallis estus vel vallis est
Gaad abiciens futurum vel re-
velata testificatio.
Gal abiectio vel revelatio.
Galla abiciens eum vel revelatio eius.
Galim abiciens ipsum vel revelatio ipsius
sive vallis estus eorum aut vallis estuans
Gaas commotus vel commotio. Gees
Gaasar commota tempestas vel commotio.
Gaba vallis vel preclivium.
Gabu vallis eius vel preclivium eius.
Gabaad vallis patrui vel collis patrui sive
vallis testificationis aut preclivium fluens. Gle
Gabaad vallis peccati vel preclivium meum
Gabay vallis mea vel preclivium meum
Gabaa vallis alta vel preclivium sublime.
Gabaon vallis mesticie vel preclivium iniquitatis
Gabaonite valles mesticie vel preclives in-
Gabaath sepes vel colonie sive iste
pu pa aut in colonus.
Gabatha collis altus vel preclivium sublime
Gabathite colles alti vel preclivia sublimia
Gabathon collis mesticie vel sublimitas eorum
Gabee collis sublimis vel collis sublimium.
Gabelus vallis deo festinans vel collis dei
Gaber vir vel invenis vel fortis. Cm 9 filij
Gabis altitudo confusionis vel alta confusio
Gabli terra allophilorum vel terra latitudinis
Gabriel virtus mea deus vel fortitudo dei
sive confortavit me deus aut confortatio mea deus.
Gabna sublimitas vel altitudo. Gal
Gad succinctus latro vel accinctus latus
Gad temptatio vel incrementum seu felicitas
aut in fortuna. Criminalis
Gadite succincti latrones vel accincti la-
Gadite temptati vel fortunati seu felices.
Gadda temptatio vel accinctio. Cam iacentibus
Gaddi temptatus ipsius vel accinctio ipsius.
Gaddiel hedus dei vel temptatus deo.
Gader murus vel sepes.
Gadera murus eius vel sepes eius.
Gaderite muri vel maceria.

Gaderoth sepes tendens ul' maculā ⌈aut excedit·
Gadgad consilium ul' accinctio siue nuntius·
Gaddi hedus meus ul' accinctio mea siue ac-
cinctus meus aut temptatio mea·
Gadditę hedi mei ul' accinctiones mee siue
accincti mei aut temptationes mee·
Gaddihel temptauit me deus ul' accinctio
mea deo·
Gaddihelitę temptati deo ul' accincti dei·
Gaddis accinctus iste ul' temptationem assumens·
Gador accinctio ul' temptatio uiriculo (?)
Gaher uorago consurgens ul' deuoratio re-
Gai uall' ul' preruptum siue deuoratio ⌈surrexionis
Gail exultans ul' exultatio·
Gail uall' ul' collis seu deuorans ⌈deuorationes
Gailith exultans tempore ul' exultatio transitionis
Galloth ualles ul' colles seu uoragines aut
Galus mobilis ul' commotus seu ualensis
defensibilis a lascivus aut inuolutio·
Galaad tumulus ul' aceruus testimonii
siue transmigrantes aut transmigratio testium
Galadithe tumuli testium ul' aceru testimoni-
orum siue testes transmigrantes aut te-
stium transmigrationes·
Galadad uetus homo ul' uetustas sola·
Galadithim uetustates ul' aque possesse
Galadithim uetuste aque ul' possessiones aque
Galal uolutabrum ul' uolutatio·
Galali uolutabrum ul' uolutationes seu
uolutabrum meum aut uolutatio mea·
Galalai uolutabrum uultus ul' uoluta-
tio deuoratoris· ⌈cessio
Galathmaim aqua possessa ul' aque pos-
Galathia magnifica ul' translata siue trans-
migratio aut transmeatio ⌈ates aut transmigrati
Galathe magnifici ul' translati siue transmeantes
Galathenses idem est·
Galgal rota ul' reuelatio
Galgala coll' sputiorum ul' coll' circumcisionis
Galgala rota eius ul' reuelatio seu uoluta-
brum aut inuolutio·
Galgal' rota uiri ul' reuelatio assumptionis·
Galgal' inuolutabris ul' in reuelationibus
ul' in rotis aut inuolutationibus
Gallea rota ul' uolubil' siue transmeans
aut transmigratio mea·
Gallei uolubiles ul' rotati siue transmean-
tes aut transmigrate sunt·
Galim aceru lapidum ul' loca palustria·
Galiloth reuelationes ul' transmigrationes siue
reuelatio temporis aut transmigratio tendentis·
Gallia transferens ul' translata seu transferens transue-
latio transmeantium·
Gallim inundatio ul' reuelatio siue transfe-
rens eos aut transmigratio eorum· ⌈cumulus
Gallion transferens iniquitatem ul' translatio
Gamalias redditio domini retribuet in te
Gamaliel idem sonat· ⌈dominus
Gamarias retributio domini ul' retribuet in
Gali ortus ul' elatio·
Gam ortus meus ul' elatio mea·
Ganges ortus conpluitus ul' elatio irrigati
Gannim orti ul' elationes·
Gaoni uall' estus ul' uallis commota seu
uall' estuans aut uall' commotio·
Gara ruminans ul' peregrinus·
Garab scabies ul' scabiosus siue incolatus
multus aut incolatus multorum· Gareb idem est·
Gareth alieni descendens ul' aliena descensio
Garzim accola ul' aduena eius siue diui-
dens eos aut percisio eorum·
Garim diuisio ul' abscisio· ⌈multitudinis
Garim alienus directus ul' incolatus ...
Gapha uallis euertans ul' commotio ...
Gatam tangens risit ul' tangentis risus
siue tactus ridentis aut risus tangentium·
Gatheri torcular uitis tempore ul' accola exploratis
Gatheri torcular uitis dolorem· ⌈transfiguratus
Gatherebhitę torcular uitientes tempore ul' ac-
cole explorantes transitionem·
Gauson uolutabrum ul' uolutatio siue in-
uoluens eum aut inuolutio eius·
Gaza robusta domini ul' fortitudo eius sciendum
tamen quod hoc nomen apud hebreos .g. litteram in prin-
cipio non habet sed incipit a uocali aim et aza uel
gaza substracta .g. littera·
Gazabar robustus filius ul' fortitudo filii
mixtum est ex hebreo et syro·
Gazan uix et amigdalum seu robustus
dorso aut fortitudo gregis·
Gazara diuidens eum ul' percisio eius·
Gazans diuidens uiri ul' percisio assumptionis
Gazeeachi dei l' fortitudo dei·
Gazei robusti domini ul' fortes eius·
Gazenses idem est·
Gazeni roborans eos ul' fortitudo eorum·
Gazer robuste consurgens ul' fortis uigilans
Gazera robuste consurgens ei ul' fortis
uigilia eius· ⌈coronatio
Gazer percisus ul' diuisus siue percisio aut
Gazera diuidens eum ul' percisio eius siue
ordinans eum aut ordinatio eius·
Gazee tonsor ul' tonsio ipse est nabal car-
meli cuius uxorem accepit dauid·

Galu uallis ul' preliuium. (uorago exterminās
Gebal preruptum ul' defluens ul' uall' uet' aū
Geliar fodiens ul' effusio filiorum. (mor
Gelbehech uallis fortitudinis ul' coll' testio
Gelcrion uallis mesticie ul' coll' inuentuz
Gebin fossa ul' effusio.
Gebim fosse ul' effusiones. (uitul
Gedroth uicta ul' arena siue puluis aut i
Gedel accinctus deo ul' macia dei.
Gedel temptatus dō ul' accinctio dei. (dnō
Gedelias magnificus dñi ul' magnificaty
Gedeon circuiens in utō ul' experimentum iniquitat'
siue temptatio humilitatis sue aut tēptatō
Gedea sepes ul' maceria (iniquitatis
Gedoi temptatus ul' accinctio.
Gedmihel accinctio dei ul' fortunatus dō.
Gedo accinctio ul' temptatō (maceriarum
Gedor accedens ul' applicans siue sepiū aū
Gedori accessus meus ul' applicatō mea
siue sepes aut maceriarum meaz.
Gedud latrunculus ul' expeditus siue accinc-
tio aut latronū cinctō
Gedur sepes ignei ul' macia incendens.
Geenna uallis hinnon ul' ennon ul' uall' g'
-atia seu de ualle s' aut uall' tristicie.
Gelie uolutatio ul' decursus siue actus plu
ens aut actus pluuiarum.
Gelon migrans ul' migratio. (aut amaritudo
Gelonites trāsmigrans ul' trāsmigratus.
Gemallo uallis salsa ul' uall' sal' seu mare
Gemallite ualles salse ul' ualles sal' seu ma-
ria aut amaritudines.
Gemella uall' salsa ul' uallis salis.
Gemuel mare dei ul' amaricans dñi. (sicuū
Gennasar ortus principii ul' natiuitatis
siue uita natiuitatis.
Genebath ortus filius ul' principii filioz
Genesar ortus ul' principiū siue initiis na
-tiuitatis aut initium natiuitatis
Genesareth idem est (ctōnis
Gennens ortus gēminis ul' principiū moni
Genthus ortus iēnsionis ul' principium
Gepon petitus ul' preruptum. (Ebulitatis
Gera incola ul' peregrin' sū ruminās aū icolat'
Gera incolatus ul' peregrinatio.
Geram incolatus lusio ul' ruminatiōem.
-ātis aduene, ppinquantes.
Gerasem suburbani ul' coloni ubiō sū icole
mei aut peregrinatōnes mee.
Geren incole ul' peregrini ul' cornu petra coz
Gergeseus ppinquans aduena ul' colonū
Geriens ul' colonium applicans aut colonie

applicatio. (similitudinē mortis
Geman ruminans dnō ē ul' peregrinus dē
Gerel ruminans deo ul' peregrinus dei.
Gerimoth timens mortem ul' timens al
German' ruminans quid consiliū ul' pe
grinus cōplens numerum. (Sitem
Geron accola inutilis et ruminans iniq
Gersan aduena ul' alienus siue pfugus
Gersanite idem est (Sau eorū electio
Gersia aduena dñi ul' alien' dnō.
Gerson aduena ibi ul' electō eoz.
Gersom aduena meus ibi ul' electō mea.
Gersonu idem est.
Gersonite aduene ibi ul' electō eorum.
Gerusa peregrinatio ul' incolatus siue ru
minans aut ruminatō.
Gersia incolatus ul' ruminatō.
Gerchi incole ul' ruminantes.
Gethaim defluens ul' sedens in ppl'o: siue
ppl'm despiciens: aut ipe sedens in pplis.
Gessen tīa complicata ul' ppinq' uicin' siue
appinquans plantatōni eorum. (Coinq'
Gessemani uall' pinguis i' uall' pingue
Gessori applicans lumen m' ul' applicās
Gessum applicans lum' m' ul' (Coniugem
applicans diligentem me
Gessuri iuxta lum' ul' uicina lumina.
Gessurim iux' lum' meū ul' applicās clūie
Geth torcular ul' opprimēs sū ofpns (uicē
sus aut opp'ssio. Gethus idem est
Gethaim refluens gens ul' despiciēs ppls
Gethasitar humi ul' fossum sū torcular e'
aut effossio eius. (fumatō
Gethu opprimens signū ul' torculans ?
Gethaim torcular ipe ul' opprimēs pplm sū
applicaunt eos aut applicatio eorum.
Gethelchi torcular egenū ul' oppssio pau
pertatis. (seminatōis
Gethecher torcular separans aut oppssio dis
Gethel opprimentes ul' torcularia. (gatōis
Gethna torcular frangens ul' oppssio ?
Gether murale ul' sepes siue murus aut
Gethera murus eius ul' cīuitās ei. (cinitatō
Gethremon torcular excelsū ul' oppssio
Gethremon opprimens subli (Sublimitatis
mes ul' torcular mali punici.
Gethemani uall' pinguis ul' pingue dim
sū opprimens nom' hulle aut torcular fa
mose aut dicionis. (torcularium
Geson opprimens pupillam ul' torcular
Geuhel est uita ul' est flux' sanguinis.
Geuhel fluuius uanus ul' fluens sagūe

seu cohibitatrix.
Gezeri incanus palpitonum. Gazer hic
Gezer fortis robustus laqueus vel fortitudo dei
Gezon fluvius dolens vel cohitatio inutilis
Gezonites fluens merore vel cohitantur in q
Gideroth sepes vel macia. Gai
Giderothaim sepes duorum vel macie bine
Giezi vallis visio vel precipitium videntis.
Gigal redemptio vel redemptus.
Gilam migra vel migrans.
Gilonites transmigrans vel transmigratus.
Gimel plenitudo vel retributio
Gineth ortus uite vel principium
Gio luctatio vel luctare.
Gion luctatio vel arena.
Girdium fio vel passio.
Gisa sacrificans vel sacrificium.
Gindim vel inflatio vel intentio.
Goatha gens preteritur vel oculus potens.
Gob lacus vel locusta. Cum sicut in terra meo.
Godolias magnificatio domini vel magnifice co
Godoliath magnificentia patris mei vel mag
Gogtogma vel tectum.
Gohel propinquus domino vel redemptor dei.
Gohim gentes vel populi. Cest non hebreum.
Golam transmigrans eos vel uolutatio eorum
Golgotha locus calui vel locus caluarie syri
Golias transmigrans vel transmigratio siue
reuelans eos aut robustus eorum.
Goliad idem est. Goliath vel locusta pulusta
Gom fouea vel accipiens sibi laqueus aut disciplina
Gomer assumptio vel perfectio siue consummatus
aut consummatio. Cum est x pars ephi
Gomor perfectio vel consolatio siue prefiniens vel
uenditatio mensura estimatque quorum q in
Gomorra cecitas vel seductio fulminans pplm
aut timor populatus. et sciendum quod hoc nomen hebraicum
hebraico non habet gluttinum sed scribitur per uocalem
lem ayin et dicitur agmorra.
Gonath ortus peccati vel arrogantia temporalis.
Gonthubath furtum filie vel furans filia.
Gom orti mei vel arrogantie mee.
Gorgias diuidens luctam vel passio. Ceorum
Gortana frangens vel diuidens castra eorum.
Gosem applicans eos vel appinquans plantatori
Gosen applicans vel applicatio siue appinquans
Gosiam applicans vel iuxta eam. Plantatori
siue applicans aut applicatio. Plantatori
Goson applicans palpitonum vel applicans
Gothomel torcular perditens deo vel oppressio ap
plicans signo. Ceorum
Gothor murus vel acciditatio aut fortitudo

Goclum nux vel amigdalum vel nux cor
Gozel appinquans deo vel redemptio. Esu tosio
Gohelie redempta dei vel propinqua deo.
Golias propinquus domino vel redemptio domini.
Gym ortus meus vel arrogantia mea.
Gomite orti mei vel arrogantie mee.
Gyrgaul diuidens vel passio uetustas.

Haben in filio vel in principio.
Haber particeps vel principio vel
comunis et aut carmen inuenientes
Habite principes vel principatus
siue omnis sunt aut carmen inuenientes
Habi pater meus vel frater meus iste
Habihel pater meus deus vel frater meus deus.
Hachan nectitas vel nectium.
Hachiram turba vel turbatio.
chim retinens eos vel retentio eorum.
Hachor excelsum vel sub limitas
Hadada testis vel usque ad testimonium. Confessor
Hadrahim mutans pessimos vel mutans
Hadrezel egressus dei vel agressus deo. Festatio
Hadum testis misure vel mirans vel misu
Hafer terra vel puluis sibi humani aut fodiens
Hafara taurus vel uitulus siue pullus
eius aut effodiens eum. Effo
Hafarim mare effodiens vel marens effo
Haga loquens vel meditans siue locutio
aut meditatio. Cinctus aut lamentis
Hagegath annuntia vel annuntio siue ac
Hagehel aduena meus vel incola dei.
Habilon uita uallium querentium vel
questio uite uolucre.
Halu iste dolens vel uictum preuentis.
Hali uita uallium vel questio uite
Habila uita uallium eius vel questio
Habilaim idem est. Fulcrac
Hylo sicut cerne uiri vel ubi uiri sunt
Halula uita uallium mirum day vel que
tio uite mirabilis. Haym fons vel oculi
Habio uita uallium eius vel questio uite ei
Halai fimentum eius vel constrians eum.
Halale portio vel pars mea siue lubricus
aut impeditio. Strans aut constrinatio
Hlasa triplex vel constrinata siue constri
Halta deserens dominum vel desertio domini.
Halus fermentum vel constrinatio. Cum indignans
Hamas indignans vel furens siue furor
Hamihel populus meus deus vel populus meus domini
Halus fimentum vel constrictatio. Cindignato
Hamas indignans vel furens siue furor aut
Hamora populus factus aut populus illuminans

Hamul calefc̃i vos ul' calefactio vous siũ ipᵃ-
-tollens aut ipl's paciens.
Hamulite calefc̃i vices ul' calefcõnes illarũ-
-quum siue ip̃ dolentes aut ipl'i pungentes
Hanam adoens ipl'o ul' remissio ipi'.
Hanã reddens donum ul' remissiones.
Hanath reddens ul' rendens siue respondit
Hanelgnũ solicitans ul' humili Celam dauid
Has siue solicitauit aut humiliauit.
Haniel prũp dei ul' rendens deo.
Hanon rendens meroz ul' reddens iniquita-
-tem siue reddens dolorem aut remissio iniq'
Haoln spine ul' compunctiones.
Haloita spina ul' compunctio.
Haphron pullus merens ul' t'ra inutilis.
Harad miraculum ul' admiratio.
Harem filius meus ul' filiatio mea.
Hares testat̃o mea ul' testamentum.
Harum exaltatio ul' exaltatus. Cstudines
Hasarmoth atrium mortis ul' atriũ angustie.
Haseroth atria ul' uestibula seu uille aut hi
Hason festinatio ul' festinantes. Cstipator
Hatad manus ul' dissipator siue testiũ aut di-
Hatiroth atuli ul' corone.
Hathomel rendens do ul' rendit ei d's iussio cor
Hauma ipa iniquitas ul' suscepto iniquor.
Hanã fons ul' motio siue subuertens cor aut si
Hanul stulticia ul' insipientia siũ stultus aut
Hanoth sedes ul' commorat̃o siue ui Cinsipiens
-culum aut cunabula. Caut claudicatio
Hasãn claudus ul' nascens seu claudicans
Hazath medicus ul' medicamentũ.
Haza uidens ul' pmissio. Caut apprehendens
Hazazath coniunctia ul' apprehensio siũ continens
Hazumentarium ul' iniquitas.
Hareb rẽns ul' abiens siue pfectõ aut p finẽs
Hazim cesta ul' relicta siue cessatio aut relictio
He esse ul' uiuere. Cintra
Heipã ul' ista siue suscipiens ul' susceptio.
Heler uictor ul' transiens siue transitus aũ
Hebreus uincens ul' transitor siue trãsiens
-aut transitus. Caut uisio sempitna
Hebron paruculus aut paup sensu.
Hebri uictor meus ul' transitio sempitna.
Hebron incantans ul' incantatio siũ coniugũ
Hebronite coniugia ul' incantatores aut ican-
-tationes aut uisiones sempitne.
Heceltan ipse mente excedens ul' iste susci-
-piens humilitatem.
Hedai ornatus m̃ ul' uoluptuosus meus.
Heddo paruulus filius ul' testificator uite
Heler fouea ul' sapientium.

Helue quiẽ ul' qui exsiluit
Hela uall' quietis ul' maledicto.
Helay uall' quietis mee ul' maledictũ m̃.
Helam adiectio ul' sup luminare.
Hilam oppida ul' secularia aut sempiternum
Helen deo gratus ul' dõ donatus seu uallis
quietus aut robustus.
Hellad dei filius ul' deus excelsis.
Heldal pratio ul' piacula.
Helduna dei zelus ul' dei possio.
Helcbea pars dñi ul' uendicatus dño.
Helcese aduocata ul' aduocatio.
Helcxeus aduocans ul' aduocatus.
Helchi pars m̃ ul' uendicatio mea.
Helchias pars dñi ul' uendicatus dño
Helchiam pars dñi ẽ ul' uendicatus dño ẽ.
Heldai atrium eius ul' exaciens eum.
Heldad atrium ul' exaciens.
Heldai atrium meum ul' acciuitã mea
Heleanẽ dei mei donũ ul' di mei grã.
Heleo acceptio glorie ul' accipiens gloriã
Helem postes ul' scala seu uestibulũ aut
sup luminare.
Helesa consternatio aut consternatus.
Helles exiens ul' exitio.
Hellesmoth grece exodus latine aũ exitus
Heleth accipiens uitam ul' suscepto pauoris
Helphul deo exclusus ul' dei miraculum.
Hely fortis ul' ascendens.
Hely deus meus ul' deitas mea.
Helya deus meus ul' dei dñatio.
Helyab deus meus pr ul' dei mei pr̃nitas
Helyas deus meus ul' di donatio siũ ascẽ-
dens dñs aut robustus dominator Cfaenina
Hlyasaph dei mei collectio ul' dei mei cõg
Helyasipan dei mei facies ul' di mei cõuisio
Helyatha deo meo peccans ul' dei me repetat
Helyazi dñm meum uidens ul' dei mei uisio
siue auxiliũ dei mei aut fortitudo dei mei.
Helichel deo meo parans ul' di mei paratio
Helyel deus meus deus ul' dei mei deitas.
Heliphal deus mei casus. Conuersio
Heliphales deus meus diuidens ul' di mĩ
Heliphalu deus meus mirabit' ul' dei m̃
Heliphalet dei mei ruina ul' Cruina dĩ
dei mei electio. Helyam idem est.
Helieiel dñs meus di ul' dei mei deus.
Helym deficiens ul' fortis eorum siũ arie-
tes ul' robusti. Cruta sufficiens
Helymarõis dei mei cõdẽ ul' dei mei mẽ
Heliodorus deo meo grãns ul' dei mei grãtio.
Helicenai dei mei fortis meus ul' di mi oculi mẽ.

Heliopolis sol aiuium ul' sol' ciuitatis.
Heliozeb dei mei coruus ul' dei mei arctor ul'
dei mei temptatio.
Helisa ad insulam ul' deus meus saluator
Helisabet dei mei saltus ul' dei mei defensio
siu' di mei iuramtu' aut dei mei habitatia
Heliseus deus meus saluator ul' dei mei sa-
lus dei mei salus l' di mi' ptectio. Cluitatr
Heliu deus dn's ul' deus dnator siue deus m'
iste aut deus meus ip'e.
Helisei dei mei auxiliu' ul' dei mei fortitudo
Helnaliem dei fidel' ul' dei requietio.
Helmodan deo natus ul' dei natiuitas.
Helnathan deo datus ul' dei donatio.
Helos deus ul' deitas. Cfortitudinib;
Helom comotus ul' exaltatus fortitudine
Helonite exaltatum fortitudinis ul' exaltati
Helsaphan deo iunctus ul' dei iunculu' siu' dm
speculans aut speculator dei.
Helthede, p'fens ul' plato. Heltheche' idem e'
Heldolath atriu' cottinei' l' atriu' tutoris.
Hema' pauilans ul' turbatio siu' sufapiens au'
formido eorum. C. pfunditas
Hemeth uallis ul' abyssus siue pfundus aut
Hen ecce fontentem ul' ecce oculu'.
Henath gigas ul' fortis siue humil' co'sur-
gens aut humil' csurro'. Caut humiles
Henachim gigantes ul' robusti siue potetes
Henath cursus meroris ul' fons tristicie.
Hennon uall' tristicie ul' uall' infecto'nis.
Her uigilans aut polliceus siue consurgo's
Heram uacue factus ul' uacue facie'. Cau' csusio
siue uacue fecit ul' uacue factio.
Heranite uacue fa' ul' uacue facientes siue
uacue fec'int aut uacue factiones.
Herastus uigilans ul' effusus siu' fr' meus ui
dens aut fr's mei uisio. Cfictioni
Herebuta consurgens in datu' ul' uigilans
Herebuthei consurgentes mentatio ul' uigi
lantes fictionib; Cloribus
Hered uigil uita ul' consurgens pallore.
Heredite uigilantes uite ul' csurgentes pal
Herem uigilans eis ul' resurrectio eorum.
Heri uigilans m' ul' resurrecto' mei.
Heriliel uigilans dn'o ul' resurrecto' dn'i.
Herite effusi ul' uigiles seu pellicea au' csur;
Herplophleth uacue faciens os ptec Cgete
tum ul' uacue factio oris, ptegentis.
Hermagedon csurgens tempto' ul' uigilia
Hinbita iedis. Ctio cor; tristicie.
Herman anathe'a meroris cor; ul' anathiza
Hermes anathe'a meroris ul' anathe'u' tristicie

Hermogenes mons scrutatus ul' nouens
cos ul' ualle tristicie. Cthema tristicie cor;
Hermon anathe'a m'oris ul' anathe'a tristicie
Hermonim anathe'a m'oris eorum ul' ana
Herodes pellib; glorians ul' pelliceus glo'
Herodiani pellib; gloriantes ul' pellicei glo'
Herodias pellib; glorians ul' pellicea glosa.
Herodion formido ul' pauor.
Hesdelon mi'a dei ul' auxiliu' mei deus m's.
Hessi iuuenis meus ul' iuuentus mea.
Hesion actuum ul' amplitudo.
Hester absondita ul' absconditus siue ele
uata in ppl's aut ppata in tempore.
Heth uita ul' pauor. Caut uiuens gie
Hethan fo's ul' ascensus siue pauidus dono
Hethan consumato' ul' consumatus siue
aius eorum aut susapiens nauigato'nem
Hetheus uiuax ul' pauidus siue formidis
Hethaus pauor colubri ul' uita Cau' stupro'
Hethi uita mea ul' pauor m's Cfrentis.
Hia sublimis ul' exaltatus.
Hiarite sublimes ul' exaltati. Cin deum.
Hichuthinel ip'e e' duplex deo ul' ip'e e' spm'
Hielon ip'e e' p'ens ul' ip'e e' faciens siue ip'e e'
co'mouens fortiter aut ip'e est exaltatus
Hiemla p'ens maledictio ul' co' Cfortitudie
mouens accipientem. Ctis:
Hierthon ip'i posso ul' uigilantia negotia
Hiesana ip'i faciens dona ul' ip'i p'ens gra
tificato. Hieu ip'e ul' est. Ctio
Hieu p'ens ul' faciens siue cmotus au' cmo
Hiens cmotus ul' co'motio seu ip'e p'ens aut
ip'e est faciens. Cip'e sepat; aut ip'e e' scificatus
Hiezer ip'e est fortis ul' ip'e e' auxiliator siue
Hiezerite ip'i sunt fortes aut ip'i s' auxiliato's
siue ip'i sunt sepati aut ip'i sunt scificati.
Higal adiuatio exaltata aut exaltat'is inolutio'
Hiel faciens deo ul' co'motio dei
Hila exaltat'is ul' exaltatio.
Hylai exaltatus m' ul' exaltatio mea
Hyneneus ip'e numerans festinantes uel
susapiens aut impleto'm consilij
Hyn mensura ul' mensuratio liquentis ma
tie siue fuit aut erit.
Hir uigilans ul' uigilantius ei.
Hira fr's uisio ul' uigilans.
Hiram uigilans pp' ul' uigilie pp' siue uiuit
excelsus aut ip'e uiuens est excelse Cconu;
Hiras fr'em meu' uidit ul' fr's mei uisio seu
uigilantem sustollens aut uigilans plasm'
Hircanus consurgens posso.
Hisrael ip'e u' uestitus ul' ip'e uir deuorator.

lans aut
Hismael ipse nominatus dei vel ipse postu-
Hismuth ipse mortem adducens vel ipse mor-
Hispania attentio vel expeditio. tis adducto
Hispanienses attenti vel expediti.
Hithai commouens bina vel parens duo hic sto-
Hiesaud ipse fluens torus vel ipsius torus flu-
Hiziel ipse fortis deus vel ipsius fortitudo dei.
Hobi incantator vel incantatio siue dilectus
aut amplexatio. aut diuiticulum.
Hobai destruens vel discindens seu discissio
Holai destruens me vel discindens me siue diui-
culum meum aut discissio mea.
Holofernes infirmitas discessionis vel in-
firmans uitulum saginatum.
Homar populum amaricans vel populi amaricatio
Homer crispans vel manipulus.
Hor lator vel dolor siue laborans. Exceptio
Horeb mensa vel massa siue temptatio aut
Horebarder vel siccitas siue coruus. Famina.
Horei liber vel iracundi siue de foraminibus aut
Horem dolor vel ira siue excelsio. Foramen meum.
Hori farina vel farinatus siue postulac aut
Horim fortes vel excelsi siue gigantes aut iobu
Horodi maledictio sufficiens vel maledicti
Hortosiada recte indigens testi. Sufficient
-monio vel lumen positum testificationum.
Hosa spes vel salutatio. aut sculptura.
Hucbach sculpens vel sculsit aut sculptor.
Hupham penetral vel calama.
Hurina festinans se vel manipulus eius.
Huri longitudo mea vel illuminator meus.
Hus festinans vel consiliator.
Husan festinans populo vel consiliator populi.
Husathi festinante me vel festinatio mea.
Husi festinans me vel consiliator meus.

Ia dominus vel dominator.
Iaalel incipiens laudare deum
vel expectatio laudis dei.
Iabon ilex vel quercus
Iaamena extremus uicodita ca-
lor vel extrema comitis delectatio.
Iain rependens vel reddit sibi sensum
Iaar saltus vel silua aut dimidiator.
Iaas fuit vel dimidium siue dimidians
Iasiel dimidiauit deus vel dimidia
Iaath expectans te vel expectatio probis aut dei.
Iabbeler auxilium vel auxiliabitur.
Iabzia auxilium domini vel auxiliabitur dominus.
Iabu luctatio vel intelligentia.
Iabes calor vel dolens siue necessitas aut siccitas
Iabin sapiens vel sapientia siue intelligens aut
intelligentia.

Iabir ciuitas cordis vel ciuitas luctantium
Iaboth pullus vel lucta siue luctans aut
luctatio. grauis aut est grauitudo.
Iabnia sapiens domino aut intelligentia domini.
Iachabeth gloria domini vel ubi est gloria seu
Iachala fortis eius vel confortans eum.
Iachalia fortis dominus vel fortitudo domini.
Iachim tribulatio vel tribulator.
Iachan tribulator vel tribulatio. Firmitatis
Iachemen temperans vel firmitatem vel preparatio
Iachim preparans vel preparator siue preparans aut preparatio
Iachin firmus vel firmitas.
Iachi id est Iachinite firmitates.
Iacob supplantator vel supplantatio.
Iacobus supplantans festinantem.
Iacon preparans vel preparatio.
Iachonia preparatio vel populum ulciscetur siue
preparans domino aut preparatio domini. cognitio.
Iadahe sciens vel scientia seu cognoscens vel
Iadai scientes me vel cognitio. habitatio
Iadaia sciens dominum vel cognitio domini.
Iadasan sciens egressum vel cognoscens
Iadias cognitio domino vel scientia domini.
Iadiel sciens deum vel cognitus deo.
Iaddo sciens testimonium vel expectatio futuris
Iadon sciens dolorem vel cognitio iniquitatis
Iaphe expectans laqueum vel expectatio dis-
cipline. aut illuminatio.
Iaphe eligens vel electio siue ostendens
Iaphet latitudo vel dilatatio. aspicio.
Iaphia ostendens vel ostensio siue apiens
Iaphie ostendens vel apiens siue expectans
aut supiaces.
Iagalul propinquitas vel propinquus.
Iagur aduena vel colonus.
Iahel expectans deum vel expectatio dei aut
incipiens aut carnale coniugium.
Iahel ascendens vel ascensio siue ascendit
deus aut ascensio dei.
Iahelite expectantes deum vel expectationes
dei siue incipientes aut carnalia coniugia.
Iahelite ascendentes vel ascensiones siue
ascendentes deo aut ascensiones dei.
Iahelel uiuens deo vel expectatio dei siue
postulans deum aut postulatio dei.
Iahiel uita dei vel exordium dei siue postu-
lans aut requiescens. aut illuminatio.
Iair uigilans vel illuminans siue illumi-
Iairus illuminans vel illuminatio siue
uigile aut uigilantius. Expulsionis
Ialam expectans humilia vel expectator
Ialelel expectans deum vel expectatio di-

Ialeth expectans pauorem vel expectatio vite.
Ialon expectans dolorem vel expectatio iniquitatis
Iam mare vel dies. Emanuel dies.
Iambri mare lacessens vel dies amaricans
Iamim dies plurali numero vel maria siue a
Iamin virtus dextera siue asini aut asinei.
Iaminite dextere vel uirtutes. Signum
Iamna mare vel dextera sui manum aut ubi est
Iamne idem est. Iames marium vel ubi est signum
Iamma dextera domini vel ubi est signum.
Iaminite uirtutes domini vel iniquitatibus est signum
Iamnor amaricans lumen vel dextera uirtutis
Iamna mare eorum pellicium vel mare eorum in capite
Iannes mare vel pelliceum vel mare in capite.
Iamsuph mare rubrum vel dies ruboris.
Iamnes dies eius deus vel dies eius dei.
Iamnelite dies eorum deus vel dies eorum dei.
Ianai gubernator meus vel gubernatio mea.
Ianni prerator meus vel preparatio mea. Seditionis
Ianoe expectans commotionem vel expectatio requi
Iano gubernator vel gubernatio.
Ianole gubernator vel gubernaculum.
Iaon dormitans meliore vel gubernator doloris
Iamna requies vel requietio.
Iaanim dormitans vel dormitatio. Infinitis
Iaor confitens vel glorificans sui omnium est frater aut cui est
Iara deficiens vel defectio.
Iara timens dominum vel timor domini seu deficiens
domino aut deficiens domini.
Iaramoth timens mortem vel defectio mortis
Iare luna vel defectio. Iare idem est alio nomine
Iared roborans vel roboratus siue descendens
Iare silua vel saltus.
Iaren descensio equum vel uisio iudicii.
Iaphael dimisit dominus vel dimissio dei.
Iaphiel dimisit deus vel dimissio dei. Diiudicatio
Iarib uisio vel diiudicans siue ulciscens aut
Iarim saltuum vel siluarum vel mons saltuum
aut mons siluarum. Ias dominus vel donator.
Iasa factum mandatum vel factus in mandato sui factum
mandatum aut factus in mandato.
Iasia dimidium vel dimidiatio siue factum manda
tum aut factus in mandato. Consistentia
Iasaph habitator vel habitatio seu sedens aut
Iasahel dimidium dei vel dimidiauit deus.
Iasen donator vel donatio.
Iasi equalitas vel desiderium.
Iasiel equalis deo vel desiderium dei.
Iaso factum mandatum vel factus in mandato.
Iason desiderans vel qui mandatum fecit.
Iasu conuertens vel conuersio. Renocatio
Iasub reuertens vel reuersio siue reuocans vel

Iasubite reuertentes vel reuersi siue reuocantes
aut reuocati. Filii eorum vel profecto aut domini consummato.
Iathalia peccantes in ea aut peccaui in eis.
Iatham domini perfectus vel domino consummatus
Iathan dominus humilis vel domini responsio seu expec
tans humilitatem aut expectatio responsionis
Iathanael expectans humilem domini vel re
spondens humilitati. Stans deficiens pro
Ianadiath columnis deficiens tempore vel columna
Ianath columba que est et syrum nomine hebreum.
Iaur expectans incendium vel expectatio luminis
Iais expectans consilium vel expectatio festi
Iazi adiutus vel adiutorium siue auxilians
exultans aut auxiliator.
Iazias audiens dominum vel ascultatio domini.
Iaziel audiens deum vel ascultatio dei.
Iabar mons fortis vel ubi suscitator.
Iabech excidit gloria vel translata est gloria
Iachannan ire requiescenti vel translata est re
Iachauinan diuinum habitaculum vel requieto
consolo inhabitantis seruum aut preparatio consolationis.
Iachonium diuinum vel uocata sui ire est
Iachuthiel spes dei vel spiritus in deum.
Idaio dilecto domini vel amabili domino.
Idaias idem est.
Idida dilectus domini quia dominum ipse est salomon
qui dilectus dicitur propter suam scilicet misericordiam gratuitam
qua eum diligere dignatus est eum utique misericordia
et dilectione indignus existeret quod constabat mi
zer esse et quia repleuerit diuina scriptura pro pec
cato ydolatrie et immoderato amore mulierum
Idida dilectio domini vel amabilitas eius.
Idithun saliens vel transiens eos. Ina
Idox dilectus uoluntarie vel amabilis uolo
Idumea russa vel rubra seu terrena aut san
Idumei rufi vel rubei seu terreni a Sanguinei
sanguinei. Lapidum transeuntium.
Iebarim lapides transeuntes vel aduua la
Iebar mons fortis vel erectio dei suscitatio
Iebanias sapiens domino vel intelligentia domini
Iebar presepium vel excecatio.
Iebei inuitans fontem vel expectatio primi
Iebethon uallis mestitie vel collis mestitie
Iebgar eligens vel electio.
Ieblaam absorbet vel absortio sui absor
bens populum aut populum despiciens.
Iebulnel edificans deo vel edificatio dei
Iebuiheel idem est.
Iebotha arena vel luctatio. Conculcatio
Iebus presepe vel calcata seu conculcans a
Iebusei presepe mei vel conculcatio mea.
Iechar torcular vel oppressio siue oppressio

aut oppressa.
Iethin torcular eius vel opprimens eum.
Iethin lucrans ea vel arena eius.
Iethran magnificus vel magnificentia. Corrupte.
Iethruan magnificus domino est vel magnificentia
Iechyrim incolans ipse vel accubitatio ipsius. ysa
Iethela torcular laboris vel oppressio laboris
Iecelia idem est.
Iechemias preparans dominum vel preparatio domini
Iethinam possessor ipsorum vel possessio ipsius.
Iethanam iudicans ipsum vel iudicatio ipsius
Iethinam iudicans ipsum.
Iethina requirens ipsum vel acquisitio ipsius.
Iethmoam possidens ipsum vel iudicatio ipsius.
Iethina possidens ipsum vel preparatio ipsius.
Iechonias sic factus vel preparator seu preparans domino
aut preparatio domini. Carmonium
Iethin extensio vel inclinatio vel ... aut in
Iechiel certus dei vel auxilians deo.
Iezhec torcular lupi vel opprimens lupum.
Ieclam manus maledicta vel manus maledictionis
Ieccloz manus maledicta tribulans vel manus
maledictionis angustiantis.
Iecias sciens dominum vel cognitio ipsius.
Iedi sciens me vel cognitio mei.
Iediel sciens deum vel magnificatio dei
Iedlaph manum tollens vel manum ad os seu manum
nus sublevans aut manuum sublevatio.
Iedai sciens eum aut cognitio eius.
Iedin pusillus vel minoratio. Applicatio
Iedis accedens vel applicans seu accessus aut
Iedon accinctus vel temptatio.
Iedua temptans eum vel accinctio eius.
Iedua manus maledicta vel manus maledictionis
Iedua innuens domino vel appariatio domini.
Iephiel aptio dei vel aperiet deus. Certioni
Iephte exclusio peccati vel aptio delectationis.
Iepheta excludens peccatum meum vel aptio delectationis
mee sive dominus mirabilis aut dominus misericordia iniusti
Iephomine inuens vel innuens.
Iephonne annuens vel innuitio aut receptio.
Iagal propinquus vel redimens seu propinquitas
Iagali propinquus meus vel redemptio mea.
Ieglam despiciens vel despectus aut contemptus
Iechiel innuens deo vel postulatio dei sive inui
tatus deo aut expectatio dei. expectatio dei mei
Iechieli innuens deo meo vel postulatio deo meo aut
Iehimia vel exordium sive requies aut postulatio
Ielaai cognoscens dominum vel cognitio dei.
Ielephi manum tollens vel manus ad os seu manus
illius sublevans aut manuum sublevatio.
Iemina plenitudo vel exaltatio.

Ieme deus meus vel robur meum.
Iemnas nutus domini vel nutalis domino.
Iemnim robur meum vel dextera mea.
Iembla percutiens maledictio vel commonitio accipi
Iemleth nutus vite vel amaritudo patris. Certe
Iemna mare vel amara sive numerus. Numerosus
tus aut numeralis. Civiles aut marinum
Iamnatte maria vel amara sive numera
Iemuel dies eius dei vel dies eius deus.
Iepsen aptum nomen vel apta auditio.
Iephta apiens vel aptio. Iepthae idem.
Iephte apiens vel aptius sive apri vel aptio.
Iephton apiens dolorem. Chiaroth
Iera timens vel timor sive mysticos aut mi
Ierai timens dominum vel ira eius.
Ieration aurugo vel demolitio
Ierimabel dominum timens vel ira dei
Ierameli timens deum meum vel ira dei mei.
Ierasmuel idem. Ieramueli idem.
Ieralon timores vel timebit seu timens ini
quitatem aut mysticos mentibus. Cantatas
Ierapol vel iudicium supinus vel timore mysticos
Ieraum aurugo ipse vel demoliens ipsum.
Ieriel iudicium dei vel diiudicis superiora
Ieremias excelsus domino vel sublimitas dei.
Ieremian excelsus domino vel sublimitas
Ieremiel excelsus domino deo vel sub Corrupte
limitas domini mei.
Ierias timens dominum vel timor domini
Ierian timens inutile vel timor domini est.
Ierib odor vel luna.
Ieriel odor iudicans vel defectio devorationis
Iericho luna vel odor.
Ierichonitani odorantes eum vel deficientes
Ierihel timens deum vel timor dei.
Ierimoth timens mortem vel metuens
altitudinem mortis. Ierimuth idem est.
Ierimoth iurgium signi vel iudicium designatio
Iermay dominus excelsus vel domini excelsitudo.
Ieroam timens ipsum vel iuditium ipsius.
Ierobaal iurgium sursum vel iuditium superius
aut iurgium superioris.
Ieroboal timor veri vel timor vetustatis
sive timens veterem aut timens devoratorem
Ieroboam eius ipse seu discernens ipsum aut
superius diiudicatio. Contra confusionem
Ierobosech iudicans ignominiam vel iudi
Ierom timor vel peregrinatio sive timidus
aut peregrinus. Certis locutiones
Ierominus pulcritudinis visio vel divini
Ierosolima pacifica vel visio pacis.
Ierosolimite pacifica vel pacem videntes.

Iersia aduena dni ul' alienus dni.
Ieriel collis dei: ul' coll' vindictionis.
Ierusa inuminans ul' iuminato sui ipolatus
aut peregrinatio. Expectatus aut timeb' p fcã.
Ierusalem pacifica ul' pacis visio sui timor
Iesa vetustas ul' plantacio sui saluato aut
desiderium meum. Euigilia.
Iessa incendium ul' sacrificium seu insule
sacrificium aut insule holocaustum.
Iessaar incendium suscitans ul' holocausti
Iessarite incensa suscitantes l' holocaustorum
Iessai incensum meum ul' sacrificium Euigile.
meum siue insule sacrificium aut insule ho-
Iessa mari vetustas amara ul' desi locausti
derium amaritudo. sacrificium aut insule oblo
Iessan vetustas ul' vetans.
Iessana vetustas eius ul' inveterans eum
Iessar figmentum ul' tribulatio siue insule sa
Iessarmendes ul' unctio mea siue meri
dianus aut meta porphireus olim. Exp
Iessuum collaudans populum ul' collaudatio
Iessu collaudantis ul' collaudatio. Cm
Iessbachasa collaudans summum ul' collaudatio
Iessia est in me ul' coequatus mi.
Iessiunetdob est in me spontaneus ul' quo
coequans mi spontanee.
Iessoth est tinis ul' tactus.
Iesschal tabernaculum ul' unctio eius.
Iesse incendens ul' incendium sui insule liba
men aut insule holocaustum.
Iessema salus desiderii ul' salutato requiescentis
Ieser finxit ul' plasmauit seu fictio aut plasmato
Ieserite fictores ul' plasmatores.
Ieseri equalis saluator ul' desiderium saluatoris
Iessem desiderium ul' desiderium seu equalis mis
aut equalitas mea.
Iespha unctio ul' tabernaculum.
Iesphan idem. Iesi equitas l' tabernaculum
Iessi incendium mi ul' sacrificium meum.
Iesias equalis dno ul' saluatoris
Iesiel incensus dno ul' sacrificia dei.
Iesimuth desiderium dulce ul' desiderata dulcedo
Iesmachias vetustas percutiens dnm ul' fig
mentum percussionis dni. requietois dni.
Iesmaias saltus desiderantis dnm l' saluato
Iesiel sacrificans do ul' libatio dei.
Iesua plantacio l' est desiderium mei saltus
Iesue saluatio ul' desiderium
Iesuea qualis mi ul' equalitas mea.
Iesin desiderium ul' desiderium. aut equitas
Iesuite desiderantes ul' desideria ignea.
Iesur dolor est ul' est in dolore seu salus lius

Iesum salus doloris mei ul' saluatio in dolo
re meo seu salus illuminans me aut equalitas mi
Iesus saluator ul' salutans seu salus aut
Ietha extensio ul' inclinatio siue salutare.
superfluens aut superfluitas.
Iethaem superfluus populis ul' superfluitas populi seu
inclinans populum aut extensio eorum.
Iethaba bonitas ul' declinatio.
Iethabeta bonitas ul' bonitates seu declinauit
ut ueniat declinatio punctionis.
Iethan mors ul' inimonium seu inclinans
eos aut extensio eorum. iniquitatis
Iethala bonitas ul' declinatio venientis.
Iethabeth bona domus ul' declinatio veni
Iethula inclinatio palme ul' extensio cent
Iether modicum residuum ul' modica resi
Iether donans ul' donatio. Dimitte
Iethnaam possidens populum ul' possessio populi.
Iethra superfluens ul' honorabilis:
Iethraam honor populi ul' superfluens populis.
Iesrahel honor dei ul' superfluus deo.
Iethan honor meus ul' superfluus mi.
Iethraam honorans eos ul' superfluus eorum
Iethram honor dei ul' superfluitas gentis
Iethri superfluum aut honorabiles.
Iethrites superfluus ul' honorabil'
Iethro superfluens ul' honorabilis. coronato
Iethur insus ul' color seu ordinatus aut
Iethus extensio ul' sublimitas. malechia
Ieu ponens ul' commotio seu malefactus aut
Ieus idem est.
Ieusa ipse ponens ul' ipsi commotio eius.
Ieuhel ipse ponens deus ul' ipsa commotio eius
Iexam durus ul' durities. cum cohibitione
Iezabel est ul' est fluxus sanguinis.
Iezabel fluxus vanus ul' fluens sanguine
Iezamas unus eius ul' aures eius sui iu
dicis dni aut ascultatio dni.
Iezarite fortes ul' auxiliarii.
Iezeiel fortis dei ul' apprehendens deum.
Iezechias fortis dni ul' apprehendens dnm
siue confortauit dns eum aut dns confor
tatio eius.
Iezer fortitudo ul' adiutorium.
Iezerite fortes ul' auxiliarii.
Ieziel audiens dni ul' ascultatio dei
Iezelia fortis labor ul' adiutorium laborantis
Iezonias unus aut aures eius sui audiens
dni aut ascultatio dni
Iezra semen ul' seminator
Iezrahel semen dei ul' seminauit deus
Iezraelite seminantes deo ul' seminantes

Iezraia semen dñi l' seminans dño.
Igan abiciens ul' ñ reuelatõnis.
Igaradius ul' inuolutõ syrum ẽ nõ hebreu
Igar seduchia acũus testimoniũ ul' inuolu
cio testimoniorum. ‹Cur' leta dom' tensiõis
Igathanis sollempne mandatum humile
Illurici aduena ul' elementorũ seu confusõ
aut sctũ confusio. ‹Cnatorum
Isdi mitis diluctor ul' excessiones uirum
India nudus diluctis ul' concessio uirum
Infamie uitus ul' innuit sũ innuẽs ‹Cñãs
aut concessio. Ioa retinens ul' retentio.
Ioan retinens eum ul' retentio eius.
Ioaz retinens fortitudinem ul' ñ ẽ retinẽ.
seu dñm uidens aut dñi fortitudo. ‹tas
Ioab inimicus inimicitie sũ ẽ pr̃ aũ ẽ p̃tm
Ioathar fortis ul' robustus seu dño fortis
aut dñi fortitudo. ‹Separatus aut cõ resurrcõ.
Ioachim ñ ẽ p̃paratio ul' cui' ẽ p̃paratio seu dño
Ioatu dñi filius ul' dñi testim.
Ioatem dñs testis oculi ul' dñs testificis fort
Ioaim que est tenella ul' que ẽ delicata siue
dño dilecta aut dñi dilectio. ‹Cre.
Ioatẽ dñs testis oculi ul' dñs testificis fon
Ioachaz retinens fortitudinẽ ul' ñ ẽ retinẽ
seu dñm uidens aut dñi fortitudo.
Iobab ipẽ cognoscens ul' dñi cognitõ seu
cognoscens sciãm aut cognoscens principiũ
Ioanam dñi decus ul' dñi pulcritudo.
Ioarib dñs suscitans montes ul' dñs uigilãs
fortitudine. ‹Caut dñi plasmatio
Ioachim dño exaltatus ul' dñi exaltatio.
Ioas sperans ul' tẽporalis siue dñm sustollẽs
Ioathan pfectus ul' pfectio sũ ꝯsũmatus
aut ꝯsũmatio. ‹plasmatõ
Ioathas pfecte sustollens ul' cõsumata
Ioas dñm uidens ul' dñi fortitudo sũ ñ ẽ re
tinẽ eum aut ñõ est apphensio eius.
Iob dolor ul' cecitas aut ululans.
Iob mag' ul' magnus siue dolens. ‹Commissio
Iobab distillans ul' mago pr̃e seu magn'
pr̃ aut doloris ul' ululatõnis distillatõ.
Iobal delatus ul' delatio siue dimittẽs aut
Iobina magus donatus dño ul' dolor grẽ dõ
Ioel magus dei ul' dolens dõ.
Iodiahel dñi gerũ ul' dñi p̃paratio siue dñi
lumen aut dñi intelligentia.
Iodhel gẽm diuinũ ul' p̃paratio dei. ‹Donatio
Iozelam cõprimens eos ul' opp̃ssio eorum.
Iod sciã ul' principiũ sũ dominator aut
Iedde ipẽ cognoscens ul' dñi cognitõ siue
cognoscens sciãm aut cognoscẽs pncipiũ

Iohed dño fluens l' dñm testificans.
Iohezer dñi fortis ul' dño separatus.
Iophe dñi os ul' dñi disciplina seu dñs e
legit aut dñs illuminauit
Iogli contemptus ul' despiciens.
Ioha dño reddens ul' dñi retensio sũ domi
nans ei aut dñatio eius.
Iohanna dñi donũ ul' dñi grã.
Iohanna dñs misertor ul' dñi mĩa seu dõ
gratus aut dñs grã eius. ‹Donũ
Iohannan dñs gratus eis: ul' dñs mĩa
Iohanan orat donans ul' dñi donum.
Iohannã cuius est donum
Iohannẽ dño donatus ul' dño gr̃ificat'
Iohannes dñi grã ul' in quo est grã sũ
cui donatus est aut cui donatio a dño fcã ẽ.
Iohel dimittens ul' inuitatus sũ deflu
ens aut incipiens. ‹Cdeus aut dõ dš.
Iohel fuit dei ul' incipiente dño seu ẽ
Ioachim qui est consurgens aut dõ re
surrectõ siue dñs suscitans aut dño sus
Ioiada dñs cognoscens ul' dñi ‹Cscientie
Ioiadahe dñi cognitio ul' ipõ ‹Cognitõ
dño cognoscente. ‹Cognoscens oculum
Ioiaden dñs cognoscens fontem ul' dõ
Ioiarim dñi uino ul' dñi iudiciũ.
Ioiarim dñm exaltans ul' dñi exaltatõ
aut dñs saltuum. ‹Caut ñ ẽ donatio.
Iomina matutina ul' dextra eius
Iona columba ul' dolens siue ñ ẽ donat'
Ionadap dño obediens ul' dñi spontanẽ
Ionadab columba p̃pria ul' doñtõ puniel'
Ionas dolens ul' donatus siue cui ẽ doñtõ
aut qui donatus est dõ. ‹Cmeũ aũ doñtõ mq
Ionathan colũba ueniens ul' colũbe do
mi siue colũba donans aut doñtio dñi.
Ioni colũba mea ul' donans siue donum
Ioppe pulcra ul' pulcritudo ‹sublimiũ
Ior riuus ul' fluuius. ‹aut dõ celsitudo
Iora riuus eius ul' fluui' eius seu man
Ioraleth domus excelsa ul' domus sblimiũ
Iorai riuus spinarũ ul' fluui' piscatorũ.
Ioram qui excelsus ẽ ul' ñ est excelsus
aut dñi sublimitas.
Ioram riuus dom ul' fluuius.
Iordanis riuus iudicij ul' fluui' iudicias
siue descensio eoꝝ aut apphensio eorum.
Iore riuus excelsus ul' fluuij exaltatio.
Iorim riuus eorum siue excelsus riuus
ul' fluuius exaltatus. ‹Cfactas resurrcõnis
Iora fcãra mandati ul' dñi saluatio
Iosabesech ñ ẽ sanitas gemmis ul' ñ ẽ

Iosabeth domini saturitas uel domini iuramentum.
Iosabia non est incensum domini est iuramentum.
Iosaph domini speculum uel domino uinculatus
seu domini labium aut domino angustiatus.
Iosaphat ipse iudicans uel ipse iudicat seu
domini iudicium aut dominus iudicabit.
Ioseth domini iustus uel domino iustificatus.
Iosedech idem.
Ioseph augmentum uel appositio. [Chatecim]
Iosephus augens consilio uel apponens fecit
Iosephias ipse liber domino uel ipse libertas domini.
Iosias non est incensum domini uel in quo est sacrificium
Iosophonias domino absconditus uel domini speculum
Iosoias non est salus domini uel in quo est [saluator]
saluator dominus. [Saluatorius]
Iosue saluus uel saluatio seu saluator aut
Ioth scia uel principium seu dominator aut dominatio.
Iotha est perfectus uel est perfectio sua est domini perfectio
aut est domini perfectio. [fecit cor aut consummator]
Iothan domini perfectio aut domini consummatio siue perfectus
Iothu scia domini uel principium gratie.
Iouis iuuentus hic uel deus iste.
Iozacar domino dotatus uel domini dotatio. [Cito]
Iozabad domini fluens dotis uel domino dotis flu
Iozabad domino dotatus uel qui est dotatus a domino.
Iozabeth domini dos uel que est dotata a domino.
Iosacar domini ultio uel domini iudicium. [Ehezis]
Iozadech domini fortis filius uel domini forte tecti.
Iozarib domini ultio uel domini diiudicatio. [Com-]
Iouian domino ductio est uel domini oliue est mortale
Iras ciuitas descendens uel ciuitatis descen-
-sio siue uigilans filius aut suscitans testi-
Iras frater meus uidens uel fratris mei uisio seu ui-
-gilantem aut uigilans plasmatorum.
Isai uir uel assumpcio.
Isa uirilis uel assumpto
Iscaetsus uel gaudium.
Isaar uir uigilans uel uir suscitatio
Isaarite uiri uigilantes uel uiri suscitatores
Isachar qui est memor uel domini memorans
[illegible]e uir meroris aut est merces mea. [Tinee]
Isacharite qui sunt memores uel domini me-
-morantes seu uiri merorum aut sunt merores
Isay salus mea uel domini salutare seu uir [illegible]
[illegible] aut uir assumens
Isaias domini salus uel domini salutare. [Eugulas]
Isar uir pruinus aut uir inimicus seu
[illegible] uel uir innocentis seu uir
suscitans me aut uir uigilans mee.
[illegible] [Conuenie]
Iscam uir [illegible] ipsius uel assumpcio fortis
Isboseth non est confusionis uel assumpta confusio.

Iscarioth uir memorie uel est merces eius seu
mercedula mortis aut memoriale domini.
Isimoth uir desertus uel assumens dissipatio
Ismahel non est auditus uel assumens exauditio
Ismahelite uiri auditi uel assumentes exau
Ismeneus uidens domini uel est uidete domini. [Protos]
Israel uir uidens deum uel princeps uirum deo siue
dei uisio est aut fortis directus dei.
Israhelita mens uidens deum suum uel princeps
cum deo suo siue est uidens deum eius aut fortis
directio dei sui. [Sancti deo]
Israhelite uiri uidentes deum uel assumpti principes
Issachar uir pruinus uel uir inimicus seu uir s
lutis aut assumpcio salutis.
Isu uir loquens uel assumpcio salutis
Istob uir bonus uel assumpcio bonitatis.
Italia iste extendens uel nimis excessio.
Italica nitelum excessus uel nimis extendentes.
Ithamar insule palma uel insule amaritu-
do sui uir amarus aut non commotio. [Hebreum]
Ithnea montana uel sublimis. siue est no
Ithurim montani uel sublimes.
Itabirus mons excelsus uel mons sublimium
Iubileus anni remissionis uel anni remissio
Ithel potentia uel fortitudo. [Expositio eorum]
Iudei uiri potestas opprimens eos uel fortes
Iudaia confitens domini uel glorificatio domini.
Iudaismus laus uel confessio
Iudaite confitentes uel glorificantes.
Iudas confitens uel glorificans.
Iudea confessio uel glorificatio.
Iudei laudantes uel confitentes.
Iudi laudans uel confitens.
Iudith confitens uel glorificans
Iulius incipiens uel principium
Iulia id est eruum uel eruuia id sonant
Iuppiter inimicis separans uel deus separator.
Iuuenis elatus uel elatio seu prens aut ipse
Ireth principium uel donatio. [Calleuatam]

Labadon apollion grece extermi-
nans uel exterminator latine.
Laabim decussi uel inflammatio
seu decussio aut inflammatio.
Lagea flamma uicina uel decussio.
Laadon prens uel inficiens. [Causa solutum]
Laamas iniquitas uel ad iniquitatem.
Laadom prens uel inficiens siue solutus
Laban albumen uel albedo siue candidus
aut candidatio.
Laguna dealbans eum uel candidatio eius.
Lamoth uenientes uel egredientes.

Labeth acceptus vel acceptabilis.
Lachmi candor vel candori mei seu cor ego aut cor filio meo. Consummatio.
Lapidoth succensi vel inflammantes seu combustio aut
Lado ingressus vel ingressio sive venientes.
Laheth idem. Surrectio sanguinea.
Lacedemonia consurgens silentium vel con
Lacedemonii consurgentes silentio vel consurgentes sanguinum.
Lachis ipse est vel sibimet ipse.
Lachoth consurgens vel consurrectio.
Lachum consurrectio vel ad consurgendum.
Lalec ipsemet sibi vir vel ipsemet vir suus.
Laphiton lampas quod os cultum ad orientem ad
Lael in deo vel in deum. Conscen-
Lais leo vel filius leonis seu ipse sibimet vir aut ipsemet vir suus. Filia leene.
Laisa leena vel in salutem seu filia leonis aut
Lamathara signum vel contritio sive ad signum aut contritionem. Quid dereliquisti me.
Lamabazathani quid dereliquisti me vel ut
Lamazabathani idem. Extensio aut firmamentum.
Lamech qui est in utero filius vel adiutorium seu
Lamech doctrina vel disciplina cordis seu cor fluens aut cor fluctuans. aut se humilians vel humiliat
Lamech qui est nomen hominis percutiens vel p
Lamuel cum quo deus vel in quo est vindictio.
Laodicia fuit in nominibus vel nativitas expectata sunt tribus amati in domino aut tribus amabilis domini.
Laodicenses fuerunt in nominibus vel nativitate expectate seu tribus amate domino aut tribus ama-
Laomin tribus vel mites seu plurium. Tribules domini
-lam multarum tribuum aut principes multorum
Lapidoth fulgor vel fulgur sive Et splendor
-fulgurans aut fulguratio.
Larina sublimitas vel consurrectio. Et salvatorem
Lasa salus vel salvatio sive in salutem aut
Lasaron spiritus in me vel in domino spiritus eius.
Lasterus salus donata vel salvator a domino.
Lathusim fabri vel malleatores.
Lazarus adiutus domini vel auxiliatus a domino.
Lebana albedo vel candidatio.
Leben candidum vel edificatio.
Lebus corculum vel quasi cor.
Lebna lateres vel cementum.
Lebni lateres vel cementa.
Lebnici lateres vel cementarii.
Lebona albedo vel candidatio.
Lechia gena eius vel maxilla eius.
Lechi gena vite vel maxilla assumpta.
Lechum consurgens vel consurrectio.
Ledan flamma iudicans vel exurens.

Ledaibel flamma iudicans deus vel exurens dei.
Legan flamma iudicans vel exurens iudicium.
Lecmas iniquitas vel ad iniquitatem.
Leeth flamma vite vel exustio pinguis.
Legiatha ignis vel incendium.
Lehem panis vel refectio. Et salvatorem
Lesa salus vel salvatio aut in salutem seu
Lesead iste vel auditum. Iudicans.
Lesedam ad nomen iudicii vel ad auditorem
Lenabod venientes vel edificantes
Levi additus vel appositus sive assumptus aut applicatus. Applicati
Levite additi vel appositi sive assumpti aut
Levites adiectio vel appositio sive applicatio aut prosecutio. Ceci
Leviathan prosequens eos vel additamentum
Lia laborans vel laboriosa. Aut candidum
Libanus albus vel candidus sive candor
Libani facientes palee vel facientes paleas.
Libia veniens vel intuens.
Lichonia suscitans vel suscitatio sive ad suscitandum aut ad suscitationem.
Lichonii suscitantes vel ad suscitandum.
Lichi consurgens vel lacrimas fundens.
Lica lacrimas fundens vel consurrectio eius.
Licaus consurgens vel suscitans sive lacrimas fundens aut lacrimarum effusio.
Liciz consurgentes vel ipsi suscitantes vel lacrimas fundentes aut lacrimarum effusiones.
Lichonia suscitans vel suscitatio.
Lichonienses suscitantes vel suscitati.
Lidi geniti vel edificati.
Lidia nata ei vel edificatio eius.
Lidi nati vel edificantes.
Lidda utilis vel edificata.
Lini tibicen vel candidatus. Candor
Lisania nata temptatio vel nativitas temp-
Lisias generans vel generatus. Generatio
Lisimacus generans passione vel generatio
Listra genus decorum vel generans decorem
Listris utilitas angustie vel utilis tribulatio
Lithostratos sublimitas vel pavimentum seu generans altitudinem aut utilitas sua.
Lobna alba vel candida seu albor vel candidatio
Lobem albus vel candidus sive cor meum aut cor filii mei. Candidatio
Lobni albus vel candidus sive albor vel
Lobnite albi vel candidi sive albedines aut candidatores. Cor filio meo.
Lobom albus vel candidus sive cor meum aut
Lod nuncium vel declinatio.
Lodabar ipsi verbum vel ipsi fornicatio.

Lodabdo ipsi filius vel ipsi testificatio.
Lodabim ipsi cum vel ipsi iudicium. ce utilitate.
Loide consequutio utilitatis vel que consequuta
Lomna lateris candidati vel laterum candidatorum.
Loommim pluriarthi multorum tribuum vel prin-
-cipes populorum multorum. cipe exclusus.
Loth vacans vel declinans seu victus aut
Lothan ipse concludens eos vel ipse vinculum eorum
Lothum vinculum vel conclusio seu declinans
-dum aut vacans gens.
Lothe vinculum eius vel ipsa conclusio.
Loclus ipse elevans vel ipse consurgens.
Lucius idem. aut vel utilis.
Lud victus vel declinans seu utinam natus
Ludim vinculati vel declinantes sunt forte
-psunt aut vel proficientes.
Luith gene vel maxille.
Luza nux vel amigdalum.
ato dei.
Malaleel congregavit deus vel aggregavit
Maacha mollicies vel confractio.
Maachati fractus est mihi vel fracti sunt
mihi seu venit decisus aut victi pars
Maadai mensura filii mei vel quod sufficit Sio-
-ens testamentum meum.
Maabi congregatus mihi vel congregatio mea.
Maala chorus vel infirmitas.
Maaph de mille vel de doctrina.
Maalath chorus priorum vel infirmitas temporalis.
Maaleel laudans deum vel laudatio dei.
Maameon de hereditate habuerunt hereditatem
Maalon de fenestra vel a principio sunt confu-
-matus aut securitas. eius
Maama congregatus populus ei vel congregatio populi
Maamitix congregati populi eius vel congregatio
populorum eius. vel ex elusione
Maamad desiderium vel desiderabilis.
Maath idem. Maanath requies vel refectio
Maara amara vel domus mea seu ex elusione
Maaroth fovee vel spelunce
Maasias bonus domino vel assumptio domini.
Mabai mutum suscitans vel nimium lugubre.
Mabdiel munitio dei vel munitio dei.
Mabdielite muniti deo vel munitiones dei.
Mabsan munitus vel protegens sunt nimium vel
Mabsar muniens vel munitio. protectio
Macha ingenium vel protensio.
Machi idem. cens aut ingeniosi
Machaleus protegens vel protectio sive proti-
Machalei protegentes vel protectiones sive pro-
-ticientes aut ingeniosi.
Macheta subactus mihi vel mollicies mea.

Macedon crustio vel orientalis sunt prius aut anteriores
Maceden exuriens vel exustio sunt oriens aut antecedens
Macedonia combusta vel combustio seu antecedens
aut orientalis. gregationes
Macceloth cetus vel cetus sunt congregati aut congregationes
Macelloth idem.
Macena exurgens dominus vel orientalis domini.
Maces finis vel definitio. regnum meum
Macher oriens vita vel antecedens.
Machi quid est vel quia est sive rex meus aut
Machiel rex meus deus vel regnum meum dei.
Machimath quid est donum vel quid est datio
Machir venumdabit vel restituet seu vendetur
aut de infirmitate. vendentes aut infirmitatibus
Machirite venumdabunt vel restituent seu vel
Machmas humilitas aut attectatio.
Machmarath humiliatio vel attectata seu cin-
gens aut humilitas tributorum. generationes
Machoi excipiscentia aut excipiscibilis.
Mada mensura vel quod sufficienter.
Madabas mensuram venientem sustollens vel
sufficientie venientis plasmatio.
Madamena a saltu eius vel nemore eius sive
saltus eorum aut nemus eorum.
Madai mensura mea vel quod sufficiens mihi. sive
Madaliel turris mea deus vel defensio mea dei
Madan contradictio vel habitaculum seu mensura
domini aut sufficientia gens.
Madbures heremus vel solitudo.
Madia mensura vel sufficiens domino sive iudicium
Madian de causa vel de iudicio sive in causa aut
Madian iudicans vel diiudicans sive iniqui-
tas aut contradictio. iniqui aut contradicens
Madianei iudicantes vel diiudicantes seu
Madianite idem.
Madid turris testium vel mensura sua.
Madim iudicium vel diiudicatio. cipis
Madmena mensura viscerum vel quod sufficit ex
Madon contentio vel habitaculum sive habita-
tio aut habitantes. aut de speculatione
Maphia speculator vel speculatio vel de speculo
Magal colonia vel transmigratio.
Magala transmigrans eum vel colonia eius.
Magalim colonie vel transmigrationes.
Maglena filium sibi vel defensio filii eius.
Magdal magnitudo vel turris seu premunitio
aut premunitio. dens aut pre defensionibus
Magdalel turris dei vel magnificavit me deus
Magdalum magnitudo vel turris seu defen-
dens aut premunitio eorum. aut defensibus
Magdalene magnifica vel premunita seu
Magdalel turris dei vel magnificans deum

me d(omi)n(u)s
seu multu(m) accepit a d(omi)no aut magnificauit
Magalgad turris p(ro)uite ul' defensores ac-
cinctum latunalium.
Magdol turris ul' magnitudo.
Magdala turris eius ul' magnificans eu(m).
Magdola quis grandis ul' que turris su(n)t q(ue)
est magnitudo aut q(ue) e(st) magnificentia.
Maggeda nu(n)tians ul' adnu(n)ciatio.
Magedan fructus dona l' adnu(n)ciato(r) gr(ati)e.
Maggedo temptatio l' temptatio(n)e siue po-
mor(um) eius aut fructum cene eius.
Maggeda temptans l' te(m)ptatio seu cenacu-
lum aut inhitatio. Maggedon idem.
Maggedo cena pauoris l' te(m)ptatio aste.
Maginas tangens ul' de tactu seu uile tri-
butum aut uilitas tributorum.
Maggog dogma ul' tectum su(n)t detecto aut
de domate. Magio guttur ul' de fauce.
Magion guttur meoris l' de fauce i(n)iquitatis
Malam domus iussionis l' amaritudo mea
Malelchiram ex dei p(at)re l' ex uita excelsa.
Malubihalel ex uita deus ul' q(ui)s e(st) d(eu)s d(omi)n(u)s
Malida (con)d(i)c(i)o ul' mensura sufficiens.
Maiua testificatus eis l' testimonium eorum.
Malach angelus ul' nu(n)tius.
Malachi angel(u)s meus l' an(n)u(n)tiato(r) mea.
Malachias angel(u)s d(omi)ni l' an(n)u(n)tians d(omi)n(u)m.
Malachim lib(er) regum.
Malachim nu(n)ciagns eis l' angel(u)s eorum.
Malachoth lib(er) regnorum. (con)fusionem;
Malachoth angelus tempore ul' an(n)u(n)tianc
Malalai laudator meus l' laudatio dei.
Malaloth angeli ul' annu(n)ciatores (con)gustiar;
Malasar laudator principis ul' despector a
Malathra uisio ul' delusione siue despici-
eus aut despectio.
Malachu regnum ul' principatus.
Malchi rex meus ul' principatus m(eu)s.
Malchia regnator d(omi)n(u)s ul' p(ri)ncipatus d(omi)ni.
Malchon rex mestitie l' p(ri)nceps i(n)iquitatis.
Malchus rex (con)silii princeps festinator uel
Man(n)u(n)cians declinatonem.
Malech nu(n)cius ul' regnator. (con)fusionem;
Maleloth angel(u)s uictus ul' an(n)u(n)cia(n)s declin(atio)
Maloch princeps ul' an(n)u(n)ciator. do aut
Maloloth angeli ul' adnu(n)ciatores p(ro) spiciat
Malothe plenitudines ul' adeo plenitatis;
Mambre diuidens ul' diuisio siue claritat
Mambre mare in capite l' mare pelliceu(m).
Mamoazer delonge elongatus siue alie-
natus aut alienatio. (con)cupiscentia
Mammo(n) lucrum pecunie l' cupiditas di

Mammona diuicie ul' cupiditates utriusq(ue)
h(oc) nom(en) syrum e(st) p(ro)p(ter) et hebreum mixtum
utriusq(ue) (con)solatonis;
Mamucha elongans calorem ul' alienato
Man quid ul' quid.
Manna quid hoc est quid est istud.
Mana donans ul' requiescens (con)solacioni;
Manai munus ul' (con)solacio seu sacrificiu(m) a
Manaath munera ul' (con)solaciones seu mansio(n)is
uitam aut pauoris completio.
Manath sepulcrum ul' monumentu(m) seu re-
quies aut (con)solatio.
Manahem consulens ul' consolatio.
Manalem castrum ul' tabernaculu(m).
Manath requies ul' sepulcrum.
Manachim castra ul' tabernacula seu requie-
tiones aut consolationes (con)so(lator) aut qui oblitus e(st);
Manasses nu(n)ctatus ul' obstupescens siue obliui-
Mane nu(m)erus ul' nu(m)erauit seu compleuit aut
Manoeth nu(m)erus uite ul' nu(m)erans uita (com)pleto
aut pauoris completio. (com)plens pauorem.
Manhu quid na(m) h(oc) est ul' quid est istud.
Manzamaoth tutentes ul' fusanule su(n)t
Manus quid laboras ul' quid laborio(sus) es.
Manne requiescens ul' requieuit.
Maoth euiratus ul' euiratio.
Maol chorus ul' plenitudo.
Maon habitaculum ul' habitatio. (con)fortitudo cor-
Mazim uhabitatorem uitens ul' habitaculi;
Mapsa munium ul' p(ro)tectio.
Mapsan muniens eos ul' p(ro)tectio eorum.
Mara amaricans ul' amaritudo.
Maradath amara continentia ul' amara
lactantia seu amare (con)tinens l' amari cogitat.
Marai amaricans me ul' amaritudo mea.
Marmoth amara sci(enti)a ul' amaricans d(omi)n(u)m
Marala amara concessio l' amaricat (con)cedens
Maranatha i(d est) d(omi)n(u)s n(oste)r adueniat ul' qu(omodo) d(omi)n(u)s
n(oste)r aduenit. syrum est no(n) hebreum.
Marath amaru(m) tempus ul' amaritudo p(ri)ma
Marchaloth quadrige ul' quadrigantes.
Marchus contractus ul' defricatus.
Marchul amarus ul' declinatus seu e(x)c(e)lsus
aut sublimis mandato.
Mardacha amara (con)tritio ul' i(m)pudenter (con)tritus.
Mardochahi amare contritus uiuitur ul' a-
mara (con)tritio deuoratoris. (con)tritio impudicie.
Mardocheus amare contritus i(m)pudenter l' amara
Mares amare tolles l' amara plasmatio.
Maresa a capite ul' a principio.
Mareth amara uita ul' amaritudo.
Maria illumina ul' illuminatrix.

Maria smirna maris ul' stella maris seu illu-
minans aut mare amarum siro aut simone
domina interpretatur. (Contradictiones.)
Marimoth lites ul' iurgia siue dissensiones aut
Marimuth litigans ul' contradicens seu ama
Mri mors aut amara mortis.
Marsa a capite ul' a principio seu amare tolles
aut amari plasmatio.
Marua amari opus bonus ul' amara rectio
Marodach amara ptitio ul' amara contritio.
Marioth amara scala ul' amaricans dominatio.
Marom sublimis ul' de excelso seu amare tristis
aut amari tristicia. (donans.)
Marsana amare habundans ul' amara congressio
archa, prouocans ul' irritans siro aut simone
Masa bonus ul' assumptio.
Masan donans eum ul' assumptio eius.
Massa pondus ul' alleuatio.
Masada retinens ul' requirens siue assumens
seruitutem aut boneians testium.
Masoploth iostra inuadent ul' de tribulatione iostre.
Masai bonus meus ul' assumptio mea.
Masaia bonus dño ul' assumptio dñi.
Masal parabola ul' prouerbium.
Masan iocunditates ul' iocunditatibus siue bonum
donum aut assumptio gratie.
Maseth prouincia ul' propinatio.
Masepha speculator ul' speculatio.
Masephath speculatio ul' contemplatio.
Maseia bonus dño ul' assumptio dñi.
Masena, prosperi ul' scala seu scalans aut scalatio
Maseri eruditio ul' disciplina. (Uectigal ua-
Maserica eruditi ul' disciplinati. num)
Maserecha libans ul' contrahens seu libatio a
Maserephoth speculans super indumentum ul' con
templator superhumeralis. (aut protectiones)
Maseroth specule ul' refugia siue munitiones
Masphia speculatio ul' contemplatio seu de
speculatione aut de contemplatione. (speci-)
Masphath contemplans tempus l' speculator
Masphe speculatio ul' contemplatio.
Masia bonus dño ul' assumptio dñi.
Masioth prouerbia ul' parabole
Masma exaudias ul' exauditio.
Masmana auditor domini ul' exaudiens gratiam.
Masob bonus sui ul' assumptio seruitutis.
Masobia speculans dominum ul' assumptio dñi.
Masrecha uectigal uani ul' attracta libatio.
Masrephoth speculans super indumentum ul' contempla
tor superhumeralis. (Cum ille eorum)
Mathesa bonus ipsius ul' assumptio iniquitatis.
atha donans ul' donatio seu tributum aut inu

Mathaliam consumans eos ul' perfectio eorum
Mathama manus ul' donatio.
Mathan donans ul' donatus seu donator
doni aut donatio gratie.
Mathana donans ei ul' donatio eius.
Mathanai donum eius meum ul' donatio eius mi
Mathania donans dño ul' donatio dñi. (Cor-
Mathaniam donatus dñs eis ul' donatio do
Mathanite donatores ul' donati seu dona
tores donorum aut donatores gratiarum.
Mathans compluti ul' compluitio seu compluti
aut complutione. (Temporis eius)
Mathath donans presentem ul' donatio temporis.
Mathatha donans peccatum ei ul' donatio
Mathathias donatus a dño ul' donum dñi aliquid
Mathathia dulcis saturitas l' dulcedo satu-
Mathethia donans ei ul' donatio eius (ritatis)
Mathis donator consilii ul' donum festina-
Mathiama donator gratie dñi ul' do (tio.)
nans donationem domino.
Mathias donatus dño ul' donatio dñi p
iuda. s. uice in cuius loco positus est.
Mathinni donum dñi ul' donatus dño.
Mathulam consumans eos.
Mathunith persecutio ul' iurgia descensio
Mathreth yconomus ul' dispensator.
Mathsias dono indigens ul' donator
Mathusala mortem misit uel (mutatio
mortis emissio siue mortuus interrogauit
aut mortuus est aut interrogauit.
Manuel uiuens deus ul' uiuit deus seu ex
uita dei aut quis est sicut dñs deus.
Mannan quis est de longe l' ex uita alieni
Maza ex hoc ul' ex istis. (Horis
Mazaroth zodion. i. signa horoscopi per xii
Mozoroth zodiacon aut mathematici xii
signa appellant.
Mazia ex hoc dñs ul' ex isto dominatio.
Mazias idem. (Cessiones aut exclusiones
Maziloth ex hoc tempus ul' ex istis temporibus
azuoth iuncula ul' discipline seu sue
Mechereth ab exordio ul' contra quietem.
Methia percussus dño ul' percussio dñi.
Methinas humilitas ul' attrectatio.
Methunc basis quiescens ul' uenundatus
commotionem.
Methomoth fulturc ul' supponens.
Methorath uenundatus ul' uenundatio seu
bases aut sustentacula. (tio mea.)
Methorathi uenundatus meus ul' uenundati
Methuriath uenundatus ul' uenundatio
Methuriati de uenundatu l' uenundatio

Meab fames antiqua vel fames antiquorum
Mealeria bonus vel pontum seu de bone aut
de pontibus. aut mensuratio.
Meao mensus est vel adequavit sive medie
Mealia aque sublimes vel mensura unde.
Meam maciens vel tabescens sive matutinum aut
Meama aque eminentes vel aquarum eminentia vel tensio
Mede mensura vel aque eminentes.
Medemena mensura eius sortium eius vel aque
eminentes ex ipsis.
Medena aque sublimes vel aquarum sublimitas
Medi adequati vel mensuratores.
Media mensura vel adequatio.
Medin mensurans eam vel adequatio iudicii
Medan mensurans dolorem vel adequam immuni
tate idem est. rationem.
Meeber de contra vel ultior.
Meetabel benigna dei vel benignitas domini.
Mephat impetus aque vel impetus aquarum.
Mephaath speculum vel speculatio. ris
Mephiboseth speculum vite vel speculatio pario
Megia despiciens vel despiciens sive ignominie
Megbis despiciens confusionem vel despectio
Meida continuatio vel mensura sufficiens.
Mezabel benigna dei vel benignitas domini.
Mesa vall(is) soli vel vallis salsa.
Melcha regina vel regnatrix.
Melcham regens eos vel rex eorum.
Melchi rex meus vel regnans michi.
Melchias rex domini vel regnum domini.
Melchiel rex meus deus vel regnum meum dei.
Melchielite reges domino vel regna mea dei.
Melchisedech rex iustus vel rex pacificus sive
pacis aut rex iustitie.
Melchisue rex salvator vel regnum salutis.
Melchisue rex loquax vel regnum cantilene sive
rex meus tirannus aut rex meus perlatio.
Melchom rex eorum vel principans eis.
Melchon rex mororis vel princeps iniquitatis.
Melchonoth fulcra vel regna sive reges [illegible]
M aut regum cunabula.
Melea vallis salis vel vallis salsa.
Meleth regnum vel regnator.
Melechi chorus meus vel a principio meo.
Melech chorus vel a principio.
Melechias chorus domino vel a principio domini.
Melechime infirmitas vel de infirmitatibus
seu mandatum humile aut mandatum humili.
Mello plenus vel plenitudo sive cordi tatis
plenus aut adimpletio. aut adimpletio
Meloth pleni vel adimpleti sive plenitudines
Melsa ixa vel marinus.

Melluch vall(is) salsa ignis mordentis vel
vallis salis dens vel vall(is) lapidum adiutorum
Mellucharet vallis salsa mordentium lapi
Melluchanem idem.
Mellueth plenitudines vel impletiones.
Mem aquo vel ex ipsis. aut manifestatio
Membrana apta vel manifesta seu aptio
Memphis os vel ab ore sive os eius aut
os ex ipsis. confusionis sive os ignominie aut de ore ignominia
Memphiboseth os confusum vel os con
Memphion os mororis vel de ore iniquitatis.
Memmu ex quo eius vel ex ipsis iste.
Memin aque mee vel viscera mea ex ipsis.
Memnuth ex quo deus vel viscera commotionis
Men viscera vel ex ipsis. maledictus.
Menna viscera mea vel ex ipsis intimus meus
Menelaus viscera maledicta vel ex ipsis
Mer aptus vel manifestatus sive illuminans
aut illuminatio. aut illuminans suscitatos.
Merab multitudo vel de multitudine sive
manifestans patrem aut illuminato patris.
Meran amaricans vel amaritudo sive apiens
Meranite amaritudines vel amaricantes sive a
pientes vigilias aut illuminantes suscitatos
Mercurius apiens civitatibus vel illuminans
occursum signi. aut illuminatio eius.
Meraptus vel manifestus sive illuminans eum
Meredeicell vel aptio sive illuminans aut
manifestatio. aut confoventur
Meriphoth fovens vel incubans sive incube
Merimuth apiens mortem vel illuminans
Meribaal litigans cum marito vel mortuos
litigans cum altissimo sive litigans in man
tum aut litigans contra altissimum.
Merob multitudo vel de multitudine.
Merodach amara, peccatis vel amaritudines
immittens aut amare contritus.
Merem aque vel profunditates. antiquos
Merom illuminans mentes vel manifestans
Meronath illuminans mentes tempore vel mani
festans iniquitatem peccati.
Meronathites idem. audiens
Meros apiens visionem vel illuminato forti
Meroz consuens vel consilium sive auditum
aut atque sacramentorum. suratio
Mes hospes et hostis seu mensurator aut men
Mesa evato vel aqua rara.
Mesa hospes eius vel hostis eius seu mensu
rans aut mensuratio eius. aut propinator
Mesa hospes salvans vel mensura salutis
Mesa aquaria vel propinatio seu dans potum
Mesach propinans vel potum dans sive hospes

—fiis aut hostis fruitatis. Seu mensurans
Mesalem hostis missus vel reddens redditor
Mesaloth euadens iunculum vel aqua tuit decli-
Mesameleth potum dans electo vel p- Creator
-pinans a principio. Expressio.
Meseth amens vel trahens sibi expressus aut com-
Meseth deficiens vel prolongans seu defectio aut
-prolongatio. Speculatio aut contemplatio.
Mesepha speculator aut contemplator seu
Meselima capiens eos domino vel palpatio eorum.
Meseroth vincula vel discipline seu Con-
-successiones aut exclusiones.
Mesezabel benignus deus vel mensurator dei.
Mesphar speculatorem suscitans vel contem-
-plationis vigilia.
Mesphareth hospes hirans vel hostis hirat(?)
Mesphe hospitis loquens vel hostis discipline
Messias crisma vel unctio siue christus aut unctus.
Messolam hospes seculi vel mensura ciuitatis.
Messollam capiens eos vel palpatio eorum.
Mesopotamia eleuata uoce quacumque vel ele-
-uatio cuiuscumque uocationis.
Mesraim hospitans eos vel mensura eorum. Secundo
Mub quae mensura egyptus appellatur.
Mesthi uarius vel uarietas.
Messulam mensura doloris vel hostis antior.
Methca dulcis vel dulcedo.
Methica virga vel lectulus.
Methabeel benignus vir bonus vel quasi bona de-
-uoratio uetustatis.
Methabel quasi bonus deus vel quasi bona diuinitas
Methabeel idem.
Methri dulcedo uidens vel dulcis uisio.
Mecisum saluans eos vel attractio eorum.
Meza ex hoc vel ex isto. Aut aque fluxio.
Mezaab eleuata vel super eam sui aque fluens
Mezaab aqua aurea vel filia auri ficta(?).
Miamin quis meus fetus vel cui donatus.
Mibahar electus vel electio siue de electis aut de
Micha quis hic adhuc ubi loci vel quis electione
-iste.
Michahel quis ut deus vel quis sicut dictus.
Machaia quis ut dominus vel quis est iste dominator.
Machiroth quis hic dilatans vel est hic latitudo.
Michas quis est hic adhuc ubi loci vel quis est iste.
Michas quis est iste vel quis est in hoc loco
Michol aqua omnis vel aqua ex omnibus.
Mido metiens vel mensuratio.
Miphaath impetus vel aquarum impulsio.
Miphiboal os deuorans vel os uetustatis.
Miphiboseth os confusum vel os uerecundum
-sui os confusionis aut os ignominie.

Michael dominus dei vel dominus creatus(?).
Mucthene(?) generans castra vel generatio donatiui
Mueta generans vel generatio seu generare aut
quis est eius.
Mobinia edificium vel edificator.
Mobima edificans me vel edificator meus.
Miclo regnum vel regnator.
Minamin quis meus fetus vel cui donatus.
Mirra amara vel amaricans siue amaritu-
do aut amaricatio. Litigans contra altissimum.
Mirabal litigans cum amarito vel litigans
cum altissimo siue litigans in amaritudine aut
Misael tractus deo vel quis interrogauit deum
Misaum trahens populum vel interrogator eorum.
Misaac quis ut risus vel quis ut filius siue
quis risus aut quis de gaudio.
Misael populus dei vel quis est ut saluans deus
Misia que indigentia vel que dormitatio.
Misor humilitas vel tribulatio seu de hu-
militate aut de tribulatione. Expectus(?)
Misor plena vel directa siue humilis aut ca-
Mitilene transmigrans vel declinans seu
declinatio aut transmigratio.
Mitraites declinans donum sufficiens vel trans-
migratio doni sufficientis.
Mizaab quis ut auri obrizum vel quis est sicut
aurum purissimum.
Moab de patre vel ex patre.
Moabite de patre geniti vel ex patre generati.
Moadia mensura domini vel sufficiens domino.
Moaz fortis vel robustus siue robur aut
fortitudo. Dolor est
Moazian de adiutorio domini vel dominus auxilia-
Mobonia edificium vel edificator.
Mobonnai edificans me vel edificator meus.
Mochelor vulnerans patrem illius vel patrem
Mochona suppositio vel sustentaculum. Curatione
Mochori uicesimator meus vel uicesimator meus.
Mocloth plage vel vulnera.
Mochochi plaga eius vel vulnerans eum.
Molid natiuitas vel generatio.
Mola nascens patri vel generatio eius.
Modin iudicium vel diiudicatio.
Modim dedicans eos vel iudicium eorum.
Modollam generationem testificans vel na-
tiuitatis testificatio. Vel apertinente(?)
Moelath dolens vel parturiens sibi adolescentie
Moelathi dolor meus vel parturiens me.
Mosei palpatio vel attrectatio.
Moseia palpans eum vel attrectatio eius
Moyses aquaticus vel assumptus de aqua
Moyses ungens vel uiuens siue attrectans

aut palpans.
Malachi princeps piscium vel dolor parturientis.
Molath regnans seu dolens vel parturiens.
Molath rex meus vel princeps meus sive do-
lor meus aut parturitio mea.
Molathite regnantes vel principantes sive
dolentes vel parturientes.
Molchom regens eos vel princeps eorum.
Molio infirmitas vel a principio. (ceps nostri.
Moloch rex vel princeps sive rex noster aut prin
Mool infirmitas vel de infirmitate sive chorus
aut a principio.
Moola chorus eius vel ab initio eius sive in-
firmans eum aut infirmitas eius.
Mooli infirmitas vel de infirmitate mea sive
chorus meus vel a principio meo.
Moolli chorus laboris vel a principio laborio-
so sive infirmus laborans aut de infirmi-
tate laboriosa.
Moolite chori mei vel a principio meo seu in-
firmantes me aut de infirmitatibus meis.
Moos infirmitas vel habitaculum.
Moosa infirmans eum vel habitaculum eius.
Moosia infirmus Dominus vel habitaculum Domini.
Morath heres vel hereditas. (ista.
Morathi heres meus iste vel hereditas mea ista
Morasthim heres eorum iste vel hereditas eorum
Morasthite heredes mei isti vel isti sunt heredita-
tes mee. (uade in terram visionis.
Moria visio vel visionis sum illuminans aut
quidilucidum ipse est locus in quo Abraham Deum est
Morathi heres meus vel hereditas mea.
Morome sublimitas vel sollicitudo a salvatore
Mosa saltus vel eruditio. (mortis eorum.
Mosale salvator vel salvificator.
Mosellamoth capiens eos morti vel palpatio
Moseia eruditio vel disciplina.
Moseroth vincula vel discipline. (vinculi.
Mospletam fortes vel vicanie seu fortium aut
Mosi palpator vel attrectator. (aut capture
Mosoch captura vel capiens sive capientes
Mosollom capientes eos vel palpatio eorum
Mosollamia capiens eos Domino i. palpatio eo-
rum Domini. (mortis eorum.
Mosollamoth capiens eos morti palpatio
Mosollam capiens eos vel palpatio eorum.
Mosina vinculum vel disciplina.
Mosel eruditus Deo vel disciplina Dei.
Mynim consolans eos vel viscera eorum.
Mysa palpans vel attrectans sive palpatio
aut attrectatio.
Mysach palpans fratrem vel attrectatio fratris.

Myseroth vincula vel discipline.
Mysi palpans vel contrectans.
Mysite palpantes vel contrectantes.

Naai pulcra vel pulcritudo.
Naab absconditus vel requiescens
Naabi absconditus meus vel requi-
escio mea. (aut laudatio
Naad pulcra fructus vel pulcrum testimonium.
Naalal laudent vel laudabunt sive torrens
Naalia torrens Dei vel laudans Dominum.
Naaliel idem. (tium.
Naalon decus cantoris vel pulcritudo lau-
Naama decora vel pulcherrima sive commovens
eum aut commotio eorum.
Naaman decorus vel pulcherrimus sive com-
movens eos aut commotio eorum.
Naamani decorus meus vel pulcherrimus meus
sive commovens me aut commotio mea.
Naamath movens mortem vel decor patris.
Naamathite moventes mortem vel decor patris
Naamim pulcherrimus vel commotio eorum
Naar puerum vel infantulus.
Naara puer eius vel infantulus eius.
Naarath prima temporis vel infantia patrus.
Naari puer meus vel infantulus meus.
Naarias puer Domino vel infantulus Domini.
Naas serpens vel coluber sive augurians aut
augurium.
Naaon requiem sonans vel requies sonitus
Naason coluber murmuris vel serpens vin-
tus sive augurians dolorem aut augur-
ium iniquitatis aut requiescens tempus.
Naath decor temporis vel pulcritudo patris sive
abscondens peccatum.
Nabab extinctus, pluvius vel pluvium taciti sive
pulcrum auxilium aut cessionis vinctum.
Nabal conspicuus vel requiescens
Nabaloth sedens vel excludens sum requies-
cens tempus aut conspicuus visione.
Nabal stultus vel insipiens.
Nabalo pluvii vel venientes. (aut requiescens
Nabaloth sedens vel excludens sum conspicuus
Nabath scandalum vel scandalizans aut
insipiens vel insipientia.
Nabathi insipientes vel scandalizantes
Nabalim veniens vel includens seu veni-
entis aut inclusione.
Nadabel visus Dei vel fruens Deo.
Nabaoth prophetans vel prophetia.
Nablath organum vel laudatorium.
Nablion psalterium genere laudatorium latine

Nablum organum l' laudatorium. (nient
Nabo cessio ul' ꝓphia siue conclusio aut supue
Nabee ꝓphia ul' ꝓphia (supueniens
Nebeeth sessio ul' ꝓphia siue concludens aut
Nabu ueniens ul' includens (aut anguste
Nabuchodonosor sedens in angustia agnita
ul' sessio in agnitione angustie siue ꝓphi
zans istiusmodi signū aut ꝓphia languide
Nabuzabarn calcans tempus l' calcatō tp̄is
Nabusarachim calcator fratrum ul' calcatio
Nabuchei ꝓphe ul' ꝓphantes. (fr̄um
Nabuzardan ꝓphiaue paleas ul' ꝓphia alicui
Nachem ꝓpans eos l' ꝓparatio eorum. (cuiusdam
Nachon ꝓparatio iniquitatis.
Nachor requiescente luce ul' obscuratō nouis
sima siue requies luminis aut ꝓparatō uinctie
ad ascendens ul' ascensio (aut motus eorum
Nadab uotiuus ul' spontaneus.
Nadabias uouens dn̄o ul' spontaneus dn̄i.
Naeman fidelis ul' fidelitas siue mouens eos
Naeth requiescens ul' requiesio.
Naphedor dispsa generatio ul' dispsio gn̄atōis
Napheth marina ul' maritima.
Naphethdor confusa gn̄atio ul' confusio gn̄atōis
Naphes marinus ul' maritimus.
Naphei marini ul' aiāz refrigeria
Naphes anima ul' refrigium. Naphis idem
Nagge mundes ul' meridianus. Naggeth idē
Nahari puer meus ul' infantia mea.
Nahellel hymnus ul' laus siue laudans
deum aut laudatio dei. (ul' l' fedis iniēte.
Naid salsi ul' mare siue fluctuans aut ista
Nain fluctus ul' motus siue fluctuans aut
Naioth conspicuus ul' excludens. (cōmotō
Nalol torrens ul' laudatio.
Nama decus ul' cōmotio. (facit deus
Namolel dormiuit deus ul' dormitio dei
siue hii qui sunt dei aut quos dormire
Namra pelus ul' amaritudo siue amaritudi
nes aut amaricatōnes. (tiones eorum.
Nami ꝑdi ul' apostate sū ꝑfugi aut tū sgi
Namsi palpans ul' tangens siue attrectās
aut attrectatio. (deus.
Namuhel loquens cū dō l' cū quo loquitur
Namuhelite loquentes cum deo ul' cum
quib; loquitur deus. (aut pascua eorum
Nace pisas ul' fetus siue gēm pulcritudis
Naasais colligens ul' collectio siue incēna
scindens aut accensus letitie.
Nasab exsiccans ul' exsiccatio
Nasam gimen molle ul' gm̄ē tenerū siue
giminans eis aut giminatio eorum.

Nasia colub' dn̄i ul' sꝑens dn̄atōr.
Nasib titulus ul' statio. (aut principium eorum
Nasim dux ul' princeps siue principans eis
Nason consolans ul' requiescens siue augu
rans aut augurium. (natorum.
Nathimelech donatus regno ul' donatō regni
Nathan donans donum ul' donatus gr̄e.
Nathanael donum dei ul' donauit eū dn̄s.
Nathinei donantes ul' donati siue ꝑpositi
actiones gr̄e aut subministri latine.
Nathon donatus meior ul' donatō iniquitatis
Naua semen ul' gimen siue lactus aū plācatus
Naue idem. Nau giminans ul' consolator.
Naum giminans eis ul' consolator eorū
Nazareth flos ul' uirgultum ei susceptans
aut consecratio. (aut separatio.
Nazareth unctio ul' mūditia siue custodiēs
Nazareus uirgultum ul' floridus seu custo
diens aut sepitus.
Nazareus mūdus ul' scs̄ siue unctus aut
consecratus utrūq; hoc nōie apud hebreos
non scribitur ꝑ z. litteram s; hebreum sade.
q nec s. nec z. litterā sonat.
Nazarei ul' nazareni uirgulta ul' floridi siū
custodientes aut sepiti. (secrati.
Nazareni mūdi ul' uncti siue sci̇ aut con
Neapol' nuue cōmota ul' noua cōmotio.
Nebaiz latratus apprehensus ul' latrantis
apprehensio (sui a latrātis leuitas ā latrātus latrātus
Nabalal latrans lassus l' latrantis lassatus
Nabalath latratus tp̄is ul' insipientia prima
Nebe latrans ul' latratus siue psalterium aū
mensura. (ra dei aut dī psalterium
Nebel latrans dō ul' latratus dei siue mēsu
Nebo latrans ul' latratus.
Nebin latrator meus ul' psalterium meū.
Nechao pulsus iste ul' pulsio ista.
Nechet statio ul' attrectatio.
Necho pulsus ul' pulsio.
Nechoth includens iudicio
Nechophath includens ul' exclusio siue i
clusum apiens aut percussionē euadens.
Nechotha aroma est ul' thimiama siue sto
rax eius aut aromatizatio eius.
Neele scala ul' torrens.
Neelamithe scale ul' torrentes.
Neelle cuiusdam hēs ul' cuiusdā hēditas
Neellamite cuiusdam hēdes ul' cuiusdam
Neeleschol torrens uoti ul' uoti (hereditatis
Neema ꝯsolans l' ꝯsolatō. (torrentis
Neemas ꝯsolatur a dn̄o ul' consolatō dn̄i
Neescha es ul' metallum

Nephiel spirans deus ul' applicans os dei.
Nephis spirans ul' sufflans siue spiritus aut sufflatio.
Nephix applicans os ul' agricola quod nomen est lapidis. (ductio.
Nephec parvula ul' caritas siue seducens aut se
Nephegs idem.
Nephenoz maritima ul' maritima.
Nephin purificans ul' purificatio. (aggravati.
Nephisa purificans aggravatum ul' purificatio
Nepthai deceptio ul' dissolutio.
Nephusim aptum nobis ul' dissoluta auditio.
Neger florens ul' floritus.
Negoga includens iudicio ul' pressio iudicii.
Nehiel stans deus ul' statio dei.
Nesoch stans ul' statio siue status temporis
Neiam pulcritudo ul' consolatio. (amicatio
Nembra profugum ul' apostasia sive perdens aut
Nembroth perdens ul' apostata siue apostata
uit aut apostasia. (ricatio.
Nemra profugum ul' transgressio sive pelus aut am
Nemrim perdi ul' apostate siue perditor aut apos
tatarum. (aut apostata.
Nemroth tyrannus ul' profugus siue transgressor
Nempsi palpans ul' tangens sive attrectans
aut attrectatio. (attrectatio.
Nemsio stans ul' attrectatis siue statio aut
Nephthuo deceptio ul' dissolutio.
Nepthali latitudo mea ul' conversio mea. ev
Nepthali discretus ul' se uictus se conuoluit
me aut conuolutio mea.
Nepthalim implicatio ul' conversio seu dilata
uit me aut dilatatio mea.
Nepthalimite lutaria ul' compationes seu di
latati mei aut implicationes mee. (eorum
Nepthalimite conuertentes eos ul' latitudines
Nephtar purificans ul' purificatio.
Nepte decipiens ul' dissoluens seu deceptio
aut dissolutio. (dissolutio
Nephixe decepta ul' dissoluta siue deceptio a
Nephuim scalpentes ul' apientes seu decipien
Nephthuim idem. (tes eos
Nephthuplu deceptio uite remisse ul' disso
lutione claudicantes.
Nephthusim aptum nomi ul' dissoluta auditio
Nerlucidus ul' lucerna.
Nergel lucis actiuus ul' lucerne actuatio.
Nerens lucis consilium ul' lucerne festinans
Nereth cythara ul' quasi lucerna siue lux uite aut
lucerna pauoris.
Neregal lucis actius ul' lucerna actiuata.
Neregel lucerna inuoluta ul' lucerne inuolutio.
Neri lucens mihi ul' lucerna mea.

Neria lucens domino ul' lucerna domini.
Nesia coluber domini ul' serpens domini eius.
Nesibi titulus ul' statio mei.
Nesson augurans ul' augurium siue augur
fortis aut auguriis fortitudo.
Nesrach temptatio tenera ul' fugitiui tene
Nesthreus erarius ul' metarius.
Nethinam decus ul' motio siue commouens
eos aut commotio eorum (tes mei
Nethophati includens me ul' inclusio mea
Nethophatite includentes me ul' incluso
Nicanor stans lucerna ul' statuta lucida
Nichodemus includens iudicio ul' efflueri
o tirumitatis.
Nicholaus effluens ul' effluxio siue stul
tus ecclesie languentis aut stulticia langoris ecclesie.
Nichopolis germen perfectionis mee aut per
fectio geminis mei. (tis ecclesie.
Nicholaite effluentes ul' effluxiones sunt
stulti ecclesie languentis aut stultitie lango
Niger ascendens ul' ascensio.
Nimphi os applicatum ul' oris applicatio.
Niniue feta ul' speciosa sive germen pulcritudinis
aut natiuitatis pulcra.
Niniuite feti ul' speciosi sive germina pulcri
tudinis aut natiuitatis pulcre.
Nisam augurans gratiam ul' augurium doctoris
Noa mouens ul' commotio. (testionio domini
Noadia mouens firmitatem domino ul' commotus
Noadiae mouens diuiculum ul' commotio illu
Nethina ymago ul' ymaginatio. (minati
Noaliq mouens eos ul' commotio eorum (fusioni
Noatha mouens impium ul' consummationis
Nob latrans ul' latratus. Obe idem.
Noder uter ul' inflatio. (aut commotio.
Noe requiescens requieuit sive commotus
Noem decor ul' fides seu nouitatis aut declinatio.
Noema plenitudo ul' pulcher consolatus aut
consolatio. (latores aut consolationes.
Noemanite pulcri ul' consolati seu conso
Noemi pulcra ul' consolata.
Noestha metallum eius ul' es eius.
Noesthan es eorum ul' metallum eorum.
Nophet motus aptus ul' commotio latitudinis
Nagaoga mundies ul' madianus (gistri mea
Noge idem. Ori decus ul' consolatio.
Norai decorans magistrum meum ul' consolatio mea
Norai decorans currentem magistrum ul' con
solatio consummati magistri. (tati.
Nozam requiescens excelse ul' commotio exal
Nuath pulcher ul' pulcritudo.
Nun pascens eos ul' pascua eorum.

Nun fetus ul' piscis siue unicus aut sempiternitas
Nymeus decorus ul' fidelis.

Oa dignitas ul' laudatio
Oal tabernaculum ul' inhabitatio.
Oali tabernaculum meum ul' inhabitatio mea.
Oamnez pro ul' insaniens.
Ooab spernens ul' amplexans siue dilectus aut dilectio.
Oobadia seruus domini ul' seruiens domino.
Oobath magnus ul' phitonissa siue incantatoris aut incantatio.
Oobarem seruus australis ul' seruus affricanus.
Oobdias seruiens domino ul' seruitium domini.
Oobed seruitus ul' seruitor.
Oobedone seruiens ruffo ul' seruiens fuluo seu seruiens terre aut seruus sanguineus.
Oobedia seruus domini ul' seruiens domino.
Oobediel seruus dei ul' seruiens deo.
Oobia seruus domini ul' seruiens domino.
Ooboth phitones ul' magi siue lagene grandes aut lagenarum granditas.
Ooceet diligens ul' scrutans siue dilectio aut perscrutatio.
Oochoth tenens habitationem ul' apprehendens tabernaculum.
Oochoza tenens magnum ul' retentio magni machinatio.
Oochozath retentio ul' apprehensio. apprehensio.
Oochozias retinens dominum ul' apprehensio.
Oochran tenens ul' apprehendens siue retentio aut machinatio.
Ooduda mensurans ul' mensuratio.
Oodeua seruiens domini ul' testificans dominum.
Oodia idem. Oodoria idem.
Oodollam testimonium eorum ul' testimonium appellatio.
Oodollanites contestans aliquem ul' testimonium in aqua.
Oodor contestans generationem ul' testificatio generationis.
Oodonia seruus domini ul' testificans dominum.
Oodsi mensis meus ul' mensura mea.
Ooduia mensura magni ul' testificans magnum.
Ooepha mensura ul' effundens siue estus aut estuatio. mensurati
Ooephi mensura trium modiorum ul' tres modii.
Ooeth diligens ul' perscrutans seu dilectio aut perscrutatio.
Oophia effusio ul' estuatio.
Oophni nebula ul' obscuratio siue obscuratus ul' nebulosus. uolationes.
Oophan thulamus eorum ul' marittima eorum.
Oophar uolans ul' uolatus seu uolantes aut
Oophaz aurum obrizum ul' aurum purissimum.
Oophiz item. aut nebulosus.
Oophel nebula ul' obscuratio siue obscuratus
Oophir ignominia aut ignominiosus.
Oophim tabernacula ul' habitationes.
Oophini tabernacula mea ul' habitationes mee.

Oophir infirmans ul' infirmitas seu inmutatio.
Oophni discalciatus ul' insana dixit aut habitatio
Oophra uolans ul' thalamus cenatio.
Oog congregans ul' circuitus seu absconditus
Oogla nobilis ul' gloriosus siue abscondens eum aut celerans quod. dominus testamentum.
Ooia ipse cognouit ul' cognouit dominus.
Ooiada ipse cognouit seruientem ul' cognouit
Oooli tabernaculum ul' habitatio.
Oola infirmans eum ul' infirmitas eius.
Ooiam infirmans eos ul' infirmitas eorum.
Oolam infirmans eos ul' infirmitas eorum.
Oolam selim ul' ciuitas siue annus iubileus aut annus remissionis. aut diuitiarum.
Oolda destruens ul' discindens seu destructio
Ooldai destruens me ul' discindens me seu diuitiarum meum aut discissio mea.
Ooldam discindens dominum aut diuitiarum generis.
Ooli infirmitas ul' protectio.
Ooliab infirmans patrem ul' protectio patris.
Oolimpa dolens ul' patiens.
Oolimpiadis dolor tristium ul' patiens
Oolofernis infirmitas discessionis ul' infirmans uitulum saginati.
Oomar populum amaricans ul' populus amaricans
Oomar crispans ul' manipulus.
Oomari crispans me ul' manipulus meus.
Oomidi crispans magnum meum ul' manipulus magistri mei.
Oon dolor ul' merore.
Oon iniquitas ul' inutilitas.
Oon mussitatio ul' murmuratio
Oona merens eum ul' dolor eius.
Oona inutilis ei ul' iniquitas eius.
Oona murmurans ei ul' mussitatio eius.
Oonam dolor ipsorum ul' meror eorum
Oonam inutilis ipsis ul' iniquitas eorum.
Oonam murmur ipsorum ul' mussitatio eorum.
Oonan meror doli ul' dolor generis.
Oonan iniquitas doni ul' inutilitas generis.
Oonam murmuris dono ul' mussitans generis.
Oonesimus decorus ul' respondens siue decor aut responsio
Oonesiphorus pendens uitis ul' decoris adiutor
Ooni merens mi ul' dolor meus.
Ooni inutilis mi ul' iniquitas mea.
Ooni murmur meum ul' mussitatio mea.
Oonni dolore commotus ul' merore quiescens.
Oonni inutilis requies ul' iniquitas commotio.
Oonni murmur motus ul' mussitatio iniquitatis
Oonias merens domino ul' dolor domini.
Oonias iniquus domino ul' inutilis domino.
Oonias murmurans domino ul' mussitatio domini.

Onomeritis cum vel dolor eius.
Onomini ei vel iniquitas eius.
Onomurmurans ei vel musitatio eius.
Onon murmurit musitans vel musitatio mea
Omurans sive dolor inutilis aut meroris iniquitate
Oolla tabernaculum vel inhabitatio.
Oolla idem. (peris
Oolli tabernaculum meum proprium vel inhabitatio mea
Oolliba tabernaculum meum in ea vel ipsa est
tabernaculum meum. (meum in aliquo
Ooliuama tabernaculi altitudo vel tabernaclum
Oon dolor vel labor sive dolens aut laboriosus
Oozam videns eos vel fortitudo eorum.
Oozias videns dominum vel fortitudo domini.
Oor foramen vel iracundia.
Oor mons vel lumen sive pellis aut iracundus.
Oraum concupiens vel comprehensus sive con
ceptio aut apprehensio. (sive iracundo.
Oram irati vel ire excelso seu ire iracundie eam
Oram mons ipsorum vel lumen eorum.
Oram pellis ipsorum vel foramen eorum.
Oram iracundus ipsorum vel iracundia eorum.
Orchur estimans vel estimatio.
Orchuri estimans me vel estimatio mea. (ne
Orchuathuiot longa corona vel longitudo coro
Oreb arbor vel satis sive corvus aut solitudo
Oreb mensa vel massa sive temptans aut temp
Oren dolor vel iracundia. (tatio.
Oreth longanimus et diuturnus sive longanimitas
aut diuturnitas.
Oripha cutis eius vel sapiens ei.
Ori lux mea vel mons mea.
Ori pellis mea vel foramen meum.
Ori irascens mihi vel iracundia mea.
Ori gigas vel excessus.
Orinorquens vel excludens
Orinapprehendens me vel apprehensio mea.
Orim gigantes vel excelsi.
Orim coquentes vel exclusi.
Orim apprehendentes vel apprehensiones mee.
Orana anathin vel anathematizatio
Omam lumen vel illuminatio mea · vel ira.
Oriam lumen gratie vel illuminatio donatoris.
Oron mon mon inutilis vel foramen tristicie
Oron pellis in aqua vel ira murmurantium.
Oron lumen meroris vel dolor musitantium. (ar
Oronite montes inutiles vel foramina tristicia
Oronite pelles in quibus vel dolores musitantium.
Oronite lumina meroris vel iracundie murmurantium
Oronim lumen meroris eorum vel iracundia in
iquitatis eorum.
Oronim mons inutilis eis vel foramen tristicie eorum.

Oronim idem. (iquitatis eorum.
Oronam lumen meroris eorum vel iracundia in
Orotharsati iecit indigens testimonio vel in
mei positum testificatori.
Osa spes vel salutatio.
Osai spes mea vel salutatio mea. (aut salvifi
Osias spiritus in domino vel salutatio domini. (cato nostri
Osanna salva vel vivifica seu salvifica nos
se spes vel salvator
Osee spiritus in eo vel salvatio eius.
Osia spiritus in domino vel salvatio domini.
Otham tempus eis vel designatio eorum.
Othei signum meum vel temporalitas mea.
Othno dolor eius vel contristans eum.
Othur peccato vigilans vel signum temporale.
Othim stans peccato vel statio temporalis.
Othola signum laboris vel designatio temporal
Othoniel signum dei vel respondens deo.
Othotham signans eos vel designatio eorum
Oxiolente vel voluntarie. (stitudo.
Oza videns vel robustus sive visio aut for
Ozai fortis meus vel robur meum seu vi
dens me aut fortitudo mea.
Ozan videns dominum donum vel fortitudo gratie
Ozam videns eos vel fortitudo eorum.
Ozamoth qui signum vel fortis designatio.
Ozazin videns fortem vel fortis oculus.
Ozan fortis ductor vel videns olivam.
Ozensen videns fontem principis vel for
tis oculus angustiati. (stitudo.
Ozgi videns luctam vel luctator robustus
Ozgi videns vel robustus seu visio aut for
Ozias videns dominum vel fortitudo domini.
Ozinph geminans vel geminatio.
Oziel videns deum vel fortitudo dei
Ozielite videntes dominum vel fortitudines dei.
Ozin auris mea vel auditus meus.
Ozinite aures mee vel auditores mei.

Paphum redimens cadentem vel
redemptio cadentium.
Palestina ore concussa vel ore
cadentes sive oris contusio.
Palestini ore contusi vel ore contunden
tes sive ora malleatorum aut oris con
tusiones. (catoris
Pamiam ore contundens vel os malle
Pamphilia conversio ruina vel divisio
cadentium (versiones cadentes
Pamphilienses conversi ruina vel di
Panareloth ubi ecce vel ubi constitutus.
Parapherates garrulus vel coniectator.

Parasceue cena pura uel preparatio. (plenitudinis
Parois discooptus uel discoopiens.
Parmena diuidens plenitudines uel diuisio
Parthe perfecte diuidentes uel perfectio diuidentium.
Parthia perfecte diuidens uel perfecta diuisio.
Parthia transcendens uel transgressio.
Parthian separatio uel separatrix. (tum.
Parthinos separatio hostium uel separatio parua-
Pathian uidens eum uel dissolutio eius.
Pathrceus separatus uel dissoluens.
Pathura separatrix uel separatio.
Paulus os tube uel os eorum seu electum mira-
-bile aut electionis miraculum. (motionis.
Pedono temptatio mouens uel dissecatio com-
Peluseum os malleans uel os malleatoris.
Penthatheucum .v. libri moysi uel .v. libri
-mosaici. (cor
Pergamum dissecans ualles uel diuidens cornua
Pergen deuorans uel vorago. (rata cornu-
Peritolus sacius absconditus uel irrisio iuue-
Perida temptatus dilectus uel temptatio amabilis
Pertonie incessus uel inuasio.
Pertone saccatus uel repositio.
Persida temptans uel latitudinem sua dissoluens.
Perse temptati uel latitudinem sua diffluentes.
Persipolis temptatio ciuitatum uel dissoluens lati
Petrus agnoscens uel discalcians (ciuitatibus
-siue agnitus aut dissoluens.
Phibinea cognita domino uel dominum cognoscentes.
Pila os malleus uel oris contusio.
Pylatus ore contundens uel os malleatoris.
Pirrus dissoluens uel dissolutus.
Pesida cognita domino uel cognitio domini.
Pisticum fidele uel fidelitas.
Prisca cognita uel cognoscens.
Priscilla cognoscens dominum uel cognitio domini.
Priscus agnitus uel agnoscens.
Pobius tabernaculum uel inhabitatio.
Pollathi ore contundens uel os malleatoris.
Pontus inclinans uel inclinatio.
Ponti inclinantes uel inclinationes. (tinatoris
Poncius declinans consilium uel declinans fes-
Poncius diuina diuisio uel diuidens diuinam cor-
Possidonius cognoscens uenationem uel cognitio
Probus fructus uel confusus uel (commotionis
-fructuum ignominia. (suram deductus
Prochorus fructus congregans uel fructuum congregatio
Ptholomeus ad mensuram deducens uel ad men-
Ptholomai ad mensuram deducens uel ad
-mensuram reductio. (mensuram reducta.
Ptholomaida ad mensuram adducens uel ad
Ptholomais idem.
Ptholomaidenses ad mensuram deducentes uel
ad mensuram reducentes.
Publius tabernaculum uel inhabitatio.
Pudens induitus consilio uel indumentum consilii.
Puthel declinans uel declinatio.
Puthiphares os inclinans uel oris inclinatio
siue os inclinans ad dissecandum. hec omnia nomina greca
uel latina secundum linguam hebraicam uiolenter in-
terpretata sunt. sciendum namque est quod apud hebreos p.
litteram non habetur. nec ullum nomen est apud quos hec ele-
mentum sonet abusiue igitur accipienda sunt
que per f. litteram scripta sunt.
Rab fames uel impetus.
Rablata uel dilatata seu lati-
tudo aut dilatatio. sed non rab per
am mediam litteram scribatur
fames. si greca sibe impetum. si uero per h. latitudinem
uel dilatationem. hec autem euenit secundum accentuum
et litterarum diuersitatem. ut in tantum uarias
et contrarias significationes commutantur
et in tam diuersa uertantur.
Raaba fames eius uel impetus eius. siue dila-
tans eum aut dilatatio eius.
Raabia impetus domini uel famelicus domino siue
diiudicans dominum aut diiudicatio domini.
Raathath bucca uel maxilla siue bucce aut maxille
Raam multum uel uisio sua tonitruum aut
multitudo. (tudo eius siue multum ei
Raama uidens eum uel tonitruum eius aut multi-
Raamas multum domino uel uisio domini siue uidens
dominum aut tonitruum domini.
Raamses malicia tinee uel malicia de tinea
siue uidentur letus aut tonantis leticia.
Raason cursus uel placentia siue contemplatio
aut consumatio. (uiditium
Raatha magister presens uel magistratio temporalis.
Raaba multa uel magna siue iudicans aut
Rabaam multitudo populi uel magnitudo popu-
siue iudicans populos aut iudicium populorum.
Rabbath multum temporis uel grande pec-
catum siue iudicans tempus aut iudicium peccatoris
Rabi doctor uel magister seu docens me aut ma-
gister meus. (tum iudicantis
Rabinth doctrina uel magnitudinis uel magi-
Rabba multa hec uel multitudo ista siue me-
Rabinag princeps est uel domina (multitudine
tor euentuum. (magister meus
Rabboni doctor uel magister seu docens me aut
Rabloth grande signum uel multum uidentes siue
iudicans uidentes aut iudicium uidentium.
Rabsaces multus deosculo princeps deosculans
Rabsaris princeps eunuchus uel magister eunuchorum

Raiaiies multum alienus vel grandis defectio
Raichi vanus vel vanitas seu absque cerebro aut
signum subsannationis. (ascensio.
Rachab concita vel quadriga seu visio aut
Rachal tristis vel deorsum ferens seu res aut
negotiatio. (dens principium.
Rachel ovis vel visio seu videns deum aut vi
Rachus sigla vel pecunia.
Radan videns me vel fortitudo mei.
Raphu sanitas vel medicina dei.
Raphael sanans deo vel medicina dei.
Raphaia sanans vel medicina domini.
Raphaym gigantes vel medici sive fuerunt vel
aut laxati eorum.
Raphio sanans eum vel medicina eius.
Raphaza sana visio vel fortitudinis medicina
Raphet defluens vel medicus seu revoluens
aut cursus oris.
Raphidim temptatio vel laxe manus sive vi
sio oris aut vidit os sufficiens eos.
Raphidim sanitas fortium vel sanitatis iu
dicii sive vicio sis fortius aut dissolutio for
tium iuxta vero proprietatem lingue syre in
terpretatur remisse manus vel remissa manuum
Raphion medicina doloris vel temptatio in
Raphu temptatio vel dissolutio (iquitatis
sive sanitas aut medicina. (ferens.
Ragal ?er vel negotiator seu tristis aut deorsum
Ragan pascens vel egrotans.
Rages pabulum sive vel negotiator egrotatio.
Ragon bremps vel pabulum seu multi dele
tans aut multum delectum.
Raguel pastor dei vel egrotans deo sive pascens
deum aut pabulum eius deus.
Rabuel idem.
Raiua pastor domini vel egrotans domino sive pas
cens deum aut pabulum eius dominus.
Ralelaia idem. (aut exaltatio.
Ram excelsus vel exaltatus sive tonitruum
Rama excelsa vel exaltata sive tonitruum aut
exaltatio. (nitruum aut exaltatio.
Ramale sublimitas vel exaltatio sive toni
Ramaia excelsus domino vel tonitruum domini seu
excelse laborans aut exaltatio laborantis.
Ramasse pabulum vel tinea seu malicia tinee
aut malicia detinea.
Ramatha excelsum signum vel exaltata pec
cato seu mortem vidit aut mortis visio.
Ramath idem.
Ramathim excelsum signum prope vel exaltatio patrum
eorum seu mortem vidit eis aut visio mortis
Ramathaym excelsa duo vel excelsa (eorum

bina sive duo sublimes aut duo exaltati hic
duo vel bina sublimia sunt due tribus regia
scilicet et sacerdotalis. unde helcana legitur fuisse
et ramathaym quia pater eius de tribu levi fuit
et mater eius de tribu iuda quod notatur ideo
quod ephrateus dicitur ab ephrata vice vel ux
ore caleph quam constat extitisse de illa tribu
Ramesse amaricans vel commotio tinculeta
ta sive eorum suo sio tynee aut tonitruum gaudii
Rameth mortis visio vel signum excelsum
sive celsitudo pavoris aut exaltatio vite.
Ramoth excelsum signum vel exaltata visio
Raon cursus magni vel consummatus magisterii
Raonites currens magni vel consummas ma
Raonite currentes magni vel con (gisterio
summati magisterio.
Rasaia impius domini vel vanitas domini.
Rasathim vanitas bina vel iniquitas duorum
Rasim varians eos vel iniquitas eorum.
Rasin impius vel iniquus seu vanitas aut
pictura.
Rathanim sonitus vel iuniperus seu confusio
consummata aut visionis consummatio fecerit
hic lignum iuniperi multo tempore ignem con
servare ut si pruna ex eius cinere cooperta fuerit
usque ad annum ignita perveniret
Razias secretus domino vel misticus domini
Razoym misticus vel secretus.
Razon idem.
Reaias magister domini vel celati domini.
Reba multa vel magna seu iudicans
aut iudicium. (uiter meus aut iudicium meum.
Rebai multum meus vel magnitudo mea sive
Rebe quartus vel quatuor sive ordinatus aut
Rebecca pacata vel multum accepit (coronatio
sive multa pacata aut que multum accepit.
Reble emissum vel multitudo.
Reblata multa hec vel multum iste sive mul
tum emissit hec aut multum emissum bini
Rebinag quartus ingeniosus vel inordi
nata passio. (tenenitudo.
Recha mollis vel delicatus sive mollicies aut
Rechab extendens vel excessus seu mollis
patrem aut tenenitudo patris.
Rechabitte extendentes vel excelsi teneri pa
tribus aut delicie patrum. (aut varie factio
Rechat mollicies vel sublimitas.
Reche pictura vel varietas sive varie fecit
Rechima temptatio vel malicia quippiam.
Reesa chamus vel frenum sive retina culi
aut cohibitatio. (aut vana factura
Rephan factura vel requies sive vana requies

Rogalim pedes ul' ambulatio siue itinera
Regum aby ul' refectio siue pascens eorum aut
pascua eorum.
Regma temptatio ul' malicia quepiam.
Regom iter ul' ambulatio.
Rechi pastor meus ul' pabulum meum.
Remma excelsa ul' uidens aliquid.
Rempha excelsa eructans ul' exalta.
Remmia excelsus dominus ul' exaltatio domini. (quiem
Remmin excelsa commotio ul' uidens aliquid re-
Remon excelsum murmur ul' exaltatio lutil'
Remono excelse mens ul' exaltatio iniquitatis
Remmo coctum ul' congregatio (mali aut malum granati
Remmo sublimis ul' exaltata siue malum pu-
Remmo plures diuidens excelsis ul' dissipans con-
Remmoplures sublimitas uiolenta (gregatione
ul' exaltatio dissipata seu diuisio mali punici
aut diuisio maligranati.
Remoth uidens mortem ul' uisio mortis.
Rena magister absconditus ul' magisterium ple-
Res caput ul' paciencia. (itudinis.
Resa caput eius ul' paciens eum. (itinaculum
Ressa clamus ul' frenum siue stadium aut re-
Resatha impietas ul' iniquitas.
Resathaim impius eius ul' iniquitas eorum
Reseth iniquitas mensure ul' caput.
Resen caput fontis ul' pacientia oculi.
Reseph impietas ul' iniquitas seu caput ui-
te aut pacientia priuoris. (citas
Respha currens ul' uelox seu cursus, aut uelo-
Resia caput domini ul' paciens dominus.
Rethma sonitus ul' impetus seu uidens consumma-
te aut uisio consummata. (ctio mea
Reu pascens ul' pastus est seu pauit me aut pre-
Reum pascens eum ul' pabulum eorum. (cum
Rezer magister iniusticia fortia ul' magister iniustitia sanctifi-
Ribba multa ul' magna siue diiudicans aut
Riblau multum in fil' magnitudo seu (iudicium
iudex meus aut iudicium meum. (uite corporis
Riplath uidens bona corporis ul' uidens bucellam
Ro magister ul' magisterium (fortis deceptio...
Roaga magister meditans ul' magister locutio aut
Roboam impetus ul' latitudo.
Roboam dilatans populum ul' dissipans populus siue
impetus populi aut inclinatio populorum.
Roboth platee ul' latitudines siue platee in-
clinate aut platearum inclinationes.
Rode uidens ul' fortis seu uisionis fortitudo
aut uisio fortitudinis. uidens (iudicium
Robdix uidens multum ul' uidens centia seu
Rodim pacius iudicans ul' uisio iudicii pa-
Rodim uisio ul' descensio siue disse- (ciuens
tiens aut dissidium.

Rodii uidentes ul' descendentes siue dissenti-
entes aut dissidia.
Rodechus fortiter clausus ul' uidens nigredinem
Rogal deorsum feris ul' magister tristitie
Rogel deorsum feriens ul' negotiatio tristitie
Rogelim deorsum feriens eos.
Rogemelech magister fouee patris ul' magisterium
discipulam patronis. aut sublimitas
Roma magisterium frangens ul' magisterium confractionis
Roma tonans ul' sublimis siue tonitruum
Romam tonantes ul' sublimes siue tonantes sibi-
militer aut tonitrua excelsa.
Romelia magister frangens laudantes ul' sub-
limes tonitruum laudantium.
Roob platee ul' latitudines. (natores.
Roobia platee domini ul' latitudines dominantium.
Rooloth platee inclinate ul' platearum incli-
Ros turris ul' propugnaculum.
Ros caput ul' initium. (cariatium
Rosmophia caput fortium ul' initium ui-
Roth uisio ul' festinatio seu deficiens aut
Ruben uidens filium ul' ui (defectio.
sionis filius seu uidens in medio aut uidens
per medium.
Rubenina uidens filium meum ul' filii
mei uisio seu uidete in me et uidete per medium
Rubenite uidentes filios ul' uisiones filiorum
seu uidentes per medium. aut refectio nostra
Rufus sanans ul' reficiens siue nos sanans
Ruma excelsa ul' uidens aliquid. (defectio
Ruth uidens ul' festinans seu deficiens aut

Saph speculum ul' angustiatus.
Saal ydola ul' pugil seu uulpes
aut ortus aquarum.
Saalim reddens ul' redditor sit
redditio aut reddidit eis.
Saaym estimans eos ul' estimator eorum
Saasim incaluit egrediens ul' incalutio
egressionis. (aut conuersio
Sabba capta ul' captiua siue captiuitas
Saba clamans ul' conuertens seu clamor
aut eloquentia eius. (aut eloquentia eius
Sabdia rete ul' retinaculum siue loquens ei
Sabaias captus domino ul' conuersio domini.
Sabaim clamantes ul' eloquentes seu cap-
tiua aut conuertentes
Sabaima leua ul' sinistra.
Sabaima excelsa ul' conuersio quidam siue tollens
altitudinem aut tollens excelsum.
Sabaoth uirtutes ul' exercitus siue uirtu-
tum aut exercituum.

alamin montes circuiens vel montium circuitio.
abath sceptrum vel virga sive baculus aut pri
abatha girans vel circuiens seu circuitu Captivi
tas aut circuli adeus. Captiva aut circuitio tua
abathadi sedes tua vel circuiens te sive circui
abathai circuitus meus vel circuitio mea.
abbatum requies vel requietio.
abbatismus requieto vel requies.
abe septies vel habundans seu saturitas.
abee anne vel oves sive septem aut iuramentum
abee septies vel habundans seu saturitas aut
habundantia. Eloquentes.
abei captivi vel clamantes sive conversi aut
aber captivus vigilans vel conversus resurgens
aber virgultum vel adiuvans sive ovis aut satietas
abeth captivus pavidus vel conversio vite.
abeth oves vel satietas sive virgultum aut adiu
abia dama vel capra sive iurans dominus aut Iurato
satietas domini.
ablath requies vel intromissio.
ablathium requiescens vicis vel intromissio cor
abium dame vel capree sive stantes aut statio
abin tollens altitudinem vel extollens excelsum
abur altarium vel purum.
abuth singuli vel cantantes.
ada cubitum vel latus. a latere non a latitudine.
adai latum adiciens vel cubitum eius.
adala latus iniquum vel cubitum iniquitatis
adai omnipotens vel omnipotentia.
ade regio vel iustitia sive consolatio aut veritatis
sororis est in hac littera. i. s. quod sicut quedam
vocales cum apud nos sint eedem apud he
breos diversis caracteribus annotantur. diversos
que sonos habent. itaque diversas significationes con
tinent. ita etiam ipsa eadem s. cum una apud
nos sit. sicut apud illos diversa sortitur nomina
diversasque figuras prefert ac diversos sonos
inde nemo mirum estimet si ipsa eadem in di
versis interpretationibus commutetur. Tres sunt enim
apud hebreos littere una que vocatur samech
et simpliciter legitur quasi per s. litteram nostram prefe
ratur. altera sin. vel sen. dicitur in qua stridor
quidam nostri sermonis interstrepit. tertia sade
nominatur quam nostre aures penitus reformidant
ademoth regiones vel area seu iustitie aut
adenoth portitus publica vel Absolones.
cenentio populorum. Eratoris
adesor ubium lumen vel lux ulterius meorum
adaio architiuum iustitie vel consolatio testifi
adech iustitia vel iustificatio sive iustus aut ius
adiucei iusti vel iustificati sive ius Iustificati
tia aut iustificatores.

aeseoma pestilens aer vel pestilentia aeris.
aph vinculum vel labium sive speculum aut
aba vinciens meum vel labium Angustia
eius seu speculans eum aut angustia eius.
aphu vinciens me vel speculans me sive
labium ipsorum seu angustians eos aut speculum
aphan abscondens vel perficiens Eorum.
aphan lupus vel leniens sive angustians
aut cyrogrillus.
aphim speculans domum vel speculum gratie seu
vinculum superius aut barba superioris iudicii
aphino vinculum gratie vel speculator domini
aphine labium eius vel labium superius sive
barba superioris iudicii.
aphan ephane salvator mundi vel abscon
ditor repertor. ipse est ioseph qui egyptum salva
vit et abscondita revelavit pharaoni.
aphania abscondit dominus vel protectio domini seu
speculans tonantem dominum aut labium gratie domini
aphath iudicans vel iudicavit sive iu
dicium aut iudicatio vel diiudicatio eius.
aphatia iudicans populum vel iudicans eum
aphathias iudicat dominus sive diiudicatio domini
aphathimoth iudicans mortem aut di
iudicatio mortuorum
apher decus vel pulcritudo seu speculans
vigiles aut labium resurgentium.
aphinus narrans vel litteratus sive li
brarius aut egregie speciosus.
aphira litterata vel libraria sive narratrix
aut egregie speciosa iuxta proprietatem nostri ser
monis interpretatur formosa vel formositas
aphon labium murmurans vel speculum
inutile seu vinculum meroris aut angustia
aphia iudicat dominus vel iudicium domini. Custratis
aga loquutio vel minoratio.
ais temptans vel temptatio.
amach dama vel caprea.
ala leva vel missa seu tollens aut missio.
alum pacis gratis vel vestimentum grave
sive aggravans intellectum aut aggravatio
intelligentie. Iniquitatis
alaon tollens merorem vel aggravatio ini
alamite tollentes morem vel aggravatio in
quitatibus.
aladi lana venit vel tollens venit seu
tollit semet aut temptatio iniurantium.
alai tollens me vel missio mea. Cor
alabum salus cordis vel sanitas cordium
alama vestimentum vel pacificans seu
vestis pacis aut retributio.
alamihel pax mea deus vel retribuet mihi

deus sui deus uestimenti mei aut retribu
tio mei aut retributio dei. (tio mei
Salami p̄fecti ul' consūmati seu p̄fectio aut
Salathi fructus ul' petitio. (cōsūmatio
Salathiel potens dn̄i ul' fructus dei.
Sale egrediens ul' egressio.
Salebim patris grauitas ul' uestimenti graue
seu aggrauans intellectum aut aggrauatio
Saleth egrediens ul' egressio. (intelligentie
Saleb egrediens ul' emissio.
Sapeth missus ul' redditus seu consūmatus
p̄fec̄ aut consūmatio p̄fci.
Salem pax ul' iusticia seu missus aut missio.
Salem reddens ul' reddita aut cōsūmatio p̄
fectōnis ul' egressio mortui seu tollēs mor
tem aut emissio mortis.
Saphind umbra patet ul' umbra fortitudīs
seu umbra formidans aut ubi in idipsum.
Salu missa ul' leua seu tollens aut missio.
Salim leua ul' uulpes seu tollens eos aut mis
sio eorum. (uitula ostendens aut uitula ostendit
Salisa uitula trina ul' uitula triennal' seu ui
Salma p̄fecta ul' pacificans uel sentiens aut
sensibilis. (aut consūmatio.
Salmā sentiens ul' sensibil' seu pacificans
Salmana p̄fectus ul' consūmatus siue paci
ficans eum aut sensibilitas eius.
Salmanasar p̄fectus uinculo ul' ɔsūmatus
Salmana seu sentiens captiuitatem aut pacificās
angustiatos (umbra p̄ hic legi. aut umbra ɔmotionis
Salmane pacificās eum ul' ɔsūmatio eius seu
Salmate sensus uite ul' pacificis susceptor seu
umbra offendiculi aut ymago fortitudinis.
Salmon sensibil' ul' pacificus siue umbra uir
tus aut ymago fortitudinis.
Salmias sentiens deum ul' pacific' dn̄i. (dn̄i ue'
Salmona ymagūcula eius ul' ymago fortitu
dinis eius seu umbra portionis aut umbra mutationis
Salmonē nom̄ habitaculi ul' umbra nuini
seu umbra uirtutis eorum aut ymago fortitu
dinis eorum.
Salo tollens ul' emissio eorum (aut pacificatio
Salon retribuens ul' pacificus seu retributio
Salome pacificans eū aut retributio eius.
Salomi retribuens m̄ ul' pacificatio mea.
Salomim pax mea eis ul' retributio mea eorum
Salomith temptatio respiciens trāsmigratiō
ul' trāsmigratio respiciens temptatiōem.
Salomon pacificus ul' retributor seu pacificās
mentes aut retribuens iniquis.
Salu fructus ul' petitio.
Salu temptatio respiciens ul' respectus temptat

tōnis. iux' ethimologiam ū gr̄a s'monis int'
p̄retatur uergentus ul' fortunatus.
Saluumith temptatio respiciens trāsmigra
tōnem ul' transmigratio respiciens temptatiōis
Salusa uita constituens l' temptatio respiciens
Sammai ite' p̄litio seu exauditus aut (eius
exaudibilis. (exaudibil' l' ite' exauditio eius
Samma item p̄litio eius seu auditus aut
Sama ibidem p̄litio eius.
Samacha celi tui ul' celos tuos.
Samachias celi tui dn̄e aut celos tuos dn̄e
Samach indicium ul' auditio testimonii.
Samnagat nom̄ aduene l' exauditio mea.
Sammai celestis ul' humil' seu uenit aut
ibidem p̄litio. (exauditio domini
Samaia humil' dn̄o ul' audiens dn̄m seu
Samaraim lana mea ul' custodia mea.
Samaraith nom̄ amarum ul' exauditio a
maritudinis. (custodia
Samareus lana ul' coniunctio seu custos aut
Samari lana mea ul' ɔiunctio m̄ seu custos
meus aut custodia mea.
Samaria lana dn̄i ul' cōiunctio dn̄o seu cus
tos dn̄i aut custodiens dn̄m. (custodiens
Samantam' lana ul' coniunctio seu custos aut
Samantam lane ul' ɔiuncti seu custodes aut
custoditi. (custoditi
Samarite lane ul' coniuncti seu custodes aut
Samaron ibidem merces ul' ibidem p̄litio ig
Sambucca sol ul' lumi celi tilumi (catis.
nans aut illuminatio. (firmamenti
Sameth fultura erectio seu adiutorium aut
Samer custodiens ul' custos seu custodia.
Sames sol ul' fons sol' seu mādatum humile
aut mandatum humilitatis. (plasmatorem
Samgar noiatus ui'cola ul' noiatio aduenar
Samias sustollēs nom̄ dn̄i l' audiens dn̄m
Samir uepres ul' incultum seu nom̄ uigilie
aut exaudiens uigilantes.
Samith nom̄ temporale ul' exauditio p̄ti.
Sammodi noiā ul' nominatiōnes.
Samohe nom̄ uite ul' exaudiēs suscepti
Samothracia audiēs p̄ensionē ul' audiens
reuelatiōnem seu auditio p̄ensionis aut au
ditio reuelationis.
Samothraces audientes p̄ensiones ul' audi
tores p̄ensionum aut auditores reuelatiōnum.
Samphan noiatus p̄nceps ul' exauditor aspectus
Samri nom̄ latescens ul' exauditio amantis
Samsame nom̄ auditum ul' formosa (dn̄i
auditio. (aut illuminans eos
Sanson sol fortis ul' eos fortitudo seu sol eius

Sammiel audiens vel exaudibilis seu iudicem p-
-ditio aut iudicem exauditio.
Samua audiens eum vel audibilis ei seu iudicem
-ditio eius aut iudicem exauditio eius.
Samuel nominatus a deo vel postulatus a deo sive
-audiens dominum aut exauditio dei.
Sara lepra vel morbus insanabilis.
Saraius princeps pulcritudinis vel princi-
-patus pulcritudo.
Sarcas princeps tollens.
Sarcas princeps tollens vel carbosus tollens
sive velamen senectutis aut angustia plasmatoris
Sarbias princeps domini vel angustians dominus.
Sared descendens vel descensio seu descendit
aut descendet. [Expectatoris]
Saredas descensio eius vel descendens ei.
Saredadia descendens tempore vel descensio [Contu-]
Sarema princeps sibilans vel princeps vigi-
Saron princeps merens vel carbo vivi
-tatis seu velamen tristicie aut angustia ini-
Sarepta incendii vel incendium seu [Civitatis]
-tribulo panis ex angustia nomen ex hebreo sy-
-roque compositum.
Sarsar princeps vel angustiatus [Expla[ta]tores in]
Sares princeps vigilans vel princeps suscita[ti]
Sarath vincens vel lepra seu tribulo aut re-
-liquie principatus.
Sargon princeps incendens vel carbo incendii
Saphan princeps orti vel princeps vinguli.
Sangamaram vel propagines seu princeps in-
-morum aut princeps propaginum.
Sarias princeps domini vel principans dominus.
Sarim ordeum vel alvarium seu principans
eis aut angustia eorum.
Sanon princeps merens vel carbo inutilis seu
-velamen tristicie aut angustia iniquitatis.
Sarid reliquie vel princeps reliquiarum.
Saredem princeps meroris eorum vel cantans
eis canticum tristicie.
Saron princeps meroris vel cantans tristiciam.
Sarona princeps tristicie vel canticis tristicia seu
-princeps meroris eius aut cantilena tristicie eius.
Sarorate principes merentes vel cantantes tristiciam
Sanon princeps montium vel principans lu-
-mini celi sive angustans pelles aut vela-
-men iracundie
Sarsachim princeps cadaveris vel princeps nunc
-seu princeps viventium aut princeps cadaverum
Sarthani princeps demolitor vel princeps co-
-angustator eius seu seu tribulans eum aut co-
angustatio eius. [Expectatio]
Saruch lorum vel corrigia sive dependens aut

Sarua victa vel vinculum seu angustians aut
Sasa sanatus vel longevum. [Angustia]
Sasabussas senatus infans vel longevitas
Sasagati senatus robustus vel [Angustiata]
longevitas fortitudinis.
Sasai senatus meus vel longevitas mea.
Saso civitas vel oppidum. [Comminatori]
Sasontumar urbs palmarum vel civitas a
maritudinis seu urbs cantantium aut oppido
Satauni lib vel libelli seu hystoria eorum aut
hystorie eorum. [Aut prevaricatori]
Sathan contrarius vel adversarius seu transgressor
Sathanas transgressor aut prevaricator seu
-nus sensuit aut adversarius plasmatoris. [Elevato]
Sani digna vel elevati seu dignitatis aut e-
Sanee cantatores vel cantilene. [Elevata ei]
Sanedigna vel elevata seu dignitas ei aut
Saphi speculator vel speculatio seu super effu-
dens aut superffusio. [Abusivum eorum]
Saul petitio vel expetitus seu abutens aut
Saulus temptatio respiciens vel temptato
securitas seu abutens consilio aut expetito
festinationis.
Saura dignitas magi vel elevatio magi ei
Scutha propago vel tabernaculum.
Scurio[th] merces vel mercedem accepit.
Spania accinctio vel expeditio.
Spani accincti vel expediti. [Comminationis]
Spartina accinctio bona vel expeditio illu-
Spartiate accincti bene vel expedite illuminati
Scudchim faciens cantilenam vel factor cantilenarum
Scuchim faciens cantilenas ei vel factor can-
tilenarum eorum. [eorum]
Secceni faciens cantilenas ei vel factor cantilenarum
Secbuzama victor contemptor gratie mee vel
speculator despiciens gratiam meam.
Sela satio vel eloquentia.
Selaste vallans vel gyrans.
Sela stianus vallatus vel circuens.
Sele satio vel eloquentia.
Selebia stat testans dominum vel statio filii domini.
Seleia stans domino vel eloquentia domini.
Selemias stat iniquitas domini vel statio iniquitas domini.
Selemias on stat merens vel statio dolens seu
stat iniquitas aut eloquentia inutilis.
Selethania stans superior vel eloquentia parvula
Sebia stans dominus vel stans domino seu sectans
dominum aut sectator domini. [Aut sectator dei.]
Sebiel stans deus vel stans deo seu sectans dominum
Sebua stans pulcre vel statio pulcritudinis
Selomi statio maris vel sectatio eius maris.
Selomi dama vel capsa seu capsa eorum aut da-
[mula eorum]

Selotech spica vel geminatio. (Seius mare
Selo anima vel capud seu statio maris vel sectator
Sebulel revertens ad dominum vel revertitur ad eum deus
Sechur visus vel aliarum.
Seplur clamus vel propago.
Sepleth speculum vel speculator.
Sechem laborans vel humerus.
Sechemite humerosi vel laboriosi.
Secunius varius domini vel varietas domini.
Secenias idem.
Sechiel varius deo vel varietas dei. (filias
Sechoclamoch tabernacula filiarum vel obumbratio
Sechti ebrietas vel tabernaculum. (eius
Sechrona ebrietas mens vel tabernaculum doloris
Secca spina vel carduus seu tribuli aut punctiones
Sechim fatuus vel fatuitas seu infulsus aut
infatuatus. (Elevatio
Secandus elevans vel elevatus sive elatio a
Seca calvaria vel ex latere.
Secoda calvaria testium vel ex latere frutitis.
Secocha iustitia vel iustificatio.
Secoche iustificans eum vel iustificatio eius.
Secochias iustitia domini vel iustificans dominum.
Secour calvaria igitur vel ex latere luminis.
Secoi calvarium meum vel ex latere meo.
Secoy calvarium meum mihi vel ex latere meo meus.
Secoin salute vel amaritudines seu nemus ame-
num aut amenitas nemoris.
Secolius calvarii festinantis vel ex latere consiliationis
Secoduel ex latere dei vel calvarium quod est adeo.
Secodo calvarium testium vel ex latere servientis
Secorachus decor vel decorus.
Secorachi decus meum vel decorus mihi.
Secoucha testimonium vel testificatio.
Sephana humilis vel campestris seu attendens
eos aut attritio eorum.
Sephamoch attendens mortem vel humilians mor-
tuos seu labium mortis aut iuditium mortuorum
Sephun speculatio vel aquilonaris.
Sephar liber vel littera seu librarius aut litterator
Sepharolim libri psalmorum vel volumen.
Sepharphaim libri ipsi et littere ipse (Librariorum
sive librarii eorum aut litterati eorum.
Sephath iudicans vel diiudicatio.
Sephatia iudicans eum vel diiudicatio eius.
Sephatias iudicans dominus vel diiudicatio domini.
Sephala humilis vel campestris seu vallis
aut planities.
Sepher libri vel littere seu decus aut pulcritudo
Sepheth iudicium vel diiudicatio.
Sepheus speculatus vel vipes. (aut temptatio eorum
Sephina aquilo vel aquilonaris seu temptatio eos

Sephion egrediens vel absconditus seu egre-
diens os meroris aut egrediens os tristitiae.
Sepho speculator vel vipes. (arcanum.
Sephon specula vel aquilo seu speculum aut
Sephonite specula vel arcanum vel aquilo-
nares aut speculatores. (placens.
Sephor avis vel speculum suum adherens aut
Sephora avis eius vel speculans eum suum pla-
cens adhesit aut adhesio placuit.
Sephtai placens signum vel adherens sustinuit
Sephun speculator humilis vel arcanum eorum.
Sepheu speculum vel speculator seu (Sionis
vipes aut unipes. (iustitiae
Sephathan attendens naves vel attritio navium
seu obumbrans iustitiam aut obumbraculum
Segar calidus vel minoratus
Segum spine vel tribuli sive pungens eos
aut punctiones eorum.
Segon loquutio murmurans vel loquela iumentis
Segur minor vel parvulus vel calens vel minuans
Sebin exitus vel exeuntis. (Iosue
Sebur hyrcus vel hyrsutus seu hispidus aut pi-
Sebura hispida vel hirsuta sive horribilis
aut pilosa. (aut dimissio eius
Sela petitio vel umbraculum seu dimittens eum
Sela semper vel in finem seu sempiternus aut in semper
Selech tollens subiunxit vel temp (tatium
tatio ambulantis.
Sella petitio vel umbra eius.
Sellai petitio mea vel umbraculum meum.
Sellaia petens dominum vel umbraculum domini.
Sellaite petentes vel sempiternum seu dimitten-
tes eos aut umbracula eorum.
Selam missus vel latus alatem non alatitudine
Selam petitio vel sempiternitas seu obumbrans
eos aut dimissio eorum. (pacificus erubescens
Selclulamus vel propago seu pati suspirans aut
Selebim petens filios vel umbraculum filiorum
Selech petens vel dimittens seu umbracu-
lum aut sempiternitas.
Selecha temptatio itineris vel temptatio ablatus
seu obumbrans eos aut sempiternitas eius.
Sellech petens vel dimittens seu umbraculum
aut sempiternitas (pacificationes.
Sellem pacificus vel pacatus seu pacificans
Selemite pacifica vel pacati seu pacantes aut
Selemon redditus domino est.
Selemias redditus domino vel redditio domini.
Selemi temptatio respiciens consummationem aut
consummatio respiciens temptationem.
Selles petitio vel pacificans.
Sellathiel frutex vulturis vel petitio devorans.

Selethus exiens aduocatus ul' exiens aduocatio seu tollens semetipsos aut itinens expu[n]gn[ati]onis.
Selenchia exiens aduocatio ul' exitus aduocatio[n]is seu tollens semetipsum aut itineris expu[n]gnacionis
Selim uulpes ul' tollens seu amissio aut dimis(sio)
Selma sensus ul' p[er]fectio.
Selmai sensus meus ul' p[er]fectio mea.
Selmon sensus ul' pax seu fortis ymago aut uirtutis umbraculum. (restituens)
Selo uel ei ul' dimissio eius seu patiens eum.
Selon amissio ul' dimissio siue translatus aut
Selem pacificus ul' pacatus s[iue] pacificans aut pacificatio. (famosa auditio)
Sem audiens ul' noi[n]atus s[iue] famosus aut fa
Sema nom[en] auditu[m] ul' famosa auditio.
Semma nom[en] auditu[m] ul' famosa auditio.
Semmai nom[en] auditum ei ul' famosa exaudi(tio)
Semaia nom[en] auditu[m] d[omi]no ul' famo(sa exaudi)tio ei(us)
sa exauditio d[omi]ni.
Semanoth nom[en] humile ul' nom[en] humilitatis seu nom[en] auditu[m] aut no[m]i[n]ata auditio.
Semeuth nom[en] quesitu[m] ul' auditio bonitatis.
Semath nom[en] temporale ul' exauditio p[ro]pe[n]s(i)onis.
Semaber nominati peccato ul' exauditi temp(or)alis.
Semalie nom[en] sitis e[st] ul' auditu[m] nom[en] seu no[m]i[n]is auditio aut no[m]i[n]is s[an]c[t]a.
Semea audiens ul' auditio s[an]c[t]i nom[inis].
Semebel nom[en] fontis ul' exauditio putei.
Semeab nom[en] p[er]ditionis ul' ibi p[er]ditio seu nomen auditionis aut ibidem exauditio.
Semegar ibi aduena ul' ibi colonus seu auditio aduene aut nom[en] aduene (auditio mea)
Semei audiui ul' audi me seu nom[en] meu[m] aut
Semeias audiens d[omi]n[u]m ul' no[m]i[n]atus d[omi]no.
Semenia no[m]i[n]ati m[ei] ul' exauditores mei.
Semel sol ul' ydolu[m]. Et notandu[m] q[uod] h[oc] nom[en] in hebreis uoluminib[us] q[uo]d s[er]mo latinus sit a similitudine. Vn[de] et simulacra dicitur ip[s]a, uel idola q[ue] simulacra.
Semelias ydolu[m] d[omi]ni ul' sol d[omi]ni.
Semeias co[n]uictus d[omi]no ul' custodia d[omi]ni.
Semmer nom[en] amarum ul' auditio amaritudinis
Semeron uepres doloris ul' t[er]ra inculta merentium seu nom[en] magi dolentis aut audiens magum inutilem. (aut ma[n]datu[m] humilitatis)
Semes ul' fons sol ul' sol seu mandatu[m] humile
Sem nom[en] nom[en] auditum m[eum] ul' famosa exau(ditio)
Semida nom[en] meu[m] scitum ul' nom[en]. (Scito m[e]a) meu[m] auditu[m] seu nom[en] meu[m] auditio aut nomen meum s[an]c[tu]m. (Ita seu nominu[m] meor[um] au)
Semidale idem est. (ditores a[ut] no[m]i[n]u[m] meor[um] scie)
Semidahe no[m]i[n]a mea scita ul' no[m]i[n]a mea audi

Sennir uepres ul' incultum seu t[er]ra spinosa uel terra inculta. (Scitio mea uisio mortis)
Semirath nom[en] meum uidens morte[m] ul' au
Semmua noi[n]atus ul' exaudibil[is].
Semeser blasphemus ul' blasphemia.
Semoth no[m]i[n]a ul' auditiones seu nom[en] signi aut exaudita p[ro]pensio. (famosa auditio exaltationis)
Semira audiens nom[en] excelsum ul' famo
Semiramite audientes no[m]i[n]a excelsa ul' famose auditiones exaltationum.
Semri nom[en] lacessens ul' auditus a[n]i[m]a.
Semrom nom[en] eius ul' exauditio eius seu custos uidit aut uisionis custodia.
Semramath nom[en] amaritudinis ul' audiens amaru[m] merorem seu custos amari meroris aut custodiens merorem amaritudinis.
Semsai audiens nom[en] salutis aut famosa auditio saluatoris.
Semsu sol meus ul' illuminatio mea.
Sen dentes ul' habundantia seu sup[er]instans aut amplior temptationis. (habundantia eius)
Sena tollens ul' angustia seu dens ex aut ha
Senaa tollens ul' angustia eius seu sup[er]ueni[ens] eius aut amplior temptationis eius.
Senna uoluntas ul' mandatu[m] seu uolu[n]tas mandati aut mandatu[m] uolu[n]tatis eius.
Sennaab uolu[n]tas p[at]ris ul' mandatu[m] p[at]ris seu uoluntas mandati p[at]ris aut mandatu[m] uoluntatis p[at]ris.
Sennaar fetulus ul' fetor eor[um] seu excussio dentium aut dentis uacue factio. (excussione)
Sennacherib tollens deserta aut eleuans
Sena[n] dens p[o]p[u]li ul' angustians p[o]p[u]l[u]m seu tollens eos aut habu[n]dantia eor[um]. (temptationis)
Sennasen uolu[n]tas diuitiaru[m] ul' ma[n]datu[m]
Sene dens eius ul' angustians eu[m] seu tollens eum aut habundantia eius.
Seneo cymbalum ul' tinnitus. (tollens)
Senesanna tollens rubrum ul' temptatio[n]es
Sennum uolu[n]tas mandati eor[um] ul' mandat[um] uoluntatis eorum. (caloris co[m]motor)
Senron nom[en] uidens ul' custos no[m]i[n]is.
Senna dentes mouens ul' amplior temp(tationis)
Secon calor ul' caldus seu g[er]men q[uod] no[n] e[st] aut g[er]men inutile. (temptationis)
Secon temptatio lacessens aut loquitio mu(tus) seu germen temptatum aut g[er]minatio
Secor calens ul' pinnus seu minor aut me(ror)
Secor minorans eos ul' caliditas eor[um] (Solian)
Sephi speculatus ul' uirtus molis.
Sephima speculum fractum. (Sedentes)
Seraphi ardor ul' incendiu[m] seu ardentes aut

Seraia princeps domini vel angustians dominum.
Sereser princeps principum vel angustians prin-
Sereth vincens vel lepra seu tribulatio aut (cipes.
reliquie principatus. (humiliati.
Sergius princeps vallis vel princeps orti seu
princeps orti humiliati aut angustians ortum.
Serim princeps eos vel angustia eorum.
Seron princeps meroris aut cantans tristiciam
Sercarto murmurantium aut angustia fu-
niculum vel angustia. (angustiae
Serub lorum vel corrigia seu dependens.
Seruia victus vel vinctio seu angustians aut
Sela temptatio vel formatus seu longevus aut
egrediens. (byssus vel factus byssinus.
Sesach manus vel byssus seu manus facti aut
Sesai egrediens meus vel longevitas mea seu for-
matus meus aut temptatio mea. (tans
Sesamor temptatio lugens vel egressio attec-
Sesan temptatio doni vel egressio gratie. (tatis
Sesban tribulatio veniens vel tribulator edifi-
Sesbasar tribulator vel tribulatus seu tribulans
Sesima egressio mortificationis vel egressum est
os tristicie.
Sesion egressio tristis oris vel egressum est os tristicie.
Seth ponens vel positus seu posuit aut resurrectio
Seth semen vel germen vel poculum.
Sethar poculum suscitans vel germen vigilie.
Sethim spine vel germina seu positiones.
Sethrai seminans magister meus vel resurrectio
magistri mei.
Scethim spine vel germina sive positiones.
Sethrai exactor meus vel habundantia mea
seu ditans me aut diviticulum meum.
Scenia loquens vel tentorium seu vulpeculam
clamans aut tabernaculum.
Scenie loquentes vel tentoria seu vulpecule
clamantes aut tabernacula.
Scenophegia tentorium occursio vel taberna-
culorum sollempnitas.
Scena vulpecula hic vel tabernaculum ipsum.
Stephanus corona vel norma nostra seu iudi-
cans nos aut speculator noster.
Stephanus regula vel coronatus seu specu-
lans aut iaculatio.
Stephana corona vel norma nostra seu iudicans
nos aut speculatrix nostra. (iaculatio
Stephana regula vel corona seu speculans aut
Sia tormitatio vel indigentia seu tormitan-
tes aut indigentes.
Siaa tormitans eum vel indigentia eius.
Siaba indigens patre vel tormitatio patris.
Siai tormitans me vel indigentia mea.

Siam sitis vel sitiens seu tormitans eos aut
indigentia eorum. (evenit egressio
Siba fecit vel conversatio seu venit egressus aut
Siban constitutio doni vel conversio gratie.
Siboim rectus vel conversus seu egrediens eos
aut conversio eorum.
Sicchu insania vel ebrietas.
Sicharim ebrii vel insani.
Sichar penitens vel penitentia. (calicum
Sichur ramus vel conclusis sub byssus aut
Siceleg defectatio vocis adducte vel adductio
vocis defecate seu effundens sextarium aut ef-
fusio sextarii. (lorantes
Sicheni humerus vel humeri seu labor aut la-
Sicher ebrius vel hebrietas.
Sichera ebrius eius vel ebrietas eius.
Siceleg effundens sextarium vel effusio
sextarii seu defectatio vocis adducte vel ad-
ductio vocis defecate.
Sicima portiosa vel laboriosa.
Sicimites portiosi vel laboriosi.
Sichima humerosa vel laboriosa ipsa est que est
et sichem sed in latinum et grecum sonum vertitur
ut sichima pronunciatur.
Sichimite humerosi vel laboriosi.
Sichim idem est.
Sicione ponderis doloris vel laboriosa iniquitas
Sichulus pondus consilii vel labor festinationis
Sidem convictus vel venatio fontis aut tacitum
Sido salus vel tacens seu salvans aut tac-
Sidonii salvi vel tacentes seu salvantes (taciturni
tes aut taciturni. (tacite aut commotio iniquitatis
Sidon venatio vel commotio seu venatio tri-
Sidonia commovens eum vel venatio eius seu
commovens tristiciam ei aut venatio iniqui-
tatis eius. (meroris aut venatio inutilis
Sidonia venatio vel commotio seu venatio
Sidonii venantes vel commoventes seu vena-
tores meroris aut venantes inutile
Sidrac decor vel decorus seu decus meum aut
decorus meus. (digentia
Siene sitis vel sitiens seu tormitatio aut in-
Sienenses tormientes vel sitientes seu indi-
gentes aut indigentie.
Siglab super attollens vel super attollens.
Sila missus vel missio.
Silam missus eos vel missio eorum. (lens
Silas missa plasmatio vel missionem sustol-
Silem recens vel novus seu recentis aut
Silia missus meus vel missio mea. (ceptione
Silo amissio vel ubi est ipsa. (tatio
Silo avulsio vel translata seu dimissio aut tem-

Sidonite auulsi vel ubi sunt ipsi. aut restituti.
Sidonite transeuntes vel auellentes seu dimittentes
Siloa missus vel missio seu missus eius aut
Siloe idem. missio eius.
Siloam missus eis vel missio eorum. restitutio
Sidoni transiens vel auellens seu dimissio a
Sidonite transeuntes vel auellentes seu dimissi aut restituti.
Siluanus missus fratris vel missio ad fraternitatem.
Simmai exauditio vel exaudibilis.
Simmachus exauditus vel exaudibilis
Simmath mortificans vel mortificatio seu mortificatus aut quicquid moritur.
Symeon auditus vel exaudibilis seu audiens merorem aut nomen habitaculi.
Simeonite auditi vel exaudibiles seu audientes tristitiam aut nomina habitaculorum
Simon obediens vel obedientia seu ponens tristitiam aut auditor meroris.
Sin palma uocum comparatio vel uocum conuenientia.
Sinuth locus vel loca. amphora temptationis.
Sin temptatio egrediens vel egressio temptationis.
-uitentes vel detonsi seu superuiuinus aut am-
Sinnibus vel odium seu mandatum aut egressio
Sina temptatio egrediens eius vel egressio temptationis eius
Sina dentes eius vel dentium eius seu superuiuinus eius aut amphora temptationis eius.
Sina mensura vel mandatum siue rubus eius aut opiens eum. temptationis mee.
Sinay temptatio egrediens mihi vel egressio tempta-
Sinay dentes mei vel dentium meorum seu superuiuinus meus aut amphora temptationis mee.
Sinay mensura mea vel mandatum meum seu rubi aut odia plasli numero. allenatio mea.
Sineus egrediens vel odiosus seu leuans me a
Singama doctrina vel institutio. triumphus.
Sinchior uictori domino palma vel uictoria domini
Sinchiden loquens vel loquela seu cantus.
Siph specula vel semen eius
Sion mandatum vel numen suum speculum aut speculatio
Sior puluis vel turbulentus seu turbidus aut firmamentum nouum. candidum noue albedinis.
Siorlabanath puluis candidatus aut firma-
Sir aula vel lebes quem uulgo ollam uocant. i. caldariam
Sira aula eius vel lebes eius.
Sirath murus vel maria.
Sirachusa murus gaudii vel maria letitie.
Sirasirim cantantia cantica vel cantica canticorum
Siria aira vel humecta sursum sublimes aut excelsi
Sirophenissa alte confusa multi. l. sublimitate confusionis assumpte.

Sirtes tribulationes vel angustie seu protractiones aut tractationes. longeuitas eius
Sirtes. i. attractu salustius dicit appellari.
Sis temptatio vel farina siue egrediens ei aut
Sisai temptans me vel farina mea seu egrediens mihi aut longeuitas mea.
Sisaim temptans eos vel farina eorum siue egrediens eis aut longeuitas eorum.
Sisamequi uisio vel exclusio gaudii seu tollens ridentem aut excludens gaudentem.
Sisier vel timens deum vel vindictus dei.
Siman dignitas vel elatio
Sizilia pontosa vel laboriosa.
Sizilienses pontosi vel laboriosi.
Sithia uulpes illuminata vel tectorium illuminatum
Sithe uulpecule illuminate vel tabernacula illuminati. speculi illuminati auitis.
Sathopol uulpes illuminati auibus vel uul-
Sathopolites uulpecule illuminate auibus vel uulpium illuminati aues. consummati
Sanuma consummatio amaritudinis vel amaricatio
Sunamei consummati in amaritudine vel amaricati in consummatione.
Siunine cantans canticum vel cantatio eorum
Siunineses cantantes canticum vel cantantes
Soa saluans eum vel locutio eius. eorum.
Soar pusillus vel pusillanimis seu pusillitas aut pusillanimitas.
Sobi sagitta secans mea vel mandatum meum.
Sobab conuertens vel conuersio.
Sobabi conuertens eum vel conuersio eius.
Sobach simplex vel columbans seu conuertens te aut conuersio tua. mea.
Sobi sera mea secans vel mandatum meum
Sobal spica vel uectes ad portandum seu uana uetustas aut uanitas uetustatis.
Sobi sera secans me vel mandatum in me.
Sobna sedens vel sedes seu diuitens aut di-
Sobochi uertens vel conuersio. cuticlin
Sobochai conuersio mea vel incendium meum seu incitans ululatum.
Socho ramus vel propago.
Sochoth rami vel propagines. tabernaculi
Socho ramus vel habitatio seu umbraculum aut humilitas
Sochot idem. aut humilitates.....
Sochoth tentoria vel tabernacula seu rami
Sochoth benoth tentoria filie ridentis vel tabernacula filie temporalis.
Sodad excludens vel latus a latere non a latitudine siue archanum aut exclusio.
Sodada latus eius vel excludens seu archanum eius aut exclusio eius.

Sodi laus mei vel archanum meum seu exclusio mea.
Soddi idem. (silens.
Sodoma pastio silens vel declinatio eorum.
Sodoma fulua vel silius seu cecitas aut pecus
Sodomite pastiones silentium vel declinationes eorum
Sodomite fului vel siles seu ceca aut pectora
Soem gitus vel expectatio eorum. (silentia.
Soen gitus vel expectatio. (eos.
Soene gitus eius vel expectatio eorum siue expectans
Soer expectans vel expectatio seu gitans aut
cantuatio. (aut eius creatio
Sophath unctitus vel eius creatio seu unctiones
Sophi speculum meum vel speculator meus.
Sophim attendens seu actio seu umbraculum
aut obumbratio.
Sophir speculans eum vel speculare dissipatio seu
dissipans speculatorem aut speculatorem eius in-
Sopheth iudicans vel diiudicatio. (cedo.
Sopher liber vel narratio.
Sophera narrans eum vel liber eius.
Sopheret liber uite vel narratio paruorum.
Sophim speculans vel speculator eorum.
Sophonias speculum domini vel cognitor archa-
norum dei
Sophonias abscondens dominum vel absconditum
domino seu speculans dominum aut speculator domini
Solemptes auellens vel dimittens seu auulsi-
o aut dimissio.
Solomith temptatio respiciens transmigrationes
vel transmigratio respiciens temptationem.
Somer custos vel custodia seu custodiens an-
Somorias custos domini vel custodiens dominum (custodie
Sophthophaneth saluator mundi vel abscon-
ditorum repertor.
Son pecus vel dentes.
Son pupilla vel scelus seu cetus aut cetaneum
Sonar cetanea vel substinens eis seu pectora e-
orum aut pectora nuda.
Som pecus vel dentes.
Som pupilla mea vel scelus meum seu cetus meus
aut cetaneum meum.
Sona pecus eius vel dentes eius.
Sona pupilla eius vel scelus eius seu cetus
eius aut cetaneum eius.
Sonum pupilla eorum vel scelus eis seu cetus
eorum aut cetaneum eorum.
Soan ciuitas vel oppidum. (humilia-
Soanis ciuitas egypti vel oppido mandatis
Sor petra pusilla seu fortis pusillanimis seu
mane plasmatus aut angustiatus fortitudo
Soria petra pusilla domini vel mane plasma.
Sophim liber iudicum vel liber iudicantium

Sor plasmatus vel angustiatus.
Sor petra vel fortis seu tyrus aut tribulans
Sorathiath hostes tui vel hostium tuorum
seu inimicorum tuorum aut bellantium contra te.
Soreth bona vel optima seu electio aut eli-
gens bona optima.
Soreth bona uitis vel optima uinea seu electa
uitis aut uinea electionis (aut angustia mea.
Sori petra mea vel robur meum seu plasmator
Sorim hortum meum vel album seu robora-
tos aut plasmatio eorum.
Sos pro saluans dispersos vel narrans dispersiones
Sostenes saluans eos vel saluans in tempore seu
gaudii dator aut dans gaudium.
Sostratus saluans dispersos vel saluans in tempore.
Sotha archanum vel exclusio.
Sothai archanum meum vel exclusio mea.
Sothelech iudicans signum vel radix sortis
Sothites archanus vel excludens
Stoici facientes cantilenas vel in porticibus
disputantes.
Su salus vel saluator.
Sua salus eius vel saluans eum.
Suai saluans eum vel saluatio eius. (domino
Sual reddens vel saluans seu salus aut red-
Suar saluator sustentans vel saluatoris uigilia
Sulamites incendens vel incendium seu confitens aut
confusio sua.
Sulach frumentum vel contemptum
Sulachai frumentum meum vel contemptio mea.
Sumabel confusus deo vel incendium dei.
Suleclai incendens vel incensus seu incendium
meum aut confusio mea
Sulia excelsus vel sublimitas. (usio
Sunam sedens vel residens seu sedes aut re-
Sunam sedes eis vel reclusio eorum.
Subulel confusus deo vel incendium dei.
Suchina obumbrans eum vel tabernaculum eius.
Suddi archiuum meum vel delatio mea. (lena
Sue loquens vel locutio siue cantans aut can-
Suph iuncum vel scirpus seu speculum aut
effusio. (tens eum aut speculatio eius
Supha scirpus eius vel iuncum eius seu effu-
Supham attendens vel attritio seu umbraculum
aut umbratio. (tritiones aut obumbrati-
Suphamite attendentes vel umbrantes seu at-
Suphim attendens vel effusio gratie seu umbraculum
aut obumbratio. (custos
Sephaphim attendens naues vel umbraculum eorum
Supheret narratio uite vel uirtutum paruorum
Suphim unctus vel unctio seu effundentes
eos aut speculum eorum.

Suphir vanitas vel vicium.
Supham salvans eos vel salvatio eorum.
Suphamite salvantes eos vel salvatores eorum.
Suri loquentes vel loquutio.
Surites idem.
Sur petra vel lapis vel durus aut duricies.
Suna lapideus ipsius vel duricia ipsius.
Sunamites lapidei ipsi vel duricia ipsorum.
Sunamith mortificata vel mortificatio seu mortificans aut quicumque morietur.
Sunamitis misera vel captiva seu mortificans aut mortificata. celevatio dentium
Sunem coccineum vel coccinum seu dentes aut
Sune lapideus oculus vel duricia fontis.
Suri petra mea vel lapis meus seu durus meus aut duricia mea. aut duricie mee.
Surie petre mee vel lapides mei seu duri mei
Sur murus vel robustus seu continens aut directus. continentia.
Sur angustia vel arctitas seu directio aut
Suri angustia mea vel arctans me seu murus meus directus aut continentia mea robusta.
Suriel arctans deum vel angustia dei.
Suriel murus dei vel robustus deo seu continens deum aut directio dei.
Surihelli fortis meus deus vel angustians me deus seu deus continens me aut ipsius directio mea
Suris fortis deus addi vel continens mea ultra sum murus arctus aut directio angustiarum.
Surisaddi fortis dominus meus vel continentia robustorum sive murus arctitatis mee aut directio angustiarum mearum.
Sus gaudium vel leticia. aut leticia alicuius
Susa gaudens vel leta seu gaudium aut leticia
Susach letus vel gaudens alicuius seu gaudium
Susachi idem.
Susam gaudium boni vel leticia gratie.
Susanna gratie vel leticia rensionis.
Susanna lilium vel gratia seu obtentus lilii aut obtinuit gratiam.
Susannechanei lilium possidentes vel gratie emulatores seu gaudium boni humilis aut leticia gratie emulationis.
Susi gaudium meum vel leticia mea seu obtinuit equum aut obtinuit equitatem.
Susis gaudium viri vel leticia assumpta seu secedens in aut recessio mea.
Susis gaudium consuum vel leticia festivitatis seu obtinuit equum aut obtinuit equitatem.
Suthala radix vel radicans.
Suthalam radicatus eis vel radicatio eorum
Suthalaite radicantes vel radicati.

Suchale spinum invectum vel spina madida seu spina viridis aut spinatum madidatio.
Svir faciens ignem vel augens incendium

Taph pavor vel super seu pavidus aut
Tabath bona vel bonitas. aspicior
Tabeth occidens vel inficiens seu occisio aut infectio.
Tabennensite occidens vel inficientes seu occisores aut infectores.
Tabita damma vel caprea.
Tachos silens vel silentium. capitis
Taddens appendens principem vel appensio principis
Taphuth adventus parvuli vel parvulus venit.
Taphna claudit vel claudico seu vitam remittens aut remissio vite.
Taphue malum arbore vel amalicia vel timpanum aptum seu timpani aptio aut timpanum adapiens.
Tala ros vel irroratio.
Talami irrorans eos vel irroratio eorum.
Tala agnus vel appensio.
Tallam appendens eos vel ager eorum.
Temath pars perfecta vel partis perfectio seu datum consummatum aut consummatio dati.
Tanameth consolator vel consolatus seu consolans aut consolatio. latio
Tapsephus specula seu speculator aut speculatio
Tarela videns terebintum vel visio arbuscule
Targal explorator vel exploratio seu faciens iugum aut facta iugi. cedit aut tutans dato
Tardum superfluus vel elongans seu tutans
Tau signum vel subter seu signatus aut subterior.
Tachomodis cogitans tristiciam vel cogitatio tristicie
Teta adiungens vel adiunctio seu applicans aut applicatio. bonitas eius
Tertullus agnus vel placens stitore.
Tibius videns vel bonus seu videns eum aut
Tibiadis visio vel bonitas seu videns testium aut bonitas testificationum. statis
Tiphon gehennalis dolor vel latitudo iniquitatis
Tigrix velox vel velocitas. aut ruminatio
Timon ruminans vel pinguedo seu pinguis
Timotheus beneficus vel beneficium sive benefaciens aut benefacientia.
Tirannus continens eos vel confortatio eorum
Tiranni continentes eos vel confortatores eorum
Tiras angustia vel tribulatio seu plasmatio aut fortitudo. angustiati
Tiri plasmati vel tribulati seu fortes aut
Titicais tacens vel taciturnitas seu silentium aut taciturnitas.

Titus querens vel bonus seu lutum aut lutatus
Tapsena iniuriens vel recutiens seu nutus aut
recuersio. (perspicue attendens
Thirsa clara vel perspicua seu clare videns a.
Tob bonus vel bonitas.
Tobias bonus dominus vel bonitas domini seu duc
tus ad luctum aut confusus ad universa.
Tobis bonus viri vel bona assumptio.
Tophel ruina vel cadens seu tractans aut invenies
Topazion bonum testamentum vel bonitas testamenti
Toarc funiens vel fructum seu requies aut la
Trophimus dissoluens vel disso (lutio dis-
lutus seu dissoluens thalamos aut dissolo
thalamorum.
Tubal ductus ad luctum vel confusus ad universa.
Tubal deserens vel desertus seu desertus aut de
Tubalchaim ductus ad luctum lance (latus
tationis vel confusus ad universa acquisitionis.
Tubalchaim deserens possessionem vel deserens lam
tationem seu delatus possessionum aut desertus ac
quisitionum. Hucusque per simplicem t. litteram i.
sine aspiratione que sunt principia nominum
lecta sunt exinde que sequuntur aspiratione addita
Thamath datur indignationibus vel dedit in
dignationibus seu data est ei aut data est ei
Thani dives dono vel pavidus gratia. (indignatio
Thanus super vel pavidus seu dives vel superior.
Tharsar dives vel divitie seu pavore. suscitatis
aut superius vigilans.
Thalube bonus occisor vel bona occidens seu bene
occisus aut bona occisio. (dom-
Thebalias bonus deus dominus vel bonitas dei
Thabeeme bona visio vel bone visiones.
Thubiana bona donatio vel bonitas gratifi
Thabianei bene donantes vel bene (cationis
gratificati. (luias accessio
Tholor veniet lux vel venientis lux vel ad
venientis lumen seu adventus luminis au
Thurenmon bene sublimis vel bona congrega
tio seu bonus ad videndum aut bonitas
visionis eorum.
Thathusim statuit appensio vel silentium cor
Thatal princeps appendens vel principis ap
pensor seu princeps appensus aut principis
appensio. (apiens.
Thaphniphu claudicans labiis vel timpanum
Thaphans signum vel signi operatio seu stupe
os frenans aut visionum os frenatum ab ore intel
ligendum est non ab osse.
Thaphenes decem. (mer operimenti novi.
Thanathsare numerans operimentum novum vel nu
Thuna timpanum apiens vel timpani aptio.

Thai pavor meus vel superior meus.
Thaim duo vel bini sive duo aut bina.
Thala appensio vel appendens seu invocans
aut invocatio. (tendit aut suspensio eius.
Thala inuge exemplo vel per semetipsum seu per
Thalasa appendens scuram vel appensio plas
mationis seu invocans scuram aut invocans
plasmationem. (pis invocatio
Thalasar appendit principem vel appensio
principis seu invocans principem aut princi
Thale appensio vel appendens seu invocans au
invocatio. (laudationes.
Thallum psalmi vel hymni seu laudes aut
Thabita puella dico tibi surge syrum est non hebreum
Thalme sulcus vel sula sive dependens aut
suspensio. (pendens me aut suspensio mea
Thalmai sulcus meus vel sula mei sive ap
Thamar palma vel amara seu commutans
aut commutata. (tempus aut consumatio
Thamus consumantes vel contemnentes seu co
Thamzia numerus vel fidelitas seu fidelitas eius
aut consummatio eorum
Thamnas numerus vel deficiens seu negans scu
ram aut consummatio plasmationis.
Thamnathu nectans exploratores odoris
vel nectans explorationes ascensionis.
Thamnathei nectantes exploratores odoris vel
nectantes exploratores ascensionis.
Thamnasari numerans operimentum novum vel
numerus operimenti novi aut consummatio eorum
Thamnes numerans vel deficiens seu fidelis
Thamni numerans me vel consummatio mea. vel sim
plicitas aut profunditas soporis. (plicitas
Thana humiliter respondens seu responsio aut humi
Thanai humiliter ei vel responsio eius.
Thanath respondit est vel humilitas ad te seu hu
milis tibi aut responsio tua. (tioni
Thanais humilians iuvenem vel respondens assum
Thanath humiliter respondens seu humilitas au
consolatio. (consolatio petitionis
Thanath selo humilitas dimissionis vel
Thanis mandans humilia vel mandans
humilitatem seu mandatum humile aut man
datum humilitatis.
Thanchanai responsio fidelis mei aut humiliter ex
plorator ascensionis mee.
Thapha speculum vel indignatio. (tans
Thapsar speculum vigilie vel indignationis su
Thapse indignans vel indignatio seu secessio
offendens vel sessio offendiculi.
Thara pascens vel pastio seu explorator o
doris aut exploratio ascensionis.

Tharacha superfluus eius vel elongatus ab eo
seu superfluens eius vel elongatio eius.
Tharasim ydola vel ymagines seu figure aut
ymaginationes. fluitas aut elongatio
Tharana nequam in domino vel abigens gram
Tharcyth superfluus vel elongans seu super
Thardema gravis vel profundus sopor vel gravitas
aut profunditas soporis. quieta
Thare abactor vel expulsor seu nequam aut re
Tharei nequam vel nequicie seu abigentes aut
repellentes.
Tharei pascens me vel pastio mea seu explora
tor odoris mei aut exploratio ascensionis.
Tharcasia lib. xii. pplurum.
Thares explorator gaudii vel explorator letitie
seu gaudium abigens aut letitiam. speculi
Tharsis explorans gaudium vel explorans le
titiam seu dissipans speculum aut dissipatio
Tharsenses explorantes gaudium vel exploran
tes letitiam seu dissipantes speculum aut dissi
patores speculi.
Tharsi exploratio gaudii vel dissipatio speculi
Thasi portus mei vel portio mea.
Thamus consumans vel consumatus seu consu
mator aut consumatio.
Thatia requies vel latitudo.
Thates lati vel requiescentes.
Thamate fluens dono vel dissolutio thalamis
Thasee dissolvens thalamos vel dissolutio
Thebada confusa vel confusio. thalamorum
Thebaoth confitens tempus vel confusio temporum
Thebath bonum vel bonitas seu confitens delin
quentem aut confusi peccatoris.
Thebelin insulsus vel insipiens.
Thebes fratria mea vel mea fiunt.
Thebeth bonus pastor vel bonitas vite.
Thebin palea mea vel ova feri.
Thebni bonus in vel palea mea.
Thebloch spica palee vel insulsitas geminationis
Thebon palee vel sulsitas.
Thechel statera appensio vel appensus est in statera.
Thechoe tuba canens vel buccinator. confusio
Thechua tuba vel buccina seu sonitus aut p
Thecuam tube vel buccine seu sonantes aut
percutientes. Thecuem idem.
Thecuath buccina deliquiis vel percussio peccatoris
Thecuam patiens vel patientia seu percutiens eos
aut buccina eorum
Thecor parvulus vel infixio.
Theem madianus vel statera mensure.
Theglath transmigrans vel transmigrator ac
tiva significatione intelligendum est i. alios faciens transmi
grare

Theglath phalasar transmigrans cadentem
principem vel transmigratio cadentis principis
Theglath phulnasar idem. saturationis
Thehen statera mensure vel statera mensurata.
Thekente statera mensurati vel statera men
Thelabin dispersi vel dispergentes seu dispersio
aut dispersiones. principis
Thelame aggeres aquarum vel tumuli fluviorum.
Thelasar appendens principem vel appensio
Thelsmelathelarsa aggeres aquarum dispergentium
solem vel tumuli fluviorum dispergentium illuminatores
Thelmon ros domini vel irroratio requiescentis
Thema auster vel africus seu australis aut
meridianus.
Theman auster vel africus.
Themana auster eius vel africus eius.
Themani auster meus vel africus meus.
Themanites australis vel africanus ab af
frico non ab africa.
Themna vertens vel defectio. domus
Themor smirna vel consumatio amaritudinis
Themora smirna eius vel consumatio ama
ritudinis. cena eorum
Thena castra vel donata seu donatores aut do
Thenath castra fratris vel dona fletuum.
Thenath ficus vel amaro dolium.
Thenecmeth consolatus vel consolatio.
Theogus laudans vel laudatio seu signum
Theodotus idem. capitis
Theophylus confitens vel confusus seu sur
sum ferens aut sursum portatus.
Therach portatus vel elongatus.
Theraphym ydola vel incendia seu figure
aut ymagines.
Therathath subvertens vel subversio. confusio
Therphala subversionem cadens vel explorata
Therphalei exploratores divisi vel subversionem
cadentes. est redemptionis
Themath explorata redemptio vel explora
Thersa pulcra vel placens seu complacitio aut
complacens sibi.
Thesan posuit donum vel depositio gratie.
Thesis deposita vel depositio. civitas
Thesin captivans vel convertens seu capti
Thesbitech convertens vel captivator seu festinus
ad intelligendum aut intelligentia festina
Theson festinata intelligentia vel festinatio
ad intelligendum cultus aut captivitas
Thesbites captivans vel captivator seu cap
Thessalonica festinans umbram statuere et
festinans umbram roborare.
Thessalonicenses festinantes umbram statuere

vel festinantes umbram fumare.
Thath subter vel infra seu donum aut exclusio
Thachim dona vel exclusi seu inferiores aut
superiores. (capiens aut captiva signaculum.
Thendans laudans vel laudatio seu signum ca
Thezes agg' horribilis vel tuba terribilis.
Thiathira illuminata vel illuminatrix seu il-
luminans aut illuminatio.
Thiathireni illuminantes vel illuminati.
Thibrath forum vel macellum.
Thicon dimidium vel dimidiatio.
Thiconium idem.
Thicua spes vel despitio.
Thuna humilia vel penitentia.
Thicon dispergens mortem vel dispersio iniquitatis
Thimneus pinguis vel nutans. (fluvius.
Thiras timor vel reditus seu timor aut super-
Thiria timens dominum vel rediens domino. (tatis.
Tiplon dissolvens dolorem vel fines iniqui
Timoth dissolvens mortem vel requietio mortis
Thob oblatio vel universitas.
Thohel vanitas vel oblatio seu ductus ad uniti
aut conversus ad universa.
Thochath stridens vel stridor.
Thoce stridor fontis vel stridens oculus.
Thoph gehenna vel stultitia seu latitudo aut
ampla pena stultorum (tegens aut os protectum.
Thophet oris operculum vel oris protectio seu os pro-
Thophel os dei protegens seu oris dei operculum
aut oris dei protectio (vite stultorum.
Thopheth gehenna parvorum vel ampla pena
Thogorma avellens vel interpres seu quispiam
incolatus aut incolatus avulsio.
Thola coccinum vel vermiculus. (cum-
Tholaphe coccineus fucus vel rubeus color testi
Tholmai ad mensuram deducens vel ad mensuram
reductio seu sulcus meus aut suspensio mea.
Tholomai idem.
Tholaite coccinei vel rubicundi.
Thole coccineum vel rubeus color.
Tholomaida ad mensuram reducens vel ad
mensuram reducentes.
Tholomais ad mensuram reducens. (reductus,
Tholomeus ad mensuram reducens vel ad mensuram
Tholus rotundus vel rotunditas. (cum applicatur,
Thomas abyssus vel geminus unde et grece didimus
Thophu amentia vel latitudo.
Thorath lex vel pentateucum.
Those captivitas vel festinatio.
Thosaites captivus vel festinatio.
Thoth error vel amentia.
Thothi error meus vel amentia mea.

Thou amens vel errans seu error eorum aut
eorum amentia. (latitudo.
Thozhaite requiescens vel requietio.
Thiogadite sui succincti vel requiescentes
Thubal ductus ad luctum vel conversus ad
universa. (delatus.
Thubal deferens aut delatus seu deferens aut
Thubalcaym ductus ad luctum laudationis
vel conversus ad universi acquisitionis.
Thubalcaym deferens possessionem vel deferens la-
mentationem seu delatus possessionem aut delatus ac-
Thaubin deferens vel delatio seu (quisitionis.
bene metiens aut bona mensura.

Uhu festinans gemitum vel consilium
vetustatis. (spoliationis.
Uchochu ignis mordens vel dolor
Upham infirmus vel debilis seu
infirmans eos aut infirmitas eorum.
Uphamite infirmi vel debiles seu infirmantes
eos aut infirmitates eorum. (Hiosum.
Uphu infirmus vel infirmitas seu initi aut
Ul dolens vel patiens seu dolor.
Ulai cervum vel palus a palude non a palo seu do-
lor femoris aut dolor umbraculi.
Ulam prius vel ante seu prior aut antiquior.
Ur lumen vel ignis seu incendium aut fenestra
Urai lumen meum vel ignis meus vel incendium
Uram deus excelsus vel lumen excelsum (mei
seu ignis eorum aut fenestra eorum.
Uriam lucens proprio vel igneus proprius seu incen-
dens proprium aut incendium propriorum.
Uriath ignis peccati vel incendens peccatum seu
lumen temporale aut aperiens peccatori.
Urbanus luce gaudens vel lucis gaudium
seu gaudens igne aut gaudens incendio.
Urei longitudo mea vel illuminator meus seu
ignis meus aut incendium meum.
Uri lux mea vel ignis meus seu incendium
meum aut aptio mea. (ignis meus.
Urias lux mea dei vel lumen meum domini seu do
ignis meus aut domini incendium meum.
Uriel lucens deo vel ignis dei seu aperiens deo
aut incendium dei. (festinans.
Us consilium vel consiliator aut festinatio seu
Usiam consulens populo vel consilium populi seu festi-
nans eos aut festinatio eorum.
Usathi festinante me vel consiliante me seu con-
silium meum aut festinatio mea.
Usachites festinans vel consiliator.
Usi consulens me vel consilium meum seu festinans
me aut festinatio mea.

Usim festinans eos aut consilium eorum.
Usim consilium vel festinatio seu festinus cum silio
aut festinator consilii.
Uthi dolor signi vel consilium errans.
Uza consilium vel consiliator.
Uzal consilium eius vel consiliator eorum.
Uphas finis vel diffinitio.
Uphasi finis meus vel diffinitio mea.
Vaphsus finis consilii vel definiens festinationem
Vaphsi finis consilii mei vel definiens festinati
onem meam. (vel ipsi vallis estuatio
Vagaci ipsi vallis estuans vel ipsa vallis estuans
Vagetia sub levitarum vel sub levitatis.
Vagetaper sub numans vel sub numero.
Vazatha ipse ducens huc vel ille fornicator.
Vasen finis dentium vel destinatus angustie
Vasti finis signatus vel diffinitio consummata.
aut ipsa vel ipsa seu ipse vel ille.
Velluth finis utilis vel definitio declinationis
Vir iuis vel iratum seu provocatio ire aut ad
iracundiam provocavit.

(purissimi
Zaab aurum obrizum aut auri
Zaba moventes vel motus seu
fluctuans aut fluctuatio.
Zabab fluens torrens vel torrens
fluctio quem vulgo tysonem vocant.
Zabadaim fluens torrens inutilis vel fluens tor
rens ydolatrie.
Zabdiel fluxus fortium vel torrens fluctio (dei
Zabadia fluens torrens domini vel torrens fluens
Zabai motus meus vel fluctuatio mea.
Zabaon movens dolorem vel fluctuatio mea
iniquitatis. (peccato.
Zabath movens delictum vel torrens fluens
Zaban movens eos vel fluctuatio eorum.
Zabeb ista confusio vel iste ignominiosus.
Zab movens puteum vel fluctuatio fontis.
Zabdi fluctus vehemens vel fluxus habundantis
seu fluens habundanter domino.
Zabdias idem. (habundanter deo
Zabdiel fluxus vehemens dei vel fluens ha
Zabina iste venit stridens vel ista venit tersio
Zabuth fluens torrens vel torrens fluctio.
Zabulon fluxus noctis vel iusiurandum eius
Zabulon habitaculum fidei vel habitaculum eorum
seu habitaculum fortitudinis aut habitaculum
pulcritudinis. (eorum
Zabulonite fluxus noctium vel iuramenta
Zabulonite habitaculorum fidei vel habitacula eorum
seu habitacula fortitudinum aut habitacula pul
critudinum.

Zachai iustus meus vel iustificatio mea.
Zacharias memorans dominum vel auxilium domini.
Zacher memoria domini vel adiutorium domini.
Zacher memoria vel adiutorium seu iustus
vigilans aut iustificatus consurgens.
Zacheus iustitia vel iustificatio seu iustus con
silio aut iustificatus festinans.
Zachur memoria vel adiutorium seu iustus
igneus aut iustificatus illuminans
Zadab iste pater vel ista paternitas.
Zadabia iste pater domini vel ista paternitas domino.
Zaph luminare vel illuminatio.
Zaphi lumen meum vel illuminatio mea.
Zaphin illuminans eos vel illuminatio eorum.
Zay ducit vel huc seu oliva aut fornicatio.
Zamon sub umbra vel obumbrans seu umbrat
aut obumbratio.
Zamma fluens iste vel fluxus eius.
Zambri iste lacessens vel iste amaricans.
Zamdi fluxus vehemens vel fluxus habundans
Zamira iste captus vel iste illuminans (cantus
Zamara psallens ei vel canticum eius.
Zamaraim psallens eis vel canticum eorum.
Zamri psallens mihi vel cantatio mea.
Zamrim psallens eis vel cantatio eorum.
Zamro psallens magis vel canticum magni
Zanai ista requies vel ista commotio seu iste
repulit aut iste requievit.
Zara oriens vel orientalis (aut alienatio
Zarad descendens vel alienus seu descensio
Zaradaim descensio vel alienus ydolatria.
Zaray oriens mihi vel orientalis meus.
Zarias oriens domino vel orientalis domini.
Zarath ortus peccati vel orientalis est delinquens
Zared descendens vel abalienatus.
Zareide descendentes vel orientales fuit isti.
Zares ortus facie vel orientalis plasmatio.
Zareth oriens pavor vel orientalis vita.
Zarelas oriens domino vel orientalis domini.
Zathan iste humilis vel versio ista.
Zaua iniquus vel iniquitas.
Zauad donatus vel donatio.
Zauadia dos domini vel dos domino.
Zazi horridus vel terrentibus. (tribules
Zazim horror vel terror seu horridi aut
Zazonim que est hec aqua vel spirantium mane
seu autem spirantes aut aeri spiratio (vorator
Zeb lupus vel rapax seu devorans aut de
Zelud fluens torrens vel torrens fluctio. (domino
Zeludia fluens torrens domini vel fluens torrens
Zelxe victima vel rapina seu hostia aut de
voratio.

Zebedeus donatus vel dotatus seu fluens iste aut fluitio ista.
Zeeb lupus vigilans vel devorator resurrectionis.
Zebi lupus meus vel devoratio mea.
Zebida dotis mee fortitudo vel dotatio mea desiderabilis.
Zebub musca vel musce plaga.
Zebul habitatio vel habitaculum.
Zebulonites tabernaculum meorum vel habitatio iniquitatis.
Zecri memor mei vel rememoratio mei.
Zechri memor mei vel rememoratio mea.
Zechrim memorans eos vel rememoratio eorum.
Zechur memoria luminis vel rememoratio ignea.
Zepheretina lex os invidisti vel huius oris visio.
Zephrona lex os invidit vel huius oris visio.
Zeri iste meus vel iste m̄.
Zelpha os hians vel os fluens sive os ambulans aut oris fluitio.
Zemina fluens vel iste fluvius eius.
Zemeri iste amaricans vel iste exacerbans.
Zemram cantans eis vel canticum eorum seu tempus eorum ostendens aut tempus eorum ostensio.
Zemiri psallens mihi vel cantici mei seu iste lacrescens aut iste amaricans.
Zena commovens vel commotio seu ipse requiescens aut ipsa requietio.
Zenam commovens eos vel commotio eorum seu requiescens eis aut ipsa requietio.
Zeriel iste magis deus vel ista est magis.
Zermoth iste timens mortem vel iste metiens altitudinem mortis.
Zesum iste lapis vel ista auricies.
Zethan iste pavidus vel iste superior.
Zethum iste amarus vel ista commutatio.
Zethu iste amens vel iste erroneus.
Zethua iste errans ei vel ista amentia eius.
Zeu iniquus vel iniquitas.
Zenan iniquus eis vel iniquitas eorum.
Ziph florens vel germinans.
Ziphei florentes vel germinantes.
Zipha germen vel illuminare.
Ziphia germen meum vel illuminatio mea.
Zio ductio vel oliva.
Ziza horrendus vel terribilis.
Zo iste vel ista.
Zoara minor vel parvula seu vitula consternans aut vitula consternata.
Zolutomas fluens vel torrens iniquus domine vel fluens torrens metienti domino.
Zoch, prophetia vel prophetatio.

Zohe attrahens vel attractio.
Zoheleth tractus vel protensus seu tractum aut protractio.
Zoleth iste pavidus vel iste minax.
Zolomim parturientes aciem vel in acie parturit.
Zoob aurum vel divitie.
Zon iste iniquus vel iste invitus.
Zor plasma vel plasmator seu iste apprehendens aut iste iracundus.
Zori plasma meum vel plasmator meus seu iste apprehendens me aut iste iracundus mihi.
Zorobabel aliena conflatio vel ortus in Babylone seu iste princeps translationis aut iste magister confusionis.
Zoraim que est hec aqua vel que sunt hec cogitationes seu parturientes aciem aut in acie parturit.
Zosimdis consilium vel consiliatrix.
Zosim consiliantes eos vel consiliatores eorum.

Expliciunt interpretationes hebraicorum nominum.

BIBLIA SACRA
B. HIERONYMI
MS. SÆC. XIII.

B.P.

